ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ

ΚΑΙ

ΘΕΟΦΟΡΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ

ΣΥΜΕΩΝ

ΤΟΥ

ΝΕΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ ΔΙΗΡΗΜΕΝΑ ΕΙΣ ΔΥΟ

ΩΝ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΠΕΡΙΕΧΕΙ ΛΟΓΟΥΣ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΛΙΑΝ ΨΥΧΩΦΕΛΕΙΣ,
ΜΕΤΑΦΡΑΣΘΕΝΤΑΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΟΙΝΗΝ ΔΙΑΛΕΚΤΟΝ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΠΑΝΟΣΙΟΛΟΓΙΩΤΑΤΟΥ
ΚΥΡΙΟΥ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΖΑΓΟΡΑΙΟΥ

ΤΟΥ ΕΝΑΣΚΗΣΑΝΤΟΣ ΕΝ ΤΗ: ΕΡΗΜΟΝΝΗΣΩ: ΚΑΛΟΥΜΕΝΗ: ΠΙΠΕΡΙ, ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ.
ΤΟ ΔΕ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΠΕΡΙΕΧΕΙ ΕΤΕΡΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥ ΔΙΑ ΣΤΙΧΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΠΑΝΥ ΩΦΕΛΙΜΟΥΣ
ΚΑΤΑ ΠΡΩΤΟΝ ΕΚΔΟΘΕΝΤΑΣ.

Νῦν δὲ τὸ δεύτερον ἐκδίδονται ἐπιστασίᾳ τοῦ ἐν Σμύρνῃ Ἐφημερεύοντος καὶ Πνευματικοῦ
ΙΩΑΣΑΦ ΕΚ ΨΑΡΩΝ.

ΔΑΠΑΝΗ: ΔΕ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ

ΓΑΒΡΙΗΛ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ.

Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Σκήτης τοῦ Ἁγίου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου ἐν τῷ Ὄρει τῆς Πενθόδου ἐν Χίῳ.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΓΓΕΛΟΥ Ν. ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ

ΕΝ ΣΥΡΩ:
ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ Α. ΔΑΜΙΑΝΟΥ.
1886.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑΝ ΒΙΒΛΟΝ.

Ἔα τὰς πολλάς, ὦ φίλε, δέλτους· βίβλους·
Τρύφα ἐκ μιᾶς τῆς δε τῶν ὅλων χαίρων
Θείαν γνῶσιν ἄφθονον σωτηριώδη·
Πλούτῳ ῥέοντι μὴ προστιθεὶς καρδίαν
Ἴδε θησαυρὸς οὐρανόπλουτος φόρος,
Ἐν ᾧ καρδίαν ἔχων ἠσχολημένην
Οὐ κόσμον ὅλον ψυχοβλαβῶς κερδήσεις,
Ἀλλ' ἀζήμιον ψυχικὴν σωτηρίαν.
Τί σοι, καὶ κόσμῳ, φίλτατε, λυομένῳ;
Τί σοι καὶ βίου πολυταράχῳ τύρβῃ;
Ἰδού σοι βίβλος θησαυροπλουτοδότις.
Εὑρὲ δι' αὐτῆς θεογνωσίας τρόπῳ
Τὸ πολλοῖς ποθούμενον, τὴν σωτηρίαν,
Καὶ βασιλείας οὐρανῶν εὐτυχίαν,
Ἧς ὀλίγοι νήφοντες καταξιοῦνται.

ΕΤΕΡΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ

Ἠΰτε βομβήεσσα ἀριστοπόνος τε μέλισσα,
Εἴαρι ἱπταμένη ἀνὰ κήπους ἀνθεμόεντας,
Κηρόδετον σίμβλοις μέλι κάτθετο ἐν πολυτρήτοις.
Ὣ δ' ὁ μέγας Συμεὼν θεοειδεῖ τοῦ δ' ἐνὶ βίβλῳ,
Πνεύματος ἐς λειμῶνας, ἰδ' ὀπτασίας τε ἀερθεὶς,
Μυστογράφων λογίων μελιηδέα ὄργια θῆκε.
Δεῦρ' ἴτε, οἷσι μέμηλεν ἔρως σοφίης θεοπνεύσου,
Ὀτραλέως ἅμα πάντες ἐλίσσετ εχάρματι τήνδε.

ΕΤΕΡΟΝ ΕΝ ΕΙΔΕΙ ΕΥΧΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΣΥΜΕΩΝ

Ὑψόθεν ἡμετέρων, Συμεὼν, ἐπάκουε λιτάων,
Ἱστάμενος κατὰ βῆμα ἐρισθενέας βασιλῆος.
Προσπένδων βροτέης γερεῆς πανακήρατον αἷμα.
Εἰσορόων τε Θεὸν καθαρῷ νοΐ, οἷα Θεός γε.
Θεολογίης βεβαῶς γνόφου εἴσω παμφανόωντος.
Δυσμενέων μ' ἀπάλαλκε Πάτερ κακότητος ἁπάσης.
Καί μεν ἀτασθαλίῃσι Θεὸν νέμε ἵλαον αἶψα.
Σῇσιν ἐπιφροσυνῇσιν ἐμῆς ψυχῆς προμαχίζοις.
Ἄγγελος ἀγλαΐης, ἰδὲ γήθεος ἄμμι φανείης.
Ἔρχεο ἄλκαρ ἐμοὶ, ἰδὲ ῥύεο ἀμπλακιάων.
Σοῦ διά μοι σφετέρην βασιλεῦ ἐλεκτὴν ὀπάσσας
Ἐκ δ' ἀγάγοις παθέων κραδίην τε, νόον τε ἐμοῖο.
Καὶ μυχίης σοφίης μοι ἀταρποὺς ἐξαναφαίνοις.
Χεῖρ' ὁσίην τανύσας λυγροῦ παντός με σαώσοις,
Ἐνθάδε, καὶ μετέπειτα, ὅτ' ἔκδικον ἦμαρ ἐπέλθοι.

126669

Ο ΑΓΙΟΣ ΣΥΜΕΩΝ

Γέρας γεραρὸν καὶ ἄγηρον περέχει,
Συμεὼν τὸν νέον τε Χριστὸς τὸν Θεολόγον.
Ὅθεν καὶ ἤρατο κάλλιστον τέλος,
Ἐκ τῆς ἄνωθεν ἀγλαοὺς εὐκοσμίας.

Τῇ δεκάτῃ καὶ δευτέρᾳ τῷ Μηνὶ Μαρτίῳ τῷ χιλιοστῷ
τριακοστῷ ἀπὸ Χριστοῦ ἔτει τῷ σωτηρίῳ.

Θεοδώρου μοναχοῦ

Τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Θεσσαλονίκης ἐκ τῶν ὑπὲρ ἱερῶς ἡσυχαζόντων λόγων.

ΣΥΜΕΩΝΟΣ γὰρ τοῦ Νέου Θεολόγου τὸν βίον οἶσθα θαῦμά τε ὄντα πάντα σχεδὸν, καὶ δι' ὑπερφυῶν θαυμάτων ὑπὸ Θεοῦ δεδοξασμένον· τά τε συγγράμματα αὐτοῦ, συγγράμματα ζωῆς εἰπών τις, οὐκ ἂν ἁμάρτοι τοῦ προσήκοντος.

Τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Φιλοθέου Κωνσταντινουπόλεως ἐκ τοῦ πρὸς τὰ συγγράμματα τοῦ Γρηγορᾶ ἀντιῤῥητικοῦ, δεκάτου λόγου Τόμῳ τῆς ἀγάπης Σελίδ. 115

Ποῦ θήσωμεν Συμεώνην, τὴν εὔλαλον τῷόντι, καὶ σοφὴν, καὶ ἡδίστην γλῶσσαν τῆς ἐκκλησίας; χρόνοις μὲν ὕστερον παρελθοῦσαν, πάντας δ' ὁμοῦ σχεδὸν καὶ ἀρχαίους, καὶ νέους· ὅσοι δηλαδὴ τὴν Χριστοῦ ἐκκλησίαν καὶ ἱδρῶσι, καὶ πόνοις, καὶ ἰδίοις συνέστησαν αἵμασι· δυνάμει λόγου, καὶ πνεύματος χάριτι κοσμήσασάν τε, καὶ ὡραΐσασαν.

Μελετίου Ἀθηνῶν ἐκ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας Τόμῳ β'. Βιβλίῳ ί. Κεφαλαίῳ ή. Σελίδι 372. ἀριθμῷ 3.

Κατὰ τούτους τοὺς χρόνους (1) ἤκμασε Συμεὼν ὁ νέος Θεολόγος, ἐν ἀρετῇ, καὶ ἁγιότητι διαβεβοημένος, ὁ καὶ θεοδίδακτος ἡγούμενος τῆς μονῆς τῆς ἐπιλεγομένης Ξυλοκέρκου τοῦ Ἁγίου Μάμαντος· ἐξέδωκε πολλὰς ὁμιλίας πνευματικάς· τοῦ ὁποίου τὸν βίον συνέγραψε Νικήτας ὁ Στηθάτος, ὅς τις λέγει περὶ αὐτοῦ, οὐκ εἶχεν αὐτὸς ἑαυτὸν, ἀλλ' ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις ὅλον αὐτὸν πρὸς ἑαυτὴν ἐπεσπάσατο, τὴν μὲν γλῶτταν αὐτοῦ κάλαμον ὀξυγράφου, τὴν δὲ διάνοιαν πηγὴν σοφίας Θεοῦ ἀπειργάσατο· διὰ τοῦτο καὶ ἀμαθὴς ὢν πάντη τῶν θύραθεν μαθημάτων, ὡς ὁ ἠγαπημένος ἐθεολόγει, καὶ τὰ τῆς Θεολογίας ὅλαις νυξὶν ἀνετάττετο.

(1) Κατὰ τοὺς χιλίους ἀπὸ Χριστοῦ.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ

ΕΙΣ ΤΗΝ

ΠΑΡΟΥΣΑΝ ΒΙΒΛΟΝ.

ΤΙ δὲν ἐνεργεῖ; καὶ τὶ δὲν χαρίζει τὸ Παναγιον Πνεῦμα, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, καὶ ἐν τῷ Υἱῷ ἀναπαυόμενον; τὸ αὐτοφῶς, καὶ φωτὸς παρεκτικόν· τὸ σοφὸν, καὶ σοφίας χορηγόν· ἡ πηγὴ τῶν θαυμάτων, καὶ χαρισμάτων, ὅταν κατοικήσῃ διὰ τῆς χάριτός του μέσα εἰς καμμίαν καθαρὰν ψυχὴν, ἐκεῖ μέσα ἐκχέει ὡς ποταμὸς εἰρήνης, κατὰ τὸ γεγραμμένον, τὰ ἀείζωα ῥεῖθρα τῶν θαυμαστῶν του ἐνεργειῶν· ἐκεῖ ὡς δένδρον οὐράνιον ῥιζούμενόν τε, καὶ στελεχούμενον, ὡς εἶπεν ὁ θεῖος Κάλλιστος, καρποφορεῖ τοὺς ὑπερφυσικοὺς ἐκείνους, καὶ γλυκυτάτους καρποὺς ὁποὺ ἀπαριθμεῖ ὁ Ἀπόστολος· τὴν ἀγάπην, λέγω, τὴν χαρὰν, τὴν εἰρήνην, καὶ τὰ λοιπά· ἐκεῖ, ἐκεῖ ὡς μεγαλόδωρος βασιλεὺς φιλοδωρεῖ τὴν ψυχὴν ἐκείνην ὁποῦ τὸν δεχθῇ, μὲ τὰ πλούσια ἐκεῖνα, καὶ μεγαλοπρεπέστατα χαρίσματα ὁποῦ γράφει ὁ Ἡσαΐας· ἤγουν μὲ τὸ χάρισμα τῆς σοφίας, καὶ τῆς συνέσεως· μὲ τὸ τῆς βουλῆς, καὶ τῆς ἰσχύος· μὲ τὸ τῆς γνώσεως, καὶ εὐσεβείας, καὶ τοῦ φόβου Θεοῦ· ἐκεῖ τέλος πάντων, ὡς γραμματεὺς ὀξυγράφος, κατὰ τὸν θεῖον Δαβὶδ, καλλιγραφεῖ ἐπάνω εἰς τὸ πλάτος τῆς καθαρᾶς καρδίας, ὡσὰν εἰς βιβλίον, τοὺς πνευματικούς του νόμους, τὰς θείας του βουλὰς, καὶ τὰ ἀπόκρυφα μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ὄχι μὲ μελάνι, ἀλλὰ μὲ τὸ θεῖον φῶς τῆς ἀπειροδυνάμου του χάριτος, καὶ μαζὶ μὲ αὐτὸ τὸ φῶς, εἶναι

φυσικὰ ἑνωμένη ἡ ἀποκάλυψις, καὶ φανέρωσις ὅλων τῶν μυστικῶν, καὶ βαθέων, ὡς εἶπεν ὁ μέγας τῆς Θεσσαλονίκης Γρηγόριος.

Ὅθεν καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀξιωθῇ νὰ ἔχῃ ἐγκάτοικον εἰς τὴν ψυχήν του τοιοῦτον διδάσκαλον ἀπειρόσοφον, καὶ νὰ περιφέρῃ ἐγγεγραμμένον τὸν θεῖον νόμον μέσα εἰς τὰς πλάκας τῆς καρδίας του, δὲν ἔχει γρείαν ἀπὸ βιβλία· δὲν χρειάζεται νὰ βλέπῃ μὲ τοὺς αἰσθητοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὰ διὰ μέλανος γράμματα, καὶ ἐκεῖθεν νὰ λαμβάνῃ εἰς τὸν νοῦν τὰ νοήματα· ὄχι· ἀλλὰ ἀντὶ δια βιβλίον, ἔχει τὴν κεκαθαρμένην καρδίαν του· ἀντὶ διὰ φῶς αἰσθητὸν, ἔχει τὸ νοητὸν φῶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· καὶ ἀντὶ διὰ ὀφθαλμὸν αἰσθητὸν, ἔχει τὴν πεφωτισμένην του διάνοιαν. Καὶ λοιπὸν βλέπωντας μὲ τὴν διάνοιαν μέσα εἰς τὴν καρδίαν του, καὶ βάπτωντας αὐτὴν εἰς τὸ ἀπόρρητον φῶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁποῦ κατοικεῖ ἐκεῖ, ἀναγινώσκει τὰ ἐκεῖσε ἐγγεγραμμένα πνευματικὰ, καὶ θεῖα νοήματα· καὶ ἐντεῦθεν γίνεται σοφὸς, ἀπὸ ἐκεῖ ὁποῦ ἦτον ἄσοφος· εὔγλωττος ῥήτωρ, ἀπὸ ἰδιώτης, καὶ ἀπαίδευτος· φιλόσοφος μέγας, καὶ Θεολόγος ὑψηλὸς, ἀπὸ ἐκεῖ ὁποῦ ἦτον προτήτερα ἀναλφάβητος, καὶ ἀγράμματος. «Ὥσπερ ὁ αἰσθητὸς ὀφθαλμὸς εἰ τὸ γράμμα ἀφορᾷ, »καὶ ἐκ τοῦ γράμματος λαμβάνει τοῦ αἰσθητοῦ τὰ νοήματα, οὕτως ὁ νοῦς, ὅταν καθαρθῇ, καὶ εἰς »τὸ ἀρχαῖον ἐπανέλθῃ ἀξίωμα, εἰς Θεὸν ὁρᾷ, καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβάνει τὰ θεῖα νοήματα· καὶ ἀντὶ »μὲν βίβλου ἔχει τὸ Πνεῦμα, ἀντὶ δὲ καλάμου τὴν διάνοιαν, καὶ τὴν γλῶσσαν.» Εἶναι λόγος τοῦ θείου Γρηγορίου τοῦ Σιναΐτου.

Τοιοῦτοι ἠξιώθησαν νὰ γένουν ἐκεῖνοι οἱ πρὸ τοῦ νόμου προπάτορες, ὁ Νῶε, λέγω, ὁ Ἀβραὰμ, ὁ Ἰσαὰκ, ὁ Ἰακὼβ, καὶ οἱ λοιποί· οἱ ὁποῖοι μὲ τὸ νὰ ἐκαθάρισαν τὴν καρδίαν τους, βιβλία δὲν ἐχρειάσθησαν, οὔτε γράμματα· ἀντὶ δὲ διὰ βιβλίον εἶχαν ἀμέσως αὐτὸν τὸν Θεὸν, ὁποῦ ἐφαίνετο εἰς αὐτοὺς, καὶ ἐτύπωνε διὰ τοῦ Πνεύματός του εἰς τὸ ἡγεμονικὸν τῆς ψυχῆς τους τὰς ἀποκρύφους βουλάς του, καθὼς εἶπεν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος.

Τοιοῦτοι ἐστάθησαν εἰς τὴν χάριν τοῦ Εὐαγγελίου οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι· ἐκεῖνοι οἱ ἰδιῶται, καὶ ἁλιεῖς· οἱ ὁποῖοι χωρὶς νὰ ἔχουν εἴδησιν τελείως ἀπὸ βιβλία καὶ γράμματα, διδασκόμενοι ἀμέσως ἀπὸ μόνην τὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος, ἔγιναν σοφώτατοι τῶν σοφῶν ὅλων τῆς οἰκουμένης, ἀρχηγοὶ τῶν Θεολόγων, καὶ τῶν ῥητόρων ἁπάντων ῥητορικώτατοι.

Τοιοῦτος ἠξιώθη νὰ γένῃ μετὰ παρέλευσιν χιλίων χρόνων ἀπὸ τὸν καιρὸν τῶν Ἀποστόλων, καὶ ὁ ἁγιώτατος οὗτος Πατὴρ ἡμῶν Συμεὼν ὁ νέος Θεολόγος· ὁ ἐπίγειος Ἄγγελος, καὶ οὐράνιος Ἄνθρωπος· τὸ κλέος τῶν Πατέρων· τῶν Ἱερέων ἡ σεμνοπρέπεια· τοῦ Μονήρους βίου κανὼν ὁ εὐθύτατος· ἡ δόξα τῶν Ἀσκητῶν· τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸ ἐγκαλλώπισμα, καὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης τὸ ἥδιστον ἀγαλλίαμα. Οὗτος καὶ γὰρ ὁ μακάριος, ἐπειδὴ ἐκαθάρισε τὸν νοῦν του, καὶ τὴν καρδίαν του ἀπὸ κάθε μολυσμὸν τῶν παθῶν μὲ τὸ παντοτινὸν πένθος, μὲ τὴν ἀκατάπαυστον ἐπιρροὴν τῶν δακρύων, μὲ τὴν ἀδιάλειπτον ἐν καρδίᾳ νοερὰν προσευχὴν, καὶ μὲ ὅλην τὴν ἄλλην ἐργασίαν τῶν ζωοποιῶν ἐντολῶν, κατέστησε τὸν ἑαυτόν του ἀληθινὰ, ἢ ἕνα διαφανέστατον, καὶ νεόσμηκτον καθρέπτην, ἢ ἕνα ἄλλον σαπφειροειδῆ, καὶ κατάστερον οὐρανὸν, ἢ προσφυέστερον εἰπεῖν, ἕνα βιβλίον καθαρώτατον, καὶ λειότατον. Καὶ ἐντεῦθεν τί ἀκολούθησεν; ἐδέχθη πλουσιωτάτας τὰς ἐμφάσεις τοῦ Παναγίου Πνεύματος· ἔλαβεν ὅλην αὐτὴν, διὰ νὰ εἰπῶ ἔτζι, τοῦ Παρακλήτου τὴν ἀπόρρητον ἔλλαμψιν, καὶ ἔπαθεν, ὡς λέγουσιν οἱ θεῖοι Πατέρες, τὸν ἐνυπόστατον φωτισμὸν τῆς θείας χάριτος· ἐγράφη ἐν ταῖς πλαξὶ τῆς καρδίας του ὁ νόμος τοῦ Πνεύματος, καὶ τὰ ὑψηλὰ μυστήρια τῆς Θεολογίας μὲ γράμματα φωτεινότατα. Καὶ παρευθὺς ὁ ἄσοφος, εὑρέθη σοφός· ὁ ἀγράμματος, ἔγινε γραμματεύς· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἔμαθε μαθήματα ῥητορικὰ, καὶ φιλόσοφα, ἐφάνη ἐν τῷ ἅμα ἕνας δεινότατος ῥήτωρ, καὶ τῶν φιλοσόφων φιλοσοφώτερος· ἀνοίγει τὸ στόμα του ἐν παραβολαῖς, κατὰ τὸν Δαβὶδ, εἰς τὸ μέσον τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, καὶ λαλεῖ προβλήματα, καὶ δόγματα, ὅσα ἤκουσε μὲ τὰ μυστικὰ ὦτα τῆς καρδίας του ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ συγγράφει, καὶ λογογραφεῖ τόσους ἠθικοὺς, καὶ θεολογικοὺς λόγους, ὁποῦ σχεδὸν ὑπερβαίνουν ἀριθμόν· καὶ τόσον πληθύνεται εἰς αὐτὸν τὸ χάρισμα τῆς θεολογίας, ὥστε ὁποῦ ὅλος ὁ κόσμος μὲ κοινὴν συμφωνίαν ἔκρινε δίκαιον νὰ τοῦ δοθῇ τοῦτος ὁ ὑψηλὸς Τίτλος, τὸ νὰ ὀνομάζεται Νέος Θεολόγος· δὲν εἰξεύρω ἢ διατὶ εἶναι ἄλλος Θεολόγος Γρηγόριος, εἰ καὶ μὴ κατὰ

τὴν φράσιν, καὶ τὴν ἔξω σοφίαν, ἀλλ' οὖν κατὰ τὴν ἀκρίβειαν τῆς θεολογίας· ἢ διατὶ εἶναι δεύτερος Ἰωάννης Θεολόγος.

Ὦ χάρις μεγάλη, ὢ προνόμιον ζηλωτὸν, καὶ ἐπίφθονον· ὄντως ἐπληρώθησαν εἰς τοῦτον τὸν Ἅγιον τὰ ψαλμικὰ, τὸ Κύριός ἐστιν ὁ διδάσκων ἄνθρωπον γνῶσιν· καὶ τὸ ἡ γλῶσσά μου, κάλαμος γραμματέως ὀξυγράφου, ἤγουν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁποῦ τὴν κινεῖ.

Τοιουτοτρόπως ἔπρεπε καὶ ὅλοι οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ νὰ ἀγωνίζωνται, διὰ νὰ μιμοῦνται τοὺς θείους Προπάτορας ὁποῦ εἴπαμεν ἀνωτέρω· τοὺς ἱεροὺς Ἀποστόλους, καὶ ἐξαιρέτως τοῦτον τὸν ἁγιώτατον Θεολόγον, καὶ καθαρίζοντες τὸν ἑαυτόν τους, ὅσον τὸ δυνατὸν, μὲ τὴν κατὰ Χριστὸν πολιτείαν νὰ λαμβάνουν ἔνοικον εἰς τὴν καρδίαν τους τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διὰ νὰ τοὺς διδάσκῃ καὶ ἀμέσως τὰ θεῖα θελήματα, καὶ νὰ μὴ χρειάζωνται νὰ μανθάνουν αὐτὰ ὅλως διόλου ἀπὸ τὰ χαρτία, καὶ τὰ μελάνια· ἕνα μὲν, διατὶ τοιαύτην ὑπόσχεσιν ἔδωκεν ὁ Θεὸς μὲ τὸν Προφήτην Ἱερεμίαν, νὰ γράψῃ εἰς τὰς καρδίας τῶν χριστιανῶν τοὺς θείους του νόμους, λέγοντας, ὅτι ὅλοι θέλει τὸν γνωρίζουν, χωρὶς νὰ διδαχθοῦν ἀπὸ ἄλλον τινὰ, ἀλλὰ ἀπὸ μόνον αὐτὸν τὸν Θεόν. «Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει Κύριος, καὶ διαθήσομαι διαθήκην καινὴν, διδοὺς νόμους μου εἰς »τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίαν αὐτῶν γράψω αὐτούς... Καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν »πολίτην αὐτοῦ,καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων. Γνῶθι τὸν Κύριον· ὅτι πάντες εἰδήσουσί με.»

Θέλωντας δὲ νὰ παραστήσῃ ὁ Κύριος, ὅτι ἐπληρώθη αὐτὴ ἡ ὑπόσχεσίς του, ὅταν ἦλθεν ἐπὶ τῆς γῆς, ἔλεγε πρὸς τοὺς ἰουδαίους, φέρων εἰς μαρτυρίαν τὸ ῥητὸν τοῦ Ἡσαΐου. «Ἔστι γεγραμμένον »ἐν τοῖς Προφήταις· ἔσονται πάντες δεκτοὶ τοῦ Θεοῦ.» Ἔγραφε δὲ καὶ ὁ Παῦλος πρὸς τοὺς ἐν Κορίνθῳ χριστιανούς. «Ἡ ἐπιστολὴ ἡμῶν, ὑμεῖς ἐστὲ ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, οὐ »μέλανι, ἀλλὰ Πνεύματι Θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶ λιθίναις, ἀλλ' ἐν πλαξὶ καρδίας σαρκίναις.» Καὶ ἄλλο δὲ, διατὶ καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος συμπεραίνει, ὅτι ἦτον πολλὰ καλλίτερον νὰ μὴ χρειαζώμεθα τελείως βιβλία, καὶ γράμματα, ἀλλὰ ἀντὶ διὰ βιβλία νὰ ἔχωμεν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. «Ἔδει »μὲν ἡμᾶς μηδὲ δεῖσθαι τῆς ἀπὸ τῶν γραμμάτων βοηθείας, ἀλλ' οὕτω βίον παρέχεσθαι καθαρὸν, »ὡς τοῦ Πνεύματος τὴν χάριν, ἀντὶ βιβλίων γενέσθαι ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς· καὶ καθάπερ ταῦτα »διὰ μέλανος, οὕτω τὰς καρδίας τὰς ἡμετέρας διὰ Πνεύματος ἐγγεγράφθαι.

Ἀχ! ἀλλ' ἐπειδὴ ἐπέσαμεν εἰς αὐτὸν τὸν πυθμένα τῆς κακίας, κατὰ τὸν ἴδιον Ἅγιον, καὶ διὰ τὴν προσπάθειαν ὁποῦ ἔχομεν εἰς τὴν σάρκα, καὶ εἰς τὰ κοσμικὰ πράγματα, ἐμολύναμεν τὴν καρδίαν μας ἀπὸ τὰ πάθη, καὶ ἐχάσαμεν τὴν καθαρότητα τῆς ψυχῆς, καὶ ἐν ταυτῷ ἐχάσαμεν, ὢ τῆς μεγάλης ζημίας καὶ ἀθλιότητος, καὶ τὴν τοιαύτην φωτικὴν χάριν τοῦ Πνεύματος ὁποῦ συνετίζει καὶ τοὺς ἀσυνέτους· διὰ τοῦτο μᾶς ἐχρειάσθησαν καὶ γράμματα, καὶ βιβλία πρὸς ὑπόμνησιν τῶν συμφερόντων· πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἔλεγχον, πρὸς ἐπανόρθωσιν, καθὼς εἶπεν ὁ Θεῖος Παῦλος.

Διὰ τοῦτο οἰκονόμησε καὶ ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος νὰ γραφθῇ ὁ παλαιὸς νόμος ἀπὸ τὸν Μωϋσῆν· καὶ ὁ νέος τῆς χάριτος ἀπὸ τοὺς Ἱεροὺς Εὐαγγελιστὰς, καὶ Ἀποστόλους. Ἐπιθυμεῖ δὲ καὶ εἰς τὸ ιθ'. κεφάλαιον ὁ δίκαιος Ἰὼβ νὰ εὑρίσκετο τινὰς νὰ γράψῃ τα λόγιά του, διὰ νὰ εἶναι εἰς τοὺς μεταγενεστέρους μία παντοτεινὴ ἐνθύμησις ἀνδρείας, καὶ καρτερίας. «Τίς ἂν δοίη γρα»φῆναι τὰ ῥήματά μου, τεθῆναι δὲ αὐτὰ ἐν βιβλίῳ εἰς τὸν αἰῶνα ἐν γραφείῳ σιδηρῷ, καὶ μολύβῳ; »καὶ δὴ καὶ ἐπέτυχε τὴν ἐπιθυμίαν του.» Διατὶ ἐγράφθησαν ἢ ἀπὸ τὸν Μωϋσῆν, ἢ κατὰ ἄλλους ἀπὸ τὸν Σολομῶντα.

Εἶναι δὲ ἄξια παρατηρήσεως τὰ λόγια τοῦ Ἰὼβ, διατὶ φαίνεται, πῶς ἐπιθυμεῖ δύω πράγματα· ἕνα μὲν, νὰ γραφθοῦν τὰ λόγιά του ἁπλῶς μὲ κάλαμον· καὶ ἄλλο δὲ νὰ γραφθοῦν μὲ σιδερένιον, ἢ μολυβένιον κονδύλι, τὸ ὁποῖον, κατὰ τὴν ἐδικήν μου γνώμην, σημαίνει τὴν τυπογραφίαν· ἡ ὁποία γίνεται ἢ μὲ χάλκωμα, ἢ μὲ μολύβι, ἢ μὲ ἄλλην παρομοίαν ὕλην· καὶ λοιπὸν προφητικῶς ἐπιθυμεῖ ὁ θεῖος Ἰὼβ, ὄχι μόνον νὰ γραφθοῦν τὰ λόγιά του, ἀλλὰ καὶ εἰς τύπον νὰ ἐκδοθοῦν, διὰ νὰ μένουν ἀνεξάλειπτα, καὶ παντοτινὰ καθὼς καὶ ἔγινε.

Ταῦτα τὰ δύω φαίνεται, πῶς ἐπεθυμοῦσε καὶ οὗτος ὁ ἐν Ἁγίοις Πατὴρ ἡμῶν Συμεών· ὅθεν ἐφώναζε μὲ τὸν Ἰώβ· τίς ἂν δοίη γραφῆναι τὰ ῥήματά μου; καὶ ἰδοὺ ἐπέτυχε τὸ ποθούμενον· διατὶ ὁ μαθητής του ὁ ἱερὸς Νικήτας ὁ Στηθάτος, ὡς φαίνεται εἰς τὸν βίον τοῦ Ἁγίου, διὰ πολ-

λῶν του ὀπτασιῶν ἔγραψε τὰ συγγράμματά του μὲ κάλαμον, διὰ νὰ μὴ ὑστερηθῇ τέτοιον θησαυρὸν ἡ ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ· ἐπεθύμησε καὶ τὸ δεύτερον· τίς ἂν δοίη τεθῆναι αὐτὰ ἐν βιβλίῳ εἰς αἰῶνα ἐν γραφείῳ σιδηρῷ, καὶ μολύβῳ; καὶ μία τοιαύτη ἐπιθυμία του ἐκτείνεται εἰς διάστημα ὀκτακοσίων χρόνων, καὶ τινὰς δὲν εὑρίσκεται νὰ τὴν ἐκπληρώσῃ.

Ἀλλ' ἰδοὺ, ἰδοὺ τώρα ὁποῦ ἐκπληρώνει αὐτὴν μὲ ὅλην τὴν προθυμίαν, ἕνας θεοσεβὴς, καὶ φιλόχριστος ἀδελφός· ὁ ὁποῖος κοιμηθεὶς ὑπὸ τῆς θείας χάριτος, καὶ δαπάνης οὐδ' ὅλως φεισάμενος ἔθηκεν εἰς βιβλίον, μᾶλλον δὲ εἰπεῖν ἐνεχάραξε τὰ λόγια τοῦ θείου Πατρὸς μὲ γραφεῖον τῷόντι σιδηροῦν, καὶ μολυβένιον, διὰ νὰ μένουν ἀνεξάλειπτα, καὶ παντοτινὰ, καὶ διὰ τοῦ φωτὸς τῆς τυπογραφίας παρρησιάζει εἰς τὸ θέατρον τοῦ κόσμου τὰ παρόντα ψυχωφελέστατα, καὶ σωτηριώδη αὐτοῦ συγγράμματα, και κηρύττει ἐπὶ τῶν δωμάτων, Εὐαγγελικῶς εἰπεῖν, ἐκεῖνα ὁποῦ μέσα εἰς τὰ ὦτα τῆς καρδίας του ἐλαλήθησαν μυστικῶς παρὰ τοῦ Παναγίου Πνεύματος.

Δεῦτε λοιπὸν, δεῦτε οἱ τῆς ἐπουρανίου, καὶ ὀρθοδόξου κλήσεως μέτοχοι, ὅσοι τε τοῦ ἱεροῦ καταλόγου, καὶ ὅσοι τῆς τῶν λαϊκῶν τυγχάνετε τάξεως (τριπλασιάζομεν τὴν φωνήν). Δεῦτε προσέλθετε πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν τούτων τῶν ἱερῶν συγγραμμάτων, καὶ φωτίσθητε· τὰ ὁποῖα ὁ ὑψίνους τῆς Θεσσαλονίκης Γρηγόριος τὰ ἐκάλεσε συγγράμματα ζωῆς· ἐγὼ δὲ λέγω αὐτὰ θεουργικὰ φῶτα, κατὰ τὸν Ἀρεοπαγίτην Διονύσιον· διότι προξενοῦν εἰς τοὺς ἀναγινώσκοντας, τῇ ἀληθείᾳ φῶς γνώσεως, καθὼς ἑρμηνεύωντας τὸν Ἀρεοπαγίτην εἶπεν ὁ Ἱερώτατος Μάξιμος, καὶ βεβαιότατα τὰ πρόσωπα ὑμῶν, οὐ μὴ καταισχυνθῇ· προσέλθετε οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ ὅσοι ἐπιστεύθητε προστασίαν ψυχῶν, καὶ διδαχθῆτε τρόπους πνευματικῆς προστασίας, καὶ κυβερνήσεως. Προσέλθετε διδάσκαλοι, καὶ ἱεροκήρυκες, καὶ μυηθῆτε πολλὰ ὑψηλὰ τῆς θεολογίας μυστήρια, πολλὰ βαθέα τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας δόγματα, καὶ πολλὰ τῆς δημιουργίας κρύφια θεωρήματα, τὰ ὁποῖα μὲ ἰδιαίτερον τρόπον ἀπεκαλύφθησαν εἰς τοῦτον τὸν Ἅγιον. Προσέλθετε μοναχοὶ, καὶ μάθετε τῆς νηπτικῆς φιλοσοφίας τὰ ὄργια, τῆς νοερᾶς προσευχῆς τὴν ἀκρίβειαν, καὶ τῆς ζητουμένης παρ' ὑμῶν ἀπαθείας τοὺς διαφόρους βαθμοὺς, καὶ τὴν τελειότητα. Προσέλθετε λαϊκοί τε, καὶ κοσμικοὶ, καὶ διδαχθῆτε, ὅτι ἀνίσως ἔχετε προθυμίαν, καὶ ἀκολουθῆτε τὴν Ἁγίαν συνείδησιν, τίποτε δὲν σᾶς ἐμποδίζει ὁ κόσμος ἀπὸ τοῦ νὰ σωθῆτε, καὶ νὰ καταντήσετε εἰς ἄνδρα τέλειον, καὶ εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ὅλοι, ὅλοι χωρὶς νὰ ἐξαιρεθῇ τινὰς ἂς καταφεύγωμεν πάντοτε εἰς αὐτὸ τὸ βιβλίον, καθὼς καταφεύγουν τὰ μικρὰ παιδία πρὸς τὴν μητέρα, ὁποῦ ἁπλώνει ὁλοῦθεν τὰς χεῖράς της διὰ νὰ τὰ ἐναγκαλισθῇ, κατὰ τὸν θεῖον Χρυσόστομον ὁποῦ ἀνέφερε τὸ παράδειγμα τοῦτο διὰ τὸ βιβλίον τοῦ Ἰώβ· « καὶ καθάπερ πρὸς μητέρα τινὰ φιλόστοργον πανταχόθεν τὰς χεῖρας ἐκτείνουσαν, καὶ τὰ παιδία πεφοβημένα δεχομένην, καὶ ἀνακτωμένην, οὕτω πρὸς τὴν βίβλον ταύτην ἀεὶ καταφεύγωμεν. Ἴδε εἰς τὴν σειρὰν τοῦ Ἰώβ.»

Ἐπειδὴ ἂν εἶναι κατηγορία εἰς τοὺς χριστιανοὺς τὸ νὰ χρειάζωνται βιβλία καὶ γράμματα, ὁποῦ ἔπρεπεν ἀντὶ διὰ αὐτὰ νὰ ἔχουν τὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος, ὡς εἴπομεν, πόσον μεγαλητέρα κατηγορία ἀκολουθεῖ εἰς αὐτοὺς, κατὰ τὸν θεῖον Χρυσόστομον, καὶ τὸ νὰ μὴ θέλουν κἂν νὰ ἀπολαμβάνουν τὴν ὠφέλειαν ὁποῦ προξενεῖται ἀπὸ τὰ βιβλία, ἀλλὰ νὰ καταφρονοῦν τὴν ἀνάγνωσιν· «εἰ γὰρ ἔγκλημα τὸ γραμμάτων δεηθῆναι, καὶ μὴ τὴν τοῦ Πνεύματος ἐπισπάσασθαι χάριν, σκόπησον, »ἡλίκη κατηγορία, τὸ μηδὲ μετὰ τὴν βοήθειαν ταύτην ἐθέλειν κερδαίνειν, ἀλλ' ὡς εἰκῇ καὶ μάτην »κείμενα τὰ γράμματα περιορᾷν, καὶ μείζονα ἐπισπάσασθαι τὴν κόλασιν.» Τὸ ὁποῖον διὰ νὰ μὴ τὸ πάθωμεν ἡμεῖς, ἂς προσέχωμεν ἀκριβῶς εἰς αὐτὰ τὰ ἱερὰ συγγράμματα, τὰ ὁποῖα οἰκονόμησεν ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος νὰ γραφθοῦν, καὶ νὰ τυπωθοῦν, διὰ νὰ τὰ ἔχωμεν παρηγορίαν, καὶ νουθεσίαν μας.

Καὶ ἂς μὴν εἰπῇ τινας ἀπὸ τοὺς κοσμικοὺς, ὅτι αὐτὰ ἐγράφθησαν διὰ τοὺς καλογήρους, καὶ ὄχι διὰ τοὺς λαϊκούς· ὄχι· ψυχρὸς εἶναι αὐτὸς ὁ λόγος, ἀδελφέ· εἶναι λόγος πονηρίας, κατὰ τὸν ψαλμόν· εἶναι λόγος ἄλογος, μὲ τὸν ὁποῖον προφασίζεται ὁ ὀκνηρὸς, καὶ ἀμελὴς προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις. Ἄκουσον ἀγαπητέ· οἱ παρόντες λόγοι τοῦ Ἁγίου, εἶναι ἁρμόδιοι, καὶ ὠφέλιμοι κοινῶς διὰ ὅλους· καὶ μοναχοὺς, καὶ κοσμικούς· πρῶτον διατὶ περιέχουν λόγια, καὶ νοήματα ὁποῦ συντείνουν εἰς κάθε ἕνα, καθὼς θέλει βεβαιωθῇς μόνος σου, ὅταν τοὺς διαβάσῃς· δεύτερον, διατὶ ὅσα χρεωστεῖ νὰ φυλάξῃ ὁ μοναχὸς διὰ νὰ σωθῇ, αὐτὰ ἔχει χρέος νὰ τὰ φυλάξῃ καὶ ὁ λαϊκὸς, ἔξω ἀπὸ τὴν Παρθενίαν, ἂν ἀγαπᾷ νὰ σωθῇ.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

Λόγου χάριν, χρεωστεῖ ὁ μοναχὸς νὰ ἐκδυθῇ τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, καὶ νὰ ἐνδυθῇ τὸν καινούριον, τὸ ἴδιον χρεωστεῖ καὶ ὁ λαϊκός· καὶ ἄκουσε τί λέγει ὁ θεῖος Παῦλος κοινῶς εἰς ὅλους. «Ἐδιδάχθητε ἀποθέσθαι ὑμᾶς τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς »ἀπάτης, καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον τὸν κατὰ Θεὸν κτισθέντα.» Χρεωστεῖ ὁ μοναχὸς νὰ σταυρωθῇ τῷ κόσμῳ, τὸ ἴδιον χρεωστεῖ καὶ ὁ κοσμικός· διατὶ ὁ Ἀπόστολος διὰ ὅλους ἁπλῶς τοὺς βαπτιζομένους χριστιανοὺς λέγει. «Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθημεν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ »ἐβαπτίσθημεν . . . τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη.» Καὶ πῶς ἠμπορεῖ νὰ σταυρωθῇ εἰς τὸν κόσμον ὁ κοσμικός; ἀνίσως ἔχωντας γυναῖκα, καὶ παιδία, ζῇ μὲ τόσην ἀπροσπάθειαν, ὡσὰν νὰ μὴν εἶχε τελείως· καὶ μεταχειριζόμενος καλῶς τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, δὲν τὰ κακομεταχειρίζεται, εἰς τὸ νὰ κάμμῃ τῆς σαρκὸς τὰ θελήματα. «Τοῦτο δὲ φημὶ, »ἀδελφοὶ, ὅτι ὁ καιρὸς συνεσταλμένος τὸ λοιπόν ἐστι, λέγει ὁ Παῦλος, ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυ»ναῖκα, ὡς μὴ ἔχοντες ὦσι, καὶ οἱ χρώμενοι τῷ κόσμῳ τούτῳ, ὡς μὴ καταχρώμενοι.»

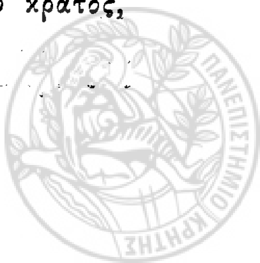
Κάμνει ὑποσχέσεις ὁ μοναχὸς πρὸς τὸν Θεὸν, νὰ ἀρνηθῇ τὸν σατανᾶν, καὶ ὅλα τὰ ἔργα του; δίδει ὁμοίως ὑποσχέσεις καὶ ὁ λαϊκὸς εἰς τὸ Ἅγιον Βάπτισμα νὰ κάνῃ τὸ ἴδιον. «Ἡ φωνὴ αὕτη, »λέγει ὁ θεῖος Χρυσόστομος, ἤγουν τὸ ἀποτάσσομαι τῷ σατανᾷ, καὶ συντάσσομαι τῷ Χριστῷ συν»θήκη πρὸς τὸν Δεσπότην ἐστί». Χρέος ἔχει ὁ μοναχὸς νὰ φυλάξῃ ὅλας τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ; τὸ ἴδιον χρέος ἔχει καὶ ὁ κοσμικός· ἐπειδὴ καὶ ὅταν ἀπέστειλεν ὁ Κύριος τοὺς μαθητάς του νὰ κηρύττουν, καὶ νὰ βαπτίζουν ἡμᾶς τὰ ἔθνη, τοὺς εἶπε νὰ διδάσκουν τοὺς βαπτιζομένους χριστιανοὺς, ὄχι ἄλλας ἐντολὰς νὰ φυλάττουν, καὶ ἄλλας νὰ μὴ φυλάττουν, ἀλλὰ ὅλας ὁμοῦ, ὅλας νὰ τὰ φυλάττουν· «διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα, ὅσα ἐνετειλάμην ἡμῖν, καὶ πάλιν εἰς ἄλλο μέρος διδάσκωντας ὁ Κύριός μας δὲν ἐχώρισε τοὺς μοναχοὺς ἀπὸ τοὺς κοσμικοὺς, ἀλλὰ κοινῶς εἰς ὅλους ἔλεγεν· «ἃ δὲ λέγω ὑμῖν, πᾶσι λέγω».

Ὅλους ἁπλῶς ἐκάλεσε νὰ ἀσυκώσουν τὸν ζυγὸν τῶν θείων ἐντολῶν. «Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι . . . ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς· εἰς ὅλους ἁπλῶς τὸ εἶπε, τέλειοι γίνεσθε, καὶ δὲν εἶπεν ἐὰν θέλετε νὰ γενῆτε τέλειοι, πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντά σας· καθὼς εἶπεν εἰς ἐκεῖνον τὸν πλούσιον ὁποῦ ἦτον ἀτελὴς, καὶ ὑπὸ τὸν νόμον τὸν παλαιόν· ἀλλὰ λέγει ἀποφασιστικὰ καὶ προστακτικὰ, τέλειοι γίνεσθε, καὶ πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντά σας· τὸ ὁποῖον τὸ ἐφανέρωσε καθαρώτερα λέγωντας· «πᾶς ἐξ ὑμῶν, (εἴτε μοναχὸς εἶναι, εἴτε κοσμικὸς) ὃς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσι τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν, οὐ δύναταί μου εἶμαι μαθητής.

Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀπόστολος χωρὶς νὰ χωρίσῃ κοσμικοὺς ἀπὸ μοναχοὺς ἔλεγε. «Μέχρις ὅτου »καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ.» Καὶ διὰ νὰ εἰπῶ μὲ συντομίαν, μόνη ἡ παρθενία εἶναι ξεχωριστὸν ἐπάγγελμα τῶν μοναχῶν, κατὰ τὸν μέγαν Βασίλειον. Καὶ κατὰ τὸν θεῖον Χρυσόστομον. Κατὰ δὲ τὰ ἄλλα πάντα δὲν ἔχει καμμίαν διαφορὰν ὁ μοναχὸς ἀπὸ τὸν κοσμικόν· ἢ ὁ κοσμικὸς ἀπὸ τὸν μοναχὸν, ἀλλὰ καὶ ὁ ἕνας καὶ ὁ ἄλλος ἐξ ἴσου χρεωστοῦν νὰ φυλάττουν ὅλας τὰς ἐντολὰς διὰ νὰ σωθοῦν.

Ταῦτα γινώσκοντες, ἀγαπητοί μου ἀδελφοὶ, ἂς ἀφήσωμεν τὰς τοιαύτας προφάσεις, ὡς ματαίας, καὶ ψυχοβλαβεῖς, καὶ ἀναγινώσκοντες μὲ πόθον, καὶ προσοχὴν τὴν παροῦσαν βίβλον, ἂς σπουδάσωμεν νὰ βάλωμεν καὶ εἰς πρᾶξιν τὰ γεγραμμένα, διὰ νὰ μὴ γινώμεθα μόνον ἀκροαταὶ, ἀλλὰ καὶ ποιηταί· καὶ καθαριζόμενοι ψυχὴν, καὶ σῶμα διὰ μέσου τῆς διδασκαλίας τοῦ Πνεύματος ὁποῦ περιέχεται εἰς αὐτὴν τὴν βίβλον, καὶ ἀναβάσεις ἱερὰς ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν διατιθέμενοι, ἂς ἑλκύσωμεν εἰς τὸν ἑαυτόν μας τὴν χάριν τοῦ Παρακλήτου, διὰ νὰ μᾶς διδάσκῃ καὶ ἀμέσως τὰ θεῖα θελήματα, καθὼς ἠξιώθη νὰ τὴν λάβῃ καὶ οὗτος ὁ Ἅγιος, καὶ ὅταν ἦτον ἀκόμη μέσα εἰς τὸν κόσμον.

Τούτων δὲ πάντων τῶν καλῶν ἀπολαμβάνοντες, ἔχομεν χρέος νὰ παρακαλοῦμεν τὸν Θεὸν ὅπως τύχωσιν ἐλέους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως καὶ ὁ δαπανήσας φιλόχριστος ἀδελφὸς, καὶ οἱ εἰς τοῦτο, κατὰ τὸ δυνατὸν, συνεργήσαντες· τὸ ὁποῖον θεῖον ἔλεος ἄμποτε νὰ τὸ ἀξιωθοῦμεν καὶ ἡμεῖς ἅπαντες, χάριτι, καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, Ἀμήν.

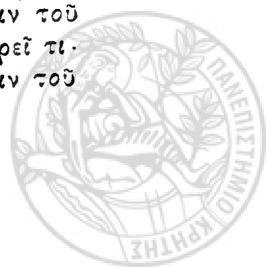
ΠΙΝΑΞ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΜΕΡΟΥΣ
ΤΗΣ
ΠΑΡΟΥΣΗΣ ΒΙΒΛΟΥ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

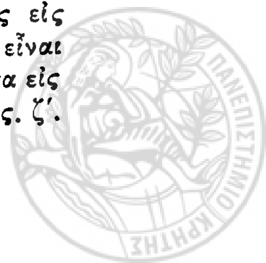
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

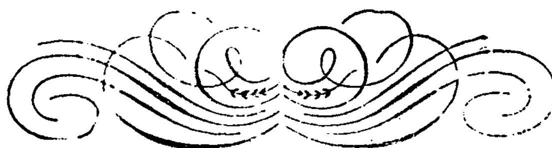

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Βίος καὶ Πολιτεία τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Συμεὼν τοῦ Νέου Θεολόγου, ὁ ὁποῖος συνεγράφη ἀπὸ τὸν ὁσιώτατον Νικήταν τὸν Στηθᾶτον τὸν μαθητήν του, καὶ μετεφράσθη εἰς τὴν κοινὴν διάλεκτον συντομώτερον.

Η Ἀρετὴ εἶναι ἕνα πρᾶγμα θερμὸν, καὶ πολλὰ ἐπιτήδειον, εἰς τὸ νὰ ἀνάψῃ τὴν φλόγα τῆς κατὰ Θεὸν ἀγάπης, καὶ νὰ κάμῃ τὴν ψυχὴν ὅλην πύρινον, νὰ ἀνεβάσῃ τὸν νοῦν ἀπὸ τὴν γῆν εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ νὰ ἀποδείξῃ τὸν ἄνθρωπον ὅλον Θεῖον, καὶ Θεὸν κατὰ χάριν ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ Ὅσιος **Πατὴρ** ἡμῶν Συμεὼν ὁ νέος Θεολόγος ἠγάπησεν ἐκ καρδίας αὐτὴν, καὶ ἔφθασεν εἰς μεγάλα μέτρα ἀρετῆς εὔλογον εἶναι νὰ εἰπῶ τὰ προτερήματα ἐκείνου, ὅσα δηλαδὴ εἶχεν ἐκ φύσεως, ἀπὸ τὴν πατρίδα, ἀπὸ τὸ γένος, καὶ ἀπὸ τὴν ἀνατροφήν του, καὶ ὅσα ἀπόκτησε μὲ κόπους ἐδικούς του, καὶ ἱδρῶτας πολλούς. Λοιπὸν οὗτος ὁ Ἅγιος ἐφύτρωσεν ὡς δένδρον εὐθαλὲς εἰς τὴν γῆν τῶν Παφλαγόνων, καὶ πατρίδα εἶχεν ἕνα χωρίον ὁποῦ ὠνομάζετο **Γαλάτη**, καὶ γονεῖς εὐγενεῖς καὶ πλουσίους, οἱ ὁποῖοι ἐλέγοντο, ὁ μὲν πατήρ του Βασίλειος, καὶ ἡ μήτηρ του Θεοφανώ· ὤντας δὲ μικρὸς ὁ Ὅσιος, ἐστάλθη ἀπὸ τοὺς γονεῖς του εἰς **Κωνσταντινούπολιν** πρὸς τοὺς συγγενεῖς του ὁποῦ ἦσαν τότε εἰς τὰ βασίλεια ἔνδοξοι οἱ ὁποῖοι τὸν ἀπεδέχθηκαν μετὰ χαρᾶς, καὶ τὸν ἔβαλαν εἰς διδάσκαλον, διὰ νὰ μανθάνῃ τὰ τῶν παίδων μαθήματα· καὶ ἐπειδὴ ἦτον ἐξ ἀρχῆς φρόνιμος, ἐμισοῦσε κάθε ἀταξίαν τῶν παιδίων, καὶ ἐπιμελεῖτο ὅσον ἐδύνετο τὰ μαθήματα καὶ ἐπρόκοπτεν εἰς αὐτά· ὅθεν εἰς ὀλίγον καιρόν· ἔγινε καὶ ἐξαίρετος καλλιγράφος καθὼς φανερώνουν τὰ βιβλία ὁποῦ ἔγραψε· καὶ μανθάνοντας μόνα τὰ λεγόμενα γραμματικὰ, δὲν ἠθέλησε νὰ μάθῃ καὶ τὰ φιλοσοφικὰ, μὲ τὸ νὰ ἐβλάπτετο εἰς τὰ ἤθη ἀπὸ τὴν συναναστροφὴν τῶν συμμαθητῶν του. **Τὸ** λοιπὸν ὁ θεῖός του, ὁ ἀδελφὸς τοῦ πατρός του, βλέπωντάς τον ὁποῦ ὑπερέβαινεν ὅλους τοὺς ἄλλους νέους, ἐστοχάσθη νὰ τὸν φιλιώσῃ μὲ τοὺς τότε βασιλεῖς, ἤγουν τὸν Βασίλειον, καὶ Κωνσταντῖνον τοὺς Πορφυρογεννήτους καὶ αὐταδέλφους ὡσὰν ὁποῦ εἶχε παρρησίαν μεγάλην εἰς αὐτούς· ἀμὴ αὐτὸς δὲν τὸ ἔστεργε, διὰ νὰ μὴ ζημιωθῇ τὸν Θεὸν κερδαίνωντας τὰ φθαρτά· ἀλλὰ μετὰ βίας, ἐκαταπείσθη, καὶ ἔγινε Σπαθαροκουβικουλάριος, καὶ ἕνας ἀπὸ τὴν σύγκλητον τῆς βασιλείας· καὶ τοῦτο πάλιν οἰκονομικῶς τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενος· ἀφ' οὗ δὲ ὁ θεῖός του ἐπλήρωσε τὸ κοινὸν χρέος μὲ αἰφνήδιον θάνατον, εὑρίσκωντας τὸν καιρὸν ὁ Συμεὼν ἐπιτήδειον φεύγει τὸν κόσμον, καὶ τα ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ πηγαίνει εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Στουδίου, ζητῶντας τὸν πνευματικόν του πατέρα, καὶ διδάσκαλον, καὶ μέγαν εἰς τὴν ἀρετὴν, Συμεὼν τὸν

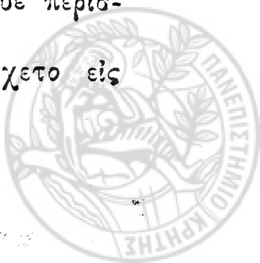
ἐπονομαζόμενον εὐλαβῆ· καὶ εὑρίσκωντάς τον, τὸν παρακαλεῖ νὰ τὸν δεχθῆ, καὶ νὰ τὸν κάμη καλόγηρον, ἐκεῖνος δὲ ὡς ἔμπειρος καὶ σοφὸς τὸν ἐνουθέτησε νὰ ἔχη ὑπομονὴν, ἕως νὰ φθάση εἰς ἡλικίαν μεγαλητέραν, ἐπειδὴ τότε ἦτον ἕως δεκατεσσάρων χρόνων. Ὁ δὲ νέος ὑπακούσας, ἐγύρισεν εἰς τὸ σπῆτι τοῦ θείου του, καὶ κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα καλὰ, ἐπιμελεῖτο καὶ τὴν προσευχὴν, καὶ ἀνάγνωσιν, καὶ πέρνωντας ἀπὸ τὸν πνευματικόν του πατέρα τὸ βιβλίον τοῦ ἁγίου Μάρκου τοῦ Ἀσκητοῦ, καὶ ἀνοίγωντάς το εὑρῆκεν εὐθὺς τοῦτο τὸ ῥητόν. « ἀνίσως ζητεῖς ὠφέ»λειαν, ἐπιμελήσου τὴν συνείδησίν σου, καὶ ὅσα »σοῦ λέγει κάμε·» καὶ διαβάζωντάς το τοῦ ἐφάνη ὡσὰν νὰ τὸ ἤκουσεν ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Θεοῦ, καὶ ἄρχισε νὰ ἐπιμελῆτε τὴν συνείδησίν του· ἡ ὁποία μὲ τὸ νὰ εἶναι δοσμένη ἀπὸ τὸν Θεὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, τὸν ἐσυμβούλευε πάντοτε τὰ ψυχωφελέστερα· καὶ ἀπὸ τὴν αἰτίαν αὐτὴν ἐκαταγίνετο εἰς τὴν προσευχὴν, καὶ μελέτην τῶν θείων γραφῶν, ἕως εἰς τὸ μεσονύκτιον, τρεφόμενος μὲ μόνα τὰ ἀναγκαῖα τοῦ σώματος, ἤγουν μὲ ψωμὶ, καὶ νερὸν, κατὰ μίμησιν τῶν παλαιῶν ἀσκητῶν. Διὰ τοῦτο ὕστερον ἀπὸ ὀλίγον καιρὸν ἡ χάρις τοῦ παναγίου Πνεύματος εὑρίσκουσα τὴν ψυχήν του καθαρὰν ἀπὸ τὰ κοσμικὰ πράγματα, τὴν ἅρπασεν ἀπὸ τὴν γῆν, καὶ τὴν ἀνέβασεν εἰς ἀποκαλύψεις Κυρίου· διότι μίαν νύκτα ἐκεῖ ὅπου ἐπροσηύχετο, εἶδε φῶς λαμπρὸν ὁποῦ ἔλαμψεν εἰς αὐτὸν ἔξαφνα ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς, καὶ ἐφώτισεν ὅλον τὸν τόπον, καὶ ἔγινεν ὡσὰν ἡμέρα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον φῶς ἐφωτίσθη καὶ αὐτὸς, καὶ τοῦ ἐφάνη ὅτι ἦτον ἔξω ἀπὸ τὸ σπῆτι, καὶ ἁρπάχθη εἰς τὸν ἀέρα, καὶ ἀλησμόνησε τελείως τὸ σῶμά του, τότε λοιπὸν (καθὼς μόνος του τὸ ἔλεγε, καὶ τὸ ἔγραφε διὰ ἄλλον τινὰ, κρύπτωντας τὸν ἑαυτόν του διὰ ταπεινοφροσύνην) ἐγέμισεν ἀπὸ χαρὰν καὶ θερμὰ δάκρυα, καὶ θαυμάζωντας εἰς αὐτὸ τὸ παράδοξον θαῦμα, ὡς ἀσυνήθιστος εἰς τὰ τοιαῦτα, ἐφώναζε συχνὰ τὸ, Κύριε ἐλέησον, χωρὶς νὰ αἰσθάνεται τότε, πῶς ἐφώναζε δυνατὰ, ἀλλ' ὕστερον, ὅταν ἦλθεν εἰς τὸν ἑαυτόν του.

Καὶ ἐπάνω εἰς τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ, εἶδε μίαν φωτεινὴν νεφέλην, χωρὶς εἶδος καὶ μορφὴν, γεμάτην ἀπὸ δόξαν Θεοῦ, εἰς τῆς ὁποίας τὰ δεξιὰ μέρη ἔβλεπεν, (ὢ τοῦ θαύματος) πῶς ἔστεκεν ὁ γέροντάς του Συμεὼν ὁ εὐλαβὴς, καὶ ἐκοίταζεν ἀκλινῶς εἰς ἐκεῖνο τὸ θεῖον φῶς, καὶ τὸ ἐπαρακαλοῦσεν ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς του, εὑρισκόμενος δὲ τοιουτοτρόπως ἐκστατικὸς ὥραν πολλὴν δὲν ἐκαταλάμβανεν, ἢ μὲ τὸ σῶμα ἦτον, ἢ χωρὶς τὸ σῶμα, καθὼς τὸ ἔλεγε μόνος του, ἀφ' οὗ δὲ ἐκεῖνο τὸ φῶς ἐσυμμαζώχθη κατ' ὀλίγον ὀλίγον, τότε ἐκατάλαβε πῶς ἦτον μὲ τὸ κορμὶ μέσα εἰς τὸ κελλεῖόν του, καὶ ἡ καρδία του ἦτον γεμάτη ἀπὸ χαρὰν, καὶ τὸ στόμα του ἐφώναζε τὸ, Κύριε ἐλέησον, καὶ αὐτὸς ὅλος βρεγμένος ἀπὸ γλυκύτητα δάκρυα, καὶ ἀπὸ τότε ἐκατάλαβε τὸ κορμί του, πῶς ἔγινε λεπτὸν, καὶ ἐλαφρὸν, καὶ ἦτον τοιουτοτρόπως πολὺν καιρόν.

Ἀφ' οὗ λοιπὸν εἶδε τὴν θεωρίαν αὐτὴν ἐπαρακαλοῦσε θερμῶς τὸν πνευματικόν του Πατέρα νὰ τὸν κάμη Καλόγηρον· ἀλλ' ἐκεῖνος ὡς προορατικὸς ὁποῦ ἦτον, δὲν ἔκρινεν εὔλογον νὰ τὸν κάμη τότε, μετὰ δὲ ἓξ χρόνους ἀπὸ τὴν ὀπτασίαν αὐτὴν ἠθέλησε νὰ ὑπάγη εἰς τὴν πατρίδα του, διὰ χρείαν τινὰ, ὅθεν ἐπῆγε διὰ νὰ ἀποχαιρετήση τὸν γέροντά του· καὶ ἐκεῖνος βλέπωντάς τον εἶπε, τώρα εἶναι, τέκνον, καιρὸς ἐπιτήδειος, διὰ νὰ γένης Καλόγηρος, ὁ δὲ ἀπεκρίθη· ἀχ! καὶ δὲν μοῦ τὸ ἔλεγες προτήτερα Πάτερ; ὅμως καὶ τώρα ἰδοὺ ὁποῦ ὑπόσχομαι ὅτι ἀρνοῦμαι τὸν κόσμον, καὶ τὰ ἐν κόσμῳ, καὶ γυρίζωντας ἀπὸ τὴν πατρίδα μου θέλει φέρω ὅλα μου τὰ ὑπάρχοντα νὰ τὰ παραδώσω εἰς τὰς χεῖράς σου, καὶ ὁμοῦ μὲ αὐτὰ καὶ τὸν ἑαυτόν μου, καὶ πηγαίνωντας εἰς τὴν πατρίδα του, εἰς τὸν καιρὸν ὁποῦ ἐπλησίαζεν ἡ ἁγία τεσσαρακοστὴ, εὗρε τὸ βιβλίον τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῆς Κλίμακος, καὶ τὸ ἐδιάβαζε μὲ ἐπιμέλειαν.

Καὶ ἐπειδὴ κοντὰ εἰς τὸ σπῆτι τοῦ πατρός του ἦτον ἐκκλησία, καὶ κοντὰ εἰς τὴν πόρταν τῆς ἐκκλησίας κελλεῖον μικρὸν, ἔμβαινε μέσα εἰς αὐτὸ, καὶ ἐπροσηύχετο· καὶ μίαν φορὰν πάλιν διαβάζωντας τὸ ῥηθὲν βιβλίον, εὑρῆκεν αὐτολεξὶ ταῦτα· «ἀναισθησία ἐστὶ νέκρωσις ψυχῆς, καὶ θάνατος νοὸς πρὸ θανάτου τοῦ σώματος». Τοῦτον τὸν λόγον καθὼς τὸν ἐδιάβασεν, ἐζητοῦσε νὰ ἰατρεύση τὸ πάθος τῆς ἀναισθησίας του· ὅθεν ἐπροσηύχετο ἀγρυπνῶντας ἐπάνω εἰς τὰ μνήματα, καὶ ἐσυλλογίζετο μὲ τὸν νοῦν του τοὺς νεκροὺς, τί λογῆς εἶναι, καὶ τὸν θάνατον, καὶ τὴν μέλλουσαν κρίσιν, καὶ ἐνήστευε περισσότερον, καὶ ἀγρυπνοῦσε.

Καὶ μίαν νύκτα ἐκεῖ ὅπου ἐπροσηύχετο εἰς

τὴν ἐκκλησίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἦτον ἕνα σεντοῦκι γεμάτον ἀπὸ κόκκαλα, ἔρχεται πλῆθος δαιμόνων, καὶ τόσον πολὺν κρότον ἔκαμαν, ὁποῦ ἐνόμισεν, ὅτι ἐσύντριψαν ταῖς πόρταις, καὶ ταῖς ἄνοιξαν ζητοῦντες διὰ νὰ τὸν ἁρπάσουν, ὅθεν φοβηθεὶς ἀσύκωσε τὰς χεῖράς του εἰς οὐρανὸν, καὶ ἐζητοῦσε τὴν θείαν βοήθειαν, καὶ οἱ μὲν δαίμονες βλέποντές τον ὁποῦ ἐστέκετο ἀμετασάλευτος εἰς τὴν προσευχὴν ὥρας πολλὰς, ἐνικήθησαν καὶ ἀνεχώρησαν, αἱ δὲ χεῖρές του τόσον πολλὰ ἐξηράνθησαν ἀπὸ τὸ πολὺ ἐξάπλωμα, ὁποῦ μετὰ βίας τὰς ἐσυμμάζωξε· καὶ βλέπωντας ταῖς πόρταις σφαλισμέναις ἐθαύμασε, καὶ ἀπὸ τότε ἐπῆρε δύναμιν, καὶ δὲν ἐψηφοῦσε τοὺς πολέμους τῶν δαιμόνων διὰ τὸ οὐδὲν, γνωρίζωντας τὴν ἀδυναμίαν ὁποῦ ἔχουν. Τοιουτοτρόπως λοιπὸν ἐπολιτεύετο ὁ Ὅσιος, καὶ ἐκαταγίνετο εἰς τὴν προσευχὴν, καὶ ἀνάγνωσιν, καὶ ἀνίσως καμμίαν φορὰν τὸν ἐπείραζεν ἡ ἀμέλεια, ἐπήγαινε καὶ ἐκάθετο ἐπάνω εἰς τὰ μνήματα μόνος του, καὶ ἐτύπωνεν εἰς τὸν νοῦν του τοὺς νεκροὺς, καὶ πότε μὲν ἐπενθοῦσε, πότε δὲ καὶ ἐδάκρυε, καὶ ἐμεταχειρίζετο κάθε λογῆς μέθοδον, διὰ νὰ ἀσυκώσῃ τὸ σκέπασμα τῆς ἀναισθησίας ἀπὸ τὴν καρδίαν του· καὶ τόσον πολλὰ ἐτυπώθη εἰς τὸν νοῦν του ἡ εἰκόνα τῶν νεκρῶν διὰ τῆς θείας χάριτος, ὥστε ὁποῦ ἔβλεπε πλέον ὡσὰν νεκρὸν κάθε πρόσωπον, καὶ κάθε εὐμορφίαν, καὶ κάλλος σωμάτων· ἀλλ' ἐπειδὴ ἔφθασεν ὁ καιρὸς διὰ νὰ γυρίσῃ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, τότε ὁ σαρκικός του πατὴρ μὴν ὑποφέρωντας τὸν ἀποχωρισμόν του, τὸν ἐπαρακαλοῦσε μὲ δάκρυα, καὶ μὲ πολλὰ συμπαθητικὰ λόγια, διὰ νὰ μείνῃ μαζή του, ἕως ὁποῦ νὰ ἀποθάνῃ· ὁ δὲ υἱὸς ὡσὰν ὁποῦ ὑπερέβη τοὺς ὅρους τῆς φύσεως, καὶ ἐπροτίμησε τὸν οὐράνιον πατέρα ἀπὸ τὸν ἐπίγειον, τοῦ ἀπεκρίθη· δὲν εἶναι δυνατὸν, πάτερ, νὰ καθίσω πλέον ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον, οὔτε ὀλίγον καιρὸν, διατὶ δὲν ἠξεύρομεν τί τέξεται ἡ ἐπιοῦσα· καὶ τὸ νὰ προτιμήσω ἄλλο τί ἀπὸ τὴν δουλείαν τοῦ Χριστοῦ μου, εἶναι πολλὰ ἐπικίνδυνον εἰς ἐμένα.

Ἀρνεῖται λοιπὸν ἐγγράφως ὅλην τὴν πατρικὴν κληρονομίαν ὁποῦ τοῦ ἐτύχαινεν ἀπὸ τὰ πατρικά του· καὶ πέρνωντας ὅσα τοῦ ἔδωκαν οἱ συγγενεῖς, καὶ ὅσα αὐτὸς ἀπόκτησεν, ἔτρεχεν ἐκκαιόμενος ἀπὸ τὸν ἔρωτα τοῦ οὐρανίου Πατρὸς, καὶ δὲν ἐστοχάζετο, οὔτε τοὺς θρήνους τῶν συγγενῶν οὔτε τὴν βασιλικὴν ὑπηρεσίαν ὁποῦ εἶχεν· ὅθεν καὶ πότε ἐπρόσταζε τοὺς δούλους του νὰ πηγαίνουν ἐμπρὸς, καὶ αὐτὸς ἐπήγαινεν ἀποπίσω κλαίωντας· πότε δὲ αὐτὸς ἐπήγαινε πολλὰ ἐμπρὸς ἀπὸ αὐτοὺς, καὶ ἐγέμιζε τὰ βουνὰ καὶ τοὺς κάμπους ἀπὸ κλαυθμοὺς καὶ ὀδυρμοὺς, λαμβάνωντας μὲ αὐτοὺς κάποιαν παρηγορίαν τοῦ ἔρωτος ὁποῦ εἶχεν εἰς τὸν Θεὸν, μὲ τὸ νὰ ἐγέμιζεν ὅλος ἀπὸ ἄμετρον χαρὰν καὶ γλυκύτητα· λοιπὸν ἔχωντας πόθον πολὺν εἰς ὅλον τὸν δρόμον, καὶ οὕτω περιπατῶντας, εἰς ὀκτὼ ἡμέρας ἔφθασεν εἰς τὸν γέροντά του, καὶ βάνει ἐμπρὸς εἰς τοὺς πόδας του ὅλα τὰ ὑπάρχοντα· ὁ δὲ γέρων διασκορπίσας αὐτὰ εἰς πτωχοὺς τὸν πέρνει μαζή του εἰς τὸ μοναστήριον· καὶ ἑτοιμάσθη εἰς τοὺς πειρασμοὺς ὁποῦ ἔμελλε νὰ πάθῃ διὰ αὐτὸν, καθὼς τοὺς ἐπρογνώρισε· καὶ δίδωντας εἰς τὸ μοναστήριον δύω λίτρας χρυσίον, τὸν προσφέρει εἰς τὸν ἡγούμενον Πέτρον, καὶ ὁ ἡγούμενος πάλιν τὸν ἐπαράδωκεν εἰς τὸν μέγαν τοῦτον Συμεὼν τὸν εὐλαβῆ· ὁ δὲ τοῦτον ἀποδεξάμενος παρὰ τοῦ ἡγουμένου, τὸν προστάζει νὰ γυμνάζεται τὴν στενὴν στράταν μέσα εἰς ἕνα κελλάκιον ὁποῦ ἦτον ὑποκάτω τῆς σκάλας, μικρὸν ὡσὰν ἕνας τάφος· καὶ ἔπειτα τοῦ λέγει· βλέπε τέκνον, ἀνίσως θέλῃς νὰ σωθῇς, πρόσεχε καλὰ νὰ μὴ συνομιλῇς εἰς τὰς ἀκολουθίας· νὰ μὴ πηγαίνῃς ἀπὸ κελλεῖον εἰς κελλεῖον· νὰ γένῃς ἀπαρρησίαστος· νὰ φυλάττῃς τὸν νοῦν σου, νὰ μὴ πλανᾶται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ἀλλὰ νὰ στοχάζεσαι τὰς ἁμαρτίας σου, καὶ τὴν αἰώνιον κόλασιν· θέλωντας δὲ νὰ τοῦ προξενῇ περισσοτέρους στεφάνους, πότε μὲν τὸν ἐπρόσταζε νὰ κάμνῃ τὰς εὐτελεστέρας, καὶ πλέον κοπιαστικὰς ὑπηρεσίας, πότε δὲ τὰς τιμίας, καὶ ἐλαφράς· καὶ ἄλλοτε πάλιν τὸν ἠνάγκαζε νὰ τρώγῃ, καὶ νὰ κοιμᾶται, σπουδάζωντας μὲ κάθε τρόπον νὰ τοῦ κόπτῃ τὸ θέλημά του.

Ὁ δὲ Συμεὼν τὰ ἔκαμνεν ὅλα ἀπαρασάλευτα μὲ κάθε ὑπακοὴν· καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ ἐκοπίαζε πολλὰ, πάλιν τὴν νηστείαν, καὶ ἀγρυπνίαν δὲν τὴν ἀμελοῦσεν· ἐτίμα ὡς ἅγιον τὸν τόπον ἐκεῖνον, ὁποῦ ὁ γέροντάς του ἐπροσηύχετο, καὶ ἐφιλοῦσε τὴν γῆν ἐκείνην, καὶ ἔκρινε τὸν ἑαυτόν του, πῶς δὲν εἶναι ἄξιος νὰ πλησιάσῃ οὐδὲ εἰς τὰ φορέματα τοῦ γέροντός του· βλέπωντας δὲ ὁ διάβολος τὸν Συμεὼν πῶς ἀνέβη εἰς τόσον ὕψος ἀρετῆς, ἔτριζε τὰ δόντιά του, καὶ ἐδοκίμαζε μὲ κάθε τρόπον νὰ τὸν πειράξῃ

ὅθεν καὶ μίαν φορὰν ἔρριψεν εἰς ὅλα του τὰ μέλη ἀπὸ κεφαλῆς ἕως ποδῶν μίαν μεγάλην ἀμέλειαν, καὶ βάρος καὶ σκότωσιν, ὁποῦ τοῦ ἐφαίνετο, πῶς δὲν ἐδύνετο πλέον, μήτε νὰ στέκεται ὀρθὸς, μήτε νὰ ἀνοίξῃ τὸ στόμα του εἰς προσευχὴν, μήτε νὰ ὑψώσῃ τὸν νοῦν του εἰς τὸν Θεὸν, μήτε νὰ ἀκούσῃ τὴν ἀκολουθίαν· ὅμως ὁ Συμεὼν τοῦ ἀντιστάθη μὲ τὴν ὑπομονὴν ὁποῦ δὲν ἐσάλευε τελείως ἀπὸ τὸν τόπον ὁποῦ ἐστέκετο εἰς τὴν ἀκολουθίαν, καὶ μὲ τὴν προσευχὴν ὁποῦ δὲν ἔπαυεν ὁλότελα, ἕως ὁποῦ δὲν ἐδύνετο πλέον νὰ ὑποφέρῃ ὁ ἐχθρὸς, καὶ ἔφυγε νικημένος τοιουτωτρόπως· μίαν νύκτα ἐκεῖ ὁποῦ ἐστέκετο εἰς τὸν ὄρθρον ὁ Ἅγιος, τοῦ ἐφάνη, ὅτι τὸ βάρος ἐκεῖνο ἀνέβαινεν ἀπὸ τὰ πόδιά του, καὶ ἀναβαίνωντας ἐμαζώνετο, ἕως ὁποῦ ἐδιαλύθη ὡσὰν σύννεφον εἰς τὸν ἀέρα· καὶ τότε ἐκατάλαβε τὸν ἑαυτόν του, πῶς ἔμεινεν ἐλαφρὸς, καὶ λεπτὸς, ὡσὰν πνεῦμα, καὶ ἀπὸ τότε πλέον ἐδυναμώθη ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ δὲν ἐκάθετο τελείως εἰς ὅλην τὴν ἀκολουθίαν· ὕστερα ἀπὸ τοῦτο ἐπῆγαν εἰς αὐτὸν ἐκεῖ ὁποῦ ἐκοιμᾶτο ἄλλοι δαίμονες τῆς δειλίας, καὶ πότε ἐφαίνοντο ὡς ἀράπιδες, πότε ἐφυσοῦσαν εἰς τὸ πρόσωπόν του, ὡσὰν κάρβουνα ἀναμμένα, ἔσειαν τὸ κελλεῖον, καὶ ἔκαμναν ἀλαλαγμοὺς, καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα· ὁ δὲ Ἅγιος παρευθὺς ἐσυκώνετο εἰς τὴν προσευχὴν, καὶ μὲ αὐτὴν τοὺς ἀπεδίωχνεν. Ἔπειτα ἀρχίζουν νὰ τὸν πολεμοῦν μὲ τὸν δυνατώτερον πόλεμον τῆς πορνείας, καὶ τοῦ ἔδειχναν εἰς τὸν ὕπνον του διαφόρους αἰσχρὰς φαντασίας· ἀλλὰ ὁ Συμεὼν μὲ τὴν χάριν ὁποῦ ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Θεὸν κατὰ δαιμόνων, τοὺς ἐπολεμοῦσε περισσότερον· καὶ ἐπειδὴ οἱ δαίμονες ἐνικήθησαν τοιουτωτρόπως, ἐκίνησαν εἰς φθόνον κατὰ τοῦ Ἁγίου τοὺς ἀμελεστέρους μοναχοὺς, καὶ αὐτὸν τὸν ἡγούμενον Πέτρον· ὁ δὲ Ἅγιος ἔχωντας τὴν περικεφαλαίαν τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἔφευγεν ἀπὸ ὅλους χωρὶς νὰ τοὺς μισήσῃ, καὶ εἰς μόνον τὸν γέροντά του ἐπρόστρεχεν, ἐξομολογούμενος εἰς αὐτὸν τοὺς λογισμούς του, καὶ ἐστέκετο, ὡσὰν στύλος πυρὸς εἰς τὰς ἀκολουθίας ἀμετεώριστος, καὶ εὔγανε βρύσαις δακρύων ἀπὸ τὰ μάτιά του· μὴ δυνάμενοι λοιπὸν νὰ τὸν βλέπουν εἰς τοιαύτην ἐνάρετον πολιτείαν ὁ ἡγούμενος, καὶ οἱ λοιποὶ, ὄχι μόνον οἱ μοναχοὶ τοῦ Μοναστηρίου, ἀλλὰ καὶ οἱ ἔξω κοσμικοὶ, ἐζητοῦσαν νὰ τὸν ἐμποδίσουν ἀπὸ αὐτὸ τὸ καλὸν, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ κατὰ σάρκα πατήρ του· (διατὶ καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐκίνησαν ἐναντίον τοῦ Ἁγίου οἱ Δαίμονες) καὶ οἱ μὲν κοσμικοὶ ἔπασχαν νὰ τὸν γυρίσουν εἰς τὸν κόσμον, οἱ δὲ μοναχοὶ ἔπασχαν ἢ νὰ τὸν ψυχράνουν ἀπὸ τὴν εὐλάβειαν ὁποῦ εἶχεν εἰς τὸν γέροντά του, ἢ νὰ τὸν μεταβάλλουν ἀπὸ τὴν πνευματικήν του κατάστασιν, ἢ νὰ τὸν διώξουν ἀπὸ τὸ Μοναστῆρι· ὅθεν καὶ ἐμεθοδεύοντο παντοίους τρόπους, καὶ πότε τὸν ἐκολάκευαν, πότε τὸν ἐφοβέριζαν, πότε τὸν ἐπαινοῦσαν, πότε τὸν ἐκατηγοροῦσαν· τοῦ ὑπόσχοντο νὰ τοῦ δώσουν τὰ καλλίτερα διακονήματα, καὶ κελλεῖα, ἄλλοτε πάλιν τὸν ἐδίωχναν, καὶ τὸν ἐμισοῦσαν, καὶ ὅλα αὐτὰ, καὶ περισσότερα τοῦ ἔκαμναν, διὰ νὰ τὸν ἀναγκάσουν νὰ ἀφήσῃ τὴν ἀρετὴν, καὶ νὰ ἀθετήσῃ τὸν γέροντά του.

Ἀλλὰ ὁ Ἅγιος ἔστεκε στερεὸς, καταφρονῶντας καὶ τοὺς ἐπαίνους, καὶ τας κατηγορίας, καὶ τὰς τιμὰς, καὶ τὰς ἀτιμίας τους· μάλιστα εἶχε καὶ τὸν γέροντά του ὁποῦ τὸν ἐνουθετοῦσε νὰ ὑπομένῃ ἀνδρείως, καὶ νὰ ἀγωνίζεται περισσότερον ἀπὸ ὅλα τα ἄλλα εἰς τὸ νὰ κάμῃ τὴν ψυχήν του ἄκακον, ἁπλῆν, καὶ ταπεινὴν· διατὶ εἰς τὴν τοιαύτην ψυχὴν, κατοικεῖ ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὁ δὲ Συμεὼν ἔχωντας πόθον πολὺν διὰ νὰ λάβῃ τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἔπεσεν εἰς τὰ πόδιά του, καὶ τὸν ἐπαρακαλοῦσε θερμῶς, διὰ νὰ ἀξιωθῇ νὰ λάβῃ τὴν χάριν αὐτὴν, μὲ τὰς εὐχὰς τοῦ γέροντός του· καὶ ὁ γέροντάς του τὸν εὐσπλαγχνίσθη, καὶ τοῦ λέγει, ἀνάστα τέκνον, καὶ θαρρῶ εἰς τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ, ὅτι θέλει σοῦ χαρίσει τὴν θείαν του χάριν περισσότερον ἀπὸ λόγου μου διπλῆν· καὶ ἀσπασάμενος ἀπέλυσεν αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ· ἦτον δὲ τότε τρίτη ὥρα τῆς νυκτός. Καὶ παρευθὺς ὁποῦ ἐκατέβη εἰς τὸ κελλεῖόν του, τὸν ἐπερικύκλωσεν, ὡσὰν ἀστραπὴ, φῶς θεϊκὸν, καὶ τὸν ἐγέμισεν ἀπὸ ἀγαλλίασιν ἄρρητον· ἡ ὁποία τοῦ ἐπροξένησεν ἔρωτα Θεοῦ περισσότερον· ὅθεν καὶ εὐχαριστῶντας τὸν Θεὸν, εἶδε πάλιν νεφέλην φωτεινὴν ὁποῦ τὸν ἐσκέπασεν ὅλον, ἡ ὁποία ἐλέπτυνεν παντελῶς τὸ πάχος τοῦ σαρκικοῦ φρονήματος, καὶ τοῦ ἐχάρισε, κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα, καὶ λόγον σοφίας καὶ γνώσεως· διὰ τὸ ὁποῖον ἐθαύμαζαν ὅλοι, καὶ ἔλεγαν, πόθεν εὑρέθη εἰς αὐτὸν ἡ τόση σοφία καὶ γνῶσις; ἀλλὰ καὶ τὴν πολλήν του ταπείνωσιν, καὶ παντοτεινὴν κατάνυξιν ἐξεπλήττοντο, ἐπειδὴ καὶ ὑπερέβη ὅλους τοὺς ἄλλους, καὶ ἦτον πάντων διδάσκαλος· ὁ δὲ

ἡγούμενος παρακινηθεὶς ἀπὸ τοὺς φθονοῦντας τὸν Ἅγιον, τὸν ἐκάλεσε, καὶ πότε μὲ ὑποσχέσεις, πότε μὲ φοβερισμοὺς ἔπασχε νὰ τὸν χωρίσῃ ἀπὸ τὸν γέροντά του, καὶ νὰ τὸν πάρῃ αὐτός· καὶ ἐπειδὴ ὁ Συμεὼν δὲν ἐπείθετο, τὸν ἐδίωξεν ἀπὸ τὸ Μοναστήριον.

Πέρνωντας λοιπὸν ὁ γέροντάς του τὸν Συμεὼν τὸν ἐπῆγεν εἰς τὸν ὀνομαστὸν ἐκεῖνον Ἀντώνιον τὸν ἡγούμενον τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Μάμαντος· ἀλλ' οὐδὲ ἐκεῖ ὁ διάβολος ἡσύχασεν, ἀλλ' ἐκίνησε τὸν σαρκικόν του πατέρα, καὶ ἄλλους διὰ νὰ πασχίσουν νὰ τὸν κάμουν νὰ μὴν ἀρνηθῇ τὸν κόσμον, καὶ τὰ ἐν κόσμῳ, ὁ δὲ μεγαλόψυχος ἀθλητὴς τοῦ Χριστοῦ ἔμενε στερεὸς εἰς τὴν ἀπόφασίν του καταφλεγόμενος ἀπὸ τὸν ἔρωτα τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦτο καὶ γράφει εἰς τὸν κατὰ σάρκα πατέρα του, ἐκεῖνα ὁποῦ ἔπρεπε νὰ γράφῃ εἰς αὐτὸν ὁ πατήρ του. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ γέροντάς του ὁ πνευματικὸς ποιμὴν ἐπεσκέπτετο συχνότερα τὸν μαθητὴν, καὶ τὸν ἔβλεπεν ὅλον ἀναμμένον ἀπὸ θεῖον ἔρωτα καὶ φλεγόμενον ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἁγίου σχήματος, τὸν ἔκαμε καλόγηρον· καὶ ἀπὸ τότε ὁ Συμεὼν ἐμετεχειρίσθη ἔργα τελειότερα ἀρετῆς· καὶ ἐδόθη ὅλος διόλου εἰς μόνην τὴν ἡσυχίαν, καὶ ἀνάγνωσιν, καὶ προσευχὴν, καὶ ἐμεταλάμβανε κάθε ἡμέραν τὰ θεῖα Μυστήρια· καὶ ἔτρωγεν ὅλην τὴν ἑβδομάδα χορτάρια, καὶ σπέρματα, τὰς δὲ ἑορτὰς, καὶ κυριακὰς ἔτρωγε μαζὴ μὲ τοὺς λοιποὺς ἀδελφούς· καὶ ἐκοιμᾶτο παραμικρὸν κατὰ γῆς ἐπάνω εἰς μίαν ψάθην, καὶ εἰς ἕνα δέρμα προβάτου· καὶ τὰς κυριακὰς, καὶ ἑορτὰς ἀγρυπνοῦσεν ἀφ' ἑσπέρας ἕως πρωῒ καὶ οὐδὲ τότε πάλιν ἐκοιμᾶτο, καθὼς ἔκαμνεν ὁ μέγας Ἀρσένιος, ἀλλὰ εὐθὺς, ὁποῦ ἀνέτελλεν ὁ ἥλιος, ἐστέκετο πάλιν εἰς προσευχήν· δὲν ἀργολογοῦσεν ὁλότελα· ἦτον ὅλος διόλου προσεκτικὸς εἰς τὸν ἑαυτόν του καὶ ὅλην τὴν ἡμέραν σφαλισμένος εἰς τὸ κελλεῖόν του· καὶ ὅταν εὔγαινεν εἰς τὸ ἔξω κάθισμα, ἐφαίνετο ὡσὰν νὰ ἦτον λουσμένος ἀπὸ τὰ δάκρυα, καὶ ὡς φλόγα πυρὸς ἀπὸ τὴν προσευχήν· ἀνεγίνωσκε τοὺς βίους τῶν ἁγίων, καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἔκαμνεν ἐργόχειρον τὴν καλλιγραφίαν· ὅταν ἔκρουε τὸ σήμαντρον, παρευθὺς ἐπήγαινεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἀκροάζετο μὲ προσοχὴν τὴν ἀκολουθίαν· καὶ ὅταν ἐτελεῖτο ἡ θεία λειτουργία, μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον, ἔμβαινεν εἰς ἕνα παρεκκλήσιον τοῦ ναοῦ, καὶ κλείωνυας τὴν θύραν, ἀκροάζετο τοῦ Ἱερέως μετὰ δακρύων καὶ ὅταν ὕψωνεν ὁ Ἱερεὺς τὸν ἅγιον Ἄρτον, εὔγαινε, καὶ ἐμεταλάμβανε, καὶ μετὰ τὴν τελείωσιν τῆς θείας λειτουργίας, ἐπήγαινεν εἰς τὸ κελλεῖόν του, καὶ ἔτρωγε τὴν συνειθισμένην του τροφήν· ἀγρυπνοῦσεν ἕως εἰς τὸ μεσονύκτιον· καὶ κοιμώμενος ὀλίγον, πάλιν ἀσηκώνετο, καὶ ἐπροσηύχετο μαζὴ μὲ τοὺς λοιποὺς ἀδελφούς· τὴν ἁγίαν τεσσαρακοστὴν ἐπέρνα ὅλην τὴν ἑβδομάδα ἄσιτος, τὸ δὲ σάββατον, καὶ τὴν κυριακὴν ἔτρωγεν εἰς τὴν τράπεζαν, ὅ,τι ἔτρωγαν καὶ οἱ λοιποὶ ἀδελφοὶ, καὶ εἰς τὸ πλευρὸν δὲν ἐκοιμᾶτο ποτὲ, ἀμὴ κλίνωντας τὴν κεφαλὴν ἐπάνω εἰς τὸ χέρι του ἔπερνεν ὀλίγον ψεύτικον ὕπνον ἕως μίαν ὥραν. Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ πρῶτοι, καὶ μεσαῖοι ἀγῶνες τοῦ Συμεών. Καὶ ὕστερα ἀπὸ δύω χρόνους ἔφθασεν εἰς τὴν τελειότητα, καὶ ἐκαταλάμβανε τὰς αἰτίας, καὶ τοὺς λόγους τῶν κτισμάτων τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐνεδυναμώθη ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ παναγίου Πνεύματος, καὶ ἔλεγε λόγους ἀγαθοὺς ἐν μέσῳ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας· ὁ δὲ πνευματικός του πατὴρ βλέπωντάς τον, ὅτι ἔφθασεν εἰς ἄνδρα τέλειον, ἐστοχάσθη φρονίμως νὰ τὸν χειροτονήσῃ Ἱερέα, διὰ νὰ τὸν βάλῃ ὡσὰν λύχνον εἰς τὴν λυχνίαν τῆς ἐκκλησίας, νὰ φωτίσῃ τοὺς ἅπαντας· καὶ μετὰ τὸν στοχασμὸν αὐτὸν ἀπέρασεν ὀλίγον, καὶ ἀποθνήσκει ὁ ἡγούμενος τῆς μονῆς καὶ λοιπὸν μὲ τὴν ψῆφον Νικολάου Χρυσοβέργη τοῦ Πατριάρχου, καὶ τῶν μοναχῶν τοῦ μοναστηρίου χειροτονεῖται ὁ Συμεὼν Ἱερεὺς, καὶ γίνεται ἡγούμενος τῶν ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Μάμαντος μοναχῶν, ὅμως ὄχι χωρὶς κλαυθμὸν, καὶ τὴν ἐπαινετὴν πρῶτον ἀντίστασιν, διατὶ εὐλαβεῖτο πολλὰ τὸ ἀξίωμα τῆς Ἱερωσύνης, καὶ ἐδειλίαζε τὸ βάρος τῆς ἡγουμενείας, εἰς καιρὸν δὲ ὁποῦ ὁ ἀρχιερεὺς ἔλεγε τὴν εὐχὴν ἐπάνω εἰς τὴν κεφαλήν του, καὶ αὐτὸς ἦτον γονατιστὸς, εἶδε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ὁποῦ ἐκατέβη, ὡσὰν ἕνα φῶς ἁπλοῦν, καὶ ἀσχημάτιστον, καὶ ἐσκέπασε τὴν πανιερόν του κεφαλήν· τὸ ὁποῖον φῶς τὸ ἔβλεπε πάντοτε εἰς ὅλους τοὺς σαράντα ὀκτὼ χρόνους τῆς Ἱερουργίας του, ὁποῦ ἐκατέβαινεν, ὅταν ἐλειτουργοῦσε, καθὼς τὸ ἔλεγε μόνος του, διηγούμενος τοῦτο, ὡσὰν τάχα διὰ ἄλλον τινὰ, κρύπτωντας τὸν ἑαυτόν του διὰ ταπεινοφροσύνην, καὶ ἀποστρεφόμενος τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων.

Διὰ τοῦτο καὶ πολλαῖς φοραῖς ἐρωτώμενος ἀπὸ μερικοὺς τί λογῆς πρέπει νὰ εἶναι ὁ Ἱερεὺς,

ἀπεκρίνατο μετὰ δακρύων, καὶ ἔλεγεν· ἀλλοίμονον ἀδελφοί μου, τί μὲ ἐρωτᾶται περὶ τούτου; τὸ πρᾶγμα εἶναι φρικτὸν, καὶ εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ θελήσῃ νὰ τὸ συλλογισθῇ· ἐγὼ δὲν εἶμαι ἄξιος καὶ εἶμαι Ἱερεὺς, ὅμως ἰξεύρω καλὰ τί λογῆς πρέπει νὰ εἶναι ὁ Ἱερεύς· αὐτὸς πρῶτον χρειάζεται νὰ εἶναι καθαρὸς καὶ κατὰ τὸ σῶμα, καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν περισσότερον· ἀμέτοχος ἀπὸ κάθε ἁμαρτίαν· ταπεινὸς εἰς τὸ ἔξω ἦθος, καὶ συντετριμμένος εἰς τὸ ἔσω· ὅταν Ἱερουργῇ χρεωστεῖ νὰ βλέπῃ μὲ τὸν νοῦν τὸν Θεὸν, καὶ μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς τὰ προκείμενα Δῶρα· νὰ ἔχῃ γνωστῶς μέσα εἰς τὴν καρδίαν του αὐτὸν τὸν Χριστὸν, ὁποῦ εἶναι ἀοράτως ἐκεῖ, διὰ νὰ ἠμπορῇ μὲ παρρησίαν νὰ συνομιλῇ μὲ τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα, ὡσὰν φίλος μὲ φίλον, καὶ νὰ λέγῃ ἀκατακρίτως τὸ, Πάτερ ἡμῶν, αὐτὰ ἔλεγεν εἰς αὐτοὺς ὁ Ἅγιος μὲ πολλὰ δάκρυα, καὶ τοὺς ἐπαρακαλοῦσε νὰ μὴ ζητοῦν ἀναξίως τοιοῦτον μυστήριον ὑψηλὸν, καὶ φοβερὸν καὶ εἰς τοὺς Ἀγγέλους, πρὸ τοῦ νὰ ἔλθουν εἰς τοιαύτην κατάστασιν διὰ πόνων καὶ ἀγώνων πολλῶν· ἀλλὰ νὰ κοπιάζουν κάθε ἡμέραν μὲ προθυμίαν εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ μετανοοῦν κάθε ὥραν διὰ ἐκεῖνα ὁποῦ ἁμαρτάνουν, ὄχι μόνον μὲ τὰ ἔργα, καὶ τὰ λόγια, ἀλλὰ καὶ μὲ τοὺς κρυπτοὺς λογισμοὺς τῆς ψυχῆς, καὶ τοιουτοτρόπως μάλιστα μὲ πνεῦμα συντετριμμένον νὰ ἀναφέρουν κάθε ἡμέραν θυσίαν εἰς τὸν Θεὸν, καὶ διὰ λόγου τους, καὶ διὰ τοὺς πλησίον· εὐχὰς καὶ δεήσεις μετὰ δακρύων, ὁποῦ εἶναι ἡ μυστικὴ Ἱερουργία ἡμῶν, εἰς τὴν ὁποίαν χαίρεται ὁ Θεὸς, καὶ δεχόμενος αὐτὴν εἰς τὸ ὑπερουράνιόν του θυσιαστήριον, μᾶς ἀντιδίδει τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος· τοιουτοτρόπως ἐνουθετοῦσε τοὺς ἐρωτῶντας ὁ Ἅγιος, καὶ μὲ τοιοῦτον τρόπον ἐλειτουργοῦσε, καὶ τόσον εἶχε τὸ πρόσωπόν του λαμπρὸν καὶ ἀγγελόμορφον εἰς τὸν καιρὸν τῆς λειτουργίας του, ὁποῦ δὲν ἐδύνετο τινὰς νὰ κοιτάξῃ καλὰ ἀπὸ τὴν λαμπρότητα, καθὼς δὲν δύναται τινὰς νὰ κοιτάξῃ καὶ τὸν ἥλιον· καὶ ὁ μὲν Συμεὼν ὁ ἐφέσιος ὁ μαθητής του, ἔλεγε πῶς τὸν εἶδε μίαν φορὰν εἰς τὴν λειτουργίαν πῶς ἦτον ἐνδεδυμένος στολὴν πατριαρχικὴν μὲ ὠμοφόριον· ὁ δὲ Μελέτιος ὁ ὑποτακτικός του ἔλεγε, πῶς ἔβλεπε πολλαῖς φοραῖς τὸν Ἅγιον ὁποῦ τὸν ἐσκέπαζε μία νεφέλη φωτεινὴ, ὅταν ἐλειτουργοῦσεν. Ἀφ' οὗ δὲ ἔγινεν ἡγούμενος, βλέποντας τὸ Μοναστήριον σεσαθρωμένον, τὸ ἀνεκαίνισεν ὅλον ἐκ θεμελίων, πλὴν τῆς ἐκκλησίας· ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ὁποῦ ἦτον κτίριον Μαυρικίου τοῦ βασιλέως, καὶ κοιμητήριον, εἰς τὴν ὁποίαν ἐθάπτοντο πολλοὶ, τὴν ἐκαθάρισεν ἀπὸ τὰ νεκρὰ σώματα, καὶ τὴν ἐστόλισε μὲ εὔμορφα μάρμαρα εἰς τὸ ἔδαφος, μὲ ἁγίας εἰκόνας, καὶ ἄλλα πολλὰ θαυμαστὰ ἀφιερώματα· ἔπειτα ἐσύναξε πλῆθος πολὺ μοναχῶν, καὶ μὲ τὸν λόγον του, καὶ μὲ τὸ παράδειγμά του τοὺς ἀπέδειξεν ἄνδρας ἐπιθυμιῶν τῶν τοῦ πνεύματος, καὶ τοὺς ἐδιώρισε νὰ ἔχουν τράπεζαν κοινὴν, καὶ ἔτρωγε καὶ αὐτὸς μαζὴ μὲ αὐτοὺς, καὶ πότε ἔτρωγεν ἀπὸ τὰ βρασμένα κοινὰ λάχανα καὶ ὄσπρια, πότε εὐχαριστεῖτο εἰς μόνα τὰ ὠμὰ λάχανα, καὶ αὐτὰ πάλιν μέτρια.

Καὶ κάνωντας αὐτὰ ὁ Ἅγιος ἔλαβε περισσότερον τὸ χάρισμα τῆς κατανύξεως τῶν δακρύων, τὰ ὁποῖα εἶχεν, ὡσὰν φαγητὸν καὶ πιοτὸν εἰς ὅλην του τὴν ζωὴν, ὅθεν καὶ διὰ νὰ κάμνῃ αὐτὸ τὸ ἔργον, εἶχε διωρισμένους τρεῖς καιροὺς τῆς ἡμέρας, τὸ πρωῒ, ὕστερα ἀπὸ τὸν ὄρθρον, τὸν καιρὸν τῆς λειτουργίας, καὶ ὕστερα ἀπὸ τὸ ἀπόδειπνον, εἰς τοὺς ὁποίους καιροὺς ἐπροσηύχετο μετὰ δακρύων· ὅθεν καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ ἦτον ἀμαθὴς τῶν ἐξωτερικῶν μαθημάτων, ἄνωθεν λαβὼν τὸν λόγον τῆς διδασκαλίας, ἔγραφεν ὅλην τὴν νύκτα πότε λόγους θεολογικοὺς, πότε κατηχητικοὺς, πότε ἐξηγήσεις τῶν θείων Γραφῶν· ἄλλο τε πάλιν ἐσύνθεττε ἐρωτικοὺς ὕμνους διὰ στίχων πολιτικῶν, καὶ ἄλλοτε ἔγραφεν ἐπιστολὰς εἰς τοὺς μαθητάς του· καὶ ἐνίκησε τελείως τὸν ὕπνον, καὶ τὴν πεῖναν, καὶ τὴν δίψαν, καὶ τὰς ἄλλας ἀνάγκας τοῦ σώματος· καὶ τὸ παράδοξον, ὁποῦ μὲ τόσας κακοπαθείας ὁποῦ ἔκαμνε, πάλιν ἐφαίνετο λαμπρὸς, καὶ ἀγγελόμορφος, καθὼς οἱ τρυφηλοὶ ἔχουσιν ἀνθηρὸν, καὶ ἐρυθρὸν τὸ πρόσωπον, καὶ τὸ σῶμα ὑγιεινόν. Ἀπὸ τοῦτα ὅλα ἔγινεν ἐξάκουστος ὁ Ἅγιος εἰς ὅλους, καὶ αὔξανε τὸ ποίμνιόν του ἡμέραν μὲ τὴν ἡμέραν, ὄχι ὅμως χωρὶς κακοπάθειαν ἀλλὰ μὲ πολλοὺς πειρασμούς· ἀπὸ τοὺς ὁποίους νὰ σᾶς διηγηθῶ ἕνα, διὰ νὰ καταλάβετε ἀπὸ αὐτὸν καὶ τοὺς ἄλλους. Μίαν ἡμέραν μετὰ τὸν ὄρθρον, καθὼς ἄρχισε νὰ κατηχῇ τοὺς μοναχοὺς ὁ Ἅγιος, κατὰ τὴν συνήθειάν του, καὶ ἄλλους μὲν νὰ νουθετῇ, ἄλλους δὲ νὰ ἐλέγχῃ, καὶ ἄλλους νὰ παρακινῇ εἰς τὴν ἀρετὴν, ἔξαφνα ἕως τριάντα μοναχοὶ, ἐξέσχισαν τὰ ῥᾶ-

σά τους, ὡς ὁ Ἄννας καὶ Καϊάφας, καὶ μὲ φωνὰς ἀγρίας ὥρμησαν κατὰ τοῦ Ἁγίου, ὅμως ἐμποδίζοντο ἀπὸ τὴν θείαν χάριν νὰ πλησιάσουν, καὶ νὰ βάλλουν τὰς χεῖρας ἐπάνω του· ὁ δὲ Ἅγιος ἔδεσε τὰ χέριά του, καὶ ὕψωσε τὸν νοῦν του εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἔστεκεν ἀμετακίνητος, καὶ χαμογελῶντας τοὺς ἐκοίταζε μὲ ἱλαρὸν πρόσωπον· μὴν ἔχοντες λοιπὸν τί νὰ κάμουν, ἐσύντριψαν τὰς κλειδωνιὰς τῆς πόρτας τοῦ μοναστηρίου, καὶ ἔτρεξαν ὡσὰν τρελλοὶ μὲ φωνάς, καὶ ταραχὰς εἰς τὸν Πατριάρχην Σισίνιον· ὁ δὲ προσκαλέσας τὸν Ἅγιον, καὶ ἀκούωντας ἀπὸ αὐτὸν τὰ ὅσα ἔκαμαν οἱ μοναχοί, ἐθαύμασεν· ὅμως γνωρίζωντας τὴν μανίαν, καὶ τὸν φθόνον τους, ἀπεφάσισε δικαίως νὰ τοὺς ἐξορίσῃ· ἀλλ' ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ μιμητὴς τοῦ ἀρχιποίμενος Χριστοῦ, ἔπεσεν εἰς τὰ πόδια τοῦ Πατριάρχου, καὶ ἐζήτησε μετὰ δακρύων νὰ τοὺς συγχωρήσῃ· διὰ τοῦτο καὶ δὲν τοὺς ἐξώρισεν· ὅμως δὲν τοὺς ἄφησε πλέον νὰ ἐμβοῦν εἰς τὸ Μοναστήριον, ἀλλὰ τοὺς ἐδίωξε, καὶ ἐσκορπίσθησαν ἄλλοι εἰς ἕνα μέρος, καὶ ἄλλοι εἰς ἄλλο ὅπου, κάθε ἕνας ἠμπόρεσεν. Ὁ δὲ ἀγαθὸς ποιμὴν δὲν ὑπέφερε νὰ βλέπῃ τὴν αὐλὴν εὔκαιρον ἀπὸ τὰ πρόβατα, ἀλλὰ ἐλυπεῖτο πολλά, καὶ ἔκλαιεν ἀπαρηγόρητα· καὶ θέλωντας νὰ φιλιώσῃ πάλιν μὲ τὸν Θεὸν τὰ σκορπισθέντα πρόβατα, ἐρεύνησε τοὺς τόπους, εἰς τοὺς ὁποίους ὁ κάθε ἕνας εὑρίσκετο, καὶ ἔστελνεν εἰς αὐτοὺς τὰ πρὸς ζωὴν ἀναγκαῖα· ἀλλὰ καὶ μόνος του ἐπήγαινε, καὶ τοὺς εὕρισκε, καὶ μὲ λόγους παρηγορητικοὺς ἐμαλάκωνε τὴν σκληρότητά τους, ζητῶντας συγχώρησιν ἀπὸ αὐτούς, ὡσὰν νὰ τοὺς ἀδίκησε, καὶ παρακαλῶντάς τους νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν μετάνοιάν τους· ὅθεν εἰς ὀλίγον καιρὸν τοὺς ἐσυμμάζωξεν ὅλους πάλιν εἰς τὸ Μοναστήριον. Ἂς ἀκούσουν οἱ προεστοί, καὶ ἡγούμενοι τοῦ νῦν καιροῦ, καὶ ἂς μιμηθοῦν τὴν ἀρετὴν ἐκείνου, διὰ νὰ ἀπολαύσουν ἄνωθεν καὶ τὴν ὁμοίαν χάριν, ἀνίσως θέλουν.

Τοιαύτη ἦτον ἡ πρακτικὴ πολιτεία τοῦ Ἁγίου, καὶ τοιουτοτρόπως ἔγινε τέλειος μὲ τὸν λόγον τῆς Θεολογίας, καὶ τῆς θείας σοφίας· ἀλλὰ καὶ τὸ ποίμνιόν του τοιοῦτον θαυμαστὸν ἦτον, ὁποῦ ἐφαίνετο, ὡσὰν ἄλλη ἐκκλησία τῶν Ἱερῶν Στουδιτῶν, ἢ καλλίτερα νὰ εἰπῶ ἐκκλησία τῶν ἀσωμάτων Ἀγγέλων ψάλλουσα, καὶ λειτουργοῦσα τῷ Θεῷ μετὰ προθυμίας· ἡ ὁποία αὔξανε καθ' ἑκάστην μὲ τοὺς μαθητὰς ὁποῦ ἔκαμε· τῶν ὁποίων θέλει διηγηθῶ ἑνός, ἢ δύω τὴν ἀρετὴν διὰ νὰ γένῃ ἀπὸ τοῦτο ἡ ἀρετὴ τοῦ ποιμένος τους φανερωτέρα εἰς τοὺς πολλούς.

Ἕνας εὐνοῦχος καὶ ταχυγράφος ἠθέλησε νὰ ἀρνηθῇ τὸν κόσμον, καὶ νὰ γένῃ καλόγηρος· καὶ ἀκούωντας τὴν φήμην τοῦ Ἁγίου ἐπῆγεν εἰς αὐτόν· ὁ δὲ μακάριος Συμεὼν ἐξετάζωντάς τον, καὶ βλέπωντας τὴν μεγάλην προθυμίαν ὁποῦ εἶχε, τὸν ἐδέχθη εἰς τὸ Μοναστήριον, καὶ τὸν ἐδιώρισε νὰ εὑρίσκεται εἰς ὑποταγήν, καὶ δουλείαν, ἕως ὁποῦ νὰ δοκιμασθῇ, ἂν ὑπομένῃ κάθε κόπον, καὶ ταλαιπωρίαν· ἀφ' οὗ δὲ εἰς ὀλίγον καιρὸν τὸν ηὗρε δόκιμον εἰς τὰ πάντα, τὸν ἔκαμε καλόγηρον, καὶ τὸν ὠνόμασεν Ἀρσένιον.

Τοῦτον τὸν Ἀρσένιον βλέπωντας ὁ διάβολος πῶς ἔκοψε τὸ θέλημά του, καὶ ἐμβῆκεν εἰς ἀγῶνας πνευματικούς, ἠθέλησε νὰ πολεμήσῃ μὲ τὴν ἀγάπην τῶν γονέων του· ἡ ὁποία εἶναι ἐκ φύσεως ἕνας δεσμὸς πολλὰ σφικτός· ὅθεν ἐκίνησε τὴν μητέρα του ἀπὸ τὴν μαύρην θάλασσαν νὰ ἔλθῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ υἱοῦ της· ἡ ὁποία ἐπῆγε, καὶ ἔπεσεν εἰς τὴν πόρταν τοῦ Μοναστηρίου, καὶ ἔκλαιε μὲ θερμὰ δάκρυα, καὶ ἐζητοῦσε νὰ ἰδῇ τὸν υἱόν της· ὁ δὲ πορτάρης μὴν ὑπομένωντας τὴν βίαν τῆς γυναικός, ἐφανέρωσε τὰ γινόμενα πρὸς τὸν Ἀρσένιον, ὁ ὁποῖος τοῦ ἀπεκρίθη τοιουτωτρόπως.

Ἐγώ, ἀδελφέ, ἐπειδὴ καὶ μίαν φορὰν ἐνεκρώθηκα τῷ κόσμῳ, πλέον δὲν θέλει γυρίσω νὰ ἰδῶ τὴν κατὰ σάρκα μητέρα μου, ἀλλ' ἔχω τὸν πνευματικόν μου πατέρα ὁποῦ μὲ ἀνεγέννησε, καὶ μὲ βυζάνει μὲ τὸ ἄδολον γάλα τῆς θείας χάριτος, ὡσὰν μικρὸν βρέφος. Ταῦτα ἀκούωντας ὁ πορτάρης τὰ ἐφανέρωσεν εἰς τὴν μητέρα του ἡ ὁποία ἐπρόσμενε μὲ θρήνους πολλοὺς εἰς τὴν πόρταν τοῦ Μοναστηρίου τρεῖς ἡμέρας, διὰ νὰ ἰδῇ τὸν υἱόν της, ὅμως ἐγύρισεν ὀπίσω ἄπρακτη, χωρὶς νὰ νικηθῇ ὁ υἱός της ἀπὸ τὴν φυσικὴν ἀγάπην τῆς μητρός. Καὶ θέλωντας ὁ Ἅγιος νὰ δοκιμάσῃ τὸν Ἀρσένιον, πολλαῖς φοραῖς τὸν ἐδιώριζεν εἰς πολλὰ βαρείας, καὶ εὐτελεῖς ὑπηρεσίας· ὅμως αὐτός, ὄχι μόνον ἐφαίνετο πρόθυμος εἰς αὐτάς, ἀλλὰ καὶ ὅλους τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς ὑπερέβαινεν εἰς τὴν κακοπάθειαν· διὰ τοῦτο ὅταν ἦλθεν ἡ ἁγία τεσσαρακοστή, ἐπαρακάλεσε τὸν Ἅγιον νὰ τοῦ δώσῃ ἄδειαν νὰ ἀπεράσῃ ὅλην τὴν ἑβδομάδα ἄτροφος· ὁ δὲ Ἅγιος ἐχαίρετο εἰς τὴν προθυμίαν του· ὅμως θέλωντας νὰ τοῦ κόψῃ τὸ θέλημά του,

δὲν τοῦ ἔδιδεν ἄδειαν· ἀλλὰ ὁ Ἀρσένιος τόσον περισσότερον τὸν ἐπαρακαλοῦσεν ὅθεν βλέπωντας καὶ ὁ Ἅγιος, ὅτι δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐμποδίσῃ σὴν ὁρμήν του, εἶπε πρὸς αὐτόν. Ἀρσένιε, ἦτον συμφέρον σου νὰ μὴν ἀκολουθῇς τὸ θέλημά σου· ἀλλ' ἐπειδὴ σοῦ ἐφάνη τοῦτο καλὸν, ἐγὼ καὶ στανικῶς μου σοῦ δίδω τὴν ἄδειαν, ἀλλὰ σὺ στοχάσου τί λογῆς καρπὸν τῆς ἀπειθείας σου θέλει τρυγήσεις.

Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι ἀδελφοί μας τὴν ἐννάτην τῆς τετράδος τῆς πρώτης ἑβδομάδος τῶν νηστειῶν, ἔφαγαν· ὁ δὲ Ἀρσένιος μιμούμενος τὸν Ἅγιον, ἔμεινεν ἄσιτος· ἀλλὰ εἰς τὴν ἀγρυπνίαν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ἐκεῖ ὁποῦ ἔστεκεν ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν, ὠλιγοθύμησε, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον κατὰ γῆς, πτῶμα παρακοῆς φοβερώτατον· ὁ δὲ Ἅγιος τὸ ἐπρογνώρισε, καὶ ἐπρόσταξεν ἕνα μαθητήν του νὰ ἔχῃ ἑτοιμασμένην μίαν κοῦπαν μὲ κρασὶ, καὶ μὲ ὀλίγον ψωμὶ, καὶ ὅταν ὁ Ἀρσένιος ὠλιγοθύμησεν, ἐπρόσταξεν ὁ Ἅγιος νὰ τὸν ἀσυχώσουν, καὶ νὰ τοῦ δώσουν νὰ τὰ φάγῃ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐκκλησίας· ἀφ' οὗ δὲ ἐκεῖνος τὰ ἔφαγε, καὶ ἐσηκώθη μὲ μεγάλην του ἐντροπὴν, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Ἅγιος. Ἀρσένιε, ἀνίσως ἤθελες νὰ εἶσαι ὅμοιος μὲ τοὺς ἄλλους ἀδελφοὺς, δὲν ἤθελε πάθῃς τοῦτο τὸ ἀνόμοιον, ἐπειδὴ ὅμως ἠθέλησες μὲ ὑπερηφάνειαν νὰ λάβῃς πρὸ καιροῦ τὸ μεγαλήτερον, μὲ δίκαιον τρόπον ἔχασες καὶ τὸ μικρότερον, ἀπὸ τοῦτο τὸ συμβεβηκὸς ἐταπεινώθη πολλὰ ὁ Ἀρσένιος, καὶ ἂς διηγηθοῦμεν ἕνα, ἢ δύω ὁποῦ ἔκαμεν εἰς αὐτὸν ὁ Ἅγιος, χάριν ταπεινώσεως.

Μὲ τὸ νὰ εἶχεν ὁ Ἀρσένιος τὴν διακονίαν τοῦ κελλαρίου, μίαν ἡμέραν ἔπλυνε σιτάρι, καὶ τὸ ἅπλωσεν εἰς τὸν νάρθηκα τῆς ἐκκλησίας καὶ κλείωντας ὅλας τὰς πόρτας, ἄφησε μίαν ἀνοικτὴν διὰ νὰ καταψύχεται ἀπὸ τὸν ἀέρα, ἢ δὲ κουρούναις δὲν ἰξεύρω πῶς τὸ ἐστοχάσθησαν καὶ ἐμβῆκαν, καὶ τὸ ἔτρωγαν, καὶ ἐφώναζαν ἀκούωντας δὲ ὁ Ἀρσένιος τὰς φωνὰς ἔτρεξε, καὶ βλέπωντάς ταις ὁποῦ ἔτρωγαν σιτάρι, ἐθυμώθη, καὶ ἐσφάλισε τὴν πόρταν, καὶ μὲ ἕνα ξύλον ταῖς ἐφόνευσεν ὅλαις, ἔπειτα ἐπῆγε, καὶ τὸ εἶπεν εἰς τὸν Ἅγιον, ὡσὰν νὰ ἐκατόρθωσε μεγάλον πρᾶγμα· καὶ ὁ Ἅγιος ἐλυπήθη εἰς τὸν ἄλογον θυμὸν τοῦ Ἀρσενίου, καὶ προστάζει ἕνα ἀδελφὸν νὰ δέσῃ ὅλαις ἐκείναις ταῖς φονευμέναις κουρούναις μὲ ἕνα σχοινίον κατὰ σειρὰν, καὶ νὰ ταῖς κρεμάσῃ εἰς τὸν λαιμὸν τοῦ Ἀρσενίου, καὶ ἔτζι νὰ τὸν τριγυρίσῃ, καὶ νὰ τὸν θεατρίσῃ εἰς ὅλους τοὺς ἀδελφούς· τότε ὁ Ἀρσένιος μὲ μεγάλην ταπείνωσιν ἐδέχθη αὐτὴν τὴν καταισχύνην, καὶ ἔχυνε ποτάμι τὰ δάκρυα, καὶ ὠνόμαζε τὸν ἑαυτόν του φονέα. Πάλιν ἄλλην φορὰν ἦλθαν φίλοι εἰς τὸν Ἅγιον· καὶ ἐπειδὴ ἕνας ἀπὸ αὐτοὺς ἦτον ἀσθενὴς, ἐπρόσταξεν ὁ Ἅγιος καὶ ἔψησαν περιστέρια μικρὰ, καὶ τὰ ἔβαλαν ἐμπρὸς εἰς τὸν ἀσθενῆ· ὁ δὲ Ἀρσένιος βλέπωντάς τον ὁποῦ ἔτρωγε κρέας, τοῦ ἐκακοφάνη, καὶ τὸν ἐκοίταζε σκυθρωπά· τότε ὁ Ἅγιος στοχαζόμενος εἰς ποίαν κατάστασιν εὑρίσκεται ὁ Ἀρσένιος, καὶ θέλωντας νὰ δείξῃ τὴν ταπείνωσίν του εἰς τοὺς παρόντας, διατὶ (τοῦ λέγει) δὲν προσέχεις. Ἀρσένιε εἰς τὸν ἑαυτόν σου μόνον, νὰ τρώγῃς τὸ ψωμί σου μὲ ταπείνωσιν, ἀμὴ πολεμεῖς μὲ τοὺς λογισμοὺς, καὶ στοχάζεσαι τὸν ἀδελφὸν ὁποῦ τρώγει κρέας, καὶ ἔχεις τὸν ἑαυτόν σου ἀνώτερον; ἴξευρε ὅτι περισσότερον μολύνεσαι ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς, παρὰ ἀπὸ τὸ φαγητόν· καὶ πιάνωντας ἕνα περιστέρι, τὸ ἔρριψεν ἐμπρὸς εἰς τὸν Ἀρσένιον, καὶ τὸν ἐπετίμησε νὰ τὸ φάγῃ· ὁ δὲ τὸ ἐπιτίμιον φοβηθεὶς, θέλων, καὶ μὴ θέλων, ἔλαβε συγχώρησιν, καὶ ἄρχισε νὰ μασσᾶ μετὰ δακρύων τὸ περιστέρι· καὶ ἀφ' οὗ τὸν εἶδεν ὁ Ἅγιος ὅτι τὸ ἐμάσσησε καλὰ, καὶ ἦτον ἕτοιμος νὰ τὸ καταπίῃ, τοῦ λέγει· φθάνει τόσον· πτύσετο τώρα, διατὶ καθὼς ἐσὺ ἄρχισες νὰ τρώγῃς, ὥντας γαστρίμαργος, δὲν δύναται νὰ σὲ χορτάσῃ ὅλος ὁ περιστερῶνας, μὲ τοιοῦτον θαυμάσιον τρόπον ἐτελείωσεν ὁ θαυμαστὸς μαθητὴς τὴν ὑπακοὴν εἰς τὸν πνευματικόν του πατέρα.

Καὶ διὰ νὰ φανῇ ἡ διήγησις ὠφέλιμος, ἂς εἴπωμεν καὶ διὰ ἄλλον μαθητὴν τοῦ Ἁγίου. Ἕνας ἀπὸ τοὺς δυτικοὺς ἐπισκόπους θεοφιλὴς, καὶ ἐνάρετος, ἔπεσεν ἀκουσίως εἰς φόνον, συνεργίᾳ τοῦ διαβόλου μὲ τοιοῦτον τρόπον. Καθήμενος μίαν φορὰν ἔξω τοῦ κελλείου του, καὶ διαβάζωντας βιβλίον, ἐδίψησεν· ὅθεν ἐπρόσταξε τὸν ἀνεψιόν του νὰ τοῦ φέρῃ νερὸν ὁμοῦ, καὶ κρασὶ εἰς ἕνα ποτήριον, τὸ ὁποῖον καὶ ἔφερεν· ὁ δὲ ἐπίσκοπος πιάνωντάς το ἀηδίασε, διατὶ ἦτον χλιαρόν· καὶ θέλωντας νὰ φοβερίσῃ τὸ παιδὶ, ἐπῆρε τὴν ῥάβδον, καὶ κάμνει τάχα πῶς θέλει νὰ τὴν ῥίψῃ νὰ τὸ βαρέσῃ· καὶ ἡ ῥάβδος, συνεργίᾳ τοῦ διαβόλου, ἐγλύστρισεν ἀπὸ τὰς χεῖρας

του, καὶ ἐκτύπησε τὸ παιδὶ εἰς τὸν μήνιγκα, καὶ εὐθὺς τὸ ἐθανάτωσε· καὶ καθὼς εἶδεν ὁ ἐπίσκοπος τὸ παιδὶ φονευμένον, ἔπεσε κατὰ πρόσωπον θρηνῶντας, καὶ κλαίωντας, καὶ ἐζητοῦσε τὸν θάνατον. Ἤκουσαν οἱ ἄνθρωποι τῆς χώρας τὰς φωνὰς, ἐσυνάχθησαν, πίπτουν εἰς τοὺς πόδας του, τὸν παρηγοροῦν μὲ κάθε τρόπον ὑπόσχονται νὰ ὑπομένουν αὐτοὶ τὰ ἐπιτίμια τοῦ φόνου, καὶ τὸν κανόνα· ὁ δὲ ἐπίσκοπος οὐδὲ νὰ ἀκούσῃ ἤθελε τί ἔλεγαν· ἀλλὰ τὸ πρωΐ, δένει μὲ μίαν ἅλυσον τὸν λαιμόν του, ἔπειτα προστάζει ἕνα του δοῦλον νὰ τὸν τραβᾷ βιαίως ἀπὸ τὴν ἅλυσον, ἕως νὰ τὸν ὑπάγῃ εἰς τὴν Ρώμην· καὶ ἐκεῖ ἐξωμολογήθη μὲ θρήνους τὸ ἁμάρτημά του εἰς τὸν Πάπαν καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἀρχιερεῖς· οἱ ὁποῖοι βλέποντες τὴν τόσην του συντριβὴν, ὄχι μόνον τὸν ἐσυγχώρησαν, ἀλλὰ καὶ πολλὰ τὸν ἐπαρηγόρησαν. Ἀλλὰ αὐτὸς ἔμενεν ἀπαρηγόρητος· ὅθεν προστάζει πάλιν τὸν δοῦλόν του νὰ τὸν σύρνῃ, νὰ τὸν ὑπάγῃ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν· καὶ ἐκεῖ πάλιν ἐξωμολογήθη τὴν ἁμαρτίαν του εἰς τὸν Πατριάρχην, καὶ εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς, καὶ παρευθὺς παραιτεῖται καὶ τὸ ἀξίωμα τῆς ἐπισκοπῆς, καὶ λύει τὴν ἅλυσον. Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ὁ Γενέσιος ὁ πατρίκιος εἶχε φίλον τὸν ἄνωθεν ἐπίσκοπον, ἀκούωντας τὰ συμβάντα, τὸν ἔκραξεν εἰς τὸ σπῆτί του καὶ τὸν ἐπαρηγοροῦσε. Καὶ μαθαίνωντας, ὅτι εἶχε σκοπὸν νὰ ἀπεράσῃ τὴν ζωήν του μοναστικῶς, εἰς ὄρη, καὶ σπήλαια, αὐτὸς ὡς φρόνιμος ὁποῦ ἦτον, τὸν ἐσυμβούλευσε, ὅτι ἦτον καλλίτερον νὰ ἀπεράσῃ τὴν μοναδικὴν πολιτείαν εἰς κοινόβιον, καὶ μάλιστα εἰς τὸ κοινόβιον τοῦ μακαρίου Συμεὼν, εἰς τὸ ὁποῖον ἐφυλάττετο κάθε ἀκρίβεια τῆς μοναδικῆς πολιτείας. Ἐπείσθη εἰς τοὺς λόγους του ὁ Ἐπίσκοπος, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ Μοναστήριον τοῦ Ἁγίου. Ὁ δὲ Ἅγιος τοὺς ἐδέχθη καθὼς ἔπρεπε, καὶ μαθαίνωντας ἐκεῖνα ὁποῦ ἐσυνέβηκαν εἰς τὸν Ἐπίσκοπον, ἐλυπήθη πολλὰ, καὶ ἔκλαιε μὲ πολλὰ δάκρυα· ὅθεν καὶ ὁ Ἐπίσκοπος, βλέπωντας τὴν συμπάθειαν τοῦ Ἁγίου, καὶ τὴν σοφίαν τῶν λόγων του, πεσὼν εἰς τὴν γῆν, τὸν ἐπαρακαλοῦσε νὰ τὸν δεχθῇ εἰς τὸ κοινόβιόν του. Ὁ δὲ Ἅγιος γνωρίζωντας ἀπὸ τὴν μεγάλην του προθυμίαν τί λογῆς μέλλει νὰ κατασταθῇ εἰς τὸ ὕστερον, τὸν ἐδέχθη καὶ τὸν ἔκαμε καλόγηρον, καὶ τὸν ὠνόμασεν Ἱερόθεον.

Ἔμεινε λοιπὸν ὁ Ἱερόθεος εἰς τὸ Μοναστήριον, καὶ ἀγωνίζετο μὲ νηστείας, καὶ ἀγρυπνίας, καὶ ἄλλας ταλαιπωρίας μεγάλας. Καὶ ἀγαποῦσε νὰ ὑβρίζεται, καὶ νὰ ῥαπίζεται. Ἀπὸ τὰ ὁποῖα αὐτὰ τόσην κατάνυξιν, καὶ πλῆθος δακρύων ἀπόκτησεν, ὁποῦ δὲν ἐδύνετο νὰ τὸ κρατήσῃ ἡμέραν, καὶ νύκτα. Εἶχε δὲ καὶ συνήθειαν νὰ ψάλλῃ πάντοτε, καὶ νὰ κλαίῃ· καὶ ὅπου ἤθελεν ἰδῇ εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, ἢ τῆς Θεοτόκου, ἢ τῶν ἁγίων, ἢ καὶ τύπον σταυροῦ, ἔπρεπε νὰ τὰς ἀσπασθῇ ὅλας, κἂν ἦτον χιλιάδες. Ὅθεν μὲ τὸ νὰ εἶχε τὴν διακονίαν τῆς ἀποθήκης, καὶ ἔτυχε νὰ εἶναι σταυρὸς, εἰς σκέπασμα ἑνὸς πιθαρίου, τὸν ὁποῖον σταυρὸν, καὶ ὁπόταν ἤθελεν ἀνοίξῃ τὸ πιθάρι τὸν ἠσπάζετο, καὶ ὁπόταν τὸ ἐσκέπαζε, πάλιν τὸν ἠσπάζετο. Μίαν φορὰν τὸν προστάζει ὁ Ἅγιος νὰ γεμίσῃ ἀπὸ τὸ πιθάρι ἕνα εὔκαιρον ἀγγεῖον. καὶ λοιπὸν κατὰ τὴν συνήθειάν του καὶ τότε ἐφίλησε τὸν σταυρὸν, καὶ ἤνοιξε τὸ πιθάρι, καὶ ἐγέμισε τὸ ἀγγεῖον, καὶ ἀκουμβίζωντάς το εἰς τὸ πιθάρι, ἐπῆρε τὸ σκέπασμα τοῦ πιθαρίου διὰ νὰ τὸ σκεπάσῃ, καὶ τὸ ἀγγεῖον, κατὰ συνεργίαν τοῦ μισοκάλου, ἔγειρε, καὶ ἐχύνετο. Ὁ δὲ Ἱερόθεος χωρὶς νὰ φροντίσῃ περὶ τούτου, ἐφίλησε τὸν σταυρὸν, καὶ ἔπειτα πέρνωντας εὔκαιρον τὸ ἀγγεῖον ἐπῆγεν εἰς τὸν Ἅγιον, καὶ τοῦ ἐδιηγήθη τὰ γενόμενα. Ὁ δὲ Ἅγιος θέλωντας νὰ τὸν στεφανώσῃ ἐπρόσταξε νὰ βάλλουν τὸν Ἱερόθεον ἐπάνω ἀπὸ ταῖς κόφφαις ὁποῦ εἶχε φορτωμέναις κατὰ τύχην ἐπάνω του ἕνα μουλάρι, καὶ ἄλλος νὰ τὸν σύρνῃ, καὶ νὰ λέγῃ, ὅποιος εἶναι τρελλὸς, τοιαῦτα πρέπει νὰ παθαίνῃ, τὰ ὁποῖα λόγια καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος Ἱερόθεος μετὰ δακρύων τὰ ἐφώναζε.

Μίαν φορὰν ἀπεστάλη οὗτος ὁ ἴδιος πρὸς τὸν προρρηθέντα φίλον του τὸν Πατρίκιον Γενέσιον. Ὁ δὲ τὸν ἐδέχθη, καὶ τὸν ἐφίλευσε μετὰ χαρᾶς, καὶ τὸν ἐφιλοδώρησεν ἕνα μαντῆλι ἄσπρα· τὰ ὁποῖα δὲν ἤθελε νὰ τὰ δεχθῇ τελείως ὁ Ἱερόθεος. Ἀλλ' ὁ Πατρίκιος τὸν ἐβίασε τόσον πολλὰ, ὁποῦ τὸν ἔπεισε νὰ τὰ πάρῃ. Καὶ πέρνωντάς τα τὰ ἔβαλε μέσα εἰς τὸ σκέπασμα τῆς κεφαλῆς του, καὶ οὕτω κρατῶντάς το εἰς τὰς χεῖράς του, ἐπῆγε, καὶ τὰ ἔδωκεν εἰς τὸν Ἅγιον. Τόσην μεγάλην ἀγάπην, καὶ πίστιν εἶχεν ἐτοῦτος, καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι μαθηταὶ εἰς τὸν Ἅγιον. Ἔφθασε δὲ καὶ εἰς τόσην ἀγάπην Θεοῦ ὁ Ἱερόθεος οὗτος, ὥστε, ὅπου εὕρισκε γεγραμμένον τὸ ὄνομα, Θεὸς, ἢ Χριστὸς, ἢ Ἰησοῦς ἔβανεν

ἐπάνω εἰς αὐτὸ τὸ θεῖον ὄνομα τὰ μάτιά του, καὶ τόσον πολλὰ ἔκλαιεν, ὁποῦ ἐγέμιζε τὸν τόπον ἐκεῖνον τοῦ βιβλίου ἀπὸ δάκρυα. Τέτοιους θαυμαστοὺς μαθητὰς εἶχεν ὁ Ἅγιος, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἦτον ὁ Λέων ὁ σοφώτατος, ὁ ἐπονομασθεὶς Ξυλοχώδων· ὁ Ἀντώνιος· ὁ Ἰωαννίκιος· ὁ Σωτήριχος· ὁ Βασίλειος· ὁ Συμεών· καὶ ἄλλοι, διὰ τοὺς ὁποίους τὸ νὰ διηγηθοῦμεν τώρα, φαίνεται περιττόν. Ἀλλ' ἐπειδὴ εἶχεν ὁ Ἅγιος τέτοιους ἐκλεκτοὺς ὑποτακτικούς, θείῳ Πνεύματι νικηθείς, ἐβουλεύθη νὰ κάμῃ ἄλλον ἡγούμενον, καὶ αὐτὸς νὰ ἡσυχάσῃ. Κάμνωντας λοιπὸν ἡγούμενον τὸν προειρημένον Ἀρσένιον, καὶ διδάσκωντάς τον ἐμπρὸς εἰς ὅλους τοὺς ἀδελφούς, τοῦ εἶπεν· ἐπειδή, ὦ Πάτερ καὶ ἀδελφέ, ἐκλέχθης ἡγούμενος, πρέπει νὰ εἶσαι ὁ πλέον κατώτερος ἀπὸ ὅλους, κατὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, καὶ νὰ βαστάζῃς ὡς δυνατὸς τὰς ἀσθενείας τῶν ἀδυνάτων, καὶ νὰ ἰατρεύῃς ὡς ἰατρὸς τὰς ἀρρωστίας τῶν ἀδελφῶν, καὶ νὰ ἐπιστρέφῃς ὡς ποιμὴν τὸ πλανώμενον πρόβατον· καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ εἶναι γερὸν νὰ τὸ ἐπιμελῆσαι νὰ προκόπτῃ εἰς τὰς ἀρετάς· ἐκεῖνο δὲ ὁποῦ εἶναι ψωριασμένον, καὶ δὲν εἶναι ἐλπίδα νὰ ἰατρευθῇ, νὰ τὸ χωρίζῃς ἀπὸ τὴν ποίμνην σου, διὰ νὰ μὴ ψωριάσουν καὶ τὰ ἐπίλοιπα πρόβατα. Καὶ ἀγωνίζου, τέκνον μου ἐν Κυρίῳ νὰ αὐξάνῃς τὸ ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ· καὶ μὴν ἀγαπᾷς ἀνάπαυσες τοῦ σώματος θησαυρίζωντας τὰ πράγματα τοῦ Μοναστηρίου διὰ ταῖς ἀπόλαυσές σου, καὶ ὄχι διὰ τοὺς ἀδελφούς. Νὰ μὴν εὐγαίνῃς συχνὰ ἀπὸ τὸ Μοναστῆρι, ὅτι φθάνει νὰ εὐγαίνῃς μίαν φορὰν τὸν μῆνα διὰ τὰς πλέον ἀναγκαιοτέρας χρείας τοῦ Μοναστηρίου· τὰς δὲ ἄλλας ἃς τὰς κάμνουν οἱ διακονηταί, διὰ νὰ μὴν ἔχῃς περισπασμούς, καὶ ἔτζι νὰ καταγίνεσαι εἰς τὸ νὰ διδάσκῃς τοὺς ἀδελφούς, καὶ νὰ ἐπιμελῆσαι τὰς ψυχάς τους. Νὰ μὴν ἑτοιμάζῃς φαγητὰ ἐκλεκτὰ διὰ λόγου σου, καὶ διὰ τοὺς ἀδελφοὺς οὐτιδανά, καὶ ἐσὺ νὰ πίνῃς τὸ καλὸν κρασί, καὶ οἱ ἄλλοι τὸ ὀξοινόν· ἀλλὰ ἡ τράπεζα νὰ εἶναι κοινή, ἢ μὲ λάχανα βρασμένα, καὶ σπέρματα, ἢ μὲ ψαρία τὴν Κυριακήν, καὶ τὰς δεσποτικὰς Ἑορτάς, ἔξω μόνον ὅταν σοῦ τύχουν φίλοι, ἢ ἀσθένεια. Τὰς διακονίας τοῦ Μοναστηρίου νὰ τὰς δίδῃς εἰς θεοφοβουμένους ἀδελφούς, καὶ νὰ τοὺς ἐξετάζῃς εἰς ὅλα καταλεπτῶς. Τοὺς νέους νὰ τοὺς παραγγέλνῃς νὰ εἶναι συνεσταλμένοι, διὰ νὰ μὴ προξενοῦν βλάβην εἰς ἐκείνους ὁποῦ τοὺς βλέπουν Καὶ ἐκείνους ὁποῦ ἔχουν πολὺν καιρὸν εἰς τὴν ἄσκησιν νὰ τοὺς νουθετᾷς νὰ ὑποφέρουν τοὺς πειρασμούς· νὰ ταπεινοφρονοῦν· νὰ πενθοῦν· νὰ ἐπιμελοῦνται τὴν προσευχήν τους· καὶ νὰ γίνωνται καλὸν παράδειγμα εἰς τοὺς ἄλλους. Τοὺς Ἱερεῖς νὰ τοὺς διδάσκῃς τὴν εὐλάβειαν, τὴν ἡσυχίαν, τὴν μελέτην τῶν θείων Γραφῶν, τὴν μάθησιν· τῶν Ἀποστολικῶν κανόνων, καὶ παραδόσεων· τὴν καθαρότητα τῆς καρδίας, τὴν παντοτινὴν προσευχήν, καὶ κατάνυξιν, καὶ τὸ νὰ παραστέκωνται εἰς τὸ ἅγιον Βῆμα μὲ φόβον πολύν, καὶ νὰ γίνωνται θεῖον ἅλας, καὶ φῶς εἰς τοὺς ἀδελφούς, καὶ νὰ ἔχουν λόγον ζωῆς. Νὰ μὴ θυμώνεσαι ἐναντίον εἰς τοὺς ἀδελφούς, χωρὶς ἀφορμὴν ὁποῦ νὰ προξενῇ κίνδυνον ψυχῆς· εἰδὲ καὶ καμμίαν φορὰν κάμῃ χρεία νὰ θυμώνεσαι ἐναντίον εἰς τοὺς ἀτάκτους, καὶ νὰ τοὺς παιδεύῃς μὲ ράβδον παιδείας διὰ νὰ κόψουν τὸ κακόν, δὲν εἶναι καὶ τοῦτο ἀσυνήθιστον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ. Ὅτι κάθε πρᾶγμα ὁποῦ γίνεται, ἢ διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὸ κακόν, ἢ διὰ νὰ βοηθήσῃ τὸ καλόν, εἶναι θεάρεστον. Μὴ παραβλέψῃς μήτε τὸ παραμικρὸν πρᾶγμα ὁποῦ γίνεται διὰ παραφρόνησιν τῆς εὐαγγελικῆς πολιτείας, καὶ τῆς καταστάσεως τῶν μοναχῶν, διὰ νὰ σὲ ἐπαινέσουν οἱ ἄνθρωποι ὡς πρᾶον. Ἀλλὰ μιμούμενος τὸν Χριστὸν κίνησε τὸν ἑαυτόν σου χωρὶς πάθος θυμοῦ, καὶ διαφέντευσε τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἀκόμι νὰ ἐξετάζῃς καλὰ τοὺς λογισμοὺς κάθε ἑνὸς ἀδελφοῦ, καὶ νὰ τοὺς παραγγέλνῃς νὰ εὐλαβοῦνται τὰ θεῖα· καὶ ἀνίσως τὰ φυλάξῃς αὐτά, ὁ μισθός σου θέλει εἶναι πολὺς εἰς τοὺς Οὐρανούς, καὶ ἡ κληρονομία σου μαζὶ μὲ τὸν Χριστόν. Ἐσεῖς δέ, ὦ τέκνα, καὶ ἀδελφοί, καὶ πατέρες μου, τοὺς ὁποίους ἐσύναξα μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀκούσατε ἐμένα τὸν ἀνάξιον, καὶ ὑποταχθῆτε μὲ ὅλην σας τὴν ψυχήν, καὶ τὴν καρδίαν εἰς τὸν Ἡγούμενόν σας ὁποῦ ἐκλέχθη ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ δεχθῆτέ τον παρακαλῶ ἐν Χριστῷ, ὡσὰν καὶ ἐμένα, καὶ ἂς μὴ καταφρονέσῃ κανένας σας τὴν νεότητά του, μήτε τὴν ἄτεχνον διδασκαλίαν του, διατί ὁ πρακτικὸς λόγος ὁποῦ ἔχει τὴν γνῶσιν τῆς θείας χάριτος εἶναι σοφώτερος ἀπὸ τὴν μεμωραμένην σοφίαν τῶν ἀνθρώπων. Ἃς μὴν ἀντιλέγῃ κανένας εἰς αὐτόν, ἀλλὰ νὰ εἶσθε ὅλοι εὐπειθεῖς, ὑπήκοοι εἰς τὸν πνευματι-

κόν σας πατέρα, διὰ νὰ ἀγρυπνῇ καὶ αὐτὸς, καὶ νὰ εὔχεται διὰ τὰς ψυχάς σας μετὰ χαρᾶς, καὶ νὰ μὴ γογγύζῃ, διατὶ, καθὼς λέγει ὁ θεῖος Παῦλος, δὲν θέλει σᾶς ὠφελήσει αὐτό. Τοὺς λογισμοὺς ὁποῦ σᾶς σπείρουν οἱ δαίμονες νὰ τοὺς ἐξομολογῆσθε εἰς αὐτὸν μὲ πίστιν καθαράν· ὅτι καθὼς τὰ φίδια, ἐν ὅσῳ κάθηνται μέσα εἰς ταῖς φωλεαῖς τους, ζοῦν, καὶ γεννοῦν καὶ ἄλλα πολλὰ φίδια· ὁπόταν δὲ εὔγουν ἔξω, καὶ φανοῦν εἰς τοὺς ἀνθρώπους φονεύονται ἀπὸ αὐτούς· ἔτζι καὶ οἱ πονηροὶ λογισμοὶ, ὅταν φανερώνωνται εἰς τοὺς πνευματικούς μας πατέρας, φονεύονται μὲ τὴν μάχαιραν τοῦ θείου λόγου, καὶ δὲν γεννοῦν εἰς ἡμᾶς ταῖς συγκατάθεσες, εἰς τὰς ὁποίας ἀκολουθεῖ ἡ πρᾶξις τῶν κακῶν. Εἰδὲ καὶ ἀπὸ ἀμέλειάν μας οἱ πονηροὶ λογισμοὶ ἔλθουν εἰς τὸ ἔργον, καὶ κάμωμεν κἀνένα σφάλμα, ὡς ἄνθρωποι, μήτε τότε, παρακαλῶ, νὰ ἀργοπορήσωμεν εἰς τὸ κακὸν, ἀλλὰ νὰ τρέξωμεν τὸ ὀγλιγωρότερον καὶ νὰ προσπέσωμεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ πνευματικοῦ μας πατρὸς, καὶ νὰ τοῦ ἐξομολογηθοῦμεν μὲ δάκρυα, χωρὶς ἐντροπὴν τὴν ἁμαρτίαν μας, καὶ μὲ θερμὴν μετάνοιαν νὰ δεχθοῦμεν τὸν κανόνα, ὅσον καὶ ἂν μᾶς δώσῃ, διὰ νὰ ἰατρευθοῦμεν τὸ συντομώτερον. Νὰ μὴ φαίνεσθαι δυσάρεστοι εἰς ὅσα κάμνῃ ἢ λέγῃ ὁ Ἡγούμενος. Εἰ δὲ καὶ τύχῃ νὰ κάμῃ καὶ αὐτὸς τίποτε ἔξω ἀπὸ τοὺς κανόνας τῶν Πατέρων μας, πρέπει νὰ ὑποταχθῆτε κατὰ τὸ παρὸν, καὶ ὕστερα οἱ πλέον γεροντότεροι, καὶ ἐναρετώτερει ἂς ὑπάγουν, καὶ ἂς τοῦ τὸ εἰποῦν κατὰ μόνας, καθὼς διορίζει ὁ μέγας Βασίλειος, διὰ νὰ κάμῃ διόρθωσιν. Καὶ εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ, καὶ τῆς πικρίας ὑπομείνατέ τον διὰ τὸν Κύριον, καὶ μὴν ἐναντιώνεσθε παντελῶς εἰς αὐτόν· διατὶ ὅποιος τοῦ ἀντιλέγει, καὶ ἀντιστέκεται, ἐναντιώνεται εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὸν θεῖον Παῦλον. Ὅθεν ὅσα εἶναι κατὰ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς Ἀποστολικοὺς κανόνας, καὶ διαταγὰς, χρέος ἔχετε νὰ τὸν ὑπακούετε εἰς αὐτὰ, καὶ νὰ πείθεσθε εἰς αὐτὸν, ὡσὰν εἰς τὸν Χριστόν. Ὅσα δὲ εἶναι ἔξω ἀπὸ τὰς θείας ἐντολὰς, καὶ τοὺς νόμους τῆς Ἐκκλησίας μας, ὄχι μόνον εἰς αὐτὸν δὲν πρέπει νὰ πείθεσθε, ὅταν σᾶς τὰ παραγγέλλῃ ἀλλὰ μήτε Ἄγγελος ἂν καταβῇ ἀπὸ τοὺς Οὐρανοὺς καὶ νὰ σᾶς εἰπῇ τίποτε ἔξω ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ μᾶς ἐπαράδωκαν οἱ Ἀπόστολοι, καὶ οἱ διάδοχοί τους δὲν πρέπει νὰ τὸν ἀκούσετε. Αὐτὰ λοιπὸν φυλάξετε, τέκνα μου, καὶ ἀδελφοὶ, ὡσὰν παρακαταθήκην, διὰ νὰ ἀπολαύσετε τὴν βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν μὲ τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ συμβασιλεύσετε μαζὶ μὲ τὸν Δεσπότην Χριστὸν, καὶ νὰ κληρονομήσετε τὰ ἀγαθὰ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, τὰ ὁποῖα εἶναι ἑτοιμασμένα διὰ τοὺς δικαίους πρὸ καταβολῆς κόσμου. Ἀσπασθῆτε λοιπὸν ἐν φιλήματι ἁγίῳ καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πνευματικόν σας πατέρα τὸν κύριον Ἡγούμενον. Καὶ ὁ Θεὸς ἡ εἰρήνη ἡ πάντα νοῦν ὑπερέχουσα, ἄμποτε νὰ χαρίσῃ εἰς ἐσᾶς τὴν εἰρήνην αὐτοῦ, καὶ νὰ σᾶς ὁδηγήσῃ εἰς τὴν στράταν τῶν ἐντολῶν του· καὶ φυλάσσοντες τὴν πίστιν εἰς τοὺς κατὰ Θεὸν πατέρας σας, νὰ σᾶς αὐξήσῃ τὸ ποίμνιον αὐτοῦ εἰς πλῆθος ἅγιον, εἰς λαὸν περιούσιον, καὶ εἰς βασίλειον αὐτοῦ ἱεράτευμα ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀμήν.

Αὐτὰ εἶπεν ὁ Ἅγιος· καὶ πέρνωντας ἀπὸ ὅλους τὴν συγχώρησιν, ἐμβῆκε μὲ πολλὴν προθυμίαν εἰς τὸ ἐργαστήριον τῆς ποθουμένης του ἡσυχίας, καὶ προκόπτωντας καθ' ἑκάστην εἰς τὸ ἔμπροσθεν, ἐκαθάρθη εἰς ἄκρον τὸν νοῦν, καὶ ἐπληρώθη τῶν θείων χαρισμάτων τοῦ Πνεύματος. Καὶ τότε συνέγραψε λόγους ἀσκητικοὺς κεφαλαιωδῶς περὶ ἀρετῆς, καὶ κακιῶν, καὶ ἔγινε ποταμὸς Θεοῦ πεπληρωμένος ὑδάτων τοῦ Πνεύματος. Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ Ἅγιος ἔγινεν ὅμοιος μὲ τοὺς παλαιοὺς Πατέρας διὰ λόγου, καὶ βίου, καὶ γνώσεως, ἔπρεπε καὶ αὐτὸς νὰ ἀπεράσῃ διὰ τοῦ πυρὸς κατὰ πειρασμῶν, καὶ νὰ δοκιμασθῇ ἡ ὑπομονή του, καθὼς τοῦ Ἰώβ· καὶ ἡ ἀρχὴ τῶν πειρασμῶν ἦτον τοιαύτη. Συμεὼν ὁ εὐλαβὴς ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ ἔγινε καὶ πνευματικὸς πατὴρ, τούτου τοῦ Ἁγίου, ἐπειδὴ ἔφθασεν εἰς ἔσχατον γηρατεῖον, καὶ ἐγυμνάσθη τεσσαράκοντα πέντε χρόνους μὲ τοὺς ἀγῶνας τῆς ἀσκήσεως, καὶ ἔλαμψε μὲ χαρίσματα ἀποστολικὰ, καὶ μὲ πολλὰ θαύματα, καὶ μὴν ὤντας μαθηματικὸς, καὶ αὐτὸς συνέγραψε βιβλίον ὁλόκληρον ψυχωφελέστατον. Τέλος πάντων προγνωρίσας τὸν θάνατόν του ἀπῆλθε πρὸς Κύριον. Διὰ τοῦτο ὁ μαθητής του ὁ ἅγιος Συμεὼν, ἰξεύρωντας τὰ κατορθώματά του ἀκριβῶς, ἐγκωμίαζεν αὐτὸν μὲ ὕμνους πνευματικοὺς, καὶ ἐγκώμια. Καὶ διὰ νὰ παρακινήσῃ πολλοὺς νὰ τὸν μιμηθοῦν, ἑώρταζε κάθε χρόνον λαμπρῶς τὴν μνήμην του, καὶ ἱστόρησε καὶ τὴν ἱεράν του εἰκόνα. Ἤκουσεν αὐτὰ

ὁ τότε πατριάρχης Σέργιος, καὶ καλέσας τὸν Ἅγιον, καὶ μαθὼν παρ' αὐτοῦ τὴν αἰτίαν, ἐζήτησε νὰ ἴδῃ τὸν βίον τοῦ ἑορταζομένου Ἁγίου, καὶ τοὺς ὕμνους καὶ τὰ ἐγκώμια, καὶ διαβάζωντάς τα ἐθαύμασε καὶ τὸν βίον, καὶ τοὺς ὕμνους, καὶ ἐπαίνεσε πολλὰ καὶ τὸν ἅγιον Συμεὼν διὰ αὐτὰ ὅλα. Ὅθεν τοῦ εἶπε νὰ δίδῃ καὶ εἰς αὐτὸν εἴδησιν, ὅταν εἶναι ἡ μνήμη του, διὰ νὰ κάμνῃ καὶ αὐτὸς τὴν πρέπουσαν τιμὴν εἰς τὸν Ἅγιον, καὶ νὰ στέλνῃ λαμπάδας, καὶ θυμιάματα εἰς τὴν ἑορτήν του. Τὰ ὁποῖα καὶ ἐγίνοντο εἰς χρόνους δεκαέξ. Καὶ ὁ μὲν Θεὸς ἐδοξάζετο εἰς τὴν μνήμην τοῦ δούλου του. Πολλοὶ δὲ ἐπαρακινοῦντο εἰς τὴν μίμησιν τῶν ἔργων του καὶ τῶν ἀρετῶν του. Ἀλλ' ὁ μισόκαλος διάβολος δὲν ὑπέφερε νὰ βλέπῃ ταῦτα, ἀλλὰ μεταχειρισθεὶς τὸ πάθος τοῦ φθόνου, ἐκινησε κατ' αὐτοῦ διαφόρους πειρασμοὺς, καὶ ἀκούσατε.

Κάποιος Στέφανος Μητροπολίτης Νικομηδείας σοφὸς εἰς τὴν ἔξω σοφίαν, καὶ μαθηματικὸς, καὶ δύναμιν λόγων ἔχων πολλὴν, παραιτήσας τὴν ἐπαρχίαν του, ἐκάθητο εἰς τὴν Κωνστατινούπολιν, καὶ εἶχε παρρησίαν πολλὴν κοντὰ εἰς τὸν Πατριάρχην, καὶ εἰς τὸν Βασιλέα. Τοῦτος ἀκούωντας πολλοὺς ὁποῦ ἐπαινοῦσαν τὴν γνῶσιν, καὶ σοφίαν, καὶ ἀρετὴν τοῦ ἁγίου Συμεὼν, καὶ μάλιστα πῶς ἐσύνθετε λόγους θαυμασίους, ἀπὸ τὸν φθόνον του ἐκατηγοροῦσεν ἐκείνους ὁποῦ τὸν ἐφήμιζαν, καὶ ἔλεγε διὰ τὸν Ἅγιον, πῶς εἶναι ἀμαθὴς, καὶ ἀγράμματος. Καὶ τέλος πάντων μὴν ὑποφέρωντας ἀπὸ τὸν φθόνον του, ἐκινήθη κατὰ τοῦ Ἁγίου. Καὶ μὲ τὸ νὰ μὴν ηὗρε καμμίαν κατηγορίαν νὰ τοῦ εἰπῇ, μὲ ὅλον ὁποῦ ἐξέτασε πολλὰ διὰ νὰ εὕρῃ, τί κάμνει; παρακινεῖ μερικοὺς κληρικοὺς, καὶ ἐκεῖνοι πάλιν παρακινοῦν μερικοὺς ἀπὸ τὸ μοναστήριον τοῦ Ἁγίου νὰ τὸν κατηγορήσουν διὰ τὴν ἑορτὴν ὁποῦ ἔκανε τοῦ πνευματικοῦ του πατρὸς καὶ διδασκάλου. Καὶ ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος ἐκεῖνοι, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο ὁ Στέφανος ἔλεγον κατὰ τοῦ δικαίου ἀνομίαν εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ Πατριάρχου, καὶ τῶν Ἀρχιερέων. Ὁ δὲ Πατριάρχης, καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς γνωρίζοντες ὅτι ἀπὸ φθόνον ἐκινήθη ὁ Στέφανος, δὲν ἔδιδαν ἀκρόασιν εἰς τὰ λεγόμενα· καὶ ἕως δύω χρόνους ἐγίνετο τρόπον τινὰ πόλεμος ἀναμεταξὺ τῆς ἀληθείας τοῦ Ἁγίου, καὶ τοῦ ψεύδους τοῦ Στεφάνου. Ἀλλὰ εἰς ὅλον τὸ ὕστερον ἐνίκησε, κατὰ θείαν συγχώρησιν, τὸ κακὸν, καὶ τὸ ψεῦδος, καὶ ἐνικήθη τὸ καλὸν, καὶ ἡ ἀλήθεια. Καὶ ὁ Πατριάρχης, καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς ἔδωκαν ἄδειαν εἰς τὸν Στέφανον, (ἐπειδὴ κάθε ἡμέραν τοὺς ἐνωχλοῦσε), νὰ εὕρῃ καμμίαν κατηγορίαν τοῦ Ἁγίου, διὰ νὰ μὴ γείνῃ χωρὶς πρόφασιν ἡ καταδίκη του. Περιεργαζόμενος λοιπὸν ὁ Στέφανος, καὶ μανθάνωντας ὅτι ὁ γέρωντας τοῦ Ἁγίου, ὅταν ἐζοῦσεν, ἀγκαλὰ καὶ ἦτον νεκρὸς πρὸς νεκρὸν εἰς κάθε ἕνα ὁποῦ ἤθελε πλησιάσῃ εἰς αὐτὸν, ὅμως διὰ νὰ φύγῃ τὸν ἔπαινον τῶν ἀνθρώπων, ἔκρυπτε τὴν τοιαύτην νέκρωσιν, καὶ ἔλεγε πῶς ἐσκανδαλίζετο. Τοῦτο τὸ ἅρπασεν ὡς ἀφορμὴν κατηγορίας ὁ Στέφανος, καὶ ἔλεγεν εἰς τὴν Σύνοδον, ὅτι ὁ Συμεὼν ἑορτάζει, καὶ δοξάζει, ὡς ἅγιον, τὸν γεροντά του, ὁποῦ ἦτον ἁμαρτωλὸς, καὶ ἔλεγε πῶς σκανδαλίζεται, καὶ ὅτι ἱστόρησε καὶ τὴν εἰκόνα του, καὶ τὴν προσκυνεῖ. (Ἀληθινὰ αὐτὴ εἶναι μία κατηγορία παρομοία μὲ ἐκείνην ὁποῦ ἔλεγαν οἱ Ἑβραῖοι κατὰ τοῦ Κυρίου, ὅτι εἶναι φάγος, καὶ οἰνοπότης, καὶ φίλος Τελωνῶν, καὶ ἁμαρτωλῶν, καὶ ὅτι ἐτιμοῦσε τὸν Θεὸν,. καὶ Πατέρα του). Τότε ἐπροσκαλέσθη ὁ Ἅγιος διὰ νὰ ἀπολογηθῇ ἐπὶ Συνόδου, καὶ ἐρωτήθη παρὰ τοῦ Πατριάρχου διὰ τὴν ἑορτὴν, καὶ τὴν μεγάλην τιμὴν ὁποῦ κάμνει τοῦ γέροντός του, καὶ μάλιστα ὁποῦ ὁ θεοφιλέστατος Στέφανος λέγει κάποιας κατηγορίας ἐναντίον του· καὶ ἔπειτα ἐπαρακινήθη ἀπὸ ὅλην τὴν Σύνοδον νὰ ἀφήσῃ τὴν τόσην μεγάλην φιλοτιμίαν ὁποῦ κάμνει εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ γέροντός του, καὶ νὰ τὴν κάμνῃ ὀλιγωτέραν, διατὶ ἔτζι θέλει παύσει καὶ ὁ κατήγορός του ὁ Στέφανος, καὶ αὐτοὶ θέλει ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ τὰς συχνὰς ἐνοχλήσες ἐκείνου. Εἰς τὰ ὁποῖα ἀπεκρίθη ὁ Ἅγιος. Ἐκεῖνα ὁποῦ ἠμπορῶ νὰ εἰπῶ περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ πνευματικοῦ μου πατρὸς, καλλίτερα τὰ ἰξεύρεις, ὦ παναγιώτατε Δέσποτα, ἀπὸ ἐμένα τὸν δοῦλον σου· τὰς δὲ κατηγορίας ὁποῦ λέγει ὁ θεοφιλέστατος Στέφανος, ὅταν τὰς ἀποδείξῃ μὲ βεβαιότητα, τότε θέλει ἀποκριθῶ. Ὁ δὲ Πατριάρχης τοῦ εἶπε νὰ ἀποδείξῃ, ἐὰν κάμνῃ τὴν μνήμην τοῦ γέροντός του κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν Ἀποστόλων, καὶ τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας. Καὶ ὁ Ἅγιος ἄρχισε νὰ λέγῃ ἔτζι. Ἁγία, καὶ ἱερὰ Σύνοδος· ποῖος δὲν ἰξεύρει τὰς διαταγὰς τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ὁποῦ λέγουν· »τὸν λαλοῦντά σοι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ δοξάζεις, »μνησθήσῃ δὲ αὐτοῦ ἡμέρας καὶ νυκτὸς, τιμήσεις

»δὲ αὐτὸν, ὡς τοῦ εὖ εἶναί σοι πρόξενον γενόμε-»νον.» καὶ ἐὰν ὁ Θεὸς προστάζῃ νὰ τιμῶμεν τοὺς σαρκικοὺς γονεῖς λέγων· «τίμα τὸν πατέρα »σου, καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα εὖ σοι γένηται, »καὶ, ὁ κακολογῶν πατέρα, ἢ μητέρα θανάτῳ »τελευτάτω.» Πόσῳ περισσότερον θέλει μᾶς διδάξει ἡ θεία Γραφὴ νὰ τιμῶμεν τοὺς πνευματικοὺς πατέρας διὰ μέσου τῶν ὁποίων ἀνεγεννήθημεν διὰ τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἐγενήκαμεν συγκληρονόμοι τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ; ὁ δὲ θεῖος Χρυσόστομος ἐγκωμιάζωντας τὸν ἅγιον Φιλογόνιον λέγει· ἀνίσως ἐκεῖνος ὁποῦ κακολογεῖ τὸν πατέρα του θανατώνεται, φανερὸν εἶναι, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν κακολογεῖ, καὶ τὸν ἐγκωμιάζει, θέλει ἀπολαύσει ζωήν. Καὶ μάλιστα ὁποῦ ὁ ἔπαινος, καὶ τὰ ἐγκώμια, δὲν κάνουν τιμιωτέρους τοὺς ἀποθανόντας· διατὶ ἐκεῖνοι δὲν ἔχουν χρείαν ἀπὸ ἐγκώμια, ἀλλὰ ὠφελοῦν ἡμᾶς τοὺς ζῶντας, μὲ τὸ νὰ μᾶς παρακινοῦν νὰ μιμούμεθα τὰς ἀρετὰς ἐκείνων. Ὅτι δὲ εἶναι δεκτὸν εἰς τὸν Θεὸν τοῦτο ὁποῦ κάμνω ἐγὼ, τὸ μαρτυρεῖ καὶ ὁ Θεόπτης Μωϋσῆς ὁποῦ ἔγραψε τοὺς βίους τῶν παλαιῶν, ὡς καὶ αὐτὸν τὸν ἐδικόν του. Καὶ ἡ αἰτία εἶναι καθὼς λέγει ὁ θεῖος Χρυσόστομος, διὰ νὰ γνωρίσωμεν ὅτι καὶ ἐκεῖνοι ἦσαν μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως μὲ τὴν ἰδικήν μας, καὶ ἐκατώρθωσαν κάθε ἀρετὴν, καὶ ἔτζι νὰ παρακινηθοῦμεν καὶ ἡμεῖς νὰ τοὺς μιμηθοῦμεν. Καὶ συντόμως εἰπεῖν, τοῦτο ὁποῦ κάνω ἐγὼ, εἶναι καὶ εἰς δόξαν Θεοῦ, καὶ εἰς ὠφέλειαν τοῦ λαοῦ, καὶ εὐφροσύνην, ὡς λέγει ὁ Σολομών· ἐγκωμιαζομένου δικαίου εὐφρανθήσονται λαοί. Καὶ εἰς ἐγκώμιον τῶν δικαίων, καὶ τῶν καλῶν ἔργων. Λέγει δὲ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος εἰς τὸ ἐγκώμιον ὁποῦ κάμνει πρὸς Γόρδιον τὸν μάρτυρα· ὅτι ἡ Ἱστορία τῶν ἐναρέτων γίνεται ὡσὰν ἕνα φῶς εἰς τοὺς θέλοντας σωθῆναι. Ὁ δὲ θεολόγος Γρηγόριος λέγει· δὲν εἶναι πρέπον, οὔτε δίκαιον νὰ τιμῶνται μὲ ἱστορίας αἱ πολιτεῖαι τῶν ἀσεβῶν, καὶ οἱ βίοι τῶν δικαίων καὶ τῶν εὐσεβῶν νὰ σιωπῶνται.

Λοιπὸν ἐπειδὴ αὐτὰ ὅλα, καὶ ἄλλα περισσότερα τὰ διδάσκουν οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι, καὶ Διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας μας, πῶς πρέπει νὰ ἀκούσωμεν ἄλλον ἄνθρωπον ὁποῦ διδάσκει τὰ ἐναντία; εἰ δὲ καὶ ἰξεύρει ὁ κατήγορός μου ἄλλο τίποτε ὁποῦ ἐλάνθασεν ἐμένα, ἂς τὸ εἰπῇ φανερά. Ἀλλὰ ὁ κατήγορος Στέφανος δὲν εἶχε τίποτε ἀπὸ τὴν θείαν γραφὴν, διὰ νὰ εἰπῇ ἐναντίον εἰς αὐτά· ὅμως μὲ τὸ νὰ εἶχε τὴν σύνοδον βοηθόν του, ἐφαίνετο ὁ Ἅγιος πῶς ψάλλει εἰς κωφοὺς, καὶ οὕτως ἐλύθη ἡ σύνοδος.

Ὁ οὖν Στέφανος τραβίζωντας τὸν Ἅγιον εἰς κρίσεις χρόνους ὁλοκλήρους ἕξ, παρακινεῖ μερικοὺς ἐκ τῆς μονῆς τοῦ Ὁσίου, μιμητὰς τοῦ Ἰούδα, καὶ πέρνουν διὰ νυκτὸς τὴν εἰκόνα τοῦ ἑορταζομένου ἁγίου Συμεὼν οὖσαν ζωγραφισμένην ὁμοῦ μὲ τὸν Χριστὸν, καὶ μὲ ἄλλους ἁγίους, καὶ τὴν φέρνουν εἰς τὸν Πατριάρχην, καὶ τοὺς Ἀρχιερεῖς. Οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὴν, ἐλάλησαν τὸν Ἅγιον νὰ ἔλθῃ νὰ ἀπολογηθῇ διὰ αὐτήν· ὁ ὁποῖος ἐπῆγε καὶ ἀπολογήθη οὕτω. Δὲν ἔκαμα κανένα πρᾶγμα ἔξω ἀπὸ τὴν παράδοσιν τῶν Ἀποστόλων, καὶ τῶν πατέρων, οἱ ὁποῖοι μᾶς ἐπαρέδωκαν νὰ ἱστοροῦμεν τὰς εἰκόνας τῶν Ἁγίων· ἐπειδὴ ἡ εἰς αὐτοὺς τιμὴ, ἀναφέρεται εἰς τὸ πρωτότυπον, δηλαδὴ τὸν Χριστὸν, τοῦ ὁποίου ἐφόρεσαν τὴν εἰκόνα, καθὼς καὶ αὐτὸς ἐφόρεσε τὴν εἰδικήν μας ἀνθρωπίνην εἰκόνα. Λοιπὸν ἐγὼ προσκυνῶντας τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Πατρός μου ἐν αὐτῷ προσκυνῶ τὸν Χριστὸν, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ὑπάρχει ἐν τῷ Χριστῷ διὰ τοῦ Πνεύματος· »Ἐν ἐκείνῃ γάρ, φησὶ, τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε ὑ»μεῖς, ὅτι Ἐγὼ ἐν τῷ Πατρί μου, καὶ ὑμεῖς »ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν ὑμῖν». Ὁ δὲ Δαμασκηνὸς Ἰωάννης λέγει, ἂς ἱστορήσωμεν τὰς εἰκόνας τῶν Ἁγίων καὶ βλέποντες αὐτὰς ἂς γένωμεν καὶ ὑμεῖς ἔμψυχοι εἰκόνες αὐτῶν, μιμούμενοι τὰς ἀρετάς τους. Αὐτὰ εἶπεν ὁ Ἅγιος· καὶ προσκυνήσας τὴν εἰκόνα ἔμπροσθεν εἰς ὅλους, τὴν ἠσπάσθη λέγωντας. Ἅγιε Συμεὼν ὁποῦ ἔγινες σύμμορφος τῆς εἰκόνος τοῦ Χριστοῦ διὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ ὁποῦ ἐδοξάσθης μὲ τὰ θαύματα, πρέσβευε νὰ μοῦ δοθῇ δύναμις, διὰ νὰ ὑπομείνω τοὺς ἀγῶνας ὁποῦ πάσχω σήμερον διὰ ἀγάπην σου. Ἀφ' οὗ δὲ εἶπε ταῦτα, στρέφεται πρὸς τὸν Στέφανον, καὶ τοῦ λέγει· εὖγέ σου, καλέμου δέσποτα, διὰ τὴν ἐναντιότητα ὁποῦ δείχνεις κατὰ τοῦ δικαίου· ὅμως τί ἀργοπορεῖς; ὅλα εἶναι ἐδικά σου· καὶ ἐγὼ ἕτοιμος εἶμαι νὰ πάθω ὅσα ὁ φθόνος ἡτοίμασεν εἰς ἐμέ.

Τὰ ὁποῖα ἀκούωντας ὁ Στέφανος, ἔτριζε τὰ δόντιά του ἀπὸ τὸν φθόνον· ὅθεν πείθει τὸν Πατριάρχην νὰ ξύσουν ἀπὸ τὴν εἰκόνα τὸ, ἅγιος, ὄνομα, καὶ οὕτω ξυσμένην τὴν ἔδωκαν εἰς τὸν Ἅγιον, καὶ ἀνεχώρησεν. Ἀφ' οὗ δὲ ὁ

Ἅγιος ἀνεχώρησε, πείθει πάλιν τὸν Πατριάρχην ὁ Στέφανος καὶ στέλνει ἀνθρώπους, καὶ ἐχάλασαν ὅλας τὰς εἰκόνας τοῦ ἁγίου Συμεὼν, ὅπου καὶ ἂν ἦτον ζωγραφισμέναι, καὶ ἄλλας μὲν ἔσχισαν μὲ τὰ τζεκούρια, ἄλλας δὲ ἐκτυποῦσαν εἰς τὸ κεφάλι, εἰς τὸ στῆθος, εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ εἰς τοὺς μηρούς, καὶ τὰς ἔκαμναν κονιορτὸν καὶ ἄλλας ἔχριαν μὲ ἀσβέστην, καὶ κάρβουνα· καὶ δὲν ἐνθυμήθησαν ἐκεῖ ὁποῦ λέγει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς. «ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπι»χειρισθῇ νὰ χαλάσῃ εἰκόνα ἁγίου, καὶ δὲν τι»μᾷ, καὶ ἀσπάζεται αὐτὴν, εἶναι ἐχθρὸς τοῦ »Χριστοῦ, καὶ τῶν Ἁγίων, καὶ βοηθὸς τοῦ δια»βόλου, καὶ τῶν δαιμόνων του, καὶ δείχνει μὲ τὸ »ἔργον τὴν λύπην ὁποῦ ἔχει. διατὶ ὁ Θεὸς, καὶ »οἱ Ἅγιοί του τιμῶνται, καὶ δοξάζονται.» Οὔτε κἂν ἐσυλλογίσθησαν, ὅτι εἰς μερικὰς ἐκκλησίας ἱστοροῦνται κυνήγια, καὶ χοροὶ, καὶ σκύλλοι, καὶ μαϊμοῦδες, καὶ φίδια καὶ πουλλία, καὶ θηρία, καὶ νομίζονται πῶς εἶναι τέρψις, καὶ στολισμὸς εἰς αὐτάς. Αἱ δὲ μορφαὶ, καὶ εἰκόνες τῶν ἀνθρώπων, τῶν ὁποίων τὴν μορφὴν ἔλαβεν ὁ Θεὸς, νὰ συντρίβωνται ὡσὰν εἴδωλα. Ταῦτα βλέπων ὁ Ἅγιος, καὶ οἱ λοιποὶ μοναχοὶ, καὶ λαϊκοὶ ἐθρήνουν, καὶ ὠλοφύροντο· ὅθεν ἀπεφάσισε καὶ κάμνει ἐγγράφως ἀπολογίαν διὰ ὅσα κατηγορεῖται, τὴν ὁποίαν ἐφύλαξεν εἰς δευτέραν κρίσιν. Μετ' ὀλίγον πάλιν ἐκαλέσθη εἰς τὸ κριτήριον, καὶ ἐπροστάχθη ἢ νὰ ἀφήσῃ τὰ ἐγκώμια, καὶ τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου, ἢ νὰ ἐξορισθῇ ἀπὸ τὸ Μοναστήριον, καὶ ἀπὸ ὅλην τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἔδωσε δὲ ὁ Ἅγιος καὶ τὴν ἀπολογίαν του εἰς τὸν Πατριάρχην, τὴν ὁποίαν ὅλοι ἐθαύμασαν ἀναγινώσκοντές την, καὶ δὲν ἐδυνήθησαν νὰ τὴν ἀνατρέψουν μὲ ψευδοσυλλογισμοὺς, ὅμως κρυφίως ἀπεφάσισαν τὴν κατὰ τοῦ Ἁγίου ἐξορίαν. Ὅθεν ἀπερνῶντές τον τὴν προποντίδα τῆς Χρυσουπόλεως, τὸν εὔγαλαν εἰς τὸ ἀντίπεραν ἐρημόκαστρον, Παλουκητὸν ὀνομαζόμενον, καὶ τὸν ἄφησαν χωρὶς τὰ ἀναγκαῖα σκεπάσματα εἰς καιρὸν χειμῶνος, καὶ χωρὶς οὐδὲ μιᾶς ἡμέρας τροφήν.

Ὁ δὲ Ἅγιος δὲν ἐλυπήθη τελείως εἰς τοῦτο, ἀλλὰ εὐχαριστῶντας τὸν Θεὸν ἐπεριτριγύριζε τὸ ἐκεῖσε ὄρος, ψάλλων τοὺς εἰς τὰ τοιαῦτα οἰκείους ψαλμούς· ὕστερα καταβαίνωντας, ἐμβῆκεν εἰς ἕνα παρεκκλήσιον τῆς ἁγίας Μαρίνης σεσαθρωμένον ὁποῦ ἦτον ἐκεῖ, καὶ ἀνεπαύθη ὀλίγον, καὶ τότε γράφει πρὸς τὸν φίλον Στέφανον, εὐχαριστῶντάς τον εἰς αὐτὰ ὁποῦ τοῦ ἔκαμε, διὰ μέσου τῶν ὁποίων τοῦ ἐπροξένησε μεγάλην χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν εἰς τὴν ψυχὴν, καὶ ὅτι νὰ προσθέσῃ, ἀνίσως ἔχῃ καὶ ἄλλα, διὰ νὰ γένῃ ὁ μισθός του ἀπὸ τὸν Θεὸν πλουσιώτερος.

Ὁ δὲ Στέφανος δεξάμενος τὸ γράμμα τοῦ Ἁγίου, διὰ γραμμάτων μὲν οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὡσὰν ὁποῦ ἦτον ἀδύνατος· ὅμως μὲ τὸ ἔργον ἐπῆγε πάλιν εἰς τὸν Πατριάρχην, καὶ ἐκρυφομουρμούρισεν εἰς τὸ αὐτί του, καὶ τὸν ἐκατάπεισε, καὶ στέλνει ἀνθρώπους, καὶ ἀνασκάπτουν τὸ ἔδαφος ὅλον τοῦ κελλείου του, καὶ τὴν σκέπην ἐξεσκέπασαν, καὶ τοὺς τοίχους ἐτρύπησαν, ἐπειδὴ καὶ ὑπωπτεύθη ὁ φιλαργυρώτερος Στέφανος, ὅτι ὁ Ἅγιος εἶχε χωσμένους θησαυροὺς χρυσίου, καὶ διὰ τοῦτο ἔκαμνε τὴν τόσην ἐλεημοσύνην. Μὴ εὑρόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι τίποτε ἀπὸ ὅσα ἤλπιζαν, ἐπῆραν τὰ βιβλία του, καὶ τὰ ὀλίγα σκεπάσματα ὁποῦ εἶχε πρὸς μικρὰν παρηγοριαν τοῦ σώματος, καὶ ἔφυγαν· τὸ ὁποῖον ἀκούωντας ὁ Ἅγιος, μετὰ χαρᾶς ἀπεδέχθη τὴν ἁρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων του, καὶ κατεγέλασε τὴν τοιαύτην ἀνοησίαν τῶν ἐχθρῶν του, καὶ πάλιν γράφει πρὸς τὸν Στέφανον, καὶ τοῦ φανερώνει, ὅτι ἐπάνω εἰς τοὺς πρώτους στεφάνους τοῦ ἐπρόσθεσε καὶ ἄλλους· καὶ ὅτι δὲν ἔχει τί νὰ ἀνταποδώσῃ διὰ τὰς εὐεργεσίας ὁποῦ τοῦ κάμνει· καὶ ὅτι νὰ προσθέσῃ ἀκόμι κοντὰ εἰς αὐτὰ, ἐκεῖνα ὁποῦ τοῦ κάμνουν γλυκυτέρους τοὺς πόνους, διατὶ αὐτὰ ἐπροξένησαν εἰς τὴν ψυχήν του χαρὰν, καὶ εὐφροσύνην, καὶ τὸν ἥνωσαν ταχύτερον μὲ τὸν ἠγαπημένον του Θεὸν, διὰ τὸν ὁποῖον τὰ πάσχει αὐτὰ μὲ τὴν συνέργειάν του.

Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ παρεκκλήσιον ἐκεῖνο ὁποῦ εὑρίσκετο ὁ Ἅγιος ἦτον ἑνὸς ἀξιωματικοῦ ἄρχοντος Χριστοφόρου τοῦ Φαγούρα λεγομένου· αὐτὸς μανθάνωντας τὴν ἐξορίαν του, ὡς μαθητής του ὢν καὶ αὐτὸς, ἐπῆγε καὶ τὸν ἀντάμωσε· καὶ βλέπωντας αὐτὸν ὑστερημένον πάντων τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων ἐλυπήθη πολλὰ, καὶ ἐταλάνισε τοὺς αἰτίους τῶν ἐκείνου πειρασμῶν, καὶ ὑπεσχέθη νὰ τοῦ στέλλῃ ὅλα τὰ χρειαζόμενα. Ὁ δὲ Ἅγιος τὸν ἐπαρακάλεσε ὄχι τόσον διὰ τὴν ζωοτροφίαν του, ὅσον διὰ νὰ ἀφιερώσῃ τὸ παρεκκλήσιον εἰς τὸν Θεὸν, καὶ νὰ γένῃ μὲ τὸν καιρὸν Μοναστήριον, τὸ ὁποῖον μετὰ χαρᾶς τὸ ἐδέχθη ὁ ἄρχων, καὶ τοῦ τὸ ἐχάρισε παρευθὺς, καὶ τὸ ἀφιέ-

ρωσεν εἰς τὸν Θεόν. Καὶ περὶ μὲν τῆς οἰκοδομῆς αὐτοῦ, ἂς ἀναμείνῃ ὁ λόγος.

Ἐπειδὴ ἡ φήμη τοῦ Ἁγίου ἔφθασεν εἰς πολλοὺς τόπους, καὶ ἐτράβιζε πολλοὺς χριστιανοὺς νὰ πηγαίνουν εἰς αὐτὸν, ὅσοι ἤξευραν τὴν ἀλήθειαν ἐκείνων ὁποῦ ἔγιναν εἰς αὐτὸν, τὸν ἐμακάριζαν· ὅσοι πάλιν δὲν ἤξευραν, ἐσκανδαλίζοντο. Τοὺς ὁποίους διὰ νὰ θεραπεύσῃ ὁ Ἅγιος καὶ νὰ δείξῃ τὸν ἑαυτόν του ἀθῶον, ἔγραψε μὲ λέξεις ἁπλᾶς τὴν αἰτίαν τῆς ἐξορίας του, τὴν ὁποίαν ἔστειλε καὶ εἰς τὸν Γενέσιον Πατρίκιον, καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς ἄρχοντας, τὰ πνευματικά του τέκνα, γράφωντας πρὸς αὐτοὺς νὰ τὴν ἀναφέρουν εἰς τὸν Πατριάρχην. Οἱ δὲ ἄρχοντες ἀνταμώσαντες τὸν Πατριάρχην τοῦ ἐνεχείρισαν τὴν ἀναφοράν· καὶ ὁ Πατριάρχης βλέπωντας τοὺς ἄρχοντας, πῶς ἦτον πολλοὶ, καὶ φοβηθεὶς νὰ μὴ τὸ μάθῃ καὶ ὁ Βασιλεὺς, ἐπρόσταξε νὰ διαβασθοῦν τὰ γράμματα ἐπὶ συνόδου. Καὶ ἀκούοντές τα οἱ Ἀρχιερεῖς, ἄλλοι ἐκατηγοροῦσαν πολλὰ τὸν Στέφανον, καὶ ἄλλοι ἐπαινοῦσαν τὸν Ἅγιον. Ἀλλὰ καὶ ὁ Πατριάρχης εἶπεν· ἐγὼ δὲν ἔλαβα καμμίαν κακὴν ὑπόληψιν ποτὲ εἰς τὸν κὺρ Συμεὼν, ἀλλὰ μάλιστα διαβάζωντας τὰ πρὸς τὸν γέροντά του, ἐθαύμασα τὴν πολιτείαν του, καὶ τοῦ ἔδωκα ἄδειαν νὰ τὸν ἑορτάζῃ. Ὅμως ἐπειδὴ ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος ὁ Στέφανος ἐσυγχύσθη μὲ αὐτὸν, καὶ ἐκίνησε ψευδομαρτυρίας ἐναντίον του, καὶ καθ' ἑκάστην μᾶς ἐνωχλοῦσε, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο ὁ κὺρ Συμεὼν δὲν ἤθελε νὰ παύσῃ τὰς μεγάλας ἑορτὰς τὰς πρὸς τὸν γέροντά του, διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν τὸν ἐδιώξαμεν. Πλὴν καὶ τώρα ἐὰν πείθεται εἰς τοὺς λόγους μας, ἐγὼ νὰ τὸν χειροτονήσω Ἀρχιερέα εἰς μίαν μεγάλην Μητρόπολιν, καὶ νὰ τὸν ἔχω πρῶτόν μου φίλον. Καὶ παρευθὺς ἔστειλε, καὶ ἔφερε τὸν Ἅγιον ἀπὸ τὴν ἐξορίαν.

Ὅταν λοιπὸν ἦλθεν ὁ Ὅσιος, ἐσυνάχθησαν ἀπὸ κάθε τάγμα πρὸς τὸν Πατριάρχην μαζὶ μὲ τὸν Ἅγιον. Ὁ δὲ Πατριάρχης προλαβὼν λέγει· εὐλαβέστατε κὺρ Συμεὼν, τί σοῦ ἐφάνη νὰ φέρῃς τὸν ἑαυτόν σου, καὶ ἡμᾶς εἰς τόσας ταραχὰς, καὶ νὰ λυπήσῃς τοὺς φίλους σου, καὶ μαθητάς σου; ἐγὼ μάρτυς ὁ Κύριος, σοῦ εἶχα καλὴν ὑπόληψιν, καὶ ἄλλα ἐσυλλογιζόμην διὰ λόγου σου, καὶ εἶχα σκοπὸν νὰ σὲ εὐεργετήσω, καὶ τώρα θέλει τὰ τελειώσω ὅλα ἂν πεισθῇς, καὶ γυρίσῃς εἰς τὸ Μοναστήριόν σου, καὶ ἑορτάζῃς τὴν ἑορτὴν τοῦ γέροντός σου· ὄχι ὅμως μὲ τόσας ἡμέρας, καὶ μὲ τόσην φιλοτιμίαν, ἀλλὰ μὲ μόνους τοὺς φίλους, καὶ καλογήρους σου, ἕως νὰ παύσουν οἱ κατήγοροί σου ἀπὸ τὸ νὰ σὲ κατηγοροῦν. Ὁ δὲ Ἅγιος ἀποκριθεὶς εἶπεν· ὅσον μὲν διὰ τὰς ταραχὰς, καὶ σκάνδαλα ὁποῦ εἴπετε, δὲν εἶμαι ἐγὼ αἴτιος, ἀλλὰ ὁ σοφὸς Στέφανος, καὶ αὐτὸς, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, θέλει βαστάσει τὸ κρίμα τῆς ταραχῆς. Διὰ δὲ ἐκεῖνα ὁποῦ ἔπαθα, ἢ καὶ θέλει πάθω, εὐχαστῶ τῷ Θεῷ μου, ὁποῦ δὲν τὰ ἔπαθα, ὡς μοιχὸς, ἢ ὡς κἀνένας κακότροπος ἄνθρωπος. Διὰ τοῦτο χαίρομαι, διατὶ ἠξιώθηκα καὶ ἐγὼ ὁ ἄθλιος νὰ καταδικασθῶ διὰ τὴν δικαιοσύνην, καὶ νὰ ἐξορισθῶ. Διὰ δὲ τὴν καλήν σου πρὸς ἐμὲ προαίρεσιν, ἡ ἀλήθεια τὸ φωνάζει μόνη της, ὅτι καὶ μὲ ἐτίμας πάντοτε καὶ ἐθαύμαζες τὴν εὐλάβειαν ὁποῦ εἶχα εἰς τὸν γέροντά μου. Ἀλλὰ τώρα δὲν ἠξεύρω, πῶς ὁ φθόνος τοῦ διαβόλου μετέβαλε τὴν ἀγάπην σου. Ἐκεῖνα δὲ ὁποῦ ὑπόσχεσαι νὰ τελειώσῃς εἰς ἐμὲ, εἰ μὲν καὶ εἶναι διὰ τιμὴν, καὶ δόξαν ἀνθρώπων καὶ ἄλλα τοιαῦτα πρόσκαιρα, ἐγὼ πρὸ πολλοῦ ὅλα αὐτὰ τὰ ἐκαταφρόνησα· ὄχι καὶ συλλογίζεσαι κἀνένα ἔργον θεοφιλὲς ὁποῦ ὠφελεῖ εἰς τὴν ψυχὴν θέλει εἶμαι πρόθυμος νὰ ὑπακούσω μέχρι θανάτου, ἐὰν μὲ διδάσκῃς ὁμοίως μὲ τοὺς παλαιοὺς πατέρας. Εἰ δὲ καὶ θέλεις νὰ μὲ παρακινήσῃς μὲ κάποιαις ὑπόσχεσες προσκαίρων πραγμάτων, νὰ ἀθετήσω τὸν ἁγιώτατόν μου Πατέρα ὁποῦ μὲ ἐφώτισε, καὶ τώρα πρεσβεύει ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ βοηθεῖ πάντοτε, ὡς πατὴρ φιλόστοργος εἰς τὰς θλίψεις τοῦ κόσμου, καὶ σπουδάζεις μὲ τοῦτον τὸν τρόπον νὰ ἁμαρτήσω εἰς τὸν Χριστὸν, ἄλλο δὲν λέγω, πάρεξ τὸν λόγον τῶν Ἀποστόλων· «Πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον, ἢ ἀνθρώποις, καὶ, »εἰ ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν »ἤμην.» Καὶ κοντὰ εἰς ταῦτα, εἶπεν ἀκόμι καὶ ἄλλα πολλά.

Ὁ δὲ Πατριάρχης ἀκούωντας αὐτὰ ἀνελπίστως, εἶπεν· ὦ φιλοπάτορ Συμεών· κατὰ ἀλήθειαν Στουδίτης εἶσαι, καὶ σὺ τὴν ἀντίστασιν ἐκείνων ἔχεις, ὡς ἐπαινετὴν, καὶ νόμιμον. Ἐγὼ ἔλεγα νὰ σὲ ἐμποδίσω ὀλίγον· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ἐσὺ εἶσαι πάντοτε ὁ ἴδιος, χωρὶς νὰ ἀφήσῃς τὴν πρὸς τὸν γέροντά σου τιμὴν, καὶ εὐλάβειαν, κατοίκησον ὅπου θέλεις, καὶ κάμνε τὸ θέλημά

σου, καὶ πανηγύριζε, καὶ συνευφραίνου μὲ τοὺς φίλους σου, ἢ μέσα, ἢ ἔξω τῆς πόλεως, χωρὶς κἀνένα ἐμπόδιον· καὶ οὕτω τὸν ἀπέλυσεν ἐν εἰρήνῃ. Τότε ὁ μακάριος Συμεὼν ἀναδειχθεὶς μάρτυς ἐθελούσιος, εὐγῆκεν ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖον, καὶ εὑρίσκετο μὲ τοὺς φίλους του, τοὺς ὁποίους ὅλους ἐπῆρεν ὁ Χριστοφόρος Φαγούρας, καὶ ἐφίλευσε. Καὶ ἐπιμείνας ἐκεῖ ἡμέρας τινὰς, καὶ ὠφελήσας αὐτόν τε, καὶ τοὺς δύω ἀδελφοὺς του, ἀπέρασεν εἰς τὴν ποθουμένην του ἡσυχίαν. Ὁ δὲ Θεὸς ἀνοίγει εἰς αὐτὸν τοὺς θησαυροὺς τῶν ἀρχόντων, καὶ τοῦ δίδουν ὅλοι ὁμοῦ ἀπὸ μίαν ποσότητα ἄσπρων ἱκανήν· τὰ ὁποῖα πέρνωντας, ἄρχισε διὰ νὰ κτίζῃ τὸ Μοναστήριον. Ἀλλὰ ποῖος νὰ διηγηθῇ τοὺς κόπους ὁποῦ ἐτράβιζε; διατὶ οἱ μὲν δαίμονες ἀοράτως ἐκρήμνιζαν τὰς οἰκοδομάς. Οἱ δὲ ἐντόπιοι ἔτριζαν τὰ δόντιά τους, τὸν ἐπετροβολοῦσαν, τὸν ὕβριζαν, τὸν ἐφοβέριζαν, κάμνοντες κάθε τρόπον νὰ τὸν ἐμποδίσουν. Ἀλλ᾽ ὁ Ἅγιος ὤντας ἐνδεδυμένος τὸν Χριστὸν, ἔστεκεν ἀσάλευτος, ἕως ὁποῦ τὸ ἐτελείωσεν. Ὅθεν ἐσυνάθροισε πάλιν ἄλλο ποίμνιον καὶ ἑώρταζε τὴν ἑορτὴν τοῦ Γέροντός του μὲ περισσοτέραν φιλοτιμίαν, ἕως ἡμέρας σχεδὸν ὀκτώ. Ἀφ᾽ οὗ δὲ ἐτελείωσεν ὅλα τὰ χρειαζόμενα, ἐπίασε πάλιν τὴν ἠγαπημένην του ἡσυχίαν, καὶ ἐμβαίνει εἰς τοὺς συνειθισμένους του ἀγῶνας, καὶ ἀρχίζει πάλιν νὰ γράφῃ διὰ στίχων τοὺς ἐρωτικοὺς ὕμνους. Καὶ κοντὰ εἰς αὐτὰ, γράφει καὶ τοὺς ἀπολογητικοὺς, καὶ ἀντιρρητικοὺς κατὰ τῶν ἐχθρῶν του λόγους μὲ σοφίαν, καὶ δύναμιν λόγου. Ἀλλ᾽ ὁ διάβολος μὴν ὑποφέρωντας νὰ βλέπῃ αὐτὰ, ἀσύκωσε τοὺς πλησιοχώρους κατεπάνω του, καὶ τόσα πολλὰ κακὰ τοὺς ἐπαρακίνησε νὰ τοῦ κάμουν, ὥςε ὁποῦ ἕνας ἀπὸ αὐτοὺς ἔρριψε μίαν μεγάλην πέτραν ἐκεῖ ὁποῦ ἐκάθητο ὁ Ἅγιος, καὶ ἔγραφεν· ἡ ὁποία ἐσύντριψε τὸ γυαλὶ, καὶ ἀπέρασε κοντὰ ἀπὸ τὸν μήνιγκα τοῦ Ἁγίου, καὶ ἂν ἤθελε τὸν κτυπήσῃ, βεβαιότατα εὐθὺς ἤθελε τὸν θανατώσῃ. Ὁ δὲ τοῦ Χριστοῦ μιμητὴς τί κάμνει πρὸς τοῦτο; ἐφώναξε τὸν μαθητήν του, καὶ τοῦ ἔδειξε τὴν πέτραν, καὶ τὸν προςάζει νὰ παύσῃ τὸν θυμὸν τοῦ ἀνθρώπου μὲ ἔλαιον εὐεργεσίας, καὶ πλουσιοπαρόχου χαρίσματος. Οὕτω λοιπὸν πολιτευόμενος, ἔλαβε χάρισμα προφητικὸν, καὶ ἐπρογνώριζε καὶ ἐπρόλεγε τὰ μέλλοντα. Καὶ μαρτυροῦν ἐκεῖνα ὁποῦ ἐπροφήτευσε φανερὰ εἰς τὸν ἐνδοξότατον Ἰωάννην τὸν Πρωτονοτάριον τοῦ Δρόμου, τὰ ὁποῖα ὕςερα ἀπὸ δέκα χρόνους ἐτελειώθησαν, καθὼς τὰ εἶπεν ὁ Ἅγιος. Ὁμοίως καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶπεν εἰς τὸν γαμβρόν του τὸν δεήσεων Ἰωάννην ὁποῦ ἔγιναν, καθὼς τὰ ἐπροεῖπεν ὁ Ἅγιος. Τώρα δὲ καιρὸς εἶναι νὰ εἰποῦμεν καὶ μερικὰ θαύματα, τὰ ὁποῖα ἐνήργησε δι᾽ αὐτοῦ ὁ Θεὸς, καὶ ἀκολούθως καὶ τὸ μακάριον τέλος ὁποῦ ἔλαβε. Νερὸν δὲν ἦτον εἰς τὸ Μοναστήριον, καὶ ἐδοκίμαζον οἱ ἀδελφοὶ πολλοὺς κόπους νὰ τὸ φέρνουν εἰς ταῖς πλάταις ἀπὸ μακριά. Ὁ δὲ Ἅγιος παρακαλεῖ τὸν Θεὸν νὰ τοῦ δείξῃ εἰς ποῖον τόπον ἠμπορεῖ νὰ εὔγῃ νερὸν, καὶ τοῦ τὸν ἔδειξεν. Ἀλλὰ φεύγωντας τὴν τῶν ἀνθρώπων δόξαν, ἐν ὅσῳ ἐζοῦσε δὲν τὸν ἐφανέρωσεν εἰς τινά. Ὅταν δὲ ἔμελλε νὰ ἀποθάνῃ, προστάζει τοὺς μαθητάς του, καὶ τὸν συκώνουν, καὶ πηγαίνουν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ μοναστηρίου. Καὶ ἐκεῖ ἐζήτησε τζαπὶ, καὶ ἐκτύπησε μὲ αὐτὸ τρὶς, εἰπὼν, Εὐλογητὸς ὁ Θεός. Ἔπειτα λέγει νὰ φέρουν μασώρους νὰ σκάψουν, καὶ ἀφ᾽ οὗ ἔσκαψαν ἐκεῖνοι βάθος ἱκανὸν καὶ νερὸν δὲν ἐφαίνετο, ἀλλὰ εὑρῆκαν μίαν πέτραν, τὴν ὁποίαν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τὴν χαλάσουν δίδουν εἴδησιν εἰς τὸν Ἅγιον, ὁποῦ τότε ὑπαγόρευε τὴν διαθήκην του. Ὁ δὲ εἶπε· κτυπήσατε εἰς τὸ ἄκρον τῆς πέτρας, καὶ πλέον δὲν θέλει κοπιάσετε· καὶ οὕτω μὲ τὸν λόγον τοῦ Ἁγίου ἐκτύπησαν τὴν πέτραν, καὶ εὐθὺς εὐγῆκε νερὸν καθαρώτατον, καὶ γλυκύτατον, καὶ τὸ ἔκαμαν πηγάδι εἰς σημεῖον τῆς πρὸς Θεὸν παρησίας τοῦ Ἁγίου.

Ἐδιηγεῖτο ἡ Ἡγουμένη τῆς Βαρδαίνης διὰ τὸ θαῦμα ὁποῦ ἔκαμεν εἰς αὐτὴν ὁ ἅγιος Συμεὼν, καὶ ἔλεγεν ἔτζι· ἔπεσα μίαν φορὰν εἰς μεγάλην θέρμην, καὶ ἐκαίοντο τὰ σπλάγχνα μου, καὶ τὸ κορμί μου ἐτήκετο ὡσὰν τὸ κηρί. Καὶ ἐπειδὴ ἔπασχα μὲ τὴν θέρμην εἰς πολλὰς ἡμέρας, χωρὶς νὰ φάγω τίποτε, οἱ μὲν ἰατροὶ βλέποντές με ἀνιάτρευτον ἔφυγαν, ἡ δὲ μήτηρ μου μὲ ἔβαλεν εἰς τὰς ἀγκάλας της ὁποῦ τότε ἐψυχομαχοῦσα, καὶ ἔκλαιε πικρῶς. Καὶ ὅταν εὑρισκόμην εἰς τέτοιαν ἀθλίαν κατάστασιν, ὢ τοῦ θαύματος, βλέπω ἔμπροσθέν μου τοῦτον τὸν μακάριον Συμεὼν, ὁποῦ ἐκρατοῦσε μὲ τὴν δεξιὰν του τὸν γέροντά του Συμεὼν τὸν εὐλαβῆ, οἱ ὁποῖοι ἦλθαν πρὸς με μὲ δόξαν πολλήν. Καὶ πλησιάζωντας, ὁ Ἅγιος μοῦ λέγει· χαίροις, ὦ κυρία μου Ἄννα, τί ἔπαθες, καὶ κοίτεσαι ἔτζι ἀμετακίνητος, χωρὶς νὰ τρώγῃς, ἢ νὰ ὁμιλῇς μὲ

τὴν μητέρα σου, καὶ μὲ ἡμᾶς τοὺς φίλους σου; τότε ἐγὼ ἀπὸ τὴν φωνὴν τοῦ Ἁγίου ἦλθα εἰς τὸν ἑαυτόν μου, καὶ τὸν ἐγνώρισα, καὶ τοῦ εἶπα μὲ λεπτὴν φωνήν· ἀποθαίνω, Πάτερ τιμιώτατε· Ὁ ἅγιος Συμεὼν ὁ εὐλαβὴς λέγει πρὸς τὸν μαθητήν του. Πίασέ την κὺρ Συμεὼν ἀπὸ τὸ χέρι, καὶ ἀσήκωσέ την, καὶ δός της νὰ φάγῃ. Καὶ ἀφ' οὗ τὸ ἔκαμεν αὐτὸ, μοῦ ἐφάνη, ὅτι ἐζήτησεν ἀπὸ τὴν μητέρα μου φαγητὰ, καὶ μὲ ἔτρεφε· καὶ εὐθὺς ὁποῦ ἔλαβα τὴν τροφὴν ἀπὸ τὰ ἅγιά του χέρια, καὶ ἔφαγα, ἐν τῷ ἅμα ἐδυνάμωσα, καὶ ἐσηκώθηκα ἀπὸ τὸ κρεββάτι μου, καὶ ἐδιηγήθηκα εἰς τὴν μητέρα μου τὸ ὅραμα ὁποῦ εἶδα, καὶ ἐζήτησα καὶ ἔφαγα μὲ ὄρεξιν, καὶ ἔγινα ὅλη ὑγιής. Ἀκούσατε δὲ καὶ ἄλλα θαυμάσια.

Ὁ Νικηφόρος ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ὤντας παιδὶ ἀνετράφη εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ὁσίου· καὶ ἀφ' οὗ ἐκοιμήθη ὁ Ὅσιος ἔγινε μοναχὸς εἰς τὴν μονὴν τῆς ἁγίας Μαρίνης, καὶ ὠνομάσθη Συμεών· αὐτὸς εἶδε μὲ τὰ μάτιά του μερικὰ θαύματα τοῦ Ἁγίου, καὶ εἰς καιρὸν ὁποῦ ἦτον Ἱερομόναχος τὰ ἐδιηγεῖτο πρὸς ἐμὲ, ἐπὶ Θεῷ μάρτυρι, λέγωντας. Ὤντας ἐγὼ ἀκόμι νέος ἕως δεκατεσσάρων χρόνων εἰς τὸ Μοναστήριον, δὲν ἰξεύρω, πῶς ἐκ φύσεως ἦτον χαλασμένη ἡ ὄρεξίς μου, καὶ δὲν ἐδεχόμουν νὰ φάγω ψάρι. Ἀλλὰ ἐὰν ἤθελα βιασθῶ νὰ φάγω, εὐθὺς τὸ εὔγανα. Μίαν φορὰν ἐκεῖ ὁποῦ ἐκαθόμουν εἰς τὴν τράπεζαν, μοῦ δίδει ὁ Ἅγιος ἕνα κομμάτι ἑψημένον ψάρι, καὶ ἐγὼ τοῦ εἶπα, πῶς δὲν ἠμπορῶ νὰ τὸ φάγω τότε ἐσήκωσε τὸ χέρι του ὁ Ἅγιος, καὶ εὐλόγησε τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ ψαρίου, καὶ μοῦ λέγει· λάβε τοῦτο, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ μου, καὶ φάγετο, καὶ θέλει ἰατρευθῇ ἀπὸ τῆς σήμερον ἡ ὄρεξίς σου. Καὶ, ὢ τοῦ θαύματος, εὐθὺς ὁποῦ τὸ ἔφαγα, ἄνοιξεν ἡ ὄρεξίς μου, καὶ ἀπὸ τότε ἔτρωγα πλέον τὰ ψάρια ἀβλαβῶς, καλλίτερα, παρὰ ὁποῦ ἔτρωγα τὸ κρέας, ὅταν ἤμουν κοσμικός. Αὐτὸ τὸ πρῶτον ἔκαμεν εἰς τοῦ λόγου μου.

Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐγνωρίσθηκα καλλίτερα εἰς τὸν Ἅγιον, καὶ μὲ ἀγαποῦσε τόσον πολλὰ, ὁποῦ ἄλλον τινὰ ἀπὸ ἐμένα δὲν ἄφινε νὰ μείνῃ μαζί τους εἰς ἕνα καὶ τὸ αὐτὸ κελλεῖον. Ἢ διατὶ ἤμουν ἄκακος, ἢ διατὶ τὸν ὑπηρετοῦσα εἰς τὸ γηρατεῖόν του, ἢ καὶ ἀπὸ οἰκονομίαν Θεοῦ, διὰ νὰ φανερωθοῦν τὰ ἔργα του. Καθὼς λοιπὸν ἐκειττόμουν ἐκεῖ, εἰς μίαν γωνίαν τοῦ κελλείου, ὡσὰν νὰ μὲ ἐξύπνισε τινὰς, καὶ βλέπω θέαμα φοβερὸν εἰς αὐτόν. Διατὶ κοντὰ εἰς τὸ σκέπασμα τοῦ κελλείου εἶχε κρεμασμένην μίαν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου ἐπονομαζομένην Δέησις, εἰς τὴν ὁποίαν ἔμπροσθεν ἐκαίετο κανδήλιον. Καὶ καταντικρὺ τῆς εἰκόνος αὐτῆς, ὡς τέσσαρας πήχεις ὑψηλότερα ἀπὸ τὴν γῆν εἶδα τὸν Ἅγιον ὁποῦ ἔςεκεν εἰς τὸν ἀέρα, καὶ εἶχε τὰ χέριά του ἀσηκωμένα, καὶ ἐπροσηύχετο, ὅλος λαμπρὸς, ὡσὰν φῶς. Ἐγὼ δὲ βλέπωντας αὐτὰ, ἀπὸ τὸν φόβον μου ἐχώσθηκα μέσα εἰς τὸ σκέπασμά μου, καὶ ἐσκεπάσθηκα. Ἀφ' οὗ δὲ ἐξημέρωσε, τὸ ἐδιηγήθηκα εἰς τὸν Ἅγιον κατὰ μόνας· καὶ ὁ Ἅγιος ἀναστενάξας· μοῦ παρήγγειλε νὰ μὴ τὸ εἰπῶ τινός.

Ἄλλοτε πάλιν μία πτωχὴ γυναῖκα ἐκράτει εἰς τὰς χεῖράς της παιδὶ ἕως τεσσάρων χρόνων παράλυτον, ἀκίνητον, καὶ κατάξηρον ἀπὸ τὴν ἀρρωστίαν, τόσον ὁποῦ ἐφαίνετο, ὅτι μετ' ὀλίγην ὥραν ἔμελλε νὰ ξεψυχήσῃ. Ἡ ὁποία ὡδηγήθη ἀπὸ τὴν θείαν πρόνοιαν, καὶ τὸ ἔφερεν εἰς τὸ Μοναστήριον, καὶ ἀνέβη κρυφίως εἰς τὴν σκάλαν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἄφησε κάτω εἰς τὸ ἔδαφος τὸ παιδὶ, καὶ ἀνεχώρησε παρευθύς. Βλέποντες δὲ οἱ μοναχοὶ τὸ τοιοῦτον ἐλεεινὸν θέαμα, τὸ ὁποῖον ἀπὸ μόνον τὸ κοντοανάσασμα, καὶ ἀγριοκοίτασμα ὁποῦ ἔκανεν, ἐγνωρίζετο ζωντανὸν, τὸ ἀνήγγειλαν εἰς τὸν Ἅγιον. Ὁ δὲ λαβὼν τὴν ῥάβδον του, καὶ ἀκουμπίζωντας διὰ τὸ γηρατεῖόν του, καὶ πηγαίνωντας ἐκεῖ ὁποῦ ἦτον τὸ παιδὶ, καὶ βλέπωντάς το, ἐδάκρυσε, καὶ ἐθαύμασε πόσον ἰσχύει ἡ ἐνέργεια τοῦ διαβόλου κατὰ τοῦ πλάσματος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐστράφη πρὸς ἡμᾶς, καὶ λέγει· τί συλλογίζεσθε καὶ ἐσεῖς διὰ αὐτὸ τὸ παιδί; ἡμεῖς δὲ ὅλοι εἴπαμεν ὁμοφώνως, ὅτι πρέπει νὰ τὸ θάψωμεν εἰς ὀλίγην ὥραν, διατὶ μέλλει νὰ ξεψυχήσῃ. Καὶ ὁ Ἅγιος ἀπεκρίθη, δὲν ἀπεκρίθητε ςοχαςικά. Καὶ παρευθὺς ἀφίνει τὸ ῥαβδί του, καὶ ἀσηκώνει τὸ παιδὶ εἰς τὰς χεῖράς του, καὶ τὸ βάνει ἐπάνω εἰς τὸν θρόνον ὁποῦ ἔςεκεν εἰς τὰς ἱερὰς συνάξεις· καὶ λαβὼν ἔλαιον ἀπὸ τὸ κανδήλιον τῆς ἁγίας Μαρίνης, τὸ ἄλειψε, καὶ τὸ ἐσφράγισε· καὶ εὐθὺς (ὢ τῶν θαυμασίων σου Χριστὲ Βασιλεῦ) ἔγινεν ὑγιὲς τὸ παιδὶ ἀπὸ μόνην τὴν ἐπίθεσιν τῶν χειρῶν τοῦ Ἁγίου, καὶ ἐςάθη εἰς τοὺς πόδας του, καὶ ἐπίασε τὸν θρόνον τοῦ Ἁγίου μὲ τὰ χέριά του. Ἔπειτα κατ' ὀλίγον περιπατῶντας τὰ ςασίδια, ἐζήτησε

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

νὰ φάγῃ, καὶ τρώγωντας ἔγινε τελείως ὑγιὲς, καὶ ἐδόθη εἰς τὴν μητέρα του.

Ἄλλη πάλιν γυναῖκα εἶχεν ἕνα υἱὸν, ὡς δεκαοκτὼ χρόνων δαιμονιζόμενον, καὶ τὸν ἔφερεν εἰς τὸν Ἅγιον, καὶ ἐστάθη ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνος τῆς ἁγίας Μαρίνης, καὶ ἐπροσηύχετο· καὶ ἰδοῦσα τὸν Ἅγιον ὁποῦ εὐγῆκεν ἔξω διὰ αὐτὴν, ἀπέδωκεν εἰς αὐτὸν γονυκλιτῶς τὴν πρέπουσαν τιμήν. Ὁ δὲ υἱός της εὐθὺς ὁποῦ εἶδε τὸν Ἅγιον, ἐῤῥίφθη κάτω ἀπὸ τὸ δαιμόνιον, καὶ ἔτριζε τὰ δόντιά του, καὶ ἄφριζε, καὶ ἐφώναζεν, ὡσὰν ἔριφος. Τότε ὁ Ἅγιος τὸν ἐλυπήθη, καὶ ἀναστενάζωντας πικρῶς ἔκλαυσε καὶ ἐπετίμησε τὸν δαίμονα λέγων. Ἐπιτιμήσαι σοι Κύριος ὁ Θεός μου, ἀκάθαρτε δαῖμον, εὔγα ἀπὸ τὸ πλάσμα τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἀλείφωντάς τον ἔλαιον ἀπὸ τὴν κανδήλαν τῆς Ἁγίας, καὶ ἀσυκώνωντάς τον μὲ τὰς χεῖρας του, τὸν ἔδωκεν εἰς τὴν μητέρα του ὑγιῆ. Καὶ ἀπὸ τότε δὲν ἐνωχλήθη πλέον ἀπὸ τὸν δαίμονα.

Μίαν φορὰν πηγαίνωντας ὁ Ἅγιος εἰς τὴν πατρίδα του, ἔφθασεν εἰς τὸν Γάλον τὸν μεγάλον ποταμὸν τῆς Βιθυνίας. Καὶ βλέπωντας ἕνα ψαρᾶν ὁποῦ ἐψάρευε, τὸν ἠρώτησεν, ἂν ἔχῃ νὰ πωλήσῃ ψάρια· ὁ δὲ ψαρᾶς τοῦ εἶπεν, ὅτι ἀπὸ τὰ μεσάνυκτα ἔχω ὁποῦ κοπιάζω, καὶ δὲν ἐπίασα τίποτε. Τότε τοῦ λέγει ὁ Ἅγιος νὰ ῥίψῃ τὸ ἀγκίστρι εἰς τὸ ὄνομά του. Καὶ παρευθὺς, ὢ τοῦ θαύματος, ἐπιάσθη ἕνα μεγαλώτατον ψάρι, τὸ ὁποῖον ὁ ψαρᾶς τὸ ἔκρυψεν ὑποκάτω ἀπὸ τὸ φόρεμά του. Καὶ ζητῶντας ὁ Ἅγιος νὰ τὸ ἀγοράσῃ, ὁ ψαρᾶς τοῦ ἀπεκρίθη, ὅτι ἔχει νὰ τὸ ὑπάγῃ εἰς τὸν δεῖνα ἄρχοντα. Ὁ δὲ Ἅγιος ἀνεχώρησεν ὀλίγον, καὶ παρευθὺς τὸ ψάρι ἐκούντισε τὰ φορέματα τοῦ ἀδίκου ψαρᾶ, καὶ ἐπήδησεν εἰς τὸν ποταμὸν, καὶ τὸν ἄφησεν εὔκαιρον ὡς καὶ προτήτερα.

Φίλον εἶχεν ὁ Ἅγιος ὁποῦ ἐκατοικοῦσε κοντὰ εἰς τὸ Σκούταρι, πολλὰ κυβερνημένον, ὁ ὁποῖος ὠνομάζετο Ὀρέστης. Κατὰ δὲ παραχώρησιν Θεοῦ, ἐκτύπησε τὸ πρόσωπόν του ὁ διάβολος, καὶ ἐγύρισε τὸ στόμα του εἰς τὸ αὐτί του, καὶ ἐβουβάθη. Δίδουν εἴδησιν περὶ τούτου εἰς τὸν Ἅγιον, καὶ εἰπὼν προγνωστικῶς, ὅτι ἂς ὑπάγω νὰ ἰδῶ τὸν φίλον καὶ νὰ μᾶς ἰδῇ καὶ αὐτὸς, ἐπῆγεν εἰς τὸ σπῆτί του, καὶ καθὼς τὸν εἶδεν ἡ γυναῖκά του κλαίουσα πικρῶς λέγει. Νὰ, ὢ πάτερ, ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον ἠγάπας, καὶ σὲ ἠγάπα, ὁποῦ ἀποθαίνει, καὶ μένω ἐγὼ χήρα, καὶ τὰ παιδία μου ὀρφανά. Ἀλλὰ παρακαλῶ σε βοήθει μοι τῇ δούλῃ σου. Ὁ δὲ Ἅγιος βλέπωντάς τον ἔκλαυσε, καὶ λέγει, ἀλλοίμονον, ὢ φίλε μου τί λογῆς κακὸν ἔπαθες; καὶ παρευθὺς ἀσύκωσε τὰς χεῖράς του εἰς προσευχὴν, καὶ πιάνωντας τὴν κεφαλήν του, καὶ λέγωντας τὴν εὐχὴν ὁποῦ λέγουν εἰς τοὺς ἀσθενεῖς, ἐσφράγισε τὸ στόμα του. Καὶ, ὢ τοῦ θαύματος, ἦλθε παρευθὺς τὸ στόμα του εἰς τὸν τόπον του, καὶ ἐσύντυχεν εἰς τὴν γυναῖκά του, καὶ ἐχαιρέτισε τὸν Ἅγιον. Καὶ ἀπὸ τότε δὲν ἔλειπεν ὁ Ὀρέστης νὰ φέρῃ δῶρα πρὸς τὸν Ἅγιον, καὶ νὰ δίδῃ τὴν πρέπουσαν εὐχαριστίαν. Πρὸς τὸν ὁποῖον εἶπεν ὁ Ἅγιος νὰ εὐχαριστῇ μάλιστα τὸν Θεὸν, ὁποῦ μὲ τὴν χάριν του τὸν ἰάτρευσε, καὶ νὰ προσέχῃ νὰ μὴ δείξῃ καμμίαν ἀχαριστίαν εἰς αὐτὸν, πίπτωντας εἰς κἀνένα ἁμάρτημα, διὰ νὰ μὴ γίνουν τὰ ὑστερινά του χειρότερα ἀπὸ τὰ πρῶτα. Ἀκούσατε καὶ ἄλλο τούτων θαυμασιώτερον. Δύω ἀδελφοὶ ἀπὸ τοὺς πλησιοχώρους ἐκεῖ ἐχθρεύοντο τὸν Ἅγιον διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ Μοναστηρίου, καὶ τὸν ὕβριζαν καθ' ἑκάστην, ὅσον ἐδύνοντο. Ὁ δὲ Ἅγιος πάντοτε τοὺς ὡμιλοῦσεν ἥμερα, κάμνωντας κάθε τρόπον διὰ νὰ εἰρηνεύῃ τὸν θυμόν τους. Ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖνοι ἐθυμώνοντο περισσότερον, ἤρχισεν ὁ Ἅγιος νὰ τοὺς ἐνθυμίζῃ τὴν δικαίαν κρίσιν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν κόλασιν ὁποῦ ἔχουν νὰ λάβουν ἐκεῖνοι, ὁποῦ ἀτιμάζουν τοὺς δούλους του. Ἕνας λοιπὸν ἀπὸ αὐτοὺς Δαμιανὸς ὀνομαζόμενος, τόσον ἐθυμώθη, ὁποῦ τὸν ἐκούντισε μὲ τὸ χέρι του, καὶ τὸν ἔῤῥιψε κατὰ γῆς. Ἔπειτα φοβηθεὶς τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ, ἐμετανόησε καὶ πιάνωντάς τον τὸν ἀσύκωσεν. Ὁ δὲ Ἅγιος τοῦ εἶπεν, ὁ Θεὸς νὰ σοῦ συγχωρήσῃ, καὶ νὰ μὴ σήσῃ τὴν ἁμαρτίαν σου. Ὁ δὲ ἄλλος ὀνομαζόμενος, Ἄνθης, μαζὶ μὲ ἄλλας πολλὰς ὑβρισίας, ἔλεγε τὸν Ἅγιον καὶ ὑποκριτὴν, καὶ ἀχυροκάπνιστον, καὶ ἀπατεῶνα τῶν ἀνθρώπων, ὁποῦ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν χάριν ἐξομολογήσεως. Τότε ὁ Ἅγιος βλέπωντας τὴν ἄμετρόν του ἀδιαντροπίαν, πῶς ἀκόνησε τὴν γλῶσσάν του κατὰ Θεοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ ὕβριζε τὴν ζωοποιὸν νέκρωσιν ὁποῦ απόκτησεν, εἶπεν ἀπὸ ζῆλον θεῖον πρὸς τὸν ὑβρίσαντα. Ἀνίσως ἐγὼ καπνίζωμαι μὲ ἄχυρα, διὰ νὰ πλανῶ τοὺς ἀνθρώπους, βέβαια καὶ ἐσὺ θέλει ἀποκτήσεις τὸ τοιοῦτον χρῶμα καὶ θέλει πρισθῇ ἡ κοιλία σου, διὰ νὰ ἀπατᾷς καὶ σὺ τοὺς ἀνθρώπους, ὡς καὶ ἐγώ. Αὐτὰ εἶπεν ὁ Ὅσιος,

καὶ, ὢ τοῦ θαύματος, τὴν νύκτα ἐκείνην πίπτωντας νὰ κοιμηθῇ ὁ ταλαίπωρος, δὲν ἠμπόρεσε πλέον νὰ ἀσυχωθῇ, ἀλλ' ἐπρίσθη ἡ κοιλία του, καὶ τὸ πρόσωπόν του, καὶ ἔγινε κίτρινον, ὡσὰν κίτρον, καὶ ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν αὐτὴν, ἢ καλλίτερα νὰ εἰπῶ, ἀπὸ θείαν ὀργὴν, ἀπέθανεν εἰς ὀλίγας ἡμέρας. Καὶ οὕτως ἐπληρώθη ἐκεῖνο ὁποῦ λέγουν εἰς τὰς διαταγὰς οἱ Ἀπόστολοι, «ὅτι »πρέπει νὰ τιμῶμεν τοὺς πνευματικούς μας πα»τέρας, διατὶ ἔλαβαν ἐξουσίαν ζωῆς, καὶ θανάτου, »καὶ καταδικάζουν εἰς θάνατον τοὺς ἀμετανοή»τους, καὶ ζωογονοῦν τοὺς μετανοοῦντας.». Ἀλλ' ἐπειδὴ ἦλθεν ὁ καιρὸς τοῦ θανάτου του, ἐκείτρετο ὁ Μακάριος ἀπὸ κακὴν δυσεντερίαν εἰς πολλὰς ἡμέρας ταλαιπωρούμενος, χωρὶς νὰ ἠμπορῇ νὰ σαλεύσῃ μόνος του, ἂν δὲν τὸν ἐγυρίζαμεν ἡμεῖς εἰς τὸ ἕνα, καὶ εἰς τὸ ἄλλο μέρος. Οὕτως εὑρισκόμενος, παρήγγειλεν εἰς ἐμένα νὰ μένω ἐγὼ μόνος εἰς αὐτόν. Ἀλλὰ ἐγὼ ὤντας νέος ἐνύσταζα πολλὰ, καὶ ἐφανέρωσα εἰς τὸν Ἅγιον, ὅτι δὲν ἠμπορῶ νὰ μένω μόνος μου. Ὁ δὲ μοῦ λέγει νὰ πέσω νὰ ἀναπαυθῶ ἐπάνω εἰς ἕνα σεντοῦκι ὁποῦ ἦτον ἐκεῖ, διὰ νὰ ἐλευθερωθῶ ἀπὸ τὸ πάθος αὐτό. Καὶ ἀφ' οὗ ἐκοιμήθηκα, ὄχι μόνον δὲν ἐνύσταζα πλέον, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἐκοιμούμουν, ἦτον ἄγρυπνος ἡ καρδία μου. Λοιπὸν μίαν νύκτα ὁποῦ ἐκειττόμουν εἰς τὸ σεντοῦκι, ὡσὰν νὰ μὲ ἐκούντισε τινὰς, καὶ ἐξύπνησα, καὶ βλέπω τὸν μακάριον ἐκεῖνον (τὸν ὁποῖον μόλις τὸν ἐγυρίζαμεν) ὁποῦ ἔστεκεν εἰς τὸν ἀέρα ἕως τέσσαρας πήχεις ἐπάνω ἀπὸ τὴν γῆν, καὶ ἐπροσηύχετο. Καὶ ἐνθυμούμενος τὴν προτήτερην ὁμοίαν ὀπτασίαν, ἐθαύμαζα εἰς τὴν ἁγιότητά του, συλλογιζόμενος πῶς αὐτὸς, ὁποῦ δὲν ἐδύνετο νὰ σαλεύσῃ, ἀσυκώθη ἀπὸ τὸ στρῶμα, καὶ φορῶντας σῶμα βαρὺ, στέκει εἰς τὸν ἀέρα. Καὶ οὕτως ἀπεκοιμήθηκα, καὶ πάλιν ἐξύπνησα, καὶ τὸν βλέπω ὁποῦ ἔπεσεν εἰς τὸ κρεββάτι του, καὶ ἐσκεπάσθη μόνος του. Καὶ ἀφ' οὗ ἐξημέρωσε τοῦ ἐφανέρωσα, καὶ μοῦ ἔδωκε δεσμὸν νὰ μὴ τὸ εἰπῶ εἰς κἀνένα, πρὶν τοῦ θανάτου του. Αὐτὰ εἶναι ἐκεῖνα ὁποῦ μοῦ ἐδιηγήθη ὁ Νικηφόρος ὁποῦ ὠνομάσθη ὕστερον Συμεών.

Κάμνωντας λοιπὸν ὁ μακάριος δεκατρεῖς χρόνους εἰς τὴν ἐξορίαν, καὶ φθάνωντας εἰς τὴν ὑστερινὴν ἡμέραν, ἔκραξε τοὺς μαθητάς του, καὶ παραγγέλλωντάς τους τὰ πρέποντα, καὶ παρηγορῶντάς τους νὰ μὴ κλαίουν διὰ τὸν θανατόν του, τοὺς εἶπε καὶ προφητείαν φρικτήν. Τὴν Τετάρτην Ἰνδικτιῶνα μὲ ἐνταφιάζετε, καὶ τὴν πέμπτην θέλει μὲ ἴδῆτε νὰ εὔγω ἀπὸ τὸν τάφον, καὶ νὰ εὑρίσκωμαι μαζί σας. Ὅθεν μεταλαμβάνωντας τὰ θεῖα Μυστήρια, καθὼς εἶχε συνήθειαν νὰ κάμνῃ κάθε ἡμέραν, ἐπρόσταξε τοὺς μαθητάς του νὰ ψάλλουν τὰ ἐπιτάφια· καὶ οὕτω προσευχηθεὶς, καὶ εἰπὼν, εἰς χεῖράς σου, Χριστὲ Βασιλεῦ, παρατίθημι τὸ πνεῦμά μου, ἐσταύρωσε τὰς χεῖρας ἐντίμως, καὶ πρὸς Κύριον ἐξεδήμησεν εἰς τὰς δώδεκα τοῦ Μαρτίου. Μετὰ δὲ τριάκοντα χρόνους ὕστερα ἀπὸ τὸν θάνατόν του, ἐφανερώθη ἡ ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων του μὲ σημεῖον ἀνεκλάλητον. Τὸ δὲ στοιχεῖον ἐτυπώθη ἐπάνω εἰς τὸ μάρμαρον τοῦ κελλείου τοῦ μαθητοῦ του Νικήτα τοῦ Στηθάτου, ἔχον τελείαν ὑποστιγμὴν, καθὼς τὸ εἶδαν πολλοί. Καὶ ἀφ' οὗ ἐτελειώθη ἡ πέμπτη Ἰνδικτιὼν εἰς τοὺς χιλίους πενῆντα ἀπὸ Χριστοῦ, ἐφάνησαν ἀνελπίστως τὰ τίμιά του λείψανα γεμάτα ἀπὸ κάθε εὐωδίαν, καὶ χάριν πνευματικήν.

Τοιοῦτος θαυμαστὸς ἦτον ἀδελφοί μου, ὁ μακάριος οὗτος πατὴρ ἡμῶν Συμεὼν, ὁ χάριτος ἀποστολικῆς ἀξιωθεὶς, ὄχι μόνον ἀπὸ τὰ θαύματα ὁποῦ ἔκαμον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν λόγον τῆς σοφίας ὁποῦ τοῦ ἐδόθη, καὶ ἀπὸ τὰς ὀπτασίας, καὶ ἀποκαλύψεις ὁποῦ εἶδε, καθὼς ὁ Παῦλος. Ὅμως πρέπον εἶνε νὰ φανερώσω καὶ τὴν Προφητείαν ὁποῦ ἔδωκεν εἰς ἐμὲ διὰ τὰ συγγράμματά του.

Ἔτι ζῶν ὁ μακάριος, καὶ συγγράφων ἡμέραν, καὶ νύκτα ὅσα ὑπαγόρευεν εἰς αὐτὸν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἔδιδεν εἰς ἐμένα τὰ σχέδια, καὶ τὰ ἀντέγραφα εἰς μεμβράϊνα, καὶ τοῦ τὰ ἔστελλα. Μίαν φορὰν μοῦ ἐφάνη νὰ κρατήσω ἕνα ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ ἀντέγραφα. Τὸ ὁποῖον μὴν εὑρίσκωντάς το ὁ Ἅγιος, ἠρώτησε τὸν ἄνθρωπον ὁποῦ τὰ ἔφερε καὶ λέγωντάς του ἐκεῖνος, ὅτι δὲν ἔχει εἴδησιν, ἐφάνη, τρόπον τινὰ, πῶς ἠγανάκτησε κατ' αὐτοῦ, καὶ τὸν ἀπεδίωξεν. Ἐγὼ δὲ ἀκούωντάς το, ὑποπτεύθηκα, ὅτι ἔβαλεν εἰς τὸν νοῦν του, πῶς ἐγὼ μετὰ δόλου τὸ ἐκράτησα· καὶ ἀπελογήθηκα περὶ τούτου διὰ γράμματος. Ὁ δὲ Ἅγιος μοῦ ἀπεκρίθη ἔτζι· ἐδέχθηκα τὸ γράμμα σου, πνευματικόν μου τέκνον, καὶ σὲ ἐκατηγόρησα, πῶς ἐστοχάσθης, ὅτι ἐγὼ ἐνόμισα, πῶς ἐκράτησες τὸ χαρτὶ μὲ δολιότητα, διὰ νὰ μὲ λυπήσῃς, εἰς καιρὸν ὁποῦ ἐγὼ ἐλογίασα, πῶς ἐχάθη ἀπὸ ἀπροσεξίαν τοῦ ὑπηρέτου· καὶ δὲν ἐλυπόμουν ἀνίσως ἐγνώριζα, πῶς

ἔμεινεν εἰς τοῦ λόγου σου, διατὶ ἐγὼ ἐσένα ἀπεφάσισα νὰ ἔχω ὡσὰν καὶ τὸν ἑαυτόν μου, καὶ σοῦ ἐνεπιστεύθηκα ὅλα τὰ μυστήριά μου· καὶ ἐλπίζω πῶς θέλει γένουν φανερὰ ἀπὸ ἐσένα εἰς ὅλους τοὺς ἄλλους· καθὼς καὶ ὁ Κύριος ἐπαρήγγειλεν εἰς τοὺς μαθητάς του νὰ κηρύξουν παρρησίᾳ ἐκεῖνο ὁποῦ ἤκουσαν εἰς τὸ αὐτὶ μυστικά. Διὰ τοῦτο καὶ σὲ παρακαλῶ νὰ τὰ μεταγράφῃς εἰς τετράδια, διὰ νὰ μένουν ὅλα τὰ σχέδια εἰς τοῦ λόγου σου. Καὶ πῶς ἐνόμισες, ὅτι ἐγὼ ἐσυλλογίσθηκα ποτὲ τοιαῦτα διὰ ἐσένα; Ταῦτα ἔγραψεν εἰς ἐμένα ὁ Ἅγιος. Ἐγὼ δὲ νέος ὢν, ἕως δεκαεπτὰ χρόνων, δὲν ἐδυνήθηκα νὰ καταλάβω τὰ γεγραμμένα, ἀλλὰ μόνον ἀντέγραψα τὴν ἐπιστολὴν, ἀπὸ τὴν θείαν νεῦσιν (ὡς μοῦ φαίνεται) κινούμενος, καθὼς καὶ ὅλας τὰς ἄλλας ὅσας μοῦ ἔστελλεν. Ἀφ' οὗ δὲ ἀπέρασα χρόνους δεκαὲξ μαχόμενος μὲ πολλοὺς πειρασμοὺς, ἀλησμόνησα καὶ αὐτὴν τὴν ἐπιστολὴν, καὶ ὅλα του τὰ συγγράμματα. Ὕστερον ὅμως ἀφ' οὗ ἔλειψαν ἀπὸ τὸ μοναστῆρι τοῦ Στουδίτου ὅλοι οἱ ἐναντίοι, καὶ ἐξαναγύρισα ἐγὼ εἰς αὐτὸ, καὶ ἐπιμελόμουν τὸν ἑαυτόν μου μὲ τὴν μετάνοιαν, καὶ ἡσυχίαν, καὶ δάκρυα, κατὰ τὴν δευτέραν ἑβδομάδα τῶν νηστειῶν ἦλθα εἰς ἔκτασιν, καὶ ἀλλοιώθησαν ὅλαις μου ἡ αἰσθησες, καὶ ἡ κίνησες τοῦ σώματός μου. Τὸν ἄρτον μου ἀλησμόνησα, καὶ τὸ κορμί μου (μάρτυς ὁ Χριστὸς) μοῦ ἐφαίνετο πολλὰ ἐλαφρὸν, καὶ πνευματικὸν χωρὶς νὰ πεινῶ, ἢ νὰ διψῶ, ἢ νὰ αἰσθάνωμαι κόπους, καὶ ἀγρυπνίας. Εὑρισκόμενος λοιπὸν ἑπτὰ ὁλόκληραις ἡμέραις εἰς τοιαύτην κατάστασιν, καὶ μὴν ἐνοχλούμενος ἀπὸ κανένα πάθος, ἢ λογισμὸν, ἄρχισα νὰ ἐνθυμοῦμαι μὲ κατάνυξιν, καὶ ἀγάπην τὸν πνευματικόν μου πατέρα Συμεὼν, τὰ μεγάλα του κατορθώματα, καὶ χαρίσματα, καὶ πρὸς τούτοις ὅλα του τὰ συγγράμματα κατὰ μέρος, ὡσὰν νὰ ἦτον τινὰς νὰ μοῦ τὰ ἐνθύμιζε μυστικῶς· καὶ ἀπορῶντας πόθεν μοῦ ἐπροξενήθη ἡ τόση ἀγάπη εἰς αὐτόν; καὶ ποῖος εἶναι ὁποῦ μοῦ τὰ διδάσκει αὐτά; ἀκούω νὰ μοῦ λέγῃ μυστικῶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὅτι μοῦ τὰ διδάσκει αὐτὸ τὸ ἴδιον. Ἀπὸ τότε πλέον ἐβιαζόμουν (μάρτυς ὁ Θεὸς, ὡσὰν νὰ μὲ ἐπαρακινοῦσε τινὰς νὰ ἐγκωμιάσω τὴν ἐνάρετον πολιτείαν ἐκείνου, καὶ νὰ συνθέσω ὕμνους καὶ ἀκολουθίαν εἰς αὐτόν. Ἐγὼ δὲ πάντοτε ἐσυμπέραινα τὸν καιρὸν, ἐπειδὴ καὶ δὲν εἶχα μάθη τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν καλὰ, ἀλλὰ ἡ χάρις τοῦ Πνεύματος δὲν μὲ ἄφινε νὰ ἡσυχάσω παντελῶς.

Ὅθεν μὴν ὑποφέρωντας πλέον τὴν βίαν, πρῶτον ἐσύνθεσα κανόνας εἰς τὸν ἐν ἁγίοις πατέρα ἡμῶν Θεόδωρον τὸν Στουδίτην διὰ νὰ γυμνασθῶ. Ἔπειτα ἐσύνθεσα καὶ εἰς τὸν μακάριον τοῦτον ἐπιτάφιον λόγον, καὶ ἀκολουθίαν ὁλόκληρον, καὶ τὸ χέρι μου δὲν ἐπρόφθανε νὰ γράφῃ, ὅσα νοήματα ἀνέβρυεν ὁ νοῦς μου. Καὶ ἀφ' οὗ τὰ ἐσύνθεσα, καὶ τὰ ἔδειξα εἰς ἕνα μαθηματικὸν νὰ τὰ θεωρήσῃ, καὶ ἤκουσα παρ' αὐτοῦ, ὅτι δὲν ἦτον κατώτερα ἀπὸ τὰ συγγράμματα τῶν παλαιῶν, τὰ ἔψαλλα εἰς τὸν τάφον τοῦ Ἁγίου μὲ ἄλλους εὐλαβεῖς, ἀποδίδωντας εἰς αὐτὸν σέβας, τὸ κατὰ δύναμιν.

Μετὰ ταῦτα ἠκολούθησεν εἰς ἐμὲ μίαν νύκτα νὰ ἰδῶ τοιοῦτον ὅραμα, καὶ μοῦ ἐφαίνετο, ὡσὰν νὰ μοῦ ἐλαλοῦσε τινὰς, καὶ μοῦ ἔλεγεν. Ἀδελφὲ, σὲ θέλει ὁ πνευματικός σου Πατὴρ, καὶ ἀκολούθα μου νὰ πηγαίνωμεν. Καὶ ἐγὼ ἀκούωντάς τον, ἠκολούθουν μὲ μεγάλην χαράν· (διότι, ἀφ' οὗ ἀπέθανε, δὲν ἠξιώθηκα νὰ τὸν ἰδῶ καμμίαν φοράν)· καὶ περιπατῶντας, ἐφθάσαμεν εἰς ἕνα βασιλικὸν παλάτι, εἰς τὸ ὁποῖον ἄνοιξε τὴν θύραν ὁ καλέσας με, καὶ μοῦ εἶπε νὰ ἐμβῶ. Καὶ ἐμβαίνωντας, βλέπω τὸν Ἅγιον ὁποῦ ἐκάθητο εἰς μίαν κλίνην ὑψηλὴν, ὡσὰν βασιλεὺς, καὶ τὸ πρόσωπόν του ἦτον λαμπρότατον, καὶ ὡσὰν νὰ ἐχαμογέλα, καὶ μὲ ἐκοίταζε. Καὶ ἐπειδὴ μοῦ ἔκαμε νεῦμα μὲ τὸ χέρι του νὰ πηγαίνω κοντά του, ἔτρεξα παρευθὺς καὶ τοῦ ἔκαμα τὴν πρέπουσαν μετάνοιαν, καὶ ἐπλησίασα εἰς αὐτὸν, καὶ αὐτὸς μὲ ἐνηγκαλίσθη, καὶ μὲ ἐφίλησεν εἰς τὸ στόμα, καὶ μοῦ εἶπε μὲ ἥμερην φωνὴν, ἀνέπαυσάς με, τέκνον μου ἠγαπημένον· καὶ πιάνωντας τὸ δεξιόν μου χέρι μὲ τὸ ἐδικόν του τὸ δεξιὸν, τὸ ἔβαλεν εἰς τὸ μηρί του· καὶ μὲ τὸ ἄλλο χέρι κρατῶντας χαρτὶ γεγραμμένον, μοῦ ἔλεγε δείχνωντας. Διατὶ ἀλησμόνησες τὸν Ἀπόστολον ὁποῦ λέγει. «Ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους διδάξαι;» καὶ παρευθὺς μὲ τὸν λόγον ἐξύπνισα, καὶ εἰς τόσην χαρὰν ἤμουν, ὁποῦ ἐζητοῦσα νὰ χωρίσω ἀπὸ τὸ κορμὶ, καὶ νὰ ὑπάγω μὲ τὴν ψυχὴν γυμνὴν ἐκεῖ ὁποῦ εὑρίσκετο ἐκεῖνος. Ἐφανέρωσα τὴν ὀπτασίαν αὐτὴν εἰς ἕνα διακριτικὸν, καὶ μοῦ εἶπεν

ὅτι μὲ αὐτὸ ὁποῦ σοῦ εἶπεν, ἀνέπαυσάς με, τέκνον ἀγαπητὸν, ἐφανέρωσεν, ὅτι οἱ ἅγιοι ἀποδέχονται μετὰ χαρᾶς τὰ ἐγκώμια, καὶ τοὺς ὕμνους ὁποῦ γίνονται εἰς αὐτοὺς, καθὼς τὸ φανερώνει καὶ ὁ Θεῖος Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ περὶ τῶν κεκοιμημένων μυστηρίου. Μὲ τὸν ἀσπασμὸν πάλιν ὁποῦ σοῦ ἔκαμε, φανερώνει τὴν οἰκειότητα, καὶ φιλίαν τῶν ἁγίων, ὁποῦ ἀποκτοῦν ἐκεῖνοι ὁποῦ συγγράφουν τὰ ἐγκώμιά τους, καὶ τὴν χάριν ὁποῦ λαμβάνουν. Βάλλωντας δὲ τὸ δεξιόν σου χέρι εἰς τὸ δεξιόν του, μηρὶ, ἐσήμαινε τὸν ὅρκον ὁποῦ ἐζήτησεν ὁ Ἀβραὰμ ἀπὸ τὸν οἰκογενῆ του, καὶ ἐπίτροπον, καὶ οὕτως ἐζήτησεν ἀπὸ λόγου σου καὶ ὁ Ἅγιος ὅρκον, διὰ ἐκεῖνα ὁποῦ συνέλαβεν ἐκ Πνεύματος Ἁγίου, καὶ ἐγέννησεν, ἤγουν τὰ συγγράμματά του, τὰ ὁποῖα σοῦ ἐφανέρωσε μὲ τὸν λόγον τοῦ Ἀποστόλου, νὰ τὰ γράψῃς καὶ νὰ τὰ παραδώσῃς καὶ εἰς τοὺς ἄλλους πιστούς.

Ταύτην τὴν σοφωτάτην κρίσιν ἀκούωντας ἐγὼ, ἐνθυμήθηκα καὶ τὴν ἐπιστολὴν ὁποῦ μοῦ ἔγραψε, καὶ τὰ Θεόπνευστα συγγράμματά του· τὰ ὁποῖα μὲ ὅλον ὁποῦ τὰ ἐκρατοῦσεν ἕνας διδάσκαλος χρόνους δεκατρεῖς· μ' ὅλον ὁποῦ ἕνα βιβλίον ἀπὸ αὐτὰ ἐπωλήθη, ἀλλ' ὅμως ὅλα ἦλθαν εἰς τὰς χεῖράς μου, κατὰ τὴν προφητείαν του, καὶ ἔγινα κληρονόμος τῶν αὐτοῦ χαρισμάτων. Διὰ τοῦτο καὶ ἀνακηρύττωντας αὐτὸν, δίδω εἰς ὅλους τὰς Θεολογίας του διὰ ὠφέλειαν ψυχῆς· καὶ ἐλπίζω διὰ τοῦτο, ὅτι θέλει λάβω τὴν ἀντιμισθίαν παρὰ Θεοῦ διὰ πρεσβειῶν τοῦ Ἁγίου, καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Ἀλλ' ἂς διηγηθῶ ἀκόμι καὶ ὅσα θαύματα ἐνήργησεν ὁ Ἅγιος μετὰ θάνατον.

Ἕνας Ἱερεὺς ἀποδεχθεὶς ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ πατέρας τῆς μονῆς τῆς ἁγίας Μαρίνης, καὶ συναριθμηθεὶς εἰς τὴν αὐτῶν ἀδελφότητα συνέψαλλε μαζὴ μὲ αὐτοὺς, καὶ ἐλειτουργοῦσε. Βλέπωντας δὲ μίαν ἡμέραν τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου, ἔπεσεν εἰς λογισμοὺς ἀπιστίας, καὶ ἐσυλλογίζετο ἀπὸ ποῖα θαύματα νὰ τὸν γνωρίσω ἐγὼ τοῦτον, ὅτι εἶναι Ἅγιος; καὶ μίαν φορὰν ἔμεινε μοναχὸς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ σκοτισθεὶς ἀπὸ τὸν διάβολον, ἅπλωσε τὸ χέρι του ὁ ἀναιδέστατος ἐπάνω εἰς τὴν εἰκόνα, καὶ λέγει καταφρονητικῶς· τοῦτον ἐγὼ νὰ προσκυνήσω ποτὲ διὰ Ἅγιον; καὶ παρευθὺς (ὢ τοῦ θαύματος) ἐξηράνθη τὸ χέρι του, καὶ ἔμεινε κρεμάμενον εἰς τὸν ἀέρα ἐμπρὸς τῆς εἰκόνος. Καὶ βάνωντας ταῖς φωναῖς ἀπὸ τοὺς πόνους, ἤκουσαν οἱ μοναχοὶ, καὶ ἐπῆγαν, καὶ εἶδαν, καὶ ἔμαθαν τὴν ὑπόθεσιν· καὶ ἀπὸ τοὺς πολλοὺς θρήνους ὁποῦ ἔκαμνε, τὸν ἐλυπήθησαν οἱ ἀδελφοὶ, καὶ τὸν ἐπαρακάλεσαν τὸν Ἅγιον νὰ λύσῃ τὸν ἄθλιον ἀπὸ τὴν φοβερὰν ἐκείνην τιμωρίαν. Ὅθεν ἀλείψαντες μὲ ἔλαιον ἀπὸ τὴν κανδήλαν τοῦ Ἁγίου, τὴν ξηρὰν χεῖρα, μόλις ἱλέωσαν τὸν Θεὸν, καὶ τὸν Ἅγιον καὶ τὴν ἔλυσεν ἀπὸ τὰ ἀόρατα ἐκεῖνα δεσμά. Καὶ ἄλλο παρόμοιον ἀκούσατε.

Ὅταν ἦτον ἡ ἑορτὴ τοῦ Ἁγίου, καὶ ἔψαλλεν ὁ καλόφωνος ἐκεῖνος Ἰγνάτιος ὁποῦ ἦτον ἀπὸ τὴν βασιλικὴν μονὴν τοῦ Κοσμιδίου· βλέποντας τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου ὁποῦ ἐκρέμετο, ἐσυλλογίζετο κάποια ἐναντία εἰς τὸν Ἅγιον. Ὁ δὲ Ἅγιος θέλωντας νὰ ἰατρεύσῃ τὴν ψυχήν του ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς ἐκείνους τοὺς πονηροὺς, ἐκεῖ ὁποῦ ἔψαλλε, καὶ ἐκοίταζεν εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου, τοῦ ἐφάνη, ὅτι ἄναψεν ἡ εἰκόνα ὡσὰν λαμπάδα, καὶ ἐσείετο εἰς ἕνα μέρος, καὶ ἄλλο, καὶ εὐθὺς ἔχασε τὴν φωνήν του, καὶ ἔμεινεν ἄφωνος. Καὶ ἐρωτῶντάς τον οἱ ἄλλοι, πῶς ἔτζι ἔξαφνα ἐβουβάθη, ὡμολόγησε παρρησίᾳ μὲ κατάνυξιν, καὶ τὸν ἄπιστον λογισμόν του καὶ τὸ θαῦμα ὁποῦ εἶδεν εἰς τὴν εἰκόνα.

Νικήτας ὁ Στηθάτος εἶχε μαθητὴν Μανασσῆν ὀνομαζόμενον· εἰς τὸν ὁποῖον ἠκολούθησεν ἔμφραξις δεκαπέντε ἡμέρας, τόσον ὁποῦ μὴ δυνάμενος νὰ εὐγάλῃ τὰ περιττώματα, ἐκινδύνευε νὰ ἀποθάνῃ. Ἀπελπισθεὶς λοιπὸν ἀπὸ τοὺς ἰατροὺς, ἐπρόσπεσεν εἰς τὸν Θεὸν, παρακαλῶντάς τον νὰ τὸν ἐλεήσῃ μετὰ κλαυθμοῦ· καὶ ἀποκοιμηθεὶς βλέπει εἰς τὸν ὕπνον του Νικήταν τὸν Στηθάτον, ὅτι ἐστέκετο ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνος τοῦ Ἁγίου, καὶ ἔλεγεν εἰς αὐτόν. Μανασσῆ, ἀσύκωσε τὸ κανδήλιον τοῦ Ἁγίου, καὶ ῥόφησέ το, καθὼς εἶναι καὶ ὅτι ἐκεῖνος τὸ ἐρρόφισεν ὅλον, παρευθὺς ἐβιάσθη ἀπὸ τὴν κοιλίαν, καὶ ἐξυπνήσας ἐπῆγε, καὶ εὔγαλεν ὅσα ἔτρωγε δεκαπέντε ἡμέρας, καὶ ἰατρεύθη, κηρύττωντας εἰς πάντας τὴν πρὸς Θεὸν παρρησίαν τοῦ Ἁγίου, καὶ εὐχαριστῶν αὐτῷ.

Δύω ἄνθρωποι εὐλαβεῖς Ἰωάνννης, καὶ Φιλόθεος ὀνομαζόμενοι, ἐσυμφώνησαν κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου, καὶ ἔγιναν μοναχοί. Κτίσαντες δὲ μοναστήριον ὡραιότατον εἰς τὴν προποντίδα τοῦ Βυζαντίου, ὁ μὲν Ἰωάννης ὡς ἀσθενέστε-

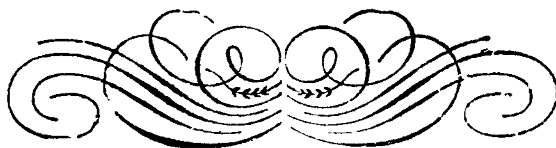
ρος κατὰ τὸ κορμὶ, ἐπῆρε τὴν οἰκονομίαν τοῦ μοναστηρίου. Ὁ δὲ Φιλόθεος ἔκτισε κελλεῖον χωριστὰ, διὰ νὰ ἐγκλεισθῇ, καὶ νὰ ἡσυχάσῃ. Προσκυνήσας λοιπὸν τοὺς πανσέπτους ναοὺς τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐπῆγε καὶ εἰς τὴν περίφημον μονὴν τοῦ Στουδίου, διὰ νὰ συμβουλευθῇ Νικήταν τὸν Στηθάτον· ὁ ὁποῖος ὡς μαθητὴς τοῦ Ἁγίου συνομιλῶντας μὲ τὸν Φιλόθεον περὶ τῶν χαρισμάτων ὁποῦ ἠξιώθη παρὰ Θεοῦ ὁ Ἅγιος, καὶ μάλιστα πῶς ὤντας ἀμαθὴς, ἔγραψε, θείῳ Πνεύματι, λόγους διδασκαλικοὺς εἰς πολλῶν ὠφέλειαν, ἐκίνησε τὸν Φιλόθεον εἰς ἀγάπην τοῦ Ἁγίου, καὶ ἐζήτησεν ἕνα ἀπὸ τὰ βιβλία του, διὰ νὰ τὸ διαβάσῃ· καὶ πέρνωντάς το, ἀνεχώρησε μὲ χαρὰν, διὰ νὰ κλεισθῇ εἰς τὸ κελλεῖον. Πρὶν δὲ νὰ ἐμβῇ εἰς τὸ ἐγκλειστήριον, ἐδέετο τοῦ Θεοῦ νὰ τοῦ δώσῃ ὑπομονὴν, καὶ γνῶμιν νὰ ὑπομένῃ τοὺς ἐν αὐτῷ πειρασμούς. Καὶ μίαν φορὰν ἦλθεν εἰς ἔκσασιν, καὶ τοῦ ἐφάνη πῶς ἐκτύπησε τὴν πόρταν τινὰς, καὶ ἀνοίγωντας βλέπει ἕνα ἄνθρωπον τὸ εἶδος ἀγγελικόν. Καὶ ἐρωτῶντας τὶς ἦτον; τοῦ ἀπεκρίθη πῶς ἦτον ὁ Συμεὼν ὁ κατοικῶν εἰς τὸ μοναστήριον τῆς ἁγίας Μαρίνης, καὶ ὅτι ἦλθε νὰ κατοικήσῃ μαζί του. Βλέπωντας δὲ πῶς ἦτον ξεσχισμένον τοῦ Ἁγίου τὸ ὑποκάμισον, καὶ ἐρωτῶντας τὴν αἰτίαν, ἀπεκρίθη ὁ Ἅγιος· ὅτι κακοὶ ἄνθρωποι μοῦ τὸ ἔκαμαν. Πλὴν τί ἔχεις, ὦ φίλε, Φιλόθεε, καὶ φροντίζεις διὰ τὰ φροντίδος ἄξια; ἴξευρε, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει νὰ μεταλάβῃ τὰ θεῖα Μυστήρια, πρέπει νὰ ἀπέχῃ ἀπὸ πολυποσίαν καὶ δεῖπνα, καὶ νὰ πίνῃ μόνον τὸ βράδυ τρία ποτήρια. Καὶ ἀφ' οὗ μεταλάβῃ νὰ κάνῃ τὸ αὐτὸ, ἀρκούμενος εἰς τράπεζαν λιτήν. Τοῦτο δὲ εἶπεν ὁ Ἅγιος, διὰ νὰ τοῦ φανερώσῃ, ὅτι ὅποιος θέλει νὰ ἀγωνισθῇ μὲ ἄσκησιν, καὶ ἡσυχίαν πρέπει νὰ καθαρίζῃ τὸν ἑαυτόν του μὲ τὰ τρία ποτήρια, ἤγουν μὲ τὴν ἐγκράτειαν, μὲ τὰ δάκρυα, καὶ μὲ τὴν προσευχὴν, καὶ ἔτζι μὲ αὐτὰ νὰ προετοιμάζεται νὰ μεταλαμβάνῃ καθ' ἑκάστην, διὰ νὰ ἐνδυναμώνεται εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς ἀσκήσεως διὰ τῆς ἱερᾶς μεταλήψεως. Καὶ λέγωντας αὐτὰ ἐπίασε τὸ στομάχι τοῦ Φιλοθέου γυμνὸν, καὶ ἔσφιγγε, καὶ ὡσὰν νὰ ἐστένευε τὴν κοιλίαν του. Εἶτα ἀποχαιρετήσας αὐτὸν, καὶ εἰπὼν, ἀνίσως καὶ θέλῃς ἔλθὲ καὶ σὺ πρὸς ἡμᾶς· καὶ πάλιν θέλει ἴδοῦμεν τὸν φίλον Φιλόθεον, ἀνεχώρησεν. Ὁ δὲ Φιλόθεος ἐλθὼν εἰς ἑαυτὸν, ἠσθάνετο εἰς τὴν ψυχήν του πολλὴν ἀγαλλίασιν. Καὶ ἀπὸ τότε ἔγινεν εἰς αὐτὸν, ὡσὰν φυσικὴ ἡ ἐγκράτεια. Καὶ διὰ νὰ δείξῃ εὐχαριστίαν εἰς τὸν Ἅγιον διὰ τὴν τοιαύτην βοήθειαν, ἐπῆγε καὶ ἐπροσκύνησε τὸν τάφον τοῦ Ἁγίου· καὶ γράψας τὰ ἐγκώμιά του ἔκαμνε καὶ αὐτὸς κατ' ἔτος τὴν ἑορτήν του.

Νικήτας ὁ Στηθάτος ὁ γνήσιος μαθητὴς τοῦ Ἁγίου, μίαν φορὰν τὴν ἁγίαν τεσσαρακοστὴν ἀγωνιζόμενος, καθὼς εἶχε συνήθειαν, αἰσθάνετο εἰς τὸν ἑαυτόν του, κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ, πόλεμον σφοδρότατον τῆς πορνείας· καὶ ἀπορῶντας πόθεν τοῦ προῆλθε τοῦτο εἰς ἕνα καιρὸν ὁποῦ ἦτον κατάξηρον καὶ νενεκρωμένον τὸ σῶμά του ἀπὸ τὴν πολλὴν κακοπάθειαν, καὶ μὴν ἠμπορῶντας νὰ καταλάβῃ ἐλυπεῖτο, καὶ ἐπαρακαλοῦσε τὸν Θεὸν, καὶ τὸν Ἅγιον νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ· καὶ μίαν φορὰν ἐκεῖ ὁποῦ ἔπεσε νὰ κοιμηθῇ, ἔχωντας τὰ μάτια ἀνοικτὰ, τοῦ ἐφάνη, ὅτι ἀπεκοιμήθη, καὶ βλέπει πῶς ἦλθεν ὁ Ἅγιος, καὶ ἐκάθισεν εἰς τὸ στρῶμά του, καὶ τοῦ λέγει· αὐτὸ σοῦ ἐσυνέβη ἀπὸ ὑπερηφάνειαν τοῦ λογισμοῦ σου, μὲ τὸ νὰ ἔχῃς τὸν ἑαυτόν σου ἀπαθῆ. Ταπεινώσου λοιπὸν συγκρίνωντας τὸν ἑαυτόν σου μὲ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ. Καὶ ταῦτα εἰπὼν εὐθὺς ἔγινεν ἄφαντος. Καὶ ὁ Νικήτας ἀσυκώθη παρευθὺς, καὶ εὐγῆκεν ἀπὸ τὸ κελλεῖον, καὶ τρέχωντας διὰ νὰ τὸν φθάσῃ, ἠρώτα τὸν ὑπηρέτην του, ἂν εἶδε τὸν ἅγιον Συμεὼν ὁποῦ εὐγῆκεν ἀπὸ ἐκεῖ. Ὅθεν ὕστερα συγκρίνωντας τὰ κατορθώματά του μὲ μόνον τὸν ἐμπτυσμὸν τοῦ Χριστοῦ, ἐταπεινώθη καὶ ἐλευθερώθη ἀπὸ τὸν πόλεμον, εὐχαριστῶντας τὸν Ἅγιον. Θέλωντας δὲ ὁ Θεὸς νὰ δείξῃ, ὅτι ἦτον εὐπρόσδεκτον εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τὸν δοῦλόν του Συμεὼν, νὰ μεταγραφοῦν τὰ συγγράμματά του εἰς ὠφέλειαν τῶν πιστῶν, ἔδειξε καὶ τότε ἕνα ὅραμα τοιοῦτον εἰς τὸν Ἰωάννην τὸν μαθητὴν τοῦ Νικήτα Στηθάτου, καθὼς καὶ παλαιὰ εἰς τὸν Πρόκλον τὸν μαθητὴν τοῦ Χρυσοστόμου.

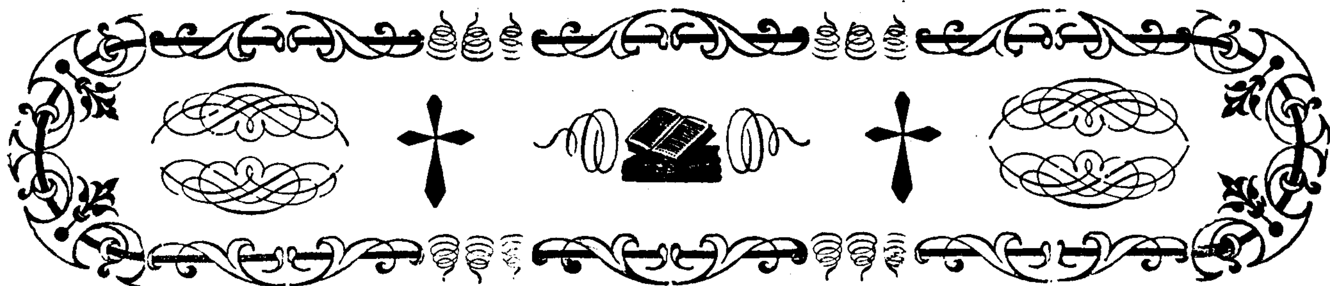
Ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ὁ Νικήτας ἐπαρακινήθη δι' ἀποκαλύψεως τοῦ Ἁγίου νὰ μεταγράψῃ τὰ θεόπνευστά του συγγράμματα, βλέπει ὁ μαθητὴς τοῦ Νικήτα Ἰωάννης τοιοῦτον ὅραμα. Τοῦ ἐφάνη πῶς ἐπῆγεν εἰς τὸ κελλεῖον τοῦ Νικήτα διὰ νὰ ἐρωτήσῃ τίποτε εἰς ψυχικὴν ὠφέλειαν. Καὶ πλησιάζωντας εἰς τὴν θύραν βλέπει αὐτὸν τὸν Νι-

κήταν ὁποῦ ἔγραφε μὲ μεγάλην σπουδὴν τὰ θεόπνευστα συγγράμματα τοῦ ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Συμεών· τὸν δὲ Ὅσιον ὁποῦ ἐκρατοῦσε μὲ τὴν ἀριστεράν του χεῖρα μίαν ῥάβδον, καὶ τὴν δεξιάν του τὴν εἶχεν ἁπλωμένην εἰς τὸν Νικήταν, καὶ ἐφαίνετο, ὅτι τοῦ ἔδειχνε τὰ σχεδιά του, καὶ ἐσυνωμιλοῦσε μὲ αὐτὸν στόμα πρὸς στόμα, καὶ τὸν ἐδίδασκε τὰ βάθη τῆς ὑψηλῆς θεωρίας τῶν λόγων του, καὶ τὰ δόγματα τῆς μυστικῆς Θεολογίας. Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰωάννης, καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ δὲν τὸν ἴξευρε σωματικῶς, τὸν ἐγνώρισε, καὶ ἐτραβίχθη ὀπίσω χωρὶς νὰ ἐμβῇ μέσα. Ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγην ὥραν, τοῦ ἐφάνη, ὅτι εὐγῆκεν ὁ Ἅγιος, καὶ ἀναιβαίνωντας μίαν ἀνηφορικὴν στράταν ἐφώναξεν ἐξ ὀνόματος· Ἰωάννη, εἰπὲ εἰς τὸν Νικήταν τὸν μαθητήν μου· σπούδασε, τέκνον, νὰ μεταγράψῃς τὰ πονήματά μου, καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ ζητεῖς, θέλει γένῃ εἰς ἐσὲ ἐξάπαντος.

Ἀλλὰ πῶς νὰ ἀφίσω ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον καὶ ἀκουόμενον ἐκπλήττει τοὺς ἀκροατάς; θέλει τὸ διηγηθῶ λοιπὸν, καὶ οὕτω νὰ καταπαύσω τὸν λόγον. Κοσμᾶς ὁ Ἡγούμενος τῆς ἁγίας μονῆς τοῦ Στεφάνου, παρὼν εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου, καὶ ἀκούωντας τοὺς ὕμνους καὶ τὰ ἐγκώμια τοῦ Ἁγίου καὶ βλέπωντας τοὺς λαοὺς ὁποῦ ἑώρταζαν ὅλοι ὁμοῦ, ἔλαβε ζῆλον, καὶ ἐμέμφθη τὸν ἑαυτόν του, πῶς δὲν ἐπιμελήθη νὰ γράψῃ καὶ αὐτὸς τὰ ἐγκώμιά του, καὶ νὰ ἑορτάζῃ τὸν Ἅγιον. Παρακαλέσας οὖν τὸν ῥηθέντα Νικήταν ἔλαβε παρ' αὐτοῦ μίαν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου, καὶ τὴν ἔδωκεν εἰς ἕνα καλόγηρον νὰ τὴν ὑπάγῃ προτήτερα εἰς τὸ μοναστήριον. Ὁ δὲ μοναχὸς τὴν ἔδωσε πάλιν εἰς ἕνα Σκύθην δοῦλον παλαιὸν τοῦ Ἡγουμένου, διὰ νὰ τὴν βαστάζῃ καὶ νὰ τὸν ἀκολουθῇ. Λαβὼν δὲ ἐκεῖνος τὴν εἰκόνα, ὡς κλέπτης ὁποῦ ἦτον, ἐγύρισεν ὀπίσω, καὶ τὴν ἐπώλησεν εἰς ἕνα Βενετζιάνον. Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἡγούμενος, καὶ μαθὼν τὰ γινόμενα, ἐλυπήθη μεγάλως, ἀλλὰ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐπιάσθη ὁ δοῦλος, καὶ ὡμολόγησε τὴν ἀλήθειαν. Ὅθεν ἔδωκαν τὴν τιμὴν εἰς τὸν ἀγοράσαντα, καὶ ἔλαβον τὴν εἰκόνα ὁμοῦ, καὶ τὸν δοῦλον· καὶ εὐθὺς ὁποῦ ἔβαλαν τὴν εἰκόνα εἰς τὸ Θυσιαστήριον, ὢ τοῦ θαύματος, δαιμόνιον, ἐπίασε τὸν κλέπτην ἐκεῖνον δοῦλον, καὶ πεσὼν ἄφωνος ἔτρυζε τοὺς ὀδόντας, καὶ ἐφώναζεν ὡσὰν τράγος· καὶ μετὰ ἱκανὰς ἡμέρας μόλις ἐλευθερώθη ἀπὸ τὸ κακὸν, συμπαθείᾳ τοῦ Ἁγίου. Ἔτζι δοξάζει ὁ Θεὸς ἐκείνους ὁποῦ τὸν δοξάζουν. Ὅτι αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Νικήτα Μοναχοῦ, καὶ Πρεσβυτέρου μονῆς τῶν Στουδίου, τοῦ ἐπονομαζομένου Στηθάτου, Προθεωρία εἰσαγωγὴ εἰς τὴν παροῦσαν Βίβλον τοῦ Ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Συμεὼν τοῦ νέου Θεολόγου.

ΤΑ νοήματα, καὶ αἱ θεολογίαι ὁποῦ περιέχονται εἰς τὴν παροῦσαν Βίβλον τοῦ μακαριωτάτου, καὶ τρισολβίου πατρὸς ἡμῶν Συμεὼν, δὲν εἶναι καθὼς νομίζω, εὐκολοκατάληπτα εἰς ὅλους, μὲ τὸ νὰ εἶναι κατὰ πολλὰ ὑψηλὰ καὶ ὑπεράνω τῆς ἀνθρωπίνης αἰσθήσεως, ὡσὰν ὁποῦ καταστράπτονται ἀπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ θείου φωτὸς, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀπρόσιτον, ἀπλησίαστον, καὶ ἀνώτερον ἀπὸ κάθε ἀνθρωπίνην κατάληψιν. Διὰ τοῦτο τὰ τοιαῦτα νοήματα, ζητοῦσιν ἀκροατὰς καὶ ἀναγνώστας, ἐκείνους ὁποῦ ἔχουν ἔρωτα καὶ ὑγιαίνοντα τὰ αἰσθητήρια τῆς ψυχῆς, καὶ ὁποῦ ὅλον τους τὸν νοῦν, καὶ τὴν διάνοιαν, μὲ τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἐπτέρωσαν, καὶ ἀνεβίβασαν εἰς οὐρανοὺς, καὶ εἰς τὰ βάθη τοῦ Πνεύματος. Ὅθεν καὶ ἐγὼ ἐσοχάσθηκα πολλὰ ὠφέλιμον καὶ ἁρμόδιον πρᾶγμα, προσφέροντας χρεωστικῶς εἰς τὸν πνευματικόν μου πατέρα, καὶ διδάσκαλον τὸ σέβας, νὰ δώσω κάποιας προφυλακτικὰς παραγγελίας, καὶ παραινέσεις, εἰς ἐκείνους ὁποῦ θέλουν νὰ καταγίνωνται μὲ τὴν μελέτην εἰς αὐτὰ διὰ νὰ μὴ τύχῃ καὶ λάβουν τινὲς ἀπὸ αὐτὰ βλάβην ἀντὶ ὠφελείας, μὲ τὸ νὰ ἐπιβάλλωσιν εἰς τὰ βάθη τοῦ πνεύματος, μὲ νοῦν ἀπαίδευτον, καὶ ἀγύμναστον εἰς τὰ θεῖα, κακῶς δηλονότι, καὶ ἐσφαλμένως ἐννοοῦντες τὰ θεῖα καὶ ὑπὲρ αἴσθησιν. Λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ προαιρεῖται νὰ ἀναγινώσκῃ συγγράμματα θεολόγων ἀνδρῶν, ἂς ἰξεύρῃ (πρὸς πιστὸν δὲ ὁ λόγος) ὅτι ἐν πρώτοις πρέπει νὰ φύγῃ τὸν κόσμον, καὶ τὰ ἐν κόσμῳ πράγματα, ὄχι μόνον σωματικῶς, ἀλλὰ καὶ πνευματικῶς, καὶ νὰ ἀποβάλῃ μακρὰν κάθε πρόσκαιρον ἡδυπάθειαν, καὶ ἀπόλαυσιν, καὶ ἔπειτα νὰ βάλῃ θεμέλιον καλὸν τὴν στερεὰν πέτραν τῆς πίστεως, μὲ τὴν πρᾶξιν, καὶ ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐπάνω εἰς αὐτὸν νὰ οἰκοδομήσῃ τὸν οἶκον τῶν ἀρετῶν, καὶ νὰ ἐκδυθῇ μὲν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, ὁποῦ φθείρεται κατὰ τὰς ἐπιθυμίας του, νὰ ἐνδυθῇ δὲ τὸν ἀνακαινούμενον εἰς Χριστὸν ἄρτιον, ἤγουν ὁποῦ ἔφθασε, καὶ ἀνέβη, ὅσον εἶναι δυνατὸν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ. Πρὸς τούτοις πρέπει νὰ καθαρισθῇ, καὶ νὰ φωτισθῇ προτήτερα ἀπὸ τὸ ἅγιον Πνεῦμα. Καὶ νὰ εἰπῶ μὲ συντομίαν, πρέπει νὰ γένῃ ἀνώτερος ἀπὸ πᾶσαν σάρκα καὶ αἴσθησιν, καὶ τέτοιας λογῆς νὰ ἀρχίσῃ νὰ διαβάζῃ τὰ παρόντα ὑψηλὰ, καὶ θεολογικὰ συγγράμματα τοῦ θείου πατρὸς, ἀλλέως, ἀνίσως δηλαδὴ εἶναι τινὰς, ὁποῦ ἀκόμι σύρεται κάτω μὲ τὸ στῆθος, καὶ τὴν κοιλίαν, ἤγουν εἰς τὰ γήϊνα φρονήματα, καὶ τὰς ὑλικὰς ἐπιθυμίας, καὶ εὑρίσκεται δεμένος μὲ τὰ δεσμὰ τῆς ἀπατηλῆς τοῦ κόσμου αἰσθήσεως, τὸν τοιοῦτον ἡμεῖς ὡς ἀκάθαρτον, καὶ κακῶς τετυφλωμένον κατὰ τὸν νοῦν, ἐμποδίζομεν δυνατὰ, καὶ τοῦ προλέγομεν, νὰ μὴν ἀποτολμήσῃ νὰ ἐπιχειρισθῇ τὴν ἀνάγνωσιν τούτων, διὰ νὰ μὴ πάθῃ παρόμοια μὲ ἐκεῖνον, ὁποῦ ἔχοντας πονεμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς κοιτάζει εἰς τὸν ἥλιον, καὶ χάσῃ, ἂν ἔχῃ καὶ παραμικρὰν ὅρασιν. Ὅτι πρῶτον πρέπει νὰ καθαρισθῇ ὁ νοῦς ἀπὸ κάθε ἀσθένειαν, καὶ τύφλωσιν τῶν λογισμῶν, καὶ τέτοιας λογῆς ἔπειτα νὰ πλησιάσῃ, καὶ νὰ συνομιλήσῃ μὲ τὸν νοητὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης, καὶ νὰ κοιτάξῃ εἰς τὰς ἀκτῖνας τὰς φωτοχυσίας τῶν λόγων, καὶ τῶν νοημάτων ὁποῦ πέμπονται ἐξ αὐτοῦ. Διότι ἐκείνων μόνον εἶναι ἴδιον νὰ κατανοοῦν τὰ βάθη τοῦ πνεύματος, ὁποῦ διὰ τὴν ἄκραν τους κάθαρσιν καταφωτίζονται ἀπὸ τὸ ἄπειρον φῶς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἔχουν τὴν διάνοιαν, καὶ τὴν ψυχήν τους ὅλην λαμπρὰν καὶ φωτεινήν. Τῶν

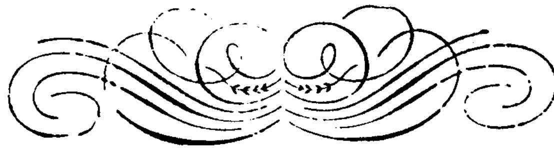
δὲ λοιπῶν, ὁποῦ δὲν ἔφθασαν εἰς αὐτὰ τὰ μέτρα, εἶναι ἴδιον, καὶ ὠφέλιμον καὶ ἁρμόδιον νὰ τύπτουν τὰ στήθη, καὶ νὰ ἐπικαλοῦνται τὸ θεῖον ἔλεος ἄνωθεν. Εἶναι χρεία λοιπὸν, ἐκεῖνος ὁποῦ δύναται νὰ διαβιβάζῃ μὲ πίστιν τοὺς λόγους τοῦ θείου τούτου Πατρὸς, καὶ νὰ ἐξερευνᾷ τὸ βάθος αὐτῶν, εἶναι χρεία λέγω, νὰ σοχάζεται καλὰ τὴν συνετὴν αὐτοῦ ἔκστασιν, καὶ θέωσιν, πῶς δηλαδὴ ὡσὰν ἄσαρκος, καὶ παντελῶς ἄϋλος, ἡρπάζετο ἀπὸ τὸ θεῖον Πνεῦμα εἰς οὐρανὸν, καὶ εἰς τὸν Θεὸν αὐτὸν, καὶ παραδόξως ἠξιώνετο νὰ βλέπῃ θείας ἀποκαλύψεις, καὶ πῶς ἔβλεπε τὰς ἐνεργείας τοῦ θείου φωτὸς, ὁποῦ ἐνεργοῦσαν θεοπρεπῶς μέσα εἰς τὸν ἑαυτόν του· καὶ ὡσὰν ὁποῦ ἦτον τετρωμένος ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, καὶ κατακυριευμένος ἀπὸ τὸν θεῖον ἔρωτα, διὰ τοῦτο καὶ μὲ διάφορα θεῖα ὀνόματα τὸν ἐκαλοῦσε, καὶ τὸν ὠνόμαζε, μιμούμενος κατὰ τοῦτο τὸν μέγαν Διονύσιον τὸν Ἀρεοπαγίτην, καὶ παρόμοια μὲ ἐκεῖνον ἁρπαζόμενος ἀπὸ τὴν γῆν, ὅτι καθὼς ἐκεῖνος, ἔτζι καὶ τοῦτος ὁ ὑψηλὸς εἰς τὸν νοῦν, καὶ θεῖος ἄνθρωπος ἐνεργούμενος ἀπὸ τὸ θεῖον φῶς, σύμφωνα μὲ αὐτὸν, μὲ πολλὰ, καὶ διάφορα ὀνόματα ὑμνολογοῦσε λαμπρῶς τὸν Θεὸν ἀπὸ ὅλα του τὰ κτίσματα, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι πάντων αἴτιος· ἤγουν τὸν ὑμνολογοῦσεν ὡς ἀγαθὸν, ὡς καλὸν, ὡς σοφὸν, ὡς ἀγαπητὸν, ὡς Θεὸν θεῶν, ὡς Κύριον κυρίων, ὡς Ἅγιον ἁγίων, ὡς αἰώνιον, ὡς ὄντα, ὡς αἰώνων αἴτιον, ὡς χορηγὸν ζωῆς, ὡς σοφίαν, ὡς νοῦν, ὡς λόγον, ὡς γνώστην, ὡς ὑπερέχοντα πάντας τοὺς θησαυροὺς ἁπάσης γνώσεως, ὡς δύναμιν, ὡς δυνάστην, ὡς βασιλέα τῶν βασιλευόντων, ὡς σωτηρίαν, ὡς δικαιοσύνην, ὡς ἁγιασμὸν, ὡς ἀπολύτρωσιν, καὶ ἁπλῶς, καὶ συντόμως εἰπεῖν ὠνόμαζεν αὐτὸν πάντα τὰ ὄντα, ὁ ὁποῖος εἶναι μηδὲν τῶν ὄντων· καθὼς καὶ ὁ θεῖος Διονύσιος βεβαιώνει τὸν τρόπον καὶ τὴν πρὸς Θεὸν ἔκστασιν τοῦ θείου τούτου Πατρὸς, λέγωντας ἔτζι ῥητῶς εἰς τὸ περὶ θείων ὀνομάτων βιβλίον του. Τῇ πάντων αἰτίᾳ, καὶ ὑπὲρ πάντων οὔσῃ, καὶ τὸ ἀνώνυμον ἐφαρμόσει, καὶ πάντα τὰ τῶν ὄντων ὀνόματα. Καὶ πάλιν παρακάτω. Πάντα ἁπλῶς, καὶ ἀπεριορίστως ἐν ἑαυτῇ τὰ ὄντα προείληφε, ταῖς παντελέσι τῆς μιᾶς αὐτῆς, καὶ παναιτίου προνοίας ἀγαθότητι. Καὶ ἐκ τῶν ὄντων ἁπάντων ἐναρμονίως ὑμνεῖται, καὶ ὀνομάζεται. Ὅτι ὁ θεῖος οὗτος Συμεὼν εἰς τὸ ἄκρον καθαρθεὶς τὴν ψυχὴν, καθὼς τὰ συγγράμματά του φωνάζουν μεγαλοφωνότερα ἀπὸ κάθε σάλπιγγα, ἠξιώθη νὰ βλέπῃ καὶ μεγάλας ἀποκαλύψεις, καὶ θεωρίας ἀπορρήτους. Καὶ ἤκουσεν ἄνωθεν θεῖα λόγια ξένα καὶ παράδοξα, καὶ καθόλου νὰ εἰπῶ, ἠξιώθη χάριτος ἀποστολικῆς, ὅλος πυρποληθεὶς ὑπὸ τοῦ θείου πυρὸς, ἤτοι ὑπὸ τοῦ θείου Πνεύματος. Διὰ τοῦτο καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ ἦτον παντάπασιν ἄγευστος ἀμέτοχος ἀπὸ τὰς ἐξωτερικὰς ἐπιστήμας, καὶ μαθήματα, ὅμως περισσότερον ἀπὸ κάθε ῥήτορα καὶ σοφὸν ἐπλούτισε τὴν εὐγλωττίαν, καὶ τὴν πλουσιότητα, καὶ πυκνότητα τῶν λέξεων τῶν ὀνομάτων, καὶ ἀνέβη εἰς τόσον ὕψος σοφίας, ὡσὰν ὁποῦ ἦτον ἐν ἀληθείᾳ σοφὸς εἰς τὰ θεῖα, καὶ θεολόγος δογματικώτατος. Καὶ δὲν εἶναι τίποτε παράξενον· ὅτι ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ, καθὼς λέγει ὁ Σολομὼν, διαπερνᾷ, καὶ εἰσέρχεται εἰς ὅλους εκεινους ὁποῦ εὑρίσκει καθαρότητα, καὶ αὐτὴ κατασκευάζει φίλους Θεοῦ, καὶ προφήτας τὰς ὁσίας ψυχάς. Ἐπειδὴ ἄλλο τίποτε δὲν ἀγαπᾷ ὁ Θεὸς, πάρεξ ἐκεῖνον μόνον ὁποῦ συγκατοικεῖ μὲ τὴν σοφίαν. Διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς μετὰ πολλῶν πόνων, καὶ δακρύων, καὶ μὲ πίστιν θερμὴν, ἐπαρακάλεσε τὸν χορηγὸν τῆς σοφίας, καὶ ἦλθεν εἰς αὐτὸν πνεῦμα σοφίας. Ὅθεν καὶ εἰς ὅλην του τὴν ζωὴν εἶχεν εἰς τὸν ἑαυτόν του ἀκοίμητον τὸ φῶς τῆς σοφίας, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἦλθον εἰς αὐτὸν καὶ ὅλα ὁμοῦ τὰ ἀγαθὰ τῆς αἰωνίου ζωῆς, καὶ ὁ ἀναρίθμητος πλοῦτος τῆς σοφίας καὶ γνώσεως. Ὅθεν καὶ ἀφ' οὗ χωρὶς δόλον ἔμαθε παρὰ Θεοῦ τὰ ἀπόκρυφα μυστήρια, καὶ νοήματα, καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἄλλους τὰ μεταδίδει πλουσιοπάροχα διὰ τῶν συγγραμμάτων του, εἰς πνευματικὴν εὐφροσύνην ὁμοῦ, καὶ ὠφέλειαν. Καὶ δὲν καταχρύπτει ὡς δοῦλος πονηρὸς τὸ τάλαντον ὁποῦ τοῦ ἐδόθη παρὰ Θεοῦ, ἀλλ' ὡς οἰκονόμος πιστὸς μὲ εὐγνωμοσύνην κοινολογεῖ καὶ εἰς ἄλλους τὸν πλοῦτον τῆς ἀκενώτου σοφίας τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ μὲ τὸ νὰ ἦτον ἡ ψυχή του γεμάτη ἀπὸ δικαιοσύνην, τὰ χείλη του ὡσὰν κατὰ ἀλήθειαν ἀνδρὸς δικαίου χείλη, ἤξευραν νὰ λέγουν ὑψηλὰ νοήματα, καὶ τὸ στόμα του ἀπέσταζε χάριτας, καὶ σοφίαν Θεοῦ ἀπόρρητον. Τοῦ ἔγινε δὲ τοῦτο ἀπὸ πολλὴν ταπείνωσιν, καὶ καθαριότητα. Ὅτι καθὼς λέγει ἡ παροιμία τοῦ Σολομῶντος, τὸ στόμα τῶν ταπεινῶν μελετήσει σοφίαν. Καὶ εἰς τὴν ἀγαθὴν καρδίαν ἡ σοφία εὑρίσκει ἀνάπαυσιν. Ὦντας λοι-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

πον καὶ οὗτος γεμάτος ἀπὸ ταπεινοφροσύνην, εἶχε πάντοτε εἰς τὴν μελέτην τῆς καρδίας του τὴν σοφίαν τοῦ Θεοῦ. Καὶ τὸ φῶς τοῦ Θεοῦ ἦτον πάντοτε ἡ ἀληθινή του ἀναπνοὴ, τὸ ὁποῖον ἔχωντας μέσα εἰς τὴν ψυχήν του ὡσὰν λύχνον, ἐκεῖνα ὁποῦ ἔβλεπαν οἱ νοεροί του ὀφθαλμοὶ, ἔλεγε, καὶ ἔγραφε σαφέστατα μὲ γνῶσιν. Ἐκεῖνα λέγει, ὁποῦ εἶδον οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ψυχῆς μου λέγω, καὶ λέγωντας ὑμνολογοῦσε τὸν Θεὸν ἀπὸ τὰ ὄντα, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι ὂν κοινὸν ὅλων τῶν ὄντων, ἀκολουθῶντας κατὰ πάντα τοὺς προτερινούς του θεολόγους. Οἱ ὁποῖοι καθὼς λέγει ὁ μέγας Διονύσιος, ἐλλαμφθέντες ὑπερφυῶς ἀπὸ τὴν μακαρίαν ἕνωσιν τοῦ Θεοῦ, ἔμαθαν ἐκεῖθεν νὰ ὑμνοῦν αὐτὸν κυριώτατα διὰ τῆς πάντων τῶν ὄντων ἀφαιρέσεως. Ὅτι τὸ θεῖον, λέγει, πάντων μὲν τῶν ὄντων ἐστὶν αἴτιον, αὐτὸ δὲ οὐδὲν, ὡσὰν ὁποῦ κατὰ τὴν οὐσίαν, εἶναι ἐξῃρημένον, καὶ ἀνώτερον ἀπὸ κάθε ἄλλην οὐσίαν. Τοῦτο καὶ ὁ θεῖος πατὴρ Συμεὼν ἰξεύρωντας, ὡσὰν σοφὸς θεολόγος ὁποῦ εἶναι, καὶ ὡς ἀνώνυμον καὶ ὑπὲρ φύσιν ἀνυμνεῖ τὴν θείαν φύσιν. Καὶ ὡς παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου αἰτίαν, καὶ ἀνωνύμως ὑπεριδρυμένην τῶν πάντων, θεολογεῖ. Καὶ ποτὲ μὲν ἐσύναζεν ἀπὸ τὰς θεολογίας ὅσα εἶναι τῆς παρούσης πραγματείας, καὶ μεταχειριζόμενος τὰ εἰρημένα ὡσὰν ἕνα κανόνα στάθμην ἀποβλέπωντας εἰς αὐτὰ, ἔκανε τὴν ἐξήγησιν τῶν θείων ὀνομάτων. Ποτὲ δὲ βλέπωντας μὲ τὴν θεοπτικήν του διάνοιαν τὰς θεοφανεῖς ἐμφάσεις, καὶ θεωρίας, παρέδιδε τὰ Ἅγια τοῖς ἁγίοις, ὡσὰν παρακαταθήκην, κατὰ τὴν παράδοσιν τοῦ θείου Παύλου. Καὶ τὰ θεῖα ἐκεῖνα θεάματα, ὁποῦ ἐκεῖνος ἱερῶς ἐθεώρησε, τὰ ἔδειξε μυστικῶς χωρὶς κἀνένα φθόνον χρεωστικῶς καὶ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους του, ὡς πρῶτος πρὸς δευτέρους, καὶ κατωτέρους, συμμέτρως δηλαδὴ κατὰ τὴν ἐδικήν τους ἱκανότητα. Καὶ κατ᾽ ἀξίαν ἐμετάδωσε τὰ ἱερὰ εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἐμέθεξαν ἐπιστημονικῶς καὶ ὁλοκλήρως ἀπὸ τὴν ἱερὰν τελείωσιν, ἐξαιρῶντάς τα ἀπὸ τοὺς γέλωτας, καὶ ἐμπαιγμοὺς ἐκείνων ὁποῦ εἶναι ἀμύητοι ἀφώτιστοι, ἢ καλλίτερα νὰ εἰπῶ αὐτοὺς ἐκείνους (ἂν εὑρίσκωνται τοιοῦτοι μερικοὶ) λυτρώνωντας ἀπὸ τὴν τοιαύτην θεομαχίαν, μὴ κοινολογῶντας αὐτὰ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐν ὅσῳ ἦτον ζωντανὸς, φυλάττωντας καὶ κατὰ τοῦτο τὴν παραγγελίαν ὁποῦ δίδει ὁ μέγας Διονύσιος εἰς τὸν ἀπόστολον Τιμόθεον, ὅτι νὰ μὴ δημοσιεύσῃ εἰς τοὺς ἀνάγνους τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων, ἤγουν τὰς θεολογίας ὁποῦ τοῦ ἔστειλεν, ἀλλὰ μόνον εἰς ἱεροὺς ἄνδρας ἱεροπρεπῶς νὰ τὰ μεταδίδῃ μὲ ἱερὰν ἔλλαμψιν, καθὼς παρέδωκαν οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι. Λοιπὸν καθὼς ὁ θεῖος οὗτος πατὴρ ἡμῶν Συμεὼν ἐν ὅσῳ ἦτον ζωντανὸς δὲν τὰ ἔδειχνεν εἰς ὅλους, τοιούτης λογῆς καὶ ἡμεῖς ὡς μαθηταὶ αὐτοῦ ὁποῦ ἐχρηματίσαμεν καὶ ἰξεύρομεν τὸ ὕψος, καὶ τὸ βάθος, καὶ τὸ πλάτος τῆς σοφίας του, μὲ τὸν παρόντα λόγον ξεχωρίζομεν αὐτὰ τὰ ἱερὰ αὐτοῦ θεάματα, ἀπὸ τοὺς πάντῃ χοντροὺς, καὶ ἀμυήτους ἀφωτίστους, καὶ θέλομεν νὰ μὴ κοινολογοῦνται εἰς τοὺς τοιούτους, ἀλλὰ μόνοι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἤνοιξαν τὰ ὦτα τῆς ψυχῆς τους μὲ ἱερὰν ἐπιμέλειαν τῆς ζωῆς τους, καὶ θείαν σύνεσιν· καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι ἅγιοι, καὶ μὲ ἔργα εὐαγγελικὰ, καὶ μὲ γνῶσιν θεϊκὴν, ἂς θαρροῦν νὰ διαβάζουν, καὶ νὰ μελετοῦν αὐτά· ὅτι καὶ ὁ θεῖος Παῦλος τοῦτο προστάζει εἰς τὴν πρὸς Τιμόθεον ἐπιστολὴν λέγωντας εἰς αὐτόν· «ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκα«νοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους διδάξαι». Λοιπὸν ὅσοι ἀπὸ πράξεις ἐναρέτους ἀνέβησαν εἰς θεωρίαν, καὶ ἔφθασαν εἰς βάθος θεολογικῶν ἐννοιῶν, ἂς δοθοῦν μὲ πίστιν εἰς τὴν ἔρευναν αὐτῶν, καὶ εἶμαι βέβαιος, πῶς θέλει τρυγήσουν ἐξ αὐτῶν πολλὴν τὴν ὠφέλειαν. Οἱ δὲ λοιποὶ, τῶν ὁποίων ὁ νοῦς εἶναι κατασκορπισμένος ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, εἰς πολλὰ καὶ διάφορα πράγματα, καὶ κατασκοτισμένος ἀπὸ τὸ σκότος τῆς ἀγνωσίας, καὶ δὲν ἰξεύρουν τί πρᾶγμα εἶναι ἡ πρᾶξις, καὶ θεωρία, καὶ ἡ ἀποκάλυψις τῶν θείων Μυστηρίων, οἱ τοιοῦτοι λέγω, ὡς ἀλλότριοι καὶ ξένοι ἂς στέκουν μακρὰν ἀπὸ τὴν τούτων ἀνάγνωσιν· διατὶ μὴ δυνάμενοι νὰ καταλάβουν λόγους ὑψηλοὺς, καὶ ἀποκαλύψεις, καὶ μὴν ἠμποροῦντες νὰ συκώσουν τὸν νοῦν τους εἰς κἀνένα νόημα ὑπερφυσικὸν, συνηθίζουν νὰ καταπατοῦν τὰ θεῖα, καὶ νὰ τὰ μιαίνουν. Ὅθεν τὰ Ἅγια, καὶ οἱ μαργαρῖται τοῦ λόγου, κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν ἀπόφασιν, δὲν πρέπει νὰ δίδωνται, οὐδὲ νὰ ῥίπτωνται εἰς τοὺς τοιούτους, ὁποῦ ζοῦν ὡσὰν σκύλλοι, καὶ χοῖροι· ἀλλ᾽ ὡσὰν φῶτα λαμπρὰ, καὶ τοῦ θείου πυρὸς γενήματα νὰ μεταδίδωνται μόνον εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἔφθασαν εἰς τὴν ἴσην ἁγιότητα, ἀπὸ τὴν ἄκραν τους ἄσκησιν, καὶ κάθαρσιν. Καὶ ταῦτα μὲν παραινοῦμεν ἡμεῖς περὶ τοῦ τρόπου μὲ τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ἀναγινώσκων-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ται τὰ ἱερὰ συγγράμματα τοῦ θείου τούτου Πατρός. Ἐπειδὴ δὲ ἡ κατὰ ἀλήθειαν θεία καὶ καθαρωτάτη ψυχὴ αὐτοῦ, ἀνέβη εἰς τόσον ὕψος θεωρίας, καὶ ἠξιώθη νὰ ἴδῃ τοιαύτας ἀποκαλύψεις, καὶ νὰ λάβῃ τοιαύτην χάριν ἀποστολικὴν, καὶ μὲ τὴν λαμπρότητα τῆς ἐμπύρου διανοίας του, ἔφθασεν εἰς αὐτὴν τὴν πρώτην τῶν πάντων ἀγαθότητα, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνάγονται ὅλαι αἱ ψυχαὶ τῶν δικαίων, καὶ ἔγινε μέτοχος πλουσίως τῶν ἐξ αὐτῆς θείων ἐλλάμψεων, καθὼς λαμπρῶς τὸ κηρύττουσι τὰ ποιήματά του, καὶ τὰ ἐρωτικὰ τῶν θείων ὕμνων ὁποῦ ἔγραψεν. Ἡ τοιαύτη λέγω ψυχὴ, πῶς δὲν εἶναι λοιπὸν ἁγία; ἡ ὁποία συνανεκράθη, καὶ ἔγινεν ἕνα μὲ τὸν φύσει ἅγιον Θεὸν, καὶ μὲ τοὺς παλαιοὺς ἁγίους, καθὼς ἑνώνεται τὸ φῶς μὲ τὸ φῶς, καὶ τὸ πῦρ μὲ τὸ πῦρ, καὶ μὲ τὸν ἥλιον ἡ ἀκτὶς, τὰ δεύτερα μὲ τὰ πρῶτα, καὶ οἱ τύποι καὶ εἰκόνες μὲ τὰς ἀληθείας καὶ τὰ πρωτότυπα; καὶ πῶς δὲν εἶναι ἀξία ἡ τοιαύτη ψυχὴ νὰ ὑμνῆται, καὶ νὰ ἐγκωμιάζεται ἀπὸ ὅλους, ὁποῦ ὑπερβαίνει καὶ αὐτὰ τὰ ἐγκώμια ὁμοῦ, καὶ πᾶσαν ἄλλην δόξαν ἀνθρωπίνην, καὶ ἐπίγειον; ἂς κρημνισθῇ ὁ φθόνος ὁποῦ πάντοτε μισεῖ κάθε καλὸν, καὶ ἂς ὑμνῆται, καὶ ἂς εὐφημίζεται Συμεὼν ὁ κάθε λογῆς ὕμνων, καὶ ἐγκωμίων ἄξιος καθὼς καὶ εἰς τὸν παρ' ἡμῶν ἐκδοθέντα λόγον ἐναντίον τῶν ἁγιοκατηγόρων, μὲ ἱερᾶς μαρτυρίας ἐδιδάξαμεν πλατύτερον. Διατὶ ἀνίσως αἱ ἀποκαλύψεις αὐταὶ, καὶ φωναὶ δὲν εἶναι Θεοῦ φωναὶ, οὔτε ἐκ ψυχῆς ἀποθεωθείσης, καὶ γενομένης ἔξω ἀπὸ κάθε κοσμικὴν αἴσθησιν, καὶ ἁπλῶς καὶ καθόλου εἰπεῖν, ἂν αὐτὰ δὲν εἶναι λόγια ψυχῆς ἁγίας, βεβαιότατα οὐδὲ κἀνένα ἄλλο ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινα, καὶ ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ γίνονται ἀπὸ ἡμᾶς μὲ κάθε προθυμίαν, καὶ ἐπιμέλειαν ἤθελεν εὑρεθῇ ἀρεστὸν κοντὰ εἰς τὸν Θεὸν, καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἐπαινετὸν, ἂν δὲν εἶναι ἔνδοξον καὶ λαμπρὸν ἀπὸ τὴν ἀνωτάτω σοφίαν καὶ γνῶσιν Θεοῦ. Λοιπὸν ἡμεῖς προτήτερα ἀπὸ τὰ συγγράμματα τοῦ θείου Πατρὸς προλέγομεν αὐτὰ, διὰ ἐκείνους ὁποῦ εἶναι κυριευμένοι ἀπὸ ἀπιστίαν, καὶ ἀγνωσίαν, καὶ φθόνον εἰς τὰ καλὰ, διὰ νὰ διαβάζουν ταῦτα ἐν πρώτοις, καὶ νὰ διορθώνωνται ἀπὸ τὸν φθόνον, καὶ τὴν βασκανίαν τους, καὶ τοιουτοτρόπως νὰ δοξάσουν, ὅσον δυνατὸν, τὸν ὅσιον Συμεὼν ὁποῦ ἐδόξασε τὸν Θεὸν μὲ πρᾶξιν, καὶ λόγον, καὶ θεωρίαν καὶ ἡγίασε μὲ τὰ ἰδικά του μέλη τὸ θεῖον ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα. Εἰ δὲ καὶ δὲν μᾶς ἀκούσουν νὰ ἀποβάλουν τὰ πάθη τους, νὰ ἀπέχουν νὰ λείπουν μακρὰν ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ ἀπὸ τὴν περίεργον ἔρευναν τῶν γεγραμμένων εἰς τὸ παρὸν βιβλίον, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι ἄγευστοι τῶν καλῶν, καὶ δὲν δύνανται παντελῶς νὰ καταλάβουν νὰ ἰδοῦν τὰ ὑψηλὰ θεάματα, διὰ τὴν παχύτητα τῆς καρδίας τους καὶ τῆς ψυχῆς τους.

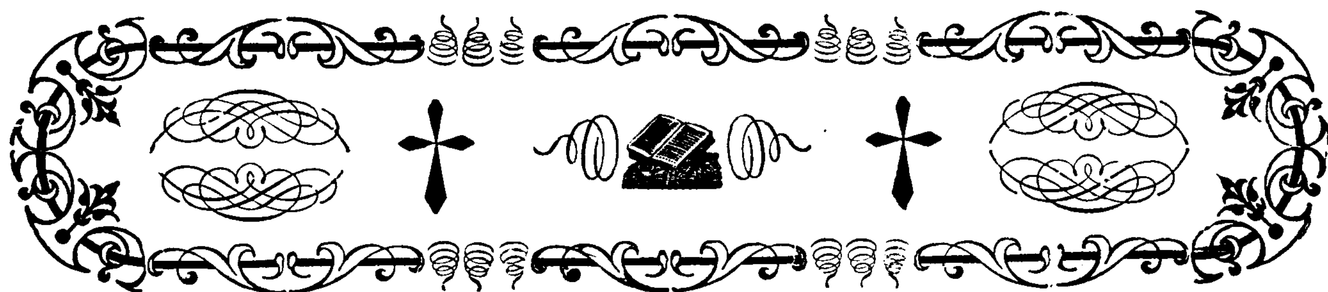

Τοῦ αὐτοῦ Νικήτα τοῦ Στηθάτου πρὸς τὸν θεῖον Συμεὼν, καὶ πρὸς τοὺς ἀναγινώσκοντας τὴν παροῦσαν Βίβλον. Ἐν ἄλλοις εὕρηται

ΝΙΚΗΤΑ ΤΟΥ ΘΕΟΦΙΛΕΣΤΑΤΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ ΤΗΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ.

Ὡς ἄλλον εἰδότες σε θεῖον Μωσέα,
Ἐξ οὐρανοῦ τε μᾶλλον, ἤπερ ἐξ ὄρους
Τὰς μυστικὰς λαβόντα πανσέπτους πλάκας,
Ἐκ χειρὸς αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ Δεσπότου,
Καὶ δόντα πᾶσι προξένους σωτηρίας,
Τὰς σωστικάς σου πανσόφους, Πάτερ, βίβλους.
Τιμῶμεν ὡς μάλιστά σε πρὸς ἀξίαν,
Ὡς μυσταγωγὸν ἐνθέων διδαγμάτων.
Καὶ πρᾶξιν αὐτὴν, καὶ θεωρίας βάθη,
Πολλοῖς ἐφικτὰ μηδαμῶς πεφυκότα,
Σαφῆ προθέντα τοῖς θέλουσιν εἰδέναι,
Καὶ μὴ φθόνῳ φεύγουσι τούτων τὴν θέαν.
Φλεχθεὶς καὶ αὐτὸς ἄνθρακι τρισηλίῳ,
Ψυχὴν, λόγον, νοῦν· καὶ καθαρθεὶς τὰς φρένας,
Φέγγεις ὁμοῦ τε, καὶ φλογίζεις τοῖς λόγοις.
Τοὺς πονηροὺς πυρπολεῖς τε, καὶ φλέγεις.
Χρηστοὺς δὲ φωτίζεις τε καὶ σώζεις ὅλως
Συγγράμμασι σοῖς ἀσμένως πειθηνίους.
Ὧν περ τὸ πλῆθος, κάλλος, ὕψος, καὶ βάθος,
Καὶ τὸ κραταιὸν ἰσχύος νοημάτων.
Διδαγμάτων τε ποικίλας διακρίσεις
Τίς ἐξιχνιάσειεν ; ἢ σιγῇ μόνῃ
Τούτοις τὸ σεπτὸν νοῦν ἔχων τις προσνέμοι.
Νικῶσι μήκη, καὶ κράτη τὰ τῶν λόγων.
Ταῦτα βδέλυγμα Πατρὶ τῷ σεβασμίῳ.
Πλὴν πίστεως ἔνδειγμα τῆς ἐμῆς μόνον.
Πυρός τι χρῆμα πᾶς νόμιζε λαμβάνειν
Ἐν χερσὶν, ὃς ἂν τήν δε τὴν Βίβλον δέχῃ.
Εἰ μὲν γὲ εἶ τέλειος, ἁγνὸς καρδίαν,
Τὴν πρᾶξιν ἤδη μυστικῇ θεωρίᾳ
Σοφῶς ὑπερβὰς, καὶ Θεῷ προσεγγίσας,
Καὶ τὰς ἐκεῖθεν ἀστραπὰς δεδεγμένος.
Ἄνοιξον αὐτὴν, καὶ μέτελθε γνησίως,
Δρέψῃ γὲ ὄντως ὠφέλειαν, οὐ βλάβην.
Εἰς γνῶσιν ἐλθὼν μᾶλλον ἐκπρεπεστέραν
Ἧς περ μετέσχες Πνεύματος κοινωνίας.
Ἐλλάμψεων θείων τε μέτρα, καὶ τρόπους
Σαφῶς μυηθεὶς, φωτὶ φῶς ἂν προσλάβοις.
Εἰ δ' οὐκ ἀνὴρ τέλειος ἀκμὴν τυγχάνεις.
Τοῦ πνεύματός σου φημὶ τὴν ἡλικίαν,
Οὔπωτε τὴν αἴσθησιν ἐκβὰς ἐνθέως
Τὴν ὑλικὴν παρῆλθες ἤδη δυάδα,
Καὶ ταῖς ἀΰλοις γνωστικαῖς θεωρίαις
Γνωσθεὶς ἐπέγνως ἐν Θεῷ Θεὸν βλέπων.
Γνῶναι θελήσῃς μηδαμῶς τὰ τῆς Βίβλου.
Μήπως θέλων φῶς, μᾶλλον εὑρήσεις φλόγα,
Ἀπιστία φλέξει τε τὴν σὴν καρδίαν.
Ἢ καὶ βλαβήσῃ τοῦ νοός σου τὰς κόρας,
Πρὸς πᾶν ὅπερ πρόεισιν ἐξ αὐτῆς φάος
Οὐκ εὐτονήσας ἀντιβλέψαι γνησίως.

ΛΟΓΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

ά. Ποία εἶναι ἡ παράβασις τοῦ Ἀδάμ;
β'. Καὶ πῶς ἀπὸ τὴν παράβασιν αὐτοῦ ἔγιναν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι φθαρτοὶ, καὶ θνητοί.
γ'. Καὶ πῶς ὁ ἐλεήμων, καὶ φιλάνθρωπος Θεὸς μὲ τὴν ἔνσαρκόν του οἰκονομίαν ἐλευθέρωσε τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀπὸ τὴν φθορὰν, καὶ ἀπὸ τὸν θάνατον.
δ' Καὶ ποῖον εἶναι τὸ μυστήριον τοῦ Σταυροῦ, καὶ τῆς τριημέρου ταφῆς τοῦ Κυρίου, τοῦ Θεοῦ, καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ὄντας ἀκόμι ὁ πρωτόπλαστος Ἀδὰμ μέσα εἰς τὸν παράδεισον, ἐξέπεσεν εἰς ὑπερηφάνιαν ἀπὸ τὴν συμβουλὴν τοῦ ὄφεως, καὶ ἐφαντάσθη νὰ γείνῃ Θεὸς, καθὼς τοῦ εἶπεν ὁ διάβολος, καὶ ἔφαγεν ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ξύλον, ὁποῦ τοῦ εἶπεν ὁ Θεὸς νὰ μὴ φάγῃ, καὶ διὰ τοῦτο παρεδόθη εἰς μεγάλας τιμωρίας, ἤγουν εἰς φθορὰν, καὶ εἰς θάνατον, διὰ νὰ ταπεινωθῇ ἡ ὑπερηφάνιά του. Ὅτι ὁπόταν ὁ Θεὸς καταδικάσῃ, δίδει καὶ ἀπόφασιν, καὶ ἡ ἀπόφασίς του γίνεται ἔργον καὶ τιμωρία, αἰώνιος, καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν καθόλου, νὰ χαλάσῃ ἐκείνη ἡ τιμωρία ὁποῦ γίνεται μὲ θείαν ἀπόφασιν. Στοχάσου λοιπόν· ἥμαρτεν ὁ Ἀδὰμ ἁμαρτίαν μεγάλην, διατὶ δὲν ἐπίστευσεν εἰς τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἐπίστευσεν εἰς τὰ λόγια τοῦ ὄφεως. Σὺ δὲ κάμε σύγκρισιν τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ ὄφεως, καὶ θέλει ἰδῆς πόσον μεγάλη ἦτον ἡ ἁμαρτία τοῦ σοφοῦ Ἀδὰμ, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὴν πολλήν του σοφίαν ἔδωκεν ὀνόματα εἰς ὅλα τὰ ζῶα. Ὅμως ἐπειδὴ ἐπίστευσεν ἐξ ὅλης του τῆς διανοίας τὸν ὄφιν, καὶ ὄχι τὸν Θεὸν, παρευθὺς ἡ θεία χάρις ὁποῦ ἦτον εἰς αὐτὸν ἀναπαυμένη, ἄρχισε νὰ ἀναχωρῇ ἀπὸ αὐτὸν, ὡσὰν ὁποῦ ἔγινεν ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν ἀπιστίαν ὁποῦ ἔδειξεν εἰς τὰ λόγιά του· διατὶ ἐνόμισεν ὁ Ἀδὰμ, ὅτι τὸν ἐφθόνησεν ὁ Θεὸς, καὶ δὲν ἤθελε νὰ γνωρίζῃ καὶ αὐτὸς τὸ καλὸν, καὶ τὸ πονηρὸν, καὶ διὰ τοῦτο τοῦ εἶπε νὰ μὴ φάγῃ ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ξύλον διὰ νὰ μὴ γένῃ καὶ αὐτὸς Θεὸς ὅμοιος μὲ ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν ἔπλασε. Καὶ ἔφαγε, καὶ παρευθὺς ἐγνώρισε τὴν γύμνωσίν του, καὶ ἀντὶ νὰ γένῃ Θεὸς ἔγινε φθαρτὸς, καὶ ὡς φθαρτὸς, καὶ θνητός.

β'. Καὶ ἰδοὺ ὁποῦ μένει διὰ πάντα ἡ ἀπόφασις τοῦ Θεοῦ, τιμωρία αἰώνιος. Καὶ εἶμεσθεν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι καὶ φθαρτοὶ, καὶ θνητοὶ, καὶ δὲν εἶναι χἀνένα πρᾶγμα ὁποῦ νὰ ἠμπορέσῃ νὰ χαλάσῃ αὐτὴν τὴν μεγάλην καὶ φοβερὰν ἀπόφασιν τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὅταν ·δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ χαλάσῃ αὐτὴ ἡ ἀπόφασις, τί ὄφελος εἶναι πλέον, ἢ ἀπὸ σοφίαν, ἢ ἀπὸ πλοῦτον, ἢ ἀπὸ δύναμιν, ἢ ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον; διὰ τοῦτο ἦλθεν ὁ Ὕψιστος Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, διὰ νὰ ταπεινωθῇ, ἀντὶ διὰ τὸν Ἀδὰμ, καὶ ἐταπείνωσε τὸν ἑαυτόν του, ἕως εἰς τὸν διὰ Σταυροῦ θάνατον. Ὁ δὲ λόγος τοῦ Σταυροῦ, καθὼς λέγει ἡ Γραφὴ, εἶναι τοιοῦτος. «Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου». Ὅτι ὁ Ἀδὰμ μὴν ἔχωντας χαμμίαν ἀνάγκην ἐπῆρεν ἀπὸ τὸν καρπὸν τοῦ ξύλου ἐκείνου, (ἀπὸ τὸν ὁποῖον, τοῦ εἶπεν ὁ Θεὸς νὰ μὴ φάγῃ, ὅτι ἐὰν φάγῃ, παρευθὺς θέλει ἀποθάνει) καὶ ἔφαγε, καὶ ἀπέθανεν. Ὅμως ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος ἔχει καὶ σῶμα καὶ ψυχὴν, διὰ τοῦτο καὶ οἱ θάνατοι εἶναι δύω, ὁ ἕνας τῆς ψυχῆς, καὶ ὁ ἄλλος τοῦ σώματος. Καὶ καθὼς ἡ ψυχὴ, καὶ τὸ σῶμα

εἶναι ἕνας ἄνθρωπος, τοιουτωτρόπως καὶ αἱ δύω ἀθανασίαι τῆς ψυχῆς, καὶ τοῦ σώματος ἦσαν εἰς ἕνα ἄνθρωπον, διὰ νὰ εἶναι ὁ ἄνθρωπος ἀθάνατος καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν, καὶ κατὰ τὸ σῶμα, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀδὰμ ὁπόταν ἔφαγεν, εὐθὺς ἀπέθανε κατὰ τὴν ψυχὴν, καὶ ὕστερον ἀπὸ ἐννεακοσίους τριάκοντα χρόνους ἀπέθανε καὶ κατὰ τὸ σῶμα. Ὅτι καθὼς ὁ θάνατος τοῦ κορμίου εἶναι ἡ ἀναχώρησις τῆς ψυχῆς, ἔτζι καὶ ὁ θάνατος τῆς ψυχῆς εἶναι, ἡ ἀναχώρησις τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου Πνεύματος τοῦ Θεοῦ ὁποῦ τὸν ἔπλασε, καὶ οὕτως ηὐδόκησε νὰ εἶναι, καὶ νὰ ζῇ ὁ ἄνθρωπος παρόμοια μὲ τοὺς Ἀγγέλους· διατὶ οἱ Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ, μὲ τὸ νὰ ἁγιάζωνται πάντοτε ἀπὸ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, μένουν ἀκίνητοι εἰς τὸ κακόν. Τὸ λοιπὸν ἀπὸ τὴν αἰτίαν αὐτὴν ἔγινεν ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος ὅ,τι λογῆς ἔγινε καὶ ὁ πατέρας τους ὁ Ἀδὰμ, ἤγουν θνητοὶ κατὰ τὴν ψυχὴν, καὶ κατὰ τὸ σῶμα. Καὶ κυρίως ἄνθρωπος καθὼς τὸν ἔπλασεν ὁ Θεὸς, μήτε εὑρίσκετο πλέον εἰς τὸν κόσμον, μήτε ἦτον δυνατὸν νὰ γένῃ τοιοῦτος, ὁ,τι λογῆς ἦτον ὁ Ἀδὰμ πρὸ τῆς παραβάσεως. Καὶ διὰ τοῦτο ἀνάγκη ἦτον νὰ γένῃ ἕνας ἄνθρωπος τοιοῦτος.

γ΄. Λοιπὸν θέλωντας ὁ Θεὸς νὰ ἔχῃ ἕνα ἄνθρωπον τοιοῦτον, ὅ,τι λογῆς ἔπλασε τὸν Ἀδὰμ ἐξ ἀρχῆς, ἔστειλεν εἰς τοὺς ὑστερινοὺς καιροὺς τὸν Υἱόν του τὸν μονογενῆ, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐσαρκώθη, καὶ ἔγινε τέλειος ἄνθρωπος, διὰ νὰ εἶναι κυρίως Θεὸς, καὶ Ἄνθρωπος, καὶ τότε πλέον νὰ ἔχῃ ἡ Θεότης ἕνα ἄνθρωπον ἄξιον διὰ λόγου της· καὶ τὸ πλέον θαυμαστὸν εἶναι, ὁποῦ μὲ τὴν πρόφασιν αὐτὴν, ἤγουν διὰ νὰ γένῃ ἕνας ἄνθρωπος ἄξιος διὰ τὸν Θεὸν, νὰ εὑρεθῇ ὁ ἄνθρωπος φύσει Θεὸς, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος. «Εἷς Θεὸς, εἷς ἄνθρωπος Ἰησοῦς Χριστός». Καὶ ἰδοὺ ὁποῦ ἄλλος ἄνθρωπος τοιοῦτος, οὔτε ἔγινεν, οὔτε εἶναι, οὔτε θέλει γένῃ πλέον. Μὰ διὰ ποίαν αἰτίαν ἔγινε τοιοῦτος ὁ Χριστός; διὰ νὰ φυλάξῃ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, καὶ τὰς ἐντολάς του, καὶ διὰ νὰ πολεμήσῃ, καὶ νὰ νικήσῃ καὶ αὐτὸν τὸν διάβολον. Ὅτι ἀνίσως ὁ Χριστὸς εἶναι ἐκεῖνος ὁ ἴδιος Θεὸς, ὁποῦ ἔδωκε τὰς ἐντολὰς, καὶ τὸν νόμον, πῶς ἦτον δυνατὸν νὰ μὴ φυλάξῃ τὸν νόμον ὁποῦ ἔδωκε, καὶ τὰς ἐντολάς του; καὶ ἀνίσως εἶναι Θεὸς, καθὼς καὶ εἶναι, πῶς ἦτον δυνατὸν νὰ ἀπατηθῇ καὶ νὰ δελεασθῇ τελείως ἀπὸ καμμίαν μηχανὴν τοῦ διαβόλου; καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ ὁ διάβολος ὡσὰν τυφλὸς, καὶ μωρὸς τὸν ἐπολέμησεν· ἀλλὰ διὰ νὰ γένῃ ἕνα φοβερὸν, καὶ μέγα μυστήριον, ἤγουν διὰ νὰ τιμωρηθῇ ὁ Χριστὸς ὁποῦ δὲν ἔπταισε, καὶ νὰ συγχωρηθῇ ὁ Ἀδὰμ ὁποῦ ἔπταισε, διὰ τοῦτο καὶ ἀντὶ τοῦ ξύλου τῆς γνώσεως, ἦτον ὁ Σταυρός. Ἀντὶ διὰ τὸ περιπάτημα τῶν ποδῶν τῶν πρωτοπλάστων, ὁποῦ ἐπῆγαν εἰς τὸ ἀπηγορευμένον ἐκεῖνο ξύλον, καὶ ἀντὶ διὰ τὸ ἅπλωμα τῶν χειρῶν ἐκείνων ὁποῦ ἅπλωσαν, καὶ ἐπῆραν τὸν καρπὸν τοῦ ξύλου, ἐκαρφώθησαν τὰ ἄχραντα πόδια, καὶ χέρια τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν Σταυρόν. Ἀντὶ διὰ τὴν γεῦσιν τοῦ καρποῦ, ἦτον ἡ γεῦσις τῆς χολῆς καὶ τοῦ ὄξους. Καὶ ἀντὶ διὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀδὰμ, ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ. Ἔπειτα τί ἔγινεν; ἐκείτετο εἰς τὸν τάφον ἡμέρας τρεῖς, διὰ τὸ Μυστήριον τῆς Ἁγίας Τριάδος. Διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι ἀνίσως ἐγὼ μοναχὰ ὁ Υἱὸς ἐσαρκώθηκα καὶ ἔπαθα, πλὴν ἡ οἰκονομία αὐτὴ εἶναι τῆς Ἁγίας Τριάδος (1) ἀμὴ ποῖον ἦτον τὸ ἀποτέλεσμα; τὸ ἕνα πρόσωπον τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἤγουν ὁ Υἱὸς, καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ ὁποῦ ἐσαρκώθη, ἐπροσφέρθη θυσία κατὰ τὴν σάρκα εἰς τὴν Θεότητα τοῦ Πατρὸς, καὶ αὐτοῦ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διὰ νὰ συμπαθηθῇ ἡ πρώτη παράβασις τοῦ Ἀδὰμ, διὰ αὐτὸ τὸ μέγα, καὶ φρικτὸν ἔργον, ἤγουν διὰ αὐτὴν τὴν θυσίαν τοῦ Χριστοῦ, ὡς ἀπαραίτητον, καὶ δι᾽αὐτοῦ νὰ γένῃ πάλιν ἄλλη γέννησις, καὶ ἀνάπλασις τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸ ἅγιον Βάπτισμα, καὶ νὰ μᾶς καθαρίσῃ πρῶτον διὰ μέσου τοῦ ὕδατος τῆς κολυμβήθρας, συγκεράσας τὸ ὕδωρ μὲ πνεῦμα Ἅγιον. Καὶ ἀπὸ τότε πλέον βαπτίζονται οἱ ἄνθρωποι μέσα εἰς τὸ νερὸν, καὶ καταδύονται, καὶ ἀναδύονται τρεῖς φοραῖς, εἰς τύπον τῆς τριημέρου ταφῆς τοῦ Κυρίου, καὶ ἀφ᾽οὗ ἀποθάνουν (2) εἰς

(1) Εὐδοκίᾳ δηλ. τοῦ Πατρὸς, καὶ συνεργίᾳ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

(2) Ὁ θεῖος Πατὴρ λέγει διὰ τοὺς βαπτιζομένους, ὅτι γίνονται ὡσὰν νεκροὶ, ἤγουν ἀκίνητοι καὶ ἀνενέργητοι εἰς κάθε ἁμαρτίαν καὶ ὄχι πῶς ἀποθαίνουν τῇ ἀληθείᾳ· διότι τὸ νερὸν τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος γίνεται καὶ τάφος ὁμοῦ, καὶ μήτηρ· καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐμβαίνουν μέσα εἰς τὸ νερὸν ἐκεῖνο. ὁποῦ εἶναι μαζὶ μὲ Πνεῦμα Ἅγιον, θάπτονται μέσα εἰς αὐτὸ, ὡσὰν ὁποῦ ἔγιναν νεκροὶ καὶ ἀκίνητοι εἰς ὅλα τὰ ἔργα τὰ σατανικὰ, τὰ ὁποῖα ἀρνήθηκαν καὶ ἀπεστράφηκαν κατὰ τὴν ὁμολογίαν τους· καὶ εὐγαίνοντες ἀπὸ τὸ νερὸν ἀνασταίνονται ὡσὰν ἀπὸ τὸν τάφον, καὶ λαμβάνουν τὴν ψυχὴν τῆς ψυχῆς τους, δηλαδὴ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ζωογονοῦνται εἰς τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου, καὶ καρποφοροῦν τοὺς καρποὺς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ γεννῶνται ἀπὸ τὴν Ἱερὰν Κολυμβήθραν, ὡσὰν ἀπὸ μητέρα, καὶ γίνονται καινὴ κτίσις, καὶ νέος ἄνθρωπος.

ὅλον τὸν πονηρὸν τοῦτον κόσμον, εἰς τὴν τρί. την ἀνάδυσιν εὑρίσκονται πλέον ζωντανοὶ, ὡσὰν ἀναστημένοι ἐκ νεκρῶν, ἤγουν ζωογονοῦνται, καὶ λαμβάνουν πάλιν αἱ ψυχαὶ αὐτῶν τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καθὼς τὴν εἶχε καὶ ὁ Ἀδὰμ πρὸ τῆς παραβάσεως. Ἔπειτα χρίονται μὲ τὸ ἅγιον Μύρον, καὶ διὰ μέσου αὐτοῦ χρίονται τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ εὐωδιάζουν ὑπερουσίως, καὶ ὡσὰν ὁποῦ ἔγιναν πλέον ἄξιοι διὰ νὰ γένουν κοινωνοὶ Θεοῦ, τρώγουν τὴν σάρκα του καὶ πίνουν τὸ αἷμά του. Καὶ διὰ μέσου τῶν ἁγιασμάτων τοῦ Ἄρτου καὶ τοῦ Οἴνου γίνονται σύσσαρκοι, καὶ σύναιμοι μὲ τὸν σαρκωθέντα, καὶ θυσιασθέντα Θεόν. Καὶ ὡς θεοὶ κατὰ χάριν, δὲν εἶναι δυνατὸν πλέον νὰ κυριευθοῦν καὶ νὰ καταδυναστευθοῦν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Καὶ ἐπειδὴ ὁ Ἀδὰμ ἔλαβε κατάραν, καὶ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ὁποῦ ἐκατάγοντο ἀπὸ αὐτὸν, ἔκαμναν ὅλας τὰς ἁμαρτίας, καὶ ἡ ἀπόφασις τοῦ Θεοῦ δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ χαλάσῃ· διὰ τοῦτο ἔγινεν ὁ Χριστὸς κατάρα, μὲ τὸ νὰ ἐκρεμάσθη εἰς τὸ ξύλον τοῦ Σταυροῦ, διὰ νὰ προσφέρῃ τὸν ἑαυτόν του θυσίαν εἰς τὸν Πατέρα του, ὡς Υἱός, καθὼς εἴπαμεν, καὶ νὰ χαλάσῃ ἡ ἀπόφασις τοῦ Θεοῦ, διὰ τὸ ὑπερβολικὸν ἀξίωμα τῆς θυσίας Ὅτι τί ἄλλο εἶναι μεγαλήτερον ἀπὸ τὸν Θεόν; διατὶ καθὼς εἰς ὅλην αὐτὴν τὴν ὁρωμένην κτίσιν, δὲν εἶναι κἀνένα ἄλλο μεγαλήτερον ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, ἐπειδὴ διὰ τὸν ἄνθρωπον ἔγινεν ὅλη ἡ ὁρατὴ κτίσις, τοιουτωτρόπως δὲν εἶναι κἀνένα ἄλλο μεγαλήτερον, οὔτε αὐτὴ ὅλη μαζὴ ἡ ὁρατὴ, καὶ ἀόρατος κτίσις ἀπὸ τὸν Θεὸν ὁποῦ τὸν ἔκαμνε. Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ὁποῦ εἶναι ἀσυγκρίτως μεγαλήτερος ἀπὸ ὅλα τὰ ὁρατὰ καὶ ἀόρατα, προσέλαβε τὴν φύσιν τῶν ἀνθρώπων ὁποῦ εἶναι μεγαλητέρα ἀπὸ ὅλην τὴν ὁρωμένην κτίσιν, καὶ τὴν ἐπρόσφερε θυσίαν εἰς τὸν Θεὸν, καὶ Πατέρα του. Τὴν ὁποίαν εὐλαβηθεὶς διὰ νὰ εἰπῶ τοιουτοτρόπως, καὶ τιμήσας ὁ Πατὴρ, καὶ μὴ δυνάμενος νὰ τὴν παραιτήσῃ εἰς τὸν θάνατον, ἐχάλασε τὴν ἀπόφασίν του, καὶ ἀνέστησεν ἀπὸ τοὺς νεκροὺς πρῶτα καὶ ἀρχὴ αὐτὸν, ὁποῦ ἔδωκε τὸν ἑαυτόν του θυσίαν, καὶ ἐξαγορὰν, καὶ ἀντάλλαγμα τῶν ὁμογενῶν του ἀνθρώπων· καὶ ὕσερα εἰς τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῆς συντελείας τούτου τοῦ κόσμου, θέλει ἀνασήσει καὶ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Ὅμως τὰς ψυχὰς ἐκείνων ὁποῦ πισεύουν εἰς τὸ Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, εἰς τὴν μεγάλην, καὶ φοβερὰν θυσίαν, τὰς ἀνασταίνει ὁ Θεὸς εἰς τὴν παροῦσαν ζωήν. Καὶ σημεῖον τῆς ἀναστάσεως εἶναι, ὅτι εἰς κάθε ψυχὴν χριστιανοῦ δίδει τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὡσὰν μίαν ἄλλην ψυχήν. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ τοιαύτη ψυχὴ τοῦ χριστιανοῦ λέγεται πιστὴ, διατὶ ἐμπιστεύθη, καὶ ἔλαβε τὸ ἅγιον Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ αἰώνιος ζωὴ, ὡσὰν ὁποῦ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἶναι Θεὸς αἰώνιος, ὁποῦ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ αἰωνίου Θεοῦ καὶ Πατρός.

δʹ. Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ Σταυρὸς ἔγινεν ὡσὰν θυσιαστήριον αὐτῆς τῆς φρικτῆς θυσίας, ὅτε διὰ μέσου τοῦ Σταυροῦ ἀπέθανεν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ διὰ τὸν ξεπεσμὸν τῶν ἀνθρώπων, διὰ τοῦτο ὁ Σταυρὸς καὶ τιμᾶται, καὶ προσκυνεῖται καὶ τυπώνεται, ὡσὰν σημεῖον τῆς καθολικῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων. Διὰ νὰ ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ τὴν κατάραν τοῦ Ἀδὰμ ὅσοι προσκυνοῦν τὸ ξύλον τοῦ Σταυροῦ, καὶ νὰ λαμβάνουν εὐλογίαν καὶ χάριν Θεοῦ, εἰς τὸ νὰ κάμνουν κάθε ἀρετήν. Διὰ τοῦτο οἱ χριστιανοὶ ἔχουν τὸν Σταυρὸν καύχημα, καὶ δόξαν, καὶ δύναμιν. Ὅτι ὅλη μας ἡ δύναμις εἶναι μὲ τὴν δύναμιν τοῦ σταυρωθέντος Χριστοῦ· καὶ ὅλη μας ἡ ἁμαρτία νεκρώνεται, μὲ τὴν νέκρωσιν τοῦ Χριστοῦ, ὁποῦ ἀπέθανεν ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρόν. Καὶ ὅλη ἡ ὕψωσις, καὶ δόξα μας εἶναι μὲ τὴν ταπείνωσιν τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἐταπεινώθη τόσον πολλὰ, ὁποῦ ἐκαταδέχθη νὰ ἀποθάνῃ, καὶ μαζῆ μὲ κακούργους καὶ λῃστάς. Ὅτι τί ἄλλο εἶναι ὑψηλότερον, ἀπὸ τὸ νὰ γένῃ κάθε χριστιανὸς Θεὸς κατὰ χάριν; Διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν οἱ χριστιανοὶ, ὁποῦ πιστεύουν εἰς τὸν Χριστὸν, σημειώνουν τὸν ἑαυτόν τους μὲ τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ, ὄχι ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε, καὶ μὲ καταφρόνησιν, ἀλλὰ μὲ κάθε προσοχὴν, καὶ σύνεσιν, καὶ φόβον, καὶ τρόμον, καὶ μὲ κάθε εὐλάβειαν. Ὅτι ὁ τύπος τοῦ Σταυροῦ φανερώνει τὴν καταλλαγὴν, καὶ φιλίαν ὁποῦ κάμνει κάθε ἄνθρωπος μὲ τὸν Θεόν. Ὅθεν καὶ οἱ δαίμονες φοβοῦνται τὸν τύπον τοῦ Σταυροῦ, καὶ δὲν ὑποφέρουν νὰ βλέπουν τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ νὰ εἶναι τυπωμένον οὐδὲ εἰς τὸν ἀέρα· ἀλλὰ φεύγουν παρευθὺς, ἐπειδὴ ἠξεύρουν, πῶς ὁ Σταυρὸς εἶναι τὸ σημεῖον τῆς φιλίας τῶν ἀνθρώπων μὲ τὸν Θεόν· καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι ἀποστάται, καὶ ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ, καὶ εὑρίσκονται μακρὰν ἀπὸ τὸ θεῖόν του πρόσωπον, δὲν ἔχουν πλέον χώραν νὰ πλησιάζουν

εἰς ἐκείνους, ὁποῦ ἐφιλιώθησαν μὲ τὸν Θεὸν, καὶ ἑνώθησαν μὲ αὐτὸν, οὐδὲ ἠμποροῦν νὰ τοὺς πειράζουν πλέον. Εἰ δὲ καὶ φαίνονται πῶς πειράζουν μερικοὺς χριστιανοὺς, ἂς ἰξεύρῃ κάθε ἕνας, ὅτι πολεμοῦν ἐκείνους, ὁποῦ δὲν ἐγνώρισαν καθὼς πρέπει, τὸ ὑψηλὸν μυστήριον τοῦ Σταυροῦ. Ἀμὴ ὅσοι ἐκατάλαβαν τὸ μυστύριον, καὶ ἐγνώρισαν ἐμπράκτως μὲ δοκιμὴν τὸ κράτος, καὶ τὴν δύναμιν ὁποῦ ἔχει ὁ Σταυρὸς κατὰ τῶν δαιμόνων. Καὶ ὅτι ὁ Σταυρὸς δίδει εἰς τὴν ψυχὴν κάθε ἰσχὺν, κάθε δύναμιν, καὶ σύνεσιν, καὶ σοφίαν ἔνθεον, αὐτοὶ φωνάζουν μὲ χαρὰν μεγάλην οὕτως. «Ἐμοὶ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι, εἰ μὴ ἐν »τῷ Σταυρῷ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, »δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται, κἀγὼ τῷ κό»σμῳ». Τὸ λοιπὸν ἐπειδὴ τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ μέγα, καὶ φοβερὸν, διὰ τοῦτο ἔχει χρέος κάθε Χριστιανὸς νὰ τὸ κάμνῃ μὲ φόβον καὶ τρόμον, καὶ μὲ κάθε εὐλάβειαν, καὶ προσοχὴν, ὄχι ἁπλῶς, καὶ ὡς ἔτυχε, καὶ ἀπὸ συνήθειαν μόνον, καὶ μὲ καταφρόνησιν. Ὅτι κατὰ τὴν εὐλάβειαν ὁποῦ ἔχει κάθε ἕνας εἰς τὸν Σταυρὸν, τοιούτης λογῆς λαμβάνει καὶ τὴν δύναμιν, καὶ βοήθειαν ἀπὸ τὸν Θεόν· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

α'. Ὅτι ἡ φύσις τῶν ἀνθρώπων διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ ἔρχεται πάλιν εἰς τὸ εὖ εἶναι, ἤγουν εἰς ἐκείνην τὴν καλὴν, καὶ θείαν κατάστασιν ὁποῦ εἶχε, πρὶν τῆς παραβάσεως τοῦ Ἀδάμ.

β'. Καὶ περὶ φυσικοῦ νόμου, καὶ γραπτοῦ, καὶ πνευματικοῦ.

γ'. Καὶ ποῖος εἶναι ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον ἠμπορεῖ τις ἂς νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ εὖ εἶναι.

δ'. Καὶ μὲ ποῖα ἔργα δυνάμεθα νὰ ἐμβοῦμεν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

α'. Ἐπειδὴ ἡ φύσις τῶν ἀνθρώπων ἔχασε τὸ εὖ εἶναι, διὰ τὴν παράβασιν τοῦ Ἀδὰμ, ἀναγκαῖον εἶναι νὰ μάθωμεν τί λογῆς ἦτον πρὸ τοῦ νὰ χάσῃ, καὶ τί ἦτον τὸ εὖ εἶναι, ἤγουν ἡ καλὴ, καὶ θεία κατάστασις, ὁποῦ εἶχεν ὁ ἄνθρωπος πρὶν τῆς παραβάσεως. Ὅτι λέγουν οἱ Θεοφόροι Πατέρες μας, πῶς ὁ Θεὸς ἔγινεν ἄνθρωπος, διὰ νὰ φέρῃ πάλιν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν εἰς τὸ εὖ εἶναι διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεώς του. Ὅθεν πρέπει νὰ μάθωμεν, καὶ τὸν τρόπον, καὶ τὴν δύναμιν, μὲ τὴν ὁποίαν ἔρχεται ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸ εὖ εἶναι διὰ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Θεὸς εἰς τὴν ἀρχὴν ὁποῦ ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον, τὸν ἔκαμνεν ἅγιον, ἀπαθῆ, καὶ ἀναμάρτητον, κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν αὐτοῦ, ὁποῦ εἰκόνιζε καὶ ὡμοίαζε τρόπον τινὰ τὸν Θεὸν ὁποῦ τὸν ἔπλασεν. Ὅτι ὁ ἅγιος καὶ ἀναμάρτητος, καὶ ἀπαθὴς Θεὸς, ἅγια, καὶ ἀπαθῆ, καὶ ἀναμάρτητα κτίσματα κτίζει. Μὰ ἐπειδὴ τὸ ἄτρεπτον, καὶ ἀναλλοίωτον εἶναι ἴδιον μόνης τῆς ἀνάρχου, καὶ ἀκτίστου Θεότητος, διὰ τοῦτο καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐκτίσθη τρεπτὸς, καὶ ἀλλοιωτὸς, ὅμως εἶχε τὸν τρόπον, καὶ ἠμποροῦσε μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ, νὰ μὴ τρέπεται, μηδὲ νὰ ἀλλοιώνεται. Λοιπὸν ὡσὰν ἅγιος ὁποῦ ἦτον, δὲν ἐχρειάζετο κανένα νόμον, ἐπειδὴ εἰς τὸν δίκαιον δὲν χρειάζεται νόμος. Ὅτι τί χρειάζεται ὁ νόμος εἰς τὸν ἅγιον, καὶ ἀπαθῆ, καὶ καθαρόν; ὁ νόμος λέγει νὰ κάμνῃ τινὰς τὸ καλὸν, καὶ νὰ μὴ κάμνῃ τὸ κακόν. Ὁ δὲ Θεὸς εἶδεν ὅλα του τὰ ποιήματα, (λέγει ἡ Γραφὴ) καὶ ἰδοὺ καλὰ λίαν. Τὸ λοιπὸν ἐπειδὴ ἦσαν καλὰ λίαν, τίς ἡ χρεία νὰ μάθῃ ὁ ἄνθρωπος ποῖον ἦτον καλὸν, καὶ ποῖον οὐ καλόν; Διατὶ δὲν ἦτον κανένα πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον δὲν ἦτον λίαν καλὸν, διὰ τοῦτο καὶ δὲν ἐχρειάζετο νόμον ὁ θεῖος ἐκεῖνος ἄνθρωπος.

β'. Ὅμως ἐπειδὴ ἦτον εἰς τὴν ἐξουσίαν του νὰ

ἀπολαμβάνῃ κάθε ξύλον τοῦ παραδείσου, ἀκόμι καὶ αὐτὸ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, διὰ τοῦτο τοῦ ἐδόθη ἐντολὴ νὰ μὴ φάγῃ ἀπὸ ἕνα μόνον ξύλον, διὰ νὰ γνωρίσῃ, πῶς εἶναι τρεπτὸς, καὶ ἀλλοιωτὸς, καὶ νὰ συστέλλεται, καὶ νὰ μένῃ εἰς ἐκείνην τὴν καλὴν, καὶ θείαν κατάστασιν. Ὅτι μὲ ἐκεῖνο ὁποῦ εἶπεν εἰς αὐτὸν ὁ Θεὸς, ὅτι ἐὰν φάγῃ, ἔχει νὰ ἀποθάνῃ, τὸν ἔκανε νὰ γνωρίσῃ, πῶς εἶναι τρεπτὸς καὶ ἀλλοιωτός. Τότε λοιπὸν ποῦ ἐχρειάζετο νόμος ἢ φυσικὸς, ἢ γραπτὸς, ἢ πνευματικός; ὅμως ἀφ' οὗ ἔφαγεν ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ἐμποδισμένον ξύλον, καὶ ἀπέθανε θάνατον πικρὸν, ἤγουν ἐχωρίσθη ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ ἐτράπη εἰς φθορὰν (1) τότε διὰ νὰ μὴ ξεπέσῃ τελείως ἀπὸ τὸ καλὸν, ἐπειδὴ ἐπροχώρησεν εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος ἡ κακία, καὶ τὸ ἐτυραννοῦσε δυναστικῶς, διὰ τὴν ἀσθένειαν, καὶ συμφορὰν ὁποῦ τοῦ ἠκολούθησεν ἀπὸ τὴν φθορὰν, τοῦ ἐδόθη νόμος διὰ νὰ τοῦ δείχνῃ ποῖον εἶναι τὸ καλὸν, καὶ ποῖον τὸ κακόν. Διατὶ ὁ ἄνθρωπος ἔγινε τυφλὸς, ὡσὰν νὰ εἰπῇ τινὰς, καὶ παράφρων, ἔξω φρενῶν, καὶ ἀσύνετος, καθὼς εἶναι γεγραμμένον εἰς τοὺς ψαλμούς. «Ἀποκάλυψον »τοὺς ψαλμούς μου, καὶ κατανοήσω τὰ θαυμά»σια ἐκ τοῦ νόμου σου. Καὶ συνέτισόν με καὶ »μαθήσομαι τὰς ἐντολάς σου». Βλέπεις εἰς ποίαν ἐλεεινὴν κατάστασιν ἐκατήντησεν ὁ ἄνθρωπος, καὶ διὰ τοῦτο ἐχρειάσθη καὶ γραπτὸν νόμον; διατὶ ἀφ' οὗ ἐξέπεσε, δὲν ἐδύνετο νὰ βλέπῃ οὐδὲ αὐτὸν τὸν κόσμον, ἐὰν δὲν ἐφωτίζετο πρότερον ἄνωθεν ἀπὸ τὸν Θεόν. Ὕστερον, δὲ, ἀφ' οὗ ἦλθεν ὁ Χριστὸς, καὶ ἔκαμε τόσην ἀκριβῆ ἕνωσιν τῆς θεότητος, καὶ ἀνθρωπότητος, ὥστε ὁποῦ τὰ δύω ταῦτα, καὶ ἄκρως ἐναντία, ἤγουν ἡ θεότης, καὶ ἡ ἀνθρωπότης νὰ εἶναι ἕνα, ἀγκαλὰ καὶ μένουν ἀσύγχυτα, καὶ ἄφυρτα· ἀπὸ τότε πλέον ὁ ἄνθρωπος ἔγινεν ὡσὰν φῶς μὲ τὸ νὰ ἑνώθῃ μὲ ἐκεῖνο τὸ λαμπρότατον, καὶ πρῶτον, καὶ ἀνέσπερον φῶς τοῦ Θεοῦ, καὶ δὲν χρειάζεται πλέον κἀνένα νόμον γραπτὸν, διατὶ ἡ θεία χάρις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁποῦ εἶναι μαζὶ μὲ αὐτὸν καρποφορεῖ τὸ εὖ εἶναι, ἤγουν ἀγάπην, χαρὰν, εἰρήνην, μακροθυμίαν, χρηστότητα, ἀγαθωσύνην, πίστιν, πραότητα καὶ ἐγκράτειαν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἀφ' οὗ εἶπε τὸν καρπὸν τοῦτον τοῦ ἁγίου Πνεύματος, εἰς τὸ τέλος λέγει. «Κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστι νόμος, ὅτι εἰς τὸν »δίκαιον νόμος δὲν χρειάζεται». Λοιπὸν ὅποιος δὲν ἔχει ἀκόμι αὐτοὺς τοὺς καρποὺς τοῦ ἁγίου Πνεύματος, αὐτὸς δὲν εἶναι τοῦ Χριστοῦ. Ὅτι λέγει ὁ Ἀπόστολος. «Εἰδέ τις πνεῦμα Χριστοῦ »οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστι Χριστοῦ». Καὶ πρέπει νὰ ἀγωνισθῇ, καὶ νὰ ἐπιμεληθῇ ὁ τοιοῦτος νὰ γένῃ τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ μὴ πιστεύῃ ματαίως εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ τότε ὁ Χριστὸς δὲν θέλει τὸν ὠφελήσει τίποτε. Καὶ ὅλη του ἡ ἐπιμέλεια καὶ ὁ ἀγῶνας πρέπει νὰ εἶναι διὰ νὰ ἀποκτήσῃ πνεῦμα Χριστοῦ, καὶ ἔτζι νὰ καρποφορήσῃ τοὺς καρποὺς τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὅτι τοῦτο εἶναι ὁ πνευματικὸς νόμος, καὶ τὸ εὖ εἶναι.

γ'. Εἰδὲ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἔρχεται πάλιν εἰς τὸ εὖ εἶναι, καθὼς ἦτον καὶ πρότερον, διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Χριστοῦ, καὶ δὲν εἶναι κἀνένας ἄλλος τρόπος, οὔτε καμμία ἄλλη δύναμις, ἢ σοφία, ἢ κόπος, ἢ μόχθος, εἰς τὸ νὰ ἔλθῃ, πάλιν ἡ ἀνθρωπίνη φύσις πρὸς τὸ εὖ εἶναι, καὶ νὰ γένῃ καθὼς ἐξ ἀρχῆς ἐδημιουργήθη, ἀλλὰ εὑρίσκεται εἰς μόνον τὸ χέρι τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ τοῦ ἔδωκε τὸ εἶναι, τὸ νὰ τοῦ χαρίσῃ καὶ τὸ εὖ εἶναι, καὶ μὲ ἄλλον τρόπον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γένῃ· τίς ἡ χρεία λοιπὸν νὰ κοπιάζῃ τινὰς ματαίως, καὶ νὰ ἀγωνίζεται μὲ ὅλους τοὺς ἄλλους ἀγῶνας, ἢ πολλῶν ἀναγνωσμάτων, ἢ πολλῶν κακοπαθειῶν, καὶ παιδεύσεων πείνας, καὶ δίψας, καὶ ἀγρυπνίας; Καὶ ἀνίσως αἱ τοιαῦται, καὶ τοσαῦται κακοπάθειαι γίνονται ὡς μάταιαι, καὶ ἀνωφελεῖς εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ δὲν ἔχει τὴν γνῶσιν τοῦ μεγάλου Μυστηρίου, χρέος ἔχει καθε Χριστιανὸς νὰ διδαχθῇ, καὶ νὰ μάθῃ αὐτὸ, διὰ νὰ μὴ κοπιάζῃ ματαίως μὲ αὐτὰς τὰς κακοπαθείας, καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχήν του, τὸ ὁποῖον εἶναι ἐλεεινότερον ἀπὸ κάθε ἄλλην συμφοράν. Διατὶ αἱ τοιαῦται, καὶ τοσαῦται κακοπάθειαι πρέπει νὰ γίνωνται, ὄχι διὰ νὰ ἔλθωμεν εἰς τὸ εὖ εἶναι, ἀλλὰ διὰ νὰ φυλάξωμεν τὸ εὖ εἶναι, ὁποῦ ἐλάβαμεν προτήτερα διὰ τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος. Ὅτι ὁ θησαυρὸς εἶναι δυσκολοφύλακτος, καὶ πρέπει νὰ προσέχωμεν καλὰ διὰ νὰ τὸν φυλάξωμεν, καθὼς εἶπον οἱ ἅγιοι Πατέρες. Ἐπειδὴ εἰς τὴν μέλλουσαν

(1) Ἴδε εἰς τὸν λόγον κεφ. ά. τὴν φθορὰν τῆς ψυχῆς.

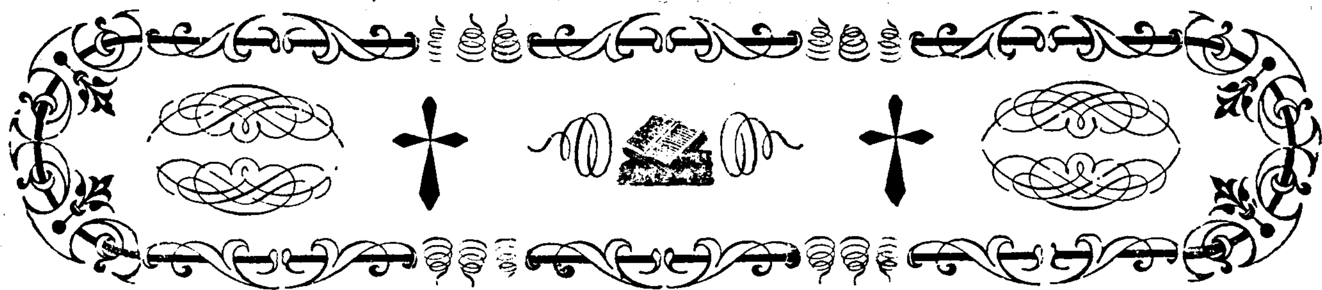
ζωὴν δὲν ἐξετάζεται ὁ χριστιανὸς, ἂν ἀρνήθη ὅλον τὸν κόσμον, διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, μήτε ἐὰν ἐμοίρασε τὸν πλοῦτόν του εἰς τοὺς πτωχοὺς, μήτε ἐὰν ἐνήστευσε, καὶ ἀγρύπνησε, καὶ ἐπροσευχήθη, καὶ ἔκλαυσε πολλὰ, μήτε ἐὰν ἔκαμε ἄλλο καλὸν εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, ἀλλὰ ἐξετάζεται ἀκριβῶς, ἐὰν ἔχῃ καμμίαν ὁμοιότητα μὲ τὸν Χριστὸν, ὡς υἱὸς μὲ πατέρα· καθὼς λέγει καὶ ὁ Παῦλος. «Τεκνία, οὓς πάλιν »ὠδίνω, ἄχρις οὗ μορφωθῇ ὁ Χριστὸς ἐν ὑμῖν. »Καὶ γὰρ ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθησαν, Χρι»στὸν ἐνεδύσαντο.

δ'. Ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ φυλάττουν τὰς πόρτας τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐὰν δὲν ἰδοῦν τὸν χριστιανὸν νὰ ἔχῃ ὁμοιότητα μὲ τὸν Χριστὸν, ὡς υἱὸς μὲ πατέρα, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τοῦ ἀνοίξουν νὰ ἐμβῇ· ὅτι καθὼς ἀπομένουν ἔξω ἀπὸ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι ὅμοιοι μὲ τὸν παλαιὸν Ἀδὰμ, τὸν παραβάτην τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ, μὲ ὅλον ὁποῦ δὲν ἔχουν αὐτοὶ κἀνένα ἔγκλημα εἰς τοῦτο, ὁποῦ εἶναι ὅμοιοι μὲ τὸν προπάτορά τους Ἀδὰμ, τοιουτωτρόπως καὶ οἱ χριστιανοὶ ὁποῦ εἶναι ὅμοιοι μὲ τὸν νέον Ἀδὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν Χριστὸν, ἐμβαίνουσιν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ, τὸ νὰ εἶναι ὅμοιοι αὐτοὶ μὲ τὸν Χριστὸν δὲν εἶναι ἐδικόν τους κατόρθωμα. Ὅτι τοῦτο γίνεται διὰ μέσου τῆς πίστεως μόνης, ὁποῦ ἔχουν εἰς τὸν Χριστόν. Ὁμοίωσις δὲ τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ ἀλήθεια, ἡ πραότης, ἡ δικαιοσύνη, καὶ μαζὴ μὲ αὐτὰς ἡ ταπείνωσις, καὶ ἡ φιλανθρωπία· καὶ ἡ μὲν ἀλήθεια θεωρεῖται εἰς ὅλα τὰ λόγια, ἡ δὲ πραότης εἰς ὅλας τὰς ἀντιλογίας· ὅτι ὁ πρᾶος εὑρισκόμενος ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἐπαίνους, καὶ κατηγορίας, φυλάττεται ἀπαθὴς, καὶ οὔτε εἰς τοὺς ἐπαίνους ὑπερηφανεύεται, οὔτε εἰς τὰς κατηγορίας λυπεῖται. Ἡ δὲ δικαιοσύνη θεωρεῖται εἰς ὅλα τὰ ἔργα· ὅτι καθὼς διακρίνομεν τὰ βάρη μὲ τὰ ζύγια, καὶ δοκιμάζομεν τὴν διαφορὰν ὁποῦ ἔχει τὸ μάλαμα τρίβοντές το εἰς τὴν πέτραν, τοιουτωτρόπως δὲν εὐγαίνομεν ἔξω ἀπὸ τὰ ὅρια τῆς δικαιοσύνης παντελῶς εἰς κἀνένα ἐπιχείρημα, ἐὰν ἀναφέρωμεν τὴν ἐνθύμησίν μας εἰς τὰ μέτρα ὁποῦ μᾶς ἐδιώρισεν ὁ Κύριος ἡμῶν, (1) ἡ δὲ ταπείνωσις εἶναι, ὡσὰν ἕνας θησαυρὸς ἀδαπάνητος, ὁποῦ φυλάττεται μέσα εἰς ἐκεῖνον τὸν νοῦν, ὁποῦ εἶναι πληροφορημένος, πῶς μὲ τὴν δύναμιν τῆς χάριτος ὁποῦ ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Χριστὸν, εὑρίσκονται εἰς αὐτὸν αὐτοὶ οἱ χαρακτῆρες, ἤγουν ἡ ἀλήθεια, ἡ πραότης, καὶ ἡ δικαιοσύνη· ἡ δὲ φιλανθρωπία εἶναι ὁμοίωσις Θεοῦ, ὡσὰν ὁποῦ εὐεργετεῖ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ εὐσεβεῖς, καὶ ἀσεβεῖς, καὶ καλοὺς, καὶ κακοὺς, καὶ γνωρίμους καὶ ἀγνωρίστους, καθὼς εὐεργετεῖ ὅλους καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς, καὶ ἀνατέλλει τὸν ἥλιον ἐπὶ δικαίους, καὶ ἀδίκους, καὶ βρέχει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθούς. Λοιπὸν ἐκεῖνοι ὁποῦ μετέλαβαν ἀπὸ τὸν Χριστὸν αὐτὰ, ἔχουσιν ἀπὸ αὐτὸν ὁμοίωσιν, καθὼς ὁ υἱὸς ἔχει ἀπὸ τὸν πατέρα του ὁμοίωσιν, ὅτι καὶ υἱὸς δὲν εἶναι, πάρεξ ἐκ φύσεως τοῦ πατρός του. Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ἔγινεν ἄνθρωπος, καὶ μὲ τὴν ἕνωσιν αὐτὴν τῆς θεότητος, δηλ. μὲ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, βασιλεύει ἡ θεότης τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, καθὼς εἶναι γεγραμμένον, «ἔντεινε καὶ κατευο»δοῦ, καὶ βασίλευε ἕνεκεν ἀληθείας, καὶ πραότη»τος, καὶ δικαιοσύνης». Ὅποιος λοιπὸν δὲν ἐβασιλεύθη ἀπὸ τὸν Χριστὸν διὰ αὐτὰς τὰς ἀρετὰς ὁποῦ εἴπαμεν, οὐδὲ εἶναι ὅμοιος μὲ τὸν Χριστὸν ὡς Πατέρα διὰ μέσου αὐτῶν, δὲν εἶναι ἄξιος νὰ ἐμβῇ εἰς τὴν βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ ἀλήθεια οὕτως ἔχει, ὅλοι οἱ ἐπίλοιποι ἀγῶνες εἶναι περιττοὶ, ἀνίσως δὲν γίνωνται διὰ αὐτά. Ὅθεν ἂς σπουδάσωμεν καὶ ἡμεῖς ἀδελφοὶ νὰ γένωμεν ὅμοιοι μὲ τὸν Χριστὸν διὰ μέσου αὐτῶν τῶν ἀρετῶν, διὰ νὰ ἀξιωθοῦμεν τῆς βασιλείας του. Ὧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

---

(1) Ἴδε εἰς τὸ έ. κεφάλαιον τοῦ κβ'. λόγου, ὁποῦ ὁμιλεῖ περὶ δικαιοσύνης πλατύτερον· καὶ εἰς τὸ β'. κεφ. τοῦ λδ'. λόγου.

ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

Ὅτι ἔχομεν χρέος νὰ ἐξετάζωμεν τὸν ἑαυτόν μας, ἀνίσως ἔχωμεν τοὺς μακαρισμοὺς τοῦ Χριστοῦ, ἐπειδὴ αὐτοὶ εἶναι τὸ σημεῖον τῆς σφραγῖδός του.

Ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ὅσοι εἴμεθεν ἀσφράγιστοι, καὶ δὲν ἔχομεν εἰς τὸν ἑαυτόν μας τὴν σφραγῖδα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἂς τρέξωμεν τὸ ὀγλιγωρότερον διὰ νὰ σφραγισθοῦμεν· ὅσοι δὲν ἔχομεν το σημεῖον τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἂς ἀγωνισθοῦμεν μὲ κάθε τρόπον νὰ τὸ λάβωμεν. Διατὶ ὁ θάνατος δὲν ἐξουσιάζει ταῖς ψυχαῖς ὁποῦ εἶναι σφραγισμέναις μὲ τὸ πανάχραντον αἷμα τοῦ Χριστοῦ, καὶ μὲ τὴν χάριν τοῦ παναγίου του Πνεύματος. Οὔτε ὁ νοητὸς λύκος ὁ διάβολος ἀποκοτᾷ νὰ κοιτάξῃ κἂν τὴν σφραγῖδα τοῦ ἀρχιποίμενος Χριστοῦ, μὲ τὴν ὁποίαν σφραγίζει τὰ ἐδικά του πρόβατα. Ὄχι ἀδελφοί μου χριστιανοί, δὲν ἀποκοτᾷ. Διὰ τοῦτο ἂς ἐπιμεληθοῦμεν μὲ προθυμίαν καὶ ἂς κάμωμεν ὅλα τα ἔργα ὁποῦ εἶναι εὐάρεστα εἰς τὸν Χριστὸν, διὰ νὰ σφραγισθοῦμεν ἀπὸ αὐτὸν, καὶ νὰ ἀπεράσωμεν τὸ ἐπίλοιπον τῆς ζωῆς μας ἄφοβα· καὶ ὄχι μόνον αὐτὸ, ἀλλὰ νὰ λάβωμεν καὶ ἔλεος ἀπὸ αὐτὸν, καὶ νὰ γένωμεν ἄξιοι νὰ γνωρίσωμεν τὰ μυστήρια τοῦ Χριστοῦ. Λέγω δὲ νὰ τὰ γνωρίσωμεν (1) ὄχι μὲ λόγια μόνον, καὶ μὲ τὴν ἀκοὴν, καὶ παράδοσιν, ἀλλὰ μὲ τὸ ἔργον, καὶ μὲ τὴν πρᾶξιν. Καὶ πῶς γνωρίζει τινὰς μὲ τὸ ἔργον τὰ μυστήρια τοῦ Θεοῦ; πρόσεχε νὰ τὸ μάθῃς. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς λέγει εἰς τὸ Ἱερὸν του Εὐαγγέλιον. Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ Πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Τοῦτο λοιπὸν ὅταν τὸ ἀκούωμεν ἡμεῖς πρέπει νὰ στοχαζώμεθα μὲ τὸν νοῦν μας καὶ νὰ ἐξετάζωμεν καλὰ τὸν ἑαυτόν μας, ἀνίσως εἴμεθα τοιοῦτοι, ἤγουν πτωχοὶ τῷ Πνεύματι, ὥστε ὁποῦ νὰ εἶναι ἐδική μας ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, καὶ τόσον νὰ εἶναι ἐδική μας, ὁποῦ νὰ εἴμεθα πληροφορημένοι μὲ αἴσθησιν ψυχῆς, ὅτι ἀποκτήσαμεν τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ ἔχομεν τὰ πλούτη της τόσον βέβαια, ὥστε νὰ αἰσθανώμεθα (2), χωρὶς κἀνένα δισταγμὸν, πῶς εἴμεθα μέσα εἰς αὐτὴν, καὶ εὐφραινόμεθα ἐντρυφῶντες εἰς τὰ καλὰ, ὁποῦ εὑρίσκονται ἐκεῖ μέσα. Διατὶ ὁ Κύριός μας λέγει, πῶς ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν εἶναι μέσα μας, καὶ σημεῖα καὶ ἀπόδειξις ὁποῦ φανερώνουν, πῶς ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν εἶναι μέσα

(1) Τοῦτο ὁποῦ λέγει ὁ θεῖος Πατὴρ εἶναι ἄξιον σημειώσεως, διὰ νὰ τὸ ἐνθυμούμεθα. Ἐπειδὴ εἰς πολλὰ μέρη τοῦ βιβλίου τὸ ἀναφέρει.

(2) Τόσον εἰς τὸν παρόντα λόγον, ὅσον καὶ εἰς ἄλλους πολλοὺς ὁποῦ λέγει ὁ θεῖος οὗτος Πατὴρ, ὅτι αἰσθάνεται ὁ ἄνθρωπος τὰ πνευματικὰ, καὶ θεῖα, μὴ νομίσῃς φιλαναγνῶστα, ὅτι ἐννοεῖ πῶς τὰ αἰσθήματα, ἢ τὰ βλέπει, ἢ τὰ ἀκούει, ἢ γεύεται κτ. μὲ τὰς αἰσθήσεις τοῦ σώματος· διότι αὐτὸ τὸ ἔλεγαν οἱ Μασσαλιανοί· ἡ ὁποία ἐστάθη μία αἵρεσις παλαιὰ καὶ μιαρὰ, καθὼς τὴν περιγράφει ὁ Ἱερὸς Θεοδώρητος, καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός· διατὶ ἐκεῖνοι οἱ παράφρονες ἔλεγαν κακῶς καὶ δυσσεβῶς, πῶς ἔβλεπαν μὲ τοὺς σωματικοὺς ὀφθαλμοὺς τους τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Υἱὸν, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ ἄλλας τοιαύτας φλυαρίας. Οὗτος δὲ ὁ Ἱερὸς Συμεὼν δὲν ἐννοεῖ τοιοῦτον νόημα· ἀλλὰ λέγει καὶ ἐννοεῖ τὴν ἐσωτερικὴν αἴσθησιν, τὴν νοερὰν τῆς ψυχῆς ἐνέργειαν, μὲ τὴν ὁποίαν αἰσθάνεται ὁ ἄνθρωπος νοερῶς, ἢ βλέπει, ἢ ἀκούει κτ. τὰ Πνευματικὰ, καὶ μὲ αὐτὴν βλέπομεν καὶ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὁποῦ εἶναι μέσα μας. Τοῦτο λέγει, καὶ τοῦτο ἐννοεῖ, ὄχι αὐτὸς ὁ Ἅγιος μόνος, καὶ πρῶτος, ἀλλ' ἁπλῶς εἰπεῖν, ὅλοι οἱ θεῖοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας οἱ ὁποῖοι μᾶς διδάσκουν, ὅτι αὐτὸ τοῦτο, ἤγουν τὴν ἐσωτερικὴν αἴσθησιν τῆς ψυχῆς φανερώνουν καὶ τὰ ῥητὰ ἐκεῖνα τῆς θείας Γραφῆς, δηλαδὴ τοῦ Δαβὶδ, ὁποῦ λέγει, γεύσασθε, καὶ ἴδετε, ὅτι Χριστὸς ὁ Κύριος· καὶ ἐθερμάνθη ἡ καρδία μου ἐντός μου, καὶ ἐν τῇ μελέτῃ μου ἐκκαυθήσεται πῦρ· καὶ τοῦ Εὐαγγελίου τὸ, «οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ὑμῖν»· καὶ τοῦ Ἀποστόλου τὸ ἤκουσα ἄρρητα ῥήματα. Καὶ τὸ, ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε. Λοιπὸν ἢ ἐδῶ, ἢ ἀλλοῦ ὁποῦ τὸν ἀκούεις νὰ λέγῃ αἴσθησιν εἰς τὰ πνευματικὰ, μὴ νομίσῃς τὴν ἐξωτερικὴν τοῦ σώματος, ἀλλὰ καθὼς εἴπαμεν τὴν τῆς ψυχῆς, ἤγουν τὴν κατανόησιν, τὴν ἀκριβῆ εἴδησιν· μάλιστα αὐτὸς ὁ Ἴδιος ἐξηγῶντας τὸ αἰσθητῶς, τὸ ὀνομάζει ταῖς περισσότεραις φοραῖς γνωστῶς· καθὼς το παρασταίνει φανερὰ καὶ εἰς τὸν παρόντα λόγον, καὶ εἰς ἄλλους πολλοὺς, μάλιστα εἰς τὸν ν'. ὁποῦ ὁμιλεῖ ἰδιαίτερον περὶ αἰσθήσεως· τοὺς ὁποίους ὅποιος τοὺς ἀναγνώσῃ μὲ προσοχὴν, θέλει ἰδῇ ὅτι αἴσθησιν λέγει τὴν γνῶσιν τῆς ψυχῆς· Ὡσὰν ὁποῦ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ λάβῃ τινὰς κἀνένα τάχιστα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ νὰ μὴν αἰσθάνεται νοερῶς, ἤγουν νὰ γνωρίζῃ τὸ τί ἔλαβεν. Ὅθεν καὶ πολλάκις μᾶς λέγει ὁ Ἴδιος καὶ τὰ γνωρίσματα, μὲ τὰ ὁποῖα γνωρίζομεν τὴν χάριν ὁποῦ λαμβάνομεν καθὼς καὶ εἰς τὸν παρόντα λόγον μᾶς λέγει τὰ σημεῖα ὁποῦ γνωρίζομεν τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν πῶς εἶναι μέσα μας.

μας, εἶναι αὐτά. Τὸ νὰ μὴν ἐπιθυμοῦμεν κἀνένα ἀπὸ τὰ πρόσκαιρα πράγματα τοῦ κόσμου τούτου, μήτε πλοῦτον, μήτε δόξαν, μήτε ἡδονὴν, μήτε καμμίαν ἄλλην κοσμικὴν, ἢ σωματικὴν ἀπόλαυσιν. Ἀλλὰ νὰ ἀπέχωμεν ἀπὸ αὐτὰ ὅλα, καὶ νὰ τὰ ἀποστρεφώμεθα ἐξ ὅλης μας ψυχῆς, καὶ καρδίας. Τόσον, ὅσον ἀπέχουν ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι δοξασμένοι μὲ βασιλικὴν τιμὴν, καὶ ἐξουσίαν ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ εὑρίσκονται μέσα εἰς τὰ πορνοστάσια, καὶ ὅσον ἀποστρέφονται τὴν βρῶμαν, καὶ τὴν δυσωδίαν ἐκεῖνοι ὁποῦ φοροῦν καθαρὰ φορέματα, καὶ εἶναι ἀλειμμένοι μὲ μύρα καὶ εὐωδίας. Διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν τὰ ἀποστρέφεται, ἀλλὰ ἔχει προσπάθειαν εἰς κἀνένα ἀπὸ αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν, οὔτε εἶδε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, οὔτε ὠσφράνθη, οὔτε ἐγεύθη τὴν γλυκύτητα, καὶ εὐωδίαν της.

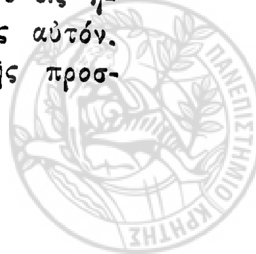
Καὶ πάλιν λέγει ὁ Χριστός. Μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται. Λοιπὸν ἂς ἰδοῦμεν πάλιν, καὶ ἂς ἐξετάσωμεν τὸν ἑαυτόν μας, ἀνίσως ἔχωμεν τὸ πένθος, καὶ τί λογῆς παράκλησις, καὶ παρηγορία, λέγει, πῶς ἀκολουθεῖ τὸ πένθος; διατὶ πρῶτον εἶπε πῶς εἶναι μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Οἱ δὲ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, καθὼς εἴπαμεν, δὲν ἔχουν καμμίαν προσπάθειαν εἰς τὰ πράγματα τοῦ κόσμου τούτου, μήτε κἂν τὰ συλλογίζονται τελείως μὲ ἡδονὴν, ἀλλὰ τὰ μισοῦν καὶ τὰ ἀποστρέφονται. Λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ συγκαθῇ ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὁποῦ μακρύνει ἀπὸ αὐτὸν περισσότερον μὲ τὸν λογισμὸν, παρὰ μὲ τὸ κορμὶ, καὶ δὲν ἔχει ἐπιθυμίαν εἰς κἀνένα ἀπὸ τὰ φαινόμενα πράγματα, ἆρά γε διὰ ποῖον πρᾶγμα ἔχει νὰ λυπηθῇ, ἢ νὰ χαρῇ; καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ εὐφραίνεται μέσα εἰς αὐτὴν κάθε ἡμέραν, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ πενθήσῃ; διατὶ εἶπε πῶς ἐκεῖνοι ὁποῦ πενθοῦν λαμβάνουν τὴν παράκλησιν. Ἀλλὰ προσέχετε, παρακαλῶ, διὰ νὰ καταλάβετε τὸ νόημα τοῦ λόγου. Ὁ πιστὸς ἄνθρωπος ὁποῦ προσέχει καλὰ πάντοτε εἰς τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, ὅταν κάμῃ ὅλα, τὰ τῶν θείων ἐντολῶν, καὶ συλλογισθῇ τὸ ὕψος τους, ἤγουν τὴν ἄμωμον πολιτείαν, καὶ καθαριότητα, τότε ἐξετάζωντας τὰ μέτρα του, θέλει εὕρῃ τὸν ἑαυτόν του πῶς εἶναι ἀσθενὴς, καὶ δὲν δύναται νὰ φθάσῃ εἰς ἐκεῖνο τὸ ὕψος τῶν ἐντολῶν, ἀμὴ εἶναι καὶ πτωχὸς πολλὰ, ἤγουν ἀνάξιος εἰς τὸ νὰ δεχθῇ τὸν Θεὸν, καὶ νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ καὶ νὰ τὸν δοξάσῃ, ὡσὰν ὁποῦ δὲν ἀπόκτησεν ἀκόμι κἀνένα ἐδικόν του καλόν. Καὶ ὅποιος συλλογίζεται αὐτὰ ὁποῦ εἶπα διὰ τὸν ἑαυτόν του μὲ αἴσθησιν τῆς ψυχῆς του, χωρὶς ἄλλο θέλει πενθήσει τὸ πένθος ἐκεῖνο, ὁποῦ εἶναι ἐπ' ἀληθείας μακαριώτατον· τὸ ὁποῖον λαμβάνει καὶ τὴν παράκλησιν, καὶ κάμνει τὴν ψυχὴν πραεῖαν. Διατὶ ἡ παράκλησις ἡ χαρὰ ὁποῦ προξενεῖται ἀπὸ τὸ πένθος, εἶναι ἀρραβὼν τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· ἐπειδὴ ἡ μὲν πίστις εἶναι ὑπόστασις ἐλπιζομένων, καθὼς λέγει ὁ θεῖος Παῦλος, ἡ δὲ παράκλησις ὁποῦ γίνεται εἰς τὰς ψυχὰς ἐκείνας, ὁποῦ πενθοῦν ἀπὸ τὴν ἔλλαμψιν, καὶ φωτισμὸν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, εἶναι παρουσία Θεοῦ, ὁποῦ χαρίζει εἰς αὐτὰς διὰ τὸ πένθος τους ταπεινοφροσύνην. Ἡ ὁποῖα ὀνομάζεται καὶ σπόρος, καὶ τάλαντον· διατὶ αὐξάνει καὶ πολαπλασιάζεται, ἕως εἰς τριάκοντα, καὶ ἑξήκοντα, καὶ ἑκατὸν, εἰς τὰς ψυχὰς ἐκείνων ὁποῦ ἀγωνίζονται, καὶ καρποφορεῖ εἰς τὸν Θεὸν καρπὸν ἅγιον τῶν χαρισμάτων τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Διατὶ ὁποῦ εἶναι ταπείνωσις ἀληθινὴ, ἐκεῖ εἶναι καὶ βυθὸς ταπεινοφροσύνης. Καὶ ὁποῦ εἶναι ταπεινοφρσούνη, ἐκεῖ εἶναι καὶ ἡ ἔλλαμψις τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Καὶ ὁποῦ εἶναι ἐλλαμψες τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἐκεῖ εἶναι καὶ φωτοχυσία Θεοῦ, καὶ Θεὸς μὲ σοφίαν, καὶ γνῶσιν τῶν μυστηρίων του. Καὶ ὁποῦ εἶναι αὐτὰ, ἐκεῖ εἶναι καὶ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, καὶ ἐπίγνωσις τῆς βασιλείας, καὶ οἱ ἀπόκρυφοι θησαυροὶ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ, εἰς τοὺς ὁποίους εἶναι καὶ ἡ φανέρωσις τῆς πνευματικῆς πτωχείας. Καὶ ὁποῦ εἶναι αἴσθησις πτωχείας πνευματικῆς, ἐκεῖ εἶναι καὶ τὸ χαρμόσυνον πένθος, ἐκεῖ εἶναι καὶ τὰ παντοτεινὰ δάκρυα, τὰ ὁποῖα καθαρίζουν τὴν ψυχὴν ἐκείνην ὁποῦ τὰ ἀγαπᾷ, καὶ τὴν κάμνουν ὅλην φωτεινήν. Λοιπὸν ἀφ' οὗ φωτισθῇ ἡ ψυχὴ μὲ αὐτὰ, καὶ γνωρίσῃ καλὰ τὸν Αὐθέντην της, τὸν Θεὸν, τότε ἀρχίζει μὲ προθυμίαν πολλὴν νὰ καρποφορῇ καὶ τὰς ἐπιλοίπους ἀρετὰς εἰς τὸν ἑαυτόν της, καὶ εἰς τὸν Χριστόν. Καὶ πρεπόντως· διατὶ μὲ τὸ νὰ ποτίζεται πάντοτε, καὶ τρέφεται μὲ τὰ δάκρυα, σβέννει παντελῶς ὁλόκληρον τὸν θυμόν της, καὶ γίνεται ὅλη πραεῖα, καὶ ἀκίνητος εἰς ὀργὴν, καὶ τότε πεινᾷ, καὶ διψᾷ, ἤγουν ἐπιθυμεῖ, καὶ ὀρέγεται νὰ μάθῃ τὰ δικαιώματα τοῦ

Θεοῦ, καὶ μὲ αὐτὰ γίνεται καὶ ἐλεήμων, καὶ συμπαθής. Καὶ πάλιν ἀπὸ αὐτὰ ὅλα γίνεται καθαρὰ ἡ καρδία της, καὶ ἔρχεται εἰς ὀπτασίαν Θεοῦ, καὶ βλέπει καθαρὰ τὴν δόξαν του, καθὼς εἶναι ἡ ὑπόσχεσίς του. Ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται. Καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔχουν τὰς ψυχάς τους τοιαύτας, εἶναι εἰρηνοποιοὶ τῇ ἀληθείᾳ, καὶ λέγονται υἱοὶ Θεοῦ. Οἱ ὁποῖοι γνωρίζουν καθαρῶς καὶ τὸν ἐδικόν τους Πατέρα καὶ Αὐθέντην, καὶ τὸν ἀγαποῦν ἐξ ὅλης τους ψυχῆς, ὑπομένοντες δηλ. δι' αὐτὸν κάθε κόπον, καὶ θλίψιν, καὶ ὑβριζόμενοι, καὶ κατηγορούμενοι, καὶ στενοχωρούμενοι διὰ τὴν δικαίαν του ἐντολήν, τὴν ὁποίαν μᾶς ἐπρόσταξε νὰ φυλάττωμεν, καὶ ὀνειδιζόμενοι, καὶ διωκόμενοι, καὶ ὑπομένοντες μετὰ χαρᾶς κάθε κακὸν λόγον, ὁποῦ λέγεται ψευδῶς ἐναντίον τους, διὰ τὸ ὄνομά του τὸ ἅγιον, καὶ χαίροντες, ὅτι ἠξιώθησαν νὰ ἀτιμασθοῦν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους διὰ τὴν ἀγάπην του. Ἐμάθατε, ἀδελφοί μου, τὸ ἀληθινὸν ἐκτύπωμα τῆς σφραγῖδος τοῦ Χριστοῦ; ἐγνωρίσατε οἱ πιστοὶ ποῖα εἶναι τὰ σημεῖα, ὁποῦ φανερώνουν τὸν πιστὸν χριστιανόν; μία εἶναι κατὰ ἀλήθειαν ἡ σφραγὶς τοῦ Χριστοῦ, ἡ ἔλλαμψις τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἀγκαλὰ καὶ εἶναι πολλὰ τὰ εἴδη τῶν ἐνεργειῶν της, καὶ πολλὰ τὰ γνωρίσματα τῶν ἀρετῶν της. Καὶ τὸ πρῶτον ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα, καὶ ἀναγκαιότερον εἶναι ἡ ταπείνωσις, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι ἀρχή, καὶ θεμέλιον. Διατὶ λέγει ὁ Θεός, «ἐπὶ τίνα ἐπιβλέψω, ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὸν πρᾷον, καὶ ἡσύχιον, καὶ τρέμοντά μου τοὺς λόγους». Δεύτερον εἶναι τὸ πένθος, καὶ ἡ πηγὴ τῶν δακρύων, διὰ τὰ ὁποῖα θέλω νὰ εἰπῶ πολλά, καὶ δὲν εὑρίσκω λόγια ἀρκετά, μὲ τὰ ὁποῖα νὰ δυνηθῶ νὰ ὁμιλήσω, καθὼς πρέπει, διὰ αὐτά. Θαῦμα ἀνεκδιήγητον, διατὶ τρέχουν τὰ δάκρυα ἀπὸ τὰ μάτια αἰσθητῶς καὶ ξεπλύνουν τὴν ψυχὴν νοερῶς ἀπὸ τὸν μολυσμὸν τῶν ἁμαρτημάτων, καὶ πίπτουν εἰς τὴν γῆν, καὶ κατατροπώνουν τοὺς δαίμονας, καὶ ἐλευθερώνουν τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὰ ἀόρατα δεσμὰ τῆς ἁμαρτίας. Ὦ δάκρυα ὁποῦ ἀναβλύζετε ἀπὸ θεῖον φωτισμόν, καὶ ἀνοίγετε αὐτὸν τὸν οὐρανόν, καὶ μοῦ προξενεῖτε θείαν παρηγορίαν. Διατὶ ἀπὸ τὴν ἡδονήν, καὶ τὸν πόθον ὁποῦ ἔχω, λέγω πάλιν, καὶ πολλάκις τὰ ἴδια. Ὅτι ὅπου εἶναι πλῆθος δακρύων μὲ γνῶσιν ἀληθινήν, ἐκεῖ εἶναι καὶ ἔλλαμψις θείου φωτός. Καὶ ὅπου εἶναι ἔλλαμψις φωτός, ἐκεῖ εἶναι ἡ δόσις ὅλων τῶν καλῶν, καὶ ἐκεῖ εἶναι τυπωμένη μέσα εἰς τὴν καρδίαν καὶ ἡ σφραγὶς τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον προέρχονται καὶ ὅλοι οἱ καρποὶ τῆς ζωῆς. Ἀπὸ τὰ δάκρυα καρποφορεῖται εἰς τὸν Χριστὸν ἡ πραότης, ἡ εἰρήνη, ἡ ἐλεημοσύνη, ἡ εὐσπλαγχνία, ἡ χρηστότης, ἡ ἀγαθωσύνη ἡ πίστις, ἡ ἐγκράτεια. Ἀπὸ τὰ δάκρυα προξενεῖται τὸ νὰ ἀγαπᾷ τινὰς τοὺς ἐχθρούς του, καὶ νὰ παρακαλῇ τὸν Θεὸν διὰ αὐτούς. Τὸ νὰ χαίρεται εἰς τοὺς πειρασμούς· τὸ νὰ καυχᾶται εἰς τὰς θλίψεις. Τὸ νὰ στοχάζεται, ὡσὰν ἐδικάς του, τὰς ἁμαρτίας τῶν ἄλλων, καὶ νὰ κλαίῃ διὰ αὐτάς· τὸ νὰ βάνῃ τὴν ζωήν του εἰς θάνατον διὰ τοὺς ἀδελφούς του μὲ προθυμίαν. Ὅθεν ἀκούσατε, παρακαλῶ, ἀδελφοί μου χριστιανοί, καὶ ἐξυπνήσετε, ἐλᾶτε εἰς τὸν ἑαυτόν σας, καὶ στοχασθῆτε, ἀνίσως ἔλαμψε τὸ φῶς τῆς θείας χάριτος μέσα εἰς τὰς καρδίας σας. Στοχασθῆτε ἀνίσως εἴδετε τὸ μέγα φῶς τῆς ἐπιγνώσεως. Ἀνίσως ἐπεσκέψατο ὑμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους ἐπιφαίνουσα ὑμῖν τοῖς ἐν σκότει, καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις. Διατὶ ὁ Θεὸς εἶναι ἀνενδεὴς καὶ πλήρης, καὶ δὲν ἔχει καμμίαν ἄλλην χρείαν ἀπὸ ἡμᾶς, ἔξω μόνον τὴν σωτηρίαν μας. Καὶ σωτηρία μας δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γένῃ ἀλλέως, ἀνίσως δὲν ἀλλοιωθῇ ὁ νοῦς μας νὰ γένῃ ἀλλοιώτικος μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ γένῃ νοῦς ἔνθεος, ἤγουν ἀπαθὴς καὶ ἅγιος. Καὶ νοῦς ἔνθεος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει μέσα του τὸν Θεόν. Ὅμως τὸ νὰ γένῃ τέτοιος ὁ νοῦς ἀπὸ λόγου του, εἶναι ἀδύνατον, ἀλλὰ ἐκεῖνος ὁ νοῦς ὁποῦ ἑνώθη μὲ τὸν Θεὸν διὰ μέσου τῆς πίστεως, καὶ τὸν ἐγνώρισε μὲ τὴν πρᾶξιν τῶν ἐντολῶν, ἐκεῖνος βεβαιότατα ἠξιώθη νὰ τὸν βλέπῃ καὶ διὰ θεωρίας. Διότι διὰ μέσου τῆς ἀδιστάκτου πίστεως ὁποῦ ἔχει εἰς τὸν Χριστόν, κατοικεῖ ὁ Χριστὸς μέσα εἰς αὐτὸν καὶ γίνεται νοῦς ἔνθεος (1) φυλάττεται δὲ νοῦς ἔνθεος, μὲ τὸ νὰ μελετᾷ

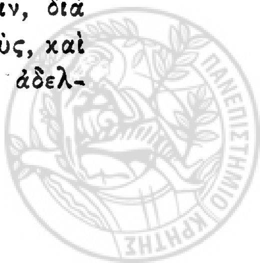
(1) Τὸ αὐτὸ λέγει καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος. Νοῦς ἔνθεός ἐστιν, ὅταν ὁ Θεὸς οἰκῇ ἐν αὐτῷ, ἐνοικήσω γάρ φησιν ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐμπεριπατήσω· ὅταν καὶ γένηται δίκαιος ὁ νοῦς, ὅταν ἀποδύσηται τὰ ἁμαρτήματα, οἶκος γίνεται Θεοῦ. Ὅταν δὲ ὁ Θεὸς ἐνοικῇ, οὐδὲν ἀνθρώπινον ἔσται λοιπόν· καὶ οὕτω γίνεται ἔνθεος ὁ νοῦς, ἅπαντα φθεγγόμενος ἐκεῖθεν· ὥσπερ οὖν καὶ οἶκος, τοῦ Θεοῦ ἔνδον οἰκοῦντος.

πάντοτε τὰ τοῦ Χριστοῦ, καὶ μὲ τὸ νὰ προσέχῃ εἰς τὸν νόμον του. Διατὶ μὲ τὸ νὰ προσέχῃ εἰς τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦτο φυλάττει καὶ τὰς ἐντολάς του. Καθὼς πάλιν καὶ μὲ τὸ νὰ ἔχῃ νοῦν ἔνθεον, διὰ τοῦτο μελετᾷ πάντοτε τὰ τοῦ Χριστοῦ, καὶ προσέχει εἰς τὸν νόμον του, καὶ κάμνει τὰς ἐντολάς του. Λοιπὸν ἂς ἀγωνισθοῦμεν ἀγαπητοὶ νὰ θρέψωμεν, ἤγουν νὰ ἀνάψωμεν, μέσα μας περισσότερον τὸ θεῖον πῦρ, δηλ. τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ διὰ μέσου τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ διὰ μέσου τῶν ὁποίων φέγγει περισσότερον τὸ θεῖον φῶς, καὶ διὰ μέσου αὐτῶν συνηθίζει νὰ μεγαλώνῃ. Διατὶ καθὼς ἡ αἰσθητὴ φωνία θεωρεῖται εἰς ὕλην, ἤγουν εἰς ξύλα, καὶ εἰς ἄλλα τέτοια ὁποῦ καίονται. Καὶ ὅταν σμικρὴ σπίθα φωτίας εὕρῃ ὕλην, ἀνάπτει μεγάλην φλόγα, καὶ ἂν εὕρῃ καὶ περισσοτέραν ὕλην, κάνει καὶ μεγαλητέραν· τοιουτωτρόπως κάμνει καὶ τὸ νοητὸν πῦρ εἰς τὰ νοητα. Διατὶ καθὼς εἶναι ἡ ὕλη εἰς τὴν αἰσθητὴν φωτίαν, τοιουτωτρόπως εἶναι καὶ ἡ λογικὴ ψυχὴ ὁποῦ ἔχει, ὡσὰν ὕλην, τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ πῦρ τῆς Θεότητος. Διατὶ ἡ θεότης, δηλ. ἡ θεία χάρις καθ' ἑαυτὴν ἤγουν μοναχὴ δὲν φαίνεται, ἐὰν δὲν ἔλθῃ εἰς τὴν λογικὴν ψυχήν. Καὶ ἀνίσως ἡ αἰσθητὴ φωτία δὲν φαίνεται εἰς τὰ αἰσθητά, ὅταν δὲν εὕρῃ ὕλην, μήτε ἡ νοητὴ φωτία φαίνεται εἰς τὰ νοητά, ὅταν δὲν εὕρῃ ὕλην τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. Διατὶ λέγει ὁ Κύριος, «ὁ ἀγαπῶν με τὰς ἐντολάς μου τηρήσει, καὶ ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτόν, καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν.» Ἡ αἰσθητὴ φωτία, πρὸ τοῦ νὰ ἔλθῃ εἰς τὰ αἰσθητα, εἶναι κρυμμένη. Ὁμοίως καὶ τὸ θεῖον φῶς, πρὸ τοῦ να ἔλθῃ εἰς τὰ νοερά, εἶναι κρυμμένον. Καὶ πάλιν ἡ ἀρχὴ τῆς αἰσθητῆς φωτίας εἶναι ἀκατανόητος, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι κρυμμένη μέσα εἰς τὰ αἰσθητά. Ὁμοίως καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ νοητοῦ πυρὸς εἶναι ἀκατανόητος, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι κρυμμένη μέσα εἰς τὰ νοερά. Ὅμως ἡ αἰσθητία φωτία εἶναι τῆς ἰδίας οὐσίας μὲ τὰ αἰσθητά, ἀμὴ τὸ νοητὸν πῦρ δὲν εἶναι τῆς αὐτῆς οὐσίας μὲ τὰ νοερά. Διατὶ ὁ δημιουργὸς δὲν εἶναι τῆς ἰδίας οὐσίας μὲ τὰ δημιουργήματα. Λοιπὸν τὸ νοητὸν πῦρ εἶναι πολὺ περισσότερον κεχρυμμένον εἰς τὰ νοερά, παρὰ τὸ αἰσθητὸν εἰς τὰ αἰσθητά. Ὅθεν ἂς ἰδοῦμεν, ἀδελφοί, καὶ ἂς ἐξετάσωμεν κατὰ ἀκρίβειαν τὸν ἑαυτόν μας, καὶ ἂς στοχασθοῦμεν τὰς ψυχάς μας, ἀνίσως εὑρίσκεται εἰς ἡμᾶς ἡ σφραγὶς τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἀπὸ τὰ σημάδια ὁποῦ εἴπαμεν ἂς γνωρίσωμεν, ἀνίσως εἶναι ὁ Χριστὸς μέσα μας. Εἶδε καὶ ἀκόμι δὲν ἐλάβαμεν τὸν Χριστόν, οὐδὲ ἔχομεν τὴν σφραγῖδά του, οὐδὲ γνωρίζομεν πῶς εἶναι εἰς ἡμᾶς τὰ σημεῖα ὁποῦ εἴπαμεν, ἀλλὰ μάλιστα βλέπομεν τὰ ἐναντία· καὶ ὁ πλάνος κόσμος ζῇ εἰς ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ζῶμεν δυστυχῶς εἰς αὐτόν, καὶ ἔχομεν εἰς μεγάλην ὑπόληψιν τὰ προσωρινὰ πράγματα τοῦ κόσμου, καὶ εἰς ταῖς θλίψες, ὁποῦ μᾶς ἔρχονται ἀδημονοῦμεν, καὶ εἰς ταῖς ἀτιμίαις λυπούμεθα, καὶ πάλιν εἰς ταῖς τιμαῖς, καὶ εἰς τὸν πλοῦτον, καὶ εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τὴν κοσμικὴν, καὶ σαρκικὴν χαιρόμεθα, νὰ εὐφραινόμεθα. Ἀλλοίμονον εἰς ἡμᾶς διὰ τὴν ζημίαν ὁποῦ παθαίνομεν. Ἀλλοίμονον εἰς ἡμᾶς διὰ τὴν ἀγνωσίαν, καὶ σκότωσιν ὁποῦ ἔχομεν. Ἀλλοίμονον διὰ τὴν ταλαιπωρίαν, καὶ ἀναισθησίαν μας, ὁποῦ εἴμεσθε κυριευμένοι ἀπὸ αὐτά, καὶ ὅλως διόλου συρόμεθα κάτω εἰς τὰ γήϊνα, καὶ κοσμικὰ πράγματα. Ἀληθινὰ ἐλεεινοὶ καὶ πανάθλιοι εἴμεσθε καὶ μακρὰν ἀπὸ τὴν αἰώνιον ζωήν, καὶ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἐπειδὴ καὶ δὲν ἀπόκτημεν ἀκόμι εἰς τὸν ἑαυτόν μας τὸν Χριστόν, ἀλλὰ ἔχομεν μέσα μας τὸν κόσμον ζωντανόν, ὡσὰν ὁποῦ ζῶμεν ἐν αὐτῷ, και φρονοῦμεν τὰ γήϊνα· καὶ ὁποιος εἶναι τοιοῦτος, εἶναι φανερὰ ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ. Διατὶ ἡ προσπάθεια τοῦ κόσμου εἶναι ἔχθρα εἰς τὸν Θεόν, καθὼς λέγει ὁ θεῖος Ἀπόστολος. «Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ, ὅτι οὐδεὶς δύναται Θεῷ δουλεύειν, καὶ κατὰ ἄνθρωπον ζῆν». Ἀληθινὰ σᾶς λέγω, ἀδελφοί μου, ὅτι κἀνένα ἄλλο δὲν εἶναι εἰς τὸν κόσμον καλλίτερον, ὡσὰν τὸ νὰ μὴν ἔχῃ τινὰς κἀνένα πρᾶγμα τοῦ κόσμου τούτου, μηδὲ νὰ θέλῃ τίποτε περισσότερον, ἀπὸ τὴν ἀναγκαίαν χρείαν τοῦ σώματος. Καὶ ἀναγκαία χρεία τοῦ σώματος εἶναι ψωμί, καὶ νερόν, καὶ φόρεμα, καὶ σκέπασμα, καθὼς λέγει ὁ θεῖος Ἀπόστολος. «Ἔχοντες διατροφάς, καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησόμεθα». Εἶδε χρειαζόμεθα καὶ τίποτε περισσότερον ἀπὸ αὐτά, ἐκεῖνος ὁποῦ μᾶς ἐχάρισε τὰ μεγαλήτερα, καὶ ἐμπιπλᾷ πᾶν ζῶον εὐδοκίας, ἐξάπαντος θέλει δώσει καὶ αὐτὸ εἰς ἡμᾶς ὁποῦ πιστεύομεν, καὶ ἐλπίζομεν εἰς αὐτόν. Μόνον ἂς ἀφήσωμεν ὅλα τὰ ἄλλα τῆς προσ-

καίρου ζωῆς, ἤγουν τὴν κενοδοξίαν, τὸν φθόνον, τὴν φιλονεικίαν τὴν μάχην, τὸν δόλον, τὸν γογγυσμόν, τὴν ἐρίθειαν, τὸ ψεῦδος, τὸν ὅρκον, τὴν ἀδικίαν, τὴν πλεονεξίαν, τὴν ὕβριν, τὴν συκοφαντίαν, τὴν κατηγορίαν, τὴν κατάκρισιν, τὴν διαβολὴν, τὴν ὑπερηφάνιαν, τὴν μισανθρωπίαν, τὴν ἔχθραν, τὴν πανουργίαν, καὶ ὅλα τὰ ἄλλα, ὅσα ἐδίδαξεν ὁ διάβολος τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων. Διατὶ διὰ αὐτὰ ὁποῦ εἶπα μᾶς ἐπρόσταξεν ὁ Θεὸς νὰ μὴν ἀγαποῦμεν τὸν κόσμον, καὶ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου. Ὄχι διὰ νὰ μισήσωμεν ἀδιακρίτως τὰ κτίσματα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ διὰ νὰ κόψωμεν τὰς ἀφορμὰς τῶν κακῶν. Διὰ τοῦτο λοιπὸν ἂς μισήσωμεν τὸν κόσμον, καὶ ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ μισᾷ ὁ Θεὸς, καὶ προξενοῦν κίνδυνον τῆς ψυχῆς μας, ἐπειδὴ ὅλα τὰ πράγματα τοῦ κόσμου εἶναι ἐμπόδια, καὶ δὲν μᾶς ἀφίνουν νὰ ἀγαπήσωμεν τὸν Θεὸν, καὶ νὰ τὸν εὐαρεστήσωμεν. Διατὶ ποῖος ἠμπορεῖ ποτὲ, ἀγαπῶντας τὴν δόξαν, καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἀνθρώπων, νὰ ἔχῃ τὸν ἑαυτόν του μικρότερον ἀπὸ ὅλους, καὶ εὐτελέστερον, καὶ νὰ γένῃ ταπεινὸς τῷ πνεύματι, ἢ συντετριμμένος τὴν καρδίαν; ἢ νὰ κλαύσῃ ποτὲ, καὶ νὰ πενθήσῃ ὁλότελα; ποῖος ἠμπορεῖ ποτὲ ἀγαπῶντας πλοῦτον, καὶ πολλὰ πράγματα, καὶ ἀποκτήματα, νὰ γένῃ ἐλεήμων, καὶ εὔσπλαγχνος; καὶ νὰ μὴν εἶναι ἀγριώτερος, καὶ σκληρότερος περισσότερον ἀπὸ κάθε θηρίον; ποῖος ἠμπορεῖ ποτὲ, ὤντας κενόδοξος καὶ ὑπερήφανος, νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὸν φθόνον, καὶ τὴν ζηλείαν; ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι δοσμένος εἰς τὰ σαρκικὰ πάθη, καὶ κυλίεται μέσα εἰς τὰς ἀκαθαρσίας τῶν ἡδονῶν, ἆρά γε εἶναι δυνατὸν ποτὲ νὰ γένῃ καθαρὸς τὴν καρδίαν, ἢ νὰ ἴδῃ ποτὲ τὸν Θεὸν ὁποῦ τὸν ἔπλασε; καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ τὸν ἴδῇ; ἢ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ γένῃ εἰρηνοποιὸς, ἐκεῖνος ὁποῦ ἀπεξένωσε τὸν ἑαυτόν του ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ δὲν ἀκούει τὸν μακάριον Παῦλον ὁποῦ λέγει· ὑπὲρ Χριστοῦ πρεσβεύομεν, ὡς τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντον δι' ἡμῶν, δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ Θεῷ· δηλ. ἀντὶ τοῦ Χριστοῦ, ὁποῦ ἦτον πρέσβυς μεσίτης τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους διὰ νὰ φιλιωθοῦν μὲ τὸν Θεὸν, ἡμεῖς οἱ ἀπόστολοι ὁποῦ ἀνεδέχθημεν τὴν πρεσβείαν, καὶ ἐγενήκαμεν ἀντὶ τοῦ Χριστοῦ μεσίται τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς πρὸς ὑμᾶς ἀντὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ παρακαλοῦμέν σας, φιλιωθῆτε μὲ τὸν Θεόν· διατὶ κάθε ἕνας ὁποῦ παραβαίνει τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἐναντίος τοῦ Θεοῦ καὶ πολεμεῖ αὐτόν· καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν ὁ τοιοῦτος νὰ μὴν εἶναι ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ; ἀγκαλὰ καὶ νὰ κάμνῃ ὅλους τοὺς ἄλλους νὰ εἰρηνεύουν ἀναμεταξύ τους; μάλιστα καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ κάμνει τοὺς ἄλλους νὰ εἰρηνεύουν ἀνάμεσόν τους, δὲν τὸ κάμνει καθὼς ἀρέσκει εἰς τὸν Θεόν. Ὅτι μὲ τὸ νὰ εἶναι αὐτὸς πρῶτον ἐχθρὸς τοῦ ἑαυτοῦ του, καὶ τοῦ Θεοῦ, ἀκολουθεῖ καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ εἰρηνεύουν μὲ τὸ μέσον του νὰ εἶναι ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ· ἐπειδὴ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει ἔχθραν μὲ κανένα ἄλλον, δὲν ἰξεύρει νὰ συμβουλεύῃ ὀρθῶς εἰς ἄλλους ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ἀρεστὰ εἰς τὸν ἐχθρόν του, οὐδὲ ἰξεύρει νὰ τοὺς διδάσκῃ νὰ κάμνουν τὰ θελήματα τοῦ ἐχθροῦ του, ὡσὰν ὁποῦ ἐκεῖνος ὁ ἴδιος εἶναι ἐναντίος εἰς τὰ θελήματα ἐκείνου. Λοιπὸν, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἂς μισήσωμεν τὸν κόσμον καὶ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου. Διατὶ τί συγκοινωνίαν ἔχομεν ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ μὲ τὸν κόσμον, καὶ τὰ τοῦ κόσμου; καὶ ἂς ποθήσωμεν ἐξ ὅλης μας τῆς ψυχῆς, ἐκεῖνα ὁποῦ μᾶς προστάζει ὁ Θεὸς νὰ ἀγαποῦμεν. Ἂς ποθήσωμεν πτωχείαν πνευματικὴν, ἤγουν τὴν ταπείνωσιν. Ἂς ποθήσωμεν πένθος παντοτινὸν νύκτα καὶ ἡμέραν, ἀπὸ τὸ ὁποῖον προέρχεται κάθε ὥραν ἡ χαρὰ τῆς ψυχῆς, καὶ ἡ παρηγορία εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἀγαποῦν τὸν Θεόν. Διατὶ ἀπὸ τὸ πένθος κατορθώνεται καὶ ἡ πραότης εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἀγωνίζονται ἐν ἀληθείᾳ. Καὶ ὅσοι πενθοῦν, ἐκεῖνοι πεινοῦν, καὶ διψοῦν τὴν δικαιοσύνην, καὶ ζητοῦν πάντοτε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ ὑπερβαίνει κάθε νοῦν ἀνθρώπινον. Καὶ ὄχι μόνον αὐτὰ, ἀλλὰ ἀκόμι καὶ τὸ νὰ γένῃ τινὰς ἐλεήμων, καὶ καθαρὸς τὴν καρδίαν, καὶ γεμάτος ἀπὸ εἰρήνην, καὶ εἰρηνοποιὸς, καὶ ἀνδρεῖος εἰς τοὺς πειρασμοὺς, ἀπὸ τὸ παντοτεινὸν πένθος εἶναι. Ἀπὸ τὸ πένθος προξενεῖται εἰς ἡμᾶς καὶ τὸ μῖσος εἰς ὅλα τὰ κακά. Ἀπὸ αὐτὸ ἀνάπτει εἰς τὴν ψυχὴν ὁ θεῖος ζῆλος, ὁ ὁποῖος δὲν ἀφίνει τὸν ἄνθρωπον νὰ ἡσυχάσῃ ὁλότελα, ἢ νὰ συγκλίνῃ εἰς τὰ κακὰ μαζῇ μὲ τοὺς κακοὺς, ἀλλὰ γεμίζει τὴν ψυχήν του ἀπὸ ἀνδρείαν, καὶ δύναμιν, διὰ νὰ ὑπομένῃ ἕως τέλους εἰς τοὺς πειρασμοὺς, καὶ εἰς τὰς θλίψεις. Λοιπὸν ἂς τρέξωμεν, ἀδελ-

φοί, μὲ προθυμίαν ἂς σπουδάσωμεν, ἕως ὁποῦ νὰ δράξωμεν κἀνένα ἀπὸ τὰ ἄφθαρτα, καὶ παντοτινὰ, ἐπειδὴ ὅλα τὰ πράγματα τοῦ κόσμου φθείρονται, καὶ ἀπερνοῦν ὡσὰν ὄνειρον, καὶ δεν εἶναι κἀνένα στερεὸν, ἢ βέβαιον ἀνάμεσα εἰς ὅλα τὰ ὁρατά. Ὁ ἥλιος, καὶ τὰ ἄστρα, ὁ οὐρανὸς, καὶ ἡ γῆ, ὅλα παρέρχονται, καὶ μοναχὸς ἀπὸ ὅλα αὐτὰ μένει ὁ ἄνθρωπος. Ὥστε ποῖον ἀπὸ τοῦτα ὁποῦ βλέπομεν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον ἠμπορεῖ να μᾶς ὠφελήσῃ εἰς καιρὸν ἀνάγκης θανάτου; ὁπόταν ἡμεῖς ἀναχωροῦμεν ἀπὸ ἐδῶ, καὶ πηγαίνωμεν εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν, καὶ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου τὰ ἀφίνομεν ἐδῶ, τὰ ὁποῖα εἰς ὀλίγον καιρὸν φθείρονται, καὶ παρέρχονται; εἰ δὲ καὶ ἀκόμι δὲν θέλει παρέλθουν, τί τὸ ὄφελος εἰς ἡμᾶς ὁποῦ μισεύομεν ἀπὸ τοῦτον τὸν κόσμον, καὶ ἀφίνομεν ἐδῶ τὸ κορμί μας νεκρόν; διατὶ ἀφ' οὗ ἡ ψυχὴ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὸ κορμὶ, δὲν ἠμπορεῖ πλέον οὔτε νὰ βλέπῃ διὰ μέσου αὐτοῦ, οὔτε νὰ βλέπεται ἀπὸ ἄλλον, ἀλλὰ πάντοτε ἔχει τὸν νοῦν της εἰς τὰ ἀόρατα μοναχὰ, καὶ καμμίαν φροντίδα δὲν ἔχει πλέον διὰ ὅσα εὑρίσκονται εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, ἀλλὰ εὑρίσκεται πλέον εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν, ἢ διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ τὴν αἰώνιον δόξαν, ἢ διὰ τὴν κόλασιν, καὶ τὴν γέενναν τοῦ πυρός. Διότι ἕνα ἀπὸ αὐτα τὰ δύω ἀπολαμβάνει ἀπὸ τὸν Θεὸν εἰς κληρονομίαν αἰώνιον, κατὰ τὰ ἔργα ὁποῦ ἔπραξεν ἐδῶ εἰς τοῦτον τὸν κόσμον. Διὰ τοῦτο λοιπὸν ἂς φύγωμεν τὴν πλάνην τοῦ κόσμου τούτου, καὶ τὴν ψεύτικην χαράν του, καὶ ἀπόλαυσιν, καὶ ἂς προστρέξωμεν εἰς μοναχὸν τὸν Χριστὸν ὁποῦ εἶναι ὁ λυτρωτὴς τῶν ψυχῶν· αὐτὸν ἂς σπουδάσωμεν νὰ ἀπολαύσωμεν· καὶ ἀφ' οὗ τὸν ἀπολαύσωμεν, ἂς προσπέσωμεν εἰς τοὺς πόδας του, καὶ ἂς τοὺς ἀσπασθοῦμεν μὲ θερμότητα τῆς ψυχῆς μας. Ναὶ παρακαλῶ, ἂς ἀγωνισθοῦμεν τώρα ὁποῦ εἴμεθα εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν ἀκόμι, νὰ τὸν ἰδοῦμεν, καὶ νὰ τὸν θεωρήσωμεν. Διατὶ ἀνίσως ἀξιωθοῦμεν νὰ τὸν ἰδοῦμεν ἐδῶ μὲ αἴσθησιν τῆς ψυχῆς μας, δὲν θέλει ἀποθάνωμεν. Θάνατος δὲν θέλει μᾶς κυριεύσει. Καὶ μὴν ἀκαρτεροῦμεν νὰ τὸν ἰδοῦμεν εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν, ἀλλὰ τώρα ἂς ἀγωνισθοῦμεν νὰ τὸν ἰδοῦμεν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον. Διατὶ λέγει ὁ Θεολόγος Ἰωάννης. «Οἴδαμεν δὲ ὅτι ἔχομεν τὸν Θεὸν ἐν ταῖς »καρδίαις ἡμῶν ἐκ τοῦ Πνεύματος, οὗ ἐλάβο»μεν ἐξ αὐτοῦ». Ὅσοι λοιπὸν ἐδείξατε μὲ τὰ ἔργα τὴν εἰς αὐτὸν πίστιν στερεὰν, καὶ βεβαίαν, στοχασθῆτε καλὰ ἐκεῖνα ὁποῦ εἴπαμεν, καὶ διακρίνοντές τα μὲ ἀκρίβειαν, κοιτάξετε νὰ μὴ πλανέσετε τὸν ἑαυτόν σας, καὶ νομίσετε πῶς ἔχετε μαζή σας τὸν Χριστὸν, καὶ δὲν ἔχετε τίποτε, καὶ ἀναχωρήσετε ἀπὸ τὴν παροῦσαν ζωὴν εὔκαιροι, δίχως νὰ ἔχετε τὸν Χριστὸν, καὶ ἀκούσετε ἐκείνην τὴν φοβερὰν φωνὴν τοῦ Κυρίου. «Ἄραντες ὃ δοκεῖ ἔχειν ὁ πονηρὸς, δότε τῷ »πλεῖον ἔχοντι», καὶ τότε θέλει κλαύσετε, καὶ πενθήσετε, καὶ λυπηθῆτε ἀνωφελῶς εἰς ἀτελευτήτους αἰῶνας. Τὸ ὁποῖον μὴ γένοιτο. Ἀλλὰ ἄμποτε νὰ γένωμεν ὅλοι ἄξιοι νὰ ἰδοῦμεν τὸν Χριστὸν εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν (1) καὶ ὅταν ἀποθάνωμεν νὰ τὸν ἔχωμεν μαζή μας, διὰ νὰ εἴμεθα εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν μαζὴ μὲ αὐτὸν, καὶ νὰ χαίρωμεν μαζή του εἰς τὴν βασιλείαν του. Ἀμήν.

(1) Ὅποιος διαβάσῃ μὲ προσοχὴν τοῦτον τὸν λόγον, θέλει καταλάβῃ τί λογῆς βλέπει ὁ ἄνθρωπος τὸν Θεὸν μέσα εἰς τὸν ἑαυτόν του ὡσὰν μέσα εἰς καθρέπτην, κατὰ τὸν θεῖον Παῦλον· διατὶ τὸ βλέπω σημαίνει το αὐτὸ μὲ τὸ ἔχω κατὰ τὴν συνήθειαν τῆς θείας Γραφῆς, ὡς τὸ ἀρθήτω ὁ ἀσεβὴς, ἵνα μὴ ἴδῃ τὴν δόξαν Κυρίου, ἀντὶ τοῦ μὴ μετέχῃ καὶ τὸ ἴδῃς τὰ ἀγαθὰ Ἱερουσαλὴμ καθὼς λέγει ὁ ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης εἰς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ στ΄. μακαρισμοῦ. Λοιπὸν βλέπει τὸν Θεὸν ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει τὸν Θεὸν μέσα εἰς τὸν ἑαυτόν του Ἔχει δὲ τὸν Θεὸν ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει τοὺς καρποὺς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ μετέχει ἀπο τὰ ἀγαθὰ τοῦ Θεοῦ, ὡσὰν ὁποῦ ἔχει τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

ΛΟΓΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ.

ά. Ὅτι θάνατος τῆς ψυχῆς εἶναι ὁ χωρισμὸς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἁμαρτία. Καὶ ὅτι ὁ θάνατος, καὶ ἡ φθορὰ τοῦ κορμίου, εἶναι παρομοίωσις τοῦ θανάτου, καὶ τῆς φθορᾶς τῆς ψυχῆς.

β'. Καὶ ποῖα εἶναι τὰ σημεῖα τῆς νεκρᾶς καὶ τῆς ζώσης ψυχῆς.

γ'. Καὶ πῶς γίνεται ἡ ἀναίρεσις τῆς φθορᾶς, καὶ τοῦ θανάτου. Καὶ ὅτι ὁ θάνατος δὲν ἐκαταργήθη τώρα, ἀλλ' ἐπατήθη, καὶ κατεφρονήθη.

δ'. Καὶ πῶς ὕστερα ἀπὸ τὸν θάνατον δοξάζονται τὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων Ἁγίων Καὶ περὶ ἀναστάσεως, καὶ τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ Θεοῦ.

ά. Καθὼς ὅταν χωρίζεται ἀπὸ τὸ κορμὶ ἡ ψυχὴ, ἀποθαίνει τὸ κορμὶ, ἔτζι καὶ ὅταν χωρίζεται ἀπὸ τὴν ψυχὴν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἀποθαίνει ἡ ψυχή. Καὶ κεντρὶ τοῦ θανάτου εἶναι ἡ ἁμαρτία, διατὶ καὶ ὁ θάνατος, καὶ ἡ φθορὰ εἶναι γεννήματα τῆς ἁμαρτίας. Καὶ ἡ ψυχὴ διὰ μέσου τῆς ἁμαρτίας ἀπέθανεν ἀπὸ τὴν αἰώνιον ζωὴν, μὲ τὸ νὰ ἐχωρίσθη ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, καὶ ἀπὸ τὴν βασιλείαν. Βλέπεις τί λογῆς ἕνωσιν ἔχει ἡ ψυχὴ μὲ τὸ κορμὶ, ὁποῦ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι τὸ κορμὶ χωρὶς τὴν ψυχήν; καὶ πάλιν τί λογῆς ἀναχωρεῖ ἡ ψυχὴ, καὶ ἀφίνει τὸ κορμὶ, μὲ τὸ ὁποῖον ἦτον μαζὴ, καὶ μὲ αὐτὸ ἐννοεῖτο, καὶ ἐφανέρωνε τὴν ἐδικήν της δύναμιν, καὶ ἐνέργειαν; τοιουτωτρόπως στοχάσου πῶς ἦτον καὶ ὁ πρωτόπλαστος ἄνθρωπος ἑνωμένος μὲ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τοῦ δημιουργοῦ τῶν πάντων Θεοῦ. Ὅμως μὲ τὸ νὰ ἐπλανήθη ἀπὸ τὸν πονηρὸν διάβολον, καὶ ἐμεταχειρίσθη κακῶς τὸ αὐτεξούσιον ὁποῦ τοῦ ἔδωκεν ὁ Θεὸς, ἔγινε παραβάτης τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ, καὶ παρευθὺς ὑστερήθη τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁποῦ εἶχε διὰ τὴν ὁποίαν αἰτίαν ὑστερήθη ὕστερον καὶ τὴν ψυχὴν, καὶ τοιουτωτρόπως ἔγινεν ὁ θάνατος, τοῦ σώματος, διὰ νὰ ἀπεικάσωμεν μὲ τὸν θάνατον τοῦ κορμίου ὁποῦ βλέπομεν, τὸν θάνατον τῆς ψυχῆς ὁποῦ δὲν βλέπομεν. Διατὶ ὁ θάνατος καὶ ἡ φθορὰ τοῦ κορμίου εἶναι παρομοίωσις τοῦ θανάτου, καὶ τῆς φθορᾶς τῆς ψυχῆς. Ὅμως ἄλλη εἶναι ἡ οὐσία τοῦ κορμίου, καὶ ἄλλη ἡ οὐσία τῆς ψυχῆς. Ἡ οὐσία τῆς ψυχῆς, εἶναι νοερὰ, καὶ ἡ οὐσία τοῦ κορμίου, εἶναι αἰσθητή. Καὶ τὸ κορμὶ πρῶτον ἐφθάρθη, καὶ ὕστερον ἀπέθανε, διατὶ εὐγῆκεν ἀπὸ αὐτὸ ἡ ψυχὴ, τὸ ὁποῖον εἶναι θάνατος τοῦ κορμίου. Ἀλλὰ εἰς τὴν ψυχὴν δὲν ἔγινε τοιουτωτρόπως, ἀμὴ πρῶτον ἀπέθανεν ἡ ψυχὴ, διατὶ εὐγῆκεν ἀπὸ αὐτὴν ἡ θεία χάρις, καὶ τότε ἐφθάρη. Καὶ ἡ φθορὰ τῆς ψυχῆς εἶναι ἡ παρατροπὴ τῆς εὐθείας, καὶ ὀρθῆς γνώμης, ἤγουν τὸ νὰ διαφθαρθῇ ἡ ὀρθὴ γνώμη καὶ νὰ γένῃ διεστραμμένη, καὶ νὰ ἐπιθυμῇ ὅλα τὰ κακά. Διατὶ ὅταν οἱ ὀρθοὶ λογισμοὶ διαστρέψουν, παρευθὺς φυτρώνουν ὡσὰν ἀκάνθια, καὶ τριβόλια τὰ σπέρματα τῆς πονηρίας. Καὶ καθὼς εἰς τὸ νεκρὸν κορμὶ εἶναι τὰ σκωλήκια, ἔτζι καὶ εἰς τὴν ψυχὴν ἐκείνην, ὁποῦ εἶναι ὑστερημένη τῆς θείας χάριτος εἶναι ὡσὰν σκωλήκια ὁ φθόνος, ὁ δόλος, τὸ ψεῦδος, τὸ μῖσος, ἡ ἔχθρα, ἡ μάχη, ἡ μνησικακία, ἡ συκοφαντία, ὁ θυμὸς, ἡ ὀργὴ, ἡ λύπη, ἡ ἐκδίκησις, ἡ ὑπερηφάνια, ἡ ἀλαζωνεία, ἡ κενοδοξία, ἡ ἀ-

σπλαγχνία, ἡ πλεονεξία, ἡ ἁρπαγὴ, ἡ ἀδικία, ἡ ἀνόητος ἐπιθυμία, ὁ ἄλογος θυμὸς, ὁ ψιθυρισμὸς, ἡ καταλαλιὰ, ἡ ζηλεία ἡ φιλονειχία, αἱ ὑβρισίαι, τὰ περιγελάσματα, αἱ δοξομανίαι, αἱ ἐπιορκίαι, οἱ ὅρκοι, ἡ καταφρόνησις τοῦ Θεοῦ, ἡ αὐθάδεια, ἡ ἀδιαντροπία, καὶ κάθε ἄλλο κακὸν καὶ μισητὸν εἰς τὸν Θεὸν, ὥστε ὁποῦ ὁ ἄνθρωπος νὰ μὴν εἶναι πλέον κατ' εἰκόνα, καὶ ὁμοίωσιν τοῦ Θεοῦ, καθὼς ἐπλάσθη ἐξ ἀρχῆς, ἀλλὰ νὰ γίνεται κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν τοῦ διαβόλου, ὁποῦ ἐδημιούργησε τὴν κακίαν.

β'. Διατὶ καθὼς ἡ ψυχὴ ἡ λογικὴ, καὶ νοερὰ ὁποῦ εἶναι μία, συγκρατεῖ τὸ κορμὶ ὁποῦ ἔχει μέρη πολλὰ, ἤγουν σάρκα, κόκκαλα, νεῦρα, φλέβας, δέρμα καὶ τὰ λοιπὰ, τὰ ὁποῖα ὅλα τὰ συνδένει παραδόξως ἡ ψυχὴ μὲ τὴν ἐδικήν της δύναμιν, καὶ τὰ φυλάττει ὅλα καλῶς ἑνωμένα μὲ πολλὴν εὐαρμοστίαν, καὶ βοηθοῦνται ἕνα μὲ τὸ ἄλλο, καὶ συγκρατοῦνται, καὶ στερεώνονται μὲ τὸν σύνδεσμον τῆς ψυχῆς μόνον· καὶ ὅταν αὐτὴ χωρισθῇ ἀπὸ τὸ κορμὶ, ὅλα τὰ μέρη τοῦ κορμίου παραλύονται καὶ φθείρονται, ἔτζι καὶ ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος συγκρατεῖ τὴν ψυχὴ μὲ τὴν θεϊκήν της δύναμιν, καὶ τὴν ζωογονεῖ, ὡσὰν ψυχὴ τῆς ψυχῆς· καὶ τὰ πολλὰ, καὶ διάφορα νοήματα, καὶ διανοήματά της τὰ φέρει εἰς τὸ ἕνα θέλημα τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ ἀλήθεια. Καὶ ὅταν ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος χωρισθῇ ἀπὸ τὴν ψυχὴν, τότε παραλύονται, καὶ διαφθείρονται ὅλα τὰ νοήματα, καὶ διανοήματά της. Λοιπὸν ἀνίσως εἶναι δυνατὸν νὰ σταθῇ συναρμοσμένον εἰς τὴν τάξιν του κἀνένα κορμὶ ἀνθρώπου χωρὶς ψυχὴν, εἶναι δυνατὸν νὰ σταθῇ καὶ ψυχὴ ἀνθρώπου εἰς τὴν τάξιν της καθὼς πρέπει, καὶ νὰ ἔχῃ τοὺς λογικοὺς χαρακτῆρας χωρὶς τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Πλὴν καὶ ἐκεῖνο εἶναι ἀδύνατον, καὶ τοῦτο ἀδυνατώτερον. Διατὶ καθὼς ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ δὲν ἔχει ψυχὴν, εἶναι νεκρὸς ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦτον, τοιουτωτρόπως καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἔχει τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἶναι νεκρὸς ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχῃ τὸ πολίτευμά του ἐν οὐρανοῖς, ὅτι κάθε νεκρὸς, εἶναι καὶ ἀνενέργητος. Διὰ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη κάθε ἄνθρωπος, ὁποῦ πιστεύει εἰς τὸν Χριστὸν θὰ βαπτισθῇ ἐν Πνεύματι ἁγίῳ, καὶ νὰ ἀναπλασθῇ πρῶτον καὶ νὰ ἀνακαινουργωθῇ, καὶ νὰ γένῃ καινὴ κτίσις. Διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν γεννηθῇ ἄνωθεν, καθὼς λέγει ὁ Κύριος, δὲν εἶναι δυνατὸν, ἢ νὰ ἐμβῇ μέσα εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἢ νὰ τὴν ἰδῇ. Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν τὴν ἰδῇ, εἶναι ἀδυνατώτερον νὰ τὴν λάβῃ. Καὶ ἡ μὲν εἴσοδος εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ δὲν γίνεται ἀπὸ τὰ καλὰ ἔργα, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν πίστιν. Ἡ δὲ θεωρία της γίνεται διὰ τῆς ἄνωθεν γενήσεως· ἡ δὲ ἀπόλαυσίς της γίνεται διὰ μέσου τῶν καλῶν ἔργων ὁποῦ κατορθώνονται διὰ μέσου τῆς πίστεως. Ὅθεν ἐκεῖνος ὁποῦ πιστεύσει καὶ βαπτισθῇ ἐξ ὕδατος, καὶ πνεύματος, ἐμβαίνει εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ὡσὰν ὁποῦ ἐγεννήθη. Καὶ πάλιν ἐκεῖνος ὁποῦ ἐγεννήθη ἄνωθεν, θεωρεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ τότε πλέον ὡσὰν ὁποῦ ἐστρατεύθη, καὶ ἐμαθητεύθη εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, λαμβάνει αὐτὴν διὰ τὰ καλὰ ἔργα ὁποῦ ἔκαμε, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὰ κάμῃ τινὰς πρὸ τοῦ νὰ γένῃ στρατιώτης εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Διατὶ καθὼς ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἡμῶν μετέχουσα ἀπὸ τὴν κατάραν τοῦ Ἀδὰμ εὐγαίνει εἰς τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου, τοιουτοτρόπως πάλιν μετέχουσα ἀπὸ τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἔρχεται εἰς τὸ φῶς τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἀνίσως δὲν γένῃ κοινωνὸς τῆς θείας φύσεως τοῦ Χριστοῦ, ἤγουν ἀνίσως δὲν λάβῃ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, δὲν εἶναι δυνατὸν οὔτε νὰ συλλογισθῇ, οὔτε νὰ κάμῃ καμμίαν ἐντολὴν ἀπὸ ἐκείνας ὁποῦ ἐπρόσταξεν ὁ Χριστὸς, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ὁποῦ ἐνεργεῖ τὰ πάντα εἰς ὅλους ἐκείνους ὁποῦ ἐπικαλοῦνται τὸ ὄνομά του τὸ ἅγιον. Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ἔγινεν ἄνθρωπος, διὰ νὰ καταβῇ εἰς αὐτὸν ὡς εἰς Θεὸν Θεὸς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ νὰ μείνῃ εἰς αὐτὸν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον δὲν ἐχωρίσθη, καὶ μὲ τὴν μετοχὴν, καὶ κοινωνίαν τῶν θείων σαρκῶν αὐτοῦ νὰ γένῃ ἕνα πάλιν ἡ θεότης μὲ κάθε ἄνθρωπον ὁποῦ μεταλαμβάνει ἀπὸ αὐτὸν, καὶ νὰ συγκρατῇ εἰς ἓν, ἤγουν εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ νοήματα αὐτοῦ καὶ τὰ διανοήματα. Καὶ τοῦτο εἶναι ἡ ἀνάστασις τῆς ψυχῆς εἰς τὴν παροῦσαν ζωήν. Διατὶ μὲ τὴν κοινωνίαν καὶ μετάληψιν, καὶ μέθεξιν τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ, ζωογονεῖται πάλιν ἡ ψυχὴ, καὶ ἀναλαμβάνει τὴν πρώτην της ἀφθαρσίαν διὰ τῆς δυνάμεως καὶ χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὁποῦ λαμβάνει ἀπὸ τὴν κοινωνίαν τοῦ Ἰησοῦ, καὶ φανερώνει τὰ γνωρίσματα

τῆς ζωῆς ὁποῦ ἔλαβε, μὲ τὸ νὰ λατρεύῃ τὸν Θεὸν ἐν ὁσιότητι, καὶ δικαιοσύνῃ ἔμπροσθεν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ ὄχι τῶν ἀνθρώπων, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. «Πόσω μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ καθαρίζει τὴν συνείδησιν ἡμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων εἰς τὸ λατρεύειν Θεῷ ζῶντι, καὶ ἀληθινῷ». Διατὶ καθὼς, ὅταν εἶναι ζωντανὸν τὸ κορμὶ, φαίνονται αἱ ἐνέργειαι τῆς ψυχῆς, ἔτζι καὶ ὅταν εἶναι ζωντανὴ ἡ ψυχὴ φαίνονται αἱ ἐνέργειαι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἤγουν ἡ ἀγαθωσύνη, ἡ πίστις, ἡ πρᾳότης, ἡ ἐγκράτεια. Ὅτι ἡ ψυχὴ ὁποῦ λάβῃ διὰ μέσου τῆς πίστεως τὴν νοερὰν ἐκείνην δύναμιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, (τὴν ὁποίαν ὑστερήθη ὁ Ἀδὰμ διὰ τὴν παράβασιν, καὶ διὰ τοῦτο ἔπαθε τὴν παρατροπὴν τῶν ὀρθῶν λογισμῶν, καὶ δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ ἐννοῇ πλέον ὀρθῶς) δύναται νὰ ἐννοῇ, καὶ νὰ διακρίνῃ, πῶς κυρίως ἀρετὴ δὲν εἶναι κἀνένα ἄλλο, πάρεξ ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ θείου θελήματος, καθὼς καὶ ὅλοι οἱ ἐρασταὶ τῆς ἀληθινῆς σοφίας, καὶ οἱ κήρυκες, καὶ διδάσκαλοι τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ, καὶ πίστεως λέγουν πῶς κυρίως ἀρετὴ εἶναι, τὸ νὰ κάμνῃ μόνον τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ κάθε ἄνθρωπος, ὁποῦ πιστεύει εἰς τὸν Χριστὸν, εἰς δὲ τὰ πράγματα τῆς παρούσης ζωῆς νὰ εἶναι ὡσὰν νεκρὸς, καὶ μόνον εἰς τὰ προστάγματα τοῦ Θεοῦ νὰ γνωρίζεται πῶς εἶναι ζωντανὸς, καὶ εἰς αὐτὰ νὰ κινῆται, καὶ αὐτὰ μόνον νὰ ἐνεργῇ. Ὅτι τοῦτο εἶναι τὸ γνώρισμα τῆς ζωντανῆς ψυχῆς.

γ΄. Ὕστερον δὲ ἀπὸ τὴν ἀνάστασιν τοῦ σωματικοῦ θανάτου ἀναλαμβάνει καὶ τὸ σῶμα τὴν ἀφθαρσίαν ὁποῦ ἐχάρισεν ὁ Θεὸς τώρα εἰς τὴν ψυχὴν, ὁποῦ ἐζωοποιήθη εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, καὶ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον γίνεται, διὰ τὸ ἄπειρον ἔλεος τοῦ Θεοῦ μία φρικτὴ καὶ μεγάλη οἰκονομία. Ἤγουν ἡ ψυχὴ ἀνασταίνεται εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, καὶ τὸ κορμὶ ἀποθαίνει, καὶ δὲν ἀναιρεῖται ἡ ἀπόφασις τοῦ Θεοῦ ὁποῦ λέγει, γῆ εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ. Καὶ εἰς τὴν κοινὴν ἀνάστασιν, ἀνασταίνεται καὶ τὸ κορμὶ, καὶ λαμβάνει πάλιν καὶ ἐκεῖνο τὴν ἀφθαρσίαν. Ὅτι ὁ θάνατος δὲν ἐκαταργήθη, οὐδὲ ἔμεινεν ἀργὸς τώρα εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, ἀλλ' ἐπατήθη, καὶ ἐκαταφρονήθη μόνον, ὅτι ἀνίσως ἤθελε καταργηθῇ τώρα, δὲν ἤθελε ἀποθαίνουν πλέον οἱ ἄνθρωποι. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ χριστιανοὶ ὕστερον ἀπὸ τὸν σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὴν Ἀνάστασιν αὐτοῦ, ἐπληροφορήθησαν, ὅτι μεταβαίνουν ἀπὸ τὸν θάνατον εἰς τὴν ζωὴν, καὶ εἰς τὴν χαρὰν, ὁποῦ εἶναι μαζὴ μὲ τὸν Χριστὸν, διὰ τοῦτο ἐπιθυμοῦν μάλιστα τὸν θάνατον. Διατὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ εἶναι ζωὴ τῆς ψυχῆς. Καὶ τί τὸ ὄφελος νὰ ζῇ τινὰς εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, καὶ νὰ εἶναι ὑστερημένος ἀπὸ αὐτὴν τὴν ζωὴν, ἤγουν τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ. Καλότυχοι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ εὐθὺς ὁποῦ ἐβαπτίσθησαν ἀπέθαναν· διατὶ ἀφ' οὗ ἐνεδύθησαν τὸν Χριστὸν, ἀπέθαναν, καὶ πηγαίνουν εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν, φοροῦντες ἐκεῖνο τὸ βασιλικὸν φόρεμα τῆς Θεότητος τοῦ Χριστοῦ. Ὅμως πλέον καλότυχοι, καὶ μακαριώτεροι εἶναι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔζησαν ὕστερον ἀπὸ τὸ ἅγιον βάπτισμα, καὶ ὄντες ἐνδεδυμένοι ἐκεῖνο τὸ βασιλικὸν φόρεμα ὡσὰν ἁρματωσίαν Θεοῦ, ἐκαταπολέμησαν, καὶ ἐνίκησαν κατὰ κράτος τὸν ἐχθρὸν ἡμῶν διάβολον μὲ ὅλαις του ταῖς τέχναις, καὶ ταῖς μηχαναῖς· καὶ διὰ τὴν νίκην ὁποῦ ἔκαμαν εὐχαρίστησαν τὸν Χριστὸν ὁποῦ ἦτον μαζή τους, καὶ ἔκαμε τὴν νίκην, καὶ τότε πλέον ἀπέθαναν μὲ αὐτὴν τὴν νίκην. Διατὶ αὐτοὶ ἔζησαν, καὶ ἠγωνίσθησαν εἰς δόξαν Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος ἐδιώρισε τοῦτον τὸν καλὸν ἀγῶνα εἰς ἐκείνους ὁποῦ πιστεύουν εἰς αὐτόν. Ἐπειδὴ αὐτὸ εἶναι δόξα Χριστοῦ, ἤγουν τὸ νὰ πολεμήσουν ἐναντίον τῶν δαιμόνων, καὶ νὰ μὴ νικηθοῦν, ἔχοντες μαζή τους τὸν ἀνίκητον Χριστόν. Ὅτι εἰς κάθε χριστιανὸν, ὁ χριστὸς εἶναι ὁποῦ πολεμεῖ, καὶ νικᾷ, καὶ αὐτὸς εἶναι ὁποῦ ἐπικαλεῖται τὸν Θεὸν, καὶ προσεύχεται, καὶ εὐχαριστεῖ, καὶ εὐλαβεῖται τὰ θεῖα, καὶ ζητεῖ μὲ παρακάλεσιν, καὶ ταπεινώνεται, ὅλα ὁ Χριστὸς τὰ ἐνεργεῖ, ὁ ὁποῖος χαίρεται καὶ εὐφραίνεται βλέποντας πῶς εὑρίσκεται, καὶ διαμένει εἰς κάθε χριστιανὸν αὐτὴ ἡ ἐπίγνωσις, ὁποῦ γνωρίζει ὁ κάθε ἕνας μὲ πληροφορίαν, πῶς ὁ Χριστὸς εἶναι ὁποῦ κατορθώνει ὅλα. Διατὶ τοῦτο εἶναι ὁποῦ πρέπει νὰ κάμνῃ ὁ χριστιανὸς εἰς ὅλα τὰ καλὰ ὁποῦ κάμνει, νὰ γνωρίζῃ πῶς ὁ Χριστὸς τὰ κατορθώνει, καὶ ὄχι αὐτός. Καὶ ὅποιος δὲν τὸ στοχάζεται αὐτὸ τοιουτωτρόπως, ματαίως εἶναι Χριστιανός. Καὶ διὰ τοῦτο γεννῶνται οἱ ἄνθρωποι εἰς τοῦτον τὸν κόσμον διὰ νὰ δοξάζουν, καὶ νὰ εὐχαριστοῦν τὸν Θεὸν, γνωρίζοντες ἀπὸ αὐτὸν ὅλα τὰ καλά. Καὶ πάλιν διὰ τὸν ἀγῶνα καὶ κόπον ὁποῦ κάμνουν εἰς τοῦτον τὸν τόπον τῆς κακώσεως, εἰς τὸν ὁποῖον ἐγεν-

νήθησαν, ἀποθαίνουν κατὰ τὴν θείαν ἀπόφασιν, διὰ νὰ ἀναπαυθοῦν ἀπὸ τοὺς κόπους τους, μὲ ἐλπίδα πῶς ἔχουν νὰ ἀναστηθοῦν, καὶ νὰ ζήσουν μίαν ζωὴν παντοτινὴν χωρὶς καμμίαν λύπην, καὶ ἔνδειαν. Διατὶ ἀγκαλὰ καὶ ὁ Χριστὸς ὁποῦ εἶναι μαζὴ μὲ αὐτοὺς, αὐτὸς εἶναι ὁποῦ κοπιάζει, ἀλλὰ αὐτοὶ μὲ τὸ νὰ εἶναι ἀσθενεῖς ὑπομένουν κόπον πολὺν εἰς τὸ νὰ κρατοῦν μόνον μαζή τους τὸν Χριστόν. Διατὶ ὅλος ὁ ἀγὼν τοῦ διαβόλου, καὶ ὅλη του ἡ σπουδὴ εἶναι νὰ τοὺς κάμῃ νὰ ἀποσπασθοῦν ἀπὸ τὰς χεῖράς του, διὰ νὰ πλανεθοῦν νὰ εἰποῦν, ἢ κἂν νὰ συλλογισθοῦν ὅτι ἡμεῖς ἀπὸ λόγου μας, καὶ ἀπὸ τὴν προκοπήν μας ἐννοήσαμεν ἐκεῖνο τὸ θεῖον νόημα, ἢ εἴπαμεν ἐκεῖνον τὸν φρόνιμον λόγον, ἢ ἐκάμαμεν ἐκεῖνο τὸ καλὸν ἔργον, ἂς εἶναι καὶ τὸ πλέον μικρότερον. Καὶ τοῦτο εἶναι ὁ μεγάλος ἀγὼν, ὁποῦ ἔχει κάθε χριστιανός· ὅτι εἰς κάθε θεοσεβῆ ψυχὴν δύω μεγάλοι ἀγῶνες εὑρίσκονται. Ὁ πρῶτος ἀγὼν εἶναι, διὰ νὰ λάβῃ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐπειδὴ καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀρχίσῃ τινὰς τὴν στράταν τῆς σωτηρίας, ἢ νὰ περιπατήσῃ εἰς αὐτὴν ἀνίσως δὲν λάβῃ πρῶτον τὴν μυστικὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος. Ὁ δεύτερος ἀγὼν εἶναι (ὁ ὁποῖος εἶναι καὶ βαρύτερος) διὰ νὰ μὴν ὑστερηθῇ τὴν χάριν ὁποῦ ἔλαβε μὲ πολλοὺς ἱδρῶτας, καὶ κόπους του. Καὶ ἡ ὑστέρησις τῆς θείας χάριτος συμβαίνει ἐξ αἰτίας τοιαύτης. Ὅταν ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ κάμῃ πολὺν καιρὸν εἰς τὴν ψυχὴν, (διατὶ μαζὴ μὲ αὐτὴν περιπατεῖ τὴν στράταν τῆς σωτηρίας) τότε ἀσυχώνεται κατεπάνω της μεγάλος, καὶ βαρύτατος πόλεμος, καθὼς λέγει ὁ προφήτης Δαβὶδ ὁμιλῶντας μὲ τὸν Θεόν. «Κύριε, τί ἐπληθύνθησαν οἱ θλίβοντές με; »πολλοὶ ἐπανίστανται ἐπ' ἐμέ. Πολλοὶ λέγου»σι τῇ ψυχῇ μου, ὅτι οὐκ ἔστιν ἡ σωτηρία σου »ἐν τῷ Θεῷ σου». Ἤγουν ἡ σωτηρία σου δὲν κατορθώνεται μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ σου, ἀλλὰ μὲ τὴν φρονημάδα, καὶ μὲ τὴν δύναμιν τὴν ἐδικήν σου. Ὅπως ἐγὼ (λέγει ὁ Δαβὶδ) φωνάζω μὲ μεγάλην φωνήν. Σὺ, Κύριε, εἶσαι ἀντιλήπτωρ, καὶ βοηθός μου. Σὺ εἶσαι δόξα μου, καὶ ὑψῶν τὴν κεφαλήν μου. Σὺ εἶσαι, ὁποῦ κατορθώνεις τὴν σωτηρίαν μου μὲ τὴν θείαν σου χάριν, καὶ ὄχ ι ἐγώ. Καὶ ἡ ψυχὴ ἐκείνη ὁποῦ ἐτελείωσε τὸν πρῶτον ἀγῶνα, καὶ ἔλαβε τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἔχει, ἕως τὴν ὑστέραν της ἀναπνοὴν, τοῦτον τὸν μεγάλον ἀγῶνα, διὰ νὰ μὴν ὑστερηθῇ τὴν θείαν χάριν, ὁποῦ ἠξιώθη νὰ λάβῃ, ἀλλὰ νὰ λέγῃ μαζὴ μὲ τὸν μακάριον Ἀπόστολον Παῦλον, ὁποῦ ἐκοπίασε πολλὰ, καὶ νὰ φωνάζῃ μεγαλοφώνως εἰς ἐπήκοον Ἀγγέλων, καὶ Ἀνθρώπων. «Οὐκ ἐγὼ »δὲ, ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σὺν ἐμοί.» Ἤγουν, ἐγὼ δὲν ἐκατώρθωσα κἀνένα καλὸν ἀπὸ λόγου μου, ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ εἶναι μαζή μου. Διατὶ καὶ οἱ Ἀπόστολοι, καὶ οἱ Προφῆται, καὶ οἱ Μάρτυρες, καὶ οἱ Ἱεράρχαι, καὶ οἱ Ὅσιοι, καὶ οἱ Δίκαιοι ἐγνώρισαν τὴν χάριν ταύτην τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ διὰ τὴν ὁμολογίαν αὐτῆς ἠγωνίσθησαν τὸν καλὸν ἀγῶνα, καὶ ἐτελείωσαν τὸν δρόμον τους. Διατὶ αὐτὴ εἶναι ἡ πίστις, τὴν ὁποίαν ἐφύλαξαν. Ἤγουν ἐπίστευσαν, ὅτι ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ εἶχαν μαζή τους ἐνίκησεν ἐκείνας τὰς μεγάλας, καὶ πολυποικίλας, καὶ πολυτρόπους περιστάσεις μὲ τόσην ἀσθένειαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ὁποῦ εἶχαν. Καὶ ἀφ' οὗ τὸ ἐπίστευσαν αὐτὸ, πῶς εἶναι τοιουτοτρόπως, τὸ ἐγνώρισαν ἐμπράκτως, καὶ τὸ ἐκατάλαβαν καλῶς. Καὶ ἀφ' οὗ τὸ ἐγνώρισαν, εὐχαρίστησαν τὸν Θεὸν, ὁποῦ τὸ ἐκατώρθωσε. Καὶ ἀφ' οὗ εὐχαρίστησαν, τὸ ὡμολόγησαν. Καὶ ἀφ' οὗ τὸ ὡμολόγησαν, ἐστεφανώθησαν. Καὶ ἀφ' οὗ ἐστεφανώθησαν, ἐδοξάσθησαν, ἔχοντες εἰς τὸν ἑαυτόν τους τὰ γνωρίσματα τῆς θεώσεως, ὡσὰν ὁποῦ ἔγιναν κοινωνοὶ θείας φύσεως (1) καὶ διὰ τοῦτο Θεοὶ

(1) Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς θείους Πατέρας λέγουν τοῦτο ὁποῦ λέγει ἐδῶ, καὶ εἰς ἄλλα μέρη οὗτος ὁ Ὅσιος Πατὴρ ἡμῶν Συμεών· ὅμως ὅλοι τὸ πέρνουν ἀπὸ τὸν Ἀπόστολον Πέτρον, ὁ ὁποῖος λέγει εἰς τὸ πρῶτον Κεφάλαιον τῆς δευτέρας ἐπιστολῆς του. «Ἵνα γένησθε θείας κοινωνεῖ φύσεως κτλ. Λοιπὸν ἐπειδὴ καὶ ὁ κορυφαῖος τῶν Ἀποστόλων πρῶτος πάντων τοῦτο εἶπε, περιττὸν εἶναι νὰ ἀναφέρωμεν ἄλλων ἁγίων ὀνόματα, οἱ ὁποῖοι εἶναι καὶ ὑστερώτεροι κατὰ τοὺς χρόνους, καὶ κατώτεροι κατὰ τὴν ἀξίαν ὁμολογουμένως ἀπὸ τὸν Ἀπόστολον Πέτρον. Φθάνει νὰ ἐξεύρωμεν, ὅτι ὅλοι ἐκεῖθεν τὸ ἔλαβαν, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀναντίρρητον. Τοῦτο ὅμως σημειώνομεν ἐδῶ χάριν ὠφελείας τῶν ἀναγινωσκόντων, πῶς ὅπου καὶ ἂν εὑρίσκεται, πρέπει νὰ ἐννοῆται ὀρθῶς καὶ εὐσεβῶς. Ἐπειδὴ εἶναι δόγμα ὅλων τῶν Θεολόγων, ὅτι ἡ θεία φύσις, εἴτε οὐσία ἐστὶν ἀμέθεκτος, μεθεκτὴ δὲ κατὰ τὰς θείας ἐνεργείας καὶ τὰ χαρίσματα. Ἤγουν καμμία κτιστὴ φύσις οὔτε ἄϋλος, οὔτε ὑλικὴ δὲν μετέχει ἀπὸ τὴν οὐσίαν, καὶ φύσιν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ μόνον ἀπὸ τὰς θείας ἐνεργείας μετέχει ἐκεῖνος ὁποῦ μὲ τὴν δυνατὴν κάθαρσιν γίνεται ἄξιος Θεοῦ. Ὅθεν καὶ ἡ ἁγία, καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἡ γενομένη κατὰ Βαρλαὰμ, καὶ Ἀκινδύνου τῶν Αἱρεσιαρχῶν, καὶ νέων Μασσαλιανῶν ἐπὶ Ἰωάννου τοῦ Καντακουζηνοῦ, ἀνάθεμα ἐξεφώνησε «τοῖς φρονοῦσι, καὶ λέγουσι μεθεκτὴν τὴν θείαν οὐσίαν, μὴ ὁμολογοῦσι δὲ κατὰ τὰς τῶν ἁγίων Θεοπνεύστους Θεολο-

κατὰ χάριν καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν θέλει εὑρίσκονται μαζὴ μὲ τὸν Θεὸν ὡς Θεοὶ κατὰ χάριν. Ὅτι διὰ τοῦτο γεννῶνται οἱ ἄνθρωποι, διὰ νὰ δοξάζουν τὸν Θεὸν, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι φύσις λογικὴ, καὶ γνωστικὴ, καὶ αὐτὴ μοναχὴ ἀπὸ ὅλα τὰ ὁρατὰ κτίσματα ἠμπορεῖ νὰ νοήσῃ, καὶ νὰ μεγαλύνῃ, καὶ εὐχαριστῇ τὸν δημιουργὸν Θεὸν, ἡ ὁποία θεωροῦσα τὴν κτίσιν, καὶ θαυμάζουσα τὸν κτίστην, καὶ γνωρίζουσα τὴν αὐτοῦ μεγαλειότητα, πῶς εἶναι ἀκατανόητος, καὶ ἀπέραντος, καὶ τὸν προσκυνεῖ, καὶ τὸν τιμᾷ, καὶ τὸν φοβεῖται. Καὶ πρὸς τούτοις διὰ νὰ πολιτεύεται μὲ ἀλήθειαν, καὶ εὐθύτητα, καὶ καθὼς εἶναι ἀρεστὸν εἰς τὸν Θεὸν, καὶ νὰ κάμνῃ τὴν θεογνωσίαν ἀληθινὸν μάρτυρα τῆς θεαρέστου πολιτείας, καὶ τῆς θεοσεβείας, καὶ πάλιν τὴν θεάρεστον πολιτείαν, καὶ τὴν θεοσέβειαν νὰ τὰς κάμνῃ μάρτυρας τῆς θεογνωσίας. Διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει τὴν θεογνωσίαν, καὶ γνωρίζει τὸν Θεὸν, ἐκεῖνος βέβαια καὶ σέβεται αὐτὸν, καὶ λατρεύει ἤγουν πιστεύει, καὶ προσκυνεῖ αὐτὸν ὡς Θεὸν, καὶ πολιτεύεται θεάρεστα. Ὅτι κάθε ἄνθρωπος ὁποῦ ἁμαρτάνει, οὔτε εἶδε, οὔτε ἐγνώρισε τὸν Θεὸν, καθὼς λέγει ὁ Θεολόγος Ἰωάννης. Καὶ ἔτζι εἶναι καὶ ἡ ἀλήθεια. Ἐπειδὴ ὅποιος γνωρίζει τὸν Θεὸν, φυσικὰ τὸν σέβεται, καὶ τὸν εὐλαβεῖται. Καὶ ὅποιος τὸν εὐλαβεῖται, καὶ τὸν φοβεῖται, πῶς ἠμπορεῖ νὰ ἀποκοτήσῃ νὰ κάμῃ ἐκεῖνο ὁποῦ δὲν εἶναι ἀρεστὸν εἰς τὸν Θεόν; Διατὶ αὐτὸς ἰξεύρει πῶς ὁ Θεὸς εἶναι πανταχοῦ παρὼν, καὶ τὰ βλέπει ὅλα. Ὅθεν κάθε ἄνθρωπος ὁποῦ ἁμαρτάνει, ἂς εἶναι βέβαιος, πῶς οὔτε βλέπει, οὔτε γνωρίζει Θεόν. Καὶ ἂν ἀποθάνῃ μὲ αὐτὸ τὸ σκότος, καὶ τὴν ἀγνωσίαν, θέλει ἀναστηθῇ ὄχι διὰ ἄλλο παρὰ διὰ τὴν αἰώνιον κόλασιν· ὅτι τότε δὲν εἶναι πλέον θάνατος, διὰ νὰ γένῃ διακοπὴ τῆς κολάσεως· ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ βλέπει, καὶ γνωρίζει τὸν Θεὸν, μὲ τὸ νὰ μὴν ἁμαρτάνῃ μὲ εὐκολίαν, καὶ ἀφοβίαν, εἶναι φανερὸν, πῶς ὄχι μόνον ἐφοβήθη τὸν Θεὸν, ἀλλὰ καὶ τὸν εἶδε προτήτερα, καὶ τὸν ἠγάπησε. Λοιπὸν ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος, ὡσὰν ὁποῦ ἀπέρασε τὴν ζωήν του θεάρεστα μὲ ἐλπίδα, καὶ ἀπαντοχὴν ἀναστάσεως νεκρῶν, καὶ ζωῆς τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, θέλει ἀναστηθῇ εἰς χαρὰν ἀνεκλάλητον, διὰ τὴν ὁποίαν μοναχὴν καὶ γεννῶνται καὶ ἀποθαίνουν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι. Ἐκεῖνοι δὲ ὁποῦ ἐγεννήθησαν διὰ αὐτὴν τὴν χαρὰν, ἀνίσως τὴν καταφρονήσουν, καὶ ζήσουν μὲ σκότος, καὶ ἀγνωσίαν Θεοῦ, αὐτοὶ ὕστερον ἀπὸ

»γίας, καὶ τὸ τῆς ἐκκλησίας εὐσεβῶς φρόνημα ἄληκτον μὲν εἶναι παντελῶς αὐτὴν, καὶ ἀμέθεκτον, μεθεκτὴν δὲ τὴν θεῖαν χάριν τε, καὶ ἐνέργειαν».
Καὶ λοιπὸν, ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἱερᾶς ταύτης Συνόδου τοῦτο εἶναι τὸ εὐσεβὲς φρόνημα τῆς Ἐκκλησίας, ἤγουν τὸ νὰ φρονῶμεν,
καὶ νὰ ὁμολογῶμεν, ἄληπτον μὲν παντελῶς, καὶ ἀμέθεκτον τὴν θείαν οὐσίαν, καὶ φύσιν μεθεκτὴν δὲ τὴν θείαν χάριν, καὶ ἐνέργειαν, τοιουτοτρό-
πως, δηλαδὴ μὲ αὐτὸ τὸ ἴδιον νόημα πρέπει νὰ ἀναγινώσκῃ τοῦτο τὸ ἀποστολικὸν ῥητὸν, ὅπου καὶ ἂν εὑρίσκεται, διὰ νὰ μὴν ὀλισθήσῃ εἰς
τὴν κακοφροσύνην τῶν παλαιῶν Μασσαλιανῶν, ὁποῦ δυσσεβῶς ἐφρόνουν, καὶ ἔλεγον, ὅτι ἡ θεία φύσις ἐγίνετο μεθεκτὴ ἀπὸ τοὺς ἐδικούς των κα-
θαρούς. Ὅτι δὲ τὴν θείαν χάριν ἐννοεῖ ὁ θεῖος Πέτρος, ἀρκετὰ, καὶ πληρέστατα τὸ καταλαμβάνει ὁ κάθε ἕνας ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ λέγει ὁ θεῖος Κύ-
ριλλος ὁ φωστὴρ τῶν Ἀλεξανδρέων εἰς πολλὰ μέρη τοῦ τετάρτου τόμου ὁποῦ ἐξηγεῖ τὰ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, καὶ μάλιστα εἰς τὸ ἔννατον
βιβλίον φύλλα 821. Ὅτι ἐκεῖ λέγει ὁ Ἅγιος, πῶς σκοπὸς ἦτον τοῦ Θεοῦ ἐξ ἀρχῆς ὁποῦ ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον νὰ τὸν κάμῃ κοινωνὸν τῆς
θείας του φύσεως· ὅθεν καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, ἤγουν Πνεῦμα Ἅγιον, διὰ νὰ σώζεται (λέγει) διηνεκῶς, καὶ νὰ
μὴ στραφῇ πάλιν εἰς τὸ μηδέν. Καὶ τοῦτο τὸ νόημα τὸ πλατύνει ὁ Ἅγιος, καὶ τὸ βεβαιώνει διὰ πολλῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ (λέγει) αὐτεξούσιος
ὤντας ὁ ἄνθρωπος ἐτράπη, καὶ ἐξέπεσε, θέλωντας πάλιν ὁ Θεὸς, καὶ Πατὴρ νὰ ἀνακεφαλαιώσῃ, καὶ νὰ φέρῃ πάλιν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν εἰς τὴν
πρώτην ἀξίαν, καὶ μὴ ὄντας δυνατὸν ὁ ἄνθρωπος θνητὸς ὢν νὰ ἀποφύγῃ τὸν θάνατον μὲ ἄλλον τρόπον, πάρεξ μὲ τὸ νὰ λάβῃ πάλιν ἐκείνην τὴν
πρώτην χάριν, διὰ τοῦτο ἔστειλε τὸν μονογενῆ του Υἱόν. Καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐφόρεσε τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, καὶ τὴν ἀνέπλασεν εἰς αὐτὴν τὴν
ἰδίαν ζωήν. Αὐτὰ, καὶ ἄλλα τοιαῦτα εἰπὼν ὁ Ἅγιος, ὕστερον ὡς ἐκ τοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ λέγει πρὸς τοὺς μαθητὰς ταῦτα. «Ὅταν
»καὶ ὑμεῖς αὐτοὶ φθαρτῆς ὄντες φύσεως, ζῶντας ἑαυτοὺς θεωρήσητε καθ' ὁμοιότητα τὴν πρὸς ἐμὲ. τότε δὴ τότε γνώσεσθε καὶ μάλα σαφῶς, ὅτι
»ζωὴ κατὰ φύσιν ὑπάρχων, συνῆψα δι' ἐμαυτοῦ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ ὑπάρχοντι καὶ αὐτῷ ζωῇ κατὰ φύσιν, κοινωνοὺς ὥσπερ, καὶ μετόχους ἀ-
»ποτελῶν τῆς ἀφθαρσίας αὐτοῦ. Ἐγὼ μὲν καὶ φυσικῶς ἐν Πατρὶ ὑμεῖς δὲ ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν ὑμῖν, καθὸ πέφηνα μὲν ἄνθρωπος Ἐγὼ, κοινωνοὺς
»δὲ θείας φύσεως ἀπέδειξα, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐνοικήσας ὑμῖν. Ἐν ὑμῖν γὰρ ἐστιν Χριστὸς διὰ τοῦ Πνεύματος, μετατρέπων εἰς ἀφθαρσίαν τὸ
»φθείρεσθαι πεφυκὸς, καὶ μεταθεὶς ἐκ τοῦ καταθνήσκειν πρὸς τὸ μὴ οὕτως ἔχον». Συμπεραίνεται λοιπὸν καὶ ἐκ τούτων, ὅτι κοινωνίαν θείας φύ-
σεως ἐννοεῖ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος Καὶ νὰ εἰπῶ σαφέστερα, τὴν ἀθανασίαν, τὴν ἀειζωΐαν, τὴν ἀφθαρσίαν, τὴν
ἀτρεψίαν ἀπὸ τὸ καλὸν εἰς τὸ κακὸν καὶ ὅσα ἄλλα λαμβάνομεν ἡμεῖς ἐκ τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὸν εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην. Καὶ
τοῦτο ἂς τὸ καταλάβωμεν καὶ ἀπὸ ἀνθρώπινον παράδειγμα. Διότι πολλάκις λέγομεν ὁ δεῖνα ἔγινε κοινωνὸς τῆς ὑπατείας ἢ τῆς βασιλείας, καὶ δὲν
ἐννοοῦμεν, ὅτι χωρὶς ἄλλο ἔγινεν ὕπατος, ἢ βασιλεὺς, ἀλλὰ τοῦτο μόνον θέλομεν νὰ φανερώσωμεν, ὅτι ὡς φίλος ἠξιώθη τῶν λαμπρῶν, καὶ με-
γάλων δωρεῶν, ὁποῦ προέρχονται ἀπὸ τὴν ἀξίαν ἐκείνην. Μὲ τοιαύτην ἔννοιαν πρέπει νὰ ἀναγινώσκωμεν τὸ ῥητὸν τοῦτο, καὶ Θεοῦ χάριτι δὲν
κινδυνεύομεν.

Ὅτι καὶ τὸ ὄνομα τῆς Θεότητος λέγεται καὶ ἐπὶ τῆς θείας ἐνεργείας, εἶναι μάρτυρες πολλοὶ θεολόγοι ὁποῦ λέγουν, καθὼς ἀναφέρει ὁ Θεσ-
σαλονίκης θεῖος Γρηγόριος, εἰς τοῦτο πεποίηκεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς, ἵνα κοινωνοὺς ποιήσῃ τῆς οἰκείας Θεότητος, ἤγουν τῆς θείας ἐνεργείας, καθὼς τὸ
βεβαιώνει καὶ ὁ Ὅρος, ὃν ἐξέθετο ἡ ῥηθεῖσα κατὰ Βαρλαὰμ θεία Σύνοδος. Τοῦ ὁποίου τὰ μέρη εἶναι ἑπτά. Πρῶτον ὅτι ἐστὶν ἐπὶ Θεοῦ θεοπρεπὴς
διάκρισις οὐσίας, καὶ ἐνεργείας. Δεύτερον ὅτι ἡ ἐνέργεια αὕτη ἐστὶν ἄκτιστος. Τρίτον ὅτι ἡ ἄκτιστος ἐνέργεια ἐν τῷ Θεῷ, οὐ ποιεῖ σύνθεσιν. Τέταρ-
τον ἡ Θεὸς φωνὴ εἴρηται ὑπὸ τῶν θεολόγων ἐπὶ τῆς θεϊκῆς οὐσίας, καὶ ἐπὶ τῆς θείας ἐνεργείας. Πέμπτον, ὅτι ἡ οὐσία ὑπόκειται τῆς ἐνεργείας στ'.
καὶ ζ'. ὁ μετέχων Θεοῦ, ἐνεργείας, καὶ οὐκ οὐσίας μετέχει Ὅρα ἐν τῷ περὶ Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων φύλλα 861.

τὴν ἀνάστασιν θέλει ὑποπέσουν εἰς διπλῆν κόλασιν, καὶ διατὶ ἐγεννήθησαν διὰ ἐκείνην τὴν ἀνεκδιήγητον χαράν, καὶ διατὶ τὴν ἐκαταφρόνησαν, καὶ τὴν ἔχασαν. Ὅθεν κάθε ἄνθρωπος ὁποῦ γεννηθῇ εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, καὶ μάλιστα ὁ χριστιανὸς, ἂς μὴ νομίσῃ, πῶς ἐγεννήθη διὰ νὰ ἀπολαύσῃ, καὶ νὰ χαρῇ τοῦτον τὸν κόσμον. Διατὶ ἂν ἦτον τοῦτο τὸ τέλος καὶ ὁ σκοπὸς· ὁποῦ ἐγεννήθη, δὲν ἤθελεν ἀποθάνῃ· ἀμὴ ἐκεῖνος ἐγεννήθη πρῶτον μὲν, διὰ νὰ γένῃ ὂν ἀπὸ μὴ ὂν ὁποῦ ἦτον. Δεύτερον, διὰ νὰ αὐξήσῃ κατ' ὀλίγον ὀλίγον καὶ εἰς τὴν ἡλικίαν τὴν πνευματικὴν, καθὼς αὐξάνει κατ' ὀλίγον ὀλίγον καὶ εἰς τὴν ἡλικίαν τοῦ σώματος, καὶ μὲ τὸν ἀγῶνα τῶν ἀρετῶν νὰ ἔλθῃ εἰς ἐκείνην τὴν ἱερὰν, καὶ θεοπρεπῆ κατάστασιν, ὁποῦ λέγει ὁ μακάριος Παῦλος. «Μέχρις οὗ καταντήσωμεν εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ». Καὶ τρίτον διὰ νὰ γένῃ ἄξιος νὰ κατοικήσῃ εἰς τὰς οὐρανίους σκηνὰς, καὶ νὰ ἀποκατασταθῇ εἰς τὸν χορὸν τῶν ἁγίων Ἀγγέλων, καὶ νὰ ψάλλῃ μαζῆ μὲ αὐτοὺς τὸν ἐπινίκιον ὕμνον εἰς τὴν ἁγίαν Τριάδα, ἡ ὁποία, καθὼς αὐτὴ μόνη τοῦ χαρίζει τὸ εἶναι, ἔτζι πάλιν αὐτὴ μόνη τοῦ χαρίζει καὶ τὸ εὖ εἶναι ἤγουν τὴν ἱερὰν, καὶ θεοπρεπῆ κατάστασιν διὰ τῆς χάριτός της. Καὶ μὲ ὅλα ταῦτα οἱ ἄνθρωποι, ὄχι μόνον δὲν κάνουν ὅλα τους τὰ ἔργα διὰ αὐτὸ τὸ τέλος μόνον, διὰ τὸ ὁποῖον ἐγενήκαμεν ἄνθρωποι, ἤγουν διὰ νὰ γένουν Θεοὶ κατὰ χάριν, ἀλλὰ κάμνουν μὲ μεγάλην τους προθυμίαν καὶ ὅλα τὰ ἐναντία, καὶ ἀγωνίζωνται μὲ κάθε τρόπον πῶς νὰ ἁμαρτάνουν, διὰ νὰ λάβουν τὴν αἰώνιον κόλασιν, διὰ τὴν ὁποίαν ἡμεῖς δὲν ἐγενήκαμεν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον. Διατὶ τὸ αἰώνιον πῦρ τῆς κολάσεως ἑτοιμάσθη διὰ τὸν διάβολον, καὶ τοὺς λοιποὺς δαίμονας, καὶ ἡμεῖς ἐγενήκαμεν, διὰ νὰ εὑρεθοῦμεν ἄξιοι διὰ τὸν Θεὸν, ὅταν ἀποθάνωμεν. Καὶ ἄξιος διὰ τὸν Θεὸν εἶναι ὁ εὐθὺς, ὁ ἀληθὴς, ὁ πρᾷος, ὁ ἀγαθὸς, ὁ συμπαθητικὸς, ὁ ἐλεήμων, ὁ εὔσπλαγχνος, ὁ καλὸς, ὁ μακρόθυμος, ὁ ἀνεξίκακος, ὁ φιλάνθρωπος, καὶ τέτοιος ἄνθρωπος δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γένῃ ποτὲ, ἀνίσως δὲν γένῃ προτήτερα μέτοχος τῆς θείας χάριτος διὰ μέσου τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως. Ὥστε ὁποῦ εἶναι φανερὸν, πῶς ὅποιος δὲν εἶναι τέτοιος, ἢ δὲν ἐπίστευσεν εἰς τὸν Χριστὸν, ἢ τοῦ φαίνεται πῶς πιστεύει, καὶ μένει ἄπιστος. Διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ πιστεύει εἰς τὸν Χριστὸν, ἢ ἔγινε τέτοιος, καθὼς εἴπαμεν, ἢ ἀγωνίζεται μὲ κάθε τρόπον διὰ νὰ γένῃ, ἐπειδὴ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἔγινε προτήτερα μέτοχος τῆς θείας χάριτος, δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἶναι ἅγιος.

δ'. Ἡ δὲ ψυχὴ ὁποῦ ἐκαταξιώθη νὰ γένῃ μέτοχος τῆς θείας χάριτος, ἐπειδὴ ἡγιάσθη, ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθεῖ νὰ ἁγιάζῃ καὶ ὅλον της τὸ κορμὶ, διατὶ αὐτὴ εἶναι ὁποῦ συγκρατεῖ ὅλον τὸ κορμὶ, μὲ τὸ νὰ εὑρίσκεται εἰς ὅλα του τὰ μέλη. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καθὼς οἰκειοποιεῖται τὴν ψυχὴν, ἔτζι οἰκειοποιεῖται καὶ τὸ κορμί της. Ὅμως ἕως ὁποῦ ἡ ψυχὴ εὑρίσκεται μαζὴ μὲ τὸ κορμὶ, τὸ πανάγιον Πνεῦμα δὲν μεταφέρει εἰς τὴν ἐδικήν του δόξαν καθολικὰ ὅλον τὸ κορμί της, διατὶ χρεία εἶναι νὰ δείξῃ τὸ θέλημά της ἡ ψυχὴ ἕως τέλους τῆς ζωῆς ταύτης, ἀνίσως δηλαδὴ ἀκολουθῇ καθὼς πρέπει ταύτην τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀλλὰ ὅταν ἔλθῃ τὸ τέλος, καὶ χωρίσῃ ἡ ψυχὴ ἀπὸ τὸ κορμὶ τότε πλέον μὲ τὸ νὰ ἔπαυσεν ὁ ἀγώνας, καὶ ἐνίκησεν ἡ ψυχὴ, καὶ ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὸ κορμὶ μὲ τὸ στέφανον τῆς ἀφθαρσίας, ὡσὰν ὁποῦ ἐτελείωσε πλέον ὁ ἀγώνας της, τότε, λέγω, ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος οἰκειοποιεῖται, καὶ ἁγιάζει καθολικὰ ὅλον τὸ κορμὶ τῆς τοιαύτης ψυχῆς, καὶ διὰ τοῦτο τότε ὀστέα γυμνὰ, καὶ λείψανα τῶν Ἁγίων ἐκβύζουσιν ἰάματα, καὶ θεραπεύουν κάθε ἀσθένειαν. Διατὶ ὁπόταν χωρίσῃ ἡ ψυχὴ ἀπὸ τὸ κορμὶ μὲ τὸν θάνατον, τότε ἡ μὲν ψυχὴ μοναχὴ χωρὶς κορμὶ εὑρίσκεται μαζὴ μὲ ὅλην τὴν θεότητα ἤγουν τὴν θείαν χάριν, καὶ γίνεται καὶ αὐτὴ Θεὸς κατὰ χάριν. Τὸ δὲ κορμὶ ἀπομένει μοναχὸν χωρὶς ψυχὴν, μαζὴ μὲ τὴν θεότητα μοναχὰ, και φανερώνει εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν θείαν ἐνέργειαν μὲ τὰ θαύματα. Διατὶ τότε πλέον οὔτε ἡ ψυχὴ εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχῃ εἰς τὰς ἐνεργείας της κἀνένα ἐμπόδιον ἀπὸ τὸν δεσμὸν τοῦ κορμίου, μὲ τὸ νὰ εἶναι χωρισμένη ἀπὸ αὐτὸ, οὔτε τὸ κορμὶ πάλιν ἐξ αἰτίας τῆς ψυχῆς βαρύνεται πλέον μὲ καμμίαν ἀνάγκην σωματικὴν, ἤγουν πεῖναν, ἢ δεῖψαν, καὶ ἄλλο παρόμοιον. Ἀλλὰ ἐπειδὴ καὶ τὰ δύω αὐτὰ, καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ κορμὶ ἐλύθησαν ἀπὸ

κάθε ἀνάγκην καὶ πείραξιν, ὁποῦ εἶχαν ἀπὸ τὸν δεσμὸν ἐκεῖνον, διὰ τοῦτο ἐνεργεῖται καὶ εἰς τὸ ἕνα, καὶ εἰς τὸ ἄλλο ἡ θεία χάρις χωρὶς κἀνένα ἐμπόδιον, ὡσὰν ὁποῦ ἔγιναν πλέον ὅλως διόλου τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ψυχὴ, καὶ τὸ κορμὶ, τὰ ὁποῖα τὰ οἰκειοποιήθη ἡ Θεότης διὰ μέσου τῆς Θεοπρεποῦς πολιτείας ὁποῦ ἔκαμαν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, ὅταν ἦσαν μαζὴ καὶ τὰ δύω. Εἰς δὲ τὸν καιρὸν τῆς κοινῆς ἀναστάσεως πέρνει καὶ τὸ κορμὶ τὴν ἀφθαρσίαν ὁποῦ ἐχάρισεν ὁ Θεὸς εἰς τὴν ψυχὴν ὁποῦ ἡγιάσθη. Ὅτι κατὰ τὸν λόγον τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, «καθὼς εἰς τοῦτον τὸν κόσμον ἐμέτεχεν ἡ ψυ»χὴ ἀπὸ τὰ κοπιαστικὰ, καὶ λυπηρὰ τοῦ κορ»μίου διὰ τὴν ἕνωσιν ὁποῦ εἶχαν, ἔτζι πάλιν καὶ »ἡ ψυχὴ τότε θέλει μεταδώσει εἰς τὸ κορμὶ »ἀπὸ τὰ χαροποιὰ ὁποῦ ἔχει». Καὶ θέλει τὸ ἀναλώσει ὅλον εἰς τοῦ λόγου της, καὶ μαζὴ μὲ αὐτὸ θέλει γένῃ ἕνα, καὶ πνεῦμα, καὶ νοῦς, καὶ Θεὸς κατὰ χάριν, καὶ ὅλον τὸ φθαρτὸν καὶ θνητὸν θέλει καταποθῇ ἀπὸ τὴν ζωήν. Διατὶ καθὼς εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ἀδὰμ ἐκαταναλώθη ἡ σάρξ ἀπὸ τὴν φθορὰν διὰ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ ἐξ αἰτίας τῆς σαρκὸς ἔγινε καὶ ἡ ψυχὴ τρόπον τινὰ γήϊνος κατὰ τὰς ἐνεργείας, καὶ ἀπὸ τὴν ψυχὴν ὁποῦ ἐδόθη ὅλως διόλου εἰς τὰ γήϊνα ἐπροῆλθεν ἡ ἀπόγνωσις τοῦ Θεοῦ διὰ μέσου τῆς τελείας ἀγνωσίας, ὁποῦ δὲν ἐγνωρίζετο πλέον, μηδὲ ἐὰν εἶναι Θεός· ἔτζι πάλιν εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἀναστάσεως μέλλουν νὰ γένουν ἀντιστρόφως ὅλα τὰ ἐναντία ἀπὸ αὐτὰ, μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ὁποῦ ἐσαρκώθη, καὶ τότε πλέον ἡ σάρξ μέλλει νὰ καταναλωθῇ ἀπὸ τὴν ψυχὴν μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἡ ψυχὴ πάλιν ἀπὸ τὸν Θεὸν, ὁποῦ εἶναι ἡ ἀληθινὴ ζωὴ, ὡσὰν ὁποῦ ὅλη ἡ ψυχὴ ἔχει ὅλον τὸν Θεὸν ὁποῦ αὐτὸς μονώτατος φαίνεται πλέον διὰ νὰ εἰπῶ ἁπλῶς, ἡ θεοπρεπὴς χάρις τῆς ἀναστάσεως θέλει δείξει τότε δηλ. εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα ὅλα τὰ ἐδικά μας ἀντιστρόφως ἐξ ἐναντίας τῶν παρόντων, εἰς τὰ ὁποῖα εὑρισκόμεθα, καὶ πολιτευόμεθα εἰς ταύτην τὴν ζωὴν, καὶ καθὼς ἔλαβεν ἰσχὺν ἐδυναμώθη ὁ θάνατος διὰ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ κατέπιεν εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, τοιουτωτρόπως εἰς τὴν μέλλουσαν ἔχει νὰ ἀδυνατήσῃ μὲ δίκαιον τρόπον, καὶ νὰ καταποθῇ διὰ τὴν χάριν. Διατὶ ὁ θάνατος, ὁποῦ ἐπατήθη τώρα, καὶ ἐκαταφρονήθη διὰ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, τότε ὕστερα ἀπὸ τὴν κοινὴν ἀνάστασιν θέλει μείνῃ τελείως ἀργὸς, καθὼς λέγει ὁ θεῖος Παῦλος. «Ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖ»ται ὁ θάνατος». Διατὶ τώρα εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν ὁ θάνατος εἶναι εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν καὶ τιμωρία τῆς πρώτης παραβάσεως τοῦ Ἀδὰμ, καὶ ἡ διακοπὴ τῆς ἁμαρτίας, ἢ ἀνάπαυσις τῶν ἱερῶν ἀγώνων (1) ἀλλὰ εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν, καθὼς καταργεῖται ἡ ζωὴ τούτου τοῦ κόσμου, καὶ παύει πλέον, καὶ μένει ἀργή. Καὶ οὔτε γεννῶνται τότε ἄνθρωποι, οὔτε ζοῦν τὴν παροῦσαν ζωὴν, ἔτζι καταργεῖται καὶ ὁ ἄνθρωπος, καὶ δὲν ἀποθαίνουν πλέον. Ἀλλὰ γίνεται ἄλλη ζωὴ ἀνεκδιήγητος, καὶ ἄλλος θάνατος πολλὰ βαρύτερος, καὶ πικρότερος ἀπὸ τοῦτον, ὁποῦ γίνεται τώρα· ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ αἰώνιος κόλασις. Διατὶ ὅσοι δὲν μετέχουν ἀπὸ τὸν Χριστὸν, ἢ ἀτίμασαν τὴν μετοχὴν τοῦ Χριστοῦ μὲ τὴν ἐναντίαν ζωὴν, ὁποῦ δὲν ἔζησαν κατὰ Χριστὸ, ὅλοι αὐτοὶ κινδυνεύουν κίνδυνον βαρύτερον ἀπὸ τὴν προτήτερην καταδίκην τοῦ θανάτου, καὶ ἀθεράπευτον. Ὅτι εἰς τοῦτον τὸν κόσμον ἔχαμε χρεία νὰ ἔλθῃ ὁ Θεὸς διὰ νὰ χαλάσῃ τὴν ἀπόφασιν τοῦ θανάτου, ὁποῦ εἶναι ἡ ἐλαφρότερη καταδίκη. Ἀμὴ ἐκεῖ εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν ὁποῦ δὲν εἶναι πλέον θάνατος, (ὁ ὁποῖος εἶναι μία μεγαλη παρηγορία εἰς ἐκείνους ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς βάσανα, ἐπειδὴ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀποθαίνει, ἐλευθερώνεται ἀπὸ τὰ βάσανα) ποία ἄλλη θεραπεία θέλει εἶναι πλέον; καὶ κατὰ ἄλλον τρόπον. Εἰς τοῦτον τὸν κόσμον ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως Χριστοῦ, δὲν ἦτον κἀνένας ἄνθρωπος ἄξιος σωτηρίας, ἐπειδὴ ὅλοι ἐμέτεχαν ἀπὸ τὴν προπατορικὴν ἁμαρτίαν τοῦ Ἀδάμ. Ἀμὴ τώρα ὕστερον ἀπὸ τὴν ἔνσαρκον οἰκονομίαν τοῦ Κυρίου μας, θέλει εἶναι πολλοὶ σύμμορφοι μὲ τὸν Χριστὸν (2) καὶ διὰ τοῦτο εἰς ἐκείνους ὁποῦ καταδι-

(1) Ὁ θάνατος εἰς μὲν τοὺς ἁμαρτωλοὺς γίνεται διακοπὴ τῆς ἁμαρτίας, εἰς δὲ τοὺς δικαίους γίνεται ἀνάπαυσις τῶν Ἱερῶν ἀγώνων τῆς ἀρετῆς.

(2) Τὸ, σύμμορφοι ἑρμηνεύει ὁ θεῖος Χρυσόστομος, Ἰσόμορφοι, ὃ γάρ ἐστιν ὁ μονογενὴς φύσει (δηλαδὴ υἱὸς Θεοῦ) τοῦτο αὐτοὶ γεγόνασι κατὰ χάριν υἱοὶ Θεοῦ.

κασθοῦν ἐκεῖ εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν δὲν θέλει εἶναι καμμία θεραπεία οὐδὲ ἐλπὶς σωτηρίας, ὅτι ἦτον δυνατὸν νὰ γένουν καὶ ἐκεῖνοι σύμμορφοι μὲ τὸν Χριστὸν, καὶ δὲν ἠθέλησαν. ἐπειδὴ εἰς τοὺς ἀγγέλους ὁποῦ ἐξέπεσαν, καὶ ἔγιναν δαίμονες διὰ τοῦτο δὲν εἶναι ἔλεος, διατὶ οἱ περισσότεροι Ἄγγελοι φυλάξαντες τὴν ἀξίαν τους ἔμειναν εἰς τὴν τάξιν τους, καὶ ἠμποροῦσαν νὰ τὴν φυλάξουν καὶ ἐκεῖνοι, καὶ δὲν ἠθέλησαν. Ἄμποτε δὲ ἡμεῖς νὰ γένωμεν σύμμορφοι μὲ τὸν Χριστὸν, διὰ νὰ ἀξιωθοῦμεν νὰ ἀπολαύσωμεν καὶ τὴν αἰώνιον ζωὴν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν· ᾧ ἡ δόξα, καὶ ἡ τιμὴ, καὶ ἡ προσκύνησις σὺν τῷ Πατρὶ, καὶ τῳ Ἁγίῳ Πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ.

α΄. Τί εἶναι τὸ αὐτεξούσιον τοῦ ἀνθρώπου, ὁποῦ τοῦ ἐχάρισεν ὁ Θεὸς ἐξ ἀρχῆς.
β΄. Καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν παράβασιν, τί ἀπέμεινεν εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὸ αὐτεξούσιος.

α΄. Ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος, διὰ τὴν παράβασιν τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ ἔγινε φθαρτὸς, καὶ θνητὸς, καὶ φυσικὰ πεινᾷ, καὶ διψᾷ, καὶ νυστάζει, καὶ κοπιάζει, καὶ κρυώνει, καὶ καυσώνει ἐκ φύσεως, διὰ τοῦτο καὶ χωρὶς νὰ θέλῃ τρώγει, καὶ πίνει, καὶ κοιμᾶται, καὶ ἀναπαύεται, καὶ ἐνδύεται, καὶ γυμνώνεται χωρὶς τὸ θέλημά του. Καὶ κἀνένας ἄνθρωπος δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὑποφέρῃ μήτε τὴν πεῖναν, μήτε τὴν δίψαν, μηδὲ τὸ παραμικρὸν ἀπὸ αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν ἔξω μόνον μὲ βίαν, καὶ στενοχωρίαν πολλήν. Ὅθεν ὅλα αὐτὰ γίνονται, χωρὶς νὰ θέλῃ ὁ ἄνθρωπος ταῖς περισσότεραις φοραῖς. Γίνονται καὶ μὲ τὸ θέλημα τοῦ ἀνθρώπου, ὅμως ὀλίγαις φοραῖς, καὶ διὰ ὀλίγον καιρόν. Διατὶ καὶ οἱ ἅγιοι μὲ τὸ θέλημά τους ἐβίασαν τὴν φύσιν τοῦ σώματος καὶ ἐνήστεψαν, καὶ ἀγρύπνησαν, καὶ ἐκρύωσαν, καὶ ἐκαύσωσαν, καὶ ἐκοπίασαν θεληματικῶς ὅμως ἐδυναμώθησαν μὲ θείαν δύναμιν, καὶ τὰ ἐκατόρθωσαν. Λοιπὸν ἀνίσως ὅλα αὐτὰ γίνωνται χωρὶς νὰ θέλῃ ὁ ἄνθρωπος, ἐπειδὴ εἶναι τῆς φύσεως, εἰς τί ἄλλο θεωρεῖται τὸ αὐτεξούσιον τοῦ ἀνθρώπου; εἰς κἀνένα ἄλλο δὲν θεωρεῖται τὸ αὐτεξούσιον, ἔξω μόνον εἰς αὐτὸ, εἰς τὸ νὰ ἔχῃ τὸν νοῦν του πάντοτε ὑψωμένον, καὶ προσηλωμένον εἰς μόνον τὸν Θεὸν, τὸν Κύριον τῆς σωτηρίας, καὶ τοῦ ἐλέους. Ὅτι ἀνίσως καὶ τὸ αὐτεξούσιον θεωρεῖται, εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν μας, βέβαια εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν μας, δὲν θεωρεῖται τὸ αὐτεξούσιον. Ὅμως ἡ θέλησις τοῦ ἀνθρώπου προηγεῖται ἀπὸ τὸ αὐτεξούσιον, τόσον εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν μας, ὅσον καὶ εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν μας. Καὶ εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν μας ἡ θέλησις χρειάζεται καὶ κόπον, ὅτι κἀνένα ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν μας, δὲν γίνεται εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν χωρὶς κόπον. Ἀμὴ εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν μας, ἡ θέλησις εὑρίσκεται εἰς αὐτὰ μόνον μὲ τὴν ἐπιθυμίαν ἀλλὰ ὁ κόπος εἶναι μάταιος. Τὸ λοιπὸν ἐπειδὴ ἐγὼ εἶμαι αὐτεξούσιος, καὶ διὰ τοῦτο θέλω νὰ εἶμαι καὶ ἐλεύθερος, ἆρά γε αὐτεξουσίως ἐδουλώθηκα εἰς ἐκεῖνα τὰ πάθη, ἀπὸ τὰ ὁποῖα εἶμαι νικημένος, καὶ κυριευμένος, ὡσὰν μὲ τὸ θέλημά μου; ἢ ἐδουλώθηκα εἰς αὐτὰ ὄχι ὡς αὐτεξούσιος, ἀλλὰ μὲ κάποιαν βίαν καὶ ἀνάγκην; δύω λογιῶν πάθη εἶναι. Πάθη τῆς φύσεως, καὶ πάθη τῆς ψυχῆς. Τὰ πάθη τῆς φύσεως, εἶναι καὶ ἀμετάθετα, καὶ εὑρίσκεται ὁ ἄνθρωπος δουλωμένος εἰς αὐτὰ μὲ ἀνάγκην τῆς φύσεως, χωρὶς νὰ θέλῃ. Ὡσὰν νὰ εἰποῦμεν, τρώγω διατὶ πεινῶ φυσικά· πίνω, διατὶ διψῶ· κοιμῶμαι διατὶ νυστάζω· ἐνδύομαι διατὶ κρυώνω· ἐκδύομαι διατὶ καυσώνω, καὶ τὰ λοιπά. Αὐτὰ δὲν εἶναι τοῦ αὐτεξουσίου. Ὅτι ἂν εἶναι τοῦ αὐτεξουσίου, πρέπει ὅταν κάμω πολὺν καιρὸν, χωρὶς αὐτὰ, ἤγουν χωρὶς τροφὴν, καὶ ποτὸν, καὶ ὕπνον, καὶ τὰ λοιπὰ, νὰ μὴ δοκιμάσω διαφθορὰν εἰς τὸ σῶμά μου· ἀλλ' ἐπειδὴ πάσχω διαφθορὰν χωρὶς αὐτὰ, εἶμαι βιασμένος ἀπὸ τὴν φύσιν νὰ τὰ κάμω, καὶ χωρὶς νὰ θέλω.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Ὥστε ὁποῦ αὐτὰ δὲν εἶναι τοῦ αὐτεξουσίου. Ἀμὴ ἆρα γε εἶναι τοῦ αὐτεξουσίου τὰ πάθη τῆς ψυχῆς; τὰ πάθη πάλιν τῆς ψυχῆς τὰ πλέον καθολικώτερα ἀπὸ τὰ ἄλλα εἶναι, ὁ θυμὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία. Ὅταν λοιπὸν εὑρίσκωμαι ἐγὼ μὲ θυμὸν ἄλογον, ἢ μὲ ἐπιθυμίαν ἀνόητον, καὶ θέλω νὰ νικήσω τὸν θυμὸν, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν, ὅμως νικῶμαι ἐγὼ ἀπὸ αὐτὰ ταῖς περισσότεραις φοραῖς, καὶ διὰ τοῦτο εἶμαι δουλωμένος εἰς αὐτά· ἢ ἂν δὲν νικῶμαι ἀπὸ αὐτὰ μὲ τελειότητα καὶ πάντοτε, ἀλλὰ νικῶμαι καμμίαν φορὰν, πλὴν ἐπειδὴ εἶμαι νικημένος ἀπὸ αὐτὰ, εἶμαι πλέον καὶ δουλωμένος. Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι δοῦλος τοῦ ἀλόγου θυμοῦ, καὶ τῆς ἀνοήτου ἐπιθυμίας, πῶς ἠμπορεῖ νὰ εἰπῇ, πῶς εἶναι αὐτεξούσιος; εἰ δὲ καὶ εἰπῇ τινὰς, ὅτι καθὼς συμβαίνει εἰς κάθε ἄνθρωπον τὸ νὰ πίπτῃ, καὶ νὰ ἀσυκώνεται, ἔτζι συμβάνει καὶ εἰς ἐμὲ τὸ νὰ νικῶμαι ἀπὸ αὐτὰ τὰ πάθη μερικαῖς φοραῖς, καὶ πάλιν νὰ τὰ νικῶ, καὶ διὰ τοῦτο ἀκολουθεῖ πότε νὰ δουλώνωμαι εἰς αὐτὰ, καὶ πότε νὰ ἐλευθερώνωμαι. Ὡς πόση ἐντροπὴ εἶναι εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ λέγει, πῶς εἶναι αὐτεξούσιος, καὶ καυχᾶται εἰς αὐτὸ, καὶ ὁμολογεῖ χωρὶς ἐντροπήν του, πῶς σήμερον δουλώνω τὸν ἑαυτόν μου εἰς τὸ πάθος, καὶ αὔριον τὸν ἐλευθερώνω, καὶ τοῦτο νὰ τὸ πάσχῃ εἰς ὅλην του τὴν ζωὴν, ὥστε ὁποῦ νὰ εἶναι ὁ τοιοῦτος ἐλευθερόδουλος, ἤγουν καὶ ἐλεύθερος, καὶ δοῦλος. Λοιπὸν τί πρέπει νὰ εἰποῦμεν διὰ τὸ αὐτεξούσιον; ὅτι ὁ ἄνθρωπος τότε ἦτον αὐτεξούσιος, ὅταν ἦταν ἐλεύθερος ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Ἀμὴ ἀφ' οὗ ἐπρόδωκε τὴν ἐλευθερίαν του, ἔχασε μαζὴ μὲ τὴν ἐλευθερίαν του, καὶ τὸ αὐτεξούσιον, καὶ πλέον ἔγινε δοῦλος τῆς ἁμαρτίας. Καὶ κάθε ἕνας ὁποῦ εἶναι δοῦλος, βέβαια δὲν εἶναι αὐτεξούσιος, ὅτι κάθε δοῦλος, ὤντας προτήτερα ἐλεύθερος, ἐδουλώθη. Διατὶ ὁ Θεὸς δὲν ἔκαμε κἀνένα δοῦλον, ἀλλὰ ὅλους ἐλευθέρους. Εἰς τοῦ λόγου του μόνον τοὺς ἔκαμε δούλους, ὡσὰν ὁποῦ τοὺς ἔπλασεν. Ὅμως καὶ αὐτὸ τὸ νὰ εἶναι τινὰς δοῦλός του, δὲν τὸ θέλει νὰ εἶναι μὲ βίαν, καὶ δυναστείαν, ἀλλὰ μὲ τὴν προαίρεσίν του. Καθὼς ἕνας πτωχὸς, καὶ ἄπορος, ἐὰν ἀξιωθῇ νὰ γένῃ ὑπηρέτης βασιλικὸς, χαίρεται καὶ εὐφραίνεται, νὰ ὀνομάζεται, καὶ νὰ εἶναι δοῦλος τοῦ βασιλέως, ἔτζι καὶ ὁ Θεὸς θέλει τὸν ἄνθρωπον νὰ εἶναι δοῦλός του μὲ τὸ θέλημά του, καὶ νὰ χαίρεται καὶ νὰ τὸ ἔχῃ διὰ δόξαν, καὶ τιμήν του, τὸ νὰ εἶναι, καὶ νὰ λέγεται δοῦλος Θεοῦ.

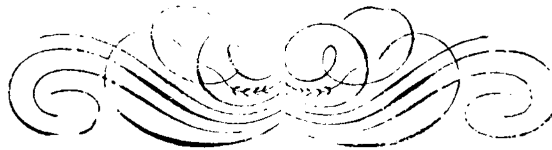
Ἀλλ' ἐπειδὴ κάθε δοῦλος, ἀνίσως καταλάβῃ κἀνένα, ὁποῦ ἠμπορεῖ νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ, ἐξάπαντος θέλει καταφύγει εἰς αὐτὸν, καὶ θέλει προσπέσει, καὶ κλαύσει, καὶ παρακαλέσει, ἴσως καὶ τὸν καταπείσει μὲ αὐτὰ, διὰ νὰ δώσῃ τὴν τιμήν του, καὶ νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ· λοιπὸν εἶναι φανερὸν πῶς δὲν ἀπέμεινεν ἄλλο τίποτε εἰς τὴν αὐτεξουσιότητα τοῦ δούλου, ἔξω μόνον τὸ νὰ θέλῃ νὰ ἐλευθερωθῇ· καὶ τοῦτο θέλει τὸ κάμει, ὁπόταν ταλαιπωρῆται ἀπὸ τὸ βάρος τῆς σκλαβείας· εἰ δὲ καὶ εἶναι δοῦλος ἀναπαυμένος, καὶ δὲν ἔχει καμμίαν ταλαιπωρίαν, οὔτε θέλει θελήσει ποτὲ τὴν ἐλευθερίαν του. Μάλιστα ὁ Κύριός μας λέγει εἰς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, «ἐὰν μείνητε »ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν »καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώνει ὑμᾶς». Ἐδῶ εἰς τὸν λόγον τοῦ Κυρίου θεωροῦνται τρία πράγματα, μονὴ, νὰ μείνουν εἰς τὸν λόγον του· γνῶσις, να γνωρίσουν τὴν ἀλήθειαν· καὶ ἡ ἀλήθεια ὁποῦ μέλλει νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ, καὶ ὄχι ἐλευθερία. Καὶ ὕστερον ἀπὸ αὐτὰ λέγει, «πᾶς ὁ ποιῶν »τὴν ἁμαρτίαν, δοῦλος ἐστὶ τῆς ἁμαρτίας». Ἰδοὺ καὶ δοῦλος, ὥστε ὁ δοῦλος, καθὼς εἴπαμεν, δὲν εἶναι αὐτεξούσιος. Πάλιν παρακάτω λέγει, «ἐὰν οὖν ὁ Υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως »ἐλεύθεροι ἔσεσθε». Ἐπειδὴ λοιπὸν εἶναι ἀληθὴς ὁ Θεὸς, καὶ ἀψευδέστατον τὸ στόμα του, ὁποῦ λέγει ταῦτα, ποῖος ἠμπορεῖ νὰ εἰπῇ πλέον, πῶς ὁ δοῦλος τῆς ἁμαρτίας εἶναι αὐτεξούσιος, ὁποῦ δὲν εἶναι καμμία αὐτεξουσιότης εἰς κάθε δουλείαν κάθε δούλου. Καὶ ταῦτα εἶπεν ὁ Κύριός μας. Ὁ δὲ Ἀπόστολος Παῦλος λέγει μὲ μεγάλην φωνὴν εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην, «ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος, ποῖος νὰ μὲ ἐλευθερώσῃ ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου;» Καὶ βέβαια ἐκεῖνος ὁποῦ ἐλευθερώνει τινὰ, ἀπὸ τὴν σκλαβείαν τὸν ἐλευθερώνει. Διὰ τοῦτο λέγει πάλιν ὁ αὐτός· «τῇ ἐλευθερίᾳ οὖν, ᾗ ἡμᾶς »ὁ Χριστὸς ἐλευθέρωσε, στήκετε». Καὶ φανερώνει μὲ τοῦτο, ὅτι ἐλευθερώθησαν ἀπὸ τὴν δουλείαν, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρισκόμενοι, δὲν ἦσαν αὐτεξούσιοι. Ἀρκετὰ εἶναι αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν εἰς μικρὰν ἀπόδειξιν τοῦ αὐτεξουσίου, ὁποῦ ἀπέμεινεν εἰς ἡμᾶς, ἀφ' οὗ ἐγενήκαμεν δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, τὸ ὁποῖον ἐκατήντησε νὰ σώζετε μοναχὰ εἰς τὴν θέλησίν μας, καὶ ὄχι περισσότε-

ρον. Καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ προσφέρωμεν εἰς τὸν Χριστὸν τὴν θέλησίν μας μαζὴ μὲ τὸν πόνον καὶ κόπον τῆς διανοίας μας, (1) ὁποῦ εἶναι ἑνωμένος μὲ τὴν θέλησίν μας, ὄχι διὰ μέσου καλῶν ἔργων, ἀλλὰ διὰ μέσου πίστεως μοναχῆς, διὰ νὰ ἰδῇ ὁ Χριστὸς, ὁποῦ ἔδωκε τὸν ἑαυτόν του ἐξαγορὰν διὰ τὰς ἐδικάς μας ψυχάς, πῶς θέλομεν, καὶ ἀγαπῶμεν ἐξ ὅλης μας τῆς ψυχῆς, καὶ ἐξ ὅλης μας τῆς διανοίας, καὶ ἐξ ὅλης μας τῆς ἰσχύος νὰ ἐλευθερωθοῦμεν ἀπὸ τὴν δολερὰν τυραννίδα τῆς ἁμαρτίας, (ὅτι ἡ τυραννὶς δὲν εἶναι ἄλλο τίποτε, παρὰ μία δυναστεία ὁποῦ ὑπομένομεν, χωρὶς τὸ θέλημά μας διὰ ἁμαρτίαν, καὶ ἐὰν εἶναι χωρὶς τὸ θέλημά μας, βέβαια δὲν εἶναι ἀπὸ τὸ αὐτεξούσιον) καὶ ἔτζι νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ διὰ τῆς θείας του χάριτος. Ὅτι ἀναμεταξὺ εἰς τοὺς ἀνθρώπους δὲν εὑρίσκεται κἀνένας ἐλεύθερος, καὶ αὐτεξούσιος, ἔξω μόνον ὁ Χριστὸς, καὶ αὐτὸς ὡς Θεὸς καὶ Ἄνθρωπος. Διατὶ ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ Ἀδὰμ, ὁποῦ ἔγινε δοῦλος τῆς ἁμαρτίας, καὶ ὡς δοῦλος ἔχασε καὶ τὸ αὐτεξούσιον, μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι δοῦλοι, ἔξω μόνον ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ ἐλευθερώθησαν ἀπὸ τὸν Χριστὸν, καθὼς εἶναι γεγραμμένον. «Ὁ πρῶτος ἄν»θρωπος ἐκ γῆς χοϊκὸς, οἷος ὁ χοϊκὸς, τοιοῦτοι »καὶ οἱ χοϊκοί. Ὁ δεύτερος ἄνθρωπος ὁ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ, οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι». Τί λογῆς λοιπὸν εἶναι ὁ χοϊκός; πόρνος, ψεύστης, πονηρὸς, δολερὸς, ὑποκριτὴς, πολυποίκιλος, ἀφιλίωτος, μνησίκακος, πλεονέκτης, ἅρπαξ, ἀδικητὴς, κενόδοξος, ὑπερήφανος, ἀλαζὼν, ὁποῦ δὲν ἔχει καμμίαν διαφορὰν ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, καὶ νομίζει τὸν ἑαυτόν του πῶς εἶναι ἀνώτερος ἀπὸ ὅλους, ὡσὰν ἕνας τύραννος, καὶ διὰ αὐτὰ ὁποῦ εἶπα γίνεται φίλος τοῦ κόσμου, καὶ ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καθὼς εἶναι γεγραμμένον. «Πᾶς ὃς ἂν βουλευθῇ γενέ»σθαι φίλος τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ κα»θέστηκε. Καὶ ἐὰν ἐκεῖνος ὁποῦ θελήσῃ νὰ γένῃ φίλος τοῦ κόσμου, εἶναι ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ, πόσῳ περισσότερον εἶναι ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ, ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι φίλος τοῦ κόσμου; καὶ ὁ ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ πλησιάσῃ εἰς τὸν Θεόν; καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ συνομιλήσῃ μὲ αὐτὸν διὰ μέσου τῆς προσευχῆς; σημεῖον δὲ τῆς ἔχθρας τοῦ Θεοῦ εἶναι, ἐκεῖνοι ὁποῦ συνομιλοῦν μὲ τὸν Θεὸν καὶ προσεύχονται, καὶ ψάλλουν μὲ τὸ στόμα, καὶ μὲ τὸν νοῦν περιπατοῦν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προσεύχεται τινὰς μὲ τὸ στόμα, καὶ μὲ τὸν νοῦν, ὁπόταν ὁ νοῦς δὲν κρατεῖται, μήτε φυλάττεται ὁλοῦθεν ἀπὸ θείους Ἀγγέλους. Διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει τὸν νοῦν του φυλαγμένον ἀπὸ θείους Ἀγγέλους, καὶ προσεύχεται, καὶ μὲ τὸ στόμα, καὶ μὲ τὸν νοῦν, ἀπόκτησε πάλιν μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ τὸ αὐτεξούσιον τῆς λογικῆς ἀξίας, καὶ ἔγινεν ἐπουράνιος. Ἀμὴ τί λογῆς εἶναι ὁ ἐπουράνιος ἄνθρωπος; εὐθὺς, δίκαιος, ὅσιος, καθὼς εἶναι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Ὅτι καθὼς κάθε πατέρας ἀπὸ τὴν ἰδίαν του φύσιν γεννᾷ τέκνα, ἔτζι καὶ ὁ δεύτερος Πατὴρ ὁ Χριστὸς ἀπὸ τὴν ἰδίαν του φύσιν γεννᾷ τέκνα ἐλεύθερα καὶ αὐτεξούσια, δίκαια, καὶ ὅσια, καὶ εὐθέα, καὶ ἀληθῆ, ὅμοια μὲ τὸν πατέρα τους. Αὐτὰ εἶναι τὰ σημεῖα τοῦ αὐτεξουσίου καθὼς τὰ ἄλλα ὁποῦ εἴπαμεν τοῦ χοϊκοῦ, δὲν εἶναι τοῦ αὐτεξουσίου. Διότι λέγει ὁ ἠγαπημένος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος, »ἐν τούτῳ φανερά εἰσὶ τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ, καὶ »τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου». Καὶ ἐπειδὴ εἰς μόνην τὴν θέλησίν μας ἔμεινε πλέον τὸ αὐτεξούσιόν μας, πρέπει νὰ θελήσωμεν πρῶτον, ἔπειτα νὰ γυρεύσωμεν τὸν ἐλευθερωτήν μας Χριστόν· καὶ ὁπόταν τὸν εὕρωμεν, νὰ πέσωμεν εἰς τοὺς πόδας του, καὶ νὰ ζητήσωμεν τὴν ἐλευθερίαν μας. Ὅτι δὲν εἶναι ἄλλος τινὰς αὐτεξούσιος, ἔξω μόνον ὁ ἐλεύθερος Χριστὸς, ὁποῦ ἐλεεῖ, καὶ σώζει, καὶ φωτίζει τὴν διάνοιάν μας νὰ βλέπῃ, ἤγουν νὰ ἐννοῇ ὀρθὰ καὶ καθαρὰ, ὥστε ὁποῦ νὰ ἠμπορῇ νὰ ἀποφεύγῃ τὰ ἄπρεπα, καὶ νὰ κάνῃ τὰ πρέποντα. Ὅτι καὶ τὸ νὰ βλέπωμεν ὀρθὰ, δὲν εἶναι ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν μας, ἀλλὰ μαζὴ μὲ τὴν ὅρασιν τὴν ἐδικήν μας εἶναι ἢ τοῦ ἡλίου ὅπου φωτίζει τὰ φαινόμενα, καὶ τὰ βλέπομεν, ἢ τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ φωτίζει τὰ νοούμενα, καὶ τὰ νοοῦμεν. Καὶ καθὼς ὁ ἥλιος τρέπει, καὶ ἀλλοιώνει τὰ αἰσθητὰ, καὶ φαινόμενα, ἔτζι καὶ ὁ νοητὸς ἥλιος τρέπει, καὶ αὐξάνει, καὶ ἀλλοιώνει τὴν νοερὰν καὶ ἄϋλον ψυχὴν εἰς τὸ θειότατον. Ἡ ὁποία ἐξ ἀρχῆς ἦτον

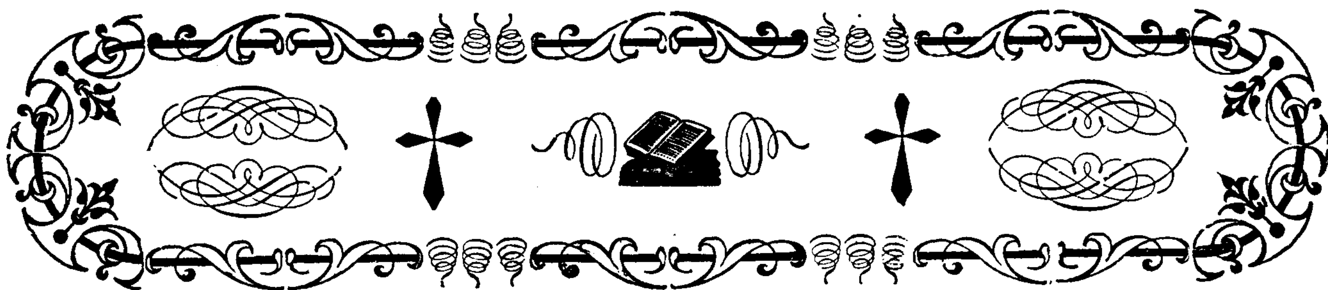
(1) Ἴδε εἰς τὸν ή. λόγον κεφ. 6ʹ. ὁποῦ λέγει διὰ τὸν πόνον τῆς διανοίας.

φυσικὰ τρεπνὴ, καὶ ἀλλοιωτὴ, καὶ ὕστερον ἀπὸ τὴν παράβασιν τοῦ Ἀδὰμ ἔγινε φθαρτὴ, καὶ ἐκαταδικάσθη, διὰ τὴν παρακοὴν, νὰ παιδευθῇ ὡσὰν μὲ τιμωρίαν, καὶ κόλασιν αἰώνιον, μὲ τὴν φθορὰν, καὶ τὸν θάνατον· ὅμως ἡ φθορὰ τῆς ψυχῆς δὲν εἶναι κατὰ τὴν οὐσίαν, ἀλλὰ κατὰ τὴν γνώμην καὶ προαίρεσιν· ὅτι τῆς ψυχῆς θάνατος εἶναι, ὁ χωρισμὸς τοῦ Θεοῦ. Διὰ τὸν ὁποῖον χωρισμὸν καὶ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι διεφθαρμένοι κατὰ τὴν γνώμην, καὶ σφαλεροὶ, καὶ ὅλοι σκοντάπτουν, καὶ δὲν εὑρίσκουν τὸ εὐθὲς, καὶ ὀρθὸν, καὶ ὅλοι εἶναι πλανεμένοι, ἄλλοι περισσότερον, καὶ ἄλλοι ὀλιγώτερον. Ὅθεν, ἢ δὲν κάνουν τὸ καλὸν καθὼς πρέπει, καὶ δὲν εὐαρεστοῦν τὸν Θεὸν, ἢ κάνουν τὸ κακὸν καὶ τὸν παρακινοῦν εἰς ἀγανάκτησιν. Τὸ δὲ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου ἔγινε φθαρτὸν, ὄχι κατὰ τὴν γνώμην, ὡσὰν τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ κατὰ τὴν οὐσίαν· ὅτι ὁ θάνατος τοῦ κορμίου εἶναι ὁ χωρισμὸς τῆς ψυχῆς, διὰ τὸν ὁποῖον χωρισμὸν φθείρεται τὸ κορμί. καὶ γίνεται πάλιν χῶμα, καὶ εἰκονίζει τὸν νοητὸν θάνατον τῆς ψυχῆς. Διατὶ καθὼς ὁ χωρισμὸς τῆς ψυχῆς, εἶναι θάνατος τοῦ κορμίου, ἔτζι καὶ ὁ χωρισμὸς τοῦ Θεοῦ, εἶναι θάνατος τῆς ψυχῆς. Ὅμως καὶ τὸ κορμὶ, ὁποῦ χωρίζεται ἀπὸ τὴν ψυχὴν καὶ φθείρεται, εἰς τὸν καιρὸν τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ Χριστοῦ, μὲ προσταγὴν τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ, μέλλει νὰ ἑνωθῇ πάλιν μὲ τὴν ψυχὴν, καὶ νὰ ἀναστηθῇ καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς ἀφθαρσίαν, εἰς ἀθανασίαν, καὶ ζωὴν αἰώνιον. Καὶ ἀφθαρσία τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ κορμίου εἶναι μία, τὸ νὰ φιλιωθοῦμεν πάλιν μὲ τὸν Θεὸν, καὶ νὰ ἑνωθοῦμεν μὲ αὐτὸν, καὶ νὰ γείνωμεν θεοὶ κατὰ χάριν, ἄφθαρτοι, καὶ ἀθάνατοι, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΕΚΤΟΣ.

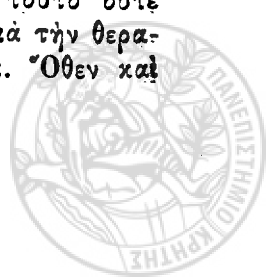
ά. Ὅτι καθὼς εἶναι ἡ ἀρρωστία εἰς τὸ κορμὶ, ἔτζι εἶναι καὶ ἡ ἁμαρτία εἰς τὴν ψυχήν.

β΄. Καὶ καθὼς ἔχομεν αἴσθησιν σωματικὴν, ἔτζι καὶ ἡ ψυχὴ πρέπει νὰ ἔχῃ αἴσθησιν νοητὴν, καὶ νὰ αἰσθάνεται μὲ τὸν νοῦν, εἰς τὴν ἀρρωστίαν, καὶ τὴν ὑγείαν της.

γ΄. Καὶ ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἔχει αἴσθησιν νοητὴν, καὶ δὲν αἰσθάνεται νοητῶς τὴν ἀρρωστίαν, καὶ ὑγείαν τῆς ψυχῆς του, ἀκόμι δὲν εἶναι χριστιανὸς, ἀγκαλὰ καὶ λέγεται χριστιανός. Διατὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς πίστεως τῶν χριστιανῶν εἶναι ἡ ὑγεία τῆς ψυχῆς.

ά. Καθὼς εἶναι ἡ ἀρρωστία εἰς τὸ κορμὶ ἔτζι εἶναι καὶ ἡ ἁμαρτία εἰς τὴν ψυχήν. Λοιπὸν ἀνίσως ὅλη ἡ ἰατρικὴ τέχνη τῶν σωμάτων καταγίνεται διὰ τὴν σωματικὴν ὑγείαν μοναχὰ, καὶ ὄχι διὰ ἄλλο τίποτε, οὔτε διὰ πλοῦτον, οὔτε διὰ δόξον, οὔτε διὰ ἡδονὴν, εἶναι φανερὸν, πῶς καὶ ὅλη ἡ ἰατρικὴ τῶν ψυχῶν, δὲν καταγίνεται διὰ ἄλλο τίποτε, οὔτε διὰ πλοῦτον οὔτε διὰ δόξαν, οὔτε διὰ ἡδονὴν, ἀλλὰ διὰ τὴν ὑγείαν τῶν ψυχῶν μοναχά. Ὅθεν εἰς τὴν ὥραν ἐκείνην τῆς μελλούσης κρίσεως, τί θέλει ἀπολογηθῶ ἐγὼ ὁ τρισάθλιος, ἀνίσως εὑρεθῇ ἡ ψυχή μου ἄρρωστη ἀπὸ πολλαῖς, καὶ διάφοραις ἀρρωστίαις; διατὶ δὲν ἐπιμελήθηκα τελείως διὰ τὴν ὑγείαν τῆς ψυχῆς μου, ἀλλὰ εἰς ὅλην μου τὴν ζωὴν ἀγωνίσθηκα πολλὰ διὰ πλοῦτον δόξαν, καὶ ἡδονήν;

β΄. Ὅμως καθὼς φαίνεται ἡ αἰτία εἶναι αὐτή. Μὲ τὸ νὰ μὴ γνωρίζῃ ὁ ἁμαρτωλὸς ταῖς ἀρρωστίαις τῆς ψυχῆς του, μήτε αἰσθάνεται εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν τοὺς πόνους ὁποῦ προξενοῦν εἰς αὐτὴν, πλανᾶται ἀπὸ τοῦτο, καὶ δὲν φροντίζει παντελῶς διὰ τὴν ὑγείαν τῆς ψυχῆς του. Διὰ τοῦτο καὶ κάθε ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς, ἤγουν ἄρρωστος ψυχικῶς, εἶναι ὑπερήφανος, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι ἀναίσθητος, καὶ δὲν αἰσθάνεται τοὺς πόνους ὁποῦ προξενοῦν ἡ ἁμαρτίαις. Καὶ ὅσον περισσότερον δὲν αἰσθάνεται, τόσον περισσότερον ὑπερηφανεύεται, καθὼς λέγει καὶ ὁ θεῖος Δαβίδ. «Ἡ ὑπερηφανία τῶν μισούντων σε ἀνέβη »διὰ παντός». Διατὶ ὁ ψυχικῶς ἄρρωστος εἶναι ἀναίσθητος, καὶ δὲν ἐγνοιάζεται διὰ τὴν ὑγείαν τῆς ψυχῆς του. Ὅθεν καὶ μισῶντες τὴν ψυχήν του, μισεῖ καὶ τὸν ἰατρὸν τῶν ψυχῶν. Καθὼς καὶ κάθε χριστιανὸς ὁποῦ αἰσθάνεται τοὺς πόνους, καὶ τὰς ἀρρωστίας τῆς ψυχῆς του, εἶναι ταπεινόφρων, καὶ μὲ τὴν ταπείνωσίν του σύρει τὸν ἰατρὸν διὰ νὰ τὸν ἰατρεύσῃ. Ὅθεν καὶ τὰ σώματά μας μὲ τὸ νὰ εἶναι φυσικὰ εὐκολομετάτρεπτα, καὶ ἀρρωστοῦν, καὶ αἰσθανόμεθα τοὺς πόνους, διὰ τοῦτο ζητοῦμεν καὶ θεραπείαν, διὰ νὰ ἰατρευθοῦν· ὅτι ἂν δὲν εἴχαμεν αἴσθησιν, οὔτε τοὺς πόνους ἤθελε αἰσθανθοῦμεν, οὔτε ἰατρείαν ἤθελε χρειασθοῦμεν, ἐὰν δὲν αἰσθανώμεθα τοὺς πόνους. Αὐτὸ τὸ ἴδιον γίνεται καὶ εἰς τὴν ψυχήν. Διατὶ καὶ ἡ ψυχὴ ἔχει καὶ ἀρρωστίαν νοητὴν, καὶ αἴσθησιν νοητήν. Καὶ ἐπειδὴ δὲν αἰσθανόμεθα τὰς ἀρρωστίας της, διὰ τοῦτο οὔτε τοὺς πόνους της ἀγροικοῦμεν, οὔτε διὰ τὴν θεραπείαν της φροντίζομεν οἱ ἀναίσθητοι. Ὅθεν καὶ

κάθε άμαρτωλὸς ὁποῦ δὲν αἰσθάνεται τοὺς πόνους τῆς ψυχῆς του, εἶναι καὶ χαρούμενος, καὶ δὲν λυπεῖται διὰ τὰς ἁμαρτίας του, διατὶ δὲν αἰσθάνεται τοὺς πόνους, καὶ καθὸ ἀναίσθητος, εἶναι καὶ ἀθεράπευτος, καὶ συχαμερὸς, καὶ μισητὸς κοντὰ εἰς τὸν Θεὸν, καὶ εἰς τοὺς ἁγίους Ἀγγέλους. Τὸ ὁποῖον εἶναι ἄξιον νὰ τὸ κλαίῃ τινάς. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ φροντίσωμεν, ὅσον εἶναι δυνατὸν, διὰ νὰ ἔλθωμεν εἰς αἴσθησιν νοητὴν, καὶ νὰ πονέσωμεν, καὶ νὰ ζητήσωμεν τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ἰατρὸν τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων, καὶ νὰ προσπέσωμεν εἰς αὐτὸν, καὶ νὰ τὸν παρακαλέσωμεν νὰ ἰατρεύσῃ τὰς ἀρρωστίας μας. Καὶ ἀρρωστίαι τῆς ψυχῆς εἶναι, ἡ ἐπιθυμία τοῦ πλούτου, καὶ τῆς δόξης, καὶ τῆς ἡδονῆς. Διὰ τὰ ὁποῖα αὐτὰ τὰ τρία γίνονται οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι θυμώδεις, πικροὶ, ὀργίλοι, ἀμελεῖς, καὶ ἀκίνητοι εἰς τὰ καλὰ, ἀργοὶ, πλεονέκται, ἅρπαγες, ἄδικοι, κενόδοξοι, ὑπερήφανοι, φθονεροὶ, ζηλότυποι καὶ μνησίκακοι. Τί λέγεις λοιπὸν εἰς αὐτὰ ὁποῦ εἶπα; ὀλίγαις ἀρρωστίαις τῆς ψυχῆς εἶναι αὐτὰ καὶ μικραῖς; καὶ εἶναι εὔλογον μία ψυχὴ, ὁποῦ πιστεύει εἰς τὸν Χριστὸν νὰ εὑρίσκεται εἰς αὐτὰ ἀναίσθητη, καὶ νὰ μὴ λυπῆται διὰ αὐτά; διὰ τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ κλαίῃ, καὶ νὰ θρηνῇ, καὶ νὰ ὀδύρεται, διὰ νὰ κάμῃ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον τὸν ἰατρὸν νὰ τὴν εὐσπλαγχνισθῇ καὶ νὰ τὴν φωτίσῃ νὰ ἰδῇ καὶ νὰ αἰσθανθῇ τὰς ἀρρωστίας της; Διατὶ ἀνίσως δὲν τὰς ἰδῇ αὐτὴ προτήτερα, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὰς ἰατρεύσῃ ὁ παντοδύναμος ἰατρός. Ἀμὴ ποία εἶναι ἡ ἰατρεία της; εἶναι μία ἀλλοίωσις τῆς ψυχῆς ἀξιοθαύμαστος. Ὅτι ἀφ' οὗ ἰατρευθῇ ἡ ψυχὴ, ὅλα ἐκεῖνα τὰ κακὰ ὁποῦ εἶχε προτήτερα διὰ ποθητὰ, καὶ ἀγαθὰ, τὰ στοχάζεται διὰ βδελύγματα, καὶ μιάσματα, καὶ τὰ μισεῖ, ὄχι ἀφ' ἑαυτοῦ της, ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος τοῦ ἰατροῦ ὑποῦ τὴν ἰάτρευσε, διὰ τὸ ὁποῖον καὶ εὐχαριστεῖ πολλὰ τὸν ἰατρὸν, καὶ τὸν κηρύττει εἰς ὅλους, καὶ φωνάζει μεγαλοφώνως. «Αὕτη ἡ ἀλλοίωσις »τῆς δεξιᾶς τοῦ ὑψίστου».

γ'. Διατὶ καθὼς βλέπει κάθε ἄνθρωπος τὰ φαινόμενα, καὶ αἰσθάνεται αἰσθητῶς τὰ αἰσθητά. Καὶ ἢ ἀδικεῖται, ἢ εὐεργετεῖται τὸ γνωρίζει. Ἢ ἄρρωστος εἶναι, ἢ γερός· ἢ καυσώνει, ἢ κρυώνει· ἢ δυστυχεῖ, ἢ εὐτυχεῖ· ἢ κακῶς πάσχει, ἢ καλῶς, ὅλα τὰ αἰσθάνεται. Ἔτζι καὶ κάθε χριστιανὸς πρέπει νὰ βλέπῃ, καὶ νὰ αἰσθάνεται νοητῶς, ἢ ἄρρωστος εἶναι κατὰ τὴν ψυχὴν, ἢ γερός· ἢ δυστυχὴς, ἢ εὐτυχής· ἢ κακῶς πάσχει, ἢ καλῶς. Διατὶ ἀνίσως δὲν τὰ αἰσθάνεται μὲ τὸν νοῦν του ὅλα αὐτὰ ματαίως εἶναι χριστιανός. Καὶ ἀγκαλὰ ὀνομάζεται χριστιανὸς, ὅμως δὲν εἶναι τῇ ἀληθείᾳ. Ὅτι ἀνίσως αὐτὸς ἦτον ἀληθινὸς χριστιανὸς, καὶ εἶχε συγκοινωνίαν μὲ τὸν δεσπότην Χριστὸν ἤθελε μετέχῃ καὶ ἀπὸ ζωὴν, καὶ φῶς· ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς εἶναι καὶ ζωὴ, καὶ φῶς. Διατὶ τὸ νὰ αἰσθάνεται τινὰς, καὶ νὰ βλέπῃ, εἶναι φυσικὰ ἴδιον τῶν ζωντανῶν, καὶ ὄχι τῶν νεκρῶν. Καὶ ὅποιος δὲν βλέπει νοητῶς, μήτε αἰσθάνεται νοητῶς τὰ καλὰ, καὶ τὰ κακὰ, ὁποῦ γίνονται εἰς τὸν ἑαυτόν του, καὶ ἀπογίνονται, ἐκεῖνος εἶναι ἀκόμη νεκρὸς, καὶ δὲν ἐφωτίσθη ἀκόμι μὲ τὰς ἀκτῖνας τοῦ νοητοῦ ἡλίου τῆς δικαιοσύνης. Λοιπὸν ἂς σπουδάσῃ, καὶ ἂς προστρέξῃ τὸ ὀγληγορώτερον νὰ προσπέσῃ νοητῶς εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, ὁποῦ εἶναι ἡ νοητὴ ζωὴ, καὶ τὸ νοητὸν φῶς, διὰ νὰ τὸν εὐσπλαγχνισθῇ, καὶ νὰ τὸν ζωογονήσῃ, καὶ νὰ τὸν φωτίσῃ, διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς αἴσθησιν, καὶ νὰ στοχασθῇ τὴν κατάστασίν του, καὶ ἔτζι νὰ ζητήσῃ ἀπὸ αὐτὸν μοναχὸν τὴν σωτηρίαν του μοναχήν. Διατὶ ὁ Θεὸς, ὁποῦ δύναται νὰ κάμῃ τὰ πάντα, δὲν ἠμπορεῖ νὰ σώσῃ ἄνθρωπον ἀναίσθητον. (1) Καθὼς λοιπὸν ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, καὶ ὅσα εἶναι μέσα εἰς αὐτὰ, ὅλα ἐκτίσθησαν διὰ μόνον τὸν ἄνθρωπον, ἔτζι καὶ κάθε γραφὴ θεόπνευστος, καὶ ὠφέλιμος, ἐγράφη διὰ μόνον τὸν ἄνθρωπον, ὥστε ὁποῦ, ἀνίσως ἡ γραφὴ δὲν τὸν ὠφελήσῃ, εὑρίσκεται ἄπρακτος, καὶ ἀργή. Ὅθεν ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ ἐπλάσθη ἀπὸ δύω οὐσίας, ἀπὸ νοερὰν καὶ αἰσθητὴν, ἤγουν ψυχὴν, καὶ σῶμα, ἐχρειάσθη νὰ λάβῃ καὶ δύω θεραπείας, διατὶ ἦλθεν εἰς μεγάλην ἀρρωστίαν ἀπὸ τὴν μεγάλην ὑγείαν ὁποῦ εἶχε προτήτερα, τὴν ὁποίαν τὴν ὑστερήθη κατὰ φύσιν, μετὰ τὴν παράβασιν. Ἐπειδὴ ἡ ἀρρωστία δὲν εἶναι ἄλλο, παρὰ ἐλ-

(1) Λέγει ὁ Πατὴρ ὅτι δὲν δύναται ὁ Θεὸς, ἤγουν δὲν θέλει, διὰ νὰ μὴν ἀσυχώσῃ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον τὸ αὐτεξούσιον ὁποῦ τοῦ ἐχάρισεν, ἐπειδὴ εἶναι τὰ χαρίσματά του ἀμεταμέλητα.

λειψις τῆς ὑγείας. Καὶ ἡ ἀρρωστία ὁποῦ ἔγινε κατὰ φύσιν, ἀκολουθεῖ φυσικὰ νὰ μὴ μεταβάλλεται. Στοχάσου λοιπὸν τί λογῆς μεγάλη δύναμις χρειάζεται, διὰ νὰ μεταβαλθῇ ἡ κατὰ φύσιν ἀρρωστία εἰς τὸ ὑπὲρ φύσιν. Καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἐγράφθη ὅλη ἡ Θεόπνευστος Γραφὴ, ὡσὰν κάποια ἰατρική. Ὅμως ἡ ἰατρικὴ ὁποῦ ἰατρεύει τὰ κορμία τῶν ἀνθρώπων (τὴν ὁποίαν οἱ ἰατροὶ τὴν ὠνόμασαν μακρὰν τέχνην, καὶ σφαλερὰν, καθὼς τὴν ἐδοκίμασαν μὲ τὴν πρᾶξιν) δὲν ἠμπόρεσε ποτὲ νὰ ἰατρεύσῃ εἰς κανένα ἄνθρωπον τὴν πρώτην ἀρρωστίαν τοῦ κορμίου ὁποῦ εἶναι κατὰ φύσιν, ἤγουν τὴν φθορὰν, ἀλλὰ ἀγωνίζεται μὲ πολλοὺς, καὶ διαφόρους τρόπους, νὰ φέρῃ εἰς τὴν πρώτην του κατάστασιν τὸ κορμὶ ἐκεῖνο ὁποῦ εὐγῆκεν ἀπὸ τὴν τάξιν του, καὶ ἔπεσε πάλιν εἰς ἄλλην ἀρρωστίαν τρόπον τινὰ ὡσὰν δευτέραν· ἤγουν ἀγωνίζεται ὁ ἰατρὸς νὰ ἰατρεύσῃ τὸ κορμὶ ἀπὸ τὴν ὑδρωπικίαν, λόγου χάριν, ὁποῦ τοῦ ἠκολούθησεν, ἢ ἀπὸ τὸν πλευρίτην, μὰ ὄχι ἀπὸ τὴν φθορὰν, ὅτι τὸ κορμὶ εἶναι φυσικὰ φθαρτόν. Καὶ αὐτὴ ἡ θεραπεία δὲν προέρχεται ἀπὸ τὰ γράμματα τῆς τοιαύτης ἰατρικῆς, ἀλλὰ ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι γραμμένα μέσα εἰς τὰ γράμματα, Καὶ ἐκεῖ μέσα εἶναι γραμμένα πολλὰ ὑλικὰ εἴδη, καὶ διάφοραις δύναμες, καὶ ἐνέργειαις ἰατρικῶν, διὰ νὰ εἶναι αἱ φυσικαὶ δυνάμεις τῶν ἰατρικῶν ὁμογενεῖς μὲ τὰ σώματα τὰ ὑλικὰ ὁποῦ εἶναι ἄρρωστα, καὶ ἔτζι νὰ κάμουν φυσικὰ εἰς αὐτὰ τὴν ἐνέργειάν τους, καὶ νὰ τὰ θεραπεύσουν. Ὅθεν ἀνίσως, καὶ διὰ νὰ ἰατρευθῇ ἡ δευτέρα ἀρρωστία τοῦ σώματος, ἐχρειάσθη δύναμιν ὁμογενῆ τῶν ἰατρικῶν, διὰ νὰ ἔλθῃ τὸ φθαρτὸν κορμὶ εἰς τὴν πρώτην του κατάστασιν, ἤγουν εἰς τὴν πρώτην κατὰ φύσιν ἀρρωστίαν του τὴν φθοράν. Ἀλλ' ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ὁποῦ εἶναι ἄρρωστη κατὰ φύσιν, πῶς εἶναι δυνατον νὰ μὴ χρειασθῇ μίαν δύναμιν ὑπερφυῆ, καὶ ὑπερούσιον, διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἀληθινὴν, καὶ κυρίως ὑγείαν της; καὶ ποῖον εἶναι αὐτὸ τὸ ὑπερφυὲς, καὶ ὑπερούσιον, τοῦ ὁποίου ἡ δύναμις ἔχει νὰ ἐνεργήσῃ τὴν ὑγείαν; εἶναι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ Θεάνθρωπος, διὰ νὰ θεραπεύσῃ μὲ τὸ ὅμοιον τὸ ὅμοιον, ἐπειδὴ ἡ Θεότης, καὶ ἡ ἀνθρωπότης τοῦ Χριστοῦ σμίγει, καὶ ἑνώνεται μὲ κάθε ἕνα ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ πιστεύουν εἰς αὐτὸν, καὶ μετέχουν ἀπὸ τὴν χάριν του, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν τοιαύτην ἕνωσιν ἐνεργεῖ τὴν ἀληθινὴν, καὶ κυρίως ὑγείαν. Λοιπὸν καθὼς εἰς τὸ κορμὶ δὲν ἐνεργοῦν τὴν ὑγείαν τὰ γράμματα τῆς ἰατρικῆς τέχνης, ἀλλὰ ἡ δύναμις τῶν ἰατρικῶν ὁποῦ εἶναι γραμμένα, ἔτζι καὶ εἰς τὴν ὑγείαν τῆς ψυχῆς δὲν ἐνεργοῦν τὴν τελείαν σωτηρίαν τὰ γράμματα τῆς θείας γραφῆς, ἀλλὰ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ εἶναι γραμμένος μέσα. Διότι ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ δὲν ἔρχεται μὲ τὸν λόγον, ἀλλὰ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ. Ὅτι ὅλη ἡ θεία Γραφὴ παλαιὰ και νέα ὁδηγεῖ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ὁποῦ εἶναι φυσικὰ ἄρρωστη, εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, ὡσὰν ὁποῦ αὐτὸς μοναχὰ ἔγινεν ἰατρὸς ψυχῶν, καὶ σωμάτων. Καὶ ὅποιος δὲν ἔγινε μέτοχος τῆς θείας του χάριτος, καλὸν ἦτον νὰ μὴν ἤθελε γεννηθῇ ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος, διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ μετέχει ἀπὸ τὴν χάριν του, εἶναι καὶ χωρὶς ἀρρωστίαν ψυχικήν. Ἐπειδὴ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς πίστεως ἡμῶν τῶν χριστιανῶν εἶναι ἡ ὑγεία τῆς ψυχῆς. Καὶ σημεῖον τῆς ὑγείας τῆς ψυχῆς εἶναι, ἡ διόρθωσις τῶν πέντε αἰσθήσεων, τῆς ὁράσεως, τῆς ἀκοῆς, τῆς γεύσεως, τῆς ὀσφρήσεως, καὶ τῆς ἀφῆς. Καὶ ὅσοι ἔχουν διωρθωμένας τὰς πέντε αἰσθήσεις τους, ἐκεῖνοι μοναχὰ εἶναι πιστοὶ τῆς θείας πίστεως τοῦ Χριστοῦ. Διατὶ δὲν εἶναι πιστὸς ὁ χριστιανὸς ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἔχει τὴν ψυχήν του ὑγιῆ. Ὅτι διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ἔγινεν ἄνθρωπος διὰ να λάβῃ τὴν ὑγείαν της ἡ ψυχή. Καὶ ἡ ὑγεία τῆς ψυχῆς γίνεται διὰ τῆς θείας δυνάμεως, καὶ τοῦ φωτισμοῦ, ὁποῦ χαρίζεται ἀπὸ τὸν Χριστὸν εἰς αὐτὴν διὰ πίστεως. Διατὶ ὅταν ἁγιασθῇ ἡ ψυχὴ κατὰ τὰς πέντε σωματικὰς αἰσθήσεις, μὲ τὰς ὁποίας δείχνονται αἱ ἐνέργειαι τῆς ψυχῆς ὁποῦ εἶναι ἀόρατος, καὶ δὲν φαίνεται, τότε ὁ ἄνθρωπος γίνεται κυρίως ζῶον λογικὸν ὁποῦ πολιτεύεται κατὰ φύσιν, καθὼς τοῦ πρέπει, μετὰ λόγου, καὶ διακρίσεως, καὶ ὄχι ὡσὰν τὰ ἄλογα ζῶα, καὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον γνωρίζεται ὁ ἄνθρωπος βασιλεὺς ὅλων ἐκείνων ὁποῦ εἶναι εἰς τὴν γῆν, καὶ αὐτὸς πάλιν βασιλεύεται ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ εἶναι κατὰ πάντα ὑπήκοος εἰς τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ. Διατὶ τοιουτοτρόπως θέλει γνωρισθῇ πῶς εἶναι μία ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ὅτι ἀνίσως ὁ ἄνθρωπος, ὁποῦ εἶναι βασιλεὺς τούτου τοῦ κόσμου δὲν βασιλεύεται ἀπὸ τὸν Θεὸν, ὁποῦ εἶναι βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν, καὶ

ὅλης τῆς κτίσεως ὁρατῆς, καὶ ἀοράτου, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι κατ' εἰκόνα Θεοῦ, καὶ καθ' ὁμοίωσιν· καὶ ἐὰν μάθῃ ὅλην τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου, καὶ ἐὰν ἔχῃ τὴν γνῶσιν ὅλων τῶν ὄντων, ἀλλὰ ὁ τοιοῦτος παρασυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις, καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς, καὶ ζῇ διὰ ἀτιμίαν, καὶ βλασφημίαν τοῦ Θεοῦ. Καθὼς εἶναι γεγραμμένον, ὅτι διὰ ἐσᾶς βλασφημεῖται τὸ ὄνομά μου εἰς τὰ ἔθνη ὁποῦ λέγουν ἔτζι. Ἀνίσως ὁ Θεὸς τῶν χριστιανῶν ἦτον Θεὸς ἀληθινὸς, δὲν ἤθελε ζοῦν καὶ αὐτοὶ, ὡσὰν καὶ ἡμᾶς. Καὶ μάλιστα μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς χριστιανοὺς φαίνονται, πῶς εἶναι χειρότεροι ἀπὸ ἡμᾶς εἰς τὰς ἀσελγείας καὶ ἀδικίας. Ἡμᾶς ὅμως ἄμποτε νὰ μᾶς φωτίσῃ ἡ χάρις τοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ μᾶς δυναμώσῃ νὰ διορθώσωμεν ταῖς πέντε αἴσθησές μας, καὶ νὰ λάβωμεν τὴν ὑγείαν τῆς ψυχῆς μας, καὶ τότε νὰ πολιτευώμεθα καθὼς πρέπει, διὰ νὰ δοξάζεται ὁ Θεός· ᾧ πρέπει ἡ δόξα, καὶ προσκύνησις νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ.

α'. Ὅτι διὰ τὴν ὑπερβολικὴν ἀγάπην ὁποῦ ἔχει ὁ Θεὸς εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς πολλὰ, καὶ διάφορα περιστατικά.

β'. Καὶ ὅτι ἡ ἔνδεια εἶναι ἡ εὐεργεσία τοῦ Ἁγίου Θεοῦ.

γ'. Καὶ ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ φεύγει τὴν ἔνδειαν, ἀποβάλλει τὸν χριστιανισμὸν, καὶ δὲν θέλει νὰ εἶναι χριστιανός.

δ'. Καὶ ὅτι ἀνάγκη εἶναι νὰ ἔχουν οἱ χριστιανοὶ θλίψεις καὶ βάσανα.

α'. Ὁ Θεὸς ὁ φιλάνθρωπος ἐσυγχώρησε νὰ περικυκλώσουν τὸν ἄνθρωπον, ἀφ' οὗ ἐξέπεσεν ἀπὸ τὴν χάριν του, φόβοι πολλοὶ, καὶ διάφορα περιστατικὰ, καὶ θλίψεις, καὶ βάσανα. Καὶ τὸν ἄφησε νὰ ἐνοχλῆται, καὶ νὰ ταράττεται ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη, καὶ νὰ πολεμῆται ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν ἑαυτόν του. Ἡ δὲ αἰτία ὁποῦ τὸ ἔκαμεν αὐτὸ, εἶναι θαυμαστὴ, καὶ γεμάτη ἀπὸ ἀγάπην, καὶ ἀγαθότητα. Ὅτι καθὼς ἕνας ὑπέρπλουτος ἄνθρωπος ὁποῦ νὰ ἔχῃ υἱὸν ἀγαπητὸν, καὶ διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην ὁποῦ ἔχει εἰς αὐτὸν, δὲν θέλει νὰ εὑρίσκῃ, ἢ νὰ πέρνῃ ἄλλοθεν ὁ υἱός του, μήτε φαγητὰ, μήτε πιοτὰ, μήτε φορέματα, μήτε ὑποδήματα, μήτε καμμίαν ἄλλην ἀπόλαυσιν, καὶ ἄνεσιν, ἀλλὰ θέλει νὰ λαμβάνῃ ὅλα αὐτὰ ἀπὸ τὸν πατέρα του μόνον, διὰ νὰ εὑρίσκεται πάντοτε κοντά του, καὶ νὰ ἀναπαύεται εἰς τὰ γόνατά του. Καὶ ἀνίσως καμμίαν φορὰν συμβῇ νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸν πατέρα του ὁ υἱὸς, καὶ θελήσῃ νὰ πάρῃ ἀπὸ ἄλλον ὅλα του τὰ χρειαζόμενα, κάνει τρόπον ὁ πατήρ του, ἢ νὰ μὴ τὰ εὑρίσκῃ τελείως ὁ υἱός του, ἢ ἂν τὰ εὑρίσκῃ νὰ τὰ λαμβάνῃ μὲ κόπον, καὶ πόνον, καὶ θλίψιν. Μάλιστα παραγγέλλει ὁ πατὴρ ὅλους ὅσοι εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν του, ἐὰν ἰδοῦν τὸν υἱόν του ὁποῦ να περιπατῇ ἐδῶ, καὶ ἐκεῖ μακριὰ ἀπὸ τὸν πατέρα του, νὰ τὸν διώχνουν, καὶ νὰ τὸν λυποῦν εἰς κάθε πρᾶγμα, διὰ νὰ γυρίσῃ ἐξ ἀνάγκης, καὶ μὴ θέλωντας εἰς τὸν πατέρα του, καὶ νὰ ἀναπαύετε εἰς αὐτὸν ὁποῦ τὸν ἠγάπησε πολλὰ, μὴ εὑρίσκωντας τὴν ἀνάπαυσίν του εἰς ἄλλο μέρος. Τοιουτωτρόπως ἔκαμε καὶ ὁ Θεὸς εἰς τὸν ἄνθρωπον, διὰ νὰ μὴν εὑρίσκῃ ἀνάπαυσιν εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, καὶ εἰς τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, (ὅτι ὅλα αὐτὰ εἶναι ματαιότης) καὶ νὰ ἀναγκάζεται νὰ γυρίζῃ πάλιν πρὸς τὸν ἀγαθὸν Θεὸν, καὶ κύριον, καὶ δεσπότην, καὶ πατέρα, καὶ προνοητὴν, καὶ κηδεμόνα, καὶ λυτρωτὴν, καὶ σωτῆρά του, καὶ νὰ εὑρίσκεται κοντά του. Ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος νὰ εὑρίσκῃ ἀνάπαυσιν, καὶ ὁ Θεὸς, καὶ πατήρ του νὰ ἀπολαμβάνῃ πάντοτε τὸν υἱόν του, καὶ νὰ χαίρεται εἰς αὐτόν. Ὅτι ὁ ἄνθρωπος πρὶν τῆς παραβάσεως ἦτον εἰς κάθε εὐτυχίαν, καὶ εἶχε μεγάλην ἀνάπαυσιν, καὶ ἐχαίρετο μέσα εἰς τὸν παράδεισον, χωρὶς καμμίαν θλίψιν, καὶ λύπην, καὶ

μήτε ἴξευρε παντελῶς τί πρᾶγμα εἶναι ἡ λύπη. Ὅμως ἀπὸ τὴν ἀπροσεξίαν ὁποῦ εἶχε διὰ τὴν μεγάλην εὐτυχίαν του, ἦλθεν εἰς ἐπιθυμίαν νὰ ἀπολαύσῃ ἐκεῖνα ὁποῦ ἦσαν ἀνώτερα ἀπὸ λόγου του, καὶ ὑπὲρ τὴν δύναμίν του, καὶ ἠθέλησε νὰ γένῃ Θεὸς κατὰ τὴν συμβουλὴν τοῦ διαβόλου. Διὰ τοῦτο παρευθὺς, ὁποῦ ἠθέλησε νὰ ἐπιχειρισθῇ τὰ ἀδύνατα, ἔχασεν ἐκείνην τὴν μεγάλην εὐτυχίαν, καὶ ἀνάπαυσιν ὁποῦ εἶχε, καὶ ἔγινεν ἐνδεὴς εἰς πολλὰ, καὶ ὅσην πλουσιότητα εἶχε πρῶτον, εἰς ἄλλην τόσην ἔνδειαν, καὶ πτωχείαν ἐκατήντησεν ὕστερον, καὶ ἔλαβε τὴν παίδευσιν τῆς ὑπερηφανίας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐπαρακινήθη, καὶ αὐθαδίασε νὰ ἐπιχειρισθῇ ἐκεῖνο τὸ μεγάλον, καὶ τολμηρὸν ἐπιχείρημα. Ὅτι τρόπον τινὰ ὡσὰν νὰ ἐχόρτασεν ἀπὸ τὴν εὐτυχίαν ἐκείνην ὁποῦ τοῦ ἐχάρισεν ὁ Θεὸς, καὶ τὴν ἐκαταφρόνησε πλέον, καὶ ἠθέλησε τὸ ἀνώτερον. Ἀφ᾽ οὗ δὲ ἔγινεν ἐνδεὴς, δοκιμάζει κόπους πολλοὺς, καὶ πόνους καὶ μόχθους διὰ τὴν χρείαν, καὶ ἔνδειάν του, καὶ μὴν ἔχωντας τὰ χρειαζόμενα, καθὼς θέλει, λυπεῖται, καὶ θλίβεται, καὶ ἀδημονεῖ, καὶ θέλωντας νὰ μὴν εὑρίσκεται εἰς ἔνδειαν, κάμνει μεγάλους ἀγῶνας, διὰ νὰ ζῇ πλουσιοπάραχα. Καὶ ἀπ᾽ αὐτὴν τὴν αἰτίαν παρακινούμενος, γίνεται κλέπτης, ἢ κρυφὸς, ἢ φανερὸς, καὶ ἀδιάντροπος, πέρνωντας τὰ ξένα πράγματα, καὶ πλεονέκτης, καὶ ἄδικος, καὶ ἅρπαξ, καὶ ζηλεύει, καὶ προδίδει, καὶ κατηγορεῖ, καὶ μάχεται, καὶ φυλάττει ἔχθραν, καὶ πολεμεῖ, καὶ ἐπιβουλεύεται, καὶ κάνει ἐκδίκησιν, καὶ φιλονεικᾷ, καὶ ψεύδεται, καὶ κάνει ὅρκους, καὶ φονεύει, καὶ καταφρονεῖ καὶ αὐτὸν τὸν Θεὸν ὁποῦ τοῦ ἐδιώρισεν εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν διὰ προσωρινὴν κόλασιν, τὴν ἔνδειαν, τὴν ὁποίαν ἐπροξένησεν εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος ἡ παράβασις τοῦ Ἀδάμ. Καὶ τοιουτωτρόπως κάμνωντας γίνεται ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐναντιώνεται εἰς τὴν προσταγήν του, ὁποῦ ἐδιώρισε νὰ εἶναι ἐνδεὴς, καὶ αὐτὸς γίνεται πλούσιος, καὶ εὐτυχισμένος. Καὶ διὰ τὰ πλούτη του γίνεται κενόδοξος, καὶ ὑπερήφανος. Ἔπειτα τί ἀκολουθεῖ; τὸ Κύριος ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, καὶ καταντᾷ τὸ τέλος του εἰς τὴν ὁμοίαν καταδίκην ὁποῦ ἦλθε καὶ ὁ διάβολος ὁ ἀποστάτης τοῦ Θεοῦ.

β. Πρέπει λοιπὸν νὰ ἰξεύρωμεν, ὅτι τὴν ἔνδειαν τὴν ἔδωκεν ὁ Θεὸς δικαίως εἰς ἡμᾶς διὰ τιμωρίαν προσωρινὴν, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ τὴν ὑπομένωμεν μὲ εὐχαριστίαν, διὰ νὰ σύρωμεν εἰς τὸν ἑαυτόν μας μὲ τοῦτο τὴν εὐσπλαγχνίαν, καὶ τὸ ἔλεος, καὶ τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ. Ὅτι ἐκεῖνον ὁποῦ ἀγαπᾷ ὁ Κύριος τὸν παιδεύει, διὰ νὰ ταπεινωθῇ μὲ τὴν παίδευσιν ἐκείνην τῆς ἐνδείας, καὶ νὰ μακρύνῃ ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνιαν. Καὶ μαστιγοῖ πάντα υἱὸν, ὃν παραδέχεται, μὲ διαφόρους ἀρρωστίας, καὶ θλίψεις, διὰ νὰ τὸν συμμαζώξῃ κοντά του, καὶ νὰ τὸν ἔχῃ μαζή του. Καὶ διὰ τοὺς ἀγῶνας, καὶ πόνους ὁποῦ ὑπομένει μὲ εὐχαριστίαν, νὰ τὸν στεφανώσῃ μὲ τὸν στέφανον τῆς ὑπομονῆς, καὶ νὰ τὸν κάμῃ υἱόν του θετόν. Διότι ἡ παράβασις τοῦ Ἀδὰμ δὲν ἀκολούθησεν ἀπὸ ἄλλο τίποτε, παρὰ μὲ τὸ νὰ εἶχεν ὅλα τὰ ἀγαθὰ μὲ πλουσιότητα, καὶ χωρὶς κόπον. Διὰ τοῦτο κάθε ἕνας ὁποῦ σπουδάζει νὰ ἀποφύγῃ τὴν ἔνδειαν (τὴν ὁποίαν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὴν ἀποφύγῃ τινὰς ποτὲ) φαίνεται πῶς ἐναντιώνεται εἰς τὸν Θεὸν, καὶ τρόπον τινὰ ἀγωνίζεται νὰ χαλάσῃ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Θεοῦ ὁποῦ ἐπρόσταξε νὰ τρώγωμεν τὸ ψωμί μας μὲ τὸν ἱδρῶτα τοῦ προσώπου μας, ἕως ὁποῦ νὰ ἀποθάνωμεν. Ἐπειδὴ λοιπὸν εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν ἐδόθη εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἡ ἔνδεια, ὡσὰν μία πρόσκαιρος κόλασις φυσικὴ, ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγωνίζεται νὰ τὴν ἀποφύγῃ θέλει καταντήσει εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν· (1) ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποφύγῃ τινὰς μὲ ἄλλον τρόπον τὴν ἔνδειαν τῆς παρούσης ζωῆς, ἔξω μόνον μὲ ἁρπαγὰς, καὶ ἀδικίας, καὶ πλεονεξίας. Καὶ ἡ εὐτυχία, καὶ τὰ πλούτη, φυσικὰ προξενοῦν τὴν ὑπερηφάνειαν, ὁποῦ εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς ἁμαρτίας, καὶ διὰ νὰ πέσῃ κάτω νὰ κρημνισθῇ ἡ ὑπερηφάνια, πέρνει τὸν ὑπερήφανον εἰς τὴν ἐξουσίαν της ἡ αἰσχρουργία, ἤγουν τὸν κυριεύουν τὰ σαρκικὰ πάθη, τὰ ὁποῖα προέρχονται ἀπὸ ἀνοησίαν καὶ διαφθορὰν ὀρθοῦ λογισμοῦ.

γ΄. Ὅθεν κάθε χριστιανὸς ὁποῦ πάσχει νὰ

(1) Τὸ αὐτὸ λέγει καὶ ὁ μέγας Ἀθανάσιος εἰς τὸν περὶ παρθενίας λόγον. Ὁ ἔχων ἀνάπαυσιν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, τὴν αἰώνιον ἀνάπαυσιν μὴ ἐλπιζέτω λαβεῖν· ἡ βασιλεία γὰρ τῶν οὐρανῶν οὐκ ἔστι τῶν ἀναπαυομένων ἐνθάδε, ἀλλ᾽ ἐκείνων ἐστὶ τῶν ἐν θλίψῃ πολλῇ, καὶ στενοχωρίᾳ διαξάντων τὸν βίον τοῦτον.

ἀποφύγῃ τὴν ἔνδειαν, εἶναι φανερὸν πῶς δὲν θέλει νὰ εἶναι ἀληθινὸς χριστιανός. Ὅτι ὁ ἀληθινὸς χριστιανὸς εἶναι ἀδύνατον νὰ εἶναι χωρὶς ἔνδειαν. Διατὶ ὁ Υἱὸς καὶ ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, καὶ Θεὸς ὁποῦ ἔγινεν Ἄνθρωπος ὅμοιος μὲ ἡμᾶς, διὰ νὰ ἀναπλάσῃ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, δὲν ἐχάλασεν ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε ταῖς ἀπόφασές του, ἤγουν τὴν φθορὰν, καὶ τὸν θάνατον ὁποῦ ἔδωκε διὰ τιμωρίαν τοῦ Ἀδὰμ, ὁποῦ παρέβη τὴν ἐντολήν του· ὅτι καὶ τὸ, ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου σου φαγῇ τὸν ἄρτον σου· καὶ τὸ, γῆ, εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ, μένουν διὰ πάντα εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Ἀλλὰ κάνωντας ἐκείνους ὁποῦ πιστεύουν εἰς τὴν ἔνσαρκον οἰκονομίαν του κοινωνοὺς μετόχους τῆς ἐδικῆς του δυνάμεως, ὡς Θεοῦ δυνάμεως, καὶ τῆς ἐδικῆς του σοφίας, ὡς Θεοῦ σοφίας, τοιουτωτρόπως ἐχάλασε ταῖς ἀπόφασες ὁποῦ εἴπαμεν διὰ μέσου πολλῶν παθημάτων καὶ θλίψεων, ἕως καὶ διὰ τοῦ σταυροῦ ἀτίμου θανάτου, γενόμενος εἰς ἡμᾶς τύπος καὶ παράδειγμα αὐτὸς πρῶτος ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Ὁμοίως καὶ οἱ Ἀπόστολοι, καὶ ὅλοι οἱ ἀληθινοὶ χριστιανοὶ λαμβάνοντες μὲ τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ μεγάλην δύναμιν, ὑπομένουν μετὰ χαρᾶς τὰς θλίψεις, καὶ τοὺς πειρασμοὺς, καὶ καρποφοροῦν μὲ πολλὴν ὑπομονήν. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ Μάρτυρες δὲν ἐπαρακαλοῦσαν τὸν Χριστὸν, νὰ τοὺς γλυτώσῃ ἀπὸ τὰ παιδευτήρια, καὶ τὰ βάσανα τοῦ μαρτυρίου, οὔτε οἱ Ἀσκηταὶ ἐζητοῦσαν νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τοὺς πόνους, καὶ μόχθους τῆς ἀσκήσεως, ἀλλὰ ἐπαρακαλοῦσαν νὰ τοὺς δώσῃ ὑπομονὴν πολλὴν, καὶ μὲ ὑπομονὴν μεγάλην ἀγωνίσθησαν τὸν ἀγῶνα τοῦ μαρτυρίου, καὶ τῆς ἀσκήσεως, διὰ νὰ λάβουν εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν τὸν μισθὸν κατὰ τὸν κόπον τους, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς λέγεται Θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς μακροθυμίας.

δ΄. Λοιπὸν εἰς κάθε θεοσεβῆ εἶναι ἀναγκαία κάθε θλίψις, καὶ στενοχωρία, καὶ λύπη. Ὅτι πρὸ τοῦ νὰ δοκιμάσῃ τινὰς τοὺς πειρασμοὺς δὲν ἠμπορεῖ νὰ τοὺς καταλάβῃ, καὶ νὰ τοὺς γνωρίσῃ, καθὼς πρέπει, ἀλλὰ ὅταν τοὺς δοκιμάσῃ, καὶ τοὺς γνωρίσῃ, καὶ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ αὐτοὺς, τότε εὐχαριστεῖ ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν ἐλευθέρωσε. Διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι ἀπείραστος, καὶ δὲν ἐδοκίμασε πειρασμοὺς, εἶναι ἀμελὴς εἰς τὸ νὰ εὐχαριστῇ τὸν Θεὸν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον φυλάττεται, καὶ μένει ἀπείραστος. Ἀμὴ ὁπόταν πέσῃ εἰς πειρασμοὺς, καὶ ἐλευθερωθῇ, τότε τοῦ εὐχαριστεῖ πολλά. Εἰ δὲ καὶ εὑρεθῇ τινὰς ὁποῦ νὰ εὐχαριστῇ τὸν Θεὸν πάντοτε, χωρὶς νὰ δοκιμάσῃ πειρασμοὺς, ὅμως δὲν τὸν εὐχαριστεῖ τόσον πολλὰ, καὶ μὲ τόσην προθυμίαν, μὲ ὅσην τὸν εὐχαριστεῖ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ θλίψεις, καὶ πειρασμούς. Ὥστε ὁποῦ ἀναγκαῖον, καὶ χρειαζόμενον εἶναι, νὰ πέσῃ κάθε χριστιανὸς εἰς πειρασμοὺς καὶ θλίψες, καὶ στενοχωρίαις, καὶ λύπαις, διὰ νὰ γνωρίσῃ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ τὸν εὐχαριστῇ ἐξ ὅλης του τῆς ψυχῆς, καὶ ἐξ ὅλης του τῆς διανοίας, καὶ ἐξ ὅλης του τῆς δυνάμεως. Καὶ μάλιστα ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει ἄνεσιν, καὶ δὲν ἔχει πειρασμὸν, εἶναι ὑποκείμενος εἰς δύω μεγάλα κακά. Τὸ ἕνα ὁποῦ δὲν εὐχαριστεῖ τὸν Θεὸν ἐξ ὅλης του ψυχῆς καὶ καρδίας, καὶ τὸ ἄλλο ὁποῦ καταγίνεται ὁ νοῦς του εἰς φροντίδας ματαίας, καὶ ἀνωφελεῖς. Ἀνίσως ὁ Ἀδὰμ εὐχαριστοῦσε τὸν Θεὸν εἰς καιρὸν, ὁποῦ εὑρίσκετο εἰς μεγαλωτάτην ἀνάπαυσιν, καὶ ἀνεκλάλητον χαρὰν, βέβαια δὲν ἤθελε πλανηθῇ, μήτε ἤθελε δεχθῇ ποτὲ ἐκείνην τὴν πονηρὰν συμβουλὴν τοῦ διαβόλου, μήτε ἤθελε ἐπιθυμήσῃ νὰ γένῃ θεός. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς καθὼς χρειαζόμεθα τὴν ἀναπνοὴν τοῦ ἀέρος, τοιουτωτρόπως χρειαζόμεθα καὶ τὴν εὐχαριστίαν τοῦ Θεοῦ, ἐὰν θέλωμεν νὰ μὴ πέσωμεν εἰς πειρασμοὺς, καὶ θλίψεις, καὶ λύπας. Ὅθεν ἂς εὐχαριστοῦμεν, ἀδελφοί μου, εἰς ὅλα τὸν Θεὸν, καὶ ἂς ὑπομένωμεν ἀγογγύστως κάθε πειρασμὸν, καὶ θλίψιν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΟΓΔΟΟΣ.

ά. Ὅτι τὸ νὰ κρατῆ τινὰς εἰς τὸν νοῦν του ἐκεῖνα ὁποῦ διαβάζει εἰς τὰς θείας Γραφὰς, εἶναι ὅλως διόλου τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ.

β'. Καὶ περὶ προσευχῆς, καὶ ἀναγνώσεως.

γ'. Καὶ πῶς πρέπει νὰ προσεύχεται ὁ χριστιανός.

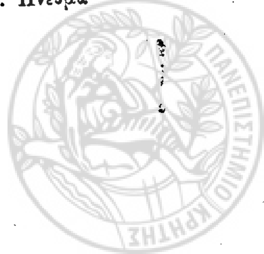
ά. Ἐκεῖνος ὁποῦ διδάσκεται, ἀνίσως δὲν κρατῆ εἰς τὸν νοῦν του, καὶ δὲν ἐνθυμεῖται ἐκεῖνα ὁποῦ διδαχθῆ, δὲν ὠφελεῖται τίποτε· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ εἰξεύρει γράμματα, καὶ διαβάζει, ἀνίσως δὲν καταλαμβάνη ἐκεῖνα ὁποῦ διαβάζει, εἶναι ὡσὰν ἀγράμματος. Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ διαβάζει, καὶ καταλαμβάνει, ἀνίσως δὲν ἠμπορέση νὰ κρατῆ εἰς τὸν νοῦν του ἐκεῖνα ὁποῦ ἐδιάβασε, καὶ ἐκατάλαβε, δὲν λαμβάνει καμμίαν ὠφέλειαν. Τὸ λοιπὸν τὸ νὰ διαβάζωμεν τὰς θείας γραφὰς, εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν μας ἀμὴ τὸ νὰ καταλαμβάνωμεν ἐκεῖνα ὁποῦ διαβάζομεν, εἶναι καὶ εἰς τὴν ἐξουσίαν μας, καὶ δὲν εἶναι. Ὅτι εἰς τὴν ἐξουσίαν μας εἶναι, ἡ ἐπιμέλεια, καὶ ἡ προσοχὴ, ὁποῦ πρέπει νὰ ἔχωμεν εἰς τὸ διάβασμα. Τὸ δὲ νὰ καταλαμβάνωμεν ἐκεῖνα ὁποῦ διαβάζομεν εἶναι ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ. Ὅμως τὸ νὰ κρατοῦμεν εἰς τὸν νοῦν μας, καὶ νὰ ἐνθυμούμεθα ἐκεῖνα ὁποῦ καταλαμβάνομεν εἶναι ὅλον τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο ὀλίγοι εἶναι ἐκεῖνοι ὁποῦ τὰ κρατοῦν εἰς τὸν νοῦν τους, καθὼς καὶ οἱ σωζόμενοι εἶναι ὀλίγοι. Λοιπὸν ἡ ἀνάγνωσις διδάσκει τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνα ὁποῦ τὸν ὁδηγοῦν εἰς τὸν Θεὸν, καὶ τὸν κάμνουν ὅλον ἔνθεον. Ἡ δὲ προσευχὴ κάμνει τὸν Θεὸν νὰ εὐσπλαχνισθῆ τὸν ἄνθρωπον, καὶ νὰ φωτίση τὸν νοῦν του νὰ καταλαμβάνη, καὶ νὰ ἐνθυμῆται ἐκεῖνα ὁποῦ διαβάζει. Ὅτι ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι γραμμένα διὰ ἄλλαις κοσμικαῖς ὑπόθεσες, ἠμποροῦν νὰ τὰ καταλάβουν ἐκεῖνοι ὁποῦ τὰ διαβάζουν, ἀλλὰ ὅσα εἶναι θεῖα, καὶ σωτηριώδη εἶναι ἀδύνατον νὰ τὰ καταλάβη τινὰς, καὶ νὰ τὰ ἐνθυμῆται χωρὶς τὸν φωτισμὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

β'. Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔμαθε νὰ προσεύχεται καθὼς πρέπει, δὲν θέλει χρειασθῆ τόσον τὴν ἀνάγνωσιν, ἐπειδὴ ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, γεμίζει ἀπὸ φῶς θεϊκὸν τὴν ψυχήν του, καὶ τὴν ἀλλοιώνει εἰς τὸ θειότερον. Ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ προκρίνει καλλίτερα νὰ κάνη παντοτινὴν ἀνάγνωσιν, παρὰ νὰ μάθη νὰ προσεύχεται, καθὼς πρέπει, πλανᾶται, καὶ ἀποδιώχνει τὸν ἑαυτόν του ἀπὸ τὴν σωτηρίαν του, καὶ νὰ εἰπῶ καλλίτερα εἶναι παντελῶς ἀναίσθητος, ἀγκαλὰ καὶ λέγει πῶς ἐδιάβασεν ὅλην τὴν θείαν Γραφὴν καὶ τὴν ἔχει πρόχειρον εἰς τὸ στόμα του. Ὅτι καθὼς εἶναι ἀδύνατον νὰ ὡριμάση καρπὸς τῆς γῆς χωρὶς τὴν θερμότητα τοῦ ἡλίου, ἀμὴ φυτρώνει μὲν εἰς καιρὸν χειμῶνος, καὶ ἀρχίζει νὰ καρποφορῆ τὴν ἄνοιξιν, ἐὰν δὲ τύχη νὰ ἀπεράση ὅλος ὁ καιρὸς ψυχρὸς δὲν ὡριμάζει, ἀλλὰ μένει ἄχρηστος, καὶ ἀνωφελὴς, καὶ καλλίτερον ἦτον νὰ μὴν ἤθελε φυτρώση τελείως ὁ τοιοῦτος καρπός. Τοιουτωτρόπως καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν θερμαίνεται ἀπὸ τὴν θέρμην τοῦ νοητοῦ ἡλίου, ἤγουν τοῦ Χριστοῦ, διὰ μέσου τῆς προσευχῆς, ὁποῦ γίνεται καθὼς πρέπει, δὲν θέλει δυνηθῆ νὰ ἀποκτήση καμμίαν φορὰν καρπὸν ὥριμον, ἤγουν γλυκύτητα, καὶ ὠφέλειαν διὰ μέσου τῆς ἀναγνώσεως. Ἐπειδὴ καὶ τὸ νὰ μάθη τινὰς πρῶτον νὰ προσεύχεται καθὼς πρέπει, διὰ νὰ ἠμπορῆ καὶ ὕστερον ἀφ' οὗ μάθη νὰ προσεύχεται, χρειάζεται πολὺν καιρὸν, καὶ κόπον τῆς διανοίας μάλιστα, παρὰ τοῦ σώματος. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀπόστολος μᾶς παραγγέλλει νὰ ᾄδωμεν, καὶ ψάλλωμεν πάντοτε εἰς τὸν Θεὸν μὲ τὴν καρδίαν, καὶ ὄχι μὲ τὰ χείλη. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ στόμα λαλεῖ ἀπὸ τὸ περίσσευμα τῆς καρδίας, πρέπει καὶ ἡ προσευχὴ ὁποῦ γίνεται μὲ τὸ στόμα, νὰ προφέρεται ἀπὸ τὸ περίσσευμα τῆς καρδίας,

ὁπόταν ἡ καρδία κτισθῇ καθαρὰ πρῶτον, (1) ἔπειτα ἀνακαινισθῇ πνεῦμα θεῖον εὐθύτητος, καὶ ἀπολάβῃ τὴν ἀγαλλίασιν τοῦ σωτηρίου τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία ἀγαλλίασις γίνεται ἀπὸ τὴν κοινωνίαν, καὶ μετοχὴν τοῦ Χριστοῦ. Ἔπειτα στερεωθῇ μὲ χάριν πνεύματος ἡγεμονικοῦ, κατὰ τὸ, «καρδίαν »καθαρὰν κτίσον ἐν ἐμοὶ ὁ Θεὸς, καὶ πνεῦμα »εὐθὲς ἐγκαίνισον ἐν τοῖς ἐγκάτοις μου». Καὶ πάλιν· ἀπόδος μοι τὴν ἀγαλλίασιν τοῦ σωτη-»ρίου σου, καὶ πνεύματι ἡγεμονικῷ στήριξόν με». Διὰ νὰ μὴ δύνανται τὰ πονηρὰ πνεύματα ἀπὸ χἀνένα μέρος νὰ σαλεύουν μὲ τοὺς πειρασμούς τους, καὶ μὲ τὰς προσβολάς τους τὰ κινήματα, καὶ τὰ διανοήματα τῆς ψυχῆς. Καὶ ὅταν προσεύχεται ἡ ψυχὴ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον ὁποῦ εἴπαμεν, τότε εἶναι δυνατὸν διὰ τῶν μυστικῶν ἀκτίνων, καὶ φωτισμῶν τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ ἔρχονται εἰς τὸν προσευχόμενον μὲ τὴν προσευχὴν, νὰ ὡριμάζουν, ἤγουν νὰ γλυκαίνουν, καὶ νὰ ὠφελοῦν ἐκεῖνα ὁποῦ διαβάζει, καὶ καταλαμβάνει. Εἰ δὲ καὶ δὲν κάνει τοιουτωτρόπως, δὲν καταλαμβάνει τίποτε ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν, οὔτε αἰσθάνεται χαμμίαν γλυκύτητα, οὔτε ὠφελεῖται.

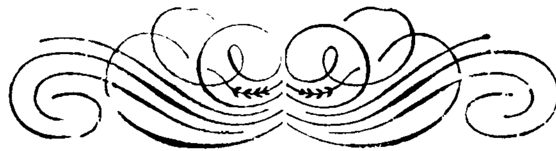
γ΄. Τὸ λοιπὸν τὸ νὰ προσεύχεται τινὰς εἰς τὸν Θεὸν, πολλὰ καλὸν εἶναι, καὶ μεγάλην ὠφέλειαν προξενεῖ εἰς τὸν ἑαυτόν του· διατὶ ἀνίσως εἶναι μεγάλον ὄφελος νὰ συνομιλῇ τινὰς μὲ ἕνα ἐπίγειον βασιλέα, πόσον μεγαλήτερον εἶναι νὰ συνομιλῇ μὲ τὸν Οὐράνιον διὰ μέσου τῆς προσευχῆς; καὶ καθὼς δὲν τολμᾷ τινας νὰ πλησιάσῃ εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ συνομιλεῖ μὲ τὸν γήϊνον βασιλέα, καὶ νὰ τοῦ περικόψῃ τὴν συνομιλίαν ὁποῦ κάμνει, τοιαύτης λογῆς καὶ οἱ δαίμονες δὲν τολμοῦν νὰ πλησιάσουν εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ συνομιλεῖ μὲ τὸν Θεόν. Καθὼς πάλιν καὶ τὸ νὰ μὴ προσεύχεται τινὰς εἰς τὸν Θεὸν, εἶναι ζημία του μεγάλη· ὅτι μένει ὑστερημένη ἡ ψυχή του ἀπὸ τὸν φωτισμὸν τοῦ Θεοῦ, τὴν θείαν δύναμιν, καὶ τὴν ἄνεσιν ἀπὸ τοὺς πειρασμοὺς τῶν δαιμόνων, καὶ ἐνεργοῦν πλέον εἰς αὐτὴν οἱ δαίμονες κάθε ἀσέλγειαν, καὶ ἀκαθαρσίαν, καὶ πονηρίαν, καὶ ἀδικίαν, καὶ κενοδοξίαν, καὶ ὑπερηφανίαν, καὶ οἴησιν. Ὅτι καθὼς τὸ σῶμα χρειάζεται ἀναγκαίως τὸν ἀέρα, διὰ νὰ ἀναπνέῃ, ἔτζι καὶ ἡ ψυχὴ χρειάζεται τὴν ἀδιάκοπον μνήμην τοῦ Θεοῦ, ἤγουν τὴν προσευχήν. Ἀμὴ τὸ νὰ προσεύχεται τινὰς πάλιν εἰς τὸν Θεὸν ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε, καὶ ὡσὰν πάρεργον, καὶ χωρὶς τὸν φόβον, ὁποῦ χρεωστεῖ νὰ ἔχῃ ἐκεῖνος ὁποῦ παραστέκεται ἐμπρὸς εἰς τὸν Θεὸν, τὸν ὁποῖον τρέμουν τὰ Χερουβὶμ, δὲν τοῦ γίνεται οὔτε τὸ ὄφελος, οὔτε ἡ ζημία ὁποῦ εἴπαμεν ἀνωτέρω, ἀλλὰ τοῦ γίνεται βλάβη μεγαλωτάτη, καὶ ἀσύγκριτος. Ὀργὴ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀποστροφὴ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐξορία τοῦ Θεοῦ. Ὅτι καθὼς οἱ σωματοφύλακες τοῦ βασιλέως ἁρπάζουν εὐθὺς ἀπὸ τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως, καὶ διώχνουν ἔξω ἐκεῖνον ὁποῦ στέκεται ἐμπρὸς εἰς τὸν βασιλέα καταφρονητικῶς, καὶ χωρὶς φόβον, καὶ συστολὴν, καὶ ὁ βασιλεὺς δὲν τοὺς ἐμποδίζει· ἔτζι καὶ οἱ Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἀποδιώχνουν ἔξω, καὶ εὐγάνουν ἀπὸ τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀπὸ τὴν σκέπην του, τὸν νοῦν ἐκείνου ὁποῦ στέκεται ἐμπρὸς εἰς τὸν Θεὸν, καὶ προσεύχεται καταφρονητικῶς, καὶ χωρὶς συστολὴν, καὶ εὐλάβειαν, καὶ παρευθὺς τότε τὸν παραλαμβάνουν οἱ δαίμονες μὲ περισσοτέραν αὐθάδειαν, καὶ ἐξουσίαν, παρὰ νὰ ἤθελε τὸν πάρουν ἀπὸ πορνοστάσιον, ἢ χρασοπωλεῖον, καὶ τὸν περιτριγυρίζουν μὲ μεγάλην ἐξουσίαν ὅπου θέλουν, ἢ εἰς αἰσχρὰ, καὶ ἄτοπα, ἢ εἰς πονηρὰ, ἢ εἰς μάταια, καὶ ἀνωφελῆ. Καὶ οὔτε ἐκεῖνος ὁποῦ τὰ παθαίνει αὐτὰ ἀπὸ τοὺς δαίμονας τὸ αἰσθάνεται, οὔτε ὁ Θεὸς τὸν ἐλευθερώνει, ἐπειδὴ τὸν ἐκαταφρόνησε, καὶ ἐπαρήκουσε τὴν ἐντολήν του ἐκείνην ὁποῦ λέγει, «δουλεύσατε τῷ Κυρίῳ ἐν φόβῳ, καὶ ἀγαλ-»λιᾶσθε αὐτῷ ἐν τρόμῳ». Καὶ διὰ τοῦτο πολλὰ καλλίτερον ἦτον εἰς τὸν τοιοῦτον νὰ μὴν ἐπροσεύχετο παντελῶς. Ὅτι οἱ δαίμονες δὲν ἠμποροῦν νὰ κατακυριεύσουν τόσον πολλὰ τὴν ψυχὴν εἰς ὅλα τὰ ἄλλα ἁμαρτήματα, καθὼς τὴν κατακυριεύουν εἰς ταύτην τὴν καταφρόνησιν τοῦ Θεοῦ. Ὅτι καὶ βασιλεὺς ἐπίγειος, ἐκείνους ὁποῦ τοῦ χρεω-

(1) Τὸ κτισθῇ κατὰ τοὺς ἑρμηνευτὰς τῶν ψαλμῶν, ἀντὶ τοῦ διορθωθῇ ἀποκατασταθῇ ἐκλαμβάνεται, καὶ ἀνακαινισθῇ πνεῦμα εὐθὲς ὁποῦ νὰ μὴν εἶναι πλέον εὔκολος ὁ νοῦς νὰ καταπίπτῃ εἰς ἁμαρτίας, καὶ στερεωθῇ μὲ πνεῦμα κυριευτικὸν τῶν παθῶν καὶ κρατοῦν τῶν ἡδονῶν. Πνεῦμα δὲ εὐθύτητος, καὶ πνεῦμα ἡγεμονικὸν εἶναι αἱ διάφοροι δυνάμεις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁποῦ δίδονται εἰς τὴν ψυχήν.

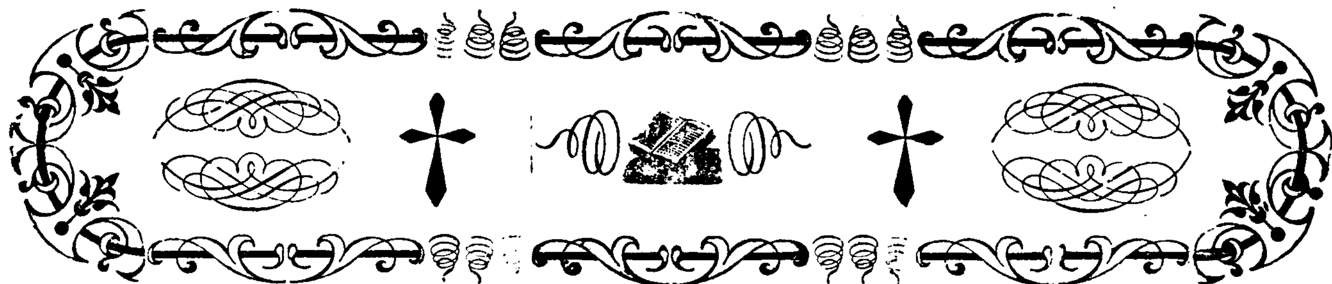

μένει, ἀμὴ εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὸν καταφρονοῦν γίνεται βαρὺς καὶ φοβερὸς ἐκδικητής. Διὰ τοῦτο δὲν εἶναι μεγαλειτέρα ἁμαρτία,, ἀπὸ τὸ νὰ προσεύχεται τινὰς εἰς τὸν Θεὸν καταφρονητικῶς. Διατὶ ὁ Θεὸς εἶναι ἀσώματος, καὶ ἀόρατος, καὶ πρέπει νὰ λατρεύεται ἀσωμάτως, καὶ ἀοράτως. Καὶ τὸ νὰ τὸν λατρεύῃ τινὰς σωματικῶς, καὶ ὁρατῶς εἶναι ἀνάρμοστον, καθὼς λέγει καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ, «εἰ ἠθέλησας θυσίαν ἔδωκα ἄν, »ὁλοκαυτώματα οὐκ εὐδοκήσεις,, διὰ τοῦτο καρ»δίαν συντετριμμένην, καὶ τεταπεινωμένην ὁ »Θεὸς οὐκ ἐξουδενώσει»· Ἡ δὲ συντριβὴ τῆς καρδίας γίνεται μὲ τὸν νοῦν, καὶ μὲ τὴν διάνοιαν, ὅτι ἀόρατος εἶναι καὶ ὁ νοῦς μας, καὶ ἡ διάνοιά μας. Λοιπὸν πρέπει νὰ δώσωμεν εἰς τὸν ἀόρατον Θεὸν τὰ ἀόρατα, ἤγουν τὸν νοῦν καὶ τὴν διάνοιαν, Διότι αὐτὴ εἶναι ἡ πρέπουσα, καὶ ἁρμόδιος λατρεία, ἤγουν τὰ ἀόρατα νὰ προσφέρωνται εἰς τὸν ἀόρατον, καὶ τὰ νοούμενα εἰς τὸν νοούμενον, διὰ νὰ προσφέρωνται μαζὴ μὲ τὴν ψυχὴν καὶ τὰ σωματικὰ πρὸς θεραπείαν τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος δὲν θεραπεύεται ὑπὸ χειρῶν ἀνθρώπων. Εἰ δὲ καὶ δέχεται καὶ τὰ σωματικὰ καὶ αἰσθητὰ, ὅμως πρέπει νὰ ἰξεύρωμεν πῶς τότε τὰ δέχεται καὶ αὐτὰ, ὅταν προσφέρωνται μὲ διάνοιαν καθαράν. Διότι κάθε προσευχὴ, καὶ ψαλμῳδία τῆς θείας Γραφῆς δὲν εἶναι ἄλλο τίποτε, ἔξω μόνον συνομιλία μὲ τὸν Θεόν. Καὶ ἢ τὸν παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς δώσῃ ἐκεῖνα ὁποῦ ἁρμόζουν εἰς τὸν Θεὸν νὰ τὰ χαρίζῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους· ἢ τὸν δοξολογοῦμεν διὰ ὅλα τὰ κτίσματα ὁποῦ ἐδημιούργησεν· ἢ διηγούμεθα τὰ θαυμάσια αὐτοῦ, ὅσα ἀπ' αἰῶνος κατὰ καιροὺς ἐποίησεν εἰς δόξαν αὐτοῦ καὶ εἰς σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ εἰς ἐκδίκησιν, καὶ τιμωρίαν τῶν ἀδίκων, καὶ πονηρῶν· ἢ διηγούμεθα τὰς θείας αὐτοῦ προνοίας ὁποῦ κατ' οἰκονομίαν ἐνεργεῖ μὲ τρόπον μυστικὸν, καὶ ἀπόκρυφον· ἢ διηγούμεθα τὸ μέγα μυστήριον τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ, καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ἤγουν πῶς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ ἀχώρητος εἰς ὅλην τὴν κτίσιν, ἐχωρήθη εἰς τὴν ἄχραντον κοιλίαν τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ ἐγεννήθη ἄνθρωπος, καὶ ἀνετράφη, καὶ μᾶς ἔδειξε πολιτείαν, καὶ ζωὴν θείαν, καὶ ἐσταυρώθη, καὶ ἀπέθανε, καὶ ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, καὶ ἐχάρισεν εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος τὴν ἐλπίδα τῆς ἀναστάσεως, καὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς, καὶ ἀνελήφθη ὡς ἄνθρωπος εἰς τοὺς οὐρανοὺς, διὰ νὰ πέμψῃ εἰς τοὺς πιστεύοντας εἰς αὐτὸν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τὸ ἐκ μόνου τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ, καὶ Θεοῦ ἐκπορευόμενον, τὸ ὁποῖον τὸ εἶχεν ἐξ ἀρχῆς ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ὁ Ἀδὰμ, καὶ τὸ ἔχασεν ἀπὸ ἀπιστίαν του, μὲ τὸ νὰ μὴν ἐπίστευσεν εἰς τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ. Ὅτι τοῦτο ἦτον τὸ τέλος ὅλης τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας, ἤγουν διὰ τοῦτο ἐσαρκώθη ὁ Υἱὸς, καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἔγινεν ἄνθρωπος, διὰ νὰ λαμβάνουν εἰς τὰς ψυχάς τους ὡσὰν ψυχὴν τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐκεῖνοι ὁποῦ πιστεύουν εἰς αὐτὸν, ὡς Θεὸν καὶ Ἄνθρωπον, ἤγουν εἰς ἕνα Χριστὸν μὲ δύω φύσεις ἀδιαιρέτους, καὶ ἀσυγχύτους, Θεότητος, Ἀνθρωπότητος. Καὶ ἔτζι νὰ ὀνομάζωνται πιστοὶ, καὶ ὡσὰν ὁποῦ ξαναγεννῶνται, καὶ ξαναπλάττονται, καὶ ξανακαινουργώνονται διὰ τοῦ Θείου Βαπτίσματος, καὶ γίνονται πάλιν ὅ,τι λογῆς ἦτον ἐκεῖνος ὁ πρῶτος ἄνθρωπος, ἤγουν ὁ Ἀδὰμ πρὶν τῆς παραβάσεως, νὰ ἁγιάζωνται μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κατὰ τὸν νοῦν, καὶ κατὰ τὴν συνείδησιν, καὶ κατὰ πάσας τὰς αἰσθήσεις, ὥστε ὁποῦ εἰς τὸ ἑξῆς νὰ μὴν ἔχουν πλέον τελείως ζωὴν διεφθαρμένην, ὁποῦ νὰ ἠμπορῇ νὰ τραβίξῃ τὴν ὄρεξιν τῆς ψυχῆς εἰς σαρκικὰς, καὶ κοσμικὰς ἐπιθυμίας. Τὸ λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ συνομιλεῖ μὲ τὸν Θεὸν διὰ αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν, καὶ τὰ τοιαῦτα νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ καιρὸν πολὺν, ἀνίσως μὲ τὴν γλῶσσάν του λαλῇ, καὶ μὲ τὸν νοῦν του δὲν ἰξεύρει τί λέγει, τάχα, δὲν φαίνεται ὁ τοιοῦτος πῶς φλυαρεῖ; διότι δὲν ἔγινεν ἀκόμι πιστὸς, μήτε ἐφιλιώθη μὲ τὸν Θεόν. Ὅτι πιστὸς λέγεται, καὶ εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐμπιστεύθη, καὶ ἔχει τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἡ ὁποῖα φωτίζει τὸν νοῦν του, καὶ τὸν περιμαζώνει, καὶ τὸν συγκρατεῖ διὰ νὰ στοχάζεται μὲ ποῖον συνομιλεῖ, καὶ τὶ εἶναι ἐκεῖνα ὁποῦ λέγει. Τὸ λοιπὸν πρέπει νὰ γένῃ τινὰς πρῶτον πιστὸς, καὶ νὰ φιλιωθῇ μὲ τὸν Θεὸν, καὶ τότε νὰ προσεύχεται ζητῶντας πρῶτον συγχώρησιν ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ ἐκεῖνα ὁποῦ ἥμαρτε προτήτερα, ἢ μὲ λόγον, ἢ μὲ ἔργον, ἢ κατὰ διάνοιαν. Ὅτι ἡ ψυχὴ ὁποῦ φιλιωθῇ μὲ τὸν Θεὸν γίνεται πραεῖα, καὶ ταπεινὴ, καὶ συντετριμμένη, καὶ αὐτὰ εἶναι τὰ σημεῖα πρὸς τὸν Θεὸν καταλλαγῆς, καὶ φιλίας. Διατὶ αὐτὰ εἶναι τὰ πρῶτα χαρίσματα ὁποῦ δίδει ὁ Θεὸς εἰς τοὺς πιστεύοντας, ἡ πραότης δηλαδὴ, καὶ ἡ ταπείνωσις, ἐπειδὴ οἱ δαίμονες δὲν δύνανται νὰ πολεμήσουν τὴν πραεῖαν,

καὶ τεταπεινωμένην ψυχὴν πάλιν, καθὼς πρότερον, οὔτε μὲ φιληδονίαν, οὔτε μὲ φιλαργυρίαν, οὔτε μὲ φιλοδοξίαν. **Καὶ** τοιουτωτρόπως μὲ αὐτὰ τὰ δύω χαρίσματα τοῦ **Χριστοῦ**, εὑρίσκει ἡ ψυχὴ ἄνεσιν, καὶ δὲν ἐνοχλεῖται ἀπὸ τὰς τοιαύτας ἀνάγκας τῆς φιληδονίας, τῆς φιλαργυρίας, καὶ τῆς φιλοδοξίας. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ψάλλῃ τινὰς, ἤγουν νὰ προσεύχεται μὲ τὸ στόμα ὀλίγα, καὶ μὲ φόβον, καὶ εὐλάβειαν, καὶ προσοχήν. Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἀδύνατον εἰς κάθε ἄνθρωπον, καὶ κοσμικὸν, καὶ μοναχὸν, καὶ ἡσυχαστὴν καὶ κληρικὸν, καὶ διάκονον, καὶ ἱερέα, καὶ ἀρχιερέα, ἐὰν ἡ ψυχὴ τοῦ κάθε ἑνὸς ἀπὸ τούτους δὲν γένῃ πρῶτον μέτοχος **Ἁγίου Πνεύματος**, κατὰ τὸ μέτρον τῆς πίστεως ὁποῦ ἔχει εἰς τὸν Χριστὸν, «ὅτι οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν **Κύριον** Ἰησοῦν, εἰ μὴ »ἐν **Πνεύματι Ἁγίῳ**» καὶ ὅτι μὲ τὸ **Πνεῦμα** προσκυνοῦμεν, καὶ δι' αὐτοῦ προσευχόμεθα. **Καὶ** ὅτι ὅπου τὸ **Πνεῦμα Κυρίου**, ἐκεῖ ἐλευθερία, καὶ ἡ ἐλευθερία εἶναι ἀπὸ τοὺς δαίμονας, οἱ ὁποῖοι ἐνεργοῦν εἰς τὴν ψυχὴν μῖσος, λύπην, ταραχὴν, μικροψυχίαν, κακοτροπίαν, κακίαν, ἀπιστίαν θυμὸν, ἀκρατησίαν εἰς τὰ πάθη. **Καὶ** ἐκεῖνοι ὁποῦ κυριεύονται ἀπὸ αὐτὰ, ἢ νηστευταὶ εἶναι, ἢ ἡσυχασταὶ, ἢ ἀκτμήονες, ἢ πολυψάλται, ἢ ἐξηγηταὶ τῶν θείων **Γραφῶν**, ἢ συγγραφεῖς τῶν ὀρθῶν δογμάτων, ἢ διδάσκαλοι, καὶ κήρυκες τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ λέγονται ὁσιώτατοι, καὶ δικαιότατοι, καὶ πανευλαβέστατοι δὲν δύνανται νὰ ἔχουν μὲ τὸν **Χριστὸν** ὁποῦ εἶναι τὸ ἀληθινὸν φῶς, τὸ ὁποῖον φωτίζει κάθε ἄνθρωπον ὁποῦ ἔρχεται ἐξ ἰδίας του προαιρέσεως εἰς τὸν ἀληθινὸν κόσμον τῶν ἀρετῶν. Διότι τὸ σκότος δὲν ἔχει καμμίαν συγκοινωνίαν μὲ τὸ φῶς. **Τὸ** ὁποῖον φῶς, ἄμποτε νὰ ἀξιωθοῦμεν νὰ τὸ λάβωμεν καὶ ἡμεῖς ἐν **Χριστῷ** Ἰησοῦ· ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ ἀνάρχῳ, καὶ παναιτίῳ αὐτοῦ **Πατρὶ**, καὶ ζωοποιῷ, καὶ προσκυνητῷ αὐτοῦ **Πνεύματι**, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΕΝΝΑΤΟΣ.

α'. Ὅτι μεγαλήτερη ἀπὸ ὅλας τὰς ἁμαρτίας εἶναι τὸ νὰ προσεύχεται τινὰς χωρὶς φόβον καὶ εὐλάβειαν, καὶ προσοχήν· διότι τὸ νὰ προσεύχεται τινὰς εἰς τὸν Θεὸν μὲ τὸ στόμα μόνον εἶναι ἄχρηστον.

β'. Καὶ ὅτι διὰ νὰ γνωρίσῃ τινὰς τὸν Θεὸν, χρειάζεται θεῖον φῶς· ὅτι ἀνίσως δὲν φωτισθῇ ὁ νοῦς ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ δὲν βεβαιωθῇ εἰς τὴν πίστιν, καὶ γένῃ στερεὸς, ματαίως ἐπίστευσεν ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπίστευσεν εἰς τὸν Χριστόν.

γ'. Καὶ ὅτι κάθε ἄνθρωπος ἁμαρτάνει μὲ τὸν νοῦν, μὲ τὸν λόγον, καὶ μὲ τὸ ἔργον.

α'. Δὲν εὑρίσκεται μεγαλήτερη ἁμαρτία ἀπὸ τὸ νὰ προσεύχεται τινὰς χωρὶς φόβον Θεοῦ, καὶ προσοχὴν, καὶ εὐλάβειαν. Διατὶ ἀπὸ τὸν Θεὸν δίδεται καὶ ἡ συγχώρησις τῶν ἁμαρτημάτων, καὶ ἡ δόσις ὅλων τῶν ἀγαθῶν. Ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ προσεύχεται (1), ἢ ψάλλει ἁπλῶς, καὶ ὡς ἔτυχε, καὶ μὲ καταφρόνησιν, εἶναι φανερὸν, πῶς δὲν γνωρίζει τὸν Θεὸν ποῖος εἶναι, καὶ διὰ τοῦτο καταφρονεῖ. Ὅθεν καὶ ὁ Θεὸς θέλοντας νὰ ἐλεήσῃ τὸν τοιοῦτον δὲν δύναται, ἀλλὰ μάλιστα ὀργίζεται. Καλλίτερον εἶναι λοιπὸν νὰ μὴ προσεύχεται τινὰς παντελῶς εἰς τὸν Θεὸν, παρὰ νὰ προσεύχεται μὲ τὸ στόμα μόνον. Ὅτι τῆς ψυχῆς δὲν εἶναι ἴδιον νὰ προσεύχεται εἰς τὸν Θεὸν μὲ τὸ στόμα ἀλλὰ μὲ τὸν νοῦν. Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ψάλλει ἤγουν προσεύχεται μὲ τὸ στόμα μόνον, καὶ ὁ νοῦς του δὲν εἶναι εἰς τὴν προσευχὴν ὁποῦ λέγει, παρακινεῖ εἰς ὀργὴν τὸν Θεὸν, εἰς τὸν ὁποῖον προσεύχεται. Ὅτι καθὼς ὁ νοῦς βλέπει, καὶ ὁ νοῦς ἀκούει, ἔτζι πρέπει καὶ ὁ νοῦς νὰ προσεύχεται διὰ μέσου τοῦ στόματος. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν προσεύχεται τελείως, δὲν κάμνει τὸ χρέος του, καὶ μένει χρεώστης εἰς τὸν Θεὸν, καὶ ἠμπορεῖ καμμίαν φορὰν νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν ἀγαθὸν Θεὸν καὶ ἄφεσιν τοῦ χρέους ὁποῦ χρεωστεῖ. Ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ προσεύχεται μοναχὰ μὲ τὸ στόμα, παρακινεῖ εἰς ὀργὴν αὐτὸν τὸν χρεωλύτην Θεὸν, εἰς τὸν ὁποῖον προσεύχεται. Καὶ ἀπὸ ποῖον πλέον θέλει ἐλεηθῇ; ὅτι ὁ τοιοῦτος μὲ τὸ στόμα προσεύχεται, καὶ μὲ τὸν νοῦν συντυχαίνει μὲ τοὺς δαίμονας. Πρέπει λοιπὸν ὁ νοῦς νὰ προσεύχεται εἰς τὸν Θεὸν διὰ μέσου τοῦ στόματος. Μὰ ἐπειδὴ εἶναι ἀδύνατον νὰ προσεύχεται ὁ νοῦς διὰ μέσου τοῦ στόματος, ἀνίσως δὲν δεχθῇ πρῶτον φωτισμὸν, καὶ ἐνέργειαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἐπιμεληθοῦμεν περισσότερον ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα διὰ νὰ λάβωμεν τὸν φωτισμὸν, καὶ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διὰ νὰ μὴ τύχῃ καὶ προσευχώμεθα μὲ τὸ στόμα μόνον, καὶ ἀντὶ διὰ τὸν ἔλεον τοῦ Θεοῦ, λάβωμεν τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ. Ὅτι δὲν εἶναι κἀνένα ἄλλο ἁμάρτημα ὁποῦ νὰ παροργίζῃ τὸν Θεὸν τόσον πολλὰ ὡσὰν τὸ νὰ προσεύχεται τινὰς μὲ τὸ στόμα μόνον, καὶ μὲ τὸν νοῦν νὰ συλλογίζεται ἄτοπα, καὶ αἰσχρά. Διατὶ ὁ τοιοῦτος νοῦς δὲν ἐβασιλεύθη ἀκόμι ἀπὸ τὸν Χριοτὸν, μήτε ἠθέλησε νὰ βασιλευθῇ. Καὶ ἐπειδὴ δὲν ἠθέλησε τὴν βασι-

(1) Πρέπει νὰ ἠξεύρωμεν ὅτι τὸ ψάλλει διαφέρει ἀπὸ τὸ προσεύχεται. Διότι ὅταν προσεύχεται τινὰς μὲ το στόμα λέγεται ὅτι ψάλλει. Καὶ ὅταν προσεύχεται μὲ τὸν νοῦν λέγεται ὅτι προσεύχεται.

λείαν τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἐχθρὸς τοῦ Βασιλέως Χριστοῦ.

β΄. Λοιπὸν δὲν πρέπει νὰ προσεύχεται τινὰς εἰς τὸν Θεὸν χωρὶς φόβον, καὶ εὐλάβειαν· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἔχει φόβον καὶ εὐλάβειαν, ἂς ζητήσῃ πρῶτον φῶς φόβου Θεοῦ, διὰ νὰ γνωρίσῃ εἰς ποῖον φοβερὸν Θεὸν παραστέκεται, καὶ προσεύχεται, διὰ νὰ λάβῃ ἐκεῖνα ὁποῦ τὸν παρακαλεῖ. Ἐκεῖνα δὲ ὁποῦ πρέπει νὰ ζητῇ κάθε πιστὸς χριστιανὸς ἀπὸ τὸν Θεὸν, εἶναι ἡ πραότης τῆς καρδίας, καὶ ἡ ταπεινοφροσύνη τῆς ψυχῆς. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ γνωρίσει τὸν Θεὸν, πῶς εἶναι φοβερὸς, θέλει τὸν φοβηθῇ. Καὶ πάλιν ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν γνωρίσει, πῶς εἶναι ἀγαθὸς θέλει ταπεινωθῇ εἰς τὴν μακροθυμίαν του. Ὅτι ἂν εἶναι ἀκόμι σκότος, καὶ ὁ ἥλιος ἀκόμι δὲν ἀνέτειλε, ποῖος ἠμπορεῖ ποτὲ νὰ ἰδῇ; Ἐκεῖνος ὁποῦ ἔμαθε καλὰ γραμματικὰ, ῥητορικὰ, καὶ φιλοσοφικὰ, καὶ τὴν γνῶσιν τῶν ὄντων, πῶς ἠμπορεῖ ποτὲ, χωρὶς φῶς, νὰ διαβάσῃ τὰ βιβλία ὁποῦ ὁμιλοῦν διὰ αὐτὰ τὰ μαθήματα; ὁ δὲ ἀρχάριος ὁποῦ πρὸ ὀλίγου ἄρχισε νὰ μανθάνῃ αὐτὰ, τί ἠμπορεῖ νὰ ἰδῇ χωρὶς φῶς ἢ τί ἠμπορεῖ νὰ μάθῃ; τίποτε. Τοιουτωτρόπως καὶ κάθε ψυχὴ χρειάζεται φῶς μυστικὸν θείας γνώσεως, διὰ νὰ ἰδῇ, καὶ νὰ γνωρίσῃ, καὶ νὰ καταλάβῃ τὴν δύναμιν, καὶ τὸ νόημα τῶν θείων λόγων. Ὅτι τοῦτο τὸ μυστικὸν φῶς τῆς θείας γνώσεως, εἶναι μία νοητὴ δύναμις κραταιὰ, ἡ ὁποία περικυκλώνει, καὶ περιμαζώνει τὴν κίνησιν τοῦ νοὸς ὁποῦ φεύγει ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, εἰς καιρὸν ὁποῦ ἀκούει, ἢ διαβάζει τὰ θεῖα λόγια, καὶ τὴν κρατεῖ διὰ νὰ προσέχῃ εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ ἀκούει ἢ διαβάζει. Εἰ δὲ καὶ δὲν ἔλθῃ εἰς αὐτὸν τὸ θεῖον ἐκεῖνο φῶς θέλει λαλεῖ τὸ στόμα ἐκείνου ὁποῦ προσεύχεται, ἢ κάμνει ἀνάγνωσιν, καὶ θέλει ἀκούουν τὰ αὐτία του, ἀμὴ ὁ νοῦς του, ὄχι μόνον μένει ἄκαρπος, ἀλλὰ γίνεται καὶ ἀκατάστατος, καὶ περιτριγυρίζει ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, καὶ στοχάζεται ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν πρέπει. Διατὶ νομίζει πῶς εἶναι ἀναγκαῖα ἐκεῖνα ὁποῦ στοχάζεται, καὶ πρέπει νὰ φροντίσῃ διὰ αὐτὰ, καὶ μὲ αὐτὸ πλανᾶται, καὶ δὲν καταλαμβάνει ὁποῦ γίνεται σκλάβος εἰς τὸν νοητὸν τύραννον διάβολον, καὶ τραβίζεται ἀπὸ αὐτὸν νοητῶς ἐδῶ, καὶ ἐκεῖ. Τοῦτο τὸ πάθος εἶναι πολλὰ δεινὸν, καὶ ὀλέθριον, ἐπειδὴ ὁ ἐχθρός μου σύρνει τὸν νοῦν τὸν ἐδικόν μου ὅπου θέλει, καὶ ἐγὼ νομίζω, πῶς ἐκεῖνα τὰ περιτριγυρίσματα τοῦ νοός μου καὶ ἡ μέριμνες ἐκείναις, καὶ ἡ φροντίδες, εἶναι ἀναγκαίαις, καὶ ἐδικαῖς μου. Καὶ ἀνίσως τινὰς τῶν ἐμπείρων ἤθελε μοῦ εἰπῇ, ὅτι αὐταῖς ἡ φροντίδες εἶναι τοῦ δαίμονος, ὄχι μόνον δὲν πείθομαι εἰς αὐτὸν, ἀμὴ κατηγορῶ τὸν σοφὸν ἐκεῖνον καὶ ἔμπειρον, ὡς μωρὸν καὶ ἄγνωστον. Αὐτὴ εἶναι ἡ πρώτη καὶ μεγαλήτερη ἀπὸ ὅλας τὰς ψυχικὰς ἀρρωστίας. Καὶ διὰ νὰ τὴν ἰατρεύσωμεν ὡσὰν ὁποῦ εἶναι προτήτερη, καὶ χειρότερη, καὶ δυνατώτερη ἀπὸ κάθε ἄλλην ψυχικὴν ἀρρωστίαν, πρέπει νὰ ἀγωνισθοῦμεν καὶ ἕως τὴν χύσιν τοῦ αἵματός μας. Ὅτι αὐτὸ τὸ πάθος ἐφευρίσκει τὰς αἱρέσεις, αὐτὸ ἐμποδίζει κάθε προσευχὴν καὶ δὲν τὴν ἀφίνει νὰ πηγαίνῃ κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸν Θεόν. Αὐτὸ εἶναι ἕνας τοῖχος μεγάλος, καὶ δυνατὸς, ὁποῦ ἐμποδίζει κάθε εὐσεβῆ νοῦν, καὶ δὲν τὸν ἀφίνει νὰ πλησιάζῃ εἰς τὸν Θεὸν ὁποῦ εἶναι πανταχοῦ παρὼν, καὶ τὰ πάντα πληρῶν. Τοῦτο τὸ σκότος τῆς ψυχῆς εἶναι ἀρχὴ τοῦ ἐξωτέρου σκότους τῆς κολάσεως· τὸ ὁποῖον ἐὰν δὲν τὸ ἀσυχώσῃ ὁ Χριστὸς ἀπὸ κάθε ἕνα ὁποῦ ἀγωνίζεται διὰ τὴν σωτηρίαν του, κἀνένας δὲν θέλει ἰδῇ τὸν Κύριον. Διὰ τὸ ὁποῖον λέγει καὶ ὁ Δαβὶδ, «ἐν τῷ Θεῷ μου ὑπερβήσομαι τεῖχος». Αὐτὸ τὸ σκότος φωτίζει καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, καθὼς λέγει, «ἐγὼ εἰμὶ τὸ φῶς τοῦ κόσμου». Τοῦτο τὸ σκότος ἐὰν δὲν διαλυθῇ, καὶ ἀφανισθῇ προτήτερα ἀπὸ κάθε ἄλλο κακὸν ματαία εἶναι εἰς κάθε χριστιανὸν ἡ εἰς Χριστὸν πίστις. Ματαίως ἐπίστευσεν ὁ πιστεύσας, καὶ ματαίως θέλει νηστεύσει καὶ ἀγρυπνήσει, καὶ κοπιάσει φωνάζοντας.

γ΄. Ὅτι ἐὰν πέσουν πέτραις μικραῖς καὶ φράξουν κἀνένα σωληνάρι στενὸν, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εὐγάλῃ τινὰς ἐκείνην τὴν πέτραν ὁποῦ εἶναι ὁλοϋστερινὴ, οὔτε ἐκείνην ὁποῦ εἶναι εἰς τὴν μέσην, οὔτε ἐκείνην ὁποῦ εἶναι κοντὰ εἰς τὴν πρώτην, ἐὰν δὲν εὐγάλῃ πρῶτον ἐκείνην ὁποῦ εἶναι ἐμπρὸς, καὶ κατὰ τάξιν τὰς ἄλλας. Τοῦτο τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, Διότι μὲ τρία πράγματα ἁμαρτάνουν οἱ ἄνθρωποι, μὲ τὸν νοῦν, μὲ τὸν λόγον, καὶ μὲ τὸ ἔργον, Τὸ πρῶτον ὁποῦ εἶναι ὁ νοῦς, γίνεται αἰτία εἰς ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ ἁμαρτάνουν τὰ ἄλλα δύω, ἤγουν ὁ λόγος, καὶ τὸ ἔργον· ὅμως δὲν δύναται νὰ τελειώσῃ ἁμαρτίαν ὁ νοῦς, ἀλλὰ ὁ λόγος, καὶ τὸ ἔργον τελειώνουν ὅσα ἐφευρί-

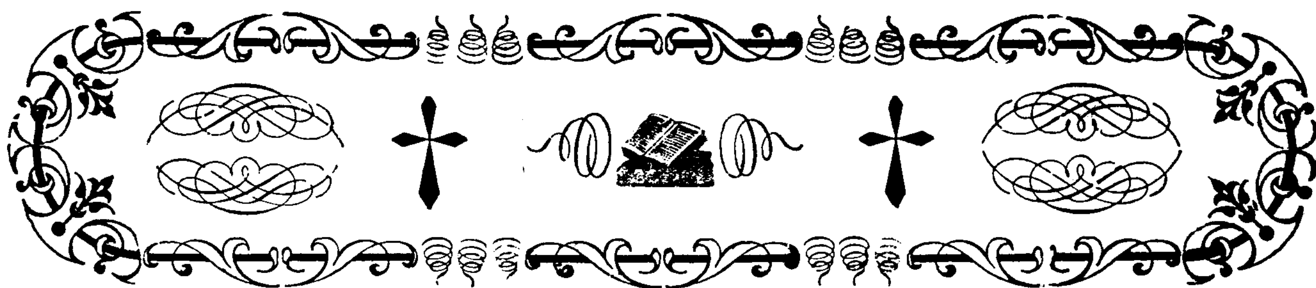

σκει ὁ νοῦς. Λοιπὸν ἀπὸ αὐτὰ τὰ τρία ποῖον εἶναι ἀναγκαιότερον νὰ ἰατρεύσῃ ὁ Χριστός; φανερὸν εἶναι ὅτι τὸ πρῶτον, ἤγουν τὸν νοῦν. Καὶ ὁπόταν ὁ νοῦς ἁγιασθῇ, καὶ ἰατρευθῇ, καὶ ἔλθῃ εἰς καλὴν κατάστασιν, καὶ δὲν ὑποφέρῃ νὰ εἰπῇ, μήτε νὰ κάμῃ τίποτε, ἔξω ἀπὸ ἐκεῖνο ὁποῦ εἶναι ἀρεστὸν εἰς τὸν Θεὸν, τότε κάθε ψυχὴ φυλάττεται ἀναμάρτητος. Καὶ ἀγκαλὰ ἡ ἁμαρτία ὁποῦ κάνει ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸ ἔργον, γίνεται μὲ ἀργοπορίαν· καὶ ἡ ἁμαρτία ὁποῦ κάνει μὲ τὸν λόγον, γίνεται ὀγλιγωρότερα· ἡ δὲ ἁμαρτία ὁποῦ κάνει μὲ τὸν νοῦν γίνεται πολλὰ ὀγλιγωρότερα, καὶ ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ. Πλὴν ἡ ἁμαρτία τοῦ νοὸς μένει ἄπρακτος, ἀνίσως λείψῃ ὁ λόγος, ἢ τὸ ἔργον. Τὸ λοιπὸν πρέπει νὰ ἀγωνισθοῦμεν ὅσον δυνάμεθα διὰ νὰ ἁγιασθῇ ἀπὸ τὸν Χριστὸν ὁ νοῦς μας, καὶ νὰ λάβῃ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὅτι διὰ τοῦτο καὶ μόνον ὁ Χριστὸς, Θεὸς ὢν ἔγινεν Ἄνθρωπος, καὶ διὰ αὐτὸ ἐσταυρώθη, καὶ ἀπέθανε, καὶ ἀνέστη. Καὶ τοῦτο ἤγουν ὁ ἁγιασμὸς τοῦ νοὸς, εἶναι ἡ ἀνάστασις τῆς ψυχῆς ὁποῦ λαμβάνει εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, διὰ νὰ ἀξιωθοῦν νὰ λάβουν αὐτὴν τὴν θείαν, καὶ ὑπὲρ φύσιν ἀνάστασιν εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν, καὶ τα σώματα τῶν ψυχῶν, ὁποῦ ἀξιώθησαν νὰ ἀναστηθοῦν ἐδῶ. Πρέπει λοιπὸν νὰ διορθώσωμεν πρῶτον τὸν νοῦν μας, νὰ στέκῃ ὅταν προσεύχεται, καὶ ὅταν διαβάζῃ, καὶ ὅταν διδάσκεται τὰ θεῖα λόγια. Εἰδὲ καὶ δὲν διορθώσωμεν τὸν νοῦν, ὅλα τὰ ἄλλα ματαίως γίνονται, καὶ δὲν θέλει λάβῃ προκοπὴν ποτὲ ἡ ψυχή μας. Μερικοὶ δὲ ὁποῦ ὀνομάζονται μόνον χριστιανοὶ ἀμὴ δὲν εἶναι τῇ ἀληθείᾳ, μὲ τὸ νὰ μὴ γνωρίζουν αὐτὸ τὸ μέγα, καὶ φοβερὸν πάθος ὁποῦ ἔχουν εἰς τὴν ψυχήν τους, πίπτουν εἰς κενοδοξίαν, εἰς καπνοὺς καὶ φαντασίας, καὶ λογιάζουν πῶς εἶναι ἀνώτεροι ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ ὑψηλοφρονοῦν, ὑπερηφανεύονται, καὶ καταφρονοῦν τοὺς ἄλλους ὁμογενεῖς ἀνθρώπους, καὶ δὲν ἰξεύρουν ὅτι τὸ πάθος τοῦτο εἶναι κοινὸν εἰς ὅλον τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, καθὼς εἶναι κοινὰ εἰς ὅλους καὶ ἡ φθορὰ, καὶ ὁ θάνατος. Τὸ ὁποῖον πάθος ταῖς περισσότεραις φοραῖς μάλιστα ἰατρεύεται ὀγλιγωρότερα εἰς τοὺς ἁπλουστέρους, καὶ ἀμαθεστέρους, παρὰ εἰς τοὺς μαθηματικοὺς, καὶ σοφούς. Ὅθεν καὶ μὲ τὸ νὰ θεραπεύωνται ὀγλιγωρότερα οἱ ἁπλούστεροι εἶναι καλλίτεροι ἀπὸ τοὺς σοφοὺς, καὶ πλέον πλησιέστεροι εἰς τὸν Θεὸν, καὶ γνωρίζονται, (1) ἤτοι φωτίζονται πρῶτον αὐτοὶ ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ ὕστερα γνωρίζουν καὶ αὐτοὶ τὸν Θεόν· πλὴν κατὰ τὸ μέτρον τῆς διορθώσεως τοῦ νοὸς, δίδεται εἰς κάθε ἕνα καὶ τὸ μέτρον τῆς γνώσεως, καὶ ἐπιγνώσεως τοῦ ἑαυτοῦ του, καὶ τοῦ Θεοῦ· δηλ. ὅσον διορθώνεται, ἤτοι ἁγιάζεται, φωτίζεται ὁ νοῦς τοῦ καθ' ἑνὸς ἀπὸ τὸν Θεὸν, τόσον γνωρίζει καὶ τὸν ἑαυτόν του, καὶ τὸν Θεόν· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

(1) Ὁ λόγος οὗτος εἶναι τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου Ἰωάννου κεφ. ι. καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ, καὶ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν. Καὶ κατὰ τὸν θεῖον Κύριλλον, καὶ τὸν Ἱερὸν Θεοφύλακτον τὸ γινώσκω ἐνταῦθα σημαίνει τὸ οἰκειοποιοῦμαι κατὰ τὸ, ἔγνω Κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ. Καὶ τὸ, οἶδά σε παρὰ πάντας καὶ τὸ οὐκ οἶδα ὑμᾶς κτλ· ὥστε πρῶτον γινώσκει ὁ Θεὸς, ἤγουν οἰκειοποιεῖται, ἑνώνεται διὰ τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐπισκέπτεται, φωτίζει ἡμᾶς, καὶ τότε γινώσκομεν καὶ ἡμεῖς τὸν Θεὸν, ἤγουν γινόμεθα οἰκεῖοι, ἑνωνόμεθα μὲ αὐτόν. Ὅτι ἂν δὲν γνωρισθοῦμεν ἀπὸ τὸν Θεὸν, δὲν ἠμποροῦμεν νὰ τὸν γνωρίσωμεν μὲ ἄλλον τρόπον. Διατὶ καὶ ὁ Υἱὸς, καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, καὶ Θεὸς πρῶτον ἔγινεν Ἄνθρωπος ὅμοιος μὲ ἡμᾶς κατὰ πάντα, πλὴν τῆς ἁμαρτίας, καὶ οἰκεῖος καὶ συγγενὴς ἡμῖν, καὶ ὕστερον ἐγενήκαμεν καὶ ἡμεῖς ὅμοιοι, καὶ οἰκεῖοι μὲ αὐτὸν κατὰ χάριν, δηλαδὴ υἱοὶ Θεοῦ, καὶ θεοὶ κατὰ χάριν Πλὴν ὅσον γνωριζόμεθα, ἤτοι ἐλλαμπόμεθα, φωτιζόμεθα ἀπὸ τὸν Θεὸν, τόσον γνωρίζομεν αὐτὸν, κατὰ τὸ ῥητὸν τοῦ Θεολόγου λόγ. τοῦ Πάσχα. Θεὸς θεοῖς ἑνούμενός τε, καὶ γνωριζόμενος· καὶ τοσοῦτον ἴσως, ὅσον ἤδη γινώσκει τοὺς γινωσκομένους. Ὅρα καὶ εἰς τὸν ξέ. λόγον τοῦ Ὁσίου, καὶ εἰς τὸ Κεφάλαιον τῶν πρακτικῶν τε καὶ θεολογικῶν τοῦ αὐτοῦ.

ΛΟΓΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ.

ά. Ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἔκαμε τὸν ἄνθρωπον ἀσθενῆ ἐξ ἀρχῆς, ὥστε ὁποῦ νὰ ἁμαρτάνῃ ἀπὸ ἀσθένειαν, καθὼς ἁμαρτάνει τώρα.

β'. Καὶ ὅτι ἄλλο εἶναι τὸ ἁμάρτημα τοῦ Ἀδὰμ, καὶ ἄλλα τὰ ἁμαρτήματα, ὁποῦ ἁμαρτάνομεν ἡμεῖς τώρα.

γ'. Καὶ ποῖα εἶναι ἐκεῖνα ὁποῦ ἐδόθησαν εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τὸν Χριστόν. Καὶ τί εἶναι ἡ ἁμαρτία

δ'. Καὶ ὅτι διὰ τοῦτο ἔγινεν ὁ Θεὸς Ἄνθρωπος, διὰ νὰ ἀφανίσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου.

ά. Ἀνίσως στοχασθῇ τινὰς τὴν ἁμαρτίαν ὁποῦ ἥμαρτεν ὁ Ἀδὰμ, ὅταν εὑρίσκετο εἰς τὴν δόξαν, καὶ ἀπόλαυσιν τοῦ παραδείσου, δὲν θέλει εὕρῃ πῶς ἔγινεν ἀπὸ καμμίαν ἀνάγκην, ἢ ἀσθένειαν, μήτε ἀπὸ καμμίαν εὐλογοφανῆ αἰτίαν, ἔξω μόνον ἀπὸ καταφρόνησιν τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀπὸ ἀχαριστίαν, καὶ ἀποστασίαν τοῦ Ἀδὰμ, ὁποῦ ἔδειξεν εἰς τὸν Θεὸν τὸν πλάστην του. Ὅμως τοῦ ἐδόθη ἀπὸ τὸν Θεὸν τόπος μετανοίας διὰ νὰ εὕρῃ συγχώρησιν διὰ δύω αἴτια. Τὸ ἕνα διατὶ δὲν ἐστοχάσθη ἀπὸ λόγου του τὸ κακὸν, ἀλλὰ ἐπλανέθη ἀπὸ τὴν συμβουλὴν τοῦ διαβόλου. Καὶ τὸ ἄλλο διατὶ ἦτον ἐνδεδυμένος τὴν σάρκα, ὁ ὁποῖος ἀσθένησε μετὰ τὴν παράβασιν. Ὅτι ὁ Ἀδὰμ μὲ τὸ νὰ ἔγινεν ἀσθενὴς, καὶ εὐκολομετάβλητος ἀπὸ τὴν συμφορὰν ὁποῦ ἔπαθε, δὲν ἠδυνήθη νὰ κάμῃ τελείαν ἀποστασίαν εἰς τὸν Θεὸν ὡσὰν τὸν διάβολον, καὶ τοὺς ἀκολούθους του δαίμονας ὁποῦ δὲν εἶχαν σάρκα. Ἀμὴ τώρα ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐνδεδυμένος φυσικὴν τὴν ἀσθένειαν ὁποῦ ἔλαβεν ἡ ἀνθρωπίνη φύσις μετὰ τὴν παράβασιν, καὶ διὰ αὐτὴν ἁμαρτάνει, ἐξ ἀνάγκης εἶναι εὐχάριστος εἰς τὸν Θεὸν, καὶ χωρὶς τὸ θέλημά του, καὶ εἰς τὸν Θεὸν ἀποβλέπει καὶ προστρέχει ζητῶντας συγχώρησιν, καὶ δύναμιν. Τὴν συγχώρησιν ζητεῖ διὰ ἐκεῖνα ὁποῦ ἥμαρτεν. ὅτι ἀγκαλὰ καὶ ἁμαρτάνει ἀπὸ ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν, ὅμως ἔπρεπε νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὴν ἁμαρτίαν μέχρι θανάτου. Καὶ τὴν δύναμιν ζητεῖ διὰ νὰ δυναμωθῇ ἀπὸ τὸν Θεὸν μὲ τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ, νὰ μὴν ἁμαρτάνῃ, καὶ ἂν θέλῃ ἢ δύναται, ἀλλὰ νὰ κάμῃ τὰ καλὰ ἔργα ὁποῦ ἀρέσουν εἰς τὸν Θεόν.

β'. Ὅτι κανένας ἀπὸ ἡμᾶς δὲν ἥμαρτε ποτὲ, οὔτε δύναται νὰ ἁμαρτήσῃ παρόμοια μὲ τὸν Ἀδὰμ, ἐπειδὴ μηδὲ κανένας ἄλλος ἔγινεν ὅμοιος μὲ ἐκεῖνον, ἤγουν ἀνενδεὴς, ἄλυπος, ἐλεύθερος ἀπὸ κάθε φυσικὴν ἀνάγκην. Μὰ ποία εἶναι ἡ παιδεία τοῦ Ἀδὰμ ὁποῦ ἔλαβε διὰ τὴν ἁμαρτίαν; κάθε ἔνδεια, καὶ κάθε φυσικὴ ἀνάγκη καθολικὴ τῆς φύσεως. Ἤγουν πεῖνα, δίψα, ψύχρα εἰς καιρὸν χειμῶνος, καῦσις εἰς καιρὸν καλοκαιρίου, χρεία τροφῆς, ποτοῦ, φορεμάτων, καὶ σκεπασματων, κόπος, καὶ πόνος, καὶ ἱδρῶτες διὰ τὴν χρείαν. Ἔπειτα τί ἀκολουθεῖ, ἀνυπομονησία διὰ τὴν χρείαν ὅλων αὐτῶν ὁποῦ εἴπαμεν, καὶ ἐναντιότης εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ Θεοῦ. Διατὶ κάθε ἄνθρωπος ὁποῦ γεννηθῇ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν μὲ τὸ νὰ μὴ γνωρίζῃ πῶς διὰ τὴν ἁμαρ-

12

τίαν τοῦ προπάτορός μας Ἀδὰμ ἐδόθησαν αὐταὶ αἱ προσωριναὶ παιδεῖαι εἰς ὅλην τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, δὲν τὰς δέχεται μὲ εὐχαριστίαν, ἀλλὰ αὐθαδιάζει, καὶ θέλει νὰ εὕρῃ ἄνεσιν εἰς τὰς χρείας του, καὶ διὰ τοῦτο πλεονεκτεῖ, γυρεύει νὰ ἀποκτήσῃ περισσότερον ἀπὸ τὴν χρεῖαν του, ἁρπάζει τὰ ξένα πράγματα, καὶ ἀδικεῖ. Αὐτὰ εἶναι λοιπὸν τὰ ἐδικά μας ἁμαρτήματα, ἤγουν δὲν ὑποφέρομεν αὐταῖς ταῖς προσωριναῖς παιδείαις τοῦ Θεοῦ, οὔτε τὸν εὐχαριστοῦμεν, ἀμὴ ἀγωνιζόμεθα ὡσὰν ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ νὰ ἐναντιωνόμεθα τρόπον τινὰ εἰς τὴν θείαν ἀπόφασιν, τὴν λέγουσαν, «ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου του φαγῇ »τὸν ἄρτον», καὶ πάσχομεν νὰ εὕρωμεν ἄνεσιν, μὰ δὲν ἠμποροῦμεν. Ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γλυτώσωμεν ἀπὸ τοὺς ἱδρῶτας, κόπους καὶ βάσανα, οὐδὲ μὲ αὐτὰ ὁποῦ κάμνομεν. Διὰ τοῦτο καλότυχος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ ὑπομένει μὲ εὐχαριστίαν αὐταῖς ταῖς προσωριναῖς παιδείαις, μὲ ταῖς ὁποίαις κατεδικάσθη νὰ ζῇ, διὰ τὴν προπατορικὴν ἁμαρτίαν. Ὅτι διὰ αὐτὰς τὰς παιδείας, ἐχάρισεν ὁ ἀγαθὸς Θεὸς τὸν θάνατον εἰς τοὺς ἀνθρώπους, διὰ νὰ ἀναπαυθοῦν ἐκεῖνοι, ὁποῦ τὰς ὑπομένουν μὲ εὐχαριστίαν, καὶ ἔπειτα νὰ ἀναστηθοῦν καὶ νὰ δοξασθοῦν ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, διὰ τὸν νέον Ἀδὰμ, τὸν ἀναμάρτητον Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ Θεόν. Ὁ ὁποῖος παρεδόθη εἰς θάνατον διὰ τὰς ἐδικάς μας ἁμαρτίας, καὶ ἀνεστήθη διὰ νὰ δικαιώσῃ ἡμᾶς.

γ'. Διότι ὅταν ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ὁ Θεὸς, καὶ ἔγινεν Ἄνθρωπος, ἔφερεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους αὐτὰ τὰ δύο μεγάλα καλὰ, ἤγουν ἕνωσε τὴν φύσιν τῆς Θεότητος μὲ τὴν φύσιν τῆς Ἀνθρωπότητος, διὰ νὰ γένῃ Θεὸς ὁ Ἄνθρωπος, καὶ ἐμπιστεύθῃ τὸ μυστήριον τῆς Ἁγίας Τριάδος εἰς αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον δηλ. ὁποῦ ἔγινε Θεὸς κατὰ χάριν. Ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ ἠξιώθη νὰ λάβῃ τέτοια μεγάλα χαρίσματα, πῶς ἠμπορεῖ πλέον νὰ ἁμαρτάνῃ; καθὼς λέγει καὶ ὁ Θεολόγος Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστής, «οὐ δύναται ἁμαρτάνειν, »ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται». Ἁμαρτία δὲ εἶναι οἱ διαλογισμοὶ τοῦ νοὸς οἱ πονηροὶ, καὶ οἱ λόγοι, καὶ τὰ ἔργα τὰ πονηρά. Τὸ λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ συλλογίζεται πότε κακὰ, πότε καλὰ, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ συντυχαίνει πότε καλὰ, πότε πονηρὰ, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ κάμνει ἄλλοτε καλὰ ἔργα, καὶ ἄλλοτε κακὰ, εἶναι ὅμοιος μὲ ἐκεῖνον ὁποῦ ἐμβαίνει πότε εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, πότε εἰς τὸν βωμὸν τῶν εἰδώλων, καὶ πότε προσκυνεῖ τὸν Θεὸν, πότε τοὺς δαίμονας. Πρέπει λοιπὸν ὁ Χριστιανὸς νὰ συλλογίζεται, καὶ νὰ συντυχαίνῃ, καὶ νὰ ἐργάζεται πάντοτε καλά. Διατὶ καθὼς λέγει ὁ Χριστὸς, «οἰκία μερισθεῖσα καθ' »ἑαυτὴν οὐ σταθήσεται». Ὅμως ἀδύνατον εἶναι νὰ γίνωνται πάντοτε οἱ διαλογισμοὶ ἀγαθοὶ (ἀπὸ τοὺς ὁποίους γεννῶνται καὶ οἱ λόγοι, καὶ τὰ ἔργα) ἀνίσως ὁ Χριστὸς δὲν κατοικήσῃ πρῶτον μέσα εἰς τὸν νοῦν, διὰ τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἀγωνιζώμεθα, ὅσον εἶναι δυνατὸν, διὰ νὰ κατοικήσῃ ὁ Χριστὸς εἰς τὸν νοῦν μας. Ὅτι λέγει ὁ Ἰωάννης ὁ Θεολόγος, «εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ «Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβό»λου». Ἔργα δὲ τοῦ διαβόλου εἶναι κάθε ἁμαρτία φθόνος, ψεῦδος, δόλος, μῖσος, ἔχθρα, μνησικακία, συκοφαντία, θυμὸς, ὀργὴ, ὑπερηφανία, κενοδοξία, ἀσπλαγχνία, πλεονεξία, ἁρπαγὴ, ἀδικία, ἐπιθυμία ἀνόητος, θυμὸς ἄλογος, ψιθυρισμὸς, καταλαλιὰ, ζηλοφθονία, φιλονεικία, ὑβρισία, περιπαίγματα, φιλοδοξίαι, ὅρκοι, καταφρόνησις Θεοῦ, ἀδιαντροπία, καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ κακά. Ὅσοι λοιπὸν ὀνομάζονται χριστιανοὶ, καὶ κάμνουν τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου, ἐπειδὴ ἡ φανέρωσις τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ δὲν ἔλυσεν εἰς αὐτοὺς τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου, τί τοὺς ὠφελεῖ τὸ νὰ ὀνομάζωνται μόνον χριστιανοί; εἰδὲ καὶ εἰπῇ τινὰς, ὅτι μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἐξηγοῦν τὰς θείας γραφὰς καὶ θεολογοῦν, καὶ κηρύττουν τὰ ὀρθόδοξα δόγματα, τοῦτο εἶναι μάλιστα εἶδος ἀσεβείας, ὅτι δὲν λέγει ὁ Θεολόγος Ἰωάννης «εἰς τοῦτο »ἐφανερώθη ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἵνα θεολογῶσι, »καὶ ὀρθοδοξῶσιν, ἀλλ' ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ »διαβόλου, ὅτι πρῶτον πρέπει νὰ καθαρισθῇ ὁ μο»λυσμὸς, καὶ τότε νὰ βαλθῇ τὸ μῦρον, διὰ νὰ μὴ μολυνθοῦν τὰ ἅγια μῦρα, καὶ εὐγαίνει βρῶμα, ἀντὶ εὐωδίας· ὅτι ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ δὲν ἔγινεν ἄνθρωπος διὰ νὰ πιστευθῇ, ἢ νὰ δοξασθῇ, ἢ νὰ θεολογηθῇ ἡ Ἁγία Τριὰς, καὶ ἡ Θεότης, ἀμὴ διὰ νὰ λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου καὶ ὡσὰν λυθοῦν τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου εἰς κάθε ἕνα ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ πιστεύουν εἰς αὐτὸν, τότε ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπίστευσεν εἰς τὸν Χριστὸν νὰ ἐμπιστευθῇ τὰ μυστήρια τῆς θεολογίας, καὶ τῶν ὀρθοδόξων δογμάτων, διότι ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἐλύθησαν ἀπὸ αὐτὰ μὲ τὴν φανέρωσιν τοῦ Υἱοῦ, καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ἀμὴ ἀκόμι εὑρίσκονται μὲ

τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου πρὸς ἀτιμίαν (1), καὶ βλασφημίαν τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἐμποδισμένοι νὰ ἐμβαίνουν καὶ εἰς ναὸν Κυρίου, καὶ νὰ προσεύχωνται εἰς τὸν Θεὸν, πόσῳ μᾶλλον νὰ διαβάζουν τὰς θείας γραφὰς, καὶ νὰ τὰς ἐξηγοῦν; καθὼς εἶναι γεγραμμένον, «τῷ δὲ ἁμαρτωλῷ εἶπεν ὁ »Θεὸς, ἵνα τί σὺ ἐκδιηγῇ τὰ δικαιώματά μου, »καὶ ἀναλάμβάνεις τὴν διαθήκην μου διὰ στό»ματός σου; σὺ δὲ ἐμίσησας παιδείαν καὶ ἐξέβα»λες τοὺς λόγους μου εἰς τὰ ὀπίσω», κτ. ὅτι ἐκεῖνος ὅπου δὲν πείθεται εἰς τοὺς νόμους τοῦ Θεοῦ, μισεῖ τὴν παιδείαν, καὶ τὴν διόρθωσιν, ὅπου ἀκολουθεῖ ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου, καὶ φράζει τὰ αὐτία του διὰ νὰ μὴν ἀκούσῃ λόγον Θεοῦ, ὁποῦ νὰ διαλαμβάνῃ διὰ τὴν μέλλουσαν κρίσιν, καὶ ἀνταπόδοσιν τῶν ἁμαρτωλῶν· ἢ διὰ τὸ πῦρ ἐκεῖνο τῆς γεένης τὸ ἄσβεστον, καὶ διὰ ταῖς ἐπίλοιπαις κόλασαις τοῦ ᾅδου· ἢ διὰ ἐκείνην τὴν αἰώνιον καταδίκην, ἀπὸ τὴν ὁποίαν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ φύγῃ πλέον ἐκεῖνος, ὁποῦ πέσῃ μίαν φορὰν εἰς αὐτήν. Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἐπιμελεῖται μὲ ὅλην του τὴν δύναμιν νὰ ἔχῃ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ πάντοτε ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτιά του, καὶ νὰ τὰς φυλάττῃ, ἀλλὰ τὰς καταφρονεῖ, καὶ προτιμᾷ τὰ ἐναντία τούτων, καὶ τὰ κάνει, οὗτος εἶναι ὁποῦ ἐκβάλλει εἰς τὰ ὀπίσω τοὺς λόγους τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς καταφρονεῖ. Γίνεται δὲ τοῦτο φανερὸν ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ θέλει εἰπῶ. Ὁπόταν ὁ Θεὸς προστάζῃ φανερὰ «μετανοεῖτε, ἤγ»γικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν». Καὶ πάλιν, «σπουδάζετε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς πύλης». Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀκούει αὐτὰ, ὄχι μόνον δὲν θέλει νὰ μετανοήσῃ, καὶ νὰ βιάσῃ τὸν ἑαυτόν του νὰ ἐμβῇ διὰ μέσου τῆς στενῆς πύλης, ἀλλὰ ἀπερνᾷ ὅλας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς του μὲ μεγάλην ἀμέλειαν, ἢ καὶ προσθέτει ἐπάνω εἰς τὰ προτήτερά του ἁμαρτήματα κάθε ὥραν καὶ ἄλλα, καὶ ζητεῖ ἀνάπαυσιν, καὶ περιποίησιν τοῦ κορμίου περισσότερον ἀπὸ τὸ πρέπον, καὶ ἀπὸ τὴν χρείαν. Τὸ ὁποῖον εἶναι σημάδι τῆς πλατείας, καὶ εὐρυχώρου στράτας, ὁποῦ φέρει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν θάνατον, καὶ ὄχι τῆς στενῆς, καὶ τεθλιμμένης ὁποῦ τὸν φέρει εἰς τὴν αἰώνιον ζωήν. Αὐτὸς λοιπὸν ἐκβάλλει εἰς τὰ ὀπίσω, ἤγουν καταφρονεῖ τοὺς λόγους τοῦ Θεοῦ, καὶ κάμνει τὰ θελήματά του, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα τὰ θελήματα τοῦ διαβόλου. Ὅτι λέγει ἀκολούθως ὁ Δαβίδ, «εἰ ἐθεώρεις κλέπτην, συνέτρεχες αὐτῷ, »καὶ μετὰ μοιχοῦ τὴν μερίδα σου ἐτίθεις. Τὸ »στόμα σου ἐπλεόνασε κακίαν, καὶ ἡ γλῶσσά »σου περιέπλεκε δολιότητας. Καθήμενος κατὰ »τοῦ ἀδελφοῦ σου κατελάλεις καὶ κατὰ τοῦ υἱοῦ »τῆς μητρός σου ἐτίθεις σκάνδαλον. Ταῦτα ἐ»ποίησας καὶ ἐσίγησα, ὑπέλαβες ἀνομίαν, ὅτι »ἔσομαί σοι ὅμοιος, ἐλέγξω σε, καὶ παραστήσω »κατὰ πρόσωπόν σου τὰς ἁμαρτίας σου. Σύνε»τε δὴ ταῦτα οἱ ἐπιλανθανόμενοι τοῦ Θεοῦ, μή»ποτε ἁρπάσῃ, καὶ οὐ μὴ ᾖ ὁ ρυόμενος». Βλέπεις πῶς ὁ τοιοῦτος ἀλησμόνησε τὸν Θεὸν, καὶ εἶναι ἄξιος νὰ λάβῃ μεγαλητέραν κόλασιν, καὶ ἀπὸ τοὺς πάντῃ ἀθέους καὶ ἀσεβεῖς; ὅτι μὲ ὅλον ὁποῦ ἐγνώρισε τὸν Θεὸν, καθὼς λέγει, δὲν τὸν δοξάζει ὡς Θεὸν, ἀλλὰ μάλιστα τὸν ὑβρίζει κάμνωντας τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου. Διατὶ αὐτὸς εἶναι ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ, ἀγκαλὰ καὶ φαίνεται διδάσκαλος ἀκριβέστατος τῶν θείων δογμάτων, καὶ τῆς ὀρθοδόξου θεολογίας. Μὰ καὶ τοῦτο τὸ νὰ κηρύττῃ ὁ τοιοῦτος θεῖα δόγματα, καὶ θεολογίαν εἶναι ἀδύνατον. Ὅτι πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἐννοῇ ὀρθὰ, καὶ καθαρὰ ὁ νοῦς ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι θολωμένος ἀπὸ μολυσμένην συνείδησιν; ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐλύθη ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου, καὶ ἔχει εἰς τὴν μνήμην του πάντοτε τὸν Θεὸν ἐκεῖνος διηγεῖται τὰ μυστήρια τοῦ Θεοῦ, ὡσὰν ὁποῦ δὲν εἶναι δεμένος πλέον μὲ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου. Ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἄμποτε νὰ λυθοῦμεν καὶ ἡμεῖς ἅπαντες, καὶ νὰ τύχωμεν τῆς οὐρανίου βασιλείας, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

(1) Ἴδε εἰς τὸν στ'. λόγον κοντὰ εἰς τὸ τέλος Πῶς βλασφημεῖται δι' ἡμᾶς ὁ Θεός.

ΛΟΓΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

ά. *Ὁ ὁποῖος ἐγράφη εἰς ἕνα του μαθητὴν κοσμικὸν, καὶ διαλαμβάνει μὲ ποῖον τρόπον δύναται τινὰς νὰ γνωρίσῃ ἅγιον ἄνδρα.*

β'. *Καὶ πῶς, ἢ τὶ νὰ κάμνῃ, διὰ νὰ τὸν εὕρῃ.*

γ'. *Καὶ ἀφ' οὗ τὸν ἐπιτύχῃ, πῶς πρέπει νὰ τὸν ἔχῃ.*

ά. Ω ἀγαπητέ μοι ἐν Κυρίῳ· ἐγὼ σὲ ἐδέχθηκα μέσα εἰς τοὺς κόλπους μου, ὅταν ἦλθες εἰς ἐμὲ, καὶ μὲ ζέσιν πολλὴν σὲ ἔκαμα μαθητὴν διὰ τῆς διδασκαλίας, καὶ μὲ κόπους πολλοὺς σὲ ἀνεμόρφωσα μὲ τὴν μορφὴν τοῦ Χριστοῦ διὰ τῆς μετανοίας, καὶ σὲ ἀνεγέννησα τέκνον πνευματικὸν διὰ πολλῆς ὑπομονῆς, καὶ πόνων σφοδρῶν, καὶ καθημερινῶν δακρύων, ἀγκαλὰ καὶ σὺ δὲν ἐγνώρισες κἀνένα ἀπὸ τοῦτα ὁποῦ ἐδοκίμασα ἐγὼ διὰ σέ. Καὶ δὲν εἶναι θαυμαστόν. Ὅτι οὐδὲ τὰ βρέφη ὁποῦ εἶναι μέσα εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρός τους, αἰσθάνονται παντάπασι τὰς λύπας τῆς μητρός τους, καὶ τοὺς πόνους ὁποῦ ὑπομένει εἰς τὸν καιρὸν τῆς γεννήσεως. Ὅμως ὕστερα ἀφ' οὗ γεννηθοῦν, φυσικὰ πιάνουν σπουδακτικὰ τὸ βυζὶ τῆς μητρός τους, καὶ χορταίνουν ἀπὸ τὸ γάλα ὁποῦ εὐγαίνει ἐκεῖθεν καὶ τρεφόμενα κατ' ὀλίγον ὀλίγον αὐξάνουν, καὶ τότε γνωρίζουν τὴν μητέρα ὁποῦ τὰ ἐγέννησε, καὶ τιμοῦν καὶ ἀγαποῦν αὐτὴν ὑπέρμετρα. Καὶ κἂν δέρνωνται ἀπὸ αὐτὴν, κἂν ὑβρίζωνται, εἰς αὐτὴν προσφεύγουν μὲ περισσοτέραν μάλιστα ἀγάπην, χωρὶς νὰ συλλογισθοῦν ποτὲ, πῶς τὰ μισεῖ, καὶ τὰ ἀποστρέφεται ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, ἀμὴ ὅ,τι καὶ ἂν κάμνῃ εἰς αὐτὰ, στοχάζονται πῶς τὸ κάμνει διὰ νὰ τὰ σωφρονίσῃ. Ἀλλὰ καὶ τὸν ἴδιόν τους πατέρα τὸν μαθαίνουν ἀπὸ ἄλλους, καὶ τὸν γνωρίζουν, καὶ τὸν τιμοῦν, καὶ τοῦ ὑποτάσσονται, ὄχι μοναχὰ κατὰ τὸν φυσικὸν νόμον, ἀμὴ ἀκόμι καὶ κατὰ τοὺς νόμους, ὁποῦ ἐδιώρισεν ὁ φιλάνθρωπος Θεὸς, καὶ ἔτζι πλέον, οἱ γονεῖς δίεχνουν εἰς τὰ τέκνα τους τὴν χρεωστουμένην ἐπιμέλειαν, οἱ δὲ παῖδες πάλιν ἀποδίδουν εἰς τοὺς γονεῖς τὴν εὐπείθειαν, καὶ ὑποταγὴν, ὁποῦ πρέπει, καὶ εὑρίσκονται μαζῇ μὲ τοὺς γονεῖς τους παιδευόμενοι μὲ παιδείαν καὶ νουθεσίαν Κυρίου. Ἀμὴ ἀνίσως οἱ γονεῖς ἀπὸ ἀμέλειάν τους δὲν κάμνουν τὴν πρέπουσαν ἐπιμέλειαν, καὶ νουθεσίαν, καὶ παίδευσιν εἰς τὰ τέκνα τους, ἡ ψυχὴ τῶν παιδίων τους ἐξάπαντος θέλει ζητηθῇ ἀπὸ τὰς χεῖράς τους. Εἰδὲ πάλιν τὰ τέκνα ἀπὸ αὐθάδειάν τους, καὶ ἀνυποταξίαν καταφρονήσουν τοὺς γονεῖς τους, καὶ ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνιάν τους δὲν καταδεχθοῦν νὰ ὑποτάσσωνται, καὶ νὰ κάμνουν τὴν προσταγὴν τῶν γονέων τους, δὲν θέλει θανατωθοῦν μὲ θάνατον πρόσκαιρον, καθὼς ὁρίζει ὁ παλαιὸς νόμος, ἀμὴ θέλει παραδοθοῦν εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ, καὶ τὸ σκότος τῆς κολάσεως. Καὶ αὐτὰ τὰ φωνάζει φανερὰ κάθε γραφὴ θεόπνευστος, ἀγκαλὰ καὶ ἡμεῖς γινόμεσθε κωφοὶ θεληματικῶς καὶ ἀκούοντές τα δὲν τὰ φυλάττομεν, ὡσὰν νὰ μὴ τὰ ἀκούαμεν. Διὰ τοῦτο εἰς τοὺς τοιούτους οὔτε ἤθελα τελείως, οὔτε εἶχα προθυμίαν νὰ εἰπῶ τίποτε, ἢ νὰ γράψω. Καὶ μάλιστα ὁποῦ ἀκούω τὸν Κύριον, καὶ Θεὸν ἡμῶν ὁποῦ λέγει εἰς τοὺς μαθητάς του. «Εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώ»ξουσι». Καὶ πάλιν, «εἰ τὸν οἰκοδεσπότην βεελ»ζεβοὺλ ἐκάλεσαν, πόσῳ μᾶλλον τοὺς οἰκια»κοὺς αὐτοῦ ; ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τοὺς ἔστειλεν εἰς »ἡμᾶς τὰ ἔθνη, λέγων, παρευρεθέντες μαθη»τεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς »εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ »τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τη»ρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν». Καὶ ὕστερα τοὺς λέγει καὶ τοῦτο· «ὁ πιστεύσας καὶ βαπτι-

»σθεὶς σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσε-»ται. Διὰ τοῦτο ἠθέλησα νὰ γράψω εἰς τὴν ἀγάπην σου διὰ ἐνθύμησιν ἐκεῖνα ὁποῦ συμφέρουν εἰς ἐσέ. Καὶ τὸ περισσότερον ἐπειδὴ ὡς πατὴρ φιλόστοργος εἶμαι κυριευμένος ἀπὸ τὴν ἀγάπην σου, καὶ δὲν στέργω νὰ βλέπω ἐσένα τὸν πνευματικόν μου υἱὸν ἐν Κυρίῳ, νὰ ἀπερνᾷς τὴν ζωήν σου τοιουτωτρόπως, μὲ τὸ νὰ ἐβιάσθηκα ἀπὸ τὸν πόθον ὁποῦ ἔχω εἰς ἐσὲ, ἀναγκάστικα νὰ ἔλθω εἰς τοῦτο θέλοντας νὰ σοῦ γράψω ἐκεῖνα ὁποῦ κάθε ἡμέραν διαβάζεις, καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ μᾶς παραγγέλουν νὰ φυλάττωμεν αἱ θεῖαι γραφαί. Μὰ ἴσως ἤθελε μοῦ εἰπῆς· ὅτι ἐπειδὴ ὑπόσχεσαι νὰ μοῦ εἰπῇς ἐκεῖνα ὁποῦ ἠξεύρω, καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ μᾶς διδάσκουν αἱ θεῖαι γραφαὶ ἀρκεται εἶναι εἰς ἐμένα ἐκεῖναι, καὶ διατὶ πάλιν καὶ σὺ θέλεις νὰ γράφῃς τὰ ἴδια; καὶ εἰς τοῦτο ἄκουσε, τέκνον μου, τὴν αἰτίαν, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα τὰς αἰτίας, διὰ τὰς ὁποίας ἐπαρακινήθηκα εἰς τὸ νὰ σοῦ γράψω. Ἴξευρε λοιπὸν ὅτι τὸ κάμνω αὐτὸ, πρῶτον διὰ νὰ μὴ κατακριθῶ, καθὼς ἐκατακρίθη ἐκεῖνος ὁ πονηρὸς δοῦλος, ὁποῦ ἔκρυψε τὸ τάλαντον τοῦ δεσπότου του, καὶ ἀκούσω καὶ ἐγὼ εἰς καιρὸν ὁποῦ ζητήσει λογαριασμὸν ἀπὸ ἐμένα ὁ Δεσπότης εἰς τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως. «Δοῦλε πονηρὲ, καὶ ὀκνη-»ρὲ, ἔδει σε βαλεῖν τὸ ἀργύριόν μου τοῖς τραπεζίταις, κἀγὼ ἐλθὼν ἀπήτησα ἂν αὐτὸ σὺν »τόκῳ. Δεύτερον διὰ νὰ ἀφήσω ὡσὰν πατὴρ εἰς ἐσένα τὸν γνήσιον, καὶ ποθητόν μου υἱὸν, κληρονομίαν, αὐτὰ ὁποῦ ἔχω νὰ σοῦ εἰπῶ, διὰ νὰ μὴ τὰ στοχασθῇς πῶς εἶναι ἀπὸ ἄλλους προγόνους, ἢ πάππους, καὶ προπάπους, ἀμὴ νὰ στοχασθῇς, καὶ νὰ ἀποδεχθῇς τὰ λόγια ἐκείνων, ὡσὰν ἐδικά μου, ἐπειδὴ ἀπὸ ἐκείνους ἦλθαν κατὰ διαδοχὴν πρῶτον εἰς ἐμένα καὶ ἔτζι ὡς τέκνον εὐχάριστον, νὰ ἔχῃς περισσοτέραν ἀγάπην εἰς ἐμὲ, ὡσὰν ὁποῦ ἔλαβες πατρικὴν κληρονομίαν. Τρίτον διὰ νὰ δείξω εἰς ἐσένα τὸν γνήσιόν μου υἱὸν τὸν πνευματικὸν πλοῦτον ὁποῦ μοῦ ἐδόθη ἀπὸ τὸν πνευματικόν μου πατέρα, ὁποῦ μὲ ἐγέννησε μὲ τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος διὰ μέσου τῆς μετανοίας, διὰ νὰ μὴ τύχῃ καὶ δὲν τὸ ἰξεύρεις, καὶ καταφρονεῖς ἐμὲ τὸν πνευματικόν σου πατέρα, ὡς εὐτελῆ, καὶ πτωχὸν καὶ καταφρονεμένον, καὶ νομίζεις πῶς δὲν ἐκληρονόμησες ἀπὸ ἐμένα καμμίαν μεγάλην κληρονομίαν. Τέταρτον αἴτιον τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ μεγαλήτερον ἀπὸ ὅλα, διὰ νὰ μὴ λογισθῇς ἀπὸ τὸν Θεὸν, πῶς ἀθέτησες, καὶ ἐκαταφρόνησες τὸν Χριστὸν, ἀθετῶντας, καὶ καταφρονῶντας ἐμένα, καὶ γένῃς ὑπόδικος εἰς ταύτην τὴν φοβερὰν κατάκρισιν τοῦ Κυρίου. Πέμπτον διὰ νὰ ἀκούσουν καὶ ἄλλοι τὸν λόγον, καὶ τώρα, καὶ ὑστερώτερα, καὶ νὰ τὸν δεχθοῦν, ἂν θέλουν, ὡσὰν σπόρον εἰς τὰς καρδίας τους, καὶ νὰ καρποφορήσουν εἰς τὸ ἕνα, ἄλλοι τριάκοντα, καὶ ἄλλοι ἑξήκοντα, καὶ ἄλλοι ἑκατόν. Εἰ δὲ καὶ δὲν τὸν δεχθοῦν, νὰ εἶμαι κἂν ἐγὼ ἀθῶος ἀπὸ τὸ αἷμα τῶν ψυχῶν τους, καὶ αὐτοὶ ὄψονται. Διατὶ καθὼς εἶναι τὰ αἰσθητὰ πράγματα, ἔτζι εἶναι καὶ εἰς τὰ πνευματικά. Ἐπειδὴ κάθε ἕνας ἀπὸ ἡμᾶς ὁποῦ ἔχομεν πλοῦτον ἀπὸ τοὺς προγόνους μας, ἀφίνομεν εἰς ἄλλους κληρονομίαν, καὶ εἰς ἄλλους χαρίσματα· ἤγουν εἰς σκλάβους, καὶ παιδία, καὶ φίλους· Ἀκόμι διαμοιράζομεν, καὶ ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντά μας εἰς τοὺς πτωχοὺς, ὅσον θέλομεν διὰ νὰ πληρώσωμεν τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ. Καὶ κάθε ἕνας ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ τὰ λαμβάνουν, θέλει δώσει ἀπολογίαν πῶς τὰ οἰκονόμησεν ἐκεῖνα ὁποῦ ἔλαβε. Τοιουτωτρόπως καὶ ὅλοι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔλαβαν χάρισμα πνευματικὸν ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἔχουν χρέος προτήτερα ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους νὰ τὸ μεταδώσουν πλουσιοπάροχα εἰς τοὺς πνευματικούς του υἱοὺς, μετέπειτα καὶ εἰς τοὺς φίλους, καὶ εἰς πτωχούς. Κἂν λόγον σοφίας ἔλαβον, κἂν λόγον γνώσεως, κἂν χαρίσματα ἰαμάτων, κἂν προστασίαν ψυχῶν, κἂν δύναμιν βοηθείας, κἂν διάκρισιν κυβερνήσεως. Καὶ κάθε ἕνας ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ διδάσκουν, καὶ ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ ἀκούουν ἂς ἰξεύρῃ τοῦτο, ὅτι δὲν θέλει ἐπαινεθῇ καὶ λάβῃ τὴν πληρωμὴν διὰ ἐκεῖνα ὁποῦ κάμῃ, ἀμὴ θέλει ἐξετασθῇ καὶ κατακριθῇ καὶ τιμωρηθῇ διὰ ἐκεῖνα ὁποῦ ἀφήσει, ἢ παρακούσει. Λοιπὸν μὴ δεχθῇς τὸν διάβολον ὁποῦ ἔρχεται, καὶ σοῦ λέγει, ὅτι ἐγὼ τὰ γράφω αὐτὰ διὰ ἐπίδειξιν καὶ ἀνθρωπαρέσκειαν. Ἐπειδὴ ἰξεύρεις καλώτατα, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ κάμνει τοιούτης λογῆς, ὄχι μόνον χάνει τὸν μισθόν του ἀμὴ καὶ ὡσὰν ὁποῦ πραγματεύεται τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὰ πωλεῖ, θέλει τιμωρηθῇ ἐκεῖ ὁποῦ εἶναι ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Καὶ πρὸς τούτοις ἀκόμι κατακρίνονται ὁμοῦ μὲ αὐτὸν, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ τὸν κατακρίνουν. Διατὶ ἀκούεις τὸν Κύριον ὁποῦ λέγει, «μὴ »κρίνεται καὶ οὐ μὴ κριθῆτε. Ἐν ᾧ γὰρ κρίματι

»κρίνετε, κριθήσεσθε, καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, »ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν». Αὐτὰ να συλλογίζεσαι, ἀδελφὲ, καὶ νὰ ἐνθυμῆσαι τὸν Ἀπόστολον ὁποῦ λέγει ἔτζι, «πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν, »καὶ ὑπείκετε, αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν »ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες, ἵνα μετὰ »χαρᾶς τοῦτο ποιῶσι, καὶ μὴ στενάζοντες, ἀλυ»σιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο». Καὶ νὰ ἐνθυμῆσαι καὶ τὸν Κύριόν μας, ὁποῦ φωνάζει κάθε ἡμέραν μὲ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον. «Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς, ἐμὲ »δέχεται· καὶ ὁ ἀκούων ὑμῶν, ἐμοῦ ἀκούει· καὶ »ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς, ἐμὲ ἀθετεῖ». Καὶ νὰ ἐπιμελῆσαι τὴν σωτηρίαν σου μὲ φόβον, καὶ τρόμον, καὶ νὰ πείθεσαι εἰς ἐμένα, καὶ νὰ κάμνῃς ὑπακοήν. Καὶ ἂς μὴ σοῦ λέγῃ ὁ λογισμὸς, ὅτι αὐτὰ εἰπώθησαν διὰ μόνους τοὺς Ἀποστόλους, καὶ ἐκείνους μοναχὰ χρεωστοῦμεν νὰ ἀκούωμεν. Ἀμὴ ἄκουσε τί λέγει πάλιν εἰς αὐτοὺς ὁ Χριστός· «ἃ δὲ λέγω ὑμῖν, πᾶσι λέγω»· εἰς ποίους ὅλους; εἰς ἐκείνους ὁποῦ μέλλουν νὰ πιστεύσουν εἰς ἐμένα μὲ τὸ μέσον τῆς διδασκαλίας σας, καὶ νὰ φυλάξουν τὰς ἐντολάς μου καθὼς καὶ ἐσεῖς. Πρόσεχε παρακαλῶ. Ἐδιάλεξε τοὺς Ἀποστόλους, καὶ Μαθητάς του ὁ Δεσπότης καὶ Θεὸς, καὶ τοὺς ἐμπιστεύθη, καὶ ἐφανέρωσεν εἰς αὐτοὺς ὅλα τὰ μυστήρια τῆς οἰκονομίας του, ὁποῦ ἦσαν κεκρυμμένα ἀπὸ τῶν αἰώνων, καὶ τοὺς ἔδωκε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, καὶ τοὺς ἔστειλε λέγωντας, «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βα»πτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, »καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· δι»δάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλά»μην ὑμῖν». Λοιπὸν εὐγαίνοντες οἱ Ἀπόστολοι, ἐδίδασκαν, καὶ ἐκήρυτταν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ πολλὰ ἔθνη ἐπίστευαν εἰς τὸν Χριστόν. Καὶ ἐγίνοντο ἐκκλησίαι πιστῶν εἰς πολιτείας. Καὶ ὅταν κάθε ἕνας ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους ἔμελλε νὰ ἀφήσῃ ἐκείνους τοὺς πιστεύσαντας, καὶ νὰ ὑπάγῃ ἀπὸ ἐκεῖ εἰς ἄλλους τόπους, καὶ πολιτείας, καὶ χωρία ἐχειροτονοῦσεν εἰς αὐτοὺς, ἀντὶ διὰ τὸν ἑαυτόν του Ἐπισκόπους, καὶ Ἱερεῖς, καὶ τοὺς ἄφινεν εἰς αὐτοὺς διδασκάλους, καὶ πατέρας πνευματικοὺς, καὶ ὁδηγούς. Καὶ ἐκεῖνοι πάλιν, ὅταν ἀπέθαιναν, ἐδιάλεγαν ἄλλους ἀξίους διὰ τέτοιαν ὑπηρεσίαν, καὶ τοὺς ἐχειροτονοῦσαν, καὶ τοὺς ἄφιναν ἀντὶ διὰ τὸν ἑαυτόν τους. Καὶ ἔτζι ἐγίνετο κατὰ διαδοχὴν, ἕως ὁποῦ ἔφθασεν εἰς ἡμᾶς ἡ τέτοια τάξις, καὶ νομοθεσία διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ διαφυλάττεται ἕως τῆς σήμερον. Ὁμοίως καὶ ὅλαις ἡ παράδοσες, καὶ διδασκαλίαις ὁποῦ παρέλαβαν οἱ Ἀπόστολοι ἀπὸ τὸν Δεσπότην τῶν ἁπάντων, καὶ Θεὸν ἡμῶν, ἦλθαν εἰς ἡμᾶς διὰ μέσου αὐτῶν. Καὶ ἐπειδὴ ἐπλήθυναν τὰ ποίμνια τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὁ λαός του ἔγινεν ἀναρίθμητος, οἰκονόμησεν ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος νὰ προστεθοῦν εἰς τοὺς Ἀρχιερεῖς καὶ Ἱερεῖς ἀκόμι καὶ ἡγούμενοι, καὶ πνευματικοὶ πατέρες ἐκεῖνοι, ὁποῦ δείχνουν μὲ τὰ ἔργα βεβαίαν τὴν πίστιν εἰς Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν, καὶ ἔχουν μέσα τους τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος διὰ νὰ συμποιμαίνουν καὶ αὐτοὶ, καὶ νὰ συνεργοῦν μαζὴ μὲ αὐτοὺς εἰς τὴν σωτηρίαν ἐκείνων, ὁποῦ μέλλουν νὰ σωθοῦν. Ἀνίσως λοιπὸν ἕνα ἀπὸ ὅλους αὐτοὺς, ἤγουν ἀπὸ τοὺς ποιμένας, ἀρχιερεῖς. ἱερεῖς, διδασκάλους, ἡγουμένους, καὶ πνευματικοὺς πατέρας, ὁποῦ ἔχουν τὰς διδασκαλίας, καὶ παραδόσεις τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ τὰς διαδίδουν εἰς ἡμᾶς, ὡσὰν πατρικὴν κληρονομίαν, ἐκεῖνον λέγω ὁποῦ ἐδιώρισεν ὁ Θεὸς διὰ νὰ μᾶς ἔχῃ εἰς τὴν ἐπίσκεψίν του, ἀνίσως ἡμεῖς ἤθελε τολμήσωμεν νὰ τὸν καταφρονήσωμεν, ἢ νὰ τὸν παραβλέψωμεν, ἢ νὰ μὴ τὸν δεχθοῦμεν εἰς τὸ σπῆτί μας, ἢ νὰ ἐξασθενήσωμεν τὰ λόγια του, καὶ νὰ μὴ τὰ δεχθοῦμεν, μήτε ἐκεῖνον νὰ φιλοξενήσωμεν μὲ κάθε εὐλάβειαν, ἆρά γε δὲν ἐδιώξαμεν αὐτὸν τὸν ἴδιον Παῦλον, καὶ Πέτρον; καὶ καθολικὰ ὅλον τὸν χορὸν τῶν Ἀποστόλων; καὶ ὅποιος διώξῃ ἐκείνους ἆρά γε δὲν ἐκαταφρόνησεν αὐτὸν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ Θεὸν, καὶ τὸν αὐτοῦ Πατέρα; διατὶ καὶ ἡμεῖς ἁπλῶς ἄνθρωποι, ἀμὴ διατὶ ἦλθαν, διατὶ εἶναι ἁπλῶς ἄνθρωποι, ἀμὴ διατὶ ἦλθαν καὶ ἐκήρυξαν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ κατέβη εἰς τὴν γῆν, διὰ νὰ σώσῃ τὸ γένος μας, καὶ διατὶ ἐστάλθησαν ἀπὸ αὐτὸν διὰ νὰ μᾶς κάμουν υἱοὺς Θεοῦ κατὰ χάριν καὶ κληρονόμους τῆς αἰωνίου ζωῆς, καὶ κοινωνοὺς ἀνεκδιηγήτων ἀγαθῶν, διὰ μέσου τοῦ κηρύγματος τοῦ εὐαγγελίου, καὶ τοῦ βαπτίσματος. Διότι ἀνίσως δὲν ἤθελε τοὺς τὰ δώσῃ αὐτὰ ὁ Δεσπότης διὰ νὰ τὰ μεταδώσουν εἰς ὅλους, οὔτε ἐκεῖνοι βεβαιότατα ἠμποροῦσαν νὰ τὰ δώσουν εἰς ἄλλους, καὶ ἔτζι ἤθελεν εἶναι καὶ αὐτοὶ, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι.

6. Διὰ τοῦτο λοιπὸν χρειαζόμεθα πολλὴν προ-

θυμίαν, καὶ ἐπιμέλειαν, πολλὴν προσοχὴν, πολλὴν ἀγρυπνίαν, πολλὰς προσευχὰς διὰ νὰ μὴ περιπέσωμεν εἰς κἀνένα πλάνον, ἢ ψεύστην, ἢ ψευδαπόστολον, ἢ ψευδόχριστον. Ἀμὴ νὰ ἐπιτύχωμεν ὁδηγὸν ἀληθινὸν, καὶ φιλόθεον, καὶ ὁποῦ νὰ ἔχῃ τὸν Χριστὸν μέσα του, καὶ νὰ ἠξεύρῃ καταλεπτῶς τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων, τοὺς κανόνας, καὶ τὰς παραγγελίας τους, καὶ τὰ δόγματα τῶν Πατέρων. Ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, ὁποῦ νὰ ἠξεύρῃ τὰ θελήματα, καὶ μυστήρια αὐτοῦ τοῦ ἰδίου Δεσπότου καὶ Διδασκάλου τῶν Ἀποστόλων Χριστοῦ. Τέτοιον διδάσκαλον πρέπει νὰ ζητοῦμεν, καὶ νὰ εὑρίσκωμεν, ὁποῦ πρῶτον μὲν νὰ τὰ ἤκουσεν αὐτὰ μὲ λόγον, καὶ νὰ τὰ ἐδιδάχθη, καὶ ὕστερον νὰ τὰ ἐδιδάχθη καὶ μυστικὰ ἐν ἀληθείᾳ ἀπὸ αὐτὸ τὸ παράκλητον Πνεῦμα μὲ πρᾶξιν, καὶ μὲ δοκιμήν. Ὥστε ὁποῦ νὰ καταξιωθῇ καὶ αὐτὸς νὰ ἀκούσῃ ἀπὸ τὸν ἴδιον Χριστὸν, ὁποῦ ἐδίδαξε τοὺς Ἀποστόλους, «τὸ »μυστήριόν μου ἐμοὶ, καὶ τοῖς ἐμοῖς». Καὶ τὸ, «ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασι»λείας τῶν οὐρανῶν». Διατὶ ἂν ζητήσωμεν χωρὶς ἄλλο θέλει εὕρομεν, ὅτι δὲν εἶναι ἄδικος ὁ Θεὸς, οὔτε χαίρεται εἰς τὴν ἀπώλειαν τῶν ἀνθρώπων. Ἀμὴ καθὼς εἶναι γεγραμμένον. «Οὕ»τως ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν »Υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ δοῦναι· ἵνα πᾶς ὁ »πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπώλλυται, ἀλλ' ἔξει »ζωὴν αἰώνιον. Ἀνίσως λοιπὸν παρέδωκεν εἰς θάνατον τὸν Υἱόν του τὸν μονογενῆ, διὰ νὰ σωθοῦμεν ἡμεῖς δι' αὐτοῦ, ἆρά γε πῶς εἶναι δυνατὸν, ὅταν ἡμεῖς τὸν παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς στείλῃ, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, νὰ μᾶς φανερώσῃ κἀνένα ἅγιον, καὶ ἀληθινὸν δοῦλόν του, διὰ νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ εἰς σωτηρίαν, καὶ νὰ μᾶς διδάξῃ τὰ θελήματά του; πῶς, λέγω, εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποκρύψῃ τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον ἀπὸ ἡμᾶς, καὶ νὰ μᾶς ὑστερήσῃ ἀπὸ ὁδηγόν; ὄχι, ὄχι. Δὲν εἶναι δυνατόν. Καὶ αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ πιστεύσωμεν ἀπὸ ἐκεῖνο ὁποῦ ἔγινεν εἰς τὸν ἑκατόνταρχον Κορνήλιον. Ὁ ὁποῖος μὲ τὸ νὰ ἦτον εὐσεβὴς, καὶ φοβούμενος τὸν Θεὸν ὁμοῦ μὲ ὅλον του τὸ σπῆτι, καὶ μὲ τὸ νὰ ἔκαμνε πολλὰς ἐλεημοσύνας εἰς τὸν λαὸν, καὶ ἐπαρακαλοῦσε πάντοτε τὸν Θεὸν διὰ τοῦτο τοῦ ἐφάνη φανερὰ τὴν ἐννάτην ὥραν τῆς ἡμέρας. Ἄγγελος Θεοῦ ὁποῦ ἦλθεν εἰς αὐτὸν, καὶ εἰπέ του, εἴξευρε πῶς »αἱ προσευχαί σου, καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέ»βησαν ἐμπρὸς εἰς τὸν Θεὸν διὰ ἐνθύμησίν σου. »Καὶ τώρα στεῖλε εἰς Ἰόπην ἀνθρώπους, καὶ »προσκάλεσε τὸν Σίμωνα, ὁποῦ ὀνομάζεται Πέ»τρος, αὐτὸς εἶναι κονευμένος εἰς κἄποιον Σί»μωνα Ταμπάκην, τοῦ ὁποίου τὸ σπῆτι εἶναι »κοντὰ εἰς τὴν θάλασσαν». Βλέπεις, πῶς καλὰ ἔλεγα ἐγὼ, ὅτι χρειαζόμεθα πολλὴν προθυμίαν, καὶ πολλὴν ἐπιμέλειαν, διὰ νὰ εὕρωμεν ἀληθινὸν μαθητὴν τοῦ Χριστοῦ; καὶ στοχάσου τὶ λέγει ἡ Γραφή· «Κορνήλιος δὲ ἀνὴρ εὐσεβὴς, »καὶ φοβούμενος τὸν Θεὸν σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ »αὐτοῦ. Ἐπειδὴ ὄχι μόνον τὸν ἑαυτόν του, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς οἰκιακούς του ἐδίδασκε νὰ φοβοῦνται τὸν Θεόν. Καὶ τοῦτο εἶναι καλὸν, καὶ ἐπαινετὸν ἐμπρὸς εἰς τὸν Θεὸν, ὁποῦ νὰ φροντίζῃ τινὰς, ὄχι μόνον διὰ τὸ ἐδικόν του συμφέρον, ἀμὴ καὶ διὰ ὅλων ἐκείνων ὁποῦ εἶναι μαζῆ του. Τὸ ὁποῖον ἐκεῖνος ὁ Ἑκατόνταρχος, καὶ πρὸ τοῦ νὰ διδαχθῇ ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους, τὸ ἔκαμνε κατὰ τὰς παραγγελίας τῶν Ἀποστόλων ὁποῦ ὁρίζουν, «μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζητείτω, ἀλλὰ »τὸ τοῦ ἑτέρου ἕκαστος». Ἔκαμνε καὶ πολλαῖς ἐλεημοσύναις, καὶ ἐπαρακαλοῦσε τὸν Θεὸν νύκτα καὶ ἡμέραν. Καὶ πρὸ τοῦτο νὰ πιστεύσῃ εἰς τὸν Θεὸν ἐτελείωνε φανερὰ αὐτὴν τὴν ἐντολὴν τοῦ Δεσπότου μας, καὶ Θεοῦ ὁποῦ ὁρίζει, «ἀγρυ»πνεῖτε, καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς »πειρασμόν». Καὶ τὸ, «αἰτεῖτε, καὶ δοθήσετε ὑμῖν. »Ζητεῖτε καὶ εὑρήσετε. Κρούετε, καὶ ἀνοιγήσε»ται ὑμῖν». Εἶδες τὸν ἄπιστον; τὸν ἐθνικόν; Ὁποῦ δὲν ἤκουσε ποτὲ λόγον Θεοῦ, καὶ ἔκαμνε τὰς παραγγελίας τοῦ Εὐαγγελιου μὲ προθυμίαν, πρὸ τοῦ νὰ τὰς διδαχθῇ ἀπὸ ἄλλον; ἐγύρευε μὲ τὸ μέσον τῆς εὐσεβείας, καὶ ἔλαβεν. Ἐζήτησε μὲ τὸ μέσον τῆς ἐλεημοσύνης, καὶ ηὗρεν. Ἔκρουσε μὲ τὸ μέσον τῆς νηστείας, καὶ προσευχῆς καὶ ἀνοίχθη εἰς αὐτόν. Πέμψον (λέγει) εἰς Ἰόππην, καὶ μετάπεμψε Σίμωνα τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον. Ὢ θαυμαστὸν δῶρον. Ὢ παράδοξος εὐεργεσία· ὃς ξενίζεται παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ, ᾧ ἐστιν οἰκία παρὰ θάλασσαν. Βλέπεις ὅτι ὄχι μόνον τὸ ὄνομα τοῦ ὁδηγοῦ ἐφανέρωσεν ὁ Ἄγγελος, ἀμὴ καὶ τὸ ὄνομα ἐκείνου ὁποῦ τὸν ἐδέχθη, καὶ τὸν τόπον ὁποῦ ἦτον κονευμένος· καὶ τοῦτο τὸ ἔκαμεν ὁ Ἄγγελος διὰ νὰ μὴν ἀπατηθῇ ὁ Κορνήλιος, καὶ προσκαλέσῃ ἄλλον ἀντὶ διὰ τὸν

Πέτρον, καὶ καταντήσῃ εἰς λύκον, ἀντὶ διὰ ποιμένα. Ἀνίσως λοιπὸν θέλεις καὶ σὺ νὰ δείξῃς τὸν ἑαυτόν σου ἀληθινὸν, καὶ πιστὸν, καὶ διάλεκτὸν μαθητὴν τοῦ Χριστοῦ, μεταχειρίσου τέτοιαν ζωὴν, κάμε τέτοιας πράξεις, πρόσπεσε, καὶ παρακάλεσε τὸν Θεὸν τοιουτωτρόπως, μὲ ἐλεημοσύνην, μὲ νηστείαν καὶ προσευχὴν, καὶ θέλει ἀνοίξει τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς σου, νὰ ἰδῇς τὸν τέτοιον ἄνθρωπον καὶ σὺ, καθὼς εἶδε τὸν Ἄγγελον ὁ Κορνήλιος. Μιμήσου κἂν τὸν ἄπιστον ἐσὺ ὁποῦ λέγεις πῶς εἶσαι πιστός· τὸν ἐθνικὸν, καὶ ἀδίδακτον, ἐσὺ ὁποῦ ὀνομάζεσαι ἀπὸ παιδὶ χριστιανὸς, καὶ εἶσαι ἀναθρεμμένος μὲ ταῖς διδασκαλίαις τῶν Ἀποστόλων, καὶ ὑψηλοφρονεῖς ἀκούωντας τὰς φλυαρίας τῶν ἀμαθεστέρων. Μιμήσου τὸν Ἑκατόνταρχον ἐσὺ ὁποῦ ἐπιστατεῖς μοναχὰ τὸ σπῆτί σου, καὶ μὲ κάθε τρόπον καὶ ἐπιμέλειαν διώρθωσαι κἂν τὸν ἑαυτόν σου, καὶ ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ὑπὸ κάτω εἰς τὴν ἐξουσίαν σου. Ἀμὴ ἀνίσως καταφρονῇς ἐκεῖνα τὰ πράγματα ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς τὴν ἐξουσίαν σου, καὶ εἰς τὴν προαίρεσίν σου, ἀκόμι καὶ ἐκείνας τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ ὁποῦ ἰξεύρεις τὰς καταφρονῇς, καὶ δὲν τὰς κάμνεις, ἀλλὰ ταῖς ἀμελεῖς, καὶ δὲν διορθώνεις μήτε τὸν ἑαυτόν σου, μήτε ἐκείνους ὁποῦ ἔχεις εἰς τὴν ἐξουσίαν σου, εἰπέ μου, πῶς θέλει σοῦ δείξει ὁ Θεὸς διδάσκαλον, ὁποῦ νὰ σὲ διδάσκῃ τὰ τελειότερα, καὶ ὑψηλότερα; καὶ ὅταν δὲν σοῦ τὸν φανερώσῃ ὁ Θεὸς, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ τὸν εὕρῃς ἐσὺ, ἢ νὰ τὸν γνωρίσῃς; ἢ πῶς θέλει τὸν ὑποδεχθῇς χωρὶς δισταγμὸν, ὡς ἅγιον; ἢ πῶς θέλει λάβῃς ἀπὸ τὸν Θεὸν μισθὸν ἁγίου, καὶ δικαίου; ὄχι, ὄχι. Δὲν γίνεται τοῦτο. Διὰ ταῦτα λοιπὸν εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἦσαν πρόθυμοι, καὶ ἐφρόντιζαν διὰ τὴν σωτηρίαν τους, καὶ ἄρχιζαν ἀφ' ἑαυτοῦ τους τὰ συντείνοντα πρὸς σωτηρίαν, ὅσον ἦτον δυνατὸν εἰς αὐτοὺς, καὶ ἐξεζήτουν τον Θεὸν, καὶ εἰργάζοντο τὸ ἀγαθὸν, εἰς αὐτοὺς ἐφανέρωνεν ὁ Θεὸς καὶ τότε, καὶ τώρα τοὺς Ἀποστόλους, καὶ Προφήτας, καὶ Δικαίους, καὶ Ἁγίους, καὶ τοὺς ἐγνώριζαν καὶ ἐκεῖνοι, τοὺς ἐδέχοντο, τοὺς ἐτιμοῦσαν ὡς κυρίους, ὡς διδασκάλους τῆς εὐσεβείας, ὡς μεσίτας τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ τὰ λόγιά τους τὰ ἐφύλατταν, ὡσὰν θείους νόμους, καὶ ἐλάμβαναν καὶ αὐτοὶ τὸν μισθὸν ὁποῦ ἐδίδετο εἰς ἐκείνους. Καὶ τώρα ἀκόμι ἂν τύχῃ καὶ εὑρεθοῦν πουθενὰ τέτοιοι, θέλει λάβουν τὸν μισθὸν, ὡσὰν καὶ ἐκείνους. Ἀμὴ ἐκείνους ὁποῦ καταφρονοῦν τοὺς ἄλλους, καὶ νομίζουν τὸν ἑαυτόν τους πῶς εἶναι σοφοὶ, καὶ εὑρίσκονται εἰς ἀμεριμνίαν, καὶ ἀμέλειαν, καὶ δὲν παρακαλοῦν τὸν Θεὸν, καθὼς ὁ Κορνήλιος, καὶ οἱ ὅμοιοί του, μὲ κάθε προθυμίαν, μὲ ἐλεημοσύνην, μὲ νηστείαν, καὶ μὲ προσευχήν· καὶ μάλιστα τώρα ὁποῦ ὅλοι μας σχεδὸν παιδιόθεν διδασκόμεθα ἀπὸ τοὺς Προφήτας, καὶ Ἀποστόλους τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ μᾶς συμφέρουν, τοὺς τοιούτους λέγω, τοὺς ἀφίνει καὶ ὁ Θεὸς νὰ εὑρίσκωνται μέσα εἰς ἐκείνην τὴν πλάνην, ὁποῦ ἔπεσαν μοναχοί τους, οἱ ὁποῖοι μὲ τὸ νὰ εἶναι σκοτισμένοι ἀπὸ τὸ σκότος τῶν ἐδικῶν τους παθῶν, καὶ ἐπιθυμιῶν, καὶ θελημάτων, καὶ περιπατοῦν μέσα εἰς αὐτὸ, ὡσὰν μέσα εἰς βαθεῖαν νύκτα, εὑρίσκουν καὶ τέτοιους διδασκάλους. Καὶ μὲ δίκαιον τρόπον. Ἐπειδὴ ὁ διαφεντευτὴς τοῦ σκότους ἔχει ἐξάπαντος καὶ ὑπηρέτας, καὶ μαθητάς του ἐκείνους, ὁποῦ περιπατοῦν μέσα εἰς τὸ σκότος, Τοὺς ὁποίους τοὺς εὑρίσκουν οἱ τέτοιοι, καὶ τοὺς δέχονται μετὰ χαρᾶς, ὡσὰν ὁμόφρονάς τους, καὶ διδάσκονται ἀπὸ αὐτοὺς τὰ ἴδια, ἐκεῖνα ὁποῦ ἐδιάλεξαν προτήτερα μοναχοί τους, καὶ ἐπρόκριναν νὰ τὰ κάμουν διὰ τὴν ἀπώλειάν τους. Διατὶ ποῖος δὲν τὸ ἰξεύρει, ὅτι ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ὁ διάβολος ἀσύκωσεν ἐναντίον εἰς τοὺς Προφήτας, τοὺς ψευδοπροφήτας; εἰς τοὺς Ἀποστόλους, τοὺς ψευδαποστόλους; εἰς τοὺς Ἁγίους Διδασκάλους, τοὺς ψευδαγίους, καὶ ψευδοδιδασκάλους; καὶ ἀγωνίζεται μὲ διαφόρους τρόπους, καὶ μὲ ψευδολογίας νὰ πλανᾷ τοὺς ἀμελεῖς, καὶ νὰ τοὺς ῥίπτῃ μέσα εἰς τὸν λάκκον τῆς ἀπωλείας τοὺς ὁποίους καὶ ὁ Ἀπόστολος τοὺς ἐφανέρωσε λέγωντας. «Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας, καὶ τὰ σκάνδαλα, »παρὰ τὴν διδαχὴν, ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε, ποιοῦντας, »καὶ ἐκκλίνατε ἀπ' αὐτῶν. Οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ Κυρίῳ ὑμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ οὐ δουλεύουσιν, ἀλ»λὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ, καὶ διὰ τῆς χρηστολο»γίας, καὶ εὐλογίας τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων ἐ»ξαπατῶσιν»· Ἐκεῖνοι λοιπὸν ὁποῦ θέλουν νὰ ἀποφύγουν τοὺς τέτοιους, καθὼς συμβουλεύει ὁ Ἀπόστολος, χρέος ἔχουν νὰ ἀποχωρισθοῦν ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ σκότους. Ἐπειδὴ ἐν ὅσῳ θέλουν νὰ εἶναι δουλωμένοι εἰς αὐτὰ, καὶ νὰ περιπατοῦν εἰς τὸ σκότος, δὲν ἠμποροῦν νὰ ἀποφύγουν ἀπὸ τοὺς τέτοιους διδασκάλους, μήτε δύνανται νὰ ἔλθουν εἰς

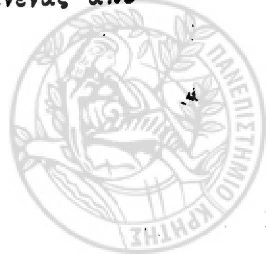
τὸ φῶς τῶν ἀληθινῶν διδασκάλων. Ἐσὺ λοιπὸν, πνευματικόν μου τέκνον ἐν Κυρίῳ, ἀκούωντας τὴν θείαν Γραφὴν ὁποῦ λέγει, «οὐαὶ οἱ συνετοὶ »παρ' ἑαυτοῖς, καὶ ἐνώπιον αὐτῶν ἐπιστήμονες», πρόσεχε μὲ φόβον, καὶ τρόμον εἰς τὰ λεγόμενα. Ἐπειδὴ ὁ λόγος οὗτος εἶναι διὰ ψυχικὴν σωτηρίαν. Καὶ ἀνίσως θέλεις νὰ ἐπιτύχῃς πνευματικὸν καὶ ἅγιον ἄνδρα, καὶ ἀληθινὸν διδάσκαλον, μὴ λογιάσῃς ὅτι ἠμπορεῖς νὰ τὸν γνωρίσῃς ἀπὸ λόγου σου, καὶ ἀπὸ τὴν ἐδικήν σου γνῶσιν, ὅτι τοῦτο εἶναι ἀδύνατον. Ἀμὴ προτήτερα ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα, καθὼς προείπαμεν, ἀγωνίσου μὲ ἀγαθὰς πράξεις, καὶ μὲ ἐλεημοσύνην, μὲ νηστείαν καὶ προσευχὴν, καὶ μὲ δέησιν ἀδιάκοπον, διὰ νὰ σοῦ γένῃ ὁ Θεὸς συνεργὸς εἰς τοῦτο, καὶ βοηθός.

γ'. Καὶ ἀφ' οὗ μὲ τὴν βοήθειαν, καὶ χάριν τοῦ Θεοῦ καταξιωθῇς νὰ τὸν εὕρῃς, τότε δεῖξε εἰς αὐτὸν περισσοτέραν τὴν ἐπιμέλειαν, μεγαλητέραν τὴν προθυμίαν, πολλὴν τὴν ταπείνωσιν, πολλὴν τὴν εὐλάβειαν, ὑπερβολικὴν τὴν τιμὴν, τὴν πίστιν καθαρὰν, καὶ ἀδίστακτον. Διατί; διὰ νὰ μὴ προξενήσῃς εἰς τὸν ἑαυτόν σου, ἀντὶ διὰ μισθὸν, κόλασιν, καὶ τιμωρίαν. Ἐπειδὴ διὰ τοὺς τέτοιους εἶπεν ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, καὶ Θεός. «Ὁ »δεχόμενος ὑμᾶς, ἐμὲ δέχεται. Καὶ ὁ ἀθετῶν »ὑμᾶς, ἐμὲ ἀθετεῖ». Πρέπει λοιπὸν ἀδελφοὶ νὰ δεχόμεθα τοὺς τέτοιους, ὡσὰν αὐτὸν τὸν ἴδιον Χριστὸν, ὅτι ἐκεῖνα ὁποῦ γίνονται εἰς αὐτοὺς, ἀναφέρονται εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον Δεσπότην Χριστὸν καὶ Θεὸν ἡμῶν, καὶ ἐκεῖνος τὰ οἰκειοποιεῖται καὶ τὰ λογίζεται, ὡσὰν νὰ τὰ παθαίνῃ αὐτὸς ὁ ἴδιος· καθὼς πάλιν καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ γίνονται εἰς τοὺς ψευδοδιδασκάλους ἀναφέρονται εἰς τὸν ἀντίχριστον, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ δέχονται ἐκείνους, δέχονται αὐτὸν τὸν διάβολον. Καὶ ἂς μὴ προφασίζεται τινὰς πῶς δὲν τοὺς ἰξεύρει λέγωντας, ἀπὸ ποῦ ἠμπορῶ ἐγὼ νὰ γνωρίσω τοὺς τοιούτους; καὶ ἐγὼ ἄνθρωπος εἶμαι, καὶ κἀνένας δὲν ἰξεύρει τὰ διανοήματα τοῦ ἄλλου ἀνθρώπου, πάρεξ τὸ πνεῦμα ὁποῦ κατοικεῖ εἰς αὐτόν· κἀνένας ἂς μὴ πάρῃ αὐτὸ τὸ ῥητὸν διὰ εὔλογον πρόφασιν. Διατὶ ἀνίσως ἦτον ἀδύνατον νὰ γνωρίζωνται, δὲν ἤθελεν ὁρίζῃ ὁ Κύριος. «βλέπε»τε ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν. Ἤγουν φυλάγε»σθε ἀπὸ τοὺς ψευδοδιδασκάλους, οἵτινες ἔρχον»ται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν »δὲ εἰσὶ λύκοι ἅρπαγες». Καὶ κατόπιν ἀπὸ αὐτὰ λέγει· «ἐκ τῶν καρπῶν αὐτῶν, ἐπιγνώσεσθε »αὐτούς». Ἀνίσως λοιπὸν ὁ Δεσπότης Χριστὸς εἶναι ἀληθινὸς, καθὼς εἶναι ἀληθινὸς, δυνατὸν εἶναι εἰς ἡμᾶς νὰ γνωρίσωμεν ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ κάμνουν, καὶ ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ ὁμιλοῦν. Ἂς εἰποῦμεν λοιπὸν πρῶτον τοὺς καρποὺς τοῦ ἀληθινοῦ, καὶ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ὕστερον θέλει φανερώσωμεν καὶ τοὺς καρποὺς τοῦ ἐναντίου, καὶ πονηροῦ. Καὶ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς καρποὺς θέλει γνωρίσετε καλώτατα, πῶς εἶναι φανεροὶ οἱ ἀληθινοὶ, καὶ δίκαιοι, καὶ ἅγιοι, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν εἶναι τέτοιοι, καὶ ὑποκρίνονται, καὶ ἐγὼ ἀπὸ λόγον μου δὲν λέγω τίποτε, ἀμὴ ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ Σωτῆρος, καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων του. Μὲ τὰ ὁποῖα θέλει δοκιμάσω νὰ πληροφορήσω τὴν ἀγάπην σου. Ἄκουε λοιπὸν τί λέγει ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. «Μακάριοι οἱ »πτωχοὶ τῷ Πνεύματι. «Μακάριοι οἱ πενθοῦντες. »Μακάριοι οἱ πραεῖς». Καὶ πάλιν «ἀγαπᾶτε τοὺς »ἐχθροὺς ὑμῶν. Καλῶς ποιεῖτε τοὺς μισοῦντας »ὑμᾶς. Προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑ»μᾶς. Λόγος ἀργὸς μὴ ἐκπορευέσθω ἐκ τοῦ στό»ματος ὑμῶν. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὑπὲρ ἀργοῦ λό»γου λόγον δώσουσιν οἱ ἄνθρωποι ἐν ἡμέρᾳ κρί»σεως». Καὶ πάλιν, «ἐὰν μὴ ἐπιστραφῆτε, καὶ »γένησθε ὡς τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν »βασιλείαν τῶν οὐρανῶν». Καὶ εἰς ἄλλο μέρος πάλιν λέγει, «ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες, ὅτι »ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστὲ, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἀλλή»λοις». Καὶ πάλιν, «ὑμεῖς δὲ πῶς δύνασθε πιστεύ»ειν, δόξαν τὴν παρ' ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ »τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ οὐ ζητεῖ»τε; πᾶς γὰρ ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, »καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται». Καὶ δὲν λέγει πῶς θέλει ὑψωθῇ εἰς κοσμικὴν δόξαν, ἀλλὰ ὑπόσχεται, πῶς θέλει ὑψωθῇ μυστικῶς εἰς πνευματικὴν ἀλλοίωσιν. Καὶ αὐτὰ μὲν ὁ Κύριός μας, καὶ Δεσπότης Χριστὸς τὰ φωνάζει φανερὰ εἰς ὅλους κάθε ἡμέραν. Ἄκουε δὲ καὶ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον ὁποῦ λέγει. «Ὁ καρπὸς τοῦ »Πνεύματος ἐστὶν, ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μα»κροθυμία, χρηστότης, ἀγαθοσύνη, πίστις, πρα»ότης, ἐγκράτεια». Καὶ πάλιν «ἡ ἀγάπη οὐ περ»πορεύεται οὐ φυσιοῦται, οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζη»τεῖ τὰ ἑαυτῆς. Πάντα στέργει, πάντα ὑπομέ»νει, ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει». Ἄκουε καὶ τὸν Θεολόγον Ἰωάννην ὁποῦ λέγει. «Τεκνία, μὴ »ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ·

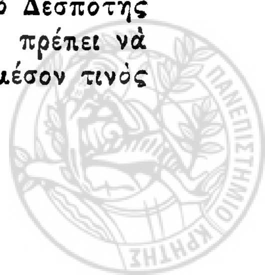
»Ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ κόσμου, ἐχθρὰ εἰς Θεόν ἐ»στιν. Ὥστε, ἀδελφοί μου, ὁ ἀγαπῶν τὸν κό»σμον, ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καθίσταται. Καὶ ὅτι ὁ »μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἀνθρωποκτόνος ἐστί. »Καὶ οἴδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος, οὐκ ἔχει »μέρος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, καὶ »Θεοῦ, καὶ ὅτι ἐν τούτῳ γνωρίζονται τὰ τέκνα »τοῦ Θεοῦ, καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου, ἐκ τοῦ »μίσους, καὶ τῆς ἀγάπης. Ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν »Θεόν, ἀγαπᾷ καὶ τοὺς γεγεννημένους ἐξ αὐτοῦ, »ἤγουν τοὺς ἀδελφούς του. Ὁ δὲ μισῶν τινὰ »τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, οὗτος ἐκ τοῦ διαβόλου »γεγέννηται, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔστιν »ἐν αὐτῷ». Λοιπὸν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔχουν διάκρισιν, μὲ τοῦτον τὸν τρόπον γνωρίζουν ποῖοι εἶναι οἱ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ, καὶ ποῖοι εἶναι οἱ υἱοὶ τοῦ διαβόλου. Καὶ οἱ καρποὶ τοῦ Παναγίου, καὶ ἀγαθοῦ Πνεύματος εἶναι αὐτοὶ ὁποῦ εἴπαμεν ἀνωτέρω. Πρέπει λοιπὸν νὰ φανερώσωμεν καὶ τοὺς καρποὺς τοῦ πονηροῦ πνεύματος, διὰ νὰ τοὺς γνωρίζετε, καὶ νὰ διακρίνετε, καθὼς εἴπαμεν τὸ φῶς ἀπὸ τὸ σκότος. Καὶ τὸ γλυκὺ ἀπὸ τὸ πικρὸν, καὶ τὸ ἀγαθὸν ἀπὸ τὸ κακόν. Προσέχετε λοιπὸν, καὶ πάλιν ὁ Δεσπότης καὶ Θεὸς ἡμῶν λέγει· «οὐ δύναται δένδρον καλὸν, καρπὸν σαπρὸν »ποιεῖν. Καὶ πάλιν οὐδὲ δένδρον σαπρὸν, καρ»πὸν καλὸν ποιεῖν. Καὶ πάλιν ὁ ἀγαθὸς ἄνθρω»πος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας προ»φέρει τὰ ἀγαθά· ὁ δὲ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ »θησαυροῦ τῆς καρδίας προφέρει τὰ πονηρά. »Καὶ πάλιν ὁ λύσας μίαν τῶν ἐντολῶν τού»των τῶν ἐλαχίστων, καὶ διδάξας οὕτω τοὺς »ἀνθρώπους ποιεῖν, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ »βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν». Καὶ τί λέγει πάλιν διὰ τοὺς γραμματεῖς, καὶ φαρισαίους; «δεσμεύ»ουσι φορτία βαρέα, καὶ δυσβάστακτα, καὶ προ»τιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων, τῷ δὲ »δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσι κινῆσαι αὐτά. Πάν»τα δὲ τὰ ἔργα ποιοῦσι, πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς »ἀνθρώποις. Πλατύνουσι δὲ τὰ φυλακτήρια αὐ»τῶν, καὶ μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα τῶν ἱματίων »αὐτῶν. Φιλοῦσι δὲ τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς »δείπνοις, καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συ»ναγωγαῖς, καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγο»ραῖς, καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ῥαββὶ, »ῥαββί». Ὅταν λοιπὸν ἴδῃς τινὰ, ὁποῦ νὰ κάμνῃ κἀνένα ἀπὸ ὅλα αὐτὰ καὶ νὰ ζητῇ ἐπιμόνως τὴν ἀνθρωπίνην δόξαν, καὶ νὰ παραβαίνῃ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ ἀρέσῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἴξευρε ὅτι εἶναι πλάνος, καὶ ὄχι ἀληθινός. Διατὶ λέγει ὁ Ἀπόστολος. «Ὅπου δὲ ὑμῖν ἔρις, καὶ »φθόνος, καὶ ζῆλος, καὶ διαβολαὶ, καὶ διχοστα»σίαι, οὐχὶ σαρκικοὶ ἐστέ; Ὁ δὲ σαρκικὸς, καὶ »ψυχικὸς ἄνθρωπος, οὔτε χωρεῖ, οὔτε δέχεται τὰ »τοῦ Πνεύματος, μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστιν». Ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ δὲν χωρεῖ τὰ τοῦ Πνεύματος, εἶναι φανερὸν, ὅτι οὐδὲ τὸ Πνεῦμα ἔχει μέσα του. Καὶ ὅποιος δὲν ἔχει το Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, αὐτὸς δὲν εἶναι τοῦ Χριστοῦ, καθὼς τὸ βεβαιώνει ὁ Παῦλος, λέγοντας. «Εἰ δέ τις Πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. Ἤκουσες ποῖοι εἶναι τοῦ Χριστοῦ, καὶ ποῖοι τοῦ ἀντιχρίστου; ἀπὸ ἐδῶ ἐγνώρισες βεβαιότατα, ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ προσέχουν, εὔκολα γνωρίζουν, καὶ τοὺς ἀγαθοὺς, καὶ τοὺς πονηρούς. Διότι ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν προσέχουν, ὄχι μόνον τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους δὲν γνωρίζουν, ἀμὴ οὐδὲ τὸν ἑαυτόν τους. Διατὶ ὅταν τινὰς ἔχει φροντίδας, καὶ περισπασμοὺς, ὡσὰν νὰ εἶναι ἀθάνατος εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, καὶ καταγίνεται νύκτα καὶ ἡμέραν, εἰς τὰ κοσμικὰ πράγματα μοναχὰ, καὶ τεχνεύεται τρόπους, πῶς νὰ κερδίσῃ καὶ κτίζει σπήτια καλὰ, καὶ πολυέξοδα, καὶ συναθροίζει πλῆθος ἀλόγων καὶ μουλαρίων, καὶ σκλάβων, καὶ ἀποκτᾷ ἀγγεῖα ἀσημένια, καὶ φορέματα, καὶ στρώματα πολύτιμα, καὶ κάμνει εἰς τὸν ἑαυτόν του κάθε ἄλλην σωματικὴν περιποίησιν, καὶ σαρκικὴν ἀπόλαυσιν, ὁ τοιοῦτος (εἰπέ μου) γνωρίζει τὸν ἑαυτόν του; ὄχι, τέκνον πνευματικὸν, ὄχι. Δὲν γνωρίζει βεβαιότατα, οὔτε τὸν ἑαυτόν του, οὔτε τὰ καμώματά του. Γνωρίζει τὸν ἑαυτόν του τόσον μόνον, πῶς εἶναι αὐτὸς ὁ ἴδιος, ὅμως μὲ ἐκεῖνα ὁποῦ κάμνει φανερώνει πῶς δὲν γνωρίζει τὸν ἑαυτόν του καὶ τὴν κατάστασίν του, οὔτε ἠξεύρει τί κάμνει. Διατὶ πολιτεύεται τοιουτωτρόπως, ὡσὰν νὰ ἦτον ἀθάνατος, καὶ λέγει μὲ τὸ στόμα, ὅτι σημερινοὶ εἴμεσθε, καὶ αὐρινοὶ δὲν εἴμεσθε, ἔπειτα μὲ τὰ ἔργα προετοιμάζει ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ἀρκετὰ νὰ ἐξοδεύῃ εἰς χρόνους πολλούς. Ὁμολογεῖ πῶς τὰ πράγματα τοῦ κόσμου εἶναι τὸ οὐδὲν, καὶ διὰ παραμικρὸν καὶ εὐτελὲς πρᾶγμα, φιλονεικεῖ, καὶ μάχεται μὲ τοὺς ἀδελφούς του. Φιλοσοφεῖ πῶς εἶναι στάκτη, καὶ κονιορτὸς, καὶ στολίζεται πάντοτε μὲ στολίδια, καὶ τοῦ φαίνεται μὲ τοῦτο πῶς εἶναι ἀνώτερος ἀπὸ τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους. Ἀκούει τὰς θείας γρα-

φὰς ὁποῦ λέγουν, οὐαὶ οἱ τρυφῶντες, καὶ οἱ ἐπὶ στρωμνῶν ἁπαλῶν κατασπαταλῶντες, καὶ αὐτὸς κοιτάζει μὲ κάθε προθυμίαν νὰ κάμνῃ τὸ κρεββάτι ὁποῦ ἔχει εἰς τὸ σπῆτί του πλέον λαμπρότερον, καὶ τὰ στρώματά του πλέον ἁπαλώτερα, καὶ τὴν τράπεζάν του πλέον πολυέξοδον, καὶ πλουσιοπάροχον. Καὶ αὐτὸ ὄχι μόνον εἰς τοὺς ὁμοίους του κοσμικοὺς τὸ δείχνει, ἀμὴ καὶ εἰς τοὺς μοναχοὺς ὁποῦ πηγαίνουν εἰς αὐτόν· οἱ ὁποῖοι ὄχι μόνον δὲν θαυμάζουν αὐτά, ἀμὴ καὶ λυποῦνται ἐκείνους ὁποῦ τὰ ἔχουν, καὶ τοὺς κλαίουν διὰ τὴν ἀγνωσίαν τους. Ὅτι διὰ ἐκεῖνα ὁποῦ ἔπρεπε μάλιστα νὰ ἐντρέπωνται, ὁποῦ τόσοι ἀδελοὶ πεινοῦν, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα ὁ Χριστὸς, αὐτοὶ καυχῶνται, καὶ ὑψηλοφρονοῦν δι' αὐτὰ νομίζοντές τα καλλωπισμὸν, καὶ δὲν αἰσθάνονται, πῶς μὲ αὐτὰ ὁποῦ κάμνουν, μαρτυροῦν τὸν ἑαυτόν τους, πῶς εἶναι πλεονέκται, καὶ ἀδικηταὶ τῶν πτωχῶν, καὶ ἄσπλαγχνοι. Λοιπὸν εἰπέ μου, ὁ τέτοιος τί λογῆς γνωρίζει τὸν ἑαυτόν του; καὶ εἰς ποίαν κατάστασιν εὑρίσκεται, καὶ εἰς ποῖα πάθη εἶναι δουλωμένος; καὶ ἀληθινὰ δὲν γνωρίζει τὸν ἑαυτόν του, ἀγκαλὰ καὶ τοῦ φαίνεται πῶς τὸν γνωριζει. Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν γνωριζει τὸν ἑαυτόν του, καὶ τὴν κατάστασίν του, πῶς θέλει δυνηθῇ νὰ γνωρίσῃ ἄλλον, ἢ τὰ πάθη τοῦ ἄλλου; πῶς εἶναι δυνατὸν ὁ τυφλὸς νὰ διακρίνῃ ἄλλον, καὶ νὰ τὸν γνωρίσῃ, ἢ τυφλὸς εἶναι, ἢ βλέπει; ὄχι, ὄχι, δὲν εἶναι δυνατόν. Λοιπὸν καθὼς εἴπαμεν, τέκνον, καὶ ἀδελφέ μου, ἀνίσως δὲν πασχίσῃ τινὰς νὰ γνωρίσῃ πρῶτον τὸν ἑαυτόν του, καὶ τὴν ἀσθένειάν του, μὲ ἐλεημοσύνην, καθὼς προείπαμεν, μὲ νηστείαν, καὶ ἀγρυπνίαν, καὶ προσευχὴν συχνὴν, δὲν ἠμπορεῖ νὰ γνωρίσῃ ἀκόμι καὶ τοῦτο, ὅτι χωρὶς πνευματικὸν πατέρα, καὶ ὁδηγὸν, καὶ διδάσχαλον εἶναι ἀδύνατον ὁ ἄνθρωπος νὰ φυλάξῃ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ ζήσῃ ἐνάρετα, καὶ νὰ μὴ πιασθῇ ἀπὸ τὰς παγίδας τοῦ διαβόλου. Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν τὸ γνωρίσει αὐτὸ, αὐτὸς ἔχει ὑπόληψιν εἰς τὸν ἑαυτόν του, πῶς δὲν χρειάζεται διδασκαλίαν, ἢ συμβουλὴν, ἢ νουθεσίαν, ἢ βοήθειαν ἀπὸ ἄλλους, καὶ εἶναι γεμάτος ἀπὸ ὑπερηφάνιαν, χωρὶς κἂν νὰ αἰσθάνεται πῶς δὲν ἰξεύρει τίποτε. Καὶ εὑρίσκεται εἰς βάθος ἀγνωσίας, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, ἀπωλείας, καὶ μήτε αὐτὸ ἠμπορεῖ νὰ τὸ καταλάβῃ, ὅτι εἶναι μὲ τοὺς ἀπωλεσμένους. Ἐπειδὴ αὐτὴ ἡ ἀγνωσία ἔχει ἰδίωμα νὰ γίνεται, ὡσὰν μία τζίμπλα εἰς τοὺς νοητοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς, καὶ δὲν μᾶς ἀφίνει νὰ βλέπωμεν καθαρὰ, μὲ τὸ νὰ ἀγαποῦμεν τὸν κόσμον, καὶ τὰ κοσμικὰ πράγματα· διατὶ ὅσον ἀπομακρύνει ὁ νοῦς μας ἀπὸ τὴν ἐνθύμησιν τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ θανάτου, καὶ τῆς μελλούσης κρίσεως, καὶ δὲν συλλογίζεται τὰ ἀγαθὰ ὁποῦ φυλάττονται διὰ τοὺς δικαίους, μήτε τὰ βασανιστήρια τοῦ αἰωνίου πυρὸς, καὶ τοῦ σκότους, καὶ τοῦ βρυγμοῦ τῶν ὀδόντων, ὁποῦ μέλλουν νὰ δεχθοῦν τοὺς ἁμαρτωλούς· ἀμὴ καταγίνεται πολλὰ ὅλος διόλου εἰς τὰς φροντίδας, καὶ φαντασίας τοῦ κόσμου, ἤγουν εἰς τὸν πλοῦτον καὶ δόξαν, καὶ τρυφὴν, καὶ εἰς ὅλα τὰ ἐπίλοιπα κοσμικὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα τὰ νομίζουν οἱ ἄνθρωποι ἔνδοξα καὶ λαμπρά. Ὅσον (λέγω) δίδεται ὁ νοῦς μας εἰς αὐτὰ, τόσον χοντραίνει περισσότερον, καὶ κατ' ὀλίγον ὀλίγον θολώνει, καὶ σκοτίζεται περισσότερον, καὶ τρόπον τινα σκεπάζεται ὅλος ὁ νοῦς, καὶ τότε προξενεῖται τελεία ἀγνωσία, καὶ ἀλησμονησία τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Δαβὶδ ὅταν ἥμαρτε, καὶ ἔπαθεν αὐτὸ τὸ ἴδιον, ἐπαρακαλοῦσε τὸν Θεὸν, καὶ ἔλεγεν. «Ἀποκάλυψον τοὺς ὀφ»θαλμούς μου, καὶ κατανοήσω τὰ θαυμάσια ἐκ »τοῦ νόμου σου». Εἶδες πῶς ἦσαν τὰ μάτιά του σκεπασμένα; εἶδες πῶς ἐφώναζεν εἰς τὸν Θεὸν νὰ τὰ ξεσκεπάσῃ; αὐτὸ τὸ ἴδιον κάμε καὶ σὺ, τέκνον μου, καὶ δὲν θέλει παραβλέψει ὁ Κύριος τὴν παρακάλεσιν ὁποῦ τοῦ κάμνῃς ἐξ ὅλης σου ψυχῆς. Ἀμὴ θέλει σοῦ ἀκούσει, καὶ θέλει ἀνοίξει τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς σου· καὶ τότε ἀφ' οὗ ἀναβλέψῃς, πρῶτα καὶ ἀρχὴ θέλει γνωρίσεις τὸν ἑαυτόν σου, καὶ τὴν κατάστασίν σου, ἔπειτα καὶ ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ σοῦ προεῖπα, καὶ τότε θέλει λογισθῇς ἐξ ὅλης σου τῆς καρδίας, ὡσὰν ἁγίους, καὶ ἀνωτέρους σου, ὄχι μόνον τοὺς εὐλαβεῖς, καὶ ἐναρέτους, ἀμὴ καὶ κάθε ἄνθρωπον μικρὸν καὶ μεγάλον, δίκαιον, καὶ ἁμαρτωλὸν, καὶ αὐτοὺς ἀκόμι, ὁποῦ ἁμαρτάνουν φανερά. Καὶ τοῦτο ἂς εἶναι σημεῖον φανερὸν εἰς ἐσένα, καὶ εἰς κάθε ἄλλον, ὅτι ἔλαβες τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν σου, ὅταν ἔλθῃς εἰς αὐτὰ τὰ μέτρα, καὶ φθάσῃς εἰς αὐτὴν τὴν καλὴν κατάστασιν· ἐπειδὴ ἡ ἁγία ταπείνωσις εἰς αὐτὰ τὰ μέτρα εὑρίσκεται, καὶ εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ ἔρχεται εἰς αὐτὰ, αὐτὸ τὸ χάρισμα τοῦ χαρίζει πρῶτον, τὸ νὰ στοχάζεται, πῶς δὲν εἶναι κἀνένας ἀπὸ

ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἁμαρτωλότερος, ἢ εὐτελέστερος ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του, καὶ μὲ ὅλην τὴν αἴσθησιν τῆς ψυχῆς του, καὶ μὲ κάθε πληροφορίαν νὰ ἔχῃ τὸν ἑαυτόν του μόνον ἁμαρτωλὸν, καὶ πῶς μόνος αὐτὸς μέλλει νὰ ἀπολεσθῇ, καὶ νὰ παραδοθῇ εἰς τὴν κόλασιν. Λοιπὸν, τέκνον μου περιπόθητον, καὶ ἀδελφὲ, ἀγωνίσου νὰ ἀποκτήσῃς αὐτὴν τὴν ταπείνωσιν, καὶ μὴν εἰπῇς, ὅτι τοῦτο εἶναι ἀδύνατον εἰς ἐμένα. Μήτε πάλιν, ὅτι τοῦτο ἁρμόζει εἰς τοὺς μοναχοὺς, καὶ ὄχι εἰς ἐκείνους ὁποῦ εὑρίσκονται μέσα εἰς τὸν κόσμον. Διατὶ ὁ Χριστὸς τὰς ἐντολάς του τὰς ἐδιώρισε κοινὰς εἰς ὅλους, καὶ δὲν ἐπαράγγειλε χωριστὰ εἰς τοὺς μοναχοὺς, καὶ χωριστὰ εἰς τοὺς κοσμικούς. Ἀλλὰ καὶ οἱ προπάτορες ὁποῦ ἦσαν προτήτερα ἀπὸ τὸν νόμον τοῦ Μωϋσέως, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἦσαν ὕστερα ἀπὸ τὸν νόμον, τὰ ἐκατόρθωσαν αὐτά. Καὶ ἄκουε τὸν Ἰὼβ ὁποῦ λέγει, ἐγὼ εἰμὶ γῆ, καὶ σποδός. Καὶ τὸν Δαβὶδ, ἐγὼ εἰμὶ σκώληξ, καὶ οὐχ ἄνθρωπος. Εἶδες λόγια ταπεινώσεως; εἶδες ψυχὴν ὁποῦ λογίζεται τὸν ἑαυτόν της πλέον καταφρονεμένον ἀπὸ κάθε ἄνθρωπον μικρὸν, καὶ μεγάλον; μιμήσου λοιπὸν καὶ ἐσὺ τοῦ Δαβὶδ τὴν μετάνοιαν, καὶ τότε θέλει ἀποκτήσεις τὴν ταπείνωσίν του. Ἐπειδὴ μὲ τὴν μετάνοιαν ἀφανίζεται τὸ σύνεφον τῆς ἀγνωστίας, ὁποῦ ἔχει σκεπασμένον τὸν νοῦν, καὶ ἀσυκώνεται τὸ σκέπασμα. Καὶ ἀφ᾽ οὗ ξεσκοτισθῇ ὁ νοῦς, τότε γνωρίζομεν καὶ τὸν ἑαυτόν μας, καὶ βλέπομεν καὶ τὴν κατάστασίν μας, τί λογῆς εἶναι, ἀκόμι βλέπομεν, καὶ τὰς πληγὰς, καὶ τοὺς μολυσμοὺς τῆς ψυχῆς μας. Καὶ τότε ὄχι μόνον φρονοῦμεν, καὶ ὁμιλοῦμεν ταπεινὰ, ἀμὴ ἐντρεπόμεθα, καὶ τὸν ἥλιον, καὶ τοὺς ἀστέρας, καὶ ὅλα τὰ κτίσματα τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ ἔγιναν διὰ ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ἐπαρωργίσαμεν τὸν Θεὸν ὁποῦ ἔκαμεν αὐτὰ, καθὼς εἶπα, διὰ ἡμᾶς καὶ ἐπταίσαμεν εἰς αὐτὸν, καὶ ἐπαρεβήκαμεν, ὄχι μίαν του ἐντολὴν, ἀμὴ ὅλας. Καὶ δὲν τολμοῦμεν οὐδὲ κἂν νὰ ἀσυκώσωμεν τὰ μάτιά μας καὶ νὰ ἰδοῦμεν, μήτε λογιάζομεν τελείως τὸν ἑαυτόν μας, πῶς εἴμεσθεν ἄξιοι νὰ φάγωμεν ἀπὸ τοὺς καρποὺς τῆς γῆς, ἀμὴ ἡμεῖς οἱ ἴδιοι ἀποφασίζομεν ἐναντίον μας, ὅτι εἶναι δίκαιον νὰ ἀποθάνωμεν ἀπὸ τὴν πεῖναν, καὶ τὴν δίψαν. Καὶ δὲν δυνάμεθα, μήτε ἀποκοτοῦμεν νὰ κοιτάξωμεν, καὶ νὰ ἰδοῦμεν τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἁγίων του, ὡσὰν ὁποῦ εἴμεσθε μιαροὶ καὶ βρωμεροὶ, καὶ ἁμαρτωλοὶ, ἀλλὰ μᾶς φαίνεται, πῶς καὶ αἱ ἅγιαι εἰκόνες συγχαίνονται καὶ ἡμᾶς καὶ τὰ ἔργα μας. Διὰ τοῦτο μηδὲ τολμοῦμεν νὰ πλησιάσωμεν εἰς αὐτὰς, καὶ νὰ τὰς ἀσπασθοῦμεν, καὶ τὸ ἔχομεν διὰ μεγάλην μας ἐντροπὴν, νὰ ἐγγίσωμεν τὰ καθαρὰ, καὶ ἅγια μὲ τὰ ἀκάθαρτα, καὶ μεμολυσμένα χείλη μας. Καὶ ὅταν μέλλωμεν νὰ ἐμβοῦμεν μέσα εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, μᾶς πιάνει φόβος, καὶ τρόμος, ὡσὰν ὁποῦ ἐμβαίνομεν ἀνάξια, νὰ μὴ σχισθῇ εἰς δύω τὸ ἔδαφος τῆς ἐκκλησίας, καὶ μᾶς κατεβάσῃ ζωντανοὺς εἰς τὸν ᾅδην. Αὐτὰ καὶ ἄλλα περισσότερα μᾶς διδάσκει πάντοτε ἡ ἁγία ταπείνωσις, καὶ μᾶς μεταπλάττει, καὶ μᾶς ἀλλοιώνει, καὶ τρόπον τινὰ μᾶς δημιουργεῖ, καὶ μᾶς κάμνει ταπεινοὺς, ὥστε ὁποῦ ἀπὸ τότε καὶ εἰς τὸ ἑξῆς, καὶ θελήσωμεν, νὰ μὴν ἠμποροῦμεν πλέον νὰ συλλογισθοῦμεν, ἢ νὰ εἰποῦμεν διὰ τὸν ἑαυτόν μας κἀνένα μέγα, καὶ ὑψηλὸν, ἀλλὰ νὰ μένωμεν ὡσὰν ἀνδριάντες ἐστηλωμένοι καὶ ἐπεγεγραμμένοι. Αὐτὴ ἡ ἁγία ταπείνωσις μᾶς διδάσκει, πῶς δὲν δυνάμεθα νὰ μάθωμεν κἀνένα καλὸν, χωρὶς διδάσκαλον. Καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ μᾶς ἐρωτοῦν, καὶ μᾶς λέγουν, ἆρά γε γινώσκεις, ἃ ἀναγινώσκεις; αὐτὴ μᾶς διδάσκει νὰ ἀποκρινώμεθα εἰς αὐτοὺς, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ καταλάβωμεν ἐκεῖνα ὁποῦ διαβάζομεν, ἂν δὲν μᾶς ὁδηγήσῃ τινάς; αὐτὴ μᾶς διδάσκει νὰ μὴ περιπατοῦμεν τὴν στράταν, ὁποῦ δὲν ἠξεύρομεν χωρὶς ὁδηγόν. Αὐτὴ μᾶς παραγγέλλει, ὅταν θέλωμεν νὰ μετανοήσωμεν, νὰ μὴ πλησιάζωμεν εἰς τὸν Θεὸν χωρὶς μεσίτην, καὶ ὁδηγόν. Διότι ἀνίσως μᾶς παρακινεῖ νὰ ἐντρεπώμεθα τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν, καὶ τὰ μεταξὺ ποιήματα τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ εὐλαβούμεθα μὲ φόβον τὴν εἰκόνα τοῦ Σωτῆρος, καὶ τῶν Ἁγίων αὐτοῦ, καὶ νὰ μὴ τολμῶμεν νὰ κοιτάξωμεν, ἢ νὰ πλησιάσωμεν, καὶ νὰ ἀσπασθοῦμεν αὐτὰς, πόσῳ περισσότερον ἤθελε μᾶς κάμῃ νὰ μὴ πλησιάσωμεν χωρὶς μεσίτην εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον Ποιητὴν, καὶ Δεσπότην τῶν ἁπάντων Θεόν; ὅτι ἀγκαλὰ καὶ εἶναι πολλὰ φιλάνθρωπος, ὅμως πολλὰ εὐφραίνεται εἰς τὴν ταπείνωσιν, καὶ εἰς τὴν σκυθρωπότητά μας, καὶ πολλὰ τὸ ἐπαινεῖ αὐτὸ, τὸ νὰ λογιάζῃ τινὰς τὸν ἑαυτόν του, πῶς εἶναι ἀνάξιος νὰ πλησιάσῃ εἰς αὐτὸν μόνος του χωρὶς μεσίτην. Κατὰ ἄλλον τρόπον. Θέλωντας ὁ Δεσπότης μας, καὶ Θεὸς νὰ μᾶς διδάξῃ, ὅτι πρέπει νὰ πλησιάζωμεν εἰς τὸν Θεὸν μὲ τὸ μέσον τινὸς

μεσίτου, καὶ ἐγγυητοῦ, αὐτὸς ὁ ἴδιος, καθὼς καὶ εἰς ὅλα τὰ λοιπὰ ἔγινεν εἰς ἡμᾶς τύπος, καὶ παράδειγμα, ἔτζι καὶ εἰς τοῦτο, αὐτὸς πρῶτος ἔγινε μεσίτης, καὶ ἐγγυητὴς τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, καὶ τὴν ἐπρόσφερεν εἰς τὸν ἴδιόν του Πατέρα, καὶ Θεόν. Καὶ ὕστερα ἐχειροτόνησεν ὑπηρέτας τῆς μεσιτείας ταύτης, καὶ τῆς ἐγγυήσεως, τοὺς ἁγίους του Ἀποστόλους. Καὶ αὐτοὶ ἐπρόσφεραν πάλιν εἰς τὸν Δεσπότην Χριστὸν ὅλους ἐκείνους ὁποῦ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν, καὶ ἀπὸ ἐκείνους ἐδιάλεξαν, καὶ ἐχειροτόνησαν, καὶ διαδόχους τους, ὑπηρέτας τῆς μεσιτείας ταύτης, καὶ αὐτοὶ πάλιν ἄλλους, καὶ ἄλλους πάλιν ἐκεῖνοι. Καὶ τοιούτης λογῆς ἕως τώρα φυλάττεται τοῦτο κατὰ διαδοχήν. Καὶ δὲ θέλει ὁ Θεὸς νὰ παραβαίνωμεν, καὶ νὰ καταπατοῦμεν τὴν ἐδικήν του προσταγὴν, καὶ παράδοσιν. Ἀμὴ νὰ μένωμεν εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ μᾶς ἐδιώρισεν. Ὅθεν λέγει, «οὐδεὶς »ἔρχεται πρός με, ἐὰν μὴ ὁ Πατήρ μου ἑλκύσῃ »αὐτόν»· καὶ πάλιν, «οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν Πα»τέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ». Ἔτζι πάλιν καὶ κανένας δὲν ἔρχεται εἰς τὴν πίστιν τῆς ἁγίας, καὶ ὁμοουσίου Τριάδος, ἂν δὲν διδαχθῇ ἀπὸ κανένα διδάσκαλον τὰ δόγματα τῆς πίστεως. Καὶ κανένας δὲν βαπτίζεται χωρὶς Ἱερέα, μηδὲ κοινωνεῖ ἀφ' ἑαυτοῦ του τὰ θεῖα Μυστήρια. Καὶ ὁποιος δὲν βαπτισθῇ, καὶ δὲν κοινωνήσῃ τὰ ἄχραντα Μυστήρια, δὲν θέλει ἐπιτύχῃ ποτὲ τὴν αἰώνιον ζωὴν, καθὼς τὸ ὁρίζει ὁ ἴδιος. «Ὁ πιστεύσας, »καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κα»τακριθήσεται». Καὶ πάλιν, «ἐὰν μὴ φάγητε τὴν »σάρκα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Ἀνθρώπου, καὶ πίητε αὐ»τοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς». Ἐπειδὴ λοιπὸν χωρὶς τὸ Βάπτισμα, καὶ χωρὶς τὴν κοινωνίαν τῶν θείων Μυστηρίων κανένας χριστιανὸς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ καταξιωθῇ τὴν αἰώνιον ζωήν· καὶ αὐτὰ τὰ Μυστήρια δὲν δίδονται εἰς ἡμᾶς διὰ μέσου τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, οὔτε διὰ μέσου τῶν ἁγίων Πατέρων ἡμῶν ὁποῦ ἦσαν ὕστερον ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους, ἀμὴ δίδονται διὰ μέσου ἐκείνων ὁποῦ εἶναι τώρα, καὶ ζοῦν, καὶ συναναστρέφονται μαζῆ μὲ ἡμᾶς· φανερὸν εἶναι, ὅτι ἐκεῖνα ὁποῦ ἐμετάδιδαν εἰς τοὺς πιστοὺς ἐκεῖνοι ὁποῦ ἦσαν τότε εἰς τὸν κόσμον, τὰ ἴδια δίδουν, καὶ αὐτοὶ εἰς ἡμᾶς. Καὶ καθὼς ἐκεῖνοι ἐβάπτιζαν μὲ τὸ ὕδωρ, καὶ μὲ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, ἔτζι κάμνουν καὶ αὐτοὶ τώρα. Ἐκεῖνοι ἐμετάδιδαν τὸ σῶμα, καὶ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, τὰ ἴδια καὶ αὐτοὶ μᾶς μεταδίδουν. Καὶ δὲν ἦτον τίποτε περισσότερον εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἐβαπτίζοντο, ἢ ἐμεταλάμβαναν τότε, οὐδὲ τώρα εἶναι καμμία ἔλλειψις εἰς ἡμᾶς ὁποῦ βαπτιζόμεθα καὶ μεταλαμβάνομεν. Ἐδίδασκαν ἐκεῖνοι τὴν πίστιν εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ εἰς τὴν ἁγίαν Τριάδα, τὴν ἀχώριστον, καὶ ὁμότιμον, ἤγουν εἰς τὸν Πατέρα, καὶ Υἱὸν, καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, τὰ ἴδια διδάσκουν καὶ ἡμᾶς τώρα οἱ Πατέρες μας. Λοιπὸν ἔγινε φανερὸν ἀπὸ αὐτὰ μὲ συντομίαν (ἐπειδὴ δὲν τὰ γράφω ὅλα, διὰ νὰ μὴν ἐξαπλωθῇ εἰς πολὺ μάκρος ὁ λόγος) ὅτι εἴ, τι ἔκαμναν εἰς τοὺς πιστοὺς τότε οἱ Ἀπόστολοι, καὶ ὅ,τι ἐδίδασκαν, τὰ ἴδια κάμνουν καὶ εἰς ἡμᾶς τώρα οἱ Πνευματικοὶ Πατέρες μας, οἱ Ἀρχιερεῖς, λέγω, καὶ Ἱερεῖς, ἀπαράλλακτα, καὶ χωρὶς νὰ λείψῃ τίποτε. Καὶ μᾶς διδάσκουν, καὶ μᾶς νουθετοῦν, καθὼς καὶ ἐκεῖνοι. Καὶ ἐπειδὴ δὲν διαφέρουν τίποτε ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους, ἐξάπαντος εἶναι καὶ υἱοὶ τῶν Ἀποστόλων, καὶ Ἀπόστολοι. Καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν τοὺς δέχονται, μηδὲ ἀκούουν τοὺς λόγους τους, θέλει ἀκούσουν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ὁποῦ νὰ τοὺς λέγῃ, «ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀ»νεκτότερον τοῖς τὴν γῆν τῶν Σοδόμων, καὶ Γο»μόρρων οἰκήσασιν, ἢ ὑμῖν». Ὅτι ἐπειδὴ εἶπεν εἰς τοὺς Ἀποστόλους. «Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς, ἐμὲ »δέχεται, καὶ ὁ ἀκούων ὑμῶν, ἐμοῦ ἀκούει. Καὶ »ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς, ἐμὲ ἀθετεῖ. Ὁ δὲ ἀθετῶν ἐμὲ, »ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με». Εἶναι φανερὸν, ὅτι τὰ ἴδια λέγει καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι τώρα, καὶ ἀκόμι, καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ μέλλουν νὰ γένουν ὑστερώτερα ὅμοιοι μὲ ἐκείνους. Καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν δέχονται, μήτε ἀκούουν αὐτοὺς, ἀλλὰ τοὺς ἀθετοῦν, δὲν δέχονται αὐτὸν τὸν ἴδιον Χριστὸν, οὔτε τὸν ἀκούουν, ἀμὴ τὸν ἀθετοῦν, καὶ μὲ τὴν ἀθέτησιν αὐτοῦ, ἀθετοῦν καὶ τὸν Θεὸν, καὶ Πατέρα ὁποῦ τὸν ἔπεμψεν. Ἰξεύρεις λοιπὸν, τέκνον μου περιπόθητον, ὅτι εἰς τούτους τοὺς καιροὺς κανένας ἀπὸ τοὺς λαϊκοὺς, οὐδὲ ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς οὐδὲ ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς, ἢ ἀρχιερεῖς τινὰ ἢ ἀγαπᾷ, ἢ φοβεῖται, ἢ περιποιεῖται, ἢ δέχεται κανένα ὡσὰν ἀπόστολον Θεοῦ, καὶ μαθητὴν Χριστοῦ διὰ ἀγάπην μόνον τοῦ Χριστοῦ, ἢ διὰ τὴν ἐντολήν του, ἢ διὰ τὰ αἰώνια ἀγαθὰ ὁποῦ δίδονται ἀπὸ αὐτὸν εἰς ἡμᾶς. Ἀμὴ ὅλοι μας ἕνας τὸν ἄλλον καταφρονοῦμεν· ἕνας τὸν ἄλλον διαβάλλομεν· οἱ μοναχοὶ κατηγοροῦμεν, τοὺς μοναχούς· οἱ ἱερεῖς τοὺς ἀρχιερεῖς· οἱ λαϊ-

κοί, ὅλους, καὶ ἕνας τὸν ἄλλον· καὶ τελείως δὲν ἐνθυμεῖται τινάς, ὅτι, καθὼς ἦτον παλαιὰ ἡ ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ, καὶ καθὼς τότε ἐδιώρισεν ὁ Θεός· πρῶτον Ἀποστόλους, δεύτερον Προφήτας, τρίτον Διδασκάλους, καὶ τοὺς λοιποὺς ὁποῦ ἐπαριθμεῖ ὁ Ἀπόστολος, ἔτζι παρόμοια εἶναι καὶ τώρα ἡ ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ προεστεύουν εἰς αὐτὴν, διὰ να δεχθῇ τινὰς, ἄλλους μὲν ὡσὰν Ἀποστόλους, καὶ ἄλλους ὡσὰν Προφήτας, καὶ ἄλλους ὡσὰν Διδασκάλους. Ἀμὴ ἡμεῖς ὅλα αὐτὰ τελείως τὰ ἀλησμονήσαμεν, καὶ ἕνας κατὰ τοῦ ἄλλου ὑπερηφανευόμεθα. Καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ μὲ ἐβάπτισε σήμερον, καὶ μὲ ἐλευθέρωσεν ἀπὸ τὸν θάνατον, καὶ τὴν φθορὰν τῆς ψυχῆς, καὶ μὲ ἐγέμισεν ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ μὲ ἔλυσεν ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας, καὶ μὲ ἐκοινώνησε τὸ ἄχραντον Σῶμα, καὶ τὸ σωτήριον Αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ μὲ ἔκαμαν υἱὸν Θεοῦ· (τί ἄλλο περισσότερον ἔκαμναν τότε εἰς τοὺς χριστιανούς οἱ Ἀπόστολοι τοῦ Χριστοῦ;) αὐτὸν ἐγὼ αὔριον δὲν καταδέχομαι, μηδὲ κἂν νὰ τὸν χαιρετήσω, ἐπειδὴ τὸ λογιάζω διὰ ἐντροπήν μου, μήτε θέλω νὰ εὔγω εἰς προϋπάντησίν του, ὅταν ἔρχεται εἰς ἐμένα καὶ νὰ τὸν τιμήσω, καὶ νὰ τὸν δεχθῶ μὲ κάθε περιποίησιν. Ἀμὴ λέγω τοῦ ὑπηρέτου μου μὲ ἀγανάκτησιν, τί θέλει; δός του ἀπόκρισιν, ὅτι ὁ αὐθέντης ἔχει ὑπηρεσίαν, καὶ δὲν ἀδειάζει νὰ τὸν ἀνταμώσῃς. Καὶ δὲν λέγω τὰ χειρότερα ἀπὸ αὐτὰ, καὶ ἀτιμώτερα ὁποῦ κάνουν, ὄχι μόνον εἰς τοὺς μοναχοὺς, ἀμὴ καὶ εἰς τοὺς Ἱερεῖς, καὶ ἐκεῖνοι οἱ ἴδιοι ὁποῦ ἐξομολογοῦνται, καὶ ἀφιερώνουν τὰς ψυχάς τους εἰς αὐτούς. Καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ σήμερον ἐδιάλεξε νὰ τὸν ἔχῃ πνευματικὸν πατέρα του καὶ διδάσκαλον διὰ μέσου τῆς ἐξομολογήσεως, ὄχι ὕστερα ἀπὸ ὀλίγον καιρὸν, ἀλλὰ εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον καιρὸν, ὁποῦ λέγει, πῶς εἶναι πνευματικόν του τέκνον, εὐθὺς ὑπερηφανεύεται εἰς τὸν πνευματικόν του πατέρα, καὶ μάλιστα ἀντὶ διὰ τέκνον πνευματικὸν, καὶ μαθητής του, γίνεται πνευματικός του πατὴρ καὶ διδάσκαλος, καὶ νομοθετεῖ ἐναντίον τοῦ πνευματικοῦ, καὶ τοῦ ἀντιλέγει, καὶ τὸν ἐξουθενεῖ, ἂν τύχῃ καὶ τοῦ εἰπῇ τίποτε, ὁποῦ νὰ μὴν εἶναι κατὰ τὴν γνώμην του. Καὶ ἀπερνῶντας ὁ καιρὸς, μήτε ἰξεύρει παντελῶς ὁ τοιοῦτος πῶς ἔχει πνευματικὸν πατέρα, ἢ διδάσκαλον. Καὶ ἀνίσως ὁ πνευματικὸς δὲν πηγαίνῃ εἰς ἐκεῖνον, καὶ δὲν κάμνῃ τὰ θελήματά του, μήτε συγκαταβαίνῃ εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ θέλει, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, ἂν δὲν πίπτῃ καὶ αὐτὸς μαζὴ μὲ ἐκεῖνον νὰ ἀπολεσθῇ, τὸν ἀφίνει ἐκεῖνον, καὶ ζητεῖ ἄλλον, ὁποῦ νὰ τοῦ ἀκολουθῇ εἰς τὰ σαρκικά του θελήματα. Ἔτζι λοιπὸν ὅλα τὰ πνευματικὰ, (καθὼς καὶ ἐσὺ τὰ βλέπεις, καὶ τὰ ἰξεύρεις) εἶναι συγχυσμένα, καὶ τεταραγμένα τὴν σήμερον, καὶ ἀφανίσθη κάθε τάξις, καὶ θεία παράδοσις τῶν Ἀποστόλων, καὶ ἀθετήθησαν ὅλαι αἱ ἐντολαὶ τοῦ Χριστοῦ. Καὶ τοῦτο ὅλον τὸ κακὸν, καὶ ὀλέθριον γίνεται εἰς τὴν τωρινὴν γενεὰν, μὲ τὸ νὰ φαντάζωνται ὅλοι, πῶς εἶναι διδαγμένοι τὰ θεῖα, καὶ ἰξεύρουν τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἠμποροῦν νὰ διακρίνουν ἐκεῖνα ὁποῦ τοὺς συμφέρει. Καὶ πρὸς τούτοις ἀκόμι μὲ τὸ νὰ λογιάζουν, πῶς ὅλον τὸ ἱερατεῖον εἶναι ἁμαρτωλοὶ, καὶ ἀνάξιοι, εἶναι ὅμως πληροφορημένοι, ὅπως ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἐνεργεῖ, καὶ διὰ μέσου τῶν ἀναξίων. Καὶ νομίζουν μὲν ὅτι λαμβάνουν τὰ χαρίσματα ὁποῦ ἐνεργοῦνται εἰς ἡμᾶς διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ τοὺς ἀρραβῶνας τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ὁποῦ μᾶς δίδονται· τὸν δὲ ἱερέα, ὁποῦ μὲ τὸ μέσον του τοὺς δίδονται αὐτὰ, τὸν ἀποστρέφονται, καὶ τὸν μισοῦν, ὡσὰν ἁμαρτωλὸν, καὶ ἀνάξιον τῆς Ἱερωσύνης. Ὁμοίως καὶ εἰς τοὺς πνευματικοὺς τὰ ἴδια φαντάζονται. Πῶς αὐτοὶ διὰ μέσου τῆς ἐξομολογήσεως ὁποῦ κάμνουν πρὸς ἐκείνους, λαμβάνουν τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτημάτων των, ἔπειτα ἐκείνους τοὺς πνευματικοὺς, τοὺς λογιάζουν, πῶς δὲν ἔχουν καμμίαν ἀρετὴν, ἢ παρρησίαν εἰς τὸν Θεὸν, καὶ τοὺς ἔχουν ἴσια, καθὼς ἔχουν καὶ τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους. Ἀλλὰ καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς τοιαύτην κατάστασιν, νομίζουν, πῶς λαμβάνουν καὶ αὐτοὶ ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, ἁρπάζουν ὅλα τὰ πνευματικὰ χαρίσματα, ὁποῦ ἐχάρισεν ὁ Θεὸς εἰς τοὺς Ἀποστόλους, καὶ οἱ Ἀπόστολοι πάλιν τὰ ἐμετάδωσαν εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἐπίστευσαν μὲ τὸ μέσον τους εἰς τὸν Χριστὸν, χωρὶς νὰ δώσουν τὴν πρέπουσαν τιμὴν, καὶ πίστιν εἰς ἐκείνους ὁποῦ τοὺς δίδουν αὐτὰ τὰ χαρίσματα· τὴν ὁποίαν τιμὴν τὴν ἐπρόςφεραν πρῶτον οἱ Ἀπόστολοι εἰς τὸν Δεσπότην Χριςὸν, καὶ εἰς τοὺς Ἀποςόλους πάλιν οἱ μαθηταί τους, καὶ εἰς αὐτοὺς πάλιν ἐκεῖνοι, ὁποῦ ἦσαν ὑποκείμενοι εἰς αὐτούς. Καὶ αὐτοὶ θαρροῦν, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν θέλει ζητήσει ἀπὸ αὐτοὺς νὰ προςφέρουν αὐτὴν τὴν τιμὴν καὶ τώρα, εἰς τοὺς ἀρ-

χιερεῖς, καὶ ἱερεῖς, καὶ ἡγουμένους, καὶ πνευματικοὺς πατέρας μας. Ἀμὴ ἐπειδὴ ἐβαπτίσθησαν ἀνήλικοι, νομίζουν μὲ τοῦτο, πῶς εἶναι ἀθῶοι, ὁποῦ δὲν ἐτίμησαν ὕστερον ἐκεῖνον ὁποῦ τοὺς ἐβάπτισεν, οὐδὲ τὸν εὐλαβήθησαν ὡς πατέρα τους. Καὶ φαντάζονται, πῶς ἐπειδὴ μανθάνουν τὰ ἱερὰ γράμματα ἀπὸ παιδία ὁποῦ εἶναι ἀκόμι, αὐτὰ εἶναι ἀρκετά τους εἰς εὐσέβειαν, καὶ δὲν θέλει ἐξεταχθοῦν πλέον ἀπὸ τὸν Θεὸν πῶς ἐκαταφρόνησαν τοὺς διδασκάλους τῆς εὐσεβείας, καὶ δὲν ἠθέλησαν να διδαχθοῦν ἀπὸ αὐτούς. Ἀμὴ ἐπειδὴ τοὺς φαίνεται, πῶς εἶναι εὐσεβεῖς, καὶ πῶς πολιτεύονται πλέον εὐσεβέστερα ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους, ἐλπίζουν πῶς θέλει δικαιωθοῦν, μοναχὰ μὲ αὐτό. Ἀκόμι καὶ τὸ νὰ εἰποῦν μόνον τὰς ἁμαρτίας τους, καὶ νὰ τὰς ἐξομολογηθοῦν, καὶ νὰ λάβουν συγχώρησιν ἀπὸ τοὺς πνευματικούς τους πατέρας, τοῦτο τοὺς φαίνεται, πῶς εἶναι ἀρκετὸν διὰ τὴν σωτηρίαν τους, καὶ δὲν τοὺς χρειάζεται πλέον νὰ ἔχουν εἰς αὐτοὺς πίστιν, μήτε νὰ προσφέρουν τὴν τιμὴν, καὶ εὐλάβειαν, ὁποῦ πρέπει εἰς αὐτοὺς τοὺς πνευματικοὺς, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι ἀπόστολοι Θεοῦ, καὶ μεσίται, καὶ παρακαλεσταὶ εἰς αὐτὸν διὰ αὐτούς. Ἔτζι ὅλη ἡ οἰκουμένη ἐγέμισε τώρα ἀπὸ τέτοιαν πλάνην, καὶ ἀπὸ τέτοιον κακόν. Καὶ ἡ παράβασις καὶ ἡ καταφρόνησις μιᾶς ἐντολῆς, ἐγύρισεν ἄνω κάτω ὅλην τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν ἐγκρέμισεν ἕως εἰς τὸ ἔδαφος. Διατὶ ἐκατήντησεν εἰς τόσην ἀταξιαν, καὶ ταραχὴν ἡ ἐκκλησία, ὁποῦ σχεδὸν δὲν φαίνεται πουθενὰ παντάπασιν ἡ οἰκοδομή της, μήτε γνωρίζεται εἰς ἡμᾶς τελείως κατασκευὴ τοῦ Δεσποτικοῦ Σώματος. Ἀμὴ ὡσὰν νὰ μὴν ἔχωμεν κεφαλήν μας τὸν Χριστὸν, μηδὲ νὰ εἴμεσθε ἕνας μὲ τὸν ἄλλον συνδεδεμένοι, καὶ συγκολλημένοι ἀπὸ τὸ ζωοποιὸν Πνεῦμα, καὶ ἀδελφοὶ κατὰ Πνεῦμα, μήτε καταδεχόμεθα νὰ οἰκοδομούμεθα ὁ κάθε ἕνας εἰς τὴν ἐδικήν του τάξιν ἀπὸ τοὺς πρωτομαϊστόρους τῆς ἐκκλησίας, διὰ τοῦτο εἴμεσθε διασκορπισμένοι, ὡσὰν μία ἄψυχος ὕλη. Τόσον πολλὰ ἐδουλώθημεν εἰς τὰ θελήματά μας, καὶ ἐκυριεύθημεν ἀπὸ τὰς ἐπιθυμίας τῶν ἡδονῶν, καὶ ὑπατήθημεν ἀπὸ αὐτὰς, καὶ ἐδιασκορπισθήκαμεν. Καὶ ἀπὸ τὸ μῖσος, καὶ τὴν ὑπερηφάνιαν ὁποῦ ἔχομεν, ἐχωρισθήκαμεν, καὶ ἐσχισθήκαμεν ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον, καὶ ἐχάσαμεν τὸ γνώρισμα, καὶ τὸ σημεῖον τῆς πίστεώς μας, ἤγουν τὴν ἀγάπην, διὰ τὴν ὁποίαν εἶπεν ὁ Κύριος, «ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες, ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστὲ, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις». Διατὶ ὅταν χάσωμεν αὐτὴν, ματαίως ὀνομαζόμεθα χριστιανοί. Ὅθεν, εἰπέ μου. σὲ παρακαλῶ, ὅταν ἡμεῖς δὲν ἀγαποῦμεν τοὺς πνευματικούς μας πατέρας, ὁποῦ μᾶς ἐπροξένησαν τόσα μεγάλα, ἀγαθὰ διὰ μέσου τῶν ὁποίων μᾶς κάμνει ὁ Θεὸς κατὰ χάριν υἱοὺς καὶ κληρονόμους τῆς δόξης του, καὶ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν, καὶ συμμετόχους ὅλων τῶν ἄλλων ὁποῦ εἴπαμεν. Ὅταν λέγω, δὲν τοὺς ἀγαποῦμεν, μηδὲ τοὺς τιμοῦμεν, μηδὲ τοὺς δοξάζομεν καθὼς πρέπει, καὶ καθὼς εἶναι χρεία νὰ τιμᾶται ἕνας ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ ἀπεσταλμένος ἀπὸ αὐτὸν εἰς ἡμᾶς, ποῖος θέλει μᾶς πιστεύσει διὰ τοὺς πλησίον, καὶ τοὺς λοιποὺς ἀδελφούς μας, πῶς ἔχομεν τελείως εἰς κἀνένα ἀπὸ αὐτοὺς ἀγάπην; καὶ ξεχωριστὰ ἀπὸ τοῦτο, ἀνίσως ἐκείνους ἔχομεν μεσίτας, καὶ παρακαλεστὰς εἰς τὸν Θεὸν, οἱ ὁποῖοι ἔλαβαν ἐξουσίαν ἀπὸ τὸν Θεὸν, νὰ δώσουν εἰς ἡμᾶς τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν μας, καὶ νὰ μᾶς φιλιώσουν μὲ αὐτὸν τούτους, λέγω, ἀνίσως δὲν τοὺς δεχώμεθα μὲ κάθε πληροφορίαν, καὶ πίστιν, ὡσὰν ἁγίους, ἀμὴ τοὺς ἔχωμεν ὡς ἁμαρτωλοὺς, πῶς ἐλπίζομεν ὅτι θέλει μᾶς δοθῇ ἡ τελεία συγχώρησις τῶν ἁμαρτιῶν μας; διατὶ λέγει ὁ Κύριος, «κατὰ τὴν πίστιν σου γεννηθήτω σοι». Καὶ βέβαια κατὰ τὸ μέτρον τῆς πίστεώς σου, καὶ καθὼς πιστεύεις εἰς αὐτοὺς, ἔτζι θέλει λάβης, καὶ τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν σου. Καὶ ἀνίσως εἶναι ἀληθινὸς ὁ λόγος τοῦ Κυρίου ὁποῦ λέγει, «ὁ δεχόμενος ὑμᾶς, ἐμὲ δέχεται. Καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς, ἐμὲ ἀθετεῖ», θαυμάζω, καθὼς προεῖπα, τὶ λογῆς ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν βάλλουν ποτὲ εἰς τὸν νοῦν τους, ὅτι καὶ ἡμεῖς, ὄχι μόνον πρέπει νὰ ἀγαποῦμεν ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, καὶ μάλιστα τοὺς ἀδελφούς μας κατὰ πνεῦμα ἀμὴ καὶ ἕνα ἀπὸ τοὺς τωρινοὺς πνευματικοὺς ἄνδρας πρέπει νὰ τὸν δεχθοῦμεν, ὡσὰν ἀπόστολον Χριστοῦ, διὰ νὰ δεχθοῦμεν τὸν Χριστὸν διὰ μέσου ἐκείνου, καὶ πρέπει νὰ κάμνωμεν ὅλα του τὰ λόγια, ὡσὰν νὰ εὔγαιναν ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Χριστοῦ; ἢ μὲ ποῖον ἄλλον τρόπον ἤθελε δυνηθοῦν νὰ ἰδοῦν τὸν Χριστόν; ἢ νὰ τὸν ἀποκτήσουν μέσα εἰς τὸν ἑαυτόν τους; διατὶ οἱ περισσότεροι ἀπὸ ἡμᾶς, δὲν ἰξεύρουν τὸν ἱερέα ὁποῦ τοὺς ἐβάπτισε. Καὶ ἡμεῖς ὁποῦ τὸν ἰξεύρομεν, τὸν ἐπαραβλέ-

ψαμεν, καθὼς προεῖπα, καὶ τὸν ἐκαταφρονήσαμεν. Καὶ μερικοὶ μήτε ἂν ἐβαπτισθήκαμεν τὸ ἰξεύρομεν. Καὶ ἂν δὲν τὸ ἰξεύρομεν, πῶς, ἢ διὰ ποίαν αἰτίαν ἠμποροῦμεν νὰ ἔχωμεν πίστιν; ἢ πῶς νὰ λογιστοῦμεν πῶς ἤμεσθε βαπτισμένοι; ἐγὼ δὲν ἠμπορῶ νὰ τὸ καταλάβω. Πατέρα πνευματικὸν δὲν ἐγνωρίσαμεν, ἢ καὶ ἂν τὸν ἐγνωρίσαμεν, δὲν τὸν ἐτιμήσαμεν παντελῶς ὡς πατέρα. Διδάσκαλον νὰ μᾶς διδάξῃ τὴν εὐσέβειαν δὲν ἀποκτήσαμεν, εἰδὲ καὶ ἠθελήσαμεν νὰ ἀποκτήσωμεν, ἀλλὰ δὲν ἐκάμαμεν, καθὼς ἐκεῖνος μᾶς ἐδίδαξεν, ἀμὴ ἐπορευθήκαμεν, καθὼς ἡμεῖς ἠθελήσαμεν. Τί νὰ εἰπῶ πλέον, δὲν ἠξεύρω. Διατὶ δὲν εὑρίσκω ἀπὸ ποῦ, ἢ ἀπὸ ποῖον κατόρθωμα ἀρετῆς, νὰ σᾶς ὀνομάσω Χριστιανούς. Ἄθλιε καὶ ταλαίπωρε ἄνθρωπε! διατὶ δὲν τιμᾶς τὸν πνευματικόν σου πατέρα, ὡσὰν ἀπόστολον τοῦ Χριστοῦ; διατὶ (λέγει) δὲν τὸν βλέπω νὰ φυλάττει τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τοῦτο δὲν τὸν τιμῶ. Αὐτὰ εἶναι ματαία πρόφασις. Διότι, (εἰπέ μου), σὺ καλλίτερα ἀπὸ ἐκεῖνον τὰς φυλάττεις, καὶ διὰ τοῦτο τὸν καταφρονεῖς ἐκεῖνον, καὶ τὸν κατακρίνεις; καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ, ἂν καὶ ἐσὺ ἐφύλαττες ὅλας τὰς ἐντολάς, μηδὲ ἔτζι πάλιν σοῦ ἔπρεπε νὰ τὸν κατακρίνῃς. Μήτε νὰ τὸν ἀποστρέφεσαι ἢ νὰ τὸν διαβάλλῃς, καὶ νὰ τὸν κατηγορῇς διὰ τὴν ἀμέλειάν του, ἀμὴ ἔπρεπε μάλιστα νὰ τὸν ἀγαπᾷς καὶ νὰ τὸν ὑπομένῃς, καὶ νὰ τὸν τιμᾷς διὰ τὰ ἀγαθὰ ὁποῦ σοῦ ἐχάρισεν ὁ Θεὸς μὲ τὸ μέσον ἐκείνου, καὶ νὰ τὸν κάμῃς συγκοινωνὸν εἰς τὰ σωματικά, διὰ τὰ καλὰ ὁποῦ σοῦ ἐπροξένησεν, ὅσον ἠμπορεῖς, διὰ νὰ φυλάξῃς, ὄχι μοναχὰ ἐκεῖνα ὁποῦ σοῦ ἐχαρίσθησαν ἀπὸ τὸν Θεὸν μὲ τὸ μέσον ἐκείνου, ἀλλὰ καὶ νὰ τὰ πολλαπλασιάσῃς μὲ τὰ τοιαῦτα ἔργα. Ὅμως τώρα, καθὼς βλέπεις, μὲ τὴν ἀπιστίαν καὶ ἀχαριστίαν, καὶ ἀθέτησιν ὁποῦ κάμνεις εἰς τὸν πνευματικὸν πατέρα σου, καὶ διδάσκαλον, ὄχι μόνον ἔχασες ἐκεῖνα ὁποῦ ἔλαβες, ἀμὴ ἐξάλειψες ἀπὸ τὸν ἑαυτόν σου, καὶ αὐτὸ τὸ νὰ εἶσαι χριστιανός, καὶ ἐζημιώθης τὸν Χριστόν. Διατί, ὑπόθεσαι μὲ τὸν νοῦν σου, πῶς ὁ ἐπίγειος βασιλεὺς ἔστειλεν εἰς ἐσένα ἕνα ἀπὸ τοὺς παραμικρούς του δούλους, ὁ ὁποῖος φορεῖ πτωχικά, καὶ παλαιὰ φορέματα, καὶ δὲν εἶναι καββαλάρης εἰς ἄλογον, μήτε εἰς μουλάρι, ἀμὴ βαστᾷ μοναχὰ ἕνα γράμμα, καὶ ἔχει βοῦλλαν βασιλικήν, καὶ εἶναι ὑπογεγραμμένον μὲ τὸ ἰδιόχειρον τοῦ βασιλέως, καὶ μέσα εἰς αὐτὸ τὸ γράμμα σὲ ἀνακηρύττει ὁ βασιλεὺς γνήσιόν του ἀδελφόν, καὶ φίλον, καὶ ὑπόσχεται ὕστερα ἀπὸ ὀλίγον καιρόν, νὰ σὲ κάμῃ σύντροφον τῆς βασιλείας του, καὶ νὰ σοῦ στεφανώσῃ τὴν κεφαλὴν μὲ βασιλικὸν στέφανον, καὶ νὰ σὲ ἐνδύσῃ φόρεμα βασιλικόν. Εἰπέ μου, τί ἤθελε κάμῃς εἰς αὐτόν; ἆρά γε ἤθελε τὸν δεχθῇς καὶ τὸν τιμήσῃς, ὡσὰν δοῦλον τοῦ βασιλέως, διὰ τὰς μεγάλας καὶ βασιλικὰς ὑποσχέσεις, καὶ διὰ τὴν λαμπρότητα τῆς δόξης ὁποῦ μέλλει νὰ λάβῃς, καὶ ἤθελε χαρῇς μαζὴ μὲ αὐτόν, καὶ τὸν εὐεργετήσῃς ὅσον τὸ κατὰ δύναμιν, καὶ πάλιν νὰ τοῦ ὑποσχεθῇς νὰ τὸν εὐεργετήσῃς καὶ ὑστερώτερα; ἢ ἤθελε τὸν καταφρονέσῃς, καὶ τὸν στείλῃς ὀπίσω εὔκαιρον, καὶ ἀτιμασμένον, διατὶ εἶναι ἐνδυμένος πτωχικὰ φορέματα, καὶ ἦλθε πεζός; εἰδὲ ὑποθέσωμεν, πῶς τὸν ἐκαταφρόνεσες ἐσὺ τοιουτωτρόπως, καὶ τὸ ἔμαθεν καὶ ὁ βασιλεύς, ἆρά γε ἤθελε σὲ ἐπαινέσῃ εἰς τοῦτο, ἢ ἤθελε σὲ μεμφθῇ, καὶ σὲ κατακρίνῃ; ἂν ἦσουν ἐσὺ ὁ ἴδιος βασιλεύς, τάχα δὲν ἤθελε λογιάσῃς διὰ ἐδικήν σου ὕβριν, καὶ ἀτιμίαν, ἐκείνην τὴν καταφρόνεσιν ὁποῦ ἔγινεν εἰς τὸν δοῦλόν σου; τάχα δὲν ἤθελε στοχασθῇς, ὡσὰν ἐδικόν σου ὄνειδος, τὸν ὀνειδισμὸν ἐκείνου; καὶ ἀληθινὰ ἔτζι εἶναι. Διατὶ τόσον πολλὰ ἤθελε θυμωθῇς κατεπάνω του, ὡσὰν νὰ ἐκαταφρόνεσεν ἐσένα τὸν ἴδιον, καὶ νὰ σὲ ἐμέμφθῃ, πῶς ἔχεις τοιούτους δούλους. Καὶ ἤθελε εἰπῇς ἔτζι. Ποῖος τὸν ἐκατάστησεν ἐκεῖνον κριτὴν ἐπάνω εἰς τοὺς ἐδικούς μου δούλους; διατὶ αὐτὸς δὲν ἐκατηγόρησε τὸν δοῦλον τὸν ἐδικόν μου, πῶς ἀπὸ τὴν ἐδικήν του ἀμέλειαν φορεῖ τὰ τοιαῦτα πτωχικά, καὶ λαιρωμένα φορέματα, ἀλλὰ κατηγορεῖ ἐμένα τὸν ἴδιον, πῶς εἶμαι ἄσπλαγχνος, καὶ ὑποφέρω νὰ βλέπω τοὺς δούλους μου ἐνδεδυμένους μὲ τέτοια παλαιοφορέματα, καὶ ἔτζι ἤθελε μετανοήσῃς εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ ὑποσχέθῃς νὰ τοῦ κάμῃς διὰ αὐτὴν τὴν ἀτιμίαν ὁποῦ ἔκαμεν εἰς τὸν δοῦλόν σου. Καὶ βεβαιότατα δὲν ἤθελε τὸν ἀποδεχθῇς τελείως, ὅταν ἤθελε ἔλθῃ εἰς ἐσένα. Διατὶ αὐτὸς ὡς ἀδιάντροπος ἅρπασε τὴν κρίσιν τὴν ἐδικήν σου, καὶ ἔκρινε τοὺς δούλους σου, ὁποῦ δὲν εἶχεν ἄδειαν νὰ τοὺς κρίνῃ αὐτός. Αὐτὰ λοιπὸν ὅλα στοχαζόμενος εἰς τὸν ἑαυτόν σου, ὡς πνευματικόν, καὶ ἠγαπημένον μου τέκνον, καὶ μανθάνοντας τῶν πραγμάτων τὴν τάξιν τελείαν, καὶ καθαράν, ἀγωνίσου ὅσον δύνασαι, νὰ γένῃς χριστια-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

νὸς, ὄχι μὲ λόγον μοναχὰ, ἀλλὰ μάλιστα μὲ τὸ ἔργον. Ἀπόκτησαι πατέρα πνευματικὸν, ἀπόκτησαι διδάσκαλον, μεσίτην, καὶ ἐγγυητὴν πρὸς τὸν Θεόν. Συγκολλήσου μαζή του μὲ ἀγάπην, καὶ πίστιν, καὶ μὲ φόβον, καὶ πόθον, ὡσὰν νὰ ἦσουν μαζὴ μὲ αὐτὸν τὸν ἴδιον Χριστὸν, διὰ νὰ ἀξιωθῇς μὲ τὸ μέσον αὐτοῦ, νὰ ἑνωθῇς καὶ μὲ αὐτὸν τὸν Χριστὸν, καὶ νὰ γένης συμμέτοχος, καὶ συγκληρονόμος τῆς αἰωνίου δόξης, καὶ βασιλείας του, καὶ νὰ ἀνυμνῇς, καὶ δοξάζῃς αὐτὸν μαζὴ μὲ τὸν Πατέρα του, καὶ τὸ πανάγιόν του Πνεῦμα, εἰς τοὺς ἀτελευτήτους αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

ά. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ μετανοεῖ διὰ τὰ ἁμαρτήματά του, δὲν ὠφελεῖται τίποτε, ἀνίσως δὲν ζητήσῃ ἀπὸ τὸν Χριστὸν νὰ λάβῃ, καὶ τὴν ἰατρείαν τῆς ἀσθενείας του, διὰ τὴν ὁποίαν ἁμαρτάνει.

β'. Καὶ ὅτι ὅσα κάμνει κάθε ἄνθρωπος εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, ἀνίσως δὲν συμβάλλουν εἰς τὴν ὑγείαν τῆς ψυχῆς του εἶναι μάταια.

γ'. Καὶ πῶς ἡ ἁμαρτία γίνεται μὲ τὸ θέλημά μας, καὶ χωρὶς τὸ θέλημά μας.

ά. Καλὸν πρᾶγμα εἶναι, τὸ νὰ κλαίῃ τινὰς, καὶ νὰ λυπῆται, καὶ νὰ παρακαλῇ τὸν Θεὸν διὰ τὰ ἁμαρτήματά του, καὶ νὰ ζητῇ συγχώρησιν διὰ αὐτά. Ὅμως δὲν θέλει ὠφεληθῇ τίποτε ἀπὸ αὐτὰ, ἀνίσως δὲν ἰατρεύσῃ ὁ Χριστὸς τὰς ἀσθενείας του, διὰ τὰς ὁποίας ἁμαρτάνει, καὶ χωρὶς νὰ θέλῃ. Καὶ ἀνίσως δὲν ἰατρευθῇ ἀπὸ αὐτὰς, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴν ἁμαρτάνῃ. Ὅθεν κάθε ἕνας ὁποῦ μετανοεῖ, εἰς τοῦτο πρέπει νὰ ἀγωνίζεται, εἰς τὸ νὰ ἰατρευθῇ ἀπὸ τὸν Χριστὸν καὶ νὰ ἁγιασθῇ, καὶ νὰ δυναμωθῇ, διὰ νὰ γένῃ ἐπιτήδειος νὰ κάμνῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ τὰς ἐντολάς του. Διατὶ ἐκεῖνος, ὁποῦ πρὸ τοῦ νὰ ἰατρευθῇ ἀπὸ τὸν Χριστὸν, πότε χάνει ἁμαρτίας, βιαζόμενος ἀπὸ τὴν ἀσθένειάν του, καὶ πότε πάλιν, μὲ στενοχωρίαν πολλὴν τοῦ ἑαυτοῦ του, κάμνει καμμίαν ἐντολὴν τοῦ Χριστοῦ, τί ὠφέλησεν; ὅμοιος εἶναι ὁ τοιοῦτος μὲ ἐκεῖνον ὁποῦ κτίζει, καὶ κρεμνίζει πάλιν ἐκεῖνα ὁποῦ κτίζει. Διὰ τοῦτο ἀνάγκη εἶναι νὰ ἰατρευθῇ ἡ ἀσθένειά μας ἀπὸ τὸν Χριστὸν, ὁποῦ ἦλθεν εἰς τὴν γῆν μόνος ἰατρὸς ἀληθινὸς, διὰ νὰ ἰατρεύσῃ τὰς ἀσθενειας μας, διὰ τὰς ὁποίας ἁμαρτάνομεν. Ὅτι οὗτος ἐστὶν ὁ Ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. Ἡ ὁποία εἶναι ἡ ἀσθένεια τῆς φθαρτῆς φύσεως ἡμῶν. Διατὶ, ἀφ' οὗ παρέβη ὁ Ἀδὰμ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐξωρίσθη ἀπὸ τὸν παράδεισον, κάθε ἄνθρωπος ἔγινεν ἄρρωστος, καὶ ἀσθενής. Καὶ αἱ ἀσθένειαι αὐταὶ μὲ τὸ νὰ εὑρίσκωνται ἀνάμεσα εἰς τὴν φύσιν, καὶ προαίρεσίν μας, εἶναι παράδοξοι, διατὶ πότε φαίνονται πῶς εἶναι τῆς φύσεως, καὶ πότε τῆς προαιρέσεως. Καὶ ἡ ἀσθένειαις ὁποῦ λέγω εἶναι ἐτοῦταις. Κάθε ἄνθρωπος ἀσθενεῖ, καὶ δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἀγάπην καθαράν. Δὲν δύναται νὰ μὴ φθονῇ, νὰ μὴν ὑβρίζῃ, νὰ μὴ κατηγορῇ, νὰ μὴ καταφρονῇ, νὰ μὴ περιπαίζῃ, νὰ μὴ λέγῃ ψεύματα, νὰ μὴ θυμώνεται, νὰ μὴν ἐπιθυμῇ τὰ καλὰ τοῦ κόσμου τούτου ὁποῦ βλέπει, νὰ μὴ κενοδοξῇ, νὰ μὴ πλεονεκτῇ, νὰ μὴ θέλῃ νὰ εἶναι πλέον φρονιμώτερος, ἢ σοφώτερος, ἢ ἀνδρειότερος, ἢ ἐνδοξότερος, ἢ τιμιώτερος ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ὅμοιοί του, καὶ ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους. Ἢ ἀσθενεῖ, καὶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ συγχωρῇ ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ πταίει εἰς κἀνένα πρᾶγμα. Ἢ δὲν δύναται νὰ εὐσπλαγχνίζεται, νὰ δίδῃ ἐλεημοσυνην, νὰ εὐχαριστῇ πάντοτε τὸν Θεὸν, νὰ ἀπέχῃ ἀπὸ κάθε κακὸν, καὶ νὰ κάμνῃ κάθε καλόν. Ὥστε ὁποῦ φαίνεται καθὼς εἴπαμεν, πῶς ἄλλο τε μὲν ἀσθενεῖ διὰ τὴν δύναμιν τῆς αὐτεξουσίου προαιρέσεως· ἄλλοτε δὲ πάλιν ἀσθενεῖ διὰ τὴν δυναστείαν τῆς φύσεως. Ὅμως ὅλοι οἱ ἄνθρωποι δὲν ἀσθενοῦν εἰς αὐτὰ ἴσια, ἀμὴ ἄλλος περισσότερον, καὶ ἄλλος ὀλιγώτε-

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΓΓ ΛΟΥ Ν. ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ

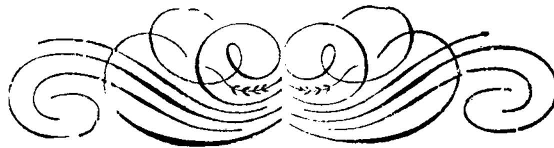
ρον. Λοιπὸν αὐταὶ αἱ ἀσθένειαι εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἰατρευθοῦν, καὶ πλέον ἀναγκαιότερον εἶναι νὰ ζητηθῇ ὁ ἰατρὸς ὁποῦ μέλλει νὰ ταῖς ἰατρεύσῃ. Καὶ διὰ τοῦτο παρέδωκαν οἱ θεῖοι Πατέρες εἰς ἡμᾶς τοὺς χριστιανοὺς δέησιν πρὸς τὸν Θεόν, διὰ νὰ λέγωμεν πάντοτε μὲ συντετριμμένην καρδίαν, «ἅγιε ἐπίσκεψαι, καὶ ἴασαι τὰς ἀσθενείας »ἡμῶν, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου». Ἤγουν ἐπίσκεψαι τὰς ἀσθενείας ὁποῦ ἔχομεν, καὶ ἰάτρευσέ ταις χάρισμα, διὰ νὰ ἔχῃς ὄνομα δεδοξασμένον, πῶς εἶσαι ἐλεήμων, καὶ εὐεργέτης, καὶ μόνος ἰατρός, καὶ διὰ νὰ μὴ καυχᾶται τινὰς εἰς τὸν ἑαυτόν του, ὁπόταν ἰατρευθῇ, ἀλλὰ εἰς τὸν ἰατρόν, καὶ νὰ τὸν εὐχαριστῇ νύκτα, καὶ ἡμέραν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας του, καὶ νὰ ταπεινοφρονῇ μὲ ἀλήθειαν. Λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ ἰατρευθῇ ἀπὸ τὰς ἀσθενείας του, ἔγινε καὶ χριστιανός. Εἰ δὲ καὶ ἔχει ἀκόμι ἀσθενείας ἀπ' αὐτὰς ὁποῦ εἴπαμεν, εἶναι φανερόν, πῶς δὲν ἰατρεύθη ἀκόμι. Καὶ τοῦτο τὸ παθαίνει, ἢ ἀπὸ ἄγνοιαν, ἢ ἀπὸ ἀλογίαν, ὡσὰν ὁποῦ δὲν ἰξεύρει τί λέγει πρὸς τὸν Θεόν, ὅταν προσεύχεται, καὶ ποίας ἀσθενείας παρακαλεῖ τὸν Θεὸν νὰ τοῦ ἰατρεύσῃ. Καὶ ἀνίσως ἀποθάνῃ ἀνιάτρευτος, θέλει καίεται πάντοτε μέσα εἰς τὴν κόλασιν, καὶ νὰ μὴν ἐλευθερώνεται ποτὲ ἀπὸ τὴν φλόγα ἐκείνην. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ κλαίῃ τινὰς πικρῶς εἰς τέτοιαν ἐλεεινὴν κατάστασιν ὁποῦ ἐκαταντήσαμεν. Ἄνθρωποι χριστιανοὶ νὰ φωνάζουν νύκτα, καὶ ἡμέραν τὸ Ἅγιε ἐπίσκεψαι, καὶ ἴασαι τὰς ἀσθενείας ἡμῶν, καὶ ὁ Κύριος νὰ μὴ δύναται νὰ τοὺς ἰατρεύσῃ, μὲ τὸ νὰ μὴν ἔχουν αὐτοὶ εἴδησιν, ποίαις εἶναι ἡ ἀσθένειαίς τους, διὰ τὰς ὁποίας παρακαλοῦν, καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ αὐταὶ εἶναι τόσαι πολλαί, καὶ διάφοροι. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀφορμὴ τῆς ἀπωλείας ὁποῦ χάνονται τόσοι χριστιανοί, καὶ πτωχοί, καὶ πλούσιοι, καὶ ἄρχοντες, καὶ ἰδιῶται, καὶ νέοι, καὶ γέροντες, καὶ μοναχοί, καὶ ἱερεῖς. Διότι μία ἰατρεία εἶναι τούτων ὅλων κοινῶς τῶν ἀσθενειῶν, ἡ κοινωνία θείας φύσεως, ἤγουν τὸ νὰ λάβῃ τινὰς τὴν θείαν χάριν. Ὅτι ἀνίσως κάθε χριστιανὸς δὲν λάβῃ θείαν χάριν, καὶ δύναμιν, κατὰ τὸ μέτρον τῆς πίστεώς του, κἂν ἀγρυπνῇ, κἂν κοιμᾶται κατὰ γῆς, κἂν ψάλλῃ νύκτα, καὶ ἡμέραν, καὶ προσεύχηται, καὶ νηστεύῃ, ἀνιάτρευτος εἶναι, καὶ μένει ἔξω ἀπὸ τὴν μερίδα τοῦ Χριστοῦ, καθὼς καὶ οἱ ἄπιστοι.

β'. Διότι κάθε ἄνθρωπος, ἢ σοφός, ἢ ἄσοφος, ἢ γνωστικός, ἢ ἀνόητος, ἢ στοχαστικός, ἢ ἀστόχαστος, ἢ παιδευμένος, ἢ ἀπαίδευτος, ἢ πλούσιος, ἢ πτωχός, ὅσα καλὰ καὶ ἂν κάμνῃ εἰς τὴν παροῦσαν ζωήν, ὅσα καὶ ἂν ἀγωνίζεται, καὶ κοπιάζῃ, ἀνίσως δὲν συμβάλλουν, εἰς τὸ νὰ ὑγιάνῃ ἡ ψυχὴ του ἀπὸ τὰς ἀσθενείας της, ὅλα εἶναι μάταια, καὶ ἀνωφελῆ, καὶ κάμνουν τὴν ψυχὴν νὰ μείνῃ ἔξω ἀπὸ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Διατὶ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέχεται μόνον τὰς ψυχὰς ἐκείνας ὁποῦ εἶναι ὑγιεῖς, καὶ δὲν ἔχουν καμμίαν ἀσθένειαν. Ἀμὴ κάθε ψυχὴ ὁποῦ ἔχει τὰς ἀσθενείας ὁποῦ εἴπαμεν ἀνωτέρω, καὶ τὰς ἀτόπους ὀρέξεις τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, καὶ τῶν γηΐνων, καὶ κοσμικῶν πραγμάτων, καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πλούτου, καὶ τῆς ματαίας δόξης τοῦ κόσμου, οὔτε ἀπὸ λόγου της, οὔτε ἀπὸ ἄλλον ἄνθρωπον ἠμπορεῖ ποτὲ νὰ ἰατρευθῇ, καὶ νὰ γένῃ ὑγιής, ἀλλὰ ἀπὸ μόνον τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, διὰ τὸν ὁποῖον εἶναι γραμμένον, «ὅτι τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν »ἔλαβε, καὶ τὰς νόσους ἐβάστασε». Διότι ἀνίσως ἠμποροῦσαν αἱ ψυχαὶ τῶν ἀνθρώπων, ὄχι τῶν ἐθνικῶν, καὶ ἀθέων, ἀμὴ καὶ αὐτῶν τῶν ἑβραίων ὁποῦ ἐπίστευαν εἰς τὸν Θεόν, νὰ μισήσουν μὲ εὐκολίαν τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, καὶ τὰς σαρκικὰς ὀρέξεις, καὶ τοιουτοτρόπως νὰ φύγουν ἀπὸ τὸν κοσμοκράτορα διάβολον, (ὅτι διὰ μέσου αὐτῶν τῶν παθῶν ἀπόκτησεν ὁ διάβολος τὴν ἐξουσίαν τοῦ θανάτου) δὲν εἶχε καμμίαν ἀνάγκην ὁ ἀγαθός, καὶ εὔσπλαγχνος, καὶ φιλάνθρωπος Θεός, νὰ γένῃ ἄνθρωπος, καὶ νὰ σταυρωθῇ, καὶ νὰ καταβῇ διὰ μέσου τοῦ θανάτου εἰς τὰ κατώτατα μέρη τῆς γῆς, ἤγουν εἰς τὸν ᾅδην. Διατὶ τὸ νὰ μισήσῃ τινὰς τὸν κόσμον, καὶ τὰ ἐγκόσμια, καὶ τὰ σαρκικά, δὲν δύναται νὰ τὸ κατορθώσῃ ἐὰν δὲν μετέχῃ ἀπὸ τὴν θείαν χάριν, καὶ δύναμιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τὸ λοιπὸν ὅλοι οἱ χριστιανοί, ὅσοι πιστεύουν εἰς τὸν Χριστόν, ἀνίσως δὲν μισήσουν πρῶτον, διὰ τῆς θείας δυνάμεως τοῦ Χριστοῦ, ἐξ ὅλης τους τῆς καρδίας τὰ κοσμικά, καὶ τὰ σαρκικά, δὲν θέλει δυνηθοῦν ποτὲ νὰ κάμουν καμμίαν ἐντολὴν τοῦ Χριστοῦ, καθὼς εἶναι γραμμένον, «ἔκκλινον ἀπὸ »κακοῦ, καὶ ποίησον ἀγαθόν». Διὰ τοῦτο ἐκεῖνος ὁποῦ πιστεύει εἰς τὸν Χριστόν, προτήτερα ἀπὸ κάθε ἄλλο πρᾶγμα, πρέπει νὰ ζητῇ ἀπὸ τὸν Θεὸν δύναμιν, καὶ χάριν, καὶ ἔλεος Θεοῦ, διὰ νὰ μισήσῃ τὸν κόσμον, καὶ τὰ ἐγκόσμια, καὶ τὰς

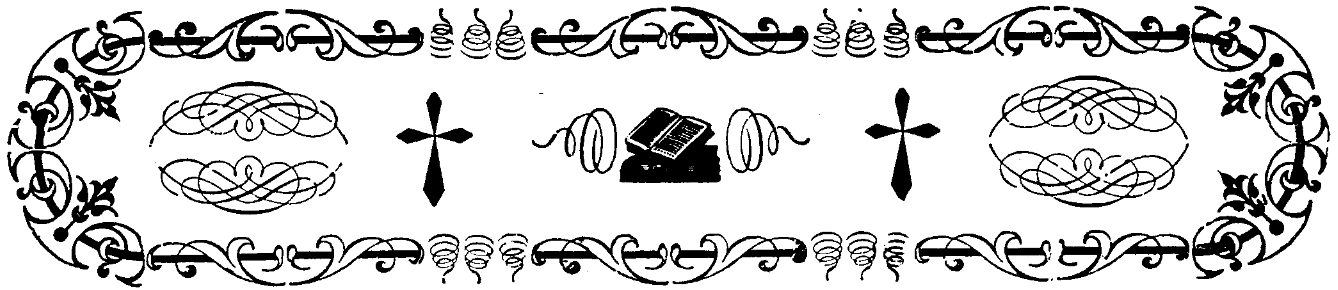

ὀρέξεις, καὶ ἐπιθυμίας τοῦ σώματος, καὶ νὰ κοπιάσῃ εἰς αὐτὸ μὲ πίστιν θερμὴν, διὰ νὰ λάβῃ ὕστερον, ἀφ' οὗ τὰ μισήσῃ καὶ τὴν νέκρωσιν αὐτῶν. Ἡ ὁποία νέκρωσις εἶναι μοναχὰ τοῦ Χριστοῦ, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. «Ἐγὼ »γὰρ τὴν νέκρωσιν τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώ»ματί μου βαστάζω. Καὶ τέτοια εἶναι τὰ ζητήματα ὁποῦ γίνονται κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, διὰ τὰ ὁποῖα λέγει ὁ Θεολόγος Ἰωάννης, «ὅτι »ἐάν τι αἰτῶμεν κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ποι»ήσει ἡμῖν». Διατὶ αὐτὰ μόνον θέλει ὁ Θεὸς νὰ τοῦ ζητοῦν οἱ ἄνθρωποι, ἤγουν ὅσα φέρουν τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν αἰώνιον σωτηρίαν. Λοιπὸν κάθε ἄνθρωπος ἂς μὴ καταγίνεται, μήτε ἂς ἐπιμελῆται εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν διὰ ἄλλο τίποτε, ἔξω μόνον διὰ τοῦτο, πῶς νὰ εὑρεθῇ ἡ ψυχή του εἰς τὴν ὑστερινὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου του ὑγιὴς, καὶ ἐλευθερωμένη ἀπὸ κάθε πάθος κοσμικὸν, καὶ σαρκικόν. Ἀνάγκη λοιπὸν εἶναι κάθε ψυχὴ νὰ γένῃ ὑγιὴς ἀπὸ κάθε ἀσθένειαν, καὶ τότε ὡσὰν γένῃ ὑγιὴς, ἠμπορεῖ νὰ ὑπηρετήσῃ τὸν Θεὸν, καὶ νὰ κάμῃ τὰς θείας ἐντολάς του, διὰ νὰ εὑρεθῇ χωρὶς καμμίαν ἐντροπὴν, ὅταν παρασταθῇ εἰς τὸ φοβερὸν κριτήριον τοῦ Χριστοῦ. Εἰδὲ καὶ δὲν γένῃ τοῦτο, δηλ. νὰ ὑπηρετήσῃ τὸν Θεὸν, καὶ νὰ κάμῃ τὰς ἐντολάς του, κἂν τὸ ὀλιγώτερον, ἀναγκαῖον εἶναι νὰ εὑρεθῇ ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ὑγιὴς ἀπὸ τὰ πάθη της, διὰ νὰ μὴ τὰ δράξῃ τὸ πῦρ τῆς γεέννης, καὶ τὴν κρατήσῃ μέσα εἰς τὴν ἄσβεστόν του κάμινον, καὶ τὴν κατακαίῃ αἰωνίως. Ὅτι τὸ πῦρ τῆς γεέννης, δὲν ἠμπορεῖ νὰ καίῃ ἄλλους, ἀλλὰ μόνον ἐκείνους ὁποῦ ἔμειναν εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν ἀνιάτρευτοι κατὰ τὰς ψυχάς τους, καὶ ἔτζι ἀνιάτρευτοι ἐπῆγαν καὶ εἰς τὴν ἄλλην ζωήν.

γ'. Διατὶ ἡ ἁμαρτία γίνεται καὶ μὲ τὸ θέλημά μας, καὶ χωρὶς τὸ θέλημά μας. Ἐπειδὴ ἡ ἁμαρτία φαίνεται ἐμπρὸς, ὡσὰν ἕνα δόλωμα καὶ ὁπόταν ἡ διάνοια τοῦ ἀνθρώπου κλίνῃ νοερῶς εἰς τὴν ἁμαρτίαν, τότε ὁ νοητὸς τύραννος, καὶ δυνάστης τῶν ψυχῶν, ὁποῦ στέκεται μὲ προσοχὴν ὀπίσω ἀπὸ αὐτὴν, καὶ βλέπει, πλησιάζοντας τὴν κινεῖ εἰς τὸ νὰ τελειώσῃ τὴν ἁμαρτίαν μὲ τὴν πρᾶξιν. Ὥστε ὁποῦ εἶναι φανερὸν πῶς ἡ ἁμαρτία γίνεται μὲ τὴν θέλησιν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ χωρὶς τὴν θέλησίν του. Μὲ τὴν θέλησίν του γίνεται, διατὶ ὁ νοῦς του κλίνει εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Χωρὶς τὴν θέλησίν του, διατὶ συστελλόμενος νὰ τὴν κάμῃ μὲ τὸ ἔργον, κουντίζεται ἀπὸ τὸν διάβολον, καὶ τὴν κάνει. Διὰ τοῦτο ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς κόπτει τὰς ῥίζας, καὶ ἀρχὰς τῶν ἁμαρτημάτων, καθὼς εἶναι ἐκεῖνο ὁποῦ παραγγέλλει εἰς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον. Τὸ νὰ μὴν ἐπιθυμήσῃ τινὰς, μηδὲ νὰ κοιτάξῃ διὰ ἐπιθυμίαν. Διατὶ ὅταν ἡ ψυχὴ ἔλθῃ εἰς ὅρασιν, καὶ ἐπιθυμίαν ἁμαρτίας δύσκολα γυρίζει ὀπίσω, ἤτοι δύσκολα ἐμποδίζεται ἀπὸ τὴν πρᾶξιν, διὰ τὸ κούντισμα ὁποῦ τῆς κάνουν παρευθὺς οἱ δαίμονες, τὸ ὁποῖον τὸ κάνουν ὀγλιγωρότερον ἀπὸ ῥιπὴν ὀφθαλμοῦ. Λοιπὸν ἀναγκαῖον εἶναι εἰς κάθε ψυχὴν νὰ φεύγῃ τὸ πλησίασμα τῶν δαιμόνων, διὰ νὰ μὴ τὴν κουντίσουν εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Καὶ ἡ φυγὴ δὲν γίνεται μὲ ἄλλον τρόπον, πάρεξ μὲ τὸ νὰ μὴν ἐπιθυμήσῃ τὴν ἁμαρτίαν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

α΄. Ὅτι τὸ ἰατρικὸν ὁποῦ ἰατρεύει τὴν ψυχὴν, εἶναι ἕνα, καὶ ὄχι πολλά.
β΄. Καὶ ὅτι κατὰ τέσσαρας τρόπους ἁμαρτάνουν οἱ ἄνθρωποι.
γ΄. Καὶ ὅτι κανένας ἄνθρωπος δὲν ἔχει εὔλογον αἰτίαν εἰς τὸ νὰ σωθῆ, ἀλλὰ εἰς μόνον τὸν Θεὸν στέκεται ἡ σωτηρία πάντων.

α΄. Ἐπειδὴ ἡ ψυχὴ εἶναι ἁπλῆ, καὶ ἀσύνθετος, διὰ τοῦτο καὶ ὅταν ἀρρωστήσῃ ἕνα ἰατρικὸν τὴν ἰατρεύει. Ἀλλὰ τὸ κορμὶ μὲ τὸ νὰ εἶναι συνθεμένον ἀπὸ πολλὰ, καὶ ἀνόμοια μέρη, τὰ ὁποῖα ἔχουν τὴν σύστασίν τους ἀπὸ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, ἤγουν ἀπὸ τὴν γῆν, ἀπὸ τὸ ὕδωρ, ἀπὸ τὸ πῦρ καὶ ἀπὸ τὸν ἀέρα, ὁπόταν ἀσθενήσῃ ὡσὰν σύνθετον ὁποῦ εἶναι, χρειάζεται καὶ διάφορα ἰατρικὰ, καὶ αὐτὰ συνθεμένα ἀπὸ διάφορα βότανα. Καὶ τοῦτο καλὰ τὸ ἐφανέρωσαν καὶ οἱ ἐξωτερικοὶ σοφοὶ τῶν Ἑλλήνων ὁποῦ λέγουν, ὅτι ἀνίσως τὸ κορμὶ τοῦ ἀνθρώπου ἦτον ἕνα, ἤγουν ἁπλοῦν, καὶ ἀσύνθετον, ἕνα ἤθελεν εἶναι καὶ τὸ ἰατρικόν του· ἀμὴ μὲ τὸ νὰ εἶναι συνθεμένον ἀπὸ πολλὰ μέρη, διὰ τοῦτο χρειάζεται καὶ πολλὰ ἰατρικά. Ἡ δὲ ψυχὴ μὲ τὸ νὰ εἶναι ἄϋλος, ἁπλῆ, καὶ ἀσύνθετος, ὁπόταν ἀρρωστήσῃ ἕνα ἰατρικὸν τὴν ἰατρεύει, καὶ ὄχι πολλά. Καὶ ποῖον εἶναι τὸ ἰατρικόν της; τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸ ὁποῖον λέγεται ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ὅπου τὸ Πνεῦμα Κυρίου, ἐκεῖ ἐλευθερία. Πρέπει λοιπὸν κάθε χριστιανὸς νὰ ἀγωνίζεται, ὅσον εἶναι δυνατὸν, μὲ τὸ μέσον τῆς μετανοίας, τῆς ἐλεημοσύνης, καὶ κάθε ἄλλης ἀρετῆς, ὄχι διὰ ἄλλο τίποτε, πάρεξ διὰ νὰ λάβῃ τὴν χάριν τοῦ παναγίου Πνεύματος, μὲ τὴν ὁποίαν θέλει πολιτευθῆ τὴν κατὰ Χριστὸν πολιτείαν. Διατὶ ἄλλος τρόπος, καὶ ἄλλη μηχανὴ, καὶ μέθοδος δὲν εἶναι εἰς τὸ νὰ μεταχειρισθῆ ὁ χριστιανὸς τὴν κατὰ Χριστὸν πολιτείαν, πάρεξ νὰ λάβῃ πρῶτον τὴν ἐξ ὕψους δύναμιν, ἤγουν τὴν χάριν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

β΄. Λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος μὲ τέσσαρας τρόπους ἁμαρτάνει, ἑκουσίως, ἀκουσίως, ἐν γνώσει, καὶ ἀγνοίᾳ. Καὶ τὸ νὰ ἁμαρτάνῃ τινὰς ἑκουσίως, ἤγουν θεληματικῶς εἶναι, ὁπόταν γνωρίζῃ τὸ κακὸν μὲ βεβαιότητα, πῶς εἶναι κακὸν, τὸ ὁποῖον στέκεται εἰς τὸ θέλημά του, ἢ νὰ τὸ κάμῃ, ἢ νὰ μὴ τὸ κάμῃ, καὶ ἐκεῖνος θέλωντας τὸ κάμνει. Τὸ δὲ νὰ ἁμαρτάνῃ τινὰς ἀκουσίως, ἤγουν χωρὶς τὸ θέλημά του, εἶναι, ὅταν τινὰς βιάζεται ἀπὸ καμμίαν ἀνάγκην, καὶ κάμνῃ τὸ κακὸν μὴ θέλωντας, καθὼς πολλοὶ μάρτυρες διὰ τὰ βάσανα ὁποῦ τοὺς ἔκαναν, ἀρνήθηκαν τὸν Χριστόν. Ἢ καὶ κατὰ ἄλλον τρόπον, μὴν ἰξεύρωντας τινὰς, καὶ μὴ θέλωντας κάνει τὸ κακὸν, καθὼς πολλοὶ ἔριξαν σαΐταν, διὰ νὰ φονεύσουν κανένα θηρίον, καὶ ἐφόνευσαν ἄνθρωπον χωρὶς νὰ θέλουν. Ἐν γνώσει δὲ εἶναι, ὅταν τὸ γνωρίζῃ ὅτι εἶναι κακὸν, ὅμως μὲ τὸ νὰ εἶναι ἀσθενὴς, καὶ ταλαίπωρος ἡ ψυχὴ, τὸ κάμνει, καὶ χωρὶς νὰ θέλῃ, μὲ τὸ νὰ μὴ δύναται νὰ ἀντισταθῆ εἰς τὸν πόλεμον, καὶ εἰς τὴν δυναστείαν ὁποῦ τῆς κάμνει τὸ ἁμάρτημα διὰ νὰ τὸ κάμῃ, ἡ ὁποία κάμνει τὸ κακὸν, ὅμως δὲν συγκατανεύει εἰς αὐτὸ μὲ τὸ θέλημά της· καὶ εἰς τοῦτο μάλιστα γνωρίζεται κοντὰ εἰς τοὺς πιστοὺς ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ. Διότι ὁπόταν δύνανται, νὰ μὴ κάνουν ἐκεῖνο ὁποῦ μισοῦν, καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ δὲν θέλουν, τότε γνωρίζουν πῶς ἔχουν τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ. Ἐν ἀγνοίᾳ δὲ ἁμάρτημα εἶναι, ὁπόταν τινὰς κάμνῃ τὸ κακὸν μὲ τὸ νὰ μὴν ἰξεύρῃ πῶς εἶναι κακὸν, ἀλλὰ τὸ νομίζει ὡς καλόν. Ὅμως ἐπειδὴ τὰ ἑκούσια ἁμαρτήματα εἶναι ὀλίγα, καὶ ταῖς περισσόταις φοραῖς φανερὰ, καὶ ὡσὰν φανερὰ, καὶ γνω-

ρισμένα κεντοῦν ἐκεῖνον ὁποῦ τὰ κάμνει, καὶ τὸν παρακινοῦν εἰς μετάνοιαν. Τὰ δὲ λοιπὰ, ἤγουν τὰ ἀκούσια, τὰ ἐν γνώσει, καὶ τὰ ἐν ἀγνοίᾳ, ὄχι μόνον εἶναι πολλὰ, καὶ ἀναρίθμητα, ἀμὴ εἶναι καὶ ἀγνώριστα, καὶ κρυπτὰ, καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ τὰ κάμνει, μὲ ὅλον ὁποῦ εἶναι τόσον πολλὰ, δὲν τὸν κεντοῦν, οὔτε τὸν παρακινοῦν τελείως εἰς μετάνοιαν, ὡσὰν ὁποῦ δὲν τὰ στοχάζεται διὰ ἁμαρτήματα, οὔτε τὰ ἰξεύρει. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ παρακαλοῦμεν τὸν Θεὸν περισσότερον διὰ αὐτὰ, παρὰ διὰ τὰ ἑκούσια, καὶ φανερά. Ὅτι ὁ διάβολος ῥίπτει τοὺς περισσοτέρους εἰς ὑπερηφάνιαν μὲ τὴν ἄγνοιαν τούτων, μὲ τὸ νὰ μὴ τὰ ἰξεύρουν αὐτὰ, καὶ νομίζουν πῶς εἶναί τι, καὶ κατὰ τοῦτο δὲν εἶναι τίποτε τῇ ἀληθείᾳ· οἱ ὁποῖοι καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ λέγουν, πῶς εἶναι σωφοὶ, ἔγιναν μωροὶ καὶ ἀνόητοι, καὶ δὲν ἐγνώρισαν, πῶς ἡ σωτηρία πάντων στέκεται εἰς μόνον τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ.

γʹ. Διότι κἀνένας ἄνθρωπος δὲν ἔχει εὔλογον αἰτίαν εἰς τὸ νὰ σωθῇ, οὔτε δίκαιος, οὔτε ἁμαρτωλός. Ὅτι λέγει ὁ Θεὸς, «ἐλεήσω, ὃν ἂν »ἐλεῶ, καὶ οἰκτειρήσω, ὃν ἂν οἰκτείρω». Καὶ ὁ Δαβὶδ λέγει πρὸς τὸν Θεὸν, «Κύριε τῆς σωτη»ρίας μου». Ποία λοιπὸν εἶναι ἡ σωτηρία; τὸ νὰ μεταλάβῃ τινὰς ἀπὸ τὴν ἁγιότητα τοῦ Θεοῦ. Τοῦτο δὲ εὑρίσκεται εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ, τὸ νὰ μεταδώσῃ δηλ. ἀπὸ τὴν ἁγιότητά του εἰς ἐκείνους ὁποῦ κατευθύνουσι τὰς καρδίας τους εἰς αὐτὸν, καὶ δὲν ἔχουσι καμμίαν στρεβλότητα γνώμης, τῶν ὁποίων αἱ ψυχαὶ ἐπιστώθησαν, ἤγουν ἔγιναν πισταὶ εἰς τὸν Θεὸν, καὶ εἰς τοὺς λόγους αὐτοῦ. Διότι, κατὰ τὸν Προφήτην εὐθύτητας βλέπει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Ἐπειδὴ οἱ ἄνθρωποι μὲν βλέπουν τὸ φαινόμενον, ὁ Θεὸς δὲ βλέπει τὸ κρυπτόμενον. Ἑτοιμάσατε, λέγει ἡ Γραφὴ, τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. Καὶ τρίβοι ἤγουν στράται τοῦ Θεοῦ εἶναι αἱ ψυχαὶ τῶν ἀνθρώπων, ὅταν εἶναι εὐθεῖαι, ἤγουν ὅταν ὁμολογοῦν τὴν ἄγνοιαν, καὶ ἀμάθειαν, καὶ ἀπαιδευσίαν τους, καὶ τὴν ὀλιγωράδα, καὶ ἑτοιμότητα ὁποῦ ἔχουν διὰ αὐτὰ εἰς τὸ νὰ ἁμαρτάνουν, μήτε νὰ ἦναι ἄλλο κατὰ τὴν γνώμην, καὶ νὰ φαίνωνται ἄλλο εἰς τοὺς ἀνθρώπους, διὰ νὰ ἀπολαμβάνουν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τὴν τιμὴν, καὶ ὄχι ἀπὸ τὸν Θεόν. Ὅτι ὁ Θεὸς ὁποῦ ἐξετάζει τὰς καρδίας, μισεῖ τὴν τοιαύτην ψυχὴν, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ διαβόλου· διότι ὁ διάβολος εἶναι ἐχθρὸς, καὶ καμώνεται πῶς εἶναι φίλος. Εἶναι σκότος, καὶ φαίνεται ὡσὰν φῶς. Καὶ ἐπειδὴ ἡ σωτηρία πάντων στέκεται εἰς μόνον τὸν Θεὸν, λοιπὸν κάθε ἕνας ἂς ἑτοιμάζῃ τὸν ἑαυτόν του, καὶ ἂς ἀγωνίζεται νὰ γένῃ εὐθὺς, διὰ νὰ γένῃ ἄξιος τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ. Διότι ὁ εὐθὺς εἶναι ἀληθὴς, ὁ δὲ ἀληθὴς ταπεινὸς, ὁ δὲ ταπεινὸς εἶναι ἄξιος ἐλέους μόνον. Διατὶ ὁ Θεὸς, ὁποῦ εἶναι ἡ ὄντως ἀλήθεια, δὲν δύναται νὰ ἐλεήσῃ ἐκεῖνον ὁποῦ δὲν εἶναι εὐθὺς, ὡσὰν ὁποῦ δὲν εἶναι ἀληθής. Ἂς μὴ βιάζῃ λοιπὸν τινὰς τὸν Θεὸν, διὰ νὰ τὸν ἐλεήσῃ, πρὸ τοῦ νὰ γένῃ εὐθύς. Ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἑνωθῇ ὁ ἀγαθὸς Θεὸς μὲ πονηρὰν, καὶ διεστραμμένην ψυχὴν, ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι ἔλεος τοῦ Θεοῦ, τὸ νὰ μεταλάβῃ τινὰς ἀπὸ τὴν ἁγιότητα αὐτοῦ. Εἰδὲ τινὰς νικᾶται ἀπὸ τὸν πονηρὸν διάβολον, τὸν ἐξουσιαστὴν τῆς κακίας, καὶ δὲν ἔχει δύναμιν νὰ γένῃ εὐθὺς, ἂς βιάσῃ τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ τοῦ δώσῃ δύναμιν, νὰ γένῃ πρῶτον εὐθὺς, διὰ νὰ γένῃ ἔπειτα καὶ ἄξιος τοῦ μεγάλου ἐλέους τοῦ Θεοῦ, ἤγουν νὰ λάβῃ ἀπὸ τὴν ἁγιότητά του· ἡ ὁποία ἁγιότης τοῦ Θεοῦ, προξενεῖ ἔχθραν τελείαν ἀναμεταξὺ εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ ἁγιασθῇ, καὶ εἰς κάθε ἁμαρτίαν, ἤγουν τὸν κάμνει ἐχθρὸν κάθε ἁμαρτίας. Διότι ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγαπᾷ τὸν Θεὸν, ἀγαπᾷ καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ἀρεστὰ εἰς αὐτόν· ἀμὴ ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν εἶναι ἀρεστὰ εἰς τὸν Θεὸν, ἐξ ἀνάγκης εἶναι ἀρεστὰ εἰς τὸν διάβολον. Διατὶ κάθε ἄνθρωπος ὁποῦ δὲν εἶναι εὐθὺς, εἶναι φίλος τοῦ διαβόλου, καὶ ὁ ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ. Λοιπὸν καθὼς ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἔκαμαν τὰ κακὰ, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἔκαμαν τὰ καλὰ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ σωθοῦν, ἔτζι καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔκαμαν τὰ καλὰ, δὲν ἔχουν εὔλογον αἰτίαν νὰ σωθοῦν, διότι ἔκαμαν ἐκεῖνο ὁποῦ ἐχρεωστοῦσαν νὰ κάμουν. Καθὼς καὶ κάθε δοῦλος κάμνει ἐκεῖνο ὁποῦ χρεωστεῖ νὰ κάμνῃ διὰ νὰ μὴ δαρθῇ. Εἰδὲ καὶ εὐχαριστεῖ ὁ αὐθέντης τὸν τοιοῦτον δοῦλον, τὸν εὐχαριστεῖ ἀπὸ καλωσύνην του. Ἀμὴ ἀνίσως ὁ δοῦλος ὑπερηφανευθῇ, καὶ εἴπῃ πῶς δουλεύει καλῶς, τότε θέλει δαρθῇ, διὰ νὰ καταλάβῃ πῶς δὲν ἠμπόρεσε νὰ κάμῃ περισσότερον ἀπὸ ἐκεῖνο ὁποῦ ἐχρεωστοῦσε νὰ κάμῃ. Ὥστε ἀνίσως ὁ δοῦλος ἐκεῖνος θέλει νὰ τὸν εὐχαριστῇ ὁ αὐθέντης του, πρέπει νὰ ταπεινώνεται, καὶ νὰ λέγῃ ὅτι ἐκεῖνο ὁποῦ ἐχρεωστοῦσα νὰ κάμω, ἔκαμα, εἰδὲ καὶ δὲν τὸ ἔκαμνα, βέβαια ἤθελε δαρθῶ ὡς δοῦλος. Ἀλ-

λα τοῦτο ἦτον πολλὰ καλὸν, ἀνίσως κάθε χριστιανὸς θέλωντας νὰ κάμῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἠμποροῦσε νὰ τὸ κάμῃ· ὅτι μερικαῖς φοραῖς δὲν ἠμπορεῖ κάθε χριστιανὸς νὰ κάμῃ ἐκεῖνο ὁποῦ θέλει, ἀλλὰ κάμνει ἐκεῖνο ὁποῦ μισεῖ, ἐπειδὴ τὸ φρόνημα καὶ θέλημα τῆς σαρκὸς ἐναντιώνεται εἰς αὐτόν. Τὸ λοιπὸν πῶς δύναται νὰ εἰπῇ τινὰς, ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ θέλουν νὰ σωθοῦν σώζονται; ἡ σωτηρία δὲν εἶναι ἐκ φύσεως, διότι κἀνένας ἄνθρωπος δὲν ἠμπόρεσε νὰ σωθῇ ἀπὸ λόγου του καμμίαν φοράν. Διότι λέγει ὁ Θεὸς «οὐκ ἔστι πάρεξ ἐμοῦ ὁ σώζων». Ὅτι ὅλοι ἥμαρτον, καὶ εἶναι ὑστερημένοι ἀπὸ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. Καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ σωθοῦν αὐτοὶ ἀπὸ λόγου τους; ἀνίσως ὅμως μετανοήσουν τώρα εἰς μίαν ἡμέραν χίλιαι χιλιάδες, καὶ μύριαι μυριάδες ἁμαρτωλοί, καὶ ἐπιστρέψουν εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ φιλιωθοῦν, καὶ ἑνωθοῦν μὲ αὐτὸν, καὶ ἁγιασθοῦν ἀπὸ τὴν ἁγιότητά του, εὐθὺς θέλει γνωρίσουν τὸν ἁγιασμὸν ὁποῦ ἔλαβαν, μὲ τὸν ὁποῖον σώζονται. Διατὶ καταλαμβάνουν τὸν ἑαυτόν τους, πῶς εὑρίσκονται μαζὴ μὲ αὐτὴν τὴν ὑπερούσιον Θεότητα. Ὅτι ὁ Χριστὸς εἰς κάθε ἕνα ὁποῦ πιστεύει εἰς αὐτὸν, γίνεται δύναμις φρονήσεως, ἰσχὺς γνώσεως, σθένος σοφίας, κράτος δικαιοσύνης, καὶ θεμέλιον ἀγάπης Θεοῦ, καὶ ἀνθρώπων, καὶ ἐνέργεια κάθε ἱερᾶς ἐντολῆς, καὶ θείου θελήματος, καὶ μία ἐπιστημονικὴ, καὶ φυσικὴ ἀποστροφὴ, καὶ μῖσος κάθε κακίας, καὶ ἁμαρτίας, καὶ ἡδονῆς, καὶ πονηρίας. Διότι ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ ἐλπὶς, καὶ ἡ εἰρήνη ἡμῶν, καὶ χωρὶς τὸν Χριστὸν, ὄχι μόνον δὲν δύναται νὰ κάμῃ τινὰς κανένα καλὸν, ἀλλὰ εἶναι καὶ ἀπομεμακρυσμένος ἀπὸ τὸν Θεόν. Διατὶ τοῦτο μόνον ζητεῖ ὁ Χριστὸς ἀπὸ κάθε ἕνα ὁποῦ πιστεύει εἰς αὐτὸν, τὸ νὰ ἐμπιστεύσῃ τὸν ἑαυτόν του εἰς τὸν Χριστὸν, ἤγουν νὰ ἔχῃ ὅλως διόλου τὴν ἐλπίδα του εἰς αὐτόν. Ὅτι μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὄχι μὲ τὴν ἐδικήν του, ἠμπορεῖ νὰ σωθῇ κάθε ἕνας. Καὶ τοῦτο μοναχὰ εἶναι ὁ χριστιανὸς, τὸ νὰ ἔχῃ τὴν ἐλπίδα του εἰς μόνον τὸν Χριστόν. Ὅτι διὰ τοῦ Χριστοῦ διορθώνεται, καὶ θεραπεύεται καὶ κατὰ τὸ σῶμα, καὶ κατὰ τὴν ψυχήν. Καὶ ὅταν τὰ πράγματα ἀκολουθοῦν τὴν πίστιν μὲ γνῶσιν, τότε γεννᾶται ἡ πρὸς Χριστὸν ἀγάπη. Ἤγουν ὅταν λάβῃ τινὰς ἐκεῖνο ὁποῦ ἐλπίζει ἀπὸ τὸν Χριστὸν, καὶ τὸ γνωρίσῃ, τότε τὸν ἀγαπᾷ. Διατὶ κάθε ἄνθρωπος ὁποῦ εὐεργετεῖται, παρακινεῖται ἀπὸ τὴν εὐεργεσίαν, καὶ ἀγαπᾷ τὸν εὐεργέτην του, καὶ χωρὶς τὸ θέλημά του. Ἔπειτα ἀφ' οὗ προκόψῃ εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ εὐεργέτου του, εὑρίσκει καὶ τὸν εὐεργέτην του ὅλον μέσα εἰς τὸν ἑαυτόν του, ὡσὰν ὁποῦ ἐμπιστεύεται ὅλος διόλου, καὶ ἔρχεται εἰς αὐτὸν ὁποῦ τὸν ἠγάπησεν. Ὅμως ὁ διάβολος ἐκεῖνο ὁποῦ ἔκαμεν ἐξ ἀρχῆς εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἐκεῖνο τὸ ἴδιον ζητεῖ νὰ κάμῃ καὶ τώρα εἰς ἐκείνους ὁποῦ θέλουν νὰ μετανοήσουν, μὲ τὸ νὰ λέγῃ πάντοτε εἰς κάθε ψυχὴν, «οὐκ ἔστι σωτηρία ἐν τῷ Θεῷ »σου», ἤγουν ἡ σωτηρία σου δὲν γίνεται μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ σου, ἀλλὰ μὲ τὴν ἐδικήν σου. Καὶ ἀλλοίμονον εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν πιστεύσει, διότι ἀγωνίζεται νὰ κάμνῃ τὸν νοῦν του γυμνὸν ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ τὸν καταφάγῃ, καθὼς τρώγει ὁ λύκος τὸ ἀρνί. Διὰ τοῦτο πρέπει ὁ νοῦς νὰ ἀποβλέπῃ πάντοτε εἰς τὸν Θεὸν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον θέλει τοῦ ἔλθῃ ἡ βοήθεια, νὰ φωτισθῇ μὲ τὰς νοητὰς ἀκτῖνάς του, καὶ νὰ γενῇ ὅλος θεῖος, ἕως ὁποῦ νὰ ἀποκτήσῃ καὶ τὸ ἀναλλοίωτον, νὰ μὴ τρέπεται εἰς τὸ κακὸν, καὶ τότε πλέον νὰ κατασταθῇ ἐξουσιαστὴς εἰς ὅλην τὴν γῆν, ὁποῦ νὰ μὴ τολμᾷ πλέον νὰ τὸν ἐγγίσῃ καμμία γηΐνη ἐπιθυμία, ἀλλὰ νὰ τὸν τρέμουν, καὶ νὰ τὸν φοβοῦνται ὅλα τὰ γήϊνα, ὄχι διὰ αὐτὸν, ἀμὴ διὰ τὸν Θεὸν, ὁποῦ εἶναι φοβερὸς καὶ εἰς αὐτὰ τὰ Χερουβίμ, τὸν ὁποῖον ἔχει μαζή του πάντοτε, καὶ δὲν ἔχει πλέον καμμίαν ὑποψίαν πῶς θέλει χωρισθῇ, ἢ μακρύνει καμμίαν φορὰν ἀπὸ τὸν Θεόν· ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ.

α'. Τί ζητεῖ ἀπὸ τὸν χριστιανὸν ὁ Θεός.
β'. Καὶ τὶ ἔπαθε, καὶ παθαίνει ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὸν διάβολον, καὶ δὲν τὸ γνωρίζει.
γ'. Καὶ ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἀσθενεῖς κατὰ τὴν ψυχὴν, καὶ δὲν τὸ καταλαμβάνουν.
δ'. Καὶ ὅτι πρέπει νὰ γνωρίσουν τὰς ἀσθενείας τους, διὰ νὰ ζητήσουν τὸν ἰατρόν.
ε' Καὶ ὅτι ὁ πονηρὸς διάβολος ῥίπτει ὡσὰν δόλωμα τὴν πονηράν του ἐνέργειαν.
ς'. Καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν δὲν εἶναι ὅλοι οἱ χριστιανοὶ ἐνάρετοι.

ά. Ὁ Θεὸς ζητεῖ ἀπὸ τὸν χριστιανὸν πρῶτα καὶ ἀρχὴ νὰ ὁμολογῆ πάντοτε τὰ προτητερινά του ἁμαρτήματα. διὰ νὰ τὰ ἐνθυμῆται κάθε καιρὸν, καὶ νὰ ἔχῃ τὸ φρόνημά του πάντοτε κατεσταλμένον, καὶ τεταπεινωμένον, καὶ νὰ μὴ καταφρονῆ τοὺς ἄλλους. Δεύτερον ζητεῖ νὰ ἐξομολογῆται, καὶ νὰ παρακαλῆ τὸν Θεὸν διὰ ἐκεῖνα ὁποῦ ἁμαρτάνει κάθε ἡμέραν, ἢ θεληματικῶς του, ἢ χωρὶς τὸ θέλημά του, ἢ ἐν γνώσει, ἢ ἐν ἀγνοίᾳ. Διότι ἀδύνατον εἶναι, νὰ ἀπεράσῃ ὁ ἄνθρωπος μίαν ἡμέραν, καὶ νὰ μὴ πέσῃ, ἢ εἰς μικρὸν, ἢ εἰς μεγάλον ἁμάρτημα. Διατὶ ἡ ἁμαρτία γίνεται, ἢ μὲ λόγον, ἢ μὲ ἔργον, ἢ μὲ λογισμόν. Λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ ἁμαρτάνει πάντοτε, εἶναι καὶ πάντοτε πταίστης. Καὶ κάθε πταίστης, δὲν δύναται νὰ δικαιολογηθῆ, ἀλλὰ σώζεται ἀπὸ μόνην τὴν ἄπειρον εὐσπλαγχνίαν τοῦ Θεοῦ. Τρίτον ἐπειδὴ ἡ ἁμαρτίαις γίνονται ἀπὸ ἀσθενῆ διάνοιαν, καὶ διὰ τοῦτο χρειάζεται ἡ ψυχὴ δύναμιν Θεοῦ, πρέπει νὰ παρακαλῆ τὸν Θεὸν πάντοτε νὰ τῆς χαρίσῃ δύναμιν νοερὰν, ἡ ὁποία λέγεται μυστικὴ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁποῦ δυναμώνει τὴν ψυχὴν ἐκείνην, εἰς τὴν ὁποίαν ἔλθῃ, καὶ τὴν φωτίζει νὰ βλέπῃ τὸ κακὸν ὡς κακὸν, καὶ τὸ καλὸν ὡς καλόν. Καὶ μὲ τὸν φωτισμὸν ἐκεῖνον, καὶ τὴν δύναμιν, δύναται νὰ διαπερνᾷ ἀνάμεσα ἀπὸ τὰς παγίδας τούτου τοῦ κόσμου τοῦ πονηροῦ, καὶ νὰ μὴ πιάνεται ἀπὸ αὐτάς. Ὅτι ὁ ἄνθρωπος πάσχει ἀπὸ ἕνα πάθος πολλὰ κρυφὸν, καὶ δυσκολογνώριστον, τὸ ὁποῖον εἶναι τόσον μεγάλον, καὶ ὑπερβολικὸν, ὁποῦ οὔτε ἔγινε ποτὲ, οὔτε θέλει γένῃ, ἄλλο παρόμοιον, καὶ διὰ τοῦτο ἔκαμε χρεία νὰ ἔλθῃ ὁ ἴδιος Θεὸς, διὰ νὰ τὸ διορθώσῃ, καὶ νὰ τὸ ἰατρεύσῃ, καὶ μὲ ὅλον τοῦτο οἱ ἄνθρωποι δὲν τὸ γνωρίζουν, ἀμὴ ζοῦν ἀμέριμνοι, χωρὶς νὰ αἰσθάνωνται πόνους, καὶ νὰ λυποῦνται διὰ αὐτὸ τὸ πάθος ἀπὸ τὴν ἀναισθησίαν τους. Διότι ἐκεῖνος ὁποῦ γνωρίζει τὸ πάθος, τὸ αἰσθάνεται. Καὶ ὁποιος τὸ αἰσθάνεται πονεῖ. Καὶ ὅποιος πονεῖ, ζητεῖ πῶς νὰ ὑγιάνῃ, καὶ σπουδάζει ὅσον δύναται νὰ ἰατρεύσῃ τὸ πάθος του.

β'. Ἀμὴ τί εἶναι αὐτὸ τὸ πάθος; ἄκουε. Ὁ διάβολος συνηθίζει νὰ πλησιάζῃ εἰς τὴν ψυχὴν πάντοτε μὲ κάποιον τρόπον παράδοξον, καὶ δυσκολογνώριστον, καὶ θέλει νὰ εἶναι κοντάτης πάντοτε, καὶ νὰ μὴ μακρύνῃ ποτὲ ἀπὸ αὐτὴν διὰ νὰ ταράττῃ καὶ νὰ ἀνακατώνῃ νύκτα, καὶ ἡμέραν, ὅλα τὰ ὁρμήματα καὶ κινήματα, καὶ διανοήματά της, ἤγουν τὸ θυμικὸν τῆς ψυχῆς, καὶ τὸ ἐπιθυμητὸν, καὶ τὸ λογιστικὸν, καὶ νὰ τὰ φέρνῃ εἰς ἐκεῖνο ὁποῦ τοῦ ἀρέσει. Καὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον μᾶς παγιδεύει ὅλους, καὶ μᾶς φέρνει εἰς τὴν ἐδικήν του δούλευσιν, καὶ θέλησιν, καὶ ἡμεῖς δὲν τὸ γνωρίζομεν. Καὶ τὸ χειρότερον εἶναι, ὁποῦ μεταχειρίζεται ὁ διάβολος αὐτὴν τὴν συνήθειαν ἀκαταπαύστως, καὶ μὲ τὴν πολυχαι-

ρίαν μᾶς κάμνει ἐμπαθεῖς καὶ πονηρούς, καὶ τότε μᾶς καταπείθει νὰ λέγωμεν, καὶ νὰ ὁμολογοῦμεν, πῶς αὐτὴ ἡ ἀσθένεια ὁποῦ ἔχομεν, καὶ νικώμεθα ἀπὸ τὰ πάθη, εἶναι τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν ἐνέργειαν τοῦ διαβόλου. Καὶ μερικοὺς τοὺς καταπείθει νὰ νομίζουν τὰς κακίας ὁποῦ κάνουν μὲ τὴν ἐνέργειάν του, ὡσὰν κατορθώματα, καὶ ἀρετὰς καὶ νὰ καυχῶνται εἰς αὐτάς. Καὶ αὐτὸ εἶναι πλέον νέκρωσις τελεία τῆς ψυχῆς. Διότι ἐκεῖνος ὁποῦ καυχᾶται εἰς κακίαν, εἶναι καὶ νεκρός, ὡσὰν ὁποῦ δὲν αἰσθάνεται παντελῶς. Καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν αἰτίαν κινδυνεύει τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων νὰ καταδικασθῇ μαζὴ μὲ τὸν διάβολον, καὶ τοὺς λοιποὺς δαίμονας, καὶ δὲν τὸ γνωρίζει.

γʹ. Διατὶ ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ εἶναι προτήτερα ὑγιής, καὶ ὕστερα ἀρρωστήσῃ, ἐκεῖνος γνωρίζει, καὶ καταλαμβάνει τὴν ἀρρωστίαν. Ἀμὴ ἀνίσως, ἀφ' οὗ γεννηθῇ, εἶναι ἄρρωστος πάντοτε, δύσκολα ἠμπορεῖ νὰ καταλάβῃ τί εἶναι ἡ ὑγεία. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ ψυχὴ ὁποῦ εἶναι πάντοτε ἀσθενής, καὶ πάσχει ἀπὸ τὸ πάθος τοῦ θυμοῦ, καὶ τῆς ἐπιθυμίας, καὶ ἀπὸ ἄλλα πολλά, καὶ διάφορα πάθη ὁποῦ ἀκολουθοῦν αὐτὰ τὰ δύο ὡς καθολικώτερα, τὸν θυμὸν λέγω, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν, καὶ ὁποῦ δὲν ἰξεύρει ἡ ἀθλία, οὐδὲ βλέπει τὸν νοητὸν τύραννον διάβολον, ὁποῦ κάθηται κοντά της διὰ μέσου αὐτῶν τῶν παθῶν, καὶ τὴν παγιδεύει νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ἐκείνη δὲν τὸ στοχάζεται, οὐδὲ νομίζει πῶς ἐκεῖνα ὁποῦ πάσχει, τὰ πάσχει ἀπὸ τὸν διάβολον, ἀμὴ ἀπὸ λόγου της, ἆρά γε πότε ἤθελε ἰατρευθῇ; Διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν θέλει νὰ ὑγιάνῃ, πῶς ἠμπορεῖ νὰ ἰατρευθῇ; ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἰξεύρει τί εἶναι ἡ ὑγεία; καὶ καταφρονεῖ ἀκόμι καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ λέγει διὰ αὐτὸ ὁποῦ κάμνει εἰς αὐτὸν ὁ νοητὸς τύραννος διάβολος, καὶ δὲν τοῦ πιστεύει, καὶ μὲ τοῦτο ὁποῦ δὲν τοῦ πιστεύει φανερώνει πῶς δὲν θέλει νὰ ὑγιάνῃ.

δʹ. Διότι εἰς τοῦτο τὸ πάθος δὲν εὑρίσκεται καμμία ἄλλη μέθοδος ἰατρείας, πάρεξ μία μόνον. Καὶ οὔτε ἄγγελος, οὔτε μεσίτης, οὔτε σοφός, οὔτε γραμματεύς, οὔτε συζητὴς τούτου τοῦ κόσμου δὲν ἠμπόρεσεν, οὔτε ἠμπορεῖ νὰ ἰατρεύσῃ αὐτὴν τὴν ἀσθένειαν. Διὰ τὴν ὁποίαν ἔχαμε χρεία νὰ γένῃ ὁ Θεὸς ἄνθρωπος, διὰ νὰ ἑνωθῇ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις μὲ τὴν Θεότητα, καὶ μὲ αὐτὴν ὡσὰν βότανον σφοδρότατον, νὰ ἀφανισθῇ κάθε ἀκρασία καὶ φθορά, καὶ θάνατος. Καὶ ἀκαταμάχητος, καὶ ἀνίκητος δύναμις τῆς Θεότητος, νὰ ἰατρεύσῃ τὸν ἄνθρωπον ὁποῦ εἶναι ἀσθενής, καὶ νὰ τὸν δυναμώσῃ μὲ τὴν θείαν χάριν ὁποῦ νὰ μὴν ἀποκτᾷ πλέον ὁ νοητὸς φθορεὺς διάβολος νὰ πλησιάζῃ εἰς αὐτὸν καὶ νὰ τὸν πειράζῃ μὲ τὸ μέσον τῶν παθῶν. Διατὶ ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς παραβάσεως τοῦ Ἀδὰμ διεφθάρθησαν ὅλαις ἡ φυσικαῖς δύναμες τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἤγουν ὁ νοῦς, ἡ διάνοια, ἡ δόξα, ἡ φαντασία καὶ ἡ αἴσθησις. Εἰς τὰς ὁποίας δυνάμεις θεωροῦνται τὰ τρία μέρη τῆς ψυχῆς, ἤγουν τὸ λογιστικόν, τὸ θυμικόν, καὶ τὸ ἐπιθυμητικόν. Καὶ διὰ τοῦτο δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ συλλογίζεται, ὅμως ἀσθενεῖ, καὶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ συλλογίζεται ὀρθά. Δύναται νὰ ἐπιθυμῇ, ἀμὴ ἐπιθυμεῖ ἀνοήτως. Δύναται νὰ θυμώνεται, πλὴν θυμώνεται ἀλόγως. Καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ νοεῖ, καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ συλλογίζεται, καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ δοξάζει, καὶ φρονεῖ, ἀκόμι καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ φαντάζεται, καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ αἰσθάνεται, ὅλα αὐτὰ εἶναι στραβά, καὶ λοξά, καὶ σφαλερά.

εʹ. Διότι ἡ πείραξις ὁποῦ μᾶς κάμνει ὁ διάβολος, εἶναι δύω λογιῶν. Ὅτι καθὼς τὸ γεράκι ὁποῦ πετᾷ μὲ τὰ πτερά του, διὰ νὰ εὕρῃ τροφήν, ἀπατᾶται ἀπὸ τὸν κυνηγόν, ὁποῦ σταίνει τὰ δίκτυα, διὰ νὰ τὸν πιάσῃ· ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἁπλώνει ἀποκάτω τὰ δίκτυα, καὶ βάνει ἀποπάνω τὸ δόλωμα, τὸ ὁποῖον τὸ βλέπει τὸ γεράκι, καὶ καταβαίνει διὰ νὰ τὸ φάγῃ, καὶ περιπλέκεται εἰς τὰ δίκτυα, καὶ πιάνεται, καὶ τότε πηγαίνει ὁ κυνηγός, καὶ τὸ πέρνει, καὶ τοῦ ράπτει τὰ μάτια, καὶ τὸ ἔχει εἰς τὰ χέριά του, καὶ εἰς τὴν ἐξουσίαν του χωρὶς τὸ θέλημά του. Ἔτζι καὶ ὁ διάβολος. Ἰξεύρει πῶς ὁ νοῦς τῶν ἀνθρώπων κινεῖται πάντοτε, καὶ διὰ τοῦτο πηγαίνει κοντὰ εἰς τὸν ἄνθρωπον, καὶ βάνει ἐμπρὸς εἰς τὸν λογισμόν του τὴν ἡδονὴν ὡσὰν δόλωμα, καὶ ἀποκάτω ἀπὸ τὴν ἡδονὴν βάνει, ὡσὰν δίκτυον, τὴν ἁμαρτίαν, ἡ ὁποία εἶναι ὡσὰν ἕνα χέρι τοῦ διαβόλου λεπτότατον, καὶ ἀέριον, διότι ὁ διάβολος χωρὶς ἁμαρτίαν δὲν δύναται νὰ πιάσῃ ἀνθρώπου ψυχήν. Καὶ ὁπόταν δολώσῃ καμμίαν ψυχήν, μὲ τὸ δόλωμα τῆς ἡδονῆς, εὐθὺς τὴν περιπλέκει μὲ τὸ δίκτυόν του, καὶ τὴν πιάνει. Καὶ προτήτερα ἀπὸ ὅλα, τῆς ράπτει τὰ μάτια, ἤγουν σκοτίζει τὸν νοῦν, διὰ νὰ μὴν ἰδῇ τὸ φῶς καὶ τὴν

στράταν, καὶ φύγῃ, ἕως ὁποῦ μὲ τὴν συνήθειαν τῆς ἡδονῆς, καὶ μὲ τὴν πολυκαιρίαν, νὰ τὴν καταστήσῃ ὅλως διόλου ἐδικήν του ἠγαπημένην, καὶ ὑπήκοον εἰς τὸ θέλημά του μόνον. Καὶ ὕστερον πλέον μοναχή της δὲν θέλει νὰ φύγῃ ἀπὸ αὐτὸν τὸν αὐθέντην ὁποῦ ἐσυνήθισε, μὲ τὸ νὰ κολακεύεται ἀπὸ αὐτὸν, καὶ νὰ χορταίνῃ ἀπὸ τὰ φαγητὰ ὁποῦ τοῦ ἀρέσουν, ἤγουν τὰς ἡδονὰς, ἕως ὁποῦ νὰ διαφθαρθῇ ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ἀκάθαρτα, καὶ βρωμερὰ φαγητὰ τοῦ διαβόλου. Ὁ ὁποῖος ὅταν τὴν ἰδῇ, πῶς εἶναι πλέον διεφθαρμένη, τότε τὴν κατατήκει μὲ πεῖναν κάθε καλοῦ, καὶ τὴν καταφθείρει μὲ ὅλα τὰ κακά. Ὅμως ὁ κυνηγὸς δὲν δύναται νὰ σύρῃ τὸ γεράκι εἰς τὸ δόλωμα, ἀμὴ ὁ διάβολος, ἐὰν εὕρῃ ψυχὴν ξεγυμνωμένην ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, δύναται νὰ κινήσῃ τὰς ὀρέξεις, καὶ ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς εἰς τὴν ἡδονὴν, καὶ νὰ τὴν σύρῃ εἰς τὸ θέλημά του. Διὰ τοῦτο εἴπαμεν, ὅτι εἶναι δύω λογιῶν ἡ πείραξις τοῦ διαβόλου εἰς ἡμᾶς, ἡ μία εἶναι τὸ δόλωμα τῆς ἡδονῆς, ὁποῦ βάνει ἐμπρὸς εἰς τὸν λογισμόν μας. Καὶ ἡ ἄλλη εἶναι ἡ κίνησις τῆς ὀρέξεως τῆς ψυχῆς μας ὁποῦ τὴν κάνει νὰ ἐπιθυμήσῃ τὴν ἡδονὴν, καὶ ἔτζι τὴν σύρνει εἰς τὸ θέλημά του. Ὅμως ἡ ψυχὴ ὁποῦ ὑποταχθῇ εἰς αὐτὸν τοιουτωτρόπως, καὶ τόσον πολλὰ, δὲν δύναται πλέον νὰ κάμῃ ἄλλο τίποτε, ἔξω μόνον τοῦτο, ὅτι γνωρίζει πῶς εὑρίσκεται μέσα εἰς τόσα κακὰ, καὶ ὅτι τὸ θέλημά της εἶναι δεμένον μὲ δεσμὰ, ἀλλὰ δύναται να φωνάξῃ ὡσὰν ἀπὸ τὴν κοιλίαν τοῦ ᾅδου, καὶ νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸν Θεὸν, ὁποῦ κατέβη ἕως εἰς τὰ κατώτατα μέρη τοῦ ᾅδου, διὰ νὰ ἔλθῃ νὰ τὴν ἐλευθερώσῃ. Αὐτὸ μόνον δύναται νὰ κάμῃ· ἀμὴ νὰ λύσῃ τὸν ἑαυτόν της ἀπὸ τὰ δεσμὰ, καὶ νὰ φύγῃ δὲν ἠμπορεῖ, καθὼς δὲν δύναται νὰ φύγῃ καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι μέσα εἰς φυλακὴν, καὶ δεσμά. Δύναται ὅμως νὰ ἐπικαλεσθῇ (καθὼς εἶπα) τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, νὰ τῆς πέμψῃ βοήθειαν· καὶ ἀφ᾽ οὗ δυναμωθῇ μὲ τὴν ἐπίκλησιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, (ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ ἐλευθερωτὴς τῶν ψυχῶν) καὶ καταλάβῃ πῶς ἔλαβε βοήθειαν ἀπὸ τὸν Θεὸν, τότε πλέον ἠμπορεῖ νὰ φύγῃ, ἀπὸ τὴν ὑποταγὴν τοῦ διαβόλου, καὶ ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς ἁμαρτίας. Καὶ ὁπόταν φύγῃ ἀπὸ τὸν διάβολον θέλει προστρέξῃ εἰς κανένα ἀπὸ τοὺς οἰκονόμους τῆς χάριτος, ἤγουν εἰς πνευματικὸν πατέρα, διὰ νὰ μὴ τὴν εὕρῃ πάλιν ἀφύλακτον ὁ πονηρὸς διάβολος καὶ τὴν ἁρπάσῃ. Καὶ ἀπὸ τὸν πνευματικὸν ἐκεῖνον, θέλει διδαχθῇ, καὶ γυμνασθῇ, εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ κάνουν χρεία, ἕως ὁποῦ νὰ δυνηθῇ νὰ φορέσῃ τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, ἤγουν τὴν θείαν χάριν, καὶ νὰ ἀντισταθῇ μὲ αὐτὴν εἰς τὰς μηχανὰς τοῦ διαβόλου, εἰς τὰς ἀρχὰς, εἰς τὰς ἐξουσίας, εἰς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, εἰς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας. Διατὶ ἡ ψυχὴ ὁποῦ εἶναι δεμένη μὲ σάρκα, δὲν δύναται νὰ ἀντιμάχεται γυμνὴ μὲ τοιούτους ἰσχυροὺς καὶ τόσους πολλοὺς ἐχθροὺς, ἀνίσως δὲν ἐνδυθῇ τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ. Καθὼς καὶ ὁ στρατιώτης ὁποῦ εἶναι χωρὶς ἅρματα, ἂς εἶναι καὶ πολλὰ ἀνδρεῖος, δὲν δύναται νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὰ δοξάρια, καὶ εἰς τὰ μαχαίρια, καὶ εἰς τὰ κοντάρια τῶν ἐχθρῶν. Εἰδὲ καὶ ἀντισταθῇ, θέλει φονευθῇ παρευθύς. Διὰ τοῦτο ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν γνωρίζουν τὰ τοιαῦτα, πίπτουν ὡσὰν πρόβατα τοῦ μακελλείου.

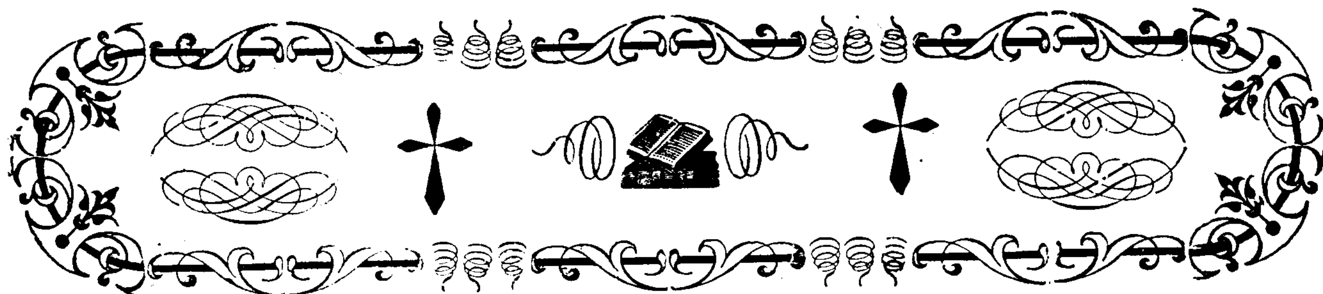
ϛʹ. Καθὼς λοιπὸν τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ εἶναι συνθεμένον μὲ πολλὰ μέρη, τὸ συγκρατεῖ ἡ ψυχὴ, καὶ δὲν τὸ ἀφίνει νὰ διασκορπισθῇ· ὕστερα δὲ ἀφ᾽ οὗ ἀναχωρήσῃ ἡ ψυχὴ ἀπὸ τὸ κορμὶ, διαλύεται, καὶ φθείρεται, ἐπειδὴ λύονται ὅλοι οἱ σύνδεσμοι, καὶ γίνεται παραλελυμένον, καὶ διασκορπισμένον, ἐκεῖνο ὁποῦ ἦτον προτήτερα ἀπὸ τὸν θάνατον συνθεμένον, καὶ καλὰ συναρμοσμένον, ἔτζι τὰ ὅμοια ἔπαθε καὶ ἡ ψυχὴ, ἀφ᾽ οὗ ἀνεχώρησεν ἀπὸ αὐτὴν ἡ θεία χάρις, (ἡ ὁποία ἦτον ὡσὰν ψυχὴ τῆς ψυχῆς ἑνωμένη μὲ αὐτὴν, πρὶν τῆς παραβάσεως τοῦ Ἀδὰμ, καθὼς εἶναι ἑνωμένη καὶ ἡ ψυχὴ μὲ τὸ σῶμα) καὶ ἀπὸ τότε διεσκορπίσθησαν τὰ ἀναρίθμητα διανοήματα τῆς ψυχῆς, τὰ ὁποῖα τὰ εἶχε προτήτερα συναρμοσμένα, καὶ ἑνωμένα καλῶς, καὶ ἐμπείρως μὲ τὸ ἓν, ἤγουν μὲ τὴν ἀλήθειαν, ἡ θεία χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὴν ὁποίαν τὴν δίδει πάλιν τὸ θεῖον Βάπτισμα εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἐκατηχήθησαν αὐτὸ τὸ Μυστήριον, τὸ ὁποῖον δὲν τὸ ἰξεύρει ὅλη ἡ ἐξωτερικὴ σοφία τῶν ἑλλήνων. Διότι καθὼς ὁ ἄνθρωπος στοχάζεται πῶς ἡ ψυχή του εἶναι ἕνας δεσμὸς τῶν ἁρμονιῶν, καὶ ὅλης τῆς συνθέσεως τούτου τοῦ πολυμεροῦς σώματος, ἔτζι χρεωστεῖ καὶ ὁ βαπτισμένος χριστιανὸς νὰ στοχάζεται πῶς ἡ χάρις τοῦ παναγίου Πνεύματος, τὴν ὁποίαν ἀπόκτησε, διὰ τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος, καὶ τῆς ἀναγεννήσεως, ἐκείνη εἶναι ὁποῦ συγκρατεῖ, καὶ συνέχει, καὶ συντηρεῖ ἀδιασκόρπιστα, τὰ ἄπειρα,

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

καὶ τὰ πολυποίκιλα κινήματα, καὶ διανοήματα τῆς ψυχῆς. Διότι αὐτὴ ἡ συγκράτησις τῶν νοημάτων τῆς ψυχῆς, λέγεται καὶ νοεῖται πῶς εἶναι ζωὴ τῆς ψυχῆς ὁποῦ τὴν δίδει ὁ Θεός. Ἀλλὰ καθὼς μερικοὶ ἄνθρωποι ἀλησμονοῦν τὴν φύσιν τοῦ σώματός τους, καὶ εὑρίσκονται ἀμέριμνοι, ὡσὰν νὰ μὴν ἔχουν εἴδησιν, πῶς τὸ σῶμά τους εἶναι πολυμερὲς, καὶ πολυποίκιλον, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι πολυπαθὲς, καὶ πῶς συγκρατεῖται ἀπὸ τὴν ψυχήν· καὶ ὁπόταν οἱ τοιοῦτοι ἔχουν τὴν ὑγείαν τους, καὶ εἶναι ὑγιεῖς, καὶ χωρὶς κἀνένα πάθος, ὑπερηφανεύονται· ἕνα παρόμοιον πάθος παθαίνουν καὶ μερικοὶ ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ ἠξιώθησαν, καὶ ἔλαβαν τὴν θείαν χάριν. Καὶ ἐὰν δὲν εἶναι προσεκτικοὶ, νὰ ἔχουν πάντοτε εἰς τὸν νοῦν τους, καὶ εἰς τὴν ἐνθύμησίν τους τοῦτο τὸ μέγα μυστήριον τῆς θείας χάριτος ὁποῦ ἔλαβαν, κλίνουν εἰς ὑπερηφάνιαν, καὶ πίπτουν εἰς τὴν ἰδίαν καταδίκην τῆς ἐπάρσεως τοῦ διαβόλου, καὶ γυμνώνονται ἀπὸ τὴν θείαν χάριν πολλὰ χειρότερα, παρὰ ὁποῦ ἦσαν πρὸ τοῦ νὰ βαπτισθοῦν. Ὅσοι δὲ ἀπὸ αὐτοὺς καταλάβουν τὴν ζημίαν ὁποῦ ἔπαθαν, χύνουν πολλὰ, καὶ πικρὰ δάκρυα, διὰ νὰ λάβουν πάλιν τὴν θείαν χάριν, καὶ μετὰ βίας, καὶ μὲ πολλοὺς κόπους ἐπιτυχαίνουν πάλιν τοῦτο τὸ μέγα ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Πλὴν ἀναγκαῖον εἶναι νὰ μάθωμεν καὶ τοῦτο, ὅτι ὁ Θεὸς ὤντας ἀγαθὸς, καὶ φιλάνθρωπος, δὲν ἄφησε τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ὕστερον ἀπὸ τὴν παράβασιν γυμνὴν παντελῶς ἀπὸ τὰς ἀρετὰς, ἀμὴ καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἄπιστα ἔθνη εὑρίσκονται κἄποια φυσικὰ προτερήματα. Καὶ ἄλλοι ἔχουν πραότητα, ἄλλοι εὐσπλαγχνίαν, ἄλλοι ἀγάπην, καὶ ἄλλοι ἄλλα ψυχικὰ ἀγαθά· Καὶ αὐτὸ τὸ ἔκαμεν ὁ πανάγαθος Θεὸς, διὰ νὰ ἔχῃ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις κἄποιαν βοήθειαν ἀπὸ τοῦτο καὶ νὰ μὴ κοπιάζῃ πολλὰ εἰς τὴν ἀπόκτησιν τῶν λοιπῶν ἀρετῶν ὁποῦ ὑστερεῖται. Ὅμως ἀδύνατον εἶναι ὁ ἀβάπτιστος νὰ ἔλθῃ ποτὲ εἰς τελειότητα ἀρετῶν. Τὸ λοιπὸν, ἐπειδὴ μερικοὶ χριστιανοὶ δὲν γνωρίζουν τὸ μυστήριον τῆς χάριτος τοῦ παναγίου Πνεύματος ὁποῦ ἔλαβαν μὲ τὸ θεῖον Βάπτισμα, ἔχουν ὅμως, ὡς εἴπομεν, φυσικὰ μερικὰς ἀρετὰς διὰ βοήθειαν, καὶ ὁδηγίαν τῆς ἀσθενημένης φύσεως. Ἀλλὰ μὲ τὸ νὰ μὴ γνωρίζουν τὴν χάριν ὁποῦ ἔλαβαν, δὲν ἐπιμελοῦνται νὰ ἀποκτήσουν μὲ τὴν δύναμιν τῆς θείας χάριτος τοῦ παναγίου Πνεύματος, καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς ὁποῦ ὑστεροῦνται, ἀλλὰ ἀποβλέπουν μόνον εἰς ἐκείνας τὰς ἀρετὰς ὁποῦ ἔλαβαν ἐκ φύσεως, καὶ ὑπερηφανεύονται, καὶ καταφρονοῦν ἐκείνους ὁποῦ δὲν τὰς ἔχουν, καὶ δὲν στοχάζονται τὰς ἀρετὰς ὁποῦ ἔχουν καὶ ἐκεῖνοι, τὰς ὁποίας αὐτοὶ δὲν τὰς ἔχουν. Διὰ τοῦτο ὁ εὔσπλαγχνος, καὶ φιλάνθρωπος Θεὸς, ἐὰν δίδει εἰς τούτους τοὺς ὑπερηφάνους χάριν νὰ ἀποκτήσουν καὶ τὰς λοιπὰς ἀρετὰς, διὰ νὰ μὴ πέσουν εἰς τὴν καταδίκην τοῦ διαβόλου. Διατὶ ἀνίσως δὲν ἔχουν τας ἀρετὰς, θέλει κολασθοῦν, ὡσὰν ὁποῦ δὲν εἶναι ἐνάρετοι. Ἀμὴ ἀνίσως τὰς ἀποκτήσουν μὲ τὴν χάριν τοῦ παναγίου Πνεύματος, καὶ ὑπερηφανευθοῦν, ὡσὰν ἐνάρετοι, καὶ καυχηθοῦν, ὡσὰν νὰ μὴ τὰς ἔλαβαν ἄνωθεν ἀπὸ τὸν Θεὸν· ἀλλὰ πῶς τὰ ἔχουν (ἐὰν καὶ ὑποθέσωμεν πῶς τὰς ἔχουν) μὲ τὴν δύναμιν, καὶ τὴν προκοπὴν τὴν ἐδικήν τους, καταδικάζονται μαζὴ μὲ τὸν διάβολον. Ὅθεν κάθε ἐνάρετος χριστιανὸς, καὶ συντετριμμένος καὶ τεταπεινωμένος βλέπει τὴν χάριν τοῦ παναγίου Πνεύματος πῶς κατοικεῖ μέσα του, καὶ ἐνεργεῖ τὰς ἀρετάς. Διότι ἐκεῖνος εἶναι, καὶ λέγεται πνευματικὸς ἄνθρωπος, ἄνθρωπος, ὅποιος ἐνεργεῖται ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος σὺν τῷ Πατρὶ, καὶ Ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ.

α΄. Ὅτι ἑπτὰ τάξεις εἶναι ἐκείνων ὁποῦ χρειάζονται προσευχὴν διὰ τὴν σωτηρίαν τους.

β΄. Καὶ ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ παρακαλοῦν τὸν Θεὸν, καὶ τοῦ ζητοῦν ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν ἰξεύρουν δὲν εἰσακούονται.

δ΄. Καὶ ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν προσεύχονται ἐν πνεύματι, ματαίως κοπιάζουν.

α΄. Ἑπτὰ τάγματα εἶναι ἐκείνων ὁποῦ χρειάζονται προσευχὴν διὰ τὴν σωτηρίαν τους. Ἀπολωλότες, αἰχμάλωτοι, πεπλανημένοι κατερραγμένοι, καταπίπτοντες, στήκοντες, περιπατοῦντες. Εἶναι καὶ ὄγδοον οἱ τέλειοι οἱ τῶν ὄπισθεν ἐπιλανθανόμενοι, καὶ τοῖς ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενοι. Λοιπὸν κάθε ἕνα ἀπὸ αὐτὰ τὰ ὀκτὼ τάγματα, χρειάζεται χωριστὴν προσευχὴν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν σωτηρίαν του. Οἱ ἀπολωλότες, ἤγουν οἱ χαημένοι χρειάζονται προσευχὴν, διὰ νὰ τοὺς ζητήσῃ, καὶ νὰ τοὺς εὕρῃ ὁ Θεὸς ὁ πανταχοῦ παρὼν, εἰς τὸν ὁποῖον εἶναι φανερα καὶ ὁ ᾅδης, καὶ ἡ ἀπώλεια. Οἱ δὲ αἰχμάλωτοι, ἤγουν οἱ σκλαβωμένοι, διὰ νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ μὲ τὴν θείαν του δύναμιν, ὁποῦ κρατεῖ, καὶ κυριεύει τὰ πάντα· διότι ὁ σκλαβωμένος δὲν δύναται νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ λόγου του. Οἱ δὲ πεπλανημένοι, διὰ νὰ τοὺς φωτίσῃ ἡ θεία χάρις, καὶ νὰ τοὺς ὁδηγήσῃ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας, καθὼς λέγει καὶ ὁ ψαλμός. «Ὁδήγησόν με Κύριε ἐν τῇ ὁδῷ σου, »καὶ πορεύσομαι ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου». Οἱ δὲ κατερραγμένοι, ἤγουν οἱ συντετριμμένοι διὰ νὰ τοὺς ἰατρεύσῃ, καὶ νὰ τοὺς ἀσυχώσῃ ὁ Κύριος. Ὅτι χανένας συντετριμμένος δὲν δύναται νὰ ἰατρευθῇ, καὶ νὰ ἀσυχωθῇ, μὲ τὴν ἐδικήν του δύναμιν. Ἐκεῖνοι δὲ ὁποῦ πίπτουν εἰς ἁμαρτίας, διὰ νὰ τοὺς δυναμώσῃ ἡ μεγαλοδύναμος δεξιὰ τοῦ Ὑψίστου Θεοῦ νὰ μὴ πίπτουν. Οἱ δὲ στήκοντες, ἤγουν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔπαυσαν τὰς ἁμαρτίας, διὰ νὰ στερεωθοῦν ἀπὸ τὴν θείαν χάριν νὰ μὴ κρεμνίζωνται πλέον. Οἱ δὲ περιπατοῦντες, ἤγουν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀγωνίζονται εἰς τὴν ἀρετὴν, διὰ νὰ περιπατοῦν χωρὶς νὰ σκοντάπτουν, καὶ νὰ εὐγάνῃ Ἄγγελος Κυρίου ταῖς πέτραις, καὶ τὰ ἐμπόδια ἀπὸ τὴν μακρινὴν, καὶ στενὴν στράταν τῶν ἀρετῶν, διὰ νὰ μὴ ταλαιπωροῦνται περισσότερον ἀπὸ τὴν δύναμίν τους. Τὸ δὲ ὄγδοον, ἤγουν οἱ τέλειοι, διὰ νὰ μὴν ὑπερηφανεύωνται, καὶ νομίζουν πῶς εἶναι καλλίτεροι ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ἀμὴ νὰ λυποῦνται πῶς εἶναι κατώτεροι ἀπὸ τοὺς ἐναρετωτέρους τους, καὶ νὰ μανθάνουν πόσον τοὺς λείπει ἀκόμι ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ἀληθινὸν ὕψος, ὁποῦ εἶναι ὑψηλότερον ἀπὸ ὅλα. Διατὶ τοῦτο εἶναι τὸ ἔργον τῶν τελείων, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος, «ὅσοι τέλειοι τοῦτο φρονῶ»μεν, τὸ μετὰ σκοπὸν διώκειν ἐπὶ τὸ βραβεῖον »τῆς ἄνω κλήσεως».

β΄. Τὸ λοιπὸν ὁπόταν τινὰς θελήσῃ διὰ ἀγάπην Θεοῦ, ἢ ἀξιωθῇ νὰ προσευχηθῇ εἰς τὸν Θεὸν διὰ κανένα ἀπὸ αὐτὰ τὰ ὀκτὼ τάγματα, πρέπει νὰ στοχάζεται νὰ κάμνῃ τὴν προσευχήν του ἁρμοδίαν εἰς κάθε ἕνα ἀπὸ αὐτὰ, διὰ νὰ μὴ κοπιάζῃ ματαίως, ζητῶντας ἐκεῖνο ὁποῦ δὲν ἁρμόζει εἰς κάθε τάγμα. Διατὶ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ τὸν ἀκούσῃ ὁ Θεός; ἐπειδὴ ἕνας ἀπὸ τοὺς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας μας παραγγέλλει εἰς τὸν προεστῶτα λέγων, (1) μὴν

(1) Ἰωάννης τῆς Κλίμακος λόγῳ λά. πρὸς τὸν Ποιμένα.

ἀμελῇς νὰ προσεύχεσαι εἰς τὸν Θεὸν διὰ τοὺς πολλὰ ἀμελεῖς, καὶ νὰ τὸν παρακαλῇς ὄχι νὰ τοὺς ἐλεήσῃ ὅτι τοῦτο εἶναι ἀδύνατον, ὅταν ἐκεῖνοι οἱ ἴδιοι κάθονται ἀργοί, καὶ δὲν σαλεύουν παντάπασιν, ἀμὴ νὰ τὸν παρακαλῇς νὰ τοὺς φωτίσῃ νὰ ἐξυπνήσουν, καὶ νὰ ἐπιμεληθοῦν. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει νὰ θρέψῃ τὸ βυζανάρικον παιδὶ μὲ παχυτέραν καὶ στερεωτέραν τροφήν, δὲν θέλει τὸ ζωογοννήσω, ἀλλὰ μάλιστα θέλει τὸ φθείρει καὶ τὸ θανατώσει. Ὁμοίως καὶ ὅποιος θελήσῃ νὰ βυζάνῃ τὸν τέλειον ἄνδρα, ἀνόητος εἶναι, καὶ ἀνόητον βυζάνει. Διότι ὁ Θεός, εἶναι Θεὸς τάξεως, καὶ εἰρήνης· πλὴν μὲ τὸ νὰ μὴν ἔχουν εἴδησιν οἱ περισσότεροι διὰ αὐτὰς τὰς ὀκτὼ τάξεις ὁποῦ εἴπαμεν, ἀνάγκη εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ προσεύχεται νὰ ζητῇ ἀπὸ τὸν Θεὸν ἐκεῖνο ὁποῦ εἶναι συμφέρον εἰς ἐκεῖνον, διὰ τὸν ὁποῖον προσεύχεται. Ἐπειδὴ καὶ ὁ Χριστὸς ἔτζι ἐπροσηύχετο εἰς τὸν ἴδιόν του Πατέρα, λέγωντας οὔτε ἐγὼ θέλω, ἀλλὰ τί σύ. Εἰδὲ τινὰς προσεύχεται διὰ λόγου του, καὶ ζητεῖ νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὴν φθοράν, καὶ ἀπὸ τὸν θάνατον, ἂς ἀκούσῃ καὶ ἂς μάθῃ πρῶτον τί εἶναι ἡ ἀφθαρσία, καὶ τί εἶναι ἡ ζωή, καὶ τότε ἂς παρακαλῇ τὸν Θεόν, διὰ νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν φθοράν, καὶ τὸν θάνατον, κἂν ἔχῃ παρρησίαν εἰς τὸν Θεόν, κἂν δὲν ἔχῃ. Διότι ἐκεῖνος ὁποῦ ζητεῖ, πρέπει νὰ μάθῃ πρῶτον τί εἶναι ἐκεῖνο ὁποῦ ζητεῖ, διὰ νὰ τὸ ἰξεύρῃ· καὶ ὅταν τὸ λάβῃ, νὰ εὐχαριστῇ ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ τὸ ἔδωκε, καὶ νὰ μένῃ πάντοτε εἰς τὴν εὐχαριστίαν. Ὅτι ἀνίσως δὲν ἰξεύρῃ τί εἶναι ἐκεῖνο ὁποῦ ζητεῖ, πῶς ἠμπορεῖ νὰ τὸ γνωρίσῃ, ὅταν τὸ λάβῃ; καὶ ἀκολούθως πῶς ἠμπορεῖ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν Θεὸν ὁποῦ τοῦ τὸ ἔδωκε; καὶ ἀνίσως δὲν τὸν εὐχαριστήσῃ, γίνεται ὑπόδικος τιμωριῶν, ὡς ἀχάριστος. Διότι ἐκεῖνος ὁποῦ λέγει σῶσόν με, βέβαια εἰς αἰχμαλωσίαν εὑρίσκεται, καὶ εἶναι σκλαβωμένος. Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ λέγει, λύτρωσαί με, ἐξάπαντος μέσα εἰς φυλακὴν εἶναι, καὶ εἰς δεσμά. Ἀνίσως λοιπὸν ἐκεῖνοι ὁποῦ λέγουν αὐτὰ τὰ λόγια, ἔτζι μόνον, ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε τὰ λέγουν, ἀπὸ συνήθειαν, ἀμὴ δὲν γνωρίζουν οὔτε τὸν κίνδυνον ποῖος εἶναι οὔτε τὴν σκλαβείαν, οὔτε τὴν φυλακήν, οὔτε τὰ δεσμά, ποῖος τοὺς ἀκούει ποτέ; διὰ τοῦτο ἐκεῖνοι ὁποῦ φωνάζουν νύκτα, καὶ ἡμέραν εἰς τὸν Θεόν, Κύριε σῶσόν με, Κύριε ῥῦσαί με Κύριε λύτρωσαί με, ἀλλὰ δὲν ἰξεύρουν τὸν κίνδυνον εἰς τὸν ὁποῖον εὑρίσκονται, καὶ τὴν πικρὰν σκλαβείαν καὶ τὴν σκοτεινὴν φυλακήν, καὶ τὰ σιδηρένια, καὶ ἄφευκτα δεσμά, μήτε τὸ αἰσθάνονται τελείως πῶς κινδυνεύουν, καὶ πῶς εἶναι σκλαβωμένοι καὶ φυλακωμένοι, καὶ ἁλυσιδωμένοι. Αὐτοὶ μήτε εἰσακούσθησαν ἀπὸ τὸν Θεόν, μήτε εἰσακούονται, μήτε θέλει εἰσακουσθοῦν ποτέ. Διατὶ πρέπει νὰ διδαχθοῦμεν, καὶ νὰ μάθωμεν, καὶ νὰ γνωρίσωμεν αὐτὰ πρῶτον ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ τὰ ἰξεύρουν καὶ τότε νὰ τὰ ζητοῦμεν ἀπὸ τὸν Θεόν. Εἰδὲ καὶ δὲν εὑρίσκονται εὔκολα ἐκεῖνοι ὁποῦ τὰ ἰξεύρουν, πρέπει νὰ τοὺς ζητήσωμεν μὲ ἐπιμέλειαν, ὅπως νὰ τοὺς εὕρωμεν. Εἰ δὲ καὶ δὲν εὑρίσκονται πουθενά, πρέπει νὰ παρακαλέσωμεν τὸν Θεὸν διὰ νὰ μᾶς δείξῃ αὐτὸς ἀοράτως, καὶ τὸν κίνδυνον ποῖος εἶναι, καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν, καὶ τὴν φυλακήν, καὶ τὰ δεσμά. Καὶ ἀφ' οὗ γνωρίσωμεν αὐτὰ τὰ τόσον μεγάλα κακά, νὰ κράξωμεν πρὸς αὐτὸν μὲ δάκρυα, καὶ φωνὴν μεγάλην διὰ νὰ εὐσπλαγχνισθῇ, καὶ ἐλεήσῃ ἡμᾶς ὁποῦ εἴμεσθε ἀνάξιοι τοῦ ἐλέους του καὶ νὰ μᾶς σώσῃ, καὶ νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ, καὶ νὰ μᾶς λυτρώσῃ. Διότι κατ' ἄλλον τρόπον ὁ Θεὸς δὲν ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ ἔλεος εἰς ἡμᾶς· ἐπειδὴ μήτε ἄνθρωπος ὁποῦ δύναται νὰ ἐλεήσῃ, ἠμπορεῖ νὰ ἐλεήσῃ τὸν ὁμογενῆ του ἄνθρωπον, ἀνίσως δὲν ἰξεύρῃ τὸν ἔλεον ὁποῦ ζητεῖ. Διατὶ ὁ Θεὸς ὁποῦ δύναται τὰ πάντα, δὲν δύναται νὰ ψευσθῇ, οὔτε νὰ ἀρνηθῇ τὸν ἑαυτόν του. Διὰ τοῦτο δὲν δύναται νὰ ἐλεήσῃ ἐκεῖνον ὁποῦ δὲν μετανοεῖ. Οὔτε δίδει εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ δὲν γυρεύει, οὔτε ἐκεῖνον ὁποῦ δὲν ζητεῖ τὸν ὁδηγεῖ εἰς τὸ νὰ εὕρῃ, οὔτε ἀνοίγει τὴν θύραν τῆς εὐσπλαγχνίας του εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ δὲν κρούει, οὔτε δίδει εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ ζητεῖ κακῶς, οὔτε ἐκεῖνον ὁποῦ δὲν ἐλεεῖ ἄλλον, καὶ φωνάζει, Κύριε ἐλέησόν με. Διότι καθὼς εἶναι παντοδύναμος, ἔτζι εἶναι καὶ δίκαιος. Ἡ δύναμίς του εἶναι μὲ δικαιοσύνην, καὶ ὁ ἔλεός του εἶναι μὲ ζῦγι καὶ μέτρον. Τὸ λοιπὸν ἀναγκαῖον εἶναι κάθε ἄνθρωπος νὰ μάθῃ πρῶτον ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι δυνατὰ εἰς τὸν Θεὸν νὰ τὰ δώσῃ, καὶ τότε νὰ τὰ ζητῇ διὰ νὰ τὰ λάβῃ. Ὅτι ἀνίσως ἕνας πατέρας σαρκικός, δὲν δύναται νὰ δώσῃ θανατηφόρον βότανον εἰς τὸ παιδί του ὁποῦ τὸ ζητεῖ, πολὺ περισσότερον δὲν θέλει τὸ δώσει ὁ Θεὸς ὁποῦ λέγει. «Μὴ ἐπιλήσεται γυνὴ τοῦ ἰδίου τόκου αὐ»τῆς; ἀλλ' εἰ καὶ ἐπιλήσεται, ἀλλ' ἐγὼ οὐχ ἐ»πιλήσομαί σου». Καὶ πάλιν «ἐρωτήσατέ με περὶ

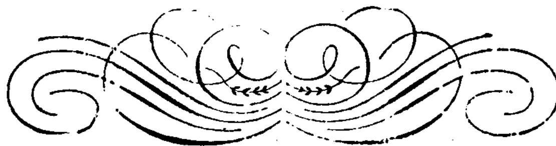
»τῶν υἱῶν μου. καὶ τῶν θυγατέρων μου». Ἐπειδὴ λοιπὸν ἔχει τοὺς ἀνθρώπους υἱούς, καὶ θυγατέρας, πῶς δύναται νὰ τοὺς δώσῃ θανατηφόρα; Καὶ ἂν τοῦ τὰ ζητοῦν πολὺν καιρὸν μὲ πολλοὺς στεναγμούς, καὶ δάκρυα; ὁ Θεὸς δίδει εἰς τὸν χριστιανὸν, ἐὰν τοῦ ζητῇ, αὐτὰ τὰ μεγάλα, καὶ ὑψηλὰ χαρίσματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὰ ἀποκτήσῃ τινὰς ἀπὸ λόγου του, ἤγουν καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην, καὶ προσεκτικὴν, καὶ σωφρονισμένην, καὶ μετανοημένην, καὶ κατανενυγμένην, καὶ τὴν ἐνθύμησιν τοῦ θανάτου, καὶ τῆς μελλούσης κρίσεως. Τοῦ δίδει σοφίαν, καὶ γνῶσιν εἰς τὸ νὰ καταλαμβάνῃ τὰς θείας γραφὰς, καὶ σύνεσιν εἰς τὸ να φοβῆται τὸν Θεὸν, καὶ δύναμιν εἰς τὸ νὰ προσεύχεται μὲ φόβον καὶ εὐλάβειαν, καὶ εὐχαριστίαν. Τοῦ δίδει ἁγνείαν, πραότητα, ὑπομονὴν, καὶ μακροθυμίαν. Καὶ ὅποιος λάβῃ καὶ ἀποκτήσῃ αὐτὰ τὰ εἰρημένα θέλει λάβῃ καὶ τὸν ἁγιασμὸν, καὶ τὴν ὑγείαν τῆς ψυχῆς του. Καὶ ἡ ὑγεία τῆς ψυχῆς εἶναι, τὸ νὰ μὴν ὀρέγεται κἀνένα ἁμάρτημα, μήτε ἐκεῖνα ὁποῦ ὀρέγεται ὁ κόσμος, ἤγουν ἄσπρα, ἡδονὴν σαρκικὴν, δόξαν, καὶ τιμὴν ἀνθρωπίνην. Ὅτι ὁ Θεὸς δὲν δύναται νὰ ἰατρεύσῃ ἐκεῖνον ὁποῦ δὲν λάβῃ καὶ ἀποκτήσῃ πρῶτον τὰ προειρημένα χαρίσματα. Διατὶ ἀνίσως ὑγιάνῃ προτοῦ νὰ λάβῃ αὐτὰ, ἠμπορεῖ νὰ ἀποβλέψῃ εἰς τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων, ὡσὰν ὑγιὴς τάχα, καὶ ἀνενόχλητος ἀπὸ κάθε ἀρρωστίαν ψυχικὴν, καὶ νὰ πέσῃ εἰς τὴν παγίδα τοῦ διαβόλου, ἤγουν τὴν ὑπερηφάνιαν, καὶ νὰ γένουν τὰ ὑστερινά του χειρότερα ἀπὸ τὰ πρῶτα. Διατὶ ἡ ὑπερηφάνια εἶναι μεγαλήτερη ἀπὸ ὅλα τὰ ἁμαρτήματα, ἐπειδὴ διὰ αὐτὴν μόνην ἀκολούθησαν ὅλα τὰ ἄλλα, καὶ αὐτὴ ἔγινεν ἀρχὴ, καὶ αἰτία ὅλων τῶν ἁμαρτημάτων. Ὅτι λέγει ἡ Γραφὴ, «ἀρχὴ ἁμαρτίας, ὑπερηφάνια».

γ'. Εἶπε δὲ ὁ Κύριος εἰς τὴν Σαμαρείτιδα, «πίστευσόν μοι γῦναι, ὅτι ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐστιν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσι τῷ Πατρὶ ἐν πνεύματι, καὶ ἀληθείᾳ. Πνεῦμα ὁ »Θεὸς, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν». Καὶ ὁ Ἀπόστολος λέγει, «ὁ Θεὸς οὐ κατοικεῖ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς, μήτε ἀπὸ χειρῶν ἀνθρώπων θεραπεύεται, ὡσὰν ὁποῦ δὲν χρειάζεται τίποτε». Διότι ὁ Θεὸς εἶναι ἀνενδεὴς, καὶ πλήρης παντὸς ἀγαθοῦ. Καὶ ὄχι μόνον οἱ ἄνθρωποι, ἀμὴ καὶ αὐτοὶ οἱ Ἄγγελοι ἀπὸ τὸ πλήρωμα τοῦ Θεοῦ λαμβάνουν, ὡσὰν ὁποῦ ὅλοι ἔχουν χρείαν ἀπὸ τὸν ἀνελλειπῆ, καὶ πλήρη Θεόν. Καὶ ἀνίσως τὸν εὐχαριστοῦν, ἢ τὸν ὑμνοῦν ἢ τὸν δοξάζουν, δὲν τὰ κάμνουν μὲ τὴν ἐδικήν τους, δύναμιν, ἀμὴ δυναμώνονται πρῶτον μὲ τὴν χάριν ὁποῦ λαμβάνουν ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ, καὶ τότε δύνανται καὶ νὰ εὐχαριστοῦν καὶ νὰ ὑμνοῦν, καὶ νὰ δοξάζουν τὸν Θεὸν, καὶ Δεσπότην, καὶ Ποιητήν τους. Τὸ λοιπὸν ποῖοι εἶναι οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταί; ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν περικλείουν τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ εἰς τόπον, καὶ ὁποῦ λατρεύουν, καὶ προσκυν[illegible]ὸν Θεὸν ἐν πνεύματι. Διότι ὅταν λέγῃ Π[illegible] ὁ Θεὸς, δὲν φανερώνει ἄλλο, παρὰ πῶς ε[illegible]ώματος. Τὸ λοιπὸν πρέπει νὰ προσφέρωμε[illegible]ατρείαν τοῦ ἀσώματος, ὁποῦ εἶναι ἡ ψυχ[illegible] ὁ ἀσώματος Θεὸς θεραπεύεται μὲ νοῦν, καὶ μὲ καθαρὰν διάνοιαν. Ἐπειδὴ λοιπὸν κατὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, ἦλθε καὶ εἶναι τώρα ἡ ὥρα ἐκείνη ὁποῦ πρέπει νὰ προσκυνῆται ὁ Θεὸς ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ λατρεύεται ὁ Θεὸς μὲ ὁσιότητα, καὶ δικαιοσύνην ἀλλέως; ἔξω μόνον μὲ τὸν νοῦν, καὶ μὲ τὴν διάνοιαν; ἀλλὰ κάθε νοῦς καὶ διάνοια ἀνθρώπου, εἶναι ἀδύνατον νὰ προσκυνήσουν τὸν Θεὸν ἀνίσως δὲν καθαρισθοῦν πρῶτον διὰ μέσου τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως, ἀφ' οὗ θεραπευθοῦν, καὶ ἰατρευθοῦν, καὶ λυτρωθοῦν ἀπὸ αὐτὸν μόνον τὸν Χριστόν. Τὸ λοιπὸν ὅσοι ἄνθρωποι ἀγωνίζονται εἰς τὰ καλὰ ἔργα καὶ νομίζουν πῶς τὰ κάμνουν ὅλα εἰς δόξαν Θεοῦ, πρὸ τοῦ νὰ ἰατρευθῇ ὁ νοῦς τους ἀπὸ τὸν Χριστὸν, καὶ νὰ θεραπευθῇ, καὶ νὰ λυτρωθῇ μυστικῶς, καὶ νοητῶς, ὅλα ματαίως, καὶ ἀνωφελῶς τὰ κάνουν, κἂν νηστείαν κάμουν, κἂν ἐλεημοσύνην, κἂν ἀγρυπνίαν, κἂν προσευχὴν, κἂν χαμευνίαν, καὶ κάθε ἄλλην κακοπάθειαν, κἂν τελείαν ἀκτημοσύνην, ὅτι δὲν ἐπροσκύνησαν ἀκόμι τὸν Θεὸν ἐν πνεύματι, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ ἀλήθεια. Καὶ ὅταν λείπῃ ἡ ἀλήθεια, ὅλα τὰ ἄλλα εἶναι ψεῦδος, καὶ ἀπάτη, καὶ ἀγνωσία Θεοῦ, καὶ ἄγνοια τῆς κατὰ Χριστὸν πολιτείας. Καὶ τέλος πάντων, ἀναισθησία ὁποῦ προέρχεται ἀπὸ τὴν ἀλογίαν, καὶ ζωὴ πλανεμένη ὁποῦ δὲν πολιτεύεται κατὰ τὸν ἀπλανῆ Χριστόν. Τὸ λοιπὸν ὅσοι ἔχουν ἀκόμι τὸν νοῦν τους ἀνιάτρευτον, ἂν θέλουν νὰ προσκυνοῦν τὸν Θεὸν ἐν πνεύματι, πρέπει νὰ ἀγωνισθοῦν πρῶτον διὰ νὰ ἀποκτήσουν ἐκεῖνο τὸ ἀπόκτημα, ἤγουν τὴν θείαν χάριν, διὰ τὸ ὁποῖον καὶ ὁ Χριστὸς ἐσταυρώθη,

καὶ ἀπέθανε, καὶ ἂς μὴν ἀπολείπουν νὰ χάνουν ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ σύρουν εἰς τοῦτο τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Θεοῦ. Διότι τοῦτο εἶναι ἡ λύτρωσις τὴν ὁποίαν ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν λαόν του, διὰ τοῦ Ἰησοῦ. Τοῦτο εἶναι τὸ μέγα ἔλεος· τοῦτο εἶναι ὁ ἱλασμός· τοῦτο εἶναι ἡ διάλυσις τοῦ μεσοτείχου τοῦ μεγάλου φραγμοῦ. Τοῦτο εἶναι ἡ ἀνάστασις τῆς ψυχῆς ὁποῦ γίνεται προτήτερα ἀπὸ τὴν κοινὴν ἀνάστασιν τῶν σωμάτων. Τοῦτο εἶναι ἡ ἀφθαρσία, καὶ ἡ αἰώνιος ζωή, καὶ ἡ καταλλαγή, καὶ ἡ φιλίωσις τοῦ Θεοῦ μὲ τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ τοῦτο εἶναι ἡ κατόρθωσις τῆς οἰκουμένης ὁποῦ ἔγινεν ἀπὸ τὸν Θεόν, ἥτις οὐ σαλευθήσεται. Καὶ μὲ τοῦτο εἶναι τό, ὁ πάντων ἔσχατος, καὶ πάντων δοῦλος, διὰ νὰ γένῃ πρῶτος. Καὶ μὲ τοῦτο εἶναι ὁ πτωχὸς τῷ πνεύματι, ἤγουν ὁ ταπεινός, τοῦ ὁποίου εἶναι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Καὶ ὁ καθαρὸς τῇ καρδίᾳ ὅτι αὐτὸς θέλει ἰδῇ τὸν Θεόν. Καὶ ὁ εἰρηνοποιός, ὁ ὁποῖος θέλει ὀνομασθῇ καὶ υἱὸς Θεοῦ. Τὸ λοιπὸν τὸ τέτοιον θαυμαστόν, καὶ τόσον μεγάλον ἀπόκτημα, πῶς ἠμπορεῖ νὰ τὸ ἀποκτήσῃ τινὰς ἀδιστάκτως, ἀνίσως δὲν ἀποκτήσῃ καθημερινὸν ὁδηγόν; διατὶ λέγουν οἱ Πατέρες, πῶς ἡ κατὰ Χριστὸν πολιτεία, ὁποῦ πρέπει νὰ πολιτεύεται ὁ χριστιανός, δὲν χρειάζεται τόσον λόγον καὶ διδασκαλίαν, ὅσον χρειάζεται παντοτεινὸν παράδειγμα. Ἔπειτα τί ἀκολουθεῖ; ἐκεῖνος ὁποῦ ἀποκτήσει αὐτὸ τὸ χάρισμα ἔχωντας τὸν νοῦν του ὑγιῆ, καὶ τέλειον, κατανοεῖ, στοχάζεται τὰ θαυμάσια τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, ὡσὰν ὁποῦ ἐξεσκεπάσθησαν οἱ ὀφθαλμοί του μὲ τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ. Εἰ δὲ καὶ τοῦτο γίνεται μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, λοιπὸν δὲν εἶναι πληρωμή. Εἰδὲ καὶ εἶναι πληρωμή, δὲν εἶναι πλέον χάρις. Ποῦ λοιπὸν ἡ καύχησις; ἐξεκλείσθη, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἤγουν δὲν ἔχει πλέον τόπον ἡ καύχησις. Διότι χάρισμα ἐδόθη ἀπὸ τὸν Χριστόν, τὸ νὰ πολιτεύεται κατὰ Χριστὸν κάθε πολίτης οὐράνιος, ἔχωντας εἰς τοὺς οὐρανοὺς τοῦτο τὸ πολίτευμα ἀπὸ τὸν Χριστὸν διὰ τοῦ Χριστοῦ, καὶ πολιτευόμενος ὄχι μὲ τὴν ἐδικήν του δύναμιν, καὶ προκοπήν, ἀλλὰ μὲ τὴν χάριν, καὶ δύναμιν τοῦ Χριστοῦ. Ὅθεν καὶ ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος ἐκδύθη τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, ἤγουν τοῦ παλαιοῦ Ἀδὰμ (1) καὶ φορεῖ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου, ἤγουν τοῦ Χριστοῦ. Ὅτι μὲ τὸ νὰ ἔγινεν ἄνθρωπος ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, καὶ εἶναι ὁ αὐτὸς καὶ Θεὸς καὶ Ἄνθρωπος, ὡς μὲν Ἄνθρωπος, μεταδίδει ἀπὸ τὴν ἐδικήν του ἀρετήν, καὶ φύσιν εἰς τοὺς ὁμογενεῖς του ἀνθρώπους, ἤγουν εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὸν ἐδέχθησαν· καθὼς μετέδωκε καὶ ὁ Ἀδὰμ ἀπὸ τὴν ἐδικήν του φυσικὴν διαφθορὰν εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ κατάγονται ἀπὸ αὐτόν. Ὥστε, ἐκεῖνοι ὁποῦ μετέχουν ἀπὸ τὸν Ἰησοῦν νὰ γίνωνται ἄνθρωποι ἐπουράνιοι, καθὼς καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ μετέχουν ἀπὸ τὸν Ἀδὰμ γίνονται χοϊκοί. Διότι δὲν δύνανται νὰ ἀρέσουν εἰς τὸν Θεὸν ἀπὸ λόγου τους, ἔξω μόνον μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ. Καὶ πάλιν ὡς Θεὸς μεταδίδει ἀπὸ τὴν Θεότητά του εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἀνωρθώθησαν, καὶ ἰατρεύθησαν μὲ τὴν δύναμιν τῆς ἐνανθρωπήσεώς του. Διότι δὲν εἶναι δυνατὸν κατὰ ἄλλον τρόπον νὰ πλησιάσουν εἰς τὸν ἅγιον, καὶ καθαρὸν Θεόν, ἀνίσως δὲν ἁγιασθοῦν προτήτερα, καὶ καθαρισθοῦν, καὶ ἀγαθυνθοῦν διὰ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ, καὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ γένουν θεοὶ κατὰ χάριν. Διατὶ εἶναι ἀπόφασις τῶν Πατέρων ὁποῦ λέγει· ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν μὲ ἄλλον τρόπον νὰ σωθῇ τινάς, ἀνίσως δὲν γένῃ Θεὸς κατὰ χάριν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας Ἀμήν.

(1) Εἰκὼν τοῦ χοϊκοῦ ἡ φθορά, καὶ ὁ θάνατος. Καὶ εἰκὼν Ἐπουρανίου ἡ ἀφθαρσία, καὶ ἡ ἀνάστασις. Ἴδε καὶ εἰς τὸν λόγον.

ΛΟΓΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΕΚΤΟΣ.

ά. Ποῖος εἶναι ὁ ἀληθινὸς χριστιανός.
β'. Καὶ ὅτι ὁ χριστιανὸς ὁποῦ ἀγαπᾷ, ἢ δόξαν, ἢ ἡδονὴν, ἢ ἄσπρα, δὲν εἶναι ἀληθινὸς χριστιανός.
γ'. Καὶ ὅτι πρέπει οἱ χριστιανοὶ νὰ κακοπαθοῦν, καὶ νὰ ἀγωνίζωνται διὰ νὰ ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ αὐτὰ τὰ τρία πάθη.
δ'. Καὶ ὅτι κάθε ἔργον ἀγαθὸν ὁποῦ κάμνει ὁ ἄνθρωπος, πρέπει νὰ τὸ κάμνῃ διὰ νὰ λάβῃ τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὴν ἁγιότητα.
έ. Καὶ ὅτι τὸ νὰ προσεύχεται τινὰς μὲ προσοχὴν εἶναι χάρισμα τοῦ Θεοῦ.
ς'. Καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ εἶναι ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς ἀποστρέφεται.

ά. Χριστιανὸς ἀληθινὸς εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ ὡμολόγησεν ἔμπροσ εἰς τὸν Θεὸν, καὶ εἰς τοὺς Ἀγγέλους εἰς τὸν καιρὸν ὁποῦ ἐβαπτίσθη, πῶς ἀρνήθη τὸν διάβολον, καὶ ὅλα τὰ σατανικὰ ἔργα, καὶ ὑπεσχέθη εἰς τὸν Χριστὸν νὰ εἶναι ὑποκείμενος εἰς αὐτὸν, καὶ νὰ φυλάττῃ τὰς ἐντολάς του, καὶ ἔτζι ἀξιώθη νὰ λάβῃ μυστικῶς χάριν Θεοῦ νοεράν, καὶ νὰ τὴν αἰσθανθῇ νοητῶς, ἤγουν νὰ γνωρίσῃ μὲ τὸν νοῦν του, πῶς τὴν ἔλαβε. Διατὶ παρευθὺς ὁποῦ λάβῃ τὴν χάριν, ἀποστρέφεται καὶ μισεῖ ὅλας τὰς σαρκικὰς ὀρέξεις, καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, καὶ διὰ τῆς θείας χάριτος γίνεται εἰς αὐτὰς παντάπασιν ἀνενέργητος, καὶ νεκρὸς, καὶ τότε ἐργάζεται τὰς θείας ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ, μὲ πᾶσαν χαρὰν, καὶ προθυμίαν, καὶ γίνεται ἀνώτερος ἀπὸ κάθε ἡδυπάθειαν, καὶ φιλαργυρίαν, καὶ φιλοδοξίαν, ὡσὰν νὰ ἦτον ἔξω ἀπὸ τὴν σάρκα, καὶ ἀπὸ τὸν κόσμον, καθὼς λέγει ὁ Κύριος. «Ὑμεῖς »οὐκ ἐστὲ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου». Καὶ ὤντας ἑνωμένος μὲ τὴν χάριν τοῦ παναγίου Πνεύματος χαίρεται πάντοτε, καὶ ψάλλει τὸ, «ἐγὼ δὲ ἐν »τῷ Κυρίῳ ἀγαλλιάσομαι, χαρήσομαι ἐπὶ τῷ »θεῷ τῷ σωτῆρί μου».

β'. Διατὶ κατὰ ἄλλον τρόπον εἶναι ἀδύνατον νὰ γένῃ τινὰς ἀληθινὸς χριστιανός. Ὅτι τρία εἶναι ἐκεῖνα ὁποῦ δουλώνουν τὸν ἄνθρωπαν εἰς τὸν διάβολον, ἡ φιληδονία, ἡ φιλαργυρία, καὶ ἡ φιλοδοξία. Καὶ ὁ χριστιανὸς ὁποῦ δοθῇ εἰς τὰς ἡδονὰς τῆς σαρκὸς δὲν εἶναι δοῦλος τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ δοῦλος τῆς ἁμαρτίας, καὶ τοῦ διαβόλου. Καὶ ὁ χριστιανὸς ὁποῦ κυριεύεται ἀπὸ τὴν φιλαργυρίαν, καὶ ἀγαπᾷ τὰ ἄσπρα, δὲν ἔγινεν ἀκόμι χριστιανὸς, ἀμὴ εἶναι εἰδωλολάτρης, καθὼς λέγει ὁ θεῖος Παῦλος. Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγαπᾷ δόξαν ἀνθρωπίνην, ὁμοίως δὲν ἔγινεν ἀκόμι χριστιανὸς ἀληθινὸς, ἀλλὰ εἶναι ἕνας ἐξαίρετος στρατιώτης τοῦ διαβόλου. Ἐκεῖνος λοιπὸν ὁποῦ κυριεύεται ἢ κατὰ μέρος ἀπὸ τὰ τρία πάθη, ἢ καθόλου ἀπὸ τὸ ἕνα μόνον ἀπὸ αὐτὰ, δὲν ἔχει συγκοινωνίαν μὲ τὸν Θεὸν, τὴν Ἁγίαν Τριάδα, Πατέρα, Υἱὸν, καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, κἂν νηστεύῃ, κἂν ἀγρυπνῇ, κἂν χαμαικοιτῇ, καὶ κάμνῃ κάθε ἄλλην κακοπάθειαν, κἂν ἔχει ὅλην τὴν γνῶσιν, καὶ τὴν σοφίαν. Ὅτι πρέπει πρῶτον ὁ τοιοῦτος νὰ ἐλευθερωθῇ νοητῶς ἀπὸ τὸν Χριστὸν τὸν Κύριον ἡμῶν ὁποῦ λέγει. «Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν »ἁμαρτίαν, δοῦλός ἐστι τῆς ἁμαρτίας, ὁ δὲ δοῦ»λος τῆς ἁμαρτίας, οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ »Θεοῦ εἰς τὸν αἰῶνα». Ἡ δὲ οἰκία εἶναι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Βλέπεις τὴν φοβερὰν ἀπόφασιν τοῦ Σωτῆρος; ἐὰν οὖν ὁ Υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροί ἐστε. Λοιπὸν ὅταν ἐλευθερωθῇ τινὰς ἀπὸ αὐτὰ τὰ τρία πάθη, τότε

πρέπει νὰ ψάλλῃ, καὶ νὰ προσεύχεται, ὡσὰν ὁποῦ ἔγινε πλέον χριστιανὸς ἀληθινὸς, καὶ δοῦλος Χριστοῦ. Ἐπειδὴ ἐκεῖνος ὁποῦ δουλωθῇ εἰς αὐτὰ τὰ τρία τυραννικὰ πάθη, ἢ καὶ εἰς ἕνα ἀπὸ αὐτὰ καὶ ἐὰν θέλῃ, δὲν δύναται νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν ἑαυτόν του, ὅτι ἡ ἐλευθερία στέκεται εἰς μόνον τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ Βασιλέα Ἰησοῦν Χριστὸν, κατὰ τὴν ἐξουσίαν ὁποῦ ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα του, διὰ τὸν σταυρὸν, καὶ θάνατον ὁποῦ ὑπέμεινε, καθὼς τὸ λέγει ὁ ἴδιος ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀνάστασίν του. «Ἐδόθη μοι πᾶ»σα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ γῆς».

γ'. Ἂς προστρέξωμεν λοιπὸν εἰς τὸν ἐλευθερωτὴν τῶν ἁπάντων Χριστὸν, ὡσὰν ὁποῦ αὐτὸς μόνος εἶναι ἐξουσιαστὴς, καὶ ἂς κάμωμεν κάθε τρόπον, διὰ νὰ ἐλευθερωθοῦμεν ἀπὸ αὐτὰ τὰ τρία πάθη, ἂς νηστεύσωμεν, ἂς προσευχηθοῦμεν, ἂς δώσωμεν ἐλεημοσύνας, διὰ νὰ ἰδῇ ὁ Θεὸς πῶς θέλομεν τὴν ἐλευθερίαν μας καὶ τὴν ζητοῦμεν μὲ αὐτὰ τὰ καλὰ ὁποῦ κάνομεν διὰ αὐτὴν, καὶ νὰ μᾶς χαρίσῃ τὴν ἐλευθερίαν ὁ θελητὴς τοῦ ἐλέους. Σημεῖον δὲ τῆς ἐλευθερίας εἶναι τὸ τέλειον μῖσος αὐτῶν τῶν παθῶν· ὥστε ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ αὐτὰ νὰ βδελύττωνται ὡς βδελύγματα, ὁποῦ δὲν ἠμποροῦν νὰ χορτάσουν ποτὲ, ὡσὰν τὴν βδέλλαν τοῦ Σολομῶντος. Τὸ λοιπὸν καλὸν πρᾶγμα εἶναι νὰ ψάλλῃ τινὰς, (1) νὰ προσεύχεται, νὰ νηστεύῃ, νὰ ἀγρυπνῇ, νὰ ταπεινώνεται, νὰ δίδῃ ἐλεημοσύνας, νὰ γένῃ πτωχὸς διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ. Ὅμως βλέπομεν πολλοὺς ἀδελφοὺς ὁποῦ ἐκοπίασαν, καὶ κοπιάζουν εἰς αὐτὰ τὰ καλὰ ματαίως καὶ ἀνωφελῶς, καὶ ἡ αἰτία εἶναι φανερὴ, ὅτι κάθε πρᾶγμα ὁποῦ κάνει τινὰς, τὸ κάνει διὰ κάποιον τέλος. Καὶ ἐπειδὴ ὅλη ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ὕστερον ἀπὸ τὴν παράβασιν, ἔγινε κατὰ φύσιν φθαρτὴ, καὶ θνητὴ, καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἔγινε καὶ ἀσθενὴς, καὶ ταλαίπωρος καὶ ἐπιδέχεται κάθε κακίαν καὶ ἀγνωσίαν. Λοιπὸν πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἐλευθερωθῇ πλέον μοναχή της ἀπὸ τὴν διεφθαρμένην γνώμην της, ὁποῦ ἔγινεν εἰς αὐτὴν, τρόπον τινὰ, ὡσὰν φύσις; ἀλλὰ πῶς θέλει ἐλευθερωθῇ; ἐὰν νηστεύσῃ, καὶ ἀγρυπνήσῃ, καὶ προσευχηθῇ, καὶ κοπιάσῃ, καὶ σκορπίσῃ τὰ πράγματά του εἰς τοὺς πτωχοὺς, μὲ τέτοιον σκοπὸν, διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὴν διεφθαρμένην ἐκείνην γνώμην μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ μόνου ἐλευθερωτοῦ, ὁποῦ ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, διὰ νὰ ἀσυχώσῃ τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ νηστεύει, καὶ προσεύχεται, καὶ κοπιάζει, καὶ κάμνει καὶ ἄλλα καλὰ μὲ τέτοιον σκοπὸν, διὰ νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ ὁ Χριστὸς, βέβαια θέλει ἐλευθερωθῇ, καὶ θέλει γνωρίσει τὸν ἐλευθερωτήν του, καὶ θέλει τὸν εὐχαριστήσει, καὶ θέλει ταπεινωθῇ, καὶ ὑποταχθῇ ὑποκάτω εἰς τὴν ἀνίκητον δύναμι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν πολιτεύεται τὴν κατὰ Χριστὸν πολιτείαν μὲ τοῦτον τὸν σκοπὸν, θέλει κοπιάσει ματαίως, καὶ θέλει ὑπάγει εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν ἐλεεινὸς, καὶ τρισάθλιος χριστιανός. Πρέπει δὲ νὰ ἠξεύρωμεν καὶ τοῦτο, ὅτι ὅλος ὁ ἀγώνας τοῦ διαβόλου, καὶ τῶν δαιμόνων, καὶ ὅλη τους ἡ ἐπιμέλεια ὁποῦ κάμνουν ἐναντίον εἰς τοὺς χριστιανοὺς εἶναι αὐτὴ, νὰ σπείρουν μέσα εἰς κάθε χριστιανικὸν νοῦν τὴν ἄγνοιαν, καὶ ἀνιξευρίαν ταύτην, ὁποῦ νὰ μὴ ἠξεύρουν τὸν σκοπὸν ὁποῦ εἴπαμεν, ἀλλὰ νὰ τοὺς φαίνεται, ὅτι μὲ αὐτὰ μόνον τὰ καλὰ ὁποῦ κάνουν ἠμποροῦν νὰ σωθοῦν, καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν συνεργοῦν πολλαῖς φοραῖς οἱ δαίμονες, καὶ εἰς τὰς προσευχάς. καὶ εἰς τὰς ἐλεημοσύνας, καὶ εἰς τὰς νηστείας, καὶ εἰς τὰς ἀγρυπνίας, καὶ εἰς τὰς χαμαικοιτίας, καὶ εἰς ὅλα τὰ λοιπὰ καλὰ, διὰ νὰ νομίσουν ἐκεῖνοι ὁποῦ τὰ κάμνουν, χωρὶς τὸν σκοπὸν ὁποῦ εἴπαμεν, πῶς κάμνουν καλὰ, καὶ μὲ τοῦτο νὰ μείνουν ἀνιάτρευτοι ἀπὸ τὸν Χριστόν. Ὅτι νόμος εἶναι τοῦ Χριστοῦ ἀπαράβατος, τὸ νὰ μὴ δύναται αὐτὸς ὁ ἴδιος Χριστὸς νὰ ἰατρεύσῃ ἐκεῖνον ὁποῦ δὲν γνωρίζει τὰ πάθη του, καὶ τὰς ἀρρωστίας του, οὔτε τὸν ἰατρὸν ὁποῦ δύναται νὰ τὰ ἰατρεύσῃ, οὔτε τὴν ἰατρείαν τί λογῆς εἶναι, τὴν ὁποίαν τὴν ἐδίδαξαν πρῶτον οἱ Ἀπόστολοι, καὶ ἀκολούθως ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐδιδάχθησαν ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους. Ὅτι χωρὶς διδάσκαλον εἶναι ἀδύνατον νὰ μάθῃ τινὰς τὴν ἰατρείαν. Διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι προτήτερα ὑγιὴς, καὶ ὕστερον ἀρρωστήσῃ, βέβαιον εἶναι, πῶς ἠξεύρει τί πρᾶγμα εἶναι ἡ ὑγεία. Ἀμὴ ἐκεῖνος

1) Ἴδε εἰς τὸ σημείωμα τοῦ θ'. λόγου τὴν διαφορὰν ὁποῦ ἔχει τὸ ψάλλειν ἀπὸ τὸ προσεύχεσθαι.

ὁποῦ εἶναι ἄρρωστος ἀπὸ τὸν καιρὸν ὁποῦ γεννηθῇ, πῶς δύναται νὰ ἰξεύρῃ τὶ πρᾶγμα εἶναι ἡ ὑγεία; ὁ ὁποῖος καὶ ἂν ἀκούσῃ τινὰ ὁποῦ νὰ λέγῃ περὶ ὑγείας, ὄχι μόνον δὲν θέλει δεχθῇ τὰ λόγιά του, ἀμὴ θέλει τὰ νομίσει καὶ φλυαρίας, καὶ δὲν θέλει τὰ πιστεύσει τελείως.

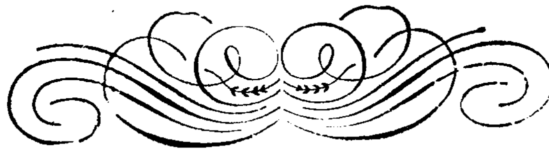
δ΄. Λοιπὸν καλὸν πρᾶγμα εἶναι, καθὼς εἴπαμεν, ἡ νηστεία, καὶ ἡ ἐλεημοσύνη, καὶ τὰ λοιπά. Καλὸν εἶναι καὶ τὸ νὰ λυπῆται τινὰς διὰ τὰς ἁμαρτίας, καὶ τὰς ἐδικάς του, καὶ τῶν ἀδελφῶν του, καὶ νὰ κλαίῃ μαζὴ μὲ ἐκείνους ὁποῦ κλαίουν, καὶ νὰ χαίρεται μαζὴ μὲ ἐκείνους ὁποῦ χαίρονται. Πλὴν ὅλα αὐτὰ τὰ καλὰ, καὶ ἀξιέπαινα, καὶ θαυμαστὰ, καταντοῦν εἰς τὸ μηδὲν, καὶ χάνονται, ἐὰν ἐκεῖνος ὁποῦ τὰ κάμνει, δὲν μεταλάβῃ ἀπὸ τὴν ἁγιότητα τοῦ Θεοῦ, ὅτι ὅλα αὐτὰ τὰ καλὰ διὰ τοῦτο τὸ τέλος πρέπει νὰ γίνωνται. Καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος διὰ ἐκείνους ὁποῦ ἀξιώνονται νὰ παιδευθοῦν ἀπὸ τὸν Θεὸν, ὡσὰν υἱοὶ, ὅτι ὁ Θεὸς τοὺς παιδεύει πρὸς τὸ συμφέρον εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἁγιότητος αὐτοῦ. Εἰδὲ καὶ δὲν μεταλάβῃ τινὰς ἀπὸ τὴν ἁγιότητα τοῦ Θεοῦ, μάταιος εἶναι καὶ ὁ κόπος του, καὶ ἡ πίστις του, καὶ μάλιστα ὁποῦ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ κάμνῃ τινὰς αὐτὰ τὰ καλὰ νομίμως, κατὰ τὸν νόμον, καὶ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ χωρὶς τὴν δύναμιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ Θεοῦ ἡμῶν. Ὅτι μήτε στεφανώνεται τινὰς ἐὰν δὲν ἀγωνίζεται νομίμως, καθὼς διορίζουν οἱ θεῖοι νόμοι. Νόμος δὲ εἶναι νὰ γίνωνται αὐτὰ τὰ καλὰ κρυφίως, καὶ μὲ κάθε λογῆς φύλαξιν, καὶ προσοχὴν ἔμπροσθεν μόνον εἰς τὸν Θεὸν, καὶ μὲ τόσην μεγάλην ἀκρίβειαν, ὥστε ὁποῦ μήτε τὸ ἀριστερόν μας χέρι νὰ ἰξεύρῃ τὶ κάμνει τὸ δεξιόν μας. Καὶ τὶ εἶναι τὸ δεξιὸν, καὶ τὶ τὸ ἀριστερόν; ἄκουε. Δεξιὸν εἶναι ἐκεῖνος ὁ χριστιανὸς ὁποῦ κάμνει ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει ὁ Χριστὸς «ὅταν »πάντα ποιήσητε, λέγετε, ὅτι ἀχρεῖοι δοῦλοι »ἐσμὲν, ὅτι ὃ ὀφείλομεν ποιῆσαι, ἐποιήσαμεν». Ἀλλὰ καὶ ποῖος εἶναι δυνατὸν νὰ εὑρεθῇ ποτὲ, ὁποῦ νὰ ἔκαμεν ὅλα, ὅσα ἐχρεωστοῦσε νὰ κάμῃ; εἰδὲ καὶ τινὰς ἔκαμε ποτὲ, ἢ ὅλα, ὅσα ἐχρεωστοῦσεν, ἢ μερικὰ, ποῖος ἐδυνήθη νὰ τὰ κάμῃ μόνος του μὲ τὴν ἐδικήν του δύναμιν, χωρὶς νὰ δυναμωθῇ πρῶτον ἀπὸ τὴν θείαν, καὶ μυστικὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ; ἀμὴ ἀνίσως ἔκαμε τινὰς κἀνένα καλὸν χωρὶς τὸν Χριστὸν, ἀλλοίμονον εἰς αὐτὸν, καὶ εἰς τὸ ἔργον του. Ἀριστερὸν δὲ εἶναι τὸ νὰ κάμνῃ τινὰς ἐκεῖνα ὁποῦ χρεωστεῖ, καὶ νὰ νομίζῃ πῶς εἶναι ἄξιος τιμῆς κοντὰ εἰς τὸν Θεόν. Ὅτι αὐτὸς ποτέ του δὲν ἤθελε μεταλάβῃ ἀπὸ τὴν ἁγιότητα τοῦ Θεοῦ, ὕστερα ἀπὸ τόσους ἀγῶνας, καὶ κόπους ὁποῦ ἔκαμε, καὶ ἀλλοίμονον εἰς αὐτὸν μετὰ θάνατον. Ποῖα δὲ εἶναι τὰ σημεῖα ὁποῦ φανερώνουν ἐκεῖνον ὁποῦ ἔλαβε τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ; τὸ νὰ εἶναι τινὰς ἀόργητος, ἀμόλυντος ἀπὸ σαρκικὰς ἡδονὰς, νὰ εἶναι πρᾶος, καὶ ἥμερος, τὸ νὰ ἔχῃ τὴν ταπείνωσιν, μαζὴ μὲ τὴν ἀνεξικακίαν, καὶ συμπάθειαν, τὴν ἀγάπην εἰς τὸν πλησίον καθαρὰν καὶ ἄδολον, καὶ τὴν πίστιν εἰς τὸν Θεὸν, ἀδίστακτον, καὶ στερεὰν, ὅτι ἐπίστευσε χωρὶς δισταγμὸν εἰς τὸν Θεὸν, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Εἰδὲ καὶ δὲν ἔχει αὐτὰ τὰ σημεῖα τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ, θέλει κάμει ὅλα του τὰ ἔργα, διὰ νὰ δοξασθῇ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ ἀγκαλὰ δὲν θέλει αὐτὸς νὰ δοξασθῇ, ὅμως καὶ μὴ θέλωντας εἰς αὐτὸ ἔχει νὰ καταντήσῃ. Ὅτι ἐκεῖ ὁποῦ δὲν εἶναι ὁ Χριστὸς εἶναι δαίμονες, καὶ ἐκεῖ ὁποῦ εἶναι δαίμονες, οἱ ὀρθοὶ λογισμοὶ διαφθείρονται, καὶ διαστρέφονται. Διότι καθὼς αἱ νυκτερίδες εἰς τὸν καιρὸν τῆς νυκτὸς πετοῦν καὶ εὑρίσκουν τροφὴν, ἔτζι καὶ οἱ δαίμονες μαζὴ μὲ τὸν πρωτόν τους, τὸν ἄρχοντα τοῦ σκότους διάβολον, εἰς τὸν καιρὸν τῆς παρούσης ζωῆς ὁποῦ εἶναι διεφθαρμένη, καὶ σκοτεινὴ, περιτριγυρίζουν, καὶ τὴν γῆν, καὶ τὸν ἀέρα, καὶ ὅλα τὰ μέρη ὁποῦ εἶναι ὑποκάτω ἀπὸ τὸν οὐρανὸν εἰς μίαν στιγμὴν, ἐπειδὴ οἱ δαίμονες εἶναι φυσικὰ νοεροί. (Καὶ τοῦτο ὁποῦ λέγω δύναται τινὰς νὰ τὸ καταλάβῃ ἀπὸ τὸν ἐδικόν μας ἀνθρώπινον νοῦν, ὅτι ὅσα εἶδε μίαν φορὰν, καὶ μακρὰ νὰ εἶναι, αὐτὸς τὰ τριγυρίζει ὅλα εἰς μία στιγμὴν, καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ εἶναι δεμένος μὲ τὴν σάρκα). Καὶ διὰ τοῦτο δὲν εἶναι εὔκολον εἰς τὸν ἀληθινὸν χριστιανὸν νὰ ἀνεβάσῃ τὸν νοῦν του εἰς τὸν Θεὸν, καὶ νὰ συλλογισθῇ τὰ θεῖα, καὶ νὰ συνομιλῇ μὲ τὸν ἀγαθὸν Θεὸν, καὶ διὰ μέσου αὐτῆς τῆς ἁγίας μνήμης τοῦ Θεοῦ, καὶ τῆς νοερᾶς προσευχῆς νὰ λάβῃ ἀπὸ τὸν Θεὸν φωτισμὸν, καὶ λαμπρότητα, ἐὰν δὲν σφραγισθῇ πρῶτον μὲ τὴν χάριν τοῦ παναγίου Πνεύματος. Ὅτι ἀνίσως ὁ διάβολος ἰδῇ τὸν νοῦν τοῦ χριστιανοῦ, πῶς εἶναι ἀσφράγιστος, καὶ γυμνὸς ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, καὶ θέλει νὰ ἀπεράσῃ τὸν ἀέρα νοερῶς, καὶ νὰ ἀναβῇ εἰς τὸν ὕψιστον Θεὸν, καὶ νὰ συ-

νομιλήσῃ μὲ αὐτὸν διὰ μέσου τῆς προσευχῆς, καὶ νὰ τὸν παρακαλέσῃ διὰ τὰς ἁμαρτίας του, ἐκεῖνος στέκεται ἄφοβα ἐμπρὸς εἰς τὸν δρόμον ὁποῦ ἀναβαίνει, καὶ τρόπον τινὰ τοῦ λέγει, ποῦ πηγαίνεις ἄθλιε; πῶς ἀπερνᾷς τοὺς τόπους ὁποῦ εἶναι εἰς τὴν ἐδικήν μου ἐξουσίαν; ἐγὼ εἶμαι ὁ ἐξουσιαστὴς τοῦ σκότους, ἐγὼ ὠνομάσθηκα κοσμοκράτωρ, καὶ ἄρχων ἐκείνων ὁποῦ φρονοῦν τὰ πράγματα τοῦ κόσμου τούτου. Ἐγὼ εἶμαι ἐξουσιαστὴς τοῦ διεφθαρμένου κόσμου τούτου, καὶ τοῦ ἀέρος σανατᾶς. Ἀκόμι δὲν εὐγῆκες ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν μου, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, περὶ ὧν ὁ Χριστὸς μετέστησεν ἀπὸ τῆς ἐξουσίας τοῦ σατανᾶ ἐπὶ τὸν Θεόν. Ὅθεν ἐπειδὴ εἶσαι ἀκόμι ὑποκείμενος εἰς ἐμένα, πρέπει νὰ βλέπῃς καὶ νὰ συλλογίζεσαι τὰ ἐδικά μου. Καὶ ἐδικά μου εἶναι ἡ σαρκικὴ ἐπιθυμία, ἡ ἀσέλγεια, ἡ ἀδικία, καὶ ἡ πονηρία. Τὰ ὁποῖα ἐγὼ σοῦ τὰ ἔδειξα προτήτερα, πῶς εἶναι πολλὰ καλὰ, καὶ σὺ τὰ εἶδες, τὰ ἐγεύθης, τὰ ἐδοκίμασες, καὶ ἐγλυκάνθης. Λοιπὸν τώρα ποῦ πηγαίνεις; πῶς ἀναβαίνεις εἰς τὸν οὐρανόν; μένε κάτω, ἤγουν εἰς ταῖς ἔγνοιαις τοῦ κόσμου, καὶ εἰς ταῖς ἁμαρτίαις. Διὰ τοῦτο εἶναι γεγραμμένον τὸ, οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν Κύριον Ἰησοῦν, εἰμὴ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ.

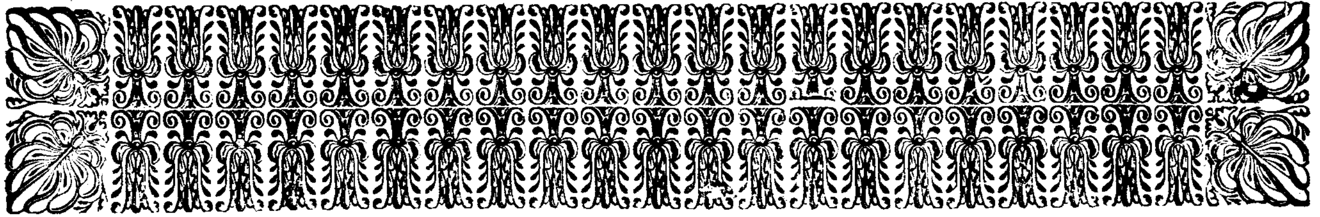
έ. Ὥστε δὲν πρέπει κἀνένας χριστιανὸς νὰ προσεύχεται καὶ νὰ δοξολογῇ τὸν Θεόν, ἀνίσως πρῶτον δὲν σφραγισθῇ καὶ ἁγιασθῇ ὁ νοῦς του ὑπὸ τῆς θείας χάριτος, διὰ νὰ μὴ παραστέκεται ἐμπρὸς εἰς τὸν Θεὸν, καὶ ἐνεργῇ νοητῶς τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου, ὡσὰν ὑπηρέτης του, καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν αἰτίαν γίνεται ἀκάθαρτος περισσότερον, καὶ τότε πλέον δυναστεύεται χειρότερα ἀπὸ τὰ κακὰ ὁποῦ προέρχονται ἀπὸ τὸν θυμὸν, καὶ τὴν σαρκικὴν ἐπιθυμίαν, καὶ τὰ κάνει μὲ περισσοτέραν ὄρεξιν. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐμβῇ εἰς ἐργαστήριον ἰατροῦ διὰ νὰ ἰατρευθῇ, ἀνίσως κάμῃ χειρότεραις ταῖς πληγαῖς του, καλὸν ἦτον εἰς αὐτὸν νὰ μὴν ἔμβαινε τελείως εἰς αὐτὸ τὸ ἐργαστήριον. Τὸ λοιπὸν πρέπει κάθε χριστιανὸς νὰ ἀγωνίζεται, καὶ νὰ ἐπιμελῆται ὅσον δύναται, νὰ διορθώσῃ, καὶ νὰ ἰατρεύσῃ πρῶτον τὸν νοῦν του, διὰ νὰ μὴ γένῃ χειρότερος, ὅταν ψάλλῃ, καὶ δοξολογῇ τὸν Θεὸν, καὶ προσεύχεται, πρὸ τοῦ νὰ διορθωθῇ, καὶ ἰατρευθῇ. Ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν ὁ ἀκάθαρτος νοῦς νὰ παραστέκεται εἰς τὸν Θεὸν, ἀγκαλὰ φαίνεται, πῶς παραστέκεται μὲ τὸ κορμί του, καὶ προσεύχεται μὲ τὸ στόμα. Ὅμως κἀνένας δὲν δύναται νὰ δοξολογήσῃ τὸν Θεὸν ἀπὸ λόγου του, ἀλλὰ ἡ χάρις τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ ἐκατοίκησεν εἰς αὐτὸν, αὐτὴ εἶναι ὁποῦ δοξολογεῖ, καὶ ὑμνεῖ τὸν Θεὸν, καὶ προσεύχεται μέσα εἰς αὐτόν. Ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ὁπόταν συνομιλοῦν ἀναμεταξύ τους, ἰξεύρουν ἐκεῖνα ὁποῦ λέγουν, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ λαλοῦν γνωρίζουν τὶ εἶναι ἐκεῖνα ὁποῦ λαλοῦν, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀκούουν καταλαμβάνουν ἐκεῖνα ὁποῦ ἀκούουν. Ὅτι εἶναι ἀγνωσία φανερὴ, νὰ μὴ προσέχῃ τινὰς, ὁπόταν συνομιλῇ μὲ ἄλλον τινά. Ἀμὴ ὅταν στεκώμεθα ἐμπρὸς εἰς τὸν Θεὸν, καὶ συνομιλοῦμεν μὲ αὐτὸν, καὶ προσευχώμεθα, ἐὰν δὲν προσέχωμεν εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ λέγωμεν, ὡσὰν μωροὶ, καὶ ἄγνωστοι, ποίαν ἐλπίδα σωτηρίας θέλει εὕρωμεν; καὶ μάλιστα ἀνίσως τινὰς κάμῃ πολὺν καιρὸν εἰς τὴν προσευχήν του, καὶ δοξολογῇ τὸν Θεὸν ἔτζι ἀσυνέτως ἀπρόσεκτα νύκτα, καὶ ἡμέραν, καὶ νομίζῃ πῶς προσεύχεται καὶ δοξολογεῖ τὸν Θεόν; ὅτι πρέπει κἂν νὰ ἔχωμεν τόσην προσοχὴν ὁπόταν συνομιλοῦμεν μὲ τοὺς ἀνθρώπους, διὰ κοσμικὰ πράγματα, καὶ μάταια. Ἀπὸ αὐτὰ, ὁποῦ εἴπαμεν καταλαμβάνει ὁ κάθε ἕνας, τί λογῆς περιτριγυρίζει νοητῶς ὁ διάβολος τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, ὁποῦ πάσχει αὐτὸ τὸ δεινὸν πάθος. Καὶ διὰ τοῦτο πρέπει πρῶτον νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν ψυχήν του κάθε πνευματικὴν θεραπείαν, καὶ ἰατρείαν, διὰ νὰ ἰδῇ τὴν ἐπιμέλειάν του ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ ἰατρὸς τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων, καὶ νὰ ἰατρεύσῃ τὴν τόσην μεγάλην του ἀσθένειαν. Εἰδὲ καὶ δὲν κάμῃ ἔτζι, ματαίως, καὶ ἀνωφελῶς ψάλλει, καὶ συνομιλεῖ μὲ τὸν Θεόν. Διὰ τοῦτο ἐκεῖνος ὁποῦ προσεύχεται ἀπρόσεκτα πρέπει νὰ ἀναστενάζῃ, καὶ νὰ κλαίῃ, καὶ νὰ μὴ νομίζῃ πῶς ἐπροσευχήθη τελείως. Εἰδὲ καὶ δὲν κλαίει, καὶ λυπεῖται ὁ τοιοῦτος διὰ τὴν ἀπροσεξίαν του, ποίαν ἐλπίδα σωτηρίας ἔχει;

Ϛ'. Ὅτι ὁ λόγος τῆς Γραφῆς ὁποῦ λέγει οὐχ ὡραῖος ὁ αἶνος ἐν στόματι ἁμαρτωλοῦ, δὲν ἐγράφει διὰ τοὺς ἀθέους, καὶ ἀπίστους, (ὅτι κἀνένας ἀπὸ τοὺς ἀπίστους δὲν αἰνεῖ τὸν Θεὸν ὁποῦ δὲν γνωρίζει) ἀμὴ ἐγράφη διὰ ἐκεῖνον ὁποῦ γνωρίζει τὸν Θεὸν, καὶ πιστεύει εἰς αὐτόν· εἶναι δὲ ἀσεβὴς διὰ τὰ πονηρά του ἔργα, καὶ ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν ἁμαρτίαν. Ὅτι καθὼς τὸ ὡραῖον εἶναι καλὸν καὶ εὔμορφον, καὶ σύρνει τὰ μάτια

τῶν ἀνθρώπων νὰ τὸ κοιτάζουν, τὸ δὲ ἄσχημον εἶναι μισητὸν, καὶ κάμνει τοὺς ἀνθρώπους νὰ γυρίζουν ἀλλοῦθεν τὰ μάτιά τους διὰ νὰ μὴ τὸ βλέπουν, ἔτζι καὶ ὁ αἶνος, ἡ δοξολογία, καὶ ἡ προσευχὴ τοῦ ἁμαρτωλοῦ κάμνει τὸν Θεὸν νὰ γυρίζῃ τοὺς ὀφθαλμούς του ἀπὸ αὐτὸν, νὰ μὴ τὸν βλέπῃ, ὅτι μὲ μόνον τὸ στόμα του προσεύχεται, καὶ μὲ τὸν νοῦν του, καὶ τὴν καρδίαν του συνομιλεῖ μὲ τὰ προτήτερά του ἁμαρτήματα, καὶ πάθη, τὰ ὁποῖα μὲ τὸ νὰ τὸν ἐκυρίευσαν προτήτερα, τὸν κρατοῦν πολλὰ σφικτά. Διατὶ ἀδύνατον εἶναι νὰ προσεύχεται τινὰς εἰς τὸν Θεὸν, καὶ νὰ μὴ συλλογίζεται ἄτοπα, καὶ αἰσχρὰ, ἐὰν δὲν φιλιωθῇ πρῶτον μὲ τὸν Θεὸν διὰ μέσου τῆς μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως. Καὶ φιλίωσις τοῦ Θεοῦ μὲ τὴν ψυχὴν εἶναι ἡ νοητὴ ἐπίσκεψις τοῦ Θεοῦ εἰς αὐτήν. Καὶ σημεῖον πῶς ἐπεσκέψατο ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ τὴν ψυχὴν εἶναι, ἐὰν προσεύχεται μὲ φόβον, καὶ εὐλάβειαν, καὶ στέκεται μὲ εὐταξίαν, καὶ ἔχῃ προσοχὴν μεγάλην εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ προσεύχεται. Ὅτι οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν Κύριον Ἰησοῦν, εἰμὴ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ. Ὅθεν ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν προσεύχονται τοιουτωτρόπως, εἶναι ἀκόμη μακρὰν ἀπὸ τὸν Θεὸν, κἂν ἱερεῖς εἶναι, κἂν πνευματικοὶ, κἂν διδάσκαλοι, καὶ εἰς Θεὸν μεσῖται τοῦ κοινοῦ λαοῦ. Καὶ ἀνίσως οἱ μεσῖται, εἶναι ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ, ἀμὴ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔβαλαν τέτοιους μεσίτας, τί λογῆς καταλλαγὴν θέλει κάμουν μὲ τὸν Θεόν; ὅτι ἀνίσως ὁ ἥλιος ὤντας θερμὸς, φυσικὰ θερμαίνει ἐκείνους ὁποῦ κάθηνται ἐμπρὸς εἰς τὰς ἀκτῖνάς του, πῶς ὁ Θεὸς ὤντας Ἅγιος δὲν ἁγιάζει ὅλους ἐκείνους ὁποῦ συνομιλοῦν διὰ μέσου τῆς προσευχῆς μὲ αὐτόν; διατὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ κάθηνται εἰς τὸν ἥλιον αἰσθάνονται τὴν θερμότητά του, καὶ ἰξεύρουν πῶς διὰ τοῦτο κάθηνται εἰς τὸν ἥλιον, διὰ νὰ θερμανθοῦν. Ἀμὴ ἐκεῖνοι ὁποῦ προσεύχονται, μὲ τὸ νὰ μὴν ἰξεύρουν τὸ τέλος, διὰ τὸ ὁποῖον προσεύχονται, καὶ τί ζητοῦν, διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς δὲν τοὺς δίδει τίποτε, ἀνίσως καὶ προσεύχωνται ἑκατὸν χρόνους. Καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος εἰς τὴν μητέρα τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου, καὶ εἰς τοὺς υἱούς της. Οὐκ οἴδατε τὶ αἰτεῖσθε. Λοιπὸν ἐπειδὴ ματαίως κοπιάζουν ἐκεῖνοι ὁποῦ ψάλλουν, καὶ προσεύχονται, ἐὰν δὲν ἁγιάζωνται μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ὑπάγουν πρῶτον εἰς διδασκάλους ἐνθέους, καὶ πνευματικοὺς ἐμπείρους, διὰ νὰ μάθουν πῶς πρέπει νὰ προσεύχωνται, καὶ τί νὰ ζητοῦν. Εἰδὲ καὶ δὲν μάθουν, κἂν σοφοὶ εἶναι οἱ τοιοῦτοι, κἂν ἀμαθεῖς, θέλει τελευτήσουν ἀκάθαρτοι, καὶ μεμολυσμένοι. Ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἀκούει ἐκείνους ὁποῦ δὲν ἰξεύρουν τὶ ζητοῦν. Ὅθεν ἡμεῖς διὰ νὰ μὴ πάθωμεν τὸ τοιοῦτον, καὶ μείνωμεν ἀκάθαρτοι, ἂς φροντίσωμεν νὰ μάθωμεν πῶς πρέπει νὰ προσευχώμεθα, καὶ τὶ νὰ ζητοῦμεν, διὰ νὰ γίνεται καὶ ἡ προσευχή μας εὐπρόσδεκτος εἰς τὸν Θεὸν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα, ἡ τιμὴ καὶ ἡ προσκύνησις εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ.

α΄. Ὅτι κάθε καλὸν ὁποῦ κάμνει ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸν ἑαυτόν του τὸ κάμνει.
β΄. Καὶ πόθεν γνωρίζει τινὰς, ἐὰν ἐδέχθη ὁ Θεὸς τὴν νηστείαν του, τὴν προσευχήν του, καὶ τὴν ἐλεημοσύνην του.
γ΄. Καὶ πῶς πρέπει νὰ ψάλλῃ τινὰς, καὶ νὰ προσεύχεται.
δ΄. Καὶ ὅτι ὁ ἁγιασμὸς, καὶ ἡ ἐλευθερία τῆς ψυχῆς δίδονται διὰ μέσου τῆς πίστεως.
ε΄. Καὶ ὅτι κυρίως ψαλμῳδία εἶναι ἡ ταπεινοφροσύνη.
ϛ΄. Καὶ ποῖα εἶναι ἐκεῖνα ὁποῦ σϐένουν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ.

α΄. Ἀδελφὲ, ὅταν ἀκούῃς τοὺς ἁγίους Πατέρας ὁποῦ μᾶς λέγουν νὰ νηστεύσωμεν, ἢ νὰ δώσωμεν ἐλεημοσύνην, ἢ νὰ κάμωμεν κἀνένα ἄλλο καλὸν διὰ τὸν Θεὸν, νόμιζε πῶς συγκαταβαίνουν εἰς τὴν ἀσθένειάν μας, καὶ τὸ λέγουν. Ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἔχει χρείαν διὰ κἀνένα ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἐδικά μας καλὰ, ἐπειδὴ εἶναι ἀνενδεής. Ἀμὴ ὅλα τὰ καλὰ ἔργα, ὅσα καὶ ἂν κάμωμεν εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, διὰ τὸν ἑαυτόν μας τὰ κάμνομεν, καὶ ὄχι διὰ τὸν Θεὸν, ὁποῦ δὲν ἔχει καμμίαν χρείαν διὰ αὐτά. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ νηστεύει, καὶ κακοπαθεῖ, καὶ ἀγρυπνεῖ, καὶ κάμνει ἐλεημοσύνας, τὰ κάμνει διὰ νὰ εὕρῃ εὐσπλαγχνίαν, καὶ ἔλεος ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ τοῦτο εἶναι θεραπεία, καὶ λατρεία τοῦ Ἁγίου Θεοῦ. Ὅτι ἀνίσως εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς παρούσης ζωῆς τὸν σκοτεινὸν καὶ γεμάτον ἀπὸ ἁμαρτίας, δὲν στενοχωρούμεθα θεληματικῶς, μὲ νηστείαις, καὶ ἀγρυπνίαις, καὶ ἄλλαις κακοπάθειαις, καὶ δὲν ἐλεοῦμεν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, οὐδὲ ὁ Θεὸς θέλει μᾶς ἐλεήσει, οὔτε θέλει μᾶς συγχωρήσει. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἐλεεῖ τοὺς ἄλλους, δὲν θέλει ἐλεηθῇ ἀπὸ τὸν δίκαιον Θεόν. Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ κάμνει ἁμαρτίας καὶ δὲν λυπεῖται, οὔτε φοβεῖται τὸν Θεὸν, οὔτε μετανοεῖ, οὔτε κακοπαθεῖ μὲ νηστείας, καὶ ἀγρυπνίας, οὔτε παρακαλεῖ τὸν Θεὸν διὰ αὐτὰς, δὲν θέλει συγχωρηθῇ ἀπὸ τὸν ἐλεήμονα, καὶ εὔσπλαγχνον Κριτὴν Θεόν. Ἂς μὴ νομίζῃ λοιπὸν τινὰς, πῶς κάμνει κἀνένα καλὸν ἔργον διὰ τὸν Θεὸν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐδικήν του σωτηρίαν. Ὅτι ἐὰν ἔχῃ τοιαύτην εἴδησιν, καὶ τέτοιον φρόνημα, πῶς κάμνει τὰ καλὰ ἔργα διὰ τὴν σωτηρίαν του, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ κάμῃ κἀνένα καλὸν πρὸς ἐπίδειξιν τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ θέλει τὸ κάμνει, διὰ νὰ φανῇ εἰς μόνον τὸν Θεὸν ὁποῦ γινώσκει τὰ κρύφια τῆς καρδίας μας. Διατὶ ὁ χριστιανὸς ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγωνίζεται εἰς τὰ καλὰ ἔργα, ἀνίσως δὲν πληροφορηθῇ, ὅτι καθὼς ὁ ἥλιος δὲν ἔχει καμμίαν χρείαν ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, διατὶ δὲν χρειάζεται καμμίαν δούλευσιν, ἢ ὑπηρεσίαν ἀνθρωπίνην, ἀλλὰ μάλιστα ὁ ἥλιος δουλεύει, καὶ ὑπηρετεῖ ὅλους κοινῶς τοὺς ἀνθρώπους, διατὶ ἀνατέλλει, καὶ λάμπει ἐπάνω εἰς ὅλην τὴν γῆν, καὶ θερμαίνει ὅλους τοὺς καρποὺς, καὶ ἐνεργεῖ εἰς τὸ νὰ ὡριμάσουν, καὶ συνεργεῖ πολλὰ εἰς τὴν σύστασιν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὅλων ἐκείνων ὁποῦ γεννῶνται ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, καὶ κἀνένας ἄνθρωπος δὲν εἶπε ποτὲ, οὔτε δύναται, οὔτε θέλει δυνηθῇ νὰ εἰπῇ, ὅτι ἐγὼ ἐδούλευσα, ἢ δουλεύω τὸν ἥλιον. Τοιουτοτρόπως καὶ ὁ Θεὸς δὲν θέλει καμμίαν δούλευσιν, μήτε χρείαν ἔχει νὰ τὸν δουλεύῃ τινάς. Καὶ ἕως ὁποῦ νομίζει τινὰς ὅτι δουλεύει τὸν Θεὸν, δὲν θέλει δυνηθῇ ποτὲ νὰ κάμῃ ἀρχὴν νὰ περιπατήσῃ τὴν στράταν τῆς σωτηρίας του, κἂν νηστεύῃ, καὶ ἀγρυπνῇ, καὶ

κακοπαθῇ, κἂν ψάλλῃ, καὶ προσεύχεται, καὶ κάνῃ ἐλεημοσύνας, καὶ ἄλλας ἀρετὰς, κἂν διδάσκῃ, καὶ νουθετῇ, ὁ τοιοῦτος δὲν θέλει δυνηθῇ νὰ ἔχῃ μέρος μὲ τὸν Θεόν. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ κάμνει αὐτὰ τὰ καλὰ ἔργα, πρέπει νὰ τὰ κάμνῃ, διὰ νὰ εὕρῃ ἔλεος ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ ὄχι διὰ νὰ δουλεύσῃ τὸν Θεόν. Διότι, καθὼς λέγει ὁ θεῖος Παῦλος, «πάντες ἥμαρτον, καὶ ὑστεροῦνται τῆς »δόξης τοῦ Θεοῦ, καὶ δικαιοῦνται δωρεὰν τῇ αὐ»τοῦ χάριτι»· ζητοῦντες, καὶ αἰτοῦντες διὰ νὰ εὕρουν ἔλεος, καὶ διὰ νὰ ἀνοιχθῇ εἰς αὐτοὺς ἡ θύρα τῆς εὐσπλαγχνίας τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ λάβουν ἔλεος ἀπὸ τὸν Κύριον. Ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ζητοῦν οὐδὲ κρούουν, οὐδὲ γυρεύουν, κατὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Παντοκράτορος Χριστοῦ, δὲν θέλει εὕρουν, οὔτε θέλει λάβουν ἔλεος Θεοῦ, οὔτε θέλει ἀνοιχθῇ εἰς αὐτοὺς ἡ θύρα τῆς εὐσπλαγχνίας τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω.

β΄. Τὸ λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ κάμνει νηστείας, προσευχὰς, καὶ ἐλεημοσύνας (ὅτι διὰ μέσου τούτων τῶν τριῶν γίνεται εἰς τοὺς χριστιανοὺς ἡ σωτηρία) ἂς μὴν ἀποβλέπῃ ὁ τοιοῦτος εἰς τὰς ἡμέρας τῆς νηστείας, μήτε εἰς τὸν κόπον τῆς ἀγρυπνίας, καὶ τῆς προσευχῆς, μήτε εἰς τὴν ποσότητα τῆς ἐλεημοσύνης, ἀνίσως δηλαδὴ ἔδωκε πολλὴν ἐλεημοσύνην, ἢ ἀγρύπνησε, καὶ ἐπροσευχήθη πολὺν καιρὸν, ἢ ἐνήστευσεν ἡμέρας πολλάς. Ἀλλὰ ἂς στοχάζεται, ἀνίσως ἐδέχθη αὐτὰ ὁ Θεός. Ὅτι ἀνίσως τὰ ἐδέχθη, θέλει σταλθῇ εἰς αὐτὸν ἡ θεία χάρις. Καὶ ἐὰν αὐτὸς λάβῃ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, θέλει εὕρῃ τὸν ἑαυτόν του συντετριμμένον, καὶ τεταπεινωμένον καὶ συνεσταλμένον, καὶ κατανυκτικὸν, καὶ μετανοοῦντα διὰ ἐκεῖνα τὰ κακὰ ὁποῦ ἔπραξε. Καὶ τότε διὰ μέσου τῆς τοιαύτης καταστάσεως θέλει γνωρίσει τὴν ἀσθένειάν του, καὶ τὰ ἁμαρτήματά του, πῶς εἶναι πολλὰ ἄσχημα, καὶ αἰσχρὰ, καὶ ἴδια τῶν ἀλόγων ζώων, καὶ ἀνάρμοστα εἰς λογικὴν ψυχὴν, καὶ μακρὰ ἀπὸ ἄνθρωπον ὁποῦ νὰ ἔχῃ γνῶσιν, (ὅτι τέτοια εἶναι ἡ πρώτη χάρις, καὶ ὁ πρῶτος φωτισμὸς ὁποῦ δίδεται εἰς τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὸν Θεὸν) καὶ ὁπόταν ἔλθῃ εἰς αἴσθησιν, καὶ στοχασθῇ τὰ ἁμαρτήματά του, πῶς εἶναι τέτοια, τὰ μισεῖ, καὶ τὰ ἀποστρέφεται, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι ἄξια μίσους. Εἰδὲ καὶ δὲν γνωρίζει τὸν ἑαυτόν του, πῶς εὑρίσκεται εἰς τοιαύτην κατάστασιν, ἔχασε καὶ τὰς νηστείας, καὶ τὰς ἐλεημοσύνας ὁποῦ ἔκαμεν. Ὅτι θυσία δεκτὴ εἰς τὸν Θεὸν εἶναι μόνον τὸ συντετριμμένον πνεῦμα, καὶ διὰ τὴν τοιαύτην θυσίαν δίδεται ἡ συγχώρησις τῶν ἁμαρτιῶν, καθὼς καὶ διὰ ταύτην τὴν θυσίαν γίνεται καὶ ἡ νηστεία, καὶ ἡ προσευχὴ, καὶ ἡ ἐλεημοσύνη. Αὐτὸ εἶναι τὸ μυστήριον τῆς χριστιανικῆς πολιτείας, καὶ τοιουτωτρόπως πρέπει νὰ κάμνῃ κάθε χριστιανὸς, διατὶ τὰς νηστείας, καὶ τὰς προσευχὰς, καὶ τὰς χαμαικοιτίας, καὶ τὰς ἐλεημοσύνας, καὶ τὰς πτωχείας, καὶ ὅλα ὅσα καὶ ἂν κάμνῃ ὁ ἄνθρωπος, τὰ κάμνει διὰ νὰ φιλιωθῇ μὲ τὸν Θεὸν, εἰδὲ καὶ δὲν φιλιωθῇ μὲ τὸν Θεὸν, τί τὸ ὄφελος ἀπὸ αὐτά;

γ΄. Διατί ἀνίσως φιλιωθῇ ἡ ψυχὴ μὲ τὸν Θεὸν, γίνεται πραεῖα καὶ ταπεινὴ, καὶ ὅταν προσεύχεται στοχάζεται πῶς στέκεται ἔμπροσθεν εἰς τὸν Θεὸν, καὶ δὲν περιπατεῖ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Ὥστε ὁποῦ ἡ ψυχὴ ὁποῦ δὲν εἶναι εἰς τοιαύτην κατάστασιν, δὲν ἐφιλιώθη ἀκόμη μὲ τὸν Θεὸν, ἀμὴ εὑρίσκεται ἀκόμι ὑποκάτω εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ διαβόλου, κἂν ψάλλῃ, κἂν προσεύχεται. Πρέπει λοιπὸν ἡ ψυχὴ προτήτερα ἀπὸ τοὺς ψαλμοὺς, καὶ τὰς εὐχὰς, νὰ ζητῇ τὴν φιλίαν τοῦ Θεοῦ. Εἰδὲ καὶ δὲν φιλιωθῇ μὲ τὸν Θεὸν, οὐδὲ ζητήσῃ νὰ φιλιωθῇ, μὲ ἄλλον τρόπον, ἐλπίδα σωτηρίας δὲν ἔχει. Ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ ψάλλουν, καὶ προσεύχονται, πρὸ τοῦ νὰ φιλιωθοῦν μὲ τὸν Θεὸν, εἶναι πλανεμένοι, καὶ φωνάζουν εἰς τὸν ἀέρα ματαίως, καὶ παρακινοῦν τὸν Θεὸν, εἰς ὀργὴν, καὶ ἀγανάκτησιν· διατὶ ὁ Θεὸς ἀποστρέφει τὸ πρόσωπόν του ἀπὸ αὐτοὺς, καὶ λέγοντες προσευχὰς μὲ τὸ στόμα, μὲ τὸν νοῦν τους συλλογίζονται τὰ διαβολικά.

δ΄. Λοιπὸν τὸν ἁγιασμὸν τῆς ψυχῆς, καὶ τὴν ἐλευθερίαν δὲν τὰ προξενοῦν αἱ νηστεῖαι, καὶ αἱ προσευχαὶ, καὶ αἱ ἐλεημοσύναι μοναχὰ, ἀλλὰ προτήτερα ἀπὸ αὐτὰς τὰς ἀρετὰς τὰ προξενεῖ ἡ πίστις τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ γνῶσις, ἤγουν τὸ νὰ πιστεύσῃ τινὰς, καὶ νὰ γνωρίσῃ πῶς ὁ Χριστὸς δύναται νὰ τὸν ἁγιάσῃ, καὶ νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ. Καὶ πρὸς τούτοις καὶ ἡ μετάληψις τῶν θείων Μυστηρίων τοῦ ἀχράντου Σώματος, καὶ Αἵματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Παντοκράτορος, ὁποῦ προστάζει εἰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι εἰς τὰ δεσμὰ, ἐξέλθετε, καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι εἰς τὸ σκότος, ἀνακαλύπτεσθε. Διατὶ τὰ ἄχραντα Μυστήρια ἑνώνονται μὲ τὴν ψυχὴν, καὶ τὸ σῶμα ἐκείνου ὁποῦ τὰ μεταλαμβάνει, καὶ τὸν κάνουν Θεὸν κατὰ χάριν. Καὶ ὅταν γένῃ Θεὸς διὰ τῆς μεταλήψεως, πῶς εἶναι δυ-

νατὸν νὰ εἶναι πλέον δοῦλος τοῦ διαβόλου, ἢ ἀκάθαρτος; ἢ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἁμαρτάνῃ πλέον ὁ τοιοῦτος; ἐπειδὴ ἡ ἁμαρτία προξενεῖ τὴν στέρησιν τοῦ ἁγιασμοῦ, καὶ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ· καὶ ἡ στέρησις τοῦ ἁγιασμοῦ προέρχεται ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνιαν, καὶ ἡ ὑπερηφάνια, ἀπὸ τὴν ἀλησμονησίαν τοῦ Θεοῦ. Ἡ δὲ ἀλησμονησία τοῦ Θεοῦ προξενεῖται ἀπὸ τὴν καταφρόνησιν ὁποῦ κάνει εἰς τὸν Θεὸν ἐκεῖνος ὁποῦ ἡγιάσθη, καὶ ἀλησμόνησε τὸν Θεὸν ὁποῦ ἁγίασε, καὶ δὲν ἐνθυμεῖται ποῖος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἡγίασε, καὶ ὁποῦ φυλάττει τὸν ἁγιασμὸν εἰς αὐτὸν διὰ μέσου τῆς παντοτινῆς εὐχαριστίας, καὶ τῆς ταπεινοφροσύνης. Διατί ἐκεῖνος ὁποῦ πέσῃ εἰς τὸ πέλαγος, ἂν τὸν γλυτώσῃ τινὰς ἀπὸ τὸν κίνδυνον, καὶ εὕγῃ ἀπὸ τὰ βάθη τῆς θαλάσσης ζωντανὸς, ὡσὰν νὰ ἀνεστήθη ἀπὸ τοὺς νεκροὺς ἆρά γε τί λογῆς εὐχαριστίαν, καὶ πόσην ταπεινοφροσύνην θέλει ἔχῃ; ὅτι καθὼς λέγει ὁ Προφήτης Δαβιδ, ἐν τῇ ταπεινώσει ἡμῶν μᾶς ἐνθυμεῖται ὁ Κύριος.

έ. Διατί κυρίως ἡ ψαλμῳδία εἶναι τὸ νὰ φρονῇ τινὰς ταπεινὰ, καὶ νὰ κάμνῃ ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ προξενοῦν τὴν ταπεινοφροσύνην. Ἀμὴ τί εἶναι ἡ ταπεινοφροσύνη; τὸ νὰ γνωρίζῃ τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν. Τὸ δὲ νὰ γνωρίζῃ τινὰς τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν δὲν εἶναι ἄλλο, παρὰ ἕνας φωτισμὸς ὁποῦ στέλνεται ἄνωθεν ἀπὸ τὸν Χριστὸν εἰς ἐκείνους ὁποῦ πιστεύουν εἰς αὐτόν. Διατί κατὰ ἄλλον τρόπον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γνωρίσῃ τινὰς τὸν ἑαυτόν του, καὶ τὴν ἀσθένειάν του. Ὥστε ὁποῦ εἶναι φανερὸν πῶς ὁ ὑπερήφανος δὲν βλέπει, ἀμὴ εἶναι τυφλὸς, καθὼς λέγουν οἱ Πατέρες, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἐβαπτίσθη δὲν ἐφωτίσθη ἀπὸ τὸν Χριστόν. Καὶ καθὼς τὸ μάτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ βλέπῃ, χωρὶς φῶς, ἔτζι καὶ ἡ ψυχὴ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γνωρίσῃ τὴν ἀσθένειάν της, ἐὰν δὲν φωτισθῇ μυστικῶς ἀπὸ τὸν Χριστόν. Ἀμὴ ἐκεῖνα ὁποῦ προξενοῦν τὸν τοιοῦτον φωτισμὸν τῆς ψυχῆς, ποῖα εἶναι; εἰς μὲν τοὺς ἀπίστους εἶναι ἡ εἰς Χριστὸν πίστις, καθὼς εἴπαμεν, καὶ τὸ θεῖον Βάπτισμα· εἰς δὲ τοὺς πιστοὺς ὁποῦ τυφλώττουν ὕστερα ἀπὸ τὸ ἅγιον Βάπτισμα, καὶ δὲν βλέπουν τὴν ἀσθένειάν τους, καὶ διὰ τοῦτο ὑπερηφανεύονται, καὶ παρανομοῦν. (Διότι λέγει ὁ Δαβίδ· ὑπερήφανοι παρηνόμουν ἕως σφόδρα. Καὶ Κύριος ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται. Καὶ ἀρχὴ ἁμαρτίας, ὑπερηφανία. Καὶ ἀρχὴ ὑπερηφανίας, τὸ μὴ εἰδέναι τὸν Κύριον). Εἰς τοὺς τοιούτους προξενεῖ τὸν φωτισμὸν τῆς ψυχῆς, ἡ κατήχησις τοῦ μυστηρίου τῆς πίστεως τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ μάθουν ὅλα τὰ ἀναγκαῖα τῆς πίστεως, καὶ νὰ πιστεύσουν, καὶ ἔτσι νὰ φωτισθοῦν. (Διατί ἀνίσως ἐφύλατταν τὴν πρώτην πίστιν, δὲν ἤθελε εἶναι τυφλοί) καὶ ὁπόταν κατηχηθοῦν, καὶ μάθουν τὰ τῆς πίστεώς τους, καὶ πιστεύσουν, ἐξάπαντος θέλει φωτισθοῦν, καὶ θέλει ἰδοῦν τὴν ἐλεεινήν τους κατάστασιν, καὶ θέλει φοβηθοῦν τὴν κατάκρισιν τοῦ Θεοῦ, βλέποντες ἐκεῖνα ὅπου ἔκαμαν, ἢ αἰσχρὰ, ἢ πονηρὰ, καὶ γνωρίζοντες, πῶς εἶναι ἄξιοι μυρίων κολάσεων, θέλει μετανοήσουν ἐξ ὅλης τους ψυχῆς, καὶ καρδίας. Καὶ αἰσχρὰ ἔργα εἶναι ὅλαις ἡ ἡδοναῖς, καὶ ἡ σαρκικαῖς ἐπιθυμίαις. Πονηρὰ δὲ, ὅσα εἶναι τῆς πλεονεξίας, καὶ ἀδικίας, καὶ δολιότητος. Καὶ ἐπειδὴ κάθε ἕνας ὁποῦ μετανοεῖ, ταπεινώνεται, διὰ τοῦτο δίδει ὁ Θεὸς χάριν εἰς αὐτὸν, ὡς ταπεινὸν, τὸ νὰ μισήσῃ, καὶ τὰς ἡδονὰς, καὶ τὰς πονηρίας, καὶ τὸ νὰ γνωρίζῃ πάντοτε τὴν ἀσθένειάν του, διὰ νὰ συμπάσχῃ μὲ τοὺς ὁμοιοπαθεῖς ἀνθρώπους, καὶ νὰ εἶναι συμπαθητικὸς, καὶ εὔσπλαγχνος, καὶ νὰ μὴ κατακρίνῃ ἐκείνους ὁποῦ ἁμαρτάνουν, καὶ νὰ γένῃ πρᾶος, καὶ ὑπομονητικὸς, καὶ νὰ εὕρῃ ἀνάπαυσιν εἰς τὴν ψυχήν του. Καὶ τοιουτωτρόπως πλέον θέλει ψάλλει εἰς τὸν Κύριον ᾆσμα καινὸν, ὕμνον τῷ Θεῷ ἡμῶν, ἤγουν θέλει προσφέρῃ εὐχαριστίαν εἰς τὸν Θεὸν μὲ καθαρὰν καὶ συντετριμμένην καρδίαν, ὅτι καρδία καθαρὰ εἶναι, ἡ συντετριμμένη καὶ τεταπεινωμένη. Διότι κάθε ἄλλη ψαλμῳδία ἔξω ἀπὸ αὐτὴν ὁποῦ εἴπαμεν εἶναι ματαια, καὶ ἀνωφελής. Ἐπειδὴ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ψάλλει μὲ τοῦτον τὸν τρόπον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ συνομιλῇ μὲ τὸν Θεὸν διὰ μέσου τῆς προσευχῆς, καὶ ἂν κοπιάσῃ εἰς τοῦτο πολλά. Ἀλλὰ μὲ τὴν γλῶσσαν θέλει ψάλλει, καὶ λέγει εὐχάς, καὶ μὲ τὸν νοῦν του θέλει συλλογίζεται ὅσα παρoργίζουν τὸν Θεὸν, καὶ προξενοῦν κατεπάνω του τὸν θυμὸν τοῦ Θεοῦ. Ὅτι καθὼς ὅλα τὰ αἰσθητὰ, καὶ φαινόμενα κτίσματα χρειάζονται φῶς, διὰ νὰ φαίνωνται, ἔτζι καὶ ὅλα τὰ νοητὰ κτίσματα χρειάζονται πάντοτε φῶς νοητὸν, διὰ νὰ νοοῦνται. καὶ νὰ καταλαμβάνωνται. Καὶ καθὼς ἐὰν κάμῃ τινὰς πολλὰ κατορθώματα, καὶ ἔργα, δύναται νὰ εἰπῇ, πῶς τὰ ἔκαμε νύκτα, καὶ χωρὶς φῶς, τοιουτωτρόπως καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ

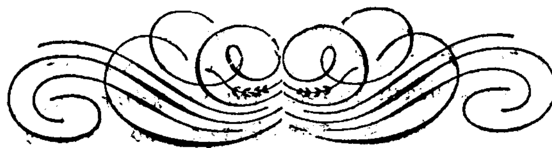

κατορθώσει πολιτείαν ἀρεστὴν εἰς τὸν Θεὸν δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἰπῇ, ὅτι τὴν ἐκατόρθωσε χωρὶς φῶς νοητόν. Εἰ δὲ καὶ τολμήσει νὰ τὸ εἰπῇ, ψεύστης εἶναι βεβαιότατα, καὶ υἱὸς τοῦ διαβόλου, ὅτι οὔτε ἐγνώρισε ποτὲ τὸν ἑαυτόν του, καὶ τὴν ἀσθένειάν του, οὔτε ἐπεριπάτησε καθόλου τὸν δρόμον τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο εἶναι γεγραμμένον, ὁ καυχώμενος, ἐν Κυρίῳ καυχάσθω.

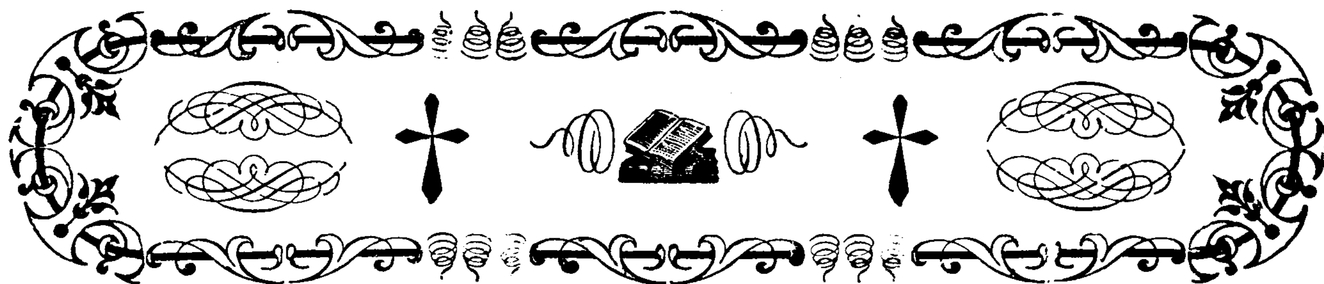
ς'. Ἀλλ' ὦ ἀδελφὲ σὺ ὁποῦ φωτίζεσαι ἄνωθεν ἀπὸ τὸν Χριστὸν, πρέπει νὰ προσέχῃς, διὰ νὰ μὴ λανθασθῇς ποτὲ καὶ νομίσῃς, πῶς εἶναι ἐδικός σου ὁ φωτισμὸς, ὁποῦ ἔρχεται εἰς τὴν ψυχήν σου ἄνωθεν ἀπὸ τὸν Χριστὸν, ἐπειδὴ εἶναι κρυφὸς, καὶ δὲν τὸν βλέπεις, ὅταν ἔρχεται· διατὶ ἀνίσως φαντασθῇς πῶς εἶναι ἐδικός σου, καὶ ἀπὸ τὴν ἐδικήν σου γνῶσιν, καὶ προκοπὴν θέλει κρυφθῇ ἀπὸ τὰ μάτιά σου, καὶ θέλει σὲ ἀφήσει πάλιν εἰς τὸ σκότος. Ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἀόρατος, καὶ φωτίζει ἀοράτως χωρὶς νὰ τὸ ἰδῇς. Γνωρίζεται δὲ ὁ φωτισμὸς ἀπὸ τὰς ἐνεργείας του, καθὼς καὶ ὁ ἀόρατος Θεὸς βλέπεται ἀπὸ τὰς ἐνεργείας του. Ἐὰν εὑρίσκῃς τὸν ἑαυτόν σου συντετριμμένον καὶ τεταπεινωμένον, ἴξευρε πῶς ἐφωτίσθης καὶ ὅσον ταπεινώνεσαι, τόσον καὶ φωτίζεσαι. Ὅτι καθὼς εἶπαν οἱ θεόσοφοι Πατέρες. Προκοπὴ ψυχῆς, προκοπὴ ταπεινώσεως· ἐπίγνωσις ἑαυτοῦ (1) καὶ θεογνωσίας, ἐπίγνωσις ταπεινώσεως καὶ πραότητος. Διατὶ ἡ ψυχὴ ὁποῦ ἐπιτύχῃ θείαν ἐπίσκεψιν, ἤγουν θεῖον φωτισμὸν, καὶ γαλήνην, εἶναι εἰρηνικὴ καὶ ἀτάραχος. Σβύνει δὲ τὸν τοιοῦτον φωτισμὸν ἡ ἀσπλαγχνία καὶ ἡ κατάκρισις τῶν ἀδελφῶν καὶ ἡ μνησικακία. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ εὕρῃ τὴν σωτηρίαν του μὲ τὴν εὐσπλαγχνίαν, καὶ μὲ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, πάλιν μὲ τὸ ἐδικόν του ἔλεος, καὶ εὐσπλαγχνίαν εἰς τοὺς ἀδελφοὺς, θέλει φυλάξει τὴν σωτηρίαν εἰς τὸν ἑαυτόν του, κατὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ λέγει. « Ἐν ᾧ κρίματι κρίνετε, κριθήσεσθε. Καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ἡμῖν.» Διὰ τοῦτο καὶ πρὸ τοῦ νὰ λάβῃ τινὰς τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ πρέπει νὰ ἐλεῇ τοὺς πλησίον, καὶ πάλιν ἔπειτα ἀφ' οὗ ἀξιωθῇ νὰ λάβῃ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ πρέπει νὰ ἐλεῇ. Διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ θεραπευθῇ, καὶ ὑγιάνῃ ἀπὸ τὴν μεγάλην, καὶ ἀνιάτρευτον ἀσθένειαν τῆς ψυχῆς μὲ μόνην τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Θεοῦ, θέλει εὐφρανθῇ καὶ χαρῇ, καὶ θέλει εὐχαριστήσει ἐξ ὅλης του τῆς ψυχῆς καὶ ἐξ ὅλης του τῆς διανοίας τὸν Θεὸν ὁποῦ τὸν ἐλέησε, καὶ τὸν ἰάτρευσε, καὶ θέλει εἶναι πρᾶος καὶ ταπεινὸς θαυμάζωντας τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ ὁποῦ ἔγινεν εἰς αὐτόν. Καὶ γενόμενος ὅλος γεμάτος ἀπὸ χρηστότητα καὶ εὐσπλαγχνίαν, θέλει εἶναι πάντοτε εἰς τοὺς ὁμοιοπαθεῖς ἀνθρώπους συμπαθητικὸς καὶ ἐλεήμων, καὶ δὲν θέλει καταφρονήσει οὐδένα, ἀλλὰ θέλει εἶναι εἰς ὅλους ἁπλῶς ταπεινὸς μετὰ πάσης χαρᾶς. Λοιπὸν κάθε ἁμαρτωλὸς ὅταν ἐλευθερωθῇ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὰ πάθη ὁποῦ τὸν ἐνοχλοῦσι, θέλει χαρῇ, καὶ εὐφρανθῇ εἰς τὸ σωτήριον τοῦ Χριστοῦ. Ἐὰν δὲ ὕστερον ἀπὸ τὴν ἰατρείαν ὑπερηφανεύεται, κοντὰ εἶναι πάλιν ὁ διάβολος, καὶ τὰ ὄργανα τῶν παθῶν, εἰς ἡμᾶς εὑρίσκονται. Ὅθεν θέλει ἀναχωρήσει πάλιν ἡ χάρις τοῦ Χριστοῦ, καὶ πλησιάζωντας ὁ διάβολος θέλει ταράζει τὸν λογισμόν του, καὶ θέλει κάμει διὰ μέσου τοῦ σώματος χειρότερα ἀπὸ τὰ πρῶτα. Ἀπὸ τοῦ ὁποίου τὰς παγίδας ἄμποτε νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός· ᾧ πρέπει τιμὴ, καὶ προσκύνησις εἰς τοὺς αἰῶνας Ἀμήν.

---

(1) Διάβασε τὸν λά. λόγον διὰ νὰ καταλάβῃς.

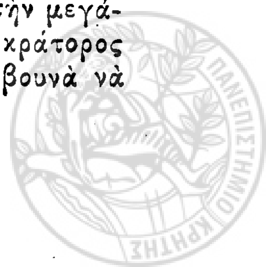

ΛΟΓΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΟΓΔΟΟΣ.

α΄. Ὅτι κατὰ ἑπτὰ τρόπους λέγεται ἡ πίστις.
β΄. Ὅτι διὰ τῆς πίστεως ἔρχεται ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν ἄνθρωπον.
γ΄. Καὶ ὅτι εἶναι ἀδύνατον χωρὶς πίστιν νὰ εὐαρεστήσῃ τινὰς τὸν Θεόν.

α΄. Πίστις εἶναι, τὸ νὰ πιστεύῃ τινὰς εἰς τὸν ἀκατανόητον Θεὸν, ὁποῦ ἔκαμαν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι τὸν οὐρανὸν, τὴν γῆν, τὴν θάλασσαν, καὶ ὅλην τὴν ὁρατὴν, καὶ ἀόρατον κτίσιν. Τὴν ὁποίαν πίστιν τὴν εἶχαν ὅλοι οἱ παλαιοὶ Προφῆται, καὶ Δίκαιοι, ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Δεσπότου ἡμῶν Χριστοῦ. Ἀφ' οὗ δὲ ἐσαρκώθη ὁ Χριστὸς, πίστις εἶναι τὸ νὰ πιστεύῃ τινὰς εἰς Πατέρα, Υἱὸν, καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, εἰς μίαν φύσιν, καὶ τρία πρόσωπα. Καὶ εἰς τὸ μέγα Μυστήριον τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅτι δηλαδὴ ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς μὴ χωρισθεὶς ἐκ τοῦ Πατρὸς κατέβη ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς, καὶ ἐσαρκώθη ἐκ Πνεύματος Ἁγίου, καὶ Μαρίας τῆς ἀειπαρθένου, καὶ ἔγινε τέλειος ἄνθρωπος μὲ σῶμα ὁλόκληρον, καὶ μὲ ψυχὴν λογικὴν ἑνωμένα μὲ τὴν Θεότητα, καὶ εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ὑπόστασιν ἦτον Θεὸς καὶ Ἄνθρωπος μὲ δύω τελείας φύσεις, Θεότητος καὶ Ἀνθρωπότητος ἑνωμένας ἀδιαιρέτως, καὶ ἀσυγχύτως. Καὶ ὅτι ἔπαθε θεληματικῶς, καὶ ἐσταυρώθη, καὶ ἐφονεύθη ἀπὸ τοὺς ἰουδαίους, καὶ ἐτάφη ὁμοίως θεληματικῶς, καὶ ὅτι εἰς τὸν καιρὸν τοῦ θανάτου ὁποῦ ἐχωρίσθη ἡ ψυχὴ ἀπὸ τὸ κορμὶ, ἡ Θεότης αὐτοῦ δὲν ἐχωρίσθη τελείως μήτε ἀπὸ τὴν ψυχήν του, μήτε ἀπὸ τὸ σῶμά του. Καὶ ὅτι ἀνέστη μετὰ τρεῖς ἡμέρας, καὶ μετὰ τεσσαράκοντα ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανοὺς ὡς Ἄνθρωπος, καὶ κάθεται ἐπάνω εἰς τὸν θρόνον τῆς Θεότητός του μαζὴ μὲ τὴν σάρκα του, ὑμνούμενος μαζὴ μὲ τὸν Πατέρα του καὶ μὲ τὸ Παναγιόν του Πνεῦμα ἀπὸ ὅλα τὰ οὐράνια Τάγματα. Καὶ ὅτι ἔγιναν ὅλα αὐτὰ τὰ μυστήρια τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ ἐνδυθοῦν πάλιν ἐκεῖνοι ὁποῦ πιστεύσουν εἰς αὐτὸν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ ὁποῖον ἐξεδύθη ὁ πρωτόπλαστος Ἀδὰμ, ὅταν ἔγινε παραβάτης τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ. Καὶ νὰ δυναμώνωνται μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, νὰ ἐργάζωνται τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, καθὼς τὰς ἔκαναν καὶ οἱ Ἅγιοι προτήτερα διὰ πίστεως, καὶ νὰ νικοῦν τὸν διάβολον, καὶ ὅλους τοὺς ἀοράτους δαίμονας. Ὅτι χωρὶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον οὔτε νὰ μὴν ἁμαρτάνῃ δύναται τινὰς, οὔτε νὰ ἐργάζεται τὰς θείας ἐντολὰς, οὔτε νὰ ἀποδιώξῃ τὴν ἐξουσίαν, καὶ τὴν δύναμιν ὁποῦ ἔχουν οἱ δαίμονες κατεπάνω μας. Πίστις ἀκόμη εἶναι, τὸ νὰ πιστεύῃ τινὰς τὸν Θεὸν εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ ἐλάλησε διὰ μέσου ὅλων τῶν θείων γραφῶν, μὲ τὰ ὁποῖα, ἢ ὑπόσχεται τὰ ἀγαθά του εἰς ἐκείνους ὁποῦ φυλάττουν τὰς ἐντολάς του, ἢ φοβερίζει τὴν μέλλουσαν κόλασιν εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὰς παραβαίνουν. Πίστις ἀκόμη εἶναι τὸ νὰ ἐμπιστευθῇ τινὰς ὅλα τὰ τοῦ Θεοῦ, ἢ δόγματα εἶναι, ἢ ἐντολαὶ, ἢ, καλλίτερα νὰ εἰπῶ, νὰ ἐμπιστευθῇ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Διὰ τοῦτο καὶ κάθε χριστιανὸς λέγεται πιστὸς, ἤγουν ἐμπιστευμένος. Πίστις ἀκόμη εἶναι τὸ νὰ ἐμπιστεύσῃ τινὰς τὸν ἑαυτόν του εἰς τὸν Θεὸν καὶ νὰ κρεμάσῃ ἐξ ὅλης του τῆς ψυχῆς εἰς αὐτὸν ὅλην τον τὴν σωτηρίαν. Πίστις πρὸς τούτοις εἶναι, τὸ νὰ πιστεύσῃ τινὰς, πῶς ὁ Θεὸς δύναται νὰ κάμῃ ὅλα, ὅσα πρέπει νὰ κάμῃ ἡ ἀγαθότης του. Καὶ νὰ ἰξεύρῃ, πῶς ὁ Θεὸς τὰ κάμνει ὅλα πρὸς τὸ συμφέρον. Πίστις ἀκόμη εἶναι τὸ νὰ ἐλπίζῃ, καὶ νὰ θαρρῇ τινὰς εἰς τὴν μεγάλην, καὶ ἀνίκητον δύναμιν τοῦ Παντοκράτορος Θεοῦ, ὥστε ὁποῦ νὰ προστάζῃ καὶ τὰ βουνὰ νὰ

νὰ μετατοπίζουν, τὸ ὁποῖον πολλὰ ὀλίγοι τὸ ἐκατόρθωσαν, καθὼς εἶναι καὶ γραμμένον. Οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ σωθῇ τινὰς, χωρὶς νὰ ἔχῃ ἀκαταίσχυτον, καὶ βεβαίαν πρὸς Χριστὸν πίστιν, καὶ χωρὶς νὰ πιστεύῃ ἀδιστάκτως εἰς τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ, καὶ χωρὶς νὰ ἔχῃ τὴν πρὸς Θεὸν, καὶ ἀνθρώπους ἀγάπην ὁποῦ νὰ γίνεται μὲ ἀγαθὴν συνείδησιν, διὰ μέσου τῆς ὁποίας ἀγαθῆς συνειδήσεως γεννᾶται ἡ ταπεινοφροσύνη, καὶ ἡ ἐλεημοσύνη.

β΄. Ὅτι προτήτερα ἀπὸ κάθε ἄλλην ἀρετὴν ἔρχεται διὰ μέσου τῆς πίστεως ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, ὡσὰν θεμέλιον κάθε ἀρετῆς, καὶ μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἔρχεται καὶ κάθε ἀρετὴ, καὶ παραμένει, καὶ ἐνεργεῖται. Καὶ κάθε ἀρετὴ ὁποῦ γίνεται χωρὶς τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, λογίζεται κοντὰ εἰς τὸν Θεὸν κατώτερη ἀπὸ κάθε κακίαν, ὅτι εἶναι δαιμονικὴ ἡ τοιαύτη ἀρετή. Ἐπειδὴ καὶ τοῦτο τεχνεύονται νὰ κατασκευάσουν οἱ νοεροὶ δαίμονες ὁποῦ πλανοῦσι τὰς νοερὰς διανοίας τῶν ἀνθρώπων, τὸ νὰ φανῶμεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους σώφρονες, ἐλεήμονες, καὶ πρᾳότατοι, χωρὶς χάριν Θεοῦ. Ἔρχεται δὲ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ εἰς κάθε μιαρὸν, καὶ ἀκάθαρτον ἄνθρωπον διὰ μέσου τῆς ἀληθινῆς εὐχαριστίας. Καὶ ἀληθινὴ εὐχαριστία εἶναι, τὸ νὰ γνωρίσῃ τινὰς ἐν ἀληθείᾳ τὴν χάριν. Διατὶ πῶς εἶναι δυνατὸν ἐκεῖνος ὁποῦ λάβῃ τὴν χάριν, νὰ κάμῃ τὴν εὐχαριστίαν καθὼς πρέπει, ἀνίσως δὲν συλλογισθῇ πρῶτον τὸ μεγαλεῖον τῆς χάριτος ὁποῦ ἔλαβεν; Ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν γνωρίζουν τί μεγαλεῖον ἔχει ἡ χάρις ὁποῦ ἔλαβαν, τὴν καταφρονοῦν. Πρέπει λοιπὸν νὰ ἠξεύρωμεν, ὅτι ἡ χάρις τοῦ παναγίου Πνεύματος ἔρχεται εἰς κάθε ἕνα ὁποῦ πιστεύει εἰς τὸν Χριστὸν, ὄχι διὰ τὰ καλὰ ἔργα ὁποῦ ἔκαμε προτήτερα. Ὅτι ἐὰν ἔρχεται διὰ τὰ καλὰ, ἔργα, δὲν εἶναι χάρις, ἀλλὰ πληρωμὴ τῶν ἔργων του, ἀμὴ ἔρχεται ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ μέσου τῆς πίστεως, διὰ νὰ ἔλθῃ προτήτερα ἀπὸ τὰ καλὰ ἔργα ἡ χάρις, καὶ ἐπάνω εἰς αὐτὴν ὡσὰν εἰς στερεὸν θεμέλιον νὰ οἰκοδομηθοῦν τὰ καλὰ ἔργα ὁποῦ γίνονται τέλεια διὰ τῆς χάριτος. Ἀμὴ τὰ ἔργα ὁποῦ γίνονται χωρὶς τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὁ Θεὸς τὰ λογίζεται ὡσὰν νὰ μὴν ἔγιναν. Τὸ γὰρ καλὸν οὐκ ἔστι καλὸν, ὅταν μὴ καλῶς γένηται. Καὶ ἀδύνατον εἶναι τὸ καλὸν νὰ γένῃ καλῶς χωρὶς τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ. Ὅτι ἀνίσως ἦτον δυνατὸν, καὶ εὔκολον ὁ Θεὸς δὲν ἤθελε γένῃ Ἄνθρωπος διὰ νὰ δώσῃ τὴν χάριν του εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι μὲ μόνην τὴν χάριν αὐτοῦ δύναται νὰ γένῃ καλῶς κάθε ἔργον καλόν. Καὶ καλότυχος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐγνώρισε, πῶς μὲ τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ δύναται νὰ γένῃ καλῶς κάθε καλόν. Καὶ ἄθλιος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν τὸ ἐγνώρισεν, ὅτι ματαίως ἐπίστευσεν ὁ τοιοῦτος εἰς τὸν Χριστόν. Διὰ τοῦτο οἱ περισσότεροι, ὁπόταν ψάλλουν, καὶ προσεύχωνται, μὲ τὰ χείλη λέγουν ψαλμοὺς, καὶ εὐχὰς, καὶ μὲ τὸν νοῦν συνομιλοῦν μὲ τοὺς δαίμονας· ἐπειδὴ καὶ ὁ νοῦς τους σύρεται ἀπὸ αὐτοὺς εἰς ματαίας φροντίδας, ἢ κοσμικὰς, ἢ σαρκικὰς, ἢ θυμώδεις, ἢ μνησικάκους, διὰ νὰ γένῃ τὸ καλὸν ὄχι καλῶς, ἤγουν μὲ καλὸν τρόπον, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι ἀδύνατον νὰ γένῃ καλῶς τὸ καλὸν χωρὶς τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἀνίσως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ κάμῃ τινὰς κἀνένα καλὸν χωρὶς τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, λοιπὸν εἰς ποῖον καλὸν ἠμπορεῖ νὰ καυχηθῇ ὁ ἄνθρωπος πῶς εἶναι ἐδικόν του; εἰς κἀνένα. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ ἀληθινοὶ χριστιανοὶ, μὲ τὸ νὰ ἠξεύρουν πῶς δὲν ἔχουν τίποτε ἐδικόν τους, ἀμὴ εἶναι ὅλα τῆς χάριτος, εἶναι πάντοτε τεταπεινωμένοι, καὶ συντετριμμένοι, καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ σημεῖον τῶν ἀληθινῶν χριστιανῶν. Ἡ δὲ ὑψηλοφροσύνη, ἡ ἔπαρσις, ἡ κενοδοξία, ἡ αὐθάδεια, ἡ ὑπερηφάνια; ἡ φιλοδοξία, καὶ ἡ φαινομένη ταπείνωσις ὁποῦ γίνεται διὰ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων, εἶναι τὸ σημεῖον τῶν μὴ ἀληθινῶν χριστιανῶν.

γ΄. Ὅτι ἡ πίστις, καὶ τὰ καλὰ ἔργα εἶναι δύω πράγματα ὁποῦ συγκρατοῦνται ἕνα μὲ τὸ ἄλλο. Ἡ πίστις εἶναι διὰ τὰ καλὰ ἔργα, ἀμὴ τὰ καλὰ ἔργα δὲν κατορθώνονται διὰ τὴν πίστιν, ἀλλὰ διὰ μέσου τῆς πίστεως. Ὅτι χωρὶς πίστιν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ κάμῃ τινὰς καλὰ ἔργα, καὶ νὰ εὐαρεστήσῃ τὸν Θεὸν, ἐπειδὴ διὰ μέσου τῆς πίστεως ἔρχεται ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ πιστεύει. Πλὴν κατὰ τὴν πίστιν ὁποῦ δείξῃ κάθε ἕνας ἔτζι τοῦ δίδεται καὶ ἡ χάρις. Καὶ ἂν ἡ πίστις του εἶναι πολλὴ, τοῦ δίδεται καὶ ἡ χάρις πολλή. Εἰ δὲ ὀλίγη, καὶ χάρις ὀλίγη. Τὸ λοιπὸν ἡ πίστις εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ πιστεύει ἀληθινὰ, καὶ ὀρθόδοξα δὲν προξενεῖ κἀνένα ὄφελος χωρὶς τὰ καλὰ ἔργα. Ὅτι φανέρωσις τῆς πίστεως εἶναι ἡ δύναμις ὁποῦ προέρχεται ἀπὸ τὴν πίστιν. Τῆς δὲ δυνάμεως

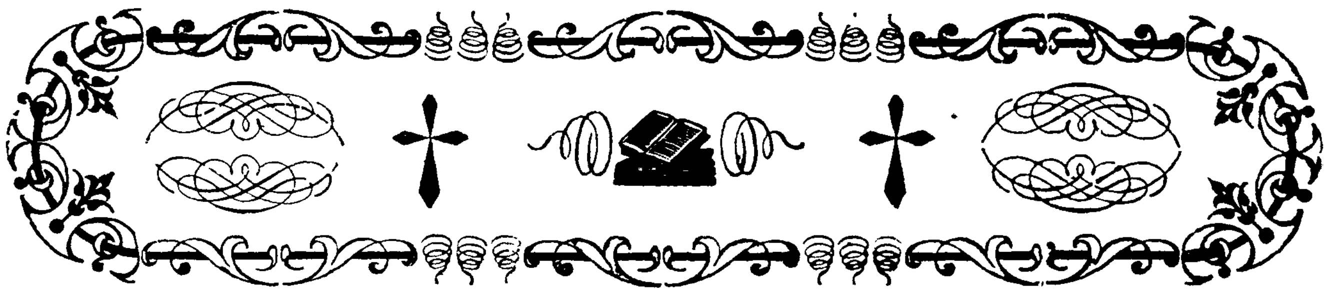

φανέρωσις εἶναι ἡ ἐνέργεια τῶν θείων ἐντολῶν, καὶ τῶν θεαρέστων ἔργων. Ὅτι κάθε ἐνέργεια προέρχεται ἀπὸ δύναμιν, μὲ τὴν ὁποίαν δύναται τινὰς νὰ κάμῃ τίποτε. **Καὶ** λοιπὸν ἐπειδὴ εἶναι ἀδύνατον νὰ εὐαρεστήσῃ τινὰς τὸν Θεὸν χωρὶς πίστιν, φανερὸν εἶναι ὅτι ἡ πίστις δίδει τὴν δύναμιν, μὲ τὴν ὁποίαν ἐνεργοῦνται τὰ καλὰ ἔργα, καὶ εὐάρεστα κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. **Καὶ** πίστις εἶναι ἐδῶ εἰς αὐτὰ ὁποῦ λέγω, ὄχι μόνον τὸ νὰ πιστεύῃ τινὰς εἰς τὸν **Χριστὸν** ἢ νὰ πιστεύῃ εἰς τὰ λόγια τοῦ **Χριστοῦ**, ἀλλὰ τὸ νὰ θαρρῇ εἰς τὸν **Χριστὸν** καὶ νὰ εἶναι πληροφορημένος, ὅτι μὲ τὴν δύναμιν τοῦ **Χριστοῦ** δύναται καὶ ἀπὸ τὴν κακίαν νὰ ἐλευθερωθῇ, καὶ κάθε ἀρετὴν νὰ τελειώσῃ. **Καθὼς** λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, «ὅτι περισσότερον πάντων ἐκοπίασα, οὐκ »ἐγὼ δὲ, ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, ἡ σὺν ἐμοί». Ὅποιος λοιπὸν δὲν ἀξιωθῇ νὰ λάβῃ τὴν χάριν τοῦ **Χριστοῦ**, καὶ νὰ τὴν γνωρίσῃ νοερῶς εἰς τὴν ψυχήν του, ματαίως ἔγινε χριστιανὸς, καὶ εἶναι ὅμοιος μὲ τοὺς ἀπίστους. Ὅτι καὶ ἐὰν νομίζῃ πῶς ἔφυγε κάθε κακίαν, καὶ πῶς μεταχειρίζεται κάθε ἀρετὴν, ματαίως ἐκοπίασεν, ὤντας ψεύστης, καὶ ὑποκριτής. Εἰ δὲ καὶ ἐσκόρπισεν ὅλον του τὸν πλοῦτον εἰς τοὺς πτωχοὺς, καὶ νηστεύει, καὶ ἀγρυπνεῖ, καὶ χαμαικοιτεῖ, καὶ προσεύχεται, καὶ παρακαλεῖ τὸν Θεὸν νὰ ἐλεηθῇ ὅμως δὲν ἔχει εἴδησιν, πῶς ἡ χάρις ὁποῦ δίδεται διὰ μέσου τῆς πίστεως, εἶναι τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, καὶ δὲν ζητεῖ προτήτερα ἀπὸ κάθε ἄλλο νὰ λάβῃ αὐτὴν μόνην τὴν χάριν, μήτε ἰξεύρει πῶς, διὰ νὰ λάβῃ αὐτὴν τὴν χάριν μόνον, ἐσκόρπισε καὶ τὰ ἄσπρα του, καὶ ταλαιπωρεῖται μὲ κάθε κακοπάθειαν, μήτε ἀγωνίζεται μὲ τοιοῦτον σκοπὸν, διὰ νὰ ἀξιωθῇ νὰ λάβῃ αὐτὴν τὴν χάριν πρώτην φορὰν διὰ τοῦ βαπτίσματος, ἢ ἂν τὴν εἶχε, καὶ ἔφυγε διὰ τὰς ἁμαρτίας του, νὰ τὴν ξανακαλέσῃ πάλιν διὰ μέσου τῆς μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως, καὶ τεταπεινωμένης πολιτείας· ἀμὴ κάνει τὰς ἐλεημοσύνας, καὶ τὰς νηστείας, καὶ τὰς ἀγρυπνίας, καὶ τὰς προσευχὰς, καὶ τὰ λοιπὰ, ὄχι μὲ αὐτὸν τὸν σκοπὸν, καὶ διὰ αὐτὸ τὸ τέλος, ἀλλὰ διατὶ νομίζει, πῶς κάνει ἀρετὰς, καὶ καλὰ ἔργα, ματαίως ταλαιπωρεῖται· ὅτι αὐτὸ τὸ τέλος ὁποῦ εἶπα, εἶναι τὸ ἀπ' ἀρχῆς κόσμου κεκρυμμένον μυστήριον τοῦ χριστιανισμοῦ, τὸ ὁποῖον ἐφανερώθη εἰς τοὺς ὑστερινοὺς καιρούς. Διὰ τὸ ὁποῖον λέγει καὶ ὁ **Παῦλος** περὶ Θεοῦ, ὅτι πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. Διατὶ ἡ ἐπίγνωσις τῆς ἀληθείας δὲν εἶναι ἄλλο τίποτε, παρὰ αὐτὴ ἡ χάρις ἡ ὁποία εἶναι, καὶ ἀλήθεια, ὁποῦ ἔγινε διὰ τοῦ Ἰησοῦ **Χριστοῦ**, κατὰ τὸ ἱερὸν **Εὐαγγέλιον**. Ὅτι ἀδύνατον εἶναι ὁ χριστιανὸς, νὰ εὕρῃ ἔλεος ἀπὸ τὸν Θεὸν, χωρὶς νὰ γνωρίσῃ αὐτὴν τὴν χάριν. (1) Διατὶ καθὼς ὁ **Χριστὸς** δὲν δύναται νὰ κάμῃ εἰς τοὺς ἀπίστους σημεῖα, καὶ θαύματα, μήτε δύναται νὰ εἰπῇ ψεύματα, ἢ νὰ ἀρνηθῇ τὸν ἑαυτόν του, ἔτζι δὲν δύναται νὰ ἐλεήσῃ καὶ κἀνένα ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ πιστεύουν εἰς αὐτὸν, ἀνίσως δὲν γνωρίσῃ πρῶτον, ὅτι ἡ χάρις τοῦ **Χριστοῦ** ὁποῦ δίδεται ἀπὸ αὐτὸν, καὶ δι' αὐτοῦ, αὐτὴ εἶναι τὸ ἔλεος, καὶ ἡ σωτηρία. Διατὶ δὲν εἶναι δυνατὸν μὲ ἄλλον τρόπον νὰ σωθῇ τινὰς, ἀνίσως δὲν λάβῃ τὴν θείαν χάριν νὰ θεωθῇ, ἤγουν νὰ γένῃ Θεὸς κατὰ χάριν. Ὅθεν ἂς ἀγωνιζώμεθα καὶ ἡμεῖς, ἀδελφοὶ, νὰ κάμνωμεν ὅλα μας τὰ ἔργα διὰ αὐτὸ τὸ τέλος, ἤγουν διὰ νὰ λάβωμεν, καὶ νὰ γνωρίσωμεν τὴν χάριν, καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, ἐν Χριστοῦ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος σὺν τῷ Ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ, καὶ τῷ Παναγίῳ αὐτοῦ Πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

(1) Ἴδε εἰς τὸν γ'. λόγον ὁποῦ λέγει τί λογῆς πρέπει νὰ γνωρίζωμεν τὰ μυστήρια τοῦ Θεοῦ.

ΛΟΓΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΕΝΝΑΤΟΣ.

ά. Ὅτι ἡ ψυχὴ καθαρίζεται διὰ μέσου τῆς πίστεως, καὶ τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ.

β΄. Ὅτι ἐνδύεται τὴν ἐξ ὕψους δύναμιν τοῦ παναγίου Πνεύματος, καὶ ἀξιώνεται νὰ ἰδῇ τὸν Θεόν.

γ΄. Καὶ ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ θέλουν νὰ ἐπιτύχουν τὰ ἀγαθὰ τοῦ Θεοῦ, πρέπει νὰ ὑπομένουν μὲ χαρὰν κάθε θλίψιν, καὶ κάθε κακοπάθειαν, καὶ πειρασμὸν ὁποῦ τοὺς ἀκολουθήσῃ.

δ΄. Καὶ ὅτι πρέπει κάθε ἕνας νὰ ἐπισκέπτεται τὸν ἑαυτόν του, ἂν εἶναι ἄξιος νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

ά. Ὁ νοῦς ὁποῦ ἑνωθῇ μὲ τὸν Θεὸν διὰ μέσου τῆς πίστεως, καὶ τὸν γνωρίσῃ διὰ μέσου τῆς πράξεως τῶν ἀρετῶν, καὶ ἀξιωθῇ νὰ τὸν βλέπῃ διὰ μέσου τῆς θεωρίας βλέπει θεάματα θαυμαστὰ, καὶ παράδοξα. Διότι φωτίζεται ὅλος, καὶ γίνεται ὡσὰν φῶς, καὶ δὲν δύναται νὰ νοῇ, ἢ νὰ λέγῃ ἐκεῖνα ὁποῦ βλέπει. Ὅτι αὐτὸς ὁ νοῦς εἶναι φῶς, καὶ βλέπει τὸ φῶς τῶν πάντων, ἤγουν τὸν Θεὸν (1) καὶ ἐκεῖνο τὸ φῶς ὁποῦ βλέπει, εἶναι ζωὴ, καὶ δίδει ζωὴν εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ τὸ βλέπει. Αὐτὸς ὁ νοῦς βλέπει τὸν ἑαυτόν του, πῶς εἶναι ἑνωμένος καθολικὰ μὲ τὸ φῶς, καὶ παρευθὺς συστέλλεται, καὶ εἶναι καθὼς ἦτον πρὸ τοῦ νὰ τὸ ἰδῇ. Κατανοεῖ τὸ φῶς ἐκεῖνο μέσα εἰς τὴν ψυχήν του, καὶ μένει ἐκστατικὸς, καὶ μένωντας ἐκστατικὸς βλέπει αὐτὸ μακρὰ ἀπὸ λόγου του. Καὶ πάλιν ὡσὰν ἔλθῃ εἰς τὸν ἑαυτόν του, εὑρίσκεται πάλιν μέσα εἰς τὸ φῶς, καὶ τοιουτωτρόπως πλέον δὲν εὑρίσκει μήτε λόγους, μήτε νοήματα, τί νὰ εἰπῇ, καὶ τί νὰ ἐννοήσῃ διὰ τὸ φῶς ἐκεῖνο ὁποῦ βλέπει. Ποῖος λοιπὸν νὰ ἀκούῃ αὐτὰ τὰ μυστήρια, καὶ νὰ μὴ θαυμάσῃ, καὶ θαυμάζωντας νὰ μὴ προστρέξῃ εἰς τὸν Χριστόν; ποῖος νὰ μὴ ποθήσῃ νὰ ἰδῇ θαυμάσια Θεοῦ; καὶ νὰ μὴν ἀγαπήσῃ αὐτὸν ὁποῦ μᾶς δίδει αὐτὰ τὰ παράδοξά του χαρίσματα χωρὶς πληρωμήν;

Τὸ λοιπὸν ἂς ἐπιμεληθοῦμεν, ἠγαπημένοι μου ἀδελφοὶ, νὰ εὕρωμεν τὸν Χριστὸν, καὶ νὰ τὸν ἰδοῦμεν τὶ λογῆς θαυμάσιος εἶναι κατὰ τὴν εὐμορφίαν καὶ κατὰ τὴν τερπνότητα· ὅτι ὁ ἴδιος λέγει, «ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου, καὶ τηρῶν αὐ-

1) Ἄξιον εἶναι νὰ σημειώσωμεν ἐδῶ ἐκεῖνα ὁποῦ ἠμποροῦν νὰ χρησιμεύσουν καὶ διὰ κάθε ἄλλο μέρος ὁποῦ περὶ τούτου ὁμιλεῖ ὁ Ἱερὸς Συμεών· ἀλλὰ πρῶτον ἂς καταστρώσωμεν τὸ ῥητὰ τῆς θείας γραφῆς, τὰ ὁποῖα τρόπον τινὰ φαίνονται ἐναντία ἀναμεταξύ τους· ἔπειτα θέλει ἰδοῦμεν καὶ πῶς τὰ ἐξηγοῦν οἱ θεῖοι τῆς Ἐκκλησίας Διδάσκαλοι. Λοιπὸν ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης λέγει. Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε. Κα' ὁ μέγας Παῦλος, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων, οὐδὲ ἰδεῖν δύναται. Καὶ ὁ ἴδιος Θεὸς πρὸς τὸν Μωϋσῆν. Οὐ μὴ ἴδῃ ἄνθρωπος τὸ πρόσωπόν μου. καὶ ζήσεται. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως. Ὁ δὲ Ἰησοῦς Χριστὸς ῥητῶς λέγει· μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται. Καὶ πάλιν ὁ ἀγαπῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ Πατρός μου, καὶ ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν, καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν· αὐτὰ λέγω, καὶ ἄλλα παρόμοια φαίνονται ἀναμεταξύ τους ἐνάντια. Ὅμως ἀκολουθοῦντες τὴν ἐξήγησιν τοῦ θείου Γρηγορίου Νύσσης, (λόγῳ ς΄. εἰς τοὺς Μακαρισμούς. Τόμ. ά. φύλλ. 810) ἡ ὁποία εἶναι σύμφωνος καὶ μὲ τὴν γνώμην τῶν λοιπῶν θείων Πατέρων, εὑρίσκομεν αὐτὰ πολλὰ σύμφωνα ὡς ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ Θεοῦ λόγια. Ὅτι κατὰ τὸ νόημα τῶν πρώτων ῥητῶν ἀληθῶς ἡ θεία φύσις καθ' ἑαυτὴν, τί εἶναι κατὰ τὴν οὐσίαν, παντάπασιν ἀπρόσιτος μένει, καὶ ἀκατάληπτος ἀπὸ κάθε νοῦν ἀνθρώπινον. Πλὴν μὲ ὅλον ὁποῦ κατὰ φύσιν εἶναι ἀκατανόητος, καὶ ἀνεξιχνίαστος ὁ ὑπὲρ πᾶσαν φύσιν Θεὸς, ὅμως κατὰ ἄλλον λόγον καὶ βλέπεται καὶ καταλαμβάνεται ὁ ἀόρατος καὶ ἀπερίγραπτος. Καὶ πάλιν ὁ τρόπος οὗτος εἶναι διπλοῦς. Ὁ πρῶτος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ λέγει ὁ Παῦλος. Τὰ ἀόρατα αὐτοῦ τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται κτλ καὶ τέτοιαν κατανόησιν τοῦ Θεοῦ ἤγουν τῆς σοφίας, καὶ ἀγαθότητος, τῆς παντοδυναμίας εἶναι δυνατὸν νὰ λάβουν ἀμυδρῶς καὶ οἱ κατὰ κόσμον σοφοί. στοχαζόμενοι τὴν μεγαλειότητα καὶ εὐαρμοστίαν τῶν κτισμάτων, ὅτι φυσικὰ ἀπὸ τὰς ἐνεργείας, ἠμποροῦμεν ἀναλόγως νὰ συμπεράνωμεν τὸν ἐνεργοῦντα. Ὁ δεύτερος τρόπος εἶναι ἐκεῖνος, διὰ τὸν ὁποῖον καὶ μακαρίζει ὁ Χριστὸς ἐκείνους ὁποῦ βλέπουν τὸν Θεὸν μὲ τοῦτον τὸν τρόπον. Διατὶ τοῦτος δὲν στέκει εἰς στοχασμοὺς, καὶ συλλογισμοὺς,

»τάς, ἐκεῖνος ἐστὶν ὁ ἀγαπῶν με. Ὁ δὲ ἀγαπῶν »με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ Πατρός μου, καὶ »ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν, καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυ»τόν». Καὶ πάλιν λέγει· «ἐάν τις ἀγαπᾷ με τὸν »λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ Πατήρ μου ἀγαπή»σει αὐτὸν, καὶ πρὸς αὐτὸν διὰ τοῦ Πνεύμα«τος ἐλευσόμεθα, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσο»μεν». Οὗτος λοιπὸν ὁποῦ ἀγαπᾷ τὸν Θεὸν, καὶ φυλάττει τὰς ἐντολάς του ἐνδύεται τὴν ἐξ ὕψους δύναμιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἡ ὁποία δὲν φαίνεται αἰσθητῶς, ἐν εἴδει πυρὸς, οὐδὲ ἔρχεται μὲ ἦχον πολὺν, καὶ πνοὴν βιαίαν, ὅτι αὐτὰ ἔγιναν μόνον εἰς τὸν καιρὸν τῶν Ἀποστόλων διὰ τοὺς ἀπίστους, ἀλλὰ βλέπεται νοερῶς ἐν εἴδει φωτὸς νοητοῦ, καὶ ἔρχεται μὲ κάθε γαλήνην καὶ χαράν. Τὸ ὁποῖον εἶναι προοίμιον τοῦ αἰωνίου, καὶ πρώτου φωτὸς ἀπαύγασμα, καὶ λαμπηδὼν τῆς ἀϊδίου μακαριότητος. Αὐτὸ τὸ φῶς εὐθὺς ὁποῦ φανῇ, ἀφανίζεται κάθε λογισμὸς ἐμπαθὴς, καὶ ἀποδιώχνεται κάθε πάθος τῆς ψυχῆς, καὶ κάθε σωματικὴ ἀρρωστία λαμβάνει τὴν ἰατρείαν της. Τότε καθαρίζονται τὰ μάτια τῆς καρδίας, ἤγουν ὁ νοῦς καὶ ἡ διάνοια, καὶ βλέπουν ἐκεῖνο ὁποῦ εἶναι γραμμένον εἰς τοὺς μακαρισμοὺς, ἤγουν τὸν Θεόν. Τότε ὁ ψυχὴ βλέπει, ὡσὰν μέσα εἰς καθρέπτην, καὶ τὰ παραμικρά της σφάλματα, καὶ ἔρχεται εἰς μεγαλωτάτην ταπείνωσιν, καὶ στοχαζομένη τὸ μεγαλεῖον τῆς δόξης ἐκείνης γεμίζει ἀπὸ κάθε χαρὰν, καὶ εὐφροσύνην, καὶ θαυμάζει εἰς τὸ ἀνέλπιστον ἐκεῖνο θαῦμα ὁποῦ εἶδε, καὶ παρευθὺς χύνει δάκρυα πολλά. Καὶ ἔτζι πλέον ὅλος δι' ὅλου ἀλλοιώνεται ὁ ἄνθρωπος καὶ γνωρίζει τὸν Θεὸν, καὶ γνωρίζεται αὐτὸς πρῶτον ἀπὸ τὸν Θεόν. Ὅτι αὐτὴ μόνη ἡ χάρις τοῦ παναγίου Πνεύματος χάμνει τὸν ἄνθρωπον νὰ καταφρονῇ ὅλα τὰ ἐπίγεια, καὶ τὰ οὐράνια, τὰ παρόντα, καὶ τὰ μέλλοντα· τὰ λυπηρὰ, καὶ τὰ χαρμόσυνα. Διατὶ τὸν χάμνει καὶ φίλον ὁμοῦ, καὶ υἱὸν Θεοῦ, καὶ Θεὸν, ὅσον εἶναι δυνατὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Ὢ τῆς μεγαλωσύνης τῶν χαρισμάτων τοῦ Θεοῦ! Διότι ὅλοι σχεδὸν οἱ ἄνθρωποι, τρόπον τινὰ συγχαίνονται τοὺς ἀσθενεῖς, καὶ πτωχοὺς ἀνθρώπους, καὶ ὁ ἐπίγειος βασιλεὺς δὲν θέλει, οὐδὲ να τοὺς βλέπῃ τελείως, καὶ οἱ ἄρχοντες τοὺς ἀποστρέφονται, καὶ οἱ πλούσιοι τοὺς παραβλέπουν. Καὶ ἀνίσως τύχῃ χαμμίαν φορὰν νὰ τοὺς ἀπαντήσουν εἰς τὴν στράταν, τοὺς παρατρέχουν, ὡσὰν νὰ μὴν εἶναι τίποτε, καὶ κἀνένας ποτὲ δὲν νομίζει πῶς εἶναι καλὸν, τὸ νὰ συναναστρέφεται μὲ αὐτούς. Ἀλλὰ ὁ Θεὸς ὁ πανάγαθος ἄφησε τοὺς ἰσχυροὺς, τοὺς σοφοὺς, καὶ πλουσίους τοῦ κόσμου, καὶ ἐδιάλεξε τοὺς ἀσθενεῖς, καὶ μωροὺς, καὶ πτωχοὺς, διὰ τὴν μεγάλην του, καὶ ἀνεκλάλητον ἀγαθότητα καὶ ποῖος εἶναι ἀρκετὸς διὰ μόνον αὐτὸ νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ καθὼς πρέπει; αὐτὸς ὁ Θεὸς ὁποῦ τὸν ὑπηρετοῦν μυριάδες Ἀγγέλων, καὶ ὁποῦ κρατεῖ μὲ τὸν λόγον τῆς δυνάμεώς του ὅλα τὰ παντα, καὶ ὁποῦ δὲν εἶναι δυνα-

---

καὶ συμπεράσματα, καθὼς ὁ πρῶτος. Ἀλλὰ στέκει, διὰ νὰ εἰπῶ μὲ συντομίαν, εἰς τὴν καθαριότητα τῆς καρδίας, εἰς τὴν πρᾶξιν τῆς ἀρετῆς, εἰς τὴν μίμησιν τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἃς τὸ καταλάβωμεν ἀπὸ ἕνα παράδειγμα. Τί ὠφελεῖται φέρ' εἰπεῖν, ἕνας ἄνθρωπος, ἂν ἰξεύρῃ μόνον μὲ τὴν θεωρίαν τί καλὸν πρᾶγμα εἶναι ἡ ὑγεία, ἔπειτα δὲν φυλάττεται ἀπὸ τὰ κακόχυμα φαγητὰ, εἰς καιρὸν ὁποῦ αὐτὸς πάσχει κακὰ, καὶ ὑγείαν ἐμπράκτως δὲν ἔχει. Ἔτζι καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ κατανοεῖ ἁπλῶς τὸν Θεὸν, ἐκ τῶν ποιημάτων, δὲν εἶναι μακάριος, ἀλλ' ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει ἐγκάτοικον μέσα εἰς τὸν ἑαυτόν του αὐτὸν τὸν ἴδιον Θεὸν, καὶ ἔτζι ἐννοεῖται εἰς τὸν μακαρισμὸν τὸ, ὄψονται τὸν Θεόν. Ὄχι ὅτι ἔχουν τὸν Θεὸν ἕνα ἀντιπρόσωπον θέαμα, ὅσοι ἔχουν καθαρὸν τὸν ὀφθαλμὸν τῆς ψυχῆς. Ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ καταστήσῃ τὴν καρδίαν του καθαρὰν ἀπὸ κάθε πάθος, ἐπάνω εἰς τὸ κάλλος τῆς ἐδικῆς του ψυχῆς, βλέπει τὴν εἰκόνα, ἤγουν τὴν ὁμοίωσιν τοῦ Θεοῦ. Ἐπειδὴ καθὼς ὁ σίδηρος ὁποῦ πρὸ ὀλίγου ἦτο μαῦρος, ὅταν ἀκονισθῇ, καὶ ἀποβάλῃ τὴν σκουρίαν; ὕστερον ἀκτινοβολεῖ εἰς τὸν ἥλιον, καὶ εὐγάνει λαμπηδόνας· τέτοιας λογῆς καὶ ὁ ἔσω ἄνθρωπος, τὸν ὁποῖον ὀνομάζει καρδίαν ὁ Κύριος, ὅταν ἀποβάλῃ τὴν λέραν τῆς κακίας, ἀποκτᾷ τὴν ὁμοιότητα τοῦ ἀρχετύπου, καὶ γίνεται ἀγαθός. Καὶ λοιπὸν βλέποντας τὸν ἑαυτόν του, μέσα εἰς τὸν ἑαυτόν του, βλέπει τὸ ποθούμενον. Ἡ γὰρ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἐντὸς ἡμῶν ἐστι. Διατὶ καθὼς ἐκεῖνοι ὁποῦ βλέπουν μέσα εἰς τὸν καθρέπτην τὸν ἥλιον, ἂν καὶ δὲν βλέπουν ὑψηλὰ εἰς τὸν οὐρανὸν, ὅμως βλέπουν τὸν ἥλιον μέσα εἰς ἐκεῖνον τὸν λαμπρὸν καθρέπτην, ὄχι ὀλιγώτερον ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ κυττάζουν εἰς αὐτὸν τὸν κύκλον τοῦ ἡλίου· ἔτζι καὶ ἐσεῖς (λέγει ὁ Χριστὸς) ἂν καὶ ἀσθενῆτε εἰς τὴν κατανόησιν τοῦ φωτὸς, ὅμως ἀνίσως καὶ ἀποκτήσετε τὴν πρώτην ἐκείνην χάριν τῆς εἰκόνος, μὲ τὴν ὁποίαν ἐξ ἀρχῆς ἐπλάσθητε, χωρὶς ἄλλο μέσα εἰς τὸν ἑαυτόν σας ἔχετε τὸ ζητούμενον. Ἐπειδὴ ἡ Θεότης, ἤγουν ἡ θεία χάρις τοῦτο εἶναι. Καθαρότης, ἀπάθεια, ἀποξένωσις κάθε κακοῦ, ἀγαθότης. Λοιπὸν ἂν ἔχῃς αὐτὰ εἰς τὸν ἑαυτόν σου, βεβαιότατα ὁ Θεὸς εἶναι μέσα σου. Καὶ σὺ τότε χωρὶς ἄλλο ἔχωντας τὴν καρδίαν σου ἔτζι ξάστερην, βλέπεις λαμπρῶς τὸ μακάριον θέαμα. Καὶ τοῦτο τί εἶναι; εἶναι ἡ καθαρότης, ὁ ἁγιασμὸς, ἡ ἁπλότης, ὅλα τὰ παρόμοια φωτοειδῆ τῆς θείας φύσεως ἀπαυγάσματα, διὰ μέσου τῶν ὁποίων βλέπεται ὁ Θεός. Σύμφωνα μὲ τοῦτα εἶναι καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει ὁ ἴδιος μέγας Πατὴρ εἰς τὴν ἀπόκρισιν ὁποῦ κάνει ὁ Θεὸς εἰς τὸν Μωϋσῆν ὁποῦ ἐζήτησε νὰ ἰδῇ τὸ πρόσωπόν του, καὶ ἀντὶ διὰ τὸ πρόσωπον τοῦ ἔδειξε τὰ ὀπίσθια. Ἐξηγῶντας λοιπὸν τὰ ὀπίσθια τοῦ Θεοῦ λέγει ἔτζι. Διδάσκεται ὁ Μωϋσῆς ὁποῦ ἐσπούδαζε νὰ ἰδῇ τὸν Θεὸν, ὅτι δηλαδὴ τοῦτο εἶναι τὸ βλέπειν τὸν Θεὸν, τὸ νὰ ἀκολουθῇ τὸν Θεὸν εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ τὸν καθοδηγεῖ. Λοιπὸν τὸ ἰδεῖν τὸν Θεὸν κατὰ τὸν δεύτερον τρόπον σημαίνει ἀκολούθησιν, μίμησιν, ὁμοίωσιν τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν Θεόν. Ἔτζι ἐξηγεῖ ὁ θεῖος Γρηγόριος τὰ τοιαῦτα ῥητὰ, καὶ τὴν αὐτὴν γνώμην κρατοῦν καὶ οἱ λοιποὶ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας. (Ἴδε εἰς τὴν Φιλοκαλίαν φύλ. 1070). Καὶ μάλιστα ὁ ὅσιος πατὴρ ἡμῶν Συμεὼν, ὁ ὁποῖος ῥητῶς λέγει (λόγῳ ιζ'.) ὅτι ὁ ἀόρατος Θεὸς, ἀπὸ τὰς ἐνεργείας του. βλέπεται. Καὶ ὅτι ἓν καὶ τὸ αὐτὸ εἶναι ἡ γνῶσις, καὶ ὁμοιότης ἡ πρὸς τὸν Θεόν. (Λόγῳ ν'. καὶ λοιπὸν ἂς μὴ ἀποτολμᾷ τινὰς ἀλόγως νὰ μέμφεται τὸν Ἅγιον ἐὰν λέγῃ εἰς τοὺς λόγους του, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἰδῇ τινὰς τὸν Θεόν. Ἐπειδὴ ἐννοεῖ, ἀλλὰ καὶ ῥητῶς λέγει, τὴν διὰ τῶν ἀρετῶν μόρφωσιν καὶ ὁμοίωσιν πρὸς ἐκεῖνο τὸ ἀρχέτυπον.

τὸν νὰ βαστάσῃ τινὰς τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς δόξης του, αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐκαταδέχθη νὰ γένῃ καὶ πατὴρ, καὶ ἀδελφὸς, καὶ φίλος αὐτῶν τῶν ἀπεριμμένων, καὶ νὰ λάβῃ σάρκα ἀνθρωπίνην, διὰ νὰ γένῃ ὅμοιος μὲ ἡμᾶς κατὰ πάντα, ἔξω ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ νὰ μᾶς κάμῃ μετόχους, καὶ κληρονόμους τῆς δόξης, καὶ βασιλείας του. Ὦ τῆς πλουσίας, καὶ μεγάλης του ἀγαθότητος. Ὦ τῆς ἀνεκλαλήτου συγκαταβάσεως τοῦ Δεσπότου, καὶ Θεοῦ ἡμῶν. Ἀμὴ διατὶ ἡμεῖς, ὦ ἀδελφοὶ, δὲν προστρέχομεν εἰς αὐτὸν τὸν εὔσπλαγχνον Θεὸν, ὁποῦ τόσον πολλὰ μᾶς ἠγάπησε; διατὶ δὲν δίδομεν τὴν ζωήν μας εἰς θάνατον διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, καὶ Θεοῦ ἡμῶν, ὁποῦ ἀπέθανε διὰ ἡμᾶς; ἢ δὲν βλέπομεν πολλοὺς ἀνθρώπους, ὁποῦ διὰ ἐπιθυμίαν πραγμάτων φθαρτῶν, ὑποφέρουν μεγάλους κόπους, καὶ κινδύνους, καὶ πηγαίνουν εἰς τόπους μακρινοὺς, καὶ καταφρονοῦν, καὶ γυναῖκας, καὶ παιδία καὶ κάθε ἄλλην δόξαν, καὶ τροφὴν, καὶ δὲν προκρίνουν κάνενα ἄλλο πρᾶγμα καλλίτερα ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ ἐπιθυμοῦν, ἕως ὁποῦ νὰ ἐπιτύχουν τὸν σκοπόν τους; ἀνίσως λοιπὸν αὐτοὶ διὰ πρόσκαιρα, καὶ φθαρτὰ κάμνουν τόσον ἀγῶνα, καὶ βαίνουν εἰς κίνδυνον καὶ αὐτὴν τὴν ψυχήν τους, καὶ τὴν ζωήν τους, διὰ νὰ τὰ ἀποκτήσουν, ἡμεῖς δὲν πρέπει νὰ παραδώσωμεν εἰς θάνατον, καὶ τὰς ψυχὰς, καὶ τὰ κορμία μας διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Βασιλέως τῶν βασιλέων, καὶ Κυρίου τῶν κυριευόντων, καὶ Δημιουργοῦ, καὶ Ἐξουσιαστοῦ ὅλων τῶν κτισμάτων; διότι αὐτὸς ὁ ἴδιος λέγει εἰς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον· «ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν »αὐτοῦ», ἤγουν ἐκεῖνος ὁποῦ νεκρώσει τὴν ψυχήν του εἰς τὸν κόσμον, καὶ δὲν τὴν εὕρῃ εἰς κανένα θέλημα τῆς σαρκὸς διὰ ἐμένα, καὶ διὰ τὸ Εὐαγγέλιόν μου, οὗτος σώσει αὐτήν. Ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ εὕρῃ τὴν ψυχήν του εἰς κανένα ἁμάρτημα, ἀπολέσει αὐτήν. Λοιπὸν ποῦ νὰ φύγωμεν, ἀδελφοί μου, ἀπὸ τὸ πρόσωπόν του, ἢ ποῦ νὰ ὑπάγωμεν; διότι ἂν ἀναβοῦμεν εἰς τὸν οὐρανὸν, ἐκεῖ τὸν εὑρίσκομεν, καὶ ἂν καταβοῦμεν εἰς τὸν ᾅδην, ἐκεῖ παρὼν εἶναι καὶ αὐτός. Ἂν ἐμβοῦμεν καὶ εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης, δὲν θέλει δυνηθοῦμεν νὰ ἀποφύγωμεν τὴν κραταιάν του χεῖρα, ἀμὴ ἡ δεξιά του θέλει κρατήσει καὶ τὰς ψυχὰς, καὶ τὰ σώματά μας. Καὶ λοιπὸν, ὦ ἀδελφοί μου, ἐπειδὴ δὲν δυνάμεθα νὰ ἀντισταθοῦμεν, μήτε νὰ φύγωμεν ἀπὸ τὸ πρόσωπον τοῦ Κυρίου, ἐλᾶτε καὶ ἂς γένωμεν δοῦλοι εἰς αὐτὸν τὸν Θεὸν, ὁποῦ ἔγινεν ἄνθρωπος διὰ ἡμᾶς, καὶ ἔλαβε μορφὴν δούλου, καὶ ἀπέθανε διὰ ἀγάπην μας. Ἐλᾶτε, καὶ ἂς ὑποταχθοῦμεν ὑποκάτω εἰς τὴν κραταιὰν, καὶ ἀνίκητον χεῖρα τοῦ Χριστοῦ, ὁποῦ ἀναβρύει ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἀθάνατον, καὶ ὁποῦ μεταδίδει αὐτὴν πλουσιοπάροχα διὰ τῆς χάριτος τοῦ παναγίου Πνεύματος εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὴν ζητοῦν. Ἂς ζητήσωμεν τὸν Χριστὸν τὸν ὁποῖον ἐνεδύθημεν εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα, καὶ μὲ τὰ πονηρά μας ἔργα τὸν ἐξεδύθημεν. Ἐπειδὴ ὅταν ἐβαπτίσθημεν εἴμασθε ἀκόμη βρέφη μωρὰ κατὰ τὴν ἡλικίαν, καὶ κατὰ τὴν γνῶσιν, καὶ δὲν ἐκαταλάβαμεν τὸν ἁγιασμὸν ὁποῦ ἐλάβαμεν, καὶ ἐμολύναμεν τὸν ἑαυτόν μας εἰς τὴν νεότητά μας μὲ τὰς ἁμαρτίας μας, διὰ νὰ μὴ λέγω πῶς μολύνομεν κάθε ἡμέραν, καὶ τὰς ψυχάς μας, καὶ τὰ σώματά μας παραβαίνοντες τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο λοιπὸν ἂς ἀνακαλέσωμεν πάλιν τὸν ἑαυτόν μας μὲ τὴν μετάνοιαν, ὁποῦ εἶναι ἡ αἰτία τῆς σωτηρίας μας, καὶ ἂς κάμωμεν κάθε καλὸν ἔργον ὁποῦ νὰ εἶναι ἀρεστὸν εἰς τὸν Χριστὸν, διὰ νὰ σφραγισθοῦμεν πάλιν μὲ τὴν σφραγίδα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ νὰ ἀπεράσωμεν τὸν ἐπίλοιπον καιρὸν τῆς ζωῆς μας ἄφοβοι, ἔχοντες τὴν βοῦλλαν τοῦ Χριστοῦ. Καὶ πρὸς τούτοις ἀκόμι νὰ λάβωμεν καὶ ἔλεος ἀπὸ αὐτὸν διὰ νὰ γενοῦμεν ἄξιοι νὰ γνωρίσωμεν τὰ μυστήρια τοῦ Χριστοῦ, καὶ Θεοῦ ἡμῶν.

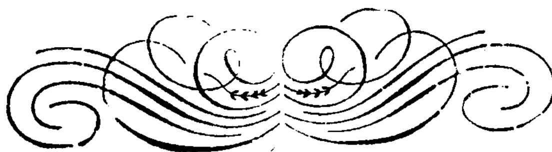
γʹ. Διότι ἀνίσως θέλωμεν νὰ ἐπιτύχωμεν ἐκεῖνα ὁποῦ ποθοῦμεν, ἤγουν τὰ ἀγαθὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ὁποῦ εἴμεσθε ἄνθρωποι, νὰ γένωμεν ἄγγελοι ἐπίγειοι, πρέπει νὰ ἀγαπήσωμεν τὴν θλίψιν, καὶ στενοχωρίαν τοῦ σώματος, καὶ νὰ ἀποδεχθοῦμεν τὴν κακοπάθειαν, καὶ νὰ ὑπομένωμεν μετὰ χαρᾶς τοὺς πειρασμοὺς ὡσὰν ὁποῦ μέλλουν νὰ προξενήσουν εἰς ἡμᾶς κάθε καλόν. Ὅτι τί ἄλλο εἶναι εὐμορφότερον ἀπὸ τὴν ψυχὴν ὁποῦ νὰ θλίβεται, καὶ νὰ ταλαιπωρῆται μὲ γνῶσιν, καὶ διάκρισιν; διατὶ μὲ τὴν ὑπομονήν της, θέλει κληρονομήσει τὴν χαρὰν τῶν ἁπάντων. Καὶ τὶ ἄλλο εἶναι ἀνδρειότερον ἀπὸ τὴν συντετριμμένην, καὶ τεταπεινωμένην καρδίαν; ἡ ὁποῖα νικᾷ χωρὶς κόπον ὅλους τοὺς δαίμονας, καὶ τοὺς ἀποδιώχνει τελείως ἀπὸ κοντά της; καὶ τὶ ἄλλο εἶναι ἐνδοξότερον ἀπὸ τὴν πνευματικὴν πτωχείαν ὁποῦ προξενεῖ εἰς τὸν ἄνθρωπον

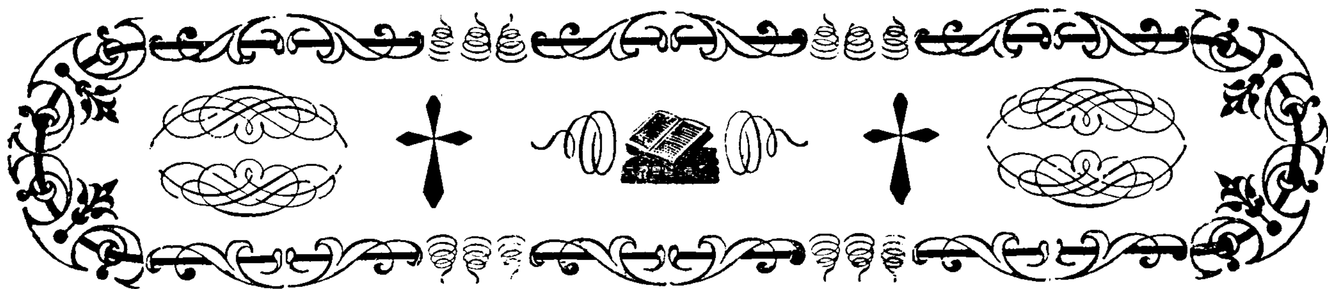
τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν; διὰ τὴν ὁποίαν τί ἄλλο ἠμπορεῖ νὰ εὑρεθῇ ἀντάξιον; ἢ τώρα εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, ἢ εἰς τὴν μέλλουσαν; ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ μὴν ἔχῃ τινὰς μέριμναις εἰς τὸν ἑαυτόν του, διὰ κἀνένα πρόσκαιρον, καὶ γήϊνον πρᾶγμα, ἀμὴ νὰ ἔχῃ ὅλον τὸν νοῦν του εἰς τὸν Χριστὸν, τοῦτο πόσα καλὰ αἰώνια, καὶ τί λογῆς ἀγγελικὴν κατάστασιν νομίζεις, ὅτι τοῦ προξενεῖ; καὶ πάλιν τὸ νὰ καταφρονῇ τινας ὅλα τὰ πρόσκαιρα, καὶ φθαρτὰ, καὶ αὐτὰ σχεδὸν τὰ ἀναγκαῖα τοῦ κορμίου, διὰ νὰ μὴ φιλονεικῇ διὰ αὐτὰ μὲ κἀνένα, ἀλλὰ νὰ φυλάττῃ τὴν εἰρήνην, καὶ ἀγάπην μὲ ἀταραξίαν τῆς ψυχῆς του, διὰ ποίας ἀνταμοιβὰς, καὶ στέφανα καὶ χαρίσματα δὲν εἶναι αὐτὸ ἄξιον; κατὰ ἀλήθειαν ὑπὲρ φύσιν εἶναι ἡ ἐντολὴ αὐτὴ, καὶ ἡ πληρωμή της ὑπὲρ λόγον, καὶ ἔννοιαν, ὅτι ὁ Χριστὸς θέλει γένῃ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ἀντὶ διὰ ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ καταφρονεῖ. Καὶ ὅταν ἀκούῃς Χριστὸν, μὴ προσέχῃς εἰς αὐτὸν τὸν ψιλὸν μόνον λόγον, καὶ εἰς τὴν σμικρότητα τῆς λέξεως, ἀλλὰ στοχάσου τὴν δόξαν τῆς Θεότητός του, ὁποῦ ὑπερβαίνει κάθε νοῦν, καὶ διάνοιαν. Στοχάσου τὴν ὡραιότητα τὴν ἀνεκλάλητον, τὸ ἔλεος τὸ ἀμέτρητον, τὸν πλοῦτον τὸν ἀκατανόητον, ὁποῦ δίδει εἰς αὐτοὺς ὁ Χριστὸς πλουσιοπάροχα μὲ μεγάλην φιλοτιμίαν. Καὶ αὐτὰ εἶναι ἀρκετὰ εἰς αὐτοὺς, ἀντὶ διὰ ὅλα τὰ πάντα, ὡσὰν ὁποῦ ἐδέχθησαν εἰς τὸν ἑαυτόν τους ἐκεῖνον τὸν ἴδιον Θεὸν ὁποῦ προξενεῖ, καὶ δίδει κάθε καλόν. Διότι ἐκεῖνος ὁποῦ ἠξιώθη νὰ ἰδῇ τὸν Χριστὸν, δὲν ἐπεθύμησε ποτὲ κἀνένα ἄλλο πρᾶγμα, μήτε ἐκεῖνος ὁποῦ ἐχόρτασεν ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, ἔτρεξε πλέον νὰ ἀγαπήσῃ κἀνένα ἄλλο ἐδῶ εἰς τὴν γῆν. Κατὰ ἀλήθειαν, ἀδελφοί μου, δὲν εἶναι κἀνένα ἄλλο καλλίτερον εἰς τὸν κόσμον, ὡσὰν τὸ νὰ μὴν ἔχῃ τινὰς κἀνένα πρᾶγμα τοῦ κόσμου τούτου· μήτε νὰ θέλῃ νὰ ἀποκτήσῃ τίποτε περισσότερον ἀπὸ τὰς ἀναγκαίας χρείας τοῦ σώματος, μήτε νὰ ἐπιτηδεύεται καμμίαν θεραπείαν, καὶ ἀπόλαυσιν τοῦ σώματός του. Ἀμὴ νὰ θέλῃ, καθὼς εἶναι γραμμένον, νὰ πολιτεύεται πνευματικῶς, καὶ νὰ μὴ κάμνῃ καμμίαν ἐπιθυμίαν τῆς σαρκός. Χρείαν δὲ ἀναγκαίαν τοῦ σώματος λέγω, ψωμὶ, καὶ νερὸν, καὶ φορέματα καὶ σκεπάσματα, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος· «ἔχοντες διαστροφὰς, καὶ σκεπάσματα τούτοις ἀρκεσθησόμεθα». Ἀμὴ ἀνίσως χρειαζώμεθα καὶ τίποτε περισσότερον ἀπὸ αὐτὰ, ἐξάπαντος ἐὰν ἐλπίζωμεν, καὶ πιστεύωμεν εἰς τὸν Θεὸν, θέλει μᾶς τὸ δώσει ἐκεῖνος ὁποῦ μᾶς χαρίζει τὰ μεγαλήτερα, καὶ ὁποῦ προνοεῖ διὰ ὅλα τὰ πάντα. Μόνον ἂς ἀφήσωμεν ὅλα τὰ ἄλλα τῆς προσκαίρου ταύτης ζωῆς. Ἤγουν τὴν κενοδοξίαν, τὸν φθόνον, τὴν φιλονεικίαν, τὴν δολιότητα, τὸν γογγυσμὸν, τὴν καταλαλιὰν, καὶ ὅλα ὅσα εἶναι μισητὰ κοντὰ εἰς τὸν Θεὸν, καὶ προξενοῦν βλάβην εἰς τὴν ψυχὴν, καὶ ἂς ποθήσωμεν ἐξ ὅλης μας ψυχῆς ἐκεῖνα ὁποῦ μᾶς προστάζει ὁ Θεὸς, πτωχείαν πνευματικὴν, ἤγουν ταπείνωσιν· παντοτινὸν πένθος, νύκτα, καὶ ἡμέραν, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἀναβρύει κάθε ὥραν ἡ χαρὰ τῆς ψυχῆς, καὶ ἡ παράκλησις εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἀγαποῦν τὸν Θεόν. Διατὶ ἀπὸ αὐτὸ τὸ πένθος κατορθώνεται καὶ ἡ πραότης εἰς ὅλους ἐκείνους ὁποῦ ἀγωνίζονται ἐν ἀληθείᾳ. Ἀπὸ τὸ πένθος πεινοῦν, καὶ διψοῦν τὴν δικαιοσύνην ἤγουν ὅλας τὰς ἀρετὰς, καὶ ζητοῦν πάντοτε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ ὑπερβαίνει κάθε νοῦν ἀνθρώπινον. Ἀπὸ τὸ πένθος τὸ παντοτινὸν, γίνονται καὶ ἐλεήμονες, καὶ καθαροὶ κατὰ τὴν καρδίαν, καὶ γεμάτοι ἀπὸ εἰρήνην, καὶ εἰρηνοποιοὶ, καὶ ἀνδρεῖοι εἰς τοὺς πειρασμούς. Ἀπὸ τὸ πένθος μισεῖ τινὰς τὰ κακά. Ἀπὸ τὸ πένθος ἀνάπτει εἰς τὴν ψυχὴν ὁ θεῖος ζῆλος, ὁ ὁποῖος δὲν τὴν ἀφίνει πλέον νὰ ἡσυχάσῃ παντελῶς, ἢ νὰ συγκλίνῃ εἰς τὰ κακὰ μαζῇ μὲ τοὺς κακούς. Ἀμὴ γεμίζει αὐτὴν ἀπὸ ἀνδρείαν καὶ δύναμιν εἰς τὸ νὰ ὑπομένῃ μέχρι τέλους τοὺς πειρασμούς.

δ'. Λοιπὸν, ὦ ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, ἂς μισήσωμεν τοῦτον τὸν κόσμον, καὶ ὅλα τὰ τοῦ κόσμου πράγματα. Διατὶ τί συγκοινωνίαν ἔχομεν ἡμεῖς μὲ τὸν κόσμον, καὶ μὲ τὰ κοσμικὰ πράγματα; ὁποῦ ὁ Κύριός μας λέγει εἰς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον. Ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ». Ἂς τρέξωμεν τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς. Ἂς ἀγωνισθοῦμεν, ἕως ὁποῦ νὰ ἀποκτήσωμεν κἀνένα ἀπὸ τὰ παντοτινὰ, καὶ ἄφθαρτα. Διατὶ ὅλα τὰ πράγματα τοῦ κόσμου φθείρονται, καὶ ἀπερνοῦν ὡσὰν ὄνειρον, καὶ δὲν εἶναι κἀνένα στερεὸν, ἢ βέβαιον. Καὶ ὁ ἥλιος, καὶ τὰ ἄστρα, καὶ ὁ οὐρανὸς, καὶ ἡ γῆ, καὶ ὅλα παρέρχονται, καὶ ἀπὸ αὐτὰ ὅλα ὁ ἄνθρωπος μόνον μένει. Ποῖον λοιπὸν ἀπὸ αὐτὰ τὰ φαινόμενα δύναται νὰ μᾶς ὠφελήσῃ εἰς καιρὸν ἀνάγκης θανάτου, ὁπόταν πηγαίνωμεν ἡμεῖς ἀπὸ τὴν παροῦσαν ζωὴν εἰς τὴν ἐκεῖσε κατάπαυσιν τοῦ ἀτελευτήτου ἐκείνου αἰῶνος, καὶ αὐτὰ ὅλα

τὰ ἀφίνομεν ἐδῶ, καὶ φθείρονται, καὶ παρέρχονται; εἰδὲ καὶ δὲν θέλει παρέλθουν ἀκόμι τὰ ὁρατὰ, τί τὸ ὄφελος εἰς ἡμᾶς ὁποῦ ἀναχωροῦμεν ἀπὸ αὐτὰ, καὶ ἀφίνομεν ἐδῶ μόνον τὸ κορμί μας νεκρὸν, καὶ ἀναίσθητον, καὶ ἡ ψυχή μας δὲν εἶναι δυνατὸν οὔτε νὰ βλέπῃ πλέον διὰ μέσου τοῦ κορμίου, οὔτε νὰ βλέπεται ἀπὸ ἄλλον κἀνένα. Ἀλλὰ ἀπὸ τότε πλέον καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἡ ψυχὴ ἔχει τὸν νοῦν της εἰς τὰ ἀόρατα μόνον, καὶ δὲν ἔχει πλέον χαμμίαν φροντίδα διὰ τὰ παρόντα, ἀλλὰ εὑρίσκεται εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν, ἢ διὰ νὰ ἀπολαύσῃ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ τὴν αἰώνιον δόξαν, ἢ νὰ κληρονομήσῃ τὴν γέενναν, καὶ τὸ πῦρ τὸ ἐξώτερον; διότι ἕνα ἀπὸ αὐτὰ τὰ δύω λαμβάνει ἀπὸ τὸν Θεὸν εἰς κληρονομίαν αἰώνιον, κατὰ τὰ ἔργα ὁποῦ ἔπραξεν εἰς τὴν παροῦσαν ζωήν. Διὰ τοῦτο, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, ἂς μισήσωμεν, παρακαλῶ, τὸν κόσμον, ἂς φύγωμεν τὴν πλάνην του, καὶ τὴν νομιζομένην, καὶ ψευδῆ χαρὰν τῆς ζωῆς ταύτης, καὶ ἂς προστρέξωμεν εἰς μόνον τὸν Χριστὸν τὸν λυτρωτὴν τῶν ψυχῶν, καὶ ἂς σπουδάσωμεν νὰ τὸν εὕρωμεν ὁποῦ εἶναι πανταχοῦ παρών. Καὶ ἀφ' οὗ τὸν εὕρωμεν, ἂς προσπέσωμεν εἰς τὰ πόδιά του, καὶ ἂς τὰ ἀσπασθοῦμεν μὲ προθυμίαν ψυχῆς. Ναὶ, παρακαλῶ, ἂς ἐπιμεληθοῦμεν νὰ τὸν ἰδοῦμεν ἐν ὅσῳ ζοῦμεν Διότι ἀνίσως ἀξιωθοῦμεν νὰ τὸν ἰδοῦμεν ἐδῶ, δὲν θέλει ἀποθάνωμεν, μήτε θέλει μᾶς κυριεύσει θάνατος. Ἂς μὴ προσμένωμεν νὰ τὸν ἰδοῦμεν εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν, ἀμὴ τώρα ἂς ἀγωνισθοῦμεν νὰ τὸν ἰδοῦμεν. Ἐπειδὴ ὁ Ἰωάννης ὁ Θεολόγος ἔτζι λέγει. «Οἴδαμεν δὲ, »ὅτι ἔχομεν τὸν Θεὸν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, ἐκ »τοῦ Πνεύματος οὗ ἐλάβομεν ἐξ αὐτοῦ». Ὅσοι λοιπὸν ἐδείξατε τὴν εἰς αὐτὸν πίστιν στερεὰν καὶ βεβαίαν ἐμπράκτως, μὲ τὰ ἔργα δηλ , στοχασθῆτε μὲ ἀκρίβειαν ἐκεῖνα ὁποῦ σᾶς εἶπα, καὶ προσέχετε καλὰ νὰ μὴ λανθασθῆτε, καὶ νομίζετε πῶς ἔχετε τὸν Χριστὸν μέσα σας καὶ ἐσεῖς δὲν ἔχετε τίποτε, καὶ ἀναχωρήσετε ἀπὸ τὴν παροῦσαν ζωὴν μὲ εὔκαιρα χέρια, καὶ ἀκούσετε ἐκείνην τὴν φοβερὰν φωνὴν ὁποῦ λέγει «ἄραντες »ὃ δοκεῖ ἔχειν ὁ πονηρὸς δοῦλος, δότε τῷ πλεῖον »ἔχοντι». Καὶ τότε θέλει κλαύσετε, καὶ πενθήσετε, καὶ λάβετε λύπην αἰώνιον. Ἀλλὰ μὴ γένοιτο νὰ ἀκούσωμεν τέτοιαν φωνὴν, καὶ νὰ πάθωμεν παρόμοιον πρᾶγμα ἡμεῖς ὁποῦ ἀρνήθημεν εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Θείου Βαπτίσματος τὸν διάβολον, καὶ ὅλα του τὰ ἔργα, καὶ ἐσυντάχθημεν μὲ τὸν Χριστὸν, καὶ ὑποσχέθημεν νὰ φυλάττωμεν τὰς ἐντολάς του. Ἀλλὰ ἄμποτε νὰ ἀξιωθοῦμεν νὰ φυλάξωμεν τὰς θείας του ἐντολὰς, καὶ νὰ καθαρίσωμεν τὰς χαρδίας μας μὲ δάκρυα, καὶ μὲ μετάνοιαν ἕως ὁποῦ νὰ ἰδοῦμεν καὶ αὐτὸν τὸν Χριστὸν, τὸ θεῖον φῶς, καὶ νὰ τὸν ἀποκτήσωμεν ἐδῶ ἀκόμι εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, ἐγκάτοικον εἰς τὸν ἑαυτόν μας, διὰ νὰ ζωογονῇ τὰς ψυχάς μας διὰ τῆς χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος, καὶ νὰ τρέφῃ αὐτὰς μὲ τὴν γλυκύτητα τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων τῆς βασιλείας του. Ἀμήν.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ.

α. Ποῖοι εἶναι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀγαποῦν ἐν ἀληθείᾳ τὸν Θεὸν, καὶ πόθεν γίνεται ἡ εἰς Θεὸν ἀγάπη, καὶ πῶς φανερώνεται.

β'. Καὶ ποῖα εἶναι τὰ ἔργα τῆς κατὰ Θεὸν ἀγάπης εἰς τὸν πλησίον.

γ' Καὶ ὅτι ἡ ἀγάπη εἶναι τὸ κεφάλαιον τοῦ νόμου.

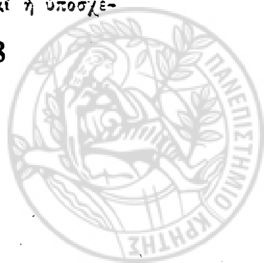
α Θαυμάζουν μερικοὶ ἄνθρωποι εἰς ἐκεῖνο ὁποῦ λέγομεν, ὅτι οἱ περισσότεροι χριστιανοὶ δὲν ἀγαποῦν τὸν Χριστόν. Ἀλλὰ τὸ νὰ ἀγαπᾷ τινὰς τὸν Χριστὸν δὲν εἶναι ἄλλο, παρὰ νὰ φλάττῃ τὰς ἐντολάς του, καθὼς εἶπεν ὁ Ἴδιος. «Ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου, καὶ »τηρῶν αὐτὰς, ἐκεῖνος ἐστὶν ὁ ἀγαπῶν με». Ὥστε ὁποῦ κάθε χριστιανὸς ὁποῦ δὲν φυλάττει τὰς ἐντολάς του, ἀνίσως λέγῃ πῶς ἀγαπᾷ τὸν Χριστὸν, ψεύδεται. Διότι κάθε πατέρας, ὁποῦ τρέφει, καὶ ἀναθρέφει, καὶ ἐπιμελεῖται τὸν υἱὸν, καὶ τὴν θυγατέρα του, καὶ κάθε ἕνας ὁποῦ ἀγοράζει σκλάβον, ἢ πέρνει στιχητὸν, βέβαια διὰ ὑπηρεσίαν ἐδικήν του, καὶ τοῦ σπητίου του τοὺς θέλει, καὶ τοὺς τρέφει, καὶ τοὺς ἐνδύνει, καὶ τοὺς φροντίζει τὰ ἀναγκαῖα. Ἀμὴ ἀνίσως ἰδῇ, πῶς κανένας ἀπὸ αὐτοὺς δὲν κάμνει τὸ θέλημά του, καὶ τὴν πρέπουσαν καὶ διωρισμένην ὑπηρεσίαν του, ἆρά γε θέλει εὐχαριστηθῆ εἰς τοῦτο μοναχὰ, εἰς τὸ νὰ λέγουν, ὁ μὲν υἱὸς καὶ ἡ θυγατέρα του, ὅτι σὺ εἶσαι ὁ πατέρας μας· ὁ δὲ σκλάβος, καὶ ὁ στιχητὸς, ὅτι σὺ εἶσαι ὁ αὐθέντης μας; βέβαια δὲν θέλει εὐχαριστηθῆ. Ἔτζι καὶ ὁ Θεὸς δὲν θέλει εὐχαριστηθῆ εἰς τὸ νὰ λέγῃ τινὰς, πῶς τὸν ἀγαπᾷ, χωρὶς νὰ κάνῃ τὰς ἐντολάς του· διατὶ λέγει διὰ μέσου τοῦ Προφήτου, «εἰ »πατὴρ εἰμὶ ἐγὼ, ποῦ ἐστὶν ἡ δόξα μου; καὶ εἰ »Κύριος εἰμὶ ἐγὼ ποῦ ἐστὶν ὁ φόβος μου»; διὰ τοῦτο κάθε χριστιανὸς ὁποῦ δὲν δοξάζει τὸν Θεὸν μὲ τὴν πρᾶξιν τῶν προσταγμάτων του, καὶ μὲ τὴν φύλαξιν τῶν ἐντολῶν του, δὲν ἔχει τίποτε κατώτερον ἀπὸ τοὺς ἀπίστους, ἐὰν δὲν εἶναι καὶ χειρότερος ἀπὸ ἐκείνους. Προσταγαὶ δὲ, καὶ ἐντολαὶ αὐτοῦ, εἶναι τὸ, τάδε νὰ κάμῃς, καὶ τάδε νὰ μὴ κάμῃς. Διότι δὲν φθάνει μόνον νὰ μὴ κάμῃς τὸ κακὸν, ἀλλὰ πρέπει νὰ κάμῃς καὶ τὸ καλόν. Εἶναι δὲ ἀναγκαῖον νὰ ἰξεύρωμεν τοῦτο, πῶς δὲν εἶναι δυνατὸν εἰς τὸν χριστιανὸν νὰ μὴ κάμῃ τὸ κακὸν, ἢ νὰ κάμῃ τὸ ἀγαθὸν μὲ ἄλλον τρόπον, παρὰ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ παναγίου Πνεύματος, ὁποῦ δίδεται εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστὸν ἐξ ὅλης τους καρδίας, καὶ ἀρνήθηκαν τὸν σατανᾶν, καὶ ὅλα του τὰ ἔργα, καὶ ὅλην του τὴν πομπήν, (1) καὶ

1) Ἀποτάσσομαι κυρίως ἐννοεῖ ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἱεροσολύμων εἰς τὰς κατηχήσεις του, τὸ ἀναιρῶ, ἀνατρέπω, χαλῶ, τοὺς συμβιβασμοὺς, τὰς συμφωνίας, ἐκείνην τὴν συγκατάνευσιν ὁποῦ ἔκαμεν ὁ Ἀδὰμ καὶ διὰ τοῦ Ἀδὰμ ὅλη ἡ ἀνθρωπότης εἰς τὴν συμβουλὴν τοῦ ὄφεως διὰ νὰ ἀθετήσῃ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ φάγῃ ἀπὸ τὸν ἀπηγορευμένον καρπόν. Αὐτὴν τὴν συμφωνίαν δηλαδὴ τὴν χαλῶ διὰ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, ἀποπτύω τὴν δύναμιν τοῦ σατανᾶ καὶ τὴν δόξαν του, ἀθετῶ τὴν φιλίαν του καὶ ἕνωσίν του, καὶ συντάσσομαι μὲ τὸν Χριστόν· κάνω συμφωνίαν, ὑπόσχεσιν νὰ γείνω δοῦλος τοῦ Χριστοῦ, νὰ ὑποτάσσωμαι εἰς τὰς προσταγάς του, καὶ νὰ κάνω τὸ θέλημά του. Ἔργα δὲ τοῦ Σατανᾶ ὁποῦ ἀποστρέφεται ὁ χριστιανὸς, εἶναι κάθε εἶδος ἁμαρτίας. Πομπὴ δὲ τοῦ σατανᾶ, εἶναι ὅλη του ἡ δορυφορία τῶν κακῶν ὁποῦ τὸν συνοδεύουν, ἤγουν ὅλα τὰ λυσσώδη θεατρικὰ παιγνίδια, οἱ δαιμονικοὶ χοροὶ, τὰ ἱπποδρόμια, τὰ κυνήγια, καὶ κάθε ἄλλη τοιαύτη ματαιότης ὡσὰν τὸ παιγνίδι τῶν χαρτίων τῶν ἀζαρίων κτλ. καὶ κάθε ἄλλη ἀσχημοσύνη, καὶ ἀταξία. Πομπὴ τοῦ σατανᾶ εἶναι ἀκόμη καὶ τὰ κρέατα, ἢ ψωμία, καὶ ἄλλα παρόμοια ὁποῦ μοιράζονται εἰς τὰς πανηγύρεις τῶν ἐθνικῶν. Λατρεία δὲ τοῦ σατανᾶ εἶναι προσευχὴ, καὶ ὅσα ἄλλα γίνονται εἰς τοὺς βωμοὺς εἰς τιμήν του. Ἤγουν τὸ νὰ ἀνάπτῃ τινὰς φῶτα. Νὰ θυμιάζῃ κοντὰ εἰς βρύσες καὶ ποταμοὺς, ἢ καὶ ἄλλα κακὰ παρόμοια νὰ κάνῃ διὰ νὰ εὕρῃ ἰατρείαν εἰς τὴν ἀρρωστίαν. Ἀκόμη λατρεία τοῦ σατανᾶ εἶναι αἱ οἰωνοσκοπίαι. Ἤγουν νὰ περιεργάζεται νὰ παρατηρῇ τὸ πέτασμα ἢ τὴν κραυγὴν τῶν ὀρνέων τῆς κουρούνας, ἢ τοῦ κόρακος, ἢ ἄλλου, καὶ νὰ τὸ ἔχῃ διὰ κακὸν σημεῖον, ἢ καλόν. Αἱ μαντεῖαι, δηλαδὴ ψευδοπροφητεῖαι. Οἱ κληδονισμοὶ ἤγουν ἡ παρακάλεσες τῶν γραΐδιων, ἢ ἄλλων τινῶν ὁποῦ γίνονται μὲ ῥητὰ τῆς ἁγίας γραφῆς, καὶ πολλάκις μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, τῆς Θεοτόκου, καὶ ἄλλων ἁγίων κοντὰ εἰς τὰ ὁποῖα σμίγουν καὶ κάποια δαιμονικὰ ψιθυρίσματα διὰ ὑγείαν τάχα τοῦ ἀσθενοῦς· τὰ περιάμματα, ἤγουν τὰ βαμμένα κλώσματα, καὶ τὰ φυλα-

ὅλην του τὴν λατρείαν, καὶ ἐσυντάχθησαν μὲ τὸν Χριστὸν, καὶ ἑνώθησαν μὲ αὐτόν. Διατὶ ἡ φύσις τῶν ἀνθρώπων εἶναι τρεπτὴ, καὶ ἀλλοιωτὴ, ὁμοίως καὶ ἡ ἕξις, καὶ μόνη ἡ θεία φύσις εἶναι ἄτρεπτος, καὶ ἀναλλοίωτος. Τὸ λοιπὸν ὁ χριστιανὸς ὁποῦ ἑνώνεται μὲ τὴν θείαν φύσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἤγουν ἐκεῖνος ὁποῦ λαμβάνει τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τρέπεται μὲ τὴν δύναμιν αὐτῆς, καὶ ἀλλοιώνεται, καὶ κατὰ τὴν φύσιν, καὶ κατὰ τὴν ἕξιν εἰς τὸ θειότατον, καὶ γίνεται Θεὸς κατὰ χάριν, ὅμοιος μὲ ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ ἐπροξένησε τὴν ἀλλοίωσιν, ἤγουν μὲ τὸν Χριστὸν τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης. Διότι ὁ μὲν χριστιανὸς παρασταίνει ὅλον τὸν ἑαυτόν του εἰς τὸν Χριστὸν, ὁ δὲ Χριστὸς τοῦ χαρίζει τὴν ἀλλοίωσιν, καὶ τὸν κάμνει Θεὸν κατὰ χάριν. Ὅτι οὔτε ὁ χριστιανὸς δύναται νὰ ἀλλοιώσῃ τὸν ἑαυτόν του, οὔτε ὁ Χριστὸς χαρίζει τὴν ἀλλοίωσιν εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ δὲν παρασταίνει τὸν ἑαυτόν του ἐξ ὅλης του τῆς καρδίας εἰς αὐτόν. Λοιπὸν ὅποιος χριστιανὸς δὲν ἠλλοιώθη ταύτην τὴν καλὴν ἀλλοίωσιν, ἂς μὴ κατηγορῇ τὴν φύσιν του, ἀλλὰ τὴν προαίρεσίν του ὁποῦ δὲν ἠθέλησε νὰ παραδοθῇ εἰς τὸν Χριστὸν ὁλοψύχως. Διατὶ λέγει ὁ Ἀπόστολος. «Ὁ »κολλώμενος τῷ Κυρίῳ, ἔσται εἰς ἓν Πνεῦμα». Καὶ ὁ Κύριος λέγει, «μείνατε ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν »ὑμῖν. Καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέ»ρειν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ μείνῃ ἐν τῇ ἀμπέλῳ, »οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς, ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μείνητε. Ἐ»γὼ εἰμὶ ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. Ὁ μέ»νων ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν »πολύν. Ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐ»δέν. Ἐὰν μή τις μείνῃ ἐν ἐμοὶ, ἐβλήθη ἔξω ὡς »τὸ κλῆμα, καὶ ἐξηράνθη. Μείνατε οὖν ἐν τῇ »ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ· ἐὰν γὰρ τὰς ἐντολάς μου τηρή»σητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου, καθὼς ἐγὼ τὰς »ἐντολὰς τοῦ Πατρός μου τετήρηκα, καὶ μένω »αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ». Καὶ πάλιν «ἐν τούτῳ γνώ»σονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστὲ, ἐὰν ἀγά»πην ἔχητε εἰς ἀλλήλους». Διότι καθὼς ὁ μαθητὴς τοῦ γραμματικοῦ, τοῦ ῥήτορος, τοῦ φιλοσόφου, τοῦ κτίστη, τοῦ ὑφαντῆ, καὶ κάθε ἄλλος μαθητὴς ἀπὸ τὸν διδάσκαλόν του γνωρίζεται, ἔτζι καὶ ὁ χριστιανὸς ὁ μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ γνωρίζεται ἀπὸ τὸν Χριστὸν καὶ Θεὸν, τὸν καλόν του διδάσκαλον, ὁ ὁποῖος ἠγάπησεν ἡμᾶς τόσον πολλὰ, ὁποῦ ἔγινε καὶ ἄνθρωπος, καὶ ἔδωσε καὶ τὴν ζωήν του ἐξαγορὰν διὰ λόγου μας. Ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἔχει ἀγάπην, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ, ἤγουν χριστιανός; τὸ λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν δυνηθῇ νὰ κάμῃ πολλοὺς ἀγῶνας, καὶ κόπους, καὶ μεγάλην ἄσκησιν, ἀνίσως ἀποκτήσῃ μόνον τὴν ἀγάπην, κατὰ τὸν νόμον τοῦ διδασκάλου ἡμῶν Χριστοῦ, ἔφθασεν εἰς αὐτὴν τὴν κορυφὴν, καὶ τελειότητα τῶν ἁγίων. Διότι εἶναι γεγραμμένον, «ὅτι ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, νόμον »πεπλήρωκε, καὶ ὅτι ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελ»φὸν αὐτοῦ, ὃν ἑώρακε, τὸν Θεὸν ὃν οὐχ ἑώρα»κε, πῶς δύναται ἀγαπᾶν;» καὶ πάλιν «ὁ λέγων »ὅτι ἀγαπῶ τὸν Θεὸν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ »μισῶν ψεύστης ἐστίν». Ἀλλὰ ἀκούωντας τινὰς ἀγάπην ἂς μὴ νομίζῃ, πῶς εἶναι εὐκολοκατόρθωτος. Διότι ἡ ἐντολὴ αὕτη εἶναι μεγάλη, καὶ βαρεῖα, καὶ διὰ τοῦτο ἐπρόλαβεν ὁ Θεὸς, καὶ ἔβαλε μέσα εἰς ὅλην τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν μίαν δύναμιν ἀγαπητικὴν, καὶ φυσικὰ οἱ γονεῖς ἀγαποῦν τὰ παιδία τους, καὶ οἱ συγγενεῖς ἀναμεταξύ τους ἕνας τὸν ἄλλον, καὶ οἱ φίλοι ἀγαποῦν τοὺς φίλους τους, διὰ νὰ βοηθῆται ἡ λογικὴ φύσις τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὴν φυσικὴν δύναμιν τῆς ἀγάπης ὁποῦ τῆς ἔδωκεν ὁ Θεὸς, καὶ νὰ μεταχειρίζεται μὲ δύναμιν τὴν προαιρετικὴν ἀγάπην. Διότι τὴν μεγάλην, καὶ τελειωτικὴν ἐντολὴν ὁποῦ ἔδωκεν ὁ Θεὸς περὶ τῆς ἀγάπης, δὲν τὴν εἶπε διὰ τὴν φυσικὴν ἀγάπην, ἀλλὰ διὰ τὴν προαιρετικήν.

β'. Ὅτι δὲ ἡ ἐντολὴ τῆς ἀγάπης εἶναι μεγάλη, καὶ κεφαλὴ ὅλων τῶν ἀρετῶν, καὶ ἀνωτέρα

κτήρια ὁποῦ κρεμοῦν εἰς τὸν λαιμόν τους οἱ δεισιδαίμονες διὰ νὰ μὴ περιπέσουν εἰς κἀνένα κακὸν συνάντημα. Αἱ ἐπιγραφαὶ ἐν πατάλοις, δηλαδὴ πλάκες μικραῖς μολυβένιαις, ἢ πέτριναις γραμμέναις μὲ γράμματα, ἢ μὲ ἄλλα σημεῖα, ταῖς ὁποίαις βαστοῦν ἐπάνω τους ὡσὰν φυλακτήρια. Αἱ μαγεῖαι, ἤγουν ἐπίκλησες δαιμόνων τινῶν ἀγαθοποιῶν, καθὼς ψεύδονται μερικοὶ ἐπειδὴ ὅλοι οἱ δαίμονες εἶναι κακοποιοὶ, καὶ ἀνθρωποκτόνοι) διὰ νὰ κάνουν κἀνένα καλὸν, καὶ ἄλλαι παρόμοιαι διαβολικαὶ τέχναι. Τὰ ὁποῖα ὅσοι τὰ κάνουν (λέγει ὁ ἅγιος Κύριλλος) καὶ ὅσοι τὰ πιστεύουν καὶ τὰ δέχονται ἢ ὅλα, ἢ μερικὰ εἶναι ἐθνικοὶ, καὶ εἰδωλολάτραι, ἢ καλλίτερα νὰ εἰπῶ δαιμονολάτραι, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι λατρεία τῶν δαιμόνων, τὴν ὁποίαν ἀποτάσσονται, ἀποφεύγουν ὅλοι οἱ βαπτιζόμενοι καθὼς ὑπόσχονται ἐνώπιον ἀνθρώπων καὶ ἀγγέλων τὴν ὥραν ἐκείνην, καὶ ἡ ὑπόσχεσίς τους γράφεται εἰς τὰς βίβλους τοῦ Θεοῦ, καὶ μέλλουν νὰ δώσουν ἀπολογίαν διὰ αὐτὴν ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως.

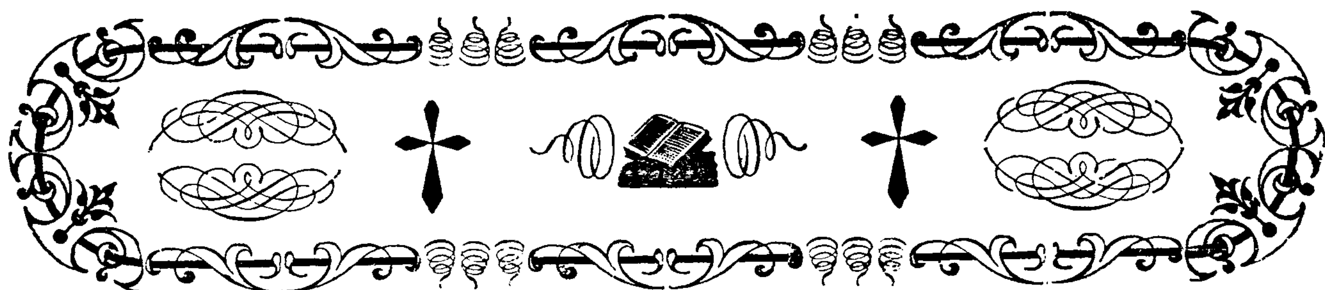
ἀπὸ ὅλα τὰ κατορθώματα, καὶ τὰς ἀνθραγαθίας, ἄκουσον τὸν ἀπόστολον Παῦλον, τὸ στόμα τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ τὸ λέγει ἐκεῖ ὁποῦ δείχνει πῶς χωρὶς τὴν ἀγάπην, εἶναι ἀνωφελῆ, καὶ ἐπικίνδυνα τὰ πέντε μεγαλήτερα χαρίσματα. Ἤγουν τὸ χάρισμα τῶν γλωσσῶν, τῆς προφητείας, τῆς πίστεως, τῆς ἐλεημοσύνης, καὶ τὸ χάρισμα τοῦ μαρτυρίου, καθὼς λέγει. «Ἐὰν ταῖς γλώσσαις »λαλῶ τῶν ἀνθρώπων, καὶ τῶν ἀγγέλων· ἐὰν »ἔχω προφητείαν, καὶ εἴδω τὰ μυστήρια πάντα, »καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν· ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πί»στιν, ὥστε ὄρη μεθιστάνειν· ἐὰν ψωμίσω πάν»τα τὰ ὑπάρχοντά μου. Καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ »σῶμά μου, ἵνα καυθήσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, »οὐδὲν ὠφελοῦμαι». Ἔπειτα ὡσὰν νὰ ἤθελε ἀπορήσῃ τινὰς εἰς αὐτὰ, καὶ τρόπον τινὰ νὰ ἐρωτήσῃ, ὅτι πῶς εἶναι δυνατὸν χωρὶς ἀγάπην νὰ ἔχῃ τινὰς τὰ τοιαῦτα μεγάλα κατορθώματα; λύει τὴν ἀπορίαν, καὶ λέγει. «Ἡ ἀγάπη μακρο»θυμεῖ, χρηστεύεται, οὐ ζηλοῖ, οὐ ὑπεραίρεται, »οὐ φυσιοῦται, οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυ»τῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακὸν, »οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ συγχαίρει δὲ τῇ ἀλη»θείᾳ, πάντα στέργει, πάντα πιστεύει πάντα ἐλ»πίζει, πάντα ὑπομένει, ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπί»πτει». Καὶ φανερώνει μὲ τοῦτο, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ λαλεῖ γλώσσαις εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπερηφανευθῇ· ὁμοίως καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ προφητεύει, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει πίστιν καὶ κάμνει θαύματα, εἶναι δυνατὸν νὰ κενοδοξήσῃ· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ κάμνει ἐλεημοσύνην εἶναι δυνατὸν νὰ λαμβάνῃ δόξαν, καὶ τιμὴν ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ ἐλεεῖ· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔρχεται εἰς μαρτύριον νὰ μεγαλοφρονήσῃ· ἀλλ᾽ ἐπειδὴ ἐτελείωσε τὸν λόγον του εἰς τὸ, ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει, ἐφανέρωσε μὲ τοῦτο, ὅτι ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι ῥίζα τῆς ἀγάπης. Διατὶ ἡ ῥίζα δὲν ἔχει ἀπὸ ποῦ νὰ πέσῃ, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι πάντοτε μέσα εἰς τὸ βάθος τῆς γῆς· ὥστε ἐκεῖνος ὁποῦ νομίζει πῶς ἔχει ἀγάπην, ἐὰν δὲν ἔχῃ μακροθυμίαν, μήτε καλωσύνην, ἀλλὰ ζηλεύει, καὶ εἶναι αὐθάδης, καὶ ὑπερηφανεύεται, καὶ ἀτακτεῖ, καὶ ζητεῖ τὰ ἐδικά του, καὶ θυμώνεται, καὶ συλλογίζεται τὸ κακὸν, καὶ χαίρεται εἰς τὴν ἀδικίαν, καὶ λυπεῖται εἰς τὴν ἀλήθειαν, καὶ δὲν βαστάζει ὅλα, καὶ δὲν πιστεύει ὅλα, καὶ δὲν ἐλπίζει ὅλα, καὶ δὲν ὑπομένει ὅλα, ἐκεῖνος δὲν ἔχει ἀγάπην, ψεύδεται.

γ΄. Ὅτι ὅλος ὁ νόμος ὁποῦ ἐδόθη ἀπὸ τὸν Θεὸν εἰς τοὺς Ἀνθρώπους, ἡ ἀγάπη εἶναι. Ἡ ὁποία ἔχει δύω σκαλοπάτια, πρῶτον, καὶ δεύτερον, ὅτι καὶ ὁ νόμος διπλοῦς εἶναι, παλαιὸς, καὶ νέος. Ὅποιος ἀνέβη τὸ πρῶτον σκαλοπάτι, ἄφησε τὴν γῆν κάτω. Καὶ ὅποιος ἀνέβη καὶ τὸ δεύτερον, ἔφθασε καὶ τὸν οὐρανόν. Διατὶ ὁ μὲν παλαιὸς νόμος λέγει. Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. Ὁ δὲ νέος λέγει. Ἀγαπήσεις καὶ τὸν ἐχθρόν σου, λέγει ἀκόμι, καὶ τὴν ψυχὴν (1) αὐτὴν ὑπὲρ τοῦ φίλου θύσεις. Ὅμως ἐπειδὴ καὶ τὸ νὰ παραδώσῃ τὴν ζωήν του εἰς θάνατον ὁ ἀκατάκριτος ὁ ἀθῶος, ἀντὶ διὰ τὸν κατάδικον φίλον του, τοῦτο εἶναι ἔργον μόνον τοῦ Θεοῦ, ἐκεῖνος ὁποῦ ἀνέβη τὸ δεύτερον σκαλὶ, δηλ. ἠγάπησε τὸν ἐχθρόν του, ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανόν. Λοιπὸν ὅποιος μισεῖ, καὶ κακοποιεῖ καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν ἀγαπᾷ, δὲν εἶναι χειρότερος μοναχὰ καὶ ἀπὸ ἐκεῖνον ὁποῦ καὶ κατατρέχει τὸν ἐχθρόν του, ἀλλὰ κατέβη καὶ ἕως εἰς αὐτὰ τὰ καταχθόνια τοῦ ᾅδου. Ὅθεν ἡμεῖς, ἀδελφοὶ, ἂς φροντίσωμεν τὴν τελείαν ἀγάπην, διὰ νὰ τύχωμεν καὶ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

1) Εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον κεφ. ιε΄. ἐδάφ. ιγ΄.

ΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

ά. Περὶ ἐλεημοσύνης, καὶ ποῖος τρέφει τὸν Θεὸν ὅταν πεινᾷ, καὶ τὸν ποτίζει ὅταν διψᾷ, καὶ ἀκολούθως, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ τὸ κατορθώσῃ τοῦτο τινάς.

β'. Καὶ ὅτι δὲν λαμβάνει κἀνένα ὄφελος ἐκεῖνος ὁποῦ ἐλεεῖ μοναχὰ τοὺς πτωχοὺς καὶ δὲν ἐλεεῖ καὶ τὸν ἑαυτόν του, ἀλλὰ τὸν ἀφίνει ἀνεπιμέλητον, καὶ γυμνὸν ἀπὸ τὰ καλὰ ἔργα, καὶ ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ.

ά. Χρέος ἔχομεν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι καὶ πιστοὶ, καὶ ἄπιστοι, καὶ μικροὶ, καὶ μεγάλοι νὰ ἔχωμεν μεγάλην προσοχὴν, καὶ ἐπιμέλειαν εἰς τὴν παροῦσαν ζωήν. Οἱ μὲν ἄπιστοι διὰ νὰ γνωρίσουν τὴν ἀλήθειαν, καὶ νὰ πιστεύσουν εἰς τὸν Ποιητὴν, καὶ Πλάστην τῶν ἁπάντων Θεόν. Οἱ δὲ πιστοὶ διὰ νὰ πολιτευθοῦν καλῶς, καὶ νὰ φανοῦν εὐάρεστοι εἰς τὸν Θεὸν μὲ κάθε ἔργον, καὶ λόγον ἀγαθόν. Καὶ οἱ μὲν μικροὶ, διὰ νὰ ὑποταχθοῦν εἰς τοὺς μεγάλους διὰ τὸν Κύριον, οἱ δὲ μεγάλοι διὰ νὰ ἔχουν τοὺς μικροὺς, ὡς γνήσιά τους τέκνα διὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου ὁποῦ λέγει. «Ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε »ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε». Διότι ὁ Κύριός μας δὲν τὸ εἶπεν αὐτὸ (καθὼς μερικοὶ νομίζουν) διὰ μόνους τοὺς πτωχοὺς, καὶ ἐκείνους ὁποῦ δὲν ἔχουν τὴν σωματικὴν τροφὴν, ἀμὴ τὸ εἶπε καὶ διὰ ὅλους τοὺς ἄλλους ἀδελφούς μας ὁποῦ δὲν ταλαιπωροῦνται ἀπὸ πεῖναν ψωμίου, ἀλλὰ ἀπὸ πεῖναν ὑπακοῆς τῶν λόγων τοῦ Κυρίου, καὶ ἐργασίας τῶν ἐντολῶν του. Διότι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ζωὴ αἰώνιός ἐστι. Διατὶ ὅσον εἶναι τιμιωτέρα ἡ ψυχὴ ἀπὸ τὸ κορμὶ, τόσον εἶναι καὶ ἡ τροφὴ τῆς ψυχῆς ἀναγκαιοτέρα ἀπὸ τὴν τροφὴν τοῦ σώματος. Καὶ νομίζω, πῶς περισσότερον διὰ τὴν ψυχικὴν τροφὴν τὸ εἶπεν ὁ Κύριος, τὸ, ἐπείνασα, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, τὸ, ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με, παρὰ διὰ τὴν σωματικὴν, καὶ φθαρτήν. Ὅτι λέγει ὁ ἴδιος. «Ἐμὸν βρῶμά ἐστιν, ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με Πατρός». Τοῦ δὲ Πατρὸς τὸ θέλημα εἶναι, ἡ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων. Καὶ κατὰ ἀλήθειαν ὁ Χριστὸς διψᾷ, καὶ πεινᾷ, ἤγουν ποθεῖ, καὶ ὀρέγεται τὴν σωτηρίαν ὅλων τῶν ἀνθρώπων. Ἡ δὲ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων εἶναι, ἡ ἀποχὴ κάθε ἁμαρτίας. Ὅμως ἀδύνατον εἶναι νὰ κατορθωθῇ ἡ ἀποχὴ κάθε ἁμαρτίας δίχως τὴν ἐργασίαν τῶν ἀρετῶν, καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν ὅλων τῶν ἐντολῶν. Διατὶ ὅταν ἡμεῖς κάμνωμεν τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ, τότε τρέφεται ἀπὸ ἡμᾶς ὁ Χριστὸς, καὶ Κύριος ὅλης τῆς κτίσεως. Διατὶ λέγουν οἱ Ἅγιοι Πατέρες μας, ὅτι καθὼς ἀπὸ τὰ πονηρά μας ἔργα τρέφονται οἱ δαίμονες, καὶ λαμβάνουν δύναμιν νὰ μᾶς πολεμοῦν, καὶ πάλιν ὁπόταν ἡμεῖς ἀπέχωμεν ἀπὸ τὰ κακὰ, πεινοῦν ἐκεῖνοι, καὶ ἀδυνατίζουν, ἔτζι καὶ ὁ Χριστὸς ὁποῦ ἐπτώχευσε διὰ τὴν ἐδικήν μας σωτηρίαν τρέφεται ἀπὸ ἡμᾶς, ὅταν κάμνωμεν τὰς ἐντολάς του, καὶ πάλιν παραβλέπεται, καὶ πεινᾷ, ὅταν δὲν κάμνωμεν τὸ θέλημά του. Καὶ τοῦτο εἶναι δυνατὸν νὰ τὸ γνωρίσωμεν, καὶ νὰ τὸ πληροφορηθοῦμεν ἀπὸ αὐτὴν τὴν ζωὴν, καὶ πολιτείαν τῶν Ἁγίων. Καὶ διὰ νὰ ἀφήσω τοὺς ἄλλους, μὲ τὸ νὰ εἶναι πολλοὶ, καὶ περισσότεροι ἀπὸ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσ-

σης, ἀπὸ ἕνα ἅγιον, ἢ ἀπὸ μίαν ἁγίαν, θέλει πληροφορήσω τὴν ἀγάπην σας. Ἰξεύρω ὅτι ἀκούσατε τὴν πολιτείαν τῆς Ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας, ὁποῦ δὲν τὴν διηγεῖται ἄλλος τινὰς, ἀλλὰ αὐτὴ μοναχή της ἡ Ἰσάγγελος, ὅταν ἐφανέρωνε τὴν πτωχείαν της εἰς τὴν ἐξομολόγησίν της, καὶ ἔλεγεν, ὅτι πολλαῖς φοραῖς μερικοὶ μοῦ ἔδιδαν καὶ μισθὸν διὰ τὴν ἁμαρτίαν, ὅμως ἐγὼ δὲν τὸν ἔπερνα, ὄχι διατὶ ἤμουν πλουσία, ἐπειδὴ ἤμουν πτωχὴ, καὶ ἐτρεφόμουν μὲ τὴν ρόκαν μου, ἀμὴ διὰ νὰ ἀποκτήσω μὲ τοῦτον τὸν τρόπον πολλοὺς ἀγαπητικούς. Καὶ ὅταν ἤθελε νὰ ἐμ῾ῇ εἰς τὸ καράβι νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, τόσον πολλὰ πτωχὴ ἦτον, ὁποῦ οὔτε τὸν ναῦλον εἶχεν, οὔτε τὰ ἔξοδά της. Καὶ ὁπόταν ὑπεσχέθη εἰς τὴν πανάμωμον Θεοτόκον νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς Κύριον, καὶ ἐκίνησε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν ἔρημον, ἐπῆρεν ἀπὸ ἕνα φιλόχριστον ἐλεημοσύνην δύω φόλλαις, καὶ ἀγόρασε τρία ψωμία, καὶ ἔτζι ἀπέρασε τὸν Ἰορδάνην ποταμόν. Καὶ ὑπέμεινεν εἰς τὴν ἔρημον ἕως τέλους τῆς ζωῆς της, καὶ δὲν εἶδε πλέον πρόσωπον ἀνθρώπου, ἔξω μόνον τὸν Ζωσιμᾶν· καὶ οὔτε πτωχὸν, καὶ πεινασμένον ἔθρεψε ποτὲ, οὔτε διψασμένον ἐπότισε, οὔτε γυμνὸν ἔνδυσεν, οὔτε ξένους ἐπεριποιήθη, μάλιστα ὅλον τὸ ἐναντίον ἔκαμε, καὶ ἔσυρε πολλοὺς εἰς τὸ βάραθρον τῆς ἀπωλείας, ὅταν τοὺς ἐδέχετο εἰς τὸ κατοικητήριον ἐκεῖνο τῆς ἁμαρτίας. Τὸ λοιπὸν μὲ τί τρόπον ἔχει νὰ σωθῇ αὐτὴ, καὶ νὰ ἐμβῇ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν μαζὴ μὲ τοὺς ἐλεήμονας, ὁποῦ οὔτε πλοῦτον ἄφησεν, οὔτε τὰ ὑπάρχοντά της ἐμοίρασεν εἰς τοὺς πτωχοὺς, οὔτε ἐλεημοσύνην ἔκαμε ποτὲ παντελῶς, καὶ μάλιστα ὁποῦ ἔγινεν εἰς ἀναριθμήτους ἀνθρώπους αἰτία ἀπωλείας; βλέπεις πῶς ἀνίσως εἰποῦμεν, ὅτι ἡ ἐλεημοσύνη γίνεται μὲ ἄσπρα, καὶ μὲ μόνην σωματικὴν τροφὴν, καὶ μὲ αὐτὴν τρέφεται ἀπὸ ἡμᾶς ὁ Χριστὸς, καὶ πῶς μόνοι ἐκεῖνοι ὁποῦ τοιουτωτρόπως, ἤγουν μὲ σωματικὴν τροφὴν τρέφουν τὸν Χριστὸν, καὶ τὸν ποτίζουν, καὶ ἁπλῶς τὸν περιποιοῦνται, σώζονται, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ διὰ τὴν πτωχείαν τους δὲν κάμνουν τοῦτο, κολάζονται, θέλει φανῇ τοῦτο ἄτοπον, ὡσὰν ὁποῦ διώχνονται ἀπὸ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ πολλοὶ ἅγιοι. Ἀμὴ δὲν εἶναι ἔτζι, δὲν εἶναι. Ὅτι ὅλα τὰ πράγματα ὁποῦ εἶναι εἰς τὸν κόσμον, τὰ ἔκαμεν ὁ Θεὸς διὰ νὰ εἶναι κοινὰ εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, καὶ πάλιν νὰ μὴν εἶναι κανενός. Καθὼς εἶναι ὁ ἥλιος, καὶ ὁ ἀέρας ὁποῦ ἀναπνέομεν, καὶ αὐτὴ ἡ βοσκὴ τῶν ἀλόγων ζώων ὁποῦ εἶναι εἰς τοὺς κάμπους, καὶ εἰς τὰ βουνά. Καὶ ὅλα τὰ πάντα εἶναι κοινὰ εἰς ὅλους νὰ τὰ μεταχειρίζωνται εἰς τὴν χρείαν τους μόνον, καὶ ὄχι νὰ τὰ ὁρίζουν ὡς αὐθένται. Ἀλλὰ ἡ πλεονεξία ἦλθεν ὡσὰν ἕνας τύραννος εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ ἔδωκεν ὁ Δεσπότης Θεὸς εἰς ὅλους κοινῶς, τὰ ἐμοίρασεν ἐκείνη εἰς τοὺς δούλους της, καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ὑποκάτω εἰς τὴν ἐξουσίαν της, καὶ εἰς ἄλλους τὰ ἔδωκε μὲ ἄλλον τρόπον, καὶ εἰς ἄλλους μὲ ἄλλον, καὶ τὰ ἐπερίκλεισε μὲ φράκταις, καὶ μὲ πύργους, καὶ μὲ κλειδαριαῖς, καὶ μὲ πόρταις, καὶ ὑστέρησεν ὅλους τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἀπὸ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν ἀγαθῶν ὁποῦ ἔδωκεν ὁ Θεὸς κοινῶς εἰς ὅλους, καὶ λέγει ἡ ἀδιάντροπος, πῶς εἶναι κυρία τους, καὶ τὰ ὁρίζει, εἶναι ἐδικά της, καὶ ὄχι κοινὰ, καὶ φιλονεικεῖ, ὅτι δὲν ἀδικεῖ κανένα. Καὶ οἱ ὑπηρέται, καὶ δοῦλοι αὐτῆς τῆς τυράννου, ἤγουν οἱ πλεονέκται γίνονται κατὰ διαδοχὴν, ὄχι αὐθένται, καὶ ἐξουσιασταὶ ἐκείνων τῶν πραγμάτων, καὶ ἄσπρων, ἀλλὰ πονηροὶ δοῦλοί τους, καὶ φυλακάτορες. Πῶς λοιπὸν ἤθελε λογισθοῦν πῶς εἶναι ἐλεήμονες, ἢ πῶς ἔθρεψαν τὸν Χριστὸν, ἢ πῶς ἔκαμαν ἔργον ἄξιον διὰ μισθὸν ἐκεῖνοι ὁποῦ εὐγάλουν ὀλίγα ἀπὸ τὰ οὕτω κακῶς συναγμένα ἄσπρα, καὶ πράγματα, ἢ καὶ ὅλα νὰ τὰ δώσουν εἰς τοὺς πτωχοὺς, διὰ τὸν φόβον τῶν κολάσεων, ἢ μὲ ἐλπίδα νὰ λάβουν ἑκατονταπλασίονα, ἢ μὲ τὸ νὰ εὐσπλαγχνίσθησαν τοὺς δυστυχισμένους ἀνθρώπους, τοὺς ὁποίους ἕως τότε τοὺς ἐπαράβλεπαν; ὄχι, δὲν θέλει λογισθοῦν ἐλεήμονες, ἢ πῶς ἔθρεψαν τὸν Χριστὸν, ἢ πῶς ἔκαμαν ἔργον ἄξιον διὰ νὰ λάβουν μισθόν. Ἀλλὰ, καθὼς λέγω ἐγὼ, ἔχουν χρέος νὰ μετανοοῦν, καὶ νὰ κλαίουν, καὶ νὰ θρηνοῦν, καὶ νὰ κάνουν τὰ ἐπίλοιπα ἔργα τῆς μετανοίας, ἕως τέλους τῆς ζωῆς τους διὰ ἐκεῖνα ὁποῦ ἐφύλατταν τόσον καιρὸν, καὶ δὲν τὰ ἔδιδαν εἰς τοὺς ἀδελφούς τους, διὰ νὰ τὰ μεταχειρισθοῦν εἰς τὰς χρείας τους.

β΄. Ὅσοι δὲ ἔγιναν πτωχοὶ διὰ Χριστὸν, καθὼς ὁ Χριστὸς πλούσιος ὢν, ὡς Θεὸς, ἔγινε πτωχὸς δι' ἡμᾶς, καὶ δὲν ἔχουν νὰ δώσουν ἐλεημοσύνην εἰς τοὺς πτωχοὺς, μὲ τί τρόπον ἐλεοῦντες τὸν ἑαυτόν τους, λογίζονται πῶς ἐλεοῦν τὸν Χριστὸν ὁποῦ ἔγινεν ἄνθρωπος δι' ἡμᾶς,

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

πρόσεχε καλὰ νὰ τὸ καταλάβῃς. Ὁ Θεὸς ἔγινε διὰ ἐσὲ ἄνθρωπος πτωχὸς, χρεωστεῖς καὶ σὺ ὁποῦ πιστεύεις εἰς αὐτὸν, νὰ γένῃς ὅμοιος μὲ αὐτὸν, πτωχός. Πτωχὸς ἔγινεν ἐκεῖνος κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα. Καὶ σὺ πτωχὸς εἶσαι κατὰ τὴν θεότητα. Στοχάσου λοιπὸν πῶς ἔχεις νὰ τὸν θρέψῃς; ἔγινε πτωχὸς ὁ Χριστὸς, διὰ νὰ πλουτήσῃς ἐσὺ, ἤγουν διὰ νὰ μεταδώσῃ εἰς ἐσένα ἀπὸ τὸν πλοῦτον τῆς χάριτός του. Διὰ τοῦτο ἔλαβεν ἐκεῖνος σάρκα, διὰ νὰ λάβῃς καὶ ἐσὺ ἀπὸ τὴν θεότητά του. Λοιπὸν ὅταν ἑτοιμάσῃς τὸν ἑαυτόν σου, διὰ νὰ ὑποδεχθῇς τὴν χάριν του, τότε λέγεται πῶς ὑπεδέχθη ὁ Χριστὸς ἀπὸ ἐσένα. Καὶ ὅταν ἐσὺ πεινᾷς, καὶ διψᾷς διὰ τὴν ἀγάπην ἐκείνου, τότε τὴν πεῖναν, καὶ τὴν δίψαν τὴν ἐδικήν σου, τὴν λογίζεται ὁ Χριστὸς φαγητὸν καὶ πιοτόν του. Ὅτι μὲ αὐτὰ, καὶ τὰ τοιαῦτα ἔργα καθαρίζεις ἐσὺ τὴν ψυχήν σου, καὶ ἐλευθερώνεις τὸν ἑαυτόν σου ἀπὸ τὴν φθορὰν, καὶ τὸν μολυσμὸν τῶν παθῶν, καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς ὁποῦ σὲ ἀνεδέχθη, καὶ οἰκειοποιήθη ὅλα τὰ ἐδικά σου, ἤγουν τὰ ἀνθρώπινα, καὶ ποθεῖ νὰ σὲ κάμῃ Θεὸν κατὰ χάριν, καθὼς καὶ ἐκεῖνος ἔγινεν ἄνθρωπος. Ὅσα καλὰ κάμνεις εἰς τὸν ἑαυτόν σου, λογίζεται πῶς τὰ παθαίνει ἐκεῖνος, καὶ λέγει, ἐφ' ὅσον ἐποίησας τῇ ἐλαχίστῃ ψυχῇ σου, ἐμοὶ ἐποίησας. Ὅτι μὲ ποῖα ἄλλα ἔργα εὐηρέστησαν τὸν Θεὸν ἐκεῖνοι ὁποῦ εὑρίσκοντο ἐπάνω εἰς τὰ βουνὰ, καὶ μέσα εἰς τὰ σπήλαια; ἔξω μόνον μὲ τὴν ἀγάπην, καὶ μὲ τὴν μετάνοιαν καὶ μὲ τὴν πίστιν. Διότι ἄφησαν ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ἀκολούθησαν αὐτὸν μοναχὰ τὸν Χριστὸν, καὶ τὸν ἐδέχθησαν, καὶ τὸν ἐφιλοξένησαν, καὶ τὸν ἔθρεψαν, καὶ τὸν ἐπότισαν διὰ μέσου τῆς μετανοίας, καὶ τῶν δακρύων. Καὶ κατὰ ἄλλον τρόπον. Ὅλοι ἐκεῖνοι ὁποῦ γίνονται υἱοὶ Θεοῦ κατὰ χάριν μὲ τὸ ἅγιον Βάπτισμα, ἐξάπαντος εἶναι ἐλάχιστοι, καὶ πτωχοὶ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον. Ὅθεν ἐκεῖνοι ὁποῦ γνωρίζουν μὲ αἴσθησιν τῆς ψυχῆς τους, πῶς ἔγιναν υἱοὶ Θεοῦ, δὲν ὑποφέρουν πλέον νὰ ἔχουν πλοῦτον προσωρινὸν, καὶ νὰ καλλωπίζωνται μὲ στολισμὸν φθαρτὸν, καὶ ὀλιγοχρόνιον, ὅτι εἶναι ἐνδεδυμένοι τὸν Χριστὸν, καὶ ἔχουν τὸν οὐράνιον θησαυρόν. Καὶ ποῖος ἄνθρωπος, ἂν εἶναι στολισμένος μὲ βασιλικὸν φόρεμα, καταδέχεται ποτὲ νὰ φορέσῃ ἐπάνω εἰς αὐτὸ, ξεσχισμένον παλαιόρρασον, καὶ καταλαιρωμένον; ἀμὴ καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἐγνώρισαν, πῶς ἔγιναν υἱοὶ Θεοῦ, καὶ ἐξεγυμνώθησαν ἀπὸ τὸ βασιλικὸν ἐκεῖνον φόρεμα, ὅμως ἀγωνίσθησαν μὲ τὴν μετάνοιαν, καὶ μὲ τὰ ἄλλα ἀγαθὰ ἔργα ὁποῦ εἴπαμεν, καὶ ἐνδύθηκαν πάλιν τὸν Χριστὸν, αὐτοὶ τὸν ἴδιον Χριστὸν ἐνδύουν. Διότι καὶ αὐτοὶ Χριστοὶ εἶναι, ὡσὰν ὁποῖ ἔγιναν υἱοὶ Θεοῦ μὲ τὸ θεῖον βάπτισμα. Εἰδὲ καὶ δὲ κάμουν τοῦτο ὁποῦ εἶπα, ἀμὴ ἐνδύσουν ὅλους τοὺς γυμνοὺς τοῦ κόσμου, καὶ ἀφήσουν τὸν ἑαυτόν τους γυμνὸν ἀπὸ τὴν θείαν χάριν, τί ὄφελος ἔκαμαν; ἔπειτα πάλιν ἡμεῖς ὁποῦ ἐβαπτίσθημεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὀνομαζόμεθα ἀδελφοὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ εἴμεσθε καὶ μέλη αὐτοῦ. Λοιπὸν ἀνίσως σὺ τιμήσῃς, καὶ φιλοξενήσῃς, καὶ περιποιηθῇς ὅλους τοὺς ἄλλους, καὶ καταφρονήσῃς τὸν ἑαυτόν σου ὁποῦ εἶσαι ἀδελφὸς, καὶ μέλος τοῦ Χριστοῦ, καὶ δὲν ἀγωνισθῇς διὰ μέσου ὅλων τῶν ἀρετῶν νὰ ἀναβῇς, καὶ νὰ φθάσῃς εἰς τὸ ἄκρον τῆς κατὰ Χριστὸν πολιτείας καὶ τιμῆς, ἀλλὰ ἀφήσῃς τὴν ψυχήν σου μεμολυσμένην, καὶ λαιρωμένην, νὰ κοίττεται, ὡσὰν νεκρὰ, μέσα εἰς τὸ βαθύτατον σκότος τῆς ἁμαρτίας, καὶ νὰ πεινᾷ μὲ τὴν πεῖναν τῆς ὀκνηρίας, ἢ νὰ διψᾷ μὲ τὴν δίψαν τῆς ἀμελείας, ἢ νὰ εἶναι φυλακωμένη μέσα εἰς τὴν στενωτάτην φυλακὴν τοῦ μεμολυσμένου σώματος διὰ μέσου τῆς γαστριμαργίας καὶ φιληδονίας, εἰπέ μου, σὲ ἐρωτῶ, δὲν ἐκαταφρόνησες τὸν ἀδελφὸν τοῦ Χριστοῦ; δὲν ἄφησες αὐτὸν πεινασμένον, καὶ διψασμένον, καὶ ἀνεπιμέλητον ὁποῦ ἦτον μέσα εἰς τὴν φυλακήν; τὸ λοιπὸν καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν θέλει ἀκούσεις τὸ, δὲν ἠλέησας τὸν ἑαυτόν σου, δὲν θέλει ἐλεηθῇς. Εἰ δὲ καὶ εἴπῃ τινὰς, ἐπειδὴ εἶναι ἔτζι ἡ ὑπόθεσις, καὶ δὲν ἔχομεν μισθὸν διὰ ἐκεῖνα ὁποῦ δίδομεν εἰς τοὺς πτωχοὺς, λοιπὸν τίς ἡ χρεία νὰ τοὺς δίδομεν παντελῶς; ἂς ἀκούσῃ ὁ τοιοῦτος αὐτὸν τὸν χριστὸν ὁποῦ μέλλει νὰ τὸν κρίνῃ, καὶ νὰ πληρώσῃ τὸν καθε ἕνα κατὰ τὰ ἔργα του, ὁποῦ λέγει τρόπον τινά. Ὦ ἀνόητε, τί ἔφερες εἰς τὸν κόσμον; ἢ τί ἔκαμες ἐσὺ ἀπὸ ὅλα αὐτὰ τὰ φαινόμενα; δὲν εὐγῆκες ἀπὸ τὴν κοιλίαν τῆς μητρός σου γυμνός; γυμνὸς θέλει εὔγῃς καὶ ἀπὸ τὴν παροῦσαν ζωὴν, καὶ τετραχηλισμένος θέλει παρασταθῇς εἰς τὸ κριτήριόν μου. Καὶ διὰ ποῖά σου ἄσπρα μοῦ ζητεῖς μισθόν. Καὶ μὲ ποῖα πράγματά σου, λέγεις, πῶς ἠλέησας τοὺς ἀδελφούς σου; καὶ διὰ μέσου

τῶν ἀδελφῶν σου ἐμένα ὁποῦ ἔκαμα ὅλα τὰ πράγματα, ὄχι διὰ ἐσένα μοναχὰ, ἀλλὰ κοινὰ εἰς ὅλους; ἢ νομίζεις, πῶς ἐπιθυμῶ καὶ ἐγὼ κἀνένα ἀπὸ αὐτὰ, ἢ θέλω νὰ λαμβάνω δῶρα, καθὼς οἱ ἄδικοι, καὶ φυλάργυροι κριταὶ τῶν ἀνθρώπων; (ὅτι ἀπὸ τὴν ἀγνωσίαν σου ἐνδεχόμενον εἶναι νὰ νομίσῃς καὶ τοῦτο). Αὐτὴ παραγγέλλω, καὶ προστάσσω ἐγὼ, ὄχι διατὶ ἐπιθυμῶ καθόλου νὰ ἔχω ἄσπρα, ἀλλὰ διατὶ ἐπιθυμῶ νὰ ἔχω ἐσᾶς. Καὶ ὄχι διὰ νὰ πάρω τὰ ἐδικά σας, ἀλλὰ διὰ νὰ σᾶς ἐλευθερώσω ἀπὸ τὴν κατάκρισιν ὁποῦ θέλει πάθετε διὰ αὐτά. Ἀλλ' ὅμως, ἀδελφὲ, μὴ νομίζῃς πῶς ὑστερεῖται ὁ Θεὸς, καὶ δὲν ἔχει ἄσπρα, καὶ δὲν δύναται νὰ θρέψῃ τοὺς πτωχοὺς, καὶ διὰ τοῦτο προστάζει ἡμᾶς νὰ τοὺς ἐλεοῦμεν, καὶ νὰ φυλάττωμεν ὅσον δυνάμεθα τὴν ἐντολὴν ταύτην; μὴ γένοιτο, δὲν εἶναι ἔτζι. Ἀμὴ ἐκεῖνο ὁποῦ ἐνήργησεν ὁ διάβολος νὰ γίνεται εἰς ἡμᾶς μὲ τὸ μέσον τῆς πλεονεξίας διὰ τὴν ἀπώλειάν μας, τοῦτο τὸ ἴδιον ἔκαμε καὶ ὁ Χριστὸς νὰ γίνεται εἰς ἡμᾶς μὲ τὸ μέσον τῆς ἐλεημοσύνης διὰ τὴν σωτηρίαν μας. Ὡσὰν νὰ εἰποῦμεν· μᾶς ἐσυμβούλευσεν ὁ διάβολος νὰ οἰκειοποιούμεθα, καὶ νὰ νομίζωμεν ὡς ἐδικά μας, καὶ νὰ θησαυρίζωμεν ἐκεῖνα ὁποῦ ἔκαμεν ὁ Θεὸς διὰ τὴν κοινὴν χρείαν ὅλων τῶν ἀνθρώπων, διὰ νὰ προσκολλήσῃ εἰς ἡμᾶς, διὰ μέσου ταύτης τῆς πλεονεξίας, δύω ἁμαρτήματα, καὶ νὰ μᾶς κάμῃ ὑποδίκους τῆς αἰωνίου κολάσεως, ἕνα ἁμάρτημα τῆς ἀσπλαγχνίας, καὶ ἀνελεημοσύνης, καὶ ἄλλο τῆς ἐλπίδος ὁποῦ ἔχομεν εἰς τὰ ἄσπρα, καὶ ὄχι εἰς τὸν Χριστόν. Διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει φυλαγμένα ἄσπρα, εἶναι ἀδύνατον νὰ πιστεύῃ, καὶ νὰ ἐλπίζῃ εἰς τὸν Θεόν. Καὶ τοῦτο εἶναι φανερὸν ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶπεν ὁ Χριστὸς καὶ Θεὸς ἡμῶν. «Ὅπου ὁ θησαυρὸς, ἐκεῖ καὶ ἡ »καρδία ὑμῶν ἔσται». Λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ δώσει εἰς ὅλους τοὺς ἐνδεεῖς ἀπὸ τὰ ἄσπρα ὁποῦ ἔχει φυλαγμένα, δὲν ἔχει χρέος νὰ λάβῃ μισθὸν διὰ αὐτὰ, ἀμὴ εἶναι μάλιστα καὶ ὑπόδικος διὰ τὴν ἄδικον στέρησιν ὁποῦ ἔκαμεν εἰς αὐτοὺς ἕως τότε. Καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, ἀμὴ ἔχει νὰ δώσῃ καὶ ἀπολογίαν διὰ ἐκείνους ὁποῦ ἀπέθαναν εἰς τὸν καιρόν του ἀπὸ τὴν πεῖναν, καὶ δίψαν, τοὺς ὁποίους ἠμποροῦσεν αὐτὸς νὰ τοὺς θρέψῃ, καὶ δὲν τοὺς ἔθρεψε, διατὶ ἔκρυπτεν αὐτὸς τὰ πράγματα τῶν πτωχῶν, καὶ τοὺς ἄφησε νὰ ἀποθάνουν ἀπὸ τὸ κρύος, καὶ ἀπὸ τὴν πεῖναν, καὶ ἔχει νὰ λογισθῇ ὡσὰν φονεὺς ὅλων ἐκείνων ὁποῦ ἐδύνετο νὰ θρέψῃ καὶ δὲν τοὺς ἔθρεψε κτλ. Λοιπὸν ὁ εὔσπλαγχνος, καὶ ἀγαθὸς Δεσπότης ἡμῶν Χριστὸς, μᾶς συγχωρεῖ διὰ ὅλα αὐτὰ τὰ ἐγκλήματα ὁποῦ εἴπαμεν, καὶ δὲν μᾶς κατακρίνει διὰ αὐτὰ ὡσὰν ὁποῦ κρατοῦμεν τὰ ξένα πράγματα, ἀμὴ τὰ ἄσπρα ὁποῦ ἔχομεν, τὰ λογαριάζει ὡσὰν ἐδικά μας, καὶ ὑπόσχεται εἰς ἡμᾶς, ὅταν τὰ μοιράσωμεν μὲ ἱλαρότητα εἰς τοὺς ἀδελφούς μας χριστιανοὺς, νὰ μᾶς τὰ ἀνταποδώσῃ ὄχι δεκαπλάσια, ἀμὴ ἑκατονταπλάσια. Καὶ ἱλαρότης λέγεται τὸ νὰ μὴ νομίζωμεν ἐκεῖνα ὁποῦ ἔχωμεν, πῶς εἶναι ἐδικά μας, ἀμὴ πῶς τὰ ἔδωκεν εἰς τὰς χεῖράς μας ὁ Θεὸς, διὰ κυβέρνησιν τῶν ὁμοδούλων μας χριστιανῶν, καὶ νὰ τὰ σκορπίζωμεν πλουσιοπάροχα μὲ χαρὰν, καὶ μεγαλοψυχίαν, καὶ ὄχι μὲ λύπην τινὰ, ἢ μὲ ἀνάγκην καὶ βίαν. Καὶ κατὰ ἄλλον τρόπον ἀκόμι, πρέπει νὰ εὐκαιρώσωμεν μὲ χαρὰν τὰ ἄσπρα ὁποῦ ἔχομεν συναγμένα, καὶ θησαυρισμένα διὰ τὴν ἐλπίδα τῆς ἀληθινῆς ὑποσχέσεως τοῦ Χριστοῦ, ὁποῦ μᾶς ὑποσχέθη νὰ μᾶς δώσῃ ἑκατονταπλασίονα μισθὸν διὰ αὐτά. Διότι ὁ Θεὸς ἰξεύρει ὅτι εἴμεσθε κυριευμένοι ὅλως διόλου ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν ἄσπρων, καὶ ἀπὸ τὴν μανίαν, καὶ λύσσαν τοῦ πλούτου καὶ δύσκολα χωριζόμεθα, ξεκολλοῦμεν ἀπὸ αὐτά· καὶ ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ τὰ χάσουν μὲ διαφόρους τρόπους, δὲν θέλουν πλέον καὶ αὐτὴν τὴν ἰδίαν τους ζωήν. Διὰ τοῦτο ἐμεταχειρίσθη ἕνα ἰατρικὸν ἁρμόδιον εἰς τὴν ἀσθένειάν μας, καὶ ὑπόσχεται νὰ μᾶς δώσῃ διὰ ἐκεῖνα ὁποῦ δίδομεν εἰς τοὺς πτωχοὺς, μισθὸν ἑκατονταπλάσιον, διὰ νὰ ἐλευθερωθοῦμεν πρῶτα, καὶ ἀρχὴ ἀπὸ τὴν κατάκρισιν τῆς πλεονεξίας ὁποῦ ἔχομεν εἰς τὰ ἄσπρα. Ἔπειτα νὰ παύσωμεν ἀπὸ τὸ νὰ ἐλπίζωμεν, καὶ νὰ ἔχωμεν ὅλον τὸ θάρρος μας εἰς αὐτὰ, καὶ νὰ εὐγάλωμεν τὰς ψυχάς μας ἀπὸ τέτοια δεσμά. Καὶ ὅταν ἐλευθερωθοῦμεν ἀπὸ αὐτὰ, τότε νὰ ἀρχίσωμεν νὰ κάμωμεν καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ ἀνεμποδίστως, καὶ νὰ τὸν δουλεύσωμεν μὲ φόβον, καὶ τρόμον, ὄχι διὰ νὰ κάμωμεν καμμίαν χάριν εἰς τὸν Θεὸν, ἀμὴ διὰ νὰ λάβωμεν ἡμεῖς χάριν, καὶ εὐεργεσίαν, νὰ γένωμεν δοῦλοι τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ τὸν δουλεύσωμεν· διατὶ κατὰ ἄλλον τρόπον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ σωθοῦμεν. Ὅτι οἱ πλούσιοι ἐπροστάχθησαν πρῶτον νὰ ἀποβάλουν τὸν πλοῦτον, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι ἕνα φορτίον βαρύτατον, καὶ ἐμ-

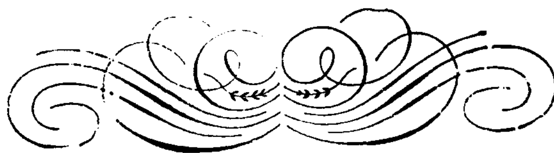

πόδιον εἰς τὴν κατὰ Χριστὸν πολιτείαν· καὶ τότε πλέον νὰ ἀσυκώσουν τὸν σταυρὸν ἐπάνω εἰς τὸν ὦμόν τους, καὶ νὰ ἀκολουθήσουν τὸν Δεσπότην Χριστόν. Διατὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ βαστάζῃ τινὰς καὶ τὰ δύω, ἤγουν καὶ τὸν πλοῦτον, καὶ τὸν σταυρόν. Ἀμὴ ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι ἐλεύθεροι ἀπὸ τὰ ἄσπρα, καὶ εὐχαριστοῦνται μὲ ἐκεῖνο μόνον ὁποῦ τοὺς ἀρκεῖ, διὰ νὰ ζήσουν, ἢ καὶ ὑστεροῦνται καὶ ἀπὸ τὰ ἀναγκαῖα, δὲν ἔχουν κἀνένα ἐμπόδιον, ὁπόταν θελήσουν νὰ περιπατήσουν τὴν στενὴν, καὶ τεθλιμμένην ὁδὸν, ἀμὴ ἄλλοι ἀπὸ αὐτοὺς χρειάζονται μόνον προαίρεσιν εἰς τοῦτο διὰ νὰ ἀρχίσουν. Καὶ ἄλλοι πάλιν περιπατοῦν μέσα εἰς αὐτὴν τὴν στενὴν στράταν, καὶ ἐργάζονται τὰς ἀρετὰς, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἀπερνοῦν τὴν ζωήν τους μὲ ὑπομονὴν, καὶ εὐχαριστίαν, καὶ ὁ Θεὸς εἶναι δίκαιος, καὶ θέλει τοὺς βάλει εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν, καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν ἀπόλαυσιν. Ἀμὴ τὸ νὰ δώσῃ τινὰς ὅλα του τὰ ἄσπρα, καὶ ὅλα του τὰ πράγματα εἰς τοὺς πτωχοὺς, καὶ ὕστερα νὰ μὴν ἀγωνίζεται ἐναντίον εἰς τοὺς πειρασμοὺς, καὶ εἰς τὰς λοιπὰς θλίψεις ὁποῦ τοῦ ἀκολουθήσουν μεγαλοψύχως, καὶ νὰ μὴν ὑποφέρῃ εὐχαρίστως, καὶ ἀγογγύστως, τοῦτο εἶναι ἴδιον ἀνθρώπου ὀλιγοψύχου, καὶ ὁποῦ δὲν γνωρίζει τὸν τρόπον τῆς ὠφελείας του. Ὅτι καθὼς τὸ σιδηρένιον ἐργαλεῖον ὁποῦ σκουριάσῃ πολλὰ, δὲν δύναται μὲ ἄλλον τρόπον νὰ καθαρισθῇ καλα, καὶ νὰ ἔλθῃ πάλιν εἰς τὴν πρώτην του λαμπρότητα, ἀνίσως δὲν βαλθῇ εἰς τὴν φωτίαν, καὶ δὲν σφυρισθῇ πολλὰ μὲ τὴν σφύραν, ἔτζι καὶ ἡ ψυχὴ ὁποῦ μολυνθῇ μὲ τὸν μολυσμὸν τῆς ἁμαρτίας, δὲν δύναται μὲ ἄλλον τρόπον νὰ καθαρισθῇ καὶ νὰ λάβῃ τὴν πρώτης της εὐμορφίαν, ἐὰν δὲν ὑπομείνῃ πολλοὺς πειρασμοὺς, καὶ δὲν ἐμβῇ μέσα εἰς τὸ χωνευτήριον τῶν θλίψεων. Ὅτι τοῦτο φανερώνει καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ἐκεῖ ὁποῦ λέγει, «πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὸς πτωχοῖς, »καὶ ἆρόν σου τὸν σταυρὸν, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι». Καὶ μὲ τὸν σταυρὸν ὁποῦ λέγει νὰ ἀσυκώσῃ, φανερώνει τὰς θλίψεις ὁποῦ πρέπει νὰ ὑπομείνῃ εὐχαρίστως. Λοιπὸν δὲν θέλει κερδήσουν τίποτε ἀπὸ μόνον τὸν σκορπισμὸν τῶν ἄσπρων, καὶ πραγμάτων ἐκεῖνοι ὁποῦ τὰ σκορπίζουν εἰς τοὺς πτωχοὺς ἀνίσως δὲν ὑπομείνουν ἕως τέλους τοὺς πειρασμοὺς, καὶ τὰς θλίψεις, καὶ τὰς κατὰ Θεὸν λύπας. Ὅτι δὲν εἶπεν ὁ Χριστὸς ἐν τῷ σκορπισμῷ τῶν χρημάτων ὑμῶν, κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν, ἀλλ' ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν. Διατὶ τὸ νὰ σκορπίσῃ τινὰς τὰ ἄσπρα του εἰς τοὺς πτωχοὺς, πῶς εἶναι καλὸν, καὶ ὠφέλιμον δὲν χρειάζεται ἀπόδειξιν. Ὅμως δὲν δύναται αὐτὸ μοναχὸν τὸ καλὸν νὰ κάμῃ τέλειον τὸν κατὰ Θεὸν ἄνθρωπον, χωρὶς τὴν ὑπομονὴν τῶν πειρασμῶν. Καὶ ὅτι ἔτζι εἶναι ἡ ἀλήθεια, καὶ ἔτζι εἶναι ἀρεστὸν εἰς τὸν Θεὸν, ἄκουσον τὸν Χριστὸν τί λέγει εἰς τὸν πλούσιον. «Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, πώλησόν σου τὰ ὑπάρ»χοντα, καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἆρον τὸν σταυρόν »σου, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μου». Καὶ καθὼς εἴπαμεν μὲ τὸν σταυρὸν φανερώνει τὰς θλίψεις, καὶ τοὺς πειρασμούς. Ἐπειδὴ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν εἶναι βιαστὴ, καὶ βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτὴν καὶ κατὰ ἄλλον τρόπον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐμβῇ κἀνένας πιστὸς εἰς αὐτὴν, ἔξω μόνον διὰ μέσου τῆς στενῆς πύλης τῶν πειρασμῶν, καὶ τῶν θλίψεων. Πρεπόντως λοιπὸν λέγει καὶ ὁ Θεῖος Λόγος· «ἀγωνίζεσθε διὰ τῆς στενῆς πύ»λης εἰσελθεῖν». Καὶ πάλιν, ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν »κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν». Καὶ πάλιν, «δεῖ »ὑμᾶς διὰ πολλῶν θλίψεων εἰσελθεῖν, εἰς τὴν βα»σιλείαν τῶν οὐρανῶν». Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ σκορπίζει τὸν πλοῦτόν του, καὶ τὰ πράγματά του εἰς τοὺς πτωχοὺς, ἐλπίζωντας νὰ λάβῃ διὰ αὐτὰ μισθὸν, εὑρίσκεται εἰς μεγάλην χαρὰν, καὶ εὐχαρίστησιν, καὶ διὰ τοῦτο ἐνδέχεται καμμίαν φορὰν νὰ κενοδοξήσῃ, καὶ νὰ χάσῃ τὸν μισθόν του. Ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ σκορπίζει τὰ ὑπάρχοντά του εἰς τοὺς πτωχοὺς, καὶ ὑπομένει μὲ εὐχαριστίαν ὅλα τὰ λυπηρὰ, καὶ δέχεται τοὺς πειρασμοὺς ὁποῦ τοῦ ἀκολουθήσουν ἀγογγύστως, καὶ αἰσθάνεται μὲν καθε πικρίαν, καὶ πόνους θλιβεροὺς, φυλάττει δὲ τὸν λογισμόν του στερεὸν, καὶ ἀσάλευτον, αὐτὸς καὶ ἐδῶ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν θέλει λάβῃ μεγάλην ἀνταπόδοσιν, ὡσὰν ὁποῦ ἐμιμήθη τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὑπέμεινεν αὐτὸν εἰς τὰς ἡμέρας ὁποῦ τοῦ ἠκολούθησαν οἱ πειρασμοὶ, καὶ ἡ θλίψες. Διὰ τοῦτο παρακαλῶ σας, ἐν Χριστῷ ἀδελφοί μου, ἂς ἀγωνισθοῦμεν, καθὼς λέγει ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, νὰ ἐμβοῦμεν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν διὰ μέσου τῆς στενῆς πύλης, ἡ ὁποία εἶναι ἡ ἐκκοπὴ, καὶ ἀποφυγὴ τοῦ σαρκικοῦ φρονήματος, καὶ θελήματός μας. Διατὶ χωρὶς νὰ ναρκωθοῦμεν κατὰ τὴν σάρκα,

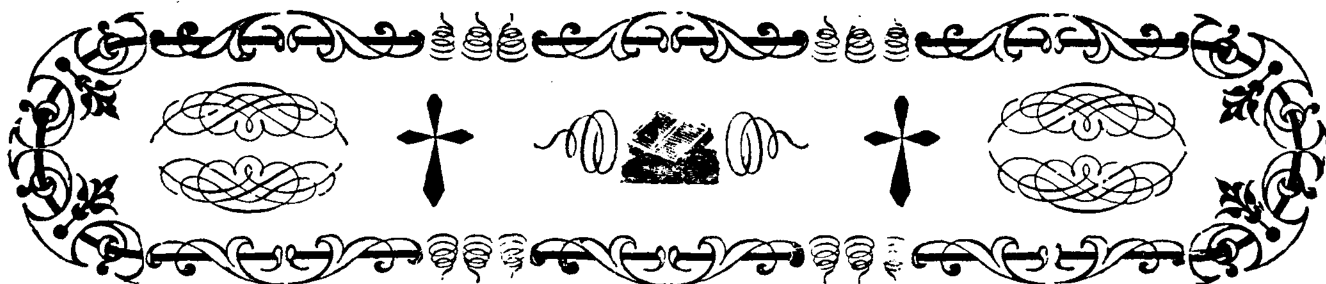
καὶ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας, καὶ θελήματά της, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εὕρωμεν ἄνεσιν, καὶ ἐλευθερίαν τῶν κακῶν, ἡ ὁποία προξενεῖται εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ παναγίου Πνεύματος. Καὶ χωρὶς τὴν χάριν τοῦ παναγίου Πνεύματος δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἰδῇ τινὰς τὸν Κύριον, οὔτε ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. Καὶ πῶς κάμνεις ἀδελφὲ καλὸν ἔργον, καὶ θεάρεστον ὁποῦ σκορπίζεις ὅλα τὰ πράγματά σου, καὶ τὰ ἄσπρα σου εἰς τοὺς πτωχούς, καὶ κοντὰ εἰς αὐτὰ γλυτώνεις καὶ ἀπὸ τοὺς περισπασμούς τους, καὶ τὰς φροντίδας τους, καὶ ἡσυχάζει ὁ νοῦς σου ἀπὸ ταῖς πολλαῖς μέριμναις, καὶ ἐγὼ τὸ λέγω, καὶ σὲ ἐπαινῶ πολλὰ διὰ αὐτὴν τὴν καλὴν πραγματείαν ὁποῦ κάμνεις, καὶ δίδεις τὰ παρόντα, καὶ προσωρινὰ καλά, διὰ νὰ πάρῃς τὰ μέλλοντα, καὶ αἰώνια. Ὅμως χρειάζεται ἀκόμι νὰ ἀπορρίψῃς καὶ τὸ φρόνημα τῆς σαρκός, καθὼς ἀπορρίπτεις καὶ τὰ ὑπάρχοντά σου, καὶ νὰ ἐνδυθῇς καὶ τὸ λαμπρὸν φόρεμα τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καὶ τοῦτο δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γένῃ μὲ ἄλλον τρόπον, ἔξω μόνον μὲ τὴν παντοτινὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ, καὶ μὲ τὴν ὑπομονὴν τῶν θλίψεων. Διατὶ ἡ ψυχὴ ὅταν θλίβεται, καὶ στενοχωρῆται ἀπὸ τοὺς πειρασμούς, κινεῖται εἰς δάκρυα. Καὶ τὰ δάκρυα καθαρίζουν τὴν ψυχήν, καὶ τὴν κάμνουν κατοικητήριον τοῦ παναγίου Πνεύματος. Ὅτι δὲν εἶναι ἀρκετὸν εἰς σωτηρίαν, τὸ νὰ σκορπίζῃ τινὰς τὰ ἔχῃ του εἰς τοὺς πτωχοὺς μόνον, ἀμὴ καθὼς ἀπορρίπτει τὰ ἄσπρα του, ἔτζι πρέπει νὰ ἀπορρίψῃ καὶ τὸ σαρκικόν του φόνημα, καὶ νὰ στολίσῃ τὴν ψυχήν του μὲ τὴν χαριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ κοντολογῆς νὰ θυσιάσῃ εἰς τὸν Θεὸν ὅλον τὸν ἑαυτόν του ψυχῇ τε καὶ σώματι, καὶ μὲ τὴν σωματικὴν ἐργασίαν νὰ γυμνάζῃ τὸ κορμί του εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς ἀρετῆς, διὰ νὰ συνηθίζῃ εἰς τὰ κατὰ Θεὸν λυπηρά, καὶ ὑπομένῃ μεγαλοψύχως τὴν πικρίαν τῆς νηστείας, τὴν βίαν τῆς ἐγκρατείας, τὴν ἀνάγκην τῆς ἀγρυπνίας, καὶ κάθε ἄλλην σωματικὴν κακοπάθειαν. Καὶ πάλιν μὲ τὴν εὐσέβειαν τοῦ Πνεύματος νὰ παιδαγωγῇ τὴν ψυχήν, διὰ νὰ φρονῇ ἐκεῖνα ὁποῦ πρέπει νὰ φρονῇ, καὶ νὰ μελετᾷ πάντοτε τὰ τῆς αἰωνίου ζωῆς, καὶ νὰ εἶναι ταπεινόφρων, ἥμερη, πραεῖα, συντετριμμένη, κατανυκτική, νὰ πενθῇ, καὶ νὰ κλαίῃ κάθε ἡμέραν, καὶ νὰ προσκαλῇ εἰς τὸν ἑαυτόν της, διὰ μέσου τῆς προσευχῆς τὸ φῶς, καὶ τὴν χάριν τοῦ παναγίου Πνεύματος, ἡ ὁποία ἔχει συνήθειαν νὰ ἔρχεται εἰς τὴν ψυχὴν διὰ μέσου τῆς θερμῆς μετανοίας, ὅταν καθαρίζεται μὲ πολλὰ δάκρυα, χωρὶς τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι δυνατὸν οὔτε τὸ φόρεμα τῆς ψυχῆς νὰ καθαρισθῇ ποτέ, οὔτε αὐτὴ νὰ ἀναβῇ εἰς ὕψος θεωρίας. Ὅτι καθὼς τὸ φόρεμα ὁποῦ λαιρωθῇ, καὶ μολυνθῇ πολλά, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ καθαρισθῇ μὲ ἄλλον τρόπον, ἔξω μόνον μὲ πολὺ νερόν, καὶ μὲ πολὺ τρίψιμον τῶν ποδῶν, ἔτζι καὶ τὸ φόρεμα τῆς ψυχῆς, ὁπόταν μολυνθῇ, καὶ λαιρωθῇ μὲ τὰς ἁμαρτίας, δὲν εἶναι δυνατὸν μὲ ἄλλον τρόπον νὰ καθαρισθῇ, ἔξω μόνον μὲ πολλὰ δάκρυα καὶ μὲ ὑπομονὴν τῶν πειρασμῶν, καὶ τῶν θλίψεων. Ὅτι δύω ῥεύσεις γίνονται εἰς ἡμᾶς φυσικὰ ἀπὸ τὸ κορμί. Ἡ μία τῶν δακρύων ἀπὸ τὰ μάτια, καὶ ἡ ἄλλη ἀπὸ τὰ γόνιμα μόρια. Καὶ ἡ μὲν ῥεῦσις τῶν γονίμων μορίων μολύνει τὴν ψυχήν, ὁπόταν τρέχῃ παρὰ φύσιν, καὶ παρανόμως. Τὰ δὲ δάκρυα καθαρίζουν τὴν ψυχήν, ὅταν χύνωνται διὰ μέσου τῆς μετανοίας. Λοιπὸν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐμόλυναν τὴν ψυχήν τους μὲ τὴν παράνομον πρᾶξιν τῆς ἁμαρτίας, καὶ μὲ τὴν ἐμπαθῆ κίνησιν τῆς καρδίας, καὶ ὁποῦ ἐτύπωσαν εἰς τὸν ἑαυτόν τους μορφάς, καὶ σχήματα ἀλόγων ἐπιθυμιῶν, πρέπει νὰ καθαρισθοῦν μὲ πολλὰ δάκρυα, καὶ νὰ κάμουν τὸ φόρεμα τῆς ψυχῆς τους καθαρώτατον, ὅτι μὲ ἄλλον τρόπον εἶναι ἀδύνατον νὰ ἰδῇ τινὰς αὐτὸ τὸ φῶς, ἤγουν τὸν Θεὸν ὁποῦ φωτίζει τὴν καρδίαν κάθε ἀνθρώπου, ὁποῦ ἔρχεται εἰς αὐτὸν διὰ μέσου τῆς μετανοίας· ἐπειδὴ οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ βλέπουν τὸν Θεὸν κατὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου. Λοιπὸν παρακαλῶ σας, ἀδελφοί μου, καὶ τέκνα μου, ἂς ἀγωνισθοῦμεν νὰ κάμωμεν τὴν καρδίαν μας καθαρὰν μὲ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ἠθῶν, καὶ τὴν φύλαξιν τῆς συνειδήσεως, καὶ μὲ τὴν παντοτινὴν ἐξομολόγησιν τῶν κρυπτῶν τῆς καρδίας· διότι ἀνίσως ἐξομολογούμεθα τὰ τοιαῦτα συχνὰ καὶ κάθε ἡμέραν μὲ πόνον, καὶ λύπην τῆς καρδίας μας, ἀποκτοῦμεν τὴν μετάνοιαν εἰς ὅλα τὰ ἁμαρτήματα ὁποῦ ἐπράξαμεν μὲ τὸ ἔργον, ἢ ἐμελετήσαμεν μὲ τὸν νοῦν, ἢ εἴπαμεν μὲ τὸν λόγον. Ἡ δὲ μετάνοια εὐγάζει τὰ δάκρυα μέσα ἀπὸ τὸ βάθος τῆς ψυχῆς, καὶ τὰ δάκρυα καθαρίζουν τὴν ψυχήν, καὶ ἐξαλείφουν ἀπὸ αὐτὴν μεγάλα ἁμαρτήματα. Καὶ ὁπόταν ἐξαλειφθοῦν τὰ ἁμαρτήματα μὲ δάκρυα,

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

τότε ἔρχεται εἰς τὴν ψυχὴν ἡ παρηγορία τοῦ παναγίου Πνεύματος, καὶ ποτίζεται μὲ τὰ γλυκύτατα δάκρυα τῆς κατανύξεως, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τρέφεται νοητῶς, καὶ δυναμώνει κάθε ἡμέραν, καὶ αὐξάνει τοὺς καρποὺς τοῦ Πνεύματος, καὶ τοὺς καρποφορεῖ εἰς τὸν πρέποντα καιρὸν ὡσὰν σιτάρι πολύκαρπον, εἰς τροφὴν παντοτεινὴν τῆς ψυχῆς, καὶ εἰς ζωὴν αὐτῆς ἄφθαρτον, καὶ αἰώνιον. Καὶ ὁπόταν ἀγωνισθῇ καλῶς, καὶ φθάσῃ εἰς αὐτὰ τὰ μέτρα, τότε φιλιώνεται μὲ τὸν Θεὸν, καὶ γίνεται κατοικητήριον τῆς Ἁγίας Τριάδος, καὶ βλέπει καθαρὰ τὸν Ποιητὴν, καὶ Πλάστην της Θεὸν, καὶ συνομιλεῖ μὲ αὐτὸν κάθε ἡμέραν, καὶ τρόπον τινὰ, εὐγαίνει ἔξω ἀπὸ τὸ κορμὶ, καὶ ἀπὸ τὸν κόσμον, καὶ ἀπὸ τὸν ἀέρα τοῦτον, καὶ ἀναβαίνει εἰς τοὺς οὐρανοὺς τῶν οὐρανῶν, καὶ ὑψώνεται μὲ τὰς ἀρετὰς, καὶ πετᾷ μὲ τὰς πτέρυγας τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, καὶ καταπαύει ἀπὸ τοὺς ἀγῶνάς της, καὶ ἀναπαύεται μαζὴ μὲ ὅλους τοὺς δικαίους, καὶ ἐμβαίνει εἰς ἄπειρον, καὶ θεῖον φῶς, ἐκεῖ ὁποῦ συγχορεύουν τὰ τάγματα τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῶν Μαρτύρων, καὶ τῶν Ὁσίων, καὶ ὅλων τῶν οὐρανίων Δυνάμεων. Λοιπὸν εἰς τοιαύτην κατάστασιν ἂς ἔλθωμεν καὶ ἡμεῖς, ἀδελφοί μου, μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ μὴ μείνωμεν ὀπίσω ἀπὸ τοὺς Ἁγίους Πατέρας μας, ἀλλὰ νὰ φθάσωμεν εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ, ἀγωνιζόμενοι εἰς ὅλας τὰς καλὰς πράξεις καὶ κάμνοντες τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ, ὅτι δὲν εἶναι κανένα ἐμπόδιον, ἐὰν θελήσωμεν μόνον. Διατὶ ἐὰν πολιτευθοῦμεν μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον, θέλει δοξάσωμεν εἰς τὸν ἑαυτόν μας τὸν Θεὸν, καὶ ὁ Θεὸς θέλει εὐφρανθῇ εἰς ἡμᾶς. Καὶ ὁπόταν ἀναχωρήσωμεν ἀπὸ τὴν παροῦσαν ζωὴν, θέλει τὸν εὕρωμεν ὁποῦ νὰ μᾶς ἀποδεχθῇ ὡσὰν μέγας κόλπος τοῦ Ἀβραὰμ, καὶ ὁποῦ νὰ μᾶς περιθάλπῃ, καὶ ἀναπαύῃ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι, καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ᾧ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

ά. Ὅτι πρῶτον πρέπει νὰ λάβωμεν τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ, καὶ τότε νὰ μεταχειριζώμεθα τὴν κατὰ Θεὸν πολιτείαν.

β'. Καὶ ποία εἶναι ἡ ἐξουσία ὁποῦ ἔλαβεν ὁ Χριστὸς ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀνάστασίν του.

γ'. Καὶ τὶ πρᾶγμα εἶναι ἡ ἁμαρτία, καὶ τὶ ἡ δικαιοσύνη.

δ'. Καὶ περὶ σαρκικοῦ, καὶ Πνευματικοῦ.

έ. Καὶ ποία εἶναι ἡ κεφαλὴ τῶν ἀρετῶν, καὶ ποῖοι οἱ πόδες.

ά. Λέγει ὁ Προφήτης Δαβὶδ, «τίς ἐστιν ἄνθρωπος, ὃς ζήσεται, καὶ οὐκ ὄψεται θάνατον; καὶ τίς ἐστιν ἄνθρωπος, ὃς ῥύσεται τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ χειρὸς ᾅδου;» ἤγουν ποῖος εἶναι ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος, ὁποῦ νὰ ζήσῃ εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, καὶ νὰ μὴν ἰδῇ θάνατον; καὶ ποῖος εἶναι ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος, ὁποῦ νὰ γλυτώσῃ τὴν ψυχήν του ἀπὸ τὸν ᾅδην; κανένας. Ἀνίσως λοιπὸν τοῦτο εἶναι τελείως ἀδύνατον εἰς κάθε ἄνθρωπον, καὶ εἰς μόνον τὸν Χριστὸν δυνατὸν, διὰ τὸ ὁποῖον καὶ ἦλθεν εἰς τὴν γῆν, καὶ ἔγινεν ἄνθρωπος, δὲν πρέπει νὰ ἀγωνίζεται τινὰς διὰ κανένα ἄλλο, ἔξω μόνον διὰ αὐτὸ, ἤγουν διὰ νὰ βιάσῃ τὸν Χριστὸν ὁποῦ θέλει νὰ ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὸν ᾅδην ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, νὰ ἐλευθερώσῃ καὶ αὐτὸν ὁποῦ τὸν βιάζει. Καὶ τὸ νὰ βιάζεται ἀπὸ ἡμᾶς ὁ Βασιλεὺς τῶν ἁπάντων Χριστὸς, τὸ θέλει, ὄχι διὰ κανένα τέλος ἐδικόν του, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ἔργον τοῦτο τῆς ἐλευθερίας εἶναι μεγάλον, καὶ ἡμεῖς δὲν τὸ γνωρίζομεν, διὰ τοῦτο θέλει νὰ τὸν βιάζωμεν, καὶ νὰ τὸν δυναστεύωμεν τρόπον τινὰ, διὰ νὰ ἔλθωμεν εἰς αἴσθησιν ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ πάσχομεν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ νὰ γνωρίσωμεν εἰς τὶ λογῆς τυραννίαν, καὶ σκλαβείαν ἀθέλητον εὑρισκόμεθα· καὶ ὅταν ἐλευθερωθοῦμεν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, νὰ εὐχαριστοῦμεν πολλὰ τὸν Θεὸν ὁποῦ μᾶς ἐλευθέρωσε, καὶ μᾶς ἔκαμεν αὐτὴν τὴν μεγάλην εὐεργεσίαν, ὁποῦ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μᾶς τὴν κάμῃ ἄλλος τινάς. Διὰ τοῦτο χρειαζόμεθα εὐχὰς, νηστείας, ἐλεημοσύνας, συντριβὴν καρδίας, καὶ κάθε ἄλλην κακοπάθειαν. Καὶ διατί; μήπως καὶ δὲν θέλει ὁ Θεὸς νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν χάρισμα, καὶ χωρὶς νὰ κοπιάσωμεν; ὄχι. Ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦτο τὸ ἔκαμεν εἰς ὅλους τοὺς χριστιανοὺς ὁπόταν ἐβαπτίσθησαν, ὅμως δὲν ἐγνώρισαν αὐτὴν τὴν μεγάλην χάριν τοῦ Θεοῦ, μὲ τὸ νὰ ἦσαν βρέφη μικρά. Διὰ τοῦτο ἀνάγκη εἶναι μὲ κόπον πολὺν νὰ ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ νὰ λάβουν πάλιν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ὁποῦ τὴν ἔχασαν, ἡ ὁποία χάρις φυσικὰ δὲν παραμένει εἰς ἐκείνους ὁποῦ δὲν τὴν γνωρίζουν, ἀλλὰ ἀναχωρεῖ ἀπὸ τοὺς τοιούτους διὰ τὴν ἄγνοιαν. Τὸ λοιπὸν ὅποιος χριστιανὸς δὲν ἐδυναμώθη μὲ τὴν θείαν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν ὁποῦ εἶχεν εἰς τὸ νὰ κάμῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἂς ὑπάγῃ πρῶτον νὰ δυναμωθῇ διὰ μέσου τῆς πίστεως, καὶ τῆς εὐχῆς, καὶ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν οἰκονόμων τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ (ἡ ὁποία χάρις δίδεται διὰ τῆς πίστεως, καὶ ὄχι διὰ τῶν ἔργων) διὰ νὰ λάβῃ πρῶτον δύναμιν ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ τοιουτοτρόπως νὰ δυνηθῇ νὰ πολιτεύεται, καθὼς πρέπει νὰ πολιτεύεται ὁ χριστιανὸς, διὰ νὰ μὴν εὑρεθῇ γυμνὸς, καὶ ὑστερημένος ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, καὶ διωχθῇ

μακρὰ ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ Χριστοῦ. Ὅτι αὐτὴ ἡ χάρις δὲν ἀναχωρεῖ τόσον ἀπὸ τὸν χριστιανὸν διὰ τὴν ἁμαρτίαν, ὅσον ἀναχωρεῖ διὰ τὴν ἄγνοιαν ὁποῦ δὲν γνωρίζει τὴν χάριν ὁποῦ ἔλαβεν. Ὅτι τοῦτο φανερώνει τὸ ῥητὸν ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει, πῶς ὁ Θεὸς θέλει κάθε ἄνθρωπον νὰ ἔλθῃ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, ἤγουν νὰ γνωρίσῃ καλὰ τὴν ἀλήθειαν, ὅτι ἡ ἀλήθεια δὲν εἶναι ἄλλο τι, παρὰ ἡ χάρις τοῦ Χριστοῦ, καὶ διὰ νὰ μᾶς δώσῃ αὐτὴν τὴν χάριν ἦλθεν ὁ Χριστὸς, καὶ ἐσταυρώθη καὶ ἀπέθανε.

β'. Διατὶ ὤντας Θεὸς, καὶ Κύριος, καὶ Ἐξουσιαστὴς ὅλων τῶν κτισμάτων ὁποῦ ἐδημιούργησε, δὲν εἶχεν ἐξουσίαν νὰ δώσῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους αὐτὴν τὴν χάριν, διατὶ εἶναι καὶ δίκαιος· (δίκαιος ὁ Κύριος, καὶ δικαιοσύνας ἠγάπησεν) ἐπειδὴ ἐκεῖνος ὁποῦ θεληματικῶς του, καὶ χωρὶς καμμίαν βίαν, ἀλλὰ μὲ μοναχὸν τὸ ψεῦδος τοῦ διαβόλου, ἐγυμνώθη αὐτεξουσίως ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν ἔχασε, καὶ ἐμολύνθη ἀπὸ τὴν κακίαν, ἄδικον ἦτον νὰ ἐνδυθῇ πάλιν αὐτὴν τὴν χάριν, χωρὶς νὰ πάθῃ καμμίαν μεγάλην παιδείαν. Καὶ διὰ τοῦτο ἔγινε μεγάλη ἡ παιδεία, ὅτι ὁ ἴδιος Θεὸς γενόμενος ἄνθρωπος ἐθυσιάσθη, διὰ νὰ δώσῃ πάλιν εἰς τὸν ἄνθρωπον αὐτὴν τὴν χάριν. Ὅθεν καὶ ὁ Χριστὸς ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀνάστασίν του εἶπεν εἰς τοὺς Ἀποστόλους του, «ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ, »καὶ ἐπὶ γῆς, πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα »τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ »Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύ»ματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν, πάντα, ὅσα »ἐνετειλάμην ὑμῖν». Διὰ τοῦτο καὶ τὸ ὄνομά του ὀνομάζεται ἀπὸ τὸν Προφήτην Ἠσαΐαν Ἐξουσιαστὴς, ὄχι ὡς Θεὸς, ἀλλ' ὡς Θεὸς καὶ Ἄνθρωπος. Ὅτι ὡς Θεὸς πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ μὴν εἶναι Ἐξουσιαστὴς ὅλων τῶν κτισμάτων ὁποῦ ἔκτισεν; ἀλλ' ἐπειδὴ ἐθυσιάσθη ὡς ἄνθρωπος, καὶ ἔδωκε τὸν ἑαυτόν του θεληματικῶς ἐξαγορὰν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἔλαβε φυσικὰ τὴν ἐξουσίαν ἀπὸ αὐτὸ τὸ κατόρθωμα ὁποῦ ἔκαμε, καὶ ἐξαγόρασε τὸν ἄνθρωπον μὲ τὸ πανάχραντον Αἷμά του. Ὅτι ἐὰν ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς ἔδωκε τὸν ἑαυτόν του ἐξαγορὰν, φανερὸν εἶναι, ὅτι δὲν ἦτον ἄλλο μεγαλήτερον δῶρον νὰ δοθῇ εἰς τὴν Θεότητα, διὰ νὰ συγχωρηθῇ τὸ ἁμάρτημα τοῦ Ἀδάμ. Ὅτι ἀφ' οὗ ἐξέπεσεν ὁ Ἀδὰμ ἐκδύθη τὴν νοερὰν χάριν τοῦ Θεοῦ ὁποῦ εἶχεν εἰς τὸν ἑαυτόν του, τὴν ὁποίαν τώρα τὴν ἐνδύνεται πάλιν κάθε βαπτιζόμενος. Ὅτι ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθησαν, Χριστὸν ἐνεδύσαντο. Λοιπὸν ἐκεῖνα τὰ αἰσθητὰ, καὶ φαινόμενα ὁποῦ γίνονται εἰς τὸν ἄνθρωπον, εἶναι παρόμοια μὲ τὰ νοητὰ, καὶ ἀόρατα ὁποῦ γίνονται εἰς τὴν ψυχήν. Ὡσὰν νὰ εἰποῦμεν· ὁ ἄνθρωπος γεννᾶται γυμνὸς, βρέφος, μικρὸν παιδίον, μὴ δυνάμενον νὰ βοηθήσῃ τὸν ἑαυτόν του εἰς κἀνένα πρᾶγμα. Καὶ ἕως ὁποῦ βυζάνει, κυβερνᾶται ἀπὸ τὴν μητέρα του, ὅταν δὲ ἀρχίζῃ νὰ λαμβάνῃ γνῶσιν, τότε καὶ παιδεύεται, καὶ διδάσκεται διὰ νὰ βοηθῆται καὶ μόνον του, διατὶ ἠμπορεῖ πλέον νὰ ζητῇ ἐκεῖνο ὁποῦ τοῦ χρειάζεται. Ἔτζι καὶ ἡ ψυχὴ γεννᾶται γυμνὴ ἀπὸ κάθε ἀρετὴν, ἀφ' οὗ δὲ βαπτισθῇ, ἐνδύεται τὸν Χριστὸν, καὶ τρέφεται ἀπὸ αὐτὸν, καὶ παιδεύεται, καὶ μανθάνει νὰ ζητῇ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ἀναγκαῖα διὰ τὴν σωτηρίαν της, καὶ ἀπὸ τότε πλέον, ἐὰν δὲν ζητῇ δὲν τῆς δίδει ὁ Χριστὸς τίποτε. Πρέπει ὅμως νὰ ζητῇ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ἁρμόδια εἰς τὴν σωτηρίαν της. Πρῶτον νὰ ζητῇ φῶς, ἤγουν φωτισμὸν διὰ νὰ βλέπῃ, καὶ ὁπόταν τὸν λάβῃ θέλει ἰδῇ ὅλην της τὴν ταλαιπωρίαν, καὶ ἀσθένειαν, καὶ εὐθὺς θέλει ταπεινωθῇ· καὶ ἀφ' οὗ ταπεινωθῇ, θέλει γένῃ πρᾳεῖα, καὶ ἥμερη, χωρὶς θυμὸν, καὶ θέλει διδαχθῇ μυστικῶς ἀπὸ τὸν Χριστὸν τὰς ἐντολάς του, καθὼς λέγει ὁ Προφητάναξ Δαβὶδ, διδάξει πρᾳεῖς ὁδοὺς αὐτοῦ. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἐνδυθῇ πρῶτον τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὕστερον νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν κατὰ Χριστὸν πολιτείαν, ματαίως κοπιάζει. Διατὶ ὅσον καὶ ἂν κακοπαθήσῃ καὶ ὅσα καλὰ καὶ ἂν κάμῃ πρὸ τοῦ νὰ λάβῃ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, ματαίως θέλει τὰ κάμῃ, καθὼς τὰ κάνουν καὶ οἱ ἑβραῖοι καὶ τὰ ἄπιστα ἔθνη· ὅτι δὲν εὑρίσκεται κἀνένας ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον οὔτε ἄπιστος, οὔτε ἄθεος ὁποῦ νὰ μὴ κάμῃ ποτὲ κἀνένα καλὸν, παραπονούμενος εἰς τοῦτο ἐκ φύσεως. Λοιπὸν πρέπει νὰ ἀγωνισθῇ τινὰς πρῶτον νὰ λάβῃ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, διὰ μέσου τῆς πίστεως, καὶ τῆς ἐλπίδος εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ τῆς μετανοίας, καὶ ἐξομολογήσεως, καὶ τῆς εὐχῆς, καὶ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἱερέων καθὼς εἴπαμεν· ἤγουν νὰ εὕρῃ πνευματικὸν ἔμπειρον νὰ κατηχηθῇ, καὶ νὰ μάθῃ ἀπὸ αὐτὸν ὅλα τὰ τῆς πίστεώς του, καὶ νὰ ἐλπίσῃ εἰς τὸν Θεὸν, καὶ νὰ μετανοήσῃ εἰς τὰς ἁμαρτίας του, κάμνωντας ὅλα τὰ ἔργα τῆς μετανοίας,

ἤγουν συντριβὴν καρδίας, καὶ κατάνυξιν, δάκρυα, καὶ ἀναστεναγμοὺς ἐξ ὅλης ψυχῆς, νηστείαν, καὶ κάθε ἄλλην ταλαιπωρίαν σωματικὴν, ἐλεημοσύνην, καὶ προσευχὴν, καὶ νὰ ἐξομολογηθῇ ἀπροφασίστως, καὶ μὲ ἀκρίβειαν ὅσα ἥμαρτεν εἰς τὸν Θεὸν, καὶ νὰ λάβῃ τὴν εὐχὴν διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πνευματικοῦ του. Ὅτι χωρὶς αὐτὰ δὲν θέλει ἔλθῃ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ μοναχή της εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὴν ἔχασαν, μὲ τὸ νὰ ἥμαρτον ὕστερον ἀπὸ τὸ βάπτισμα. Εἰ δὲ καὶ χωρὶς τὴν ἐπίθεσιν τῶν χειρῶν τοῦ Ἱερέως ἦλθεν ἡ χάρις εἰς μερικοὺς, ὅμως αὐτοὶ εἶναι πολλὰ ὀλίγοι, καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ γίνεται ὀλιγωσταῖς φοραῖς, δὲν εἶναι νόμος τῆς ἐκκλησίας.

γ΄. Τὸ λοιπὸν δὲν εἶναι τόσον μεγάλον σφάλμα, τὸ, πῶς ἥμαρτεν, ἢ ἁμαρτάνει ὁ ἄνθρωπος, καθὼς καὶ εἰς τὸν τυφλὸν δὲν εἶναι σφάλμα, πῶς ἐκτύπησεν, ἢ κτυπᾷ τὸ πόδι του, ὅταν περιπατῇ, οὔτε εἰς τὸν ἄρρωστον, πῶς ἐπιθυμεῖ νὰ τρώγῃ ὅσα τὸν βλάπτουν· ἀλλὰ σφάλμα μεγάλον εἶναι τὸ, πῶς δὲν θέλει νὰ ἀγωνισθῇ, διὰ νὰ λάβῃ τὴν χάριν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁποῦ ἐσταυρώθη, καὶ ἀπέθανε διὰ ἡμᾶς. Ὅτι ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴν ἁμαρτάνῃ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἔχει κοινωνίαν μὲ τὸν Χριστὸν (ἤγουν δὲν ἔχει τὴν θείαν του χάριν) καὶ τοῦτο εἶναι καὶ δικαιοσύνη, τὸ νὰ ἔχῃ τινὰς μετοχὴν, καὶ κοινωνίαν μὲ τὸν Χριστόν. Καὶ λοιπὸν ὅποιος δὲν μετέχει ἀπὸ τὸν Ἰησοῦν, δὲν θέλει καθαρισθῇ ποτέ του ἀπὸ ἁμαρτίαν. Καὶ ἐκεῖνος πάλιν ὁποῦ μετέχει ἀπὸ τὸν Ἰησοῦν, δὲν θέλει τὸν κυριεύσει ποτὲ ἁμαρτία. Ὅτι οἱ χριστιανοὶ ἐν αὐτῷ τῷ Χριστῷ ζῶσι, καὶ κινοῦνται, καὶ εἰσί. Καὶ διὰ νὰ εἰπῶ μὲ συντομίαν, ματαίως ὀνομάζεται χριστιανὸς, ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἔχει τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ γνωστῶς, ἤγουν νὰ γνωρίσῃ ἐμπράκτως, πῶς ἔχει εἰς τὸν ἑαυτόν του τὴν χάριν. Διατὶ ὅποιος δὲν τὴν ἔχει εἶναι φανερὸς ἀπὸ τὴν ἀνευλάβειαν, καὶ αὐθάδειαν ὁποῦ ἔχει εἰς τὰ θεῖα καὶ ἱερά. Καὶ ἀπὸ τὸν θυμόν του τὸν ὀξὺν, καὶ τὸ φρόνημά του τὸ ἀταπείνωτον, καὶ ἀπὸ τὴν κενοδοξίαν του. Καθὼς πάλιν ἐκεῖνος ὁποῦ τὴν ἔχει, εἶναι φανερὸς ἀπὸ τὸν φόβον, καὶ τὴν εὐλάβειαν ὁποῦ ἔχει εἰς τὰ θεῖα, καὶ ἀπὸ τὸ ἦθός του τὸ πρᾳότατον, καὶ τὴν ταπεινοφροσύνην του· ὅτι αὐτὸς γνωρίζει, πῶς δὲν ἠμπορεῖ νὰ κατορθώσῃ κἀνένα καλὸν ἀπὸ λόγου του, πάρεξ μὲ τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ ἔγινεν ἄνθρωπος, ὡσὰν καὶ ἡμᾶς, διὰ νὰ ἠμπορέσωμεν ἡμεῖς μὲ τὴν συγγένειαν τοῦ Χριστοῦ, καὶ μὲ τὴν χάριν του νὰ εὕρωμεν τὴν πολιτείαν ὁποῦ πρέπει νὰ πολιτεύεται ὁ ἄνθρωπος. Ὅμως εὑρίσκονται μερικοὶ ὁποῦ μεταχειρίζονται καὶ ἀγγελικὴν πολιτείαν, ὄντες εἰς τοῦτον τὸν κόσμον μὲ τὸ κορμὶ, ὅταν ὅλος ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἑνωθῇ μὲ ὅλην τὴν ψυχὴν, καὶ τὸ σῶμά τους, καὶ γένῃ ἕνα μὲ τοὺς τοιούτους πνευματικοὺς ἄνδρας, ὥστε νὰ ἠμποροῦν νὰ λέγουν καὶ αὐτοὶ κατα τὸν θεῖον Παῦλον. «Ζῶ δὲ οὐκ ἔτι »ἐγὼ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός».

δ΄. Διατὶ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἢ σαρκικὰ πολιτεύονται, ἢ πνευματικά. Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ φρονεῖ, καὶ ἐνεργεῖ πνευματικὰ, εἶναι, καὶ ὀνομάζεται πιστός· ὅτι ἀνίσως δὲν εἶχε τὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος εἰς τὸν ἑαυτόν του, τὴν ὁποίαν ἐμπιστεύθη νὰ τὴν λάβῃ ἀπὸ τὸν Θεὸν, ὡς πιστὸς, δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ ἐνεργῇ καὶ νὰ φρονῇ πνευματικά. Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ φρονεῖ, καὶ ἐργάζεται σαρκικὰ, εἶναι ἄπιστος, καὶ εὔκαιρος ἀπὸ τὴν θείαν χάριν. Ὅτι ἐὰν δὲν ἦτον ἄπιστος, δὲν ἤθελε εἶναι εὔκαιρος, καὶ γυμνὸς ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ, μήτε ἤθελε πειράζεται ἀπὸ τὸν διάβολον νὰ ἐνεργῇ τὰ σαρκικά. «Πᾶς γὰρ »ὁ ποιῶν τὸ πονηρὸν, ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστί». Καὶ διὰ τοῦτο ἐκεῖνοι ὁποῦ κάμνουν τὰ κακὰ, ἐνεργοῦνται ἀπὸ τὸν διάβολον, καὶ γνωρίζονται πῶς ἔχουν μαζή τους τὸν ἄρχοντα τῆς πονηρίας. Ὅτι ὁ διάβολος ὥντας πνεῦμα νοερὸν, καὶ πονηρὸν, ἐνεργεῖ ἀοράτως εἰς τοὺς ἀπίστους, καὶ γυμνοὺς τῆς θείας χάριτος, καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἄνθρωποι οἱ λογικοὶ ὁποῦ ἐτιμήθησαν ἀπὸ τὸν Θεὸν μὲ τὸ αὐτεξούσιον, εὑρίσκονται ὡσὰν ὑπόδουλοι, καὶ ὑποκείμενοι εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ διαβόλου, καὶ μὴ θέλοντες τραβίζονται ἀπὸ αὐτὸν εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ἀγκαλὰ εἶναι γελασμένοι, καὶ νομίζουν, πῶς κάμνουν τὸ κακὸν αὐτεξουσίως, καὶ θεληματικῶς. Ἡ ὁποία αὐτὴ ὑπόληψις εἶναι μία μεγαλωτάτη δύναμις τοῦ ἐφευρετοῦ τῆς κακίας διαβόλου. Ὅτι τοῦτο εἶναι ὅλος του ὁ ἀγῶνας, τὸ νὰ ἐνεργῇ αὐτὸς μέσα εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἁμαρτάνουν, καὶ ἐκεῖνοι νὰ νομίζουν πῶς αὐτοὶ κάνουν τὴν ἁμαρτίαν ἐξ ἰδίας τους προαιρέσεως, καὶ ὄχι ἐξ αἰτίας τοῦ σατανᾶ. Καὶ διὰ τοῦτο οἱ τοιοῦτοι, ὅταν ἀκούουν αὐτὰ, λέγουν, ἀμὴ τί ἔγινε τὸ αὐτεξούσιον τοῦ ἀνθρώπου, ἐχάθη; βέβαια ἐχάθη, πλὴν ὄχι ὅλον, ὅτι

ἔμεινεν εἰς ἡμᾶς μοναχὰ τοῦτο, νὰ γνωρίζωμεν εἰς ποίαν ἐλεεινὴν κατάστασιν εὑρισκόμεθα. Καθὼς καὶ ὁ ἄρρωστος ὁποῦ κείττεται εἰς τὸ κρεββάτι, ἰξεύρει πῶς κείττεται, καὶ θέλει νὰ ἀσυκωθῇ, ἀλλὰ δὲν δύναται, ὅμως ἔχει τὸ αὐτεξούσιον, νὰ ζητήσῃ τὸν ἰατρὸν, διὰ νὰ τὸν ἰατρεύσῃ. Ἔτζι λοιπὸν εἶναι καὶ ἐδῶ εἰς τοὺς ἁμαρτωλούς. Διὰ τοῦτο λέγει ὁ Χριστὸς, «Πᾶς ὁ ποιῶν »τὴν ἁμαρτίαν, δοῦλος ἐστὶ τῆς ἁμαρτίας, ὁ δὲ »δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα. »Ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύ»θεροι ἐστέ». Ἐπειδὴ λοιπὸν τὸ αὐτεξούσιόν μας τόσον ἀπέμεινε μόνον, ὅσον νὰ ζητήσωμεν τὸν ἰατρὸν, ἂς προστρέξωμεν εἰς τὸν Χριστὸν, διὰ νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν δυναστείαν τοῦ διαβόλου. Καὶ ἂς μὴ νομίζῃ, μήτε ἂς λέγῃ τινὰς, ὁπόταν κάμνῃ τὸ κακὸν, πῶς δὲν ἔχει δαιμόνιον. Ὅτι κατὰ τὸ μέτρον τῆς κακίας ὁποῦ κάνει ἔχει καὶ τὸν δαίμονα, ἤγουν ἢ μικρὸν, ἢ μεγάλον, ἢ καὶ πολλούς. Καθὼς καὶ ὁ πνευματικὸς ἄνθρωπος κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἀρετῆς του, ἔχει καὶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, ἢ πολλὴν, ἢ ὀλίγην, ἢ εἶναι γεμάτος ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ. Ὅτι ἡ θεία γραφὴ ἔχει συνήθειαν νὰ ὀνομάζῃ τὰ διάφορα χαρίσματα τῶν ἐναρέτων ἀνδρῶν, πνεύματα.

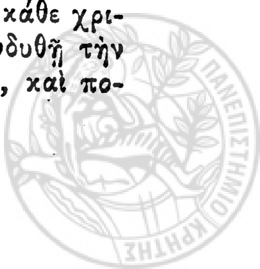
ε. Καλαὶ εἶναι λοιπὸν ὅλαι αἱ ἀρεταὶ, ὅμως πρέπει νὰ ἔχουν καὶ κεφαλὴν, καὶ πόδας, ὅτι σῶμα χωρὶς κεφαλὴν, καὶ πόδας, εἶναι ἀδύνατον νὰ εὑρεθῇ. Καὶ πόδια τῶν ἀρετῶν εἶναι ἡ ταπεινοφροσύνη, κεφαλὴ δὲ ἡ ἀγάπη. Διατὶ κάθε ἄλλη ἀρετὴ ὁποῦ γίνεται χωρὶς ταπείνωσιν, καὶ ἀγάπην, εἶναι ἀνωφελὴς, καὶ ματαία. Ὅτι ὅλαι αἱ ἀρεταὶ ὁμοιάζουν μὲ μίαν κολῶναν, τῆς ὁποίας κολώνας τὸ θεμέλιον εἶναι ἡ ταπεινοφροσύνη, καὶ τὸ κεφάλι ἡ ἀγάπη, ἡ ὁποία εἶναι θρόνος τοῦ Θεοῦ, καὶ ὑποκάτω ἀπὸ τὴν ἀγάπην εὑρίσκεται ἡ εὐσπλαγχνία, ἡ συμπάθεια, ἡ ἐλεημοσύνη, τὸ μεταδοτικὸν, ἡ ἀνεξικακία, ἡ μακροθυμία, ἡ εὐποιΐα, καὶ ἡ φιλανθρωπία, ὁποῦ κάνει τὸν ἄνθρωπον Θεὸν κατὰ χάριν. Τριγύρω δὲ εἰς τὴν ταπεινοφροσύνην εὑρίσκεται ἡ ὑπακοὴ, ἡ ὑπομονὴ, ἡ γνῶσις, ἡ σύνεσις, ἡ ἐπίγνωσις τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθενείας, καὶ τοῦ θείου ὕψους, καὶ ἡ εὐχαριστία εἰς τὸν Θεὸν διὰ τὰς εὐεργεσίας ὁποῦ μᾶς εὐεργετεῖ, καὶ μὲ δεξιὰ πράγματα, καὶ μὲ ἀριστερὰ, ἤγουν μὲ δόξαν, καὶ ἀτιμίαν. Μὲ ὑγιείαν, καὶ ἀρρωστίαν· μὲ πλοῦτον, καὶ πτωχείαν, καὶ τὰ λοιπά. Ἐκεῖ δὲ ὅπου εἶναι Θεοῦ εὐχαριστία, ἐκεῖ εἶναι καὶ ὅρασις Θεοῦ, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ βλέπει τὸ κάλλος τοῦ Θεοῦ, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ μὴν ἀγαπήσῃ αὐτὸν τὸν ὑπέρκαλον Θεὸν, καὶ αἴτιον κάθε καλοῦ; καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγαπᾷ τὸν Θεὸν, θέλει φυλάξει καὶ τὰς ἐντολάς του· ἐντολὴ δὲ τοῦ Θεοῦ εἶναι, καὶ τὸ νὰ ἀγαποῦμεν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον. Ὅτι λέγει ἡ γραφὴ, «ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ὃν ἑώρακε, »πῶς τὸν Θεὸν ἀγαπήσει, ὃν οὐκ εἶδε;» διὰ μέσου δὲ τῆς εὐχαριστίας, καὶ τῆς ἀγάπης γίνεται ἡ θεωρία τοῦ Θεοῦ. Τὸ λοιπὸν ἡ ταπεινοφροσύνη, συνέχει, καὶ συντηρεῖ τὴν ἀγάπην, καὶ ἡ ἀγάπη στερεώνει τὴν ταπεινοφροσύνην. Ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι ὡσὰν τὰ πόδια ὁποῦ βαστάζουν διὰ μέσου τοῦ σώματος, καὶ τὴν κεφαλὴν, καὶ αὐτὸ τὸ σῶμα. Καὶ ἡ ἀγάπη εἶναι ὡσὰν θρόνος χερουβικὸς ὁποῦ βαστάζει τὸν Θεὸν καθήμενον ἐπ' αὐτὸν, ὅτι ἐπάνω εἰς αὐτὴν ἀναπαύεται ὁ Θεὸς, καὶ πάλιν αὐτὴ βαστάζεται ἀπὸ τὴν ταπεινοφροσύνην, ὡσὰν ἀπὸ πόδια διὰ μέσου τοῦ σώματος τῶν ἄλλων ἀρετῶν. Ἡ δὲ θεληματικὴ πτωχεία, καὶ ἡ νηστεία, καὶ ἡ ἐγκράτεια τοῦ θυμοῦ, καὶ τῆς γλώσσης, καὶ κάθε ἀλόγου ἐπιθυμίας εὑρίσκονται ὑποκάτω εἰς τὰ ζύγια τῆς δικαιοσύνης ὁποῦ πρέπει νὰ φυλάττῃ κάθε θεοσεβὴς ἄνθρωπος, διὰ νὰ μὴ εἶναι ἄδικος, ὄχι νὰ μὴν ἀδικῇ μόνον τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐαυτόν του. Διατὶ ἀδικία εἶναι τὸ νὰ ἀποκτήσῃ τινὰς περισσότερα ἀπὸ τὰ ἀναγκαῖα τῆς ζωῆς του, ἢ νὰ ἀποκτήσῃ τὰ πλέον πολυέξοδα ἀναγκαῖα, εἰς καιρὸν ὁποῦ ἠμπορεῖ νὰ κυβερνηθῇ μὲ τὰ ὀλιγοέξοδα, καὶ τοῦτο ἀδικία εἶναι, καθὼς καὶ τὸ νὰ δώσῃ τινὰς εἰς τὴν κοιλίαν του περισσότερον ἀπὸ τὴν διωρισμένην τροφὴν, ἀδικία εἶναι. Καὶ τὸ νὰ θυμώνεται ἀλόγως, ἀφροσύνη εἶναι. Καὶ τὸ νὰ λαλῇ μὲ αὐθάδειαν, μωρία εἶναι. Καὶ τὸ νὰ ὀρέγεται ταῖς ἐπιθυμίαις τούτου τοῦ κόσμου, ἀνοησία εἶναι. Διότι δὲν εἶναι ἀρετὴ, τὸ νὰ μὴ κάμῃ τινὰς τὸ κακὸν, ἀγκαλὰ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν τὸ κάμνει, δὲν θέλει δαρθῇ παρόμοια, ὡσὰν ἐκεῖνον ὁποῦ τὸ κάμνει. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ κάμνει τὸ κακὸν θέλει δαρθῇ πολλά. Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν τὸ κάμνει, θέλει δαρθῇ καὶ αὐτὸς, διατὶ δὲν ἔκαμε τὸ καλὸν, ὅμως ὀλιγώτερον. Ἀλλὰ ἐκεῖνος ὁποῦ κάμῃ τὸ καλὸν, θέλει εὐεργετηθῇ, καὶ τοῦτο ὄχι μὲ δίκαιον τρόπον, διότι ἔκαμε τὸ χρέος του, ἀλλὰ διὰ τὴν

εὐσπλαγχνίαν, καὶ ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ. Ὅτι εἶναι ἀπόφασις τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ μία μὲν ὁποῦ λέγει, ὅτι ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ὁποῦ γνωρίσει τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου του, καὶ δὲν τὸ κάμῃ, θέλει δαρθῇ πολλά. Καὶ πάλιν ἄλλη λέγει. Ὅτι ὅταν κάμετε ὅλα τὰ διαταγμένα εἰς ἐσᾶς, λέγετε, ὅτι εἴμεσθε δοῦλοι ἀχρεῖοι, διατὶ ἐκάμαμεν ἐκεῖνο ὁποῦ εἴχαμεν χρέος νὰ τὸ κάμωμεν. Ἡμεῖς δὲ, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, ἄς ἀγωνισθοῦμεν μὲ κάθε προθυμίαν, διὰ νὰ ἀποβάλωμεν τελείως τὴν κακίαν ἀπὸ λόγου μας, καὶ νὰ κάμωμεν τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ ἀξιωθοῦμεν νὰ ἀπολαύσωμεν καὶ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

Ὅτι οἱ ἄνθρωποι δουλώνονται εἰς τρία πάθη, εἰς τὴν φυλαργυρίαν, τὴν φιλοδοξίαν καὶ τὴν φιληδονίαν.

Κάθε ἄνθρωπος ὁποῦ γεννᾶται εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, δουλώνεται εἰς τρία πάθη, εἰς τὴν φιλαργυρίαν, εἰς τὴν φιλοδοξίαν, καὶ εἰς τὴν φιληδονίαν. Διατὶ δὲν ἰξεύρει πῶς ὁ κόσμος οὗτος, εἶναι τόπος καταδίκης, καὶ μετρίας τιμωρίας, διὰ τὴν παράβασιν τοῦ προπάτορος Ἀδὰμ, καὶ πῶς μόνος ὁ θάνατος, εἶναι ἀνάπαυσις ἀπὸ ὅλα τὰ βάσανα τοῦ κόσμου. Διὰ τοῦτο εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ζωῆς του, εὐθὺς θέλει ἄσπρα, διὰ νὰ ζῇ χωρὶς ἔνδειαν, καὶ λύπην. Καὶ αὐξάνωντας εἰς τοὺς χρόνους, θέλει νὰ τιμᾶται, καὶ νὰ δοξάζεται. Καὶ πάλιν ὅταν ἔλθῃ εἰς τελείαν ἡλικίαν θέλει νὰ ἀπολαμβάνῃ τὰς ἡδονὰς, καὶ ὡς αἰσθητὸς ὁποῦ εἶναι θέλει τὰ αἰσθητὰ, καὶ ὡς προσωρινὸς τὰ προσωρινὰ, ὡς ὁρατὸς τὰ ὁρατὰ. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ βλέπει τὰ ὁρατὰ, δὲν δύναται νὰ βλέπῃ τὰ ἀόρατα, καθὼς καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ βλέπει τὰ ἀόρατα δὲν δύναται νὰ βλέπῃ τὰ ὁρατὰ, καὶ φαινόμενα. Ἐπειδὴ κάθε ἕνας ὁποῦ γεννηθῇ εἰς τοῦτον τὸν κόσμον τὸν φαινόμενον, ἐὰν δὲν διδαχθῇ ἀπὸ ἄλλον, δὲν ἰξεύρει πῶς εἶναι ἀόρατα. Καὶ ὄχι μόνον τοῦτο δὲν ἰξεύρει, ἀλλὰ καὶ τοῦτο τὸ φανερὸν, δὲν τὸ ἰξεύρει ἤγουν πῶς ἐκεῖνος εἶναι θνητὸς, καὶ περαστικὸς, καὶ πῶς ἐπλάσθη, ὄχι διὰ νὰ μένῃ πάντοτε εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, ἀλλὰ εἶναι διὰ τὴν ἄλλην ζωὴν τὴν μέλλουσαν, καὶ αἰώνιον, καὶ πῶς εὑρίσκεται εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, διὰ νὰ παιδευθῇ, νὰ κατασκευασθῇ καὶ νὰ γένῃ ἄξιος διὰ τὴν μέλλουσαν ζωήν. Τὸ λοιπὸν πρέπει νὰ ἰξεύρωμεν, ὅτι ἂν τύχῃ τινὰς νὰ πιασθῇ ἀπὸ αὐτὰ τὰ τρία πάθη, ὕστερα καὶ ἐὰν θέλῃ δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν ἑαυτόν του ἀπὸ αὐτὰ, καθὼς καὶ τὸ πουλὶ, ὁπόταν πιασθῇ εἰς παγίδας, δὲν δύναται νὰ φύγῃ, ἂν καὶ ἀγωνίζεται πολλὰ μὲ τὰ πτερά του, ἀμὴ χρειάζεται βοήθειαν, καὶ δύναμιν μεγαλητέραν, διὰ νὰ γλυτώσῃ. Διότι αὐτὰ τὰ τρία πάθη, εἶναι δίκτυα, καὶ παγίδες τοῦ διαβόλου, μὲ τὰ ὁποῖα πίπτει ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν ἐξουσίαν του· καὶ ἀνίσως ἀποθάνῃ, καὶ εἶναι δεδουλωμένος εἰς αὐτὰ, πηγαίνει ἐκεῖ ὁποῦ εἶναι καὶ ὁ διάβολος ὁποῦ τὸν ἐδούλωσεν· «ᾯ γάρ τις ἥττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται». Ἤγουν εἰς ἐκεῖνο ὁποῦ νικᾶται τινὰς, εἰς αὐτὸ εἶναι καὶ δεδουλωμένος. Ὅτι μεγάλην δύναμιν ἔχουν αὐτὰ τὰ τρία πάθη, διατὶ τὰ βλέπομεν πάντοτε ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτιά μας, καὶ διατὶ φαίνονται πῶς εἶναι χρειαζόμενα εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, καὶ διατὶ μὲ τὴν γλυκύτητά τους τραβίζουν τρόπον τινὰ, καὶ κυριεύουν τὴν ἐπιθυμίαν τῶν ἀνθρώπων, ἔπειτα καταπείθουν ἐκεῖνον ὁποῦ κυριευθῇ ἀπὸ αὐτὰ, νὰ νομίζῃ πῶς διὰ τοῦτο μόνον ἐγεννήθη εἰς τὸν κόσμον, διὰ νὰ ἀπολαύσῃ αὐτὰ τὰ τρία. Εἰδὲ καὶ δὲν κυριευθῇ καὶ ἀπὸ τὰ τρία αὐτὰ εἰς τὴν ἀρχὴν, πλὴν μέχρι τέλους, δὲν δύναται νὰ φυλάξῃ τὸν ἑαυτόν του ἀδούλωτον, ἀλλὰ κατ᾽ὀλίγον ὀλίγον μὲ τὸν καιρὸν κυριεύεται καὶ ἀπὸ τὰ τρία. Ὅτι ὁ διάβολος ἔχει συνήθειαν νὰ πέρνῃ ἀπὸ λόγου μας ἐκεῖνα δηλ. ὁποῦ ἡμεῖς θέλομεν, τὰ ὁποῖα εἶναι ἐναντία εἰς ἡμᾶς, καὶ εἰς τὴν σωτηρίαν μας, καὶ μὲ αὐτὰ νὰ μᾶς ὑποτάσσῃ, χωρὶς νὰ τὸ αἰσθανώμεθα παντελῶς. Διὰ τοῦτο χρεωστεῖ κάθε χριστιανὸς, νὰ προλάβῃ τὸν καιρὸν, νὰ ἐνδυθῇ τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ εἶναι πολλὴ, καὶ πο-

λυποίκιλλος, καὶ διαφορετικὴ, καὶ ὅλη, αὐτὸς ὁ Χριστὸς, ἤγουν νὰ λάβῃ ἀπὸ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ τὴν νοερὰν μετοχὴν, καὶ δύναμιν αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ· τὴν ζωτικὴν δύναμιν κάθε ψυχῆς. Χωρὶς τὴν ὁποίαν εἶναι ἀδύνατον νὰ ζῇ, καὶ νὰ βλέπῃ ἡ ψυχὴ, ὅτι ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθησαν, Χριστὸν ἐνεδύσαντο, διὰ νὰ ζήσῃ μὲ τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ νὰ βλέπῃ (1) καὶ νὰ ἠμπορῇ νὰ διαμένῃ ἀδούλωτος ἀπὸ αὐτὰ τὰ τρία πάθη, διότι φανερώνονται εἰς αὐτὸν τὰ ἀληθινὰ ἀγαθὰ, διὰ τὰ ὁποῖα ἐγεννήθη εἰς τὴν παροῦσαν ζωήν. Εἰδὲ καὶ τύχῃ νὰ δουλωθῇ εἰς αὐτὰ τὰ πάθη, χρέος ἔχει νὰ παρακαλέσῃ πολλὰ τὸν Χριστὸν, καὶ νὰ βάλῃ καὶ μεσίτας, ὄχι διὰ νὰ τοῦ συγχωρήσῃ τὰ ἁμαρτήματά του, ἀλλὰ διὰ νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν σκλαβείαν τούτων τῶν τριῶν παθῶν, ὡσὰν ὁποῦ καὶ ἂν θέλῃ, δὲν δύναται νὰ ἐλευθερωθῇ ἀφ' ἑαυτοῦ του. Καὶ ἀφ' οὗ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ αὐτὰ νὰ ζητήσῃ καὶ τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτημάτων του, καὶ θέλει τὴν λάβῃ, καὶ δυναμωθῇ μὲ τὴν θείαν χάριν νὰ μὴ πέσῃ πλέον εἰς τὰ ἴδια ἁμαρτήματα. Ὅτι εἶναι κανόνας ριγ'. τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου ὁποῦ λέγει· «ὅστις »δήποτε εἴπῃ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, ἥτινι δικαι»οῦται διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν »πρὸς μόνην ἄφεσιν ἁμαρτιῶν ἰσχύειν τῶν ἤδη »πεπλημμελημένων, καὶ μὴ παρέχειν ἔτι μὴν »βοήθειαν, πρὸς τὸ μὴ ἕτερα πλημμελεῖσθαι, ἀ»νάθεμα εἴη». Ἤγουν ὅποιος εἰπῇ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, μὲ τὴν ὁποίαν δικαιώνεται ὁ ἄνθρωπος διὰ μέσου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, πῶς δύναται μόνον νὰ συγχωρῇ τὰς ἁμαρτίας τοῦ ἁμαρτωλοῦ, καὶ ὄχι νὰ τοῦ δίδῃ ἀκόμι καὶ βοήθειαν, εἰς τὸ νὰ μὴ κάνῃ πλέον ὁ συγχωρηθεὶς ἄλλα ἁμαρτήματα, νὰ εἶναι ἀνάμεθα. Ποία δὲ εἶναι ἡ δουλεία, καὶ ἡ σκλαβεία τῶν τριῶν τούτων παθῶν; μία δύναμις τοῦ διαβόλου ἀπόκρυφος, ὁποῦ δὲν φαίνεται, ἡ ὁποία φέρει τὴν ψυχὴν εἰς τέτοιαν κατάστασιν, ὁποῦ νὰ ποθῇ αὐτὰ τὰ τρία πάθη, καὶ νὰ τὰ λογιάζῃ, πῶς εἶναι καλὰ, καὶ πῶς ἐκεῖνα τὴν ἀναπαύουν, καὶ τὴν εὐφραίνουν, καὶ τὴν φυλάττουν χωρὶς λύπην, καὶ θλίψιν. Καὶ δὲν εἶναι ἀρκετὴ νὰ καταλάβῃ τὴν πλάνην τοῦ διαβόλου εὔκολα, ἀνίσως δὲν φωτισθῇ πρῶτον ἀπὸ τὸν Θεὸν, καθὼς βλέπομεν καὶ τὴν ἐγκαστρωμένην γυναῖκα ὁποῦ ἐπιθυμεῖ νὰ τρώγῃ βρωμερὰ, καὶ ἀχρεῖα φαγητὰ, καὶ μοναχὴ αὐτὴ τὰ νομίζει, πῶς εἶναι νόστιμα, καὶ καλά. Διατὶ ὁ διάβολος ἀγωνίζεται πάντοτε νὰ μὴ γνωρισθῇ, πῶς αὐτὸς ἐνεργεῖ τὰ τοιαῦτα μὲ τρόπον ἀπόκρυφον, καὶ διὰ μέσου τούτων τῶν τριῶν δολώνει, καὶ πλανᾷ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον ὁποῦ πάσχει ἀπὸ αὐτὰ, καὶ ὁποῦ δὲν γνωρίζει τὸ μυστήριον τὸ χριστιανικόν. Τὸ δὲ μυστήριον τοῦ χριστιανοῦ εἶναι τοῦτο, ὅτι ἡ νοερὰ δύναμις τῆς Θεότητος τοῦ Χριστοῦ, ἤγουν ἡ θεία χάρις ἐμβαίνει μέσα εἰς τὰς βαπτισμένας ψυχὰς διὰ μέσου τῆς πίστεως, καὶ ὄχι ἀπὸ τὰ καλά τους ἔργα, καὶ φανερώνει εἰς αὐτὰς, πῶς δὲν ἀγαποῦν ἀπὸ λόγου τους τὰ ἄσπρα, καὶ τὴν δόξαν, καὶ τὰς ἡδονὰς, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν πλάνην, καὶ ἐνέργειαν τοῦ διαβόλου. Εἰς δὲ τὰς ψυχὰς ἐκείνας ὁποῦ κυριευθοῦν ἀπὸ αὐτὰ τὰ τρία πάθη ὕστερον ἀπὸ τὸ Βάπτισμα, ἀδύνατον εἶναι νὰ ἔλθῃ μὲ ἄλλον τρόπον ἡ τοιαύτη χάρις τοῦ Θεοῦ, ἔξω μόνον μὲ μίαν ἀληθινὴν μετάνοιαν, καὶ καθαρὰν ἐξομολόγησιν, καὶ μὲ χύσιν δακρύων καὶ μὲ ἀναστεναγμοὺς ἐκ βάθους καρδίας. Τὰ ὁποῖα φέρουν πάλιν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ ἀνεχώρησεν ἀπὸ αὐτὰς, καθὼς λέγει καὶ ὁ Ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης, «καὶ δάκρυον στάξαν, ἰσοδυνα»μεῖ τῷ λουτρῷ. Καὶ στεναγμὸς ἐπίμοχθος ἐπα»νάγει τὴν χάριν πρὸς ὀλίγον ἀναχωρήσασαν». Διατὶ οἱ πονηροὶ, καὶ ἀκάθαρτοι δαίμονες ὁποῦ ἐνεργοῦν εἰς τὰς ψυχὰς, αὐτὴν τὴν μωρὰν, καὶ ἄλογον ἀνάγκην, καὶ βίαν, καὶ ἀγάπην τῶν τοιούτων παθῶν, δὲν ὑποφέρουν τὴν νοητὴν χάριν τοῦ παναγίου Πνεύματος ὁποῦ δίδεται εἰς τὰς ψυχὰς διὰ μέσου τῆς μετανοίας, καὶ φεύγουν, καὶ τότε ὁ χριστιανὸς γνωρίζει τὴν ἐλευθερίαν τοῦ Χριστοῦ, τὴν ὁποίαν χαρίζει εἰς ἐκείνους ὁποῦ προστρέχομεν εἰς τὴν βοήθειάν του, καὶ δὲν παύει ἀπὸ τὸ νὰ εὐχαριστῇ τὸν Χριστὸν ὁποῦ λέγει, «πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν δοῦλός ἐστι »τῆς ἁμαρτίας, ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰ»κίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα. Ὁ υἱὸς μένει. Ἐὰν οὖν ὁ »υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε». Ἔπειτα ἀφ' οὗ γνωρίσῃ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ Χρι-

1) Ἐκεῖνος ὁποῦ μετέχει ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ εἶναι ἡ ζωὴ, καὶ τὸ φῶς, ζῇ, καὶ βλέπει καὶ αἰσθάνεται νοητῶς τὰ καλὰ, καὶ τὰ κακὰ ὁποῦ γίνονται εἰς αὐτὸν, ὅτι τὸ νὰ αἰσθάνεται τινὰς καὶ νὰ βλέπῃ νοητῶς εἶναι φυσικὰ ἴδιον τῶν ζώντων, καὶ ὄχι τῶν νεκρῶν· λόγῳ θ'. κεφ. γ'.

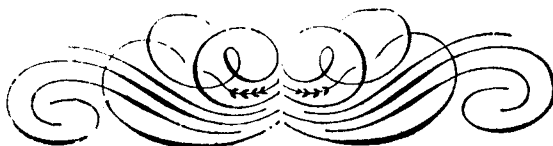

στοῦ μεταλαμβάνωντας καὶ τὸ Θεῖον Σῶμα, καὶ Αἷμά του, γίνεται ἕνα μὲ τὸν Χριστόν. Καὶ ἀφ' οὗ ἁγιασθῇ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ἐὰν ἔχῃ ἄσπρα, τὰ ἔχει ὡσὰν νὰ μὴν τὰ ἔχῃ, ὅτι τὰ στοχάζεται καθὼς εἶναι φυσικὰ, ἤγουν χώματα τῆς γῆς. Καὶ ἐὰν ἔχῃ δόξαν ὁμοίως, καὶ αὐτὴν τὴν ἔχει, ὡσὰν νὰ μὴ τὴν ἔχῃ. Καὶ γυναῖκα ἐὰν ἔχῃ, τὴν ἔχει ὡσὰν να μὴ τὴν ἔχῃ, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος, «καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ ἔ»χοντες, καὶ οἱ χρώμενοι τῷ κόσμῳ, ὡς μὴ κα»ταχρώμενοι». Καὶ πάλιν λέγει, «ἐμοὶ δὲ μὴ »γένοιτο καυχᾶσθαι, εἰμὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Κυ»ρίου, δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται κἀγὼ τῷ »κόσμῳ». Το δὲ δι' οὗ ὁποῦ λέγει ἐδῶ, τοῦτο φανερώνει ἤγουν ἀνίσως δὲν ἤθελε ἔλθῃ ὁ Χριστὸς, νὰ γένῃ ἄνθρωπος, καὶ νὰ θυσιάσῃ τὸν ἑαυτόν του διὰ ἐμένα, καὶ ἀνίσως δὲν ἤθελε γεμίσω ἐγὼ ἀπὸ τὸν ἁγιασμόν του, καὶ λάβω τὴν χάριν του, βέβαια ἤθελε ἀπολεσθῶ, ὅτι ἄλλη καμμία σωτηρία, ἔξω ἀπὸ αὐτὴν δὲν εἶναι. Λοιπὸν ὅποιος δὲν ἔμαθεν αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν, καὶ δὲν τὰ ἰξεύρει, μήτε θέλει νὰ τὰ μάθῃ, ματαίως ἐπίστευσεν εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ ματαίως λέγεται χριστιανὸς, ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν θέλει τὸν ὠφελήσει τίποτε. Διατὶ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον ἁμαρτάνει χειρότερον, καὶ δίδει περισσοτέραν δύναμιν εἰς τὸν διάβολον νὰ τὸν πολεμῇ. Ἡ νηστεία του εἶναι ματαία, ὅτι ἀσυκώνονται κατεπάνω του τὰ πάθη τῆς ἁμαρτίας, καὶ τὸν ἐνοχλοῦν περισσότερον. Καὶ ὅταν ψάλλῃ, ἢ προσεύχεται, τότε τὸν πέρνει μὲ περισσοτέραν ἐξουσίαν ὁ διάβολος ἐμπρὸς ἀπὸ τὸν Θεὸν, ὡσὰν ὁποῦ παραστέκεται εἰς τὸν Θεὸν, καὶ προσεύχεται καταφρονητικῶς, διατὶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ σταθῇ μὲ φόβον, καὶ εὐλάβειαν, καὶ προσοχὴν, καὶ κάμνει τὸν νοῦν του νὰ φαντάζεται ἄτοπα, καὶ αἰσχρὰ πράγματα, καὶ νὰ προσέχῃ περισσότερον εἰς αὐτὰ, πάρεξ εἰς τὰς εὐχὰς ὁποῦ λέγει μὲ τὸ στόμα του. Πάλιν ἐὰν κάμνῃ ἐλεημοσύνας, τὰς χάνει ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ κάμνει ἐλεημοσύνην, ἀνίσως δὲν γνωρίσῃ τὴν ψυχήν του πῶς λύεται, καὶ λαμβάνει ἄνεσιν, καὶ ἐλευθερίαν ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς φιλαργυρίας, τῆς φιλοδοξίας, καὶ τῆς φιληδονίας, χάνει ὅσα καὶ ἂν δώσῃ. Ἐπειδὴ ἐκεῖνος ὁποῦ δίδει ἐλεημοσύνην λαμβάνει ἀντὶ διὰ αὐτὴν τὸ μέγα ἔλεος τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ ὑγεία τῆς ψυχῆς. Καὶ ἡ ὑγεία τῆς ψυχῆς δὲν εἶναι ἄλλο, παρὰ ἡ ἐλευθερία, καὶ ἄνεσις ἀπὸ αὐτὰ τὰ τρία κακά. Διατὶ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἀπὸ τὰς ψυχὰς ὁποῦ μεταβαίνουν ἀπὸ τὴν παροῦσαν ζωὴν, καὶ πηγαίνουν ἐκεῖ, ἐκείνας ὁποῦ εἶναι ὑγιεῖς δέχεται μόνον. «Δεῖ γὰρ, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, τὸ »φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ »θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν». Ἐδῶ εἰς τὴν γῆν εἶναι τὸ ἰατρικὸν ἐργαστήριον τῆς ἀσθενημένης, καὶ παθητῆς φύσεως, καὶ ἡ ῥίζαις τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐδῶ κάτω εἰς τὴν γῆν εὑρίσκονται. Ὅτι ἀνίσως δὲν βασιλευθῇ ἡ ψυχὴ ἀπὸ τὸν βασιλέα Χριστὸν, ἐδῶ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, δὲν δύναται να εὕρῃ ἄλλην σωτηρίαν. Ἐδῶ εἰς τὴν γῆν γεννᾶται πρῶτον ὁ ἄνθρωπος ἄνωθεν ἐκ τῆς θείας χάριτος, καὶ τότε δύναται νὰ ἰδῇ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν βλέπει εἰς τὸν ἑαυτόν του τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, δηλ. πῶς βασιλεύεται ἀπὸ τὸν Θεὸν, δὲν ἐγεννήθη ἀκόμι ἄνωθεν ἐκ τῆς θείας χάριτος, καὶ πρέπει ἐξάπαντος νὰ γεννηθῇ ἄνωθεν, διὰ νὰ ἰδῇ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἐδῶ εἰς τὴν παροῦσαν ζωήν. Ὅμως στοχάσου καὶ τὴν διαφορὰν ὁποῦ ἔχουν ἀνάμεσόν τους αὐτὰ τὰ τρία τυρραννικὰ πάθη, ἡ φιλαργυρία, ἡ φιλοδοξία, καὶ ἡ φιληδονία. Ὅτι ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἄλλος εἶναι φιλάργυρος, καὶ ἄλλος φιλόδοξος, καὶ ἄλλος φιλήδονος, καὶ ἀδύνατον εἶναι νὰ εὑρεθῇ ἕνας καὶ ὁ αὐτὸς ὁποῦ νὰ ἔχῃ αὐτὰ τὰ τρία πάθη μὲ ὑπερβολήν. Ἀλλὰ κυριεύεται τελείως ἀπὸ τὸ ἕνα, καὶ μετέχει καὶ ἀπὸ τὰ λοιπὰ δύω μετρίως. Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ κατακυριευθῇ ἀπὸ ἕνα ἀπὸ αὐτὰ τὰ τρία, καταφρονεῖ τὰ λοιπὰ δύω. Ὁ φιλάργυρος διὰ τὰ ἄσπρα καταφρονεῖ, καὶ τὴν δόξαν καὶ τὴν ἡδονήν. Τὴν δόξαν τὴν καταφρονεῖ, ὅτι διὰ νὰ κερδήσῃ ἕνα ἄσπρον, δὲν ψηφᾷ, οὔτε αἰσχύνην, οὔτε ἐντροπὴν, ἀλλὰ ἀγαπᾷ νὰ συνάγῃ καὶ ἀπὸ τὰ πλέον ἄτιμα, καὶ καταφρονεμένα, καὶ αἰσχρὰ, καὶ παράλογα, διατὶ ἀποβλέπει μοναχὰ εἰς τὸ κέρδος, καὶ τὰ ἄλλα ὅλα τὰ παραβλέπει. Τὴν ἡδονὴν πάλιν τὴν καταφρονεῖ, διὰ νὰ μὴν ἐξοδιάσῃ ἄσπρα, τὰ ὁποῖα ἀγαπᾷ. Ὁ δὲ φιλόδοξος διὰ τὴν δόξαν, καταφρονεῖ, καὶ ἄσπρα, καὶ ἡδονήν. Τὰ ἄσπρα τὰ σκορπίζει χωρὶς λογαριασμὸν μόνον νὰ δοξάζεται, καὶ νὰ ἐπαινῆται. Καὶ τὴν ἡδονὴν πάλιν τὴν ἀποστρέφεται, καὶ τὴν ἀπορρίπτει, διὰ νὰ μὴν ἐντροπιάζεται, καὶ κατηγορῆται, καὶ ἀτιμάζεται. Ὁ δὲ φιλήδονος, διὰ τὴν ἡδονὴν καταφρονεῖ καὶ ἄσπρα, καὶ δόξαν. Καὶ

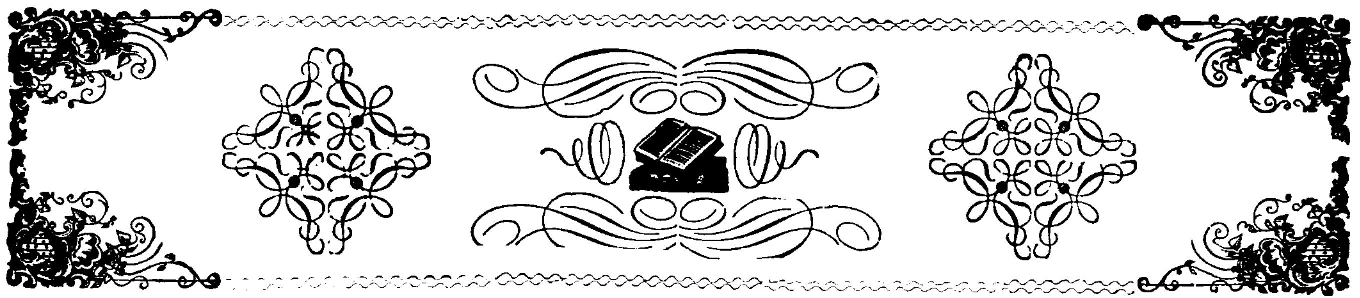
τὰ ἄσπρα τὰ ἐξοδιάζει ἀσώτως εἰς ἡδονὰς, καὶ ἀκολασίας, καὶ κάθε δόξαν, καὶ τιμὴν τὴν ἐξουθενεῖ, καὶ πίπτει εἰς διαφόρους ἀτιμίας, μόνον νὰ ἀπολαύσῃ τὰς ἡδονὰς, καὶ τὰ ἄτοπα, καὶ αἰσχρὰ ἔργα. Καὶ κάθε ἕνας ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς τρεῖς δὲν θέλει νὰ ἐπιστρέψῃ ἀπὸ τὸ πάθος ὁποῦ κυριεύεται, καὶ νὰ διορθωθῇ, καὶ νὰ μετανοήσῃ, μήτε διὰ τὸν φόβον τῆς κολάσεως, μήτε διὰ τὴν ἀπόλαυσιν τῆς οὐρανίου βασιλείας. Ἀλλὰ καὶ τὴν κόλασιν τὴν περιπαίζει, καὶ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν τὴν καταφρονεῖ. Ἔπειτα τὶ ἀκολουθεῖ; ὁ φιλάργυρος περιγελᾷ τὸν φιλήδονον, καὶ τὸν φιλόδοξον. Τὸν φιλόδοξον τὸν περιγελᾷ, ὅτι διὰ μόνην τὴν δόξαν, δὲν καταδέχεται νὰ κερδαίνῃ ἀπὸ εὐτελῆ, καὶ ἄτιμα πράγματα. Τὸν φιλήδονον, ὅτι διὰ αἰσχρὰ, καὶ ἄτοπα ἔργα, ἀφανίζει, καὶ διασκορπίζει ματαίως τὰ πράγματά του, καὶ τὸν πλοῦτόν του. Ὁ δὲ φιλόδοξος περιπαίζει τὸν φιλάργυρον, καὶ τὸν φιλήδονον. Τὸν φιλάργυρον, ὅτι διὰ τὴν ἀγάπην τῶν ἄσπρων, καταδέχεται νὰ κερδαίνῃ ἀπὸ ἄτιμα, καὶ εὐτελῆ πράγματα. Τὸν δὲ φιλήδονον, ὅτι κατεντροπιάζεται, καὶ ἀτιμάζεται, διὰ νὰ ἀπολαύσῃ τὰς ἡδονάς. Πάλιν ὁ φιλήδονος περιγελᾷ τὸν φιλόδοξον, καὶ τὸν φιλάργυρον. Τὸν φιλόδοξον, ὅτι διὰ δόξαν, καὶ διὰ νὰ μὴ καταφρονηθῇ ὀλίγον τίποτε, ταλαιπωρεῖ τὸν ἑαυτόν του μὲ τὴν σωφροσύνην. Τὸν δὲ φιλάργυρον, ὅτι διὰ νὰ μὴν ἐξοδιάσῃ τὰ ἄσπρα του, εἶναι ἐγκρατευτὴς, καὶ εὐχαριστεῖται μὲ τὸ ὀλίγον. Καὶ κάθε ἕνας ἀπὸ αὐτοὺς ἐξουσιαζόμενος ἀπὸ τὸν ἐδικόν του δαίμονα, κατακρίνει τους ἄλλους ἀστόχαστα, καὶ δὲν κοιτάζει τὸ ἐδικόν του πάθος, δια νὰ καταδικασθοῦν εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν καὶ ἀπὸ τὰ δύω, καὶ ἀπὸ τὸ πάθος ὁποῦ ἐξουσιάζεται ὁ κάθε ἕνας, καὶ ἀπὸ τὴν κατάκρισιν ὁποῦ κατακρίνουν ἕνας τὸν ἄλλον. Τὸ λοιπὸν ἂς παρακαλέσωμεν τὸν Χριστὸν, τὴν μόνην ἐλπίδα μας, διὰ νὰ μᾶς λυτρώσῃ ἀπὸ τὰ τρία ταῦτα κακὰ, καὶ νὰ ἁγιάσῃ τὰς αἰσθήσεις μας, διὰ νὰ δυνάμεθα νὰ ἀκούωμεν τὰ θεῖα λόγια, καὶ νὰ βλέπωμεν ὅλα τὰ πράγματα, χωρὶς κἀνένα πάθος, καὶ νὰ συντυχαίνωμεν λόγους μετανοίας, καὶ ἄλλα καλὰ λόγια, ἀντὶ διὰ καταλαλιὰς, καὶ κατηγορίας. Ὅτι ἀνίσως δὲν ἰατρεύσωμεν τὰς ψυχάς μας ἀπὸ αὐτὰς τὰς ψυχικὰς ἀρρωστίας, ματαίως εἶναι ἡ πίστις εἰς ἡμᾶς, ματαίως ἡ εὐσέβεια, ματαίως γίνεται ἡ νηστεία, ἡ προσευχὴ, καὶ ἡ ἐλεημοσύνη. Ὅτι ὅλα αὐτὰ γίνονται, διὰ τὴν ὑγείαν τῆς ψυχῆς μας· καὶ ἀνίσως δὲν λάβωμεν τὴν ὑγείαν τῆς ψυχῆς, ματαίως ἐπιστεύσαμεν καὶ εἰς τὸν Χριστόν. Διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ πιστεύει εἰς τὸν Χριστὸν καθὼς πρέπει, ἔχει ζωὴν αἰώνιον, ἡ ὁποία εἶναι ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ πιστεύει εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ δὲν ἔχει ζωὴν αἰώνιον, ματαίως, καὶ ἀνωφελῶς ἐπίστευσεν εἰς τὸν Χριστόν. Λοιπὸν ἂς ζητήσῃ νὰ λάβῃ ζωὴν αἰώνιον, δηλ. θείαν χάριν, διὰ νὰ γνωρισθῇ πῶς πιστεύει εἰς τὸν Χριστόν. Ὅτι ὅποιος δὲν ἔχει τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ, εἶναι ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ διαβόλου, ὡς ἄπιστος, διότι ἀκόμι δὲν εἶναι ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ Χριστοῦ. Ἐπειδὴ καθὼς ἡ αἰώνιος ζωὴ, δηλ. ἡ θεία χάρις γνωρίζεται ἀπὸ τὴν πίστιν, ἔτζι καὶ ἡ πίστις γνωρίζεται ἀπὸ τὴν αἰώνιον ζωὴν (1) τὴν ὁποίαν ἄμποτε νὰ ἀξιωθοῦμεν καὶ ἡμεῖς νὰ τὴν λάβωμεν τώρα εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, καὶ να τὴν ἔχωμεν εἰς αἰῶνας αἰώνων διὰ τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον πιστεύομεν. Ἀμήν.

---

1) Τοῦτο λέγει ἐδῶ ὁ Ἅγιος, καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει τὴν αἰώνιον ζωὴν, δηλοδὴ τὴν θείαν χάριν, καὶ φυλάττει ὅλας τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ γνωρίζεται ἀπὸ τὴν πίστιν ὁποῦ ἔχει εἰς αὐτον ἐν ἀληθείᾳ καὶ καθὼς πρέπει. Ἔτζι πάλιν καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ πιστεύει ἐν ἀληθείᾳ εἰς τον Θεὸν, γνωρίζεται ἀπὸ τὴν αἰώνιον ζωὴν, δηλαδὴ ἀπὸ τὰς θείας ἐντολὰς ὁποῦ φυλάττει. Δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου ἐκ τῶν ἔργων σου.

ΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ.

α΄. Ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἔκαμε κανένα δοῦλον τινὸς ἀνθρώπου, πόσον μᾶλλον τῶν δαιμόνων.

β΄. Καὶ περὶ θυμοῦ ἀλόγου, καὶ ἐπιθυμίας, καὶ πόθεν πάσχει αὐτὰ ἡ ψυχή.

γ΄. Καὶ ὅτι καθὼς ἡ σωματικὴ ὅρασις χρειάζεται ὀφθαλμοὺς ἀβλαβεῖς, καὶ κίνησιν σύμμετρον, καὶ διάστημα σύμμετρον, καὶ ἀέρα καθαρὸν, καὶ ἥλιον ὁποῦ νὰ φωτίζῃ, τοιουτωτρόπως καὶ ἡ νοερὰ ὅρασις χρειάζεται νοερῶς ὅλα αὐτά.

α΄. Ὁ πάνσοφος, καὶ πανάγαθος Θεὸς εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, ἔκαμε πατέρα, καὶ υἱὸν, καὶ ὄχι δοῦλον, καὶ μισθωτόν. Ὅτι οὔτε ὁ Πρῶτος ἡμῶν πατὴρ ἔγινε δοῦλος, ἢ μισθωτὸς, οὔτε ὁ πρῶτός του υἱός. Διατὶ εἰς ποῖον ἤθελε γένουν δοῦλοι, ἢ μισθωτοί; ὕστερον εὑρέθη ἡ δουλεία, ἤγουν ἡ σκλαβεία, καὶ ἡ μίσθωσις. Ἡ δουλεία ἔγινεν ἀπὸ τὴν κακίαν τῶν ἀνθρώπων, ὁποῦ ἐμάχοντο ἕνας κατὰ τοῦ ἄλλου, καὶ ἐσκλαβώνοντο. Ἡ δὲ μίσθωσις ἀπὸ τὴν πτωχείαν, καὶ ἔνδειαν ὁποῦ ἠκολούθησεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὴν πλεονεξίαν τῶν ὁμογενῶν ἀνθρώπων. Ἰδοὺ λοιπὸν καὶ ὁ δοῦλος, καὶ ὁ μισθωτὸς ὁποῦ ἔγιναν ἀπὸ τὴν κακίαν ὁποῦ ἠκολούθησεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Διατὶ χωρὶς βίαν, καὶ πτωχείαν οὔτε δοῦλος γίνεται τινὰς, οὔτε μισθωτός. Ὅμως καθὼς οἱ δοῦλοι, καὶ μισθωτοὶ δὲν κάμνουν ἐκεῖνα ὁποῦ θέλουν, οὔτε ἐκεῖνα ὁποῦ τοὺς ἀρέσουν, ἀμὴ ἐκεῖνα ὁποῦ θέλουν οἱ αὐθένται τους, ἔτζι καὶ ὁ διάβολος, ἡ νοερὰ, καὶ πονηρὰ δύναμις ὁποῦ ἀπεστάτησεν ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἐδημιούργησεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν κακίαν, καὶ τοὺς ἐκατάπεισε νὰ τὴν ἀγαπήσουν, καὶ μὲ τοῦτο τοὺς σύρνει νοητῶς εἰς τὴν δουλείαν του, διὰ νὰ τοῦ δουλεύουν μὲ ταῖς καλοπάθειαις, καὶ ἁρπαγαῖς, καὶ πλεονεξίαις, καὶ μὲ ὅλαις ταῖς ἀδικίαις. Καὶ μὲ αὐτὰ τοὺς κάμνει νὰ γένουν ἀδιάντροποι, καὶ ὑπερήφανοι. Καὶ τότε πλέον τοὺς κάμνει, καὶ τελείως ἀναισθήτους, καὶ μήτε θέλουν νὰ ἐλευθερωθοῦν, διατὶ δὲν αἰσθάνονται τὴν δουλείαν ὁποῦ ἔχουν, μήτε δύνανται πλέον νὰ ἐλευθερωθοῦν. Λοιπὸν ὅλοι ὅσοι εἶναι τοιοῦτοι, εἴτε ἐθνικοὶ καὶ ἄθεοι, εἴτε ἄπιστοι, εἴτε χριστιανοὶ πιστοὶ, καὶ ὀρθόδοξοι, μὲ τὸ νὰ ἔγιναν δοῦλοι τοῦ διαβόλου, εἶναι ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ διαβόλου ὁποῦ τοὺς ἐξουσιάζει, καὶ μακρὰ ἐξωρισμένοι ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ δὲν δύνανται νὰ μείνουν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν αἰῶνα. Ὅθεν χρειάζονται δύναμιν μεγάλην διὰ νὰ ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ διαβόλου ὁποῦ τοὺς ἐδούλωσε, καὶ τοὺς κρατεῖ σκλάβους. Καὶ ἄλλη δύναμις οὔτε εὑρέθη, οὔτε δύναται νὰ εὑρεθῇ, οὔτε εἶναι, ἔξω μόνον ὁ Χριστὸς, ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ, καὶ Πατρός. Λοιπὸν ἐὰν αὐτὸς ἐλευθερώσῃ τινὰ, ἐκεῖνος εἶναι κατὰ ἀλήθειαν ἐλεύθερος, ὅτι γίνεται ἁγνὸς, σώφρων, ἀγαθὸς, δίκαιος, θεοσεβὴς, φιλάνθρωπος, εὔσπλαγχνος, ἐλεήμων, μακρόθυμος, ταπεινὸς, πρᾶος, συμπαθὴς, ἐγκρατὴς, ἤγουν κυρίως ἄνθρωπος. Ἀμὴ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν εἶναι τοιοῦτοι, ἢ ἄλογα ζῶα ἔγιναν ἢ δαίμονες. Ἀγκαλὰ καὶ εἰς τὸ φαινόμενον εἶναι χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι. Καὶ οἱ τοιοῦτοι χριστιανοὶ εἶναι μάλιστα ὑπόδικοι, καὶ βαρυτέρας κολάσεως. Καὶ ὁ Χριστὸς ὁποῦ ἦλθε νὰ τοὺς λυτρώσῃ ἀπὸ τὴν δουλείαν τοῦ διαβόλου, δὲν θέλει τοὺς ὠφελήσει τίποτε. Διατὶ δὲν ἠθέλησαν αὐτὴν τὴν λύτρωσιν ὁποῦ τοὺς ἔκαμεν ὁ Χριστὸς, ἡ ὁποία εἶναι ἡ ἀληθινὴ καὶ μόνη ἐλευθερία, καὶ ὑπερβαίνει κάθε

ἀνθρωπίνην δύναμιν. Καὶ διὰ τὴν ἐλευθερίαν ταύτην ὁ Χριστὸς Θεὸς ὤν, ἠθέλησε νὰ γένῃ ἄνθρωπος, καὶ διὰ αὐτὸ μόνον ἀπέθανε, διὰ νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν δουλείαν τοῦ διαβόλου.

β΄. Ὅτι ἀνίσως μερικοὶ νομίζουν, πῶς ἡ ἀνθρωπίνη φύσις εἶναι ἐμπαθής, καὶ φυσικὰ ὑποκειμένη εἰς τὰ πάθη, καὶ ὀνομάζουν πάθη τὸν θυμὸν, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν, ὅμως δὲν εἶναι τοῦτο καθὼς λέγουν. Ἐπειδὴ ὁ θυμὸς, καὶ ἡ ἐπιθυμία ἐδόθησαν ἀπὸ τὸν Θεὸν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ὄχι πάθη, ἀλλὰ ἀγαθά. Καὶ ὁ ἄνθρωπος ἔλαβεν αὐτὰ τὰ ἀγαθὰ ἀπὸ τὸν ἀγαθὸν Θεὸν, ὡσὰν σημεῖα ὁποῦ φανερώνουν τὴν λογικὴν φύσιν. Εἰ δὲ καὶ ἐδόθησαν αὐτὰ ὁ θυμὸς, καὶ ἡ ἐπιθυμία καὶ εἰς τὰ ἄλογα ζῶα, πλὴν δὲν ἐδόθησαν μὲ τὸν ἴδιον τρόπον ὁποῦ ἐδόθησαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Ἐπειδὴ καὶ ἡ σὰρξ τοῦ ἀνθρώπου, εἶναι σὰρξ, ὅμως δὲν εἶναι ὁμοία μὲ τὰς σάρκας τῶν θηρίων, καὶ ἀλόγων ζώων. Ἐδόθη εἰς τὸν ἄνθρωπον θυμὸς, καὶ ἐπιθυμία, ἀλλὰ τοῦ ἐδόθη καὶ νοῦς. Καὶ ἕως ὁποῦ εἶχε τὴν ὑγείαν του ὁ νοῦς, ἔμεναν αὐτὰ κάθε ἕνα εἰς τὸν τόπον του, ἤγουν ἡ ἐπιθυμία ἀπέβλεπεν εἰς τὰ νοούμενα ἀγαθὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐκεῖνα ἐπιθυμοῦσε. Καὶ ὁ θυμὸς πάλιν ἐπαρακινοῦσε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐπιθυμῇ μὲ περισσότερον ζῆλον αὐτὰ τὰ ἀγαθὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ ἀναβαίνῃ κατ᾽ ὀλίγον ὀλίγον, ἕως ὁποῦ νὰ πλησιάσῃ εἰς τὸν Θεὸν, ἤγουν νὰ ἐπιποθήσῃ τὸν Θεόν. Ἀλλ᾽ ἐπειδὴ ὁ νοῦς ἠσθένησε, καὶ ἔχασε τὴν ὑγείαν ὁποῦ τὸν ἐφύλαττεν εἰς αὐτὴν τὴν εὐταξίαν, καὶ ὡς ἀσθενὴς, καὶ βλαμμένος εὐγῆκεν ἀπὸ τὴν τάξιν του, καὶ διεφθάρη· καὶ ἀντὶ νὰ στοχάζεται τὰ οὐράνια ἀγαθὰ, στοχάζεται μόνον τὰ κοσμικά· διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἐπιθυμεῖ ἀνοήτως ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν ἁρμόζουν εἰς αὐτὸν, καὶ θυμώνεται ἀλόγως, καὶ κατὰ τοῦτο παρομοιάζει μὲ τὰ θηρία, καὶ κτήνη. Λοιπὸν ὁ χριστιανὸς ὁποῦ ἔγινεν ὑγιὴς κατὰ τὸν λογισμὸν διὰ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ, ἐπιθυμεῖ πάλιν τὰ ἀγαθὰ τοῦ Θεοῦ μόνον, διὰ τὰ ὁποῖα ἐδόθησαν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, καὶ ὁ θυμὸς, καὶ ἡ ἐπιθυμία. Ἀμὴ ἐκεῖνος ὁ χριστιανὸς ὁποῦ δὲν εἶναι τοιοῦτος, δὲν ἔγινεν ἀκόμι χριστιανὸς, καὶ ἂς μὴν ἀπατᾶται. Ὅθεν δὲν εἶναι πάθη ὁ θυμὸς, καὶ ἡ ἐπιθυμία, ἀλλὰ ἡ ὑστέρησις τῆς ὑγείας τοῦ λογισμοῦ, διὰ τὴν ὁποίαν γίνεται ἄλογος ὁ θυμὸς, καὶ ἀνόητος ἡ ἐπιθυμία, μᾶς κάνει νὰ νομίζωμεν αὐτὰ πάθη. Διότι ἡ ψυχὴ, ὡς νοερὰ, εἶναι ἓν, καὶ ἁπλῆ, καὶ ἀμερὴς, καὶ δὲν εἶναι εἰς αὐτὴν καμμία σύνθεσις, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἔχει ἀνάγκην καὶ νὰ πάσχῃ. Καθὼς τὸ κορμὶ ὁποῦ εἶναι συνθεμένον ἀπὸ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, καὶ ἐξ ἀνάγκης πάσχει ἀπὸ κανένα ἀπὸ αὐτὰ, ἢ ὅταν περισσεύῃ, ἢ ὅταν ὀλιγωστεύῃ. Ὅτι κάθε πρᾶγμα ὁποῦ πάσχει, ἀνάγκη εἶναι νὰ πάσχῃ ἀπὸ κανένα ἄλλο. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἡ ψυχὴ ὡσὰν ἀμερὴς ὁποῦ εἶναι, καὶ ἁπλῆ, καὶ ἀσύνθετος δὲν ἔχει κανένα ἄλλο, ἀπὸ τὸ ὁποῖον νὰ πάσχῃ· ὅμως αὐτὴ ἡ ἁπλῆ, καὶ ἀσύνθετος, καὶ ἀμερὴς, καὶ νοερὰ φαίνεται πῶς πάσχει εἰς τὰς ἀνοήτους ἐπιθυμίας, καὶ εἰς τοὺς ἀλόγους θυμούς· πόθεν λοιπὸν πάσχει; ἐπειδὴ καὶ κάθε πρᾶγμα ὁποῦ πάσχει, ἀπὸ κανένα ἄλλο πάσχει. Εὑρίσκεται λοιπὸν μία ἄλλη οὐσία νοερὰ, ἤγουν οἱ δαίμονες, οἱ ὁποῖοι πλησιάζουν νοητῶς εἰς τὴν ψυχὴν, καὶ τὴν πειράζουν εἰς τὰ κινήματά της, (ἐπειδὴ αὐτὴ κινεῖται πάντοτε φυσικα, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι ἀεικίνητος) καὶ ὅταν ἡ ψυχὴ ὁρμᾷ νὰ βλέπῃ μὲ εὐθύτητα, οἱ δαίμονες φέρουν σκότος νοητὸν, καὶ δὲν τὴν ἀφίνουν νὰ βλέπῃ ὀρθῶς τὰ εὐθέα, καὶ ἀληθῆ, καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν ἔχουν καμμίαν φαντασίαν, καὶ πλάνην. Διατὶ ἐξ αἰτίας τῆς παραβάσεως τοῦ Ἀδὰμ διεφθάρησαν αἱ ἕξεις τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἤγουν ὁ νοῦς, ἡ διάνοια, ἡ δόξα, ἡ φαντασία, καὶ ἡ αἴσθησις, εἰς τὰς ὁποίας θεωροῦνται τὰ τρία μέρη τῆς ψυχῆς, ἤγουν τὸ λογιστικὸν, τὸ θυμικὸν, καὶ τὸ ἐπιθυμητικόν. Καὶ διὰ τοῦτο ἠμπορεῖ νὰ συλλογίζεται ὁ ἄνθρωπος, ὅμως δὲν ἠμπορεῖ νὰ συλλογίζεται ὀρθά· καὶ ἠμπορεῖ νὰ ἐπιθυμῇ, ὅμως ἀνοήτους ἐπιθυμίας· καὶ ἠμπορεῖ νὰ θυμώνεται, ὅμως ἀλογίστως. Καὶ διὰ τοῦτο τὰ νοήματά του, καὶ τὰ διανοήματά του, καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ φρονεῖ, καὶ δοξάζει, καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ φαντάζεται, καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ αἰσθάνεται εἶναι στραβὰ, καὶ σφαλερά. Διὰ τὰ ὁποῖα αὐτὰ ἡ ἄχραντος, καὶ παντοδύναμος κολυμβήθρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἰατρεύει, καὶ δυναμώνει, καὶ στερεώνει αὐτὰς τὰς φυσικὰς ἕξεις τῆς ψυχῆς. Καὶ διὰ τοῦτο ἔδωσεν ὁ Θεὸς νόμον, καὶ κανόνας, διὰ νὰ ῥυθμίζῃ καὶ νὰ βάνῃ εἰς τάξιν, ἡ ἀεικίνητος καὶ νοερὰ ψυχὴ, τὰ κινήματά της μὲ τοὺς θείους νόμους, καὶ κανόνας, καὶ περιπατοῦσα μὲ αὐτοὺς νὰ βλέπῃ πάντοτε διὰ μέσου τῶν νόμων τὰ ὀρθὰ, καὶ εὐθέα, καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ πρέπουν εἰς

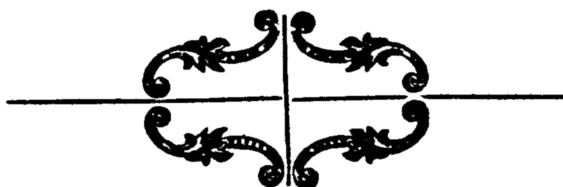
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

αὐτήν. Καὶ ἀφ' οὗ γυμνασθῇ καὶ συνηθίσῃ εἰς τὸ νὰ βλέπῃ τὰ ὀρθὰ, καὶ εὐθέα, νὰ βιάσῃ τὸν διάβολον ὁποῦ τὴν ἐνοχλεῖ, νὰ φύγῃ ἀπὸ κοντά της, καὶ τότε ἀφ' οὗ καταλάβῃ τελεώτερον ὅλην τὴν ἀλήθειαν, νὰ διατρίβῃ πάντοτε εἰς μόνα τὰ ἀληθῆ, καὶ πρέποντα εἰς αὐτὴν, καὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ σύρῃ τὸν ἴδιον νομοθέτην Θεὸν, διὰ νὰ ἀναπαυθῇ εἰς αὐτὴν, καὶ νὰ πληρωθῇ εἰς αὐτὴν ἐκεῖνο ὁποῦ εἶπεν ὁ Χριστὸς, «ὁ ἀ»γαπῶν με τὰς ἐντολάς μου τηρήσει, καὶ Ἐγὼ »καὶ ὁ Πατήρ μου ἐλευσόμεθα καὶ μονὴν παρ' »αὐτῷ ποιήσομεν». Τοῦτο τὸ μυστήριον τῆς ψυχῆς δὲν ἐδυνήθη νὰ τὸ γνωρίσῃ ὅλη ἡ σοφία τοῦ κόσμου τούτου, ἡ ὁποία διὰ τοῦτο καὶ ὀνομάζεται ἄλογος βοσκή. Ὅτι λογικὴ τροφὴ εἶναι αὐτὸ μόνον τὸ μυστήριον τῆς ψυχῆς.

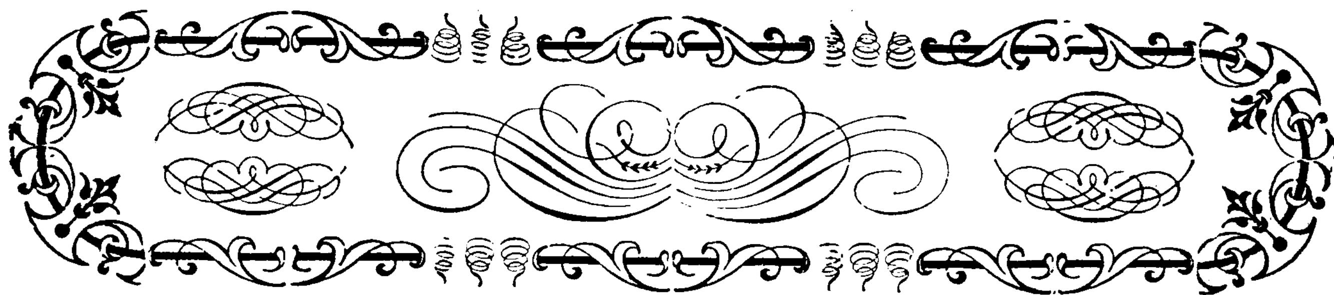
γ΄. Διατὶ πρέπει κάθε ἕνας νὰ γνωρίζῃ τὸν Θεὸν, καὶ τὸν ἑαυτόν του, καὶ τοὺς δαίμονας. Τὸν Θεὸν νὰ τὸν γνωρίζῃ πῶς εἶναι Κύριος, καὶ Ἐξουσιαστὴς πάντων, καὶ πῶς αὐτὸς μόνος δύναται νὰ σώζῃ. Τὸν ἑαυτόν του, πῶς εἶναι ἀσθενὴς εἰς τὸν νοητὸν πόλεμον. Καὶ τοὺς δαίμονας, πῶς εἶναι κρυφοὶ ἐχθροὶ, καὶ μᾶς πολεμοῦν πάντοτε διὰ μέσου ἡμῶν τῶν ἰδίων, τὸ ὁποῖον εἶναι παράδοξον. Ὅτι καθὼς ἡ σωματικὴ ὅρασις χρειάζεται τέσσαρα πράγματα εἰς τὸ νὰ γνωρίζῃ μὲ ἀκρίβειαν ἐκεῖνα ὁποῦ κοιτάζει· μάτια γερὰ χωρὶς καμμίαν βλάβην, κίνησιν σύμμετρον, διάστημα σύμμετρον, ἀέρα καθαρὸν, ἔξω ἀπὸ τὸν ἥλιον ὁποῦ φωτίζει· ἔτζι καὶ ἡ νοερὰ ὅρασις τῆς ψυχῆς χρειάζεται νοῦν τέλειον, κίνησιν σύμμετρον, θεωρίαν ὁποῦ νὰ κρατῆται ὡσὰν μὲ χαλινάρι μὲ φόβον Θεοῦ, καὶ νὰ μὴ μετασαλεύῃ, εἰς ἀτόπους θεωρίας, καὶ νοερὸν ἀέρα καθαρὸν ὁποῦ νὰ φωτίζεται ἀπὸ τὸ ἀληθινὸν φῶς, τὸ ὁποῖον φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον τῶν ἀρετῶν. Καὶ ἀγκαλὰ τὸ φῶς ἐκεῖνο τὸ ἀληθινὸν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐμποδίζεται ἀπὸ κανένα περιτείχισμα, ἢ ἀπὸ νεφέλην, μὲ ὅλον τοῦτο εἰς τὰς ἀπίστους ψυχὰς δὲν φαίνεται, ἀλλὰ εἰς μόνας ἐκείνας ὁποῦ πιστεύουν εἰς Χριστόν. Καὶ πισταὶ ἐν ἀληθείᾳ ψυχαὶ, εἶναι ἐκεῖναι, ὁποῦ ὕστερα ἀπὸ τὸ θεῖον, καὶ ἱερὸν βάπτισμα δὲν παραβαίνουν παντελῶς, εἰς κανένα πρᾶγμα καμμίαν ἐντολὴν τοῦ μεγάλου Θεοῦ, καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀμὴ ἐπιθυμοῦν νὰ ψάλλουν μαζῇ μὲ τὸν Δαβὶδ, καὶ νὰ λέγουν, «πρὸς πάσας τὰς ἐντολάς σου κατωρ»θούμην, πᾶσαν ὁδὸν ἄδικον ἐμίσησα, ὅτι πᾶσαι »αἱ ἐντολαί σου δικαιοσύνη». «Πᾶς γὰρ ὁ ποιῶν »τὴν δικαιοσύνην (λέγει ὁ ἠγαπημένος Ἰωάν»νης) ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐγεννήθη, ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἁ»μαρτίαν ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστί». Λοιπὸν αἱ ἐντολαὶ ξεχωρίζουν τὸν πιστὸν, καὶ ἄπιστον. Ὅτι καθὼς εἰς κάθε τελείωσιν ἐντολῆς τοῦ Χριστοῦ γίνεται ἡ πίστις, καὶ ἡ ὁμολογία τοῦ Χριστοῦ, ἔτζι καὶ εἰς κάθε παράβασιν ἐντολῆς τοῦ Χριστοῦ εὑρίσκεται ἡ ἀπιστία, καὶ ἄρνησις. Λοιπὸν εἰς τὰς ψυχὰς ὁποῦ πιστεύουν εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ θέλουν νὰ φυλάττουν τὰ προστάγματά του, καὶ τοὺς νόμους του, κατὰ τὸ μέτρον τῆς πίστεως, καὶ τῆς ὑπακοῆς ὁποῦ ἔχουν εἰς τὸν Χριστὸν, δίδει εἰς αὐτοὺς καὶ τὴν ὅρασιν. Αὐτὴ δὲ ἡ ὅρασις ὁποῦ λέγω, εἶναι ἡ γνῶσις δηλ. τὸ νὰ γνωρίζωμεν τὰ κυρίως καλὰ, καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν εἶναι κυρίως καλὰ, καὶ τὰ κυρίως κακὰ, καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν εἶναι κυρίως κακὰ, διὰ νὰ μὴ βλέπωμεν τὴν ἀπώλειαν τῶν ψυχῶν μας, ὡς σωτηρίαν. Δηλ. τὰ κυρίως κακὰ, ὡς κυρίως καλὰ, καὶ τὴν σωτηρίαν, ὡς ἀπώλειαν. Ἀλλὰ καθὼς ὅταν βλέπωμεν χρυσάφι σκορπισμένον τρέχομεν διὰ νὰ τὸ μαζώνωμεν, καὶ ὁπόταν βλέπωμεν κρημνὸν, φεύγομεν διὰ νὰ μὴ πέσωμεν· ἔτζι καὶ ὅταν βλέπωμεν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, πρέπει νὰ τρέχωμεν προθύμως εἰς αὐτὸ, καὶ ὁπόταν βλέπωμεν τὴν ἁμαρτίαν, νὰ φεύγωμεν, διὰ νὰ μὴ πέσωμεν εἰς αὐτὴν, καὶ συντριφθοῦν τὰ κόκκαλά μας, ἤγουν ἡ δύναμες τῆς ψυχῆς μας, καὶ δὲν δυνάμεθα πλέον νὰ σταθοῦμεν, οὔτε εἰς σωφροσύνην, οὔτε εἰς δικαιοσύνην, ἀλλὰ θέλομεν νὰ κειττώμεθα ὡσὰν ἀσθενεῖς, καὶ παράλυτοι εἰς ἀκαθαρσίας, καὶ πλεονεξίας, καὶ μήτε αἰσθανόμεθα τελείως, μήτε λυπούμεθα εἰς τὴν ἐλεεινὴν κατάστασιν ὁποῦ εὑρισκόμεθα, ἀλλὰ μάλιστα χαίρομεν ὡς ἀνόητοι, καὶ ἔξω φρενῶν. Ὅτι καθὼς ὅλα τὰ βλεπόμενα κτίσματα χρειάζονται πάντοτε φῶς αἰσθητὸν διὰ νὰ βλέπωνται, τοιουτοτρόπως καὶ ὅλα τὰ νοητὰ κτίσματα χρειάζονται πάντοτε φῶς νοητὸν διὰ νὰ νοοῦνται. Καὶ φῶτα ὁποῦ φωτίζουν εἶναι δύω· τοῦτος ὁ αἰσθητὸς καὶ φαινόμενος ἥλιος, ὁ ὁποῖος χαρίζει εἰς τοὺς σωματικοὺς ὀφθαλμοὺς φῶς, διὰ νὰ βλέπουν τὰ αἰσθητὰ, καὶ φαινόμενα· καὶ ὁ νοητὸς ἥλιος τῆς δικαιοσύνης, ἤγουν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁποῦ χαρίζει εἰς τοὺς νοητοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς φῶς, διὰ νὰ βλέπουν νοητῶς τὰ νοητὰ,

καὶ ἀόρατα. Καὶ καθὼς ἂν δὲν ἀνατείλῃ ὁ αἰσθητὸς οὗτος ἥλιος, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἰδῇ τινὰς τοὺς ὁμαλοὺς, καὶ ἴσιους τόπους, καὶ τὰς καθαρισμένας, καὶ παστρικὰς στράτας· ἔτζι καὶ ἐὰν δὲν ἀνατείλῃ ὁ νοητὸς ἥλιος, δὲν δύναται τινὰς νὰ ἰδῇ τοὺς κρημνοὺς τῆς κακίας, καὶ τὴν ἴσιαν στράταν τῆς δικαιοσύνης, καὶ τὴν ὡραιότητα τῶν προσταγμάτων τοῦ Θεοῦ. Ὅταν λοιπὸν εὑρίσκεται κἀνένας χριστιανὸς ὁποῦ νὰ περιπατῇ τὴν στράταν τῆς κακίας, καὶ νὰ κάμνῃ, ἢ καθόλου ὅλα τὰ κακὰ, ἢ μερικῶς, ὁ τοιοῦτος ἀκόμι δὲν ἔγεινε χριστιανός. Ἐπειδὴ ὁ χριστιανὸς εὐθὺς ὁποῦ βαπτισθῇ, γεμίζει ἀπὸ θεῖον φῶς, καὶ εἶναι, καὶ λέγεται πεφωτισμένος. Καὶ κάθε ἄνθρωπος ὁποῦ περιπατεῖ μὲ τὸ φῶς, βλέπει τοὺς κρημνοὺς, καὶ τὰ σκοντάματα. Εἰδὲ δὲν τὰ βλέπει, δὲν ἔχει φῶς, καὶ πῶς δύναται νὰ εἶναι χριστιανός; εἰδὲ καὶ λέγει πῶς τὰ βλέπει, ἀμὴ πλανᾶται, καὶ πίπτει εἰς τοὺς κρημνοὺς, ψεύδεται, διατὶ βλέπει, καθὼς βλέπουν οἱ ἀφώτιστοι, ἤγουν οἱ ἀβάπτιστοι. Ὅτι καὶ ἐκεῖνοι διακρίνουν τὸ καλὸν ἀπὸ τὸ κακὸν, ὅμως δὲν φεύγουν ἀπὸ τὸ κακὸν, μὲ τὸ νὰ τὸ βλέπουν καθαρῶς, ποῖον εἶναι τὸ κυρίως καλὸν, καὶ ποῖον εἶναι τὸ κυρίως κακόν. Ὁ δὲ χριστιανὸς, ἕως ὁποῦ δὲν βλέπει καθαρὰ, καὶ ἀθόλωτα τὸ καλὸν, καὶ τὸ κακὸν, ἀκόμι χριστιανὸς δὲν εἶναι. Ὅθεν ἂς ἀγωνίζεται ὁ τοιοῦτος μὲ στεναγμοὺς, καὶ δάκρυα, καὶ νηστείας, καὶ μετάνοιαν, καὶ προσευχὴν, διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς αὐτὸ τὸ ἀληθινὸν, καὶ τέλειον φῶς, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον τῶν ἀρετῶν, καὶ νὰ τοῦ ἰατρεύσῃ, καὶ φωτίσῃ, καὶ δυναμώσῃ, καὶ στερεώσῃ τὰς φυσικὰς ἕξεις τῆς ψυχῆς εἰς τὸ νὰ βλέπουν ὀρθῶς, τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον, καὶ τέλειον θέλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ τὸ κάμνῃ μὲ ἐπιθυμίαν, καὶ προθυμίαν μεγάλην. Ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν αἰσθάνθησαν νοερῶς τὴν θεουργικὴν δύναμιν ὁποῦ ἔλαβαν ἀπὸ τὴν ἁγίαν κολυμβήθραν τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, ἡ ὁποία ὀνομάζεται, καὶ εἶναι τῇ ἀληθείᾳ ἀναγέννησις, καὶ ἀνακαίνισις, καὶ ἀνάπλασις ὁλόκληρος, οἱ τοιοῦτοι εἶναι χρεία νὰ ὑπάγουν εἰς ἁγίους, καὶ φωτιστικοὺς Πνευματικοὺς ἄνδρας, καὶ νὰ κάμουν μίαν καθαρὰν ἐξομολόγησιν, καὶ νὰ κατηχηθοῦν, νὰ φωτισθοῦν, καὶ νὰ μάθουν ἐκεῖνα ὁποῦ πρέπει νὰ ἰξεύρουν, καὶ νὰ κάμνουν, ὡς χριστιανοὶ καὶ νὰ λάβουν εὐχὴν καὶ εὐλογίαν διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν τιμίων τους χειρῶν, καὶ ἔτζι νὰ ξαναλάβουν πάλιν τὴν θείαν χάριν. Ὅτι ἀνίσως αἱ φυσικαὶ ἕξεις τῆς ψυχῆς τοῦ χριστιανοῦ, δὲν καθαρισθοῦν ἀπὸ τὴν αἰσχρότητα, καὶ ἀσχημάδα ὁποῦ ἔχουν ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας, καὶ ἂν δὲν ἰατρευθοῦν, καὶ δὲν μορφωθοῦν, μήτε στερεωθοῦν καλὰ, δὲν εἶναι δυνατὸν κατὰ ἄλλον τρόπον νὰ ἀκολουθοῦν τὰ θελήματα τοῦ Θεοῦ. Ἐπειδὴ πρέπει νὰ ὑγιάνῃ, καὶ νὰ δυναμωθῇ πρῶτον τὸ ἀρρωστημένον, καὶ ἀσθενημένον, καὶ τότε νὰ γένῃ χρήσιμον εἰς ὑπηρεσίαν. Ὅτι ἐκεῖνο ὁποῦ εἶναι ἀκόμι ἄρρωστον, εἶναι καὶ ἄχρηστον παντελῶς. Ἀπὸ αὐτὴν λοιπὸν τὴν ἄγνοιαν, ὁποῦ δὲν γνωρίζουν αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν, πολλοὶ χριστιανοὶ ἀγωνίζονται μὲ ἀγῶνας πολλοὺς, ὄντες ἔτζι ἀσθενημένοι, καὶ ἄρρωστοι, καὶ ματαίως κοπιάζουν, καὶ ἀποθαίνουν καὶ πολλοὶ ἀδιόρθωτοι καὶ ἀνιάτρευτοι, οἱ ὁποῖοι θέλει δοκιμάσουν τὸ πῦρ τῆς αἰωνίου κολάσεως. Ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἄμποτε νὰ λυτρωθοῦμεν ὅλοι μας, χάριτι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ Ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ, καὶ τῷ Παναγίῳ, καὶ Παναχράντῳ Πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ.

ά. Περὶ ἐμπαθοῦς, καὶ ἀπίστου, καὶ πονηρᾶς διαθέσεως.
β'. Καὶ ποία εἶναι ἡ ἕνωσις τοῦ Θεοῦ μὲ τοὺς Υἱοὺς τοῦ φωτὸς, καὶ μὲ τὶ τρόπον γίνεται.

ά. Πάντοτε, ἀδελφοί μου, τὸ σκότος δὲν ἔχει καμμίαν συγκοινωνίαν μὲ τὸ φῶς, ἀλλὰ τὸ ἕνα εἶναι ἐναντίον εἰς τὸ ἄλλο. Ὁμοίως καὶ ἡ ἀπιστία εἶναι ἐναντία εἰς τὴν πίστιν, καὶ ἡ ἀγνωσία εἰς τὴν γνῶσιν, καὶ τὸ μῖσος ἐναντίον εἰς τὴν ἀγάπην. Ὅτι ἐξ ἀρχῆς ὁποῦ εἶπεν ὁ Θεὸς γεννηθήτω φῶς, καθὼς ἔγινε τὸ φῶς, εὐθὺς τὸ σκότος ἔγινεν ἄφαντον. Καὶ πάλιν καθὼς κρύπτεται τὸ φῶς, παρευθὺς γίνεται σκότος. Καὶ ὁ Ἀδὰμ ὅσον καιρὸν ἐφυλάττετο μὲ τὴν πίστιν ὁποῦ εἶχεν εἰς τὸν Θεὸν, εὑρίσκετο εἰς τὸν παράδεισον, καὶ εἰς τὴν ἀθάνατον ζωήν. Ἀμὴ ὅταν διεφθάρη ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους διάβολον, καὶ ἔπεσεν εἰς ἀπιστίαν, κατεδικάσθη εἰς θάνατον, καὶ ἐδιώχθη ἀπὸ τὸν παράδεισον, καὶ ἀντὶ τῆς θείας καὶ πνευματικῆς γνώσεως, ἔλαβε τὴν γνῶσιν τὴν σαρκικὴν, καὶ ἐμπαθῆ. Διότι ὁπόταν ἐτυφλώθη κατὰ τὰ νοερὰ μάτια τῆς ψυχῆς, ὁποῦ εἶναι ὁ νοῦς, καὶ ἡ διάνοια, καὶ ἐξέπεσεν ἀπὸ τὴν ἀθάνατον ζωὴν, τότε ἀνέβλεψε μὲ τὰ σωματικὰ μάτια, καὶ ἐκοίταξε τὰ φαινόμενα ἐμπαθῶς, καὶ ἔγνω· λέγει ἡ γραφή· Εὔαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ συλλαβοῦσα ἔτεκε τὸν Κάϊν. Ἤγουν ἐγνώρισε μὲ τὴν γνῶσιν τὴν σαρκικὴν, καὶ ἐμπαθῆ, καὶ συνευρέθη μὲ τὴν Εὔαν τὴν γυναῖκά του, καὶ αὐτὴ ἐγκαστρώθη, καὶ ἐγέννησε τὸν Κάϊν. Ὅθεν ἡ γνῶσις αὐτὴ ἡ ἐμπαθὴς, εἶναι κατὰ ἀλήθειαν ἀγνωσία κάθε καλοῦ. Ὅτι ἀνίσως δὲν ἤθελε ξεπέσῃ πρῶτον ἀπὸ τὴν γνῶσιν, καὶ θεωρίαν τοῦ Θεοῦ, δὲν ἤθελε καταντήσῃ εἰς ταύτην τὴν ἐμπαθῆ γνῶσιν. Ἔτζι καὶ ὁ Κάϊν ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἀνίσως δὲν ἤθελε ἔλθῃ πρῶτον εἰς μῖσος, καὶ φθόνον τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀβελ, βέβαια δὲν ἤθελε τὸν φονεύσῃ. Ὅσοι λοιπὸν εὑρίσκονται μὲ τὸ προπατορικὸν σκότος, μὲ τὸ ὁποῖον ἐγεννήθησαν, ἤγουν μὲ τὴν γνῶσιν τὴν ἐμπαθῆ, καὶ σαρκικὴν, καὶ δὲν θέλουν νὰ κοιτάξουν εἰς τὸ νοητὸν φῶς, ἤγουν εἰς τὴν θείαν γνῶσιν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐξέπεσεν ὁ Ἀδὰμ, οἱ τοιοῦται νομίζουν ὡς ἐχθροὺς, καὶ ἐναντίους ἐκείνους ὁποῦ γεννῶνται πνευματικῶς μὲ αὐτὸ τὸ νοητὸν φῶς, καὶ ὁμιλοῦν τὰ τοῦ φωτός. Διατὶ κεντοῦνται πολλὰ καὶ πληγώνονται ἀπὸ τὰ λόγιά τους. Ὅτι καθὼς ἡ ἀκτίνα τοῦ ἡλίου ὁποῦ ἐμβῇ ἀπὸ κἀνένα μέρος εἰς σπῆτι σκοτεινὸν, κτυπᾷ τρόπον τινὰ ὡσὰν σαΐτα, τὸ σκότος ἐκεῖνο, καὶ τὸ διασκορπίζει, ἔτζι καὶ τὰ λόγια τὰ θεόπνευστα τοῦ Πνευματικοῦ, καὶ Ὁσίου Ἀνδρὸς, γίνονται ὡσὰν δίκοπον μαχαῖρι εἰς τὴν καρδίαν τοῦ σαρκικοῦ ἀνθρώπου, καὶ προξενοῦν εἰς αὐτὸν πόνον, καὶ ἐνόχλησιν, καὶ τὸν παρακινοῦν εἰς ἀντιλογίαν, καὶ μῖσος ἀπὸ τὴν ἀγνωσίαν, καὶ ἀπιστίαν του. Ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει ἀκόμι καὶ οἴησιν, καὶ νομίζει πῶς ἰξεύρει, μὲ ὅλον ὁποῦ δὲν ἰξεύρει τίποτε, ὁ τοιοῦτος καὶ Ἄγγελον ἐὰν ἰδῇ ὁποῦ νὰ καταβῇ εἰς αὐτὸν ἐξ οὐρανοῦ τὸν ἀποδιώχνει, ὡσὰν πονηρὸν δαίμονα. Κἂν Ἀπόστολον ἰδῇ, κἂν Προφήτην, τὸν ἀποστρέφεται, ὡσὰν μάγον, καὶ πλάνον. Ὢ τῆς ἀναισθησίας του· ὁ τυφλὸς νομίζει τυφλὸν, ἐκεῖνον ὁποῦ βλέπει· καὶ ὁ τῇ ἀληθείᾳ φλύαρος, νομίζει φλυαρίας, τοὺς λόγους ἐκείνου τοῦ Πνευματικοῦ, καὶ Θείου Ἀνδρός. Καὶ καθὼς ὁ τυφλὸς ἐὰν ἀκούσῃ κἀνένα ὁποῦ νὰ τοῦ εἰπῇ τὴν νύκτα, ὅτι τώρα ἥλιος δὲν λάμπει, δὲν τὸ πιστεύει· ἢ νὰ τοῦ εἰπῇ τὸ μεσημέρι, ὅτι τώρα δὲν εἶναι νύκτα, πά-

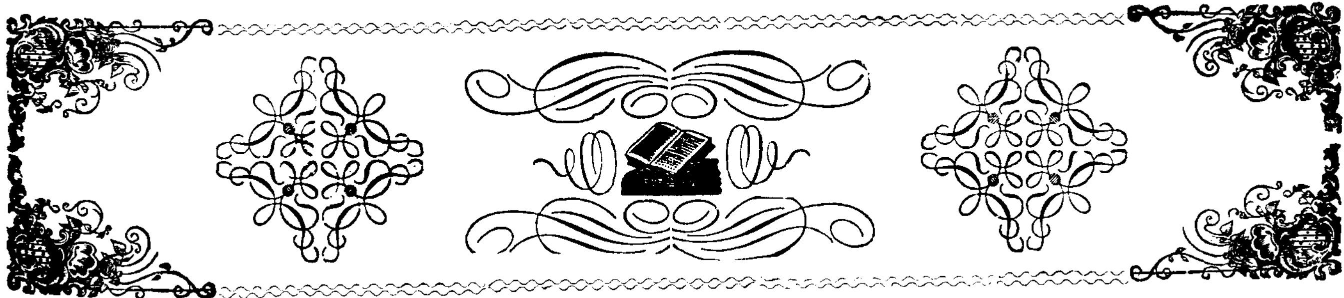
λιν δὲν τὸ πιστεύει, ἀμὴ νομίζει, πῶς τὸν ἀπατᾷ, καὶ τὸν περιπαίζει, καὶ κἂν τὴν ἡμέραν τὸν εἰπῇ, πῶς εἶναι φῶς, κἂν τὴν νύκτα, πῶς εἶναι σκότος, καθὼς εἶναι καὶ τῇ ἀληθείᾳ, ἐκεῖνος δὲν τὸν πιστεύει, διατὶ εἶναι τυφλὸς, καὶ δὲν βλέπει· ἔτζι καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς τὸ σκότος τῶν παθῶν, καὶ ἔχουν τὸν νοῦν τους ἐσκοτισμένον ἀπὸ ἄγνοιαν, καὶ διὰ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἔχουν νοῦν Χριστοῦ, (καὶ νοῦν Χριστοῦ λέγω, τὸ Πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ, τὴν χάριν δηλ. τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὸν φωτισμὸν, τὴν θείαν καὶ πνευματικὴν γνῶσιν) νομίζουν ὡς ἀνόητον ἐκεῖνον ὁποῦ ἔχει νοῦν Χριστοῦ. Καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ δὲν ἔχει νοῦν Χριστοῦ, ἤγουν τὴν θείαν γνῶσιν, καὶ ἐσωτερικὴν σοφίαν τὸν νομίζουν ὡς φρόνιμον, διατὶ ἔχει τὴν ἀνθρωπίνην γνῶσιν, καὶ τὴν ἔξω σοφίαν. Διὰ τοὺς ὁποίους πρεπόντως λέγει ὁ Προφήτης Δαβίδ, «ἄφρων, καὶ »ἄνους, ἀπολοῦνται». Τὸ λοιπὸν οἱ τοιοῦτοι διαστρέφουν, καὶ παρεξηγοῦν ὅλην τὴν θείαν γραφὴν, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τους, καὶ τὴν διαφθείρουν τρόπον τινὰ μὲ τὰ πάθη τους. Ἀγκαλὰ ἡ θεία γραφὴ δὲν διαφθείρεται, ἀμὴ ἐκεῖνοι διαφθείρονται ὁποῦ τὴν παρεξηγοῦν. Λοιπὸν ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἔχουν τὴν κρίσιν τῶν πραγμάτων ὀρθὴν, ἀμὴ εἶναι σκοτισμένοι ἀπὸ τὰ πάθη, καὶ ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνιάν τους δὲν καταδέχονται νὰ διδαχθοῦν ἀπὸ ἄλλους, εἰπέ μου, πῶς εἶναι δυνατὸν ποτὲ νὰ καταλάβουν ἀφ' ἑαυτοῦ τους ὀρθῶς τὰ νοήματα τοῦ φωτός; ὅτι καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι τυφλὸς, καὶ δὲν βλέπει τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, δὲν δύναται νὰ διαβάσῃ τὰ γράμματα ὁποῦ εἶναι εἰς τὸ φῶς, τοιουτωτρόπως καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι τυφλὸς κατὰ τὸν νοῦν, καὶ δὲν ἔχει νοῦν Χριστοῦ, δὲν δύναται ποτὲ νὰ νοήσῃ, καὶ νὰ καταλάβῃ τὰ νοήματα ὁποῦ εἶναι εἰς τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἂν τὰ διαβάσῃ μύριαις φοραῖς ὁποῦ εἶναι γραμμένα εἰς τὰς θείας γραφὰς, δὲν εἶναι δυνατὸν ποτὲ, ὡς νομίζω, νὰ ἰδῇ ὁ τοιοῦτος, καὶ νὰ καταλάβῃ τὰ πνευματικὰ καὶ ἄϋλα, καὶ φωτεινὰ εἰς τόπον ὑλικὸν καὶ σκοτεινόν. Καὶ ἂς μὴ σᾶς πλανᾷ τινάς.

β΄. Ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι φῶς, καὶ μεταδίδει ἀπὸ τὴν λαμπρότητά του εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἑνωθῇ, κατὰ τὴν κάθαρσιν ὁποῦ κάμουν, καὶ τότε ἡ ἐσβεσμένη λαμπάδα τῆς ψυχῆς, ἤγουν ὁ ἐσκοτισμένος νοῦς γνωρίζει, πῶς ἄναψεν, ἐφωτίσθη, διατὶ τὸν ἐπερίλαβε θεῖον πῦρ. Ὢ τοῦ θαύματος· ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἑνώνεται μὲ τὸν Θεὸν πνευματικῶς, καὶ σωματικῶς, ἐπειδὴ ἡ ψυχὴ δὲν χωρίζεται ἀπὸ τὸν νοῦν, οὐδὲ τὸ κορμὶ ἀπὸ τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ μὲ τὴν ἕνωσιν ὁποῦ κάνει ὁ Θεὸς μὲ τὸν ἄνθρωπον οὐσιωδῶς δηλ. ψυχῇ τε καὶ σώματι, γίνεται τρισυπόστατος κατὰ χάριν καὶ ὁ ἄνθρωπος. Ἕνας θέσει Θεὸς ἐκ σώματος, καὶ ψυχῆς, καὶ θείου Πνεύματος, ἀπὸ τοῦ ὁποίου τὴν χάριν ἔλαβε. Καὶ τότε πληροῦται ἐκεῖνο ὁποῦ εἶπεν ὁ Προφητάναξ Δαβίδ. «Ἐγὼ εἶπα θεοὶ ἐστὲ, καὶ υἱοὶ Ὑψίστου πάντες». Υἱοὶ Ὑψίστου, κατ' εἰκόνα δηλ· τοῦ Ὑψίστου, καὶ καθ' ὁμοίωσιν, ἐπειδὴ ἐχρημάτισαν γεννήματα θεῖα ἐκ τοῦ θείου Πνεύματος. Εἰς τοὺς ὁποίους πρεπόντως εἶπε, καὶ πάντοτε λέγει ὁ Χριστὸς, «μείνατε ἐν ἐμοὶ, »ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε». Καὶ καρπὸν πολὺν λέγει τὰ πλήθη ἐκείνων ὁποῦ εὑρίσκουν τὴν σωτηρίαν τους ἀπὸ αὐτούς. Καὶ πάλιν λέγει, «τὸ »κλῆμα ἐὰν μὴ μείνῃ ἐν τῇ ἀμπέλῳ, ξηραίνε»ται, καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. Μείνατε οὖν ὑμεῖς »ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν ὑμῖν». Καὶ πῶς ὁ Χριστὸς μένει ἐν ἡμῖν, καὶ ἡμεῖς ἐν αὐτῷ; αὐτὸς ὁ ἴδιος τὸ διδάσκει ἐκεῖ ὁποῦ λέγει, «σὺ Πάτερ ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν σοί. Καὶ οὗτοι ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν αὐτοῖς». Καὶ θέλωντας νὰ τὸ βεβαιώσῃ καλλίτερα, ἐπαναλαμβάνει τὸν λόγον, καὶ λέγει, «αὐτοὶ ἐν »ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν αὐτοῖς, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἓν »ὦσι». Καὶ διὰ περισσοτέραν πληροφορίαν τῶν ἀκροατῶν, λέγει ἀκόμι, καὶ τοῦτο· «καθὼς ἠ»γάπησάς με ἠγάπησα αὐτοὺς, καὶ τὴν δόξαν »ἣν δέδωκάς μοι δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὦσιν ἓν, κα»θὼς καὶ ἡμεῖς ἓν ἐσμέν». Φανερὸν εἶναι λοιπὸν ὅτι καθὼς ὁ Πατὴρ μένει κατὰ φύσιν ἐν τῷ Υἱῷ, καὶ ὁ Υἱὸς ἐν τῷ Πατρί· ἔτζι καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐν ἀληθείᾳ ἐπίστευσαν, καὶ ἀνεγεννήθησαν διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἔγιναν ἀδελφοὶ τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ κατὰ τὴν αὐτοῦ δωρεὰν, καὶ Υἱοὶ Θεοῦ, καὶ θέσει θεοὶ, μένουν ἐν τῷ Θεῷ, καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτοῖς κατὰ χάριν. Τὸ λοιπὸν ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἔγιναν τοιοῦτοι, καὶ ὁποῦ δὲν ἠλλοιώθησαν καθόλου μὲ πρᾶξιν, καὶ γνῶσιν, καὶ θεωρίαν, πῶς δὲν ἐντρέπονται νὰ λέγουν, πῶς εἶναι χριστιανοί; καὶ πῶς τολμοῦν νὰ ἀνοίγουν, στόμα, καὶ νὰ διηγοῦνται χωρὶς ἐντροπὴν διὰ τὰ ἀπόκρυφα μυστήρια τοῦ Θεοῦ; πῶς δὲν ἐντρέπονται νὰ συναριθμοῦν τὸν ἑαυτόν τους μὲ τοὺς ἀληθινοὺς χριστιανοὺς, καὶ μὲ ἄνδρας πνευματοφόρους, ἔχοντες τοιαύτην ἀμέλειαν, καὶ ἀ-

φροντισίαν; πῶς δὲν τρομάζουν νὰ γίνωνται καὶ μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς Διάκονοι, καὶ Ἱερεῖς, καὶ νὰ ἱερουργοῦν τὸ Πανάχραντον Σῶμα, καὶ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ; κατὰ ἀλήθειαν ἀπορῶ. Ὅμως ἡ τύφλωσις (ὡς εἴπαμεν) τοῦ νοὸς, καὶ ἡ συνακόλουθός της ἀναισθησία, καὶ ἄγνοια, καὶ ἡ οἴησις ὁποῦ γεννᾶται ἀπὸ αὐτὰς, τοὺς κάμνει νὰ καταπατοῦν, ὡσὰν πηλὸν τὸ ἀληθινὸν χρυσάφι, τὸν πολύτιμον λίθον, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Ὢ ἀλλοίμονον εἰς αὐτοὺς διὰ τὴν φοβεράν τους αὐθάδειαν, ἡ ὁποία τοὺς κάμνει νὰ ἀναβαίνουν εἰς τέτοιους βαθμοὺς μὲ μεγάλην ἀθεοφοβίαν καὶ καταφρόνησιν, ὡσὰν νὰ ἦσαν μικρὰ, καὶ οὐτιδανὰ πράγματα, διὰ νὰ φαίνωνται ἀνώτεροι ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Ποῖος λοιπὸν ἤθελε ὀνομάση τοὺς τοιούτους χριστιανούς; καὶ αὐτὰ τὰ εἴπαμεν εἰς ἐκείνους ὁποῦ λέγουν, πῶς τὰ ἰξεύρουν ὅλα καὶ νομίζουν πῶς εἶναι τι, καὶ δὲν εἶναι τίποτε, καὶ ἐφανερώσαμεν εἰς αὐτοὺς μὲ τὸν παρόντα λόγον, ὡσὰν μὲ μίαν εἰκόνα, τί λογῆς εἶναι οἱ ἀληθινοὶ χριστιανοὶ, διὰ νὰ συγκρίνουν τὸν ἑαυτόν τους μὲ αὐτὸ τὸ πρωτότυπον, καὶ νὰ γνωρίσουν πόσον εἶναι μακρὰ ἀπὸ τοὺς χριστιανοὺς τοὺς ἀληθινούς. Ἀμὴ εἰς ἐσᾶς τοὺς δούλους τοῦ Χριστοῦ, οἱ ὁποῖοι ἀγαπᾶτε νὰ μανθάνετε, καὶ ἔχετε ἑτοιμασμένην τὴν ἀκοήν σας νὰ ἀκούετε. Αὐτὸς ὁ Δεσπότης τῶν ὅλων Χριστὸς φωνάζει μὲ τὸ ἱερόν του Εὐαγγέλιον, καὶ λέγει, «ἕως τὸ φῶς »ἔχετε, τρέχετε εἰς τὸ φῶς, διὰ νὰ μὴ σᾶς προ»φθάση τὸ σκότος». Τρέχετε διὰ τῆς μετανοίας, τρέχετε εἰς τὴν στράταν τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ. Τρέχετε ἕως ὁποῦ εἶναι ὁ καιρὸς τῆς ἐπιλάμψεως τοῦ φωτὸς, πρὸ τοῦ νὰ σᾶς εὕρη ἡ νὺξ τοῦ θανάτου, καὶ πεμφθῆτε εἰς τὸ αἰώνιον σκότος. Τρέχετε, ζητεῖτε, κρούετε, διὰ νὰ ἀνοιχθῆ εἰς ἐσᾶς ἡ πύλη τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ νὰ ἐμβῆτε μέσα εἰς αὐτὴν, καὶ νὰ τὴν ἀποκτήσετε μέσα σας, καθὼς λέγει ὁ Κύριος, «ἡ βασι»λεία τῶν οὐρανῶν ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν». Ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀποθαίνουν, πρὸ τοῦ νὰ ἀποκτήσουν τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ποῦ, καὶ πότε νὰ τὴν εὕρουν πλέον, ὁποῦ πηγαίνουν ἐκεῖ εἰς τὸ σκότος τὸ παντοτινόν; ἐδῶ λοιπὸν εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν ἐπροστάχθημεν νὰ τὴν γυρεύωμεν, καὶ νὰ τὴν ζητοῦμεν, καὶ νὰ κρούωμεν διὰ μέσου τῆς μετανοίας, καὶ τῶν δακρύων, καὶ ἐὰν κάμνωμεν τοιουτωτρόπως, ὑπόσχεται ὁ Χριστὸς νὰ μᾶς δώση τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Εἰδὲ καὶ δὲν θελήσωμεν νὰ κάμωμεν τοῦτο, καὶ νὰ ὑπακούσωμεν εἰς τὸν Δεσπότην ἡμῶν Χριστὸν, καὶ νὰ σπουδάωμεν ὅσον εὑρισκόμεθα εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, νὰ λάβωμεν παρ' αὐτοῦ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν μέσα μας· ὅταν ὑπάγωμεν ἐκεῖ, θέλει ἀκούσομεν τὸν Χριστὸν ὁποῦ νὰ λέγη δικαίως εἰς ἡμᾶς ταῦτα. Τί ζητεῖτε τώρα, ἐκεῖνο ὁποῦ δὲν ἠθέλετε νὰ τὸ πάρετε, ὅταν ἐγὼ σᾶς τὸ ἔδιδα; δὲν σᾶς ἐπαρακάλεσα ἐγὼ πολλὰ νὰ κοπιάσετε ὀλίγον, καὶ νὰ σᾶς δώσω τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ δὲν ἠθελήσατε, ἀμὴ τὴν ἐκαταφρονήσατε, καὶ ἐπροτιμήσατε τὰ γήϊνα, καὶ φθαρτὰ, τώρα τί γυρεύετε; μὲ ποῖα ἔργα, ἢ λόγια πλέον θέλει δυνηθῆτε νὰ τὴν εὕρῆτε ἀπὸ τώρα καὶ εἰς τὸ ἑξῆς; ὁποῦ τώρα δὲν εἶναι πλέον καιρὸς ἐργασίας; ἀλλὰ ἀνταποδόσεως; Διὰ τοῦτο λοιπὸν, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, παρακαλῶ σας, ἂς φυλάξωμεν μὲ ὅλην μας τὴν προθυμίαν, καὶ ἐπιμέλειαν τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ λάβωμεν καὶ ζωὴν, καὶ βασιλείαν αἰώνιον, καὶ νὰ μὴν ἀκούσωμεν τώρα εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, τὸ « ὁ ἀπειθῶν τῷ Υἱῷ οὐκ ὄψε»ται τὴν ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μενεῖ ἐ»π' αὐτόν· καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν τὸ, ἀπέλθετε »ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστὲ» ἀλλὰ νὰ ἀκούσωμεν ἐκείνην τὴν εὐλογημένην φωνὴν ὅπου λέγει, « δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρός μου κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν, ὅτι μὲ ἐθρέψατε διὰ μέσου τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν μου, ὁποῦ ἐπεινοῦσα τὴν σωτηρίαν σας. Μὲ ἐποτίσατε, μὲ ἐσυμμαζώξατε· καὶ ἤλθατε εἰς ἐμένα καθαρίσαντες τας καρδίας σας ἀπὸ κάθε μολυσμὸν, καὶ ἀκαθαρσίαν τῆς ἁμαρτίας· λοιπὸν ἀπολαύσατε τὰ ἀγαθά μου, τῶν ὁποίων ἡ ἀπόλαυσις εἶναι ἀνεκλάλητος, καὶ ζωὴ αἰώνιος, καὶ ἀθάνατος.» Ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι, καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος σὺν τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΕΚΤΟΣ.

Περὶ μετανοίας καὶ ἐναντίον εἰς ἐκείνους ὁποῦ παρεξηγοῦν τὸ ῥητὸν τοῦ θείου Παύλου, ὁποῦ λέγει. Οὓς προέγνω, τούτους καὶ προώρισε, καὶ τὰ ἑξῆς.

Πολλοὺς ἀνθρώπους ἤκουσα ὁποῦ λέγουν, ὅτι ἐπειδὴ ὁ Θεὸς, καθὼς λέγει ὁ θεῖος Παῦλος, ἐπρογνώρισεν ἐκείνους ὁποῦ ἔχουν να σωθοῦν, καὶ τοὺς ἐπροώρισε, καὶ τοὺς ἐκάλεσε, καὶ τοὺς ἐδόξασε· τὶ ὄφελος εἶναι εἰς ἐμένα νὰ κάμω κόπους πολλοὺς, καὶ νὰ δείξω ἐπιστροφὴν, καὶ μετάνοιαν, ἀνίσως δὲν εἶμαι προεγνωσμένος ἀπὸ τὸν Θεὸν, οὔτε προωρισμένος εἰς τὸ νὰ σωθῶ; εἰς τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ ἀποκριθῇ τινὰς, καὶ νὰ τοὺς εἰπῇ. Ὦ ἀδελφοί μου, διατὶ δὲν συλλογίζεσθε ἐκεῖνα ὁποῦ σᾶς σώζουν, ἀλλὰ ἐκεῖνα ὁποῦ σᾶς κολάζουν; διατὶ διαλέγετε μοναχὰ τὰ δυσκολονόητα λόγια τῆς ἁγίας γραφῆς, καὶ τὰ παρεξηγεῖτε, καὶ τὰ νοεῖτε κακῶς πρὸς ἀπώλειαν τῆς ψυχῆς σας; δὲν ἀκούετε κάθε ἡμέραν αὐτὸν τὸν Κύριον ὁποῦ λέγει. « Ζῶ »ἐγὼ, οὐ θελήσει θέλω τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρ»τωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι, καὶ ζῆν αὐτόν; δὲν »τὸν ἀκούετε ὁποῦ λέγει. Μετανοεῖτε, ἤγγικε »γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν·» καὶ πάλιν, «χαρὰ γίνεται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι;» μήπως καὶ εἶπεν εἰς μερικοὺς, ἐσεῖς μὴ μετανοεῖτε, διατὶ δὲν σᾶς δέχομαι; καὶ εἰς μερικοὺς πάλιν, ἤγουν εἰς τοὺς προωρισμένους εἶπεν, ἐσεῖς μετανοεῖτε, διατὶ σᾶς ἔχω προωρισμένους; ὄχι, ὄχι· δὲν εἶπεν, οὔτε λέγει ἔτζι ὁ Κύριος, ἀλλὰ κάθε ἡμέραν εἰς κάθε ἐκκλησίαν φωνάζει διὰ ὅλον τὸν κόσμον. «Δεῦτε πρός με «πάντες οἱ κοπιῶντες, καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ «ἀναπαύσω ὑμᾶς.» Ἔλθετε, λέγει, ἐσεῖς ὅπου εἶθε βεβαρημένοι ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ ἀσηκώνει τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου. Τρέξετε ὅλοι οἱ διψασμένοι εἰς τὴν παντοτινὴν, καὶ ἀθάνατον βρύσιν. Μήπως ἐδὼ ἐξεχώρησε κἀνένα, καὶ ἄλλον μὲν ἐκάλεσε νὰ ὑπάγῃ εἰς αὐτὸν, ὡς προεγνωσμένον, ἄλλον δὲ ἀπεδίωξεν, ὡς μὴ προεγνωσμένον; ὄχι, μὴ γένοιτο. Διὰ τοῦτο, ἀδελφοί μου, μὴ προφασίζεσθε προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις. Μηδὲ θέλετε νὰ εὑρίσκετε ἀφορμὴν ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ Ἀποστόλου πρὸς ἀπώλειάν σας. Ἀλλὰ ὅλοι μικροὶ, καὶ μεγάλοι προστρέξετε εἰς τὸν Δεσπότην Χριστὸν, ὁποῦ σᾶς καλεῖ. Διατὶ κἂν μοιχὸς, κἂν φονεὺς, κἂν ὅ,τι ἄλλο, δὲν τὸν ἀποστρέφεται ὁ Δεσπότης Χριστός. Ἀλλὰ τὸ φορτίον τῶν ἁμαρτιῶν του τὸ ἀσυκώνει, καὶ ἐκεῖνον παρευθὺς τὸν κάμνει ἐλεύθερον. Καὶ πῶς ἀσυκώνει τὸ φορτίον του; Καθὼς ἀσύκωσε μίαν φορὰν, καὶ τοῦ παραλυτικοῦ, λέγωντας εἰς αὐτόν. «Τέκνον, »ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου». Καὶ μὲ τοῦτον τὸν λόγον παρευθὺς ἐλαφρώθη ἀπὸ τὸ βάρος, καὶ ἔλαβε τὴν ὑγείαν τοῦ σώματός του. Λοιπὸν ὅποιος θέλει ἂς προστρέχῃ εἰς αὐτόν. Καὶ ἄλλος ἂς φωνάζῃ. Υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν με. Καὶ εἰ μὲν ἀκούσῃ νὰ τοῦ εἰπῇ, τὶ θέλεις νὰ σοῦ κάμω; ἂς ἀποκριθῇ παρευθύς. Κύριε, θέλω διὰ νὰ ἀναβλέψω· καὶ εὐθὺς ἔχει νὰ ἀκούσῃ, θέλω, ἀνάβλεψον. Καὶ ἄλλος πάλιν ἂς λέγῃ. Ἡ θυγάτηρ μου, ψυχὴ, κακῶς δαιμονίζεται. Καὶ θέλει ἀκούσει ἀπὸ αὐτόν. Ἐγὼ ἔρχομαι νὰ τὴν ἰατρεύσω. Εἰ δὲ καὶ εἶναι κἀνένας ἀμελὴς, καὶ δὲν θέλει νὰ προστρέξῃ εἰς τὸν Χριστὸν ἀφ' ἑαυτοῦ του, κἂν ὁπόταν τὸν ἰδῇ, πῶς πηγαίνει ὁ Χριστὸς εἰς αὐτὸν, καὶ τοῦ λέγει διὰ μέσου τῶν διδασκάλων, καὶ κηρύκων τοῦ εὐαγγελίου του, ἀκολούθει μοι, ἂς τὸν ἀκολουθήσῃ, ὡς ὁ τελώνης Ματθαῖος, καὶ ἂς ἀφήσῃ τὸ τελώνιον, καὶ τὴν πλεονεξίαν, καὶ εἶμαι βέβαιος, ὅτι θέλει τὸν κάμει, ἀντὶ τελώνην εὐαγγελιστήν. Κἂν τινὰς κατάκειται ὡσὰν τὸν παρά-

λυτον πολλοὺς χρόνους, ἐπάνω εἰς τὸν κράββατον τῆς φιληδονίας, καὶ ἀμελείας, καὶ ἰδῇ, ἢ αὐτὸν τὸν Δεσπότην Χριστὸν, ἤγουν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ νοερῶς, ἢ κἀνένα του μαθητὴν, πνευματικὸν ἄνδρα ὁποῦ νὰ ὑπάγῃ εἰς αὐτὸν καὶ νὰ τοῦ λέγῃ. Θέλεις νὰ γένῃς ὑγιής; ἂς δεχθῇ παρευθὺς μὲ χαρὰν τὸν λόγον, καὶ ἂς εἰπῇ. Ναὶ, Κύριέ μου, θέλω, ἀλλὰ δὲν ἔχω ἄνθρωπον νὰ μὲ βάλῃ εἰς τὴν κολυμβήθραν τῆς μετανοίας. Καὶ εἰ μὲν τοῦ εἰπῇ, ἀσυκώσου ἐπάνω, καὶ ἔπαρε τὸν κράββατόν σου, καὶ ἀκολούθει μοι· παρευθὺς ἂς ἀσυκωθῇ καὶ ἂς ὑπάγῃ κατὰ πόδας ἐκείνου ὁποῦ τὸν ἐκάλεσεν ἄνωθεν. Εἰ δὲ καὶ ὁ κάθε ἕνας δὲν θέλει νὰ ἀγαπήσῃ τὸν Χριστὸν, καθὼς τὸν ἠγάπησεν ἡ πόρνη, μήτε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς αὐτὸν μὲ θερμὴν μετάνοιαν, ὡσὰν τὸν ἄσωτον υἱὸν, μήτε νὰ προστρέξῃ εἰς αὐτὸν, καθὼς ἡ αἱμορροοῦσα, καὶ ἡ συγκύπτουσα, τί προφασίζεται προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις, καὶ λέγει, ὅτι ἐκείνους ὁποῦ ἐπρογνώρισεν ὁ Θεὸς, ἐκείνους καὶ ἐκάλεσε; καὶ εἰς αὐτὸν ὁποῦ προφασίζεται αὐτὰ, μὲ δίκαιον τρόπον, ἤθελε εἰπῇ τινάς. Βέβαια ὁ Θεὸς, ὡς προαιώνιος ὁποῦ εἶναι, καὶ γνωρίζει τὰ πάντα, πρὸ τοῦ νὰ γένουν, ἐπρογνώρισε καὶ ἐσένα, ὅτι δὲν θέλει τοῦ ὑπακούσεις, ὅταν σὲ καλῇ οὐδὲ θέλει πιστεύσεις εἰς τὰς ὑποσχέσεις, καὶ λόγιά του. Πλὴν, καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ τὸ ἤξευρεν αὐτὸ, κλίνας τοὺς οὐρανοὺς κατέβη εἰς τὴν γῆν, καὶ ἔγινεν ἄνθρωπος διὰ τὴν ἀγάπην σου, καὶ ἦλθεν ἐκεῖ ὁποῦ κατάκεισαι εἰς τὰς ἁμαρτίας, καὶ κάθε ἡμέραν σὲ ἐπισκέπτεται, ἄλλοτε αὐτὸς ὁ Ἴδιος, διὰ τοῦ φωτισμοῦ του, καὶ τῆς χάριτός του, ἄλλοτε δὲ καὶ διὰ μέσου τῶν δούλων του. Καὶ σὲ παρακαλεῖ νὰ ἀσυκωθῇς ἀπὸ τὸ πτῶμα, καὶ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, εἰς τὴν ὁποίαν κείττεσαι, καὶ νὰ τὸν ἀκολουθήσῃς ὁποῦ ἀναβαίνει εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ μαζὴ μὲ αὐτὸν νὰ ἐμβῇς εἰς τὴν βασιλείαν του, καὶ μὲ ὅλα αὐτὰ ἐσὺ δὲν θέλεις. Λοιπὸν, εἰπέ μου σὲ παρακαλῶ, ποῖος εἶναι ὁ αἴτιος τῆς ἀπωλείας, καὶ παρακοῆς σου; ἐσὺ ὁποῦ δὲν ὑπακούεις, καὶ δὲν θέλεις νὰ ἀκολουθήσῃς τὸν Δεσπότην σου; ἢ αὐτὸς ὁποῦ σὲ ἔπλασε, καὶ ὡς προγνώστης ὁποῦ εἶναι, ἰξεύρει, ὅτι δὲν θέλει τὸν ὑπακούσεις, ἀλλὰ θέλει μείνεις εἰς τὴν σκληρότητά σου, καὶ ἀμετανόητον καρδίαν σου; εἶμαι βέβαιος, ὅτι θέλει ἀποκριθῇς, πῶς ἐκεῖνος δὲν εἶναι αἴτιος, ἀλλὰ ἐγὼ ὁ ἴδιος. Ἐπειδὴ ἡ πρόγνωσις τοῦ Θεοῦ, δὲν εἶναι αἰτία τῆς ἐδικῆς μας σκληρότητος, ἀλλὰ ἡ ἐδική μας ἀπείθεια. Ὅτι ὁ Θεὸς ὅλα τὰ προγινώσκει, καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ ἔγιναν, καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ γίνονται, καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ μέλλουν νὰ γένουν ἕως τῆς συντελείας, ὅλα δηλ. τὰ γνωρίζει πρὸ τοῦ νὰ γένουν, καὶ τὰ βλέπει τοιουτωτρόπως, ὡσὰν νὰ εἶναι παρόντα, καὶ νὰ γίνωνται κατὰ τὸ παρόν. Διατὶ ὅλα αὐτὰ ἀπὸ τὸν Θεὸν ἔχουν τὴν ὕπαρξιν, καὶ τὸ εἶναι, καὶ μέσα εἰς ἐκεῖνον τὸν δημιουργικὸν νοῦν ὅλα εἶναι πρὸ τοῦ νὰ γένουν, καὶ ὅλων τὰ εἴδη (1) ἐκεῖ μέσα εὑρίσκονται. Καὶ καθὼς ὁ ἐπίγειος βασιλεὺς βλέπει εἰς τὸ θέατρον καὶ ἐκείνους ὁποῦ τρέχουν, καὶ ἐκείνους ὁποῦ παλεύουν, ὅμως δὲν κατασταίνεται αἴτιος ἢ τῆς νίκης εἰς ἐκείνους ὁποῦ νικοῦν, ἢ τῆς ἥττης εἰς ἐκείνους ὁποῦ νικῶνται, ἀλλὰ ἡ σπουδὴ καὶ ἐπιμέλεια ἐκείνων ὁποῦ νικοῦν κατασταίνεται αἰτία εἰς τὸ νὰ νικήσουν· ὁμοίως καὶ ἡ ἀμέλεια, καὶ ὀκνηρία τῶν ἄλλων, γίνεται αἰτία νὰ νικηθοῦν. Τοῦτο τὸ ἴδιον στοχάσου καὶ εἰς τὸν Θεόν. Διατὶ αὐτὸς ἀφ' οὗ μᾶς ἐτίμησε μὲ τὸ αὐτεξούσιον, καὶ μᾶς ἔδωκεν ἐντολὰς ὁποῦ μᾶς διδάσκουν μάλιστα πῶς νὰ πολεμοῦμεν τοὺς νοητοὺς ἐχθροὺς, μᾶς ἄφησε πλέον εἰς τὴν ἐξουσίαν μας ἢ νὰ ἀντιπολεμοῦμεν τὸν διάβολον, καὶ νὰ τὸν νικῶμεν, ἢ νὰ ὀκνεύωμεν, καὶ νὰ νικώμεθα ἐλεεινῶς ἀπὸ αὐτόν. Καὶ πάλιν μὲ ὅλον τοῦτο δὲν μᾶς ἀφίνει μοναχοὺς εἰς τὸν πόλεμον, διατὶ ἰξεύρει τὴν ἀσθένειαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος ὁ ἴδιος εἶναι παρὼν μαζή μας εἰς τὸν πόλεμον, καὶ μᾶς συμβοηθεῖ ὅταν θέλωμεν νὰ πολεμοῦμεν τὸν ἐχθρὸν, καὶ μᾶς δίδει μυστικῶς δύναμιν, και αὐτὸς μάλιστα κάμνει τὴν νίκην τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ὄχι ἡμεῖς. Τὸ ὁποῖον ὁ ἐπίγειος βασιλεὺς δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ κάμῃ. Διατὶ ὤντας καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος ἀσθενὴς καὶ ἀδύνατος, χρειάζε-

1) Τὰ εἴδη ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς τὸν δημιουργικὸν ἐκεῖνον νοῦν, (κατὰ τὰ ὁποῖα γίνονται ὅλα τὰ δημιουργήματα) ὁ μὲν θεῖος Διονύσιος τὰ ὀνομάζει λόγους οὐσιοποιοὺς, καὶ προορισμοὺς, καὶ θεῖα θελήματα, εἰς τὸν περὶ θείας δημιουργίας λόγον. Ὁ δὲ ἅγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας τὰ λέγει εἰς τὸ περὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος κεφ. ιά. Τόμῳ έ. θελητικὴν τοῦ Θεοῦ ἄχρονον ἔννοιαν, καὶ παράδειγμα καὶ εἰκόνα, καὶ προορισμόν. «Ἐθεάσατο γὰρ ὁ Κύριος τὰ πάντα πρὶν γενέσεως αὐτῆς ἀχρόνως ἐννοήσας. καὶ ἕκαστον κατὰ τὴν θελητικὴν αὐτοῦ ἄχρονον ἔννοιαν (ἥτις ἐστὶν »εἰκὼν, παράδειγμα, καὶ προορισμὸς) ἐν τῷ προορισθέντι καιρῷ γίνεται».

ται μάλιστα βοήθειαν ἀπὸ τοὺς ὑπηκόους του, καθὼς χρειαζόμεθα καὶ ἡμεῖς. Ἀμὴ ὁ Θεὸς ὤντας δυνατὸς καὶ ἀνίκητος συμβοηθεῖ ἐκείνους ὁποῦ θέλουν μὲ τὴν προαίρεσίν τους νὰ πολεμοῦν τὸν ἐχθρὸν ὡς εἴπομεν, καὶ τοὺς ἀποκατασταίνει νικητὰς τοῦ πονηροῦ διαβόλου. Ἐκείνους δὲ ὁποῦ δὲν θέλουν νὰ πολεμοῦν, ἢ νὰ παλεύουν, ἢ νὰ τρέχουν δὲν τοὺς ἀναγκάζει, διὰ νὰ μὴν ἀσυχώσῃ τὸ αὐτεξούσιον τῆς φύσεως τοῦ λογικοῦ ἡμῶν ὁποῦ ἔκαμε κατ' εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ μᾶς κατεβάσῃ εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀλόγων ζώων. Λοιπὸν ὁ Θεὸς μᾶς βλέπει τοιουτωτρόπως, ὡσὰν εἰς θέατρον, καθὼς καὶ ὁ ἐπίγειος βασιλεὺς βλέπει ἐκείνους ὁποῦ ἀγωνίζονται εἰς τὸ θέατρον, ὡς εἴπομεν. Ἀλλ' ὁ μὲν ἐπίγειος βασιλεὺς δὲν προγνωρίζει ἐκείνους ὁποῦ μέλλουν νὰ νικήσουν, ἢ νὰ νικηθοῦν, ἐὰν δὲν ἰδῇ καὶ τῶν δύω τὸ τέλος. Διὰ τοῦτο καὶ ἑτοιμάζει προτήτερα τοὺς στεφάνους, ὅμως δὲν ἰξεύρει εἰς ποίους ἔχει νὰ τοὺς δώσῃ. Ὁ δὲ Ἐπουράνιος Βασιλεὺς ἰξεύρει πρὸ τῶν αἰώνων καὶ τοὺς δύω, καὶ ἐκείνους ὁποῦ ἔχουν νὰ νικήσουν, καὶ ἐκείνους ὁποῦ ἔχουν νὰ νικηθοῦν. Ὅθεν καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἐζήτησαν νὰ καθίσουν ἕνας ἀπὸ τὰ δεξιά του, καὶ ἄλλος ἀπὸ τὰ ἀριστερά του εἰς τὴν δόξαν του ἔλεγεν. Οὐκ ἔστιν ἐμὸν τοῦτο δοῦναι ὑμῖν, ἀλλ' ἐκείνοις δοθήσεται, οἷς δηλαδὴ καὶ ἡτοίμασται. Τοῦτο λοιπὸν ἴξευρε καὶ αὐτὸς ὁ θεῖος Παῦλος καὶ ἔλεγε μὲ δίκαιον τρόπον. Οὓς προέγνω, τούτους καὶ προώρισεν· οὓς δὲ προώρισε, τούτους καὶ ἐκάλεσεν· οὓς δὲ ἐκάλεσε, τούτους καὶ ἐδικαίωσε. Λοιπὸν ἡ πρόγνωσις τοῦ Θεοῦ, δὲν εἶναι αἰτία τῆς νίκης εἰς ἐκείνους ὁποῦ μέλλουν νὰ νικήσουν ἐξ ἰδίας τους προαιρέσεως, καὶ προθυμίας. Ἢ τῆς ἥττης καὶ πτώσεως εἰς ἐκείνους ὁποῦ μέλλουν νὰ πέσουν καὶ νὰ νικηθοῦν ἐκ ῥαθυμίας καὶ ὀκνηρίας τους. Ἀλλὰ ἡ προαίρεσις τοῦ καθ' ἑνὸς, καὶ ἡ προθυμία, καὶ ἀνδρεία εἶναι αἰτία τῆς νίκης. Ὁμοίως πάλιν, ἡ ἀμέλεια, καὶ ἀπιστία, καὶ ὀκνηρία τοῦ καθ' ἑνὸς εἶναι αἰτία τῆς πτώσεως καὶ ἀπωλείας. Λοιπὸν ὅταν εὑρισκώμεθα εἰς μεγάλην ἀμέλειαν, καὶ κάνωμεν τὰ θελήματα τοῦ κόσμου, καὶ τῆς σαρκὸς, δὲν πρέπει νὰ λέγωμεν, ὅτι ἐκείνους ὁποῦ ἐπρογνώρισεν ὁ Θεὸς πῶς ἔχουν νὰ σωθοῦν, τούτους καὶ προώρισε, χωρὶς νὰ αἰσθανώμεθα τί δηλοῖ αὐτὸ ὁποῦ λέγομεν. Ναὶ ἀλήθειαν λέγεις, ὅτι σὲ ἐπρογνώρισεν ὁ Θεὸς πῶς εἶσαι ὀκνηρὸς καὶ ἀπειθὴς, καὶ ἀμελὴς, ὅμως δὲν ὥρισεν, ἢ ἐπρόσταξε νὰ μὴν ἔχῃς ἐσὺ ἐξουσίαν νὰ μετανοήσῃς, ἐὰν θέλῃς, καὶ νὰ ἀσυκωθῇς ἀπὸ τὴν κλίνην τῆς ἀμελείας, καὶ νὰ ὑπακούσῃς. Διατὶ ἂν τὸ λέγῃς αὐτὸ, ὀνομάζεις φανερὰ ψεύστην τὸν Θεόν. Ἐπειδὴ λέγωντας ὁ Κύριός μας οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν, σὺ ἐξ ἐναντίας μὴ θέλωντας νὰ μετανοήσῃς ἀπὸ τὴν κακίαν σου, ἀντιλέγεις τρόπον τινὰ, καὶ λέγεις ὅτι ψεύδεται ὁ ἀψευδὴς Θεὸς, καὶ προφασίζεσαι τοιουτωτρόπως, ὅτι δηλ. ἐκεῖνοι ὁποῦ μέλλουν νὰ μετανοήσουν εἶναι προωρισμένοι, ἀμὴ ἐγὼ δὲν εἶμαι ἀπὸ ἐκείνους. Λοιπὸν ἐκεῖνοι ἃς μετανοήσουν, οὓς δηλ. προέγνω, καὶ προώρισε μετόχους τῆς ἀθανασίας. Ὢ ἀλλοίμονον εἰς τὴν ψυχὴν ὁποῦ λέγει τοιαύτας προφάσεις. Ὢ ἀλλοίμονον εἰς αὐτὴν ὁποῦ εἶναι χειρότερη καὶ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς δαίμονας. Διότι πότε ἠκούσθη πῶς εἶπαν οἱ δαίμονες κἀνένα τέτοιον λόγον; ποῦ ἠκούσθη ποτὲ, ὅτι εἶπεν ὁ διάβολος, πῶς ὁ Θεὸς εἶναι αἴτιος τῆς ἀπωλείας του; λοιπὸν ἃς μὴ κατηγοροῦμεν πλέον τοὺς δαίμονας, διατὶ νὰ ὁποῦ εὑρέθη καὶ ψυχὴ ἀνθρώπου ὁποῦ ἐφευρίσκει καὶ λέγει χειρότεραις βλασφημίαις ἀπὸ ἐκείνους. Πόθεν ἔμαθες, ἄνθρωπε, ὅτι σὺ δὲν εἶσαι ἀπὸ τοὺς προγνωρισμένους, καὶ προωρισμένους εἰς τὸ νὰ γένῃς σύμμορφος τῆς εἰκόνος τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ; (1) εἰπέ μου, ποῖος σοῦ τὸ εἶπε; μήπως σοῦ τὸ ἐφανέρωσεν ὁ Θεὸς, ἢ δι' ἑαυτοῦ του, ἢ διὰ τινὸς Προφήτου, ἢ καὶ διὰ Ἀγγέλου; ὄχι, λέγει, ἀλλὰ ἐγὼ ἀφ' ἑαυτοῦ μου λογιάζω μήπως δὲν εἶμαι προγνωρισμένος, καὶ προωρισμένος εἰς τὸ νὰ σωθῶ, καὶ ὅλος μου ὁ κόπος θέλει γένῃ ματαίως. Ἀσύνετε ἄνθρωπε, καὶ διατὶ δὲν ἔχεις μάλιστα ἐξ ὅλης σου ψυχῆς, ὅτι ὁ Θεὸς ἔστειλε τὸν Υἱὸν αὐτοῦ τὸν Μονογενῆ εἰς τὸν κόσμον διὰ ἐσὲ μόνον, καὶ διὰ τὴν ἐδικήν σου σωτηρίαν; ἐπειδὴ σὲ ἐπρογνώρισε, καὶ σὲ ἐπροώρισε νὰ γένῃς ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ συγκληρονόμος του; καὶ διατὶ δὲν ἐπιμελεῖσαι, καὶ δὲν ἔχεις προθυμίαν νὰ τὸν ἀγαπᾷς ἐξ ὅλης σου ψυχῆς, καὶ νὰ φυλάττῃς τὰς ἐντολάς του ὁποῦ προξενοῦν σωτηρίαν; διατὶ δὲν πιστεύεις ὅτι αὐτὸς ὁποῦ ἐσφάγη μάλιστα

1) Εἰκόνα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καλεῖ ὁ θεῖος Παῦλος, κατὰ τοὺς ἑρμηνευτὰς, τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ Κυρίου, δηλαδὴ καθὼς εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ἐνανθρώπησιν κατὰ φύσιν, ἤγουν Ἅγιος, καὶ Ἀναμάρτητος, οὕτω νὰ γένουν καὶ αὐτοὶ κατὰ χάριν, ἤγουν ἅγιοι, καὶ ἀναμάρτητοι.

διὰ ἐσὲ ἐπάνω εἰς τὸν σταυρὸν, δὲν θέλει σὲ ἐγκαταλείψει, οὐδὲ θέλει σὲ ἀφήσει νὰ ἀπολεσθῇς; ἢ δὲν ἀκούεις αὐτὸν ὁποῦ λέγει, ἐὰν ἀλησμονήσῃ ἡ μητέρα τὰ ἔγκονα τῆς κοιλίας αὐτῆς, ἀλλ'ἐγὼ δὲν θέλει σὲ ἀλησμονήσω; εἰ δὲ σὺ προλαμβάνων κρίνεις τὸν ἑαυτόν σου ἀνάξιον, καὶ ξεχωρίζεις θεληματικῶς τὸν ἑαυτόν σου ἀπὸ τὴν μάνδραν τῶν προβάτων τοῦ Χριστοῦ, κοίταξε καλὰ, ὅτι δὲν εἶναι κἀνένας ἄλλος αἴτιος τῆς ἐδικῆς σου ἀπωλείας, πάρεξ ἐσὺ ὁ ἴδιος. Τὸ λοιπὸν ἂς ἀπορρίψωμεν, ἀδελφοὶ, κάθε ἀπιστίαν, καὶ ὀκνηρίαν, καὶ δισταγμὸν ἀπὸ τὰς ψυχάς μας, καὶ ἂς προστρέξωμεν εἰς τὸν Χριστὸν μὲ ὅλην μας τὴν καρδίαν, καὶ μὲ πίστιν ἀδίστακτον, καὶ μὲ ἔνθερμον πόθον, ὡς δοῦλοι νεοαγορασμένοι μὲ τὸ πάντιμον αἷμά του, καὶ ἂς εὐλαβηθοῦμεν τὸ πανάχραντον αἷμα ὁποῦ ἐδόθη τιμὴ καὶ ἐξαγορὰ διὰ ἡμᾶς, καὶ ἂς ἀγαπήσωμεν τὸν Δεσπότην ἡμῶν Χριστὸν ὁποῦ τὸ ἔδωκε διὰ τὴν ἐξαγοράν μας, καὶ ἂς ἀποδεχθοῦμεν τὴν ἄπειρόν του ἀγάπην ὁποῦ ἔχει εἰς ἡμᾶς, καὶ ἂς γνωρίσωμεν ὅτι ἂν δὲν ἤθελε νὰ σώσῃ ἡμᾶς ὁποῦ ἐξαγοράσθημεν διὰ τοῦ τιμίου του αἵματος, δὲν ἤθελε καταβῇ εἰς τὴν γῆν, καὶ δὲν ἤθελε σφαγῇ δι' ἡμᾶς. Ἀλλὰ, καθὼς εἶναι γεγραμμένον, θέλων πάντας σωθῆναι ἔκαμε τοῦτο ὁποῦ ἔκαμε, καὶ ἔγινεν ἄνθρωπος, καὶ ἐσταυρώθη, καὶ ἀπέθανε διὰ τὴν ἐδικήν μας σωτηρίαν, καὶ ἄκουσε αὐτὸν τὸν ἴδιον ὁποῦ τὸ λέγει. Οὐκ ἦλθον κρίναι τὸν κόσμον, ἀλλὰ σῶσαι τὸν κόσμον. Ὁ Ἀδὰμ ἀκόμι εἰς τὸν παράδεισον εὑρίσκετο ὁποῦ ἐκαλέσθη ἀπὸ τὸν Θεὸν εἰς μετάνοιαν, διατὶ εἶπεν εἰς αὐτὸν ὁ Θεὸς, Ἀδὰμ ποῦ εἶ; καὶ τίς ἀνήγγειλέ σοι ὅτι γυμνὸς εἶ; εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ ξύλου οὗ ἐνετειλάμην σοι μὴ φαγεῖν τούτου μόνου, ἀπ' αὐτοῦ ἔφαγες. Καὶ μὲ ὅλα ταῦτα δὲν ἠθέλησε νὰ μετανοήσῃ, καὶ νὰ κλαύσῃ, καὶ νὰ ζητήσῃ συγχώρησιν. Ἀλλὰ τί κάνει; προβάλλει τὴν γυναῖκα αἰτίαν τῆς ἀφροσύνης αὐτοῦ, καὶ τῆς ἁμαρτίας. Διὰ τοῦτο καὶ ἐξορίζεται ἀπὸ τὸν παράδεισον μὲ κάθε δίκαιον. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Ἀδὰμ δὲν ἠθέλησε τότε νὰ μετανοήσῃ, καὶ τοῦτο μὲ τὴν ἐπιβουλὴν τοῦ πονηροῦ δαίμονος, διὰ τοῦτο ὅταν ἦλθεν εἰς τὴν γῆν ὁ Θεὸς προσκαλεῖ πάλιν ὅλους τοὺς ἀπογόνους τοῦ Ἀδὰμ διὰ μέσου τῆς μετανοίας, καὶ λέγει. Μετανοεῖτε, ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν· ἤγγικε, ἐπλησίασε. Ἔμπρὸς εἰς τὰς πόρτας τῶν καρδιῶν, καὶ τῶν στομάτων σας στέκεται. Ἀνοίξατε διὰ μέσου τῆς πίστεως τὰς καρδίας σας, καὶ παρευθὺς θέλει ἐμβῇ μέσα σας. Καὶ πάραυτα θέλει ἀνοιχθοῦν τὰ στόματά σας, καὶ θέλει φωνάξετε, ἔχομεν τὸν θησαυρὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μέσα μας, ἔχομεν, ἀποκτήσαμεν μέσα εἰς τὰς καρδίας μας τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. Στοχάσου δὲ ὅτι πρῶτον ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ δὲν ὑπήκουσαν νὰ ὑπάγουν, καὶ ὕστερον καλεῖ ὅλα τὰ ἔθνη διὰ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ ὑπήκουσαν, καὶ ἐπρόστρεξαν εἰς αὐτόν. Διὰ τοῦτο λέγει καὶ εἰς τοὺς Ἀποστόλους αὐτοῦ. Ἐξέλθετε ταχέως εἰς τὰς πλατείας, καὶ ῥύμας τῆς πόλεως, καὶ πάντας τοὺς πτωχοὺς, καὶ ἀναπήρους, χωλούς τε καὶ τυφλοὺς εἰσαγάγετε ὧδε. Λέγωντας πόλιν, τοῦτον τὸν κόσμον ὅλον. Πλατείας δὲ καὶ ῥύμας τὰς φυλὰς τῶν ἐθνῶν, καὶ τὰς μακρινὰς χώρας τὰς κεχρυμμένας καὶ ἀγνωρίστους. Πτωχοὺς δὲ, καὶ ἀναπήρους, χωλούς τε, καὶ τυφλοὺς, τοὺς συντετριμμένους ἀπὸ πολλὰ, καὶ διάφορα πταίσματα, καὶ ἀνομήματα, καὶ τετυφλωμένους ἀπὸ ἀγνωσίαν Θεοῦ. Λοιπὸν ὅλους τοὺς προσκαλεῖ ἀπὸ Ἀνατολὰς ἕως Δυσμάς. Ἑβραίους λέγω, καὶ Ἕλληνας. Ἐπρογνώρισε δὲ ὁ Θεὸς καὶ τὴν ἀπείθειαν ὁποῦ ἔμελλαν νὰ δείξουν οἱ ἑβραῖοι ἐξ ἀπιστίας εἰς τὸ προσκάλεσμα, καὶ τὴν ἐπιστροφὴν ὁποῦ ἔμελλαν νὰ κάμουν τὰ ἔθνη ἐκ πίστεως, μὲ ὅλον τοῦτο (1) προώρισε πρὸ τῶν αἰώνων, ὅτι ὅσοι θελήσουν (κἂν ἑβραῖοι εἶναι κἂν ἕλληνες) νὰ πιστεύσουν εἰς αὐτὸν, καὶ νὰ βαπτισθοῦν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἤγουν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ φάγουν τὸ πανάχραντον σῶμα τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ,

1) Ὁ προορισμὸς τοῦ Θεοῦ ἐκλαμβάνεται κατὰ δύω τρόπους, καθόλου, καὶ μερικῶς. Καθόλου, προορισμὸς τοῦ Θεοῦ λέγεται, καθὸ ὁ Θεὸς διὰ τὴν ἄπειρόν του ἀγαθότητα εὐδόκησε, καὶ πρὶν νὰ πλάσῃ τὸν ἄνθρωπον ὥρισε, καὶ ἀπεφάσισεν ὅλους ἁπλῶς τοὺς ἀνθρώπους διὰ τὸν Παράδεισον, ὅμως χωρὶς καμμίαν βίαν, διὰ νὰ μὴν ἀσυκώσῃ τὸ αὐτεξούσιον, μὲ τὸ ὁποῖον τοὺς ἐτίμησε. Καὶ ὅσον ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ θέλει πάντας σωθῆναι. Καὶ διὰ τοῦτο τὸ τέλος ἔκαμε τὸν ἄνθρωπον, καὶ διὰ τοῦτο ἔστειλε καὶ τὸν μονογενῆ του Υἱὸν εἰς τὸν κόσμον. Τοσοῦτον ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, λέγει ὁ Θεολόγος Ἰωάννης, ὥστε τὸν Υἱὸν αὐτοῦ δέδωκεν εἰς θάνατον. Καὶ ὁ θεῖος Παῦλος· εἷς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανε. Μερικὸς δὲ προορισμὸς τοῦ Θεοῦ λέγεται ὁ αὐτὸς, καθὸ λαμβάνει καὶ ἐξωτερικὴν αἰτίαν τὴν θέλησιν τοῦ ἀνθρώπου, ὅτι χρειάζεται νὰ θελήσουν καὶ οἱ ἄνθρωποι ἀφ' ἑαυτοῦ τους, διὰ νὰ ἀποκτήσουν τὸν Παράδεισον. Καὶ αὐτὸς λέγεται καὶ ἐκλογὴ, ὡσὰν ὁποῦ μερικοὶ μόνον, ὅσοι θέλουν, κάνουν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐκεῖνοι βέβαια εἶναι ἐκλελεγμένοι διὰ τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

καὶ πίουν τὸ τίμιον αἷμα αὐτοῦ, νὰ δικαιωθοῦν ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, δηλονότι νὰ ἐλευθερωθοῦν, καὶ νὰ δοξασθοῦν, καὶ νὰ γένουν μέτοχοι ζωῆς αἰωνίου, καθὼς εἶπεν αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ Δεσπότης τῶν ἁπάντων. Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἔχει ζωὴν αἰώνιον. Ἰδοὺ λοιπὸν, ἀδελφὲ, ὁποῦ ἐπρογνωρίσθης ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ ἐπροωρίσθης, καὶ ἐδικαιώθης, καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον ἀνεκαλέσθης διὰ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως, καὶ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος. Καὶ ἐβάλθης ὄχι εἰς τὸν αἰσθητὸν παράδεισον, καθὼς ἐβάλθη τότε κατ' ἀρχὰς ὁ Πρωτόπλαστος, ἀλλὰ εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ εἰς τὰ ἀγαθὰ ὁποῦ εἶναι ἐπάνω εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη. Λοιπὸν ἐργάζου τὰς ἀρετὰς, καὶ φύλαττε τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ. Ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα φύλαττε τὸν ἑαυτόν σου διὰ μέσου τῶν ἐντολῶν, διὰ νὰ μὴ παραβῇς κἀνένα ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ σὲ παρήγγειλεν ὁ Θεὸς, καὶ πάθῃς ἐκεῖνο ὁποῦ ἔπαθεν ὁ Ἀδὰμ, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα χειρότερον ἀπὸ ἐκεῖνο, ὑστερούμενος τὰ μεγαλήτερα, καὶ οὐράνια ἀγαθά. Μὴ προτιμήσῃς πλέον κἀνένα γήϊνον, μηδὲ ἂς κατακυριεύσῃ τὴν καρδίαν σου καμμία ἐπιθυμία τῶν φθαρτῶν καὶ προσκαίρων, διὰ νὰ μὴ γυμνωθῇς ἀπὸ τὴν δόξαν ἐκείνην ὁποῦ ἐδοξάσθης ἀπὸ τὸν Χριστόν. Καὶ ὡς μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου δεθῇς χεῖρας, καὶ πόδας, καὶ βαλθῇς εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον, καὶ ἐκεῖ εἶναι ὁ κλαυθμὸς, καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Ἡ πίστις εἰς τὸν Χριστὸν, εἶναι ὁ νέος παράδεισος. Διὰ τοῦτο καὶ πρὸ καταβολῆς κόσμου ἐπρογνώρισεν ὁ Θεὸς ὅλους ἐκείνους ὁποῦ ἐπίστευσαν, καὶ μέλλουν νὰ πιστεύσουν εἰς αὐτόν. Τοὺς ὁποίους καὶ ἐκάλεσε, καὶ δὲν θέλει παύσει ἀπὸ τὸ νὰ τοὺς καλῇ ἕως τῆς συντελείας τούτου τοῦ κόσμου. Καὶ τοὺς ἐδόξασε, καὶ θέλει τοὺς δοξάσει. Καὶ τοὺς ἐδικαίωσε, καὶ θέλει τοὺς δικαιώσει. Δηλονότι ἀποδείχνωντάς τους συμμόρφους τῆς δόξης τῆς εἰκόνος τοῦ Υἱοῦ του διὰ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος, καὶ τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Κάνωντάς τους ὅλους μυστικῶς υἱοὺς Θεοῦ, καὶ ἀποκατασταίνωντάς τους καινοὺς ἀπὸ ἐκεῖ ὁποῦ ἦσαν παλαιοὶ, καὶ ἀθανάτους ἀπὸ θνητοὺς, καὶ δίδωντάς τους ἐντολὰς, καθὼς ἔδωκε καὶ τοῦ Ἀδάμ. Λοιπὸν ὅσοι φυλάξουν τὰς ἐντολάς του ὅλας ἕως θανάτου, οὗτοι δείχνουν καὶ τὴν ἀγάπην ὁποῦ ἔχουν εἰς αὐτὸν, καὶ προκόπτοντες ἀναβαίνουν καὶ εἰς μεγαλητέραν δόξαν. Ὅσοι δὲ φανοῦν καταφρονηταὶ, καὶ ἀμελεῖς, καὶ ἀχάριστοι εἰς τὸν εὐεργέτην τους, καὶ δὲν φυλάξουν τὰς ἐντολάς του, ξεπεύτουν ἀπὸ τὰ τοιαῦτα ἀγαθὰ, καθὼς ἐξέπεσε καὶ ὁ Ἀδὰμ ἀπὸ τὸν παράδεισον. Καὶ τοῦτο τὸ παθαίνουν, ὄχι διατὶ ἐπρογνωρίσθησαν ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐδικήν τους ἀγνωσίαν καὶ πονηρίαν. Καὶ διὰ τοῦτο ἐπρόβαλεν ὁ Θεὸς καὶ μέσα εἰς τοῦτον τὸν παράδεισον, ἤγουν εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, τὸ σωτήριον ἰατρικὸν, δηλ. τὴν μετάνοιαν, διὰ νὰ ἠμποροῦν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐξέπεσαν ἀπὸ τὴν αἰώνιον ζωὴν διὰ τὴν ἀμέλειάν τους, νὰ ξαναγυρίζουν πάλιν διὰ μέσου τῆς μετανοίας εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν μὲ δόξαν λαμπροτέραν, καὶ ἐνδοξοτέραν. Διατὶ ἐὰν δὲν ἤθελε οἰκονομήσῃ ὁ φιλάνθρωπος Θεὸς τοῦτο, νὰ μᾶς δώσῃ δηλ. τὴν μετάνοιαν, δὲν ἤθελε σωθῇ κἀνένας ἄνθρωπος. Λοιπὸν ἂς ἀφήσωμεν κάθε ἄλλην μέριμναν, καὶ ἂς φροντίσωμεν διὰ τὴν μετάνοιαν ὅσον εἶναι δυνατὸν, διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν καὶ τὰ παρόντα, καὶ τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ.

Νουθεσίαι πολλὰ ψυχωφελεῖς εἰς κάθε χριστιανόν.

Ἀδελφοί μου ἐν Κυρίῳ ἀγαπητοὶ, ἀκούσατε, παρακαλῶ, ἐκεῖνα ὁποῦ σᾶς παραγγέλλω κάθε ἡμέραν κατὰ τὸ χρέος μου, καὶ δεχθῆτε μὲ χαρὰν τὰς νουθεσίας ὁποῦ σᾶς κάνω, ὡς ψυχωφελεῖς. Καὶ φροντίσετε μὲ κάθε προθυμίαν νὰ τὰς κάμετε διὰ ὠφέλειαν καὶ ἐδικήν μου, καὶ ἐδικήν σας. Στοχασθῆτε μὲ ἀκρίβειαν ὅλα τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, πῶς εἶναι ψεύτικα, καὶ ἀκατάστατα, καὶ πῶς εἶναι ὀλιγωστοὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν σαλεύονται ἀπὸ αὐτὰ, καὶ τὰς ταραχὰς τῆς παρούσης ζωῆς, καὶ οὔτε εἰς ἡδονὰς δουλώνονται, οὔτε ἀπὸ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων κυριεύ-

ονται, οὔτε ἀπὸ τὴν φιλαργυρίαν νικῶνται, οὔτε ἀπὸ τὰς ἀκάνθας πνίγονται, δηλ. ἀπὸ τὰς φροντίδας, καὶ τοὺς περισπασμοὺς τούτου τοῦ κόσμου. Διότι διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν εἶναι ἀκατάστατος ὁ λογισμὸς τῶν ἀνθρώπων, καὶ εὐκολομετάτρεπτος, καὶ τότε μόνον στέκεται, ὅταν ἀποβάλλῃ ὅλα τὰ φθαρτὰ, καὶ κτιστὰ, καὶ φαινόμενα, καὶ ἀπεράσῃ τὸ σκότος ὁποῦ τὸν περιέχει, καὶ σμίξῃ μὲ τὰ αἰώνια, καὶ ἀόρατα, καὶ ἑστῶτα, καὶ μόνιμα. Διατὶ ἀνίσως ἐξετάσετε ἀκριβῶς, θέλει γνωρίσετε φανερὰ, ὅτι ἀπὸ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου τούτου δὲν εἶναι κἀνένα βέβαιον, καὶ στερεὸν, ἀλλὰ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου μοναχὰ, ἀνάμεσα εἰς ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ φαίνονται, αὐτὴ λέγω μόνη φαίνεται ἀοράτως, ἤγουν νοητῶς, καὶ πιστεύεται, πῶς εἶναι ἀθάνατος, ἡ ὁποία ὅσον καιρὸν εὑρίσκεται μαζὴ μὲ τὸ σῶμα, βλέπει, ἤγουν ἐννοεῖ ὅλα τὰ ὑλικὰ, καὶ κτιστὰ, καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ ἔχουν τὴν σύστασίν τους ἀπὸ τὰ σωματικά. Ὅταν δὲ χωρισθῇ ἀπὸ τὸ σῶμα, εὐθὺς τὴν ἰδίαν ὥραν χωρίζεται καὶ ἀπὸ τὴν γνῶσιν ὅλων αὐτῶν, καὶ δὲν τὰ ἐννοεῖ πλέον, ἀλλὰ συναναστρέφεται μὲ μόνα τὰ ἄϋλα, καὶ νοούμενα. Καὶ ἐὰν λάμπῃ μὲ τὸ φῶς τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ, ἔρχεται εἰς τὸ ἄπειρον φῶς τῆς εὐσπλάγχνου Θεότητος, καὶ ἀπολαμβάνει μεγάλην, καὶ ἀτελεύτητον χαρὰν, καὶ εὐφροσύνην. Εἰ δὲ καὶ εὑρίσκεται μὲ τὸ σκότος τῶν ἁμαρτιῶν, ἔρχεται (ἀλλοίμονον εἰς ἐμένα) εἰς τὸ ἀτελεύτητον σκότος, τὸ ὁποῖον εἶναι σμιγμένον μὲ φωτιὰν καυστικήν. Ἐπειδὴ λοιπὸν αὐτὰ εἶναι τοιαῦτα τῇ ἀληθείᾳ, καὶ τὰ ὁμολογεῖτε καὶ ἐσεῖς οἱ ἴδιοι, διατὶ ἀργοποροῦμεν, καὶ δὲν ἀποφεύγομεν τὸ πικρὸν ἐκεῖνο σκότος; καὶ διατὶ λέγομεν, ἀλλοίμονον εἰς τοὺς φιλαργύρους, καὶ φιλοδόξους, καὶ φιληδόνους, καὶ ἡμεῖς δὲν ἐρχόμεθα εἰς αἴσθησιν νὰ καταλάβωμεν, πῶς εὑρισκόμεθα εἰς τὰ ἴδια, καὶ εἴμεθα καὶ φιλάργυροι, καὶ φιλήδονοι, καὶ φιλόδοξοι, διατὶ λέγομεν, ὅτι κατὰ ἀλήθειαν μακάριοι εἶναι ἐκεῖνοι ὁποῦ ζητοῦν τὸν Θεὸν, καὶ ἔχουν εἰς αὐτὸν τὰς ἐλπίδας τους, καὶ ἡμεῖς δὲν καταλαμβάνομεν τὴν ἐδικήν μας ἀθλιότητα ὁποῦ φεύγομεν ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ δὲν ἔχομεν εἰς αὐτὸν τὰς ἐλπίδας μας; διατὶ νομίζετε πῶς πιστεύετε, καὶ ὁμολογεῖτε τὸν Θεὸν, τὸν ὁποῖον δὲν θέλετε νὰ τὸν γνωρίσετε, οὔτε νὰ τὸν πιστεύσετε, εἰς τὰ λόγια ὁποῦ μᾶς λέγει; ποῦ ἔχετε τὴν ἐλπίδα σας, καὶ ἀφίνετε τὰ ἀληθινὰ καὶ αἰώνια ἀγαθὰ, καὶ δίδεσθε ὅλως διόλου εἰς τὰ φθαρτὰ, καὶ μάταια; εἰπέ μου, ἀδελφὲ, (ὅτι θέλει ὁμιλήσω τώρα μὲ κάθε ἕνα ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ εἶναι δοσμένοι εἰς τὴν ματαιότητα τοῦ κόσμου) διατὶ λέγεις, ὅτι ὅλα τὰ ἰξεύρω, καὶ ὅτι ἐγὼ εἶμαι θνητὸς, καὶ ὅλα τὰ φαινόμενα εἶναι, ἴσκιος, καὶ ὁ θάνατος ἄωρος, καὶ δὲν ἔχει καιρὸν διωρισμένον, καὶ ἡ δόξα τῶν δικαίων εἶναι αἰώνιος, καὶ ἡ ἐντροπὴ, καὶ κόλασις τῶν ἁμαρτωλῶν εἶναι ἀτελεύτητος, καὶ ἐσὺ ὁποῦ λέγεις αὐτὰ δὲν φεύγεις ἀπὸ τὰ κακά; ὅτι ἀνίσως βλέπῃς, καθὼς λέγεις, καὶ τὰ ἠξεύρῃς ὅλα, πῶς σκοντάπτεις ὡσὰν τυφλὸς, καὶ εἶσαι σκοτισμένος ὅλος, καὶ ἀναίσθητος ψυχικῶς, καὶ σωματικῶς; ἐὰν γνωρίζῃς τὰ καλὰ, διατὶ κάμνεις τὰ κακὰ, ὡσὰν νὰ εἶσαι παντελῶς ἀναίσθητος; ἂν ἰξεύρῃς πῶς ὅλα τὰ φαινόμενα εἶναι ὡσὰν ἴσκιος, καὶ ὅλα παρέρχονται, διατὶ δὲν ἐντρέπεσαι ὁποῦ χαίρεσαι εἰς τοὺς ἴσκιους, καὶ θησαυρίζεις τὰ φθαρτὰ, καὶ πρόσκαιρα; ὦ ἀγαπητὲ, δὲν αἰσθάνεσαι, πῶς βάνεις νερὸν μέσα εἰς ἀγγεῖον τρυπημένον, ὡσὰν τὸ μωρὸν παιδὶ, καὶ νομίζεις πῶς εἶσαι φρόνιμος; πολλὰ κακὸν πρᾶγμα εἶναι τὸ νὰ ἔχῃ τινὰς οἴησιν, καὶ νὰ νομίζῃ πῶς ἰξεύρει ἐκεῖνο ὁποῦ δὲν ἰξεύρει, ἢ πῶς ἔχει ἐκεῖνο ὁποῦ δὲν ἔχει· ὅτι μὲ τὸ νὰ νομίζῃ τινὰς πῶς ἰξεύρει, ἢ πῶς ἔχει κἀνένα πρᾶγμα, δὲν φροντίζει νὰ τὸ μάθῃ, ἢ νὰ τὸ ἀποκτήσῃ, καὶ ἔτζι τὸ ὑστερεῖται. Ἄνθρωπε, πιστεύεις ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι Θεός; ἂν πιστεύῃς, φοβοῦ αὐτὸν, καὶ φύλαττε τὰς ἐντολάς του. Εἰ δὲ καὶ δὲν πιστεύεις, ἐρώτησον καὶ αὐτοὺς τοὺς δαίμονας (τοὺς ὁποίους ἴσως καὶ τοὺς νομίζεις πλέον ἀξιοπίστους) καὶ μάθε ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἰδίους, εἰς τοὺς ὁποίους ἐδουλώθης ἐσὺ, καὶ τοὺς ἀκολουθεῖς, ὅτι δὲν εἶναι ἄλλος Θεὸς, ἔξω ἀπὸ αὐτὸν, καὶ ὅμοιός του οὔτε ἔγινε, οὔτε δύναται νὰ γένῃ χαμμίαν φορὰν ἄλλος, ὅτι αὐτὸς εἶναι ἐξουσιαστὴς, καὶ κριτὴς, καὶ βασιλεὺς πάντων, καὶ ποιητὴς φωτὸς, καὶ ζωῆς Κύριος. Αὐτὸς εἶναι τὸ φῶς τὸ ἄρρητον, καὶ ἀπρόσιτον· ὁ μόνος ὤν. Αὐτὸς μὲ τὴν παρουσίαν του θέλει ἀφανίσει ἀπὸ τὸ πρόσωπόν του τοὺς ἐχθρούς του, καὶ ἐκείνους ὁποῦ δὲν ἔκαμαν τὰ προστάγματά του, καθὼς ὁ ἥλιος ὅταν ἀνατέλλῃ, ἀφανίζει τὸ σκότος τῆς νυκτός. Αὐτὸς θέλει εἶναι μαζὴ μὲ τοὺς δικαίους, ἀχώρητος ἐν ἀχωρήτοις, καὶ ἀκατάληπτος ἐν ἀκαταλήπτοις, καὶ φαινόμενος εἰς μόνους ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ἄξιοι νὰ τὸν ἰδοῦν, κατὰ τὸ μέτρον τῆς πίστεως

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ὁποῦ ἔχουν εἰς αὐτόν. Οἱ δὲ ἁμαρτωλοὶ εἰς καιρὸν φωτὸς θέλει σκεπασθοῦν μὲ σκότος, καὶ εἰς καιρὸν χαρᾶς θέλει αἰσχύνονται, καὶ εἰς καιρὸν εὐφροσύνης θέλει λυποῦνται, καὶ καίονται ἐλεεινῶς, καὶ θέλει κολάζονται κατὰ τὰ διάφορα εἴδη τῶν παθῶν, καὶ ἁμαρτημάτων τους, καὶ οἱ δίκαιοι θέλει εἶναι στεφανωμένοι μὲ τὰς διαφόρους ἀρετάς τους. Τοιουτωτρόπως λοιπὸν τὰ εὗρον αὐτὰ γεγραμμένα εἰς τὰς θείας γραφὰς, καὶ τὰ ἐδιδάχθηκα, καὶ διὰ πληροφορίαν ἐδικήν σας δὲν ἐσυστάλθηκα νὰ τὰ γράψω, διὰ ἀγάπην σας. Ἰδοὺ λοιπὸν ὅλα σᾶς τὰ ἐφανέρωσα, καὶ τὸ τάλαντον δὲν τὸ ἔκρυψα, καὶ τὴν σωτηρίαν σας δὲν τὴν ἐφθόνησα. Ἀπὸ τώρα δὲ καὶ εἰς τὸ ἑξῆς κάθε ἕνας ἂς διαλέξῃ ἐκεῖνο ὁποῦ θέλει, ὅτι ἐγὼ ἔκαμα πλέον τὸ χρέος μου εἰς ἐσᾶς, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΟΓΔΟΟΣ.

ά. Ποῖος εἶναι ὁ ἄνομος, ποῖος ὁ παράνομος, ποῖος ὁ ἁμαρτωλὸς, καὶ ποῖος ὁ ἀσεβής.

β'. Καὶ ὅτι ὁ Χριστὸς ἀπέθανε διὰ νὰ ἰατρεύσῃ ταῖς ἀσέβειαις, καὶ ἁμαρτίαις τῶν ἀνθρώπων.

γ'. Καὶ ὅτι τὸ νὰ λεγώμεθα μοναχὰ χριστιανοὶ, εἶναι ἀπὸ γενναιὰν χριστιανικὴν, καὶ ἀπὸ τοὺς προγόνους μας.

ά. Ἄνομος, παράνομος, ἁμαρτωλὸς, ἀσεβὴς, ὅλοι κοινῶς ἁμαρτωλοὶ λέγονται, πλὴν κάθε ἕνας ἀπὸ αὐτοὺς ἔχει διαφοράν. Διατὶ ἄνομος εἶναι, ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἔχει νόμον. Παράνομος ἐκεῖνος ὁποῦ κάμνει τίποτε, ἔξω ἀπὸ τοὺς νόμους, εἰς τοὺς ὁποίους ὑποτάσσεται. Ἁμαρτωλὸς εἶναι, ἐκεῖνος ὁποῦ κάνει τὸ καλὸν μὴ καλῶς δηλ. ὄχι ὀρθὰ, ἀλλὰ σφαλερὰ ἐξ αἰτίας τῆς ἀποτυχίας τοῦ ἀληθινοῦ ἀγαθοῦ (1). Καὶ ἀσεβὴς εἶναι ὁ ἄθεος, ἢ πολύθεος ὁποῦ δοξάζει, καὶ φρονεῖ περὶ Θεοῦ σφαλερά. Ἡ δὲ θεία γραφὴ λέγει ἀκόμι ἀσεβῆ, καὶ τὸν μοιχὸν, τὸν πλεονέκτην, τὸν φιλάργυρον, τὸν φιλόδοξον, καὶ ὅλους ἐκείνους ὁποῦ δουλώνονται εἰς τὰ παρόμοια πάθη, καὶ ἰξεύρουν, ὅτι ὁ Θεὸς ὁποῦ ἔπλασε τὰ μάτια, τὰ βλέπει ὅλα, καὶ πάλιν πολιτεύονται μὲ τόσην ἀθεοφοβίαν, ὡσὰν νὰ μὴ τοὺς βλέπῃ ὁ Θεός. Διατὶ ἂν εἶχαν σέβας εἰς τὸν Θεὸν, ὁποῦ εἶναι παρὼν πανταχοῦ, καὶ βλέπει τὰ πάντα, δὲν ἤθελε τὸν καταφρονοῦν, ὡσὰν νὰ μὴ τοὺς βλέπῃ ὁποῦ ἁμαρτάνουν. Ἐπειδὴ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀγαποῦν τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων περισσότερον ἀπὸ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ κάμνουν κάθε κακὸν, καὶ νομίζουν, πῶς δὲν τοὺς βλέπει ὁ ἀκοίμητος τοῦ Θεοῦ ὀφθαλμὸς, μὲ τί τρόπον, εἰπέ μου, σέβονται οὗτοι τὸν Θεὸν, τὸν ὁποῖον τρέμουν, καὶ τὰ ἄψυχα κτίσματα; διατὶ λέγει ὁ Προφήτης Δαβὶδ «ἀπωλεῖς πάντας τοὺς λαλοῦν»τας τὸ ψεῦδος κτλ.» καὶ παρακάτω λέγει. «Κα»τὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀσεβειῶν αὐτῶν, ἔξωσον αὐ»τούς». Καὶ ἀσεβείας λέγει τὰς ἁμαρτίας, αἱ ὁποῖαι τοὺς ἔκαμναν νὰ σφάλλουν εἰς τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, καὶ ὄχι εἰς τὴν πρὸς Θεὸν πίστιν. Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς λέγει, διὰ τὴν μοιχείαν τῆς Βηρσαβεὲ, καὶ τὸν φόνον τοῦ Οὐρίου. «Εἶπα »ἐξαγορεύσω κατ' ἐμοῦ τὴν ἀνομίαν μου τῷ Κυ»ρίῳ, καὶ σὺ ἀφῆκας τὴν ἀσέβειαν τῆς καρδίας »μου». Βλέπεις πῶς ἡ καρδία τοῦ Δαβὶδ ἀσέβησε διὰ τὴν ἀνομίαν; ἔτζι καὶ ὁ χριστιανὸς ὁποῦ ἁμαρτάνει χωρὶς φόβον Θεοῦ, καὶ γίνεται εἰς ὀνειδισμὸν τοῦ Χριστοῦ, ἀσεβὴς εἶναι. Καὶ τοῦτο τὸ φανερώνει ἕνας ἀπὸ τοὺς Θεοφόρους Πατέ-

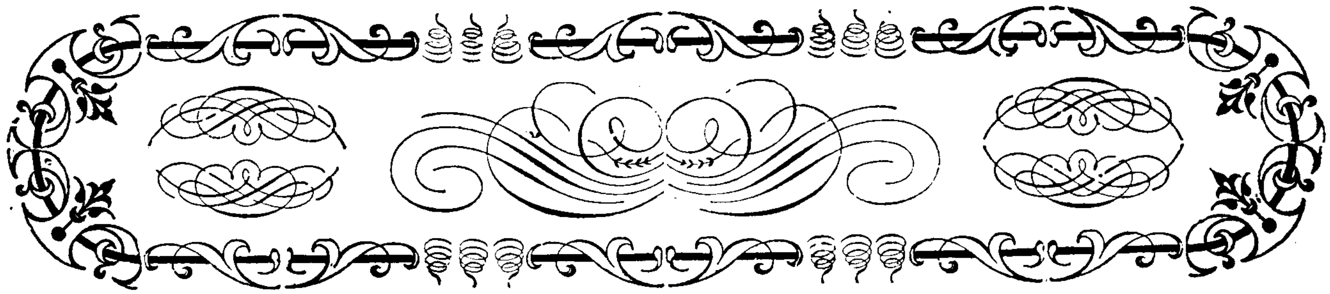
1) Ἐδῶ ὁ Ὅσιος λέγει ἁμαρτωλὸν ἐκεῖνον ὁποῦ σφάλλει, εὐγαίνει ἀπὸ τὴν ἴσιαν, καὶ βασιλικὴν στράταν, καὶ δὲν ἐπιτυγχάνει τὸ ὀρθὸν, καὶ ἀληθινὸν καλὸν, τὸ ὁποῖον, καθὼς λέγει ὁ θεῖος Παῦλος, πρέπει νὰ εἶναι θέλημα Θεοῦ, ἀγαθὸν, εὐάρεστον, τέλειον. Ὅθεν κάνωντας τὸ καλὸν δὲν τὸ κάνει καλῶς, ὀρθῶς, ἀλλὰ σφαλερῶς, καὶ διὰ τοῦτο ἁμαρτάνει, ὅτι τὸ καλὸν οὐκ ἔστι καλὸν, ὅταν μὴ καλῶς γένηται.

ρας, όπου λέγει πρὸς τὸν Θεόν. «Ἠσεβήσαμεν, »ὅτι ἐγεννήθημεν ὄνειδος τῷ ἀγαπητῷ σου·» ἀλλὰ καὶ ἄλλος Ἅγιος λέγει ἔτζι. «Τί ὄφελος ἐν τῇ πίστει εὐσεβοῦντας, διὰ τοῦ βίου ἀσεβεῖν»; διατὶ ἂς ὑποθέσωμεν πῶς ἕνας χριστιανὸς εἶναι προδότης, φιλάργυρος, αὐθάδης, μὰ πιστεύει ὀρθὰ, τί τὸ ὄφελος, ἐὰν δὲν ἔχῃ κἀνένα ἔργον ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ πρέπουν εἰς τὸν χριστιανὸν, καὶ ἐὰν δὲν κάμνῃ καμμίαν ἀρετὴν ἀπὸ ἐκείνας ὁποῦ φανερώνουν τὴν εὐσέβειαν, ἀλλὰ ἀπερνᾷ καὶ τοὺς ἕλληνας εἰς τὴν ἀσέβειαν κατὰ τὰς ἁμαρτίας ὁποῦ κάμνει; καὶ βλάπτει ἐκείνους ὁποῦ συναναστρέφεται, μὲ τὸ κακόν του παράδειγμα, καὶ γίνεται αἰτία νὰ βλασφημῆται τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ κατηγορῆται ἡ πίστις τοῦ Χριστοῦ, διὰ μέσου τῶν κακῶν ἔργων του; ὅτι διὰ τοῦτο ἐφανερώθη ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καθὼς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, διὰ νὰ λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου. Τὸ λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ ἐδέχθη τὸν φανερωθέντα Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ἐὰν εἶναι ἀκόμι δεμένος μὲ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου, τὰ ὁποῖα ἔλυσεν αὐτὸς ὁ φανερωθεὶς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, εἶναι χειρότερος καὶ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἀπίστους, καὶ ἀσεβέστερος ἀπὸ τοὺς ἀθέους.

β'. Λοιπὸν ὅταν ἀκούῃς, πῶς ὁ Θεὸς ὁποῦ ἔκαμε τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν, καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ ὅλα τὰ πάντα, ὁρατὰ, καὶ ἀόρατα, καὶ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον, ἔγινεν ἄνθρωπος, μὴ στοχάζεσαι πῶς ἔγινε διὰ ἄλλο τι, παρὰ διὰ νὰ γένῃ δυνατὸν, τρόπον τινὰ, νὰ ἀποθάνῃ Θεὸς, διὰ μέσου τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Καὶ μὴ ζητῇς ἄλλο τι περισσότερον, παρὰ νὰ μάθῃς μόνον τὴν αἰτίαν, διατὶ ἀπέθανεν. Ἔπειτα ὁπόταν ἀκούῃς τὸν Βαπτιστὴν Ἰωάννην ὁποῦ λέγει, «ἴδε »ὁ Ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ »κόσμου», τὸν ὁποῖον πολὺν καιρὸν προτήτερα τὸν ὠνόμασεν ὁ Προφήτης Ἡσαΐας πρόβατον, καὶ ἀμνὸν ἑλκόμενον εἰς σφαγὴν, μάθε ἀπὸ αὐτὰ τὴν αἰτίαν, ὅτι δηλαδὴ ἀπέθανε διὰ τὴν ἁμαρτίαν, διὰ νὰ μὴ δύνωνται πλέον νὰ ἁμαρτάνουν, διὰ τῆς χάριτός του, ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐδέχθησαν αὐτὸν Χριστὸν ὁποῦ ἐσφάγη, καὶ ἀπέθανε, καὶ ἀνέστη τριήμερος. Ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἁμαρτάνουν, εἶναι φανερὸν ὅτι δὲν τὸν ἐδέχθησαν, ἀγκαλὰ καὶ ἐκεῖνοι νομίζουν πῶς τὸν ἐδέχθησαν. Διότι ἀνίσως ἤθελε τὸν λάβουν, ἤθελε τοὺς δώσῃ ἐξουσίαν, καθὼς λέγει ὁ Θεολόγος Ἰωάννης, νὰ γένουν τέκνα Θεοῦ, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἁμαρτάνουν. Διότι εἶναι γεγραμμένον, «ὅτι πᾶς ὁ ἐν »αὐτῷ μένων οὐχ ἁμαρτάνει, ὅτι σπέρμα αὐτοῦ »ἐν αὐτῷ μένει, καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι »ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγένηται. Καὶ ὅτι, πᾶς ὁ ἁμαρ»τάνων οὐχ ἑώρακεν αὐτὸν, οὐδὲ ἔγνωκεν αὐ»τόν. Καὶ ὅτι, ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν ἐκ τοῦ »διαβόλου ἐστί. Καὶ ὅτι, ἐν τούτῳ φανερά ἐστι »τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ, καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβό»λου. Καὶ πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην οὐκ ἔςιν »ἐκ τοῦ Θεοῦ». Καὶ ἐὰν ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν κάμνῃ τὰ καλὰ ἔργα, δὲν εἶναι ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ κοντὰ εἰς αὐτὸ, κάμνει καὶ τὰ κακὰ, πόθεν εἶναι; εἰς τοῦτο, λέγει, «ἐφανερώθη ὁ Υἱὸς »τοῦ Θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου,» τὰ ὁποῖα ἐὰν δὲν λυθοῦν δὲν εἶναι κἀνένα ἄλλο ὄφελος.

γ'. Ὅθεν καὶ πολλοὶ ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ κατάγονται ἀπὸ γένος χριστιανικὸν, νομίζουν πῶς ὠφελεῖ εἰς αὐτοὺς τοῦτο, τὸ νὰ ὀνομάζωνται χριστιανοὶ, καὶ δὲν ἰξεύρουν πῶς τοῦτο εἶναι ἕνα ὄνομα ὁποῦ τὸ ἔχουν ἀπὸ τὸν πατέρα τους, ἀπὸ τὴν μητέρα τους, ἢ ἀπὸ τὴν πατρίδα τους, καὶ δὲν τοὺς ὠφελεῖ τίποτε. Ὅταν οἱ τοιοῦτοι πολιτεύωνται κατὰ τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ, τότε εἶναι ἐδικά τους, καὶ ἡ ὀνομασία, καὶ ἡ εἰς Χριστὸν πίστις. Εἰ δὲ καὶ δὲν πολιτεύωνται χριστιανικὰ, καλὸν ἦτον εἰς αὐτοὺς νὰ μὴν ἤθελε πιστεύσουν εἰς τὸν Χριστόν. Καὶ διὰ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, νὰ μὴν ἤθελε γεννηθοῦν. Ὅτι αὐτοὶ ὁποῦ κατάγονται ἀπὸ γονεῖς χριστιανοὺς, δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ μὴ πιστεύσουν εἰς Χριστὸν, μόνον καλλίτερα, νὰ μὴν ἤθελε γεννηθοῦν τελείως, διατὶ θέλει κολασθοῦν περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἀσεβεῖς. Ἀμὴ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν εἶναι ἀπὸ γένος χριστιανικὸν, ἐὰν πιστεύσουν εἰς Χριστὸν εἶναι μεγάλη τους ὠφέλεια. Ὅσοι δὲ κατάγονται ἀπὸ χριστιανοὺς, καὶ παραβαίνουν τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ, ἐκεῖνοι ἀτιμάζουν καὶ τὸν Χριστὸν, καὶ προπατορικήν τους, καὶ ἀληθινὴν θεοσέβειαν. Τὸ ὁποῖον ἄμποτε νὰ μὴ γένῃ εἰς ἡμᾶς ὁποῦ ἐγεννήθημεν, καὶ ἀνετράφημεν ἀπὸ εὐσεβεῖς γονεῖς, ἀμὴ φυλάττοντες πάντα τὰ τῆς πατροπαραδότου ἡμῶν πίστεως, καὶ πολιτευόμενοι κατὰ τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ νὰ ἀξιωθοῦμεν τῆς βασιλείας του, τῇ θείᾳ αὐτοῦ χάριτι, καὶ φιλανθρωπίᾳ, ᾧ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΕΝΝΑΤΟΣ.

α΄. Ὅτι κάθε ἄνθρωπος ὁποῦ ζητεῖ ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἀνίσως δὲν ἰξεύρῃ τί ζητεῖ, ματαίως ζητεῖ, διατὶ δὲν ὠφελεῖται τίποτε.
β΄. Καὶ ποία εἶναι ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.
γ΄. Καὶ πῶς τὴν λαμβάνουν οἱ χριστιανοί.
δ΄. Καὶ ποῖος εἶναι ὁ πονηρὸς, καὶ πῶς ἠμπορεῖ νὰ ἐλευθερωθῇ τινὰς ἀπὸ τὴν δουλείαν του.
ε΄. Καὶ μὲ τί τρόπον γίνεται ἡ ἀνάστασις τῆς ψυχῆς.

α΄. Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς χριστιανοὺς λογιάζουν, πῶς ἔχουν ὠφέλειαν ψυχικὴν, ὅταν λέγουν τοὺς ψαλμοὺς τοῦ Δαβὶδ, καὶ τὰ ἄλλα τροπάρια, καὶ ὅταν προσεύχωνται ἄλλας προσευχὰς, μὲ τὸ νὰ λέγουν μόνον ἁπλῶς, καὶ ὡς ἔτυχεν αὐτὰ, καὶ τοιουτωτρόπως νομίζουν πῶς δοξάζουν τὸν Θεὸν, καὶ δὲν ἰξεύρουν πῶς καὶ τὸν Θεὸν παροργίζουν, καὶ αὐτοὶ δὲν ὠφελοῦνται τελείως, ἀλλὰ καὶ ἁμαρτάνουν μεγάλως. Διότι κάθε λόγος, εἶναι πράγματός τινὸς λόγος, καὶ ὄχι μόνον ἁπλῶς λόγος. Ὅτι ἀνίσως τινὰς πεινᾷ, ἢ εἶναι γυμνὸς, καὶ ζητήσῃ ψωμὶ, ἢ κρασὶ, ἢ φορέματα, τάχα εἶναι ἀρκετὸν του, τὸ νὰ τὰ εἰπῇ μοναχά; ἢ ἐὰν δὲν τὰ λάβῃ, αὐτὸς μένει ἀκόμι πεινασμένος, καὶ διψασμένος, καὶ γυμνὸς καὶ ὁ λόγος δὲν θέλει τὸν ὠφελήσει τίποτε; ἔτζι ἀκολουθεῖ, καὶ εἰς ὅλα τὰ τροπάρια, καὶ εἰς ὅλους τοὺς ψαλμοὺς καὶ προσευχάς. Ὅτι ἐκεῖνα ὁποῦ ψάλλει τινὰς, καὶ λέγει εἰς τὸν Θεὸν, ἢ αἰτήσεις εἶναι, ἢ εὐχαριστίαι ἐκείνων ὁποῦ λαμβάνουν τὰς αἰτήσεις τους.

β΄. Τὸ λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ λέγει εἰς τὸν Θεὸν, ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου, ἀνίσως δὲν μάθῃ τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἔλθῃ ἐκείνη εἰς αὐτόν; εἰδὲ καὶ μάθῃ τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον ἔρχεται ἡ βασιλεία, ἀμὴ αὐτὸς ὁποῦ τὴν καλεῖ, καὶ δέεται διὰ αὐτὴν, δὲν ἐβασιλεύθη ἀπὸ αὐτὴν τὴν βασιλείαν, τί τὸ ὄφελος νὰ λέγῃ ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου; διατὶ λέγει ὁ Χριστὸς εἰς τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον. «Μετανοεῖτε· ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ »Θεοῦ». Τὸ λοιπὸν ποῦ ἐπῆγεν ὁ Θεὸς ὁ Ποιητὴς, καὶ Βασιλεὺς πάντων, ὁ πανταχοῦ παρὼν, καὶ τὰ πάντα πληρῶν, καὶ τώρα ἐγγίζει εἰς ἡμᾶς ἡ βασιλεία του; ὅτι ἀνίσως δὲν ἤθελεν ἀναχωρήσῃ, καὶ τώρα πάλιν νὰ γυρίσῃ, δὲν ἤθελεν εἰπῇ, ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Λοιπὸν δὲν ἀνεχώρησεν ἐκεῖνος, ἀλλὰ ἡμεῖς ἐχωρίσαμεν τὸν ἑαυτόν μας ἀπὸ τὸν Θεόν. Διότι αὐτὸς ἦτον ἑνωμένος μὲ ἡμᾶς ἀκόμι ἀπὸ τὴν πρώτην πλάσιν τοῦ Ἀδὰμ, ὅμως εὐθὺς ὁποῦ ἐπλανέθη ὁ πρωτόπλαστος Ἀδὰμ, διεχωρίσθη ἀπὸ ἡμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία εἶναι τὸ πανάγιον Πνεῦμα. Διότι ἀδύνατον εἶναι ὁ Ἅγιος, καὶ Ἀγαθὸς Θεὸς, νὰ ἑνωθῇ μὲ τὴν κακίαν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτον ἀδύνατον νὰ γένωμεν ἡμεῖς ἀπὸ λόγου μας πάλιν ἀγαθοὶ, καθὼς καὶ τὸ μεμολυσμένον, καὶ λαιρωμένον παλαιόρασον, εἶναι ἀδύνατον νὰ πλυθῇ μοναχόν του, καὶ χωρὶς νερόν· διὰ τοῦτο ἦλθε πάλιν αὐτὸς ὁποῦ δύναται νὰ μᾶς πλύνῃ, καὶ νὰ μᾶς καθαρίσῃ, διὰ νὰ μᾶς πλύνῃ πρῶτον μὲ τὸ νερὸν τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, σμίγωντας τὸ νερὸν μὲ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, καὶ τότε νὰ βασιλεύσῃ ὁ καθαρὸς Θεὸς εἰς ἡμᾶς ὁποῦ ἐγενήκαμεν καθαροὶ, καὶ βασιλεύωντας αὐτὸς εἰς ἡμᾶς νὰ ἐνεργῇ μὲ τὸ μέσον τὸ ἐ-

δικό μας τὰ θελήματά του. Διότι ἀνίσως δὲν βασιλεύσῃ αὐτὸς εἰς ἡμᾶς, ἀδύνατον εἶναι νὰ γίνεται μὲ τὸ μέσον τὸ ἐδικόν μας τὸ θέλημά του τὸ ἅγιον.

γʹ. Τὸ λοιπὸν ὅποιος δὲν ἐβασιλεύθη ἀπὸ τὸν Θεόν, καὶ δὲν καταλαμβάνῃ μὲ νοερὰν αἴσθησιν τῆς ψυχῆς του πῶς ὁ Θεὸς ἐνεργεῖ εἰς αὐτὸν τὸ θέλημά του διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ματαίως κοπιάζει, ματαίως ζῇ, διατὶ βασιλεύεται ἀκόμι ἀπὸ τὸν πλάνον διάβολον, καὶ δὲν τὸ καταλαμβάνει. Ὅτι ἀνίσως ἡ νοερὰ ψυχὴ δὲν λάβῃ νοερὰν αἴσθησιν, ὁποῦ νὰ καταλάβῃ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, πῶς ἦλθεν εἰς αὐτήν, δὲν ἔχει σωτηρίας ἐλπίδα. Ὅθεν ἡ λογικὴ ψυχὴ ὁποῦ βασιλεύεται ἀπὸ τὸν Θεόν, πρέπει νὰ γνωρίζῃ τὰς χάριτας τῆς Θεότητος ὁποῦ βασιλεύει εἰς αὐτήν, καὶ τὰς ἐνεργείας τοῦ παναγίου Πνεύματος, ἤγουν τὴν ἀγάπην, τὴν χαράν, τὴν μακροθυμίαν, τὴν εἰρήνην, καὶ τὰ ἑξῆς. Ὅτι, ὅπου βασιλεύει ὁ Θεός, ἐκεῖ δὲν ἐνεργεῖται δουλεία τοῦ διαβόλου, ἀμὴ ὅλη ἡ ὑπηρεσία εἶναι τοῦ Θεοῦ.

δʹ. Πάλιν ἐκεῖνοι ὁποῦ λέγουν εἰς τὸν Θεόν, ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ, ἐὰν δὲν γνωρίζουν ποῖος εἶναι ὁ πονηρὸς καὶ πῶς κρατοῦνται, καὶ ἐξουσιάζονται ἀπὸ τὸν πονηρόν, καὶ ποῖα εἶναι τὰ δεσμά του, καὶ ποία εἶναι ἡ ἐξουσία ὁποῦ ἔχει εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἐξουσιάζει, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἐλευθερώσῃ αὐτοὺς ὁ Θεός; εἰ δὲ καὶ τὰ ἰξεύρουν αὐτά, ὅμως δὲν ἐλευθερώθησαν ἀπὸ τὸν πονηρόν, τί τὸ ὄφελος νὰ λέγουν συχνά, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ; διατὶ πονηρὸς εἶναι ὁ διάβολος ὁποῦ ἀνακάτωσε τὸν νόμον τῆς ἁμαρτίας μὲ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν. Λοιπὸν ὅσον καιρὸν ὑποτασσόμεθα, καὶ δουλεύομεν τὸν πονηρὸν διὰ μέσου τῶν πονηρῶν ἔργων ὁποῦ κάμνομεν, ὁ ἀγαθὸς Θεὸς δὲν εἶναι μερὶς εἰς ἡμᾶς, μήτε εἴμεσθεν ἄξιοι διὰ τὴν βασιλείαν του, ὡσὰν ὁποῦ ὀνομάζομεν αὐτὸν ψευδῶς Θεὸν καὶ Πατέρα μας, ἀμὴ ἡμεῖς ἔχομεν τὸν διάβολον ἐξουσιαστήν, καὶ πατέρα, καὶ κύριον, καὶ θεόν μας. Τοῦ ὁποίου τοὺς χαρακτῆρας, καὶ τὴν ὁμοίωσιν ἔχομεν εἰς τὸν ἑαυτόν μας, διὰ μέσου τῶν πονηρῶν ἔργων ὁποῦ κάμνομεν, καθὼς λέγει πρὸς τοὺς ἑβραίους ὁ Κύριος, «ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς »ὑμῶν τοῦ διαβόλου ἐστὲ καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ »πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. Καὶ ᾧ τις ἥττηται, »τούτῳ καὶ δεδούλωται». Διατὶ καθὼς κάθε υἱὸς εἶναι ὅμοιος μὲ τὸν πατέρα του, ὅτι καὶ υἱὸς δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἶναι, ἔξω μόνον ἐκ τῆς φύσεως τοῦ πατρός του. Ἔτζι πρέπει καὶ ὁ χριστιανὸς νὰ ἔχῃ τὴν ὁμοίωσιν τοῦ Πατρός του, ἤγουν τοῦ Χριστοῦ, διὰ μέσου τῶν ἀρετῶν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ὄχι νὰ ἔχῃ τὴν ὁμοίωσιν τοῦ πονηροῦ διαβόλου διὰ μέσου τῶν παθῶν τῆς ἁμαρτίας. Τὸ λοιπὸν πρέπει νὰ μάθωμεν καὶ νὰ γνωρίσωμεν τὴν δυναστείαν τοῦ πονηροῦ διαβόλου, καὶ πῶς μᾶς δυναστεύει μὲ δόλον, καὶ ἀπάτην, καὶ πῶς ἠμποροῦμεν νὰ χαλάσωμεν τὴν δυναστείαν του, καὶ τότε νὰ διδαχθοῦμεν, καὶ νὰ γνωρίσωμεν, (1) καὶ τὴν βασιλείαν τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ ζητήσωμεν αὐτὴν ἐν ἀληθείᾳ, νὰ ἔλθῃ, καὶ νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῶν παθῶν, καὶ ἀπὸ τὴν δουλείαν τοῦ πονηροῦ διαβόλου. Ἡ ὁποία βασιλεία τοῦ Χριστοῦ ἔρχεται μοναχὰ εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὴν γνωρίζουν, καὶ ὁπόταν βασιλεύσῃ εἰς αὐτούς, τοὺς κάμνει συμπολίτας μὲ τοὺς Ἀγγέλους. Ὅτι ἀπὸ τὴν παρακοὴν τοῦ πρωτοπλάστου Ἀδάμ, ἠκολούθησεν εἰς τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων κατάρα, καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν κατάραν φθορά, καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν φθορὰν θάνατος. Ἀπὸ δὲ τὴν ὑπακοὴν τοῦ δευτέρου Ἀδάμ, ἤγουν τοῦ Χριστοῦ, ἦλθεν εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἀντὶ τῆς κατάρας εὐλογία, καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν εὐλογίαν ἀφθαρσία, καὶ ἀπὸ τὴν ἀφθαρσίαν ἀθανασία, καὶ ἀπὸ τὴν ἀθανασίαν ζωή. Καθὼς πάλιν καὶ προτήτερα ἡ ζωὴ ἦτον ἀπὸ τὸν Θεόν. Καὶ ἐκεῖ ὁποῦ εἶναι ὁ Θεός, φεύγει ὁ διάβολος, καὶ οἱ δαίμονες, καὶ ἔτζι ἐλευθερώθη, καὶ ἐλυτρώθη τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὴν δουλείαν τοῦ διαβόλου, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ λοιπὸν πρὸ τοῦ νὰ ἐλευθερωθῇ τινὰς ἀπὸ τὸν διάβολον ἂς μὴ νομίζῃ, πῶς εἶναι ἄνθρωπος, διότι καλὸν ἦτον εἰς αὐτὸν μάλιστα, νὰ μὴν ἤθελε γεννηθῇ. Εἰς ἐκείνους δὲ ὁποῦ δὲν ἰξεύρουν τί ζητοῦν ἀπὸ τὸν Θεόν, δύω εἶναι τὰ αἴτια, ἢ ἄγνοια, ἢ ἀναισθησία. Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι ἀκατήχητος, καὶ ἀδίδακτος, δὲν ἰξεύρει βέβαια τί λέγει. Ὁ δὲ ἀναίσθητος, δὲν αἰσθάνεται τί ζητεῖ. Καὶ ποῖος ἄρχοντας δίδει ποτὲ ἐλεημοσύνην εἰς ἐκεῖνον τὸν ἄνθρωπον ὁποῦ ζητεῖ ἀπὸ αὐτὸν ἐλεημοσύνην,

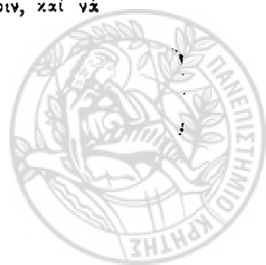
1) Ἴδε εἰς τὸν γʹ. λόγον τοῦ Ὁσίου ὁποῦ ἑρμηνεύει τί λογῆς νὰ γνωρίζωμεν.

ὅμως μὲ τὰ χείλη μόνον, καὶ ἀπὸ συνήθειαν; ἀμὴ δὲν γνωρίζει τὴν ἐλεημοσύνην ὁποῦ γίνεται εἰς αὐτὸν, μήτε αἰσθάνεται ἐκεῖνα ὁποῦ λέγει; ἀμὴ εἶναι ὡς χαλκὸς ἠχῶν, ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον; διὰ τοῦτο δυναμώνεται ἡ βασιλεία τοῦ διαβόλου, καὶ ἡ ἐξουσία του ἐναντίον εἰς τοὺς χριστιανούς. Καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν αἰτίαν εὑρίσκονται πολλοὶ χριστιανοὶ, ψεῦσται, ὑβρισταὶ, διάβολοι ὁποῦ διαβάλλουν ἕνας τὸν ἄλλον, ἐπίορκοι, ζηλότυποι, φθονεροὶ, φιλοκατήγοροι, κατάλαλοι, πλεονέκται, ἅρπαγες, ἄδικοι, ὑποκριταὶ, πόρνοι, μοιχοὶ, ἀσελγεῖς, ἀκάθαρτοι, ὑπερήφανοι καὶ παράνομοι. Καὶ μάλιστα ὁποῦ καυχῶνται, πῶς λέγονται, καὶ εἶναι χριστιανοὶ, ὅμως εἶναι λαὸς ἀνόητος, ἀσύνετος, ἀπειθὴς, ἀχάριστος, ἀφιλίωτος, μισάνθρωπος, μισάδελφος, μισοπάτωρ, μισότεκνος, μισόφιλος, καὶ ἀπὸ τὸν Θεὸν μισητός. Ἀλλοίμονον ὅταν οἱ τέτοιοι λέγουν εἰς τὸν Θεὸν ψαλμούς. Ἀλλοίμονον εἰς αὐτοὺς, ὅταν προσεύχωνται. Ἀλλοίμονον, ὅταν προσκυνοῦν τὸν Θεόν. Ἀλλοίμονον, ὅταν κάμνουν ἐλεημοσύνας. Ἀλλοίμονον, ὅταν προσφέρουν δῶρα εἰς τὸν Θεόν. Διότι ἡ ᾠδὴ τοῦ ἀσεβοῦς εἶναι βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἡ προσευχὴ τοῦ ὀργίλου καὶ μνησικάκου ῥυπαρὰ δυσωδία. Καὶ ἡ ἐλεημοσύνη τοῦ ὑπερηφάνου εἶναι θυσία σκύλου. Καὶ ἡ εὐεργεσία τοῦ ἀσελγοῦς, καὶ πόρνου μίσθωμα πόρνης. Καὶ τὸ δῶρον τοῦ πλεονέκτου, εἶναι θυσία ἀκάθαρτος, καὶ αἷμα χοίρου.

έ. Ἀμὴ ἀνίσως ἐρωτήσῃ τινὰς τί πρέπει νὰ κάμουν οἱ τέτοιοι; τοῦτο πρέπει νὰ κάμουν. Ὅταν κάθε ἕνας ἀπὸ αὐτοὺς ἔλθῃ εἰς αἴσθησιν, καὶ γνωρίσῃ ἐν ἀληθείᾳ τὴν ἀναξιότητά του, καὶ τὴν ἀθλιότητά του, ἂς κάμῃ ἐκεῖνο ὁποῦ πρέπει, ἤγουν ἂς μετανοήσῃ ἐξ ὅλης του ψυχῆς, καὶ ἂς προστρέξῃ εἰς Πνευματικὸν ἄξιον, διὰ νὰ ἐξομολογηθῇ, καὶ ἂς ζητήσῃ νὰ κατηχηθῇ δι' αὐτοῦ τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, καὶ νὰ μάθῃ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ἀναγκαῖα εἰς κάθε χριστιανὸν νὰ ἰξεύρῃ, ἕως ὁποῦ νὰ ἀποκαλυφθῇ εἰς αὐτὸν τὸ Εὐαγγέλιον τῆς δικαιοσύνης, (1) καὶ τότε πλέον θέλει πολιτεύεται ὡς χριστιανός. Πρέπει λοιπὸν νὰ μάθῃ πρῶτον τί εἶναι τὸ, Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία; καὶ ποία εἶναι ἡ εὐδοκία; καὶ τί εἶναι τὸ, Θεὸς Κύριος, καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν; καὶ ποία εἶναι ἡ ἐπιφάνεια; Καὶ δόξα Θεοῦ εἶναι ἡ ἐργασία, καὶ ἡ φύλαξις τῶν ἐντολῶν του. Διατὶ κάθε χριστιανὸς ὁποῦ δὲν δοξάζει τὸν Θεὸν μὲ τὴν πρᾶξιν τῶν προσταγμάτων του, καὶ μὲ τὴν φύλαξιν τῶν ἐντολῶν του, εἶναι χειρότερος ἀπὸ τοὺς ἀπίστους. Διότι λέγει ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Προφήτου, «εἰ Πα»τὴρ εἰμὶ ἐγὼ, ποῦ ἐστὶν ἡ δόξα μου; καὶ εἰ »Κύριος εἰμὶ, ποῦ ἐστὶν ὁ φόβος μου»; εἰρήνη δὲ εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁποῦ ἦλθεν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἔγινεν ἄνθρωπος, καὶ δι' αὐτοῦ ἔγινεν εὐδοκία, ἤγουν ἐπανάπαυσις τοῦ Θεοῦ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ του ἐπανεπαύθη, καὶ εὐηρεστήθη εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ εὐδόκησε διὰ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ νὰ φιλιωθῇ πάλιν μὲ τὸν ἄνθρωπον ὁποῦ ἔγινεν ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ νὰ τὸν ἑνώσῃ πάλιν μὲ τὴν θείαν ζωὴν ὁποῦ ἐξέπεσεν ἀπὸ αὐτὴν διὰ τὴν παράβασιν, καθὼς λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος. «Δικαιω»θέντες ἐκ πίστεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι»στοῦ, εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν Θεὸν, διὰ τῆς »κατὰ Χριστὸν πολιτείας. Αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ἡ εἰ»ρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἓν, καὶ τὸ »μεσότειχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, τὴν ἔχθραν »ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵ»ματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, δι' ἑαυτοῦ εἴτε τὰ »ἐπὶ γῆς, εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Καὶ ἡμᾶς ποτὲ »ὄντας ἀπηλλοτριωμένους, καὶ ἐχθροὺς τῇ δια»νοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς. Νυνὶ δὲ ἀ»ποκατήλλαξεν ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ »διὰ τοῦ θανάτου, παραστῆσαι ἡμᾶς ἁγίους, καὶ »ἀμώμους, καὶ ἀνεγκλήτους κατ' ἐνώπιον αὐτοῦ, »εἴγε καὶ ἐπιμένετε τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι, »καὶ ἑδραῖοι, καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλ»πίδος τοῦ εὐαγγελίου, οὗ ἠκούσατε, τοῦ κηρυ»χθέντος ἐν πάσῃ τῇ κτίσει, τῇ ὑπὸ τὸν οὐρα»νὸν, οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος». Διότι ὁ χριστιανὸς ὁποῦ ἐναντιώνεται, καὶ πολεμεῖ μὲ τὸν Θεὸν διὰ μέσου τῆς παραβάσεως τῶν ἐντολῶν τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ, εἶναι ἐχθρὸς καὶ τοῦ ἑαυτοῦ του, καὶ τοῦ Θεοῦ, καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν αὐτὸς νὰ ἔχῃ εἰρήνην μὲ τὸν Θεόν. Διατὶ

1) Λόγον τῆς ἀληθείας λέγει ὁ Ἅγιος Γερμανὸς εἰς τὴν ἑρμηνείαν τῆς Λειτουργίας τὰ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν τοῦ δι' ἡμᾶς ἐνανθρωπήσαντος, ἤγουν ὅλην τὴν ἔνσαρκον οἰκονομίαν τοῦ Κυρίου, καὶ τὸ τέλος, διὰ τὸ ὁποῖον ἔγινε, δηλαδὴ διὰ νὰ μᾶς δώσῃ τὴν θείαν του χάριν, καὶ νὰ μᾶς κάμῃ Θεοὺς κατὰ χάριν. Εὐαγγέλιον δὲ δικαιοσύνης λέγει τὴν φανέρωσιν τῶν ἀληθινῶν ἀγαθῶν.

ἕως τότε εἴμεσθεν ἐχθροὶ, καὶ ἐναντίοι τοῦ Θεοῦ (ἀγκαλὰ καὶ ὀνομαζόμεθα πιστοὶ, καὶ χριστιανοὶ) ἕως ὁποῦ θέλομεν νὰ ὑποτασσώμεθα, καὶ νὰ δουλεύωμεν εἰς τὰ πάθη τῆς ἀτιμίας. Διότι λέγει ὁ Ἀπόστολος. «Ἐπεφάνη ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ »ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις, παιδεύουσα ἡμᾶς, »ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν, καὶ τὰς κοσμι-»κὰς ἐπιθυμίας, σωφρόνως, καὶ δικαίως, καὶ εὐ-»σεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι». Ὥστε ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ζῇ εὐσεβῶς, εἶναι ἀσεβής. Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ζῇ σωφρόνως, καὶ δικαίως, εἶναι μακρὰ ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν, ἤγουν τὴν φανέρωσιν τῆς σωτηρίου χάριτος τοῦ Θεοῦ. Καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι ὁ τοιοῦτος χριστιανός; καὶ ἐμβαίνωντας μέσα εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, τί ἔχει νὰ εἰπῇ; εὐχαριστίαν; ἢ αἴτησιν; εἰ μὲν καὶ εἰπῇ εὐχαριστίαν, πλανᾷ τὸν ἑαυτόν του, διατὶ δὲν ἔχει τίποτε, ὡσὰν ὁποῦ δὲν ἔλαβε, καὶ εὐχαριστεῖ ματαίως. Εἰδὲ καὶ εἰπῇ αἴτησιν, ποίαν αἴτησιν νὰ εἰπῇ, ὁποῦ δὲν ἠξεύρει, τί εἶναι ἐκεῖνο ὁποῦ ζητεῖ, μήτε αἰσθάνεται τί λέγει; καὶ ὁ τοιοῦτος εἶναι ἄχρηστος, ὡς ἄπιστος, καὶ ἄθεος, καὶ νεκρός. Ἄπιστος, ὅτι δὲν ἐδέχθη ἀνάστασιν, ἐπειδὴ ψεύδεται ὁπόταν λέγῃ Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι, καὶ αὐτὸς εἶναι ἀκόμι μὲ τοὺς νεκροὺς, ὡσὰν ὁποῦ δὲν ἐδέχθη ἀκόμι τὴν νοητὴν δρόσον, ἤγουν τὴν χάριν ὁποῦ ἔρχεται ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἡ ὁποία εἶναι ἰατρεία εἰς τοὺς νεκροὺς, καὶ ἀνάστασις. Διότι ἀνάστασις, καὶ δόξα τοῦ Χριστοῦ, εἶναι ἡ ἐδική μας ἀνάστασις, ὁποῦ εἴμεσθε πεσμένοι κάτω εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Ἡ ὁποία γίνεται, καὶ δείχνεται, καὶ φαίνεται εἰς ἡμᾶς, διὰ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ κάνει εἰς ἡμᾶς καθὼς λέγει καὶ τὸ ἱερὸν λόγιον, ὁποῦ λέγομεν συχνάκις. Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι προσκυνήσωμεν Ἅγιον Κύριον Ἰησοῦν τὸν μόνον ἀναμάρτητον. Διότι ὁ Χριστὸς ὁποῦ δὲν ἔπεσε ποτὲ εἰς ἁμαρτίαν, καθὼς εἶναι γραμμένον, μήτε ἀλλοιώθη ποτὲ ἀπὸ τὴν δόξαν του παντελῶς, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναστηθῇ, ἢ νὰ δοξασθῇ ποτὲ, αὐτὸς ὁποῦ εἶναι πάντοτε ὑπερδεδοξασμένος, καὶ ἀνώτερος ἀπὸ κάθε ἀρχὴν, καὶ ἐξουσίαν; ἀμὴ καθὼς εἴπαμεν ἀνάστασις, καὶ δόξα Χριστοῦ λέγεται, καὶ εἶναι, ἡ ἐδική μας δόξα, ἡ ὁποία γίνεται, καὶ δείχνεται, καὶ βλέπεται εἰς ἡμᾶς διὰ τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ ὁποῦ κάνει εἰς ἡμᾶς. Διατὶ μὲ τὸ νὰ οἰκειοποιήθῃ τὰ ἐδικά μας ὁ Χριστὸς, ἐκεῖνα ὁποῦ κάνει εἰς ἡμᾶς, τὰ ἐπιγράφει εἰς τὸν ἑαυτόν του. Ὡσὰν νὰ εἰποῦμεν, τὴν ἀνάστασιν ὁποῦ κάνει εἰς ἡμᾶς, τὴν ὁμολογεῖ ἀνάστασιν ἐδικήν του. Καὶ καθὼς αὐτὸς ὁ Χριστὸς καὶ Θεὸς ἡμῶν ὅταν εὐγαίνωντας ἔξω ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ ἔπαθεν, ἐκρεμάσθη ἐπάνω εἰς τὸν σταυρὸν, καὶ ἐκάρφωσε μαζὴ μὲ τὸν ἑαυτόν του τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου, καὶ ἀπέθανε, καὶ κατέβη εἰς τὰ κατώτατα μέρη τοῦ ᾅδου, καὶ ὕστερα ἀνέβη πάλιν ἀπὸ τὸν ᾅδην, τότε ἐμβῆκεν εἰς τὸ πανάχραντόν του σῶμα, (ἀπὸ τὸ ὁποῖον δὲν ἐχωρίσθη τελείως, ὅταν κατέβη εἰς τὸν ᾅδην) καὶ εὐθὺς ἀνεστήθη ἀπὸ τοὺς νεκροὺς, καὶ μετὰ ταῦτα ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανοὺς, μὲ δύναμιν καὶ δόξαν πολλήν. Ἔτζι καὶ τώρα ὅταν ἡμεῖς εὐγαίνωμεν ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦτον, (1) καὶ διὰ μέσου τῆς ἐξομοιώσεως τῶν παθημάτων τοῦ Κυρίου, ἐμβαίνωμεν μέσα εἰς τὸν τάφον τῆς μετανοίας, καὶ ταπεινώσεως, τότε καταβαίνει αὐτὸς ὁ ἴδιος Χριστὸς ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς, καὶ ἐμβαίνει εἰς τὸ σῶμά μας ὡσὰν εἰς τάφον, καὶ ἑνώνεται μὲ τὰς ψυχάς μας, καὶ ταῖς ἀνασταίνει ἀπὸ ἐκεῖ ὁποῦ εἶναι φανερὰ νενεκρωμέναις. Ἀνάστασις δὲ τῆς ψυχῆς εἶναι ἡ ἕνωσις τῆς ζωῆς, ἡ ὁποία εἶναι ὁ Χριστός. Ὅτι καθὼς τὸ νεκρὸν σῶμα, ἀνίσως δὲν δεχθῇ μέσα του τὴν ζωντανὴν ψυχὴν, καὶ ἐὰν δὲν σμίξῃ, τρόπον τινὰ ἀσμίκτως μὲ αὐτὴν, δὲν λέγεται ζωντανὸν, μήτε εἶναι δυνατὸν νὰ ζῇ· τοιουτοτρόπως καὶ ἡ ψυχὴ δὲν ἠμπορεῖ νὰ ζῇ μοναχή της, ἀνίσως δὲν ἑνωθῇ ἀνεκδιηγήτως, καὶ ἀσυγχύτως μὲ τὸν Θεὸν, ὁποῦ εἶναι ἡ ὄντως αἰώνιος ζωή. Καὶ ὁπόταν ἑνωθῇ μὲ τὸν Θεὸν, καὶ τοιουτοτρόπως ἀναστηθῇ μαζὴ μὲ τὸν Χριστὸν, τότε ἀξιώνεται νὰ βλέπῃ τὴν δόξαν τῆς μυστικῆς αὐτοῦ ἀναστάσεως. Διὰ τοῦτο

1) Τὸ ῥητὸν τοῦτο εἶναι τοῦ Μακαρίου Παύλου ὁποῦ γράφει εἰς τὴν πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολὴν κεφ. ιγ΄. Διὸ καὶ Ἰησοῦς.... ἔξω τῆς πύλης ἔπαθε, τοίνυν ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς, δηλαδὴ τοῦ Κόσμου. Τὸ ὁποῖον δηλοῖ ὄχι νὰ εὐγαίνωμεν ἀπὸ τὸν Κόσμον (ὅτι, ἐν ὅσῳ ζῶμεν, μέσα εἰς τὸν Κόσμον εἴμεσθε) ἀλλὰ νὰ μὴν ἔχωμεν προσπάθειαν εἰς τὰ πράγματα τοῦ Κόσμου, μηδὲ νὰ φροντίζωμεν διὰ αὐτά. Οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε φησὶ, μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν. Ἡ δὲ ἐξομοίωσις τῶν παθημάτων τοῦ Χριστοῦ, καθὼς τὸ ἐξηγεῖ ὁ Ἴδιος εἰς τὸν διὰ στίχων ιέ. Λόγον αὐτοῦ, εἶναι ἡ μίμησις τῶν παθῶν τοῦ Χριστοῦ. Ἤγουν καθὼς ἔπαθεν ὁ ἀναμάρτητος Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν, ἔτζι νὰ πάθωμεν καὶ ἡμεῖς οἱ ἁμαρτωλοὶ ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ νὰ ὑπομείνωμεν πειρασμοὺς, διωγμοὺς, ὀνειδισμοὺς, μάστιγας, θλίψεις, καὶ τελευταῖον θάνατον ὑπὲρ τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ. Ἢ νὰ ὑπομείνωμεν τὰς ἑκουσίους θλίψεις. Νηστείας δηλαδὴ, ἀγρυπνίας, χαμαικοιτείας, καὶ τὰ λοιπὰ ἔργα τῆς μετανοίας, καὶ νὰ νεκρωθῶμεν τῇ σαρκὶ, τῷ κόσμῳ, καὶ τῷ διαβόλῳ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

καὶ λέγομεν, Θεὸς Κύριος, καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν. Καὶ διὰ νὰ φανερώσωμεν, καὶ τὸν δεύτερόν του ἐρχομὸν λέγομεν τὸ, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. Ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἰδῇ αὐτὴν τὴν ἀνάστασιν τῆς ψυχῆς του καθαρῶς, εἶναι ἄπιστος, καὶ ἄθεος, καὶ νεκρὸς, καὶ δὲν δύναται νὰ προσκυνῇ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, ὡς Ἅγιον, καὶ Κύριον. Διότι λέγει ὁ Ἀπόστολος, «οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν Κύριον Ἰησοῦν, εἰμὴ ἐν »Πνεύματι Ἁγίῳ». Καὶ ἀλλαχοῦ λέγει, «Πνεῦμα »ὁ Θεὸς, καὶ Πατὴρ, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας »αὐτὸν, ἐν Πνεύματι, καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυ»νεῖν.» Ἤγουν μὲ τὸ πανάγιόν του Πνεῦμα, καὶ μὲ τὸν μονογενῆ του Υἱὸν ὁποῦ εἶναι ἡ ἀλήθεια. Αὐτὸς δὲ εἶναι ἄπιστος, ὡσὰν ὁποῦ δὲν φανερώνει μὲ τὰ ἔργα τὴν πίστιν. Διότι ἡ πίστις, καθὼς λέγει ὁ θεῖος Ἀπόστολος Ἰάκωβος, χωρὶς τὰ ἔργα εἶναι νεκρά. Καθὼς καὶ τὰ ἔργα χωρὶς τὴν πίστιν. Εἶναι ἀκόμι καὶ νεκρὸς, ὅτι δὲν ἔχει εἰς τὴν ψυχήν του τὸν Θεὸν ὁποῦ ζωογονεῖ τὰ πάντα, ἐπειδὴ δὲν ἀπόκτησεν εἰς τὸν ἑαυτόν του τὸν Χριστὸν ὁποῦ εἶπεν «ὁ ἀγαπῶν »με τὰς ἐντολάς μου τηρήσει, καὶ Ἐγὼ καὶ ὁ »Πατὴρ διὰ τοῦ Πνεύματος ἐλευσόμεθα, καὶ μο»νὴν παρ᾽αὐτῷ ποιήσομεν», διὰ νὰ τὸν ἀναστήσῃ ἐκεῖνος ἀπὸ τοὺς νεκροὺς μὲ τὴν παρουσίαν του, καὶ νὰ τοῦ δώσῃ ζωὴν, καὶ νὰ τοῦ χαρίσῃ καὶ αὐτὴν τὴν χάριν, νὰ ἰδῇ καὶ αὐτὸς τὸν Χριστὸν ὁποῦ ἀνεστήθη εἰς αὐτὸν, καὶ ἀνέστησεν αὐτόν. Διότι ὅταν ἔλθῃ εἰς ἡμᾶς ὁ Χριστὸς διὰ τῆς χάριτος τοῦ παναγίου Πνεύματος, τότε ἀνασταίνει τὰς νενεκρωμένας ψυχάς μας, καὶ δίδει εἰς αὐτὰς ζωὴν, καὶ μᾶς κάνει νὰ βλέπωμεν αὐτὸν τὸν ἀθάνατον, καὶ ἄφθαρτον ὅλον ζῶντα μέσα μας. Ἀμὴ πρὸ τοῦ νὰ ἑνωθῇ μὲ τὸν Θεὸν ἡ ψυχὴ, καὶ πρὸ τοῦ νὰ τὸ γνωρίσῃ, νὰ τὸ ἰδῇ, καὶ νὰ τὸ αἰσθανθῇ, πῶς ἑνώθη μὲ αὐτὸν, εἶναι παντάπασι νεκρὰ, τυφλὴ, καὶ ἀναίσθητος, καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ εἶναι νοερὰ, καὶ κατὰ τὴν φύσιν της ἀθάνατος. Ἄθεος δὲ εἶναι, ὅτι ἂν ἐπίστευε, πῶς εἶναι κρίσις Θεοῦ, καὶ κόλασις αἰώνιος, ἤθελε φροντίζῃ διὰ τὴν σωτηρίαν του, καὶ δὲν ἤθελεν ἐξοδεύῃ τὴν ζωήν του εἰς τὰ μάταια. Ὅμως τὴν σήμερον ἡμέραν φαίνεται πῶς οἱ τοιοῦτοι χριστιανοὶ εὑρίσκονται εἰς τέτοιαν ἀπώλειαν, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν εὑρίσκονται μήτε τὰ ἄπιστα ἔθνη ὁποῦ δὲν ἤκουσαν ποτὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, καὶ νομίζοντες πῶς δὲν εἶναι νεκροὶ περιπατοῦν ἀμέριμνοι, καὶ μηδὲ βλέπουν οἱ ἄθλιοι τοὺς νεκροὺς ὁποῦ κείττονται ἐμπρός τους, δηλ. τὰς ψυχάς τους, καθὼς ὁ λόγος τὸ ἀπέδειξε. Δὲν εἶναι χριστιανοὶ οἱ τοιοῦτοι, δὲν εἶναι, καὶ ἂς μὴ πλανῶνται. Ἀμὴ εἶναι ἀσεβεῖς, καὶ ἄθεοι, καὶ ἄπιστοι. Καὶ μάλιστα ἂν εἶναι καὶ μοναχοὶ, ἢ Ἱερεῖς. Ὢ τῆς ἀνοχῆς σου, Χριστὲ Βασιλεῦ, καὶ τῆς μακροθυμίας σου! Πῶς δὲν σχίζεται ἡ γῆ νὰ μᾶς καταπίῃ; καὶ ἐὰν εἶναι κἀνένας τοιοῦτος, πῶς ἠμπορεῖ νὰ ἐμβῇ εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ; καὶ μάλιστα εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων; Διατὶ γράφωντας ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τοὺς Κορινθίους λέγει, «μὴ πλανᾶσθε, ὅτι »οὔτε πόρνοι, οὔτε μοιχοὶ, οὔτε μαλακοὶ, οὔτε »ἀρσενοκοῖται, οὔτε πλεονέκται, οὔτε κλέπται, »οὔτε μέθυσοι, οὐ λοίδοροι, οὐχ ἅρπαγες, οὔτε »ἄδικοι βασιλείαν Θεοῦ κληρονομήσουσι. Καὶ »ταῦτά τινες ἦτε. (1) Ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ »ἡγιάσθητε, ἀλλὰ ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ »Κυρίου Ἰησοῦ, καὶ ἐν τῷ Πνεύματι τοῦ Θεοῦ »ἡμῶν.» Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐλούσθη, καὶ ἡγιάσθη, καὶ ἐδικαιώθη, ἢ ἀκίνητος εἶναι παντελῶς εἰς τὰ κακὰ ὁποῦ εἶπεν, ἢ δυσκολοκίνητος. Εἰδὲ καὶ εἶναι εὐκολοκίνητος, φανερὸν εἶναι, ὅτι πάλιν ἐμολύνθη, καὶ ἐγυμνώθη ἀπὸ τὸ λουτρὸν τῆς χάριτος τοῦ παναγίου Πνεύματος, ἤγουν ἀπὸ τὸ βάπτισμα, καὶ ὑστερήθη τὴν δικαίωσιν, καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν εἶναι ξεχωρισμένος, καὶ ἀφωρισμένος ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, καὶ δὲν εἶναι ἄξιος νὰ πατήσῃ μήτε εἰς αὐτὸ τὸ ἔδαφος τοῦ ναοῦ, μήτε νὰ ἐμβῇ τελείως μέσα εἰς αὐτόν. Λοιπὸν ἐὰν βλέπῃ τινὰς πῶς εἶναι εὐκολοκίνητος εἰς τὸ κακὸν, καὶ γνωρίζῃ πῶς εἶναι γυμνὸς ἀπὸ τὴν θείαν χάριν, ἂς φροντίσῃ διὰ τὴν σωτηρίαν του, ὄντας πληροφορημένος, πῶς εἶναι ἔξω τοῦ χριστιανισμοῦ, καὶ ὁ Χριστὸς δὲν θέλει τὸν ὠφελήσει παντελῶς, ἀμὴ θέλει ὑπάγῃ μαζὴ μὲ τὸν διάβολον εἰς τὸ ἑτοιμασμένον πῦρ τῆς κολάσεως. Διότι ἀνίσως δὲν γνωρίσῃ κάθε χριστιανὸς, πῶς εἶναι χρεία νὰ ἀναχωνευθῇ, καὶ νὰ ξαναπλασθῇ, καὶ νὰ ἀλλοιωθῇ εἰς τὸ ἔνθεον, διὰ τῆς νοητῆς δυνάμεως, καὶ ἐνεργείας

1) Ἤγουν ἦσθε μερικοὶ ὁποῦ εἴχετε τὰ ἁμαρτήματα ταῦτα.

τοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ γένῃ κτίσις καινὴ, καὶ νέος ἄνθρωπος, διὰ τὰ ὁποῖα εἶναι καὶ ἡ πίστις, καὶ τὸ βάπτισμα, ματαίως λέγεται χριστιανός. Διατὶ κάθε ἄνθρωπος ὁποῦ σώζεται, ἢ λυτρώνεται, ἢ ἐλευθερώνεται, ἢ τιμᾶται, ἢ εὐεργετεῖται, ἢ πλουτίζεται, δὲν ἐπιτυχαίνει κἀνένα ἀπὸ αὐτὰ ἀπὸ λόγου του, ἀλλὰ ἀπὸ ἄλλον. Καὶ κάθε ἕνας ὁποῦ πέσῃ, καὶ συντριφθῇ, ἀπὸ ἄλλον βαστάζεται, καὶ ἀσυκώνεται, καὶ δὲν δύναται νὰ ἀσυκωθῇ μόνος του. Ὅμως ἀνίσως καταλάβῃ τὸ πέσιμόν του, ζητεῖ ἐκεῖνον ὁποῦ δύναται νὰ τὸν ἀσυκώσῃ, καὶ ὅταν τὸν εὕρῃ, τὸν παρακαλεῖ νὰ τὸν ἀσυκώσῃ. Καὶ ὡσὰν γένῃ ὑγιὴς εὐχαριστεῖ, καὶ δοξάζει ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν ἀσύκωσε, καὶ τὸν ἐβάστασε, καὶ τὸν ἰάτρευσε. Τοῦτο κάμνει καὶ κάθε χριστιανὸς, προτήτερα ἀπὸ τὴν ὑγείαν του ζητεῖ τὸν ἰατρὸν, καὶ ἀφ' οὗ ἰατρευθῇ, εὐχαριστεῖ ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν ἰάτρευσεν. Εἰδὲ καὶ δὲν γίνονται αὐτὰ, ὅλα τὰ ἄλλα ὁποῦ κάμνει εἶναι μάταια, μαζὴ μὲ τὰ ὁποῖα καὶ αἱ προσευχαί του, καὶ αἱ ψαλμῳδίαι του εἶναι μάταιαι, καὶ ἀνωφελεῖς, εἴτε πολλαῖς εἶναι, εἴτε ὀλίγαις. (1) Ἄμποτε δὲ ἡμεῖς νὰ ἀξιωθοῦμεν νὰ γένωμεν ὑγιεῖς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΣ.

α'. Ποῖα, καὶ πόσα εἶναι τὰ εἴδη τῆς Θεογνωσίας.
β'. Καὶ ὅτι πρέπει νὰ ἰξεύρωμεν πῶς εἶναι Θεὸς, ἀμὴ τί εἶναι ὁ Θεὸς δὲν πρέπει νὰ ἐρευνοῦμεν.
γ'. Καὶ ὅτι πρέπει ὁ χριστιανὸς νὰ πιστεύῃ εἰς τὸν Θεὸν καὶ νὰ βαπτίζεται.
δ'. Καὶ ποῖος λέγεται, καὶ εἶναι χριστιανός. Καὶ ποῖος λέγεται χριστιανὸς, ἀμὴ δὲν εἶναι τῇ ἀληθείᾳ.
ε'. Καὶ ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν κάμνει τὸ θέλημα τοῦ Χριστοῦ, δὲν εἶναι χριστιανός.
ς'. Καὶ ὅτι οἱ ἄδικοι χριστιανοὶ εἶναι χειρότεροι ἀπὸ τοὺς ἑβραίους.

α'. Πέντε εἶναι τὰ εἴδη τῆς θεογνωσίας. Πρῶτον, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν εἶναι κἀνένα ἀπὸ ὅλα τα ὄντα, ὅσα βλέπονται, ἢ λέγονται, ἢ νοοῦνται. Δεύτερον, ὅτι κάθε πρᾶγμα ὁποῦ βλέπεται, ἢ λέγεται, ἢ νοεῖται, ἔγινεν ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ πρὸ τοῦ νὰ γένῃ δὲν ἦτον. Τρίτον, ὅτι ὁ Θεὸς ἔκαμεν ὅλα τὰ πάντα, ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι, ὄχι διατὶ ἐχρειάζετο κἀνένα ἀπὸ αὐτὰ, ἀλλὰ διὰ μόνην τὴν ἀγαθότητά του, διὰ νὰ ἀπολαμβάνουν αὐτὰ μάλιστα τὴν δόξαν του, καὶ τὴν δύναμίν του, καὶ νὰ διαμένουν πάντοτε μὲ αὐτόν. Τέταρτον, ὅτι εἶναι φυσικὰ ἀγαθὸς, καὶ θέλει κάθε ἀγαθὸν, καὶ καλὸν, καὶ μισεῖ κάθε πονηρίαν, καὶ κακίαν. Πέμπτον, ὅτι κάθε πολιτεία, καὶ ζωὴ ἐνάρετος, καὶ θεοπρεπὴς κατορθώνεται μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ, καὶ κατὰ ἄλλον τρόπον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ κατορθωθῇ. Ἀνίσως δηλαδὴ δὲν συνεργῇ ἡ δύναμις αὐτοῦ ὁποῦ περιέχει τὰ πάντα νοητῶς, καὶ ἀοράτως, καὶ ὑπερέχει τὰ πάντα, καὶ δὲν βοηθεῖ ἄλλον τινὰ, ἔξω μόνον ἐκεῖνον ὁποῦ τὴν ἐπικαλεῖται μὲ καθαρωτάτην καρδίαν. Εἶναι δὲ ἡ Θεότης (ὅσον εἶναι δυνατὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ εἰπῇ περὶ τούτου) μία οὐσία, καὶ φύσις ὑπερούσιος, καὶ ὑπερφυής. Καὶ τρεῖς ὑποστάσεις. Ἄλλη ὑπόστασις ὁ Πατὴρ, καὶ ἄλλη ὁ Υἱὸς, καὶ ἄλλη τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Μιᾶς ἑνώσεως τριῶν διαιρέσεων ἡνωμένων, ἤγουν μιᾶς Θεότητος τριῶν ὑποστάσεων ἡνωμένων Πατρὸς, Υἱοῦ, καὶ Ἁγίου Πνεύματος, ἑνὸς Θεοῦ. Ὥστε ὁποῦ νὰ εἶναι ἡ αὐτὴ Θεότης οὔτε ἓν, οὔτε τρία ἀλλ' ἐν ταὐτῷ καὶ ἓν, καὶ τρία, ἤγουν μία Θεότης καὶ τρία πρόσωπα. Καὶ οὔτε

1) Ἴδε τὸν ιϐ'. λόγον τοῦ Ἁγίου.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

τὸ ἕνα εἶναι συγκεχυμένον διὰ τὴν ἕνωσιν, οὔτε τὰ τρία εἶναι χωρισμένα διὰ τὴν διαίρεσιν, ὅτι ἡ Θεότης ἐπειδὴ ἔχει τὸ ὑπερούσιον, ἔχει μόνη καὶ τὸ ἄτρεπτον καὶ ἀναλλοίωτον. Καὶ εἶναι ὡς νοῦς ἔχων Λόγον, καὶ Πνεῦμα. Καὶ λέγεται Πατὴρ τοῦ Υἱοῦ, καὶ Λόγου, καὶ Προβολεὺς τοῦ Πνεύματος, καθὼς λέγεται καὶ Γεννήτωρ τοῦ Λόγου. Καὶ ὅταν ὀνομάζεται Θεὸς ὁ Πατὴρ, νοεῖται μαζὴ μὲ τὸν Υἱὸν, καὶ μὲ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Ὅταν δὲ ὀνομάζεται Υἱὸς Θεὸς, νοεῖται ὡς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὅταν ὀνομάζεται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον Θεὸς, νοεῖται καθὸ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ Πατρὸς, καὶ εἶναι Πνεῦμα τοῦ Υἱοῦ, καὶ ἡ ἕνωσις αὐτὴ, καὶ ἡ διαίρεσις εἶναι ἀνέκφραστος.

β΄. Πρέπει λοιπὸν νὰ ἰξεύρωμεν μόνον, ὅτι εἶναι Θεός. Ἀμὴ τὸ νὰ ζητῇ τινὰς νὰ μάθῃ τί εἶναι ὁ Θεὸς, τοῦτο δὲν εἶναι μοναχὰ τολμηρὸν, ἀλλὰ καὶ πολλὰ μωρὸν, καὶ ἀνόητον. Ὅτι ὁ κεραμεὺς ὁποῦ κάμνει ἀγγεῖα ἀπὸ πηλὸν, καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ, αὐτὰ εἶναι τῆς αὐτῆς οὐσίας μὲ αὐτὸν (διατὶ καὶ αὐτὸς ἀπὸ πηλὸν ἐπλάσθη) δὲν ἤκουσε καμμίαν φορὰν κἀνένα ἀγγεῖον ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ αὐτὸς φτιάνει, νὰ λαλῇ, καὶ νὰ ἐρευνᾷ διὰ τὸν κεραμέα ὁποῦ τὸ φτιάνει. Καὶ ἀνίσως ὁ κεραμεὺς, καὶ τὸ κεράμειον ἀγγεῖον ὁποῦ εἶναι μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς οὐσίας ἔχουν τόσην μεγάλην διαφορὰν, πόσον ἀσυγκρίτως περισσότερον διαφέρει ὁ Θεὸς ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον; ὅτι ἀνίσως ὁ Θεὸς δὲν εἶναι κἀνένα πρᾶγμα ἀπὸ ὅλα τὰ ὄντα, ὅσα βλέπονται, ἢ λέγονται, ἢ νοοῦνται, κάθε ἕνας ὁποῦ θέλει νὰ ζητήσῃ, καὶ νὰ νοήσῃ οὐσίαν Θεοῦ, εἶναι ἀλογώτερος ἀπὸ τὸ κεράμειον ἀγγεῖον. Τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ, ὁ οὐρανὸς, ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη, οἱ ἀστέρες, ἡ γῆ, καὶ ἡ θάλασσα, ὁ ἄνθρωπος, καὶ ὅλα τὰ ἐπίλοιπα ποιήματά του, φανερώνουν πῶς εἶναι Θεὸς ὁποῦ τὰ ἐποίησε, καὶ ἀπὸ αὐτὰ δύναται κάθε φρόνιμος νὰ στοχασθῇ, ὅτι εἶναι Θεός. Ἀμὴ τί εἶναι ὁ Θεὸς, τὸν ὁποῖον δὲν τὸν εἶδε κἀνένας ἄνθρωπος, οὔτε δύναται νὰ τὸν ἰδῇ, δὲν πρέπει νὰ ἐξετάζωμεν, ἀλλὰ νὰ σιωποῦμεν εἰς τοῦτο, καὶ νὰ προσκυνοῦμεν ἕνα μόνον Θεὸν, καὶ νὰ πιστεύωμεν εἰς Πατέρα, καὶ Υἱὸν, καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, μίαν φύσιν, καὶ τρεῖς ὑποστάσεις. Καὶ εἰς τὸ μέγα μυστήριον τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας, ὅτι ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ ὁ ἔμφυτος τῷ Πατρὶ καὶ ἐνυπόστατος μὴ χωρισθεὶς ἐκ τοῦ Πατρὸς, ἐμβῆκεν εἰς τὴν κοιλίαν τῆς πρὸ τόκου, καὶ ἐν τόκῳ, καὶ μετὰ τόκον Παρθένου Μαρίας, καὶ ἐσαρκώθη, καὶ ἔλαβεν εἰς τὸν ἑαυτόν του τελείαν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν μείνας Θεὸς ἄτρεπτος, καὶ ὡς ἄνθρωπος ἐγεννήθη ἀπὸ τὴν Ἀειπάρθενον ἕνας Θεάνθρωπος μὲ δύω τελείας φύσεις Θεότητος, καὶ ἀνθρωπότητος, ἡ ὁποίαις εἶναι κεχραμμέναις ἀσυγχύτως, καὶ ἡνωμέναις ἀδιαιρέτως. Καὶ ὅτι θεληματικῶς ἔπαθε, καὶ ἐσταυρώθη, καὶ θεληματικῶς ἀπέθανε, καὶ ἐτάφη, καὶ ὅτι εἰς τὴν διαίρεσιν ὁποῦ ἔκαμεν ὁ θάνατος, καὶ ἐχώρισε τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὸ κορμὶ, δὲν ἐχωρίσθη καὶ ἡ Θεότης του, μήτε ἀπὸ τὴν ψυχήν του, μήτε ἀπὸ τὸ σῶμά του. Ἔπειτα καὶ ὅτι ἀνέστη τριήμερος, καὶ ὕστερον ἀπὸ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἀνελήφθη εἰς οὐρανοὺς, ὡς ἄνθρωπος, καὶ κάθεται ἐπάνω εἰς τὸν θρόνον τῆς Θεότητός του σὺν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ, καὶ ὑμνεῖται μαζὴ μὲ τὸν Πατέρα του, καὶ μὲ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἀπὸ ὅλα τὰ οὐράνια τάγματα. Καὶ ὅτι αὐτὰ ὅλα ὁποῦ εἴπαμεν ἔγιναν, διὰ νὰ ἐνδυθοῦν πάλιν, διὰ τὸν Χριστὸν, ἐκεῖνοι ὁποῦ πιστεύουν εἰς αὐτὸν, τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ νὰ ἐνεργοῦν τὰς θείας ἐντολὰς, καθὼς τὰς ἐνεργοῦσαν προτήτερα οἱ Ἅγιοι διὰ πίστεως, καὶ νὰ νικήσουν τὸν διάβολον, καὶ τοὺς ἀοράτους δαίμονας. Ὅτι χωρὶς τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴν ἁμαρτάνῃ τινὰς, οὔτε νὰ μεταχειρίζεται τὰς ἱερὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ, οὔτε νὰ ἀποδιώξῃ τὴν δύναμιν, καὶ τὴν ἐξουσίαν ὁποῦ ἔχουν οἱ δαίμονες κατεπάνω μας.

γ΄. Καὶ πρὸς τούτοις, ὅτι πρέπει νὰ βαπτιζώμεθα εἰς Τριάδα ὁμοούσιον, καθὼς καὶ πιστεύομεν, κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁποῦ εἶπεν εἰς τοὺς Ἀποστόλους. «Πο»ρευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη βαπτί»ζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ »τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διδάσκον»τες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν». Τὰ ὁποῖα ἀνίσως τὰ φυλάττωμεν, δείχνομεν τὴν ἀγάπην ὁποῦ ἔχομεν εἰς αὐτὸν, καὶ ἀξιωνόμεθα νὰ μένωμεν εἰς τὴν ἀγάπην του, καθὼς εἶναι γεγραμμένον. «Ἐὰν τὰς ἐντολάς μου τηρήσητε, με»νεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου, καθὼς ἐγὼ τὰς ἐντο»λὰς τοῦ Πατρός μου τετήρηκα, καὶ μένω αὐ»τοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ». Ἀμὴ ἀνίσως δὲν φυλάττωμεν τὰς ἐντολάς του, εἶναι φανερὸν πῶς κάμνομεν τὸ ἐναντίον, ἤγουν δὲν ἀγαπῶμεν τὸν Θεόν. «Ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν με (λέγει ὁ Χριστὸς) τοὺς »λόγους μου οὐ τηρεῖ. Καὶ πάλιν, ὁ ἔχων τὰς

»ἐντολάς μου, καὶ τηρῶν αὐτὰς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ »ἀγαπῶν με». Ὥστε ἐκεῖνος ὁποῦ πιστεύει εἰς Χριστὸν, δὲν ἔχει ἄλλον τρόπον νὰ δείξῃ τὴν πίσιν του, ἔξω μόνον τὸ νὰ κάμνῃ ὅσα ἐπαρήγγειλεν ὁ Χριστὸς, καὶ νὰ ἀποφεύγῃ ἀπὸ ὅσα τὸν ἐμπόδισεν.

δ'. Ὅτι καλὸν εἶναι τὸ νὰ πιστεύῃ τινὰς εἰς τὸν Χριστὸν, ὅμως πρέπει καὶ νὰ πιστεύῃ τὸν Χριστὸν, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν πιστεύει τὸν Χριστὸν δὲν ὠφελεῖται τίποτε, ἐὰν πιστεύῃ εἰς τὸν Χριστόν. Πρέπει λοιπὸν νὰ πιστεύωμεν εἰς τὸν Χριστὸν, πῶς εἶναι Θεὸς ὁμοούσιος μὲ τὸν Θεὸν, καὶ Πατέρα του, σεσαρκωμένος δι' ἡμᾶς, καθὼς προείπαμεν. Ὅμως πρέπει νὰ πιστεύωμεν αὐτὸν καὶ εἰς τὰ λόγιά του, πῶς εἶναι δηλ. ἀληθινὰ ὅλα, ὅσα καὶ ἂν εἶπεν, ἤγουν ὅσα ἀγαθὰ ὑπεσχέθη, καὶ ὅσα κολαστήρια ἐφοβέρισεν· ὅτι οἱ Μάρτυρες ὁποῦ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν, ἐπίστευσαν καὶ αὐτὸν εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ εἶπεν,«ὅτι, ὃς ἂν ἀρνή»σηταί με,ἀρνήσομαι κἀγὼ αὐτὸν, καὶ ὅτι, ὁ ὑπο»μείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται». Καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ὑπέμειναν τὰ μαρτύρια μέχρι θανάτου,διατὶ πῶς ἤθελε ἀποθάνουν, ἀνίσως δὲν τοῦ ἐπίστευαν εἰς αὐτὰ ὁποῦ εἶπε; καὶ ὅλοι ὅσοι ἔζησαν μὲ ὁσιότητα, καὶ δικαιοσύνην, ἐπειδὴ ἐπίστευαν εἰς τὰς μεγάλας ὑποσχέσεις, καὶ φοβερισμοὺς τοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦτο ἔζησαν ὁσίως καὶ δικαίως. Ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ πιστεύει εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ λέγει ὅτι πιστεύει τὸν Χριστὸν εἰς ὅσα εἶπε, καὶ μήτε ἀπὸ τὰ κακὰ φεύγει, μήτε τὰς ἀρετὰς ἐργάζεται, ἄπιστος εἶναι, καὶ ἀρνητὴς τοῦ Χριστοῦ, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος, «ὅτι διὰ τῆς παρα»βάσεως τοῦ νόμου, τὸν Θεὸν ἀτιμάζεις». Εἰ δὲ λέγει πῶς πιστεύει τὸν Χριστὸν εἰς ὅσα λέγει, ἐπειδὴ καὶ πιστεύει εἰς αὐτὸν, ἀμὴ δὲν δύναται νὰ κάμῃ τὰς ἐντολάς του, διατὶ ἔχουν ἀγῶνα, καὶ κόπον πολὺν, καὶ δυσκολίαν μεγάλην, ψεύστης εἶναι. Ὅτι ὅλας τὰς ἐντολὰς ὁποῦ ἐπαρήγγειλεν ὁ Χριστὸς εἰς τοὺς Ἀποστόλους, καὶ ἀκολούθως εἰς ἡμᾶς νὰ φυλάττωμεν, δυνάμεθα νὰ τὰς φυλάττωμεν καὶ μέσα εἰς τὸν κόσμον, ὅμως δὲν θέλομεν, μὲ τὸ νὰ εἴμεσθεν ἀσθενεῖς εἰς τὴν πίστιν καὶ ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, καὶ δὲν ἔχομεν στερεὰν πίστιν, καὶ ἀγάπην εἰς τὸν Χριστὸν, καθὼς πρέπει. Ἐπειδὴ ποῦ θέλει βάλομεν τὸ ῥητὸν τοῦ Ἀποστόλου ὁποῦ λέγει διὰ τὸν Χριστὸν, «ὃς ἐγεννήθη ἡμῖν σοφία ἀπὸ Θεοῦ, καὶ δικαιο»σύνη, καὶ ἁγιασμὸς, καὶ ἀπολύτρωσις. Χριστὸς »γὰρ Θεοῦ δύναμις, καὶ Θεοῦ σοφία». Ὥστε φανερὸν εἶναι, πῶς δὲν μετέχει ἀπὸ αὐτὰ ὁποῦ εἶπεν ὁ θεῖος Παῦλος. Ὅτι ἡ δύναμις τοῦ Χριςοῦ εἶναι διπλῆ εἰς ἐκείνους ὁποῦ πιστεύουν εἰς αὐτόν. Ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς, ἀγκαλὰ κατὰ τὴν ὑπόστασιν εἶναι ἕνας, ὅμως εἶναι διπλοῦς κατὰ τὰς φύσεις, ἤγουν Θεὸς, καὶ ἄνθρωπος. Καὶ ὡς ἀδελφὸς ὁμοούσιος, καὶ ὁμογενὴς μὲ ἡμᾶς, χαρίζει εἰς τὰς καρδίας μας πρῶτον μίαν τοιαύτην κατάστασιν, ὅτι λογῆς εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔχῃ ὁ κυρίως ἄνθρωπος. Διατὶ τὸν ἄνθρωπον ὁποῦ μετέχει ἀπὸ αὐτὸν, κάμνει νὰ μετανοῇ, νὰ εἶναι συντετριμμένος, τεταπεινωμένος, προσεκτικὸς, νηπτικὸς, κατανυκτικὸς, διὰ νὰ μὴ τὸν ἐξουθενήσῃ, καὶ τὸν παραβλέψῃ, ὁπόταν προσεύχεται μὲ τέτοιαν κατάστασιν, ἤγουν μὲ συντριβὴν, καὶ ταπείνωσιν, καθὼς λέγει καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ, «καρδίαν συντετριμμένην, καὶ τεταπεινωμένην »ὁ Θεὸς οὐκ ἐξουδενώσει». Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν παρακαλεῖ μὲ καρδίαν συντετριμμένην ἐξουθενεῖται καὶ παραβλέπεται ἀπὸ τὸν Θεόν. Ὅταν γένῃ ὁ χριστιανὸς τοιοῦτος, καὶ παρακαλῇ τὸν Θεὸν διὰ τὰς ἀρετὰς, καὶ τὰς ζητῇ, τότε καὶ ὁ Χριστὸς τοῦ ταῖς χαρίζει, ὡσὰν ὁποῦ ἔγινε πρᾶος, καὶ ἕτοιμος νὰ διδαχθῇ τὰς ὁδοὺς Κυρίου, ἤγουν τὰς ἀρετάς. (Ὅτι μόνοι οἱ πραεῖς διδάσκονται αὐτὰς, κατὰ τὸ, διδάξει πραεῖς ὁδοὺς αὐτοῦ). Καὶ ἔτζι τὸν κάνει ἁγνὸν, σώφρονα, δίκαιον, ἀνδρεῖον εἰς τοὺς πειρασμοὺς, σοφὸν εἰς τὰ θεῖα, εὔσπλαγχνον, συμπαθητικὸν, ἐλεήμονα, οἰκτίρμονα, φιλάνθρωπον, ἀγαθὸν, (1) καὶ χριστιανὸν ὁποῦ νὰ φορῇ τὸν χαρακτῆρα τοῦ Χριστοῦ, καὶ πιστὸν, ὅτι ἐμπιστεύεται τὴν χάριν τοῦ παναγίου του Πνεύματος, καὶ δι' αὐτῆς, καὶ ἀπὸ αὐτὴν ἀπόκτησε τὰς ἀρετὰς ὁποῦ εἴπαμεν. Διατὶ ἀπὸ τὸν Θεὸν μόνον ἐνεργοῦνται εἰς τοὺς ἀνθρώπους αἱ ἀρεταί. Καὶ τοιουτωτρόπως γίνεται ὅμοιος μὲ τὸν ἐπουράνιόν του Πατέρα, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος. «Τεκνία, οὔπω »ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα, οἴδαμεν δὲ, ὅτι ἐὰν φα»νερωθῇ, ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα», ἤγουν ὅμοιοι μὲ τὸν Χριστὸν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ. Διατὶ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέχεται μοναχὰ ἐκείνους, ὁ-

1) Σημείωσε ἀναγνῶστα τὰ διπλὰ χαρίσματα ὁποῦ δίδει εἰς τοὺς Χριστιανοὺς ὁ διπλοῦς κατὰ τὴν φύσιν Χριστός. Ὡς ἄνθρωπος δίδει πρῶτον μετάνειαν, συντριβὴν, ταπείνωσιν, πρᾳότητα, προσοχὴν, κατάνυξιν. Ἔπειτα ὡς Θεὸς δίδει ἁγνείαν, σωφρωσύνην, δικαιοσύνην, ἀνδρείαν, σοφίαν, εὐσπλαγχνίαν, συμπάθειαν, ἐλεημοσύνην, φιλανθρωπίαν, ἀγαθωσύνην. κτλ.

ποῦ εἶναι ὅμοιοι μὲ τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἡ ὁμοίωσις μὲ τὸν Θεὸν γίνεται διὰ μέσου τῆς ἀποπληρώσεως τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. Ἡ δὲ φύλαξις τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ γίνεται ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, διατὶ λέγει ὁ Χριστός. «Ὁ »ἀγαπῶν με τὰς ἐντολάς μου τηρήσει». Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ φυλάττει τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ, γίνεται καθ' ὁμοίωσιν αὐτοῦ, ὅτι μορφώνεται εἰς αὐτὸν ὁ Χριστὸς, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. «Τεκνία, οὓς πάλιν ὠδίνω, ἄχρις οὗ »μορφωθῇ Χριστὸς ἐν ὑμῖν». Διότι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δὲν ἀνοίγεται εἰς ἐκεῖνον τὸν χριστιανὸν ὁποῦ δὲν εἶναι μεμορφωμένος ὁ Χριστός.

έ. Λοιπὸν κάθε χριστιανὸς ὁποῦ δὲν κάμνει τὸ θέλημα τοῦ Χριστοῦ, ἂς μὴ πλανᾶται, καὶ νομίζει πῶς ἔχει μέρος μὲ τὸν Χριστόν. Διατὶ λέγει ὁ Χριστὸς, «οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι Κύριε, Κύ»ριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, »ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Πατρός μου τοῦ »ἐν οὐρανοῖς. Καὶ πάλιν ἐγὼ καταβέβηκα ἐκ τοῦ »οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλ»λὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με Πατρός». (Καὶ μὲ ὅλον ὁσοῦ τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ εἶναι ἕνα καὶ τὸ αὐτό)· ἀνίσως λοιπὸν αὐτὸς ὁ Κύριος λέγει αὐτὰ, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι χριστιανὸς πλέον, ἐκεῖνος ὁποῦ κάμνει τὰ θελήματά του, καὶ παραβλέπει τὰ θελήματα τοῦ Χριστοῦ; ἢ μὲ ποίας ἐλπίδας ὁμολογεῖ τὸν Χριστὸν Κύριον, καὶ Ἐξουσιαστήν του; ποῖος ὁμολογεῖ τὸν Χριστὸν πῶς εἶναι Κύριος, καὶ Ἐξουσιαστής του, καὶ δὲν κάμνει τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου αὐτοῦ; οἱ δαίμονες δὲν κάμνουν τὸ θέλημά του, μὲ ὅλον τοῦτο τὸν ὁμολογοῦν, καὶ τὸν ἰξεύρουν, πῶς εἶναι Θεός. Διατὶ λέγουν οἴδαμεν τίς εἶ, ὁ Ἅγιος τοῦ Θεοῦ. Ἀμὴ ἐπειδὴ ἀπεστάτησαν, καὶ οὔτε θέλουν, οὔτε δύνανται νὰ εἰποῦν τὸν Χριστὸν Κύριόν τους, διὰ τοῦτο οὔτε τὸ θέλημα αὐτοῦ δύνανται νὰ κάμουν. Ὥστε μόνος ἐκεῖνος εἶναι χριστιανὸς, ὁ ὁποῖος ὁμολογεῖ τὸν Χριστὸν, Κύριόν του, καὶ κάμνει καὶ τὸ θέλημά του. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ὁμολογεῖ, καὶ ἔχει τὸν Χριστὸν Κύριόν του, καὶ Αὐθέντην του, δυναμώνεται μὲ τὴν δύναμιν τῆς ἐπικλήσεως τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ νὰ κάμνῃ καὶ τὸ θέλημα τοῦ Χριστοῦ. Εἰδὲ καὶ δὲν δυναμώνεται, φανερὸν εἶναι, ὅτι ὁμολογεῖ τὸν Χριστὸν μὲ μόνον τὸ στόμα, καὶ μὲ τὴν καρδίαν του εἶναι μακρὰ ἀπὸ αὐτόν. Διατὶ εἶναι ἀδύνατον ἐκεῖνος ὁποῦ ὁμολογεῖ ἐξ ὅλης του τῆς ψυχῆς, καὶ καρδίας τὸν Χριστὸν, Κύριόν του, νὰ μὴ δυναμώνεται ἀπὸ αὐτὸν εἰς τὸ νὰ κάμνῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ. Ὅτι κατὰ τὴν πίστιν ὁποῦ ἔχομεν, ἔτζι λαμβάνομεν, καὶ τὴν βοήθειαν, καὶ τὴν προθυμίαν, εἰς τὸ νὰ κάμνωμεν τὸ θέλημα τοῦ Χριστοῦ. Τὸ λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ κάμνει τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν ὁποῦ κάμνει, φανερώνει καὶ τὸ μέτρον τῆς πίστεως ὁποῦ ἔχει, διατὶ κατὰ τὴν πίστιν του λαμβάνει καὶ τὸ μέτρον τῆς χάριτος. Καὶ πάλιν ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν κάμνει τὰς ἐντολὰς, κατὰ τὴν ἀργίαν τῶν ἐντολῶν ὁποῦ δὲν κάμνει, φανερώνει καὶ τὸ μέτρον τῆς ἀπιστίας ὁποῦ ἔχει, διατὶ κατὰ τὴν ἀπιστίαν του ὑστερεῖται καὶ τὴν χάριν. Ὅτι χωρὶς τὸν Χριστὸν ἀδύνατον εἶναι νὰ κάμνῃ τινὰς θέλημα Χριστοῦ, καθὼς ὁ ἴδιος λέγει. «Χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν». Ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν κάμνει τὸ θέλημα τοῦ Χριστοῦ, εἶναι χωρὶς τὸν Χριστὸν, καὶ δὲν θέλει τὸν ὠφελήσει τίποτε, τὸ νὰ ὁμολογῇ τὸν Χριστόν. Ὅτι τὸ νὰ ὁμολογῇ τινὰς τὸν Χριστὸν, καὶ τὸ νὰ κάμνῃ τὸ θέλημα τοῦ Χριστοῦ, ἀγκαλὰ φαίνωνται πῶς εἶναι δύω, ὅμως εἶναι ἕνα καὶ τὸ αὐτὸ, καὶ δὲν εἶναι δύω. Διατὶ δὲν δύναται νὰ στέκεται τὸ ἕνα, χωρὶς τὸ ἄλλο, ἀγκαλὰ μερικοὶ, μὲ τὸ νὰ μὴν ἔχουν εἴδησιν εἰς τὰ τοιαῦτα, νομίζουν πῶς στέκεται τὸ ἕνα, χωρὶς τὸ ἄλλο, καθὼς λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος. «Ἡ πίστις καθ' ἑαυτὴν »χωρὶς τῶν ἔργων εἶναι νεκρά.» Καὶ ὁ Χριστός. «Τί μὲ καλεῖτε Κύριε, Κύριε, καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ σᾶς »λέγω δὲν κάμνετε»; βέβαια λέγω σας, ὅτι κάθε ἄνθρωπος ὁποῦ κάμνει τὴν ἁμαρτίαν, δὲν εἶναι δοῦλος τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ δοῦλος τῆς ἁμαρτίας, ὁ δὲ δοῦλος τῆς ἁμαρτίας, δὲν δύναται νὰ μένῃ εἰς τὸν αἰῶνα μέσα εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ Πατρὸς, ἀλλ' ὁ Υἱὸς μένει, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἐλευθερώσει ὁ Υἱὸς ἀπὸ τὴν δουλείαν τῆς ἁμαρτίας. Οἰκία δὲ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς εἶναι ἡ βασιλεία του.

ς'. Ὅποιος λοιπὸν ὀνομάζεται χριστιανὸς, καὶ λέγει, ὅτι ὁμολογῶ τὸν Χριστὸν Θεὸν, καὶ πιστεύω εἰς αὐτὸν, καὶ μὲ μόνην τὴν ὁμολογίαν ταύτην, νομίζει, πῶς εἶναι Χριστιανὸς, καὶ πῶς θέλει ἀξιωθῇ τῆς βασιλείας τοῦ Χριστοῦ, πλανᾶται. Διατὶ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι χριστιανὸς, ἐκεῖνος ὁποῦ καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα καθ' ἑκάστην ὥραν, ἀρνεῖται μὲ τὰ ἔργα του τὸν

Χριστὸν, τὸν ὁποῖον ὁμολογεῖ μὲ τὰ λόγια Θεόν; καὶ ἄκουε τὶ λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος διὰ τοὺς τοιούτους. «Θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ »ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες, καὶ ἀπειθεῖς, »καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι». Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν κάμνει τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ, ἂς μὴ νομίζῃ, πῶς δὲν ἀρνεῖται τὸν Χριστὸν, διατὶ εἰς κάθε παράβασιν τῆς ἐντολῆς τοῦ Χριστοῦ, τὸν Χριστὸν ἀρνεῖται. Καθὼς καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ κάμνει τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ, τὸν Χριστὸν ὁμολογεῖ. Ὅτι καθὼς ἐκεῖνοι ὁποῦ πιστεύουν μὲ μοναχὰ τὰ λόγια, ἀρνοῦνται τὴν πίστιν τους μὲ τὰ ἔργα τους, ἔτζι πάλιν ἐκεῖνοι ὁποῦ ὁμολογοῦν τὴν πίστιν μὲ τὰ λόγια, τὴν βεβαιώνουν μὲ τὰ ἔργα τους, (1) ἐπειδὴ φοβοῦνται ἐκεῖνον ὁποῦ ὡμολόγησαν πῶς εἶναι Θεός. Καὶ τὸ νὰ φοβῆται τινὰς τὸν Θεὸν, δὲν εἶναι ἄλλο τίποτε, παρὰ νὰ μὴ κάμνῃ κἀνένα κακὸν ὅταν δὲν τὸν βλέπῃ τινάς. Ὅτι πολλοὶ διὰ φόβον ἀνθρώπων, ἢ διὰ ἐντροπὴν, καὶ διὰ νὰ ἀρέσουν εἰς τοὺς ἀνθρώπους δὲν κάμνουν τὸ κακὸν, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ ἴδιον, ὡσὰν νὰ τὸ κάμνουν. Καθὼς πάλιν ἐκεῖνοι ὁποῦ κάμνουν τὸ καλὸν διὰ αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν, τὸ ἴδιον εἶναι, ὡσὰν νὰ μὴ τὸ ἔκαμναν. Ὅτι κάθε ἕνας ὁποῦ κάμνει τὸ καλὸν, διὰ νὰ φανῇ ἀρεστὸς εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἢ διὰ κἀνένα ἄλλο πάθος, εἶναι ἀδόκιμος κοντὰ εἰς τὸν Θεόν. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ἔχῃ σκοπὸν εἰς κάθε του ἔργον, καὶ λόγον, καὶ συλλογισμὸν τὸ νὰ ἀρέσῃ τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ τὸν δοξάσῃ μὲ αὐτὸ, κατὰ τὸν λόγον τοῦ Ἀποστόλου τὸν λέγοντα. «Εἴτε ἐσθίε»τε, εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποι»εῖτε». Εἰδὲ καὶ αὐτὸς ὁ λόγος εἶναι ἀληθὴς, καὶ βέβαιος, καθὼς εἶναι καὶ τῇ ἀληθείᾳ, ὅτι εἶναι ἀπόφασις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Παντοκράτορος ὁποῦ λέγει. «Ἐὰν μὴ περισ»σεύσῃ ἡ δικαιοσύνη σας, ἤγουν ἡ ἀρεταῖς σας, »περισσότερον ἀπὸ τῶν γραμματέων, καὶ φαρισ»σαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν »οὐρανῶν», τὶ θέλει γένῃ εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἔχουν περισσοτέραν ἀδικίαν, ἤγουν περισσότεραις ἁμαρτίαις, ἀπὸ τοὺς φαρισσαίους καὶ γραμματεῖς; ὅτι ἀνίσως ἐκεῖνοι ὁποῦ ἦσαν ἔξω τῆς χάριτος εἶχαν ἀρετὰς, ἀμὴ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐνεδύθησαν τὸν Χριστὸν, ἐὰν περισσεύουν τοὺς φαρισσαίους καὶ γραμματεῖς εἰς τὴν κακίαν, πῶς δὲν εἶναι ἄξιοι νὰ διωχθοῦν ἀπὸ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν; Ἡμεῖς δὲ ἄμποτε νὰ εὐαρεστήσωμεν εἰς τὸν Θεὸν κατὰ πάντα, καὶ οὕτω νὰ ἀξιωθῶμεν τῆς βασιλείας του, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

ά. Ὅτι δύω αἴτια εἶναι, τὸ ἕνα ἀπωλείας, τὸ δὲ ἄλλο σωτηρίας.

β'. Καὶ ὅτι ἡ ὑπερηφάνια αὐξάνει μαζῆ μὲ τὸν ἄνθρωπον.

γ'. Καὶ ὅτι ἀναγκαῖον εἶναι νὰ γνωρίζῃ τινὰς τὸν ἑαυτόν του, πῶς εἶναι τὸ οὐδέν.

δ'. Καὶ ὅτι σημεῖον τοῦ χριστιανοῦ εἶναι ἡ ταπεινοφροσύνη.

έ. Καὶ ὅτι δύω θυσίαι εἶναι εὐπρόσδεκται εἰς τὸν Θεὸν, πρώτη, καὶ δευτέρα, χωρὶς τὰς ὁποίας δὲν εἶναι σωτηρία.

ς'. Καὶ ποῖον εἶναι τὸ σημεῖον ἐκείνου ὁποῦ πλησιάζει εἰς τὸν Θεόν.

ά. Δύω εἶναι ὅλα τὰ πάντα εἰς τὴν παροῦσαν ζωήν. Τὸ ἕνα εἶναι μεγάλον καλὸν, καὶ τὸ ἄλλο μεγάλον κακόν. Καὶ τὸ ἕνα, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι ἄκρον ἀγαθὸν, ἀνεβάζει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν οὐρανόν. Τὸ δὲ ἄλλο, ὡσὰν ἄκρον κακὸν, τὸν κατεβάζει εἰς τὰ κατώτατα τοῦ ᾅδου. Τὸ ἕνα εἶναι, ἀλήθεια· τὸ ἄλλο, ψεῦδος· τὸ ἕνα, μεγάλη ἀνάπαυσις, τὸ ἄλλο θλίψις ἄπειρος· τὸ ἕνα, φρονημάδα, τὸ ἄλλο μωρία· τὸ ἕνα, γνήσιον, καὶ οἰκεῖον εἰς κάθε ἕνα, καὶ

1) Τοῦτο λέγει ἐδῶ ὁ Ὅσιος, ὅτι καθὼς οἱ Χριστιανοὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ λέγουν μοναχὰ πῶς πιστεύουν εἰς τὸν Χριστὸν, ἀμὴ δὲν κάνουν καὶ τὰ ἔργα ὁποῦ ἀρέσουν εἰς τὸν Χριστὸν, ἀρνοῦνται τὴν πίστιν τους. Ἔτζι πάλιν οἱ Χριστιανοὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ λέγουν πῶς πιστεύουν εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ κάνουν καὶ τὰ ἔργα ὁποῦ εἶναι ἀρεστὰ εἰς τὸν Χριστὸν, βεβαιώνουν τὴν πίστιν τους. Ὥστε ὁποῦ κάθε Χριστιανὸς μὲ τὰ κακὰ ἔργα ἀρνεῖται τὴν πίστιν του, καὶ μὲ τὰ ἔργα τὰ Χριστιανικὰ βεβαιώνει τὴν πίστιν του.

τὸ ἄλλο, ἐχθρὸν, καὶ ξένον· τὸ ἕνα, εὐθύτης, καὶ τὸ ἄλλο, σκολιότης· τὸ ἕνα, χαρὰ, καὶ ἀγαλλίασις, καὶ τὸ ἄλλο, λύπη, καὶ ταραχή· τὸ ἕνα, κατάστασις, καὶ τὸ ἄλλο ἀκαταστασία. Καὶ ποῖα εἶναι αὐτά; ἡ ταπείνωσις, καὶ ἡ ὑπερηφάνια. Ὅτι μία εἶναι ἡ ἁμαρτία, ἡ ὑπερηφάνια, καὶ μία ἡ δικαιοσύνη, ἡ ἐσχάτη ταπείνωσις. Στοχάσου λοιπὸν τὴν ἁμαρτίαν ὁποῦ ἥμαρτεν ὁ Ἀδὰμ, ὅταν εὑρίσκετο μέσα εἰς τὸν παράδεισον, μὲ δόξαν, καὶ κάθε ἀπόλαυσιν, καὶ δὲν θέλει εὕρῃς, πῶς ἥμαρτεν ἀπὸ καμμίαν ἀνάγκην, ἢ ἀσθένειαν, ἢ πρόφασιν εὔλογον, ἔξω μόνον ἀπὸ καταφρόνησιν τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦτο ἀπὸ ὑπερηφάνιαν, καὶ ἀχαριστίαν εἰς τὸν Ποιητήν του, καὶ Θεὸν, καὶ ἀποστασίαν. Εἰς τὴν ὁποίαν πρῶτον ἐγκρεμνίσθη ὁ διάβολος ἐξ ἰδίας του προαιρέσεως.

β'. Ἀναγκαῖον εἶναι λοιπὸν νὰ ἰξεύρῃ κάθε ἄνθρωπος, ὅτι ἡ ὑπερηφάνια αὐξάνει μαζὴ μὲ τὴν ἡλικίαν τοῦ κάθε ἑνὸς, καὶ γεννᾶται μέσα εἰς τὴν ψυχὴν ἀπὸ ἀνοησίαν, καὶ ἡ ἀνοησία γεννᾶται ἀπὸ τὴν οἴησιν, ὁποῦ νομίζει τινὰς πῶς ἔχει, ἐκεῖνο ὁποῦ δὲν ἔχει. Ὅθεν κάθε ἄνθρωπος ἀπὸ μικρὸν παιδὶ ὁποῦ εἶναι, πρὸ τοῦ νὰ μάθῃ κἀνένα ἄλλο, ἀνάγκη εἶναι νὰ διδάσκεται, καὶ νὰ μανθάνῃ τὸ νὰ γνωρίζῃ τὸν ἑαυτόν του, ἀπὸ τί εἶναι, καὶ τί εἶναι, καὶ εἰς τί ἔχει νὰ καταντήσῃ. Ἤγουν ὅτι ἐσπάρη ἀπὸ φθορὰν ὡσὰν σάλιον, καὶ ὅτι μεγαλώνει ὡσὰν τὸ χορτάρι, καὶ ὅτι ἔχει τὴν σύστασίν του συνθεμένην ἀπὸ πολλὰ πράγματα σαπημένα, καὶ εὐκολόφθαρτα καὶ ὅλη του ἡ ζωὴ εἶναι, καὶ συσταίνεται ἀπὸ καθημερινὴν σαπήλαν, καὶ φθορὰν, καὶ τὰ ἐντόσθιά του, καθὼς λέγει ὁ Προφήτης, καὶ πρὸ τοῦ νὰ ἀποθάνῃ, εἶναι βρῶμα, καὶ δυσωδία· διότι ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν γνωρίζει τὸν ἑαυτόν του, κατ' ὀλίγον ὀλίγον πίπτει εἰς ὑπερηφάνειαν, καὶ γίνεται μωρὸς, καὶ ἀνόητος· διατὶ τί ἄλλο ἤθελεν εὑρεθῇ ἀνοητότερον ἀπὸ ἕνα ἄνθρωπον, ὁποῦ νὰ εἶναι λεπρὸς, καὶ λωβιασμένος εἰς ὅλον του τὸ σῶμα, καὶ νὰ ὑπερηφανεύεται, διατὶ φορεῖ ἴσως χρυσᾶ, καὶ λαμπρὰ φορέματα, μὲ ὅλον ὁποῦ αὐτὸς εἶναι ἄσχημος, καὶ γεμάτος ἀπὸ ἀμορφίαν. Καὶ ὅταν γένῃ ὡσὰν ἔξω φρενῶν ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνειάν του, τότε γίνεται ὄργανον τοῦ διαβόλου εἰς ὅλαις του ταῖς διατριβαῖς καὶ ἀποκατασταίνεται ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ· καὶ τί ἄλλο εἶναι ἐλεεινότερον ἀπὸ ἐκεῖνον ὁποῦ καταστήσῃ τὸν ἑαυτόν του ἐχθρὸν τοῦ Θεοῦ; διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀρρωστεῖ κατὰ τὸ σῶμα, αἰσθάνεται τὴν ἀρρωστίαν του, καὶ πηγαίνει εἰς ἰατρούς. Ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀρρωστεῖ κατὰ τὴν ψυχὴν, δὲν αἰσθάνεται τὴν ἀσθένειάν του, ἀλλὰ ὅσον περισσότερον ἀσθενεῖ, τόσον περισσότερον γίνεται καὶ ἀναισθητότερος, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ θέλει τελείως νὰ προστρέξῃ εἰς Πνευματικοὺς ἰατρούς. Ὅταν λοιπὸν ἴδῃς τινὰ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν ὁποῦ νὰ ὑπερηφανεύεται, ἴξευρε, ὅτι κατὰ τὸ μέτρον τῆς ὑπερηφανίας του, ἔχει καὶ τὴν ἀναισθησίαν τῆς ψυχῆς του. Διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀρρωστεῖ, καὶ δὲν αἰσθάνεται, πῶς εἶναι ἄρρωστος, εἶναι κοντὰ εἰς τὸν θάνατον. Καὶ τοῦτο εἶναι ἁμαρτία ὁποῦ φέρει εἰς θάνατον τὴν ψυχήν. Ὅτι ὁ ὑπερήφανος εἶναι ἄρρωστος ἀναίσθητος, ἤγουν δὲν καταλαμβάνει τὴν ἀρρωστίαν του. Διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ εὑρίσκεται εἰς ἁμαρτίας, καὶ θέλει νὰ διδάσκῃ καὶ νὰ νουθετῇ ἄλλους, εἶναι ἕτοιμος νεκρὸς, καὶ δὲν χρειάζεται πλέον ἰατρόν.

γ'. Λοιπὸν ἀνάγκη εἶναι νὰ διδάσκεται καὶ νὰ μαθαίνῃ κάθε ἄνθρωπος τὴν ἑαυτοῦ ἐπίγνωσιν, ἤγουν τὸ νὰ γνωρίζῃ τὸν ἑαυτόν του, διὰ νὰ δύναται νὰ ταπεινοφρονῇ. Ὅτι ἡ ταπείνωσις εἶναι κυρίως φρονημάδα. Διότι καθὼς κάθε ὑπερήφανος εἶναι ἄφρων, καὶ ἀστόχαστος, ἔτζι καὶ κάθε ταπεινὸς εἶναι φρόνιμος, καὶ στοχαστικός. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἡ μωρία, καὶ ἡ τύφλωσις τῆς ὑπερηφανίας εἶναι εἰς τοὺς ἀνθρώπους πολλὴ, καὶ πλησίον εἰς αὐτοὺς, καὶ ἰσχυρὰ, διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ὤντας ἀγαθὸς ἐδιώρισε νὰ ἔρχωνται εἰς ἡμᾶς καὶ τὰ λυπηρὰ μαζὴ μὲ τὰ χαρμόσυνα, διὰ νὰ μὴν ὑπερηφανευώμεθα, καὶ θέλει τὸ βεβαιωθῆς τοῦτο ἀπὸ τὸν σκώλοπα τῆς σαρκὸς, καὶ τὸν κολαφίζοντα σατᾶν ὁποῦ ἐδόθη εἰς τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, ὁποῦ ἔκανε θαύματα, καὶ εὑρίσκετο εἰς τέτοιαν ὑπερβολικὴν δόξαν Θεοῦ. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ εὐχαριστοῦμεν τὸν Θεὸν περισσότερον εἰς τὰς θλίψεις, παρὰ εἰς ταῖς ἄνεσες, καὶ τοιουτωτρόπως κάμνοντες θέλει χαροῦμεν εἰς τὰ λυπηρὰ, καθὼς χαίρομεν καὶ εἰς τὰ χαρμόσυνα. Ἀναγκαῖον εἶναι λοιπὸν κάθε ἄνθρωπος νὰ γνωρίζῃ τὸν ἑαυτόν του, πῶς εἶναι τὸ οὐδέν. Ὅτι ὁ Παντοδύναμος Θεὸς, ἐκεῖνον ὁποῦ δὲν γνωρίζει τὸν ἑαυτόν του, πῶς εἶναι τὸ οὐδὲν, καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ θέλει νὰ τὸν σώσῃ, δὲν δύναται Καὶ ἐὰν τινὰς προσφέρῃ δῶρον εἰς τὸν Θεὸν ὅλον τὸν κόσμον, (τὸ ὁποῖον εἶναι ἀδύνατον) καὶ δὲν στοχασθῇ τὸν

ἑαυτόν του, πῶς εἶναι τὸ οὐδὲν, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ σωθῇ ποτέ.

δ΄. Τὸ λοιπὸν δὲν χρειάζεται νὰ δώσῃ ὁ ἄνθρωπος ἄλλο τίποτε ἀντάλλαγμα διὰ τὴν ψυχήν του, πάρεξ τὸ νὰ γνωρίζῃ τὸν ἑαυτόν του, πῶς εἶναι τὸ οὐδέν. Καὶ μὲ αὐτὸ θέλει προσφέρει εἰς τὸν Θεὸν καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην, ἡ ὁποία εἶναι μόνη θυσία ὁποῦ ἁρμόζει νὰ τὴν προσφέρῃ εἰς τὸν Θεὸν κάθε εὐσεβὴς ἄνθρωπος. Καὶ αὐτὴν τὴν θυσίαν μόνην δὲν θέλει τὴν ἐξουδενώσει ὁ Θεὸς ὁποῦ ἰξεύρει τὸν ἄνθρωπον, πῶς δὲν ἔχει ἄλλο τίποτε ἐδικόν του, διὰ νὰ τοῦ προσφέρῃ εἰς θυσίαν, καθὼς λέγει καὶ ὁ Δαβὶδ, «ὅτι εἰ ἠθέλησας θυσίαν, ἔδωκα ἄν, ὁλο»καυτώματα οὐκ εὐδοκήσεις. Θυσία τῷ Θεῷ Πνεῦ»μα συντετριμμένον, καρδίαν συντετριμμένην, καὶ »τεταπεινωμένην ὁ Θεὸς οὐκ ἐξουδενώσει». Μὲ αὐτὴν τὴν θυσίαν καὶ ἐσώθησαν, καὶ σώζονται, καὶ θέλει σωθοῦν, βασιλεῖς, δυνάσται, εὐγενεῖς, δυσγενεῖς, σοφοὶ, ἀμαθεῖς, πλούσιοι, πτωχοὶ, πένητες, ἄδικοι, πλεονέκται, ἄνομοι, ἀσελγεῖς, φονεῖς, καὶ κάθε εἶδος ἁμαρτωλῶν. Καὶ τὸ βάθος αὐτῆς τῆς θυσίας πρέπει νὰ μετρᾶται μὲ τὸ μέτρον τῶν ἁμαρτημάτων, ἤγουν κατὰ τὰς ἁμαρτίας ὁποῦ ἔκαμεν ὁ ἄνθρωπος, ἔτζι νὰ ἔχῃ καὶ τὴν ταπείνωσιν, καὶ τὴν συντριβήν. Ἀλλὰ ἀκόμι καὶ ὅσιοι, καὶ δίκαιοι, καὶ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, καὶ ὅλοι ἁπλῶς διὰ μέσου αὐτῆς μόνης τῆς θυσίας σώζονται. Καὶ ἡ ἐλεημοσύνη, καὶ ἡ πίστις, καὶ ἡ φυγὴ τοῦ κόσμου, καὶ αὐτὸς ὁ μέγας ἀγὼν τοῦ μαρτυρίου, ἀπὸ τὴν ἀνθρακιὰν (1) τῆς θυσίας ταύτης, ἤτοι τῆς συντριβῆς ἀνάπτονται. Καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ θυσία, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν εὑρίσκεται ἁμαρτία ὁποῦ νὰ νικᾷ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ. Δια αὐτὴν μόνην τὴν θυσίαν ἔρχονται ἀρρωστίαι, θλίψεις, στενοχωρίαι, πταίσματα, πάθη ψυχικὰ, καὶ συνακόλουθα πάθη σωματικὰ, διὰ νὰ προσφέρῃ αὐτὴν τὴν θυσίαν εἰς τὸν Θεὸν κάθε θεοσεβής. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἀποκτήσῃ αὐτὴν τὴν θυσίαν, τὴν συντριβὴν, καὶ ταπείνωσιν, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ πέσῃ ἀπὸ κἀνένα μέρος, διατὶ εὑρίσκεται ὑποκάτω ἀπὸ ὅλους. Ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἐκατέβη εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐταπείνωσε τὸν ἑαυτόν του μέχρι θανάτου διὰ ἄλλο τίποτε, παρὰ μόνον, διὰ νὰ κτίσῃ εἰς τοὺς πιστεύοντας εἰς αὐτὸν καρδίαν συντετριμμένην, καὶ τεταπεινωμένην.

έ. Λοιπὸν δύω θυσίαι εἶναι ὁποῦ δέχεται ὁ Θεὸς, καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐλεεῖ, καὶ κάθε ἕνα ξεχωριστὰ, καὶ ἁπλῶς ὅλον τὸν κόσμον. Ἀπὸ τὰς ὁποίας ἡ μία εἶναι, αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, καὶ Υἱὸς αὐτοῦ, ὡς Θεὸς σεσαρκωμένος. Καὶ ἡ ἄλλη θυσία εἶναι ἡ συντετριμμένη, καὶ τεταπεινωμένη καρδία τοῦ κάθε ἑνός. Ὅθεν ἀνίσως τινὰς σκορπίσῃ ὅλα του τὰ ὑπάρχοντα, καὶ τὰ δώσῃ εἰς πτωχοὺς, καὶ νηστεύῃ, καὶ ἀγρυπνῇ, καὶ χαμευνῇ, καὶ ἐὰν προσεύχεται εἰς Θεὸν νύκτα, καὶ ἡμέραν, καὶ δὲν ζητήσῃ ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ ἀποκτήσῃ καρδίαν φυσικὰ συντετριμμένην, καὶ τεταπεινωμένην, («διότι πᾶν δώρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστι καταβαῖ»νον ἐκ τοῦ Πατρὸς τῶν φώτων») δὲν θέλει ὠφελήσει ὁ τοιοῦτος τελείως τὸν ἑαυτόν του. Πρέπει λοιπὸν νὰ ζητῇ τινὰς ἐκείνην, καὶ μόνην τὴν στράταν, διὰ μέσου τῆς ὁποίας κτίζεται καρδία φυσικὰ συντετριμμένη καὶ τεταπεινωμένη. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἀποκτήσῃ τοιαύτην καρδίαν, θέλει περιπατεῖ εἰς τὴν γῆν ὡσὰν νὰ ἐπεριπατοῦσεν ἐπάνω εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Διατὶ ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ μέλλει νὰ σωθῇ, ὁπόταν ἔλθῃ εἰς τὴν τελευταίαν ὥραν τοῦ θανάτου, ἢ χαίρεται, καὶ εὐφραίνεται, τὸ ὁποῖον εἶναι σημεῖον τῶν Ἁγίων, ἢ εὑρίσκεται συντετριμμένος, καὶ τεταπεινωμένος, τὸ ὁποῖον εἶναι σημεῖον ἐκείνων ὁποῦ ἐλεήθησαν ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ ἐσυγχωρήθησαν. Ἐπειδὴ καὶ κάθε πιστὸς, ὅ,τι καλὸν καὶ ἂν κάμῃ διὰ τὸν Χριστὸν, ἀντὶ διὰ τὸ καλὸν ἐκεῖνο λαμβάνει ἀπὸ τὸν Θεὸν καρδίαν συντετριμμένην, καὶ τεταπεινωμένην. Τοῦτο τὸ μεγάλον, καὶ ἀσύγκριτον δῶρον τοῦ Θεοῦ. Τὸ θεμέλιον τῆς ἀναβάσεως τῶν θαυμάτων, καὶ σημείων, καὶ τεράτων. Τὴν ἀνάστασιν τῶν ψυχῶν ὁποῦ γίνεται εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, προτήτερα ἀπὸ τὴν κοινὴν Ἀνάστασιν τῶν σωμάτων. Τὴν λύτρωσιν, καὶ ἐλευθερίαν, διὰ τὴν ὁποίαν ἔδωκεν ὁ Θεὸς, καὶ Πατὴρ τὸν Υἱὸν αὐτοῦ, διὰ νὰ μὴν ἀπόλλυται κάθε ἕνας ὁποῦ πιστεύει εἰς αὐτὸν, ἀλλὰ νὰ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἔχωντας τὴν αἰώνιον ζωὴν νὰ γνωρίζῃ τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν, καὶ ὃν ἀπέστειλεν Ἰησοῦν Χριστόν.

ϛ΄. Ὅτι ἡ ἐπίγνωσις (2) τῆς θεοσεβείας προ-

1) Ἀπὸ τὴν φλόγα ὁποῦ ἔχει ὁ συντετριμμένος τὴν καρδίαν παρακινεῖται εἰς τὴν Ἐλεημοσύνην καὶ τ. λ.

2) Ἐπίγνωσις εἶναι κατὰ τὸν Θεῖον Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνὸν ἡ ἀληθὴς γνῶσις ὁποῦ γίνεται ὕστερα ἀπὸ τὴν ψευδῆ. Λοιπὸν ἐπίγνωσις θεοσεβείας, τὸ νὰ γνωρίζῃ τινὰς ἐν ἀληθείᾳ τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν, καὶ ὃν ἀπέστειλεν Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ αὐτὸν μόνον νὰ σέβεται.

ξενεῖ ἕξιν (1) ταπεινώσεως. Καὶ πάλιν ἡ ταπείνωσις προξενεῖ ἕξιν πραότητος. Ὅθεν ἡ ἐν ἕξει πραότης, καὶ ταπείνωσις κάμνουν τὸν πλησιασμὸν πρὸς τὸν Θεόν. Ὅτι αὐταὶ αἱ δύω ἀρεταὶ, εἶναι σμιγμέναι ἡ μία μὲ τὴν ἄλλην, καὶ φανερώνουν τὸν θεοσεβῆ ἄνθρωπον, καὶ κατὰ τὸ μέτρον τῆς ταπεινώσεως, καὶ πραότητος ὁποῦ ἔχει ὁ θεοσεβὴς ἄνθρωπος δείχνει καὶ πόσον πλησιάζει εἰς τὸν Θεόν. Καθὼς καὶ τὰ ἐναντία τούτων, ἤγουν ἡ ὑπερηφάνια καὶ ὁ ἄλογος θυμὸς φανερώνουν πόσον εἶναι μακρὰ ἀπὸ τὸν Θεὸν ὁ ἄνθρωπος. Διὰ τοῦτο ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ Ὕψιστος Θεὸς ἐταπείνωσε τὸν ἑαυτόν του μέχρι θανάτου σταυρικοῦ, διὰ νὰ ἔχουν καὶ τὴν ταπείνωσίν του ἐκεῖνοι ὁποῦ πιστεύουν εἰς αὐτὸν καὶ βαπτίζονται, καὶ τρώγουν τὴν σάρκα του, καὶ πίνουν τὸ αἷμά του. Μὲ τὰ ὁποῖα προξενεῖται εἰς αὐτοὺς ἡ ἀφθαρσία, καὶ ἡ ζωὴ ἡ αἰώνιος. Διατὶ ἡ ἄχραντος καὶ κραταιὰ κοινωνία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ὑψίστου Θεοῦ αὐτὰ τὰ τρία ἐνεργεῖ. Ζωὴν, καὶ ἀφθαρσίαν, καὶ ταπεινοφροσύνην. Ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀφθαρσία ἐνεργεῖται διὰ τὴν ταπείνωσιν. Καὶ πάλιν ὕστερον ἀπὸ τὴν ζωὴν, καὶ ἀφθαρσίαν ἐνεργεῖται ἡ ταπείνωσις. Ἡ αὐτὴ ταπείνωσις χρειάζεται καὶ προτήτερα ἀπὸ τὴν ζωὴν, καὶ ἀφθαρσίαν, καὶ ὑστερώτερα, καὶ εὑρίσκεται καὶ πρώτη, καὶ τρίτη. Πρώτη ὡσὰν ὁποῦ εἶναι αἰτία τῶν λοιπῶν δύω, ἤγουν τῆς ζωῆς, καὶ ἀφθαρσίας. Τρίτη ὡσὰν ὁποῦ συνέχει, καὶ κρατεῖ αὐτάς. Ὅποιος λοιπὸν χριστιανὸς, δὲν ἀπόκτησεν εἰς τὸν ἑαυτόν του, ὡσὰν φυσικὴν τὴν ταπείνωσιν τοῦ Χριστοῦ, κἀνένα ἄλλο δὲν ἔχει ἀπὸ τὸν Χριστὸν, οὐδὲ ὁ Χριστὸς θέλει τὸν ὠφελήσει. Ὅτι ὁ τοιοῦτος δὲν γνωρίζει, μήτε Θεὸν, μήτε τὸν ἑαυτόν του. Διατὶ ἀνίσως ἐγνώριζεν, ὅτι χωρὶς τὸν Χριστὸν δὲν δύναται νὰ κάμῃ ποτὲ κἀνένα ἀγαθὸν, ἢ σωτήριον, βεβαιότατα ἤθελε ταπεινωθῆ, καὶ ἤθελεν ἐνδυθῆ ὡσὰν φόρεμα βασιλικὸν τὴν ταπείνωσιν τοῦ Χριστοῦ, μὲ τὴν ὁποίαν γίνονται βασιλεῖς οἱ χριστιανοὶ, καὶ βασιλεύουν, καὶ κυριεύουν τὰ πάθη, καὶ τοὺς δαίμονας διὰ μέσου αὐτῆς. Διατὶ κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἀληθινῆς, καὶ τελείας ταπεινώσεως, εἶναι καὶ τὸ μέτρον τῆς σωτηρίας. Ἐπειδὴ γεννήτωρ, καὶ πατὴρ τῆς ταπεινοφροσύνης εἶναι ὁ νοῦς ὁποῦ φωτίζεται ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ, καὶ βλέπει καθαρῶς μὲ τὸ θεῖον φῶς, τὴν ἀσθένειάν του. Καθὼς πάλιν ἐξ ἐναντίας πατὴρ τῆς ὑψηλοφροσύνης, καὶ ὑπερηφανίας εἶναι ὁ νοῦς, ὁποῦ εὑρίσκεται μέσα εἰς τὸ σκότος τῆς ἀσυνεσίας, ἀπὸ τὸ ὁποῖον σκότος ἄμποτε νὰ ἐλευθερωθοῦμεν καὶ ἡμεῖς ὅλοι, καὶ φωτιζόμενοι μὲ τὸ θεῖον φῶς νὰ ἔλθωμεν εἰς τὴν ταπεινοφροσύνην, χάριτι, καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος σὺν τῷ Ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ, καὶ τῷ Ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

Ὁ ὁποῖος ἐστάλθη εἰς ἕνα ἀδελφὸν χριστιανὸν περὶ μετανοίας. Καὶ ποῖα εἶναι ἐκεῖνα ὁποῦ πρέπει νὰ κάμνῃ ἐκεῖνος ὁποῦ πέσῃ προτήτερα εἰς ἁμαρτήματα, καὶ λάβῃ κακὴν συνήθειαν εἰς αὐτὰ, καὶ ὕστερον ἐξομολογηθῆ, καὶ κάμῃ ἀρχὴν διὰ νὰ μετανοήσῃ.

Ἐδιδάχθημεν ἀπὸ τὰς θείας γραφὰς, ὦ πνευματικὲ ἀδελφὲ, ὅτι δὲν πρέπει ποτὲ, οὔτε διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτημάτων μας νὰ ἀπελπιζώμεθα, οὔτε πάλιν νὰ θαρροῦμεν εἰς τὴν φύλαξιν τῶν ἐπιτιμίων ὁποῦ μᾶς ἔδωκεν ὁ Πνευματικός μας διὰ τὰς ἁμαρτίας μας. Ὥστε οὔτε ἐκεῖνος ὁποῦ ἐστάθη, ἤγουν ἔπαυσεν ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας, πρέπει νὰ θαρρῆ, οὔτε ἐκεῖνος ὁποῦ ἔπεσε πρέπει νὰ ἀπελπίζεται. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἁμαρτήσῃ πολλὰ, νὰ θαρρῆ εἰς τὴν μετάνοιαν, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ σφάλλῃ μετρίως, νὰ μὴ νομίζῃ ὅτι λαμβάνει τὴν συγχώρησιν τῶν σφαλ-

1) Ἕξιν ταπεινώσεως λέγει τὴν ταπείνωσιν ὁποῦ γίνεται ὡσὰν φυσικὴ εἰς τὸν ἄνθρωπον.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

μάτων του ἀπὸ μοναχὰ τὰ καλὰ ἔργα του, ἀλλὰ νὰ δείχνῃ καὶ αὐτὸς μετάνοιαν. Καὶ μετάνοιαν, ὄχι ἐκείνην ὁποῦ δείχνεται μὲ τὰ λόγια μόνον, ἢ μὲ νηστείαν, ἢ μὲ ὑδροποσίαν, καὶ χαμευνίαν, καὶ μὲ ἄλλας τοιαύτας ταλαιπωρίας τοῦ σώματος, ἀλλὰ ἐκείνην ὁποῦ γίνεται μὲ ὅλην τὴν συντριβὴν καὶ κατάνυξιν τῆς ψυχῆς, καὶ καρδίας του· τὴν ὁποίαν ἔδειξε καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ εὑρίσκετο μέσα εἰς τὸν κόσμον, καὶ εἰς τὰς φροντίδας τοῦ κόσμου. Διατὶ αὐτὸς στοχαζόμενος μὲ τὸν ἑαυτόν του τί λογῆς ἀγαθὸν, καὶ εὔσπλαγχνον Αὐθέντην παρώργισε, μὲ τὸ νὰ ἔγινε παραβάτης τῶν ἐντολῶν του, καὶ ἐφάνη ἀχάριστος εἰς αὐτὸν, καὶ ἀλησμόνησε τὰ τόσα πολλὰ, καὶ ἀναρίθμητα χαρίσματα, καὶ εὐεργεσίας του, εὑρίσκετο πάντοτε εἰς ὅλην του τὴν ζωὴν πενθῶν, καὶ σκυθρωπάζων, καθὼς λέγει ὁ ἴδιος. Καὶ ἐταλαιπωρεῖτο, ὄχι ἀπὸ ἄλλον τινὰ, ἀλλὰ ἀπὸ λόγου του. Διατὶ ἐσύντριβε τὸν ἑαυτόν του, καὶ ἐταπεινώνετο πολλὰ, καὶ ὠρύετο ἀπὸ στεναγμοῦ τῆς καρδίας του. Καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα μᾶς διδάσκουν κάθε ἡμέραν οἱ ψαλμοί του, καὶ αὐτὰς τὰς ταλαιπωρίας ἔκαμνεν ὁ Δαβὶδ εἰς τὸν ἑαυτόν του, ὅταν ἐμετανόησε, καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ ἦτον βασιλεὺς, καὶ εἶχε φροντίδα τόσου λαοῦ, καὶ γυναικὸς, καὶ τέκνων, καὶ σπητιοῦ, καὶ βασιλείας. Ἀμὴ τί ἔκαμεν ὁ Μανασσῆς, καὶ οἱ ἄλλοι ὁποῦ ἐμετανόησαν μετὰ ταῦτα, τοὺς ὁποίους ἰξεύρεις καὶ σύ; ἤγουν ὁ Πέτρος ὁ κορυφαῖος τῶν Ἀποστόλων, ὁ Τελώνης, ὁ Λῃστὴς, ἡ Πόρνη; καὶ τί ἀναφέρω πολλούς; τί ἔκαμεν ὁ Ἄσωτος υἱὸς, ὁ ὁποῖος κατεδαπάνησε τὴν πατρικήν του κληρονομίαν μὲ τὰς πόρνας, καὶ μὲ τοὺς τελώνας; ἀπὸ ποῖά τους ἔργα τοῦτοι ὅλοι, ἔλαβαν τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν τους; ἆρά γε ἀπὸ τὰς νηστείας τους; ἢ ἀπὸ τὰς ἀγρυπνίας τους; ἆρά γε ἀπὸ τὰς χαμευνίας, καὶ ἀπὸ τὴν ἐλεημοσύνην ὁποῦ ἔκαμαν εἰς τοὺς πτωχοὺς, ἢ ἀπὸ ἄλλην καμμίαν κοπιαστικὴν ἐργασίαν. ὁποῦ γίνεται μὲ τὸ κορμί; ὄχι, μὴ γένοιτο. Ἀλλὰ ἔλαβαν τὴν συγχώρησιν ἀπὸ μοναχὴν τὴν μετάνοιαν, καὶ συντριβὴν, καὶ κατάνυξιν, καὶ ἀπὸ τὰ δάκρυα ὁποῦ εὔγαναν ἐκ βάθους τῆς ψυχῆς τους, καὶ ἀπὸ τὴν κατάκρισιν τῆς συνειδήσεώς τους. Διατὶ μὲ τὸ νὰ ἦλθαν εἰς αἴσθησιν τῶν ἁμαρτιῶν τους, καὶ ὁ κάθε ἕνας ἀπὸ αὐτοὺς ἐκατηγόρησαν, ἐκαταδίκασαν τὸν ἑαυτόν τους, καὶ ἔκλαυσαν ἀπὸ ψυχῆς, διὰ τοῦτο ἔλαβαν καὶ τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν τους. Καὶ τοῦτο τὸ ἴδιον γίνεται καὶ τώρα εἰς ὅλους ἐκείνους ὁποῦ προστρέχουν εἰς τὸν Χριστὸν μὲ θερμὰ δάκρυα, καὶ ἀληθινὴν μετάνοιαν. Καὶ εἰς κἀνένα ἀπὸ ἡμᾶς δὲν ἀποκλείει, οὔτε θέλει ἀποκλείσει ποτὲ τὰ φιλάνθρωπα σπλάγχνα τῆς ἀγαθότητός του ὁ φιλάνθρωπος, καὶ πανάγαθος Κύριος. Διατὶ ἡ συγχώρησις τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ κάθε ἑνὸς, δὲν γίνεται ἀπὸ τὰ ἔργα του, διὰ νὰ μὴ τύχῃ, καὶ καυχηθῇ τινὰς, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίαν, καὶ χάριν. Πρέπει ὅμως νὰ ἰξεύρωμεν, ὅτι διὰ νὰ λάβωμεν τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτημάτων μας, δὲν χρειάζεται μοναχὰ τὸ νὰ μετανοήσωμεν ἐξ ὅλης μας ψυχῆς, καὶ καρδίας, ἀλλὰ ἀκόμι χρειάζεται, καὶ τὸ νὰ μὴ πέσωμεν ἄλλην φορὰν εἰς τὰ ἴδια ἁμαρτήματα, μήτε νὰ γυρίσωμεν πάλιν, ὡσὰν τὸ σκυλὶ, εἰς τὸ ἴδιον ξέρασμα. Καὶ τοῦτο, νὰ μὴ πέσωμεν εἰς τὰ ἴδια ἁμαρτήματα, εἶναι πολλὰ δύσκολον εἰς ἡμᾶς νὰ τὸ φυλάξωμεν, ἀνίσως δὲν βάλωμεν βίγλαις, καὶ φύλαξες μεγάλαις εἰς τὸν ἑαυτόν μας μὲ κάθε τρόπον, καὶ μὲ ὅλην μας τὴν ἐπιμέλειαν, καὶ ἀνίσως δὲν ἔχωμεν βοηθοὺς, καὶ ἅρματα πνευματικὰ, διὰ νὰ ἀντισταθοῦμεν μὲ αὐτὰ εἰς τοὺς νοητοὺς ἐχθρούς μας, τοὺς δαίμονας. Διότι μὲ τὸ νὰ ἐπιασθήκαμεν προτήτερα ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν διὰ μέσου τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ ἐδουλώθημεν εἰς τὰς ἡδονὰς, καὶ διὰ μέσου τῶν παθῶν ἐγενήκαμεν ὑποκείμενοι, καὶ ὑπόδουλοι εἰς τὸν διάβολον, ἀνάγκη εἶναι πλέον νὰ περισυρώμεθα ἀπὸ τὰς τοιαύτας ἐπιθυμίας, καὶ ἡδονὰς, καὶ μὲ βίαν μεγάλην νὰ τραβιζώμεθα, ὡσὰν σκλάβοι ἄτιμοι ἐλεεινῶς, καὶ ἀθλίως, διὰ νὰ ὑπηρετοῦμεν, καὶ νὰ δουλεύωμεν τὸν ἐχθρόν μας διάβολον, καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου νὰ φεύγωμεν μακρὰ ἀπὸ τὴν δουλείαν ὁποῦ πρέπει νὰ ἔχωμεν εἰς τὸν Δεσπότην μας Χριστὸν, καὶ νὰ γενώμεθα παραβάται τῶν ἐντολῶν του, καὶ τῶν ὑποσχέσεων ὁποῦ ἐκάμαμεν πρὸς αὐτόν. Λοιπὸν διὰ νὰ μὴ τύχῃ καὶ πάθωμεν τοιοῦτον κακὸν, πρέπει νὰ λάβωμεν ἀπὸ τὴν Ἁγίαν γραφὴν βοηθὸν, καὶ ἅρμα ἐναντίον εἰς κάθε ἕνα ἐχθρὸν ὁποῦ ἔρχεται κατεπάνω μας, καθὼς μᾶς λέγει ὁ θεῖος Δαβίδ. «Διὰ τοῦτο πρὸς πάσας τὰς ἐντολάς σου κατωρ»θούμην. Πᾶσαν ὁδὸν ἄδικον ἐμίσησα». Καὶ ἐναντίον εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῶν αἰσχρῶν λογισμῶν, ἂς παρασταίνωμεν τὴν ἐνθύμησιν τοῦ θανάτου, καὶ τῆς φοβερᾶς κρίσεως, καὶ τῶν ἀνυποφόρων

βασάνων τῆς κολάσεως. Ἐναντίον δὲ εἰς τὴν ὀκνηρίαν, ἂς βάλωμεν τὴν προθυμίαν, καὶ ἐπιμέλειαν. Ἐναντίον εἰς τὴν γαστριμαργίαν, τὴν νηστείαν. Ἐναντίον εἰς τὴν φιληδονίαν, τὴν ἐγκράτειαν. Ἐναντίον εἰς τὴν πολυποσίαν, τὴν ὀλιγοποσίαν. Ἐναντίον εἰς τὴν πύρωσιν τῆς σαρκὸς, ἂς φέρωμεν τὴν ἐνθύμησιν τοῦ αἰωνίου πυρὸς, καὶ ἂς καταγινώμεθα εἰς τὴν πρὸς τὸν Θεὸν συχνὴν, καὶ ὁλόψυχον προσευχὴν, μαζὴ μὲ ἀγρυπνίαν, καὶ δίψαν. Διατὶ ἀνίσως κάμνωμεν τοιουτωτρόπως εἰς κάθε πάθος ὁποῦ μᾶς πολεμεῖ, (διὰ νὰ μὴ τὰ λέγω ὅλα, καὶ μακρύνω τὸν λόγον) καὶ ἀποκτήσωμεν τὴν ἀρετὴν ὁποῦ εἶναι ἐναντία εἰς ἐκεῖνο τὸ πάθος, βεβαιότατα θέλει διαφυλαχθοῦμεν ἀβλαβεῖς, καὶ ἄτρωτοι ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν, διατὶ φυλαττόμεθα ἀπὸ τὰς τοιαύτας ἀρετὰς, ὡσὰν ἀπὸ κἄποιους δυνατοὺς στρατιώτας. Ὅτι ἀνίσως ἡ ἐκκοπὴ τῆς κακῆς συνηθείας, καὶ ἡ ἀποχὴ τῶν ἀτόπων ἔργων, καὶ πράξεων, ἦτον δυνατὸν νὰ κατορθωθῇ, χωρὶς ἱδρῶτας, καὶ κόπους, αὐτὴ μοναχὴ, ἡ ἀποχὴ, ἦτον ἀρκετὴ εἰς τοὺς μετανοοῦντας διὰ τὴν σωτηρίαν τους.

Κοντὰ δὲ εἰς αὐτὰ ὁποῦ σοῦ ἔγραψα ἕως τώρα, ἰδοὺ ὁποῦ σοῦ γράφω διὰ ἐνθύμησιν καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ πρὸς τούτοις ἔχεις χρέος νὰ κάμνῃς, καὶ νὰ φυλάττῃς, τὰ ὁποῖα εἶναι αὐτά. Ὅταν τελῆται ἡ θεία λειτουργία, καὶ ὁ ἱερεὺς, ἢ ὁ διάκονος λέγῃ, ὅσοι οἱ κατηχούμενοι προέλθετε, πρέπει νὰ εὐγαίνῃς ἔξω ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν (1) καὶ νὰ στέκεσαι εἰς τὸν νάρθηκα. Καὶ νὰ μὴ συνομιλῇς μὲ κἀνένα εἰς τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, ἀλλὰ νὰ ἐνθυμῆσαι τὰς ἁμαρτίας σου, καὶ νὰ κλαίῃς. Ἔπειτα ἀφ' οὗ τελειώσῃ ἡ θεία λειτουργία πάλιν νὰ ἐμβαίνῃς εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Καὶ ὅταν ἔλθῃ ἡ ἑσπέρα ὕστερα ἀπὸ τὸ ἀπόδειπνον, νὰ πηγαίνῃς κατ' ἰδίαν εἰς τόπον παράμερον, καὶ νὰ λέγῃς τὸ τρισάγιον, τὸν Ν'. Ψαλμόν. Ἤγουν τὸ ἐλέησόν με ὁ Θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου. Τὸ, Κύριε ἐλέησον πενῆντα φοραῖς, καὶ τὸ, Κύριε συγχώρησόν μοι τῷ ἁμαρτωλῷ Ν'. ἔπειτα ἀπὸ αὐτὰ νὰ λέγῃς τὸν ϛ'. Ψαλμὸν, ἤγουν τὸ, Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με, μηδὲ τῇ ὀργῇ σου παιδεύσῃς με. Καὶ τὸ, Κύριε, ὅσα ἐν ἔργῳ, καὶ λόγῳ, καὶ κατὰ διάνοιαν ἥμαρτον συγχώρησόν μοι. Τὸ ὁποῖον νὰ τὸ λέγῃς πενῆντα φοραῖς. Καὶ νὰ κάμῃς καὶ μετανοίας κέ. τὴν τετράδην καὶ παρασκευὴν, νὰ ἀπέχῃς ἀπὸ κρέας, τυρὶ, αὐγὰ, ψάρι, κρασὶ, καὶ λάδι, κατὰ τὸν κανόνα τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων. Τὰς τεσσαρακοστὰς τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, τῆς Παναγίας, καὶ τῶν Χριστοῦ γεννῶν, νὰ μὴ τρώγῃς κρέας, οὔτε τυρὶ, οὔτε αὐγὰ, ἀπὸ δὲ τὰ λοιπὰ νὰ τρώγῃς σύμμετρα, καὶ μὲ ἐγκράτειαν. Τὰς δὲ προσευχάς σου, τοὺς Ψαλμοὺς, ὁποῦ εἴπαμεν, ὁμοίως μὲ τὰς μετανοίας, νὰ τὰς κάμνῃς τότε διπλᾶς. Τὴν δὲ μεγάλην τεσσαρακοστὴν νὰ μὴ καταλύῃς λάδι, καὶ κρασὶ ὅλην τὴν ἑβδομάδα, πάρεξ τὸ σάββατον, καὶ τὴν κυριακὴν, ἀλλὰ νὰ ταλαιπωρῇς τὸ κορμί σου, ὅσον εἶναι δυνατὸν, καθὼς ἁρμόζει εἰς τοὺς χριστιανοὺς ὁποῦ θέλουν νὰ σωθοῦν. Τὴν δὲ προσευχήν σου νὰ τὴν κάμνῃς διπλῆν, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν τεσσαρακοστὴν, καθὼς καὶ εἰς τὰς ἄλλας, ὡς προείπομεν. Ἀκόμι πρέπει νὰ ἀπέχῃς καὶ ἀπὸ τὰ θεῖα, καὶ φρικτὰ μυστήρια, ἤγουν νὰ μὴ κοινωνῇς τὸ ἄχραντον σῶμα, καὶ τὸ τίμιον αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐγὼ δὲ σὲ συμβουλεύω νὰ ἀπέχῃς ἀκόμι καὶ ἀπὸ τὴν εὐλογίαν αὐτοῦ τοῦ λεγομένου κατακλαστοῦ, ἤγουν τοῦ ἀντιδώρου εἰς ὅσον καιρὸν εὑρίσκεται ὁ λογισμός σου καὶ ἡ γνώμη σου ἀμετάθετος ἀπὸ τὰ κακὰ ἔργα τῆς ἁμαρτίας, καὶ ἕως ὁποῦ νὰ ἀποκτήσῃς γνώμην στερεὰν, εἰς τὸ νὰ μὴν ἀφήσῃς ποτὲ τὰ καλὰ ἔργα, καὶ τὰς ἀρετὰς, καὶ νὰ μισήσῃς τὴν ἁμαρτίαν τελείως. Ὅταν δὲ ἰδῇς τὸν ἑαυτόν σου, πῶς ἔφθασεν εἰς αὐτὴν τὴν καλὴν κατάστασιν, ἤγουν πῶς ἐμίσησες τὴν ἁμαρτίαν τελείως, καὶ ἡ γνώμη σου ἐστερεώθη πλέον εἰς τὰ καλὰ, καὶ ἐβεβαιώθης μὲ τὴν δοκιμὴν, πῶς εἶναι ἀμετάθετος ἡ ἀπόφασις ὁποῦ ἔκαμες διὰ νὰ ἀπέχῃς ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν· τότε ἀδελφὲ πλησίασε εἰς τὰ μυστήρια μὲ πίστιν ἀδίστακτον, ὡσὰν ὁποῦ δὲν μεταλαμβάνεις ἄρτον, καὶ οἶνον ψιλὸν, ἀλλὰ μεταλαμβάνεις σῶμα, καὶ αἷμα Θεοῦ. Καὶ κάμνωντας ἔτζι, θέλει γένῃς κοινωνὸς τῆς δόξης αὐτοῦ,

(1) Εἰς τρεῖς τάξεις ἦτον διῃρημένος τὸν παλαιὸν καιρὸν ὁ λαὸς τῆς Ἐκκλησίας, ἤγουν εἰς τοὺς πιστοὺς, εἰς τοὺς ἐν μετανοίᾳ ὄντας, καὶ εἰς τοὺς κατηχουμένους. Καὶ πάλιν οἱ ἐν μετανοίᾳ ὄντες ἦσαν διῃρημένοι εἰς τέσσαρας τάξεις. Ἡ πρώτη ἐλέγετο τῶν προσκλαιόντων, οἱ ὁποῖοι ἐστέκοντο ἔξω τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐπαρακαλοῦσαν μετὰ δακρύων ἐκείνους ὁποῦ ἔμβαιναν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν νὰ εὔχωνται ὑπὲρ αὐτῶν. Ἡ δευτέρα τῶν ἀκροωμένων, οἱ ὁποῖοι ἐστέκοντο εἰς τὸν νάρθηκα, καὶ ἤκουαν. Ἡ τρίτη τῶν ὑποπιπτόντων, οἱ ὁποῖοι ἐστέκοντο μέσα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ὄπισθεν τοῦ ἄμβωνος, καὶ εὔγαιναν ἔξω μαζὴ μὲ τοὺς πιστοὺς, ὅμως δὲν ἐμετελάμβανον τὰ ἄχραντα Μυστήρια. Ὅθεν καὶ ὁ Ἅγιος τὸν ἀδελφὸν τοῦτον ὁποῦ ἦτον ἀπὸ τοὺς μετανοοῦντας τὸν διορίζει εἰς τὴν τάξιν τῶν ὑποπιπτόντων.

καὶ διὰ μέσου αὐτῶν τῶν μυστηρίων θέλει λάβῃς καὶ τελείαν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν σου, καὶ θέλει ἀποκτήσεις εἰς τὸν ἑαυτόν σου τὴν αἰώνιον ζωὴν, καὶ θέλει γένῃς υἱὸς φωτὸς καὶ ἡμέρας, εἰδὲ καὶ πρὸ τοῦ νὰ κάμῃς αὐτὰ ὁποῦ εἶπα, καὶ πρὸ τοῦ νὰ δείξῃς τὴν πρέπουσαν μετάνοιαν, τολμήσῃς νὰ μεταλάβῃς τὸ σῶμα, καὶ αἷμα τοῦ Χριστοῦ τότε βλέποντές σε οἱ δαίμονες πῶς ἐκαταφρόνησες τὸν Θεὸν, καὶ ἐκοινώνησες ἀναξίως, θέλει ὁρμήσουν ὅλοι ὁμοῦ κατεπάνω σου, καὶ ἔτζι συμποδίζοντές σε ἀνηλεῶς, καὶ ἀπανθρώπως, θέλει σὲ ῥίψουν πάλιν μέσα εἰς τὸν βόρβορον τῆς προτέρας σου ἀκολασίας. Καὶ τότε ἀληθινὰ θέλει γένῃς ἀντὶ διὰ χριστιανὸς χριστοκτόνος, καὶ θέλει καταδικασθῇς ὁμοῦ μὲ ἐκείνους ὁποῦ ἐσταύρωσαν τὸν Χριστὸν, καθὼς λέγει ὁ Παῦλος. «Ὅποιος ἀναξίως τρώγει, καὶ πίνει τὸ σῶμα, καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου, θέλει γένῃ ἔνοχος τοῦ σώματος, καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου», ἤγουν θέλει λάβῃ τὴν αὐτὴν καταδίκην μὲ ἐκείνους ὁποῦ τὸν ἐσταύρωσαν. Καὶ δὲν σοῦ γράφω περισσότερα ἀπὸ αὐτὰ ὁποῦ σοῦ ἔγραψα, φοβούμενος νὰ μὴ γένω ὀχληρὸς εἰς ἐσέ. Σὺ δὲ, ὦ ἀδελφὲ, ἂν κάμῃς καὶ περισσότερα ἀπὸ αὐτὰ, θέλει ὠφελήσεις τὸν ἑαυτόν σου, καὶ θέλει προξενήσεις εἰς τὴν ψυχήν σου τὰ μέλλοντα ἀγαθά. Ὅτι αὐτὰ ὁποῦ εἶπα, δὲν σοῦ τὰ ἔγραψα νὰ τὰ κάμῃς, διατὶ προξενοῦν τὴν κάθαρσιν τῆς ψυχῆς σου, καὶ τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν σου, ἀλλὰ σοῦ τὰ ἔγραψα, διατὶ σὲ φέρνουν εἰς ἐνθύμησιν τῶν ἁμαρτημάτων σου. Ὅτι ἂν ἤξευρα πῶς θέλει λυπηθῇς διὰ αὐτὰ, οὐδὲ αὐτὰ τὰ ὀλίγα ἤθελε γράψω πρὸς τὴν ἀγάπην σου. Ἐγὼ τοῦτο θέλω ἀπὸ ἐσένα μοναχὰ, τὸ νὰ κάμῃς ἐκκοπὴν ἀπὸ τὴν κακὴν συνήθειαν τῆς ἁμαρτίας, καὶ ἀπὸ τὰ ἀτοπώτατα ἔργα. Τὴν ὁποίαν ἐκκοπὴν, καὶ ἀποχὴν σὲ παρακαλῶ πολλὰ νὰ τὴν φυλάξῃς. Καὶ ἂν εἶναι δυνατὸν εἰς ἐσένα χωρὶς ἱδρῶτας, καὶ κόπους ἄλλους νὰ τὸ φυλάξῃς αὐτὸ, ἐγὼ εὐχαριστοῦμαι καὶ εἰς τοῦτο μοναχά. Καὶ γράφε μου συνεχῶς διὰ τὴν ὑγείαν σου, διὰ νὰ βλέπω τὴν πίστιν, καὶ ἀγάπην ὁποῦ ἔχεις εἰς ἐμένα, καὶ νὰ σὲ ἐνθυμοῦμαι πλέον θερμότερα, καὶ προθυμώτερα, ὅταν ἐξαπλώνω τὰς χεῖράς μου πρὸς τὸν Θεὸν ὁ ἀνάξιος. Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ νὰ εἶναι μὲ τὸ Πνεῦμά σου. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

Διὰ ἐκείνους ὁποῦ μεταλαμβάνουν τὰ θεῖα μυστήρια. Καὶ ποῖος μεταλαμβάνει ἀναξίως.

Καθὼς ἕνας ἄνθρωπος εὐγενὴς, καὶ πλούσιος ὁποῦ ἀφίνει τὴν τετριμμένην, καὶ συνειθισμένην στράταν, καὶ περιπατεῖ τὴν δύσβατον, καὶ ἐρημικὴν, πίπτει εἰς τὰ χέρια τῶν κλεπτῶν, οἱ ὁποῖοι καθὼς τὸν πιάσουν, εὐθὺς τὸν ἐκδύουν τὰ καλὰ φορέματα ὁποῦ φορεῖ, καὶ τὸν ἐνδύουν παλαιὰ, καὶ βρωμισμένα ἀπὸ κρέατα, καὶ αἵματα, καὶ τὸν ἔχουν μαζή τους διὰ νὰ λαιμαργῇ καὶ αὐτὸς, καὶ νὰ μεθύῃ, καὶ νὰ κάμνῃ αἰσχρὰ, καὶ ἄτοπα ἔργα, καὶ νὰ κλέπτῃ ὡσὰν καὶ ἐκείνους, καὶ ἐκεῖνος νοστιμεύεται εἰς τὴν ἀδηφαγίαν, καὶ πολυποσίαν, καὶ ἀκαθαρσίαν, καὶ μὲ τὴν πολυκαιρίαν συνηθίζει εἰς ἐκεῖνα τὰ ἀκάθαρτα, καὶ κλεπτικὰ ἤθη, καὶ μένει εἰς αὐτὰ καὶ ἀλησμονεῖ ὅλην του τὴν συγγένειαν, καὶ τὴν προτέραν ἐκείνην εὐγενικὴν, καὶ τακτικὴν, καὶ τιμημένην ζωὴν, μὲ τὸ νὰ ἐψυχράνθη εἰς αὐτὸν τελείως ἡ ἀγάπη ὁποῦ εἶχε προτήτερα εἰς τὰ σεμνὰ ἤθη· τοιουτωτρόπως καὶ ὁ χριστιανὸς ἐκεῖνος ὁποῦ ἀφίνει τὴν στράταν ὁποῦ πρέπει εἰς τοὺς χριστιανοὺς, καὶ περιπατεῖ τὴν στράταν τοῦ διαβόλου, τὰ ἴδια παθαίνει, καὶ χειρότερα. Ὡσὰν νὰ εἰποῦμεν ἐκεῖνος ὁποῦ ἀφήσει τὴν σωφροσύνην, καὶ τὴν σεμνότητα, καὶ τὴν αὐτάρκειαν, δηλαδὴ νὰ ζῇ μὲ τὸ ἐδικόν του, καὶ μὲ τὴν δούλευσίν του, καὶ νὰ εὐχαριστῆται εἰς τὸ ὀλίγον, καὶ ἀγαπήσει τὰ μάταια πράγματα τοῦ κόσμου, καὶ μεταχειρισθῇ τὴν ἀδικίαν, τὴν πλεονεξίαν, καὶ ἁρπαγήν· καὶ ἀπὸ αὐτὰ ἔλθῃ εἰς ἀκαθαρσίας, καὶ πορνείας, καὶ ἀσελγείας, καὶ ζητήσῃ ἀκόμι, καὶ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ διὰ μέσου αὐτῆς τῆς στράτας ὁποῦ περιπατεῖ πέσῃ εἰς τὰς χεῖρας τῶν δαιμόνων, καὶ μερικαῖς φοραῖς ξεγυμνωθῇ καὶ ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ ἁγίου βαπτίσματος· καὶ σημεῖον πῶς ξεγυμνώνεται ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ ἁγίου βαπτίσματος εἶναι, ὅταν

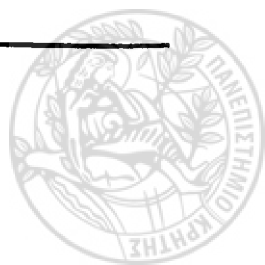
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

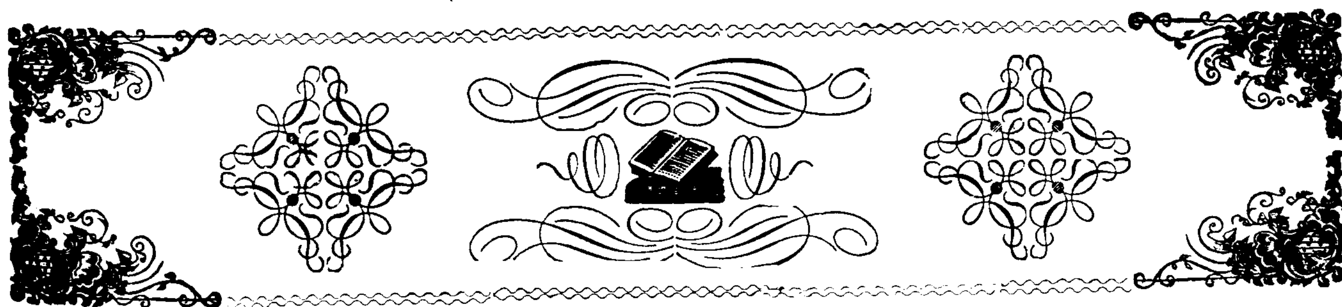
λέγῃ, πῶς δὲν δύναται νὰ κάμῃ καμμίαν διακοπὴν καὶ ἀποχὴν ἀπὸ τὴν ἀσέλγειαν, ἔξω μόνον εἰς καιρὸν πλησμονῆς τῶν αἰσχροτάτων πράξεων, καὶ μάλιστα ἀνίσως ἀποτολμᾷ νὰ μεταλαμβάνῃ τὸ ἄχραντον σῶμα, καὶ τὸ τίμιον αἷμα τοῦ Χριστοῦ. Ὅτι ἀλλοίμονον, καὶ εἰς ἐκεῖνον τὸν ἱερέα ὁποῦ τὸν μεταδίδει, καὶ εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ μεταλαμβάνει. Καὶ ἀλλοίμονον εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ μεταλαμβάνει, ὅτι ὅσον κάμνει τὰς αἰσχρουργίας του, καὶ μεταλαμβάνει, τόσον περισσότερον ἐξουσιάζεται τελείως, καὶ κυριεύεται ἀπὸ τὸν διάβολον, διατὶ ὁ Θεὸς κάνει τελείαν ἐγκατάλειψιν εἰς αὐτὸν διὰ τὴν ἀναισχυντίαν, καὶ ἀσωτίαν, καὶ αὐθάδειάν του. Καθὼς γράφει τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον διὰ τὸν Ἰούδαν, ὅτι εὐθὺς ὁποῦ ἐμετάλαβε τὸ ψωμίον ὁποῦ τοῦ ἔδωκεν ὁ Χριστὸς ἐκεῖνον τὸν θεῖον δεῖπνον, παρευθὺς ἐμβῆκεν εἰς αὐτὸν ὁ σατανᾶς. Ἀλλοίμονον πάλιν καὶ εἰς τὸν ἱερέα ὁποῦ τὸν μεταδίδει, ὅτι ἀξιώνει τὸν ἀνάξιον, καὶ τὸν μεταδίδει τὸ ἄχραντον σῶμα, καὶ τὸ τίμιον αἷμα τοῦ Σωτῆρος, ὁποῦ δὲν εἶναι ἄξιος, οὔτε κἂν νὰ πατήσῃ εἰς ναὸν Θεοῦ. Μὲ τὸν ὁποῖον εἶναι ἐμποδισμένον καὶ νὰ τρώγῃ μαζὴ κάθε χριστιανός. «Εἴ τις γὰρ (λέγει ὁ Ἀπόστολος »Παῦλος) ἀδελφὸς ὀναμαζόμενος, ἢ πόρνος, ἢ »πλεονέκτης, ἢ λοίδορος, ἢ μέθυσος, ἢ ἅρπαξ, »τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν.» Βλέπεις πῶς οὔτε ἀδελφὸς τῶν χριστιανῶν εἶναι τῇ ἀληθείᾳ ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος, ἀλλὰ μόνον ὀναμάζεται. Ὅθεν καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν μεταδίδει καταδικάζεται, διατὶ ἐκεῖνον ὁποῦ ἁμαρτάνει ἀπὸ παρατροπὴν τοῦ ὀρθοῦ λογισμοῦ, καὶ παραφροσύνην, τὸν κάμνει τέλειον ἐχθρὸν τοῦ Θεοῦ. Λοιπὸν ὁ ἱερεὺς ἐκεῖνος, ἢ ὁ πνευματικὸς δὲν πρέπει νὰ μεταδίδῃ τὸν τοιοῦτον, ἀλλὰ νὰ τὸν παρακινῇ εἰς μετάνοιαν μὲ λόγια ἥμερα, καὶ κατανυκτικὰ, καὶ νὰ τὸν ἐνθυμίζῃ τὰ φοβερὰ ἐκεῖνα βάσανα τῆς κολάσεως, ὁποῦ μέλλει νὰ δοκιμάσουν οἱ ἁμαρτωλοὶ, καὶ νὰ τὸν νουθετῇ, καὶ νὰ τὸν ὁδηγῇ ὡς τυφλὸν, (ὅτι τοὺς τυφλοὺς δὲν τοὺς παιδεύομεν, ἀλλὰ τοὺς ὁδηγοῦμεν) καὶ νὰ τὸν λυπῆται, ὡσὰν ὁποῦ ἔγινεν ἔξω φρενῶν, ἐπειδὴ πάσχει ἀπὸ πειρασμὸν τοῦ διαβόλου, καὶ νὰ παρακαλῇ τὸν Κύριον νὰ τοῦ ἀνοίξῃ τὴν ἀκοὴν τῆς ψυχῆς του, διὰ νὰ δυνηθῇ ὀλίγον τι νὰ ἔλθῃ εἰς αἴσθησιν νὰ γνωρίσῃ τὴν ἀσέβειάν του, καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ πάλιν μὲ τὴν μετάνοιαν, νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν τόπον τῶν πιστῶν, ὅτι ὁ τοιοῦτος ἔγινεν ἀσεβής. Διότι ἂν εἶχε σέβας εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ ἐγνώριζεν ὅτι εἶναι Θεὸς ὁποῦ δὲν θέλει ἀνομίαν, διατὶ λέγει ὁ Δαβὶδ, «οὐ παροικήσει σοι πονηρευόμενος, »οὐδὲ διαμενοῦσι παράνομοι κατέναντι τῶν ὀφ»θαλμῶν σου»· καὶ ὅτι μισεῖ ἐκείνους ὁποῦ ἐργάζονται τὴν ἀνομίαν, ἤθελε φοβηθῇ, καὶ συσταλθῇ νὰ μεταλάβῃ τὰ ἄχραντά του μυστήρια, διὰ νὰ μὴ φονευθῇ ἀοράτως μὲ ἀγγελικὸν σπαθί. Ἐπειδὴ καὶ εἶναι πολλοὶ τέτοιοι εἰς τὸν κόσμον, οἱ ὁποῖοι διὰ τὴν ἐντροπὴν τῶν ἀνθρώπων, διὰ νὰ μὴ φανοῦν ἀνάξιοι, αὐθαδιάζουν, καὶ μεταλαμβάνουν τὰ ἄχραντα μυστήρια. Καὶ ἀνίσως τινὰς τοὺς ἐμποδίσῃ ἀπὸ τὴν τοιαύτην αὐθάδειαν, κατηγορεῖται ἀπὸ αὐτοὺς, καὶ τοὺς φαίνεται βαρὺς, καὶ δὲν ἔρχονται εἰς αἴσθησιν νὰ καταλάβουν τὴν κακίαν τους, καὶ νὰ ἐντραποῦν. Ἀλλὰ ἂν ἐμποδισθοῦν ἀπὸ τὴν ἄχραντον κοινωνίαν, ἐναντιώνονται, καὶ θέλουν νὰ μεταλάβουν, ἢ καλλίτερα νὰ εἰπῶ θέλουν νὰ φέρουν τὸν ἑαυτόν τους εἰς ἀποκοτίαν μεγάλην, καὶ τελείαν καταφρόνησιν, καὶ ἀπελπισίαν, καὶ ἀπώλειαν, καὶ δὲν εὐχαριστοῦν ἐκεῖνον ὁποῦ τοὺς ἐμποδίζει, καὶ τοὺς λυτρώνει ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν μεγάλον κίνδυνον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον δὲν εἶναι, οὔτε ἔγινε ποτὲ ἄλλος μεγαλήτερος, ἐπειδὴ διὰ μέσου τῆς ἀναξίας μεταλήψεως γίνονται ἔνοχοι τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ. Ἤγουν καταδικάζονται ὡσὰν τὸν Ἰούδαν, καὶ ἐκείνους ὁποῦ ἐσταύρωσαν τὸν Χριστόν. Καὶ τί ἄλλο χειρότερον, καὶ βαρύτερον εἶναι ἀπὸ ἐκεῖνον ὁποῦ πέσῃ εἰς καταδίκην παρομοίαν μὲ ἐκείνην ὁποῦ μέλλουν νὰ λάβουν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐσταύρωσαν τὸν Χριστόν; τοῦτο πρέπει νὰ γίνεται εἰς τὸν τοιοῦτον ἁμαρτωλὸν, νὰ συνάγωνται ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ εἰς ἕνα, καὶ τὸν αὐτὸν τόπον, καὶ νὰ παρακαλοῦν τὸν Θεὸν μετὰ δακρύων διὰ τὸν τοιοῦτον, διὰ νὰ παραδώσῃ αὐτὸν ὁ Θεὸς τῷ σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκὸς, ἵνα τὸ Πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ Κυρίου, καθὼς λέγει ὁ θεῖος Παῦλος. Καὶ τί θέλει νὰ εἰπῇ τὸ νὰ παραδοθῇ αὐτὸς τῷ σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκός; Ἤγουν νὰ παιδευθῇ τὸ κορμί του μὲ ἀσθενείας καὶ πάθη, καὶ πόνους, καὶ πληγὰς, καὶ μὲ ἀρρωστίας δυσκολοϊατρεύτους, καὶ διαφόρους. Καὶ ἔτζι μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ σωφρονισθῇ, καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς αἴσθησιν νὰ μετανοήσῃ καὶ μὴ θέλωντας, βιαζόμενος ἀπὸ τὴν κακοπάθειαν τοῦ κορμίου. Καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ δὲν ἠθέλησε νὰ τὸ κάμῃ ὤντας ὑγιὴς, νὰ τὸ κάμῃ ἄρρωστος, μὲ πό-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

νους, καὶ ἀναστεναγμούς. Ὅτι ὁ Θεὸς, ὅταν ἁμαρτήσῃ ἡ ψυχὴ, παιδεύει τὸ κορμὶ, διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς αἴσθησιν νὰ μετανοήσῃ, καὶ νὰ σωθῇ. Διατὶ ὅταν ὁ τοιοῦτος μετανοήσῃ, καὶ διορθωθῇ, καὶ κοινωνήσῃ, τότε ἡ ἁγιότης τῆς θείας κοινωνίας ἔχει μεγάλην δύναμιν, καὶ ἐξουσίαν, νὰ ἀφανίζῃ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ καθαρίζῃ τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὴν κλίσιν, καὶ ἐπιθυμίαν ὁποῦ ἔχει εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Καὶ καθὼς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εὑρίσκωνται φωτία καὶ νερὸν μαζὴ εἰς ἕνα καὶ τὸ αὐτὸ ἀγγεῖον, τοιουτωτρόπως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εὑρίσκωνται μαζὴ εἰς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν χριστιανὸν τὸ πανάχραντον σῶμα τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ βδελυρὰ ἁμαρτία. Εἰ δὲ καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγαπᾷ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ ἀναξίως μεταλαμβάνει τὸ πανάχραντον σῶμα, καὶ αἷμα τοῦ Σωτῆρος, δὲν ἀποθαίνει παρευθὺς, ὅμως ὁ τοιοῦτος δὲν τιμωρεῖται ἐδῶ, διὰ νὰ κολασθῇ αἰώνια, καὶ παντοτεινὰ, ἐκεῖ ὁποῦ εἶναι ὁ σκώληξ ὁ ἀκοίμητος, καὶ τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον. Ἀνίσως λοιπὸν ὁ τοιοῦτος δύναται νὰ κατακαίεται, καὶ νὰ ὑπομένῃ εἰς αἰῶνα αἰῶνος μαζὴ μὲ τὸν διάβολον, ἂς μεταλαμβάνῃ ἀφόβως. Εἰδὲ καὶ δὲν δύναται, καλὸν εἶναι εἰς αὐτὸν νὰ ἐμποδισθῇ ὀλίγον καιρὸν ἀπὸ τὴν κοινωνίαν τῶν ἀχράντων μυστηρίων, καὶ νὰ μετανοήσῃ, καὶ νὰ κλαύσῃ εἰς Θεὸν, καὶ νὰ κοπιάσῃ ὀλίγον κατὰ τὴν δύναμίν του, καὶ νὰ ξεκόψῃ ἀπὸ τὴν αἰσχρὰν πρᾶξιν, καὶ τότε νὰ μεταλάβῃ χωρὶς κίνδυνον τῆς ψυχῆς του, διὰ νὰ διωχθῇ ὁ σατανᾶς ὁποῦ ἐμβῆκεν εἰς αὐτὸν, καὶ τὸν παρακινεῖ δυναστικῶς εἰς τὴν ἀσέλγειαν, καὶ εἰς τὴν λοιπὴν ἀκαθαρσίαν. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγαπᾷ πολλὰ τὰ αἰσχρὰ, καὶ ἄτοπα ἔργα, δὲν τὰ ἀγαπᾷ ἀπὸ λόγου του, ἀλλὰ ἀπὸ ἐνέργειαν τοῦ σατανᾶ, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐπλανέθη ἐξ ἀρχῆς, καὶ τοῦ ἄνοιξε τὴν θύραν τῆς ἡδονικῆς του ὀρέξεως, διὰ νὰ βάλῃ πρῶτον τὴν κεφαλήν του μοναχὰ (ἤγουν διὰ νὰ κάμῃ ἀρχὴν τῆς ἁμαρτίας), καὶ τότε πλέον κατ' ὀλίγον ὀλίγον μὲ τὴν συνήθειαν τοῦ κακοῦ, καὶ μὲ τὴν πολυκαιρίαν ἐμβῆκεν ὅλος μέσα του, καὶ ἐκατακυρίευσεν ὅλας τὰς δυνάμεις τῆς ψυχῆς του, καὶ ἀνεπαύθη ἐπάνω εἰς τὴν καρδίαν του, ὡσὰν εἰς κλίνην, καὶ ἐνεργεῖ εἰς αὐτὸν τὸ νὰ ἀγαπᾷ τὰ αἰσχρὰ, καθὼς τὸ παθαίνουν καὶ οἱ δαιμονιζόμενοι, οἱ ὁποῖοι πολλάκις τρώγουν καὶ κόπρον μὲ ἡδονὴν καὶ εὐχαρίστησίν τους. Τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ τὸ συλλογισθῇ ἐκεῖνος ὁποῦ, διὰ τὴν πολλὴν φιλανθρωπίαν τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Θεοῦ παραχωρεῖται ἀπὸ τὸν διάβολον νὰ ἔχῃ παραμικρὰν σύνεσιν, καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς αἴσθησιν νὰ καταφύγῃ εἰς τὸν Χριστὸν, ὁ ὁποῖος μόνος δύναται καὶ δαίμονας νὰ διώκῃ, καὶ ἀρρωστίας νὰ ἰατρεύῃ καὶ ψυχικὰς, καὶ σωματικάς. Πρέπει δὲ νὰ ἰξεύρωμεν, ὅτι πέντε τάξεις ἀνθρώπων ἐμποδίζονται ἀπὸ τοὺς ἁγίους Πατέρας νὰ μὴ κοινωνοῦν. Πρῶτοι οἱ κατηχούμενοι, ὡς ἀβάπτιστοι. Δεύτεροι οἱ βαπτισμένοι μὲν, ἀγαπήσαντες δὲ τὰ αἰσχρὰ καὶ ἄδικα, διότι οὗτοι ὀνομάζονται ἀποστάται τῆς ἱερᾶς ζωῆς, οἷον οἱ πόρνοι, οἱ φονεῖς, οἱ μοιχοὶ, οἱ ἀρσενοκοῖται, οἱ παιδοφθόροι, οἱ πλεονέκται, οἱ ἅρπαγες, οἱ ἄδικοι, οἱ ὑπερήφανοι, οἱ φθονεροὶ, οἱ μνησίκακοι, οἱ παράνομοι, οἱ ὁποῖοι ὄντες τοιοῦτοι δὲν τὸ αἰσθάνονται, πῶς εἶναι ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ, καὶ πῶς εὑρίσκονται εἰς ἐλεεινὴν κατάστασιν, διὰ νὰ λυπηθοῦν, καὶ νὰ κλαύσουν διὰ τὰς ἁμαρτίας τους, καὶ νὰ μετανοήσουν. Τρίτοι οἱ δαιμονιζόμενοι, ἀνίσως καὶ βλασφημοῦν, ἢ θεατρίζουν, τὸ μυστήριον. Τέταρτοι ἐκεῖνοι, ὁποῦ ἦλθαν εἰς αἴσθησιν, καὶ ἐμετανόησαν, καὶ ἔκαμαν ἀποχὴν ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας ὁποῦ ἔκαμναν, καὶ ἐξωμολογήθησαν, καὶ ἐκανονίσθησαν νὰ στέκωνται ἔξω ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν χρόνον διωρισμένον. Καὶ πέμπτοι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀκόμι δὲν ἐτελείωσαν τὸν διωρισμένον καιρὸν τῆς μετανοίας τους, (1) μήτε ἀφιέρωσαν ἀκόμι ὅλην τους τὴν ζωὴν εἰς τὸν Θεόν, μηδὲ ζοῦν ἐν Χριστῷ ζωὴν ἄμεμπτον, ἀκατηγόρητον παντελῶς. Αὐτοὶ λοιπὸν τὰ πέντε τάγματα, εἶναι φανερὰ ἀνάξιοι. Ἄξιος δὲ εἶναι νὰ μεταλαμβάνῃ τὰ ἄχραντα μυστήρια ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι καθαρὸς, καὶ ἄμεμπτος ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας ὁποῦ εἴπαμεν (2). Ὁπόταν δὲ τινὰς ἄξιος μολυνθῇ μὲ κανένα μολυσμὸν, ὡσὰν ἄνθρωπος, τότε ὁ τοιοῦτος ἐὰν δὲν ἀποπλύνῃ διὰ μετανοίας ἐκεῖνο ὁποῦ τὸν ἐμόλυνε, βέβαια ἀναξίως μεταλαμβάνει καὶ αὐτός. Καὶ λοιπὸν ἐκεῖνος εἶναι ὁ ἐσθίων καὶ πίνων ἀναξίως κατὰ τὸν Ἀπόστολον, ὁ ὁποῖος ἄξιος ὢν, δὲν ἐπλησίασεν ἀξίως εἰς τὰ μυστήρια. Γένοιτο δὲ ἡμᾶς ἀξίους εἶναι, καὶ ἀξίως μεταλαμβάνειν τῶν ἀχράντων μυστηρίων, ἐν Χριστῷ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

(1) Ὅρα εἰς τὸν τριακοστὸν δεύτερον λόγον. (2) Δὲν εἶναι δηλαδὴ ἐμποδισμένος ἀπὸ τοὺς θείους κανόνας.

ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ.

ά. Εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ὁποῦ λέγει, ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραὶ εἰσί.

β'. Καὶ μὲ ποῖον τρόπον ἀγοράζει τινὰς φρονίμως τὸν καιρὸν τῆς παρούσης ζωῆς.

ά. Η ψυχὴ ὁποῦ θέλει νὰ μελετᾷ νύκτα, καὶ ἡμέραν ἐν τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ, δὲν ὠφελεῖται τόσον πολλὰ ἀπὸ κἀνένα ἄλλο, ὅσον ὠφελεῖται ἀπὸ τὴν ἔρευναν τῶν θείων γραφῶν, διατὶ μέσα εἰς τὰς γραφὰς εἶναι κεχρυμμένα τὰ νοήματα τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὰ ὁποῖα προξενοῦν εἰς τὴν ψυχὴν ἐκείνην μεγάλην ἡδονὴν, καὶ τὴν ὑψώνουν ὅλην ἀπὸ τὰ γήϊνα, καὶ κοσμικὰ πράγματα, καὶ τὴν ἀνεβάζουν εἰς τὸν οὐρανὸν, νὰ συλλογίζεται ὅλως δι' ὅλου τὰ θεῖα καὶ νὰ τὰ ποθῇ, καὶ νὰ ἀπερνᾷ ζωὴν ἀγγελικὴν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον. Ὅθεν ἂς ἰδοῦμεν τὶ μᾶς παραγγέλλει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὰς ἐπιστολάς του, καὶ ἂς ἐξετάσωμεν μὲ ἀκρίβειαν μερικὰ ἀπὸ τὰ Θεόπνευστά του λόγια, διὰ νὰ πλουτήσωμεν τὸν θησαυρὸν ὁποῦ εἶναι κεχρυμμένος μέσα εἰς αὐτὰ, καὶ νὰ ἀπολαύσωμεν τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διὰ νὰ εὐφρανθῇ πνευματικῶς ἡ ψυχή μας. Λοιπὸν ποῖα εἶναι τὰ ἀποστολικὰ λόγια ὁποῦ ἔχομεν σκοπὸν νὰ ἐξετάσωμεν εἰς τοῦτον τὸν λόγον; ἐκεῖνα ὁποῦ μᾶς παραγγέλλει ὁ Παῦλος λέγων. «Ἐξαγορα»ζόμενοι τὸν καιρὸν ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσι. τὰ ὁποῖα ἂν ἀγαποῦμεν νὰ τὰ καταλάβωμεν καλὰ, πρέπει νὰ τὰ στοχασθοῦμεν ἀπὸ τὰ πράγματα ὁποῦ βλέπομεν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, καὶ ἔτζι νὰ τὰ μάθωμεν μὲ ἀκρίβειαν. Διατὶ κάθε πραγματευτὴς, καὶ κάθε γεωργὸς, καὶ τεχνίτης χρειάζεται νὰ ἔχῃ μεγάλην προθυμίαν, καὶ ἐπιμέλειαν εἰς τὸ ἔργον του, ὅτι ἀνίσως ἀμελήσῃ ὀλίγον καιρὸν, λαμβάνει μεγάλην ζημίαν. Τοῦτο τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ εἰς τοὺς ἀγῶνας, καὶ εἰς τὰ ἔργα τὰ πνευματικά. Τὸ ὁποῖον διὰ νὰ τὸ καταλάβετε καλλίτερα, ἀκούσατε τὸ παρὸν παράδειγμα. Ἀνίσως ὅλοι οἱ πραγματευταὶ τρέχουν εἰς τὸ πανηγύρι ὁποῦ γίνεται, διὰ νὰ κοιτάξουν τὴν πραγματείαν τους, καὶ νὰ κάμουν κέρδος ἀπὸ αὐτὴν, καὶ ἕνας ἀπὸ ἐκείνους νὰ βλέπῃ ἄλλους νὰ πηγαίνουν ἐμπρὸς ἀπὸ αὐτὸν μὲ μεγάλην προθυμίαν, καὶ ἄλλους νὰ ἔρχωνται ὀπίσω ἀπὸ ἐκεῖνον, καὶ νὰ τὸν φθάνουν μὲ ὀγληγωράδα, καὶ νὰ τὸν ἀφίνουν ὀπίσω· ἢ νὰ κάθεται ἐμπρὸς εἰς τὸ σπῆτί του, καὶ νὰ βλέπῃ τοὺς ἄλλους πραγματευτὰς νὰ ἀπερνοῦν ἀπ' ἐμπρός του, καὶ νὰ πηγαίνουν εἰς τὸ πανηγύρι, καὶ αὐτὸς νὰ εὑρίσκεται εἰς μεγάλην ἀμέλειαν, καὶ νὰ εἶναι δοσμένος εἰς τὰ ξεφαντώματα, καὶ εἰς τὴν μέθην, καὶ σκλαβωμένος ἀπὸ ἔρωτα καμμίας πόρνης, καὶ νὰ μὴ θέλῃ νὰ ὑπάγῃ καὶ αὐτὸς εἰς τὸ πανηγύρι νὰ κοιτάξῃ τὴν πραγματείαν του, ἀλλὰ νὰ δίδῃ διορίαν καιροῦ ἡμέραν παρ' ἡμέραν· τώρα σᾶς ἐρωτῶ νὰ μοῦ εἰπῆτε. Ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐπῆγαν εἰς τὸ πανηγύρι, καὶ ἐπραγματεύθηκαν, καὶ ἐγύρισαν ὀπίσω μὲ πολὺ κέρδος, δὲν ἐξαγόρασαν, καὶ ἐκέρδισαν τὸν καιρόν; καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἐξώδευσεν, ἢ καλλίτερα νὰ εἰπῶ, τὸν ἐπούλησεν εἰς μάταια καὶ ἀνωφελῆ πράγματα, δὲν τὸν ἔχασεν; εἰδὲ πάλιν ὑποθέσωμεν, πῶς ἐπῆγε καὶ αὐτὸς μαζῆ μὲ τοὺς ἄλλους εἰς τὸ πανηγύρι, καὶ οἱ ἄλλοι πραγματευταὶ ἔχοντες ἄσπρα μαζή τους, ἀρχίσουν παρευθὺς νὰ φροντίζουν διὰ τὴν πραγματείαν τους, καὶ ἄλλος νὰ ἀγοράζῃ ἄλλο πρᾶγμα, καὶ ἄλλος ἄλλο, καὶ ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ ἀγοράσῃ ὁ κάθε ἕνας, νὰ ἔχῃ ἐλπίδα, πῶς ἔχει νὰ κάμῃ κέρδος· καὶ αὐτὸς νὰ μὴν ἔχῃ μαζή του μήτε ἕνα παρᾶν, ἀμὴ τότε νὰ πηγαί-

νῃ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ νὰ γυρεύῃ, διὰ νὰ εὕρῃ ἀπὸ κἀνένα ἄσπρα δανεικὰ, καὶ νὰ κάμῃ τὴν πραγματείαν του· καὶ πρὸ τοῦ νὰ εὕρῃ τὰ δανεικὰ, ἢ καὶ παρευθὺς ὁποῦ τὰ εὕρῃ, νὰ χαλάσῃ τὸ πανηγύρι, καὶ νὰ μείνῃ αὐτὸς χωρὶς πραγματείαν, δὲν ἔχασε πάλιν τὸν καιρόν του ματαίως, ἐπειδὴ ἐπῆγεν εἰς τὸ πανηγύρι χωρὶς ἄσπρα, καὶ ἔμεινεν ἄπρακτος; εἰδὲ ὑποθέσωμεν πῶς εἶχε μαζή του καὶ ἄσπρα, ἀνίσως πηγαίνωντας εἰς τὸ πανηγύρι, δὲν φροντίσῃ διὰ τὴν πραγματείαν του, ἀμὴ ἀρχίσῃ παρευθὺς νὰ περιτριγυρίζῃ τὰ καπηλεῖα, καὶ τὰ μαγειρεῖα, καὶ πότε νὰ τρώγῃ, καὶ νὰ πίνῃ εἰς τὸ ἕνα, πότε εἰς τὸ ἄλλο, καὶ νὰ γυρεύῃ ξεφαντώματα, καὶ νὰ ἐξοδεύῃ κακηγκάκως τὰ ἄσπρα του εἰς μεθύσια, καὶ ἀσέλγειαις, δὲν ἔχασε πάλιν τὸν καιρὸν, καὶ ἐξόδευσε τὰ ἄσπρα του ἀνοήτως; εἰδὲ καὶ δὲν κάμῃ κἀνένα ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἐναντία ὁποῦ εἴπαμεν, ἀλλὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ πανηγύρι μαζὴ μὲ τοὺς ἄλλους πραγματευτὰς, ἀνίσως περιτριγυρίζῃ μοναχὰ τὸ πανηγύρι χωρὶς νὰ κάμῃ καμμίαν πραγματείαν, ἀλλὰ νὰ χάνῃ τὸν καιρόν του ματαίως, κοιτάζωντας τοὺς ἄλλους πραγματευτὰς, πότε τοὺς γνωρίμους, καὶ φίλους του, πότε τοὺς ξένους, καὶ ἐξετάζῃ νὰ μανθάνῃ, πῶς κάνει ὁ κάθε ἕνας τὴν πραγματείαν του, καὶ μείνῃ ἄπρακτος, ὅταν τελειώσῃ τὸ πανηγύρι, καὶ ὑπάγουν ὅλοι εἰς τὰ σπήτιά τους, ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐκοίταξαν τὴν πραγματείαν τους, καὶ ἔκαμαν μὲ μεγάλην προθυμίαν, καὶ ἐπιμέλειαν τὸ κάθε πρᾶγμα εἰς τὸν καιρόν του, καὶ ἐκέρδησαν ἀπὸ τὴν πραγματείαν τους, δὲν ἐξαγόρασαν τὸν καιρόν; καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπεριεργάζετο ταῖς ξέναις ὑπόθεσες, καὶ δὲν ἐκοίταζε τὴν πραγματείαν του, μὲ ὅλον ὁποῦ ἦτον καὶ αὐτὸς μαζὴ μὲ τοὺς πραγματευτὰς, δὲν ἔχασε τὸν καιρὸν, μὲ τὸ νὰ μὴν ἐκέρδησε τίποτε εἰς τὸ πανηγύρι; εἰδὲ καὶ οἱ ἄλλοι πραγματευταὶ στοχαζόμενοι τὸ κέρδος ὁποῦ ἔχουν νὰ κάμουν εἰς τὸ πανηγύρι, δὲν βάνουν εἰς τὸν νοῦν τους μήτε τὸ μάκρος τοῦ τόπου, μήτε τὴν ὁδοιπορίαν, μήτε τοὺς κόπους, μήτε τοὺς φόβους τῶν κλεπτῶν, μήτε κἀνένα ἄλλο παρόμοιον, ἀλλὰ τρέχουν εἰς τὸ πανηγύρι μὲ κάθε προθυμίαν ἐλπίζοντας τὸ κέρδος· καὶ ἐκεῖνος φοβεῖται αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν, καὶ δὲν πηγαίνει, ἀγκαλὰ καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι τὸν παρακινοῦν νὰ ὑπάγῃ μαζή τους, καὶ τοῦ ὑπόσχονται πῶς θέλει τὸν φυλάξουν ἀπὸ ὅλα τὰ ἐναντία ὁποῦ φοβεῖται, ὅμως αὐτὸς δὲν θέλει νὰ ὑπάγῃ μαζή τους εἰς τὸ πανηγύρι, καὶ νὰ πραγματευθῇ· ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐπῆγαν καὶ ἔκαμαν τὴν πραγματείαν τους, καὶ ἐκέρδησαν καλὰ, δὲν ἐξαγόρασαν τὸν καιρόν; καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐφοβήθη, ἐκεῖ ὁποῦ δὲν ἦτον φόβος, δὲν ἔχασε τὸν καιρόν; λοιπὸν αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν εἰς τὸ παράδειγμα, τὰ ἴδια συμβαίνουν καὶ εἰς κάθε ἐργασίαν καὶ πρᾶξιν πνευματικήν. Διατὶ ὁπόταν ἄλλοι ἀδελφοί μας χριστιανοὶ φυλάττουν τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ μὲ μεγάλην ἐπιμέλειαν, καὶ κάμνουν ὅλας τὰς ἀρετὰς μὲ κάθε προθυμίαν, καὶ ζέσιν, καὶ ἡμεῖς ἀπερνοῦμεν τὴν ζωήν μας, μὲ ἀμέλειαν, καὶ ἀργίαν, χωρὶς νὰ ἐργαζώμεθα τὰς ἀρετὰς, καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ· εἶναι φανερὸν εἰς ὅλους πῶς ἐκεῖνοι ἐξαγόρασαν τὸν καιρὸν, καὶ ἔλαβαν μεγάλην ὠφέλειαν καὶ κέρδος εἰς τὴν ψυχήν τους, καὶ ἡμεῖς ἐχάσαμεν ἐν ταὐτῷ καὶ τὸν καιρὸν, καὶ τὴν ψυχήν μας.

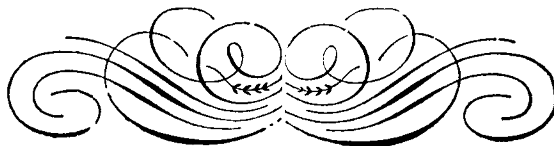
ϐ'. Ὅμως ἂν σᾶς φαίνεται εὔλογον ἂς ἐξετάσωμεν ἀκόμι καλλίτερα τὰ νοήματα τοῦ Ἀποστολικοῦ ῥητοῦ, διὰ νὰ μάθωμεν πῶς ἐξαγοράζει τινὰς τὸν καιρὸν, καὶ ποῖος εἶναι αὐτὸς ὁ καιρὸς, καὶ ποῖαι εἶναι αἱ πονηραὶ ἡμέραι, διὰ τὰς ὁποίας χρεωστοῦμεν νὰ ἐξαγοράζωμεν τὸν καιρόν. Καιρὸς πραγματείας κάθε ἀνθρώπου, εἶναι οὗτος ὁ καιρὸς τῆς παρούσης ζωῆς. Καὶ αἱ ἡμέραι τῆς παρούσης ζωῆς εἶναι φανερὸν, πῶς εἶναι πονηραὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ δὲν τὰς μεταχειρίζονται καλῶς, καὶ καθὼς πρέπει. Κάθε ἄνθρωπος λοιπὸν ὁποῦ πολιτεύεται εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν μὲ σωφροσύνην, καὶ δικαιοσύνην, καὶ φρονιμάδα, καὶ ὁποῦ ὑποφέρει ἀνδρείως, καὶ μὲ ὑπομονὴν τῆς ψυχῆς του ὅλα τὰ κοπιαστικὰ, καὶ λυπηρὰ τῶν πειρασμῶν, καὶ θλίψεων ὁποῦ τοῦ ἀκολουθοῦν ἀπὸ τοὺς ὁρατοὺς, καὶ ἀοράτους ἐχθρούς· ὁ τοιοῦτος ἐξαγοράζει τὸν καιρὸν φρονίμως, καὶ πραγματεύεται ἐναντίον εἰς τὰς πονηρὰς ἡμέρας τῆς παρούσης ζωῆς. Καὶ διὰ νὰ γένῃ τοῦτο πλέον φανερὸν, θέλει κάμω τὴν ἀπόδειξιν ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ συμβαίνουν κάθε ἡμέραν εἰς τὴν παροῦσαν ζωήν. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἰξεύρει νὰ πραγματευθῇ καλῶς τὴν παροῦσαν ζωὴν, ὁπόταν τοῦ ἀκολουθήσουν θλίψεις, καὶ ὀνειδισμοὶ, καὶ ἀτιμίαι, καὶ περιπαίγματα, μὲ τὸ νὰ ἰξεύρῃ τὴν ὠφέλειαν ὁποῦ ἔχουν νὰ τοῦ προξενήσουν, καὶ μὲ τὸ νὰ προστοχάζεται τὸ κέρδος τους, τὰ ἁρπάζει παρευθὺς, καὶ τὰ ἀσυχώνει εἰς τοὺς

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ὤμους του, καὶ τρέχει χαίρωντας, καὶ ἀντὶ νὰ δώσῃ ἄσπρα νὰ τὰ ἀγοράσῃ, τὰ ἀγοράζει μοναχὰ μὲ τὴν ὑπομονὴν, καὶ τοιουτωτρόπως ἐξαγοράζει τὸν καιρὸν εἰς μίαν στιγμὴν, τὸν ὁποῖον πολλοὶ δὲν δύνανται νὰ τὸν εὕρουν, οὔτε νὰ τὸν λάβουν, οὔτε νὰ τὸν κερδήσουν, καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ νηστεύουν, καὶ ἀγρυπνοῦν, καὶ χαμαικοιτοῦν, καὶ κάμνουν καὶ ἄλλους ἀγῶνας, καὶ κόπους εἰς χρόνους πολλοὺς, διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἰξεύρει νὰ πραγματευθῇ τοιουτωτρόπως, χάνει τὸν καιρὸν τῆς σωτηρίας του. Καὶ ἀνίσως φαίνεται εὔλογον ἂς σαφηνίσωμεν τὸν λόγον, καὶ μὲ ἄλλο παράδειγμα. Δύω ἄνθρωποι ὁποῦ νὰ στενοχωροῦνται ἀπὸ κἀνένα τύραννον, διὰ νὰ παραβοῦν ἐντολὴν Θεοῦ, ἂν φύγῃ καὶ κρυφθῇ ὁ ἕνας δειλιάζωντας, καὶ φοβούμενος τὰς τιμωρίας, καὶ τὰ βάσανα ὁποῦ τὸν φοβερίζει νὰ τοῦ κάμῃ, καὶ ὁ ἄλλος παρρησιασθῇ, καὶ ὑπομείνῃ πολλὰ βάσανα, καὶ τιμωρίας, ἢ καὶ θάνατον διὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ποῖος ἀπὸ τοὺς δύω ἐξαγόρασε τὸν καιρόν; ἐκεῖνος ὁποῦ ἐκρύφθη, καὶ ἔφυγε τὰς θλίψεις, ἢ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔπαθε, καὶ ὑπέμεινε πολλὰ, ἢ ἴσως καὶ ἀπέθανε διὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ; φανερὸν εἶναι, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ὑπέμεινε τὰς θλίψεις, καὶ δὲν ἀπέφυγεν οὐδὲ τὸν θάνατον, αὐτὸς εἶναι ὁποῦ ἐξαγόρασε τὸν καιρόν. Καὶ ὁ ἄλλος ἐζημιώθη μαζὴ μὲ τὸν καιρὸν, καὶ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του. Τὸ λοιπὸν ὅσοι ὑπομένουν θλίψεις, καὶ πειρασμοὺς εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, μὲ θεάρεστον σκοπὸν, ἐκεῖνοι ἐξαγοράζουν τὰ αἰώνια ἀγαθὰ, καὶ τὴν ἀτελεύτητον εὐφροσύνην. Καὶ διὰ μέσου τοῦ σωματικοῦ θανάτου ἐξαγοράζουν τὴν αἰώνιον, καὶ ἀθάνατον ζωὴν μαζὴ μὲ τὸν ἀθάνατον, καὶ αἰώνιον Θεόν. Καὶ καθὼς ἕνας πραγματευτὴς ὁποῦ εὕρῃ πράγματα πολλὰ, καὶ πολύτιμα ὁποῦ νὰ πωλοῦνται διὰ ὀλίγην τιμὴν, ἴσως διὰ ἕνα παρᾶν, ἢ διὰ ἕνα γρόσι, τὸ δίδει μετὰ χαρᾶς, καὶ ὀγλίγωρα, διὰ νὰ λάβῃ ἐκεῖνα τὰ ἀξιοτίμητα· τοιουτωτρόπως καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγωνίζεται διὰ ἐντολὴν Θεοῦ προκρίνει νὰ ἀποθάνῃ μὲ προθυμίαν, καὶ χαρὰν, ὡσὰν ὁποῦ μέλλει νὰ ἀγοράσῃ τὰ αἰώνια ἀγαθὰ μὲ τὸν θάνατον, ὁ ὁποῖος συγκρινόμενος μὲ ἐκεῖνα, εἶναι ὡσὰν ἕνας παρᾶς, ἤγουν τὸ οὐδέν. Ἀλλὰ οἱ φιλόζωοι, καὶ φιλόδοξοι, οἱ φιλόσαρκοι, καὶ φιλήδονοι, καὶ φιλόπλουτοι δὲν κάμνουν ἔτζι, ἀμὴ ὁπόταν στενοχωρηθοῦν ἀπὸ ἀπὸ κἀνένα ἐξουσιαστὴν, διὰ νὰ παραβοῦν ἐντολὴν Θεοῦ, δὲν ἠμποροῦν νὰ ὑποφέρουν τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ ἐξουσιαστοῦ, καὶ τὴν ἀτιμίαν, ἢ τὸ μίσος, καὶ τὴν ζημίαν τῶν ἄσπρων ὁποῦ φοβερίζει νὰ τοὺς κάμῃ, καὶ διὰ τοῦτο προδίδουν τὰ αἰώνια, καὶ πολύτιμα, καὶ ἐξαγοράζουν ἀνοήτως τὰ πρόσκαιρα, καὶ φθαρτὰ, καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν ἀξίζουν τίποτε, καὶ χάνουν τὴν σωτηρίαν τους, ἤγουν αὐτὴν τὴν αἰώνιον ζωήν. Οἱ ὁποῖοι δὲν πραγματεύονται, καθὼς πρέπει, τὸν καιρὸν τῆς παρούσης ζωῆς. Καὶ διὰ τοῦτο προκρίνουν καλλίτερα νὰ ἐξαγοράσουν τὴν ἄνεσιν διὰ ὀλίγον καιρὸν ὁποῦ ἔχουν νὰ ζήσουν ἐδῶ, καὶ νὰ κολάζωνται εἰς ἀπείρους, καὶ ἀτελευτήτους αἰῶνας. Τὸ ὁποῖον διὰ νὰ μὴ τὸ πάθωμεν καὶ ἡμεῖς, ἂς ἐξαγοράσωμεν, παρακαλῶ, τὸν καιρὸν, ἐν ὅσῳ ἀκόμι στέκεται τὸ πανηγύρι τῆς παρούσης ζωῆς, ἐπειδὴ αἱ ἡμέραι αὐτῆς τῆς ζωῆς εἶναι πολλὰ πονηραὶ, καὶ ἀσυκώνουν κάθε ἡμέραν μύρια κύματα τῆς ἁλμυρᾶς ἁμαρτίας ὁποῦ φουρτουνιάζει κατεπάνω μας, καὶ μερικαῖς φοραῖς γεμίζουν τὰς ψυχάς μας ἀπὸ ζάλην, καὶ ταραχὴν διὰ μέσου τῆς καλοπαθείας τοῦ σώματος, καὶ τῶν ἀτάκτων κινήσεων, καὶ ἄλλαις φοραῖς πάλιν μᾶς παρακινοῦν εἰς λύπην, ἢ εἰς ἐπιθυμίαν, ἢ εἰς θυμὸν ἄγριον διὰ μέσου τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν ὁρατῶν, καὶ ἀοράτων, καὶ μὲ αὐτὰ μᾶς ἀπομακρύνουν ὅλως διόλου ἀπὸ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ὅθεν ἡμεῖς ἂς ἐξαγοράσωμεν τὸν καιρὸν τῆς ζωῆς μας, καὶ ἂς δώσωμεν τὴν προθυμίαν, καὶ τὴν προαίρεσίν μας, καὶ ὅλον τὸν ἑαυτόν μας εἰς μόνην τὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς μοναχὴν τὴν ἀπόκτησιν, καὶ τὸ κέρδος τῆς ἀρετῆς, διὰ νὰ ἀξιωθοῦμεν νὰ θησαυρίσωμεν τὰ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ νὰ καταντήσωμεν εἰς τοὺς λιμένας τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς τὴν βασιλείαν του. Καὶ ἔτζι νὰ φύγωμεν ἐκείνας τὰς πονηρὰς ἡμέρας, καὶ νὰ μὴν ἀκούσωμεν ἐκείνην τὴν φοβερὰν φωνὴν, ὁποῦ ζέλνει τοὺς ἁμαρτωλοὺς εἰς τὸ πῦρ τὸ ἐξώτερον, τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ, καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. Ἂς ἐξαγοράσωμεν τὴν φρόνησιν τῆς ψυχῆς μας μὲ τὴν καταφρόνησιν τῶν φαινομένων, καὶ προσκαίρων πραγμάτων τῆς παρούσης ζωῆς, καὶ μὲ τὴν μελέτην καὶ ἐργασίαν τῶν πνευματικῶν, καὶ αἰωνίων ἀγαθῶν, καὶ ἂς φύγωμεν τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι ἀρεστὸν εἰς τὸν Θεὸν, ἀλλ' οὐδὲ εἶναι τρόπος νὰ μᾶς ἁρπάσῃ ἀπὸ τὴν ἀπόλαυσιν

τῶν προσκαίρων, καὶ νὰ φέρῃ τὸν νοῦν μας εἰς τὰ οὐράνια, καὶ αἰώνια. Διατὶ τὸ σαρκικὸν φρόνημα, δὲν ἀφίνει ἐκεῖνον ὁποῦ εἶναι δουλωμένος εἰς αὐτὸ, νὰ ζήσῃ κατὰ Θεὸν, ἀλλὰ μάλιστα σύρνει τὴν ψυχήν του εἰς τὰς ἀλόγους ὁρμὰς τῆς σαρκὸς, καὶ κάμνει ὅλον τὸν ἄνθρωπον, ὡσὰν ζῶον ἄλογον. Ἂς ἐξαγοράσωμεν τὴν δικαιοσύνην ἡμῶν (διὰ μέσου τῆς ὁποίας γινόμεθα οἰκεῖοι μὲ τὸν Θεὸν) μὲ κάθε εὐσέβειαν καὶ διάκρισιν, καὶ ἂς διακρίνωμεν τὸ δίκαιον ἀπὸ τὸ ἄδικον καὶ ἂς προτιμοῦμεν τὴν ἀρετὴν ἀπὸ τὴν κακίαν, καὶ ἂς μὴ δίδωμεν εἰς τὸν πονηρὸν διάβολον εἴσοδον, ἢ παρρησίαν πρὸς ἀφανισμὸν καὶ ἀπώλειαν ἐδικήν μας. Ἀλλὰ ἂς δίδωμεν εἰς κάθε ἕνα τὴν τιμὴν ὁποῦ τοῦ πρέπει. Καὶ εἰς μὲν τὸ σῶμα ἂς δίδωμεν τροφὰς ὅσον νὰ ζῇ, καὶ σκεπάσματα ἀρκετά. Εἰς δὲ τὴν ψυχὴν ἂς δίδωμεν ὅλην μας τὴν δύναμιν καὶ προθυμίαν, διὰ νὰ τὴν τρέφωμεν, καὶ νὰ τὴν καθαρίζωμεν μὲ τὴν μελέτην τῶν θείων νοημάτων, καὶ μὲ προσευχὰς, καὶ δάκρυα, καὶ ἀναγνώσεις τῶν θείων γραφῶν, καὶ τοιουτοτρόπως νὰ τὴν κάμνωμεν ἀξίαν διὰ νὰ δεχθῇ τὸ θεῖον φῶς τοῦ ἡλίου τῆς δικαιοσύνης Θεοῦ, ὁ ὁποῖος θέλει μᾶς δικαιώσει μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου του Πνεύματος, καὶ μὲ τὴν ἕνωσίν του θέλει μᾶς ἀποδείξει δικαίους, κάμνωντάς μας ἀξίους νὰ ἀπολαύσωμεν τὰ ἀνεκλάλητα ἀγαθὰ τῆς βασιλείας του. Ἂς ἐξαγοράσωμεν τὴν ἀνδρείαν τῶν ψυχῶν μας μὲ πολλὴν ὑπομονὴν πειρασμῶν, κατὰ τὸν Λόγον τοῦ Κυρίου ὁποῦ λέγει, «ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς »ψυχὰς ὑμῶν». Καὶ ἂς στεκώμεθα ἐναντίον εἰς τὴν ἁμαρτίαν μὲ φρόνημα ἀνδρεῖον. Καὶ ἂς κτυποῦμεν τὸν ἐχθρόν μας μὲ τὰ ἅρματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καὶ ἂς κακοπαθοῦμεν ὡσὰν καλοὶ στρατιῶται Χριστοῦ, μὲ νηστείας, μὲ ἀγρυπνίας, με χαμαικοιτίας, μὲ προσευχὰς, μὲ πένθος, καὶ μὲ σάκκον, καὶ σποδὸν, καὶ μετάνοιαν, καὶ μὲ παντοτινὰς δεήσεις, διὰ νὰ λάβωμεν τὸν στέφανον τῆς νίκης, καὶ νὰ συμβασιλεύσωμεν μὲ τὸν Χριστὸν εἰς αἰῶνας αἰώνων. Ἂς ἐξαγοράσωμεν τὴν σωφροσύνην τοῦ σώματός μας, μὲ κάθε ἐγκράτειαν, καὶ ταπείνωσιν. Ἐπειδὴ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀθλεῖ καὶ ἀγωνίζεται νομίμως εἰς τὸ στάδιον τῆς εὐσεβείας, ἐγκρατεύεται κατὰ πάντα, καθὼς λέγει ὁ θεῖος Ἀπόστολος. Ὅτι ἀνίσως ἀποκτήσωμεν τὴν σωφροσύνην, θέλει ἀποφύγωμεν τὴν πονηρὰν ἡμέραν τῆς σαρκὸς, ἡ ὁποία εἶναι κατὰ ἀλήθειαν μέγας ἐχθρὸς τοῦ Πνεύματος. Θέλει ἀποφύγωμεν τὸν μολυσμὸν ὁποῦ προξενεῖται εἰς τὴν ψυχήν μας ἀπὸ τὰ τοιαῦτα πάθη. Θέλει ἀποφύγωμεν τὴν κατάκρισιν τῆς συνειδήσεως, τὴν ἀκαθαρσίαν τῆς καρδίας, τὴν καταφρόνησιν, καὶ κατηγορίαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ αὐτὴν τὴν ἀποστροφὴν, καὶ τὸ μῖσος τοῦ Θεοῦ, καὶ μὲ αὐτὴν τὴν πνευματικὴν πραγματείαν θέλει κερδίσωμεν μεγάλα κέρδη, ἀνίσως πραγματευθοῦμεν φρονίμως τὸν καιρὸν τοῦτον, καὶ ἀπεράσωμεν τὴν στράταν τῆς παρούσης ζωῆς μὲ δικαιοσύνην, καὶ σωφροσύνην, καὶ βαστάσωμεν ἀνδρείως τὸ βάρος, καὶ τὸν καύσωνα τῆς ἡμέρας. Διατὶ ἀνίσως πραγματευθοῦμεν τοιουτοτρόπως τὸν καιρὸν τῆς παρούσης ζωῆς, καὶ ἀφήσωμεν τὰ πρόσκαιρα εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὰ θέλουν, καὶ οἰκειοποιηθοῦμεν μόνα τὰ ἄφθαρτα, καὶ αἰώνια, θέλει καταντήσωμεν εἰς τὸν ἀκύμαντον, καὶ ἀτάραχον λιμένα τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ἔχοντες μαζή μας θησαυρισμένα ὅλα τὰ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ δὲν θέλει φοβηθοῦμεν οὔτε τὴν φοβερὰν ἐκείνην φωνὴν ὁποῦ στέλνει τοὺς ἁμαρτωλοὺς εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, οὔτε τὰ πικρὰ ἐκεῖνα βάσανα, καὶ τὴν φοβερὰν ἡμέραν ἐκείνην, καὶ καταδίκην τῆς κρίσεως, μὲ τὸ νὰ ἔχωμεν μαζή μας τὸν πολύτιμον μαργαρίτην τοῦ Πνεύματος, τὸν ὁποῖον εὑρήκαμεν εἰς τὴν πραγματείαν τοῦ καιροῦ τῆς παρούσης ζωῆς, καὶ ἐδώκαμεν ὅλα μας τὰ θελήματα, καὶ τὰ φρονήματα, καὶ τὰς διαθέσεις, καὶ τὰς δυνάμεις μας, καὶ τὸν ἀγοράσαμεν. Τὸν ὁποῖον ἄμποτε νὰ ἀξιωθοῦμεν νὰ τὸν ἀποκτήσωμεν εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, χάριτι, καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ.

α΄. Εἰς τὸ, ὁ Πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός. Δεύτερος ἄνθρωπος, ὁ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ.

β΄. Καὶ πῶς ἐκδυόμεθα τὸν χοϊκὸν ἄνθρωπον, ἢ ἐνδυόμεθα τὸν Χριστὸν, καὶ γινόμεθα συγγενεῖς αὐτοῦ, καὶ ἀδελφοί.

α΄. Καὶ προτήτερα μᾶς ἐφίλευσεν ὁ μακάριος Παῦλος πλουσιοπάροχα, μὲ τὴν τράπεζαν τῶν θείων του λόγων, καὶ ὑπερεύφρανε τὰς καρδίας μας· καὶ τώρα πάλιν ἰδοὺ ὁποῦ μᾶς φιλεύει καὶ μὲ ἄλλην τράπεζαν τῶν Θεοπνεύστων του Λόγων, ἡ ὁποία εἶναι γεμάτη ἀπὸ πνευματικὰ φαγητὰ, ὁποῦ τρέφουν τὸν ἔσω ἄνθρωπον, ἤγουν τὴν ψυχὴν, καὶ εὐφραίνουν, καὶ δυναμώνουν τὴν καρδίαν του, μὲ τὸν ἄρτον τοῦ Λόγου τὸν ζωοπάροχον, καὶ μὲ τὸν οἶνον τῆς σοφίας, καὶ γνώσεως τοῦ Θεοῦ τὸν εὐφρόσυνον. Εἶναι ἀκόμι γεμάτη καὶ ἀπὸ τὴν θείαν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἡ ὁποία γεμίζει τὴν ψυχὴν ἀπὸ κάθε χαρὰν, καὶ εὐφροσύνην, καὶ τὴν κάμνει νὰ ἀφίνῃ τὰ γήϊνα, καὶ νὰ ἀναβαίνῃ μὲ ἐλαφρὸν πτερὸν τοῦ νοός της εἰς τὰ οὐράνια, καὶ εἰς τὸν Θεόν. Ἂς ἰδοῦμεν λοιπὸν ποία εἶναι αὐτὴ ἡ τράπεζα τοῦ Ἀποστόλου, καὶ ποῖα εἶναι τὰ φαγητά της. Ὅμως ἂς εὐγάλωμεν πρῶτον τὸν νοῦν μας ἀπὸ τὰ γήϊνα, καὶ ὡσὰν ὁποῦ μέλλομεν νὰ ἀκούσωμεν θεῖα λόγια, ἂς προσέχωμεν μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν εἰς τὰ λεγόμενα, διὰ νὰ συμφιλευθοῦμεν ἀξίως μὲ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ὁποῦ μᾶς διδάσκει διὰ μέσου τοῦ Ἀποστόλου κεκρυμμένα μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Λέγει λοιπὸν, «ὁ Πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ »γῆς χοϊκός. Ὁ Δεύτερος ἄνθρωπος ὁ Κύριος »ἐξ οὐρανοῦ». Μὴν ἀφήσῃς χωρὶς ἔρευναν τὸν Λόγον τοῦτον, ἀγαπητὲ, καὶ λογιάσῃς πῶς εἶναι εὐκολονόητος. Διότι μέσα εἰς αὐτὸν εὑρίσκεται πολὺ βάθος νοημάτων, καὶ χρειάζεται πολλὴν προσοχὴν, καὶ ἔρευναν. Ἀλλὰ ἑτοίμασε τὴν ἀκοήν σου εἰς τὰ λεγόμενα, καὶ θέλει μάθῃς τὸ βάθος τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ εἶναι κεκρυμμένον μέσα εἰς αὐτόν· «ὁ Πρῶτος ἄν»θρωπος ἐκ γῆς χοϊκός. Ὁ Δεύτερος ἄνθρωπος »ὁ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ. Οἷος ὁ χοϊκὸς, τοιοῦτοι »καὶ οἱ χοϊκοί· καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι »καὶ οἱ ἐπουράνιοι». Πρῶτον καὶ χοϊκὸν ἄνθρωπον, λέγει τὸν Ἀδὰμ, καθὼς εἶναι γεγραμμένον, «καὶ ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, χοῦν »λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς». Ὁ ὁποῖος ἀφ' οὗ ἐπλάσθη ἀπὸ τὴν γῆν χοϊκὸς, καὶ ἔλαβε Πνεῦμα ζωῆς, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται ψυχὴ νοερὰ, καὶ εἰκὼν Θεοῦ, ἐβάλθη ἀπὸ τὸν Θεὸν μέσα εἰς τὸν παράδεισον, καὶ ἐπροστάχθη νὰ τὸν ἐργάζεται, καὶ νὰ τὸν φυλάττῃ διὰ νὰ διαμένῃ εἰς αὐτὸν ἀθάνατος, ἕως ὁποῦ ἤθελε φυλάττῃ τὴν προσταγὴν τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ συναναστρέφεται μὲ τοὺς Ἀγγέλους, καὶ νὰ δοξολογῇ μαζὴ μὲ αὐτοὺς πάντοτε τὸν Θεὸν, καὶ νὰ τὸν βλέπῃ νοερῶς, καὶ νὰ δέχεται τὰς ἐλλάμψεις του, καὶ νὰ ἀκούῃ τὰς θεϊκὰς φωνάς του. Καὶ ὁποίαν ὥραν ἤθελεν ἀθετήσῃ τὴν ἐντολὴν αὐτοῦ, καὶ φάγῃ ἀπὸ τὸ ξύλον ἐκεῖνο ὁποῦ τὸν ἐπρόσταξε νὰ μὴ φάγῃ, νὰ παραδοθῇ εἰς θάνατον. Νὰ τυφλωθοῦν, τὰ μάτια τῆς ψυχῆς του. Νὰ ἐκδυθῇ τὴν στολὴν τῆς θεϊκῆς δόξης. Νὰ φραχθοῦν τὰ αὐτία του. Νὰ χάσῃ τὴν συναναστροφὴν ἐκείνην ὁποῦ εἶχε μὲ τοὺς Ἀγγέλους, καὶ νὰ διωχθῇ ἀπὸ τὸν παράδεισον, καθὼς καὶ τὸ ἔπαθε. Διότι εὐθὺς ὁποῦ ἐκαταπείσθη εἰς τὰ δολερὰ λόγια τοῦ ἀπατεῶνος διαβόλου, καὶ παρέβη τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἔφαγεν ἀπὸ τὸ ξύλον τῆς γνώσεως, ἀνέβλεψεν αἰσθητῶς, καὶ εἶδεν ἐμπαθῶς τὴν γύμνωσιν τοῦ κορμίου του, καὶ δικαίως ὑστερήθη ἀπὸ ὅλα τὰ ἀγαθὰ, καὶ ἔγινε κωφὸς, διὰ νὰ μὴν ἀκούῃ πλέον μὲ ἀκαθάρτους ἀκοὰς τὰ θεῖα ἐκεῖνα λόγια, ὁποῦ τὰ ἀκούουν μόνον ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι ἄξιοι. Καὶ ἐτυφλώθη κατὰ ψυχὴν, διὰ νὰ μὴ βλέπῃ πλέον ἐκείνην τὴν δόξαν τὴν ἀνεκλάλητον, ὡσὰν ὁποῦ θεληματικῶς ἐμάκρυνε τὸν νοῦν του ἀπὸ

αὐτὴν, καὶ ἐστοχάσθη ἐμπαθῶς τὸν καρπὸν τοῦ δένδρου, καὶ ἐπίστευσεν εἰς τὸν ὄφιν ὁποῦ τοῦ εἶπεν. «Ἧ δ' ἂν ἡμέρᾳ φάγητε ἀπ' αὐτοῦ, ἔσεσθε »θεοὶ, γινώσκοντες καλὸν, καὶ πονηρόν». Τέτοιας λογῆς λοιπὸν ἐπλανέθη ὁ χοϊκὸς ἄνθρωπος, ἐλπίζωντας, ὅτι θέλει γένῃ Θεὸς, καὶ ἔφαγεν ἀπὸ τὸ ξύλον τῆς γνώσεως, καὶ ὑστερήθη ὁλοκλήρως ἀπὸ ὅλα τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ νοητὰ, καὶ οὐράνια, καὶ ἐκατήντησε νὰ αἰσθάνεται ἐμπαθῶς τὰ γήϊνα, καὶ ὁρατὰ κτίσματα, καὶ διὰ νὰ εἰπῶ πάλιν τὰ ἴδια, ἔγινε κωφὸς, τυφλὸς, γυμνὸς, καὶ ἀναίσθητος, εἰς ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐξέπεσε. Καὶ πρὸς τούτοις ἔγινε καὶ θνητὸς, καὶ φθαρτὸς, καὶ ἄλογος ὁμοίως μὲ τὰ ἀνόητα κτήνη, καθὼς τὸ λέγει ὁ Προφητάναξ Δαβὶδ, «παρασυν»εβλήθη τοῖς κτήνησι τοῖς ἀνοήτοις, καὶ ὡμοι»ώθη αὐτοῖς». Ἔμαθες ἀπὸ ποίαν δόξαν, καὶ ἀπόλαυσιν, καὶ ζωὴν ἀθάνατον, εἰς ποίαν ἀτιμίαν, καὶ ἀγνωσίαν, καὶ φθορὰν ἐκρημνίσθη ὁ ἄνθρωπος; καὶ ἀπὸ πόσον πολὺν πλοῦτον, εἰς πόσην μεγάλην πτωχείαν ἐκατήντησεν; (ἀγκαλὰ καὶ δὲν ἐδυνήθημεν νὰ τὰ εἰποῦμεν ὅλα). Λοιπὸν ὁ Πρῶτος ἄνθρωπος ἔγινε, καὶ ἦτον ἐκ γῆς χοϊκὸς τοιουτωτρόπως, καθὼς εἴπαμεν. Τώρα ἂς ἰδοῦμεν πλέον καὶ ἂς διδαχθοῦμεν ἀπὸ τὰς θείας γραφὰς, τί λογῆς εἶναι καὶ ὁ Δεύτερος ἄνθρωπος, ὁ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ. Οὗτος εἶναι Θεὸς, ἐκ Θεοῦ· ἄναρχος Υἱὸς ἀνάρχου Πατρός· ἀσώματος ἀσωμάτου· ἀκατάληπτος ἀκαταλήπτου· αἰώνιος αἰωνίου· ἀπρόσιτος ἀπροσίτου· ἀχώρητος ἀχωρήτου· ἀθάνατος ἀθανάτου· ἀόρατος ἀοράτου. Λόγος Θεοῦ, καὶ Θεὸς, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐδημιουργήθησαν ὅλα τὰ πάντα, γήϊνα, καὶ οὐράνια. Καὶ διὰ νὰ εἰπῶ μὲ συντομίαν ὥντας τοιοῦτος, καὶ μένωντας ἐν τῷ Πατρὶ καὶ ἔχωντας καὶ τὸν Πατέρα του μένοντα ἐν αὐτῷ, μὴ χωρισθεὶς ἀπὸ αὐτὸν, κατέβη εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐσαρκώθη ἐκ Πνεύματος Ἁγίου, καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου, καὶ ἔγινεν ἄνθρωπος ὅμοιος κατὰ πάντα μὲ ἡμᾶς, ἔξω ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, διὰ νὰ ἀναπλάσῃ, καὶ νὰ ἀνακαινίσῃ τὸν πρῶτον ἐκεῖνον ἄνθρωπον, καὶ μαζὴ μὲ ἐκεῖνον, ὅλους, ὅσοι ἐγεννήθησαν ἀπὸ αὐτὸν, καὶ γεννῶνται, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι καὶ αὐτοὶ ὅμοιοι μὲ ἐκεῖνον ὁποῦ τοὺς ἐγέννησε. Καὶ ἐπειδὴ ὁ Ἀδὰμ ὁποῦ τοὺς ἐγέννησεν, ἔγινεν ὕστερα ἀπὸ τὴν παράβασιν τῆς ἐντολῆς, φθαρτὸς, θνητὸς, τυφλὸς, κωφὸς, γυμνὸς ἀπὸ τὴν θείαν στολὴν, καὶ ἀναίσθητος, ὅ,τι λογῆς ἔγινεν αὐτὸς ὁ χοϊκὸς, τέτοιας λογῆς ἔγιναν καὶ ὅλοι οἱ χοϊκοὶ ὁποῦ ἐγεννήθησαν ἀπὸ αὐτὸν, ἤγουν φθαρτοὶ, θνητοὶ, κωφοὶ, τυφλοὶ, γυμνοὶ, καὶ ἀναίσθητοι, καὶ δὲν διαφέρουν ἀπὸ τὰ ἄλογα ζῶα παντάπασιν, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, ἔγιναν καὶ ἀπὸ αὐτὰ χειρότεροι, ὡσὰν ὁποῦ ἐμάζωξαν ὅλα τὰ πάθη τοῦ κάθε ἑνὸς ζώου, καὶ τὰ εἶχαν εἰς τὸν ἑαυτόν τους. Διότι αὐτοὶ ὁποῦ ἐγεννήθησαν χοϊκοὶ, ἐκατήντησαν εἰς τόσην μεγάλην ἀγνωσίαν, καὶ ἀνιξευρίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ τῶν ἐντολῶν του, ὥςε τὴν τιμὴν ἐκείνην ὁποῦ ἔπρεπε νὰ προσφέρουν εἰς τὸν Θεὸν, τὴν ἐπρόσφεραν εἰς τὰ ὁρατὰ κτίσματά του. Καὶ ὄχι μόνον ἐθεοποίησαν οὐρανὸν, καὶ γῆν, καὶ ἥλιον, καὶ σελήνην, καὶ ἄστρα, καὶ πῦρ, καὶ ὕδωρ καὶ τὰ λοιπὰ, ἀλλὰ ἀκόμι καὶ αὐτὰ τὰ αἰσχρὰ πάθη τὰ ἐθεοποίησαν. Ὢ τῆς ἀναισθησίας τους. Καὶ τὰ ἐπροσκύνησαν ὡς Θεούς. Καὶ ποῖα εἶναι αὐτὰ τὰ πάθη; πορνεία, μοιχεία, ἀρσενοκοιτία, ἀλληλοφονία, καὶ ὅ,τι ἄλλο εἶναι ὅμοιον μὲ αὐτά. Τὰ ὁποῖα, ὄχι ὁ Θεὸς, ἄπαγε τῆς βλασφημίας, ἀμὴ ὁ διάβολος τὰ προστάζει, καὶ τὰ ἐπαινεῖ, καὶ τὰ συμβουλεύει εἰς τὸν ἄνθρωπον, καὶ τὸν παρακινεῖ νὰ τὰ κάμνῃ. Καὶ μὲ αὐτὰ ὑπέταξε, καὶ ὑποτάττει εἰς τοῦ λόγου του ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος. Εἰ δὲ καὶ εὑρέθη τινὰς τὸν παλαιὸν καιρὸν ἀπὸ τὰς ἀπείρους ἐκείνας μυριάδας, καὶ χιλιάδας, ὁποῦ νὰ μὴν ἔκαμε τὰ αἰσχρὰ προστάγματα, καὶ θελήματα τοῦ διαβόλου, ὅμως μὲ τὸ νὰ ἐκατάγετο καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὸ σπέρμα ἐκείνων ὁποῦ ἥμαρτον, τὸν ἐξουσίαζεν ὁ τύραννος θάνατος, καὶ τὸν ἐπαράδιδεν εἰς τὴν φθορὰν, καὶ τὸν ἔστελνεν εἰς τὸν ᾅδην, καὶ δὲν ἐδύνετο τινὰς νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὰς χεῖράς του· διὰ τοῦτο λοιπὸν μᾶς ἐλυπήθη ὁ Θεὸς Λόγος, ὁ Ποιητής μας, καὶ κατέβη, καθὼς ἰξεύρει ἐκεῖνος, εἰς τὴν γῆν, καὶ ἔγινεν ἄνθρωπος, ὄχι ἐκ συνουσίας, ἢ ῥεύσεως, ἀλλ' ἐκ Πνεύματος Ἁγίου, καὶ Μαρίας τῆς ἀειπαρθένου κατὰ τὸ γεγραμμένον, «καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγέ»νετο, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν». Διότι καθὼς ὁ Θεὸς ἔπλασεν ἀπὸ τὴν γῆν τὸν Ἀδὰμ, καὶ τοῦ ἐχάρισε Πνεῦμα ζωῆς, καὶ ἔγινεν ἄνθρωπος τέλειος εἰς ψυχὴν ζῶσαν, χωρὶς συνουσίαν, καὶ ῥεῦσιν, τοιουτωτρόπως καὶ αὐτὸς ὁποῦ τὸν ἔπλασεν ἔγινε τέλειος ἄνθρωπος μὲ σῶμα, καὶ ψυχὴν χωρὶς συνουσίαν, καὶ ῥεῦσιν· καὶ καθὼς μας φανερώνει ἡ παλαιὰ, «ὅτι ἔβαλεν ὁ Θεὸς ἔκστασιν »ἐπὶ τὸν Ἀδὰμ, καὶ ὕπνωσε, καὶ λαβὼν μίαν τῶν

»πλευρῶν αὐτοῦ, ἀνωκοδόμησε, καὶ ἐποίησε τὴν »γυναῖκα». Ἔτζι ἔκαμε καὶ ἐδῶ εἰς τὴν ἐδικήν του σάρκωσεν. Καὶ πρόσεχε νὰ τὸ καταλάβῃς.

β'. Ἡ πλευρὰ τοῦ Ἀδὰμ, εἶναι ἡ γυναῖκα. Ἀπὸ αὐτὴν λοιπὸν τὴν πλευρὰν τοῦ Ἀδὰμ, ἤγουν τὴν γυναῖκα, τὴν Θεοτόκον Μαρίαν ἔλαβεν ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, καὶ Θεὸς σάρκα, καὶ ᾠκοδόμησεν αὐτὴν εἰς ἄνδρα τέλειον μὲ ψυχὴν, καὶ σῶμα, διὰ νὰ γένῃ υἱὸς τοῦ Ἀδὰμ κατὰ ἀλήθειαν. Καὶ εὐθὺς ὁποῦ ἐχρημάτισεν ἄνθρωπος, καὶ ἔγινεν ὅμοιος μὲ ἡμᾶς κατὰ πάντα, ἔξω ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, παρευθὺς ἔγινε συγγενὴς καὶ ὅλων τῶν ἀνθρώπων τὸ κατὰ σάρκα, καθὼς τὸ βεβαιώνει καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος, ἐκεῖ ὁποῦ λέγει. «Τὴν σάρκα ἐνδυσάμενος (ὁ Χριστὸς »δηλαδὴ), ἐνεδύσατο καὶ τὴν ἀδελφότητα». Ὅμως αὐτὸς ὁ Χριστὸς ὦντας Θεὸς ὁμοῦ, καὶ ἄνθρωπος, καθὼς ἦτον, καὶ εἶναι, καὶ θέλει εἶναι ὁ αὐτὸς Θεὸς Ἅγιος, τοιουτοτρόπως καὶ ἡ σὰρξ αὐτοῦ, καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἦτον καὶ εἶναι ἁγία, καὶ ὑπεραγία, καὶ ἄμωμος. Οἱ δὲ ἐπίλοιποι ἄνθρωποι, ἀγκαλὰ ἦσαν ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ συγγενεῖς τὸ κατὰ σάρκα, πλὴν μὲ τὸ νὰ ἦσαν χοϊκοὶ ἔμειναν τοιοῦτοι, καὶ δὲν ἔγιναν παρευθὺς ἅγιοι, καὶ υἱοὶ Θεοῦ. Ἀλλὰ πρόσεχε μὲ ἐπιμέλειαν νὰ καταλάβῃς αὐτὸ ὁποῦ λέγω. Ἔγινεν ἄνθρωπος ὁ Θεὸς, καὶ εὐθὺς ἔγινε συγγενὴς, καὶ ἀδελφὸς τῶν ἀνθρώπων. Ἀλλ' ἐπειδὴ μόνος αὐτὸς ἦτον Υἱὸς Θεοῦ, καὶ Θεὸς καὶ ἄνθρωπος,διὰ τοῦτο μόνος ἦτον, καὶ εἶναι, καὶ θέλει εἶναι εἰς τοὺς αἰῶνας ἅγιος. Μόνος δίκαιος, μόνος ἀληθινὸς, μόνος ἀθάνατος, μόνος φιλάνθρωπος, μόνος ἐλεήμων, καὶ εὔσπλαγχνος, μόνος ἐξουσιαστὴς καὶ Κύριος, μόνος φῶς τοῦ κόσμου, καὶ φῶς ἀπρόσιτον. Ἡμεῖς δὲ, ἐπειδὴ εἴμεθα θνητοὶ, καὶ φθαρτοὶ, καὶ δὲν ἔχομεν μὲ αὐτὸν καμμίαν ἄλλην συγκοινωνίαν, παρὰ μόνην τὴν κατὰ σάρκα συγγένειαν, ὡς προείπαμεν, διὰ τοῦτο ἐμεσίτευσεν ἀναμεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἡ εἰς αὐτὸν πίστις, διὰ νὰ δεχθῇ ὁ Θεὸς, ἀντὶ διὰ ὅλα τὰ ἄλλα, τὴν πίστιν μοναχὰ ὁποῦ ἔχομεν εἰς αὐτὸν, ἰξεύρωντας πῶς εἴμεσθε πάμπτωχοι, καὶ δὲν ἠμποροῦμεν παντελῶς νὰ τοῦ προσφέρωμεν ἄλλο τι διὰ τὴν σωτηρίαν μας, πάρεξ τὴν πίστιν μόνον, καὶ τοιουτοτρόπως νὰ μᾶς ἐλεήσῃ, καὶ νὰ μᾶς χαρίσῃ τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν μας, καὶ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ θανάτου, καὶ τῆς φθορᾶς. Τὰ ὁποῖα αὐτὰ, τὰ χαρίζει, καὶ ἕως τώρα εἰς ἐκείνους ὁποῦ πιστεύουν εἰς αὐτὸν ὁλοψύχως. Καὶ ὄχι μόνον αὐτὰ, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ μᾶς ὑπεσχέθη εἰς τὸ ἱερόν του Εὐαγγέλιον πῶς ἔχομεν νὰ τὰ ἀπολαύσωμεν δι' αὐτοῦ. Ἤγουν τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς ἐκείνης, τὴν ὁποίαν κληρονομοῦν οἱ πραεῖς μὲ μεγάλην εὐφροσύνην, καὶ χαρὰν τῆς καρδίας τους, διὰ νὰ ἑνωθῇ αὐτὸς μὲ ἡμᾶς, καὶ δι' αὐτοῦ νὰ γένωμεν οἱ δύω ἕνα μὲ τὸν Θεὸν, καὶ Πατέρα του, συνδεδεμένοι τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι. Καὶ αὐτὰ ὁποῦ εἶπα ὅλα τὰ ἀπολαμβάνομεν, ὅταν φυλάττωμεν ἀκριβῶς ὅσα τοῦ ὑπεσχέθημεν εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα, καὶ ὅσα μᾶς παραγγέλλει, καὶ ὅταν φεύγωμεν ἀπὸ ὅσα ἀπεταξάμεθα, καὶ ἠρνήθημεν. Ὅταν λοιπὸν φυλάξωμεν ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ μᾶς εἶπε, καὶ μᾶς λέγει ὁ Θεὸς, τότε εἴμεσθεν ἀληθινὰ πιστοὶ, ὡσὰν ὁποῦ δείχνομεν τὴν πίστιν μας ἀπὸ τὰ ἔργα μας, καὶ γινώμεθα, καθὼς εἶναι καὶ αὐτὸς, ἅγιοι, καὶ τέλειοι, καὶ ὅλοι ὅλως διόλου ἐπουράνιοι, καὶ τέκνα Θεοῦ ἐπουρανίου, καὶ ὅμοιοι κατὰ πάντα μὲ αὐτὸν, καθὼς καὶ αὐτὸς ἔγινεν ὅμοιος κατὰ πάντα μὲ ἡμᾶς, ἔξω ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, πλὴν ἡμεῖς γινόμεθα ὅμοιοι μὲ αὐτὸν κατὰ χάριν. Ὅταν δὲ κυριευθοῦμεν ἀπὸ τὴν ἀμέλειαν, καὶ καταφρονήσωμεν τὰς ἁγίας του, ζωοποιὰς ἐντολὰς, καὶ ἐπιτρέψωμεν ὡσὰν οἱ σκύλοι, εἰς τὸ ἴδιον ξέρασμα, καὶ κάμνωμεν ἐκεῖνα ὁποῦ μᾶς παραγγέλλει νὰ μὴ κάμνωμεν, τότε παρευθὺς ὑστερούμεθα ἀπὸ ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ ὁποῦ μᾶς ἐχάρισε διὰ τοῦ βαπτίσματος. Καὶ καθὼς ὁ Ἀδὰμ, μετὰ τὴν παράβασιν ἐδιώχθη ἀπὸ τὸν παράδεισον, καὶ ἀπὸ τὴν τρυφὴν ἐκείνην, καὶ συναναστροφὴν ὁποῦ εἶχε μὲ τοὺς Ἀγγέλους, καὶ ἐμάκρυνεν ἀπὸ τὸν Θεὸν, τοιουτοτρόπως καὶ ἡμεῖς, ὅταν ἁμαρτάνωμεν, χωριζόμεθα ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τῶν Ἁγίων δούλων του, καὶ ἐκδυόμεθα διὰ μέσου τῆς ἁμαρτίας, τὴν θείαν ἐκείνην στολὴν, αὐτὸν, λέγω, τὸν Χριστὸν ὁποῦ πιστεύομεν, τὸν ὁποῖον ἐνεδύθημεν ὅταν ἐβαπτίσθημεν. Καὶ ὑστερούμεθα τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, καὶ τὸ φῶς ἐκεῖνο τὸ ἀνέσπερον, καὶ παντοτινὸν, καὶ τὰ ἀγαθὰ τὰ αἰώνια, καὶ τὸν ἁγιασμὸν, καὶ τὴν υἱοθεσίαν. Καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ὁποῦ εἴμεσθεν ἐπουράνιοι, καὶ ὅμοιοι κατὰ πάντα μὲ αὐτὸν τὸν Δεύτερον ἄνθρωπον, τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, γινόμεθα πάλιν χοϊκοὶ, καθὼς ἦτον ὁ πρῶτος ἐκεῖνος ἄνθρωπος. Καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ γινόμεθα καὶ ὑπόδικοι εἰς τὸν θάνατον, καὶ στελλόμεθα εἰς τὸ σκότος, καὶ εἰς

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

τὸ ἄσβεστον πῦρ, καὶ βασανιζόμεθα μὲ κλαυθμὸν μεγάλον, καὶ βρυγμὸν ὀδόντων. Διατὶ δὲν διωκόμεθα ἀπὸ αἰσθητὸν παράδεισον, καθὼς ὁ Ἀδάμ, μήτε καταδικαζόμεσθε νὰ ἐργαζώμεθα τὴν γῆν, καθὼς καὶ ἐκεῖνος, ἀλλὰ ἡμεῖς ἀποδιώχνομεν τὸν ἑαυτόν μας ἀπὸ τὴν βασιλεία τῶν οὐρανῶν, καὶ ἀπὸ τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, καὶ γινόμεθα, ὑπόδικοι τῆς κολάσεως. Καὶ ἀνίσως δὲν ἤθελε μᾶς χαρίσῃ ὁ Θεὸς αὐτὸ τὸ καλὸν, νὰ ἠμποροῦμεν πάλιν μὲ τὴν μετάνοιαν νὰ ἐπιστρέφωμεν εἰς αὐτὸν, ποτὲ δὲν ἤθελεν ἦτον δυνατὸν νὰ σωθῇ τινάς. Διὰ τοῦτο ὥντας εὔσπλαγχνος ὁμοῦ καὶ φιλάνθρωπος ὁ Θεὸς, καὶ ἀγαπῶντας τὴν σωτηρίαν μας, ἔβαλε πανσόφως ἀνάμεσα εἰς ἡμᾶς, καὶ εἰς ἐκεῖνον τὴν ἐξομολόγησιν, καὶ τὴν μετάνοιαν, καὶ ἔδωκεν ἐξουσίαν εἰς κάθε ἕνα, ἂν θέλῃ, μὲ τὴν ἐξομολόγησιν, καὶ μετάνοιαν, νὰ ἀσυκωθῇ ἀπὸ τὸ πέσιμον τῆς ἁμαρτίας, εἰς τὸ ὁποῖον ἔπεσε, καὶ νὰ ἔλθῃ πάλιν εἰς τὴν προτέραν οἰκειότητα, καὶ δόξαν, καὶ παρρησίαν ὁποῦ εἶχεν εἰς τὸν Θεὸν, καὶ νὰ κληρονομήσῃ πάλιν ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ ὁποῦ ἐπροείπαμεν, ἢ καὶ μεγαλήτερα, ἐὰν δείξῃ πολλὰ θερμὴν τὴν μετάνοιαν. Διότι κατὰ τὴν μετάνοιαν ὁποῦ δείξῃ κάθε ἄνθρωπος, ἔτζι εὑρίσκει καὶ τὴν παρρησίαν, καὶ τὴν πρὸς Θεὸν οἰκειότητα, καὶ τὴν γνωρίζει φανερὰ, καὶ ὁμιλεῖ μὲ αὐτὸν, καθὼς ὁμιλεῖ φίλος μὲ φίλον του, πρόσωπον πρὸς πρόσωπον. Ὅσοι λοιπὸν δὲν εἶναι πληροφορημένοι μετὰ τὸ βάπτισμα, πῶς ἔχουν εἰς τὸν Θεὸν τὴν τοιαύτην παρρησίαν, καὶ οἰκειότητα καὶ πῶς μετέχουν ἀπὸ τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα ὁποῦ ἐπροείπαμεν, μηδὲ γνωρίζουν πῶς εἶναι ἐνδεδυμένοι τὸν Χριστὸν, μηδὲ βλέπουν τὸ φῶς τῆς Θεότητός του μὲ τὸ φῶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἃς ἐξετάσουν ἐπιμελῶς τὴν συνείδησίν τους, καὶ θέλει εὕρουν τὸν ἑαυτόν τους, ὅτι δὲν ἐφύλαξαν, ἢ ὅλας τὰς συμφωνίας, ἢ μερικὰς, ἀπὸ ἐκείνας ὁποῦ ἐσυμφώνησαν μὲ τὸν Θεὸν, ὅταν ἐβαπτίσθησαν. Ἢ ὅτι κατέχωσαν τὸ τάλαντον, ἤγουν τὸ χάρισμα τοῦ ἁγιασμοῦ, καὶ τῆς υἱοθεσίας, ὁποῦ ἔλαβαν, καὶ δὲν τὸ ηὔξησαν. Καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἀξιώνονται νὰ θεωρήσουν, καὶ νὰ ἰδοῦν νοερῶς τὸν Δεσπότην τους. Διατὶ ὁ Θεὸς εἶναι ἀληθινὸς καὶ δὲν μετανοεῖ εἰς τὰ χαρίσματα ὁποῦ δίδει, καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος λέγει, «ὁ ἀγαπῶν με τὰς ἐντολάς μου τηρήσει, καὶ »ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν, καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐ»μαυτόν». Ἠκούσατε τί λέγει ὁ Δεσπότης Χριστός; ὅποιος μὲ ἀγαπᾷ, θέλει φυλάξει τὰς ἐντολάς μου, καὶ θέλει τὸν ἀγαπήσω καὶ ἐγὼ, καὶ θέλει φανερωθῶ εἰς αὐτόν. Ἀνίσως λοιπὸν ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ ἀλήθεια, καθὼς τὸ εἶπεν αὐτὸς ὁ ἴδιος, «ἐγώ εἰμι ἡ ἀλήθεια·» ἡ δὲ ἀλήθεια, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ψεύδεται, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος. «Ἀδύνατόν ἐστι Θεὸν ψεύ»σασθαι·» ἃς μὴ λέγῃ τινὰς ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ δὲν βλέπουν τὸν Κύριον, πῶς εἶναι ἀδύνατον νὰ τὸν βλέπουν. Ὡσὰν ὁποῦ ὄχι μόνον δὲν εἶναι ἀδύνατον, ἀλλὰ εἶναι καὶ πολλὰ δυνατόν. Διότι ἀνίσως ἐκεῖνος λέγει, ὅτι ἐγὼ εἰμὶ τὸ φῶς τοῦ κόσμου, ὅσοι δὲν τὸν βλέπουν εἶναι βέβαια τυφλοί. Εἶναι δὲ τυφλοὶ, ἐπειδὴ μήτε τὸν ἠγάπησαν, μήτε τὰς ἐντολάς του ἐφύλαξαν. Διατὶ ἐὰν ἤθελε τὸν ἀγπήσουν, καὶ φυλάξουν τὰς ἐντολάς του, ἤθελε ἐπιθυμήσουν καὶ ζητήσουν μὲ ὅλην τους τὴν ψυχὴν, νὰ τὸν ἰδοῦν, καὶ ἤθελε φανερωθῇ εἰς αὐτοὺς καὶ αὐτὸς, ὁποῦ εἶναι ἀψευδὴς, καὶ φυσικὰ ἀληθὴς, καὶ ἡ αὐτοαλήθεια. Ὁ ὁποῖος διὰ τοῦτο ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ φωτίσῃ μὲ τὸ φῶς τῆς ἐδικῆς του δόξης, καὶ θεότητος, ὅλους ἐκείνους ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς τὸν κόσμον, ἤγουν ἐκείνους ὁποῦ κάθηνται εἰς τὸ σκότος. Ὅσοι λοιπὸν χριστιανοὶ δὲν βλέπουν νοερῶς τὸν Κύριον, καὶ δὲν φωτίζονται φανερῶς, καὶ γνωστῶς ἀπὸ τὸ θεϊκὸν φῶς, μήτε μένουν πάντοτε εἰς τὴν θεωρίαν τῆς δόξης του, μήτε βλέπουν πῶς μένει εἰς αὐτοὺς, ἃς μὴ λέγουν, ὡς ἄπιστοι, πῶς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὸν βλέπουν. Ἀλλὰ κάθε ἕνας ἀπὸ ἡμᾶς ἃς ἐξετάσῃ τὴν συνείδησίν του, ἀγαπητοί μου, καθὼς ἐπροείπαμεν, καὶ θέλει εὕρῃ πῶς ἐκεῖνος ὁ ἴδιος εἶναι αἴτιος ὁποῦ ὑστερεῖται τὸν Θεὸν, καὶ δὲν βλέπει τὴν δόξαν του. Καὶ ἃς μετανοήσῃ, καὶ ἃς κλαύσῃ τὸν ἑαυτόν του, πῶς εὑρίσκεται εἰς αὐτὴν τὴν ἀθλίαν κατάστασιν, καὶ ἃς ἐπιμεληθῇ μὲ τὴν μετάνοιαν καὶ ἐξομολόγησιν, νὰ ἐπιτύχῃ τὰ αἰώνια ἀγαθὰ, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΣ ΕΚΤΟΣ.

ά. Ὅτι ὁ Θεὸς θέλει καταδικάσει ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὡσὰν ἁμαρτωλοὺς, ἐκείνους ὁποῦ δὲν ζητοῦν νὰ λάβουν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ.
β'. Καὶ ὅτι ἡ δύναμις τῆς ἁμαρτίας λανθάνει τοὺς ἀνθρώπους.
γ'. Καὶ ὅτι μεταχειρίζεται ὁ Χριστὸς, ὡσὰν ἅρματα τὰ μέλη τῶν χριστιανῶν.

ά. Ἴδιον εἶναι τῆς ἀσθενοῦς φύσεως τῶν ἀνθρώπων, τὸ νὰ ἁμαρτάνουν, διατὶ ἀπὸ τὸν καιρὸν ὁποῦ παρέβη ὁ Ἀδὰμ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἔγινεν ἀσθενὴς ἡ φύσις τῶν ἀνθρώπων, καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴν ἁμαρτάνουν· (εἶναι δὲ ἀσθενὴς ἡ φύσις τῶν ἀνθρώπων, μὲ τὸ νὰ μὴν εἶναι ἐνδεδυμένη τὴν ἐξ ὕψους νοερὰν δύναμιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἡ ὁποία λέγεται χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· καὶ λέγεται χάρις, διατὶ χαρίζεται εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ μέσου τῆς πίστεως μοναχὰ, καὶ ὄχι ἀπὸ τὰ καλά του ἔργα). Καθὼς πάλιν εἶναι ἴδιον τῆς φύσεως τῶν Ἀγγέλων, τὸ νὰ μὴν ἁμαρτάνουν (1), διατὶ εἶναι δυνατοὶ ἰσχύϊ, καὶ ἐνδεδυμένοι τὸν θεῖον στολισμὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, χωρὶς τὸν ὁποῖον εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴν ἁμαρτάνουν. Λοιπὸν ὅταν ὁ Θεὸς καθίσῃ νὰ κρίνῃ τὸν κόσμον, δὲν θέλει καταδικάσει τοὺς ἁμαρτωλοὺς, διατὶ ἥμαρτον, ἀλλὰ θέλει τοὺς καταδικάσει εἰς τὸ πῦρ τῆς κολάσεως, διατὶ δὲν ἐπρόστρεξαν εἰς τὸν ὕψιστον Θεὸν, ὁποῦ ἦσαν ἀσθενεῖς, καὶ ἐξ αἰτίας τῆς ἀσθενείας τους ἥμαρτον, νὰ τὸν παρακαλέσουν νὰ τοὺς στείλῃ ἄνωθεν τὴν χάριν τοῦ παναγίου Πνεύματος, διὰ νὰ λυτρωθοῦν ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν, καὶ νὰ δυναμωθοῦν νὰ μὴν ἁμαρτάνουν· ὅτι ποῖος δὲν ἰξεύρει, πῶς οἱ Ἄγγελοι εἶναι δυνατώτεροι ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους; ἢ εἶναι ἐνδεδυμένοι τὴν πανοπλίαν τους, ἢ δὲν εἶναι ἐνδεδυμένοι; (καὶ πανοπλία τῶν Ἀγγέλων εἶναι ἡ παντοκρατορικὴ δύναμις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὴν ὁποίαν τὴν φοροῦν ἀφ' οὗ ἐκτίσθησαν, διατὶ ἐκτίσθησαν δοχεῖα λογικὰ, καὶ νοερὰ δεκτικὰ τῆς ἀκτίστου, καὶ θείας ἐλλάμψεως, ὡσὰν καθαρώτατα ὁποῦ εἶναι) ἐπειδὴ εἶναι φύσις ἁπλῆ. Ἀλλὰ οἱ ἄνθρωποι εἶναι σύνθετοι ἀπὸ ψυχὴν λογικὴν, καὶ νοερὰν, καὶ ἀπὸ σῶμα αἰσθητὸν, καὶ ὁρατὸν, ἐνδεδυμένοι καὶ αὐτοὶ τὴν ἰδίαν πανοπλίαν, ἤγουν τὴν θείαν δύναμιν ὁποῦ φοροῦν καὶ οἱ Ἄγγελοι, μὲ τὴν ὁποίαν γίνονται καὶ οἱ ἄνθρωποι Ἅγιοι καὶ δυνατοὶ, (ἀγκαλὰ καὶ μόνος ὁ Ἀδὰμ πρὶν τῆς παραβάσεως ἦτον ἐνδεδυμένος αὐτὴν τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ) ὅμως ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ἔκδυσε τὸν διάβολον ἀπὸ αὐτὴν τὴν θείαν δύναμιν, διὰ τὴν ὑπερηφάνιάν του, ὁμοίως καὶ ὅλον του τὸ τάγμα, διὰ τοῦτο ἐφθόνησεν ὁ μιαρὸς, καὶ ἀγωνίσθη διὰ νὰ ἐκδυθῇ καὶ ὁ ἄνθρωπος τὴν θείαν δύναμιν, καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιβουλήν του ἔγινε καὶ ὁ ἄνθρωπος γυμνὸς, καὶ ὑστερημένος ἀπὸ αὐτὴν τὴν θείαν δύναμιν, ὡσὰν καὶ τοὺς δαίμονας ὁποῦ ἔγιναν γυμνοί· λοιπὸν οἱ γυμνοὶ δαίμονες νικοῦν τὸν γυμνὸν ἄνθρωπον, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι δυνατώτεροι ἀπὸ αὐτὸν, διατὶ αὐτοὶ εἶναι ἁπλοῖ, ἀσώματοι, καὶ οἱ ἄνθρωποι εἶναι σύνθετοι, καὶ ἔχουν

(1) Ἐπειδὴ καὶ τὰ ἐννέα τάγματα τῶν Ἀγγέλων δὲν ἐσυμφώνησαν μὲ τὸν ἀποστάτην ἑωσφόρον εἰς τὸν καιρὸν τοῦ ξεπεσμοῦ του διὰ τοῦτο ἔλαβαν ἀπὸ τὸν Θεὸν τὴν χάριν αὐτὴν νὰ μείνουν ἄτρεπτοι ἀπὸ τὸ καλόν.

τὸ βάρος τοῦ σώματος· καὶ ἀπὸ τὸν καιρὸν ὁποῦ ἐξέπεσεν ὁ πρωτόπλαστος, καὶ ἕως τὴν σήμερον δὲν δύναται, οὔτε ἐδυνήθη, ἀλλὰ οὔτε εἰς τὸ ἑξῆς θέλει δυνηθῇ κἀνένας ἄνθρωπος νὰ ἀντιπολεμήσῃ, καὶ νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὸν διάβολον, καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς δαίμονας. Διατὶ καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ οἱ δαίμονες εἶναι γυμνοὶ, πλὴν εἶναι δυνατώτεροι ἀσυγκρίτως ἀπὸ τοὺς γυμνοὺς ἀνθρώπους, διατὶ εἶναι ἀσώματοι, καθὼς εἴπαμεν. Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος. «Ἀδελφοὶ, ἐνδύ»σασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸ δύνα»σθαι ἀντιστῆναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβό»λου· ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα, καὶ »σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς, πρὸς τὰς ἐξου»σίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους »τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς »πονηρίας.» καὶ τοῦτο δὲν εἶναι τίποτε παράδο»ξον. Ὅτι ἀφ᾽ οὗ ἐγυμνώθη ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν θείαν χάριν, παρευθὺς καὶ ὅλη ἡ φαινομένη κτίσις, ὁποῦ ἐκτίσθη διὰ τὸν ἄνθρωπον, ἐγυμνώθη καὶ αὐτὴ μαζὴ μὲ τὸν ἄνθρωπον, ἀπὸ τὸ θεῖον φῶς ὁποῦ τὴν ἔλαμπε, καὶ ἐφθάρθη καὶ αὐτὸς ὁ ἀέρας, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος, «ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις στενάζει, καὶ συνωδί»νει μέχρι τοῦ νῦν. Ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία αὐ»τῆς τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ ἐκ»δέχεται. Τῇ γὰρ ματαιότητι (ἤγουν εἰς τὴν »φθορὰν) ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἑκοῦσα, ἀλ»λὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα ἐπ᾽ ἐλπίδι, ὅτι καὶ »αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δου»λείας τῆς φθορᾶς, εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῶν τέ»κνων τοῦ Θεοῦ». Ὅτι μὲ τὸ νὰ εἶναι ὅλη αὐτὴ ἡ φαινομένη κτίσις, ὑστερημένη ἀπὸ τὸν θεῖον φωτισμὸν, διὰ τοῦτο χορεύει ὁ διάβολος μαζὴ μὲ τοὺς λοιποὺς δαίμονας, καθὼς θέλει, καὶ εἰς ὅποιον μέρος θέλει, καὶ γίνεται ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ὁποῦ μέλλει νὰ παρέλθῃ. Ἄρχων δὲ, καὶ ἐξουσιαστὴς τοῦ κόσμου τούτου ἦτον ὁ ἄνθρωπος, ὅμως τὸν ἐπλάνεσεν ὁ διάβολος, καὶ ἐπῆρε τὴν ἀρχὴν, καὶ τὴν ἐξουσίαν ἀπὸ αὐτὸν, κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ, καὶ ἔτζι ὠνομάσθη ὁ διάβολος ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου, καὶ ἐξουσιάζει, ὡσὰν καὶ τοὺς κλέπτας ὁποῦ ἐξουσιάζουν ἐκεῖνα ὁποῦ κλέπτουν, μὴ ὄντος λυτρουμένου, μηδὲ σώζοντος. Εἰδὲ καὶ εἶναι ὁ Θεὸς ὁποῦ λυτρώνει, καὶ σώζει, πλὴν αὐτὸς ὁ κλέπτης ὁ διάβολος, καταπείθει ἐκείνους ὁποῦ φέρει εἰς τὴν ἐξουσίαν του νὰ ἀναπαύωνται εἰς αὐτὴν τὴν δυστυχίαν, καὶ συμφορὰν ὁποῦ εὑρίσκονται, καὶ χαίρονται, καὶ εὐχαριστοῦνται εἰς τὴν σκλαβείαν τοῦ κλέπτου, καὶ ἀγαποῦν τὴν ἀκαθαρσίαν, καὶ τὴν ἀδικίαν, καὶ δὲν θέλουν νὰ ἐλευθερωθοῦν.

β´. Καὶ αὐτὴ ἡ σκλαβεία τοῦ διαβόλου εἶναι ἕνα πρᾶγμα παράξενον. Διατὶ στοχάσου μὲ τί τρόπον ἀπόκρυφον ἐξουσιάζει ἡ ἁμαρτία τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, καὶ ταῖς περισσότεραις φοραῖς λανθάνει τὴν λογικὴν νόησιν, καὶ σύνεσιν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ δὲν τὸ στοχάζεται, οὐδὲ τὸ γνωρίζει· ὅτι χαίρεται ὁ ἄνθρωπος, καὶ εὐφραίνεται εἰς παιγνίδια, καὶ χορούς, καὶ εἰς γέλωτας, καὶ φλυαρίας, καὶ εἰς παλαίσματα, καὶ πηλαλήματα, καὶ εἰς μάχαις παιδιάτικαις, καὶ εἰς φιλονεικίαις, καὶ εἰς ἄλλα περιττὰ, καὶ ἀχρεῖα παρόμοια μὲ αὐτὰ, ὁποῦ δὲν ἁρμόζουν τελείως εἰς τὸν ἄνθρωπον, οὔτε τὸν ὠφελοῦν, καὶ κοπιάζει εἰς αὐτὰ μὲ ματαίους κόπους, καὶ μόχθους, καὶ μὲ ἀνωφελεῖς ἱδρῶτας. Εἰς δὲ τὰ ἄλλα ὁποῦ εἶναι ἀγαθὰ καὶ ἀρεστὰ εἰς τὸν Θεὸν, καὶ ὁποῦ δὲν ἔχουν ἴσως καὶ κόπον, αὐτὴ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἀγανακτεῖ, καὶ βαρύνεται, καὶ λυπεῖται, καὶ σκυθρωπάζει, καὶ φεύγει ἀπὸ αὐτὰ, χωρὶς νὰ παθαίνῃ ἀπὸ αὐτὰ κἀνένα κακόν. Καὶ ἴδε τί λογῆς εἶναι ἐκείνη ἡ κρυφὴ, καὶ πονηρὰ δύναμις, ὁποῦ ἔφερεν εἰς τοιαύτην ἐλεεινὴν κατάστασιν τὴν λογικὴν φύσιν, τὸν ἄνθρωπον, ὥστε νὰ μισῇ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι πρέποντα εἰς αὐτὸν, ὡσὰν νὰ μὴν ἦσαν πρέποντα, καὶ νὰ ἀγαπᾷ ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν εἶναι πρέποντα εἰς αὐτὸν, μηδὲ τὸν συμφέρουν, ὡσὰν νὰ ἦσαν πρέποντα, καὶ συμφέροντα. Καὶ τὸ χειρότερον εἶναι, ὁποῦ μερικαῖς φοραῖς ἀφ᾽ οὗ γνωρίσῃ, καὶ καταλάβῃ αὐτὰ, θέλωντας νὰ τὰ μισήσῃ, ὑπομένει πολὺν κόπον. Στοχάζεσαι τὴν δυστυχίαν αὐτήν; στοχάζεσαι τὴν ἀνάγκην, καὶ βίαν ὁποῦ πάσχει ἡ ἀνθρωπίνη φύσις; βλέπεις τὸν κίνδυνον; ὅταν προσκαλοῦνται εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου, καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν τόσον γέροντες, ὡσὰν καὶ νέοι, καὶ παιδία, βαρύνονται νὰ πηγαίνουν. Ἀμὴ εἰς τὰ σεργιάνια, καὶ χορούς, καὶ παιγνίδια πηγαίνουν τρέχοντες, καὶ μὲ χαρὰν μεγάλην, καὶ προθυμίαν.

γ´. Μὰ ἆρά γε τί λογῆς μεγάλην δύναμιν νὰ χρειάζεται ἡ ἀνθρωπίνη φύσις, διὰ νὰ ἀλλάξῃ αὐτὴν τὴν πονηρὰν δύναμιν, διὰ νὰ ἀποβάλῃ αὐτὸ τὸ παρὰ φύσιν ἦθος, ὁποῦ φαίνεται εἰς αὐτὴν κατὰ φύσιν, καὶ νὰ ἀποκτήσῃ τὸ κατὰ φύσιν ὁποῦ φαίνεται εἰς αὐτὴν παρὰ

φύσιν; χρειάζεται δύναμιν θείαν, καὶ ὑπερφυῆ, διατὶ ἂν δὲν ξαναπλασθῇ, καὶ ἀνακαινισθῇ μὲ τὴν χάριν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δὲν δύναται νὰ μετατεθῇ, καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ κατὰ φύσιν. Τὸ λοιπὸν ἂς μὴν ἀπαντυχαίνῃ τινὰς σωτηρίαν, ἀνίσως δὲν ἀλλαχθῇ εἰς τὸ ἦθος τὸ λογικὸν, καὶ θεάρεστον, καὶ ὁποῦ πρέπει εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ὥστε νὰ χαίρεται εἰς τὰ θεῖα ἔργα, καὶ νὰ λυπῆται εἰς τὰ κακὰ, καὶ τότε κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἀλλοιώσεως ὁποῦ λάβῃ, θέλει ἔχει καὶ τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας του. Ὅθεν κάθε χριστιανὸς ἂς στοχάζεται τὸν ἑαυτόν του εἰς τὰ τοιαῦτα, ὡσὰν εἰς καθρέπτην· ὅτι ὁ χαρακτὴρ, καὶ τὸ σημάδι ἐκείνων ὁποῦ ἔχουν ἐλπίδα σωτηρίας εἶναι φανερόν. Αὐτὴν τὴν παράδοξον δυναστείαν τοῦ διαβόλου, ἐγνώρισαν καὶ οἱ παλαιοὶ Ἅγιοι, οἱ Προφῆται, καὶ ἐφώναξαν πρὸς Κύριον, «καὶ ἐξαπέστειλε τὸν Λόγον αὐτοῦ, »καὶ ἰάσατο αὐτοὺς, καὶ ἐρρύσατο αὐτοὺς ἐκ τῶν »διαφθορῶν αὐτῶν, ἀφ' οὗ ἐπεσκίασεν εἰς αὐτούς»· οἱ δὲ μεταγενέστεροι Ἅγιοι, ὅσοι εἶναι ὕστερα ἀπὸ τὴν ἔνσαρκον οἰκονομίαν τοῦ Χριστοῦ, ἔχουν μαζή τους αὐτὸν τὸν Χριστὸν, τὸν Υἱὸν, καὶ Λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ Θεὸν, ὁποῦ ἐφόρεσε τὴν σάρκα τους, καὶ φοροῦν αὐτὸν τὸν ἴδιον Χριστὸν, ἤγουν τὴν ἀνυπόστατον δύναμιν, καὶ σοφίαν τοῦ Θεοῦ. Καὶ ποῖος πλέον θέλει τολμήσει νὰ ἀντισταθῇ, ἢ νὰ ἀντιπολεμήσῃ μὲ ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ἐνδεδυμένοι τὸν Χριστὸν, τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ; τοὺς τοιούτους δὲν τολμᾷ ὁ διάβολος νὰ τοὺς πολεμήσῃ ἀπὸ τὰ ἀριστερὰ μέρη, ἤγουν μὲ ἁμαρτίας, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ δεξιὰ, ὁποῦ εἶναι τὰ καλὰ ἔργα, διὰ τὰ ὁποῖα πολεμεῖ νὰ τοὺς ῥίψῃ εἰς ὑπερηφάνιαν· ὅμως μωρὸς, καὶ ἀνόητος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ ἤθελεν ὑπερηφανευθῇ εἰς τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, ἤγουν εἰς τὴν παντοκρατορικήν του δύναμιν· ὅτι λέγωντας ὁ Ἀπόστολος, «παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύ»νης τῷ Θεῷ, καὶ ἁμαρτία ὑμῶν οὐκ ἔτι »κυριεύσει, διότι ὑπὸ χάριν ἐστέ», φανερώνει βεβαιότατα, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ μεταχειρίζεται τὰ ἅρματα εἶναι ὁ Θεός· καὶ καθὼς τὰ ἄψυχα ἅρματα, δὲν ἔχουν ἐδικόν τους θέλημα, οὔτε λογισμὸν, ὁποῦ νὰ ἐναντιώνεται εἰς τὸν στρατιώτην ἐκεῖνον ὁποῦ τὰ μεταχειρίζεται, ἀλλὰ ἀκολουθοῦν εἰς αὐτὸν, καὶ ὑποτάσσονται εἰς ὁποίαν χρείαν ἤθελε τὰ μεταχειρισθῇ, καὶ καθὼς θέλει, καὶ ὁπόταν θέλῃ. Τοιουτωτρόπως καὶ ὁ χριστιανὸς χρεωστεῖ ννὰ παραστήσῃ τὰ μέλη του ὑπήκοα εἰς τὸν Θεὸν, καὶ νὰ ἀκούῃ, καὶ νὰ βλέπῃ, καὶ νὰ λαλῇ, καὶ νὰ πιάνῃ, καὶ νὰ ὀσφραίνεται, καὶ νὰ περιπατῇ, καὶ νὰ στέκεται, καὶ νὰ κείτταται, καὶ νὰ κάθεται, καὶ νὰ κινῆται, καὶ νὰ εἶναι ἀργὸς, καὶ νὰ σιωπᾷ, καὶ νὰ ἡσυχάζῃ, καὶ νὰ ἐνεργῇ, καὶ νὰ κτυπᾶται, καὶ νὰ δέχεται, καὶ νὰ ἀκονίζεται, καὶ νὰ καθαρίζεται, καὶ νὰ κόπτῃ, καὶ νὰ κτυπᾷ, καὶ νὰ ἁρματώνῃ τὸν ἑαυτόν του, καὶ νὰ τὸν φυλάττῃ ἀπλήγωτον, καὶ ὅλα νὰ τὰ κάνῃ καθὼς ὁ Θεὸς θέλει. Ὅτι κάθε πολεμιστὴς ὁποῦ εἶναι ἁρματωμένος, καὶ κτυπᾷ τὸν ἐχθρόν του μὲ τὰ ἅρματα, καὶ ὡσὰν ἐξαίρετος στρατιώτης δείχνει τὴν δύναμίν του, καὶ τὴν πολεμικὴν ἐμπειρίαν του, ἐκεῖνος εἶναι ὁποῦ νικᾷ, καὶ ὄχι τὰ ἅρματα. Καὶ πῶς ὁ τοιοῦτος δὲν ἐδύνετο νὰ πολεμῇ χωρὶς τὰ ἅρματα, εἶναι ἀληθινὸν, ὅμως πῶς ἡ νίκη πάλιν εἶναι τοῦ πολεμιστοῦ, καὶ ὄχι τῶν ἁρμάτων, εἶναι ἀψευδέστατον· ἀλλὰ καθὼς τὰ ἅρματα, ἐὰν δὲν ἔχουν κἀνένα στρατιώτην ὁποῦ νὰ τὰ μεταχειρίζεται, μένουν ἀργὰ, καὶ ἀνενέργητα, τοιουτωτρόπως καὶ τὰ μέλη τοῦ χριστιανοῦ, ἀνίσως δὲν τὰ μεταχειρίζεται ὁ Χριστὸς φορῶντας αὐτὰ, δὲν μένουν μοναχὰ ἀργὰ, ἀλλὰ τὰ εὑρίσκει ὁ διάβολος ὁποῦ δὲν τὰ φορεῖ ὁ Χριστὸς, καὶ εἶναι ἀργὰ, καὶ τὰ ἁρπάζει παρευθὺς αὐτὸς, καὶ τὰ φορεῖ, καὶ πολεμεῖ μὲ αὐτὰ τοὺς ἄλλους χριστιανοὺς, καὶ μολύνει πολλὰς ψυχὰς, κάμνωντας νεῦμα μὲ τὰ μάτια, καὶ σύρνωντας μὲ τὰ αὐτία, καὶ γλυκαίνωντας μὲ τὴν γεῦσιν τὴν πικρὰν ἁμαρτίαν, καὶ ἐκθηλύνωντας μὲ τὴν ὄσφρησιν, καὶ γαργαλίζωντας μὲ τὸ πιάσιμον. Καὶ ἐκεῖνοι οἱ ἄνθρωποι ὁποῦ ἔχουν τὰ μέλη δὲν τὸ γνωρίζουν, διατὶ δὲν ἰξεύρουν τί παθαίνουν, καὶ πόθεν, καὶ πῶς τὰ παθαίνουν αὐτά. Ἀλλὰ κατ' ὀλίγον ὀλίγον γίνονται ὅλως διόλου ἀπόκτημα, καὶ ἅρματα τοῦ διαβόλου, καὶ εἶναι ἄξιοι πλέον καὶ αὐτοὶ, διὰ νὰ ῥιφθοῦν μαζὴ μὲ τὸν διάβολον εἰς τὴν ἄσβεστον φλόγα τῆς κολάσεως, ὁποῦ εἶναι ἑτοιμασμένη διὰ τὸν διάβολον. Τὸ λοιπὸν ἀνίσως ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ πολεμιστὴς, καὶ ἅρματα τοῦ Χριστοῦ εἶναι τὰ μέλη ἐκείνων ὁποῦ πιστεύουν εἰς αὐτὸν, καὶ αὐτὸς ὁ Χριστὸς εἶναι ὁποῦ νικᾷ μὲ αὐτὰ τὰ ἅρματα, καθὼς αὐτὸς εἶναι καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ πολεμεῖ· χρειαζόμενον εἶναι κάθε χριστιανὸς, νὰ γένῃ εἰς αὐτὸν τὸν Χριστὸν ὑπήκοος, ὡσὰν καὶ τὰ ἄψυχα ἅρματα εἰς τὸν

στρατιώτην, διὰ νὰ νικήσῃ ὁ Χριστὸς, καὶ νὰ συνδοξασθοῦν καὶ τὰ ἅρματα μαζὴ μὲ τὸν Χριστὸν, τὰ ὁποῖα, καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ εἶναι λογικὰ, δὲν πρέπει ὅμως νὰ κινοῦνται εἰς ἄλλο τίποτε, πάρεξ εἰς μόνην τὴν θέλησιν αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ, τοῦ πολεμιστοῦ, καὶ νικητοῦ. Εἰδὲ καὶ δὲν γένῃ τινὰς ὑπήκοος εἰς τὸ θέλημα τοῦ Χριστοῦ, ματαίως εἶναι ὁ τοιοῦτος χριστιανός. Ἡμῖν δὲ γένοιτο παραστῆσαι τὰ μέλη ἡμῶν, ὅπλα τῷ Χριστῷ ὑπήκοα τῇ δυνάμει αὐτοῦ. Ὦ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ.

ά. Ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχασε τὴν ἀλήθειαν, ἀφ' οὗ ἐδιώχθη ἀπὸ τὸν παράδεισον.
β'. Καὶ ποία εἶναι ἡ ἁμαρτία τοῦ διαβόλου, καὶ ποία τοῦ Ἀδάμ.
γ'. Καὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἁμαρτωλὸς ἀπὸ αὐτὴν τὴν σύλληψίν του.
δ'. Καὶ ὅτι ἀναγεννᾶται ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ διὰ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος.
έ. Καὶ ποῖα εἶναι ἐκεῖνα ὁποῦ ἐπεθύμησαν πολλοὶ Προφῆται, καὶ Βασιλεῖς πρὸ Χριστοῦ.
ς'. Καὶ ὅτι ὁ Πνευματικὸς Πατὴρ πρέπει νὰ κατηχῇ πρῶτον τοὺς ἐξομολογουμένους, καὶ νὰ τοὺς διδάσκῃ τὸ μυστήριον τῆς πίστεως, καὶ ὕστερα νὰ τοὺς κανονίζῃ.
ζ'. Καὶ ὅτι κάθε χριστιανὸς χρειάζεται θείαν ἀλλοίωσιν.

ά. Ἐπειδὴ ὁ Ἀδὰμ ἐπίστευσε τὸν διάβολον ὁποῦ τοῦ εἶπε ψεύματα, καὶ ἔφαγεν ἀπὸ τὸ ξύλον τῆς γνώσεως, ἐξέπεσεν ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν, ὡσὰν ὁποῦ ἐπίστευσε τὸν ψεύστην, καὶ ὕστερα πλέον ἡ φύσις τῶν ἀνθρώπων ἐζήτησε πολλὰ τὴν ἀλήθειαν, μὰ δὲν ἐδυνήθη νὰ τὴν εὕρῃ. Καὶ τοῦτο τὸ φανερώνουν ὅλοι οἱ σοφοὶ τῶν ἑλλήνων, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐδυνήθησαν νὰ συναρμώσουν, καὶ νὰ φέρουν εἰς εὐθύτητα, καὶ ἁπλότητα τὴν πολυποίκιλλον τῶν ἀνθρώπων γνώμην μὲ τρόπους διαφόρους ὁποῦ ἐμεταχειρίσθησαν, καὶ μάλιστα μὲ τοὺς πολλοὺς, καὶ διεξοδικοὺς λόγους ὁποῦ συνέγραψαν περὶ ἀρετῆς, καὶ κακίας. Διατὶ ἡ ἀλήθεια εἶναι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ἤγουν ἡ χάρις τοῦ Χριστοῦ· ἡ ὁποία μὲ τὴν ἀκατανόητον δύναμίν της, ἕνωσε τοὺς πολλοὺς, καὶ μεριστοὺς, καὶ πολυπλόκους λόγους τῶν ἐννοιῶν, καὶ διαλογισμῶν εἰς μίαν ἁπλότητα, καὶ εὐθύτητα, ὡσὰν εἰς ἑνότητα φυσικὴν, καὶ εἰρηνικὴν, καὶ ἀστασίαστον, καὶ ἀπέδειξεν ὅλους τοὺς ἄλλους λόγους ἀργοὺς, καὶ ἀπράκτους, καὶ ἀνωφελεῖς. Οἱ ὁποῖοι ἐρευνοῦν νὰ εὕρουν τὴν ἀλήθειαν, μὰ δὲν δύνανται, διατὶ ἐκρύφθη ἀπὸ αὐτοὺς μὲ δίκαιον τρόπον. Ὅτι ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος θεληματικῶς του, καὶ χωρὶς καμμίαν ἀνάγκην ἐδέχθη τὸ ψεῦδος, καὶ τὸ ἐπίστευσε, κατεδικάσθη νὰ ζητῇ τὴν ἀλήθειαν, καὶ νὰ μὴ τὴν εὑρίσκῃ νὰ τρέχῃ κατόπι της, καὶ νὰ μὴ τὴν φθάνῃ. Ὅμως καθὼς ἐκρύβη ἀπὸ ἡμᾶς ἡ ἀλήθεια μὲ τὸ νὰ ἐπιστεύσαμεν τὸ ψεῦδος, τοιουτοτρόπως πάλιν εὑρίσκεται ἡ ἀλήθεια, ἐὰν πιστεύσωμεν εἰς αὐτήν. Ἐπίστευσεν ὁ Ἀδὰμ, εἰς ψεῦδος ἀφανέρωτον, καὶ ἄδηλον. Πιστεύομεν ἡμεῖς εἰς μεγάλον, καὶ φανερὸν μυστήριον, δηλαδὴ εἰς Θεὸν σεσαρκωμένον. Ἐκεῖνο τὸ ψεῦδος εἶχε τὸ ἄπιστον ἀπὸ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ. (1) Τοῦτο τὸ μέγα μυστήριον τῆς τοῦ Κυρίου ἐνανθρωπήσεως, ἔχει τὸ πιστὸν ἀπὸ τὴν ὀνο-

(1) Ἐκεῖνο ὁποῦ εἶπεν εἰς τὸν Ἀδὰμ ὁ διάβολος, νὰ φάγῃ δηλαδὴ ἀπὸ τὸ ξύλον τῆς γνώσεως, διὰ νὰ γένῃ Θεὸς, ἔπρεπε νὰ μὴ τὸ πιστεύσῃ ὁ Ἀδὰμ, ἐπειδὴ εἶχεν ἐντολὴν ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ μὴ φάγῃ διὰ νὰ μὴν ἀποθάνῃ. Τοῦτο τὸ Μυστήριον, ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἔγινεν ἄνθρωπος εἶναι ἀξιόπιστον, ἐπειδὴ τὸ λέγει ὁ Θεὸς ὁποῦ εἶναι ἡ αὐτοαλήθεια.

μασίαν τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖνο τὸ ψεῦδος μὲ τὸ νὰ ἐπιστεύθη ἀπὸ τὸν Ἀδάμ, πῶς εἶναι ἀλήθεια, ἐφανερώθη πῶς ἦτον ψεῦδος, ὅτι ἔρριψε τὸν πιστεύσαντα εἰς φθορὰν, καὶ εἰς θάνατον. Τοῦτο τὸ μυστήριον πιστευόμενον, εὑρίσκεται ἀλήθεια, ὅτι ἐλευθερώνει τὸν πιστεύοντα ἀπὸ τὴν φθορὰν, καὶ τὸν θάνατον, μὲ τὸ νὰ ἀσυχώνεται ἀπὸ τὸν πιστεύοντα ἡ ἁμαρτία, καὶ χαρίζεται εἰς αὐτὸν τὸ εὖ εἶναι, ἤγουν ἡ δικαιοσύνη. Ὅτι καὶ ἡ ἀλήθεια, καὶ τὸ ψεῦδος φαίνονται ἀπὸ τὸ τέλος τους. Μία λοιπὸν εἶναι ἡ ἁμαρτία, καὶ μία ἡ δικαιοσύνη.

β΄. Καὶ στοχάσου ποίαν ἁμαρτίαν ἔκαμεν ὁ διάβολος, καὶ ποίαν ὁ Ἀδάμ, καὶ δὲν θέλει εὕρῃς ἄλλο τι, παρὰ μόνον ὑπερηφάνιαν. Ὅμως ὁ διάβολος, καὶ ὁ Ἀδὰμ ὑπερηφανεύθησαν διὰ τὴν ὑπερβολικὴν, καὶ μεγάλην δόξαν ὁποῦ εἶχαν, καὶ διατὶ δὲν ἐδοξάσθησαν ὕστερα ἀπὸ ταπείνωσιν, καὶ ἀδοξίαν, καὶ διὰ τοῦτο ὑπερηφανεύθησαν, ἐπειδὴ δὲν εἶδαν ποτὲ ταπείνωσιν, μήτε ἴξευραν τὶ πρᾶγμα εἶναι ἡ ταπείνωσις, καὶ ἡ ἀδοξία ὁποῦ ἀκολουθεῖ ὕστερα ἀπὸ τὸν κρεμνισμὸν, καὶ μὴν ἔχοντες τὸν φόβον ὁποῦ προέρχεται ἀπὸ αὐτὴν ὑπερηφανεύθησαν. Στοχάσου πάλιν καὶ τὸν Ἰησοῦν ὁποῦ ἐδικαιώθη διὰ τὴν ταπείνωσιν, διότι Θεὸς ὢν ἐταπεινώθη ἕως θανάτου θεληματικοῦ, καὶ ἀπέθανεν ἐπάνω εἰς τὸν σταυρὸν, ὁ ὁποῖος εἶναι ξύλον τιμωρητικὸν τῶν κακῶν ἀνθρώπων. Μία λοιπὸν εἶναι ἡ ἁμαρτία, ἡ ὑπερηφάνια. Καὶ μία ἡ δικαιοσύνη, ἡ μεγάλη ταπείνωσις. Ἀμὴ τώρα εἰς τὴν συμφορὰν καὶ ταλαιπωρίαν ὁποῦ εὑρισκόμεθα ἡμεῖς ποῖος ὑπερηφανεύεται, ἔξω μόνον ὁ μωρὸς, καὶ ἀνόητος; ὅτι εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν οὔτε δύναμιν ἔχει τινὰς θεϊκὴν εἰς τοῦ λόγου του διὰ νὰ ἀποκτήσῃ ὑπερβολικὴν δόξαν, οὔτε ἦτον δεδοξασμένος προτήτερα ἀπὸ τὴν ταπείνωσιν, συμφορὰν, καὶ ἀδοξίαν ὁποῦ ἔχει. Ἀλλὰ κάθε ἄνθρωπος ὁποῦ γεννᾶται εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, παρευθὺς ἄδοξος, καὶ οὐτιδανὸς γεννᾶται, καὶ κατ' ὀλίγον προκόπτωντας γίνεται καμμίαν φορὰν καὶ ἔνδοξος.

γ΄. Τὸ λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ ἐδοκίμασε προτήτερα τὴν ἀδοξίαν, καὶ οὐτιδανότητα, ἀνίσως ὕσερα ὑπερηφανεύεται, πῶς δὲν εἶναι μωρὸς, καὶ τυφλὸς, ὅτι τὸ ῥητὸν ὁποῦ λέγει οὐδεὶς ἀναμάρτητος, εἰ μὴ εἷς ὁ Θεὸς, οὐδ' ἂν μία ἡμέρα ἡ ζωὴ αὐτοῦ, δὲν λέγεται διὰ ἐκείνους ὁποῦ ἁμαρτάνουν, διότι πῶς δύναται νὰ ἁμαρτήσῃ μιᾶς ἡμέρας βρέφος; ἀλλὰ τοῦτο εἶναι τὸ μυστήριον, ὅτι δηλαδὴ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις εἶναι ἁμαρτωλὸς ἀπὸ αὐτὴν τὴν σύλληψιν, διατὶ ὁ Θεὸς δὲν ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον ἁμαρτωλὸν, ἀλλὰ καθαρὸν, καὶ ἅγιον. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ πρωτόπλαστος Ἀδὰμ ἔχασε τὴν στολὴν τῆς ἁγιωσύνης, ὄχι διὰ ἄλλην ἁμαρτίαν, παρὰ διὰ μόνην ὑπερηφάνιαν, καὶ ἔγινε φθαρτὸς, καὶ θνητὸς, διὰ τοῦτο καὶ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ὁποῦ κατάγονται ἀπὸ τὸ σπέρμα τοῦ Ἀδὰμ μετέχουν ἀπὸ τὴν προπατορικὴν ἁμαρτίαν, καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν σύλληψιν, καὶ γέννησιν, καὶ ὅποιος ἐγεννήθη καὶ δὲν ἥμαρτεν, ἁμαρτωλὸς εἶναι διὰ τὴν προπατορικὴν ἁμαρτίαν.

δ΄. Διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἦλθεν ἄλλη γέννησις, καὶ ἀνάπλασις ὁποῦ ἀναγεννᾷ τὸν ἄνθρωπον διὰ τοῦ θείου βαπτίσματος ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ καὶ τρόπον τινὰ τὸν ἑνώνει πάλιν μὲ θείαν φύσιν, καθὼς ἦτον ὅταν τὸν ἔπλασαν τὰ χέρια τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀναπλάττει ὅλας τὰς ψυχικάς του δυνάμεις, καὶ τὰς ξανακαινουργώνει, καὶ τὰς φέρνει πάλιν εἰς τὴν κατάστασιν ὁποῦ ἦσαν πρὶν τῆς παραβάσεως τοῦ πρωτοπλάστου Ἀδὰμ, καὶ τοιουτοτρόπως τὸν ἐμβάζει εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ μὲ τὸ φῶς αὐτῆς τὸν φωτίζει, καὶ τὸν κατασκευάζει νὰ βλέπῃ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν ἀβάπτιστος δὲν δύναται νὰ ἐμβῇ, οὔτε νὰ τὴν γνωρίσῃ. Διὰ νὰ γένῃ πάλιν κάθε ἕνας ὁποῦ βαπτίζεται, καθὼς ἦτον ὁ Ἀδὰμ πρὶν τῆς παραβάσεως, καὶ ἔτζι νὰ ἐργάζεται, καὶ νὰ φυλάττῃ μέσα εἰς τὸν νοητὸν παράδεισον. Νὰ ἐργάζεται τὰς ἐντολὰς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁποῦ τὸν ἐξανάπλασε, καὶ νὰ φυλάττῃ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁποῦ ἐδόθη εἰς αὐτὸν διὰ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, ὁμολογῶντας, ὅτι ἡ δύναμις τῆς χάριτος ὁποῦ εὑρίσκεται εἰς αὐτὸν, ἐκείνη μαζὴ μὲ αὐτὸν ἐργάζεται τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ. Ὅτι τοῦτο εἶναι ἡ φύλαξις. Διότι καθὼς εἶναι ἀδύνατον νὰ σταθῇ, ἢ νὰ εἶναι σπῆτι χωρὶς θεμέλιον, ἔτζι καὶ ἡ ψυχὴ ὁποῦ πιστεύει εἰς τὸν Χριστὸν, εἶναι ἀδύνατον νὰ δείξῃ πολιτείαν θεάρεστον, ἀνίσως δὲν βαλθῇ εἰς αὐτὴν, ὡσὰν θεμέλιον, ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὅτι καὶ ἡ νηστεία, καὶ ἡ ἀγρυπνία, καὶ ἡ χαμευνία, καὶ ἡ κακοπάθεια, καὶ

ἡ ἀκτημοσύνη, καὶ τὰ δάκρυα, καὶ ἡ προσευχὴ, καὶ αὐτὸ τὸ μαρτύριον, εἶναι τὸ οὐδὲν χωρὶς τὴν θείαν χάριν. Διατὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀρνήθησαν τὸν Χριστὸν ὕστερον ἀπὸ πολλὰ βάσανα τὸν ἀρνήθησαν μὲ τὸ νὰ ἦσαν χωρὶς αὐτὴν τὴν χάριν. Διατὶ λέγει ὁ Χριστὸς, «ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ», ὅθεν καὶ ἡμεῖς ἐν αὐτῷ, ἤγουν μὲ τὴν χάριν, καὶ δύναμιν, αὐτοῦ ὁμολογοῦμεν· ἐν αὐτῷ προσκυνοῦμεν· ἐν αὐτῷ σωζόμεθα. Διατὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ζωοποιεῖ τὴν ψυχὴν, καθὼς ἡ ψυχὴ τὸ σῶμα. Μέγα εἶναι τὸ μυστήριον τοῦτο, καὶ ἂς εὐλαβῆται κάθε ἄνθρωπος ἀπὸ αὐτὸ, δηλ. ἂς προσέχῃ νὰ τὸ φυλάξῃ. Μὲ αὐτὸ, ἤγουν μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος γίνεται θυσία αἰνέσεως, ἤγουν καρδία καθαρὰ, ἡ ὁποία εἶναι συντετριμμένη, καὶ τεταπεινωμένη. Διατί ἰξεύρει πῶς δὲν ἔχει κἀνένα ἐδικόν της, καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ὑψωθῇ, καὶ αὕτη ἡ ταπείνωσις τῆς συντετριμμένης, καὶ τεταπεινωμένης καρδίας ὁποῦ εἶναι κατὰ ἀλήθειαν, καὶ ὄχι κατ' ἐπίδειξιν, διὰ φιλοδοξίαν, αὐτὴ εἶναι θυσία αἰνέσεως ὁποῦ προσφέρεται εἰς τὸν Θεόν. Διατὶ ἀκάθαρτος παρὰ Κυρίῳ δὲν εἶπε, πῶς εἶναι κάθε ἁμαρτωλὸς, ἀλλὰ κάθε ὑψηλοκάρδιος, καὶ ὑπερήφανος, ὅτι δὲν εἶναι κἀνένας ἀναμάρτητος. Ὁ ταπεινοκάρδιος ἐδικαιώθη, καὶ δίκαια πολιτεύεται, ὅμως ἡ δικαίωσις εἶναι χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ πολιτεύεται μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐδοξάσθη, καὶ ὁ δεδοξασμένος ἁγιάσθη. Διατὶ χωρὶς ἁγιασμὸν δὲν δύναται τινὰς νὰ ἴδῃ τὸν Κύριον. Διὰ τοῦτο λέγει, «ἀρθήτω ὁ ἀσεβὴς, ἵνα μὴ ἴδῃ »τὴν δόξαν τοῦ Κυρίου.» Καὶ ποῖος εἶναι ὁ ἀσεβής; ὁ ὑψηλοκάρδιος. Καὶ κατὰ τὸ μέτρον τῆς ὑπερηφανίας του, εἶναι καὶ τὸ μέτρον τῆς ἀσεβείας του. Καθὼς κατὰ τὸ μέτρον τῆς ταπεινοφροσύνης, εἶναι καὶ τὸ μέτρον τῆς εὐσεβείας. Ποῖος λοιπὸν εἶναι ὁ ταπεινοκάρδιος; δὲν εἶναι οὔτε ὁ φρόνιμος, οὔτε ὁ σοφὸς, οὔτε ὁ γνωστικὸς, οὔτε ὁ μαθηματικὸς, οὔτε ἐκεῖνος ὁποῦ νομίζει πῶς εἶναι ἐπιστήμων, ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, μὲ τὴν ὁποίαν χάριν δίδεται φρόνησις, καὶ σοφία, καὶ σύνεσις, καὶ μάθησις, καὶ ἐπιστήμη εἰς κάθε ψυχὴν ὁποῦ ἐκαθαρίσθη ἀπὸ κάθε ἁμαρτίαν μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ πολιτεύεται μὲ δικαιοσύνην, καὶ εὐαρεστεῖ τῷ Θεῷ.

έ. Ὅτι διὰ τοῦτο ὁ Υἱὸς, καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἔγινεν ἄνθρωπος, καὶ ἀπέθανε δίδωντας τὸν ἑαυτόν του ἐξαγορὰν ὅλης τῆς φύσεως τῶν ἀνθρώπων. Πλὴν διὰ τοὺς εὐσεβεῖς ὁποῦ ἐκοιμήθησαν πρὶν Χριστοῦ, ἔγινε θυσία ἀπαραίτητος ὡς μεγάλη καὶ φρικτὴ ὁποῦ εἶναι. Ὅτι μετὰ τὴν παράβασιν τοῦ Ἀδὰμ κἀνένας ἀπὸ τοὺς δικαίους δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ σωθῇ, μὲ τὸ νὰ εὑρίσκοντο ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ὑποκείμενοι εἰς τὴν ἁμαρτίαν τοῦ προπάτορος Ἀδὰμ, καὶ εἰς τὴν φθορὰν, καὶ εἰς τὸν θάνατον. Καὶ κἀνένας δὲν ἐδέχετο ἀπὸ τὴν φλογίνην ῥομφαίαν εἰς τὸν παράδεισον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐδιώχθη ὁ Ἀδάμ. Ὅτι ἐκεῖναι αἱ ἅγιαι κατοικίαι τοῦ παραδείσου δέχονται ψυχὰς ἀμολύντους, καὶ καθαρὰς ἀπὸ κάθε ἁμαρτίαν, διὰ νὰ εὑρίσκωνται μέσα εἰς τὰς Ἁγίας τους αὐλάς. Καθὼς λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ἡ φθορὰ δὲν κληρονομεῖ τὴν ἀφθαρσίαν. Διὰ τοῦτο ἀνάγκη ἦτον ὁ ἄφθαρτος Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ διὰ μέσου τῆς φθαρτῆς σαρκὸς αὐτοῦ νὰ δοθῇ θυσία, διὰ νὰ λυτρώσῃ ἀπὸ τὴν φθορὰν τοὺς δικαίους. Ὅτι δὲν ἠμποροῦσαν ἀπὸ λόγου τους νὰ ἔλθουν πάλιν εἰς τὴν ἀφθαρσίαν ἐκείνην ὁποῦ ἐπλάσθη ὁ Ἀδὰμ, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐξέπεσεν. Ἀλλὰ αὐτὸ ἦτον ἔργον αὐτῆς τῆς μεγάλης οἰκονομίας τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ ἔγινε μὲ κρίσιν καὶ δικαιοσύνην. Διὰ ἐκείνους δὲ ὁποῦ ἐγεννήθησαν ὕστερον ἀπὸ τὸν Χριστὸν γίνεται καὶ θυσία, καὶ κοινωνία διὰ μέσου τῆς μεταλήψεως τῶν ἀχράντων μυστηρίων, καὶ μὲ τὴν ἕνωσιν ὁποῦ κάμνει μὲ ἐκεῖνον ὁποῦ μεταλαμβάνει τὸν ἀνακαινουργεῖ καὶ ἀναπλάττει, καὶ μὲ ἀνεκλάλητον δύναμιν τῆς δημιουργικῆς του Θεότητος φέρνει εἰς τὸν ἑαυτόν του γνησίως, καὶ ἁρμοδίως ἐκεῖνα ὁποῦ ἡνώθησαν μὲ αὐτὸν, ἤγουν τὸν κάμνει Θεὸν κατὰ χάριν. Καθὼς καὶ φωτιὰ μὲ τὴν ἕνωσίν της κάμνει φωτιὰν καὶ τὰ στερεὰ ἐκεῖνα σώματα ὁποῦ τὴν δέχονται, ἤγουν τὸ σίδηρον, τὸ χάλκωμα, καὶ τὰ τοιαῦτα, ὅμως δὲν ἀφανίζει τὴν φύσιν τους, ἀλλὰ ἕως ὁποῦ εὑρίσκονται μαζὴ μὲ τὴν φωτιὰν, εἶναι καὶ αὐτὰ φωτιά. Καὶ τοῦτο εἶναι ὁποῦ ἐπεθύμησαν πολλοὶ προφῆται, καὶ βασιλεῖς, καὶ δίκαιοι ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ ἦσαν πρὶν Χριστοῦ, μὲ τὸ νὰ ἐπροεῖδαν ἐκείνους ὁποῦ ἔμελλαν νὰ γένουν σὰρξ ἐκ σαρκὸς τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὀστοῦν ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ, καὶ ἔβλεπαν τὸν ἑαυτόν τους πῶς εἶναι ὑστερημένοι ἀπὸ τὸ τόσον μεγάλον ἀγαθόν.

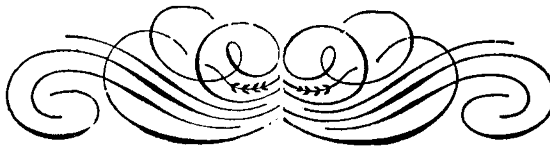
ς΄. Τὸ λοιπὸν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐδιδάχθησαν, καὶ ἔμαθαν, καὶ ἐγνώρισαν τοῦτο τὸ μέγα μυστήριον τοῦ χριστιανισμοῦ, καὶ ἔγιναν πιστοί, ἔπειτα ἐξέπεσαν, ὡς ἄνθρωποι ὄντες, καὶ φοροῦντες ἀκόμι τὴν σάρκα, πολλὰ καλὸν, καὶ ὠφέλιμον εἶναι εἰς αὐτοὺς νὰ μετανοήσουν εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ ἔσφαλαν, καὶ νὰ προστρέξουν εἰς ἰατρὸν πνευματικὸν νὰ ἐξομολογηθοῦν, καὶ νὰ φανερώσουν τὰς πληγάς τους, καὶ νὰ δεχθοῦν μὲ προθυμίαν τὰ κανονικὰ δεσμὰ, καὶ ἐπιτίμια ὁποῦ τοὺς δώσῃ ὁ πνευματικὸς, τὰ ὁποῖα λύουν τὰ δεσμὰ τῆς ἁμαρτίας, καὶ βάλλουν ἐπάνω εἰς τὰς πληγάς τους ἰατρικὰ ἁρμόδια διὰ νὰ τοὺς ἰατρεύσουν. Καὶ πρέπει λέγω νὰ κανονισθοῦν, ὅτι ἐφωτίσθησαν, καὶ ἐγεύθησαν, ἤτοι ἐγνώρισαν (1) ἐμπράκτως τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἔπρεπε νὰ ἔχουν θάρρος εἰς αὐτὴν, καὶ πίστιν, καὶ νὰ μὴν ἁμαρτήσουν. Καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, «ὅτι ἁμαρτία ὑμῶν οὐ κυριεύσει, οὐ γὰρ ἐστὲ ὑπὸ νόμον, ἀλλ᾽ ὑπὸ χάριν.» Ὅτι ἀνίσως δὲν ἤθελε καταφρονήσουν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, τὴν ὁποίαν ἐγνώρισαν, δὲν ἤθελε τοὺς ἀφήσῃ νὰ ἁμαρτήσουν Καὶ αὐτοὶ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ τους ἔγιναν ἔνοχοι τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ ἐκαθάρισε τὴν συνείδησίν τους ἀπὸ νεκρὰ ἔργα, εἰς τὸ νὰ λατρεύουν Θεὸν ζῶντα, καὶ ἀληθινὸν, καὶ διὰ τοῦτο χρειάζονται τὴν δευτέραν κάθαρσιν τῆς μετανοίας ὁποῦ γίνεται μὲ κόπους, καὶ ἱδρῶτας, καὶ στεναγμοὺς, καὶ δάκρυα, διὰ νὰ δύνανται νὰ εἰποῦν πρὸς τὸν Θεὸν, «ἴδε τὴν ταπείνωσίν μου, καὶ τὸν κόπον »μου, καὶ ἄφες πάσας τὰς ἁμαρτίας μου.» Καὶ ἄφεσις εἶναι τὸ νὰ λάβῃ πάλιν τὴν θείαν χάριν ὁποῦ ἔχασεν. Ὄχι διατὶ χρειάζεται ὁ Θεὸς τοὺς κόπους, καὶ πόνους τοῦ μετανοοῦντος, ἀμὴ διὰ νὰ μὴ λάβῃ ἐκεῖνος τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ χωρὶς κόπον, καὶ τὴν καταφρονήσῃ πάλιν, ὡσὰν καὶ προτήτερα, καὶ τότε καταδικασθῇ νὰ καίεται αἰωνίως μέσα εἰς τὸ ἄσβεστον πῦρ τῆς κολάσεως. Ἀλλὰ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἰξεύρουν τὸ μυστήριον τοῦ χριστιανισμοῦ (διότι εἶναι οἱ περισσότεροι ὁποῦ εἶναι βαπτισμένοι, καὶ διὰ τοῦτο ὀνομάζονται χριστιανοὶ,) ἀμὴ εἶναι ἀκατήχητοι καὶ ἀδίδακτοι τελείως, καὶ διὰ νὰ εἰπῶ τοιουτωτρόπως ἀφώτιστοι, καὶ δὲν ἔχουν τὴν γνῶσιν, δηλ. δὲν γνωρίζουν ἐν ἀληθείᾳ τοῦτο τὸ μέγα μυστήριον τοῦ χριστιανισμοῦ. Λοιπὸν ὅταν μετανοήσουν, καὶ ἐξομολογηθοῦν τὰ ἁμαρτήματά τους, ὅσα ἔπραξαν ὕστερον ἀπὸ τὸ βάπτισμα, δὲν χρειάζονται τόσον σφικτὰ δεσμὰ, καὶ ἐπιτίμια βαρέα, ὅτι δὲν τοὺς ὠφελοῦν τόσον αὐτὰ, ἐπειδὴ εἶναι ἀδίδακτοι τελείως, καὶ ἀφώτιστοι καὶ δὲν ἔχουν τὴν γνῶσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ Χριστοῦ, καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν οἱ τοιοῦτοι νὰ λάβουν αἴσθησιν ἀπὸ αὐτὰ τὰ πνευματικὰ δεσμὰ, καὶ κανονικὰ ἐπιτίμια. Διατὶ ἀνοήτως πιστεύσαντες, ἀνοήτως ἥμαρτον· καὶ ἐπειδὴ ἀλόγως ἥμαρτον, δὲν δύνανται νὰ γνωρίσουν ἐν ἀληθείᾳ καθὼς πρέπει τὴν πνευματικὴν καὶ λογικὴν θεραπείαν. Καθὼς λοιπὸν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐδιδάχθησαν, καὶ ἐφωτίσθησαν, καὶ ἐγνώρισαν τὸ μυστήριον τοῦ χριστιανισμοῦ, κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἐπιγνώσεως αὐτῶν, καὶ τοῦ ἁμαρτήματος, ἤγουν κατὰ τὴν εἴδησιν, καὶ γνῶσιν ὁποῦ ἔχουν εἰς τὸ μυστήριον τοῦ χριστιανισμοῦ, καὶ κατὰ τὴν ἁμαρτίαν ὁποῦ ἔκαμαν, ἔτζι χρειάζονται καὶ τὰ δεσμὰ, καὶ τὰς ἰατρείας, καὶ καυστηρίας, καὶ κακοπαθείας· δηλ. νηστείας, ἀγρυπνίας, χαμαικοιτίας, γονυκλισίας, καὶ τὰ λοιπά· ἔτζι πάλιν, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἐγνώρισαν, οὔτε ἐδιδάχθησαν τὸ μυστήριον τοῦ χριστιανισμοῦ, χρειάζονται πρῶτον διδαχὴν, κατήχησιν, καὶ πίστιν, καὶ φώτισιν, καὶ ἔπειτα κανονικὰ ἐπιτίμια. Διατὶ εἶναι παράλογον τὸ νὰ δένῃ, καὶ νὰ καίῃ ἤγουν νὰ κανονίζῃ τινὰς τὸν ἀναίσθητον, καὶ τὸ νὰ ἰατρεύῃ τὸν νεκρὸν εἶναι μωρία. Ὅμως καθὼς λέγει ὁ θεῖος Παῦλος, ὅσοι ἥμαρτον ἐν νόμῳ, δηλ. μὲ ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τῆς πίστεως, καὶ τοῦ χριστιανισμοῦ, διὰ νόμου κριθήσονται, δηλ. θέλει κατακριθοῦν, κανονισθοῦν μὲ τὴν ἀκρίβειαν τῶν ἱερῶν κανόνων. Ὅσοι δὲ ἥμαρτον ἀνόμως, ἐὰν δηλ. δὲν λάβουν ἐπίγνωσιν, καὶ δὲν μάθουν ὅλα τὰ τῆς πίστεως, καὶ ὅσα εἶναι ἀναγκαῖα διὰ τὴν σωτηρίαν τους, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται. Δηλ. καὶ χωρὶς τὴν ἀκρίβειαν τῶν ἱερῶν κανόνων θέλει θέλει ἀπολεσθοῦν, μὲ ὅλον ὁποῦ προβάλλουν ἀπολογίαν ἀνωφελῆ τὴν ἄγνοιαν, ὅτι δηλαδὴ δὲν ἰξεύρουν τὰ τοιαῦτα. Διατὶ λέγει ὁ Κύριός μας «κηρυχθήσεται »τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ εἰς μαρ»τύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν.» Ἀνίσως λοιπὸν τὰ

1) Ἴδε εἰς τὸν γ΄. λόγον.

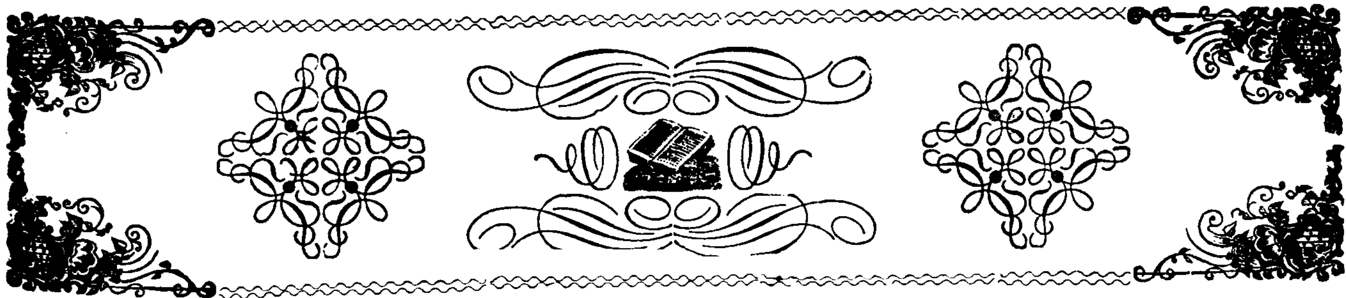

ἔθνη κατακρίνονται, πολὺ περισσότερον θέλει κατακριθοῦν ἐκεῖνοι οἱ χριστιανοὶ ὁποῦ εὑρίσκονται μέσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, καὶ εἶναι ἀκατήχητοι, καὶ ἀδίδακτοι τοῦ λόγου τῆς εὐσεβείας, ὡσὰν ὁποῦ ἐκαταφρόνησαν, καὶ δὲν ἐπιμελήθησαν νὰ μάθουν τοῦτο τὸ μέγα ἔργον τοῦ Υἱοῦ, καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ. Διὰ τὸ ὁποῖον Θεὸς ὤν, ἔγινεν ἄνθρωπος, καὶ ὑβρίσθη, καὶ ἀπέθανεν, ὡσὰν ἕνας κακοποιὸς ἐπάνω εἰς τὸν σταυρόν. Εἰδὲ καὶ μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ἀκατηχήτους τούτους, καὶ ἀδιδάκτους ἐκάθησαν ἐπάνω εἰς θρόνους δόξης τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ἤγουν ἔγιναν πνευματικοί, καὶ ἱερεῖς, καὶ διδάσκαλοι, καὶ διδάσκουν διὰ ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν ἰξεύρουν· ἀλλοίμονον διὰ τὴν μακροθυμίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, ἀλλοίμονον διὰ τὴν μεγάλην του ὀργήν, καὶ ἐγκατάλειψιν. Ὅτι ἐξουσιάζουν ἐμπαῖκται, καὶ δόλιοι, καὶ ἀναίσχυντοι, καὶ ἄπιστοι, ὡσὰν ὁποῦ ἔχουν πονηρὰν συνείδησιν, καὶ μάλιστα ἐκεῖνοι ὁποῦ καυχῶνται ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν, ἤγουν εἰς τὰ διδασκαλικά τους λόγια, διὰ τὰ ὁποῖα ἐπαινοῦνται, καὶ θαυμάζονται ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ἀκατήχητοι, καὶ ἀδίδακτοι ὡσὰν καὶ αὐτούς.

ζ'. Διατὶ καλὸν εἶναι τὸ νὰ πιστεύσῃ τινὰς εἰς τὸν Χριστὸν, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ σωθῇ τινὰς χωρὶς τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν, ὅμως πρέπει καὶ νὰ κατηχηθῇ, καὶ νὰ μάθῃ τὸν Λόγον τῆς ἀληθείας. Καλὸν εἶναι τὸ νὰ διδαχθῇ τὸν Λόγον τῆς ἀληθείας, ὅτι εἶναι ἀναγκαῖον, ὅμως πρέπει καὶ νὰ βαπτισθῇ εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας, καὶ Ζωοποιοῦ Τριάδος, διὰ νὰ λάβῃ ζωὴν ἡ ψυχή του. Καλὸν εἶναι τὸ νὰ βαπτισθῇ, ὅμως χρειάζεται νὰ λάβῃ καὶ νοητὴν αἴσθησιν ταύτης τῆς μυστικῆς ζωῆς, δηλονότι τοῦ νοητοῦ φωτὸς ὁποῦ ἔλαβε. Καλὸν εἶναι νὰ γνωρίσῃ τινὰς τὴν νοερὰν αἴσθησιν, ἤγουν τὸν φωτισμὸν, ὅμως χρειάζεται καὶ τὰ ἔργα τοῦ φωτός. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ βλέπει καθαρὰ, πρέπει νὰ κάμνῃ καὶ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ. Καλὸν πρᾶγμα εἶναι νὰ ἐργάζεται τινὰς τὰ ἔργα τοῦ φωτὸς, ὅμως πρέπει νὰ ἐνδυθῇ καὶ τὴν ταπείνωσιν, καὶ τὴν πραότητα τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ ἔχῃ τὴν ὁμοίωσιν τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἀφ' οὗ ἀλλοιωθῇ, καὶ γένῃ φυσικὰ πρᾶος, καὶ ταπεινὸς, τότε νὰ βαλθῇ μέσα εἰς τὰ οὐράνια βασίλεια, εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου του. Ὅμως ἐκεῖνοι ὁποῦ περιπατοῦν τὴν στράταν τοῦ Θεοῦ κατὰ τὴν τάξιν αὐτὴν ὁποῦ εἶπα, ἐὰν τύχῃ καὶ ἐμποδισθοῦν εἰς τὴν μέσην τῆς στράτας ἀπὸ τὸν φυσικὸν θάνατον, δὲν θέλει ἀποδιωχθοῦν, οὔτε θέλει ἀποκλεισθοῦν ἔξω ἀπὸ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν διὰ τὸ ἄπειρον ἔλεος τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ εἰς ἐκείνους ὁποῦ δὲν περιπατοῦν κατὰ τὴν τάξιν ταύτην, μάταιος εἶναι καὶ ὁ δρόμος ὁποῦ κάνουν, ματαία, καὶ ἀνωφελὴς εἶναι καὶ ἡ πίστις ὁποῦ ἔχουν εἰς τὸν Χριστόν· ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ, καὶ ζωοποιῷ Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΣ ΟΓΔΟΟΣ.

α΄. Ὅτι πρέπει κάθε ἕνας ἀπὸ ἡμᾶς νὰ γνωρίσῃ πῶς εἶναι Ἀδὰμ, διὰ νὰ γένῃ Χριστός.
β΄. Καὶ ὅτι τὸ μυστήριον τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ ἔγινε διὰ νὰ μεταπλασθοῦν, καὶ νὰ γένουν ἄφθαρτοι, καὶ ἀθάνατοι, ὅσοι πιστεύουν εἰς αὐτόν.
γ΄. Καὶ πότε ἡ ἀπόφασες τοῦ Θεοῦ γίνονται φύσεις.
δ΄. Καὶ ποίαις ἀπόφασες τοῦ Θεοῦ ἀνατρέπονται πάλιν ἀπὸ αὐτὸν, καὶ μὲ τί τρόπον.

Ανίσως κάθε ἕνας ἀπὸ ἡμᾶς δὲν γνωρίσῃ, πῶς αὐτὸς εἶναι ὁ Ἀδὰμ, ἐκεῖνος ὁποῦ ἔσφαλεν εἰς τὸν Θεὸν μέσα εἰς τὸν παράδεισον, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ γνωρίσῃ, καὶ νὰ στοχασθῇ, ὅτι ἡ συγκατάβασις τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ ἔγινε διὰ αὐτόν; ὅτι καθὼς κάθε ἕνας μας, εἶναι Ἀδὰμ, ἤγουν ἄνθρωπος φθαρτὸς, καὶ θνητὸς, ὄχι διὰ σφάλμα ἐδικόν του, ἀλλὰ διὰ τὴν παρακοὴν τοῦ προπάτορος ἡμῶν Ἀδὰμ, ἀπὸ τὸ σπέρμα τοῦ ὁποίου κατάγεται· τοιούτης λογῆς καὶ κάθε ἕνας μας θέλει γένῃ πάλιν Χριστὸς ἄφθαρτος, καὶ ἀθάνατος, ὄχι διὰ τὰς ἀρετάς του, ἀλλὰ διὰ τὴν ὑπακοὴν τοῦ Δευτέρου Ἀδὰμ, ὁποῦ εἶναι ὁ Χριστὸς, ὁ Κύριος ἡμῶν ὁποῦ κατέβη ἀπὸ τὸν οὐρανὸν, τοῦ ὁποίου γίνεται ὀστοῦν ἐκ τῶν ὀστέων του, καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός του. Καὶ καθὼς ἡ φθορὰ, καὶ ὁ θάνατος κατάγεται κατὰ γενεὰν, καὶ γενεὰν ἀπὸ τὴν οὐσίαν τοῦ παλαιοῦ Ἀδὰμ, ἔτζι καὶ ἡ ἀφθαρσία, καὶ ἀθανασία κατάγεται εἰς τοὺς χριστιανοὺς ἀπὸ τὴν οὐσίαν τοῦ νέου Ἀδάμ. Ὅθεν καθὼς γνωρίζομεν πῶς μετέχομεν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τὴν φύσιν τοῦ προπάτορος Ἀδὰμ ὡς παραβάτου, ἀπὸ τὸ σημεῖον τοῦτο, ὁποῦ ἁμαρτάνομεν καὶ ἡμεῖς, καὶ παραβαίνομεν τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, τοιούτης λογῆς πάλιν γνωρίζομεν, πῶς μετέχομεν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τὴν θείαν χάριν τοῦ Δευτέρου προπάτορός μας Χριστοῦ, ὡς Θεοῦ, ἀπὸ τὸ σημεῖον τοῦτο, ὁποῦ δὲν ἁμαρτάνομεν πλέον, ὅσοι λαμβάνομεν τὴν θείαν χάριν. Διατὶ μεταλαμβάνομεν ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ, ὡσὰν ἀπὸ πηγὴν πυρὸς ὁποῦ ἀνάπτουν μυριάδες λαμπάδες, καὶ ἐκείνη περισσότερον ἀναβλύζει, καὶ περισσεύει, διατὶ ὁ Χριστὸς εἶναι πλήρης, ἤγουν γεμάτος ὡς Θεός.

β΄. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ ἀχώρητος εἰς ὅλον τὸ πᾶν, ἐχωρήθη εἰς τὴν ἄχραντον μήτραν τῆς Ἀειπαρθένου, καὶ ἐγεννήθη, καὶ ἐγαλακτοτροφήθη, καὶ ηὐξήνθη, καὶ ἔγινεν ἄνδρας, καὶ ἐπείνασε, καὶ ἐδίψησε, καὶ ἐκοπίασε, καὶ ἵδρωσεν, ἔπειτα, καὶ ἐφθονήθη ἀπὸ τοὺς ἑβραίους διὰ τὰ θαύματα ὁποῦ ἔκανε, διὰ νὰ φανερώσῃ τὴν Θεότητά του, καὶ ἐκρεμάσθη εἰς τὸν σταυρὸν, ὡσὰν κακοῦργος μαζῇ μὲ λῃστὰς καὶ ἀπέθανε θάνατον καταφρονεμένον μὲ τὸ θέλημά του. (Ὅτι δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ ἀποθάνῃ, ἐὰν δὲν ἤθελε) καὶ ἐτάφη, καὶ ἀνέστη, καὶ ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀνθρωποπρεπῶς, διὰ νὰ στείλῃ εἰς ἐκείνους ὁποῦ πιστεύουν εἰς αὐτὸν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, καθὼς καὶ τὸ ἔστειλε. Διατὶ αὐτὸ ἦτον ὁ σκοπὸς, καὶ τὸ τέλος ὅλης τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ λάβουν Πνεῦμα Ἅγιον εἰς τὰς ψυχάς τους, ἐκεῖνοι ὁποῦ πιστεύουν εἰς αὐτὸν, ὡς Θεὸν, καὶ ἄνθρωπον, ἤγουν εἰς ἕνα Χριστὸν μὲ δύω φύσεις Θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος ἀδιαιρέ-

τους, καὶ ἀσυγχύτους. Καὶ αὐτὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα νὰ γίνεται ὡσὰν ψυχὴ εἰς τὴν ψυχὴν τῶν πιστευόντων, καὶ τοιουτωτρόπως νὰ ὀνομάζωνται πιστοί· καὶ τρόπον τινὰ νὰ ἀναχωνεύωνται, καὶ νὰ ξαναπλάττωνται, καὶ νὰ ξανακαινουργώνωνται, καὶ νὰ ἁγιάζωνται κατὰ τὸν νοῦν, καὶ κατὰ τὴν συνείδησιν, καὶ κατὰ τὰς αἰσθήσεις ὅλας, ὥστε ὁποῦ εἰς τὸ ἑξῆς νὰ μὴν ἔχουν παντελῶς εἰς τὸν ἑαυτόν τους ζωὴν διεφθαρμένην ὁποῦ νὰ δύναται νὰ σύρνῃ τὴν ὄρεξιν, καὶ ἐπιθυμίαν τῆς ψυχῆς εἰς σαρκικὰς ὀρέξεις, καὶ κοσμικὰς ἐπιθυμίας. Ὅτι κάθε ἄνθρωπος ἀπὸ αὐτὴν τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς γεννήσεώς του εἶναι ὑποκείμενος εἰς τὴν φθορὰν (1) καὶ τὸν θάνατον, καὶ χρειάζεται μεγάλην, καὶ θείαν δύναμιν, διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ μεταπλασθῇ εἰς ἀφθαρσίαν, καὶ ἀθανασίαν. Εἰ δὲ καὶ αὐξάνωντας κατὰ τὴν ἡλικίαν αὐξάνει καὶ κατὰ τὴν κακίαν, εἰς ἐκεῖνον βεβαιότατα αὐξάνει μαζὴ καὶ ἡ φθορὰ, καὶ ἡ δυναστεία τοῦ θανάτου, καὶ γίνεται εἰς αὐτὸν πλέον δυνατωτέρα. Ὅτι κατὰ τὴν φθορὰν ὁποῦ ἔχει, ἔτζι ἐμβαίνει εἰς αὐτὸν καὶ τὸ κέντρον τοῦ θανάτου ὁποῦ εἶναι ἡ ἁμαρτία, ἤγουν ἢ περισσότερον, ἢ ὀλιγώτερον. Ἀνίσως λοιπὸν τὸ μικρὸν, καὶ ἄκακον βρέφος χρειάζεται θείαν δύναμιν, διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὴν φθορὰν, ποίαν καὶ πόσην μεγάλην δύναμιν θέλει χρειασθῇ ἐκεῖνος ὁποῦ ηὐξήνθη μαζὴ μὲ τὴν κακίαν, καὶ ὁποῦ ηὔξησε μαζή του καὶ τὴν φθοράν; τὴν ὁποίαν ὁ Θεοπάτωρ Δαβὶδ τὴν ὀνομάζει εἰς τοὺς ψαλμούς του δεσμοὺς καὶ σάκκον, λέγωντας εἰς τὸν Θεὸν, διέρρηξας τοὺς δεσμούς μου σοὶ θύσω θυσίαν αἰνέσεως. Ἤγουν θέλει σὲ εὐχαριστήσω, δοξάσω, ὅτι ἐχάλασες τοὺς δεσμούς μου, δηλονότι τὴν φθοράν. Καὶ πάλιν διέρρηξας τὸν σάκκον μου, καὶ περιέζωσάς με εὐφροσύνην, ὅπως ἂν ψάλλῃ σοι ἡ δόξα μου, καὶ οὐ μὴ κατανυγῶ· ἤγουν μὲ ἔκδυσες τὸν σάκκον ὁποῦ ἐφοροῦσα, δηλονότι τὴν φθορὰν, καὶ μὲ ἔνδυσες χαρὰν, διὰ νὰ σὲ δοξολογήσω ὄχι ἐγὼ, ἀλλὰ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα δι' ἐμοῦ· ὅτι ἡ χαρὰ καὶ ἡ δόξα ὁποῦ ἔλαβεν ὁ Δαβὶδ ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἦτον τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Τὸ ὁποῖον ἔχωντάς το (λέγει) οὐ μὴ κατανυγῶ. Ἤγουν δὲν θέλει ἁμαρτήσω. Ἀνάγκη εἶναι λοιπὸν νὰ κάμῃ τινὰς ὅ,τι δυνηθῇ, διὰ νὰ λάβῃ ἄνωθεν αὐτὴν τὴν εὐφροσύνην, καὶ δόξαν ἀπὸ τὸν Χριστὸν, ἤγουν τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διὰ νὰ μὴν ἠμποροῦμεν πλέον νὰ ἁμαρτάνωμεν· ὅτι ἐκεῖνο ὁποῦ κάμνει τινὰς μὲ τὴν προαίρεσίν του, δύναται πάλιν καὶ μὲ τὴν προαίρεσίν του νὰ τὸ χαλάσῃ. Ἀμὴ ἐκεῖνο ὁποῦ γίνεται ἐκ φύσεως, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ χαλασθῇ ἀπὸ τὴν προαίρεσιν. Ἀνίσως λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος εἶναι φυσικὰ φθαρτὸς, καὶ θνητὸς, δὲν δύναται μὲ τὴν προαίρεσίν του νὰ γένῃ ἄφθαρτος, καὶ ἀθάνατος· ἐπειδὴ ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς ἐξορίας τοῦ Ἀδὰμ, ἤγουν ἀφ' οὗ ὁ Ἀδὰμ διὰ τὴν παράβασίν του ἔγινε φθαρτὸς, καὶ θνητὸς, ἕως τῆς σήμερον δὲν ἔγινε τινὰς ἄνθρωπος ἄφθαρτος, καὶ ἀθάνατος.

γ'. Τὸ λοιπὸν ἂν εἶναι χρειαζόμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὡς πιστεύομεν, νὰ ἔλθῃ πάλιν εἰς ἐκείνην τὴν πρώτην κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκτίσθη, ἤγουν νὰ γένῃ ἄφθαρτος, καμμία προαίρεσις δὲν ἔχει ἰσχὺν νὰ τὸν φέρῃ εἰς τοῦτο, ἀλλὰ μόνη ἡ θεϊκὴ δύναμις ὁποῦ λάβῃ μὲ ἕνωσιν, καὶ σμίξιν θείας φύσεως, (2) ἐπειδὴ ἡ θεία φύσις ἔχει δύναμιν νὰ νικήσῃ τὴν θνητὴν, καὶ νὰ τὴν φέρῃ πάλιν εἰς τὴν πρώτην της κατάστασιν. Διατὶ οἱ λόγοι, καὶ ἡ ἀπόφασες τοῦ Θεοῦ, γίνονται ὡσὰν φύσεις, ὅθεν καὶ ἡ ἀπόφασες τοῦ Θεοῦ ὁποῦ ἔγιναν διὰ τὴν παρακοὴν τοῦ πρώτου Ἀδὰμ, ἤγουν ὁ θάνατος, καὶ ἡ φθορὰ μένουν αἰώνιαις, καὶ ἀμετάθεταις· ὅμως διὰ αὐταῖς ἐσταυρώθη, καὶ ἀπέθανεν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, διὰ νὰ γένῃ ἀναίρεσις τῶν τοιούτων ἀποφάσεων, καὶ λύτρωσις τῶν ἀνομιῶν, ὡσὰν ὁποῦ ἔγινε θυσία φοβερὰ, καὶ μεγάλη, καὶ ἀπαραίτητος· ὅτι ὄχι μοναχὰ ὁ αἰώνιος, ἀλλὰ καὶ ὁ Ποιητὴς τῶν αἰώνων, ἐδόθη θυσία, διὰ νὰ γλυτώσῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ αὐταῖς ταῖς θείαις ἀποφάσεις. Διατὶ τὸ γῆ εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ, καὶ ὅσα ἄλλα ἀπεφάσισεν ὁ Θεὸς ἐναντίον εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὁπόταν ἔπταισεν,

(1) Κοίταξε εἰς τὸν δ'. λόγον νὰ ἰδῇς ποία εἶναι ἡ φθορὰ τῆς ψυχῆς, καὶ ὁ θάνατος.

(2) Θείαν φύσιν ἐννοεῖ ἐδῶ ὁ Ἅγιος τὴν φυσικὴν ἐνέργειαν τῆς Θεότητος. Διότι αὐτὴ εἶναι ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ὁποῦ λαμβάνουν οἱ χριστιανοί.

ὅλα ἔγιναν ὡσὰν φύσεις, καὶ τοιούτης λογῆς θέλει γίνονται ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. Ὅμως μὲ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν τέτοιαν φοβερὰν θυσίαν τοῦ Χριστοῦ, χαλοῦν εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα, ὁπόταν γένῃ ἡ κοινὴ ἀνάστασις πάντων. Ἡ ὁποία ἀνάστασις δὲν ἤθελε γένῃ, ἀνίσως δὲν ἤθελεν ἀναστηθῇ ἀπὸ τοὺς νεκροὺς αὐτὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ ἀπέθανε, διὰ νὰ χαλάσῃ ταῖς τέτοιαις ἀπόφασες, καὶ νὰ ἀναστηθῇ ὅλη ἡ ἀνθρωπίνη φύσις, ἐπειδὴ καὶ ἀνέστη ἄνθρωπος, ἤγουν ὁ Χριστός. Καθὼς καὶ προτήτερα ὁποῦ ἀπέθανεν ἄνθρωπος, ἤγουν ὁ Ἀδάμ, καὶ διὰ τοῦτο ἀποθαίνει πλέον, ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος.

δ'. Πλὴν τοῦτο ἂς ἰξεύρῃ κάθε ἕνας, ὅτι ἡ θείαις ἀπόφασες τοῦ Χριστοῦ, ὁποῦ ἔγιναν ὕστερα ἀπὸ τὴν ἔνσαρκόν του οἰκονομίαν, ἔχουν καιρὸν νὰ χαλάσουν καὶ εἰς τὴν παροῦσαν ζωήν. Ἐπειδὴ ἐκείναις ἡ πρώταις ἀπόφασες τοῦ Θεοῦ ὁποῦ ἐδόθησαν εἰς τὸν πρῶτον ἄνθρωπον τὸν Ἀδάμ, ὁποῦ ἥμαρτε μέσα εἰς τὸν παράδεισον, εἰς καιρὸν ὁποῦ εἶχε μίαν ἐλευθέραν, καὶ ἀνενδεῆ ζωήν, μὲ δίκαιον τρόπον δὲν δύνανται νὰ χαλάσουν εἰς τὴν παροῦσαν ζωήν, διὰ τοῦτο καὶ ἔγιναν ὡσὰν φύσεις εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ἀλλὰ ἡ ἀπόφασες τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ ἔγιναν μετὰ τὴν ἔνσαρκόν του οἰκονομίαν εἰς ἡμᾶς ὁποῦ εὑρισκόμεθα εἰς αὐτὴν τὴν ταλαιπωρημένην ζωήν, δύνανται νὰ χαλάσουν εἰς τὴν παροῦσαν ζωήν. Λοιπὸν χρειάζεται κάθε χριστιανὸς νὰ ἔχῃ πολλὴν σκέψιν, προσοχὴν καὶ ἐπιμέλειαν, διὰ νὰ χαλάσῃ αὐταῖς ταῖς ἀπόφασες τοῦ Χριστοῦ, ὅτι εἶναι πολλὰ φοβερώτεραις, καὶ βαρύτεραις ἀπὸ ἐκείναις ταῖς πρώταις. Ἐπειδὴ αὐταῖς εἶναι ἀπόφασες τοῦ Χριστοῦ, διὰ τὸν μέλλοντα αἰῶνα ὁποῦ δὲν τελειώνει ποτέ· ὅτι ἀνίσως ἡ ἀπόφασες τοῦ Θεοῦ ὁποῦ ἐδόθησαν κατὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τοῦτον τὸν πρόσκαιρον αἰῶνα, ἤγουν ἡ φθορὰ, καὶ ὁ θάνατος, φαίνωνται εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἀνυπόφοραις, μὲ ὅλον ὁποῦ εἶναι πολλὰ ἐλαφραῖς, ἀμὴ ἡ αἰώνιαις, καὶ παντοτιναῖς τιμωρίαις ὁποῦ θέλει δοθοῦν εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα τὸν ἀτελεύτητον, τὶ λογῆς βαρείαις καὶ ἀνυπόφοραις θέλει φανοῦν εἰς ἐκείνους ὁποῦ ταῖς δοκιμάσουν; ποίαις λοιπὸν εἶναι αὐταῖς ἡ ἀπόφασες; ἄκουε τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ὁποῦ λέγει «ὃς ἐὰν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ »μωρὲ, ἔνοχός ἐστιν εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυ»ρός». Ἤγουν, ἐκεῖνος ὁποῦ εἰπῇ τοῦ ἀδελφοῦ του μωρὲ, παρευθὺς μὲ τὸν λόγον ἔγινε καὶ ὑπόδικος τῆς αἰωνίου κολάσεως. Πλὴν αὐτὴ ἡ ἀπόφασις χαλᾶ μὲ τὴν μετάνοιαν, καὶ μὲ τὰ δάκρυα, καὶ μὲ τὴν ἀποχὴν, νὰ μὴν εἰπῇ πλέον τὸν ἀδελφόν του μωρὸν, καὶ ἂν κινδυνεύῃ εἰς θάνατον· ὅτι καλλίτερον εἶναι εἰς τὸν χριστιανὸν νὰ ἀποθάνῃ, παρὰ νὰ εἰπῇ χριστιανὸν μωρόν. Καὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ἤγουν μὲ τὴν μετάνοιαν, καὶ μὲ τὴν συντριβὴν, καὶ ἀποχὴν χαλοῦν καὶ ὅλαις ἡ ἄλλαις ἀπόφασες τοῦ Χριστοῦ· ὅτι ἐδῶ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν ὁποῦ γίνονται ἡ παράβασες τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, ἐδῶ γίνονται καὶ ἡ ἀναίρεσες τῶν φοβερῶν του ἀποφάσεων διὰ τὸ ἄπειρόν του ἔλεος μὲ μίαν ἀκριβῆ, καὶ τελείαν μετάνοιαν· ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ὀμώσῃ εἰς Θεὸν, θέλει κολασθῇ, ὡσὰν ἀσεβής· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ κοιτάξῃ γυναῖκα μὲ ἐπιθυμίαν, θέλει τιμωρηθῇ, ὡσὰν μοιχός. Καὶ ὁ πλεονέκτης θέλει βασανισθῇ, ὡσὰν εἰδωλολάτρης. Καὶ τὸ πλέον φοβερώτερον, καὶ χειρότερον εἶναι, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ μετανοεῖ διὰ αὐτὰς τὰς κακίας, ἂν εὑρεθῇ ἀνελεήμων, ἢ ἀσυμπαθὴς, καὶ ἄσπλαγχνος, ἢ νὰ ἀποδίδῃ κακὸν ἀντὶ κακοῦ, καὶ νὰ μὴ συγχωρῇ τὸν ἐχθρόν του, δὲν θέλει ὠφεληθῇ ἀπὸ τὴν μετάνοιαν τελείως· ἀλλὰ ματαία θέλει γένῃ ὅλη του ἡ μετάνοια, διὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Κυρίου ὁποῦ λέγει. «Ἐν ᾧ κρί»ματι κρίνετε, κριθήσεσθε.» Καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τὸ πλέον χειρότερον ἀκόμι εἶναι, ὅτι καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐμετανόησε καὶ ηὗρεν ἔλεος ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ ἔλαβε συγχώρησιν διὰ τὸ χρέος τῶν ἁμαρτιῶν του, ἀνίσως ὕστερα αὐτὸς εὑρεθῇ ἀσυμπαθὴς καὶ ἄσπλαγχνος εἰς τοὺς ἄλλους, καὶ δὲν τοὺς συγχωρῇ εἰς ὅσα τοῦ ἔπταισαν, αὐτὸς γίνεται αἰτία νὰ χαλάσῃ ὅλη ἡ συμπάθεια, καὶ συγχώρησις ὁποῦ ἔγινε προτήτερα εἰς αὐτὸν ἀπὸ τὸν Θεὸν, καθὼς λέγει τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον «οὐκ ἔδει καὶ σὲ »ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡς καὶ σὺ ἠλεή»θης;» ἡμεῖς ὅμως ἄμποτε νὰ μετανοήσωμεν καὶ εἰς τὰς ἁμαρτίας μας, καὶ νὰ εὑρεθοῦμεν συμπαθεῖς εἰς τοὺς πλησίον, καὶ εὔσπλαγχνοι· διὰ νὰ ἀξιωθοῦμεν καὶ τῆς αἰωνίου μακαριότητος ἐν αὐτῷ Χριστῷ τῷ ἀληθεῖ ἡμῶν Θεῷ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΣ ΕΝΝΑΤΟΣ.

α'. Πῶς ἐννοεῖται τὸ, ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου.
β'. Καὶ ποῖα εἶναι τὰ σημεῖα, καὶ τὰ ἔργα τῶν πιστῶν, καὶ Θεοφοβουμένων ἀνθρώπων.
γ'. Καὶ ποῖα εἶναι τὰ σημεῖα ἢ τὰ ἔργα τῶν ἀπίςων καὶ μὴ φοβουμένων τὸν Θεόν.
δ'. Καὶ τί λογῆς εἶναι νεκρὸς ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν πολιτεύεται κατὰ Θεόν.
ε'. Καὶ ὅτι καθὼς ἔχομεν τὸ εἶναι ἀπὸ τὸν Θεὸν τοιούτης λογῆς λαμβάνομεν καὶ τὸ εὖ εἶναι.

α'. Αρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου, λέγει ἡ γραφή. Σοφὸς δὲ μόνος εἶναι ὁ Θεός. Διὰ τοῦτο καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει νὰ ἐμβῇ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ νὰ βασιλευθῇ ἀπὸ τὸν Θεὸν, διὰ νὰ κυβερνᾶται ὁ νοῦς του, καὶ αἱ φρένες του, καὶ ἡ διάνοιά του ἀπὸ αὐτὸν μόνον τὸν Θεὸν, τὸν μόνον, καὶ κυρίως βασιλέα, ὁ τοιοῦτος προτήτερα ἀπὸ ὅλα χρειάζεται νὰ ἔχῃ φόβον Θεοῦ. Καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ φοβηθῇ τινὰς ἐκεῖνον ὁποῦ δὲν βλέπει; διὰ τοῦτο ἀναγκαῖον εἶναι νὰ ἰδῇ πρῶτον τὸν Θεὸν, καὶ τότε νὰ τὸν φοβηθῇ. Καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἰδῇ τὸν Θεὸν, ὁποῦ δὲν τὸν εἶδε τινὰς ποτέ; λοιπὸν πρέπει νὰ ζητῇ τὸ νοητὸν φῶς τοῦ Θεοῦ, μὲ τὸ ὁποῖον νὰ φωτισθῇ ἡ διάνοιά του, καὶ νὰ δυνηθῇ νὰ ἰδῇ τὸν Θεόν. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἰδῇ τὸν Θεὸν, αὐτὸς δύναται καὶ νὰ τὸν φοβηθῇ· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ φοβηθῇ τὸν Θεὸν, δύναται νὰ ἰδῇ, καὶ νὰ καταλάβῃ καὶ τὸν ἑαυτόν του, καὶ αὐτὸν τὸν προσωρινὸν, καὶ μάταιον κόσμον, καὶ ὅλα τὰ πράγματα τοῦ κόσμου. Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ βλέπει τὸν ἑαυτόν του, καὶ τὴν ματαιότητα τούτου τοῦ κόσμου, αὐτὸς εὑρίσκεται μὲ φόβον Θεοῦ, καὶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀδικῇ κἀνένα, οὔτε ὅταν ἀδικῆται ἀπὸ ἄλλον κάμνει ἐκδίκησιν, ἀλλὰ ςοχάζεται τὴν βοήθειαν ὁποῦ τοῦ ἔρχεται ἀπὸ τὸν Θεὸν ὅταν ἀδικῆται, καὶ ὑποφέρει, καὶ θαυμάζει εἰς τοῦτο, καὶ δοξάζει τὸν Θεὸν ὁποῦ βλέπει τὰς ἀδικίας, καὶ μακροθυμεῖ, καὶ ὑπομένει τὸν ἄδικον, καὶ διὰ τοῦτο μὲ μεγάλην ὑπομονὴν καρποφορεῖ τοὺς καρποὺς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

β'. Χρειαζόμεθα λοιπὸν θεῖον φῶς νοητὸν, ὁποῦ νὰ μᾶς δίδῃ χάριν νὰ βλέπωμεν τὸν Θεόν. Μὰ ἆρά γε ποῖον νὰ εἶναι τὸ τοιοῦτον φῶς; αὐτὸς ὁ Χριστὸς τὸ λέγει, «ἐγώ εἰμι »τὸ φῶς τοῦ κόσμου». Καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης· «ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς »τῶν ἀνθρώπων.» Καὶ ὁ Βαπτιστὴς Ἰωάννης λέγει. «Ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον, »ὁ δὲ ἀπειθῶν αὐτῷ οὐκ ὄψεται τὴν ζωὴν, »ἀλλὰ ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν». Ἀπειθεῖ δὲ εἰς τὸν Χριστὸν ἐκεῖνος ὁποῦ παραβαίνει μίαν, καὶ μόνην ἐντολήν του, καθὼς αὐτὸς ὁ Χριστὸς τὸ λέγει. «Ὁ λύσας μίαν »τῶν ἐντολῶν μου τούτων τῶν ἐλαχίστων, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. Ὁ γὰρ ἐν ὀλίγῳ ἄπιστος, καὶ ἐν πολλῷ »ἄπιστος ἐστίν. Ἀμὴ ποία ὀργὴ μένει εἰς αὐτόν; ἡ ὀργὴ τῆς κατάρας ὁποῦ ἔλαβεν ὁ Ἀδὰμ διὰ τὴν παράβασιν τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ. Ἤγουν ἡ φθορὰ, καὶ ὁ θάνατος. Καὶ ὅσοι μένουν εἰς τὴν φθορὰν, καὶ εἰς τὸν θάνατον, θέλει μένουν καὶ εἰς τὴν γέενναν τῆς κολάσεως. Διατὶ λέγει ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. «Ἡ ἐμὴ ἐντολὴ, ζωὴ αἰώνιος ἐστί. »Καὶ εἴ τις τὸν λόγον τὸν ἐμὸν τηρήσει, θάνατον »οὐ μὴ θεωρήσει εἰς τὸν αἰῶνα». Ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ δὲν φυλάττει τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ ὑστερεῖ τὸν ἑαυτόν του ἀπὸ τὴν αἰώνιον ζωήν. Τὸ λοιπὸν προτήτερα ἀπὸ κάθε ἄλλο, πρέπει νὰ πιστεύσῃ τινὰς εἰς τὸν Χριστὸν, ὁποῦ εἶναι τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων, διὰ νὰ ἰδῇ τὸν Θεόν. Ἀλλὰ μὲ

τὶ τρόπον ἠμπορεῖ νὰ ἰδῇ τὸν Θεόν; ἀπὸ τὰ ποιήματα ὁποῦ ἐδημιούργησε, δύναται νὰ ἰδῇ, καὶ νὰ καταλάβῃ τὸν Ποιητήν. Ἤγουν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν, ἀπὸ τὴν γῆν, ἀπὸ τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπὸ τὰ ἐπίλοιπά του ποιήματα. Καὶ μάλιστα ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον, ὁποῦ εἶναι ζῶον λογικὸν, τί λογῆς σπείρεται ὡσὰν σάλιον, καὶ γίνεται τοιοῦτον θαυμαστὸν ζῶον, ὁποῦ νομίζεται πῶς εἶναι Θεὸς ὅλων τῶν ὁρωμένων διὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ λογικοῦ ὁποῦ ἔχει. Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀξιωθῇ νὰ ἰδῇ τὸν Θεὸν τοιουτωτρόπως, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ τὸν φοβηθῇ; καὶ ὁπόταν τὸν φοβηθῇ, πῶς εἶναι τρόπος νὰ μὴ τὸν εὐλαβηθῇ, καὶ συσταλθῇ, καὶ νὰ πολιτευθῇ καθὼς παραγγέλλει, καὶ ὁρίζει εἰς τὸν νόμον του;

γ΄. Συμπεραίνεται λοιπὸν ἀπὸ αὐτὰ, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ζῇ ἔξω ἀπὸ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, δὲν φοβεῖται τὸν Θεόν. Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν φοβεῖται τὸν Θεὸν, δὲν τὸν εἶδε. Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν εἶδε τὸν Θεὸν, δὲν ἔχει φῶς. Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἔχει φῶς, δὲν ἐπίστευσεν εἰς τὸν Χριστόν. Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἐπίστευσεν εἰς τὸν Χριστὸν, δὲν ἔχει ζωήν. Καὶ διὰ τοῦτο ὡσὰν ὁποῦ δὲν ἔκαμεν ἀρχὴν ἀπὸ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς σοφίας, εἶναι μωρὸς, τυφλὸς, ἄπιστος, νεκρός. Καὶ καλὰ λέγει ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης. Ὅτι κάθε ἕνας ὁποῦ ἁμαρτάνει, δὲν εἶδε τὸν Θεὸν, μήτε τὸν ἐγνώρισε. Λέγει δὲ καὶ ὁ Προφήτης Ἱερεμίας. «Τίς ἐστιν »ὁ ὁμολογῶν τὸν Θεὸν, καὶ ἀγνοῶν τὸν Θεόν; »ὃς μοιχᾶται· ὃς ἀθετεῖ· ὃς τὴν γλῶσσαν ἐντείνει ὡς τόξον· ἐφ' ᾧ ψεῦδος, καὶ οὐ πίστις ἐνισχύει· ὃς ἐκ κακῶν εἰς κακὰ ἐξέρχεται· ὃς »κατὰ τοῦ φίλου αὐτοῦ καταπαίζει· ὃς ἀλήθειαν »οὐ λαλεῖ· οὗ ἔμαθεν ἡ γλῶσσα αὐτοῦ λαλεῖν »ψεῦδος· ὃς ἠδίκησε, καὶ οὐκ ἐνέλιπε τοῦ ἐπιστρέψαι. Τόκος ἐπὶ τόκῳ, καὶ δόλος ἐπὶ δόλῳ· βολὶς τιτρώσκουσα ἡ γλῶσσα αὐτοῦ· δόλια τὰ ῥήματα τοῦ στόματος αὐτοῦ. Τῷ πλησίον αὐτοῦ λαλεῖ εἰρηνικὰ, καὶ ἐν ἑαυτῷ ἔχει τὴν ἔχθραν, καὶ ἐμὲ οὐκ ἔγνω, λέγει ὁ »Κύριος· καὶ ἐμὲ οὐκ ἠθέλησεν εἰδέναι, λέγει ὁ »Κύριος.» Καὶ ἂν αὐτὸς εἶναι ὁποῦ δὲν γνωρίζει τὸν Θεὸν, μηδὲ θέλει νὰ τὸν ἰδῇ, τί διαφέρει ὁ τοιοῦτος ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ δὲν ὁμολογοῦν τὸν Χριστὸν, μήτε πιστεύουν εἰς αὐτόν; ὅτι ὁ χριστιανὸς ὁποῦ δὲν πείθεται εἰς τὸν Χριστὸν, πῶς εἶναι χριστιανός; διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ πείθεται εἰς τὸν Χριστὸν, κάμνει τὰ προστάγματά του· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν κάμνει τὰ προστάγματά του, δὲν πείθεται εἰς αὐτὸν, ἀλλὰ ἀπειθεῖ· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀπειθεῖ εἰς τὸν Χριστὸν, πῶς δὲν εἶναι ἄπιστος; λοιπὸν ὅλοι ἐκεῖνοι ὁποῦ ὀνομάζονται χριστιανοὶ, καὶ πολιτεύονται ἔξω ἀπὸ τὸν νόμον, καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, ἂς μάθουν πῶς δὲν ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστὸν, ἀγκαλὰ καὶ τὸν ὁμολογοῦν Θεόν. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ πιστεύει εἰς τὸν Χριστὸν, εἶναι ἀδύνατον νὰ ζῇ παρανόμως, ἔξω ἀπὸ τὸν νόμον του. Καθὼς εἶναι ἀδύνατον ἐκεῖνος ὁποῦ βλέπει ἕνα κρημνὸν βαθύτατον, νὰ πέσῃ εἰς αὐτὸν, ἔξω μόνον ἂν εἶναι ἔξω φρενῶν.

δ΄. Ἂς ζητήσουν λοιπὸν οἱ τοιοῦτοι νὰ πιστεύσουν εἰς τὸν Χριστὸν, καθὼς πρέπει, καὶ ἔτζι νὰ ζήσουν κατὰ Θεὸν, καὶ νὰ λάβουν φῶς, καὶ νὰ ἰδοῦν τὸν Θεὸν, καὶ νὰ τὸν φοβηθοῦν, καὶ νὰ ἀρχίσουν τὴν σοφίαν, ὅτι ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου. Καὶ διὰ τοῦτο ἡ πίστις χωρὶς τὰ ἔργα εἶναι νεκρὰ, ὡσὰν ἕνα κορμὶ χωρὶς ψυχήν. Διατὶ ἡ πίστις ὁποῦ εἶναι χωρὶς ἔργα δὲν ἔχει μαζή της τὸν Θεὸν ὁποῦ τὴν ζωογονεῖ καὶ εἶναι νεκρὰ, ὅτι δὲν ἀπόκτησεν ἐκεῖνον ὁποῦ εἶπεν, «ὁ ἀγαπῶν με τὰς ἐντολάς μου τηρήσει, »καὶ ἐγὼ, καὶ ὁ Πατήρ μου ἐλευσόμεθα, καὶ »μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν, διὰ νὰ ἀναστήσῃ ἐκ νεκρῶν μὲ τὴν παρουσίαν του, καὶ νὰ ζωοποιήσῃ ἐκεῖνον ὁποῦ ἀπόκτησεν αὐτήν. Διὰ τοῦτο λοιπὸν εἶναι νεκρὰ ἡ τοιαύτη πίστις, μάλιστα νεκροὶ εἶναι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔχουν αὐτὴν χωρὶς ἔργα. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ζῇ ἐν Χριστῷ, ἔχει καὶ τὰς γνώμας τοῦ Χριστοῦ, ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἔχει τὰς γνώμας τοῦ Χριστοῦ, εἶναι νεκρὸς, καὶ ἂς μὴ πλανᾶται, καθὼς ὁ ἴδιος Χριστὸς λέγει. «Τί με καλεῖτε Κύριε, Κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ἃ λέγω.» Διατὶ σημεῖον τῆς νεκρώσεως εἶναι ἡ ἀνενεργησία· ὅτι κάθε νεκρὸς, εἶναι καὶ ἀνενέργητος Διότι τὸ ὂν, εἶναι· τὸ δὲ μὴ ὂν, δὲν εἶναι· καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ ἔχει τὸ εἶναι, ἔχει καὶ τὴν ζωήν· καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ ἔχει τὴν ζωὴν, ἔχει καὶ τὴν κατὰ Θεὸν πολιτείαν· ὥστε τὸν ὂν ζῇ καὶ πολιτεύεται. Τὸ λοιπὸν ἀνίσως τινὰς πολιτεύεται καλῶς, καθὼς πρέπει, καλὸν εἶναι εἰς αὐτὸν καὶ τὸ εἶναι. Εἰδὲ καὶ πολιτεύεται κακῶς, καλλίτερον ἦτον εἰς αὐτὸν νὰ μὴν ἐζοῦσε, οὔτε νὰ] ἦτον τελείως. Ὅτι ἡ παροῦσα ζωὴ τῶν ἀνθρώπων, εἶναι ἁπλῶς ζωὴ

ὡσὰν καὶ τὴν ζωὴν ὅλων τῶν κτηνῶν, καὶ ἑρπετῶν. Ἡ δὲ λογικὴ ψυχὴ πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν ζωὴν ὁποῦ δίδει ὁ Θεὸς, ἡ ὁποία εἶναι τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων, ὁποῦ δίδεται ἄνωθεν ἀπὸ τὸν Θεόν. Ὅθεν ἐκεῖνος ὁποῦ ὑστερεῖται αὐτὴν τὴν ζωὴν, θέλει ζήσει, ὡσὰν τὰ λοιπὰ ἄλογα ζῶα, καὶ θέλει καταδικασθῇ ὡς λογικὸς μαζὴ μὲ ἐκεῖνα τὰ λογικὰ κτίσματα ὁποῦ ὑστεροῦνται αὐτὴν τὴν ζωὴν, ἤγουν μὲ τοὺς δαίμονας, εἰς τὸν αἰώνιον θάνατον, ὁποῦ εἶναι ἡ αἰώνιος, καὶ ἀτελεύτητος κόλασις. Ὥστε ἀπὸ αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν εἶναι φανερὸν πῶς ὅλον τὸ πᾶν στέκεται εἰς τὴν θεάρεστον πολιτείαν. Καὶ ὅσοι χριστιανοὶ δὲν μεταχειρίζονται τὴν πολιτείαν ὁποῦ πρέπει εἰς τοὺς χριστιανοὺς, ἐκεῖνοι ἢ εἰς τὸ εἶναι ἀσθενοῦν, ἤγουν εἰς τὴν οὐσίαν, ἢ εἰς τὴν δύναμιν, ἤγουν εἰς τὴν ζωὴν, ἢ εἰς τὴν ἐνέργειαν, ἤγουν εἰς τὴν πολιτείαν. Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ χριστιανὸς δὲν εἶναι ἄλλο τι, παρὰ τοῦτο, τὸ νὰ λάβῃ καὶ τὸ εὖ εἶναι διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὸν Θεὸν ὁποῦ τοῦ ἔδωκε τὸ εἶναι, μὲ δίκαιον τρόπον δὲν ἐπιτυχαίνουν τὸ νὰ πολιτεύωνται καλῶς, καὶ καθὼς πρέπει εἰς τὸν ἄνθρωπον ὁμοῦ, καὶ εἰς τὸν Θεὸν, ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἐζήτησαν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἔλαβαν ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τὸ εὖ εἶναι, ὁποῦ τὸ ἔχασαν ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ πρωτοπλάστου Ἀδάμ.

ε. Λοιπὸν ὅποιος χριστιανὸς δὲν πολιτεύεται καθὼς παραγγέλλει ὁ Χριστὸς, ματαίως εἶναι χριστιανός. Ὅτι ἢ δὲν ἐπίστευσεν εἰς τὸν Χριστὸν, ἢ δὲν ἔχει τὸ εὖ εἶναι, ἢ διατὶ ἐκαταφρόνησεν αὐτὸ, καὶ τὸ ἔχασεν, ἢ διατὶ δὲν ἐκατηχήθη, καὶ δὲν ἔμαθεν, οὔτε ἐγνώρισε τοῦτο τὸ μέγα, καὶ μυστικὸν χάρισμα. Ὅτι καθὼς τὸ εἶναι τὸ ἠξεύρομεν ὅλοι, πῶς ἐδόθη εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τὸν Θεὸν κατὰ τὸν λόγον τῆς δημιουργίας, πλὴν τὸ εἶναι δὲν ἔρχεται εἰς ἡμᾶς ἀπὸ λόγου του, ἀλλὰ μὲ συνουσίαν ἀνδρὸς, καὶ γυναικὸς γίνεται ὁ ἄνθρωπος, καθὼς ἐπρόσταξεν ὁ δημιουργὸς Θεός· διότι λέγει, «ἔσονται οἱ »δύω εἰς σάρκα μίαν», ἡ ὁποία σὰρξ εἶναι τοῦ παιδίου ὁποῦ γεννᾶται ἀπὸ τοὺς δύω· τοιουτοτρόπως, καὶ τὸ εὖ εἶναι, εἶναι φανερὸν πῶς εἶναι καὶ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡμῶν. Ὅτι ἂν ἦτον μοναχὰ τοῦ Θεοῦ, βέβαια ἤθελε τὸ ἔχουν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι. Ἐδικόν μας λοιπὸν εἶναι τὸ νὰ γνωρίσωμεν, ὅτι δὲν ἔχομεν τὸ εὖ εἶναι, καὶ ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ ἔχωμεν ἀπὸ λόγου μας, διατὶ ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ Ἀδὰμ, καὶ ἕως τὴν σήμερον, δὲν εὑρίσκεται κἀνένας ἄνθρωπος, ὁποῦ νὰ ἔχῃ τὸ εὖ εἶναι ἀπὸ λόγου του, ἢ νὰ εἶναι σοφὸς, ἢ συνετὸς ἀφ' ἑαυτοῦ του, καθὼς λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας, «οὐαὶ ἱο συνετοὶ ἐν »ἑαυτοῖς, καὶ ἐνώπιον αὐτῶν ἐπιστήμονες.» Ὅθεν καθὼς τὸ εἶναι εὑρίσκεται εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τὸν Θεὸν μὲ τὴν δημιουργικήν του δύναμιν, τοιουτωτρόπως καὶ τὸ εὖ εἶναι. Μάλιστα τὸ εὖ εἶναι ἔχει ἀπὸ τὸν Θεὸν εἰς ἡμᾶς, καὶ κἄποιόν τι περισσότερον ἀπὸ τὸ ἁπλῶς εἶναι. Διότι καὶ αὐτὸ τὸ εἶναι, ὅταν δὲν γένῃ εὖ εἶναι φθείρεται, καὶ χάνεται. Καὶ καθὼς ὁ παντοδύναμος Θεὸς ὁποῦ ἔπλασε μίαν φορὰν τὸν ἄνθρωπον, δὲν δύναται πλέον νὰ κάμῃ ἄνθρωπον, χωρὶς ἄνδρα, καὶ γυναῖκα, ὡσὰν ὁποῦ δὲν εἶναι εὔλογον· τοιουτωτρόπως πάλιν δὲν δύναται νὰ δώσῃ καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον τὸ εὖ εἶναι χωρὶς νὰ θέλῃ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἐξ ὅλης του τῆς ψυχῆς, καὶ ἐξ ὅλης του τῆς γνώμης, διὰ νὰ μὴν ἀσυχωθῇ ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν τὸ λογικὸν ἀξίωμα, ἤγουν τὸ αὐτεξούσιον. Ὅθεν ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει τὸ ζητεῖ ἀπὸ τὸν Θεὸν, μὲ δάκρυα, καὶ μὲ μεγάλην κραυγὴν, καθὼς ἔκαμε καὶ αὐτὸς ὁ Χριστὸς, ὁ ὁποῖος ὤντας Θεὸς καὶ ἄνθρωπος, ἐπρόσφερεν ὡς ἄνθρωπος δεήσεις, καὶ ἱκεσίας εἰς τὸν Θεὸν μὲ δάκρυα, καὶ κραυγὴν μεγάλην, διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὸν θάνατον ὡς ἄνθρωπος καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος (1) «καὶ ἀνενέγκας »πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανά»του, εἰσηκούσθη ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, καίπερ ὢν »Υἱός, καὶ εἰσακουσθεὶς, ἐγένετο τοῖς ὑπακού»ουσιν αὐτῷ, σωτηρίας πρόξενος αἰωνίου.» Ποία δὲ εἶναι ἡ σωτηρία ὁποῦ χαρίζει εἰς μόνους ἐκείνους ὁποῦ ὑπακούουν εἰς αὐτόν; αὐτὸ τὸ εὖ εἶναι, τὸ ὁποῖον εἶναι ὁ καρπὸς τοῦ Πνεύματος. «Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ Πνεύματος εἶναι λέγει »ὁ θεῖος Παῦλος, ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακρο»θυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραό»της, ἐγκράτεια. Κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστι »νόμος. Δικαίῳ γὰρ νόμος οὐ κεῖται.» Διατὶ ὁ Υἱὸς, καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ Ποιητὴς τῶν φύσεων, διὰ τοῦτο ἔγινε φύσει ἄνθρωπος διὰ νὰ χα-

1) Ἐπιστολῆ πρὸς Ἑβραίους κεφ. ε.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ρίσῃ φυσικὰ τὸ εὖ εἶναι εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Ὅτι διὰ νὰ λάβουν οἱ ἄνθρωποι τὸ εὖ εἶναι, ἦλθε, καὶ ἐσαρκώθη, καὶ ἀπέθανε, διὰ νὰ τὸ ἔχουν ὅσοι πιστεύσουν εἰς αὐτὸν, ὡσὰν φυσικόν. Ἤγουν τὸ νὰ εἶναι ἀγαπητικοὶ, χαροποιοὶ, μακρόθυμοι, χρηστοὶ, ἀγαθοὶ, πιστοὶ, πρᾶοι, ἐγκρατεῖς. Διατὶ αὐτὰ εἶναι τὸ εὖ εἶναι. Καὶ ἀλλοίμονον εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ δὲν ἔχει αὐτὸ τὸ εὖ εἶναι ὁποῦ χαρίζεται ἀπὸ τὸν Χριστόν. Ὅτι ὑστερεῖται ἀπὸ αὐτὸ τὸ μεγάλον ἔργον, διὰ τὸ ὁποῖον καὶ μόνον ἔγινεν ὁ Θεὸς ἄνθρωπος, καὶ ἀπέθανε, καὶ ἀνέστη. Τὸ ὁποῖον τὸ ὑστερεῖται καὶ αὐτὸς, καθὼς τὸ ὑστεροῦνται καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν πιστεύσουν εἰς τὸν Χριστὸν, διὰ νὰ μὴν εἰπῇ τινὰς καὶ χειρότερα ἀπὸ ἐκείνους. Ἡμεῖς δὲ μὴ γένοιτο νὰ ὑστερηθοῦμεν τούτου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟΣ.

Ὅτι ἡ ἐγκράτεια εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς καρποὺς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ πρέπει ἐκεῖνοι ὁποῦ πιστεύουν εἰς τὸν Χριστὸν νὰ γνωρίζουν, ὅτι λαμβάνουν ἀπὸ αὐτὸν χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Διατὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν γνωρίζουν πῶς λαμβάνουν ἀπὸ τὸν Χριστὸν χαρίσματα ματαίως ἐπίστευσαν.

Λέγουν οἱ θεοφόροι Πατέρες, ὅτι ὁ Χριστὸς ἦλθεν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, καὶ ἐχάρισεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους λύτρωσιν, καὶ ἀναίρεσιν τῶν ἁμαρτιῶν. Τὸ λοιπὸν ἂν ὁ Χριστὸς εἶναι ὁποῦ ἐλευθερώνει τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας, καὶ τὰς ἀναιρεῖ, πῶς λέγουν πάλιν, ὅτι οἱ πιστοὶ νεκρώνουν τὰς ὁρμὰς, καὶ κινήσεις τῶν παθῶν μὲ τὴν ἐγκράτειαν; λέγομεν λοιπὸν, ὅτι καὶ τὰ δύω αὐτὰ εἶναι ἀληθινά. Διατὶ ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθησαν, Χριστὸν ἐνεδύσαντο. Καὶ ἐνδύονται τὸν Χριστὸν διὰ τῆς χάριτος τοῦ ἐκ Πατρὸς ἐκπορευομένου Ἁγίου Πνεύματος τοῦ Χριστοῦ. Ἀπὸ δὲ τοὺς καρποὺς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἕνας εἶναι καὶ ἡ ἐγκράτεια. Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, λέγει ὁ θεῖος Παῦλος ἐστὶν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια. Καὶ κάθε ἕνας ὁποῦ ἐγκρατεύεται ἀπὸ κάθε ἁμαρτίαν, δὲν εἶναι αὐτὸς ὁποῦ ἐγκρατεύεται, ἀλλὰ ὁ καρπὸς τοῦ Πνεύματος, ὁ ὁποῖος εἶναι ἐγκράτεια. Τὸ λοιπὸν ὁ ἐγκρατὴς ἂς μὴ νομίζῃ πῶς ἡ ἐγκράτεια ὁποῦ κάμνει, εἶναι ἀπὸ τὴν ἐδικήν του δύναμιν, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ. Ὅτι ὁ Χριστὸς χαρίζει διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τὴν ἐγκράτειαν εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἀγάπησαν προτήτερα νὰ ἐλευθερωθοῦν, καὶ νὰ γλυυτώσουν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ διὰ τοῦτο ἐναντιώνονται εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ὅμως νικῶνται διὰ τὴν ἀσθένειάν τους, καὶ καταπονοῦνται ἀπὸ αὐτήν. Εἰς τοὺς τοιούτους, λέγω, χαρίζει ὁ Χριστὸς τὴν ἐγκράτειαν, διὰ νὰ γνωρίσουν διὰ μέσου τῆς ἐγκρατείας ὁποῦ κάνουν, καὶ ἐγκρατεύονται ἀπὸ κάθε ἁμαρτίαν, ἀπὸ τί λογῆς μεγάλον κακὸν ἐλευθερώθησαν. Καὶ ὁπόταν ἀναιρεθῇ εἰς αὐτοὺς καὶ αὐτὴ ἡ κίνησις τοῦ κακοῦ νὰ δοξάζουν μὲ ταπεινοφροσύνην τὸν Θεὸν, καὶ Πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁποῦ ἀπέστειλε τὸν Κύριον ἡμῶν λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ. Διατὶ ὁ Χριστὸς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, ὥστε καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐνδύεται τὸν Χριστὸν, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἁμαρτήσῃ; ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ ἁμαρτάνει, δὲν εἶναι ἐνδεδυμένος τὸν Χριστόν. Λοιπὸν κάθε χριστιανὸς ἂς ἀγωνίζεται διὰ νὰ ἐνδυθῇ πάλιν τὸν Χριστὸν, καὶ ἂς τὸν παρακαλῇ μετὰ πίστεως νύκτα, καὶ ἡμέραν μὲ νηστείαν, καὶ μὲ δάκρυα, διὰ νὰ τὸν ἀξιώσῃ νὰ φορέσῃ τὸν Χριστόν. Διατὶ μὲ τὸ Ἅγιον βάπτισμα ὁποῦ ἔλαβεν ἐφόρεσε τὸν Χριστὸν, ὅμως ἢ δὲν τὸν ἐγνώρισεν, ἢ τὸν ἐκαταφρόνησε, καὶ διὰ τοῦτο

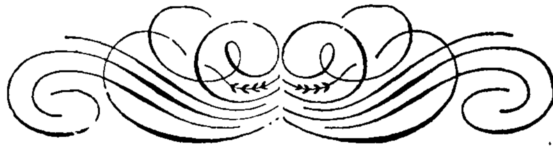

ἔγινε πάλιν· γυμνὸς ἀπὸ τὸν Χριστὸν, καὶ διὰ τὴν γύμνωσίν του ἁμαρτάνει, πλὴν ὁ Χριστὸς δὲν ἔκαμεν εἰς αὐτὸν τελείαν ἐγκατάλειψιν, καὶ διὰ τοῦτο ἦλθεν εἰς αἴσθησιν, καὶ ἐγνώρισε τὴν γύμνωσίν του καὶ παρακαλῶντάς τον μὲ Πνεῦμα συντετριμμένον ζητεῖ τὸ ἔνδυμά του. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν εἶναι ἐνδεδυμένος τὸν Χριστὸν, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ κάμῃ τὰς ἐντολάς του; ὁποῦ αὐτὸς ὁ ἴδιος λέγει, «χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε »ποιεῖν οὐδέν;» καθὼς καὶ τὸ κλῆμα δὲν δύναται νὰ κάμῃ καρπὸν χωρὶς τὴν ἄμπελον. Τὸ λοιπὸν ὁ Χριστὸς προστάζει νὰ πιστεύωμεν εἰς αὐτὸν, ὄχι ἁπλῶς, καὶ ὡς ἔτυχε, καὶ ὅτι τοῦτο μόνον, ἤγουν ἡ πίστις, εἶναι σωτηρία εἰς ἡμᾶς. Ἀλλὰ νὰ πιστεύωμεν ἀκόμι, ὅτι εἰς ἐκείνους, ὁποῦ πιστεύουν εἰς αὐτὸν δίδει ὁ Χριστὸς καὶ δηνάρια· καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἔλαβαν δηνάρια, ἀκόμι δὲν ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστόν. Διατὶ κάθε χριστιανὸς διὰ τὸ δηνάριον λέγεται πιστός. Ὅτι πιστὸς δὲν λέγεται ὁ χριστιανὸς, διατὶ ἐπίστευσε μόνον εἰς τὸν Χριστὸν, ἀλλὰ καὶ διατὶ ἐμπιστεύθη ἀπὸ τὸν Θεὸν μυστήρια, τὰ ὁποῖα οὔτε οἱ Ἄγγελοι τὰ ἴξευραν προτήτερα ἀπὸ ἡμᾶς. Ὅτι εἶπεν ὁ Κύριος, «ὁ πιστὸς ἐν »ἐλαχίστῳ, καὶ ἐν πολλῷ πιστὸς ἐστί.» Βλέπεις πῶς πιστὸς εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐμπιστεύεται. Ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν καταλαμβάνει οὐδὲ γνωρίζει ἐκεῖνο ὁποῦ ἐμπιστεύεται, ἢ δὲν ἔλαβε τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἢ εἶναι ἀναίσθητος, καὶ διὰ τὴν ἀναισθησίαν του ἀνεχώρησεν ἀπὸ αὐτόν. Ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ὁποῦ δίδει εἰς τοὺς ἀνθρώπους σοφίαν, καὶ γνῶσιν, καὶ σύνεσιν, καὶ φόβον Θεοῦ, καὶ πίστιν, δὲν θέλει νὰ παραμένῃ εἰς ἀναισθήτους. Καὶ ἐπειδὴ δὲν δύναται τινὰς χωρὶς ἄσπρα, ἤγουν σερμιγὲ νὰ πραγματευθῇ, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν δίδει εἰς κάθε πιστὸν, κατὰ τὴν δύναμίν του, καὶ τὴν ἐπιτηδειότητά του, δηνάριον νοερὸν, ἤγουν χάρισμα Πνεύματος Ἁγίου, νὰ εὑρίσκεται μαζὴ του πάντοτε, εἰς κάθε καιρὸν, καὶ εἰς κάθε πρᾶγμα. Τὸ ὁποῖον ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ πιστευθῇ, καὶ τὸ λάβῃ πρέπει νὰ τὸ φυλάττῃ καλὰ, καὶ νὰ ἀγωνίζεται μὲ μεγάλην ἐπιμέλειαν, καὶ ὑπομονὴν νὰ τὸ πολυπλασιάζῃ. Ἀλλὰ μὲ τί τρόπον τὸ πολυπλασιάζει; ἄκουσον. Λαμβάνει τινὰς χάρισμα πίστεως, καὶ χάρισμα μακροθυμίας. Καὶ μὲ τὴν πίστιν πιστεύει εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ τοῦ ὑπεσχέθη ὁ Θεὸς, καὶ μὲ τὴν μακροθυμίαν ὑπομένει πολλὰς θλίψεις, καὶ βάσανα ὁποῦ τοῦ ἔρχονται. Καὶ βλέποντας ὁποῦ τοῦ ἀκολουθοῦν τὰ ἐναντία ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ τοῦ ὑπεσχέθη ὁ Θεὸς μακροθυμεῖ, καὶ ὑπομένει, ἕως οὗ νὰ ἔλθῃ ὁ καιρὸς νὰ πληρωθοῦν ἡ ὑπόσχεσις τοῦ Θεοῦ. Ἐδῶ λοιπὸν εἰς τοῦτο φαίνεται, πῶς ὑπομένει αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, ὅμως ἡ δύναμις τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁποῦ ἔλαβεν ἐν ἐπιγνώσει, ἐκείνη εἶναι ὁποῦ ἐνεργεῖ εἰς αὐτὸν τὴν ὑπομονὴν, καὶ τὴν μακροθυμίαν. Ἀνίσως λοιπὸν δὲν ἀλησμονήσῃ αὐτὴν τὴν δύναμιν τῆς χάριτος ὁποῦ ἔχει, αὐξάνει εἰς αὐτὸν τὸ χάρισμα, καὶ ἀξιώνεται νὰ λάβῃ καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ ὁ Θεὸς ὑπεσχέθη νὰ τοῦ δώσῃ. Ὅτι μὲ τὴν πίστιν, καὶ μακροθυμίαν κληρονομοῦν οἱ χριστιανοὶ τὰς ἐπαγγελίας τοῦ Θεοῦ. Εἰδὲ καὶ ἀλησμονήσῃ ὁ τοιοῦτος τὴν χάριν, καὶ νομίσῃ, πῶς ἐτελείωσε τὸν καιρὸν τῆς μακροθυμίας, καὶ ὑπομονῆς μὲ τὴν ἐδικήν του δύναμιν, καὶ ὄχι μὲ τὴν δύναμιν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, χάνει τὴν χάριν, καὶ μένει γυμνὸς ἀπὸ αὐτὴν, καὶ εὑρίσκωντάς τον ὁ διάβολος γυμνὸν τῆς θείας χάριτος, τὸν σύρνει ὅπου θέλει, καὶ καθὼς θέλει, καὶ γίνονται τὰ ὑστερινὰ τούτου, χειρότερα ἀπὸ τὰ πρῶτα. (1) Λοιπὸν ἐκεῖνοι ὁποῦ λέγονται πιστοὶ διὰ τὴν χάριν τῆς πίστεως, πρέπει νὰ γίνωνται ἄξιοι νὰ λαμβάνουν, καὶ χάριν γνώσεως, διὰ νὰ γνωρίζουν ἐν ἀληθείᾳ, πῶς ἡ θεία χάρις ἐνεργεῖ εἰς αὐτοὺς κάθε ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν ὁποῦ κάμουν, καὶ νὰ εὐχαριστοῦν ἐκεῖνον ὁποῦ ἠθέλησε νὰ ἐνεργῇ τοιουτοτρόπως εἰς τοὺς πιστοὺς, καθὼς τὸ λέγει ὁ ἴδιος, «ἡ δύναμίς μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται». Ὅτι εἰς μὲν τοὺς ἄλλους ἀγῶνας, ἐκεῖνος ὁποῦ ἐνεργεῖ εἶναι νικητὴς, ἀμὴ εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς εὐσεβείας, νικητὴς εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ πάσχει, καὶ ὑπομένει μέχρι θανάτου. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ὑπομένει ἕως τέλους σώζεται, καὶ ὄχι ἐκεῖνος ὁποῦ ἀποκάμνει εἰς τὴν μέσην, ἢ κοντὰ εἰς τὸ τέλος τῶν ἀγώνων, ἀλλὰ ἐκεῖνος ὁποῦ ὑπομένει ἕως τέλους. Καὶ ὁ Θεὸς ἡμῶν δὲν λέγεται Θεὸς

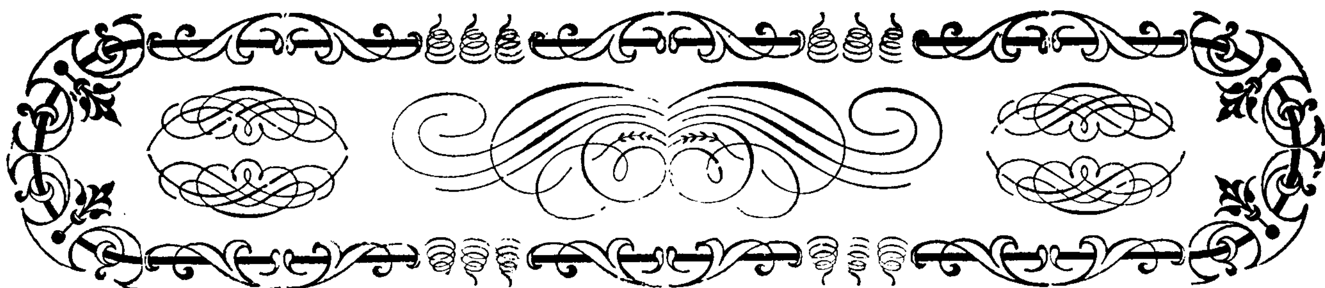
1) Ἴδε ἀναγνῶστα τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποίαν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τὸ παρεκτικὸν γνώσεως δὲν θέλει νὰ παραμένῃ εἰς ἐκείνους ὁποῦ δὲν ἔχουν αἴσθησιν καὶ γνῶσιν.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ἀνέσεως, καὶ Θεὸς σπατάλης, ἀλλὰ Θεὸς ὑπομονῆς, καὶ μακροθυμίας. Ὅτι αὐτὸς ἐνεργεῖ καὶ τὰς δύω εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἐμπιστεύσουν τὸν ἑαυτόν τους εἰς αὐτὸν, διὰ νὰ νικήσουν νίκην παράδοξον, καὶ καινούριαν, ὅ,τι λογῆς ἐνίκησε καὶ ὁ Χριστός. Διατὶ μὲ τὸ νὰ ἐσταυρώθη, καὶ ἀπέθανε καὶ αὐτὸς, ἐνίκησε τοὺς φονευτάς του, καὶ τὸν κόσμον, καὶ μεταδίδωντας ἀπὸ τὴν ἐδικήν του δύναμιν καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ πάσχουν δι' αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτὸν, νικᾷ καὶ διὰ μέσου αὐτῶν αὐτοὺς τοὺς φονευτάς τους, καὶ τὸν κόσμον. Καὶ τοῦτο τὸ μυστήριον εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸ ἰξεύρῃ κάθε χριστιανὸς, διὰ νὰ μὴ εὑρεθῇ τινὰς πῶς ἐπίστευσε ματαίως εἰς τὸν Χριστὸν, μὲ τὸ νὰ μὴν ἰξεύρῃ τὸ μυστήριον τοῦ χριστιανισμοῦ, διατὶ ὄχι κάθε ἕνας, ἀλλὰ Χριστὸς μαζὴ μὲ κάθε ἕνα εἰσάγεται πάλιν εἰς τὸν παράδεισον. Ἤγουν κάθε ἄνθρωπος τότε ἔχει τὴν εἴσοδον τοῦ παραδείσου, ὅταν μετέχῃ ἀπὸ τὴν θείαν χάριν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ ἀποκτήσῃ πάλιν διὰ πίστεως ἐκεῖνο ὁποῦ εἶχεν ἐξ ἀρχῆς ὁ ἄνθρωπος εἰς ἀπόλαυσιν, καὶ τὸ ἔχασεν ἐξ ἀπιστίας, μὲ τὸ νὰ μὴν ἐπίστευσεν εἰς τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ εἰς τὰ λόγια τοῦ ὄφεως. Οἱ δὲ ἱδρῶτες, καὶ οἱ κόποι εὑρίσκονται πάντοτε μὲ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν κατ' οἰκονομίαν τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ, διὰ νὰ μὴ χάσῃ ἐκεῖνο ὁποῦ ἀπέλαβε μὲ κόπους, καὶ ἱδρῶτας. Ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν, ἤγουν τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ, μετέχει νοερῶς, κάθε ψυχὴ νοερὰ διὰ τοῦ Ἁγίου βαπτίσματος. Ὅτι παρευθὺς ὁποῦ βαπτισθῇ μορφώνεται ὁ Χριστὸς εἰς αὐτήν. Ὅμως μὲ τὸ νὰ μὴ γνωρίζουν οἱ περισσότεροι τὴν χάριν ὁποῦ ἔλαβαν, καὶ μάλιστα ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐβαπτίσθησαν βρέφη μικρὰ, κατ' ὀλίγον ὀλίγον μὲ τὸν καιρὸν γίνεται καὶ ἀλλοίωσις. Καὶ εἰς ἄλλους σ΄ύνει πολλὰ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς ἄλλους ἀπομένει ὀλίγη σπίθα, καὶ πάλιν ἀνάπτει εἰς αὐτοὺς τὸ μέγα ἔλεος τοῦ Θεοῦ μὲ τὸ μέσον τῆς πίστεως, καὶ τῆς διδαχῆς, καὶ τῆς ἐλπίδος. Ὅτι εἰς ἐκείνους ὁποῦ διδαχθοῦν, καὶ πιστεύσουν, καὶ ἐλπίσουν, εἰς ὀλίγον καιρὸν ἀνάπτει πάλιν, καὶ φανερώνεται νοητῶς. Ἔπειτα ἂν βάλῃ τινὰς μὲ χαρὰν, καὶ τοὺς δαυλοὺς τῆς ταπεινοφροσύνης, καὶ τῆς ἐλεημοσύνης (τῆς μὲν ταπεινοφροσύνης, ὅτι τοῦτο τὸ ἔλεος, δὲν εἶναι ἀπὸ ἡμᾶς, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν Θεόν· τῆς δὲ ἐλεημοσύνης, ὅτι πρέπει χωρὶς ἄλλο, ἐκεῖνος ὁποῦ ἔτυχε τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, νὰ εἶναι ἐλεήμων) ἀνάπτει φλόγα μεγάλη, καὶ φωτίζει καὶ τοὺς γείτονας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ὑμῶν, ᾧ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

α'. Περὶ ἑορτῶν καὶ πῶς πρέπει νὰ γίνωνται.

β'. Καὶ ἐναντίον εἰς ἐκείνους ὁποῦ καυχῶνται εἰς τὰς ἑορτάς.

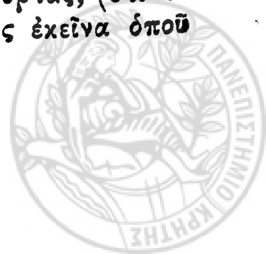
γ'. Καὶ τί σημαίνουν ἐκεῖνα ὁποῦ γίνονται εἰς αὐτάς.

δ'. Καὶ διὰ ἐκείνους ὁποῦ κοινωνοῦν τὰ ἄχραντα μυστήρια ἀξίως, ἢ ἀναξίως.

ε'. Καὶ πῶς ἑνώνεται τινὰς μὲ τὸν Θεὸν διὰ τῆς ἁγίας κοινωνίας, καὶ πῶς δὲν ἑνώνεται.

ς'. Καὶ ποίαν διαφορὰν ἔχουν ἐκεῖνοι ὁποῦ κοινωνοῦν ἀξίως, ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ κοινωνοῦν ἀναξίως.

α'. Ὁποιος ἠμπορέση νὰ καταλάβη, καὶ νὰ γνωρίση καλά, ὅτι ἐκτίσθη ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, καὶ ὅτι γυμνὸς ἐμβῆκεν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, αὐτὸς θέλει γνωρίσει καὶ τὸν Ποιητὴν ὁποῦ τὸν ἔκαμε, καὶ αὐτὸν μοναχὸν θέλει φοβηθῆ, καὶ ἀγαπήσει, καὶ αὐτὸν θέλει δουλεύσει ἐξ ὅλης του ψυχῆς, καὶ κανένα ἄλλο ἀπὸ τὰ φαινόμενα πράγματα δὲν θέλει προτιμήσει περισσότερον ἀπὸ αὐτόν. Ἀλλὰ μὲ τὸ νὰ γνωρίζη μὲ κάθε πληροφορίαν τὸν ἑαυτόν του, πῶς εἶναι ξένος ἀπὸ ὅλα τὰ ἐπίγεια, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, καὶ ἀπὸ ὅλα τὰ ἐπουράνια, δίδει ὅλην τὴν προθυμίαν τῆς ψυχῆς του, εἰς τὸ νὰ δουλεύη τὸν ποιητήν του, καὶ Θεόν. Διότι ἂν εἶναι ξένος ἀπὸ τὰ γήϊνα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐπλάσθη, καὶ εἰς τὰ ὁποῖα διατρίβει, καὶ ἀπερνᾷ τὴν ζωήν του, πολλῷ μᾶλλον εἶναι ξένος ἀπὸ τὰ ἐπουράνια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα εἶναι πολλὰ μακρά, καὶ κατὰ τὴν φύσιν, καὶ κατὰ τὴν οὐσίαν, καὶ κατὰ τὴν διαγωγήν. Ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ γνωρίση τὸν ἑαυτόν του, ὅτι εἶναι ξένος ἀπὸ τὰ ἐπίγεια, καὶ ἰξεύρει, ὅτι ἐμβῆκε γυμνὸς εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, καὶ πάλιν γυμνὸς μέλλει νὰ εὔγη, πῶς δὲν θέλει πενθήσει; πῶς δὲν θέλει κλαύσει; ὄχι μόνον τὸν ἑαυτόν του, ἀλλὰ καὶ ὅλους τοὺς ὁμογενεῖς, καὶ ὁμοιοπαθεῖς ἀνθρώπους; ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ ἀγαπᾷ καὶ τὸν Θεὸν μόνον, καὶ τὸν φοβεῖται, εἰπέ μου, σὲ ἐρωτῶ, πῶς ἠμπορεῖ νὰ εὐφρανθῇ σωματικῶς; ἢ πῶς ἠμπορεῖ νὰ ἑορτάση, καὶ νὰ πανηγυρίση κατὰ τὴν κοινὴν συνήθειαν τῶν ἀνθρώπων, τοιουτωτρόπως, ἄγνωστα, καὶ ἀστόχαστα; ἢ πῶς ἠμπορεῖ νὰ συλλογισθῇ, ἢ νὰ κάμη κανένα πρᾶγμα ὁποῦ νὰ μὴν εἶναι εὐάρεστον εἰς τὸν Θεόν; ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ γνωρίζει μὲ πληροφορίαν πῶς εἶναι ξένος, καὶ πτωχός, καὶ γυμνὸς ἀπὸ ὅλα, καὶ δὲν ἔχει τίποτε, καὶ ἐὰν κατέχη τὰ πάντα, καθὼς λέγει ὁ θεῖος Παῦλος, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ καυχηθῇ εἰς τὰ πλούτη του; ἢ πῶς ἠμπορεῖ ὁ τοιοῦτος, νὰ ὑπερηφανευθῇ διὰ ἐκεῖνα ὁποῦ κάνει εἰς τὰς ἑορτάς του; ἢ νὰ ὑψηλοφρονήση διὰ πλῆθος κηρίων, καὶ κανδυλίων, καὶ διὰ ἀρώματα, καὶ μῦρα, καὶ συνάξεις λαῶν, ἢ διὰ πλουσιοπάροχαις, καὶ πολυέξοδαις τράπεζαις; ἢ νὰ καυχηθῇ διὰ λαμπρότητα φίλων, καὶ παρουσίαν ἐνδόξων ἀρχόντων; ὄχι, ὄχι δὲν θέλει ἐπαρθῇ εἰς αὐτά. Ἐπειδὴ ἰξεύρει, πῶς ὅλα αὐτά, καὶ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι σήμερον εἶναι, καὶ αὔριον διαβαίνουσι. Σήμερον φαίνονται, καὶ αὔριον ἀφανίζονται. Διότι ὁ τοιοῦτος ὁποῦ ἰξεύρει καλὰ τὶ εἶναι ἡ θεάρεστος ἑορτή, δὲν ἔχει τελείως τὸν νοῦν του, οὔτε τὴν αἴσθησίν του εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ γίνονται εἰς τὰς ἑορτάς, (ὅτι τὸ νὰ προσέχη ὅλως διόλου τινὰς εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ

γίνονται αἰσθητῶς εἰς τὰς ἑορτὰς, εἶναι ἴδιον ἐκείνων ὁποῦ δὲν φαντάζονται χἀνένα ὑψηλότερον ἀπὸ τὰ φαινόμενα,) ἀλλὰ μὲ σοφὸν νοῦν στοχάζεται ἐκεῖνα ὁποῦ γίνονται εἰς τὰς ἑορτὰς, καὶ βλέπει ἐκεῖνα ὁποῦ μέλλει νὰ γένουν εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν, ὡσὰν νὰ ἐγίνοντο τώρα εἰς τὰς ἑορτὰς καὶ εἰς αὐτὰ εὐφραίνεται κατὰ τὴν καρδίαν, καὶ τοῦ φαίνεται πῶς εὑρίσκεται ὅλος εἰς ἐκεῖνα τὰ νοητὰ, καὶ πῶς ἑορτάζει μαζὴ μὲ τοὺς Ἀγγέλους, καὶ Ἁγίους, ὁποῦ ἑορτάζουν εἰς τὸν οὐρανόν. Ὁ τοιοῦτος δὲν βλέπει εἰς φῶτα, οὔτε εἰς τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ, οὔτε εἰς τὴν σύναξιν τῶν φίλων, ἀλλὰ ἐννοεῖ πάντοτε ἐκεῖνο ὁποῦ μετ' ὀλίγον ἔχει νὰ γένῃ. Ἤγουν ὅτι θέλει σβεσθοῦν τὰ φῶτα, καὶ θέλει ὑπάγει ὁ καθε ἕνας εἰς τὰ σπήτιά τους, καὶ αὐτὸς μόνος θέλει μείνει εἰς τὸ σκοτάδι.

β'. Μὴν ἀριθμῇς λοιπὸν, ἀγαπητὲ, χρόνους, καὶ μῆνας, καὶ περιόδους τῶν καιρῶν τῶν ἑορτῶν. Μηδὲ λέγε μου, ἰδοὺ ἑώρτασα τὴν Χριστοῦ Γέννησιν, τὴν Ὑπαπαντὴν, τὰ Θεοφάνεια, τὴν Ἀνάστασιν, τὴν Ἀνάληψιν, τὴν Πεντηκοστήν. Μὴ λέγῃς αὐτὰ, ἀδελφέ· μηδὲ νὰ μετρᾷς ὅλας τὰς ἑορτάς· ἀλλὰ μηδὲ νὰ στοχάζεσαι, πῶς εἶναι ἀρκετὰ αὐτὰ πρὸς σωτηρίαν ψυχῆς· μηδὲ νὰ νομίζῃς πῶς γίνεται ἡ ἑορτὴ, μὲ λαμπρὰ φορέματα, καὶ στολίδια, καὶ φαγοπότια, μὲ μῦρα πολύτιμα, καὶ κηρία, καὶ κανδήλια, καὶ πλῆθος λαοῦ. Διατὶ αὐτὰ δὲν κάμνουν λαμπρὰν τὴν ἑορτὴν, οὐδὲ αὐτὰ εἶναι ἀληθινὴ ἑορτὴ, ἀλλὰ τύποι ἑορτῆς. Ἐπειδὴ τί ὄφελος θέλει προξενήσω εἰς τὸν ἑαυτόν μου, δὲν λέγω ἐὰν ἀνάψω κηρία πολλὰ, καὶ κανδήλια εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἀλλὰ ἂν δυνηθῶ νὰ ἀνάψω τόσον λαμπρὰς λαμπάδας, ὅσον εἶναι λαμπρὸς ὁ Ἥλιος εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἀντὶ διὰ κανδήλια νὰ βάλω τοὺς ἀστέρας εἰς τὴν σκέπην τῆς ἐκκλησίας, καὶ νὰ τὴν κάμω δεύτερον οὐρανὸν, καὶ ἕνα πρᾶγμα παράδοξον κάτω εἰς τὴν γῆν, καὶ πρὸς τούτοις νὰ εὐφρανθῶ εἰς τὸ φῶς τῶν τοιούτων, καὶ νὰ θαυμαστωθῶ μὲ πολλοὺς ἐπαίνους ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ ἔλθουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, τί ὄφελος, λέγω, εἰς ἐμένα ἀπὸ αὐτὰ εἰς καιρὸν ὁποῦ αὐτὰ μετὰ ὀλίγην ὥραν ἔχουν νὰ σβύσουν, καὶ ἐγὼ νὰ μείνω εἰς τὸ σκοτάδι; ἢ τί ὄφελος εἰς ἐμένα, ἀνίσως σήμερον εὐωδιάσω τὸν ἑαυτόν μου, καὶ ὅλους τοὺς ἐραστὰς, καὶ αὔριον γεμίσω πάλιν ἀπὸ τὴν δυσωδίαν τῆς σαρκός μου; εἰπὲ ἐσὺ ὁποῦ καυχᾶσαι εἰς τὰς λαμπρὰς ἑορτὰς, εἰπὲ, εἰ ἔστι σοι σύνεσις, κατὰ τὸν σοφὸν, τί ὄφελος γίνεται ἀπὸ αὐτά; βέβαια οὐδέν· κἂν καὶ ἐσὺ σιωπᾷς νικόμενος ὑπὸ τῆς ἀληθείας. Διότι ἀνίσως σήμερον φωτισθῶ, καὶ αὔριον σκοτισθῶ, ἢ σήμερον εὐφρανθῶ, καὶ αὔριον λυπηθῶ, ἢ ταύτην τὴν ἡμέραν ἔχω ὑγείαν, καὶ αὔριον ἀσθενήσω, εἰπέ μου, τί τὸ κέρδος εἰς ἐμένα; ἢ τί ἀπόλαυσις εἶναι αὐτή; «οὐ ταύτας τὰς ἑορτὰς ἐξελεξάμην» »λέγει Κύριος. Τὶς γάρ, φησὶ, ταῦτα ἐκ τῶν »χειρῶν ὑμῶν ἐξεζήτησε»; δὲν ἐνομοθέτησεν ὁ Χριστὸς νὰ ἑορτάζωμεν ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ ἔτζι. Ἀλλὰ πῶς; ἄκουσον μὲ προσοχήν. Ὅμως ἂς εἰπῶ πρῶτον τὰς ἀντιλογίας ὁποῦ προβάλλουν μερικοὶ, καὶ λέγουν· Καὶ τί; νὰ μὴν ἀνάψω κανδήλια, καὶ κηρία; νὰ μὴ προσφέρω μῦρα, καὶ θυμιάματα; νὰ μὴ προσκαλέσω λαὸν εἰς τὰς ἑορτὰς, καὶ ψάλτας, καὶ τοὺς γνωστοὺς φίλους, καὶ ἄρχοντας; ἔτζι λέγεις; ἔτζι προστάσεις ἐσύ; τοῦτο ἐγὼ δὲν τὸ λέγω, μὴ γένοιτο. Ἀλλὰ μάλιστα σὲ συμβουλεύω νὰ τὰ κάμνῃς αὐτὰ, καὶ πολλὰ πλουσιοπάροχα, καὶ συμφωνῶ καὶ ἐγὼ εἰς αὐτὸ μὲ ἐσένα. Πλὴν θέλω νὰ ἰξεύρῃς τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ἑορτάζουν οἱ χριστιανοὶ, καὶ ἰδοὺ ὁποῦ σοῦ λέγω ποῖον εἶναι τὸ μυστήριον τῆς ἑορτῆς τῶν χριστιανῶν.

γ'. Καὶ ποῖον εἶναι αὐτό; ἐκεῖνο ὁποῦ φανερώνουν τυπικῶς ἐκεῖνα ὁποῦ κάμνεις ἐσὺ εἰς τὰς ἑορτάς. Διατὶ αἱ λαμπάδες ὁποῦ ἐσὺ ἀνάπτεις, σοῦ φανερώνουν τὸ νοητὸν φῶς. Ἐπειδὴ καθὼς ἡ ἐκκλησία λάμπει ὅλη ἀπὸ τὰς πολλὰς λαμπάδας, τέτοιας λογῆς καὶ ὁ οἶκος τῆς ἐδικῆς σου ψυχῆς, ὁποῦ εἶναι τιμιώτερος ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, πρέπει νὰ λάμπῃ ὅλος νοητῶς, δηλ. ὅλαις ἡ πνευματικαῖς ἀρεταῖς νὰ εἶναι ἀναμμέναις μὲ τὸ θεῖον πῦρ τῆς χάριτος, καὶ νὰ φέγγουν εἰς ἐσὲ, ὥστε νὰ μὴν ἀπομείνῃ χἀνένας τόπος τῆς ψυχῆς σου χωρὶς φῶς. Τὸ πλῆθος τῶν κανδηλίων ὁποῦ εἶναι ἀναμμένα, σημαίνουν τοὺς φωτεινοὺς λογισμοὺς ὁποῦ πρέπει νὰ λάμπουν εἰς ἐσὲ, ὡσὰν τὰ κανδήλια, καὶ νὰ μὴ μείνῃ χἀνένας λογισμὸς σκοτεινὸς εἰς τὴν οἰκίαν τῆς ψυχῆς σου, ἀλλὰ ὅλοι νὰ εἶναι ἀναμμένοι, καὶ νὰ λάμπουν μὲ τὸ φῶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διὰ νὰ μὴ λείπῃ ἀπὸ ἐσένα χἀνένας ἀπὸ ὅλους τοὺς λογισμοὺς τῆς διακρίσεως.

τὰ μῦρα δὲ ὁποῦ χύνονται, σοῦ φανερώνουν τὸ νοητὸν μῦρον, ἤγουν τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καὶ τὰ θυμιάματα ὁποῦ εἶναι συνθεμένα ἀπὸ πολλὰ εἴδη, σὲ διδάσκουν, ὅτι αὐτὸ τὸ νοητὸν μῦρον πρέπει νὰ τὸ ἀποκτήσῃς καὶ σὺ εἰς τὸν ἑαυτόν σου πολυτρόπως, δηλονότι νὰ εἶναι συνθεμένον ἀπὸ τὰ διάφορα χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· ὅτι ἐκεῖνο τὸ μῦρον ὁποῦ ῥαντίζεται ἔξωθεν, φανερώνει τὴν δρόσον ὁποῦ καταβαίνει ἐπὶ τὰ ὄρη Σιὼν, καὶ τὸ μῦρον ἐκεῖνο ὁποῦ καταβαίνει ἐπὶ τὸν πώγωνα τοῦ Ἀαρὼν, καὶ ἐπὶ τὴν ὤαν τοῦ ἐνδύματος αὐτοῦ· δηλ. τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ὁποῦ καταβαίνει ἄνωθεν ἐκ τοῦ Πατρὸς τῶν φώτων εἰς τοὺς ἀξίους καὶ πνευματικοὺς ἄνδρας, καὶ ἀπὸ ἐκείνους μεταδίδεται καὶ εἰς ἄλλους, καὶ καταψύχει ὡς δρόσος. (1) Τὰ δὲ θυμιάματα ὁποῦ ἀνάπτονται, καίονται, καὶ εὐγάζουν καπνὸν εὐωδίας, σοῦ δείχνουν τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁποῦ ἀναβρύει ἔνδοθεν εἰς τὸν ἐνεργούμενον ἀπὸ θεῖον Πνεῦμα ὡς πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον· (2) τὸ ὁποῖον καὶ φωτίζει λαμπρῶς ἐν ταὐτῷ, καὶ εὐωδιάζει τὰς αἰσθήσεις εὐωδίαν πνευματικήν. Φωτίζει μὲν, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι φῶς, καὶ βλέπεται ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ εἶναι καθαροὶ κατὰ τὴν καρδίαν. Μυρίζει δὲ ὡς ξύλον ζωῆς, ὁποῦ σταυρώνει, ἤγουν νεκρώνει τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς, καὶ εὐωδιάζει ὅλον τὸν κόσμον, καὶ εὐφραίνει πάντοτε μοναχοὺς τοὺς πιστοὺς εὐφροσύνην πνευματικήν. Καὶ ὄχι μόνον αὐτὰ σημαίνουν ἐκεῖνα ὁποῦ γίνονται εἰς τὰς ἑορτὰς, ἀλλὰ ἀκόμι φανερώνουν καὶ ἄλλα νοήματα Πνευματικά. Διατὶ ἀνίσως ὁ Θεὸς ἐστόλισε, καὶ ἐδόξασε τοιουτωτρόπως τὰ ἄψυχα μῦρα μὲ τὴν εὐωδίαν, πῶς δὲν θέλει στολίσει καὶ ἐσένα ὁποῦ σὲ ἔπλασε κατ' εἰκόνα του, καὶ ὁμοίωσιν, (μόνον ἐὰν θελήσῃς) μὲ τὰ διάφορα εἴδη τῶν ἀρετῶν, καὶ νὰ σὲ δοξάσῃ μὲ τὴν εὐωδίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος; διότι αὐτὰ τὰ μῦρα ὁποῦ συνθέτονται ἀπὸ ἀνθρώπινα χέρια, καὶ μὲ τὴν εὐωδίαν τους εὐωδιάζουν τὰς αἰσθήσεις σου, σημαίνουν μὲ σοφὸν τρόπον τὴν ἐδικήν σου πλάσιν. Διατὶ καθὼς τὰ μῦρα ὁποῦ εἶναι συνθεμένα ἀπὸ διάφορα ἀρωματικὰ, τὰ κατασκευάζουν αἱ χεῖρες τῶν μυρεψῶν, καὶ ἀπὸ πολλὰ εἴδη κάμουν ἕνα εἶδος· ἔτζι καὶ ἐσένα σὲ ἔπλασαν τὰ χέρια τοῦ Θεοῦ, καὶ σὲ ἐσυνάρμοσαν σοφῶς μὲ τὰ νοητὰ μέλη τοῦ μύρου τοῦ νοητοῦ, ἤγουν μὲ τὰ χαρίσματα τοῦ ζωοποιοῦ Πνεύματος. Καὶ πρέπει καὶ ἐσὺ νὰ μυρίζῃς τὴν εὐωδίαν τῆς γνώσεως, καὶ τῆς σοφίας του, διὰ νὰ εὐωδιάζωνται κατὰ τὰ αἰσθητήρια τῆς ψυχῆς ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀκούουν τοὺς λόγους τῆς διδασκαλίας σου, καὶ νὰ εὐφραίνωνται εὐφροσύνην πνευματικήν. Τὰ δὲ πλήθη ὁποῦ συναθροίζονται εἰς τὰς ἑορτὰς, καὶ ψάλλουν μεγαλοφώνως εἰς τὸν Θεὸν, δηλοῦν τὰ οὐράνια τάγματα, καὶ τὰς ἀναριθμήτους δυνάμεις τῶν Ἀγγέλων, ὁποῦ ἀνυμνοῦν, καὶ δοξολογοῦν τὸν ἐπουράνιον Δεσπότην, διὰ τὴν μεγάλην σωτηρίαν ὁποῦ ἔκαμεν εἰς ἐσένα. Ὁ αἶνος δὲ καὶ ὁ ὕμνος ὁποῦ ψάλλεται ἀπὸ τὸν λαὸν, φανερώνει τὸν μυστικὸν ἐκεῖνον ὕμνον, ὁποῦ ψάλλουν ἀσιγήτως οἱ Ἄγγελοι, διὰ νὰ γένῃς καὶ ἐσὺ τοιοῦτος, καὶ ὡσὰν ἐπίγειος Ἄγγελος, νὰ ὑμνῇς μυστικῶς μὲ ἄϋλον, καὶ ἀκατάπαυστον στόμα τῆς καρδίας σου τὸν Θεὸν ὁποῦ σὲ ἔκαμεν. Οἱ δὲ φίλοι, καὶ γνωστοί, καὶ οἱ συμπαρόντες ἄρχοντες σὲ διδάσκουν μὲ τὴν παρουσίαν τους, ὅτι πρέπει καὶ ἐσὺ νὰ σπουδάσῃς διὰ μέσου τῆς ἐργασίας ὅλων τῶν ἐντολῶν, καὶ διὰ τοῦ πλούτου τῶν ἀρετῶν, νὰ συναριθμηθῇς, καὶ νὰ συγκατοικήσῃς μὲ τοὺς Ἀποσόλους, τοὺς Προφήτας, τοὺς Μάρτυρας, καὶ ὅλους τοὺς Ὁσίους. Ἂν ἑορτάζῃς τοιουτωτρόπως, ἀγαπητὲ, καὶ ἂν ἔγινες τέτοιος, καθὼς ὁ λόγος μας ἐφανέρωσεν, ἀληθινὰ κάμνεις Πνευματικὴν ἑορτὴν, καὶ συνεορτάζεις μὲ τοὺς Ἀγγέλους· εἰδὲ καὶ δὲν κάμνεις ἔτζι, οὐδὲ ἐκατάσησες τὸν ἑαυτόν σου τοιοῦτον, καθὼς εἴπαμεν, τί ὄφελος εἰς ἐσὲ ἀπὸ τὴν ἑορτήν; ἐγὼ φοβοῦμαι νὰ μὴν ἀκούσῃς καὶ ἐσὺ ἀπὸ τὸν Θεὸν, καθὼς οἱ παλαιοὶ ἰουδαῖοι, «μεταςρέψω εἰς πένθος »τὰς ἑορτάς σου, καὶ τὴν χαράν σου εἰς λύπην »μεταβαλῶ». Λοιπὸν ἀνίσως δὲν γένωμεν τοιοῦτοι, (μοῦ ἀποκρίνεσθε) καθὼς ὁ λόγος σου ἐπαράστησε, νὰ μὴν ἑορτάσωμεν κἂν, οὐδὲ σωματικῶς, καὶ αἰσθητῶς; ὄχι δὲν σοῦ λέγω τοῦτο, ἀδελφέ. Ἑόρταζε προθύμως, καὶ κάμνε ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι εἰς τιμὴν τοῦ Θεοῦ, καὶ τῶν Ἁγίων του,

(1) Οἷον ἡ ἀγάπη, ἡ εἰρήνη, ἡ φιλαδελφία κ.τ.λ.
(2) Οἷον τὸ χάρισμα τῆς διδασκαλίας, τῆς διακονίας, ἀντιλήψεως, κυβερνήσεως κ.τ.λ.

ὅσον δύνασαι. Καὶ προσκάλεσε εἰς τὴν ἑορτήν σου ὅλους, ἂν εἶναι δυνατόν· βασιλεῖς, ἄρχοντας, ἀρχιερεῖς, ἱερεῖς, διακόνους, λαϊκούς, διὰ νὰ δοξασθῇ ἀπὸ ὅλους ὁ Θεὸς διὰ μέσου σου, καὶ ἡ δόξα ὁποῦ ἀναφέρεται εἰς τὸν Θεὸν ἀπὸ αὐτοὺς νὰ λογισθῇ ἐδική σου, ὡσὰν ὁποῦ γίνεται ἐξ αἰτίας σου, καὶ ἔτζι νὰ γένῃς εἰς αὐτὸν εὐάρεστος. Ὅμως μὴ νομίζῃς πῶς δοξάζεις μὲ αὐτὰ τὸν Θεὸν, ἢ τοὺς Ἁγίους του, ἢ πῶς προξενεῖς εἰς αὐτοὺς χαμμίαν προσθήκην δόξης. Διατὶ, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, «οὐ δε»δόξασται τὸ δεδοξασμένον ἕνεκα τῆς ὑπερβαλ»λούσης δόξης αὐτοῦ». Ἀλλ' οὔτε οἱ Ἅγιοι ἔχουν χρείαν ἀπὸ ἀνθρωπίνην, καὶ ἐπίγειον δόξαν. Ἀλλὰ ἑόρταζε ἐσὺ διὰ νὰ εὕρῃς ἔλεος ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ μέσου τῆς πρεσβείας τῶν Ἁγίων ἀλλὰ καὶ ἔτζι πάλιν μὴ λογιάζῃς, ὅτι εἶναι ἀληθινὴ ἡ ἑορτὴ αὐτὴ ὁποῦ κάνεις, ἀλλὰ μάλιστα εἶναι σκιὰ, καὶ τύπος ἑορτῆς. Ἐπειδὴ εἰπέ μου παρακαλῶ, ποίαν συγκοινωνίαν ἔχουν ποτὲ τὰ ὁρατὰ, καὶ ἄψυχα, καὶ ἀναίσθητα, μὲ τὰ νοητὰ, καὶ θεῖα, καὶ ἔμψυχα, ἢ καλλίτερα νὰ εἰπῶ, μὲ τὰ πνευματικὰ, καὶ μὲ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ζῶντα, καὶ προξενοῦν ζωὴν αἰώνιον; ἐὰν θέλῃς νὰ ἑορτάσῃς φρονίμως, καὶ εὐσεβῶς, ἂς εἶναι εἰς ἐσὲ ἑορτὴ, ὄχι τὸ φῶς τῶν λαμπάδων, ὁποῦ ὕστερα ἀπὸ ὀλίγην ὥραν σβένονται, ἀλλὰ ἡ καθαρὰ λαμπὰς τῆς ψυχῆς σου, ἤγουν ἡ γνῶσις τῶν οὐρανίων, καὶ θείων πραγμάτων, ἡ ὁποία χαρίζεται ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ εἶναι Ἰσραηλιτικὸς, ἤγουν ὑψηλὸς, καὶ θεωρητικὸς κατὰ τὸν νοῦν. Αὐτὴ ἂς λάμπῃ εἰς ἐσένα ὅλην σου τὴν ζωὴν ὑπὲρ τὰς ἀκτῖνας τοῦ Ἡλίου. Αὐτὴ ἂς φέγγῃ εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς τὸν κόσμον φῶς καθαρὸν τοῦ Λόγου ὁποῦ νὰ λάμπῃ μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, κατὰ τὴν ἐντολὴν ὁποῦ λέγει. «Οὕτω λαμψάτω τὸ »φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδω»σιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν »Πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς». Ἀντὶ διὰ κανδήλια πολλὰ, ἂς εἶναι εἰς ἐσένα τὰ φωτεινὰ καὶ λαμπρὰ νοήματα, μὲ τὰ ὁποῖα ὑφαίνεται ὅλος ὁ στολισμὸς τῶν ἀρετῶν, καὶ φαίνεται λαμπρῶς εἰς ἐκείνους ὁποῦ βλέπουν ὀρθῶς, ἡ πολυποικιλία τοῦ πνευματικοῦ ναοῦ, (τῆς ψυχῆς σου) καὶ τῆς εὐμορφίας του. Ἀντὶ διὰ τὰ μῦρα, καὶ τὰ ἀρώματα, ἂς σὲ εὐωδιάζῃ ἡ νοητὴ εὐωδία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὁποῦ εἶναι ἀνεκδιήγητος. Ἀντὶ διὰ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ, ἂς εἶναι μαζή σου τὰ τάγματα τῶν Ἁγίων Ἀγγέλων, καὶ ἂς δοξάζουν τὸν Θεὸν διὰ τὰ καλά σου ἔργα, καὶ ἂς χαίρωνται πάντοτε διὰ τὴν σωτηρίαν, καὶ ἀνάβασιν, καὶ προκοπὴν τῆς ψυχῆς σου. Ἀντὶ διὰ φίλους, καὶ ἄρχοντας καὶ βασιλεῖς, ἂς συνεορτάζουν μαζή σου, ὡσὰν φίλοι, οἱ παρ' αὐτῶν τῶν βασιλέων, καὶ ἀρχόντων προσκυνούμενοι Ἅγιοι. Αὐτοὶ οἱ Ἅγιοι ἂς εἶναι ἠγαπημένοι σου, καὶ προτιμημένοι περισσότερον ἀπὸ ὅλους, διὰ νὰ σὲ δεχθοῦν καὶ αὐτοὶ μετὰ θάνατον εἰς τὰς αἰωνίους τους σκηνὰς, καθὼς ἐδέχθη ὁ Ἀβραὰμ τὸν Λάζαρον εἰς τοὺς κόλπους του (ἀγκαλὰ καὶ τὸ εἰρημένον θεωρεῖται καὶ κατὰ ἄλλον τρόπον).

δ'. Ἀντὶ διὰ τράπεζαν γεμάτην ἀπὸ διάφορα φαγητὰ, ἂς εἶναι εἰς ἐσένα μοναχὸς ὁ ἄρτος ὁ ζῶν. Ἐκεῖνος ὁποῦ φαίνεται αἰσθητῶς ψωμὶ, ὅμως εἶναι νοητῶς σῶμα Χριστοῦ· αὐτὸς ὁ καταβαίνων ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ διδοὺς τῷ κόσμῳ ζωὴν, τὸν ὁποῖον ἐκεῖνοι ὁποῦ τρώγουν, δὲν τρέφονται μοναχὰ, ἀλλὰ καὶ ζωοποιοῦνται, καὶ ἀνασταίνονται ὡσὰν ἀπὸ τοὺς νεκρούς. Αὐτὸς ὁ ἄρτος ἂς εἶναι εἰς ἐσένα τροφὴ, καὶ τροφὴ ἀχόρτασος, καὶ ἀδαπάνητος. Οἶνος δὲ ἂς εἶναι εἰς ἐσένα, ἐκεῖνος ὁποῦ φαίνεται αἰσθητῶς κρασὶ, ὅμως εἶναι νοητῶς τῇ ἀληθείᾳ, αἷμα Θεοῦ, φῶς ἄφραστον, ἄρρητος γλυκασμὸς, εὐφροσύνη αἰώνιος. Καὶ ἂν πίνῃς ἀπὸ τοῦτον τὸν οἶνον ἀξίως, δὲν θέλει διψήσεις εἰς τὸν αἰῶνα, μόναν νὰ τὸν πίνῃς μὲ αἴσθησιν ψυχῆς, μὲ ἑτοιμασίαν τῆς εἰρήνης τῶν ψυχικῶν σου δυνάμεων. Καὶ πρόσεχε καλῶς εἰς τὸ νόημα τῶν λεγομένων. Ἀνίσως μεταλαμβάνῃς τὸν οὐράνιον ἄρτον, καὶ οἶνον, ἤγουν τὸ σῶμα, καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου, μὲ αἴσθησιν καὶ γνῶσιν τῶν τοιούτων, ἴξευρε, ὅτι μεταλαμβάνεις ἀξίως. Εἰ δὲ καὶ δὲν μεταλαμβάνεις μὲ τέτοιον τρόπον, ἀναξίως τρώγεις, καὶ πίνεις. Ἀνίσως ἐκοινώνησες μὲ θεωρίαν σταθερὰν, ἔγινες ἄξιος τῆς τραπέζης τῶν Μυστηρίων. Διατὶ ἀνίσως δὲν γένῃς ἄξιος, δὲν θέλει ἑνωθῇς μὲ τὸν Χριστόν.

ε'. Λοιπὸν ἐκεῖνοι ὁποῦ μεταλαμβάνουν ἀναξίως τὰ θεῖα μυστήρια ἂς μὴ νομίζουν, πῶς ἔτζι ἁπλῶς δι' αὐτῶν ἑνώνονται μὲ τὸν ἀόρατον Θεὸν, ὅτι τοῦτο δὲν γίνεται εἰς αὐτοὺς, οὔτε εἶναι δυνατὸν νὰ γένῃ ποτέ. Διατὶ μόνοι ἐκεῖ-

νοι ὁποῦ μὲ τὴν μετάληψιν τῆς θείας σαρκὸς τοῦ Κυρίου, ἀξιώνονται δι' ἀποκαλύψεως νὰ ἰδοῦν μὲ νοερὸν μάτι, καὶ νὰ πιάσουν μὲ νοερὰν ἀφὴν, (1) καὶ νὰ γευθοῦν μὲ νοερὸν στόμα ἀπὸ τὴν ἀόρατον, καὶ ἄψαυστον, καὶ ἄγευστον Θεότητα, οὗτοι γνωρίζουν, ὅτι χρηστὸς ὁ Κύριος. Οἱ ὁποῖοι δὲν τρώγουν ἄρτον, καὶ πίνουν οἶνον μόνον αἰσθητὸν, καὶ αἰσθητῶς, ἀλλὰ ἐν ταὐτῷ τρώγουν, καὶ πίνουν Θεὸν ὁμοῦ νοητῶς μὲ διπλᾶς αἰσθήσεις τῆς ψυχῆς, καὶ τοῦ σώματος. Καὶ τρώγουν τὴν σάρκα αἰσθητῶς, τὸν δὲ Θεὸν νοητῶς, καὶ ἑνώνονται, καὶ κατὰ τὸ σῶμα, καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν μὲ τὸν Χριστὸν, ὁποῦ εἶναι διπλοῦς κατὰ τὰς φύσεις, ἤγουν Θεὸς καὶ ἄνθρωπος, καὶ γίνονται σύσσωμοι μὲ αὐτὸν, καὶ συγκοινωνοὶ τῆς δόξης, καὶ τῆς Θεότητός του. Διατὶ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον ἑνώνονται μὲ τὸν Θεὸν ἐκεῖνοι ὁποῦ μεταλαμβάνουν ἀξίως, μὲ γνῶσιν, καὶ θεωρίαν τοῦ μυστηρίου, τρώγοντες ἀπὸ τὸν ἄρτον, καὶ πίνοντες ἀπὸ τὸ ποτήριον, μὲ αἴσθησιν τῆς ψυχῆς τους. Ἀμὴ ἐκεῖνοι ὁποῦ μεταλαμβάνουν ἀναξίως, εἶναι εὔχαιροι ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ τρέφουν μοναχὰ τὸ κορμί τους, καὶ ὄχι τὴν ψυχήν τους.

ϛʹ. Ἀλλ' ὦ ἀγαπητὲ μὴ ταραχθῇς ἀκούωντας τὴν ἀλήθειαν ὁποῦ σοῦ λέγομεν. Ὅτι ἂν πιστεύῃς, καὶ ὁμολογῇς, πῶς τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἄρτος ζωῆς, καὶ προξενεῖ ζωὴν αἰώνιον εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὸ τρώγουν· καὶ πῶς τὸ αἷμά του γίνεται εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὸ πίνουν, ὡς πηγὴ ὕδατος ἁλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον, εἰπέ μου σὲ ἐρωτῶ, διατὶ σὺ ὁποῦ μεταλαμβάνεις αὐτὰ τὰ θεῖα μυστήρια, δὲν λαμβάνεις τίποτε περισσότερον εἰς τὴν ψυχήν σου ἀπὸ ἐκεῖνο ὁποῦ εἶχες πρὶν μεταλάβῃς; ἀμὴ ἀνίσως αἰσθανθῇς καὶ ὀλίγην χαρὰν, ὅταν μεταλάβῃς, ὕστερα ἀπὸ ὀλίγην ὥραν μένεις πάλιν ὁ ἴδιος, ὅ,τι λογῆς ἦσουν καὶ προτήτερα; καὶ δὲν καταλαμβάνεις εἰς τὸν ἑαυτόν σου χαμμίαν προσθήκην ζωῆς, μήτε χαμμίαν βρύσιν ὁποῦ νὰ ἀναβρύῃ, μήτε χαμμίας λογῆς φῶς. Ὅτι οὗτος ὁ ἄρτος εἰς ἐκείνους ὁποῦ δὲν ἔγιναν ἀνώτεροι τῶν αἰσθήσεων, φαίνεται αἰσθητῶς ψωμὶ, ὅμως νοερῶς, εἶναι φῶς ἀχώρητον, καὶ ἀπρόσιτον. Ὁμοίως καὶ τὸ χρασὶ εἶναι φῶς, καὶ ζωὴ, καὶ πῦρ, καὶ ὕδωρ ζῶν. Λοιπὸν ὅταν τρώγῃς τὸν θεῖον ἄρτον, καὶ ὅταν πίνῃς τὸν οἶνον τῆς εὐφροσύνης, ἀνίσως δὲν γνωρίσῃς, πῶς ἔζησες ζωὴν ἀθάνατον, καὶ πῶς ἐδέχθης μέσα σου αὐτὸν τὸν ἄρτον φωτεινὸν, καὶ πύρινον, ὡσὰν τὸν Προφήτην Ἡσαΐαν ὁποῦ ἐδέχθη τὸν ἀναμμένον ἄνθρακα, καὶ πῶς ἔπιες τὸ δεσποτικὸν αἷμα, ὡσὰν ὕδωρ ἁλλόμενον, καὶ λαλοῦν· ἀνίσως, λέγω, δὲν ἐκατάλαβες, πῶς ἔλαβες τελείως κἀνένα ἀπὸ αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν, τί λογῆς νομίζεις, πῶς ἐκοινώνησες τὴν αἰώνιον ζωήν; καὶ πῶς ἐπλησίασες εἰς τὸ ἀπρόσιτον πῦρ τῆς Θεότητος; ἢ πῶς ἐμετάλαβες παντελῶς τὸ ἀΐδιον φῶς; ὄχι, ἀδελφὲ, ὄχι· τοῦτο δὲν ἔγινεν εἰς ἐσένα, διατὶ εὑρίσκεσαι εἰς αὐτὰ τελείως ἀναίσθητος, ἤγουν δὲν αἰσθάνεσαι τελείως εἰς τὴν ψυχήν σου κἀνένα ἀπὸ αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν. Ἀλλὰ τὸ φῶς ἐκεῖνο σὲ φωτίζει, ὅμως ἐσὺ εἶσαι τυφλὸς, καὶ δὲν φωτίζεσαι. Καὶ τὸ πῦρ σὲ θερμαίνει, ὅμως ἐσὺ μένεις ψυχρός. Καὶ ἡ ζωὴ ἦλθεν εἰς ἐσένα, ὅμως ἐσὺ δὲν ἀνασταίνεσαι, ἀλλὰ μένεις νεκρός. Καὶ τὸ ζῶν ὕδωρ ἀπέρασεν ἀπὸ τὴν ψυχήν σου, ὡσὰν ἀπὸ αὐλάκι, μὰ δὲν ἔμεινεν, ἐπειδὴ δὲν σὲ ηὗρεν ἄξιον κατοικητήριον διὰ νὰ τὸ δεχθῇς, καὶ νὰ κατοικήσῃ εἰς ἐσένα. Ὅθεν ἀνίσως μεταλαμβάνῃς τὰ ἄχραντα μυστήρια μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον, χωρὶς νὰ αἰσθάνεσαι χαμμίαν χάριν εἰς τὴν ψυχήν σου, σοῦ φαίνεται πῶς μεταλαμβάνεις, ὅμως δὲν πέρνεις εἰς τὸν ἑαυτόν σου τελείως τίποτε. Ὅτι ὁ ἀπρόσιτος Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, δηλαδὴ ὁ ἄρτος ὁ κατα-

1) Ἐπαφὴ νοερά ἐστι (λέγει ὁ θεῖος Μάξιμος εἰς τὰ σχόλια τοῦ Ἁγίου Διονυσίου) ἡ νοερὰ κατάληψις, ἡ γνῶσις τοῦ νοὸς (ἤγουν νὰ γνωρίσῃ τινὰς μὲ τὸν νοῦν.) Καὶ γὰρ τοῖς νοητοῖς, καὶ ἀΰλοις τῷ νῷ ἐπιστητῶς ἐπιβάλλοντες, δοκοῦμεν ὥσπερ ἅπτεσθαι αὐτῶν, καὶ διὰ τοῦ νοῦ αἰσθάνεσθαι ὁποῖα εἰσὶν, ὡς καὶ διὰ τῆς ἀφῆς τῶν αἰσθητῶν. Ἤγουν ὅταν συλλογισθοῦμεν μὲ προσοχὴν τὰ νοητὰ, νομίζομεν ὡσὰν νὰ τὰ πιάνωμεν, καὶ νὰ τὰ αἰσθανώμεθα διὰ μέσου τοῦ νοὸς, καὶ νὰ τὰ γνωρίζωμεν τί λογῆς εἶναι, καθὼς αἰσθανόμεθα καὶ τὰ αἰσθητὰ διὰ μέσου τῆς ἀφῆς. Ὥστε ἡ νοερὰ ἐπαφὴ, δὲν εἶναι ἄλλο τι, παρὰ ἡ γνῶσις, ἡ αἴσθησις τοῦ νοός:. Ὁμοίως καὶ ἡ νοερὰ ὅρασις, καὶ γεῦσις· καθὼς ἐξηγεῖ ὁ μέγας Ἀθανάσιος, τὸ γεύσασθε καὶ ἴδετε ὅτι Χριστὸς ὁ Κύριος. Ἤγουν γνωρίσετε, αἰσθανθῆτε μὲ τὸν νοῦν, μάθετε μὲ τὴν πεῖραν τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ, διότι ἐκεῖνοι ὁποῦ γεύονται καὶ τρώγουν ἀξίως τὸ πανάχραντον σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου, εὐθὺς αἰσθάνονται τὴν χρηστότητα αὐτοῦ, διὰ τὴν θείαν βοήθειαν ὁποῦ λαμβάνουν. Ἀλλὰ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἐξηγῶντας τὸ ἴδιον ῥητὸν τοῦ Δαβὶδ λέγει. Καθὼς ἡ γεῦσις τοῦ μέλιτος δὲν ἠμπορεῖ νὰ παρασταθῇ τόσον μὲ τὸν λόγον, ὅσον μὲ τὴν δοκιμὴν εἰς ἐκείνους ὁποῦ δὲν ἐγεύθησαν ποτὲ, οὕτω καὶ ἡ θεία χρηστότης δὲν ἠμπορεῖ νὰ παραδοθῇ μὲ διδασκαλίας, ἐὰν δὲν τὴν δοκιμάσωμεν μὲ τὴν πεῖραν, καὶ τότε νὰ δυνηθῶμεν νὰ τὴν καταλάβωμεν. Τοῦτο λοιπὸν λέγει ἐδῶ καὶ ὁ Ἅγιος Συμεὼν, νὰ δοκιμάσωμεν δηλαδὴ μὲ τὴν πεῖραν, καὶ νὰ γνωρίσωμεν μὲ τὸ ἔργον ἐμπράκτως τὴν χρηστότητα τοῦ Κυρίου διὰ τὴν θείαν βοήθειαν ὁποῦ λαμβάνομεν ἀπὸ τὴν θείαν μετάληψιν, καθὼς τὸ λέγει παρακάτω σαφέστατα.

βαίνων· ἐκ τοῦ οὐρανοῦ δὲν περιλαμβάνεται αἰσθητῶς, ἀλλὰ μάλιστα αὐτὸς συμπεριλαμβάνει, καὶ ἅπτεται, καὶ ἑνώνεται ἀσυγχύτως μὲ ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ἄξιοι, καὶ καλὰ ἑτοιμασμένοι διὰ νὰ τὸν δεχθοῦν. Ἀνίσως λοιπὸν ἑορτάζῃς καθὼς σοῦ ἐπαράγγειλα, καὶ μεταλαμβάνῃς τὰ θεῖα μυστήρια μὲ τὸν τρόπον ὁποῦ σοῦ εἶπα, ὅλη σου ἡ ζωὴ θέλει εἶναι μία ἑορτὴ, καὶ οὐδὲ ἑορτὴ, ἀλλὰ ἀφορμὴ ἑορτῆς, καὶ ἕνα πάσχα, ἤγουν μία μετάβασις ἀπὸ τὰ ὁρώμενα εἰς τὰ νοούμενα, ἐκεῖ ὁποῦ θέλει καταπαύσουν ὅλοι οἱ τύποι, καὶ οἱ ἴσκιοι, καὶ τὰ σύμβολα τῶν ἑορτῶν ὁποῦ γίνονται εἰς τὴν παροῦσαν ζωήν. Καὶ ἐκεῖ ὁποῦ θέλει ἀπολαύσομεν αἰώνια καθαροὶ καθαρῶς τὴν τὴν καθαρωτάτην θυσίαν, τὸν Χριστὸν ἐν τῷ Θεῷ, καὶ Πατρὶ καὶ τῷ Ὁμοουσίῳ Πνεύματι, βλέποντες πάντοτε τὸν Χριστὸν, καὶ βλεπόμενοι ἀπὸ αὐτόν. Ὄντες μαζὴ μὲ τὸν Χριστὸν, καὶ συμβασιλεύοντες μὲ τὸν Χριστὸν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἄλλο μεγαλήτερον δὲν εὑρίσκεται εἰς τὴν βασιλείαν του· ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις, νῦν, καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟΣ Β'.

Ποῖον εἶναι τὸ μυστήριον τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, καὶ τί λογῆς γίνεται εἰς ἡμᾶς ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ, καὶ μαζὴ μὲ αὐτὴν καὶ ἡ ἀνάστασις τῆς ψυχῆς μας. Ἐξεφωνήθη δὲ ὕστερον ἀπὸ τὸ Πάσχα, τῇ δευτέρᾳ τῆς δευτέρας ἑβδομάδος τοῦ Πάσχα.

Ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, ἦλθε τὸ πάσχα, ἡ χαρμόσυνος ἡμέρα τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ. Ἡ αἰτία κάθε εὐφροσύνης, ἡ ὁποία ἔρχεται μίαν φορὰν τὸν χρόνον, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα γίνεται κάθε ἡμέραν, καὶ πάντοτε εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἰξεύρουν τὸ μυστήριον τῆς ἀναστάσεως, καὶ ἐγέμισε τὰς καρδίας ἡμῶν ἀπὸ χαρὰν, καὶ εὐφροσύνην ἀνεκδιήγητον, μὲ τὸ νὰ ἔλυσε παρευθὺς τὸν κόπον τῆς παντίμου νηστείας, ἢ καλλίτερα νὰ εἰπῶ μὲ τὸ νὰ ἔκαμε τελείας τὰς ψυχάς μας, καὶ τὰς ἐπαρηγόρησε. Διὰ τοῦτο καὶ ἐπροσκάλεσεν εἰς ἀνάπαυσιν, καὶ εὐχαριστίαν ὅλους τοὺς πιστοὺς, καθὼς βλέπετε, καὶ ἔτζι ἐδιάβη. Ἄς εὐχαριστήσωμεν λοιπὸν τὸν Χριστὸν, ὁποῦ μᾶς ἠξίωσε νὰ ἀπεράσωμεν τὸ πέλαγος τῆς νηστείας, καὶ μᾶς ἔφερε μετὰ χαρᾶς εἰς τὸν λιμένα τῆς αὐτοῦ ἀναστάσεως. Ἄς τὸν εὐχαριστήσωμεν ὅλοι, καὶ ὅσοι ἀπέρασαν τὸν δρόμον τῆς νηστείας, καὶ τὸν ἀγῶνα τῶν ἀρετῶν καλῶς, καὶ προθύμως, καὶ μὲ θερμὴν προαίρεσιν, καὶ ἐφάνησαν ἄνανδροι, καὶ ὠλιγοψύχησαν εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀγῶνας ἀπὸ μικροψυχίαν, καὶ ἀσθένειαν τῆς ψυχῆς τους. Ἐπειδὴ αὐτὸς εἶναι ὁποῦ δίδει καὶ εἰς τοὺς προθύμους ἀγωνιστὰς τοὺς στεφάνους, καὶ τοὺς ἀξίους μισθοὺς τῶν ἔργων τους, πολὺ περισσότερον ἀπὸ ἐκεῖνο ὁποῦ τοὺς πρέπει. Καὶ πάλιν ὁ ἴδιος εἶναι ὁποῦ δίδει καὶ εἰς τοὺς ἀσθενεστέρους συγχώρησιν ὡς ἐλεήμων, καὶ φιλάνθρωπος. Ὅτι περισσότερον ἀποβλέπει εἰς τὰς διαθέσεις, καὶ προαιρέσεις τῶν ψυχῶν μας, παρὰ εἰς τοὺς κόπους τῶν σωμάτων μας, μὲ τοὺς ὁποίους γυμναζόμεθα εἰς τὴν ἀρετὴν, καὶ ἀγωνιζόμεθα, ἢ περισσότερον ἀπὸ προθυμίαν ψυχῆς, ἢ ὀλιγώτερον ἀπὸ τοὺς προθύμους διὰ ἀσθένειαν σώματος. Καὶ κατὰ τὴν προαίρεσίν μας ἔτζι πληρώνει καὶ ὁ Θεὸς εἰς κάθε ἕνα τοὺς μισθοὺς, καὶ τὰ χαρίσματα τοῦ Πνεύματος. Καὶ ἢ κάμνει κἀνένα ἀπὸ τοὺς προθύμους ἀγωνιστὰς περίφημον, καὶ ἔνδοξον, ἢ τὸν ἀφίνει ἀκόμι ταπεινὸν, ὡσὰν ὁποῦ χρειάζεται ἀκόμι ἀγῶνας περισσοτέρους διὰ νὰ καθαρισθῇ τελείως. Ἀλλ' ὅμως ἀνίσως σᾶς φαίνεται εὔλογον, ἂς στοχασθοῦμεν, καὶ ἂς ἐξετάσωμεν ἀκριβῶς ποῖον εἶναι τὸ μυστήριον τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, καὶ Θεοῦ ἡμῶν, τὸ ὁποῖον γίνεται μυστικῶς πάντοτε εἰς ἡμᾶς, ὁπόταν θέλωμεν. Καὶ πῶς θάπτεται

ὁ Χριστὸς μέσα εἰς ἡμᾶς, ὡσὰν εἰς μνῆμα. (1) Καὶ πῶς ἑνώνεται μὲ τὰς ψυχάς μας, καὶ ἀνασταίνεται, καὶ ἀνασταίνει μαζὴ καὶ ἡμᾶς. Ὁ Χριστὸς καὶ Θεὸς ἡμῶν, ἀφ' οὗ ἐκρεμάσθη εἰς τὸν σταυρὸν καὶ ἐπροσήλωσεν εἰς αὐτὸν τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου, καὶ ἀπέθανε, κατέβη εἰς τὰ κατώτατα μέρη τοῦ ᾅδου. Καθὼς λοιπὸν ὅταν ἀνέβη ἀπὸ τὸν ᾅδην, ἐμβῆκε πάλιν εἰς τὸ πανάχραντόν του σῶμα, (ἀπὸ τὸ ὁποῖον καὶ ὅταν κατέβη εἰς τὸν ᾅδην δὲν ἐχωρίσθη) καὶ εὐθὺς ἀνέστη ἀπὸ τοὺς νεκρούς, καὶ ὕστερα ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανοὺς μὲ δόξαν καὶ δύναμιν πολλήν, ἔτζι καὶ τώρα, ὅταν ἡμεῖς εὐγαίνωμεν ἀπὸ τοῦτον τὸν κόσμον, (2) καὶ διὰ μέσου τῆς ἐξομοιώσεως τῶν παθημάτων τοῦ Κυρίου ἐμβαίνωμεν εἰς τὸ μνῆμα τῆς μετανοίας, καὶ ταπεινώσεως, τότε ὁ ἴδιος Χριστὸς καταβαίνει ἀπὸ τοὺς οὐρανούς, καὶ ἐμβαίνει μέσα εἰς τὸ σῶμά μας, ὡσὰν εἰς τάφον, καὶ ἑνώνεται μὲ τὰς ψυχάς μας, καὶ τὰς ἀνασταίνει ἀπὸ ἐκεῖ ὁποῦ εἶναι φανερὰ νεκρωμέναις, καὶ τότε δίδει χάριν εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ ἀνέστη τοιουτωτρόπως μαζὴ μὲ τὸν Χριστόν, νὰ βλέπῃ τὴν δόξαν τῆς μυστικῆς του ἀναστάσεως. Λοιπὸν ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ εἶναι, ἡ ἀνάστασις ἡμῶν ὁποῦ εἴμεσθε πεσμένοι εἰς τὴν ἁμαρτίαν, καὶ νεκροί. Ὅτι πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναστηθῇ ὁ Χριστὸς ὁποῦ (καθὼς εἶναι γεγραμμένον) δὲν ἔπεσε ποτὲ εἰς ἁμαρτίαν, μήτε ἀλλοιώθη τελείως, κἂν ὀλίγον τι ἀπὸ τὴν δόξαν του; ἢ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ δοξασθῇ ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι πάντοτε ὑπερδεδοξασμένος, καὶ διαμένει ὑπεράνω ἀπὸ κάθε ἀρχήν, καὶ ἐξουσίαν; ἀνάστασις, καὶ δόξα Χριστοῦ, καθὼς εἴπαμεν, εἶναι ἡ ἐδική μας ἀνάστασις, καὶ δόξα ὁποῦ γίνεται, καὶ δείχνεται καὶ φαίνεται εἰς ἡμᾶς διὰ μέσου τῆς ἀναστάσεώς του ὁποῦ κάμνει εἰς ἡμᾶς. Ὅτι μὲ τὸ νὰ οἰκειοποιήθη μίαν φορὰν τὰ ἐδικά μας, ἤγουν τὰ ἀνθρώπινα, ὅσα κάμνει εἰς ἡμᾶς, ὅλα τὰ ἐπιγράφει εἰς τὸν ἑαυτόν του, ἤγουν τὰ ὁμολογεῖ ἐδικά του. Ἀνάστασις δὲ τῆς ψυχῆς εἶναι ἡ ἕνωσις τῆς ζωῆς. Ὅτι καθὼς τὸ νεκρὸν σῶμα, ἀνίσως δὲν δεχθῇ μέσα του τὴν ζῶσαν ψυχήν, καὶ ἂν δὲν σμίξῃ μὲ αὐτὴν ἀσμίκτως, δὲν δύναται νὰ ζῇ αὐτὸ μοναχόν, τοιουτωτρόπως καὶ ἡ ψυχὴ μοναχὴ δὲν δύναται νὰ ζῇ αὐτὴ ἀπὸ λόγου της, ἀνίσως δὲν ἑνωθῇ ἀρρήτως, καὶ ἀσυγχύτως μὲ τὸν Θεόν, τὴν ἀληθινήν, καὶ αἰώνιον ζωήν. Ἐπειδὴ ἡ ψυχὴ μὲ ὅλον ὁποῦ εἶναι νοερά, καὶ ἀθάνατος κατὰ τὴν φύσιν, ὅμως εἶναι νεκρά, καὶ ἀναίσθητος, πρὸ τοῦ νὰ ἑνωθῇ μὲ τὸν Χριστόν, καὶ πρὸ τοῦ νὰ τὸ ἴδῃ, πῶς ἑνώθη μὲ αὐτόν, καὶ ἀνέστη, καὶ πρὸ τοῦ νὰ τὸ γνωρίσῃ, καὶ νὰ τὸ αἰσθανθῇ. Ὅτι οὔτε γνῶσις γίνεται χωρὶς ὅρασιν, οὔτε ὅρασις χωρὶς αἴσθησιν. Ἤγουν πρῶτον βλέπει τινὰς ἕνα πρᾶγμα, καὶ βλέπωντάς το, τὸ γνωρίζει, καὶ τότε τὸ αἰσθάνεται. Λέγω δὲ τοῦτο εἰς τὰ πνευματικά. Ἐπειδὴ εἰς τὰ σωματικὰ γίνεται αἴσθησις, καὶ χωρὶς ὅρασιν. Ὡσὰν νὰ εἰποῦμεν, ὁ τυφλὸς ὁπόταν κτυπήσῃ τὸ ποδάρι του εἰς τὴν πέτραν, αἰσθάνεται, ἀμὴ ὁ νεκρὸς δὲν αἰσθάνεται. Εἰς δὲ τὰ πνευματικά, ἀνίσως ὁ νοῦς δὲν ἔλθῃ εἰς θεωρίαν νὰ θεωρήσῃ τὰ ὑπὲρ ἔννοιαν, δὲν ἠμπορεῖ νὰ αἰσθανθῇ τὴν μυστικὴν ἐνέργειαν ὁποῦ κάμνουν. Λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ λέγει πῶς αἰσθάνεται εἰς τὰ πνευματικά, πρὸ τοῦ νὰ ἔλθῃ εἰς θεωρίαν τῶν ὑπὲρ νοῦν, καὶ λόγον, καὶ ἔννοιαν, ὁμοιάζει μὲ τὸν τυφλὸν ὁποῦ αἰσθάνεται εἰς τὰ καλά, ἢ κακὰ ὁποῦ παθαίνει, ὅμως δὲν γνωρίζει ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ἐμπρὸς εἰς τὰ χέριά του, ἢ εἰς τὰ πόδιά του, καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ τοῦ προξενοῦν ζωήν, ἢ θάνατον, μὲ τὸ νὰ μὴν ἔχῃ μάτια, καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὰ βλέπῃ καὶ νὰ τὰ γνωρίζῃ. Διὰ τοῦτο καὶ πολλαῖς φοραῖς ἀσυκώνει τὸ ξύλον, διὰ νὰ κτυπήσῃ τὸν ἐχθρόν του, καὶ κτυπᾷ τὸν φίλον του, καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ ὁ ἐχθρός του στέκεται ἔμπροσθέν του, καὶ τὸν περιγελᾷ. Ἀνάστασιν Χριστοῦ πιστεύουν οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι, ὅμως ὀλίγοι εἶναι ἀπὸ αὐτοὺς ὁποῦ τὴν βλέπουν καθαρά. Καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν εἶδαν τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χρισοῦ, δὲν δύνανται νὰ προσκυνοῦν τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς Ἅγιον καὶ Κύριον. Ὅτι λέγει ὁ θεῖος Παῦλος, οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν Κύριον Ἰησοῦν, εἰ μὴ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ. Καὶ ἀλλαχοῦ· Πνεῦμα ὁ Θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι, καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. Ὅτι μήτε ὁ ἱερὸς λόγος, τὸν ὁποῖον ἔχομεν συχνάκις εἰς τὸ στόμα μας, λέγει ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ

(1) Τὰ ἴδια λέγει καὶ ὁ θεῖος Μάξιμος ὁ ὁμολογητὴς εἰς τὴν πρώτην ἑκατοντάδα τῶν ἑπτὰ Κεφαλαίῳ ξά. μνημεῖόν ἐστι δεσποτικόν, ἡ ἑκάστου πιστῶν καρδία. Καὶ παρακάτω Κεφ. ξγ'. γινώσκει ὁ γνωστικὸς πῶς τε καὶ ποσαχῶς σταυροῦται ὁ Κύριος, καὶ θάπτεται; καὶ ἀνίσταται.
(2) Ἰδὲ εἰς τὸν κθ'. λόγον κεφ. ε.

πιστεύσαντες, ἀμὴ τί λέγει; ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι, προσκυνήσωμεν Ἅγιον Κύριον Ἰησοῦν, τὸν μόνον ἀναμάρτητον. Πῶς λοιπὸν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον μᾶς παρακινεῖ τώρα νὰ λέγωμεν ἀνάστασιν Χριστοῦ, θεασάμενοι, ὅτι δηλαδὴ εἴδαμεν τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ ἡμεῖς δὲν τὴν εἴδαμεν, διατὶ ὁ Χριστὸς ἀνέστη προτήτερα ἀπὸ χιλίους τόσους χρόνους, καὶ οὔτε τότε δὲν τὸν εἶδε τινὰς ὅταν ἀνεσταίνετο; ἆρά γε μήπως καὶ θέλει ἡ θεία γραφὴ νὰ λέγωμεν ψεύματα; ἄπαγε. Παῦσαι τῆς βλασφημίας. Ἀλλὰ μά ιστα μᾶς παραγγέλλει νὰ λέγωμεν ἀλήθειαν, ὡσὰν ὁποῦ γίνεται δηλαδὴ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ μέσα εἰς κάθε ἕνα ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς πιστούς, καὶ αὐτὸ δὲν γίνεται ἁπλῶς, ἀλλά, διὰ νὰ εἰπῶ τοιουτωτρόπως, κάθε ὥραν ἀνασταίνεται εἰς ἡμᾶς ὁ Χριστός, λαμπροφορεῖ, καὶ ἀστράπτει τὰς ἀστραπὰς τῆς ἀφθαρσίας, καὶ τῆς Θεότητός του. Ὅτι ἡ φωτοφόρος παρουσία τοῦ Πνεύματος δείχνει εἰς ἡμᾶς, ὡσὰν εἰς αὐγήν, τὴν ἀνάστασιν τοῦ Δεσπότου, καὶ μάλιστα μᾶς χαρίζει αὐτὴν τὴν χάριν νὰ βλέπωμεν αὐτὸν τὸν ἴδιον τὸν ἀναστάντα Χριστόν. Διὰ τοῦτο καὶ λέγομεν Θεὸς Κύριος καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν. Καὶ θέλοντες νὰ φανερώσωμεν τὸν δεύτερόν του ἐρχομὸν λέγομεν ἀκολούθως καὶ τοῦτο, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. Εἰς ἐκείνους λοιπὸν ὁποῦ ἐπιφανῇ ὁ Χριστὸς ἀναστάς, βεβαιότατα πνευματικῶς δείχνεται εἰς αὐτούς, καὶ βλέπεται μὲ τὰ πνευματικὰ μάτια. Ὅτι ὅταν ἔλθῃ εἰς ἡμᾶς ὁ Χριστὸς διὰ τῆς χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος, μᾶς ἀνασταίνει ἀπὸ ἐκεῖ ὁποῦ εἴμεσθε νεκροί, καὶ μᾶς ζωοποιεῖ, καὶ μᾶς κάμνει νὰ βλέπωμεν μέσα μας ὅλον ζῶντα αὐτὸν τὸν ἀθάνατον, καὶ ἄφθαρτον Χριστόν. Καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ μᾶς χαρίζει καὶ αὐτὴν τὴν χάριν νὰ γνωρίζωμεν καθαρῶς, πῶς ἀνασταίνει, καὶ δοξάζει καὶ ἡμᾶς μαζὴ μὲ τὸν ἑαυτόν του, καθὼς τὸ βεβαιώνει ὅλη ἡ θεία γραφή. Αὐτὰ λοιπὸν εἶναι τὰ θεῖα μυστήρια τῶν χριστιανῶν. Αὐτὴ εἶναι ἡ κρυμμένη δύναμις τῆς πίστεώς μας, τὴν ὁποίαν δὲν βλέπουν, οὔτε δύνανται νὰ τὴν ἰδοῦν οἱ ἄπιστοι, ἢ οἱ δύσπιστοι, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα οἱ ἡμίπιστοι, ἤγουν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔχουν μισὴν τὴν πίστην. Ἄπιστοι δέ, δύσπιστοι, καὶ ἡμίπιστοι εἶναι ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν φανερώνουν τὴν πίστιν μὲ τὰ ἔργα τους. Ὅτι χωρὶς ἔργα καὶ οἱ δαίμονες πιστεύουν, καὶ ὁμολογοῦν τὸν Χριστόν, πῶς εἶναι Θεός. «Οἴδαμεν γάρ, λέγουσιν οἱ δαίμονε, »σὲ τὸν Υἱὸν Θεοῦ. Καὶ ἀλλαχοῦ, οὗτοι οἱ ἄν»θρωποι δοῦλοι τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου εἰσίν». Ἀλλ᾽ὅμως ἡ τοιαύτη πίστις δὲν θέλει ὠφελήσει οὔτε τοὺς δαίμονας, οὔτε τοὺς ἀνθρώπους· ὅτι δὲν εἶναι καμμία ὠφέλεια ἀπὸ αὐτὴν τὴν πίστιν, ἐπειδή, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος, εἶναι νεκρά, «ἡ πίστις γὰρ δίχα τῶν ἔργων νεκρά ἐστι, ὥσπερ καὶ τὰ ἔργα δίχα τῆς πίστεως.» καὶ πῶς εἶναι ἡ τοιαύτη πίστις νεκρά; ὅτι δὲν ἔχει εἰς τοῦ λόγου της τὸν Θεὸν ὁποῦ ζωογονεῖ, ὅτι δὲν ἀπόκτησεν εἰς τοῦ λόγου της τὸν Χριστὸν ὁποῦ εἶπεν.«Ὁ ἀγαπῶν με τὰςἐντολάς μου τηρήσει,καὶ ἐγὼ καὶ ὁ Πατήρ μου ἐλευσόμεθα καὶ μονὴν παρ᾽ αὐτῷ ποιησόμεθα· διὰ νὰ ἀναστήσῃ ἐκ νεκρῶν μὲ τὴν παρουσίαν του ἐκεῖνον ὁποῦ τὴν απόκτησε, καὶ νὰ τὸν ζωοποιήσῃ καὶ νὰ τὸν κάμῃ νὰ ἰδῇ τὸν Χριστὸν ὁποῦ ἀνέστη μέσα του, καὶ ἀνέστησε καὶ αὐτόν· διὰ τοῦτο λοιπὸν ἡ τοιαύτη πίστις εἶναι νεκρά, ἢ καλλίτερα νὰ εἰπῶ, ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔχουν αὐτὴν τὴν πίστιν χωρὶς τὰ ἔργα, εἶναι νεκροί· ὅτι ἡ εἰς Θεὸν πίστις πάντοτε ζῇ, καὶ εἶναι ζῶσα, καὶ ζωοποιεῖ ἐκείνους ὁποῦ προσέρχονται εἰς αὐτήν, καὶ τὴν δέχονται μὲ προαίρεσιν ἀγαθήν. Ἡ ὁποία καὶ προτήτερα ἀπὸ τὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ, ἔφερε πολλοὺς ἀπὸ τὸν θάνατον εἰς τὴν ζωήν, καὶ τοὺς ἔδειξε τὸν Χριστὸν καὶ Θεόν. Καὶ ἀνίσως εἰς τὸ ἑξῆς ἤθελε μείνουν εἰς τὰς ἐντολάς του, καὶ ἤθελε φυλάττουν αὐτὰς μέχρι θανάτου, ἤθελε φυλαχθοῦν καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τὰς ἐντολάς του, ὅ,τι λογῆς ἔγιναν ἀπὸ μόνην τὴν πίστιν. Ἐπειδὴ δὲ μετεστράφησαν ὡς τόξον στρεβλόν, καὶ ἔπεσαν πάλιν εἰς τὰ προτήτερά τους ἁμαρτήματα, πρεπόντως καὶ τὴν πίστιν ἔχασαν, καὶ τὸν ἀληθινὸν πλοῦτον, ὁποῦ εἶναι ὁ Χριστός, ἐστερήθησαν. Τὸ ὁποῖον διὰ νὰ μὴ τὸ πάθωμεν καὶ ἡμεῖς, ἂς φυλάξωμεν, παρακαλῶ, ὅσον δυνάμεθα, τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ ἀπολαύσωμεν καὶ τὰ παρόντα, καὶ τὰ μέλλοντα ἀγαθά, ἤγουν αὐτὴν τὴν θεωρίαν τοῦ Χριστοῦ· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟΣ Γ'.

Περὶ τῶν ἀλλοιώσεων τῆς ψυχῆς, καὶ τοῦ σώματος ὁποῦ ἀκολουθοῦν εἰς ἡμᾶς, ἀπὸ τὰ στοιχεῖα, ἀπὸ τὰ φαγητὰ καὶ ἀπὸ τοὺς δαίμονας.

Χρέος ἔχει κάθε χριστιανὸς, ὄχι μόνον νὰ στοχάζεται, καὶ νὰ ἰξεύρῃ τὰς ἀλλοιώσεις, καὶ μεταβολὰς ὁποῦ γίνονται εἰς τὴν ψυχὴν, ἀμὴ νὰ ἰξεύρῃ ἀκόμι καὶ τὰς αἰτίας τους ποίαις εἶναι, καὶ ἀπὸ ποῦ συμβαίνουν νὰ γίνωνται εἰς αὐτόν. Διότι μερικαῖς φοραῖς ἔρχεται ἔξαφνα χαρὰ εἰς τὴν ψυχὴν, καὶ μερικαῖς φοραῖς ἔρχεται εἰς αὐτὴν λύπη, καὶ βάρος σφοδρόν. Καὶ πότε γίνεται εὐκολοκατάνυκτος, καὶ πότε σκληρύνεται, καὶ γίνεται ὡσὰν πέτρα. Ἄλλοτε πάλιν γίνεται ἥμερη καὶ ταπεινὴ, καὶ ὕστερα ἀπὸ ὀλίγην ὥραν ὑπερηφανεύεται, καὶ θυμώνεται, καὶ λυσσᾷ κατεπάνω ὅλων τῶν ἀδελφῶν. Καὶ ἄλλοτε γίνεται ἐκλελυμένη, καὶ ἀμελὴς εἰς κάθε ἔργον ἀγαθὸν, καὶ ἄλλην φορὰν γίνεται προσεκτικὴ, καὶ πρόθυμος εἰς κάθε ὑποταγὴν, ὥστε καὶ ἐκείνους ὁποῦ συνναστρέφονται μὲ αὐτὴν τοὺς ἐμποδίζει ἀπὸ τὰ κακὰ, καὶ τοὺς παρακινεῖ εἰς τὰ καλά. Καὶ ἄλλην φορὰν εἶναι φοβισμένη, καὶ εὐλαβὴς, καὶ ἄλλην ἄφοβος, καὶ ἀνευλαβής. Καὶ πάλιν ἄλλην φορὰν ἐνθυμεῖται μὲ ἀγάπην ἐκείνους ὁποῦ λείπουν, καὶ τοὺς προσκαλεῖ εἰς τὸν ἑαυτόν της, καὶ ἄλλην φορὰν δὲν θέλει νὰ ἰδῇ μήτε τοὺς παρόντας. Καὶ πότε στενοχωρεῖται, καὶ συμπνίγεται, καὶ βαρύνεται καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν, καὶ πότε τόσον πολλὰ εὐφραίνεται, καὶ χαίρεται, ὁποῦ δὲν δύναται μήτε μὲ βίαν μεγάλην νὰ κρατήσῃ τὸν ἑαυτόν της. Αὐτὰ λοιπὸν ὁποῦ εἴπαμεν ἀκολουθεῖ νὰ γίνωνται φυσικὰ εἰς τὰς φυσικὰς κινήσεις τῆς ψυχῆς, καὶ τοῦ σώματος, ὁπόταν ἀγωνιζώμεθα εἰς τὸ νὰ κάμνωμεν τὴν ἀρετὴν, καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ καθὼς ἀλλοιώνεται ἡ ψυχή μας, ἔτζι ἀλλοιώνεται καὶ ὁ νοῦς μας, καὶ μεταβάλλεται καὶ αὐτός, καὶ πότε εἶναι ὀξὺς, καὶ ὀγλίγωρος εἰς τὸ νὰ νοῇ, καὶ ὀγλιγωρότερος εἰς τὸ νὰ διακρίνῃ μὲ συντομίαν ἐκεῖνα ὁποῦ νοεῖ, καὶ πότε πάλιν γίνεται ἀργὸς, καὶ δυσκολοκίνητος καὶ εἰς τὰ δύω αὐτὰ, καὶ εἰς τὸ νὰ νοῇ, καὶ εἰς τὸ νὰ διακρίνῃ. Καὶ ἄλλοτε γίνεται ὡσὰν ἀνόητος, καὶ ἄλογος, καὶ ἄφωνος, καὶ κωφός. Ἄλλοτε πάλιν στοχαστικὸς, καὶ εὔλαλος, καὶ ἀκουστικὸς, καὶ φρόνιμος. Καὶ πότε τυφλὸς, καὶ σκοτισμένος, πότε πάλιν θεωρητικὸς, καὶ βιάζεται νὰ ἀναβῇ ὕψος θεωρίας περισσότερον ἀπὸ τὰ μέτρα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Καὶ ἄλλοτε πάλιν εἶναι ἁπλοῦς καὶ ἐλεύθερος εἰς κάθε θεωρίαν, καὶ δὲν ἐνθυμεῖται τελείως τὰ κακὰ ὁποῦ ἔγιναν ἐμπρός του, μήτε στοχάζεται παντελῶς κἀνένα ἀπὸ αὐτά, καὶ ἄλλοτε γίνεται πολυποίκιλος, καὶ στοχάζεται, καὶ ὑποπτεύεται καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν ἔγιναν, καὶ γίνεται ὡσὰν φλόγα ὁποῦ πνίγεται ἀπὸ καπνὸν εἰς χλωρὰ ξύλα, καὶ πονηρεύεται, καὶ ὄχι μόνον εἰς τοὺς παρόντας, ἀμὴ καὶ διὰ ἐκείνους ὁποῦ λείπουν πλάττει μὲ τὸν ἑαυτόν του πολλαῖς φοραῖς κάποιους συλλογισμοὺς ματαίους, καὶ ψευδεῖς. Ὅθεν καὶ ἡ ψυχή του λυπεῖται πολλὰ, καὶ δὲν συμφωνεῖ, δὲν συγκλίνει εἰς τὰ τοιαῦτα μὲ τὸν νοῦν, ὅμως δὲν δύναται τελείως νὰ κάμῃ κἀνένα ὄφελος, οὐδὲ νὰ ξεχωρίσῃ τὸν νοῦν ἀπὸ τοὺς ματαίους ἐκείνους, καὶ ἀνωφελεῖς συλλογισμούς. Καὶ αὐτὰ εἶναι ἐκεῖνα ὁποῦ εἴχαμεν νὰ εἰποῦμεν διὰ τὰς ἀλλοιώσεις, καὶ μεταβολὰς τοῦ νοὸς, καὶ τῆς νοερᾶς ἡμῶν ψυχῆς.

Ἀμὴ αἱ ἀνωμαλίαι ὁποῦ γίνονται εἰς τὸ κορμὶ, ἀγκαλὰ φαίνονται εἰς ἡμᾶς πῶς εἶναι εὐκολογνώριστοι, καὶ φανεραὶ, ὅμως δὲν εἶναι ἔτζι. Ὅτι ἡ μεταβολὴ ὁποῦ γίνεται ἐκ φύσεως εἰς τὸ κορμὶ ταῖς περισσότεραις φοραῖς, εἶναι μάλιστα πολλή. Διατὶ ἡ ψυχὴ εἶναι ἄτρεπτος κατὰ τὴν φύσιν, καὶ κατὰ τὴν οὐσίαν. Ὁμοίως καὶ

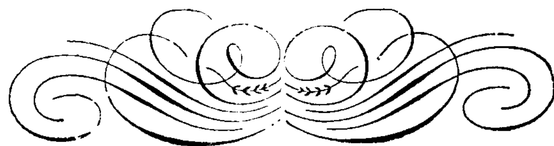
ὁ νοῦς μαζὴ μὲ αὐτὴν ἐκτίσθη ἄτρεπτος ἀπὸ τὸν δημιουργὸν Θεόν, καὶ φέρονται ἀπὸ μόνην τὴν προαίρεσιν, καὶ μὲ τὸ ἴδιόν τους θέλημα μεταχειρίζονται ἢ τὴν ἀρετὴν, ἢ τὴν κακίαν, καὶ κληρονομοῦν αἰωνίως, ἢ φῶς, ἢ σκότος. Καὶ καθὼς εἴπαμεν ἀνωτέρω μὲ τὸ θέλημά τους, καὶ μὲ τὴν προαίρεσίν τους προσκολλῶνται μὲ ἕνα ἀπὸ αὐτὰ, ἤγουν ἢ μὲ τὸ καλὸν, καὶ γίνονται καλὰ, ἢ μὲ τὸ πονηρὸν, καὶ γίνονται πονηρά. Ἀμὴ τὸ κορμὶ εἶναι καὶ φυσικὰ τρεπτὸν, μὲ τὸ νὰ εἶναι σύνθετον, καὶ κατὰ τὴν οὐσίαν ῥευστὸν, μὲ τὸ νὰ ἐκτίσθη ἀπὸ ὕλην φθαρτὴν, καὶ ῥευστὴν, καὶ ἔχει τὴν σύνθεσίν του, καὶ τὴν σύστασίν του ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ἐναντία ἀναμεταξύ τους. Διότι καθὼς λέγουν ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι σοφοὶ εἰς αὐτὰ, καὶ καθὼς εἶναι καὶ ἡ ἀλήθεια, ἡ οὐσία τοῦ κορμίου εἶναι ἀπὸ αὐτὰ τὰ τέσσαρα ἐναντία, ψυχρὸν, καὶ θερμὸν, ξηρὸν, καὶ ὑγρόν. Ὅμως αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τὸ κορμὶ, δὲν ἔχει οὔτε θέλησιν, οὔτε προαίρεσιν. Καὶ ἀνίσως πρέπει νὰ εἰποῦμεν, δὲν ἔχει οὔτε κίνησιν, πάρεξ ἀνίσως τινὰς ὀνομάσῃ κίνησιν φυσικὴν τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ τοῦ κορμίου, τοῦτο ὁποῦ πηγαίνει εἰς φθορὰν, ἤγουν ὁποῦ φθείρεται, ἡ ὁποία κίνησις εἶναι ἄλογος. Εἰδὲ ἄλογος, βέβαια εἶναι καὶ ἀναμάρτητος, καὶκοντὰ εἰς τὸν θεὸν ἀκατάκριτος. Καὶ πρεπόντως· διότι ἐκεῖνο ὁποῦ ἀκολουθεῖ ἐξ ἀνάγκης τὴν φύσιν, εἶναι ἔξω ἀπὸ κατάκρισιν. Πύρωσιν δὲ, καὶ ἐπιθυμίαν γάμου, καὶ σμίξιν συνουσίας, καὶ ἡδονὴν, λαιμαργίαν, γαστριμαργίαν, πολυϋπνίαν, ἀργίαν, στολισμὸν φορεμάτων, καὶ ὅλα τὰ ἄλλα, δὲν τὰ ζητεῖ τὸ κορμὶ, καθὼς νομίζουν οἱ πολλοὶ, καὶ ἀπαίδευτοι, καθὼς δὲν τὰ ζητεῖ, καὶ ὅταν εἶναι νεκρὸν, ἀμὴ τὰ ζητεῖ ἡ ψυχὴ διὰ μέσου τοῦ κορμίου, καὶ νοστιμεύεται, αἰσθάνεται ἡδονὴν εἰς αὐτὰ, μὲ τὸ νὰ εἶναι σμιγμένη μὲ τὸν πηλὸν, ἤγουν μὲ τὸ κορμὶ, καὶ θέλει νὰ κυλίεται μέσα εἰς τὸν μολυσμὸν τοῦ πηλοῦ, ὡσὰν τὸν χοῖρον εἰς ταῖς βρώμαις, καὶ ὀρέγεται τὰς ἡδονὰς τῆς σαρκὸς ὁποῦ εἶναι σμιγμένη μὲ αὐτήν. Ὅμως ἂς μὴ νομίσῃ τινὰς πῶς παρακινεῖται, καὶ βιάζεται εἰς αὐτὰ ἡ ψυχὴ ἀπὸ τὸ κορμὶ, ὅτι δὲν εἶναι ἔτζι. Ἀμὴ πῶς εἶναι; ἄκουε προσεκτικά. Ἔλαβεν ὁ Θεὸς χῶμα ἀπὸ τὴν γῆν, καὶ ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ Κύριος ὁ Θεὸς, καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν, καὶ ἀνέστη ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ περιεπάτει μὲ τὸ νὰ ἐκινοῦσε δηλαδὴ τὸ κορμὶ αὐθεντικῶς, καὶ ἐξουσιαστικῶς ἡ ψυχὴ ὁποῦ ἦτον μέσα εἰς αὐτό. Πύρωσις δὲ, ἡ κίνησις, ἡ ἄλογος λύσσα, καὶ ὄρεξις τῆς κοιλίας δὲν ἦτον ἀκόμι πουθενὰ, ἀμὴ ἦτον εἰς τὸν ἄνθρωπον μία ζωὴ εἰρηνικὴ, καὶ χωρὶς καμμίαν λύπην. Ἂς ἰδοῦμεν λοιπὸν μήπως, μὲ τὸ νὰ μὴν ἦτον γυναῖκα, ἢ φαγητὰ, τὰ ὁποῖα παρακινοῦν εἰς ἐπιθυμίαν τὸν ἄνθρωπον, διὰ τοῦτο δὲν ἐπαρακινεῖτο εἰς ἐπιθυμίαν, ἢ εἰς γαστριμαργίαν ὁ ἄνθρωπος. Λοιπὸν τί λέγει περὶ τούτου ἡ θεία γραφή; «ἐξανέτειλεν »ὁ Θεὸς πᾶν δένδρον ὡραῖον, καὶ ἦν ὅ,τε »Ἀδὰμ, καὶ ἡ Εὔα ἐν τῷ παραδείσῳ γυ»μνοὶ, καὶ οὐκ ᾐσχύνοντο». Βλέπεις ὅτι δὲν ἔβλαψε κἀνένα ἀπὸ αὐτοὺς εἰς τὴν σωφροσύνην, μήτε διατὶ ἦτον ἡ Εὔα γυναῖκα, μήτε διατὶ ἦσαν καὶ οἱ δύω τους γυμνοί; ἀλλὰ καὶ γυμνοὶ ἦσαν καὶ οἱ δύω, καὶ οὔτε ἐγνώριζαν ἕνας τὸν ἄλλον, οὔτε ἐντρέποντο, οὔτε ἀπὸ τὴν φύσιν τοῦ κορμίου τους ἐπαρακινοῦντο εἰς σμίξιν. Ἀμὴ ὕστερον ἀπὸ τὴν παράβασιν, ἀφ' οὗ εὐγῆκαν ἀπὸ τὸν παράδεισον, καὶ ἐγυμνώθηκαν ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐξέπεσαν ἀπὸ τὴν θείαν του δόξαν, τότε, καθὼς εἶναι γραμμένον, «ἔγνω Ἀδὰμ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ »συλλαβοῦσα ἔτεκε». Τὸ λοιπὸν, ἀδελφὲ, ἐὰν καὶ σὺ ἀγαπήσῃς τὸν Θεὸν γνησίως, καὶ σταθῇς στερεὸς εἰς τὴν ἀγάπην του, δὲν θέλει κυριευθῇς ποτὲ ἀπὸ κἀνένα πάθος, μήτε θέλει σὲ καταδυναστεύσει ἡ ἀνάγκη τοῦ σώματος. Ὅτι καθὼς δὲν εἶναι δυνατὸν τὸ κορμὶ νὰ κινηθῇ εἰς κἀνένα πρᾶγμα χωρὶς τὴν ψυχὴν, ἔτζι καὶ ἡ ψυχὴ ὁποῦ ἑνωθῇ μὲ τὸν Θεὸν, διὰ μέσου τῆς ἀγάπης, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ συμφέρεται, καὶ νὰ συγκλίνῃ εἰς τὰς ὀρέξεις, καὶ ἡδονὰς τοῦ σώματος, μήτε νὰ ἐπιθυμῇ κἀνένα ἀπὸ τὰ ὁρατὰ, ἢ ἀόρατα πράγματα, ἢ κἀνένα πάθος. Διότι ἡ ὁρμὴ τῆς καρδίας της, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, ὅλον τὸ θέλημά της εἶναι δεμένον μὲ τὴν ἄλυσσίδα τῆς γλυκείας ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὁπόταν ἡ ψυχὴ δεθῇ, καὶ ἑνωθῇ, καθὼς εἴπαμεν, μὲ τὸν Ποιητήν της, εἰπέ μου, πῶς δύναται πλέον νὰ πυρώνεται κατὰ τὸ σῶμα, ἢ νὰ κινῆται, ἢ νὰ κάμνῃ παντελῶς τὰς ἐπιθυμίας της; ὄχι δὲν δύναται. Αἱ δὲ μεταβολαὶ ὁποῦ ἀκολουθοῦν φυσικὰ, καὶ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

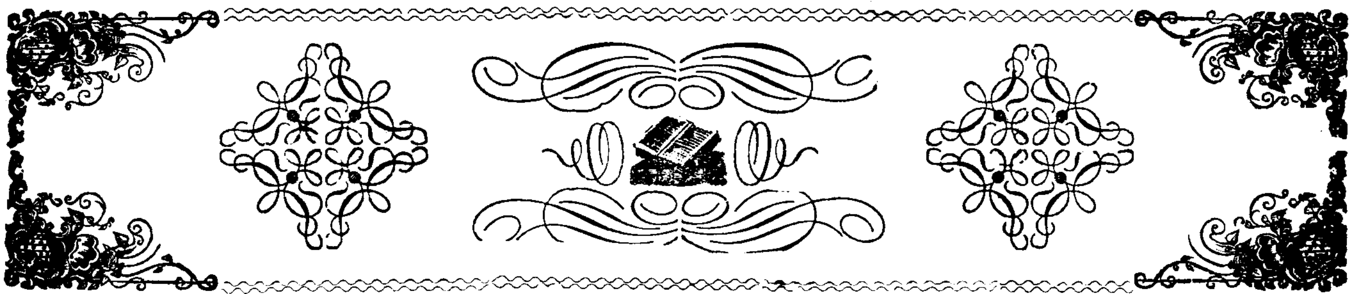
γίνονται εἰς τὸ κορμὶ εἶναι φανεραί. Ἐπειδὴ αὐταὶ συμβαίνουν, καὶ γίνονται καὶ εἰς ὅλους τοὺς Ἁγίους, διατὶ ἄλλαις φοραῖς λέγεται, ὅτι ὑγιαίνει τὸ σῶμα, ὅταν αἱ ὕλαι ὁποῦ εἶναι μέσα εἰς τὸ κορμὶ, δὲν ἐναντιώνονται ἀναμεταξύ τους. Καὶ ἄλλαις φοραῖς πάλιν βιάζεται νὰ πίπτῃ εἰς ἀρρωστίας, ὁπόταν κἀνένα ἀπὸ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα συνίσταται, ἢ περισσεύσῃ, ἢ ὀλιγοστεύσῃ ἀπὸ τὸ πρέπον, καὶ ἢ ἐπικρατεῖ, καὶ κυριεύει τὰ ἄλλα, ἂν περισσεύῃ, ἢ ἐπικρατεῖται, καὶ κυριεύεται ἀπὸ ἐκεῖνα, ἂν ὀλιγοστεύῃ. Ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀκολουθοῦν ῥεύματα, ἀκρωτηριασμοὶ, καὶ ἴσως διαφθορὰ, καὶ ἀφανισμὸς ὅλου τοῦ ζώου. (Ἡ ψυχὴ ὅμως δὲν βλάπτεται τελείως ἀπὸ αὐτά.) Ἐπειδὴ τὰ περισσότερα ἀπὸ αὐτὰ συμβαίνουν ἀπὸ τὰ πολλὰ φαγητὰ, καὶ πιοτά. Τὰ δὲ λοιπὰ ἀπὸ τὴν ἐναλλαγὴν τῶν ἀνέμων, καὶ τοῦ ἀέρος. Διότι ὁπόταν ὁ ἀέρας εἶναι ψυχρὸς, τὰ σώματα ὁποῦ εἶναι ψυχρᾶς φύσεως, βλάπτονται, καὶ γίνονται ἀσθενέστερα, ὡσὰν ὁποῦ ψυχραίνονται πολλά. Ἀμὴ ἐκεῖνα τὰ σώματα ὁποῦ εἶναι θερμῆς κράσεως, γίνονται μάλιστα εὐκρατότερα, καὶ δυνατώτερα. Ὅταν δὲ πάλιν ὁ ἀέρας γένῃ θερμὸς, τὰ ψυχρὰ σώματα θερμαίνονται, καὶ ἀναζωογονοῦνται, καθὼς αἱ μυῖαι, καὶ τὰ λοιπὰ ζωΰφια, ἐπειδὴ θερμαίνονται ἀπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, καὶ γίνονται δυνατώτερα, καὶ πλέον εὐκολοκίνητα. Ἀμὴ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι θερμοτέρας κράσεως κατακαίονται παντελῶς, καὶ γίνονται ἀσθενῆ, καὶ ἀδύνατα εἰς κάθε πρᾶξιν, καὶ κίνησιν. Καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, κάθε ζῶον εἰς τὴν ἐναλλαγὴν τοῦ ἀέρος, καὶ τῶν ἀνέμων, κατὰ τὴν κρᾶσιν του, ἔτζι λαμβάνει, καὶ τὴν μεταβολήν. Ἀλλὰ καὶ ἔξω ἀπὸ αὐτὰ, εἶναι καὶ ἄλλη ξεχωριστὴ μεταβολὴ εἰς τὸ σῶμα, ὁποῦ συμβαίνει ἀπὸ τὰ περιττὰ φαγητὰ, καὶ πιοτὰ, ἢ ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴν νηστείαν, ἀκόμι καὶ ἀπὸ τὴν πολυϋπνίαν, ἢ ἀγρυπνίαν, καὶ ἀπὸ κόπον σωματικὸν, ἢ ἀπὸ ἀργίαν, καὶ ἀκινησίαν σώματος ἀκολουθεῖ κἄποια μεταβολὴ εἰς ἡμᾶς. Εἶναι ἀκόμι πάλιν καὶ ἄλλη μεταβολὴ, ἡ καπνώδης πύρα ὁποῦ ἀναδίδεται ἀπὸ τὴν φυσικὴν θερμότητα ὁποῦ κινεῖται εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τὴν ὕλην ὁποῦ εἶναι μέσα εἰς τὸ κορμί μας. Ἡ ὁποία καπνώδης πύρα γίνεται, ὡσὰν ἀπὸ ἀναμμένα κάρβουνα ὁποῦ νὰ σβεσθοῦν μὲ τὸ νερόν. Καὶ ἄλλο τε ἀναβαίνει εἰς μόνην τὴν κεφαλὴν, ἄλλο τε πάλιν σκορπίζει εἰς ὅλον τὸ σῶμα. Καὶ πρὸς τούτοις εἶναι ἀκόμι καὶ ἄλλος πειρασμὸς ὁποῦ φέρεται εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τοὺς δαίμονας, ἀπὸ παραχώρησιν τοῦ ἀγαθοῦ ἡμῶν Θεοῦ, καὶ Δεσπότου οἰκονομικῶς, διὰ νὰ παιδευθοῦμεν, καὶ νὰ σωφρονισθοῦμεν, καὶ νὰ ταπεινωθοῦμεν. Καὶ ποῖος εἶναι αὐτὸς ὁ πειρασμός; τὸ βάρος τοῦ κορμίου ὁποῦ ἀκολουθεῖ πολλαῖς φοραῖς καὶ χωρὶς καμμίαν ἄλλην αἰτίαν, διὰ τὴν κενοδοξίαν μας μόνην, ἢ διὰ τὴν ὑπερηφάνιαν, ἢ διὰ τὴν κατάκρισιν ὁποῦ κατακρίνομεν ἄλλον ἀδελφὸν, πῶς εἶναι ἀμελὴς, ἢ καὶ διὰ ἄλλας πολλὰς αἰτίας παραδιδόμεθα εἰς τοῦτον τὸν δαίμονα εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκὸς, καὶ συντριμμὸν τῆς ψυχῆς, καὶ εἰς δοκιμὴν, καὶ γύμνασιν περισσοτέραν αὐτῆς, καὶ μάλιστα διὰ νὰ γνωρίσωμεν τὴν συμπάθειαν, καὶ εὐσπλαγχνίαν ὁποῦ δείχνει ὁ Θεὸς εἰς ἡμᾶς, καὶ νὰ δώσωμεν ἐξ ὅλης μας τῆς καρδίας, ὅλην μας τὴν ἀγάπην εἰς αὐτὸν, καὶ νὰ ἔχωμεν ὅλον μας τὸν πόθον εἰς αὐτόν. Ὅλα δὲ αὐτὰ ὁποῦ εἶπα δὲν τὰ καταλαμβάνουν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ἀμὴ τὰς ἀλλοιώσεις τῆς ψυχῆς, καὶ τὰς μεταβολὰς τοῦ σώματος τὰς νοοῦν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀγωνίζονται εἰς τὴν ἐργασίαν τῆς ἀρετῆς. (Ὅτι διὰ ἐκείνους ὁποῦ εἶναι τελείως σκοτισμένοι οὐδεὶς λόγος) διατὶ κάθε ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀγωνιστὰς, ὅταν τοῦ ἀκολουθήσῃ κἀνένα ἀπὸ αὐτὰ, καταλαμβάνει ὀλίγον τι κατὰ μέρος. Τὰς μεταβολὰς δὲ ὁποῦ γίνονται εἰς τὸν νοῦν, τὰς γνωρίζουν μόνοι οἱ ἀπαθεῖς, καὶ τέλειοι, καὶ οἱ καθαροὶ, καὶ ἐλεύθεροι κατὰ τὴν ψυχὴν, καὶ κατὰ τὸν νοῦν. Καὶ οὐδὲ αὐτοὶ τὰς γνωρίζουν, διατὶ δὲν εἶναι ἐδικαῖς τους. Ἀλλὰ διδάσκονται διὰ αὐτὰς ἀπὸ ἐκεῖνο ὁποῦ εἶναι ἐδικαῖς του. Διατὶ ἄλλο τε μὲν ἀπὸ τὰς ἀνωμαλίας ὁποῦ συμβαίνουν εἰς τὸν νοῦν, στενοχωρεῖται ἡ ψυχὴ, καὶ γίνεται σκυθρωπὴ, μὲ τὸ νὰ ὑστερῆται ὀλίγον τι ἀπὸ τὴν χαρὰν ὁποῦ εὑρίσκεται εἰς αὐτήν. Ὅμως ἐὰν ἀνδρειωθῇ, ἐξυπνίζει καὶ τὸν νοῦν. Ἄλλο τε πάλιν ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ πάσχει ἡ ψυχὴ, συμπάσχει μαζὴ καὶ ὁ νοῦς, καὶ ἀναγκάζεται νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ σκότος, ὅμως δὲν καταδέχεται, ἀμὴ βιάζεται νὰ στέκῃ εἰς τὸ φῶς, καὶ φωτίζει ἴσως καὶ τὴν ψυχήν. Καὶ ἄλλοτε πάλιν ἀπὸ τὴν ἀνωμαλίαν τοῦ κορμίου, τυραννοῦνται πολλὰ καὶ τὰ δύω, ἤγουν καὶ ἡ ψυχὴ, καὶ ὁ νοῦς. Καὶ πότε μὲν βαρύνονται ἀπὸ ἔξω, καὶ αἰσθάνονταί τὸ βάρος, καὶ τὴν εἰρηνικὴν κατάστασιν τὴν ἔχουν σῶαν. Ποτὲ πάλιν ταράττον-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ται ἀπὸ μέσα, καὶ ἐνοχλοῦνται, καὶ ἀποδείχνονται τελείως ἐμπαθῆ, ὥστε ἐκεῖνος ὁποῦ πάσχει, μηδὲ νὰ ἐλπίζῃ πλέον, πῶς θέλει ἔλθῃ πάλιν εἰς τὴν προτέραν εἰρηνικὴν κατάστασιν ὁποῦ εἶχεν. Ἔτζι λοιπὸν, καθὼς εἴπαμεν, ἡ ψυχὴ, καὶ ὁ νοῦς μεταβάλλονται ἀπὸ τὸ κορμὶ, καὶ ὁ νοῦς ἀπὸ τὴν ψυχὴν, καὶ ἡ ψυχὴ πάλιν ἀπὸ τὸν νοῦν, καὶ ἀπὸ τὸ κορμὶ, ὅμως δὲν ταράττονται πάντοτε καὶ τὰ δύω, ἤγουν ἡ ψυχὴ, καὶ ὁ νοῦς. Ἀλλὰ πότε ἡ ψυχὴ μόνη πάσχει ἀπὸ τὸ κορμὶ, καὶ ὁ νοῦς εἶναι ἀπαθὴς, καὶ μένει εἰς τὴν φυσικήν του κατάστασιν, καὶ παρηγορεῖ τὴν ψυχὴν, πότε πάλιν ὁ νοῦς τυφλώνεται, καὶ σκοτίζεται, καὶ ἡ ψυχὴ εἶναι ἐλεύθερη, μὲ τὴν δύναμιν τοῦ θείου φωτὸς, καὶ διώχνει τὸ σκότος, καὶ ἀσυκώνει τὸ σκέπασμα, καὶ κάμνει τὸν νοῦν νὰ βλέπῃ, καὶ νὰ διακρίνῃ. Διὰ τοῦτο εἶπα, ἀδελφοί μου, πῶς δὲν πρέπει μόνον, νὰ νοοῦμεν, καὶ νὰ γνωρίζωμεν, τὰς τροπὰς, καὶ τὰς μεταβολὰς, καὶ τὰς ἀλλοιώσεις ὁποῦ ἀκολουθοῦν εἰς ἡμᾶς, ἀμὴ πρέπει νὰ ἰξεύρωμεν ἀκόμι, καὶ πόθεν ἔρχονται, καὶ μὲ τὶ τρόπον γίνονται, καὶ ἀπὸ ποίας αἰτίας, καὶ ποῖοι ἄνεμοι λογισμῶν φυσοῦν, καὶ ἀπὸ ποίας ἀρχὰς καταβαίνουν, καὶ ἔρχονται μὲ ὁρμὴν οἱ ποταμοὶ τῶν παθῶν, καὶ πειρασμῶν, διὰ νὰ στερεώνωμεν καλὰ καὶ τὸ σπῆτι τῆς ψυχῆς, καὶ νὰ κυβερνῶμεν ἐπιτήδεια τὸ τιμῶνι τοῦ καραβίου, καὶ νὰ μὴ τὸ μεταχειριζώμεθα ἄτεχνα, καὶ ἀνεπιτήδεια. Καὶ αὐτὰ ὅλα μᾶς τὰ διδάσκει νὰ τὰ γνωρίζωμεν ἡ ζωὴ ὁποῦ γίνεται ἀδιακόπως, μὲ ἀκρίβειαν, καὶ μὲ κανόνα, καὶ ὅρον. Διατὶ ἔχει χρέος κάθε ἕνας νὰ βάλῃ ὅρον, καὶ τύπον εἰς τὸν ἑαυτόν του, καὶ εἰς τὴν ζωήν του, καὶ νὰ ἰξεύρῃ τὶ λογῆς πρέπει νὰ τὸν μεταχειρίζεται κάθε ἡμέραν, διὰ νὰ τρέχῃ καὶ εὔκολα εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν ἀρετῶν, καὶ νὰ μὴν ἐμποδίζεται εἰς τὸν δρόμον του ἀπὸ τὴν ἀπειρίαν. Διότι ἂν κάμῃ τοιούτης λογῆς, καὶ τὴν στράταν τῶν ἀρετῶν, ὁποῦ εἶναι σκληρὰ, καὶ κοπιαστικὴ, θέλει τὴν κάμει μὲ τὸν καιρὸν ὁμαλὴν, καὶ εὔκολον εἰς τοῦ λόγου του. Διατὶ συνηθίζει μὲ τὴν πολυκαιρίαν εἰς αὐτὴν τὴν στράταν τῶν ἀρετῶν καὶ τὸ καλὸν γίνεται ἕξις εἰς αὐτὸν ὡσὰν φυσικόν. Καὶ ἔτζι προκόπτωντας εἰς τὸ καλὸν καὶ ἀναβάσεις ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ διαθέμενος, ἤγουν ἀναβαίνωντας ἀπὸ τὰ μικρότερα καλὰ εἰς τὰ μεγαλήτερα, καὶ τελειώτερα, θέλει εὐαρεστήσει τὸν Θεὸν, καὶ θέλει γνωρίσει, καὶ καταλάβῃ, καὶ ὅλα αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν, καὶ θέλει γένῃ εἰς πολλοὺς ἄλλους διδάσκαλος ἀρετῆς, φωτίζωντας ἐκείνους ὁποῦ εἶναι μαζή του, καὶ μὲ τὸν λόγον, καὶ μὲ τὴν πολιτείαν του. Ὡσὰν ὁποῦ καὶ αὐτὸς ἐφωτίσθη ἄνωθεν, ἐκ τῆς χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος, καὶ ξεσκεπάζωντας βαθέα μυστήρια εἰς ἐκείνους ὁποῦ ζητοῦν μὲ πόθον νὰ μάθουν τὰ βάθη τοῦ Πνεύματος τῇ δυνάμει, καὶ βοηθείᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον πρέπει ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος σὺν τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι εἰς τοὺς ἀτελευτήτους αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟΣ Δ΄.

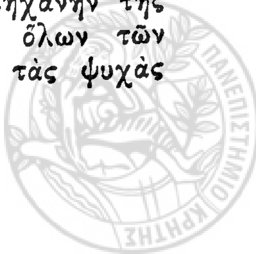
ά. Ὅτι ὁ διάβολος μὲ πέντε μηχανὰς πολεμεῖ τοὺς ἀνθρώπους.

β΄. Καὶ ὅτι κάθε καλὸν ὁποῦ κάμῃ ὁ ἄνθρωπος, τὸ κάμνει ἢ διὰ νὰ ἐξιλεώσῃ τὸν Θεὸν, ἢ διὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ.

γ΄. Καὶ ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ποθεῖ νὰ σωθῇ πρέπει νὰ ἀγωνίζεται.

δ΄. Καὶ εἰς ποίους ἀνθρώπους βασιλεύει ὁ τῶν ὅλων Βασιλεὺς, καὶ Θεὸς, καὶ εἰς ποίους δὲν βασιλεύει.

ά. Ἐπειδὴ ὁ διάβολος εἶναι πνεῦμα νοερὸν, καὶ ἔχει παρρησίαν εἰς τὴν φύσιν τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὸν καιρὸν ὁποῦ ἐπαρέβη ὁ Ἀδὰμ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἦλθεν εἰς φθορὰν, καὶ κατὰ τοῦτο ἐνεργεῖ εἰς αὐτὴν, διὰ τοῦτο ἔγινε καὶ πολλὰ ἔμπειρος εἰς τὸ νὰ πολεμῇ κάθε ἄνθρωπον. Διατὶ οἱ ἄνθρωποι ὁποῦ πολεμοῦνται ἀπὸ αὐτὸν, παρέρχονται συχνὰ κατὰ γενεὰν, καὶ γενεὰν, καὶ ἀποθαίνουν. Ἀμὴ αὐτὸς μὲ τὸ νὰ διαμένῃ ὁ ἴδιος ἓξ χιλιάδας, καὶ ἑξακοσίους χρόνους, καὶ περισσότερον, εἶναι πάντοτε ἐχθρὸς κρυφὸς τῶν ἀνθρώπων, καὶ μάχεται, καὶ πολεμεῖ μὲ αὐτοὺς, διὰ μέσου αὐτῶν, καὶ μάλιστα μὲ ἐκείνους ὁποῦ γεννῶνται τώρα, οἱ ὁποῖοι ὄχι μόνον δὲν ἔχουν καμμίαν ἐμπειρίαν εἰς τὸν πόλεμον τοῦ διαβόλου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν πολεμικήν του τέχνην, καὶ δύναμιν δὲν ἔχουν καμμίαν εἴδησιν παντελῶς, οὔτε τὴν ἰξεύρουν, διατὶ καὶ φανερὰ τοὺς κτυπᾷ, καὶ δὲν τὸ βλέπουν, καὶ κρυφὰ τοὺς σαϊτεύει, καὶ δὲν τὸ καταλαμβάνουν· φαίνεται ὡσὰν Ἄγγελος φωτὸς, καὶ τοὺς πολεμεῖ ὡσὰν σκότος. Ὅθεν καθὼς εἶπα, ἔγινε πολλὰ ἔμπειρος εἰς τὸ νὰ πολεμῇ κάθε ἄνθρωπον. Καὶ τὸ τέλος, καὶ ὁ σκοπός του ὁποῦ κάμνει αὐτὸν τὸν πόλεμον μὲ τὸν ἄνθρωπον, εἶναι μεγάλος, καὶ φοβερός. Ὅτι μὲ τὸ νὰ ἔκαμεν ἐξ ἀρχῆς τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων νὰ χωρίσῃ, καὶ νὰ ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἀγωνίζεται, καὶ πάσχει νὰ μὴ τὸ ἀφήσῃ νὰ ἐπιστρέψῃ πλέον εἰς αὐτὸν, ἀλλὰ νὰ εἶναι πάντοτε μακρὰ ἀπὸ τὸν Θεόν. Καὶ ἂν τύχῃ νὰ ἀνακαλεσθῇ διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν Θεὸν, αὐτὸς ὦντας ἔμπειρος, ὡς εἴπαμεν, καὶ ἐπιτήδειος εἰς τὸ νὰ κακοποιῇ, πάσχει πάλιν νὰ τὸ ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὸν Θεόν. Καὶ ἀπὸ ταύτην τὴν αἰτίαν ἔγινε πλέον ὁ διάβολος πολλὰ τεχνικὸς εἰς τὸν πόλεμον, καὶ πολεμεῖ τοὺς ἀνθρώπους μὲ πέντε μηχανάς. Μὲ τὸν ἑλληνισμὸν, μὲ τὸν ἰουδαϊσμὸν, μὲ τὰς αἱρέσεις, μὲ τὴν ὀρθόδοξον πολιτείαν καὶ μὲ τοὺς ἀγῶνας τῶν καλῶν πράξεων. Μὲ τὸν ἑλληνισμὸν, καὶ τὴν λεγομένην ἔξω σοφίαν πλανᾷ τοὺς ἀνθρώπους· μὲ τὸν ἰουδαϊσμὸν πλανᾷ τοὺς ἑβραίους, καὶ τοὺς πείθει νὰ λογιάζουν πῶς πιστεύουν καλὰ, μὲ τὸ νὰ σέβωνται τὸν Θεὸν, καθὼς πλανᾷ μὲ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ τοὺς ἀγαρηνούς. Μὲ τὰς αἱρέσεις πλανᾷ τοὺς θεοσεβεῖς, καὶ τοὺς χωρίζει ἀπὸ τὴν ὀρθοδοξίαν. Τοὺς ὀρθοδόξους πάλιν τοὺς χωρίζει ἀπὸ τὸν Θεὸν μὲ τὰ κακὰ ἔργα, καὶ μὲ τὴν ζωὴν ὁποῦ εἶναι ἐναντία εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν Ἤγουν μὲ τὴν φιλαργυρίαν, μὲ τὴν φιληδονίαν, καὶ μὲ τὴν φιλοδοξίαν. Καὶ πάλιν μὲ τοὺς ἀγῶνας τῶν καλῶν ἔργων, καὶ μὲ τὴν κακοπάθειαν ῥίπτει τοὺς ἀγωνιστὰς εἰς τὴν ὑπερηφάνιαν, ὁποῦ εἶναι ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ ῥίζα κάθε κακίας, καὶ εἰς τὴν φιλοδοξίαν, τὴν ἐπιθυμίαν τῆς δόξης, καὶ τιμῆς τῶν ἀνθρώπων. Καὶ μὲ αὐτὴν τὴν μηχανὴν τῆς ὑπερηφανίας, ὁποῦ εἶναι ἀντίπαλος ὅλων τῶν ἀρετῶν, καταστρέφει, καὶ κρημνίζει τὰς ψυχὰς

τῶν ταλαιπώρων ἀγωνιστῶν ὁποῦ ζοῦν μὲ ὁσιότητα, καὶ δικαιοσύνην. Καὶ μερικοὺς ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς συμβουλεύει κρυφὰ νὰ δείξουν καὶ ζῆλον Θεοῦ οὐ κατ' ἐπίγνωσιν, καὶ προθυμίαν ἀδιάκριτον, καὶ τοὺς κάμνει τοὺς ἀθλίους τυράννους τοῦ ἑαυτοῦ τους, νὰ ταλαιπωροῦνται μὲ πολλὰς κακοπαθείας, διὰ νὰ δοξάζωνται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, τὸ ὁποῖον εἶναι μάλιστα πολλῶν δακρύων ἄξιον, ὅτι ὑστεροῦνται καὶ τὰ παρόντα, καὶ τὰ μέλλοντα ἀγαθά. Διατὶ τὶ εἶναι ἡ ἀπώλεια ὅλων τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ὁποῦ εἴπαμεν, συγκρινομένη μὲ τὴν ζημίαν τῶν τοιούτων ἀνθρώπων; αὐτὴ εἶναι ἡ μεγάλη, καὶ ἀσύγκριτος συμφορά. Ὥστε πρέπον εἶναι νὰ ζητήσωμεν μὲ τί τρόπον δυνάμεθα νὰ ἀποφύγωμεν τὰς ἐπιβουλὰς τοῦ διαβόλου. Καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν κατὰ ἄλλον τρόπον νὰ γλυτώσωμεν, πάρεξ νὰ προστρέξωμεν εἰς τὸν θεάνθρωπον Ἰησοῦν Χριστὸν μὲ μεγάλην ταπείνωσιν ψυχῆς, καὶ μὲ ἄκραν συντριβὴν καρδίας. Καὶ ὁ Χριστὸς θέλει πολεμήσει διὰ ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς θέλει ἡσυχάσομεν, ὅτι ὁ πόλεμος, καὶ ἡ ἀντίστασις τοῦ ἐχθροῦ τούτου διαβόλου, καὶ ἡ νίκη του δὲν γίνεται μὲ ἄλλον τρόπον, παρὰ μὲ αὐτὸν μοναχὸν τὸν Χριστόν.

β'. Ἀνίσως λοιπὸν τινὰς γίνεται πτωχὸς διὰ τὸν Χριστὸν, ἢ νηστεύῃ, ἢ ἀγρυπνῇ, καὶ κατατήκῃ, καὶ φθείρῃ τὴν σάρκα του μὲ τὴν ἐγκράτειαν, ἢ κάμνῃ ἐλεημοσύνας, ἢ εἶναι φιλάνθρωπος, καὶ εὔσπλαγχνος, καλὰ εἶναι καὶ αὐτὰ ὅλα, πλὴν ἂς προσέχῃ καλῶς νὰ μὴ χάσῃ τοὺς κόπους του, καὶ τὸν μισθόν του. Ὅτι ἀγκαλὰ καὶ αὐτὰ εἶναι καλὰ ἔργα, ὅμως ἄλλο εἶναι τὸ καλὸν ὁποῦ προξενεῖ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου διὰ μέσου αὐτῶν (1) διατὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀγωνίζονται νὰ σωθοῦν διὰ μέσου αὐτῶν τῶν καλῶν, χωρὶς ἐκεῖνο δὲν σώζονται, ὅτι ἐκεῖνο εἶναι τὸ αἴτιον, διὰ τὸ ὁποῖον σώζονται ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀγωνίζονται μὲ αὐτὰ δηλ. μὲ τὴν νηστείαν, ἀγρυπνίαν κτλ. ἐπειδὴ αὐτὰ εἶναι μέσα δύω μεγάλων πραγμάτων, δηλ. ἱλασμοῦ, καὶ εὐχαριστίας, ὅμως πρέπει νὰ γίνωνται τὰ τοιαῦτα μὲ γνῶσιν, καὶ τάξιν, καὶ ὄχι ἄτακτα, καὶ ἀνάρμοστα. Ὡσὰν νὰ εἰποῦμεν· ὁ Θεολόγος Ἰωάννης λέγει. «Πᾶς ὁ ἁμαρτάνων οὐχ ἑώρακε »τὸν Θεὸν, οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν.» Λοιπὸν ἀνίσως ἕνας ἁμαρτωλὸς ἔλθῃ εἰς αἴσθησιν, καὶ γνωρίζωντας τὴν συμφορὰν ὁποῦ ἔπαθε διὰ τὰς ἁμαρτίας του, λάβῃ φῶς μετανοίας καὶ ἀρχίσῃ νὰ μετανοῇ, θέλει κάμει τὰ τοιαῦτα καλὰ, τὴν νηστείαν, καὶ τὴν προσευχὴν, καὶ τὰ λοιπὰ, διὰ νὰ ἰδῇ ὁ Θεὸς τὴν συντριβὴν τῆς καρδίας του, καὶ τὴν ταπείνωσιν, καὶ προθυμίαν του, καὶ νὰ τὸν εὐσπλαγχνισθῇ νὰ κάμῃ καταλλαγὴν μὲ αὐτόν. Καὶ σημεῖα τῆς καταλλαγῆς καὶ φιλίας τοῦ Θεοῦ εἶναι αὐτά. Ἡ ἄνεσις τῶν παθῶν ὁποῦ τὸν ἐνοχλοῦσαν. Τὸ μῖσος τῆς ἁμαρτίας. Ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ πανταχοῦ εἰς ὅλα τὰ μέρη, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς εἶναι πανταχοῦ παρών. Συντριβὴ, καὶ κατάνυξις τῆς καρδίας, καὶ ἡ εὐλάβεια, καὶ ἡ προσοχὴ τοῦ νοὸς εἰς τοὺς θείους ὕμνους, καὶ εἰς τὰς ἀναγνώσεις, καὶ ἀκροάσεις τῶν θείων γραφῶν. Ὅτι ἀδύνατον εἶναι νὰ εὑρεθοῦν τὰ τοιαῦτα καλὰ εἰς κἀνένα πρὸ τοῦ νὰ ἐξιλεώσῃ τὸν Θεὸν, καὶ νὰ φιλιωθῇ μὲ αὐτόν. Διατὶ ἡ θεία χάρις μὲ τὸ νὰ κάμνῃ καταλλαγὴν μὲ τὴν ψυχὴν ἐπισκιάζει, καὶ πιάνει τρόπον τινὰ αὐτὴν ἀοράτως, καὶ τότε πλέον ἀρχίζει ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου νὰ συσταίνεται, καὶ νὰ συμμαζώνεται, ὁποῦ ἦτον ἕως τότε ἀκατάστατος, καὶ διεσκορπισμένος. Ἰδοὺ τὸ ἕνα πρᾶγμα τὸ μέγα, καὶ θαυμαστὸν ὁποῦ εἴπαμεν, ἤγουν ὁ ἱλασμὸς τοῦ Θεοῦ, διὰ τὸ ὁποῖον ἂς εἶναι εὐχαριστία εἰς τὸν Θεὸν ὁποῦ τὸν ἠλέησε, καὶ ἐφιλιώθη μὲ αὐτόν. Ὕστερον δὲ ἀφ' οὗ ἐλεηθῇ ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἰατρευθῇ, καὶ στερεωθῇ, ἐὰν κάμνῃ τὴν νηστείαν, καὶ τὴν ἐλεημοσύνην, κτλ. θέλει τὰ κάμει, διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν Θεὸν διὰ ἐκεῖνα ὁποῦ ἐπέτυχε, δηλ. διὰ τὴν καταλλαγὴν ὁποῦ ἔκαμε μὲ τὸν Θεόν. Καὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον θέλει τὰ κάμει μὲ λογαριασμὸν, καὶ τάξιν, καθὼς πρέπει, διὰ νὰ ἐπιτύχῃ καὶ τελείαν ἐλευθερίαν, καὶ νὰ ἀξιωθῇ νὰ γνωρίσῃ καλλίτερα τὰ ἀπόκρυφα ἀγαθὰ τοῦ Θεοῦ, τῶν ὁποίων ἡ εὐμορφία εἶναι κεκρυμμένη ἀπὸ τὰ μάτια, ὄχι μοναχὰ ἐκείνων ὁποῦ ἁμαρτάνουν, ἀλλὰ καὶ ἐκείνων ὁποῦ μετανοοῦν. Ἰδοὺ καὶ τὸ δεύτερον, τὸ μέγα, καὶ θαυμαστὸν, ἤγουν ἡ εὐχαριστία εἰς τὸν Θεόν. Ὅσοι λοιπὸν κάμνουν αὐτὰς τὰς ἀρε-

1) Δηλαδὴ φῶς γνώσεως.

τὰς ἁπλῶς, ὡς καλὰ ἔργα, καὶ ὄχι διὰ ταῦτα τὰ δύω, δηλ. διὰ τὸν ἱλασμὸν, καὶ τὴν εὐχαριστίαν, ἁμαρτάνουν, καὶ ἀποθαίνουν ἁμαρτωλοὶ, (1) μὲ ὅλον ὁποῦ ἔγιναν πτωχοὶ, καὶ νηστευταὶ, καὶ ἐλεήμονες, καὶ τὰ λοιπά. Καὶ αὐτὸ εἶναι μάλιστα ἄξιον θρήνων, ὅτι δὲν ἔκαμαν καταλλαγὴν μὲ τὸν εὐδιάλλακτον Θεὸν, ὡσὰν ὁποῦ δὲν ἐνέργησαν τὰ τῆς καταλλαγῆς, καὶ φιλίας τοῦ Θεοῦ, μὲ λογαριασμὸν, καὶ γνῶσιν, καὶ τάξιν, καθὼς πρέπει. Διατὶ ἀνίσως τινὰς, ὕστερα ἀφ' οὗ φιλιωθῇ μὲ τὸν Θεὸν, κάμνῃ ἀκόμι αὐτὰ τὰ καλὰ διὰ νὰ φιλιωθῇ μὲ αὐτὸν, ὁ Θεὸς τὸν ἀποστρέφεται, καὶ τὸν βαρύνεται, καθὼς τὸν ἀποστρέφεται καὶ ἂν κάμνῃ τὰ τοιαῦτα διὰ εὐχαριστίαν τοῦ Θεοῦ, πρὸ τοῦ νὰ φιλιωθῇ μὲ αὐτόν. Ὅτι ὁ ἄνθρωπος, καθὸ ζῶον λογικὸν, εἶναι γνωστικὸς, καὶ πρέπει νὰ κάμνῃ ὅλα του τὰ εἰς Θεὸν ἔργα μὲ λόγον, καὶ γνῶσιν, καθὼς κάμνει καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει νὰ ἐξιλεώσῃ βασιλέα ἐπίγειον, διὰ νὰ τὸν συγχωρήσῃ εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ τοῦ ἥμαρτε, δὲν κάμνει πρῶτον τὰ ἔργα τῆς εὐχαριστίας, ἀλλὰ τὰ τῆς καταλλαγῆς, καὶ φιλίας, καὶ μετὰ ταῦτα ἀφ' οὗ φιλιωθῇ μὲ αὐτὸν κάμνει καὶ τὰ ἔργα τῆς εὐχαριστίας, ἤγουν πρῶτον πάσχει νὰ φιλιωθῇ μὲ αὐτὸν, καὶ ὅταν φιλιωθῇ, τότε τὸν εὐχαριστεῖ. Εἰδὲ καὶ δὲν κάμῃ τοιουτωτρόπως καὶ μὲ τὸν Θεὸν, ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, καὶ Πατρὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ μόνος Σωτὴρ, καὶ Ἐλευθερωτὴς τῶν ἀνθρώπων, δὲν θέλει νὰ σώζῃ ἀλόγως ἄνθρωπον λογικόν. Ἀλλὰ ὡς δίκαιος θέλει, καὶ ζητεῖ μὲ δίκαιον τρόπον, ὁ λογικὸς ἄνθρωπος νὰ κάμνῃ καὶ εἰς αὐτὸν, ἐκεῖνο ὁποῦ κάμνει καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ νὰ φοβῆται τὸν Θεὸν, καθὼς φοβεῖται καὶ τοὺς ἀνθρώπους. Ὅτι ἀνίσως ἡμεῖς φθείρωμεν τὸ λογικὸν ἀξίωμα, καὶ πολιτευώμεθα χωρὶς λόγον, ὅμως ἐκεῖνος δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὸ φθείρῃ, ἀμὴ θέλει νὰ μένῃ τὸ κάθε πρᾶγμα εἰς τὴν τάξιν ὁποῦ τὸ ἐδιώρισεν ἐξ ἀρχῆς, καὶ ἄνωθεν.

γ΄. Ποῖος λοιπὸν θέλει νὰ σωθῇ; κανένας. Καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ λέγουν ὅλοι, πῶς θέλουν.. Ωσὰν νὰ εἰποῦμεν, θέλουν ὅλοι νὰ γένουν πλούσιοι, καὶ νὰ ἀποκτήσουν χρυσάφι πολὺ, καὶ ἀσῆμι, καὶ πολύτιμα πετράδια, καὶ μαργαριτάρια χωρὶς κανένα κόπον, καὶ μόχθον, καὶ χωρὶς καμμίαν φροντίδα, ὅμως τοῦτο εἶναι ἀδύνατον. Λοιπὸν ἐκεῖνοι ὁποῦ λέγουν, πῶς θέλουν νὰ σωθοῦν, ἀμὴ δὲν θέλουν νὰ κοπιάσουν μὲ ψυχὴν, καὶ μὲ κορμὶ διὰ νὰ σωθοῦν, πῶς θέλουν νὰ σωθοῦν; ὁπόταν δὲν δύνανται νὰ σωθοῦν οὐδὲ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔχουν προθυμίαν νὰ κοπιάσουν διὰ νὰ σωθοῦν, καὶ τὸ θέλουν τοῦτο ἐξ ὅλης τους ψυχῆς, καὶ μὲ λόγον, καὶ μὲ ἔργον. Ὅτι καθὼς ἐκεῖνοι ὁποῦ θέλουν νὰ σωθοῦν χωρὶς κόπον, δὲν θέλουν νὰ σωθοῦν, ὡσὰν ὁποῦ ἡ σωτηρία δὲν γίνεται χωρὶς κόπον. Τοιουτωτρόπως καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀγωνίζονται, καὶ κοπιάζουν διὰ τὴν σωτηρίαν τους μὲ τὴν ἐδικήν τους γνῶσιν καὶ δύναμιν, δὲν δύνανται νὰ σωθοῦν, ὡσὰν ὁποῦ δὲν στέκει ἡ σωτηρία εἰς τὴν γνῶσιν, καὶ δύναμιν ἐκείνου ὁποῦ θέλει νὰ σωθῇ, ἀλλὰ εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὅτι ἄλλος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ λαμβάνει τὴν σωτηρίαν, καὶ ἄλλος ἐκεῖνος ὁποῦ τὴν δίδει. Καθὼς ὁ ἴδιος Θεὸς λέγει, «οὐκ ἔστι πλὴν ἐμοῦ »ὁ σώζων». Καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, «τὸ »μὲν θέλειν παράκειταί μοι, τὸ δὲ κατεργά»ζεσθαι τὸ καλὸν οὐχ εὑρίσκω». Λοιπὸν ὦ μακάριε Παῦλε εἰπὲ, μὲ τί τρόπον ἠμπορεῖ τινὰς νὰ σωθῇ; ἀποκρίνεται λέγων, «εὐχα»ριστῷ τῷ Θεῷ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι ὁ »νόμος τοῦ Πνεύματος τῆς ζωῆς, ἠλευθέρωσέ »με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας, καὶ τοῦ θα»νάτου». Ὅθεν εἶναι φανερὸν πῶς ἡ σωτηρία μας δὲν στέκει εἰς τὴν ἐδικήν μας δύναμιν, ἀλλὰ εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἂς ἔχῃ ὅμως εὐχαριστίαν ὁ Θεὸς, ὅτι διὰ τὴν μεγάλην ἀγάπην ὁποῦ ἔχει εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἔσμιξε καὶ αὐτὴν τὴν θέλησιν τοῦ ἀνθρώπου μὲ ἀσθένειαν, διὰ νὰ μὴ δύναται ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἐὰν θέλῃ, νὰ κάμῃ τὸ ἀγαθὸν, καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ νὰ κοπιάσῃ πολλὰ, διὰ νὰ ἀποφύγῃ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ αὐτὸ τὸ ἴχνος τῆς ὑπερηφανίας, ἡ ὁποία εἶναι πρώτη ἁμαρτία, καὶ πηγὴ, καὶ ῥίζα κάθε κακίας, καὶ αἰτία τοῦ ξεπεσμοῦ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Ὅτι μόνος ὁ Θεὸς δυναμώνει καὶ αὐτὴν τὴν ἐδικήν μας θέλησιν, εἰς τὸ νὰ θέλωμεν τὸ θέλημα τὸ ἐδικόν του, καὶ τοιουτωτρόπως ἀφανίζεται κάθε

(1) Κοίταξε εἰς τὸν κη΄. Λόγον τοῦ Ἁγίου ὁποῦ λέγει περὶ ἁμαρτωλοῦ.

ἴχνος ὑπερηφανίας. Ἀλλ' ἴσως ἤθελεν εἰπῆ τινάς, καὶ τί λοιπὸν ἔμεινε νὰ κάμῃ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ λόγου του διὰ νὰ σωθῇ; ὅτι ἐὰν καὶ αὐτὴ ἡ θέλησίς του χρειάζεται τὴν θείαν δύναμιν, πῶς σώζεται; τοῦτο μόνον ἔμεινεν εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ κάμῃ, νὰ ἀκούσῃ τὴν σωτηρίαν του, καὶ νὰ τὴν ἐπιθυμήσῃ, καὶ νὰ γνωρίσῃ ἐκεῖνον ὁποῦ δύναται νὰ τὸν σώσῃ. Τὰ δὲ ἄλλα νὰ παρακαλῇ ἐξ ὅλης του ψυχῆς, καὶ χωρὶς κἀνένα δισταγμὸν τὸν Θεὸν ὁποῦ δύναται νὰ τὸν σώσῃ, καὶ νὰ τὸν διαφυλάξῃ ἕως τέλους, καὶ νὰ τὸν ἀποκαταστήσῃ τέλειον, αὐτὸν, λέγω, νὰ παρακαλῇ νὰ τὰ χαρίσῃ εἰς αὐτὸν ὁποῦ ἔκαμε καλὴν ἀρχὴν καὶ ἠθέλησε νὰ λάβῃ, νὰ δεχθῇ, νὰ ἀκούσῃ τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ, καὶ τὰ τῆς σωτηρίας του, καὶ νὰ μὴ παύῃ ἀπὸ τὴν πρὸς Θεὸν δέησιν, ἕως ὁποῦ νὰ ἐπιτύχῃ ἐκεῖνο ὁποῦ ἐπιθυμεῖ, δηλ. τὴν σωτηρίαν του. Διατὶ πρῶτον χάρισμα ὁποῦ τοῦ δίδει ὁ Θεὸς εἶναι, τὸ νὰ ἀκούσῃ κἀνένα ὁποῦ νὰ διηγῆται περὶ σωτηρίας. Διατὶ οἱ κήρυκες στέλλονται, διὰ νὰ κηρύξουν εἰς ἐκείνους ὁποῦ δὲν ἠξεύρουν. Καὶ τοῦτο βέβαια εἶναι χάρισμα τοῦ Ἁγίου Θεοῦ ὁποῦ στέλλει τοὺς κήρυκας. Δεύτερον χάρισμα εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ ἀκούσει τοὺς κήρυκας τῆς σωτηρίας του, νὰ ὑπακούσῃ, διότι ἡ ὑπακοὴ εὑρίσκεται φυσικὰ εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ ἀκούουν, δοσμένη ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν εἶναι καὶ ὁ φοβερισμὸς τοῦ Χριστοῦ μεγάλος εἰς ἐκείνους ὁποῦ δὲν ὑπακούουν. Διατὶ λέγει εἰς τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον, «ὅσοι ἂν μὴ »δέξωνται ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσωσιν ὑμῶν, ἀνε»κτότερον ἔσται γῇ Σοδόμων, καὶ Γομόρρων ἐν »ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τούτοις». Ὅτι ἡ ὑπακοὴ εἶναι ἴδιον εἰς κάθε λογικὴν φύσιν. Τρίτον χάρισμα τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸ νοητὸν φῶς, τὸ ὁποῖον τὸ λαμβάνουν μάλιστα οἱ νεοφώτιστοι, διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀκούσῃ τὴν σωτηρίαν του, καὶ ὑπακούσῃ, βέβαιον εἶναι, πῶς ἐπεθύμησε νὰ τὴν ἐπιτύχῃ, ὅμως δὲν εἶδεν ἀκόμι τὴν ὡραιότητα, καὶ τὸ κάλλος της, καὶ χρειάζεται θεῖον φῶς ὁποῦ νὰ ἐπισκιάζῃ αὐτὸν ἄνωθεν μυστικῶς. Καὶ τοῦτο τὸ φῶς φωτίζει νοητῶς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς, καὶ φανερώνει εἰς αὐτὴν αὐτὰ τὰ δύω, ἤγουν τὴν εὐμορφίαν τῆς σωτηρίας, καὶ τὴν ἀσχημάδα τοῦ ἁμαρτωλοῦ ὁποῦ ζητεῖ τὴν σωτηρίαν του. Ὕστερον τί γίνεται; ἐπειδὴ ἡ ψυχὴ ὅταν κάμῃ ἀρχὴν νὰ ἐπιθυμῇ τὴν σωτηρίαν της, ἔχει ἀκόμι τὸ θέλημά της ἀσθενὲς, καὶ ὀκνηρὸν, καὶ ἀδύνατον εἰς τὸ νὰ θέλῃ ὅλως διόλου τὴν σωτηρίαν της· διὰ τοῦτο μὲ τὸ νὰ αἰσθάνθῃ τὴν ἀσθένειαν καὶ ὀκνηρίαν τοῦ θελήματός της ζητεῖ δύναμιν ἀπὸ τὸν Θεὸν, διὰ νὰ δυναμώσῃ τὸ θέλημά της, καὶ νὰ θέλῃ ὅλως διόλου τὴν σωτηρίαν της. Καὶ τότε ἀρχίζει νὰ γνωρίζῃ ἐν ἀληθείᾳ, ὅτι ἡ προσευχή της εἶναι ταλαίπωρος, καὶ ἀσθενὴς, καὶ σαλεύεται ὡσὰν κάλαμος ἀπὸ τὰ ἐναντία πνεύματα, ἤγουν τοὺς δαίμονας. Καὶ ἐδῶ πλέον ἐκεῖνο τὸ θέλημα ὁποῦ ἐδυναμώθη ἀπὸ τὸν Θεὸν, θέλει κοπιάσει πολλὰ, καὶ θέλει ἀγωνισθῇ, εἰς τὸ νὰ παρακαλῇ τὸν Θεὸν νὰ τοῦ δώσῃ τὸ θεῖον χάρισμα τῆς προσευχῆς, διὰ νὰ γίνεται ἡ προσευχὴ μὲ πνεῦμα ἅγιον· (ὅτι καθὼς λέγει ὁ μακάριος Παῦλος ἡ ψυχὴ δὲν δύναται νὰ εἰπῇ, ἢ νὰ γνωρίσῃ μὲ ἀκρίβειαν τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, ὅτι εἶναι Κύριός της, ἤγουν ὅτι κυριεύει αὐτὴν, ἔξω μόνον μὲ τὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος·) διὰ νὰ παρακαλῇ διὰ ἡμᾶς μὲ στεναγμοὺς ἀλαλήτους αὐτὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὁποῦ ἐκατοίκησε μέσα εἰς τὴν ψυχήν μας κράζον Ἀββᾶ ὁ Πατὴρ, διὰ νὰ γένῃ ἡ φωνὴ ἐκείνη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐδικήτων ἐκείνων ὁποῦ ἐδέχθησαν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ μὲ τὴν χαριτωμένην ταύτην προσευχὴν νὰ βλαστήσῃ ἡ ψυχὴ τοὺς πνευματικοὺς καρποὺς, λέγω δηλαδὴ ἀγάπην, χαρὰν, εἰρήνην, μακροθυμίαν, χρηστότητα, ἀγαθωσύνην, πίστιν, πρᾳότητα, καὶ ἐγκράτειαν. Αὕτη εἶναι ἡ τάξις τῶν σωζομένων· καὶ ὅποιος δὲν ἀκολουθήσῃ αὐτὴν τὴν τάξιν, θέλει πλανηθῇ εἰς ὄρη, καὶ ἐρημίας, καὶ τόπους, τοὺς ὁποίους δὲν τοὺς ἐπισκέπτεται ὁ Χριστὸς, (διατὶ ἡ ἀταξία εἶναι σημεῖον ἀναρχίας. Καὶ ἐκεῖ ὁποῦ εἶναι ἡ ἀρχὴ σφαλερὰ, ἐκεῖ καὶ τὸ τέλος εἶναι ἄχρηστον, καὶ ἀνωφέλευτον). Καὶ θέλει κοπιάσει, μοχθήσει, ἱδρώσει, κακοποθήσει ματαίως ἐκεῖνος ὁποῦ καταγίνεται εἰς αὐτὰ διὰ τὴν σωτηρίαν του. Διατὶ ὅλη σχεδὸν ἡ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων γίνεται μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρισοῦ. Διὰ τοῦτο ὀνομάζεται καὶ Βασιλεὺς, καὶ Κύριος, ὅτι βασιλεύει, καὶ κυριεύει εἰς κάθε ἕνα ὁποῦ πιστεύει εἰς αὐτὸν διὰ τῆς χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος καὶ ὡς Βασιλεὺς, καὶ Κύριος τῶν ἐδικῶν του πισῶν, ἐνεργεῖ διὰ μέσου αὐτῶν ἐκεῖνο ὁποῦ εἶναι εὐάρεσον εἰς αὐτὸν, ὅτι εἰς ἐκείνους ὁποῦ βασιλεύονται, καὶ

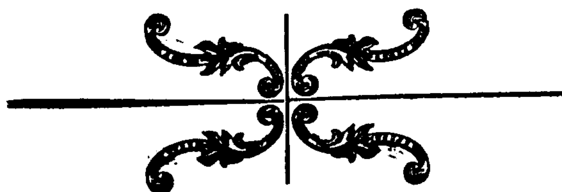

ὑποτάσσονται εἰς αὐτὸν γίνεται ὁδηγὸς, κυβερνήτης, διδάσκαλος, οἰκονόμος, προστάτης, βοηθὸς, ἐλευθερωτὴς ἀπὸ κάθε ἁμαρτίαν. Εἰδὲ καὶ νομίζουν μερικοὶ πῶς κάμνουν κἀνένα καλὸν χωρὶς τὸν Χριστὸν, οἱ τοιοῦτοι ψεῦδος εἶναι, καὶ τότε γίνονται ἀλήθεια, ὅταν βασιλεύσῃ εἰς αὐτοὺς ὁ Χριστός. Εἰς τὸν ὁποῖον εἶπεν ὁ Πιλάτος, Βασιλεὺς εἶσαι σύ; καὶ ἀποκριθεὶς εἰς αὐτὸν εἶπεν. Ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι, καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ. Ὁ δὲ Πιλάτος ἠρώτησεν αὐτὸν, τί ἐστιν ἀλήθεια; καὶ ὁ Χριστὸς δὲν τοῦ ἀπεκρίθη, ὅτι ἤξευρε πῶς ὁ Πιλάτος δὲν ἠμποροῦσε νὰ δεχθῇ, καὶ νὰ πιστεύσῃ τοῦτο τὸ κεκρυμμένον μυστήριον, ἤγουν πῶς ὁ Χριστὸς πρέπει νὰ βασιλεύσῃ εἰς κάθε ἄνθρωπον, ὡσὰν ὁποῦ μὲ ἄλλον τρόπον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ξαναλάμψουν πάλιν εἰς κάθε ἕνα τὰ σημεῖα τοῦ λογικοῦ ἀξιώματος ὁποῦ ἐχάρισεν ὁ Θεὸς εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, καὶ νὰ σκοτισθῇ ἡ ἀλογία, ἡ ὁποία ἐξ αἰτίας τῆς ἁμαρτίας ἐπροχώρησεν εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος παρὰ φύσιν, καὶ τόσον πολλὰ ἐδυνάμωσεν, ὁποῦ νομίζεται, πῶς εἶναι κατὰ φύσιν. Ὅτι ἀδύνατον εἶναι, ἀδύνατον νὰ ἐλευθερωθοῦμεν ἡμεῖς ἀπὸ τὴν ἀλογίαν, ἐὰν δὲν βασιλεύσῃ εἰς ἡμᾶς ὁ Υἱὸς καὶ λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καὶ αὐτὸ εἶναι ἡ ἀλήθεια, τὴν ὁποίαν ἦλθεν ὁ Χριστὸς νὰ μαρτυρήσῃ. Ὅτι ἐὰν αὐτὸς δὲν βασιλεύσῃ εἰς ἡμᾶς, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γένῃ μὲ τὸ μέσον τὸ ἐδικόν μας ἐκεῖνο ὁποῦ εἶναι εὐάρεστον εἰς αὐτὸν, ἀλλὰ βασιλευόμεθα ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους διάβολον, καὶ δὲν τὸ καταλαμβάνομεν. Διατὶ ἐκεῖ ὁποῦ βασιλεύει ὁ Θεὸς, ἐκεῖ δουλεία τοῦ διαβόλου δὲν γίνεται, ἀλλὰ ὅλη ἡ θεραπεία εἶναι τοῦ Θεοῦ. Ποῖος δὲν ἠξεύρει πῶς ὁ Θεὸς ὁ Ποιητὴς τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τῆς γῆς, καὶ ὅλης τῆς ὁρατῆς, καὶ ἀοράτου κτίσεως, εἶναι Βασιλεὺς ὅλων τῶν κτισμάτων ὁποῦ ἐδημιουργήθησαν ἀπὸ αὐτὸν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι; διατὶ ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ ἰδίου Λόγου, καὶ Υἱοῦ, τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ Θεοῦ, δι' οὗ (1) τὰ πάντα ἐποίησεν ἐν τῷ Ἁγίῳ αὐτοῦ Πνεύματι, αὐτὸς λέγω ὁ Πατὴρ διὰ τοῦ Υἱοῦ ἐν τῷ Ἁγίῳ αὐτοῦ Πνεύματι βασιλεύει καὶ ὅλα του τὰ ποιήματα. Αὐτὴ λοιπὸν ἡ μία Θεότης ὁ Πατὴρ, καὶ ὁ Υἱὸς, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἡ τρισυπόστατος, καὶ συναΐδιος, καὶ συνάναρχος, καὶ ὁμοούσιος, βασιλεύει, καὶ ἐξουσιάζει τὸν οὐρανὸν, τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην, τοὺς ἀστέρας, τὸν ἀέρα τὴν γῆν, τὴν θάλασσαν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, καὶ τοὺς Ἀγγέλους, καὶ τοὺς ἀνθρώπους, κἂν θέλουσι, κἂν μὴ θέλουσιν, ὅτι κύριος, καὶ βασιλεὺς πάντων, ἕνας εἶναι ὁ Θεός. Ὅμως μὲ τὸ νὰ εἶναι ἰδίωμα τοῦ βασιλέως νὰ ἔχῃ τὴν πρόνοιάν του εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ βασιλεύει, διὰ τοῦτο, καὶ ὁ Θεὸς ἔχει τὴν πρόνοιάν του εἰς ὅλα αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὅλα τὰ ἄλλα κτίσματα, ἔξω μόνον ἀπὸ τὰς λογικὰς φύσεις, ἤγουν Ἀγγέλους, καὶ ἀνθρώπους, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχουν γνῶσιν, ὡσὰν ὁποῦ δὲν εἶναι λογικὰ, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς τὴν πρόνοιάν τους τὴν κάμνει ἁπλῶς χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζουν αὐτὰ, ὡσὰν ὁποῦ δὲν ἔχουν γνῶσιν. Ἀμὴ τὴν πρόνοιαν τῶν Ἀγγέλων, καὶ τῶν ἀνθρώπων ὁποῦ ἔχουν γνῶσιν, τὴν ἔχει καὶ αὐτὴν πάντοτε. Ὅμως μὲ τὸ νὰ εἶναι λογικὰ κτίσματα τοῦ Θεοῦ, καὶ ἔχουν γνῶσιν φυσικὴν, θέλει νὰ γνωρίζουν καὶ αὐτοὶ τὸν δημιουργὸν, καὶ προνοητὴν, καὶ ἐλευθερωτὴν τους Θεόν. Ὅτι διὰ τοῦτο ἐκτίσθησαν μὲ λογικὸν, καὶ μὲ γνῶσιν φυσικὴν, διὰ νὰ δοξάζουν πάντοτε τὸν Ποιητήν τους, καὶ νὰ τὸν εὐχαριστοῦν, καὶ διὰ τὸν ἑαυτόν τους, καὶ διὰ ὅλα τὰ ἄλλα κτίσματα. Ὅθεν ὁ Θεὸς, ὤντας βασιλεὺς ὅλων τῶν κτισμάτων, τοὺς ἀνθρώπους μόνους θέλει νὰ τοὺς βασιλεύῃ μὲ τὸ θέλημά τους, καθὼς βασιλεύει καὶ τοὺς Ἀγγέλους μὲ τὸ θέλημά τους. Καὶ ἀνίσως οἱ ἄνθρωποι δὲν θέλουν νὰ τοὺς βασιλεύῃ ὁ Θεὸς, δὲν τὸ κάνει στανικῶς, διὰ νὰ μὴν ἀσυκώσῃ ἀπὸ αὐτοὺς τὴν αὐτεξούσιόν τους προαίρεσιν. Ὅτι πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι φύσις λογικὴ, ἀνίσως δὲν ἔχῃ θέλημα; διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, καὶ Θεὸς γενόμενος ἄνθρωπος ὁμογενὴς μὲ ἡμᾶς, καὶ διδάσκαλος, συμβουλεύει εἰς τοὺς ὁμογενεῖς, καὶ ἀδελφούς του ἐκεῖνο ὁποῦ τοὺς λανθάνει, καὶ δὲν τὸ

1) Ἐδῶ ἡ διὰ ἐκλαμβάνεται ἀντὶ τῆς σὺν, ἤγουν μαζῆ μὲ τὸν Υἱὸν ὡς συναίτιον τῆς ὑπάρξεως πάντων τῶν ποιημάτων.

ἰξεύρουν. Λέγωντάς τους, ζητεῖτε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, διὰ νὰ βασιλεύσῃ εἰς ἡμᾶς μὲ τὸ θέλημά μας. Ὅτι εὐθὺς ὁποῦ ἔλθῃ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν λογικὴν φύσιν, εὐθὺς τὴν γεμίζει ἀπὸ κάθε δικαιοσύνην, καὶ ἀρετήν. Διὰ τοῦτο ἂς προσευχώμεθα πάντοτε εἰς τὸν Θεὸν λέγοντες, ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου, γενηθήτω τὸ θέλημά σου. Ὅτι τοῦτο θέλει ὁ Θεὸς, καὶ διὰ αὐτὸ ἔγινεν ἄνθρωπος, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ πρῶτον κήρυγμα, καὶ ἀρχὴ τοῦ Εὐαγγελίου. Ὅτι τὸ, ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ὁποῦ εἶναι εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ Εὐαγγελίου, τοῦτο δηλοῖ. Διατὶ ἐὰν δὲν αἰσθανθῇ νοητῶς ἡ νοερὰ ψυχὴ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, πῶς ἦλθεν εἰς αὐτὴν, καὶ ἐβασίλευσε, δὲν εἶναι ἐλπὶς σωτηρίας εἰς αὐτήν. Ὅμως πρέπει νὰ γνωρίζῃ ἡ βασιλευομένη ψυχὴ τὰς χάριτας, καὶ ἐνεργείας τῆς βασιλευούσης Θεότητος. Ὅτι ὅπου εἶναι παρὼν ὁ βασιλεὺς, βέβαια ἐκεῖ εἶναι καὶ σημεῖα βασιλικά. Καὶ σημεῖα τοῦ Θεοῦ ὁποῦ πρέπει νὰ ἔχῃ ἡ ψυχὴ ἐκείνη ὁποῦ βασιλεύεται ἀπὸ τὸν Θεὸν, εἶναι ἡ εὐθύτης, ἡ πραότης, ἡ ἀλήθεια, ἡ ταπεινοφροσύνη, ἡ ἀγαθωσύνη, ἡ δικαιοσύνη, καὶ κάθε εὐλάβεια, ἀκόμι καὶ ἀνεξικακία, ἡ φιλανθρωπία, ἡ συμπάθεια, ἡ ἀβάπη ἡ ἀνυπόκριτος, ἡ μακροθυμία, ἡ καρτερία, ἡ ὑπομονή. Διατὶ τὰ ἐναντία τούτων φαίνονται εἰς ἐκείνους ὁποῦ δὲν βασιλεύει ὁ Θεός. Ἀπὸ αὐτὰς τὰς ἀρετὰς, καὶ τὰς ἐναντίας τούτων κακίας, γνωρίζονται ἐκεῖνοι ὁποῦ βασιλεύονται ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν βασιλεύονται, διὰ τοὺς ὁποίους ὁ Κύριος προστάζει τὰ στρατεύματά του, ἤγουν τοὺς Ἁγίους Ἀγγέλους λέγων· «Τοὺς »ἐχθρούς μου ἐκείνους τοὺς μὴ θέλοντάς με βα»σιλεῦσαι ἐπ' αὐτοὺς, ἀγάγετε ὧδε, καὶ κατα»σφάξατε ἔμπροσθέν μου.» Ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἤκουσαν, καὶ ἔμαθαν μὲ διαφόρους τρόπους, πῶς, καὶ μὲ ποῖα ἔργα, καὶ ἐντολὰς θέλει λάβουν ἀπὸ τὸν Χριστὸν τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ τὰ ἐκαταφρόνησαν, καὶ ἀντὶ τούτων ἐπροτίμησαν τὰ ἐπίγεια καὶ φθαρτὰ, καὶ τὴν προσωρινὴν, καὶ ματαίαν δόξαν, οἱ τοιοῦτοι βεβαιότατα θέλει κολασθοῦν χειρότερα καὶ ἀπὸ τοὺς ἀπίστους. Ὅτι γνωρίζοντες τὸν Χριστὸν δὲν ἠθέλησαν νὰ τὸν δεχθοῦν διὰ βασιλέα τους, μὲ τὸ νὰ μὴν ἐφύλαττον τὰς ἐντολάς του. Διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν θέλει νὰ κάμῃ τὸ ἔργον ἐκεῖνο, διὰ τὸ ὁποῖον ὁ Χριστὸς ἔγινεν ἄνθρωπος, καὶ ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, φανερὸν εἶναι, πῶς δὲν δέχεται οὔτε αὐτὸν τὸν Χριστὸν, κἂν φαίνεται πῶς τὸν δέχεται. Ἐκεῖνοι δὲ ὁποῦ ἐπίστευσαν ἐν ἀληθείᾳ εἰς αὐτὸν, καὶ τὸν ἐδέχθησαν, τοὺς ἔδωκεν ἐξουσίαν νὰ γένουν τέκνα Θεοῦ. Ὅτι εὐθὺς ὁποῦ πιστεύσουν εἰς αὐτὸν, ἐμπιστεύονται, καὶ λαμβάνουν ἀπὸ αὐτὸν τὴν Θεότητά του, ὥστε ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ πιστεύει εἰς αὐτὸν, νὰ γένῃ Θεὸς, καθὼς καὶ ὁ Θεὸς ἔγινεν ἄνθρωπος. Ἄμποτε δὲ καὶ ἡμεῖς νὰ πιστεύσωμεν εἰς αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ νὰ γένωμεν τέκνα Θεοῦ, καὶ Θεοὶ κατὰ χάριν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟΣ Ε'.

ά. Περὶ τῆς κτίσεως τοῦ κόσμου, καὶ τῆς πλάσεως τοῦ Ἀδάμ.
β'. Περὶ τῆς παραβάσεως, καὶ ἐξορίας τοῦ Ἀδάμ.
γ'. Περὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Κυρίου, καὶ πῶς ἐσαρκώθη διὰ ἡμᾶς.
δ'. Πῶς ὅλη ἡ κτίσις μέλλει πάλιν νὰ ξανακαινουργωθῇ.
έ. Τί λογῆς θέλει εἶναι ἐκείνη ἡ λαμπρότης ὁποῦ ἔχει νὰ λάβῃ ὕστερα ἡ κτίσις. Καὶ περὶ Ἀγγέλων, καὶ ψυχῆς.
ς'. Τί λογῆς οἱ Ἅγιοι ἑνώνονται μὲ τὸν Χριστὸν, καὶ Θεὸν ἡμῶν, καὶ γίνονται ἕνα μὲ αὐτόν.
ζ'. Ποῖος εἶναι ὁ ἄνω κόσμος, καὶ μὲ τί τρόπον ἔχει νὰ πληρωθῇ, καὶ τότε νὰ ἔλθῃ τὸ τέλος.
ή. Ὅτι ἀνίσως δὲν γεννηθοῦν ὅσοι εἶναι προωρισμένοι νὰ γένουν ἕως εἰς τὴν ὁλοΰστερινὴν ἡμέραν, ὁ ἄνω κόσμος δὲν θέλει πληρωθῇ.
θ'. Εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ Εὐαγγελίου ὁποῦ λέγει «ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν Βασιλεῖ, ὅς τις ἐποίησε γάμους τῷ Υἱῷ αὐτοῦ, καὶ ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους» κτλ.
ί. Καὶ ὅτι οἱ Ἅγιοι μετὰ τὴν Ἀνάστασιν θέλει γνωρίζουν ἕνας τὸν ἄλλον.

ά. Ὁ Θεὸς ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ κόσμου, ὄχι μοναχὰ τὸν παράδεισον ἔδωκεν εἰς τοὺς πρωτοπλάστους, καθὼς νομίζουν μερικοὶ, οὐδὲ ἐκεῖνον μόνον ἔκαμεν ἄφθαρτον, ἀλλὰ μάλιστα προτήτερα ἀπὸ τὸν παράδεισον ἐδημιούργησεν εἰς πέντε ἡμέρας ὅλην τὴν γῆν, καὶ ὅλα τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ τὸν οὐρανὸν, καὶ ὅλα τὰ ἐν αὐτῷ. Καὶ τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ ἔπλασε τὸν Ἀδὰμ, καὶ τὸν ἔκαμε κύριον, καὶ βασιλέα ὅλης τῆς ὁρωμένης κτίσεως. Καὶ οὔτε ἡ Εὔα ἦτον ἀκόμι τότε, οὔτε ὁ παράδεισος. Ἀλλὰ οὗτος ὁ κόσμος ἔγινεν ἀπὸ τὸν Θεὸν, ὡσὰν ἕνας παράδεισος. Ἄφθαρτος μὲν, πλὴν ὑλικὸς, καὶ αἰσθητός. Καὶ τὸν ἔδωκεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Ἀδὰμ, καὶ ὅλων τῶν ἀπογόνων του, καθὼς λέγει ἡ θεία γραφή. «Καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς ποιήσωμεν ἄν»θρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν, καὶ καθ' ὁμοίω»σιν, καὶ ἀρχέτωσαν τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης, »καὶ τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τῶν κτη»νῶν, καὶ πάσης τῆς γῆς, καὶ πάντων τῶν ἑρ»πετῶν. Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, κατ' »εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν· ἄρσεν, καὶ θῆλυ »ἐποίησεν αὐτούς.» Ἄρσεν δὲ καὶ θῆλυ λέγει, ὄχι πῶς ἦτον τότε γενομένη ἡ Εὔα, ἀλλὰ διατὶ εὑρίσκετο εἰς τὴν πλευρὰν τοῦ Ἀδὰμ μαζὴ μὲ αὐτόν. Καὶ τοῦτο μετὰ ταῦτα θέλει τὸ καταλάβῃς καλλίτερα. «Καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς ὁ »Θεὸς, λέγων, αὐξάνεσθε, καὶ πληθύνεσθε, καὶ »πληρώσατε τὴν γῆν, καὶ κατακυριεύσατε αὐ»τῆς, καὶ ἄρχετε τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης, »καὶ τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ πάντων τῶν »κτηνῶν, καὶ πάσης τῆς γῆς.» Βλέπεις πῶς ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐξ ἀρχῆς ὅλον τοῦτον τὸν κόσμον, ὡσὰν ἕνα παράδεισον; διὰ τοῦτο καὶ ἀκολούθως λέγει. «Καὶ εἶπεν ὁ »Θεὸς, ἰδοὺ δέδωκα ἡμῖν πάντα χόρτον σπό-

»ριμον, σπεῖρον σπέρμα, ὃ ἐστὶν ἐπάνω τῆς »γῆς. Καὶ πᾶν ξύλον, ὃ ἔχει ἐν ἑαυτῷ καρ»πὸν σπόριμον, εἰς βρῶσιν ὑμῖν ἔσται, καὶ πᾶσι »τοῖς θηρίοις τῆς γῆς, καὶ πᾶσι τοῖς πετει»νοῖς τοῦ οὐρανοῦ, καὶ παντὶ ἑρπετῷ ἕρποντι »ἐπὶ τῆς γῆς.» Βλέπεις πῶς ὅλα τὰ φαινόμενα, ὅσα εἶναι ἐν τῇ γῇ, καὶ ὅσα ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὰ ἔδωκεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Ἀδὰμ, καὶ τῶν ἀπογόνων του; Διότι ὅσα εἶπεν εἰς τὸν Ἀδὰμ, τὰ ἔλεγεν εἰς ὅλους ἡμᾶς. Καθὼς καὶ εἰς τοὺς Ἀποστόλους εἶπεν, ἃ λέγω ὑμῖν, πᾶσι λέγω. Ὡσὰν ὁποῦ ἤξευρε πῶς τὸ γένος μας ἔμελλε νὰ αὐξήσῃ, καὶ νὰ γένουν πλήθη ἀναρίθμητα. Ὅτι ἀνίσως τώρα ὁποῦ παρέβημεν τὴν ἐντολήν του, καὶ ἐκατακρίθημεν νὰ ἀποθνήσκωμεν, ἐπληθύναμεν οἱ ἄνθρωποι τόσον πολλὰ, στοχάσου πόσοι ἔμελλαν νὰ εἶναι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐγεννήθησαν ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ἀνίσως δὲν ἀπέθαιναν; καὶ τί λογῆς ζωὴν ἤθελε ἔχουν, νὰ εἶναι ἄφθαρτοι, καὶ ἀθάνατοι μέσα εἰς ἄφθαρτον κόσμον, καὶ νὰ ἀπερνοῦν μίαν ζωὴν, ἀναμάρτητον, ἄλυπον, ἀφρόντιστον, καὶ ἀκοπίαστον; καὶ τί λογῆς προκόπτοντες οἱ ἄνθρωποι εἰς τὴν φύλαξιν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν ἀγαθῶν λογισμῶν, ἔμελλαν κατὰ καιρὸν νὰ ἀναβαίνουν εἰς τελειοτέραν δόξαν, καὶ ἀλλοίωσιν, καὶ νὰ πλησιάζουν εἰς τὸν Θεὸν, καὶ μὲ ταῖς λάμψες ὁποῦ ἀναβρύουν ἀπὸ τὴν Θεότητα, νὰ γίνεται ἡ ψυχὴ τοῦ καθ' ἑνὸς λαμπροτέρα; καὶ τοῦτο τὸ αἰσθητὸν, καὶ ὑλικὸν σῶμα νὰ γίνεται ἄϋλον, καὶ πνευματικὸν, καὶ ἀνώτερον ἀπὸ κάθε αἴσθησιν; καὶ ἡ ἀγαλλίασις, καὶ εὐφροσύνη ὁποῦ ἔμελλε νὰ ἀκολουθήσῃ εἰς ἡμᾶς, ἀπὸ τὴν συναναστροφὴν ὁποῦ ἤθελε ἔχομεν ἕνας μὲ τὸν ἄλλον, νὰ εἶναι κατὰ ἀλήθειαν ἀνεκλάλητος, καὶ ἀχώρητος, εἰς λογισμὸν ἀνθρώπου. Ἀλλὰ ἂς ἔλθωμεν πάλιν εἰς τὸν σκοπόν μας. Τὸ λοιπὸν ἐχάρισεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν Ἀδὰμ ὅλον τὸν κόσμον, ὡσὰν μίαν χώραν, ἢ ὡσὰν ἕνα χωράφι. Τὸν ὁποῖον τὸν ἐτελείωσεν εἰς τὰς ἓξ ἡμέρας, καὶ ἄκουε τὴν θείαν γραφὴν, ὁποῦ τὸ λέγει. «Καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς πάντα »ὅσα ἐποίησε, καὶ ἰδοὺ καλὰ λίαν, καὶ ἔγινεν »ἑσπέρα, καὶ ἔγινε πρωῒ ἡμέρα ἕκτη, καὶ συ»νετέλεσεν ὁ Θεὸς τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἕκτῃ τὰ ἔργα »αὐτοῦ, ἃ ἐποίησε. Καὶ κατέπαυσεν ὁ Θεὸς τῇ »ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ, »ὧν ἤρξατο ποιῆσαι.» Ἔπειτα θέλωντας νὰ μᾶς διδάξῃ τί λογῆς ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, λέγει πάλιν. «Ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄν»θρωπον, χοῦν λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐνεφύ»σησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, »καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν. Τότε πλέον, καθὼς ἕνας βασιλεὺς, ἢ ἄρχωντας, ἢ πλούσιος, ὁποῦ νὰ ἔχῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν του κἀνένα τόπον, οὔτε τὸν περιτειχίζει, οὔτε τὸν περιφράζει ὅλον νὰ τὸν κάμῃ μίαν χώραν, ἢ ἕνα σπῆτι, ἀλλὰ τὸν χωρίζει εἰς πολλὰ μέρη, καὶ ἄλλον τὸν ἀφίνει χωράφια διὰ νὰ τὸν σπέρνουν, καὶ ἄλλον τὸν φυτεύει ἀμπέλια, καὶ ἄλλον πάλιν τὸν ἀφίνει χέρσον, καὶ διαλέγει ἕνα μέρος τὸ πλέον καλλίτερον, καὶ εὐμορφότερον, καὶ ἐκεῖ κτίζει τὰ παλάτιά του, καὶ φυτεύει περιβόλια, καὶ κήπους, καὶ ἐφευρίσκει καὶ ἄλλας διαφόρους ἀπολαύσεις, καὶ κάμνει ἐκεῖ, διὰ νὰ γένουν ὅλα, καὶ τὰ παλάτιά του, καὶ ἡ κατοικίαις του λαμπρόταταις, καὶ νὰ διαφέρουν κατὰ πάντα ἀπὸ τὰς κατοικίας τῶν ἄλλων, καὶ τὰ περιτειχίζει ἔξωθεν ὅλα αὐτὰ, κάμνει καὶ πόρταις, καὶ βάνει κλειδαριαῖς διὰ νὰ σφαλοῦν, καὶ νὰ ἀνοίγουν, καὶ φύλακας νὰ φυλάττουν, καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ δὲν φοβεῖται τινὰ, διὰ νὰ μὴν ἐμβαίνουν μέσα οἱ κακοὶ ἄνθρωποι, καὶ ὅσοι ἀπὸ τοὺς φίλους του ἐφάνηκαν ἀχάριστοι, καὶ ὅσοι ἀπὸ τοὺς ὑπηκόους του, ἢ ἀπὸ τοὺς δούλους του τοῦ ἔσφαλαν, καὶ τὸν ἐπαρώργισαν, οἱ δὲ ἀληθινοὶ, καὶ ἐμπιστευμένοι του φίλοι, καὶ οἱ καλοὶ, καὶ εὐχάριστοι ὑπήκοοι, καὶ δοῦλοί του νὰ ἐμβαίνουν ἀνεμποδίστως· αὐτὸ τὸ ἴδιον ἔκαμε καὶ ὁ Θεὸς εἰς τὸν πρωτόπλαστον. Διατὶ ἀφ' οὗ ἔκαμεν ὅλα τὰ πάντα, καὶ ἔπλασε καὶ τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἔπαυσε τῇ ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ ἀπὸ ὅλα του τὰ ἔργα ὁποῦ ἄρχισε νὰ κάμῃ, τότε ἐφύτευσε τὸν παράδεισον εἰς τὴν Ἐδὲμ κατὰ ἀνατολὰς, ὡσὰν ἕνα βασίλειον, καὶ ἔβαλεν ἐκεῖ τὸν ἄνθρωπον ὁποῦ ἔπλασεν, ὡσὰν βασιλέα. Ἀμὴ διατὶ δὲν ἔκαμε τὴν ἑβδόμην ἡμέραν τὸν παράδεισον, ἀλλὰ ἀφ' οὗ ἔκαμεν ὅλην τὴν κτίσιν, ἐφύτευσεν αὐτὸν κατὰ ἀνατολάς; ἐπειδὴ ὁ Θεὸς, ὡς προγνώστης πάντων ἐδημιούργησεν ὅλην τὴν κτίσιν μὲ τάξιν, καὶ εὔτακτον κατάστασιν. Καὶ τὰς ἑπτὰ ἡμέρας τὰς ἐδιώρισε νὰ εἶναι εἰς τύπον τῶν ἑπτὰ αἰώνων ὁποῦ μέλλουν νὰ ἀπεράσουν ὕστερον. Τὸν δὲ παράδεισον τὸν ἐφύτευσεν ὕστερον ἀπὸ αὐτὰς τὰς ἑπτὰ ἡμέρας, διὰ νὰ εἶναι τύπος τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Ἀμὴ

διατὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τὴν ὀγδόην ἡμέραν δὲν τὴν ἀρίθμησε μαζὴ μὲ τὰς ἑπτά; ἐπειδὴ ἦτον ἀνάρμοστον νὰ μετρᾶται καὶ αὐτὴ μαζὴ μὲ τὰς ἑπτὰ, αἱ ὁποῖαι ἀνακυκλούμεναι κάμνουν τὰς τόσας, καὶ τόσας ἑβδομάδας, καὶ χρόνους, καὶ αἰῶνας. Ἀλλὰ ἔπρεπεν ἡ ὀγδόη νὰ εἶναι ἔξω ἀπὸ τὰς ἑπτὰ, ὡσὰν ὁποῦ δὲν ἔχει οὔτε ἀρχὴν, οὔτε τέλος. Διατὶ οὐδὲ τώρα μὲν εἶναι, μέλλει δὲ νὰ γένῃ, καὶ νὰ λάβῃ ἀρχὴν, ἀλλὰ καὶ πρὸ τῶν αἰώνων ἦτον, καὶ τώρα εἶναι, καὶ θέλει εἶναι εἰς αἰῶνα αἰῶνος, ὅμως λέγεται πῶς δὲν εἶναι τώρα, ἀλλὰ μέλλει νὰ λάβῃ ἀρχὴν, ὅτι θέλει ἔλθῃ ἐξ ἅπαντος, καὶ θέλει φανερωθῇ εἰς ἡμᾶς ὁλοϋστερινὰ, καὶ θέλει γένῃ μία ἡμέρα ἀνέσπερος, καὶ ἀτελεύτητος. Κοίταξε δὲ ὅτι ἡ θεία γραφὴ δὲν λέγει πῶς ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν παράδεισον, οὔτε πῶς εἶπε, γενηθήτω· ἀλλὰ πῶς ἐφύτευσεν αὐτόν. Καὶ ἐξανέτειλεν ἔτι ἐκ τῆς γῆς ὁ Θεὸς πᾶν ξύλον ὡραῖον εἰς ὅρασιν, καὶ καλὸν εἰς βρῶσιν, ἔχον καρποὺς διαφόρους, οἱ ὁποῖοι μήτε ἐφθείροντο τελείως μήτε ἔλειπον ποτὲ, ἀλλὰ ἦσαν πάντοτε νεαροὶ, τρυφεροὶ, καὶ πολλὰ γλυκεῖς, καὶ ἐπροξενοῦσαν εἰς τοὺς πρωτοπλάστους μεγάλην ἡδονὴν, καὶ τροφήν. Διατὶ ἔπρεπε νὰ δοθῇ καὶ τροφὴ ἄφθαρτος εἰς τὰ σώματα ἐκεῖνα τῶν πρωτοπλάστων, ὁποῦ ἦσαν ἄφθαρτα. Ὅθεν καὶ ἡ ζωή τους ἦτον ἀκοπίαστος, καὶ ἀταλαιπώρητος μέσα εἰς τὸν παράδεισον· τὸν ὁποῖον καὶ τὸν ἐπεριτείχισε τρόπον τινὰ, ὁ δημιουργὸς αὐτοῦ Θεὸς, καὶ τοῦ ἔβαλε καὶ πόρταν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἔμβαιναν, καὶ εὔγαιναν. Τὸ λοιπὸν ὁ Ἀδὰμ ἐπλάσθη μὲ σῶμα ἄφθαρτον, πλὴν ὑλικὸν, καὶ ὄχι ὅλον ἀκόμι πνευματικόν. Καὶ ἐκατεστάθη ἀπὸ τὸν δημιουργὸν Θεὸν, ὡς βασιλεὺς ἀθάνατος εἰς ἄφθαρτον κόσμον, ὄχι μοναχὰ εἰς τὸν παράδεισον, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλην τὴν κτίσιν ὁποῦ εἶναι ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ.

β'. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς νόμον, καὶ τοὺς ἐπαρήγγειλε νὰ μὴ φάγουν ἀπὸ ἐκεῖνο μόνον τὸ ξύλον τῆς γνώσεως, καὶ ὁ Ἀδὰμ ἐκαταφρόνησε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, καὶ δὲν ἐπίστευσεν εἰς τὰ λόγια τοῦ Δημιουργοῦ, καὶ Δεσπότου του ὁποῦ τοῦ εἶπεν, ᾗ δ' ἂν ἡμέρᾳ φάγησθε ἀπ' αὐτοῦ, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε, ἀλλὰ ἐνόμισε πιστότερον τὸν πονηρὸν διάβολον ὁποῦ τοῦ εἶπεν, οὐ θανάτῳ ἀποθανεῖσθε, ἀλλ' ᾗ δ' ἂν ἡμέρᾳ φάγησθε, ἔσεσθε ὡς θεοὶ, γινώσκοντες καλὸν, καὶ πονηρὸν, καὶ ἔφαγεν ἀπὸ τὸ ξύλον ἐκεῖνο, καὶ παρευθὺς ἐγυμνώθη ἀπὸ τὴν ἄφθαρτον ἐκείνην στολὴν, καὶ δόξαν, καὶ ἐνεδύθη τὴν γύμνωσιν τῆς φθορᾶς, καὶ βλέπωντας τὸν ἑαυτόν του γυμνὸν ἐκρύφθη, καὶ ἔρραψε φύλλα συκῆς, καὶ περιεζώσθη διὰ νὰ σκεπάσῃ τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ· ὅθεν καὶ εἰς τὸν Θεὸν ὁποῦ τὸν ἐφώναξεν, Ἀδὰμ ποῦ εἶ; ἀπεκρίθη· τὴν φωνήν σου ἤκουσα, καὶ στοχαζόμενος τὴν γύμνωσίν μου, ἐφοβήθηκα, καὶ ἐκρύφθηκα· ὁ δὲ Θεὸς προσκαλῶντάς τον εἰς μετάνοιαν τοῦ εἶπε· καὶ τίς ἀνήγγειλέ σοι, ὅτι γυμνὸς εἶ; εἰμὴ ἀπὸ τοῦ ξύλου, οὗ ἐνετειλάμην σοι μὴ φαγεῖν, ἀπ' αὐτοῦ ἔφαγες; ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Ἀδὰμ δὲν ἠθέλησε νὰ εἰπῇ τὸ ἥμαρτον, ἀλλὰ εἶπε μάλιστα τὸ ἐναντίον, καὶ ἔκαμεν αἴτιον τῆς παραβάσεώς του τὸν Θεὸν, ὁποῦ ἔκαμε τὰ πάντα λίαν καλὰ, λέγοντάς του, ἡ γυνὴ ἣν δέδωκάς μοι, αὕτη ἔδωκέ μοι, καὶ ἔφαγον· καὶ ἐκείνη πάλιν ἔρριψε τὴν αἰτίαν εἰς τὸν ὄφιν, καὶ δὲν ἠθέλησαν τελείως νὰ μετανοήσουν, καὶ νὰ προσπέσουν εἰς τὸν Δεσπότην Θεὸν, νὰ τοῦ ζητήσουν συγχώρησιν· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς τοὺς ἐδίωξεν ἀπὸ τὸν παράδεισον, ὡσὰν ἀπὸ παλάτια βασιλικὰ, καὶ σπήτια ὡραιότατα, διὰ νὰ ζοῦν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, ὡσὰν ἐξόριστοι, καὶ εὐθὺς ἐδιώρισε τὴν φλογίνην ῥομφαίαν νὰ φυλάττῃ τὴν πόρταν τοῦ παραδείσου. Καὶ δὲν ἐκαταράσθη ὁ Θεὸς τὸν παράδεισσον μὲ τὸ νὰ ἦτον τύπος τῆς μελλούσης ἐκείνης, καὶ ἀτελευτήτου ζωῆς, καὶ εἰκὼν τῆς αἰωνίου βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ὅτι ἀνίσως δὲν ἦτον τοῦτο τὸ αἴτιον, ἔπρεπε μάλιστα νὰ καταρασθῇ ἐκεῖνον, ὡσὰν ὁποῦ ἐκεῖ μέσα νὰ ἔγινεν ἡ παράβασις τοῦ Ἀδὰμ, ἀλλὰ αὐτὸ δὲν τὸ ἔκαμεν, ἀμὴ ἐκαταράσθη ὅλην τὴν ἄλλην γῆν ὁποῦ ἦτον καὶ αὐτὴ ἄφθαρτος, καθὼς καὶ ὁ παράδεισος, καὶ ἐβλάστανεν ὅλα ἀπὸ λόγου της, διὰ νὰ μὴν ἔχῃ πάλιν ὁ Ἀδὰμ ἀκοπίαστον ζωὴν, καὶ ἐλευθέραν ἀπὸ κόπους, καὶ ἱδρῶτας, διὰ τοῦτο τὴν ἐκαταράσθη προτήτερα, καὶ εἶπεν, «ἐπικατάρατος ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις σου, »ἐν λύπαις φαγῇ αὐτὴν πάσας τὰς ἡμέρας »τῆς ζωῆς σου, ἀκάνθας, καὶ τριβόλους ἀνατε»λεῖ σοι, καὶ φαγῇ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ. Ἐν »ἱδρῶτι τοῦ προσώπου σου φαγῇ τὸν ἄρτον σου, »ἕως τοῦ ἀποστρέψαι σε εἰς τὴν γῆν, ἐξ ἧς ἐλή»φθης, ὅτι γῆ εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ». Λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ ἔγινε φθαρτὸς, καὶ θνητὸς διὰ τὴν

παράβασιν, ἔπρεπε νὰ κατοικῇ καὶ εἰς γῆν φθαρτὴν, καὶ νὰ τρώγῃ τροφὴν φθαρτὴν, μὲ δίκαιον τρόπον. Ὅτι ἐπειδὴ καὶ ἡ πλουσιοπάροχος τροφὴ, καὶ ἡ ἄφθαρτος, καὶ ἀκοπίαστος ζωὴ, τὸν ἔκαμε νὰ ἀλησμονήσῃ τὸν Θεὸν, καὶ τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα ὁποῦ τοῦ ἔδωκε, καὶ νὰ καταφρονήσῃ τὴν ἐντολήν του, διὰ τοῦτο δικαίως ἐκαταδικάσθη νὰ δουλεύῃ μὲ ἱδρῶτα, καὶ κόπον τὴν γῆν, καὶ τοιουτωτρόπως νὰ λαμβάνῃ τὰς τροφὰς ἀπὸ αὐτὴν, κατ' ὀλίγον ὀλίγον ὡσὰν ἀπὸ κἀνένα οἰκονόμον. Εἶδες πῶς ἡ γῆ ἀφ' οὗ ἐκαταράσθη, καὶ ὑστερήθη ἐκείνην τὴν βλάστησιν των καρπῶν ὁποῦ ἐβλάσταναν μοναχοί τους χωρὶς κόπον, τότε ἐδέχθη τὸν παραβάτην; καὶ διατί; διὰ νὰ δουλεύεται ἀπὸ αὐτὸν μὲ ἱδρῶτας, καὶ κόπους, καὶ ἔτζι νὰ τοῦ δίδῃ ἐκεῖνα τὰ ὀλίγα ὁποῦ βλασάνει εἰς τὴν χρείαν του, ὅσον νὰ ζῇ. Καὶ ἂν δὲν δουλευθῇ ἀπὸ αὐτὸν νὰ μένῃ ἄκαρπος, καὶ νὰ βλαστάνῃ μοναχὰ ἀκάνθας, καὶ τριβόλους. Ὅθεν καὶ ὅλη ἡ κτίσις ὅταν εἶδε τὸν Ἀδὰμ, πῶς ἐδιώχθη ἀπὸ τὸν παράδεισον, δὲν ἤθελε νὰ ὑποταχθῇ πλέον εἰς τὸν παραβάτην. Ὁ ἥλιος δὲν ἤθελε νὰ λάμψῃ πλέον, οὔτε ἡ σελήνη, ἀλλ' οὔτε τὰ ἄστρα ἤθελαν νὰ φανοῦν εἰς αὐτὸν, οὔτε ἡ βρύσες νὰ ἀναβρύουν τὸ νερὸν, οὔτε οἱ ποταμοὶ νὰ τρέχουν. Ὁ ἀέρας ἐμελέτα νὰ μὴ φυσᾷ πλέον, διὰ νὰ μὴ δίδῃ ἀναπνοὴν εἰς τὸν Ἀδὰμ ὁποῦ ἥμαρτε. Τὰ θηρία, καὶ ὅλα τὰ ζῶα τῆς γῆς, ἀφ' οὗ τὸν εἶδαν πῶς ἐγυμνώθη ἀπὸ τὴν πρώτην του δόξαν, τὸν ἐκαταφρόνησαν, καὶ ἐταράχθησαν εὐθὺς ὅλα κατεπάνω του. Ὁ οὐρανὸς τρόπον τινὰ, ὥρμησε νὰ πέσῃ ἐπάνω του, καὶ ἡ γῆ δὲν ἤθελε νὰ τὸν βαστάζῃ πλέον. Ἀλλ' ὁ Θεὸς ὁποῦ ἐδημιούργησε τὰ πάντα, καὶ ἔπλασε καὶ τὸν ἄνθρωπον, τί ἔκαμεν; ἰξεύρωντας πρὸ καταβολῆς κόσμου, ὅτι ὁ Ἀδὰμ ἔμελλε νὰ παραβῇ τὴν ἐντολήν του, καὶ ἔχωντας προωρισμένην τὴν ζωὴν, καὶ ἀνάπλασιν ὁποῦ ἔμελλε νὰ λάβῃ ἀπὸ τὴν ἀναγέννησιν αὐτοῦ, ἤγουν ἀπὸ τὸ Ἅγιον βάπτισμα, διὰ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ Υἱοῦ, καὶ Θεοῦ ἡμῶν, συγκρατεῖ ὅλα τὰ πάντα μὲ τὴν δύναμίν του, καὶ μὲ τὴν εὐσπλαγχνίαν, καὶ ἀγαθότητά του, ἐμποδίζει εὐθὺς τὴν ὁρμὴν ὅλων τῶν κτισμάτων, καὶ ὑποτάσσει εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, διὰ νὰ δουλεύῃ ἡ κτίσις ὁποῦ ἔγινε φθαρτὴ τὸν φθαρτὸν ἄνθρωπον, διὰ τὸν ὁποῖον ἔγινε. Καὶ ὁπόταν πάλιν ὁ ἄνθρωπος ἀνακαινισθῇ, καὶ γένῃ πνευματικὸς, καὶ ἄφθαρτος, καὶ ἀθάνατος, τότε καὶ ἡ κτίσις ὁποῦ ὑπετάχθη ἀπὸ τὸν Θεὸν εἰς τὸν ἁμαρτήσαντα ἄνθρωπον, καὶ ἐδούλευσεν αὐτὸν νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὴν δουλείαν, καὶ νὰ ἀνακαινουργωθῇ μαζὴ μὲ αὐτὸν, καὶ νὰ γένῃ ἄφθαρτος ὅλη, καὶ πνευματική. Ὅτι τοῦτο προώρισεν ὁ πολυεύσπλαγχνος Θεὸς, πρὸ τοῦ νὰ κτίσῃ τὸν κόσμον. Καὶ ὅταν ἔγιναν τοιουτωτρόπως ἀπὸ τὸν Θεὸν ὅλα αὐτὰ ὁποῦ εἶπα, τότε ἐδιώχθη ὁ Ἀδὰμ ἀπὸ τὸν παράδεισον, καὶ ἐτεκνοποίησε, καὶ ἔζησε, καὶ ἀπέθανεν, ὁμοίως καὶ ὅλοι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐκατάγοντο ἀπὸ αὐτόν. Καὶ οἱ ἄνθρωποι τοῦ καιροῦ ἐκείνου μαθαίνοντες ἀπὸ τὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὔαν ὅλα τὰ γενόμενα, ἐνθυμοῦντο τὸν ξεπεσμὸν τοῦ Ἀδὰμ, καὶ ἐσέβοντο τὸν Θεὸν, καὶ τὸν ἐτιμοῦσαν ὡς Αὐθέντην τους. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἄβελ μαζὴ μὲ τὸν Κάϊν ἐπρόσφεραν εἰς τὸν Θεὸν θυσίας ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντά τους. Ὅθεν καὶ λέγει ἡ γραφὴ, πῶς ὁ Θεὸς ἐδέχθη τὴν προσφορὰν, καὶ θυσίαν τοῦ Ἄβελ. Τὴν δὲ θυσίαν τοῦ Κάϊν δὲν τὴν ἐδέχθη, τὸ ὁποῖον γνωρίζωντάς το ὁ Κάϊν, ἐλυπήθη μέχρι θανάτου, καὶ ἐφθόνησε τὸν ἀδελφόν του τὸν Ἄβελ, καὶ τὸν ἐφόνευσεν· ἀλλ' ὁ Ἐνὼχ μετὰ ταῦτα, μὲ τὸ νὰ εὐηρέστησεν εἰς τὸν Θεὸν μετετέθη, καθὼς καὶ ὁ Ἠλίας μετέπειτα ἀνελήφθη μὲ τὸ πύρινον ἁμάξι θέλωντας νὰ φανερώσῃ μὲ αὐτὰ ὁ Θεὸς, ὅτι ἀνίσως ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀπόφασιν ὁποῦ ἔκαμεν ἐναντίον εἰς τὸν Ἀδὰμ, καὶ εἰς τὸ σπέρμα του, καὶ ἀφ' οὗ τὸν ἐξώρισεν, ἀνίσως λέγω καὶ τοὺς ἀπογόνους του, τὸν Ἐνὼχ, καὶ τὸν Ἠλίαν ὁποῦ εὐηρέστησαν εἰς αὐτὸν, τοὺς ἐτίμησε τοιουτωτρόπως μὲ τὴν μετάθεσιν, καὶ μακροζωΐαν, καὶ τοὺς ἐλευθέρωσεν ἀπὸ τὸν θάνατον, καὶ ἀπὸ τὴν εἰς τὸν ᾅδην κατάβασιν, (οἱ ὁποῖοι μέλλουν ὕστερον νὰ ἀποθάνουν, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, νὰ ἀλλοιωθοῦν καὶ νὰ γένουν ἄφθαρτοι), ἀμὴ ἐκεῖνον τὸν ἴδιον πρωτόπλαστον Ἀδὰμ, ἐὰν δὲν ἤθελε παραβῇ τὴν ἐντολὴν ὁποῦ τοῦ ἔδωκεν, ἢ ὕστερα ἀπὸ τὴν παράβασιν, ἐὰν ἤθελε μετανοήσῃ, πόσῳ μᾶλλον ἤθελε τὸν δοξάσῃ, καὶ τὸν τιμήσῃ, καὶ τὸν συμπαθήσῃ ἀφίνωντάς τον νὰ εὑρίσκεται μέσα εἰς τὸν παράδεισον. Τοιουτωτρόπως λοιπὸν οἱ παλαιοὶ ἄνθρωποι εἰς πολλοὺς χρόνους ἐδιδάσκοντο ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον κατὰ διαδοχὴν, καὶ ἐγνώριζαν τὸν Ποιητήν τους, καὶ Θεόν. Ὕστερον ὅμως ἀφ' οὗ ἐπλήθυναν, καὶ ἐξέδωσαν τὸν νοῦν

τους ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας εἰς τὰ πονηρὰ, ἀλησμόνησαν τὸν Θεὸν, καὶ δὲν ἐγνώριζαν πλέον τὸν ποιητήν τους, καὶ διὰ τοῦτο ὄχι μόνον δαίμονας, καὶ εἴδωλα ἐπροσκυνοῦσαν ὡς Θεοὺς, ἀλλὰ ἐθεοποίησαν καὶ αὐτὴν τὴν κτίσιν ὁποῦ τοὺς ἔδωκεν ὁ Θεὸς εἰς ὑπηρεσίαν τους, καὶ τὴν ἐλάτρευσαν, καὶ ἐδόθηκαν ὅλως διόλου εἰς κάθε ἀσέλγειαν, καὶ ἀκάθαρτον πρᾶξιν, καὶ ἐκαταμίαναν μὲ τὰ ἄτοπα ἔργα τους τὴν γῆν, τὸν ἀέρα, τὸν οὐρανὸν, καὶ ὅλα ὅσα εἶναι ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ. Διατὶ κἀνένα ἄλλο δὲν μολύνει καὶ δὲν κάνει ἀκάθαρτον τόσον πολλὰ τὸ καθαρὸν ἔργον τοῦ Θεοῦ, ὡσὰν τὸ νὰ θεοποιήσῃ τινὰς αὐτὸ, καὶ νὰ τὸ λατρεύσῃ παρόμοια μὲ τὸν Θεὸν τὸν κτίσαντα τὰ πάντα. Ἐπειδὴ λοιπὸν ὅλη ἡ κτίσις ἐθεοποιήθη ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἐπροσκυνήθη ὡσὰν Θεὸς, διὰ τοῦτο κατεμολύνθη, καὶ ἐκατήντησεν εἰς τελείαν φθοράν. Ὅταν δὲ οἱ ἄνθρωποι ἔφθασαν εἰς τὸ ἄκρον τῆς κακίας, καὶ συνεκλείσθησαν ὅλοι εἰς ἀπείθειαν (καθὼς λέγει ὁ Θεῖος Παῦλος) τότε κατέβη εἰς τὴν γῆν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ Θεὸς, διὰ νὰ ἀναπλάσῃ τὸν ἄνθρωπον ὁποῦ ἐσυντρίφθη, καὶ νὰ τὸν ζωοποιήσῃ ὁποῦ ἦτον θανατωμένος, καὶ νὰ ἀνακαλέσῃ τὸ πλάσμα του ἀπὸ τὴν πλάνην.

γ΄. Ἀλλὰ παρακαλῶ προσέχετε εἰς τὴν ἀκρίβειαν τοῦ λόγου, ὅτι ὁ λόγος θέλει γένῃ ὠφέλιμος, καὶ εἰς ἡμᾶς, καὶ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους. Ὅμως πρέπει νὰ θεωρήσωμεν τὴν σάρκωσιν τοῦ Υἱοῦ, καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν ἀνεκδιήγητόν του γέννησιν ὁποῦ ἔλαβεν ἀπὸ τὴν ἀειπάρθενον Θεοτόκον Μαρίαν ἀπὸ χαμμίαν εἰκόνα, καὶ ἀπὸ ἐκείνην νὰ γνωρίσωμεν καλῶς τὸ μυστήριον τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας, τὸ ἀποκεκρυμμένον πρὸ τῶν αἰώνων εἰς σωτηρίαν τοῦ γένους μας. Καθὼς λοιπὸν τότε εἰς τὴν πλάσιν τῆς προμήτορός μας Εὔας ἔλαβεν ὁ Θεὸς τὴν πλευρὰν τοῦ Ἀδὰμ, καὶ τὴν ἀνῳκοδόμησεν εἰς γυναῖκα, τοιουτωτρόπως ἔλαβεν ὁ πλαστουργὸς ἡμῶν, καὶ κτίστης Θεὸς, ἀπὸ τὴν Θεοτόκον, καὶ ἀειπάρθενον Μαρίαν σάρκα τρόπον τινὰ, ὡσὰν προζύμι, καὶ μικρὰν ἀπαρχὴν ἐκ τοῦ φυράματος τῆς φύσεώς μας, καὶ τὴν ἕνωσε μὲ τὴν ἐδικήν του Θεότητα τὴν ἀκατάληπτον, καὶ ἀπρόσιτον, καὶ διὰ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, ὅλην τὴν ὑπόστασιν τῆς Θεότητός του τὴν ἕνωσεν οὐσιωδῶς μὲ τὴν ἐδικήν μας φύσιν, καὶ αὐτὴν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν τὴν ἔσμιξεν ἀσμίκτως μὲ τὴν ἐδικήν του οὐσίαν, καὶ τὴν ἔκαμε ναὸν ἅγιον εἰς τὸν ἑαυτόν του. Καὶ αὐτὸς ὁ Ποιητὴς τοῦ Ἀδὰμ ἔγινεν ἀστρέπτως, καὶ ἀναλλοιώτως τέλειος ἄνθρωπος. Διατὶ καθὼς ἀπὸ τὴν πλευρὰν τοῦ Ἀδὰμ ἔκαμε τὴν γυναῖκα, τοιοτωτρόπως ἀπὸ τὴν θυγατέρα τοῦ Ἀδὰμ, τὴν ἀειπάρθενον, καὶ Θεοτόκον Μαρίαν, ἐδανείσθη παρθενικὴν σάρκα χωρὶς σπορὰν, καὶ τὴν ἐφόρεσε, καὶ ἐγεννήθη ἄνθρωπος ὅμοιος μὲ τὸν πρωτόπλαστον Ἀδὰμ, διὰ νὰ κάμῃ τοιοῦτον κατόρθωμα. Καθὼς δηλ. ὁ Ἀδὰμ μὲ τὴν παράβασιν τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ ἔγινεν ἀρχὴ νὰ γεννώμεθα ὅλοι οἱ ἄνθρωποι φθαρτοὶ, καὶ θνητοί· ἔτζι καὶ ὁ Χριστὸς ὁ νέος Ἀδὰμ μὲ τὴν ἐκπλήρωσιν πάσης δικαιοσύνης νὰ γένῃ ἀρχὴ νὰ ἀναγεννώμεθα ἡμεῖς ἄφθαρτοι καὶ ἀθάνατοι. Καὶ τοῦτο θέλει νὰ φανερώσῃ ὁ Θεῖος Παῦλος ἐκεῖ ὁποῦ λέγει, «ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκὸς, ὁ δεύτερος »ἄνθρωπος ὁ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ. Οἷος ὁ χοϊκὸς, »τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί. Καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, »τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι. Καὶ πάλιν, ἀπαρχὴ »Χριστὸς, ἔπειτα οἱ τοῦ Χριστοῦ». Καὶ ἐπειδὴ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριςὸς ἔγινε τέλειος ἄνθρωπος κατὰ τὴν ψυχὴν, καὶ τὸ σῶμα, ὅμοιος μὲ ἡμᾶς κατὰ πάντα, ἔξω ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, διὰ τοῦτο μεταδίδει ἀπὸ τὴν Θεότητά του εἰς ἡμᾶς ὁποῦ πιστεύομεν εἰς αὐτὸν, καὶ μᾶς κάμνει συγγενεῖς του κατὰ τὴν φύσιν, καὶ οὐσίαν τῆς Θεότητός του. Καὶ στοχάσου τὸ παράδοξον τοῦ μυςηρίου. Ἔλαβεν ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἀπὸ ἡμᾶς τὴν σάρκα τὴν ὁποίαν δὲν εἶχε κατὰ φύσιν καὶ ἔγινεν ἄνθρωπος ὁποῦ δὲν ἦτον, καὶ μεταδίδει εἰς ἐκείνους ὁποῦ πιστεύουν εἰς αὐτὸν ἀπὸ τὴν Θεότητά του, τὴν ὁποίαν δὲν εἶχε ποτὲ κἀνένας ἄνθρωπος, καὶ ὅσοι πιστεύουν εἰς αὐτὸν γίνονται θεοὶ κατὰ χάριν. Διατὶ ὁ Χριστὸς τέτοιαν ἐξουσίαν χαρίζει εἰς αὐτοὺς, νὰ γίνωνται τέκνα Θεοῦ, καθὼς λέγει ὁ Θεολόγος Ἰωάννης. Διὰ τοῦτο ἔγιναν, καὶ γίνονται πάντοτε ὁμοίως θεοὶ κατὰ χάριν, καὶ ποτὲ δὲν θέλει παύσουν ἀπὸ τὸ νὰ μὴ γίνωνται. Καὶ ἄκουε τὸν Παῦλον ὁποῦ μᾶς παρακινεῖ εἰς τοῦτο λέγων, «καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φο»ρέσωμεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου». Καὶ αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν περὶ τούτων, εἶναι ἱκανὰ μόνον ἂς ἔλθωμεν πάλιν εἰς τὴν ὑπόθεσίν μας. Ἐπειδὴ ὁ Θεὸς πάντων τῶν ὄντων ὁ Κύριος ἡ-

μῶν Ἰησοῦς Χριστὸς κατέβη εἰς τὴν γῆν, καὶ ἔγινεν ἄνθρωπος, διὰ νὰ ἀναπλάσῃ, καὶ νὰ ἀνακαινουργώσῃ τὸν ἄνθρωπον, καὶ νὰ εὐλογήσῃ ὅλην τὴν κτίσιν ὁποῦ ἐκαταράσθη διὰ τὸν ἄνθρωπον, (ἄκουε στοχαστικὰ) πρῶτον μὲν ἐζωοποίησε τὴν ψυχὴν ὁποῦ ἔλαβεν αὐτὸς, καὶ τὴν ἔκαμεν ἄφθαρτον, καὶ τὴν ἐθέωσε, τὸ δὲ ἄχραντον καὶ θεῖον σῶμά του, ἀγκαλὰ καὶ νὰ τὸ ἐθέωσε καὶ αὐτὸ, πλὴν τὸ ἐφόρει ἀκόμι φθαρτὸν, καὶ ὑλικόν. Διατὶ ἐκεῖνο τὸ σῶμα ὁποῦ τρώγει, καὶ πίνει, καὶ κοπιάζει, καὶ ἱδρώνει, καὶ δένεται, καὶ ῥαπίζεται, καὶ κρεμᾶται εἰς τὸν σταυρὸν, καὶ καρφώνεται, ἐκεῖνο εἶναι βέβαια, καὶ φθαρτὸν, καὶ ὑλικὸν, ὅτι ὅλα αὐτὰ ὁποῦ εἶπα, εἶναι ἰδιώματα σώματος φθαρτοῦ, ὅθεν καὶ ἀπέθανε, καὶ ἐβάλθη εἰς τὸν τάφον νεκρὸς, καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν τριήμερόν του ἀνάστασιν συνανέστησε καὶ αὐτὸ τὸ σῶμά του, ἄφθαρτον, καὶ πνευματικὸν, καὶ θεῖον, καὶ ἄϋλον. Διὰ τοῦτο καὶ ὅταν εὐγῆκεν ἀπὸ τὸν τάφον δὲν ἐχάλασε τὰς βούλλας ὁποῦ εἶχαν εἰς τὸν τάφον, ἀλλὰ καὶ ἡ θύραις ἦσαν κεκλεισμέναις, καὶ αὐτὸς ἔμβαινε, καὶ εὔγαινε. Ἀμὴ διατὶ εὐθὺς μαζὴ μὲ τὴν ψυχὴν δὲν ἔκαμε καὶ τὸ σῶμά του ἄφθαρτον, καὶ πνευματικόν; διατὶ ὁ Ἀδὰμ εὐθὺς ὁποῦ παρέβη τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ ἀπέθανε κατὰ τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ κατὰ τὸ κορμὶ ἀπέθανεν ὕστερα ἀπὸ τόσους χρόνους καὶ διὰ τοῦτο ἀνέστησε πρῶτον, καὶ ἐζώωσε, καὶ ἐθέωσε τὴν ψυχὴν ὁποῦ ἐδέχθη παρευθὺς ὕστερα ἀπὸ τὴν παράβασιν τὸ ἐπιτίμιον τοῦ θανάτου, καὶ μετὰ ταῦτα οἰκονόμησεν ὁ Θεὸς νὰ λάβῃ καὶ τὸ σῶμα τὴν ἀφθαρσίαν διὰ τῆς ἀναστάσεως, καθὼς καὶ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ἀδὰμ, ὕστερα ἀπὸ πολλοὺς χρόνους ἔλαβε τὸ ἐπιτίμιον τοῦ θανάτου. Καὶ ὄχι μόνον τοῦτο ἔκαμεν ὁ Χριστὸς, ἀλλὰ κατέβη καὶ εἰς τὸν ᾅδην, καὶ ἐλευθέρωσεν ἀπὸ τὰ αἰώνια δεσμὰ, καὶ ἀνέστησε καὶ τὰς ψυχὰς τῶν ἁγίων ὁποῦ ἦσαν σκλαβωμέναις ἐκεῖ, ὅμως τὰ σώματά τους δὲν τὰ ἀνέστησεν ἀκόμι, ἀλλὰ τὰ ἄφησεν εἰς τοὺς τάφους, μέχρι τῆς κοινῆς ἀναστάσεως πάντων. Καὶ τὸ μυστήριον τοῦτο ὁποῦ ἔγινεν εἰς ὅλον τὸν κόσμον, κατὰ τὸν τρόπον ὁποῦ εἴπαμεν, τὸν καιρὸν τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Χριστοῦ, τοῦτο τὸ ἴδιον ἔγινε καὶ ὕστερα, καὶ γίνεται μέχρι τῆς σήμερον εἰς κάθε χριστιανόν. Διότι ὅταν ἡμεῖς λαμβάνωμεν τὴν χάριν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ Θεοῦ ἡμῶν, γινόμεθα συμμέτοχοι τῆς Θεότητος αὐτοῦ, καὶ ὅταν τρώγωμεν τὴν πανάμωμον σάρκα του, ἤγουν ὅταν κοινωνοῦμεν τὰ ἄχραντά του μυστήρια, γινόμεθα ὁλοσύσσωμοι αὐτοῦ, καὶ συγγενεῖς ἐν ἀληθείᾳ, ὁλοκλήρως, καθὼς λέγει καὶ ὁ Θεῖος Παῦλος. «Ὅτι ὀστοῦν ἐσμὲν ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ, καὶ ἡ »σὰρξ ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ». Καὶ πάλιν ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, «ὅτι ἐκ τοῦ πληρώματος αὐ»τοῦ τῆς Θεότητος ἡμεῖς δηλονότι πάντες ἐλά»βομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος». Καὶ τότε πλέον γινόμεθα κατὰ χάριν ὅμοιοι μὲ αὐτὸν τὸν φιλάνθρωπον Θεὸν, καὶ Δεσπότην ἡμῶν, καὶ γινόμεθα πάλιν καινούριοι, καὶ νέοι κατὰ τὴν ψυχὴν, καὶ ἄφθαρτοι ἀπὸ φθαρτοὶ ὁποῦ εἴμεσθε, καὶ παλαιοὶ, καὶ ἀνασταινόμεθα ζῶντες ἀπὸ νεκροὶ ὁποῦ εἴμεσθε. Δηλονότι (1) βλέπομεν αὐτὸν ὁποῦ ἐκαταδέχθη νὰ γένῃ ὅμοιος μὲ ἡμᾶς, καὶ βλεπόμεθα ἀπὸ αὐτὸν ἡμεῖς ὁποῦ ἀξιωθήκαμεν νὰ γένωμεν ὅμοιοι μὲ αὐτόν. Καὶ καθὼς ἕνας φίλος βλέπει ἀπὸ μακρὰν τὸ πρόσωπον τοῦ φίλου του, καὶ συνομιλεῖ μὲ αὐτὸν καὶ ἀκούει τὴν φωνήν του, τοιουτοτρόπως καὶ οἱ ἀπ' αἰῶνος ἅγιοι, καὶ οἱ παλαιοὶ, καὶ οἱ τωρινοὶ βλέπουν πνευματικῶς τὸν Θεὸν, ὅμως δὲν βλέπουν κἀνένα σχῆμα, ἢ εἶδος, ἢ ὁμοίωμα· ἀλλὰ ἕνα φῶς ἀσχημάτιστον, καθὼς καὶ αὐτοὶ γίνονται φῶς ἀπὸ τὸ φῶς, ἤγουν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Λοιπὸν κάθε ἅγιος γίνεται τοιοῦτος, καθὼς εἴπαμεν. Ὅμως τὸ σῶμά του δὲν γίνεται καὶ ἐκεῖνο παρευθὺς ἄφθαρτον, καὶ πνευματικὸν, ἀλλὰ καθὼς τὸ σίδηρον ὁποῦ πυρώνεται ἀπὸ τὴν φωτίαν μετέχει ἀπὸ τὴν λαμπρότητα τῆς φωτίας, καὶ ἀποβάλλει παρευθὺς τὴν μαυράδα ὁποῦ ἔχει, ἀμὴ πάλιν ὡσὰν εὔγῃ ἀπὸ τὴν φωτίαν γίνεται κρύον, καὶ φαίνεται καὶ μαῦρον, τοιουτοτρόπως γίνονται καὶ τὰ σώματα τῶν ἁγίων, ὅταν μετέχουν καὶ αὐτὰ ἀπὸ τὸ θεῖον ἐκεῖνο πῦρ, ἤγουν ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁποῦ ἑνώθη μὲ τὰς ψυχάς τους, ἁγιάζονται, καὶ μὲ τὸ νὰ πυρώνωνται ἀπὸ τὸ

(1) Ἴδε φιλαναγνῶστα τί λογῆς βλέπει ὁ ἄνθρωπος τὸν Θεὸν κατὰ τὸν β'. τρόπον ὁποῦ ἐσημειώσαμεν εἰς τὸν ιθ'. λόγον.

θεῖον πῦρ γίνονται λαμπρὰ καὶ αὐτά, καὶ πολλὰ διαφορετικά, καὶ τιμιώτερα ἀπὸ τὰ ἄλλα σώματα. Ἀλλὰ ὁπόταν ἡ ψυχὴ εὔγῃ ἀπὸ τὸ κορμί, τότε τὰ σώματα παραδίδονται εἰς τὴν φθοράν, καὶ ἄλλα μὲν κατ' ὀλίγον ὀλίγον διαλύονται, καὶ γίνονται χῶμα, ἄλλα δὲ καὶ διαμένουν εἰς χρόνους πολλούς, καὶ μήτε ἄφθαρτα μένουν τελείως, μήτε πάλιν τελείως φθείρονται, ἀλλὰ φυλάττουν εἰς τοῦ λόγου τους τὰ σημάδια, καὶ τῆς φθορᾶς, καὶ τῆς ἀφθαρσίας, ἕως ὁποῦ νὰ λάβουν τελείαν τὴν ἀφθαρσίαν, καὶ νὰ ἀνακαινισθοῦν εἰς τὴν τελευταίαν, καὶ κοινὴν τῶν νεκρῶν ἀνάστασιν. Καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν; διατὶ δὲν ἔπρεπε τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων νὰ ἀναστηθοῦν, καὶ νὰ γένουν ἄφθαρτα, προτήτερα ἀπὸ τὴν ἀνακαίνισιν ὅλων τῶν κτισμάτων. Ἀμὴ καθὼς πρῶτον ἐκτίσθη αὐτὴ ἡ κτίσις ἄφθαρτος, καὶ ὕστερον ἀπὸ αὐτὴν ἐπλάσθη ὁ ἄνθρωπος, τοιουτωτρόπως πρέπει πάλιν πρῶτον ἡ κτίσις νὰ γένῃ ἄφθαρτος, καὶ τότε μαζὴ μὲ αὐτὴν νὰ ἀνακαινισθοῦν καὶ νὰ γένουν ἄφθαρτα καὶ τὰ φθαρτὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων, διὰ νὰ γένῃ πάλιν ὁ ἄνθρωπος πνευματικός, καὶ ἀθάνατος, καὶ νὰ κατοικῇ εἰς ἄφθαρτον, καὶ αἰώνιον, καὶ πνευματικὴν κατοικίαν. Καὶ ὅτι τοῦτο εἶναι ἀληθές, ἄκουε τὸν Ἀπόστολον Πέτρον ὁποῦ λέγει. «Ἥξει δὲ ἡ ἡμέρα Κυρίου ὡς κλέπτης ἐν »νυκτί· ἐν ᾗ οἱ οὐρανοὶ ῥιζηδὸν παρελεύσον»ται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσονται, καὶ »γῆ, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα κατακαήσεται.» Ὄχι πῶς ὁ οὐρανός, καὶ τὰ στοιχεῖα μέλλουν νὰ ἀπολεσθοῦν, ἀλλ' ὅτι μέλλουν νὰ ξαναχωνευθοῦν, καὶ νὰ ξανακαινουργωθοῦν, νὰ ἔλθουν εἰς καλλιτέραν, καὶ ἄφθαρτον κατάστασιν. Καὶ τοῦτο ὁποῦ λέγω εἶναι φανερὸν ἀπὸ αὐτὰ πάλιν τὰ λόγια τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, ὁποῦ λέγει. «Καινοὺς δὲ οὐρανούς, καὶ καινὴν γῆν κατὰ τὸ »ἐπάγγελμα αὐτοῦ προσδοκῶμεν. Αὐτοῦ δηλα»δὴ τοῦ Χριστοῦ, καὶ Θεοῦ ἡμῶν ὁποῦ λέγει.» «Ὁ οὐρανός, καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λό»γοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι.» Καὶ παρέλευσιν οὐρανοῦ λέγει τὴν ἐναλλαγὴν αὐτοῦ, ἤγουν ὁ οὐρανὸς θέλει ἀλλάξει, ἀλλὰ οἱ λόγοι μου δὲν θέλει ἀλλάξουν, ἀλλὰ θέλει μένουν πάντοτε ἀναλλοίωτοι, καὶ στερεοί. Καὶ τοῦτο ἐπροφήτευσε καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ ἐκεῖ ὁποῦ λέγει. «Καὶ ὡσεὶ »περιβόλαιον ἑλίξεις αὐτούς, καὶ ἀλλαγήσονται. »Σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψου»σι.» Λοιπὸν ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς λόγους τί ἄλλο εἶναι πλέον φανερώτερον;

δ'. Ἀλλὰ ἂς ἰδοῦμεν τώρα πῶς ἔχει νὰ ἀνακαινισθῇ ἡ κτίσις, καὶ νὰ ἔλθῃ πάλιν εἰς τὸ πρῶτόν της κάλλος. Λογιάζω ὅτι κἀνένας χριστιανὸς δὲν θέλει ἀπιστήσει εἰς τὰ λόγια τοῦ Κυρίου ὁποῦ ὑπόσχεται νὰ κάμῃ καινούριον οὐρανόν, καὶ καινούριαν γῆν. Διατὶ καθὼς τὰ ἐδικά μας κορμία ὅταν λύωνται, δὲν γίνονται τελείως μηδέν, ἀλλὰ πάλιν ἀνακαινίζονται διὰ τῆς ἀναστάσεως. Τοιουτωτρόπως καὶ ὁ οὐρανός, καὶ ἡ γῆ, καὶ ὅλα τὰ ἐν αὐτῇ ἤγουν ὅλη ἡ κτίσις ἔχει νὰ ἀνακαινισθῇ, καὶ νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὴν δουλείαν τῆς φθορᾶς, καὶ αὐτὰ τὰ στοιχεῖα μαζὴ μὲ ἡμᾶς θέλει μετέχουν ἀπὸ τὴν λαμπρότητα ὁποῦ προέρχεται ἀπὸ τὸ θεῖον πῦρ. Καὶ καθὼς ἕνα ἀγγεῖον χαλκωματένιον παλαιόν, σκουριασμένον, καὶ ἄχρηστον, βάνεται ἀπὸ τὸν χαλκιᾶν εἰς τὴν φωτίαν, καὶ ξαναχωνεύεται, καὶ γίνεται πάλιν καινούριον. Μὲ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ ἡ κτίσις, ἐπειδὴ ἐπαλαιώθη, καὶ κατεμολύνθη ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας μας, θέλει διαλυθῇ ἀπὸ τὸν δημιουργὸν Θεὸν μὲ φωτίαν, ἤγουν θέλει ξαναχωνευθῇ, καὶ θέλει γένῃ καινούρια, καὶ λαμπροτέρα ἀσυγκρίτως ἀπὸ αὐτὴν ὁποῦ φαίνεται τώρα. Βλέπεις πῶς μὲ τὴν φωτίαν ἔχουν νὰ ἀνακαινουργωθοῦν ὅλα τὰ κτίσματα; διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ θεῖος Πέτρος. «Τούτων πάντων »λυομένων, ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ἡμᾶς ἐν ἁ»γίαις ἀναστοφαῖς, καὶ εὐσεβείᾳ.» Καὶ πάλιν παρακάτω λέγει «διὸ ἀγαπητοὶ ταῦτα προσδοκῶντες, σπουδάσατε ἄσπιλοι εὑρεθῆναι ἐν εἰρή»νῃ, καὶ τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν »σωτηρίαν ἡγεῖσθε. Καθώς, καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡ»μῶν ἀδελφὸς Παῦλος, κατὰ τὴν αὐτῷ δοθεῖ»σαν σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν, ὡς καὶ ἐν πάσαις »ταῖς ἐπιστολαῖς λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ τού»των, ἐν οἷς ἐστι δυσνόητά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς, »καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν, ὡς καὶ τὰς λοι»πὰς γραφὰς πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν.» Καὶ τοῦτο δὲν τὸ ἔκαναν τότε μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς παρόντας καιροὺς οἱ περισσότεροι, ἢ καὶ ὅλοι σχεδὸν τὸ κάμνομεν, καὶ ἀπὸ τὴν ἀμάθειάν μας τὰ ἀνακατώνομεν ὅλα, καὶ παρεξηγοῦμεν τὰ ῥητὰ τῆς θείας γραφῆς κατὰ τὴν θέλησίν μας, καὶ πάσχομεν μὲ κάθε τρόπον νὰ ἔχωμεν τὰς θείας γραφάς, ὡσὰν συμβοηθοὺς εἰς τὰ πάθη μας, καὶ εἰς τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπωλείας

μας. Ἀλλὰ ἂς ἰδοῦμεν τί λέγει καὶ ὁ θεῖος Παῦλος διὰ τὴν κτίσιν, καὶ διὰ τὸν ἀνακαινισμὸν αὐτῆς. Ἀφ' οὗ λοιπὸν εἶπεν, ὅτι «οὐκ ἄξια τὰ »παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν »δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς,» ἀκολούθως λέ»γει. «Ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία τῆς κτίσεως τὴν »ἀποκάλυψιν τῶν Υἱῶν τοῦ Θεοῦ ἀπεκδέχεται.» Καὶ ἀποκαραδοκίαν λέγει τὴν ἀπαντοχὴν, καὶ τὴν μεγάλην ἐπιθυμίαν ὁποῦ ἔχει ἡ κτίσις διὰ τὴν ἀποκάλυψιν, ἤγουν τὴν φανέρωσιν τῶν Υἱῶν τοῦ Θεοῦ ὁποῦ μέλλει νὰ γένῃ εἰς τὴν κοινὴν ἀνάστασιν. Ὅτι τότε εἰς τὴν κοινὴν ἀνάστασιν, διὰ τῆς παρουσίας τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, θέλει φανερωθοῦν οἱ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ φανῇ τὸ κάλλος τους, καὶ ἡ δόξα τους, καὶ αὐτοὶ ὅλοι δηλ. ψυχῇ τε, καὶ σώματι, καθὼς εἶναι, ἤγουν λαμπροὶ καὶ δεδοξασμένοι, καθὼς εἶναι, γεγραμμένον. Ὅτι οἱ δίκαιοι, ἤγουν οἱ Υἱοὶ τοῦ δικαίου Θεοῦ θέλει λάμψουν τότε, ὡσὰν τὸν ἥλιον. Ὅμως διὰ νὰ μὴ νομίσῃ τινὰς, πῶς λέγει ὁ Θεῖος Ἀπόστολος καμμίαν ἄλλην κτίσιν, λέγει. «Τῇ »γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη οὐχ ἑκοῦσα, »ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα ἐπ' ἐλπίδι.» Βλέπεις ὅτι ἡ κτίσις δὲν ἤθελε νὰ ὑποταχθῇ, καὶ νὰ δουλεύσῃ τὸν Ἀδὰμ ἀφ' οὗ παρέβη τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ τὸν εἶδε, πῶς ἐξέπεσεν ἀπὸ τὴν θείαν δόξαν; διὰ τοῦτο λοιπὸν ὁ Θεὸς, πρὸ τοῦ νὰ κάμῃ τὸν κόσμον, ἐπροώρισε νὰ γένῃ ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν ἀναγέννησιν ὁποῦ ἔμελλε νὰ λάβῃ διὰ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἔτζι ὑπέταξεν εἰς αὐτὸν τὴν κτίσιν, καὶ τὴν ἐκαταράσθη νὰ γένῃ φθαρτὴ, ὡσὰν ὁποῦ ἔγινε φθαρτὸς καὶ ὁ ἄνθρωπος, διὰ τὸν ὁποῖον ἐκτίσθη αὐτὴ, διὰ νὰ δίδῃ εἰς αὐτὸν κάθε χρόνον τροφὴν φθαρτήν. Καὶ ὅταν ἀνακαινίσῃ τὸν ἄνθρωπον, καὶ τὸν κάμῃ ἄφθαρτον, καὶ ἀθάνατον, καὶ πνευματικὸν, τότε νὰ ἀνακαινίσῃ μαζὴ μὲ αὐτὸν καὶ ὅλην τὴν κτίσιν, καὶ νὰ τὴν κάμῃ ἀΐδιον, ἄφθαρτον, καὶ ἄϋλον. Ὅτι τοῦτο ἐφανέρωσεν ὁ Ἀπόστολος μὲ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶπεν, ὅτι, τῇ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη οὐχ ἑκοῦσα, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα ἐπ' ἐλπίδι. Ἤγουν ἡ κτίσις δὲν ὑπετάχθη ἀφ' ἑαυτοῦ της εἰς τοὺς ἀνθρώπους, οὔτε μὲ τὸ θέλημά της ἔγινε φθαρτὴ, καὶ κάμνει καὶ καρποὺς φθαρτοὺς, καὶ βλαστάνει ἀκάνθας, καὶ τριβόλους. Ἀλλὰ ὑπήκουσεν εἰς τὸ πρόσταγμα τοῦ Θεοῦ ὁποῦ ἐδιώρισεν αὐτὰ μὲ ἐλπίδα πάλιν νὰ ἀνακαινισθῇ. Καὶ διὰ νὰ τὸ φανερώσῃ καλλίτερα λέγει. «Καὶ γὰρ καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐ»λευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς »εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ »Θεοῦ.» (1) Βλέπεις ὅτι καὶ ὅλη αὐτὴ ἡ κτίσις κατ' ἀρχὰς ἔγινεν ἄφθαρτος, καὶ ἐκτίσθη ἀπὸ τὸν Θεὸν εἰς τάξιν παραδείσου; ὅμως μὲ τὸ νὰ ἐκαταράσθη ἀπὸ τὸν Θεὸν ἔγινε φθαρτὴ, καὶ ἐκατήντησεν εἰς δουλείαν, καὶ ὑπετάχθη εἰς τὴν ματαιότητα τῶν ἀνθρώπων.

έ. Μάθε δὲ καὶ τί λογῆς θέλει εἶναι ἐκείνη ἡ λαμπρότης τῆς κτίσεως. Διατὶ ὅταν ἀνακαινισθῇ, δὲν θέλει γένῃ πάλιν τοιαύτη, ὅ,τι λογῆς ἦτον, ὅταν ἐκτίσθη εἰς τὴν ἀρχὴν, μὴ γένοιτο. Ἀλλὰ κατὰ τὸν λόγον τοῦ θείου Παύλου. «Καθὼς σπείρεται σῶμα ψυχικὸν, καὶ ἐγείρεται σῶμα,» ὄχι ὅ,τι λογῆς ἦτον τοῦ πρωτοπλάστου, πρὸ τοῦ νὰ παραβῇ τὴν ἐντολὴν, δηλαδὴ ὑλικὸν, καὶ αἰσθητὸν, καὶ τρεπτὸν, ὁποῦ νὰ χρειάζεται τροφὴν αἰσθητὴν, ἀλλὰ ἀνασταίνεται σῶμα ὅλον πνευματικὸν, καὶ ἄτρεπτον, ὅ,τι λογῆς ἦτον ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀνάστασιν τὸ σῶμα τοῦ Δεσπότου ἡμῶν Χριστοῦ, ὁποῦ ἔγινε δεύτερος Ἀδὰμ, καὶ πρωτότοκος ἡμῶν ἐκ τῶν νεκρῶν, τὸ ὁποῖον ἦτον πολλὰ διαφορετικὸν ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ πρωτοπλάστου Ἀδάμ. Τοιουτωτρόπως θέλει γένῃ διὰ προσταγῆς Θεοῦ, καὶ ὅλη ἡ κτίσις, ὄχι ὅ,τι λογῆς ἦτον, ὅταν ἐκτίσθη ὑλικὴ, καὶ αἰσθητὴ, ἀλλὰ θέλει μετατραπῇ εἰς τὴν κοινὴν ἀνάστασιν, καὶ θέλει γένῃ ἕνα κατοικητήριον ἄϋλον, καὶ πνευματικὸν, καὶ ἀνώτερον ἀπὸ κάθε αἴσθησιν· καὶ καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. «Ὅτι πάντες μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα, πάν»τες δὲ ἀλλαγησόμεθα, ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀ»φθαλμοῦ.» Ἔτζι καὶ ἡ κτίσις ὅλη ἀφ' οὗ καυθῇ ἀπὸ τὸ θεῖον πῦρ, θέλει ἀλλοιωθῇ, διὰ νὰ πληρωθῇ καὶ ἡ προφητεία τοῦ Δαβὶδ ὁποῦ λέγει. «Δίκαιοι δὲ κληρονομήσουσι γῆν, ὄχι

(1) Τὸ ἴδιον λέγει καὶ ὁ Θεῖος Χρυσόστομος Τόμ. στ'. φύλλ. 575. Τῇ ματαιότητι (ἤγουν τῷ ἀνθρώπῳ παραφθαρέντι, καὶ ἐκτραπέντι τῆς εἰκόνος εἰς ὁμοιότητα ἀλόγων) ὑπετάγη ἡ κτίσις· πῶς; ἀνατέλλει ὁ Ἥλιος τοῖς ἀναξίοις. Βρύουσιν αἱ πηγαὶ τοῖς ἀχαρίστοις. Φέρει ἡ γῆ καρποὺς τοῖς ἀγνώμασιν οὐχ ἑκοῦσα, εἰ γὰρ κατὰ γνώμην, οὐκ ἂν ὑπετάγη τοῖς ἀναξίοις ἑκοῦσα. ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα ὑποτάσσεται. Ποίῳ σκοπῷ; ἐλπίδι, ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ.

αἰσθητὴν, ὅτι πῶς εἶναι τρόπος νὰ κληρονομήσουν γῆν αἰσθητὴν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔγιναν πνευματικοί; ἀλλὰ θέλει κληρονομήσουν γῆν ὅλην πνευματικὴν, καὶ ἄϋλον, διὰ νὰ ἔχουν κατοικητήριον ἄξιον διὰ τὴν ἐδικήν τους δόξαν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀπόκτησαν ἀσώματα τὰ σώματά τους, καὶ ὁποῦ ἔγιναν ἀνώτεροι ἀπὸ κάθε αἴσθησιν, οἱ ἐν αἰσθήσει, καὶ ἀπερίγραπτοι ἐν ἀπεριγράπτοις οἱ περιγραπτοί. Καὶ στοχάσου μὲ τὸν νοῦν σου, πῶς εἶναι τώρα ἕνας κόσμος πνευματικὸς, καὶ ἀνώτερος ἀπὸ κάθε αἴσθησιν. Καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ εἶναι πνευματικὸν, καὶ ὑπὲρ αἴσθησιν, βεβαιότατα μήτε βλέπεται, μήτε κρατεῖται τελείως. Καὶ πάλιν ἐκεῖνο ὁποῦ δὲν φαίνεται, μήτε κρατεῖται, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ περιορίζεται, καὶ νὰ περιγράφεται; ἢ ποῖος φρόνιμος ἤθελε τὸ εἰπῆ τοῦτο; κανένας. Λοιπὸν εἰς τέτοιον κόσμον κατοικοῦν οἱ τοιοῦτοι παρόμοια μὲ τοὺς Ἀγγέλους. Ὅτι καὶ αὐτοὶ, τρόπον τινὰ, εἶναι ὡσὰν σωματικοὶ, καὶ περιγραπτοὶ, συγκρινόμενοι μὲ τὴν ἄϋλον, καὶ ἀσώτατον φύσιν τῆς Θεότητος, καθὼς τὸ λέγει ὁ Θεῖος Παῦλος. Σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια. Καὶ τὰ γήϊνα σώματα εἶναι ὑλικὰ, καὶ τὰ ἐπουράνια, ἄϋλα. Καὶ ὁ Δαβίδ· «ὁ ποιῶν τοὺς Ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύ»ματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλό»γα.» Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ οἱ οὐράνιοι Ἄγγελοι εἶναι πνεύματα λειτουργικὰ, ὁποῦ ἀποστέλλονται ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ ὑπηρεσίαν, καθὼς εἶναι ἡ ἀλήθεια, καὶ τὸ λέγει καὶ ὁ θεῖος Παῦλος, ὁπόταν σταλθῇ Ἄγγελος θεῖος ἀπὸ τὸν Θεὸν, νὰ καταβῇ ἀπὸ τὸν οὐρανὸν εἰς τὴν γῆν, διὰ νὰ ὑπηρετήσῃ, καὶ νὰ κάμῃ τὸ πρόσταγμα τοῦ Θεοῦ, ἀφίνει βέβαια τὰς οὐρανίους χοροστασίας τῶν Ἀγγέλων, καὶ ἔρχεται εἰς τὰ ἐγκόσμια, καὶ εἰς ἡμᾶς. Εἰδὲ καὶ τοῦτο εἶναι ἀληθινὸν, λοιπὸν ὁ Ἄγγελος εἶναι περιγραπτὸς, καὶ περιοριστός. Ὅτι συγκρινόμενοι οἱ Ἄγγελοι μὲ τὴν θείαν ἐκείνην, καὶ ἄκτιστον, καὶ τελείως ἀσώματον, καὶ ἀπερίγραπτον φύσιν τῆς Θεότητος, εἶναι σωματικοὶ, καὶ περιγραπτοί. Καὶ πάλιν συγκρινόμενοι μὲ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, εἶναι τελείως ἀσώματοι, καὶ ἀκράτητοι, καὶ ἀόρατοι. Τέτοια εἶναι καὶ ἡ ψυχή μας. Διατὶ συγκρινομένη μὲ τὸν Θεὸν τὸν φύσει ἀσώματον, καὶ μὲ τοὺς Ἀγγέλους, εἶναι τρόπον τινὰ ὡσὰν σωματικὴ, καὶ περιγραπτὴ, ἀλλὰ εἰς μόνον τὸν Θεὸν ὁποῦ δύναται νὰ τὴν δέσῃ, καὶ ἔχει ἐξουσίαν νὰ τὴν βάλῃ μαζὴ μὲ τὸ κορμὶ εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. Εἰς δὲ τὰ μάτια τῶν ἀνθρώπων, καὶ εἰς τὰς ἄλλας αἰσθήσεις εἶναι παντελῶς ἀσώματος, καὶ ἀκράτητος, καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ περιγραφθῇ τελείως μέσα εἰς τόπους αἰσθητούς. Καὶ ἂς μὴ θαυμάζῃ τινὰς ἀκούωντας αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν, ἀλλὰ ἂς συλλογισθῇ, ὅτι καθὼς οἱ ἀσώματοι Ἄγγελοι ἐμβαίνουν, καὶ εὐγαίνουν, καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ εἶναι ἡ πόρταις κλεισμέναις, καὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον λαμβάνουν καὶ τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, καὶ εἶναι ἀκράτητοι καὶ ἀπερίγραπτοι, ἔτζι εἶναι καὶ οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι. Καὶ ἂς ἀκούσῃ τὸν Κύριον ὁποῦ λέγει. «Ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων »οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε ἐκγαμίζονται, ἀλλ' εἰσὶν »ὡς Ἄγγελοι Θεοῦ.» Καὶ τὸν Παῦλον ὁποῦ λέγει. «Σπείρεται σῶμα ψυχικὸν, ἐγείρεται σῶμα »πνευματικόν.» Καὶ ἂς μανθάνῃ ἀπὸ αὐτοὺς μὲ ἀκρίβειαν, ὅτι ὅταν ἀναστηθοῦν τὰ σώματά μας μέλλουν νὰ γένουν πνευματικὰ, καὶ τρόπον τινὰ παρόμοια μὲ τοὺς Ἀγγέλους. Διατὶ ἀνίσως σπείρωνται σώματα ψυχικὰ, καὶ ἀνασταίνωνται πνευματικὰ, καθὼς λέγει ὁ θεῖος Παῦλος. Καὶ ἀνίσως μέλλωμεν νὰ εἴμεσθε εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα, ὡσὰν Ἄγγελοι Θεοῦ, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος, εἶναι φανερὸν πῶς θέλει εἴμεσθε τότε ὅμοιοι μὲ τοὺς Ἀγγέλους, ὄχι κατὰ τὴν φύσιν, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀξίαν. Λέγω δὲ ὅτι οἱ Ἄγγελοι εἶναι σωματικοὶ συγκρινόμενοι μὲ τὸν Θεόν. Καὶ πάλιν συγκρινόμενοι μὲ ἡμᾶς εἶναι ἀσώματοι, καὶ ἀόρατοι. Ὅθεν ἀνίσως καὶ τὰ σώματά μας τότε μέλλουν νὰ γένουν πνευματικὰ, πόσῳ μάλιστα μέλλουν νὰ γένουν ἡ ψυχαῖς μας; λοιπὸν τότε πλέον τί τὴν χρειαζόμεθα τελείως τὴν γῆν, καὶ τὴν κατοικίαν τὴν αἰσθητὴν, ἡμεῖς ὁποῦ ἔχομεν νὰ γένωμεν πνευματικοὶ, καὶ ἀνώτεροι ἀπὸ κάθε αἴσθησιν, καὶ ὅμοιοι μὲ τοὺς Ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὴν ἀξίαν; ἀξία δὲ τῶν Ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ, καὶ στάσις, καὶ ἔφεσις εἶναι, τὸ νὰ φωτίζωνται ἀπὸ τὸ πρῶτον, καὶ θεῖον φῶς τῆς Ἁγίας Τριάδος, ὡσὰν δεύτερα φῶτα, καὶ νὰ βλέπουν τὴν δόξαν, καὶ τὴν λαμπρότητα αὐτοῦ τοῦ ἀπροσίτου, καὶ ἀπείρου θείου φωτὸς, καὶ νὰ ἀπολαμβάνουν ἀπὸ τὴν ἄφραστον, καὶ τρισυπόστατον Θεότητα. Διατὶ ὅλη ἡ κτίσις (καθὼς εἴπαμεν εἰς πολλὰ μέρη) μαζὴ μὲ τὸν παράδεισον, ἀφ' οὗ ἀνακαινισθῇ, καὶ γένῃ ὅλη πνευματικὴ, θέλει γένῃ κατοικητήριον.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ἄϋλον, ἄφθαρτον, ἄστρεπτον, παντοτινὸν, καὶ νοερόν. Καὶ ὁ οὐρανὸς θέλει εἶναι ἀσυγκρίτως λαμπρότερος, καὶ φωτεινότερος ἀπὸ αὐτὸν ὁποῦ φαίνεται τώρα, ὡσὰν ἄλλος καινούριος. Καὶ ἡ γῆ θέλει λάβῃ μίαν εὐμορφίαν ἀνεκλάλητον, καὶ καινούριαν, καὶ ἕνα εἶδος χλόης ἀμάραντον, ἤγουν στολισμένη μὲ ἄνθη φωτεινὰ, καὶ πολυποίκιλλα, καὶ πνευματικὰ, εἰς τὰ ὁποῖα, καθὼς λέγει ὁ θεῖος λόγος, κατοικεῖ δικαιοσύνη. Καὶ ὁ ἥλιος λέλει λάμψει ἑπταπλασίως περισσότερον, καὶ ἡ σελήνη διπλότερον ἀπὸ ὅσον λάμπει ὁ ἥλιος τώρα, τὰ δὲ ἄστρα θέλει εἶναι παρόμοια μὲ τοῦτον τὸν ἥλιον, (ὅ,τι λογῆς καὶ ἂν εἶναι αὐτὰ τὰ ἄστρα, καὶ μὲ ὅ,τι λογῆς λογαριασμοὺς θεωροῦνται ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ὑψηλοὶ κατὰ τὴν διάνοιαν.) Καὶ ὅλος ὁ κόσμος οὗτος θέλει εἶναι ἀνώτερος ἀπὸ κάθε λόγον, ὡσὰν ὁποῦ ὑπερβαίνει κάθε διάνοιαν. Ὅμως μὲ τὸ νὰ εἶναι πνευματικὸς, καὶ θεῖος ἑνώνεται μὲ τὸν νοητὸν κόσμον, καὶ γίνεται ἕνας ἄλλος παράδεισος νοερὸς, καὶ Ἱερουσαλὴμ ἐπουράνιος, ἐπειδὴ ἔγινε παρόμοιος μὲ τὰ ἐπουράνια, καὶ ἑνώθη μὲ αὐτὰ, καὶ εἶναι πλέον μία κληρονομία ἄσυλος τῶν υἱῶν του Θεοῦ, διὰ τοῦτο καὶ τὴν γῆν δὲν τὴν ἐκληρονόμησεν ἀκόμι κανένας ἄνθρωπος, μήτε ἐκατοίκησεν εἰς αὐτὴν, ἀλλὰ μήτε ἐκυρίευσε τινὰς ἀπὸ αὐτὴν ἕως ἕνα πάτημα ποδίου. Ὅτι ὅλοι μας ἐγενήκαμεν, καὶ εἴμεσθε, καὶ θέλει εἴμεσθε εἰς αὐτὴν ξένοι, καὶ πάροικοι, καθὼς φανερώνει ὅλη ἡ θεία γραφή. Ὁπόταν ὅμως ἑνωθοῦν ὁλοκλήρως ὅλα τὰ ἐπίγεια μὲ τὰ οὐράνια, τότε καὶ οἱ δίκαιοι θέλει κληρονομήσουν αὐτὴν τὴν γῆν ὁποῦ ἔχει νὰ ξανακαινουργωθῇ, τὴν ὁποίαν τὴν κληρονομοῦν οἱ πραεῖς ἐκεῖνοι ὁποῦ μακαρίζονται ἀπὸ τὸν Κύριον. Διατὶ τώρα ἄλλα ἀπὸ τὰ ἐπίγεια ἑνώθησαν μὲ τὰ οὐράνια, καὶ ἄλλα μέλλουν νὰ ἑνωθοῦν. Ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν Ἁγίων, καθὼς εἴπαμεν, καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ εἶναι ἀκόμι μαζὴ μὲ τὸ κορμὶ εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, ἑνώνονται μὲ τὸν Θεὸν διὰ τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἀνακαινουργώνονται, καὶ ἀλλοιώνονται, καὶ ἀνασταίνονται ἀπὸ τὸν νοητὸν θάνατον. Καὶ ὕστερα πάλιν ἀφ' οὗ χωρίσουν ἀπὸ τὸ κορμὶ ἔρχονται εἰς δόξαν, καὶ λαμπρότητα, καὶ φῶς ἀνέσπερον. Τὰ δὲ σώματά τους δὲν ἔρχονται ἀκόμι εἰς τοῦτο, ἀμὴ εὑρίσκονται μέσα εἰς τοὺς τάφους, καὶ εἰς τὴν φθορὰν, καὶ μέλλουν καὶ αὐτὰ νὰ γένουν ἄφθαρτα εἰς τὸν καιρὸν τῆς κοινῆς ἀναστάσεως, ὁπόταν ἔχῃ νὰ γένῃ ἄφθαρτος καὶ ὅλη αὐτὴ ἡ φαινομένη, καὶ αἰσθητὴ κτίσις, καὶ νὰ ἑνωθῇ μὲ τὰ ἐπουράνια καὶ ἀόρατα. Τὸ λοιπὸν τοῦτο ὁποῦ εἴπαμεν πρέπει νὰ γένῃ πρῶτον, καὶ τότε θέλει ἔλθῃ μετὰ δόξης πολλῆς, καὶ δυνάμεως ὁ περιπόθητος ἡμῶν, καὶ γλυκύτατος Βασιλεὺς ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, καὶ Θεὸς ἡμῶν διὰ νὰ κρίνῃ τὸν κόσμον, καὶ νὰ ἀποδώσῃ εἰς κάθε ἕνα κατὰ τὰ ἔργα του, ἔπειτα θέλει χωρίσει αὐτὴν τὴν καινούριαν κτίσιν εἰς πολλὰς, καὶ διαφόρους κατοικίας, καὶ ἀναπαύσεις, ὡσὰν ἕνα σπῆτι μεγάλον, ἢ ἕνα βασιλικὸν παλάτιον ὁποῦ νὰ ἔχῃ πολλὰς, καὶ διαφόρους κατοικίας, καὶ θέλει δώσει κάθε ἑνὸς τὸ μερίδιόν του καθὼς τοῦ πρέπει κατὰ τὴν δόξαν, καὶ λαμπρότητα ὁποῦ ἀπόκτησεν ἀπὸ τὰς ἀρετάς του. Καὶ ἐπειδὴ οἱ δίκαιοι εἶναι πνευματικοὶ, καὶ λαμπροὶ, καὶ ἑνωμένοι μὲ ἐκείνας τὰς θείας κατοικίας, διὰ τοῦτο καὶ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θέλει εἶναι ὅλη καθόλου ὡς μία, καὶ θέλει ἔχει μόνον τὸν βασιλέα τοῦ παντὸς, ὁποῦ νὰ φαίνεται ὁλοῦθεν εἰς αὐτοὺς, καὶ νὰ εὑρίσκεται μαζὴ μὲ κάθε δίκαιον, καὶ κάθε δίκαιος νὰ εὑρίσκεται μαζὴ μὲ αὐτὸν, καὶ νὰ λάμπῃ μὲ κάθε ἕνα, καὶ κάθε ἕνας νὰ λάμπῃ μὲ αὐτόν. Ἀλλοίμονον ὅμως εἰς ἐκείνους ὁποῦ εὑρεθοῦν τότε ἔξω ἀπὸ ἐκείνην τὴν κατοικίαν τὴν οὐράνιον.

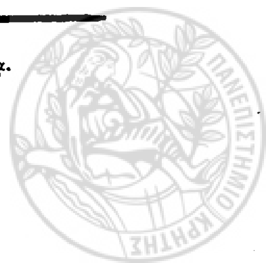
ϛ'. Ἀλλ' ἐπειδὴ εἶπα περὶ τούτων ἀρκετὰ, θέλει σᾶς φανερώσω τώρα, ὅσον τὸ δυνατὸν, καὶ μὲ ποῖον τρόπον ἑνώνονται μὲ τὸν Χριστὸν ὅλοι οἱ Ἅγιοι, καὶ γίνονται ἕνα μὲ αὐτόν. Ὅλοι οἱ Ἅγιοι εἶναι κατὰ ἀλήθειαν μέλη Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὡς μέλη πρέπει νὰ εἶναι κολλημένοι μὲ αὐτὸν, καὶ ἑνωμένοι μὲ τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ εἶναι ὁ Χριστὸς κεφαλὴ, οἱ δὲ ἀπὸ ἀρχῆς, καὶ ἕως τῆς ἐσχάτης ἡμέρας Ἅγιοι νὰ εἶναι μέλη του, καὶ ὅλοι αὐτοὶ νὰ γένουν ἕνα σῶμα Χριστοῦ, ὡσὰν νὰ εἴπῃς ἕνας ἄνθρωπος. Καὶ ἄλλοι ἀπὸ αὐτοὺς ἀποπληροῦσι τάξιν χειρῶν ἐργαζόμενοι ἕως ἄρτι, καὶ κάνοντες τὸ πανάγιόν του θέλημα ἀναπλάττοντες ἐξ ἀναξίων ἀξίους, καὶ φέροντες αὐτοὺς πάλιν εἰς αὐτόν· ἄλλοι δὲ εἶναι εἰς τάξιν ὤμων τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, καὶ βαστάζουν ἕνας τοῦ ἄλλου τὰ βάρη, ἢ ἀσυχώνουν ἐπάνω τους τὸ χαημένον πρόβατον ὁποῦ εὑρέθη, τὸ ὁποῖον ἐπεριτριγύριζεν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, εἰς ὄρη, καὶ βουνὰ, καὶ εἰς τόπους ὁποῦ δὲν τοὺς

ἐπισκέπτεται ὁ Κύριος, καὶ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον ἀναπληροῦσι τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἄλλοι εἶναι εἰς τάξιν στήθους, καὶ ἀναβρύουν εἰς τοὺς διψῶντας, καὶ πεινῶντας τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ, τὸ καθαρώτατον ὕδωρ τοῦ λόγου τῆς ἀπορρήτου σοφίας, καὶ γνώσεως, ἤγουν τοὺς διδάσκουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς δίδουν τὸν ἄρτον τὸν νοητὸν ὁποῦ τρώγουν οἱ Ἅγιοι Ἄγγελοι, ἤγουν τὴν Θεολογίαν, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι ἐπιστήθιοι, καὶ ἀγαπημένοι του· καὶ ἄλλοι εἶναι εἰς τόπον κοιλίας, καὶ βάνουν μέσα εἰς τὸν κόλπον τους ὅλους τοὺς ἀνθρώπους διὰ τῆς ἀγάπης, καὶ δέχονται μέσα εἰς τὰ σπλάγχνα τους πνεῦμα σωτηρίας, καὶ ἔχουν διάθεσιν χωρητικὴν τῶν ἀπορρήτων, καὶ κεχρυμμένων μυστηρίων αὐτοῦ. Ἄλλοι εἶναι ὡσὰν μηρία, καὶ ἔχουν μέσα εἰς τὸν ἑαυτόν τους τὸ γεννητικὸν τῶν θείων νοημάτων τῆς μυστικῆς θεολογίας καὶ γεννοῦν ἐπάνω εἰς τὴν γῆν πνεῦμα σωτηρίας, ἤγουν τὸν καρπὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ σπείρουν τὸν σπόρον τῆς εὐσεβείας εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων μὲ τὸν λόγον τῆς διδασκαλίας τους· καὶ ἄλλοι, τέλος πάντων, εἶναι ὡσὰν σκέλη, καὶ πόδια, καὶ δείχνουν ἀνδρείαν, καὶ ὑπομονὴν εἰς τοὺς πειρασμοὺς, ὡσὰν τὸν Ἰὼβ, καὶ δὲν σαλεύονται τελείως ἀπὸ τὴν στάσιν ὁποῦ ἔχουν εἰς τὰ καλὰ, οὔτε ἀποκάμνουν, ἀλλὰ βαστάζουν τὰ βάρη τῶν χαρισμάτων αὐτῶν δηλ. τῶν πειρασμῶν. Καὶ τοιουτοτρόπως συναρμόζεται τὸ σῶμα τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ μὲ τοὺς ἀπ' αἰῶνος Ἁγίους του, καὶ γίνεται σωστὸν, καὶ ὁλόκληρον, διὰ νὰ γένουν ἕνα ὅλοι οἱ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ οἱ πρωτότοκοι, ὁποῦ εἶναι ἀπογεγραμμένοι ἐν οὐρανοῖς. Πρὸς τοὺς ὁποίους λέγει καὶ τώρα ὁ Θεός. «Μὴ χαίρετε, ὅτι τὰ δαιμόνια ὑμῖν ὑποτάσσεται. (Διατὶ »ἡ ὑποταγὴ τῶν δαιμόνων προξενεῖ οἴησιν, καὶ »κενοδοξίαν εἰς τοὺς ἐλαφροὺς κατὰ τὸν νοῦν) »ἀλλὰ χαίρετε, ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγράφη ἐν »τοῖς οὐρανοῖς». Ὅτι δὲ ὅλοι οἱ Ἅγιοι εἶναι μέλη Χριστοῦ, καὶ γίνονται ἕνα σῶμα, ἀλλὰ καὶ μέλλουν ἀκόμι νὰ γένουν, θέλει σᾶς τὸ ἀποδείξω ἀπὸ τὴν θείαν γραφήν. Καὶ ἐν πρώτοις ἄκουσον αὐτὸν τὸν Σωτῆρα ἡμῶν Χριστὸν, πῶς φανερώνει τὴν ἀχώριστον ἕνωσιν ὁποῦ ἔχουν οἱ Ἅγιοι μὲ αὐτὸν, μὲ τὰ λόγια ὁποῦ εἶπε πρὸς τοὺς Ἀποστόλους. «Ἐγὼ ἐν τῷ Πατρὶ, καὶ ὁ »Πατὴρ ἐν ἐμοὶ, καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ »ἐν ὑμῖν.» Καὶ πάλιν. Οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ πάντων τῶν πιστευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμὲ, ἵνα πάντες »ἓν ὦσι». Καὶ θέλωντας νὰ πιστώσῃ τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον ἑνωνονται, λέγει πάλιν. «Καθὼς σὺ Πάτερ ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν σοὶ, ἵ»να καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἓν ὦσι». Καὶ διὰ νὰ τὸ φανερώσῃ καθαρώτερα λέγει ἀκολούθως. «Καὶ ἐγὼ τὴν δόξαν ἣν δέδωκάς μοι, δέδωκα »αὐτοῖς, ἵνα ὦσιν ἓν, καθὼς ἡμεῖς ἓν ἐ»σμέν. Ἐγὼ ἐν αὐτοῖς, καὶ σὺ ἐν ἐμοὶ, ἵνα »ὦσι τετελειωμένοι εἰς ἕν». Καὶ ὕστερον ἀπὸ ὀλίγα. «Πάτερ, οὓς δέδωκάς μοι, θέλω, ἵνα »ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, κἀκεῖνοι ὦσι μετ' ἐμοῦ, ἵ»να θεωρῶσι τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν, ἣν δέδω»κάς μοι.» Καὶ πάλιν. «Ἡ ἀγάπη, ἣν ἠγάπη»σάς με, ἐν αὐτοῖς ᾖ, κἀγὼ ἐν αὐτοῖς». Εἶδες μυστηρίων βάθος; ἐγνώρισες ὑπεράπειρον ὑπερβολὴν ὑπερβολικῆς δόξης; ἤκουσες τὸν τρόπον τῆς ἑνώσεως, ὁποῦ ὑπερβαίνει κάθε νοῦν, καὶ διάνοιαν; ὢ τοῦ θαύματος, ἀδελφοί. Ὢ τῆς ἀφράστου συγκαταβάσεως τῆς ἀγάπης τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ ὁποῦ ἔχει εἰς ἡμᾶς. Διατὶ μᾶς ὑπόσχεται, πῶς, ἐὰν θέλωμεν, τέτοιας λογῆς ἕνωσιν θέλει ἔχει μὲ ἡμᾶς κατὰ χάριν, ὅ,τι λογῆς ἕνωσιν ἔχει αὐτὸς μὲ τὸν Πατέρα του κατὰ φύσιν. Ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς τὴν ἰδίαν ἕνωσιν θέλει ἔχωμεν μὲ ἐκεῖνον, ἐὰν κάμνωμεν τὰς ἐντολάς του. Ἐπειδὴ ἐκεῖνο ὁποῦ αὐτὸς ἔχει πρὸς τὸν Πατέρα φυσικῶς, αὐτὸ τὸ ἴδιον δίδει νὰ τὸ ἔχωμεν ἡμεῖς πρὸς αὐτὸν κατὰ θέσιν, καὶ χάριν. Ὢ ὑπόσχεσις φοβερά. Ὅτι ἐκείνην τὴν δόξαν ὁποῦ ἔδωκεν ὁ Πατὴρ εἰς τὸν Υἱὸν, τὴν δίδει καὶ εἰς ἡμᾶς ὁ Υἱὸς κατὰ χάριν. Καὶ τὸ μεγαλήτερον, ὅτι καθὼς εἶναι ὁ Υἱὸς ἐν τῷ Πατρὶ, καὶ ὁ Πατὴρ ἐν τῷ Υἱῷ, ἔτζι καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἶναι ἐν ἡμῖν, καὶ ἡμεῖς ἐν αὐτῷ κατὰ χάριν, ἐὰν θέλωμεν. Ὢ χάρις ἀσύγκριτος. Ὅτι ἐκείνη ἡ ἀγάπη μὲ τὴν ὁποίαν ἠγάπησεν ὁ Θεὸς, καὶ Πατὴρ τὸν μονογενῆ του Υἱὸν, καὶ Θεὸν ἡμῶν, αὐτὴ θέλει εἶναι (λέγει) καὶ μὲ ἡμᾶς, καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος Υἱὸς τοῦ Θεοῦ θέλει εἶναι μὲ ἡμᾶς. Καὶ εὐλόγως. Διατὶ μὲ τὸ νὰ ἔγινε μίαν φορὰν συγγενής μας κατὰ τὴν σάρκα, καὶ μὲ τὸ νὰ μᾶς ἔκαμε συμμετόχους τῆς Θεότητός του μᾶς ἔκαμεν ὅλους τοὺς τοιούτους συγγενεῖς του. Καὶ κατὰ ἄλλον

τρόπον. Ἐπειδὴ (1) ἡ Θεότης ὁποῦ μετεδόθη εἰς ἡμᾶς διὰ τῆς κοινωνίας, εἶναι ἄτμητος, καὶ ἀχώριστος, ἀνάγκη εἶναι καὶ ἡμεῖς ὁποῦ ἐγενήκαμεν κατὰ ἀλήθειαν μέτοχοι ταύτης τῆς θεότητος, νὰ εἴμεθα ἀχώριστοι ἐν ἑνὶ πνεύματι, ἕνα σῶμα μὲ τὸν Χριστόν. Καὶ αὐτὰ εἶναι τοιουτωτρόπως, καθὼς λέγω, ἄκουσε τὸν Παῦλον ὁποῦ λέγει. «Ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὐκ ἔστι δοῦλος, »οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ Ἰουδαῖος, οὐχ Ἕλλην, οὐ »Βάρβαρος, οὐ Σκύθης, ἀλλὰ τὰ πάντα, καὶ ἐν »πᾶσι Χριστός». Βλέπεις ὅτι δὲν εἶπεν οἱ πάντες εἶναι χριστιανοὶ, ἀλλὰ ἕνας Χριστὸς, ὡσὰν ἕνα σῶμα ἀπὸ πολλὰ μέλη; καὶ ἄκουσε πάλιν τὸν ἴδιον ὁποῦ τὸ φανερώνει εἰς ἄλλο μέρος. Διατὶ ἀφ' οὗ εἶπεν, ὅτι ἑκάστῳ δίδοται ἡ φανέρωσις τοῦ Πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον, καὶ ἀφ' οὗ ἀπαρίθμησε τὰς διαφορὰς τῶν χαρισμάτων, ὕστερον λέγει. «Πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ »ἓν καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκά»στῳ, καθὼς βούλεται». Καὶ θέλωντας νὰ φανερώσῃ τὰς ἐνεργείας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁποῦ δίδονται εἰς τὰ ἅγια μέλη τοῦ Χριστοῦ, λέγει. «Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἕν ἐστι, καὶ μέλη πολ»λὰ ἔχει, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος »τοῦ ἑνὸς πολλὰ ὄντα, ἕν ἐστι σῶμα· οὕτω καὶ »ὁ Χριστός. Καὶ γὰρ ἐν ἑνὶ Πνεύματι ἡμεῖς »πάντες εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰου»δαῖοι, εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι, εἴτε ἐλεύ»θεροι. Καὶ πάντες εἰς ἓν πόμα ἐποτίσθημεν, »καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἓν μέλος, ἀλλὰ πολλά.» Καὶ καθὼς εἰς τὰς αἰωνίους κατοικίας δίδει ὁ Θεὸς τοῦ κάθε ἑνὸς ἁγίου τὸ μερίδιον καθὼς τοῦ πρέπει, ὡς προείπαμεν· ἔτζι καὶ εἰς τὸ σῶμα τῆς ἐκκλησίας, ὁ κάθε ἕνας θέλει ἀριθμηθῇ εἰς ἐκεῖνο τὸ μέλος τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ εἶναι ἄξιος. Καὶ τοῦτο πάλιν ὁ ἴδιος Παῦλος εἰς τὴν ἰδίαν ἐπιστολὴν τὸ φανερώνει. «Νῦν δὲ ὁ Θεὸς »ἔθετο τὰ μέλη, ἓν ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῷ σώ»ματι, καθὼς ἠθέλησε». Λοιπὸν πολλὰ εἶναι τὰ μέλη, ἀλλὰ ἕνα σῶμα. Καὶ διὰ νὰ φανερώσῃ καὶ τὰς διαφορὰς ὁποῦ ἔχουν τὰ μέλη, καὶ ποῖα εἶναι αὐτὰ τὰ μέλη, λέγει· «ὑμεῖς δὲ »ἐστὲ σῶμα Χριστοῦ, καὶ μέλη ἐκ μέρους. Καὶ »οὓς μὲν ἔθετο ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, πρῶτον »Ἀποστόλους, δεύτερον Προφήτας, τρίτον Διδα»σκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, εἶτα χαρίσματα »ἰαμάτων, ἀντιλήψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσ»σῶν». Εἶδες τὰς διαφορὰς τῶν μελῶν τοῦ Χριστοῦ; ἔμαθες ποῖοι εἶναι τὰ μέλη του; ἄκουσε καὶ τὴν ἕνωσιν τῶν μελῶν, πῶς τὴν φανερώνει συμφώνως μὲ τὸν Κύριον καὶ ὁ Παῦλος. Διατὶ ὁ Κύριός μας επῖεν, ὅτι ἐκείνην τὴν ἕνωσιν ὁποῦ ἔχει ἐκεῖνος μὲ τὸν Πατέρα του, τὴν ἰδίαν ἔχομεν καὶ ἡμεῖς μὲ αὐτόν. Καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος λέγει, ὅτι τοιαύτην ἕνωσιν ἔχομεν ἡμεῖς μὲ τὸν Χριστὸν, ὅ,τι λογῆς ἕνωσιν ἔχει ὁ ἄνδρας μὲ τὴν γυναῖκά του, καὶ ἡ γυναῖκα μὲ τὸν ἄνδρα της. Διὰ τοῦτο καὶ λέγει. «αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδρᾶσιν ὑποτάσσε»σθε, ὡς τῷ Κυρίῳ. Ὅτι ὁ ἀνὴρ κεφαλή ἐστι τῆς »γυναικὸς, ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλή ἐστι τῆς »ἐκκλησίας, καὶ αὐτός ἐςι σωτὴρ τοῦ σώματος». Καὶ πάλιν. «Οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας »ἑαυτῶν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησε τὴν »Ἐκκλησίαν, καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐ»τῆς, ἵνα ἁγιάσῃ, καὶ παραστήσῃ αὐτὴν ἑαυ»τῷ ἔνδοξον τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπῖ»λον, ἢ ῥυτίδα, ἤ τι τῶν τοιούτων. Ἀλλ' ἵνα »ᾖ Ἁγία, καὶ ἄμωμος». Καὶ παρακάτω πάλιν λέγει. «Ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα (πρό»σεχε παρακαλῶ εἰς τὸ νόημα τοῦ λόγου) ἑαυ»τὸν ἀγαπᾷ. Οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρ»κα ἐμίσησεν, ἀλλ' ἐκτρέφει, καὶ θάλπει αὐ»τὴν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς τὴν ἐκκλησίαν. »Ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ ἐκ τῆς »σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ». Βλέπεις πῶς μᾶς ἔδειξεν, ὅτι καθὼς ἡ Εὔα ἔγινεν ἀπὸ τὴν σάρκα, καὶ ἀπὸ τὰ κόκκαλα τοῦ Ἀδὰμ, καὶ ἦσαν οἱ δύω εἰς σάρκα μίαν, ἔτζι καὶ ὁ Χριστὸς μεταδίδει εἰς ἡμᾶς τὸν ἑαυτόν του διὰ νὰ μεταλαμβάνωμεν ἀπὸ τὴν σάρκα του, καὶ ἀπὸ τὰ κόκκαλά του, τὰ ὁποῖα ἔδειξεν εἰς τοὺς Ἀποστόλους, ἀφ' οὗ ἀνέστη ἀπὸ τοὺς νεκροὺς καὶ τοὺς εἶπε «ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε, »ὅτι πνεῦμα, σάρκα, καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει, καθὼς »ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα». Ἀπὸ αὐτὰ, λέγω, τὰ κόκκαλά του, καὶ ἀπὸ τὴν σάρκα του μᾶς δίδει νὰ τρώγωμεν, καὶ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον τῆς κοινω-

1) Θεότητα ἐννοεῖ ὁ Ἅγιος ἐδῶ τὴν θείαν χάριν ὁποῦ εἶναι ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἡ ὁποία εἶναι ἀχώριστος τῇ οὐσίᾳ.

νίας τῶν ἀχράντων μυστηρίων, μᾶς κάμνει τὸ ἕνα μὲ τὸν ἑαυτόν του. Καὶ θέλωντας ὁ Παῦλος νὰ φανερώσῃ τὴν ὑπερβολικὴν ἕνωσιν ὁποῦ ἔχομεν μὲ τὸν Θεὸν λέγει ἀκολούθως. «Ἀντὶ »τούτου καταλήψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ, »καὶ τὴν μητέρα», ἤγουν ἀντὶ τοῦ Χριστοῦ, θέλει ἀφήσει ὁ ἄνθρωπος τοὺς γονεῖς του, «καὶ »θέλει προσκολληθῇ μὲ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ», ἤγουν τὴν Ἐκκλησίαν, «καὶ ἔσονται οἱ δύω »εἰς σάρκα μίαν», ἤγουν εἰς τὴν σάρκα τοῦ Χριστοῦ, καὶ Θεοῦ. Καὶ ὅτι ὁ λόγος αὐτὸς τοῦ Παύλου ἔχει τοιοῦτον νόημα, καὶ δὲν τὰ λέγομεν αὐτὰ ἀπὸ συλλογισμοὺς ἐδικούς μας, εἶναι φανερὸν ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ Ἀποστόλου ὁποῦ λέγει. «Τὸ »μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστί. Ἐγὼ δὲ λέγω εἰς »Χριστὸν, καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Καὶ ἀληθινὰ τὸ μυστήριον τοῦτο εἶναι, καὶ θέλει εἶναι μέγα, καὶ ἀνώτερον ἀπὸ τὸ μέγα. Διατὶ ὅ,τι λογῆς κοινωνίαν, καὶ ἕνωσιν, καὶ οἰκειότητα, καὶ συγγένειαν ἔχει ἡ γυναῖκα μὲ τὸν ἄνδρα, καὶ ὁ ἄνδρας μὲ τὴν γυναῖκα, τέτοιας λογῆς ἕνωσιν, καὶ συγγένειαν ἔχει καὶ ὁ Δεσπότης, καὶ Ποιητὴς τοῦ παντὸς μὲ ὅλην τὴν ἐκκλησίαν, ὡσὰν μὲ μίαν γυναῖκα, καὶ γίνεται τὸ ἕνα μὲ αὐτὴν, καὶ εἶναι πάντοτε ἀχωρίστως μαζὴ μὲ αὐτὴν, ὡς ἠγαπημένην του. Ὅμως ἡ ἕνωσις αὐτὴ γίνεται θεοπρεπῶς, καθὼς πρέπει νὰ ἑνωθῇ ὁ Θεὸς μὲ τὴν ἐκκλησίαν, τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ ἀκατανόητον, καὶ ἀνεκδιήγητον. Καὶ πάλιν ἡ ἐκκλησία ἑνώνεται μὲ τὸν ἠγαπημένον της Θεὸν, καὶ εἶναι κολλημένη μὲ αὐτὸν, καθὼς εἶναι κολλημένον τὸ σῶμα μὲ τὴν ἰδίαν του κεφαλήν. Διατὶ καθὼς δὲν ἠμπορεῖ τὸ σῶμα νὰ ζῇ τελείως χωρὶς τὴν κεφαλήν του, τέτοιας λογῆς οὐδὲ ἡ ἐκκλησία, καὶ συνάθροισις τῶν πιςῶν, ἤγουν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ τῶν ἀπογεγραμμένων ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἠμπορεῖ νὰ εἶναι σῶμα σωστὸν, καὶ ὁλόκληρον εἰς τὸν Θεὸν, χωρὶς τὴν κεφαλήν του, ὁποῦ εἶναι ὁ Χριστὸς, καὶ Θεὸς ἡμῶν, μήτε ἠμπορεῖ νὰ ζῇ τελείως τὴν ἀληθινὴν, καὶ αἰώνιον ζωὴν, ἐὰν δὲν τρέφεται ἀπὸ αὐτὸν κάθε ἡμέραν τὸν ἐπιούσιον ἄρτον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἄρτον λαμβάνουν τὴν ἀληθινὴν ζωὴν ὅλοι ἐκεῖνοι ὁποῦ τὸν ἀγαποῦν, καὶ αὐξάνουν εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος αὐτοῦ. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἀπὸ αὐτὰ ὁποῦ εἶπα, ἔγινε φανερὸν πῶς ὅλοι οἱ Ἅγιοι οἱ ἀπ' αἰῶνος ἕως τῆς συντελείας γινόμενοι, μέλλουν νὰ γένουν ἕνα σῶμα μαζὴ μὲ τὸν Χριστὸν, καὶ ἐν (1) τῷ Χριστῷ, ἤγουν μὲ τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ, ἂς εἰπῶ τώρα, καὶ μὲ τί τρόπον πρέπει νὰ γεμίσῃ ὁ ἄνω κόσμος.

ζ'. Ἀλλὰ παρακαλῶ ἀνοίξατε τὰς ἀκοάς σας, καὶ προσέχετε καλὰ, διατὶ ὁ λόγος μας εἶναι περὶ θείων πραγμάτων. Καὶ πρέπει πρῶτον νὰ μάθωμεν ποῖος εἶναι ὁ κόσμος ὁποῦ πρέπει νὰ γεμίσῃ, καὶ ὅτι ἂν αὐτὸς δὲν γεμίσῃ, δὲν θέλει ἔλθῃ τὸ τέλος, κατὰ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον. Καὶ ὕστερα νὰ μάθωμεν ποῖον εἶναι αὐτὸ τὸ τέλος ὁποῦ λέγει. Ἐγὼ λογιάζω ὅτι κόσμος στολισμένος εἶναι ἡ ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, καὶ αὐτὸς ὅλος ὁ ἄνθρωπος, μέσα εἰς τὸν ὁποῖον, καθὼς λέγει ἡ γραφὴ, κατοικεῖ, καὶ ἐμπεριπατεῖ ὁ Θεὸς, καὶ στέλνει εἰς αὐτὸν λαμπρὰς τὰς ἀκτῖνας τῶν χαρισμάτων του, ὡς ἥλιος ὢν τῆς δικαιοσύνης. Καὶ ἡ ἐκκλησία, ἠκούσαμεν ἀνωτέρω ὅτι ὀνομάζεται σῶμα Χριστοῦ, καὶ νύμφη, καθὼς λέγει ὁ Παῦλος ὁ ταύτης νυμφαγωγός. «Ἡρμοσάμην ὑμᾶς ἑνὶ ἀνδρὶ, παρ»θένον ἁγνὴν παραστῆσαι τῷ Χριστῷ». Καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ, «παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ »δεξιῶν σου ἐν ἱματισμῷ διαχρύσῳ περιβεβλη»μένη, πεποικιλμένη». Διότι ἀγκαλὰ καὶ αὐτὸς ὁ λόγος λέγεται διὰ τὴν Παναγίαν Θεοτόκον, ὅμως ἁρμόζει καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Υἱοῦ αὐτῆς, καὶ Θεοῦ, καθὼς φανερώνουν καλλίτερα τὰ ἀκόλουθα ὁποῦ λέγει. «Ἀπενεχθήσονται »παρθένοι (ἤγουν ψυχαὶ) ὀπίσω αὐτῆς. Αἱ »πλησίον αὐτῆς (ψυχαὶ) ἀπενεχθήσονταί σοι· »ἀπενεχθήσονται ἐν εὐφροσύνῃ καὶ ἀγαλλιάσει· »ἀχθήσονται εἰς ναὸν βασιλέως». Καὶ τοῦτος ὁ ναὸς ὁποῦ λέγει, ποῖος λογιάζεις, πῶς εἶναι; ἆράγε μὴ λογιάζῃς πῶς εἶναι καμμία κατοικία ἄλλη, ἔξω ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἴδιον Βασιλέα; ὄχι δὲν εἶναι ἄλλη· διατὶ καθὼς ὁ Χριστὸς εἶναι κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, ἔτζι πάλιν ὁ ἴδιος γίνεται καὶ ναὸς αὐτῆς. Καθὼς καὶ ἡ ἐκκλησία εἶναι ναὸς τοῦ Χριστοῦ, καὶ κόσμος ὡραιότατος, ὡς ἐφανέρωσαν ἐκεῖνα ὁποῦ εἴπαμεν ἀνωτέρω, τὰ ὁποῖα πρέπει πάλιν νὰ τὰ εἰποῦμεν διὰ περισσοτέραν ἀπόδειξιν. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς

(1) Ἡ ἐν ἐκλαμβάνεται ἀντὶ τῆς διὰ ὡς ἑρμηνεύει ὁ θεῖος Χρυσόστομος εἰς τὸ, ἐν αὐτῷ ζῶμεν, καὶ κινούμεθα. Ἀντὶ τοῦ δι' αὐτοῦ.

Χριστὸς ἔλεγεν εἰς τὸν πατέρα του διὰ τοὺς Ἀποστόλους, καὶ ὅλους τοὺς πιστούς. «Οὐ περὶ »τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ πάντων »τῶν πιστευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ, »ἵνα πάντες ἓν ὦσι». Μὲ ποῖον τρόπον νὰ εἶναι ἕν; «καθὼς σὺ Πάτερ ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν σοί, »ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἓν ὦσιν». Εἶδες πῶς αὐτὸς εἶναι καὶ βασιλεὺς, καὶ ναὸς ὅλων τῶν σωζομένων; μάθε λοιπὸν καὶ πῶς πάλιν ὅλοι οἱ πιστοὶ, ἤγουν ἡ βασίλισσα αὐτοῦ ἡ ἐκκλησία, καὶ αἱ παρθένοι ὁποῦ ἠκολούθησαν ὀπίσω αὐτῆς, ἤγουν ἡ ψυχαῖς τῶν πιστῶν, θέλει γένουν ναὸς, καὶ κόσμος τοῦ Βασιλέως καὶ Θεοῦ. Καὶ μάθε τοῦτο πρῶτον ἀπὸ αὐτὸν τὸν Βασιλέα Χριστὸν ὁποῦ λέγει. «Ἐγὼ ἐν αὐτοῖς, καὶ σὺ Πάτερ »ἐν ἐμοὶ, ἵνα ὦσι τετελεσμένοι εἰς ἕν». Καὶ ἔπειτα μάθετο, καὶ ἀπὸ τὸν μαθητήν του ὁποῦ λέγει. «Οὐκ οἴδατε, ὅτι ναὸς Θεοῦ ἐστὲ, καὶ »τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ (τὸ Ἅγιον) οἰκεῖ ἐν »ὑμῖν;» βλέπεις πῶς συμφωνοῦν τὰ λόγια τοῦ Ἀποστόλου μὲ τὰ λόγια τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ; τὰ ὁποῖα ἀποστολικὰ λόγια ἀποδεικνουν τὴν ἐκκλησίαν, πῶς εἶναι ναὸς, καὶ πόλις, καὶ κόσμος τοῦ Βασιλέως Θεοῦ. Καὶ γνώρισε, ὅτι αὐτὸς ὁ Θεὸς εἶναι ὁποῦ ἐλαλοῦσε τότε διὰ μέσου τῶν Προφητῶν, καὶ τῶν Ἀποστόλων, καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος εἶναι ὁποῦ λαλεῖ καὶ τώρα διὰ μέσου αὐτῶν.

η. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐκκλησία εἶναι σῶμα Χριστοῦ, καὶ νύμφη Χριστοῦ, καὶ κόσμος ὁ ἄνω, καὶ ναὸς Θεοῦ, τὰ δὲ μέλη τοῦ σώματος αὐτοῦ εἶναι ὅλοι οἱ Ἅγιοι· καὶ ἐπειδὴ ὅλοι ἀκόμι δὲν ἐγεννήθησαν, οὔτε εὐηρέστησαν, εἶναι φανερὸν ὅτι οὔτε τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ εἶναι ὁλόκληρον, καὶ οὔτε ἐγέμισεν ἀκόμι καὶ ὁ ἄνω κόσμος, ἤγουν αὐτὸς ὁ λαὸς τῆς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ εὑρίκονται ἀκόμι εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἕως τῆς σήμερον πολλοὶ ἄπιστοι, οἱ ὁποῖοι μέλλουν νὰ πιστεύσουν εἰς τὸν Χριστόν. Εἶναι καὶ πολλοὶ ἁμαρτωλοὶ, καὶ ἄσωτοι, ὁποῦ μέλλουν νὰ μετανοήσουν. Καὶ πολλοὶ ἀπειθεῖς, οἱ ὁποῖοι μέλλουν νὰ πεισθοῦν. Καὶ πολλοὶ ἀκόμι μέλλουν νὰ γεννηθοῦν, καὶ νὰ εὐαρεστήσουν τῷ Θεῷ ἕως τὸν καιρὸν τῆς ἐσχάτης σάλπιγγος. Διὰ τοῦτο εἶναι χρεία νὰ γεννηθοῦν ὅλοι οἱ προγνωρισμένοι ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ νὰ γεμίσῃ ὁ ὑπεράνω τούτου τοῦ κόσμου κόσμος τῆς ἐκκλησίας τῶν πρωτοτόκων Ἱερουσαλὴμ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. Καὶ τότε θέλει πληρωθῇ τὸ πλήρωμα τοῦ σώματος τοῦ Χρισοῦ, ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ εἶναι προωρισμένοι ἀπὸ τὸν Θεὸν, διὰ νὰ γένουν σύμμορφοι τῆς εἰκόνος τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ. Οἱ ὁποῖοι εἶναι οἱ υἱοὶ τοῦ φωτὸς, καὶ τῆς ἡμέρας αὐτοῦ. Αὐτοὶ λοιπὸν ὅλοι εἶναι προωρισμένοι, καὶ ἀπογεγραμμένοι, καὶ μετρημένοι, καὶ μέλλουν νὰ ἑνωθοῦν, καὶ νὰ κολληθοῦν μὲ τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, καὶ τότε θέλει γένῃ ὁλόκληρον, καὶ τέλειον τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ μὴ τοῦ λείπῃ πλέον κἀνένα του μέλος. Καθὼς εἶναι ἡ ἀλήθεια, καὶ καθὼς τὸ φανερώνει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὁποῦ λέγει. «Μέχρις οὗ καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς »ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώ»ματος τοῦ Χριστοῦ. Οὓς γὰρ προέγνω, τούτους »καὶ προώρισεν· οὓς δὲ προώρισε, τούτους καὶ »ἐκάλεσεν· οὓς δὲ ἐκάλεσε τούτους καὶ ἐδικαίω»σεν· οὓς δὲ ἐδικαίωσε τούτους καὶ ἐδόξασε, συμ»μόρφους γενέσθαι τῆς εἰκόνος τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ». Εἶδες πῶς εἶναι προωρισμένοι, καὶ προεγνωσμένοι ὅλοι οἱ Ἅγιοι; ἄκουσε λοιπὸν πῶς λέγει ὅτι εἶναι καὶ ἀπογεγραμμένοι. «Προσεληλύθατε Σιὼν »ὄρει, καὶ πόλει ζῶντος Θεοῦ, Ἱερουσαλὴμ ἐ»πουρανίῳ, καὶ μυριάσιν Ἀγγέλων, καὶ πανηγύ»ρει, καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ἀπογεγραμμένων »ἐν οὐρανοῖς». Ἀνίσως λοιπὸν εἶναι ἀπογεγραμμένοι, εἶναι φανερὸν ὅτι εἶναι καὶ μετρημένοι, καθὼς εἶναι γεγραμμένον. «Ἔγνω Κύριος τοὺς »ὄντας αὐτοῦ». Καὶ κατὰ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον. «Ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ἠριθμη»μέναι εἰσίν». Εἶδε καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς μας εἶναι μετρημέναις κοντὰ εἰς τὸν Θεὸν ὁποῦ ἰξεύρει τὰ πάντα, πόσῳ μᾶλλον εἴμεσθε μετρημένοι ἡμεῖς; ἐπειδὴ λοιπὸν ὅλοι οἱ Ἅγιοι εἶναι προεγνωσμένοι ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ προωρισμένοι ὁμοῦ, καὶ μετρημένοι, καθὼς εἶναι, καὶ ἀπογεγραμμένοι κατ' ὄνομα εἰς τοὺς οὐρανούς· καὶ ἐπειδὴ ὅλοι αὐτοὶ εἶναι μέλη τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἔχουν νὰ γένουν ὅλοι ἕνα σῶμα τοῦ Χριστοῦ, εἶναι φανερὸν ὅτι ὁπόταν αὐτοὶ ὅλοι συναχθοῦν, καὶ γένουν ἕνα σῶμα Χριστοῦ, τότε καὶ ὁ ἄνω κόσμος, αὐτὴ ἡ ἐπουράνιος Ἱερουσαλὴμ, ἡ ὁποία εἶναι ἡ ἐκκλησία τῶν πρωτοτόκων, θέλει γεμίσει, ἤγουν θέλει γένῃ ὁλόκληρον, καὶ τέλειον τὸ σῶμα τῆς βασιλίσσης τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας. Τὸ ὁποῖον εἶναι σῶμα Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ. Ποῦ εἶναι τώρα ἐκεῖνοι ὁποῦ πλάττουν μὲ τὴν ματαιότητα τοῦ νοός τους, πρὸς ἀπώλειάν τους πολλὰς κατοικίας ἔξω ἀπὸ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν;

ποῦ εἶναι ἐκεῖνοι ὁποῦ λέγουν, ὅτι δὲν θέλομεν νὰ ἔμβωμεν μέσα εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, διατὶ τοῦτο εἶναι πολὺ εἰς ἡμᾶς, ἀλλὰ θέλομεν νὰ εἴμεσθε εἰς ἕνα τόπον ἀνέσεως, καὶ ἀρκετὸν εἶναι τοῦτο εἰς ἡμᾶς; ὅλοι οἱ ἀπ' αἰῶνος Ἅγιοι πρέπει νὰ γένουν ἕνα σῶμα Χριστοῦ, καὶ ποῦ ἀλλοῦ θέλουν νὰ εἶναι οἱ τοιοῦτοι, ἀνίσως εὑρεθοῦν ἀνάξιοι τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, καὶ κοποῦν ἀπὸ αὐτὸ, ὡς ἄχρηστα μέλη; καὶ ἐπειδὴ ὁ κόσμος ὅλος ἔχει νὰ ἀνακαινουργωθῇ μὲ τὴν φωτίαν, εἰς ποῖον τόπον λογιάζουν, πῶς θέλει ὑπάγουν τότε αὐτοὶ, διὰ νὰ μὴ δοκιμάσουν τὴν φωτίαν ἐκείνην; κατὰ ἀλήθειαν ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετός τους καρδία. Διατὶ λέγοντες πῶς εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν.

θ'. Ἀλλὰ ἂς ἰδοῦμεν καὶ ποῖος εἶναι ὁ γάμος ὁ μυστικός; λέγει λοιπὸν τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον. «Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βασι»λεῖ, ὅστις ἐποίησε γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ, καὶ »ἐκάλεσε πολλούς.» Καὶ ἐδῶ ποῖον ἄλλον λέγει βασιλέα ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, πάρεξ αὐτὸν τὸν Θεὸν, καὶ Πατέρα του; καὶ διὰ ποῖον ἄλλον ἔκαμεν ὁ Πατὴρ τοὺς γάμους, πάρεξ διὰ τὸν μονογενῆ του Υἱὸν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν; μὰ ἆρά γε μὲ ποίου βασιλέως κόρην ἐκαταδέχθη ὁ Δεσπότης τῶν ἁπάντων, καὶ Κύριος νὰ ἀρραβωνιάσῃ τὸν Υἱόν του; ὅτι καὶ κάθε ἕνας ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους θέλωντας νὰ πάρῃ νύμφην εἰς τὸν υἱόν του, κοιτάζει μὲ κάθε ἐπιμέλειαν νὰ πάρῃ διὰ νύμφην, θυγατέρα κἀνενὸς ἐνδοξοτέρου, καὶ πλουσιωτέρου ἀπὸ λόγου του. Ἀμὴ ὁ Θεὸς ποῖον νὰ εὕρῃ κἂν ἴσον μὲ τὸν ἑαυτόν του, διὰ νὰ πάρῃ νύμφην τὴν θυγατέρα αὐτοῦ εἰς τὸν Υἱόν του; διὰ τὸν ὁποῖον λέγει ὁ Προφήτης. «Ὁ κατέχων ἐν τῇ χειρὶ »αὐτοῦ τὸν γύρον τῆς γῆς, καὶ τοὺς κατοικοῦν»τας ἐν αὐτῇ, ὡς ἀκρίδας.» Καὶ ἄλλος πάλιν Προφήτης λέγει. «Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ κατασκευ»άσας τὰ ἄκρα τῆς γῆς, καὶ θεμελιώσας ἐπ' οὐ»δενὸς τοὺς στύλους αὐτῆς.» Καὶ ὁ Δαβὶδ, ὁ «ἐ»πιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ποιῶν αὐτὴν τρέ»μειν.» Τὸ λοιπὸν ὁ τοιοῦτος Βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, καὶ Θεὸς, τίνος ἆρά γε θυγατέρα νὰ ἔλαβε νύμφην, καὶ ἔκαμε γάμους εἰς τὸν Υἱόν του; θέλετε νὰ μάθετε τίνος; ἀλλὰ ἡ μεγάλη του συγκατάβασις μὲ κάμνει νὰ μένω ἐκστατικὸς, καὶ θέλω νὰ τὸ εἰπῶ, καὶ τρομάζω. Ὅμως ἔχωντας πάλιν θάρρος εἰς τὴν ἀγαθότητά του λέγω, πῶς ἔλαβε θυγατέρα ἀνθρώπου ὁποῦ ἥμαρτεν εἰς αὐτὸν, καὶ ἔκαμε μοιχείαν, καὶ φόνον, ἤγουν ἔλαβε νύμφην θυγατέρα μοιχοῦ, καὶ φονέως. Εἶδες ἀγαθότητα, καὶ συγκατάβασιν ἀνεκδιήγητον, καὶ ἀσύγκριτον, εἶδες ὑπερβολὴν φιλανθρωπίας; εἶδες πέλαγος ἀγάπης, καὶ χρηστότητος; καὶ κάθε ἕνας ὁποῦ νομίζει τὸν ἑαυτόν του μέγαν, ἂς μάθῃ ἀπὸ τοῦτο ὁποῦ λέγω, νὰ ταπεινώνεται, καὶ νὰ μὴ καταφρονῇ ποτὲ κἀνένα, ἀνίσως εἶναι καὶ βασιλεὺς μεγαλήτερος ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους βασιλεῖς. Ἢ ἄρχων μεγαλήτερος ἀπὸ τοὺς ἄλλους· ἢ πλούσιος πλουσιώτερος ἀπὸ ὅλους τοὺς πλουσίους. Καὶ ἂς κοιτάξῃ τὸν Δεσπότην, καὶ Κύριον τῶν ἁπάντων, καὶ τὸν Ἅγιον τῶν Ἁγίων, τὸν μακάριον Θεὸν, καὶ μόνον Δυνάστην, ὁποῦ κατοικεῖ φῶς ἀπρόσιτον, καὶ ἀνεκλάλητον. Αὐτὸν, λέγω, ἂς κοιτάξῃ ὁποῦ ἐσυγκατέβη τόσον πολλὰ, καὶ ἔλαβε θυγατέρα μοιχοῦ, καὶ φονέως νύμφην εἰς τὸν μονογενῆ του Υἱὸν, τὸν ἀόρατον, τὸν ἀκατάληπτον, τὸν ἀνεξιχνίαστον, τὸν δημιουργὸν, καὶ ποιητὴν τῶν ἁπάντων, διὰ ἐσένα, καὶ διὰ τὴν ἐδικήν σου σωτηρίαν. Καὶ ποῖος εἶναι αὐτὸς ὁ μοιχὸς, καὶ φονεὺς, τοῦ ὁποίου τὴν θυγατέρα τὴν ἐδιάλεξεν ὁ Θεὸς διὰ νύμφην του; Δαβὶδ ὁ Υἱὸς τοῦ Ἰεσσαὶ, ὁ ὁποῖος ἐφόνευσε τὸν Οὐρίαν, καὶ ἐμοίχευσε τὴν γυναῖκά του. Τούτου λοιπὸν τὴν θυγατέρα, Μαρίαν λέγω, τὴν ὑπεράμωμον, τὴν ἁγνὴν, καὶ ὑπέραγνον παρθένον, ἔλαβε νύμφην. Καὶ τὴν λέγω ὑπεράμωμον, καὶ ὑπέραγνον, συγκρίνωντάς την μὲ ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους τοὺς δούλους της. Ἀμὴ ἂν τὴν συγκρίνω μὲ τὸν Νυμφίον της, καὶ μὲ τὸν Πατέρα του, τὴν λέγω ἄνθρωπον, ὅμως ἁγίαν, καὶ ὑπεραγίαν περισσότερον ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἄχραντον, καὶ καθαρωτάτην ἀπὸ ὅλας τὰς γενεάς. Αὐτὴν λοιπὸν τὴν παρθένον Μαρίαν ἐπῆρε νύμφην, καὶ ἔκαμε γάμους εἰς τὸν Υἱὸν αὐτοῦ. Μὲ τί τρόπον; ἄκουε προσεκτικά. Ὁ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔστειλεν ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ ἕνα ἀπὸ τοὺς δούλους του, ἤγουν Γαβριὴλ τὸν Ἀρχάγγελον νὰ εἰπῇ εἰς τὴν Παρθένον τὸ, χαῖρε, ὁ ὁποῖος παρευθὺς κατέβη εἰς τὴν γῆν, καὶ ἔγινεν ὑπηρέτης τοῦ μυστηρίου, λέγωντας εἰς τὴν Παρθένον τὸ, χαῖρε Κεχαριτωμένη ὁ Κύριος μετὰ σοῦ, καὶ μαζῆ μὲ τὸν λόγον ἐμβῆκε μέσα εἰς τὴν κοιλίαν τῆς κόρης ὅλος ὁ ἐ-

νυπόστατος, καὶ ὁμοούσιος, καὶ συναΐδιος λόγος τοῦ Θεοῦ, καὶ Πατρὸς, καὶ μὲ τὴν ἐπέλευσιν, καὶ συνεργίαν τοῦ ὁμοουσίου αὐτοῦ Πνεύματος, ἔλαβε σάρκα ἀπὸ τὰ ἁγνὰ, καὶ καθαρὰ αἵματα αὐτῆς, καὶ ἔγινε τέλειος ἄνθρωπος μὲ σῶμα, καὶ ψυχήν. Αὐτὴ λοιπὸν εἶναι ἡ ἀνεκλάλητος σμίξις· καὶ τοιοῦτος εἶναι ὁ γάμος ὁ μυστικὸς τοῦ Θεοῦ· καὶ τοιουτωτρόπως ἔγινε τὸ συνάλλαγμα τοῦ Θεοῦ μὲ τοὺς ἀνθρώπους, ἤγουν ἔλαβε τὴν σάρκα, καὶ ἔδωκε τὴν Θεότητα. Καὶ αὐτὸς ὁ ὑπερούσιος, καὶ ὑπὲρ φύσιν Θεὸς ἑνώθη ἀσυγχύτως μὲ τὴν φθαρτὴν, καὶ πτωχὴν οὐσίαν, καὶ φύσιν ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων. Λοιπὸν συνέλαβεν ἡ Παρθένος, καὶ ἐγέννησε παραδόξως ἀπὸ δύω φύσεις, Θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος, ἕνα Υἱὸν, τέλειον Θεὸν, καὶ τέλειον ἄνθρωπον, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ὁ ὁποῖος μήτε τὴν παρθενίαν τῆς Μητρός του ἔφθειρε, μήτε ἀπὸ τοὺς κόλπους τοῦ Πατρός του ἐχωρίσθη. Ὅμως ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ἠμποροῦμεν νὰ νοήσωμεν, καὶ νὰ εἰποῦμεν καὶ ἄλλο τι, τὸ ὁποῖον γίνεται πάντοτε μυστικῶς, καὶ εἰς ὅλους τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτός. Ὅτι διὰ ποίαν αἰτίαν δὲν εἶπεν ἐποίησε γάμον τῷ υἱῷ αὐτοῦ, ἀλλὰ γάμους; διατί; ἐπειδὴ ὁ αὐτὸς γάμος γίνεται πάντοτε παρόμοια, καὶ ἀπαράλλακτα καὶ μὲ κάθε πιστὸν, καὶ υἱὸν τῆς ἡμέρας, διατὶ ὁ Θεὸς ἑνώνεται καὶ μὲ ἡμᾶς μὲ γάμον ὑπεράμωμον, καὶ ὑπέραγνον, καὶ προξενεῖ εἰς ἡμᾶς κάποιον μυστήριον μεγαλήτερον ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην δύναμιν. Καὶ τί εἶναι αὐτὸ ὁποῦ προξενεῖ, ἄκουε μὲ προσοχὴν νὰ τὸ καταλάβῃς. Ἀφ' οὗ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ Θεὸς ἐμβῆκεν εἰς τὴν κοιλίαν τῆς Παναγίας Παρθένου, καὶ ἔλαβεν ἀπὸ αὐτὴν σάρκα ἀνθρωπίνην, καὶ ἔγινεν ἄνθρωπος, ἐγεννήθη ἀπὸ αὐτὴν, καθὼς προείπαμεν, ἄνθρωπος τέλειος, καὶ Θεὸς τέλειος, ὤντας ὁ αὐτὸς ἀσυγχύτως, καὶ Θεὸς, καὶ ἄνθρωπος. Ἀπὸ τότε κάθε ἕνας ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους πιστεύομεν εἰς αὐτὸν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ Υἱὸν τῆς Ἀειπαρθένου, καὶ Θεοτόκου Μαρίας, καὶ πιστεύοντες δεχόμεθα πιστῶς εἰς τὰς καρδίας μας τὸν περὶ αὐτοῦ λόγον. Τὸν ὁποῖον ὁμολογοῦντες καὶ μὲ τὸ στόμα, καὶ μετανοοῦντες διὰ τὰ προτήτερά μας ἁμαρτήματα ἐξ ὅλης ψυχῆς, παρευθὺς αὐτὸς ὁ Θεὸς Λόγος τοῦ Πατρὸς ἐμβαίνει καὶ εἰς ἡμᾶς, καθὼς καὶ εἰς τὴν κοιλίαν τῆς Ἀειπαρθένου, τὸν ὁποῖον τὸν δεχόμεθα, διδασκόμενοι τὴν εὐσέβειαν, καὶ εὑρίσκεται μέσα εἰς ἡμᾶς, ὡσὰν σπόρος. Καὶ ἀκούωντας καὶ σὺ τὸ φρικτὸν τοῦτο μυστήριον θαύμασον, καὶ δέξου τὸν λόγον μὲ κάθε πληροφορίαν, καὶ πίστιν. Λοιπὸν καὶ ἡμεῖς συλλαμβάνομεν αὐτὸν ὄχι σωματικῶς, καθὼς συνέλαβεν αὐτὸν ἡ Παρθένος, καὶ Θεοτόκος Μαρία, ἀλλὰ πνευματικῶς μὲν, οὐσιωδῶς δὲ (1) καὶ ἔχομεν μέσα εἰς τὰς ψυχάς μας αὐτὸν τὸν ἴδιον ὁποῦ συνέλαβε καὶ ἡ Ἁγνὴ Παρθένος, καθὼς λέγει ὁ θεῖος Παῦλος. «Ὁ Θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ σκότους φῶς λάμψαι, ὃς »ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πρὸς φωτι»σμὸν τῆς γνώσεως τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ.» Ὡσὰν νὰ εἰπῇ, αὐτὸς ὅλος ἦλθεν οὐσιωδῶς μέσα εἰς ἡμᾶς. Καὶ ὅτι τέτοιον νόημα ἔχει αὐτὸς ὁ λόγος τοῦ Ἀποστόλου, τὸ φανερώνει μὲ τὰ ἀκόλουθα ὁποῦ λέγει. «Ἔχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν »τοῦτον ἐν ὀστρακίνοις σκεύεσι. Καὶ θησαυρὸν ὀνομάζει τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ὁποῦ ἔχομεν μέσα εἰς ταῖς σάρκιναις καρδίαις μας. Καὶ εἰς ἄλλο μέρος πάλιν ὀνομάζει Πνεῦμα τὸν Κύριον λέγων, «Τὸ γὰρ Πνεῦμα ὁ Κύριός ἐστιν.» Ὅθεν ὅταν ἀκούῃς Υἱὸν Θεοῦ νὰ ἐννοῇς μαζὴ καὶ τὸ Πνεῦμα αὐτοῦ· καὶ πάλιν ὅταν ἀκούῃς Πνεῦμα, νὰ ἐννοῇς μαζὴ μὲ τὸ Πνεῦμα, καὶ τὸν Πατέρα. Ἐπειδὴ καὶ διὰ τὸν Πατέρα λέγει εἰς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον. «Πνεῦμα ὁ Θεός.» Καὶ σὲ διδάσκει εἰς ὅλας τὰς διδασκαλίας τὸ ἀχώριστον, καὶ ὁμοούσιον τῆς Ἁγίας Τριάδος. Καὶ ὅτι ὅπου εἶναι ὁ Υἱὸς, ἐκεῖ εἶναι καὶ ὁ Πατὴρ. Καὶ ὅπου εἶναι ὁ Πατὴρ, ἐκεῖ εἶναι καὶ τὸ Πνεῦμα. Καὶ ὅπου τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἐκεῖ εἶναι ὅλη ἡ τρισυπόστατος Θεότης. Ὁ ἕνας Θεὸς καὶ Πατὴρ, μαζὴ μὲ τὸν Υἱὸν, καὶ τὸ Πνεῦμα τὰ ὁμοούσια, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας Ἀμήν. Τὸ λοιπὸν καὶ ἡμεῖς ὅταν πιστεύωμεν ὁλοψύχως, καὶ

1) Ὁ Μάρκος ὁ Ἐφέσου ἐξηγῶντας τὸ οὐσιωδῶς λέγει εἰς τὸ τριακοστὸν κεφάλαιον περὶ τῶν Πνευματικῶν χαρισμάτων. Λέγεται ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον κατέβη εἰς τοὺς Ἀποστόλους τὴν Πεντηκοστὴν οὐσιωδῶς, διότι δὲν ἐξεχύθη μέρος τι τῆς ἐνεργείας ὡς πρότερον, ἀλλ' ὅλη ἡ ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἡ ὁποία εἶναι ἀχώριστος τῇ οὐσίᾳ, καὶ κοινὴ τῶν τριῶν ὑποστάσεων.

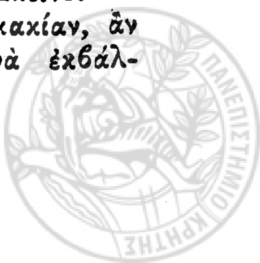
μετανοοῦμεν θερμῶς, συλλαμβάνομεν, ὡς εἴπαμεν ἀνωτέρω, εἰς τὰς καρδίας μας τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καθὼς ἡ Παρθένος, ἔχοντες δηλαδὴ καὶ ἡμεῖς τὰς ψυχάς μας παρθένους, καὶ καθαράς. Καὶ καθὼς τὴν Παναγίαν δὲν ἐκατέφλεξε τὸ πῦρ τῆς Θεότητος, ὡσὰν ὁποῦ ἦτον ὑπεράμωμος, τοιουτωτρόπως δὲν κατακαίει καὶ ἡμᾶς, ὅταν ἔχωμεν τὰς καρδίας μας ἁγνὰς, καὶ καθαράς. Ἀλλὰ γίνεται εἰς ἡμᾶς δρόσος οὐράνιος, καὶ πηγὴ ὕδατος, καὶ ῥεῖθρον ζωῆς ἀθανάτου. Καὶ πῶς ἡμεῖς δεχόμεθα ὁμοίως τὸ ἄστεκτον πῦρ τῆς Θεότητος, ἄκουσε τὸν Κύριον ὁποῦ τὸ λέγει. «Πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τῆς γῆς. Ποῖον ἄλλο πῦρ, πάρεξ τὸ ὁμοούσιον τῆς Θεότητός του Πνεῦμα, μαζὴ μὲ τὸ ὁποῖον συνεισέρχεται, καὶ συνθεωρεῖται καὶ αὐτὸς ὁ Υἱὸς μαζὴ μὲ τὸν Πατέρα, καὶ ἐμβαίνει μέσα μας. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Υἱὸς, καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἐσαρκώθη μίαν φορὰν ἐκ τῆς Παρθένου, καὶ ἐγεννήθη σωματικῶς ἀπὸ αὐτὴν ἀφράστως, καὶ ὑπὲρ λόγον, καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ σαρκωθῇ πάλιν ὁ αὐτὸς, καὶ νὰ γεννηθῇ σωματικῶς ἀπὸ κάθε ἕνα ἀπο ἡμᾶς, τί κάμνει; ἐκείνην τὴν ἄχραντον σάρκα του ὁποῦ ἔλαβεν ἀπὸ τὴν πανάχραντον Μαρίαν τὴν Θεοτόκον, μαζὴ μὲ τὴν ὁποίαν σάρκα ἐγεννήθη σωματικῶς, αὐτὴν μεταδίδει εἰς ἡμᾶς διὰ βρῶσιν, καὶ τρώγοντές την, ἔχομεν μέσα μας, κάθε ἕνας ὁποῦ ἀξίως τὴν μεταλαμβάνει, ὅλον τὸν σαρκωθέντα Θεὸν, καὶ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ Υἱὸν τῆς παρθένου, καὶ παναμώμου Μαρίας, ὁποῦ κάθεται εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ Πατρὸς, κατὰ τὸν λόγον ὁποῦ αὐτὸς εἶπεν. «Ὁ »τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ »αἷμα, ἐν ἐμοὶ μένει, κἀγὼ ἐν αὐτῷ.» Ὁ ὁποῖος δὲν προέρχεται ἀπὸ ἡμᾶς, ἢ γεννᾶται σωματικῶς, καὶ χωρίζεται ἀπὸ ἡμᾶς. Διατὶ κατοικῶνεἰς ἡμᾶς δὲν γνωρίζεται πῶς εἶναι μέσα μας κατὰ τὴν σάρκα ὡσὰν βρέφος, καθὼς ἦτον εἰς τὴν Παναγίαν. Ἀλλὰ εἶναι ἀσωμάτως ἐν σώματι, καὶ ἑνώνεται μὲ τὰς οὐσίας, καὶ φύσεις ἡμῶν ἀνεκδιηγήτως, καὶ μᾶς θεοποιεῖ, ὡσὰν ὁποῦ γινόμεσθε σύσσωμοι μὲ αὐτὸν, καὶ εἴμεσθε σὰρξ ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ ὀστοῦν ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ. Τοῦτο εἶναι τὸ μέγα ἀποτέλεσμα τῆς ἀνεκδιηγήτου οἰκονομίας, καὶ συγκαταβάσεως ὁποῦ ἔκαμεν εἰς ἡμᾶς ὁ Κύριος. Τοῦτο εἶναι τὸ φρικτὸν μυστήριον ὁποῦ ἔτρεμα νὰ τὸ γράψω. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Θεὸς θέλει πάντοτε νὰ φανερώνεται ἡ ἀγάπη ὁποῦ ἔχει εἰς ἡμᾶς, διὰ νὰ συλλογισθοῦμεν καὶ ἡμεῖς καμμίαν φορὰν τὴν πολλήν του ἀγαθότητα, καὶ νὰ ἐντραποῦμεν, νὰ λάβωμεν προθυμίαν νὰ τὸν ἀγαπήσωμεν· διὰ τοῦτο ἐπαρακινήθηκα καὶ ἐγὼ εἰς τοῦτο, καὶ σᾶς ἐφανέρωσα αὐτὰ τὰ μυστήρια ἐγγράφως· ὄχι διὰ νὰ ἀποδείξω κἀνένα ἄνθρωπον παρόμοιον μὲ τὴν Παναγίαν ὁποῦ ἐγέννησε τὸν Κύριον κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἀνεκλαλήτου γεννήσεώς της, ὄχι, μὴ γένοιτο (διατὶ τοῦτο δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γένη ποτέ. Ὅτι ἄλλη εἶναι ἡ ἔνσαρκος γέννησις τοῦ Θεοῦ Λόγου ὁποῦ ἔγινεν ἀπὸ τὴν Θεοτόκον, καὶ ἄλλη ἐκείνη ὁποῦ γίνεται πνευματικῶς ἀπὸ ἡμᾶς. Διατὶ ἐκείνη ἡ σαρκικὴ γέννησις ὁποῦ ἐγέννησε τὸν Υἱὸν, καὶ Λόγον τοῦ Θεοῦ ὁποῦ ἐσαρκώθη, ἐγέννησε τὸ μυστήριον τῆς ἀναπλάσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, καὶ τὴν σωτηρίαν ὅλου τοῦ κόσμου, ὁποῦ εἶναι ὁ Κύριος ἡμῶν, καὶ Θεὸς, Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁποῦ ἕνωσε μὲ τὸν ἑαυτόν του τὰ χωρισμένα, ἤγουν τὸν Θεὸν, καὶ τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐβάστασε τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. Αὐτὴ δὲ ἡ πνευματικὴ γέννησις ὁποῦ γεννᾷ πάντοτε μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τὸν Λόγον τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ εἰς τὰς καρδίας μας, τελειώνει τὸ μυστήριον τῆς ἀνακαινουργώσεως τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν, καὶ κάμνει τὴν κοινωνίαν, καὶ ἕνωσιν ἡμῶν μὲ τὸν Υἱὸν καὶ Λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ Θεὸν, διὰ τοῦ ὁποίου ἐλάβομεν ἐν γαστρὶ, καὶ ὠδινήσαμεν, καὶ ἐτέκομεν Πνεῦμα σωτηρίας, ὃ ἐκυήσαμεν ἐπὶ τῆς γῆς). Ἀλλὰ διὰ νὰ φανερωθῇ ἡ ὑπεράπειρος, καὶ γνησία πρὸς ἡμᾶς ἀγάπη του, καὶ ὅτι ἀνίσως ἠθέλαμεν καὶ ἡμεῖς ὅλοι, ἤθελε γεννοῦμεν, μὲ τὸν τρόπον ὁποῦ εἴπαμεν, μήτηρ του, καὶ ἀδελφοί του, καὶ ὅμοιοι μὲ τοὺς Μαθητὰς, καὶ Ἀποστόλους του, ὄχι κατὰ τὴν ἀξίαν ἐκείνων, οὔτε κατὰ τὸ κήρυγμα, καὶ τοὺς κόπους ὁποῦ ὑπέμειναν, ἀλλὰ κατὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, τὴν ὁποίαν ἐχάρισε πλουσίως εἰς ὅλους ἐκείνους ὁποῦ θέλουν νὰ πιστεύουν εἰς αὐτὸν, καὶ νὰ τὸν ἀκολουθοῦν χωρὶς νὰ γυρίσουν εἰς τὰ ὀπίσω· καθὼς τὸ θέλει ὁ Χριστὸς, καὶ τὸ λέγει καὶ φανερά. «Μήτηρ μου καὶ ἀδελφοί μου οὗτοί εἰσιν, οἱ »ἀκούοντες τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ ποιοῦντες »αὐτόν.» Εἶδες πῶς ὅλους ἐκείνους ὁποῦ ἀκούουν τὸν λόγον του, καὶ τὸν κάμνουν, τοὺς ἀνεβάζει εἰς τὸ ἀξίωμα τῆς Μητρός του, καὶ τοὺς ὀνο-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

μάζει ὅλους, καὶ ἀδελφοὺς, καὶ συγγενεῖς του; πλὴν κυρίως Μήτηρ του εἶναι ἡ Θεοτόκος, ὡσὰν ὁποῦ τὸν ἐγέννησε σωματικῶς ἀφράστως, καὶ ἀπειράνδρως. Οἱ δὲ Ἅγιοι ὅλοι συλλαμβάνουν, καὶ ἔχουν αὐτὸν μέσα εἰς τὴν ψυχήν τους, κατὰ χάριν. Καὶ ἀπὸ μὲν τὴν πανάμωμον Μητέρα του ἐδανείσθη τὴν πανάχραντόν του σάρκα, καὶ τῆς ἐχάρισε τὴν Θεότητα, ἀντὶ διὰ τὴν σάρκα ὁποῦ τοῦ ἔδωκεν. Ὦ παράδοξον, καὶ θαυμαστὸν συνάλλαγμα. Ἀπὸ δὲ τοὺς ἁγίους δὲν λαμβάνει σάρκα ἀλλὰ τοὺς μεταδίδει τὴν ἐδικήν του τεθεωμένην σάρκα· καὶ στοχάσου τὸ βάθος τοῦ μυστηρίου. Διατὶ ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἤγουν τὸ πῦρ τῆς Θεότητος εἶναι τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ Θεοῦ, ἐκ τῆς φύσεως, καὶ τῆς οὐσίας τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ. Τὸ δὲ σῶμά του δὲν εἶναι ἐκεῖθεν, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν πάναγνον, καὶ ἁγίαν σάρκα τῆς Θεοτόκου, καὶ ἀπὸ τὰ πανάχραντα αὐτῆς αἵματα. Ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἔλαβεν αὐτὴν τὴν σάρκα, καὶ ἔκαμεν ἐδικήν του, καὶ τὴν ἐθέωσε, κατὰ τὸ θεῖον λόγιον ὁποῦ λέγει. «Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο.» Διὰ τοῦτο καὶ τὴν μεταδίδει εἰς τοὺς Ἁγίους ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, καὶ τῆς Ἁγίας, καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας. Καὶ ἀπὸ μὲν τὴν φύσιν, καὶ τὴν οὐσίαν τοῦ συναϊδίου Πατρός του, τοὺς δίδει τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος, ἤγουν τὴν Θεότητα, καθὼς λέγει διὰ τοῦ Προφήτου Ἰωὴλ, «καὶ ἔσται »ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ Πνεύ»ματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα», δηλαδὴ τὴν πιστεύσασαν. Ἀπὸ δὲ τὴν φύσιν, καὶ οὐσίαν τῆς Μητρός του, τοὺς δίδει τὴν σάρκα ὁποῦ ἔλαβεν ἀπὸ αὐτήν. Καὶ καθὼς ἐλάβαμεν ὅλοι ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ, ἤγουν ἀπὸ τὴν Θεότητά του, τοιουτωτρόπως καὶ ὅλοι μεταλαμβάνομεν ἀπὸ τὴν πανάχραντόν του σάρκα, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ἐκ τῆς Μητρός του. Καὶ καθὼς ὁ Χριστὸς καὶ Θεὸς ἡμῶν ἔγινεν Υἱὸς αὐτῆς, καὶ ἀδελφὸς ἡμῶν τοιουτωτρόπως καὶ ἡμεῖς (ὢ τῆς ἀφάτου φιλανθρωπίας) γινόμεσθε υἱοὶ τῆς Θεοτόκου, καὶ Μητρός του, καὶ ἀδελφοὶ τοῦ Χριστοῦ, ὡσὰν ὁποῦ διὰ τοῦ ὑπεραγνώστου γάμου ὁποῦ ἔγινε μετ' αὐτῆς, καὶ ἐν αὐτῇ, ἐγεννήθη ἀπὸ αὐτὴν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀπὸ αὐτὴν πάλιν ἐγεννήθησαν ὅλοι οἱ Ἅγιοι. Ὅτι καθὼς ἀπὸ τὴν συνουσίαν, καὶ σπορὰν τοῦ Ἀδὰμ ἡ Εὔα πρώτη ἐγέννησε, καὶ ἀπὸ ἐκείνην, καὶ διὰ μέσου ἐκείνης ἐγεννήθησαν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι· τοιουτωτρόπως καὶ ἡ Θεοτόκος ἐδέχθη ἀντὶ σπορᾶς τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ Πατρὸς, καὶ συνέλαβε, καὶ ἐγέννησεν αὐτὸν μόνον ὁποῦ ἐγεννήθη μονογενὴς ἀπὸ τὸν Πατέρα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων, καὶ ἐσαρκώθη μονογενὴς πάλιν εἰς τοὺς ἐσχάτους καιροὺς ἀπὸ τὴν Θεοτόκον. Ἡ ὁποία τοῦτον μόνον ἐγέννησεν. Ἀμὴ ὁ Υἱὸς αὐτῆς ἐγέννησε, καὶ γεννᾷ κάθε ἡμέραν ἐκείνους ὁποῦ πιστεύουν εἰς αὐτὸν, καὶ φυλάσσουν τὰς ἐντολάς του. Καὶ ἐπειδὴ ἡ γέννησίς μας ὁποῦ ἔγινε μὲ φθορὰν, ἔγινε διὰ μέσου τῆς γυναικὸς, ἔπρεπεν ἡ πνευματική μας γέννησις, καὶ ἀνάπλασις, νὰ γίνεται διὰ μέσου ἀνδρὸς, ἤγουν τοῦ Δευτέρου Ἀδὰμ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἀπὸ ἐδῶ στοχάσου παρακαλῶ τὴν ἀκρίβειαν τοῦ λόγου. Ἡ σπορὰ τοῦ θνητοῦ, καὶ φθαρτοῦ ἀνδρὸς ἐγέννησε, καὶ γεννᾷ διὰ μέσον γυναικὸς υἱοὺς φθαρτοὺς, καὶ θνητούς. Καὶ πάλιν ὁ ἀθάνατος, καὶ ἄφθαρτος λόγος τοῦ ἀθανάτου, καὶ ἀφθάρτου Θεοῦ, ἐγέννησε, καὶ γεννᾷ πάντοτε τέκνα ἀθάνατα, καὶ ἄφθαρτα, μὲ τὸ νὰ ἐγεννήθη δηλονότι αὐτὸς πρῶτος ἀπὸ τὴν Ἁγίαν Θεοτόκον ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι. Καὶ κατὰ τοῦτο ἡ Μήτηρ τοῦ Θεοῦ, εἶναι δέσποινα, καὶ βασίλισσα, καὶ κυρία, καὶ μήτηρ ὅλων τῶν Ἁγίων. Καὶ πάλιν ὅλοι οἱ Ἅγιοι εἶναι δοῦλοι αὐτῆς, διατὶ αὐτὴ εἶναι Μήτηρ Θεοῦ. Εἶναι καὶ Υἱοὶ αὐτῆς, διατὶ μεταλαμβάνουν ἀπὸ τὴν πανάχραντον σάρκα τοῦ Υἱοῦ της. Ὁ λόγος αὐτὸς εἶναι ἀληθινός· διατὶ ἡ σὰρξ τοῦ Κυρίου, εἶναι σὰρξ τῆς Θεοτόκου. Καὶ ὅταν μεταλαμβάνωμεν ἀπὸ αὐτὴν τὴν σάρκα τοῦ Κυρίου ὁποῦ ἐθεώθη, ὁμολογοῦμεν, καὶ πιστεύομεν πῶς μεταλαμβάνομεν ζωὴν αἰώνιον. Ἔξω μόνον ἀνίσως τρώγωμεν αὐτὴν ἀναξίως, καὶ εἰς κατάκρισιν ἐδικήν μας. Καὶ πάλιν οἱ Ἅγιοι εἶναι συγγενεῖς τῆς Παναγίας κατὰ τρεῖς τρόπους. Καθ' ἕνα μὲν τρόπον ἔχουν συγγένειαν, ὅτι εἶναι ἀπὸ τὴν αὐτὴν γῆν, καὶ ἀπὸ τὴν αὐτὴν πνοὴν τοῦ Θεοῦ, ἤγουν ψυχήν. Κατὰ δεύτερον δὲ τρόπον, ὅτι κοινωνοῦν ἀπὸ τὴν σάρκα ὁποῦ ἔλαβεν ὁ Χριςὸς ἐξ αὐτῆς. Καὶ τρίτον, ὅτι κάθε ἕνας ἀπὸ αὐτοὺς διὰ τῆς ἁγιωσύνης, καὶ χάριτος τοῦ Πνεύματος ὁποῦ ἔρχεται εἰς αὐτοὺς συλλαμβάνει, καὶ ἔχει μέσα εἰς τὸν ἑαυτόν του τὸν Θεὸν τῶν ἁπάντων, καθὼς καὶ ἡ Παναγία συνέλαβε, καὶ εἶχεν αὐτὸν μέσα της. Ὅτι ἀνίσως ἐκείνη τὸν ἐγέννησε σωματικῶς, ὅμως βεβαιότατα τὸν εἶχεν ὅλον καὶ πνευματικῶς μέσα της, καὶ τὸν ἔχει καὶ τώρα, καὶ πάντοτε ὁμοίως ἀχώριστον. Λοιπὸν τοῦτο εἶναι τὸ μυστήριον τῶν γάμων ὁποῦ

ἔκαμεν ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ εἰς τὸν ὁμότιμον, καὶ ὁμοούσιον, καὶ συναΐδιον, καὶ μονογενῆ του Υἱὸν, καὶ ἐκάλεσε πολλοὺς, καὶ ἔστειλε τοὺς δούλους του νὰ καλέσουν τοὺς καλεσμένους εἰς τοὺς γάμους, καὶ δὲν ἤθελαν νὰ ὑπάγουν. Ἀλλὰ ποῖοι ἦσαν οἱ ἀπεσταλμένοι; οἱ Προφῆται· καὶ ποῖοι οἱ καλεσμένοι; οἱ Ἑβραῖοι· Ὅτι ἐκεῖνοι ἦσαν καὶ τότε, καὶ ἀπ' ἀρχῆς καλεσμένοι, καὶ δὲν ἠθέλησαν νὰ τοὺς ἀκούσουν. «Πάλιν ἀπέστειλε, λέγει, ἄλλους δούλους λέγων, εἴπατε εἰς τοὺς καλεσμένους· «Ἰδοὺ τὸ ἄριστόν μου ἡτοίμασται, οἱ »ταῦροί μου, καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα, καὶ πάν»τα ἕτοιμα, δεῦτε εἰς τοὺς γάμους. Οἱ δὲ ἀ»αμελήσαντες ἀπῆλθον, ὁ μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀ»γρὸν, ὁ δὲ εἰς τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ. Οἱ δὲ »λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ ὕβρισαν »καὶ ἀπέκτειναν». Καὶ ποίους δούλους λέγει ἐδῶ ὁ Κύριος; τοὺς Ἀποστόλους του. Ἀμὴ τὸ ἄριστον ποῖον εἶναι; ἡ οὐράνιος βασιλεία, τὴν ὁποίαν ἑτοίμασεν ὁ Θεὸς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου εἰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι καλεσμένοι νὰ ὑπάγουν ἐξ ἰδίας τους προαιρέσεως. Ταύρους δὲ καὶ σιτιστὰ ποῖα λέγει; αὐτὸν τὸν τῆς ἀειπαρθένου Υἱὸν καὶ Θεὸν, ὁποῦ εἶναι μόσχος σιτευτός· διατὶ πρὸ καταβολῆς κόσμου ἦτον διωρισμένος εἰς τοῦτο τὸ μυστήριον νὰ θυσιάζεται δηλαδὴ, καὶ νὰ τρώγεται. Καὶ ὁ ἴδιος εἶναι καὶ ταῦρος, διατὶ εἶναι κατὰ τὴν δύναμιν ἀνίκητος. Ὠνόμασε δὲ αὐτὸν ταύρους, πληθυντικῶς, ὅτι ἡ ἁγία του σὰρξ μερίζεται εἰς πολλὰς μερίδας, καὶ κάθε μία μερὶς ἀπὸ αὐτὰς εἶναι πάλιν ὅλος ὁ Χριστός· ὁ ὁποῖος εἶναι τόσον δυνατὸς ὁποῦ νικᾷ ὅλους τοὺς ἐχθροὺς ἐκείνων ὁποῦ τὸν λαμβάνουν καὶ τοὺς δίδει δύναμιν διὰ νὰ νικήσουν τὸν κόσμουν, καὶ νὰ δυνηθοῦν νὰ γένουν τέκνα Θεοῦ. Λέγεται δὲ καὶ ἐνιαύσιος ἀμνὸς, αὐτὸς ὁ πανάμωμος ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὡσὰν τέλειος ὁποῦ εἶναι. Καὶ κριὸς, ἐπειδὴ βαστάζει τὸν σταυρὸν ἄνωθεν ὡσὰν κέρατα, μὲ τὸν ὁποῖον σταυρὸν ἔδωκε καὶ τὴν θανατηφόρον πληγὴν εἰς τὸν ἐχθρὸν διάβολον, διατὶ ἐπάνω εἰς αὐτὸν τὸν ἐσταύρωσαν οἱ ἑβραῖοι, καὶ τὸν ἐφόνευσαν. Ἄλλους δὲ δούλους λέγει τοὺς ἁγίους του Ἀποστόλους, τοὺς ὁποίους στέλλωντάς τους, τοὺς ἐπαρήγγειλε νὰ μὴν ὑπάγουν εἰς ὁδὸν ἐθνῶν, οὔτε εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν, ἀλλὰ νὰ ὑπάγουν μάλιστα εἰς τὰ ἀπωλεσμένα πρόβατα τοῦ οἴκου Ἰσραὴλ, ἤγουν εἰς τοὺς ἑβραίους. Οἱ ὁποῖοι οὐδὲ τοὺς Ἀποστόλους ἐδέχθησαν, ἀλλὰ ἄλλους ἀπὸ αὐτοὺς ὕβρισαν, καὶ ἔδειραν, καὶ ἄλλους ἐφόνευσαν, ἀπὸ τοὺς ὁποίους εἶναι καὶ ὁ πρωτομάρτυς Στέφανος. «Ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς ὠργίσθη, καὶ πέμψας »τὰ στρατεύματα αὐτοῦ ἀπώλεσε τοὺς φονεῖς ἐ»κείνους, καὶ κατέκαυσε τὴν πόλιν αὐτῶν». Καὶ φονεῖς λέγει τοὺς ἀσεβεῖς ἑβραίους, τοὺς ὁποίους τοὺς ἐκατάσφαξε, καὶ τοὺς ἀφάνισε, καὶ ἐρήμωσε τελείως μὲ τὰ στρατεύματα τῶν Ῥωμάνων. Στρατεύματα δὲ Θεοῦ λέγονται καὶ οἱ πονηροὶ ὅταν στέλλωνται εἰς τιμωρίαν ἄλλων πονηρῶν. Καθὼς αὐτὸς λέγει διὰ στόματος τοῦ Μωϋσέως. «Ἀποστελλῶ εἰς αὐτοὺς θυμὸν, καὶ ὀργὴν, »ἀποστολὴν δι' Ἀγγέλων πονηρῶν». Τότε λοιπὸν λέγει εἰς τοὺς δούλους του, «ὁ μὲν γάμος »ἕτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι. »Πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ »ὅσους ἂν εὕρητε καλέσατε εἰς τοὺς γάμους». Εἶδες ἀκολουθίαν καὶ τάξιν τῶν πραγμάτων; ἐκατάλαβες ἀκρίβειαν τῆς παραβαλῆς; τότε λέγει. Πότε; ὅταν οἱ ἑβραῖοι ἐκαλέσθησαν ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους, εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ ὄχι μόνον δὲν ἠθέλησαν νὰ τοὺς ἀκούσουν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὕβρισαν, καὶ τοὺς ἐφόνευσαν. Τότε λοιπὸν ἔστειλεν αὐτοὺς εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ εἰς ὅλα τὰ ἔθνη. «Καὶ ἐξελθόντες, λέγει, οἱ »δοῦλοι ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδοὺς συνήγαγον πάν»τας, ὅσους εὗρον πονηρούς τε, καὶ ἀγαθούς. »Καὶ ἐπλήσθη ὁ γάμος ἀνακειμένων». Διατὶ οἱ Ἀπόστολοι ἐπεριτριγύρισαν ὅλην τὴν οἰκουμένην καὶ ἐκήρυξαν τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ συνήγαγον εἰς μίαν πίστιν θεογνωσίας ὅλους ἐκείνους ὁποῦ τοὺς ὑπήκουσαν, οἱ ὁποῖοι ἦσαν πονηροὶ, ὅμως ἐμεταβάλθησαν ἀπὸ τὰ πονηρά τους ἔργα, καὶ ἔγιναν ἀγαθοί. «Εἰσελθὼν δὲ ὁ Βασι»λεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους, εἶδεν ἐκεῖ »ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου, καὶ »λέγει αὐτῷ, ἑταῖρε πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ »ἔχων ἔνδυμα γάμου; ὁ δὲ ἐφιμώθη. Τότε »εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς διακόνοις, δήσαντες »αὐτοῦ χεῖρας, καὶ πόδας ἄρατε αὐτὸν, καὶ »βάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον. Πολλοὶ »γὰρ εἰσὶ κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί». Βλέπεις πῶς λέγει νὰ συνάγωνται εἰς τοὺς γάμους ἐκεῖνοι ὁποῦ μεταβάλλονται ἀπὸ τὴν κακίαν, καὶ γίνονται καλοὶ, καὶ ἐνάρετοι. Ἐκεῖνοι δὲ ὁποῦ ἔχουν καμμίαν πονηρίαν, ἢ κακίαν, ἂν ἐμβοῦν καὶ εἰς τοὺς γάμους, πάλιν νὰ ἐκβάλ-

λωνται, καὶ διώχνωνται μὲ ἐντροπήν τους ἀπὸ τοὺς Ἀγγέλους, τοὺς ὁποίους τοὺς ὀνομάζει καὶ ὑπηρέτας; ἐκεῖνοι δὲ ὁποῦ κάθονται εἰς τοὺς γάμους εἶναι οἱ Ἅγιοι. Ὅμως διὰ ἐκεῖνον ὁποῦ δὲν εἶχεν ἔνδυμα γάμου, ἰξεύρω μερικοὺς ὁποῦ νομίζουν, πῶς λέγει διὰ ὅσους ἐμόλυναν τὰ κορμία τους μὲ πορνείας, καὶ μοιχείας, καὶ φόνους, ὅμως δὲν εἶναι ἔτζι. Ἀλλὰ λέγει, ὅτι κάθε ἕνας ὁποῦ εἶναι μολυσμένος μὲ κάθε λογῆς πάθος, καὶ κακίαν, δὲν ἔχει ἔνδυμα γάμου. Καὶ ὅτι τοῦτο εἶναι ἀληθινὸν, ἄκουε τὸν Παῦλον ὁποῦ τὸ λέγει. «Μὴ πλανᾶσθε, οὔτε πόρνοι, οὔτε μοιχοὶ, »οὔτε μαλακοὶ, οὔτε ἀρσενοκοῖται, οὔτε κλέ»πται, οὔτε ἅρπαγες, οὔτε πλεονέκται (οἱ ὁ»ποῖοι ὀνομάζονται καὶ εἰδωλολάτραι) οὔτε »μέθυσοι, οὔτε λοίδοροι, καὶ νὰ εἰπῶ καὶ ἐ»γὼ ἀπὸ λόγου μου, οὔτε ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔχουν »μῖσος, ἢ φθόνον εἰς κἀνένα ἀδελφὸν, βασι»λείαν Θεοῦ κληρονομήσουσιν, οὐδὲ ἔχουν μερί»διον, ἢ τόπον εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου »ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ». Βλέπεις πῶς κάθε πονηρία, καὶ ἁμαρτία μολύνει τὸ ἔνδυμα τῆς ψυχῆς, καὶ μᾶς διώχνει ἀπὸ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν;

ι. Τὸ λοιπὸν ἂς ἀφήσωμεν τὰ μάταια, καὶ ἀνωφελῆ ζητήματα, καὶ ἂς μὴ σπουδάζωμεν νὰ μάθωμεν ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ὑπὲρ τὴν δύναμίν μας· καὶ μάλιστα ἂς ὑπακούωμεν εἰς τὸν Δεσπότην Χριστὸν ὁποῦ λέγει, ἐρευνᾶτε τὰς γραφὰς, ἐρευνᾶτε, καὶ μὴ πολυεξετάζετε. Μὴ κάνετε ζητήματα ἔξω ἀπὸ τὰς θείας γραφάς. Ἐρευνᾶτε τας γραφὰς, διὰ νὰ μανθάνετε περὶ πίστεως, καὶ ἀγάπης, καὶ ἐλπίδος. Περὶ πίστεως μὲν, διὰ νὰ μὴ περιφέρεσθε μὲ κάθε ἄνεμον, ἤγουν διὰ νὰ μὴ σαλεύεσθε ἀπὸ κάθε ξένην, καὶ αἱρετικὴν διδασκαλίαν, ὡσὰν τοὺς ἀστερεώτους, καὶ ἀκαταστάτους ἀνθρώπους. Ἀλλὰ νὰ στερεώνεσθε μὲ τὰ ὀρθὰ δόγματα τῆς ἀποστολικῆς, καὶ καθολικῆς ἐκκλησίας, καὶ νὰ φρονῆτε ὀρθῶς τὸν λόγον τῆς πίστεως. Καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ νὰ διδάσκεσθε, καὶ νὰ μανθάνετε τὸ νὰ ζητῆτε καὶ τὸν καρπὸν τῆς πίστεως, καὶ τὴν ὠφέλειαν ὁποῦ προέρχεται ἀπὸ αὐτὴν διὰ μέσου τῆς πράξεως τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὅταν δυνηθῆτε νὰ εὕρῆτε τὸν καρπὸν τῆς πίστεως, τότε θέλει ἀποκτήσετε καὶ τὴν ἐλπίδα βεβαίαν, καὶ ἀκαταίσχυντον, καὶ μὲ αὐτὴν θέλει ἀποκτήσετε τελείαν, καὶ τὴν πρὸς Θεὸν ἀγάπην. Ὅτι κατὰ ἄλλον τρόπον εἶναι ἀδύνατον εἰς κάθε ἄνθρωπὸν νὰ ἀποκτήσῃ τελείαν τὴν πρὸς Θεὸν ἀγάπην, ἔξω μόνον μὲ πίστιν καθαρὰν, καὶ ἐλπίδα βεβαίαν, καὶ ἀδίστακτον. Διατὶ λοιπὸν ἀφήσαμεν τὸ νὰ ἐρευνοῦμεν, καὶ νὰ ἐξετάζωμεν τὸν ἑαυτόν μας διὰ αὐτὰς τὰς ἀρετὰς ὁποῦ εἴπαμεν, καὶ ἀκόμι νὰ ἐξετάζωμεν ἂν ἔχωμεν πίστιν εἰς τὸν Θεὸν τοιαύτην, ὅ,τι λογῆς μᾶς παραγγέλλει αὐτὸς ὁ ἴδιος, ὁποῦ μέλλει νὰ μᾶς κρίνῃ, καὶ νὰ ζητήσῃ ἀπὸ ἡμᾶς αὐτὴν τὴν πίστιν, καὶ ἐξετάζομεν νὰ μάθωμεν ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ὑπὲρ τὴν δύναμίν μας, καὶ μάλιστα ἡμεῖς ὁποῦ δὲν ἰξεύρομεν τελείως, οὔτε ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτιά μας; καὶ τὶ λογῆς εἶναι ἡ πίστις ὁποῦ μᾶς ζητεῖ ὁ Θεὸς, καὶ ὁποῦ χρεωστοῦμεν καὶ ἡμεῖς νὰ ἔχωμεν εἰς αὐτόν; αὐτὸς ὁ ἴδιος μᾶς τὴν ἐφανέρωσεν εἰς τὸ ἱερόν του Εὐαγγέλιον λέγων. «Ὁ »θέλων ὀπίσω μου ἐλθεῖν ἀπαρνησάσθω ἑαυ»τὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκο»λουθήτω μοι. Ὅς τις γὰρ ἔρχεται πρός με, καὶ »οὐ μισεῖ τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ τὴν μητέρα, »καὶ τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ τὰς ἀδελφὰς, ἔτι δὲ »καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, οὐ δύναταί μου εἶναι »μαθητής. Καὶ πάλιν ὁ εὑρὼν τὴν ψυχὴν »αὐτοῦ, εἰς αὐτοὺς ὁποῦ εἶπα, δηλαδὴ γονεῖς »καὶ ἀδελφοὺς κτ. ἀπολέσει αὐτήν. Ὃς δ' ἂν »ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ »τοῦ Εὐαγγελίου, ἤγουν διὰ τὴν ἐργασίαν τῶν »ἐντολῶν μου, θέλει εὕρῃ αὐτὴν εἰς ζωὴν αἰώνι»ον». Ἠκούσατε τὰ σημεῖα τῆς πίστεως; ἀρκεῖσθε εἰς αὐτὰ ὁποῦ εἶπα, ἢ ἀκόμι ἔχετε χρείαν διὰ νὰ σᾶς ἐνθυμίσω καὶ τὰ ἀκόλουθα; ἀνίσως λοιπὸν θέλετε νὰ μάθετε, ὅτι τέτοιαν πίστιν ζητεῖ ἀπὸ ἡμᾶς ὁ Θεὸς, ὥστε ὁποῦ νὰ μὴ φροντίζωμεν ὁλότελα διὰ τὴν παροῦσαν ζωὴν, ἀλλὰ νὰ ἔχωμεν ὅλην μας τὴν ἐλπίδα εἰς αὐτὸν, μάθετέ το ἀπὸ αὐτὸν τὸν Κύριον ὁποῦ τὸ λέγει φανερά. «Μὴ μεριμνήσητε περὶ τῆς αὔ»ριον, τί φάγητε, ἢ τί πίητε, ἢ τί ἐνδύ»σησθε». Καὶ κατ' ὀλίγον ὀλίγον ἀνεβάζωντάς μας εἰς τὰ τελειώτερα, λέγει. «Ἐάν τις σὲ ῥαπί»σῃ εἰς τὴν δεξιὰν σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ »καὶ τὴν ἄλλην. Καὶ, τῷ θέλοντί σοι κρι»θῆναι, καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐ»τῷ καὶ τὸ ἱμάτιον. Καὶ τῷ αἴροντι τὰ »σὰ, μὴ ἀπαίτει». Καὶ ἀκόμι ἀνεβάζωντάς μας καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν πίστεως, μᾶς

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΓΓ. ΛΟΥ Ν. Π. ΠΑΚΩΣΤΑ

προστάζει νὰ εὐχώμεθα διὰ τοὺς ἐχθρούς μας, καὶ νὰ τοὺς ἀγαποῦμεν, καὶ νὰ εὐεργετοῦμεν ἐκείνους ὁποῦ μᾶς μισοῦν, καὶ νὰ προσευχώμεθα διὰ ἐκείνους ὁποῦ μᾶς πειράζουν. Καὶ ἄλλα πολλὰ μᾶς προστάζει νὰ κάμνωμεν· ἀπὸ τὰ ὁποῖα αὐτὰ φανερώνεται πρῶτον μὲν ἡ πίστις ὁποῦ ἔχομεν εἰς αὐτόν. Καὶ δεύτερον φανερώνεται, ὅτι ὅταν κάμνωμεν τὰς ἐντολάς του, τότε πρέπει νὰ ὀνομαζώμεθα πιστοὶ ἀληθῶς. Διατὶ χωρὶς αὐτὰ τὰ ἔργα, νεκρὰ εἶναι ἡ πίστις μας, καὶ ἡμεῖς ἀκόμι νεκροί. Τὸ λοιπὸν ἐρεύνησον τὸν ἑαυτόν σου καλὰ, ἀδελφὲ, καὶ ἀνίσως τὸν εὕρῃς, πῶς δὲν ἔλειψεν εἰς κἀνένα ἀπὸ αὐτὰ, ἀλλὰ τὰ ἔκαμεν ὅλα μὲ μεγάλην προθυμίαν, καὶ καρδίαν θερμὴν, βέβαια θέλει καταλάβῃς τὸν ἑαυτόν σου, πῶς ἔχεις καὶ ἐλπίδα ἀκαταίσχυντον μαζὴ μὲ φῶς. Ὄχι τὴν ἐλπίδα ἐκείνην ὁποῦ προξενεῖται ἀπὸ τὴν οἴησιν καὶ κενοδοξίαν εἰς τοὺς ἀπωλεσμένους. Τῆς ὁποίας ἐλπίδος τὴν ἀπάτην, καὶ τὸ ψεῦδος δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ γνωρίσῃ κἀνένας ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ τὴν ἀπόκτησαν. Ἀλλὰ τὴν ἐλπίδα λέγω τὴν καλὴν, καὶ ἀληθινὴν ὁποῦ εἶναι μαζὴ μὲ ἀληθινὸν, καὶ ἀκαταίσχυντον φῶς. Καὶ ἐπάνω εἰς αὐτὴν τὴν ἐλπίδα θέλει ἰδῇς πῶς κάθεται ὡσὰν εἰς τὰ Χερουβὶμ, ἡ ἀγάπη, ὁποῦ εἶναι ὁ Θεός. Τὴν ὁποίαν ἀγάπην ἀνίσως τὴν εὕρῃς τοιουτωτρόπως, καὶ τὴν ἰδῇς, ἀπὸ τότε καὶ ὕστερα δὲν θέλει πολυεξετάσεις κἀνένα ἀπὸ τὰ μέλλοντα, καὶ ἀόρατα, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους θέλει τοὺς κάμεις νὰ μὴν ὁμιλοῦν περὶ τῶν τοιούτων, καὶ θέλει τοὺς παραγγέλεις νὰ μὴν ἐξετάζουν κἀνένα ἀπὸ αὐτὰ, μήτε νὰ φιλονεικοῦν διὰ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν, ὡσὰν ὁποῦ ἔμαθες μὲ αὐτὴν τὴν δοκιμὴν, ὅτι ὅλα τὰ μέλλοντα, καὶ ἀόρατα εἶναι ἀνεκδιήγητα, καὶ ἀκατανόητα. Εἰδὲ καὶ ἀκόμι δὲν ἔπραξες ἐκεῖνα ὁποῦ σὲ κάμνουν νὰ γνωρίζεσαι ἐν πρώτοις πῶς εἶσαι ἀκόμι πιστὸς, καὶ χριστιανὸς, ἀλλὰ συγκρινόμενος μὲ τοὺς ἀπίστους εἶσαι πιστὸς, καὶ συγκρινόμενος μὲ τοὺς πιστοὺς, εἶσαι κατακεκριμένος ἀπὸ τὴν συνείδησίν σου, ὡς ἄπιστος, καὶ δὲν ἔχεις ἀκόμι τελείαν ἐλπίδα, καὶ πληροφορίαν, πῶς ἔχεις νὰ σωθῇς, μηδὲ ἠμπορεῖς καὶ σὺ νὰ λέγῃς, καθὼς ἔλεγεν ὁ Ἅγιος Παῦλος. «Τὸν ἀ»γῶνα τὸν καλὸν ἠγώνισμαι. Τὸν δρόμον τε»τέλεκα. Τὴν πίστιν τετήρηκα. Λοιπὸν ἀπόκει»ταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώ»σει μοι ὁ Κύριος ὁ δίκαιος Κριτής». Τὶ ἐξετάζεις, καὶ ἐρωτᾷς νὰ μάθῃς ἀνίσως τάχα οἱ Ἅγιοι μέλλουν νὰ γνωρίζουν ἕνας τὸν ἄλλον εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ὅταν ἔλθουν εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ Θεοῦ ὁποῦ εἶναι ἀνώτερος πάντων, καὶ ἰδοῦν αὐτόν; εἰπέ μου. Τὶ ὄφελος ἔχει νὰ σοῦ προξενηθῇ ἀπὸ τοῦτο τὸ ἐρώτημα; διατὶ ἤθελα νὰ μάθω ἀπὸ ἐσένα τὶ κέρδος θέλει λάβῃς ἐσὺ, ὁποῦ δὲν ἔχεις μερίδα μὲ τὸν Χριστὸν, ἀλλὰ εἶσαι, ὡς εἴπαμεν, κατακεκριμένος ἀπὸ τὴν συνείδησίν σου, διατὶ δὲν ἐφύλαξες τὰς ἐντολάς του, ἐὰν μάθῃς τὰς ἀπολαύσεις, καὶ τὰς δόξας, καὶ τὰς τρυφὰς, καὶ τὰς ἀποκαταστάσεις τῶν Ἁγίων ὁποῦ λαμβάνουν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ; βέβαια κἀνένα κέρδος δὲν θέλει ἀπολαύσεις, ἀλλὰ καὶ κατάκρισιν περισσοτέραν θέλει προξενήσεις εἰς τὸν ἑαυτόν σου· ὅτι καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ ἔμαθες αὐτὰ τὰ ὑψηλὰ, τὰ ἐκαταφρόνησες, καὶ δὲν ἠθέλησες νὰ ἀποβάλῃς τὴν οἴησιν, καὶ κενοδοξίαν, καὶ νὰ ἀποκτήσῃς τὴν ταπείνωσιν. Καὶ κατὰ ἄλλον τρόπον πάλιν, ἐγὼ σὲ ἐρωτῶ, καὶ σὺ ἀποκρίσου μου μὲ εἰρήνην, καὶ πραότητα. Ἀνίσως, χάριν παραδείγματος, ἕνα μικρὸν παιδίον ὁποῦ δὲν ἔμαθεν ἀκόμι οὐδὲ τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῶν γραμμάτων, ἀνίσως λέγω ζητῇ ἑρμηνείας, περὶ γραμματικῆς, καὶ ῥητορικῆς, ἆρά γε ἤθελε καταδεχθῇ ποτὲ ἄνθρωπος φρόνιμος νὰ ἀποκριθῇ, κἂν λόγον ψιλὸν εἰς τὴν ἀγνωσίαν του; καὶ δὲν ἤθελε τὸ ἀποδιώξῃ μάλιστα, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι ἀνόητον, καὶ φρονεῖ παιδιάτικα, καὶ ζητεῖ ἀναισθήτως ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ὑπὲρ τὴν δύναμίν του; εἰδὲ καὶ εἶναι δίκαιον, καὶ πρέπον νὰ γίνεται τοῦτο εἰς αὐτὰ τὰ γήϊνα, καὶ ταπεινὰ, πόσῳ μᾶλλον πρέπει νὰ γίνεται εἰς τὰ ὑπὲρ λόγον, καὶ νοῦν, καὶ διάνοιαν; καὶ ἂν δὲν μάθῃ τινὰς τὰ στοιχεῖα τῶν γραμμάτων, δὲν εἶναι τίποτε παράδοξον, καὶ θαυμαστὸν νὰ ἀκούσῃ ἐκεῖνα τὰ συγγράμματα ὁποῦ μὲ ἄλλας λέξεις συνέγραψαν οἱ ἕλληνες, καὶ νὰ τὰ νοήσῃ, ἐὰν λέγωνται μὲ τὴν ἐδικήν του γλῶσσαν. Ἐπειδὴ ὁ λόγος τῶν ἑλλήνων εἶναι, διὰ αἰσθητὰ πράγματα, καὶ ἡ διήγησές τους εἶναι μάταιαις, καὶ περὶ ματαίων. Ἀμὴ ἐκεῖνα ὁποῦ ἐσὺ ἐρωτᾷς δὲν εἶναι τέτοια. Ἀλλὰ εἶναι μυστήρια ἀπόκρυφα, καὶ ἀκατανόητα, καθὼς λέγει ὁ Προφήτης Δαβίδ. «Ἔκλινεν οὐρανοὺς, καὶ κατέβη, καὶ »γνόφος ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. Ποῖος εἶναι ἐ-

τοῦτος ὁ γνόφος; ἡ σὰρξ τοῦ Κυρίου. Διὰ τὴν ὁποίαν ἔλεγεν ὕστερον ὁ μέγας Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος. «Οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς κύψας λῦσαι τὸν »Ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ». Κατέβη λοιπὸν, καὶ ἐνδύθη τὴν σάρκα, ὡσὰν σύγνεφον σκοτεινόν. Καὶ πάλιν λέγει. «Καὶ ἐπέβη ἐπὶ »Χερουβὶμ, καὶ ἐπετάσθη, ἐπετάσθη ἐπὶ πτερύ»γων ἀνέμων, καὶ ἔθετο σκότος ἀποκρυφὴν αὐ»τοῦ. Κύκλω αὐτοῦ ἡ σκηνὴ αὐτοῦ». Βλέπεις πῶς δὲν εἶναι ἡ ἔρευνά σου διὰ αἰσθητὰ πράγματα, ἀλλὰ διὰ θεῖα, καὶ ἀκατανόητα, καὶ ὁποῦ δὲν καταλαμβάνονται εὔκολα ἀπὸ ὅλους; διατὶ ἀνίσως αὐτὸς ἔβαλε σύγνεφον, καὶ σκότος ἀποκρυφὴν τῶν μυστηρίων αὐτοῦ, καὶ χρειάζεται τινὰς πολὺ φῶς τοῦ παναγίου Πνεύματος, διὰ νὰ καταλάβῃ τὰ ἀπόκρυφά του μυστήρια, ἐσὺ ὁποῦ ἀκόμι δὲν ἔγινες κατοικητήριον τοῦ φωτὸς, πῶς ἐρευνᾷς νὰ μάθῃς ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν ἠμπορεῖς νὰ τὰ μάθῃς, διατὶ εἶσαι ἀκόμι ἀτελὴς, καὶ ἀφώτιστος; καὶ διὰ νὰ μὴ λογιάσῃς, ὅτι καθὼς ἐσὺ κάθεσαι εἰς τὸ σκότος, ἔτζι καὶ ἐκεῖνος ἐμβῆκεν εἰς τὸ σκότος, καὶ ἐκρύφθη, διὰ τοῦτο λέγει πάλιν ὁ Δαβὶδ, ὅτι ἡ σκηνή του εἶναι τριγύρου εἰς αὐτόν. Καὶ σκηνὴν λέγει, ἐκείνην ὁποῦ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὀνομάζει φῶς. «Φῶς οἰκῶν »ἀπρόσιτον». Ὅμως καὶ οἱ δύω καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ, καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος θέλοντες νὰ φανερώσουν, πῶς ἡ Θεότης αὐτοῦ εἶναι ἀκατανόητος, καὶ ἄστεκτος, λέγουν ὅτι ἡ σκηνὴ αὐτοῦ κύκλω αὐτοῦ. Καὶ ὅτι φῶς οἰκεῖ ἀπρόσιτον, ὄχι διὰ νὰ δείξουν τὸν Θεὸν πῶς περιορίζεται, καὶ περιγράφεται, ἀλλὰ σχηματίζουν τοιουτωτρόπως τὸν λόγον διὰ τοὺς περιέργους, καὶ λέγουν, τρόπον τινὰ, εἰς αὐτούς. Ὦ ἀνόητοι, καὶ περίεργοι, μὴ λογιάσετε, ὅτι ὁ ἀναληφθεὶς Κύριος, καὶ Θεὸς ἐμβῆκεν εἰς κἀνένα σκότος, καὶ ἐκρύφθη. Ὅτι ἐκεῖνος εὑρίσκεται πάντοτε μὲ τὴν δόξαν τῆς Θεότητός του, ἡ ὁποία γεμίζει ὅλον τὸ πᾶν, καὶ εἶναι καὶ ὑπὲρ τὸ πᾶν, μὲ τὴν ὁποίαν δόξαν ἦτον, καὶ πρὸ τοῦ νὰ γένῃ τὸ πᾶν. Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴν ἀπωλεσθοῦμεν ἡμεῖς τελείως ἀπὸ τὴν ἀστραπὴν τῆς Θεότητός του, ἔβαλε σκότος, τὸ ὁποῖον σκεπάζει ὄχι ἐκεῖνον, ἀλλὰ ἡμᾶς. Διατὶ ὁ Θεὸς ἡμῶν λέγει, εἶναι πῦρ καταναλίσκον ὄχι τοὺς δικαίους, ἀλλὰ τοὺς ἁμαρτωλούς. Ἰδοὺ λοιπὸν ἀγαπητὲ, ἔμαθες μὲ ὀλίγα λόγια τὰ θεῖα, καὶ φρικτὰ μυσήρια τῆς πίσεώς μας· ἔμαθες ὅτι κατέβη εἰς τὴν γῆν ὁ Θεὸς, καὶ ἀνέβη πάλιν εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ ἔθετο σκότος ἀποκρυφὴν αὐτοῦ. Διατὶ δὲν ἔπρεπε προτήτερα ἀπὸ τὴν μέλλουσαν κρίσιν, νὰ φανῇ εἰς ἡμᾶς μὲ τὴν δόξαν τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ, ἤγουν τὴν θεϊκήν. Ἀλλὰ τοῦτο πρέπει νὰ γένῃ τότε, ὅταν θελήσῃ ὁ Πατὴρ, ὁ ὁποῖος ἐδιώρισε τὸν καιρὸν νὰ εἶναι εἰς τὴν ἐδικήν του ἐξουσίαν. Ἀνίσως λοιπὸν τὰ μυσήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν εἶναι κεχρυμμένα, καὶ δὲν ἐδόθη εἰς ὅλους νὰ τὰ ἰξεύρουν κατὰ τὴν φωνὴν τοῦ Κυρίου, τὶ ἄφησες ἐσὺ τὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ, καὶ ἐρωτᾷς διὰ τὰ μυστήρια ὁποῦ εἶναι κεχρυμμένα εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους; διατὶ ἰδοὺ ἀκούεις κάθε ἡμέραν τὸν Ἀπόστολον Παῦλον ὁποῦ λέγει διὰ αὐτά. «Ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ »εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώ»που οὐκ ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγα»πῶσιν αὐτόν». Ἐπειδὴ πρὸ τοῦ νὰ ἀναληφθῇ ὁ Κύριος εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ νὰ βάλῃ τὸ σκότος ἀποκρυφὴν αὐτοῦ, ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς τὰς Ἁγίας του ἐντολὰς, ὡσὰν κάποια ἐργαλεῖα, καὶ τὴν εἰς αὐτὸν πίστιν μᾶς τὴν ἔδωκεν ὡσὰν ἕνα τεχνίτην διὰ νὰ εἴμεσθε, ἡμεῖς μὲν, ὡσὰν ἀγγεῖα, ἡ δὲ πίστις ὡσὰν τεχνίτης, καὶ αἱ ἐντολαὶ, ὡσὰν ἐργαλεῖα, διὰ μέσου τῶν ὁποίων ἡ πίστις δηλ. ὁ τεχνίτης Λόγος ἀναπλάττει, καὶ ἀνακαινουργεῖ ἡμᾶς τοὺς ἐργάτας τῶν ἐντολῶν του, διὰ νὰ ἠμποροῦμεν μὲ τὴν ἐργασίαν αὐτῶν νὰ καθαριζώμεθα, καὶ προκόπτοντες νὰ φωτιζώμεθα ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, καὶ νὰ λαμβάνωμεν τὴν γνῶσιν τῶν μυστηρίων τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Καὶ καθὼς οὔτε τὰ ἐργαλεῖα χωρὶς τεχνίτην, οὔτε ὁ τεχνίτης χωρὶς τὰ ἐργαλεῖα ἠμποροῦν νὰ κάμουν κἀνένα ἀγγεῖον, τέτοιας λογῆς οὔτε ἡ πίστις χωρὶς τὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν, οὔτε ἡ ἐργασία τῶν ἐντολῶν χωρὶς τὴν πίστιν, ἀνακαινουργώνει ὁλότελα, ἢ ἀναπλάττει ἡμᾶς, ἢ μᾶς κάμνει καινούριους ἀπὸ παλαιούς Ὅταν δὲ ἀποκτήσωμεν καὶ τὰ δύω μὲ καρδίαν ἀδίστακτον, ἤγουν καὶ τὴν πίστιν, καὶ τὰς ἐντολὰς, καὶ γένωμεν ἀγγεῖον εὔχρηστον εἰς τὸν Δεσπότην Χριστὸν, διὰ νὰ δεχθοῦμεν τὸ νοητὸν μῦρον, τότε καὶ ὁ Κύριος ὁποῦ ἔβαλε τὸ σκότος ἀποκρυφὴν αὐτοῦ, ἐγκαινίζει εἰς ἡμᾶς τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ μᾶς κάμνει καινούριους ἀπὸ παλαιοὺς, καὶ μᾶς ἀνασταίνει ζωντανοὺς ὡς ἀπὸ νεκρῶν, καὶ διασκορπίζει τὸ σκότος, καὶ ἀπερνᾷ τὸν νοῦν μᾶς ἐκεῖθεν ἀπὸ τὸ σκότος ἐκεῖνο, καὶ κάνει χάριν εἰς αὐτὸν νὰ

σκύπτη, καὶ ὡσὰν ἀπὸ καμμίαν τρύπαν νὰ βλέπη τρόπον τινὰ σκοτεινὰ τόσον φῶς, ὅσον φαίνεται κύκλος ἡλίου, ἢ σελήνης. Καὶ ἀπὸ τὴν θεωρίαν ταύτην διδάσκεται, ἢ καλλίτερα νὰ εἰπῶ φωτίζεται, καὶ πληροφορούμενος γνωρίζει, ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ πιστεύουν εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ μάλιστα ὅσοι ἐβαπτίσθησαν βρέφη, καὶ δὲν αἰσθάνονται πῶς ἔχουν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μετέχουν μέρος τί ὀλίγον ἀπὸ τὰ ἀπόρρητα ἀγαθὰ τοῦ Θεοῦ μὲ ἄλλον τρόπον πάρεξ μὲ ταπείνωσιν καρδίας, καὶ μὲ πίστιν ἀδίστακτον ὁλοψύχου προαιρέσεως, ἐὰν δηλ. φυλάξουν ὅλας τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐὰν ἀρνηθοῦν καὶ ὅλον τὸν κόσμον, καὶ τὰ ἐν κόσμῳ, μαζὴ μὲ τὰ θελήματά τους, καὶ ὑπομείνουν χωρὶς ἐντροπὴν, μάλιστα μὲ ἀγαλλίασιν, καὶ χαρὰν τῆς καρδίας τους, τοὺς πόνους, καὶ τοὺς πειρασμοὺς ὁποῦ δοκιμάζουν διὰ τὴν ἀρετήν. (1) Ἐσὺ λοιπὸν ὁποῦ ἀνέγνωσες αὐτὰ, ἐξέτασε τὸν ἑαυτόν σου, ὄχι μὲ τὴν οἴησιν τῆς ψευδωνύμου γνώσεως τῆς ἔξω σοφίας, καὶ μὲ ἀναπλάσματα ματαίων λογισμῶν, ἀλλὰ μὲ φόβον, καὶ τρόμον. Καὶ ἂν θέλῃς νὰ μάθῃς τί λογῆς ζωὴν, καὶ κατάστασιν ἔχεις, ἐρώτησε τὴν ψυχήν σου, καὶ εἰπὲ εἰς αὐτήν. Ψυχή· ἐφύλαξες ὅλας τὰς ἐντολὰς, τοῦ Θεοῦ, ἢ ὄχι; καὶ αὐτὴ θέλει ἀνοίξει τὸ στόμα τῆς συνειδήσεώς της, καὶ θέλει σοῦ εἰπῇ βέβαια τὴν ἀλήθειαν. Διατὶ δὲν θέλει σὲ ἐντραπῇ, ἀλλὰ θέλει σὲ ἐλέγξει, καὶ σοῦ δείξει ὅσα ἐθησαύρισες μέσα εἰς τὸν ἑαυτόν σου, ἢ καλὰ, ἢ κακά. Ἐπειδὴ μέσα εἰς τὴν συνείδησιν τῆς ψυχῆς σου θέλει εὕρῃς, ἂν ἠγάπησες τὸν κόσμον, ἢ ἂν ἐπροτίμησες τὸν Θεὸν καλλίτερα ἀπὸ τὸν κόσμον. Ἂν ἐζήτησες τῶν ἀνθρώπων τὴν δόξαν, ἢ ἐπεθύμησες τὴν Θεϊκήν. Καὶ ἐν συντομίᾳ ἀνίσως σκύψῃς, μέσα εἰς τὴν συνείδησίν σου, καὶ ψηλαφήσῃς, ὡσὰν μέσα εἰς σεντοῦκι, εὑγάλωντας ἕνα ἕνα ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ ἔχει μέσα, ὅλα θέλει τὰ γνωρίσεις καθαρὰ καθαρά. Διότι ὑπόθεσαι μὲ τὸν νοῦν σου, πῶς εὑρίσκεται μέσα εἰς τὸ σεντοῦκι τῆς συνειδήσεως τῆς ψυχῆς σου, πρῶτον μὲν ὁ ἔρωτας τῆς φιλοδοξίας, καὶ κενοδοξίας· τὸ εἶδος τῆς ἀνθρωπαρεσκείας. Τὰ ὑδύσματα τῶν ἐπαίνων ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους· τὸ ἔνδυμα τῆς ὑποκρίσεως· τὸ σπέρμα τῆς φιλαργυρίας, καὶ ἄλλα πολλὰ πάθη, σκεπασμένα ἕνα ἀπὸ τὸ ἄλλο. Καὶ ἐπάνω ἀπὸ ὅλα αὐτὰ ὑπόθεσαι πῶς εὑρίσκεται ἡ φυσίωσις, ἡ ὑπερηφάνια. Ὅτι, ὡς λέγει ὁ Παῦλος. Ἡ γνῶσις φυσιοῖ· καὶ μαζὴ μὲ τὴν φυσίωσιν εἶναι ἡ οἴησις, καὶ κενοδοξία, καὶ τὸ νὰ νομίζῃ ὁ κενόδοξος ὅτι εἶναι κάτι τί, χωρὶς νὰ εἶναι τὸ οὐδέν. Καὶ λοιπὸν ἀνίσως αὐτὰ τὰ πάθη εὑρίσκωνται ἐπάνω ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα ὁποῦ εἴπαμεν, εἰπέ μου πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ τὰ ἰδῇς ἐσύ; βέβαια θέλει ἀποκριθῇς, ὅτι δὲν ἠμπορεῖς τελείως νὰ τὰ ἰδῇς. Ἀμὴ εἰπέ μου τώρα καὶ τοῦτο. Ἐπειδὴ λοιπὸν δὲν πιστεύεις, ὅτι εὑρίσκεται τὸ σκέπασμα τῶν τοιούτων παθῶν ἐπάνω εἰς τὴν καρδίαν σου, ἀλλὰ ἀπιστεῖς, καθὼς ἀπιστοῦν καὶ οἱ ἑβραῖοι, καθὼς τὸ λέγει ὁ ἴδιος Παῦλος εἰς αὐτούς· καὶ δὲν θέλεις νὰ ἀσυκώσῃς τὸ σκέπασμα τοῦτο ἀπὸ τὴν καρδίαν σου, διὰ νὰ ἰδῇς καὶ τὰ πάθη ὁποῦ σκεπάζει ὑποκάτω του, καὶ νὰ λυπηθῇς καὶ τὴν ταλαίπωρόν σου ψυχὴν, καὶ νὰ ἀγωνισθῇς νὰ τὴν καθαρίσῃς, καὶ νὰ πλύνῃς μὲ θερμὰ δάκρυα τοὺς νοερούς της ὀφθαλμοὺς, καὶ τὸ πρόσωπον, καὶ νὰ ἀπορρίψῃς κάθε σοφίαν, καὶ γνῶσιν ἐξωτερικὴν, καὶ νὰ ὑπακούσῃς εἰς τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, νὰ γένῃς μωρὸς εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, διὰ νὰ γένῃς φρόνιμος ἐν Χριστῷ. Εἰπέ μου λοιπὸν, μὲ τί τρόπον νὰ σοῦ διηγηθῶ ἐγὼ, τὰ περὶ Θεοῦ, καὶ τῶν θείων ὁποῦ εἶναι κεχρυμμένα, καὶ ἀόρατα, εἰς καιρὸν ὁποῦ ἐσὺ εἶσαι ἀκόμι ἄφρων καὶ ἀνόητος; τάχα καὶ ἐσὺ ὁ

---

1) Ὁ θεῖος Πατὴρ παρομοιάζει τὴν θεωρίαν τοῦ τοιούτου Χριστιανοῦ μὲ ἐκείνην ὁποῦ εἶδεν ὁ θεόπτης Μωϋσῆς καθὼς τοῦ εἶπεν ὁ Κύριος. «Ἰδοὺ τόπος παρ' ἐμοὶ καὶ στήσῃ ἐπὶ τῆς Πέτρας, ἡνίκα δ' ἂν παρέλθῃ ἡ δόξα μου, καὶ θήσω σε εἰς τὴν ὀπὴν τῆς Πέτρας, καὶ σκεπάσω τῇ χειρί μου ἐπὶ σὲ, ἕως ἂν παρέλθω, καὶ ἀφελῶ τὴν χεῖρά μου, καὶ τότε ὄψει τὰ ὀπίσω μου, τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ὀφθήσεταί σοι. Ὅτι καθὼς ὁ Μωϋσῆς ἐστάθη εἰς τὴν Πέτραν, καὶ ἔσκυψε, καὶ εἶδεν ἀπὸ τὴν τρύπαν τῆς Πέτρας τὰ ὀπίσθια τοῦ Θεοῦ, τοιουτωτρόπως καὶ ὁ Χριστιανὸς πρέπει νὰ σταθῇ εἰς τὴν Πέτραν. Ἡ δὲ Πέτρα ἦν ὁ Χριστὸς, νὰ ἔχῃ δηλαδὴ πίστιν εἰς τὸν Χριστὸν στερεὰν, καὶ ἀδίστακτον, καὶ νὰ σκύψῃ εἰς τὴν συνείδησίν του νὰ ἰδῇ τὰς ἁμαρτίας του, καὶ τὴν κατάστασίν του νὰ ταπεινωθῇ ἐξ ὅλης του καρδίας, καὶ τότε νὰ ἰδῇ τὰ ὀπίσθια τοῦ Θεοῦ, ἤγουν νὰ ἔλθῃ ὀπίσω τοῦ Χριστοῦ, ὡς ὁρίζει ὁ ἴδιος.» Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι, νὰ ἀρνηθῇ δηλαδὴ τὸν ἑαυτόν του, καὶ νὰ νεκρωθῇ εἰς τὸν Κόσμον, καὶ τὰ ἐν Κόσμῳ, καὶ εἰς τὰ θελήματα αὐτῶν, καὶ νὰ ἀσυκώσῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, ἤγουν νὰ ὑπομείνῃ τοὺς πειρασμοὺς, καὶ νὰ τὸν ἀκολουθῇ, καὶ νὰ ἰδῇ λέγω μέρος τί ὀλίγον, ὡσὰν ἀπὸ τρύπαν, τὰ ἀγαθά του. Διατὶ λέγει ὁ Ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης εἰς τὸν Μωϋσέως βίον. Τοῦτό ἐστι τὸ ἰδεῖν τὸν Θεὸν, τὸ ἀκολουθεῖν τῷ Θεῷ, καὶ ὁ ὁδηγῶν, τῷ προηγεῖσθαι τοῦ ἑπομένου τὴν ὁδὸν ὑποδείκνυσι Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ διαβάσῃ μὲ προσοχὴν τὸν παρόντα λόγον, θέλει τὸ καταλάβῃ καλλίτερα, διότι ὅλα τὰ ἑρμηνεύει ὁ θεῖος οὗτος Πατήρ.

ἴδιος δὲν θέλει μὲ κατηγορήσεις, πῶς κάμνω ἕνα πρᾶγμα ἀνάρμοστον; βέβαια, ἔτζι θέλει εἰπῇς μὲ τὸν ἑαυτόν σου. Ἐτοῦτος εἶναι ἀληθινὰ ἄφρων, καὶ ἀνόητος, ἐπειδὴ διηγεῖται εἰς ἐμένα τὸν ἄφρονα μυστήρια ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ἀόρατα, καὶ ἀκατάληπτα, ὄχι μόνον ἀπὸ κάθε πνοὴν ὁποῦ εἶναι ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ κάθε κτίσιν ὁποῦ εἶναι ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν. Διατὶ ἀνίσως ἐκεῖνα ὁποῦ μέλλουν νὰ γένουν τότε δὲν τὰ ἰξεύρουν οὐδὲ οἱ Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ, καθὼς δὲν ἴξευραν οὐδὲ αὐτὸν τὸν πρῶτον ἐρχομὸν τοῦ Κυρίου εἰς τὴν γῆν, τί λογῆς ἔμελλε νὰ γένῃ ἢ πότε ἔμελλε νὰ καταβῇ ὁ Κύριός μας, καὶ νὰ γένῃ ἄνθρωπος, πόσῳ μᾶλλον δὲν ἰξεύρουν πότε θέλει γένῃ ἡ ὑστερινή του παρουσία, ὁποῦ ἔχει νὰ γένῃ μετὰ δόξης. Καὶ ποῖα εἶναι, καὶ πόσα ἐκεῖνα ὁποῦ μέλλει νὰ χαρίσῃ τότε εἰς τοὺς Ἁγίους του; καὶ ὅτι αὐτὰ ὁποῦ λέγω εἶναι ἀληθινὰ, τὸ ἐφανέρωσεν ὁ Θεῖος Παῦλος, λέγωντας. «Ἵνα γνωσθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς, »καὶ ταῖς ἐξουσίαις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ πολυ»ποίκιλος σοφία τοῦ Θεοῦ.» Εἶπε καὶ ὁ Κύριός μας περὶ τῆς παρουσίας αὐτοῦ. «Ὅτι αἱ δυνά»μεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται.» Ἤγουν οἱ Ἄγγελοι θέλει μείνουν ἐκστατικοὶ, καὶ θέλει θαυμάσουν τότε, μὲ τὸ νὰ ἰδοῦν ἔξαφνα ἐκεῖνα ὁποῦ ἕως τότε ἀκόμι δὲν εἶδαν. Ἀνίσως λοιπὸν αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν δὲν ἰξεύρουν, ἐσὺ πῶς ἀποτολμᾷς, καὶ λέγεις, πῶς οἱ Ἅγιοι ὅταν ἔλθουν εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ Θεοῦ, δὲν θέλει γνωρίζουν ἕνας τὸν ἄλλον εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν; Καὶ σὺ πάλιν ὁ ἄλλος ὁποῦ ἀντιπίπτεις εἰς αὐτὸν, καὶ λέγεις, πῶς ἐξάπαντος ἔχουν νὰ γνωρίζωνται ἀναμεταξύ τους οἱ Ἅγιοι, ἀπὸ ποῦ τὸ ἔμαθες; ὢ ἀγνωσία, καὶ μανία, καὶ σκότωσις. Δὲν φρίττετε ἄνθρωποι; δὲν φοβεῖσθε; διατὶ ἀπὸ τὰ λόγιά σας, καὶ τὰ δύω μέρη, ἔχετε νὰ καταδικασθῆτε ἀπὸ τὸν δίκαιον, καὶ ἀπροσωπόληπτον Κριτήν. Ἐπειδὴ εἰς ἐκείνους ὁποῦ λέγουν, πῶς οἱ Ἅγιοι τότε δὲν θέλει βλέπουν οὔτε γνωρίζουν ἕνας τὸν ἄλλον, ἀλλὰ μόνον τὸν Θεὸν ἔχουν νὰ βλέπουν μὲ ὅλας τὰς αἰσθήσεις τους, ὄντες ἑνωμένοι μὲ ἐκεῖνον ὅλως διόλου, θέλει εἰπῇ ἔτζι ὁ Κύριος. Ὦ ἄνθρωποι, μὲ ἐγνωρίσετε χαμμίαν φοράν; ἴδετε τὸ φῶς μου; μὲ ἐδεχθήκατε μέσα σας; ἐμάθετε τὰς ἐνεργείας τοῦ πνεύματός μου μὲ αὐτὴν τὴν δοκιμὴν, ἢ ὄχι; καὶ αὐτοὶ εἶμαι βέβαιος, ὅτι δὲν θέλει τολμήσουν νὰ εἰποῦν. Ναὶ Δέσποτα σὲ εἴδαμεν, καὶ ἐμάθαμεν μὲ τὴν δοκιμὴν τὰς ἐνεργείας τοῦ Πνεύματός σου. Διατὶ ἂν τοῦ εἰποῦν αὐτὸ, θέλει ἀνταποκριθῇ εἰς αὐτούς. Λοιπὸν ἀνίσως αὐτὰ τὰ ἐδοκιμάσατε μὲ τὴν πρᾶξιν, πῶς λέγετε, ὅτι δὲν θέλει γνωρίζουν ἕνας τὸν ἄλλον, ἐκεῖνοι ὁποῦ μέλλουν νὰ μὲ ἔχουν εἰς τοὺς αἰῶνας ἐγκάτοικον εἰς τὸν ἑαυτόν τους; ἐγὼ εἶμαι Θεὸς ἀψευδής· Θεὸς ἀληθινός· Θεὸς Ἅγιος, ὁποῦ κατοικῶ μέσα εἰς τοὺς Ἁγίους. Λοιπὸν πῶς κατοικῶ εἰς αὐτούς; καθὼς ἐγὼ τὸ εἶπα. Ὅτι καθὼς ἐγὼ ἐν τῷ Πατρὶ, καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἐμοὶ, οὕτω καὶ οἱ Ἅγιοι ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν αὐτοῖς. Καθὼς ὁ Πατὴρ εἶναι μέσα εἰς ἐμένα, καὶ ἐγὼ πάλιν μέσα εἰς τὸν Πατέρα μου, ἔτζι καὶ ἐγὼ θέλει εἶμαι ἐγκάτοικος μέσα εἰς ὅλους τοὺς Ἁγίους, καὶ οἱ Ἅγιοι θέλει εἶναι ἐγκάτοικοι μέσα εἰς ἐμένα. Καὶ ἀκόμι θέλει εἰπῇ καὶ τοῦτο. Ἀνίσως ἐγὼ εἶμαι ἐν τοῖς Ἁγίοις μου, καὶ οἱ Ἅγιοί μου ἐν ἐμοί· ἐγὼ ἐν τῷ Πατρί μου, καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἐμοί· καὶ καθὼς γινώσκει με ὁ Πατὴρ, κἀγὼ γινώσκω τὸν Πατέρα· εἶναι φανερὸν ὅτι καὶ οἱ Ἅγιοι γινώσκουσιν ἐμὲ, καὶ ἐγὼ τοὺς Ἁγίους. Καὶ τοιούτης λογῆς μέλλει νὰ γινώσκουσι, καὶ νὰ γνωρίζουσι καὶ οἱ Ἅγιοι ἕνας τὸν ἄλλον. Ὅμως διὰ νὰ γένῃ τοῦτο φανερὸν καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀναισθήτους πρέπει νὰ εἰπῶ πάλιν, ὅτι ὁ Χριστὸς θέλει εἶναι ἐγκάτοικος εἰς ὅλους τοὺς Ἁγίους. Ὅταν λοιπὸν μέλλουν νὰ ἀνοιχθοῦν τὰ βιβλία τῆς συνειδήσεως κάθε ἀνθρώπου, τότε ἀνίσως δὲν εὑρεθῇ ἄλλο τι εἰς τὰς καρδίας, καὶ συνειδήσεις τῶν ἁμαρτωλῶν, θέλει εὑρεθῇ οἴησις, ἢ κενοδοξία, ἢ αἵρεσις, ἢ ζηλεία, ἢ φθόνος, ἢ κἀνένα ἄλλο παρόμοιον. Εἰ δὲ καὶ δὲν εὑρεθῇ κἀνένα ἀπὸ αὐτὰ, τὸ ὀλιγώτερον θέλει εὑρεθῇ ἀμέλεια, καὶ ὀκνηρία εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. Ἀπὸ τὰ ὁποῖα θέλει εὑρεθῇ ἔλλειψις τῆς ἀγάπης αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο θέλει σκοτισθοῦν τὰ μάτιά τους νὰ μὴ βλέπουν, καὶ θέλει ἐντραποῦν, καὶ ἀκούουν. «Ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε μίαν τῶν »ἐντολῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἀλλὰ τὴν ἐκα»ταφρονήσατε, ἐμοὶ οὐκ ἐποιήσατε. Ἀπέλθετε »ἀπ' ἐμοῦ εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμα»σμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. καὶ πάλιν ὅταν ἀνοιχθοῦν τὰ βιβλία τῆς συνειδήσεως τῶν Ἁγίων, τότε θέλει λάμψει ὁ Χριστὸς, καὶ Θεὸς ἡμῶν ὁποῦ εἶναι τώρα ἐγκα-

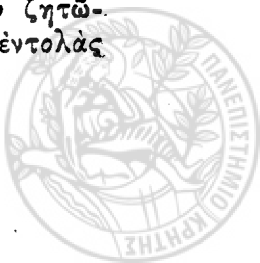

τοικος, καὶ κρυμμένος εἰς αὐτούς, καθὼς ἔλαμψε πρὸ τῶν αἰώνων ἐκ τοῦ Πατρὸς, καὶ οἱ Ἅγιοι θέλει γένουν ὅμοιοι μὲ τὸν ὕψιστον Θεόν. Ἀπὸ ποῦ εἶναι τοῦτο φανερόν; ἀκούσατε αὐτὸν τὸν σωτῆρα Χριστὸν ὁποῦ τὸ λέγει. «Τότε ἐκ»λάμψουσιν οἱ δίκαιοι ὡς ὁ ἥλιος.» Καὶ ποῖον ἄλλον καιρὸν λέγει, πάρεξ τὸν καιρὸν τῆς δευτέρας του παρουσίας, ὡς προείπαμεν; καὶ ποῖον ἄλλον ἥλιον, πάρεξ τὸν ἑαυτόν του, ὁ ὁποῖος ὀνομάζεται ἥλιος δικαιοσύνης, καὶ ἀνατέλλει, καὶ λάμπει εἰς μοναχοὺς τοὺς Ἁγίους; καὶ τοῦτο τὸ λέγει φανερώτερα ὁ ἐπιστήθιος Ἰωάννης. «Ἀ»δελφοὶ νῦν τέκνα Θεοῦ ἐσμὲν, καὶ οὔπω ἐφανε»ρώθη τὶ ἐσόμεθα. Οἴδαμεν δὲ, ὅτι ἐὰν φανερωθῇ, »ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα.» Καὶ ὁ Παῦλος· «νῦν »γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι, κα»θὼς καὶ ἐπεγνώσθην.» Ἀνίσως λοιπὸν οἱ Ἅγιοι γίνωνται ὅμοιοι μὲ τὸν Θεὸν, καὶ θέλει γνωρίσουν τὸν Θεὸν τόσον, ὅσον ἐγνώρισεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς (1) καὶ ἀνίσως καθὼς γνωρίζει ὁ Πατὴρ τὸν Υἱὸν, καὶ ὁ Υἱὸς τὸν Πατέρα, ἔτζι καὶ οἱ Ἅγιοι μέλλουν νὰ βλέπουν, καὶ νὰ γνωρίζουν ἕνας τὸν ἄλλον. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι ἀκόμι ὁποῦ δὲν εἶδαν ποτὲ ἕνας τὸν ἄλλον σωματικῶς εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, ἐκεῖ ἔχουν νὰ γνωρισθοῦν. Πῶς δὲν ἐντρέπεσθε νὰ λέγετε, καὶ νὰ ἐρωτᾶτε, καὶ νὰ διδάσκετε ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν ἰξεύρετε, ὡσὰν νὰ ἐπλουτήσατε τάχα καὶ αὐτὴν τὴν γνῶσιν ὁποῦ ὑπερβαίνει τὴν ἐδικήν μας δύναμιν, καὶ ὡσὰν νὰ ἐπροχειρίσθητε διδάσκαλοι ἀπὸ τὸν Θεόν; διατὶ καθὼς δὲν εἶναι δυνατὸν ποτὲ νὰ μὴν ἰξεύρῃ ὁ Πατὴρ τὸν Υἱὸν, ἢ ὁ Υἱὸς τὸν Πατέρα, τοιουτωτρόπως καὶ οἱ Ἅγιοι ὁποῦ ἔγιναν θεοὶ κατὰ χάριν, μὲ τὸ νὰ ἔχουν μέσα εἰς τὸν ἑαυτόν τους ἐγκάτοικον τὸν Θεὸν, δὲν εἶναι τρόπος ποτὲ νὰ μὴ γνωρίζουν ἕνας τὸν ἄλλον τους, ἀλλὰ θέλει βλέπουν αἰωνίως ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου τὴν δόξαν, καὶ τὴν δόξαν τὴν ἐδικήν τους, καθὼς βλέπει καὶ ὁ Υἱὸς τὴν δόξαν τοῦ Πατρὸς, καὶ ὁ Πατὴρ τοῦ Υἱοῦ. Ἀμὴ τί λογῆς θέλει εἶναι ἡ δόξα τῶν Ἁγίων; ὅ,τι λογῆς εἶναι καὶ ἡ δόξα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Καὶ τοῦτο ὁ ἴδιος τὸ ἐφανέρωσε μὲ τὸ στόμα του λέγων. «Ἐγὼ τὴν δόξαν, ἣν δέδωκάς μοι, δέ»δωκα αὐτοῖς, ἵνα ὦσιν ἓν, καθὼς ἡμεῖς ἓν »ἐσμέν. Βλέπεις ὅτι ἡ δόξα ἐκείνη ὁποῦ ἐδόθη πρὸ τῶν αἰώνων ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ Πατέρα εἰς τὸν Υἱὸν, αὐτὴ ἡ ἰδία ἐδόθη καὶ ἀπὸ τὸν Υἱὸν εἰς τοὺς Ἁγίους, καὶ ὅλοι εἶναι εἰς ἕνα; τὸ λοιπὸν ἐκεῖνοι ὁποῦ λέγουν, ὅτι οἱ Ἅγιοι δὲν βλέπουν, οὔτε γνωρίζουν ἕνας τὸν ἄλλον, ὅταν ἔλθουν εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ Θεοῦ, κατὰ ἀλήθειαν ἐν σκότει διαπορεύονται, καὶ δὲν ἦλθαν εἰς μετοχὴν Θεοῦ, οὐδὲ εἶδαν, ἢ ἐγνώρισαν ἐν ἀληθείᾳ τὸν Θεόν. Ἀλλὰ λέγουν, καὶ βεβαιώνουν ἐκεῖνα ὁποῦ μήτε ἐγνώρισαν, μήτε καμμίαν φορὰν ἐθεώρησαν. Ἐπειδὴ λέγουν, ὅτι θέλει εὑρίσκονται καὶ τότε οἱ Ἅγιοι ὡσὰν εἰς ἔκστασιν, καθὼς καὶ ἐδῶ ἔρχονται καμμίαν φορὰν εἰς ἔκστασιν θείαν, καὶ ἔτζι ἔχουν νὰ ἀλησμονήσουν καὶ τὸν ἑαυτόν τους, καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους ὁποῦ εὑρίσκονται μαζή τους. Καὶ φαίνονται ἀπὸ τοῦτο ὁποῦ λέγουν, πῶς ἐννοοῦν κακῶς τὰς θείας γραφὰς, καὶ λογιάζουν, ὅτι ἡ ἰδία ἀλλοίωσις, καὶ ἁρπαγὴ θέλει γένῃ τότε εἰς τοὺς Ἁγίους, καθὼς γίνεται εἰς αὐτοὺς καὶ ἐδῶ. Διατὶ αὐτοὶ ὅταν ἀκούουν ὅτι ὁ δεῖνα Ἅγιος ἦλθεν εἰς θεωρίαν Θεοῦ, καὶ ἁρπάχθη ὁ νοῦς του, καὶ ἔκαμε τόσας, καὶ τόσας ἡμέρας, καὶ νύκτας χωρὶς νὰ ἐνθυμηθῇ ὁλότελα κανένα ἀπὸ τὰ γήϊνα, ἀλλὰ μαζὴ μὲ ὅλα τὰ ἄλλα ἀλησμόνησε καὶ τὸ ἴδιόν του σῶμα, καὶ ἔμεινε κολλημένος εἰς τὴν θεωρίαν ἐκείνην ὅλος μὲ ὅλην τὴν ψυχὴν, καὶ μὲ ὅλας ὁμοῦ τὰς αἰσθήσεις του. Ἀκούοντες, λέγω, τοῦτο λογιάζουν, ὅτι θέλει γένῃ ἕνα παρόμοιον καὶ εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, καὶ δὲν γνωρίζουν τελείως τὰ θεῖα καὶ πνευματικὰ, καὶ τὰ μυστήρια τοῦ ἀοράτου Θεοῦ τὰ ἀόρατα, καὶ ἀκατανόητα, καὶ ἀγνώριστα εἰς τοὺς ἐσκοτισμένους. Μήτε ἔχουν εἴδησιν, πῶς ἡ ἁρπαγὴ αὐτὴ τοῦ νοὸς δὲν εἶναι τῶν τελείων, ἀλλὰ τῶν ἀρχαρίων. Διατὶ καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ γεννηθῇ μέσα εἰς σκοτεινὴν φυλακὴν, καὶ φωτίζεται ἀπὸ ὀλίγον φῶς λύχνου, μετὰ βίας βλέπει ἐκεῖ μέσα ὀλίγον τὶ, καὶ παραμικρὸν, ἀλλὰ δὲν ἔχει εἴδησιν, πῶς ἔξω ἀπὸ τὴν φυλακὴν ἐκείνην εἶναι τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, καὶ τόσα πολλὰ ἄλλα

(1) Ἴδε εἰς τὸν θ'. λόγον εἰς τὸ τέλος.

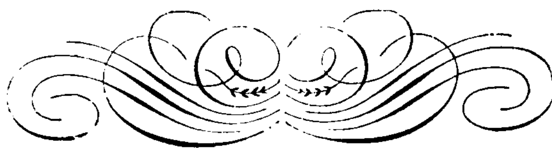

ἀνεκδιήγητα ἔργα, καὶ κτίσματα Θεοῦ, ὅσα εὑρίσκονται εἰς τοῦτον τὸν ὁρατὸν κόσμον. Τέτοιας λογῆς καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀκόμι εὑρίσκεται μέσα εἰς τὴν σκοτεινὴν φυλακὴν τῶν παθῶν τούτου τοῦ κόσμου, καὶ τῶν αἰσθήσεων, ἐὰν φωτισθῇ ἀπὸ παραμικρὰν γνῶσιν μετὰ βίας λαμβάνει κἄποιαν ὀλίγην, καὶ σκοτεινὴν γνῶσιν περὶ τῶν μυστηρίων τῆς πίστεώς μας, ἀμὴ διὰ τὰ αἰώνια ἀγαθὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ ποῖα εἶναι ἐκεῖνα τὰ μέλλοντα καλὰ ὁποῦ ἔχουν νὰ ἀπολαύσουν οἱ Ἅγιοι, δὲν τὰ γνωρίζουν παντάπασι. Καὶ καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι μέσα εἰς τὴν σκοτεινὴν φυλακὴν, ἀνάμεσα εἰς τοὺς πολλοὺς χρόνους ὁποῦ κάμῃ ἐκεῖ μέσα, ἀνίσως κατὰ τύχην, ἀνοιχθῇ καμμία τρύπα ἐπάνω εἰς τὴν σκέπην τῆς φυλακῆς, καὶ ἔξαφνα ἰδῇ ὀλίγον, καὶ ὅσον εἶναι τὸ ἄνοιγμα τῆς τρύπας, τὸ φῶς τοῦ οὐρανοῦ, ὁποῦ ποτέ του δὲν τὸ εἶδε, μήτε τὸ ἐσυλλογίσθη πῶς εἶναι τοιοῦτον λαμπρότατον φῶς, παρευθὺς, λέγω, αὐτὸς ἔρχεται εἰς ἔκστασιν, καὶ γίνεται ὡσὰν ἔξω φρενῶν, κοιτάζωντας μὲ τὰ μάτιά του πολλὴν ὥραν εἰς τὰ ἄνω, καὶ θαυμάζωντας τὸ αἰφνίδιον θέαμα ὁποῦ εἶδε. Τοιουτωτρόπως καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῶν παθῶν, καὶ τῆς αἰσθήσεως, καὶ ἔλθη ἔξαφνα εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ νοητοῦ φωτὸς, ἐκπλήττεται παρευθὺς, καὶ θαυμάζει, καὶ νομίζεται ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ δὲν βλέπουν καλῶς, ὡσὰν ἐξεστηκὼς, μὲ τὸ νὰ ἐσυμμάζωξεν εἰς τὸν ἑαυτόν του ὅλον του τὸν νοῦν, καὶ θαυμάζει τὴν λαμπρότητα, καὶ θεωρίαν τοῦ φωτὸς ἐκείνου ὁποῦ εἶδε. Καὶ καθὼς πάλιν ἐκεῖνος ὁποῦ εὑρίσκεται εἰς τὴν φυλακὴν, ἀνίσως κοιτάζῃ συχνὰ, καὶ κάθε ὥραν εἰς τὴν τρύπαν ἐκείνην, ἡ ὁποία κατὰ τύχην νὰ πλατυνθῇ ὀλίγον, καὶ νὰ φωτίζῃ περισσότερον τὸν σκοτεινὸν τόπον τῆς φυλακῆς, καὶ νὰ διαμένῃ ἱκανοὺς χρόνους μὲ τὸ φῶς, μὲ τὸ νὰ ἐσυνήθισε νὰ βλέπῃ τὸ φῶς ἐκεῖνο, ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὀλιγωστεύει τὴν πολλὴν ἐκείνην, καὶ πρώτην ἔκπληξιν (καθὼς τοῦτο τὸ ἴδιον ἀκολούθησε καὶ εἰς ἡμᾶς μὲ τὸν ἥλιον. Διατὶ μὲ τὸ νὰ ἐσυνηθίσαμεν νὰ τὸν βλέπωμεν κάθε ἡμέραν, τὸν λογιάζομεν ὡσὰν ἕνα πρᾶγμα εὐκαταφρόνητον. Διατὶ ἂν ὑποθέσωμεν πῶς ἀφ' οὗ ἐγεννήθημεν ἕως τώρα δὲν εἴδαμεν ποτὲ τὸν ἥλιον, μόνον τὴν σήμερον ἡμέραν τὸν εἴδαμεν ἔξαφνα ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτιά μας, ἀπὸ τὸν πολὺν θαυμασμὸν ἤθελε μείνωμεν ἐξάπαντος ἐκστατικοὶ, καὶ ἄλαλοι) τοιουτωτρόπως καὶ ἡ ψυχὴ ἐκείνη ὁποῦ προκόπτει κατ' ὀλίγον ὀλίγον εἰς τὰ νοητὰ, καὶ συνηθίζει νὰ βλέπῃ τὸ νοητὸν φῶς, δὲν λαμβάνει πολλὴν ἔκπληξιν, διατὶ ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ὀλίγον φῶς ὁποῦ βλέπει, καταλαμβάνει πῶς εἶναι καὶ ἄλλο φῶς τελεώτερον, καὶ ὑψηλότερον. Καὶ καθὼς πάλιν ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι κλεισμένος ἀπὸ γεννήσεώς του μέσα εἰς τὴν φυλακὴν, ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ὀλίγον φῶς ὁποῦ βλέπει, καταλαμβάνει μὲ τὴν πολυκαιρίαν, πῶς ἀληθινὰ εὑρίσκεται εἰς σκοτεινὴν φυλακὴν, καὶ πῶς ἔξω ἀπὸ τὴν φυλακὴν εἶναι κἄποια θαυμαστὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὰ στοχασθῇ, ἢ νὰ τὰ καταλάβῃ τί λογῆς εἶναι τῇ ἀληθείᾳ. Ἀφ' οὗ δὲ εὔγῃ ἔξω ἀπὸ τὴν φυλακὴν, τότε βλέπει καὶ τὸ φῶς ὅλον, καὶ ὅλα ὁμοῦ ὅσα εὑρίσκονται εἰς τὸ φῶς. Ἔτζι στοχάσου, πῶς γίνεται καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον ὁποῦ ὀλίγον προτήτερα εὔγῆκεν ἀπὸ τὰς ἀνάγκας τοῦ σώματος, καὶ ἔγινεν ὅλος ἔξω ἀπὸ τοῦτον τὸν κόσμον, καὶ ἔξω ἀπὸ τὰ φαινόμενα πράγματα, καὶ ὑπόθεσαι μὲ τὸν νοῦν σου, πῶς ὅλος ἐτοῦτος ὁ κόσμος εἶναι μία σκοτεινοτάτη, καὶ ἀφεγγὴς φυλακὴ, καὶ πῶς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου τούτου, εἶναι ὡσὰν ἕνα φῶς λύχνου, ὁποῦ φωτίζει ὅλους ἐκείνους ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς ταύτην τὴν σκοτεινὴν φυλακήν. Καὶ ἔξω ἀπὸ αὐτὸ τὸ ὀλίγον φῶς συλλογίσου, ὅτι εἶναι τὸ τρισυπόστατον ἐκεῖνο φῶς ὁποῦ εἶναι ἀνώτερον ἀπὸ κάθε φῶς, καὶ ἀπὸ κάθε λόγον, καὶ ἔννοιαν, τὸ ἀνεκλάλητον, τὸ ἄφραστον, καὶ ἀπρόσιτον. Καὶ ὅτι ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι εἰς ἐκεῖνο τὸ φῶς, εἶναι ἀόρατα, ἀγνώριστα, καὶ ἀνερμήνευτα εἰς ὅλους ἐκείνους ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ κόσμου τούτου, ἀγκαλὰ καὶ μερικοὶ νομίζουν πῶς τὰ νοοῦν καὶ τὰ θεωροῦν διὰ μέσου τῶν θείων γραφῶν. (Διατὶ οἱ περισσότεροι δὲν ἰξεύρουν τελείως, ὅτι ἔξω ἀπὸ τοῦτα τὰ ὁρώμενα, εἶναι καὶ ἄλλα ἀόρατα, καὶ ἀκατανόητα.) Ὅταν λοιπὸν ἡμεῖς μὲ ὅλην τὴν προθυμίαν, καὶ μὲ ὅλην τὴν πίστιν, καὶ μὲ ὅλον τὸν πόθον ζητήσωμεν, ὄχι νὰ ἰδοῦμεν τὸ φῶς, ὁποῦ εἶναι ἔξω ἀπὸ αὐτὴν τὴν φυλακὴν τοῦ κόσμου, οὐδὲ τὰ πράγματα ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς ἐκεῖνο τὸ φῶς, καὶ εἰς ἐκεῖνον τὸν κόσμον. Διατὶ κἀνένας ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ ζητοῦν τὰ τοιαῦτα ποδὲν ἀξιώθη νὰ τὰ ἰδῇ, οὔτε θέλει ἀξιωθῇ ποτὲ νὰ τὰ θεωρήσῃ τελείως. Ἀλλὰ ὅταν ζητῶμεν ἐν πρώτοις νὰ φυλάττωμεν τὰς ἐντολὰς

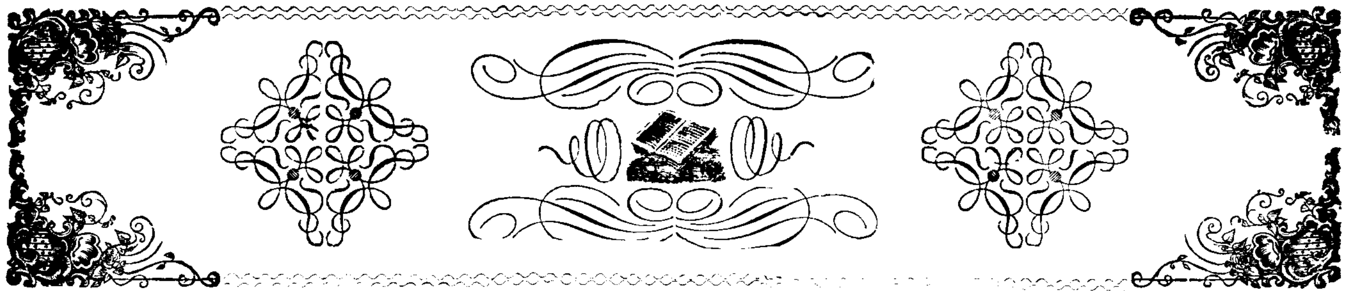
τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ μετανοοῦμεν, νὰ ποθοῦμεν, νὰ ταπεινώμεθα κτλ. τότε ἀνοίγεται καὶ εἰς ἡμᾶς, ὡσὰν μία τρύπα μικρὰ εἰς ταύτην τὴν ὁρωμένην σκέπην τοῦ οὐρανοῦ, καὶ διὰ μέσου τῆς τρύπας ἐκείνης δείχνεται παραμικρὸν τὸ ἄϋλον ἐκεῖνο, καὶ νοερὸν φῶς ὁποῦ εἶναι ὑπεράνω τοῦ οὐρανοῦ. Τὸ ὁποῖον εὐθὺς ὁποῦ τὸ ἴδῃ ἡ ψυχὴ, μένει ὅλη διόλου ἐκστατική· ὅλη ἐκπλήττεται, βλέπουσα θαῦμα καινούριον, θαῦμα παράδοξον. Τὸ ὁποῖον ἕως τότε ἀκόμι δὲν τὸ εἶδε, καὶ μένει εἰς τὴν θεωρίαν τούτου τοῦ φωτὸς, ὡσὰν νὰ ἁρπάζεται εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ βιάζεται νὰ εἶναι ἐκεῖ, καὶ νὰ κατανοῇ τὸ ἀκατανόητον τοῦ φωτὸς ἐκείνου. Καὶ μάλιστα μὲ τὸ νὰ τὸ βλέπῃ ἡμέραν καὶ νύκτα, καὶ νὰ διδάσκεται κάθε ἡμέραν ἀπὸ ἐκεῖνο, ὅτι εἶναι ἀνέσπερον, καὶ ἄφραστον, καὶ ἄπειρον, διὰ τοῦτο καὶ δὲν θέλει πλέον νὰ γυρίσῃ ὀπίσω εἰς τὴν φυλακὴν ταύτην τοῦ κόσμου, καὶ νὰ ἴδῃ πάλιν τὰ πράγματα ὁποῦ εἶναι εἰς αὐτήν. Καὶ τούτη ἡ θεωρία ἴξευρε ὅτι εἶναι τῶν ἀρχαρίων εἰς τὴν ἄσκησιν, καὶ ἐκείνων ὁποῦ πρὸ ὀλίγου ἐμβῆκαν εἰς τοὺς ἀγῶνας τῶν ἀρετῶν. Ἀμὴ ἀφ' οὗ πολυκαιρίσῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν θεωρίαν ἐκείνου τοῦ ὀλίγου φωτὸς, χωρὶς νὰ γυρίσῃ ὀπίσω εἰς τὸν κόσμον, τότε ἀνοίγεται εἰς αὐτὸν, ἢ ὁ οὐρανὸς, ἢ ὁ ὀφθαλμὸς τῆς καρδίας του, ἤγουν ὁ νοῦς του δὲν ἰξεύρει νὰ εἰπῇ καθαρά. Ἀνοίγεται, λέγω, ἀπὸ τὸ φῶς ἐκεῖνο ὁ νοῦς του μάλιστα, ἢ ὁ οὐρανός. Καὶ ἔτζι ἐμβαίνει μέσα εἰς τὴν κατοικίαν τῆς ψυχῆς του, ἤγουν εἰς τὸ κορμί του, ἐκεῖνο τὸ θαυμαστὸν, καὶ ὑπέρλαμπρον φῶς, καὶ φωτίζει αὐτὸν σύμμετρα, ὅσον δηλαδὴ χωρεῖ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις, καὶ ἔτζι πάλιν ὡσὰν πολυκαιρίσῃ εἰς τοῦτο τὸ φῶς, ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸ στοχάζεται, ὡσὰν ἕνα πρᾶγμα συνειθισμένον, μὲ τὸ νὰ εὑρίσκεται παντοτινὰ μαζὴ μὲ αὐτό. Ἀπὸ τὸ ὁποῖον φωτίζεται κάθε ὥραν, καὶ βλέπει καὶ νοεῖ, καὶ διδάσκεται θαύματα ἐπάνω εἰς θαύματα, καὶ μυστήρια ἐπάνω εἰς μυστήρια, καὶ θεωρίας ἐπάνω εἰς θεωρίας. Τὰ ὁποῖα ἂν θελήσῃ νὰ τὰ γράψῃ τινὰς, οὔτε χαρτὶ θέλει τὸν φθάσει, οὔτε μελάνι. Ἀλλὰ καὶ ὁ καιρὸς, λογιάζω πῶς δὲν θέλει τὸν φθάσει νὰ διηγῆται αὐτὰ λεπτομερῶς. Καὶ διὰ νὰ εἰπῶ ἀληθέστερον, πῶς ἠμπορεῖ νὰ γράψῃ, ἢ νὰ εἰπῇ ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν ἠμποροῦν νὰ εἰπωθοῦν, μὲ τὸ νὰ εἶναι τελείως ἄφραστα, καὶ ἀνεκδιήγητα; ὅθεν καὶ τότε εἶναι ὡσὰν εἰς φῶς, ἢ καλλίτερα νὰ εἰπῶ εἶναι μαζὴ μὲ τὸ φῶς, καὶ ὄχι ὡσὰν εἰς ἔκστασιν, ἀλλὰ βλέπει καὶ τὸν ἑαυτόν του, καὶ τὰ καθ' ἑαυτὸν, ἤτοι τὴν κατάστασίν του, καὶ τοὺς ἄλλους ὁμοίως βλέπει εἰς ποίαν κατάστασιν εὑρίσκονται. Καὶ προλέγει, καὶ προγινώσκει, ὅτι ὅταν εὔγῃ ἔξω ἀπὸ ταύτην τὴν φυλακὴν τοῦ κόσμου, καὶ τοῦ σώματος, καὶ μάλιστα μετὰ τὴν ἀνάστασιν, βέβαια θέλει θεωρήσει καὶ τὸ ἄστεκτον ἐκεῖνο φῶς, ὅσον εἶναι δυνατὸν εἰς αὐτὸν νὰ ἴδῃ αὐτὸ, καὶ τὰ ἀγαθὰ ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς αὐτὸ, «ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ »ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀ»νέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν »αὐτόν,» θέλει φανερωθοῦν εἰς αὐτὸν καθαρώτερα διὰ τοῦ φωτὸς ἐκείνου ὁποῦ εἶναι μέσα εἰς αὐτὸν τώρα εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, ἀπὸ τὸ ὁποῖον καὶ φωτίζεται. Διατὶ τότε δὲν θέλει ὑστερηθοῦμεν (καθὼς ὁ λόγος ἀνωτέρω ἀπέδειξε) ἀπὸ τὸ νὰ γνωρίζωμεν, καὶ νὰ βλέπωμεν ἕνας τὸν ἄλλον, ἀλλὰ καθὼς θέλει ἀπολαύσομεν τὴν λαμπρότητα, καὶ θεωρίαν τοῦ φωτὸς περισσότερον, καὶ καθαρώτερον, ἔτζι θέλει γνωρίσομεν, καὶ θεωρήσομεν καὶ τὸν Θεὸν, καὶ ἀλλήλους δηλαδὴ ἕνας τὸν ἄλλον περισσότερον, καὶ καθαρώτερον μὲ ἀνέκφραστον ἀγαλλίασιν, καὶ χαρὰν εἰς αἰῶνας αἰώνων. Καὶ τοῦτο τὸ ἀπέδειξαν μὲ τὸ ἔργον καὶ εἰς τὴν παλαιὰν οἱ Προφῆται, καὶ εἰς τὴν νέαν πολλοὶ τῶν Ἁγίων, μὲ τὸ νὰ ἐκάλεσαν ἐξ ὀνόματος ἐκείνους ὁποῦ δὲν εἶδαν ποτὲ, καὶ μὲ τὸ νὰ ἐγνώρισαν ἐκείνους ὁποῦ δὲν ἴξευραν. Λοιπὸν ἐκεῖνοι ὁποῦ λέγουν πῶς δὲν γνωρίζονται ἀναμεταξύ τους οἱ Ἅγιοι, ἂς πεισθοῦν ἀπὸ αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν, καὶ ἂς προσέχουν (ἂν μοῦ ἀκούουν) νὰ μὴ ζητοῦν τοιαῦτα ἀκατάληπτα μυστήρια, ἀλλὰ μάλιστα ἂς μὴ παύσουν ἀπὸ τὸ νὰ ἐξετάζουν τὸν ἑαυτόν τους εἰς ποίαν κατάστασιν εὑρίσκονται. Ἐσεῖς δὲ ὁποῦ δὲν ἰξεύρετε ὅλα αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν, οὔτε ἐφθάσετε εἰς αἴσθησιν, καὶ γνῶσιν, καὶ δοκιμὴν θείου φωτεισμοῦ, καὶ θεωρίας, πῶς δὲν φρίττετε νὰ λέγετε, καὶ νὰ γράφετε διὰ τοιαῦτα μυστήρια; διατὶ ἀνίσως ἔχωμεν χρέος νὰ δώσωμεν λογαριασμὸν διὰ κάθε ἀργὸν λόγον, πόσῳ μᾶλλον θέλει κατακριθοῦμεν διὰ τὰ τοιαῦτα, καὶ θέλει κολασθοῦμεν ὡς ἀργολόγοι; ἐπειδὴ ἀργὸς λόγος, δὲν εἶναι μόνον ὁ ἀνωφελὴς, καθὼς ἤθελε νομίσῃ τινὰς, ἀλλὰ ἀργὸς λεγε-

ται καὶ ἐκεῖνος ὁ λόγος ὁποῦ λέγομεν πρὸ τοῦ νὰ τὸν πράξωμεν, καὶ νὰ τὸν γνωρίσωμεν μὲ τὴν δοκιμήν. Διατὶ ἀνίσως ἐγὼ δὲν καταφρονήσω τὴν δόξαν τοῦ κόσμου, μήτε τὴν συγχαθῶ ἐξ ὅλης μου τῆς ψυχῆς, διατὶ μὲ βλάπτει εἰς τὴν ψυχὴν, καὶ μὲ ὑστερεῖ ἀπὸ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, ἀμὴ διδάσκω ἄλλους νὰ ἀπέχουν ἀπὸ αὐτὴν, δὲν θέλει εἶναι ὁ λόγος μου ἀργὸς, καὶ ἄπρακτος, καὶ εὔκαιρος, καὶ ἐγὼ δὲν θέλει κακατακριθῶ ὡς ψεύστης; καὶ πάλιν ἀνίσως δὲν λάβω μὲ γνῶσιν, καὶ αἴσθησιν νοερὰν τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, μηδὲ γένω διδακτὸς Θεοῦ διὰ τῆς χάριτος, μηδὲ ἀξιωθῶ νὰ λάβω ἄνωθεν λόγον σοφίας, καὶ γνώσεως, ἀλλὰ χωρὶς συστολὴν ἐπιχειρίζομαι νὰ ἑρμηνεύω, καὶ νὰ ἐξηγῶ τὰς θείας γραφὰς, καὶ βάζω τὸν ἑαυτόν μου εἰς τάξιν διδασκάλου, μεταχειριζόμενος μοναχὴν τὴν ἔξω σοφίαν, ἆρά γε αὐτὰ ἀνεξέταστα θέλει τὰ ἀφήσει ὁ Κύριος, καὶ δὲν θέλει ζητήσει λογαριασμὸν διὰ αὐτὰ ἀπὸ ἐμέ; ὄχι, δὲν θέλει τὰ ἀφήσει ἔτζι. Καὶ ἂν ἀγαπᾶς, ἀπὸ τὰ κάτω, καὶ τὰ ἀνθρώπινα, μάθε τὰ θεῖα, καὶ οὐράνια. Ποῖος σὲ παρακαλῶ, ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, κἂν ὑπερβαίνῃ ὅλους εἰς τὴν σοφίαν, καὶ γνῶσιν, καὶ ἐπιστήμην τῶν νόμων, κἂν εἶναι στολισμένος μὲ κάθε δικαιοσύνην, καὶ εὐσέβειαν, ἠμπορεῖ νὰ ἀποτολμήσῃ μοναχός του νὰ καθίσῃ ὡς κριτὴς ἀνάμεσα εἰς τοὺς κριτὰς, ἢ νὰ ὀνομάσῃ τὸν ἑαυτόν του κριτὴν, καὶ νὰ νομοθετῇ εἰς ἄλλους; εἰ δὲ καὶ τὸ κάμῃ τοῦτο, δὲν θέλει ἀτιμασθῇ ἀπὸ τὸν βασιλέα, καὶ νὰ παιδευθῇ ἀπὸ τὴν ἀκρίβειαν τῶν νόμων; ὢ τῆς αὐθαδείας· κἀνένας δὲν ἀποτολμᾷ νὰ καταφρονήσῃ τὸν ἐπίγειον βασιλέα, οὔτε νὰ ἁρπάσῃ τὴν τιμήν του, καὶ τὸ ἀξίωμά του· καὶ σὺ ὦ ἄνθρωπε, πῶς καταφρονεῖς τὸν ἐπουράνιον Βασιλέα, ὡσὰν ἕνα οὐδὲν, καὶ ἐπιχειρίζεσαι νὰ ἁρπάζῃς τὸ διδασκαλικὸν ἀξίωμα, χωρὶς τὴν θέλησιν, καὶ βουλὴν ἐκείνου; καὶ κάμνωντας τὸ τοιοῦτον, νομίζεις πῶς ὁ Θεὸς θέλει τὸ ἀφήσει ἀνεξέταστον; ὄχι, δὲν θέλει τὸ ἀφήσει. Ἀλλ' ὦ Κύριε δὸς εἰς ἡμᾶς τὴν θείαν σου χάριν νὰ σὲ γνωρίσωμεν, καὶ νὰ σὲ φοβούμεθα, καθὼς πρέπει, καὶ νὰ μένωμεν εἰς τὰ Ἅγιά σου θελήματα. Παρακαλῶ σας λοιπὸν ἀδελφοὶ, παύσετε ἀπὸ τὰς τοιαύτας συζητήσεις, καὶ φιλονεικίας, καὶ σπουδάσετε νὰ καθαρίσετε τὰς ψυχάς σας ἀπὸ κάθε μολυσμὸν σαρκὸς καὶ πνεύματος. Μὲ τὴν μετάνοιαν, μὲ τὰ δάκρυα, μὲ τὴν ταπείνωσιν, καὶ μὲ τὴν ἐκπλήρωσιν ὅλων τῶν λοιπῶν ἐντολῶν, διὰ νὰ ἀπολαύσετε, καὶ τὰ παρόντα, καὶ τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ, μὲ ἀποκάλυψιν, καὶ αἴσθησιν, καὶ θεωρίαν. Χάριτι, καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ δόξα κράτος, τιμὴ, καὶ προσκύνησις τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

33

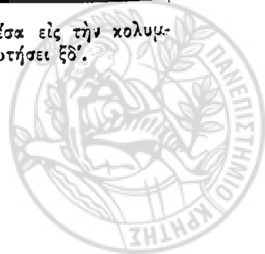

ΛΟΓΟΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟΣ ΣΤ'.

Ὅτι μὲ τὴν ἀναγέννησιν τοῦ θείου βαπτίσματος ζωογονοῦνται πάλιν αἱ ψυχαὶ τῶν πιστῶν, καὶ λαμβάνουν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ὡσὰν ψυχὴν, καὶ καρποφοροῦν τὸν καρπὸν τοῦ Πνεύματος τῆς ζωῆς. Ἐκεῖνοι δὲ ὁποῦ καρποφοροῦν κακίαν, καταδικάζονται μαζῆ μὲ τοὺς ἀβαπτίστους.

Ἐκεῖνος ὁποῦ ἐβαπτίσθη τὸ θεῖον Βάπτισμα λέγεται φωτισμένος, διότι οἱ μαθηταὶ, καὶ διδάσκαλοι τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ ἐκεῖνον λέγουν ἀφώτιστον, ὁποῦ ἐπίστευσε μὲν εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ εἰς τὸ μυστήριον τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας του, ὅμως εἶναι ἀκόμι κατηχούμενος, διὰ τὸν ὁποῖον κάνουν καὶ δεήσεις κοινὰς, καὶ παρακαλοῦν τὸν Θεὸν νὰ τὸν κατηχήσῃ ἄνωθεν τὸν λόγον τῆς ἀληθείας τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως, καὶ νὰ τοῦ φανερώσῃ τὸ Εὐαγγέλιον τῆς δικαιοσύνης (τὸν ὁποῖον καὶ διορίζουν νὰ νηστεύῃ, καὶ νὰ κάνῃ ἐλεημοσύνας) καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν φωνάζει εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὁ διάκονος πρὸς τοὺς πιστοὺς λέγων, «οἱ πιστοὶ ὑπὲρ τῶν »κατηχουμένων δεηθῶμεν κτλ. διότι ὁ κατηχούμενος ἐπίστευσεν εἰς τὸν Χριστὸν, ὅμως ἀκόμι πιστὸς δὲν ἔγινεν. Ὅτι πιστὸς κυρίως λέγεται ἐκεῖνος ὁποῦ ἐμπιστεύεται καὶ λαμβάνει τὴν θείαν χάριν. Γίνεται δὲ πιστὸς, ὅταν γένῃ φωτισμένος. Τότε δὲ γίνεται φωτισμένος, ὅταν λάβῃ τὸ θεῖον Βάπτισμα. Διατὶ ὅσα ἤκουσεν ὅταν ἐκατηχήθη, τὰ φωτίζεται τότε ὑπὲρ λόγον διὰ τῶν τριῶν καταδύσεων, καὶ ἀναδύσεων τῆς μυστικῆς Θεογενεσίας τοῦ ἱεροῦ Βαπτίσματος, διατὶ λαμβάνει Πνεῦμα Ἅγιον, καὶ γεμίζει ὅλος ἀπὸ θεῖον φῶς. Ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔγιναν σύμφυτοι τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ, (1) γίνονται καὶ τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ καθ' ὁμοίωσιν. Καθὼς λέγει ὁ θεῖος Παῦλος· καὶ καθὼς ὁ Χριστὸς ἀναστὰς οὐκ ἔτι ἀποθνήσκει, θάνατος αὐτοῦ οὐκ ἔτι κυριεύει. Ἔτζι καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ εὐγῆκεν ἀπὸ τὴν θεογενεσίαν ἤγουν τὴν κολυμβήθραν τοῦ Ἁγίου βαπτίσματος, (ἡ ὁποία ζωοποιεῖ, ἢ καλλίτερα νὰ εἰπῶ θεοποιεῖ ἐκεῖνον ὁποῦ βαπτισθῇ) δὲν ἀποθαίνει πλέον τὸν ψυχικὸν θάνατον, ἁμαρτία πλέον δὲν τὸν κυριεύει. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ βαπτισθῇ ἀπὸ Πνεῦμα Ἅγιον, ἀκόμι ἀπὸ τὴν κοιλίαν τῆς μητρός του, ἤγουν τῆς ἱερᾶς κολυμβήθρας, εἶναι ἀθάνατος, διατὶ ἡ ψυχή του ἔλαβε τὴν ἀληθινὴν ζωὴν, ἤγουν τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ δὲν δύναται πλέον νὰ ἁμαρτάνῃ ὡσὰν ὁποῦ εἶναι γεννημένος ἀπὸ τὸν Θεόν. Διατὶ λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος οὕτως. «Ἐν ᾧ καὶ περιε»τμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ, ἐν τῇ ἀπεκδύ»σει τοῦ σώματος τῶν ἁμαρτιῶν τῆς σαρκὸς, »ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ Χριστοῦ, συνταφέντες αὐτῷ »ἐν τῷ Βαπτίσματι. Τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ »παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος, (ἤγουν ἡ κακία) συ»νεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁ»μαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁ»μαρτίᾳ, καὶ γὰρ (ὁ Χριστὸς) ὃ ἀπέθανε τῇ »ἁμαρτίᾳ, ἀπέθανεν ἐφάπαξ, ὃ δὲ ζῇ, ζῇ τῷ »Θεῷ. Οὕτω καὶ ἡμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς, νε»κροὺς μὲν εἶναι τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ »Θεῷ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. Ὅσοι »γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθημεν, εἰς τὸν θάνα»τον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν. Τὸ λοιπὸν καθὼς

1) Ὁμοίωμα τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ λέγει τὸ Ἅγιον Βάπτισμα, ὅτι αἱ τρεῖς καταδύσεις, καὶ ἀναδύσεις ὁποῦ κάνει μέσα εἰς τὴν κολυμβήθραν ὁ Βαπτιζόμενος, σημαίνουν τὸν θάνατον, καὶ τὴν τριήμερον Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὸν μέγαν Ἀθανάσιον ἐρωτήσει ξδ'.

ἦτον ὁ σταυρὸς καὶ ὁ τάφος εἰς τὸν Χριστὸν, τοιούτης λογῆς εἶναι καὶ εἰς ἡμᾶς τὸ βάπτισμα. Καὶ καθὼς ὁ Χριστὸς ἀπέθανε κατὰ τὸ κορμὶ, καὶ ἀνέστη, τοιούτης λογῆς καὶ ἡμεῖς ἀποθαίνομεν κατὰ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ ἀνασταινόμεθα κατὰ τὴν ἀρετὴν μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ. «Ἵνα »ὥσπερ ἠγέρθη (λέγει) Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ »τῆς δόξης τοῦ Πατρὸς, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν και»νότητι ζωῆς περιπατήσωμεν.» Τὸ λοιπὸν ἂν εἶναι δυνατὸν νὰ ἁμαρτήσῃ ὁ Θεὸς, εἶναι δυνατὸν νὰ ἁμαρτήσῃ καὶ ὁ πιστός. Καὶ ἂν εἶναι ἀδύνατον νὰ ψευσθῇ ὁ Θεὸς, ἀδύνατον εἶναι καὶ ὁ πιστὸς νὰ ἐνεργήσῃ ψεῦδος, ἤγουν ἁμαρτίαν, ὅτι ἡ ἁμαρτία ψεῦδος εἶναι, καὶ ἐμπαιγμός. Εἶδὲ καὶ ἁμαρτήσῃ καμμίαν φορὰν ὁ πιστὸς διώχνεται καὶ ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἀπὸ τὴν συγκοινωνίαν τῶν χριστιανῶν, καὶ παιδεύεται ἐκκλησιαστικῶς, ἤγουν μὲ ἐξομολόγησιν, μὲ ἐντροπὴν, μὲ ἀτιμίαν, μὲ δάκρυα, μὲ ἀναστεναγμοὺς, ὄχι διατὶ ἥμαρτε, ἀλλὰ διατὶ ἁμαρτάνωντας ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ αὐτὸν ἡ θεία χάρις, καὶ πλέον δὲν γυρίζει εἰς αὐτὸν μὲ εὐκολίαν, καθὼς ἔγινεν εἰς τὸ βάπτισμα. Ὅτι εἰς τὸ βάπτισμα ἦτον χάρις Θεοῦ, καὶ εὐεργεσία ὁποῦ τοῦ ἐδόθη χάρισμα, καὶ χωρὶς πληρωμὴν, διατὶ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ δὲν ἔχει πληρωμὴν ἀξίαν, οὔτε ὅλον τὸν κόσμον, ὅτι εἶναι χάρις τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἔκαμεν ὅλον τὸν κόσμον. Εἶδὲ καὶ εἶναι ἀληθινὸς ὁ λόγος ὁποῦ λέγει, δίδου σοφῷ ἀφορμὴν, καὶ σοφώτερος ἔσται. Ἐσὺ ἀπὸ αὐτὰ ὁποῦ εἶπα ἀνωτέρω διὰ τὸν πιστὸν ὁποῦ ἁμαρτάνει, κάμε τὴν διάκρισιν μοναχός σου, καὶ στοχάσου, ἂν εἶναι τρόπος νὰ μὴν ὀργίζεται ὁ Θεὸς διὰ ἐκείνους τοὺς ἐμπαθεῖς ἱερεῖς, καὶ λοιποὺς κληρικοὺς τῶν ἐκκλησιῶν, ὁποῦ δὲν εἶναι ἄξιοι νὰ γίνωνται ἱερεῖς, ἢ νὰ ἱερουργοῦν, κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας, καὶ καταπατοῦν, καὶ καταφρονοῦν τολμηρῶς τοὺς νόμους τοῦ Θεοῦ καὶ ἱερώνονται, ἢ ἱερουργοῦν ἀναξίως, καὶ τοὺς φαίνεται πῶς γελοῦν καὶ αὐτὸν τὸν Θεὸν, ἴσως διατὶ εἶναι ἀκατήχητοι, καὶ ἀφώτιστοι, καὶ δὲν γνωρίζουν τὰ μυστήρια τῆς πίστεώς μας. Ὅτι λέγει ὁ Χρυσόστομος Ἰωάννης, πῶς κἀνένα ἄλλο ἁμάρτημα δὲν παρακινεῖ τὸν Θεὸν εἰς θυμὸν, καὶ ὀργὴν τόσον πολλὰ, ὡσὰν τὸ νὰ ἱερώνεται, ἢ νὰ ἱερουργῇ τινὰς ἀναξίως. Ὅμως τὸ νὰ εἶναι τινὰς ἀφώτιστος, καὶ ἀδίδακτος εἰς τὰ τῆς πίστεως, εἶναι περισσότερον, καὶ μεγαλήτερον ἁμάρτημα ἀπὸ αὐτὸ, καὶ διὰ τοῦτο εἰς τοὺς τωρινοὺς καιροὺς καθὼς βλέπεις εἶναι παγκόσμιος ἡ ὀργὴ, ὁποῦ ὁμοιάζει μὲ κατακλυσμὸν, καὶ εὑρίσκονται ὅλοι εἰς ἕνα μεγάλον σκότος ἀμαθείας, καὶ περιπατοῦν ὡσὰν τυφλοὶ, καὶ σκοτισμένοι. Διότι ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι διδαγμένος, καὶ κατηχημένος, εἶναι, καὶ λέγεται φωτισμένος, ἐπειδὴ τὰ φῶτα ὁποῦ φωτίζουν εἶναι δύω· ά. ὁ Θεὸς, ὁποῦ λέγεται νοητὸς ἥλιος, ὁ ὁποῖος χαρίζει εἰς τοὺς νοεροὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς φῶς, διὰ νὰ βλέπουν νοερῶς τὴν ἀόρατον κτίσιν· καὶ β'. ὁ αἰσθητὸς ἥλιος, ὁποῦ χαρίζει εἰς τὰ αἰσθητὰ μάτια φῶς, διὰ νὰ βλέπουν τὴν αἰσθητὴν κτίσιν. Καὶ καθὼς δὲν βλέπει τινὰς τοὺς ὁμαλοὺς, καὶ ἴσιους τόπους, οὔτε τὰς παστρικὰς στράτας, ἐὰν δὲν ἀνατείλῃ ὁ αἰσθητὸς ἥλιος, ἔτζι πάλιν δὲν βλέπει τινὰς τοὺς κρημνοὺς τῆς κακίας, καὶ τὴν ἴσιαν στράταν τῆς δικαιοσύνης, ἐὰν δὲν ἀνατείλῃ ὁ νοητὸς ἥλιος. Λοιπὸν ὅταν εὑρεθῇ χριστιανὸς ὁποῦ νὰ περιπατῇ τὴν στράταν τῆς κακίας, ἢ ὅλην, ἢ μερικὴν, ὁ τοιοῦτος δὲν εἶναι χριστιανός. Ὅτι ὁ χριστιανὸς εἶναι, καὶ λέγεται φωτισμένος· καὶ κάθε ἕνας ὁποῦ περιπατεῖ μὲ φῶς, βλέπει τοὺς λάκκους, καὶ τοὺς κρημνούς. Εἶδὲ καὶ δὲν βλέπει, δὲν ἔχει οὐδὲ φῶς, καὶ πῶς εἶναι χριστιανός; εἶδὲ καὶ λέγει πῶς βλέπει, ὅμως πλανᾶται ἀπὸ τὸν διάβολον καὶ ἁμαρτάνει, ψεύδεται, διατὶ δὲν βλέπει καλὰ, ἀλλὰ βλέπει καθὼς βλέπουν καὶ οἱ ἀφώτιστοι, ἤγουν οἱ ἄπιστοι. Ἐπειδὴ καὶ ἐκεῖνοι βλέπουν, καὶ διακρίνουν τὸ καλὸν, καὶ τὸ κακὸν, ὅμως δὲν ξεκλίνουν ἀπὸ τὸ κακὸν, μὲ τὸ νὰ μὴ βλέπουν καθαρὰ, ποῖον εἶναι τὸ κυρίως καλὸν, καὶ ποῖον εἶναι τὸ κυρίως κακόν. Ὁ δὲ χριστιανὸς ἐν ὅσῳ δὲν βλέπει καθαρὰ, καὶ ἀθόλωτα τὸ κακὸν, δὲν εἶναι ἀκόμι χριστιανὸς, καὶ πρέπει νὰ ἀγωνίζεται μὲ στεναγμοὺς καὶ δάκρυα, καὶ νηστείας, καὶ προσευχὰς διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς αὐτὸ τὸ ἀληθινὸν καὶ τέλειον φῶς, τὸ ὁποῖον φωτίζει κάθε ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. Ὅτι ὁ Χριστὸς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ χαρίσῃ εἰς τοὺς πιστεύοντας εἰς αὐτὸν ἐλευθερίαν, καὶ ἀναίρεσιν τῶν ἁμαρτιῶν. Καὶ τὴν ἐλευθερίαν τὴν χαρίζει μὲ τὸ Ἅγιον βάπτισμα, τὴν δὲ ἀναίρεσιν τῆς ἁμαρτίας μὲ τὴν Ἁγίαν κοινωνίαν τοῦ παναχράντου σώματος, καὶ αἵματός του. Διότι λέγει ὁ ἴδιος· «ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ »αἷμα, ἐν ἐμοὶ μένει, κἀγὼ ἐν αὐτῷ.» Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ μένει μὲ τὸν Χριστὸν, κάμνει καρ-

πὸν, ἤγουν ἀρετὰς, καὶ ὄχι φθορὰν, καὶ κακίαν. Τὸ λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν καρποφορεῖ ὕστερον ἀπὸ τὸ βάπτισμα, καὶ ἀπὸ τὴν κοινωνίαν τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Χριστοῦ, κόπτεται ὡσὰν ξύλον ἄκαρπον, καὶ βάνεται εἰς τὴν φωτίαν. Ὅτι κατακρίνεται φοβερὰ ὄχι μόνον ἐκεῖνος ὁποῦ μεταλαμβάνει ἀναξίως μὲ μολυσμὸν σαρκὸς, καὶ πνεύματος, τὸ σῶμα, καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου, διατὶ γίνεται ἔνοχος (1) τοῦ σώματος, καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου. Ἀλλὰ ἀκόμι κατακρίνεται, καὶ κολάζεται καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ μεταλαμβάνει ἀργῶς, καὶ ἀνωφελῶς, μὲ τὸ νὰ μὴ φυλάττῃ τὴν ἐνθύμησιν τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ ἀπέθανε, καὶ ἀνέστη διὰ τὴν ἐδικήν μας σωτηρίαν, διατὶ ὁ τοιοῦτος ἔχει τὴν κατάκρισιν τῆς ἀργίας διὰ δύω αἰτίας (2) τὸ ἕνα, διατὶ αὐτὸ τὸ μυστήριον ὁποῦ εἶναι τοσοῦτον, καὶ τοιοῦτον ἀγαθὸν, αὐτὸς τὸ δείχνει ἀσυνειδήτως εἰς τὸν ἑαυτόν του ἀργὸν καὶ ἀνωφελὲς, καὶ δὲν ἐνεργεῖ κἀνένα καλόν. Καὶ τὸ ἄλλο, διατὶ μεταλαμβάνει ἀχαρίστως, χωρὶς νὰ δείχνῃ καμμίαν εὐχαριστίαν εἰς τὸν Θεὸν διὰ μέσου τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν του. Διατὶ ὁ Χριστὸς δὲν ἄφησεν ἀκατακρίτους ἐκείνους ὁποῦ λέγουν λόγον ἀργὸν, πόσῳ μᾶλλον αὐτὸν ὁποῦ δείχνει εἰς τὸν ἑαυτόν του τὸ μυστήριον τοῦτο ἀργόν. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ μεταλαμβάνει τὸ σῶμα, καὶ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, εἰς ἀνάμνησιν τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ ἀπέθανε καὶ ἀνέστη διὰ τὴν ἐδικήν μας σωτηρίαν, πρέπει νὰ μὴν εἶναι μοναχὰ καθαρὸς ἀπὸ κάθε μολυσμὸν σαρκὸς, καὶ πνεύματος, διὰ νὰ μὴ φάγῃ, καὶ πίῃ τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου εἰς κατάκρισίν του, ἀλλὰ ἀκόμι πρέπει νὰ δείχνῃ καὶ τὴν ἐνθύμησιν τοῦ ὑπὲρ ἡμῶν ἀποθανόντος, καὶ ἐγερθέντος Χριστοῦ, μὲ τὴν ἐνέργειαν, καὶ μὲ τὴν πρᾶξιν, ἤγουν νὰ νεκρωθῇ καὶ αὐτὸς τῇ ἁμαρτίᾳ, καὶ τῷ κόσμῳ, καὶ ἑαυτῷ, καὶ νὰ ζῇ τῷ Θεῷ ἐν Χριστῷ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. Ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ, ἀφ' οὗ μεταλάβῃ δὲν καρποφορεῖ, ἀλλὰ ἐργάζεται ἀκόμι φθορὰν, καὶ κακίαν, ἐκεῖνος εἶναι βαλμένος εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἀπίστων, καὶ ἀβαπτίστων, καὶ ἀσεβῶν. Διὰ τὸν ὁποῖον λέγει ὁ μακάριος Παῦλος, «πόσῳ χείρονος τιμωρίας ἀξιωθήσεται, ὁ »τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ καταπατήσας, καὶ τὸ αἷ»μα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος, ἐν ᾧ ἡ»γιάσθη;» βλέπεις τὶ εἶναι (3) ὁ ἁγιασμός; ἐκεῖνος ὁποῦ ἁγιασθῇ καρποφορεῖ τὸν καρπὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ πιστεύει εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ κυριεύεται ἀκόμι ἀπὸ τὰ φθαρτικὰ πάθη τῆς ἁμαρτίας, ἂς συλλογισθῇ καλὰ, καὶ ἂς ἐπιμεληθῇ μὲ κάθε τρόπον, νὰ ἐλευθερωθῇ πρῶτον ἀπὸ τὴν τυραννίαν αὐτῶν τῶν παθῶν, καὶ τότε θέλει ἀρχίσει νὰ καρποφορῇ. Ὅτι πρῶτον πρέπει νὰ καθαρισθῇ τὸ χωράφι τῆς ψυχῆς ἀπὸ ὅλα τὰ ἀκάνθια, καὶ τότε νὰ σπαρθῇ ὁ καλὸς σπόρος, διὰ νὰ τὸν δεχθῇ ἡ καθαρὰ, καὶ ἀγαθὴ γῆ, καὶ νὰ καρποφορήσῃ. Εἰδὲ καὶ δὲν γένῃ τοιουτοτρόπως, ἀλλὰ ἀφήσῃ νὰ φυτρώσουν πάλιν τὰ ἀκάνθια, καὶ νὰ πνίξουν τὸν καρπὸν, ποῖον ἄλλον καιρὸν πρέπει νὰ προσμένῃ διὰ νὰ καθαρισθῇ πρῶτον τὸ χωράφι ἀπὸ τοὺς μολυσμοὺς, καὶ τότε νὰ βάλῃ σπόρον, καὶ νὰ καρποφορήσῃ; ὅτι τώρα εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν φυτρώνουν αἱ ἄκανθαι, ἤγουν αἱ ἁμαρτίαι, καὶ συμπνίγουν τὸν σπόρον, δηλαδὴ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ κοπιάζει μάταια, ὁ τοιοῦτος γεωργός. Ἡμεῖς δὲ ἄμποτε νὰ καθαρισθοῦμεν ἀπὸ κάθε μολυσμὸν ψυχῆς τε, καὶ σώματος, καὶ νὰ καρποφορήσωμεν τοὺς καρποὺς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

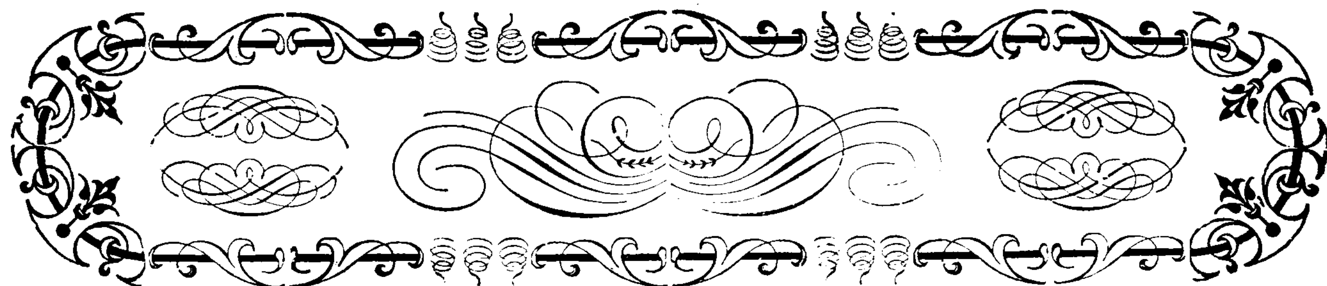
---

1) Αὐτὸ ὁποῦ λέγει ὁ θεῖος Παῦλος, πῶς ὁ ἀναξίως μεταλαμβάνων ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος, καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου, δηλοῖ, κατὰ τὸν Θεοδώρητον· ὅτι καθὼς τὸν ἐπρόδωκεν ὁ Ἰούδας, καὶ καθὼς τὸν ἀτίμαζαν οἱ Ἑβραῖοι, ἔτζι τὸν ἀτιμάζουν καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ τὸν μεταλαμβάνουν ἀναξίως· καὶ καθὼς ἐκεῖνοι τὸν ἐφόνευσαν, καὶ ἔχυσαν τὸ πανάχραντόν του αἷμα, ἔτζι τὸν φονεύουν, καὶ χύνουν τὸ πανάχραντόν του αἷμα, καὶ ὅσοι τὸν κοινωνοῦν ἀναξίως.

2) Ἴδε εἰς τὸν περὶ Βαπτίσματος πρῶτον λόγον τοῦ μεγάλου Βασιλείου ὁποῦ λέγει τὰ ἴδια εἰς τὸν 6'. Τόμον φύλλα 650.

3) Ἁγιασμὸς εἶναι, κατὰ τὸν μέγαν Βασίλειον ὅρῳ, κατ' ἐπιτομὴν νγ'. τὸ νὰ ἀφιερωθῇ τινὰς εἰς τὸν Ἅγιον Θεὸν ὁλοκλήρως, καὶ χωρὶς διακοπὴν, εἰς κάθε καιρὸν. καὶ νὰ φροντίζῃ, καὶ σπουδάζῃ νὰ κάμνῃ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ἀρεστὰ εἰς τὸν Θεόν· διότι ἐκεῖνο ὁποῦ εἶναι λελωβημένον ἀνάμεσα εἰς τὰ ἀφιερώματα εἶναι ἀπρόσδεκτον· καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ ἀφιερώθη μίαν φορὰν εἰς τὸν Θεὸν νὰ τὸ σύρῃ τινὰς εἰς χρῆσιν κοινὴν, καὶ ἀνθρωπίνην, εἶναι ἀσεβὲς καὶ τολμηρόν.

ΛΟΓΟΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟΣ Ζ΄.

Ὅτι δὲν πρέπει νὰ λέγῃ τινὰς, ὅτι εἶναι ἀδύνατον τὴν σήμερον ἡμέραν νὰ ἔλθῃ εἰς ἄκρον ἀρετῆς ὅποιος θέλει, διὰ νὰ μιμηθῇ τοὺς παλαιοὺς Ἁγίους.

Καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν ἀκούω πολλοὺς χριστιανοὺς ὁποῦ λέγουν, ὅτι ἂν εἴμεσθε καὶ ἡμεῖς εἰς τὸν καιρὸν τῶν Ἀποστόλων, καὶ ἐκαταξιωνόμεσθε νὰ ἰδοῦμεν τὸν Χριστὸν, ὡσὰν ἐκείνους, ἤθελε γένωμεν Ἅγιοι καὶ ἡμεῖς ὡσὰν ἐκείνους. Καὶ δὲν ἰξεύρουν ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐλαλοῦσε τότε εἰς τὸν καιρὸν τῶν Ἀποστόλων ὁ ἴδιος λαλεῖ καὶ τώρα εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Διότι ἐὰν δὲν εἶναι ὁ ἴδιος καὶ εἰς τὰς ἐνεργείας, καὶ εἰς τὰ ἀποτελέσματα, ὥντας ὁμοίως κατὰ πάντα Θεὸς καὶ τὸν παλαιὸν καιρὸν, καὶ τὴν σήμερον ἡμέραν, καὶ πάντοτε, πῶς φαίνεται ὅτι λέγει πάντοτε ὁ Πατὴρ ἐν τῷ Υἱῷ, καὶ ὁ Υἱὸς ἐν τῷ Πατρὶ διὰ Πνεύματος ταῦτα· ὁ Πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, κἀγὼ ἐργάζομαι; Ἀλλ᾽ ἠμπορεῖ τινὰς νὰ εἰπῇ, πῶς δὲν εἶναι ἴσον τὸ νὰ ἰδῇ τινὰς ἐκεῖνον τὸν ἴδιον Χριστὸν σωματικῶς, καθὼς τὸν εἶδαν τότε οἱ Ἀπόστολοι, καὶ τὸ νὰ ἀκούσῃ μόνον τοὺς λόγους του, καθὼς τοὺς ἀκούομεν ἡμεῖς τώρα, καὶ διδασκόμεθα ἀπὸ ἄλλους τα περὶ Χριστοῦ, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ. Καὶ ἐγὼ τὸ λέγω, πῶς ἐξάπαντος δὲν εἶναι ἴσον τὸ τωρινὸν μὲ τὸ τότε, ἀλλὰ κατὰ πολὺ μεγαλήτερον εἶναι τὸ τωρινὸν, καὶ εὐκολώτερα μᾶς φέρει εἰς περισσοτέραν πίστιν, καὶ πληροφορίαν, παρὰ τότε ὁποῦ τὸν ἔβλεπαν σωματικῶς, καὶ τὸν ἤκουαν. Ἐπειδὴ τότε ὁ Κύριός μας ἐφαίνετο εἰς τοὺς ἀχαρίστους Ἰουδαίους ὡσὰν ἕνας ποταπὸς οὐτιδανὸς ἄνθρωπος, ἀμὴ τώρα κηρύττεται εἰς ἡμᾶς Θεὸς ἀληθινός. Τότε ἐσυναναστρέφετο σωματικῶς, καὶ ἔτρωγε μαζὴ μὲ τοὺς Τελώνας, καὶ ἁμαρτωλοὺς ἀμὴ τώρα κάθηται ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, καὶ πιστεύεται πῶς τρέφει ὅλον τὸν κόσμον· καὶ πιστεύομεν, καὶ λέγομεν πῶς δὲν γίνεται τίποτε χωρὶς αὐτόν. Τότε ἐκαταφρονεῖτο καὶ ἀπὸ τοὺς πολλὰ ποταποὺς ἀνθρώπους ὁποῦ ἔλεγαν. Οὐχὶ οὗτός ἐστιν ὁ Υἱὸς Μαρίας, καὶ τοῦ τέκτονος κτίσου Ἰωσήφ; ἀμὴ τώρα προσκυνεῖται ἀπὸ βασιλεῖς, καὶ ἄρχοντας, ὡς τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ Υἱὸς, καὶ ἀληθινὸς Θεὸς, καὶ ἐδόξασε, καὶ δοξάζει τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν Πνεύματι, καὶ ἀληθείᾳ. Ἀγκαλὰ καὶ πολλάκις παιδεύει αὐτοὺς ἁμαρτάνοντας, διὰ νὰ τοὺς κάμῃ ἀντὶ πηλίνους καὶ ἀσθενεῖς, σιδηροῦς καὶ δυνατοὺς περισσότερον ἀπὸ ὅλα τὰ ἔθνη ὁποῦ εἶναι ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ. Τότε ἐνομίζετο ὡσὰν ἕνας ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἄνθρωπος φθαρτὸς καὶ θνητὸς, καὶ ἦτον μέγα καὶ πολὺ, τὸν Θεὸν τὸν ἄμορφον καὶ ἀόρατον ὁποῦ ἐμορφώθη ἀναλλοιώτως καὶ ἀτρέπτως μὲ σῶμα ἀνθρώπινον, καὶ ἐβλέπετο ὅλος ἄνθρωπος, ὁποῦ δὲν εἶχε κατὰ τὰ βλεπόμενα τίποτε περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ἀνθρώπους, ἀλλ᾽ ἔτρωγε, καὶ ἔπινε, καὶ ἐκοιμᾶτο, καὶ ἵδρωνε, καὶ ἐκοπίαζε, καὶ ἔκανε ὅλα τὰ ἀνθρώπινα, πλὴν τῆς ἁμαρτίας. Τὸν τοιοῦτον, μέγα λέγω καὶ θαυμαστὸν ἦτον νὰ τὸν γνωρίσῃ τινὰς καὶ νὰ τὸν πιστεύσῃ Θεὸν Ποιητὴν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τῆς γῆς καὶ πάντων τῶν ἐν αὐτοῖς. Καὶ διὰ τοῦτο τὸν Πέτρον ὁποῦ εἶπεν, ὅτι σὺ εἶ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, τὸν ἐμακάρισεν ὁ Δεσπότης Χριστὸς εἰπών. Μακάριος εἶ Σίμων Βὰρ Ἰωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι νὰ ἰδῇς δηλονότι, καὶ νὰ εἰπῇς ταῦτα, ἀλλ᾽ ὁ Πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ὥστε ἐκεῖνος ὁποῦ ἀκούει τώρα τὸν Χριστὸν ὁποῦ φωνάζει καθ᾽ ἑκάστην διὰ τῶν ἁγίων εὐαγγελίων καὶ φανερώνει τὸ θέλημα τοῦ εὐλογημένου Πατρὸς αὐτοῦ, καὶ δὲν ὑπακούει αὐτὸν μὲ φόβον, καὶ τρόμον, οὐδὲ φυλάττει

ἐκεῖνα ὁποῦ τὸν παραγγέλλει, οὗτος οὐδὲ τότε ἂν ἦτον παρὼν καὶ ἔβλεπε τὸν ἴδιον Χριστὸν, καὶ τὸν ἤκουε ὁποῦ ἐδίδασκε, δὲν ἤθελε καταδεχθῇ τελείως νὰ πιστεύσῃ εἰς αὐτόν· φοβοῦμαι, μήπως καὶ ἤθελεν ἀπιστήσῃ παντάπασι, καὶ ἤθελε βλασφημήσῃ νομίζωντας αὐτὸν ὡς ἀντίθεον, καὶ ὄχι Θεὸν ἀληθινόν. Καὶ ταῦτα λέγουν ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι πλέον σαρκικοὶ, καὶ πλέον χοντροὶ κατὰ τὸν νοῦν ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Τί δὲ λέγουν ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι σεμνότεροι πλέον τακτικοὶ ἀπὸ ἐκείνους; ἐὰν εἴμεσθε (λέγουν) εἰς τοὺς καιροὺς τῶν Ἁγίων Πατέρων ἤθελε ἀγωνισθοῦμεν καὶ ἡμεῖς· διότι βλέποντες τὴν καλήν τους πολιτείαν, καὶ τοὺς ἀγῶνάς τους, ἤθελε τοὺς μιμηθοῦμεν. Ἀμὴ τώρα συναναστρεφόμενοι μαζὴ μὲ ὀκνηροὺς, καὶ ἀμελεῖς, συμφερόμεθα μαζὴ μὲ τούτους, καὶ χωρὶς νὰ θέλωμεν πίπτομεν εἰς ἀπώλειαν μαζὴ μὲ ἐκείνους. Καὶ καθὼς βλέπω δὲν ἰξεύρουν καὶ αὐτοὶ, ὅτι ἡμεῖς εἴμεσθε εἰς λιμένα περισσότερον ἀπὸ τοὺς Ἁγίους Πατέρας. Ἐπειδὴ εἰς τοὺς καιροὺς ἐκείνων ἦσαν πολλαὶ αἱρέσεις· πολλοὶ ψευδόχριστοι, πολλοὶ χριστοκάπηλοι ὁποῦ ἐπραγματεύοντο τὸν Χριστὸν, πολλοὶ ψευδαπόστολοι, πολλοὶ ψευδοδιδάσκαλοι ὁποῦ ἐπεριτριγύριζαν, καὶ ἔσπειραν παρρησία τὰ ζιζάνια τοῦ πονηροῦ διαβόλου. Καὶ πολλοὺς ἐξεπλάνεσαν, καὶ τοὺς ἐσυνάρπασαν μὲ τοὺς λόγους τους, καὶ ἔπεμψαν εἰς ἀπώλειαν τὰς ψυχάς τους. Καὶ τοῦτο ὁποῦ λέγω θέλει τὸ εὕρετε πῶς εἶναι ἀληθινὸν ἀπὸ τοὺς βίους τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου, καὶ Εὐθυμίου, καὶ Σάββα. Διότι εἶναι γραμμένον, πῶς ὁ μέγας Ἀντώνιος ἐφόρεσε τότε στολὴν λαμπροτέραν ἀπὸ τὴν συνειθισμένην, καὶ ἀναβαίνωντας εἰς τόπον ὑψηλὸν ἐφανερώθη εἰς ὅλους, διὰ νὰ τὸν ἰδοῦν οἱ αἱρετικοὶ, νὰ τὸν πιάσουν, καὶ νὰ τὸν φονεύσουν. Λοιπὸν ἐὰν δὲν ἦτον διωγμὸς, δὲν ἤθελε κάμῃ τοῦτο. Καὶ πάλιν εἰς τὴν γένεσιν τοῦ Ἁγίου Εὐθυμίου, δὲν εἶναι γραμμένον πῶς τότε ἐχαρίσθη ἀπὸ τὸν Θεὸν εὐθυμία χαρὰ εἰς τὰς ἐκκλησίας, μὲ τὸ νὰ ἔπαυσαν τότε οἱ διωγμοὶ, καὶ αἱ αἱρέσεις; εἰς δὲ τὸ τέλος τοῦ Ἁγίου Σάββα, δὲν ἀκούετε ὅσα ἠγωνίσθη διὰ τὰς Ἐκκλησίας, καὶ ἐναντίον τῶν αἱρέσεων ὁποῦ ἦσαν τότε; καὶ πόσοι ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς ἐσυναρπάσθησαν τότε ἀπὸ τοὺς αἱρετικούς; καὶ ἐξαναπατήθησαν; καὶ πάλιν εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ἁγίου Στεφάνου τοῦ νέου, δὲν ἦτον διωγμὸς σκληρὸς, καὶ βαρύτατος; ἢ δὲν στοχάζεσθε τὸν χειμῶνα, καὶ τὴν ζάλην ὁποῦ ἔγινε τότε, καὶ τὴν ὑπερβολικὴν ταραχὴν τῶν μοναχῶν, καὶ ὅλων τῶν χριστιανῶν; καὶ ποῦ νὰ τὰ διηγοῦμαι ὅλα ὁποῦ εἶναι ἀναρίθμητα. Ὅταν δὲ ἐνθυμηθῶ ἐκεῖνα ὁποῦ ἔγιναν προτήτερα ἀπὸ τοῦτα εἰς τὸν καιρὸν τοῦ μεγάλου Βασιλείου, καὶ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, καὶ τῶν καθεξῆς Ἁγίων Πατέρων, ἐγὼ ὁ ἴδιος ταλανίζω τὸν ἑαυτόν μου, καὶ λυποῦμαι ἐκείνους ὁποῦ δὲν συλλογίζονται ταῦτα, ἀμὴ ὁμιλοῦν τοιούτης λογῆς· διατὶ δὲν ἰξεύρουν κατὰ ἀκρίβειαν, ὅτι ὅλος ὁ ἀπερασμένος καιρὸς ἦτον χειρότερος, καὶ γεμάτος παρρησία ἀπὸ τὰ ζιζάνια τοῦ πονηροῦ. Ὅμως ἀνίσως καὶ τὰ ἀπερασμένα ἦσαν δεινὰ, καὶ φοβερὰ, ἀλλὰ καὶ τώρα ἔχει ὁ κόσμος πολλοὺς αἱρετικούς. Πολλοὺς λύκους· ἀσπίδας, καὶ ὄφεις ὁποῦ συναναστρέφονται μὲ ἡμᾶς, πλὴν δὲν ἔχουν καμμίαν ἐξουσίαν ἐναντίον μας, ἀλλὰ εὑρίσκονται οἱ τοιοῦτοι ὡσὰν κεχρυμμένοι εἰς τὸ σκότος τῆς πονηρίας τους, καὶ ἐκείνους μὲν ὁποῦ τοὺς ἀκολουθοῦν, καὶ ἔρχονται εἰς τὸ σκότος τους τοὺς ἁρπάζουν, καὶ τοὺς κατατρώγουν. Ἐκείνους δὲ ὁποῦ περιπατοῦν εἰς τὸ φῶς τῶν θείων γραφῶν, καὶ πορεύονται εἰς τὴν στράταν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, οὐδὲ νὰ τοὺς ὑπαντήσουν τολμοῦν, ἀλλὰ βλέποντές τους ὁποῦ ἀπερνοῦν, φεύγουν ἀπὸ τὸ πρόσωπόν τους, ὡσὰν ἀπὸ φωτίαν. Μὰ ἆρά γε ποίους αἱρετικοὺς ἐλογιάσετε πῶς εἶπα ἐγώ; τοὺς Εὐνομιανοὺς, ἢ τοὺς Ἀρειανοὺς, ἢ τοὺς Πνευματομάχους, ἢ τοὺς Σαββελιανοὺς, ἢ τοὺς Ἀπολλιναρισὰς, ἢ τοὺς Διοσκορίτας; ὄχι δὲν λέγω τούτους τοὺς ἀσεβεῖς καὶ ἀθέους, οὐδὲ ἄλλον τινὰ ἀπὸ τοὺς ἄλλους αἱρετικοὺς, ὁποῦ ἐφάνησαν μὲν ὡς σκότος, ἐξηφανίσθησαν δὲ ἀπὸ τοὺς τότε λάμψαντας Ἁγίους Πατέρας· διατὶ τόσον ἔλαμψε διὰ μέσου αὐτῶν ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἐδίωξε τὸ σκότος τῶν εἰρημένων αἱρέσεων, ὅτι καὶ ἕως τῆς σήμερον λάμπουν περισσότερον ἀπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου τὰ θεόπνευστά τους συγγράμματα, ὥστε μηδὲ νὰ ἀποκτᾷ τινὰς νὰ ἀντιλέγῃ εἰς αὐτα. Ἀλλὰ ἐκείνους ὀνομάζω αἱρετικοὺς ὁποῦ λέγουν πῶς δὲν εἶναι τινὰς εἰς τοὺς ἐδικούς μας καιροὺς, καὶ ἐν μέσῳ ἡμῶν ὁποῦ νὰ ἠμπορῇ νὰ φυλάξῃ τὰς ἐντολὰς τοῦ εὐαγγελίου, καὶ γένῃ ὡσὰν τοὺς Ἁγίους Πατέρας, πρῶτον μὲν πιστὸς, καὶ πρακτικός· διότι ἡ πίστις διὰ μέσου τῶν ἔργων δείχνεται, καθὼς διὰ μέσου τοῦ κα-

θρέπτου δείχνεται τὸ ὁμοίωμα τοῦ προσώπου, ἔπειτα νὰ γένῃ καὶ θεωρητικώτατος, καὶ Θεόπτης, ἤγουν νὰ ἰδῇ τὸν Θεὸν, μὲ τὸ νὰ φωτισθῇ δηλ. καὶ νὰ λάβῃ Πνεῦμα Ἅγιον, καὶ διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ νὰ ἰδῇ τὸν Υἱὸν σὺν τῷ Πατρί. Τὸ λοιπὸν ἐκεῖνοι ὁποῦ λέγουν τοῦτο ἀδύνατον, ἔχουν ὄχι καμμίαν μερικὴν αἵρεσιν, ἀμὴ ὅλας τὰς αἱρέσεις, ἂν εἶναι δυνατὸν νὰ εἰπῇ τινάς. Ὡσὰν ὁποῦ αὐτὴ ἡ αἵρεσις μὲ τὴν ἀσέβειαν, καὶ μὲ τὴν ὑπερβολὴν τῆς βλασφημίας ὑπερβαίνει, καὶ σκεπάζει ὅλας τὰς ἄλλας. Καὶ ὅποιος λέγει τοῦτο ἀνατρέπει ὅλας τὰς θείας γραφὰς, καὶ καθὼς φαίνεται, λέγει ὁ μάταιος, ὅτι ματαίως λέγεται τώρα τὸ Ἅγιον Εὐαγγέλιον· ματαίως διαβάζονται, ἢ καὶ ματαίως ἐγράφθησαν τὰ συγγράμματα τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, καὶ τῶν λοιπῶν ὁσίων Πατέρων ἡμῶν. Λοιπὸν ἐὰν εἶναι ἀδύνατον εἰς ἡμᾶς νὰ κάμωμεν, καὶ νὰ φυλάξωμεν ἀπαραλείπτως ἐκεῖνα ὁποῦ λέγει ὁ Θεὸς, καὶ ὅλοι οἱ Ἅγιοι, οἱ ὁποῖοι πρῶτον μὲν ἔπραξαν ὅλα, καὶ ἔπειτα τὰ ἔγραψαν, καὶ τὰ ἄφησαν εἰς νουθεσίαν ἡμῶν, διατὶ ἐκοπίασαν ἐκεῖνοι τότε, καὶ τὰ ἔγραψαν, καὶ διατὶ διαβάζονται τώρα ἐπ' ἐκκλησίας; ἐκεῖνοι ὁποῦ λέγουν ταῦτα, κλείουν τὸν οὐρανὸν, τὸν ὁποῖον ἄνοιξεν εἰς ἡμᾶς ὁ Χριστὸς ὅταν κατέβῃ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐμποδίζουν τὴν εἰς οὐρανὸν ἀνάβασιν, τὴν ὁποίαν ἀνεκαίνισεν εἰς ἡμᾶς ἐκεῖνος ὁ ἴδιος Χριστός. Ἐπειδὴ εἰς καιρὸν ὁποῦ ὁ ἐπὶ πάντων Θεὸς στέκεται ἄνωθεν, ὡσὰν εἰς τὴν πόρταν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ σκύπτωντας κάτω, καὶ βλεπόμενος ἀπὸ τοὺς πιστοὺς χριστιανοὺς φωνάζει διὰ μέσου τοῦ Ἁγίου Εὐαγγελίου, καὶ λέγει. «Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες »καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς, οὗτοι οἱ ἀντίθεοι, ἢ καλλίτερα νὰ εἰπῶ ἀντίχριστοι λέγουν. Ἀδύνατον εἶναι τοῦτο, ἀδύνατον· εἰς τοὺς ὁποίους πρεπόντως λέγει μεγαλοφώνως ὁ Δεσπότης Χριστός. «Οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρι»σαῖοι. Οὐαὶ ὑμῖν ὁδηγοὶ τυφλοὶ τυφλῶν. Ὅτι »ὑμεῖς εἰς τὴν βασιλείαν οὐκ εἰσέρχεσθε, καὶ τοὺς »θέλοντας εἰσελθεῖν κωλύετε». Ἐκεῖνος μακαρίζει φανερὰ ἐκείνους ὁποῦ πενθοῦν καὶ κλαίουν τώρα εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, οὗτοι λέγουν ἀδύνατον εἶναι νὰ πενθῇ τινὰς, καὶ νὰ κλαίῃ κάθε ἡμέραν. Ὢ τῆς ἀναισθησίας, καὶ τοῦ ἀπυλώτου στόματος αὐτῶν, ὁποῦ εὐγάνει μιαρὰς φωνὰς ἐναντίον τοῦ ὑψίστου Θεοῦ, καὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ κάνει τὰ πρόβατα τοῦ Χριστοῦ νὰ πέσουν εἰς τὸ στόμα τοῦ λύκου, διὰ τὰ ὁποῖα ἔχυσε τὸ πανάχραντόν του αἷμα ὁ μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Κατὰ ἀλήθειαν διὰ τοὺς τοιούτους προφητεύει καλῶς ὁ θεοπάτωρ Δαβὶδ λέγων. «Υἱοὶ ἀνθρώπων· οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὅπλα, »καὶ βέλη· ἡ δὲ γλῶσσα αὐτῶν μάχαιρα ὀξεία. Εἰπέ μου ἄνθρωπε διατὶ, εἶναι ἀδύνατον νὰ πενθῇ τινὰς καθ' ἑκάστην; ἀμὴ οἱ Ἅγιοι μὲ τί ἄλλο ἔλαμψαν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἔγιναν φωστῆρες; ἐὰν ἦτον ἀδύνατον, οὐδὲ ἐκεῖνοι ἤθελε δυνηθοῦν ποτὲ νὰ τὸ κατορθώσουν, διατὶ καὶ ἐκεῖνοι ἄνθρωποι ἦσαν, καθὼς καὶ ἡμεῖς, καὶ δὲν εἶχαν τίποτε περισσότερον ἀπὸ ἡμᾶς, πάρεξ προαίρεσιν εἰς τὸ καλὸν, καὶ προθυμίαν, καὶ ὑπομονὴν, καὶ ταπείνωσιν, καὶ ἀγάπην εἰς τὸν Θεόν. Λοιπὸν ταῦτα ἀπόκτησαι καὶ σὺ, καὶ ἡ ψυχή σου ὁποῦ εἶναι τώρα πετρώδης καὶ δυσκολοκατάνυκτος, θέλει γένῃ εἰς ἐσὲ πηγὴ δακρύων· εἰδὲ σὺ δὲν θέλῃς νὰ θλιβῇς, καὶ νὰ στενοχωρηθῇς, κἂν μὴ λέγῃς πῶς εἶναι τὸ πρᾶγμα ἀδύνατον· διότι ἐκεῖνος ὁποῦ λέγει τοῦτο, ἀρνεῖται τὴν κάθαρσιν. Ἐπειδὴ χωρὶς δάκρυα δὲν ἠκούσθη ἀπὸ τοῦ αἰῶνος νὰ καθαρισθῇ ψυχὴ ὁποῦ ἥμαρτε μετὰ τὸ βάπτισμα. Διατὶ ὁ Θεὸς δίδωντας διὰ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος πλουσιοπάροχα τὸ Πνεῦμά του τὸ Ἅγιον ἀσύκωσε πᾶν δάκρυον ἀπὸ προσώπου γῆς. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος, καθὼς ἤκουσα ἀπὸ συγγράμματα Πατέρων μερικοὶ ὁποῦ ἐβαπτίζοντο εἰς ἡλικίαν μεγάλην ἐκατανύχθησαν μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ἐδάκρυσαν δάκρυα ὄχι πικρὰ, καὶ κοπιαστικὰ, ἀλλὰ μὲ τὴν ἐνέργειαν, καὶ χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος γλυκὰ ὑπὲρ μέλι, χύνοντες ταῦτα διὰ μέσου τῶν ὀφθαλμῶν τους χωρὶς πόνον τρόπον τινὰ, καὶ κόπον, καὶ χωρὶς ἦχον καὶ ταραχὴν, δηλ. ἥσυχα ἀτάραχα. Λοιπὸν ἐκεῖνοι ὁποῦ καταξιωθοῦν καμμίαν φορὰν νὰ ἔλθουν εἰς πεῖραν νὰ δοκιμάσουν τοιαῦτα δάκρυα, θέλει γνωρίσουν αὐτὰ ὁποῦ εἶπα, καὶ θέλει τὰ βεβαιώσουν πῶς εἶναι ἀληθινά. Καθὼς θέλει τὰ βεβαιώσει καὶ ἡ μαρτυρία τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου Θεολόγου (1) ὁποῦ λέγει, «προσφερέτω τὶς, ὁ

1) Λόγῳ εἰς τὸν ἐξισωτὴν Ἰουλιανόν.

μὲν τὸ (ὀδεῖνα) ὁ δὲ τὸ (ὀδεῖνα) καὶ ἐπαριθμῶντας ἐν τῷ μεταξὺ πολλὰ, ὕστερον ἀπὸ ὅλα φωνάζει. «Πάντες δάκρυα· πάντες κάθαρσιν· πάντες ἀνάβασιν, καὶ τὸ τῆς ἔμπροσθεν ἐπεκτείνεσθαι.» Λοιπὸν εἰς τοῦτο ὁποῦ λέγει ὁ Θεολόγος μήπως καὶ ἐξεχώρισε μερικοὺς διὰ νὰ δακρύουν, καὶ μερικοὺς νὰ μὴ δακρύουν; καὶ εἰς ἐκείνους εἶπε πῶς εἶναι δυνατὸν, καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἀδύνατον; μήπως, καθὼς ἐσεῖς λέγετε χωρὶς γνῶσιν, ὅτι εἶναι μερικοὶ φυσικὰ σκληροὶ πετρώδεις, καὶ δὲν ἠμποροῦν νὰ ἔλθουν εἰς κατάνυξιν ποτὲ, καὶ νὰ κλαύσουν, μήπως λέγω, τὸ λέγει τοῦτο καὶ ὁ μέγας Γρηγόριος; μὴ γένοιτο. Οὔτε φυσικὸν εἶναι τοῦ ἀνθρώπου, νὰ μὴ δακρύῃ, καὶ κλαίῃ, καὶ πενθῇ· οὔτε τοῦτος ὁ Ἅγιος, οὔτε κἀνένας ἄλλος τὸ εἶπε τοῦτο, ἢ τὸ ἔγραψεν. Ὅτι δὲ εἶναι φυσικὸν εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τὸ νὰ κλαίουν, ἂς σὲ διδάξουν αὐτὰ τὰ βρέφη ὁποῦ γεννῶνται. Ἐπειδὴ ἐν ταὐτῷ ὁποῦ εὔγουν ἀπὸ τὴν κοιλίαν τῆς μητρός τους, καὶ πέσουν εἰς τὴν γῆν, κλαίουσι, καὶ μὲ τοῦτο δείχνουν πῶς εἶναι ζωντανὰ, διατὶ ἐὰν δὲν κλαύσῃ τὸ βρέφος ὁποῦ γεννηθῇ, οὐδὲ λέγεται πῶς εἶναι ζωντανόν. Λοιπὸν εἶναι φανερὸν ὅτι εὐθὺς ὁποῦ γεννηθῇ ὁ ἄνθρωπος ἔχει φυσικὰ καὶ τὸ πένθος ὁμοῦ, καὶ τὰ δάκρυα. Καὶ τοῦτο ἔλεγε καὶ ὁ Ἅγιος Πατὴρ ἡμῶν Συμεὼν ὁ Στουδίτης, ὅτι χρέος ἔχει ὁ ἄνθρωπος νὰ ζήσῃ τὴν παροῦσαν ζωὴν μαζὴ μὲ τέτοιον κλαυθμὸν, καὶ μὲ αὐτὸν νὰ ἀποθάνῃ, ἐὰν θέλῃ νὰ σωθῇ, καὶ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν μακαρίαν ζωήν. Ἐπειδὴ τὰ δάκρυα ὁποῦ ἀκολουθοῦν εὐθὺς ὁποῦ γεννηθῇ ὁ ἄνθρωπος, φανερώνουν τὰ δάκρυα ὁποῦ πρέπει να ἀκολουθοῦν εἰς τὴν παροῦσαν ζωήν. Ὅτι καθὼς τὸ φαγητὸν, καὶ τὸ πιοτὸν εἶναι χρειαζόμενα εἰς τὸ κορμὶ, τοιούτῃς λογῆς καὶ τὰ δάκρυα εἶναι χρειαζόμενα εἰς τὴν ψυχήν. Ὥστε ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν κλαίει κάθε ἡμέραν, δὲν λέγω κάθε ὥραν διὰ νὰ φανῶ βαρετὸς, διαφθείρεται κατὰ τὴν ψυχὴν ἀπὸ πεῖναν τροφῆς, καὶ ἀπόλλυται. Λοιπὸν ἂν εἶναι συνακόλουθον εἰς τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου τὸ πένθος, καὶ τὰ δάκρυα, καθὼς ἀπεδείχθη, ἂς μὴν ἀρνηθῇ κἀνένας τὸ καλὸν τοῦτο τῆς φύσεως. Κἀνένας ἂς μὴν ὑστερήσῃ τὸν ἑαυτόν του ἀπὸ τὸ τοιοῦτον καλὸν δι᾽ ὀκνηρίαν, καὶ ἀμέλειαν. Κἀνένας ἂς μὴ γένῃ θρασυκάρδιος ἀπὸ κακίαν καὶ πονηρίαν, καὶ ὑπερηφάνιαν τῆς ψυχῆς του, καὶ ἔλθῃ παρὰ φύσιν εἰς σκληρότητα πέτρας, ἀλλὰ ἂς μεταχειρισθῇ, παρακαλῶ, μὲ προθυμίαν, καὶ ἐπιμέλειαν πολλὴν τοῦτο τὸ μέγα δῶρον, τὸ πένθος δηλ. καὶ τὰ δάκρυα, ὡς ἐντολὴν Θεοῦ, καὶ ἂς τὸ φυλάξῃ μὲ προσοχὴν μέσα εἰς τὴν καρδίαν του, διατηρῶν αὐτὸ μὲ εὐτέλειαν, καὶ ταπείνωσιν, μὲ ἀκακίαν ψυχῆς καὶ ἁπλότητα, μὲ ὑπομονὴν τῶν πειρασμῶν, καὶ παντοτινὴν μελέτην τῶν θείων γραφῶν. Μετανοῶντας πάντοτε, καὶ ἐνθυμούμενος διὰ πάντα τὰ ἐδικά του σφάλματα, καὶ ἂς μὴν ἀμελῇ κἀνένας τὴν τοιαύτην ἐργασίαν τοῦ πένθους. Εἰδὲ καὶ τινὰς ὀκνεύεται, καὶ ἀμελῇ εἰς τοῦτο, καὶ ἀπελπίζεται ἀπὸ τὴν σωτηρίαν του, κἂν ἂς μὴ λέγῃ πῶς εἶναι ἀδύνατον τοῦτο καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι πρόθυμοι, καὶ ἐπιμελεῖς. Διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ λέγει τοῦτο, ἀποκλείει εἰς ἡμᾶς ὅλους αὐτὴν τὴν πόρταν τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἐπειδὴ ὅποιος λέγει πῶς εἶναι ἀδύνατον τὸ νὰ πενθῇ τινὰς καὶ νὰ κλαίῃ, εἶναι φανερὸν πῶς λέγει, ὅτι εἶναι ἀδύνατον καὶ τὸ νὰ καθαρισθῇ. Καὶ χωρὶς κάθαρσιν κἀνένας δὲν σώζεται· κἀνένας δὲν μακαρίζεται ἀπὸ τὸν Κύριον· κἀνένας δὲν θέλει ἰδῇ τὸν Θεόν. Εἰδὲ καὶ ταῦτα ἀκολουθοῦν τοιουτωτρόπως εἰς ἐκείνους ὁποῦ δὲν πενθοῦν κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου, εἰπέ του σὲ ἐρωτῶ, πῶς αὐτὴ ἡ αἵρεσις δὲν εἶναι χειρότερη ἀπὸ ὅλας τὰς ἄλλας αἱρέσεις; ἀλλὰ πρὸς τούτοις ἀκολουθεῖ καθὼς ἐκεῖνοι φρονοῦν, καὶ ὅτι ἡ ἔνσαρκος οἰκονομία τοῦ Θεοῦ ἔγινεν ἀνωφελῶς καὶ ματαίως. Καὶ τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων ἔγινεν ἀργὸν καὶ ἀνωφελές. Καὶ αἱ κατηχήσεις, καὶ διδασκαλίαι ὅλων τῶν Ἁγίων, αἱ ὁποῖαι μᾶς παρακινοῦν πάντοτε εἰς τὸ πένθος, ἔμειναν κατ᾽ αὐτοὺς ἀνενέργητοι. Διότι καθὼς βλέπω ὅλη ἡ θεόπνευστος γραφὴ ἔγινεν ἀνωφελὴς εἰς ἐκείνους ὁποῦ λέγουν, καὶ φρονοῦν τοιουτωτρόπως. Ἐπειδὴ ἐσφάλισαν καὶ αὐτοὶ τὰ αὐτία ὡς ἀσπὶς κωφὴ, καὶ ἐπιγράφουν, ὡς νομίζω, τὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν τους εἰς μόνον τὸ ἐξωτερικὸν καὶ φαινόμενον σχῆμα τῶν χριστιανῶν, καὶ ὅσοι ἀπὸ αὐτοὺς εἶναι Ἱερεῖς καὶ μοναχοὶ εἰς τὰ μαῦρα ῥάσα, καὶ καλυμαύχια, καὶ κουκούλια, καὶ μερικοὶ εἰς τὰ μεγάλα καὶ σεμνὰ γένεια καὶ μαλλιὰ, καὶ μὲ τοῦτα στολίζονται, καὶ θαρροῦν νὰ σωθοῦν. Ἀλλὰ ἂς θαρροῦν, ἂς θαρροῦν, καὶ ἂς χαίρωνται μὲ τοῦτα, καὶ μὲ ἐκεῖνα ὁποῦ φρονοῦν καὶ λέγουν. Γυμνοὶ καὶ τετραχηλισμένοι πα-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ, ἵνα καὶ λήψηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν, εἴτε φαῦλον. Ἔτζι φωνάζει μεγαλοφώνως εἰς ἡμᾶς κάθε ἡμέραν ἡ θεία γραφὴ, ἀγκαλὰ καὶ ἐκεῖνοι δὲν θέλουν νὰ τὸ ἀκούουν. Εἰδὲ καὶ τοῦτο θέλει γένῃ εἰς ὅλους εἰς ὀλίγον καιρὸν, καὶ ὅλοι γυμνοὶ καὶ τετραχηλισμένοι παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ· ποῦ θέλει εἶναι τότε ἡ στολὴ ὁποῦ σκεπάζει, καὶ στολίζει τὰ σώματά μας; ποῦ ῥάσα τὰ λαμπρά; ποῦ τὰ κουκούλια τὰ ἐξαίρετα; ποῦ τὰ εὔμορφα παπούτζια, καὶ στερεά; ποῦ τὰ ζωνάρια ὁποῦ παρομοιάζουν μὲ ταῖς ζώναις ταῖς γυναικείαις; ποῦ ἡ προϋπάντησις τῶν ἀρχόντων; ποῦ ἡ προτίμησις τῶν χαιρετισμῶν; ποῦ οἱ ἀγῶνες τῆς πρωτοκαθεδρίας; ποῦ τὰ πολυέξοδα, καὶ πλούσια τραπέζια; ποῦ, διὰ νὰ εἰπῶ καὶ τοῦτο, τὸ νὰ προλάβωμεν τὸν ἄλλον ἀδελφὸν καὶ νὰ πάρωμεν ἡμεῖς τὰ περισσότερα καὶ τιμιώτερα ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι βαλμένα εἰς τὴν τράπεζαν; τὸ ὁποῖον πάσχομεν οἱ μάταιοι πρῶτος ἐγὼ, καὶ ὅποιος εἶναι ὡσὰν καὶ ἐμένα. Ποῦ τότε ἡ κενοδοξία μας, καὶ ὑπερηφάνεια; καὶ τὸ νὰ ἐξουσιάζωμεν, καὶ νὰ ἐξουσιαζώμεθα; ποῦ τὰ εὐρύχωρα κελλεῖα, καὶ στολισμένα ὡσὰν νυμφικαὶ κατοικίαι; ποῦ ἡ προτίμησις τῶν διακονιῶν, καὶ διακονητῶν; μὲ τὰ ὁποῖα λογιάζομεν πῶς εἴμεσθε μεγαλήτεροι ἀπὸ τοὺς ἄλλους; ποῦ τὰ ἀκράτητα, καὶ ἄτακτα γέλοια; ποῦ τὰ γεύματα, καὶ δεῖπνα τὰ πολυέξοδα, καὶ ἀργόπορα, καὶ αἱ ἄκαιροι συνομιλίαι ὁποῦ γίνονται εἰς τοῦτα; ποῦ τότε τὰ μεγάλα ὀνόματα; ποῦ ἡ ἁγιωσύνη, τὴν ὁποίαν νομιζόμεθα ἀπὸ ἄλλους, ἢ νομίζομεν ἡμεῖς πῶς ἔχομεν; ποῦ οἱ κόλακες, καὶ ἐμπαῖκται ὁποῦ ὀνομάζουν ἡμᾶς Ἁγίους καὶ ἐκταράσσουν τὴν τρίβον τῶν ποδῶν ἡμῶν; ποῦ τὰ ἀξιώματα, καὶ οἱ ὑψηλοὶ θρόνοι, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ φαντάζονται μὲ τοῦτα, πῶς εἶναι ἀνώτεροι ἀπὸ τοὺς ἄλλους; ποῦ τὰ τρεξίματα, καὶ ἡ προθυμία, καὶ ἐπιμέλεια διὰ νὰ πάρωμεν τίποτε, ἢ τὴν μεγαλητέραν ἀξίαν; ποῦ ἡ ἀντιλογία, καὶ ἀνυποταξία, καὶ τὸ νὰ μὴ θέλῃ τινὰς νὰ φανῇ κατώτερος ἀπὸ τὸν ἄλλον; ποῦ ἡ προσπάθεια τῶν συγγενῶν; ποῦ ἡ δόξα τῶν κοσμικῶν, καὶ ἀρχόντων ὁποῦ ἔρχονται εἰς ἡμᾶς, διὰ μέσου τῶν ὁποίων λογιάζω πρῶτος ἐγὼ ὁ ταλαίπωρος, πῶς γίνομαι ἐνδοξότερος ἀπὸ τοὺς ἄλλους; ποῦ ἡ νομιζομένη φρονημάδα τῶν ὀνομαστῶν εἰς τὴν γνῶσιν καὶ σοφίαν τοῦ κόσμου; ποῦ ἡ οἴησις, καὶ τὸ νὰ φανταζώμεθα πῶς εἴμεσθε τὶ, μηδὲν ὄντες; ποῦ τότε ἡ ῥητορικὴ γλῶσσα, καὶ τὰ ῥητορεύματα ὁποῦ τρέχουν ὡσὰν ἀπὸ πηγήν; ποῦ τότε, ἡ καλλίτερα νὰ εἰπῶ ποῦ τώρα σοφὸς, ποῦ γραμματεὺς, ποῦ συζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου, διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ, καὶ νὰ ἔλθῃ νὰ καθίσωμεν μαζῆ, καὶ νὰ συμβουλευθοῦμεν διὰ ἐκείνην τὴν φοβερὰν ἡμέραν, καὶ ὥραν, καὶ κινήσαντες πάντα κάλων κατὰ τὴν παροιμίαν, δηλ. ἐξετάσαντες κάθε τρόπον μὲ τὸν ἑαυτόν μας, καὶ μὲ τὰς θείας γραφὰς, καὶ ἐρευνήσαντες ἀκριβῶς, νὰ διδαχθῶμεν ἀπὸ ἐκεῖ, καὶ νὰ μάθωμεν, τί εἶναι ἐκεῖνο ὁποῦ ἠμπορεῖ νὰ μᾶς ὠφελήσῃ τότε, καὶ ἐκεῖνο νὰ διαλέξωμεν νὰ κάμωμεν μὲ πολλὴν προθυμίαν καὶ ἐπιμέλειαν; κατὰ ἀλήθειαν, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, καθὼς φωνάζει παρρησία ὅλη ἡ θεία γραφὴ, μεγάλη ἀνάγκη, καὶ στενοχωρία. Μέγας φόβος, καὶ τρόμος θέλει καταλάβῃ τὴν ὥραν ἐκείνην ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ὀκνηροὶ, καὶ ἀμελεῖς, ὡσὰν καὶ ἐμένα. Καὶ μακάριος εἶναι, καὶ καλότυχος ἐκεῖνος ὁποῦ εὑρίσκεται τώρα ὑποκάτω ἀπὸ ὅλην τὴν κτίσιν, τεταπεινωμένος, καὶ συντετριμμένος, πενθῶντας, καὶ κλαίωντας νύκτα καὶ ἡμέραν ἐμπρὸς εἰς τὸν Θεόν· ὅτι θέλει σταθῇ τότε στολισμένος ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ. Καλότυχος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ ἀκούει ταῦτα, καὶ ὄχι μόνον στενάζει, οὐδὲ ἀργοπορῶντας μὲ τὸ σήμερον, καὶ αὔριον ἀπερνᾷ ἀνωφελῶς τὸν καιρὸν τῆς ζωῆς του, ἀλλ' ἐν ταὐτῷ ὁποῦ ἀκούσει τὸν Κύριον ὁποῦ λέγει μετανοεῖτε, παρευθὺς κάμνει ἀρχὴν νὰ μετανοῇ. Διότι ὁ τοιοῦτος θέλει ἐλεηθῇ ὡς ὑπήκοος, καὶ εὐγνώμων δοῦλος, καὶ δὲν θέλει καταδικασθῇ μαζῆ μὲ τοὺς παρηκόους. Καὶ εἰς μὲν τὴν παροῦσαν ζωὴν θέλει ἐλευθερωθῇ ἀπὸ ὅλα τὰ πάθη, καὶ θέλει κάμει μὲ φρονημάδα ὅλας τὰς ἀρετάς. Εἰς δὲ τὸν μέλλοντα αἰῶνα θέλει ἀπολαύσει τὰ ἀνεκλάλητα ἀγαθὰ τοῦ Θεοῦ μαζῆ μὲ ἐκείνους ὁποῦ τὸν εὐηρέστησαν. ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν χάριτι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ Πατρὶ ἅμα τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι κράτος, τιμὴ, καὶ προσκύνησις νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

34

ΛΟΓΟΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟΣ Η΄.

Ὅτι δὲν πρέπει νὰ θαρροῦμεν πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ σωθοῦμεν μὲ τὴν πίστιν μόνον, χωρὶς νὰ κάμωμεν καλὰ ἔργα.

Ἀνίσως ποθοῦμεν, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, νὰ ἐπιτύχωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, πρέπει νὰ ἔχωμεν πολλὴν προσοχὴν, καὶ ἐπιμέλειαν, πολλὴν προθυμίαν, καὶ ἀγῶνα, καὶ νὰ μὴ νομίζωμεν πῶς εἶναι ἀρκετὸν εἰς ἡμᾶς διὰ νὰ σωθοῦμεν, τὸ νὰ πιστεύωμεν μόνον εἰς τὸν ἀληθινὸν Θεὸν, καὶ νὰ εἴμεσθε ὀρθόδοξοι χριστιανοί, προβάλλοντες εἰς ἀπολογίαν ἐκεῖνον τὸν λόγον ὁποῦ εἶπεν ὁ Κύριός μας. «Ὅτι ὁ πιστεύσας, καὶ »βαπτισθεὶς σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακρι»θήσεται». Ἀλλὰ διὰ τοῦτο μάλιστα πρέπει νὰ ἀγωνιζώμεθα, καὶ νὰ προσέχωμεν, διὰ νὰ μὴ περιπατοῦμεν ἀναξίως τῆς κλήσεως, ἧς ἐκλήθημεν, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος· δηλ. νὰ μὴ κάνωμεν ἔργα ἀνάξια διὰ τὸν Χριστὸν, μὲ τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ὠνομάσθημεν, καὶ λεγόμεθα χριστιανοί, ἰξεύροντες ὅτι θέλει κατακριθοῦμεν περισσότερον, ἀνίσως, ὕστερα ἀπὸ τὴν ὀνομασίαν ταύτην, ζῶμεν μὲ ὀκνηρίαν, καὶ ἀμέλειαν. Διὰ τοῦτο μὴ λογιάσῃς ἀδελφὲ, πῶς ἔχεις νὰ σωθῇς μὲ τὴν πίστιν μόνον. «Πίστις γὰρ χωρὶς ἔρ»γων οὐδὲν ὠφελεῖ». Καὶ ἄκουσε τὸν Κύριον ὁποῦ λέγει. «Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι Κύριε Κύριε »εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, »ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Πατρός μου τοῦ »ἐν οὐρανοῖς». Ὁμοίως ἄκουσε καὶ τὸν θεῖον Παῦλον ὁποῦ λέγει. «Θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς »δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες, καὶ ἀπει»θεῖς, καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι». Βλέπεις, ἀγαπητὲ, πῶς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ σωθῇ τινὰ, μὲ μόνην τὴν πίστιν χωρὶς τὰ ἔργα; ἐπειδὴ ἐὰν ἐσώζοντο μὲ τὴν πίστιν μόνον, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἤθελε σωθοῦν, καὶ δὲν ἤθελε ἀπολεσθῇ κανένας ἀπὸ ἡμᾶς. Διότι δὲν εἶναι τινὰς ὁποῦ δὲν πιστεύει, πῶς εἶναι Θεός. Ἐπειδὴ καὶ οἱ πονηροὶ διάβολοι πιστεύουν πῶς εἶναι Θεός. Καὶ ἄκουσε αὐτοὺς ὁποῦ λέγουν. «Οἴδαμέν σε τίς εἶ, ὁ Ἅ»γιος τοῦ Θεοῦ». Καὶ πάλιν ἄλλοῦ ἔλεγαν διὰ τοὺς Ἀποστόλους. «Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι δοῦλοι »τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσίν, οἵτινες καταγγέλ»λουσιν ὑμῖν ὁδὸν σωτηρίας». Βλέπεις, ὅτι καὶ οἱ δαίμονες πιστεύουν πῶς εἶναι Θεός; ἀλλ' οὗτοι ὁποῦ πιστεύουν πῶς εἶναι Θεός, κατεδικάσθησαν εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρὸς διὰ τὰ πονηρὰ ἔργα τους. Λοιπὸν καλὴ εἶναι ἡ πίστις, ἐὰν ἀπέκτησες καὶ ἔργα. Διατὶ σῶμα χωρὶς ψυχὴν, εἶναι ἀκίνητον, καὶ ἀνενέργητον. Τοιουτοτρόπως καὶ ἡ πίστις, χωρὶς ἔργα, εἶναι νεκρά. Καὶ ἄκουσε τὸν Ἅγιον Ἰάκωβον τὸν ἀδελφόθεον ὁποῦ λέγει. «Τί »τὸ ὄφελος ἀδελφοὶ, ἐὰν πίστιν λέγῃ τὶς ἔχειν, »ἔργα δὲ μὴ ἔχῃ; μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι »αὐτόν; ἐὰν ἀδελφὸς, ἢ ἀδελφὴ ὑπάρχωσι γυ»μνοὶ, καὶ λειπόμενοι ὦσι τῆς ἐφημέρου τροφῆς, »εἴπῃ δέ τις αὐτοῖς, ἐξ ὑμῶν, ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, »θερμαίνεσθε, καὶ χορτάζεσθε· μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς »τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί τὸ ὄφελος; οὕτω »καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ ἔχῃ ἔργα. Δεῖξόν μοι τὴν »πίστιν σου ἐκ τῶν ἔργων σου, κἀγὼ δείξω σοι »τὴν πίστιν μου ἐκ τῶν ἔργων μου». Ταῦτα ἀκούωντας, ἀδελφὲ, ἄφησε τὴν πολλήν σου ἀμέλειαν, καὶ σπούδασε νὰ ἔχῃς καὶ ἔργα μαζὴ μὲ τὴν πίστιν. Διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει πίστιν μαζὴ μὲ ἔργα εἶναι καλλίτερος ἀπὸ ἐκεῖνον ὁποῦ κάνει σημεῖα, καὶ θαύματα. Ἐπειδὴ ποῖον εἶναι τὸ κέρδος· τί τὸ ὄφελος εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ κάνει σημεῖα, ἀνίσως καὶ ἀποδιωχθῇ ἀπὸ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ κληρονομήσῃ τὴν γέενναν τοῦ ἀσβέστου πυρός; μήπως καὶ δύναται νὰ σωθῇ ἐκεῖνος ὁποῦ κάνει θαύματα, καὶ ἰατρείας, ἐὰν δὲν ἔχῃ τὰ ἔργα ὁποῦ τὸν κάνουν δίκαιον; μὴ γένοιτο. Καὶ ἄκουσε τὸν Κύριον ὁποῦ λέγει. «Πολ»λοὶ ἐροῦσί μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, Κύριε, Κύ»ριε, τῷ σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν, καὶ τῷ »σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν· καὶ τότε ὁμο»λογήσω αὐτοῖς, οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς. Ἀποχω»ρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν». Βλέπεις, ὅτι καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ κάνουν τὰ σημεῖα, καὶ ἔχουν τὰς προφητείας, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὠφελήσουν τὸν ἑαυτόν τους χωρὶς ἔργα; διότι ἐκεῖνος ὁποῦ πιστεύει, δὲν συνάγει ἄσπρα· ἐπειδὴ πιστεύει, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἀφίνει ἀπρονοήτους ἐκείνους ὁποῦ πιστεύουν εἰς αὐτὸν, ἀλλ' ἔχει τὴν ἔγνοιάν τους, καθὼς λέγει. «Οἶδε γὰρ ὁ Πατὴρ »ἡμῶν ὁ οὐράνιος, ὅτι χρῄζετε τούτων ἁπάντων.

»Ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ τὴν »δικαιοσύνην, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑ»μῖν». Ὅποιος πιστεύει, σκορπίζει τὰ ἄσπρα του εἰς τοὺς πτωχούς, διατὶ πιστεύει ὅτι θέλει λάβῃ ἑκατονταπλασίονα, καὶ θέλει κληρονομήσει ζωὴν αἰώνιον. Καὶ ἄκουσε τὶ λέγει διὰ ἐκείνους ὁποῦ πιστεύουν ἐν ἀληθείᾳ. «Πάντες οἱ πιστεύοντες ἦ»σαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ εἶχον ἅπαντα κοινά, καὶ »τὰ κτήματα αὐτῶν, καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρα»σκον, καὶ διεμέριζον αὐτὰ πᾶσι, καθ' ὅ,τι ἄν τις »χρείαν εἶχεν. Ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων, ἢ οἰ»κιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν »πιπρασκομένων, καὶ ἐτίθουν πρὸς τοὺς πόδας »τῶν Ἀποστόλων· διεδίδετο δὲ ἑκάστῳ, καθ' ὅ,τι »ἄν τις χρείαν εἶχεν». Ἐκεῖνος ὁποῦ πιστεύει, δὲν ὑπερηφανεύεται, ἀλλὰ μιμούμενος αὐτὸν τὸν Κύριον κυνηγᾷ ζητεῖ ἐπιπόνως τὴν ταπείνωσιν, καθὼς καὶ ὁ Κύριος. Ἐκεῖνος ὁποῦ πιστεύει, δὲν γελᾷ, ἀλλὰ πενθεῖ, καὶ κλαίει διὰ τὰς ἁμαρτίας του· διότι πιστεύει, ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ γελοῦν εἰς ταύτην τὴν ζωὴν, θέλει πενθήσουν, καὶ κλαύσουν εἰς τὴν ἄλλην. Ἐκεῖνοι ὁποῦ πιστεύουν, δὲν εἶναι θυμώδεις, οὐδὲ ταραχοποιοὶ ἀλλὰ μιμούμενοι τὸν Κύριον, ἔχουν πραότητα καθὼς ὁ Κύριος λέγει. «Μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πρᾶος εἰμὶ, καὶ »ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς »ψυχαῖς ὑμῶν». Διὰ τοῦτο καὶ μακαρίζει τοὺς τοιούτους λέγων, «Μακάριοι οἱ πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ »κληρονομήσουσι τὴν γῆν». Ὅποιος πιστεύει, μισεῖ τὴν ἀδικίαν, καὶ ἀγαπᾷ τὴν δικαιοσύνην, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς τὴν δικαιοσύνην ἠγάπησε, τὴν δὲ ἀδικίαν ἐμίσησε. Ὅτι εἶναι γεγραμμένον. «Ὁ ἀ»γαπῶν τὴν ἀδικίαν, μισεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν». Ὅσοι πιστεύουν δὲν μάχονται μὲ ἄλλους, ἀλλὰ μάλιστα εἰρηνοποιοῦν ἐκείνους ὁποῦ μάχονται, μιμούμενοι τὸν Κύριον· διότι καὶ ἐκεῖνος τοῦτο ἔκαμεν. «Ἐχθροὺς ἡμᾶς ὄντας εἰρηνοποίησε πρὸς »τὸν ὁμοούσιον Πατέρα». Ὁ πιστεύων ὑπομένει κάθε πειρασμὸν, καὶ δὲν βλασφημεῖ. Διότι πιστεύει ὅτι θέλει λάβῃ διὰ τὴν ὑπομονήν του ἄφθαρτον στέφανον. Διότι λέγει ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος ὁ ἀδελφὸς τοῦ Κυρίου. «Μακάριος ἄνθρω»πος, ὃς ὑπομένει πειρασμὸν, ὅτι δόκιμος γενό»μενος, λήψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπ»ηγγείλατο ὁ Κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν». Ὅποιος πιστεύει, δὲν ὀργίζεται, ἀλλὰ μακροθυμεῖ, καὶ φυλάττει τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου, ὁποῦ λέγει· νὰ μὴν ὀργίζεται καθόλου. Ἐκεῖνος ὁποῦ πιστεύει, φυλάττει σωφροσύνην, καὶ δὲν μολύνει τὸν ἑαυτόν του μὲ πορνείας, καὶ μοιχείας, καὶ ἐπιλοίπους ἀκαθαρσίας, ἀλλὰ φυλάττει καθαρότητα, καὶ σωφροσύνην· διατὶ πιστεύει, ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ μολύνουν τὰ σώματά τους, δὲν θέλει σωθοῦν. «Πόρνους γὰρ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ Θεός». ὁ πιστεύων, δὲν σκανδαλίζει ἀδελφὸν, ἀλλὰ ὑπηρετεῖ ὅλους, καὶ δὲν γογγύζει, ἀλλὰ μένει μὲ τὴν ὑπομονὴν τοῦ Θεοῦ, διότι πιστεύει, πῶς θέλει λάβῃ μεγαλήτερον μισθὸν, καθὼς λέγει καὶ ὁ Κύριος. «Ὅς τις θέλει γενέσθαι μέγας ἐν ὑμῖν, ἔ»στω ὑμῶν διάκονος. Καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ ὑμῶν γε»νέσθαι πρῶτος, ἔστω πάντων δοῦλος». Ἐκεῖνος ὁποῦ πιστεύει, δὲν ἐπιορκεῖ, οὐδὲ χάνει ὅρκον παντελῶς μὲ τὸ στόμα του· διότι πείθεται εἰς τὸν Κύριον ὁποῦ εἶπεν. «Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὀμό»σαι ὅλως». Ὅποιος πιστεύει, δὲν εἶναι ὀκνηρὸς, καὶ ἀμελὴς εἰς τὰς προσευχὰς, καὶ ἀκολουθίας, ἀλλὰ προσέχει πάντοτε, καὶ προσεύχεται ἀδιακόπως· ὁ πιστεύων, δὲν κατακρίνει τινά. Διότι πιστεύει, ὅτι πάντες ἐσμὲν ἐν ἐπιτιμίοις· καὶ ὅτι ὅλους μέλλει νὰ τοὺς κρίνῃ ὁ Θεός· καὶ ᾧ κρίματι κρίνει τὶς, τούτῳ κριθήσεται. Ἐκεῖνος ὁποῦ πιστεύει, δὲν περιπατεῖ τὴν πλατεῖαν, καὶ εὐρύχωρον στράταν, ἡ ὁποία φέρει εἰς ἀπώλειαν ἐκείνους ὁποῦ τὴν περιπατοῦν, ἀλλὰ περιπατεῖ τὴν στενὴν καὶ τεθλιμμένην· διότι πιστεύει πῶς θέλει λυπηθῇ ὀλίγον καὶ θέλει χαρῇ αἰωνίως μαζὴ μὲ τὸν Κύριον μετὰ πάντων τῶν Ἁγίων. Ὁ πιστεύων δὲν ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐδὲ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, οὐδὲ γονεῖς, οὐδὲ ἀδελφοὺς, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, οὐδὲ ἄλλο τίποτε· ἀλλ' ἀγαπᾷ μόνον τὸν Κύριον, καὶ ἀσηκώνει τὸν Σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ τὸν ἀκολουθεῖ· διατὶ πιστεύει, ὅτι χίλιαις ἡμέραις, εἶναι ὡσὰν μία ἡμέρα ἐμπρὸς εἰς τὸν Κύριον· καὶ χίλιαις ἡμέραις θέλει μετρηθοῦν κοντὰ εἰς τὸν Θεὸν, ὡσὰν μία σταλαγματία εἰς τὴν θάλασσαν. Ὁ δὲ μέλλων αἰὼν εἶναι ἀπέραντος, δὲν ἔχει τέλος οὐδὲ ἀριθμόν· ἐκεῖνος ὁποῦ πιστεύει δὲν μένει ἀμετανόητος εἰς τὰς ἁμαρτίας του, ἀλλ' ἐὰν καὶ ἁμαρτήσῃ ὡς ἄνθρωπος, μετανοεῖ, καὶ πενθεῖ, καὶ κλαίει διὰ τὰς ἁμαρτίας του, καὶ δὲν ἁμαρτάνει πλέον. Ὁ πιστεύων, δὲν ξεφαντώνει, καὶ τρυφᾷ μὲ μεθύσια, καὶ ἀσελγῆ συμπόσια, καὶ πορνικὰ τραγούδια, ἀλλ' ἐνθυμεῖται πάντοτε τὸν θάνατον, καὶ τὴν φοβερὰν ἡμέραν τῆς κρίσεως. Καὶ ταῦτα ἐνθυμούμενος προσεύχεται πάντοτε, νηστεύει, ἐγκρατεύεται, καὶ ἑτοιμάζει τὰ ἔργα του διὰ τὸν

θάνατον, πῶς νὰ ἀποκριθῇ νὰ ἀπολογηθῇ εἰς τὸν βασιλέα τῆς δόξης. Ὁ πιστεύων, ἀγαπᾷ τὸν Κύριον, καὶ μισεῖ τὰ πονηρά· ὅσοι πιστεύουν δὲν φυλάττουν ἔχθραν μῖσος κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ τους, οὐδὲ ἀποδίδουν κακὸν ἀντὶ κακοῦ. Ἀλλ᾽ ἀγαποῦν τοὺς μισοῦντας αὐτούς, κάνουν καλὸν εἰς ἐκείνους ὁποῦ τοὺς κακοποιοῦν· εὐλογοῦν ἐκείνους ὁποῦ τοὺς καταρῶνται· ὑποφέρουν ἐκείνους ὁποῦ τοὺς κατατρέχουν. Ὅταν βλασφημοῦνται ὑβρίζωνται παρακαλοῦν χαίρονται· δὲν λογίζονται κἀνένα κακόν· διότι ἔχουν τὴν ἀγάπην ἀνόθευτον, καθαράν, ἀληθινήν, ὅτι λογῆς τὴν ἀπόκτησε καὶ ὁ Ἀπόστολος, καθὼς λέγει. «Ἀλήθειαν λέγω ἐν »Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, συμμαρτυρούσης μοι τῆς »συνειδήσεώς μου ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, ὅτι λύπη »μοι ἐστὶ μεγάλη, καὶ ἀδιάλειπτος ὀδύνη ἐν τῇ »καρδίᾳ μου. Ηὐχόμην γάρ, αὐτὸς ἀνάθεμα εἶναι »ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ, ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου τῶν »συγγενῶν μου κατὰ σάρκα. Ὅτι λογῆς ἀγάπην εἶχε καὶ ὁ Προφήτης Μωϋσῆς, ὅτι οὗτος εἶπεν εἰς τὸν λαόν· «ὑμεῖς ἡμαρτήκαμε ἁμαρτίαν με»γάλην. Καὶ νῦν ἀναβήσομαι πρὸς τὸν Θεὸν οὕ»τως, ἵνα ἐξιλάσωμαι πρὸς τὸν Θεὸν περὶ τῆς »ἁμαρτίας ὑμῶν. Ἐπέστρεψε δὲ Μωϋσῆς πρὸς »Κύριον, καὶ εἶπε. Δέομαι Κύριε, ἥμαρτεν ὁ λαὸς »οὗτος ἁμαρτίαν μεγάλην, καὶ ἐποίσαν ἑαυτοῖς »Θεοὺς χρυσοῦς. Καὶ νῦν, εἰ μὲν ἀφῇς αὐτοῖς »τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν, εἰ δὲ μή, ἐξάλειψον κἀμὲ »ἐκ τῆς βίβλου ἧς ἔγραψας.» Τοιαύτην διάθεσιν εἶχε καὶ ὁ Δαβίδ, διὰ τοῦτο καὶ ἔλεγε. «Μετὰ »τῶν μισούντων τὴν εἰρήνην ἤμην εἰρηνικός.» Βλέπεις, τί λογῆς ἀγάπην εἶχαν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐπίστευαν μὲ ἀλήθειαν; ἐκεῖνος ὁποῦ πιστεύει, δὲν κάνει κἀνένα πρᾶγμα μὲ ὑπόκρισιν, ἀλλὰ κάνει ὅλα του τὰ ἔργα διὰ τὸν Κύριον. Διατὶ εἰς ἐκεῖνον ἔχει προσηλωμένα τὰ μάτια τῆς ψυχῆς του, καὶ ἀπὸ ἐκεῖνον μόνον πιστεύει, ὅτι ἔχει νὰ λάβῃ μισθὸν τῶν ἔργων του. Ὅποιος πιστεύει, ἀγαπᾷ ἐκείνους ὁποῦ πιστεύουν ὀρθῶς εἰς τὸν Κύριον· ἐκείνους δὲ ὁποῦ δὲν πιστεύουν ὀρθῶς ἀποστρέφεται, καὶ δὲν τοὺς ὑποφέρει, ἀλλὰ τοὺς διώχνει, τοὺς κυνηγᾷ. Ὁ πιστεύων, δὲν παρακούει τὰ θεῖα λόγια, ἀλλ᾽ ὡς πιστός, κάνει μὲ προθυμίαν ὅλα του τὰ ἔργα ὡσὰν ἐργάτης τοῦ Θεοῦ. Ὅποιος πιστεύει, δὲν κολακεύει, δὲν φυλάττει προσωποληψίαν χατῆρι, ἀλλὰ ὁμιλεῖ καὶ κάνει ὅλα μὲ ἀλήθειαν, καὶ ὀρθότητα. Διατὶ πιστεύει ἐκεῖνο ὁποῦ εἶπεν ὁ Προφήτης. «Οὐαὶ οἱ λέγοντες τὸ »φῶς σκότος, καὶ τὸ σκότος φῶς· οἱ τιθέντες »τὸ γλυκὺ πικρόν, καὶ τὸ πικρὸν γλυκύ.» Ἐκεῖνοι ὁποῦ πιστεύουν, δὲν ὑπερηφανεύονται, οὐδὲ ὑψηλοφρονοῦν εἰς τοὺς ἐπαίνους, καὶ κολακείας. Διότι λέγει ὁ Κύριος διὰ τοῦ Προφήτου. «Λαός »μου, οἱ μακαρίζοντες ὑμᾶς πλανῶσιν ὑμᾶς, καὶ »τὴν τρίβον τῶν ποδῶν ὑμῶν ἐκταράσσουσιν.» Ἐκεῖνος ὁποῦ πιστεύει, καὶ ἀποστρέφεται τὸν κόσμον διὰ τὸν Κύριον, δὲν συμπλέκεται πλέον μὲ τοῦτον. Διότι λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος· «οὐ»δεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου »πραγματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ. »Ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις οὐ στεφονοῦται, ἐὰν μὴ »νομίμως ἀθλήσῃ.» Ὅποιος πιστεύει, δὲν καταδέχεται κἀνένα πονηρόν, ἀλλ᾽ ἀγωνίζεται μέχρι θανάτου διὰ τὸν Χριστόν, καὶ τὴν ἀλήθειαν, καὶ δὲν φοβεῖται· ἐπειδὴ ἐκεῖνοι ὁποῦ βλέπουν τὰ πονηρά, καὶ ἄνομα ὁποῦ γίνονται, καὶ τὰ καταδέχονται, εἶναι ὅμοιοι μὲ ἐκείνους ὁποῦ τὰ κάνουν, καὶ θέλει ἀπολεσθοῦν μαζὴ μὲ ἐκείνους, καθὼς καὶ ὁ ἱερεὺς Ἠλὶ ἀπωλέσθη μαζὴ μὲ τοὺς παρανόμους υἱούς του. Διὸ καὶ ὁ Προφήτης τοὺς ὠνόμασε σκύλλους ἀφώνους. Ἐκεῖνος ὁποῦ πιστεύει, δὲν ἀγαπᾷ ἐκείνους ὁποῦ δὲν πιστεύουν ὀρθά· καθὼς λέγει ὁ Δαβίδ. «Οὐχὶ τοὺς μισοῦν»τάς σε Κύριε ἐμίσησα, καὶ ἐπὶ τοὺς ἐχθρούς σου »ἐξετηκόμην· τέλειον μῖσος ἐμίσουν αὐτούς, εἰς »ἐχθροὺς ἐγένοντό μοι.» Ὅποιος πιστεύει, λαλεῖ τὴν ἀλήθειαν, καὶ δὲν εὐγαίνει ἀπὸ τὸ στόμα του κἀνένα ψεῦδος· ἐπειδὴ ἐκεῖνοι ὁποῦ λέγουν τὸ ψεῦδος, εἶναι ἄπιστοι, καὶ υἱοὶ τοῦ διαβόλου. Ὅποιος πιστεύει, δὲν πλεονεκτεῖ, ἀλλὰ μάλιστα ἐλεεῖ, καὶ εὐσπλαγχνίζεται, διατὶ πιστεύει, ὅτι οἱ ἐλεήμονες ἐλεηθήσονται. Καὶ ὅτι ὁ Κύριος θέλει καταστρέψει τὰ σπήτια ἐκείνων ὁποῦ πλεονεκτοῦν, καὶ ἐκεῖνοι θέλει παραδοθοῦν εἰς τὴν γέενναν τῆς κολάσεως, καὶ εἰς τὸν ἀκοίμητον σκώληκα. Ὅποιος πιστεύει, δὲν μεταλαμβάνει ἀναξίως τὰ ἄχραντα μυστήρια· ἀλλὰ καθαρίζει τὸν ἑαυτόν του, ἀπὸ κάθε μολυσμόν, ἀπὸ τὴν γαστριμαργίαν, ἀπὸ τὴν μνησικακίαν ἀπὸ ἔργα πονηρά, καὶ λόγια ἄσχημα, ἀπὸ γέλοια ἄτακτα, ἀπὸ ῥυπαροὺς λογισμούς, ἀπὸ κάθε ἀκαθαρσίαν, καὶ κακὴν ἐνέργειαν, καὶ τουουτωτρόπως δέχεται τὸν Βασιλέα τῆς δόξης, ἐπειδὴ ὁ διάβολος ἐπιπηδῶντας ἐμβαίνει εἰς ἐκείνους ὁποῦ μεταλαμβάνουν ἀναξίως τὰ ἄχραντα μυστήρια, καὶ ἔρχεται μέσα εἰς τὴν καρδίαν τους, καθὼς ἔκαμεν

εἰς τὸν Ἰούδαν ὅταν ἐμετάλαβε ἀπὸ τὸ δεῖπνον τοῦ Κυρίου. Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ θεῖος Παῦλος. «δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτὸν, καὶ οὕτως ἐκ »τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω, καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέ»τω. Ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων ἀναξίως, κρίμα »ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει. Καὶ διὰ τοῦτο πολλοὶ ἐν »ὑμῖν ἀσθενεῖς, καὶ ἄρρωστοι, καὶ κοιμῶνται ἱκα»νοί». Ἐκεῖνος ὁποῦ πιστεύει, δὲν συκοφαντεῖ, δὲν κατηγορεῖ τοὺς ἀδελφούς του χριστιανοὺς, ἀλλὰ μάλιστα τοὺς ἐπαινεῖ, διότι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐπαινοῦν ἄλλους θέλει ἐπαινεθοῦν ἀπὸ τοὺς ἁγίους Ἀγγέλους εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Οὐαὶ δὲ καὶ ἀλλοίμονον εἰς ἐκείνους ὁποῦ κατηγοροῦν, καὶ ἐγκαλοῦν ἄλλους ὡς πονηροὺς, διατί θέλει φερθοῦν ἀπὸ τοὺς πονηροὺς διαβόλους ὡσὰν κτήνη τετράποδα εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· καὶ ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Ἐκεῖνος ὁποῦ πιστεύει, περιπατεῖ ὀρθὰ τὴν στράταν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ δὲν κλίνει οὔτε ἀριστερὰ, οὔτε δεξιὰ, οὐδὲ διαστρέφει ἄλλους μὲ τὴν πονηρίαν του· ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ διαστρέφει ἄλλους εἶναι χειρότερος ἀπὸ τὸν διάβολον. Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ Θεὸς μὲ τὸ στόμα τοῦ Προφήτου Ἀββακούμ. «Ὦ, ὁ ποτίζων »αὐτοῦ τῷ πλησίον ἀνατροπὴν θολερὰν, καὶ ὁ »μεθύσκων, ὅπως ἐπιβλέπῃ ἐπὶ τὰ σπήλαια αὐ»τῶν πλησμονὴ ἀτιμίας ἐκ δόξης. Πίε καὶ σὺ, »καὶ διασαλεύθητι, καὶ σείσθητι». Διότι ἐκεῖνος ὁποῦ πιστεύει μὲ ἀλήθειαν, δὲν πιστεύει μὲ τὸ στόμα, καὶ τὴν γλῶσσάν του, ἀλλα μὲ τὴν καρδίαν του· καὶ τούτου τὰ ἔργα δείχνονται φανερά. «Οὐ δύναται γὰρ πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄ»ρους κειμένη». Ἐπειδὴ ἐκεῖνος ὁποῦ πιστεύει ἐν ἀληθείᾳ μὲ τὴν καρδίαν του ἐργάζεται τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου. Ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ πιστεύει μὲ τὰ λόγια καὶ ὄχι μὲ τὴν καρδίαν του, εἶναι εὔκαιρος ἀπὸ καλὰ ἔργα· διὰ τοὺς ὁποίους λέγει ὁ Κύριος διὰ τοῦ Προφήτου». «Ἐγγίζει μοι ὁ λαὸς »οὗτος ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ ἐν τῇ γλώσ»σῃ αὐτῶν ἐψεύσαντο αὐτῷ». Λοιπὸν ἀδελφὲ, ὅταν βλέπῃς τὸν ἑαυτόν σου πῶς εἶσαι εὔπορος πλούσιος ἀπὸ ὅλα τὰ πονηρὰ ἔργα, καὶ ἄπορος εὔκαιρος ἀπὸ ὅλα τὰ ἀγαθὰ, εἰπέ μου πῶς δύνασαι νὰ ὀνομάσῃς τὸν ἑαυτόν σου πιστόν; ὅτι, καθὼς νομίζω, εἶσαι χειρότερος καὶ ἀπὸ τοὺς ἀπίστους· διότι τὰ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα, φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιοῦσι. Λοιπὸν ἐὰν πιστεύῃς, φεῦγε τὴν ἁμαρτίαν, καὶ φωνάζωντας θρήνησε, κλαῦσε καὶ καταδίκασε τὸν ἑαυτόν σου, καὶ ἄφησε τὰ κακὰ ἔργα, μὲ τὰ ὁποῖα ἔζησες ἕως τῆς σήμερον· καὶ ἀγωνίσου μὲ προθυμίαν, διὰ νὰ εὑρεθῇς μὲ ἔργα καλὰ ἔμπροσθεν τοῦ Βασιλέως τῆς δόξης εἰς ἐκείνην τὴν φοβερὰν ἡμέραν τῆς κρίσεως, εἰς τὴν ὁποίαν μέλλει νὰ πληρώσῃ κάθε ἕνα κατὰ τὰ ἔργα του. Διότι λέγει ὁ Ἀπόστολος. «Εἴτις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τού»τῳ, χρυσὸν, ἄργυρον, λίθους τιμίους, ξύλα, χόρ»τον, καλάμην, ἑκάστου τὸ ἔργον φανερὸν γενή»σεται. Ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν πυρὶ ἀπο»καλύπτεται, καὶ ἑκάστου τὸ ἔργον τῷ πυρὶ δο»κιμασθήσεται. Εἴ τινος τὸ ἔργον μένει, ὃ ἐπω»κοδόμησε, μισθὸν λήψεται. Εἴ τινος τὸ ἔργον »κατακαήσεται, ζημιωθήσεται· αὐτὸς δὲ σωθήσε»ται, οὕτως δὲ, ὡς διὰ πυρός». Συλλογίσου λοιπὸν ἀδελφὲ τὸ φοβερὸν, καὶ φρικτὸν μυστήριον, καὶ τρόμαξε εἰς τοῦτα ὁποῦ ἀκούεις. Διότι ἐὰν μέλλῃ νὰ δοκιμάσῃ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τὸ πῦρ, σὺ λοιπὸν τότε ποῦ μέλλει νὰ φανῇς; ἢ πῶς θέλει τολμήσεις νὰ πλησιάσῃς αὐτὸ ἐσὺ ὁποῦ οἰκοδόμησες εἰς τὸν ἑαυτόν σου βαρὺ, καὶ δυσκολοβάστακτον φορτίον ἀπὸ χόρτον, καὶ καλάμην, καὶ ἀπὸ κάθε ἄλλην ὕλην πονηράν; ἀλλοίμονον εἰς ἐμέ. Τί θέλει κάμω τότε. Ἐπειδὴ τὰ μὲν πονηρὰ καὶ φρυγανώδη μου φορτία θέλει κατακαυθοῦν ἀπὸ τὸ ἄσβεστον ἐκεῖνο πῦρ ἐγὼ δὲ θέλει μείνω παντοτεινὰ νὰ καίωμαι αἰωνίως μέσα εἰς ἐκεῖνο τὸ αἰώνιον πῦρ διὰ τὰ κακὰ, καὶ πονηρὰ ἔργα μου. Ὅθεν ἀδελφέ μου ἀγαπητὲ, ἐννοῶντας ταῦτα, πρόλαβε τὸν καιρὸν, καὶ ἄφησε τὰς πονηρίας ὅλας, ὁποῦ ἔκαμες ἐκ νεότητός σου, καὶ ἐξύπνησε ἀπὸ τὸν ὕπνον τῆς ἀμελείας. Ἔλλα εἰς τὸν ἑαυτόν σου· διόρθωσε τὰ πολλὰ, καὶ ἀναρίθμητα σφάλματά σου· ἀποδίωξε τὰς πονηρὰς, καὶ ἐμπαθεῖς σου προσλήψεις· ἀπόρριψε ἀπὸ τὸν ἑαυτόν σου τὰς σαρκικὰς ἡδυπαθείας διὰ μέσου τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ τῆς πρὸς Θεὸν καθαρᾶς καὶ ἀληθινῆς σου πίστεως, διὰ νὰ στεφανωθῇς ἀξίως παρ' αὐτοῦ, καὶ νὰ ἀξιωθῇς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν χάριτι, καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟΣ Θ΄.

Περὶ γνώσεως πνευματικῆς, καὶ ὅτι ὁ θησαυρὸς τοῦ Πνεύματος εἶναι κρυμμένος μέσα εἰς τὸ γράμμα τῆς θείας γραφῆς, καὶ δὲν εἶναι εἰς ὅλους φανερὸς, ἀλλὰ εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἀπόκτησαν μέσα εἰς τὴν ψυχήν τους τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Η πνευματικὴ γνῶσις ὁμοιάζει μὲ ἕνα σπῆτι ὁποῦ νὰ εἶναι φτιασμένον ἀνάμεσα εἰς τὴν ἑλληνικὴν, καὶ κοσμικὴν γνῶσιν, εἰς τὸ ὁποῖον σπῆτι εὑρίκεται ὡσαν ἕνα σεντοῦκι καλὰ σφαλισμένον, ἡ γνῶσις τῶν θείων γραφῶν, (1) καὶ ὁ ἀνεκδιήγητος πλοῦτος ὁποῦ εὑρίσκεται θησαυρισμένος μέσα εἰς τὴν γνῶσιν τῶν γραφῶν, ἤγουν ἡ θεία χάρις· τὸν ὁποῖον πλοῦτον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὸν ἰδοῦν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐμβαίνουν εἰς τὸ σπῆτι, ἀνίσως δὲν ἀνοιχθῇ εἰς αὐτοὺς τὸ σεντοῦκι. Ἀλλὰ τὸ σεντοῦκι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀνοιχθῇ ποτὲ μὲ ἀνθρωπίνην σοφίαν· ὅθεν καὶ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ὁποῦ φρονοῦν τὰ τοῦ κόσμου, δὲν γνωρίζουν τὸν πνευματικὸν θησαυρὸν ὁποῦ εἶναι μέσα εἰς τὸ σεντοῦκι τῆς πνευματικῆς γνώσεως. Καὶ καθὼς, ἂν ἀσυκώσῃ τινὰς αὐτὸ τὸ σεντοῦκι εἰς τὸν ὦμόν του, δὲν δύναται νὰ ἰδῇ τὸν θησαυρὸν ὁποῦ εἶναι μέσα εἰς αὐτὸ, ἔτζι καὶ ἂν ἀναγνώσῃ, καὶ ἀποστηθίσῃ τινὰς ὅλας τὰς θείας γραφὰς, καὶ ἂν τὰς διαβάζῃ ὅλας, ὡσὰν ἕνα ψαλμὸν, δὲν δύναται νὰ καταλάβῃ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁποῦ εἶναι κρυμμένη μέσα εἰς αὐτάς. Ὅτι οὔτε ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι μέσα εἰς τὸ σεντοῦκι, εἶναι δυνατὸν νὰ φανερωθοῦν διὰ μέσου τοῦ σεντουκίου, οὔτε ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι κρυμμένα εἰς τὰς θείας γραφὰς, δύνανται νὰ φανερωθοῦν διὰ μέσου τῶν γραφῶν. Καὶ μὲ τί τρόπον; ἄκουσον. Ὑπόθεσαι πῶς βλέπεις ἕνα σεντοῦκι μικρὸν καλὰ σφαλισμένον ὁλοῦθεν, καὶ ὅσον ἀπὸ τὸ βάρος, καὶ ἀπὸ τὴν εὐμορφίαν ὁποῦ βλέπεις ἀπ' ἔξω, νομίζεις, ἢ καὶ μαθαίνεις ἀπὸ ἄλλους, πῶς ἔχει μέσα θυσαυρὸν, τὸ ὁποῖον ὑπόθεσαι, πῶς τὸ πέρνεις εἰς τὸν ὦμόν σου, καὶ φεύγεις, ὅσον ἠμπορεῖς. Ἀλλὰ τί τὸ ὄφελος εἰς ἐσένα, ἂν τὸ ἔχῃς πάντοτε σφαλισμένον, καὶ δὲν τὸ ἀνοίξῃς, οὐδὲ ἰδῇς καμμίαν φορὰν εἰς ὅλην σου τὴν ζωὴν τὸν θησαυρὸν ἐκεῖνον, οὔτε τὴν λαμπρότητα ὁποῦ ἔχουν τὰ πολύτιμα πετράδια, καὶ τὰ μαργαριτάρια, καὶ τὸ χρυσάφι ὁποῦ εἶναι ἐκεῖ μέσα; τί τὸ ὄφελος εἰς ἐσένα, ἂν δὲν ἀξιωθῇς νὰ λάβῃς κἂν ὀλίγον τι ἀπὸ τὸν θησαυρὸν ἐκεῖνον, καὶ νὰ ἀγοράσῃς τροφὰς, ἢ ἐνδύματα, ἀλλὰ τὸ φυλάττεις, ὡς εἴπομεν, εἰς ὅλην σου τὴν ζωὴν σφαλισμένον, καὶ βουλλωμένον, γεμάτον ἀπὸ πολὺν, καὶ πολύτιμον θησαυρὸν, καὶ ἐσὺ ἀποθαίνεις ἀπὸ τὴν πεῖναν, καὶ δίψαν, καὶ γυμνότητα; βέβαια δὲν λαμβάνεις κανένα ὄφελος. Αὐτὰ τὰ ἴδια νόμιζε, ἀδελφέ μου, πῶς γίνονται καὶ εἰς τὰ Πνευματικὰ, ὡσὰν νὰ εἰποῦμεν. Σεντοῦκι εἶναι τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ αἱ λοιπαὶ θεῖαι Γραφαὶ ὁποῦ ἔχουν μέσα τους σφαλισμένην τὴν αἰώνιον ζωὴν, καὶ μαζῆ μὲ αὐτὴν, τὰ ἀνεκλάλητα, καὶ αἰώνια ἀγαθὰ, καθὼς λέγει ὁ Χριστός. «Ἐρευνᾶτε τὰς γραφὰς, ὅτι ἐν αὐταῖς ἐ»στὶν ἡ ζωὴ ἡ αἰώνιος. Ἄνθρωπος δὲ ὁποῦ ἀσυκώνει τὸ σεντοῦκι, ὑπόθεσαι, πῶς εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ ἀποστηθίσει ὅλας τὰς θείας γραφὰς, καὶ τὰς ἔχει πάντοτε εἰς τὸ στόμα του, καὶ τὰς φυλάττει μέσα εἰς τὸ ἐνθυμητικὸν τῆς ψυχῆς του, ὡσὰν εἰς σεντοῦκι, ὁποῦ νὰ ἔχῃ μέσα, ὡσὰν πετράδια πολύτιμα, τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, εἰς τὰς ὁποίας εὑρίσκεται ἡ αἰώνιος ζωὴ (ὅτι οἱ λόγοι τοῦ Χριστοῦ εἶναι φῶς, καὶ ζωὴ, καθὼς τὸ λέγει ὁ ἴδιος, «ὁ ἀπειθῶν τῷ Υἱῷ οὐκ ὄψεται τὴν »ζωὴν)» καὶ μαζὴ μὲ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ νὰ ἔχῃ καὶ τὰς ἀρετὰς, ὡσὰν μαργαριτάρια, ὅτι ἀπὸ τὰς ἐντολὰς γίνονται αἱ ἀρεταὶ, καὶ ἀπὸ τὰς ἀρετὰς φανερώνονται τὰ μυστήρια ὁποῦ εἶναι σκεπασμένα, καὶ κρυμμένα μέσα εἰς τὸ γράμμα. Ὅτι τότε κάμνει τινὰς τὰς ἀρετὰς, ὅταν φυλάττῃ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ· καὶ τότε πάλιν φυλάττει τὰς ἐντολὰς, ὅταν κάνῃ τὰς ἀρετάς· καὶ διὰ μέσου τῶν ἀρετῶν, καὶ ἐντολῶν ἀνοίγεται ἡ θύρα τῆς γνώσεως εἰς ἡμᾶς. Καὶ διὰ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, ἀνοί-

1) Θεῖαι γραφαὶ λέγονται ἡ παλαιὰ, καὶ ἡ νέα. Τὰ δὲ ἄλλα λέγονται συγγράμματα τῶν Ἁγίων.

γεται διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁποῦ εἶπεν. «Ὁ ἀ»γαπῶν μὲ τὰς ἐντολάς μου τηρήσει, καὶ ὁ Πα»τήρ μου ἀγαπήσει αὐτὸν, καὶ ἐγὼ ἐμφανίσω »αὐτῷ ἐμαυτόν». Ὅταν λοιπὸν κατοικήσῃ μέσα μας ὁ Θεὸς, καὶ φανερώσῃ τὸν ἑαυτόν του γνωστὸν εἰς ἡμᾶς, τότε βλέπομεν καὶ γνωστῶς, ἤγουν γνωρίζομεν ἐμπράκτως ἐκεῖνα τὰ θεῖα μυστήρια ὁποῦ εἶναι κρυμμένα μέσα εἰς τὰς θείας γραφάς. Διατὶ μὲ ἄλλον τρόπον εἶναι ἀδύνατον, καὶ ἂς μὴ πλανᾶται τινὰς, νομίζωντας, πῶς ἀνοίχθη μὲ ἄλλον τρόπον τὸ σεντοῦκι τῆς γνώσεως, καὶ ἀπόλαυσε τὰ ἀγαθὰ ὁποῦ εἶναι μέσα εἰς αὐτὸ, ἢ ἦλθεν εἰς μετοχὴν, καὶ θεωρίαν αὐτῶν. Ἀλλὰ ποῖα εἶναι τὰ ἀγαθὰ ὁποῦ λέγω; ἡ τελεία ἀγάπη εἰς τὸν Θεὸν, καὶ τὸν πλησίον, ἡ καταφρόνησις πάντων τῶν ὁρατῶν, τὸ νὰ νεκρώσωμεν τὴν σάρκα, καὶ τὰ μέλη τῆς σαρκὸς τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ τὴν κακὴν, καὶ αἰσχρὰν ἐπιθυμίαν. Καὶ καθὼς ὁ νεκρὸς δὲν συλλογίζεται τελείως, μήτε αἰσθάνεται τίποτε, ἔτζι καὶ ἡμεῖς νὰ μὴ συλλογιζώμεθα τελείως καμμίαν κακὴν ἐπιθυμίαν, μήτε νὰ αἰσθανώμεθα καμμίαν δυναστικὴν ἐνόχλησιν τῆς κακίας ὁποῦ νὰ μᾶς πειράζῃ. Ἀλλὰ νὰ ἐνθυμούμεθα μόνον τὰς ἐντολὰς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τὴν ἀθανασίαν, τὴν ἀφθαρσίαν, τὴν δόξαν τὴν παντοτεινὴν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, τὴν υἱοθεσίαν ὁποῦ ἐλάβαμεν διὰ τῆς ἀναγεννήσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ὅτι ἐγενήκαμεν υἱοὶ Θεοῦ, καὶ θεοὶ κατὰ χάριν, καὶ κληρονόμοι τοῦ Θεοῦ, καὶ συγκληρονόμοι τοῦ Χριστοῦ, καὶ μαζὴ μὲ αὐτὰ τὰ ἀγαθὰ νὰ ἐνθυμούμεθα καὶ ὅτι ἀποκτήσαμεν νοῦν Χριστοῦ, ἤγουν Πνεῦμα Χριστοῦ, τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ δι' αὐτοῦ ἴδομεν τὸν Θεὸν, καὶ αὐτὸν τὸν Χριστὸν ὁποῦ κατοικεῖ κατὰ τὴν Θεότητα, καὶ ἐμπεριπατῇ γνωστῶς μέσα μας. Λοιπὸν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀκούουν τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, καὶ τὰς κάνουν, ἀξιώνονται, καὶ ἀπολαμβάνουν πλουσιοπάροχα ὅλα αὐτὰ, καὶ τὰ ἀνέκφραστα ἀγαθὰ ὁποῦ δίδονται διὰ αὐτὰ, διὰ μέσου τῆς ἀνοίξεως τοῦ σεντουκίου, ἤγουν διὰ μέσου τῆς ἀποκαλύψεως τῶν νοερῶν ὀφθαλμῶν τῆς ψυχῆς, καὶ τῆς θεωρίας ἐκείνων ὁποῦ εἶναι κεχρυμμένα μέσα εἰς τὰς θείας γραφάς. Οἱ δὲ ἄλλοι ὁποῦ δὲν ἐγνώρισαν ὅλα αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν, καὶ εἶναι ἄπειροι, καὶ δὲν ἐδοκίμασαν αὐτὰ, ἐκεῖνοι δὲν ἐγεύθηκαν ἀκόμι τὴν γλυκύτητα, καὶ τὴν ἀθάνατον ζωὴν ὁποῦ ἔχουν τὰ θεῖα λόγια, ἀλλὰ καυχῶνται, καὶ ἔχουν τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας τους, εἰς μοναχὴν τὴν μάθησιν, καὶ εἰς τὸ ἀποστήθισμα τῆς θείας γραφῆς· οἱ ὁποῖοι θέλει καταδικασθοῦν μετὰ θάνατον περισσότερον, ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ δὲν ἤκουσαν τελείως τὰς γραφάς. Ὅτι μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς πλανώμενοι ἐξ ἀγνοίας, διαστρέφουν ὅλας τὰς θείας γραφὰς, καὶ τὰς ἐξηγοῦν κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τους, θέλοντες νὰ διαφεντεύσουν τὸν ἑαυτόν τους, ὅτι δηλαδὴ καὶ χωρὶς τὴν ἀκριβεστάτην φύλαξιν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, δύνανται νὰ σωθοῦν, καὶ ἀρνοῦνται τελείως τὴν δύναμιν τῶν θείων γραφῶν. Καὶ πρεπόντως· ὅτι ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι σφαλισμένα, καὶ βουλλωμένα, καὶ ἀθεώρητα, καὶ ἀγνώριστα εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ὁποῦ ἀνοίγονται ἀπὸ μόνον τὸ Παναγιον Πνεῦμα, καὶ τοιουτωτρόπως ἀποκαλυπτόμενα θεωροῦνται, καὶ γνωρίζονται ἀπὸ ἡμᾶς. Πῶς εἶναι δυνατὸν ποτὲ, ἢ νὰ τὰ μάθουν, ἢ νὰ τὰ γνωρίσουν, ἢ κἂν νὰ τὰ ἐννοήσουν τελείως ἐκεῖνοι ὁποῦ λέγουν, πῶς δὲν ἐγνώρισαν καμμίαν φορὰν τὴν παρουσίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἤγουν τὴν ἔλλαμψιν, καὶ τὸν φωτισμὸν, καὶ τὴν κατοίκησιν αὐτοῦ εἰς τὸν ἑαυτόν τους; πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ καταλάβουν τὰ τοιαῦτα μυστήρια, ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἐγνώρισαν ὁλότελα καμμίαν φορὰν, πῶς ἐγινεν εἰς τὸν ἑαυτόν τους ἡ ἀναγέννησις, ἡ ἀνάπλασις, ἡ ἀνακαινούργωσις, καὶ ἡ ἀλλοίωσις ὁποῦ γίνεται ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα; καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ γνωρίσουν τὴν ἀλλοίωσιν ἐκείνων ὁποῦ ἐβαπτίσθησαν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι, ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἐβαπτίσθησαν ἀκόμι ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι; ἢ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἰδοῦν τὴν δόξαν ἐκείνων ὁποῦ ἐγεννήθησαν ἄνωθεν, ἤγουν ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἐγεννήθησαν ἄνωθεν; καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἠθέλησαν νὰ γένουν τέκνα Θεοῦ, καὶ θεοὶ κατὰ χάριν, διατὶ ἔλαβαν τὴν ἐξουσίαν, καθὼς λέγει ὁ Θεολόγος Ἰωάννης, νὰ γένουν τέκνα Θεοῦ, ἀμὴ ἀπὸ τὴν ἀμέλειάν τους ἔχασαν ἀκόμι καὶ τὴν χάριν ὁποῦ ἔλαβαν ἀπὸ τὸ Ἅγιον βάπτισμα. Εἰπέ μου παρακαλῶ, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ καταλάβουν ἐν γνώσει, ἢ κἂν ὀλίγον τί νὰ ἐννοήσουν εἰς ποίαν θείαν, καὶ πνευματικὴν δόξαν ἦλθαν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀξιώθησαν νὰ γένουν τέκνα Θεοῦ; Ὁ Θεὸς εἶναι Πνεῦμα ἀόρατον, ἀθάνατον, ἀπρόσιτον, ἀκατανόητον, καὶ ἐκείνους ὁποῦ γεννηθοῦν ἀπὸ αὐτὸν, τοὺς κάμνει τοιούτους, ὁμοί-

ους δηλ. μὲ τὸν Πατέρα ὁποῦ τοὺς ἐγέννησεν, οἱ ὁποῖοι, ἀγκαλὰ καὶ κατὰ τὸ σῶμα μόνον βλέπωνται, καὶ γνωρίζωνται, ὅμως κατὰ τὰ ἄλλα, ἤγουν κατὰ τὰ πνευματικὰ γνωρίζονται μόνον ἀπὸ τὸν Θεὸν καθὼς καὶ ἐκεῖνοι μόνον τὸν Θεὸν γνωρίζουν. Καὶ καλλίτερα νὰ εἰπῶ, θέλουν νὰ γνωρίζωνται ἀπὸ μόνον τὸν Θεὸν εἰς τὸν ὁποῖον ποθοῦν καὶ νὰ βλέπουν πάντοτε, καὶ νὰ βλέπωνται ἀπὸ αὐτόν. Καὶ ἀλλέως πάλιν· καθὼς ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν εἶναι ἔμπειροι εἰς τὰ γράμματα, δὲν ἠμποροῦν νὰ διαβάζουν παρόμοια μὲ τοὺς γραμματισμένους, καὶ μαθηματικούς· ἔτζι καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἠθέλησαν νὰ κάμουν μὲ τὸ ἔργον τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀξιωθοῦν ποτὲ νὰ ἰδοῦν τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, παρόμοια μὲ ἐκείνους ὁποῦ ἀγωνίσθησαν εἰς τὰς ἐντολὰς, καὶ τὰς ἐτελείωσαν μὲ τὸ ἔργον, καὶ ἔχυσαν τὸ αἷμά τους διὰ αὐτάς. Ὅτι καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ πάρῃ εἰς τὰ χέριά του ἕνα βιβλίον βουλλωμένον, καὶ κλεισμένον, δὲν δύναται νὰ ἰδῇ, ἢ νὰ ἐννοήσῃ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι γραμμένα μέσα εἰς αὐτὸ, καὶ ἐὰν ἰξεύρῃ ὅλην τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου. Ἔτζι καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει, ὡς εἴπαμεν, ὅλας τὰς θείας γραφὰς εἰς τὸ στόμα του, δὲν θέλει δυνηθῇ ποτὲ νὰ γνωρίσῃ, καὶ νὰ καταλάβῃ, τὴν μυστικὴν καὶ θείαν δόξαν, καὶ δύναμιν ὁποῦ εἶναι κρυμμένη μέσα εἰς τὰς θείας γραφὰς, ἐὰν δὲν κάμῃ ὅλας τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ λάβῃ μαζή του τὸν Παράκλητον, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁποῦ νὰ ἀνοίγῃ εἰς αὐτὸν τοὺς λόγους τῆς θείας γραφῆς, ὡσὰν βιβλίον, καὶ νὰ τοῦ δείχνῃ μυστικῶς τὴν δόξαν ὁποῦ εἶναι μέσα εἰς αὐτούς. Πρὸς τούτοις δὲ νὰ τοῦ ξεσκεπάζῃ καὶ τὰ ἀγαθὰ τοῦ Θεοῦ ὁποῦ εἶναι κρυμμένα μέσα εἰς αὐτοὺς, μαζὴ μὲ αὐτὴν τὴν αἰώνιον ζωὴν ὁποῦ ἀναβρύει ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα εἶναι κρυμμένα, καὶ ἀγνώριστα τελείως εἰς ὅλους τοὺς ἀμελεῖς, καὶ καταφρονητάς. Καὶ πρεπόντως· ὅτι ἐπειδὴ ἐπροσήλωσαν ὅλας τὰς αἰσθήσεις τους εἰς τὴν ματαιότητα τοῦ κόσμου, καὶ ἔχουν προσπάθειαν εἰς τὰ ψεύτικα καλὰ τῆς παρούσης ζωῆς, καὶ εἰς τὰ κάλλη τῶν σωμάτων, καὶ διὰ τοῦτο ἔχουν τὸν νοῦν τους σκοτισμένον, δὲν δύνανται νὰ τὸν ὑψώσουν, καὶ νὰ στοχασθοῦν τὰ νοητὰ κάλλη τῶν ἀπορρήτων ἀγαθῶν τοῦ Θεοῦ· καὶ καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ πονεῖ τὰ μάτιά του, δὲν δύναται νὰ κοιτάξῃ, καὶ νὰ ἰδῇ τελείως, εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, ἀλλὰ ἂν βιάσῃ τὸν ἑαυτόν του διὰ νὰ κοιτάξῃ εἰς αὐτὰς, χάνει καὶ ἐκεῖνο τὸ ὀλίγον φῶς τῶν ματίων του, καὶ τυφλώνεται τελείως, ἔτζι καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει τὰ μάτια τῆς ψυχῆς του ἀσθενημένα ἤγουν τὸν νοῦν του σκοτισμένον ἀπὸ τὰ κοσμικὰ, καὶ σαρκικὰ πράγματα, καὶ τὰς αἰσθήσεις του ἐμπαθεῖς, δὲν δύναται νὰ στοχασθῇ κάλλος, καὶ εὐμορφίαν σωμάτων ἀπαθῶς, καὶ χωρὶς βλάβην, καὶ ζημίαν τῆς ψυχῆς του· ἀλλὰ καὶ ἐκείνην τὴν εἰρήνην τῶν λογισμῶν του, καὶ τὴν ἄνεσιν, καὶ γαλήνην τῆς αἰσχρᾶς ἐπιθυμίας ὁποῦ εἶχε, πρὸ τοῦ νὰ στοχασθῇ τὴν εὐμορφίαν ἐκείνην, καὶ δὲν τὸν ἐνοχλοῦσαν οἱ πονηροὶ λογισμοὶ, καὶ ἡ αἰσχρὰ ἐπιθυμία, ὅταν πολυχαιρίσῃ εἰς τὸ νὰ μελετᾷ μὲ τὸν νοῦν του, καὶ νὰ συλλογίζεται τὸ πάθος ἐκεῖνο, καὶ τὴν ὡραιότητα τῶν σωμάτων, τὴν χάνει καὶ αὐτήν· ὥστε οὐδὲ τὴν ἀσθένειάν του δύναται νὰ ἐννοήσῃ ὁ τοιοῦτος. Ὅτι ἀνίσως ἐπείθετο πῶς εἶναι ἀσθενὴς εἰς τὴν ψυχὴν, καὶ γεμάτος ἀπὸ πάθη, βέβαια ἤθελε πιστεύσῃ, πῶς εἶναι ἄλλοι ὑγιεῖς, καὶ ἴσως καμμίαν φορὰν ἤθελε κατηγορήσῃ τὸν ἑαυτόν του, ὡσὰν ὁποῦ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἔγινεν αἴτιος τῆς ἀσθενείας του, καὶ ἤθελε φροντίσῃ νὰ ἐλευθερωθῇ καμμίαν φορὰν ἀπὸ τὴν τοιαύτην ἀσθένειαν. Ἀμὴ ἐπειδὴ νομίζει ὁ τοιοῦτος ὅλους τοὺς ἄλλους ἐμπαθεῖς, καὶ ἀσθενεῖς, κάμνει καὶ τὸν ἑαυτόν του ὅμοιον μὲ αὐτοὺς, καὶ λέγει, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γένῃ αὐτὸς ἀνώτερος ἀπὸ ὅλους. Καὶ ἔτζι ἀποθαίνει μαζὴ μὲ τὸ πάθος, μὴ θέλωντας ὁ ἄθλιος νὰ ἐλευθερωθῇ καμμίαν φορὰν ἀπὸ τὸ τοιοῦτον κακόν. Ὅτι ἐὰν ἤθελε, ἐδύνετο, ὡσὰν ὁποῦ ἔλαβε δύναμιν ἀπὸ τὸν Θεόν. Ἐπειδὴ ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς τὸ ὄνομά του ἐλάβομεν ἀπὸ αὐτὸν ἐξουσίαν νὰ ἐκδυθοῦμεν τὴν προτέραν δυσγένειαν τῆς φθορᾶς, ὡσὰν φόρεμα παλαιὸν, καὶ νὰ ἐνδυθοῦμεν τὸν Χριστὸν, καὶ νὰ ἀνακαινισθοῦμεν μὲ τὴν κατὰ Χριστὸν πολιτείαν, καὶ γένωμεν υἱοὶ Θεοῦ κατὰ χάριν. Ἀλλὰ μὴ γένοιτο ποτὲ ἀδελφοί μου, νὰ γένωμεν καὶ ἡμεῖς ὅμοιοι μὲ ἐκείνους ὁποῦ ἔχουν τοιαύτας ὑπολήψεις, καὶ εὑρίσκονται εἰς τέτοιαν ἀθλίαν κατάστασιν, μὲ τὸ νὰ εἶναι ὅλως διόλου γήϊνοι, καὶ χερσωμένοι, καὶ γεμάτοι ἀκάνθια. Ἀλλὰ ἄμποτε νὰ ἀκολουθήσωμεν τὸν Χριστὸν ὁποῦ διὰ ἡμᾶς ἀπέθανε, καὶ ἀνέστη, καὶ ἀνέβασε τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ νὰ πολιτευθοῦμεν κατὰ τὴν ζωὴν

τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι τὸ ἐδικόν μας παράδειγμα, καὶ νὰ φυλάξωμεν τὰς ἐντολάς του, ἀφ' οὗ καθαρισθοῦμεν προτήτερα ἀπὸ τὸν μολυσμὸν τῆς ἁμαρτίας διὰ μέσου τῆς μετανοίας, καὶ ἐξομολογήσεως, καὶ ἀφ' οὗ φορέσωμεν τὸ λαμπρὸν ἔνδυμα τῆς ἀφθαρσίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν αὐτῷ Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΟΣ.

α΄. Ὅτι δὲν πρέπει νὰ εὑρισκώμεθα μὲ ἀμέλειαν εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ νὰ ἀγωνιζώμεθα διὰ νὰ τὰς φυλάττωμεν ὅλας.

β΄. Καὶ ὅτι πρέπει νὰ ὑπομένωμεν μεγαλοψύχως τοὺς πειρασμούς.

Ὁ Ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ Ἰάκωβος ὁ ἀδελφόθεος λέγει εἰς τὴν ἐπιστολήν του. «Ὅτι »ἐάν τις ὅλον τὸν νόμον φυλάξῃ, πταίσῃ »δὲ ἐν ἑνὶ, γέγονε πάντων ἔνοχος». Καὶ πάλιν ὁ μακάριος Παῦλος λέγει. «Ὁ ἀγωνιζόμενος, »πάντα ἐγκρατεύεται». Καὶ διὰ νὰ τὸ φανερώσῃ καλλίτερα, λέγει καὶ τοῦτο. «Ὧ γάρ τις »ἥττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται». Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, ἐκεῖνος ὁποῦ δουλωθῇ εἰς ἕνα πάθος, ἂς εἶναι καὶ παραμικρὸν, εἶναι φανερὸν, πῶς κυριεύεται ἀπὸ αὐτὸ, καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπακούῃ εἰς τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου. Διατὶ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὸν Χριστὸν, ἐκεῖνος ὁποῦ κυριεύεται ἀπὸ ἄλλον αὐθέντην; καὶ διατί δὲν συλλογιζόμεθα καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ μας τὴν ἀλήθειαν τῶν Ἀποστολικῶν λόγων πληροφορούμενοι εἰς αὐτὴν ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ βλέπομεν; ἐπειδὴ βλέπομεν, ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ ταξιδεύουν εἰς τὴν θάλασσαν, δὲν λέγουν, ὅτι ἐλευθερώθησαν ἀπὸ κινδύνους, ἀνίσως ἀπεράσουν τόσα, καὶ τόσα μίλια, διατὶ ἐνδέχεται ὅταν ὑπάγουν κοντὰ εἰς τὸν λιμένα, νὰ τοὺς εὕρῃ ἔξαφνα καμμία φουρτοῦνα, καὶ νὰ κινδυνεύσουν· ἀμὴ τότε λέγουν πῶς ἐπῆγαν κατευόδιον, ὅταν ἐμβοῦν μέσα εἰς τὸν λιμένα, καὶ εὔγουν ἐπάνω εἰς τὴν ξηρὰν γῆν. Ἔτζι καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ περιπατοῦν εἰς τὴν ξηρὰν, διὰ νὰ φθάσουν εἰς καμμίαν πολιτείαν, δὲν λέγουν πῶς ἐγλύτωσαν ἀπὸ τοὺς κινδύνους, καὶ πῶς ἔφθασαν εἰς τὴν πολιτείαν ἐκείνην ὁποῦ πηγαίνουν, ἐὰν περάσουν ἐκεῖνον τὸν ποταμὸν, ἢ ἐκεῖνο τὸ βουνὸν, καὶ ἐὰν γλυτώσουν ἀπὸ ἐκείνους τοὺς κλέπτας, διατὶ ἐνδεχόμενον εἶναι νὰ πέσουν εἰς κανένα ἄλλον φονέα, ἢ εἰς κανένα θηρίον, καὶ νὰ φονευθοῦν, ἢ νὰ πέσουν εἰς κανένα ἄλλον βυθὸν νὰ πνιγοῦν· ἀλλὰ ἀνίσως γλυτώσουν, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ κάθε πειρασμὸν, καὶ κάθε θανατηφόρον κίνδυνον, καὶ πλησιάσουν εἰς τὴν πολιτείαν, καὶ οὐδὲ τότε πάλιν, δὲν δύνανται νὰ εἰποῦν, πῶς ἐπῆγαν κατευόδιον· ὅτι ἀνίσως ἀφ' οὗ γλυτώσουν ἀπὸ ὅλα τὰ ἐναντία, ἀμελήσουν, ὀκνεύσουν, καὶ τοὺς προφθάσῃ ἡ νύκτα, καὶ κλεισθοῦν ἡ πόρταις τῆς πολιτείας ἐκείνης, καὶ μείνουν αὐτοὶ ἔξω, δὲν ἰξεύρουν τί ἐναντίον ἠμπορεῖ νὰ τοὺς ἀκολουθήσῃ, ἕως τὴν αὐρινὴν ἡμέραν. Λοιπὸν νόησε πολιτείαν, τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ νύκτα τὸν θάνατον τοῦ κάθε ἑνὸς, καὶ αὐρινὴν ἡμέραν τὴν δευτέραν παρουσίαν τοῦ Κυρίου, ἡ ὁποία εἶναι ἡ ἡμέρα τῆς κρίσεως. Ὅθεν ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν σπουδάσει νὰ φθάσῃ, καὶ νὰ ἐμβῇ μέσα εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἕως ὁποῦ εὑρίσκεται εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, ἀμὴ εἰς τὸν καιρὸν ὁποῦ εὐγαίνει ἡ ψυχή του ἀπὸ τὸ κορμὶ, εὑρεθῇ ἔξω ἀπὸ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἔρχεται εἰς αὐτὸν ἡ νύκτα, ἤγουν ὁ θάνατος, καὶ δὲν ἰξεύρει τί θέλει ἀκολουθήσει εἰς αὐτὸν τὴν αὐρινὴν ἡμέραν, ἤγουν τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως, ἢ τὸν ἀφίνουν, ἢ δὲν τὸν ἀφίνουν νὰ ἐμβῇ μέσα εἰς αὐτήν. Ἀλλὰ καὶ τὸ ζαρκάδι, ἢ τὸ ἐλάφι, ἢ ἄλλο κανένα τοιοῦτον ζῶον, δὲν λέγεται πῶς ἐγλύτωσεν, ὁπόταν φύγῃ ἀπὸ τοῦτον ἢ ἀπὸ ἐ-

κεῖνον τὸν κυνηγὸν, καὶ τὸν σκύλλον, ἢ ὁπόταν δὲν πιασθῇ ἀπὸ ἐκείνην ἢ ἀπὸ ἄλλην παγίδα, διατὶ ἐνδέχεται νὰ πέσῃ εἰς τὰ χέρια ἄλλου κυνηγοῦ, ἢ νὰ πιασθῇ ἀπὸ ἄλλην παγίδα· ἀλλὰ τότε λέγεται πῶς ἐγλύτωσεν, ὅταν φύγῃ ὅλους τοὺς κυνηγοὺς, καὶ δὲν πιασθῇ ἀπὸ ὅλαις ταῖς παγίδες. Συλλογίσου πάλιν καὶ ἐδῶ κυνηγοὺς τοὺς πονηροὺς δαίμονας, καὶ σκύλλους τοὺς πλάνους ἀνθρώπους, καὶ τοὺς ψευδοδιδασκάλους, οἱ ὁποῖοι ὄντες διεστραμμένοι, καὶ πονηροὶ, δὲν κοιτάζουν νὰ διορθώσουν τὸν ἑαυτόν τους, ἀλλὰ ἐπιχειρίζονται νὰ διδάσκουν ἄλλους, τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ τοὺς στοχάζεται τινὰς, ὡσὰν σκύλλους ὁποῦ ὑλακτοῦν, καὶ φωνάζουν, καὶ νὰ ἀποφεύγῃ ὅσον δύναται ἀπὸ αὐτοὺς, ὡσὰν ὁποῦ δαγκάνουν καὶ ξεσχίζουν μὲ τοὺς λόγους τους τὰ πρόβατα τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὰ προδίδουν εἰς τὰς χεῖρας τῶν κυνηγῶν, ἤγουν τῶν δαιμόνων. Κλέπτας δὲ νόησε τοὺς πονηροὺς, καὶ αἰσχροὺς λογισμοὺς, οἱ ὁποῖοι ἔρχονται ἔξαφνα, εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ ἀγωνίζεται διὰ τὴν σωτηρίαν του, καὶ τὸν κάμνουν ἢ νὰ φύγῃ, καὶ νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τὴν καλὴν συνοδίαν τῶν ἐναρέτων ἀνθρώπων, καὶ νὰ συναναστρέφεται μὲ κακοὺς, διὰ νὰ γένῃ καὶ ἐκεῖνος παρόμοιος μὲ τοὺς συντρόφους τους, ἢ τὸν κάμνουν νὰ γλυκανθῇ εἰς κανένα αἰσχρὸν λογισμὸν, καὶ νὰ κάμῃ συγκατάθεσιν, καὶ τότε τὸν δένουν σφικτὰ, καὶ δὲν εἶναι τρόπος πλέον νὰ διώξῃ ἐκείνους τοὺς αἰσχροὺς λογισμοὺς ἀπὸ τὸν νοῦν του, ἀλλὰ τὸν κεντοῦν τρόπον τινὰ μὲ τοὺς γαργαλισμοὺς, καὶ τὰ κινήματα τῆς σαρκὸς, καὶ τὸν σύρνουν μὲ τὴν αἰσχρὰν ἐκείνην ἐπιθυμίαν, καὶ τὸν ῥίπτουν μέσα εἰς τὸν λάκκον τῆς ἁμαρτίας, καὶ τὸν κρημνίζουν εἰς τὸν κρημνὸν τῆς αἰσχρᾶς πράξεως. Πρέπει λοιπὸν ὅσον δυνάμεθα, νὰ φεύγωμεν ὅλας τὰς ἁμαρτίας, καὶ νὰ κάμνωμεν ὅλας τὰς ἀρετὰς, καὶ νὰ φυλάττωμεν μὲ κάθε προθυμίαν, καὶ πόθον τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ μὴ καταφρονοῦμεν καμμίαν ὡς μικράν. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ λέγει ἄμποτε νὰ μὴν ἤθελε κάμω ἐκεῖνο τὸ μεγάλον κακὸν, καὶ ἐκεῖνο τὸ μεγάλον ἁμάρτημα, ἀμὴ ἐκεῖνο, καὶ ἐκεῖνο τὸ μικρὸν δὲν εἶναι τίποτε· ὁ τοιοῦτος φανερὰ ἀνατρέπει ὅλας τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐναντιώνεται εἰς αὐτάς. Διατὶ, ὑπόθεσαι ἕνα ἄνθρωπον, πῶς εἶναι, ὡσὰν ἕνα ἀγγεῖον πολύτιμον, κατεσκευασμένον ἀπὸ ὅλας τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, ἤγουν ἀπὸ πίστιν, ἀπὸ φόβον Θεοῦ, ἀπὸ ταπείνωσιν, ἀπὸ σιωπὴν ἀργολογίας, ἀπὸ ὑπακοὴν ἕως θανάτου, ἀπὸ ἐκκοπὴν κάθε του θελήματος, καὶ κινήματος, ἀπὸ ἀδιάκοπον μετάνοιαν, καὶ κατάνυξιν, ἀπὸ παντοτινὴν προσευχὴν, ἀπὸ ἀκριβῆ φύλαξιν τῶν ματίων του, ἀπὸ ἀπροσπάθειαν εἰς τὸν πλησίον, καὶ ἀπὸ ἀγάπην ὁμοίαν εἰς ὅλους, ἀπὸ ἀφιλαργυρίαν, καὶ σωφροσύνην, ἀπὸ ἐλπίδα εἰς τὸν Θεὸν, καὶ τελείαν ἀγάπην, καὶ ἀπὸ ὅλας τὰς ἄλλας ἀρετὰς ὁποῦ ἀκολουθοῦν αὐτάς. Ὅτι κάθε μία ἀπὸ αὐτὰς εἶναι ὡσὰν ἕνα μέρος ἐκείνου τοῦ ἀγγείου, ἄλλη μαλαγματένιον, καὶ ἄλλη ἀσημένιον, καὶ ἄλλη χαλκωματένιον, καὶ ἄλλη ἀπὸ πολύτιμον πετράδι, καὶ ἀκολούθως αἱ ἄλλαι ἀπὸ ἄλλα ἀξιοτίμητα πράγματα, ἡ ὁποίαις ὅταν ἑνωθοῦν ὅλαις, καὶ κολλήσουν μία μὲ τὴν ἄλλην, καὶ τεριάσουν καλὰ διὰ τοῦ Παναγίου Πνεύματος, τότε κάμνουν τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, ὡς εἴπαμεν, ἀγγεῖον ἐκλεκτὸν, καὶ εὔχρηστον, μέσα εἰς τὸ ὁποῖον βάλλεται ἡ χάρις τοῦ Χριστοῦ, ὡσὰν κρασὶ καινούριον. Εἰπέ μου λοιπὸν, ἀνίσως λείψῃ μία ἀπὸ ὅλας ἐκείνας τὰς ἀρετὰς, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐκατεσκευάσθη τὸ ἀγγεῖον ἐκεῖνο, ἆρά γε στέργει ἢ εὐχαριστεῖται ὁ Θεὸς νὰ βάλλῃ μέσα εἰς αὐτὸ τελείως, κανένα ἀπὸ τὰ χαρίσματα τοῦ Πνεύματός του, μὲ ὅλον ὁποῦ φαίνεται πῶς εἶναι πολλὰ μικρὴ ἡ τρύπα τοῦ μέρους ἐκείνου ὁποῦ λείπει, ἤγουν τοῦ τόπου τῆς ἀρετῆς; ὄχι, βέβαια δὲν εὐχαριστεῖται· διατὶ ἐξάπαντος ὅ,τι βαλθῇ μέσα εἰς αὐτὸ, κατ' ὀλίγον ὀλίγον θέλει χυθῇ ὅλον ἀπὸ ἐκείνην τὴν μικρὰν τρύπαν. Πῶς λοιπὸν ἡμεῖς νομίζομεν τὸν ἑαυτόν μας, ὅτι εἴμεσθε ἀγγεῖα τέλεια, καὶ ὁλόκληρα, καὶ ὅτι ἔχομεν μέσα μας τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ὡσὰν ἕνα θησαυρὸν, ἔχοντες μοναχὰ ἐκεῖνα τὰ ὀλίγα καλὰ ὁποῦ ἐκάμαμεν, καὶ αὐτὰ χωρισμένα ἕνα ἀπὸ τὸ ἄλλο μὲ τὰς ἁμαρτίας, καὶ ὄντες ὑστερημένοι ἀπὸ ταῖς πολλαῖς ἀρεταῖς τῶν ὁποίων τὸν θησαυρὸν ὁποῦ δὲν φθείρεται, οὐδὲ τελειώνει ποτὲ, δὲν τὸν ἀποκτήσαμεν, μὲ τὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ; ἀλλὰ ἀληθῶς, καθὼς λέγει ὁ Παῦλος, «ἐματαιώθημεν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς ἡμῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος ἡμῶν καρδία, καὶ λέγοντες πῶς εἴμεσθε σοφοὶ, ἐμωράνθημεν.» Ὅτι καὶ ὁ θεῖος Παῦλος

φωνάζει λέγων. «Ὁ Θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ σκότους »φῶς λάμψαι, ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡ»μῶν. Καὶ ἔχομεν τὸν θησαυρὸν αὐτοῦ ἐν ὀ»στρακίνοις σκεύεσι». Καὶ σκεύη λέγει τὰ ἐδικά μας σώματα, καθὼς λέγει καὶ εἰς ἄλλο μέρος. «Οὐκ οἴδατε, ὅτι τὰ σώματα ἡμῶν, ναὸς εἰσὶ »τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν Ἁγίου Πνεύματος, »καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν;» τὰ λέγει δὲ ὀστράκινα, ἤγουν πήλινα, διὰ νὰ φανερώσῃ τὴν ἀσθένειαν τῆς φύσεώς μας. Λοιπὸν αὐτὰ τὰ πήλινα σώματα, διὰ τὴν ἀνίκητον δύναμιν τοῦ θησαυροῦ ἤγουν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁποῦ εἶναι μέσα εἰς αὐτὰ, εἶναι ἀσύντριπτα, καὶ στερεά. Ὅθεν ἀκολούθως λέγει. «Ἵνα τὸ πλεῖστον τῆς »δυνάμεως μὴ ᾖ ἐξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ». Καὶ διὰ νὰ τὸ κάμω εἰς ἐσᾶς φανερώτερον, τοιοῦτον εἶναι ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει ὁ Ἀπόστολος· ἤγουν μὴ νομίσῃς ἀδελφὲ, ὅτι ἐσὺ φυλάττεις τὸν θησαυρὸν ὁποῦ εἶναι μέσα σου, ἀλλὰ ὁ θησαυρὸς μάλιστα φυλάττει ἐσένα. Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ὁποῦ εἶναι μέσα σου, σὲ ἐκατασκεύασεν ἀγγεῖον τίμιον, καὶ εὔχρηστον εἰς τὸν Θεόν. καὶ τὸ θαυμαστὸν εἶναι, ὁποῦ ἀνίσως συντριφθῇ τὸ ἀγγεῖον ὄχι ἀπὸ ἡμᾶς, ἀλλὰ ἀπὸ ἄλλους ἐχθρούς, καὶ ὁ θησαυρὸς δὲν χάνεται, καὶ τὸ ἀγγεῖον κατασκευάζεται ἀπὸ τὴν ἐνέργειαν τοῦ θησαυροῦ δυνατώτερον, καὶ συγουρώτερον, ὅτι ὁ θησαυρός εἶναι Θεός. Ὅθεν περὶ τούτου λέγει ὁ ἴδιος Ἀπόστολος πάλιν. «Πάντα ἰ»σχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με Χριστῷ». Ἀλλὰ στοχάσου πῶς μὲ αὐτοὺς τοὺς λόγους φανερώνει τὴν Ἁγίαν Τριάδα, ὅτι εἶναι ἀχώριστος πανταχοῦ, καὶ μένει εἰς ἡμᾶς. Διατὶ λέγει. «Ὁ »Θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ σκότους φῶς λάμψαι (1) ὃς »ἔλαμψεν, δηλονότι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐν »ταῖς καρδίαις ἡμῶν». Ὅτι ἔτζι εἶπεν ὁ Κύριος ἡμῶν, «κἀγὼ Παράκλητον ἄλλον πέμψω »ὑμῖν, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας». Καὶ πάλιν ὁ Ἀπόστολος. «Ἔχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον »ἐν ὀστρακίνοις σκεύεσιν», ἤγουν καρδίαις σαρκίναις. Καὶ θέλοντας νὰ σοῦ δείξῃ τὸν θησαυρὸν, πῶς δὲν εἶναι ἄλλος τίς δηλ. διαφορετικὸς κατὰ τὴν οὐσίαν ἀπὸ ἐκεῖνον ὁποῦ ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, ἀλλὰ εἶναι ὁμότιμος, καὶ ὁμοούσιος μὲ αὐτὸν, ἐπρόσθεσε καὶ αὐτὰ, ἵνα τὸ πλεῖστον τῆς δυνάμεως μὴ ᾖ ἐξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἐκατοίκησε μέσα εἰς ἡμᾶς δηλονότι διὰ τῆς ἐλλάμψεως τοῦ Παναγίου Πνεύματος. Ὅτι ἡ Ἁγία Τριὰς εἶναι ὁ θησαυρὸς, ὁ ὁποῖος φυλάττεται ἀπὸ ἡμᾶς, καθὼς εἴπαμεν μὲ τὴν ἀκριβεστάτην φύλαξιν ὅλων τῶν ἐντολῶν, καὶ φυλάττει ὁλοῦθεν ὅλους ἡμᾶς ἀβλαβεῖς, καὶ ἀμετατρέπτους, καὶ ἀσαλεύτους διὰ τῆς φιλανθρωπίας, καὶ δυνάμεως, καὶ χάριτός του. Καὶ ἂν τύχῃ καμμίαν φορὰν ἡμεῖς ὡς ἀσθενεῖς, καὶ εὐκολόπταιστοι λείψωμεν εἰς παραμικρόν τι ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ ἔχομεν χρέος νὰ κάμωμεν, ἢ σφάλωμεν ὀλίγον τι, εὐθὺς οὗτος ὁ θησαυρὸς, μᾶς συσφίγγει, καὶ μᾶς ἑνώνει, καὶ μᾶς συγκολλᾷ μὲ τὸν ἑαυτόν του, καὶ ἀναπληρώνει τὰ ἐδικά μας ὑστερήματα, καὶ μᾶς στερεώνει, καὶ μᾶς κάμνει πλέον συγουρωτέρους. Διὰ τοῦτο παρακαλῶ σας, ἀγαπητοί μου ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ, νὰ παραστήσετε εἰς τὸν Θεὸν τὸν ἑαυτόν σας καθαρὸν ἀπὸ κάθε ἁμαρτίαν, καὶ νὰ ἔχετε μαζῇ σας πάντοτε τὴν φύλαξιν ὅλων τῶν σωτηριωδῶν ἐντολῶν του. Ὅτι ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, καὶ Θεὸς ὁ πάνσοφος ἐκεῖνος Τεχνίτης, ὅταν πάρῃ ὅλας αὐτὰς τὰς ἐντολὰς συναγμένας, ὡσὰν καμμίαν ὕλην ἀπὸ μάλαγμα, καὶ ἀσῆμι, καὶ πολύτιμαις πέτραις, θέλει τὰς ἑνώσει ὁμοῦ ὅλας, καὶ μὲ αὐτὰς θέλει κατασκευάσει ἡμᾶς, ἀγγεῖα εὔχρηστα, καὶ τίμια. Ὅθεν δὲν εἶναι πρέπον ἄλλας ἐντολὰς νὰ τοῦ προσφέρωμεν, καὶ ἄλλας νὰ ἀφήσωμεν· μήτε ὅταν τοῦ προσφέρωμεν ὅλας τὰς ἄλλας, νὰ φανῶμεν εἰς τὸν Δεσπότην Χριστὸν καταφρονηταὶ, καὶ ἀμεληταὶ μιᾶς, καὶ μόνης ἐντολῆς του, διὰ νὰ μὴν ὀργισθῇ, καὶ ῥίψῃ καὶ ἐκείνας μαζῇ μὲ ἡμᾶς, καὶ προστάξῃ νὰ μᾶς διώξουν ἔξω τοῦ νυμφῶνος. Διατὶ ἀνίσως τὸ πάθωμεν αὐτὸ, ὕστερον δὲν θέλει μᾶς ὠφελήσει τίποτε, ἂν καὶ κρούωμεν πολλὰ τὴν πόρταν, καὶ ἂν φωνάζωμεν τὸ, Κύριε, Κύριε ἄνοιξον ἡμῖν, ὅτι θέλει μᾶς εἰπῇ, ὑπάγετε ἀπ' ἐμοῦ, (ὢ φοβερὸς λόγος) διατὶ δὲν σᾶς γνωρίζω διὰ πιστοὺς, ἐπειδὴ δὲν ἐπι-

1) Ὁ Θεὸς (ὁ Πατὴρ) ὁ εἰπὼν ἐκ σκότους φῶς λάμψαι. Ἰδοὺ τὸ ἀχώριστον τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ. Διότι ὁ Θεὸς εἶπε μὲ τὸν λόγον αὐτοῦ γενηθήτω φῶς, καὶ ἐγένετο φῶς. Ὅς δηλαδὴ οὗτος ὁ Θεὸς ὁ εἰπὼν, ἤγουν ὁ Πατὴρ, καὶ ὁ Υἱὸς ἔλαμψε δηλαδὴ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

στεύσατε εἰς τὰ λόγιά μου, μήτε ὑπακούσατε ἕως θανάτου εἰς τὰς προσταγάς μου, μήτε ἐφυλάξετε τὰς ἐντολάς μου, διὰ τοῦτο ἀπέλθετε ἀπ' ἐμοῦ· αὐτὰ λοιπὸν ἰξεύρω, ὅτι θέλει τὰ ἀκούσω πρῶτος ἐγὼ ὁ ἄθλιος, ὡσὰν ὁποῦ δὲν ἔκαμα καμμίαν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ μου· ἔπειτα θέλει τὰ ἀκούσουν καὶ ὅσοι εἶναι, ὡσὰν καὶ ἐμένα ἀνυπότακτοι, καὶ παρήκοοι εἰς τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖνοι ὁποῦ λέγουν ἀνοήτως, ἄμποτε νὰ μὴ ἤθελε πορνεύσω, ἀμὴ τὸ νὰ κάμω ὅρκον δὲν εἶναι τίποτε· ἄμποτε νὰ μὴν ἤθελε πέσω εἰς μοιχίαν, ἀμὴ τὸ νὰ κλέψω ἕνα ἄσπρον, ἢ ἕνα κομμάτι ψωμὶ δὲν εἶναι ἁμαρτία. Ἔπειτα πάλιν λέγουν, μακάριος ἤθελε ἤμουν ἐγὼ, ἀνίσως δὲν ἤθελε πέσω εἰς τὴν αἰσχρὰν καὶ ἀκάθαρτον ἀρσενοκοιτίαν, ἀμὴ ἡ ὑβρισία καὶ ὁ φθόνος, καὶ τὰ παιγνίδια, καὶ τὰ γέλοια δὲν εἶναι ἁμαρτία. Ὁμοίως καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ νομίζουν τὸν ἑαυτόν τους, πῶς εἶναι Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ, μὲ τὸ νὰ εἶναι καθαροὶ ἀπὸ σαρκικὰ ἁμαρτήματα, καὶ ἔχουν οἴησιν μεγάλην, καὶ ὑπερηφανεύονται ἀστόχαστα, πῶς εἶναι ἐνάρετοι, καὶ καλοὶ, καὶ δὲν τοὺς μέλει, οὔτε φροντίζουν διὰ τὰς ἀρετὰς τῆς ψυχῆς, διὰ τὰ πάθη των, ἀλλὰ καταφρονοῦν καὶ ὅλας τὰς ἄλλας ἐντολὰς τοῦ Κυρίου, καὶ δὲν βιάζουν τὸν ἑαυτόν τους νὰ τὰς κάμουν, ἀμὴ ἀφίνουν κάθε ἔργον κοπιαστικὸν, καὶ κάθε κακοπάθειαν, ὁποῦ πρέπει νὰ κάμουν, διὰ νὰ φυλάξουν τὴν ἐντολὴν Θεοῦ, καὶ ἀπερνοῦν τὴν ζωήν τους ἀφρόντιστα. Τί τὸ ὄφελος ἀδελφοί μου, νὰ ἀπέχῃ τινὰς ἀπὸ πορνείαν καὶ ἀπὸ κάθε ἄλλην σωματικὴν ἀκαθαρσίαν, καὶ νὰ εἶναι φιλόδοξος, καὶ φιλάργυρος; ὅτι ἡ πορνεία διαφθείρει τὸ σῶμα, ἀμὴ ἡ φιλοδοξία, καὶ ἡ φιλαργυρία διαφθείρουν τὴν ψυχήν· καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν λόγον τοῦ Χριστοῦ, ἡ δόξα τῶν ἀνθρώπων. καὶ ἡ φιλοδοξία μᾶς κάμνει καὶ ἀπίστους. «Πῶς δύνασθαι (λέγει ὁ Κύ»ριός μας) πιστεύειν, δόξαν παρὰ ἀνθρώπων λαμ»βάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου »Θεοῦ οὐ ζητοῦντες;» τί θέλει ὠφελήσει τὸν ἄνθρωπον νὰ εἶναι καθαρὸς ἀπὸ ἀρσενοκοιτίας, ἀνίσως φθονῇ, καὶ ζηλεύῃ, καὶ μισῇ τὸν ἀδελφόν του; ὅτι τὸ μῖσος εἰς τὸν ἀδελφόν του, τὸν κάμνει φονέα ἐκεῖνον ὁποῦ τὸ ἔχει. «Ὁ γὰρ »μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ (λέγει ὁ Ἀπόστο»λος) ἀνθρωποκτόνος ἐστίν». Καὶ κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας μὲ ἕνα καὶ τὸ αὐτὸ ἐπιτίμιον κανονίζονται καὶ οἱ δύω, καὶ ὁ ἀρσενοκοίτης, καὶ ὁ φονεύς· καὶ ἐὰν δὲν μετανοήσουν καὶ οἱ δύω, ἐξάπαντος καταδικάζονται εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν. Καὶ τί ὠφέλεια εἶναι, ἀνίσως τινὰς δὲν μεθᾷ, ἔπειτα ὑβρίζει τὸν ἀδελφόν του; ὁποῦ καὶ οἱ δύω καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἀποδιώχνονται ἀπὸ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν; «μὴ »πλανᾶσθε (λέγει, ὅτι οὔτε πόρνοι, οὔτε ἀρσε»νοκοῖται, καὶ ἀκολούθως λέγει, οὐ μέθυσοι οὐ »λοίδοροι, οὐ πλεονέκται, οὐχ ἅρπαγες βασιλεί»αν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι». Εἰπέ μου, τί ὄφελος εἶναι ἀπὸ τὴν νηστείαν, ὁπόταν λείπῃ ἡ πραότης; καὶ τί ὄφελος εἶναι ἀπὸ τὴν πραότητα, ὁπόταν εἶναι διὰ ἀφανισμὸν τῆς ψυχῆς, ἢ διὰ παράβασιν ἐντολῆς Θεοῦ; διατὶ καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ ἐναντιώνεται, καὶ κτυπᾷ ἐκεῖνον ὁποῦ ἤθελε τὸν κτυπήσῃ. ἀτιμάζει τὸν Θεὸν ὁποῦ εἶπε «τῷ τύ»πτοντί σου τὴν σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν »ἄλλην· ἔτζι καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δείχνει πραότητα, καὶ ὑπομένει μὲ μακροθυμίαν ἐκεῖνον ὁποῦ βλασφημεῖ εἰς Θεὸν, ἁμαρτάνει εἰς τὸν Θεὸν ὡσὰν ὁποῦ συγκοινωνεῖ, καὶ συγκλίνει μὲ ἐκεῖνον τὸν βλάσφημον διὰ μέσου τῆς νομιζομένης μακροθυμίας. Τί θαρρεύεις ἀδελφὲ εἰς τὴν ὑπακοήν σου, ἀνίσως εἶσαι δουλωμένως εἰς τὴν γαστριμαργίαν; ὁποῦ εἶναι τῶν ἀδυνάτων, ὁ δοῦλος τῆς κοιλίας νὰ γένῃ δοῦλος Θεοῦ; τί καυχᾶσαι εἰς τὴν πολλὴν μελέτην τοῦ ψαλτηρίου, καὶ εἰς τὰς πολλὰς, καὶ μεγάλας προσευχὰς, ὁ νοῦς σου περιπατῇ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, καὶ δὲν καταλαμβάνεις ἐκεῖνα ὁποῦ διαβάζεις; εἴδε καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, ἤγουν διὰ νὰ διαβάζῃς τοὺς ψαλμοὺς ἀμελεῖς τὰς ἐπισκέψεις, καὶ ὑπηρεσίας τῶν ἀδελφῶν ὁποῦ ἐπροστάχθης ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἢ ἀπὸ τὸν πνευματικόν σου Πατέρα νὰ κάμῃς; ἐγὼ διὰ τοῦτο δὲν λέγω τίποτε, σὺ ὅμως ἰξεύρω, πῶς ἤκουσας τὴν θείαν γραφὴν ὁποῦ λέγει. «Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ ποιῶν τὰ ἔρ»γα Κυρίου ἀμελῶς. Τί ἐλπίζεις εἰς τὰς σωματικὰς ὁποῦ ἀγωνίζεσαι μὲ κόπον, καὶ κακοπάθειαν, ἀνίσως ἀμελῇς τὴν ἐσωτερικὴν ἐργασίαν τῆς ψυχῆς σου; δὲν ἀκούεις τὸν Παῦλον ὁποῦ λέγει, «ἡ μὲν σωματικὴ γυμνασία πρὸς »ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος, ἡ δὲ εὐσέβεια παντα»χοῦ ἐστίν. Ἢ τί ἤθελε ὠφεληθῇ τινὰς, ἀνίσως κατορθώσῃ καὶ τὰ δύω, ἤγουν καὶ τὴν σωματικὴν, καὶ τὴν ψυχικὴν ἐργασίαν, ὁπόταν κατακρίνῃ τοὺς ἀδελφούς του; διότι λέγει ὁ Κύριος «ἐν ᾧ κρίματι κρίνετε. κριθήσεσθε,

»καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε ἀντιμετρηθήσετε ὑ»μῖν». Καὶ ἐκεῖνος πάλιν ὁποῦ κατορθώσει ὅλα τὰ εἰρημένα, καὶ δὲν κάμνει κανένα ἀπὸ τὰ ἐμποδισμένα, μήτε κατακρίνει τοὺς ἀμελεῖς ἀδελφούς, ὅμως εἰς καιρὸν πειρασμοῦ, ὁπόταν τοῦ ἀκολουθήσουν ἐμπτύσματα, καὶ ῥαπίσματα, καὶ ὑβρισίαι, ἀνίσως δὲν τὰ ὑπομείνῃ ἀταράχως, ἢ καὶ ἂν ταραχθῇ ἡ καρδία του, ὅμως δὲν εὐγάλῃ κανένα λόγον ἄπρεπον, ἀλλὰ δείξῃ μὲ τὸ ἐξωτερικὸν σχῆμα τοῦ προσώπου του, πῶς ἐκινήθη εἰς ὀργὴν ἡ ψυχή του, ἢ κάμῃ ἄλλο τι πρὸς ἐκδίκησιν, πῶς ἤθελε τολμήσῃ ὁ τοιοῦτος νὰ ὀνομάσῃ τὸν ἑαυτόν του, τελείως δοῦλον, καὶ μιμητὴν τοῦ Χριστοῦ; καὶ ὄχι μάλιστα τὸ ἐναντίον, ἐχθρόν;

β'. Ἐκεῖνοι λοιπὸν ὁποῦ εἶναι φίλοι τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀγαποῦν αὐτόν, καὶ τὸν ἔχουν μέσα τους ὡσὰν ἕνα θησαυρὸν τῶν καλῶν ἀκούρσευτον, δέχονται τὰς τοιαύτας ὑβρισίας, καὶ ἀτιμίας μετὰ χαρᾶς πολλῆς, καὶ ἀγαποῦν μὲ καθαρὰν καρδίαν, ὡσὰν εὐεργέτας, ἐκείνους ὁποῦ δείχνουν, καὶ κάμνουν εἰς αὐτοὺς αὐτά. Ἀμὴ ἐκεῖνοι ὁποῦ λέγουν, ὅτι εἰς τὸν καιρὸν τῆς μάχης, καὶ ἡμεῖς ὡς ἄνθρωποι, κινούμεθα εἰς ὀργήν, καὶ θυμόν, καὶ καμμίαν φορὰν κάμνομεν τὴν ἐκδίκησιν εἰς τοὺς ἀδελφούς μας μὲ λόγους, ἢ καὶ μὲ ἔργα, ὅμως ὕστερον δὲν κρατοῦμεν ἔχθραν εἰς αὐτούς, ἀμὴ ὅλα τὰ ἀφίνομεν, καὶ μάλιστα ὅταν ζητήσωμεν ἕνας τοῦ ἄλλου συγχώρησιν, οἱ τοιοῦτοι ὁμοιάζουν μὲ ἕνα πινακίδιον ἄγραφον, εἰς τὸ ὁποῖον ὅταν εὕρῃ καιρὸν ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν διάβολος γράφει διὰ μέσου αὐτῶν τῶν ἰδίων τὰ πονηρά, καὶ μικρά του προστάγματα, καὶ ὑπάγει. Ἔπειτα αὐτοὶ πάλιν ἐκεῖνα ὁποῦ ἔγραψαν ἐνεργούμενοι ἀπὸ τὸν διάβολον, τὰ ἐξαλείφουν, ὅμως δὲν θέλουν νὰ γράψουν τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ, ἀντὶ διὰ τὰ προστάγματα τοῦ διαβόλου, διὰ νὰ ἔλθῃ ὁ διάβολος νὰ εὕρῃ γραμμένας τὰς πλάκας τῶν καρδιῶν τους, καὶ νὰ γυρίσῃ νικημένος, καὶ ἐντροπιασμένος· ἀμὴ κάθε ἕνας ἀπὸ αὐτοὺς ἀφίνει τὰς πλάκας τῶν καρδιῶν του ἀγράφους ἀπὸ ἀμέλειάν του, καὶ ὅταν ἀποστείλῃ ὁ Κύριος, διὰ νὰ γράψῃ εἰς τὰς καρδίας τους τὰ προστάγματά του, εὐθὺς πάλιν ἐκεῖνοι γράφουν μὲ προθυμίαν τὰ προστάγματα τοῦ ἐχθροῦ, καὶ δέχονται τὰ πικρά, καὶ θανατηφόρα προστάγματα τοῦ διαβόλου, καὶ ἀποδιώχνουν ἀπὸ λόγου τους τὰ ζωοποιά, καὶ ὑπὲρ μέλι γλυκέα λόγια τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο ἐρραπίσθη ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, καὶ Θεὸς ὁποῦ δὲν ἥμαρτε τίποτε, διὰ νὰ τὸν μιμοῦνται οἱ ἁμαρτωλοί, καὶ νὰ λαμβάνουν ὄχι μοναχὰ συγχώρησιν τῶν ἁμαρτημάτων τους, ἀμὴ νὰ γίνωνται διὰ τὴν ὑπακοήν τους, καὶ συγκοινωνοὶ τῆς Θεότητός του. Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν καταδέχεται νὰ ῥαπισθῇ μὲ ταπείνωσιν καρδίας, ὡσὰν νὰ αἰσχύνεται τρόπον τινά, νὰ μιμηθῇ τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ, θέλει αἰσχυνθῇ καὶ αὐτὸν ὁ Χριστὸς ἔμπροσθεν εἰς τοὺς Ἀγγέλους, καὶ εἰς τὸν Πατέρα του τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Τὸ δὲ λεγόμενον εἶναι τοιοῦτον. Ἐκεῖνος ὤντας ὁ Θεός, ἔγινε διὰ ἡμᾶς ἄνθρωπος, ἐρραπίσθη, ἐνεπτύσθη, καὶ ἐσταυρώθη, καὶ διὰ μέσου τῶν παθῶν ὁποῦ ἔπαθεν ὁ ἀπαθὴς κατὰ τὴν Θεότητα διδάσκει τρόπον τινά, καὶ λέγει εἰς κάθε ἕνα ἀπὸ ἡμᾶς. Ἐὰν θέλῃς ὦ ἄνθρωπε νὰ εὕρῃς ζωὴν αἰώνιον, καὶ νὰ εἶσαι μαζὴ μὲ ἐμένα, νὰ γένῃς Θεός, (τὸ ὁποῖον τὸ ἐπεθύμησε κακῶς ὁ ἐδικός σου προπάτωρ Ἀδάμ, καὶ δὲν ἐδυνήθη νὰ τὸ ἀπολαύσῃ) ταπεινώσου καὶ ἐσὺ διὰ ἐμένα, καθὼς ἐταπεινώθηκα καὶ ἐγὼ διὰ ἐσένα, καὶ ἀποβάλλωντας τὸ ὑπερήφανον, καὶ δαιμονικόν σου φρόνημα, δέξου ῥαπίσματα, ἐμπτύσματα, κολαφίσματα, καὶ ὑπόμεινέτα μέχρι θανάτου, καὶ μὴν ἐντραπῇς. Εἰδὲ καὶ σὺ ἐντραπῇς νὰ πάθῃς διὰ τὰς ἐντολάς μου, καθὼς ἐγὼ ἔπαθα διὰ ἐσένα, θέλει νομίσω καὶ ἐγὼ ἐντροπὴν νὰ εὑρίσκεσαι ἐσὺ μαζή μου εἰς τὴν δευτέραν παρουσίαν μου, ὁποῦ μέλλει νὰ ἔλθω μετὰ δόξης πολλῆς, καὶ θέλει εἰπῶ εἰς τοὺς ἀγγέλους μου, οὗτος μὲ αἰσχύνθη εἰς τὴν ταπείνωσίν μου, καὶ δὲν ἐκαταδέχθη νὰ ἀφήσῃ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ νὰ γένῃ ὅμοιος μὲ ἐμένα. Τώρα δὲ ὁποῦ ἔχασεν αὐτὸς τὴν φθαρτὴν δόξαν, καὶ ἐγὼ ἐδοξάσθηκα μὲ τὴν ἀθάνατον δόξαν τοῦ Πατρός μου, ἐντρέπομαι καὶ ἐγὼ νὰ τὸν βλέπω τελείως. Ἂς ἀποδιωχθῇ λοιπὸν ἔξω. «Ἀρθήτω ὁ ἀσεβής, ἵνα μὴ ἴδῃ τὴν δόξαν »Κυρίου». Αὐτὰ λοιπὸν θέλει ἀκούσουν ἐκεῖνοι ὁποῦ κατὰ τὸ φαινόμενον φυλάττουν τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ. Διὰ δὲ τὴν ἐντροπὴν τῶν ἀνθρώπων, δὲν καταδέχονται τὰς ὑβρισίας, καὶ ἀτιμίας, καὶ κατηγορίας, καὶ ῥαπίσματα, καὶ πληγὰς ὁποῦ τοὺς ἀκολουθοῦν διὰ τὰς ἐντολάς του, μήτε ὑπομένουν τὰ τοιαῦτα. Φρίξατε ἄνθρωποι, καὶ τρομάξατε ἀκούοντες αὐτά, καὶ ὑπομείνατε καὶ ἐσεῖς μετὰ χαρᾶς τὰς ὕβρεις, τὰς ὁποίας

ὑπέμεινεν ὁ Χριστὸς διὰ τὴν σωτηρίαν μας. Ὁ Θεὸς ῥαπίζεται ἀπὸ ἕνα οὐτιδανὸν δοῦλον, διὰ νὰ δώσῃ εἰς ἐσένα παράδειγμα νίκης, καὶ σὺ δὲν καταδέχεσαι νὰ ῥαπισθῇς ἀπὸ τὸν ὁμοιοπαθῆ σου ἄνθρωπον; αἰσχύνεσαι, ἄνθρωπε νὰ γένῃς μιμητὴς τοῦ Θεοῦ; καὶ πῶς θέλει συμβασιλεύσεις, καὶ συνδοξασθῇς ὁμοῦ μὲ αὐτὸν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἂν δὲν ὑπομείνῃς αὐτά; ὅτι ἀνίσως ἐκεῖνος ἤθελε ἀκολουθήσῃ τὴν ἐδικήν σου γνώμην, καὶ ἤθελε αἰσχυνθῇ νὰ γένῃ ἄνθρωπος διὰ ἐσένα, καὶ νὰ σὲ ἀφήσῃ ἕως τώρα νὰ κείττεσαι πεσμένος μὲ τὸ πέσιμον ἐκεῖνο τῆς παραβάσεως, δὲν ἤθελε εὑρίσκεσαι, ἄθλιε, ἀκόμι μέσα εἰς τὰ κατώτατα μέρη τοῦ ᾅδου, ὁμοῦ μὲ τοὺς ἀπίστους; πιστεύεις ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι Θεός; ναὶ λέγει πιστεύω. Ἀνίσως λοιπὸν πιστεύῃς,ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι Θεὸς, ὁποῦ ἔκαμε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ κατέβη εἰς τὴν γῆν ἀπὸ τοὺς κόλπους τοῦ Πατρός του, καὶ ἀπὸ τὸ ἄπειρον ὕψος τῆς Θεότητος, καὶ τῆς ἀφράστου δόξης του, καὶ ἔγινεν ἄνθρωπος εὐτελὴς, καὶ πτωχὸς διὰ ἐσένα, καὶ σὺ ὁποῦ εἶσαι πηλὸς, καὶ τέφρα, καὶ κονιορτὸς, δὲν καταδέχεσαι νὰ καταβῇς ἀπὸ τὸν νομιζόμενον ὑψηλόν σου θρόνον, καὶ ἀπὸ τὴν δόξαν σου, καὶ νὰ ταπεινωθῇς εἰς τὸν ἀδελφόν σου, ὁποῦ στέκεται, κατὰ τὸ φαινόμενον, κάτω, καὶ ἴσως εἶναι ἀνώτερος ἀπὸ ἐσένα κατὰ τὰς ἀρετάς; δὲν ἀπορρίπτεις τὴν στολήν σου τὴν φαινομένην λαμπρὰν, ἐντρεπόμενος τὰ παλαιοφορέματα, καὶ τὴν ταπείνωσιν ἐκείνου; δὲν καταφρονεῖς ὅλα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα εἶναι κατὰ ἀλήθειαν παίγνιον, καὶ προσωπεῖον μάλιστα ἀσχημοσύνης, καὶ ὄχι δόξα λαμπρότητος; δὲν γίνεσαι ὅμοιος κατὰ πάντα μὲ τὸν δημιουργόν σου Θεὸν, ταπεινόμενος μαζὴ μὲ τοὺς ἀδελφούς σου; ἀνίσως λοιπὸν δὲν εὐχαριστεῖσαι νὰ γένῃς ὅμοιος μὲ τὸν Χριστὸν, εἶναι φανερὸν πῶς κάμνεις τὸν ἑαυτόν σου, καθὼς δὲν ἰξεύρεις, μεγαλήτερον, καὶ ἐνδοξότερον ἀπὸ αὐτὸν, καὶ φαίνεσαι εἰς ἡμᾶς ὡσὰν ἄλλος Ἄννας, ἢ Καϊάφας, ἢ Πιλάτος, ἢ τύραννος, ἐπειδὴ δὲν στέργεις νὰ εἶναι συγκάθεδρος μὲ ἐσένα ὁ Ποιητὴς τοῦ παντὸς ἀλλὰ θέλεις νὰ παραστέκεται ἔμπροσθέν σου, ὡσὰν ἕνας κατάδικος. Αὐτὰ λοιπὸν ἐλαλήθησαν εἰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ἄρχοντες, κοὶ ἀνώτεροι ἀπὸ τοὺς ἄλλους, καὶ ὑψώνουν τὰ ὀφρύδιά τους μὲ καταφρόνησιν τῶν ἄλλων, καὶ ὑπερηφάνιαν. Ἀμὴ τί θέλει εἰποῦμεν εἰς τοὺς πτωχοὺς, ἢ εἰς ἐκείνους ὁποῦ φαίνονται πῶς τάχα ἄφησαν ὅλα, καὶ ἔγιναν πτωχοὶ διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν; θέλει εἰποῦμεν αὐτά. Ἰδοὺ ἀδελφὲ, ἔγινες πτωχὸς, καὶ ἐμιμήθης τὸν Δεσπότην σου Χριστὸν, καὶ Θεόν. Στοχάσου λοιπὸν τώρα, πῶς εὑρίσκεται μαζή σου ὁ Χριστὸς, καὶ συναναστρέφεται μὲ ἐσένα ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν. Ἰδοὺ περιπατεῖτε οἱ δύω μαζὴ, καὶ σᾶς ἀπάντησεν ἕνας εἰς τὴν στράταν τῆς παρούσης ζωῆς, καὶ ἐκτύπησε τὸν Δεσπότην σου ῥάπισμα, ἐκτύπησεν ὁμοίως καὶ ἐσένα. Ὁ Δεσπότης Χριστὸς δὲν ἀντιλέγει, καὶ ἐσὺ ἐναντιώνεσαι; εἰδὲ καὶ εἰπῇς ὅτι καὶ ὁ Χριστὸς εἶπεν εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν ἐῤῥάπισεν, «ἐὰν »κακῶς ἐλάλησα μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ, εἰ»δὲ καλῶς τί μὲ δαίρεις;» αὐτὸ δὲν τὸ εἶπεν ὁ Χριστὸς (καθὼς ἐσὺ νομίζεις) διὰ νὰ ἐναντιωθῇ. Ἀλλὰ ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, τὸ εἶπε, διὰ νὰ μὴ νομισθῇ, πῶς τὸν 'κτύπησε δικαίως, ὡσὰν ἁμαρτωλὸν, καὶ πταίστην, ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ὁποῦ εἶπεν εἰς αὐτὸν, οὕτως ἀποκρίνῃ τῷ ἀρχιερεῖ; διὰ τοῦτο διὰ νὰ φανερώσῃ τὸν ἑαυτόν του ἄπταιστον, εἶπεν αὐτὸν τὸν λόγον. Ὅμως δὲν εἴμεσθε τοιοῦτοι, ἤγουν ἀναμάρτητοι καὶ ἡμεῖς, ὁποῦ καθ' ἑκάστην ἁμαρτάνομεν, καὶ εἴμεσθε ὑποκείμενοι εἰς πολλὰς ἁμαρτίας. Μὲ ὅλον τοῦτο ὕστερον ὁ Χριστὸς ὑπέμεινε πολλὰ χειρότερα ἀπὸ αὐτὸ, καὶ δὲν φαίνεται πῶς ἐλάλησε πουθενὰ τίποτε· μάλιστα φαίνεται πῶς ηὔχετο, καὶ ἐπαρακαλοῦσε τὸν Θεὸν, καὶ Πατέρα του, νὰ συγχωρήσῃ ἐκείνους ὁποῦ τὸν ἐσταύρωσαν. Ἀδελφὲ, ὁ Χριστὸς ὅταν περιπαίζεται δὲν ἀγανακτεῖ, σὺ ἀδημονεῖς; ἐκεῖνος ὑπομένει ἐμπτύσματα, καὶ κολαφίσματα, καὶ φραγγελώσεις, καὶ σὺ δὲν ὑποφέρεις νὰ ἀκούσῃς, οὔτε λόγον σκληρόν; ἐκεῖνος δέχεται σταυρὸν, καὶ θάνατον ἄτιμον, καὶ τοὺς πόνους τῶν χαρφιῶν, καὶ σὺ δὲν καταδέχεσαι νὰ κάμνῃς τὰς ἀτιμωτέρας ὑπηρεσίας; καὶ πῶς θέλει γένῃς συγκοινωνὸς τῆς δόξης του, ἀνίσως δὲν καταδέχεσαι νὰ γένῃς συγκοινωνὸς τοῦ ἀτίμου θανάτου αὐτοῦ; κατὰ ἀλήθειαν ματαίως ἀγωνίζεσαι, ἀνίσως δὲν θέλῃς νὰ συχώσῃς τὸν σταυρὸν μὲ ἀλήθειαν, καθὼς ἐκεῖνος ἐπρόσταξεν. Ὁ Χριστὸς παρήγγειλεν εἰς τὸν νεανίσκον ἐκεῖνον, καὶ ἀκολούθως εἰς ὅλους ἡμᾶς, λέγων «πώλησόν σου

»τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἆρον τὸν »σταυρόν σου, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι.» Καὶ σὺ τὸν πλοῦτόν σου ἐνδέχεται νὰ τὸν σκορπίζῃς, ὅμως δὲν καταδέχεσαι νὰ συκώσῃς τὸν σταυρὸν, καθὼς εἴπαμεν, ἤγουν νὰ ὑπομένῃς προθύμως ὅλους τοὺς πειρασμοὺς ὁποῦ ἤθελε ἀκολουθήσουν εἰς ἐσένα, καὶ διὰ τοῦτο ἀπέμεινες μόνος εἰς τὴν στράταν τῆς παρούσης ζωῆς, καὶ ἐχωρίσθης ἀθλίως ἀπὸ τὸν γλυκύτατον Δεσπότην, καὶ Θεόν σου. Ἀλλὰ παρακαλῶ σας, ἀδελφοί μου, ἂς φυλάττωμεν ὅλας τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἂς ὑπομένωμεν τοὺς πειρασμοὺς ὁποῦ μᾶς ἔρχονται μέχρι θανάτου, διὰ τὸν πόθον τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, διὰ νὰ γένωμεν καὶ συγκοινωνοὶ τῆς δόξης τοῦ Ἰησοῦ, καὶ μέτοχοι τῆς αἰωνίου ζωῆς, καὶ κληρονόμοι τῶν ἀπορρήτων ἀγαθῶν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΟΣ Α΄.

Ὅτι πρέπει πρῶτον νὰ δυναμωθῇ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὸν Χριστὸν διὰ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος, καὶ τότε νὰ μεταχειρίζεται τὰς ἐντολάς του. Ἐπειδὴ τὸ Ἅγιον Βάπτισμα κάμνει τοὺς βαπτιζομένους ἢ ἀκινήτους, ἢ δυσκολοκινήτους πρὸς τὸ κακὸν, καθὼς καὶ τὸ δεύτερον βάπτισμα τῆς μετανοίας. Καὶ τί λογῆς πρέπει νὰ εἶναι οἱ ἱερεῖς.

Ἐκεῖνος ὁποῦ λέγει εἰς ἄλλον τινὰ, κάμε τοῦτο, καὶ μὴ κάμῃς ἐκεῖνο, λέγει βεβαιότατα εἰς ἄνθρωπον ὁποῦ δύναται, ἢ νὰ τὸ κάμῃ, ἢ νὰ μὴ τὸ κάμῃ. Ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ λέγει εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ δὲν δύναται, ἆρά γε δὲν λέγει τὰ λόγιά του ματαίως; «εἶπεν ὁ Κύριος »τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς, πορευθέντες μαθητεύ»σατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς »τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ »Ἁγίου Πνεύματος». Ἰδοὺ πρῶτα καὶ ἀρχὴ ὁποῦ ἐδόθη διὰ τοῦ Ἁγίου βαπτίσματος ἡ κάθαρσις, καὶ ἡ δύναμις. Καὶ ἔπειτα λέγει τὸ, «διδάσκον»τες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα, ὅσα ἐνετειλάμην ὑ»μῖν.» Λοιπὸν κάθε ἕνας ὁποῦ δὲν δυναμωθῇ πρῶτον μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Ἁγίου βαπτίσματος, ἂν ἐπιχειρισθῇ νὰ κάμῃ τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ θέλει κοπιάσει ματαίως· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ παραγγέλλει ἐκεῖνον ὁποῦ δὲν δυναμωθῇ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Ἁγίου βαπτίσματος, νὰ φυλάττῃ τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ, εἶναι μωρὸς, καὶ τυφλός· ὅτι πρῶτον πρέπει νὰ τὸν δυναμώσῃ μὲ τὴν νοερὰν χάριν τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία καθαρίζει τὴν ψυχὴν ὁποῦ τὴν δέχεται διὰ τοῦ Ἁγίου βαπτίσματος, καὶ τότε πλέον νὰ τοῦ παραγγέλλῃ τὰς ἐντολάς. Ὅτι πῶς εἶναι δυνατὸν, ἡ γῆ ὁποῦ εἶναι γεμάτη ἀκάνθας, καὶ τριβόλους, νὰ λάβῃ σπόρον καθαρὸν, καὶ νὰ μὴ τὸν συμπνίξῃ; διὰ τοῦτο δὲν θέλει καρποφορήσουν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐπιχειρίζονται πράγματα ἀδύνατα, καὶ ὁποῦ δὲν εἶναι κατὰ φύσιν, ἢ κατὰ τάξιν, ἢ κατὰ τὸν πρέποντα λόγον. Ὅτι ὅλα τὰ πάντα ἐδημιουργήθησαν μὲ λόγον, καὶ μὲ λόγον φυλάττονται, καὶ τελεσφοροῦν. Διατὶ τὸ θεῖον βάπτισμα τοῦ Χριστοῦ, ἔχει μεγάλην δύναμιν νὰ κάμνῃ ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ἀβάπτιστοι, καὶ εὐκολοκίνητοι εἰς τὸ κακὸν, νὰ γένουν, ἀφ' οὗ βαπτισθοῦν, ἀκίνητοι εἰς τὸ κακόν. Εἰδὲ καὶ δὲν γένουν εὐθὺς ἀκίνητοι, ὅμως τότε πρὸς τὸ παρὸν γίνονται δυσκολοκίνητοι, διότι τοῦτο εἶναι τὸ σημεῖον τῆς δυνάμεως ὁποῦ λαμβάνουν ἀπὸ τὸ Ἅγιον βάπτισμα. Τοὺς κάμνει ἀκόμι καὶ εὐκολοκινήτους εἰς τὸ καλὸν, ὡσὰν Ἀγγέλους, δυνατοὺς ἰσχύϊ ποιοῦντας τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἔδωκεν ὁ Χριςὸς τὸ θεῖόν του αἷμα, διὰ νὰ τὸ μεταλαμβάνουν ἐκεῖνοι ὁποῦ πιστεύουν εἰς αὐτὸν, καὶ νὰ γίνωνται πρῶτον κοινωνοὶ θείας φύσεως (1) διατὶ μετα-

1) Ἴδε εἰς τὸν δ΄. λόγον Κεφ. γ΄.

λαμβάνουν αἷμα Θεοῦ, καὶ τότε πλέον ὡς θεῖοι, καὶ ἔχοντες ἰσχὺν θεϊκῆς δυνάμεως νὰ πολιτεύωνται κατὰ τὸν τέλειον νόμον τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ κάμνουν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ὡς δυνατοὶ ἰσχύϊ. Λοιπὸν κάθε ἕνας ὁποῦ πιστεύει, καὶ ὁμολογεῖ τὸν Χριστὸν, ἂς στοχάζεται, ὅτι εἰ μὲν καὶ ἐδυναμώθη μὲ αὐτὴν τὴν δύναμιν, καὶ ἠμπορῶντας νὰ κάνῃ τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ, τὸν καταφρονεῖ, καὶ δὲν πολιτεύεται κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἂς ἰξεύρῃ πῶς ἀρνήθη τὸν Χριστὸν, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος, «καταπατήσας τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ κοινὸν, »ἤγουν ἀκάθαρτον ἡγησάμενος τὸ θεῖον αἷμα.» Εἰδὲ καὶ μερικοὶ, ὕστερον ἀπὸ τὸ Ἅγιον Βάπτισμα, καὶ τὴν κοινωνίαν τοῦ θείου σώματος, καὶ αἵματος τοῦ Χριστοῦ, εἶναι ἀκόμι εὐκολοκίνητοι πρὸς τὸ κακὸν, καὶ δὲν εἶναι δυνατοὶ ἰσχύϊ εἰς τὸ νὰ κάμουν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, εἶναι φανερὸν πῶς οἱ τοιοῦτοι δὲν ἐπίστευσαν ἀκόμι εἰς τὸν Χριστὸν ἐντελῶς καθὼς εἶναι ἀναγκαῖον νὰ πιστεύουν, καὶ πρέπει νὰ προστρέξουν εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς, καὶ ἱερεῖς, καὶ πνευματικοὺς ἄνδρας νὰ ἐξομολογηθοῦν, καὶ νὰ μετανοήσουν ἐξ ὅλης τους ψυχῆς εἰς ὅλας τους τὰς ἁμαρτίας, καὶ μάλιστα εἰς αὐτὴν τὴν μεγάλην τους ἀμάθειαν, ὁποῦ δὲν ἔχουν τελείως εἴδησιν διὰ τὸ μυστήριον τοῦ χριστιανισμοῦ, μήτε ἰξεύρουν τὰ τῆς πίστεώς τους, καὶ ὅσα εἶναι χρειαζόμενα νὰ ἰξεύρῃ κάθε χριστιανὸς, καὶ τότε νὰ κατηχηθοῦν, καὶ νὰ μάθουν ἀπὸ αὐτοὺς τὸν λόγον τῆς πίστεως, καὶ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα, καθὼς εἴπαμεν, καὶ νὰ πιστεύσουν εἰς τὸν Χριστὸν, καθὼς πρέπει, καὶ ὕστερα νὰ τοὺς διαβάσουν εὐχὴν συγχωρητικὴν μὲ τὴν ἐπίθεσιν τῶν χειρῶν τους, καὶ νὰ τελέσουν καὶ τὸ μυστήριον τοῦ Ἁγίου εὐχελαίου, νὰ τοὺς ἀλείψουν μὲ Ἅγιον ἔλαιον, καὶ ἔτζι πλέον, ὅταν ἀποκαλυφθῇ εἰς αὐτοὺς τὸ Εὐαγγέλιον τῆς δικαιοσύνης, καὶ λάβουν καὶ νοερὰν αἴσθησιν, νὰ αἰσθανθοῦν, καὶ νὰ καταλάβουν τὴν νοερὰν χάριν τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ ἔλαβαν, ἡ ὁποία ὡσὰν ἐπισκιάσῃ εἰς τὴν ψυχήν τους, τὴν κάμνει νὰ γένῃ συντετριμμένη, καὶ τεταπεινωμένη, καὶ νὰ ἀποκτήσῃ μέσα της τὸν ἁγνὸν φόβον τοῦ Θεοῦ· ὅτι αὐτὰ εἶναι ἀρχὴ καλῆς στράτας, καὶ ὁδηγία εἰς τοὺς χριστιανοὺς, διὰ νὰ μεταχειρίζωνται τὴν κατὰ Χριστὸν πολιτείαν. Τότε πλέον ἂς μεταλάβουν ἀξίως καὶ τὸ πανάχραντον σῶμα, καὶ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ γένουν κοινωνοὶ θείας φύσεως· καὶ ἁγιασθέντες δὲν θέλει κυριευθοῦν πλέον ἀπὸ ἁμαρτίαν, καθὼς καὶ πρότερον. Ὅτι τοῦτο εἶναι ὁ ἁγιασμὸς, τὸ νὰ γένῃ ὁ χριστιανὸς δυνατὸς ἰσχύϊ, εἰς τὸ νὰ κάμνῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ δυναμωθῇ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον, καὶ ἔτζι νὰ ὀνομάζεται καὶ πιστὸς χριστιανὸς, ὡσὰν ὁποῦ ἐμπιστεύθη, καὶ ἔλαβε τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ, καὶ πολιτεύεται μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· διατὶ μὲ ἄλλον τρόπον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γένῃ τινὰς, καὶ νὰ εἶναι χριστιανός. Ὅμως εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ ἔλαβε δύναμιν εἰς τὸ νὰ πολιτεύεται κατὰ τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀπὸ καταφρόνησιν δὲν κάμνει τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, χρειάζεται μεγάλη ἱκανοποίησις, καὶ παιδεία, διὰ νὰ γένῃ ἡ διόρθωσις εἰς αὐτὸν, κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἁμαρτίας του, καὶ χρειάζεται νὰ χύσῃ τόσα δάκρυα, (1) ὅσον νερὸν ἦτον εἰς τὴν κολυμβήθραν ὁποῦ ἐβαπτίσθη. Καὶ πρὸς τούτοις πρέπει νὰ παρακαλῇ θερμῶς τὸν Θεὸν, διὰ νὰ τοῦ χαρίσῃ ζωὴν νὰ λάβῃ τὴν θεραπείαν, καὶ νὰ μὴν ἀποθάνῃ πρὸ τοῦ νὰ ἰατρευθῇ, καὶ κολασθῇ αἰωνίως. Ὅτι ποῖος γίνεται ἐγγυητὴς πῶς θέλει καρτερέσει ὁ θάνατος τὴν ἰατρείαν του; ἐδῶ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν χρειάζονται τὰ ἐπιτίμια. Ἐδῶ χάνει χρεία νὰ ἐμποδισθῇ πολὺν καιρὸν ὁ τοιοῦτος ἀπὸ τὴν Ἁγίαν κοινωνίαν, καὶ νὰ ἀφορισθῇ, ἤγουν νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τὸν Χριστὸν, καὶ ἀπὸ τὴν συγκοινωνίαν, καὶ συναναστροφὴν τῶν λοιπῶν χριστιανῶν. Ἐδῶ χρειάζονται οἱ κλαυθμοὶ, καὶ ὀδυρμοὶ, καὶ νηστεῖαι, καὶ ἀγρυπνίαι, καὶ αἱ λοιπαὶ ταλαιπωρίαι τοῦ σώματος, καὶ τότε μετὰ βίας νὰ ἀξιωθῇ τῶν ἀχράντων μυστηρίων· καὶ ἡ τοιαύτη ἱκανοποίησις εἰς αὐτὸν γίνεται μὲ δίκαιον τρόπον, ἐπειδὴ δὲν ἐφύλαξε τὸ θεῖον μυστήριον ὁποῦ ἔλαβε μὲ ἐπίγνωσιν. Αὐτὸ τὸ ἁμάρτημα δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ εἰπῇ τινὰς, πῶς εἶναι μικρότερον ἀπὸ τὸ ἁμάρτημα τοῦ Ἀδάμ· διατὶ ὁ Ἀδὰμ ἀνίσως ἴξευρεν, ὅτι εἶναι Θεὸς μέσα του, δὲν ἤθελε φάγῃ τὸ ξύλον τῆς γνώσεως καὶ νὰ παραβῇ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ. Ἐπειδὴ ὁ Ἀδὰμ

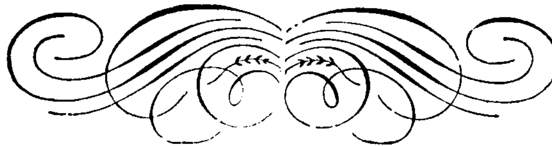
1) Τὸ αὐτὸ λέγει καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος εἰς τὸν λόγον ὁποῦ κάνει εἰς τὸ Ἅγιον Βάπτισμα. «Πόσον γὰρ εἰσοίσομεν δάκρυον, ἵν' ἀντισωθῇ τῇ πηγῇ τοῦ Βαπτίσματος.

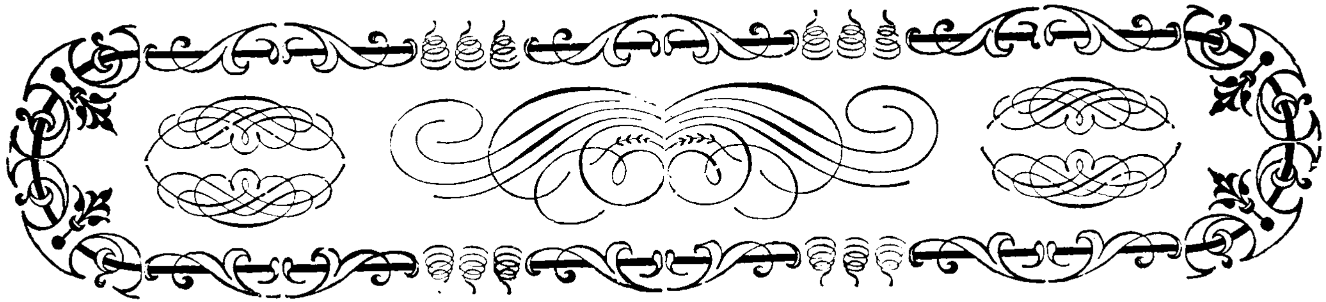
εὐθὺς ὁποῦ ἐπλάσθη, ἔλαβε καὶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, καὶ δὲν ἦτον προτήτερα ὑστερημένος τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, καὶ ὕστερα νὰ τὴν λάβῃ, ὁποῦ νὰ τὸ γνωρίσῃ, πῶς ἔλαβε Θεὸν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἴξευρε, πῶς ἦτον Θεὸς μέσα του· ἀμὴ αὐτὸς πρὸ τοῦ νὰ βαπτισθῇ ἦτον γυμνὸς ἀπὸ Χριστὸν, καὶ διὰ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος ἐνεδύθη Χριστὸν, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. «Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε.» Ὅτι κάθε ψυχὴ νοερὰ εὐθὺς ὁποῦ βαπτισθῇ λαμβάνει νοερῶς τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ διατὶ παρευθὺς μορφώνεται εἰς αὐτὴν Χριστός. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ νήπια ὁπόταν ἐβαπτίσθησαν δὲν αἰσθάνθηκαν τὸν ἁγιασμὸν τοῦ βαπτίσματος, ὅτι ἡ αἴσθησις τοῦ ἁγιασμοῦ εἶναι νοερὰ, καὶ τὰ βρέφη ἐκεῖνα εἶναι ἀτελῆ εἰς τὸν νοῦν, καὶ δὲν γνωρίζουν τὴν χάριν ὁποῦ ἔλαβαν, διὰ τοῦτο κατ' ὀλίγον ὀλίγον ἀπερνῶντας ὁ καιρὸς ἀλλοιώνονται, καὶ ἔρχονται εἰς τὸ χεῖρον· καὶ εἰς ἄλλους σβέννει, καὶ χάνεται τελείως ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου βαπτίσματος, καὶ εἰς ἄλλους μένει ὀλίγη σπίθα, καὶ πάλιν ἀνάπτει τοῦτο τὸ μέγα ἔλεος εἰς αὐτοὺς, ἀνίσως προστρέξουν εἰς πνευματικοὺς ἄνδρας, καὶ μετανοήσουν, καθὼς εἴπαμεν, καὶ κατηχηθοῦν, καὶ πιστεύσουν καθὼς πρέπει, καὶ ἐλπίσουν εἰς τὸν Θεὸν, ὅτι εἰς τοὺς τοιούτους ὀγλίγωρα ἀνάπτει πάλιν, καὶ φαίνεται φανερὰ νοητῶς ἡ θεία χάρις. Καὶ ὕστερα ἀπὸ τοῦτο, ἀνίσως καὶ βάλλουν μετὰ προθυμίας ὑποκάτω εἰς αὐτὴν τοὺς δαυλοὺς τῆς ταπεινοφροσύνης, καὶ τῆς ἐλεημοσύνης, ἀνάπτει φλόγα μεγάλη, καὶ φωτίζει καὶ τοὺς γείτονας· καὶ τὴν ταπεινοφροσύνην τὴν ἀποκτοῦν, στοχαζόμενοι ὅτι τὸ ἔλεος ἐκεῖνο δὲν εἶναι κατόρθωμα ἐδικόν τους, ἀλλὰ τοῦ Θεοῦ· τὴν δὲ ἐλεημοσύνην, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἀξιωθῇ νὰ λάβῃ ἔλεος, πρέπει νὰ εἶναι ἐλεήμων, καὶ νὰ δίδῃ εἰς τοὺς ἄλλους ἔλεος. Εἰδὲ καὶ μερικοὶ ἔλαβαν καὶ τὸ δεύτερον βάπτισμα τῆς μετανοίας διὰ τοῦ Ἀγγελικοῦ σχήματος, καὶ ἔγιναν μοναχοὶ, καὶ δὲν αἰσθάνθησαν νοερῶς τὴν θείαν, καὶ παντοδύναμον δύναμιν τοῦ Παναγίου Πνεύματος ὁποῦ ἔλαβαν, μὲ τὸ νὰ ἀνεχώρησεν ἀπὸ αὐτοὺς ἡ χάρις ὁποῦ ἔλαβαν διὰ τοῦ Ἀγγελικοῦ σχήματος, καθὼς ἀναχωρεῖ καὶ ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ ἐβαπτίσθησαν νήπια, καθὼς εἴπαμεν, καὶ διὰ τὴν ἀναισθησίαν ὁποῦ ἔχουν εἶναι ἀκόμι εὐκολοκίνητοι εἰς τὸ κακὸν, καθὼς ἦσαν καὶ προτήτερα, ματαία καὶ ἀνωφελὴς εἶναι ἡ πίστις τους, καὶ μάταιον εἶναι καὶ τὸ δεύτερον βάπτισμα τῆς μετανοίας. Ἐπειδὴ καὶ τὰ ἱερὰ ἐκεῖνα φορέματα τοῦ Ἀγγελικοῦ σχήματος βάνονται ἐπάνω εἰς ἀναισθήτους, καὶ νεκροὺς, ὁποῦ δὲν αἰσθάνονται τὴν χάριν ὁποῦ ἔλαβαν, Διατὶ μία εἶναι ἡ γνῶσις τῆς σωτηρίας· (ὅτι καὶ ἡ ἀλήθεια ἕν ἐστίν.) Ἤγουν ἡ νοερὰ αἴσθησις τῆς χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος ὁποῦ χαρίζεται ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ μέσου τῆς πίστεως εἰς τὸν νοερὸν νοῦν, καὶ εἰς τὴν νοερὰν ψυχήν· ὅτι τὴν τοιαύτην χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀξιώνονται νὰ τὴν λάβουν εἰς τὸν καιρὸν τοῦ βαπτίσματος ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστὸν, ἄλλοι εἰς τὸ νὰ κάμνουν σημεῖα, καὶ θαύματα, καὶ οἱ περισσότεροι εἰς τὸ νὰ μείνουν ἀκίνητοι εἰς τὸ κακὸν, καὶ εὐκολοκίνητοι εἰς τὸ καλὸν, διὰ νὰ μεταχειρίζωνται μὲ προθυμίαν, καὶ χαρὰν, καὶ ἀγαλλίασιν ψυχῆς τὴν θεάρεστον πολιτείαν. Αὐτὴ εἶναι ἡ τάξις ἐκείνων ὁποῦ πιστεύουν εἰς τὸν Χριστόν. Ἀλλὰ πρέπει νὰ προσέχωμεν καλὰ μὴ τύχῃ καὶ εἶναι ἔξω ἀπὸ ταύτην τὴν τάξιν μερικοὶ, ἢ διάκονοι, ἢ ἱερεῖς, ἢ πνευματικοὶ, καὶ ὁδηγοὶ τῶν ψυχῶν τῶν χριστιανῶν, καὶ ἔλθῃ ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ εἰς ἡμᾶς, μὲ τὸ νὰ μὴν εἶναι πλέον τότε κατηχητὴς ὁποῦ νὰ κατηχῇ τὴν πίστιν, καὶ διδάσκαλος ὁποῦ νὰ διδάσκῃ, καὶ πνευματικὸς ἄνδρας ὁποῦ νὰ ξαναπλάττῃ αὐτὴν τὴν θείαν ξανάπλασιν ὁποῦ εἴπαμεν ἀνωτέρω, ἡ ὁποία ὑπερβαίνει κάθε λόγον ἀνθρώπινον. Ὅτι δὲν πρέπει τινὰς, πρὸ τοῦ νὰ γένῃ μέτοχος θείας χάριτος, νὰ ἀναβῇ εἰς τὸν διδασκαλικὸν θρόνον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὅτι θέλει σύρει εἰς τοῦ λόγου του τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ· διατὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν αἰτίαν πολλοὶ ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ εἶναι σοφοὶ εἰς τὰ λόγια, καὶ ἀμέτοχοι τῆς θείας χάριτος, ἄλλοι ἔγιναν ἀρχηγοὶ αἱρέσεων, καὶ ἄλλοι ἐνικήθησαν ἀπὸ τὰ λόγια τῶν αἱρετικῶν, καὶ ἔπεσαν εἰς τὸν ἴδιον βόθρον. Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ δὲν ἐκατάλαβαν τὴν ἀνάπλασιν ὁποῦ ἔγινεν εἰς αὐτοὺς ἀπὸ τὸ θεῖον Βάπτισμα, πρέπει πρῶτον νὰ ὑπάγουν εἰς πνευματικοὺς ἄνδρας, καὶ διὰ μέσου τῆς μετανοίας, καὶ τῶν ἄλλων ὁποῦ εἴπαμεν ἀνωτέρω, καὶ τῆς μεσιτείας, καὶ εὐχῆς, καὶ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἐμπείρων πνευματικῶν, καὶ οἰκονόμων τοῦ μεγάλου τούτου μυστηρίου, καὶ διὰ τῆς ἱερᾶς κατηχήσεως ἐκείνων ὁποῦ ἰξεύρουν νὰ κατηχοῦν, νὰ

ἀξιωθοῦν νὰ λάβουν ἀνάπλασιν, καὶ μόρφωσιν μυστικὴν τῶν ψυχικῶν τους (1) ἕξεων, διὰ νὰ δυναμωθοῦν ἀπὸ τὴν θείαν χάριν, καὶ δύναμιν, καὶ τότε νὰ δουλεύσουν εἰς τὸν ἀμπελῶνα τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ μὴν εἶναι ματαία ἡ πίστις, καὶ ἡ ὁμολογία τους· διατὶ ὅταν ἡ πίστις τους εἶναι ματαία, δὲν θέλει τοὺς ὠφελήσει παντελῶς καὶ ὁ Χριστὸς, ὁ ὁποῖος πιστεύεται, καὶ προσκυνεῖται ἀπὸ αὐτοὺς ματαίως. Ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἔγινεν ἄνθρωπος (διὰ νὰ εἰπῇ τινὰς τοιουτωτρόπως) διὰ νὰ προσκυνηθῇ, καὶ νὰ πιστευθῇ Θεὸς καὶ ἄνθρωπος ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε, ἀλλὰ ἔγινεν ἄνθρωπος διὰ νὰ γένωμεν ἡμεῖς κοινωνοὶ θείας φύσεως, καθὼς καὶ ἐκεῖνος ἔγινε κοινωνὸς ἀνθρωπίνης φύσεως, καὶ διὰ νὰ γνωρίσωμεν τὴν δύναμιν τοῦ μυστηρίου, καὶ τὴν χάριν ὁποῦ ἐλάβαμεν, καὶ νὰ εὐχαριστοῦμεν. Καὶ ὅσοι ἐγνώρισαν ἐμπράκτως τὴν χάριν ὁποῦ ἔλαβαν, ἐκεῖνοι εἶναι φίλοι Χριστοῦ, ἐκεῖνοι ἐμπιστεύθησαν τὸ μυστήριον, καὶ θέλει μεταχειρισθοῦν τὴν κατὰ Χριστὸν πολιτείαν· ἀμὴ ὅσοι δὲν ἔλαβαν τελείως τὴν χάριν ταύτην, ἤγουν οἱ ἀβάπτιστοι, καὶ ὅσοι τὴν ἔλαβαν, καὶ δὲν τὴν ἐγνώρισαν, αὐτοὶ εἶναι ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ. Ὅτι κάθε ἕνας ὁποῦ δὲν μετέχει θείας φύσεως, ἤγουν δὲν ἔχει τὴν θείαν χάριν, εἶναι σαρκικὸς, καὶ δὲν δύναται νὰ εὐαρεστήσῃ τὸν Θεὸν, ὅτι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς, εἶναι ἔχθρα εἰς Θεὸν, καὶ σὰρξ καὶ αἷμα δὲν δύνανται νὰ κληρονομήσουν βασιλείαν Θεοῦ· διατὶ οὐδὲ ἡ φθορὰ κληρονομεῖ τὴν ἀφθαρσίαν, ἀλλὰ τέλος πάντων θέλει ἀκούσει καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον. «Καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν ἀρ»θήτω ἀπ' αὐτῷ· τῷ γὰρ ἔχοντι δοθήσεται καὶ »περισσευθήσεται»· διατὶ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ εἶναι ἄπειρος, καὶ πάντοτε περισσεύει, καὶ δὲν ὀλιγωστεύει, οὐδὲ τελειώνει ποτέ. Ὡσὰν νὰ εἰποῦμεν, ἀνίσως τινὰς ἤθελε ζήσῃ χιλίους χρόνους, καὶ εἰς ὅλους τοὺς χιλίους χρόνους νὰ δίδεται εἰς αὐτὸν κάθε ἡμέραν θεία χάρις, θέλει πλημμυρίσει, καὶ θέλει τὸν γεμίσει ὅλον· ὅμως αὐτὴ θέλει μείνει σῶα, καὶ ἀνελλειπής· πλὴν ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθεῖ εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ δίδεται ἡ χάρις, ἢ νὰ πληθύνῃ ἐὰν ἀγωνίζεται, ἢ νὰ ὀλιγωστεύῃ ἐὰν ἀμελῇ, καὶ κατ' ὀλίγον ὀλίγον νὰ λείψῃ τελείως, καὶ νὰ τὸν ἀφήσῃ πάντῃ εὔκαιρον· καὶ ἐπειδὴ ἡ χάρις ἀναχωρεῖ κρυφά, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι κρυφὴ, καὶ μυστικὴ, ἀφίνει καὶ αὐτὸν ἀναίσθητον τῆς ἀναχωρήσεως, ἤγουν δὲν καταλαμβάνει τὴν ἀναχώρησίν της. Ἡμεῖς ὅμως ἄμποτε νὰ ἀξιωθοῦμεν νὰ λάβωμεν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, καὶ μὲ τοὺς ἀγῶνας ὁποῦ κάμωμεν νὰ τὴν περισσεύωμεν εἰς τοῦ λόγου μας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

1) Ἕξεις τῆς ψυχῆς εἶναι πέντε, νοῦς, διάνοια, δόξα, φαντασία, καὶ αἴσθησις.

ΛΟΓΟΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΟΣ Β′.

α′. Ποῖα εἶναι τὰ ἄρρητα ῥήματα ὁποῦ ἤκουσεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος.
β′. Καὶ ποῖα εἶναι τὰ ἀγαθὰ, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη.
γ′. Καὶ ποῖα εἶναι ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, καὶ τί λογῆς ἐνεργεῖται εἰς ἡμᾶς.

α′. Ἐπειδὴ ὁ Δεσπότης τῶν ἁπάντων Χριστὸς κάθε ἡμέραν μᾶς διδάσκει διὰ μέσου τῶν ἱερῶν Εὐαγγελίων· καὶ ἄλλα λέγει σκεπαστὰ, καὶ σκοτεινὰ, διὰ νὰ μὴ τὰ καταλαμβάνουν οἱ πολλοὶ, ὅταν ὁμιλῆ μὲ παραβολαῖς· καὶ ἄλλα πάλιν ἐξηγεῖ κατ' ἰδίαν εἰς μοναχοὺς τοὺς μαθητάς του, λέγων. «Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ »μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, τοῖς δὲ λοι»ποῖς ἐν παραβολαῖς». Καὶ ἄλλοτε πάλιν τὰ λέγει παρρησίᾳ εἰς ὅλους μας φανερὰ, καθὼς τοῦ εἶπαν οἱ Ἀπόστολοι, «ἴδε, φησὶ, παρρησίᾳ »λαλεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις». Διὰ τοῦ χρεία εἶναι νὰ ζήσωμεν, καὶ νὰ μάθωμεν, ποῖα εἶναι τὰ λόγια τοῦ Κυρίου ὁποῦ ἐδίδασκε παρρησίᾳ, καὶ φανερὰ, καὶ ποῖα εἶναι ἐκεῖνα ὁποῦ ἐδίδασκε σκοτεινὰ, καὶ μὲ παραβολαῖς. Ἐκεῖνα ὁποῦ ἐπαράγγελλε φανερὰ εἶναι αὐτά. «Ἀ»γαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν· καλῶς ποιεῖτε »τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς· μακάριοι οἱ κλαίοντες, »καὶ οὐαὶ οἱ γελῶντες· καὶ μετανοεῖτε, ἤγγικε »γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Καὶ πάλιν· ὁ θέ»λων σῶσαι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἀπολέσει αὐτὴν, »καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, »εἰς ζωὴν αἰώνιον εὑρήσει αὐτήν· καὶ ὅς τις »θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, »καὶ ἀράτω τὸ σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεί»τω μοι». Καὶ ἄλλα πολλὰ παρόμοια ὁποῦ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, ὄχι σκοτεινὰ, καὶ μὲ παραβολαῖς, ἀλλὰ φανερὰ, καὶ χωρὶς νὰ ἔχουν κἀνένα ἀπόκρυφον νόημα· ἐκεῖνα δὲ πάλιν ὁποῦ εἶπε μὲ παραβολαῖς· εἶναι αὐτά. «Ἡ βασιλεία »τῶν οὐρανῶν ὁμοία ἐστὶ κόκκῳ συνάπεως, ὃν »λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον αὐτοῦ, καὶ »αὐξηθὲν, ἐγένετο εἰς δένδρον μέγα· καὶ πά»λιν· ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἀν»θρώπῳ ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας· καὶ πά»λιν· ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύ»μη, τὴν λαβοῦσα γυνὴ, ἔκρυψεν εἰς ἀλεύρου »σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον». Αὐτὰ καὶ ἄλλα περισσότερα ἀπὸ αὐτὰ, τὰ λέγει τοιουτωτρόπως ὁ Κύριος, καὶ παρομοιάζει μὲ τέτοια τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ τὰ ὀνομάζει παραβολάς· καὶ ἐπὶ αὐτὰ στοχάσου, παρακαλῶ, τὴν μεγάλην σοφίαν τοῦ Θεοῦ, πῶς μὲ τέτοια αἰσθητὰ παραδείγματα ὁποῦ φαίνονται εἰς ἡμᾶς παραμικρὰ, μᾶς εἰκονίζει, καὶ ὡσὰν ἕνας ζωγράφος σχεδιάζει εἰς τὸν νοῦν μας τὰ ἀκατανόητα, καὶ ἀκατάληπτα· καὶ τοῦτο τὸ κάμνει μὲ σκοπὸν τοιοῦτον, διὰ νὰ μείνουν οἱ ἄπιστοι τυφλοὶ, καὶ ὑστερημένοι ἀπὸ τὰ τοιαῦτα ἀπόρρητα ἀγαθὰ, ἐπειδὴ ἔγιναν ἀνάξιοι τῶν τοιούτων διὰ τὴν ἀπιστίαν τους· καὶ οἱ πιστοὶ πάλιν ὁποῦ ἀκούουν, καὶ δέχονται μὲ πληροφορίαν τὸν λόγον τῶν παραβολῶν, νὰ ἰδοῦν τὴν ἀλήθειαν, καὶ νὰ γνωρίσουν φανερὰ εἰς τὸν ἑαυτόν τους αὐτὴν τὴν ἔκβασιν τῶν πραγμάτων· ἐπειδὴ ἡ παραβολαῖς εἶναι εἰκόνες τῶν πραγμάτων ὁποῦ γίνονται· καὶ πῶς ἡ παραβολαῖς εἶναι εἰκόνες τῶν πραγμάτων, ἄκουε. Ὁ κόκκος τοῦ συνάπεως εἶναι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, (τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ βασιλεία οὐρανῶν) καὶ ἄνθρωπος εἶναι ὁ κάθε πιστὸς χριστιανὸς ὁποῦ θέλει νὰ λάβῃ τὸν κόκκον αὐτὸν διὰ μέσου τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν· καὶ κῆπος εἶναι ἡ καρδία τοῦ κάθε πιστοῦ, μέσα, εἰς τὴν ὁποίαν βάνομεν αὐτὸν τὸν ἕνα κόκκον, (ἕνα δὲ κόκκον εἶπε, καὶ ὄχι πολ-

λούς, ἐπειδὴ ἐκεῖνο ὁποῦ εἶναι φυσικὰ ἄτμητον, καὶ ἀδιαίρετον, δὲν ἠμπορεῖ ποτὲ νὰ διαιρεθῇ εἰς πολλά, ἀμὴ εἶναι ἕνα) καὶ ὅταν φυλάττωμεν τὸν ἑαυτόν μας μὲ κάθε προσοχήν, καὶ φύλαξιν, φυτρώνει ὁ κόκκος, καὶ ὅταν φυτρώσῃ φαίνεται, καὶ ἀφ' οὗ αὐξηθῇ, καὶ μεγαλώσῃ, γνωρίζεται ἀπὸ ἐκείνους, εἰς τοὺς ὁποίους ἐφύτρωσε· καὶ ἀφ' οὗ γένῃ ὡσὰν δένδρον, καὶ κάμῃ κλάδους πολλούς προξενεῖ χαρὰν ἀνεκλάλητον εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν ἀπέκτησε. Λοιπὸν καθὼς ὁ κῆπος χωρὶς τὸν σπόρον, δὲν βλαστάνει κανένα χρήσιμον χόρτον, πάρεξ ἀκάνθας μόνον, καὶ ἄγρια χόρτα· καὶ ὁ σπόρος πάλιν ἂν δὲν σπαρθῇ εἰς κῆπον, δὲν βλαστάνει, μήτε καρποφορεῖ, ἀμὴ μένει μοναχός, καθὼς εἶναι. Τοιουτοτρόπως βεβαιότατα καὶ ἡ ψυχαῖς μας ἐὰν δὲν δεχθοῦν τὸν θεῖον σπόρον μένουν ἄκαρπαις, καὶ γεμίζουν ἀκάνθια, ἤγουν ἁμαρτίαις. Ἐπειδὴ ὁ θεῖος σπόρος, πρὸ τοῦ νὰ βαλθῇ μέσα εἰς τὰς ψυχάς μας, μένει καθὼς εἶναι ὅλος Θεός, καὶ οὔτε αὔξησιν, οὔτε ἐλάττωσιν ἐπιδέχεται παντελῶς, καὶ οὔτε φυτρώνει τελείως εἰς ἡμᾶς, οὔτε αὐξάνει. Διατὶ πῶς εἶναι δυνατὸν ἐκεῖνος ὁ Θεῖος σπόρος ὁποῦ δὲν ἐσπάρθη εἰς τὴν καρδίαν μας, μήτε ἑνώθη μὲ ἡμᾶς, ἀμὴ εἶναι χωρισμένος ἀπὸ ἡμᾶς, καθὼς εἶναι χωρισμένος ἀπὸ τὸν κῆπον καὶ ὁ σπόρος ὁποῦ δὲν ἐσπάρθη εἰς αὐτόν; Πῶς εἶναι, λέγω δυνατὸν νὰ αὐξήσῃ εἰς ἡμᾶς; καθὼς αὐξάνει εἰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι σπαρμένος μέσα εἰς τὴν καρδίαν τους, καὶ ἑνωμένος μὲ αὐτούς; ὄχι δὲν εἶναι δυνατόν· καθὼς οὐδὲ ἡ φωτιὰ ἀνάπτει τὰ ξύλα, ἀνίσως δὲν ἐγγίσῃ εἰς αὐτά· οὐδὲ πάλιν τὰ ξύλα ἀνάπτονται, ἂν δὲν ἀνταμωθοῦν μὲ τὴν φωτιὰν πραγματικῶς. Καθὼς λοιπὸν τὰ λόγια τῶν ἱερῶν Εὐαγγελίων, ἄλλα λέγονται εἰς ἡμᾶς σκοτεινά, καὶ μὲ παραβολαῖς, καὶ ἄλλα πάλιν λέγονται παρρησίᾳ καὶ φανερά, τοιουτοτρόπως καὶ τὰ λόγια τῶν Ἀποστόλων δὲν λέγονται ὅλα εἰς ἡμᾶς φανερά, καὶ χωρὶς σκέπασμα· ἀμὴ μερικὰ ἀπὸ αὐτὰ χρειάζονται πολλὴν ἐξέτασιν, καὶ ἐξήγησιν, ἐπειδὴ ἔχουν βάθος ἀπόκρυφον νοημάτων. Καὶ ἂν σᾶς φαίνεται εὔλογον, ἂς φέρωμεν εἰς τὸ μέσον ἕνα ῥητὸν τοῦ Ἀποστόλου διὰ νὰ τὸ θεωρήσωμεν, καὶ θέλει ἰδοῦμεν ποῖα εἶναι τὰ βάθη τοῦ Πνεύματος· ἐπειδὴ κατὰ τὸν θεῖον λόγον, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τὰ πάντα ἐρευνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ. Καὶ ποῖον εἶναι τὸ ῥητὸν ὁποῦ ἔχομεν νὰ θεωρήσωμεν; Τὰ ἄρρητα ῥήματα ὁποῦ ἤκουσεν ὁ θεῖος Παῦλος, ὅταν ἁρπάχθη ἕως εἰς τὸν τρίτον οὐρανόν. Ὅμως ἐν πρώτοις πρέπει νὰ μάθωμεν τί θέλει νὰ εἰπῇ ῥῆμα, διὰ νὰ καταλάβωμεν ὀρθά, καὶ τὸ νόημα τῶν Ἀποστολικῶν λόγων. Ῥῆμα λοιπὸν θέλει νὰ εἰπῇ λόγος, καθὼς πάλιν καὶ ὁ λόγος καλεῖται ῥῆμα, καθὼς καὶ ὁ Ἑκατόνταρχος ἔλεγε τοῦ Κυρίου, εἰπὲ λόγον, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. καὶ ἡ γυνὴ τοῦ Ἰώβ, εἰπὲ ῥῆμά τι πρὸς Κύριον, καὶ τελεύτα Καὶ ἀλλοῦ, τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου· καὶ τὰ ῥήματα, καὶ λόγια τῶν ἀνθρώπων, λέγονται μὲ ἀνθρώπινα στόματα, καὶ ἀκούονται μὲ αὐτιὰ ἀνθρώπινα· ἀμὴ τὸ ῥῆμα τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ λόγος ὁποῦ εὐγαίνει διὰ τοῦ στόματός του, εἶναι τελείως ἀνεκλάλητος, καὶ ἀνερμήνευτος ἀπὸ ἀνθρωπίνην γλῶσσαν, καὶ παντελῶς ἀχώρητος εἰς ἀνθρωπίνην ἀκοήν· καὶ οὐδὲ εἶναι δυνατὸν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ νὰ ἔλθῃ εἰς αἴσθησιν ἀνθρωπίνην, διατὶ ἡ αἴσθησις δὲν ἠμπορεῖ νὰ αἰσθανθῇ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ὑπεράνω ἀπὸ αἴσθησιν. Ῥῆμα λοιπόν, καὶ λόγον κατὰ πρώτην θεωρίαν, ἐννοοῦμεν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ Πατρός, αὐτὸν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν ἀληθῆ Θεόν· καὶ στόμα αὐτοῦ ὁποῦ λαλεῖ τὰ ἄρρητα ῥήματα, ἐννοοῦμεν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Καθὼς καὶ ὁ Προφήτης λέγει, «Τὸ »γὰρ στόμα Κυρίου ἐλάλησε ταῦτα», ἤγουν τὸ Πνεῦμα τοῦ Κυρίου. Καὶ διατὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα λέγεται στόμα Θεοῦ, καὶ ὁ Υἱὸς λέγεται ῥῆμα, καὶ λόγος; ἐπειδὴ καθὼς ὁ λόγος ὁ ἐδικός μας ὁποῦ εἶναι μέσα εἰς τὴν ψυχήν μας προφέρεται, καὶ φανερώνεται εἰς τοὺς ἄλλους διὰ μέσου τοῦ στόματός μας, καὶ κατὰ ἄλλον τρόπον εἶναι ἀδύνατον, ἢ νὰ τὸν προφέρωμεν, ἢ νὰ τὸν φανερώσωμεν, πάρεξ διὰ μέσου τῆς λαλιᾶς τοῦ στόματος. Τοιουτοτρόπως καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ Λόγος, δὲν δύναται νὰ γνωρισθῇ, ἢ νὰ ἀκουσθῇ, ἀνίσως καὶ δὲν ἀποκαλυφθῇ διὰ τοῦ Παναγίου Πνεύματος. Καὶ τοῦτο ὁποῦ λέγομεν, δὲν δύναται, τὸ λέγομεν ἐπὶ Θεοῦ ἀντὶ τοῦ οὐκ ἐνδέχεται, καὶ δὲν θέλει. Καθὼς λέγεται καὶ τό, ἀδύνατον ψεύσασθαι Θεόν. Καὶ τό, οὐκ ἠδύνατο πολλὰ σημεῖα ποιεῖν. Καὶ καθὼς τὸ ἐδικόν μας στόμα, ἂν δὲν τὸ ἀνοίξωμεν, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εὔγῃ ἔξω ὁ λόγος μας, ἔτζι καὶ τὸ στόμα τοῦ Θεοῦ. (Αὐτὸ λέγω τὸ Ἅγιόν του Πνεῦμα) ἂν δὲν ἀνοιχθῇ διὰ τῆς ἐλλάμψεως, καὶ

τοῦ φωτισμοῦ του ὁποῦ γίνεται εἰς ἡμᾶς, (δὲν λέγω νὰ ἀνοιχθῇ τὸ Πνεῦμα, ἀμὴ ὁ νοῦς μας ὁποῦ λάμπεται, καὶ φωτίζεται ἀπὸ αὐτὸ τὸ Πνεῦμα). Ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ μήτε βλέπεται, μήτε φανερώνεται εἰς τὴν αἴσθησιν τῆς ὁράσεως, καὶ ἀκοῆς μας. Διατὶ τὰ ἀνεκλάλητα ἐκεῖνα ῥήματα ὁποῦ ἤκουσεν ὁ θεῖος Παῦλος, καθὼς λέγει, δὲν εἶναι ἄλλο τι (κατὰ τὴν ἐδικήν μου ἀσθενῆ γνῶσιν) πάρεξ αἱ ἀπόκρυφοι, καὶ ἐπ' ἀληθείας ἀνερμήνευτοι, καὶ ἀθέατοι διὰ τῆς ἐλλάμψεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος θεωρίαι, καὶ αἱ μεγαλοπρεπεῖς, καὶ ἀγνώριστοι γνώσεις τῆς ὑπερφώτου, καὶ ὑπεραγνώστου δόξης τε, καὶ Θεότητος τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, αἱ ὁποῖαι ἀποκαλυπτόμεναι δείχνονται εἰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ἄξιοι φανερώτερα, καὶ καθαρώτερα· αὐτὰ λέγω τὰ ἀνήκουστα ἀκούσματα τῶν ἀνεκλαλήτων ῥημάτων· ἡ μὲ ἀκατανοησίαν κατανόησις τῶν ἀκατανοήτων πραγμάτων. Εἰδὲ καὶ ὁ Ἀπόστολος εἶπεν, ἤκουσα ῥήματα (διὰ τῆς ἀκοῆς δηλαδὴ) καὶ ἡμεῖς ἐξηγοῦντες αὐτὰ τὰ ῥήματα εἴπαμεν, πῶς εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, ὁποῦ λαλεῖται διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἅμα ἀποκαλύπτεται εἰς τοὺς ἀξίους διὰ τῆς ἐλλάμψεως αὐτοῦ, καὶ τὴν τοιαύτην ἔλλαμψιν, ἤγουν ἀποκάλυψιν καὶ φανέρωσιν, τὴν εἴπαμεν πῶς γίνεται μάλιστα διὰ μέσου θεωρίας, καὶ ὄχι διὰ μέσου ἀκοῆς, μὴ σοῦ φανῇ παράξενον αὐτὸ, καὶ ἀπίστευτον· ἀμὴ ἄκουσε τὴν λύσιν, καὶ μάθε νὰ εἶσαι πιστὸς, καὶ ὄχι ἄπιστος· καὶ ἡ λύσις εἶναι αὐτὴ, καὶ πρόσεχε. Ὁ Θεὸς ὁποῦ εἶναι ἡ πρώτη αἰτία ὅλων τῶν πάντων, εἶναι ἕνας· καὶ αὐτὸ τὸ ἕνα εἶναι φῶς, καὶ ζωή. Πνεῦμα καὶ λόγος· στόμα, καὶ ῥῆμα· σοφία, καὶ γνῶσις· χαρὰ, καὶ ἀγάπη· βασιλεία οὐρανῶν, καὶ παράδεισος· καὶ οὐρανῶς οὐρανῶν, καθὼς εἶναι καὶ ἥλιος ἡλίων, καὶ Θεὸς θεῶν, καὶ ἡμέρα ἀνέσπερος, καὶ κάθε ἄλλο καλὸν ὁποῦ εἰπῇς ἀπὸ αὐτὰ τὰ βλεπόμενα πράγματα, καὶ ἂν ζητήσῃς ὑπεράνω ἀπὸ τὸ πᾶν θέλει εὕρῃς αὐτὸ τὸ ἕνα ὁποῦ προεῖπα, πῶς εἶναι ἐνυποστάτως, καὶ λέγεται καθολικὰ, καὶ κυρίως ἀγαθόν· καὶ δὲν ἔχει παντάπασι καμμίαν ὁμοιότητα μὲ τὰ ὁρατὰ, ἀλλὰ εἶναι ἀνώτερον ἀπὸ ὅλα τὰ ὁρώμενα καλὰ, ἀσυγκρίτως, καὶ ἀνεκλαλήτως, οὐδὲ εὑρίσκεται ἐκεῖνο τὸ ἓν χωρισμένον, καθὼς εἶναι τὰ ὁρατὰ χωρισμένα ἕνα ἀπὸ τὸ ἄλλο, ἀλλὰ μένοντας πάντοτε ἕνα καὶ τὸ αὐτὸ χωρὶς καμμίαν ἀλλοίωσιν, εἶναι πανάγαθος, καὶ ἀνώτερον ἀπὸ κάθε ἀγαθόν. Λοιπὸν καὶ ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ ἐπλάσθη κατ' εἰκόνα, καὶ ὁμοίωσιν Θεοῦ, τοιουτωτρόπως ἐτιμήθη καὶ αὐτὸς, καὶ ἔχει μέσα εἰς μίαν ψυχὴν, καὶ νοῦν, καὶ λόγον μίαν καθόλου αἴσθησιν, ἀγκαλὰ καὶ μοιράζεται εἰς πέντε διὰ τὰς φυσικὰς ἀνάγκας τοῦ σώματος· ἡ ὁποία εἰς μὲν τὰ σωματικὰ διαιρεῖται ἀδιαιρέτως, διὰ μέσου τῶν πέντε μερικῶν αἰσθήσεων ὁράσεως, λέγω, ἀκοῆς, ὀσφρήσεως, γεύσεως, καὶ ἀφῆς. Καὶ ἀλλοιουμένη ἀναλλοιώτως δείχνει τὴν ἐνέργειαν, καὶ βλέπει, καὶ ὄχι αὐτὴ ἡ αἴσθησις, ἀλλὰ ἡ ψυχὴ διὰ μέσου αὐτῆς. Ὁμοίως καὶ ἀκούει, καὶ ὀσφραίνεται, καὶ γεύεται, καὶ διακρίνει μὲ τὴν ἀφήν. Εἰς δὲ τὰ Πνευματικὰ δὲν ἀναγκάζεται αὐτὴ ἡ καθόλου αἴσθησις νὰ διαιρῆται εἰς πέντε αἰσθήσεις, ὡσὰν εἰς πέντε θυρίδας· δὲν χρειάζεται, λέγω, οὔτε τὰ μάτια, νὰ ἀνοιχθοῦν, διὰ νὰ ἰδῇ κανένα πρᾶγμα, οὔτε τὰ αὐτία, διὰ νὰ ἀκούσῃ λόγον, οὔτε τὴν ὄσφρησιν ζητεῖ νὰ καθαρίσῃ διὰ νὰ ὀσφραίνεται καλὰ, οὔτε χείλη, ἢ γλῶσσαν χρειάζεται διὰ νὰ γευθῇ, καὶ νὰ διακρίνῃ ἐν ταὐτῷ, τὸ γλυκὺ ἀπὸ τὸ πικρὸν, οὔτε χέρια θέλει διὰ νὰ πιάσῃ, καὶ νὰ διακρίνῃ τὸ σκληρὸν, καὶ μαλακὸν, καὶ τὸ βαρὺ, καὶ ἐλαφρόν· ἀλλὰ εὐγαίνει ἔξω ἀπὸ ὅλα αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν, καὶ φυσικὰ ἀκολουθεῖ τὸν νοῦν, χωρὶς νὰ χωρίσῃ ἀπὸ αὐτὸν, καὶ φέρνεται ὅλη καθόλου μαζῇ μὲ αὐτὸν, καὶ εἶναι μία καθόλου αἴσθησις, ἔχουσα μαζῄ της καὶ τὰς πέντε αἰσθήσεις (ἢ νὰ εἰπῶ ἀκριβέστερα καὶ περισσότεραις), ὡσὰν ὁποῦ εἶναι ὅλαις ἕνα. Καὶ στοχάσου παρακαλῶ, τὴν ἀκριβῆ ἐξέτασιν τοῦ λόγου. Ἡ ψυχὴ, καὶ ὁ νοῦς, καὶ ὁ λόγος εἶναι ἕνα, καθὼς προείπαμεν εἰς μίαν οὐσίαν, καὶ φύσιν τοῦ ἀνθρώπου· καὶ αὐτὸ τὸ ἕνα, αἰσθάνεται, συλλογίζεται ὡς λογικὸν ὁποῦ εἶναι, νοεῖ, ἐπινοεῖ, ἐνθυμεῖται, βουλεύεται ἐπιθυμεῖ, θέλει, δὲν θέλει· προαιρεῖται, δὲν προαιρεῖται· ἀγαπᾶ, μισεῖ· καὶ διὰ νὰ μὴ μακρύνω τὸν λόγον, αὐτὸ τὸ ἕνα εἶναι ζῶν, καὶ ἀκούει ἐν ταὐτῷ, καὶ βλέπει, καὶ εὐφραίνεται, καὶ γεύεται, καὶ ψηλαφᾶ, καὶ καταλαμβάνει, καὶ γνωρίζει, καὶ λαλεῖ. Ἄκουε προσεκτικὰ τὴν δύναμιν τῶν λεγομένων, διὰ νὰ δυνηθῇς νὰ καταλάβῃς ποῖα εἶναι τὰ ἄρρητα ῥήματα, καὶ πῶς τὰ ἤκουσεν ὁ Παῦλος· τὰ ὁποῖα καὶ ἀπεκαλύφθησαν

εἰς αὐτὸν, καὶ τὰ εἶδε διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὁ Θεὸς ὁ τῶν ὅλων Ποιητὴς εἶναι ἕνας, καὶ αὐτὸ τὸ ἕνα, καθὼς προείπαμεν, εἶναι πᾶν ἀγαθόν. Ἡ ψυχὴ πάλιν ἡ λογικὴ, καὶ ἀθάνατος εἶναι μία· καὶ αὐτὴ ἡ μία, εἶναι πᾶσα αἴσθησις ἔχουσα μαζῆ της ὅλας τὰς αἰσθήσεις ὅσας καὶ ἂν εἶναι. Λοιπὸν ὅταν ἕνας τῶν ὅλων Θεὸς φανῇ δι' ἀποκαλύψεως εἰς τὴν μίαν, καὶ λογικὴ ψυχὴν, τότε ἀποκαλύπτεται εἰς αὐτὴν πᾶν ἀγαθὸν, καὶ ἐν ταὐτῷ θεωρεῖται διὰ μέσου ὅλων ὁμοῦ τῶν αἰσθήσεών της. Καὶ τοῦτο τὸ ἓν καὶ πᾶν ἀγαθὸν βλέπεται ἀπὸ αὐτὴν, καὶ ἀκούεται, καὶ γλυκαίνει τὴν γεῦσιν, καὶ εὐωδιάζει τὴν ὄσφρησιν· πιάνεται γνωρίζεται, λαλεῖ, καὶ λαλεῖται· γινώσκει, καὶ ἐπιγινώσκεται, καὶ νοεῖται ὅτι γινώσκει. Ἐπειδὴ ἐκεῖνος ὁποῦ γινώσκεται ἀπὸ τὸν Θεὸν, τὸ γνωρίζει πῶς γινώσκεται, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ βλέπει τὸν Θεὸν, ἰξεύρει πῶς τὸν βλέπει ὁ Θεός. Ἀμὴ ὅποιος δὲν βλέπει τὸν Θεὸν, δὲν ἰξεύρει πῶς τὸν βλέπει ὁ Θεὸς, ὡσὰν νὰ μὴν τὸν βλέπῃ. Ἀγκαλὰ καὶ βλέπει ὅλα τὰ πάντα, καὶ δὲν τὸν λανθάνει τίποτε. Λοιπὸν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐκατηξιώθησαν νὰ ἰδοῦν ἐν ταὐτῷ μὲ ὅλας ὁμοῦ τὰς αἰσθήσεις, ὡσὰν μὲ μίαν αἴσθησιν ἀπὸ τὰς πολλὰς, τὸ πᾶν ἀγαθὸν, (ἀγκαλλὰ καὶ εἶναι ἀνώτερον ἀπὸ κάθε ἀγαθὸν) τὸ ὁποῖον εἶναι ἕνα καὶ πολλὰ, διατὶ εἶναι πᾶν ἀγαθόν· ἐκεῖνοι λέγω, ἐπειδὴ ἐγνώρισαν, καὶ κάθε ἡμέραν γνωρίζουν μὲ διάφοραις αἴσθησες τῆς μιᾶς τὰ διάφορα ὁμοῦ ἀγαθὰ, ὡσὰν ἕνα, δὲν γνωρίζουν εἰς τοῦτα ὁποῦ εἴπαμεν καμμίαν διαφορὰν, ἀμὴ τὴν θεωρίαν, τὴν ὀνομάζουν γνῶσιν, καὶ τὴν γνῶσιν πάλιν τὴν λέγουν θεωρίαν· τὴν ἀκοὴν, ὅρασιν· καὶ τὴν ὅρασιν, ἀκοήν. Καθὼς καὶ ὁ Προφήτης Ἀββακοὺμ λέγει. «Κύριε, εἰσακήκοα τὴν ἀκοήν σου, καὶ »ἐφοβήθην. Κύριε, κατενόησα τὰ ἔργα σου, καὶ »ἐξέστην». Καὶ τάχα ἀπὸ ποῖον ἄλλον ἤκουσεν; ἐκεῖνος προφητεύοντας τὸν ἐκήρυττε, καὶ πῶς λέγει, Κύριε, εἰσακήκοα τὴν ἀκοήν σου; καὶ τί θέλει νὰ φανερώσῃ μὲ τὸ διπλοῦν τῆς ἀκοῆς ὁποῦ λέγει «ἀκήκοα τὴν ἀκοήν σου»; τί ἄλλο πάρεξ ὅτι διὰ τῆς ἐλλάμψεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἤτοι ἀποκαλύψεως ἐγνώρισε μὲ βεβαιότητα τὸν Κύριον ἡμῶν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ πάλιν διὰ τῆς ὑπαγορεύσεως αὐτοῦ, δηλ. τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐδιδάχθη ἔμαθεν ὅλην τὴν ἔνσαρκον οἰκονομίαν τοῦ Κυρίου, καὶ τότε τὴν περὶ τοῦ Κυρίου διδασκαλίαν ὁποῦ ἔμαθεν ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὴν οἰκειοποιήθη τρόπον τινὰ ὡς ἐδικήν του, καὶ ὡσὰν νὰ ἔβλεπε τὸν Κύριον, καθὼς καὶ τὸν ἔβλεπε βεβαιότατα διὰ τῆς ἐλλάμψεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἔλεγεν εἰς αὐτόν. «Ἐν μέσῳ δύω ζώων γνωσθήσῃ, »ἐν τῷ ἐγγίζειν τὰ ἔτη ἐπιγνωσθήσῃ, ἐν τῷ »παρεῖναι τὸν καιρὸν ἀναδειχθήσῃ». Ὥστε τὴν διδασκαλίαν ὁμοῦ καὶ γνῶσιν ὁποῦ γίνεται μὲ τὴν θεωρίαν τῆς δόξης τοῦ Πνεύματος, τὴν λέγει ἀκοὴν, τὴν ὁποίαν ἤκουσε διὰ τὴν ἔνσαρκον οἰκονομίαν τοῦ Κυρίου. Καὶ μὲ αὐτὸ ὁποῦ εἶπε Κύριε, φανερώνει πῶς ἔβλεπεν αὐτὸν, καὶ ἐσυνομιλοῦσε μὲ αὐτόν· διατὶ ποῖος ἄνθρωπος συνομιλεῖ μὲ ἐκεῖνον ὁποῦ δὲν βλέπει; ἆρά γε ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν βλέπει τὸν ἐπίγειον βασιλέα, δύναται νὰ τοῦ λέγῃ· ὦ βασιλεῦ, ἤκουσα τοὺς ὁρισμοὺς τῆς βασιλείας σου; ὄχι. Ὁ δὲ Προφήτης λέγει, ὄχι μόνον ἀκήκοα τὴν ἀκοήν σου, ἀμὴ λέγει ἀκόμι, καὶ γνωσθήσῃ, καὶ ἐπιγνωσθήσῃ, καὶ ἀναδειχθήσῃ. Ὡσὰν ὁποῦ ἔμαθε μὲ κάθε πληροφορίαν τὴν βουλὴν τοῦ Κυρίου, καὶ τοῦ λέγει τρόπον τινὰ, τάδε, καὶ τάδε, θέλει κάμῃς Κύριε, καθὼς ἀπεφάσισεν ἡ βασιλεία σου· καὶ ὅλα τὰ προφητικὰ ῥήματα ταῖς περισσότεραις φοραῖς αὐτὸ σημαίνουν. Λοιπὸν ἡ θεία γραφὴ συνειθίζει τοιουτωτρόπως νὰ λέγῃ ἀκοὴν τὴν θεωρίαν τοῦ Θεοῦ. Καὶ πάλιν τὴν ἀκοήν τοῦ Θεοῦ, τὴν λέγει θεωρίαν. Ἔτζι καὶ ὁ θεῖος Παῦλος τὰς ἀνεκδιηγήτους θεωρίας, καὶ ἐλλάμψεις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ τὰς διδασκαλίας, καὶ ἀποκαλύψεις ὁποῦ ὑπερβαίνουν τὸ μέτρον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, καὶ δυνάμεως, πρεπόντως τὰς ὠνόμασε ῥήματα· καὶ εἶπε, καὶ ἔγραψεν, ὅτι ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα. Ὅθεν καὶ ἔλεγεν. «Ἐν »δὲ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων, ἐδόθη »μοι σχώλωψ τῇ σαρκὶ, Ἄγγελος σατᾶν. (1) Λοιπὸν ἀνίσως ὁ θεῖος Παῦλος εἶπε προτήτερα, πῶς ἤκουσε, διατὶ ὕστερον ἐκεῖνα ὁποῦ ἤκουσε τὰ ἔλεγεν ἀποκαλύψεις; ὁποῦ ἡ ἀποκά-

1) Σκώλωπα τῆς σαρκὸς λέγει, τὰ ἐμπόδια τοῦ κηρύγματος, τοὺς τυράννους, καὶ τοὺς λοιποὺς διώκτας, καὶ ἀντιπίπτοντας· διότι ὁ ἀντικείμενος λέγεται εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν γλῶσσαν Σατᾶν.

λυψις γίνεται διὰ θεωρίας, καὶ ὄχι διὰ ἀκοῆς; καθὼς λέγει καὶ ὁ Δαβίδ· ἀποκάλυψον τοὺς ὀφθαλμούς μου, κτλ. διατὶ ἄλλο; πάρεξ διατὶ ἐννοεῖ, καθὼς εἴπαμεν, τὴν ἀκοὴν ἀντὶ θεωρίαν, καὶ τὴν θεωρίαν, ἀντὶ ἀκοήν. Καὶ πάλιν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἶπεν, ὅτι ἡρπάγη ἕως τρίτου οὐρανοῦ· καὶ πῶς ὕστερα εἶπεν, ὅτι ἤκουσε; πάρεξ μὲ τὸν τρόπον ὁποῦ εἴπαμεν. Ὅθεν καὶ μὲ τὴν ἁρπαγὴν ἐφανέρωσε πρῶτον τὴν θεωρίαν ὁποῦ εἶδε, ἔπειτα τὰ μυστήρια ὁποῦ ἦσαν μέσα εἰς τὴν θεωρίαν, καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ ἐφανέρωναν καθαρώτερα τὴν δόξαν ἐκείνην, καὶ θεότητα ὁποῦ ἔλαμπεν, εἶπε πῶς τὰ ἤκουσεν, ὡσὰν ὁποῦ αὐτὰ ἐπροξενοῦσαν γνῶσιν, καὶ ἐδίδασκον ἐκεῖνον ὁποῦ τὰ ἔβλεπε, καὶ τοῦ ἐφανέρωναν ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι εἰς ὅλους ἀνεκλάλητα, καὶ ἀκατανόητα. Λοιπὸν εἰς τὰ πνευματικὰ, καθὼς εἴπαμεν, καὶ ἡ ἀκουστικὴ, καὶ ἡ θεωρητικὴ αἴσθησις μία εἶναι· καὶ διὰ τοῦτο ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ θεωρεῖ, ἢ ἀκούει τινὰς, δὲν δύναται ποτὲ νὰ εἰπῇ κἀνένα τὶ λογῆς εἶναι, καθὼς τὸ θεωρεῖ, ἢ τὸ ἀκούει· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀπόστολος εἶπεν, ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ τὰ λαλήσῃ μὲ ἀνθρωπίνην γλῶσσαν. Ἡμεῖς ὅμως πρέπει νὰ ἀγωνισθοῦμεν διὰ νὰ καθαρίσωμεν τὸν ἑαυτόν μας μὲ τὴν μετάνοιαν, καὶ τὴν ταπείνωσιν, καὶ νὰ ἑνώσωμεν μὲ τὸν ἕνα Θεὸν τὸν ἀγαθὸν, καὶ ὑπεράγαθον ὅλας μας τὰς αἰσθήσεις, ὡσὰν μίαν· καὶ τότε ὅλα αὐτὰ ὁποῦ ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα νὰ τὰ παραστήσωμεν, καὶ νὰ τὰ ἐξηγήσωμεν μὲ πολλοὺς λόγους, ὅλα ἐν ταὐτῷ μαζὴ, θέλει τὰ διδαχθοῦμεν, καὶ θέλει τὰ μάθομεν· ἀκούοντες μὲ τὴν ὅρασιν, καὶ βλέποντες μὲ τὴν ἀκοήν· μανθάνοντες μὲ τὴν θεωρίαν, καὶ πάλιν ἀκούοντες μὲ τὴν ἀποκάλυψιν. Ὅμως εἶναι ἀκόμι καὶ κἄποια ἄλλη ἀκοὴ εἰς τὰ πλέον πνευματικώτερα· καὶ ποία εἶναι αὐτή; εἶναι λέγω ἡ ὑπόσχεσις τῶν ἀγαθῶν ὁποῦ μέλλουν νὰ μᾶς δοθοῦν· διατὶ καθὼς οἱ Προφῆται ὁποῦ ἐπροφήτευσαν τὴν πρώτην παρουσίαν τοῦ Κυρίου, ἀγκαλὰ καὶ νὰ τὴν ἐθεωροῦσαν, καὶ νὰ τὴν ἐγνώριζαν μὲ ἀκρίβειαν, ὅμως μὲ τὸ νὰ μὴν ἦτον γενομένη ἀκόμι εἰς τὰς ἡμέρας τους, ἀμὴ ἔμελλε νὰ γένῃ ὑστερώτερα, διὰ τοῦτο ἐκεῖνα ὁποῦ ἀπεκαλύπτοντο, καὶ ἐδείχνοντο εἰς αὐτοὺς διὰ αὐτὴν, ἔλεγαν, ὅτι τὰ ἀκούουν, μὲ τὸ νὰ ἔμελλε νὰ γένουν ὑστερώτερα. Ἔτζι καὶ ὁ Παῦλος μὲ τὸ νὰ εἶδε τὰ ἀγαθὰ τῆς οὐρανίου βασιλείας, ὁποῦ μέλλουν νὰ δοθοῦν εἰς τοὺς δικαίους, καὶ μὲ τὸ νὰ ἐγνώρισε, καὶ ἔμαθε μὲ ἀκρίβειαν, ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀγαποῦν τὸν Θεὸν ἐξ ὅλης τους ψυχῆς, καὶ φυλάττουν τὰς ἐντολάς του ἔχουν νὰ λάβουν αὐτὰ τὰ ἀγαθὰ ὕστερα ἀπὸ τὴν δευτέραν παρουσίαν τοῦ Κυρίου, καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν, κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ Κυρίου· διὰ τοῦτο εἶπεν, ἤκουσα ἄρρητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. Ἀμὴ διατὶ τὰ εἶπε πρῶτον ἀγαθὰ, καὶ ἔπειτα τὰ λέγει ῥήματα; ἐπειδὴ ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ εἶναι κατὰ ἀλήθειαν κἄποια θαυμαστὰ, καὶ παράδοξα λόγια, μὲ τὰ ὁποῖα καθε λογικὴ φύσις ἐντρυφᾷ τὴν κατὰ ἀλήθειαν ἀκένωτον ἀδαπάνητον, καὶ ἀείζωον ἀμάραντον τρυφὴν, καὶ ζωοῦται δέχεται ζωὴν μὲ θεῖον τρόπον, καὶ εὐφραίνεται· διότι ἐπειδὴ ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, εἶναι Θεὸς, μὲ δίκαιον τρόπον καὶ αἱ ἐλλάμψεις, καὶ ἀποκαλύψεις τοῦ Θεοῦ Λόγου λέγονται ῥήματα· διατὶ ὁ λόγος ὁποῦ ἐξαπλωθῇ εἰς πλάτος διηγήσεως, δὲν λέγεται λόγος ἀλλὰ ῥήματα διηγήσεως. Καθὼς τὸ, τὰ ῥήματά μου ἐνώτισαι, Κύριε, σύνες τῆς κραυγῆς μου, πρόσχες τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου. Λόγος λοιπὸν εἶναι ὁ Θεὸς, καὶ ῥήματα αὐτοῦ εἶναι, αἱ ἀκτῖνες, καὶ ἐλλάμψεις τῆς Θεότητος ὁποῦ ἐκλάμπουν ἀπὸ τὸν Θεὸν, ὡσὰν ἀπὸ ἀστραπὴν, καὶ ἀποκαλύπτοντο εἰς ἡμᾶς καθαρώτερα· τὰ ὁποῖα ῥήματα ἐγὼ δὲν δύναμαι παντελῶς νὰ τὰ φανερώσω, ἢ νὰ τὰ ἑρμηνεύσω, ἀλλὰ ὁ ἠγαπημένος τοῦ Χριστοῦ μαθητὴς Ἰωάννης ὁ Θεολόγος, κατὰ τὴν χάριν ὁποῦ τοῦ ἐδόθη ἀπὸ τὸν Θεὸν εἶπε, καὶ ἐφανέρωσεν ὀλίγον τὶ, ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ ἤκουσεν ὁ Παῦλος, λέγωντας τοῦτο. «Ἀδελφοὶ, νῦν τέκνα Θεοῦ ἐσ»μὲν, ἀλλ' οὔπω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα. Οἴδα»μεν δὲ, ὅτι ἐὰν φανερωθῇ, ὅμοιοι αὐτῷ ἐσό»μεθα, καὶ ὀψόμεθα αὐτὸν τελεώτερον· καὶ ὁ μὲν Παῦλος εἶπεν, ὅτι ἤκουσα ἄρρητα ῥήματα, ὁποῦ δὲν δύναται ἄνθρωπος νὰ τὰ λαλήσῃ· ὁ δὲ Θεολόγος Ἰωάννης εἶπεν, ἰξεύρομεν, ὅτι ἐὰν φανερωθῇ, θέλει γένωμεν ὅμοιοι μὲ αὐτὸν, καὶ θέλει τὸν θεωροῦμεν τελεώτερον· τὸ ὁποῖον τὸ λέγει καὶ ὁ Παῦλος. «Νῦν μὲν γι»νώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι, κα»θὼς καὶ ἐπεγνώσθην.» Βλέπεις πῶς εἰς τὰ πνευματικὰ εἶναι ἕνα καὶ τὸ αὐτὸ ἡ γνῶσις, καὶ ἡ ὁμοιότης; ἡ θεωρία, καὶ ἡ ἐπίγνωσις; διατὶ ὁ Χριστὸς γίνεται εἰς ἡμᾶς πάντα, ἤγουν γνῶσις,

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Σοφία, λόγος, φῶς, ἔλλαμψις, ὁμοιότης, θεωρία, ἐπίγνωσις· καὶ δίδει εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὸν ἀγαποῦν, νὰ ἀπολαμβάνουν ἀπὸ τὰ ἀγαθά του καὶ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν ἐκ μέρους, καὶ νὰ νοοῦν, καὶ νὰ ἀκούουν μυστικῶς τὰ ἄρρητα ῥήματα ὁποῦ εἶναι κρυμμένα εἰς τοὺς πολλούς. Διατὶ ἀνίσως δὲν γένῃ εἰς ἡμᾶς ὁ Χριστὸς πάντα ὁμοῦ, ἀκολουθεῖ νὰ εἶναι ἐλλειπής, καὶ ἀτελὴς ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, καὶ ἡ ἀπόλαυσίς της. Ἤγουν ἀνίσως ὁ Χριστὸς δὲν γένῃ εἰς ὅλους τοὺς δικαίους κοντὰ εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ εἴπαμεν ἀνωτέρω, καὶ στολή, καὶ στέφανος, καὶ ὑπόδημα, καὶ χαρά, καὶ γλυκύτης, τροφή, ποτόν, τράπεζα, κλίνη, ἀνάπαυσις, καὶ ἀνεκδιήγητον κάλλος θεωρίας, καὶ κάθε ἄλλο ὁποῦ νὰ εἶναι ἐπιτήδειον εἰς τρυφήν, ἢ δόξαν, καὶ ἀγαλλίασιν, ἀμὴ ἤθελε λείψῃ καμμίαν φορὰν ἕνα μόνον καλόν, καὶ εἰς ἕνα μοναχὸν ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ κατοικοῦν ἐκεῖ, εὐθὺς ἡ στέρησις ἐκείνου τοῦ καλοῦ ὁποῦ λείπει, θέλει δώσει τόπον εἰς τὴν λύπην, καὶ ἀκολουθεῖ πλέον νὰ ἐμβῇ ἡ λύπη μέσα εἰς τὴν ἀνεκλάλητον χαρὰν τῶν εὐφραινομένων, καὶ τοιουτωτρόπως θέλει φανῇ πῶς ψεύδεται τὸ ῥητὸν τῆς γραφῆς ὁποῦ λέγει, ἔνθα ἀπέδρα ὀδύνη, λύπη, καὶ στεναγμός. Ὅμως αὐτὸ δὲν θέλει γένῃ ποτέ, ἀμὴ θέλει εἶναι τὰ πάντα τοῖς πᾶσι, καὶ κάθε ἀγαθὸν ἔχει νὰ ὑπερπερισσεύῃ πάντοτε μὲ ὅλα τὰ ἀγαθά, καὶ νὰ χορταίνῃ ὑπέρμετρα ὅλας τὰς αἰσθήσεις ἐκείνων ὁποῦ εἶναι προσκαλεσμένοι, καὶ κάθηνται εἰς τοὺς γάμους τοῦ Βασιλέως Χριστοῦ, καὶ ἐκεῖνος ὁ ἴδιος Χριστὸς ὁ ἕνας Θεός, νὰ τρώγεται, καὶ νὰ πίνεται, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι ὁ ἴδιος κάθε εἶδος φαγητοῦ, καὶ γλυκύτητος, καὶ πιοτοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ ἴδιος Χριστὸς ἔχει νὰ βλέπεται ἀπὸ ὅλους, καὶ νὰ βλέπῃ καὶ αὐτὸς ὅλας τὰς ἀναριθμήτους μυριάδας, καὶ νὰ κοιτάζῃ ἀμετασαλεύτως ὅλους πάντοτε, καὶ κάθε ἕνας ἀπὸ αὐτοὺς νὰ τοῦ φαίνεται, πῶς ἐκεῖνον κοιτάζει, καὶ ἀπολαμβάνει τὴν συνομολίαν του, καὶ τὸν καταφιλεῖ, διὰ νὰ μὴ λυπηθῇ κἀνένας ἀπὸ αὐτοὺς πῶς ὁ Χριστὸς τὸν ἐπαράβλεψε, καὶ τὸν ἐκαταφρόνησε. Καὶ καθὼς προείπαμεν· ὁ ἴδιος Χριστὸς ἔχει νὰ εἶναι καὶ στέφανος ὁποῦ νὰ στεφανώνῃ ὅλων τῶν ἁγίων τὰς κεφαλάς· καὶ χωρὶς νὰ τραπῇ, καὶ νὰ γένῃ ἀλλοιώτικος ἔχει νὰ δείχνεται ἄλλος διαφορετικὸς εἰς τὸν ἕνα, καὶ ἄλλος εἰς τὸν ἄλλον, καὶ νὰ διαιρῇ τὸν ἑαυτόν του εἰς κάθε ἕνα καθὼς τοῦ πρέπει, καὶ καθὼς εἶναι ὁ καθ' ἕνας ἄξιος. Ὁ ἴδιος Χριστὸς ἔχει νὰ εἶναι εἰς ὅλους καὶ φόρεμα, μὰ τέτοιον φόρεμα, ὅ,τι λογῆς ἤθελε ἀγωνισθῇ κάθε ἕνας νὰ τὸν ἐνδυθῇ, ὅταν εὑρίσκεται ἀκόμι εἰς τὴν παροῦσαν ζωήν. Ὡσὰν ὁποῦ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐμβῇ τινὰς μέσα εἰς ἐκεῖνον τὸν μυστικὸν γάμον, ἀνίσως δὲν φορῇ τοῦτο τὸ ὑπέρλαμπρον φόρεμα. Εἰδὲ καὶ τύχῃ τινὰς νὰ ἀνακατώσῃ τὸν ἑαυτόν του μὲ τοὺς ἀξίους, καὶ νὰ ἐμβῇ κρυφά, (τὸ ὁποῖον εἶναι ἀδύνατον) ἀλλὰ θέλει ἀποδιωχθῇ· διατὶ ὁ Δεσπότης Χριστὸς θέλωντας νὰ μᾶς δείξῃ, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐμβῇ εἰς τοὺς γάμους κἀνένας μαυροφόρος, μᾶς τὸ ἐφανέρωσε μὲ τὴν παραβολήν, καὶ εἶπεν, «ἑταῖρε »πῶς εἰσῆλθες ὧδε, μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; »ἔπειτα εἶπε, δήσαντες αὐτοῦ χεῖρας, καὶ πόδας »ἐμβάλλεται αὐτὸν εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον.» Καὶ λογιάζω, πῶς τὸ εἶπεν αὐτὸ τοιουτωτρόπως ὁ Κύριος, ὄχι πῶς ἐκεῖνος ὁ μαυροφόρος ἐμβῆκεν εἰς τοὺς γάμους, διατὶ ἐλάθευσε τὸν ἀλάθευτον Θεόν, ἀλλὰ διατὶ δὲν ἦτον ἀκόμι καιρὸς νὰ φανερώσῃ τὰ τοιαῦτα μυστήρια· καὶ δὲν ἤθελε νὰ εἰπῇ τότε φανερώτερα, ὅτι ἐκεῖ εἰς τοὺς γάμους δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐμβῇ τινάς, ἀνίσως δὲν φορῇ τὸ ἔνδυμα τῆς Θεότητός μου, καὶ διὰ τοῦτο ἐσχημάτισε τὸν λόγον τοιουτωτρόπως. Τοῦτο δὲ τὸ ἔλεγε καὶ ὁ Παῦλος ὁποῦ τὸ ἐδιδάχθη ἀπὸ τὸν Χριστὸν τὸν ἐν αὐτῷ λαλοῦντα. «Καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ »χοϊκοῦ, φορέσομεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπου»ρανίου· καὶ οἷος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊ»κοί, καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐ»πουράνιοι.» Ποία εἶναι λοιπὸν ἡ εἰκὼν τοῦ ἐπουρανίου; ἄκουσε αὐτὸν τὸν θεῖον Παῦλον ὁποῦ τὸ λέγει. «Ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης, »καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως, καὶ εἰκὼν ἀπα»ράλλακτος τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός.» Καὶ λοιπὸν εἰκὼν τοῦ Πατρὸς εἶναι ὁ Υἱός, καὶ εἰκὼν τοῦ Υἱοῦ, εἶναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Καὶ ὅποιος εἶδε τὸν Υἱόν, εἶδε καὶ τὸν Πατέρα· καὶ ὅποιος εἶδε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, εἶδε καὶ τὸν Υἱόν. Διατὶ λέγει ὁ Ἀπόστολος, τὸ Πνεῦμα ὁ Κύριος ἐστί· καὶ πάλιν, αὐτὸ τὸ Πνεῦμα ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς ἀλαλήτοις κρᾶζον Ἀββᾶ ὁ Πατήρ· λοιπὸν πολλὰ καλὰ εἶπεν ὁ Παῦλος, ὅτι τὸ Πνεῦμα ὁ Κύριος ἐστί, μὲ τὸ νὰ κράζῃ Ἀββᾶ ὁ Πατήρ, ὄχι ὅτι τὸ Πνεῦμα εἶναι Υἱός. Ἄπαγε τῆς βλασφημίας. Ἀλλ' ὅτι

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ βλέπεται, καὶ θεωρεῖται ἐν τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι· καὶ μήτε ὁ Υἱὸς ἀποκαλύπτεται ποτὲ εἰς τινά, χωρὶς τὸ Πνεῦμα, μήτε τὸ Πνεῦμα, χωρὶς τὸν Υἱόν· ἀλλὰ μαζὴ μὲ αὐτὸ τὸ Πνεῦμα ἀποκαλύπτεται ὁ Υἱός, καὶ αὐτὸς διὰ τοῦ Πνεύματος κράζει, Ἀββᾶ ὁ Πατήρ. (1).

β'. Σὺ δὲ ἀγαπητὲ ἐὰν αὐτὰ ὁποῦ λέγω δὲν τὰ ἰξεύρῃς, μὴν ἀπελπισθῇς, καὶ εἰπῇς, ἐγὼ αὐτὰ ὁποῦ μοῦ λέγεις, οὔτε τὰ ἰξεύρω, οὔτε δύναμαι νὰ τὰ μάθω, ἀλλὰ οὔτε θέλει δυνηθῶ ποτὲ νὰ φθάσω εἰς τὸ ὕψος αὐτῆς τῆς γνώσεως, καὶ καθαρότητος· μηδὲ πάλιν νὰ εἰπῇς, ὅτι ἀνίσως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐμβῇ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν γένῃ τοιοῦτος, ὥστε ἀπὸ ἐδῶ ἀκόμι ἀπὸ τὴν παροῦσαν ζωὴν, νὰ ἐνδυθῇ τὸν Χριστὸν, ὡς Θεὸν, καὶ νὰ τὸν Θεωρήσῃ ὅλον, καὶ νὰ τὸν ἀποκτήσῃ ἐγκάτοικον μέσα του, τί τὸ ὄφελος εἰς ἐμένα νὰ ἀγωνίζωμαι κἂν τελείως, καὶ κοντὰ εἰς τοὺς ἀγῶνας νὰ ὑστεροῦμαι καὶ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν παρόντων; Πρόσεχε νὰ μὴν εἰπῇς τοιοῦτον λόγον, μήτε νὰ τὸν συλλογισθῇς· ἀμὴ ἂν ἀγαπᾷς, καὶ θέλῃς, ἄκουσε τὴν συμβουλήν μου, καὶ μὲ τὴν συνεργίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος θέλει σοῦ ἑρμηνεύσω τὴν στράταν, καὶ τὸν τρόπον τῆς σωτηρίας σου. Λοιπὸν πρῶτα καὶ ἀρχὴ πίστευσε ἐξ ὅλης σου τῆς ψυχῆς, ὅτι ὅλα αὐτὰ ὁποῦ σοῦ εἶπα, εἶναι ἀληθινά, καθὼς τὰ μαρτυροῦν αἱ θεῖαι γραφαὶ, καὶ ὅτι χρέος ἔχει κάθε ἕνας ὁποῦ πιστεύει εἰς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ νὰ γένῃ τοιοῦτος, ἐπειδὴ μᾶς ἔδωκεν ἐξουσίαν νὰ γένωμεν τέκνα Θεοῦ, καὶ ἂν θελήσωμεν, δὲν εἶναι κἂνένα ἐμπόδιον· καὶ ὅτι διὰ αὐτὸ ἔγινεν ὅλη ἡ ἔνσαρκος οἰκονομία, καὶ συγκατάβασις τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἤγουν διὰ νὰ μᾶς κάμῃ κοινωνοὺς, καὶ κληρονόμους τῆς θεότητός του, καὶ τῆς βασιλείας του, μὲ τὸ μέσον τῆς εἰς αὐτὸν πίστεως, καὶ μὲ τὴν φύλαξιν τῶν ἐντολῶν του. Διατὶ ἀνίσως δὲν πιστεύσῃς πῶς αὐτὰ γίνονται ἀληθινὰ τοιουτωτρόπως, καθὼς εἶπα ἀνωτέρω, βέβαια δὲν θέλει τὰ ζητήσεις, καὶ μὴ ζητῶντάς τα δὲν θέλει τὰ λάβῃς· ὅτι λέγει ὁ Κύριος, ζητεῖτε, καὶ λήψεσθε· αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν. Καὶ τότε ἀφ' οὗ πιστεύσῃς, ἀκολούθει τὰς θείας γραφὰς, καὶ κάμε ὅσα σοῦ λέγουν, καὶ κάμνωντάς τα θέλει εὕρῃς ὅλα αὐτὰ, καθὼς ἐγράφησαν, ἀνελλειπῆ· καὶ ὄχι μόνον αὐτὰ, ἀμὴ θέλει εὕρῃς καὶ ἄλλα πολλὰ περισσότερα ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ εὑρίσκονται γεγραμμένα μέσα εἰς τὰς θείας γραφάς· καὶ ποῖα εἶναι αὐτά; ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη· τὰ ἀγαθὰ, ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν· καὶ ἂν τὰ πιστεύσῃς ἀναμφιβόλως, αὐτὰ ὁποῦ εἶπα, βεβαιότατα θέλει τὰ ἰδῇς καὶ ἐσὺ καθὼς καὶ ὁ Παῦλος, καὶ θέλει ἁρπαγῇς εἰς τὸν παράδεισον ἐκεῖ ὁποῦ ἐμβῆκεν ὁ λῃστὴς μαζὴ μὲ τὸν Χριστὸν, καὶ θέλει ἀκούσεις ἄρρητα ῥήματα. Θέλεις δὲ νὰ σοῦ εἰπῶ καὶ ἀλλέως ποῖα εἶναι τὰ ἀγαθὰ, ὁποῦ οὔτε ὀφθαλμὸς τὰ εἶδεν, οὔτε ἀκοὴ τὰ ἤκουσεν οὐδὲ νοῦς ἀνθρώπου τὰ ἐσυλλογίσθη; καταλαμβάνω πῶς ἐξάπαντος ἐπιθυμεῖς νὰ ἀκούσῃς ἐκεῖνα ὁποῦ οὐδὲ αὐτὸς ὁ Παῦλος ὁποῦ τὰ εἶδε, τὰ εἶπε, ἢ τὰ ἐξήγησε· καὶ διατὶ δὲν τὰ εἶπε, καθὼς λογιάζω, διὰ νὰ μὴ τὰ ἀκούσουν οἱ ἄνθρωποι, καὶ δὲν τὰ πιστεύσουν. Ὥστε ἀνίσως καὶ ἐσὺ μέλλῃς νὰ μὴ πιστεύσῃς ἐκεῖνα ὁποῦ ἔχω νὰ σοῦ εἰπῶ, καλλίτερόν σου εἶναι νὰ μὴ τὰ ἀκούσῃς, διατὶ ἂν τὰ ἀκούσῃς, καὶ δὲν τὰ πιστεύσῃς, ἀλλὰ παρακούσῃς τὰ λόγια μου, ἢ καλλίτερα νὰ εἰπῶ τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ, αὐτὸς ὁ λόγος θέλει σὲ κατακρίνει τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως, ὅτι τὸν ἤκουσες, καὶ δὲν ἐπίστευσες. Ὅθεν ἄκουε χωρὶς δισταγμὸν τοὺς λόγους μου, ἢ καθὼς προεῖπα τοὺς λόγους τοῦ

1) Τοῦτο ὁποῦ λέγει ἐδῶ ὁ Ἅγιος τὸ ἐξέλαβεν ἀπὸ τὸ ῥητὸν τοῦ θείου Παύλου ὁποῦ λέγει εἰς τὴν πρὸς Γαλάτας ἐπιστολήν. «Ὅτι δέ ἐστε Υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸ Πνεῦμα τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν κρᾶζον, Ἀββᾶ ὁ Πατήρ· ἐπειδὴ ὅμως λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὴν πρὸς Κορινθίους β'. Ἐπιστολὴν, ὁ δὲ Κύριος (δηλονότι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ) τὸ Πνεῦμά ἐστι, καὶ φανερώνει μὲ τοῦτο, ὄχι πῶς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τὸ ἓν πρόσωπον τῆς Ἁγίας Τριάδος, εἶναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἤγουν τὸ ἄλλο πρόσωπον, διατὶ τοῦτο εἶναι μεγάλη βλασφημία, ἐπειδὴ ἄλλο πρόσωπον εἶναι ὁ Υἱὸς, καὶ ἄλλο τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἀλλὰ φανερώνει, πῶς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἶναι ἀχώριστα, καὶ ὁποῦ ὁ Υἱὸς, ἐκεῖ καὶ τὸ Πνεῦμα, καὶ ὁποῦ τὸ Πνεῦμα, ἐκεῖ καὶ ὁ Υἱὸς, διὰ τοῦτο καὶ ὁ θεῖος οὗτος Πατὴρ ἐξηγῶντας τὸ Ἀποστολικὸν ῥητὸν λέγει, ὅτι ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ ἀπεκάλυψεν εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν τὸν Υἱὸν μαζὴ μὲ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ ὁποῖον συνάγει καὶ ἀπὸ τὸ ἀκόλουθον ὁποῦ λέγει κρᾶζον Ἀββᾶ ὁ Πατήρ· ἄκουσον τὴν ἑρμηνείαν ὁποῦ κάνουν οἱ ἐξηγηταὶ τοῦ Ἀποστόλου· ἡμεῖς δηλαδὴ ὁποῦ ἐλάβαμεν τὴν υἱοθεσίαν διὰ τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καλοῦμεν τὸν Θεὸν Πατέρα μας, ὡς Υἱοὶ Θεοῦ· καὶ ἀντὶ διὰ ἡμᾶς λέγει ὁ θεῖος Παῦλος τὸν Υἱὸν ὁποῦ ἐνοικεῖ εἰς ἡμᾶς, ὁ ὁποῖος οἰκειοποιεῖται τὰ ἡμέτερα. Τὸ δὲ ἐξαπέστειλε δηλοῖ, ὅτι ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ ηὐδόκησε νὰ ἔλθῃ ὁ Υἱός· τὴν γὰρ ἀποστολὴν τοῦ Πατρὸς, εὐδοκίαν εἶναι νόμιζε, λέγει ὁ Θεολόγος Γρηγόριος.

Θεοῦ· καὶ μάνθανε τὴν λύσιν, καὶ ἐξήγησιν τοῦ ζητουμένου· τὰ ἄρρητα ῥήματα ὁποῦ ἐλαλήθησαν εἰς τὸν Παῦλον μέσα εἰς τὸν παράδεισον, ἤγουν αὐτὰ τὰ αἰώνια ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα μήτε ὀφθαλμὸς τὰ εἶδε, μήτε ἀκοὴ τὰ ἤκουσε, μήτε νοῦς ποτὲ τὰ ἐννόησεν· ἐκεῖνα ὁποῦ ὁ Θεὸς ἡτοίμασε τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν, οὔτε εἰς ὕψος περιέχονται, οὔτε εἰς τόπον περιορίζονται, οὔτε εἰς κἀνένα βάθος κρύπτωνται, ἀλλ' οὔτε εἰς τὰ ἄκρα τῆς γῆς, ἢ τῆς θαλάσσης εὑρίσκονται, ἀμὴ εἶναι ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτιά σου· καὶ ποῖα εἶναι αὐτά; Μαζὴ μὲ τὰ ἀγαθὰ ὁποῦ εἶναι θησαυρισμένα εἰς τοὺς οὐρανοὺς, εἶναι αὐτὸ τὸ σῶμα, καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁποῦ κάθε ἡμέραν τὰ βλέπομεν, καὶ τὰ τρώγομεν, καὶ τὰ πίνομεν· αὐτὰ εἶναι ἐκεῖνα τὰ ἀγαθά· καὶ ἔξω ἀπὸ αὐτὰ, ἂν ἀπεράσῃς ὅλην τὴν κτίσιν, πουθενὰ δὲν θέλει δυνηθῇς νὰ εὕρῃς κἀνένα ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ ὁποῦ εἴπαμεν· καὶ ἂν ἀγαπᾷς νὰ γνωρίσῃς, πῶς οἱ λόγοι μου εἶναι ἀληθινοὶ, γενοῦ πρῶτον Ἅγιος, μὲ τὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, ἔπειτα μετάλαβε τὰ Ἅγια, ἤγουν τὸ πανάχραντον σῶμα, καὶ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, καὶ τότε θέλει γνωρίσεις ἀκριβῶς τὴν δύναμιν τῶν λόγων μου· καὶ διὰ νὰ πιστωθῇς περισσότερον, ἄκουσε καὶ τὰ ἴδια λόγια τοῦ Κυρίου ὁποῦ ἔλεγαν εἰς τοὺς Ἰουδαίους, ἀκόμι καὶ εἰς τοὺς Μαθητάς του. «Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ Μωσῆς δέδωκεν »ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' ὁ Πατὴρ »δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν »ἀληθινόν· ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ Θεοῦ ἐστὶν ὁ κα»ταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ διδοὺς τῷ κό»σμῳ ζωήν. Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν. Κύριε πάντοτε »δὸς ὑμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον· εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ »Ἰησοῦς. Ἐγὼ εἰμὶ ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρ»χόμενος πρός με, οὐ μὴ πεινάσει, καὶ ὁ πι»στεύων εἰς ἐμὲ, οὐ μὴ διψήσει πώποτε. Ἐγόγ»γυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι εἶπεν, »ἐγὼ εἰμὶ ὁ ἄρτος ὁ καταβὰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· »καὶ ἔλεγον, οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ Υἱὸς τοῦ Ἰωσήφ, »οὗ ἡμεῖς εἴδομεν τὸν πατέρα, καὶ τὴν μητέ»ρα; πῶς οὖν λέγει οὗτος, ὅτι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ »καταβέβηκα;» Πρόσεχε λοιπὸν καὶ ἐσὺ νὰ μὴ τύχῃ καὶ γογγύζῃς παρόμοια μὲ τοὺς Ἰουδαίους, καὶ λέγῃς, δὲν εἶναι ὁ ἄρτος οὗτος μέσα εἰς τὸ δισκάριον, καὶ ὁ οἶνος μέσα εἰς τὸ ποτήριον, τὰ ὁποῖα ἡμεῖς κάθε ἡμέραν καὶ τὰ βλέπομεν, καὶ τὰ τρώγομεν, καὶ τὰ πίνομεν; καὶ πῶς λοιπὸν οὗτος λέγει, ὅτι αὐτὸς ὁ φαινόμενος ἄρτος, καὶ οἶνος εἶναι ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ ὁποῦ, μήτε ὀφθαλμὸς τὰ εἶδε, μήτε ἀκοὴ τὰ ἤκουσε, μήτε νοῦς τὰ ἐστοχάσθη ποτέ; Ἀμὴ ἄκουε τί ἀπεκρίθη ὁ Κύριος εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἐγόγγυζαν, καὶ ἔλεγαν τέτοια. «Μὴ γογγύζετε »μετ' ἀλλήλων. Οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με, »ἐὰν μὴ ὁ Πατὴρ ὁ πέμψας με ἑλκύσῃ αὐτὸν, »κἀγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ». Ὡσὰν νὰ τοὺς ἔλεγε, διατὶ ἄνθρωποι ἀπιστεῖτε, καὶ ἀμφιβάλλετε εἰς τοῦτο; κἀνένας δὲν δύναται νὰ γνωρίσῃ τὴν Θεότητά μου, (διατὶ τοῦτο φανερώνει, τὸ ἐλθεῖν πρός με) ἀνίσως ὁ Πατήρ μου δὲν τὸν ἑλκύσῃ, δὲν τὸν σύρῃ· καὶ ὁ ἑλκυσμὸς ἐδῶ δὲν φανερώνει καμμίαν βίαν, ἢ ἀνάγκην, ἀμὴ κάλεσμα διὰ τῆς ἀποκαλύψεως. Διότι ὅσους ἐπρογνώρισε, καὶ ἐπροώρισε, τούτους καὶ ἐκάλεσε διὰ τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ Υἱοῦ του, σύρνωντάς του, τρόπον τινὰ, διὰ μέσου τῆς ἀγάπης τοῦ Υἱοῦ του, ὁποῦ ἀπεκαλύφθη εἰς αὐτούς. Καὶ τοῦτο τὸ φανερώνουν καλλίτερα καὶ τὰ ἀκόλουθα ὁποῦ λέγει, ὅτι ἔστι γεγραμμένον ἐν τοῖς Προφήταις· καὶ ἔσονται πάντες διδακτοὶ »Θεοῦ. Πᾶς οὖν ὁ ἀκούσας, παρὰ τοῦ Πατρὸς, »καὶ μαθὼν ἔρχεται πρός με. Οὐχ ὅτι τὸν Πα»τέρα τις ἑώρακεν, εἰμὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ Θεοῦ, »οὗτος ἑώρακε τὸν Πατέρα». Λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ διδαχθῇ ἀπὸ τὸν Θεὸν δύναται νὰ πιστεύσῃ εἰς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὰ λοιπά. Καὶ πάλιν λέγει. «Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων »εἰς ἐμὲ ἔχει ζωὴν αἰώνιον. Ἐγὼ εἰμὶ ὁ ἄρ»τος τῆς ζωῆς· οἱ πατέρες ἡμῶν, τὸ μάννα »ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἀπέθανον. Οὗτος δὲ »ἐστὶν ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, ἵ»να τίς ἐξ αὐτοῦ φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ. Ἐγὼ »εἰμὶ ὁ ἄρτος ὁ ζῶν, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαί»νων· ἐάν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζή»σεται εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ὁ ἄρτος δὲ, ὃν ἐγὼ δώ»σω, ἡ σάρξ μου ἐςίν, ἣν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ »κόσμου ζωῆς. Ἐμάχοντο οὖν οἱ ἰουδαῖοι πρὸς ἀλ»λήλους, λέγοντες· πῶς δύναται οὗτος δοῦναι ἡ»μῖν τὴν σάρκα αὐτοῦ φαγεῖν; Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ »Ἰησοῦς. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε »τὴν σάρκα τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πίητε αὐ»τοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς· ὁ τρώ»γων μου τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἔχει »ζωὴν αἰώνιον· κἀγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχά-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

»τῇ ἡμέρᾳ· ἡ γὰρ σάρξ μου, ἀληθής ἐστι βρῶ-»σις, καὶ τὸ αἷμά μου, ἀληθής ἐστι πόσις.» Ἄκουσες πῶς ἡ κοινωνία τῶν θείων καὶ ἀχράντων μυστηρίων εἶναι ζωὴ αἰώνιος; καὶ ὅτι ἐκείνους ὁποῦ ἔχουν τὴν αἰώνιον ζωὴν θέλει τοὺς ἀναστήσει ὁ Κύριος εἰς τὴν τελευταίαν ἡμέραν; ὄχι πῶς οἱ ἄλλοι ἀπομένουν μέσα εἰς τὰ μνήματα, ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔχουν τὴν ζωὴν, ἀνασταίνονται ἀπὸ τὴν ζωὴν διὰ νὰ ζοῦν τὴν αἰώνιον ζωὴν, οἱ δὲ λοιποὶ ἀνασταίνονται, διὰ νὰ κολάζωνται αἰωνίως. Καὶ διὰ νὰ καταλάβῃς πῶς αὐτὸ εἶναι ἀληθινὸν, ἄκουσε καὶ τὰ ἀκόλουθα. «Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα, καὶ πίνων »μου τὸ αἷμα, ἐν ἐμοὶ μένει, κἀγὼ ἐν αὐτῷ. Κα-»θὼς ἀπέστειλέ με ὁ ζῶν Πατὴρ, κἀγὼ ζῶ διὰ »τὸν Πατέρα· καὶ ὁ τρώγων με, κἀκεῖνος ζήσε-»ται δι' ἐμέ.» Βλέπεις τί λέγει; ἀκούεις πῶς φανερὰ φανερὰ φωνάζει ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, πῶς τέτοιας λογῆς ἕνωσιν, καὶ ζωὴν ἔχομεν ἡμεῖς μὲ τὸν Χριστὸν, διὰ τῆς μεταλήψεως τῶν ἀχράντων μυστηρίων, ὅ,τι λογῆς ἕνωσιν, καὶ ζωὴν ἔχει ἐκεῖνος μὲ τὸν Πατέρα; διατὶ καθὼς ἐκεῖνος εἶναι ἑνωμένος φυσικὰ μὲ τὸν ἴδιον Θεὸν, καὶ Πατέρα του, τοιουτωτρόπως λέγει, πῶς θέλει ἑνωθοῦμεν μὲ αὐτὸν κατὰ χάριν, καὶ θέλει ζήσομεν καὶ ἡμεῖς, ὅταν τρώγωμεν τὴν σάρκα του, καὶ πίνωμεν τὸ αἷμά του. Καὶ διὰ νὰ μὴ λογιάζωμεν πάλιν, ὅτι ὅλον αὐτὸ, τὸ κατορθώνει ὁ φαινόμενος ἄρτος, διὰ τοῦτο πολλάκις εἶπεν, ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος, ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων· καὶ δὲν εἶπεν ὁ καταβὰς, (ἐπειδὴ τοῦτο φανερώνει πῶς μίαν φορὰν κατέβη) ἀμὴ τί λέγει; ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἤγουν ὁποῦ καταβαίνω, καὶ ἔρχομαι πάντοτε εἰς ἐκείνους ὁποῦ μεταλαμβάνουν ἀξίως· καὶ πρὸς τούτοις θέλωντας ὁ Χριστὸς νὰ ἀποχωρίσῃ τὸν νοῦν μας ἀπὸ τὰ ὁρατὰ, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, θέλωντας νὰ μᾶς ἀνεβάσῃ διὰ μέσου τῶν ὁρατῶν εἰς τὴν ἀόρατον δόξαν τῆς ἐνυποστάτου Θεότητός του, ἔλεγεν. «Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· «καὶ πάλιν, ὁ Πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον, ὄχι »ἐκ τῆς γῆς, ἀλλ' ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, τὸν ἀλη-»θινόν.» Καὶ λέγωντας τὸν ἀληθινὸν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἐφανέρωσε μὲ τοῦτο, ὅτι ὁ ἄρτος ὁποῦ εἶναι ἀπὸ τὴν γῆν, εἶναι ψευδὴς, ὡσὰν ὁποῦ δὲν ὠφελεῖ παντελῶς· καὶ διὰ νὰ τὸ φανερώσῃ καλλίτερα, λέγει. «Ὁ ἄρτος τοῦ Θεοῦ ἐστὶν ὁ κα-»ταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ »Κόσμῳ.» Πάλιν λέγει ὁ καταβαίνων, καὶ πάλιν ὁ διδοὺς ζωήν. Διατί; διὰ νὰ μὴν ὑποπτευθῇς ἐσὺ, πῶς λέγει κἀνένα σωματικὸν, μήτε νὰ ἐννοήσῃς κἀνένα γήϊνον, ἀμὴ καὶ αὐτὸν τὸν μικρὸν ἄρτον, ἤγουν τὴν ὀλίγην μερίδα ὁποῦ μεταλαμβάνεις, τὸν μαργαρίτην, νὰ τὸν βλέπῃς μὲ τὰ νοερὰ μάτια τῆς ψυχῆς σου, πῶς ἐθεοποιήθη, καὶ ἔγινεν ὅλος ὅμοιος μὲ τὸν ἄρτον ὁποῦ καταβαίνει ἀπὸ τὸν οὐρανὸν, ὁ ὁποῖος εἶναι Θεὸς ἀληθινὸς, καὶ ἄρτος, καὶ πόμα ἀθανάτου ζωῆς. Διὰ νὰ μὴν ἀπομείνῃς μὲ τὴν ἀπιστίαν, καὶ μὲ μοναχὸν τὸν ἄρτον ὁποῦ βλέπεις μὲ ὅλας σου τὰς αἰσθήσεις, καὶ ἔτζι φάγῃς ἄρτον ὄχι τὸν οὐράνιον, ἀλλὰ μοναχὸν τὸν ἐπίγειον, καὶ ὑστερηθῇς τὴν ζωὴν, ὡσὰν ὁποῦ δὲν ἔφαγες πνευματικὰ τὸν οὐράνιον, ἄρτον, καθὼς λέγει αὐτὸς ὁ Χριστός. «Τὸ Πνεῦμα ἐστὶ »τὸ ζωοποιοῦν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν.» Καὶ ποίους ἆραγε δὲν ὠφελεῖ; ἐκείνους (λέγει) ὁποῦ λέγουν, πῶς εἶναι ἄνθρωπος μόνον ψιλὸς, καὶ ὄχι Θεός. Καὶ σὺ ὁ πιστὸς ἀνίσως μεταλαμβάνῃς ἄρτον μοναχὰ, καὶ ὄχι σῶμα τεθεωμένον, καὶ ἂν δὲν πιστεύῃς, πῶς δέχεσαι αὐτὸν τὸν ἴδιον Χριστὸν ὅλον, πῶς ἐλπίζεις, ὅτι θέλει λάβῃς ζωὴν ἀπὸ αὐτὸν, καὶ θέλει τὸν ἔχεις μέσα σου μὲ αἴσθησιν τῆς ψυχῆς σου; ἀκούωντάς τον ὁποῦ λέγει. «Ὁ τρώγων με, ἤ-»γουν τὸν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνοντα ἄρτον, »ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ πάλιν· ἡ σὰρξ »οὐκ ὠφελεῖ, τὸ Πνεῦμα ἐστι τὸ ζωοποιοῦν.» Καὶ βεβαιότατα τὸ Πνεῦμα εἶναι ἡ ἀληθινὴ βρῶσις, καὶ πόσις· τὸ Πνεῦμα εἶναι ὁποῦ μεταβάλλει τὸν ἄρτον εἰς τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου. Ἀληθινὰ τὸ Πνεῦμα εἶναι ὁποῦ μᾶς καθαρίζει, καὶ μᾶς κάμνει ἀξίους νὰ μεταλαμβάνωμεν τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου· διατὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ μεταλαμβάνουν ἀναξίως, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος, «κρῖμα ἑαυτοῖς ἐσθίουσι, καὶ πίνου-»σι, μὴ διακρίνοντες τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου.» Λοιπὸν ὅσοι εἶσθε πιστοί· ὅσοι ἐγνωρίσατε τὴν δύναμιν τῶν μυστηρίων ὁποῦ εἴπαμεν, καὶ λέγομεν· ὅσοι ἐφάγετε τὸν οὐράνιον ἄρτον· ὅσοι μὲ αὐτὴν τὴν ἀληθινὴν ζωὴν ἀποκτήσατε τὴν αἰώνιον ζωὴν, ὁποῦ δίδεται ἀπὸ αὐτὸν τὸν οὐράνιον ἄρτον, δηλαδὴ τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ εἶναι μέσα εἰς αὐτὸν, καὶ μαζὴ μὲ αὐτόν. Ἐλ-

λᾶτε καὶ ἂς ἁρπαχθῶμεν καὶ ἡμεῖς πνευματικῶς, καὶ νοερῶς ἕως εἰς τὸν τρίτον οὐρανὸν, καὶ νὰ εἰπῶ καλλίτερα εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανὸν τῆς Ἁγίας Τριάδος, διὰ νὰ ἰδοῦμεν, καὶ νὰ ἀκούσωμεν ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ ἐλαλήθησαν, καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ ἔμειναν ἀνεκλάλητα· καὶ νὰ τὰ γευθοῦμεν, καὶ νὰ τὰ ὀσφρανθοῦμεν, καὶ νὰ τὰ ψηλαφήσωμεν καλὰ μὲ τὰ χέρια τῆς ψυχῆς μας, δηλ. νὰ τὰ γνωρίσωμεν ἐν ἀληθείᾳ μὲ νοερὰν αἴσθησιν, καὶ ἀκολούθως νὰ εὐχαριστήσωμεν, καὶ νὰ δοξάσωμεν τὸν φιλάνθρωπον Θεὸν λέγοντες· Δεδοξασμένος νὰ εἶσαι Κύριε ὁποῦ ἐπεφάνης, καὶ ἐκαταδέχθης νὰ ἀποκαλυφθῇς, καὶ νὰ φανῇς εἰς ἡμᾶς· καὶ ἂς εἰποῦμεν καὶ εἰς ὅλους κοινῶς τοὺς ἀδελφούς μας· ὦ πατέρες, ὦ ἀδελφοὶ, μοναχοὶ ὁμοῦ, καὶ κοσμικοί· πλούσιοι, καὶ πένητες· δοῦλοι, καὶ ἐλεύθεροι· νέοι, καὶ γέροντες· καὶ κάθε ἡλικία, καὶ γένος, ἀκούσατε. Ὁ Θεὸς δὲν εἶναι ψεύστης, μήτε ἀδύνατος, ὁποῦ νὰ μὴ δύναται νὰ κάμῃ ἐκεῖνα ὁποῦ ὑπεσχέθη· μήτε ἀργοπορεῖ νὰ ἐπισκευφθῇ ὅλα τὰ ἔθνη· μήτε θέλει δυνηθῇ τινὰς, ἢ νὰ κρυφθῇ ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς του, ἢ νὰ ὑποφέρῃ τὴν ἀποκάλυψιν τῆς δόξης του ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως. Διατὶ «ὅταν οἱ οὐρανοὶ »ῥοιζηδὸν λύονται, καὶ τὰ στοιχεῖα καυσούμενα »ἀπολοῦνται,» καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, τότε δὲν εἶναι δυνατὸν ὁ ἄνθρωπος νὰ ὑποφέρῃ τὴν ἡμέραν τῆς παρουσίας τοῦ ἀπροσίτου Θεοῦ, ὁποῦ κατοικεῖ μέσα εἰς ἀπρόσιτον φῶς, ὁ ὁποῖος ὤντας μέσα εἰς αὐτὸ, καὶ μαζὴ μὲ αὐτὸ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον μέλλει νὰ φανῇ εἰς κάθε ἄνθρωπον, καὶ τότε θέλει πιάσει τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἀληθινὰ μεγάλος φόβος, καὶ τρόμος, καὶ δὲν θέλει εἶναι καμμία ἄλλη θλίψις, καὶ πόνος, καὶ λύπη, καὶ τιμωρία ὁποῦ νὰ παρομοιάζῃ μὲ ἐκείνην ὁποῦ θέλει δοκιμάσουν τότε οἱ ἁμαρτωλοί· ἀλλὰ ὅσοι τὰ πιστεύετε αὐτὰ, καὶ ἐπιθυμεῖτε τὴν σωτηρίαν σας, ἀκούσατε τί λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. «Κάθε ἕνας ἀπὸ »ἐσᾶς ἂς στρέψῃ ὀπίσω ἀπὸ τὴν κακὴν στράταν »ὁποῦ περιπατεῖ, ἤγουν ἂς ἀφήσῃ τὰς ἁμαρτί»ας ὁποῦ κάμνει· μάθετε νὰ κάμνετε τὸ καλόν· »ἐλευθερώσατε τὸν ἀδικούμενον· ζητήσατε ἐπι»μόνως τὸν Κύριον, καὶ θέλει ζήσει ἡ ψυχή σας· »ἀναχωρήσατε ἀπὸ τὸ κακὸν, καὶ κάμετε τὸ ἀ»γαθόν. Οἱ Βασιλεῖς ἀγαπήσατε νὰ φορῆτε πε»ρισσότερον τὴν σωφροσύνην, τὴν δικαιοσύνην, »τὴν ἀλήθειαν, καὶ τὴν εὐσεβῆ πίστιν,» παρὰ τὸν στέφανον, καὶ τὸ βασιλικὸν φόρεμα. Οἱ Πατριάρχαι, ἂν δὲν εἶσθε φίλοι τοῦ Θεοῦ, καὶ υἱοὶ, καὶ θεοὶ, παρόμοιοι μὲ τὸν φύσει Θεὸν κατὰ τὴν χάριν ὁποῦ σᾶς ἐδόθη ἄνωθεν, ἀναχωρήσατε ἀπὸ τοὺς θρόνους, καὶ ὑπάγετε νὰ νουθετήσετε πρῶτον τὸν ἑαυτόν σας ἀπὸ τὰς θείας γραφάς· καὶ ἀφ' οὗ γενῆτε ἀπεικόνισμα τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁμοιάσετε μὲ αὐτὸν, τότε μὲ πολὴν φόβον καὶ τρόμον πλησιάσατε, καὶ ψηλαφήσατε τὰ θεῖα· εἰδὲ μὴ, ὁπόταν ἀποκαλυφθῇ ὁ Θεὸς, τότε θέλει γνωρίσετε, ὅτι εἶναι πῦρ ὁποῦ κατακαίει, ὄχι ἐκείνους ὁποῦ τὸν ἠγάπησαν, ἀλλὰ ἐκείνους ὁποῦ δὲν τὸν ἐδέχθησαν, ὅταν ἦλθεν ὡς φῶς. Οἱ ἐξουσιασταὶ ὑποταχθῆτε, ταπεινωθῆτε, καὶ οἱ πλούσιοι γενῆτε πτωχοὶ καλλίτερα, ὅτι δύσκολα θέλει ἐμβῇ ὁ πλούσιος εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· καὶ ἂν ὁ πλούσιος δύσκολα ἐμβαίνῃ, ἀμὴ ὁ ἐξουσιαστὴς πῶς εἶναι δυνατὸν παντελῶς νὰ ἐμβῇ; ὄχι, δὲν εἶναι δυνατόν. Ἐπειδὴ λέγει ὁ Κύριος εἰς τοὺς Μαθητάς του, «οἱ »ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν, »οὐχ οὕτω δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὁ θέλων εἶ»ναι πρῶτος ἐν ὑμῖν, ἔστω πάντων ἔσχατος, »πάντων δοῦλος, καὶ πάντων διάκονος.» Καὶ ἄρχοντα ἡ γραφὴ λέγει ἐκεῖνον ὁποῦ ζητεῖ τὴν ἐδικήν του τιμὴν, καὶ δόξαν, καὶ διὰ μέσου τῆς ἐξουσίας ὁποῦ ἔχει πληρώνει τὸ ἐδικόν του θέλημα. Καὶ ἀνίσως ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ Θεὸς, ὅταν ἦλθε κάτω εἰς τὴν γῆν διὰ τὴν σωτηρίαν μας, καὶ μᾶς ἔδωκε παράδειγμα σωτηρίας, ἔλεγεν. «Ἐγὼ ἦλθον, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐ»μὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με Πα»τρός.» Ποῖος ἄλλος ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ πιστεύουν εἰς αὐτὸν, θέλει δυνηθῇ ποτὲ νὰ σωθῇ ἀνίσως δὲν κάμνῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀμὴ τὸ ἐδικόν του; ἀληθινὰ κανένας δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ σωθῇ. Καὶ τί λέγω νὰ σωθῇ; ὁποῦ δὲν εἶναι δυνατὸν ὁ τοιοῦτος νὰ εἶναι οὐδὲ πιστὸς, ἢ τέλειος χριστιανός; καὶ τοῦτο τὸ φανερώνει ὁ ἴδιος Χριστὸς, καὶ Θεὸς ἐκεῖ ὁποῦ λέγει «πῶς »δύνασθε πιστεύειν εἰς ἐμὲ, δόξαν παρ' ἀλλήλων »λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ »μόνου Θεοῦ οὐ ζητοῦντες;» Κάθε ἕνας λοιπὸν ὁποῦ ζητεῖ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀγωνίζεται μὲ κάθε τρόπον, καὶ εἰς κάθε πρᾶγμα νὰ κάμνῃ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου, δὲν ἤθελε φαντασθῇ ποτέ του νὰ ἐξουσιάζῃ ἄλλον τινὰ, ἢ νὰ εἶναι ἀνώτερος ἀπὸ κανένα ἄλλον, ἢ μικρὸν, ἢ

μεγάλον, ἀμὴ ὅσον τοῦ δώσουν περισσοτέραν, καὶ μεγαλητέραν ἐπιστασίαν, καὶ οἰκονομίαν πολλῶν, τόσον περισσότερον θέλει ἔχει τὸν ἑαυτόν του μὲ πληροφορίαν ψυχῆς κατώτερον, καὶ μικρότερον, καὶ δοῦλον ἐκείνου τοῦ λαοῦ ὁποῦ ἔχει εἰς τὴν ἐξουσίαν του. Ἀμὴ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἔχουν τοιαύτην γνώμην, ἀλλὰ ζητοῦν, ἢ ἐπιθυμοῦν παντελῶς τὴν ἀνθρωπίνην δόξαν, καὶ ὀρέγονται πλοῦτον, καὶ τρυφὴν, αὐτοὶ (συστέλλομαι κατὰ ἀλήθειαν νὰ τὸ εἰπῶ) εἶναι ἐθνικοὶ, καὶ ὄχι ἀληθινοὶ χριστιανοὶ, καθὼς λέγει ἡ θεία φωνὴ τοῦ Ἰησοῦ καὶ Θεοῦ. «Ταῦτα δὲ, τὰ ἔθνη »τοῦ κόσμου ἐπιζητεῖ· ὑμεῖς δὲ, φησὶ, ζητεῖτε »πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν δι»καιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσε»ται ὑμῖν.»

γ΄. Μὰ ἆρά γε ἰξεύρετε ποίαν βασιλείαν λέγει νὰ ζητοῦμεν; ἆρα γε ἐκείνην ὁποῦ εἶναι εἰς τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ, ὁποῦ μέλλει νὰ εἶναι ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀνάστασιν ὅλων τῶν νεκρῶν; καὶ πόσω τάχα νὰ λέγῃ πῶς εἶναι μακρὰν ἀπὸ ἡμᾶς, καὶ μᾶς προστάζει νὰ ζητοῦμεν; ἄκουσον προσεκτικὰ, διὰ νὰ μάθῃς ποίαν βασιλείαν μᾶς προστάζει νὰ ζητοῦμεν. Ἐπειδὴ ὁ Θεὸς εἶναι κτίστης, καὶ δημιουργὸς τῶν ἁπάντων, πάντοτε βασιλεύει εἰς ὅλα τὰ πάντα, καὶ ἐπουράνια, καὶ ἐπίγεια, καὶ καταχθόνια· καὶ πρὸς τούτοις βασιλεύει καὶ εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν ἔγιναν ἀκόμι, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι γενομένα κοντὰ εἰς αὐτὸν, (1) ὅτι ἀπὸ αὐτὸν μέλλουν νὰ γένουν καὶ ἐκεῖνα, καὶ ὅ,τι ἄλλο μέλλει νὰ γένῃ ὕστερα ἀπὸ ἐκεῖνα. Βασιλεύει δὲ μάλιστα καὶ εἰς κάθε ἕνα ἀπὸ ἡμᾶς μὲ δικαιοσύνην, καὶ γνῶσιν, καὶ ἀλήθειαν· λοιπὸν αὐτὴν τὴν βασιλείαν λέγει νὰ ζητοῦμεν διὰ νὰ βασιλεύσῃ καὶ εἰς ἡμᾶς ὁ Θεὸς, καθὼς ἐβασίλευσεν ἐπὶ τὰ ἔθνη, κατὰ τὸν Δαβὶδ, ἐπειδὴ ἡμεῖς εἴμεσθε ἀπὸ τὰ ἔθνη. Καὶ πῶς νὰ βασιλεύσῃ εἰς ἡμᾶς; νὰ κάθηται ἐπάνω εἰς ἡμᾶς ὡσὰν εἰς ἅμαξαν, καὶ νὰ κρατῇ μὲ τὰ χέριά του τὰ θελήματα τῶν ψυχῶν μας, ὡσὰν χαλινάρια, καὶ εὑρίσκοντάς μας ὑπηκόους, νὰ μᾶς φέρῃ εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ θέλει, καὶ νὰ μεταχειρισθῇ τα θελήματά μας, ὡσὰν ἵππους, εἰς τὸ ἐδικόν του θέλημα, ὁποῦ νὰ ὑποτασσώμεθα προθύμως εἰς τὰς ἐντολὰς, καὶ νομοθεσίας του. Μὲ τέτοιον τρόπον βασιλεύει ὁ Θεὸς εἰς ἐκείνους ὁποῦ ποτὲ δὲν ἐβασίλευσεν, ὅταν καθαρίζωνται διὰ μέσου τῶν δακρύων, καὶ τῆς μετανοίας, καὶ γίνωνται τέλειοι διὰ τῆς πνευματικῆς σοφίας, καὶ γνώσεως. Τοιουτωτρόπως οἱ ἄνθρωποι γίνονται εἰς τοῦτον τὸν κόσμον καὶ ὡσὰν τὰ Χερουβὶμ, καὶ ἔχουν ἐπάνω εἰς τοὺς ὤμους τῶν ψυχῶν τους τὸν Θεόν. Ποῖος λοιπὸν εἶναι τόσον ἄγνωστος, καὶ ἀναίσθητος, ὁποῦ νὰ μὴ ποθήσῃ, καὶ ἀγωνισθῇ διὰ νὰ ἰδῇ, καὶ νὰ πάθῃ αὐτὴν τὴν θείαν δόξαν, ἀλλὰ νὰ ἐπιθυμήσῃ καλλίτερα νὰ ἀποκτήσῃ πλοῦτον, ἢ δόξαν, ἢ ἀξίαν κοσμικήν; ἢ να εἰπῶ καλλίτερα, ποῖος εἶναι τόσον ἄθλιος, καὶ ἔξω φρενῶν, ὁποῦ νὰ στοχασθῇ πῶς ἔξω ἀπὸ τὴν βασιλείαν, καὶ δόξαν τοῦ Θεοῦ εἶναι ἄλλο τί μεγαλήτερον, ἢ δόξα, ἢ βασιλεία, ἢ πλοῦτος, ἢ τιμὴ, ἢ ἐξουσία, ἡ τρυφὴ, ἢ ἄλλο τί ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ λέγονται, καὶ νομίζονται καλὰ εἰς τὴν γῆν, ἢ εἰς τὸν οὐρανόν, διὰ νὰ διαλέξῃ καλλίτερα νὰ ἔχῃ ἐκεῖνα, παρὰ αὐτήν; ἀληθινὰ εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἔχουν γνῶσιν, δὲν εἶναι κἀνένα ἄλλο ἀγαθὸν, ἔξω ἀπὸ αὐτήν. Διὰ τοῦτο ἂς μὴν ἀποδιώξῃ τινὰς ἀνοήτως τὸν Χριστὸν ὁποῦ περιέρχεται καὶ ζητεῖ νὰ βασιλεύσῃ εἰς ὅλους μας. Κἀνένας, παρακαλῶ, ἂς μὴν ὑστερήσῃ τὸν ἑαυτόν του ἀπὸ τοῦτο τὸ μεγάλον, καὶ ποθεινὸν χάρισμα· κἀνένας ἂς μὴ ξεπέσῃ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀληθινὴν δόξαν· κἀνένας ἂς μὴν ἀφήσῃ τὸν πλουτοδότην Θεὸν, καὶ Ποιητὴν τοῦ παντὸς, διὰ πρόσκαιρον πλοῦτον· κἀνένας ἂς μὴν ἀρνηθῇ τὸν Δεσπότην τῶν ἁπάντων, διὰ προσπάθειαν, καὶ ἀγάπην τῶν γονέων, καὶ φίλων, καὶ συγγενῶν· κἀνένας ἂς μὴν ὑστερηθῇ ἀπὸ τὴν γλυκύτητα τῆς ἀληθινῆς ζωῆς διὰ ἐπιθυμίαν αἰσαρκός· κἀνένας ἂς μὴν ἀποξενωθῇ ἀπὸ τὴν αἰώνιον, καὶ ἀτελεύτητον δόξαν, διὰ δόξαν προσωρινήν. Ἀμὴ ἐλλᾶτε, καὶ ἂς συναχθῶμεν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὅλοι, ἂν εἶναι δυνατὸν, καὶ ἂς ποθήσωμεν, καὶ ζητήσωμεν νὰ ἔλθῃ, καὶ νὰ βασιλεύσῃ εἰς κάθε ἕνα ἀπὸ ἡμᾶς, ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι ἀνώτερος ἀπὸ κάθε ἀρχὴν, καὶ ἐξουσίαν, καὶ ἀπὸ κάθε ὄνομα ὀνομαζόμενον, διὰ νὰ τὸν λάβῃ μαζή του κάθε ἕνας μας ὅλον αὐτὸν, καὶ νὰ τὸν ἔχῃ ἀχώριστον νύκτα, καὶ ἡμέραν, διὰ νὰ τὸν φωτίζῃ μὲ τὸ ἀπρόσιτον, καὶ ὑπέρλαμ-

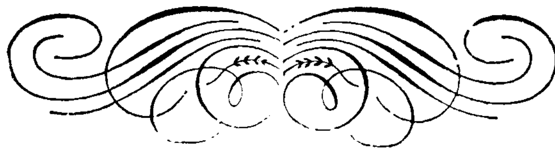
1) Ὅρα εἰς τὸν κστ΄. λόγον.

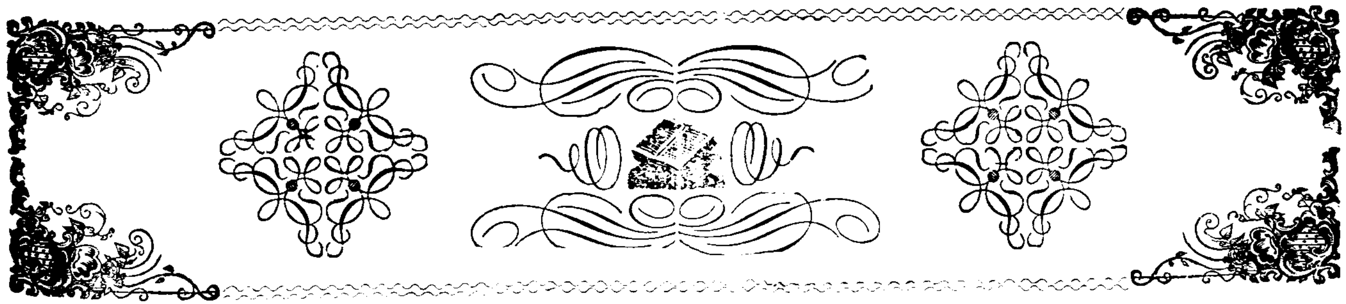
προν ἐκεῖνο φῶς, (τὸ ὁποῖον ἔχει νὰ κατακαίῃ τότε τοὺς ἐναντίους τοῦ Θεοῦ, ὅταν ἔχῃ νὰ ἔλθῃ διὰ ἐκείνους ὁποῦ δὲν τὸν πιστεύουν, οὐδὲ τὸν δέχωνται τώρα, οὐδὲ τὸν θέλουν νὰ βασιλεύσῃ εἰς αὐτούς·) καὶ νὰ ἔρχεται μαζή του μέσα εἰς τὴν κατοικίαν, του καὶ νὰ ἀναπαύεται ἐπάνω εἰς τὸ κρεββάτι του μαζή, καὶ νὰ τὸν ἀγκαλιάζῃ μὲ τὸ ὑπέρλαμπρον ἐκεῖνο φῶς, καὶ νὰ τὸν καταφιλῇ ἀνεκδιηγήτως. Νὰ τοῦ παρηγορῇ τὰς ἀρρωστίας· νὰ τοῦ διώχνῃ τὴν λύπην, καὶ τὰς θλίψεις· νὰ ἐξορίζῃ τοὺς δαίμονας· νὰ τοῦ δίδῃ κάθε ὥραν χαρὰν, καὶ δάκρυα γλυκύτερα ὑπὲρ μέλι, καὶ κηρίον. Νὰ τοῦ θεραπεύῃ τὰ ψυχικὰ, καὶ σωματικὰ πάθη· νὰ ἀφανίζῃ τὸν θάνατον· νὰ ἀναβλύζῃ ἀνεκλαλήτως ζωήν· καὶ ὕστερον ἀπὸ τὸν θάνατον νὰ ἀνεβάζῃ κάθε ἕνα ἀπὸ ἡμᾶς εἰς τοὺς οὐρανοὺς τῶν οὐρανῶν· καὶ κάθε ἕνας μας νὰ ἔχῃ τὸν Χριστὸν καθήμενον ἐπάνω εἰς τοὺς ὤμους μας, καὶ ἀναβαίνοντα εἰς τὸν Θεὸν, καὶ Πατέρα του, ἀπὸ τὸν ὁποῖον δὲν ἐχωρίσθη ποτέ. Αὐτὰ πρέπει, ἀγαπητὲ, νὰ τὰ μάθῃς, καὶ νὰ τὰ πάθῃς (1) δοκιμάζωντάς τα μὲ ὅλην τὴν αἴσθησιν τῆς ψυχῆς σου, διὰ νὰ ἔχῃς τὸν Θεὸν ὁποῦ νὰ σὲ ἀνεβάζῃ εἰς τὸν οὐρανὸν μαζή του τώρα εἰς ταύτην τὴν ζωὴν χωρὶς τὸ σῶμα, καὶ ὕστερον εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν νὰ σοῦ ἀναστήσῃ καὶ τὸ σῶμα τοῦτο, καὶ νὰ κάμῃ ὅλον πνευματικόν· ὁ ὁποῖος ἔχει νὰ βασιλεύῃ καὶ εἰς ἐσένα εἰς τοὺς ἀτελευτήτους αἰῶνας, καὶ νὰ σὲ βαστάζῃ πάντοτε εἰς τὸν ἀέρα, καὶ πάλιν νὰ βαστάζεται ἀπὸ ἐσένα πάντοτε ὁ ἐπὶ πάντων Θεὸς, εἰς τὸν ὁποῖον πρέπει κάθε εὐχαριστία, καὶ τιμὴ καὶ προσκύνησις, μαζὴ μὲ τὸν ἄναρχόν του Πατέρα, καὶ μὲ τὸ πανάγιον, καὶ ἀγαθὸν, καὶ ζωοποιὸν αὐτοῦ Πνεῦμα, νῦν, καὶ ἀεὶ,, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

---

1) Τοῦτο εἶναι λόγος τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθε τὴν ὑπακοὴν, διότι, καθὼς λέγει ὁ θεῖος Μάξιμος εἰς τὰ σχόλια τοῦ Ἁγίου Διονυσίου. Ἐκεῖνος ὁποῦ πάθῃ τὶ, τὸ μανθάνει μὲ τὴν δοκιμὴν, καὶ τὸ ἰξεύρει καλλίτερα ἀπὸ ἐκεῖνον ὁποῦ τὸ ἤκουσε μὲ τὸν λόγον μόνον. Οἷον ἐκεῖνος ὁποῦ γευθῇ μέλι, μανθάνει τὴν γλυκύτητα τοῦ μέλιτος μὲ τὴν δοκιμὴν, καὶ τὴν ἰξεύρει καλλίτερα ἀπὸ ἐκεῖνον ὁποῦ τὴν ἤκουσε μὲ τὸν λόγον. Ὡσαύτως καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ μάθῃ τὰ θεῖα μὲ θ.ίαν ἔλλαμψιν ὁποῦ νὰ ἀποκαλυφθῇ εἰς τὸν νοῦν του, καὶ νὰ γνωρίσῃ τὰ θεῖα μὲ τὴν δοκιμὴν, τὰ ἰξεύρει καλλίτερα ἀπὸ ἐκεῖνον ὁποῦ τὰ ἔμαθε μὲ τὸν λόγον τῶν θείων γραφῶν μόνον. Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ θεῖος Πατὴρ νὰ μάθῃς, καὶ νὰ πάθῃς.

ΛΟΓΟΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΟΣ Γ΄.

α΄. Περὶ ἀγάπης, καὶ ποία εἶναι ἡ ζωὴ, καὶ τὰ ἔργα τῶν ἐναρέτων ἀνδρῶν.
β΄. Καὶ μακαρισμὸς εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἔχουν τὴν ἀγάπην ἐγκάρδιον.

ά. Ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, θέλω νὰ σᾶς ὁμιλήσω ἐκεῖνα ὁποῦ συντείνουν εἰς ὠφέλειαν ψυχῆς, καὶ ἐντρέπομαι (Μάρτυς μου ὁ Χριστὸς, ἡ ἀλήθεια) τὴν ἀγάπην σας, ἰξεύρωντας τὴν ἀναξιοτητά μου· καὶ διὰ τοῦτο ἤθελα (καθὼς τὸ γινώσκει ὁ Κύριος) πάντοτε νὰ σιωπῶ, καὶ οὐδὲ νὰ ἀσυκώνω τὰ μάτιά μου παντελῶς νὰ βλέπω πρόσωπον ἀνθρώπου, ὡσὰν ὁποῦ μὲ κατακρίνει ἡ συνήδεισίς μου, πῶς ἐδιωρίσθηκα ἐγὼ ὁ ἀνάξιος νὰ εἶμαι ὁδηγὸς εἰς ὅλους σας, ὡσὰν νὰ ἰξεύρω τάχα τὴν στράταν τῆς ἀρετῆς, ἐγὼ ὁποῦ δὲν ἰξεύρω οὔτε ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ἔμπρὸς εἰς τοὺς πόδας μου, οὔτε ἐμβῆκα ἀκόμι εἰς τὴν στράταν τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ λυποῦμαι πολλὰ, ὅτι ἐπροκρίθηκα ἐγὼ ὁ ταπεινὸς, νὰ ὁδηγῶ ἐσᾶς τοὺς τιμιωτάτους, τοὺς ὁποίους ἔπρεπε μάλιστα νὰ σᾶς ἔχω ὁδηγοὺς, ἐγὼ ὁποῦ εἶμαι κατώτερος ἀπὸ ὅλους σας, καὶ δὲν ἔχω λόγον μαρτυρημένον, καὶ βεβαιωμένον ἀπὸ τὰς πράξεις μου, καὶ ἀπὸ τὴν πολιτείαν μου, εἰς τὸ νὰ σᾶς παρακινῶ, καὶ νὰ σᾶς ἐνθυμίζω τὸν νόμον, καὶ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ· ἐπειδὴ γνωρίζω, πῶς δὲν ἔκαμα ποτὲ κἀνένα ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ θέλω νὰ εἰπῶ· καὶ ἰξεύρω καλώτατα, ὅτι ὁ Κύριος, καὶ Θεὸς ἡμῶν δὲν μακαρίζει ἐκεῖνον ὁποῦ διδάσκει μοναχὰ, ἀμὴ ἐκεῖνον ὁποῦ κάμνει πρῶτον, καὶ ὕστερον διδάσκει· διατὶ λέγει. «Μακάριος ὁ ποιήσας καὶ διδάξας, «οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν »οὐρανῶν». Διατὶ καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀκούουν τὸν τοιοῦτον διδάσκαλον, γίνονται πρόθυμοι εἰς τὸ νὰ τὸν μιμοῦνται, καὶ δὲν ὠφελοῦνται τόσον ἀπὸ τοὺς λόγους του, ὅσον παρακινοῦνται ἀπὸ τὰ καλά του ἔργα, καὶ ἀναγκάζονται νὰ κάμουν καὶ αὐτοὶ τὰ ὅμοια, τὸ ὁποῖον ἐγὼ δὲν τὸ ἔχω, ὅτι ἡ συνείδησίς μου μαρτυρεῖ, πῶς δὲν ἔχω κἀνένα καλόν. Ἀλλὰ δέομαι, καὶ παρακαλῶ σας ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, νὰ μὴ βλέπετε εἰς τὴν ἐδικήν μου ἀμελημένην ζωὴν, ἀμὴ εἰς τὰ προστάγματα τοῦ Χριστοῦ, καὶ εἰς τὰς διδασκαλίας τῶν Ἁγίων Πατέρων· ἐπειδὴ ἐκεῖνοι οἱ θεοφώτιστοι Πατέρες ἡμῶν, δὲν ἔγραφαν καμμίαν παραγγελίαν ἂν δὲν τὴν ἔκαναν προτήτερα. Καὶ λοιπὸν αἱ ἐντολαὶ τοῦ Χριστοῦ ἂς γένουν μία στράτα κοινὴ εἰς ὅλους μας, ὁποῦ νὰ μᾶς ἀνεβάζῃ εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ εἰς τὸν Θεόν· ὅτι ἀνίσως ὁ λόγος φανερώνῃ πολλὰς στράτας, καὶ πολλοὺς τρόπους ὁποῦ φέρουν τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ὅμως αἱ στράται δὲν εἶναι πολλαὶ, ἀλλὰ μία εἶναι, πλὴν μοιράζεται εἰς πολλὰς κατὰ τὴν δύναμιν, καὶ προαίρεσιν τοῦ κάθε ἑνός· διότι κάθε ἕνας ἀπὸ ἡμᾶς ἀρχίζομεν ἀπὸ διάφορα ἔργα, καὶ πράξεις, ὡσὰν νὰ κινοῦμεν ἀπὸ διαφόρους τόπους, καὶ πολιτείας, καὶ ἀγωνιζόμεθα ὅλοι νὰ ἔλθωμεν εἰς ἕνα τόπον, ἤγουν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· καὶ ὅταν ἀκούωμεν πράξεις, καὶ στράτας τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων ὁποῦ πολιτεύονται κατὰ Θεὸν, πρέπει νὰ ἐννοοῦμεν τὰς πνευματικὰς ἀρετάς· καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἄρχισαν νὰ περιπατοῦν εἰς αὐτὰς χρεωστοῦν νὰ ἀποβλέπουν, καὶ νὰ τρέχουν ὅλοι εἰς ἕνα σκοπὸν, διὰ νὰ συναθροισθοῦν ἀπὸ διάφορα χωρία, καὶ τόπους εἰς μίαν πόλιν, ἤγουν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ νὰ ἀξιωθοῦν νὰ συμβασιλεύουν μαζὴ μὲ τὸν Χριστὸν, ὑποτασσόμενοι εἰς ἕνα Βασιλέα, ἤγουν εἰς τὸν Θεὸν, καὶ Πατέρα. Λοιπὸν ἐδῶ ὁποῦ εἴπαμεν πόλιν θέλει ἐννοήσεις μίαν, καὶ ὄχι πολλὰς, ἤγουν τὴν ἁγίαν, καὶ ἀχώριστον Τριάδα τῶν ἀρετῶν, τὴν πίστιν, τὴν ἐλπίδα, καὶ τὴν ἀγάπην, καὶ μά-

λιστα τὴν πρώτην ἀπὸ τὰς ἄλλας δύω, τὴν ὁποίαν λέγουν ὕστερα ἀπὸ αὐτὰς, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι τέλος τῶν καλῶν, καὶ μεγαλητέρα ἀπὸ ὅλας ἤγουν τὴν ἀγάπην, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐθεμελιώθη ὅλη ἡ πίστις, καὶ εἰς αὐτὴν οἰκοδομήθη ἡ ἐλπὶς, καὶ χωρὶς αὐτὴν οὔτε ἔλαβε σύστασιν, οὔτε θέλει λάβη κἀνένα ἀπὸ τὰ ὄντα· καὶ αὐτῆς τῆς ἀγάπης τὰ ὀνόματα εἶναι πολλὰ, καὶ τὰ ἔργα της πολλὰ, καὶ τὰ γνωρίσματά της περισσότερα, καὶ τὰ ἰδιώματά της θεϊκὰ, καὶ πάμπολλα. Ὅμως ἡ φύσις της εἶναι μία, καὶ τελείως ἀκατάληπτος εἰς ὅλους, καὶ Ἀγγέλους, καὶ ἀνθρώπους, καὶ εἰς κάθε ἄλλην κτίσιν, ὁποῦ ἡμεῖς ἴσως δὲν τὴν ἰξεύρομεν· εἶναι ἀνεκδιήγητος κατὰ τὸν λόγον, ἀπρόσιτος κατὰ τὴν δόξαν, καὶ ἀνεξηρεύνητος κατὰ τὰς βουλάς· εἶναι καὶ αἰώνιος, ὅτι εἶναι καὶ ἄχρονος· εἶναι καὶ ἀθεώρητος, ὅτι νοεῖται, ὅμως δὲν καταλαμβάνεται. Πολλὰ εἶναι τὰ κάλλη αὐτῆς τῆς ἀχειροποιήτου, καὶ Ἁγίας Σιὼν, τὰ ὁποῖα ἐκεῖνος ὁποῦ ἄρχισε νὰ τὰ βλέπῃ, δὲν εὐφραίνεται πλέον εἰς τὰς αἰσθητὰς θεωρίας τοῦ Κόσμου, οὔτε ἀγαπᾷ πλέον τὴν δόξαν τούτου τοῦ Κόσμου. Δότε μου λοιπὸν ἄδειαν, ἀδελφοί μου νὰ συνομιλήσω ὀλίγον μὲ αὐτὴν τὴν ἀγάπην, καὶ νὰ τὴν χαιρετήσω, καὶ νὰ πληρώσω τὸν πόθον μου εἰς αὐτὴν, ὅσον ἠμπορῶ· ἐπειδὴ ἐνθυμήθηκα τὸ κάλλος τῆς ἀμωμήτου ἀγάπης, καὶ εὑρέθη ἔξαφνα τὸ φῶς της μέσα εἰς τὴν καρδίαν μου, καὶ ἀπὸ τὴν γλυκύτητά της ἔγινα ἐκστατικὸς, καὶ ἔχασα τὰς σωματικάς μου αἰσθήσεις, καὶ εὐγῆκα νοερῶς ἀπὸ τὴν παροῦσαν ζωὴν, καὶ ἀλησμόνησα ὅλα τοῦ Κόσμου τὰ πράγματα· ὅμως δὲν ἰξεύρω πῶς πάλιν ἀνεχώρησεν ἀπὸ ἐμένα, καὶ μὲ ἄφησε νὰ κλαίω τὴν ἀσθένειάν μου. Ὦ ἀγάπη παμπόθητε, καλότυχος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ σὲ ἠγάπησε, διότι δὲν θέλει ἐπιθυμήσει ποτὲ νὰ ἀγαπήσῃ ἐμπαθῶς κἀνένα κάλλος ἀνθρώπινον. Καλότυχος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπεριπλέχθη μὲ ἐσένα ἀπὸ θεῖον ἔρωτα, ὅτι θέλει ἀρνηθῇ ὅλον τὸν Κόσμον, καὶ πλησιάζωντας εἰς κάθε ἄνθρωπον δὲν θέλει μολυνθῇ. Καλότυχος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐφίλησε τὰ ἐδικά σου κάλλη, καὶ τὰ ἀπόλαυσε μὲ πολὺν πόθον, ὅτι θέλει ἁγιασθῇ κατὰ τὴν ψυχὴν, ἀπὸ τὸ ἄχραντον αἷμα, καὶ ὕδωρ ὁποῦ στάζει ἀπὸ ἐσέ. Καλότυχος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ σὲ ἠσπάσθη μὲ πόθον, ὅτι θέλει ἀλλοιωθῇ πνευματικῶς τὴν καλὴν ἀλλοίωσιν, καὶ θέλει εὐφρανθῇ ψυχικῶς, διότι σὺ εἶσαι ἡ ἀνεκλάλητος χαρά. Καλότυχος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ σὲ ἀπόκτησε, ὅτι δὲν θέλει ψηφίσει παντελῶς ὅλους τοὺς θησαυροὺς τοῦ Κόσμου, διότι σὺ εἶσαι κατὰ ἀλήθειαν ὁ πλοῦτος ὁποῦ δὲν εὐκαιρώνει ποτέ. Μακάριος, καὶ τρισμακάριος εἶναι καὶ ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον ἐσὺ ἐδεξιώθης, ὅτι μὲ ἐκείνην τὴν φαινομένην ἀδοξίαν θέλει εἶναι ἐνδοξότερος ἀπὸ ὅλους τοὺς ἐνδόξους, καὶ τιμιώτερος ἀπὸ ὅλους τοὺς τιμίους. Ἐπαινετὸς εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ σὲ ζητεῖ, καὶ ἐπαινετώτερος ἐκεῖνος ὁποῦ σὲ εὕρῃ, καὶ μακαριώτερος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγαπήθη ἀπὸ ἐσέ· ἐκεῖνος ὁποῦ ἐδεξιώθη ἀπὸ ἐσέ· ἐκεῖνος ὁποῦ ἐδιδάχθη ἀπὸ ἐσέ· ἐκεῖνος ὁποῦ ἐκατοίκησε μέσα εἰς ἐσέ· ἐκεῖνος ὁποῦ ἐστράφη διὰ σοῦ τὴν ἀθάνατον τροφὴν, δηλαδὴ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Ὦ ἀγάπη θεία, ποῦ περιέχεις τὸν Χριστόν; ποῦ κρύπτεις αὐτόν; διατὶ ἐπῆρες τὸν λυτρωτὴν τοῦ Κόσμου, καὶ ἐμάκρυνες ἀπὸ ἡμᾶς; ἄνοιξον καὶ εἰς ἡμᾶς μικρὰν θύραν σου, διὰ νὰ ἰδοῦμεν καὶ ἡμεῖς τὸν Χριστὸν ὁποῦ ἔπαθε διὰ ἡμᾶς, καὶ νὰ ἐλπίσωμεν εἰς τὸ ἔλεός του, ὅτι ἀφ᾽ οὗ τὸν ἰδοῦμεν, δὲν θέλει ἀποθάνωμεν πλέον. Ἄνοιξον εἰς ἡμᾶς ἐσὺ ὁποῦ ἔγινες εἰς αὐτὸν θύρα εἰς τὴν ἔνσαρκόν του οἰκονομίαν· ἐσὺ ὁποῦ ἐβίασες τὰ ἀβίαστα, καὶ πλουσιοπάροχα σπλάγχνα τοῦ ἐδικοῦ μας Δεσπότου, διὰ νὰ βαστάσῃ τὰς ἁμαρτίας, καὶ τὰς ἀσθενείας ὅλων τῶν ἀνθρώπων, καὶ μὴ μᾶς ἀποδιώξῃς λέγουσα, οὐκ οἶδα ὑμᾶς. Ἔλα μαζή μας, διὰ νὰ μᾶς γνωρίσῃς, διότι εἴμεσθε ἀγνώριστοι εἰς ἐσένα· κατοίκησον μέσα μας, διὰ νὰ ἔλθῃ ὁ Δεσπότης διὰ ἐσένα νὰ ἐπισκεφθῇ καὶ ἡμᾶς τοὺς ταπεινοὺς προϋπαντώμενος ἀπὸ ἐσὲ, διότι ἡμεῖς εἴμεσθε παντελῶς ἀνάξιοι. Διὰ νὰ μείνῃ ὀλίγον συνομιλῶντας μὲ ἐσένα, καὶ νὰ δεχθῇ καὶ ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς, νὰ προσπέσωμεν εἰς τοὺς ἀχράντους του πόδας, καὶ σὺ νὰ συντύχῃς εἰς αὐτὸν καλὰ διὰ λόγου μας, καὶ νὰ μεσιτεύσῃς νὰ μᾶς ἀφήσῃ τὸ χρέος τῶν ἁμαρτιῶν μας· διὰ νὰ ἀξιωθοῦμεν πάλιν διὰ σοῦ νὰ δουλεύωμεν, καὶ νὰ ὑποτασσώμεθα εἰς αὐτὸν τὸν Δεσπότην ἡμῶν, καὶ αὐτὸς νὰ ἔχῃ τὴν πρόνοιάν μας, καὶ νὰ μᾶς τρέφει. Ὅτι καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν χρεωστεῖ τίποτε, ὅμως κινδυνεύει νὰ ἀποθάνῃ ἀπὸ τὴν πεῖναν, καὶ ἀπὸ τὴν πτωχείαν, τιμωρεῖται καὶ παιδεύεται, ὡσὰν καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ χρεωστεῖ. Ὦ ἀ-

ἁγία ἀγάπη ἄμποτε νὰ συγχωρηθοῦμεν ἐξ αἰτίας σου, καὶ νὰ ἀπολαύσωμεν διὰ σοῦ τὰ ἀγαθὰ τοῦ ἐδικοῦ μας Δεσπότου, τῶν ὁποίων τὴν γλυκύτητα δὲν θέλει τὴν δοκιμάσει τινὰς, χωρὶς ἐσένα· διότι ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἀγάπησεν ἐσένα, καθὼς πρέπει, καὶ ὁποῦ δὲν ἀγαπήθη ἀπὸ ἐσένα καθὼς πρέπει, ἴσως καὶ τρέχει, ὅμως ἀκόμι δὲν ἔφθασε· καὶ κάθε ἕνας ὁποῦ τρέχει εἶναι ἀμφίβολος, ἂν φθάσῃ πρὸ τοῦ νὰ τελειώσῃ τὸν δρόμον· ἀμὴ ὅποιος σὲ ἔφθασεν, ἢ τὸν ἔφθασες ἐσὺ, ἐκεῖνος εἶναι ἐξάπαντος ἀναμφίβολος, καὶ βέβαιος· ἐπειδὴ ἐσὺ εἶσαι τὸ τέλος τοῦ νόμου· ἐσὺ ὁποῦ περικυκλώνεις ἐμένα· ἐσὺ ὁποῦ μὲ καταφλέγεις, καὶ μὲ ἀνάπτεις μὲ πόνον καρδίας εἰς ἄπειρον πόθον τοῦ Θεοῦ, καὶ τῶν ἀδελφῶν μου· διότι σὺ εἶσαι ἡ διδάσκαλος τῶν Προφητῶν· ἡ σύνδρομος τῶν Ἀποστόλων, ἡ δύναμις τῶν Μαρτύρων· ἡ ἔμπνευσις τῶν Πατέρων, καὶ Διδασκάλων· καὶ ἡ τελείωσις ὅλων τῶν Ἁγίων· καὶ ἡ ἐδική μου προχείρησις εἰς τὴν παροῦσαν διακονίαν. Ἀλλὰ συγχωρήσατέ μου, ἀδελφοὶ, ὁποῦ εὐγῆκα ὀλίγον τι ἀπὸ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ λόγου, ὡσὰν ὁποῦ, ὁ πόθος τῆς ἀγάπης, μὲ ἐπαρακίνησεν εἰς τοῦτο· ὅτι ἐνθυμήθηκα αὐτὴν, καὶ εὐφράνθη ἡ καρδία μου, κατὰ τὸν θεῖον Δαβὶδ, καὶ ἐτράπην εἰς ὕμνον τῶν θαυμασίων αὐτῆς. Τὸ λοιπὸν παρακαλῶ καὶ τὴν ἀγάπην σας, νὰ ζητῆτε αὐτὴν ὅσον δύνασθε, καὶ νὰ τρέχετε μὲ πίστιν ὀπίσω ἀπὸ αὐτὴν διὰ νὰ τὴν φθάσετε, καὶ δὲν θέλει χάσετε τὴν ἐλπίδα σας· διατὶ κάθε ἄσκησις καὶ ἀγὼν ὁποῦ δὲν καταντᾷ εἰς τὴν ἀγάπην μὲ πνεῦμα συντετριμμένον, εἶναι μάταιος, καὶ τὸ τέλος του ἄχρηστον. Ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γνωρισθῇ τινὰς μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ μὲ ἄλλην ἀρετὴν, ἢ μὲ ἄλλην ἐντολὴν τοῦ Κυρίου, πάρεξ μὲ τὴν ἀγάπην, καθὼς λέγει ὁ Χριστός. «Ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες, ὅτι ἐμοὶ »μαθηταὶ ἐστὲ, ἐὰν ἀγαπᾶτε ἀλλήλους». Διὰ τὴν ἀγάπην ἔγινες ὁ Θεὸς ἄνθρωπος, καὶ ἐκατοίκησεν εἰς ἡμᾶς· διὰ τὴν ἀγάπην ὑπέμεινε θεληματικῶς ὅλα τὰ ζωοποιὰ πάθη, διὰ νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὰ δεσμὰ τοῦ ᾅδου, καὶ νὰ τὸν ἀνεβάσῃ εἰς τοὺς οὐρανούς. Διὰ τὴν ἀγάπην ἔδραμον οἱ Ἀπόστολοι ἐκεῖνον τὸν ἀκατάπαυστον δρόμον, καὶ ἐσαγήνευσαν ὅλην τὴν οἰκουμένην μὲ τὸ ἄγκιστρον, καὶ μὲ τὰ δίκτυα τοῦ λόγου, καὶ τὴν εὔγαλαν ἀπὸ τὸν βυθὸν τῆς εἰδωλολατρείας, καὶ τὴν ἔφεραν εἰς τὸν λιμένα τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Διὰ τὴν ἀγάπην ἔχυσαν οἱ Μάρτυρες τὸ αἷμά τους, διὰ νὰ μὴ χάσουν τὸν Χριστόν· διὰ τὴν ἀγάπην ἔβαλαν μὲ προθυμίαν τὴν ζωήν τους οἱ Θεοφόροι Πατέρες ἡμῶν, καὶ Διδάσκαλοι τῆς οἰκουμένης, διὰ τὴν καθολικὴν, καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν. Διὰ αὐτὴν καὶ ἐγὼ εὐτελὴς ἐμβῆκα εἰς τὴν προστασίαν σας , καὶ ἀγωνίζομαι νὰ σᾶς διδάσκω τὰ θεῖα λόγια, διὰ νὰ μιμηθῶ ἐκείνους τοὺς διδασκάλους τῆς Ἐκκλησίας μας, ὅσον εἶναι τῆς δυνάμεώς μου, καὶ νὰ πάθω διὰ ἐσᾶς καὶ νὰ ὑπομείνω, καὶ νὰ κάμω ὅλα, ὅσα εἶναι διὰ ἐδικήν σας οἰκοδομὴν, καὶ ὠφέλειαν, διὰ νὰ σᾶς παραστήσω εἰς τὴν λογικὴν τράπεζαν τοῦ Χριστοῦ, ὡσὰν θύματα τέλεια, ὁλοκαυτώματα λογικά. Ὅτι ἐσεῖς εἶσθε τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ, καὶ σᾶς ἔδωκεν εἰς ἐμένα ὡσὰν παιδία· ἐσεῖς εἶσθε τὰ σπλάγχνα μου τὰ μάτιά μου· ἐσεῖς εἶσθε τὸ καύχημά μου καὶ ἡ σφραγὶς τῆς ἐδικῆς μου διδασκαλίας κατὰ τὸν Ἀπόστολον. Ἂς ἀγωνισθοῦμεν λοιπὸν, ὦ ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ, καθὼς θεραπεύομεν τὸν Χριστὸν μὲ τὰς ἄλλας ἀρετὰς, ἔτζι νὰ τὸν θεραπεύσωμεν καὶ μὲ τὴν ἀγάπην, ὁποῦ πρέπει νὰ ἔχωμεν ἀναμεταξύ μας ἕνας μὲ τὸν ἄλλον, διὰ νὰ χαίρεται ὁ Θεὸς εἰς τὴν ὁμόνοιαν, καὶ τελειότητά σας· νὰ χαίρωμαι καὶ ἐγὼ ὁ ταπεινὸς, βλέποντας πάντοτε τὴν προκοπὴν τῆς κατὰ Θεὸν πολιτείας σας, ὁποῦ πηγαίνει εἰς τὸ καλλίτερον, μὲ πίστιν, μὲ καθαρότητα, μὲ φόβον Θεοῦ μὲ εὐλάβειαν, μὲ πνεῦμα συντετριμμένον, καὶ τεταπεινωμένον, μὲ κατάνυξιν, καὶ μὲ δάκρυα, μὲ τὰ ὁποῖα καθαρίζεται ἡ ψυχὴ, καὶ γεμίζει ὅλη ἀπὸ θεῖον φῶς, καὶ Πνεῦμα Ἅγιον· καὶ ἡ χαρὰ ἡ ἐδική μου γίνεται εἰς εὐλογίαν ἐδικήν σας, καὶ προσθήκην αἰωνίου καὶ μακαρίας ζωῆς, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΟΣ Δ΄.

α΄. Περὶ τελείας ἀγάπης, καὶ ποία εἶναι ἡ ἐνέργειά της.

β΄. Καὶ ὅτι ἀνίσως δὲν σπουδάσωμεν νὰ λάβωμεν τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐδῶ εἰς τὴν παροῦσαν ζωήν, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἴμεσθε, οὐδὲ πιστοί, καὶ χριστιανοί, ἀλλ᾽ οὐδὲ θέλει γένωμεν υἱοί, καὶ τέκνα Θεοῦ.

α΄. Ἀνίσως ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι κακότροπος ἄνθρωπος, καὶ δείχνει εἰς τὰ μάτια τοῦ κόσμου, πῶς εἶναι ἐνάρετος, διὰ νὰ πλανέσῃ, καὶ νὰ ἀπολέσῃ πολλούς· ἀνίσως, λέγω, εἶναι ἄθλιος κοντὰ εἰς τὸν Θεόν, καὶ βδελυκτός, καὶ ἄξιος κατακρίσεως κοντὰ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, φανερὸν εἶναι, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι ἀπαθής, καὶ δείχνει εἰς τὸν κόσμον πῶς εἶναι ἐμπαθής, (καθὼς ἔκαμναν πολλοὶ ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς Πατέρας) διὰ νὰ ὠφελήσῃ, καὶ νὰ σώσῃ πολλούς, εἶναι ἐπαινετός, καὶ μακάριος. Ὅτι καθὼς ὁ διάβολος ὁποῦ ἐχώρισε τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὸν Θεόν, καὶ τὸν ὑστέρησεν ἀπὸ ὅλα τὰ ἀγαθὰ τοῦ Παραδείσου, μὲ τὸ νὰ ἐκρύφθῃ μέσα εἰς τὸν ὄφιν, καὶ τὸν ἐσυμβούλευσε κατὰ τὸ φαινόμενον καλά, καὶ ὠφέλιμα, τῇ δὲ ἀληθείᾳ θανατηφόρα, ἐδείχθη Θεομάχος, καὶ ἀνθρωποκτόνος. Ἔτζι πάλιν ἐξ ἐναντίας ἐκεῖνος ὁποῦ φαίνεται εἰς τὰ μάτια τοῦ κόσμου κακός, καὶ συντυχαίνει κάποιους λόγους πονηροὺς κατὰ τὸ φαινόμενον, διὰ νὰ μάθῃ τὰ διαβολικὰ ἔργα ὁποῦ κάμουν ἐκεῖνοι ὁποῦ φαίνονται ἐνάρετοι, καὶ εὐλαβεῖς, καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ ἐκείνους ὁποῦ τὰ κάμνουν εἰς μετάνοιαν, καὶ ἐξομολόγησιν, καὶ σωτηρίαν, γίνεται κατὰ ἀλήθειαν μιμητὴς τοῦ Χριστοῦ, καὶ συνεργὸς εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ σωτήρ, καὶ ἐλευθερωτὴς τῶν ἀνθρώπων. Ἀλλὰ τοῦτο τὸ κάνουν μόνον ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν εἶναι προσηλωμένοι εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, μήτε ἔχουν καμμίαν προσπάθειαν εἰς αὐτὰ τὰ φαινόμενα, ἀλλὰ ἐχωρίσθησαν παντελῶς ἀπὸ τὴν προσπάθειαν τοῦ κόσμου, καὶ ἐνώθησαν ὅλως διόλου μὲ τὸν Θεόν, καὶ ἔχουν ὅλον τὸν Χριστὸν μέσα τους, καὶ μὲ ἔργον, καὶ μὲ δοκιμήν, καὶ μὲ αἴσθησιν, καὶ μὲ γνῶσιν, καὶ θεωρίαν. Κακὸν εἶναι λοιπὸν τὸ νὰ παραμονεύῃ, καὶ νὰ περιεργάζεται τινάς, τί λέγει, ἢ τί κάμνει ὁ πλησίον· ἀλλὰ ἂν τὸ κάμνῃ μὲ κακὸν σκοπόν, διὰ νὰ ὀνειδίσῃ, ἢ νὰ ἀτιμάσῃ, καὶ νὰ ὑβρίσῃ, ἢ νὰ κατηγορήσῃ, ἢ νὰ θεατρίσῃ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶδεν, ἢ ἤκουσεν· εἰδὲ καὶ τὸ κάμῃ μὲ καλὸν σκοπόν, διὰ νὰ διορθώσῃ τὰ ἐλαττώματα τοῦ πλησίον του μὲ συμπάθειαν, καὶ μὲ φρονιμάδα, καὶ γνῶσιν, καὶ διὰ νὰ παρακαλέσῃ τὸν Θεὸν ἐξ ὅλης του τῆς ψυχῆς μετὰ δακρύων διὰ τὴν σωτηρίαν του, δὲν εἶναι κακὸν τὸ τοιοῦτον. Ὅτι εἶδα ἐγὼ ἄνθρωπον ὁποῦ ἐμεταχειρίζετο τρόπους πολλούς, καὶ διαφόρους μεθόδους, διὰ νὰ μανθάνῃ ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ ἔκαμναν ὅσοι εὑρίσκοντο μαζή του, ὅμως δὲν τὸ ἔκαμνε διὰ νὰ τοὺς βλάψῃ. Μὴ γένοιτο· ἀλλὰ διὰ νὰ τοὺς χωρίσῃ ἀπὸ τὰ κακὰ ἔργα, καὶ ἀπὸ τοὺς πονηροὺς λογισμούς, ἄλλον μὲ λόγον, καὶ ἄλλον μὲ δῶρα, καὶ χαρίσματα, καὶ ἄλλον μὲ ἄλλον τρόπον· καὶ πότε ἔκλαιε διὰ τὸν ἕνα, καὶ πότε διὰ τὸν ἄλλον. Καὶ ἄλλοτε πάλιν ἐκτύπα τὸ πρόσωπόν του, καὶ τὸ στῆθός του διὰ τὴν σωτηρίαν ἄλλου, καὶ ἄλλοτε ἀνεδέχετο αὐτὸς τὸ πρόσωπον ἐκείνου ὁποῦ ἥμαρτεν, ἢ μὲ λόγον, ἢ μὲ ἔργον, καὶ ἐνόμιζε τὸν ἑαυτόν του, πῶς ἦτον ἐκεῖνος ὁ ἴδιος ὁποῦ ἥμαρτε, καὶ ἐξωμολογεῖτο εἰς τὸν Θεόν, καὶ τὸν ἐπαρακαλοῦσε, καὶ ἔκλαιε ὑπερβολικῶς. Εἶδα καὶ ἄλλον ὁποῦ τόσον πολλὰ ἐχαίρετο εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἠγωνίζοντο, καὶ ἐκατόρθωναν ἀρετάς, καὶ ἐπρόκοπταν εἰς τὸ καλόν, ὁποῦ ἐλογίαζε, πῶς θέλει λάβῃ αὐτὸς τοὺς μισθοὺς τῶν ἀρετῶν, καὶ ἀγώνων τους, περισσότερον ἀπὸ ἐκείνους τοὺς ἰδίους ὁποῦ ἠγωνίζοντο. Καὶ πάλιν διὰ ἐκεί-

νους ὁποῦ ἡμάρτανον, ἢ μὲ λόγον, ἢ μὲ ἔργον, καὶ ἔμειναν εἰς τὰ κακὰ, τόσον πολλὰ ἐλυπεῖτο, καὶ ἀνεστέναζεν, ὁποῦ τοῦ ἐφαίνετο, πῶς ἐκεῖνος μόνος ἔχει νὰ δώσῃ ἀπολογίαν διὰ ὅλους ἐκείνους, καὶ νὰ παραδοθῇ εἰς τὴν κόλασιν. Εἶδα καὶ ἄλλον ὁποῦ τόσον πολλὰ ἐποθοῦσε τὴν σωτηρίαν τῶν ἀδελφῶν του, ὁποῦ ἐπαρακαλοῦσε πολλαῖς φοραῖς τὸν Θεὸν μὲ θερμὰ δάκρυα, ἢ νὰ σωθοῦν καὶ ἐκεῖνοι, ἢ νὰ κολασθῇ καὶ αὐτὸς μαζὴ μὲ ἐκείνους, καὶ παρακινούμενος ἀπὸ τὴν θεομίμητον, καὶ θερμὴν προαίρεσίν του, δὲν ἤθελε μὲ κἀνένα τρόπον νὰ σωθῇ αὐτὸς μόνος χωρὶς τοὺς ἀδελφούς του· ὅτι τόσον ἑνώθη μὲ αὐτοὺς πνευματικῶς, διὰ μέσου τῆς Ἁγίας ἀγάπης, ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, ὁποῦ δὲν ἤθελε οὐδὲ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν νὰ χωρισθῇ ἀπὸ αὐτούς. Ὢ ἕνωσις Ἁγία, καὶ δεσμὸς Ἅγιος· ὢ δύναμις ἀνεκδιήγητος ψυχῆς οὐρανόφρονος, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα θεοφόρου, καὶ κατὰ πολλὰ τελείας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ πλησίον.

β'. Λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἔφθασεν ἀκόμι εἰς αὐτὴν τὴν ἀγάπην, μήτε εἶδεν εἰς τὴν ψυχήν του κἀνένα σημεῖον τοιαύτης ἀγάπης, ἀκόμι εὑρίσκεται εἰς τὴν γῆν, καὶ εἰς τὰ γήϊνα, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, πρέπει νὰ κρύπτεται ὁ τοιοῦτος ὑποκάτω ἀπὸ τὴν γῆν, καθὼς ὁ τυφλοποντικὸς, διατὶ εἶναι τυφλὸς, ὡσὰν ἐκεῖνον, καὶ ἀκροάζεται μὲ τὴν ἀκοὴν μόνον ἐκείνους ὁποῦ λαλοῦν ἐπάνω εἰς τὴν γῆν. Ὢ τῆς δυστυχίας! Ὅτι ἐγεννήθημεν ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος, καὶ ἐγενήκαμεν ἀθάνατοι, καὶ ἀξιωθήκαμεν νὰ ὀνομασθοῦμεν μὲ οὐράνιον ὄνομα, ἤγουν θεοὶ κατὰ χάριν, καὶ νὰ γένωμεν κληρονόμοι Θεοῦ, καὶ συγκληρονόμοι Χριστοῦ, καὶ πολῖται τῶν οὐρανῶν, καὶ ἀκόμι δὲν ἐλάβαμεν αἴσθησιν, μηδὲ ἐγωρίσαμεν τὰ τόσα ἀγαθά. Ἀμὴ καθὼς δὲν αἰσθάνεται τὸ σίδηρον ὁποῦ βάλλουν εἰς τὴν φωτίαν, ἢ καθὼς δὲν αἰσθάνεται τὸ ἄψυχον δέρμα ὁποῦ βάφουν, τοιούτης λογῆς καὶ ἡμεῖς εὑρισκόμενοι μέσα εἰς τόσα ἀγαθὰ τοῦ Θεοῦ, ὁμολογοῦμεν πῶς δὲν ἔχομεν καμμίαν αἴσθησιν εἰς αὐτὰ, καὶ κάνοντες τὰ σχήματα τῶν χριστιανῶν δείχνομεν εἰς τὸν κόσμον πῶς εἴμεσθε πιστοὶ, καὶ τέλειοι χριστιανοὶ, καὶ καυχόμεθα εἰς τὴν πίστιν ὁποῦ ἔχομεν, καὶ εἰς τόσα ἀγαθὰ τοῦ Θεοῦ ὁποῦ ἐλάβαμεν, εἰς δὲ τὰ ἔργα τῆς πίστεως εἴμεσθε τελείως ἀκίνητοι, καὶ ἐν ἀληθείᾳ ζῶμεν μίαν ζωὴν ἀθλίαν, καὶ ἐλεεινήν. Καὶ κατὰ τοῦτο παρομοιάζομεν μὲ τοὺς μίμους εἰς τὰ θέατρα, ὁποῦ σχηματίζονται ὡσὰν βασιλεῖς, καὶ μεγάλοι ἄνθρωποι, καὶ ἐκεῖνοι εἶναι πάμπτωχοι, καὶ οὐτιδανοί· ἢ παρομοιάζομεν μὲ τὰς πόρνας ὁποῦ εἶναι φυσικὰ ἄσχημαις, καὶ καλλωπίζουν τὸν ἑαυτόν τους μὲ ξένα χρώματα, μὲ ψιμίθια, καὶ κοκκινάδια, καὶ νομίζουν ἀστόχαστα πῶς εἶναι εὔμορφαις. Οἱ χαρακτῆρες δὲ καὶ τὰ σημάδια τῶν χριστιανῶν ὁποῦ ἐγεννήθησαν ἐκ Θεοῦ δὲν εἶναι τέτοια. Διατὶ καθὼς τὸ βρέφος ὁπόταν εὔγῃ ἀπὸ τὴν κοιλίαν τῆς μητρός του, αἰσθάνεται τὸν ἀέρα τοῦτον, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζῃ, καὶ εὐθὺς ἀρχίζει ἀφ' ἑαυτοῦ του νὰ κλαίῃ, καὶ νὰ θρηνῇ· ἔτζι καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ γεννηθῇ ἄνωθεν μὲ τὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος, καὶ εὔγῃ ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦτον, ὡσὰν ἀπὸ κοιλίαν σκοτεινὴν, καὶ ἐμβῇ εἰς τὸ νοητὸν, καὶ οὐράνιον φῶς, καὶ τρόπον τινὰ προκύψῃ ὀλίγον μέσα εἰς αὐτὸ τὸ θεῖον φῶς, παρευθὺς γεμίζει ἀπὸ χαρὰν ἀνεκλάλητον, καὶ εὐγάζει δάκρυα χωρὶς λύπην, στοχαζόμενος ἀπὸ τί λογῆς σκλαβείαν τοῦ σκότους ἐλευθερώθη, καὶ εἰς τί λογῆς λαμπρὸν φῶς ἠξιώθη νὰ ἔλθῃ, ὅτι τοῦτο εἶναι ἡ ἀρχὴ τοῦ χριστιανισμοῦ. Ἀμὴ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἐγνώρισαν, οὐδὲ εἶδαν αὐτὸ τὸ καλὸν, οὐδὲ τὸ ἐζήτησαν ἀπὸ τὸν Θεὸν μὲ πολλὴν ὑπομονὴν, καὶ πολυκαιρίαν, καὶ μὲ θρήνους, καὶ δάκρυα, διὰ νὰ καθαρισθοῦν μὲ τὰ ἔργα τῆς μετανοίας, ἤγουν μὲ νηστείαν, μὲ ἀγρυπνίαν, καὶ προσευχὴν, καὶ δάκρυα, καὶ τὰ λοιπὰ, κοὶ τότε νὰ ἐπιτύχουν πάλιν αὐτὸ τὸ καλὸν ὁποῦ ἔχασαν, ἤγουν τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ νὰ ἑνωθοῦν μὲ αὐτό. Εἰπέ μου σὲ ἐρωτῶ, πῶς ἤθελε ὀνομασθοῦν καθόλου χριστιανοὶ, ὁποῦ δὲν εἶναι χριστιανοὶ καθὼς πρέπει; «Διότι ἐὰν τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρ»κὸς σάρξ ἐστι, καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ »Πνεύματος, Πνεῦμα ἐστίν. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἐγεννήθη σωματικῶς, καὶ ἔγινεν ἄνδρας τέλειος, ὅμως δὲν ἐσυλλογίσθη ποτὲ τὴν χάριν ὁποῦ ἔχασε διὰ τὴν ἀθλίαν ζωὴν ὁποῦ ἔζησεν, οὐδὲ ἐπληροφορήθη, πῶς ἔχει χρέος νὰ ἀνακαινισθῇ πνευματικῶς διὰ τῆς μετανοίας, καὶ νὰ λάβῃ τὴν θείαν χάριν, νὰ ἀλλάξῃ ζωὴν, οὐδὲ ἐπιμελήθη εἰς τοῦτο, ἆρά γε μὲ τί τρόπον ἤθελε συγένῃ πνευματικὸν τέκνον τοῦ Θεοῦ; ἢ ἤθελε συναριθμηθῇ μὲ τοὺς ἀληθινοὺς χριστιανοὺς ὁποῦ εἶ-

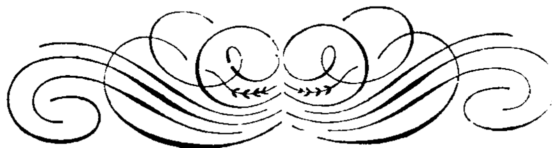

ναι τέκνα πνευματικὰ τοῦ Θεοῦ; ἔξω μόνον ἀνίσως βάλῃ τὸν ἑαυτόν του κρυφὰ ἀναμεταξὺ εἰς τὰ τέκνα τοῦ φωτὸς, (καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ ἐφόρει λερωμένα, καὶ ῥυπαρὰ φορέματα, καὶ ἀνακατώθη μὲ τοὺς λαμπροφόρους) καὶ καθήσει μαζὴ μὲ αὐτοὺς εἰς τὸ βασιλικὸν τραπέζι, πλὴν θέλει διωχθῆ ἔξω, ἀφ' οὗ δεθῇ χεῖρας καὶ πόδας, ὡσὰν ὁποῦ δὲν εἶναι υἱὸς φωτὸς, ἀλλὰ σαρκὸς καὶ αἵματος, καὶ θέλει ῥιφθῆ εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ, τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἔλαβεν ἐξουσίαν νὰ γένῃ υἱὸς Θεοῦ, καὶ κληρονόμος τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν, καὶ μὲ πολλοὺς καὶ διαφόρους τρόπους ἐδιδάχθη πῶς, καὶ μὲ ποίας ἀρετὰς, καὶ ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ δύναται νὰ φθάσῃ πάλιν εἰς αὐτὴν τὴν τιμὴν, καὶ δόξαν, καὶ ἔπειτα τὰ ἐκαταφρόνησεν ὅλα, καὶ ἐπροτίμησε τὰ γήϊνα, καὶ φθαρτὰ, καὶ τὸν χοιρώδη βίον, καὶ ἐνόμισε ταύτην τὴν προσωρινὴν δόξαν, καλλιτέραν ἀπὸ τὴν αἰώνιον, πῶς δὲν θέλει χωρισθῆ μὲ δίκαιον τρόπον ἀπὸ ὅλους τοὺς πιστούς; Διὰ τοῦτο παρακαλῶ ὅλους σας ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, ἕως ὁποῦ ἔχετε καιρὸν, καὶ εἶσθε εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, ἀγωνισθῆτε, ἐπιμεληθῆτε νὰ γενῆτε υἱοὶ Θεοῦ καὶ τέκνα φωτὸς, ὅτι αὐτὰ μᾶς χαρίζει ἡ γέννησις ὁποῦ γίνεται ἄνωθεν διὰ τῆς μετανοίας· μισήσατε τὸν κόσμον, καὶ ὅλα τὰ κοσμικά· μισήσατε τὴν σάρκα, καὶ τὰ πάθη ὁποῦ γεννῶνται ἀπὸ αὐτήν· μισήσατε κάθε ἐπιθυμίαν κακὴν, καὶ τὴν πλεονεξίαν, ἕως εἰς τὸ παραμικρὸν πρᾶγμα· καὶ τοῦτο θέλει δυνηθοῦμεν νὰ τὸ κάμωμεν, ἀνίσως συλλογισθοῦμεν τὴν μεγάλην δόξαν, καὶ χαρὰν, καὶ ἀπόλαυσιν ὁποῦ ἔχωμεν νὰ λάβωμεν. Διατὶ σᾶς παρακαλῶ νὰ μοῦ εἰπῆτε, τί ἄλλο μεγαλήτερον εἶναι εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ εἰς τὴν γῆν, ὡσὰν τὸ νὰ γένῃ τινὰς υἱὸς Θεοῦ καὶ κληρονόμος Θεοῦ, καὶ συγκληρονόμος Χριστοῦ; κατὰ ἀλήθειαν δὲν εἶναι κανένα. Ἀμὴ ἡμεῖς μὲ τὸ νὰ προτιμῶμεν τὰ γήϊνα καὶ τὰ παρόντα, καὶ μὲ τὸ νὰ μὴ ζητοῦμεν τὰ οὐράνια ἀγαθὰ, μήτε νὰ τὰ ποθοῦμεν ἐξ ὅλης ψυχῆς, ἀποδείχνομεν φανερὰ εἰς ἐκείνους ὁποῦ μᾶς βλέπουν, πρῶτον μὲν, ὅτι εἴμεσθε ἄπιστοι, καθὼς εἶναι γεγραμμένον «πῶς δύνα»σθε πιστεύειν δόξαν παρὰ ἀνθρώπων λαμβάνον»τες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ »μὴ ἐπιζητοῦντες; ἔπειτα πῶς ἐδουλωθήκαμεν εἰς τὰ πάθη, καὶ εἴμεσθε προσηλωμένοι εἰς τὴν γῆν καὶ εἰς τὰ γήϊνα, δὲν θέλομεν τελείως νὰ ὑψώσωμεν τὸν νοῦν μας καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ εἰς τὸν Θεὸν, ἀλλὰ παραβαίνοντες τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ ἀνοήτως, ξεπέφτομεν ἀπὸ τὴν υἱοθεσίαν του, ὅτι τί ἄλλο εἶναι ἀνοητότερον, εἰπέ μου, ἀπὸ ἐκεῖνον ὁποῦ παρακούει τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁποῦ δὲν ἀγωνίζεται νὰ γένῃ υἱός του; διότι ἐκεῖνος ὁποῦ πιστεύει, πῶς εἶναι Θεός, συλλογίζεται κάποια μεγάλα πράγματα διὰ αὐτὸν, ἐπειδὴ γνωρίζει ὅτι αὐτὸς μόνος εἶναι Δεσπότης, καὶ Κύριος, καὶ Κτίστης τῶν ἁπάντων, καὶ ὅτι εἶναι ἀθάνατος, ἀΐδιος, ἀκατάληπτος, ἄφθαρτος, ἄφραστος, καὶ ὅτι ἡ βασιλεία αὐτοῦ τέλος δὲν ἔχει. Λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ ἰξεύρει, καὶ πιστεύει, πῶς ὁ Θεὸς εἶναι τοιοῦτος, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ τὸν ἀγαπήσῃ; ἢ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ μὴν ἀγωνισθῇ τόσον, ὁποῦ νὰ δώσῃ καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν του εἰς θάνατον διὰ τὴν ἀγάπην του, διὰ νὰ ἀξιωθῇ ἂς μὴν εἰπῶ, νὰ γένῃ υἱὸς, καὶ κληρονόμος του, ἀλλὰ κἂν νὰ γένῃ ἕνας ἀπὸ τοὺς γνησίους του δούλους ὁποῦ στέκονται κοντά του; εἰδὲ καὶ κάθε ἕνας ὁποῦ ἀγωνίζεται, καὶ φυλάττει ἀπαρασάλευτα τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ, γίνεται υἱὸς, καὶ τέκνον Θεοῦ, γίνεται βεβαιότατα καὶ πιστὸς, καὶ φανερώνεται καὶ εἰς ὅλους πῶς εἶναι χρισιανός. Ἀμὴ ἡμεῖς καταφρονοῦμεν τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, καὶ παραβαίνομεν τοὺς νόμους του, τοὺς ὁποίους θέλει τοὺς ἐκδικήσει ὁ ἴδιος, ὁπόταν ἔλθῃ πάλιν μετὰ δόξης πολλῆς, καὶ δυνάμεως φοβερᾶς, καὶ μὲ τὰ ἔργα ὁποῦ κάνομεν φανερώνομεν, πῶς εἴμεσθε ἄπιστοι, καὶ πιστοὶ μόνον μὲ τὰ λόγια. Μὴ πλανᾶσθε, ὅτι δὲν θέλει μᾶς ὠφελήσει τίποτε ἡ πίστις, χωρὶς τὰ χριστιανικὰ ἔργα, διατὶ εἶναι νεκρὰ, καὶ οἱ νεκροὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ λάβουν ζωὴν, ἔξω μόνον, ἀνίσως τὴν ζητήσουν διὰ μέσου τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ· ὅτι μὲ τὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ ἀναβλαστάνει μέσα μας, ὡσὰν ἕνας πολυπλάσιος καρπὸς ἡ ἀγάπη, ἡ ἐλεημοσύνη, ἡ πρὸς τὸν πλησίον εὐσπλαγχνία, ἡ πραότης, ἡ ταπείνωσις, ἡ ὑπομονὴ τῶν πειρασμῶν, ἡ ἁγνεία, ἡ καθαρότης τῆς καρδίας, διὰ μέσου τῆς ὁποίας ἀξιωνόμεθα νὰ βλέπωμεν τὸν Θεόν· καὶ εἰς τὴν καθαρὰν καρδίαν ἔρχεται ἡ χάρις, καὶ ὁ φωτισμὸς τοῦ Παναγίου Πνεύματος, ὁποῦ μᾶς γεννᾷ ἄνωθεν, καὶ μᾶς κάμνει υἱοὺς Θεοῦ, καὶ μᾶς

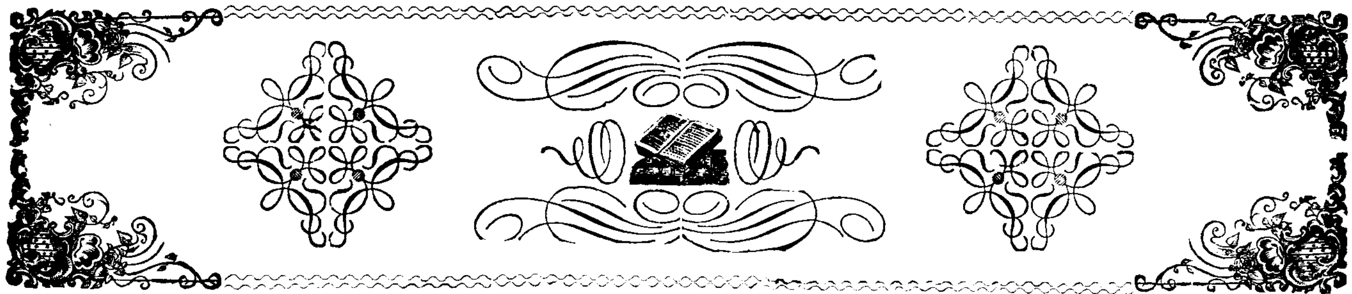
ἐνδύει τὸν Χριστὸν, καὶ ἀνάπτει τὴν λαμπάδα τῆς ψυχῆς μας, καὶ μᾶς κάμνει τέκνα τοῦ φωτὸς, καὶ ἐλευθερώνει τὰς ψυχάς μας ἀπὸ τὸ σκότος, καὶ ἀπὸ ἐδῶ ἀκόμι ἀπὸ τὴν παροῦσαν ζωὴν μᾶς κάνει μετόχους τῆς αἰωνίου ζωῆς χωρὶς νὰ τὸ γνωρίσωμεν. Λοιπὸν ἄς μὴν ἔχωμεν τὸ θάρρος καὶ τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας μας μοναχὰ εἰς ἄλλας μερικὰς ἀρετὰς ὁποῦ κάνομεν δηλαδὴ εἰς νηστείας, ἀγρυπνίας, χαμαικοιτίας, καὶ ἄλλας διαφόρους κακοπαθείας τοῦ σώματος καὶ ταύτην τὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ τὴν καταφρονήσωμεν, νομίζοντες πῶς ἠμποροῦμεν νὰ σωθοῦμεν μὲ ἐκείνας τὰς σωματικὰς ἀρετὰς, ὅτι τοῦτο εἶναι ἀδύνατον, ἀδύνατον· καὶ ἂς πιστωθῇ ὁ κάθε ἕνας εἰς τοῦτο ἀπὸ τὰς πέντε μωρὰς Παρθένους, καὶ ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ ἔκαμαν πολλὰ θαύματα, καὶ σημεῖα μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, οἱ ὁποῖοι μὲ τὸ νὰ μὴν εἶχαν μέσα εἰς τὴν ψυχήν τους τὴν ἀγάπην, καὶ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἤκουσαν ἀπὸ τὸν Χριστὸν, «ἀπέλθετε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργάται τῆς ἀ»νομίας, οὐ γὰρ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ·» πρὸς τούτοις ἂς πιστωθῇ καὶ ἀπὸ ἄλλους πολλοὺς Χριστιανοὺς, ὁποῦ οὔτε ζωὴν ἀξίαν τοῦ ὀνόματός τους ἔδειξαν, οὔτε ἔργα χριστιανικὰ ἔπραξαν, οὔτε τέκνα Θεοῦ ἔγιναν, ἀλλὰ εἶναι σάρκες, καὶ αἵματα (1) μὲ τὸ νὰ ὑστερήθησαν τὴν χάριν ὁποῦ ἔλαβαν διὰ τοῦ Ἁγίου βαπτίσματος, καὶ δὲν ἐζήτησαν, οὐδὲ ἐπιμελήθησαν νὰ τὴν ξαναλάβουν διὰ τῆς μετανοίας· ὅθεν οἱ τοιοῦτοι δὲνεἶναιδυνατὸν ποτὲ νὰ νικήσουν οὐδὲτὰς ἐπιθυμίας τῆς σαρκὸς, οὐδὲ τὰ πάθη τῆς ψυχῆς, οὔτε ἠμποροῦν νὰ κατορθώσουν καμμίαν ἀρετὴν καθὼςθέλει ὁ Θεὸς,δηλαδὴ εὐάρεστον, καὶ τελείαν, διότι λέγει ὁ Χριστὸς, «οὐ δύνασθαι χωρὶς ἐμοῦ ποιεῖν οὐδέν. Ἀλλὰ παρακαλῶ σας ἀδελφοί μου, ἂς ἐπιμεληθοῦμεν ἡμεῖς, ὅσον δυνάμεθα, καὶ ἂς ἀγωνισθοῦμεν, διὰ νὰ ἀξιοθῶμεν νὰ λάβωμεν τὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, διὰ νὰ ἀπολαύσωμεν καὶ τὰ παρόντα, καὶ τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ, χάριτι καὶ φιλανθωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ πρέπει αἴνεσις, καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

(1) Δηλαδὴ σαρκικὴ, καὶ ἐμπαθεῖς.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΛΟΓΟΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΟΣ Ε΄.

α΄. Διὰ ἐκείνους ὁποῦ μετέχουν ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.
β΄. Καὶ ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγαπᾷ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων, δὲν ὠφελεῖται παντελῶς ἀπὸ τὰς λοιπὰς ἀρετὰς, ἂν καὶ τὰς κατορθώσῃ ὅλας.

ά. Ἀνίσως καὶ χαίρωνται ἐκεῖνοι ὁποῦ παραστέκουν εἰς τὸν ἐπίγειον βασιλέα, καὶ αὐτοὶ τὸ νομίζουν τοῦτο μεγάλην δόξαν, καὶ τιμὴν, καὶ καυχῶνται εἰς τοῦτο, καὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀκόμι ἐπαινοῦνται, καὶ μακαρίζονται· πόσω μάλιστα ἔχομεν χρέος ἡμεῖς ὁποῦ ἐγενήκαμεν στρατιῶται τοῦ ἐπουρανίου βασιλέως, καὶ ἀνεδέχθημεν τὴν δουλείαν του, νὰ χαιρώμεθα, καὶ νὰ εὐφραινώμεθα, ὅτι ἠξιώθημεν νὰ συναριθμηθοῦμεν μὲ τοὺς δούλους του, καὶ ἐπροσκαλέσθημεν εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ ὀνόματός του. Εἰδὲ καὶ ἀξιωθοῦμεν καμμίαν φορὰν νὰ ἰδοῦμεν καὶ τὸ πρόσωπόν του, καὶ νὰ συναριθμηθοῦμεν μὲ ἐκείνους ὁποῦ παραστέκουν ἔμπροσθέν του, ποῖον ἔπαινον μακαριότητος δὲν ὑπερβαίνει τοῦτο; ἀμὴ ἂν γένῃ τινὰς καὶ δοῦλός του πιστὸς, καὶ φίλος, καὶ ἀξιωθῇ νὰ ἀκούῃ ὁμιλίαν, καὶ φωνὴν αὐθεντικὴν, ἆρά γε ποῖος νοῦς ἀνθρώπινος, ἢ ποία γλῶσσα δύναται νὰ διηγηθῇ τὸ μεγαλεῖον αὐτῆς τῆς δόξης, καὶ τῆς ἀξίας; Ὅτι ἀνίσως ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ, ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, εἶναι ἀδύνατον νὰ τὰ κατανοήσῃ ἀνθρώπινος νοῦς, καὶ εἶναι ἀνώτερα ἀπὸ ὅλα τὰ ὁρατὰ ἀγαθὰ, πολὺ περισσότερον εἶναι ἀκατανόητος, καὶ ἀνώτερος ἀπὸ ἐκεῖνα ὁ Θεὸς ὁποῦ τὰ ἡτοίμασεν. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἠξιωθησαν νὰ τὸν βλέπουν, καὶ νὰ παραστέκουν ἔμπροσθέν του, καὶ νὰ συνομιλοῦν μὲ αὐτὸν, καὶ ἔγιναν κοινωνοὶ, καὶ συμμέτοχοι τῆς Θεότητός του, καὶ τῆς δόξης τοῦ, ἐξάπαντος ἔγιναν ἀνώτεροι ἀπὸ τὰ ἀγαθὰ ὁποῦ ἑτοιμάσθηκαν εἰς αὐτοὺς ἀπὸ τὸν Θεὸν, ὡσὰν ὁποῦ ἔλαβαν μάλιστα αὐτὸν τὸν Κύριον, ὁποῦ τοὺς ἑτοίμασε τὰ ἀγαθά· καὶ ἔγιναν ἄνθρωποι τοιοῦτοι, καὶ ἀκόμι ἕως τὴν σήμερον γίνονται, δὲν λέγω μόνον μετὰ θάνατον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, τὸ διδάσκει ὅλη ἡ θεία γραφὴ, καὶ ὅλοι οἱ ἅγιοι τὸ μαρτυροῦν, καὶ τὸ βεβαιώνουν μὲ τὴν πολιτείαν τους· ὁμοίως καὶ ὁ μακάριος Πατὴρ ἡμῶν Συμεὼν ὁ Στουδίτης, (τοῦ ὁποίου τὴν μνήμην τελοῦμεν σήμερον) καὶ ἀκόμι τὸ μαρτυροῦν καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐγκωμιάζουν τοὺς Ἁγίους μὲ λόγους ἐγκωμιαστικούς· ὅτι οὗτος ὁ ὅσιος Πατὴρ ἡμῶν Συμεὼν, τόσον ἔλαμψε μὲ τὴν θεάρεστόν του ζωὴν, καὶ πολιτείαν, ὁποῦ μὲ τὸ ὕψος τῶν ἀρετῶν, καὶ μὲ τοὺς ὑπὲρ δύναμιν ἀγῶνάς του, καὶ κατορθώματά του, ὑπερέβη ὄχι μόνον ἐκείνους ὁποῦ ἔλαμψαν εἰς τὸν καιρόν του, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς, καὶ θεοφόρους ἡμῶν Πατέρας. διὰ τοῦτο καὶ ἔγινεν ἄξιος ἐπαίνων, καὶ ἐγκωμίων πολλῶν, καὶ ἐπαινεῖται, καὶ μακαρίζεται ἀπὸ ἡμᾶς, ὅσον εἶναι τῆς δυνάμεώς μας. Ἐπειδὴ ὅλος ὁ ἔπαινος, καὶ ὁ μακαρισμὸς τῶν Ἁγίων ἀπὸ αὐτὰ τὰ δύω συνίσταται. ἀπὸ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, καὶ ἀπὸ τὴν ἐνάρετον πολιτείαν, καὶ ἀπὸ τὰ χαρίσματα τοῦ Παναγίου Πνεύματος, ὅτι μαζῇ μὲ τὰ δύω μὲ τὴν πίστιν, καὶ τὰ ἔργα ἀκολουθεῖ καὶ τὸ τρίτον, τὰ χαρίσματα. Διατὶ ὁπόταν πολιτευθῇ τινὰς θεαρέστως, καὶ μὲ ὀρθόδοξον φρόνημα, καὶ ὁπόταν χαριτωθῇ, καὶ δοξασθῇ ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ τῆς χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος, τότε ἀκολουθεῖ εἰς αὐτὸν καὶ ὁ ἔπαινος, καὶ ὁ μακαρισμὸς ἀπὸ ὅλην τὴν ἐκκλησίαν τῶν πιστῶν καὶ ἀπὸ ὅλους τοὺς διδασκάλους αὐτῆς. Ἀμὴ ἀνίσως δὲν ἔχῃ τινὰς ἀνελλειπῶς τὴν πίστιν, καὶ τὰ καλὰ ἔργα, ἀδύνατον εἶναι νὰ ἔλθῃ εἰς

αὐτὸν ἡ χάρις τοῦ Προσκυνητοῦ καὶ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἂν δὲν ἔλθῃ εἰς τὸν ἄνθρωπον ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ νὰ κατοικήσῃ εἰς αὐτὸν γνωστῶς, δὲν πρέπει παντελῶς νὰ ὀνομάζεται ὁ τοιοῦτος πνευματικὸς ἄνθρωπος· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν γένῃ πνευματικὸς, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ γένῃ Ἅγιος; καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν γένῃ Ἅγιος, διὰ ποῖον ἄλλο ἔργον, ἢ πρᾶξίν του, θέλει μακαρισθῇ; Ἡ μακαριότης εἶναι ὁ Θεὸς, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν μετέχει ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἔχει ὅλον τὸν Θεὸν μέσα του, πῶς εἶναι μακάριος; ἐμένα μοῦ φαίνεται πῶς δὲν εἶναι παντελῶς. Ὅτι ὁ ἥλιος χωρὶς φῶς, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ λέγεται ἥλιος; καὶ ὁ ἄνθρωπος χωρὶς νὰ ἔχῃ Πνεῦμα Ἅγιον, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ὀνομασθῇ Ἅγιος; Ὅτι εἶπεν ὁ Κύριος, «Γίνε»σθε Ἅγιοι, ὅτι ἐγὼ Ἅγιος εἰμί.» Καὶ μὲ αὐτὸ παρακινεῖ ἡμᾶς ὁποῦ εἴμεσθε μὲ ἁμαρτίας νὰ τὸν μιμηθοῦμεν, κατὰ τὸ δυνατὸν, διὰ μέσου τῶν ἀγαθῶν ἔργων, καὶ λέγει, τρόπον τινα, φύγετε ἀπὸ ὅλα τὰ κακὰ, καὶ κάμετε ὅλα τὰ καλὰ, καὶ μεταχειρισθῆτε κάθε ἀρετὴν κάθε ἕνας σας, ὅσον δύνασθε, καὶ γίνεσθε Ἅγιοι ὅσον σᾶς εἶναι δυνατὸν, ἂν θέλετε νὰ ἔχετε συγκωνίαν μὲ ἐμένα. Ἐγὼ γὰρ εἰμὶ Ἅγιος, ἤγουν καθαρὸς, καὶ ἀμόλυντος, καὶ αὐτὰ, ἤγουν τὸ καθαρὸν καὶ ἀμόλυντον εἶναι εἰς ἐμένα φυσικῶς. Ἀμὴ ἐσεῖς ἐὰν ἐργαζόμενοι τὰς ἐντολάς μου καθαρισθῆτε ἀπὸ τὸν μολυσμὸν τῶν ἁμαρτιῶν σας, καὶ μεθέξετε ἀπὸ ἐμὲ μὲ τὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματός μου, θέλει γενῆτε Ἅγιοι. Διατὶ τοῦτο φανερώνει τὸ γίνεσθε Ἅγιοι· καὶ τότε γίνεται ὁ ἄνθρωπος Ἅγιος, ὅταν ἀπέχῃ ἀπὸ τὰ κακὰ, καὶ κάμνῃ τὰ καλά· ὄχι διατὶ ἁγιάζεται μὲ τὰ καλὰ ἔργα. Ὅτι κάθε ψυχὴ δὲν θέλει δικαιωθῇ ἐξ ἔργων νόμου, ἀμὴ διατὶ προσοικειώνεται, καὶ προσομιάζει μὲ τὸν Ἅγιον Θεὸν διὰ μέσου τῆς ἐργασίας τῶν καλῶν ἔργων. Καὶ τοῦτο τὸ «γίνεσθε Ἅγιοι, ὅτι ἐγὼ ὁ Ἅγιος εἰμὶ, πιστεύω ὅτι τὸ εἶπεν ὁ Κύριος μάλιστα εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἔλαβαν τὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος· ὁ ὁποῖος καὶ παραγγέλλει εἰς αὐτοὺς νὰ μὴ θαρροῦν εἰς τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος, καὶ νὰ γυρίζουν πάλιν εἰς τὰ κακὰ διὰ τὴν ἀμέλειάν τους. Ὡσὰν νὰ ἔλεγεν, ἐσὺ ὦ πνευματικὲ ἄνθρωπε ὁποῦ ἔλαβες τὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος, καὶ διὰ τῆς χάριτος ἔλαβες καὶ ἐμένα, μὴ δοθῇς εἰς τὴν ἀργίαν, καὶ ἀμέλειαν, ὅτι ἡ ἀργία γεννᾷ τὴν πονηρίαν, ἡ δὲ πονηρία γεννᾷ κάθε εἶδος κακίας. Λοιπὸν γίνου Ἅγιος, μὲ τὴν καθημερινὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν μου, ἀνίσως θέλῃς νὰ εὑρίσκωμαι ἐγὼ μέσα εἰς ἐσὲ, καὶ μαζῆ σου, καὶ ἐσὺ νὰ εἶσαι μέσα εἰς ἐμένα, καὶ μαζῆ μου. Ἐπειδὴ δὲ ὁ νοῦς εἶναι ἀεικίνητος, καὶ δὲν δύναται νὰ μένῃ ἀργὸς παντελῶς, πρέπον εἶναι νὰ εὑρίσκεται πάντοτε οὗτος μὲ φροντίδα, καὶ προθυμίαν εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ. Ὅτι καὶ ὅλη ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων εἶναι τοιουτωτρόπως πάντοτε μὲ μερίμνας, καὶ φροντίδας, καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ σχολάζῃ ἀπὸ ὅλα· ἀγκαλὰ καὶ πολλοὶ ἠγωνίσθησαν ὑπὲρ τὴν δύναμίν τους νὰ τὸ κατορθώσουν. Ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀρχῆς ὁ ἄνθρωπος τοιοῦτος ἐκτίσθη, ὅτι ὁ Ἀδὰμ ἐπροστάχθη μέσα εἰς τὸν παράδεισον νὰ ἐργάζεται, καὶ νὰ φυλάττῃ· καὶ ἡ ἐργασία τῶν καλῶν εἶναι εἰς ἡμᾶς φυσική. Ἐκεῖνοι λοιπὸν ὁποῦ δοθοῦν εἰς τὴν ἀργίαν, καὶ ὀκνηρίαν, ὅ,τι λογῆς πνευματικοὶ καὶ Ἅγιοι καὶ ἂν εἶναι, ῥίπτουν τὸν ἑαυτόν τους εἰς τὴν παρὰ φύσιν ἐμπάθειαν.

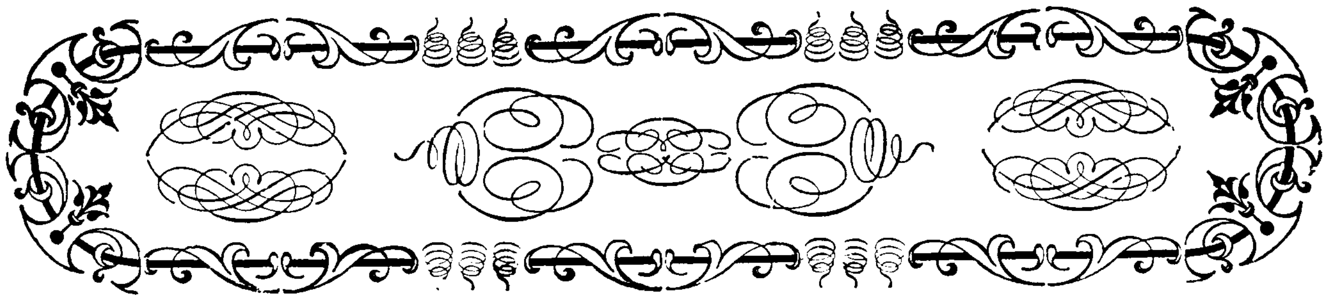
β΄. Καθὼς ἡ βρύσις ὁποῦ τρέχει νερὸν πάντοτε, ἀνίσως παύσῃ ὀλίγον, καὶ δὲν τρέχῃ, ἀφανίζεται, καὶ δὲν εἶναι πλέον βρύσις, ἀλλὰ λάκκος· ἔτζι καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ καθαρίζει πάντοτε τὸν ἑαυτόν του μὲ τὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὁποῦ καθαρίζεται, καὶ ἁγιάζεται ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἀνίσως ξεπέσῃ ὀλίγον τί ἀπὸ τὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν, ξεπέφτει κατὰ ἀναλογίαν καὶ ἀπὸ τὴν ἁγιότητα. Ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ δουλώνεται ἐν γνώσει, ἂς εἶναι καὶ εἰς μίαν ἁμαρτίαν μοναχὰ, ξεπέφτει τελείως ἀπὸ τὴν καθαρότητα· καθὼς καὶ ἕνα ἀγγεῖον γεμάτον νερον μὲ ὀλίγην κόπρον μολύνεται ὅλον. Καὶ ἁμαρτίαν δὲν λέγω μοναχὰ ἐκείνην ὁποῦ γίνεται μὲ τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλλα πάθη ὁποῦ γίνονται μέσα εἰς τὴν ψυχήν μας ἀοράτως δι' ἡμῶν. Καὶ μὴν ἀπιστεῖτε εἰς τὸν λόγον μου ἀδελφοί μου, ἀλλὰ ἰξεύρετε τοῦτο, ὅτι ἀνίσως κατορθώσωμεν κάθε ἀρετὴν, καὶ κάμωμεν καὶ θαύματα, καὶ δὲν ἀφήσωμεν τίποτε, οὔτε πολὺ, οὔτε ὀλίγον ἀπὸ τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἔπειτα ποθήσωμεν μοναχὰ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ζητήσω-

μεν αὐτὴν μὲ κάθε λογῆς τρόπους, καὶ μηχανὰς, καὶ σπουδάσωμεν νὰ τὴν λάβωμεν, ἐχάσαμεν τὸν μισθὸν ὅλων τῶν ἄλλων ἀρετῶν μας· διότι λαμβάνοντες τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ προτιμῶντες αὐτὴν καλλίτερα ἀπὸ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, κρινόμεθα ὡς εἰδωλολάτραι, ὡσὰν ὁποῦ λατρεύομεν τὴν κτίσιν παρὰ τὸν κτίσαντα. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δέχεται μὲ χαρὰν, καὶ εὐχαρίστησίν του τὴν δόξαν τοῦ κόσμου, ὅταν τοῦ τὴν δίδουν, καὶ χαίρεται εἰς αὐτὴν, καὶ εὐφραίνεται ἡ καρδία του, ὡς πόρνος θέλει καταδικασθῇ· ὅτι ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος εἶναι ὅμοιος μὲ ἐκεῖνον ὁποῦ θέλει νὰ φυλάττῃ παρθενίαν, καὶ ἀρνήθη τὴν συναναστροφὴν τῶν γυναικῶν, καὶ δὲν πηγαίνει αὐτὸς εἰς αὐτὰς, μήτε θέλει νὰ συναναστρέφεται μὲ αὐτάς· ἀμὴ ἀνίσως καὶ ὑπάγῃ καμμία γυναῖκα εἰς αὐτὸν, τὴν δέχεται εὐθὺς μετὰ χαρᾶς, καὶ ἐκπληροῖ τὴν ἡδονὴν τῆς μίξεως. Τοῦτο τὸ ἴδιον ἀκολουθεῖ καὶ εἰς κάθε ἄλλην ἐπιθυμίαν, καὶ πάθος· ὅτι ἀνίσως τινὰς δώσῃ τὸν ἑαυτόν του εἰς φθόνον, ἢ εἰς φιλαργυρίαν, ἢ εἰς ζηλίαν, ἢ εἰς φιλονεικίαν, ἢ εἰς καμμίαν ἄλλην κακίαν, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ λάβῃ τὸν στέφανον τῆς δικαιοσύνης, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι δίκαιος δὲν στέργει νὰ ἔχῃ ἀδίκους συγκοινωνούς· εἶναι καὶ ἀπαθὴς καὶ δὲν συναναστρέφεται μὲ τοὺς ἐμπαθεῖς· εἶναι καὶ Ἅγιος, καὶ δὲν ἐμβαίνει εἰς ψυχὴν μεμολυσμένην καὶ πονηράν. Πονηρὸς δὲ εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ δεχθῇ εἰς τὴν ψυχήν του τὸν σπόρον τοῦ πονηροῦ διαβόλου, καὶ καρποφορεῖ εἰς αὐτὸν ἀκάνθας, καὶ τριβόλους τῆς ἁμαρτίας, ὁποῦ εἶναι τὰ προσανάματα τοῦ αἰωνίου πυρὸς τῆς κολάσεως· καὶ αὐτὰ εἶναι ὁ φθόνος, τὸ μῖσος, ἡ μνησικακία, ἡ ζηλεία, ἡ ἐρίθεια. (1) ἡ οἴησις, ἡ κενοδοξία, ἡ ὑπερηφάνια, ὁ δόλος, ἡ περιέργεια, ἡ διαβολὴ, καὶ ὅ,τι ἄλλο αἰσχρὸν, καὶ συγχαμερὸν πάθος γίνεται μὲ ἡδονὴν διὰ μέσου τοῦ σώματος, καὶ μολύνει, καθὼς λέγει ὁ Χριστὸς τὴν ψυχήν. Ἀλλὰ μὴ γένοιτο ποτὲ νὰ δεχθοῦμεν ἡμεῖς ἀπὸ ἀμέλειάν μας μέσα εἰς τὴν καρδίαν μας τὸν σπόρον τοῦ πονηροῦ διαβόλου, καὶ νὰ καρποφορήσωμεν τέτοια ζιζάνια. Ἀλλὰ ἄμποτε νὰ καρποφορήσωμεν εἰς Χριστὸν ἐκεῖνα ὁποῦ γεωργοῦνται σπείρονται μέσα εἰς ἡμᾶς διὰ τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ νὰ κάμωμεν εἰς τὸ ἕνα τριάκοντα, καὶ ἑξήκοντα, καὶ ἑκατόν· τὰ ὁποῖα εἶναι χαρὰ, ἀγάπη, εἰρήνη, χρηστότης, ἀγαθοσύνη, μακροθυμία, πίστις, πρᾳότης, ἐγκράτεια. Καὶ πρὸς τούτοις τραφοῦμεν τὸν ἄρτον τῆς γνώσεως, καὶ νὰ αὐξυνθοῦμεν μὲ τὰς ἀρετὰς, καὶ νὰ καταντήσωμεν εἰς ἄν δρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ, ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΟΣ ΣΤ'.

Περὶ πίστεως, καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ λέγουν, πῶς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι τινὰς μέσα εἰς τὸν κόσμον, καὶ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν τελειότητα τῶν ἀρετῶν. Καὶ διήγησις εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ Λόγου πολλὰ ὠφέλιμος.

Καλὸν πρᾶγμα εἶναι, νὰ κηρύττῃ τινὰς εἰς ὅλους τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ φανερώνῃ εἰς τοὺς ἀδελφούς του τὴν μεγάλην του εὐσπλαγχνίαν, καὶ τὴν ἄπειρον ἀγαθότητα ὁποῦ ἔχει εἰς ἡμᾶς. Ἐγὼ λοιπὸν ἰξεύρω ἄνθρωπον ὁποῦ οὔτε πολλάς, καὶ μεγάλας νηστείας ἔκαμεν, οὔτε ἀγρυπνίας, οὔτε χαμαικοιτείας, οὔτε ἄλλας παρομοίας σκληραγωγίας ὑπερβολικὰς ἔκαμεν· ἀλλὰ ἐγνώρισε τὴν ταλαιπωρίαν του, ἐστοχάσθη τὰς ἁμαρτίας του, ἐκατηγόρησε τὸν ἑαυτόν του, καὶ ἐταπεινώθη, καὶ ὁ πολυεύσπλαγχνος Κύριος μὲ αὐτὸ τὸν ἔσωσε, καθὼς τὸ λέγει ὁ θεῖος Δαβίδ· «Ἐταπεινώθην, »καὶ ἔσωσέ με.» Καὶ διὰ νὰ τὸ εἰπῶ συντομότερα ἐπίστευσεν εἰς τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ, καὶ μὲ αὐτὴν τὴν πίστιν, τὸν ἐδέχθη ὁ Κύριος. Διατὶ τὸ νὰ ἀποκτήσῃ τινὰς τὴν ταπείνωσιν, εὑρίσκει πολλὰ ἐμπόδια ὁποῦ τὸν ἐμποδίζουν· ἀμὴ τὸ νὰ πιστεύσῃ εἰς τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ, δὲν εἶναι κανένα ἐμπόδιον ὁποῦ νὰ τὸν ἐμποδίσῃ. Ὅτι ὅταν θελήσωμεν ἐξ ὅλης μας τῆς ψυχῆς, παρευθὺς πιστεύομεν· ἐπειδὴ ἡ πίστις εἶναι χάρισμα τοῦ παναγάθου Θεοῦ ὁποῦ μᾶς τὸ ἐχάρισε φυσικὰ νὰ τὸ ἔχωμεν, ἀγκαλὰ καὶ εἶναι ὑποκείμενον εἰς τὸ αὐτεξούσιον τῆς προαιρέσεώς μας. Διότι καὶ Σκύθαι, καὶ Βάρβαροι ἔχουν φυσικὰ τὴν πίστιν, καὶ πιστεύει ὁ ἕνας εἰς τοῦ ἄλλου τὰ λόγια. Ἀμὴ διὰ νὰ δείξω εἰς ἐσᾶς ἐμπράκτως τὴν ἐνέργειαν τῆς ὁλοψύχου πίστεως, ἀκούσατε, καὶ θέλει σᾶς διηγηθῶ μίαν διήγησιν εἰς βεβαίωσιν τῶν εἰρημένων. Κάποιος ἄνθρωπος τώρα εἰς τοὺς ἐδικούς μας καιρούς, Γεώργιος ὀνομαζόμενος, ὤντας νέος κατὰ τὴν ἡλικίαν, ἕως χρόνων εἴκοσι, ἐκατοικοῦσεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν· εὔμορφος κατὰ τὸ εἶδος, καὶ φανταστικὸς κατὰ τὸ σχῆμα καὶ τὸ ἦθος, καὶ τὸ περιπάτημα· ὥςε ἀπὸ αὐτὰ εἶχαν εἰς αὐτὸν καὶ πολλὰς ὑπολήψεις κακὰς ἐκεῖνοι ὁποῦ κοιτάζουν μόνον εἰς τὸ ἐξωτερικὸν σχῆμα, καὶ χωρὶς νὰ ἰξεύρουν τὰ κρυπτὰ τοῦ καθ' ἑνός, κατακρίνουν σφαλερῶς τοὺς ἄλλους. Τοῦτος ἔγινε γνώριμος μὲ ἕνα μοναχὸν ὁποῦ ἐκατοικοῦσεν εἰς ἕνα μοναστήριον τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἁγιώτατον ἄνθρωπον, καὶ φανερώνωντας τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας του, τοῦ εἶπεν ἀκόμι καὶ τοῦτο, ὅτι ποθεῖ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του. Ὁ δὲ τίμιος γέρων τὸν ἐνουθέτησε, καθὼς ἔπρεπε, καὶ τοῦ ἔδωσε καὶ μικρὰν ἐντολὴν διὰ νὰ κάμνῃ· τοῦ ἔδωσεν ἀκόμι καὶ τὸ βιβλίον τοῦ Ἁγίου Μάρκου τοῦ Ἀσκητοῦ ὁποῦ γράφει περὶ πνευματικοῦ νόμου· τὸ ὁποῖον τὸ ἐπῆρεν ὁ νέος μὲ τόσον πόθον, καὶ εὐλάβειαν, ὡσὰν νὰ ἦτον σταλμένον ἀπὸ τὸν Θεόν, καὶ εἶχε τόσην πίστιν εἰς αὐτό, ὁποῦ ἤλπιζε πῶς ἔχει νὰ λάβῃ ἀπὸ αὐτὸ μεγάλην ὠφέλειαν, καὶ μεγάλον καρπόν. Ἔτζι μὲ μεγάλον πόθον, καὶ προσοχὴν τὸ ἐδιάβασεν ὅλον, καὶ ὠφελήθη πολλὰ ἀπὸ ὅλα τὰ κεφάλαια. Ὅμως τρία κεφάλαια μοναχὰ ἐτύπωσε καλὰ μέσα εἰς τὴν καρδίαν του· καὶ τὸ ἕνα εἶναι αὐτό. «Ζητῶν θεραπείαν, ἐπιμέλησαι τῆς »συνειδήσεως, καὶ ὅσα λέγει ποίησον, καὶ εὑρήσεις ὠφέλιμον· τὸ δεύτερον κεφάλαιον εἶναι αὐτό. Ὁ πρὸ τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν, τὰς ἐ»νεργείας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐπιζητῶν, ὅ»μοιός ἐστι δούλῳ ἀργυρωνήτῳ, ὃς ἅμα τῷ ἀγο»ρασθῆναι, σὺν ταῖς ὠναῖς καὶ τὴν ἐλευθερίαν »αὐτῷ γραφῆναι ἐπιζητεῖ.» Τὸ δὲ τρίτον εἶναι

αὐτό. «Τυφλός ἐστι κράζων, καὶ λέγων· Υἱὲ »Δαβὶδ ἐλέησόν με ὁ προσευχόμενος σωματι»κῶς, καὶ μήπως ἔχων γνῶσιν πνευματικήν. Ὁ »ποτὲ δὲ τυφλὸς ἀναβλέψας, καὶ ἰδὼν τὸν Κύ»ριον, οὐκ ἔτι Υἱὸν Δαβίδ, ἀλλὰ Υἱὸν Θεοῦ ὁ»μολογήσας προσεκύνησεν». Αὐτὰ τὰ τρία κεφάλαια τοῦ ἄρεσαν πολλά, καὶ ἐπίστευσεν, ὅτι μὲ τὴν ἐπιμέλειαν τῆς συνειδήσεώς του θέλει εὕρῃ ὠφέλειαν, καθὼς λέγει τὸ ά. καὶ μὲ τὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου, θέλει γνωρίσει τὴν ἐνέργειαν τοῦ Παναγίου Πνεύματος, καθὼς λέγει τὸ β΄. καὶ μὲ τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος, θέλει ἀναβλέψει νοερῶς, καὶ θέλει ἰδῇ τὸ ἀνεκλάλητον κάλλος τοῦ Κυρίου, καὶ ἐπληγώθη εἰς τὴν καρδίαν ἀπὸ τὸν ἔρωτα τούτου τοῦ κάλλους, καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ δὲν τὸ ἔβλεπε, καὶ εἶχε μεγάλην ἐπιθυμίαν εἰς τοῦτο, καὶ ἐλπίζωντας νὰ τὸ ἰδῇ τὸ ἐζητοῦσεν. Ὅμως δὲν ἔκαμνεν ἄλλο τίποτε, (καθὼς μὲ ἐβεβαίωσε μὲ ὅρκον) ἔξω μόνον κάθε βράδυ ὁποῦ ἔκαμνε τὴν μικρὰν ἐκείνην ἐντολὴν ὁποῦ τοῦ ἔδωκεν ὁ γέρων, καὶ ἔτζι ἔπιπτεν εἰς τὸ κρεββάτι του, καὶ ἐκοιμᾶτο. Λοιπὸν ἄρχισεν ἡ συνείδησίς του καὶ τοῦ ἔλεγε, κάμνε ἀκόμι καὶ ἄλλας μετανοίας, καὶ εἰπὲ ἀκόμι καὶ ἄλλους ψαλμούς, λέγε καὶ περισσότεραις φοραῖς τὸ, Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ ἐλέησόν με, ὅτι ἠμπορεῖς. Καὶ ὑπήκουεν εἰς τὴν συνείδησίν του προθύμως, καὶ ὅσα τοῦ ἔλεγε τὰ ἔκαμνεν ἀδιστάκτως ὅλα τοιουτωτρόπως, ὡσὰν νὰ τοῦ τὰ ἔλεγεν ὁ Θεός· καὶ ἀπὸ τότε δὲν ἐκοιμήθη καμμίαν φορὰν ὁποῦ νὰ τὸν ἔλεγχεν ἡ συνείδησίς του, καὶ νὰ τὸν ἔλεγε, διατὶ τοῦτο δὲν τὸ ἔκαμες; Εἰς αὐτὴν λοιπὸν τὴν συνείδησίν του ἀκολουθοῦσε πάντοτε, χωρὶς νὰ ἀφήσῃ ποτὲ τίποτε, ὁποῦ νὰ μὴ τὸ κάμῃ ἀπὸ ὅσα τοῦ ἔλεγε· καὶ ἐκείνη κάθε ἡμέραν ἐπρόσθετε περισσότερα, καὶ εἰς ὀλίγας ἡμέρας, ἐπερίσσευσε πολλὰ ἡ ἀκολουθία τῆς ἑσπέρας, ὅτι τὴν ἡμέραν εὑρίσκετο εἰς τὸ παλάτιον ἑνὸς Πατρικίου· ἀπὸ τὸ ὁποῖον εὔγαινε κάθε ἡμέραν, καὶ ἐφρόντιζε διὰ ὅλα τὰ χρειαζόμενα εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους τοῦ παλατίου. Ὥστε ὁποῦ ἀπὸ αὐτὸ τὸ αἴτιον δὲν ἤξευρε τινὰς ἐκεῖνα ὁποῦ αὐτὸς ἔκαμνε τὸ βράδυ· ὅθεν καὶ δάκρυα εὔγαζε κάθε βράδυ ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς του, καὶ ἔκαμνε καὶ περισσοτέρας γονυκλισίας, καὶ ἔπιπτε κατὰ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν· καὶ ὁπόταν ἐστέκετο εἰς προσευχὴν εἶχε τὰ πόδιά του κολλημένα ἕνα μὲ τὸ ἄλλο, καὶ ἀμετασάλευτα· καὶ ἐδιάβαζε καὶ εὐχὰς εἰς τὴν Θεοτόκον μὲ πόνον καρδίας, καὶ μὲ ἀναστεναγμούς, καὶ δάκρυα· καὶ ὡσὰν νὰ ἦτον παρὼν σωματικῶς ὁ Χριστός, ἔτζι ἔπιπτεν εἰς τοὺς ἀχράντους πόδας του, καὶ τὸν ἐπαρακαλοῦσε νὰ τὸν εὐσπλαγχνισθῇ, ὡσὰν τὸν τυφλόν, καὶ νὰ τὸν κάμῃ νὰ ἀναβλέψῃ ψυχικῶς. Καὶ ἐπειδὴ κάθε βράδυ ἐπερίσσευεν ἡ προσευχή, ἐστέκετο πλέον προσευχόμενος ἕως τὸ μεσονύκτιον, καὶ εἰς τὸν καιρὸν τῆς προσευχῆς τελείως δὲν ὤκνευεν, οὔτε ἀμελοῦσεν, ἀλλ' οὔτε κἂν ἕνα μέλος τοῦ σώματός του ἐσάλευεν, οὔτε τὰ μάτιά του τὰ ἐγύριζε τελείως νὰ ἰδῇ τίποτε, ἢ νὰ κοιτάξῃ ἐπάνω, ἀλλὰ ἐστέκετο τοιουτωτρόπως ἀμετασάλευτος, ὡσὰν ἕνας στύλος, ἢ ὡσὰν ἀσώματος. Λοιπὸν μίαν φορὰν ἐκεῖ ὁποῦ ἐστέκετο εἰς προσευχήν, καὶ ἔλεγεν μὲ τὸν νοῦν του μάλιστα, παρὰ μὲ τὸ στόμα, ὁ Θεὸς ἱλάσθητί μοι, ἔλαμψεν εἰς αὐτὸν ἄνωθεν ἔξαφνα ἔλλαμψις θεία πολλὰ λαμπρά, καὶ ἐγέμισεν ὅλον τὸν τόπον. Καὶ τότε πλέον ἀλησμόνησεν ὁ νέος ἐκεῖνος, πῶς ἦτον μέσα εἰς σπῆτι, καὶ ὑποκάτω εἰς σκέπην, διότι ἔβλεπεν ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη φῶς, καὶ οὐδὲ ἐγνώριζεν ἂν ἐπατοῦσεν εἰς τὴν γῆν, οὐδὲ ἐφρόντιζε διὰ τὸν κόσμον, οὔτε ἤρχοντο εἰς τὸν λογισμόν του τότε, ὅσα ἔρχονται εἰς τὸν λογισμὸν ἐκείνων ὁποῦ ἔχουν κορμὶ ἀνθρώπινον· ἀμὴ ἦτον ὅλος μαζὴ μὲ φῶς ἄϋλον, καὶ τοῦ ἐφαίνετο πῶς ἔγινε καὶ αὐτὸς φῶς, καὶ ἀλησμόνησεν ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ἐγέμισεν ἀπὸ δάκρυα, καὶ χαρὰν ἀνέκφραστον. Ἔπειτα ὁ νοῦς του ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ εἶδεν ἄλλο φῶς πλέον λαμπρότερον ἀπὸ ἐκεῖνο ὁποῦ ἦτον κοντά του· καὶ τοῦ ἐφάνη παραδόξως, πῶς ἐστέκετο κοντὰ εἰς ἐκεῖνο τὸ φῶς ὁ προρηθεὶς Ἅγιος ἐκεῖνος, καὶ ἰσάγγελος γέρων, ἤγουν ἐκεῖνος ὁποῦ τοῦ ἔδωκε τὴν μικρὰν ἐκείνην ἐντολήν, καὶ τὸ βιβλίον τοῦ μοναχοῦ Μάρκου. Καθὼς λοιπὸν ἐγὼ ἤκουσα ταῦτα, ἐστοχάσθηκα πῶς ἐσυνήργησε πολλὰ ἡ πρεσβεία τοῦ γέροντος εἰς αὐτόν, καὶ πῶς ὁ Θεὸς οἰκονόμησε νὰ δείξῃ εἰς τὸν νέον εἰς τί λογῆς ὕψος ἀρετῆς εὑρίσκετο ὁ γέρων ἐκεῖνος· ἀφ' οὗ δὲ ἀπέρασεν ἐκείνη ἡ θεωρία, καὶ ἦλθεν ὁ νέος εἰς τὸν ἑαυτόν του, ἦτον ὅλος (καθὼς ἔλεγε) γεμάτος ἀπὸ χαράν, καὶ θαυμασμόν, καὶ ἔκλαιεν ἐξ ὅλης του καρδίας, καὶ μαζὴ μὲ τὰ δάκρυα ἀκολουθοῦσε καὶ ἡ γλυκύτης. Τέλος πάντων ἐπε-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

σεν εἰς τὸ κρεββάτι του, καὶ εὐθὺς ἐκείνην τὴν ὥραν ἐλάλησεν ὁ πετεινὸς, καὶ ἐφανέρωσε πῶς εἶναι τὸ μέσον τῆς νυκτὸς, καὶ εἰς ὀλίγην ὥραν ἐσήμαναν αἱ ἐκκλησίαι τὸν ὄρθρον, καὶ αὐτὸς ἐσυκώθη νὰ διαβάσῃ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ὄρθρου κατὰ τὴν συνήθειάν του, καὶ δὲν ἐκοιμήθη τελείως, οὐδὲ εἰς τὸν νοῦν του ἔβαλε τὸν ὕπνον ἐκείνην τὴν νύκτα. Αὐτὰ ἔγιναν, καθὼς ἰξεύρει ὁ Κύριος, ὁ ὁποῖος τὰ ἔκαμε μὲ ταῖς χρίσες ὁποῦ ἐκεῖνος ἰξεύρει· καὶ ἐκεῖνος ὁ νέος δὲν ἔκαμνεν ἄλλο τὶ περισσότερον, ἔξω μόνον ἐκεῖνα ὁποῦ ἠκούσατε, τὰ ὁποῖα τὰ ἔκαμνεν ἀληθινὰ μὲ πίστιν ὀρθὴν, καὶ ἐλπίδα ἀναμφίβολον. Ἂς μὴν εἰπῇ λοιπὸν τινὰς, πῶς τὰ ἔκαμνεν ὁ νέος ἐκεῖνος αὐτὰ διὰ δοκιμὴν, ὅτι οὐδὲ εἰς τὸν λογισμόν του ἦλθε τὸ τοιοῦτον. Διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δοκιμάζει, δὲν ἔχει πίστιν στερεὰν, ἀμὴ ὁ νέος ἐκεῖνος ἀποβάλλωντας κάθε ἄλλον συλλογισμὸν ἐμπαθῆ, καὶ φιλήδονον, τόσον πολλὰ (ὡς ἔλεγεν) ἐφρόντιζε διὰ νὰ φυλάττῃ ἐκεῖνα ὁποῦ τοῦ ἔλεγεν ἡ συνείδησίς του, ὥστε ὁποῦ δὲν αἰσθάνετο κἀνένα ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα αἰσθητὰ πράγματα τοῦ κόσμου τούτου, ἀλλ' οὔτε τὸ φαγητόν του, καὶ τὸ πιοτὸν τὸ ἔτρωγε μὲ νοστιμάδα, ἢ πλέον συχνά. Ἠκούσατε, ἀδελφοί μου, πόσα δύναται νὰ κάμῃ, ἡ εἰς Θεὸν πίστις, ὁπόταν βεβαιώνεται μὲ τὰ καλὰ ἔργα; ἐκαταλάβετε πῶς οὔτε ἡ νεότης βλάπτει τίποτε, οὔτε τὸ γῆρας ὠφελεῖ, ὁπόταν δὲν εἶναι σύνεσις, καὶ φόβος Θεοῦ; ἐμάθετε, πῶς οὔτε ὁ κόσμος, καὶ αἱ πολιτεῖαι μᾶς ἐμποδίζουν εἰς τὸ νὰ κάμνωμεν τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, ἀνίσως εἴμεσθε πρόθυμοι, καὶ προσεκτικοί; οὔτε ἡ ἡσυχία, καὶ ἡ ἀναχώρησις τοῦ κόσμου μᾶς ὠφελεῖ, ἀνίσως ὀκνεύωμεν, καὶ ἀμελοῦμεν; ὅλοι ἀκούομεν τὸν Δαβὶδ, καὶ θαυμάζωντες λέγομεν, ὅτι ἕνας ἦτον ὁ Δαβὶδ, καὶ ἄλλος τέτοιος δὲν ἔγινε. Καὶ νὰ ἐδῶ εἰς αὐτὸν τὸν νέον, ὁποῦ ἔγινε καὶ ἀπὸ τὸν Δαβὶδ περισσότερον. ὅτι ἐκεῖνος ἔλαβε τὴν μαρτυρίαν ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ ἐχρίσθη Προφήτης, καὶ Βασιλεὺς, καὶ ἔλαβε Πνεῦμα Ἅγιον, καὶ εἶχε πολλὰς τὰς περὶ Θεοῦ ἀποδείξεις. Λοιπὸν ὅταν ἥμαρτε, καὶ ἔχασε τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος, καὶ τὸ προφητικὸν χάρισμα, καὶ ἀπεξενώθη ἀπὸ τὴν συνηθισμένην συνομιλίαν τοῦ Θεοῦ, τί θαυμαστὸν εἶναι, ἀνίσως ἐνθυμήθη πάλιν τὴν χάριν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐξέπεσε καὶ ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν Θεὸν ἐκεῖνα τὰ καλὰ ὁποῦ ἔχασεν; ἀμὴ αὐτὸς ὁ νέος δὲν ἔβαλεν εἰς τὸν νοῦν του ποτὲ κἀνένα τοιοῦτον, ἀλλὰ ἦτον δοσμένος εἰς μόνα τὰ κοσμικὰ, καὶ ἐστοχάζετο μοναχὰ τὰ πρόσκαιρα, καὶ δὲν εἶχε τοιαύτην ἔννοιαν ὁποῦ νὰ φαντασθῇ ποτὲ κἀνένα ὑψηλότερον ἀπὸ τὰ γήϊνα. Ὦ τῶν χριμάτων σου Κύριε· καὶ μόνον εὐθὺς ὁποῦ ἤκουσεν ὀλίγον τὶ ἀπὸ τὸν Ἅγιον ἐκεῖνον γέροντα, καὶ ἐδιάβασε καὶ τὰ τρία ἐκεῖνα κεφάλαια τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου, παρευθὺς ἐπίστευσεν ἀδιστάκτως εἰς τὰ γεγραμμένα, καὶ τὰ ἔβαλεν εἰς πρᾶξιν μὲ ἐλπίδα ἀναμφίβολον, καὶ μὲ ἐκείνην τὴν ὀλίγην ἐργασίαν ὁποῦ ἔκαμεν ἀξιώθη νὰ ὑψώσῃ τὸν νοῦν του ἕως εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ ἔσυρε τὴν Μητέρα τοῦ Χριστοῦ εἰς εὐσπλαγχνίαν, καὶ μὲ τὴν πρεσβείαν της ἐξιλέωσε τὸν Θεὸν, καὶ κατέβασε τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἕως εἰς τὸν ἑαυτόν του· ἡ ὁποία τοσοῦτον τὸν ἐδυνάμωσεν, ὁποῦ ἔφθασεν ἕως εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ ἠξιώθη νὰ ἰδῇ φῶς, τὸ ὁποῖον πολλοὶ τὸ ἐπιθυμοῦν, καὶ ὀλίγοι τὸ ἀξιώνονται. Αὐτὸς ὁ νέος, ὁποῦ μήτε πολλοὺς χρόνους ἐνήστευσε, μήτε ποτὲ ἐχαμαικοίτησε, μήτε τρίχινα ἐφόρεσε, μήτε μοναχὸς ἔγινε, μήτε εὐγῆκεν ἀπὸ τὸν κόσμον σωματικῶς, ἀλλὰ πνευματικῶς μόνον κατὰ τὴν ψυχὴν, καὶ μὲ ὀλίγην ἀγρυπνίαν ὁποῦ ἔκαμεν ἐφάνη ἀνώτερος ἀπὸ τὸν Λὼτ ἐκεῖνον τὸν θαυμαστὸν ὁποῦ ἦτον μέσα εἰς τὰ Σόδομα, καὶ καλλίτερα νὰ εἰπῶ, ἐφάνη Ἄγγελος μὲ σῶμα ἀνθρώπινον, ἄνθρωπος κατὰ τὸ φαινόμενον, καὶ ἄσαρκος κατὰ τὸ νοούμενον· διὰ τοῦτο καὶ ἀξιώθη νὰ ἰδῇ ἐκεῖνο τὸ γλυκύτατον φῶς τοῦ νοητοῦ ἡλίου τῆς δικαιοσύνης τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸ ὁποῖον φῶς τὸν ἐπληροφοροῦσε, πῶς μέλλει νὰ τὸν διαδεχθῇ καὶ τὸ μέλλον φῶς· καὶ πρεπόντως. Ὅτι ἡ ἀγάπη, καὶ ὁ πόθος ὁποῦ εἶχεν εἰς τὸν Θεὸν, τὸν ἔκαμεν ἐκστατικὸν, καὶ τὸν εὔγαλε καὶ ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦτον πνευματικῶς, καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἰδίαν φύσιν, καὶ ἀπὸ ὅλα τὰ πράγματα, καὶ τὸν ἔκαμεν ὅλον φῶς τοῦ Πνεύματος, μὲ ὅλον ὁποῦ ἐκατοικοῦσε καὶ μέσα εἰς πολιτείαν, καὶ εἶχε ἔννοιαν νὰ κυβερνᾷ καὶ σπῆτι, καὶ ἐφρόντιζε καὶ διὰ δούλους, καὶ διὰ ἐλευθέρους, καὶ ἔκαμνεν ὅλα, ὅσα ἁρμόζουν εἰς τὴν παροῦσαν ζωήν. Ἀρκετὰ εἶναι αὐτὰ εἰς ἔπαινον τοῦ νέου, καὶ εἰς τὸ νὰ παρακινήσουν καὶ ἐσᾶς νὰ ἔλθῆτε εἰς πόθον, καὶ μίμησιν αὐτοῦ· ἢ θέλετε νὰ εἰπῶ

ἀκόμι καὶ ἄλλα μεγαλήτερα, τὰ ὁποῖα ἴσως, οὔτε ἡ ἀκοή σας θέλει δυνηθῆ νὰ τὰ δεχθῇ. Ὅμως τὶ ἄλλο εἶναι μεγαλήτερον, ἢ τελειότερον ἀπὸ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ; βέβαια δὲν εἶναι κἀνένα. Ὅτι καθὼς εἶπεν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος. «Ἀρχὴ σοφίας, φόβος Κυρίου. Οὗ γὰρ φόβος, »ἐντολῶν τήρησις. Οὗ δὲ ἐντολῶν τήρησις, σαρ»κὸς κάθαρσις, τοῦ ἐπιπροσθοῦντος τῇ ψυχῇ νέ»φους, καὶ μὴ ἐῶντος καθαρῶς ἰδεῖν τὴν θείαν »ἀκτῖνα. Οὗ δὲ κάθαρσις, ἔλλαμψις· ἔλλαμψις »δὲ, πόθου θείου πλήρωσις τοῖς τῶν μεγίστων, »ἢ τοῦ μεγίστου, ἢ ὑπὲρ τὸ μέγα ἐφιεμένοις»(1). Ὥστε ὁποῦ λέγωντας αὐτὰ ἐφανέρωσε, πῶς ὁ φωτισμὸς τοῦ Πνεύματος εἶναι τέλος ἀτελὲς κάθε ἀρετῆς, καὶ ὅποιος φθάσῃ εἰς αὐτὸν τὸν φωτισμὸν τοῦ Πνεύματος, ἐτελείωσεν ὅλα τὰ αἰσθητὰ, καὶ ἄρχισε τὴν γνῶσιν τῶν πνευματικῶν. Αὐτὰ εἶναι ἀδελφοί μου, τὰ θαυμάσια τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς φανερώνει τοὺς κρυπτοὺς δούλους του, διὰ νὰ τοὺς μιμοῦνται οἱ φιλάρετοι, καὶ καλοὶ, καὶ διὰ νὰ μένουν ἀναπολόγητοι οἱ κακότροποι. Ὅτι καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ εὑρίσκονται μέσα εἰς πλῆθος ἀνθρώπων, καὶ εἰς ταραχὰς τοῦ κόσμου, ἀνίσως πολιτεύωνται καθὼς πρέπει, εὑρίσκουν τὴν σωτηρίαν τους, καὶ ἀξιώνονται νὰ λάβουν ἀπὸ τὸν Θεὸν μεγάλα καλὰ, διὰ τὴν πίστιν μοναχὰ ὁποῦ ἔδειξαν εἰς αὐτόν· διὰ νὰ μὴν ἔχουν καμμίαν ἀπολογίαν νὰ εἰποῦν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν εὑρίσκουν τὴν σωτηρίαν τους διὰ τὴν ὀκνηρίαν, καὶ ἀμέλειάν τους. Διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ὑπεσχέθη νὰ μᾶς δίδῃ τὴν σωτηρίαν μὲ μόνην τὴν εἰς αὐτὸν πίστιν, εἶναι ἀληθινός. Λοιπὸν ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, λυπηθῆτε τὸν ἑαυτόν σας, καὶ ἐμένα ὁποῦ σᾶς ἀγαπῶ, καὶ χύνω πολλαῖς φοραῖς δάκρυα διὰ λόγου σας· ὅτι ὁ εὔσπλαγχνος, καὶ ἐλεήμων Θεὸς μᾶς προστάζει νὰ εἴμεσθε καὶ ἡμεῖς εὔσπλαγχνοι, καὶ ἐλεήμονες, καὶ νὰ λυπούμεθα, καὶ τὸν ἑαυτόν μας, καὶ ἕνας τὸν ἄλλον· καὶ πιστεύσετε ἐξ ὅλης σας ψυχῆς εἰς τὸν Κύριον, καὶ μισήσετε τὸν κόσμον τοῦτον, καθὼς τοῦ πρέπει, καὶ μὴ μεριμνᾶτε διὰ τὰ προσωρινὰ, καὶ ψεύτικα καλὰ τοῦ κόσμου, ἀλλὰ προσέλθετε εἰς τὸν Θεὸν, καὶ προσκολλήθητε μὲ αὐτόν· ὅτι ἀκόμι ὀλίγος καιρὸς ἔχει νὰ ἀπεράσῃ, καὶ θέλει ἔλθῃ τὸ τέλος τοῦ κόσμου τούτου, καὶ τῆς παρούσης ζωῆς, καὶ ἀλλοίμονον εἰς ἐκείνους ὁποῦ ξεπέσουν ἀπὸ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Ἐμένα μοῦ ἔρχονται δάκρυα, καὶ κλαίω καὶ λυποῦμαι ἐξ ὅλης μου τῆς καρδίας, ὅταν στοχασθῶ, ὅτι ἔχομεν τέτοιον Αὐθέντην μεγαλόδωρον, καὶ φιλάνθρωπον, ὁποῦ διὰ τὴν πίστιν μοναχὰ ὁποῦ νὰ δείξωμεν εἰς αὐτὸν, μᾶς χαρίζει τέτοια μεγάλα, καὶ θαυμαστὰ ἀγαθὰ ὁποῦ ὑπερβαίνουν καὶ νοῦν, καὶ ἀκοὴν, καὶ διάνοιαν· καὶ ἡμεῖς προτιμοῦμεν ἀστόχαστα, ὡσὰν ἄλογα ζῶα, μόνον τὴν γῆν, καὶ τὰ γήϊνα, τὰ ὁποῖα διὰ τὴν πολλὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Θεοῦ δίδονται εἰς ἡμᾶς διὰ τὴν χρείαν τοῦ σώματός μας, διὰ νὰ τρεφώμεθα ἀπὸ αὐτὰ μετρίως, καὶ νὰ κάνῃ καὶ ἡ ψυχή μας τὸν δρόμον της ἀνεμποδίστως εἰς τὰ ὑπερκόσμια στρεφομένη, δηλαδὴ καὶ αὐτὴ μὲ τὴν νοερὰν τροφὴν ὁποῦ προέρχεται ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος, κατὰ τὸ μέτρον τῆς καθάρσεως, καὶ ἀναστάσεως αὐτῆς. Ὅτι διὰ τοῦτο ἐπλάσθημεν ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ ἐγενήκαμεν ἄνθρωποι λογικοὶ, διὰ νὰ δοξάζωμεν, νὰ εὐχαριστοῦμεν, καὶ νὰ ἀγαποῦμεν τὸν εὐεργέτην μας Θεὸν διὰ τὰ μικρὰ ὁποῦ μᾶς ἐχάρισεν εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, καὶ τοιουτωτρόπως νὰ ἀπολαύσωμεν καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν τὰ μεγαλήτερα, καὶ τὰ αἰώνια. Ὅμως ἀλλοίμονον εἰς ἡμᾶς, διατὶ μὴν ἔχοντες καμμίαν φροντίδα τελείως διὰ τὰ μέλλοντα, εἴμεσθε ἀχάριστοι εἰς τὸν Θεὸν καὶ διὰ τὰ παρόντα, καὶ γενόμεθα ὅμοιοι μὲ τοὺς δαίμονας, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, καὶ χειρότεροι. Διὰ τοῦτο μᾶς πρέπει καὶ περισσοτέρα κόλασις ἀπὸ αὐτοὺς, διατὶ ἡμεῖς εὐεργετήθημεν περισσότερον ἀπὸ αὐτοὺς, ἐπειδὴ ἐγεννήθημεν χριστιανοὶ, καὶ ἐλάβαμεν τόσα πνευματικὰ χαρίσματα, καὶ πιστεύομεν εἰς ἕνα Θεὸν ὁποῦ ἔγινεν ἄνθρωπος διὰ ἡμᾶς, καὶ ἔπαθε τόσα βάσανα, καὶ θάνατον διὰ σταυροῦ, διὰ νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν πλάνην, καὶ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Ἀλλὰ εἰς ὅλα αὐτὰ τί πρέπει νὰ εἰπῶ

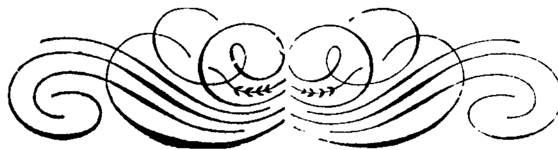
(1) Μέγιστα ἐννοεῖ ἐδῶ ὁ Θεολόγος, τὰ τρία πρόσωπα τῆς Ἁγίας Τριάδος, (καθὼς λέγει ὁ ἐξηγητὴς Νικήτας Σερρῶν) μέγιστον δὲ τὴν μίαν Θεότητα· καὶ ὑπὲρ τὸ μέγα διὰ τὸ ἀπερίγραπτον τῆς Θεότητος) ὡσὰν ὁποῦ δὲν περιγράφεται ἀπὸ καμμίαν ποσότητα, ἢ μέγεθος. Μέγας Κύριος, καὶ αἰνετὸς σφόδρα, καὶ τῆς μεγαλοσύνης αὐτοῦ οὐκ ἔστι πέρας.

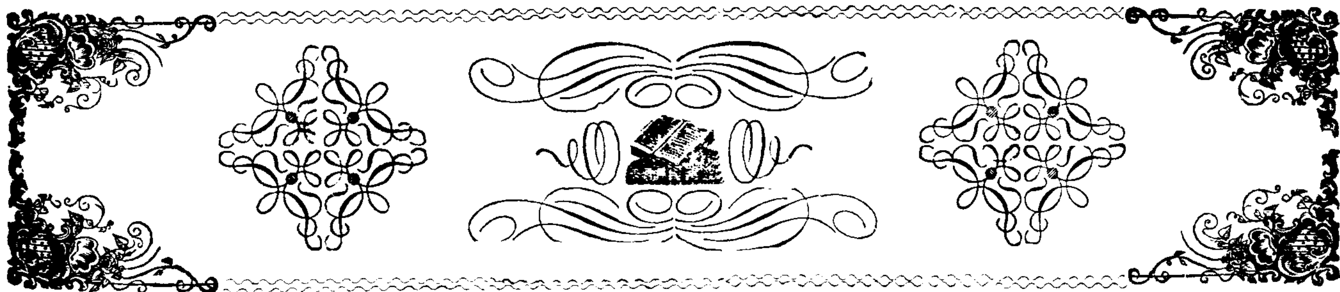
ἐγώ; Ἀλλοίμονον εἰς ἡμᾶς· μὲ τὰ λόγια μοναχὰ πιστεύομεν τὸν Θεόν, καὶ μὲ τὰ ἔργα τὸν ἀρνούμεθα. Δὲν ὀνομάζεται ὁ Χριστὸς εἰς κάθε τόπον; εἰς πολιτείας, εἰς χώρας, εἰς κοινόβια, καὶ ὄρη; δὲν εἶναι ὁλοῦθεν χριστιανοί; μὰ ζήτησε, ἐὰν σοῦ φαίνεται εὔλογον, καὶ ἐξέτασε ἀκριβῶς, ἀνίσως φυλάττουν καὶ τὰς ἐντολάς του, καὶ μετὰ βίας θέλει εὕρῃς κατὰ ἀλήθειαν ἀνάμεσα εἰς τόσας χιλιάδας, καὶ μυριάδας ἕνα ὁποῦ νὰ εἶναι χριστιανὸς καὶ ἔργῳ, καὶ λόγῳ. Δὲν εἶπεν ὁ Κύριος, καὶ Θεὸς ἡμῶν. «Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ »ποιῶ, κἀκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων »ποιήσει;» Ποῖος ἀπὸ ἡμᾶς τολμᾷ νὰ εἰπῇ, ὅτι ἐγὼ κάμνω ἔργα Χριστοῦ, καὶ πιστεύω ὀρθῶς εἰς Χριστόν; Δὲν βλέπετε, ἀδελφοί μου πῶς ἔχομεν νὰ εὑρεθοῦμεν ἄπιστοι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, καὶ νὰ κολασθοῦμεν περισσότερον ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ δὲν ἐγνώρισαν τὸν Χριστόν, ἤγουν ἀπὸ τοὺς ἀπίστους; ὅτι ἀνάγκη εἶναι, ἢ ἡμεῖς νὰ κολασθοῦμεν ὡσὰν ἄπιστοι, ἢ ὁ Χριστὸς νὰ φανῇ ψεύστης· τὸ ὁποῖον εἶναι ἀδύνατον. Ἔγραψα δὲ αὐτὰ ὄχι διὰ νὰ ἐμποδίσω τὴν ἀναχώρησιν, καὶ νὰ προτιμήσω καλλίτερα ἀπὸ τὴν ἡσυχίαν, τὴν ζωὴν ὁποῦ κάνει τινὰς μέσα εἰς τὸν κόσμον, ἀλλὰ διὰ νὰ πληροφορήσω ὅλους ἐκείνους ὁποῦ ἀναγνώσουν τὴν παροῦσαν διήγησιν, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει νὰ κάμῃ τὸ καλὸν, ἔλαβε δύναμιν ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ τὸ κάμνῃ εἰς κάθε τόπον, καὶ μέσα εἰς τὸν κόσμον, καὶ εἰς τὴν ἡσυχίαν. Καὶ μάλιστα αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις παρακινεῖ περισσότερον τοὺς ἀνθρώπους εἰς ἀναχώρησιν· ὅτι ἀνίσως ἐκεῖνος ὁποῦ εὑρίσκετο μέσα εἰς τὸν κόσμον, καὶ δὲν ἐσυλλογίσθη ποτὲ, οὔτε ἀπάρνησιν τοῦ κόσμου, οὔτε ἀκτημοσύνην, οὔτε ὑπακοήν, ἠλεήθη τόσον πολλὰ ἀπὸ τὸν Θεόν, μὲ τὸ νὰ ἐπίστευσεν ἐξ ὅλης του ψυχῆς, καὶ νὰ ἐπεκαλέσθῃ τὸν Θεόν. Πόσα ἀγαθὰ πρέπει νὰ ἐλπίζουν, πῶς ἔχουν νὰ ἀπολαύσουν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀφίνουν ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὅλους ὁμοῦ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ δίδουν καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν τους εἰς θάνατον διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, καθὼς αὐτὸς ἐπρόσταξεν; Ἐπειδὴ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀρχίσει νὰ κάμνῃ τὰ καλὰ μὲ πίστιν ἀναμφίβολον, καὶ μὲ προθυμίαν μεγάλην, καὶ νὰ αἰσθάνεται τὴν ὠφέλειαν ὁποῦ γίνεται ἀπὸ αὐτά, αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ του θέλει γνωρίσει ὅτι ἡ φροντίδα τοῦ κόσμου, καὶ ἡ διαγωγὴ καὶ διατριβὴ ὁποῦ γίνεται μέσα εἰς τὸν κόσμον εἶναι μεγάλον ἐμπόδιον εἰς ἐκείνους ὁποῦ θέλουν νὰ πολιτεύωνται κατὰ Θεόν. Ὅτι ἡ ὑπόθεσις ὁποῦ εἴπαμεν διὰ τὸν νέον ἐκεῖνον, εἶναι θαυμαστή, καὶ παράδοξος, καὶ οὐδὲ ἠκούσαμεν, πῶς ἔγινε παρόμοιον καλὸν εἰς ἄλλον τινά· εἰδὲ καὶ ἔγινεν εἰς μερικούς, ἢ καὶ ὕστερον θέλει γένῃ, ὅμως ἂς ἰξεύρουν, ὅτι ἀνίσως δὲν ἀναχωρήσουν οἱ τοιοῦτοι ἀπὸ τὸν κόσμον, ὀγλίγωρα θέλει χάσουν τὸ τοιοῦτον καλόν. Ἐπειδὴ καὶ τοῦτο ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἴδιον νέον τὸ ἔμαθε μὲ ἀκρίβειαν· ὅτι τὸν ἀντάμωσα ὕστερον ὁποῦ ἔγινε μοναχός, καὶ εἶχε τρεῖς, ἢ καὶ τέσσαρας χρόνους εἰς τὴν μοναδικὴν πολιτείαν, καὶ ἦτον τότε τριάκοντα δύω χρόνων εἰς τὴν ἡλικίαν· διατὶ τὸν ἐγνώρισα πολλὰ καλά, καὶ εἴμεσθε ἐκ νεότητος φίλοι, καὶ ἀνετράφημεν μαζή· ὅθεν καὶ μοῦ ἐδιηγήθη ἀκόμι καὶ αὐτά. Ὅτι ὕστερον ἀπὸ ἐκείνην τὴν θαυμαστὴν θεωρίαν, καὶ ἀλλοίωσιν ὁποῦ ἔγινεν εἰς ἐμένα, δὲν ἀπέρασαν πολλαῖς ἡμέραις, καὶ μοῦ συνέβησαν πολλοὶ πειρασμοὶ τοῦ κόσμου, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἔβλεπα τὸν ἑαυτόν μου, ὅταν ἀγωνιζώμην εἰς ἐκείνας τὰς κατὰ Θεὸν κρυπτὰς ἐργασίας μου πῶς κατ' ὀλίγον ὀλίγον ὑστερούμην τὸ καλὸν ἐκεῖνο, καὶ εἶχα πολὺν πόθον νὰ ἀναχωρήσω ἀπὸ τὸν κόσμον, καὶ νὰ ζητῶ κατὰ μόνας τὸν Χριστὸν ὁποῦ ἐφάνη εἰς ἐμένα. Ὅτι διὰ τοῦτο πιστεύω, ἀδελφέ, ἠθέλησε νὰ φανῇ εἰς ἐμένα, διὰ νὰ σύρῃ εἰς τοῦ λόγου του καὶ ἐμένα τὸν ἀνάξιον, καὶ νὰ μὲ χωρίσῃ ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ δὲν ἐδυνήθηκα νὰ τὸ κάμω τοῦτο τότε παρευθύς, κατ' ὀλίγον ὀλίγον ἀλησμόνησα ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ εἶχα σοῦ εἰπῇ προτήτερα, καὶ κατήντησα εἰς τελείαν σκότωσιν, καὶ ἀναισθησίαν, ὥστε ὁποῦ δὲν ἐνθυμούμουν, κἀνένα, οὔτε μικρόν, οὔτε μεγάλον μέχρι ψιλῆς ἐννοίας ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ σοῦ προεῖπα· καὶ μάλιστα ἔπεσα εἰς περισσότερα κακά, ἀπὸ τὰ προτήτερα· καὶ ἦλθα εἰς τοιαύτην κατάστασιν, ὡσὰν νὰ μὴν ἤκουσα καμμίαν φοράν, ἢ νὰ ἐννόησα τοὺς λόγους τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ καὶ τὸν Ἅγιον ἐκεῖνον ὁποῦ μὲ εὐσπλαγχνίσθη τότε, καὶ μοῦ ἔδωκε τὴν μικρὰν ἐντολὴν ἐκείνην, καὶ τὸ ῥηθὲν βιβλίον τοῦ Ἁγίου Μάρκου, τὸν ἔβλεπα ὡσὰν ἕνα ἀπὸ τοὺς τυχόντας ἀνθρώπους, καὶ οὐδὲ ἐσυλλογιζόμην τελείως ἐκεῖνα ὁποῦ εἶδα διὰ αὐτόν· καὶ μοῦ ἔλεγεν, ὅτι σοῦ τὰ λέγω αὐτὰ διὰ νὰ μάθῃς μὲ ἀκρίβειαν, εἰς τί βυθὸν ἀπωλείας ἔπε-

σα ὁ ἄθλιος ἀπὸ τὴν ἀμέλειάν μου, καὶ νὰ θαυμάσῃς τὴν ἄφατον ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ ὁποῦ ἔγινεν ὕστερον εἰς ἐμένα. Διατὶ δὲν ἰξεύρω νὰ εἰπῶ τί λογῆς ἔμεινε, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζω ἐγὼ, μέσα εἰς τὴν ταλαίπωρόν μου καρδίαν ἡ ἀγάπη καὶ ἡ πίστις ὁποῦ εἶχα εἰς ἐκεῖνον τὸν Ἅγιον γέροντα διὰ τὴν ὁποίαν (ὡς νομίζω) ὕστερον ἀπὸ τοὺς τόσους χρόνους ὁ φιλάνθρωπος Θεὸς μὲ εὐσπλαγχνίσθη διὰ τῶν εὐχῶν ἐκείνου, καὶ πάλιν διὰ μέσου αὐτοῦ μὲ ἅρπασεν ἀπὸ τὴν πολλὴν ἐκείνην πλάνην, καὶ μὲ ἐλευθέρωσεν ἀπὸ τὸν βυθὸν τῶν κακῶν· ὅτι δὲν ἐξεμάκρυνα τελείως ἀπὸ αὐτὸν τὸν γέροντα ἐγὼ ὁ ἀνάξιος, ἀλλ' ἐπήγαινα ὅταν ἤμουν εἰς τὴν Πόλιν συχνὰ εἰς τὸ κελλεῖόν του, καὶ ἐξωμολογόμην τὰ γινόμενα, καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ δὲν ἐφύλαττον τὰς ἐντολάς του ὁ ἀσυνείδητος. Τώρα δὲ καθὼς βλέπεις, ὁ εὔσπλαγχνος Θεὸς ἐπαράβλεψε τὰ πολλὰ πλήθη τῶν ἁμαρτιῶν μου, καὶ οἰκονόμησε νὰ γένω μοναχὸς ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἴδιον γέροντα, καὶ μὲ ἀξίωσε νὰ εἶμαι μαζή του πάντοτε, ἐγὼ ὁ ἐπ' ἀληθείας ἀνάξιος. Ὅθεν μὲ κόπον πολὺν, καὶ μὲ περισσότερα δάκρυα, καὶ μὲ ἀκριβεστάτην ξενιτείαν, καὶ χωρισμὸν τοῦ κόσμου, καὶ μὲ τελείαν ὑπακοὴν, καὶ ἐκκοπὴν τοῦ θελήματός μου, καὶ μὲ πολλὰ ἄλλα σκληρότερα ἔργα, καὶ ἐπιτηδεύματα, καὶ μὲ δρόμον εἰς τὰ καλὰ ἀκράτητον, ἠξιώθηκα νὰ ἰδῶ πάλιν, σκοτεινὰ τρόπον τινὰ, μικραν, καὶ ὀλίγην ἀκτῖνα ἐκείνου τοῦ γλυκυτάτου, καὶ θείου φωτός. καὶ τοιαύτην θεωρίαν, ὡσὰν ἐκείνην ὁποῦ εἶδα τότε, μέχρι τῆς σήμερον ἀκόμι δὲν ἠξιώθηκα νὰ ἰδῶ πλέον. Αὐτὰ μοῦ ἔλεγε μετὰ δακρύων καὶ ἄλλα περισσότερα ἀπὸ αὐτά. Ἐγὼ δὲ ὁ ταλαίπωρος ἀκούωντας τοὺς ἁγίους λόγους ἐκείνους, τὸν ἐστοχάσθηκα πῶς ἦτον ὅλος γεμάτος ἀπὸ θείαν χάριν, καὶ κατὰ ἀλήθειαν σοφὸς, μὲ ὅλον ὁποῦ ἦτον ἀμαθὴς τῆς ἔξω σοφίας· καὶ ἀπὸ τὴν γνῶσιν ὁποῦ ἔλαβεν ἀπὸ τὴν πρᾶξιν, καὶ τὴν δοκιμὴν, ἀπέκτησεν ἀκριβεστάτην εἴδησιν εἰς αὐτὰ τὰ πράγματα, καὶ διὰ τοῦτο τὸν ἐπαρακάλεσα νὰ μοῦ εἰπῇ, τί λογῆς ἡ πίστις δύναται νὰ ἐνεγῇ τοιαῦτα θαυμάσια, καὶ νὰ μοῦ τὰ παραδώσῃ ἐγγράφως μὲ τρόπον διδασκαλικόν. Καὶ ἐκεῖνος εὐθὺς ἄρχισε νὰ τὰ λέγῃ, καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ ἔλεγε, δὲν ἀμέλησε καὶ νὰ τὰ γράψῃ· τὰ ὁποῖα διὰ νὰ μὴ μακρύνω τὸν λόγον τώρα, τὰ ἔγραψα εἰς ἄλλους λόγους πρὸς ἀπόλαυσιν εὐφροσύνης ἐκείνων ὁποῦ διαβάζουν τὰ γεγραμμένα μετὰ πίστεως. Διὰ τοῦτο σᾶς παρακαλῶ ἀδελφοί μου, ἃς τρέξωμεν καὶ ἡμεῖς προθύμως τὸν δρόμον τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὰ πρόσωπα ἡμῶν δὲν θέλει καταισχυνθοῦν. Ἀμὴ καθὼς εἰς κάθε ἕνα ὁποῦ κρούει μὲ ὑπομονὴν, ἀνοίγει τὰς θύρας τῆς βασιλείας του ὁ Κύριος, κατὰ τὴν ὑπόσχεσίν του· καὶ εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ ζητεῖ, δίδει Πνεῦμα εὐθὲς, καὶ Πανάγιον, καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν ἐκεῖνος ὁποῦ ζητεῖ ἐξ ὅλης του ψυχῆς νὰ μὴν εὕρῃ καὶ νὰ μὴ πλουτήσῃ ἀπὸ τὰ χαρίσματά του· ἔτζι καὶ ἐσεῖς θέλει ἀπολαύσετε τὰ ἀπόρρητα ἀγαθά του, τὰ ὁποῖα ἡτοίμασε διὰ ἐκείνους ὁποῦ τὸν ἀγαποῦν, τώρα μὲν κατὰ μέρος καὶ μὲ σοφίαν Πνευματικὴν, εἰς δὲ τὸν μέλλοντα αἰῶνα ὁλοκλήρως μαζὴ μὲ ὅλους τοὺς ἀπ' αἰῶνος Ἁγίους, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΟΣ Ζ΄.

α΄. Περὶ τῆς φοβερᾶς ἡμέρας τοῦ Κυρίου, καὶ τῆς μελλούσης κρίσεως, καὶ ποία εἶναι ἡ ἡμέρα Κυρίου, καὶ εἰς ποίους ἀποκαλύπτεται.

β΄. Καὶ ὅτι ἐνεργεῖται εἰς ἡμᾶς καὶ πρὶν τοῦ θανάτου, καὶ ὅτι ἀποκαλύπτεται εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἐνεργεῖται εἰς τὴν παροῦσαν ζωήν.

γ΄. Καὶ ὅτι εἰς τὸν Χριστὸν πίστις δὲν δύναται μοναχὴ νὰ μᾶς σώσῃ, ἀνίσως δὲν λάβωμεν γνωστῶς τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

δ΄. Καὶ πῶς ἠμπορεῖ τινὰς νὰ καταλάβῃ, ἂν ἔλαβε τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· καὶ ἑρμηνεία εἰς τὸ, ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος.

ε΄. Καὶ μακαρισμὸς εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἔλαβαν τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

α΄. Πολὺς, καὶ δυσκολοερμήνευτος εἶναι ὁ περὶ τῆς μελλούσης κρίσεως λόγος· ἐπειδὴ δὲν εἶναι διὰ παρόντα, καὶ βλεπόμενα πράγματα, ἀλλὰ διὰ μέλλοντα, καὶ ἀόρατα. Διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ ὁποῦ ἔχω νὰ ὁμιλήσω περὶ τούτων, καὶ ἐσεῖς ὁποῦ ἔχετε νὰ τὰ ἀκούσετε, χρειαζόμεθα πολλὰς εὐχὰς, καὶ πολλὴν σπουδὴν, καὶ ἐπιμέλειαν, καὶ καθαρότητα τοῦ νοός μας, διὰ νὰ δυνηθῶμεν καὶ ἐγὼ νὰ γνωρίσω καλῶς, καὶ νὰ ὁμιλήσω περὶ τούτων καὶ ἐσεῖς νὰ ἀκούσετε προσεκτικῶς τὰ λεγόμενα. Καὶ ὑπόθεσις τοῦ παρόντος λόγου εἶναι ἡ φοβερὰ ἡμέρα τοῦ Κυρίου, ἡ ὁποία λέγεται ἡμέρα Κυρίου, ὄχι διατὶ εἶναι ἡ πλέον ὕστερη ἡμέρα τῶν ἡμερῶν τούτων, οὐδὲ διατὶ εἰς αὐτὴν μέλλει νὰ ἔλθῃ ὁ Κύριος, καθὼς λέγομεν καὶ εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ παρόντος καιροῦ, ἡμέρα τοῦ Πάσχα, καὶ ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς, καὶ ἡμέρα, εἰς τὴν ὁποίαν μέλλει νὰ εὐγῇ ὁ βασιλεὺς, καὶ νὰ κάμῃ τὸ, καὶ τό· ἀλλὰ οὐδὲ λέγεται ἡμέρα κρίσεως, διατὶ εἰς αὐτὴν μέλλει νὰ γένῃ ἡ κρίσις· διότι οὐδὲ ἡ ἡμέρα ἐκείνη θέλει εἶναι ἄλλο, καὶ ἄλλο ἐκεῖνος ὁποῦ μέλλει νὰ ἔλθῃ εἰς αὐτήν. Ἀλλὰ διατὶ ὁ Δεσπότης καὶ Θεὸς τῶν ἁπάντων ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ἔχει νὰ λάμψῃ τότε μὲ τὴν λάμψιν τῆς Θεότητός του, καὶ ὁ αἰσθητὸς οὗτος ἥλιος ἔχει νὰ σκεπασθῇ ἀπὸ τὴν λαμπρότητα τοῦ Δεσπότου, καὶ νὰ μὴ φαίνεται τελείως, καὶ τὰ ἄστρα ἔχουν νὰ σβεσθοῦν, καὶ ὅλα τὰ ὁρατὰ νὰ τειλιχθοῦν ὡς βιβλίον, ἤγουν νὰ ἀναχωρήσουν, καὶ νὰ δώσουν τόπον εἰς τὸν Ποιητήν τους, καὶ νὰ εἶναι μόνος ἐκεῖνος καὶ ἡμέρα ὁμοῦ, καὶ Θεός· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι τώρα εἰς ὅλους ἀόρατος, καὶ ὁποῦ κατοικεῖ φῶς ἀπρόσιτον, τότε ἔχει νὰ φανερωθῇ εἰς ὅλους ὅ,τι λογῆς εἶναι κατὰ τὴν δόξαν, καὶ νὰ πληρώσῃ τὰ πάντα ἀπὸ τὸ ἐδικόν του φῶς, καὶ νὰ γένῃ εἰς τοὺς Ἁγίους του ἡμέρα ἀνέσπερος, ἀτελεύτητος, γεμάτη ἀπὸ χαρὰν παντοτινήν. Καὶ εἰς τοὺς ἁμαρτωλοὺς, καὶ ἀμελεῖς, ὡσὰν καὶ ἐμένα, ἔχει νὰ γένῃ τελείως ἀπρόσιτος, καὶ ἀθέατος, διατὶ ὅταν ἦσαν εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, δὲν ἐπιμελήθησαν νὰ καθαρισθοῦν διὰ νὰ ἰδοῦν τὸ φῶς τῆς δόξης αὐτοῦ, καὶ νὰ ἀπολαύσουν ὅλον αὐτὸν μέσα τους. Διὰ τοῦτο πρεπόντως καὶ εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα θέλει εἶναι εἰς αὐτοὺς ἀπρόσιτος, καὶ ἀθεώρητος. Ὅτι θέλωντας ὁ πανάγαθος Θεὸς ἀπὸ τὴν ἀρχὴν νὰ κάμῃ τὸ ἀγαθὸν καὶ ἐδικόν μας, ἐχάρισεν εἰς τοὺς προπάτοράς μας τὸ αὐτεξούσιον, καὶ διὰ μέσου αὐτῶν καὶ εἰς ἡμᾶς ὁ-

λους, διὰ νὰ μὴν ἐργάζωνται τὰς ἐντολάς του μὲ λύπην, ἢ μὲ ἀνάγκην, ἀλλὰ μὲ τὴν προαίρεσίν τους, καὶ μὲ χαρὰν, καὶ προθυμίαν ἀπὸ τὴν εἰς Θεὸν ἀγάπην, καὶ νὰ τὰς φυλάττουν μὲ κάθε προσοχὴν, διὰ νὰ λογισθοῦν, πῶς ἀπέκτησαν τὰς ἀρετὰς μὲ τοὺς ἐδικούς τους κόπους, καὶ νὰ προσφέρουν αὐτὰς εἰς τὸν Δεσπότην Θεὸν, ὡσὰν ἐδικά τους δῶρα, καὶ διὰ μέσου αὐτῶν νὰ φθάσουν εἰς τὴν τελείαν εἰκόνα, καὶ ὁμοιότητα τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ πλησιάσουν εἰς τὸν ἀπρόσιτον Θεὸν, χωρὶς νὰ κατακαοῦν, καὶ νὰ ἀποθάνουν. Ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ πρωτόπλαστοι πρῶτοι ὑπήκουσαν εἰς τὸν ἐχθρὸν διάβολον θεληματικῶς, καὶ ἔγιναν παραβάται τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ, καὶ ὄχι μόνον ἐξέπεσαν ἀπὸ τὴν μεγαλητέραν ἐλπίδα ὁποῦ εἶχαν, διὰ νὰ πλησιάσουν εἰς αὐτὸ τὸ ἀπρόσιτον, καὶ παντοτινὸν φῶς· ἀλλὰ διὰ μέσου τῆς ἁμαρτίας ἐκατήντησαν καὶ εἰς φθορὰν, καὶ θάνατον, καὶ ἔπεσαν εἰς σκοτεινότατον σκότος, καὶ ἔγιναν δοῦλοι εἰς τὸν ἄρχοντα τοῦ σκότους διάβολον. Καὶ ὕστερον πάλιν καὶ ἡμεῖς οἱ ἀπόγονοί τους ὑπετάχθημεν, καὶ ἐδουλώθημεν εἰς τοῦτον τὸν τύραννον ὄχι μὲ καμμίαν βίαν, καὶ δυναστείαν, ἀλλὰ μὲ τὴν θέλησίν μας. Καὶ τοῦτο τὸ ἔδειξαν φανερὰ ὅσοι πρὶν Χριστοῦ εὐηρέστησαν τὸν Θεὸν, ὁποῦ ἀφιέρωσαν τὸ θέλημά τους εἰς τὸν Δεσπότην ἡμῶν Θεὸν, καὶ ὄχι εἰς τὸν διάβολον. Διὰ τοῦτο θέλωντας ὁ φιλάνθρωπος Θεὸς νὰ ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν σκλαβείαν τοῦ διαβόλου ὅλους ἐκείνους ὁποῦ εὐηρέστησαν τὸν Θεὸν καὶ πρὶν Χριστοῦ, καὶ ὕστερα ἀπὸ τὸν Χριστὸν, καὶ ἐκείνους ὁποῦ μέλλουν νὰ τὸν εὐαρεστήσουν ἕως τῆς συντελείας τοῦ κόσμου, ἐκαταδέχθη νὰ τὸ κάμῃ αὐτὸς ὁ ἴδιος Θεὸς, ὁ παντοδύναμος, καὶ ἀνεξίκακος. Ὅτι ἐκεῖνον ὁποῦ ἔπλασε μὲ τὰς ἐδικάς του ἀοράτους χεῖρας, κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν αὐτοῦ, ἠθέλησε να τὸν ἀναστήσῃ ὁποῦ ἐξέπεσεν, ὄχι διὰ μέσου ἄλλου τινὸς, ἀλλὰ δι' ἑαυτοῦ του, διὰ νὰ τιμήσῃ, καὶ νὰ δοξάσῃ περισσότερον τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, μὲ τὸ νὰ ἔγινεν ἄνθρωπος ὅμοιος μὲ ἡμᾶς κατὰ πάντα, πλὴν τῆς ἁμαρτίας. Ὢ τῆς ἀνεκλαλήτου αὐτοῦ φιλανθρωπίας, καὶ ἀγαθότητος, ὅτι ὄχι μόνον δὲν μᾶς ἐκόλασεν αἰωνίως ὁποῦ παρέβημεν τὴν ἐντολήν του, ἀλλὰ καὶ ὅ,τι λογῆς ἐγενήκαμεν ἡμεῖς μὲ τὴν παράβασιν, τοιοῦτος ἐκαταδέχθη νὰ γένῃ καὶ αὐτός· ἤγουν ἄνθρωπος φθαρτὸς, καὶ θνητὸς, αὐτὸς ὁποῦ εἶναι ἄφθαρτος, καὶ ἀθάνατος. καὶ ἐφάνη εἰς τοὺς ἀνθρώπους μὲ σάρκα τεθεωμένην, καὶ ὄχι μὲ μοναχὴν τὴν Θεότητα· καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν; διατὶ δὲν ἦλθε νὰ κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλὰ νὰ σώσῃ τὸν κόσμον. Καθὼς τὸ λέγει αὐτὸς ὁ ἴδιος εἰς τὸ ἱερόν του Εὐαγγέλιον. Ἐπειδὴ ἡ φανέρωσις τῆς Θεότητός του, γίνεται κρίσις εἰς ἐκείνους ὁποῦ φανερωθῇ· ὅτι δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ βαστάσῃ πᾶσα σὰρξ τὴν δόξαν τῆς Θεότητός του, ἀνίσως ἤθελε φανερωθῇ μοναχὴ χωρὶς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, μὲ τὴν ὁποίαν ἑνώθη ἀνεκδιηγήτως. Ἀλλὰ ἂν ἐφαίνετο μοναχὴ ἡ Θεότης, ἔμελλεν ὅλη ἡ κτίσις νὰ ἀφανισθῇ τελείως, μὲ τὸ νὰ ἦσαν ὅλοι σχεδὸν τότε κυριευμένοι ἀπὸ τὴν ἀπιστίαν, διατὶ ἡ Θεότης, ἤγουν ἡ χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος δὲν ἐφανερώθη καμμίαν φορὰν εἰς κἀνένα χωρὶς πίστιν· εἰδὲ καὶ ἐφάνη καμμίαν φορὰν, ἢ ἤθελε φανῇ εἰς κἀνένα παραδόξως, φαίνεται φοβερὰ, καὶ τρομερὰ, καὶ τότε δὲν φωτίζει, ἀλλὰ κατακαίει· οὐδὲ ζωογονεῖ, ἀλλὰ τιμωρεῖ. Καὶ τοῦτο εἶναι φανερὸν, ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ ἔπαθεν ὁ μακάριος Παῦλος, διατὶ δὲν ἐφωτίσθη ἀπὸ τὴν λάμψιν ἐκείνην τοῦ ἀπροσίτου φωτὸς ὁποῦ ἔλαμψεν εἰς αὐτὸν, ἀλλ' ἐσκοτίσθη μάλιστα, καὶ ἔχασε καὶ τὸ φυσικὸν φῶς τῶν ὀφθαλμῶν του, καὶ δὲν ἔβλεπε. Καὶ ἐκεῖνος ὁ θαυμαστὸς Παῦλος ὁποῦ ἔμελλε νὰ γένῃ μέγας διδάσκαλος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἐκεῖνος ὁποῦ εἶπεν, «ὁ Θεὸς »ὁ εἰπὼν ἐκ σκότους φῶς λάμψαι, ὃς ἔλαμ»ψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν. Καὶ πάλιν· ἔχο»μεν τὸν θησαυρὸν τοῦτον (δηλονότι τῆς ἐλ»λάμψεως) ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.» Τότε δὲν ἐδύνατο νὰ βλέπῃ οὐδὲ παραμικρὰν ἀκτῖνα τοῦ φωτὸς ἐκείνου.

β΄. Τὸ λοιπὸν ἀπὸ τοῦτο μανθάνομεν κατὰ ἀκρίβειαν, ὅτι εἰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι κυριευμένοι ἀπὸ τὴν ἀπιστίαν, καὶ ἀπὸ τὰ πάθη, ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶναι τελείως ἀπρόσιτος, καὶ ἀθεώρητος. Ἀμὴ εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἐργάζονται τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ μὲ πίστιν, καὶ μὲ φόβον ὁμοῦ, καὶ τρόμον, καὶ δείχνουν ἀξίαν μετάνοιαν, ἀποκαλύπτεται, καὶ βλέπεται, καὶ αὐτὴ δι' ἑαυτῆς προξενεῖ ἀναμφιβόλως εἰς αὐτοὺς τὴν κρίσιν ὁποῦ μέλλει νὰ γένῃ. Καὶ διὰ νὰ εἰπῶ καλλίτερα αὐτὴ γίνεται εἰς αὐτοὺς ἡμέρα θείας κρίσεως. ἀπὸ τὴν ὁποίαν χάριν ἐκεῖνος ὁποῦ λάμπεται πάντοτε, καὶ φωτίζεται, βλέπει ἐν ἀληθείᾳ τὸν ἑαυτόν του ὅ,τι

ὅ,τι λογῆς εἶναι, καὶ εἰς ποίαν ἐλεεινὴν κατάστασιν εὑρίσκεται, καὶ ἀκολούθως βλέπει λεπτομερῶς καὶ ὅλα του τὰ ἔργα, ὅσα ἔπραξε μὲ τὸ σῶμα, καὶ ὅσα ἐνήργησε μὲ τὴν ψυχήν. Καὶ πρὸς τούτοις κρίνεται καὶ ἀπὸ θεῖον πῦρ, καὶ ἀνακρίνεται, καὶ τότε ποτιζόμενος μὲ νερὸν δακρύων, καταβρέχεται εἰς ὅλον του τὸ σῶμα, καὶ κατ' ὀλίγον ὀλίγον βαπτίζεται ὅλος ψυχῇ τε καὶ σώματι ἀπὸ τὸ θεῖον πῦρ, καὶ πνεῦμα, (1) καὶ γίνεται ὅλος καθαρός· ὅλος ἀμόλυντος· υἱὸς φωτὸς, καὶ ἡμέρας, καὶ ὄχι πλέον υἱὸς ἀνθρώπου θνητοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ τοιοῦτος δὲν κρίνεται εἰς τὴν μέλλουσαν κρίσιν, ὅτι ἐκρίθη προτήτερα· οὐδὲ ἐλέγχεται ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ φῶς, ὅτι ἐφωτίσθη ἐδῶ προτήτερα· οὐδὲ ἐμβαίνει εἰς τοῦτο τὸ πῦρ νὰ κατακαίεται αἰωνίως, ὅτι ἐμβῆκεν ἐδῶ προτήτερα, καὶ ἐκρίθη, οὐδὲ συλλογίζεται ὅτι τότε μόνον ἐφάνη ἡ ἡμέρα Κυρίου, διατὶ ἐκεῖνος ἔγινεν ὅλος ἡμέρα φωτεινὴ, καὶ λαμπρὰ, ἀπὸ τὴν συναναστροφὴν, καὶ ὁμιλίαν τοῦ Θεοῦ· οὐδὲ εὑρίσκεται πλέον μέσα εἰς τὸν κόσμον, μαζὴ μὲ τὸν κόσμον, ἀλλὰ εἶναι παντελῶς, ἔξω ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦτον. Διατὶ λέγει ὁ Χριστὸς εἰς τὸ ἱερόν του Εὐαγγέλιον. «Ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου. Καὶ »ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. Εἰ γὰρ ἑαυτοὺς ἐκρίνομεν οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα. Κρινόμενοι δὲ ὑπὸ Κυ»ρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κα»τακριθῶμεν». Καὶ πάλιν ἀλλαχοῦ, «ὡς τέκνα »φωτὸς περιπατεῖτε. Ὅσοι λοιπὸν ἔγιναν τέκνα φωτὸς, καὶ υἱοὶ τῆς μελλούσης ἡμέρας, καὶ δύνανται ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσχημόνως περιπατεῖν, εἰς αὐτοὺς δὲν θέλει ἔλθῃ ποτὲ ἡ ἡμέρα Κυρίου, ὅτι μὲ αὐτὴν εὑρίσκονται πάντοτε. Ἐπειδὴ ἡ ἡμέρα Κυρίου δὲν θέλει φανῇ εἰς ἐκείνους ὁποῦ λάμπονται ἀπὸ τὸ θεῖον φῶς, ἀμὴ θέλει ἀποκαλυφθῇ ἔξαφνα εἰς ἐκείνους ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς τὸ σκότος τῶν παθῶν, καὶ παλιτεύονται εἰς τὸν κόσμον, καὶ ποθοῦν τὰ τοῦ κόσμου τούτου, εἰς αὐτοὺς μέλλει νὰ φανερωθῇ ἔξαφνα, καὶ θέλει τοὺς φανῇ φοβερὰ, καὶ ὡς πῦρ ἀνυπόφορος ἀβάστακτος. Καὶ αὐτὸ τὸ πῦρ, ἤγουν ὁ Θεὸς, θέλει φανῇ ὄχι ὅλος πνευματικῶς, ἀλλ' ὡσὰν νὰ εἰπῇ τινὰς ἀσωμάτως μὲ σῶμα, ὅ,τι λογῆς ἐφαίνετο ὁ Χριστὸς εἰς τοὺς Μαθητὰς ὕστερον ἀπὸ τὴν ἀνάστασιν. Καθὼς λέγει καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς, πῶς ὅταν ἀνελήφθη ὁ Κύριος εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ἔλεγον οἱ Ἄγγελοι πρὸς αὐτούς· «Ὃν τρόπον ἐθεάσθε αὐτὸν »πορευόμενον εἰς τοὺς οὐρανοὺς, οὕτω πάλιν ἐ»λεύσεται». Ὅτι ἂν δὲν γένῃ τοιουτοτρόπως, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ τὸν ἰδοῦν οἱ ἁμαρτωλοὶ καὶ οἱ ἄπιστοι, οἱ αἱρετικοὶ, καὶ οἱ πνευματομάχοι, ὁποῦ εἶναι τυφλοὶ κατὰ τὴν ψυχὴν, καὶ ἔχουν τὰ μάτια τῆς ψυχῆς τους φραγμένα μὲ τὸν μολυσμὸν τῆς ἀπιστίας, καὶ τῆς ἁμαρτίας; καθὼς ἔγραψεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος πρὸς Θεσσαλονικεῖς. «Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, »ἀδελφοὶ, οὐ χρείαν ἔχετε τοῦ γράφειν ὑμῖν, »αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἴδατε, ὅτι ἡ ἡμέρα Κυ»ρίου ὡς κλέπτης ἐν νυκτὶ οὕτως ἔρχεται. Ὅ»ταν γὰρ εἴπωσιν εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, αἰφνί»διος αὐτοῖς ἐφίσταται ὄλεθρος, ὥσπερ ἡ ὠδὶν »τῇ τικτούσῃ, καὶ οὐ μὴ ἐκφύγωσιν. Ὑμεῖς δὲ, »ἀδελφοί. οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα ἡ ἡμέρα, ὑ»μᾶς, ὡς κλέπτης καταλάβῃ. Πάντες ὑμεῖς »υἱοὶ φωτὸς ἐστὲ, καὶ υἱοὶ ἡμέρας. Οὐκ ἐσμὲν »νυκτὸς οὐδὲ σκότους, ἀφ' οὗν μὴ καθεύδωμεν, »ὡς καὶ οἱ λοιποὶ, ἀλλὰ γρηγορῶμεν, καὶ νή»φωμεν. Καὶ παρακάτω. Ὅτι οὐκ ἔθετο ὁ Θεὸς »ἡμᾶς εἰς ὀργὴν, ἀλλ' εἰς περιποίησιν σωτηρίας, »ἵνα εἴτε γρηγορῶμεν, εἴτε καθεύδωμεν, ἅμα σὺν »αὐτῷ ζήσωμεν».

γ'. Λοιπὸν ἀγαπητὲ, ἀκούοντας υἱοὺς φωτὸς, καὶ ἡμέρας, μὴν εἰπῇς μὲ τὸν λογισμόν σου, ὅτι ἡμεῖς ὁποῦ εἴμεσθε βαπτισμένοι εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας Τριάδος, καὶ πιστεύομεν εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ τὸν προσκυνοῦμεν ὡς Θεὸν, εἴμεσθε ἐξάπαντος πάντοτε καὶ υἱοὶ ἡμέρας, καὶ τέκνα φωτὸς ἀνεπαισθήτως δηλ. χωρὶς νὰ τὸ αἰσθανθοῦμεν, καὶ νὰ τὸ γνωρίσωμεν ἐμπράκτως. Ὄχι ἀδελφὲ μὴ νομίσῃς τοῦτο ὁποῦ εἶπα, καὶ

1) Αὕτη ἡ κρίσις, καὶ ἀνάκρισις ὁποῦ ἐνεργεῖται εἰς ἡμᾶς διὰ τοῦ θείου πυρὸς εἶναι ἡ ἀληθινὴ, καὶ παντοτινὴ μετάνοια, διότι ἐκεῖνος ὁποῦ φωτισθῇ ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀνάπτει ἀπὸ τὴν φλόγα τοῦ θείου πόθου, καὶ συλλογιζόμενος ἕνα πρὸς ἕνα ὅλα τὰ ἁμαρτήματά του, καὶ πῶς ἀπεξενώθη δι' αὐτὰ ἀπὸ τὸν Θεὸν, μέμφεται τὸν ἑαυτόν του, καὶ γίνεται αὐτοκατάκριτος, καὶ καταδικάζεται μοναχός του, καὶ βασανίζεται μὲ νηστείας, ἀγρυπνίας, γονυκλισίας, σκληραγωγίας, καὶ μὲ τὰ ἄλλα ἔργα τῆς μετανοίας, καὶ τότε ἔρχεται εἰς κατάνυξιν, καὶ κλαίων καὶ ὀδυρόμενος τὴν συμφοράν του χύνει ποταμοὺς δακρύων, καὶ βουτᾶται ὅλος μέσα εἰς τὰ δάκρυα, καὶ κατ' ὀλίγον ὀλίγον ξεπλύνεται διὰ τῆς χάριτος, καὶ γίνεται ὅλος καθαρός· καὶ τοῦτο εἶναι τὸ δεύτερον βάπτισμα τῆς μετανοίας ὁποῦ πρέπει νὰ κάμῃ καθε ἁμαρτωλός.

ἀπεράσῃς τὸν ἐπίλοιπον καιρὸν τῆς ζωῆς σου μὲ ἀμέλειαν. Ἀλλὰ ἐξέτασε μὲ ἀκρίβειαν τὸν ἑαυτόν σου, καὶ συλλογίσου πόσας ἐντολὰς τοῦ Κυρίου παρέβης ὕστερα ἀπὸ τὸ βάπτισμα, καὶ πόσας ἁμαρτίας ἔκαμες, διὰ τὰς ὁποίας ἀνεχώρησεν ἀπὸ ἐσὲ ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἀπὸ υἱὸς ἡμέρας καὶ φωτὸς ἔγινες υἱὸς νυκτὸς διὰ τῆς ἁμαρτίας καὶ κάθεσαι μέσα εἰς τὸ σκότος· καὶ εἰπὲ μὲ τὸν ἑαυτόν σου· ἀνίσως τώρα ὁποῦ εἶμαι εἰς τοῦτον τὸν κόσμον δὲν βλέπω τὸ φῶς τῆς θείας χάριτος, ἀλλὰ εὑρίσκομαι μέσα εἰς τὸ σκότος, βεβαιότατα καὶ ὕστερα ἀπὸ τὸν θάνατον μέσα εἰς τὸ σκότος ἔχω νὰ εὑρίσκωμαι, καὶ ἐξάπαντος ἔχει νὰ ἔλθῃ εἰς ἐμὲ ἡ ἡμέρα Κυρίου, ὡς κλέπτης ἐν νυκτὶ, καὶ τότε ἔχει νὰ γένῃ ἔξαφνα εἰς ἐμὲ αἰώνιος ὄλεθρος. Τοῦτο εἶναι ἀληθέστατον, ἀδελφοὶ, καὶ ἂς μὴ σᾶς ἀπατᾷ τινὰς μὲ λόγους ματαίους· μήτε ἂς ἐλπίζῃ τινὰς εἰς μόνην τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν. Ὅτι λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. «Ἐὰν »περιτέμνησθε, ὁ Χριστὸς οὐδὲν ὑμᾶς ὠφελήσει». Καὶ ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος. «Ἡ πίστις »χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστιν. Ὥσπερ γὰρ τὸ »σῶμα δίχα ψυχῆς ὑπάρχει νεκρὸν, οὕτω καὶ »ἡ πίστις δίχα τῶν ἔργων νεκρά ἐστι». Διατὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ὁμολογοῦν τὸν Χριστὸν πῶς εἶναι ἀληθινὸς, καὶ δὲν φυλάττουν τὰς ἐντολάς του, δὲν θέλει λογισθοῦν ὡς ἀρνηταὶ μόνον τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ ὡς καταφρονηταὶ αὐτοῦ, καὶ θέλει καταδικασθοῦν μὲ δίκαιον τρόπον περισσότερον ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ περιτέμνουν τὴν σάρκα τους, ὡσὰν ὁποῦ παραβαίνουν τὰς ἐντολάς του. Διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀτιμάζει τὸν Πατέρα του, πῶς θέλει λογισθῇ Υἱός του; καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ μακρύνει ἀπὸ τὸ φῶς, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ εὑρίσκεται εἰς τὸ φῶς, ὡσὰν εἰς ἡμέραν; Ὄχι, ἀδελφοί μου, δὲν εἶναι δυνατόν· εἰδὲ καὶ λέγῃ τινὰς ὅτι κανένας δὲν δύναται νὰ φυλάξῃ ὅλας τὰς ἐντολὰς, ἂς ἰξεύρῃ ὁ τοιοῦτος, πῶς συκοφαντεῖ τὸν Θεὸν, ὅτι μᾶς ἐπρόσταξεν ἀδύνατα πράγματα, ὁ ὁποῖος θέλει καταδικασθῇ ὡσὰν ἐκεῖνον ὁποῦ εἶπε· σὲ ἴξευρα πῶς εἶσαι σκληρὸς ἄνθρωπος, καὶ θερίζεις ἐκεῖ ὁποῦ δὲν ἔσπειρας, καὶ συνάγεις ἐκεῖ ὁποῦ δὲν ἐσκόρπισας· καὶ ὡσὰν τὸν διάβολον ὁποῦ εἶπεν εἰς τὴν Εὔαν. «Γινώ»σκων ὁ Θεὸς, ὅτι ᾗ ἂν ἡμέρᾳ φάγητε ἀπὸ τοῦ »ξύλου τῆς γνώσεως, ὅμοιοι αὐτῷ ἔσεσθε, τού»του χάριν ἐνετείλατο ὑμῖν μὴ φαγεῖν ἐξ αὐ»τοῦ». Διατὶ ὁ τοιοῦτος ὀνομάζει τὸν Θεὸν ψεύστην, πλάνον, καὶ φθονερόν. Ψεύστην μὲν ὡσὰν ὁποῦ ἐκεῖνος εἶπεν ὁ ζυγός μου χρηστὸς, καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστι· καὶ αὐτὸς ὄχι μόνον λέγει πῶς δὲν εἶναι ἐλαφρὸς, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀποφασίζει πῶς εἶναι ἀβάστακτος. Πλάνον δὲ, ὅτι κατέβη εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, καὶ μᾶς ὑποσχέθη πολλὰ, μὰ δὲν θέλει νὰ μᾶς δώσῃ τίποτε, μάλιστα φθονεῖ τὴν σωτηρίαν μας, καὶ διὰ τοῦτο μᾶς ἐπρόσταξε νὰ φυλάξωμεν, καὶ νὰ κάμωμεν ἔργα ἀδύνατα, διὰ νὰ μὴν ἠμπορέσωμεν νὰ τὰ κάμωμεν, καὶ νὰ εὕρῃ τάχα εὔλογον πρόφασιν νὰ μᾶς ὑστερήσῃ ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ ὁποῦ μᾶς ὑπεσχέθη. Ἀλλὰ ἀλλοίμονον εἰς ἐκείνους ὁποῦ λέγουν ταῦτα, ἀνίσως δὲν μετανοήσουν· διατὶ ὁ Δεσπότης ἡμῶν Χριστὸς, δὲν ἐπαρήγγειλε κανένα βαρὺ, οὐδὲ κανένα δύσκολον, ἀλλὰ μάλιστα ὅλαις ἡ ἐντολαῖς τοῦ Χριστοῦ εἶναι εὔκολαις, καὶ ἐλαφραῖς· καθὼς καὶ ἐγὼ (πιστεύσατέ μου) τὸ ἐγνώρισα, πῶς ἡ ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ ἀπόλαυσις αὐτοῦ, καὶ τῆς Βασιλείας του εἶναι εὔκολα, καὶ νὰ σᾶς τὸ φανερώσω καὶ μὲ παράδειγμα. Ἕνας ἄνθρωπος ἐδούλευεν ἕνα ἐχθρὸν, ἀντίδικον, καὶ ἀποστάτην τοῦ βασιλέως τῶν Χριστιανῶν, καὶ ἔκαμνε πολλὰς νίκας, καὶ ἀνδραγαθίας ἐναντίον εἰς τοὺς δούλους τοῦ βασιλέως, καὶ εὑρίσκετο εἰς μεγάλην τιμὴν, καὶ δόξαν κοντὰ εἰς ἐκεῖνον τὸν ἀποστάτην, καὶ εἰς τὰ στρατεύματά του· καὶ εἰς ἐκεῖνον τὸν καιρὸν τοῦ ἔστειλε λόγον ὁ βασιλεὺς τῶν Χριστιανῶν μὲ διάφορα μηνύματα νὰ ἀφήσῃ τὸν ἀποστάτην ἐκεῖνον καὶ νὰ ὑπάγῃ νὰ εὑρίσκεται μαζή του, καὶ τοῦ ἔταξε νὰ τοῦ δώσῃ μεγάλα χαρίσματα, καὶ νὰ τὸν κάμῃ σύντροφον εἰς τὴν βασιλείαν του· ἐκεῖνος ὅμως, ὄχι μόνον δὲν ἠθέλησε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν βασιλέα, ἀλλὰ καὶ ἀσύκωσε πόλεμον μεγαλήτερον ἐναντίον του. Ὕστερα περνῶντας καιρὸς, μίαν ἡμέραν ἦλθεν εἰς τὸν ἑαυτόν του, καὶ ἐμετανόησεν εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ ἔκαμε, καὶ ἔβαλε σκοπὸν νὰ φύγῃ, καὶ νὰ ὑπάγῃ μόνος του εἰς τὸν βασιλέα, συλλογιζόμενος μὲ τὸν ἑαυτόν του, πῶς ἀνίσως καὶ ἕως τώρα δὲν ἐπείσθηκα νὰ ὑπάγω εἰς τὸν βασιλέα ὁποῦ μὲ ἐμήνυσεν, ἀλλὰ μὲ ὅλον τοῦτο πιστεύω, πῶς ἐὰν ὑπάγω καὶ τώρα, δὲν θέλει στοχασθῇ ὅτι ἀργοπόρησα νὰ ὑπάγω τόσους χρόνους, μὲ τὸ νὰ εἶναι, καθὼς ἀκούω, συμπαθητικὸς καὶ φιλάνθρωπος, καὶ βέβαια θέλει συγχωρήσει καὶ ἐμένα, καὶ θέλει

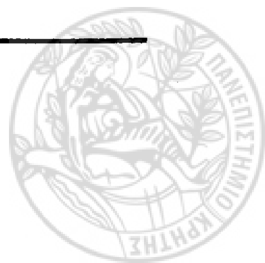
μοῦ δώσει ὅσα μοῦ ἔταξε. Καθὼς λοιπὸν ἐσυλλογίσθη αὐτὰ μὲ τὸν νοῦν του, τὰ ἐτελείωσε καὶ μὲ τὸ ἔργον· καὶ ἐκίνησε παρευθὺς καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν βασιλέα, καὶ ἐπρόσπεσεν εἰς τὰ πόδιά του, καὶ τοῦ ἐζήτησε μετὰ δακρύων συγχώρησιν. Τότε ἐκεῖνος ὁ καλώτατος βασιλεὺς τὸν ἐδέχθη ἀνελπίστως μὲ χαρὰν μεγάλην, καὶ ἐθαύμασε τὴν μεταβολήν του, καὶ τὴν ταπείνωσίν του. Ὅτι ἀντὶ νὰ παρρησιάζεται μάλιστα, καὶ νὰ ζητῇ τιμὰς, διὰ τὴν ἀγάπην, καὶ πίστιν ὁποῦ ἔδειξεν εἰς αὐτὸν, καὶ ἄφησε τὸν ἐχθρὸν ἐκεῖνον, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν βασιλέα, αὐτὸς ἐκείττετο εἰς τὰ πόδιά του κλαίων, καὶ ὀδυρόμενος διὰ τὴν ἀργοπορίαν, καὶ διὰ τὰ κακὰ ὁποῦ ἔκαμε προτήτερα. Ὅθεν ἀσυκώνωντάς τον ἐπάνω ἔπεσεν εἰς τὸν τράχηλόν του, καὶ τὸν ἐφίλησεν ὥραν πολλὴν ὅλον, καὶ τὰ μάτιά του ἦσαν γεμάτα ἀπὸ δάκρυα· ἔπειτα ἐπρόσταξε, καὶ ἔφεραν στέφανον, καὶ στολὴν βασιλικὴν, καὶ ὑποδήματα ὅμοια μὲ τὰ ἐδικά του, καὶ ἐστόλισεν αὐτὸς μόνος του τὸν πρώην ἐχθρόν του, καὶ ἀντίδικον, καὶ δὲν τὸν ὠνείδισε τελείως εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ ἔκαμεν, ἀλλὰ ἐχαίρετο νύκτα, καὶ ἡμέραν, καὶ ἐφραίνετο μαζῇ μὲ αὐτὸν καὶ τὸν ἠγκαλίζετο, καὶ τὸν ἐφιλοῦσε στόμα μὲ στόμα, καὶ τόσον πολλὰ τὸν ἠγάπησεν, ὁποῦ καὶ ὅταν ἐκοιμᾶτο δὲν ἐχωρίζετο ἀπὸ αὐτὸν, ἀλλὰ ἐκοιμᾶτο μαζῇ του, καὶ τὸν ἐσκέπαζεν ὁλοῦθεν μὲ τὸ βασιλικὸν σκέπασμα, καὶ ἔβανε τὸ πρόσωπόν του ἐπάνω εἰς ὅλα τὰ μέλη του. Τέτοιον παρόμοιον εἶναι καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ κάνει ὁ Θεὸς μὲ ἡμᾶς. Ἔτζι μὲ παρόμοιον τρόπον, ἰξεύρω, πῶς δέχεται καὶ ὁ φιλάνθρωπος Θεὸς, καὶ ἀγαπᾷ ἐκείνους ὁποῦ μετανοοῦν ἐξ ὅλης τους ψυχῆς, καὶ φεύγουν ἀπὸ τὸν πλάνον κόσμον, καὶ τὸν κοσμοκράτορα διάβολον, καὶ ἔρχονται εἰς αὐτὸν τὸν ἀληθινὸν Βασιλέα, καὶ Θεὸν, γυμνοὶ ἀπὸ ὅλα τὰ πράγματα τοῦ κόσμου ἔξω μόνον, ἀνίσως εἰς μερικοὺς φαίνεται βαρὺ, νὰ ἀφήσουν τὸν ἐχθρὸν τοῦ Θεοῦ διάβολον, καὶ ὅλα του τὰ σατανικὰ ἔργα, μαζῇ μὲ τὰ φαινόμενα ἀγαθὰ τοῦ κόσμου, μὲ τὰ ὁποῖα τοὺς πλανᾷ διὰ νὰ εἶναι μαζῇ του. Διατὶ ἐγὼ ὅταν ἐπρόσφυγα εἰς τὸν Θεὸν, καὶ σωτῆρά μου, δὲν εὗρον κἀνένα λυπηρὸν, ἢ βαρὺ, καὶ δύσκολον, ἀλλὰ ἀνίσως πρέπει νὰ εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, καὶ νὰ φανερώσω εἰς τὴν ἀγάπην σας ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν ἤθελα νὰ εἶναι φανερὰ εἰς ὅλους, διὰ νὰ προξενήσω εἰς μερικοὺς ἀπὸ ἐσᾶς ὀλίγον τί καλὸν, ὅταν εἶχα θλίψιν καὶ στενοχωρίαν, καὶ τὴν νομιζομένην κακοπάθειαν, τότε μάλιστα ἐκαταλάμβανα, πῶς ἐπροξενεῖτο εἰς ἐμένα περισσοτέρα χαρὰ, καὶ εὐφροσύνη διὰ τῆς ἀποκαλύψεως, καὶ φανερώσεως τοῦ προσώπου τοῦ Θεοῦ. Ὥστε ὁποῦ ἐγίνετο εἰς ἐμένα ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. «Τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως, »βάρος δόξης κατεργάζεται ἐν ἡμῖν.» Καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει ὁ Δαβίδ. «Ἐν θλίψει ἐπλάτυ»νάς με» Διατὶ ἀπὸ τὴν χαρὰν ἐκείνην ἐλογίαζα διὰ τὸ οὐδὲν τοὺς πειρασμοὺς, καὶ τὰς θλίψεις ὁποῦ μοῦ ἤρχοντο, ἀποβλέποντας ὄχι εἰς τὴν μέλλουσαν, ἀλλὰ εἰς τὴν παροῦσαν δόξαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁποῦ ἐφανερώνετο τότε παρευθὺς εἰς ἐμένα διὰ τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καὶ ἀπὸ τὴν θεωρίαν, καὶ μετοχὴν τῆς δόξης ἐκείνης δὲν ἐλογίαζα διὰ τίποτε, καὶ αὐτὰς τὰς θανατηφόρους ἀσθενείας, καὶ κάθε ἄλλην θλίψιν πλέον ἀνυπόφορον ὁποῦ ἠμπορεῖ νὰ ἔλθῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους μὲ πόνους, καὶ βάσανα πολλὰ, ἀλησμονῶντας κάθε ὀδύνην, καὶ λύπην τοῦ κορμίου μου. Καὶ ἀπὸ ἐκείνην τὴν θεωρίαν καὶ μετοχὴν τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ἐνόμιζα τὸ φορτίον τῶν ἐντολῶν του ἐλαφρὸν, καὶ τὸν ζυγὸν τοῦ Χριστοῦ χρηστόν. Καὶ εἶχον (πιστεύσατέ μου) μεγάλην καὶ ἀνυπομόνητον λύπην, διατὶ δὲν εὕρισκα καμμίαν εὔλογον αἰτίαν νὰ ἀποθάνω τὸ ὀγλιγωρότερον, διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ. Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, ἂς τὰ ἀφήσωμεν ὅλα, καὶ ἂς τρέξωμεν γυμνοὶ, νὰ καταφύγωμεν εἰς τὸν Δεσπότην Χριστὸν, νὰ προσπέσωμεν, καὶ νὰ κλαύσωμεν ἔμπρος εἰς τὴν ἀγαθότητά του, διὰ νὰ ἰδῇ καὶ αὐτὸς τὴν πίστιν, καὶ τὴν ταπείνωσίν μας, καὶ νὰ μᾶς δεχθῇ παρόμοια, καὶ πλέον καλλίτερα ἀπὸ ἐκεῖνον ὁποῦ ἐδέχθη ὁ βασιλεὺς ὁποῦ εἶπα, καὶ νὰ μᾶς τιμήσῃ, καὶ νὰ μᾶς στολίσῃ μὲ τὴν ἐδικήν του στολὴν, καὶ μὲ τὸν ἐδικόν του στέφανον, ἤγουν μὲ τὴν δόξαν του, καὶ νὰ μᾶς κάμῃ ἀξίους τοῦ οὐρανίου νυμφῶνος. Ὅτι τὸ νὰ φύγῃ τινὰς ἀπὸ βασιλέα φθαρτὸν, καὶ νὰ ὑπάγῃ πάλιν εἰς ἄλλον βασιλέα φθαρτὸν, καὶ νὰ ἀξιωθῇ νὰ λάβῃ ἐπίγειον βασιλείαν, δὲν εἶναι παρόμοιον μὲ τοῦτο ὁποῦ λέγω, ἤγουν νὰ ἀναβῇ ἀπὸ τὴν

γῆν εἰς τοὺς οὐρανούς, καὶ νὰ λάβῃ δόξαν αἰώνιον, καὶ βασιλείαν ἄφθαρτον, καὶ νὰ γένῃ συγκοινωνὸς Θεοῦ, καὶ συγκληρονόμος τῆς βασιλείας του· καὶ ὄχι μόνον βασιλεύς, ἀλλὰ καὶ Θεὸς κατὰ χάριν, καὶ νὰ εὐφραίνεται αἰωνίως μὲ τὸν Θεόν. Ἂς μὴ προτιμήσωμεν λοιπόν, ἀδελφοί μου, κἀνένα ἀπὸ τὰ προσωρινά, καὶ γήϊνα, παρακαλῶ, διὰ νὰ μὴ ξεπέσωμεν ἀπὸ τὴν δόξαν, καὶ ἀπόλαυσιν τοῦ Χριστοῦ· ἀλλὰ ἂς καθαρίσωμεν τώρα τὸν ἑαυτόν μας, διὰ νὰ λάβωμεν ἀπὸ ἐδῶ τοὺς ἀρραβῶνας τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα ἂς σπουδάσωμεν νὰ ἀποκτήσωμεν αὐτὸν τὸν Θεόν, τὸν Βασιλέα τοῦ παντός, ὁποῦ εἶναι τὸ πᾶν ἀγαθὸν εἰς ὅλους.

δ'. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἐξετάζωμεν μὲ ἀκρίβειαν τὸν ἑαυτόν μας, ἀνίσως καὶ ἀποκτήσαμεν τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν μέσα μας, διὰ νὰ γνωρίσωμεν (καθὼς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης) ἂν ἐλάβαμεν ἐξουσίαν ἀπὸ αὐτὸν νὰ γένωμεν τέκνα Θεοῦ. Καὶ ἂς προσέχῃ κάθε ἕνας εἰς τοὺς λόγους τῶν Ἁγίων γραφῶν, καὶ ἂς στοχάζεται καλὰ τὸν ἑαυτόν του, καθὼς εἴπαμεν, διὰ νὰ μὴ πλανᾶται ματαίως, καὶ νομίζει, πῶς εἶναι πιστός, καὶ ὕστερα εὑρεθῇ ἄπιστος· καὶ λογιάζωντας πῶς ἔχει εἰς τὸν ἑαυτόν του τὸν Χριστὸν θέλει εὑγῇ εὔκαιρος ἀπὸ τὴν παροῦσαν ζωήν, καὶ θέλει καταδικασθῇ, ὡσὰν ὁποῦ δὲν ἔχει τίποτε, ὑστερούμενος καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ τοῦ φαίνεται πῶς ἔχει, καὶ θέλει ῥιφθῇ εἰς τὸ πῦρ τῆς γεέννης. Ἀλλὰ ἀπὸ ποῦ ἠμποροῦμεν νὰ γνωρίσωμεν, ἀνίσως ἔχωμεν μέσα μας τὸν Χριστόν, καὶ μὲ τί τρόπον νὰ ἐξετάσωμεν μὲ ἀκρίβειαν τὸν ἑαυτόν μας; ἐὰν πάρωμεν τὰ λόγια τῆς θείας γραφῆς, καὶ τὰ βάλωμεν ἀντικρὺ εἰς τὰς ψυχάς μας, ὡσὰν καθρέπτας, θέλει ἐξετάσωμεν μὲ αὐτὰ ὅλον τὸν ἑαυτόν μας, καὶ θέλει μάθωμεν τὴν ἀλήθειαν. Ἀλλὰ προσέχετε παρακαλῶ, καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ ὁποῦ δίδει λόγον ἐν ἀνοίξει τοῦ ἀκαθάρτου μου στόματος, θέλει σᾶς φανερώσω καὶ ἐγὼ ὀλίγον τί τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον ἠμποροῦμεν νὰ γνωρίσωμεν, ἂν ἔχωμεν εἰς τὰς ψυχάς μας τὸν Χριστόν. «Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος καὶ ὁ Λόγος »ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος. Οὗ»τος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν· πάντα δι' αὐ»τοῦ ἐγένετο· ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν »τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων· καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκο»τίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβε.» Λέγωντας αὐτὰ ὁ Θεολόγος Ἰωάννης ἐφανέρωσε τὴν ἀδιαίρετον Τριάδα. Καὶ Θεὸν λέγει τὸν Πατέρα· Λόγον, τὸν Υἱόν· καὶ ζωήν, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ ὁποῖον εἶναι φῶς, καὶ τὰ τρία πρόσωπα πάλιν, ὁ Πατήρ, ὁ Υἱός, καὶ τὸ Πνεῦμα εἶναι ἕνα φῶς ὁποῦ φωτίζει εἰς τὸ σκότος, ἤγουν εἰς τὸν κόσμον τοῦτον Διατὶ ὁ Θεὸς εἶναι παρὼν εἰς ὅλον τὸ πᾶν, καὶ ὁλοῦθεν· καὶ ὥντας φῶς, φωτίζει. Καὶ ἡ σκοτία αὐτὸν οὐ κατέλαβεν, ἤγουν μολυσμὸς ἁμαρτίας δὲν τὸν ἤγγισε παντελῶς· οὐδὲ ὁ κόσμος τὸν ἐμπόδισεν ἀπὸ τὸ νὰ φωτίζῃ· οὐδὲ τὸν ἐγνώρισεν, οὐδὲ τὸν εὗρεν, οὐδὲ ἑνώθη μὲ αὐτόν, οὐδὲ τὸν εἶδε, καὶ διὰ τοῦτο δευτερώνει τὸ αὐτὸ ὁ Θεολόγος, διὰ νὰ τὸ κάμῃ σαφέστερον, καὶ λέγει· «ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα »ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. Ἐν τῷ »κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ »ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω.» Ἀπ' ἀρχῆς, λέγει, ἦτον πανταχοῦ ὁ Θεὸς ὁποῦ φωτίζει, καὶ ζωογονεῖ κάθε ἄνθρωπον ὁποῦ ἔρχεται εἰς τὸν κόσμον· καὶ πρὸ τοῦ νὰ κάμῃ τὸν κόσμον ἦτον· διατὶ κοντὰ εἰς τὸν Θεὸν ὅλα τὰ πάντα ἦσαν καὶ πρὸ τοῦ νὰ γένουν (1). Ἔπειτα ὅταν ἔκαμε τοῦτον τὸν αἰσθητὸν κόσμον, δὲν ἐχωρίσθη ὁ Θεὸς ἀπὸ αὐτὸν κατὰ τὸν τόπον, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι πανταχοῦ παρών, καὶ τὰ πάντων πληρῶν, ἀλλὰ ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ ἔγιναν εἰς τὸν κόσμον κἀνένα δὲν ἐπλησίασεν εἰς αὐτὸν κατὰ τὴν φύσιν, καὶ δόξαν τῆς Θεότητός του. Ὅτι ὁ Θεὸς ὥντας ἀχώριστος ἀπὸ ὅλα τὰ πάντα, εἶναι φανερὸν πῶς εἶναι εἰς ὅλα, ὅμως κἀνένας δὲν τὸν γνωρίζει, καθὼς λέγει ὁ Κύριός μας. «Καὶ οὐ»δεὶς αὐτὸν ἐπιγινώσκει, εἰμὴ ὁ Υἱός, καὶ ᾧ »ἐὰν βούληται ὁ Υἱὸς ἀποκαλύψαι.» Λοιπὸν ὁ Θεὸς ὁποῦ ἦτον εἰς τὸν κόσμον, καὶ δὲν ἐγνωρίζετο ἀπὸ αὐτόν, ἦλθεν (λέγει) εἰς τὰ ἴδια, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. Καὶ ἴδια λέγει τὸν κόσμον, καὶ τοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ εἶναι,

1) Ἴδε εἰς τὸν κστ'. λόγον.

εἰς τὸν κόσμον, διατὶ εἶναι Κτίστης, καὶ Δεσπότης τους, καὶ διὰ τὴν συγγένειαν ὁποῦ ἔκαμε μὲ τοὺς ἀνθρώπους διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεώς του. Λοιπὸν στοχάσου καλὰ αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν, καὶ μάθε πῶς ὁ Θεὸς Λόγος, ὁ ἐν ἀρχῇ ὢν πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ Πατέρα, καὶ ἔχων τὴν ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, καὶ τὰ πάντα ποιήσας, καὶ ὢν φῶς, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον· αὐτὸς ὁποῦ ἦτον εἰς τὸν κόσμον πρὶν γένῃ ὁ κόσμος, καὶ ὁποῦ ἔκαμε τὸν κόσμον, καὶ εἶναι εἰς αὐτὸν, καὶ ἀπὸ τὸν κόσμον δὲν γνωρίζεται, οὐδὲ καταλαμβάνεται· αὐτὸς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἔγινεν ἄνθρωπος, διὰ νὰ φανερωθῇ ὡς Θεὸς, καὶ νὰ γνωρισθῇ ὅ,τι λογῆς εἶναι (1) εἰς ἐκείνους ὁποῦ δέχονται αὐτὸν ὡς Θεὸν ἐκ πίστεως, καὶ φυλάττουν τὰς ἐντολάς του· ὁ ὁποῖος εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν γνωρίζεται μετρίως, ὅσον δύναται κάθε ἕνας, εἰς δὲ τὴν κοινὴν ἀνάστασιν πλέον φανερώτερα. Διατὶ λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς, «ὅσοι »ἔλαβον αὐτὸν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα »Θεοῦ γενέσθαι τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα »αὐτοῦ. Οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος »σαρκὸς, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρὸς, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν. Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο, »καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν »δόξαν αὐτοῦ δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ Πα»τρὸς πλήρης χάριτος, καὶ ἀληθείας.» Νὰ ὁ καθρέπτης ὁποῦ σᾶς προεῖπα, αὐτὰ τὰ λόγια εἶναι· καὶ στοχάσου, παρακαλῶ, τὴν ἀκρίβειαν τῶν εὐαγγελικῶν λόγων, πῶς μᾶς διδάσκει φανερὰ τὰ σημεῖα ὁποῦ γνωρίζονται οἱ πιστοὶ, διὰ νὰ γνωρίζωμεν κάθε ἕνας καὶ τὸν ἑαυτόν μας, καὶ τοὺς πλησίον. Ὅσοι δὲ, λέγει, ἔλαβον αὐτὸν, ἤγουν διὰ μέσου τῆς πίστεως, καὶ τὸν ὡμολόγησαν Θεὸν, καὶ ὄχι ἄνθρωπον μόνον, ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς ἐξουσίαν διὰ μέσου τοῦ βαπτίσματος νὰ γένουν τέκνα Θεοῦ, ἀφ' οὗ τοὺς ἐλευθέρωσεν ἀπὸ τὴν τυραννίδα τοῦ διαβόλου. Ὥστε νὰ μὴν εἶναι μοναχὰ πιστοὶ, ἀλλὰ ἐὰν θελήσουν νὰ πολιτεύωνται καὶ κατὰ τὰς ἐντολάς του, νὰ ἀποκτοῦν ἀκόμι κοντὰ εἰς τὴν πίστιν, καὶ τὴν ἁγιότητα μὲ τὴν ἐργασίαν τῶν ἐτολῶν του. Καθὼς καὶ ἀλλαχοῦ λέγει, «γίνεσθε Ἅγιοι, ὅτι »ἐγὼ Ἅγιός εἰμι. Καὶ πάλιν γίνεσθε οἰκτίρμο»νες, ὡς καὶ ὁ Πατὴρ ἡμῶν ὁ οὐράνιος οἰκτίρ»μων ἐστίν.» Ἔπειτα φανερώνει καὶ τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον γίνονται τέκνα Θεοῦ λέγωντας. «Οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήμα»τος ἀνδρὸς, ἀλλ' ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐγεννήθησαν.» Καὶ γέννησιν ἐδῶ ὀνομάζει τὴν Πνευματικὴν ἀλλοίωσιν, ἡ ὁποία ἐνεργεῖται, καὶ βλέπεται μὲ τὸν βαπτισμὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος (2) καθὼς αὐτὸς ὁ ἀψευδέστατος Κύριος λέγει. «Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ. Ὅθεν ἐκεῖνοι ὁποῦ βαπτίζονται ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι, γίνονται ὡς φῶς ἐν φωτὶ, καὶ γνωρίζουν ἐκεῖνον ὁποῦ τοὺς ἐγέννησε, διατὶ τὸν βλέπουν. Ὅτι δὲ ἐκεῖνοι ὁποῦ γεννηθοῦν, διὰ τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἶναι ἀνάγκη νὰ τρέφωνται καὶ μὲ τὴν ἁγίαν κοινωνίαν τοῦ ἀχράντου σώματος, καὶ τοῦ τιμίου αἵματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Ἄκουσον τί λέγει ὁ »Εὐαγγελιστὴς, «καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο, καὶ »ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν.» καὶ ὅτι αὐτὰ τὰ λόγια λέγουν διὰ τὰ ἄχραντα μυστήρια. Ἄκουε τὸν Κύριον ὁποῦ τὸ λέγει. «Ὁ τρώγων μου τὴν »σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει, »κἀγὼ ἐν αὐτῷ.» Διότι ὅταν ἡμεῖς γεννηθοῦμεν πνευματικῶς διὰ τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ γένωμεν τέκνα Θεοῦ, καὶ διὰ τῆς κοινωνίας τοῦ ἀχράντου αὐτοῦ σώματος, καὶ τοῦ τιμίου αἵματος σκηνώσῃ, ἤγουν κατοικήσῃ εἰς ἡμᾶς ὡς φῶς ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ ὁποῦ ἐσαρκώθη, τότε ἀκολουθεῖ καὶ τὸ, ἐθεασόμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ Πατρός. Διατὶ ὅταν γεννηθοῦμεν πνευματικῶς ἀπὸ αὐτὸν, καὶ κατοικήσῃ αὐτὸς εἰς ἡμᾶς διὰ τῶν ἀχράντων μυστηρίων, καὶ κατοικήσωμεν γνωστῶς καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτὸν, τότε παρευθὺς τὴν ἴδιαν ὥραν ὁποῦ γένουν αὐτὰ, βλέπομεν τὴν δόξαν τῆς Θεότητός του, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ Πατρὸς, ἤγουν τοιαύτην, ὅ,τι λογῆς δὲν ἔχει ἄλλος τινὰς, οὔτε Ἄγγελος, οὔτε ἄνθρωπος. Καὶ ἐπειδὴ ὁ Πατὴρ εἶναι ἕνας Θεὸς, καὶ ὁ Υἱὸς αὐτοῦ ὁ μονογενὴς ἕνας, εἶναι φανερὸν ὅτι καὶ ἡ δόξα τῶν δύω, μία

1) Δηλονότι κατὰ τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ὄχι κατὰ τὴν οὐσίαν, καὶ φύσιν, καθὼς τὸ λέγει ὁ Ἴδιος εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ παρόντος λόγου, καὶ εἰς τὸν ιζ'. λόγον κεφ. στ'.

2) Βάπτισμα ἐννοεῖ ὁ Πατὴρ, τὸ δεύτερον βάπτισμα τῆς μετανοίας.

εἶναι, ἡ ὁποία γνωρίζεται, καὶ ἀποκαλύπτεται εἰς ὅλους ἐκείνους ὁποῦ θέλει ὁ Υἱὸς διὰ τοῦ Παναγίου Πνεύματος τοῦ ἐκπορευομένου παρὰ τοῦ Πατρός. Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοί μου, κάθε ἕνας ἂς στοχασθῇ καλὰ τὴν δύναμιν τῶν λόγων τούτων, καὶ ἂς ἐξετάσῃ τὸν ἑαυτόν του, ἀνίσως ἔλαβε τὸν Θεὸν Λόγον ὁποῦ ἦλθε, καὶ ἂν ἔγινε τέκνον Θεοῦ· ἀνίσως δὲν ἐγεννήθη μόνον ἐξ αἵματος, καὶ σαρκὸς, ἀλλὰ καὶ ἐκ Θεοῦ· ἀνίσως ἐγνώρισε τὸν ἐνανθρωπήσαντα Θεὸν Λόγον, πῶς ἐκατοίκησεν εἰς αὐτόν· καὶ ἀνίσως εἶδε τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ Πατρός. Βέβαια ἔγινεν ὁ τοιοῦτος Χριστιανὸς, καὶ εἶδε τὸν ἑαυτόν του πῶς ἀνεγεννήθη, καὶ ἐγνώρισε τὸν Πατέρα ὁποῦ ἐγέννησεν, ὄχι μὲ λόγον μόνον, ἀλλὰ μὲ ἔργον χάριτος, καὶ ἀληθείας. Ἂς σταθοῦμεν, ἀδελφοί μου, ἐμπρὸς εἰς αὐτὸν τὸν καθρέπτην τῆς ἀληθείας, καὶ ἂς φύγωμεν ἀπὸ τὴν βλαβερὰν, καὶ αἱρετικὴν διδασκαλίαν ἐκείνων ὁποῦ λέγουν, πῶς δὲν ἀποκαλύπτεται τώρα εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστοὺς ἡ δόξα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· ὅτι ἡ χάρις δίδεται μὲ τὴν ἀποκάλυψιν· καὶ ἡ ἀποκάλυψις ἐνεργεῖται διὰ τῆς χάριτος. Τὸ λοιπὸν οὔτε Πνεῦμα Ἅγιον λαμβάνει τινὰς, ἀνίσως τὸ Πνεῦμα δὲν ἀποκαλύπτεται, καὶ βλέπεται νοερῶς, οὔτε ἀποκάλυψιν βλέπει, ἀνίσως δὲν φωτισθῇ μὲ τὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος· οὔτε δύναται νὰ λέγεται πιστὸς, ἀνίσως δὲν λάβῃ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνευματος. Καθὼς ἔλεγεν ὁ Χριστὸς καὶ εἰς τὴν Σαμαρείτιδα. «Ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος, οὗ »ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσει εἰς τὸν αἰῶ»να, ἀλλὰ γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος »ἁλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον». Τὸ ὁποῖον λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς πῶς τὸ ἔλεγεν ὁ Χριστὸς διὰ τὸ Πνεῦμα, ὁποῦ ἔμελλον νὰ λαμβάνουν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν. Βλέπεις πῶς ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἔχουν Πνεῦμα ὁποῦ νὰ ἐνεργῇ, καὶ νὰ λαλῇ μέσα τους, εἶναι ἄπιστοι; διατὶ ἀψευδὴς εἶναι ὁ Χριστὸς, ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος εἰς τὸ στόμα του. Τὸ λοιπὸν ἀνίσως ὁ Χριστὸς λέγει, πῶς δίδει τὸ Πνεῦμα εἰς ἐκείνους ὁποῦ πιστεύουν εἰς αὐτὸν, βεβαιότατα ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἔχουν τὸ Πνεῦμα, δὲν εἶναι πιστοὶ ἐκ καρδίας· εἰδὲ καὶ τινὰς λέγῃ, πῶς κάθε ἕνας ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς πιστοὺς ἔλαβε· καὶ ἔχει τὸ Πνεῦμα χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζῃ, καὶ νὰ τὸ αἰσθάνεται, βλασφημεῖ ὁ τοιοῦτος, ἐπειδὴ κάμνει ψεύστην τὸν Χριστὸν ὁποῦ εἶπεν. «Ὅτι »γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἁλλομένου »εἰς ζωὴν αἰώνιον· καὶ πάλιν· ὁ πιστεύων εἰς ἐ»μὲ ποταμοὶ ῥεύσουσιν ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ »ὕδατος ζῶντος». Τὸ λοιπὸν ἀνίσως ἡ πηγὴ ἀναβρύῃ, βεβαιότατα καὶ ὁ ποταμὸς ὁποῦ εὐγαίνει ἀπὸ τὴν πηγὴν καὶ τρέχει, βλέπεται ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ βλέπουν· εἰδὲ καὶ αὐτὰ (διὰ νὰ εἰποῦμεν κατὰ τὴν γνώμην ἐκείνων ὁποῦ ἔχουν τέτοιον φρόνημα) ἐνεργοῦνται εἰς ἡμᾶς χωρὶς νὰ αἰσθανώμεθα, καὶ νὰ καταλαμβάνωμεν ἡμεῖς κανένα ἀπὸ αὐτὰ, εἶναι φανερὸν, πῶς δὲν θέλει αἰσθανθοῦμεν τελείως οὐδὲ τὴν αἰώνιον ζωὴν, ὁποῦ ἀκολουθεῖ μαζὴ μὲ αὐτὰ, καὶ μένει εἰς ἡμᾶς, οὐδὲ θέλει ἰδοῦμεν τὸ φῶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἀλλὰ θέλει μείνομεν νεκροὶ, καὶ τυφλοὶ, καὶ ἀναίσθητοι καὶ τότε εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν, καθὼς καὶ εἰς τὴν παροῦσαν. Καὶ τοιουτοτρόπως (κατὰ τὴν γνώμην αὐτῶν) ἡ ἐλπίς μας ἔγινε ματαία, καὶ ὁ δρόμος μας μάταιος, ἐπειδὴ ἡμεῖς εἴμεσθε μὲ τὸν θάνατον, δηλ. νεκροὶ, καὶ δὲν λαμβάνομεν αἴσθησιν τῆς αἰωνίου ζωῆς. Ὅμως δὲν εἶναι ἔτζι, δὲν εἶναι· ἀλλὰ ἐκεῖνο ὁποῦ εἶπα πολλάκις, ἐκεῖνο πάλιν θέλει εἰπῶ, καὶ δὲν θέλει παύσω ἀπὸ τὸ νὰ λέγω. Φῶς ὁ Πατὴρ, φῶς ὁ Υἱὸς, φῶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· ἕνα φῶς τὰ Τρία, ἄχρονον, ἄτμητον, ἀσύγχυτον, ἀΐδιον, ἄκτιστον, ἄποσον, ἀνεδεὲς, ἀόρατον, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι, καὶ νοεῖται ἔξω ἀπὸ ὅλα, καὶ ὑπεράνω πάντων· τὸ ὁποῖον δὲν ἠμπόρεσε νὰ τὸ ἰδῇ ποτὲ κανένας ἄνθρωπος, πρὸ τοῦ νὰ καθαρισθῇ, οὔτε ἐδυνήθη νὰ τὸ λάβῃ, πρὸ τοῦ νὰ τὸ ἰδῇ· ὅτι πρῶτον πρέπει νὰ τὸ ἰδῇ τινὰς, καὶ ὕστερα μὲ ἀγῶνας πολλοὺς νὰ τὸ ἀποκτήσῃ, ὅτι πολλοὶ τὸ εἶδαν, μὰ δὲν τὸ ἀπόκτησαν· καθὼς ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀξιώνονται νὰ ἰδοῦν πλοῦτον πολὺν, καὶ ἄμετρον μέσα εἰς τὰ βασιλικὰ θησαυροφυλάκια, ἔπειτα ἀναχωροῦν εὔκαιροι. Διατὶ πολλαῖς φοραῖς ἔρχεται εἰς τὴν ἀρχὴν θεία ἔλλαμψις· καὶ φωτισμὸς εἰς ἐκείνους ὁποῦ μετανοοῦν μὲ θερμότητα καρδίας, ὅμως ἀναχωρεῖ εὐθύς· καὶ εἰ μὲν δώσουν τὸν ἑαυτόν τους ὅλως διόλου εἰς τοὺς ἀγῶνας, ἕως καὶ εἰς αὐτὸν τὸν θάνατον. καὶ τὴν ζητήσουν μὲ πόνον καρδίας, καὶ παραστήσουν ἐμπρὸς εἰς τὸν Χριστὸν τὸν ἑαυτόν τους ἀξίους, καὶ καθαροὺς, καὶ ἀμεμ-

πτους εἰς ὅλα τους τὰ ἔργα, λαμβάνουν ταύτην, ἡ ὁποία ἔρχεται πάλιν εἰς αὐτοὺς τελεώτερον· εἰδὲ καὶ ἀμελήσουν ὀλίγον, καὶ δὲν θελήσουν νὰ δοθοῦν εἰς περισσοτέρους κόπους, μὲ τὸ νὰ εἶναι φιλόζωοι, καὶ ἀγαποῦν τὴν ἀνάπαυσιν, γίνονται ἀνάξιοι τοῦ τοιούτου χαρίσματος, καὶ δὲν ἐμβαίνουν εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν τώρα ὁποῦ εἶναι ἀκόμι μὲ τὸ κορμί· εἰ δὲ καὶ τώρα δὲν ἐμβοῦν, εἶναι φανερὸν, ὅτι οὐδὲ μετὰ θάνατον εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν θέλει ἀξιωθοῦν. Ὅτι ἂν ἐκαταδικάσθη ἐκεῖνος ὁποῦ ἔλαβε τὸ ἕνα τάλαντον, καὶ τὸ ἔκρυψεν, ὅτι δὲν τὸ ἐπολλαπλασίασε, πόσῳ μᾶλλον θέλει καταδικασθῇ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἐφύλαξεν ἐκεῖνο ὁποῦ ἔλαβεν, ἀλλὰ τὸ ἔχασεν ἀπὸ τὴν ἀμέλειάν του; Τὸ λοιπὸν ἐδῶ καθὼς λέγει ἡ θεία γραφὴ, εἶναι ἡ πανήγυρις· ἐδῶ οἱ ἀγῶνες, καὶ τὰ παλαίσματα· καὶ ἐδῶ δίδονται εἰς τοὺς νικητὰς, ὡς ἀρραβῶνες, οἱ στέφανοι τῶν βραβείων, ὁμοίως καὶ εἰς τοὺς νικηθέντας· ἐδῶ γίνεται φανερὰ ἡ ἀπαρχὴ τῆς καταισχύνης, καὶ τῆς κολάσεως. Καὶ στοχάσου τοὺς Ἁγίους τεσσαράκοντα Μάρτυρας, καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους, ὁποῦ ἐμαρτύρησαν διὰ τὸν Χριστὸν, πῶς βεβαιώνουν αὐτὰ ὁποῦ λέγω. Διατὶ οἱ τεσσαράκοντα Μάρτυρες ἀκόμι μέσα εἰς τὴν λίμνην εὑρίσκοντο, καὶ ἔλαβαν ἐκ χειρὸς Κυρίου τὰ στέφανα τοῦ μαρτυρίου· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐμβῆκεν εἰς τὸ λουτρὸν εὐθὺς ἀπὸ τὴν ζέστην διελύθη, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ τῆς κολάσεως. Καὶ ὁ Ἅγιος Εὐστράτιος ὁ περιβόητος εἰς τὴν ἀρετὴν, ὅταν ἐτιμωρεῖτο διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, τότε ἔλεγε, τώρα ἐγνώρισα πῶς εἶμαι ναὸς Θεοῦ, καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ κατοικεῖ εἰς ἐμένα· φύγετε ἀπὸ κοντά μου ὅλοι οἱ ἐργάται τῆς ἀνομίας· εἰς δὲ τὸν τύραννον ὁποῦ τὸν ἔκρινεν, ἔλεγεν. Ἀνίσως δὲν ἦσουν ἔξω φρενῶν, καὶ ἂν ἡ ψυχή σου δὲν ἤθελε γένη ἀπὸ τὰ πάθη ὅλη γήϊνη, καὶ χοϊκὴ, ἤθελε σοῦ δείξω, πῶς τοῦτος ὁ ἐσταυρωμένος Χριστὸς, εἶναι σωτὴρ, καὶ λυτρωτὴς, καὶ εὐεργέτης. Εἶδες, πῶς ὁπόταν ὁ Ἅγιος ἐμβῆκεν εἰς τοὺς ἀγῶνας τοῦ μαρτυρίου, καὶ ἐτιμωρεῖτο μὲ τὰ βάσανα τῆς ἀθλήσεως, τότε ἐγνώρισε τὸν ἑαυτόν του, πῶς εἶναι ναὸς Θεοῦ, καὶ εἶδε μὲ τοὺς νοεροὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς του, πῶς κατοικεῖ εἰς αὐτὸν γνωστῶς τὸ Πανάγιον Πνεῦμα; τί ἄλλο ἤθελε γένη φανερώτερον ἀπὸ αὐτὴν τὴν μαρτυρίαν; εἰδὲ καὶ εἰποῦν τινὲς, ὅτι ἐκεῖνοι ἦσαν Μάρτυρες, καὶ ἔπασχαν τόσα μαρτύρια διὰ τὸν Χριστὸν, καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν ἡμεῖς νὰ γένωμεν ὅμοιοι μὲ ἐκείνους; λέγω καὶ ἐγὼ εἰς αὐτοὺς, ὅτι καὶ ἐσεῖς οἱ ἴδιοι ἂν θέλετε, εἶναι δυνατὸν νὰ μαρτυρήσετε κάθε ἡμέραν, ὡσὰν καὶ τοὺς Μάρτυρας, καὶ νὰ πάσχετε, καὶ νὰ τιμωρῆσθε διὰ τὸν Χριστὸν, κάθε ἡμέραν, καὶ κάθε νύκτα, καὶ κάθε ὥραν. Καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ γένη τοῦτο; ἂν στήσετε καὶ ἐσεῖς πόλεμον μὲ τοὺς νοητοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν δαίμονας· καὶ ἂν στέκεσθε πάντοτε ἐνάντιοι εἰς τὴν ἁμαρτίαν, καὶ εἰς τὸ θέλημά σας, ὅτι ἐκεῖνοι ἐναντιώνοντο εἰς τυράννους, καὶ ἐσεῖς εἰς τοὺς δαίμονας, καὶ εἰς τὰ ὀλέθρια πάθη τῆς σαρκὸς, τὰ ὁποῖα ὁρμοῦν τυραννικῶς κατὰ τῆς ψυχῆς μας κάθε ἡμέραν, καὶ νύκτα, καὶ κάθε ὥραν, καὶ μᾶς βιάζουν νὰ κάμωμεν ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν ἁρμόζουν εἰς τὴν θεοσέβειαν, καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ παροργίζουν τὸν Θεόν. Λοιπὸν ἂν ἀντισταθοῦμεν καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτὰ, καὶ δὲν πεισθοῦμεν εἰς τὰς συμβουλὰς τῶν πονηρῶν δαιμόνων, οὐδὲ κάμωμεν τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς, ἐπιμελούμενοι, καὶ τρέφοντες αὐτὴν διὰ τὰς ἀτάκτους ἐπιθυμίας, μὲ κάθε δίκαιον θέλει γένωμεν καὶ ἡμεῖς μάρτυρες ἀντιπολεμοῦντες μὲ τὴν ἁμαρτίαν. Καὶ ἐὰν ἐναντιωνώμεθα εἰς τὸν διάβολον, καὶ ὑποφέρωμεν κάθε κόπον διὰ τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ, καθὼς καὶ οἱ Μάρτυρες ἐναντιώνοντο εἰς τοὺς τυράννους, καὶ ὑπέφεραν διὰ τὸν Χριστὸν ἀνυπόφορα βάσανα· καὶ πρὸς τούτοις, ἂν ἐνθυμούμεθα τὰ μαρτύρια, καὶ τοὺς πόνους ὁποῦ ἐδοκίμασαν οἱ Μάρτυρες, καὶ ἀναστενάζωμεν ἐκ βάθους καρδίας, συλλογιζόμενοι, πῶς ἡμεῖς εἴμεσθε μακρὰν ἀπὸ τοὺς ἀγῶνας ἐκείνων, καὶ λυπούμεθα ὁποῦ δὲν εἴμεσθε ἄξιοι νὰ πάθωμεν καὶ ἡμεῖς διὰ τὸν Χριστὸν, ὡσὰν καὶ τοὺς Μάρτυρας, θέλει ἀξιωθοῦμεν νὰ λάβωμεν τὰ ὅμοια στέφανα μὲ ἐκείνους, διὰ τὴν ἄκραν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ ὁποῦ ἔχει εἰς ἡμᾶς ἐξ ἀρχῆς καὶ ἄνωθεν. Καὶ ἂν δὲν εἴμεσθε ὅμοιοι μὲ ἐκείνους εἰς τὴν παρρησίαν, ὅμως θέλει εἴμεσθε καὶ ἡμεῖς ὅμοιοι μὲ αὐτοὺς εἰς τὴν ὑπομονὴν, καὶ τὴν εὐχαριστίαν ὁποῦ δείχνομεν εἰς τοὺς κόπους, καὶ πόνους ὁποῦ δοκιμάζομεν, διὰ νὰ φυλάξωμεν τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἂν ἐκεῖνοι ἡγίασαν ἀπὸ τοὺς ἀγῶνας τοῦ μαρτυρίου, καὶ ἡμεῖς ἐλπίζομεν νὰ σωθοῦμεν ἀπὸ τὰ καλὰ ἔργα, καὶ τοὺς ἀγῶνας ὁποῦ κάνομεν διὰ νὰ ἀποκτήσωμεν τὰς ἀρετὰς, καὶ ὅλον τὸ πᾶν εἶναι

ἀπὸ τὴν φιλανθρωπίαν, καὶ χάριν τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖνοι ἡγίασαν διὰ τοὺς μαρτυρικοὺς ἱδρῶτας, καὶ πόνους, καὶ ἡμεῖς διὰ τὰ δάκρυα, καὶ τοὺς ἀγῶνας τῆς μετανοίας· ἐκεῖνοι διὰ τὴν χύσιν τοῦ αἵματός τους, καὶ ἡμεῖς διὰ τὴν ἐκκοπὴν τοῦ θελήματός μας, καὶ διὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ θανάτου ὁποῦ ἐκάμαμεν, καὶ εἴμεσθε ἕτοιμοι, καὶ πρόθυμοι κάθε ὥραν νὰ ἀποθάνωμεν διὰ κάθε ἐντολὴν τοῦ Κυρίου, καὶ δὲν καταδεχόμεθα νὰ παραβοῦμεν καμμίαν, ἕως καὶ ψιλοῦ λόγου. Διὰ τοῦτο λοιπὸν καὶ ἡμεῖς ὅλοι ἀδελφοί μου, χρεωστοῦμεν νὰ καταφρονήσωμεν τὰ παρόντα καθὼς καὶ οἱ Μάρτυρες, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ λάβῃ τινὰς τὰ ἄφθαρτα, ἂν δὲν συγχαθῇ τὰ φθαρτά, ὡσὰν σκύβαλα· οὐδὲ εἶναι δυνατὸν νὰ κερδήσῃ τινὰς τὰ αἰώνια, ἂν εἶναι προσηλωμένος εἰς τὰ πρόσκαιρα· οὐδὲ ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι κυριευμένος κατὰ τὴν καρδίαν, ἀπὸ κἀνένα πάθος, ἂς εἶναι καὶ τὸ παραμικρὸν, ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ ἐγκάτοικον τὸν Χριστὸν μέσα του διὰ τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διατὶ ὁ Θεὸς εἶναι φῶς, καθὼς ὁ ἴδιος λέγει. «Ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· εἰδὲ καὶ λέγῃς πῶς ὁ Χριστὸς εἶναι φῶς κατὰ τὴν σάρκα, εἶναι φανερὸν πῶς ὁ Χριστὸς ὅταν ἀνελήφθη εἰς οὐρανοὺς, καὶ ἐκρύφθη, τότε καὶ τὸ φῶς ἐχωρίσθη ἀπὸ τοὺς μαθητάς του, καὶ ἀκολούθως καὶ ἀπὸ ἡμᾶς κατὰ τὸν λόγον σου, καὶ ἔγινεν ὅλος ὁ κόσμος σκοτεινός· εἰδὲ καὶ ὁμολογῇς πῶς εἶναι φῶς τοῦ κόσμου κατὰ τὴν Θεότητα, μὲ τί τρόπον νομίζεις πῶς εὑρίσκεται μέσα σου, καὶ λέγεις πῶς δὲν τὸν βλέπεις; ἀνίσως ὁ Χριστὸς εἶναι φῶς τοῦ κόσμου, ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν τὸν βλέπουν, ὅλοι βεβαιότατα εἶναι τυφλοί· εἰδὲ εἶναι φῶς, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καθὼς καὶ εἶναι τῇ ἀληθείᾳ, μὲ τί τρόπον νομίζεις, πῶς εὑρίσκεται μέσα σου χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζῃς ἐσὺ, καὶ λέγεις πῶς δὲν τὸ βλέπεις; εἰδὲ καὶ λέγῃς πῶς σκεπάζεται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον μέσα σου ἀπὸ τὰ πάθη, κάμνεις τὸν Θεὸν περιγραπτὸν, καὶ κυριευόμενον ἀπὸ τὴν κακίαν, ὅτι ἡ πονηρὰ, καὶ κακὴ γνώμη ἤγουν τὰ πάθη, καὶ χωρὶς τὴν πρᾶξιν τῆς ἁμαρτίας σκότος εἶναι. Τὸ λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ λέγει, πῶς ἔχει εἰς τὴν καρδίαν του τὸ φῶς σκεπασμένον ἀπὸ τὸ σκότος τῶν παθῶν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν τὸ βλέπει, ὁμολογεῖ πῶς κυριεύεται τὸ φῶς ἀπὸ τὸ σκότος, καὶ ἀποδείχνει, πῶς ψεύδεται τὸ Παναγίον Πνεῦμα, ὁποῦ λέγει διὰ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου. «Καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ »φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβε». Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον λέγει, πῶς τὸ φῶς δὲν κυριεύεται ἀπὸ τὸ σκότος, καὶ σὺ λέγεις πῶς σκεπάζεται μέσα σου ἀπὸ τὸ σκότος τῶν παθῶν; Μάθε λοιπὸν πρῶτον ἐσὺ, ὁποιος καὶ ἂν εἶσαι, ὁποῦ λέγεις ταῦτα, πῶς φανερὰ ἁμαρτάνεις ἐν γνώσει· ὅτι ἂν ὁμολογῇς πῶς τὸ σκότος τῶν παθῶν γίνεται σκέπασμα τοῦ φωτὸς ὁποῦ εὑρίσκεται εἰς ἐσένα, πρῶτα, καὶ ἀρχὴ κατηγορεῖς τὸν ἑαυτόν σου, καὶ ὁμολογεῖς πῶς ἰξεύρεις, ὅτι κάθεσαι μέσα εἰς τὸ σκότος, καὶ κυριεύεσαι ἀπὸ τὰ πάθη, καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ ἔλαβες ἐξουσίαν νὰ γένῃς τέκνον Θεοῦ, ἤγουν φωτὸς, καὶ υἱὸς ἡμέρας, καὶ ἐσὺ κείττεσαι ἀργὸς, καὶ ἀνενέργητος μέσα εἰς τὸ σκότος τῶν παθῶν, καὶ δὲν θέλεις νὰ ἀγωνισθῇς εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ ἀποδιώξῃς τὸ σκότος τῶν παθῶν, ἀλλὰ παραβλέπεις τὸν Χριστὸν ὁποῦ κατέβη ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς, καὶ ἔγινεν ἄνθρωπος διὰ τὴν σωτηρίαν τὴν ἐδικήν σου, καὶ τὸν ἀφίνεις νὰ κείττεται μέσα εἰς τὴν μολυσμένην σου καρδίαν, ὡσὰν μέσα εἰς βόρβορον. Διὰ τοῦτο λοιπὸν, τάδε λέγει τὸ φῶς, ἤγουν ὁ Χριστὸς, ἐκ τοῦ στόματός σε κρινῶ σε, πονηρὲ δοῦλε, ὅτι ἐγὼ ὁ ἀπρόσιτος καὶ εἰς τοὺς Ἀγγέλους ἦλθα, (καθὼς σὺ λέγεις) καὶ κατοίκησα μέσα σου, καὶ σὺ το ἰξεύρεις, καὶ μὲ ἀφίνεις νὰ κείττωμαι χωσμένος μέσα εἰς τὸ σκότος τῶν ἐδικῶν σου παθῶν, καὶ ἁμαρτιῶν, καθὼς λέγεις· καὶ τόσους χρόνους ἐκαρτέρησα προσμένωντας τὴν μετάνοιάν σου, καὶ τὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν μου, καὶ σὺ μέχρι τέλους δὲν ἠθέλησες νὰ μὲ ζητήσῃς ὁλότελα, οὐδὲ μὲ εὐσπλαγχνίσθης ὁποῦ ἐπνιγόμουν, καὶ ἐστενοχωρούμουν μέσα σου· μήτε μὲ ἄφησες νὰ ἀνάψω τὸ φῶς μου, καὶ νὰ εὕρω ἐσένα τὴν δραχμὴν, ἣν ἀπώλεσα, καὶ νὰ σὲ ἰδῶ, καὶ νὰ μὲ ἰδῇς καὶ ἐσὺ, ἀλλὰ μὲ ἄφησες νὰ σκεπάζωμαι πάντοτε ἀπὸ τὰ πάθη σου. Ἄπελθε λοιπὸν ἀπὸ λόγου μου, ἐργάτα τῆς ἀνομίας, εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν τὴν ἡτοιμασμένην τῷ διαβόλῳ, καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. Ἐπειδὴ ἐπείνασα τὴν ἐπιστροφήν σου, καὶ τὴν μετάνοιάν σου, καὶ δὲν μοῦ ἔδωκες νὰ φάγω, καὶ νὰ πληρώσω τὴν ἐπιθυμίαν μου, ἤγουν δὲν ἐμετανόησες ἀπὸ τὰ κακά σου· Ἐδίψησα τὴν σωτηρίαν σου, καὶ δὲν μοῦ ἔδωκες νὰ πίω· γυμνὸς ἤμουν ἀπὸ τὰς ἐδικάς

σου ἐναρέτους πράξεις, καὶ δὲν μὲ ἔνδυσες μὲ αὐτάς. Ἤμουν εἰς φυλαχὴν στενωτάτην, καὶ μεμολυσμένην, καὶ σκοτεινὴν τῆς καρδίας σου, καὶ δὲν ἠθέλησες νὰ μὲ ἐπισκεφθῇς, καὶ νὰ μὲ εὐγάλῃς εἰς φῶς. Εἶδες ὁποῦ ἐκειττόμουν μὲ τὴν ἀσθένειαν τῆς ἐδικῆς σου ἀμελείας, καὶ ἀπραξίας, καὶ δὲν μὲ ὑπηρέτησες μὲ τὰ καλά σου ἔργα, λοιπὸν φεῦγε ἀπὸ λόγου μου. Αὐτὰ θέλει εἰπῇ ὁ Κύριος, καὶ τὰ λέγει καὶ τώρα εἰς ἐκείνους ὁποῦ λέγουν, πῶς ἔχουν μέσα τους τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὅμως εἶναι σκεπασμένον καὶ κρυμμένον ἀπὸ τὸ σκότος τῶν παθῶν τους, καὶ δὲν βλέπεται οὐδὲ ἀπὸ τοὺς νοεροὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς τους. Εἰς ἐκείνους πάλιν ὁποῦ λέγουν, πῶς γνωρίζουν τὸν Χριστὸν, ἀμὴ δὲν βλέπουν τὸ φῶς τῆς Θεότητός του· λέγει ὁ Χριστός. Ἀνίσως καὶ μὲ ἐγνωρίσετε, βέβαια μὲ ἐγνωρίσετε, ὡσὰν φῶς, ὅτι ἐγὼ εἶμαι κατὰ ἀλήθειαν φῶς τοῦ κόσμου. Ὅμως ἀλλοίμονον εἰς ἐκείνους ὁποῦ λέγουν πότε ἔχει νὰ ἔλθῃ ἡ ἡμέρα τοῦ Κυρίου, καὶ δὲν ἀγωνίζονται νὰ τὴν φθάσουν ἐδῶ εἰς τὴν παροῦσαν ζωήν. Ὅτι ἡ παρουσία τοῦ Κυρίου καὶ ἦλθε, καὶ ἔρχεται πάντοτε εἰς τοὺς πιστοὺς, καὶ εἶναι παροῦσα εἰς ὅλους ἐκείνους ὁποῦ θέλουν. Καὶ ἂν ὁ Χριστὸς εἶναι τὸ φῶς τοῦ κόσμου, καὶ ὑπεσχέθη εἰς τοὺς Ἀποστόλους του, πῶς θέλει εἶναι μαζή μας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος; πῶς ὄντας μαζή μας μέλλει νὰ ἔλθῃ; ὄχι δὲν μέλλει νὰ ἔλθῃ εἰς ἡμᾶς, ὅτι δὲν εἴμεσθε υἱοὶ σκότους, καὶ υἱοὶ νυκτὸς, διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς ἡμᾶς τὸ φῶς, ἀμὴ εἴμεσθε υἱοὶ φωτὸς, καὶ υἱοὶ τῆς ἡμέρας τοῦ Κυρίου. Διὰ τοῦτο καὶ ὅταν εἴμεσθε εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν εἴμεσθε μαζὴ μὲ τὸν Κύριον, καὶ ὅταν ἀποθαίνωμεν, θέλει ζήσωμεν δι' αὐτοῦ, καὶ μαζὴ μὲ αὐτὸν κατὰ τὸν θεῖον Παῦλον. Ὅτι διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος (1). «Ὥσπερ τοῖς αἰσθητοῖς ἥλιος, τοῦτο »τοῖς νοητοῖς Θεός. Οὗτος γὰρ ἔσται καὶ ὁ μέλ»λων αἰὼν, καὶ ἡ ἀνέσπερος ἡμέρα, καὶ βασι»λεία οὐρανῶν, καὶ νυμφὼν, καὶ παστὰς, καὶ γῆ »πρᾳέων, καὶ θεῖος παράδεισος, καὶ βασιλεὺς, »καὶ διάκονος, καθὼς ὁ ἴδιος εἶπεν». «Μακάριοι »οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ Κύριος αὐτῶν »εὑρήσει γρηγοροῦντας. Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, »ὅτι ἀνακλινεῖ αὐτοὺς, καὶ περιζωσάμενος δια»κονήσει αὐτούς». Αὐτὰ λοιπὸν ὅλα καὶ ἄλλα περισσότερα ἀπὸ αὐτὰ (τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὰ ἀπαριθμήσῃ τινὰς), γίνεται ὁ Χριστὸς εἰς ἐκείνους ὁποῦ πιστεύουν εἰς αὐτόν. Καὶ ὄχι μόνον εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν, ἀλλὰ πρῶτον εἰς τὴν παροῦσαν, ἔπειτα καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν, ἀγκαλὰ καὶ ἐδῶ ὀλιγώτερον καὶ ἐκεῖ τελεώτερον. Ὅμως οἱ πιστοὶ ἀπὸ ἐδῶ ἀκόμι βλέπουν φανερῶς, καὶ λαμβάνουν τοὺς ἀρραβῶνας τῶν μελλόντων ἀγαθῶν· ὅτι οὔτε ἐδῶ ἀπολαμβάνουν τὰς ἐπαγγελίας ὅλας, οὔτε πάλιν ἐλπίζουν, πῶς μέλλει νὰ τὰς λάβουν ὅλας ἐκεῖ μοναχὰ, καὶ ἐδῶ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν νὰ μένουν ὑστερημένοι, καὶ ἀμέτοχοι τελείως ἀπὸ τὰ μέλλοντα ἀγαθά. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Θεὸς οἰκονόμησε διὰ μέσου τοῦ θανάτου, καὶ τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ, νὰ δώσῃ εἰς ἡμᾶς τὴν βασιλείαν, καὶ ἀφθαρσίαν, καὶ ὅλην τὴν αἰώνιον ζωὴν, διὰ τοῦτο ἀπὸ ἐδῶ ἀκόμι χωρὶς ἀμφιβολίαν ἀξιωνόμεθα νὰ μετέχωμεν κατὰ τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὰ μέλλοντα ἀγαθά· ἤγουν γινόμεθα ἄφθαρτοι, κατὰ τὴν ψυχὴν, καὶ ἀθάνατοι, καὶ υἱοὶ Θεοῦ, καὶ υἱοὶ φωτὸς, καὶ υἱοὶ ἡμέρας, καὶ κληρονόμοι τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ὡσὰν ὁποῦ ἔχομεν μέσα μας αὐτὴν τὴν ἰδίαν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Διατὶ ὅλα αὐτὰ ἀπὸ ἐδῶ ἀκόμι τὰ λαμβάνομεν μὲ αἴσθησιν, καὶ γνῶσιν ψυχῆς, ἂν δὲν εἴμεσθε ἀδόκιμοι εἰς τὴν πίστιν, ἢ ἐλλιπεῖς εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. Ὅμως σωματικῶς ἀκόμι δὲν τὰ λαμβάνομεν, διατὶ αὐτὸ εἶναι φθαρτὸν, καθὼς ἦτον καὶ τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, πρὶν τῆς ἀναστάσεως· καὶ μὲ τὸ νὰ περιέχεται ἡ ψυχή μας ἀπὸ τὸ κορμὶ, καὶ εἶναι δεμένη μὲ αὐτὸ, διὰ τοῦτο δὲν δυνάμεθα τώρα νὰ δεχθοῦμεν μέσα εἰς τὴν ψυχήν μας ὅλην τὴν θεϊκὴν δόξαν ὁποῦ ἀποκαλύπτεται εἰς ἡμᾶς· ἀλλὰ βλέποντες ὡσὰν μέσα εἰς καθρέπτην τὸ ἀνεκλάλητον πέλαγος τῆς δόξης ἐκείνης, νομίζομεν, πῶς βλέπομεν μίαν σταλαγματίαν ἐκείνου τοῦ πελάγους τῆς δόξης· καὶ διὰ τοῦτο λέγομεν πῶς βλέπομεν τώρα, ὡς ἐν ἐσόπτρῳ, καὶ ἐν αἰνίγματι. Πλὴν βλέπομεν τὸν ἑαυτόν μας πῶς εἴμεσθε ὅμοιοι πνευματικῶς κατὰ τὴν ψυχὴν δηλαδὴ μὲ ἐκεῖνον ὁποῦ βλέπομεν, καὶ μᾶς βλέπει. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάστασιν θέ-

1) Ἐν τῷ εἰς τὰ φῶτα λόγῳ.

λει λάβωμεν καὶ αὐτὸ τὸ κορμὶ πνευματικόν. Καὶ καθὼς ὁ Χριστὸς ἔκαμεν ἀλλοιώτικον τὸ σῶμά του, ἤγουν πνευματικὸν μὲ δύναμιν θείαν, καὶ τὸ ἀνέστησεν ἀπὸ τὸν τάφον· ἔτζι καὶ ἡμεῖς ὁποῦ ἐγενήκαμεν προτήτερα ὅμοιοι κατὰ τὴν ψυχὴν μὲ τὸν Χριστὸν, τότε θέλει γένωμεν ὅμοιοι μὲ αὐτὸν καὶ κατὰ τὸ κορμί· ἄνθρωποι κατὰ φύσιν, καὶ θεοὶ κατὰ χάριν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ὤντας Θεὸς κατὰ τὴν φύσιν, ἔγινε καὶ ἄνθρωπος κατὰ φύσιν διὰ τὴν πολλήν του ἀγαθότητα. Ὅσοι λοιπὸν ἰξεύρουν μὲ ἀκρίβειαν τοῦτο τὸ μυστήριον, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ μὴν ἐπιθυμοῦν τὸν θάνατον, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος; «Οἱ δὲ ἐν τῷ σκήνει τούτῳ ὄντες, »στενάζομεν, τὴν ἀποκάλυψιν ἐκδεχόμενοι τῶν »υἱῶν τοῦ Θεοῦ.» Ὅτι ἀνίσως οἱ δίκαιοι δὲν μετέχουν ἀπὸ τὰ αἰώνια ἀγαθὰ, ἀπὸ ἐδῶ ἀκόμι, ὄντες εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, μήτε λαμβάνουν τὴν θείαν χάριν. Λοιπὸν καὶ ὁ Χριστὸς, Προφήτης, εἶναι, καὶ ὄχι Θεὸς, καὶ ὅλα ὅσα λέγει τὸ Εὐαγγέλιόν του, δὲν εἶναι δωρεὰ χάριτος, ἀλλὰ προφητεία διὰ τὰ μέλλοντα. Ὁμοίως καὶ οἱ Ἀπόστολοι προφητείαν ἔλαβαν, καὶ ὄχι ἐκπλήρωσιν τῶν προφητευθέντων, καὶ οὐδὲ ἐκεῖνοι ἔλαβαν τίποτε, οὐδὲ εἰς ἄλλους μετέδωκαν. Ἀλλοίμονον εἰς τὴν ἀναισθησίαν, καὶ τύφλωσιν ἐκείνων ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς τοιαύτην ὑπόληψιν, ἐπειδὴ, καθὼς λέγουν ἐκεῖνοι, ἡ πίστις μας ἀκολουθεῖ νὰ εἶναι λόγοι μάταιοι, καὶ ἔρημοι ἀπὸ ἔργα. Διατὶ ἂν ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις ἐφάνη μὲ λόγον μόνον, καὶ ὄχι πραγματικῶς· καὶ ἂν νομίζωμεν, πῶς τὸ μυστήριον τῆς πίστεώς μας ἔγινε τοιουτοτρόπως, ποῖος ἄλλος ἤθελε εἶναι ἀθλιώτερος ἀπὸ ἡμᾶς; καὶ ἀνίσως τὸ φῶς τοῦ κόσμου εἶναι ὁ Χριστὸς καὶ Θεὸς, καὶ πιστεύωμεν πῶς δὲν τὸν βλέπει ποτὲ κανένας ἄνθρωπος εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, ποῖος ἄλλος ἤθελε εἶναι πλέον ἀπιστότερος ἀπὸ ἡμᾶς; καὶ ἂν ὁ Χριστὸς εἶναι φῶς, καὶ ἡμεῖς λέγομεν, πῶς δὲν τὸν αἰσθανόμεθα, ὅταν τὸν ἐνδυώμεθα, ποίαν διαφορὰν ἔχομεν ἀπὸ τοὺς νεκρούς; καὶ ἂν αὐτὸς εἶναι ἡ ἄμπελος, καὶ ἡμεῖς τὰ κλήματα, ὅμως δὲν γνωρίζομεν τὴν ἕνωσιν ὁποῦ ἔχομεν μὲ αὐτὸν, βεβαιότατα εἴμεσθε ἄψυχοι, καὶ ἄκαρποι, καὶ ξύλα ξηρὰ, ἄξια διὰ τὸ ἄσβεστον πῦρ. Εἰδὲ, καὶ κατὰ τὸν θεῖόν του λόγον, ἐκεῖνοι ὁποῦ τρώγουν τὴν σάρκα του, καὶ πίνουν τὸ αἷμά του ἔχουν ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἡμεῖς ὅταν μεταλαμβάνωμεν, δὲν αἰσθανώμεθα πῶς γίνεται εἰς ἡμᾶς τίποτε περισσότερον ἀπὸ τὴν αἰσθητὴν τροφὴν, μήτε γνωρίζωμεν πῶς λαμβάνομεν ἄλλην ζωὴν, λοιπὸν ψωμὶ μοναχὸν μεταλαμβάνομεν, καὶ ὄχι Θεόν. (1) ὅτι ἀνίσως ὁ Χριστὸς εἶναι Θεὸς, καὶ ἄνθρωπος, καὶ ἡ ἁγία σὰρξ αὐτοῦ, δὲν εἶναι σὰρξ μόνη, ἀλλὰ καὶ σὰρξ, καὶ Θεὸς ἀχωρίστως, καὶ ἀσυγχύτως· καὶ κατὰ τὴν σάρκα, ἤγουν κατὰ τὸν ἄρτον, βλέπεται μὲ τὰ μάτια τοῦ κορμίου· καὶ κατὰ τὴν Θεότητα δὲν βλέπεται μὲ τὰ μάτια τοῦ κορμίου, ὅμως βλέπεται μὲ τὰ νοητὰ μάτια τῆς ψυχῆς, ἤγουν μὲ τὸν νοῦν. Διὰ τοῦτο καὶ ἀλλαχοῦ λέγει, «ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα, »καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἐν ἐμοὶ μένει, κἀγὼ »ἐν αὐτῷ.» Καὶ δὲν εἶπεν ὅτι μένει μὲ αὐτὰ καὶ αὐτὰ μὲ αὐτὸν, ἀλλὰ μένει μὲ ἐμένα, ἤγουν μὲ τὴν ἐδικήν μου δόξαν, μὲ τὸ ἐδικόν μου φῶς, καὶ μὲ τὴν ἐδικήν μου Θεότητα. Διατὶ λέγει «ἐγὼ ἐν τῷ Πατρὶ, καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ »ἐν ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοί. Λοιπὸν ἀνίσως νομίζωμεν, πῶς ὅλα αὐτὰ γίνονται εἰς ἡμᾶς χωρὶς νὰ τὰ γνωρίζωμεν, καὶ νὰ τὰ αἰσθανώμεθα μὲ τὴν αἴσθησιν τῆς ψυχῆς μας, ποῖος ἤθελε κλαύσῃ, καθὼς πρέπει, τὴν ἐδικήν μας ἀναισθησίαν; βεβαιότατα οὐδένας.

έ. Ἀλλὰ καλότυχοι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐδέχθησαν τὸν Χριστὸν ὁποῦ ἦλθεν, ὡσὰν φῶς, εἰς αὐτοὺς ὁποῦ ἦσαν εἰς τὸ σκότος, ὅτι αὐτοὶ ἔγιναν υἱοὶ φωτὸς, καὶ ἀνεσπέρου ἡμέρας. Μακάριοι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐνεδύθησαν τὸ φῶς του εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, ὅτι ἐφόρεσαν πλέον τὸ ἔνδυμα τοῦ γάμου· οἱ ὁποῖοι δὲν θέλει δεθοῦν χεῖρας, καὶ πόδας, οὐδὲ θέλει βαλθοῦν μέσα εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. Καλότυχοι ἐκεῖνοι ὁποῦ ὄντες ἀκόμι μὲ τὸ κορμὶ, εἶδαν τὸν Χριστόν. Τρισμακάριοι ἐκεῖνοι ὁποῦ τὸν εἶδαν, καὶ τὸν ἐπροσκύνησαν πνευματικῶς, καὶ νοερῶς, ὅτι εἰς αἰῶνα αἰῶνος δὲν θέλει ἰδοῦν θάνατον. Καὶ μὴν ἀπιστῆς εἰς αὐτὸ, διατὶ τὸ βλέπεις πῶς γίνεται

1) Καὶ ὁ Ἰωάννης τῆς Κλίμακος, λόγῳ κή. περὶ προσευχῆς λέγει, εἰ σῶμα σώματος προσψαῦον, ἀλλοιοῦται τῇ ἐνεργείᾳ, τί δ' ἂν καὶ οὐκ ἀλλοιωθήσεται ὁ Θεοῦ σώματι προσψαύων ἀθῴοις χερσίν.

τὸ ἴδιον καὶ εἰς τὰ ἐπίγεια, ὅτι ἐκεῖνοι οἱ κατάδικοι, ὁποῦ ἀποφασισθοῦν εἰς θάνατον, ἀνίσως ἀξιωθοῦν νὰ ἰδοῦν τὸν βασιλέα, εὐθὺς ἐλευθερώνονται ἀπὸ τὸν θάνατον. Καλότυχοι ἐκεῖνοι ὁποῦ καθ' ἑκάστην ἡμέραν τρώγουν τὸν Χριστὸν μὲ τοιαύτην θεωρίαν, καὶ γνῶσιν, καθὼς ὁ Προφήτης Ἡσαΐας τὸν ἄνθρακα, ὅτι αὐτοὶ θέλει καθαρισθοῦν ἀπὸ κάθε μολυσμὸν ψυχῆς, καὶ σώματος. Μακάριοι ἐκεῖνοι ὁποῦ κάθε ὥραν γεύονται μὲ τὸ στόμα τοῦ νοός τους τὸ ἄρρητον φῶς, ὅτι αὐτοὶ ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσχημόνως περιπατήσουσι, καὶ θέλει ἀπεράσουν ὅλον τὸν καιρὸν τῆς ζωῆς τους μὲ εὐφροσύνην· καλότυχοι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀπὸ ἐδῶ ἀκόμι ἐγνώρισαν τὸ φῶς τοῦ Κυρίου, ὡσὰν αὐτὸν τὸν ἴδιον, ὅτι αὐτοὶ θέλει παρασταθοῦν ἔμπροσθέν του μὲ παρρησίαν εἰς τὴν μέλλουσαν ζωήν· καλότυχοι ἐκεῖνοι ὁποῦ εὑρίσκονται πάντοτε μὲ τὸ φῶς τοῦ Κυρίου, ὅτι αὐτοὶ καὶ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν εἶναι καὶ μέλλουν νὰ εἶναι πάντοτε ἀδελφοὶ, καὶ συγκληρονόμοι του· μακάριοι ἐκεῖνοι ὁποῦ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν ἄναψαν εἰς τὴν χαρδίαν τους τὸ φῶς, καὶ τὸ ἐφύλαξαν ἄσβεστον, ὅτι αὐτοὶ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ θανάτου τους θέλει προϋπαντήσουν τὸν νυμφίον Χριστὸν φωτεινοὶ, καὶ λαμπροὶ, καὶ μὲ λαμπάδας ἀναμμένας θέλει ἐμβοῦν μαζὴ μὲ αὐτὸν εἰς τὸν νυμφῶνα· καλότυχοι ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἐσυλλογίσθησαν ποτὲ, πῶς οἱ ἄνθρωποι δὲν λαμβάνουν τὴν πληροφορίαν τῆς σωτηρίας τους εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, ἀλλὰ εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς τους, ἢ καὶ μετὰ θάνατον, ὅτι αὐτοὶ θέλει ἀγωνισθοῦν νὰ λάβουν ἐδῶ τὴν πληροφορίαν τῆς σωτηρίας τους· καλότυχοι ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἀμφιβάλλουν εἰς κἀνένα ἀπὸ τὰ εἰρημένα, μήτε ὑπωπτεύθησαν, πῶς εἶναι κἀνένα ψεύτικον, ὅτι αὐτοὶ ἂν δὲν ἔχουν κἀνένα ἀπὸ αὐτὰ, (ὅπερ μὴ γένοιτο) βεβαιότατα θέλει ἐπιμεληθοῦν νὰ τὸ ἀποκτήσουν· μακάριοι ἐκεῖνοι ὁποῦ ζητοῦν ἐξ ὅλης τους ψυχῆς νὰ ἔλθουν εἰς τὸ φῶς, καὶ κατεφρόνησαν ὅλα τὰ ἄλλα, ὅτι, ἀνίσως δὲν προφθάσουν, ὅταν εἶναι εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, νὰ ἔλθουν εἰς τὸ φῶς, ὅμως ἴσως θέλει ἀναχωρήσουν ἀπὸ ἐδῶ μὲ καλὰς ἐλπίδας, καὶ θέλει ἔλθουν καὶ εἰς τὸ φῶς, ὅμως μετρίων· (1) καλότυχοι ἐκεῖνοι ὁποῦ κλαίουν πάντοτε πικρῶς διὰ τὰ ἁμαρτήματά τους, ὅτι θέλει τοὺς προφθάσει τὸ φῶς, καὶ θέλει μεταβάλλει τὰ πικρά τους δάκρυα εἰς γλυκά· καλότυχοι ἐκεῖνοι ὁποῦ φωτίζονται μὲ τὸ θεῖον φῶς, καὶ βλέπουν τὴν ἀσθένειάν τους, καὶ καταλαμβάνουν τὴν ἀσχημάδα τῆς ψυχῆς τους, ὅτι αὐτοὶ θέλει κλαύσουν εἰς ὅλην τους τὴν ζωὴν, καὶ θέλει πλυθοῦν μὲ τὰ δάκρυά τους· καλότυχοι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐπλησίασαν εἰς τὸ θεῖον φῶς, καὶ ἐμβῆκαν μέσα εἰς αὐτὸ, καὶ ἑνώθησαν μὲ τὸ φῶς, καὶ ἔγιναν ὅλοι φῶς, ὅτι αὐτοὶ ἐξεδύθησαν τελείως τὴν μεμολυσμένην στολὴν τῶν ἁμαρτιῶν τους, καὶ δὲν θέλει κλαύσουν πλέον μὲ δάκρυα πικρά· μακάριοι ἐκεῖνοι ὁποῦ βλέπουν τὸ ἔνδυμά τους, ὁποῦ λάμπει ὡσὰν τὸν Χριστὸν, ὅτι αὐτοὶ θέλει εἶναι γεμάτοι κάθε ὥραν ἀπὸ ἀνεκλάλητον χαρὰν, καὶ θαυμάζοντες εἰς τοῦτο, καὶ ἐκπληττόμενοι θέλει δακρύουν γλυκύτατα, γνωρίζοντες πλέον τὸν ἑαυτόν τους, πῶς ἔγιναν υἱοὶ, καὶ συμμέτοχοι τῆς ἀναστάσεως· καλότυχοι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔχουν πάντοτε ἀνοικτὸν τὸ νοερὸν μάτι τῆς ψυχῆς, καὶ εἰς κάθε τους προσευχὴν βλέπουν τὸ φῶς, ὅτι αὐτοὶ ἔγιναν ἰσότιμοι μὲ τοὺς Ἀγγέλους, καὶ ἂν δὲν εἶναι τολμηρὸν νὰ τὸ εἰπῶ, ἔγιναν, καὶ θέλει γένουν ἀνώτεροι καὶ ἀπὸ τοὺς Ἀγγέλους, καὶ οἱ Ἄγγελοι ὑμνοῦν τὸν Θεὸν, ἀμὴ ἐτοῦτοι συνομιλοῦν μὲ αὐτόν. Εἰδὲ καὶ ἔγιναν, καὶ γίνονται πάντοτε τέτοιοι, ὅταν εἶναι ἀκόμι εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, καὶ δεμένοι μὲ τὴν φθαρτὴν σάρκα, ἆρά γε τί λογῆς θέλει γένουν μετὰ τὴν ἀνάστασιν, ἀφ' οὗ λάβουν τὸ πνευματικὸν ἐκεῖνο, καὶ ἄφθαρτον σῶμα; βεβαιότατα δὲν θέλει γένουν μόνον ὅμοιοι μὲ τοὺς Ἀγγέλους, ἀλλὰ καὶ μὲ αὐτὸν τὸν Δεσπότην τῶν Ἀγγέλων τὸν Χριστὸν, καθὼς εἰ-

---

1) Τὸ αὐτὸ λέγει ὁ Ἅγιος Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος, λόγῳ κατ' Ἐρώτ. «Εἰ ὢν ἐν πολέμῳ ἄνθρωπος, καὶ ἔχων τὰ δύω πρόσωπα ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ, τῆς ἁμαρτίας, καὶ τῆς χάριτος, ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, ποῦ προχωρεῖ κατεχόμενος εἰς τὰ δύω μέρη; Ἀπόκ. ὅπου ἔχει τὸν σκοπὸν ὁ νοῦς, καὶ ὅπου ἀγαπᾷ, ἐκεῖ προχωρεῖ· μόνον εἰ ἐπέρχεταί σοι θλίψις, καὶ πόλεμος ἀντιλέγειν ὀφείλεις, καὶ μισεῖν. Τὸ γὰρ ἐλθεῖν τὸν πόλεμον οὐκ ἔστι σόν. Τὸ δὲ μισῆσαι, σόν ἐστί. Καὶ τότε βλέπων ὁ Κύριος τὸν νοῦν σου ὅτι ἀγωνίζῃ, καὶ ἀγαπᾷς αὐτὸν ἐξ ὅλης ψυχῆς, διαχωρίζει τὸν θάνατον ἐκ τῆς ψυχῆς σου μιᾷ ὥρᾳ· οὐκ ἔστι γὰρ αὐτῷ δυσχερές· καὶ προσλαμβάνεταί σε εἰς τοὺς κόλπους αὐτοῦ, καὶ εἰς τὸ φῶς· ἁρπάζει γάρ σε ἐν ῥοπῇ ὥρας ἐκ τοῦ στόματος τοῦ σκότους, καὶ εὐθέως μετατίθησί σε εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ· τῷ γὰρ Θεῷ ἐν ῥοπῇ ὥρας πάντα εὐχερῆ ἐστι ποιῆσαι, μόνον ἵνα τὴν ἀγάπην ἔχῃς πρὸς αὐτόν. Χρῄζει γὰρ ὁ Θεὸς τῆς ἐργασίας τοῦ ἀνθρώπου, ἐπειδὴ κοινωνική ἐστιν ἡ ψυχὴ τῆς Θεότητος.

ναι γεγραμμένον. «Οἴδαμεν ὅτι ὅταν φανερωθῇ, »ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα.» Καλότυχος ὁ χριστιανὸς ἐκεῖνος ὁποῦ παραστέκεται ἐμπρὸς εἰς τὸν Θεὸν διὰ μέσου τῆς προσευχῆς, καὶ τὸν βλέπει ὁ Θεὸς, καὶ βλέπει καὶ αὐτὸς τὸν Θεὸν, καὶ γνωρίζει τὸν ἑαυτόν του, πῶς ἔγινεν ἔξω τοῦ κόσμου, εἴτε ἐν σώματι, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, ὅτι αὐτὸς θέλει ἀκούσει ἄρρητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι· καὶ θέλει ἰδῇ ἐκεῖνα ὁποῦ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου σαρκίνην οὐκ ἀνέβη. Καλότυχος ἐκεῖνος ὁποῦ ἰδῇ τὸ φῶς τοῦ κόσμου, ἤγουν τὸν Χριστὸν πῶς ἐμορφώθη μέσα του, ὅτι αὐτὸς θέλει νομισθῇ μήτηρ Χριστοῦ, ἔχωντας τὸν Χριστὸν μέσα του ὡσὰν βρέφος. (1) Καθὼς αὐτὸς ὁ ἀψευδέστατος ὑπεσχέθη λέγωντας, «μή»τηρ μου, καὶ ἀδελφοί μου, καὶ φίλοι μου οὗ»τοι εἰσὶν, οἱ ἀκούοντες τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ, »καὶ ποιοῦντες αὐτόν.» Ὥστε ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν φυλάττουν τὰς ἐντολάς του ὑστεροῦνται θεληματικῶς ἀπὸ τὴν τοιαύτην χάριν, ἐπειδὴ τοῦτο τὸ πρᾶγμα, καὶ ἦτον, καὶ εἶναι, καὶ θέλει εἶναι δυνατόν· καὶ ἔγινε, καὶ γίνεται, καὶ θέλει γένῃ εἰς ὅλους ἐκείνους ὁποῦ κάμνουν τὰς ἐντολάς του. Ὅμως διὰ νὰ μὴ τὸ ἀφήσωμεν αὐτὸ ὁποῦ εἴπωμεν, χωρὶς μαρτυρίας, καὶ δώσωμεν ὑποψίαν, ὅτι λέγομεν τίποτε ἀπὸ λόγου μας, καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν θείαν γραφήν· καὶ ὅτι δογματίζομεν ὡς δυνατὰ τὰ ἀδύνατα, φέρομεν πάλιν μαρτυρίαν ἀπὸ αὐτὸν τὸν μακάριον Παῦλον, τὸ στόμα τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ λέγει. «Τεκνία, οὓς πάλιν ὠδίνω, ἄ»χρις οὗ μορφωθῇ Χριστὸς ἐν ὑμῖν.» Μὰ ἆρά γε εἰς ποῖον τόπον, καὶ μέρος τοῦ σώματός μας, νομίζετε πῶς λέγει, ὅτι θέλει μορφωθῇ ὁ Χριστός; εἰς τὸ πρόσωπον, ἢ εἰς τὸ στῆθος; ὄχι, ἀλλὰ μέσα εἰς τὴν καρδίαν μας μορφώνεται, καὶ ὄχι σωματικῶς, ἀλλὰ ἀσωμάτως, καὶ καθὼς πρέπει εἰς Θεόν. Πλὴν καθὼς, ὅταν εἶναι ἐγκαστρωμένη ἡ γυναῖκα, τὸ γνωρίζει φανερὰ, ἐπειδὴ καὶ σκιρτᾷ τὸ βρέφος εἰς τὴν κοιλίαν της, καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ γνωρίζῃ πῶς ἔχει μέσα της βρέφος, (2) τοιουτοτρόπως καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει τὸν Χριστὸν μεμορφωμένον εἰς τὸν ἑαυτόν του, γνωρίζει τὰ σκιρτήματα καὶ τὰ κινήματά του, ἤγουν τὰς ἐλλάμψεις καὶ τὰς ἀστραπάς του, καὶ βλέπει μέσα του τὴν μόρφωσιν τοῦ Χριστοῦ, ὅ,τι λογῆς δείχνεται τὸ φῶς τῆς λαμπάδος μέσα εἰς τὸν καθρέπτην, ὄχι μὲ φάντασμα ἀνυπόστατον, καθὼς εἶναι ἐκεῖνο ὁποῦ φαίνεται εἰς τὸν καθρέπτην, ἀλλὰ δείχνεται μὲ φῶς ἐνυποστάτως, (3) καὶ οὐσιωδῶς, ὁρώμενον ἀοράτως, καὶ κατανοούμενον ἀκατανοήτως μὲ μορφὴν ἄμορφον, καὶ μὲ ἰδέαν ἀνείδεον. Λοιπὸν, ὦ ἀδελφοὶ, τοιουτοτρόπως καταλαμβάνεται ἡ ἀκαταληψία τῆς πίστεως ἡμῶν· τοιουτοτρόπως βλέπονται, καὶ κατανοοῦνται ἀναμφιβόλως ὁ Πατὴρ, καὶ ὁ Υἱὸς μὲ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἀπὸ τοὺς χριστιανοὺς ἐκείνους, εἰς τοὺς ὁποίους ἤθελε ἔλθουν ὁ Πατὴρ δηλ. καὶ ὁ Υἱὸς μὲ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, καὶ κάμουν μονὴν κατοικίαν εἰς αὐτοὺς, ὡς λέγει ὁ Κύριος. Γνωριζόμενοι ἀπαραλλάκτως μὲ ἕνα φῶς, καθὼς εἴπαμεν. Πλὴν καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ κατατρέχει κἀνένα ὁποῦ νὰ φεύγῃ, ἀγκαλὰ καὶ νομίζει, πῶς εἶναι κοντά του, καὶ τοῦ φαίνεται πῶς τώρα ἔχει νὰ τὸν

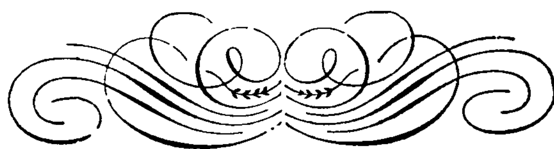
---

1) Τὰ αὐτὰ λέγει καὶ ὁ Ἅγιος Μάξιμος ἑκατοντάδι Τρίτῃ Κεφ. ή. « ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος ἐφάπαξ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς, ἀεὶ γεννᾶται θέλων κατὰ Πνεῦμα διὰ φιλανθρωπίαν τοῖς θέλουσι. Καὶ γίνεται βρέφος, ἑαυτὸν ἐν ἐκείνοις διαπλάττων ταῖς ἀρεταῖς· καὶ τοσοῦτον φαινόμενος, ὅσον χωρεῖν ἐπίσταται τὸν δεχόμενον. Οὐ φθόνῳ σμικρίνων τοῦ οἰκείου μεγέθους τὴν ἔκφρασιν, ἀλλὰ μέτρῳ σταθμίζων τῶν ὁρᾶν ποθούντων τὴν δύναμιν. Οὕτως ἀεὶ καὶ φαινόμενος ὁ τοῦ Θεοῦ Λόγος τοῖς τρόποις τῶν μετοχῶν, ἀεὶ διαμένει κατὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ Μυστηρίου, τοῖς πᾶσιν ἀθέατος κτλ.

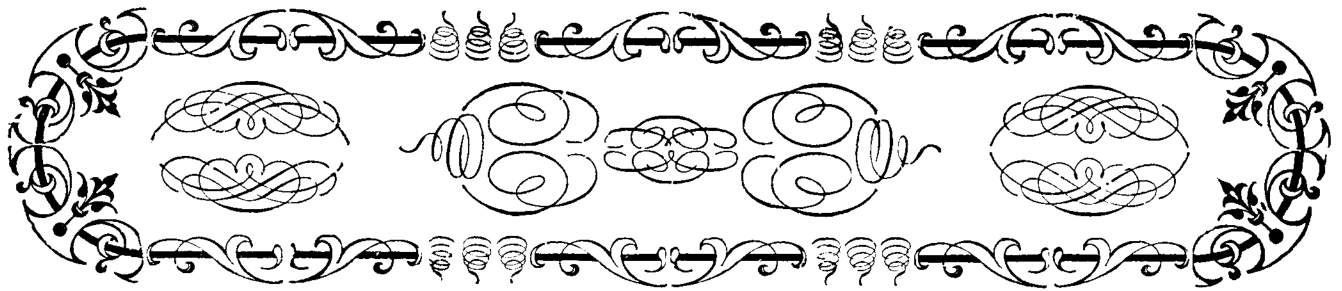
2) Ἀλλὰ καὶ ὁ μέγας Ἀθανάσιος πρὸς Ἀντίοχον ἐρωτήσαντα. Πόθεν ἐπιγιγνώσκει ὁ ἄνθρωπος, ὅτι ὅλως ἐβαπτίσθη, καὶ Πνεῦμα Ἅγιον ἔλαβεν, ὡς ἦν νήπιος ἐν τῷ ἁγίῳ Βαπτίσματι; ἀποκρίνεται. Ὁ προφήτης Ἡσαΐας φησὶ πρὸς τὸν Θεὸν, διὰ τὸν φόβον σου Κύριε ἐν γαστρὶ ἐλάβομεν, καὶ ὠδινήσαμεν Πνεῦμα σωτηρίας. Ὥσπερ οὖν ἡ ἐν γαστρὶ λαβοῦσα γυνὴ ἐκ τῶν σκιρτημάτων τοῦ βρέφους τοῦ ἐν τῇ μήτρᾳ αὐτῆς, ἐπίσταται ἀψευδῶς, ὅτι καρπὸν ἔλαβεν. Οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀληθῶς Χριστιανοῦ, οὐ διὰ ῥημάτων γονέων, ἀλλὰ διὰ πραγμάτων, καὶ σκιρτημάτων τῆς καρδίας αὐτοῦ, καὶ μάλιστα τῷ καιρῷ τῶν ἑορτῶν, καὶ τῶν φωτισμάτων, καὶ τῆς μεταλήψεως τοῦ Ἁγίου σώματος, καὶ αἵματος τοῦ Χριστοῦ. μανθάνει ἐκ τῆς χαρᾶς τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἔλαβε βαπτισθεὶς

3) Ὁ ἐν Ἁγίοις Πατὴρ ἡμῶν Φιλόθεος λέγει ῥητῶς εἰς τὸν ι λόγον κατὰ τοῦ Γρηγορᾶ, ὅτι οἱ διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας εἰρήκασιν ὑποστατικὸν φῶς, καὶ κατ' εἶδος ἐνυπόστατον ἔλλαμψιν τὸ φῶς τῆς Θεότητος τοῦτο, τοῦ φωτὸς τῶν νοημάτων, καὶ τῆς γνώσεως διαιροῦντες· δι' οὗ πᾶσα γνῶσις φυσιν ἀποκαλύπτεται, καὶ Θεὸς πρὸς ἀλήθειαν τῇ ἀξίᾳ ψυχῇ γνωρίζεται· ὃ δὴ καὶ Μάξιμος ὁ σοφὸς διδάσκων ἔλεγε διττὴν εἶναι τὴν γνῶσιν. Τὴν μὲν ἐν λόγῳ κειμένην, καὶ θείοις νοήμασι, κατ' εἶδος παροῦσαν, τὴν αἴσθησιν τῶν νοηθέντων οὐκ ἔχουσαν τὴν δὲ κατ' ἐνέργειαν, μόνην ἔχουσαν δίχα λόγου, καὶ νοημάτων ἀληθῶν τὴν κατ' εἶδος ἀπόλαυσιν Ἄλλως τε, καὶ οὐσίαν μὲν ἀπηγόρευσαν οἱ Θεολόγοι τὴν θείαν ἐνέργειαν εἶναι, ὡς δὲ καὶ ὑπόστασιν ἅμα καὶ ἐνυπόστατον, τουτέστιν ἀνθυπόστατον· ἓν γὰρ ἴσμεν καὶ τοῦτο, τῶν σημαινομένων τοῦ ἐνυποστάτου διαφόρων ὄντων. Ἐν ὑποστάσει δὲ, καὶ ὑποστατικὸν αὖθις, καὶ ἐνυπόστατον εἶπον ταύτην, ἐπειδὴ ἐν τῇ τρισυποστάτῳ θεωρεῖται Θεότητι, καὶ ταύτην οἷον ὑπόστασιν ἔχει, φυσικὸν αὐτῆς καὶ ἀδιαίρετον ὂν ἰδίωμα, καὶ ἐνυπόστατον εἰκότως καὶ κατὰ τοῦτο παρὰ τῶν Θεολόγων λέγεται Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ ἐνυποστάτως. Τόμῳ τῆς Ἀγάπης φυλλ. 116. Περὶ δὲ τοῦ οὐσιωδῶς ἴδε εἰς τὸ σημείωμα τοῦ ἑξηκοστοῦ δευτέρου λόγου.

πιάση, καὶ νὰ τὸν ἐγγίσῃ πλέον μὲ τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων του, ὅμως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὸν πιάσῃ, ἀνίσως, καὶ κατὰ τὸν κοινὸν λόγον, ἀπέχῃ κἂν μιᾶς τριχὸς διάστημα. Τοιουτωτρόπως καὶ ἡμεῖς, ἀνίσως ἀπὸ ἀμέλειάν μας ἔχωμεν κἀνένα μικρὸν λογισμὸν, ἢ δισταγμὸν ἀπιστίας, ἢ διψυχίας, ἢ δειλίας, ἢ ἄλλο κἀνένα πάθος, ἢ ἂν ἔχωμεν προσπάθειαν εἰς κἀνένα παραμικρὸν, καὶ ὀλίγον πρᾶγμα, βέβαια δὲν θέλει ἀξιωθοῦμεν νὰ ἔχωμεν ἐγκάτοικον τὸν Θεὸν μέσα εἰς τὴν ψυχήν μας οὐδὲ θέλει ἀναβοῦμεν εἰς τὸ ὕψος ταύτης τῆς δόξης. Ὅτι καθὼς εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ κατατρέχει τὸν ἄλλον, τὸ παραμικρὸν διάστημα ἕως μιᾶς τριχὸς, γίνεται αἴτιον, καὶ δὲν τὸν πιάνει· ἔτζι καὶ εἰς τὰ πνευματικὰ τὸ παραμικρὸν πάθος γίνεται αἴτιον εἰς ἡμᾶς καὶ δὲν ἀξιωνόμεθα νὰ ἔλθωμεν εἰς θεωρίαν τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἂν δὲν καταφρονήσωμεν τελείως καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν μας, καὶ τὸ σῶμά μας, ὡσὰν νὰ εἴμεσθε εἰς μαρτύριον, καὶ ἐὰν δὲν παραδώσωμεν ὅλον τὸν ἑαυτόν μας, καὶ τὴν ζωήν μας εἰς κάθε τιμωρίαν, καὶ εἰς κάθε θάνατον, ὥστε ὁποῦ νὰ μὴ μεριμνοῦμεν, οὐδὲ κἂν νὰ ἐνθυμούμεθα παντελῶς κἀνένα ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι διὰ σύστασιν, καὶ ζωὴν τοῦ φθαρτοῦ τούτου σώματος, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γένωμεν φίλοι, καὶ ἀδελφοὶ τοῦ Χριστοῦ, οὐδὲ συμμέτοχοι, καὶ συγκληρονόμοι του, οὐδὲ θέλει ἔλθωμεν εἰς θεωρίαν, καὶ γνῶσιν, καὶ δοκιμὴν τῶν εἰρημένων μυστηρίων τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἠξιώθη νὰ φθάσῃ εἰς αὐτὰ, καὶ νὰ ἀπολαύσῃ τὰ τοιαῦτα καλὰ, ἂς κατηγορῇ τὸν ἑαυτόν του, καὶ ἂς μὴ λέγῃ προφασιζόμενος προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις, ὅτι τὸ πρᾶγμα τοῦτο εἶναι ἀδύνατον· ἢ ὅτι εἶναι δυνατὸν, καὶ γίνεται, πλὴν ἀγνώστως, ἤγουν δὲν τὸ γνωρίζομεν ἡμεῖς. Ἀλλὰ ἂς πληροφορηθῇ ἀπὸ τὰς θείας γραφὰς, καὶ ἂς γνωρίσῃ, ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶναι δυνατὸν, καὶ ἀληθινὸν, καὶ γίνεται μὲ τὸ ἔργον, καὶ ἐνεργεῖται γνωστῶς, καὶ τὸ γνωρίζομεν, ὅμως διὰ τὴν ἔλλειψιν, καὶ ἀργίαν τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ, κάθε ἕνας κατὰ ἀναλογίαν ὑστερεῖ τὸν ἑαυτόν του ἀπὸ τὰ τοιαῦτα ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα ἄμποτε νὰ ἀξιωθοῦμεν νὰ τὰ ἀπολαύσωμεν ὅλοι ἡμεῖς, καὶ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν νὰ γευθοῦμεν, καὶ νὰ γνωρίσωμεν, ὅτι χρηστὸς ὁ Κύριος, καὶ ἐκεῖ νὰ ἰδοῦμεν ὅλον αὐτὸν τὸν Κύριον, καὶ νὰ συνευφραινώμεθα μαζὴ μὲ αὐτὸν εἰς ἀτελευτήτους αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΟΣ Η΄.

α΄. Περὶ ἀγάπης, καὶ πίστεως, καὶ πῶς ἀποκτᾷ τινὰς μέσα εἰς τὴν ψυχήν του τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ.

β΄. Καὶ περὶ ἐλλάμψεως, καὶ θεωρίας φωτὸς, καὶ μυστικῆς ὁμιλίας τοῦ Πνεύματος.

ά. Ἀς ἀκούσωμεν ἀδελφοί, τὸν Σωτῆρά μας, καὶ Θεόν, ὁποῦ μᾶς λέγει φανερὰ εἰς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον. «Οὐκ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον»· ὁ ὁποῖος θέλωντας νὰ μᾶς δείξῃ καὶ τὸν τρόπον τῆς σωτηρίας, λέγει. «Ἔπεμψεν ὁ Θεὸς τὸν Υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόλληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον». Λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ πιστεύει αὐτὰ ἐξ ὅλης του ψυχῆς, καὶ πληροφορεῖται, πῶς δὲν ἦλθεν ὁ Χριστὸς διὰ νὰ τὸν κρίνῃ, ἀμὴ διὰ νὰ τὸν σώσῃ, ὄχι ἀπὸ τὰ καλά του ἔργα, ἢ τοὺς κόπους, ἢ ἱδρῶτάς του, ἀλλὰ μόνον διὰ τῆς εἰς αὐτὸν πίστεως, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ τὸν ἀγαπήσῃ ἐξ ὅλης του ψυχῆς, καὶ ἐξ ὅλης του τῆς διανοίας; καὶ μάλιστα ὅταν ἀκούσῃ πῶς ἔπαθε τόσα πάθη διὰ νὰ σώσῃ καὶ αὐτόν, καὶ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους; ἤγουν πῶς ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ ἰσότιμος, καὶ ὁμοούσιος μὲ τὸν Πατέρα· ὁ ὢν ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν, καὶ περικρατῶν ὅλην τὴν κτίσιν μὲ τὴν κραταιὰν χεῖρα τῆς δυνάμεώς του, κατέβη ἀπὸ τοὺς οὐρανούς, καὶ ἐμβῆκε μέσα εἰς τὴν κοιλίαν τῆς Παρθένου, καὶ Θεοτόκου, καὶ ἔκαμεν ἐννέα μῆνας, καὶ ἔγινεν ἄνθρωπος; Καὶ πῶς ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι μαζῆ μὲ τὸν Πατέρα του ἐπάνω εἰς τὸν οὐρανὸν ἐκαταδέχθη νὰ γένῃ βρέφος κάτω εἰς τὴν γῆν, ἀκολουθῶντας τὴν τάξιν τῆς ἐδικῆς μας φύσεως· καὶ ὅταν συλλογισθῇ τὰ ἐπίλοιπα μυστήρια τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας του, καὶ τὰ πάθη ὁποῦ ὑπέμεινε διὰ τὸν ἄνθρωπον ὁ ἀπαθὴς κατὰ τὴν Θεότητα· ἤγουν πῶς ἐγεννήθη ἀνεκφράστως μέσα εἰς τὸ σπήλαιον· πῶς ἐτειλίχθη μὲ τὰ σπάργανα· πῶς ἀνεκλίθη πενιχρῶς εἰς τὸ παχνὶ τῶν ἀλόγων ζώων ὁ Βασιλεὺς τοῦ παντός· πῶς ὑπεδέχθη ἀπὸ τὸν Συμεών, καὶ εὐλογήθη ἀπὸ αὐτὸν ὡσὰν ἕνας ἀπὸ τοὺς ἁπλοῦς ἀνθρώπους, καὶ πῶς ἐφέρθη μέσα εἰς τὸν ναόν· πῶς ἔφυγεν εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ πῶς ἐγύρισε πάλιν ὑστερώτερα εἰς τὴν Ναζαρέτ· πῶς ὑπετάσσετο εἰς τοὺς γονεῖς του· πῶς ἐβαπτίσθη ἀπὸ τὸν Ἰωάννην μέσα εἰς τὸν Ἰορδάνην ποταμόν· πῶς ἐπειράσθη ἀπὸ τὸν διάβολον εἰς τὴν ἔρημον· πῶς ἔκαμε τόσα θαύματα· καὶ μάλιστα ὁποῦ δὲν ἐθαυμάζετο διὰ αὐτά, ἀμὴ τότε μάλιστα καὶ ἐφθονεῖτο, καὶ ὑβρίζετο, καὶ ἐπεριπαίζετο ἀπὸ ὅλους τοὺς πονηρούς, καὶ ἀθέους, τῶν ὁποίων τὰ ἀδιάντροπα στόματα ἠμποροῦσε νὰ τὰ πράξῃ κρυφά, καὶ φανερά, καὶ ξηράνῃ τὰς γλῶσσάς τους, καὶ νὰ σβέσῃ παντάπασι τὴν φωνήν τους· πῶς ἐπροδόθη ἀπὸ τὸν Ἰούδαν τὸν μαθητήν του· πῶς ἐδέθη ἀπὸ τοὺς φονεῖς ἐκείνους, καὶ ἐσύρετο ὡσὰν ἕνας κακοποιός· πῶς ἔλαβε ῥάπισμα ἀπὸ ἕνα δοῦλον· πῶς ἐπαραδόθη εἰς τὸν Πιλάτον, ὡσὰν ἕνας κατάδικος· πῶς ἀπεφασίσθη εἰς θάνατον· πῶς ἐφραγγελώθη, ἐπεριπαίχθη, ὠνειδίσθη, ἐφόρεσε τὴν κοκκίνην χλαμίδα· ἐβάστασεν εἰς τὰς χεῖρας τὸν κάλαμον, μὲ τὸν ὁποῖον ἐδέχετο τὰς μάστιγας ἀπὸ τοὺς θεοκτόνους Ἰουδαίους ἐπάνω εἰς τὴν ἄχραντόν του κεφαλήν· πῶς ἐστεφανώθη μὲ τὸν ἀκάνθινον στέφανον· πῶς ἐσταυρώθη ἐπάνω εἰς τὸν σταυρόν, τὸν ὁποῖον καὶ ἐβάσταζεν αὐτὸς ὁποῦ βαστάζει μὲ τὸν λογον του τὰ σύμπαντα· πῶς εὐγῆκεν ἔξω ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν τόπον τοῦ Κρανίου· πῶς τὸν ἐπερικύκλωσαν οἱ στρατιῶται, καὶ οἱ φονεῖς ἐκεῖνοι ὁμοῦ μὲ ἄπειρον πλῆθος

ἀνθρώπων, ὁποῦ ἀκολουθοῦσαν διὰ νὰ ἰδοῦν. πῶς οἱ Ἄγγελοι ἔφριττον ἀπὸ τὸν οὐρανόν· πῶς ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ ἔβλεπε τὸν ὁμοούσιόν του Υἱὸν, καὶ ὁμόθρονον ὁποῦ ἔπασχεν ὅλα αὐτὰ ἀπὸ τοὺς ἀσεβεῖς Ἰουδαίους· πῶς ἐκρέμετο γυμνὸς ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρὸν, καὶ ἦτον καρφωμένος μὲ καρφία τὰς χεῖρας, καὶ τοὺς πόδας, καὶ πληγωμένος εἰς τὴν πλευρὰν μὲ τὸ κοντάρι, καὶ ἐποτίζετο χολὴν μὲ ξίδι, καὶ ὅλα τὰ ὑπέφερε μὲ μακροθυμίαν ἀνείκαστον, καὶ ἐπαρακαλοῦσε τὸν ἄναρχόν του Πατέρα, διὰ νὰ συγχωρήσῃ ἐκείνους ὁποῦ τὸν ἐσταύρωσαν. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος συλλογισθῇ ὅλα αὐτὰ, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ τὸν ἀγαπήσῃ ἐξ ὅλης του τῆς ψυχῆς; διατὶ ὅταν ἐνθυμηθῇ, ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ὤντας Θεὸς ἄναρχος Υἱὸς ἀνάρχου Πατρὸς, συμφυὴς, καὶ ὁμοούσιος τοῦ Παναγίου, καὶ Προσκυνητοῦ Πνεύματος, κατέβη ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς, καὶ ἐσαρκώθη, καὶ ἔγινεν ἄνθρωπος, καὶ ἔπαθε διὰ ἀγάπην του ὅλα, ὅσα ἐπροείπαμεν, καὶ ἄλλα περισσότερα, διὰ νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν φθορὰν τοῦ θανάτου, καὶ νὰ τὸν κάμῃ Υἱὸν Θεοῦ, καὶ Θεὸν, ὅμοιον μὲ τὸν ἑαυτόν του, ἆρά γε, ἂν εἶναι σκληρότερος καὶ ἀπὸ τοὺς λίθους, ἢ ψυχρότερος καὶ ἀπὸ τὸν κρύσταλλον, εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ μαλαχθῇ ἡ ψυχή του καὶ νὰ θερμανθῇ ἡ καρδία του εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ; ἐγὼ ἔτζι λέγω, καὶ ἔτζι εἶναι ἡ ἀλήθεια, ὅτι ἀνίσως πιστεύσῃ τινὰς ὅλα αὐτὰ ἀπὸ καρδίας, καὶ ἐκ βάθους ψυχῆς, εὐθὺς θέλει ἀποκτήσει μέσα εἰς τὴν καρδίαν του, καὶ τὴν ἀγάπην εἰς τὸν Θεόν. Ὅτι καθὼς λέγουν, πῶς ὅταν ἀνοιχθῇ ἡ πίννα, καὶ ἐμβῇ μέσα εἰς αὐτὴν ἀπὸ τὴν δρόσον τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀπὸ τὴν ἀστραπὴν γίνεται τὸ μαργαριτάρι, ἔτζι συλλογίζου πῶς σπείρεται καὶ μέσα εἰς ἡμᾶς ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Διότι ὅταν ἡ ψυχὴ ἀκούσῃ ἀπὸ τὰ προειρημένα πάθη τοῦ Χριστοῦ, καὶ κατ᾽ ὀλίγον ὀλίγον τὰ πιστεύσῃ, τότε κατὰ τὴν πίστιν ὁποῦ ἔχει ἀνοίγεται, ὁποῦ ἦτον προτήτερα κλεισμένη ἀπὸ τὴν ἀπιστίαν, καὶ ἀφ᾽ οὗ ἀνοιχθῇ τότε ἐμβαίνει νοητῶς μέσα εἰς τὴν καρδίαν μας, ὡσὰν οὐράνιος δρόσος, ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, μαζὴ μὲ ἀνεκδιήγητον φῶς, ὡσὰν ἀστραπὴν, καὶ γίνεται ὡσὰν μαργαριτάρι φωτεινὸν, καὶ λαμπρὸν, διὰ τὸ ὁποῖον λέγει καὶ ὁ Κύριος, ὅτι εὑρίσκωντάς το ὁ πραγματευτὴς, ἐπῆγε, καὶ ἐπούλησεν ὅλα του τὰ ὑπάρχοντα, καὶ τὸ ἀγόρασε. Λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ ἀξιωθῇ νὰ πιστεύσῃ τοιούτης λογῆς καθὼς εἴπαμεν, καὶ νὰ εὕρῃ μέσα του τὸν νοητὸν μαργαρίτην τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, δὲν καταδέχεται νὰ μὴ καταφρονήσῃ ὅλα, καὶ νὰ διαμοιράσῃ ὅλα του τὰ ὑπάρχοντα εἰς πτωχοὺς, ἢ νὰ τὰ ἀφήσῃ εἰς ἐκείνους ὁποῦ θέλουν νὰ τὰ ἁρπάσουν, διὰ νὰ φυλάξῃ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ ἀσφαλῆ, ἀνελλειπῆ, καὶ ὁλόκληρον. Διατὶ ὅταν ἐκεῖνος προτιμᾷ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ καλλίτερα ἀπὸ ὅλα, τότε καὶ αὐτὴ καθε ἡμέραν αὐξάνει μέσα εἰς τὴν ψυχήν του, καὶ γίνεται εἰς αὐτὸν θαῦμα θαυμάτων ἀνεκλάλητον, καὶ τελείως ἀδιήγητον, τὸ ὁποῖον μήτε νοῦς δύναται νὰ τὸ καταλάβῃ, μήτε λόγος νὰ τὸ εἰπῇ· καὶ μένει ἐκστατικὸς εἰς αὐτὸ τὸ ἀνεκδιήγητον, καὶ ἀκατάληπτον θαῦμα, καὶ ἔχει τὸν νοῦν του προσκολλημένον εἰς ἐκεῖνο, καὶ εὐγαίνει ὅλως διόλου ἔξω ἀπὸ τὸν κόσμον, ὄχι μὲ τὸ σῶμα, ἀλλὰ μὲ ὅλας τὰς αἰσθήσεις του· διατὶ καὶ αὗται πηγαίνουν μαζὴ μὲ τὸν νοῦν εἰς ἐκεῖνο ὁποῦ θεωρεῖται μέσα εἰς τὴν ψυχήν του, καὶ ἔρχεται εἰς ἀποκαλύψεις Κυρίου, καὶ θεωρίας, καὶ ἀκούει ἄρρητα ῥήματα.

ϛʹ. Λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ καταξιωθῇ νὰ ἰδῇ, καὶ νὰ ἀκούσῃ τὰ τοιαῦτα, καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς θεωρίαν Θεοῦ, ἆρά γε ὁ τοιοῦτος ἠμπορεῖ πλέον νὰ εἶναι μαζὴ μὲ τοὺς ἀνθρώπους τελείως, ἢ μὲ τὰς αἰσθήσεις του, ἢ μὲ τὴν διάνοιάν του; διότι ἂν ἐκεῖνος ὁποῦ ἀξιωθῇ καμμίαν φορὰν νὰ συνομιλῇ μὲ θνητὸν βασιλέα, καὶ νὰ παραστέκεται ἔμπρος εἰς αὐτὸν, ἀλησμονᾷ ὅλα τὰ ἄλλα, καὶ εἶναι ὅλως διόλου προσηλωμένος εἰς τὰ λόγια μόνον τοῦ βασιλέως, πόσῳ περισσότερον ἐκεῖνος ὁποῦ ἐκαταξιώθη (ὅσον εἶναι δυνατὸν εἰς ἄνθρωπον) νὰ ἰδῇ τὸν Θεὸν τὸν Ποιητὴν, καὶ Δεσπότην, καὶ Κύριον τοῦ παντὸς, καὶ νὰ συνομιλῇ μὲ αὐτὸν, καὶ νὰ ἀκούῃ τὴν φωνὴν ἐκείνου ὁποῦ μέλλει νὰ κρίνῃ ζῶντας, καὶ νεκρούς; πῶς εἶναι δυνατὸν ὁ τοιοῦτος νὰ μὴ γένῃ ἐκστατικὸς, καὶ νὰ μὴν εὔγῃ, κατὰ ἀλήθειαν, ἔξω ἀπὸ τὸν κόσμον, καὶ ἀπὸ τὴν σάρκα, καὶ νὰ μὴ ποθήσῃ νὰ εὑρίσκεται μαζὴ μὲ αὐτὸν, ἀλλὰ νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὸν τοιοῦτον οὐράνιον Βασιλέα, καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς φροντίδας κοσμικὰς, καὶ νὰ μεριμνᾷ διὰ πράγματα ὁποῦ φθείρονται, καὶ ἀφανίζονται; δὲν τὸ πιστεύω τελείως νὰ καταδεχθῇ τινὰς ἀπὸ τοὺς φρονίμους νὰ ἔλθῃ εἰς

αὐτό. Ἐπειδὴ εἶναι φανερὸν, πῶς τὰ καλὰ τούτου τοῦ κόσμου ἔχουν μαζή τους καὶ τὴν λύπην, καὶ τὰ βάσανα, καὶ τοὺς πόνους ὁποῦ τὰ ἀκολουθοῦν, ἀμὴ ἡ ζωὴ ἐκείνη ὁποῦ ζῇ τινὰς μαζὴ μὲ τὸν Θεὸν, καὶ συνομιλεῖ μὲ αὐτὸν, καὶ ἡ θεωρία τῶν ἀνεκδιηγήτων ἐκείνων ἀγαθῶν ὁποῦ θεωρεῖ, ὑπερβαίνει κάθε μακαριότητα, καὶ εἶναι ἀνωτέρα ἀπὸ κάθε δόξαν, καὶ εὐτυχίαν, καὶ χαραν, καὶ ἄνεσιν, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι ἀνωτέρα ἀπὸ κάθε τιμὴν, καὶ τρυφὴν, καὶ ἀπόλαυσιν ὅλων τῶν φαινομένων ἀγαθῶν τῆς παρούσης ζωῆς. Διατὶ ὅσον ὑπερέχει τὸ νὰ ἀναπαύεται τινὰς ἐπάνω εἰς ἕνα στρῶμα πολυέξοδον, καὶ μαλακὸν ἀπὸ τὸ νὰ κείττεται ἐπάνω εἰς μίαν πυρωμένην σκάραν, τόσον ὑπερέχει ἀπὸ κάθε εὐφροσύνην, καὶ ἀπόλαυσιν τῆς παρούσης ζωῆς ἡ χαρὰ, καὶ ἀγαλλίασις ὁποῦ προξενεῖται εἰς τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὴν συναναστροφὴν, καὶ συνομιλίαν τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ πολλαῖς φοραῖς ἐκεῖνος ὁποῦ ἤθελε ἀφήσῃ τὸν Θεὸν, καὶ τὰς θείας θεωρίας δι' ἄγνοιαν, ἢ ἀμέλειάν του, καὶ ἔλθῃ εἰς τὰς φροντίδας τοῦ κόσμου, ὅταν αἰσθανθῇ τὴν πικρίαν ὁποῦ ἔχουν τὰ τοῦ κόσμου, καὶ τὴν ὑπέρμετρον βλάβην ὁποῦ προξενοῦν, γυρίζει πάλιν σπουδακτικὰ εἰς τὸν Θεὸν ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἀνεχώρησε καὶ κατηγορεῖ πολλὰ τὸν ἑαυτόν του, ὅτι ἐσύρθη εἰς τὰ γήϊνα, καὶ ἐμβῆκε μέσα εἰς τὰς ἀκάνθας τοῦ κόσμου, καὶ εἰς τὸ πῦρ ὁποῦ φλογίζει τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, καὶ φεύγει, καὶ προστρέχει πάλιν εἰς τὸν Θεὸν τὸν ἐδικόν του Δεσπότην. Καὶ ἂν ὁ Κύριός μας δὲν ἦτον φιλάνθρωπος ὁποῦ νὰ μᾶς δέχεται, ὅταν ἐπιστρέφωμεν καὶ νὰ μὴ μνησικακῇ, ἢ νὰ μᾶς ὀργίζεται, ἀλλὰ καὶ να μᾶς ἐπαινῇ ἀκόμι διὰ τὴν ἐπιστροφήν μας, βεβαιότατα δὲν ἤθελε σωθῇ καμμία ψυχὴ Ἁγίου, οὐδὲ ἄλλου τινός. Διὰ τοῦτο ὅλοι ὅσοι ἐτελειώθησαν μὲ ἁγιωσύνην, καὶ ἀρετὴν, χάρισμα ἐσώθησαν, καὶ ὄχι ἀπὸ τὰ καλά τους ἔργα, καὶ ἀπὸ τὰς ἀρετάς τους· καὶ ὄχι μόνον αὐτοὶ, ἀμὴ καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ τελειωθοῦν μετὰ ταῦτα, ὅλοι χάρισμα θέλει σωθοῦν. Καὶ ἐπειδὴ ἡ σωτηρία δὲν προξενεῖται εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστοὺς ἀπὸ τὰ καλά μας ἔργα, διὰ νὰ μὴ καυχηθῇ τινὰς, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος, δὲν πρέπει νὰ θαρροῦμεν τελείως εἰς τὰ ἔργα, λέγω, εἰς νηστείας, καὶ ἀγρυπνίας, καὶ εἰς χαμαικοιτείας, καὶ πεῖναν καὶ δίψαν, οὔτε εἰς τὸ νὰ βαρύνωμεν τὸ σῶμά μας μὲ σίδηρα, καὶ νὰ τὸ καταταλαιπωροῦμεν μὲ τρίχινα φορέματα· διατὶ αὐτὰ δὲν εἶναι τίποτε· ὅτι καὶ πολλοὶ κακότροποι ἄνθρωποι, καὶ οἱ περισσότεροι πτωχοὶ τὰ κάμνουν αὐτὰ, ὅμως μένουν πάλιν οἱ ἴδιοι χωρὶς νὰ ἀφήσουν τὴν κακίαν παντάπασιν, ἢ νὰ γένουν καλοί. Χρησιμεύουν καὶ αὐτὰ εἰς μερικοὺς, καὶ δαμάζουν τὸ σῶμα, καὶ μάλιστα τὸ φέρουν εἰς ἀδυναμίαν, καὶ ἀσθένειαν, ἀμὴ δὲν ζητεῖ τοῦτο μόνον ὁ Θεὸς, ἀλλὰ ἐπιθυμεῖ πνεῦμα συντετριμμένον, καὶ καρδίαν συντετριμμένην, καὶ τεταπεινωμένην, καὶ τὸ νὰ λέγῃ πάντοτε ἡ καρδία μας εἰς αὐτὸν μὲ λογισμὸν ταπεινόν. Ποῖος εἶμαι ἐγὼ Κύριέ μου, Δέσποτα, Θεὲ, ὁποῦ κατέβης καὶ ἐσαρκώθης, καὶ ἀπέθανες διὰ ἐμένα, διὰ νὰ μὲ ἐλευθερώσῃς ἀπὸ τὴν φθορὰν, καὶ τὸν θάνατον, καὶ νὰ μὲ κάμῃς κοινωνὸν, καὶ κληρονόμον τῆς ἐδικῆς σου δόξης, καὶ Θεότητος; Διότι ὅταν ἔχῃς τοιοῦτον ταπεινὸν φρόνημα, καὶ συλλογίζεσαι τοιούτους λογισμοὺς μὲ τὸν νοῦν σου, εὐθὺς θέλει τὸν εὕρῃς ὁποῦ νὰ σὲ ἐνηγκαλίζεται μυστικὰ, καὶ νὰ σὲ καταφιλῇ, καὶ νὰ χαρίζῃ Πνεῦμα εὐθὲς ἐν τοῖς ἐγκάτοις σου· πνεῦμα ἐλευθερίας, καὶ συγχωρήσεως τῶν ἁμαρτημάτων σου· καὶ νὰ σὲ στεφανώνῃ μὲ τὰ χαρίσματά του, καὶ νὰ σὲ κάμνῃ ἔνδοξον, μὲ σοφίαν, καὶ γνῶσιν. Διατὶ ποῖον ἄλλο εἶναι ἀγαπητὸν εἰς τὸν Θεὸν, καὶ εὐπρόσδεκτον, καθὼς εἶναι ἡ καρδία ἡ συντετριμμένη, καὶ ταπεινωμένη. καὶ τὸ φρόνημα τὸ ταπεινόν; ὅτι εἰς τὴν τοιαύτην ταπεινοφροσύνην τῆς ψυχῆς κατοικεῖ, καὶ ἀναπαύεται ὁ Θεὸς, καὶ κάθε ἐπιβουλὴ τοῦ διαβόλου μένει τελείως ἀνενέργητος, καὶ ὅλα τὰ φθοροποιὰ πάθη τῆς ἁμαρτίας ἀφανίζονται τελείως καὶ πληθύνει εἰς αὐτὴν μόνος ὁ καρπὸς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ ἀγάπη, ἡ χαρὰ, ἡ εἰρήνη, ἡ ἀγαθωσύνη ἡ χρηστότης, ἡ πίστης, ἡ πραότης, ἡ ταπεινοφροσύνη, ἡ καθολικὴ ἐγκράτεια ὅλων τῶν παθῶν. Καὶ ὕστερα ἀκολουθεῖ ἡ θεία γνῶσις, ἡ σοφία τοῦ Λόγου, καὶ ἡ ἄβυσσος τῶν κεκρυμμένων νοημάτων, καὶ Μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ φθάσῃ νὰ ἔλθῃ εἰς αὐτὰ, καὶ νὰ ποιωθῇ, ἀλλοιώνεται τὴν καλὴν ἀλλοίωσιν, καὶ γίνεται Ἄγγελος ἐπίγειος, καὶ συναναστρέφεται εἰς τοῦτον τὸν κόσμον μὲ τοὺς ἀνθρώπους κατὰ τὸ σῶμα, ὅμως κατὰ τὸ Πνεῦμα περιπατεῖ εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ συναναστρέφεται μὲ τοὺς Ἀγγέλους, καὶ ἀπὸ τὴν ἀνεκλάλητον χαρὰν πλα-

τύνεται εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ πλησιάσῃ τινὰς ποτὲ, ἂν δὲν καθαρίσῃ πρῶτον τὴν καρδίαν του μὲ μετάνοιαν, καὶ μὲ πολλὰ δάκρυα, καὶ ἐὰν δὲν φθάσῃ εἰς βάθος ταπεινοφροσύνης, καὶ νὰ λάβῃ μέσα εἰς τὴν ψυχήν του Ἅγιον Πνεῦμα, μὲ τὴν χάριν, καὶ φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον πρέπει ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΟΣ Θ΄.

α΄. Ὅτι εἶναι ἀναγκαῖον κάθε χριστιανὸς νὰ μετέχῃ ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

β΄. Ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ βεβαιωθοῦν τὰ ἔργα τῆς ἀρετῆς μὲ ἄλλον τρόπον, πάρεξ μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ χωρὶς αὐτὴν κανένας δὲν κατευοδώνεται εἰς τὴν ἀρετὴν, οὐδὲ ἄλλους δύναται νὰ ὠφελήσῃ, οὐδὲ νὰ δεχθῇ ξένους λογισμούς.

γ΄. Καὶ ὅτι ἡ τρισυπόστατος Θεότης εἶναι κατὰ πάντα ὁμοία.

α΄. Καθὼς ὁ λύχνος ὁποῦ εἶναι γεμάτος ἀπὸ λάδι, καὶ ἔχει φυτῆλι, ἀνίσως δὲν ἀνάψῃ ἀπὸ τὴν φωτίαν, εἶναι ὅλος σκοτεινός· ἔτζι καὶ ἡ ψυχὴ ὁποῦ εἶναι στολισμένη κατὰ τὸ φαινόμενον μὲ ὅλας τὰς ἀρετὰς ἀνίσως δὲν γένῃ μέτοχος τοῦ φωτὸς, καὶ τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἶναι ἀκόμι ἐσβεσμένη, καὶ σκοτισμένη, καὶ τὰ ἔργα της εἶναι ἀβέβαια, ὅτι ὅλα πρέπει νὰ ἐλεγχθοῦν, καὶ νὰ φανερωθοῦν ἀπὸ τὸ φῶς. Τὸ λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει τὸν λύχνον τῆς ψυχῆς του ἀκόμι ἐσβεσμένον, καὶ σκοτεινὸν, χρειάζεται ὁδηγὸν τὸ θεῖον πῦρ ὁποῦ νὰ φωτίζῃ τὸν λύχνον τῆς ψυχῆς του ἐν ταυτῷ καὶ νὰ διακρίνῃ τὰς πράξεις του, καὶ νὰ τοῦ συγχωρῇ διὰ μέσου τῆς ἐξομολογήσεως τὰ σφάλματά του, καὶ νὰ τοῦ διορθώνῃ ὅσα κακὰ, καὶ στραβὰ ἐργάζεται κάθε ὥραν. Ὅτι καθὼς εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ σκοντάπτῃ ἐκεῖνος ὁποῦ περιπατεῖ νύκτα, ἔτζι εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴν ἁμαρτάνῃ καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν εἶδεν ἀκόμι τὸ θεῖον φῶς, καθὼς λέγει ὁ Χριστός. «Ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρα οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς »τοῦ κόσμου τούτου βλέπει. Ἐὰν δέ τις περι»πατῇ ἐν τῇ νυκτὶ, προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς »οὐκ ἔχει ἐν ἑαυτῷ.» Καὶ λέγωντας ἐν ἑαυτῷ ἐφανέρωσε τὸ θεῖον, καὶ ἄϋλον φῶς, ὅτι τὸ αἰσθητὸν φῶς δὲν δύναται τινὰς νὰ τὸ ἀποκτήσῃ καὶ νὰ τὸ ἔχῃ μέσα εἰς τὸν ἑαυτόν του.

β΄. Λοιπὸν καθὼς δὲν ὠφελεῖται παντελῶς ἐκεῖνος ὁποῦ περιπατεῖ εἰς τὸ σκότος, ἐὰν κρατῇ λαμπάδας ἐσβεσμένας πολλὰς, καὶ καλὰς, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ βλέπῃ μὲ αὐτὰς οὔτε τὸν ἑαυτόν του, οὔτε ἄλλον τινά. Τοιουτοτρόπως καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ νομίζει πῶς ἔχει εἰς τὸν ἑαυτόν του, καὶ ὅλας τὰς ἀρετὰς (ἂν εἶναι δυνατὸν) ἂν δὲν ἔχῃ μέσα του τὸ φῶς τοῦ Παναγίου Πνεύματος, δὲν δύναται οὔτε νὰ ἰδῇ καλῶς, καὶ καθὼς πρέπει τὰ ἔργα του, οὔτε νὰ πληροφορηθῇ τελείως ἂν εἶναι ἀρεστὰ εἰς τὸν Θεόν· ἀλλ᾽ οὔτε δύναται νὰ ὁδηγήσῃ ἄλλους, καὶ νὰ τοὺς διδάξῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, οὔτε εἶναι ἄξιος νὰ ἀναδέχεται ξένους λογισμοὺς, καὶ νὰ ἐξομολογῇ ἄλλους, ἕως ὁποῦ νὰ ἀποκτήσῃ τὸ φῶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁποῦ νὰ φέγγῃ μέσα του. Διατὶ λέγει ὁ Χριστός. «Περιπατεῖτε »ἕως τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ· »καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδε ποῦ »ὑπάγει.» Ἀνίσως λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ περιπατεῖ μέσα εἰς τὸ σκότος δὲν ἰξεύρει ποῦ ὑπάγει, πῶς δύναται νὰ δείξῃ εἰς ἄλλους τὴν στράταν; ὅτι ἂν βάλῃ τινὰς λύχνον ἐσβεσμένον ἐπάνω εἰς ἄλλην λυχνίαν ὑστερημένην ἀπὸ φῶς ὁποῦ νὰ φω-

τίζη, τί τὸ ὄφελος; δὲν πρέπει νὰ κάμνη τινὰς ἔτζι, ἀμὴ πρέπει νὰ κάμνη καθὼς ἐδιώρισεν ὁ Θεὸς τῶν ἁπάντων εἰς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον. «Οὐδεὶς λύχνον ἅψας εἰς κρυπτὸν τίθησιν, οὐδὲ »ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ »εἰσπορευόμενοι τὸ φέγγος βλέπωσι.» Καὶ λέγωντας τοῦτο, λέγει ἀκόμι καὶ τὰ σημεῖα, διὰ νὰ γνωρίζεται ἐκεῖνος ὁποῦ ἔγινε λύχνος, καὶ ἔχει τὸ φῶς μαζή του. «Ὁ λύχνος τοῦ σώμα»τος ἐστὶν ὁ ὀφθαλμός.» Καὶ ποῖον ἄλλον ὀφθαλμὸν λέγει, πάρεξ τὸν νοῦν; ὁ ὁποῖος δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γένη ἁπλοῦς, ἀνίσως δὲν ἰδῆ τὸ ἁπλοῦν φῶς· φῶς δὲ ἁπλοῦν εἶναι ὁ Χριστός. Ὅθεν ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ νὰ λάμπη μέσα εἰς τὸν νοῦν του, ἐκεῖνος λέγεται πῶς ἔχει νοῦν Χριστοῦ· καὶ ὅταν ὁ ὀφθαλμός σου, ἤγουν ὁ νοῦς σου εἶναι ἁπλοῦς, ἤγουν φωτεινός, τότε καὶ τὸ ἀσώματον σῶμά σου, ἤγουν ὅλα τὰ μέρη τῆς ψυχῆς σου θέλει εἶναι φωτεινά. Καὶ πάλιν ὅταν ὁ νοῦς σου εἶναι πονηρός, ἤγουν ἐσκοτισμένος, καὶ ἐσβεσμένος, τότε καὶ ὅλη ἡ ψυχή σου θέλει εἶναι σκοτεινή. Λοιπὸν στοχάσου καλά, μήπως καὶ τὸ φῶς ὁποῦ εἶναι εἰς ἐσένα, εἶναι σκότος. Πρόσεχε καλά, μήπως καὶ νομίζεις, πῶς ἔχεις ἐκεῖνο ὁποῦ ἀκόμι δὲν ἀπόκτησες· κοίταξε καλὰ (λέγει) νὰ μὴ πλανηθῇς, καὶ νομίσης, πῶς εἶναι φῶς μέσα σου, καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι φῶς, ἀλλὰ σκότος. Ὅθεν προσέχετε, ἀδελφοί μου, νὰ μὴ τύχη καὶ νομίζετε πῶς εἶσθε μὲ τὸν Θεόν, καὶ ἔχετε συγκοινωνίαν μὲ αὐτόν, καὶ ἔπειτα εὑρεθῆτε ἔξω χωρισμένοι ἀπὸ αὐτόν, μὲ τὸ νὰ μὴ θεωρῆτε εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν τὸ φῶς αὐτοῦ. Ὅτι ἀνίσως τὸ θεῖον φῶς ἄναπτε τὰς λαμπάδας σας, ἤγουν τὰς ψυχάς σας, ἤθελε λάμψη φανερὰ εἰς ἐσᾶς, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Ὥστε ἀνίσως ὁ νοῦς εἶναι φωτεινός, καὶ ἡ ψυχή σου δὲν θέλει ἔχει κανένα μέρος σκοτεινόν, ἀλλὰ θέλει εἶναι ὅλη φωτεινή, καθὼς ὅταν ὁ λύχνος σὲ φωτίζη μὲ τὸ φῶς του. Λοιπὸν ποίαν ἄλλην μαρτυρίαν νὰ σοῦ φέρω πρὸς βεβαίωσίν σου μεγαλητέραν ἀπὸ αὐτήν; εἰδὲ καὶ δὲν πιστεύσεις τὸν Δεσπότην Χριστόν, εἰπέ μου, πῶς θέλει πιστεύσεις ἐμένα τὸν ὁμόδουλόν σου; ἀμὴ τί νὰ εἰπῶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἀγαποῦν νὰ εἶναι περίφημοι, καὶ ὀνομαστοί, καὶ νὰ γίνωνται ἱερεῖς, καὶ ἡγούμενοι, καὶ διδάσκαλοι, καὶ πνευματικοί, καὶ θέλουν νὰ ἀναδέχωνται ξένους λογισμούς, καὶ λέγουν πῶς εἶναι ἄξιοι νὰ ἔχουν τὴν ἐξουσίαν τοῦ δεσμεῖν, καὶ λύειν, ὁπόταν τοὺς βλέπω ὁποῦ δὲν ἰξεύρουν κανένα ἀπὸ τὰ ἀναγκαῖα, καὶ θεῖα, οὔτε τὰ διδάσκουν εἰς ἄλλους, οὔτε τοὺς φέρουν εἰς φῶς γνώσεως, διὰ νὰ γνωρίσουν, καὶ νὰ μάθουν ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι χρειαζόμενα διὰ τὴν σωτηρίαν τους; Τί ἄλλο νὰ εἰπῶ, πάρεξ ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει ὁ Χριστὸς εἰς τοὺς φαρισσαίους, καὶ νομικούς. «Οὐαὶ »ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς »γνώσεως, αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθετε, καὶ τοὺς εἰσελ»θεῖν βουλομένους ἐκωλύσατε. Καὶ τί ἄλλο εἶναι τὸ κλειδὶ τῆς γνώσεως, πάρεξ ἡ χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος ὁποῦ δίδεται διὰ μέσου τῆς πίστεως; ἡ ὁποία χάρις ἀνοίγει τὸν κεκλεισμένον, καὶ ἐσκοτισμένον μας νοῦν, καὶ προξενεῖ εἰς αὐτὸν κατὰ ἀλήθειαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἐπίγνωσιν διὰ θείου φωτισμοῦ.

γ'. Ἡ θύρα εἶναι ὁ Υἱός, καθὼς λέγει ὁ ἴδιος «Ἐγώ εἰμι ἡ θύρα·» τὸ κλειδὶ τῆς θύρας εἶναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. «Λάβετε, λέγει, Πνεῦμα »Ἅγιον, ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας ἀφίεν»ται αὐτοῖς, ἄν τινων κρατῆτε κεκράτηνται.» Καὶ ἡ οἰκία εἶναι ὁ Πατήρ. «Ἐν γὰρ τῇ οἰκίᾳ »τοῦ Πατρός μου, λέγει, πολλαὶ μοναί εἰσι.» Προσέχετε λοιπὸν ἀκριβῶς εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ Λόγου· ἀνίσως τὸ κλειδὶ δὲν ἀνοίξη (διατὶ λέγει ὁ ἴδιος τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει) ἡ θύρα δὲν ἀνοίγεται· καὶ ἐὰν ἡ θύρα δὲν ἀνοιχθῆ δὲν ἐμβαίνει κανένας μέσα εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Πατρός, καθὼς λέγει ὁ Χριστός. «Οὐδεὶς ἔρχεται »πρὸς τὸν Πατέρα, εἰμὴ δι' ἐμοῦ.» Ὅτι δὲ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἀνοίγει πρῶτον τὸν νοῦν μας, καὶ μᾶς διδάσκει τὰ περὶ τοῦ Πατρός, καὶ τοῦ Υἱοῦ, αὐτὸς πάλιν ὁ Χριστὸς τὸ εἶπεν. «Ὅταν δὲ ἔλθη ἐκεῖνος, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ »τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ »ἐμοῦ, καὶ ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν τὴν ἀλή»θειαν. Βλέπεις πῶς ὁ Πατήρ, καὶ ὁ Υἱὸς γνωρίζονται ἀχωρίστως διὰ τοῦ Πνεύματος, καὶ διὰ νὰ εἰπῶ καλλίτερα ἐν τῷ Πνεύματι (1) καὶ

1) Ἡ διὰ δηλοῖ ἐνταῦθα τὸ συναίτιον, καὶ διὰ τοῦτο λέγει ὁ Ἅγιος καλλίτερα νὰ εἰπῶ τῷ Πνεύματι. Ἤγουν εἶπα πῶς ὁ

πάλιν λέγει. «Ἐὰν γὰρ ἐγὼ μὴ ἀπέλθω, ὁ Παράκλητος οὐκ ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς. Ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος ἀναμνήσει ὑμᾶς πάντα». Καὶ πάλιν λέγει. «Ἐὰν ἀγαπᾶτέ με τὰς ἐντολάς μου τηρήσετε, καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν Πατέρα, καὶ ἄλλον Παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα μένῃ ἐν ὑμῖν εἰς τὸν αἰῶνα. Τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας. Καὶ ὕστερα ἀπὸ ὀλίγα λέγει. «Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ (ὅτε δηλονότι ἔλθῃ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἰς ἐσᾶς) γνώσεσθε ὑμεῖς, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ Πατρί μου, καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν ὑμῖν». Καὶ πάλιν λέγει. «Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ». Καὶ πρεπόντως». Ὅτι ἀνίσως δὲν βαπτισθῇ τινὰς ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, οὔτε Υἱὸς Θεοῦ γίνεται, οὔτε συγκληρονόμος Χριστοῦ. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν Πέτρον λέγει. «Σοὶ δώσω τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν». Βεβαιότατα δὲν εἶπε νὰ τοῦ δώσῃ κλειδιὰ χαλκωματένια, ἢ σιδερένια, ἀλλὰ κλειδιὰ ἄξια τῆς οἰκίας ἐκείνης, ἤγουν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Καὶ τί λογῆς εἶναι ἡ οἰκία ἐκείνη, ἄκουε τὸν Παῦλον ὁποῦ λέγει εἰς τὴν ἐπιστολὴν ὁποῦ γράφει πρὸς Τιμόθεον. «Ὁ μακάριος, καὶ μόνος Δυνάστης, ὁ Βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, καὶ Κύριος τῶν κυριευόντων, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον». Ὅτι ἀνίσως ἡ οἰκία ἐκείνη εἶναι φῶς ἀπρόσιτον, εἶναι φανερόν, ὅτι καὶ ἡ θύρα τῆς οἰκίας εἶναι καὶ αὐτὴ φῶς ἀπρόσιτον· εἰδὲ καὶ ὑποθέσεις τὸ ἕνα προσιτόν, καὶ τὸ ἄλλο ἀπρόσιτον, θέλει ἀφανισθῇ τὸ προσιτὸν ἀπὸ τὸ ἀπρόσιτον, καὶ τὸ κλειδὶ δὲν θέλει δυνηθῇ καμμίαν φορὰν νὰ ἀνοίξῃ, ἂν δὲν εἶναι καὶ αὐτὸ ἀπρόσιτον, καὶ τῆς ἰδίας φύσεως, ἀλλὰ θέλει κατακαῇ ἀπὸ τὴν θύραν, ἢ καὶ ἡ θύρα θέλει κατακαῇ ἀπὸ τὴν οἰκίαν, ἂν δὲν εἶναι τῆς ἰδίας φύσεως, καὶ ἴσως ἡ οἰκία θέλει γένῃ εἰς ὅλους ἄβατος ἀπάτητος· μάλιστα καὶ ἡ πίστις μας θέλει ἀφανισθῇ, ἀνίσως ἡ Ἁγία Τριὰς διαιρῆται εἰς προσιτόν, καὶ ἀπρόσιτον, καὶ εἰς μεγαλήτερον, καὶ μικρότερον. Προσέχετε καλῶς εἰς τὰ λεγόμενα, καὶ ἀκούοντες αὐτὰ ὁποῦ εἶπα, καὶ ἐπῆρα τὰ παραδείγματα, ἤγουν οἰκίαν, καὶ θύραν, καὶ κλειδὶ, ἀπὸ τὰ αἰσθητὰ, καὶ ὑλικὰ, μὴ τυπώσετε εἰς τὸν νοῦν σας κἀνένα σωματικὸν σχῆμα, καὶ πέσετε εἰς ἀμφιβολίαν, καὶ βλασφημίαν, ἀλλὰ πρέπει νὰ συλλογίζεσθε μὲ τὸν ἑαυτόν σας ὅλα αὐτὰ θεοπρεπῶς κατὰ τὸν λόγον τῆς θεωρίας, ἀνίσως δύνασθε, καὶ θέλει τὰ εὑρῆτε ὅλα, πῶς εἶναι καλὰ, καὶ ὀρθά. Εἰδὲ καὶ δὲν δύνασθε νὰ τὰ νοῆτε θεοπρεπῶς, πρέπει νὰ τὰ δέχεσθε μὲ πίστιν μόνην, καὶ μὴ θελήσετε νὰ τὰ πολυπραγμονῆτε τελείως· διατὶ κλειδὶ λέγεται τὸ Ἅγιον Πνεῦμα· ἐπειδὴ δι᾽ αὐτοῦ, καὶ ἐν αὐτῷ ἐλλαμπόμεθα πρῶτον κατὰ τὸν νοῦν, καὶ ἐρχόμενοι εἰς μετάνοιαν καθαριζόμεθα ἀπὸ κάθε ἁμαρτίαν, καὶ τότε λαμβάνομεν φῶς γνώσεως, καὶ βαπτιζόμεθα ἄνωθεν, καὶ ἀναγεννόμεθα, καὶ γινόμεθα τέκνα Θεοῦ, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος. «Αὐτὸ τὸ Πνεῦμα ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς ἀλαλήτοις». Καὶ πάλιν λέγει. «Ἔδωκεν ὁ Θεὸς τὸ Πνεῦμα αὐτοῦ ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν κράζον, Ἀββᾶ ὁ Πατήρ. Τοῦτο λοιπὸν τὸ Πνεῦμα μᾶς δείχνει τὴν θύραν, ὅτι εἶναι φῶς. Καὶ πάλιν ἡ θύρα μᾶς διδάσκει, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ κατοικεῖ εἰς τὴν οἰκίαν εἶναι καὶ αὐτὸς φῶς ἀπρόσιτον. Ὅμως δὲν εἶναι ἄλλος ὁ Θεὸς ὁποῦ κατοικεῖ, καὶ ἄλλο φῶς ἡ οἰκία αὐτοῦ καθὼς δὲν εἶναι ἄλλο τὸ φῶς τῆς Θεότητος, καὶ ἄλλος ὁ Θεός, ἀλλὰ ἕνας καὶ ὁ αὐτὸς εἶναι, καὶ ἡ οἰκία, καὶ ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ, καθὸ ὁ αὐτὸς εἶναι καὶ φῶς καὶ Θεός. Θεολογικῶς δὲ ὀνομάζεται οἰκία καὶ ὁ Υἱός, καθὼς λέγει ὁ ἴδιος. «Σὺ Πάτερ ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ἐν ἐμοὶ κἀγὼ Πάτερ ἐν σοί, ἵνα ἓν ὦμεν. Καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ὁμοίως λέγεται καὶ αὐτὸ οἰκία. Διατὶ ἐκεῖ ὁποῦ λέγει, ὁ Κύριός μας. «Ἐγὼ καὶ ὁ Πατὴρ ἐλευσόμεθα,» καὶ μονὴν παρ᾽ αὐτῷ ποιήσωμεν, εἶναι φανερὸν ὅτι διὰ τοῦ Πνεύματος, καθὼς λέγει ὁ Παῦλος. «Τὸ Πνεῦμα ὁ Κύριός ἐστι, ὄχι διατὶ τὸ Πνεῦμα εἶναι Υἱός». Ἄπαγε τῆς βλασφημίας. Ἀλλὰ διατὶ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ βλέπεται, καὶ θεωρεῖται ἐν τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι· καὶ ἂν τὸ Πνεῦμα εἶναι ὁ Κύριος, εἶναι φανερὸν ὅτι καὶ ὁ Πατὴρ ἐν αὐτῷ, καὶ

Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς γνωρίζονται διὰ τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐπειδὴ τὸ Πνεῦμα μᾶς διδάσκει τὰ περὶ τοῦ Πατρός, καὶ τοῦ Υἱοῦ, ὅμως τὸ Πνεῦμα εἶναι ἀχώριστον ἀπὸ τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Υἱόν, καὶ ὅπου τὸ Πνεῦμα, ἐκεῖ καὶ ὁ Πατήρ, καὶ ὁ Υἱός, καὶ καλλήτερα νὰ εἰπῶ πῶς ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς μαζὴ μὲ τὸ Πνεῦμα γνωρίζονται ἀχωρίστως.

αὐτὸν ἐν ἡμῖν. Καὶ πάλιν ὁμοίως καὶ ἡμεῖς ἐν αὐτῷ, καὶ αὐτὸς μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ. Καὶ ἂν πρέπει νὰ εἰπῶ τὶ ἀκριβέστερον· ἐκεῖνο ὁποῦ εἶναι τὸ ἕνα πρόσωπον τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἐκεῖνο εἶναι καὶ τὰ ἄλλα δύω· διατὶ καὶ τὰ Τρία πρόσωπα τῆς Ἁγίας Τριάδος ἐν ταὐτῷ εἶναι καὶ νοοῦνται εἰς μίαν φύσιν, καὶ οὐσίαν, καὶ βασιλείαν. Λοιπὸν εἴτι ὀνομάζεται τὸ ἕνα, τοῦτο κατὰ φύσιν θεωρεῖται, καὶ εἰς τὰ λοιπὰ δύω πρόσωπα, χωρὶς τοῦ, ὁ Πατὴρ, ὁ Υἱὸς, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα· ἤγουν χωρὶς τοῦ γεννᾷν ὁποῦ εἶναι τοῦ Πατρός· καὶ τοῦ γεννᾶσθαι ὁποῦ εἶναι τοῦ Υἱοῦ· καὶ τοῦ ἐκπορεύεσθαι ὁποῦ εἶναι τοῦ Πνεύματος. Διατὶ αὐτὰ μοναχὰ ἀκολουθοῦν φυσικῶς, καὶ ἀναντιρρήτως εἰς τὴν Ἁγίαν Τριάδα κατ' ἰδιότητα, ἤγουν χωριστὰ εἰς κάθε ἕνα πρόσωπον· καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐννοήσωμεν, ἢ νὰ εἰποῦμεν αὐτὰ ἀλλοιώτικα, ἢ ἀνάποδα, ἢ νὰ ἀλλάξωμεν τὰ ὀνόματα· ὅτι μὲ αὐτὰ γνωρίζονται τα Τρία πρόσωπα, καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν οὔτε τὸν Υἱὸν νὰ βάλωμεν προτήτερον ἀπὸ τὸν Πατέρα, οὔτε το Πνεῦμα τὸ Ἅγιον προτήτερον ἀπὸ τὸν Υἱὸν, ἀλλὰ πρέπει νὰ λέγωμεν μαζὴ τοιουτωτρόπως Πατὴρ Υἱὸς, καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, χωρὶς νὰ κάμωμεν καμμίαν διακοπὴν εἰς αὐτὰ, οὔτε μὲ τὸ λεπτότατον μέρος τοῦ χρόνου, ἢ τῆς στιγμῆς· ὅτι μαζὴ μὲ τὸν Πατέρα παρευθὺς εἶναι, καὶ ὁ Υἱὸς γεγεννημένος, καὶ τὸ Πνεῦμα ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ Πατρός· εἰς δὲ τὰ ἄλλα ὅλα, τὸ ἕνα ὄνομα, ἢ παράδειγμα, θεωρεῖται καὶ εἰς κάθε ἕνα πρόσωπον, καὶ εἰς τὰ Τρία. Ὡσὰν νὰ εἰποῦμεν, ἐὰν εἰπῇς φῶς, καὶ κάθε ἕνα πρόσωπον ἀπὸ αὐτὰ, φῶς εἶναι, καὶ Τρία πάλιν, ἕνα φῶς. Ζωὴ αἰώνιος, καὶ κάθε ἕνα ὁμοίως ζωὴ εἶναι, ἤγουν καὶ ὁ Πατὴρ, καὶ ὁ Υἱὸς, καὶ τὸ Πνεῦμα, καὶ τὰ Τρία πάλιν μία ζωή. Θεὸς εἶναι καὶ ὁ Πατὴρ, Θεὸς καὶ ὁ Υἱὸς, Θεὸς καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα κάθε ἕνα ξεχωριστὰ, καὶ πάλιν. Ὅλα ὁμοῦ ἕνας δημιουργὸς τῶν ὅλων. Καθὼς λέγει καὶ ἡ παλαιά. «Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν, καὶ »τὴν γῆν. Καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς γενηθήτω φῶς »(καὶ Θεὸς ἐννοεῖται ἐδῶ ὁ Πατήρ)». Καὶ ὁ Δαβὶδ λέγει. «Τῷ λόγῳ Κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστεῤ»ρεώθησαν». Καὶ Λόγος ἐννοεῖται ὁ Υἱός. «Καὶ »τῷ Πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ πᾶσα ἡ »δύναμις αὐτῶν, καὶ ἐδῶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅ»γιον». Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Θεολόγος λέγει εἰς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον. «Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ »Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεὸν, ἤ»γουν τὸν Πατέρα, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος, δη»λονότι ὁ Υἱός. Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ »χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν, ὃ γέγονεν». Λοιπὸν παρακαλῶ μάθετε αὐτὰ ὅλα ἐσεῖς ὁποῦ ὀνομάζεσθε τέκνα Θεοῦ, καὶ φαίνεσθε πῶς εἶσθε χριστιανοί. Ἐσεῖς ὁποῦ διδάσκετε ἄλλους μὲ λόγια εὔκαιρα, καὶ νομίζετε πῶς εἶσθε μεγαλήτεροι ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Ἐσεῖς λαϊκοὶ, λέγω, καὶ μοναχοὶ, καὶ ἱερεῖς, συναχθῆτε ὅλοι ὁμοῦ μὲ ἀγάπην Θεοῦ, καὶ ἐρωτήσατε ἐκείνους ὁποῦ ἰξεύρουν, καὶ ἔχουν τὴν πεῖραν εἰς αὐτὰ, καὶ ζητήσατε πρῶτον νὰ μάθετε αὐτὰ, καὶ νὰ τὰ πάθετε μὲ τὸ ἔργον. Καὶ πρὸς τούτοις ἀκόμι θελήσατε νὰ ἀνοίξετε μίαν φορὰν τὰ μάτια τῆς ψυχῆς σας, διὰ νὰ ἰδῆτε τὸν Θεὸν καὶ νὰ γενῆτε τέκνα Θεοῦ τῇ ἀληθείᾳ, καὶ ὅμοιοι μὲ τὸν Θεὸν, καὶ Πατέρα σας κατὰ τὰ ἔργα, μὲ τὴν δοκιμὴν, καὶ ὄχι μὲ μοναχὰ τὰ λόγια, καὶ τὰ ἐξωτερικὰ σχήματα, καὶ φορέματα. Καὶ ὡσὰν γενῆτε τέτοιοι, καὶ μάθετε καλὰ τὰ Μυστήρια τοῦ Θεοῦ, τότε λάβετε καὶ πνευματικὰ ἀξιώματα, διὰ νὰ μὴν ἀκούσετε τὸ οὐαί, καὶ ἀλλοίμονον, ἐσεῖς ὁποῦ πρὸ τοῦ νὰ γνωρίσετε τὰ Μυστήρια τοῦ Θεοῦ τρέχετε μὲ μεγάλην προθυμίαν καὶ νὰ ἀναβαίνετε εἰς τὰς ξένας ἀξίας ὁποῦ ἁρμόζουν εἰς ἄλλους, δηλ. εἰς τοὺς τελείους, καὶ ὄχι εἰς ἐσᾶς τοὺς ἀτελεῖς. «Οὐαὶ οἱ φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς, καὶ ἐνώπιον ἑαυ»τῶν ἐπιστήμονες. Οὐαὶ οἱ τιθέντες τὸ φῶς σκό»τος, καὶ τὸ σκότος φῶς». Λοιπὸν ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ, σᾶς παρακαλῶ ὅλους, πρῶτον νὰ βάλλετε θεμέλιον καλὸν τὴν ταπείνωσιν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τῶν ἀρετῶν· ἔπειτα μὲ τοὺς ἀγῶνας τῆς εὐσεβείας, καὶ τῶν ἀρετῶν νὰ οἰκοδομήσετε τὸν οἶκον τῆς γνώσεως τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ φωτισθῆτε ἀπὸ θεῖον φῶς, καὶ νὰ ἰδῆτε, (ὅσον εἶναι δυνατὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους) τὸν Θεὸν μὲ νοῦν καθαρὸν, καὶ ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ διδαχθῆτε τὰ τελειώτερα Μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Καὶ τότε πλέον, μὲ αὐτὴν τὴν γνῶσιν ὁποῦ δίδεται εἰς τοὺς ἀξίους ἄνωθεν παρὰ τοῦ Πατρὸς τῶν φώτων νὰ διδάσκετε καὶ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς μας χριστιανοὺς, ποῖον εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ τὸ ἀγαθὸν, καὶ τέλειον, καὶ εὐάρεστον καὶ μὲ τὴν διδασκαλίαν σας νὰ προσφέρετε λαὸν ἐκλεκτὸν εἰς τὸν Θεὸν ὁποῦ σᾶς ἀποκατέ-

στησε διὰ τῆς χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος πνευματικούς, καὶ διδασκάλους τῆς ἐκκλησίας του, διὰ νὰ μὴ διωχθοῦμεν ἔξω ἀπὸ τὸν νυμφῶνα τοῦ Χριστοῦ, ὡς καταφρονηταὶ, καὶ μὴ φοροῦντες ἔνδυμα γάμου· ἀλλὰ μάλιστα ὡς φρόνιμοι οἰκονόμοι νὰ οἰκονομήσωμεν καλῶς εἰς τοὺς συνδούλους μας τὸ πνευματικὸν χάρισμα ὁποῦ ἐλάβαμεν, καὶ προτήτερα ἀπὸ αὐτὸ νὰ διορθώσωμεν καλῶς τὴν ζωήν μας, καὶ νὰ ζήσωμεν θεαρέστως, καὶ ἔτζι νὰ ἐμβοῦμεν ἀνεμποδίστως εἰς τὸν νυμφῶνα τοῦ Χριστοῦ λαμπροὶ, καὶ φωτεινοὶ, μὲ πολιτείαν καθαρὰν, καὶ μὲ γνῶσιν οὐράνιον, καὶ γεμάτοι ἀπὸ Πνεῦμα Ἅγιον, καὶ νὰ συμβασιλεύσωμεν μὲ τὸν Χριστὸν, καὶ νὰ κληρονομήσωμεν δι' αὐτοῦ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ Πατρὸς ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι. Ὧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

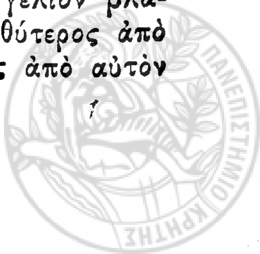
ΛΟΓΟΣ ΕΞΗΚΟΣΤΟΣ

Ὁ ὁποῖος εἶναι Θεολογικὸς Πρῶτος ἐναντίον εἰς ἐκείνους ὁποῦ λέγουν πῶς ὁ Πατὴρ εἶναι προτήτερος ἀπὸ τὸν Υἱόν.

Τὸ νὰ λέγῃ τινὰς περὶ Θεοῦ, καὶ νὰ ἐρευνᾷ τὰ κατ' αὐτὸν, καὶ νὰ ζητῇ νὰ φανερώνῃ τὰ ἀφανέρωτα, καὶ νὰ δείχνῃ ὡς καταληπτὰ τὰ ἀκατάληπτα εἰς ὅλους, τοῦτο εἶναι ἴδιον ἀνθρώπου τολμηροῦ καὶ αὐθάδους. Καὶ τοῦτο παθαίνουν, ὄχι μόνον ὅσοι τολμοῦν νὰ λέγουν τί περὶ Θεοῦ ἀφ' ἑαυτοῦ τους· ἀλλὰ καὶ ὅσοι ἐξετάζουν μὲ περιέργειαν, καὶ ἀποστηθίζουν ἐκεῖνα ὁποῦ εἶπαν, καὶ ἔγραψαν κατὰ αἱρετικῶν οἱ Θεολόγοι τῆς Ἐκκλησίας μας, ὄχι διὰ νὰ λάβουν καμμίαν πνευματικὴν ὠφέλειαν, ἀλλὰ νὰ ἐπαινοῦνται ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ τοὺς ἀκούουν, καὶ νὰ ὀνομάζωνται θεολόγοι· τὸ ὁποῖον μὲ λυπεῖ περισσότερον, καὶ μὲ φέρνει εἰς ἀδημονίαν· ἐπειδὴ στοχάζομαι πῶς τοῦτο τὸ ἐπιχείρημα εἶναι φοβερόν. Καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀποτολμοῦν εἰς τὰ τοιαῦτα, θέλει καταδικασθοῦν ἀπὸ τὸν Κύριον. Ἐκεῖνα δὲ ὁποῦ ἀποτολμοῦν ἐναντίον εἰς τὰ θεῖα, εἶναι αὐτὰ ὁποῦ λέγουν. Ὅτι κατὰ τοῦτο μόνον εἶναι μεγαλήτερος ὁ Πατὴρ ἀπὸ τὸν Υἱόν, καθὸ εἶναι αἴτιος τῆς ὑπάρξεως τοῦ Υἱοῦ· καὶ ἂν τοὺς εἰπῇ τινὰς, πῶς λέγεις μεγαλήτερον τὸν Πατέρα ἀπὸ τὸν Υἱόν; Ἀποκρίνονται, ὅτι ὁ Πατὴρ εἶναι μεγαλήτερος ἀπὸ τὸν Υἱὸν, ἤγουν πρῶτος τοῦ Υἱοῦ, διατὶ ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννᾶται ὁ Υἱός. Αὐτὰ λέγουν οἱ καινούριοι ματαιολόγοι, καὶ ἀσύντακτοι θεολόγοι, μὲ τὸ νὰ μὴν ἰξεύρουν τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποίαν τὰ εἶπαν αὐτὰ οἱ Θεολόγοι εἰς τοὺς αἱρετικούς. Διατὶ μὲ τὸ νὰ μὴν ἠμποροῦν νὰ ἐννοήσουν τὸ νόημα, καὶ τὸν σκοπὸν τῶν γεγραμμένων, ματαιολογοῦν, καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ λέγουν, τὰ ἔχουν ὡς βέβαια, καὶ ἀληθινά· εἰς τοὺς ὁποίους θέλει εἰπῶ πρεπόντως, ὄχι ἀπὸ λόγου μου, ἀλλὰ διδασκόμενος ἀπὸ ἐκεῖνον ὁποῦ διδάσκει τὸν ἄνθρωπον γνῶσιν. Ὢ ἀδελφοί μου, ἀνίσως ἡ Παναγία Τριὰς ὁποῦ ἔκαμε τὰ πάντα ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι, ἦτον, καὶ εἶναι, καὶ θέλει εἶναι πάντοτε ἀδιαίρετος· ποῖος ἐδίδαξεν, ἢ ποῖος ἐννόησεν εἰς αὐτὴν μέτρα, καὶ βαθμούς; Πρῶτον, καὶ δεύτερον; μεγαλήτερον, καὶ μικρότερον; ποῖος τὰ ἐδιώρισεν αὐτὰ εἰς τὰ ἀθεώρητα, καὶ ἀγνώριστα, καὶ τελείως ἀνερμήνευτα, καὶ ἀκατανόητα; Διατὶ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι πάντοτε ἑνωμένα, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως ὄντα, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι πρῶτα ἀνάμεσόν τους τὸ ἕνα τοῦ ἄλλου. Εἰδὲ καὶ ἐσὺ θέλεις νὰ εἰπῇς τὸν Πατέρα προτήτερον ἀπὸ τὸν Υἱὸν, ὡσὰν ὁποῦ Υἱὸς ἐγεννήθη ἀπὸ τὸν Πατέρα, καὶ κατὰ τοῦτο μάλιστα τὸν λέγεις καὶ μεγαλήτερον· σοῦ λέγω καὶ ἐγὼ, πῶς ὁ Υἱὸς εἶναι προτήτερος ἀπὸ τὸν Πατέρα· ὅτι ἀνίσως ὁ Υἱὸς δὲν ἤθελε γεννηθῇ, ἐκεῖνος δὲν ἤθελε ὀνομάζεται Πατήρ. Ἀμὴ ἀνίσως καὶ σὺ βάνῃς ὅλως διόλου πρῶτον τὸν Πατέρα ἀπὸ τὸν Υἱὸν, καὶ τὸν ὀνομάζεις πρῶτον ὡσὰν ὁποῦ εἶναι αἴτιος τῆς γεννήσεως τοῦ Υἱοῦ, ἐγὼ δὲν τὸ δέχομαι, πῶς ὁ Πατὴρ εἶναι αἴτιος τοῦ Υἱοῦ· διατὶ δίδεις ὑποψίαν, ὅτι δὲν ἦτον ὁ Υἱὸς, πρὸ τοῦ νὰ γεννηθῇ· καὶ ὅτι θέλωντας, ἢ μὴ θέλωντας ἐγεννήθη ὁ Υἱός· καὶ θέλοντος, ἢ μὴ θέλοντος τοῦ Πατρός· καὶ ὅτι

ἐγνώρισεν ὅτι ἐγεννήθη, ἢ πῶς ἐγεννήθη, ἢ δὲν τὸ ἐγνώρισε; βλέπεις εἰς πόσας ἀτοπίας, διὰ νὰ μὴ λέγω βλασφημίας, πίπτομεν ἀπὸ τὰ τοιαῦτα ζητήματα; τὸ λοιπὸν, ἢ μὴ λέγῃς ἐσὺ τὸν Πατέρα Πρῶτον τοῦ Υἱοῦ, καὶ στέργω καὶ ἐγὼ, πῶς ὁ Πατὴρ εἶναι αἴτιος τοῦ Υἱοῦ· ἢ ἐὰν ἐσὺ λέγῃς τὸν Πατέρα Πρῶτον, καὶ ἐγὼ οἰκονομῶντας τὸν λόγον ἐν χρίσει, δὲν τὸ δέχομαι κατὰ τὸ παρὸν πῶς ὁ Πατὴρ εἶναι αἴτιος τοῦ Υἱοῦ. Διατὶ, καθὼς εἴπαμεν, ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι πάντοτε ἡνωμένα, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως ὄντα δὲν δύνανται νὰ εἶναι ἀναμεταξύ τους αἴτια τὸ ἕνα τοῦ ἄλλου. Λοιπὸν μὴν ἐννοήσῃς πῶς ὁ Πατὴρ ἦτον προτήτερα ἀπὸ τὸν Υἱὸν κἀνένα καιρόν· μηδὲ νὰ εἰπῇς πῶς ὁ Πατὴρ εἶναι προτήτερος, ἢ μεγαλήτερος ἀπὸ τὸν Υἱόν· ὅτι ἐκεῖνο ὁποῦ ἦτον προτήτερα ἀπὸ ἐκεῖνο ὁποῦ ἐγεννήθη, ἢ προῆλθεν, ἢ ἐκτίσθη ἀπὸ αὐτὸ, ἐκεῖνο ἠμπορεῖ νὰ τὸ εἰπῇ τινὰς πρῶτον. Ἀμὴ ὁ Πατὴρ ὁποῦ δὲν ἦτον, οὔτε ἔγινε ποτὲ, ἢ γίνεται προτήτερα ἀπὸ τὸν Υἱὸν, διατὶ ὁ Υἱὸς εἶναι συναΐδιος, καὶ συνάναρχος μὲ τὸν Πατέρα, καὶ ὅλος ὁ Πατὴρ εἶναι ἐν ὅλῳ τῷ ὁμοτίμῳ αὐτοῦ Υἱῷ, καθὼς καὶ ὁ Υἱὸς εἶναι ἐν ὅλῳ τῷ ὁμοουσίῳ αὐτοῦ Πατρὶ, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ὀνομασθῇ πρῶτος τοῦ συναϊδίου αὐτοῦ Υἱοῦ; Εἰδὲ καὶ λέγῃς τὸν Πατέρα αἴτιον τοῦ Υἱοῦ, τὸν λέγω καὶ ἐγὼ, ἔξω μόνον νὰ μὴ προξενῇς ὑποψίαν, ὅτι ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ ἦτον μόνος του κἀνένα καιρὸν, εἰς τὸν ὁποῖον καιρὸν δὲν ἦτον καὶ ὁ Υἱός· καὶ ὅτι τὸν ἐγέννησεν ὕστερον, ἐπειδὴ ἔγινεν αἴτιος τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ· (τὸ ὁποῖον αὐτὸ σὲ μακρύνει ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν, ὡσὰν ἀσεβῆ, καὶ σὲ κάμνει ὅμοιον μὲ ἐκείνους τοὺς αἱρετικοὺς ὁποῦ λέγουν πῶς ὁ Υἱὸς ἐκτίσθη ἀπὸ τὸν Πατέρα)· ὅτι τοῦτο καὶ νὰ τὸ βάλῃ τινὰς εἰς τὸν νοῦν του μοναχὰ, εἶναι ἀσεβέστατον, καὶ ἀθεώτατον· διότι εἰς μὲν τὴν σωματικὴν γύμνασιν τῶν ἀνθρώπων λέγομεν τὸν Πατέρα Πρῶτον τοῦ Υἱοῦ, ἀμὴ εἰς τὴν θείαν, καὶ ἀνύπαρκτον ὕπαρξιν, καὶ ἀγέννητον γέννησιν, καὶ ἀνυπόστατον ὑπόστασιν, καὶ ὑπερούσιον οὐσίωσιν, καὶ τί ἄλλο νὰ εἰπῶ δὲν ἰξεύρω. Ἐκεῖνος ὁποῦ εἰπῇ πρῶτον ἀνάγκη εἶναι νὰ ὀνομάσῃ καὶ δεύτερον, καὶ τρίτον· τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει τόπον τελείως νὰ λέγεται εἰς τὴν Ἁγίαν Τριάδα· διατὶ τὸ νὰ μετρᾷ τινὰς τὰ ἀμέτρητα, καὶ νὰ λαλῇ τὰ ἀνεκλάλητα, καὶ νὰ διηγῆται τὰ ἀνεκδιήγητα εἶναι πολλὰ σφαλερὸν καὶ ἐπικίνδυνον. Τὸ λοιπὸν καὶ εἰς τὴν ἀνεκλάλητον, καὶ θείαν γέννησιν τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, λέγομεν τὸν Πατέρα αἴτιον τοῦ Υἱοῦ, καθὼς λέγομεν τὸν νοῦν αἴτιον τοῦ λόγου, καὶ τὴν πηγὴν αἴτιον τοῦ ποταμοῦ, καὶ τὴν ῥίζαν τῶν κλάδων της. Ἀμὴ πρῶτον δὲν λέγομεν τελείως διὰ νὰ μὴ πλεονάσωμεν τὸν ἀριθμὸν τοῦ ἑνὸς Θεοῦ διαιροῦντες τὴν ἀδιαίρετον, καὶ μίαν Θεότητα εἰς τρεῖς Θεούς. Διότι εἰς τὴν ἀδιαίρετον καὶ ἀσύγχυτον Τριάδα δὲν εἶναι δυνατὸν οὔτε νὰ ἐννοήσῃ, οὔτε νὰ εἰπῇ τινὰς πρῶτον, καὶ δεύτερον, καὶ τρίτον· ἢ μεγαλήτερον, καὶ μικρότερον· ὅτι τὰ τῆς θείας, καὶ ὑπερουσίου φύσεως εἶναι τελείως ἀνεκλάλητα, καὶ ἄφθεγκτα, καὶ ἀκατανόητα, καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὰ καταλάβῃ νοῦς ἀνθρώπινος· εἰδὲ καὶ θέλῃς, ἃς γυμνάσωμεν τὸν λόγον καὶ κατὰ ἄλλον τρόπον, διὰ νὰ μάθωμεν πῶς ὁ Θεὸς ὁ Ποιητὴς τοῦ παντὸς εἶναι ἀκατανόητος. Ἀνίσως βάλῃς τὸ Πνεῦμα προτήτερον ἀπὸ τὸν Υἱὸν, καὶ ἀπὸ τὸν Πατέρα, (ἂν εἶναι δυνατὸν νὰ Θεολογῇ τινὰς τοιουτωτρόπως) μαζὴ μὲ τὸ Πνεῦμα θέλει εὕρῃς καὶ ὅλον τὸν Πατέρα, καὶ ὅλον τὸν Υἱὸν, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι καὶ τὰ τρία συναΐδια καὶ ὁμοούσια· καὶ στοχάσου πῶς ἡ θεία φύσις εἶναι ἀκατάληπτος, καὶ ἀκατανόητος εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους. Λέγει ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον. Πνεῦμα ὁ Θεὸς, ἤγουν ὁ Πατήρ. Λέγει καὶ ὁ μακάριος Παῦλος. Τὸ στόμα τοῦ Χριστοῦ· τὸ δὲ Πνεῦμα ὁ Κύριος ἐστιν, ἤγουν ὁ Υἱός. Τὸ λοιπὸν ἀνίσως εἶναι Πνεῦμα ὁ Θεὸς, καὶ τὸ Πνεῦμα εἶναι ὁ Κύριος, ποῦ εἶναι ἐδῶ Πατρότης, καὶ Υἱότης, διὰ νὰ μοῦ εἰπῇς προτήτερον, καὶ μεγαλήτερον εἰς τὴν θείαν, καὶ ἀκατάληπτον φύσιν, τὸ ὁποῖον ἐσὺ, ὢ καινούριε, καὶ μάταιε Θεολόγε τὸ ἰδεῖς, καὶ τὸ λέγεις, καὶ τὸ ἀριθμεῖς εἰς αὐτήν; Ὁ Θεολόγος Ἰωάννης εἶπεν, ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὄχι ὁ Πατήρ. Ὅμως ἐσὺ ἐδιδάχθης, ἀπὸ τὴν σοφίαν τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἔμαθες πλέον βαθύτερα καὶ ἀπὸ τὸν Ἰωάννην, καὶ λέγεις εἰς ἡμᾶς, καὶ εἰς ὅλον τὸν κόσμον πρῶτος ὁ Πατὴρ, διὰ νὰ ἀποδείξῃς καὶ τὸν Υἱὸν δεύτερον τοῦ Πατρὸς, καὶ τρίτον πάλιν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, κηρύττωντας εἰς ἡμᾶς ἄλλο Εὐαγγέλιον βλασφημίας, ὡσὰν ἄλλος Θεολόγος βαθύτερος ἀπὸ τὸν Ἰωάννην, καὶ πλέον οἰκειότερος ἀπὸ αὐτὸν

εἰς τὸν Υἱὸν, καὶ Λόγον τοῦ Θεοῦ. Ἐσὺ ὁποῦ δογματίζεις εἰς ἡμᾶς ὑπούλως, καὶ δολερῶς τὴν τριθεΐαν, εἰπέ μου διὰ ποίαν αἰτίαν ὁ ἐπιστήθιος τοῦ Χριστοῦ Ἰωάννης ὁ Θεολόγος, δὲν εἶπεν ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Πατὴρ, ἀλλὰ εἶπεν ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος; διὰ νὰ μᾶς διδάξῃ, πῶς οὔτε ὁ Θεὸς Λόγος ἐγνωρίζετο ἀπὸ κἀνένα Υἱὸς, πρὸ τοῦ νὰ καταβῇ, καὶ νὰ σαρκωθῇ, οὔτε ὁ Θεὸς ἐγνωρίζετο Πατήρ· ὄχι πῶς δὲν ἦτον ἡ τρισυπόστατος Θεότης ὁποῦ ἔκαμεν ὅλον τὸν κόσμον, ἀλλ' ὅτι δὲν ἦτον ἀκόμι γνωρισμένη, διατὶ δὲν ἦτον ἀκόμι γενομένη ἡ ἔνσαρκος οἰκονομία τοῦ Χριστοῦ. Ὅτι ὕστερον ἀπὸ τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ Θεοῦ Λόγου, ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ ἐγνωρίσθη εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστοὺς Πατὴρ, καὶ ὁ Θεὸς Λόγος ὁ σαρκωθεὶς διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν ἐγνωρίσθη Υἱὸς Θεοῦ κατὰ τὸν λόγον ὁποῦ εἶπεν ἄνωθεν ὁ Πατὴρ, «Οὗτος ἐστὶν ὁ Υἱός μου »ὁ ἀγαπητὸς, αὐτοῦ ἀκούετε.» Καὶ κατὰ τὸν λόγον τοῦ Υἱοῦ του ὁποῦ εἶπε, «Πάτερ δίκαιε, καὶ »ὁ κόσμος σὲ οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνων.» Καὶ πάλιν. «Ἐγνώρισά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις.» Καὶ πάλιν· «Πάτερ δόξασόν σου τὸν Υἱὸν, ἵνα »καὶ ὁ Υἱός σου δοξάσῃ σε· καὶ ἐγὼ, καὶ ὁ Πα»τὴρ ἓν ἐσμέν.» Λοιπὸν στοχάσου, παρακαλῶ, τὴν δύναμιν τῶν λόγων τοῦ Κυρίου, διότι λέγει. «Ἐγὼ, καὶ ὁ Πατὴρ ἓν ἐσμὲν, καὶ ἔβαλε τὸν ἑαυτόν του προτήτερα ἀπὸ τὸν Πατέρα. Διατί; διὰ νὰ δείξῃ τὸ ἰσότιμον, καὶ ὁμόδοξον ὁποῦ ἔχει εἰς ὅλα μὲ τὸν Πατέρα· καὶ ὅτι οὔτε ὁ Πατὴρ εἶναι πρῶτος, ἀγκαλὰ καὶ εἶναι αἴτιος τοῦ Υἱοῦ· οὔτε ὁ Υἱὸς δεύτερος, ἀγκαλὰ καὶ ἐγεννήθη ἀπὸ τὸν Πατέρα· οὔτε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τρίτον, ἀγκαλὰ καὶ ἐκπορεύεται ἀπὸ τὸν Πατέρα. Ὅτι ἐπειδὴ ἡ Τριὰς εἶναι ἓν ἐξ ἀρχῆς, καὶ τοῦτο τὸ ἓν ὀνομάζεται Τριὰς κατὰ τὰς ὑποστάσεις, ἀκολουθεῖ ὅτι ἀπὸ αὐτὰς τὰς τρεῖς ὑποστάσεις, ἤγουν πρόσωπα, κἀνένα δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἶναι πρῶτον τοῦ ἄλλου. Ὅτι οὔτε ἦτον προτήτερα τὸ ἕνα ἀπὸ τὸ ἄλλο, διὰ νὰ γένῃ ἐκεῖνο ὁποῦ ἦτον προτήτερα πρῶτον ἐκείνου ὁποῦ ἔλαμψεν ἀπὸ αὐτό. Ὅτι ἡ μία Τριὰς εἶναι μία Θεότης· καὶ τοῦτο λέγεται Τριὰς διὰ τὰ πρόσωπα, εἴτ' οὖν ὑποστάσεις. Καὶ ἐπειδὴ ὁ Θεὸς μερίζεται εἰς Τρία ἀμερίστως, εἶναι δὲ ἑνωμένον εἰς ἓν ἀσυγχύτως, διὰ τοῦτο καλεῖται μία Τριὰς ὁ Θεός· καὶ καμμία ἀπὸ αὐτὰς τὰς τρεῖς ὑποστάσεις δὲν ἦτον προτήτερα ἀπὸ τὴν ἄλλην τελείως· οὔτε ὁ Πατὴρ ἦτον προτήτερα ἀπὸ τὸν Υἱὸν, οὔτε ὁ Υἱὸς ἀπὸ τὸν Πατέρα, οὔτε ὁ Πατὴρ, καὶ ὁ Υἱὸς ἀπὸ τὸ Πνεῦμα, διὰ νὰ γένῃ καὶ πρῶτον τὸ ἕνα τοῦ ἄλλου· ὅτι καὶ τὰ Τρία πρόσωπα εἶχον τὴν ἄναρχον ἀρχὴν σύνδρομον, καὶ συναΐδιον. Τὸ λοιπὸν ἡ Ἁγία Τριὰς εἶναι ἕνας Θεὸς ἄφραστος, ἄναρχος, ἄκτιστος, ἀκατάληπτος, ἀμέριστος, καὶ οὔτε νὰ νοηθῇ εἶναι δυνατὸν, οὔτε νὰ λαληθῇ ἀπὸ ἡμᾶς. Ὅμως διὰ νὰ μὴν ἀλησμονήσωμεν παντελῶς τὸν Θεὸν μὲ τὴν μεγάλην σιωπὴν, καὶ πολιτευώμεθα εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, ὡσὰν κἄποιοι ἄθεοι, διὰ τοῦτο ἐσυγχωρήθη εἰς ἡμᾶς νὰ λαλοῦμεν τὰ περὶ Θεοῦ, καὶ τῶν θείων ὅσον εἶναι δυνατὸν εἰς τὴν ἀνθρώπινον φύσιν, καθὼς ἐδιδάχθημεν ἀπὸ τοὺς θείους Ἀποστόλους, καὶ ἀπὸ τοὺς θεοπνεύστους Πατέρας μας, διὰ νὰ ἐνθυμούμεθα αὐτὸν συχνὰ, καὶ νὰ δοξάζωμεν τὴν ἀγαθότητά του, καὶ τὴν φιλάνθρωπόν του οἰκονομίαν ὁποῦ ἔκαμεν εἰς ἡμᾶς. Ἀλλὰ ἡμεῖς ὡσὰν νὰ μὴν εἴχαμεν εἴδησιν πῶς εἴμεσθε γῆ, καὶ σποδὸς, εὐγαίνομεν ἀπὸ τὰ μέτρα μας, καὶ δὲν τρομάζομεν νὰ ἐρευνοῦμεν, καὶ νὰ πολυεξετάζωμεν, καὶ νὰ νοοῦμεν, καὶ νὰ ἐπινοοῦμεν, καὶ νὰ πλάττωμεν ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ἀκατανόητα, καὶ ἀνεκλάλητα καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς Ἀγγέλους, καὶ εἰς ὅλα τὰ οὐράνια τάγματα· ἀμὴ φρονοῦμεν, καὶ λέγομεν τὰ περὶ Θεοῦ, χωρὶς καμμίαν συστολὴν, καὶ φόβον, ὡσὰν κἄποιοι ἄπιστοι, καὶ τελείως ἀδίδακτοι τῶν τοῦ Θεοῦ Μυστηρίων. Εἰπέ μου λοιπὸν, ἀδελφὲ, ἐσὺ ὁποῦ δὲν συστέλλεσαι νὰ ἐρευνᾷς, καὶ νὰ ἐξετάζῃς τὰ τῆς θείας φύσεως, πιστεύεις, ὅτι εἶναι Θεὸς τρισυπόστατος, ἄναρχος, ἄκτιστος, ἀκατάληπτος, ἀνεξιχνίαστος, ἀόρατος, μήτε μὲ νοῦν καταλαμβανόμενος, μήτε μὲ λόγον λαλούμενος; καὶ ὅτι ἦτον πάντοτε ὁ αὐτὸς, καὶ δὲν εἶχε ποτὲ ἀρχὴν, οὔτε ἡμερῶν, οὔτε χρόνων, οὔτε αἰώνων, ἀλλὰ ἦτον πάντοτε; ναὶ, λέγει, πιστεύω. Ἀνίσως λοιπὸν πιστεύῃς, τοῦτο, ὅτι ἡ Ἁγία Τριὰς ἦτον πάντοτε, καθὼς καὶ ἦτον, ἕνας μόνος Θεὸς, καὶ ὅταν ἠθέλησεν ἔκτισεν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, καὶ ἔκαμεν ὅλα τὰ οὐράνια τάγματα τῶν Ἀγγέλων· ἔπειτα ἔπλασε καὶ τὸν ἄνθρωπον ὕστερον ἀπὸ ὅλα τὰ κτίσματα, καὶ δὲν εἶναι κἀνένα, οὔτε εἰς τὸν οὐρανὸν, οὔτε εἰς τὴν γῆν, οὔτε εἰς τὰ καταχθόνια, τὸ ὁποῖον δὲν ἐκτίσθη ἀπὸ τοῦ

μὴ ὄντος. Μόνος δὲ αὐτὸς ὁ τρισυπόστατος Θεὸς ὁ Ποιητὴς, καὶ Κτίστης αὐτῶν, εἶναι ἄναρχος, καὶ ἄκτιστος, καὶ ἀεὶ ὢν, καὶ πρὸ πάντων ὤν· ἂν πιστεύῃς αὐτὰ, διατὶ δὲν σιωπᾷς καὶ σύ; καὶ νὰ προσκυνῇς μὲ φόβον καὶ τρόμον τὸν Δημιουργὸν πάντων, καθὼς κάνουν καὶ ὅλα τὰ τάγματα τῶν Ἀγγέλων ὁποῦ εἶναι εἰς τοὺς οὐρανούς; ἀλλὰ ἄφησες τὸ νὰ ἐπισκέπτεσαι, καὶ νὰ ἐξετάζῃς τὸν ἑαυτόν σου, καὶ περιεργάζεσαι μὲ τολμηρὰν καὶ αὐθάδη ψυχὴν τὴν ἀκατάληπτον φύσιν τοῦ Θεοῦ; δὲν τρομάζεις ἄνθρωπε, νὰ μὴ καταβῇ κανένα ἀστροπελέκι ἀπὸ τὸν οὐρανὸν, καὶ σὲ κατακαύσῃ; Ὅτι ἀνίσως ὁ Θεὸς ἡ τρισυπόστατος μονὰς εἶναι ἄκτιστος, καὶ ἄναρχος, καὶ ἦτον πάντοτε, καὶ προτήτερα ἀπὸ ὅλα τὰ πάντα εἴτε ὁρατὰ, εἴτε ἀόρατα, εἴτε ἐνσώματα, εἴτε ἀσώματα, εἴτε γινωσκόμενα ἀπὸ ἡμᾶς, εἴτε ἀγνοούμενα. Τὰ ὁποῖα ὅλα ἔγιναν ἀπὸ τὴν ὁμοούσιον. καὶ ἀδιαίρετον Τριάδα, τὴν μίαν Θεότητα· εἰπέ μου, μὲ τί τρόπον δύνανται νὰ γνωρίσουν τὰ ποιήματα τὸν Ποιητήν; καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ ἔγιναν, ἐκεῖνον ὁποῦ εἶναι πάντοτε; τὰ κτιστὰ τὸν ἄκτιστον; καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ ἔλαβον ἀπὸ αὐτὸν ὕστερα τὸ εἶναι νὰ γνωρίσουν τὸν ἄναρχον; πῶς θέλει δυνηθοῦν νὰ τὸν καταλάβουν οἷος, καὶ πόσος εἶναι, καὶ πῶς ἐγεννήθη; ὄχι, ὄχι· δὲν θέλει δυνηθοῦν τελείως νὰ καταλάβουν, ἔξω μόνον ὅσον θέλει αὐτὸς ὁ Ποιητὴς, ὁ ὁποῖος καθὼς χαρίζει εἰς κάθε ἄνθρωπον ὁποῦ ἔπλασε πνοὴν, καὶ ζωὴν, καὶ ψυχὴν, καὶ νοῦν, καὶ λόγον, τοιουτωτρόπως θέλει χαρίσει φιλανθρώπως καὶ τὴν περὶ αὐτοῦ γνῶσιν νὰ τὸν γνωρίσουν, ὅσον συμφέρει ἀμὴ ἀλλέως δὲν εἶναι δυνατὸν τὸ ποίημα ἐκεῖνο ὁποῦ ἔγινεν ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ καταλάβῃ τὸν Ποιητήν του. Ὅμως καὶ τὴν γνῶσιν ὁποῦ δίδει εἰς ἡμᾶς ὁποῦ πιστεύομεν εἰς αὐτὸν, μᾶς τὴν δίδει κατὰ τὴν πίστιν μας, διὰ νὰ ἐπιβεβαιώσῃ ἡ γνῶσις τὴν πίστιν ὁποῦ γίνεται χωρὶς γνῶσιν· καὶ ἔτζι νὰ βεβαιωθῇ διὰ μέσου τῆς γνώσεως εἰς τὴν πίστιν ἐκεῖνος ὁποῦ ἐκατηχήθη τὸν λόγον, καὶ ἐπίστευσεν, ὅτι εἶναι Θεὸς, εἰς τὸν ὁποῖον ἐπίστευσε μὲ τὴν διδασκαλίαν τοῦ λόγου. Αὐτὴν λοιπὸν τὴν γνῶσιν οἱ πιστοὶ τὴν λαμβάνουν διὰ μέσου πολυτρόπων, καὶ διαφόρων σημείων, δι' αἰνιγμάτων, δι' ἐσόπτρων, διὰ μυστικῶν, καὶ ἀνεκφράστων ἐνεργειῶν, διὰ θείων ἀποκαλύψεων ἀμυδρῶν, διὰ θεωρίας τῶν λόγων τῆς κτίσεως, καὶ διὰ μέσου ἄλλων πολλῶν, μὲ τὰ ὁποῖα αὐξάνει κάθε ἡμέραν ἡ πίστις τῶν τοιούτων πιστῶν, καὶ ἀναβαίνει εἰς ἀγάπην, καὶ πόθον Θεοῦ· καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ πληροφορεῖ αὐτοὺς ὁ Θεὸς, καθὼς καὶ τοὺς Ἀποστόλους διὰ τῆς ἀποστολικῆς παρουσίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ φωτίζονται τελεώτερα, καὶ διδάσκονται διὰ τοῦ φωτὸς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἄρρητος, ἄφραστος, ἄκτιστος, αἰώνιος, ἀΐδιος, καὶ ἀκατάληπτος. Διατὶ ἀπὸ τὸ Πανάγιον Πνεῦμα διδάσκονται κάθε γνῶσιν, καὶ ἐπίγνωσιν, καὶ κάθε λόγον σοφίας, καὶ γνώσεως μυστικωτέρας· καὶ πρὸς τούτοις θαυμάτων ἐνέργειαν, καὶ προφητείας χάριν, καὶ γένη γλωσσῶν, καὶ ἑρμηνείαν γλωσσῶν, καὶ ἀντιλήψεις, καὶ κυβερνήσεις πόλεων, καὶ λαοῦ, καὶ ἐπίγνωσιν τῶν μελλόντων ἀγαθῶν καὶ ἀπόλαυσιν βασιλείας οὐρανῶν, καὶ υἱοθεσίαν, καὶ αὐτὸ τὸ νὰ ἐνδυθοῦν Χριστὸν, καὶ τὸ νὰ γνωρίσουν τὰ Μυστήρια Χριστοῦ, καὶ τὸ Μυστήριον τῆς αὐτοῦ οἰκονομίας ὁποῦ ἔγινεν εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους· καὶ καθόλου νὰ εἰπῶ, ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν ἠξεύρουν οἱ ἄπιστοι, ἡμεῖς ὁποῦ ἀξιωθήκαμεν νὰ εἴμεσθε πιστοὶ, δυνάμεθα νὰ τὰ ἠξεύρωμεν, καὶ νὰ τὰ φρονοῦμεν, καὶ νὰ τὰ λέγωμεν· τὰ ὁποῖα τὰ διδασκόμεθα, καὶ τὰ μανθάνομεν διὰ τῆς χάριτος μόνον τοῦ Παναγίου Πνεύματος. Ἀπὸ αὐτὰ λοιπὸν, καὶ τὰ τοιαῦτα πληροφορούμεθα, καὶ βεβαιούμεθα, ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ Θεὸς ὁποῦ ἔκτισε τὰ πάντα, ὁ ὁποῖος πέρνωντας χῶμα ἀπὸ τὴν γῆν ἔπλασε καὶ ἡμᾶς. Αὐτὸς ὁποῦ ἐχάρισεν εἰς ἡμᾶς νοῦν, καὶ λόγον, καὶ ψυχὴν νοεράν. Αὐτὸς ὁποῦ μᾶς ἔκαμε κατ' εἰκόνα του, καὶ ὁμοίωσιν, καὶ ἀπεδίωξεν ἀπὸ ἡμᾶς τὸ σκότος τῆς ἀγνωσίας. Αὐτὸς ὁ ἴδιος εἶναι ὁποῦ μᾶς ἐκατηξίωσε νὰ μᾶς δείξῃ σκοτεινὰ, τρόπον τινὰ ὡς ἐν σκιᾷ, ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ἀνώτερα ἀπὸ ἡμᾶς, καὶ νὰ μᾶς τὰ φανερώσῃ μὲ ἐκεῖνα ὁποῦ θεωροῦνται εἰς ἡμᾶς· ἀπὸ τὰ ὁποῖα καὶ ἐμάθαμεν, καὶ βλέπομεν, καὶ πιστεύομεν. Ὅτι καθὼς ὅταν ὁ Θεὸς ἔπλασε τὸ σῶμά μας ἔκαμεν ὁμοῦ καὶ τὴν ψυχὴν, καὶ τὸν νοῦν, καὶ αὐτὸν τὸν ἐνδιάθετον ἡμῶν λόγον· διότι μὲ ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει ἡ γραφὴ, πῶς ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον λαβὼν χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνεῦμα ζωῆς, καὶ ἐγένετο αὐτῷ εἰς ψυχὴν ζῶσαν, φανερώνει ὅτι ἦσαν μαζὴ μὲ τὴν ψυχὴν, καὶ ὁ νοῦς ἡμῶν, καὶ ὁ λόγος, καὶ

κἀνένα ἀπὸ αὐτὰ δὲν ἦτον προτήτερον, ἐπειδὴ καὶ τὰ τρία μαζὴ εἶναι ἕνα, καὶ ἐδόθησαν εἰς ἡμᾶς εἰς ἕνα πνεῦμα ζωῆς. Καθὼς λοιπὸν εἰς αὐτὰ δὲν ἦτον προτήτερον τὸ ἕνα ἀπὸ τὸ ἄλλο, μὲ τὸ νὰ εἶναι καὶ τὰ τρία μιᾶς οὐσίας, καὶ φύσεως, τοιουτωτρόπως καὶ εἰς τὴν Ἁγίαν, καὶ ὁμοούσιον, καὶ ὁμότιμον Τριάδα δὲν ἦτον προτήτερον τὸ ἕνα πρόσωπον ἀπὸ τὸ ἄλλο, διατὶ ὁ Θεὸς ὁ Ποιητὴς τῆς εἰκόνος, ἤγουν τοῦ ἀνθρώπου, ὢντας τρισυπόστατος, δὲν εἶχε ποτὲ κἀνένα πρόσωπον ἀπὸ τὰ Τρία ὁποῦ νὰ ἦτον προτήτερον ἀπὸ τὰ ἄλλα ὁμὴ καὶ τὰ Τρία πρόσωπα ἅμα, εἶναι ἕνας Θεός. Καὶ αὐτὸ τὸ ἕνα πάλιν, ἤγουν ὁ Θεὸς, εἶναι πάντοτε ὁμοίως Τρία πρόσωπα. Τὸ λοιπὸν τοῦτο ὁμολογοῦμεν, καὶ πιστεύομεν, καὶ μαρτυροῦμεν, καὶ βεβαιώνομεν εἰς ὅλους τοὺς ἄλλους, ὁποῦ δὲν τὸ ἔχουν τολμηρὸν νὰ λέγουν, καὶ νὰ ἐξετάζουν τὰ περὶ Θεοῦ. Ὅτι ἡ Ἁγία Τριὰς, εἰς τὴν ὁποίαν ἐβαπτίσθημεν εἶναι Θεὸς τρισυπόστατος. Πατὴρ, Υἱὸς, καὶ Ἅγιον Πνεῦμα· καθὼς ἐβεβαιωθήκαμεν ἀπὸ τὰς ἐνεργείας, καὶ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁποῦ ἦλθαν εἰς ἡμᾶς, καὶ ἀπὸ αὐτὸ τὸ θεῖον, καὶ ἱερὸν Εὐαγγέλιον. Ἀμὴ πῶς, καὶ πότε, καὶ τί λογῆς εἶναι ἡ Ἁγία Τριὰς ὁποῦ ἔκτισεν ὅλα τὰ πάντα, αὐτὰ δὲν τὰ ἰξεύρομεν ἡμεῖς ὁποῦ ἐκτίσθημεν ἀπὸ αὐτήν· καὶ ἂν δὲν τὰ ἰξεύρωμεν, καθὼς καὶ δὲν τὰ ἰξεύρωμεν τῇ ἀληθείᾳ, καὶ ἀποκτοῦμεν νὰ λέγωμεν διὰ ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν ἰξεύρομεν, πόσα ἀστραποπελέκια εἶναι δίκαιον νὰ πέσουν νὰ μᾶς κατακαύσουν; ὅτι ἐκεῖνο ὁποῦ δὲν εἶναι κἀνένα ἀπὸ ὅλα τὰ κτίσματα, ὁρατὰ, καὶ ἀόρατα, ἀλλὰ εἶναι ὑπὲρ τὸ πᾶν, πῶς δυνάμεθα νὰ τὸ ἰξεύρωμεν ἡμεῖς οἱ ὁρατοὶ, καὶ κτιστοὶ, οἱ φθαρτοὶ, οἱ αἰσθητοὶ, οἱ τυφλοὶ, καὶ ἀφώτιστοι; καὶ μάλιστα ὁποῦ ἡ ἁμαρτίαις μας εἶναι ὡσὰν τεῖχος, ἀναμεταξὺ εἰς ἡμᾶς, καὶ εἰς τὸν Θεὸν, καὶ μᾶς χωρίζουν ἀπὸ αὐτόν· τὸ ὁποῖον τεῖχος τῶν ἁμαρτιῶν μας, ἀνίσως δὲν τὸ χαλάσωμεν διὰ μέσου τῆς μετανοίας, ἢ νὰ τὸ ἐξεπεράσωμεν, ὄχι μόνον δὲν θέλει δυνηθοῦμεν νὰ γνωρίσωμεν τὸν Θεὸν, ἀλλὰ δὲν θέλει γνωρίσωμεν, οὐδὲ πῶς εἴμεσθε ἄνθρωποι. Διατὶ ἕως ὁποῦ στέκεται τὸ τεῖχος, καὶ ὁ φραγμὸς τῶν ἁμαρτιῶν μας, καὶ μᾶς χωρίζει ἀπὸ τὸ φῶς, πῶς εἶναι δυνατὸν διατρίβοντες μέσα εἰς τὸ σκότος, νὰ γνωρίσωμεν τὸν ἑαυτόν μας, ἢ νὰ καταλάβωμεν ἀληθινὰ τί λογῆς εἴμεσθε, καὶ ἀπὸ ποῦ καταγόμεθα, καὶ ἐρχόμεσθε, καὶ ποῦ πηγαίνομεν, καὶ ποῖοι εἴμεσθε; καὶ ἂν δὲν γνωρίζωμεν τὸν ἑαυτόν μας, πολὺ περισσότερον δὲν ἠμποροῦμεν νὰ γνωρίσωμεν ἐκεῖνον ὁποῦ εἶναι ἀσυγκρίτως ἀνώτερος ἀπὸ ἡμᾶς· Ὅτι ἀνίσως γνωρίζαμεν τὸν ἑαυτόν μας, δὲν ἤθελε ὁμιλοῦμεν μὲ τόσην αὐθάδειαν, καὶ τόλμην περὶ Θεοῦ. διατὶ τὸ νὰ ὁμιλοῦμεν περὶ Θεοῦ, καὶ τῶν θείων ἡμεῖς ὁποῦ εἴμεσθε ἀφώτιστοι, καὶ εὔκαιροι ἀπὸ Πνεῦμα Ἅγιον, φανερώνομεν μὲ αὐτὸ πῶς δὲν γνωρίζομεν τὸν ἑαυτόν μας. Καὶ οὕτως ἀκολουθεῖ, ὅτι ἀνίσως ἐγνωρίζαμεν μὲ ἀκρίβειαν τὸν ἑαυτόν μας, δὲν ἤθελε στοχασθοῦμεν ποτὲ, πῶς εἴμεσθε ἄξιοι, οὐδὲ εἰς τὸν οὐρανὸν νὰ κοιτάξωμεν, οὐδὲ τοῦτο, τὸ αἰσθητὸν φῶς τοῦ κόσμου νὰ ἰδοῦμεν, οὐδὲ νὰ πατοῦμεν αὐτὴν τὴν γῆν· ἀλλὰ ἤθελε ζητήσωμεν μὲ κάθε προθυμίαν νὰ χωσθοῦμεν μέσα εἰς τὴν γῆν. Διατὶ τί ἄλλο εἶναι ἀκαθαρτότερον ἀπὸ ἐκεῖνον ὁποῦ ἐπιχειρίζεται νὰ διδάσκῃ μὲ ὑπερηφάνιαν καὶ οἴησιν τὰ τοῦ Πνεύματος, χωρὶς Πνεῦμα; Καὶ τί ἄλλο εἶναι μιαρώτερον ἀπὸ ἐκεῖνον ὁποῦ δὲν θέλει νὰ μετανοήσῃ, καὶ νὰ προκαθαρίσῃ τὸν ἑαυτόν του, ἀλλὰ ἀφίνει τοῦτο, καὶ θέλει νὰ θεολογῇ μὲ μόνην τὴν ψευδώνυμον γνῶσιν, καὶ τὴν ἔξω σοφίαν, καὶ νὰ διαλέγεται μὲ τόλμην καὶ αὐθάδειαν περὶ τῶν ὄντων, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως ὄντων; ὅτι ἀνίσως δὲν χάμῃ χαμμίαν ἄλλην ἁμαρτίαν, (τὸ ὁποῖον εἶναι ἀδύνατον) τοῦτο μοναχὰ τὸν χάμνει ὑπόδικον αἰωνίου κολάσεως· ἐπειδὴ κάθε ὑψηλοκάρδιος εἶναι ἀκάθαρτος κοντὰ εἰς τὸν Θεόν· ὅτι μερικοὶ ἀπὸ τοὺς τοιούτους ἦλθαν εἰς τόσην ἀνοησίαν, ὁποῦ λέγουν, καὶ νομίζουν πῶς δὲν ἔκαμαν χαμμίαν ἁμαρτίαν. Ὢ τῆς παραφροσύνης. Οὐδεὶς ἀναμάρτητος, εἰμὴ μόνος ὁ Θεός. «Ὅτι πάντες λέγει ὁ θεῖος Ἀπόστολος, ἥμαρ»τον, καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, δι»καιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι». Εἶδε καὶ κατὰ τὸ θεῖον λόγιον, δὲν εἶναι τινὰς ἀναμάρτητος, εἰμὴ εἷς ὁ Θεὸς, καὶ ὅλῃ ἥμαρτον, καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ἐκεῖνος ὁποῦ λέγει πῶς δὲν ἥμαρτε, κάμνει τὸν ἑαυτόν του, χωρὶς νὰ τὸ αἰσθάνεται, ὅμοιον μὲ τὸν Θεὸν, καὶ εἶναι ὅμοιος μὲ τὸν Ἑωσφόρον ὁποῦ εἶπε. «Θήσω τὸν θρόνον μου ἐπὶ τῶν νεφελῶν, καὶ »ἔσομαι ὅμοιος τῷ Ὑψίστῳ· εἶδε καὶ ὁμολο-

γεῖς πῶς ἥμαρτες, δεῖξόν μου τὴν μετάνοιαν ὁποῦ ἔκαμες, τὴν γνησίαν, καὶ καθαρὰν ἐξομολόγησιν τῶν ἁμαρτημάτων σου, τὴν πίστιν ὁποῦ ἔχεις εἰς τὸν πνευματικόν σου πατέρα ὁποῦ ἐδέχθη τοὺς λογισμούς σου, τὴν ὑποταγὴν, καὶ τὴν ὑπακοὴν ὁποῦ δείχνεις μὲ ἔργα εὐτελῆ, καὶ καταφρονεμένα, τὴν ὑπηρεσίαν ὁποῦ κάμνεις εἰς τοὺς μικροτέρους σου ἀδελφοὺς, τὴν θεραπείαν εἰς τοὺς ἀσθενεῖς. Καὶ πρὸς τούτοις δεῖξόν μοι τὴν ταπείνωσιν ὁποῦ ἔχεις μὲ ὅλην σου τὴν ψυχήν. Τὸ ἦθος τὸ ἀσχημάτιστον, καὶ ἀπονήρευτον, καὶ ἀνυπόκριτον· καὶ ἂν ἔχῃς ἐξ ὅλης σου ψυχῆς καὶ καρδίας τὸν ἑαυτόν σου ὑποδεέστερον, καὶ κατώτερον ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους· ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἀκολουθεῖ ἡ παντοτινὴ κατάνυξις, καὶ γεννῶνται τὰ χαροποιὰ δάκρυα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα, καὶ μὲ τὰ ὁποῖα γίνεται εἰς τὸν πρόθυμον ἀγωνιστὴν ἡ κάθαρσις τῆς ψυχῆς, καὶ ἡ ἐπίγνωσις τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ· καὶ τότε πλέον λέγε περὶ θείων, καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων, καὶ ἐγὼ θέλει γνωρίσω τὴν δύναμιν τῶν λόγων σου. Ὅτι ὁ καρπὸς, καὶ τὸ ἔργον τῆς μετανοίας εἶναι αὐτὰ ὁποῦ εἶπα, τὰ ὁποῖα ἀποδιώχνουν ἀπὸ ἡμᾶς τὴν ἄγνοιαν, καὶ μᾶς κάμνουν νὰ γνωρίσωμεν πρῶτον τὰ ἀνθρώπινα πράγματα, καὶ τὸν ἑαυτόν μας, καὶ τὴν κατάστασίν μας· καὶ ἔπειτα νὰ γνωρίσωμεν ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ἀνώτερα ἀπὸ ἡμᾶς, καὶ τὰ θεῖα, ἤγουν τὰ μυστήρια τῆς πίστεώς μας, ὁποῦ εἶναι ἀθεώρητα καὶ ἀγνώριστα εἰς τοὺς ἀμετανοήτους· τὴν ὁποίαν γνῶσιν δὲν ἤθελε τὴν ἀποκτήση τινὰς, πρὸ τοῦ νὰ κατορθώσῃ τὰς εἰρημένας ἀρετὰς, καὶ ἂν εἶναι ἄκρος Φιλόσοφος· εἰδὲ καὶ δὲν ἀποκτήσῃ αὐτὴν τὴν γνῶσιν, θέλει ἀπεράσει ὅλην του τὴν ζωὴν μέσα εἰς βαθύτατον σκότος τῆς ἀγνωσίας. Διατὶ ἀγκαλὰ καὶ τὰ θεῖα εὑρίσκονται γεγραμμένα εἰς βιβλία, καὶ ἀναγινώσκοντα ἀπὸ ὅλους, ὅμως δὲν ἀποκαλύπτονται εἰς ὅλους, ἀλλὰ εἰς ἐκείνους μόνον ὁποῦ ἐμετανόησαν ἐξ ὅλης τους ψυχῆς, καὶ ἐκαθαρίσθησαν καλῶς μὲ τὴν καθαρὰν, καὶ ἄδολον μετάνοιαν, καὶ κατὰ τὴν μετάνοιαν, καὶ κάθαρσιν ὁποῦ κάμουν, ἔτζι λαμβάνουν καὶ τὴν ἀποκάλυψιν, εἰς τοὺς ὁποίους φανερώνονται καὶ τὰ βάθη τοῦ Πνεύματος· καὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἀναβρύει ὁ λόγος τῆς γνώσεως καὶ σοφίας τοῦ Θεοῦ, καὶ καταποντίζει τὰ νοήματα τῶν ἐναντίων ἐχθρῶν, ὡσὰν ἕνας πολύροος ποταμός· εἰς δὲ τοὺς ἄλλους ὅλους εἶναι ἀγνώριστα, καὶ κεκρυμμένα, καὶ δὲν φανερώνονται τελείως εἰς αὐτοὺς ἀπὸ ἐκεῖνον ὁποῦ διανοίγει τὸν νοῦν τῶν πιστῶν, εἰς τὸ νὰ καταλαμβάνουν τὰς θείας γραφάς· καὶ πρεπόντως. Διατὶ λέγει. «Τὸ μυστήριόν μου ἐμοὶ, »καὶ τοῖς ἐμοῖς». Καὶ λοιπὸν οἱ τοιοῦτοι καὶ μὴ βλέποντες, νομίζουν πῶς βλέπουν· καὶ μὴν ἀκούοντες τελείως, λογιάζουν πῶς ἀκούουν· καὶ ὄντες ἀσύνετοι, καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ καταλάβουν ἐκεῖνα ὁποῦ ἀναγινώσκουν, τοὺς φαίνεται πῶς τὰ καταλαμβάνουν. Καὶ καθὼς κάθε ἄπιστος νομίζει, πῶς φρονεῖ, καὶ πιστεύει ὀρθὰ, μὲ ὅλον ὁποῦ δὲν φρονεῖ, οὐδὲ πιστεύει ὀρθὰ, καὶ τοῦ φαίνεται πῶς ἰξεύρει, μὲ ὅλον ὁποῦ δὲν ἰξεύρει τελείως τίποτε· διατὶ ἂν ἰξεύρῃ καὶ τίποτε, κακὰ τὸ ἰξεύρει, τὸ ὁποῖον εἶναι χειρότερον ἀπὸ κάθε ἀγνωσίαν. Τοιουτωτρόπως λογιάζω, πῶς εἶναι καὶ αὐτοὶ, διατὶ μὲ τὸ νὰ νομίζουν πῶς εἶναι σοφοὶ, ἔγιναν τῇ ἀληθείᾳ μωροὶ, ὡσὰν νὰ ἦσαν ἔξω φρενῶν· καὶ ἀπερνοῦν οἱ δυστυχεῖς τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς τους, καὶ δὲν ἰξεύρουν, καθὼς πρέπει, κἀνένα ἀπὸ τὰ μυστήρια τοῦ Χριστοῦ· ἀπὸ τῶν ὁποίων τὴν οἴησιν, καὶ ὑπερηφάνιαν, ἄμποτε νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ (1) καὶ νὰ μᾶς ἀξιώσῃ νὰ γένωμεν μιμηταὶ τῆς ταπεινώσεώς του. Διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ εὐγαίνει ἔξω ἀπὸ τὴν στράταν τῆς μακαρίας ταπεινοφροσύνης, καὶ περιπατεῖ ἔξω ἀπὸ αὐτὴν, ἢ δεξιὰ, ἢ ἀριστερὰ, καὶ δὲν καταδέχεται νὰ ἀκολουθῇ τὸν Κύριον ἡμῶν, καὶ Θεὸν, τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, πῶς θέλει ἐμβῇ εἰς τὸν νυμφῶνα τοῦ Χριστοῦ μαζὴ μὲ τὸν Χριστόν; καὶ ἂν δὲν ἐμβῇ, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἰδῇ τὴν δόξαν τοῦ Χριστοῦ; καὶ ἂν δὲν τὴν ἰδῇ, πῶς ἠμπορεῖ νὰ τὴν διηγηθῇ, καὶ νὰ τὴν φανερώσῃ εἰς ἄλλους; ἢ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ τολμήσῃ νὰ εἰπῇ τίποτε διὰ ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν ἰξεύρει, οὔτε εἶδε καμμίαν φοράν; Εἰδὲ καὶ ἐπιχειρισθῇ τινὰς νὰ διδάσκῃ περὶ τῶν τοιούτων, ἆραγε εὑρίσκεται εἰς τὸν κόσμον ἄλλος ἄνθρωπος πλέον ἀνόητος ἀπὸ αὐτόν; ἆρά γε δὲν θέλει εἶναι ὁ τοιοῦτος ἀλογώτερος, καὶ τελείως κτηνωδέστερος,

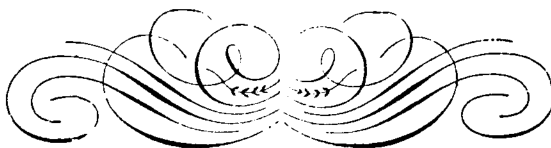
1) Ἰσραὴλ νοῦς ὁρῶν τὸν Θεόν.

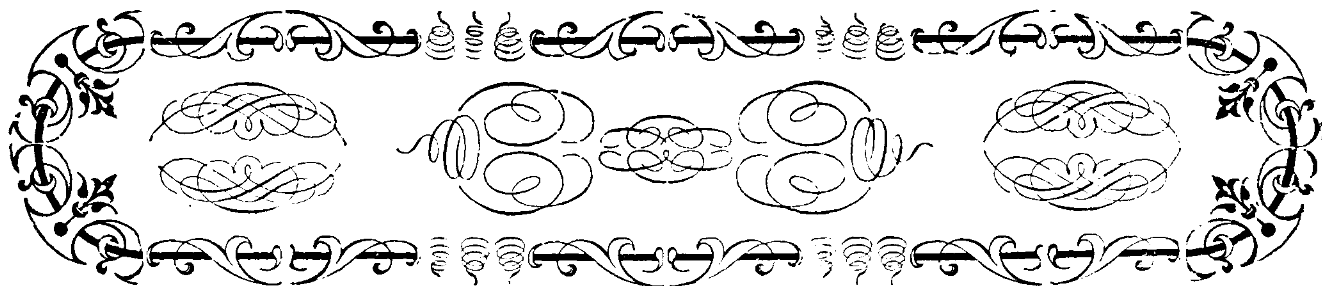
καὶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ τετράποδα κτήνη; Ὅτι, καθὼς βλέπετε, ὅλα τὰ ἄλογα ζῶα φυλάττουν τὴν φύσιν, καὶ τὴν τάξιν τους, καὶ κἀνένα δὲν εὐγαίνει ποτὲ ἀπὸ τὰ ὅριά του. Ἀμὴ αὐτὸς ὁποῦ ἐπλάσθη μὲ τὰ χέρια τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐτιμήθη μὲ τὸ λογικὸν ἀξίωμα, καὶ μὲ τὸ αὐτεξούσιον, δὲν ἐμεταχειρίσθη καθὼς ἔπρεπε τὴν ἀξίαν ὁποῦ ἔλαβεν, οὐδὲ ἐγνώρισε τὴν ἀσθένειάν του, οὐδὲ ἔμεινεν εἰς ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ ὁποῦ ἐχάρισεν ὁ Θεὸς εἰς τὴν φύσιν του, οὐδὲ ἐστάθη εἰς τὰ ὅριά του, οὐδὲ ἐκατάλαβε τὰ μέτρα του, ἀλλὰ καθὼς ὁ Ἑωσφόρος, ἢ καὶ ὁ Ἀδὰμ, ὕστερον εὐγῆκαν ἀπὸ τὰ ὅριά τους, καὶ ὑπερηφανεύθηκαν ἐναντίον εἰς τὸν Ποιητήν τους Θεὸν, καὶ ἠθέλησαν νὰ γένουν καὶ αὐτοὶ Θεοί. Τοιουτωτρόπως (ἀλλοίμονον) ἔκαμε καὶ αὐτὸς, καὶ εὐγῆκεν ἀπὸ τὰ ὅρια τῆς φύσεώς του, καὶ ἐπεθύμησε, καὶ ἐφαντάσθη τὰ ἀνώτερα, καὶ ὑψηλότερά του, καὶ δὲν ἠθέλησε νὰ ἀναβῇ εἰς τὸ ὕψος τῆς πνευματικῆς γνώσεως μὲ ταπείνωσιν, καὶ χριστομίμητον πολιτείαν, ἀλλὰ ἐμάζωξε μὲ μεγάλην ὑπερηφάνιαν, ὡσὰν πλίνθους, λόγους τῆς ψευδωνύμου γνώσεως, ἄλλους λόγους ἀπὸ ἄλλο μέρος, καὶ ἄλλους ἀπὸ ἄλλο, καὶ τοὺς ἐξεστήθισε μὲ τὴν συχνὴν, καὶ παντοτινὴν μελέτην, καὶ τοὺς ἔκτισε μὲ φιλοδοξίαν, καὶ ἀνθρωπαρέσκειαν, καὶ οἴησιν, καὶ ἐνόμισε πῶς ἀπόκτησε πῦργον θεολογίας, καὶ πνευματικῆς γνώσεως, καὶ τοῦ φαίνεται πῶς εἶναι εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ ἀνώτερος ἀκόμι καὶ ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς, καὶ φαντάζεται, πῶς στέκεται ὑπεράνω αὐτῶν, καὶ διαλέγεται διὰ τὸν Ποιητὴν οὐρανοῦ, καὶ γῆς, καὶ πάντων τῶν ἐν αὐτοῖς. Τὸν τοιοῦτον λοιπὸν, ποῖος ἆρά γε ἤθελλε τὸν ὀνομάσῃ ἄνθρωπον; ἢ ὅμοιον μὲ αὐτὰ τὰ κτήνη; ἢ καθόλου, πῶς ἔχει αἴσθησιν τελείως; διατὶ ἂν ὁ Ἀδὰμ ὁποῦ ἐπλάσθη κατ' εἰκόνα Θεοῦ, καὶ ἠξιώθη νὰ ζῇ ζωὴν ἰσάγγελον, καὶ ἀθάνατον, διὰ παράβασιν μιᾶς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ, δὲν ἐστερήθη μοναχὰ ἐκείνην τὴν ἀγγελικὴν διαγωγὴν, ἀλλὰ ἐστερήθη δικαίως, καὶ τὴν αἰώνιον ζωὴν, καὶ ἐκατεδικάσθη εἰς θάνατον, καὶ φθορὰν καὶ κατάραν. Ἆρά γε τί θέλει πάθουν ὅλοι ἐκεῖνοι ὁποῦ κατάγονται ἀπὸ αὐτὸν, καὶ φοροῦν ἀκόμι τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, καὶ πρὸ τοῦ νὰ καθαρισθοῦν ἐπιχειρίζονται νὰ θεολογοῦν; Ὅμως, εἰπέ μου, σὲ παρακαλῶ, ἐσὺ ὁποιος καὶ ἂν εἶσαι, ὁποῦ δὲν θέλεις νὰ διδάσκεσαι περὶ Θεοῦ, καὶ τῶν θείων πραγμάτων, ἀλλὰ ἐπιχειρίζεσαι νὰ διδάσκῃς· εἰπέ μου, ἂν ἀνέβης πρῶτον ἀπὸ τὸν ᾅδην, ἤγουν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ ἦλθες ἐπάνω εἰς τὴν γῆν. Καὶ πῶς συνέβη αὐτὸ νὰ ἀναβῇς ἀπὸ τὸν ᾅδην, καὶ μὲ ποῖα ἀκουμπίσματα, καὶ σκαλοπάτια ἀνέβης καὶ μὲ ποίους συνεργοὺς, καὶ βοηθούς; Καὶ ὁπόταν ἀνέβης ἐσὺ ὁποῦ ἦσουν βρωμερὸς, καὶ ἀνέβρυες φθορὰν, καὶ καλλίτερα νὰ εἰπῶ, ὁποῦ ἦσουν κυριευμένος ἀπὸ τὸν θάνατον, καὶ νεκρὸς ἀκόμι, εἰπέ μου μὲ τί τρόπον ἔζησες; καὶ ἐνίκησες τὸν θάνατον; καὶ ἐδυνήθης νὰ φύγῃς ἀπὸ τὰς χεῖράς του; Καὶ πάλιν, ἀφ' οὗ εὐγῆκες ἀπὸ τὸν ᾅδην, καὶ ἀνέβης εἰς τὴν γῆν, εἰπέ μου μὲ τί τρόππον ἐλευθερώθης ἀπὸ τὴν φθορὰν, καὶ κατάραν; καὶ τί λογῆς πάλιν ὑψώθης ἀπὸ τὴν γῆν; καὶ ποῖα σκαλοπάτια ἐμεταχειρίσθης, καὶ μὲ ποῖα πτερὰ ἐπέταξες, καὶ ἀνέβης εἰς τοὺς οὐρανούς; ποῖον ἁμάξι ἐκαββαλίκευσες ὄντας μὲ τὸ σῶμα, καὶ πῶς ἀπέρασες τοὺς οὐρανοὺς χωρὶς σῶμα; ποία νεφέλη σὲ ἀσύκωσε; φανέρωσέ μας αὐτὰ, καὶ δίδαξέ μας διὰ τοιαῦτα, καὶ τότε θέλει σὲ δεχθοῦμεν, ἂν ὁμιλῇς καὶ περὶ Θεοῦ μὲ φόβον, καὶ κἄποιον τρόπον μετρίως, καὶ συνεσταλμένως. Εἰδὲ καὶ χωρὶς αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν, (τὰ ὁποῖα γίνονται πάντοτε μυστικῶς εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἔφθασαν εἰς ἄνδρα τέλειον, καὶ εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ) καὶ πρὸ τοῦ κάμῃς τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ, ἐπιχειρισθῇς νὰ ὁμιλῇς τολμηρῶς περὶ Θεοῦ, θέλει σὲ ἀποστραφοῦμεν, ὡς ἔξω φρενῶν, καὶ δαιμονισμένον· ἐπειδὴ οὔτε ὁ Προφήτης Ἠλίας ἀνέβη σωματικῶς εἰς οὐρανὸν, χωρὶς ἐκεῖνο τὸ φλογερὸν ἁμάξι, οὔτε ὁ Δεσπότης ἡμῶν Χριστὸς ἀνελήφθη χωρὶς τὴν νεφέλην ἐκείνην τοῦ Πνεύματος ὁποῦ τὸν ἀσύκωσε. Καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ ἦτον δυνατὸς ὁ Θεὸς νὰ μεταθέσῃ καὶ τὸν Ἠλίαν ἀπὸ τὴν γῆν εἰς τοὺς οὐρανοὺς χωρὶς τὸ πύρινον ἁμάξι, ὡσὰν τὸν Ἐνώχ. καὶ αὐτὸς πάλιν ὁ Δεσπότης ἡμῶν Χριστὸς ἐδύνετο νὰ ἀναβῇ εἰς τοὺς οὐρανοὺς χωρὶς τὴν νεφέλην, καὶ τοὺς Ἀγγέλους τοὺς ἀκολουθοῦντας αὐτὸν, ὅμως δὲν τὸ ἔκαμε διὰ νὰ διδάξῃ ἡμᾶς μὲ τοῦτο, ὅτι καὶ ὁ νοῦς ὁ ἐδικός μας χρειάζεται βεβαιότατα ἄλλον τινὰ ὁποῦ νὰ τὸν ἀνεβάσῃ εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ νὰ τοῦ δείξῃ τὰ θεάματα ὁποῦ εἶναι ἐκεῖ, καὶ νὰ τοῦ φανερώσῃ τὰ μυστήρια τοῦ Θεοῦ. Ὅτι καθὼς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ πετάξῃ τὸ πουλὶ χωρὶς πτερὰ, τοιουτωτρόπως καὶ ὁ νοῦς ἡ-

μῶν δὲν δύναται νὰ ἀναβῇ εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐξέπεσεν, ἀνίσως δὲν ἔχῃ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα νὰ τὸν ὁδηγήσῃ, καὶ νὰ τὸν ἀνεβάσῃ. Καὶ πρὸς τούτοις ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανὸν ὁ Ἠλίας μὲ τὸ ἀμάξι τὸ πύρινον, καὶ ἀνελήφθη καὶ ὁ Κύριός μας μὲ τὴν νεφέλην, καὶ τοὺς Ἀγγέλους διὰ νὰ βεβαιωθῇ τόσον ἡ ἐδική του ἀνάληψις, ὡσὰν καὶ τοῦ δούλου του Ἠλία, ὄχι μὲ λόγια μοναχά, ἀλλὰ μὲ τὰ ἔργα. καὶ μὲ τοῦτο νὰ μᾶς διδάξῃ νὰ μὴν ἀπατώμεθα καὶ ἡμεῖς μὲ λόγια μοναχά, καὶ νὰ πιστεύωμεν κάθε ἄνθρωπον ὁποῦ λέγει τὸν ἑαυτόν του πνευματικόν, ἀλλὰ νὰ βεβαιωνώμεσθε προτήτερα ἀπὸ τὴν ζωήν του, καὶ ἀπὸ τὰ ἔργα του· καὶ μάλιστα ἂν οἱ λόγοι του, καὶ τὰ ἔργα του συμφωνοῦν μὲ τὰς διδασκαλίας τῶν Ἁγίων Πατέρων. Καὶ τότε πλέον νὰ τὸν δεχώμεθα, καὶ νὰ ἀκούωμεν τοὺς λόγους του, ὡσὰν λόγια Χριστοῦ. Εἰδὲ καὶ τὰ ἔργα του, καὶ οἱ λόγοι του δὲν συμφωνοῦν μὲ τὰς διδασκαλίας τῶν Ἁγίων Πατέρων, νὰ μὴ τὸν δεχώμεθα, ἀλλὰ νὰ τὸν ἀποστρεφώμεθα, καὶ νὰ τὸν μισοῦμεν, ὡσὰν δαίμονα, καὶ ἂν ἀνασταίνῃ νεκρούς, καὶ κάμνῃ ἄλλα μύρια θαύματα· καὶ μάλιστα νὰ τὸν μισοῦμεν, ὁπόταν τὸν βλέπωμεν, πῶς δὲν καταδέχεται νὰ τὸν νουθετῇ κἀνένας διὰ νὰ ἀλλάξῃ τὸ φρόνημά του, ἀλλὰ μένει ἀκόμι εἰς τὴν πεπλανημένην γνῶσίν του, καὶ νομίζει, πῶς ἔχει τὸ πολίτευμά του, καὶ τὴν διαγωγήν του εἰς οὐρανούς. Διατὶ μὲ τὸ νὰ ἐδιδάχθημεν τοιουτωτρόπως ἐξ ἀρχῆς τὰς θεοπνεύστους διδασκαλίας ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀπὸ τοὺς θείους Πατέρας μας, ἀποβάλλομεν τὰς ματαίας, καὶ ἀνωφελεῖς ματαιολογίας ἐκείνων ὁποῦ δὲν ἀπερνοῦν τὸν καιρόν τους εἰς ἄλλο τίποτε, παρὰ εἰς τὸ νὰ περιεργάζωνται, καὶ νὰ πολυεξετάζουν ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ἀδύνατα καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς Ἀγγέλους, καὶ ἀκατάληπτα· καὶ κρατοῦμεν, καὶ φιλάττομεν τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεώς μας ἀβλαβῆ, καὶ ἀσάλευτον· τὴν ὁποίαν παρελάβομεν ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς Ἀποστόλους, ἤγουν τὸ νὰ πιστεύωμεν εἰς Πατέρα, καὶ Υἱόν, καὶ Ἅγιον Πνεῦμα· τὴν μίαν Θεότητα, καὶ Τριάδα ἀσύγχυτον, καὶ ἀδιαίρετον, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ἐβαπτίσθημεν, καὶ δι' αὐτῆς, καὶ ζῶμεν, καὶ γινώσκομεν, καὶ νοοῦμεν, καὶ εἰς αὐτὴν εἴμεσθε ὑποκείμενοι καὶ τώρα, καὶ εἰς αἰῶνας αἰώνων, ὡσὰν ὁποῦ ἀπὸ αὐτὴν τὴν Ἁγίαν Τριάδα ἔχομεν καὶ τὸ εἶναι, καὶ τὸ εὖ εἶναι. Καὶ ἄμποτε νὰ ὑπάγωμεν μαζῇ μὲ αὐτὴν καὶ εἰς τὴν ἄλλην ζωήν· ἐκεῖ εἰς τοὺς ἀταράχους λιμένας τῆς αἰωνίου ζωῆς, ὁποῦ εἶναι ἡ κατοικία ὅλων τῶν εὐφραινομένων, καὶ ὁ χορὸς ἐκείνων ὁποῦ ἑορτάζουν πνευματικῶς· εἰς τὴν ὁποίαν Τριάδα πρέπει κάθε δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, νῦν, καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΕΞΗΚΟΣΤΟΣ Α'.

Θεολογικὸς Δεύτερος. Καὶ ἐναντίον εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἐπιχειρίζονται ν' Θεολογοῦν, χωρὶς νὰ ἔχουν τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ἐκεῖνος ὁποῦ ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Θεὸν χάριν νὰ ἔχῃ πάντοτε τὴν αἴνεσιν τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀνοίγει τὸ στόμα του, καὶ ἑλκύει, λαμβάνει Πνεῦμα ζωῆς, ἀγωνίζεται κάθε ὥραν νὰ τὸ κάμνῃ πλατύτερον, διὰ νὰ δέχεται πλέον περισσότερον τὸν λόγον τῆς ζωῆς. ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων· εἰς τὸν ὁποῖον εἶπεν ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Δαβίδ. «Πλάτυνον »τὸ στόμα σου, καὶ πληρώσω αὐτό.» Τὸ λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ ἠξιώθη ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ γένῃ τέτοιος, καὶ νὰ τρέφεται πάντοτε, καὶ νὰ δυναμώνεται ἀπὸ τὸν ἄρτον τῆς ζωῆς, ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ μέσα εἰς τὸ ἡγεμονικὸν τῆς ψυχῆς του καλὰ τυπωμένην, καὶ τρόπον τινὰ ἐσφραγισμένην τὴν περὶ Θεοῦ ἔννοιαν ὁποῦ νὰ εὑρίσκεται πάντοτε μέσα εἰς τὴν ψυχήν του. Καὶ καθὼς λέγει ὁ μακάριος Παῦλος, ἠμπορεῖ νὰ χαίρεται πάντοτε, καὶ νὰ προσεύχεται ἀδιαλείπτως, καὶ νὰ εὐχαριστῇ τὸν Θεὸν εἰς κάθε τί· καὶ εἴτε τρώγει, εἴτε πίνει ὅλα νὰ τὰ κάμνῃ εἰς δόξαν Θεοῦ, τρεφόμενος δηλ. καὶ δυναμωνόμενος πάντοτε ἀπὸ τὸν ἄρτον τῆς ζωῆς. Τοῦ τοιούτου ἀνθρώπου ἡ καρδία εἶναι ἔξυπνος, ὅταν ἐκεῖνος κοιμᾶται· καὶ ὅταν εἶναι ἔξυπνος ἐκεῖνος, ἡ καρδία του δὲν χωρίζεται ποτὲ κατ' οὐδένα τρόπον ἀπὸ τὸν Θεόν. Καὶ τοῦτο φανερώνει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐκεῖ ὁποῦ λέγει, «ὁ κολλώμενος τῇ γυναικὶ, ἓν σῶμα ἐστί· »καὶ ὁ κολλώμενος τῷ Κυρίῳ ἓν Πνεῦμα ἐστι. »Διότι Πνεῦμα ὁ Θεὸς, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας »αὐτὸν ἐν Πνεύματι, καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυ»νεῖν.» Τὸ λοιπὸν καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἑνωθῇ πνευματικῶς μὲ τὸν Θεὸν, καὶ γένῃ ἕνα Πνεῦμα μὲ αὐτὸν, δὲν εἶναι δυνατὸν πλέον νὰ ἁμαρτάνῃ, ὄντας μαζῇ μὲ τὸν Θεόν. Διότι λέγει ὁ Θεολόγος Ἰωάννης «Εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ Υἱὸς τοῦ »Θεοῦ, ἵνα τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἄρῃ. καὶ ἁμαρ»τία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστι· πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μένων »οὐχ ἁμαρτάνει· πᾶς ὁ ἁμαρτάνων, οὐχ ἑώρα»κεν αὐτὸν, οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν.» Καὶ πάλιν. «πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἁμαρτίαν »οὐ ποιεῖ, τέκνον αὐτοῦ χρηματίζον.» Ὅθεν μοῦ ἔρχεται νὰ θαυμάζω εἰς τοὺς περισσοτέρους ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι πρὸ τοῦ νὰ γεννηθοῦν ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ πρὸ τοῦ νὰ γένουν τέκνα Θεοῦ, δὲν τρομάζουν νὰ Θεολογοῦν, καὶ νὰ ὁμιλοῦν περὶ Θεοῦ· καὶ διὰ τοῦτο ὅταν ἀκούω μερικοὺς ὁποῦ φιλοσοφοῦν διὰ θεῖα πράγματα, καὶ ἀκατανόητα εἰς αὐτοὺς, καὶ ὄντες γεμάτοι ἀπὸ ἁμαρτίας Θεολογοῦν τὰ περὶ Θεοῦ, καὶ τὰ κατ' αὐτὸν χωρὶς τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὁποῦ δίδει σύνεσιν, καὶ γνῶσιν, τρομάζει, καὶ φρίττει τὸ πνεῦμά μου, καὶ τρόπον τινὰ μένω ἐκστατικὸς, συλλογιζόμενος ὅτι ἡ Θεότης εἶναι εἰς ὅλους ἀκατανόητος, καὶ πῶς ἡμεῖς ὁποῦ δὲν γνωρίζομεν τὸν ἑαυτόν μας, καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ἔμπρὸς εἰς τὰ μάτιά μας, θέλομεν νὰ φιλοσοφοῦμεν μὲ τόλμην, καὶ ἀφοβίαν Θεοῦ, διὰ ἐκεῖνου ὁποῦ εἶναι ἀκατανόητα εἰς ἡμᾶς, καὶ μάλιστα ὁποῦ εἴμεσθε εὔκαιροι ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὸ ὁποῖον φωτίζει, καὶ ἐξηγεῖ αὐτά. Καὶ ἁμαρτάνομεν καὶ κατὰ τοῦτο, θέλοντες νὰ λέγωμεν τί περὶ Θεοῦ· διατὶ ἂν εἶναι δύσκολον νὰ γνωρίσῃ τινὰς τὸν ἑαυτόν του, καὶ εἰς τὸν παρόντα καιρὸν, καὶ εἰς τὴν γενεὰν ταύτην πολλὰ ὀλίγοι ἄνθρωποι, καὶ σχεδὸν οὐδὲ ὀλίγοι δύνανται νὰ φιλοσοφοῦν κατὰ τοῦτο, καὶ νὰ γνωρίζουν τὸν ἑαυτόν τους· διατὶ ὁ ἔρωτας τῆς ἀληθινῆς φιλοσοφίας, ἐσβέσθη ἀπὸ τὴν ἀμέλειαν ὁποῦ μᾶς ἔχει καταχυριευμένους, καὶ ἀπὸ τὰς φρον-

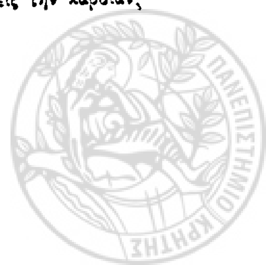

τίδας τοῦ κόσμου τούτου, ἐπειδὴ τὴν σήμερον οἱ ἄνθρωποι ἀλλάσσσουν τὰ οὐράνια, καὶ αἰώνια μὲ τὰ γήϊνα, καὶ προσωρινὰ, καὶ τιποτένια, ἢ μὲ ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν εἶναι τελείως ὄντα, ἤγουν μὲ τὰς ἁμαρτίας· καὶ ἂν εἶναι λέγω δύσκολον τὸ νὰ γνωρίσῃ τινὰς τὸν ἑαυτόν του, πολὺ περισσότερον εἶναι δυσκολώτερον, τὸ νὰ γνωρίσῃ τινὰς τὸν Θεὸν, καὶ ὄχι μόνον δύσκολον, ἀλλὰ καὶ τελείως ἄλογον, καὶ ἀνόητον εἶναι, τὸ νὰ ἐρευνᾷ, καὶ νὰ ἐξετάζῃ τινὰς φύσιν, καὶ οὐσίαν Θεοῦ. Ἀλλ' ὦ ἄνθρωποι, διὰ ποίαν αἰτίαν δὲν κοιτάζετε νὰ βάλετε τὸν ἑαυτόν σας εἰς καμμίαν καλὴν κατάστασιν, ἀμὴ παραβλέπετε τὴν διόρθωσίν σας, καὶ ἐρευνᾶτε τὰ περὶ Θεοῦ, καὶ τῶν θείων; Ἡμεῖς πρῶτον πρέπει νὰ μεταβοῦμεν ἀπὸ τὸν θάνατον εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ἔπειτα νὰ δεχθοῦμεν μέσα μας ἄνωθεν σπέρμα τοῦ ζῶντος Θεοῦ, καὶ νὰ γεννηθοῦμεν ἀπὸ αὐτὸν πνευματικῶς, καὶ νὰ γένωμεν τέκνα του, καὶ νὰ λάβωμεν τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μέσα εἰς τὴν ψυχήν μας, καὶ τοιουτοτρόπως φωτιζόμενοι ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα νὰ λαλοῦμεν τὰ περὶ Θεοῦ, ὅσον εἶναι δυνατὸν εἰς ἡμᾶς, καὶ ὅσον φωτιζόμεθα ἀπὸ τὸν Θεόν. Ὅθεν ἐσὺ ὁποῦ ἀγαπᾶς νὰ Θεολογῇς τοιουτοτρόπως, κατὰ τὸ παρὸν πίστευε εἰς ἕνα Θεὸν ὁποῦ δὲν ἔγινεν ἀπὸ ἄλλον τινὰ (ὅτι οὔτε ἦτον, οὔτε ἔγινεν ἄλλο τί προτήτερον ἀπὸ αὐτὸν) καὶ οὔτε αὐτὸς ὁ ἴδιος ἔκαμε τὸν ἑαυτόν του, καθὼς ἐνόμισαν μερικοὶ πολὺ ἀνόητοι. Διατὶ εἶναι ἀδύνατον ἐκεῖνο ὁποῦ δὲν εἶναι νὰ γένῃ αὐτομάτως ἀπὸ λόγου του. Καὶ πίστευε εἰς ἕνα Θεὸν μὲ τρεῖς ὑποστάσεις Πατέρα, Υἱὸν, καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, ὁ ὁποῖος ἦτον ἄναρχος πρὸ πάντων τῶν αἰώνων, καὶ εἶναι πάντοτε, καὶ μέλλει νὰ εἶναι ἀΐδιος εἰς αἰῶνας αἰώνων. Διότι ἀνίσως τινὰς δοξάζῃ, καὶ φρονῇ ὀρθῶς, καὶ ἀληθῶς, δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἰπῇ τὸν ἐνυπόστατον, καὶ τρισυπόστατον Θεὸν, πῶς εἶναι ἀνυπόστατος δηλ. χωρὶς ὑποστάσεις, ἀλλὰ διδασκόμενος ἀπὸ τὰ ἐδικά του, καὶ μανθάνωντας ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ὑπεράνω ἀπὸ αὐτὸν, προσκυνεῖ, καὶ δοξάζει τὴν μίαν Θεότητα ἐν τρισὶν ὁμοουσίοις Προσώποις. Ὅτι ὁποιος, δὲν ἐσκότισεν, οὐδὲ ἐσύγχυσε μὲ τὰ πάθη τὸ κατ' εἰκόνα ὁποῦ τοῦ ἔδωκεν ὁ Θεὸς, πρῶτον μὲν γνωρίζει, καὶ καταλαμβάνει τὸν ἑαυτόν του, ἤγουν πῶς ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Κτίστην Θεὸν ψυχὴν ζῶσαν, καὶ ἐνυπόστατον. Καὶ πῶς αὐτὴ εἶναι τριμερὴς, ἤγουν ψυχὴ, νοῦς, καὶ λόγος. Καὶ τοιουτοτρόπως ἀπὸ τὰ ἐδικά του νοεῖ, καὶ καταλαμβάνει μὲ νοῦν σοφώτατον, καὶ λαμπρότατον, καὶ τὰ περὶ Θεοῦ· διατὶ φωτίζεται ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ὁποῦ τὸν φωτίζει ἄνωθεν νὰ ἐννοῇ πῶς ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ ὁποῦ ἔκτισε μὲ τὸν ἐδικόν του λόγον ἐκ τοῦ μὴ ὄντος τὸ πᾶν, καὶ συνέχει, καὶ διακρατεῖ αὐτὸ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Πνεύματός του, γεννᾷ ἀχρόνως, καὶ ἀϊδίως τὸν ὁμοούσιον, καὶ ἐξ αὐτοῦ μηδαμῶς χωριζόμενον Υἱόν του, μαζὴ μὲ τὸν ὁποῖον ἐκπορεύεται, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ ὁποῖον εἶναι ὁμοούσιον μὲ τὸν Υἱὸν, ἐξ ὁμοουσίου Πατρός. Τοιουτοτρόπως λοιπὸν καλῶς ἐννοῶν, καὶ ὁμολογῶν περὶ Θεοῦ, ἀποδείχνει τὸν ἑαυτόν του, πῶς εἶναι κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτὸν Θεοῦ, ὡσὰν ὁποῦ ἔχει ψυχὴν λογικὴν, καὶ νοερὰν, καὶ ἀθάνατον, δημιουργημένην μὲ νοῦν, καὶ λόγον, τα ὁποῖα εἶναι ὁμοούσια, καὶ ἐνυπόστατα. Εἰδὲ καὶ δὲν φρονεῖ τοιουτοτρόπως, βεβαιότατα κατηγορεῖ τὸν ἑαυτόν του, πῶς εἶναι ἄνους, καὶ ἄλογος, ἤγουν χωρὶς νοῦν, καὶ λόγον. Διατὶ ἂν ξεπέφτῃ ἀπὸ τὰ θεῖα ἰδιώματα, ἀπὸ ποῦ ἀλλοῦθεν, καὶ ἀπὸ ποίους χαρακτῆρας, θέλει εἶναι κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος Θεοῦ; Εἰδὲ καὶ τινὰς ὁμολογεῖ, καὶ βεβαιώνει πῶς αὐτὰ, ἤγουν ἡ ψυχὴ, ὁ νοῦς, καὶ ὁ λόγος εἶναι εἰς τὸν ἑαυτόν του, τὸν δὲ Ποιητήν του Θεὸν τὸν ὑστερεῖ ὅσον ἀπὸ μέρος ἐδικόν του ἀλόγως, καὶ ἀνοήτως ἀπὸ τὰ εἰρημένα, μοῦ φαίνεται, πῶς δὲν διαφέρει τελείως ἀπὸ τοὺς ἐθνικοὺς, καὶ εἰδωλολάτρας· ἀφίνω νὰ εἰπῶ πῶς δὲν ἔχει καμμίαν διαφορὰν ἀπὸ τὰ κτήνη, καὶ ἑρπετὰ, καὶ θηρία. Ἐγὼ ὅμως πιστεύω, ὅτι καθὼς ἡ ψυχὴ δὲν ἦτον, οὔτε εἶναι προτήτερα ἀπὸ τὸν νοῦν, οὔτε ὁ νοῦς προτήτερα ἀπὸ τὸν λόγον ὁποῦ γεννᾶται ἀπὸ αὐτὸν, ἀλλὰ ἐν ταὐτῷ καὶ τὰ τρία ἔχουν τὸ εἶναι ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ ὁ νοῦς γεννᾷ τὸν λόγον, καὶ δι' αὐτοῦ ἐξάγει εὐγαίνει ἔξω, φανερώνει τὴν θέλησιν τῆς ψυχῆς· τοιουτοτρόπως καὶ ὁ Πατὴρ, καὶ Θεὸς δὲν ἦτον προτήτερα ἀπὸ τὸν Υἱὸν καὶ ἀπὸ τὸ Πνεῦμα, ἀλλὰ καθὼς ὁ νοῦς εἶναι ἐν τῇ ψυχῇ, καὶ ἔχει κοντά του καὶ τὸν λόγον, κατὰ τὸν ὅμοιον τρόπον καὶ ὁ Θεὸς, καὶ Πατὴρ εἶναι ἐν ὅλῳ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, καὶ ἔχει ὅλον ἐν ἑαυτῷ καὶ τὸν Θεὸν Λόγον γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ. Καὶ καθὼς εἶναι ἀδύνατον νὰ εἶναι λόγος εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἢ νοῦς χω-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ρὶς ψυχὴν, τοιουτωτρόπως εἶναι ἀδύνατον νὰ λέγεται Υἱὸς μαζὴ μὲ Πατέρα χωρὶς Ἅγιον Πνεῦμα. Ὅτι πῶς εἶναι δυνατὸν ὁ ζῶν Θεὸς νὰ εἶναι ποτὲ χωρὶς ζωήν; διότι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἶναι ζωή. Τὸ λοιπὸν πρέπει νὰ ὁμολογῇς τὸν Θεὸν, καὶ Πατέρα, πῶς γεννᾷ τὸν Υἱὸν, καὶ ὄχι πῶς ἦτον προτήτερα ἀπὸ τὸν Υἱόν· καὶ τὸν Υἱὸν πῶς γεννᾶται ἀπὸ τὸν Πατέρα, καὶ ὄχι πῶς ἐγεννήθη ὑστερώτερα ἀπὸ τὸν Πατέρα, ἢ ἐκτίσθη. Καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον πῶς ἐκπορεύεται ἐκ Πατρὸς, καὶ εἶναι καὶ αὐτὸ συναΐδιον, καὶ ὁμοούσιον μὲ τὸν Πατέρα μαζὴ μὲ τὸν Υἱόν. Καὶ νὰ προσκυνῇς ὅλον τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐν ὅλῳ, καὶ μόνῳ τῷ συνανάρχῳ Πατρὶ, καὶ ὅλον τὸν Πατέρα ἐν ὅλῳ, καὶ μόνῳ τῷ συναϊδίῳ Υἱῷ, καὶ ὅλον τὸν Υἱὸν ἐν ὅλῳ καὶ μόνῳ τῷ Πνεύματι, τὴν μίαν τρισυπόστατον, καὶ συναΐδιον, καὶ ὁμοούσιον, καὶ ἀδιαίρετον, καὶ ἀσύγχυτον οὐσίαν, καὶ φύσιν, ὡς μίαν ἀρχὴν τῶν ὅλων, καὶ ἕνα Θεὸν, τὸν Δημιουργὸν τοῦ παντός. Διὰ νὰ μανθάνῃς τὰ ἀνώτερά σου ἀπὸ τὰ ἐδικά σου, καὶ νὰ μὴν ἀλησμονήσῃς τὴν εἰκόνα, τὴν ὁποίαν ἠξιώθης νὰ λάβῃς ἀπὸ αὐτόν. Διατὶ καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἐδικόν σου, ἤγουν ἡ ψυχή σου εἶναι ἐν ὅλῳ τῷ νοΐ σου, καὶ ὅλος ὁ νοῦς σου ἐν ὅλῳ τῷ λόγῳ σου, καὶ ὅλος ὁ λόγος σου ἐν ὅλῳ τῷ πνεύματί σου ἀδιαιρέτως, καὶ ἀσυγχύτως. Ὅτι τοῦτο εἶναι ἡ εἰκὼν τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦτο ἐπλουτήσαμεν ἄνωθεν· ἤγουν τὸ νὰ παρομοιάσωμεν μὲ τὸν Θεὸν, καὶ Πατέρα, καὶ νὰ ἔχωμεν τὴν εἰκόνα ἐκείνου ὁποῦ μᾶς ἔκτισεν· ὅτι διὰ τοῦτο, καὶ ὅταν προσκυνοῦμεν ἄνθρωπον, μίαν τιμὴν προσφέρομεν εἰς αὐτὸν, ὡσὰν ὁποῦ ἔχει νοῦν, καὶ ψυχὴν, καὶ λόγον· καὶ δὲν τὰ χωρίζομεν αὐτὰ, οὔτε προτιμοῦμεν κἀνένα ἀπὸ αὐτὰ τὰ τρία περισσότερον· ἀλλὰ ἐπειδὴ ἔχει εἰς τὸν ἑαυτόν του αὐτὰ τὰ τρία ἀδιαίρετα, καὶ ἀσύγχυτα, προσκυνοῦμεν, καὶ τιμῶμεν αὐτὸν, ὄχι ὡς τρία ὄντα, ἀλλ' ὡς ἕνα ἄνθρωπον διὰ τὴν κοινὴν εἰκόνα τοῦ Δημιουργοῦ Θεοῦ. Τοιουτωτρόπως λοιπὸν καὶ σὺ ἀπὸ τὰ θεῖα ἰδιώματα ὁποῦ ἔχεις εἰς τὸν ἑαυτόν σου, πρέπει νὰ στοχάζεσαι καὶ τὰ περὶ Θεοῦ ὁποῦ σοῦ ἐχάρισεν αὐτὰ, καὶ νὰ προσκυνῇς εὐσεβῶς τὴν Ἁγίαν, καὶ ὁμοούσιον, καὶ συνάναρχον Τριάδα ὡς ἕνα Θεὸν, στοχαζόμενος μὲ τι λογῆς ἀγαθὰ σὲ ἐτίμησεν ὁ Θεὸς ὁποῦ σὲ ἐδημιούργησε κατ' εἰκόνα του, καὶ σὲ ἐδόξασε μὲ τὰ ἐδικά του ἰδιώματα. Ὁμολογοῦμεν ἰσότιμον, καὶ ὁμοούσιον, καὶ ὁμοδύναμον τὸν Πατέρα μαζὴ μὲ τὸν Υἱὸν, καὶ τὸ Πνεῦμα, τὴν Ἁγίαν Τριάδα, ὡς μίαν ἀρχὴν, καὶ ἐξουσίαν, καὶ κυριότητα. Καθὼς καὶ ὁ ἐδικός σου νοῦς εἶναι ἰσότιμος, καὶ ὁμοδύναμος, καὶ ὁμοούσιος μὲ τὸν λόγον, καὶ μὲ τὴν ψυχήν σου, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι μιᾶς οὐσίας, καὶ φύσεως· ὅτι τοῦτο εἶναι τὸ εἶναι, καὶ ἡ τιμὴ ὁποῦ μᾶς ἐδόθη ἐκ Θεοῦ, διὰ νὰ γνωρίζωμεν τὸν Θεὸν, καὶ νὰ τὸν σεβώμεθα ὡς Πατέρα, καὶ Δημιουργὸν ἡμεῖς ὁποῦ ἐγεννήθημεν, καὶ ἐκτίσθημεν ἀπὸ αὐτόν. Τὸ λοιπὸν καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀνίσως ὑστερεῖται ἕνα ἀπὸ αὐτὰ τὰ τρία, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι ἄνθρωπος· ὅτι ἀνίσως εὐγάλῃς τὸν νοῦν ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, εὔγαλες μαζὴ μὲ τὸν νοῦν, καὶ τὸν λόγον (1) καὶ θέλει μένει ὁ ἄνθρωπος ἄνους, καὶ ἄλογος· καὶ ἂν εὐγάλῃς πάλιν τὴν ψυχὴν, εὔγαλες μαζὴ μὲ αὐτὴν καὶ τὸν νοῦν, καὶ τὸν λόγον· καὶ ἂν εὐγάλῃς μοναχὰ τὸν ἐνδιάθετον λόγον, ἔκαμες τὸ ὅλον ζῶον ἀνενέργητον. Διατὶ ἐκεῖνος ὁ νοῦς ὁποῦ δὲν γεννᾷ λόγον, οὐδὲ λόγον ἄλλου θέλει δεχθῇ· Ὅτι πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἀκούσῃ λόγον ἄλλου ἐκεῖνος ὁποῦ ἔγινε κωφὸς, καὶ ἄλαλος, καὶ εὐγῆκεν ἀπὸ τὴν τάξιν τῆς φύσεώς του; Ὅτι καθὼς ἔχομεν φυσικὰ μέσα μας τὸ Πνεῦμα, καὶ τὸ ἀναπνέωμεν, εἰδεμὴ, εὐθὺς ἀποθαίνομεν· ἔτζι καὶ ὁ νοῦς μας ἔχει φυσικὰ μέσα εἰς τὸν ἑαυτόν του τὸ λογιστικὸν, καὶ τὸ νὰ γεννᾷ τὸν λόγον, καὶ ἂν ὑστερηθῇ ἀπὸ τὸ να γεννᾷ φυσικῶς τὸν λόγον, ὡσὰν ὁποῦ κόπτεται, καὶ χωρίζεται ἀπὸ τὸν λόγον ὁποῦ εἶναι μαζὴ μὲ αὐτὸν νεκρώνεται, καὶ δὲν χρησιμεύει εἰς τίποτε· καὶ διὰ νὰ κάμω πλέον φανερὸν ἐκεῖνο ὁποῦ λέγω, θέλει παρομοιάσω τὸν νοῦν μὲ τὴν γυναῖκα ὁποῦ κοιλοπονεῖ νὰ γεννήσῃ· ὅτι καθὼς ἡ γυναῖκα ὁποῦ ἐγκαστρω-

1) Εἰς τρία διαιρεῖ τὸν λόγον τοῦ ἀνθρώπου ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς εἰς τὴν Δογματικὴν Θεολογίαν Κεφ. ιγ'. ὁ πρῶτος εἶναι ἡ φυσικὴ τοῦ νοῦ κίνησις κατὰ τὴν ὁποίαν κινεῖται, καὶ νοεῖ, καὶ λογίζεται, ὄντας ὡσὰν φῶς αὐτοῦ, καὶ ἀπαύγασμα ὁ ὁποῖος εἶναι φανερὸν, πῶς εἶναι γέννημα φυσικὸν τοῦ νοὸς, φυσικῶς ἀεὶ ἐξ αὐτοῦ πηγαζόμενος. Ὁ δεύτερος λόγος εἶναι ὁ ἐνδιάθετος ὁποῦ λαλεῖται μέσα εἰς τὴν καρδίαν, χωρὶς καμμίαν ἐκφώνησιν. Καὶ γ'. ὁ προφορικὸς ὁποῦ φανερώνει τὸ νόημα.

θῇ, ἀνίσως δὲν γεννήσῃ τὸ βρέφος φυσικῶς εἰς τὸν διωρισμένον καιρὸν, ἀποθαίνει μαζὴ μὲ τὸ βρέφος. Τοιουτωτρόπως καὶ ὁ ἐδικός μας νοῦς ὁποῦ ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Θεὸν τὸ νὰ γεννᾷ φυσικὰ πάντοτε τὸν λόγον, τὸν ὁποῖον τὸν ἔχει ἀδιαίρετον καὶ ἑνωμένον μὲ τὸν ἑαυτόν του, ἀνίσως εὐγάλῃς τὸν λόγον, εὔγαλες μαζὴ μὲ τὸν λόγον καὶ τὸν νοῦν τὸν γεννήτορα τοῦ λόγου. Λοιπὸν στοχάσου τώρα τὰ πρωτότυπα, καὶ μάθε μὲ ἀκρίβειαν, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἀρνεῖται τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ἀρνεῖται καὶ τὸν Πατέρα τὸν γεννήσαντα αὐτόν· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀρνεῖται τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Υἱὸν, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ μὴν ἀρνηθῇ καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, καὶ χωρὶς νὰ θέλῃ; Τὸ λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ λέγει τὸ ἕνα πρόσωπον ἀπὸ αὐτὰ τὰ τρία μεγαλήτερον, ἢ μικρότερον ἀπὸ τὰ ἄλλα, ἀκόμι δὲν εὔγαλε τὸν νοῦν του ἀπὸ τὸν βυθὸν τῶν παθῶν, διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ κοιτάζῃ μὲ τοὺς νοεροὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ νὰ γνωρίσῃ καλῶς τὸν ἑαυτόν του, καὶ νὰ μάθῃ ἀπὸ λόγου του, πῶς καθὼς δὲν εἶναι μεγαλήτερος, ἢ μικρότερος ὁ νοῦς ἀπὸ τὴν ψυχὴν, οὔτε ἡ ψυχὴ ἀπὸ τὸν νοῦν, οὔτε ὁ λόγος ἀπὸ τὸν νοῦν, καὶ ἀπὸ τὴν ψυχήν· τοιουτωτρόπως δὲν εἶναι μεγαλήτερος, οὔτε μικρότερος, οὔτε ὁ Πατὴρ ἀπὸ τὸν Υἱὸν, οὔτε ὁ Υἱὸς ἀπὸ τὸν Πατέρα, οὔτε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἀπὸ τὸν Πατέρα, καὶ ἀπὸ τὸν Υἱὸν τὰ συνάναρχα, καὶ ὁμότιμα· διότι τὸ μεγαλήτερον, καὶ μικρότερον, δὲν πρέπει νὰ τὰ ἐννοῇ τινὰς τελείως εἰς τὴν Ἁγίαν, καὶ ἰσότιμον Τριάδα. Ὦ ἄνθρωπε, ἐπειδὴ ἐτιμήθης ἀπὸ τὸν Θεὸν περισσότερον ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα κτίσματα μὲ τὸ ἀξίωμα τοῦ λόγου, ἤγουν τοῦ λογικοῦ, μὲ τὸ ὁποῖον ἐξουσιάζεις, καὶ βασιλεύεις αὐτὰ, πρέπον εἶναι ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ὑπεράνω ἀπὸ ἐσένα νὰ τὰ ἐννοῇς ἀπὸ τὰ ἐδικά σου, καὶ ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ ἠξιώθης ἐσὺ νὰ γένῃς εἰκὼν Θεοῦ. Ὅτι καθὼς ὁ νοῦς ὁ ἀνθρώπινος γνωρίζεται διὰ μέσου τοῦ λόγου, (ὅτι καλὸν εἶναι νὰ λέγῃ τινὰς τὰ ἴδια πάντοτε, διὰ νὰ δυνηθῇς νὰ στερεωθῇς καλὰ, καὶ νὰ γνωρίσῃς τὰ Μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν ὁποῦ εἶναι κεχρυμμένα μέσα σου) καὶ ἡ ψυχὴ πάλιν γνωρίζεται διὰ μέσου τοῦ νοὸς, καὶ τοῦ λόγου, τοιουτωτρόπως καὶ ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ διὰ τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ, καὶ Λόγου αὐτοῦ ἐγνωρίσθη, καὶ γνωρίζεται εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστοὺς, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον διὰ τῶν συναϊδίων αὐτῷ Πατρὸς, καὶ Υἱοῦ. Καὶ καθὼς ὅταν ὁ νοῦς γεννᾷ τὸν λόγον, γίνεται φανερὸν εἰς τοὺς ἀκούοντας, ἢ μὲ ζῶσαν φωνὴν, ἢ μὲ γράμματα τὸ θέλημα τῆς ψυχῆς, ὡς κοινὸν καὶ τῶν δύω, καὶ τοῦ νοὸς, καὶ τοῦ λόγου, καὶ οὔτε συγχέονται αὐτὰ, ἤγουν ὁ νοῦς, ὁ λόγος καὶ ἡ ψυχὴ, οὔτε διαιροῦνται εἰς τρία, ἀλλὰ εἰς κάθε ἕνα ἀπὸ αὐτὰ νοοῦνται, ἢ βλέπονται ἐν ταυτῷ καὶ τὰ τρία μὲ μίαν οὐσίαν, καὶ ἕνα θέλημα, τοιουτωτρόπως πρέπει νὰ ἐννοῇς εὐσεβῶς καὶ εἰς τὴν Ἁγίαν καὶ ὁμοούσιον, καὶ ἀδιαίρετον Τριάδα, καὶ νὰ ὁμολογῇς πῶς ὁ Πατὴρ γεννᾷ τὸν Υἱὸν, καὶ Λόγον ἀφράστως, καὶ ἀνεκλαλήτως, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἐν ἀρχῇ ἐν ἑαυτῷ, καὶ τὸν ἔχει γεννημένον ἀχωρίστως, καὶ ὑπὲρ λόγον· καὶ πῶς ὁ Υἱὸς γεννᾶται ἀπὸ τὸν Πατέρα, μὲ τὸν ὁποῖον εἶναι ἀδιαιρέτως πάντοτε συναϊδίως, καὶ δὲν χωρίζεται τελείως ἀπὸ αὐτόν· καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα πάλιν πῶς ἐκπορεύεται ἀπὸ τὸν Πατέρα, καὶ εἶναι συμφυὲς, καὶ συννενωμένον μὲ τὰ ὁμοούσια, ἤγουν μὲ τὸν Πατέρα, καὶ Υἱὸν, ὡσὰν ὁποῦ συμπροσκυνεῖται, καὶ συνδοξάζεται μαζὴ μὲ τὸν Πατέρα καὶ Υἱὸν, ἀπὸ ὅλην τὴν κτίσιν· καὶ ἀκόμι πῶς αὐτὰ τὰ τρία πρόσωπα τῆς Ἁγίας Τριάδος ἔχουν ἕνα θέλημα, διατὶ τοιουτωτρόπως γνωρίζεται, καὶ ἀποκαλύπτεται μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κατ' εὐδοχίαν τοῦ Πατρὸς δι' Υἱοῦ εἰς ὅλους ἐκείνους ὁποῦ φωτίζονται ἄνωθεν. Καὶ πρὸς τούτοις πρέπει νὰ πιστεύῃς, πῶς ἡ ὑπερούσιος οὐσία τῆς μιᾶς Θεότητος, καὶ Βασιλείας τούτων τῶν τριῶν προσώπων (καὶ λέγω πάλιν τὰ ἴδια διὰ νὰ ἁγιάζωμαι μὲ τὴν ἐνθύμησιν, καὶ μὲ τὸν λόγον) εἶναι τρισυπόστατος, καὶ πιστεύωντας πρέπει νὰ ὁμολογῇς μαζὴ μὲ ἡμᾶς φανερὰ, καὶ χωρὶς συστολὴν, πῶς αἱ τρεῖς ὑποστάσεις ὁποῦ εἶναι ἑνωμέναις φυσικῶς, οὔτε συγχέονται εἰς ἕνα, οὔτε διαιροῦνται εἰς τρία ὅτι εἰς κάθε ἕνα ἀπὸ αὐτὰ τὰ τρία πρόσωπα ἐννοοῦνται καὶ τὰ ἄλλα δύω, ἐν μιᾷ οὐσίᾳ, καὶ φύσει, καὶ δόξῃ, καὶ ἐν ἑνὶ θελήματι (1) καὶ αὐτὰ τὰ τρία πρόσωπα νὰ πιστεύῃς πῶς εἶναι

1) Τοῦτο ὁποῦ ἐδῶ ὁ Πατὴρ, ὅτι δηλαδὴ τὰ δύω πρόσωπα τῆς Ἁγίας Τριάδος θεωροῦνται εἰς ἓν ἕκαστον, οἱ Θεολόγοι. τὸ ὀνομάζουν

ἕνας Θεὸς, Ποιητὴς, καὶ Δημιουργὸς ὅλων ὁρατῶν, καὶ ἀοράτων. Διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ πιστεύει, πῶς ὁ Θεὸς εἶναι Ποιητὴς ὅλων τῶν κτισμάτων, καὶ πῶς ἔκαμε τὰ πάντα ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι, τὰ οὐράνια, καὶ ἐπίγεια, καὶ καταχθόνια, αὐτὸς γνωρίζωντας τὸν Ποιητήν του μένει εἰς τὰ ὅρια του, καὶ ἀπὸ τὴν εὐμορφίαν τῶν κτισμάτων ἀναβαίνει μὲ τὸν νοῦν του εἰς αὐτὸν τὸν κτίστην, καὶ ὑμνεῖ, καὶ δοξάζει αὐτὸν, ὡς δημιουργὸν ὅλων τῶν ὄντων, καὶ δὲν περιεργάζεται τελείως τὴν ἀκατάληπτον φύσιν τοῦ Θεοῦ. Ὅτι ἰξεύρει τὸν ἑαυτόν του, πῶς εἶναι κτίσμα ἐκείνου, ὁμοίως καὶ ὅλα τὰ ἄλλα, καθὼς εἴπαμεν. Αὐτὸν δὲ τὸν Ποιητὴν τοῦ παντὸς Θεὸν, τὸν ἰξεύρει πῶς εἶναι ἄκτιστος, ἄναρχος, ἀκατάληπτος, ἀνερμήνευτος, ἀνεξιχνίαστος, ἀεὶ, ὢν, καὶ προὼν, ὅτι δὲν ἦτον ποτὲ καιρὸς, εἰς τὸν ὁποῖον δὲν ἦτον ὁ Θεὸς, διότι αὐτὸς ἔκαμε τοὺς καιροὺς, καὶ τοὺς αἰῶνας, καὶ ἦτον προτήτερα ἀπὸ κάθε ἀρχήν· καὶ μήτε ἀρχὴ ἐννοεῖται εἰς αὐτὸν, μήτε τέλος εὑρίσκεται· ἀλλὰ ἦτον ἄναρχος, καὶ εἶναι ἀρχὴ ὅλων τῶν ὄντων, καὶ θέλει εἶναι ἀϊδίως εἰς ἀπείρους, καὶ ἀτελευτήτους αἰῶνας. Ὁ ἀπρόσιτος, ὁ ἀόρατος, ὁ ἀνερμήνευτος, ὁ ἄφραστος, καὶ ἀκατανόητος ἀπὸ ὅλα τὰ ὑπ' αὐτοῦ κτισθέντα κτίσματα οὐράνιά τε καὶ ἐπίγεια· ὁ ὁποῖος δὲν ἐγνωρίζετο καὶ ἀπὸ ἡμᾶς ὁποῦ εἵμεσθε προτήτερα πλανεμένοι, καὶ ἐπιστεύαμεν εἰς πολλοὺς Θεοὺς, καὶ ἐλατρεύαμεν τὴν κτίσιν, καὶ ἐπροσκυνούσαμεν εἴδωλα, ὄντες ἀκόμι γήϊνοι, καὶ ταπεινοί. Ὅμως αὐτὸς ὡς φιλάνθρωπος, καὶ πολυέλεος Θεὸς ἐλυπήθη τὴν ἀγνωσίαν μας, καὶ τόσον πολλὰ συγκατέβη εἰς τὴν ἀσθένειάν μας, ὅσον ἦτον χρειαζόμενον, διὰ νὰ γνωρίσωμεν, ὅτι ἡ Ἁγία Τριὰς εἶναι ἕνας Θεὸς τέλειος, ὁποῦ πρέπει νὰ προσκυνῆται εὐσεβῶς ἐν Πατρὶ, καὶ Υἱῷ, καὶ Ἁγίῳ Πνεύματι. Ἀμὴ τί λογῆς εἶναι κατὰ τὴν οὐσίαν ἡ ἐν Τριάδι ὑμνουμένη Θεότης, καὶ ποταπὴ κατὰ τὸ εἶδος, καὶ εἰς ποῖον τόπον εἶναι, καὶ πόση κατὰ τὸ μέγεθος, καὶ πῶς εἶναι κατὰ τὴν ἕνωσιν, ὄχι μόνον ἄνθρωποι δὲν ἐδυνήθησαν νὰ ἐννοήσουν αὐτὰ ἀλλὰ οὔτε οἱ Ἅγιοι Ἄγγελοι δὲν ἐδυνήθησαν νὰ καταλάβουν ποτὲ τὸ ἀκατάληπτον τῆς ὑπερουσίου φύσεως. Καὶ μὴ ἐπιχειρισθῇς νὰ μοῦ λέγῃς τὰς θεολογίας ὁποῦ λέγει ἡ θεία γραφὴ, διατὶ ἐκείνας τὰς εἶπαν οἱ θεολόγοι τῆς ἐκκλησίας μας ἐναντίον εἰς τὰς ἀντιλογίας τῶν αἱρετικῶν. Ἀλλὰ στοχάσου τοῦτο, ὅτι ἐπειδὴ ἡ θεία φύσις εἶναι ἀπρόσιτος, βεβαιότατα εἶναι καὶ ἀκατανόητος· καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ εἶναι ἀκατανόητον, εἶναι καὶ τελείως ἀνεκλάλητον. Διότι πολλαῖς φοραῖς καὶ ἐκεῖνο ἀκόμι ὁποῦ καταλαμβάνομεν δὲν ἠμποροῦμεν νὰ τὸ εἰποῦμεν, καὶ νὰ τὸ ἐκφράσωμεν τελείως. Τὸ λοιπὸν ἐκεῖνον ὁποῦ μαρτυρεῖ ὅλη ἡ θεία γραφὴ, πῶς εἶναι ἀόρατος, καὶ ἀκατανόητος, ποῖος ἄνθρωπος, ἢ Ἄγγελος θέλει δυνηθῇ νὰ τὸν ἑρμηνεύσῃ, καὶ νὰ τὸν φανερώσῃ; κἀνένας τελείως. Ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐννοηθῇ ποτὲ ἀπὸ ἀνθρωπίνην διάνοιαν, καὶ νὰ φανερωθῇ μὲ ὄνομα τὸ οὐδὲν ὄν, ἤγουν ἐκεῖνο ὁποῦ δὲν εἶναι κἀνένα ἀπὸ τὸ ὄντα. (1) καὶ ὅλη ἡ θεία γραφὴ μὲ ὅλας τὰς περὶ Θεοῦ λεγομένας ἐννοίας καὶ λέξεις παρασταίνει πῶς εἶναι Θεὸς, ὄχι ὅμως τί λογῆς εἶναι. Καὶ τοῦτο μόνον ἀκόμι φανερώνει διὰ τὸν Θεὸν, ὅτι εἶναι πάντοτε, καὶ πῶς ὁ ὢν Θεὸς, καὶ ὁ ἀεὶ ὢν, εἶναι τρισυπόστατος, παντοδύναμος, παντοκράτωρ παντεπόπτης, κτίστης, καὶ δημιουργὸς τῶν ὅλων, ἀνενδεὴς, ὑπερφυής. Καὶ πῶς τόσον γνωρίζεται ἀπὸ ἡμᾶς, ὅσον ἠμπορεῖ τινὰς νὰ ἰδῇ ἕνα ἀπει-

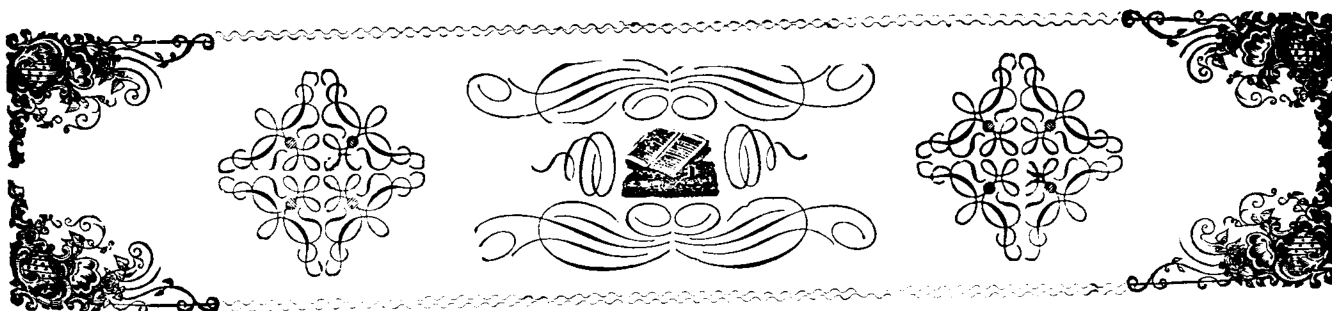
θείαν ἐμπεριχώρησιν. Ἤγουν ὁ Υἱὸς, καὶ τὸ Πνεῦμα ἐν τῷ Πατρὶ, καὶ πάλιν, ὁ Πατὴρ, καὶ τὸ Πνεῦμα ἐν τῷ Υἱῷ, καὶ ὁμοίως, ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς ἐν τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι. Διότι λέγει ὁ Κύριος εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, ἐγὼ ἐν τῷ Πατρὶ, καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἐμοὶ συν-νοουμένου πανταχοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Διατὶ μὲ αὐτὰ, ἤγουν μὲ αὐτὴν τὴν θείαν ἐμπεριχώρησιν, δὲν ἐννοοῦμεν κἀμμίαν σύγχυσιν τῶν θείων ὑποστάσεων, κατὰ τὴν βλασφημίαν τοῦ Σαβελλίου, μὴ γένοιτο, ἀλλὰ φανερώνουν τὰ λόγια τοῦ Κυρίου, ὅτι μία καὶ ἡ αὐτὴ οὐσία, καὶ φύσις, καὶ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ θέλημα εἶναι καὶ εἰς τὰ τρία πρόσωπα τῆς Ἁγίας Τριάδος. Καὶ τὸ μὲν ὁμοούσιον ἐφανέρωσεν ὁ Χριστὸς καὶ μὲ ἐκεῖνο ὁποῦ εἶπεν εἰς τὸν Φίλιππον ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ, ἑώρακε τὸν Πατέρα. Διατὶ βέβαια κάθε γέννημα, εἶναι ὁμοούσιον μὲ τὸν γεννήσαντα. Τὸ δὲ ἓν θέλημα τὸ φανερώνει ὁ ἴδιος μὲ ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει παρακάτω. Τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ, ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ ποιῶ· τὸ ὁποῖον κατὰ τοὺς θείους ἐξηγητὰς θέλει νὰ εἰπῇ, ὅτι ἓν καὶ τὸ αὐτὸ θέλημα, εἶναι τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καλῶς λοιπὸν, καὶ ἀκριβῶς ἐπρόσθεσε καὶ ὁ Θεῖος οὗτος Πατὴρ, τὸ, ἐν μιᾷ τῇ οὐσίᾳ, καὶ φύσει, καὶ δόξῃ, καὶ ἐν ἑνὶ θελήματι. Ἤγουν ἡ οὐσία, ἡ θεότης, ἡ δόξα, ἡ δύναμις, τὸ θέλημα τοῦ ἑνὸς, εἶναι καὶ τῶν λοιπῶν δύω θεαρχικῶν προσώπων.

1) Τοῦτο το λέγει ὁ Ἅγιος Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης εἰς τὸ περὶ θείων ὀνομάτων Κεφαλαίῳ πρώτῳ. Οἱ Θεοειδεῖς (τῶν Θεολόγων, καὶ Προφητῶν) νόες ὑμνοῦσιν αὐτὸ (τὸ θεῖον) διὰ τῆς πάντων τῶν ὄντων ἀφαιρέσεως Τοῦτο ἀληθῶς καὶ ὑπερφυῶς ἐλλαμφθέντες ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸ μακαριωτάτης ἑνώσεως, ὅτι πάντων μέν ἐστι τῶν ὄντων αἴτιον, αὐτὸ δὲ οὐδὲν, ὡς πάντων ὑπερουσίως ἐξῃρημένον.

ρον πέλαγος θαλάσσης τὴν νύκτα στεκόμενος εἰς τὸν αἰγιαλὸν, καὶ κρατῶντας μίαν ἀναμμένην λαμπάδα εἰς τὰς χεῖρας. Ὅτι ὁ τοιοῦτος πόσον νομίζεις πῶς βλέπει ἀπὸ ὅλην ἐκείνην τὴν ἄπειρον θάλασσαν; βέβαια ὀλίγον τί, ἢ οὐδὲν, μὲ ὅλον τοῦτο βλέπει καλὰ τὸ νερὸν ἐκεῖνο, (ἀγκαλὰ καὶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἰπῇ τί λογῆς εἶναι) καὶ ἰξεύρει πῶς ἐκεῖνο ὁποῦ βλέπει εἶναι θάλασσα, καὶ πῶς εἶναι πέλαγος ἄπειρον, καὶ πῶς εἶναι ἀδύνατον νὰ τὸ ἰδῇ ὅλον. Καὶ ἀγκαλὰ δὲν βλέπει τὸ ὅλον, πλὴν ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ὀλίγον μέρος ὁποῦ βλέπει, τοῦ φαίνεται πῶς βλέπει τρόπον τινὰ καὶ τὸ ὅλον, καὶ συμπεραίνει πῶς τὸ πέλαγος ἐκεῖνο εἶναι ἄπειρον. Καὶ ἂν σᾶς φαίνεται εὔλογον θέλει μεταχειρισθῶ καὶ ἕνα παράδειγμα πρὸς ὀλίγην φανέρωσιν τοῦ λόγου. Ἀνίσως εὑρεθῇ ἕνας ἄνθρωπος τυφλὸς ὁποῦ νὰ μὴν εἶδε ποτέ του βρύσιν νεροῦ, ἢ νὰ μὴν ἔπιε ποτέ του νερὸν, διὰ νὰ ἰξεύρῃ τί λογῆς εἶναι τὸ νερὸν, καὶ ἐσὺ νὰ τοῦ διηγῆσαι καὶ νὰ τοῦ ἐξηγῇς τὴν φύσιν τοῦ νεροῦ, καὶ νὰ τοῦ λέγῃς, πῶς εἶναι καλὸν τὸ νερὸν, φανερώνωντάς του λίμνας, καὶ πηγάδια, καὶ θαλάσσας ποταμῶν· καὶ ἐκεῖνος νὰ σὲ ἐρωτᾷ νὰ μάθῃ τὴν φύσιν τοῦ νεροῦ, τὸ εἶδός του, τὴν ποιότητά του, καὶ τὴν ποσότητά του, καὶ πῶς κινεῖται, καὶ ἀπὸ ποῦ λαμβάνει τὴν ἀρχὴν, καὶ πῶς τρέχει πάντοτε, καὶ δὲν τελειώνεται ποτέ· ἆρά γε τί ἤθελε ἀποκριθῇς εἰς αὐτόν; Ἐγὼ νομίζω πῶς, ἂν εἶσαι καὶ πολλὰ ὑψηλὸς, καὶ θεωρητικὸς κατὰ τὸν νοῦν δὲν δύνασαι παντελῶς νὰ διδάξῃς ἐκεῖνον ὁποῦ δὲν εἶδεν, οὐδὲ ἔπιε ποτέ του νερὸν οὐδὲ ἠμπορεῖς τελείως νὰ τοῦ παραστήσῃς μὲ τὸν λόγον τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ τοῦ νεροῦ, καὶ τὴν οὐσίαν, καὶ κίνησίν του. Καὶ ἂν δὲν ἠποροῦμεν νὰ εἰποῦμεν τίποτε διὰ μίαν ῥευστὴν οὐσίαν τοῦ νεροῦ, τὸ ὁποῖον καὶ τὸ βλέπομεν, καὶ τὸ πίνομεν, καὶ τὸ πιάνομεν, μήτε ἠμποροῦμεν νὰ φανερώσωμεν μὲ τὸν λόγον εἰς ἐκείνους ὁποῦ μᾶς ἐρωτοῦν, ποία εἶναι ἡ φύσις αὐτοῦ τοῦ νεροῦ, καὶ ἀπὸ ποῦ, καὶ ἀπὸ ποῖα εἴδη ἔχει τὴν σύστασίν του. Πῶς ἤθελε δυνηθῇ κἀνένας Ἄγγελος, ἢ Ἅγιος νὰ διδάξῃ ἐκείνους ὁποῦ δὲν ἰξεύρουν τὸν Θεὸν, καὶ τὰ ἰδιώματα τοῦ Θεοῦ, τί λογῆς εἶναι αὐτὸς ὁ Θεὸς ὁποῦ ἔκτισε τὰ πάντα, καὶ ποία εἶναι ἡ οὐσία καὶ ἡ δόξα του; κἀνένας δὲν θέλει δυνηθῇ νὰ φανερώσῃ τοῦτο τελείως, κἀνένας. Ἐκεῖνος ὅμως ὁποῦ ἀξιωθῇ νὰ ἰδῇ ὀλίγον τί τὸν Θεὸν κατὰ τὴν ἀπρόσιτον δόξαν τοῦ ἀπείρου, καὶ θείου φωτὸς αὐτοῦ, μὲ τὸν τρόπον ὁποῦ ἐπροείπαμεν, δὲν θέλει χρειασθῇ διδασκαλίας ἄλλου, ὅτι ἔχει ὅλον τὸν Θεὸν ὁποῦ κατοικεῖ, καὶ κινεῖται, καὶ λαλεῖ μέσα του, καὶ διδάσκει αὐτὸν τὰ ἀπόρρητά του μυστήρια, κατὰ τὸν ἁγιώτατον λόγον τοῦ Θεοῦ ὁποῦ λέγει. «Τὸ Μυ»στήριόν μου, ἐμοὶ, καὶ τοῖς ἐμοῖς.» Ὅμως μὲ ἄλλον τρόπον νὰ φανερωθῇ ὁ Θεὸς εἶναι ἀδύνατον, ἔξω μόνον μὲ τὴν ἀκριβῆ φύλαξιν τῶν ἐντολῶν του. Ἀνίσως δηλαδὴ καὶ δὲν τὰς ἀμελήσῃ τινὰς, μήτε τὰς καταφρονήσῃ τελείως εἰς κἀνένα πρᾶγμα, ἀλλὰ διατηρῇ, καὶ φυλάττῃ, καὶ κάμνῃ αὐτὰς χωρὶς ἀμέλειαν, καὶ μὲ προθυμίαν. Καὶ ὅσοι πολιτευθοῦν τοιουτοτρόπως δὲν θέλει εὑρεθοῦν μακριὰ ἀπὸ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐπιμέλειαν, καὶ προθυμίαν ὁποῦ δείξουν εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν, ἔτζι θέλει λάβουν καὶ τὸν μισθὸν τῆς θεωρίας τοῦ Θεοῦ, ἢ ὀγλιγωρότερα, ἢ ἀργότερα. Καὶ ἢ περισσότερον, ἢ ὀλιγώτερον κατὰ ἀναλογίαν τοῦ ἀγῶνος ὁποῦ κάμουν. Καὶ θέλει γένουν θεοὶ κατὰ χάριν, καὶ υἱοὶ Θεοῦ, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΕΞΗΚΟΣΤΟΣ Β′.

Θεολογικὸς Τρίτος, καὶ πῶς ὅ,τι εἶναι ὁ Πατὴρ, τοῦτο εἶναι καὶ ὁ Υἱὸς ἢ ὅτι εἶναι ὁ Υἱὸς, τοῦτο εἶναι καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· ἢ πῶς αὐτὰ τὰ Τρία εἶναι ἕνα Πνεῦμα ὁμότιμον, ὁμοούσιον, ἢ ὁμόθρονον.

Ὁ Θεὸς ὁποῦ δοξάζεται, καὶ ὑμνεῖται πάντοτε, ἤγουν ὁ ἄναρχος Πατήρ· ὁ συνάναρχος Υἱὸς τοῦ Πατρός· τὸ Πανάγιον Πνεῦμα τὸ συναΐδιον, καὶ ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Υἱῷ· ἡ μία φύσις, καὶ δόξα, καὶ συμφυΐα· ἡ ὁμοούσιος Τριάς· ἡ μία Θεότης· ἡ ὁμότιμος οὐσία, καὶ τρισυπόστατος· ἡ ἀρχὴ ὅλων τῶν πάντων, καὶ ὑποστατικὴ, δημιουργὸς δύναμις· ἡ ὁμόθρονος· ἡ ὁμόδοξος· ἡ μία ἐξουσία, καὶ παντοκρατορικὴ κυριότης, καὶ βασιλεία, αὐτὴ εἶναι, καὶ λέγεται ἕνας Θεός· ὁ ὁποῖος πότε θεωρούμενος, καὶ πιστευόμενος μονὰς, ἤγουν ἕνας Θεὸς, λατρεύεται καὶ ἀπὸ ἡμᾶς μοναδικῶς· καὶ πότε πάλιν ὁμολογούμενος Τριὰς ἀνυμνεῖται καὶ ἀπὸ ἡμᾶς τριαδικῶς· ἤγουν μὲ τρία διῃρημένα πρόσωπα, καθὼς ἐδιδάχθημεν ἀπὸ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸ ἕνα πρόσωπον τῆς τρισυποστάτου Θεότητος· ὁ ὁποῖος παραγγέλλει εἰς τοὺς Ἀποστόλους του νὰ βαπτίζουν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καὶ πάλιν εἰς ἄλλο μέρος τοῦ Εὐαγγελίου λέγει. «Ὁ Πατήρ μου »μείζων μου ἐστί». Καὶ μὲ τοῦτο δείχνει πῶς ἄλλο πρόσωπον τῆς Ἁγίας Τριάδος εἶναι ὁ Πατὴρ, καὶ ἄλλο ὁ Υἱός. Καὶ πάλιν. «Ἐγὼ ἀπ' ἐμαυ»τοῦ ποιῶ οὐδέν». Καὶ πάλιν λέγει. «Ἐρωτή»σω τὸν Πατέρα, καὶ ἄλλον Παράκλητον πέμψει »ὑμῖν τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ »Πατρὸς ἐκπορεύεται». Καὶ μὲ τοῦτο φανερώνει πῶς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ ἄλλος Παράκλητος. Καὶ ἀπὸ αὐτὰ ὁποῦ λέγει ὁ Κύριος, μᾶς δίδει ἡ χαρά του νὰ ἐννοοῦμεν τὸ ἓν κατὰ πάντα τῆς τρισυποστάτου, καὶ ὁμοουσίου Θεότητος, καὶ βασιλείας, καὶ τὸ ταυτὸν, καὶ ὡσαύτως ὂν τῆς ἀϊδίου ζωῆς καὶ ἀχωρίστου ἑνότητος τῶν Τριῶν ὑποστάσεων, ὥστε νὰ ἰξεύρωμεν ὅτι ἐκεῖ ὁποῦ ἀνυμνεῖται ὅλος ὁ Πατὴρ, ἐκεῖ εἶναι καὶ ὅλος ὁ Υἱὸς διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· καὶ ἐκεῖ ὁποῦ ὀνομάζεται ὅλος ὁ Υἱὸς, ἐκεῖ εἶναι καὶ ὅλος ὁ Πατὴρ μετὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· καὶ ἐκεῖ ὁποῦ δοξολογεῖται ὅλον τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἐκεῖ εἶναι καὶ ὅλος ὁ Πατὴρ σὺν τῷ Υἱῷ. Καὶ οὕτω φωτισθέντες ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὅτι τὰ τρία πρόσωπα τῆς Ἁγίας Τριάδος εἶναι ὁμοούσια, καὶ ὁμότιμα. Ἤτοι αἱ ὑποστάσεις τούτων εἶναι ἀσύγχυτοι, καὶ ἀδιαίρετοι ἅμα ἐν τῇ μιᾷ, καὶ θείᾳ ὑποστατικῇ φύσει τε, καὶ οὐσίᾳ τούτων τῶν ὅλων, (1) ὅταν ὑψώνωμεν τὸν νοῦν μας εἰς τὸν Θεὸν, καὶ Πατέρα μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁποῦ τὸν ὑψώνει διὰ τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, καὶ ἁπλώνωμεν τὰς χεῖρας, καὶ τὰ ὄμματα εἰς αὐτὸν λέγομεν. Πάτερ ἡμῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Καὶ πάλιν ὁπόταν προσερχώμεθα νὰ ἀποδώσωμεν τὰς εὐχὰς εἰς τὸν μονογενῆ Υἱὸν τοῦ Πατρὸς μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁποῦ μᾶς δίδει σύνεσιν, καὶ γνῶσιν, λέγομεν. Ὁ μονογενὴς Υἱὸς, συναΐδιος Λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, ὁ μόνος Υἱὸς ἐκ μόνου του Πατρός· ὁ ἐκ Θεοῦ, Θεός. Ὁ ἄναρχος ἐξ ἀνάρχου. Ὁ ἀΐδιος ἐξ ἀϊδίου. Ὁ αἰώνιος ἐξ αἰωνίου. Τὸ φῶς ἐκ τοῦ φωτός. Ἡ ζωὴ ἐκ τῆς

1) Ὅλου δηλαδὴ τοῦ Πατρὸς, καὶ ὅλου τοῦ Υἱοῦ, καὶ ὅλου τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

ζωῆς· ὁ ἀπρόσιτος ἐκ τοῦ ἀπροσίτου· ὁ ἀκατάληπτος ἐκ τοῦ ἀκαταλήπτου· ὁ ἄφραστος ἐκ τοῦ ἀφράστου· ὁ ἀναλλοίωτος ἐξ ἀναλλοιώτου· ὁ ἀκατανόητος ἐξ ἀκατανοήτου ἱλάσθητι ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν. Καὶ πάλιν ὁπόταν παρακαλοῦμεν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, λέγομεν. Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὁποῦ ἐκπορεύεσαι ἀφράστως ἐκ τοῦ Πατρὸς, καὶ ἔρχεσαι εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστοὺς διὰ τοῦ Υἱοῦ, ἐσὺ ὁποῦ εἶσαι Πνεῦμα ζωῆς, καὶ συνέσεως· πνεῦμα ἁγιωσύνης, καὶ τελειότητος. Ἐσὺ ὁποῦ εἶσαι τὸ Πνεῦμα τὸ ἀγαθόν· τὸ σοφόν· τὸ φιλάνθρωπον· τὸ γλυκύ· τὸ ἔνδοξον· τὸ τρέφον ὁμοῦ καὶ ποτίζον· τὸ ἐλεοῦν· τὸ φωτίζον. τὸ δυναμοῦν. Ἐσὺ ὁποῦ εἶσαι Πνεῦμα θεῖον ὑπομονῆς πνεῦμα μεταδοτικὸν χαρᾶς εὐφροσύνης, σωφροσύνης, σοφίας, γνώσεως, πρᾳότητος, ἀμνησικακίας, ἀμεριμνίας τῶν κοσμικῶν πραγμάτων, θεωρίας τῶν οὐρανίων. Ἐσὺ ὁποῦ διώχνεις τὴν ὀκνηρίαν τὴν ἀμέλειαν, τὴν περιέργειαν, τὴν πονηρίαν. Ἐσὺ ὁποῦ εἶσαι Πνεῦμα δηλωτικὸν θείων Μυστηρίων· ἀρραβὼν τῆς οὐρανίου βασιλείας· βρύσις προφητείας Κρατὴρ διδασκαλίας· φθαρτικὸν ἁμαρτίας· θύρα μετανοίας. Ἐσὺ ὅποῦ δείχνεις ὡσὰν πορτάρης τὴν εἴσοδον εἰς τοὺς ἀγωνιζομένους. Ἐσὺ ὁποῦ εἶσαι Πνεῦμα ἀγάπης, εἰρήνης, πίστεως, ἐγκρατείας, Πνεῦμα πόθου, καὶ ὁποῦ προξενεῖς πόθον. Ἐσὺ ἐλθὲ, καὶ σκήνωσον ἐν ἡμῖν, καὶ μεῖνε μαζή μας ἀχωρίστως, καὶ ἀδιαιρέτως· καὶ ἁγίαζε, καὶ ἀνακαίνιζε, καὶ φώτιζε τὰς καρδίας μας, ὡσὰν ὁποῦ εἶσαι ὁμοούσιον, καὶ ὁμότιμον, καὶ ὁμόθρονον μὲ τὸν Υἱὸν, καὶ μὲ τὸν Πατέρα, καὶ ὡσὰν ὁποῦ κάμνεις Θεοὺς κατὰ χάριν ἐκείνους ὁποῦ σὲ δέχονται, καὶ ἀφανίζεις κάθε ἁμαρτίαν, καὶ φέρεις μαζὴ μὲ τὸν ἐρχομόν σου κάθε ἀρετήν. Καὶ αὐτὰ ὁποῦ φέρεις μαζή σου δὲν τὰ ἔχεις ἀπ' ἔξω, ἀλλὰ σὺ εἶσαι φυσικὰ κάθε ἀγαθόν. Καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ σὲ ἔχουν ἐγκάτοικον μέσα τους, ἔχουν οὐσιωδῶς μέσα εἰς τὸν ἑαυτόν τους κάθε καλόν. (1). Λοιπὸν προσφέρομεν τὸν ὕμνον εἰς τὰ τρία πρόσωπα τῆς Ἁγίας Τριάδος, οὐχ ὡς διαιροῦντες εἰς τρεῖς Θεοὺς τὴν μίαν Θεότητα, ἡ ὁποία εἶναι ἕνας Θεὸς ἀδιαίρετος, καὶ ἀχώριστος, ἀλλ' ὡς προσκυνοῦντες μαζὴ μὲ τὸν Πατέρα τὸν Υἱὸν, καὶ τὸ Πνεῦμα· καὶ μαζὴ μὲ τὸν Υἱὸν τὸν Πατέρα, καὶ τὸ Πνεῦμα· καὶ μαζὴ μὲ τὸ Πνεῦμα τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Υἱόν. Τὰ ὁποῖα τρία πρόσωπα δοξάζομεν, καὶ φρονοῦμεν πῶς εἶναι μία φύσις μιᾶς τρισυποστάτου Θεότητος, ὁμοούσιος, ὁμοδύναμος, αὐτοθέλητος, συναΐδιος, συνάναρχος, ὑπερούσιος, ἀσύγχυτος, καὶ ἀδιαίρετος, ὅτι δὲν χωρίζομεν τὴν ἀχώριστον ἑνάδα, καὶ Θεότητα, μήτε φρονοῦμεν πῶς εἶναι ἄλλο, καὶ ἄλλο, καὶ ἄλλο, καὶ πῶς ὁ Πατὴρ εἶναι ἄλλης φύσεως, καὶ ὁ Υἱὸς ἄλλης, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἄλλος, (2) διὰ νὰ μὴ ξεκλίνωμεν ἀστόχαστα εἰς οὐσίας, καὶ φύσεις ἀνομοίους, καὶ ἀλλοτρίας Ἀλλὰ πιστεύομεν πῶς αὐτὰ τὰ τρία πρόσωπα τῆς Θεότητος εἶναι ἕνας Θεὸς, ὁ ὁποῖος διαιρεῖται ἀδιαιρέτως κατὰ τὰς ἀποστάσεις, καὶ ἑνώνεται ἀσυγχύτως κατὰ τὴν ἑνότητα τῆς μιᾶς οὐσίας, ὅλος ἑνιζόμενος εἰς τὰς τρεῖς ὑποστάσεις, Καὶ ὅλος τρισσευόμενος εἰς τὴν ὑπερούσιον ἑνάδα. Καὶ πῶς ὁ αὐτὸς Θεὸς εἶναι τρία κατὰ τὰς ὑποστάσεις, καὶ ἕνα κατὰ τὴν ἑνότητα τῆς οὐσίας, εἴτε φύσεως. Διότι τοιουτωτρόπως μᾶς ἐφανέρωσεν αὐτὸς ὁ μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Πατρὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὅτι δηλαδὴ αὐτὸς ὁ Υἱὸς μαζὴ μὲ τὸν Πατέρα,

1) Εἰδέ που εἴρηται οὐσιωδῶς χορηγεῖσθαι, καὶ ἐννοικεῖν τοῖς πιστοῖς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, οὐχ ὅτι κατ' οὐσίαν χορηγεῖται, καὶ ἐνσκηνοῖ, ἀλλ ἐπειδὴ κατὰ τοὺς θείους διδασκάλους, καὶ τὸν πάνυ δὲ Θεόδωρον τον Γραπτόν. Ἡ μὲν θεία ἐνέργεια ἀΐδιος, μᾶλλον δὲ αὐτοενέργεια, τῷ μὴ διαιρεῖσθαι τῆς οὐσίας τὴν ἐνέργειαν, ἀλλὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἐπιδέχεσθαι διὰ τὴν τῆς ἁπλῆς, καὶ ἀσωμάτου φύσεως ἰδιότητα. κατὰ ταὐτὸν δὲ ἐν παντὶ ἀδιαφόρως προϊοῦσαν, καὶ ὡς ἄν εἴποι τις ἀπεριγράπτως Οὐ γὰρ δυνάμει πρότερον οὖσα, ὕστερον εἰς τὸ ἐνεργείᾳ ἐκ τοῦ δυνάμει κατέστη. Κατὰ τοῦτο λέγεται οὐσιωδῶς χορηγεῖσθαι, καὶ ἐνκοιεῖν τῇ ψυχῇ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἤτοι τὴν τούτου χάριν καὶ ἐνέργειαν Εἰς τοῦτο φέρειν οἶμαι καὶ τὸ εἰρημένον τῷ Ἀποστόλῳ Πέτρῳ, ἵνα διὰ τούτων γένησθε κοινωνοὶ θείας φύσεως. Οὐ γὰρ δὴ αὐτῆς τῆς φύσεως τῆς ὑπερθέου κοινωνεῖ τὶ τῶν κτιστῶν, ἀλλά γε τῆς χάριτος, καὶ ἐνεργείας τῆς ἐκ τῆς θείας φύσεως ἀϊδίως, ἀδιαστάκτως τε, καὶ ἀχωρίστως προϊούσης καὶ τὸν αὐτὸν λόγον τῇ φύσει ἐπιδεχομένης κοινωνοῦντες, καὶ μετέχοντες, θείας φύσεως κοινωνοὶ διδασκόμεθα γίνεσθαι. Ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ εἰπεῖν θείας φύσεως δίχα τοῦ ἄρθρου, αὐτὸ δὴ τοῦτο ὑπαινίττεται νοεῖν· ὥσπερ οὖν οὐ κτίσμα ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις. ἅτε Πνεῦμα Ἅγιον, καὶ Θεός· οὕτως οὐδὲ οὐσία τοῦ Θεοῦ, ὥς φησι πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ὁ Ἅγιος Κύριλλος ἐν τῷ περὶ Τριάδος. Πλὴν ὡς εἶπον, τῆς οὐσίας αὐτοῦ τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ ὑπάρχον (τὸ Πνεῦμα δηλαδὴ) καὶ ἔχον τὸ ὁμοούσιον πρὸς τὸν Πατέρα, καὶ Υἱὸν, ἀκοινώνητον καὶ αὐτό ἐστι πρὸς πᾶσαν κτίσιν κατὰ τὸν τῆς οὐσίας λόγον. Καὶ ὁ μέγας Διονύσιος. Ἡ θεία φύσις τῇ μὲν οὐσίᾳ ὑπ' οὐδενὸς μετέχεται τῶν ὄντων· ταῖς δὲ δωρεαῖς ὑπὸ πάντων κτλ. Ἴδε εἰς τὸν Τόμον Καταλλαγῆς φυλ. 146.

2) Χρὴ δὲ γινώσκειν ὅτι τὰ φύσει διαφέροντα ἄλλο καὶ ἄλλο λέγονται. Ἄλλο ἐστὶν ἄνθρωπος, καὶ ἄλλο Ἄγγελος κατὰ τὴν φύσιν δηλαδή. Τὰ δὲ ἀριθμῷ διαφέροντα, ἤγουν αἱ ὑποστάσεις, τὰ πρόσωπα, τὰ ἄτομα, ἄλλος καὶ ἄλλος λέγονται. Ἄλλος ὁ Πέτρος. καὶ ἄλλος ὁ Παῦλος κτλ. Εἰς τὸν ά. Τόμον τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ Φύλ. 32 Τὸ ἄλλος καὶ ἄλλος ὑποστάσεων ἀντωνυμίαι, φύσεων δὲ τὸ ἄλλο καὶ ἄλλο. κατὰ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον κτλ. Εἰς τὸν αὐτὸν Τόμον φύλ. 412.

καὶ τὸ Πνεῦμα εἶναι ὁμότιμα, καὶ ὁμοούσια, καὶ ὁμόθρονα, λέγων. Ἐγὼ καὶ ὁ Πατὴρ ἓν ἐσμέν. Καὶ πάλιν εἰς ἄλλο μέρος φανερώνει διὰ τὸ Πνεῦμα, ὅτι εἶναι ἀπαραλλάκτως ἀπὸ ἐκείνην τὴν οὐσίαν λέγων. Τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται. Ὅτι καθὼς ἀπὸ τὴν πηγὴν τοῦ νεροῦ εὐγαίνει νερὸν ὁ ποταμὸς, τοιούτης λογῆς καὶ ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα, ἐκπορεύεται Θεὸς τὸ Πνεῦμα· καὶ διὰ τοῦτο λέγει, Πνεῦμα ὁ Θεὸς, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν Πνεύματι, καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. Ἀνίσως λοιπὸν ὁ Πατὴρ εἶναι Πνεῦμα, εἶναι φανερὸν ὅτι καὶ ὁ Υἱὸς ὁποῦ ἐγεννήθη ἀπὸ αὐτὸν Πνεῦμα εἶναι καὶ διὰ τοῦτο ἔλεγεν ὁ Παῦλος. Τὸ δὲ Πνεῦμα ὁ Κύριος ἐστίν. (Ὅτι ἀγκαλὰ καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἔλαβε σάρκα ἀνθρωπίνην, ὅμως καὶ αὐτὴν τὴν ἐθέωσε, καὶ τὴν ἔκαμε πνευματικήν). Πνεῦμα εἶναι καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ὅτι ἐκπορεύεται ἀπὸ τὸν Πατέρα, καὶ διὰ τοῦ Υἱοῦ δίδεται εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀναξίους. Καὶ λέγομεν πῶς πέμπεται, ἢ δίδεται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὄχι διὰ νὰ φανερώσωμεν, πῶς ἐκεῖνο δὲν θέλει, ἀλλὰ διὰ νὰ φανερώσωμεν πῶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον διὰ τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἑνὸς προσώπου τῆς Ἁγίας Τριάδος τελειώνει ὡς ἐδικά του θελήματα, ἐκεῖνα ὁποῦ φαίνονται ἀρεστὰ εἰς τὸν Πατέρα. Διατὶ ἡ Ἁγία Τριὰς εἶναι ἀμέριστος κατὰ τὴν φύσιν, καὶ οὐσίαν, καὶ θέλησιν, κατὰ δὲ τὰς ὑποστάσεις ὀνομάζεται προσωπικῶς, Πατὴρ, Υἱὸς, καὶ Ἅγιον Πνεῦμα· καὶ αὐτὰ τὰ τρία εἶναι ἕνας Θεός. Ὄνομα δὲ αὐτοῦ Τριάς· ὁ ὁποῖος ὢντας ὑπεράνω ἀπὸ κάθε ὀνομαζόμενον ὄνομα, καὶ λόγον, καὶ ῥῆμα, ὑπερβαίνει τὴν κατανόησιν κάθε διανοίας, καὶ εἶναι οὐδὲν, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι ἐξῃρημένον ἀπὸ ὅλα τὰ ὄντα ὑπερουσίως. Ἀλλὰ στοχάσου μὲ τί τρόπον λέγει ἡ Ἁγία γραφὴ ὅτι τα τρία εἶναι ἕνα. Ὅτι καλὸν εἶναι νὰ εἰπῇ πάλιν τινὰς τὰ ἴδια, ἐπειδὴ τὸ νὰ συλλογίζεται, καὶ νὰ λέγῃ τινὰς τὰ τοιαῦτα πάντοτε, προξενεῖ ἡδονὴν εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ ἰξεύρει νὰ τρυφᾷ θεοπρεπῶς τὰ τοιαῦτα, καὶ ὁ Θεῖος λόγος ἁγιάζει τὰς ψυχικὰς αἰσθήσεις του. Πνεῦμα ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ καθὼς λέγει ὁ Κύριός μας· καὶ Πνεῦμα εἶναι καὶ ὁ Υἱὸς, ὡσὰν ὁποῦ ἐγεννήθη ἀπὸ αὐτόν. Καὶ ἀνίσως ὁ Θεὸς εἶναι Πνεῦμα, καὶ τὸ Πνεῦμα εἶναι ὁ Κύριος, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, καὶ ὁ Κύριος ὀνομάζεται ἀπὸ τὴν θείαν γραφὴν Πνεῦμα, λοιπὸν ἓν Πνεῦμα εἶναι ὁ Θεὸς ἐν τρισὶ προσώποις γνωριζόμενος, καθὼς τὸ εἶπεν ὁ Υἱὸς φανερώνοντας, πῶς ὁ τρισυπόστατος Θεὸς εἶναι ἕνα Πνεῦμα ἰσοδύναμον, ὁμόθρονον, ὁμοφυὲς, ὁμοούσιον, καὶ διὰ τοῦτο αὐτὰ τὰ τρία πρόσωπα ὠνομάσθησαν τοιουτωτρόπως ἓν Πνεῦμα, διὰ νὰ μὴ νομίσῃς πῶς ἀναμεταξὺ εἰς τὰ τρία πρόσωπα τῆς Ἁγίας Τριάδος εἶναι καμμία ἀνισότης, καὶ εἶναι τὸ ἕνα πρόσωπον μεγαλήτερον, καὶ τὸ ἄλλο μικρότερον, οὔτε πῶς εἶναι κἀνένας χωρισμὸς εἰς αὐτὰ τελείως κατ' οὐδένα τρόπον. Διατὶ ὁ Θεὸς λέγεται τρισυπόστατος, ἤγουν Πατὴρ, Υἱὸς, καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, ὄχι διὰ νὰ λογιάσῃς πῶς εἶναι κἀνένας χωρισμὸς, καὶ ἀνισότης, εἰς τὴν Ἁγίαν Τριάδα, ἀλλὰ διὰ νὰ διδαχθῇς διὰ τῶν ὀνομάτων μοναχὰ, καὶ νὰ μάθῃς τὰ πρόσωπα, ἤγουν αὐτὰς τὰς ὑποστάσεις· καὶ ἀφ' οὗ μάθῃς αὐτὰ τοιουτωτρόπως, καὶ διδαχθῇς καὶ φωτισθῇς καλῶς τὰ περὶ Θεοῦ, νὰ μὴ ζητήσῃς, μήτε νὰ ἐξετάσῃς ἄλλο τὶ παράνω, ἀλλὰ νὰ δεχθῇς αὐτὰ μὲ πίστιν μόνην, καὶ νὰ σταθῇς ἕως εἰς αὐτὸ, πιστεύωντας, καὶ ὁμολογῶντας, πῶς ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι παράνω ἀπὸ αὐτὰ εἶναι τελείως ἀκατάληπτα. Καὶ ἐὰν θέλῃς νὰ γνωρίσῃς καὶ τὰ τῆς θείας φύσεως ἴδια, ἤγουν πῶς ὁ Θεὸς, καὶ τὰ περὶ Θεὸν, καὶ τὰ ἐκ Θεοῦ, καὶ τὰ ἐν τῷ Θεῷ, ὅλα εἶναι ἕνα φῶς ὁποῦ προσκυνεῖται εἰς κάθε μίαν ὑπόστασιν, καὶ κατανοεῖται εἰς ὅλα τὰ ἰδιώματα αὐτοῦ, καὶ χαρίσματα, ἄκουσε ἐκεῖνα ὁποῦ θέλει σοῦ εἰπῶ. Ὁ Θεὸς εἶναι φῶς, καὶ φῶς ἄπειρον, ἀκατάληπτον· καὶ τὰ ἐν τῷ Θεῷ φῶς εἶναι, ἑνούμενα κατὰ τὴν ἑνότητα τῆς φύσεως, καὶ διαιρούμενα κατὰ τὰ πρόσωπα ἀδιαιρέτως. Καὶ διὰ νὰ σοῦ εἰπῶ αὐτὰ καθ' ἓν χωριστὰ διαιρῶντας τὰ ἀδιαίρετα· ὁ Πατὴρ εἶναι φῶς, ὁ Υἱὸς φῶς, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον φῶς, τὰ τρία ἓν φῶς, ἁπλοῦν, ἀσύνθετον, ἄχρονον, συναΐδιον, ὁμότιμον, καὶ ὁμόδοξον. Ἀκόμι καὶ ὅλα τὰ ἐκ Θεοῦ φῶς εἶναι, ὡσὰν ὁποῦ χαρίζονται εἰς ἡμᾶς ἀπὸ φῶς, ἤγουν ἡ ζωὴ, φῶς εἶναι. Ἡ ἀθανασία, φῶς. Ἡ ἀγάπη, ἡ εἰρήνη, ἡ ἀλήθεια, ἡ θύρα τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Αὐτὴ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, φῶς εἶναι. Ὁ νυμφὼν ἡ παστάς. Ὁ παράδεισος· ἡ τοῦ παραδείσου τρυφή· ἡ γῆ τῶν πραέων. οἱ στέφανοι τῆς ζωῆς. Αὐτὰ τὰ φορέ-

ματα τῶν Ἁγίων, φῶς εἶναι. Ὁ Χριστὸς, (1) ὁ Ἰησοῦς, ὁ Σωτὴρ, καὶ Βασιλεὺς τοῦ παντὸς φῶς εἶναι. Ὁ ἄρτος τῆς ἀχράντου σαρκὸς αὐτοῦ, φῶς. Τὸ ποτήριον τοῦ τιμίου αὐτοῦ αἵματος, φῶς. Ἡ ἀνάστασίς του φῶς. Τὸ πρόσωπόν του, φῶς. Ἡ χεὶρ, ὁ δάκτυλος, τὸ στόμα, οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ, φῶς. Ὁ Κύριος, φῶς. Ἡ φωνὴ αὐτοῦ, φῶς, ὡσὰν ὁποῦ προέρχεται ἀπὸ φῶς. Ἡ χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος φῶς. Ὁ παράκλητος, φῶς, Ὁ μαργαρίτης· ὁ κόκκος τοῦ σινάπεως. ἢ ἄμπελος ἡ ἀληθινή· ἡ ζύμη· ἡ ἐλπίς· ἡ πίστις, φῶς εἶναι. Αὐτὰ λοιπὸν καὶ ἄλλα ὅσα ἀκούεις ὁποῦ λέγουν οἱ Προφῆται, καὶ Ἀπόστολοι, διὰ τὴν ἀνέκφραστον, καὶ ὑπερούσιον Θεότητα, αὐτὰ ὅλα πρέπει νὰ τὰ στοχάζεσαι πῶς εἶναι οὐσιωδῶς ἡ μία ὑπεράρχιος ἀρχὴ, ἡ ἐν μονάδι τριαδικοῦ φωτὸς προσκυνουμένη· διότι ἕνας Θεὸς εἶναι ἐν Πατρὶ, καὶ Υἱῷ, καὶ Ἁγίῳ Πνεύματι. Φῶς ὢν ἀπρόσιτον, καὶ προαιώνιον, τὸ ὁποῖον ἔχει καὶ πολλὰ ὀνόματα, καὶ καλεῖται ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ εἴπαμεν, καὶ ἄλλα περισσότερα· καὶ ὄχι μόνον καλεῖται αὐτὰ ὁποῦ εἶπα, ἀλλὰ καὶ ἐνεργεῖ αὐτὰ, καθὼς ἔμαθα ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ ἐδιδάχθησαν μὲ τὴν δοκιμὴν, καὶ ἐπιστώθησαν, καὶ ἐβεβαιώθησαν μὲ τὴν θεωρίαν διὰ τὰ προσόντα καλὰ εἰς τὸν ὑπεράγαθον Θεόν. Καὶ διὰ νὰ σοῦ φανερώσω καὶ ἄλλα φῶτα Θεοῦ κοντὰ εἰς τὰ εἰρημένα, λέγω, πῶς, ἡ ἀγαθότης αὐτοῦ, φῶς, εἶναι. Τὸ ἔλεος αὐτοῦ, φῶς. Ἡ εὐσπλαγχνία. Ὁ ἀσπασμὸς αὐτοῦ, φῶς. Ἡ χρηστότης του φῶς. Ἡ ῥάβδος, ἡ βακτηρία, ἡ παράκλησίς του φῶς. Εἰδὲ καὶ λέγονται πῶς εὑρίσκονται καὶ εἰς ἡμᾶς τὰ περισσότερα ἀπὸ αὐτὰ, ἢ καὶ ὅλα, ὅμως εἰς ἡμᾶς εὑρίσκονται, ὡσὰν εἰς ἀνθρώπους, ἀμὴ εἰς ἐκεῖνον εὑρίσκονται ὡσὰν εἰς Θεόν. Καὶ διὰ νὰ μὴν ἀμελήσω νὰ σοῦ εἰπῶ πάλιν κάθε ἕνα χωριστὰ, λέγω, Πατὴρ ὀνομάζεται ὁ Θεός. Πατέρες ὀνομάζονται καὶ πολλοὶ ἄνθρωποι. Υἱὸς Θεοῦ ὀνομάζεται ὁ Χριστὸς, Υἱοὶ πάλιν ἀνθρώπων ὀνομαζόμεθα καὶ ἡμεῖς. Πνεῦμα Θεοῦ ὀνομάζεται τὸ Πανάγιον Πνεῦμα, Πνεύματα λέγονται καὶ αἱ ψυχαὶ ἡμῶν. Ζωὴ ὁ Θεὸς, ζωὴν ἔχομεν καὶ ἡμεῖς. Ἀγάπη ὁ Θεὸς, ἀγάπην ἔχουν ἕνας τὸν ἄλλον ἀναμεταξύ τους καὶ οἱ πολλὰ ἁμαρτωλοί. Τί λοιπόν; τὴν ἀγάπην τῶν ἀνθρώπων δύνασαι νὰ τὴν εἰπῇς πῶς εἶναι Θεός; Ἄπαγε τῆς βλασφημίας. Ἀλλὰ τὴν εἰρήνην ὁποῦ ἔχομεν ἀναμεταξύ μας, ὁπόταν δὲν μαχώμεθα, μήτε διαφερώμεθα διὰ κἀνένα πρᾶγμα, δύνασαι νὰ τὴν εἰπῇς εἰρήνην τὴν ὑπερέχουσαν πάντα νοῦν; ὄχι. Ἀλλὰ τὸ νὰ μὴν εἰπῇς εἰς κἀνένα ἄνθρωπον λόγον ψευδῆ, ἀλήθειαν Θεοῦ, τὸ λέγεις αὐτό; ὄχι. Διατὶ καθὼς οἱ λόγοι τῶν ἀνθρώπων ῥευστοὶ, καὶ μάταιοι, ὁ δὲ λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι ζῶν, καὶ ἀνυπόστατος, καὶ ἐνεργὴς, Θεὸς ἀληθής. Τοιουτωτρόπως καὶ ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ εἶναι ὑπὲρ ἔννοιαν, καὶ λόγον ἀνθρώπων, Θεὸς ἄτρεπτος, ἄφθαρτος, ἀνυπόστατος, καὶ ζῶν. Τὸ λοιπὸν οὔτε τὸ ὕδωρ τοῦτο ὁποῦ ἔχομεν ἡμεῖς, εἶναι ὡσὰν ἐκεῖνο τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν, οὔτε ὁ ἄρτος τοῦτος ὁποῦ τρώγομεν, εἶναι ὡσὰν ἐκεῖνον. Ἀλλὰ καθὼς εἴπαμεν ἄνωθεν, ὅλα ἐκεῖνα εἶναι φῶς, καὶ ὁ Θεὸς εἶναι ἕνα φῶς, καὶ ὅποιος μετέχει ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ φῶς, μὲ τὴν μετοχὴν ἐκείνου μετέχει πλέον καὶ ἀπὸ ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ ὁποῦ εἴπαμεν. Γίνεται δὲ καὶ πρᾶος, καὶ ταπεινὸς, ὅτι καὶ αὐτὰ μαζὴ μὲ τὰ ἄλλα φῶς εἶναι, καὶ μάλιστα ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει τὸ φῶς, μαζὴ μὲ τὸ φῶς ἔχει καὶ αὐτά. Ἀλλὰ μαζὴ μὲ αὐτὰ λέγεται ὁ Θεὸς καὶ ἐγρήγορσις, ὡσὰν ὁποῦ διεγείρει, καὶ παρακινεῖ εἰς τὰ καλὰ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τὴν ὁποίαν κατοικεῖ· ὁ ὁποῖος γίνεται εἰς αὐτὴν πᾶν ἀγαθὸν, καὶ ἡ τοιαύτη ψυχὴ ὁποῦ ἔχει ἐγκάτοικον μέσα της τὸν Θεὸν, δὲν ὑστερεῖται ἀπὸ κάθε καλὸν, ἀλλὰ γεμίζει, καὶ περισσεύει πάντοτε ἀπὸ ὅλα τὰ ἀπόρρητα ἐκεῖνα ἀγαθὰ τοῦ Θεοῦ, συνευφραινομένη, καὶ συνδιάγουσα μὲ τὰς τάξεις τῶν οὐρανίων δυνάμεων. Τὰ ὁποῖα ἀγαθὰ τοῦ Θεοῦ ἄμποτε νὰ τὰ ἀπολαύσωμεν καὶ ἡμεῖς ὅλοι πλουσίως, χάριτι, καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος σὺν τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

---

1) Ἐδῶ ὁ Πατὴρ τὰς ἐνεργείας ἐννοεῖ, καὶ ὄχι τὸ πρόσωπον.

ΛΟΓΟΣ ΕΞΗΚΟΣΤΟΣ Γ'.

ά. Διὰ ἐκείνους ὁποῦ νομίζουν, πῶς ἔχουν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζουν, καὶ χωρὶς νὰ αἰσθάνωνται τελείως τὴν ἐνέργειάν του. Καὶ διὰ ἐκείνους ὁποῦ λέγουν πῶς δὲν δύναται κανένας ἄνθρωπος εἰς τούτους τοὺς καιροὺς νὰ βλέπῃ τὴν δόξαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· καὶ ἀπόδειξις περὶ τούτου μὲ ῥητὰ τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

β'. Ὅτι δὲν εἶναι κανένας φθόνος εἰς τοὺς Ἁγίους, ὅταν σπουδάζωμεν μὲ κάθε ἀρετὴν νὰ γένωμεν ὅμοιοι μὲ αὐτοὺς καὶ ἡμεῖς.

γ'. Μὲ ποῖον τρόπον βλέπει τινὰς τὸν Θεόν.

δ'. Καὶ ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἔφθασεν εἰς τὰ τοιαῦτα μέτρα ὁποῦ νὰ βλέπῃ κατὰ τὸ δυνατὸν, τὸν Θεὸν, ἀκόμι ἀπὸ τὴν παροῦσαν ζωὴν διδάσκεται καὶ τὴν ἀπόλαυσιν ὁποῦ μέλλει νὰ δοθῇ εἰς τοὺς Ἁγίους εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα.

έ. Ὅτι ὅσα ἂν λέγῃ, ἢ κάμνῃ, ἢ γράφῃ ὁ τοιοῦτος δὲν λέγει, οὔτε κάμνει, οὔτε γράφει ταῦτα αὐτὸς, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

ς'. Καὶ ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ παραβαίνει, ἢ παραλογίζεται τοὺς λόγους αὐτοῦ ἁμαρτάνει εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

ά. Ἰδοὺ ὁποῦ ἔρχομαι πάλιν ἐγὼ διὰ νὰ ὁμιλήσω εἰς ἐκείνους ὁποῦ λέγουν, πῶς ἔχουν Πνεῦμα Ἅγιον, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζουν, καὶ νομίζουν πῶς τὸ ἀπέκτησαν μέσα τους ἀπὸ τὸ Θεῖον βάπτισμα, καὶ πῶς ἔχουν τὸν θησαυρὸν τῆς χάριτος· ὅμως γνωρίζουν τὸν ἑαυτόν τους, πῶς εἶναι εὔκαιροι παντελῶς ἀπὸ αὐτόν. Ἤγουν εἰς ἐκείνους ὁποῦ ὁμολογοῦν πῶς δὲν αἰσθάνθησαν τίποτε παντελῶς εἰς τὸ Ἅγιον βάπτισμα, ὅμως λογιάζουν, πῶς ἀπὸ τότε πλέον ἐκατοίκησεν ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ μέσα εἰς τὴν ψυχήν τους, καὶ εὑρίσκεται μέσα τους ἕως τὴν σήμερον. Καὶ ὄχι μόνον εἰς αὐτοὺς θέλει ὁμιλήσω, ἀμὴ καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ λέγουν πῶς ποτὲ δὲν ἔλαβαν καμμίαν αἴσθησιν τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μὲ θεωρίαν καὶ ἀποκάλυψιν, ἀμὴ ἐδέχθησαν, καὶ ἔχουν αὐτὴν τὴν χάριν εἰς τὸν ἑαυτόν τους, ὄχι μὲ δοκιμὴν, ἀλλὰ μὲ πίστιν μοναχὴν, καὶ λογισμὸν, καθὼς ἤκουσαν, καὶ ἔμαθαν ἀπὸ τὰς θείας γραφάς· οἱ ὁποῖοι λέγουν τοῦτο. «Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, »λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, Χριστὸν ἐνεδύσα»σθε.» Ἐπειδὴ λοιπὸν ἡμεῖς ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν, εἶναι φανερὸν πῶς ἐνεδύθημεν τὸν Χριστόν. Ἐγὼ δὲ λέγω εἰς αὐτούς. Ἐπειδὴ ἐνεδύθητε τὸν Χριστὸν εἰπέτε μου, τί εἶναι ὁ Χριστός; εἶναι βέβαια Θεὸς ἀληθινὸς, ὁ ὁποῖος ἔγινεν ἄνθρωπος διὰ τοῦτο τὸ τέλος, διὰ νὰ κάμῃ ἡμᾶς Θεούς. Λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ ἐνδύεται Θεὸν αἰσθάνεται, τὶ εἶναι ἐκεῖνο ὁποῦ ἐνεδύθη. Ὅτι καθὼς ὁ γυμνὸς κατὰ τὸ κορμὶ ὁπόταν ἐνδύεται κανένα φόρεμα τὸ αἰσθάνεται καὶ τὸ βλέπει ὅ,τι λογῆς εἶναι· ἔτζι καὶ ὁ γυμνὸς κατὰ τὴν ψυχὴν ὅταν ἐνδύεται τὸν Θεὸν,

τὸ αἰσθάνεται, καὶ τὸ γνωρίζει. (1) ὅτι ἀνίσως καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐνδύεται τὸν Θεὸν, δὲν αἰσθάνεται τί εἶναι ἆρά γε ἐκεῖνο ὁποῦ ἐνεδύθη, ἀκολουθεῖ νὰ μὴν εἶναι ζωντανὸς ἐκεῖνος ὁποῦ ἐνδύεται· ὅτι οἱ νεκροὶ μόνον ὅταν ἐνδύωνται δὲν αἰσθάνονται· καὶ λοιπὸν φοβοῦμαι μήπως καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ λέγουν τὰ τοιαῦτα εἶναι νεκροὶ, καὶ γυμνοὶ τῇ ἀληθείᾳ. Ἔπειτα προβάλλουν καὶ τὸ ῥητὸν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ὁποῦ λέγει, τὸ Πνεῦμα μὴ σβέννυτε, τὸ ὁποῖον λέγοντές το, δὲν καταλαμβάνουν τὸν σκοπὸν τοῦ λόγου, διατὶ λέγουν ἔτζι. Ἐκεῖνος ὁποῦ λέγει εἰς ἄλλον τινα, μὴ σβέσῃς τὴν λαμπάδα, βέβαια δὲν τοῦ λέγει διὰ τὴν ἐσβεσμένην λαμπάδα, ἀμὴ διὰ ἐκείνην ὁποῦ εἶναι ἀναμμένη, καὶ ἔχει φῶς ὁποῦ φέγγει· εἰς τὸ ὁποῖον τοὺς λέγομεν ἡμεῖς. Ἐκεῖνο τὸ Πνεῦμα ὁποῦ λέγετε πῶς εἶναι ἀναμμένον, καὶ λάμπει, τὸ βλέπετε ἐσεῖς ὁλότελα ὁποῦ νὰ εἶναι ἀναμμένον, καὶ νὰ λάμπῃ μέσα εἰς τὴν ψυχήν σας, καθὼς εἶναι ἀκόλουθον; καὶ εἰς αὐτὸ ὄχι μόνον δὲν ἀποκρίνονται, ἀμὴ εὐθὺς ἀλλάσσουν τὸ πρόσωπόν τους, καὶ γυρίζουν εἰς ἄλλο μέρος, καὶ ἀποστρέφονται τὸν λόγον αὐτὸν, ὡσὰν νὰ ἤκουσαν καμμίαν βλασφημίαν. Ἔπειτα πάλιν σχηματίζουν εἰς τὸν ἑαυτόν τους κάποιαν ἡμερότητα, καὶ ἀποκρίνονται λέγοντες· καὶ ποῖος ποτὲ ἀποκότησε νὰ εἰπῇ πῶς βλέπει, ἢ εἶδε καμμίαν φορὰν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον; Παῦσαι τῆς βλασφημίας, καὶ μὴ λέγῃς αὐτά· διατὶ, λέγει ἡ θεία γραφὴ, Θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται· ὢ τῆς τυφλώσεως, καὶ ἀναισθησίας. Εἰπέ μου, ὦ ἄνθρωπε, τίς τὸ εἶπεν αὐτό; ὁ μονογενὴς (λέγει) Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁποῦ εἶναι εἰς τὸν κόλπον τοῦ Πατρὸς, ἐκεῖνος τὸ εἶπεν. Ἀλήθειαν λέγεις, καὶ ἀληθινὴ εἶναι ἡ μαρτυρία σου, ὅμως ἐναντίον τῆς ψυχῆς σου. Διατὶ ἀνίσως ἐγὼ σοῦ δείξω αὐτὸν τὸν ἴδιον Υἱὸν, καὶ Λόγον τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ νὰ λέγῃ πῶς εἶναι δυνατὸν αὐτὸ, τί ἔχεις πλέον νὰ εἰπῇς; ἄκουε λοιπὸν τί λέγει ὁ Χριστός. Ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ, ἑώρακε τὸν Πατέρα· καὶ τοῦτο τὸ λέγει, ὄχι διὰ ἐκεῖνον ὁποῦ ἔβλεπε τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ διὰ ἐκεῖνον ὁποῦ ἐθεωροῦσε τὴν Θεότητά του. Ὅτι ἀνίσως νομίσωμεν, πῶς τὸ εἶπεν ὁ Δεσπότης Χριστὸς διὰ ἐκεῖνον ὁποῦ ἔβλεπε τὸ κορμί του, λοιπὸν καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐσταύρωσαν τὸν Χριστὸν, ἐπειδὴ εἶδαν τὸν Χριστὸν κατὰ τὸ κορμὶ, εἶδαν καὶ τὸν Πατέρα. Καὶ ἔτζι πλέον δὲν θέλει εἶναι καμμία διαφορὰ, ἢ προτίμησις μεταξὺ ἀπίστων, καὶ πιστῶν, ἀμὴ ὅλοι ἐξίσου ἐπέτυχαν τὸν ποθούμενον μακαρισμὸν, καὶ εἶδαν ὅλοι τὸν Θεὸν, μὰ δὲν εἶναι ἔτζι, ὄχι· δὲν εἶναι. Καθὼς πάλιν τὸ εἶπεν ὁ ἴδιος Χριστὸς, ὅταν ἐσυνωμιλοῦσε μὲ τοὺς ἑβραίους, εἰ ἐγνώκειτέ με, ἐγνώκειτε ἂν καὶ τὸν Πατέρα μου. Καὶ ὅτι εἶναι δυνατὸν εἰς ἡμᾶς νὰ ἰδοῦμεν τὸν Θεὸν (ὅσον εἶναι δυνατὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους νὰ τὸν ἰδοῦν) ἄκουε αὐτὸν τὸν Χριστὸν ὁποῦ λέγει, μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται. Τί λοιπὸν ἔχεις νὰ εἰπῇς εἰς αὐτά; ἀλλὰ ἰξεύρω τί ἔχεις νὰ εἰπῇς· ναὶ βεβαιότατα θέλει ἰδοῦν τὸν Θεὸν οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ἀμὴ ὄχι ἐδῶ, ἀλλὰ εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα· ἐπειδὴ δὲν πιστεύεις τὰ ἀγαθὰ ὁποῦ μᾶς δίδει ὁ Θεὸς εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, μήτε ἔχεις προθυμίαν νὰ τὰ λάβῃς καὶ σὺ, διὰ τοῦτο καταφεύγεις εἰς τὰ μέλλοντα. Ὅμως εἰπέ μου ἀγαπητὲ, διατὶ εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα μέλλεις νὰ ἰδῇς τὸν Θεὸν, καὶ μὲ τί τρόπον εἶναι δυνατὸν νὰ γένῃ αὐτὸ ὁποῦ λέγεις; Ὅτι ἀνίσως εἶπεν ὁ Χριστὸς, πῶς διὰ μέσου τῆς καθαρᾶς καρδίας θέλει ἰδοῦμεν τὸν Θεὸν, βέβαια εἰς κάθε καιρὸν ὁποῦ καθαρίσῃ τινὰς τὴν καρδίαν του, ἀκολουθεῖ νὰ ἰδῇ καὶ τὸν Θεόν· καὶ σὺ ὁ ἴδιος ἂν καθαρίσῃς καμμίαν φορὰν τὴν καρδίαν σου, βέβαια θέλει ἰδῇς τὸν Θεὸν, καὶ θέλει γνωρίσεις τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων μου. Ὅμως ἐπειδὴ τοῦτο δὲν τὸ ἔβαλες ποτὲ εἰς τὸν νοῦν σου νὰ τὸ κάμῃς, οὐδὲ τὸ ἐπίστευσες, πῶς εἶναι ἀληθινὸν, διὰ τοῦτο ἐκαταφρόνησες καὶ τὴν κάθαρσιν τῆς καρδίας σου, καὶ δὲν ἠξιώθης νὰ ἰδῇς τὸν Θεόν. Ὅτι ἀνίσως (2) εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν γίνεται ἡ καθαρὰ καρδία, βέβαια εἰς τὴν

---

1) Τοῦτο τὸ λέγει ὁ Ἅγιος, ὄχι πῶς οἱ βαπτιζόμενοι δὲν ἐνδύονται τὸν Χριστὸν εἰς καιρὸν ὁποῦ βαπτίζονται, ἀλλ' ὅτι ὕστερα ἀπὸ τὸ βάπτισμα μὲ τὸ νὰ μὴ φυλάττουν τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ ἐνδύονται τὸν Χριστὸν, καὶ μένουν γυμνοὶ, ὅμως δὲν τὸ αἰσθάνονται, ἀλλὰ νομίζουν πῶς εἶναι ἐνδεδυμένοι τὸν Χριστὸν, δηλαδὴ πῶς εἶναι Χριστιανοὶ ἀληθινοὶ, καὶ ἀπερνοῦν τὴν ζωήν τους ἀμέριμνοι, καὶ κοίταξε νὰ τὸ ἰδῇς σαφέστερα εἰς τοὺς Λόγους μστ'. νά. νδ'. καὶ ξδ'.

2) Καὶ ἐδῶ, καὶ εἰς ἄλλα μέρη ὁποῦ λέγει ὁ Πατὴρ ὅρασιν Θεοῦ, καὶ ἐρώτησιν, καὶ ἀκοὴν, καὶ αἴσθησιν, ὅλα νοερῶς τὰ ἐννοεῖ, καὶ πνευ-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

τὴν παροῦσαν ζωὴν ἀκολουθεῖ νὰ ἰδῇ καὶ τὸν Θεόν· εἰδὲ καὶ εἰπῇς, πῶς ὕστερα ἀπὸ τὸν θάνατον θέλει ἰδῇ τινὰς τὸν Θεὸν πρέπει νὰ εἰπῇς, πῶς καὶ ἡ καθαρότης τῆς καρδίας θέλει γένῃ ὕστερα ἀπὸ τὸν θάνατον, καὶ ἔτζι πλέον θέλει συμβῇ εἰς ἐσένα νὰ μὴν ἰδῇς ποτὲ τὸν Θεὸν, οὔτε ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι· ἐπειδὴ ὕστερα ἀπὸ τὸν θάνατον δὲν ἠμπορεῖς πλέον νὰ κάμῃς τὰ θεάρεστα ἔργα, μὲ τὰ ὁποῖα κάμνεις καθαρὰν τὴν καρδίαν σου. Ἀλλὰ καὶ ὁ Κύριός μας τί λέγει; «Ὁ ἀγαπῶν με τὰς ἐντολάς μου τηρήσει, καὶ ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν, καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν.» Λοιπὸν πότε ἔχει νὰ γένῃ ἡ φανέρωσις τοῦ Χριστοῦ; ἐδῶ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, ἢ εἰς τὴν μέλλουσαν; φανερὸν εἶναι ὅτι εἰς τὴν παροῦσαν ζωήν· ὅτι ἐκεῖ ὁποῦ φυλάττονται μὲ ἀκρίβειαν αἱ ἐντολαὶ τοῦ Θεοῦ, ἐκεῖ γίνεται καὶ ἡ φανέρωσις τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν φανέρωσιν τοῦ Σωτῆρος ἔρχεται εἰς ἡμᾶς καὶ ἡ τελεία ἀγάπη· διατὶ ἐὰν δὲν γένῃ ἡ φανέρωσις τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, δὲν δυνάμεθα μήτε νὰ τὸν πιστεύωμεν, μήτε νὰ τὸν ἀγαποῦμεν καθὼς πρέπει· ὅτι εἶναι γεγραμμένον, ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ὁρᾷ, τὸν Θεὸν ὃν οὐ βλέπει πῶς δύναται ἀγαπᾷν; Τὸ λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν δύναται νὰ ἀγαπᾷ τὸν Θεὸν, βέβαια δὲν δύναται οὐδὲ νὰ πιστεύῃ εἰς αὐτόν. Καὶ ἄκουε τὸν Ἀπόστολον Παῦλον ὁποῦ τὸ λέγει· μένει δὲ τὰ τρία ταῦτα, πίστις, ἐλπὶς, καὶ ἀγάπη· μείζων δὲ πάντων ἡ ἀγάπη. Τὸ λοιπὸν ἐπειδὴ ἡ πίστις εἶναι συζευγμένη μὲ τὴν ἐλπίδα, ἡ δὲ ἐλπὶς εἶναι συνακόλουθος μὲ τὴν ἀγάπην, εἶναι φανερὸν ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἔχει ἀγάπην, δὲν ἀπόκτησεν ἐλπίδα· ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ δὲν ἔχει ἐλπίδα, εἶναι χωρὶς πίστιν· ἤγουν ὅποιος δὲν πιστεύει, δὲν ἐλπίζει· καὶ ὅποιος δὲν ἐλπίζει, δὲν ἀγαπᾷ. Διατὶ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι ἡ ἀγάπη, ὁπόταν λείπουν τὰ αἴτια ταύτης; ἤγουν ἡ ἐλπὶς, καὶ ἡ πίστις· ὅτι καθὼς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ σταθῇ σκέπη σπητίου χωρὶς θεμέλια, ἔτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εὑρεθῇ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου, ὅταν λείπῃ ἡ πίστις, καὶ ἡ ἐλπίς· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἔχει ἀγάπην, οὐδὲ ἀπὸ τὰς ἄλλας ἀρετὰς εἶναι δυνατὸν νὰ ὠφεληθῇ, καθὼς καὶ αὐτὸς ὁ Παῦλος τὸ βεβαιώνει. Ὅμως μὲ τί τρόπον εἶναι δυνατὸν νὰ βλέπῃ τινὰς τὸν Θεὸν εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, ἄκουε πάλιν τὸν Θεῖον Παῦλον ὁποῦ τὸ λέγει. Νῦν βλέπω ἐν ἐσόπτρῳ, καὶ ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· καὶ ἀλλαχοῦ πάλιν, νῦν γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι, καθὰ καὶ ἐπεγνώσθην· πλὴν αὐτοὶ ὡσὰν ἀκούσουν αὐτὰ, λέγουν, ὅτι ἐκεῖνος ἦτον Παῦλος· ἀμὴ ἐγὼ τοὺς λέγω τοῦτο, δὲν ἦτον καὶ ὁ Παῦλος ἄνθρωπος κατὰ πάντα ὁμοιοπαθὴς μὲ ἡμᾶς, καὶ σύνδουλος; καὶ ἐκεῖνοι πάλιν ἀποκρίνονται, ὦ ὑπερήφανε ἄνθρωπε, καὶ αὐθάδη, καὶ ποῖος ἐστάθη ὅμοιος μὲ τὸν Παῦλον, ὁποῦ τολμᾷς ἐσὺ νὰ παρομοιάζῃς τὸν Παῦλον μὲ ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους; εἰς τοὺς ὁποίους ἀποκρινόμενος ὄχι ἐγὼ, ἀλλὰ αὐτὸς ὁ Ἀπόστολος Παῦλος φωνάζει μὲ μεγάλην φωνὴν καὶ λέγει· ὁ Χριστὸς ἦλθεν, ἀκούσατε, ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτος εἰμὶ ἐγώ. Τὸ λοιπὸν ἐκεῖνος εἶναι πρῶτος ἀπὸ τοὺς σωζομένους ἁμαρτωλοὺς, γενοῦ καὶ σὺ δεύτερος, γενοῦ τρίτος, γενοῦ τέταρτος, γενοῦ δέκατος, γενοῦ ἕνας ἀπὸ τὰς χιλιάδας, καὶ μυριάδας τῶν σωζομένων, καὶ συναρίθμησε τὸν ἑαυτόν σου μὲ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, καὶ οὕτω κάμνωντας θέλει τιμήσεις τὸν Παῦλον, καθὼς ὁ ἴδιος λέγει, μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς κἀγὼ τοῦ Χριστοῦ· καὶ πάλιν ἀλλαχοῦ, ἤθελον πάντας εἶναι ὡς ἐμαυτόν.

β'. Ὥστε ἀνίσως θέλῃς νὰ ἐπαινέσῃς, ἢ νὰ τιμήσῃς τὸν Παῦλον, πρέπει νὰ τὸν μιμηθῇς, καὶ νὰ γένῃς ὡσὰν ἐκεῖνον εἰς τὴν πίστιν, καὶ τότε ἐπ' ἀληθείας θέλει τὸν τιμήσεις, καὶ ἐκεῖνος θέλει σὲ δεχθῇ, καὶ θέλει σὲ ἔχει ἐδικήν του δόξαν, καὶ καύχημα, ὅτι ἐκαταπείσθης εἰς τοὺς λόγους του, καὶ τὸν ἠκολούθησες, καὶ ἔγινες καὶ σὺ ὡσὰν ἐκεῖνον· εἰδὲ καὶ λέγῃς, ὅτι εἶναι ἀτιμία τοῦ Παύλου νὰ γένῃ καὶ ἄλλος ὡσὰν αὐτὸν, καὶ διὰ τοῦτο καταφρονεῖς τὴν σωτηρίαν σου, καὶ ἀμελεῖς, ἴξευρε, ὅτι ὅσον ἀπατᾷς τὸν ἑαυτόν σου μὲ αὐτὰ, τόσον περισσότερον θέλει σὲ

ματικῶς, καὶ ὄχι σωματικῶς, καθὼς πολλάκις τὸ λέγει ὁ ἴδιος· καὶ τοῦτο εἶναι ἡ θεωρία, εἰς τὴν ὁποίαν ἔρχεται διὰ μέσου τῆς πράξεως τῶν ἀρετῶν ὁ ἀγωνιζόμενος.

ἀποστραφῇ, καὶ σὲ συγχαθῇ ὁ θεῖος Παῦλος. Θέλεις ὅμως νὰ σοῦ δείξω ἐγὼ πῶς μάλιστα περισσότερον θέλει τὸν τιμήσεις, καὶ τὸν χαροποιήσεις, καὶ τὸν δοξάσεις, ἀνίσως δυνηθῇς νὰ γένῃς πλέον μεγαλήτερος, καὶ πλέον πλησιέστερος ἀπὸ αὐτὸν εἰς τὸν Θεόν; Ἄκουε αὐτὸν τὸν Παῦλον τί λέγει, ηὐχόμην ἀνάθεμα εἶναι ἀπὸ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου καὶ τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα· ἐκεῖνος προκρίνει νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τὸν Χριστὸν, διὰ νὰ σωθῇς ἐσὺ, καὶ ἐσὺ λέγεις, πῶς τὸ στοχάζεσαι διὰ ἀτιμίαν του, ἐὰν ἐγὼ θελήσω νὰ σπουδάσω νὰ γένω ὡσὰν καὶ αὐτόν; ὄχι, ἀδελφὲ, ὄχι δὲν εἶναι φθόνος εἰς τοὺς Ἁγίους τοῦ Θεοῦ· δὲν ἐπιθυμοῦν αὐτοὶ πρωτοκαθεδρίαν, καὶ δόξαν, καὶ τιμὴν μεγαλητέραν· ὅτι εἰς αὐτοὺς, καὶ σχεδὸν εἰς ὅλους τοὺς ἀπ' αἰῶνος, καὶ μέχρι τέλους φίλους, καὶ Προφήτας Θεοῦ, μία πρωτοκαθεδρία, καὶ μία προτίμησις, καὶ μία δόξα, καὶ τρυφὴ, καὶ ἀπόλαυσις εἶναι, νὰ βλέπουν τὸν Θεόν· καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ βλέπουν τὸν Θεὸν, εἶναι ἐλεύθεροι ἀπὸ κάθε περιέργειαν. Ὅτι οὐδὲ δύνανται νὰ γυρίζουν ἀπὸ τὴν θεωρίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ κοιτάζουν εἰς κἀνένα πρᾶγμα τοῦ κόσμου τούτου, ἢ εἰς κἀνένα ἄλλον ἄνθρωπον, ἢ νὰ στοχάζωνται παντελῶς κἀνένα ἀνάρμοστον εἰς αὐτοὺς, ἀμὴ ἐλευθερώνονται τελείως ἀπὸ τὴν περιέργειαν, καὶ ὁ νοῦς δὲν πηγαίνει εἰς ἄλλο τίποτε, διὰ τοῦτο καὶ μένουν ἄτρεπτοι πάντοτε, καὶ δὲν ἐπιστρέφουν πλέον εἰς τὸ κακόν.

γ'. Ὅμως ἐγὼ σὲ παρακαλῶ νὰ μοῦ εἰπῇς, ἐκεῖνοι ὁποῦ τὰ ἔγραψαν αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν, πόθεν τὰ ἴξευραν; ὁμοίως καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ γράφει τώρα ταῦτα, πόθεν τὰ ἴξεύρει; εἰπέτο σὺ, (διὰ νὰ μὴ νομίσῃς πάλιν πῶς ἐγὼ σοῦ ὁμιλῶ μὲ κενοδοξίαν) τίνος εἶναι αὐτά; συλλογίσου καλὰ, καὶ ἐξάπαντος θέλει καταπεισθῇς, καὶ θέλει γλυτώσεις καὶ ἐμένα ἀπὸ ταῖς διάλεξες· βέβαια, λέγεις, ἀνθρώπου εἶναι. Ἀλλοίμονον εἰς ἐσένα, ὅτι μήτε μὲ τὴν ἀκοὴν ἠμπορεῖς νὰ βλέπῃς, ἀλλὰ, καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ ἀκούεις, πάλιν μένεις τυφλός. Ἀνθρώπου εἶναι λέγεις αὐτὰ τὰ λόγια; καὶ ἂν εἶναι ἀνθρώπου, βέβαια ἠμπορεῖς νὰ εἰπῇς, καὶ τί λογῆς ἀνθρώπου εἶναι· ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος ὄχι μόνον λογισμοὺς, καὶ διαθέσεις ἀνθρώπων δὲν δύναται νὰ γνωρίσῃ, ἢ νὰ φανερώσῃ, ἀλλ' οὐδὲ τὰς ὁρμὰς, ἢ στάσεις τῶν ἀλόγων ζώων, οὐδὲ τὴν ἐσωτερικὴν τῆς ψυχῆς κατάστασιν· ὅτι οὐδεὶς οἶδε τὰ τοῦ ἑτέρου, εἰμὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐνοικοῦν ἐν αὐτῷ. Ἐπειδὴ λοιπὸν εἶναι δύσκολον εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ ἰξεύρῃ μὲ ἀκρίβειαν τὰς διαθέσεις τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὰς ὁρμὰς τῶν ἀλόγων ζώων, πῶς εἶναι δυνατον νὰ ἰξεύρῃ τὰ τοῦ Θεοῦ, ἤγουν τὴν ἀλλοίωσιν, καὶ κατάστασιν (διὰ νὰ μὴν εἰπῶ κατὰ τὸ παρὸν ἐνέργειαν) ὁποῦ γίνεται εἰς τοὺς Ἁγίους ἀπὸ τὴν θεωρίαν τοῦ Θεοῦ; καὶ κατὰ ἄλλον τρόπον. Ἀνίσως τὰ λόγια εἶναι ἀνθρώπου, καθὼς λέγεις, φανερὸν εἶναι ὅτι καὶ τὰ νοήματα τῶν λόγων, ἀνθρώπου εἶναι· ἀλλὰ τὰ νοήματα ὁποῦ θεωροῦνται εἰς αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν, δὲν πρέπει νὰ ὀνομάζωνται νοήματα, ἀμὴ θεωρία τῶν ἀληθῶς ὄντων· ὅτι ἀπὸ τὴν θεωρίαν ἐκείνων λαλοῦμεν· διὰ τοῦτο καὶ τὰ λεγόμενα πρέπει μάλιστα νὰ ὀνομάζωνται διήγησις ἐκείνων ὁποῦ ἐθεωρήθησαν, καὶ ὄχι νοήματα. (1). Νόημα δὲ πρέπει νὰ λέγεται τὸ ἐνθύμημα ὁποῦ γεννᾶται ἀπὸ τὸν νοῦν διὰ κἀνένα θέλημα, ἢ πρᾶγμα ὁποῦ δὲν ἔγινεν ἀκόμι· ἤγουν νὰ κάμῃ τινὰς κἀνένα καλὸν, ἢ κακὸν ὁποῦ νὰ μὴν ἔγινεν ἀκόμι ἀπὸ αὐτὸν, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τὸ νόημα γίνεται καὶ ἔργον· ὥστε ὁποῦ τὸ νόημα εἶναι ἀρχὴ τοῦ πράγματος ὁποῦ μέλλει νὰ γένῃ ἀπὸ ἡμᾶς, καθὼς λέγει καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος. Πρῶτον ἐννοεῖ ὁ Θεὸς τὰς οὐρανίους δυνάμεις, καὶ τὸ ἐννόημα ἔργον ἦν. Στοχάσου λοιπὸν πῶς οἱ λόγοι μας ὅλοι δὲν λέγονται διὰ ἀνυπόστατα, καὶ ἄδηλα πράγματα, ἀμὴ διὰ ἐκεῖνα ὁποῦ ἔγιναν καὶ μέλλει νὰ γένουν, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὴν ὅρασιν, καὶ θεωρίαν αὐτῶν γίνεται ὅλη ἡ διήγησις, ὁποῦ κάμνομεν διὰ αὐτά. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ διηγεῖται διὰ κἀνένα πρᾶγμα, ἤγουν διὰ κἀνένα σπῆτι, ἢ χώ-

1) Ἡ μὲν πρώτη τοῦ νοὸς κίνησις λέγει ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός. Κεφ. λστ'. τοῦ Θεολογικοῦ, νόησις λέγεται· ἡ δὲ περί τι (ἢ περί τινος) νόησις, ἔννοια καλεῖται. ἥτις ἐπιμείνασα, καὶ τυπώσασα τὴν ψυχὴν πρὸς τὸ νοούμενον, ἐνθύμησις προσαγορεύεται· ἡ δὲ ἐνθύμησις ἐν ταὐτῷ μείνασα, καὶ ἑαυτὴν βασανίσασα, καὶ ἀνακρίνασα τὴν ψυχὴν πρὸς τὸ νοούμενον, φρόνησις ὀνομάζεται· ἡ δὲ φρόνησις πλατυνθεῖσα, ποιεῖ τὸν διαλογισμὸν, ἐνδιάθετον λόγον ὀνομαζόμενον· ὅν ὁριζόμενοί φασι· κίνημα ψυχῆς πληρέστατον ἐν τῷ διαλογιστικῷ γενόμενοι, ἄνευ ἐκφωνήσεως ἐξ οὗ τὸν προφορικὸν λόγον φησὶ προέρχεσθαι. τὸν διὰ γλώσσης λαλούμενον.

ραν, ἢ βασιλικὸν παλάτιον, καὶ διὰ τὴν τάξιν καὶ κατάστασιν ὁποῦ εἶναι εἰς αὐτὸ, ἢ διὰ κἀνένα θέατρον, καὶ διὰ ὅσα γίνονται εἰς αὐτὸ, ἐξ ἀνάγκης πρέπει νὰ ἰδῇ πρῶτον, καὶ νὰ μάθῃ καλῶς ὅσα εἶναι εἰς αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν, καὶ ἔτζι πλέον ἀκολούθως νὰ λέγῃ μὲ γνῶσιν διὰ ἐκεῖνο ὁποῦ θέλει νὰ εἰπῇ. Ὅτι τί δύναται νὰ εἰπῇ τινὰς ἀπὸ λόγου του, ἀνίσως δὲν εἶδε προτήτερα τὸ πρᾶγμα; ἢ ἂν θέλῃ νὰ ὁμιλήσῃ διὰ κἀνένα πρᾶγμα ὁποῦ δὲν τὸ εἶδεν ἀκόμι τελείως, τί ἠμπορεῖ νὰ ἐννοήσῃ ἀλλοῦθεν διὰ νὰ εἰπῇ; Εἰπέ μου παρακαλῶ, ποίαν ἐνθύμησιν, ἢ μάθησιν, ἢ φρόνησιν, ἢ σκέψιν, ἢ ἐφεύρεσιν, ἢ συλλογισμὸν ἁρμόδιον εἶναι δυνατὸν νὰ εὕρῃς, διὰ νὰ εἰπῇς ἐκεῖνο ὁποῦ δὲν εἶδες, καὶ δὲν ἰξεύρεις τί πρᾶγμα εἶναι; διότι ἄλογον καὶ ἀπαίδευτον εἶναι βεβαιότατα νὰ ὁμιλῇ τινὰς διὰ πράγματα ὁποῦ οὔτε τὰ εἶδεν, οὔτε τὰ ἰξεύρει. Τὸ λοιπὸν ἐπειδὴ δὲν δύναται τινὰς νὰ εἰπῇ τίποτε διὰ ὁρατὰ, καὶ γήϊνα πράγματα, ἀνίσως δὲν τὰ ἰδῇ πρῶτον μὲ τὰ ἴδιά του μάτια, πῶς δύναται νὰ εἰπῇ, ἢ νὰ διηγηθῇ περὶ Θεοῦ, καὶ θείων πραγμάτων, καὶ περὶ τῶν Ἁγίων τοῦ Θεοῦ ἤγουν τί λογῆς σχέσιν, καὶ οἰκείωσιν ἀπόκτησαν οἱ Ἅγιοι εἰς τὸν Θεὸν, καὶ τί λογῆς εἶναι ἡ ὅρασις τοῦ Θεοῦ ὁποῦ γίνεται μέσα εἰς αὐτοὺς ἀνεκδιηγήτως, ἡ ὁποία προξενεῖ νοερῶς μέσα εἰς τὰς καρδίας τους ἐνέργειαν ἀνεκλάλητον (ἀγκαλὰ καὶ ὁ ἀνθρώπινος λόγος δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἰπῇ τί περισσότερον) ἐὰν δὲν φωτισθῇ πρῶτον φῶς γνώσεως, καθὼς προστάζει ἡ ἐντολή; Ὅταν δὲ ἀκούσῃς φῶς γνώσεως (διὰ νὰ σὲ ὁδηγήσω εἰς τὸ φῶς διὰ μέσου ὅλων) μὴ νομίσῃς πῶς εἶναι μοναχὰ γνῶσις τῶν λεγομένων χωρὶς φῶς, διατὶ δὲν λέγεται διήγησις, ἢ λόγος γνώσεως, ἀλλὰ φῶς γνώσεως, καὶ γνώσεως φῶς, ὡσὰν ὁποῦ τὸ φῶς προξενεῖ εἰς ἡμᾶς τὴν γνῶσιν, ὅτι εἶναι ἀδύνατον κατὰ ἄλλον τρόπον νὰ γνωρίσῃ τινὰς τὸν Θεὸν, πάρεξ μόνον διὰ τῆς θεωρίας τοῦ φωτὸς ὁποῦ ἐκπέμπεται ἀπὸ αὐτὸ τὸ φῶς. Διατὶ καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ διηγεῖται εἰς ἄλλους διὰ καμμίαν χώραν, ἢ διὰ ἄνθρωπον τινὰ, διηγεῖται ἐκεῖνα ὁποῦ εἶδε, καὶ ἰξεύρει, ἀμὴ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀκούουν δὲν δύνανται μὲ μόνην τὴν ἀκοὴν νὰ γνωρίζουν τὰ περὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἢ τῆς χώρας ἐκείνης ὁποῦ ἤκουσαν, καθὼς τὰ ἰξεύρει ἐκεῖνος ὁποῦ τὰ εἶδε, καὶ τὰ διηγεῖται· ἔτζι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἰπῇ τινὰς καὶ διὰ τὴν ἄνω Ἱερουσαλὴμ, καὶ διὰ τὸν Θεὸν ὁποῦ κατοικεῖ ἀοράτως εἰς αὐτὴν, καὶ διὰ τὴν ὑπέρλαμπρον δόξαν τοῦ προσώπου του, καὶ διὰ τὴν ἐνέργειαν καὶ δύναμιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἴτουν φωτὸς, ἀνίσως δὲν ἰδῇ προτήτερα μὲ τοὺς νοεροὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς του αὐτὸ τὸ φῶς, καὶ ἂν δὲν γνωρίσῃ ἀκριβῶς τὰς ἐλλάμψεις, καὶ ἐνεργείας του μέσα εἰς τὸν ἑαυτόν του. Ἀμὴ ἀνίσως τινὰς ἀκούῃ διὰ μέσου τῶν θείων γραφῶν ἐκείνους ὁποῦ εἶδαν τὸν Θεὸν, μὲ τὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος, καὶ λέγουν περὶ Θεοῦ, ἐκεῖνα μόνα διδάσκεται, ὅσα βλέπει γραμμένα εἰς τὰς θείας γραφάς. Ὅθεν δὲν δύναται νὰ εἰπῇ πῶς μὲ μόνην τὴν ἀκοὴν τούτων, ἐγνώρισε τὸν Θεόν. Διατὶ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ γνωρίζῃ τινὰς ἐκεῖνον ὁποῦ δὲν εἶδεν; ὅτι ἀνίσως δὲν δυνάμεθα μὲ μόνην τὴν ὅρασιν νὰ γνωρίσωμεν καλὰ τὸν ἄνθρωπον ὁποῦ βλέπομεν, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ γνωρίσωμεν τὸν Θεὸν μὲ μόνην τὴν ἀκοήν; Φῶς εἶναι ὁ Θεὸς, καὶ ἡ θεωρία του εἶναι ὡς φῶς· λοιπὸν μὲ τὴν θεωρίαν τοῦ φωτὸς, γίνεται πρώτη γνῶσις, καὶ γνωρίζει ὅτι εἶναι Θεός. Καθὼς συμβαίνει καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον ὁποῦ ἀκούει τινὰς πρῶτον διὰ αὐτὸν, ἔπειτα τὸν βλέπει, καὶ ἀφ' οὗ τὸν ἰδῇ, τότε γνωρίζει, ὅτι εἶναι ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος, διὰ τὸν ὁποῖον ἤκουε· καὶ μήτε μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ἠμπορεῖ νὰ πληροφορηθῇ εἰς τὰ λεγόμενα, διότι ὅσα καὶ ἂν σοῦ εἰπῇ τινὰς διὰ κἀνένα ἄνθρωπον, δὲν δύνασαι μὲ μόνην τὴν ἀκοὴν νὰ τὸν γνωρίσῃς ὅταν τὸν ἰδῇς, καὶ νὰ πληροφορηθῇς, ὅτι εἶναι ἐκεῖνος ὁ ἴδιος ὁποῦ ἤκουσες, ἀμὴ ἔχεις ἀμφιβολίαν, καὶ ἐρωτᾷς, ἢ ἐκεῖνον τὸν ἴδιον, ἢ ἄλλον ὁποῦ νὰ τὸν ἰξεύρῃ, καὶ τότε βεβαιώνεσαι πῶς εἶναι ἐκεῖνος ὁ ἴδιος. Ἔτζι ἀπαράλλακτα γίνεται καὶ εἰς τὸν Θεόν· διότι ὅταν ἰδῇ τινὰς τὸν Θεὸν ὁποῦ ἀποκαλυφθῇ εἰς αὐτὸν, βλέπει φῶς (1) καὶ βλέπωντάς το θαυμάζει, ἀλλὰ δὲν γνωρίζει εὐθὺς ποῖος εἶναι ἐκεῖνος

1) Διάβασε τὸν θεῖον Διονύσιον τὸν Ἀρεοπαγίτην εἰς τὸ ιέ. Κεφάλαιον περὶ οὐρανίου Ἱεραρχίας ὁποῦ λέγει «Συγχαίρειν δὲ Θεῷ λέγονται

ὁποῦ ἐφάνη εἰς αὐτὸν, οὔτε τολμᾷ νὰ τὸν ἐρωτήσῃ· διατὶ πῶς ἠμπορεῖ νὰ ἐρωτήσῃ ἐκεῖνον ὁποῦ δὲν δύναται μήτε νὰ ἀσυκώσῃ τὰ μάτιά του νὰ τὸν κοιτάξῃ καλὰ νὰ ἰδῇ τί λογῆς εἶναι; ἀλλὰ βλέπει μὲ φόβον πολὺν, τρόπον τινὰ εἰς τὰ πόδια ἐκείνου ὁποῦ ἐφάνη, ἰξεύρωντας καλῶς, ὅτι κάποιος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐφάνη ἔμπροσθέν του. Καὶ ἀνίσως εὑρίσκεται ἐκεῖ κοντὰ ἐκεῖνος ὁποῦ τοῦ ἐδιηγήθη προτήτερα περὶ τούτων, ὡσὰν ὁποῦ ἐκεῖνος εἶδε προτήτερα τὸν Θεὸν, πηγαίνει καὶ τοῦ λέγει. Ὦ πάτερ εἶδον ἐκεῖνο ὁποῦ μοῦ ἔλεγες· καὶ ἐκεῖνος τοῦ λέγει· τί εἶδες, ὦ τέκνον; ἕνα φῶς εἶδον, ὦ πάτερ, γλυκύτατον· ὅμως τί λογῆς γλυκὺ ἦτον, δὲν ἠμπορῶ νὰ τὸ φανερώσω· καὶ λέγωντας αὐτὸ, παρευθὺς σκιρτᾷ, καὶ χορεύει ἡ καρδία του ἀπὸ τὴν χαρὰν, καὶ ἀνάπτει εὐθὺς εἰς τὸν πόθον ἐκείνου ὁποῦ ἐφάνη εἰς αὐτόν. Ἔπειτα ἀρχίζει πάλιν νὰ λέγῃ μὲ πολλὰ καὶ θερμὰ δάκρυα. Καθὼς ἐφάνη, ὦ πάτερ, εἰς ἐμένα ἐκεῖνο τὸ φῶς, παρευθὺς ἐχάθη τὸ κελλεῖόν μου· ἀφανίσθη ὁ κόσμος, καὶ ἀνεχώρησεν, ὡς φαίνεται, ἀπὸ τὸ πρόσωπον ἐκείνου ὁποῦ ἐφάνη, καὶ ἔμεινα μοναχὰ ἐγὼ ὤντας μαζὴ μὲ ἐκεῖνο τὸ φῶς· καὶ δὲν ἰξεύρω, ὦ πάτερ ἂν ἦτον τότε ἐκεῖ καὶ τὸ κορμὶ τοῦτο, διατὶ δὲν ἰξεύρω ἂν ἤμουν ἔξω ἀπὸ αὐτό· τότε δὲν ἐκαταλάμβανα πῶς εἶμαι ἐνδεδυμένος, καὶ φορῶ κορμί· ὅμως ἦτον, καὶ εἶναι εἰς ἐμένα μία χαρὰ ἀνεκλάλητος, καὶ μία ἀγάπη, καὶ πόθος πολὺς, ὥστε ὁποῦ ἔτρεχαν ὡσὰν ποτάμι τὰ δάκρυά μου, καθὼς βλέπεις καὶ τώρα ὁποῦ τρέχουν. Καὶ ἐκεῖνος ἀποκρινόμενος λέγει εἰς αὐτὸν, ὦ τέκνον, ἐκεῖνος εἶναι ὁποῦ σοῦ εἶπα· καὶ παρευθὺς μὲ τὸν λόγον τὸν βλέπει πάλιν· καὶ ἀπὸ τότε πλέον κατ᾽ ὀλίγον ὀλίγον καθαρίζεται τελείως, καὶ καθαριζόμενος παρρησιάζεται, καὶ λαμβάνει θάρρος, καὶ ἐρωτᾷ πλέον ἐκεῖνον τὸν ἴδιον, λέγωντας. Σὺ εἶσαι ὁ Θεός μου; καὶ ἐκεῖνος τοῦ λέγει. Ἐγὼ εἶμαι ὁ Θεὸς, ὁποῦ ἔγινα ἄνθρωπος διὰ ἐσένα· καὶ νὰ ὁποῦ καθὼς βλέπεις, ἔκαμα, καὶ θέλει κάμω καὶ ἐσένα Θεόν. Ὅθεν ὅταν ἐκεῖνος πολυκαιρίσῃ κλαίωντας, καὶ πενθῶντας, καὶ προσπίπτωντας εἰς τὸν Θεὸν, καὶ ταπεινούμενος, τότε ἀρχίζει κατ᾽ ὀλίγον ὀλίγον πλέον νὰ γνωρίζῃ τὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅταν φθάσῃ εἰς τοῦτο, τότε πλέον μανθάνει καὶ τὸ θέλημά του τὸ Ἅγιον, τὸ εὐάρεστον, καὶ τέλειον, διατὶ ἂν δὲν τὸν ἰδῇ, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὸν γνωρίσῃ, καὶ ἂν δὲν τὸν γνωρίσῃ, δὲν δύναται νὰ μάθῃ τὸ Ἅγιόν του θέλημα· ὅτι ἀνίσως τοῦτο δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γένῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, πόσῳ μᾶλλον εἰς τὸν Θεόν;

δ΄. Διὰ τοῦτο καὶ ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἔρχεται εἰς περισσοτέραν προκοπὴν ἀρετῆς, καὶ πλησιάζει περισσότερον εἰς τὸν Θεὸν, τότε ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ κάμνει ὁ Θεὸς εἰς αὐτὸν, γνωρίζει καὶ ὅσα ἔκαμεν εἰς ὅλους τοὺς προτέρους του Ἁγίους, καὶ ὅσα μέλλει νὰ κάμῃ καὶ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους του, καὶ διδάσκεται φωτιζόμενος ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἴδιον Θεὸν διὰ τὰ στέφανα, καὶ τὰς ἀνταμοιβὰς ὁποῦ ἔχουν νὰ λάβουν οἱ Ἅγιοι εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν, δηλονότι ἀπεικάζωντας πῶς ἐκεῖνα ὑπερβαίνουν κάθε λόγον, καὶ νοῦν ἀνθρώπου. Ἀκόμι καταλαμβάνει φανερὰ, καὶ τί λογῆς θέλει γένουν ὕστερα ἀπὸ τὴν κοινὴν ἀνάστασιν καὶ αὐτὸς καὶ ὅλοι οἱ Ἅγιοι· ὅμως δὲν ἀπολαμβάνει αὐτὰ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν (ἀγκαλὰ καὶ μερικοὶ ἐνόμισαν κακῶς, πῶς ἐγὼ λέγω, ὅτι ἐδὼ ἀπολαμβάνουν ὅλον τὸ πᾶν·) διατὶ ἂν ὑποθέσωμεν, πῶς ἀπολαμβάνουν ἐδὼ ὅλα τὰ ἀγαθὰ τοῦ Θεοῦ, ἀκολουθεῖ κατὰ τὸν λόγον τους, νὰ ἀρνηθῶ καὶ αὐτὴν τὴν ἀνάστασιν τῶν

οἱ Ἄγγελοι τῇ τῶν ἀπολωλότων εὑρέσει, κατὰ τὴν θεοειδῆ ῥαστώνην, καὶ τὴν ἐπὶ τῇ προνοίᾳ, καὶ σωτηρίᾳ τῶν ἐπὶ Θεὸν ἐπιστρεφομένων ἀγαθοειδῆ, καὶ ἄφθονον εὐφροσύνην, καὶ τὴν εὐπάθειαν ἐκείνην τὴν ἄρρητον, ἧς ἐν μεθέξει πολλάκις γεγόνασι καὶ ἱεροὶ ἄνδρες, κατὰ τὰς θεουργοὺς τῶν θείων ἐλλάμψεων ἐπιφοιτήσεις. Καὶ τὸν μέγαν Ἀθανάσιον εἰς τὸν βίον τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου ὁποῦ λέγει· ἀναβλέψας ὁ Ἀντώνιος εἶδε τὴν στέγην, ὥσπερ διανοιγομένην, καὶ ἀκτῖνα φωτός τινα κατερχομένην πρὸς αὐτόν. Καὶ οἱ μὲν δαίμονες ἐξαίφνης ἄφαντοι γεγόνασιν, ὁ πόνος δὲ τοῦ σώματος εὐθὺς ἐπέπαυτο, καὶ ὁ οἶκος ἦν πάλιν ὁλόκληρος. Ὁ δὲ Ἀντώνιος αἰσθόμενος τῆς ἀντιλήψεως, καὶ πλέον ἀναπνεύσας, κουφισθείς τε τῶν πόνων, ἐδεῖτο τῆς φανείσης ὀπτασίας, λέγων, ποῦ ἦς; διατὶ μὴ ἐξ ἀρχῆς ἐφάνης, ἵνα μου τὰς ὀδύνας παύσῃς; καὶ φωνὴ ἐγένετο πρὸς αὐτὸν, Ἀντώνιε, ὧδε ἤμην, ἀλλὰ περιέμενον ἰδεῖν τὸν σὸν ἀγωνισμόν. Καὶ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον εἰς τὸν ἀπολογητικὸν λόγον πρὸς τοὺς ἐγκαλοῦντας τὴν τῆς ἱερωσύνης φυγήν. «Ὦ τινι ἐξεγένετο διασχόντι τὴν ὕλην, καὶ τὸ σαρκικὸν τοῦτο, εἴτε νέφος χρὴ καλεῖν, εἴτε προκάλυμμα, Θεῷ »συγγενέσθαι, καὶ τῷ ἀκραιφνεστάτῳ φωτὶ κραθῆναι, καθόσον ἐφικτὸν ἀνθρωπίνῃ φύσει, μακάριος οὗτος τῆς τε ἐντεῦθεν ἀναβάσεως, καὶ τῆς ἐκεῖθεν »θεώσεως, ἣν τὸ γνησίως φιλοσοφῆσαι χαρίζεται». Ἀκόμι καὶ εἰς τὸν Ἅγιον Μακάριον ὁποῦ λέγει εἰς τὸν Δ΄. λόγον διὰ τὸν Θεόν· ὅτι ὡς θέλει, καὶ ὃ θέλει, διὰ χρηστότητα ἄφραστον μεταβάλλει, καὶ σμικρύνει, καὶ ἐξομοιοῖ ἑαυτὸν, σωματοποιῶν, κατὰ χώρησιν, ταῖς ἁγίαις, καὶ ἀξίαις πισταῖς ψυχαῖς, ἵνα ὁραθῇ αὐταῖς ὁ ἀόρατος, καὶ ψηλαφηθῇ κατὰ τὴν φύσιν τῆς λεπτότητος τῆς ψυχῆς, ὁ ἀψηλάφητος· καὶ αἴσθωνται αὐτοῦ τῆς γλυκύτητος, καὶ τῆς χρηστότητος τοῦ φωτὸς τῆς ἀρρήτου ἀπολαύσεως αὐτῇ πείρᾳ ἀπολαύσωσιν.

νεκρῶν, καὶ τὴν κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν, καὶ νὰ ἀποβάλλω θεληματικῶς τὴν ἐλπίδα τῶν μελλόντων ἀγαθῶν. Ὅμως ἐγὼ ὄχι μόνον δὲν ἔχω τέτοιον φρόνημα, οὐδὲ τὸ λέγω αὐτὸ, ἀμὴ ἀκόμι ἀναθεματίζω καὶ ἐκείνους ὁποῦ τὸ λέγουν. Λοιπὸν ἐγὼ λέγω καὶ ὁμολογῶ, πῶς εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν ἀπολαμβάνουν οἱ Ἅγιοι μετρίως τοὺς ἀρραβῶνας ὅλων τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, τὸ δὲ ὅλον, καὶ τέλειον ἐλπίζω, ὅτι θέλει τὸ ἀπολαύσουν μετὰ θάνατον, καθὼς λέγει ὁ θεῖος Παῦλος. «Νῦν γινώσκω ἐκ μέρους, ὅταν »δὲ ἔλθῃ τὸ πᾶν, τότε τὸ ἐκ μέρους καταργη»θήσεται.» Καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Θεολόγος. «Νῦν »τέκνα Θεοῦ ἐσμὲν καὶ οὔπω ἐφανερώθη τί ἐσό»μεθα, οἴδαμεν δὲ, ὅτι ἐὰν φανερωθῇ ὅμοιοι αὐ»τῷ ἐσόμεθα· καὶ διὰ νὰ κάμω τὸν λόγον μου κατ' ἐρωταπόκρισιν, ἂς ἐρωτήσω τρόπον τινὰ ἐκεῖνον ὁποῦ τὰ εἶπεν αὐτά. Ὦ ἠγαπημένε, καὶ φίλε Χριστοῦ, εἰπέ μου, πόθεν ἰξεύρεις πῶς μέλλει νὰ γένῃς ὅμοιος μὲ τὸν Θεόν; «ἐκ τοῦ Πνεύ»ματος, λέγει, οὗ ἔδωκεν ἡμῖν, ἐκ τούτου γι»νώσκομεν, ὅτι ἐσμὲν τέκνα Θεοῦ, καὶ αὐτὸς ὁ »Χριστὸς ἐν ἡμῖν ἐστίν.» Ἐπειδὴ καὶ αὐτός μοῦ τὰ εἶπε μὲ μυστικὴν φωνήν.

έ. Ὅμως ἂς ἔλθωμεν πάλιν εἰς τὴν ὑπόθεσίν μας. Εἴπαμεν, ὅτι ἐκεῖνο εἶναι δίκαιον νὰ λέγεται νόημα, ὅταν γεννηθῇ εἰς τὸν νοῦν μας λόγος, ἤγουν ἐνθύμημα διὰ κἀνένα πρᾶγμα καλὸν, ἢ κακὸν, δηλ. διὰ νὰ ἀποκτήσωμεν τίποτε, ἢ διὰ νὰ κακοποιήσωμεν, ἢ νὰ εὐεργετήσωμεν κἀνένα· καὶ διήγησις πάλιν εἶναι, καὶ ὄχι νόημα, ὅταν λέγωμεν ἐκεῖνα τὰ πράγματα ὁποῦ ἔγιναν, ἢ ἐκεῖνα ὁποῦ εἴδαμεν. Ἔπειτα πάλιν εἴπαμεν, πῶς δὲν δύναται τινὰς νὰ εἰπῇ τίποτε διὰ ἐκεῖνα τὰ πράγματα, ἢ τὰς πολιτείας, ἢ τὰ θέατρα, ἢ τοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ δὲν εἶδεν, οὐδὲ ἰξεύρει, ἢ νὰ διηγηθῇ τὰς ἰδέας, καὶ τὰς μορφὰς, καὶ τὰς θέσεις αὐτῶν· εἰδὲ καὶ εἰπῇ τίποτε, μὲ δίκαιον τρόπον θέλει ὀνομασθῇ ἀπὸ τοὺς ἀκροατὰς μυθολόγος. Τὸ λοιπὸν οἱ Προφῆται, (1) καὶ οἱ Ἀπόστολοι ὁποῦ εἶπαν διὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Κυρίου, καὶ διὰ τὴν ἔνδοξον καὶ φρικτὴν παρουσίαν του, ὅτι ὡς κλέπτης ἔρχεται ἐν νυκτὶ, καὶ ὡς ὠδὶν τῇ τικτούσῃ, καὶ ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται, πόθεν τὰ ἔμαθαν, καὶ τὰ εἶπαν; βέβαια ἢ ἀπὸ κἀνένα τὰ ἤκουσαν, ἢ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι τὰ εἶδαν. Ἐπειδὴ πῶς ἦτον δυνατὸν νὰ εἰποῦν ἐκεῖνο ὁποῦ οὔτε αὐτοὶ τὸ εἶδαν, οὔτε ἀπὸ ἄλλον τινὰ τὸ ἤκουσαν; λοιπὸν ἀνίσως τὰ ἤκουσαν εἰπὲ, ἀπὸ ποῖον τὰ ἤκουσαν, (διατὶ ἐγὼ δὲν λέγω κατὰ τὸ παρὸν ἀκόμι, πῶς αὐτοὶ εἶδον, καὶ εἶπαν, ἀμὴ πῶς ἤκουσαν μόνον) εἰπὲ, ἂν ἰξεύρῃς, πόθεν τὰ ἔμαθαν αὐτά; εἰδὲ καὶ δὲν ἰξεύρεις τί νὰ εἰπῇς, ἄκουσε, καὶ γνώρισε, ὅτι ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τὰ ἤκουσαν καὶ τὰ ἔμαθαν, καθὼς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἔλεγεν εἰς αὐτούς. «Ὅταν »δὲ ἔλθῃ ὁ Παράκλητος τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, »ὃ πέμψει ὁ Πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος »ὑμᾶς διδάξει πάντα, καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάν»τα, ἃ εἶπον ὑμῖν.» Καὶ πῶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ὅταν ἦλθεν εἰς αὐτοὺς, τοὺς ἐδίδαξε, καὶ τοὺς εἶπε καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν τοὺς εἶπεν ὁ Χριστός. Ἄκουε τὸν Χριστὸν πάλιν ὁποῦ τὸ λέγει. «Ἔτι πολλὰ ἔχω λέγειν ὑμῖν, ἀλλ' οὐ δύνασθε »βαστάζειν ἄρτι· ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος τὸ Πνεῦ»μα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν »τὴν ἀλήθειαν· οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτοῦ, »ἀλλ' ὅσα ἂν ἀκούσῃ λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα »ἀναγγελεῖ ὑμῖν· ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ »τοῦ ἐμοῦ λήψεται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.» Ἔμαθες πόθεν ἐδιδάχθησαν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔγραψαν διὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὴν φοβερὰν, καὶ διὰ τὴν δευτέραν παρουσίαν τοῦ Κυρίου, καὶ διὰ ἐκεῖνα ὁποῦ μέλλουν νὰ ἀκολουθήσουν καὶ εἰς τοὺς δικαίους, καὶ εἰς τοὺς ἁμαρτωλούς; ἔτζι λοιπὸν καὶ διὰ ὅλα τὰ ἄλλα ὁποῦ δὲν βλέπομεν ἡμεῖς, αὐτοὶ φωτισθέντες ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τὰ εἶδαν, καὶ τὰ ἔγραψαν. Ἀλλὰ εἰπέ μου, παρακαλῶ, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τί εἶναι φανερὸν εἶναι, ὅτι εἶναι Θεὸς ἀληθινὸς ἐκπορευό-

1) Οἱ Προφῆται, καὶ νῦν οἱ καθ' ἡμᾶς Ἱερομῦσται, οὐ κατὰ φυσικὴν ἀκολουθίαν τινὰ, καὶ τάξιν, καὶ μὴν καὶ φαντασίαν ἑώρων, καὶ ἐφαντάζοντο, ἀλλὰ θείως καὶ ὑπὲρ φύσιν τὸν νοῦν τῇ ἀρρήτῳ δυνάμει, καὶ χάριτι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τυπούμενοι, καὶ φαντασιούμενοι, ὥς φησιν ὁ μέγας Βασίλειος· ὅτι ἀφάτῳ τινὶ δυνάμει φανταζιούμενοι τὸν νοῦν, οἱ ἀπερίσπαστον αὐτὸν, κα καθαρὸν ἔχοντες· οἱονεὶ ἐνηχοῦντα τοῦτο, τοῖς ἔχουσιν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· καὶ αὖθις ἑώρων οἱ Προφῆται τυπούμενοι τῷ Πνεύματι τὸ ἡγεμονικόν. Καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος τοῦτο, ἤγουν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἐνήργει πρότερον ἐν ταῖς Ἀγγελικαῖς, καὶ Οὐρανίαις δυνάμεσι· καὶ μετὰ μικρόν. Ἔπειτα ἐν τοῖς Πατράσι, καὶ ἐν τοῖς Προφήταις· ὧν οἱ μὲν ἐφαντάσθησαν Θεὸν, ἢ ἔγνωσαν· οἱ δὲ τὸ μέλλον προέγνωσαν, τυπούμενοι τῷ Πνεύματι τὸ ἡγεμονικὸν, καὶ ὡς παροῦσι συννοῦντες τοῖς ἐπομένοις. Ἴδε εἰς τὴν Φιλοκαλίαν φύλλα 1070.

μενον ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ· σὺ λοιπὸν ἀκολουθῶντας τὰ δόγματα τῆς ἐκκλησίας, λέγεις τὸ Ἅγιον Πνεῦμα Θεὸν, καθὼς τὸ βλέπεις γεγραμμένον εἰς τὰς θείας γραφὰς, καὶ μὲ αὐτὸ βεβαιώνεις πῶς ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔχουν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἔχουν αὐτὸν τὸν ἴδιον Θεὸν ὁποῦ μένει πάντοτε μαζὴ μὲ αὐτοὺς, καθὼς εἶπεν ὁ Χριστὸς εἰς τοὺς Ἀποστόλους. «Ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, »τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσατε, καὶ ἐγὼ ἐ»ρωτήσω τὸν Πατέρα, καὶ ἄλλον Παράκλητον »δώσει ὑμῖν, ἵνα μένῃ μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα.» Λοιπὸν νὰ ὁποῦ ἐδιδάχθης, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον καὶ μένει, καὶ κατοικεῖ εἰς αἰῶνα αἰῶνος. Διατὶ λέγωντας ὁ Κύριός μας, ἵνα μένῃ μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, φανερώνει πῶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἶναι, καὶ θέλει εἶναι πάντοτε ἀϊδίως, καὶ ἀτελευτήτως μαζὴ μὲ αὐτοὺς ἀχώριστον, καὶ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν. Καὶ ὅτι ἔβλεπαν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι, καὶ ὅσοι ἄλλοι ἠξιώθησαν νὰ τὸ λάβουν, ἄκουε τὰ ἀκόλουθα ὁποῦ λέγει ὁ Χριστός. «Τὸ Πνεῦμα τῆς ἀλη»θείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ »θεωρεῖ αὐτὸ, οὐδὲ γινώσκει αὐτὸ, ὑμεῖς δὲ γι»νώσκετε αὐτὸ, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει.» Καὶ διὰ νὰ μάθῃς ὅτι βλέπουν καὶ τὸν Χριστὸν ἐκεῖνοι ὁποῦ τὸν ἀγαποῦν, καὶ φυλάττουν τὰς ἐντολάς του, ἄκουε πάλιν αὐτὸν τὸν Χριστὸν ὁποῦ λέγει. «Ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου, καὶ τηρῶν »αὐτὰς, ἐκεῖνος ἐστὶν ὁ ἀγαπῶν με, ὁ δὲ ἀγα»πῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ Πατρός μου, »καὶ ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν, καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ »ἐμαυτόν.»

ς'. Λοιπὸν ἂς ἰξεύρουν ὅλοι οἱ χριστιανοὶ, πῶς ὁ Χριστὸς εἶναι ἀψευδέστατος, καὶ ἀληθινὸς Θεὸς, καὶ βεβαιότατα φανερώνεται, καθὼς ὑπεσχέθη, εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὸν ἀγαποῦν, καὶ φυλάττουν τὰς ἐντολάς του, καὶ μὲ τὴν φανέρωσίν του χαρίζει εἰς αὐτοὺς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· καὶ πάλιν διὰ τοῦ Παναγίου Πνεύματος μένουν μαζὴ μὲ αὐτοὺς ἀχώριστοι καὶ ὁ Πατὴρ, καὶ ὁ Υἱός· καὶ τέτοιοι πνευματοφόροι ἄνθρωποι δὲν λέγουν ἀπὸ λόγου τους τίποτε· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ λέγει, πῶς αὐτοὶ λαλοῦν τὶ ἀπὸ λόγου τους, εἶναι φανερὸν πῶς λέγει, ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ ἰξεύρῃ καὶ ἄνθρωπος τὰ τοῦ ἄλλου ἀνθρώπου, καὶ ὁμοίως λέγει ὅτι ἄνθρωπος ἰξεύρει τὰ τοῦ Θεοῦ· εἰδὲ καὶ δὲν τὸ λέγῃ αὐτὸ, ὅτι δηλαδὴ οἱ ἄνθρωποι ἰξεύρουν τὰ τοῦ Θεοῦ, βεβαιότατα ὀνομάζει ψεύστας, καὶ μυθολόγους ἐκείνους ὁποῦ λαλοῦν διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὡσὰν ὁποῦ διδάσκουν αὐτοὶ ἀπὸ λόγου τους ἐκεῖνα ὁποῦ οὔτε εἶδαν, οὔτε ἤκουσαν. Ὅμως πρέπει νὰ ἰξεύρουν οἱ τοιοῦτοι, πῶς ἀνίσως ἐκεῖνοι λέγουν λόγια ὁποῦ συμφωνοῦν μὲ τὰ λόγια τῶν παλαιῶν θεοφόρων Πατέρων, εἶναι βέβαιον, ὅτι αὐτοὶ μὲ τὸ ἴδιον Πνεῦμα λαλοῦν· καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν τοὺς πιστεύουν, καὶ τοὺς κατηγοροῦν, ἁμαρτάνουν βεβαιότατα εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ὁποῦ λαλεῖ διὰ μέσου αὐτῶν. Ἐδιδάχθης λοιπὸν ὦ ἀγαπητὲ, πῶς ἂν θέλῃς ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν νὰ εἶναι μέσα σου, καὶ ὅλα τὰ αἰώνια ἀγαθα εἶναι εἰς τὰ χέριά σου. Ὅθεν ἀγωνίσου νὰ ἰδῇς, καὶ νὰ λάβῃς, καὶ νὰ ἀποκτήσῃς εἰς τὸν ἑαυτόν σου τὰ αἰώνια ἀγαθὰ, διὰ νὰ μὴ τὰ χάσῃς ὅλα, καὶ μείνῃς ἔρημος, μὲ τὸ νὰ νομίζῃς πῶς τὰ ἔχεις. Κλαῦσε, παρακάλεσε, πρόσπεσε, καθὼς ποτὲ ὁ τυφλὸς, καὶ εἰπέ. (Εὐχὴ) Ἐλέησόν με Υἱὲ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἄνοιξον τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μου, διὰ νὰ ἰδῶ ἐσὲ τὸν Θεόν μου, ὁποῦ εἶσαι τὸ φῶς τοῦ Κόσμου, καὶ νὰ γένω καὶ ἐγὼ υἱὸς θείας ἡμέρας, καὶ μὴ μὲ ἀφήσῃς, ὦ ἀγαθὲ, ὑστερημένον τῆς θείας σου χάριτος ὡς ἀνάξιον. Φανέρωσε, Κύριε, τὸν ἑαυτόν σου εἰς ἐμένα, διὰ νὰ γνωρίσω πῶς μὲ ἠγάπησας, ὡς φυλάξαντα τὰς θείας σου ἐντολάς. Πέμψον, εὔσπλαγχνε, τὸν Παράκλητον εἰς ἐμένα, διὰ νὰ μὲ διδάξῃ τὰ περὶ σοῦ, καὶ νὰ μοῦ φανερώσῃ τὰ σά. Ὦ Θεὲ τοῦ παντὸς, λάμψον εἰς ἐμένα τὸ ἀληθινὸν φῶς διὰ νὰ ἰδῶ τὴν δόξαν τὴν ἐδικήν σου ὁποῦ εἶχες κοντὰ εἰς τὸν Πατέρα σου πρὸ τοῦ νὰ γένῃ ὁ κόσμος. Μεῖνε, καθὼς εἶπας, καὶ μὲ ἐμένα, διὰ νὰ γένω καὶ ἐγὼ ἄξιος νὰ μείνω μὲ ἐσένα, καὶ τότε νὰ ἐμβῶ μέσα σου γνωστῶς, καὶ νὰ σὲ ἀποκτήσω μέσα μου γνωστῶς, ἤγουν μὲ αἴσθησιν τῆς ψυχῆς μου. Θέλησον, ὦ ἀόρατε, νὰ μορφωθῇς μέσα εἰς ἐμένα διὰ νὰ βλέπω τὴν ὡραιότητά σου, καὶ τὸ κάλλος σου τὸ ἀσύγκριτον, καὶ νὰ φορέσω τὴν εἰκόνα σου, Ἐπουράνιε, καὶ νὰ ἀλησμονήσω ὅλα τὰ ὁρατὰ, καὶ ἐπίγεια. Δός μοι, εὔσπλαγχνε Κύριε τὴν δόξαν ὁποῦ σοῦ ἔδωκεν ὁ Πατὴρ διὰ νὰ γένω ὅμοιος μὲ ἐσένα, ἤγουν Θεὸς κατὰ χάριν, καθὼς ἔγιναν, καὶ ὅλοι οἱ δοῦλοί σου, καὶ νὰ εἶμαι μαζὴ σου πάντοτε νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Ναὶ ἀδελφέ μου ἀγαπητὲ πίστευσόν μου, πῶς ἔτζι εἶναι ἡ ἀλήθεια, καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ πίστις μας. Πίστευσον, ἀδελφὲ, πῶς αὐτὸ εἶναι τὸ νὰ ἀναγεννηθῇ τινὰς, καὶ νὰ ἀνακαινουργωθῇ, καὶ νὰ ζήσῃ τὴν κατὰ Χριστὸν πολιτείαν. Δὲν ἀκούεις τὸν μέγαν Βασίλειον ὁποῦ λέγει εἰς τὸν προτρεπτικόν του λόγον ὁποῦ κάμνει εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν Φώτων; Ὦ ἄνθρωπε δὲν ἀγαπᾷς νὰ γένῃς νέος ἀπὸ ἐκεῖ ὁποῦ ἦσουν γέροντας; καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. «Εἴ τις ἐν »Χριστῷ καινὴ κτίσις, τὰ ἀρχαῖα παρῆλθε, ἰ»δοὺ γέγονε τὰ πάντα καινά». Ποῖα λέγει πάντα καινούρια; εἰπέ μου, μήπως καὶ ἄλλαξεν ὁ οὐρανὸς, ἢ ἡ γῆ, ἢ ὁ ἥλιος, ἢ τὰ ἄστρα, ἢ ἡ θάλασσα, ἢ κἀνένα ἀπὸ τὰ βλεπόμενα, καὶ ἔγιναν ὅλα καινούρια; ἀλλὰ δὲν δύνασαι νὰ τὸ εἰπῇς· ὅτι τοῦτο τὸ εἶπεν ὁ Ἀπόστολος διὰ ἡμᾶς, διατὶ ἡμεῖς εἴμεσθε νεκροὶ, καὶ ἀναστενόμεθα· φθαρτοὶ, καὶ μεταβαλλόμεθα εἰς ἀφθαρσίας· θνητοὶ, καὶ μετατρεπόμεθα εἰς ἀθανασίαν· γήϊνοι, καὶ γενόμεθα οὐράνιοι· εἴμεσθε σαρκικοὶ, ἔχοντες τὴν γένεσιν ἀπὸ σάρκα, καὶ γενόμεθα πνευματικοὶ, μὲ τὸ νὰ ἀναγενώμεθα, καὶ ἀναπλαττώμεθα μὲ τὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος. Αὐτα εἶναι ἀδελφὲ, ἡ ἐν Χριστῷ καινὴ κτίσις ὁποῦ λέγει ὁ θεῖος Παῦλος, αὐτὰ γίνονται καθ' ἑκάστην ἡμέραν εἰς τοὺς ἀληθινοὺς πιστοὺς, καὶ ἐκλεκτούς. Καὶ καθὼς εἴπαμεν πολλάκις, ἀπὸ ὅλα αὐτὰ μετέχουν γνωστῶς οἱ ἀληθινοὶ χριστιανοὶ κατὰ μέρος, ὄντες ἀκόμι μετὰ σώματος. Καὶ τοιουτωτρόπως ἐλπίζουν βέβαια, ὅτι καὶ ὕστερα ἀπὸ τὸν θάνατον θέλει τὰ κληρονομήσουν μὲ τελειότητα, ἤγουν θέλει ἀπολαύσουν ὅλοι ψυχῇ τε καὶ σώματι ὅλα τὰ ἀγαθὰ ὁποῦ ἀπόλαυσαν μερικῶς ἐδῶ. Ὅτι ἀνίσως διδασκώμεθα ἀπὸ τὸν Χριστὸν διὰ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου πάντοτε, πῶς τρώγομεν τὸν Χριστὸν, καὶ πίνομεν αὐτὸν, καὶ τὸν ἐνδυόμεθα, καὶ τὸν βλέπομεν, καὶ πάλιν βλεπόμεθα ἀπὸ αὐτὸν, καὶ πῶς αὐτὸς μένει μὲ ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς πάλιν μένομεν μὲ αὐτόν· ὥστε νὰ εἶναι ἐγκάτοικος ὁ Χριστὸς εἰς ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτὸν, δηλονότι γινόμενος εἰς ἡμᾶς οἰκία ὁ Χριστὸς, καθὼς καὶ ἡμεῖς γινόμεθα εἰς αὐτὸν οἰκία· καὶ πῶς ἡμεῖς γινόμεθα υἱοί του, καὶ αὐτὸς Πατέρας μας· καὶ πῶς ἐκεῖνος εἶναι φῶς ὁποῦ λάμπει εἰς τὸ σκότος, καὶ ἡμεῖς τὸν βλέπομεν, κατὰ τὸ, ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει, εἶδε φῶς μέγα· ἀνίσως λέγω ὅλα αὐτὰ ὁποῦ μᾶς διδάσκουν αἱ θεῖαι γραφαὶ, πῶς γίνονται εἰς ἡμᾶς εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, ἂν ἐσεῖς λέγετε πῶς δὲν γίνονται αὐτὰ εἰς ἡμᾶς παντελῶς εἰς τὴν ζωὴν ταύτην, ἢ πῶς γίνονται μυστικῶς, καὶ χωρὶς νὰ τὸ αἰσθανώμεθα, καὶ νὰ τὸ γνωρίζωμεν ἡμεῖς, κατὰ τί διαφέρομεν ἀπὸ τοὺς νεκρούς; Μὴν εἶσθε, ἀδελφοὶ, τόσον ἄπιστοι, καὶ πίπτεται μέσα εἰς τὸν βυθὸν τῆς ἀπωλείας· ἀλλὰ ἀνίσως ἕως τώρα δὲν ἠλπίσατε, ὅτι θέλει λάβετε αἴσθησιν τῶν τοιούτων ἀγαθῶν, καὶ ὅτι θέλει τὰ καταλάβετε γνωστῶς εἰς ταύτην τὴν ζωὴν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐγυρεύσατε νὰ τὰ ἀποκτήσετε ἀλλὰ κἂν ἀπὸ τώρα καὶ εἰς τὸ ἑξῆς βεβαιωθῆτε, καὶ πιστεύσατε πρῶτον, πῶς αὐτὰ εἶναι ἀληθινὰ, καὶ σύμφωνα μὲ τὰς θείας γραφὰς, καὶ διαβάσετε καὶ ὅλας τὰς θείας γραφὰς μὲ προσοχὴν, διὰ νὰ πληροφορηθῆτε, πῶς εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν δίδεται εἰς ἡμᾶς γνωστῶς ἡ σφραγὶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· καὶ ἀφ' οὗ τὸ πιστεύσετε, οὕτω διώκετε, ἵνα καταλάβετε, οὕτω πυστεύετε ὡς οὐκ ἀέρα δαίροντες, ἤγουν σπουδάζετε μὲ πολλὴν προθυμίαν, διὰ νὰ λάβετε αὐτὰ τὰ ἀγαθὰ ὁποῦ εἴπαμεν, καὶ ἀγωνίζεσθε ὄχι ματαίως, καὶ ἀνωφελῶς, ἀλλὰ μὲ αὐτὸν τὸν σκοπὸν, διὰ νὰ ἀποκτήσετε τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καὶ πρὸς τούτοις ἀκόμι, αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν, κρούετε καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν, εἴτε εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, εἴτε εἰς τὴν μέλλουσαν. Ἀκόμι διδάσκεσθε ἀπὸ ἄλλους· ἀκόμι μετανοεῖτε· ὑποτάσσεσθε· κλαίετε· νηστεύετε· προσεύχεσθε, καὶ ἔτζι διὰ μέσου τούτων, καὶ τῶν τοιούτων τρέχετε· ἀγωνίζεσθε, γυρεύετε, κρούετε, αἰτεῖτε, καὶ μὴ γυρίζετε νὰ κοιτάξετε κἀνένα ἄλλο πρᾶγμα, ἕως ὁποῦ νὰ φθάσετε· ἕως ὁποῦ νὰ δράξετε· ἕως ὁποῦ νὰ πάρετε· ἕως ὁποῦ νὰ σᾶς ἀνοιχθῇ ἡ πόρτα, καὶ νὰ ἐμβῆτε μέσα εἰς τὸν νυμφικὸν οἶκον, καὶ νὰ ἰδῆτε τὸν νυμφίον Χριστὸν, καὶ νὰ ἀκούσετε τὸ, εὖ δοῦλε ἀγαθὲ, καὶ πιστὲ, ἐπὶ ὀλίγα ἧς πιστὸς, ἐπὶ πολλῶν σὲ καταστήσω· ἕως ὁποῦ νὰ γενῆτε υἱοὶ φωτὸς, καὶ ἡμέρας. Ἀλλὰ πρὸ τοῦ νὰ ἰδῆτε, καὶ νὰ λάβετε, καὶ νὰ πάθετε αὐτὰ, μὴ πλανᾶτε τὸν ἑαυτόν σας, καὶ σᾶς φαίνεται πῶς εἶσθε τὶ, μηδὲν ὄντες, καὶ διὰ τοῦτο μερικοὶ ἀπὸ ἐσᾶς κάθεσθε ἀμέριμνοι, ὡσὰν νὰ μὴ σᾶς ἐλέγχῃ παντελῶς ἡ συνείδησις εἰς τοῦτο, ὁποῦ χωρὶς νὰ λάβετε τὸ Ἅγιον

Πνεῦμα, νομίζετε πῶς εἶσθε πνευματοφόροι, καὶ τρέχετε ἀστόχαστα, καὶ δέχεσθε ξένους λογισμούς, καὶ ἐξομολογεῖτε τοὺς ἄλλους, καὶ γίνεσθε παρανόμως, καὶ μοναχικῶς ἱερεῖς, καὶ πνευματικοὶ, καὶ προεστῶτες, καὶ ἡγούμενοι (1) καὶ ἁρπάζετε τὴν ἱερωσύνην μὲ καταφρόνησιν, καὶ ἀφοβίαν μεγάλην, καὶ μεταχειρίζεσθε ἀναριθμήτους τρόπους καὶ μηχανὰς διὰ νὰ λάβετε χωρὶς συστολὴν, καὶ φόβον Θεοῦ μητροπόλεις, καὶ ἐπισκοπὰς, καὶ ἡγουμενείας, εἰς τὸ νὰ ποιμένετε τὸν λαὸν Κυρίου. Ἀλλὰ προσέχετε παρακαλῶ, καὶ φρονεῖτε τὰ οὐράνια, ζητεῖτε τὰ θεῖα, ὀρέγεσθε τὰ ἄνω, καὶ μὴ φροντίζετε διὰ νὰ λάβετε κανένα ἄλλο, ἔξω ἀπὸ ἐκεῖνα· καὶ παρακαλῶ, ἂς καταφρονήσωμεν ὅλα τὰ ὁρατὰ, ἂς ἀπορρίψωμεν ὅλα τὰ ἀνθρώπινα, καὶ ἂς συγχαθοῦμεν ὅλα τὰ συγχαμερὰ, καὶ ἐμπαθῆ, διὰ νὰ ἀπολαύσωμεν καὶ τὰ παρόντα, καὶ τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ, καὶ τῷ Παναγίῳ, καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, τῇ μιᾷ τρισυποστάτῳ Θεότητι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΕΞΗΚΟΣΤΟΣ Δ'.

Περὶ βλασφημίας. Καὶ ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ λέγει πῶς δὲν εἶναι δυνατὸν εἰς τοὺς παρόντας καιροὺς νὰ λάβῃ τινὰς Πνεῦμα Ἅγιον, ἢ ἐκεῖνος ὁποῦ διαβάλλει τὰς ἐνεργείας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ λέγει πῶς εἶναι τοῦ διαβόλου, εὐγάνει νέαν αἵρεσιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ.

Ἐπειδὴ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς λέγει εἰς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον. «Ὅτι πᾶσα »ἁμαρτία, καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς »ἀνθρώποις, τῷ δὲ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα βλα»σφημήσαντι, οὐκ ἀφεθήσεται, οὔτε ἐν τῷ νῦν »αἰῶνι, οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι»· πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν καὶ ἡμεῖς, καὶ νὰ μάθωμεν ποία εἶναι ἡ βλασφημία ὁποῦ γίνεται εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον; Ἡ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον βλασφημία εἶναι, τὸ νὰ λέγῃ τινὰς πῶς αἱ ἐνέργειαι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἶναι τοῦ διαβόλου, καθὼς λέγει ὁ μέγας Βασίλειος (2) διατὶ ὅταν τινὰς βλέπῃ ἄλλον ἀδελφόν του χριστιανὸν ὁποῦ θαυματουργεῖ διὰ τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἢ ἔχει κανένα ἄλλο χάρισμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἤγουν κατάνυξιν, ἢ δάκρυον, ἢ ταπείνωσιν, ἢ γνῶσιν θείαν, ἢ λόγον τῆς θείας σοφίας, ἢ ἄλλο τι ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ χαρίζει τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἀγαποῦν τὸν Θεὸν, καὶ λέγει πῶς αὐτὰ εἶναι ἀπὸ τὴν πλάνην τοῦ διαβόλου, τότε βλασφημεῖ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Ἀκόμι καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ λέγει, πῶς ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐνεργοῦνται ἀπὸ θεῖον Πνεῦμα, ὡς υἱοὶ Θεοῦ, καὶ κάμνουν τὰ προστάγματα τοῦ Θεοῦ, καὶ Πατρὸς αὐτῶν, πλανῶνται ἀπὸ τοὺς δαίμονας, καὶ αὐτὸς βλασφημεῖ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ὁποῦ ἐνεργεῖ εἰς αὐτοὺς, καθὼς καὶ οἱ Ἑβραῖοι ἐβλασφήμουν εἰς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ. Διότι ἐκεῖνοι βλέποντες τοὺς δαίμονας ὁποῦ ἐδιώκοντο ἀπὸ τὸν Χριστὸν, ἐβλασφήμουν, καὶ ἔλεγον μὲ μεγάλην αὐθάδειαν, ἐν Βεελζεβοὺλ τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια· ἀλλὰ αὐτὰ ἀκούοντές τα μερικοὶ δὲν τὰ ἀκαύουν, καὶ βλέποντές τα δὲν τὰ βλέπουν· διότι ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ μαρτυροῦν, καὶ βεβαιώνουν αἱ

1) Καθὼς ἐκεῖνοι ὁποῦ πέρνουν ξένας γυναῖκας λέγονται μοιχοὶ, ἔτζι καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ πέρνουν ξένα ἀξιώματα λέγονται μοιχοί· διατὶ αἱ Πνευματικαὶ ἀξίαι ἁρμόζουν εἰς τοὺς ἀξίους· καὶ ὅταν τὰς πέρνουν οἱ ἀνάξιοι. καὶ ἀτελεῖς, μοιχικῶς τοὺς πέρνουν, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι ξένα ἀξιώματα ἄλλων, δηλαδὴ τῶν ἀξίων· τὸ ὁποῖον λέγει ὁ Πατὴρ εἰς τὸν νθ'. λόγον.

2) Ὅρα κατ' ἐπιτομὴν σογ'.

θεῖαι γραφαί, πῶς γίνονται ἀπὸ Πνεῦμα Ἅγιον, καὶ ἀπὸ θείαν ἐνέργειαν, ἐκεῖνοι ὡσὰν νὰ ἔγιναν ἔξω φρενῶν, καὶ ὡσὰν νὰ ἀπέρριψαν ἀπὸ τὰς ψυχάς τους ὅλην τὴν θείαν γραφήν, καὶ νὰ ἀπεδίωξαν ἀπὸ τὸν νοῦν τους τὴν γνῶσιν ὁποῦ προξενεῖται ἀπὸ τὰς θείας γραφάς, δὲν τρομάζουν νὰ λέγουν οἱ ἄθλιοι, πῶς τὰ τοιαῦτα ἔργα γίνονται ἀπὸ μέθην, καὶ ἐνέργειαν τῶν δαιμόνων. Ὅτι ὡσὰν νὰ ἦσαν ἄπιστοι, καὶ παντελῶς ἀμαθεῖς, καὶ ἀδίδακτοι ἀπὸ τὰ θεῖα Μυστήρια, ἂν ἀκούσουν περὶ θείας ἐλλάμψεως, ἢ περὶ φωτισμοῦ ψυχῆς, καὶ νοός, ἢ περὶ θεωρίας, καὶ ἀπαθείας, ἢ περὶ ταπεινώσεως, καὶ δακρύων ὁποῦ χύνονται ἀπὸ ἐνέργειαν, καὶ χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος, παρευθὺς ὡσὰν νὰ μὴ ὑποφέρουν, τὴν ὑπερβολικὴν λάμψιν, καὶ δύναμιν τῶν λόγων αὐτῶν, σκοτίζονται κατὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς περισσότερον, παρὰ ὁποῦ φωτίζονται, καὶ ἀποφασίζουν μὲ μεγάλην αὐθάδειαν, πῶς αὐτὰ εἶναι ἀπὸ πλάνην τῶν δαιμόνων, καὶ δὲν τρομάζουν οἱ ἄθλιοι οὔτε τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ, οὔτε τὴν βλάβην ὁποῦ προξενεῖται εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὰ ἀκούουν· ἀλλὰ μὲ μεγάλην αὐθάδειαν βεβαιώνουν οἱ τολμηροὶ πῶς εἰς τοὺς παρόντας καιροὺς δὲν γίνεται ἀπὸ τὸν Θεὸν κανένα ἀπὸ αὐτὰ εἰς κανένα πιστόν· τὸ ὁποῖον εἶναι ἀσέβεια περισσότερον, παρὰ αἵρεσις· διότι αἵρεσις εἶναι τὸ νὰ ξεκκλίνῃ τινὰς ἀπὸ κανένα δόγμα τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. Ἀμὴ τὸ νὰ λέγῃ πῶς δὲν εὑρίσκονται τώρα τινὲς ἄνθρωποι ὁποῦ νὰ ἀγαποῦν τὸν Θεόν, οὐδὲ ἀξιώνονται νὰ λάβουν Πνεῦμα Ἅγιον, καὶ νὰ βαπτίζωνται ἀπὸ αὐτό, δηλαδὴ νὰ ἀναπλάττωνται μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ νὰ γίνωνται υἱοὶ Θεοῦ, καὶ Θεοὶ μὲ γνῶσιν, καὶ δοκιμήν, καὶ θεωρίαν· ὁ τοιοῦτος ἀνατρέπει ὅλην τὴν ἔνσαρκον οἰκονομίαν τοῦ Κυρίου, καὶ Θεοῦ, καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ φανερὰ ἀρνεῖται τὴν ἀνακαίνησιν τῆς εἰκόνος τοῦ Θεοῦ, ἤγουν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ὁποῦ ἐφθάρθη, καὶ ἐθανατώθη· καὶ ἀνακαίνισιν λέγω τὴν ἀνάπλασιν ὁποῦ τῆς ἔκαμεν ὁ Χριστός, καὶ τὴν ἔφερεν ἀπὸ τὴν φθορὰν εἰς τὴν ἀφθαρσίαν, καὶ ἀπὸ τὸν θάνατον εἰς τὴν ἀθανασίαν. Διότι καθὼς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ σωθῇ ποτὲ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν βαπτισθῇ δι' ὕδατος, καὶ Πνεύματος, τοιουτωτρόπως καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἁμαρτάνει ὕστερον ἀπὸ τὸ βάπτισμα, ἀνίσως δὲν μετανοήσῃ καὶ δὲν ξαναλάβῃ πάλιν τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ νὰ ξαναπλασθῇ ἄνωθεν, καὶ νὰ ἀνακαινισθῇ, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ σωθῇ, καθὼς ὁ Κύριος τὸ βεβαιώνει μὲ ἐκεῖνο ὁποῦ εἶπε πρὸς τὸν Νικόδημον. «Ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ μὴ εἰς»έλθῃ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν». Καὶ πάλιν εἰς τοὺς Ἀποστόλους εἶπεν». Ἰωάννης »μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε »ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ». Ἐκεῖνος λοιπὸν ὁποῦ δὲν ἐγνώρισε τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁποῦ ἔλαβε διὰ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος, ὅταν ἦτον βρέφος μικρόν, καὶ οὐδὲ ἰξεύρει πῶς ἐβαπτίσθη, ἀμὴ ἐδέχθη τὸ βάπτισμα μὲ μόνην τὴν πίστιν, καὶ τὸ ἐμόλυνε μὲ ἀναριθμήτους ἁμαρτίας, καὶ ἔπειτα ἀρνεῖται καὶ τὸ δεύτερον βάπτισμα τῆς μετανοίας, ἐκεῖνο λέγω ὁποῦ δίδεται ἄνωθεν διὰ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ, μὲ τὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὸ ζητοῦν διὰ τῆς μετανοίας, πῶς εἶναι δυνατὸν ὁ τοιοῦτος νὰ εὕρῃ κατὰ ἄλλον τρόπον ποτὲ τὴν σωτηρίαν του; βέβαια δὲν θέλει τὴν εὕρῃ ποτέ. Διὰ τοῦτο σᾶς λέγω, καὶ δὲν θέλει παύσω ἀπὸ τὸ νὰ σᾶς λέγω πάντοτε· ὅσοι ἐμολύνατε τὸ πρῶτον βάπτισμα μὲ τὴν παράβασιν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, μιμηθῆτε τὴν μετάνοιαν τοῦ Δαβίδ, καὶ ὅλων τῶν Ἁγίων, καὶ δείξατε μετάνοιαν ἀληθινὴν μὲ κάθε ἐπιμέλειαν, καὶ μὲ ὅλα τὰ καλὰ ἔργα, καὶ λόγια, διὰ νὰ ἔλθῃ πάλιν εἰς τὴν ψυχήν σας ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Διότι ἂν καταβῇ εἰς ἐσᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, θέλει γένῃ μία κολυμβήθρα φωτεινή, καὶ ἀφ' οὗ σᾶς βάλῃ ὅλους μέσα εἰς τοὺς κόλπους του μυστικῶς, καὶ σᾶς ἀναγεννήσῃ μὲ τὴν χάριν του, θέλει σᾶς κάμῃ ἀφθάρτους, καὶ ἀθανάτους ἀπὸ ἐκεῖ ὁποῦ εἶσθε φθαρτοί, καὶ θνητοί, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ὁποῦ εἶσθε υἱοὶ ἀνθρώπων, θέλει σᾶς κάμῃ υἱοὺς Θεοῦ, καὶ Θεοὺς κατὰ χάριν, ἂν θέλετε νὰ γενῆτε συγγενεῖς τῶν Ἁγίων, καὶ συγκληρονόμοι, καὶ νὰ ἐμβῆτε μαζὴ μὲ αὐτοὺς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ὅ,τι λογῆς ἔγινε καὶ ἔγινε ὁ Ὅσιος Πατὴρ ἡμῶν Συμεὼν ὁ Στουδιώτης ὁ εὐλαβής, καὶ μερικοὶ ἀπὸ τοὺς μαθητάς του ὁποῦ ἠξιώθησαν μὲ τὰς εὐχάς του νὰ λάβουν Πνεῦμα Ἅγιον διὰ τὴν μεγάλην, καὶ ἄφατον φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ. Καὶ τὸ λέγω αὐτό, ὄχι διὰ κανένα ἄλλο αἴτιον, παρὰ διὰ νὰ κηρύξω τὴν ἄκραν ἀγαθό-

46

τητα τοῦ Θεοῦ εἰς ὅλους σας, διὰ νὰ ἀγωνισθῆτε καὶ ἐσεῖς νὰ ἀπολαύσετε τὸ τοιοῦτον καλόν· ὅτι τοῦτο εἶναι τὸ σημεῖον τῆς κατὰ Θεὸν ἀγάπης, νὰ μὴ κρύπτῃ τινὰς τὸ καλὸν, ἀλλὰ νὰ τὸ φανερώνῃ καὶ εἰς τοὺς ἀδελφούς του, καὶ νὰ τοὺς παρακινῇ νὰ τὸ ζητήσουν, καὶ νὰ τὸ εὕρουν, καὶ νὰ τὸ ἀποκτήσουν καὶ αὐτοί. Διὰ τοῦτο λοιπὸν καθὼς βλέπετε φωνάζω εἰς ἐσᾶς, λέγω καὶ τὰ λόγια τοῦ Προφήτου Δαβίδ· προσέλθετε πρὸς αὐτὸν, καὶ φωτίσθητε, καὶ τὰ πρόσωπα τῆς συνειδήσεως ὑμῶν οὐ μὴ καταισχυνθῇ. Διὰ ποίαν αἰτίαν ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, ἐπέσατε ὅλως διόλου εἰς τὴν ἀμέλειαν, καὶ ὀκνηρίαν, καὶ εἰς τὰς ἡδονὰς, καὶ ἐπιθυμίας τῆς σαρκὸς, καὶ λέγετε πῶς δὲν ἠμπορεῖτε νὰ καθαρισθῆτε ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας μὲ τὴν μετάνοιαν, καὶ νὰ πλησιάσετε εἰς τὸν Θεὸν, καὶ νὰ λάβετε τὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος, καὶ δι' αὐτῆς νὰ ἀναπλασθῆτε, καὶ να γενῆτε ὅμοιοι μὲ αὐτὸν, καὶ υἱοὶ Θεοῦ κατὰ χάριν; Δὲν εἶναι τοῦτο ἀδύνατον, ὄχι, ἀδύνατον ἦτον πρὶν τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Χριστοῦ· ἀλλὰ ἀφ' οὗ εὐδόκησεν ὁ τῶν ἁπάντων Δεσπότης, καὶ Θεὸς νὰ γένῃ ἄνθρωπος ὅμοιος κατὰ πάντα μὲ ἡμᾶς, πλὴν τῆς ἁμαρτίας, τὰ ἔκαμεν ὅλα αὐτὰ εἰς ἡμᾶς δυνατὰ, καὶ εὔκολα, καὶ μᾶς ἔδωκεν ἐξουσίαν νὰ γένωμεν τέκνα Θεοῦ καὶ συγκληρονόμοι αὐτοῦ ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα τιμὴ, καὶ προσκύνησις εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΕΞΗΚΟΣΤΟΣ Ε΄.

Περὶ μετανοίας· καὶ ὅτι ὁπόταν τινὰς ἐργάζεται κατὰ τάξιν τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ προκόπτει εἰς τὴν ἀρετὴν, καὶ γίνεται τέλειος.

Ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ καταφρονήσει ὅλα τὰ γήϊνα πράγματα, καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν του, διὰ νὰ ἠμπορέσῃ νὰ κάμῃ ἀληθινὴν μετάνοιαν κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀρχίσῃ αὐτὸ τὸ ἔργον τῆς μετανοίας, στοχάζεται πῶς δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ μάθῃ ἀφ' ἑαυτοῦ του, καὶ διὰ τοῦτο εὑρίσκει Πνευματικὸν ἔμπειρον, καὶ προσπίπτει εἰς αὐτὸν μὲ πολὺν φόβον, καὶ τρόμον, καὶ τὸν ὑπακούει εἰς ὅσα τοῦ εἰπῇ μὲ μεγάλην προσοχὴν, καὶ μανθάνει ἀπὸ αὐτὸν τὴν πνευματικὴν ἐργασίαν τῶν ἐναρέτων ἔργων, καὶ τί πρέπει νὰ κάμῃ, ὅταν εὑρίσκεται εἰς τὴν μετάνοιαν. Εἶπα δὲ πῶς πρέπει νὰ ἔχῃ φόβον καὶ τρόμον πολὺν διὰ νὰ μὴ χάσῃ τοιοῦτον μεγάλον καλὸν, καὶ καταδικασθῇ εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ τῆς κολάσεως, ὡσὰν ἕνας ἀπρόκοπος, καὶ ἀδόκιμος ἐργάτης τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. Διότι ἂν στοχάζεται τοὺς λόγους τοῦ πνευματικοῦ του, πῶς εὐγαίνουν ὡσὰν ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Θεοῦ, καὶ πῶς προξενοῦν εἰς αὐτὸν ζωὴν ὅταν τοὺς φυλάττῃ, ἢ θάνατον ὅταν τοὺς παραβαίνῃ, τοὺς φυλάττει μὲ ἀκρίβειαν, καὶ προσοχὴν πολλήν. Καὶ ὅταν κάμῃ τέτοιαν ἀρχὴν, καὶ πιστεύῃ χωρὶς ἀμφιβολίαν εἰς τὰς ὑποσχέσεις ὁποῦ μᾶς ἔταξεν ὁ Θεὸς, προκόπτει κατὰ Θεὸν ἡμέραν μὲ τὴν ἡμέραν, καὶ περιπατῶντας μὲ στράταν, καὶ τάξιν, αὐξάνει εἰς τὴν πνευματικὴν πολιτείαν, καὶ γίνεται μὲ τὴν χάριν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἄνδρας τέλειος. Λοιπὸν ἄκουσε μὲ προσοχὴν τὰς ὑποσχέσεις ὁποῦ μᾶς ὑπόσχεται ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός. «Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι χαρὰ γίνεται »ἐν οὐρανῷ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι. »Καὶ πάλιν, τὸν ἐρχόμενον πρός με, δηλ. διὰ »μέσου τῆς τοιαύτης στράτας, οὐ μὴ ἐκβάλ»λω ἔξω. Καὶ πάλιν, ὁ διψῶν ἐρχέσθω πρός »με, καὶ πινέτω· καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐκ »ὄψεται θάνατον εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ εἰς ἄλλο »μέρος λέγει, ἐγγίσατέ με, καὶ ἐγγιῶ ὑμῖν· »καὶ πάλιν, δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶν»τες, καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑ»μᾶς. Καὶ πάλιν, ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς του, καὶ »τηρῶν αὐτὰς, ἐκεῖνος ἐστὶν ὁ ἀγαπῶν με· καὶ »ὁ ἀγαπῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ Πατρός »μου καὶ, ἐγὼ καὶ ὁ Πατήρ μου διὰ τοῦ »Πνεύματος ἐλευσόμεθα, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ »ποιήσομεν. Καὶ πάλιν, εἰ ὑμεῖς πονηροὶ ὄν»τες, οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκ»νοις ὑμῶν, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὁ Πατὴρ ἡμῶν »ὁ οὐράνιος, δώσει Πνεῦμα Ἅγιον τοῖς αἰτοῦ-

»σιν αὐτόν;» Εἰς αὐτὰς λοιπὸν τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Χριστοῦ, πρέπει νὰ ἐλπίζῃ, καθὼς εἴπαμεν, μὲ πίστιν ἀδίστακτον, καὶ νὰ κάμνῃ μὲ πόθον, καὶ προθυμίαν πολλὴν, ὅλας τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ· καὶ πρώτη ἐντολὴ τοῦ Εὐαγγελίου εἶναι αὐτή. «Μετανοεῖτε ἤγγικε γὰρ ἡ βα»σιλεία τῶν οὐρανῶν. Καὶ πάλιν, αἰτεῖτε, καὶ »δοθήσεται ὑμῖν, ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε, κρούε»τε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν· πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν »λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούον»τι ἀνοιγήσεται». Καὶ πρὸς τούτοις θέλωντας ὁ Χριστὸς νὰ μᾶς διδάξῃ, πῶς, καὶ μὲ ποίους λόγους, καὶ ἔργα, πρέπει νὰ ζητοῦμεν διὰ νὰ εὕρωμεν, μᾶς εἶπεν. «Ὁ θέλων ἐν ὑμῖν εἶναι »πρῶτος, ἔστω πάντων ἔσχατος, καὶ πάντων »δοῦλος, καὶ πάντων διάκονος. Ὁ γὰρ ὑψῶν »ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυ»τὸν ὑψωθήσεται». Λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει πάντοτε εἰς τὸν νοῦν του ὅλα αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν, καὶ ὅσα εἶναι ὅμοια μὲ αὐτὰ, καταγίνεται ἡμέραν, καὶ νύκτα εἰς αὐτὰ, καὶ τὰ συλλογίζεται μὲ τὸν νοῦν του, καὶ τὰ κάμνει μὲ τὸ ἔργον μὲ κάθε προθυμίαν, καὶ ἐπιμέλειαν· καὶ ἔτζι κατ' ὀλίγον ὀλίγον ἀλησμονεῖ τὸν κόσμον, καὶ τὰ ἐν κόσμῳ, τὰ ἄσπρα, τὰ ὑπάρχοντα, τοὺς συγγενεῖς, καὶ ἐδικούς του, καὶ ἑνώνεται ἀναλόγως μὲ τὰ πνευματικά· ἤγουν ὅσον περισσότερον χωρίζει ἀπὸ τὰ κοσμικὰ, τόσον περισσότερον προσκολλᾶται μὲ τὰ πνευματικά· καὶ τοιουτοτρόπως προκόπτωντας κάθε ἡμέραν, καταλαμβάνει πῶς κατ' ὀλίγον ὀλίγον ὀλιγοστεύουν οἱ κακοὶ λογισμοὶ καὶ ἡ πρόληψις ὁποῦ τὸν ἐνωχλοῦσαν προτήτερα, καὶ φεύγουν ἀπὸ αὐτόν. Ἔπειτα γνωρίζει πῶς μαλωκώνεται ἡ καρδία του, καὶ συντρίβεται, καὶ ἔρχεται εἰς ταπείνωσιν, καὶ γενᾷ λογισμοὺς ταπεινοφροσύνης· καὶ ὅταν αἰσθάνεται τοιουτωτρόπως αὐτὰ ὅπου εἴπαμεν, τότε διὰ μέσου ὅλων αὐτῶν, καὶ διὰ πολλῶν θλίψεων, καὶ πειρασμῶν μετὰ βίας ἔρχεται εἰς κατάνυξιν, καὶ δάκρυα· καὶ ὅσον περισσότερον ταπεινώνεται, τόσον περισσότερον κατανύγεται· ὅτι ἡ ταπείνωσις γενᾷ τὸ πένθος, καὶ τὸ πένθος τρέφει τὴν μητέρα του, ἤγουν τὴν ταπείνωσιν, καὶ τὴν κάμνει νὰ αὐξάνῃ. Καὶ ὅταν ἡ ἐργασία τοῦ πένθους γίνεται μὲ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, πλύνει (ὢ τοῦ θαύματος), καὶ καθαρίζει τὴν ψυχὴν ἀπὸ κάθε μολυσμὸν, καὶ ἀποδιώχνει ἀπὸ αὐτὴν κάθε πάθος, καὶ κάθε κακὴν ἐπιθυμίαν σαρκικὴν, καὶ κοσμικήν. Καὶ ἔτζι πλέον γίνεται ὁ ἄνθρωπος ἐλεύθερος κατὰ τὴν ψυχὴν ἀπὸ κάθε γηΐνην ἐπιθυμίαν· καὶ ὄχι μόνον θέλει ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὰ πάθη τοῦ κορμίου, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰ πάθη τῆς ψυχῆς. Καὶ καθὼς ὅταν ἕνας ἄνθρωπος ἐκδυθῇ τὰ φορέματά του, μένει γυμνὸς τελείως, ἔτζι καὶ ἡ ψυχὴ ἐκδύεται ὡσὰν φόρεμα πρῶτα, καὶ ἀρχὴ τὴν ἀναισθησίαν, τὴν ὁποίαν τὴν ὀνομάζει ὁ θεῖος Παῦλος σκέπασμα, τὸ ὁποῖον σκέπασμα τῆς ἀναισθησίας δὲν εὑρίσκεται μόνον εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀπίστων Ἑβραίων, ἀλλὰ καὶ εἰς κάθε ἄνθρωπον ὁποῦ δὲν κάμνει τὰς ἐντολὰς τοῦ Εὐαγγελίου, μὲ ὅλην του τὴν δύναμιν, καὶ μὲ προθυμίαν μεγάλην, εὑρίσκεται τὸ τοιοῦτον σκέπασμα, (ἤγουν ἡ ἀναισθησία) καὶ σκεπάζει τὸν νοῦν του καὶ δὲν δύναται νὰ ὑψωθῇ, ἀπὸ τὰ γήϊνα, καὶ νὰ γνωρίσῃ καθὼς πρέπει τὸν Υἱὸν, καὶ Λόγον τοῦ Θεοῦ, ἤγουν τὸν Χριστόν. Ἔπειτα καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ ἐκδυθῇ σωματικῶς βλέπει τὰς πληγὰς ὁποῦ ἔχει εἰς τὸ κορμί του, τοιουτωτρόπως καὶ αὐτὸς βλέπει τότε καθαρῶς τὰ πάθη τῆς ψυχῆς του· ἤγουν τὴν φιλοδοξίαν, τὴν φιλαργυρίαν, τὴν μνησικακίαν, τὴν μισαδελφίαν, τὸν φθόνον, τὴν ζηλείαν, τὴν φιλονειχίαν, τὴν οἴησιν, καὶ ἀκολούθως ὅλα τὰ ἄλλα· καὶ ἐπάνω εἰς αὐτὰ τὰ πάθη τῆς ψυχῆς, βάνει τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ, ὡσὰν ἰατρικὰ βότανα, καὶ ὡσὰν καυστῆρας ὁποῦ καίουν βάνει τοὺς πειρασμοὺς, καὶ τὰς θλίψεις· καὶ ἔτζι ταπεινώνεται, καὶ πενθεῖ, καὶ ζητεῖ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ μὲ μεγάλην προθυμίαν, καὶ τότε βλέπει φανερὰ τὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος ὁποῦ ἔρχεται εἰς αὐτὸν, καὶ ξεριζώνει, καὶ ἀφανίζει τὰ πάθη ἕνα πρὸς ἕνα, ἕως ὁποῦ νὰ ἐλευθερώσῃ τελείως τὴν ψυχήν του ἀπὸ ὅλα αὐτά· ὅτι ἡ χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος δὲν ἐλευθερώνει τὴν ψυχὴν μερικῶς ἀπὸ ἕνα, ἢ δύω πάθη, ἀλλὰ τελείως ἀπὸ ὅλα, καὶ καθαρῶς· διότι μαζὴ μὲ τὰ πάθη ὁποῦ εἴπαμεν, ἀποδιώχνει καὶ κάθε ἀκηδείαν, καὶ ἀμέλειαν, καὶ ὀκνηρίαν, καὶ κάθε ἄγνοιαν, καὶ ἀλησμονησίαν, καὶ γαστριμαργίαν, καὶ κάθε φιληδονίαν, καὶ κακὴν ἐπιθυμίαν· καὶ τοιουτωτρόπως, ἀνακαινουργώνει τὸν ἄνθρωπον, καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν καὶ κατὰ τὸ σῶμα· ὥστε ὁποῦ νὰ νομίζῃ ὁ τοιοῦτος, πῶς δὲν φορεῖ πλέον σῶμα φθαρτὸν,

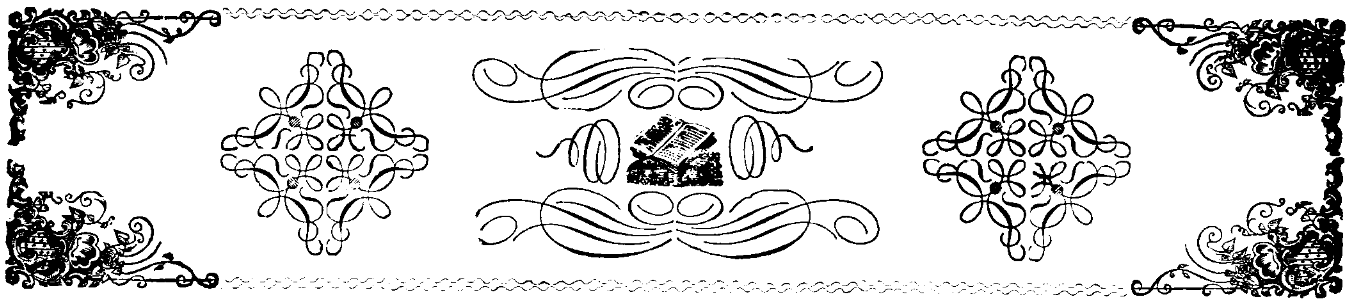
καὶ βαρὺ, ἀλλὰ πνευματικὸν, καὶ ἄϋλον, καὶ ἐπιτήδειον διὰ νὰ ἁρπαγῇ εἰς οὐρανὸν κατὰ τὸν Παῦλον. Καὶ ὄχι μόνον τοῦτο κάμνει εἰς αὐτὸν ἡ χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος, ἀλλὰ οὐδὲ τὸν συγχωρεῖ πλέον νὰ βλέπῃ κἀνένα ἀπὸ τὰ αἰσθητὰ, καὶ κοσμικὰ, ἀμὴ τὸν κάμνει μάλιστα νὰ βλέπῃ αὐτὰ, ὡσὰν νὰ μὴ τὰ βλέπῃ. Διότι ὅταν ὁ νοῦς ἑνωθῇ μὲ τὰ νοητὰ, καὶ θεῖα, εὐγαίνει τελείως ἔξω ἀπὸ τὰ αἰσθητὰ, καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ φαίνεται πῶς τὰ βλέπει. Λοιπὸν ὅταν ἔλθῃ ὁ τοιοῦτος εἰς τοιαύτην καλὴν κατάστασιν, καθὼς λέγει ὁ θεῖος Παῦλος. «Ἡμῶν γὰρ τὸ πο»λίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, μὴ σκοπούντων »ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα.» Τότε καταλάμπεται. καὶ φωτίζεται, καθ' ἑκάστην ἡμέραν αὐξάνει κατὰ τὴν πνευματικὴν ἡλικίαν, καὶ καταργεῖ τὰ τοῦ νηπιώδους, καὶ μωροῦ φρονήματος, καὶ προκόπτει εἰς τὴν τελειότητα, ἕως ὁποῦ νὰ φθάσῃ εἰς ἄνδρα τέλειον εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ. Ὅθεν καὶ κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἡλικίας του, ἤγουν κατὰ τὴν προκοπήν του εἰς τὰς ἀρετὰς, ἔτζι ἀλλοιοῦται καὶ κατὰ τὰς ψυχικὰς δυνάμεις, καὶ ἐνεργείας, καὶ γίνεται ἀνδρειότερος, καὶ δυνατώτερος εἰς τὸ νὰ κάμνῃ τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ὅσον περισσότερον προκόπτει εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, τόσον περισσότερον καθαρίζεται, καὶ λαμπρύνεται, καὶ φωτίζεται, καὶ ἀξιῶται νὰ βλέπῃ ἀποκαλύψεις μεγάλων μυστηρίων, τῶν ὁποίων τὸ βάθος δὲν τὸ εἶδε ποτὲ, μήτε δύναται νὰ τὸ ἰδῇ τελείως κἀνένας ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ δὲν ἠγωνίσθησαν νὰ ἔλθουν εἰς τοιαύτην καθαρότητα. Μυστήρια δὲ λέγω ἐκεῖνα ὁποῦ τὰ βλέπουν ὅλοι, ἀμὴ δὲν τὰ καταλαμβάνουν· ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ φωτίζεται ἀπὸ τὸ Πανάγιον Πνεῦμα, τὸ ὁποῖον ἀνακαινουργώνει τὰ πάντα, ἀποκτᾷ καινούρια μάτια, καὶ καινούρια αὐτία, καὶ πλέον δὲν βλέπει ἁπλῶς ὡς ἄνθρωπος, ἤγουν τὰ αἰσθητὰ αἰσθητῶς, ἀμὴ ὡσὰν ὁποῦ ἔγινεν ὑπὲρ ἄνθρωπον, βλέπει τὰ αἰσθητὰ, καὶ σωματικὰ πνευματικῶς, ὡς εἰκόνας τῶν ἀοράτων· καὶ τὰς μορφὰς ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς τὰ αἰσθητὰ τὰς βλέπει ὡς ἀμόρφους, καὶ ἀσχηματίστους· καὶ ἀκούει ὄχι φωνὴν, ἢ φωνὰς ἀνθρώπων διὰ νὰ εἰπῇ τινὰς τοιουτοτρόπως, ἀλλὰ μόνον τὸν ζῶντα λόγον τοῦ Θεοῦ, ὅταν λέγεται διὰ μέσου φωνῆς ἀνθρωπίνης· διατὶ ἡ τοιαύτη ψυχὴ δέχεται μοναχὰ τὸν ζῶντα λόγον τοῦ Θεοῦ διὰ μέσου τῆς ἀκοῆς, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι γνώριμος εἰς αὐτὴν, καὶ ποθητὸς, καὶ αὐτὸν μοναχὰ ἀφίνει νὰ ἐμβῇ, μέσα της, καὶ ὅταν ἐμβῇ, τὸν ἀσπάζεται μετὰ χαρᾶς, καθὼς εἶπεν ὁ Χριστός. «Τὰ πρόβατα τὰ »ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούει, ἀλλοτρίων δὲ οὐ »μὴ ἀκούσονται.» Τοὺς δὲ λοιποὺς λόγους ὅλους τῶν ἀνθρώπων τοὺς ἀκούει, πλὴν δὲ τοὺς δέχεται, οὐδὲ ἀφίνει τελείως νὰ ἐμβοῦν μέσα της, ἀμὴ τοὺς ἀποστρέφεται, καὶ τοὺς διώχνει εὐκαίρους· καὶ μερικαῖς φοραῖς δὲν αἰσθάνεται οὐδὲ τὴν παρουσίαν τους, οὐδὲ τὰ κρούσματά τους, ἀμὴ εὑρίσκεται εἰς αὐτοὺς, ὡσεὶ κωφὸς, οὐκ ἀκούων· καὶ δὲν τοὺς ἀκούει, οὐδὲ τοὺς δέχεται, καὶ μὲ μὲ ὅλον ὁποῦ τοὺς ἀκούει. Καὶ λοιπὸν ὅταν γένῃ αὐτὸς τοιοῦτος, τότε παρευθὺς κατοικεῖ ὁ Θεὸς εἰς αὐτὸν, καὶ γίνεται εἰς αὐτὸν ὅλα, ὅσα θέλει, μάλιστα καὶ περισσότερα ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ θέλει. Διότι ὁ Θεὸς εἶναι τὸ πᾶν ἀγαθὸν, καὶ εἰς ὁποίαν ψυχὴν κατοικήσῃ, τὴν γεμίζει ἀπὸ κάθε ἀγαθὸν, ὅσον εἶναι δυνατὸν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν· καὶ ἀγαθὰ λέγω ἐκεῖνα, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἤγουν ἐκείνου ὁποῦ δὲν ἔγινε τοιοῦτος, καθὼς εἴπαμεν ἀνωτέρω. Καὶ λοιπὸν ὁ Θεὸς ὁποῦ κατοικήσῃ εἰς τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον, τὸν διδάσκει καὶ διὰ τὰ παρόντα, καὶ διὰ τὰ μέλλοντα, ὄχι μὲ λόγον, ἀλλὰ μὲ ἔργον, καὶ μὲ δοκιμὴν, καὶ πραγματικῶς· ὅτι ξεσκεπάζει τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς του, καὶ δείχνει εἰς αὐτὸν ὅσα θέλει ὁ Θεὸς, καὶ ὅσα συμφέρουν εἰς αὐτόν· τὰ δὲ ἄλλα τὸν καταπείθει νὰ μὴ τὰ ἐρευνᾷ, μήτε νὰ τὰ ζητῇ, μήτε νὰ τὰ πολυπραγμονῇ· ἐπειδὴ οὐδὲ καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ τοῦ δείχνει ὁ Θεὸς δύναται ποτὲ νὰ τὰ βλέπῃ χωρὶς συστολὴν, καὶ φόβον, ἀμὴ κύπτωντας νὰ ἰδῇ μέσα εἰς τὸ βάθος τοῦ πλούτου, καὶ τῆς σοφίας, καὶ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ, παρευθὺς τρομάζει, καὶ φοβεῖται, καὶ συστέλλεται, στοχαζόμενος τὸν ἑαυτόν του ποῖος εἶναι, καὶ τί λογῆς μυστήρια ἠξιώθη νὰ ἰδῇ· ὅτι ἀποβλέπωντας εἰς τὴν ἄπειρον φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ, μένει ἐκστατικὸς, συλλογιζόμενος τὸν ἑαυτόν του, πῶς εἶναι ἀνάξιος νὰ βλέπῃ τοιαῦτα ὑπερθαύμαστα μυστήρια, καὶ διὰ τοῦτο δὲν θέλει οὔτε νὰ κοιτάξῃ καλὰ εἰς αὐτὰ, οὔτε νὰ τὰ μάθῃ· ἀμὴ φωνάζει μὲ φόβον πολὺν, καὶ τρόπον, καὶ λέγει. Τίς εἰμὶ ἐγὼ Κύριε, καὶ τίς ὁ οἶκος τοῦ Πατρός μου; ὅτι τοιαῦτα μυστήρια ἐμπιστεύθης νὰ δεί-

ξης εἰς ἐμένα τὸν ἀνάξιον, καὶ μὲ ἔκαμες ἀνελπίστως, ὄχι μόνον νὰ ἰδῶ τοιαῦτα ἀγαθά σου, ἀλλὰ νὰ γένω κοινωνὸς καὶ μέτοχος αὐτῶν παραδόξως; Λοιπὸν ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος, ὡσὰν ὁποῦ ἔγινεν ἀνώτερος ἀπὸ ὅλην τὴν κτίσιν, δὲν θέλει πλέον νὰ γυρίσῃ ὀπίσω, καὶ νὰ ἐρευνᾷ τὰ κτίσματα. Ὅτι μὲ τὸ νὰ ἀπέκτησεν εἰς τὸν ἑαυτόν του τὸν Δεσπότην τῶν Ἀγγέλων, ἤγουν τὸν Θεὸν, δὲν στέργει πλέον νὰ ἐρευνᾷ περὶ οὐσίας, καὶ φύσεως τῶν Ἀγγέλων, τῶν ὑπηρετῶν τοῦ Θεοῦ· ὅτι ἰξεύρει πῶς δὲν εἶναι ἀρεστὸν εἰς τὸν Θεὸν τὸ νὰ πολυπραγμονῇ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι παράνω ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην δύναμιν. Διατὶ ἀνίσως ἐπροστάχθημεν νὰ μὴ πολυπραγμονοῦμεν τὰς θείας γραφὰς, πολὺ περισσότερον δὲν πρέπει νὰ περιεργαζώμεθα τελείως παράνω ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι γεγραμμένα. Ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος βλέπει τὸν Θεὸν, ὅσον εἶναι δυνατὸν εἰς τὴν ἀνθρώπινον φύσιν, καὶ ὅσον εἶναι ἀρεστὸν εἰς τὸν Θεὸν, καὶ ἀγωνίζεται, καὶ σπουδάζει νὰ βλέπῃ τὸν Θεὸν διὰ πάντα, καὶ παρακαλεῖ νὰ τὸν βλέπῃ καὶ ὕστερα ἀπὸ τὸν θάνατόν του πάντοτε, καὶ εὐχαριστεῖται νὰ βλέπῃ μοναχὰ αὐτὸν, καὶ δὲν χρειάζεται νὰ βλέπῃ κανένα ἄλλο· διὰ τοῦτο οὔτε ἐπιθυμεῖ νὰ ἀφήσῃ τὸν Δεσπότην του Θεὸν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον γεμίζει φῶς, καὶ ἀπολαμβάνει τὴν αἰώνιον ζωὴν, καὶ νὰ βλέπῃ εἰς τοὺς ὁμοδούλους του. Ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος ἐπειδὴ βλέπεται (1) ἤγουν ἐλλάμπεται, καὶ φωτίζεται ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ βλέπει καὶ αὐτὸς τὴν μεγάλην, καὶ ὑπερβολικὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, δὲν θέλει πλέον νὰ τὸν ἰδοῦν ἄλλοι, οὐδὲ νὰ τὸν στοχασθοῦν τὶ λογῆς εἶναι, καὶ εἰς ποίαν δόξαν εὑρίσκεται, ὅτι κάθε Ἁγία ψυχὴ εἶναι ἐλευθέρα ἀπὸ κάθε κενοδοξίαν, ἐπειδὴ εἶναι στολισμένη μὲ τὸ λαμπρότατον, καὶ βασιλικὸν φόρεμα τοῦ Παναγίου Πνεύματος, καὶ γεμάτη ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ὄχι μόνον δὲν φροντίζει διὰ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ ὅταν τὴν προσφέρουν οἱ ἄνθρωποι εἰς αὐτὸν, δὲν γυρίζει τελείως νὰ τὴν ἰδῇ· διότι ἡ ψυχὴ ὁποῦ βλέπεται ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ αὐτὴ πάλιν βλέπει τὸν Θεὸν, δὲν θέλει ἐπιθυμήσει ποτὲ νὰ γυρίσῃ νὰ κοιτάξῃ εἰς ἄλλον κανένα ἄνθρωπον, ἀλλ' οὔτε θέλει νὰ τὴν ἰδῇ τινὰς ἄλλος. Διὰ τοῦτο παρακαλῶ σας ἀδελφοί μου, νὰ μὴ θέλωμεν νὰ μανθάνωμεν μὲ λόγια μοναχὰ ἐκεῖνα τὰ ἀνεκδιήγητα ἀγαθὰ τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀδύνατον καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὰ διδάσκουν, καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὰ ἀκούουν· ὅτι οὔτε ἐκεῖνοι ὁποῦ διδάσκουν περὶ νοητῶν, καὶ θείων πραγμάτων, ἠμποροῦν νὰ δώσουν φανεραῖς ἀπόδειξες μὲ παραδείγματα, καὶ νὰ παραστήσουν πραγματικῶς τὴν ἀλήθειαν· οὔτε ἐκεῖνοι ὁποῦ τὰ ἀκούουν, ἠμποροῦν νὰ μάθουν ἀπὸ τοὺς λόγους τους μοναχὰ τὴν ἀκρίβειαν τῶν λεγομένων. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ἀγωνισθοῦμεν μὲ κόπους, καὶ πόνους πολλοὺς διὰ νὰ ἔλθωμεν εἰς τὴν θεωρίαν αὐτῶν, καὶ νὰ τὰ καταλάβωμεν μὲ τὴν πρᾶξιν, καὶ δοκιμὴν, καὶ τότε νὰ διδαχθοῦμεν, καὶ νὰ φωτισθοῦμεν ἐκεῖθεν καὶ τοὺς περὶ τῶν τοιούτων ἀγαθῶν λόγους· καὶ νὰ δοξασθῇ ὁ Θεὸς εἰς ἡμᾶς ὁποῦ εἴμεσθε εἰς τέτοιαν θείαν κατάστασιν, καὶ διὰ μέσου τῆς γνώσεως τῶν τοιούτων νὰ τὸν δοξάσωμεν καὶ ἡμεῖς, καὶ νὰ δοξάσῃ καὶ ἡμᾶς ὁ Θεὸς, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα σὺν τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

1) Ἴδε εἰς τὸ τέλος τοῦ θ'. λόγου.

ΛΟΓΟΣ ΕΞΗΚΟΣΤΟΣ ΣΤ΄.

ά. Περὶ μετανοίας· καὶ ὅτι δὲν εἶναι ἀρκετὴ εἰς ἡμᾶς ἡ διάδοσις μόνον τῶν ὑπαρχόντων μας εἰς κάθαρσιν τῆς ψυχῆς μας, ἀνίσως δὲν ἀποκτήσωμεν καὶ τὸ πένθος.

β΄. Περὶ τῆς ἐξορίας τοῦ Ἀδάμ· καὶ ὅτι ἂν ἤθελε μετανοήσῃ ἀφ' οὗ ἐπαρέβη τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, δὲν ἤθελε ἐξωρισθῇ ἀπὸ τὸν παράδεισον.

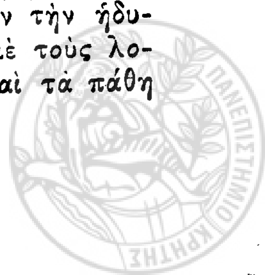
γ΄. Τὶ λογῆς καλὸν ἐπροξένησεν εἰς αὐτὸν ἡ μετάνοια ὁποῦ ἔκαμεν ὕστερα ἀφ' οὗ ἐξωρίσθη.

δ΄. Πῶς πρέπει νὰ μετανοῇ ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει νὰ μετανοήσῃ ἐν ἀληθείᾳ.

έ. Περὶ τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ Κυρίου.

στ΄. Καὶ ἔλεγχος ἐκείνων ὁποῦ πολιτεύονται μὲ κακίαν, καὶ ὑπόκρισιν.

ά. Καλὸν πρᾶγμα εἶναι ἡ μετάνοια, καὶ ἡ ὠφέλεια ὁποῦ γίνεται ἀπὸ αὐτήν· καὶ αὐτὸ ἤξευρεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, καὶ Θεὸς ὁποῦ προγινώσκει τὰ πάντα, καὶ εἶπε, «Μετανοεῖτε, ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία »τῶν οὐρανῶν.» Καὶ θέλετε νὰ μάθετε, πῶς εἶναι ἀδύνατον νὰ σωθοῦμεν χωρὶς μετάνοιαν; Μετάνοιαν δὲ λέγω ἐκείνην ὁποῦ γίνεται ἐξ ὅλης ψυχῆς, καὶ καρδίας. Ἀκούσατε τὸν Ἀπόστολον ὁποῦ λέγει. «Πᾶσα ἁμαρτία ἐκτὸς τοῦ »σώματος ἐστὶν, ὁ δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶ»μα ἁμαρτάνει. Καὶ πάλιν ἀλλαχοῦ· παραστῆ»ναι δεῖ ἡμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ Χριστοῦ, ἵνα ἀπο»λήψηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος πρὸς ἃ »ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν, εἴτε φαῦλον.» Ὅμως εἰς αὐτὰ δύναται τινὰς νὰ εἰπῇ, εὐχαριστῶ τὸν Θεὸν, ὅτι δὲν ἐμόλυνα τὸ σῶμά μου μὲ κανένα αἰσχρὸν ἔργον· (τὸ ὁποῖον ἐγὼ ὁποῦ ἔπραξα κάθε ἀνομίαν δὲν ἠμπορῶ νὰ τὸ εἰπῶ) καὶ ἔχει τάχα ἀπὸ αὐτὸ ὁ τοιοῦτος κάποιαν παρηγορίαν, ὅτι εἶναι καθαρὸς ἀπὸ κάθε σαρκικὴν ἁμαρτίαν. Ἀμὴ ὁ Δεσπότης Χριστὸς, λέγωντας τὴν παραβολὴν τῶν πέντε μωρῶν παρθένων, ἀποφασίζει, πῶς δὲν θέλει ὠφεληθοῦμεν παντελῶς ἀπὸ τὴν καθαρότητα τοῦ σώματος, ἀνίσως δὲν ἔχωμεν καὶ τὰς λοιπὰς ἀρετάς. Διατὶ ἐκεῖναι αἱ πέντε παρθένοι, εἶχαν καὶ ὀλίγον ἔλαιον εἰς τὰ ἀγγεῖά τους, ἤγουν μερικὰς ἀρετὰς ἐξωτερικὰς, καὶ ἐμέτεχαν καὶ ἀπὸ μερικὰ χαρίσματα, διὰ τοῦτο καὶ αἱ λαμπάδες τους ἦσαν ἀναμμέναις μερικὸν καιρὸν, ὅμως διὰ τὴν ἀμέλειαν, καὶ ἄγνοιαν, καὶ ὀκνηρίαν τους, ἐκαταδικάσθησαν εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν, ὅτι δὲν ἐφρόντισαν διὰ τὰ πάθη ὁποῦ ἦσαν κρυμμένα μέσα εἰς τὴν ψυχὴν, τὰ ὁποῖα ἐνεργοῦντο ἀπὸ τοὺς δαίμονας, οὐδὲ τὰ ἐγνώρισαν μὲ ἀκρίβειαν ἀλλὰ ἐφθείροντο ἀπὸ τὰς δαιμονικὰς ἐνεργείας τὰ νοήματά τους μὲ τὴν συγκατάθεσιν τῶν λογισμῶν, μὲ τὸ νὰ ἐπλανῶντο ἀπὸ αὐτὰς, καὶ ἐνικῶντο, καὶ ἔσμιγαν μὲ αὐταῖς κρυπτῶς, ἤγουν μὲ τὸν λογισμόν. Ποῖαι δὲ εἶναι αἱ ἐνέργειαι τῶν δαιμόνων; εἶναι τὰ πάθη τοῦ φθόνου τῆς ζηλείας, τῆς μάχης, τῆς φιλονεικίας, τῆς καταλαλιᾶς, τοῦ μίσους, τῆς ὀργῆς, πικρίας, μνησικακίας, κενοδοξίας, ἀνθρωποπαρέσκειας, αὐταρεσκείας, φιλαργυρίας, σαρκικῆς ἐπιθυμίας, μὲ τὰ ὁποῖα ἔκαναν τὴν ἡδυπάθειαν, τὴν ἡδονὴν, τὴν πορνείαν μὲ τοὺς λογισμούς. Καὶ πρὸς τούτοις εἶναι καὶ τὰ πάθη

τῆς ἀπιστίας, ἀφοβίας, δειλίας, ἀκηδείας, λύπης, ἀντιλογίας, ὀκνηρίας, ὕπνου, οἰήσεως, ὑψηλοφροσύνης, ὑπερηφανίας, ἀχορτασίας, ἀσωτείας, πλεονεξίας, ἀνελπιστίας, καὶ ὅλα τὰ ἐπίλοιπα λεπτὰ καὶ κρυφὰ πάθη τῆς κακίας, τὰ ὁποῖα ἐνεργοῦνται ἀπὸ τοὺς δαίμονας. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ μακάριος Παῦλος ὁ Ἀπόστολος φωνάζει παρόμοια μὲ τὸν Χριστὸν, καὶ λέγει. «Εἰρήνην »διώκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἁγιασμὸν, οὗ »χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν Κύριον.» Καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν εἶπε διώκετε, ἤγουν πάντοτε ζητεῖτε τὴν εἰρήνην, καὶ τὸν ἁγιασμὸν, καὶ ἀκαταπαύστως; ὅτι εἶναι ἀδύνατον εἰς μίαν ὥραν νὰ γένωμεν, καὶ νὰ εἴμεσθε ἅγιοι· διατὶ πρέπει νὰ ἀρχίσωμεν ἀπὸ τὰ μικρὰ, καὶ προκόπτοντες νὰ ἀναβοῦμεν εἰς ἁγιωσύνην, καὶ καθαρότητα· καὶ διατὶ κἂν χιλίους χρόνους νὰ κάμωμεν εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, δὲν θέλει δυνηθοῦμεν ποτὲ νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν τελειότητα τῆς ἁγιωσύνης, ἀμὴ χρέος ἔχομεν νὰ ἀγωνιζώμεθα πάντοτε εἰς αὐτὴν, ὡσὰν νὰ ἐβάναμεν ἀρχὴν τώρα· καὶ αὐτὸ τὸ φανερώνει πάλιν ὁ ἴδιος Παῦλος λέγωντας. «Διώκω, εἰ καὶ καταλάβω, ἐφ' ᾧ καὶ »κατελήφθην ὑπὸ Χριστοῦ.» (1) Διὰ τοῦτο παρακαλῶ σας, ἀδελφοί μου, προσέχετε εἰς τὰ λεγόμενα, καὶ ἀκούσατε τὰ λόγια ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἀδελφοῦ σας, καὶ ἐλλᾶτε νὰ προσκυνήσωμεν, καὶ νὰ προσπέσωμεν εἰς τὸν ἀγαθὸν, καὶ φιλάνθρωπον Θεὸν ἡμῶν, καὶ νὰ προφθάσωμεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν ἐξομολογήσει, καὶ νὰ κλαύσωμεν ἔμπροσθεν εἰς αὐτὸν ὁποῦ μᾶς ἔπλασεν, ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ Κύριος ἡμῶν, ἡμεῖς δὲ λαὸς αὐτοῦ, καὶ πρόβατα τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ, καὶ δὲν θέλει ἀποστρέψει τὸ πρόσωπόν του ἀπὸ ἡμᾶς· μόνον ἂς μετανοήσωμεν ἐξ ὅλης ψυχῆς, καὶ ἂς ἀποβάλλωμεν, ὄχι μόνον τὰ κακά μας ἔργα, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς πονηροὺς, καὶ ἀκαθάρτους λογισμοὺς τῆς καρδίας μας, ἂς τοὺς ἀφανίσωμεν τελείως· ὅτι λέγει ἡ θεία γραφή. «Διαρρήξατε τὰς καρδίας ὑμῶν, καὶ μὴ τὰ ἱμάτια ὑμῶν· διατὶ τί τὸ ὄφελος, εἰπέ μου, ἂν μοιράσωμεν εἰς τοὺς πτωχοὺς ὅλα μας τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὲν κάμωμεν ἀποχὴν ἀπὸ τὸ κακὸν, οὐδὲ μισήσωμεν τὴν ἁμαρτίαν; καὶ τί τὸ ὄφελος ἂν δὲν κάμωμεν μὲ τὸ ἔργον καμμίαν σωματικὴν ἁμαρτίαν καὶ εἰς τὴν καρδίαν μας τρέφομεν τοὺς αἰσχροὺς, καὶ ἀκαθάρτους λογισμοὺς, καὶ τελειώνομεν τὴν ἁμαρτίαν κρυπτῶς μέσα εἰς τὴν ψυχήν μας, καὶ βασιλευόμεθα, καὶ κυριευόμεθα ἀπὸ τὰ ἀκράτητα πάθη τῆς ψυχῆς; ἂς ἀπορρίψωμεν, παρακαλῶ, μαζὴ μὲ τὰ ἄσπρα μας, καὶ τὴν συνειθισμένην σκλαβείαν τῶν παθῶν ὑποῦ εἴπαμεν, καὶ ἂς μὴ σταθοῦμεν ἕως ἐδῶ, ἀλλὰ ἂς ἀγωνισθοῦμεν νὰ πλύνωμεν καὶ μὲ δάκρυα μετανοίας τὸν μολυσμὸν τῶν παθῶν. Ὅτι καθὼς ὁ βασιλεὺς ὁποῦ φορεῖ τὴν κορώναν, καὶ τὸ βασιλικὸν φόρεμα, καὶ ἔχει θησαυροὺς πολλοὺς, καὶ κάθεται ἐπάνω εἰς θρόνον ὑψηλὸν, ἀνίσως πάρῃ θεληματικῶς ἀπὸ κἀνένα μέρος ἀκαθαρσίαν, καὶ χρίσῃ μὲ τὰ ἴδιά του χέρια ὅλον του τὸ πρόσωπον, καὶ φράξῃ ὅλας του τὰς αἰσθήσεις, ὁποῦ νὰ μὴν ἠμπορῇ πλέον μήτε νὰ βλέπῃ, μήτε νὰ ἀκούῃ, μήτε νὰ ὀσφραίνεται, ἔπειτα νὰ μετανοήσῃ εἰς αὐτὸ ὁποῦ ἔκαμε, καὶ νὰ ζητῇ νὰ καθαρισθῇ ἀπὸ αὐτὸν τὸν μολυσμὸν, ὅμως νὰ μὴν ἐμβῇ ὀγλίγωρα μέσα εἰς τὴν κατοικίαν του, καὶ νὰ νιφθῇ μὲ πολὺ νερὸν, ὥστε νὰ εὐγάλῃ ἐκείνην τὴν ἀκαθαρσίαν, καὶ ἔτζι πάλιν καθαρὸς καθὼς ἦτον καὶ προτήτερα νὰ καθίσῃ ἐπάνω εἰς τὸν θρόνον τῆς βασιλείας του· ἀμὴ ἀντὶ διὰ νὰ εὐγάλῃ ἐκεῖνον τὸν μολυσμὸν, νὰ σκορπίσῃ τοὺς θησαυρός του, καὶ τὸν πλοῦτόν του εἰς τοὺς πτωχοὺς, καὶ νὰ δώσῃ εἰς αὐτοὺς ὅλα του τὰ κινητὰ, καὶ ἀκίνητα πράγματα, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὠφελήσῃ τὸν ἑαυτόν του ἀπὸ αὐτὸ, ἀνίσως δὲν πλύνῃ μὲ νερὸν τὴν ἀκαθαρσίαν ἐκείνην. Ἀλλὰ καὶ ὅσοι τὸν βλέπουν ὁποῦ νὰ συναναστρέφεται μὲ τὴν σύγκλητον, καὶ μὲ τοὺς ἄρχοντάς του, ἔχωντας εἰς τὸ πρόσωπον τὴν τοιαύτην ἀκαθαρσίαν θέλει τὸν ἔχουν ὅλοι ὡσὰν περιπαίγνιον. Τοιουτοτρόπως οὐδὲ ἄλλος τινὰς εἶναι δυνατὸν νὰ ὠφεληθῇ ἐὰν μοιράσῃ εἰς τοὺς πτωχοὺς ὅλα του τὰ πλούτη, καὶ ἔλθῃ εἰς μεγάλην πτωχείαν, ἀνίσως δὲν ἀφήσῃ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ νὰ κάμῃ ἀποχὴν τοῦ κακοῦ, καὶ νὰ καθαρίσῃ τὴν ψυχήν του μὲ τὴν

1) Ἤτοι τρέχω, σπουδάζω, ἂν τύχῃ νὰ καταφθάσω νὰ ἐπιτύχω τὸ ποθούμενον, ἐφ' ᾧ ἤγουν ἐπειδὴ καὶ κατελήφθην ὑπὸ Χριστοῦ. Δηλαδὴ ὁ Χριστὸς κατέλαβέ με διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ πρότερον.

μετάνοιαν, καὶ τὰ δάκρυα· ὅτι κάθε ἄνθρωπος ὁποῦ ἁμαρτήσει, καὶ φράξει τὰς αἰσθήσεις τῆς ψυχῆς του μὲ τὸν μολυσμὸν τῶν ἡδονῶν, ἀνίσως καὶ μοιράσῃ εἰς τοὺς πτωχοὺς ὅλην του τὴν περιουσίαν, καὶ τὰ πλούτη του, καὶ ἂν ἀφήσῃ κάθε δόξαν ἀξιωμάτων, καὶ λαμπρὰ, καὶ πολυέξοδα σπήτια, καὶ ἄλογα, πρόβατα, βόδια, σκλάβους, καὶ ὅλους τοὺς συγγενεῖς του, καὶ φίλους, καὶ γνωστοὺς, καὶ ἔτζι πτωχὸς, καὶ ἀκτήμων ἔλθῃ νὰ γένῃ μοναχὸς, μὲ ὅλα ταῦτα χρειάζεται, ὅσον ζῇ, καὶ τὰ δάκρυα τῆς μετανοίας, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι ἀναγκαῖα, διὰ νὰ πλύνῃ, καὶ νὰ καθαρίσῃ μὲ αὐτὰ τὸν μολυσμὸν τῶν ἁμαρτημάτων του· καὶ μάλιστα ἂν ἔχῃ ἀκόμι (καθὼς καὶ ἐγὼ) τὴν ἀκαθαρσίαν τῶν πολλῶν του ἁμαρτημάτων, ὄχι μόνον εἰς τὸ πρόσωπόν του, καὶ εἰς τὰ χέριά του, ἀμὴ καὶ εἰς ὅλον του τὸ κορμί· ὅτι ἂν θέλωμεν νὰ καθαρίσωμεν τὰς ψυχὰς ἀπὸ τὸν μολυσμὸν τῶν ἁμαρτημάτων μας, δὲν φθάνει μοναχὰ νὰ δώσωμεν εἰς τοὺς πτωχοὺς τὰ ὑπάρχοντά μας, ἀλλὰ χρειάζεται ἀκόμι καὶ νὰ κλαύσωμεν, καὶ νὰ θρηνήσωμεν ἐξ ὅλης μας τῆς καρδίας. Διότι νομίζω, πῶς ἂν δὲν καθαρίσω μόνος μου μὲ τὰ δάκρυά μου τὸν μολυσμὸν τῶν ἁμαρτιῶν μου, ἀμὴ εὔγω ἀπὸ τὴν παροῦσαν ζωὴν μεμολυσμένος, μὲ δίκαιον τρόπον θέλει καταγελασθῶ καὶ ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ ἀπὸ τοὺς Ἀγγέλλους, καὶ θέλει ῥιφθῶ μέσα εἰς τὸ ἄσβεστον πῦρ τῆς κολάσεως μαζὴ μὲ τοὺς δαίμονας. Ναὶ ἀδελφοί μου, ἔτζι εἶναι ἡ ἀλήθεια· διότι δὲν ἐφέραμεν τίποτε εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, ὁποῦ νὰ τὸ δώσωμεν εἰς τὸν Θεὸν ὁπόταν ἁμαρτήσωμεν, διὰ νὰ λυτρωθῶμεν ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας μας· ὅτι λέγει ὁ Ἀπόστολος. «Τί δώ»σει ἄνθρωπος τῷ Θεῷ, ἵνα ἀνταποδοθῇ αὐτῷ;» Αὐτὴ ἡ κρίσις εἶναι ὀρθή· αὐτὴ ἡ ταπείνωσις εἶναι δικαία, καὶ ἀληθής· καθὼς λέγει καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον μὲ τὸ στόμα τοῦ Δαβίδ. «Οὐ δέξομαι ἐκ τοῦ οἴκου σου μόσχους, οὐδὲ »ἐκ τῶν ποιμνίων σου χιμάρους, ὅτι ἐμά ἐστι »πάντα τὰ θηρία, καὶ τὰ ἑξῆς. Καὶ πάλιν· εἰ »ἠθέλησας θυσίαν ἔδωκα ἂν, ὁλοκαυτώματα οὐκ »εὐδοκήσεις· θυσία τῷ Θεῷ, Πνεῦμα συντετριμ»μένον, καρδίαν συντετριμμένην, καὶ τεταπει»νωμένην ὁ Θεὸς οὐκ ἐξουδενώσει». Καὶ πάλιν ὁ Χριστὸς ἔλεγε. «Μὴ νομίσητε, ὅτι ἦλ»θον καταλῦσαι τὸν νόμον, ἢ τοὺς προφήτας, »οὐκ ἦλθον καταλῦσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι». Διατὶ ὁ παλαιὸς νόμος δὲν ἐδύνετο νὰ ἰατρεύσῃ τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὴν ἀόρατον ἀρρωστίαν τῶν παθῶν τῆς ἁμαρτίας μὲ γήϊνα ἰατρικὰ, ἤγουν μὲ σωματικὰ δικαιώματα, δῶρα, θυσίας, ὁλοκαυτώματα, καὶ τὰ λοιπά. Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ Πρόδρομος Ἰωάννης. «Ἴδε ὁ Ἀμνὸς »τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου». Καὶ πάλιν ὁ Ἀπόστολος. «Ὁ νόμος τοῦ Πνεύ»ματος τῆς ζωῆς, ὁποῦ εἶναι τὸ Εὐαγγέλιον, »ἠλευθέρωσεν ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρ»τίας, καὶ τοῦ θανάτου». Θέλετε δὲ νὰ μάθετε πῶς ὁ Χριστὸς ἐπλήρωσε τὸν νόμον καὶ τοὺς προφήτας, καθὼς λέγει ὁ ἴδιος; Ἀκούσατε. Ὁ νόμος λέγει, μὴ φονεύσῃς, ὁ Χριστὸς, μὴν ὀργισθῇς· ὁ νόμος, μὴ μοιχεύσῃς ὁ Χριστὸς, μὴν ἐπιθυμήσῃς· ὁ νόμος λέγει, μὴν ὁμώσῃς ψεύματα, ὁ Χριστὸς μὴν ὀμώσῃς παντελῶς. Λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν θυμώνεται πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ φονεύσῃ; καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἐπιθυμεῖ, πῶς δύναται νὰ μοιχεύσῃ; καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ὀμνύει παντελῶς, πῶς θέλει ὀμώσει ψεύματα; ὅτι ὁ Χριστὸς διὰ μέσου τοῦ νόμου τοῦ Πνεύματος, ἤγουν τοῦ Εὐαγγελίου κόπτει ἀπὸ τὴν ψυχὴν τὰς ῥίζας τῶν ἁμαρτημάτων· καὶ αὐτὸ εἶναι πλήρωμα νόμου, τὸ νὰ μὴ δικαιολογῆται δηλαδὴ τινὰς διὰ κἀνένα πρᾶγμα, μήτε νὰ ἐκδικῇ τὸν ἑαυτόν του, ἀλλὰ νὰ εὑρίσκεται ἔμπροσθεν εἰς ὅλους ὡσὰν νεκρὸς κατὰ πάντα, διὰ νὰ μὴ συγχύζεται τελείως οὐδὲ νὰ ταράττεται, καὶ νὰ ἀντιλέγῃ εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὸν λυπήσουν μὲ κἀνένα λυπηρὸν, ἀμὴ νὰ ζῇ μοναχὰ εἰς τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ φυλάττῃ καὶ νὰ ἐνεργῇ μοναχὰ τὰ προστάγματά του· διατὶ ὅλαι αἱ ἐντολαὶ τοῦ Χριστοῦ ἐχαρίσθησαν εἰς ἡμᾶς ἐναντίον τῆς ἁμαρτίας, καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἐντολὰς μοναχὰ πρέπει νὰ ζῇ, καὶ αὐτὰς πρέπει νὰ ἐργάζεται πάντοτε ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει νὰ ἀξιωθῇ τῆς οὐρανίου βασιλείας· εἰς δὲ τὰ ἐπίλοιπα ὅλα νὰ εὑρίσκεται ἀνενέργητος, ὡσὰν νεκρός· ὅτι λέγει ὁ Χριστός. «Ἐὰν τὰ »ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνῃ, καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ »μείνητε, καὶ ὃ ἐὰν θέλητε αἰτήσασθε, καὶ »δοθήσεται ὑμῖν». Ἂς ἀκολουθήσωμεν λοιπὸν τὸν λόγον τοῦ Χριστοῦ μὲ κάθε προθυμίαν, καὶ ἐπιμέλειαν, ἕως ὁποῦ νὰ φθάσωμεν εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον, ὁποῦ εὑρίσκεται ὁ Χριστός· διατὶ ἐκεῖ ὁποῦ εἶναι ὁ Χριστὸς, ἐκεῖ τραβίζει καὶ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ἐκείνους ὁποῦ τὸν ἀκολουθοῦν, καὶ τοὺς βάνει μέσα εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων, ὡς μέγας Ἀρχιερεύς· ἐκεῖ ὁποῦ, καθὸ ἄνθρωπος ὅμοιος μὲ ἡμᾶς, ἐμβῆκε πρῶτος αὐτὸς διὰ ἡμᾶς, καθὼς ὁ ἴδιος λέγει. «Οὐδεὶς εἰσέρχεται πρὸς τὸν Πα»τέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. Ἐγὼ γάρ εἰμι ἡ ὁδὸς, »καὶ ἡ ἀλήθεια, καὶ ἡ ζωή. Καὶ πάλιν· θέλω »Πάτερ οὓς δέδωκάς μοι, ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, »κἀκεῖνοι ὦσι μετ' ἐμοῦ, ἵνα θεωρῶσι τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν , ἣν δέδωκάς μοι». Ἂς σταυρωθοῦμεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς μαζὴ μὲ τὸν Χριστὸν, ἤγουν ἂς ὑπομείνωμεν κάθε πειρασμὸν ὁποῦ ἔλθη εἰς ἡμᾶς, καὶ ἂς νεκρωθοῦμεν διὰ ἀγάπην του ἀπὸ τὰς ἡδονὰς τοῦ κόσμου, διὰ νὰ ζήσωμεν μαζὴ μὲ αὐτόν. Ἂς περιπατήσωμεν μαζὴ μὲ αὐτὸν τὴν στράταν ὁποῦ πηγαίνει εἰς τὸν οὐρανὸν ἔχοντες τὰς διανοίας μας καθαράς· διατὶ ὅταν περιπατοῦμεν εἰς τὴν στράταν τῶν ἐντολῶν του, καὶ ἀκολουθοῦμεν αὐτὸν χωρὶς νὰ γυρίσωμεν ὀπίσω παντελῶς, δὲν θέλει δυνηθῇ νὰ μᾶς βλάψῃ τελείως ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν διάβολος· καὶ μάλιστα ἂν περιπατοῦμεν μαζὴ μὲ ὁδηγὸν, καὶ μὲ συντρόφους καλούς. Ἂς φοβηθοῦμεν τὸ παράδειγμα τῆς συκῆς, τὴν ὁποίαν ἐκαταράσθη ὁ Χριστὸς διὰ τὴν ἀκαρπίαν, καὶ ἂς προσφέρωμεν εἰς τὸν Χριστὸν καρποὺς ἀξίους διὰ μέσου τῆς μετανοίας. Ἂς μὴ νυστάξωμεν μὲ ἀμέλειαν τῆς ψυχῆς μας, καὶ ἂς μὴ περιπατοῦμεν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ εἰς ταῖς πλάναις τοῦ κόσμου, εἰς τὸν καιρὸν ὁποῦ πρέπει νὰ ἐργαζώμεθα τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ μὴ σβέσωμεν τὴν λαμπάδα ὁποῦ εἶναι ἀναμένη, καὶ λάμπει μὲ τοὺς καρποὺς τῆς μετανοίας, καὶ γένωμεν ὅμοιαι μὲ τὰς πέντε μωρὰς Παρθένους· ἀλλὰ ἂς πολυπλασιάσωμεν μὲ ἔργα ἀγαθὰ, καὶ θεάρεστα τὸ τάλαντον τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ, ὅτι δυνατὸν εἶναι, εἰς ὅλους ἁπλῶς, ὄχι μόνον εἰς τοὺς μοναχοὺς, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς κοσμικοὺς, τὸ νὰ μετανοοῦν πάντοτε, καὶ νὰ κλαίουν, καὶ νὰ παρακαλοῦν τὸν Θεὸν, καὶ μὲ αὐτὰ νὰ ἀποκτήσουν καὶ ὅλας τὰς ἄλλας ἀρετάς. Καὶ ὅτι τοῦτο ὁποῦ λέγω εἶναι ἀληθινὸν βεβαιώνει τὸν λόγον μου, καὶ ὁ Χρυσόστομος Ἰωάννης, ὁ μέγας στύλος, καὶ Διδάσκαλος τῆς Ἐκκλησίας, εἰς τοὺς Λόγους ὁποῦ ἐξηγεῖ τὸν πεντηκοστὸν Ψαλμὸν τοῦ Δαβὶδ, καὶ λέγει. Πῶς εἶναι δυνατὸν καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει γυναῖκα, καὶ παιδία, καὶ σκλάβους, καὶ πλῆθος δούλων, καὶ πλοῦτον πολὺν, καὶ εἶναι μέγας καὶ ἔνδοξος εἰς τὰ κοσμικὰ πράγματα, ὄχι μόνον νὰ κλαίῃ κάθε ἡμέραν, καὶ νὰ προσεύχεται, καὶ νὰ μετανοῇ, ἀμὴ ἐὰν θέλῃ, δύναται νὰ φθάσῃ καὶ εἰς τὸ τέλειον τῆς ἀρετῆς, καὶ νὰ λάβῃ Πνεῦμα Ἅγιον, καὶ νὰ γένῃ φίλος Θεοῦ, καὶ νὰ ἀπολαμβάνῃ τὴν θεωρίαν του· ὅ,τι λογῆς ἔγιναν καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἦσαν πρὶν Χριστοῦ, λέγω ὁ Ἀβραὰμ, ὁ Ἰσαὰκ, ὁ Ἰακὼβ, καὶ ὁ Λὼτ ὁποῦ ἦτον εἰς τὰ Σόδομα, καὶ διὰ νὰ ἀφήσω τοὺς ἄλλους διατὶ εἶναι πολλοὶ, καὶ ὁ Μωϋσῆς, καὶ ὁ Δαβίδ· καὶ εἰς τὴν νέαν χάριν εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Χριστοῦ, καὶ Θεοῦ ἡμῶν, ὁ Ἀπόστολος Πέτρος ὁ ψαρᾶς, καὶ ἀγράμματος ὁποῦ ἐκήρυττε τὸν Χριστὸν εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην. Ἀμὴ τοὺς ἄλλους ὅσοι κατὰ καιρὸν ἐχρημάτισαν, ποῖος ἤθελε δυνηθῇ νὰ τοὺς ἀριθμήσῃ, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι περισσότεροι ἀπὸ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης, ἤγουν βασιλεῖς, ἄρχοντας, ἐξουσιαστὰς, (διὰ νὰ μὴν εἰπῶ καὶ πτωχοὺς) οἱ ὁποῖοι ἔκτισαν μὲ πολλὰ ἔξοδα, καὶ πολιτείας, καὶ παλάτια, καὶ θείους ναοὺς, καὶ γηροκομεῖα, καὶ ξενοδοχεῖα, τὰ ὁποῖα σώζονται, καὶ ἕως τὴν σήμερον· καὶ ζῶντες ἐκεῖνοι τὰ εἶχαν, καὶ τὰ ἐμεταχειρίζοντο εὐσεβῶς, καὶ θεαρέστως, ὄχι ὡς κύριοι, καὶ ἐξουσιασταὶ, ἀλλὰ ὡς δοῦλοι Θεοῦ, διατὶ ἐκεῖνα ὁποῦ τοὺς ἔδωκεν ὁ Θεὸς τὰ οἰκονομοῦσαν, καθὼς ἦτον ἀρεστὸν εἰς τὸν Θεόν. χρώμενοι μὲν τῷ κόσμῳ, καθὼς λέγει ὁ Παῦλος, οὐ καταχρώμενοι δέ· ὅτι διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, καὶ ὅσον καιρὸν ἐζοῦσαν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον ἔγιναν ἔνδοξοι, καὶ λαμπροὶ καὶ πάλιν εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν, καὶ εἰς τοὺς ἀτελευτήτους αἰῶνας θέλει γένουν ἐνδοξότεροι, καὶ λαμπρότεροι εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ὅθεν καὶ ἡμεῖς ἀνίσως δὲν εἴμεσθε ἀμελεῖς, καὶ ὀκνηροὶ, καὶ καταφρονηταὶ τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ πρόθυμοι, καὶ ἐπιμελεῖς, καὶ προσεκτικοὶ, δὲν εἴχαμεν χρείαν νὰ παραιτήσωμεν τὰ ὑπάρχοντά μας, καὶ νὰ γένωμεν μοναχοὶ, καὶ νὰ ἀρνηθοῦμεν τὸν κόσμον, καὶ διὰ νὰ βεβαιωθῇς εἰς αὐτὸ ἄκουσον καὶ τὰ ἑξῆς.

β'. Ὁ Θεὸς ἔκαμε τὸν ἄνθρωπον ἐξ ἀρχῆς βασιλέα ὅλων τῶν γηΐνων πραγμάτων, καὶ ὄχι μόνον τῶν γηΐνων, ἀλλὰ καὶ ἐκείνων ὁποῦ εἶναι ὑποκάτω ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ οὐρανοῦ. Διατὶ καὶ ὁ Ἥλιος, καὶ ἡ σελήνη, καὶ τὰ ἄστρα διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐκτίσθησαν. Λοιπὸν ὤντας ὁ ἄνθρωπος βασιλεὺς ὅλων τούτων τῶν ὁρωμένων, ἆρά

γε ἐβλάπτετο εἰς τὴν ἀρετὴν ἀπὸ αὐτά; ὄχι δὲν ἐβλάπτετο· ἀλλὰ ἀνίσως καὶ εὐχαριστοῦσε πάντοτε τὸν Θεὸν ὁποῦ τὸν ἔκαμε, καὶ τοῦ ἔδωκεν ὅλα αὐτὰ, ἔμελλε νὰ προκόψῃ περισσότερον· διατὶ ἂν δὲν ἤθελε παραβῇ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, βέβαια δὲν ἤθελε χάσῃ τὴν βασιλείαν ὁποῦ εἶχεν, οὐδὲ ἤθελε ξεπέσῃ ἀπὸ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ· ἀλλ' ἐπειδὴ παρέβη τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, δικαίως ἐδιώχθη ἀπὸ τὸν παράδεισον, καὶ ἐξωρίσθη, καὶ ἔζησε μὲ πολλοὺς κόπους, καὶ μόχθους, καὶ ἀπέθανεν εἰς τὴν ἐξορίαν.

γ'. Καὶ ἄκουσον νὰ σοῦ εἰπῶ πρᾶγμα ὁποῦ νομίζω πῶς δὲν τὸ εἶπεν ἀκόμι τινὰς φανερὰ φανερά. Λέγει ἡ θεία γραφή. «Εἶπεν ὁ Θεὸς »τῷ Ἀδὰμ (μετὰ τὴν παράβασιν δηλαδὴ) Ἀ»δὰμ ποῦ εἶ;» Διατὶ τὸ λέγει τοῦτο ὁ Ποιητὴς τοῦ παντός; βέβαια διὰ νὰ κάμῃ τὸν Ἀδὰμ νὰ ἔλθῃ εἰς αἴσθησιν νὰ καταλάβῃ τὸ ἁμάρτημά του, καὶ νὰ μετανοήσῃ· διὰ τοῦτο λέγει Ἀδὰμ ποῦ εἶ; ὡσὰν νὰ ἔλεγεν. Ἀδὰμ ἔλλα εἰς τὸν ἑαυτόν σου, γνώρισε τὴν γύμνωσίν σου, στοχάσου τί λογῆς φόρεμα, καὶ τί λογῆς δόξαν ἔχασες. Ἀδὰμ ποῦ εἶ; τρόπον τινὰ, ὡσὰν νὰ τὸν παρακινῇ, καὶ νὰ τὸν λέγῃ, ὦ Ἀδὰμ ἔλλα εἰς τὸν νοῦν σου, ἐξομολογήσου μὲ ταπεινοφροσύνην τὴν ἁμαρτίαν σου· ναὶ εὗγα ἀπὸ αὐτοῦ ὁποῦ εἶσαι κεκριμμένος· ἀπὸ ἐμένα νομίζεις νὰ κρυφθῇς; εἰπὲ ἥμαρτον· ὅμως δὲν τὸ λέγει· καὶ διὰ νὰ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, ἐγὼ ὁ ἄθλιος δὲν τὸ λέγω, ὅτι τὸ πάθος τοῦτο ἐδικόν μου εἶναι· ἀμὴ τί λέγει; «Τῆς φωνῆς σου ἤκουσα πε»ριπατοῦντος ἐν τῷ παραδείσῳ, καὶ ἔγνων, ὅ»τι γυμνός εἰμι καὶ ἐκρύβην». Τί εἶπε λοιπὸν ὁ Θεὸς πρὸς αὐτόν; «Καὶ τίς ἀνήγγειλέ σοι, »ὅτι γυμνὸς εἶ; εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ ξύλου οὗ ἐνε»τειλάμην σοι τούτου μὴ φαγεῖν, ἀπ' αὐτοῦ ἔ»φαγες;» Βλέπεις, ἀγαπητὲ, εὐσπλαγχνίαν Θεοῦ; διατὶ ὅταν τοῦ εἶπεν ὁ Θεὸς, Ἀδὰμ ποῦ εἶ; καὶ ὁ Ἀδὰμ δὲν ὡμολόγησε τὴν ἁμαρτίαν του, ἀλλὰ εἶπε τῆς φωνῆς σου ἤκουσα, καὶ ἔγνων, ὅτι γυμνός εἰμι, καὶ ἐκρύβην, δὲν ὠργίσθη ὁ Θεὸς εὐθὺς νὰ τὸν ἀποστραφῇ. Ἀμὴ πάλιν τὸν ἐρωτᾷ λέγων, τίς ἀνήγγειλέ σοι, ὅτι γυμνὸς εἶ; εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ ξύλου, οὗ ἐνετειλάμην σοι τούτου μόνου μὴ φαγεῖν, ἀπ' αὐτοῦ ἔφαγες; ἐκατάλαβες βάθος σοφίας Θεοῦ, διατὶ ὅταν ὁ Ἀδὰμ τοῦ εἶπε, πῶς εἶμαι γυμνὸς, τοῦ λέγει ὁ Θεὸς, τί λέγεις πῶς εἶσαι γυμνὸς, καὶ τὴν ἁμαρτίαν σου τὴν κρύπτεις; μὴ νομίζεις πῶς ἐγὼ βλέπω μοναχὰ τὸ κορμί σου, τὴν δὲ καρδίαν σου, καὶ τὰ διανοήματά σου δὲν τὰ βλέπω; Διατὶ ἐπλανέθη ὁ Ἀδὰμ, καὶ ἐνόμισε, πῶς δὲν ἤξευρεν ὁ Θεὸς τὴν ἁμαρτίαν του, καὶ ἔλεγε τρόπον τινὰ μέσα του ἔτζι· ἂν εἰπῶ ὅτι εἶμαι γυμνὸς, ὁ Θεὸς μὴ ἠξεύρωντας τὴν αἰτίαν ἔχει νὰ μοῦ εἰπῇ, καὶ διατὶ εἶσαι γυμνός; καὶ τότε θέλει τοῦ ἀποκριθῶ, δὲν ἠξεύρω, καὶ μὲ τοῦτο ἔχω νὰ τὸν γελάσω νὰ λάβω πάλιν τὴν πρώτην στολήν· εἰδὲ καὶ δὲν λάβω τὴν στολὴν, ὅμως κατὰ τὸ παρὸν δὲν θέλει μὲ εὐγάλει ἀπὸ τὸν παράδεισον, οὐδὲ θέλει μὲ ἐξορίσει. Αὐτὰ ἐσυλλογίσθη ὁ Ἀδὰμ, καθὼς καὶ τώρα τὸ κάμνουν πολλοὶ, καὶ πρῶτος ἐγὼ ὁ ἴδιος, καὶ κρύπτομεν τὰ ἁμαρτήματά μας. Ἀλλὰ ὁ Θεὸς μὴ θέλωντας νὰ πολυπλασιάσῃ τὴν καταδίκην εἰς αὐτὸν, λέγει. Καὶ πόθεν ἔγνως, ὅτι γυμνὸς εἶ, εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ ξύλου, οὗ ἐνετειλάμην σοι μὴ φαγεῖν, ἀπ' αὐτοῦ ἔφαγες; ὡσὰν νὰ τοῦ ἔλεγε τρόπον τινα, καὶ νομίζεις ἐσὺ ὅλως νὰ κρυφθῇς ἀπὸ ἐμένα; δὲν ἠξεύρω ἐγὼ τί ἔκαμες; δὲν λέγεις τὸ, ἥμαρτον; εἰπὲ ταλαίπωρε. Ναὶ ἀληθινὰ, ὦ Δέσποτα, παρέβηκα τὴν ἐντολήν σου, ἥμαρτον, ἤκουσα τὴν συμβουλὴν τῆς γυναικὸς, καὶ ἔσφαλα πολλὰ ὁποῦ ἔκαμα τὸν λόγον ἐκείνης, καὶ παρέβηκα τὸν ἐδικόν σου. Ἐλέησόν με Κύριε, συγχώρησόν μοι· ἀμὴ δὲν λέγει αὐτά· δὲν ταπεινώνεται, δὲν συντρίβεται, ἡ καρδία του εἶναι σκληρὰ, ὅ,τι λογῆς εἶνοι καὶ ἐμοῦ τοῦ ἀθλίου· διότι ἂν ἔλεγεν αὐτὰ, βέβαια ἤθελε μείνῃ πάλιν μέσα εἰς τὸν παράδεισον, καὶ δὲν ἤθελε πάθῃ τὰ ὅσα κακὰ ἔπαθε. Καὶ μὲ μίαν μόνην φωνὴν ὁποῦ ἤθελε εἰπῇ τότε τὸ, ἥμαρτον, ἤθελε κερδήσῃ τοὺς τόσους χρόνους ὁποῦ ἔκαμεν εἰς τὸν Ἅδην. Αὐτὸ λοιπὸν εἶναι ἐκεῖνο ὁποῦ ὑπεσχέθηκα νὰ σοῦ εἰπῶ, καὶ ἄκουσον καὶ τὰ ἑξῆς, καὶ θέλει καταλάβῃς πῶς εἶναι ἀληθὴς ὁ λόγος μου. Εἶπεν ὁ Θεὸς τῷ Ἀδάμ. «Ἣν ὥραν φάγησθε ἀπὸ τοῦ ξύλου, οὗ ἐνετει»λάμην ὑμῖν τούτου μόνου μὴ φαγεῖν, θανάτῳ »ἀποθανεῖσθε». Θάνατον δηλονότι ψυχικόν· τὸ ὁποῖον ἔγινε καὶ εὐθὺς ἐκείνην τὴν ὥραν, καὶ ἐγυμνώθη ἀπὸ τὴν ἀθάνατον στολήν· καὶ οὐδὲ ὁ Θεὸς εἶπεν ἄλλο τι περισσότερον, οὐδὲ ἔγινεν ἄλλο τί περισσότερον. Διατὶ προγνωρίζωντας ὡς Θεὸς, πῶς ὁ Ἀδὰμ ἔχει νὰ

ἁμαρτήσῃ, καὶ θέλωντας νὰ τὸν συγχωρήσῃ ἐὰν μετανοήσῃ, δὲν εἶπεν ἄλλο τι περισσότερον ἐναντίον του. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Ἀδὰμ ἀρνήθη τὴν ἁμαρτίαν του, καὶ οὐδὲ ἐλεγχόμενος ἀπὸ τὸν Θεὸν ἐμετανόησε· διατὶ εἶπεν ἡ γυνὴ, ἣν δέδωκάς μοι, αὐτὴ μὲ ἠπάτησεν. Ἀλλοίμονον εἰς τὴν ἀπρόσεκτον ψυχήν του· ὡσὰν νὰ ἔλεγεν εἰς τὸν Θεὸν, ἐσὺ ἔπταισες, ὅτι ἡ γυναῖκα ὁποῦ μοῦ ἔδωκες, αὐτὴ μὲ ἐπλάνεσεν· ὅ,τι λογῆς τὸ παθαίνω τώρα καὶ ἐγὼ ὁ δυστυχὴς, καὶ ταλαίπωρος, καὶ δὲν θέλω ποτὲ νὰ ταπεινωθῶ, καὶ νὰ εἰπῶ ἐξ ὅλης μου τῆς ψυχῆς, πῶς ἐγὼ εἶμαι αἴτιος τῆς ἀπωλείας μου· ἀμὴ λέγω, πῶς ὁ δεῖνα μὲ ἐπαρακίνησε νὰ κάμω, καὶ νὰ εἰπῶ τάδε, καὶ τάδε· ὁ δεῖνα μὲ ἐσυμβούλευσε νὰ εἰπῶ τὸ, καὶ τό. Ἀλλοίμονον εἰς τὴν ἀθλίαν μου ψυχὴν ὁποῦ λέγει τοιαῦτα λόγια γεμάτα ἁμαρτίας· ὢ ψυχῆς ἀναισχύντου, καὶ μωρᾶς λόγοι ἀναιδέστεροι, καὶ μωρότεροι. Τὸ λοιπὸν ἀφ' οὗ εἶπεν αὐτα ὁ Ἀδὰμ, τότε τοῦ λέγει καὶ ὁ Θεός. «Ἐν κόπῳ, καὶ ἱδρῶτι φάγῃς τὸν ἄρτον σου, καὶ ἀκάνθας, καὶ τριβόλους ἀνατελεῖ σοι ἡ γῆ, καὶ ὅτι γῆ εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ». Ὡσὰν νὰ ἔλεγεν ἐγὼ ἔλεγα νὰ μετανοήσῃς, καὶ νὰ εἶσαι πάλιν εἰς τὴν προτέραν σου κατάστασιν· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ἐσὺ εἶσαι τόσον σκληρὸς, καὶ ἀμετανόητος, φεῦγε λοιπὸν ἀπὸ κοντά μου, καὶ θέλει εἶναι ἀρκετὸς εἰς ἐσὲ διὰ παίδευσιν ὁ ἀποχωρισμός σου ἀπὸ ἐμένα· ὅτι γῆ εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ. Λοιπὸν ἐγνώρισες τώρα ὅτι μὲ τὸ νὰ μὴν ἐμετανόησεν ὁ Ἀδὰμ, μηδὲ εἶπε τὸ ἥμαρτον, διὰ τοῦτο ἐξωρίσθη, καὶ ἐπροστάχθη νὰ ἀπερνᾷ τὴν ζωήν του μὲ κόπους καὶ ἱδρῶτας, καὶ κατεδικάσθη εἰς τὴν γῆν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐπλάσθη; Ἔπειτα ἀφίνωντας αὐτὸν ὁ Θεὸς ἔρχεται εἰς τὴν Εὔαν, θέλωντας νὰ δείξῃ μὲ τοῦτο, ὅτι μὲ δίκαιον τρόπον θέλει ἐξορισθῆ μαζὴ μὲ τὸν Ἀδὰμ καὶ αὐτὴ, ἐπειδὴ δὲν θέλει νὰ μετανοήσῃ· καὶ τῆς λέγει τί τοῦτο πεποίηκας; διὰ νὰ εἰπῇ κἂν αὐτὴ τὸ ἥμαρτον. Διατὶ ποίαν ἄλλην χρείαν εἶχεν ὁ Θεὸς νὰ εἰπῇ εἰς αὐτὴν αὐτὰ τὰ λόγια, ἔξω μόνον διὰ νὰ εἰπῇ ἐκείνη, ὢ Δέσποτα ἀπὸ τὴν ἀγνωσίαν μου τὸ ἔκαμα, ἡ ἀθλία, καὶ ταλαίπωρος, καὶ παρήκουσα ἐσένα τὸν Αὐθέντην μου, ἐλέησόν με· συγχώρησόν μοι· ἀλλὰ δὲν εἶπεν αὐτὰ, ἀμὴ τί; ὁ ὄφις ἠπάτησέ με· ὢ τῆς ἀναισθησίας· καὶ σὺ Εὔα ἐκαταδέχθης τελείως νὰ συνομιλήσῃς μὲ τὸν ὄφιν, ὁποῦ σοῦ ἔλεγε λόγους ἐναντίους τοῦ Δεσπότου καὶ Θεοῦ σου; καὶ ἐπροτίμησες αὐτὸν καλλίτερα ἀπὸ τὸν Θεὸν τὸν Ποιητήν σου; καὶ ἐπρόκρινες καλλίτερα ἀπὸ τὴν ἐντολὴν τοῦ Αὐθέντου σου, τὴν συμβουλὴν ἐκείνου, καὶ τὴν ἐνόμισες πλέον ἀληθινὴν ἀπὸ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ; Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἠθέλησεν οὐδὲ αὐτὴ, νὰ εἰπῇ τὸ, ἥμαρτον, διὰ τοῦτο ἐξορίζονται ἀπὸ τὴν τρυφὴν τοῦ παραδείσου, καὶ ἀπὸ τὸν Θεόν. Ἀλλὰ στοχάσου τὸ βάθος τῶν μυστηρίων τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ. καὶ μάθε ἀπὸ ἐδῶ, ὅτι ἂν ἐμετανοοῦσαν, δὲν ἤθελε ἀποδιωχθοῦν, οὐδὲ ἤθελε καταδικασθοῦν νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν γῆν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐπλάσθησαν· μὲ τί τρόπον; ἄκουσον.

δ'. Ἐπειδὴ ἀπεδιώχθησαν ἀπὸ τὸν παράδεισον, καὶ παρευθὺς ἤρχισαν πλέον νὰ πεινοῦν, καὶ νὰ διψοῦν, καὶ νὰ κρυώνουν, καὶ νὰ τρέμουν, καὶ νὰ κοπιάζουν, καὶ νὰ ἱδρώνουν, καὶ νὰ παθαίνουν ἐκεῖνα ὁποῦ πάσχομεν καὶ ἡμεῖς σήμερον, εἶναι φανερὸν, ὅτι αἰσθάνθησαν περισσότερον τὴν δυστυχίαν καὶ συμφορὰν ὁποῦ ἔπαθαν· καὶ τότε ἐκατάλαβαν καλλίτερα καὶ τὴν ἐδικήν τους σκληρότητα, καὶ ἀμετανοησίαν, καὶ τὴν ἄφατον τοῦ Θεοῦ εὐσπλαγχνίαν, καὶ συμπάθειαν. Λοιπὸν καὶ ὅταν ἐπεριπατοῦσαν, καὶ ὅταν ἐκάθηντο ἔξω ἀπὸ τὸν παράδεισον, ἐμετανοοῦσαν, ἐθρηνοῦσαν,ἐκτυποῦσαν τὸ πρόσωπόν τους,ἔσυρον, καὶ ἀνεσποῦσαν τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς τους, καὶ ἔκλαιαν τὴν σκληροκαρδίαν τους· καὶ τοῦτο δὲν τὸ ἔκαμναν μίαν, ἢ δύω, ἢ δέκα ἡμέρας, ἀλλὰ εἰς ὅλην τους τὴν ζωήν. Διατὶ πῶς ἦτον δυνατὸν νὰ μὴ κλαίουν πάντοτε, ἐνθυμούμενοι ἐκεῖνον τὸν ἥμερον Δεσπότην, ἐκείνην τὴν ἀνεκλάλητον τρυφὴν ἐκεῖνα τὰ ἄρρητα κάλλη, καὶ τὰς εὐμορφίας ὁποῦ εἶχαν τὰ ἄνθη τοῦ παραδείσου, τὴν ἀφρόντιστον, καὶ ἀκοπίαστον ζωὴν τὴν συναναστροφὴν τῶν Ἀγγέλων; Διατὶ καθὼς οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι ὁποῦ διορισθοῦν ἀπὸ κανένα ἄρχοντα τούτου τοῦ κόσμου νὰ τὸν ὑπηρετοῦν, ἕως ὁποῦ φυλάττουν τὴν συστολὴν, καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δουλείαν ἀνόθευτον εἰς τὸν αὐθέντην τους, καὶ ἀγαποῦν αὐτὸν, καὶ τοὺς λοιποὺς συνδούλους τους, ἔχουν καὶ τὴν παρρησίαν εἰς τὸν αὐθέντην τους, καὶ τὴν εὔνοιαν, καὶ ἀγάπην του,μὲ πολλὴν ἄνεσιν,τρυφὴν,καὶ ἀπόλαυσιν· ἀμὴ ὅταν ὑπερηφανευθοῦν,καὶἀποστατήσουν εἰς τὸν ἴδιόν τους αὐθέντην καὶ καταφρονήσουν καὶ τοὺς δούλουςτους,χάνουν ὄχι μόνον τὴν παρρησίαν

καὶ τὸ θάρρος ὁποῦ εἶχαν εἰς αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ τὴν εὔνοιαν, καὶ ἀγάπην του, καὶ μὲ τὴν προσταγήν του ἐξορίζονται εἰς χώραν μακρὰν, καὶ πίπτουν εἰς μυρίους, καὶ ἀναριθμήτους πειρασμούς· καὶ ὅσον πάσχουν, καὶ ταλαιπωροῦνται περισσότερον, τόσον περισσότερον αἰσθάνονται, καὶ ἐνθυμοῦνται τὴν ἄνεσιν ὁποῦ εἶχαν, καὶ τὰ ἀγαθὰ ὁποῦ ἔχασαν. Αὐτὸ τὸ ἴδιον ἔπαθαν καὶ οἱ πρωτόπλαστοι, ὁποῦ εὑρίσκοντο μέσα εἰς τὸν παράδεισον, καὶ ἀπελάμβανον ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα ἀφ' οὗ τὰ ὑστερήθησαν, καὶ ἐξωρίσθησαν ἀπὸ τὸν παράδεισον, τότε ἐγνώρισαν τὸ κακὸν ὁποῦ ἔπαθαν· ὅθεν καὶ ἐθρηνοῦσαν, καὶ ἔκλαιαν πάντοτε, ἐπικαλούμενοι τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Θεοῦ. Τί κάμνει λοιπὸν ὁ Θεὸς, ὁποῦ εἶναι ὀγλίγωρος, καὶ ἕτοιμος εἰς τὸ νὰ ἐλεῇ, καὶ ἀργόπορος εἰς τὸ νὰ κολάζῃ; Ἐπειδὴ τοὺς εἶδεν ὁποῦ ἐταπεινώθησαν, τὴν ἀπόφασιν ὁποῦ ἔκαμε, δὲν τὴν ἔλυσε τότε παρευθὺς διὰ σωφρονισμὸν ἐδικόν μας, καὶ διὰ νὰ μὴν ἐπαίρεται τινὰς ἐναντίον τοῦ Ποιητοῦ τῶν ἁπάντων Θεοῦ. Ἀλλὰ μὲ τὸ νὰ ἐπρογνώρισεν ὡς Θεὸς καὶ τὸν ξεπεσμὸν τοῦ Ἀδὰμ, καὶ τὴν μετάνοιαν πρὸ τοῦ νὰ κάμῃ τὰ πάντα, προώρισε καὶ τὸν καιρὸν, καὶ τὸν τόπον, καὶ πῶς, καὶ πότε ἔχει νὰ τὸν ἀνακαλέσῃ ἀπὸ τὴν ἐξορίαν· καὶ καθὼς προώρισεν, ἔτζι καὶ ἔκαμε· καὶ ἐκείνους ὁποῦ ἐδίωξεν ἀπὸ τὸν παράδεισον διὰ τὴν αὐθάδειάν τους, καὶ τὴν ἀμετανόητον καρδίαν, καὶ γνώμην τους ἐπειδὴ ἐμετανόησαν, καθὼς ἔπρεπε, καὶ ἐταπεινώθησαν, καὶ ἔκλαυσαν, καὶ ἐθρήνησαν, διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος Μονογενὴς Υἱὸς, καὶ Λόγος τοῦ προανάρχου Πατρὸς κατέβη ἀπὸ τὸν οὐρανὸν εἰς τὴν γῆν, καὶ ὄχι μοναχὰ ἔγινεν ἄνθρωπος, ὅμοιος μὲ ἐκείνους, ἀλλὰ καὶ ἐκαταδέχθη νὰ ἀποθάνῃ, καθὼς καὶ ἐκεῖνοι, καὶ ἐπρόκρινε θάνατον βιασμένον, καὶ καταφρονεμένον, καὶ κατέβη εἰς τὸν ᾅδην, καὶ τοὺς εὔγαλεν ἐκεῖθεν, καὶ τοὺς ἀνέστησε. Τὸ λοιπὸν ὁ Χριστὸς ὁποῦ ἔπαθε τόσα διὰ αὐτοὺς, ὅσα καθ' ἑκάστην ἀκούεις, διὰ νὰ τοὺς ἀνακαλέσῃ ἀπὸ τὴν μακρὰν ἐκείνην ἐξορίαν, ἀνίσως ἐμετανοοῦσαν τότε μέσα εἰς τὸν παράδεισον, δὲν ἤθελε τοὺς συμπαθήσῃ; καὶ πῶς ἦτον τρόπος νὰ μὴ τοὺς συμπαθήσῃ αὐτὸς ὁποῦ εἶναι φυσικὰ φιλάνθρωπος, καὶ εὔσπλαγχνος, καὶ ὁποῦ τοὺς ἔπλασε διὰ νὰ ἀπολαμβάνουν τὰ ἀγαθά του ὁποῦ ἦσαν εἰς τὸν παράδεισον, καὶ νὰ δοξάζουν τὸν εὐεργέτην τους; Καὶ διὰ νὰ μάθῃς καὶ τὰ λοιπὰ, καὶ νὰ πιστεύσῃς περισσότερον τὸν λόγον, ἄκουσον τὰ ἀκόλουθα. Ἂν ἐμετανοοῦσαν τότε, ὅταν εὑρίσκωντο ἀκόμι εἰς τὸν παράδεισον, ἤθελε ἀπολαμβάνουν μοναχὰ τὸν παράδεισον, καὶ ὄχι ἄλλο τί περισσότερον· ἀμὴ ἐπειδὴ ἐπεδιώχθησαν ἀπὸ τὸν παράδεισον διὰ τὴν ἀμετανοησίαν τους. Ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἐμετανόησαν, καὶ ἔκλαυσαν πολλὰ καὶ ἐταλαιπωρήθησαν, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Δεσπότης τῶν ἁπάντων Θεὸς, διὰ τοὺς κόπους, καὶ ἱδρῶτας, καὶ ταλαιπωρίας ὁποῦ ἔπαθαν, καὶ διὰ τὴν καλήν τους μετάνοιαν, ἠθέλησε καὶ νὰ τοὺς τιμήσῃ, καὶ νὰ τοὺς δοξάσῃ, καὶ νὰ τοὺς κάμῃ νὰ ἀλησμονήσουν καὶ ὅλα ἐκεῖνα τὰ κακὰ ὁποῦ ἔπαθαν· καὶ τί κάμνει; στοχάσου τὴν μεγάλην φιλανθρωπίαν του. Ἀφ' οὗ κατέβη εἰς τὸν ᾅδην, καὶ τοὺς ἀνέστησε, δὲν τοὺς ἔβαλε πάλιν εἰς τὸν παράδεισον ἐκεῖνον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐδιώχθησαν, ἀμὴ τοὺς ἀνέβασεν εἰς τὸν οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀφ' οὗ ἐκάθισεν ὁ Δεσπότης ἡμῶν Χριστὸς ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ προανάρχου Πατρός του, στοχάσου πλέον, μὲ πόσην δόξαν, καὶ τιμὴν ἐδόξασε τὸν Ἀδὰμ, ὁποῦ ἦτον κατὰ φύσιν δοῦλός του, καὶ ἐχρημάτισε κατὰ χάριν Πατέρας του; Εἶδες εἰς τί λογῆς ὕψος τὸν ἀνέβασεν ὁ Δεσπότης ἡμῶν Χριστὸς διὰ τὴν μετάνοιάν του, καὶ τὴν ταπείνωσίν του, καὶ διὰ τοὺς θρήνους, καὶ τὰ δάκρυά του; ὢ δύναμις τῆς μετανοίας, καὶ τῶν δακρύων· ὢ πέλαγος φιλανθρωπίας ἀνεκδιηγήτου, καὶ ἀνεξιχνιάστου ἐλέους.

έ. Ὅτι ὄχι μοναχὰ τὸν Ἀδὰμ ἐτίμησε καὶ ἐδόξασεν, ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, ἤγουν ἐκείνους ὁποῦ ἐμιμήθησαν τὴν μετάνοιαν ἐκείνου, καὶ τὰ δάκρυα, καὶ τοὺς θρήνους, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα εἴπαμεν, καὶ ἕως τὴν σήμερον τοὺς δοξάζει, καὶ τοὺς τιμᾷ, ὡσὰν καὶ τὸν Ἀδὰμ ἐκείνους ὁποῦ μετανοοῦν καθὼς πρέπει, καὶ κάμνουν ἐκεῖνα ὁποῦ ἔκαμεν ὁ Ἀδάμ. Ἀκόμι καὶ ἐκείνους ὁποῦ θέλει τὰ κάμουν, καὶ ἀπὸ τώρα καὶ εἰς τὸ ἑξῆς μετανοήσουν, εἴτε κοσμικοὶ εἶναι, εἴτε μοναχοὶ, θέλει τοὺς δοξάσει ὡσὰν καὶ ἐκεῖνον, καθὼς εἶπεν ὁ ἀληθὴς Θεὸς ἡμῶν. «Ἀμὴν λέγω ὑμῖν· »οὐχ ἐγκαταλείψω αὐτοὺς ποτὲ, ἀλλ' ὡς ἀδελ»φούς μου, καὶ φίλους, πατέρας τε, καὶ μητέ»ρας, καὶ συγγενεῖς, καὶ συγκληρονόμους μου »ἀναδείξω αὐτοὺς, καὶ ἐδόξασα, καὶ δοξάσω αὐ»τοὺς καὶ ἐπάνω εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ κάτω εἰς

»τὴν γῆν, καὶ τῆς ζωῆς αὐτῶν, καὶ εὐφροσύ»νης, καὶ δόξης οὐκ ἔσται τέλος ποτέ. Τὸ λοιπὸν εἰπέ μου, ἀδελφὲ, τί ὠφέλησε τοὺς πρωτοπλάστους ἡ ἀκοπίαστος ἐκείνη, καὶ ἀφρόντιστος ζωὴ ὁποῦ εἶχαν εἰς τὸν παράδεισον; ὅταν ἀμέλησαν, καὶ ἐκαταφρόνησαν τὸν Θεὸν μὲ τὴν ἀπιστίαν ὁποῦ ἔδειξαν εἰς αὐτὸν, και παρέβηκαν τὴν ἐντολήν του; ὅτι ἐὰν ἐπίστευαν εἰς αὐτὸν, δὲν ἤθελε νομίσῃ ἡ Εὔα τὸν ὄφιν πιστότερον ἀπὸ τὸν Θεὸν, οὐδὲ ὁ Ἀδὰμ ἤθελε πιστεύσῃ τὴν Εὔαν καλλίτερα ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἀμὴ ἤθελε φυλαχθοῦν νὰ μὴ φάγουν ἀπὸ τὸ ξύλον ἐκεῖνο τὸ ἐμποδισμένον· ἀλλ' ἐπειδὴ ἔφαγαν, καὶ δὲν ἐμετανόησαν, διὰ τοῦτο ἀπεδιώχθησαν τοῦ παραδείσου. Ὅμως καὶ ἀπὸ τὴν ἐξορίαν πάλιν δὲν ἐβλάβησαν τίποτε, ἀλλὰ καὶ μεγάλως ὠφελήθησαν· καὶ τοῦτο ἔγινε διὰ τὴν σωτηρίαν ὅλων ἡμῶν, διατὶ κατέβη ὁ Δεσπότης ἡμῶν Χριστὸς ἀπὸ τὸν οὐρανὸν, καὶ μὲ τὸν ἐδικόν του θάνατον ἔλυσε τὸν ἐδικόν μας, καὶ ἀφάνισε παντάπασι τὴν καταδίκην ὁποῦ μᾶς ἠκολούθησεν ἀπὸ τὴν παράβασιν τοῦ προπάτορός μας, καὶ διὰ μέσου τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος μᾶς ἀνεγέννησε, μᾶς ἀνέπλασε, καὶ μᾶς ἐλευθέρωσεν ἀπὸ αὐτὴν τελείως, καὶ μᾶς ἔκαμε νὰ εἴμεσθε εἰς τοῦτον τὸν κόσμον πάντῃ ἐλεύθεροι, καὶ νὰ μὴν ἐνεργούμεθα δυναστικῶς, καὶ βιαίως ἀπὸ τὸν ἐχθρόν μας διάβολον, ἀλλὰ μᾶς ἐτίμησε μὲ τὸ αὐτεξούσιον ὁποῦ μᾶς εἶχε δοσμένον ἐξ ἀρχῆς, καὶ μάλιστα μᾶς ἔδωσε δύναμιν ἐναντίον του, διὰ νὰ τὸν νικοῦν ἐκεῖνοι ὁποῦ θέλουν εὔκολα, περισσότερον ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἁγίους ὁποῦ ἦσαν, πρὶν τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ καὶ ὅταν ἀποθαίνουν δὲν καταβαίνουν καὶ αὐτοὶ εἰς τὸν ᾅδην, καθὼς καὶ οἱ παλαιοὶ, ἀμὴ ἀναβαίνουν εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἀξιώνονται νὰ ἀπολαμβάνουν τὴν ἀπόλαυσιν ἐκείνην ὁποῦ εὑρίσκεται ἐκεῖ, καὶ τὴν αἰώνιον χαράν· τώρα μὲν μετρίως, μετὰ δὲ τὴν κοινὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν ὅλην ἐξ ὁλοκλήρου. Λοιπὸν ἐκεῖνοι ὁποῦ θέλουν ἂς μὴ προφασίζωνται, καὶ λέγουν, πῶς ἡμεῖς πλέον πλέον ἀπὸ τὴν παράβασιν τοῦ Ἀδὰμ, ἐνεργούμεθα ὅλως διόλου ἀπὸ τὸν διάβολον, καὶ συρόμεθα εἰς τὴν ἁμαρτίαν· διατὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ στοχάζονται, καὶ λέγουν αὐτὰ, βέβαια νομίζουν, πῶς ἡ ἔνσαρκος οἰκονομία τοῦ Δεσπότου, καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔγινεν ἀνωφελῶς, καὶ ματαίως. Τὸ ὁποῖον εἶναι λόγος αἱρετικῶν, καὶ ὄχι ὀρθοδόξων. Ὅτι διὰ ποίαν ἄλλην αἰτίαν κατέβη ὁ Χριστὸς, καὶ ἐσαρκώθη; ἢ διὰ τί ἄλλο ἀπέθανεν; ἔξω μόνον, διὰ νὰ λύσῃ βεβαιότατα τὴν καταδίκην ὁποῦ προῆλθεν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ νὰ ἐλευθερώσῃ τὸ γένος ἡμῶν ἀπὸ τὴν δουλείαν, καὶ ἐνέργειαν τοῦ ἐχθροῦ ἡμῶν διαβόλου. Ὅτι τοῦτο εἶναι τὸ ἀληθινὸν αὐτεξούσιον, τὸ νὰ μὴν ἐξουσιάζεται τινὰς κατ' οὐδένα τρόπον ἀπὸ ἄλλον· ὅτι ἐπειδὴ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἐγενήκαμεν ἁμαρτωλοὶ, ἀπὸ τὸν προπάτορά μας Ἀδὰμ, ὁποῦ ἥμαρτε, καὶ παραβάται ἀπὸ τὸν παραβάτην, καὶ δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας ἀπὸ τὸν δοῦλον τῆς ἁμαρτίας καὶ κατηραμένοι, καὶ νεκροὶ, ἀπὸ τὸν κατηραμένον, καὶ νεκρὸν, καὶ ἀπὸ τὸν Ἀδὰμ ὁποῦ ἐνεργήθη, καὶ ἐπαρακινήθη εἰς τὴν ἁμαρτίαν ἀπὸ τὴν συμβουλὴν τοῦ πονηροῦ διαβόλου, καὶ ἐδουλώθη εἰς αὐτὸν, καὶ ἔχασε τὸ αὐτεξούσιον, ἐνεργούμεθα καὶ ἡμεῖς ὡς τέκνα του, καὶ ἐκυριευόμεθα δυναστικῶς ἀπὸ τὸν διάβολον, καὶ ἐγινόμεθα δοῦλοί του. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριός μας κατέβη ἀπὸ τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐσαρκώθη, καὶ ἔγινεν ἄνθρωπος ὅμοιος μὲ ἡμᾶς, χωρὶς ἁμαρτίαν, διὰ νὰ ἀφανίσῃ τὴν ἁμαρτίαν· καὶ ἐσυλλήφθη, καὶ ἐγεννήθη, διὰ νὰ ἁγιάσῃ καὶ τὴν σύλληψιν, καὶ τὴν γέννησιν τῶν ἀνθρώπων· καὶ ἀνετράφη, καὶ ηὔξησε κατ' ὀλίγον ὀλίγον, διὰ νὰ εὐλογήσῃ κάθε ἡλικίαν. Καὶ ὅταν ἔγινε τέλειος ἄνδρας τριάκοντα χρόνων, τότε ἄρχισε νὰ κηρύττῃ, διὰ νὰ μᾶς διδάξῃ νὰ μὴ προτρέχωμεν καὶ ἡμεῖς, καὶ νὰ μὴ προλαμβάνωμεν εἰς κἀνένα πρᾶγμα ἐκείνους ὁποῦ εἶναι μεγαλήτεροί μας κατὰ τὴν φρόνησιν, καὶ ἀρετὴν ἤγουν τοὺς πλέον φρονίμους, καὶ ἐναρέτους, καὶ μάλιστα ὅσοι ἀπὸ ἡμᾶς εἶναι νέοι, καὶ ἀτελεῖς εἰς τὴν φρόνησιν, καὶ ἀρετήν· καὶ ἐφύλαξεν ὅλας τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, και Πατρός του, διὰ νὰ λύσῃ τὴν παράβασιν, καὶ νὰ ἐλευθερώσῃ ἡμᾶς τοὺς παραβάτας ἀπὸ τὴν καταδίκην· καὶ ἔγινε δοῦλος λαμβάνωντας δούλου μορφὴν, διὰ νὰ φέρῃ πάλιν ἡμᾶς τοὺς δούλους τοῦ διαβόλου εἰς τὸ δεσποτικὸν ἀξίωμα, καὶ νὰ μᾶς καταστήσῃ πάλιν κυρίους, καὶ ἐξουσιαστὰς τοῦ πρώην τυράννου διαβόλου. Καὶ τοῦτο τὸ βεβαιώνουν οἱ Ἅγιοι ὁποῦ διώχνουν τὸν διάβολον, ὡς ἀσθενῆ, καὶ ἀδύνατον, καὶ τοὺς ὑπηρέτας του, ὄχι μόνον ζῶντες, ἀλλὰ καὶ μετὰ θάνατον· καὶ ἐκρεμάσθη ἐπάνω εἰς τὸν σταυρὸν, καὶ ἔγινε κατάρα, καθὼς λέγει ὁ Προφήτης. Ἐπικατάρατος

πᾶς ὁ ἐπὶ ξύλου κρεμάμενος, διὰ νὰ λύσῃ ὅλην τὴν κατάραν τοῦ Ἀδάμ· καὶ ἀπέθανε, διὰ νὰ θανατώσῃ τὸν θάνατον· καὶ ἀνέστη διὰ νὰ ἀφανίσῃ τὴν δύναμιν, καὶ ἐνέργειαν τοῦ διαβόλου, ὁποῦ εἶχε τὴν ἐξουσίαν εἰς ἡμᾶς διὰ μέσου τοῦ θανάτου, καὶ τῆς ἁμαρτίας. Διατὶ βάνωντας ὁ Κύριός μας μέσα εἰς τὸ θανατηφόρον φαρμάκι τῆς ἁμαρτίας τὴν ἀνεκλάλητον, καὶ ζωοποιὸν ἐνέργειαν τῆς Θεότητός του, καὶ τῆς Σαρκός του ἐλευθέρωσε τελείως ὅλον τὸ γένος ἡμῶν ἀπὸ τὴν ἐνέργειαν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ καθαρίζωντάς μας, μὲ τὸ Ἅγιον βάπτισμα, καὶ ζωοποιῶντάς μας μὲ τὴν κοινωνίαν τῶν ἀχράντων μυστηρίων τοῦ τιμίου σώματος αὐτοῦ, καὶ αἵματος, μᾶς κάμνει Ἁγίους, καὶ ἀναμαρτήτους· καὶ μᾶς ἀφίνει πάλιν νὰ ἔχωμεν τὸ αὐτεξούσιον, διὰ νὰ μὴ φανοῦμεν πῶς δουλεύομεν τὸν Δεσπότην ἡμῶν Χριστὸν μὲ βίαν, ἀλλὰ μὲ τὴν προαίρεσίν μας. Καὶ καθὼς ἦτον ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἀδὰμ μέσα εἰς τὸν παράδεισον ἐλεύθερος, καὶ ἀβίαστος, καὶ ἀναμάρτητος, καὶ μὲ τὸ αὐτεξούσιόν του θέλημα ὑπήκουσεν εἰς τὸν ἐχθρὸν, καὶ ἐπλανέθη, καὶ παρέβη τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἔτζι καὶ ἡμεῖς ὁποῦ ἀναγεννώμεθα μὲ τὸ Ἅγιον βάπτισμα ἐλευθερωνόμεθα ἀπὸ τὴν δουλείαν, καὶ γενώμεθα αὐτεξούσιοι, καὶ ἂν δὲν ὑπακούσωμεν μὲ τὸ θέλημά μας εἰς τὸν ἐχθρόν μας διάβολον, δὲν δύναται κατὰ ἄλλον τρόπον ὁ πονηρὸς νὰ ἐνεργῇ πλέον κανένα κακὸν εἰς ἡμᾶς. Διατὶ ἀνίσως πρὶν τοῦ νόμου, καὶ τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ, χωρὶς κανένα ἀπὸ αὐτὰ ὅλα τὰ βοηθήματα ὁποῦ εἴπαμεν, εὐαρέστησαν τὸν Θεὸν πολλοὶ, καὶ ἀναρίθμητοι, καὶ ἀπεδείχθησαν ἄμεμπτοι, ἀπὸ τοὺς ὁποίους τὸν δίκαιον Ἐνὼχ τὸν ἐτίμησεν ὁ Θεὸς μὲ τὴν μετάθεσιν, καὶ τὸν Ἠλίαν τὸν ἀνέβασεν ὡσὰν εἰς τὸν οὐρανὸν μὲ ἐκεῖνο τὸ πύρινον ἁμάξι, ποίαν ἀπολογίαν ἔχομεν νὰ δώσωμεν ἡμεῖς ὁποῦ εἴμεσθε ὕστερα ἀπὸ τὴν χάριν, καὶ τὴν τοσαύτην, καὶ τοιαύτην εὐεργεσίαν, καὶ ὕστερα ἀπὸ τὸν ἀφανισμὸν τοῦ θανάτου, καὶ τῆς ἁμαρτίας; Ἀνίσως καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀναγέννησιν τοῦ Ἁγίου βαπτίσματος ὁποῦ ἐλάβαμεν, καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν φύλαξιν τῶν Ἁγίων Ἀγγέλων ὁποῦ ἔχομεν, καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁποῦ ἠξιώθημεν, ἀνίσως, λέγω, δὲν εὑρισκώμεθα οὐδὲ ὅμοιοι μὲ ἐκείνους ὁποῦ ἦσαν πρὶν τῆς χάριτος, δηλ. πρὶν τοῦ Χριστοῦ, ἀμὴ ἀμελοῦμεν, καὶ καταφρονοῦμεν τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, καὶ τὰς παραβαίνομεν; καὶ ὅτι ἡμεῖς ἂν ἀμελήσωμεν τὴν σωτηρίαν μας θέλει κολασθοῦμεν περισσότερον ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ ἥμαρτον πρὶν τοῦ Χριστοῦ, τὸ ἐφανέρωσεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, λέγων. «Εἰ ὁ δι' Ἀγγέλων »λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα πα»ράβασις, καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαπο»δοσίαν, πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀ»μελήσαντες σωτηρίας;

ϛ'. Τὸ λοιπὸν κάθε ἕνας ἀπὸ ἡμᾶς εἰς ὅποιον ἁμάρτημα καὶ ἂν πέσῃ, ἂς μὴ κατηγορῇ τὸν Ἀδὰμ, ἀλλὰ ἂς μέμφεται τὸν ἑαυτόν του, καὶ ἂς δείχνῃ μετάνοιαν ἀληθινὴν καὶ ἀξίαν, καθὼς καὶ ἐκεῖνος, ἂν θέλῃ νὰ ἀξιωθῇ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Εἰδὲ καὶ δὲν θελήσετε νὰ ἀγωνισθῆτε μὲ κάθε τρόπον, δια νὰ φυλαχθῆτε ἀναμάρτητοι, καὶ νὰ φυλάξετε τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ, ἢ ἂν δὲν τὰς φυλάξετε, καὶ ἁμαρτήσετε, δὲν θέλετε νὰ μετανοῆτε ἕως εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς σας, καὶ νὰ κλαίετε πικρῶς τὰ ἁμαρτήματά σας, ἀμὴ θέλετε νὰ μένετε μὲ τὴν σκληρὰν, καὶ ἀμετανόητον γνώμην σας. Τάδε λέγει Κύριος εἰς ἐκείνους ὁποῦ συμπεραίνουν τὸν καιρὸν, καὶ δὲν κάμνουν τὰς ἐντολάς μου, ἢ δὲν μετανοοῦν παρευθὺς, ἀλλὰ δίδουν διορίαν, καὶ δὲν πιστεύουν οὔτε πείθονται εἰς τοὺς λόγους μου, ὕστερα ἀπὸ τόσα, καὶ τοιαῦτα θαύματα, καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν ἔνσαρκόν μου οἰκονομίαν, καὶ ἀπὸ τὴν τόσην διδασκαλίαν ὁποῦ ἅπλωσα εἰς ὅλον τὸν κόσμον. «Συντρομάξει ἐπ' αὐτοὺς »ἡ γῆ, καὶ διαρραγήσεται εἰς πολλὰ, μὴ ὑπο»μένουσα φέρειν ἐπὶ τοῦ νώτου αὐτῆς τοὺς ἀ»γνώμονας, καὶ σκληροτραχήλους, καὶ παρηκό»ους μου· καὶ ἴδωσι τὴν πτῶσιν αὐτῶν, ἐγγί»σασαν πρὸ τῶν ποδῶν αὐτῶν, καὶ τρομάξωσι· »τῆς γὰρ γῆς τρεμούσης, τοῦ οὐρανοῦ κλονου»μένου, καὶ ῥοιζιδὸν ὡς βιβλίον εἱλισσομένου, »ἐκ τῶν φοβερῶν δειμάτων ἐκείνων, πτοηθῶσιν »αἱ ἀκαμπεῖς, καὶ ἀμείλικτοι καρδίαι αὐτῶν, ὡς »λαγωοῦ ἐν ὥρᾳ σφαγῆς, καὶ συσκοτάσει τὸ »φῶς· πεσοῦνται τὰ ἄστρα· ὁ Ἥλιος, καὶ ἡ σε»λήνη σβεσθήσονται ἐπ' αὐτούς· ἀπὸ δὲ τῶν »τειχισμάτων τῆς γῆς ἀναβήσεται πῦρ ὑπερεκ»βλύζον ὡς τὰ πελάγη τῶν θαλασσῶν.» Καὶ καθὼς εἰς τὸν καιρὸν τοῦ κατακλυσμοῦ ἄνοιξαν οἱ καταράκται τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατέβη τὸ νερὸν, καὶ κατ' ὀλίγον ὀλίγον ἐσκέπασεν ὅλα τὰ πλήθη τῶν ἀνθρώπων, τοιουτοτρόπως καὶ τότε

θέλει ἀνοίξουν τὰ θεμέλια τῆς γῆς, καὶ θέλει εὔγῃ ἡ φωτία ὄχι κατ' ὀλίγον ὀλίγον, ἀλλὰ ὅλη ὁμοῦ, καὶ θέλει σκεπάσει ὅλην τὴν γῆν, καὶ θέλει γένῃ ποταμὸς πύρινος. Τότε λοιπὸν τί θέλει κάμουν ἐκεῖνοι ὁποῦ λέγουν, ὅτι ἄμποτε νὰ μὲ ἄφιναν εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν καὶ ἐγὼ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν δὲν τὴν ἤθελα; Τί θέλει γένουν ἐκεῖνοι ὁποῦ τώρα γελοῦν, καὶ λέγουν αὐτά; ἀμὴ τί νὰ κάνωμεν; νὰ κλαίωμεν κάθε ἡμέραν; ἔτζι προστάζεις ἐσύ; ἐκεῖνοι δὲ ὁποῦ ἀντιλέγουν, καὶ γογγύζουν, καὶ κάμνουν τὰ χειρότερα ἀπὸ αὐτά, τί θέλει ἀπολογηθοῦν τότε; ἆρά γε ἠμποροῦν νὰ εἰποῦν, πῶς δὲν ἠκούσαμεν; ἢ πῶς δὲν μᾶς ἐδίδαξε τινάς; ἢ πῶς δὲν ἐγνωρίσαμεν τὸ ὄνομα, τὴν ἐξουσίαν, τὴν ἰσχὺν, καὶ τὴν δύναμιν τοῦ Δεσπότου; ὄχι δὲν ἠμποροῦμεν νὰ εἰποῦμεν τίποτε· διατὶ θέλει μᾶς εἰπῇ τότε ὁ Δεσπότης ἡμῶν Χριστὸς, ὦ ἄθλιοι, πόσα σᾶς ἐπαρήγγειλα ἐγὼ μὲ τοὺς Προφήτας μου, μὲ τοὺς Ἀποστόλους μου, καὶ μὲ ὅλους σχεδὸν τοὺς δούλους μου; καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος πόσα σᾶς εἶπα, καὶ σᾶς ἐπαρήγγειλα; δὲν ἠκούετε τὸ Εὐαγγέλλιόν μου ὁποῦ ἔλεγε; «Μακάριοι »οἱ κλαίοντες, ὅτι αὐτοὶ γελάσσονται.» Δὲν μὲ ἀκούετε ὁποῦ ἐφώναζα; Μακάριοι οἱ πενθοῦντες, καὶ ἐσεῖς ἐγελούσετε, καὶ ἐκαγχάζετε, καὶ ἐσυνομιλούσετε ἀναμεταξύ σας ἕνας μὲ τὸν ἄλλον, καὶ ἐμακρύνατε τὰς ἀργολογίας σας, καὶ ἐπροσκαλούσετε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον εἰς τὰ φαγοπότια, θεραπεύοντες τὴν κοιλίαν σας; Δὲν ἔλεγα ἐγὼ στενὴ, καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὅτι βιαστὴ ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, καὶ βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτὴν, καὶ ἐσεῖς ἐξαπλώνεσθε ἐπάνω εἰς μαλακὰ στρώματα, καὶ ἐζητούσετε μὲ κάθε λογῆς τρόπον τὴν ἀνάπαυσιν τῆς σαρκός σας; Δὲν ἔλεγα ἐγὼ, ὁ θέλων εἶναι πρῶτος, ἔστω πάντων ἔσχατος, καὶ πάντων δοῦλος, καὶ πάντων διάκονος, καὶ ἐσεῖς ἐπροτιμούσατε τὰς πρωτοκλισίας, καὶ πρωτοκαθεδρίας, καὶ ἐξουσίας, καὶ τὰ μεγάλα ἀξιώματα, καὶ δὲν ἠθέλετε νὰ ὑπηρετήσετε, ἢ νὰ ὑποταχθῆτε μὲ ταπείνωσιν εἰς τὸν εὐτελῆ, καὶ πτωχὸν, καὶ ἀπερριμμένον; Δὲν ἔλεγα ἐγὼ, ὅσα θέλετε, ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ὁμοίως αὐτοῖς ποιεῖτε, καὶ ἐσεῖς ἐκάνετε μοναχὰ τὰ ἐδικά σας θελήματα, καὶ τὰς ἐπιθυμίας σας, πλεονεκτοῦντες, ἁρπάζοντες, ἀδικοῦντες, καὶ ἐθεραπεύετε μόνον τὸν ἑαυτόν σας; Δὲν ἔλεγα ἐγὼ, ἐάν τις σὲ ῥαπίσῃ εἰς τὴν δεξιάν σου σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην, καὶ ἐσεῖς ἄλλοι ἐγελούσετε ἀκούοντες αὐτὸ, καὶ ἄλλοι δὲν ἠθέλετε οὐδὲ νὰ τὸ ἀκούσετε τελείως, ἀμὴ ἐλέγετε πῶς κακῶς, καὶ ἀδίκως τὸ ἐπρόσταξα αὐτό; Δὲν ἔλεγα ἐγὼ, ἐάν τις σὲ ἀγκαρεύσῃ μίλιον ἓν, ὕπαγε μετ' αὐτοῦ δύω, καὶ ἐσεῖς ὄχι μόνον δὲν τὸ ἐκάμετε, ἀλλὰ καὶ οἱ περισσότεροι ἀγκαρεύσατε τοὺς ἀδελφούς σας; δὲν ἔλεγα ἐγὼ, μακάριοι ἐστὲ ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς, καὶ διώξωσι, καὶ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι ἕνεκεν ἐμοῦ, καὶ ἐσεῖς δὲν ὑποφέρετε νὰ ἀκούσετε οὐδὲ λόγον σκληρὸν ὄχι μόνον ἀπὸ τοὺς ὁμοίους σας, ἀλλ' οὐδὲ ἀπὸ τοὺς μεγαλητέρους σας; Δὲν ἔλεγα ἐγὼ χαίρετε, καὶ ἀγαλλιᾶσθε εἰς τοὺς διωγμοὺς, καὶ εἰς τὰς θλίψεις, καὶ ἐσεῖς ἀγαπήσετε μάλιστα τοὺς ἐπαίνους, καὶ τὴν τιμὴν, καὶ τὴν δόξαν, καὶ ὅταν ἤθελε σᾶς ἀκολουθήσῃ καμμία θλίψις, ἢ διωγμὸς δὲν ἠθέλετε οὔτε αὐτὴν τὴν ζωήν σας; Δὲν ἐμακάριζα ἐγὼ τοὺς πτωχοὺς, καὶ ἐσεῖς οὐδὲ ἐπιθυμήσατε ποτὲ ἐξ ὅλης σας ψυχῆς νὰ γενῆτε πτωχοί; Δὲν ἔλεγα ἐγὼ, πῶς οἱ πραεῖς θέλει κληρονομήσουν τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ ἐσεῖς ἐγίνεσθε ὡσὰν θηρία ἄγρια εἰς ἐκείνους ὁποῦ δὲν ἔκαμναν ὀγλίγωρα τὰ θελήματά σας; καὶ ὅταν τοὺς ἐβλέπετε πῶς δὲν ἔκαμναν τὰς ἐντολάς μου, τότε τοὺς ἐσυμπαθούσετε, καὶ ἐγίνεσθε ἥμεροι, καὶ πρᾶοι, καὶ ἐλέγετε, πῶς ὁ Κύριος εἶπε νὰ τοὺς συγχωροῦμεν, καὶ νὰ μὴν ὀργιζώμεθα εἰς κανένα; Δὲν σᾶς ἔλεγα, ἐγὼ, εὔχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς· ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καὶ καλῶς ποιεῖτε τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς, καὶ ἐσεῖς ἐλέγετε αὐτὸ εἶναι ἴδιον τῶν Ἀποστόλων, καὶ τῶν μεγάλων Ἁγίων, ὅτι ποῖος ἄλλος δύναται νὰ τὸ κάμῃ αὐτό; ἄθλιοι, καὶ ταλαίπωροι, διατὶ δὲν ἐγίνεσθε καὶ ἐσεῖς Ἅγιοι; Δὲν μὲ ἀκούετε ὁποῦ σᾶς ἔλεγα γίνεσθε Ἅγιοι, ὅτι ἐγὼ Ἅγιος εἰμί; καὶ ἐσεῖς ἐμείνετε μὲ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ μὲ τὸν μολυσμὸν τῶν ἁμαρτιῶν σας; Καὶ εἰς τὰς γυναῖκας πάλιν ξεχωριστὰ θέλει εἰπῇ, δὲν ἀκούετε εἰς τὰς ἐκκλησίας ἐκείνους ὁποῦ ἐδιάβαζαν, καὶ ἔλεγαν, βίος, καὶ πολιτεία τῆς Ἁγίας Πελαγίας, ὁποῦ ἦτον μίαν φορὰν πόρνη, καὶ ὕστερον ἁγίασε; βίος καὶ πολιτεία τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας ὁποῦ ἦτον μίαν φορὰν καὶ αὐτὴ πόρνη καὶ ἄσωτος,

καὶ ἔπειτα ἔγινεν ἐπίγειος Ἄγγελος; βίος τῆς Ἁγίας Θεοδώρας ὁποῦ ἦτον προτήτερα μοιχαλίς, καὶ ὕστερον ἔγινεν θαυματουργός; καὶ πάλιν δὲν ἠκούετε, βίος τῆς Εὐφροσύνης τῆς Παρθένου, ὁποῦ μετωνομάσθη Σμάραγδος; καὶ πάλιν, βίος τῆς Ξένης, τῆς κατὰ ἀλήθειαν ξένης, καὶ θαυμαστῆς; δὲν ἠκούσατε πῶς αὐταὶ ἄφησαν καὶ γονεῖς, καὶ πλοῦτον, καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀρραβωνιαστικούς τους, καὶ ἐδούλευσαν ἐμένα μὲ πτωχείαν, καὶ ταπείνωσιν, καὶ ἔγιναν ἅγιαι; Διατὶ λοιπὸν καὶ ἐσεῖς δὲν ἐμιμηθήκετε αὐτάς, αἱ πόρναι τὰς πόρνας, αἱ ἄσωτοι τὰς ἀσώτους, αἱ ὑπανδρευμέναι τὰς ὑπανδρευμένας, καὶ αἱ παρθένοι τὰς παρθένους; Πάλιν εἰς τοὺς ἄνδρας, καὶ βασιλεῖς, καὶ ἄρχοντας ὁμοίως θέλει εἰπῆ. Δὲν ἠκούετε πῶς ὁ Δαβὶδ ἥμαρτε, καὶ ὅταν ἐπῆγεν εἰς αὐτὸν ὁ Προφήτης Νάθαν, καὶ τὸν ἤλεγξε, δὲν τοῦ ἐναντιώθη, οὐδὲ ἐθυμώθη, οὐδὲ ἔκρυψε τὴν ἁμαρτίαν του, ἀλλὰ παρευθὺς ἀσυκώθη ἀπὸ τὸν θρόνον, καὶ ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν ἔμπροσθεν εἰς ὅλον τὸ πλῆθος, καὶ εἶπεν· ἥμαρτον εἰς τὸν Κύριόν μου; καὶ δὲν ἔπαυσεν ἡμέραν, καὶ νύκτα ὁποῦ νὰ μὴ κλαίῃ καὶ νὰ θρηνῇ εἰς ὅλην του τὴν ζωήν; Δὲν ἠκούετε αὐτὸν τὸν Δαβὶδ ὁποῦ ἔλεγεν. Ὅτι σποδὸν ὡσεὶ ἄρτον ἔ»φαγον, καὶ τὸ πόμα μου μετὰ κλαυθμοῦ ἐ»κίρνων· ἀπὸ φωνῆς τοῦ στεναγμοῦ μου, ἐκολ»λήθη τὸ ὀστοῦν μου τῇ σαρκί μου· ὡμοιώθην »πελεκᾶνι ἐρημικῷ; Καὶ πάλιν, ἐκοπίασα ἐν »τῷ στεναγμῷ μου, λούσω καθ᾽ ἑκάστην νύκτα »τὴν κλίνην μου, ἐν δάκρυσί μου τὴν στρωμνήν »μου βρέξω; Δὲν τὸν ἠκούετε ὁποῦ ἔλεγε, Κύ»ριε ὁ Θεός μου, εἰ ἐποίησα τοῦτο, εἰ ἔστιν ἀ»δικία ἐν χερσί μου, εἰ ἀνταπέδωκα τοῖς ἀν»ταποδιδοῦσί μοι κακὰ, ἀποπέσοι μι ἄρα ἀπὸ »τῶν ἐχθρῶν μου κενός, καταδιώξαι ἄρα ὁ ἐχ»θρὸς τὴν ψυχήν μου, καὶ καταλάβοι, καὶ κα»ταπατῆσαι εἰς γῆν τὴν ζωήν μου, καὶ τὴν »δόξαν μου εἰς χοῦν κατασκηνῶσαι;» Διατὶ λοιπὸν καὶ ἐσεῖς δὲν ἐμιμήθητε αὐτὸν, καὶ τοὺς ὁμοίους του; μήπως καὶ ἐνομίσατε πῶς εἶσθε ἐνδοξότεροι, καὶ πλουσιώτεροι ἀπὸ αὐτὸν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἠθελήσατε νὰ ταπεινωθῆτε εἰς ἐμένα; Ἄθλιοι, καὶ ταλαίπωροι, ἐσεῖς μὲ ὅλον ὁποῦ εἶσθε φθαρτοὶ, καὶ θνητοὶ ἠθελήσατε νὰ γενῆτε μονοκράτορες· καὶ ἂν εὑρίσκετο πουθενὰ τινὰς ὁποῦ νὰ μὴ σᾶς ὑποτάσσεται, εὐθὺς ἐσυκώνεσθε κατεπάνω του, ὡσὰν ἕνα οὐτιδανὸν δοῦλόν σας, καὶ δὲν εὐχαριστῆσθε νὰ εἶναι ἐκεῖνος ἐλεύθερος, καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ ἦτον σύνδουλός σας, καὶ ὁποῦ δὲν εἴχετε τίποτε περισσότερον ἀπὸ ἐκεῖνον; ἀμὴ ἐσεῖς πῶς δὲν ἠθελήσατε νὰ δουλεύσετε, καὶ νὰ ὑποταχθῆτε μὲ φόβον, καὶ τρόμον εἰς ἐμένα τὸν Ποιητήν σας, καὶ Δεσπότην σας; καὶ ὅταν ἐκακοποιήσετε ἐκείνους ὁποῦ σᾶς ἔσφαλαν, ἆρά γε τὶ νὰ ἐσυλλογίζεσθε διὰ ἐκεῖνα ὁποῦ σφάλλετε ἐσεῖς εἰς ἐμένα; πῶς δὲν εἶναι τινὰς ὁποῦ νὰ ζητῇ τὰ αἵματα ἐκείνων ὁποῦ ἀδικοῦνται ἀπὸ ἐσᾶς; Ἢ πῶς δὲν εἶναι τινὰς ὁποῦ νὰ βλέπῃ ἐκεῖνα ὁποῦ ἐκάμνετε ἐσεῖς κρυφὰ, ἢ ἀλησμονήσατε ἐμένα τὸν Ποιητήν σας, καὶ Θεὸν, καὶ ἐνομίσατε πῶς δὲν ἔχετε κανένα ἄλλον μεγαλήτερόν σας; ἢ δὲν ἐλπίσατε ποτὲ, πῶς ἔχετε νὰ παρασταθῆτε μίαν φορὰν γυμνοὶ, καὶ τετραχηλισμένοι ἔμπροσθέν μου; Δὲν μὲ ἀκούσατε ὁποῦ πάντοτε σᾶς ἔλεγα, ὁ θέλων εἶναι πρῶτος, ἔστω πάντων ἔσχατος, καὶ πάντων δοῦλος, καὶ πάντων διάκονος; Πῶς δὲν ἐτρομάξετε, πῶς δὲν ἤλθετε εἰς αἴσθησιν νὰ καταλάβετε τὴν οὐτιδανότητά σας, καὶ νὰ ταπεινωθῆτε φοβούμενοι μὴ πέσετε εἰς ὑπερηφάνιαν ἀπὸ αὐτὴν τὴν ματαίαν δόξαν τοῦ κόσμου, καὶ παραβῆτε τὴν ἐντολήν μου, καὶ παραδοθῆτε εἰς τὸ ἄσβεστον πῦρ τῆς κολάσεως; Δὲν ἠκούετε πῶς ὁ Δαβὶδ ὅταν ὑβρίζετο ἀπὸ τὸν Σεμεεὶ, καὶ ἐκαλεῖτο φονεύς, ὄχι μόνον εἶχεν ἐξ ὅλης του ψυχῆς τὸν ἑαυτόν του εὐτελέστερον ἀπὸ ἐκεῖνον, καὶ δὲν ὠργίζετο, ἀλλὰ καὶ ἐμπόδισεν ἐκείνους ὁποῦ ἤθελαν νὰ τὸν φονεύσουν; Ἰδοὺ λοιπὸν καὶ ὁ Μωϋσῆς, καὶ ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ, καὶ ὁ Δαβὶδ, καὶ ἄλλοι πολλοὶ προτήτερα ἀπὸ τὴν ἔνσαρκόν μου οἰκονομίαν, καὶ ὕστερον πάλιν περισσότεροι, τοὺς ὁποίους βλέπετε τώρα πῶς δοξάζονται μαζὴ μὲ ἐμένα· καὶ αὐτοὶ βασιλεῖς ἦσαν, καὶ ἄρχοντες, καὶ πλούσιοι, ὡσὰν καὶ ἐσᾶς, καὶ διὰ τὸν φόβον μου ἀπέρασαν τὴν ζωήν τους μὲ δικαιοσύνην, καὶ μὲ ταπείνωσιν, καὶ δὲν ἀνταπέδωκαν εἰς κανένα κακὸν ἀντὶ κακοῦ, ἀλλὰ πολλαῖς φοραῖς ἀτιμάσθηκαν, καὶ ἐκαταφρονέθηκαν ἀπὸ τοὺς ὁμοίους τους, καὶ ἀπὸ τοὺς μικροτέρους τους, καὶ ἄφησαν ἐμένα νὰ κάμω τὴν ἐκδίκησιν, καὶ διὰ ἐκεῖνα ὁποῦ ἥμαρτον εἰς ἐμένα ἐμετανοοῦσαν ἐξ ὅλης τους ψυχῆς, καὶ ἔκλαιαν μὲ φόβον, καὶ τρόμον εἰς ὅλην τους τὴν ζωὴν, διατὶ ἤκουαν, καὶ

ἐπίστευαν αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς δευτέρας μου παρουσίας, καὶ κρίσεως. Ἀμὴ ἐσεῖς ἐκαταφρονήσατε τὰς ἐντολάς μου, ὡσὰν ἑνὸς καταφρονεμένου, καὶ ἀδυνάτου· καὶ λοιπὸν μὲ ἐκείνους ὁποῦ ἐπροκρίνετε νὰ συναναστρέφεσθε, καὶ ἠκούετε τοὺς λόγους τους, καὶ ἐκάμνετε τὰ ἔργα τους, καὶ τοὺς ἀκολουθούσετε, μὲ ἐκείνους μαζὴ θέλει ἀπολαύσετε ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ἑτοιμασμένα διὰ ἐκείνους, ἤγουν τὴν γέενναν τοῦ πυρός. Τοιουτωτρόπως καὶ εἰς τοὺς ἁμαρτωλοὺς Πατριάρχας θέλει φέρει ἀντικρὺ τοὺς Ἁγίους Πατριάρχας, ἤγουν Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον, Ἰωάννην τὸν Ἐλεήμονα, Γρηγόριον τὸν Θεολόγον, τὸν Ἅγιον Ἰγνάτιον, Ταράσιον, Μεθόδιον καὶ ὅλους τοὺς λοιπούς, οἱ ὁποῖοι ἔγιναν εἰκόνες, καὶ ὁμοιώματα τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, ὄχι μόνον μὲ λόγους, ἀλλὰ καὶ μὲ ἔργα. Καὶ εἰς τοὺς ἁμαρτωλοὺς Μητροπολίτας θέλει φέρει ἀντικρὺ τοὺς Ἁγίους Μητροπολίτας, τὸν μέγαν Βασίλειον λέγω, τὸν Γρηγόριον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Βασιλείου, τὸν Γρηγόριον τὸν θαυματουργόν, τὸν Ἅγιον Ἀμβρόσιον, τὸν Νικόλαον, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν κάθε Πατριάρχην, καὶ κάθε Μητροπολίτην, καὶ κάθε Ἐπίσκοπον ἁμαρτωλόν, θέλει τοὺς συγκρίνει μὲ τοὺς Ἀποστόλους, καὶ Ἁγίους Πατέρας ὁποῦ ἔλαμψαν προτήτερα ἀπὸ αὐτοὺς εἰς τὰς ἰδίας ἐπαρχίας, καὶ θέλει βάλει ὅλους αὐτοὺς ἀντικρὺ ἕνα μὲ τὸν ἄλλον, ἤγουν τοὺς δικαίους ἀντικρὺ εἰς τοὺς ἁμαρτωλούς, καθὼς ἀκούεις αὐτὸν ὁποῦ λέγει, τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων, καὶ θέλει τοὺς εἰπῆ. Δὲν ἀπεράσετε καὶ ἐσεῖς τὴν ζωήν σας εἰς ἐκείνους τοὺς τόπους, ὁποῦ αὐτοὶ μὲ ἐθεράπευσαν, καὶ μὲ ἐδούλευσαν; Δὲν ἐκαθίσατε εἰς τοὺς θρόνους αὐτῶν; Διατὶ δὲν ἐμιμήθητε καὶ τὰ ἔργα τους; Διατὶ δὲν ἐφοβήθητε νὰ κρατῆτε, καὶ νὰ τρώγετε ἐμένα τὸν καθαρόν, καὶ ἀμόλυντον μὲ ἀκάθαρτα χέρια, καὶ μὲ πλέον ἀκαθάρτους ψυχάς; Διατὶ δὲν ἐφρίξατε καθόλου, καὶ δὲν ἐτρομάξατε κάμνοντες αὐτά; Διατὶ ἐξοδιάζετε τὰ ἄσπρα τῶν πτωχῶν εἰς τὰς ἐδικάς σας ἡδονὰς καὶ εἰς τοὺς συγγενεῖς σας; Διατὶ μὲ ἐπωλήσατε μὲ ἀργύριον, καὶ χρυσίον, ὡσὰν τὸν Ἰούδαν; Διατὶ μὲ ἀγοράσατε ὡσὰν ἕνα δοῦλον ἀχρεῖον, καὶ μὲ ἐκακομεταχειρισθήκετε νὰ ὑπηρετῶ ἐγὼ εἰς τὰ θελήματα τῆς σαρκός σας; Καθὼς λοιπὸν ἐσεῖς δὲν μὲ ἐτιμήσετε, οὐδὲ ἐγὼ θέλει σᾶς λυπηθῶ, Φύγετε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργάται τῆς ἁμαρτίας, φύγετε. Ἔτζι λοιπὸν θέλει κατακριθοῦν Πατέρες ἀπὸ Πατέρας· δοῦλοι, καὶ ἐλεύθεροι ἀπὸ δούλους, καὶ ἐλευθέρους· πλούσιοι, καὶ πένητες ἀπὸ πλουσίους, καὶ πένητας· οἱ ὑπανδρευμένοι ἀπὸ τοὺς ὑπανδρευμένους· οἱ ἀνύπανδροι ἀπὸ τοὺς ἀνυπάνδρους· καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν κάθε ἁμαρτωλὸς εἰς ἐκείνην τὴν φοβερὰν ἡμέραν τῆς κρίσεως θέλει ἰδῆ τὸν ὅμοιόν του ἀντικρύ του εἰς τὴν αἰώνιον ζωήν, καὶ εἰς τὸ ἀνεκλάλητον ἐκεῖνο φῶς, καὶ θέλει κατακριθῆ ἀπὸ αὐτόν. Ὡσὰν νὰ εἰποῦμεν, κάθε ἁμαρτωλὸς θέλει κοιτάζει ἀντικρύ του εἰς τὸν ὅμοιόν του τὸν δίκαιον, ἤγουν βασιλεὺς εἰς βασιλέα, καὶ ἄρχων εἰς ἄρχοντα, καὶ πόρνος ἀμετανόητος, εἰς πόρνον μετανοημένον, πτωχὸς εἰς πτωχόν, καὶ δοῦλος εἰς δοῦλον. Καὶ θέλει ἐνθυμηθῆ, ὅτι καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος ἦτον, καὶ εἶχε καὶ αὐτὸς ψυχήν, καὶ κορμί, καὶ ὅλα τὰ ἄλλα, ὅσα εἶχε καὶ ἐκεῖνος εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν καὶ τὸ ἴδιον ἀξίωμα, καὶ τὴν ἰδίαν τέχνην, καὶ τὸ ἴδιον ἐπιτήδευμα· ὅμως δὲν ἠθέλησε νὰ τὸν μιμηθῇ· καὶ παρευθὺς θέλει φραγῇ τὸ στόμα του, καὶ θέλει μείνει ἀναπολόγητος, μὴ δυνάμενος τελείως νὰ εἰπῇ τίποτε. Καὶ ὅταν οἱ ἁμαρτωλοὶ κοσμικοὶ ἰδοῦν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν κοσμικοὺς δικαίους, καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ βασιλεῖς, βασιλεῖς δικαίους, καὶ οἱ πλούσιοι, καὶ ὑπανδρευμένοι πλουσίους, καὶ ὑπανδρευμένους Ἁγίους, καὶ ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ ἁμαρτωλοὶ ὁποῦ θέλει εὑρίσκονται εἰς τὴν κόλασιν, τοὺς ὁμοίους τους ὁποῦ νὰ εὑρίσκωνται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, τότε θέλει ἐντραποῦν, καὶ θέλει μείνουν ἀναπολόγητοι, καθὼς ἐκεῖνος ὁ πλούσιος ὁποῦ ἐτηγανίζετο μέσα εἰς τὸ ἄσβεστον πῦρ, καὶ ἔβλεπε τὸν πτωχὸν Λάζαρον ὁποῦ ἀνεπαύετο εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Ἀβραάμ. Ἀμὴ ἡμεῖς οἱ μοναχοί, ὅσοι δηλονότι εἶναι, ὡσὰν καὶ ἐμένα, ὀκνηροί, καὶ ἀμελεῖς, καὶ ἁμαρτωλοί, ἆρά γε τί θέλει πάθωμεν τότε; ἆρά γε τί λογῆς ἐντροπή, καὶ τί λογῆς βάσανα θέλει εὕρουν, ὅταν ἰδοῦμεν ἐκείνους ὁποῦ εἶχαν εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν γυναῖκας καὶ σκλάβους, καὶ σκλάβας, ποῦ νὰ εὐφραίνωνται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν μαζὴ μὲ τὰς γυναῖκας, καὶ τὰ παιδία τους; ὅταν ἰδοῦμεν ἐκείνους ὁποῦ εὑρίσκοντο εἰς ἀξιώματα, καὶ εἰς πλοῦτον, καὶ εὐηρέστησαν τὸν Θεόν; καὶ διὰ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, ὅταν ἰδοῦμεν ὅλους ἐκείνους τοὺς κοσμικοὺς ὁποῦ ἐκατώρθωσαν κάθε ἀρετήν, καὶ ὁποῦ ἀπέρασαν τὴν ζωήν τους μὲ

μετάνοιαν, καὶ δάκρυα διὰ τὸν φόβον τοῦ Κυρίου, νὰ στέκωνται εἰς τὴν χαρὰν, καὶ λαμπρότητα τῶν δικαίων; Διατὶ ὅταν στοχασθοῦμεν, ὅτι ἡμεῖς ἀφήσαμεν, καὶ πατέρας, καὶ μητέρας, καὶ ἀδελφοὺς, καὶ ἀδελφὰς, καὶ ὅλον ἁπλῶς τὸν κόσμον, διὰ νὰ σώσωμεν τὴν ψυχήν μας, καὶ μερικοὶ ἀπὸ ἡμᾶς ἀφήσαμεν καὶ ἀξιώματα, καὶ πλοῦτον, καὶ ὅσα ἄλλα καλὰ ἔχει ὁ κόσμος οὗτος, καὶ ἀνεχωρήσαμεν ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦτον, καὶ ἐγενήκαμεν πτωχοὶ, καὶ μοναχοὶ, διὰ νὰ ἀπολαύσωμεν τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ διὰ ὀλίγην ἀμέλειαν, καὶ πονηρίαν, καὶ διὰ τὰς κακάς μας ἐπιθυμίας, ἐβάλαμεν τὸν ἑαυτόν μας εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος μαζὴ μὲ τοὺς πόρνους, καὶ μοιχοὺς, καὶ μὲ ὅλους ἐκείνους ὁποῦ ἔζησαν ἀσώτως εἰς τὸν κόσμον τοῦτον; Ἀλλοίμονον, τί λογῆς φόβος, καὶ τρόμος, καὶ ἐντροπὴ θέλει μᾶς εὕρῃ τότε; πιστεύσατέ μου, ἀδελφοὶ, ὅτι αὐτὴ ἡ ἐντροπὴ θέλει εἶναι χειρότερη κόλασις εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τὴν αἰώνιον κόλασιν τῶν κοσμικῶν ἁμαρτωλῶν. Διατὶ ὅταν ἐγὼ ὁποῦ ἀρνήθηκα τὸν κόσμον ὅλον, καὶ τὰ κοσμικὰ ἐξ ὅλης μου τῆς ψυχῆς, σταθῶ μαζὴ μὲ τοὺς κοσμικοὺς ἁμαρτωλοὺς, καὶ μὲ ἐκείνους ὁποῦ εἶχαν τέκνα καὶ γυναῖκας, καὶ ὁποῦ ἦσαν ἀνακατωμένοι εἰς κοσμικὰς ὑποθέσεις, διὰ νὰ λάβω τὴν ὁμοίαν κόλασιν μὲ ἐκείνους, καὶ γυρίσουν ἐκεῖνοι, καὶ μὲ ἰδοῦν ὁποῦ εἶμαι μαζή τους, καὶ μοῦ εἶπουν, καὶ ἐσὺ μοναχὲ ὁποῦ ἄφησες τὸν κόσμον, ἐδῶ μαζὴ μὲ ἡμᾶς στέκεις; κἂν ἐσὺ διατί; ἆρά γε θέλει ἀπολογηθῶ τελείως εἰς αὐτούς; καὶ τί νὰ τοὺς εἰπῶ; ποῖος ἀδελφοί μου, ἠμπορεῖ νὰ διηγηθῇ, καθὼς πρέπει μὲ λόγον, τὴν τόσην μεγάλην θλίψιν ὁποῦ ἔχω νὰ λάβω τότε ἐγώ; βεβαιότατα κἀνένας· διατὶ τί νὰ εἰπῶ; ἢ τί νὰ ἀπολογηθῶ τελείως; διατὶ ἀφήσαμεν τὸν κόσμον, καὶ ὅλα τὰ ἐν κόσμῳ ἡμεῖς οἱ μοναχοὶ, ἀμὴ δὲν τὰ ἐβδελύχθημεν ἐξ ὅλης ψυχῆς. Διατὶ τοῦτο εἶναι ἡ ἀληθινὴ ἀναχώρησις ἀπὸ τὸν κόσμον, καὶ τὰ ἐν κόσμῳ, ἤγουν ἀφ᾽ οὗ φύγῃ τινὰς ἀπὸ τὸν κόσμον, νὰ μισήσῃ ἐξ ὅλης του ψυχῆς ὅλα τὰ τοῦ κόσμου· καὶ τί εἶναι ὁ κόσμος; ἄκουσον. Δὲν εἶναι οὔτε χρυσάφι, οὔτε ἄσῆμι, οὔτε ἄλογα, οὔτε μουλάρια, ὅτι ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ χρειάζονται εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ σώματος, τὰ μεταχειριζόμεθα καὶ ἡμεῖς οἱ μοναχοὶ, οὔτε φαγητὰ, οὔτε κρασὶ, οὔτε ψωμὶ, ὅτι καὶ ἡμεῖς τρώγομεν ἀπὸ αὐτὰ μὲ αὐτάρκειαν· οὔτε σπήτια, οὔτε χωράφια, οὔτε ἀμπέλια, οὔτε μετόχια, ὅτι καὶ ἡμεῖς τὰ ἔχομεν. Ἀμὴ ποῖος εἶναι ὁ κόσμος; ἡ ἁμαρτία, καὶ ἡ προσπάθεια ὁποῦ ἔχει τινὰς εἰς τὰ πράγματα, καὶ τὰ πάθη· τὰ δὲ ἐν κόσμῳ ποῖα εἶναι; ἂς τὰ εἰπῇ ὁ Θεολόγος Ἰωάννης ὁ ἠγαπημένος μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ. «Μὴν ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον, μήτε τὰ ἐν τῷ κόσμῳ, ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς, καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Πνεύματος, ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ κόσμου ἐστί.» Λοιπὸν ἐὰν ἡμεῖς ὁποῦ ἀνεχωρίσαμεν, καὶ ἀφήσαμεν τὸν κόσμον, καὶ ἐμείναμεν γυμνοὶ, δὲν ἐφυλάξαμεν αὐτὰ, τί τὸ ὄφελος εἰς ἡμᾶς ἀπὸ μόνην τὴν ἀναχώρησιν; Διατὶ ἀπὸ ὅποιον μέρος τοῦ κόσμου καὶ ἂν εὔγωμεν, καὶ εἰς ὅποιον καταντήσωμεν τὰ ἴδια πράγματα θέλει εὕρομεν πάλιν, ὅτι ἄνθρωποι ὄντες, εἰς ὅποιον μέρος καὶ ἂν ὑπάγωμεν, δὲν δυνάμεθα νὰ ζῶμεν μοναχοί· ὅπου καὶ ἂν εὑρισκώμεθα, χρειαζόμεσθε τὰ ἀναγκαῖα τοῦ σώματος· καὶ εἰς κάθε τόπον εὑρίσκονται γυναῖκες, καὶ παιδία, καὶ κρασὶ, καὶ κάθε εἶδος καρπῶν, καὶ ἀπὸ αὐτὰ, καὶ τὰ τοιαῦτα εἶναι ἡ σύστασις τῆς ζωῆς μας. Ὅθεν ἐὰν ἔχωμεν τὴν ἐπιθυμίαν τῆς σαρκὸς, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ τὴν ἔπαρσιν τῶν λογισμῶν, πῶς ἠμποροῦμεν ὄντες μέσα εἰς αὐτὰ νὰ φύγωμεν ἀπὸ τὴν καθόλου ἁμαρτίαν, καὶ νὰ μὴ πληγωθοῦμεν παντελῶς ἀπὸ τὸ κεντρί της; τὸ ὁποῖον ἰξεύρω πολλὰ καλὰ, ὅτι πολλοὶ ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς, καὶ τωρινοὺς Ἁγίους, τὸ ἐφύλαξαν καὶ τὸ φυλάττουν, εὑρισκόμενοι μέσα εἰς τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, καὶ εἰς φροντίδας, καὶ μέριμνας, καὶ ἀπερνῶντες τὴν ζωήν τους μὲ τελείαν καθαρότητα, καὶ ἁγιότητα· καθὼς μαρτυρεῖ καὶ ὁ Παῦλος διὰ αὐτοὺς, καὶ τοὺς παρομοίους, ἐκεῖ ὁποῦ λέγει. «Παράγει τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου, ἵνα καὶ ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ ἔχοντες ὦσι, καὶ οἱ ἀγοράζοντες ὡς μὴ κατέχοντες, καὶ οἱ χρώμενοι ὡς μὴ καταχρώμενοι.» Λοιπὸν δυνατὸν εἶναι ἀπὸ αὐτὰ νὰ μάθῃ τινὰς καὶ τὰ λοιπά· ἤγουν ἐκεῖνος ὁποῦ ἀτιμάζεται, καὶ ἀδικεῖται, καὶ παρακινεῖται εἰς θυμὸν νὰ μὴ θυμώνεται· ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπαινεῖται νὰ μὴ βάνῃ εἰς τὸν νοῦν του παντελῶς ἐκεῖνα ὁποῦ λέγονται εἰς ἔπαινόν του· ἐκεῖνος ὁποῦ παρακινεῖται νὰ κάμῃ ἐκδίκησιν, νὰ εἶναι εἰς τὸν κόσμον ὡς νεκρὸς μὲ ὅλην του τὴν διάθεσιν,

καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔγινε μίαν φορὰν τοιοῦτος, νὰ ζητῇ, καὶ νὰ ἔχῃ προθυμίαν νὰ μὴ λυπῆται πλέον οὐδὲ τὸ ἴδιόν του κορμὶ, ὅτι τοιοῦτοι ἔγιναν, καὶ εἰς κάθε καιρὸν γίνονται, ὅσοι ἀγωνίζονται. Εἰδὲ καὶ δὲν ἀγωνιζόμεθα νὰ γένωμεν τοιοῦτοι, καὶ νὰ ἀπεράσωμεν τὴν ζωήν μας τοιούτης λογῆς, τί ἔχομεν να εἰποῦμεν τότε εἰς τὴν μέλλουσαν κρίσιν; ὅτι ἐκαταφρονήσαμεν δόξαν, καὶ πλοῦτον; ὅμως ὁ Κύριος θέλει μᾶς εἰπῇ ἐξάπαντος, ἀλλὰ δὲν ἀφήσετε τὸν φθόνον, καὶ τὴν φιλονεικίαν, καὶ τὴν ζηλείαν· καὶ πῶς αὐτὰ μᾶς ἀποξενώνουν, καὶ μᾶς χωρίζουν ἀπὸ τὸν Θεὸν, τὸ λέγει ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος. «Εἰδὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε (διατὶ εἶναι καὶ ζηλεία »καλὴ νὰ ζηλεύῃ τινὰς ἄλλον μὲ καλὸν σκο»πὸν, ἤγουν διὰ νὰ κάμῃ καὶ ἐκεῖνος τὸ καλὸν »ὁποῦ βλέπει εἰς τὸν ἀδελφόν του) καὶ ἐρί»θειαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε, »καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας. Οὐκ ἔστιν »αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλ' ἐπί»γειος ψυχική, δαιμονιώδης· ὅπου γὰρ ζῆλος »καὶ ἐρίθεια, ἐκεῖ καὶ ἀκαταστασία, καὶ πᾶν φαῦ»λον πρᾶγμα.» Καὶ ὕστερον ἀπὸ ὀλίγα λέγει. «Αἰτεῖτε, καὶ οὐ λαμβάνετε, ὅτι κακῶς αἰτεῖσθε, »ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε.» Καὶ πρὸς τούτοις λέγει. «Μοιχοὶ, καὶ μοιχαλίδες οὐκ »οἴδατε, ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου, ἔχθρα ἐστὶ »τοῦ Θεοῦ.» Καὶ στοχάσου ὁποῦ δὲν εἶπεν, ὅτι ὁ κόσμος μοναχὰ εἶναι ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ φιλία τοῦ κόσμου, ὅτι διὰ μέσου αὐτῆς γινόμεθα μοιχοὶ, καὶ μοιχαλίδες· καὶ πῶς αὐτὸ εἶναι ἀληθινὸν ἄκουσον τὸν Χριστὸν ὁποῦ λέγει. «Πᾶς ὁ ἐμβλέψας γυναικὶ πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι, »ἤδη ἐμοίχευσεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.» Καὶ πάλιν ἀλλαχοῦ. «Οὐκ ἐπιθυμήσεις τὶ τοῦ πλησίον »σου.» Καὶ μὲ αὐτὰ μᾶς φανερώνει, ὅτι ὄχι μόνον ἐκεῖνος ὁποῦ κάμνει τὴν ἁμαρτίαν χωρίζεται ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ γίνεται ἐχθρός του, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὴν ἀγαπᾷ, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπιθυμεῖ κἀνένα πρᾶγμα, ἤγουν ἔχει προσπάθειαν καὶ σχέσιν εἰς κἀνένα γήϊνον, καὶ κοσμικὸν, ὅτι τοῦτο εἶναι ἡ φιλία τοῦ κόσμου. Ὥστε ὁποῦ ἀποδείχνει φανερῶς, ὅτι ἐὰν εἶναι τινὰς γυμνὸς, καὶ ὑστερημένος ἀπὸ ὅλα τὰ γήϊνα, καὶ κοσμικὰ, καὶ δὲν κάμνῃ καμμίαν ἁμαρτίαν μὲ τὸ ἔργον, ἀλλὰ μόνον τὴν ἀγαπᾷ, καὶ ἔχει προσπάθειαν, καὶ σχέσιν εἰς αὐτὴν, αὐτὸς εἶναι ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ, καθὼς λέγει καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Θεολόγος. «Ἐάν τις ἀγαπᾷ τὸν κό»σμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ Πατρὸς ἐν αὐ»τῷ.» Ἀλλὰ καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς λέγει. «Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου »ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς δια»νοίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου.» Ὥστε ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει εἰς ἄλλο τίποτε ἐπιθυμίαν, ἢ προσπάθειαν καὶ σχέσιν, εἶναι ἔξω ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἐντολήν. Ἡμεῖς δὲ οἱ ἄθλιοι, καὶ ταλαίπωροι ὁποῦ ἀφήσαμεν τὰ μεγάλα, καὶ τὰ ἔνδοξα, καὶ ὑψηλὰ τοῦ κόσμου, καὶ ἐγενήκαμεν μοναχοὶ, ἀγαποῦμεν ἄλλοι ἀπὸ ἡμᾶς ῥάσα λαμπρὰ, καὶ ἄλλοι φορέματα εὔμορφα, καὶ ἄλλοι ζώναις, και πολυσταύρια, καὶ ἄλλοι παπούτζια, καὶ ἄλλοι φαγητὰ, καὶ πιοτὰ γλυκὰ, καὶ ἄλλοι ἐργαλεῖα, καὶ μαχαίρια, ἢ καὶ ἄλλα πράγματα εὐτελέστερα ἀπὸ αὐτὰ, διὰ μέσου τῶν ὁποίων ξεπεύτωμεν ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Βασιλέως τῶν ἁπάντων Χριστοῦ, καὶ γενόμεθα ἐχθροί του, καὶ δὲν τὸ αἰσθανόμεθα. Ὅθεν ἀνίσως δὲν μετανοήσωμεν, καθὼς πρέπει διὰ αὐτὰ, καὶ δὲν ἀποβάλλωμεν ἀπὸ τὴν ψυχήν μας κάθε κακὴν ἐπιθυμίαν, καὶ κάθε πονηρίαν, καὶ φιλονεικίαν, καὶ ζηλείαν, καὶ ὑπερηφάνιαν, θέλει κατακριθοῦμεν βεβαιότατα εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον μαζὴ μὲ τοὺς τελώνας, καὶ πόρνους, καὶ ἁμαρτωλοὺς, καὶ μὲ τοὺς πλουσίους ἐκείνους ὁποῦ ἔζησαν μὲ ἀσωτείαν. Διὰ τοῦτο λοιπὸν ἂς ἀγωνισθοῦμεν, ἀδελφοί μου, νὰ κάμωμεν κάθε ἀρετὴν, καὶ νὰ συγκαθοῦμεν ἐξ ὅλης ψυχῆς κάθε κακίαν, καὶ κάθε πάθος, καὶ νὰ μισήσωμεν κάθε πρᾶγμα ὁποῦ νὰ φέρῃ κίνδυνον εἰς τὴν ψυχήν μας ἢ μικρὸν, ἢ μεγάλον, καὶ ἂς μεταχειρισθοῦμεν μόνον ἐκεῖνα τὰ πράγματα, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν χαίρεται ὁ νοῦς μας, καὶ ἡ καρδία μας δὲν ἡδύνεται, διὰ νὰ μὴ βάλωμεν τὸν ἑαυτόν μας εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος μαζὴ μὲ τοὺς κοσμικοὺς ἁμαρτωλοὺς, διὰ μέσου ἐκείνων ὁποῦ φαίνονται μικρὰ, καὶ εὐτελῆ, καὶ ἰδοῦμεν τοὺς ἀδελφούς μας, καὶ πατέρας μας ὁποῦ νὰ παραστέκουν εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ μᾶς κατακρίνουν. Οἱ ἁμαρτωλοὶ ἡγούμενοι λέγω κάθε μοναστηρίου νὰ ἰδοῦν τοὺς ἡγουμένους ὁποῦ εὐηρέστησαν τὸν Θεὸν εἰς τὰ ἴδια μοναστήρια. Οἱ ἁμαρτωλοὶ διακονηταὶ ἐκείνους ὁποῦ ἔλαμψαν ὡς φωστῆρες εἰς τὰ ὅμοια διακονήματα. Οἱ ἁμαρτωλοὶ ὑποτακτικοὶ,καὶ ὅσοι ἔζησαν μὲ ἐργόχειρα, νὰ ἰδοῦν ἐκείνους ὁποῦ ἔλαμψαν εἰς τὰ ἴδια ἔργα, καὶ εἰς τὰς ἰδίας,

ἢ καὶ πλέον κατωτέρας δουλείας, ἐστεφανωμένους μαζὴ μὲ τοὺς Ἁγίους Μάρτυρας. Ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐμόλυναν τὴν νεότητά τους μὲ σαρκικά, νὰ ἰδοῦν ἐκείνους ὁποῦ ἐφύλαξαν καθαρὰν τὴν νεότητά τους. Οἱ τέλειοι ἄνδρες ὁποῦ ἐξέπεσαν ἀπὸ ἀμέλειάν τους, νὰ ἰδοῦν ἐκείνους ὁποῦ ὑπέμειναν τὸν πόλεμον τῆς σαρκὸς ἀπὸ τὴν νεότητά τους, ἕως ὁποῦ ἐγήρασαν, καὶ ἐφύλαξαν τὴν σωφροσύνην τους. Οἱ γέροντες ὁποῦ ἕως τέλους τῆς ζωῆς τους ἔκαναν τὰ ἔργα τῶν ἀναισθήτων παιδίων νὰ ἰδοῦν ἐκείνους ὁποῦ ἐμετανόησαν εἰς τὸ γηρατεῖόν τους, ἢ ἔγιναν μοναχοί, καὶ εἰς ὀλίγον καιρὸν διὰ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ ἔκοψαν τὴν κακὴν συνήθειαν, τὴν ὁποίαν εἶχαν ἐκ νεαρᾶς τους ἡλικίας. Ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐγελοῦσαν, ἐκείνους ὁποῦ ἔκλαιαν· ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐξεφάντωναν, καὶ ἔτρωγαν ἔξω ἀπὸ τὸν διωρισμένον καιρόν, ἐκείνους ὁποῦ δὲν ἐχόρταιναν οὔτε εἰς τὸν διωρισμένον καιρόν. Ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔπαιζαν νὰ ἰδοῦν ἐκείνους ὁποῦ ἦσαν πάντοτε σκυθρωποί, καὶ συλλογισμένοι, ἐνθυμούμενοι τὴν φοβερὰν ἐκείνην ὥραν τῆς κρίσεως, καὶ τὰς ἁμαρτίας τους. Ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀνεχώρησαν ἀπὸ πλοῦτον, καὶ δόξαν, καὶ ἦλθαν, καὶ ἔγιναν μοναχοί, καὶ δὲν ἠθέλησαν νὰ ὑποταχθοῦν, καὶ νὰ ταπεινωθοῦν ὀλίγον, νὰ ἰδοῦν ἐκείνους ὁποῦ ἦλθαν ἀπὸ μεγάλην τους πτωχείαν, καὶ ἔζησαν μαζὴ μὲ ἡμᾶς, καὶ διὰ τὴν ταπείνωσίν τους νὰ εἶναι λαμπρότεροι, καὶ ἐνδοξότεροι ἀπὸ πολλοὺς Βασιλεῖς, καὶ Πατριάρχας ὁποῦ νὰ στέκωνται μαζή τους εἰς τὰ δεξιά.

ζ΄. Ἆρά γε, ὦ ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἐκαταλάβετε τί εἶπα; τάχα ἰξεύρετε τί λογῆς ἐντροπὴ θέλει εἶναι τότε εἰς ἡμᾶς; τάχα ἐβάλετε εἰς τὸν νοῦν σας, ἢ αἰσθάνθητε παντελῶς τὴν ὥραν ἐκείνην; ἢ νὰ εἰπῶ πάλιν τὰ ἴδια εἰς ὠφέλειαν ἐδικήν μου, καὶ τῶν ὁμοίων μου ἀμελῶν, καὶ ὀκνηρῶν; Λοιπὸν καὶ εἰς ἡμᾶς τοὺς ἰδίους τὰ ἴδια θέλει γένουν εἰς ἐκείνην τὴν φοβερὰν ἡμέραν τῆς κρίσεως, καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς μας θέλει εὑρεθοῦν ὁποῦ νὰ στέκωνται εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ Θεοῦ μὲ δόξαν πολλήν, καὶ πολλοὶ πάλιν νὰ στέκωνται εἰς τὰ ἀριστερά, καὶ νὰ κατακρίνωνται ἀπὸ αὐτούς· καὶ πῶς νὰ μὴ κατακριθοῦν; Ὅταν δύω ἄνθρωποι ὁποῦ νὰ ἔχουν τὴν ἰδίαν τέχνην, ἢ δύω νέοι ὁποῦ νὰ εἶναι καθαροὶ ἀπὸ κάθε ἁμαρτίαν, καὶ πτωχοί, καὶ νὰ ἀρνηθοῦν τὸν κόσμον τοῦτον, καὶ νὰ γένουν μοναχοί, καὶ ὁ ἕνας νὰ κάμῃ ἐξ ἰδίας του προαιρέσεως κάθε ἀρετήν, καὶ ὁ ἄλλος κάθε κακίαν· ἢ δὲν τὸ βλέπομεν τοῦτο ὁποῦ γίνεται κάθε ἡμέραν εἰς ἡμᾶς; καὶ τὸν ἕνα ἀπὸ τούτους τοὺς δύω τὸν βλέπομεν ὁποῦ εἶναι ταπεινός, εὐπειθής, καὶ ὑπήκοος, καὶ συναναστρέφεται μὲ ἡμᾶς ὡς δοῦλος Θεοῦ, καὶ ὄχι ἀνθρώπων, καὶ ὑπηρετεῖ τοὺς ἀδελφοὺς μὲ κάθε πίστιν, καὶ εὐλάβειαν, καὶ ἔχει τὸ φρόνημά του ταπεινόν, καὶ συντετριμμένον, καὶ συλλογίζεται μὲ τὸν ἑαυτόν του, καὶ λέγει ἔτζι. (Καὶ τί λέγει αὐτὸς τὸ ἔμαθα ἐγὼ ἀπὸ τὴν ἐξομολόγησίν του ὁποῦ κάμνει κάθε ἡμέραν, καὶ ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ τὸν ἐρωτοῦν πολλαῖς φοραῖς, καὶ ἀποκρίνεται εἰς αὐτοὺς τοιουτοτρόπως) ἐγὼ λέγει τίμιε Πάτερ, ὅταν ἤμουν εἰς τὸν κόσμον μὲ βίαν πολλήν, καὶ στενοχωρίαν, καὶ μὲ πολλοὺς κόπους εὔγανα τὴν ζωοτροφίαν μου, καὶ τώρα ὁποῦ ἦλθα ἐδῶ πῶς νὰ ἀμελήσω τὴν δουλείαν μου; καὶ νὰ τρώγω τὸ ψωμὶ τοῦ Μοναστηρίου χάρισμα, καὶ νὰ μοῦ τὸ ζητήσῃ ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως; Ἀλλ' ἐπειδὴ ἦλθα νὰ δουλεύσω τὸν Θεόν, ἔχω νὰ ἀγωνισθῶ ὅσον δύναμαι, διὰ νὰ περισσεύσῃ τὸ ἔργον περισσότερον ἀπὸ τὴν ζωοτροφίαν μου, καὶ νὰ ὑποταχθῶ εἰς τὸν προεστῶτά μου, καὶ εἰς ὅλους μου τοὺς ἀδελφούς, μέχρι θανάτου, χωρὶς γογγυσμόν, ὡσὰν νὰ ὑποτάσσωμαι εἰς τὸν Χριστόν, καὶ νὰ μὴ φαίνωμαι παρήκοος εἰς αὐτοὺς παντελῶς. Τὸν δὲ ἄλλον τὸν βλέπομεν ὁποῦ εἶναι κενόδοξος, ἀνυπότακτος, ἀπειθής, καὶ ὁποῦ συλλογίζεται καὶ αὐτὸς μὲ τὸν ἑαυτόν του ὅλα τὰ ἐναντία ἐκείνου, καὶ λέγει. Νὰ ὁποῦ μοῦ ἔδωκεν ὁ Θεὸς κατοικίαν, ψωμί, κρασί, φαγητὰ περισσά, ἔγινα ὅμοιος μὲ τοὺς πρώτους, καὶ πρῶτος ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ ἔρχονται ὕστερον ἀπὸ ἐμένα, καὶ εἶμαι ἀδελφὸς ὅλων αὐτῶν, κἂν θέλουν, κἂν δὲν θέλουν. Τὸ λοιπὸν ἂς φάγω, καὶ ἂς πίω, καὶ ἂς κοιμηθῶ, ἕως ὁποῦ νὰ νὰ χορτάσω. Ὅτι τίς ἡ χρεία πλέον, νὰ δουλεύω, καὶ νὰ κοπιάζω ἐγώ, καὶ νὰ κερδαίνουν ἄλλοι ἀπὸ τοὺς κόπους μου; καὶ ἐὰν μὲ προστάξουν νὰ κάμω καμμίαν δουλείαν, ἐγὼ ἔχω νὰ τοὺς προβάλω, πῶς εἶμαι ἀδύνατος· καὶ ἐὰν μὲ βιάσουν νὰ τὴν κάμω, νὰ τοὺς εἰπῶ τοῦτο. Νὰ μὲ πνίξετε θέλετε, ἢ νὰ μὲ διώξετε; δὲν ἠμπορῶ νὰ τὴν κάμω· καὶ ἔτζι νὰ καμωθῶ τάχα πῶς κλαίω. Νὰ φωνάξω· νὰ εἰπῶ, πῶς τὰ γόνατά μου δὲν βαστοῦν, καὶ πῶς σκοτίζεται τὸ κεφάλι μου ἀπὸ χολήν, καὶ διὰ

ταύτην τὴν πρόφασιν, νὰ λάβω τὴν ἄδειαν νὰ τρώγω, τάχα μὲ εὔλογον τρόπον, ἀπὸ τὴν αὐγὴν, καὶ νὰ ἀρχίσω νὰ ἀναθεματίζω, καὶ νὰ βλασφημῶ, καὶ νὰ ἐναντιώνωμαι, νὰ ἀντιλέγω, καὶ νὰ γογγύζω εἰς κάθε ὑπηρεσίαν ὁποῦ μὲ προστάξουν, καὶ ἐξάπαντος ἔχουν νὰ βαρεθοῦν, νὰ μὲ ἀφήσουν, καὶ μὴ θέλοντες. Εἰδὲ καὶ μοῦ δώσουν καμμίαν φορὰν καμμίαν δουλείαν, καὶ διακονίαν παραμικρὰν νὰ τὴν καταφρονήσω· ὡσὰν νὰ εἰποῦμεν ἂν μὲ προστάξουν νὰ ὑπηρετῶ τὰ μουλάρια, ἔχω νὰ προφασισθῶ πῶς δὲν ἰξεύρω, καὶ νὰ τὰ ἀφήσω ἀφιλοκάλητα, καὶ ἀνεπιμέλητα μὲ ὅλα τους τὰ σαΐσματα, καὶ ἢ θέλει ἀναγκασθοῦν νὰ μὲ ἀφήσουν, ἢ θέλει μοῦ δώσουν καὶ ἄλλον βοηθὸν ὁποῦ νὰ κάμνῃ ἐκεῖνος ὅλας τὰς ὑπηρεσίας, καὶ ἐγὼ νὰ κάμνω ὀλίγον τίποτε, καὶ ἔπειτα νὰ ἀναπαύωμαι. Εἰδὲ καὶ μὲ προστάξουν νὰ γένω ζυμωτὴς, νὰ τοὺς βεβαιώσω ψευδῶς μὲ ὑπόκρισιν πῶς δὲν ἰξεύρω, διὰ νὰ μὴ κατακριθῶ, ὡς παρήκοος, καὶ νὰ τοὺς εἰπῶ, ἐγὼ, Πατέρες, δὲν εἶδα καμμίαν φορὰν πῶς γίνεται τὸ ψωμὶ, καὶ ἔτζι πηγαίνωντας νὰ τοὺς κάμω τὸ ψωμὶ, ὡσὰν πηλὸν, καὶ αὐτοὶ μὴ ἠμπορῶντες νὰ τὸ φάγουν, δὲν θέλει μὲ βιάσουν πλέον εἰς αὐτὴν τὴν ὑπηρεσίαν. Εἰδὲ καὶ μὲ βάλλουν εἰς τὸ μαγειρεῖον νὰ ὑπηρετῶ, νὰ μὴν ὑπακούσω τὸν ἡγούμενον, οὐδὲ νὰ βάλω μετάνοιαν, ἀμὴ νὰ τοῦ εἰπῶ. Κύριε ἐλέησον· ἐμένα ἐδιάλεξες ἀπὸ ὅλους, Πάτερ, νὰ μὲ βάλῃς εἰς τὰς ἀτίμους ὑπηρεσίας; δὲν εἶναι καὶ ἄλλοι ἀδελφοὶ εἰς τὸ μοναστήριον; Καὶ αὐτὰ τὰ λέγει διὰ νὰ μὴ κάμῃ τὴν ὑπηρεσίαν ὁποῦ τοῦ λέγει. Ἀμὴ ἀνίσως ἰδῇ τὸν ἡγούμενον ὁποῦ τὸν βιάζει, πηγαίνει ὄχι διὰ τὸν Θεὸν, ἀλλὰ φοβούμενος νὰ μὴ παιδευθῇ, καὶ δαρθῇ· καὶ πηγαίνοντας μὲ γογγυσμὸν λέγει μέσα του· ἔχουν νὰ φάγουν τέλεια, καὶ καλὰ ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ νὰ τοὺς μαγειρεύσω ἐγώ· ἂν δὲν τοὺς κάμω, ἢ νὰ ἀσυχωθοῦν ἀπὸ τὴν τράπεζαν νηστικοὶ, ἢ νὰ ξεράσουν ὅσα φάγουν, νὰ μὴν εἶμαι ἐγώ. Καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ὅλα ἔτζι τὰ κάμνει ὁ ἄθλιος μὲ μανίαν πολλήν· καὶ τὸ μαγείρευμα τῶν ἀδελφῶν, καὶ τὰ ἄσπρα τὰ καπνίζει, καὶ τὰ κολλᾷ, καὶ τὰ βάνει ὅλα ἄπλυτα, καὶ ἀκάθαρτα εἰς τὰ χαλκώματα, καὶ βάνει ἅλας εἰς αὐτὰ περισσότερον ἀπὸ τὸ μέτρον, καὶ τὰ κάμνει ὡσὰν ἅλμην, καὶ τὴν θερμότητα τῶν φαγητῶν τὴν ἀφίνει νὰ εἶναι χλιαρὰ, διὰ νὰ ἀηδιάσουν, καὶ νὰ συγχυσθοῦν νὰ ξεράσουν τὰ φαγητά· καὶ ἂν τοῦ εἰπῇ κἀνένας ἀδελφὸς, ἢ τοῦ στείλῃ τίποτε νὰ τοῦ μαγειρεύσῃ, λέγει χωρὶς ἐντροπήν· δὲν λυπεῖται; ἔχει κἀνένα δοῦλον ὁ αὐθέντης, καὶ προστάζει· οὐά· ἂς ἀκαρτερῇ· νὰ τοῦ φτιάσω θέλω· ἂς μὴ φάγῃ, ἕως ὁποῦ νὰ τοῦ τὸ μαγειρεύσω· νὰ τὸ φάγῃ θέλει. Καὶ ἔτζι αὐτὰ τὰ ἴδια κάμνει εἰς ὅλας τὰς ὑπηρεσίας. Εἰς ἐκείνας τὰς διακονίας μοναχὰ εὑρίσκεται ἕτοιμος, καὶ τρέχει μὲ προθυμίαν, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἰξεύρει, πῶς ἠμπορεῖ νὰ κλέψῃ, ἢ νὰ οἰκειοποιηθῇ τίποτε· καὶ τότε ἀνίσως δὲν προτιμηθῇ ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους, λυπεῖται φανερὰ, καὶ θλιβόμενος γογγύζει κρυφὰ εἰς τοὺς ὁμοίους του· εἰδὲ καὶ προσταχθῇ εἰς τοιαύτας διακονίας, ὡσὰν νὰ εὐγαίνῃ ἀπὸ τὸν ᾅδην, καὶ ἀπὸ τοὺς νεκροὺς, παρευθὺς φαίνεται λαμπρὸς, καὶ χαρούμενος κατὰ τὸ πρόσωπόν του, καὶ τὰ μάτιά του γίνονται χαροποιὰ, καὶ ἂν θελήσῃ νὰ ὑποκριθῇ μὲ μεγάλην πονηρίαν, διὰ νὰ μὴ γνωρισθῇ, δὲν δύναται νὰ λανθάσῃ ἐκείνους ὁποῦ τὸν βλέπουν. Ὅτι ἀνίσως δὲν δύναται τινὰς νὰ τὸν καταλάβῃ ἀπὸ ἄλλο τὶ, τὸν καταλαμβάνει ἀπὸ τοῦτο, ὁποῦ δὲν γογγύζει, οὐδὲ συμπεραίνει τὸν καιρὸν, κἂν ὀλίγον, καθὼς εἶχε συνήθειαν νὰ κάμνῃ εἰς ὅλας τὰς ἄλλας διακονίας· διατὶ φοβεῖται εἰς αὐτὴν τὴν διακονίαν νὰ εἰπῇ τελείως τίποτε, διὰ νὰ μὴ διορισθῇ ἄλλος, ἀντὶ διὰ αὐτὸν, καὶ μείνῃ αὐτὸς ἄπρακτος. Λοιπὸν ὅταν αὐτοὶ οἱ δύω εὑρίσκωνται τοιούτης λογῆς, καὶ ὁ ἕνας ὑποτάσσεται μὲ ὑπακοὴν ψυχῆς ἀγαθῆς, καὶ μὲ καρδίαν τεταπεινωμένην, χωρὶς ὀκνηρίαν, καὶ γογγυσμὸν, καὶ δόλον, χωρὶς κλεψίαν, καὶ σκάνδαλον· καὶ ὁ ἄλλος κάμνει ὅλα τὰ ἐναντία ἀπὸ αὐτὰ, καθὼς εἴπαμεν. Ὅταν ἔλθῃ ὁ θάνατος καὶ τοὺς πάρῃ καὶ τοὺς δύω αὐτοὺς, καὶ εἰς τὴν φοβερὰν ἡμέραν τῆς κρίσεως ἐκεῖνος ὁ πονηρὸς, καὶ ὀκνηρὸς σταθῇ γυμνὸς, καὶ τετραχηλισμένος ἀπὸ τὰ ἀριστερὰ μέρη τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ, ἂν γυρίσῃ καὶ ἰδῇ εἰς τὰ δεξιὰ ἐκεῖνον τὸν συνομήλικόν του, καὶ ὁμότεχνόν του ὁποῦ ἔγινε μοναχὸς μαζὴ μὲ αὐτὸν, νὰ εὑρίσκεται ὅλος εἰς μεγάλην δόξαν καὶ τιμὴν ὡσὰν τὸν ἴδιον Χριστὸν, τί ἔχει νὰ εἰπῇ τότε; Κατὰ ἀλήθειαν, ἀδελφοί μου, δὲν θέλει δυνηθῇ νὰ εἰπῇ τίποτε, ἀμὴ ἀναστενάζωντας, καὶ τρέμωντας, καὶ τρίζωντας τοὺς ὀδόντας ἔχει νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ

τῆς κολάσεως. Ἔτζι λοιπὸν κάθε ἕνας ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἔχει νὰ κατακριθῇ ἀπὸ κάθε ἕνα Ἅγιον, καθὼς οἱ ἄπιστοι ἔχουν νὰ κατακριθοῦν ἀπὸ τοὺς πιστούς, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἥμαρτον, καὶ δὲν ἐμετανόησαν, νὰ κατακριθοῦν ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ ἥμαρτον ἴσως καὶ περισσότερα, ἀλλὰ ἔδειξαν μεγάλην, καὶ θερμὴν μετάνοιαν. Διὰ τοῦτο παρακαλῶ σας ὅλους, ἂν ἰξεύρετε τὸν ἑαυτόν σας πῶς ἐκάμετε κἀνένα κακὸν, καὶ ἡμαρτήσατε τίποτε, καὶ μὲ τὰς ἁμαρτίας ἐπληγώσατε, καὶ ἐθανατώσατε τὰς ψυχάς σας, φροντίσατε, κἂν ἀπὸ τώρα καὶ εἰς τὸ ἑξῆς νὰ διορθωθῆτε, καὶ νὰ δείξετε κάθε ἕνας σας μετάνοιαν ἀξίαν τῶν ἁμαρτημάτων σας, καὶ νὰ ἀγωνισθῆτε μὲ κάθε τρόπον, νὰ σταθῆτε ἀπὸ τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ Θεοῦ. Καὶ ὅσοι γνωρίζετε πῶς ἔχετε καὶ κἄποια μικρὰ σφάλματα, ἀπορρίψατέ τα καὶ αὐτὰ ἀπὸ λόγου σας, ὅσον δύνασθε, τὸ ὀγλιγωρότερον, διὰ νὰ μὴ σταθῆτε καὶ ἐσεῖς ἀπὸ τὰ ἀριστερὰ διὰ αὐτὰ τὰ παραμικρὰ, καθὼς λέγει ἡ θεία γραφή. Καὶ μὴ τὰ νομίζετε πῶς εἶναι παραμικρὰ, καὶ οὐτιδανὰ, ἀλλὰ νὰ τὰ ἔχετε διὰ μεγάλα· διότι ἐκεῖνος ὁποῦ σφάλλει εἰς τὰ μικρὰ θεληματικῶς, καὶ φυλάττεται ἀπὸ τὰ μεγάλα θέλει κολασθῇ περισσότερον, ἐπειδὴ ἐνίκησε τὰ μεγαλήτερα, καὶ ἀπὸ τὰ παραμικρὰ ἐνικήθη. Διατὶ ἕνα καὶ μοναχὸν πάθος φθάνει νὰ μᾶς κολάσῃ, καθὼς καὶ ἀνωτέρω εἴπαμεν, καὶ ἐφέραμεν μάρτυρας αὐτοὺς τοὺς Ἀποστόλους, Ἰωάννην δηλαδὴ, καὶ Ἰάκωβον. Καὶ διὰ νὰ βεβαιώσω τὸν λόγον μου καὶ μὲ παράδειγμα, θέλει σᾶς ἐρωτήσω τοῦτο· ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει πόλεμον μὲ δέκα, ἢ μὲ δώδεκα ἐχθρούς του, ὅταν ἀρχίσουν τὸν πόλεμον, ἀνίσως εἰς τὴν ἀρχὴν νικήσῃ, καὶ φονεύσῃ τοὺς πρώτους πολεμιστὰς ὅλους ὁμοῦ, καὶ τοὺς πλέον ἀνδρείους ἀπὸ τοὺς ἄλλους, καὶ βλέπωντας πῶς ἔμεινεν ἕνας, ἢ καὶ δύω οἱ πλέον ἀσθενεῖς, καὶ ἀδύνατοι, καὶ πηγαίνουν κατεπάνω του μὲ φόβον, καὶ κολακείαν· ἐὰν δὲν τρέξῃ ἀπὸ μακρὰν νὰ τοὺς πιάσῃ, καὶ νὰ τοὺς δέσῃ τὰ χέρια ὀπίσω, ἢ νὰ τοὺς σφάξῃ, δὲν ἔχει νὰ φονευθῇ ἐκεῖνος ἀπὸ αὐτούς; ὅτι ἂν ρίψῃ τὰ ἅρματά του ἀπὸ ὑπερηφάνιάν του, καὶ πέσῃ νὰ κοιμηθῇ καταφρονῶντας ἐκείνους τοὺς δύω, τοὺς πλέον ἀσθενεῖς, δὲν θέλει ὡρμήσουν οἱ δύω ἐκεῖνοι, ἢ καὶ ὁ ἕνας κατεπάνω του νὰ τὸν δέσῃ, καὶ νὰ τὸν πάρῃ σκλάβον, ἢ νὰ τὸν φονεύσῃ, καὶ νὰ τὸν κάμῃ περιπαίγνιον εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ νὰ εἰποῦν ὅλοι ὅτι μὲ δίκαιον τρόπον ἐσκλαβώθη, ἢ ἐφονεύθη διὰ τὴν ὑπερηφάνιαν, καὶ ἀμέλειάν του; ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα διὰ τὴν ἀνοησίαν, καὶ ἀναισθησίαν του; ὅτι δὲν εἶναι τόσον ἐπαινετὸς διὰ τὸ πάλαισμα, καὶ τὴν νίκην ὁποῦ ἔκαμεν εἰς τοὺς πλέον ἀνδρείους, ὅσον εἶναι κατηγορητὸς, καὶ μισητὸς, καὶ ἀπόβλητος, ἢ καλλίτερα νὰ εἰπῶ σκλάβος, ἢ νεκρὸς διὰ τὴν νίκην ὁποῦ ἔπαθεν ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν ἕνα τὸν ἀσθενῆ. Ἔτζι λοιπὸν, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, καὶ ἡμᾶς δὲν θέλει μᾶς ὠφελήσει τίποτε, ἐὰν νικήσωμεν τὰ μεγάλα πάθη, καὶ κυριευθοῦμεν ἀπὸ τὰ παραμικρά· ἤγουν ἐὰν φυλάξωμεν τὸν μολυσμὸν τῆς σαρκὸς, ἢ ἐὰν ἀπέχωμεν ἀπὸ τὸν φθόνον, καὶ τὸν θυμὸν, καὶ τὴν κλεψίαν, ἢ ἐὰν φυλάξωμεν τὸν ἑαυτόν μας ἀπὸ ἀρσενοκοιτίαν, καὶ παιδοφθορίαν (1), καὶ μαλακίαν, καὶ ἀπὸ κάθε ἄλλην ἀσέλγειαν, καὶ δουλωθοῦμεν εἰς τὴν γαστριμαργίαν, ἢ εἰς τὸ πολὺ κρασὶ, ἢ εἰς τὸν ὕπνον, ἢ εἰς τὴν ἀμέλειαν, ἢ εἰς τὴν ὀκνηρίαν, ἢ εἰς τὴν ἀντιλογίαν, ἢ εἰς τὴν ἀνηκοΐαν, ἢ εἰς τὸν γογγυσμὸν, ὡσὰν δοῦλοι, καὶ σκλάβοι. Τί τὸ ὄφελος εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τὴν ἀποχὴν μόνον τῶν πονηρῶν ἔργων ὁποῦ εἴπαμεν; εἰδὲ καὶ πέρνωμεν κρυφὰ κομάτι ψωμὶ, ἢ ἄλλο τίποτε, καὶ τρώγωμεν χωρὶς τὴν εὐχὴν τοῦ προεστῶτός μας, ποῖος ἠμπορεῖ νὰ εἰπῇ, ὅτι εἴμεσθε ἐλεύθεροι ἀπὸ ἁμαρτίαν; εἰδὲ καὶ λείπωμεν θεληματικῶς ἀπὸ τὰς ἀκολουθίας, χωρὶς μεγάλην ἀσθένειαν, καὶ χωρὶς καμμίαν ἀναγκαίαν χρείαν; εἰδὲ καὶ φυλάττοντες τοὺς καρποὺς δὲν ἐγκρατευόμεθα ἀπὸ αὐτούς; (ὅτι τί ἄλλο ἦτον ἐκεῖνο ὁποῦ ἐδίωξε τὸν Ἀδὰμ ἀπὸ τὸν παράδεισον, καὶ τὸν ἐπαρέδωκεν εἰς τὸν θάνατον;) Τί θέλει κερδήσομεν, ἐὰν φυλαττώμεθα ἀπὸ αὐτὰ τὰ μεγάλα ὁποῦ εἴπαμεν; ὅτι οὐδὲ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει ὅλον του τὸ σῶμα πληγωμένον, ἔπειτα μὲ πολλὰ ἰατρικὰ ἰατρευθῇ ὅλον, καὶ μείνῃ μοναχὰ εἰς ἕνα μέρος ὀλίγη πληγὴ, ὡσὰν τρύπα βελωνιου, εἶναι δυνατὸν νὰ λέγεται ὑγιής. Ἀμὴ ἐκεῖνος λέγεται πρεπόντως ὑγιὴς,

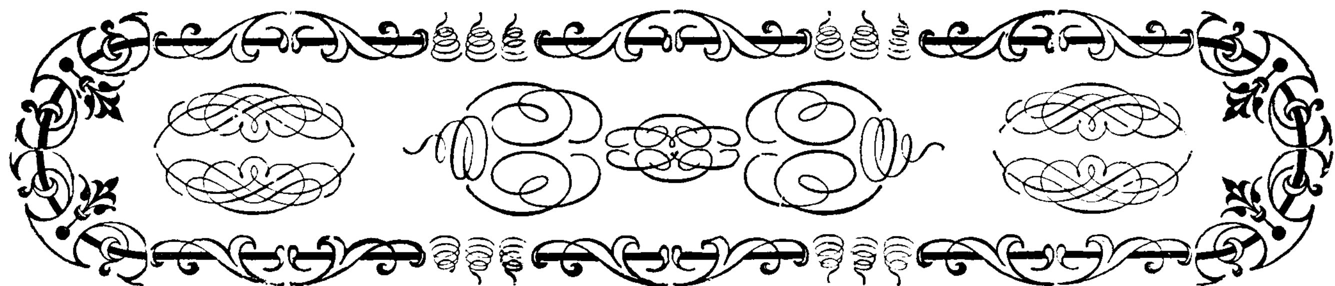
1) Παιδοφθορία, τὸ νὰ φθείρῃ τινὰς ἀνήλικον Κόρην

ὁ ὁποῖος ἐξαλείψῃ ἂν εἶναι δυνατὸν, καὶ σημάδια τῆς πληγῆς ὁποῦ εἶναι εἰς τὸ δέρμα του. Λοιπὸν ἂς μὴ νομίζωμεν αὐτὰ ὁποῦ εἶπα μικρὰ, ἀλλὰ ἀκούοντες πῶς ἄλλοι ἐκαταδικάσθησαν σφοδρῶς διὰ αὐτὰ, καὶ ἐκολάσθησαν, ἂς ἀποφύγωμεν ἡμεῖς, ὅσον δυνάμεθα, τὴν βλάβην ὁποῦ προέρχεται ἀπὸ αὐτὰ, καὶ ἂς μὴν ἐπιμείνῃ, ἀδελφοί μου, τινὰς κἀνένα ἀπὸ αὐτὰ τὰ παραμικρὰ ὁποῦ εἴπαμεν, ἢ εἰς ἄλλο κἀνένα πάθος· ἀμὴ ἂς ἀπέχῃ ἀπὸ τώρα καὶ εἰς τὸ ἑξῆς, καὶ ἂς κάμῃ ἀρχὴν νὰ μετανοῇ, καὶ ἂς μὴ λείπῃ ἀπὸ τὸ νὰ φανερώνῃ τὴν νίκην του, καὶ νὰ ἐξομολογῆται τὴν ἁμαρτίαν του. Ἀνίσως καμμίαν φορὰν νικηθῇ ἀπὸ κἀνένα πάθος, ἕως ὁποῦ νὰ ἐντραπῇ ὁ ἐχθρός μας διάβολος, καὶ νὰ παύσῃ ἀπὸ τὸ νὰ τὸν πολεμῇ. Ἂς μὴ μᾶς κυριεύσῃ φθόνος, μήτε ὀργὴ, μήτε θυμὸς, καὶ κραυγὴ, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἔχουν συνήθειαν νὰ γενῶνται αἰσχρολογίαι, καὶ ὑβρισίαι. Ἂς μὴ μᾶς κυριεύσῃ κενοδοξία, καὶ ὑπερηφάνια, καὶ ὑψηλοφροσύνη καὶ μᾶς κρεμνίσουν εἰς τὸν βυθὸν τοῦ ᾅδου· ἀλλὰ ἂς ἀποδιώξωμεν μακρὰν ἀπὸ λόγου μας ὅλα αὐτὰ, καὶ ἂς ἀποκτήσωμεν ἀντὶ διὰ αὐτὰ τὰς ἀρετάς. Εἰδὲ καὶ εἰπῇ τινὰς, ποῖος δύναται νὰ ἐξετάζῃ ὅλα τὰ παραμικρὰ ἁμαρτήματα, διὰ νὰ ἀπέχῃ, καὶ νὰ μὴ κυριευθῇ ἀπὸ κἀνένα ἀπὸ αὐτὰ, ὁποῦ εἶναι μύρια, καὶ ἀναρίθμητα; Ἐγὼ θέλει σᾶς εἰπῶ, τίς ἠμπορεῖ, μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, νὰ μὴ κυριευθῇ ἀπὸ κἀνένα· ἐκεῖνος ὁποῦ συλλογίζεται πάντοτε τὰ ἁμαρτήματά του, καὶ προστοχάζεται πάντοτε τὴν μέλλουσαν κρίσιν, καὶ μετανοεῖ, καὶ κλαίει, οὗτος ὑπερβαίνει, καὶ ὑπερνικᾷ ὅλα ὁμοῦ τὰ πάθη, ἐπειδὴ ὑψώνεται ἀπὸ τὴν μετάνοιαν τόσον πολλὰ, ὁποῦ δὲν ἠμπορεῖ κἀνένα ἀπὸ τὰ πάθη ὁποῦ εἴπαμεν νὰ φθάσῃ, καὶ νὰ πιάσῃ τὴν ψυχήν του ὁποῦ περιπατεῖ εἰς τὸν ἀέρα. Εἰδὲ καὶ ὁ νοῦς μας δὲν ὑψωθῇ, καὶ δὲν φθάσῃ εἰς τὸ ὕψος τῆς ἀπαθείας ἀπὸ τὴν μετάνοιαν, καὶ ἀπὸ τὰ δάκρυα, καὶ ἀπὸ τὴν πνευματικὴν ταπείνωσιν ὁποῦ προέρχεται ἀπὸ τὰ δάκρυα, βέβαια δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐλευθερωθοῦμεν ἀπὸ ὅλα τὰ εἰρημένα πάθη, ἀλλὰ θέλει πληγωνώμεθα πότε ἀπὸ τὸ ἕνα πάθος, καὶ πότε ἀπὸ τὸ ἄλλο· καὶ θέλει κατατρωγώμεθα ἀπὸ αὐτὰ, ὡσὰν ἀπὸ ἄγρια θηρία, καὶ τώρα, καὶ ὕστερα ἀπὸ τὸν θάνατον, καὶ διὰ αὐτὰ δὲν θέλει ἀξιωθοῦμεν τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἀλλὰ θέλει κολαζώμεθα αἰωνίως ἀπὸ τὰ τοιαῦτα. Ὅθεν παρακαλῶ σας ὅλους πνευματικοί μου ἀδελφοὶ, καὶ δὲν θέλει παύσω ποτὲ ἀπὸ τὸ νὰ σᾶς παρακαλῶ, νὰ μὴν ἀμελήσῃ τινὰς τὴν σωτηρίαν του, ἀμὴ νὰ ἀγωνισθῆτε μὲ κάθε τρόπον νὰ ἀσυκωθῆτε ὀλίγον ἀπὸ τὴν γῆν, ὅτι ἀνίσως καὶ γένῃ τοῦτο τὸ θαῦμα ὁποῦ σᾶς ἔκαμε ὅλους νὰ θαυμάσετε, ἤγουν τὸ νὰ κρεμασθῆτε ἀπὸ τὴν γῆν εἰς τὸν ἀέρα, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ θελήσετε πλέον νὰ καταβῆτε εἰς τὴν γῆν, οὔτε κἂν νὰ σταθῆτε εἰς αὐτὴν τελείως· καὶ γῆν λέγω τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς, ἀέρα δὲ τὸ πνευματικὸν φρόνημα· διότι ἐὰν ὁ νοῦς ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς, καὶ ἀπὸ τὰ πάθη, καὶ διὰ μέσου αὐτοῦ ἰδοῦμεν τὴν ἐλευθερίαν ὁποῦ μᾶς ἐχάρισεν ὁ Χριστὸς, καὶ Θεὸς ἡμῶν, δὲν θέλει καταδεχθοῦμεν πλέο ννὰ καταβοῦμεν εἰς τὴν προτέραν δουλείαν τῆς ἁμαρτίας, καὶ τοῦ σαρκικοῦ φρονήματος· ἀλλὰ θέλει εἴμεσθε πάντοτε ἔξυπνοι, καὶ προσεκτικοὶ, καὶ θέλει προσευχώμεθα ἀδιαλείπτως, καθὼς μᾶς παραγγέλλει ὁ Κύριός μας λέγων. «Γρηγορεῖτε, »καὶ προσεύχεσθε», ἕως ὁποῦ νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὴν μακαριότητα τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ νὰ ἀπολαύσωμεν τὰ ἐπηγγελμένα ἀγαθὰ, χάριτι, καὶ φιλανθρωπίᾳ, τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὧ πρέπει πᾶσα δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΕΞΗΚΟΣΤΟΣ Ζ'.

α'. Περὶ μετανοίας· καὶ τί λογῆς ἀγῶνα ψυχῆς, καὶ πόνον καρδίας ἔχει ἐκεῖνος ὁποῦ μετανοεῖ μὲ Πνεῦμα συντετριμμένον, καὶ μὲ κατάνυξιν.

β'. Ποῖα εἶναι ἐκεῖνα ὁποῦ λέγει, καὶ εὔχεται πρὸς τὸν φιλάνθρωπον Θεόν.

γ'. Καὶ περὶ φόβου Θεοῦ.

α'. Ποῖος ἄνθρωπος εὑρίσκεται ποτὲ εἰς τὸν κόσμον, ὁποῦ ὤντας φαρμακευμένος μὲ θανατηφόρον φαρμάκι, καὶ ἔχωντας πόνους πολλοὺς, καὶ σφοδροὺς μέσα εἰς τὰ ἐντόσθιά του ἠμπορεῖ νὰ βάλῃ εἰς τὸν νοῦν του, ἢ νὰ φροντίσῃ τελείως διὰ καμμίαν μικρὰν πληγὴν ὁποῦ νὰ ἔχῃ ἐπάνω εἰς τὸ δέρμα τοῦ κορμίου του; Ὅτι ὁ πόνος ὁποῦ εἶναι μέσα του, σκεπάζει κάθε ἄλλον πόνον, ἢ πληγὴν ὁποῦ νὰ εἶναι ἔξωθεν, καὶ ἡ πολλὴ θλίψις τῆς καρδίας του, δὲν τὸν ἀφίνει νὰ στοχασθῇ, καὶ νὰ ἰδῇ τὰς ἐξωτερικὰς πληγάς· ἀλλὰ ἀπὸ τὸν πολὺν πόνον, καὶ τὴν ἀνυπόφορον ὀδύνην του, ἀλησμονεῖ τὰς πληγὰς ὁποῦ ἔχει ἀπέξω, καὶ ξεσχίζει τὰ ῥοῦχά του μὲ τὰ χέριά του, καὶ μὲ τὰ ὀνύχια τῶν χειρῶν του ξύει τὰς πληγὰς τοῦ σώματός του, καὶ ἀλησμονεῖ καὶ τοὺς γονεῖς του, καὶ τοὺς φίλους του, καὶ δὲν γυρίζει νὰ ἰδῇ κανένα ἄνθρωπον, οὐδὲ γυρίζει νὰ κοιτάξῃ αὐστηρῶς ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν καταρᾶται, οὐδὲ φροντίζει διὰ τὰ πράγματά του, ἀλλὰ ἀφίνει τὸν πλοῦτόν του νὰ τὸν ἁρπάζῃ ὅποιος θέλει· καὶ οὔτε ψωμὶ τρώγει μὲ ὄρεξιν, ὅτι εἶναι ὅλος φαρμάκι, οὔτε κρασὶ πίνει μὲ νοστιμάδα, ὅτι ὁ πόνος του εἶναι ἄμετρος (1) ὅθεν καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὸν προσκαλοῦν εἰς φαγοπότια ἀποκρίνεται μὲ ὀργὴν μεγάλην. Φύγετε ἀπὸ ἐμένα, ὅτι θάνατος συντρίβει τὴν ψυχήν μου, καὶ τί ἰξεύρω, ἂν εἰς ὀλίγην ὥραν τὴν εὐγάλῃ, διατὶ καὶ νὰ ζῶ πλέον εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν δὲν τὸ θέλω, ὅτι ἀπὸ τέτοιαν ζωὴν ὁποῦ ζῶ μὲ τόσους πόνους καλλίτερος εἶναι ὁ θάνατος. Ἀπὸ τότε πλέον δὲν θέλει πέσῃ νὰ ἀναπαυθῇ εἰς τὸ κρεββάτι, ἀλλὰ θέλει κυλίεται, καὶ σπαράττεται κάτω εἰς τὴν γῆν μὲ μεγάλαις φωναῖς, καὶ κλαυθμούς, καὶ δὲν τὸν μέλλει τελείως διὰ ἐκείνους ὁποῦ τὸν βλέπουν ὁποῦ ἀτακτεῖ, ἢ διὰ ἐκείνους ὁποῦ ἀκούουν τὰς φωνάς του, καὶ τὸν κατηγοροῦν· τὰ μάτιά του γίνονται δύω βρύσαις, καὶ εὐγάνουν δάκρυα περισσότερον, πάρεξ ὁποῦ βλέπουν. Ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος μακαρίζει κάθε ἄνθρωπον ὡσὰν Ἄγγελον, καὶ τοὺς ζωντανοὺς, καὶ τοὺς ἀπεθαμένους, καὶ ἐκείνους ἀκόμι ὁποῦ δὲν ἐγεννήθησαν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, καὶ κάθε ἄλογον ζῶον, καὶ κάθε ἑρπετὸν ὅλα τὰ μακαρίζει, καὶ λέγει. Ἀληθινὰ εὐλογημένα εἶναι ὅλα τὰ ποιήματα τοῦ Θεοῦ, διατὶ δὲν ἔχουν τοὺς ἐδικούς μου πόνους, ἀλλὰ ἀπερνοῦν τὴν ζωήν τους μὲ χαρὰν, χωρὶς πόνους· ἐγὼ δὲ μόνος ἔχω βάρος, καὶ φορτίον βαρύτατον ἁμαρτημάτων, καὶ κρίνομαι ἀπὸ τώρα μὲ τὸ πῦρ τῆς κρίσεως, καὶ μοναχὸς ἐγὼ αἰσθάνομαι πόνους δριμυτάτους ἐπάνω εἰς τὴν γῆν. Κάθε ἄλλην ψυχὴν τὴν λογίζεται σεβασμίαν, καὶ τὴν εὐλαβεῖται ὡς ἁγίαν· καὶ μοναχὸς ἐκεῖνος συστέλλεται ἀπὸ ὅλους, ὡσὰν ἀκάθαρτος. Δὲν διακρίνει δίκαιον

1) Ταῦτα ὅλα τὰ λέγει ὁ Ἅγιος διὰ ἐκεῖνον ὁποῦ ἔλθῃ εἰς αἴσθησιν, καὶ συλλογιζόμενος τὰς ἁμαρτίας του, καὶ τὸν ψυχικὸν θάνατον ὁποῦ τοῦ ἐπροξένησαν, μετανοεῖ τῇ ἀληθείᾳ, καὶ κρίνωντας τὸν ἑαυτόν του καθὼς εἶπεν ὁ Πατὴρ εἰς τὸν νζ' λόγον, κάνει αὐτὰ ὁποῦ λέγει ἐδῶ, καὶ περισσότερα ἀπὸ αὐτά.

ἀπὸ ἄδικον, ἀλλὰ ἔχει ὅλους ὁμοίως Ἁγίους, καὶ καθαρούς, καὶ ἀκαθάρτους, καὶ μόνος ἐκεῖνος χωρίζεται ἀπὸ ὅλα τὰ κτίσματα ὁποῦ εἶναι ὑποκάτω εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ κάθεται ἐπάνω εἰς κοπρίαν ἀμέτρων ἁμαρτημάτων, καὶ εὑρίσκεται εἰς ἕνα σκότος ἀγονοίας, καὶ λύπης ὁποῦ δὲν ἔχει τέλος· καὶ ξύει τὰς σαπημένας του πληγὰς ὄχι μὲ ὄστρακον ὡσὰν τὸν Ἰώβ, ἀλλὰ μὲ τὰ ὀνύχια τῶν χειρῶν του, διὰ τὸν μεγάλον πόνον τῆς καρδίας του· ὅτι ὁ Ἰὼβ ἀγκαλὰ καὶ ἦτον πληγγωμένος εἰς τὸ κορμὶ, ὅμως ἡ ψυχή του ἦτον σκεπασμένη, καὶ φυλαγμένη ἀπὸ τὸν Θεόν. Ἀλλὰ αὐτὸς ἔχει τὴν ψυχὴν μαζὴ μὲ τὸ κορμὶ φαρμακευμένην, καὶ πληγγωμένην ἀπὸ ἁμαρτήματα· καὶ διὰ τοῦτο ἡ πληγὴ τοῦ τοιούτου ἀνθρώπου εἶναι μύριαις φοραῖς χειρότερη ἀπὸ τὴν πληγὴν τοῦ Ἰώβ. Καὶ μετὰ ταῦτα τὸν ἀφίνουν καὶ οἱ κατὰ σάρκα συγγενεῖς του, καὶ ὅλοι οἱ φίλοι, καὶ γνώριμοι ὁποῦ εἶχεν εἰς τὸν κόσμον τοῦτον. Ὅτι ἀφ᾽ οὗ τὸν συντροφεύσουν ὀλίγον, καὶ συγκλαύσουν μὲ αὐτὸν βλέποντες τὴν ἀπαρηγόρητον, καὶ ἄμετρον θλίψιν του, καὶ νομίζοντες αὐτὸν, ὡσὰν ἕνα βδέλυγμα, πηγαίνει κάθε ἕνας εἰς τὸ σπῆτί του. καὶ τότε πλέον ὡσὰν μείνῃ αὐτὸς μοναχὸς, καὶ ἰδῇ τὴν ἐρημίαν, καὶ ἀπορίαν, καὶ θλίψιν, καὶ πόνον του, θέλει κλαύσει μὲ λύπην τῆς ψυχῆς του ἄμετρον, καὶ θέλει φωνάξει μὲ ἀπελπισίαν εἰς τὸν Παντοκράτορα Κύριον.

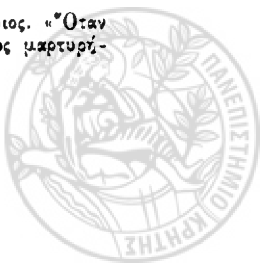
β΄. Ἰδοὺ βλέπεις, ὦ Κύριε, τὰ πάντα, καὶ δὲν εἶναι κἀνένα πρᾶγμα ὁποῦ ἐσὺ δὲν τὸ βλέπεις. Ἐγὼ δὲ ἀγκαλὰ καὶ εἶμαι ἔργον τῶν χειρῶν σου, ὅμως ἔργα τῶν προσταγμάτων σου δὲν ἔπραξα, ἀλλὰ μὲ μεγάλην μου ἀνοησίαν ἔκαμα κάθε κακίαν, μὲ ὅλον ὁποῦ σὺ ὁ Ποιητής μου, καὶ Θεὸς εἶσαι ἀγαθὸς καὶ ἐγὼ δὲν σὲ ἐγνώριζα. Τώρα ὅμως ὁποῦ ἤκουσα περὶ σοῦ ἐτρόμαξα καὶ δὲν ἰξεύρω τί νὰ κάμω· αἰσθάνθηκα τὴν κρίσιν σου, καὶ λόγος ἀπολογίας δὲν εὑρέθη εἰς τὸ στόμα μου· διατὶ δὲν ἔκαμα καμμίαν ἀρετὴν, ἢ κἀνένα ἔργον μετανοίας ὁποῦ νὰ εἶναι ἄξιον, διὰ νὰ συγχωρηθῇ ἕνας ἀργὸς λόγος τοῦ στόματός μου. Ὅτι ἀνίσως τινὰς κάμῃ ὅλας τὰς ἀρετὰς, καὶ ὅλα τὰ καλὰ ἔργα, τὰ κάμνει ὡς δοῦλος, καὶ χρεώστης· ἀμὴ διὰ τὴν ἁμαρτίαν του δὲν θέλει εὕρῃ κἀνένα ἀντάλλαγμα, μόνον τὸ ἔλεός σου νὰ προφθάσῃ. Ὅτι ἡ ἁμαρτία εἶναι θάνατος, καὶ ποῖος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ ἀποθαίνει διὰ μέσου αὐτῆς, καὶ ἀνασταίνεται ἀφ᾽ ἑαυτοῦ του; βεβαιότατα κἀνένας· ἰδατὶ σὺ μόνος ἀπέθανες, καὶ ἀνέστης ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησας, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματί σου. Καὶ ποῖος θέλει ἀποθάνῃ μὲ ἁμαρτίας, καὶ δὲν θέλει μετανοήσει; ὅμως τότε πλέον δὲν ἔχει κἀνένα ὄφελος ἀπὸ τὴν μετάνοιαν. Ἔτζι Δέσποτα Παντοκράτορ, καὶ ἐγὼ ὁποῦ ἔκαμα κακὰ ἔργα μετανοῶ, ἀλλὰ ἡ μετάνοιά μου δὲν δύναται νὰ μὲ δικαιώσῃ. Διότι μετάνοια εἶναι τὸ νὰ γνωρίσῃ τινὰς τας ἁμαρτίας του· καὶ ἀγκαλὰ βλέπῃς, ὦ Παντεπόπτα Κύριε, ὅτι τώρα δὲν ἔχω ἄλλο τίποτε, ἔξω ἀπὸ τὸ κορμί μου, ὅμως δὲν εἶναι κἀνένα ὄφελος εἰς ἐμένα ἀπὸ τὴν στέρησιν τοῦ πλούτου, ὅτι εἶμαι σχεδὸν ὅλος μία πληγὴ, καὶ δὲν ἀπέμεινε πουθενὰ εἰς ἐμένα ἀφορμὴ σωτηρίας, διατὶ ἔμεινα μόνος, καὶ μὲ κατέπιεν ὁ ᾅδης ζωντανόν. Ἐσὺ μόνος, δύνασαι νὰ μὲ ἐλευθερώσῃς, καὶ νὰ ἰατρεύσῃς τὸν πόνον τῆς καρδίας μου, ὅτι ἡ χείρ σου εἶναι δυνατὴ εἰς ὅλα, καὶ φθάνει καὶ αὐτὰ τὰ βάθη τῶν ἀβύσσων, καὶ ὅλα τὰ ἐνεργεῖ μὲ μόνον τὸ νεῦμά σου. Νὰ εἰπῶ ἐλέησόν με Κύριε, δὲν τολμῶ, διότι εἶμαι ἀνάξιος τοῦ ἐλέους σου, ὡσὰν ὁποῦ εἶμαι κατὰ ἀλήθειαν πάσης κολάσεως ἄξιος. Σὺ δὲ Κύριε ἰξεύρεις πάντα καὶ καθὼς ἰξεύρει ἡ φιλανθρωπία σου, κάμε εἰς ἐμένα τὸν ἀνάξιον καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς. Ὅθεν ὁ εὔσπλαγχνος Θεὸς θέλει τὸν εἰσακούσει ὀγλίγωρα, καὶ θέλει τοῦ δώσει χωρὶς ἀργοπορίαν ἄνεσιν τῶν πόνων του, καὶ ἐλευθερίαν τῆς θλίψεώς του. Ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι φιλάνθρωπος, καὶ δὲν ὑποφέρει νὰ βλέπῃ τὸ πλάσμα τῶν χειρῶν του νὰ εὑρίσκεται εἰς τόσην μεγάλην ἀνάγκην, καὶ ἀνυπόφορον λύπην· καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον ὁποῦ κάμῃ ὅλα τὰ προειρημένα ἀνελλειπῶς, καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὰ ἀκούουν μὲ πίστιν, καὶ μιμοῦνται αὐτὴν τὴν ἀληθινὴν εἰκόνα τῆς μετανοίας, (ἡ ὁποία εἰκὼν πρῶτον ἔγινε μὲ τὸ ἔργον, καὶ τότε ἐγράφη μὲ τὸν λόγον) θέλει κάμῃ ὁ Θεὸς τὸ μέγα καὶ ἀνεκλάλητόν του ἔλεος, καὶ θέλει τοῦ δείξῃ τὴν ἀγαθότητά του, καὶ ἀλλάξει εἰς χαρὰν τὸν πόνον του, καὶ τὴν λύπην τῆς καρδίας του εἰς πολλὴν γλυκύτητα, καὶ θέλει τὸν κάμει νὰ ξεράσῃ τὸ φαρμάκι τοῦ δράκοντος ὁποῦ κατατρώγει τὰ ἐντόσθιά του καὶ ἀπὸ τότε καὶ εἰς τὸ ἑξῆς δὲν θέλει ἐνθυμηθῇ τοὺς προτέρους του κόπους, καὶ πό-

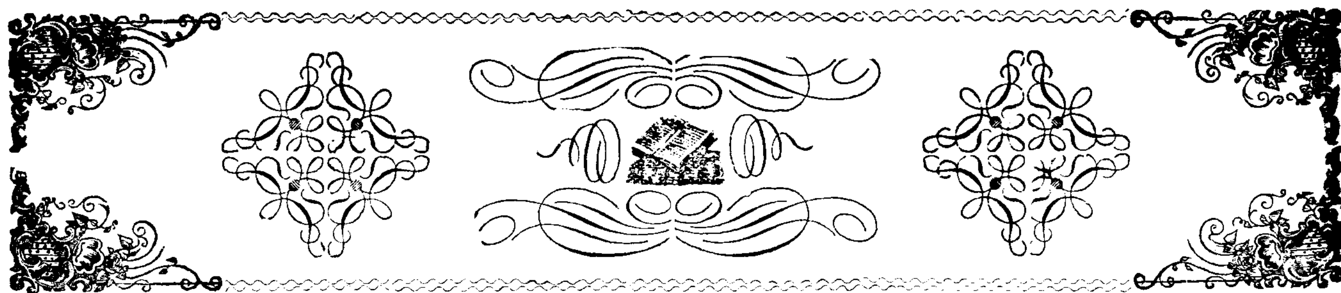
κἀνένα ἄλλο ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ κακὰ ὁποῦ ἔπαθεν· ἀλλ' οὐδὲ θέλει γυρίσει νὰ ζητήσῃ τὰ ἄσπρα, καὶ τὰ κτήματα ὁποῦ ἄφησεν εἰς τὸν καιρὸν τῆς πληγῆς τῆς μετανοίας του, οὐδὲ θέλει ἐπιθυμήσει ἄλλο τίποτε. Διατὶ ὁ ὕψιστος Θεὸς θέλει δώσει εἰς αὐτὸν ὑγείαν, ἡ ὁποία θέλει εἶναι καλλιτέρα ἀπὸ ὅλους τοὺς θησαυροὺς τῆς γῆς· ἡ δὲ ὑγεία θέλει προξενήσει εἰς τὴν καρδίαν του χαρὰν ἀνεκλάλητον μυριοπλασίως περισσότερον ἀπὸ τὴν προτεραν του θλίψιν. Καὶ αὐτὴ πάλιν ἡ χαρὰ θέλει ἀποδιώξει ἀπὸ τὴν καρδίαν του κάθε πόνον ἐξωτερικὸν ὁποῦ νὰ γίνεται εἰς τὸ κορμί του· καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος θέλει γνωρίσει ὅτι ἀπὸ τότε καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἡ καρδία του δὲν αἰσθάνεται πλέον τὰς πληγὰς τοῦ σώματός του, καὶ ὅτι ἐξωτερικὴ θλίψις δὲν ἐγγίζει τὴν χαρὰν ὁποῦ εἶναι μέσα εἰς τὴν καρδίαν του· καὶ ἀφ' οὗ γνωρίσει αὐτὸ θέλει χαρῇ περισσότερον· καὶ οἱ συγγενεῖς, καὶ οἱ φίλοι του ὁποῦ ἔβλεπαν προτήτερα τὰς ἐξωτερικὰς θλίψεις ὁποῦ εἶχε, μὴν ἰξεύροντες τὴν κρυπτὴν χαρὰν ὁποῦ ἦλθεν ὕστερα εἰς αὐτὸν, ἀναστενάζουν διὰ αὐτὸν, καὶ λέγουν· αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐδοκίμασε ποτὲ χαρὰν εἰς τὴν ζωήν του, καὶ ἡ ζωή του εἶναι γεμάτη ἀπὸ θλίψιν, καὶ λύπην, καὶ αἱ ἡμέραι του δὲν διαφέρουν τελείως ἀπὸ τὰς ἡμέρας τῶν καταδίκων ὁποῦ παιδεύονται εἰς τὰ κριτήρια διὰ τὰς κακίας τους· Ἐκεῖνος δὲ μόνος ἰξεύρωντας, ὅτι ὁ καιρὸς ἐκεῖνος τῆς ζωῆς του εἶναι γεμάτος ἀπὸ χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν, καὶ ὅτι ἡ χαρὰ τῆς καρδίας του περιπαίζει τὸν θάνατον, καὶ ὁ ᾅδης δὲν τὴν κυριεύει, διατὶ ἡ χαρὰ ἐκείνη δὲν ἔχει τέλος ποτέ. Χαίρεται διὰ αὐτὰ μύριαις φοραῖς περισσότερον ἀπὸ ὅλους τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ ἀπὸ ὅλους ἐκείνους ὁποῦ ἔχουν ὑγείαν, καὶ εὐμορφίαν σώματος, καὶ ἀπὸ ὅλους τοὺς πλουσίους ὁποῦ φοροῦν τὴν πορφυρὰν καὶ βυσσίνην στολὴν, καὶ ἀπὸ ὅλους ἐκείνους ὁποῦ μακαρίζονται εἰς τοῦτον τὸν κόσμον ἀπὸ στόματα ὁποῦ λαλοῦν ψεύματα. Ὅτι ἰξεύρει ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος πῶς ἡ πτωχεία ὁποῦ εἶναι μαζὴ μὲ τοιαύτην χαρὰν, εἶναι καλλιτέρα ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον, καὶ τὰ καλά του· διατὶ ὅλα ἐκεῖνα ὅποῦ εἶναι εἰς τὸ σῶμά του, καὶ εἰς τὸν παρόντα κόσμον θέλει τὰ σκεπάσει ἡ γῆ, καὶ θέλει τὰ φάγῃ ὁ ᾅδης, καὶ θέλει τὰ κυριεύσει ὁ θάνατος. Ἀμὴ ἡ χαρὰ ὁποῦ ἔλαβεν ἐκεῖνος διὰ τὴν ὑγείαν τῆς ψυχῆς του, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ κυριευθῇ ἀπὸ κἀνένα ἀπὸ αὐτὰ, ὅτι δὲν εἶναι ἀπὸ τοῦτον τὸν κόσμον. Διατὶ αὐτὴ ἡ χαρὰ δὲν ἔγινεν εἰς αὐτὸν, οὔτε ἀπὸ δόξαν ἀνθρωπίνην, οὔτε ἀπὸ πλοῦτον πολὺν, οὔτε ἀπὸ ὑγείαν σώματος, οὔτε ἀπὸ ἐπαίνους ἀνθρώπων, οὔτε ἀπὸ κἀνένα ἄλλο πρᾶγμα, ἀπὸ ὅσα εἶναι ὑποκάτω εἰς τὸν οὐρανὸν, ἀλλὰ ἐκατασκευάσθη ἀπὸ πόνον πικρίας τῆς ψυχῆς του, καὶ ἀπὸ συναπάντημα, καὶ συνεργίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἄνω τῶν οὐρανῶν. Διότι μὲ τὸ νὰ ἐστίφθη, καὶ ἐστραγγίσθη, ἤτοι μὲ τὸ νὰ ἐπόνεσε ἐλυπήθη καὶ ἐκατανύχθη ἡ καρδία του, ἐγέννησε χαρὰν ἄδολον, καὶ ἄμικτον ἀπὸ θλίψιν· καὶ διὰ τοῦτο θάνατος δὲν θέλει τὴν κυριεύσει, ὅτι δὲν θέλει εὑρεθῇ εἰς αὐτὴν κἀνένα ψεγάδι, ἀλλὰ θέλει εἶναι ὡσὰν τὸ στραγγισμένον κρασὶ ὁποῦ ἐκλάμπει μάλιστα, καὶ λαμπρύνεται ἀντικρὺ εἰς τὸν ἥλιον, καὶ δείχνει καθαρώτερον τὸ χρῶμά του, καὶ εὐφραίνει, καὶ ὑπεραστράπτει τὸ πρόσωπον ἐκείνου ὁποῦ τὸ πίνει ἄντικρυ εἰς τὸν ἥλιον. Ὅμως εἰς αὐτὰ ὁποῦ εἶπα· ἕνα εἶναι δυσκολονόητον εἰς ἐμὲ, ὅτι δὲν ἰξεύρω ποῖον μὲ εὐφραίνει περισσότερον ἡ θεωρία, καὶ ἡ τέρψις, ἤτοι τὸ κάλλος, καὶ ἡ λάμψις ἡ χαροποιὰ τῆς καθαρότητος τῶν ἀκτίνων τοῦ Ἡλίου, ἢ πόσις καὶ ἡ γεῦσις τοῦ κρασιοῦ ὁποῦ ἔχω μέσα εἰς τὸ στόμα μου· διατὶ θέλω νὰ ἰδῶ τοῦτο, τὰς ἀκτῖνας τοῦ Ἡλίου δηλ. καὶ μὲ σύρνει ἐκεῖνο, τὸ κρασὶ δηλ. τῆς κατανύξεως καὶ φαίνεται γλυκύτερον· καὶ ὅταν ἀποβλέψω εἰς ἐκεῖνο, ἤγουν εἰς τὸ φῶς τῆς θείας χάριτος, πάλιν ἡδύνομαι περισσότερον ἀπὸ τὴν γλυκύτητα τῆς γεύσεως τοῦ κρασιοῦ. καὶ οὔτε τὸ νὰ βλέπω τὰς ἀκτῖνας τοῦ Ἡλίου χορταίνω, οὔτε τὸ νὰ πίνω τὸ κρασὶ ἐκεῖνο χορταίνω. Διότι ὅταν μοῦ φανῇ πῶς ἐχόρτασα ἀπὸ τὸ νὰ, πίνω, τότε τὸ κάλλος τῶν ἐκπεμπομένων ἀκτίνων μὲ κάνει νὰ διψῶ πολλὰ, καὶ εὑρίσκομαι πάλιν πεινασμένος, καὶ διψασμένος, καὶ ὅσῳ πάλιν συνερισθῶ διὰ νὰ γεμίσω τὴν κοιλίαν μου, τόσον καίεται καὶ ἀνάπτει τὸ ςόμα μου ἀπὸ τὸν δίψαν δέκα φοραῖς περισσότερον, καὶ καταφλογίζομαι καὶ κατακαίομαι ἀπὸ τὴν δίψαν, καὶ ἐπιθυμίαν τοῦ λαμπροτέρου πιοτοῦ. Λοιπὸν κάθε ἕνας ὁποῦ κρίνεται μὲ αὐτὴν τὴν καλὴν κρίσιν τῆς μετανοίας, δὲν θέλει φοβηθῇ ἄλλην τιμωρίαν, ἢ βάσανον· οὐδὲ θέλει δειλιάσει τοὺς πειρασμοὺς ὁποῦ ἔρχονται κατε-

πάνω του· διατὶ ἡ δίψα του δὲν θέλει παύσει εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ τὸ γλυκὺ, καὶ ἄσπρον, καὶ λαμπρὸν πιοτὸν δὲν θέλει τοῦ λείψει· καὶ ἡ γλυκύτης ὁποῦ προέρχεται ἀπὸ τὸ πιοτὸν, καὶ ἡ χαροποιὰ λάμψις ὁποῦ ἐξέρχεται ἀπὸ τὸν ἥλιον, διώχνει ἀπὸ τὴν ψυχήν του κάθε λύπην, καὶ κάνει τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον νὰ χαίρεται πάντοτε, καὶ δὲν θέλει δυνηθῇ τινὰς νὰ τὸν βλάψῃ, οὐδὲ θέλει εἶναι κανένας ὁποῦ νὰ τὸν ἐμποδίσῃ ἀπὸ τὸ νὰ χορτάσῃ ἀπὸ τὴν πηγὴν τοῦ σωτηρίου. Ὅτι ὁ κοσμοκράτωρ ὁποῦ κυριεύει τὸν κόσμον μὲ τὴν κακίαν του ὁ ἐξουσιαστὴς τῶν γηΐνων, ὁ ἄρχων τοῦ σκότους, ὁ πονηρὸς διάβολος ὁποῦ βασιλεύει ἐπάνω εἰς ὅλα τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης, καὶ ὁποῦ ἐμπαίζει τὸν κόσμον, ὡσὰν νὰ ἐκρατοῦσε τινὰς εἰς τὰ χέριά του ἕνα μικρὸν πουλλὶ, δὲν θέλει τολμήσει μὲ ὅλα του τὰ στρατεύματα, καὶ μὲ ὅλην του τὴν δύναμιν νὰ πλησιάσῃ εἰς αὐτὸν, καὶ νὰ τὸν ἐγγίσῃ μήτε εἰς τὴν πτέρναν τοῦ ποδίου του, οὐδὲ νὰ τὸν κοιτάξῃ μὲ θάρρος· ὅτι ἡ λαμπρότης τοῦ κρασιοῦ, καὶ ἡ ἀκτῖνες τοῦ Ἡλίου ἀστράπτουν πολλὰ εἰς τὸ πρόσωπον ἐκείνου ὁποῦ τὸ πίνει, καὶ ἀπερνοῦν ἕως μέσα εἰς τὰ ἐντόσθιά του, καὶ διαδίδονται ἕως εἰς τὰ χέρια, καὶ πόδια, καὶ ὀπίσθιά του· καὶ τὸν κάμνουν ὅλον φωτιὰν, καὶ τὸν δυναμώνουν ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη, διὰ νὰ κατακαίῃ τοὺς ἐθροὺς ὁποῦ πλησιάζουν εἰς αὐτὸν, καὶ γίνεται ἀγαπητὸς μὲ τὸ φῶς τοῦ Ἡλίου, καὶ φίλος μὲ τὸν ἥλιον, καὶ υἱὸς ἠγαπημένος μὲ τὸ καθαρὸν, καὶ λαμπρὸν κρασὶ ὁποῦ χύνεται, ὡσὰν ἀκτῖνες ἀπὸ τὸν ἥλιον, καὶ ἀπὸ τὸ φῶς (1) ὅτι τὸ πιοτὸν τοῦ κρασιοῦ γίνεται εἰς αὐτὸν τροφὴ, καὶ κάθαρσις τοῦ μολυσμοῦ τῶν σαπημένων σαρκῶν του, καὶ ἡ κάθαρσις γίνεται εἰς αὐτὸν ὑγεία τελεία· καὶ ἡ ὑγεία δὲν τὸν ἀφίνει νὰ φάγῃ ἄλλο τίποτε βλαβερὸν φαγητὸν, ἀλλὰ τοῦ προξενεῖ μίαν ἐπιθυμίαν ἄπειρον, καὶ θερμοτάτην διὰ νὰ πίνῃ ἀπὸ τὸ κρασὶ ἐκεῖνο, καὶ νὰ καθαρίζῃ περισσότερον τὸν ἑαυτόν του, καὶ τὸ πιοτὸν νὰ κάνῃ ὑγείαν, ὅτι τὸ κάλλος τῆς ὑγείας, καὶ ἡ χάρις τῆς εὐμορφίας ὁποῦ προξενεῖται ἀπὸ τὴν ὑγείαν, δὲν ἔχει χορτασμόν.

γ΄. Τοιοῦτος λοιπὸν θέλει γένῃ, τέκνα μου ἠγαπημένα, ἐκεῖνος ὁποῦ ἥμαρτεν ἐμπρὸς εἰς τὸν παντοκράτορα Θεὸν, καὶ ἔρχεται εἰς αἴσθησιν φόβου, ἤγουν φοβεῖται τὴν μέλλουσαν κρίσιν, καὶ τὴν ἀποστροφὴν, καὶ τὸ μῖσος τοῦ Θεοῦ. Ὅτι ὁ φόβος τοῦ Κυρίου, καὶ ἡ αἴσθησις τῆς δικαίας αὐτοῦ ἀνταποδόσεως, κατατήκουν τὴν κάρκα καὶ συντρίβουν τὰ κόκκαλα, ὡσὰν τὴν πέτραν ὁποῦ εἶναι κρεμασμένη μὲ μηχανὴν, καὶ σφίγγει δυνατὰ τὰ σταφύλια ὁποῦ πατοῦνται μέσα εἰς τὸν ληνόν. Ὅτι οἱ ἄνθρωποι πρῶτον πατοῦν τὰ σταφύλια μὲ τὰ πόδιά τους, καὶ ὕστερον τὰ σφίγγουν μὲ τὴν πέτραν, καὶ εὐγάνουν ἀπὸ αὐτὰ ὅλην τους τὴν ὑγρότητα. Ἔτζι καὶ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ κάμνει τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον νὰ γένῃ εἰς ὅλους καταπάτημα· καὶ ὁπόταν συντρίψῃ τελείως τὸ ὑπερήφανον, καὶ κενόδοξον φρόνημα τῆς σαρκός του, τότε πίπτει ἐπάνω εἰς αὐτὸν ἄνωθεν ἡ νοητὴ πέτρα ἡ ἐλαφροτάτη, καὶ καλὴ, ἤγουν ἡ Ἁγία ταπείνωσις, καὶ εὐγάνει ὅλην τὴν ὑγρότητα τῶν σαρκικῶν ἡδονῶν, καὶ παθῶν, καὶ κάμνει εὔχρηστον, καὶ καλὴν τὴν ψυχὴν ἐκείνην ὁποῦ ταπεινωθῇ, καὶ συντριφθῇ· καὶ πρὸς τούτοις τὴν καταβρέχει καὶ μὲ τὰ δάκρυα ὁποῦ τρέχουν ὡσὰν ποτάμι, καὶ τὴν κάμνει νὰ ἀναβρύῃ τὸ ζωντανὸν νερὸν, καὶ ἰατρεύει τὰς πληγὰς ὁποῦ ἔχει ἀπὸ τὰ ἁμαρτήματα, καὶ ἀποπλύνει, καὶ παστρεύει τὰ βρωμισμένα αἵματα, καὶ τὰ ἔμπυα αὐτῶν, καὶ κάμνει ἐκεῖνον τὸν ἄνθρωπον, ὅλον λαμπρότερον ἀπὸ τὸ χιόνι. Ὥστε μακάριος εἶναι ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὁποῦ ἀκούει τούτους τοὺς λόγους, καὶ τοὺς δέχεται μὲ πίστιν καὶ τοὺς κάμνει, ὅτι θέλει εὕρῃ μεγάλα ἀγαθὰ ὁποῦ ὑπερβαίνουν καὶ νοῦν, καὶ λόγον, καὶ διάνοιαν, καὶ θέλει μακαρίσει τὴν ἀθλίαν μου χεῖρα ὁποῦ ἔγραψεν αὐτὰ, καὶ θέλει δοξάσει τὸν ἐλεήμονα, καὶ πολυέλεον Κύριον ὁποῦ παρέδωκεν αὐτὰ διὰ μέσου τῆς ῥυπαρᾶς μου γλώσσης, καὶ τοῦ ἀκαθάρτου μου στόματος εἰς παράδειγμα μετανοίας, καὶ ἐπιστροφῆς, καὶ εἰς ὁδὸν ἀπλανῆ, καὶ ἀληθεστάτην, ἐκείνων ὁποῦ θέλουν ἐξ ὅλης τους ψυχῆς νὰ σωθοῦν, καὶ νὰ κληρονομήσουν τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἐν αὐτῷ τῷ Θεῷ, καὶ Σωτῆρι ἡμῶν· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

1) Ἥλιος ὁ Πατὴρ, φῶς ὁ Υἱὸς, ἀκτῖνες τὰ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁποῦ πέμπονται ἐξ αὐτῶν, καθὼς λέγει ὁ Κύριος. «Ὅταν »δὲ ἔλθῃ ὁ Παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ Πατρὸς, (τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται) ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ.

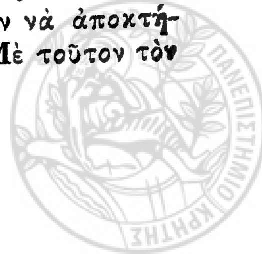
ΛΟΓΟΣ ΕΞΗΚΟΣΤΟΣ Η΄.

α΄. Περὶ τῶν τριῶν τρόπων τῆς προσοχῆς, καὶ τῆς προσευχῆς.
β΄. Περὶ τοῦ πρώτου τρόπου.
γ΄. Περὶ τοῦ δευτέρου.
δ΄. Περὶ τοῦ τρίτου.

α΄. Τρεῖς εἶναι οἱ τρόποι τῆς προσοχῆς, καὶ τῆς προσευχῆς, μὲ τοὺς ὁποίους ὑψώνεται ἡ ψυχὴ, καὶ προκόπτει, ἢ κρημνίζεται, καὶ χάνεται· καὶ ἀνίσως αὐτοὺς τοὺς τρεῖς τρόπους τοὺς μεταχειρίζεται εἰς ἁρμόδιον καιρὸν, καὶ καθὼς πρέπει, προκόπτει, εἰδὲ καὶ τοὺς μεταχειρισθῇ παράλογα, καὶ παράκαιρα, κρημνίζεται. Λοιπὸν ἡ προσοχὴ πρέπει νὰ εἶναι τοιουτωτρόπως δεμένη μὲ τὴν προσευχὴν, καὶ ἀχώριστος, καθὼς εἶναι δεμένον τὸ κορμὶ μὲ τὴν ψυχὴν, καὶ ἀχώριστον. Καὶ ἡ προσοχὴ πρέπει νὰ πηγαίνῃ ἔμπρος, καὶ νὰ βιγλίζῃ τοὺς ἐχθροὺς, ὡσὰν ἕνας βιγλάτορας, καὶ αὐτὴ πρῶτον νὰ πολεμῇ μὲ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ νὰ ἀντιστέκεται εἰς τοὺς κακοὺς λογισμοὺς ὁποῦ ἔρχονται εἰς τὴν ψυχὴν, καὶ κατόπιν ἀπὸ τὴν προσοχὴν νὰ ἀκολουθῇ ἡ προσευχὴ, ἡ ὁποία ἀφανίζει, καὶ θανατώνει παρευθὺς ὅλους ἐκείνους τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς ὁποῦ ἐπολέμησε προτήτερα ἡ προσοχή· διατὶ αὐτὴ μοναχὴ δὲν ἠμπορεῖ νὰ τοὺς θανατώσῃ· καὶ εἰς αὐτὸν τὸν πόλεμον τῆς προσοχῆς, καὶ τῆς πρσευχῆς κρέμεται ἡ ζωὴ, καὶ ὁ θάνατος τῆς ψυχῆς. Ὅτι ἀνίσως μὲ τὴν προσοχὴν φυλάττωμεν καθαρὰν τὴν προσευχὴν προκόπτομεν· εἰδὲ καὶ δὲν προσέχομεν νὰ τὴν φυλάττωμεν καθαρὰν, ἀλλὰ τὴν ἀφύνομεν ἀφύλακτον, καὶ μολύνεται ἀπὸ τοὺς κακοὺς λογισμοὺς, γινόμεθα ἀχρεῖοι, καὶ ἀπρόκοποι. Ἐπειδὴ λοιπὸν, καὶ οἱ τρόποι τῆς προσοχῆς, καὶ προσευχῆς, εἶναι τρεῖς, πρέπει νὰ εἰποῦμεν καὶ τὰ ἰδιώματα τοῦ κάθε ἑνὸς τρόπου, διὰ νὰ διαλέξῃ τὸ καλλίτερον ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγαπᾷ τὴν σωτηρίαν του.

Περὶ τοῦ πρώτου τρόπου τῆς προσοχῆς καὶ τῆς προσευχῆς.

β΄. Τοῦ πρώτου τρόπου τὰ ἰδιώματα εἶναι αὐτά. Ὅταν τινὰς στέκεται εἰς προσευχὴν, ἀσυκώνει εἰς τὸν οὐρανὸν τὰς χεῖράς του, καὶ τὰ μάτιά του, καὶ τὸν νοῦν του, καὶ φαντάζεται μὲ τὸν νοῦν του θεῖα νοήματα, καὶ τὰ ἀγαθὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὰ τάγματα τῶν Ἁγγίων Ἀγγέλων, καὶ τὰς σκηνὰς τῶν Ἁγίων, καὶ ἐν συντομίᾳ, ὅλα ὅσα ἤκουσεν ἀπὸ τὰς θείας γραφὰς τὰ μαζώνει εἰς τὸν νοῦν του, καὶ τὰ συλλογίζεται τότε εἰς τὸν καιρὸν τῆς προσευχῆς, καὶ κοιτάζει εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ παρακινεῖ μὲ αὐτὰ τὴν ψυχήν του τάχα εἰς ἔρωτα, καὶ ἀγάπην Θεοῦ, καὶ μερικαῖς φοραῖς εὐγάνει καὶ δάκρυα, καὶ κλαίει. Καὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ἀπὸ ὀλίγον ὀλίγον ὑπερηφανεύεται ἡ καρδία του, χωρὶς νὰ τὸ καταλαμβάνῃ, καὶ τοῦ φαίνεται πῶς αὐτὰ ὁποῦ κάνει, εἶναι ἀπὸ χάριν Θεοῦ πρὸς παρηγορίαν του, καὶ παρακαλεῖ τὸν Θεὸν νὰ τὸν ἀξιώνῃ πάντοτε νὰ εὑρίσκεται εἰς τέτοιαν ἐργασίαν· τὰ ὁποῖα εἶναι σημάδια τῆς πλάνης· διατὶ τὸ καλὸν δὲν εἶναι καλὸν, ὅταν δὲν γένῃ μὲ τρόπον καλὸν, καὶ καθὼς πρέπει. Ὥστε ὁποῦ ὁ τέτοιος ἄνθρωπος, ἀνίσως ἡσυχάσῃ ἡσυχίαν ἄκραν, εἶναι τῶν ἀδυνάτων νὰ μὴ γένῃ ἔξω φρενῶν· εἰδὲ καὶ τύχῃ νὰ μὴν εὐγῇ ἔξω ἀπὸ τὰς φρένας του, ὅμως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποκτήσῃ τὰς ἀρετὰς, ἢ τὴν ἀπάθειαν. Μὲ τοῦτον τὸν

τρόπον εἶναι πλανεμένοι καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ βλέπουν φῶς μὲ τὰ μάτια τοῦ χορμίου τους, καὶ ἀγροικοῦν εὐωδίας μὲ τὴν ὄσφρησίν τους, καὶ ἀκούουν φωνὰς μὲ τὰ αὐτιά τους, καὶ ἄλλα παρόμοια· καὶ μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἐδαιμονίσθησαν, καὶ γυρίζουν ἔξω φρενῶν ἀπὸ τόπον εἰς τόπον. Ἄλλοι πάλιν ἐπλανήθησαν μὲ τὸ νὰ ἐδέχθησαν τὸν διάβολον ὁποῦ ἐμετασχηματίσθη, καὶ ἐφάνη εἰς αὐτοὺς ὡσὰν Ἄγγελος φωτὸς, καὶ ἐκεῖνοι δὲν τὸν ἐγνώρισαν, καὶ ἔμειναν ἕως τέλους ἀδιόρθωτοι, χωρὶς νὰ θέλουν νὰ ἀκούσουν συμβουλὴν ἀπὸ κανένα ἀδελφόν· καὶ ἄλλοι ἀπὸ αὐτοὺς ἐπαρακινήθηκαν ἀπὸ τὸν διάβολον, κα ἐφονεύθησαν μοναχοί τους· καὶ ἄλλοι ἐκρημνίσθηκαν· καὶ ἄλλοι ἐφουρκίσθηκαν. Καὶ ποῖος ἠμπορεῖ νὰ δηγῆται ταῖς διάφοραις πλάναις τοῦ διαβόλου, μὲ ταῖς ὁποίαις τοὺς πλανᾷ, ὁποῦ εἶναι ἀδιήγηταις. Πλὴν ἀπὸ αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν κάθε φρόνιμος ἄνθρωπος ἠμπορεῖ νὰ καταλάβῃ τί λογῆς ζημία προέρχεται ἀπὸ τοῦτον τὸν πρῶτον τρόπον τῆς προσοχῆς, καὶ προσευχῆς· Εἰδὲ καὶ τύχῃ τινὰς ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ μεταχειρίζονται αὐτὸν τὸν τρόπον, καὶ δὲν πάθῃ κανένα κακὸν ἀπὸ αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν, μὲ τὸ νὰ εὑρίσκεται μὲ συνοδίαν ἀδελφῶν, (διατὶ αὐτὰ τὰ κακὰ τὰ παθαίνουν ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι μοναχοί τους) ὅμως ἀπερνᾷ ὅλην του τὴν ζωὴν ἀπρόκοπος.

Περὶ τοῦ Δευτέρου τρόπου.

γ΄. Ὁ δεύτερος τρόπος εἶναι τοῦτος. Ὅταν τινὰς συνάγῃ τὸν νοῦν του μέσα εἰς τὸν ἑαυτόν του, εὐγάνωντάς τον ἀπὸ ὅλα τὰ αἰσθητὰ, καὶ φυλάττῃ ταῖς αἰσθησές του, καὶ μαζώνῃ ὅλους τοὺς λογισμούς του, διὰ νὰ μὴ περιπατοῦν εἰς τὰ μάταια πράγματα τοῦ κόσμου· καὶ πότε ἐξετάζει τοὺς λογισμούς του· πότε προσέχει εἰς τὰ λόγια τῆς προσευχῆς ὁποῦ λέγει· καὶ πότε πάλιν γυρίζει ὀπίσω τοὺς λογισμούς του ὁποῦ αἰχμαλωτίσθηκαν ἀπὸ τὸν διάβολον, καὶ ἐσύρθηκαν εἰς τὰ πονηρὰ, καὶ μάταια, καὶ ἄλλοτε μὲ κόπον πολὺν, καὶ βίαν ἔρχεται εἰς τὸν ἑαυτόν του, ὁποῦ ἦτον κυριευμένος, καὶ νικημένος ἀπὸ κανένα πάθος· καὶ ἔχωντας τοῦτον τὸν ἀγῶνα, καὶ πόλεμον μὲ τὸν ἑαυτόν του, δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἰρηνεύσῃ ποτὲ, μήτε νὰ εὕρῃ καιρὸν νὰ ἐργασθῇ τὰς ἀρετὰς, καὶ νὰ λάβῃ τὸν στέφανον τῆς δικαιοσύνης. Διότι ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος παρομοιάζει μὲ ἐκεῖνον ὁποῦ κάνει πόλεμον μὲ τοὺς ἐχθρούς του, τὴν νύκτα εἰς τὸ σκοτάδι· ὁ ὁποῖος ἀκούει ταῖς φωναῖς τῶν ἐχθρῶν, καὶ δέχεται ταῖς λαβωματιαῖς τους, μὰ δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἰδῇ καθαρὰ ποῖοι εἶναι, καὶ ἀπὸ ποῦ ἦλθαν, καὶ πῶς, καὶ διατὶ τὸν κτυποῦν· διατὶ τὸ σκότος ὁποῦ εἶναι εἰς τὸν νοῦν του, καὶ ἡ ζάλη ὁποῦ ἔχει εἰς τοὺς λογισμοὺς, τοῦ προξενοῦν αὐτὴν τὴν ζημίαν, καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γλυτώσῃ ποτὲ ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς του τοὺς δαίμονας ὁποῦ νὰ μὴ τὸν συντρίβουν· καὶ ὑπομένει ὁ δυστυχὴς τὸν κόπον ματαίως, διατὶ χάνει τὸν μισθὸν, μὲ τὸ νὰ εἶναι κυριευμένος ἀπὸ τὴν κενοδοξίαν χωρὶς νὰ τὸ καταλαμβάνῃ, καὶ τοῦ φαίνεται πῶς εἶναι τάχα προσεχτικός. Καὶ πολλαῖς φοραῖς ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνιάν του καταφρονεῖ τοὺς ἄλλους, καὶ τοὺς κατηγορεῖ, καὶ ἐπαινεῖ τὸν ἑαυτόν του, φανταζόμενος πῶς εἶναι ἄξιος νὰ γένῃ ποιμὴν λογικῶν προβάτων, καὶ νὰ ὁδηγῇ ἄλλους, καὶ ὁμοιάζει μὲ τὸν τυφλὸν ἐκεῖνον ὁποῦ ὑπόσχεται νὰ ὁδηγῇ ἄλλους τυφλούς. Τοῦτος εἶναι ὁ δεύτερος τρόπος, καὶ κάθε ἕνας ὁποῦ θέλει τὴν σωτηρίαν του πρέπει νὰ μάθῃ τὴν ζημίαν ὁποῦ τοῦ προξενεῖ εἰς τὴν ψυχὴν, καὶ νὰ προσέχῃ καλῶς. Ὅμως τοῦτος εἶναι καλλίτερος ἀπὸ τὸν πρῶτον, καθὼς εἶναι καλλιτέρα καὶ ἡ νύκτα ὁποῦ ἔχει φεγγάρι ἀπὸ τὴν σκοτεινὴν, καὶ ἐκείνην ὁποῦ εἶντοι χωρὶς φεγγάρι.

Περὶ τοῦ Τρίτου τρόπου.

δ΄. Ὁ τρίτος εἶναι ἀληθινὰ παράδοξος, καὶ δυσκολοερμήνευτος, καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ δὲν τὸν ἰξεύρουν ὄχι μόνον δυσκολοκατανόητος, ἀλλὰ τοὺς φαίνεται σχεδὸν, καὶ ἀπίστευτος, καὶ δὲν τὸ πιστεύουν πῶς γίνεται παρόμοιον πρᾶγμα· Ἐπειδὴ εἰς τοὺς καιροὺς τούτους δὲν εὑρίσκεται τοῦτος ὁ τρόπος εἰς πολλοὺς, ἀλλὰ εἰς πολλὰ ὀλίγους. Καὶ καθὼς ἐγὼ λογιάζω αὐτὸ τὸ καλὸν ἔφυγεν ἀπὸ ἡμᾶς μαζῆ μὲ τὴν ὑπακοήν· διατὶ ἡ ὑπακοὴ ὁποῦ κάμνει κάθε ἕνας εἰς τὸν πνευματικόν του Πατέρα, ἐκείνη τὸν κάμνει ἀμέριμνον ἀπὸ ὅλα, μὲ τὸ νὰ ἔρριψε τὴν μέ-

ριμνάν του εἰς τὸν πνευματικόν του Πατέρα, καὶ εἶναι πλέον μακρὰν ἀπὸ τὴν προσπάθειαν τοῦ κόσμου, καὶ πολλὰ πρόθυμος, καὶ ἄοκνος ἐργάτης τούτου τοῦ τρίτου τρόπου. Ἀνίσως ὅμως καὶ ἐπιτύχῃ πνευματικὸν Πατέρα ἀληθινὸν, καὶ χωρὶς νὰ ἔχῃ καμμίαν πλάνην· ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἀφιερώσῃ τὸν ἑαυτόν του, καὶ ὅλην τὴν μέριμναν εἰς τὸν Θεὸν, καὶ εἰς τὸν πνευματικόν του Πατέρα, καὶ διὰ μέσου τῆς ἀληθινῆς ὑπακοῆς δὲν ζῇ πλέον ζωὴν ἐδικήν του, ὁποῦ νὰ κάμνῃ τὸ θέλημά του, ἀλλὰ νεκρωθῇ ἀπὸ κάθε προσπάθειαν τοῦ κόσμου, καὶ τοῦ ἰδίου του σώματος, ἐκεῖνος ἀπὸ ποῖον πρᾶγμα προσωρινὸν ἠμπορεῖ νὰ νικηθῇ, ἢ νὰ δουλωθῇ; ἢ ποίαν μέριμναν, καὶ φροντίδα ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ; Λοιπὸν ἀπὸ τοῦτον τὸν τρόπον ὁποῦ εἶναι μαζὴ μὲ τὴν ὑπακοὴν, ὅλαις ἡ τέχναις, καὶ ἐφεύρεσες ὁποῦ μεθοδεύονται οἱ δαίμονες, διὰ νὰ σύρουν τὸν νοῦν εἰς πολλοὺς, καὶ διαφόρους λογισμοὺς ὅλαις ἀφανίζονται, καὶ διασκορπίζονται, καὶ τότε ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου μένει ἐλεύθερος ἀπὸ ὅλα, καὶ μὲ μεγάλην ἄδειαν καὶ εὐκαιρίαν ἐξετάζει τοὺς λογισμοὺς ὁποῦ τοῦ φέρουν οἱ δαίμονες, καὶ μὲ ἐπιτηδειότητα μεγάλην τοὺς ἀποδιώχνει, καὶ μὲ καθαρὰν καρδίαν προσφέρει τὰς προσευχάς του εἰς τὸν Θεόν. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς ἀληθινῆς πολιτείας, καὶ ὅσοι δὲν κάμνουν τέτοιαν ἀρχὴν, ματαίως κοπιάζουν, καὶ δὲν τὸ ἠξεύρουν.

Καὶ ἡ ἀρχὴ τούτου τοῦ Τρίτου τρόπου δὲν εἶναι, τὸ νὰ κοιτάζῃ τινὰς εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ νὰ ἀσυκώνῃ τὰ χέριά του ὑψηλὰ, καὶ νὰ ἔχῃ τὸν νοῦν του εἰς τὰ οὐράνια, καὶ ἐκεῖθεν νὰ ζητῇ βοήθειαν, ὅτι αὐτὰ καθὼς εἴπαμεν, εἶναι ἴδια τοῦ πρώτου τρόπου, καὶ εἶναι τῆς πλάνης. Μήτε πάλιν νὰ φυλάττῃ τινὰς μὲ τὸν νοῦν του ταῖς αἴσθησές του, καὶ νὰ προσέχῃ ὅλως διόλου εἰς τοῦτο, καὶ τοὺς πολέμους τοὺς ἐσωτερικοὺς τῆς ψυχῆς ὁποῦ τοῦ κάμνουν οἱ ἐχθροὶ νὰ μὴ τοὺς βλέπῃ, μήτε νὰ προσέχῃ ἀπὸ αὐτοὺς, ὅτι αὐτὰ εἶναι ἴδια τοῦ δευτέρου· καὶ ὅποιος τὰ μεταχειρίζεται σκλαβώνεται ἀπὸ τοὺς δαίμονας, καὶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ ἐκδίκησιν εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὸν ἐσκλάβωσαν, ἀλλὰ πάντοτε οἱ ἐχθροὶ τὸν πολεμοῦν καὶ φανερὰ, καὶ κρυφὰ, καὶ τὸν καταστaίνουν κενόδοξον, καὶ ὑπερήφανον.

Ἀλλὰ σὺ ἀγαπητὲ, ἂν θέλῃς τὴν σωτηρίαν σου, πρέπει νὰ ἀρχίσῃς τοιουτωτρόπως. Ὕστερα ἀπὸ τὴν τελείαν ὑπακοὴν ὁποῦ εἴπαμεν, πῶς πρέπει νὰ ἔχῃς εἰς τὸν πνευματικόν σου Πατέρα, πρέπει νὰ κάμνῃς καὶ ὅλα σου τὰ ἔργα μὲ συνείδησιν καθαρὰν, ὡσὰν νὰ εἶσαι ἐμπρὸς εἰς τὸν Θεόν· διατὶ χωρὶς ὑπακοὴν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι ποτὲ καθαρὰ ἡ συνείδησις· καὶ τὴν συνείδησίν σου εἰς τρία πράγματα πρέπει νὰ τὴν φυλάττῃς καθαράν· εἰς τὸν Θεόν· εἰς τὸν πνευματικόν σου Πατέρα· καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, καὶ εἰς τὰς ὕλας, καὶ πράγματα τοῦ κόσμου. Καὶ εἰς τὸν Θεὸν ἔχεις χρέος νὰ φυλάξῃς τὴν συνείδησίν σου καθαρὰν, ἤγουν νὰ μὴ κάμνῃς ἐκεῖνα ὁποῦ ἠξεύρεις, πῶς δὲν ἀναπαύουν τὸν Θεὸν, μήτε τοῦ ἀρέσουν. Εἰς τὸν πνευματικόν σου Πατέρα πάλιν νὰ κάμνῃς ἐκεῖνα ὁποῦ σοῦ παραγγέλλει, καὶ μήτε παράνω ἀπὸ ἐκεῖνα, μήτε παρακάτω νὰ κάμνῃς, ἀλλὰ κατὰ τὸν σκοπόν του, καὶ κατὰ τὸ θέλημά του, ἔτζι νὰ πορεύεσαι. Εἰς δὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους πρέπει νὰ φυλάττῃς συνείδησιν καθαρὰν, νὰ μὴ κάμνῃς εἰς αὐτοὺς ἐκεῖνα ὁποῦ ἐσὺ μισεῖς, καὶ δὲν θέλεις νὰ τὰ κάμουν ἐκεῖνοι εἰς ἐσένα· καὶ εἰς τὰς ὕλας πάλιν χρέος ἔχεις νὰ φυλάττεσαι ἀπὸ τὴν παράχρησιν, ἤγουν νὰ τὰς μεταχειρίζεσαι καθὼς πρέπει· τόσον φαγητὰ, ὡσὰν καὶ πιοτὰ, καὶ φορέματα· καὶ κοντολογῆς ὅλα πρέπει νὰ τὰ κάμνῃς ὡσὰν νὰ ἦσουν ἐμπρὸς εἰς τὸν Θεόν· καὶ εἰς κἀνένα σου ἔργον νὰ μὴ σὲ ἐλέγχῃ ἡ συνείδησίς σου, καὶ νὰ κεντᾷ, πῶς δὲν τὸ ἔκαμες καλά· καὶ ἔτζι μεταχειρίσου τὴν ἀληθινὴν, καὶ ἀπλανῆ στραταν τοῦ τρίτου τρόπου τῆς προσοχῆς, καὶ προσευχῆς, ὁ ὁποῖος εἶναι αὐτός. Ἤγουν ὁ νοῦς νὰ φυλάττῃ τὴν καρδίαν εἰς καιρὸν ὁποῦ προσεύχεται, καὶ νὰ περιτριγυρίζῃ πάντοτε μέσα εἰς αὐτὴν, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ μέσα ἀπὸ τὸ βάθος τῆς καρδίας νὰ ἀναπέμπῃ τὰς εὐχὰς εἰς τὸν Θεόν· καὶ ἀφ' οὗ γευθῇ ἐκεῖ μέσα εἰς τὴν καρδίαν, καὶ δοκιμάσῃ, ὅτι χρηστὸς ὁ Κύριος, καὶ γλυκανθῇ, δὲν θέλει πλέον ὁ νοῦς νὰ μακρύνῃ ἀπὸ τὸν τόπον τῆς καρδίας· καὶ τότε θέλει εἰπῇ καὶ αὐτὸς τὰ ἴδια λόγια ὁποῦ εἶπεν ὁ Ἀπόστολος Πέτρος. Καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ θέλει κοιτάζει πάντοτε ἐκεῖ μέσα εἰς τὴν καρδίαν, καὶ ἐκεῖ θέλει περιτριγυρίζει, σπρόχνωντας τρόπον τινὰ, καὶ διώχνωντας ὅλα τὰ νοήματα ὁποῦ σπείρονται ἐκεῖ μέσα ἀπὸ τὸν διά-

βολον. Πλὴν εἰς ἐκείνους ὁποῦ δὲν ἔχουν καμμίν εἴδησιν εἰς αὐτὸ τὸ σωτήριον ἔργον, καὶ δὲν τὸ ἰξεύρουν φαίνεται ταῖς περισσότεραις φοραῖς πῶς εἶναι πολλὰ κοπιαστικὸν, καὶ στενοχωρητικόν· ἀμὴ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐγεύθηκαν τὴν γλυκύτητα ὁποῦ ἔχει, καὶ ἀπόλαυσαν τὴν ἡδονὴν μέσα εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας τους, ἐκεῖνοι φωνάζουν μὲ τὸν θεῖον Παῦλον, καὶ λέγουν. Τίς μᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; κτλ.

Διατὶ οἱ Ἅγιοι Πατέρες μας ἀκούοντες τὸν Κύριον ὁποῦ λέγει, πῶς ἀπὸ τὴν καρδίαν εὐγαίνουν οἱ πονηροὶ λογισμοί· φόνοι, πορνεῖαι, μοιχεῖαι, κλεψίαι, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι, καὶ πῶς αὐτὰ μολύνουν τὸν ἄνθρωπον. Καὶ πάλιν ἀκούοντές τον εἰς ἄλλο μέρος τοῦ Εὐαγγελίου ὁποῦ μᾶς παραγγέλλει νὰ καθαρίζωμεν τὸ ἔσωθεν τοῦ ποτηρίου, διὰ νὰ γένῃ καὶ τὸ ἀπέξω καθαρόν. Ἄφησαν κάθε ἄλλο ἔργον πνευματικὸν, καὶ ἀγωνίσθησαν ὅλως διόλου εἰς αὐτὸ τὸ ἔργον, ἤγουν εἰς τὴν φύλαξιν τῆς καρδίας ὄντες βεβαιωμένοι πῶς μαζὴ μὲ αὐτὸ τὸ ἔργον, θέλει ἀποκτήσουν, εὔκολα κάθε ἄλλην ἀρετήν. Ἀμὴ χωρὶς αὐτὸ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιμείνῃ καμμία ἀρετή. Αὐτὸ τὸ ἔργον μερικοὶ ἀπὸ τοὺς Πατέρας μας τὸ ὠνόμασαν ἡσυχίαν καρδιακήν· ἄλλοι τὸ ὠνόμασαν προσοχήν· ἄλλοι νῆψιν, καὶ ἀντίρρησιν· ἄλλοι ἔρευναν τῶν λογισμῶν, καὶ φύλαξιν τοῦ νοός· διατὶ ὅλοι εἰς αὐτὸ ἐκαταγίνοντο, καὶ μὲ αὐτὸ ἠξιώθησαν νὰ λάβουν τὰ θεῖα χαρίσματα· καὶ διὰ αὐτὸ λέγει καὶ ὁ Ἐκκλησιαστής. Εὐφραίνου, νεανίσκε εἰς τὴν νεότητά σου, καὶ περιπάτει εἰς ταῖς στράταις τῆς καρδίας σου ἄμωμος, καὶ καθαρὸς καὶ μάκρυνε τὴν καρδίαν σου ἀπὸ τοὺς διαλογισμούς. Καὶ διὰ τὸ ἴδιον λέγει καὶ ὁ Παροιμιαστής. Ἀνίσως ἔλθῃ κατεπάνω σου ἡ προσβολὴ τοῦ διαβόλου, μὴν ἀφήσῃς νὰ ἐμβῇ εἰς τὸν τόπον σου, καὶ μὲ τὸν τόπον ἐννοεῖ τὴν καρδίαν· καὶ ὁ Κύριος μᾶς λέγει εἰς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον. Μὴ μετεωρίζεσθε, ἤγουν μὴ σκορπίζετε τὸν νοῦν σας ἐδῶ, καὶ ἐκεῖ. Καὶ πάλιν εἰς ἄλλο μέρος λέγει. Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ἤγουν καλότυχοι εἶναι ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἀπόκτησαν μέσα εἰς τὴν καρδίαν τους χαμμίαν ἔννοιαν τούτου τοῦ κόσμου, ἀμὴ εἶναι πτωχοὶ ἀπὸ κάθε λογισμὸν κοσμικόν· καὶ ὅλοι οἱ θεῖοι Πατέρες μας ἔγραψαν πολλὰ περὶ τούτου, καὶ ὅποιος θέλει ἂς διαβάσῃ τὰ συγγράμματά τους νὰ τὰ ἰδῇ· καὶ ὅσα ἔγραψεν ὁ Ἀσκητὴς Μάρκος, καὶ ὅσα εἶπεν ὁ Ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος, καὶ ὁ ὅσιος Ἡσύχιος, καὶ ὁ Σιναΐτης Φιλόθεος, καὶ ὁ Ἀββᾶ Ἡσαΐτης, καὶ ὁ μέγας Βαρσανούφιος· καὶ ἄλλοι πολλοί.

Καὶ κοντολογῆς ὅποιος δὲν προσέχει νὰ φυλάττῃ τὸν νοῦν του, ἐκεῖνος δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γένῃ καθαρὸς εἰς τὴν καρδίαν, διὰ νὰ ἀξιωθῇ νὰ ἰδῇ τὸν Θεόν. Ὅποιος δὲν προσέχει, δὲν ἠμπορεῖ νὰ γένῃ πτωχὸς τῷ Πνεύματι, οὐδὲ ἠμπορεῖ νὰ πενθήσῃ, καὶ νὰ κλαύσῃ· ἢ νὰ γένῃ πρᾶος, καὶ ἥμερος· ἢ νὰ πεινάσῃ, καὶ διψήσῃ τὴν δικαιοσύνην· ἢ νὰ γένῃ ἐλεήμων· ἢ εἰρηνοποιός· ἢ διωγμένος ἕνεκεν δικαιοσύνης· ἤ, διὰ νὰ εἰπῶ καθόλου, δὲν εἶναι βολετὸν νὰ ἀποκτήσῃ τινας ἄλλας ἀρετὰς μὲ ἄλλο μέσον, παρὰ μὲ αὐτὴν τὴν προσοχήν. Διὰ τοῦτο περισσότερον ἀπὸ ὅλα αὐτὴν πρέπει νὰ ἐπιμεληθῇς, διὰ νὰ καταλάβῃς μὲ τὴν δοκιμὴν αὐτὰ ὁποῦ σοῦ λέγω· εἰδὲ καὶ θέλῃς νὰ μάθῃς καὶ τὸν τρόπον πῶς νὰ κάμῃς ἐγὼ σοῦ λέγω.

Τρία πράγματα πρέπει νὰ φυλάξῃς προτήτερα ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα. Ἀμεριμνίαν ἀπὸ κάθε πρᾶγμα τόσον εὔλογον, ὅσον καὶ ἀνεύλογον, καὶ μάταιον· ἤγουν νέκρωσιν ἀπὸ ὅλα τὰ πάντα· συνείδησιν καθαρὰν εἰς ὅλα, καθὼς εἴπαμεν, ὁποῦ νὰ μὴ σὲ ἐλέγχῃ ἡ συνείδησις εἰς κἀνένα πρᾶγμα· καὶ τελείαν ἀπροσπάθειαν, χωρὶς νὰ κλίνῃ ὁ λογισμός σου εἰς κἀνένα κοσμικὸν πρᾶγμα. Ἔπειτα κάθισε εἰς ἕνα τόπον παράμερον, καὶ ἥσυχον καταμόνας εἰς μίαν ἄκραν, καὶ κλεῖσε τὴν πόρταν, καὶ μάζωξε τὸν νοῦν σου ἀπὸ κάθε πρόσκαιρον, καὶ μάταιον πρᾶγμα. Καὶ τότε ἀκούμπισε εἰς τὸ στῆθός σου τὸ κάτω σιαγόνι σου, ἤγουν τὸ πηγοῦνί σου, διὰ νὰ προσέχῃς μὲ αὐτον τὸν τρόπον μέσα εἰς τὸν ἑαυτόν σου, καὶ μὲ τὸν νοῦν, καὶ μὲ τὰ αἰσθήματά σου μάτια· καὶ κράτει ὀλίγον καὶ τὴν ἀναπνοήν σου, διὰ νὰ ἔχῃς ἐκεῖ τὸν νοῦν σου, καὶ ἐρεύνησε μὲ τὸν νοῦν σου νὰ εὕρῃς τὸν τόπον ὁποῦ εἶναι ἡ καρδία σου, καὶ ἐκεῖ νὰ εἶναι ὅλως διόλου ὁ νοῦς σου· καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν ἔχεις νὰ εὕρῃς ἐκεῖ μέσα ἕνα σκότος, και πώρωσιν πολλὴν, καὶ σκληρότητα. Ὕστερα ἀφ' οὗ ἐργασθῇς αὐτὸ τὸ ἔργον τῆς προσοχῆς ἀκατάπαυστα νύκτα, καὶ

ἡμέραν, θέλει εὕρῃς· ὢ τοῦ θαύματος· μίαν χαρὰν ἀκατάπαυστον. Ἐπειδὴ ὁ νοῦς ἀγωνιζόμενος εἰς τοῦτο, θέλει ἐπιτύχῃ τὸν τόπον τῆς καρδίας, καὶ τότε παρευθὺς βλέπει ἐκεῖ μέσα ἐκεῖνα τὰ πράγματα ὁποῦ δὲν εἶδε ποτέ του, οὔτε τὰ ἴξευρε. Διατὶ βλέπει τὸν ἀέρα ἐκεῖνον ὁποῦ εὑρίσκεται ἐκεῖ μέσα εἰς τὴν καρδίαν, καὶ ὅλον τὸν ἑαυτόν του φωτεινόν, καὶ γεμάτον ἀπὸ κάθε φρονιμάδα, καὶ διάκρισιν· καὶ ἀπὸ τότε καὶ εἰς τὸ ἑξῆς, ἀπὸ ὅποιον μέρος προσκύψῃ, καὶ φανῇ κἀνένας λογισμός, πρὶν ἀκόμι νὰ ἐμβῇ, καὶ νὰ συλλογισθῇ, ἢ νὰ σχηματισθῇ, παρευθὺς τὸν διώχνει ἐκεῖθεν, καὶ τὸν ἀφανίζει μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ, ἤγουν μὲ τό, Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ ἐλέησόν με. Καὶ ἀπὸ ἐδῶ πλέον ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου, ἀρχίζει νὰ ἔχῃ μνησικακίαν, καὶ πάθος μὲ τοὺς δαίμονας, καὶ πόλεμον ἀκατάπαυστον, καὶ ἀσυκώνει κατεπάνω τους τὸν θυμὸν τὸν φυσικόν, καὶ τοὺς κυνηγᾷ, καὶ τοὺς κτυπᾷ, καὶ τοὺς ἀφανίζει· τὰ δὲ ἄλλα ὁποῦ ἀκολουθοῦν νὰ γίνωνται τότε, θέλει τὰ μάθῃς, σὺν Θεῷ, μοναχός σου μὲ τὴν δοκιμήν, διὰ μέσου τῆς προσοχῆς τοῦ νοός σου, καὶ κρατῶντας εἰς τὴν καρδίαν σου τὸν Ἰησοῦν, ἤγουν τὴν προσευχὴν τοῦ, Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ ἐλέησόν με· διατὶ λέγει καὶ ἕνας Πατέρας. Κάθου εἰς τὸ κελλίον σου, καὶ αὐτὸ θέλει σὲ διδάξει τὰ πάντα.

Ἐρώτησις. Ἀμὴ διατὶ ὁ πρῶτος, καὶ ὁ δεύτερος τρόπος δὲν ἠμποροῦν νὰ κατορθώσουν αὐτά;

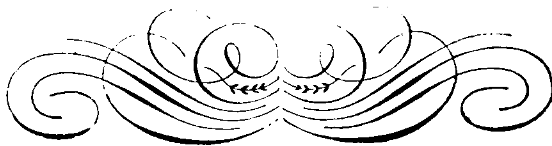
Ἀπόκρ. Διατὶ δὲν τοὺς μεταχειριζόμεθα καθὼς πρέπει· ἔπειτα ὁ Ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος παρομοιάζει τοὺς τρόπους τούτους, ὡσὰν μίαν σκάλαν μὲ τέσσαρα σκαλοπάτια, καὶ λέγει. Ἄλλοι εἶναι ἐκεῖνοι ὁποῦ ὀλιγωστεύουν τὰ πάθη, καὶ τὰ ταπεινώνουν· καὶ ἄλλοι ὁποῦ ψάλλουν, ἤγουν προσεύχονται μὲ τὸ στόμα· καὶ ἄλλοι ὁποῦ καταγίνονται εἰς τὴν νοερὰν προσευχήν· καὶ ἄλλοι ὁποῦ ἔρχονται εἰς τὴν θεωρίαν. Ὥστε ὁποῦ, ὅσοι θέλουν νὰ ἀναβοῦν αὐτὰ τὰ σκαλοπάτια, δὲν ἀρχίζουν ἀπὸ τὰ ἐπάνω νὰ ἔρχωνται εἰς τὰ κάτω, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ κάτω πηγαίνουν εἰς τὰ ἐπάνω· καὶ ἀναβαίνουν τὸ πρῶτον σκαλοπάτι, καὶ ἔπειτα τὸ δεύτερον, καὶ τότε τὸ τρίτον, καὶ ὕστερα τὸ τέταρτον· καὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ἠμπορεῖ νὰ ἀσυκωθῇ τινὰς ἀπὸ τὴν γῆν, καὶ νὰ ἀναβῇ εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ πρῶτον χάμνει χρεία νὰ ἀγωνίζεται πῶς νὰ ὀλιγωστεύσῃ, καὶ νὰ καταπαύσῃ τὰ πάθη. Δεύτερον νὰ καταγίνεται εἰς τὴν ψαλμῳδίαν· ἤγουν νὰ προσεύχεται μὲ τὸ στόμα· διατὶ ἀφ' οὗ ὀλιγωστεύσῃ τὰ πάθη, τότε πλέον ἡ προσευχὴ φυσικὰ προξενεῖ ἡδονήν, καὶ γλυκύτητα εἰς τὴν γλῶσσαν, καὶ λογίζεται εὐάρεστος κοντὰ εἰς τὸν Θεόν· Τρίτον νὰ προσεύχεται νοερῶς· καὶ τέταρτον νὰ ἀναβαίνῃ εἰς τὴν θεωρίαν· καὶ τὸ ά. εἶναι τῶν ἀρχαρίων· τὸ β'. ἐκείνων ὁποῦ αὐξάνουν εἰς τὴν προκοπήν· τὸ γ'. ἐκείνων ὁποῦ ἦλθαν εἰς τὸ ἄκρον τῆς προκοπῆς· καὶ τὸ δ'. εἶναι τῶν τελείων.

Λοιπὸν ἡ ἀρχὴ δὲν εἶναι ἄλλο, παρὰ ἡ ὀλιγώστευσις καὶ κατάπαυσις τῶν παθῶν, τὰ ὁποῖα δὲν ὀλιγωστεύουν ἀπὸ τὴν ψυχὴν μὲ ἄλλον τρόπον, πάρεξ μὲ τὴν φύλαξιν, καὶ προσοχὴν τῆς καρδίας, διατὶ ἀπὸ τὴν καρδίαν προέρχονται, καθὼς λέγει ὁ Κύριός μας· οἱ πονηροὶ λογισμοὶ ὁποῦ μολύνουν τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐκεῖ χρειάζεται ἡ φύλαξις, καὶ ἡ προσοχή. Καὶ ἀφ' οὗ καταπαύσουν τελείως τὰ πάθη μὲ τὴν ἔνστασιν ὁποῦ κάμῃ εἰς αὐτὰ ἡ καρδία, τότε ἔρχεται ὁ νοῦς εἰς ἐπιθυμίαν, καὶ ζητεῖ πῶς νὰ φιλιωθῇ μὲ τὸν Θεόν, καὶ ἔτζι αὐξάνει τὴν προσευχήν, καὶ καταγίνεται εἰς τοῦτο περισσότερον· καὶ ἀπὸ τὸν πόθον αὐτόν, καὶ τὴν προσευχὴν δυναμώνει ὁ νοῦς, καὶ διώχνει ὅλους τοὺς λογισμοὺς ὁποῦ περιτριγυρίζουν, διὰ νὰ ἐμβοῦν εἰς τὴν καρδίαν, καὶ τοὺς πολεμεῖ μὲ τὴν προσευχήν. Καὶ τότε γίνεται πόλεμος, καὶ ἐναντιώνονται μὲ μεγάλην ταραχὴν οἱ πονηροὶ δαίμονες, καὶ μὲ τὸ μέσον τῶν παθῶν προξενοῦν σύγχυσιν καὶ ζάλην μέσα εἰς τὴν καρδίαν· ὅμως μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀφανίζονται, καὶ λυώνουν ὅλα, ὡσὰν τὸ κερὶ εἰς τὴν φωτίαν. Καὶ πάλιν ἀφ' οὗ διωχθοῦν, καὶ εὔγουν ἀπὸ τὴν καρδίαν δὲν ἡσυχάζουν, ἀλλὰ ταράσσουν ἐξωτερικῶς μὲ ταῖς αἴσθησες τὸν νοῦν, ὅμως πολλὰ ὀγλίγωρα αἰσθάνεται ὁ νοῦς τὴν γαλήνην ὁποῦ γίνεται εἰς αὐτόν, ἐπειδὴ δὲν ἔχουν δύναμιν νὰ ταράξουν κατὰ βάθος τὸν νοῦν, ἀλλὰ ἐπάνω εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ νοός· πλὴν νὰ γλυτώσῃ τελείως ἀπὸ τὸν πόλεμον, καὶ νὰ μὴ πολεμῆται ἀπὸ τοὺς πονηροὺς δαίμονας, εἶναι ἀδύνατον· διατὶ αὐτὸ εἶναι τῶν τελείων, καὶ ἐκείνων ὁποῦ ἀναχωρήσουν τελείως ἀπὸ ὅλα, καὶ καταγίνονται παντοτεινὰ εἰς τὴν προσοχὴν τῆς καρδίας.

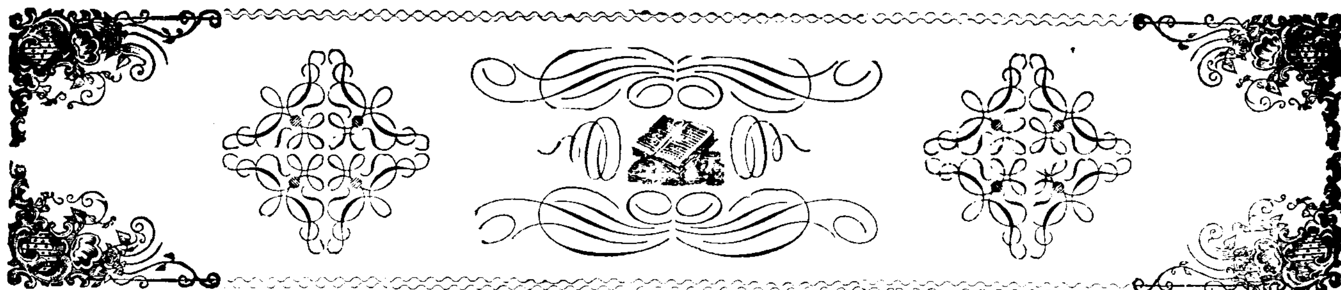
Ὅποιος λοιπὸν μεταχειρίζεται αὐτὰ κατὰ τάξιν, τὸ κάθε ἕνα εἰς τὸν καιρόν του, αὐτὸς ἠμπορεῖ, ὕστερα ἀφ' οὗ καθαρισθῇ ἡ καρδία του ἀπὸ τὰ πάθη, νὰ δοθῇ καὶ εἰς τὴν ψαλμῳδίαν ὅλως διόλου, καὶ νὰ ἀντιπολεμήσῃ καὶ τοὺς λογισμοὺς, καὶ νὰ κοιτάζῃ τὸν οὐρανὸν μὲ τὰ αἰσθητὰ μάτια (ἐὰν κάμῃ χρεία καμμίαν φορὰν) καὶ νὰ τὸν θεωρῇ καὶ μὲ τὰ νοερὰ μάτια τῆς ψυχῆς, καὶ νὰ προσεύχεται καθαρῶς ἐν ἀληθείᾳ καθὼς πρέπει.

Πλὴν τὸ νὰ βλέπῃ αἰσθητῶς εἰς τὸν οὐρανὸν, πολλὰ ὀλίγαις φοραῖς πρέπει νὰ τὸ κάμνῃ, διὰ τὸν φόβον τῶν πονηρῶν δαιμόνων ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς τὸν ἀέρα, καὶ διὰ τοῦτο ὀνομάζονται ἐναέρια πνεύματα, τὰ ὁποῖα προξενοῦν πολλαῖς, καὶ διάφοραις πλάναις εἰς τὸν ἀέρα, καὶ πρέπει νὰ προσέχωμεν. Ἐπειδὴ τοῦτο μοναχὰ ζητεῖ ὁ Θεὸς ἀπὸ ἡμᾶς, τὸ νὰ εἶναι καθαρισμένη ἡ καρδία μας μὲ τὴν προσευχήν· καὶ ἂν ἡ ῥίζα εἶναι Ἁγία, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, φανερὸν εἶναι, πῶς καὶ οἱ κλάδοι εἶναι Ἅγιοι, καὶ ὁ καρπός. Χωρὶς δὲ τὸν τρόπον ὁποῦ εἴπαμεν, ὅποιος ἀσυχώνει τὰ μάτιά του, καὶ τὸν νοῦν του εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ θέλει νὰ φαντάζεται κἄποια νοητὰ, ἐκεῖνος βλέπει φαντασίας, καὶ ψεύτικα πράγματα, καὶ ὄχι ἀληθινὰ, μὲ τὸ νὰ εἶναι ἀκάθαρτος ἡ καρδία του· Καὶ καθὼς εἴπαμεν πολλάκις· ὁ α'. καὶ ὁ β'. τρόπος δὲν προκόπτουν τὸν ἄνθρωπον. Διατὶ καθὼς, ὅταν θέλωμεν νὰ κτίσωμεν ἕνα σπῆτι, δὲν βάνομεν πρῶτον τὴν σκέπην, καὶ ὕστερα τὸ θεμέλιον, ὅτι εἶναι ἀδύνατον· ἀλλὰ πρῶτον βάνομεν τὸ θεμέλιον, καὶ ὕστερα κτίζομεν τὸ σπῆτι, καὶ τότε βάνομεν τὴν σκέπην· Ἔτζι πρέπει νὰ κάμωμεν καὶ εἰς τὰ πνευματικά. πρῶτον νὰ βάνωμεν θεμέλιον, ἤγουν νὰ φυλάττωμεν τὴν καρδίαν, καὶ νὰ εὐγάνωμεν ἀπὸ αὐτὴν τὰ πάθη, καὶ ὕστερα νὰ κτίζωμεν τὸ πνευματικὸν σπῆτι, ἤγουν νὰ διώχνωμεν τὴν ταραχὴν τῶν πονηρῶν πνευμάτων ὁποῦ μᾶς πολεμοῦν μὲ ταῖς ἔξω αἴσθησες, καὶ νὰ φεύγωμεν τὸν πόλεμον τὸ ὀγλιγωρότερον, καὶ τότε νὰ βάνωμεν καὶ τὴν σκέπην, ἤγουν νὰ ἀναχωροῦμεν τελείως ἀπὸ τὰ πράγματα, καὶ νὰ διδώμεθα ὅλως διόλου εἰς τὸν Θεὸν, καὶ ἔτζι τελειώνομεν τὸ πνευματικὸν σπῆτι ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

50

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΛΟΓΟΣ ΕΞΗΚΟΣΤΟΣ Θʹ.

Περὶ μετανοίας, καὶ ἀρχῆς ἐναρέτου ζωῆς· καὶ τί πρέπει νὰ κάμῃ κάθε ἡμέραν ἐκεῖνος ὁποῦ μετανοεῖ. Ἀκόμι καὶ περὶ κατανύξεως, καὶ δακρύων.

Ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἀκούσατε τὰ λόγιά μου, καὶ δεχθῆτε μετὰ χαρᾶς τὴν συμβουλήν μου, ὡσὰν ὁποῦ σᾶς συμβουλεύω εἰς τὸ καλὸν, καὶ ἐπιμεληθῆτε νὰ κάμετε μὲ κάθε προθυμίαν, ὅσα μέλλω νὰ εἰπῶ εἰς κοινὴν, ἐδικήν μου, καὶ ἐδικήν σας ὠφέλειαν. Διατὶ κάμνοντες ἐκεῖνα ὁποῦ φαίνονται μικρὰ, κατ' ὀλίγον ὀλίγον προκόπτομεν, καὶ ἀναβαίνομεν εἰς τὰ μεγαλήτερα, καὶ γινόμεθα ἄνδρες ἐν Χριστῷ τέλειοι· καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ λόγου μου εἶναι τοῦτος. Ὅταν εὐγαίνετε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, νὰ μὴ σκορπίζετε τὸν νοῦν σας εἰς τὰ μάταια, καὶ ἀνωφελῆ πράγματα, διὰ νὰ μὴν ἔλθῃ ὁ διάβολος, καὶ σᾶς εὕρῃ ὁποῦ καταγίνεσθε εἰς τὰ τοιαῦτα ἀνωφελῆ, καὶ παρευθὺς ἁρπάσῃ ἀπὸ τὰς καρδίας σας τὴν ἐνθύμησιν τῶν ψυχωφελῶν λόγων ὁποῦ ἠκούσατε, καθὼς ἁρπάζει ἡ Κοροῦνα τὸν σπόρον τοῦ σιταρίου ἀπὸ τὸ χωράφι, πρὸ τοῦ νὰ σκεπασθῇ ὑποκάτω εἰς τὴν γῆν, καὶ μείνετε πάλιν εὔκαιροι ἀπὸ τὴν σωτηριώδη διδασκαλίαν. Ἀλλὰ ἐὰν ἔχῃ τινὰς νὰ κάμῃ ἐργόχειρον, ἢ ἄλλην καμμίαν ὑπηρεσίαν, ἂς πηγαίνῃ εἰς τὸ ἐργόχειρόν του, ἢ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του· καὶ κοιτάζωντας κάτω εἰς τὴν γῆν ἂς προσέχῃ εἰς τὸν ἑαυτόν του· καὶ ὅταν κάμνῃ τὸ ἐργόχειρόν του, καὶ τὴν ὑπηρεσίαν του, ἂς λέγῃ μὲ τὸν ἑαυτόν του. Ἀλλοίμονον εἰς ἐμένα, πόσους χρόνους, καὶ πόσας ἡμέρας τῆς ζωῆς μου ἀπέρασα, σκορπίζωντας τὸν νοῦν μου ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ὁ ἄθλιος, καὶ γελῶντας. Ἀλλοίμονον, τὶ λογῆς ἀχρειώθηκα ἔτζι; τί λογῆς ἐματαιώθηκα; καὶ ἀκούωντας μέχρι τῆς σήμερον τὰς θείας γραφὰς καθόλου δὲν ἐγνώρισα τὴν ὠφέλειαν ὁποῦ προξενεῖται ἀπὸ αὐτάς; εἰς τί μὲ ὠφέλησεν ἡ παροῦσα ζωή; νὰ ὁποῦ ἀπέρασαν τόσοι, καὶ τόσοι χρόνοι τῆς ζωῆς μου· καὶ ποῖος ἰξεύρει ἐὰν ζήσω ἕως αὔριον; Ἔφαγον, καὶ ἔπιον τόσους χρόνους· ἐγέμισα τὴν κοιλίαν μου ἀπὸ κρέατα, καὶ κρασία, καὶ πολλὴν ἀδηφαγίαν· ἐστολίσθηκα μὲ λαμπρὰ φορέματα· ἔπαιξα, καὶ ἐγέλασα εἰς βλάβην τῆς ψυχῆς μου· ἀπόκτησα τόσα, καὶ τόσα ἄσπρα, καὶ τὰ ἐξόδιασα εἰς μάταια, καὶ ἀνωφελῆ πράγματα, καὶ ὕστερον πάλιν ἀπόκτησα ἄλλα. Ἐπῆγα συχνάκις εἰς τὰ λουτρά· ἐμεταχειρίσθηκα πολύτιμα μύρα· ἐκαβαλίκευσα ἄλογα, καὶ μουλάρια· ἀπήλαυσα πολλὰ, καὶ πολυποίκιλλα τραπέζια. Ἐφθόνησα τὸν πλησίον μου· ἐκατηγόρησα ἔκαμα σαρκικὰς ἁμαρτίας· ἔκλεψα ἐψευδεμάτισα· ἐσυναναστράφηκα μὲ φίλους, καὶ γνωρίμους. Ἀντάμωσα πολλοὺς ἐνδόξους, καὶ πλουσίους, καὶ ἄρχοντας· ἀπόκτησα ὄνομα περίφημον εἰς τὸν κόσμον· ἔπεσα ἐπάνω εἰς στρώματα μαλακά· ἀνέπαυσα αὐτὸ τὸ γήϊνον κορμί μου· ἐκοιμήθηκα ὑπὲρ τὸ μέτρον. Ποῖον ἀπὸ αὐτὰ μὲ ὠφέλησεν ἕως τώρα; ἢ ποῖον θέλει μὲ ὠφελήσει τὴν ὥραν τοῦ θανάτου μου; ἐὰν ὁ Θεὸς ὁποῦ ἔχει τὴν ἐξουσίαν πάσης πνοῆς προστάξῃ νὰ ἀποθάνω αὔριον; κατὰ ἀλήθειαν δὲν θέλει μὲ ὠφελήσει κἀνένα. Τὸ λοιπὸν ἂς ἐπιμεληθῶ κἂν τὰς ἐπιλοίπους ἡμέρας τῆς ζωῆς μου νὰ μὴ τὰς ἀπεράσω ματαίως, ἀλλὰ ἂς κάμω ἀρχὴν ἀπὸ τώρα, καὶ ἂς ἀφήσω ὅλα ἐκεῖνα τὰ κακά μου, καὶ ἂς κάμω καὶ ἐγὼ καθὼς προστάζουν οἱ Ἅγιοι Πατέρες, τὰ ἐναντία τῶν κακῶν, καὶ ἀντὶ διὰ τὴν προτέραν πολυφαγίαν μου, ἂς νηστεύσω τόσον πολλὰ, ὁποῦ νὰ μὴν ἠμπορῶ οὐδὲ νὰ συντύχω ἀπὸ τὴν νηστείαν· καὶ ἂς στενοχωρήσω τὴν κοιλίαν μου μὲ πεῖναν, καὶ δίψαν, καὶ βεβαιότατα θέλει δαμασθῇ καὶ ἡ ἀδάμαστος γλῶσσά μου, καὶ θέλει ἔλθω καὶ εἰς σκυθρωπότητα, καὶ κυτρινάδα, καὶ λύπην,

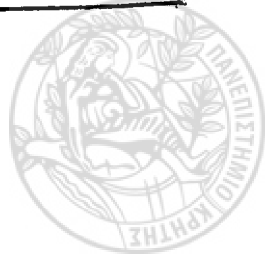
καὶ θέλει ἐλευθερωθῶ ἀπὸ τὴν αὐθάδειαν, καὶ ἔπαρσιν τῶν λογισμῶν, καὶ παύσω μὲ εὐκολίαν ἀπὸ τὸ νὰ σκορπίζω τὸν νοῦν μου ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, καὶ νὰ παίζω καὶ νὰ γελῶ. Ἂς φορέσω φορέματα ταπεινὰ, καὶ τὰ πολυέξοδα, καὶ λαμπρὰ ἂς τὰ δώσω εἰς τοὺς πτωχούς· ἂς τοὺς δώσω καὶ ὅσα ἄσπρα ἔχω· καὶ τί χρεία εἶναι νὰ φροντίζω ἐγὼ πλέον ἀπὸ τώρα καὶ εἰς τὸ ἑξῆς διὰ αὐτὰ, ἐὰν θέλω νὰ ἀφιερώσω ὅλον τὸν ἑαυτόν μου εἰς τὸν Θεὸν ὁποῦ τρέφει τὰ πάντα; Ἂς μὴ θελήσω πλέον νὰ καβαλικεύσω τελείως ἄλογα, καὶ μουλάρια· ἂς ἀρνηθῶ ὅλους μου τοὺς φίλους, καὶ συγγενεῖς, διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγαπᾷ ἄλλον τινὰ περισσότερον ἀπὸ τὸν Χριστὸν, καθὼς λέγει ὁ ἴδιος, δὲν εἶναι ἄξιος διὰ αὐτόν. Ἂς μὴν ὑπάγω πλέον εἰς λουτρόν· ἂς μὴ κοιμηθῶ εἰς στρῶμα μαλακὸν, ἀλλὰ ἂς δώσω τὸν ἑαυτόν μου μὲ προθυμίαν εἰς χαμευνίαν, καὶ ξηροκοιτίαν, διὰ νὰ κοιμοῦμαι ὀλίγον, καὶ μὴ θέλωντας, στενοχωρούμενος ἀπὸ τὴν σκληρότητα τῆς γῆς· ὅτι τί κακὸν θέλει πάθω, ἐὰν ἀποθάνω ἀπὸ τὴν ταλαιπωρίαν; ἆρά γε εἶμαι ἄξιος νὰ ζῶ; καὶ ἐὰν κάμνω τοιούτης λογῆς ἔχω νὰ ἐξυπνῶ τὰ μεσάνυκτα, καὶ νὰ προσπίπτω εἰς τὸν Θεὸν, καὶ νὰ κλαίω μὲ θλῖψιν τῆς ἁμαρτωλῆς μου ψυχῆς, καὶ νὰ λέγω εἰς αὐτὸν μὲ δάκρυα, καὶ στεναγμούς.

(Εὐχή.) Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ, Βασιλεῦ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τῆς γῆς, ἰξεύρω πῶς ἥμαρτον περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄνθρωπον, καὶ ἀπὸ κάθε ἄλογον ζῶον, καὶ ἑρπετὸν ἔμπροσθεν εἰς ἐσένα τὸν φοβερὸν, καὶ ἀπρόσιτον Θεόν μου, καὶ δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ εὕρω ἔλεος τελείως ποτὲ ἀπὸ ἐσένα· ὅτι διὰ τοῦτο δὲν ἀποκοτοῦσα νὰ προστρέξω, καὶ νὰ προσπέσω εἰς ἐσένα φιλάνθρωπε Βασιλεῦ, ἐὰν δὲν ἤθελε ἀκούσω τὴν Ἁγίαν σου φωνὴν ὁποῦ λέγει. «Οὐ θελήσει θέλω τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν. Καὶ πάλιν, χαρὰ γίνεται ἐν οὐρανῷ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι». Καὶ ἐὰν δὲν ἤθελε ἐνθυμηθῶ τὴν παραβολὴν τοῦ Ἀσώτου Υἱοῦ, ὁποῦ εἶπες εἰς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον· ἤγουν ὅταν ὁ Ἄσωτος Υἱὸς ἐμετανόησε, καὶ ἤρχετο εἰς ἐσένα, τί λογῆς, πρὸ τοῦ νὰ ἔλθῃ πλησίον σου ἐκεῖνος, ἔτρεξες ἐσὺ ὁ εὔσπλαγχνος Πατὴρ, καὶ ἔπεσες εἰς τὸν τράχηλόν του, καὶ τὸν ἐφίλησες. Αὐτὰ ἐνθυμήθηκα, καὶ ἐθάρρευσα καὶ ἐγὼ εἰς τὸ πέλαγος τῆς εὐσπλαγχνίας σου, καὶ ἦλθα, καὶ ἐπρόσπεσα εἰς ἐσένα μὲ πόνον, καὶ λύπην, καὶ στεναγμὸν τῆς καρδίας μου, καὶ εἶμαι κακὰ πληγωμένος, καὶ τετυφλωμένος, καὶ ἀναίσθητος, καὶ κείττομαι ἐλεεινῶς εἰς βυθὸν ᾅδου τῶν ἀνομιῶν μου. Ὅμως ἀπὸ τώρα καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ὑπόσχομαι, Κύριέ μου, ὅτι δὲν θέλει σὲ ἐγκαταλείψω μέχρι τελευταίας μου ἀναπνοῆς, οὐδὲ θέλει γυρίσω πλέον εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ εἰς τὰς προτέρας μου ἁμαρτίας, οὐδὲ θέλει κάμω πλέον τὰ μάταια, καὶ πονηρά μου ἔργα. Καὶ σὺ Κύριε ὁ Θεός μου, γνωρίζεις τὴν ἀσθένειάν μου, καὶ τὴν ταλαιπωρίαν, καὶ μικροψυχίαν μου, καὶ τὰς προλήψεις ὁποῦ ἔχουν νὰ μὲ τυραννοῦν, καὶ νὰ μὲ στενοχωροῦν. Παρακαλῶ σε, βοήθησόν μοι, καὶ μὴ ἐγκαταλίπῃς με· μὴ μὲ ἀφήσῃς, Ἀγαθὲ, νὰ μὲ περιγελᾷ, καὶ νὰ μὲ περιπαίζῃ πλέον ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν διάβολος, ὅτι ἐγὼ ἀπὸ τώρα, καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἔγινα πλέον δοῦλός σου. Αὐτὰ λοιπὸν πρέπει νὰ συλλογίζεσαι πάντοτε, ἀδελφὲ, ἐσὺ ὁποῦ ἠθέλησες νὰ μετανοήσῃς, νὰ ἀφήσῃς τὴν προτέραν σου ζωὴν καὶ νὰ κάμῃς ἀρχὴν νὰ περιπατῇς τὴν ἀληθινὴν στράταν τῆς μετανοίας. Καὶ πρὸς τούτοις πρέπει νὰ φυλάττῃς καὶ τοῦτο, νὰ μὴ τρώγῃς ἕως τὸ βράδυ· καὶ ὅταν ἔλθῃ ὁ καιρὸς, καὶ φάγῃς ὀλίγον, τότε ἐμβαίνωντας εἰς τὴν κατοικίαν σου, κάθισε εἰς τὸ κρεββάτι σου, καὶ συλλογίσου μὲ τὸν νοῦν σου ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ εἴπαμεν. Καὶ πρῶτα, καὶ ἀρχὴ εὐχαρίστησε τὸν Θεὸν ὅτι ἠξιώθης νὰ φθάσῃς τὸ τέλος τῆς ἡμέρας, καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς νυκτός· ἔπειτα ἐρεύνησε τὸν ἑαυτόν σου, καὶ ἐνθυμήσου ὅσα ἥμαρτες εἰς τὸν Ποιητήν σου Θεὸν, καὶ πόσους χρόνους ἐμακροθύμησεν εἰς ἐσένα, καὶ σὲ ἄφησε νὰ ζῇς, καὶ σοῦ ἐχάρισεν ὅλα τὰ χρειαζόμενα τοῦ σώματος, ἤγουν φαγητὰ, πιοτὰ, ἐνδύματα, σκεπάσματα, καὶ κατοικίαν νὰ κάθησαι, καὶ δὲν σὲ ὠργίσθη, οὐδὲ σὲ ἐβδελύχθη διὰ τὰς ἁμαρτίας σου, οὐδὲ σὲ παρέδωκεν εἰς τὸν θάνατον, ἢ εἰς τοὺς δαίμονας νὰ σὲ ἀφανίσουν. Καὶ ὅταν τὰ συλλογισθῇς καλῶς ὅλα αὐτὰ βάλε τὸ ψάθιόν σου εἰς τὴν γῆν, καὶ μίαν πέτραν μικρὰν διὰ προσκεφάλαιον, καὶ ἑτοίμασε τὸν τόπον, εἰς τὸν ὁποῖον μέλλεις νὰ κοιμηθῇς, καὶ ἄκουσε ἐμένα ὁποῦ ἔχω νὰ σοῦ φανερώσω κατὰ ἀλήθειαν καὶ ἄλλον τρόπον

θερμῆς μετανοίας, ὁ ὁποῖος θέλει σοῦ προξενήσει εἰς ὀλίγον καιρὸν κατάνυξιν, καὶ δάκρυα, καὶ μάλιστα ἐὰν εἶναι καὶ τινὰς πέτρινος κατὰ τὴν καρδίαν, καὶ σκληρὸς εἰς πένθος, καὶ δυσκολοκατάνυκτος. Ἀλλὰ ἂς μὴ σοῦ φανῇ παράδοξον ἐκεῖνο ὁποῦ ἔχω νὰ εἰπῶ, καὶ ἀσυνήθιστον εἰς τοὺς πιστοὺς, πρὸ τοῦ νὰ δοκιμάσῃς· διότι ἐκεῖνος ὁποῦ φυλάξῃ τὸν ἑαυτόν του μετὰ τὸ βάπτισμα ἀμόλυντον ἀπὸ κάθε ἁμαρτίαν, δὲν χρειάζεται κανένα τρόπον μετανοίας, ἐπειδὴ καὶ δὲν ἔπεσεν εἰς καμμίαν ἁμαρτίαν, ἀλλὰ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ, εἶναι καθαρὸς, καὶ ἄμεμπτος. Ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ ὕστερον ἀπὸ τὸ βάπτισμα ἐμόλυνε τὸν ἑαυτόν του μὲ ἄτοπα ἔργα, καὶ ἁμαρτήματα· καὶ τὸ σῶμά του ὁποῦ εἶναι οἶκος Θεοῦ, τὸ ἔκαμεν ἀσώτως κατοικητήριον τῶν ἡδονῶν, καὶ τῶν παθῶν, καὶ τῶν δαιμόνων, δὲν χρειάζεται μόνον ἐκεῖνον τὸν τρόπον ὁποῦ ἔχω νὰ σοῦ εἰπῶ πρὸς μετάνοιαν, ἀμὴ χρειάζεται καὶ ἄλλους πολλοὺς τρόπους, καὶ μηχανὰς, καὶ ἐφευρέσεις μετανοίας, διὰ νὰ ἐξιλεώσῃ τὸν Θεὸν, καὶ νὰ ἀνακαλέσῃ πρὸς τὸν ἑαυτόν του ἐκεῖνο τὸ θεῖον ἀξίωμα ὁποῦ ἔχασε διὰ μέσου τῆς ἁμαρτωλῆς του ζωῆς· καὶ ἂς σὲ πληροφορήσῃ εἰς τοῦτο ὁ περὶ μετανοίας λόγος τοῦ Ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τῆς Κλίμακος, (1) ὁ ὁποῖος περιέχει πολλοὺς τρόπους τοιούτους. Ποῖος δὲ εἶναι ὁ τρόπος τῆς μετανοίας ὁποῦ σὲ συμβουλεύω πατρικῶς; ἄκουσον, ἀδελφέ μου, ἀσκανδαλίστως, καὶ συνετῶς. Ἀφ' οὗ εὐτρεπίσῃς ὡς εἴπαμεν, τὸ ψιάθιόν σου, εἰς τὸ ὁποῖον ἔχεις νὰ κοιμηθῇς, στάσου εἰς προσευχὴν ὡσὰν ἕνας κατάδικος, καὶ εἰπὲ πρῶτα τὸ τρισάγιον, καὶ τὸ, Πάτερ ἡμῶν, καὶ λέγωντάς το ἐνθυμήσου ποῖος εἶσαι ἐσὺ, καὶ ποῖον καλεῖς Πατέρα· καὶ ὅταν ἔλθῃς νὰ εἰπῇς τὸ, Κύριε ἐλέησον, καὶ θελήσῃς νὰ ἀσυχώσῃς τὰ χέριά σου εἰς τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ, κοίταξε εἰς τὸν οὐρανὸν μὲ τὰ μάτιά σου, καὶ στοχά σου τὰ χέριά σου, καὶ μάζωξε τὸν νοῦν σου εἰς τὸν ἑαυτόν σου, καὶ ἐνθυμήσου ὅσα κακὰ, καὶ αἰσχρὰ ἔργα ἔκαμες μὲ αὐτὰ τὰ χέρια, καὶ φοβήσου, λέγωντας μὲ τὸν ἑαυτόν σου, ἀλλοίμονον εἰς ἐμένα τὸν ἀκάθαρτον, καὶ μιαρὸν, μὴ τύχῃ καὶ μὲ ἴδῃ ὁ Θεὸς ὁποῦ ἁπλώνω ἔτζι ἄφοβα τὰ χέριά μου ἔμπροσθέν του, καὶ ἐνθυμηθῇ τὰ κακὰ ὁποῦ ἔκαμα μὲ αὐτὰ, καὶ ῥίψῃ φωτίαν, καὶ μὲ κατακαύσῃ; Γυρίζωντας λοιπὸν τὰ χέριά σου εἰς τὰ ὀπίσω καὶ δένωντάς τα, ὡσὰν νὰ ἦσουν κατάδικος φερόμενος εἰς θάνατον, καὶ ἀναστενάζωντας ἐκ βάθους ψυχῆς, εἰπὲ μὲ ἐλεεινὴν, φωνήν. Ἐλέησόν με, Κύριε, τὸν ἁμαρτωλὸν, καὶ ἀνάξιον τῆς ζωῆς ταύτης, καὶ ἄξιον πάσης κολάσεως, καὶ ἄλλα ὅσα σὲ φωτίσει ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ νὰ εἰπῇς· καὶ στοχαζόμενος τὰ πονηρά σου ἔργα, κτύπα ὅσον δύνασαι, χωρὶς λύπην τὸν ἑαυτόν σου, λέγωντας, ὦ πονηρὲ, καὶ τρισάθλιε, πῶς ἔκαμες ἐκεῖνα, καὶ ἐκεῖνα τὰ κακά· καὶ πάλιν γυρίζωντας τὰ χέρια σου εἰς τὸ ἔμπροσθεν, στάσου, καὶ παρακάλεσε τὸν Θεόν· ἔπειτα ῥάπιζε τὸ πρόσωπόν σου, εὔγανε τὰ μαλιά σου τραβίζωντάς τα ὡσὰν νὰ εἶναι κανενὸς ἄλλου ἐχθροῦ, καὶ ἐπιβούλου σου· καὶ εἰπὲ, διατὶ ἔκαμες ἐκεῖνα, καὶ ἐκεῖνα τὰ κακά; Καὶ ἔτζι ἀφ' οὗ δείρῃς τὸν ἑαυτόν σου ἀρκετὰ, τότε πάλιν δέσε τὰ χέριά σου ἔμπροσθέν σου, καὶ στάσου μὲ σχῆμα ταπεινὸν, καὶ ἀνάγνωσον μὲ προσοχὴν δύω ἢ καὶ τρεῖς Ψαλμοὺς, ἔπειτα κάμε ὅσας μετανοίας δύνασαι. Καὶ στάσου πάλιν μὲ προσοχὴν, καὶ συλλογίσου μὲ τὸν ἑαυτόν σου ἐκεῖνα ὁποῦ εἴπαμεν ἀνωτέρω, καὶ ἴσως σὲ εὐσπλαγχνισθῇ ὁ Θεὸς, καὶ σοῦ δώσῃ δάκρυα, καὶ κατάνυξιν· καὶ εἰ μὲν σοῦ δώσῃ, στάσου ἐκεῖ ἕως ὁποῦ νὰ παύσουν τὰ δάκρυα· εἰ δὲ καὶ δὲν σοῦ ἔλθουν δάκρυα, λυπήσου, καὶ εἰπὲ εἰς τὸν ἑαυτόν σου· ἡ κατάνυξις καὶ τὰ δάκρυα δίδονται εἰς τοὺς ἀξίους, καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ἑτοιμασμένοι διὰ αὐτὰ, ἀμὴ ἐσὺ πόσους χρόνους ἐπαρακάλεσες, ἢ ἐδούλευσες τὸν Θεόν; ἢ μὲ ποῖα καλὰ ἔργα σου ἑτοιμάσθης διὰ νὰ τὰ δεχθῇς; δὲν εἶναι ἀρκετὸν εἰς ἐσένα τοῦτο ὁποῦ σὲ ἀφίνει, καὶ ζῇς; αὐτὰ εἰπὲ καὶ εὐχαρίστησε τὸν Θεόν. Καὶ τότε σφράγισε τὸ πρόσωπόν σου, καὶ τὸ στῆθός σου μὲ τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου σταυροῦ, καὶ πέσε εἰς τὸ ψιάθιόν σου, καὶ κοιμήσου· καὶ ὁπόταν ἐξυπνήσῃς, μὴ γυρίσῃς εἰς τὸ ἄλλο

1) Λόγος πέμπτος.

πλευρὸν, ἀλλὰ ἀσυχώσου εὐθὺς, καὶ κάμε τὴν προσευχήν σου κατὰ τὸν τρόπον ὁποῦ εἴπαμεν, καὶ μὴ κοιμηθῇς πλέον, ἀμὴ κάμνε ἀνάγνωσιν, ἕως ὁποῦ νὰ ἔλθῃ ὁ καιρὸς τῆς ἀκολουθίας, καὶ τότε πήγαινε μαζὴ μὲ ὅλους εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ στάσου μὲ φόβον, καὶ τρόμον, ὡσὰν νὰ στέκεσαι εἰς τὸν οὐρανὸν μαζὴ μὲ τοὺς Ἀγγέλους· καὶ νόμιζε τὸν ἑαυτόν σου, πῶς εἶσαι ἀνάξιος νὰ εὑρίσκεσαι μαζὴ μὲ τοὺς ἀδελφούς· καὶ πρόσεχε καλὰ νὰ μὴ κοιτάξῃς ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, καὶ περιεργάζεσαι τοὺς ἀδελφοὺς, πῶς στέκεται ὁ κάθε ἕνας, ἢ πῶς ψάλλει, ἀλλὰ πρόσεχε μοναχὰ εἰς τὸν ἑαυτόν σου, καὶ εἰς τὴν ἀκολουθίαν, διὰ τὰς ἁμαρτίας σου. Ἐνθυμοῦ δὲ καὶ τὴν προσευχὴν ὁποῦ κάμνεις εἰς τὸ κελλεῖόν σου· ἤγουν τὸ, Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ κτλ. καὶ μὴ συντύχῃς μὲ κἀνένα ἀδελφὸν, εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἀκολουθίας, κἀνένα λόγον ἀργὸν, μηδὲ νὰ εὔγῃς ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, πρὸ τοῦ νὰ γένῃ ἀπόλυσις· καὶ ἐὰν εἶναι δυνατὸν μὴ καθίσῃς οὐδὲ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, ἀμὴ πήγαινε εἰς τόπον κρυπτὸν, καὶ στάσου, καὶ ἄκουε, ὡσὰν νὰ λαλῇ εἰς ἐσένα, διὰ μέσου τοῦ διαβαστῆ, αὐτὸς ὁ ἐπὶ πάντων Θεός· εἰδὲ καὶ διορισθῇς ἐσὺ νὰ κάμῃς ἀνάγνωσιν, νὰ συλλογίζεσαι μὲ τὸν ἑαυτόν σου πῶς εἶσαι ἀνάξιος νὰ διαβάζῃς εἰς τοὺς ἀδελφοὺς τὰς θεοπνεύστους γραφάς· καὶ ἀφ᾽ οὗ τελειώσῃς τὴν θείαν ἀνάγνωσιν, καὶ μέλλῃς νὰ κάμῃς τὴν συνειθισμένην μετάνοιαν καὶ εἰς τοὺς δύω χοροὺς, μὴ τὴν κάμῃς μὲ καταφρόνησιν, ἢ μὲ ἀμέλειαν, ἀλλὰ νὰ ἔχῃς ὅλους τοὺς ἀδελφοὺς, Ὡσὰν Υἱοὺς Θεοῦ, καὶ Ἁγίους, καὶ νὰ πίπτῃς κάτω, καὶ νὰ ἐγγίζῃς τὴν κεφαλήν σου εἰς τὴν γῆν, καὶ νὰ λέγῃς μυστικὰ εἰς ὅλους αὐτοὺς μέσα εἰς τὴν καρδίαν σου, εὔξασθε ὑπὲρ ἐμοῦ, Ἅγιοι τοῦ Θεοῦ, καὶ συγχωρήσατέ με τὸν ἁμαρτωλὸν, καὶ ἀνάξιον τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς. Καὶ πάλιν ἐὰν σὲ προστάξουν νὰ κανοναρχίσῃς, νὰ μὴ κανοναρχῇς μὲ ἀμέλειαν, καὶ ὀκνηρίαν ἀμὴ στοχαστικά. καὶ μὲ προσοχὴν μεγάλην, ὡσὰν ὁποῦ διαδίδεις μὲ τὴν φωνήν σου, ὥσαν μὲ τὸ χέρι σου, τὰ θεῖα λόγια εἰς τοὺς ἀδελφούς σου ἔμπροσθεν τοῦ Βασιλέως τῶν ἁπάντων Χριστοῦ· καὶ νὰ φοβῆσαι μὴ τύχῃ καὶ καταφρονήσῃς κἀνένα ἀδελφὸν, καὶ δὲν τοῦ δώσῃς τὸν ζωοποιὸν ἄρτον, ἤγουν τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ ὡς καταφρονητὴς θέλει διωχθῇς ἔξω, ὄχι ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

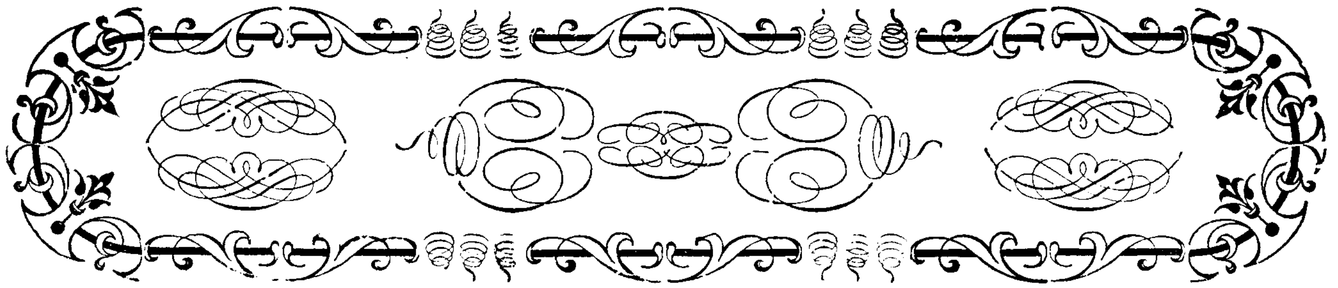
Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν εὐγαίνωντας ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πηγαίνωντας εἰς τὴν κατοικίαν σου, στοχάσου, πῶς ἀπέρασες τὴν χθεσινὴν ἡμέραν, καὶ ἐὰν ἔσφαλες τίποτε, διόρθωσέ το. Αὐτὰ λοιπὸν ἀνίσως τὰ κάμνῃς πάντοτε, καὶ ἀδιακόπως, δὲν θέλει ἀργοπορήσει ὁ Χριστὸς νὰ σὲ ἐλεήσῃ. Ἐγὼ γίνομαι ἐγγυητὴς τοῦ εὐσπλάγχνου Θεοῦ, ἐγὼ (ἀγκαλὰ καὶ εἶναι τολμηρὸν νὰ τὸ εἰπῶ) σοῦ ὑπόσχομαι, ἀντὶ δια τὸν φιλάνθρωπον Θεόν· καὶ ἐγὼ νὰ ἀποθάνω, καὶ νὰ παραδοθῶ εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ τῆς κολάσεως, ἀντὶ διὰ ἐσένα, ἐὰν σὲ παραβλέψῃ ὁ Κύριος, καὶ σὲ ἐγκαταλείψῃ· μόνον μὴ κάμῃς αὐτὰ ὁποῦ σοῦ εἶπα μὲ δισταγμὸν, καὶ διψυχίαν. Καὶ τί ἐστι δισταγμὸς, καὶ τί διψυχία; πρόσεχε, καὶ θέλει τὸ μάθῃς. Δισταγμὸς καρδίας εἶναι, τὸ νὰ συλλογίζεται τινὰς, ἢ νὰ ἐνθυμῆται τελείως μέσα εἰς τὸν νοῦν του τοῦτο, ἆρά γε θέλει μὲ ἐλεήσει ὁ Θεὸς, ἢ ὄχι; τοῦτο δὲ τὸ ὄχι, εἶναι σημεῖον ἀπιστίας· εἰδὲ καὶ δὲν πιστεύῃς, πῶς ὁ Θεὸς θέλει σὲ ἐλεήσει περισσότερον, παρὰ ὁποῦ ἐλπίζεις ἐσὺ, διατὶ τὸν παρακαλεῖς νὰ σὲ ἐλεήσῃ; Διψυχία δὲ εἶναι, τὸ νὰ μὴ παραδίδῃ τινὰς τὸν ἑαυτόν του τελείως εἰς θάνατον διὰ νὰ κερδήσῃ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλὰ νὰ μεριμνᾷ ὅλως τίποτε διὰ τὴν ζωὴν, καὶ σύστασιν τοῦ κορμίου του. Τοῦτο μόνον χρεωστεῖ νὰ φυλάττῃ ἐκεῖνος ὁποῦ μετανοεῖ ἐξ ὅλης του τῆς καρδίας, νὰ μὴ φονεύσῃ τὸν ἑαυτόν του μὲ κἀνένα τρόπον, καὶ γένῃ αὐτοφονευτής. Ὡσὰν νὰ εἰποῦμεν, νὰ ῥίψῃ τὸν ἑαυτόν του εἰς κἀνένα κρημνὸν, ἢ νὰ κρεμασθῇ, ἢ νὰ κάμῃ κἀνένα ἄλλον ἐναντίον. Διὰ δὲ τὰ λοιπὰ, μὲ ὅσα δηλαδὴ στρέφεται, καὶ ζῇ τὸ σῶμα, ἂς μὴ φροντίζῃ τελείως, κατα τὸν λόγον τοῦ Σωτῆρος ὁποῦ λέγει. «Ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν τῶν »οὐρανῶν, καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα »πάντα, ἤγουν τα ἀναγκαῖα τοῦ σώματος, προσ»τεθήσεται ὑμῖν». Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγωνίζεται, καὶ ἀπερνᾷ τὴν ζωήν του, καθὼς παραγγέλλει τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ἠμπορεῖ νὰ τρέφεται πάντοτε, καὶ νὰ ζῇ μὲ μόνον ψωμὶ, καὶ νερὸν, καὶ νὰ εἶναι μάλιστα δυνατώτερος, καὶ εὐρωστότερος ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ τρώγουν τὰ πολλὰ, καὶ πολυποίκιλα φαγητά. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἔλεγε, καὶ λέγει πάντοτε. «Ἔχοντες διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις »ἀρκεσθησόμεθα· καὶ πάλιν· ἵνα ἐν ἑαυτοῖς τὸ

»ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἔχοντες, μὴ ὦμεν πε»ποιθότες, ἐφ' ἑαυτοῖς, ἀλλ' ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ ἐγείραντι τοὺς νεκρούς.» Ἰδοὺ λοιπὸν, ὦ ἀγαπητὲ ἀδελφὲ, ὁποῦ σοῦ ἐφανέρωσα, μὲ τι τρόπον πρέπει νὰ προσέλθῃς εἰς τὸν Θεὸν, καὶ τὶ λογῆς μετάνοιαν πρέπει νὰ δείξῃς εἰς αὐτόν. Λοιπὸν μὴ λείψῃς ἀπὸ αὐτὰ ὁποῦ σοῦ εἶπα, ἕως εἰς τὴν ὑστερήν σου ἀναπνοὴν, μήτε να ἀλησμονήσῃς τὴν καλὴν συμβουλὴν ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ· διότι ἀγκαλὰ καὶ ἐγὼ εἶμαι ἀνάξιος, ὅμως ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἐφώτισέ με, νὰ σοῦ εἰπῶ αὐτὰ διὰ τὴν σωτηρίαν σου. Ἀνίσως λοιπὸν καὶ σὺ, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, τὰ κάμῃς αὐτὰ, θέλει γνωρίσεις ἄλλα μεγαλήτερα μυστήρια, διδασκόμενος ὑπὸ τῆς χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος, καὶ διὰ μέσου τῶν τοιούτων ἔργων θέλει σοῦ δοθῇ, ὄχι μόνον βρύσις δακρύων, ἀλλα καὶ ἀποξένωσις, καὶ χωρισμὸς ὅλων τῶν παθῶν. Ὅτι τὸ νὰ ζητῇ τινὰς πάντοτε μετάνοιαν, καὶ κατάνυξιν, καὶ νὰ ἐξετάζῃ νὰ μάθῃ ποῖα εἶναι ἐκεῖνα ὁποῦ βοηθοῦν, καὶ συνεργοῦν εἰς τὴν κατάνυξιν, καὶ τὸ πένθος, καὶ τα δάκρυα, καὶ νὰ κάμνῃ μὲ προθυμίαν, καὶ ἐπιμέλειαν· καὶ πρὸς τούτοις τὸ νὰ μὴ προτιμᾷ τὸν ἑαυτόν του εἰς κανένα πρᾶγμα, καὶ τὸ νὰ μὴ κάμνῃ παντελῶς τὸ θέλημα τῆς σαρκὸς, αὐτὰ φέρνουν τὸν ἄνθρωπον ὀγλίγωρα εἰς προκοπὴν καὶ εἰς καθαρότητα, καὶ ἀπάθειαν, καὶ τὸν κάμουν ἄξιον νὰ λάβῃ τὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος, καὶ νὰ γένῃ ὅμοιος μὲ τοὺς μεγάλους Πατέρας ἡμῶν, Ἀντώνιον, Σάββαν, καὶ Εὐθύμιον. Καὶ αὐτὰ ὁποῦ εἶπα εἶναι ἐκεῖνα ὁποῦ πρέπει νὰ κάμῃς, ἐὰν μὲ ἀκούσῃς, καὶ ἀγαπήσῃς τὴν μετάνοιαν καὶ τὴν κατάνυξιν· εἰ δὲ καὶ δὲν θελήσῃς νὰ μὲ ἀκούσῃς, διὰ νὰ ἀποκτήσῃς ἐκεῖνα ὁποῦ εἶπα, καὶ νὰ τὰ ἔχῃς ἔργον ἀδιάκοπον, καὶ παντοτινὸν, μὴ βλασφημεῖς μήτε σὺ, μήτε ἄλλος τινὰς, καὶ λέγεις, πῶς εἶναι τὸ τοιοῦτον ἀδύνατον· μήτε νὰ λέγῃς ὅτι ἐξομολογήθηκα· ὅτι ἔχω τόσους, καὶ τόσους χρόνους ὁποῦ ζητῶ τὴν σωτηρίαν μου· ὅτι ἐσκόρπισα, καὶ ἐμοίρασα εἰς πτωχοὺς τόσον πλοῦτον, καὶ τόσα ἄσπρα, καὶ ἔθρεψα πεινασμένους, ἐπότισα διψασμένους, ἐσκόρπισα ὅλα μου τὰ ὑπάρχοντα, ἐπῆγα εἰς τὸ Ἅγιον ὄρος, ἐμβῆκα εἰς ἐκεῖνο τὸ σπήλαιον, ἐπῆγα εἰς τὸν Ἅγιον τάφον τοῦ Κυρίου, ἀνέβηκα εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, ἐσῆγα εἰς τὸ Σίναιον ὄρος, καὶ τώρα ἐκάθισα εἰς ἕνα μέρος, καὶ νηστεύω ἐκείνας τὰς ἡμέρας, καὶ ἐκείνας, καὶ κάμνω τόσας εὐχὰς, καὶ μὲ αὐτὰ ἐλπίζω νὰ σωθῶ, καὶ ἀρκετά μου εἶναι αὐτά. Μὴ λοιπὸν, ὦ ἀδελφέ μου, ὅποιος καὶ ἂν εἶσαι ἐσὺ ὁποῦ λέγεις αὐτὰ, μὴν ἀπατᾷς τὸν ἑαυτόν σου, μὴ παρηγορεῖσαι μὲ τέτοιους ματαίους συλλογισμοὺς, καὶ κάμνωντάς το ἀνόητα· ὅτι ὅλα αὐτὰ εἶναι καλὰ, καὶ πολλὰ καλά. Ὅμως ἴξευρε, ὦ ἀγαπητὲ, πῶς αὐτὰ εἶναι σπόρος· καὶ στοχάσου αὐτὸ ὁποῦ σοῦ λέγω διὰ παράδειγμα. Ἐπάστρευσες τὸν τόπον, ὤργωσες τὴν γῆν, καὶ τὴν ἐδιβόλησες, τὴν ἐτριβόλησες, τὴν ἔσπειρες, ἆρά γε εἶδες τὸν σπόρον πῶς ἐφύτρωσε ἀπὸ τὰ βάθη τῆς γῆς τῆς καρδίας σου; τον ἐγνώρισες πῶς ηὔξησε καὶ ἔκαμε στάχυν; ἐκατάλαβες πῶς τὰ σιταροχώραφα τῆς ψυχικῆς σου γῆς ἄσπρισαν, καὶ εἶναι ἕτοιμα δια θερισμόν; ἔκοψες στάχυα ἀπὸ αὐτά; τὰ ἔτριψες μὲ τὰ χέριά σου διὰ νὰ ἰδῇς τὸν καρπὸν τῶν κόπων σου γυμνόν; καὶ βλέπωντάς τον, ἆρά γε ἔφαγες ἀπὸ αὐτόν; ἐχόρτασες, καὶ ἐδυνάμωσες; Ἀνίσως λοιπὸν εἶδες αὐτα ὁποῦ εἶπα, σὲ προσκυνῶ, καὶ τοὺς πόδας σου κατασπάζομαι καὶ φιλῶ τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν σου, ὅτι δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ ἀσπασθῶ τὸ πρόσωπόν σου, καὶ χαῖρε, καὶ ἀγάλλου, διατὶ συνάζεις μὲ χαρὰν μεγάλην ἐκεῖνα ὁποῦ ἔσπειρες μὲ κόπον, καὶ πόνον πολύν. Εἰδὲ καὶ δὲν ἔχεις εἴδησιν εἰς αὐτὰ ὁποῦ σοῦ λέγω, καὶ οὐδὲ ἐγνώρισες ἐὰν ἐσπάρθη εἰς τὴν γῆν τῆς καρδίας σου κανένας καρπὸς καλὸς, τὶ ὠφελήθης εἰπέ μου, μὲ τὸ νὰ ἐπεριτριγύρισες ὅλην τὴν γῆν, καὶ ἔφθασες εἰς αὐτὰ τὰ ἄκρα μέρη τῆς θαλάσσης; κατὰ ἀλήθειαν δὲν ὠφελήθης τίποτε· ὅτι ἀνίσως ἐγὼ ἐλεήσω ὅλον τὸν κόσμον ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν εἶναι ἐδικά μου, ὅμως ἂς εἰπῶ πῶς εἶναι ἐδικά μου, καὶ ἀφήσω τὸν ἑαυτόν μου γυμνὸν, καὶ πτωχὸν ὅλως διόλου ὑπὸ τὰς ἀρετὰς, καὶ ἀποθάνω, καὶ παρασταθῶ εἰς τὸ φοβερὸν κριτήριον τοῦ Σωτῆρος γυμνὸς, καὶ ὑστερημένος ἀπὸ κάθε καλὸν ἔργον, τὶ τὸ ὄφελος εἰς ἐμένα; ἡμεῖς πρέπει νὰ εὔγωμεν ἀπὸ τὸν κόσμον, καὶ ἀπὸ τὸ κορμὶ ἐνδεδυμένοι, καὶ στολισμένοι μὲ ἔργα ἀγαθὰ, ἐὰν θέλωμεν νὰ καθίσωμεν εἰς τὸν γάμον τὸν βασιλικὸν μαζὴ μὲ τοὺς φίλους τοῦ βασιλέως. Καὶ τί εἶναι ἐκεῖνο ὁποῦ καὶ ἐγὼ, καὶ ὅλοι ἁπλῶς οἱ χριστιανοὶ χρεωστοῦμεν νὰ ἐνδυθοῦμεν διὰ νὰ μὴν εὑρεθοῦμεν τότε γυμνοί; εἶναι ὦ ἀδελφοί μου, ὁ Χριστὸς καὶ Θεὸς ἡμῶν· ἐὰν δὲ

πάλιν περιπατήσω ὅλην τὴν γῆν ὡσὰν ἕνα σπῆτι, καὶ δὲν ἀφήσω κἀνένα χωρίον, καὶ τόπον, ἢ πολιτείαν, ἢ ἐκκλησίαν ὁποῦ νὰ μὴν ἐμβῶ νὰ προσευχηθῶ, καὶ νὰ προσκυνήσω, καὶ νὰ θεωρήσω καλῶς, καὶ ἀκριβῶς ὅλα, ὅσα ἰδῶ καὶ ἔπειτα χάσω τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, δὲν ἦτον καλλίτερον εἰς ἐμένα νὰ μὴ γεννηθῶ, καὶ νὰ μὴν ἀναπνεύσω τοῦτον τὸν ἀέρα, καὶ νὰ ἰδῶ τὸν ἥλιον μὲ τὰ μάτιά μου; κατὰ ἀλήθειαν πολὺ καλλίτερον ἦτον εἰς ἐμένα. Μὰ τὶ νὰ κάμω νὰ μὴ χάσω αὐτὴν τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν; ἀνίσως κάμω ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ ἀνωτέρω εἴπαμεν, θέλει λάβω Πνεῦμα Ἅγιον. Ὅτι αὐτὸ τὸ Πνεῦμα εἶναι ὁ σπόρος τοῦ Χριστοῦ, διὰ μέσου τοῦ ὁποίου ὅλοι ἡμεῖς οἱ πένητες, καὶ φθαρτοὶ ἄνθρωποι, γινόμεθα συγγενεῖς αὐτοῦ· ὁ ὁποῖος σπόρος ἐὰν πέσῃ εἰς τὴν γῆν τὴν καλὴν, καρποφορεῖ, ἓν τριάκοντα, καὶ ἓν ἑξήκοντα, καὶ ἓν ἑκατόν. Καὶ αὐτὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, εἶναι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἀμὴ τὰ ἄλλα ὅλα, χωρὶς αὐτὸ δὲν ὠφελοῦν τίποτε. Ὅτι ἀνίσως, ὦ ἀδελφοί μου, ἡμεῖς δὲν ἐλεήσωμεν τὸν ἑαυτόν μας, καὶ ἐὰν δὲν εὕρωμεν τὰς ψυχάς μας καθαρισμένας διὰ μέσου τῆς μετανοίας, καὶ γεμάτας φωτὸς, δὲν θέλει μᾶς ὠφελήσουν ὅλα τὰ ἄλλα ἔργα τίποτε, καθὼς λέγει καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. «Τί ὠφελήσει ἄνθρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον »κερδήσῃ, καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; ἢ τὶ »δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; »Καὶ πάλιν ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν »ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν.» ὁ δὲ εὑρὼν αὐτὴν, ἀπολέσει αὐτήν. Λοιπὸν ἐὰν ἐγὼ δὲν ἀπολέσω τὴν ψυχήν μου, κατὰ τὸν τρόπον ὁποῦ εἶπα, δίδωντας τὸν ἑαυτόν μου εἰς θάνατον διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, καὶ πάλιν ἐὰν εὕρω αὐτὴν ὄντας φιλόζωος, καὶ μὴ ζητοῦντας τὴν αἰώνιον ζωὴν, τὶ θέλει μὲ ὠφελήσουν, ὦ φίλοι, καὶ ἀδελφοί μου, ὅλα τὰ ἄλλα; τίποτε κατὰ ἀλήθειαν, τίποτε δὲν θέλει μᾶς ὠφελήσουν, οὐδὲ ἀπὸ τὸ αἰώνιον πῦρ θέλει μᾶς ἐλευθερώσουν, ἀνίσως δὲν ἐπισκεφθοῦμεν μόνον τὸν ἑαυτόν μας, ἀφίνοντες ὅλα τὰ ἄλλα, καὶ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ πῶς δύναται τινὰς νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν ἑαυτόν του; θέλει τὸ φανερώσω εἰς ἄλλον μου λόγον, διὰ νὰ μὴν εὔγῃ ὁ παρὼν ἔξω ἀπὸ τὸ μέτρον. Σὺ δὲ ὁ Θεός μου καὶ Ποιητής μου, ἡ ἀληθινὴ σοφία τοῦ Πατρὸς, ὁποῦ ἐκαταδέχθης νὰ γένῃς διδάσκαλος ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν, ἐσὺ δίδαξόν με νὰ εἰπῶ, καὶ εἰς τὸν ἑαυτόν μου, καὶ εἰς τοὺς ὁμοδούλους ἀδελφούς μου, ἐκεῖνα ὁποῦ συντείνουν εἰς σωτηρίαν ψυχῆς· ὅτι σὺ εἶσαι ὁ ὁδηγὸς, καὶ φωτισμὸς τῶν ψυχῶν ἡμῶν. Ἐσὺ ὁποῦ ἀνοίγεις τὸ στόμα μας, καὶ δίδεις λόγον μὲ δύναμιν πολλὴν εἰς ἡμᾶς ὁποῦ κηρύττομεν τὸ Εὐαγγέλιόν σου, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΕΒΔΟΜΗΚΟΣΤΟΣ.

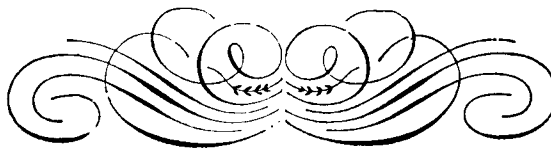
Πῶς πρέπει κάθε ἕνας νὰ ἐπισκέπτεται, καὶ νὰ ἐρευνᾷ μὲ ἐπιμέλειαν τὸν ἑαυτόν του, καὶ τὴν κατάστασίν του. Καὶ τὶ λογῆς πρέπει νὰ συγκρίνῃ τὰ ἔργα του μὲ τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ.

Ἐπειδὴ σᾶς ὑποσχέθηκα νὰ σᾶς εἰπῶ τὶ λογῆς πρέπει να ἐπισκέπτεται κάθε ἕνας τὸν ἑαυτόν του, διὰ τοῦτο ἠθέλησα σήμερον νὰ πληρώσω τὸ χρέος μου, ὡσὰν ὁποῦ ἔχω χρέος νὰ δίδω πάντοτε εἰς τὴν ἀγάπην σας τὴν διωρισμένην τροφὴν τοῦ λόγου. Λοιπὸν τὸ νὰ ἐπισκέπτεται ἕνας τὸν ἑαυτόν του εἶναι, τὸ νὰ λέγῃ μὲ τὸν ἑαυτόν του τοιουτωτρόπως. Ἆρά γε νὰ μὴν εἶμαι κυριευμένος ἀπὸ κἀνένα πάθος, ἢ μικρὸν ἢ μεγάλον, καὶ δὲν τὸ στοχάζομαι; Ὅτι καθὼς ἀκούω εἰς τὰς θείας γραφὰς, ἐὰν ἔχῃ τινὰς ἕνα μόνον πάθος, εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν δὲν ἐμβαίνει· διατὶ λέγει ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος. «Ἐάν τις τὸν νόμον ὅλον τη»ρήσῃ, πταίσῃ δὲ ἐν ἑνὶ, γέγονε πάντων ἔνοχος.» Καὶ πάλιν. «Ἆρά γε μὴν ἀμέλησα καμμίαν φο»ρὰν ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν ἐντολὴν, ἢ ἀμελῶ, »καὶ καταφρονῶ αὐτὴν, καὶ δὲν κάμνω ἐκείνην;» Διατὶ λέγει ὁ Χριστός. «Ἰῶτα ἓν, ἢ μία κεραία »ἀπὸ τοῦ νόμου τῶν ἐντολῶν μου οὐ μὴ παρέλ»θῃ, ἕως ἂν πάντα γένηται. Καὶ πάλιν, ὁ λύ»σας μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων, »καὶ διδάξας οὕτω ποιεῖν τοὺς ἀνθρώπους, ἐλά»χιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρα»νῶν.» Ἀκόμι πρέπει νὰ προσέχῃ τινὰς καὶ εἰς τὰς θείας γραφάς· καὶ ὅταν τὰς ἀναγινώσκῃ, ἢ τὰς ἀκούῃ νὰ στοχάζεται τὸν ἑαυτόν του, καὶ νὰ κοιτάζῃ τὴν ψυχήν του ὡσὰν μέσα εἰς καθρέπτην, εἰς ποῖα, ἀπὸ ὅσα λέγουν αἱ θεῖαι γραφαὶ εὑρίσκεται. Ὡσὰν νὰ εἰποῦμεν ὁπόταν ἀκούῃ τὸν Χριστὸν ὁποῦ λέγει. «Μετανοεῖτε, ἤγγικε »γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.» Χρεωστεῖ νὰ ἐξετάζῃ, καὶ νὰ δοκιμάζῃ τὸν ἑαυτόν του εἰς κάθε τὶ ὁποῦ συμβαίνει εἰς αὐτὸν, ἢ νὰ ὑβρισθῇ, ἢ νὰ ἀτιμασθῇ, ἢ νὰ καταφρονηθῇ· καὶ ἔτζι νὰ στοχάζεται τὸν ἑαυτόν του ἐὰν ἔχῃ τὴν ταπείνωσιν, ἢ δὲν τὴν ἔχῃ· ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχῃ τὴν ταπείνωσιν, ὑπομένει ὅλα τὰ λυπηρὰ μετὰ χαρᾶς, καὶ δὲν κεντᾶται ἡ καρδία του τελείως εἰς κἀνένα ἀπὸ αὐτά· εἰδὲ καὶ κεντηθῇ ὀλίγον, ὅμως δὲν ταράττεται τελείως, ἀμὴ διὰ τὸ ὀλίγον ἐκεῖνο κέντημα τῆς καρδίας του, ἤγουν διατὶ ἐλυπήθη ὀλίγον, καὶ δὲν ἐδέχθη μάλιστα μετὰ χαρᾶς ἐκεῖνα ὁποῦ τοῦ ἀκολούθησαν, παιδεύει, καὶ ὀνειδίζει τὸν ἑαυτόν του· καὶ ἐμβαίνωντας μέσα εἰς τὴν κατοικίαν του, καὶ στοχαζόμενος τὸν ἑαυτόν του λυπεῖται, καὶ κλαίει· καὶ οὕτω προσπίπτει εἰς τὸν Θεὸν, καὶ ἐξομολογεῖται εἰς αὐτὸν, ὡσὰν νὰ ἔχασεν ὅλους του τοὺς κόπους. Ἔπειτα πάλιν ὁπόταν ἀκούῃ, «μακάριοι οἱ πενθοῦντες, (καὶ στοχασθῆτε παρακαλῶ, πῶς δὲν εἶπεν οἱ πενθήσαντες, ἀλλ' οἱ πενθοῦντες, ἤγουν ἐκεῖνοι ὁποῦ πάντοτε κάθε ἡμέραν, καὶ κάθε ὥραν πενθοῦν) πρέπει πάλιν νὰ στοχάζεται ἐὰν πενθῇ κάθε ἡμέραν· ὅτι ἐὰν γένῃ ταπεινὸς διὰ μέσου τῆς μετανοίας, φανερὸν εἶναι ὅτι δὲν θέλει ἀπεράσει καμμίαν ἡμέραν, ἢ νύκτα χωρὶς δάκρυα, καὶ πένθος, καὶ κατάνυξιν. Καὶ πάλιν, «Μακάριοι »οἱ πραεῖς.» Καὶ ποῖος πενθεῖ, καὶ κλαίει κάθε ἡμέραν, καὶ δύναται νὰ μείνῃ πλέον θυμώδης, καὶ νὰ μὴ γένῃ πραΰς, καὶ ἥμερος; Ὅτι καθὼς ἡ φλόγα τοῦ πυρὸς σβέννυται μὲ τὸ νερὸν, τοιουτωτρόπως καὶ ὁ θυμὸς τῆς ψυχῆς σβέννυται μὲ τὸ πένθος, καὶ μὲ τὰ δάκρυα· καὶ τόσον πολλὰ σβέννυται, ὁποῦ ἐὰν κάμῃ τινὰς πολὺν καιρὸν εἰς αὐτὸ τὸ πένθος, ἔρχεται πλέον τὸ θυμικὸν τῆς ψυχῆς του εἰς ἀκινησίαν, καὶ δὲν θυμώνεται παντελῶς. Διὰ τοῦτο πρέπει κάθε ἕνας

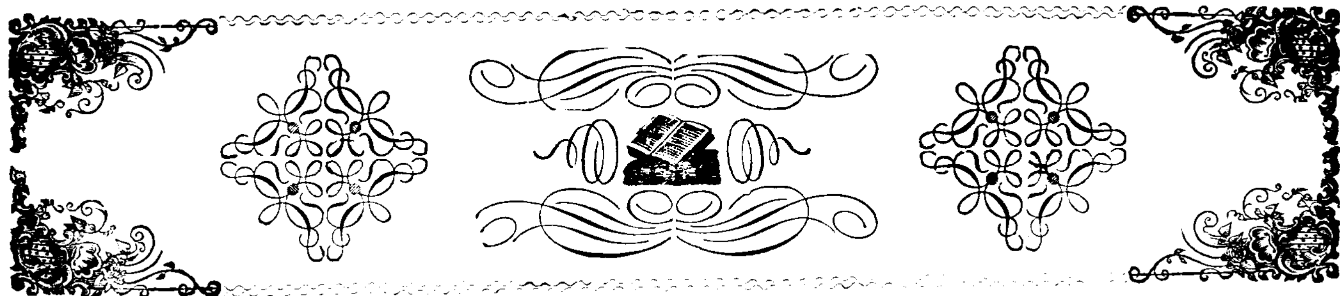

νὰ στοχάζεται καὶ εἰς τοῦτο τὸν ἑαυτόν του, ἐὰν εἶναι ἀληθινὰ πρᾶος· ὅτι ὁ πρᾶος δὲν ὑποφέρει νὰ ἰδῇ παράβασιν ἐντολῆς Θεοῦ εἰς κανένα ἄνθρωπον, ἀλλὰ θρηνεῖ πάντοτε διὰ ἐκείνους ὁποῦ παραβαίνουν τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἁμαρτάνουν, ὡσὰν νὰ ἁμαρτάνῃ αὐτὸς ὁ ἴδιος. Ἔπειτα πάλιν νὰ ἐξετάζῃ τὸν ἑαυτόν του ἐὰν πεινᾷ, καὶ διψᾷ τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ· ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ εὕρῃ τινὰς ἄνθρωπον ὁποῦ νὰ μεταχειρίζεται τὴν δικαιοσύνην, καὶ νὰ μὴ πεινᾷ καὶ διψᾷ αὐτήν· ἐπειδὴ δικαιοσύνη εἶναι ὁ Θεὸς, καθὼς ἀκούεις αὐτὸν ὁποῦ ὀνομάζεται Ἥλιος δικαιοσύνης. Τὸ λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ πεινᾷ καὶ διψᾷ τὸν Θεὸν, ἤγουν τὸν ποθεῖ, καὶ τὸν ἀγαπᾷ, ἔχει ὡσὰν σκύβαλλα ὅλον τὸν κόσμον, καὶ τὰ ἐγκόσμια, καὶ τὰς τιμὰς τῶν ἀνθρώπων, καὶ τοὺς ἐπαίνους τοὺς νομίζει ὡσὰν αἰσχύνην, καὶ δὲν τὰ βάλλει εἰς τὸν νοῦν του, οὐδὲ τὰ αἰσθάνεται τελείως. Καὶ πάλιν, «Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες.» Καὶ ποῖοι εἶναι οἱ ἐλεήμονες; ἐκεῖνοι ὁποῦ δίδουν ἄσπρα εἰς τοὺς πτωχοὺς, καὶ τοὺς τρέφουν; ὄχι· ἀμὴ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔγιναν πτωχοὶ διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ ἐπτώχευσε διὰ ἡμᾶς, καὶ δὲν ἔχουν πλέον τίποτε νὰ δώσουν, καὶ ἐνθυμοῦνται πάντοτε νοερῶς τοὺς πτωχοὺς, καὶ τὰς χήρας, καὶ τα ὀρφανὰ, καὶ τοὺς ἀσθενεῖς. Καὶ πολλαῖς φοραῖς βλέποντές τους τοὺς σπλαγχνίζονται, καὶ κλαίουν θερμῶς διὰ αὐτούς· ὅ,τι λογῆς ἦτον καὶ ὁ Ἰὼβ ὁποῦ λέγει. Ἐγὼ δὲ ἔκλαυσα ἐπὶ παντὶ ἀδυνάτῳ· οἱ ὁποῖοι καὶ ὅταν ἔχουν τίποτε τοὺς ἐλεοῦν μὲ ἱλαρότητα, καὶ τοὺς νουθετοῦν μὲ πολλὰς νουθεσίας ἐκεῖνα ὁποῦ συμφέρουν εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς τους, διὰ νὰ ὑπακούσουν εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ εἶπεν. Ἀδόλως τε ἔμαθον, ἀφθόνως τε μεταδίδωμι· αὐτοὶ εἶναι οἱ ἀληθινοὶ ἐλεήμονες ὁποῦ μακαρίζωνται ἀπὸ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν· διὰ τοῦτο καὶ μὲ τὴν τοιαύτην ἐλεημοσύνην ἀναβαίνουν ὡσὰν μὲ σκαλοπάτι, καὶ φθάνουν εἰς τὴν τελείαν καθαρότητα τῆς ψυχῆς. Ὅθεν καὶ ὁ Κύριός μας ὕστερα ἀπὸ τὸν μακαρισμὸν τῆς ἐλεημοσύνης εἶπε, «Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν »Θεὸν ὄψονται.» Διατὶ ἠξεύρει ὡς Θεὸς, καὶ νομοθέτης ἡμῶν, ὅτι ἐὰν δὲν ἔλθῃ ἡ ψυχή μας εἰς τοιαύτην διάθεσιν, ἤγουν νὰ γένῃ ἐλεήμων, καθὼς εἴπαμεν, οὔτε πενθεῖ πάντοτε, οὔτε γίνεται πρᾳεῖα τελείως, οὔτε διψᾷ τὸν Θεὸν, οὔτε ἀπὸ τὰ πάθη παστρεύεται, οὔτε γίνεται καθαρὰ, ὡσὰν καθαρὸς καθρέπτης· εἰδὲ καὶ δὲν γένῃ τοιαύτη, ποτὲ δὲν θέλει ἰδῇ καθαρὰ μέσα της τὸ πρόσωπον τοῦ Δεσπότου, καὶ Θεοῦ ἡμῶν· ἐκείνη δὲ ὁποῦ γένῃ καθαρὰ, ἐξάπαντος βλέπει τὸν Θεὸν, καὶ φιλιώνεται μὲ αὐτὸν, καὶ γίνεται εἰρήνη ἀναμεταξὺ εἰς τὸν Ποιητὴν ἡμῶν Θεὸν, καὶ εἰς τὴν ψυχὴν ἐκείνην ὁποῦ ἦτον πρότερον ἐχθρευμένη μὲ αὐτόν· καὶ τότε πλέον μακαρίζεται ἀπὸ τὸν Θεὸν, ὡσὰν εἰρηνοποιός. «Μακάριοι οἱ εἰρη»νοποιοὶ, ὅτι αὐτοὶ Υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται·» ἤγουν μακάριοι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐφιλιώθησαν γνωστῶς μὲ τὸν Χριστὸν, ὁποῦ ἦλθε νὰ δώσῃ εἰρήνην τοῖς ἐγγύς; καὶ τοῖς μακράν· εἰς τοὺς δικαίους δηλαδὴ, καὶ ἁμαρτωλοὺς, καὶ νὰ μᾶς φιλιώσῃ μὲ τὸν Πατέρα του ὁποῦ εἴμεσθε ἐχθροί του, καὶ νὰ ἑνώσῃ εἰς ἓν τὰ κεχωρισμένα, ἤγουν νὰ λάβῃ αὐτὸς τὴν ἐδικήν μας ἀνθρωπίνην σάρκα, καὶ νὰ μεταδώσῃ εἰς ἡμᾶς Πνεῦμα Ἅγιον. Τὸ λοιπὸν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἰδοῦν αὐτὸν, εἶναι φανερὸν, ὅτι ἐφιλιώθησαν καὶ μὲ αὐτὸν, καὶ ἀπήλαυσαν τὴν ζητουμένην εἰρήνην, καὶ ἔγιναν Υἱοὶ Θεοῦ· καὶ ὅταν ὁ Θεὸς δικαιώνῃ, ποῖος εἶναι πλέον ὁποῦ καταδικάζει; εἰδὲ καὶ σὺ δὲν ἀγαπᾷς τὸν ἀδελφόν σου ὁποῦ τὸν βλέπεις, πῶς δύνασαι νὰ ἀγαπήσῃς τὸν Θεὸν ὁποῦ δὲν τὸν εἶδες; εἰδὲ καὶ δὲν δύνασαι νὰ ἀγαπήσῃς τὸν Θεὸν, φανερὸν εἶναι, πῶς οὐδὲ ἐφιλιώθης ἀκόμι μὲ αὐτόν. Ὅθεν, ἀδελφοί μου, ἂς ἀγωνισθοῦμεν μὲ ὅλην μας τὴν δύναμιν νὰ ἰδοῦμεν, καὶ νὰ φιλιωθοῦμεν, καὶ νὰ ἀγαπήσωμεν ὁλοψύχως αὐτὸν, καθὼς μᾶς ἐπρόσταξεν. Ἔπειτα πάλιν ὁπόταν ἀκούσῃ, «Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δι»καιοσύνης, ἐξετάζωντας τὸν ἑαυτόν του στοχάζεται, ἐὰν ἐδιώχθη διὰ ἐντολὴν Θεοῦ· ἐπειδὴ ὅλοι ὅσοι θέλονν νὰ ζοῦν κατὰ Χριστὸν, θέλει διωχθοῦν, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος. Ὅθεν καὶ ἀκολούθως λέγει ὁ Κύριός μας, «Μακάριοι ἐστὲ, »ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι, καὶ εἴπωσι »πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι ἕνε»κεν ἐμοῦ· χαίρετε, καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μι»σθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς.» Καὶ διατὶ ἔβαλεν ὕστερα τοὺς διωγμένους, καὶ ὀνειδιζομένους, καὶ προστάζει μὲ ἐξουσίαν λέγοντας εἰς αὐτοὺς, τὸ, χαίρετε, καὶ ἀγαλλιᾶσθε; διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δείξῃ μετάνοιαν ἀξίαν τῶν ἁμαρτημάτων του, καὶ ἀπὸ τὴν μετάνοιαν γένῃ ταπεινὸς (διὰ νὰ εἰπῶ πάλιν τὰ ἴδια) καὶ καθε ἡμέραν ἀξιώνεται νὰ πενθῇ, καὶ πρᾶος γίνεται, καὶ πεινᾷ,

καὶ διψᾷ ἐξ ὅλης του τῆς ψυχῆς τὸν Ἥλιον τῆς δικαιοσύνης, καὶ γίνεται ἐλεήμων καὶ συμπαθής, ὡσὰν ὁποῦ λογίζεται ἐδικά του ὅλα τὰ πάθη, καὶ τὰς θλίψεις, καὶ τὰς ἀσθενείας τῶν ἄλλων, καὶ κλαίωντας καθαρίζεται καὶ βλέπει τὸν Θεὸν, καὶ φιλιώνεται μὲ αὐτὸν, καὶ γίνεται κατὰ ἀλήθειαν εἰρηνοποιὸς, καὶ ἀξιώνεται νὰ ὀνομασθῇ Υἱὸς Θεοῦ. Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ γένῃ τοιοῦτος, καὶ ὅταν διώχνεται, καὶ ὅταν δέρνεται, καὶ ὀνειδίζεται καὶ ὑβρίζεται, καὶ κατηγορεῖται, καὶ ὅταν ἀκούῃ κάθε κακὸν λόγον ὁποῦ νὰ λέγεται διὰ αὐτὸν, δύναται νὰ ὑπομείνῃ μετὰ χαρᾶς, καὶ ἀνεκδιηγήτου ἀγαλλιάσεως, καὶ αὐτὸ ἴξευρεν ὁ Δεσπότης, καὶ Θεὸς ἡμῶν, καὶ εἶπεν ἀποφασιστικὰ χαίρετε, καὶ ἀγαλλιᾶσθε. Ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν γένῃ τοιοῦτος, καὶ ὁποῦ δὲν ἀποκτήσῃ μέσα του πλουσίως τὴν ἐνυπόστατον τὴν ἀληθινὴν χαρὰν, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπομείνῃ ὅλα αὐτὰ χωρὶς μνησικακίαν; ὄχι, δὲν εἶναι δυνατόν. Διὰ τοῦτο λοιπὸν, ἀδελφοί μου, ἂς μὴ παύσωμεν νὰ ἐρευνοῦμεν, καὶ νὰ ἐξετάζωμεν τὸν ἑαυτόν μας μὲ κάθε ἐπιμέλειαν, καὶ προθυμίαν, κάθε ἡμέραν, καὶ κάθε ὥραν, ἐὰν εἶναι δυνατόν· καὶ στοχαζόμενοι μὲ τὸν νοῦν μας ὅλας τὰς ἐντολὰς, ἂς ἐξετάζωμεν τὸν ἑαυτόν μας εἰς κάθε μίαν ἀπὸ αὐτὰς χωριστά· καὶ εἰ μὲν εὑρεθοῦμεν πῶς ἐκάμαμεν αὐτὴν, ἂς εὐχαριστήσωμεν τὸν Δεσπότην ἡμῶν Θεὸν, καὶ ἂς τὴν φυλάξωμεν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς καλά. Εἰδὲ καὶ δὲν τὴν ἐκάμαμεν, ἂς ἀγωνισθοῦμεν, παρακαλῶ, ἕως ὁποῦ νὰ τὴν κάμωμεν, διὰ νὰ μὴ καταφρονήσωμεν αὐτὴν, καὶ ὀνομασθοῦμεν ἐλάχιστοι εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ὅτι ἐὰν ἀναβαίνωμεν τοιουτωτρόπως κατ᾽ ὀλίγον ὀλίγον, ἀπὸ μίαν μίαν ἐντολὴν, ὡσὰν σκάλαν, εἶμαι βέβαιος πῶς θέλει φθάσομεν εἰς αὐτὴν τὴν πόρταν τοῦ οὐρανοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν στέκεται ὁ Δεσπότης ἡμῶν Χριστὸς, καὶ κύπτωντας κάτω λέγει εἰς ὅλους μας. «Δεῦτε »πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες, καὶ πεφορτισμέ»νοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς.» Καὶ ὅταν φθάσωμεν ἐκεῖ, καὶ τὸν ἰδοῦμεν, ὅσον εἶναι δυνατὸν νὰ τὸν ἰδῇ ἄνθρωπος, καὶ λάβωμεν ἀπὸ ἐκεῖνον τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἡ ὁποία εἶναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τότε θέλει τὴν ἔχομεν πάντοτε μέσα μας, καθὼς λέγει ὁ ἴδιος· καὶ θέλει ἀπεράσωμεν τὴν ζωήν μας εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, ὡς Ἄγγελοι Θεοῦ, ἢ καλλίτερα νὰ εἰπῶ ὡς Υἱοὶ τοῦ Θεοῦ· οὗ γένοιτο πάντας ἡμᾶς τῆς γλυκυτάτης θέας ἐπαπολαῦσαι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΕΒΔΟΜΗΚΟΣΤΟΣ Α΄.

Περὶ ἀρχαρίων Μοναχῶν.

Ἐκεῖνος ὁ Μοναχὸς ὁποῦ εἶναι ἀρχάριος, καὶ πρὸ ὀλίγου ἀρνήθη τὸν κόσμον, καὶ ὅλα τὰ ἐν κόσμῳ, καὶ ἐμβῆκεν εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς μοναδικῆς πολιτείας, ἐὰν ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὸν κόσμον διὰ τὸν Θεὸν, καὶ θέλῃ νὰ μάθῃ αὐτὴν τὴν τέχνην τῶν τεχνῶν, καὶ ἀγαπᾷ νὰ μὴ γένῃ ματαία ἡ ἀναχώρησίς του ἀπὸ τὸν κόσμον, χρέος ἔχει ἀπὸ τὴν ἀρχὴν νὰ κάμνῃ μὲ κάθε προθυμίαν καὶ ἐπιμέλειαν τὰ ἔργα τῆς ἀρετῆς. Καὶ διὰ νὰ δώσω γραμμένην κἄποιαν προπαίδειαν τῶν στοιχείων αὐτῆς τῆς ἐπιστήμης τῶν ἐπιστημῶν, ἤγουν τῆς μοναδικῆς πολιτείας εἰς τοὺς ἀρχαρίους ὁποῦ ἦλθαν πρὸ ὀλίγου ἀπὸ τὸν κόσμον, καὶ ἐμβῆκαν εἰς αὐτὸ τὸ γυμνάσιον, ὡσὰν εἰς σχολεῖον, τέτοιαν συμβουλὴν συμβουλεύω κατ' ἀρχὰς καὶ αὐτοὺς, καὶ τοὺς μεταγενεστέρους, κατὰ τὴν παράδοσιν ὁποῦ παρέλαβα καὶ ἐγὼ ἀπὸ τοὺς Πατέρας μας. Πρέπει λοιπὸν νὰ ἰξεύρωμεν, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐκδύθη τὸν χοϊκὸν ἄνθρωπον μαζὴ μὲ τὸ φρόνημά του διὰ μέσου τῶν κοσμικῶν φορεμάτων, καὶ ἐνδύθη τὸν ἐπουράνιον ἄνθρωπον διὰ μέσου τοῦ Μοναχικοῦ σχήματος, χρέος ἔχει νὰ ἀσυχώνεται τὰ μεσάνυκτα προτήτερα ἀπὸ τὸν ὄρθρον, καὶ νὰ προσεύχεται μίαν διωρισμένην προσευχὴν, καὶ τότε νὰ πηγαίνῃ εἰς τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ὄρθρου μαζὴ μὲ ὅλους τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ νὰ ἔχῃ προσοχὴν μεγάλην εἰς ὅλην τὴν ἀκολουθίαν, προσέχωντας πολλὰ εἰς τὸν ἑξάψαλμον, καὶ εἰς τὸ ψαλτήριον, καὶ εἰς τὰς ἀναγνώσεις, καὶ νὰ μὴν ἀφίνῃ να ἐκλύωνται τὰ μέλη τοῦ σώματός του, καὶ νὰ στέκεται ἄτακτα, ἢ νὰ ἀκουμβίζῃ εἰς τοίχους, καὶ κολώνας· ἀλλὰ πρέπει νὰ ἔχῃ τὰ χέριά του δεμένα ἔμπροσθέν του, καὶ τὰ πόδιά του νὰ πατοῦν καὶ τὰ δύω ἴσια εἰς τὴν γῆν, καὶ τὸ κεφάλι του ἀσάλευτον, καὶ νὰ μὴ κοιτάζῃ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ἀλλὰ νὰ κύπτῃ κάτω, καὶ νὰ μὴ σκορπίζῃ τὸν νοῦν του, μηδὲ νὰ περιεργάζεται τὸν ἕνα, καὶ τὸν ἄλλον, μηδὲ νὰ πηγαίνῃ μαζὴ μὲ τοὺς ἀμελεῖς ὁποῦ συνομιλοῦν, καὶ κρυφομουρμουρίζουν ἀνάμεσόν τους, ἀλλὰ νὰ φυλάττῃ τὰ μάτιά του, καὶ τὴν ψυχήν του νὰ μὴ πλανῶνται ἐδῶ, καὶ ἐκεῖ, καὶ νὰ προσέχῃ ὅσον δύναται, εἰς μόνην τὴν προσευχὴν, καὶ τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ εἰς τὰ νοήματα τῶν τροπαρίων ὁποῦ ψάλλουν, καὶ τῶν λόγων τῆς θείας γραφῆς ὁποῦ ἀναγινώσκουν, διὰ νὰ μὴν ἀπεράσῃ κἀνένας λόγος ἀργὸς, χωρὶς ὄφελος ἀμὴ νὰ τρέφεται ἡ ψυχή του ἀπὸ ὅλα αὐτὰ, καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς κατάνυξιν, καὶ ταπείνωσιν, καὶ θεῖον φωτισμὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Λοιπὸν ἀδελφοί μου, καὶ πατέρες, καὶ τέκνα μου, παρακαλῶ σας ὅλους ὁμοῦ, καὶ σᾶς δίδω αὐτὰ, ὡσὰν κανόνα ψυχοσωτήριον, διὰ νὰ ἐπιμεληθῆτε νὰ βάλλετε τοιαύτην ἀρχὴν εἰς αὐτὸ τὸ ἔργον τῆς ἀρετῆς, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα εἰς τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ (διὰ τὸ ὁποῖον πέρνομεν ἀπὸ αὐτὸν καὶ τοὺς μισθοὺς κατὰ τοὺς κόπους μας·) ὥστε ὁποῦ, ἂν εἶναι δυνατὸν, νὰ μὴν ἀπερνᾶτε τὴν ἀκολουθίαν χωρὶς δάκρυα. Ὅτι ἐὰν συνηθίσῃς, ὦ ἀδελφέ μου, νὰ κάμνῃς τοιουτωτρόπως, εἰς ὀλίγον καιρὸν θέλει προκόψεις, καὶ θέλει αὐξήσεις, καὶ φθάσεις εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ. Διότι ὁπόταν ἐπιθυμεῖς τὸν ἑαυτόν σου, διὰ νὰ μὴν ἀπεράσῃς εἰς τὴν ἀκολουθίαν τῆς Ἐκκλησίας χωρὶς δάκρυα, συνηθίζεις εἰς αὐτὸ τὸ καλὸν μὲ τὴν πολυκαιρίαν, καὶ ἀποκτᾷς τὰ δάκρυα, ὡσὰν φυσικὰ εἰς τοῦ λόγου σου καὶ τότε τρέφεται ἡ ψυχή σου, καὶ μὲ τοὺς ψαλμοὺς ὁποῦ διαβάζεις, ἢ ἀκούεις, καὶ μὲ τὰ τροπάρια, καὶ ἀναδέχεται εἰς τὸν ἑαυτόν της τὰ θεῖα νοήματα τούτων, καὶ διὰ μέσου τῶν λεγο-

μένων ἀναβαίνει ὁ νοῦς σου, καὶ ὑψώνεται εἰς τὰ νοητά· καὶ τότε πλέον δακρύεις μὲ μεγάλην γλυκύτητα, καὶ εὑρίσκεσαι εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοιουτωτρόπως, ὡσὰν νὰ ἦσουν εἰς τὸν οὐρανὸν μαζὴ μὲ τοὺς Ἁγίους Ἀγγέλους. Καὶ βάλε ὅρον, καὶ κανόνα εἰς τὸν ἑαυτόν σου, νὰ μὴν εὐγαίνῃς ποτὲ ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, πρὸ τοῦ νὰ εἰπῇ ὁ ἱερεὺς καὶ τὴν πλέον ὑστέραν εὐχὴν (τὸ, δι' εὐχῶν) χωρὶς καμμίαν μεγάλην ἀνάγκην, ἢ χρείαν τοῦ σώματός σου, ἀλλὰ νὰ στέκεσαι μὲ ὑπομονὴν εἰς τὸν τόπον σου, ὅτι λέγει τὸ θεῖον λόγιον. «Ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος »σωθήσεται». Καὶ πρῶτον μὲν θέλει λάβῃς ἀπὸ τὸν Θεὸν βοήθειαν χωρὶς νὰ τὸ αἰσθανθῇς, καὶ ὕστερα μὲ τὸν καιρὸν θέλει καταλάβῃς καὶ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ μὲ αἴσθησιν τῆς ψυχῆς σου, καὶ πάλιν ὕστερα ἀπὸ ὀλίγον καιρὸν μὲ φωτισμὸν θεῖον. Καὶ ὅταν τελειώσῃ ἡ ἀκολουθία τοῦ ὄρθρου, εὐθὺς ὁποῦ εὐγῇς ἔξω ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, μὴν ἀρχίσῃς νὰ συνομιλῇς μὲ τὸν ἕνα, καὶ μὲ τὸν ἄλλον, καὶ νὰ σκορπίζῃς τὸν νοῦν σου ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, καὶ νὰ ἀργολογῇς, ἀλλὰ πήγαινε παρευθὺς εἰς τὸ κελλεῖόν σου, καὶ κάμε κατὰ μόνας τὴν διωρισμένην σου προσευχὴν μὲ δάκρυα, καὶ μὲ πολλὴν προσοχήν· καὶ τότε πλέον ἄρχισε νὰ κάμνῃς, ἢ τὸ ἐργόχειρόν σου, ἢ τὴν ὑπηρεσίαν ὁποῦ εἶσαι διωρισμένος, ἢ ἀνάγνωσιν· καὶ μὴ θέλῃς νὰ κάθεσαι τελείως ἀργὸς εἰς τὸ κελλεῖόν σου, διὰ νὰ μὴ σὲ διδάξῃ ἡ ἀργία κάθε κακὸν, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι πρέπον νὰ τὸ εἰπῶ· ἀλλὰ μηδὲ νὰ περιτριγυρίζῃς τὸ μοναστήριον, καὶ νὰ περιεργάζεσαι ἐκείνους ὁποῦ ἐργοχειροῦν, ἢ ὑπηρετοῦν. Φύλαξε δὲ τὴν σιωπὴν, καὶ νὰ ἀπέχῃς ἀπὸ ὅλους, διατὶ τοῦτο εἶναι ἡ ἀληθινὴ ξενιτεία· καὶ πρόσεχε ὅσον δύνασαι εἰς τὸν ἑαυτόν σου μοναχὰ, καὶ εἰς τὸ ἐργόχειρόν σου· καὶ μὴ πηγαίνῃς εἰς ἄλλου τινὸς κελλεῖον, ἔξω μόνον εἰς τοῦ πνευματικοῦ σου Πατρὸς, καὶ ὄχι μόνον ὁποῦ σὲ στείλῃ ὁ προεστὼς, ἢ ὁ διάκονος τοῦ μοναστηρίου· ἀλλὰ καὶ ὅταν πηγαίνῃς, πρόσεχε νὰ μὴν εἰπῇς, ἢ ἀκούσῃς κἀνένα λόγον ἔξω ἀπὸ τὴν χρείαν, διὰ τὴν ὁποίαν ἐστάλθης, ἀμὴ ἀφ' οὗ κάμῃς τὴν ἀπόκρισιν γύρισε ὀγλίγωρα ὀπίσω· εἰδὲ καὶ ὅταν ἀπερνᾶς, ἰδῇς κἀνένα ἀδελφὸν ὁποῦ νὰ κάθεται μόνος, ἢ καὶ μὲ ἄλλους ἀδελφοὺς, καὶ νὰ συνομιλοῦν ἔξω ἀπὸ τὸν πρέποντα καιρὸν, βάλε εἰς αὐτοὺς μετάνοιαν, καὶ ἀπέρνα μὲ σιωπὴν, καὶ μὴν ὑπάγῃς νὰ καθίσῃς μαζὴ μὲ αὐτοὺς, ἀλλὰ ἐνθυμήσου τὸν λόγον τοῦ ἱεροψάλτου Δαβὶδ ὁποῦ λέγει. «Μακάριος ἀνὴρ ὃς οὐκ ἐπορεύθη ἐν βουλῇ ἀσεβῶν καὶ ἐν ὁδῷ ἁμαρτωλῶν οὐκ ἔστη, καὶ ἐπὶ »καθέδρᾳ λοιμῶν οὐκ ἐκάθισε». Διότι οἱ τοιοῦτοι εἶναι κατὰ ἀλήθειαν λοιμοὶ, ἤγουν φθοροποιοὶ, καὶ ψυχοβλαβεῖς, καθὼς καὶ ὁ Παῦλος λέγει. «Φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί». Διατὶ ὅ,τι εἶναι ὁ λοιμὸς, ἐκεῖνο εἶναι καὶ ἡ φθορά. Μὴ καθίσῃς λοιπὸν, ὦ ἀγαπητὲ ἀδελφὲ, μαζὴ μὲ ἐκείνους ὁποῦ ἀργολογοῦν, μηδὲ νὰ εἰπῇς πρὸς αὐτοὺς, νὰ ἀκούσω καὶ ἐγὼ τί λέγετε· ἀλλὰ, καθὼς εἴπαμεν, βάλε μετάνοιαν, καὶ ἀπέρνα, καὶ πήγαινε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν σου· καὶ φύλαξε τὴν σιωπὴν, καὶ τὴν ξενιτείαν· καὶ τὴν σιωπὴν θέλει την φυλάξῃς ἐὰν λέγῃς εἰς τὸν ἑαυτόν σου, καὶ τί καλὸν ἔχω νὰ εἰπῶ ἐγὼ, ὁποῦ εἶμαι ὅλως διόλου βρῶμα, καὶ δυσωδία, καὶ μωρὸς, καὶ ξένος, καὶ ἀνάξιος νὰ λαλῶ, ἢ νὰ ἀκούω, ἢ νὰ συναριθμοῦμαι τελείως μὲ ἀνθρώπους; Τὴν δὲ ξενιτείαν πάλιν, καὶ τὸ νὰ ἀπέχῃς ἀπὸ ὅλους, θέλει τὰ φυλάξεις, ἐὰν συλλογίζεσαι καὶ λέγῃς εἰς τὸν ἑαυτόν σου· ποῖος εἶμαι ἐγὼ ὁ οὐτιδανὸς, καὶ ἀχρεῖος, ὁ χωριάτης, καὶ πτωχὸς, ὁποῦ θέλω νὰ ὑπάγω εἰς κελλεῖον ἄλλου τινός; καὶ ποῖος νὰ μὲ ἰδῇ, καὶ νὰ μὴ μὲ ἀποστραφῇ, καὶ νὰ μὲ μισήσῃ ὡσὰν βδέλυγμα; Ἆρά γε ὅταν ὑπάγω δὲν θέλει εἰπῇ, τί ἤθελε τοῦτος ὁ μικρὸς, καὶ ἦλθε νὰ μολύνῃ τὸ κελλεῖόν μου; καὶ συλλογιζόμενος αὐτὰ βάνε ἔμπροσθέν σου τὰς ἁμαρτίας σου, καὶ λέγε τὰ αὐτὰ ὁποῦ εἶπα ἐξ ὅλης σου τῆς ψυχῆς· καὶ ἐὰν δὲν ἠμπορῇς εἰς τὰς ἀρχὰς νὰ τὰ λέγῃς αὐτὰ ἐξ ὅλης σου τῆς ψυχῆς, ὅμως κατ' ὀλίγον ὀλίγον θέλει ἔλθῃς, μὲ τὴν συνέργειαν τῆς θείας χάριτος, καὶ εἰς τοῦτο, ἤγουν νὰ στοχάζεσαι τῇ ἀληθείᾳ τὸν ἑαυτόν σου τοιοῦτον. Μόνον ἄκουσέ με τὸν ταπεινὸν, καὶ ἄρχισε, σὺν Θεῷ νὰ λέγῃς καὶ νὰ κάμνῃς αὐτὰ ὁποῦ σοῦ εἶπα, καὶ δὲν θέλει σὲ ἐγκαταλείψει ὁ Θεὸς, διατὶ σὲ ἀγαπᾷ πολλὰ, καὶ θέλει νὰ ἔλθῃς εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, καὶ νὰ σωθῇς. Λοιπὸν, ἀδελφὲ, ἀπέρασε τὸν καιρὸν τοιουτωτρόπως ἕως εἰς τὴν ὥραν τῆς λειτουργίας, καὶ τότε πήγαινε πάλιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ κάμε καθὼς σὲ ἐδιώρισα νὰ κάμνῃς καὶ εἰς τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ὄρθρου, καὶ μὴ ἀλησμονῇς τε-

λείως τὸ πένθος, ἀλλὰ νὰ στέκεσαι μὲ φόβον, καὶ τρόμον, ὡσὰν ὁποῦ βλέπεις τὸν Υἱὸν καὶ Λόγον τοῦ Θεοῦ ὁποῦ θυσιάζεται διὰ ἐσένα· καὶ ἂν εἶσαι ἄξιος, καὶ ἔλαβες ἄδειαν ἀπὸ τὸν πνευματικόν σου, ὕπαγε μὲ φόβον, ὁμοῦ καὶ χαρὰν, καὶ κοινώνησον τὰ ἄχραντα μυστήρια· καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν πήγαινε μαζὴ μὲ ὅλους τοὺς ἀδελφοὺς εἰς τὴν τράπεζαν· καὶ εἰ μὲν ἐδιωρίσθης νὰ ὑπηρετῆς, κάνε τὴν ὑπηρεσίαν σου τοιουτωτρόπως μὲ καθαρὰν καὶ ἄδολον ἀγάπην, ὡσὰν νὰ ὑπηρετῇς αὐτὸν τὸν Χριστὸν, καὶ ὄχι ἀνθρώπους, καὶ ὅλους τοὺς ἀδελφούς σου, ὡσὰν Ἁγίους· ἢ καθὼς εἴπαμεν ὡσὰν τὸν ἴδιον Χριστὸν, καὶ δίδε τους ὅλα τὰ χρειαζόμενα μὲ τοιαύτην ἀγάπην, ὡσὰν νὰ τοὺς ἔδιδες τὴν ψυχήν σου, καὶ ὅλον τὸν ἑαυτόν σου μὲ τὴν προαίρεσιν, ὥντας πληροφορημένος πῶς λαμβάνεις ἁγιασμὸν ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν ὁποῦ κάμνεις εἰς αὐτούς. Εἰδὲ καὶ καθίσῃς καὶ σὺ εἰς τὴν τράπεζαν μαζὴ μὲ ὅλους, πρόσεχε νὰ μὴν ἁπλώσῃς μὲ αὐθάδειαν τὸ χέρι σου εἰς τὰ φαγητὰ, πρὸ τοῦ νὰ ἀρχίσουν νὰ τρώγουν οἱ παλαιότεροί σου, καὶ πρὸ τοῦ νὰ εὐλογήσῃ ὁ ἱερεύς· καὶ ὅταν ἀρχίσῃς νὰ τρώγῃς μαζὴ μὲ τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ πατέρας σου, ἔχε συστολὴν μεγάλην, καὶ σιωπὴν, καὶ μὴ συνομιλῇς καθόλου μὲ κανένα, ἀλλὰ πρόσεχε εἰς τὴν ἀνάγνωσιν· καὶ καθὼς τρέφεσαι σωματικῶς μὲ τὰ φαγητὰ, τοιουτωτρόπως να τρέφεσαι καὶ ψυχικῶς μὲ τὰ θεόπνευστα λόγια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Διατὶ ἐσὺ εἶσαι διπλοῦς ἐκ ψυχῆς, καὶ σώματος, καὶ πρέπει νὰ τρέφεσαι καὶ ψυχικὰ, καὶ σωματικά· καὶ τὸ σῶμά σου ὡσὰν ὁποῦ εἶναι αἰσθητὸν, καὶ γήϊνον, πρέπει νὰ τὸ τρέφῃς μὲ τὰ αἰσθητὰ, καὶ γήϊνα φαγητά· τὴν δὲ ψυχήν σου ὡσὰν ὁποῦ εἶναι νοερὰ καὶ θεία, νὰ τὴν τρέφῃς μὲ τὰ θεῖα, καὶ νοητὰ φαγητὰ τῶν λόγων τοῦ Θεοῦ. Λοιπὸν μὴ περιεργάζεσαι τὰ μερίδια ὁποῦ εἶναι βαλμένα εἰς τὴν τράπεζαν, ποῖα εἶναι μεγαλήτερα, καὶ ποῖα μικρότερα· ἀμὴ ὅ,τι λογῆς μερίδιον σοῦ δοθῇ, τρώγετο μὲ εὐχαριστίαν, καὶ ἐγκράτειαν, ἀποφεύγωντας εἰς ὅλα τὸν χορτασμόν· καὶ στοχαζόμενος πῶς δὲν εἶσαι ἄξιος νὰ κάθεσαι εἰς τὴν κοινὴν τράπεζαν τῶν ἀδελφῶν, λέγε εἰς τὸν ἑαυτόν σου· ποῖος εἶμαι ἐγὼ ὁ εὐτελὴς, καὶ ἀνάξιος, ὅτι ἠξιώθηκα νὰ κάθωμαι καὶ νὰ τρώγω μαζὴ μὲ τούτους τοὺς Ἁγίους; καὶ λέγωντας αὐτὰ μὲ τὸν νοῦν σου νὰ ἔχῃς μὲ ὅλην σου τὴν ψυχὴν τὸν ἑαυτόν σου ἁμαρτωλόν. Καὶ καθὼς ἕνας πτωχὸς, ἐνδεδυμένος παλαιόρασα, ἐὰν εὑρεθῇ ἀνάμεσα εἰς ἄρχοντας, καὶ πλουσίους, καὶ λαμπροφόρους, καὶ στολισμένους, ἐντρέπεται, καὶ συστέλλεται, καὶ δὲν τολμᾷ νὰ ἐγγίσῃ οὔτε νὰ πλησιάσῃ εἰς κανένα ἀπὸ αὐτούς· τοιουτωτρόπως νὰ εὑρίσκεσαι καὶ ἐσὺ πάντοτε εἰς ὅλους τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ νὰ διαλέγῃς πάντοτε τὸν κατώτερον τόπον, καὶ νὰ ἐντρέπεσαι νὰ καθίσῃς ἐπάνω ἀπὸ ἄλλον τινὰ, ὡσὰν ὁποῦ ὅλοι ἐκεῖνοι εἶναι πλούσιοι εἰς τὰς ἀρετὰς, καὶ σὺ μόνον εἶσαι γυμνὸς, καὶ πτωχὸς ἀπὸ κάθε ἀρετὴν, καὶ ἀνάξιος νὰ συναναστρέφεσαι, καὶ νὰ βλέπῃς τελείως αὐτούς. Ἀλλὰ καὶ ὅταν θέλῃς νὰ κάμῃς ἀρχὴν νὰ φάγῃς, ἐνθυμήσου τὰς ἁμαρτίας σου, καὶ λέγε πάλιν μὲ τὸν ἑαυτόν σου, ἆρά γε νὰ μὴ μοῦ γένῃ εἰς κατάκρισιν, ἐὰν φάγω κανένα ἀπὸ τὰ φαγητὰ ὁποῦ εἶναι ἔμπρός μου; Ὅτι ἐγὼ ἐκ νεότητός μου δὲν ὑπήκουσα καμμίαν φορὰν τὸν Θεὸν ὁποῦ τὰ ἔκαμε, καὶ μᾶς τὰ ἔδωκε διὰ νὰ τὰ τρώγωμεν, καὶ τὰς Ἁγίας του ἐντολὰς δὲν τὰς ἐφύλαξα, καὶ πῶς ἐγὼ ὁ καταδικασμένος, καὶ ἀνάξιος νὰ φάγω ἀπὸ τὰ ἀγαθά του; μὲ τί πρόσωπον νὰ φάγω, καὶ νὰ πίω, καὶ νὰ συνευφρανθῶ μαζὴ μὲ τοὺς Ἁγίους τούτους Πατέρας, ἐγὼ ὁ πονηρὸς, καὶ ἀχάριστος δοῦλος ὁποῦ εἶμαι μακρὰν ἀπὸ τὸ πρόσωπον τοῦ Δεσπότου μου, πρὸ τοῦ νὰ μετανοήσω, καὶ νὰ λάβω τὴν συγχώρησιν ἀπὸ τὸν φιλάνθρωπον Θεόν. καθὼς τρώγουν, καὶ πίνουν, καὶ εὐφραίνονται ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἥμαρτον τελείως, ἢ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἥμαρτον, καὶ ἐμετανόησαν, καὶ ἔλαβαν ἀπὸ τὸν Θεὸν τὴν συγχώρησιν; Ὄχι δὲν θέλει φάγω ἐγὼ, ὡσὰν καὶ αὐτοὺς, ἀλλὰ τόσον μόνον νὰ φάγω, καὶ νὰ πίω, ὅσον διὰ νὰ ζῶ, καὶ νὰ ταλαιπωρήσω, καὶ νὰ στενοχωρήσω, καὶ νὰ καταδικάσω τὸν ἑαυτόν μου, διὰ νὰ ἴδῃ ὁ Θεὸς ἄνωθεν τὴν στενοχωρίαν μου, καὶ τὴν θεληματικήν μου θλίψιν, καὶ νὰ ἐλεήσῃ, καὶ νὰ συγχωρήσῃ τὰ πολλά μου ἁμαρτήματα. Αὐτὰ λοιπὸν νὰ ἐνθυμῆσαι, καὶ νὰ συλλογίζεσαι πάντοτε. Πρὸς τούτοις διώρισε νὰ τρώγῃς καὶ τόσον ψωμὶ, ὅσον νὰ μὴ χορταίνῃς, ἀμὴ πολλὰ ὀλιγώτερον ἀπὰ τὴν χρείαν σου, καὶ ὅσον δύνασαι νὰ βαστάξῃς. Ὁμοίως διώρισε καὶ τὸ νερὸν νὰ πίνῃς ἕνα, ἢ δύω ποτήρια, καὶ αὐτὰ εἰς μίαν διωρισμένην ὥραν τῆς ἡμέρας· καὶ ὅταν τρώγῃς

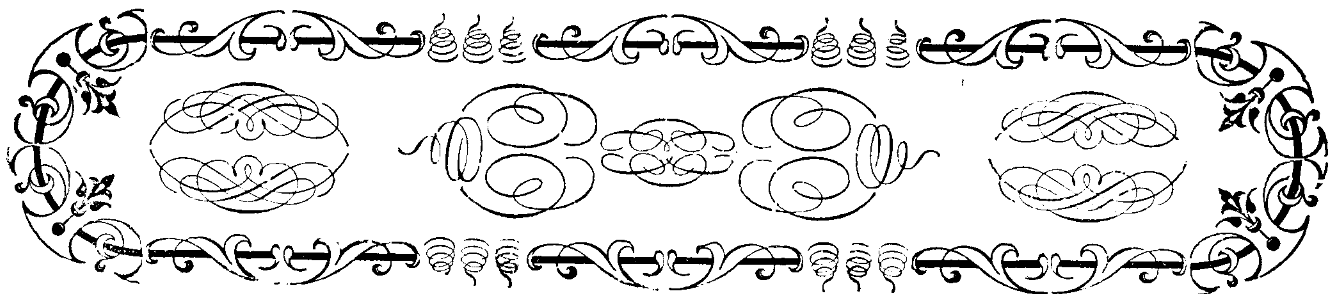

μὴν ὑπακούσῃς εἰς τὸν λογισμὸν ὁποῦ σὲ παρακινεῖ νὰ διαλέξῃς κἀνένα ἀπὸ τὰ φαγητὰ νὰ φάγῃς, ἀλλὰ νὰ φυλάττεσαι ὅσον δύνασαι, νὰ μὴ φάγῃς ἐκεῖνο ὁποῦ σοῦ φανῇ καλὸν, ἀλλὰ νὰ τρώγῃς μοναχὰ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ἐμπρός σου. Καὶ πάλιν ἀπὸ αὐτὰ ὁποῦ εἶναι ἐμπρός σου, ἐὰν τύχῃ νὰ εἶναι ἢ πωρικὸν, ἢ ἄλλο τι φαγητὸν, καὶ σοῦ ἀρέσῃ καὶ σοῦ εἰπῇ ὁ λογισμός σου ἐκεῖνο εἶναι καλὸν, καὶ ἔπαρέ το, καὶ φάγετο, ἀγωνίσου ὅσον δύνασαι νὰ μὴ νικηθῇς, οὔτε κἂν νὰ τὸ πιάσῃς. Ὅτι ὁ Ἀδὰμ δὲν ἐδιώχθη διὰ ἄλλο τίποτε ἀπὸ τὸν παράδεισον, πάρεξ διατὶ τοῦ ἐφάνη ὁ καρπὸς τοῦ φυτοῦ εὔμορφο, καὶ καλὸς διὰ φαγητὸν, καὶ ἔφαγεν ἀπὸ αὐτόν. Ἐκεῖνοι λοιπὸν ὁποῦ θέλουν νὰ γυρίσουν πάλιν εἰς ἐκεῖνον τὸν παράδεισον, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα νὰ ὑπάγουν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, χρέος ἔχουν νὰ φυλάττουν τὴν ἐγκράτειαν, καὶ ἕως εἰς τὰ πωρικὰ, χωρὶς καμμίαν πρόφασιν, διὰ νὰ μὴ καταντήσουν κατ' ὀλίγον ὀλίγον εἰς μεγαλητέρας βλαβερὰς ἐπιθυμίας· Καὶ ἐὰν σὲ παρακινοῦν οἱ ἀδελφοὶ ὁποῦ κάθηνται μαζῆ σου, νὰ φάγῃς, ἢ νὰ πίῃς περισσότερον, μὴν ἀποκριθῇς ἄλλο τίποτε, ἀλλὰ δέσε τὰ χέριά σου, καὶ ἀσυχώσου ὀλίγον τὶ, καὶ κλίνε τὴν κεφαλήν σου, καὶ εἰπὲ μὲ ἥμερον, καὶ ἥσυχον φωνὴν συγχωρήσατέ μοι, καὶ ὄχι μόνον εἰς τοῦτο, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλα τὰ ἄλλα τοιουτωτρόπως νὰ ἀποκρίνεσαι· καὶ οὔτε σὺ νὰ δώσῃς εἰς ἄλλον τινὰ ἀπὸ τὰ περισσεύματά σου, οὔτε ἀπὸ ἄλλον νὰ λάβῃς τίποτε· καὶ ἂν δὲν πίνῃς κρασὶ, μὴ τὸ ζητήσῃς τελείως νὰ τὸ πάρῃς, διὰ νὰ τὸ δώσῃς εἰς ἄλλον ἀδελφόν· ἔξω μόνον, ἐὰν τύχῃ καὶ εἶναι ξένος, καὶ ἦλθεν εἰς ἐσένα διὰ καμμίαν χρείαν. Μὴ στέρξῃς ποτὲ νὰ προγευθῇς μὲ κἀνένα, μήτε νὰ ξειλινίσῃς, μήτε νὰ μεταδειπνήσῃς καμμίαν φορὰν πάλιν ὕστερον, ὅτι ὅλα τὰ κακὰ ἀπὸ αὐτὰ προέρχονται, καὶ αὐτὰ εἶναι αἱ παγίδες τοῦ διαβόλου, αἱ ὁποῖαι φαίνονται πῶς εἶναι καλαὶ, ὅμως ἔχουν μέσα τους κεκρυμμένον τὸ θανατηφόρον φαρμάκι· τὰς ὁποίας παγίδας θέλει τὰς ἀποφύγῃ ἐκεῖνος ὁποῦ μοῦ πιστεύσει, καὶ φυλάξει τὰ λόγιά μου· ὅτι μὲ τὴν συνέργειαν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ θέλει μείνῃ ἀπείραστος, καὶ ἀβλαβὴς ἀπὸ τὸν διάβολον· οἱ δὲ λοιποὶ θέλουν νὰ ζοῦν πολιτείαν κοσμικὴν (καθὼς δὲν ἰξεύρουν) μὲ σχῆμα καλογερικὸν, οἱ ὁποῖοι κρημνίζονται, καὶ πίπτουν εἰς βάραθρα, καὶ κρημνοὺς, καὶ δὲν τὸ αἰσθάνονται. Ὅθεν σὺ, ὦ περιπόθητέ μου ἀδελφὲ, θέλησε νὰ φυλάξῃς αὐτὰ ὁποῦ σοῦ εἶπα τόσον, ὁποῦ, ἂν κάμῃ χρεία, καὶ νὰ ἀποθάνῃς διὰ αὐτά. Διότι κατὰ ἄλλον τρόπον, δὲν θέλει δυνηθῇς νὰ ἀποφύγῃς τὸν δαίμονα τῆς γαστριμαργίας. Ἴξευρε δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ὅταν φυλάττῃς αὐτὰ, ὁ διάβολος δὲν ὑποφέρει νὰ σὲ βλέπῃ, καὶ θέλει ἀσυκώσει κατεπάνω σου ὅλους τοὺς ἀμελεῖς, καὶ ὀκνηροὺς νὰ σὲ κατακρίνουν, καὶ νὰ σὲ κατηγοροῦν, καὶ νὰ σὲ φθονοῦν, καὶ περιπαίζουν, καὶ πρὸς τούτοις θέλει σοῦ προξενήσουν καὶ θλίψεις ἀναριθμήτους, διὰ νὰ σὲ κάμουν νὰ ἀφήσῃς αὐτὸν τὸν καλὸν σκοπὸν, καὶ νὰ παύσῃς ἀπὸ αὐτὰς τὰς πράξεις ὁποῦ προξενοῦν σωτηρίαν ψυχῆς· τὰ ὁποῖα ἐὰν τὰ ὑποφέρῃς, θέλει εὕρῃς μεγάλην βοήθειαν, καὶ παρηγορίαν ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ Σωτῆρά μας. Ἀλλὰ καὶ ὅταν ἄλλοι τινὲς κάθωνται εἰς δεῖπνον, καὶ τρώγουν, καὶ ἐσὺ δὲν τρώγεις, ἀμὴ ἢ ὑπηρετεῖς, ἢ κάθησαι, ἢ κάμνεις ἄλλο τίποτε, μὴν ἀλησμονήσῃς νὰ λέγῃς μὲ τὸν νοῦν σου αὐτά. Ἀνίσως καὶ ἐγὼ ἤθελε μετανοήσω, καὶ λάβω συγχώρησιν διὰ τὰς ἁμαρτίας μου, βέβαια ἤθελε τρώγω καὶ ἐγὼ, καὶ συνεφραίνωμαι μὲ τοὺς ἀδελφούς μου. Ὅμως ἐπειδὴ ἐγὼ ὁ ἄθλιος ἔκαμα τὸν ἑαυτόν μου ἀνάξιον μὲ τὰς αἰσχράς μου πράξεις, μὲ δίκαιον τρόπον ἀπολαμβάνω κατὰ τὰ ἔργα μου. Καὶ λέγωντας αὐτὰ κράτει τὴν κοιλίαν σου, ὅσον δύνασαι· νὰ μὴ ζητήσῃς, μήτε νὰ ἐπιθυμήσῃς ποτέ σου πρωτοκαθεδρίαν, ἀλλὰ νὰ τὴν μισήσῃς ἐξ ὅλης σου τῆς ψυχῆς, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι αἰτία ὑπερηφανίας· διότι ἡ ταπείνωσίς σου θέλει σὲ ὑψώσει, καὶ τοῦτο ὁποῦ ζητεῖς νὰ εἶσαι κατώτερος ἀπὸ ὅλους, θέλει σὲ κάμῃ πρῶτον· ὅτι εἶναι γεγραμμένον. «Πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπει»νωθήσεται· ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται». Λοιπὸν ἀφ' οὗ ἀσυκωθῇς μαζῆ μὲ ὅλους τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ ἀποδώσῃς τὴν εὐχαριστίαν εἰς τὸν Θεὸν, καὶ ἀπολυθῇς ἀπὸ τὸν ἱερέα, πήγαινε εὐθὺς μὲ σιωπὴν εἰς τὸ κελλεῖόν σου, καὶ σφάλισε τὴν θύραν σου, καὶ πάρε τὸ βιβλίον εἰς τὰς χεῖράς σου, καὶ διάβασε ὀλίγον· καὶ εἰ μὲν εἶναι καιρὸς καλοκαιρίου, ἀναπαύσου εἰς τὸ ψιάθιόν σου, καὶ κοιμήσου ὀλίγον, ὅτι ὁπόταν φυλάττεσαι ἀπὸ τὸν χορτασμὸν, καὶ μεταχειρίζεσαι τράπεζαν λιτὴν, ἤγουν ψωμὶ καὶ νερὸν μετρημένον, καὶ λάχανα, ἢ ὄσπρια, τότε κοιμᾶσαι ὀλίγον, καὶ ἐξυπνᾷς ὀγλίγωρα. Εἰδὲ εἶναι καιρὸς χειμῶνος, ἀφ' οὗ διαβάσῃς ὀλίγον, πίασε τὸ ἐργόχειρόν σου,

καὶ κάθισε εἰς αὐτὸ, ἕως ὁποῦ νὰ σημάνῃ ὁ ἑσπερινὸς, καὶ τότε πήγαινε εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ στάσου μὲ φόβον, καὶ προσοχὴν πολλὴν εἰς ὅλην τὴν ἑσπερινὴν ἀκολουθίαν, καὶ μὴ συνομιλῇς τελείως μὲ κανένα· καὶ ὅταν τελειώσῃ ὁ ἑσπερινὸς, εἰ μὲν ἠμπορεῖς νὰ ἐγκρατεύεσαι, καὶ νὰ μὴ φάγῃς, μήτε νὰ πίῃς τελείως, ἔχωντας ἀπόφασιν νὰ τρώγῃς μίαν φορὰν τὴν ἡμέραν, θέλει εὕρῃς μεγάλην ὠφέλειαν καὶ βοήθειαν εἰς τὴν νυκτερινήν σου προσευχὴν, καὶ ἀγρυπνίαν. Εἰδὲ καὶ δὲν ἠμπορεῖς τρῶγε μόνον ἕνα παξημάδι, καὶ πίνε ἕνα ποτήριον νερὸν, ἔξω ἀπὸ ἀσθένειαν, καὶ ἀτονίαν στομάχου· καὶ ὅταν ἀποδώσῃς εἰς τὸν Θεὸν τὰς εὐχὰς τοῦ ἀποδείπνου μαζῇ μὲ τοὺς λοιποὺς, βάλε μετάνοιαν εἰς τοὺς πόδας τοῦ προεστῶτος, ὡσὰν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἔπαρε εὐχὴν ἀπὸ ἐκεῖνον, καὶ ἀσπάσου τὰς Ἁγίας εἰκόνας, καὶ πήγαινε μὲ σιωπὴν εἰς τὸ κελλεῖόν σου, καὶ μὴ συνομιλῇς τελείως μὲ κανένα. Καὶ ἐμβαίνωντας μέσα σφάλισε τὴν θύραν, καὶ πάρε τὸ βιβλίον εἰς τὰς χεῖράς σου, καὶ ὅταν διαβάσῃς ἀπὸ αὐτὸ, ἕως τρία φύλλα, ἀσυκώσου εἰς προσευχὴν, καὶ προσεύχου ἥσυχα εἰς τὸν Θεὸν ὁποῦ νὰ μὴ σὲ ἀκούῃ τινάς. Πρόσεχε ὅμως νὰ στέκεσαι μὲ ἀνδρείαν τῆς ψυχῆς σου, καὶ νὰ συμμαζώνῃς τοὺς λογισμούς σου εἰς τὴν προσευχὴν, καὶ νὰ μὴ τοὺς ἀφίνῃς νὰ περιπατοῦν εἰς ἄλλαις ὑπόθεσες· καὶ δέσε τὰ χέριά σου ἔμπροσθέν σου, καὶ τὰ πόδιά σου, κράτει τα ἴσια, καὶ ἀσάλευτα, καὶ κλεῖσε τα μάτιά σου, διὰ νὰ μὴ βλέπουν ἄλλο τίποτε, καὶ σκορπίζεται ὁ νοῦς σου· καὶ ὕψωσε τὸν νοῦν σου, καὶ ὅλην σου τὴν καρδίαν εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ εἰς τὸν Θεὸν, καὶ ζήτει ἀπὸ αὐτὸν τὸ ἔλεός του μὲ δάκρυα, καὶ στεναγμούς· καὶ ἔχε Ψαλμοὺς διωρισμένους ἀπὸ τὸν πνευματικόν σου Πατέρα, ὅσοι εἶναι κατανυκτικοὶ, καὶ προξενοῦν δάκρυα, καὶ ὅσοι εἶναι τῆς δυνάμεώς σου· ὅτι κατὰ τὴν δύναμίν σου, καὶ τὴν ἀνδρείαν σου πρέπει νὰ ἔχῃς διωρισμένους καὶ τοὺς Ψαλμοὺς, καὶ τὰς γονυκλισίας καὶ τὸν καιρὸν τῆς στάσεως, διὰ νὰ μὴ σὲ ἐλέγχῃ ἡ συνείδησίς σου, καὶ σοῦ λέγῃ, ὅτι ἀκόμι εἶχες δύναμιν νὰ σταθῇς, καὶ νὰ δοξολογήσῃς τὸν Θεόν. Πρὸς τούτοις ἔχε διωρισμένας καὶ ἄλλας εὐχὰς ὁποῦ νὰ περιέχουν εὐχαριστίαν, καὶ δοξολογίαν εἰς τὸν Θεόν· καὶ λέγε τόσας τὴν αὐγὴν, καὶ τόσας τὸ βράδυ· καὶ ἀφ' οὗ τελειώσῃς τὴν εὐχὴν, κάμε πάλιν ὀλίγην ἀνάγνωσιν, ἔπειτα κάθισε εἰς τὸ ἐργόχειρόν σου, καὶ νυκτέρευσε ἕως τρίτης ὥρας τῆς νυκτός· ὕστερα ἀσυκώσου, καὶ διάβασε τὸν ἄμωμον, καὶ ἀναπαύσου ἐπάνω εἰς τὸ ψιάθιόν σου, σφραγίζωντας ὅλον σου τὸ σῶμα μὲ τὸν τύπον τοῦ σταυροῦ· καὶ ὅταν κοιμηθῇς ἕως τὰ μεσάνυκτα, κάμε πλέον καθὼς σὲ ἐδιώρισα. Πρὸς τούτοις νὰ ἐξομολογῆσαι καὶ τοὺς διαλογισμούς σου εἰς τὸν πνευματικόν σου Πατέρα, ἂν εἶναι δυνατὸν κάθε ὥραν· εἰδὲ καὶ τοῦτο εἶναι ἀδύνατον, κἂν, μὴν ἀφήσῃς νὰ ἀπεράσῃ μία ἡμέρα ὁποῦ νὰ μὴν ἐξαμολογηθῇς· ἀλλὰ παρευθὺς ὕστερα ἀπὸ τὸν ὄρθρον, ἐξέταζε τὸν ἑαυτόν σου καλὰ, καὶ φανέρωνε εἰς τὸν πνευματικόν σου ὅσα σοῦ ἠκολούθησαν, καὶ ἔχε πίστιν εἰς αὐτὸν βεβαίαν· καὶ ἐὰν ὅλος ὁ κόσμος τὸν κατηγορῇ, καὶ τὸν κατακρίνῃ· καὶ ἐὰν καὶ σὺ ὁ ἴδιος τὸν ἰδῇς πῶς πορνεύει, μὴ σκανδαλισθῇς, μηδὲ νὰ ὀλιγοστεύσῃς τὴν πίστιν ὁποῦ ἔχεις εἰς αὐτὸν ὑπακούωντας εἰς τὸν Χριστὸν ὁποῦ λέγει. «Μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε». Καὶ ὅταν ἀγωνίζεσαι τοιουτωτρόπως κάθε ἡμέραν, ἂς εἶσαι βέβαιος, ὅτι δὲν θέλει ἀργοπορήσει ὁ Θεὸς νὰ σὲ ἐπισκεφθῇ ἄνωθεν· ἀλλὰ θέλει σοῦ στείλει βοήθειαν ἐξ Ἁγίου κατοικητηρίου αὐτοῦ, καὶ θέλει ἔλθῃ εἰς ἐσὲ ἡ χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος. Καὶ κατ' ὀλίγον ὀλίγον προκόπτωντας, θέλει αὐξήσεις κατὰ τὴν πνευματικὴν ἡλικίαν, καὶ θέλει ἔλθῃς εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ, φωτιζόμενος ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα φῶς γνώσεως, καὶ φωτίζωντας καὶ σὺ ὡς ἥλιος, ὅλους ἐκείνους ὁποῦ εἶναι κοντά σου, καὶ συναναστρέφονται μαζή σου, καὶ δοξάζωντας μὲ λόγον καὶ ἔργον τὸν Θεὸν ὁποῦ σοῦ ἔδωκα τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου, καὶ ζωοποιοῦ Πνεύματός του. Ὧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΕΒΔΟΜΗΚΟΣΤΟΣ Β΄.

α΄. Περὶ ἀποταγῆς, καὶ ἐκκοπῆς θελήματος.
β΄. Ὅτι πρέπει νὰ εὕρῃ τινὰς ἔμπειρον ὁδηγὸν, διὰ νὰ μάθῃ τὴν ἀρετήν.
γ΄. Ὅτι πρέπει νὰ ἔχῃ πίστιν εἰς τὸν πνευματικόν του Πατέρα.
δ΄. Καὶ περὶ θεωρίας φωτὸς, ἀπὸ τὸ ὁποῖον φωτίζεται κάθε ψυχὴ, καὶ προκόπτει εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ.

α΄. Ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, πολλαῖς φοραῖς ἐζητήσετε νὰ ἀκούσετε λόγον Θεοῦ ἀπὸ ἐμὲ τὸν ἐλάχιστον, καὶ μὲ τὸ νὰ ἐφεύγετε ὀγλίγωρα, δὲν ἠθέλησα νὰ λαλήσω εἰς τὴν ἀγάπην σας, ὡς ἐν παρέργῳ, τὰ πρέποντα, καὶ ἀναγκαῖα· διὰ τοῦτο τώρα ὁποῦ εἶναι καιρὸς ἁρμόδιος ἠθέλησα καὶ ἐγὼ μὲ προθυμίαν, ὄχι νὰ σᾶς νουθετήσω, ὅτι εἶμαι ἀνάξιος, ἀλλὰ νὰ σᾶς ἐνθυμίσω ἐκεῖνα ὁποῦ ὠφελοῦν τὴν ψυχήν σας, καὶ σᾶς παρακινοῦν εἰς τὴν ἀναχώρησιν τοῦ κόσμου, εἰς τὴν ἀποξένωσιν τῶν παθῶν, εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς τὴν τελείαν ἀπάθειαν. Ὅθεν ἐπειδὴ ἔχω νὰ ὁμιλήσω εἰς ἀνθρώπους ὁποῦ ποθοῦν, καὶ διψοῦν τὴν σωτηρίαν τους, ἐστοχάσθηκα πῶς πρέπει νὰ κάμω τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀένναον πηγὴν, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ὅτι αὐτὸς εἶναι καὶ εἰς τοὺς ἀρχαρίους θεμέλιον πίστεως πολλὰ στερεὸν, καὶ εἰς τοὺς μεσαίους ἐλπὶς ἀκαταίσχυντος, καὶ εἰς τοὺς τελείους ἀγάπη ἀχόρταστος, καὶ ζωὴ ἀτελεύτητος· τοῦ ὁποίου ἀκούομεν κάθε ἡμέραν τὴν ἁγίαν φωνὴν ὁποῦ λέγει. «Ὅς τις »οὐ καταλείψει πατέρα, καὶ μητέρα, καὶ ἀδελ»φοὺς, καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ, καὶ ἄρῃ »τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθήσει μοι, οὐκ »ἔστι μου ἄξιος.» Τὸ λοιπὸν ἐδιδάχθημεν ἀπὸ τὴν γραφὴν, καὶ ἐμάθαμεν καὶ μὲ τὴν δοκιμὴν, ὅτι ὁ σταυρὸς ἐβάλθη ὕστερον ἀπὸ τὰ ἄλλα, διὰ νὰ μᾶς φανερώσῃ τὰς θλίψεις, καὶ τοὺς πειρασμοὺς, καὶ τελευταῖον αὐτὸν τὸν θεληματικὸν θάνατον, ὁποῦ πρέπει νὰ ὑπομείνῃ ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει νὰ γένῃ ἀκόλουθος τοῦ Χριστοῦ. Καθὼς καὶ εἰς τοὺς καιροὺς ἐκείνους ὁποῦ ἦσαν οἱ τύραννοι καὶ διῶκται τῶν χριστιανῶν, ὑπέμειναν πολλοὶ μετὰ χαρᾶς τὸν θάνατον μὲ τόσα μαρτύρια, καὶ μὲ τόσα πολυποίκιλα βάσανα. Τώρα ὅμως ὁποῦ εἶναι, χάριτι θείᾳ, εἰρήνη τελεία εἰς τοὺς χριστιανοὺς, ἐπληροφορήθημεν, πῶς δὲν εἶναι ἄλλο τίποτε ὁ σταυρὸς, καὶ ὁ θάνατος, παρὰ ἡ τελεία νέκρωσις, καὶ ἐκκοπὴ τοῦ ἰδίου θελήματος. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ κάμνει τὸ θέλημά του, ἂς εἶναι καὶ εἰς τὸ παραμικρὸν, δὲν εἶναι δυνατὸν ποτὲ νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν Κύριόν μας, καὶ νὰ φυλάξῃ τὰς ἐντολάς του. Λοιπὸν διὰ νὰ κάμω τὸν λόγον μου πρὸς τὴν ἀγάπην σας, ὡσὰν εἰς ἕνα ἀδελφὸν, λέγω ἔτζι.

β΄. Ἀδελφὲ παρακάλεσε τὸν Θεὸν συχνὰ μὲ προθυμίαν μεγάλην, διὰ νὰ σοῦ δείξῃ ἄνθρωπον ὁποῦ νὰ δύναται νὰ σὲ ὁδηγήσῃ καλῶς· καὶ ὅποιον σοῦ δείξῃ μυστικὰ ὁ Θεὸς διὰ τῆς χάριτός του, ἢ φανερὰ διὰ μέσου τινὸς δούλου του, πήγαινε εἰς αὐτὸν καὶ ἔχε σέβας, καὶ εὐλάβειαν εἰς αὐτὸν, ὡσὰν νὰ βλέπῃς τὸν ἴδιον Χριστόν. Διατὶ καθὼς ἔχεις χρέος νὰ ὑποκούῃς εἰς τὸν Θεὸν, ἔτζι πρέπει νὰ ὑπακούῃς καὶ εἰς αὐτὸν, διὰ νὰ διδαχθῇς τὰ συμφέροντα· καὶ ὅσα σοῦ λέγει πρέπει νὰ τὰ κάνῃς ἀδιστάκτως, ἂν καὶ σοῦ φαίνωνται ἐναντία, καὶ ψυχοβλαβῆ ἐκεῖνα ὁποῦ σὲ προστάζει. Ὅτι καλλίτερον εἶναι νὰ ὀνομάζεσαι μαθητὴς μαθητοῦ, παρὰ νὰ ἀπερνᾷς

τὴν ζωήν σου ἰδιορύθμως, καὶ νὰ συνάγῃς ἀνωφελεῖς καρποὺς τοῦ ἰδίου σου θελήματος.

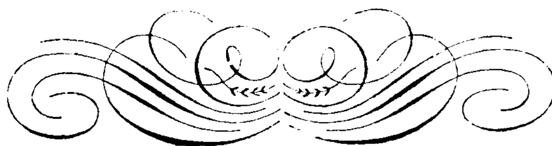
γ'. Λοιπὸν ἐὰν ἀκούσῃς ἀπὸ αὐτὸν τὸ, ἔξελθε ἀπὸ τὴν γῆν τοῦ θελήματός σου, καὶ ἀπὸ τὴν συγγένειαν τοῦ φρονήματός σου, μὴ διακριθῇς, μήτε νὰ ἐντραπῇς, νικώμενος ἀπὸ κενοδοξίαν. Ἐὰν σοῦ εἰπῇ ἔλλα εἰς τὴν γῆν τῆς ὑπακοῆς ὁποῦ σοῦ δείξω, δράμε, ἀδελφέ μου, μὲ ὅλην σου τὴν δύναμιν· μὴ δώσῃς ὕπνον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς σου, μηδὲ νὰ νικηθῇς ἀπὸ ὀκνηρίαν, ἢ ἀπὸ ἀμέλειαν· ὅτι ἴσως ἐκεῖ θέλει φανῇ καὶ εἰς ἐσὲ ὁ Θεὸς, ὁποῦ μέλλει νὰ σὲ κάμῃ πατέρα πολλῶν πνευματικῶν τέκνων, καὶ νὰ σοῦ χαρίσῃ τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, τὴν ὁποίαν τὴν κληρονομοῦν μόνον οἱ δίκαιοι. Ἐὰν σὲ προστάξῃ νὰ ἀναβῇς εἰς τὸ ὄρος, ἀνέβα προθύμως, ὅτι εἶμαι βέβαιος πῶς θέλει ἰδῇς τὸν Χριστὸν ὁποῦ νὰ μεταμορφωθῇ, καὶ νὰ λάμψῃ ὑπὲρ τὸν ἥλιον μὲ τὸ φῶς τῆς Θεότητός του· καὶ ἴσως πέσῃς κάτω, μὴν ὑποφέρωντας να βλέπῃς ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν εἶδες ποτέ σου, καὶ ἀκούσῃς φωνὴν ἄνωθεν ἀπὸ τὸν Πατέρα, καὶ ἰδῇς νεφέλην ὁποῦ νὰ σκιάζῃ, καὶ Προφήτας ὁποῦ νὰ παραστέκωνται, καὶ νὰ βεβαιώνουν αὐτὸν, πῶς εἶναι Θεὸς, καὶ Κύριος ζώντων, καὶ νεκρῶν. Ἐὰν σοῦ εἰπῇ νὰ τὸν ἀκολουθῇς, περιτριγύριζε τὰς πολιτείας μαζή του μὲ θάρρος, ὅτι θέλει ὠφεληθῇς πολλὰ, ἐὰν ἀποβλέπῃς μοναχὰ εἰς αὐτὸν, καὶ ὄχι εἰς ἄλλο τί. Καὶ ἐὰν τὸν ἰδῇς ὁποῦ νὰ τρώγῃ μὲ πόρνας, καὶ τελώνας, καὶ ἁμαρτωλοὺς, μὴ συλλογισθῇς κἀνένα ἐμπαθὲς, καὶ ἀνθρώπινον, ἀλλὰ ὅλα ἀπαθῆ, καὶ ἅγια, καὶ συλλογίζου μὲ τὸν νοῦν σου τὸ, ἐγενόμην τοῖς πᾶσι τὰ πάντα, ἵνα τοὺς πάντας κερδήσω. Βλέποντάς τον πῶς συγκαταβαίνει εἰς τὰ ἀνθρώπινα πάθη, καὶ μὲ τὰ ἴδιά σου μάτια, μὴ πιστεύσῃς εἰς αὐτὰ καθόλου, ὅτι πλανῶνται καὶ αὐτὰ, καθὼς τὸ ἔμαθα μὲ τὸ ἔργον. Ἀλλὰ ἀκολούθα τον, καὶ πείθου εἰς τοὺς λόγους του, καὶ μὴν ἀποβλέπῃς εἰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι μαζή σου, μηδὲ νὰ εἰπῇς διὰ κἀνένα, Κύριε, οὗτος δὲ τί; ἀλλὰ πρόσεχε πάντοτε εἰς τὸν ἑαυτόν σου, καὶ ἔχε ἔμπροσθέν σου τὸν θάνατον, καὶ στοχάζου μὲ προσοχὴν, μὲ ποίαν ἀρετὴν νὰ δοξάσῃς τὸν Θεόν· μὴν ὑπερηφανευθῇς διὰ τὸν διδάσκαλόν σου, ἐὰν τιμᾶσαι ἀπὸ κἀνένα μεγαλήτερον, μηδὲ ἂν ἔχῃς πολλοὺς ὁποῦ νὰ σοῦ ὑπακούουν διὰ τὸ ὄνομα ἐκείνου· ἀλλὰ νὰ χαίρεσαι μάλιστα, ἐὰν γραφθῇ τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν οὐρανὸν τῆς ταπεινώσεως. Ἐὰν βλέπῃς τοὺς δαίμονας, πῶς τρέμουν καὶ τὸν ἴσκιόν σου, μὴ νομίσῃς αὐτὸ πῶς εἶναι κατόρθωμα ἐδικόν σου, ἀλλὰ ἀναφερέτο ὅλον εἰς τὰς πρεσβείας τοῦ Πατρός σου, καὶ τότε θέλει σε φοβηθοῦν οἱ δαίμονες περισσότερον διὰ τὴν ταπείνωσίν σου. Ἐὰν σοῦ εἰπῇ νὰ καθίσῃς εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ κοντά του, δέξου το μὲ εὐχαριστίαν, καὶ φύλαξε τὸ σέβας, καὶ τὴν τιμὴν εἰς αὐτὸν μὲ σιωπὴν, καὶ μὴν ἀρχίσῃς νὰ φάγῃς τίποτε, χωρὶς τὴν εὐχὴν ἐκείνου, ἀλλὰ μήτε νὰ τολμήσῃς νὰ δώσῃς τίποτε εἰς ἄλλον, ἢ νὰ προτιμήσῃς ἄλλον τινὰ, χωρὶς τὴν γνώμην, καὶ τὴν προσταγὴν ἐκείνου· εἰδὲ καὶ σὲ προστάξῃ νὰ καθίσῃς παρακάτω ἀπὸ ὅλους, μὴν εἰπῇς, ὅτι ἐγὼ θέλω νὰ καθίσω ἐκ δεξιῶν σου, ἢ ἐξ ἀριστερῶν σου, ἰξεύρωντας ὅτι κατοῦτο ἄλλοις ἡτοίμασται, ἀμὴ δέξου τὸ κάτω μέρος ὡσὰν ὁποῦ σοῦ προξενεῖ τὸ πρῶτον. Ἐπειδὴ ἤκουσες τὸν Χριστὸν ὁποῦ λέγει τὸ, ὁ θέλων εἶναι πρῶτος, ἔστω πάντων ἔσχατος· καὶ ἀγάπησε τὸν Διδάσκαλόν σου, ὡσὰν ὁποῦ διὰ μέσου τῶν εὐτελῶν, καὶ μικρῶν σοῦ προξενεῖ καλῶς τὰ μεγαλήτερα· ἀλλὰ μηδὲ νὰ βάλῃς μέσα εἰς τὸ τρυβλίον τὸ χέρι σου πρῶτος ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἐσὺ μαζὴ μὲ αὐτὸν, διατὶ ἰξεύρεις πολλὰ καλὰ ποῖος ἐτόλμησε νὰ τὸ κάμῃ αὐτό. Ἐὰν θελήσῃ νὰ πλύνῃ τοὺς πόδας σου, εὐλαβήσου αὐτὸν, ὡς Κύριον, καὶ Διδάσκαλον, καὶ μὴ τὸ στέρξῃς· εἰδὲ καὶ ἀκούσῃς τὸ, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ, ἐὰν μὴ νίψω τοὺς πόδας σου, δόσε προθύμως, καὶ ὅλον σου τὸ σῶμα διὰ νὰ τὸ πλύνῃ, διὰ νὰ μάθῃς ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ γίνονται εἰς ἐσὲ, τὸ πολὺ ὕψος τῆς θεοποιοῦ ταπεινώσεως· καὶ ἐὰν ἔχῃς συνείδησιν θέλει ὠφεληθῇς τότε περισσότερον, παρὰ ὁπόταν ἐσὺ πλύνῃς τοὺς πόδας τοῦ πνευματικοῦ σου Πατρός. Ἐὰν εἰπῇ εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με, ἢ σκανδαλίζει με, μὴ κρύψῃς τὸν δόλον, ἀμὴ ἐὰν γνωρίζῃς πῶς τὸ ἔκαμες, ἐξομολογήσου το· εἰδὲ καὶ δὲν γνωρίζῃς τίποτε, πρόσπεσε εἰς τοὺς πόδας του μὲ δάκρυα, καὶ ἐρώτησέ τον, μήτι ἐγὼ εἰμὶ Κύριε; ὅτι ἁμαρτάνομεν πολλὰ ἐξ ἀγνοίας, καὶ δὲν τὸ γνωρίζομεν· δὲν σοῦ λέγω νὰ πέσῃς εἰς τὸ στῆθος τοῦ Πατρός σου, ὅτι δὲν σοῦ συμφέρει. Διατὶ ἀγκαλὰ ὁ Ἰωάννης ἀπὸ τὴν πολλὴν ἀγάπην ὁποῦ εἶχεν εἰς τὸν Χριστὸν, ἐπαρρησιάσθη εἰς αὐτὸν, ὡσὰν εἰς ἄνθρωπον, καὶ ἔπεσεν ἐπάνω εἰς τὸ στῆθός του, μὲ ὅλον τοῦτο ἐπρο-

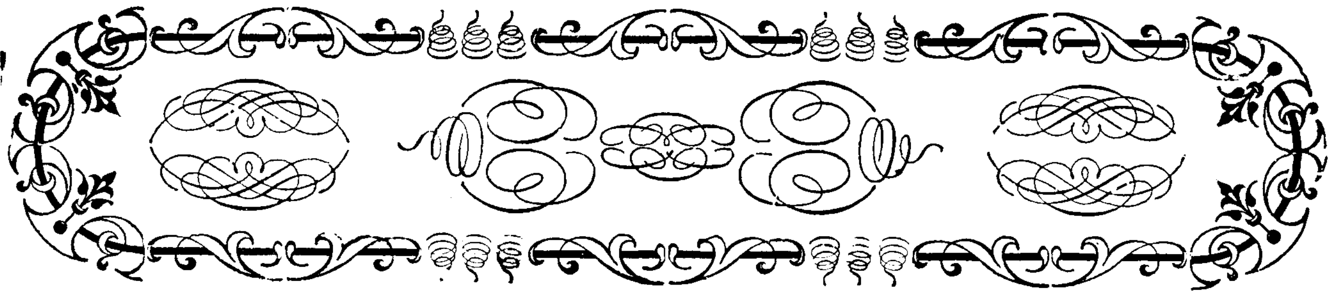
στάχθη καὶ αὐτὸς μαζὴ μὲ τοὺς ἄλλους, ὅταν κάμη ὅλας τὰς ἐντολάς του νὰ ὀνομάζη τὸν ἑαυτόν του ἀχρεῖον δοῦλον. Ἐὰν ἴδῃς τὸν Διδάσκαλόν σου ὁποῦ νὰ θαυματουργῇ, καὶ νὰ δοξάζεται, πίστευσε, καὶ εὐφράνθητι, καὶ εὐχαρίστησον τὸν Θεὸν, ὅτι ἐπέτυχες τοιοῦτον Διδάσκαλον. Καὶ πάλιν ἐὰν τὸν ἴδῃς ὁποῦ νὰ ἀτιμάζεται, καὶ νὰ ῥαπίζεται ἂν τύχῃ καμμίαν φορὰν, καὶ νὰ σύρνεται ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ τὸν φθονοῦν, μὴ σκανδαλισθῇς εἰς αὐτὸν, ἀλλὰ πάρε τὴν μάχαιραν ὡσὰν ἄλλος πρόθυμος Πέτρος, καὶ κόψε ὄχι μοναχὰ τὸ αὐτὶ ἐκείνου ὁποῦ ἐπιχειρίζεται νὰ κατηγορῇ, καὶ νὰ ῥαπίζῃ τὸν Πνευματικόν σου Πατέρα, ἀλλὰ κόψε καὶ τὸ χέρι του, καὶ τὴν γλῶσσάν του· εἰδὲ καὶ ἐπιτιμηθῇς καθὼς ὁ Πέτρος· ὅμως ἐξάπαντος θέλει ἐπαινεθῇς καὶ περισσότερον διὰ τὴν πολλήν σου πρὸς αὐτὸν ἀγάπην, καὶ πίστιν. Εἰδὲ φοβηθῇς ὡς ἄνθρωπος, καὶ εἰπῇς οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον, κλαῦσε πάλιν ὕστερον πικρῶς διὰ αὐτὸ, καὶ μὴν ἀπελπισθῇς, καὶ εἶμαι βέβαιος, πῶς ἐκεῖνος πρῶτος θέλει σὲ σύρῃ εἰς τὸν ἑαυτόν του· καὶ ἐὰν τὸν ἴδῃς ὁποῦ νὰ σταυρώνεται, ὡσὰν κακοποιὸς, καὶ νὰ πάσχα ἀπὸ κακοποιοὺς ἀνθρώπους, εἰ μὲν εἶναι δυνατὸν, ἀπόθανε καὶ σὺ μαζή του, εἰδὲ καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποθάνῃς, μὴ γίνεσαι κἂν τὸ ἕνα μὲ τοὺς κακοὺς ἀνθρώπους ὡσὰν κακὸς καὶ προδότης, καὶ συγκοινωνεῖς μὲ αὐτοὺς εἰς αἷμα ἀθῶον· ἀλλὰ ὡς δοῦλος, καὶ μικρόψυχος παραμερίζωντας ὀλίγον, καὶ ἀφίνωντας μοναχὸν τὸν ποιμένα σου, καὶ Διδάσκαλον φύλαξον τὴν εἰς αὐτὸν πίστιν· καὶ ἐὰν λυθῇ ἀπὸ τα δεσμὰ πάλιν πήγαινε εἰς αὐτὸν, καὶ ἔχε περισσότερον σέβας, καὶ εὐλάβειαν εἰς αὐτὸν, ὡσὰν μάρτυρα· εἰδὲ καὶ ἀποθάνῃ εἰς τοὺς πειρασμοὺς, καὶ εἰς τὸ μαρτύριον, εὔγα παῤῥησία, καὶ ζήτησον τὸ σῶμά του, καὶ τίμησέ το περισσότερον, παρὰ ὅταν ἦτον ζωντανὸν, καὶ ἄλειψέ το μὲ μῦρα, καὶ ἐνταφίασέ το μὲ μεγάλην τιμήν. Ὅτι ἂν καὶ δὲν ἀναστηθῇ εἰς τῆς τρεῖς ἡμέρας, ὅμως εἰς τὴν ἐσχάτην ἡμέραν θέλει ἀναστηθῇ μαζὴ μὲ ὅλους· καὶ πίστευε ὅτι παραστέκεται εἰς τὸν Θεὸν μετὰ παῤῥησίας, καὶ ἂν ἐσὺ ἔθαψες εἰς τὸν τάφον τὸ σῶμά του· καὶ ἐπικαλοῦ ἀδιστάκτως τὴν πρεσβείαν του, καὶ θέλει σὲ βοηθήσει εἰς ταύτην τὴν ζωὴν, καὶ σὲ φυλάξει ἀπὸ ὅλα τὰ ἐναντία. Καὶ πάλιν ὅταν ἀποθάνῃς θέλει σὲ δεχθῇ ἐκεῖ, καὶ θέλει σοῦ ἑτοιμάσει κατοικίαν αἰώνιον.

δʹ. Καὶ ὕστερον ἀπὸ ὅλα αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν, ἐὰν σὲ προσκαλέσῃ κατὰ μόνας, καὶ σοῦ εἰπῇ νὰ ἡσυχάσῃς λέγων, κάθου ἐδῶ, καὶ μὴν εὐγαίνῃς καθόλου ἔξω, ἕως ὁποῦ νὰ ἐνδυθῇς δύναμιν ἐξ ὕψους, ἐπάκουσέ του μὲ ἐλπίδα βεβαίαν, καὶ μὲ μεγάλην χαράν· διατὶ ὁ τοιοῦτος Διδάσκαλος εἶναι ἀψευδέστατος, ἀδελφέ μου, καὶ ἀληθινὸς, καὶ θέλει ἔλθῃ καὶ τώρα εἰς ἐσὲ ἡ ἰδία δύναμις τοῦ Παναγίου Πνεύματος, ὁποῦ κατέβη καὶ εἰς τοὺς Ἀποστόλους, ὄχι φαινομένη αἰσθητῶς ὡσὰν πῦρ, οὐδὲ μὲ πολὺν ἦχον, καὶ βιαίαν πνοὴν (ὅτι αὐτὰ ἔγιναν τότε εἰς τοὺς Ἀποστόλους διὰ τοὺς ἀπίστους) ἀμὴ θέλει φανῇ εἰς ἐσένα νοερῶς, ὡσὰν φῶς νοητὸν μὲ κάθε γαλήνην, καὶ χαρὰν, τὸ ὁποῖον φῶς εἶναι προοίμιον τοῦ αἰωνίου καὶ πρώτου φωτὸς, καὶ ἔκλαμψις, καὶ ἀκτὶς τῆς αἰωνίου μακαριότητος· καὶ παρευθὺς ἀφανίζεται κάθε ἐμπαθὴς λογισμὸς, καὶ διώχνεται κάθε ψυχικὸν πάθος, καὶ κάθε σωματικὴ ἀσθένεια θεραπεύεται. Τότε καθαρίζονται οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς καρδίας σου, καὶ βλέπουν ἐκεῖνο ὁποῦ εἶναι γεγραμμένον εἰς τοὺς μακαρισμούς· τότε βλέπει ἡ ψυχὴ, ὡσὰν εἰς καθρέπτην, καὶ τὰ παραμικρά της σφάλματα, καὶ ἔρχεται εἰς μεγάλην ταπείνωσιν, καὶ στοχαζομένη τὴν ἄπειρον δόξαν τοῦ Θεοῦ, γεμίζει ἀπὸ κάθε χαρὰν, καὶ εὐφροσύνην, καὶ ἐκπλήττεται εἰς τὸ ἀνέλπιστον ἐκεῖνο θαῦμα, καὶ εὐγάζει βρύσεις δακρύων, καὶ τοιουτοτρόπως ἀλλοιώνεται ὅλος ὁ ἄνθρωπος, καὶ γνωρίζει τὸν Θεὸν, καὶ γνωρίζεται πρῶτον αὐτὸς ἀπὸ τὸν Θεὸν, ὅτι αὐτὴ μόνη ἡ χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος κάμνει τὸν ἄνθρωπον νὰ καταφρονῇ ὅλα τὰ ἐπίγεια, καὶ οὐράνια, καὶ παρόντα, καὶ μέλλοντα, καὶ λυπηρὰ, καὶ χαρμόσυνα, καὶ τὸν κάμνει καὶ φίλον Θεοῦ, καὶ Υἱὸν Ὑψίστου, καὶ Θεὸν κατὰ χάριν. Αὐτὰ λοιπὸν ἔγραψα εἰς τὴν ἀγάπην σου, διὰ νὰ τὰ διαβάζῃς ὅταν θέλῃς· καὶ ἐὰν πιστεύῃς, ὅτι σοῦ τὰ παραγγέλλει τὸ Πανάγιον Πνεῦμα δι' ἐμοῦ οἰκονομικῶς, καὶ συμφερόντως, θέλει γένουν εἰς ἐσένα ὅλα, ὅσα εἴπαμεν, καὶ ὅσα ἀφήσαμεν. Διότι εἶναι πολλὰ, τὰ ὁποῖα θέλει σοῦ τὰ διδάξει ἀμέσως αὐτὸς ὁ Χριστός· εἰδὲ καὶ σοῦ φανοῦν ἄπιστα, καὶ δὲν σοῦ ἀρέσουν, συγχώρησόν μου, ὅτι ἐκεῖνα ὁποῦ ἔμαθον, σὲ συμβουλεύω, καὶ σὺ ἀκολούθησον ἐκείνους ὁποῦ ἰξεύρεις, πῶς εἶναι καλλίτεροι. Ὅμως πρόσεχε, ἀδελφὲ, νὰ μὴ τύχῃ καὶ ἀκολουθήσῃς χωρὶς νὰ θέλῃς τοὺς χειροτε-

ρους, ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἰξεύρουν νὰ ποιμένουν καλῶς, καὶ νὰ ἰατρεύουν ψυχὰς λογικὰς, εἶναι κατὰ ἀλήθειαν πολλὰ ὀλίγοι, καὶ μάλιστα εἰς τοὺς παρόντας καιρούς· διότι πολλοὶ ἴσως ἐπροσποιήθηκαν μὲ ὑπόκρισιν, πῶς νηστεύουν, καὶ ἀγρυπνοῦν, καὶ προσεύχονται, ἢ τὰ κάνουν καὶ μὲ τὴν πρᾶξιν, καὶ ἔχουν καὶ εὐλάβειαν ἐξωτερικὴν, καὶ ξεστηθίζουν πολλοὺς λόγους, καὶ διδάσκουν μὲ εὐκολίαν τὸν κοινὸν λαόν. Ὅμως πολλὰ ὀλίγοι εὑρίσκονται ὁποῦ νὰ ξεριζώσουν τὰ πάθη μὲ τὸ πένθος, καὶ μὲ τὰ δάκρυα, καὶ νὰ ἀποκτήσουν τὰς περιεκτικὰς ἀρετάς· περιεκτικὰς δὲ ἀρετὰς ὀνομάζομεν τὴν ταπείνωσιν ὁποῦ ξεριζώνει τὰ πάθη, καὶ προξενεῖ τὴν οὐράνιον, καὶ ἀγγελικὴν ἀπάθειαν· καὶ τὴν ἀγάπην ὁποῦ δὲν στέκεται ποτὲ, οὐδὲ πίπτει, ἀλλὰ πάντοτε αὐξάνει, καὶ προσθέττει πόθον ἐπάνω εἰς τὸν πόθον, καὶ ἔρωτα ἐπάνω εἰς τὸν ἔρωτα, ἀπὸ τὴν ὁποίαν προέρχεται ἡ τελεία διάκρισις, ὁποῦ ὁδηγεῖ καλῶς ἐκείνους ὁποῦ τὴν ἀκολουθοῦν, καὶ τοὺς ἀπερνᾷ τὴν νοητὴν θάλασσαν χωρὶς κίνδυνον, τὴν ὁποίαν διάκρισιν πρέπει νὰ τὴν ζητῇς καὶ ἐσὺ ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ νὰ τὸν παρακαλῇς νὰ σοῦ τὴν δώσῃ, καὶ μάλιστα τώρα, διὰ νὰ διακρίνῃς καλῶς τὴν κατάστασίν σου, καὶ ἔτζι μὲ διάκρισιν νὰ ἀγωνισθῇς, ὥστε νὰ εὕρῃς τὸν Χριστὸν ὁποῦ καὶ κατὰ τὸ παρὸν νὰ σὲ συνεργῇ, καὶ εἰς τὸ ἑξῆς νὰ σοῦ χαρίζῃ πλουσιοπάροχα τὴν ἀπόλαυσιν τῆς ἐλλάμψεώς του, καὶ μήτε νὰ ἀκολουθήσῃς τὸν λύκον, ὡσὰν ποιμένα, μήτε νὰ ἐμβῇς εἰς ποίμνην ὁποῦ νὰ ἔχῃ ἀρρωστίαν ψυχικὴν, καὶ πάθη, μήτε νὰ εὑρεθῇς μόνος κατ' ἰδίαν, διὰ νὰ μὴ πέσῃς εἰς τὸ στόμα τοῦ ψυχοφθόρου λύκου τοῦ διαβόλου, καὶ καταφαγωθῇς, ἢ ἀρρωστήσῃς ἀρρωστίαν, ἐπάνω εἰς ἀρρωστίαν, καὶ πάθος, ἐπάνω εἰς πάθος, καὶ ἀποθάνῃς ψυχικῶς, ἢ ὥντας μοναχὸς πέσῃς, καὶ κερδήσῃς τὸ οὐαὶ, καὶ ἀλλοίμονον· οὐαὶ, γὰρ τῷ ἑνὶ ὅταν πέσῃ· διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπιτύχῃ καλὸν Διδάσκαλον, καὶ παραδώσῃ τὸν ἑαυτόν του ὅλως διόλου εἰς αὐτὸν, δὲν θέλει φροντίσει διὰ κανένα ἀπὸ αὐτὰ, ἀμὴ θέλει ἀπεράσει τὴν ζωήν του ἀμέριμνα, καὶ θέλει σωθῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

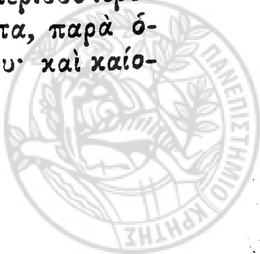

ΛΟΓΟΣ ΕΒΔΟΜΗΚΟΣΤΟΣ Γ'.

Ὅτι πρέπει νὰ ὑποτασσώμεθα προθύμως, καὶ νὰ μὴν ἀλησμονοῦμεν τὰς εἰς Θεὸν ὑποσχέσεις μας, οὐδὲ νὰ γογγύζωμεν εἰς τὰς ἀκολουθίας.

Ἐνθυμήθητε ἀδελφοί μου τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ ὁποῦ λέγει. «Μὴ κρίνετε καὶ οὐ μὴ »κριθῆτε.» Καὶ μὴ περιεργάζεσθε τελείως τί κάμνει ὁ ἕνας, καὶ τί κάμνει ὁ ἄλλος· καὶ μάλιστα ἐκεῖνα ὁποῦ σᾶς λέγουν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ πνευματικοί σας Πατέρες κάμνετε, καὶ μὴ κάμνετε κατὰ τὰ ἔργα τους, καθὼς ἀκούσατε τὸν Χριστὸν ὁποῦ λέγει· «ἃ μὲν λέγωσιν ὑμῖν »ποιεῖν, ποιεῖτε, κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποι»εῖτε.» Διὰ τοῦτο ὡς δοῦλοι Χριστοῦ ἀκούσατε ἐμένα τὸν ἀνάξιον, καὶ μὴ κοιτάζετε τὴν ἐδικήν μου ὀλιγοψυχίαν, καὶ ἀμέλειαν, ἀλλὰ φρονσατε, παρακαλῶ, διὰ τὰς ψυχάς σας, καὶ ἀγωνισθῆτε νὰ κάμνετε τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ προθύμως, καὶ μὴ γογγύζετε κατεπάνω μου, πῶς ἀσυκώνεσθε τὰ μεσάνυκτα εἰς τὴν ἀκολουθίαν, ἀλλὰ ἐνθυμήθητε τὸν Δαβὶδ ὁποῦ λέγει. «Μεσο»νύκτιον ἐξηγειρόμην τοῦ ἐξομολογήσασθαί σοι »ἐπὶ τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου.» Καὶ εὐχαριστήσατε μάλιστα τὸν Θεὸν, καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ σᾶς ἐξυπνᾷ εἰς τὴν δοξολογίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ χαρῆτε, καὶ εὐφρανθῆτε, ὅτι ἠξιώθητε νὰ δοξολογήσετε τὸν Θεὸν μαζὴ μὲ τοὺς Ἀγγέλους. Διότι ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγανακτεῖ εἰς τὰς συνηθισμένας ἀκολουθίας, καὶ ὁποῦ βαρύνεται, καὶ ἀμελεῖ εἰς τὸ μάκρος τῆς δοξολογίας τοῦ Θεοῦ, αὐτὸς κατὰ ἀλήθειαν δὲν ἐγνώρισε, πῶς τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ εἶναι πολλὰ γλυκέα ἐν τῷ λάρυγγι τῶν ἀγαπώντων τὸν Θεὸν, καὶ γλυκύτερα ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον ἐν τῷ στόματι τῶν ἐλθόντων εἰς ἐπίγνωσιν αὐτοῦ, ἀμὴ εἶναι ὅλως διόλου σὰρξ, καὶ ἔχει καὶ τὸ φρόνημά του σαρκικὸν, καὶ τὴν αἴσθησίν του πλέον σαρκικὴν, καὶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ γεύεται, καὶ νὰ αἰσθάνεται πνευματικῶς τὰς εὐεργεσίας ὁποῦ μᾶς ἔδωκεν ὁ Θεός· ἀμὴ ὅλα τὰ κατὰ Θεὸν ἔργα, τοῦ φαίνονται πικρὰ, καὶ δὲν γνωρίζει καθὼς πρέπει τὸ, γεύσασθε, καὶ ἴδετε, ὅτι χρηστὸς ὁ Κύριος. Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν γνωρίζει τοῦτο, φανερὰ ἀπεξενώθη ἀπὸ τὴν ἀγάπην, καὶ γλυκύτητα τοῦ Χριστοῦ· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἐδοκίμασε τὴν ἀγάπην, καὶ γλυκύτητα τοῦ Θεοῦ (ἀλλοίμονον εἰς ἐμένα, ἐδική μου εἶναι αὐτὴ ἡ συμφορὰ, διότι ἐπροστάχθηκα νὰ λογίζωμαι ἐδικά μου τὰ ξένα) εἶναι ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ξένος τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Διατὶ εἰς ποῖον ἄλλον δύναται νὰ ἐλπίσῃ; ἢ τίνος ἄλλου ἀγάπην νὰ ἀποκτήσῃ, καὶ νὰ εὕρῃ παρηγορίαν, ἢ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, ἢ εἰς τὴν μέλλουσαν; ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀντιλέγει, καὶ γογγύζει, καταρᾶται ἐκείνους ὁποῦ τὸν παρακινοῦν εἰς ὕμνους, καὶ δοξολογίας Θεοῦ, ποίαν ἀπολογίαν θέλει εὕρῃ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ἐπειδὴ ἔγινε σκάνδαλον ἀπωλείας, καὶ εἰς τὸν ἑαυτόν του, καὶ εἰς ἄλλους; Πιστεύσατέ μου, πνευματικοί μου ἀδελφοί, ὅταν τὰ ἀκούσω αὐτὰ, καὶ ἰδῶ κανένα ἀπὸ ἐσᾶς ὁποῦ ἀγανακτεῖ διὰ αὐτὰ, τόσον λυποῦμαι μὲ ὑπερβολὴν, καὶ πληγώνεται ἡ καρδία μου, ὁποῦ μοῦ φαίνεται, πῶς εἶμαι μέσα εἰς τὴν κόλασιν, καὶ δὲν αἰσθάνομαι καμμίαν ἄλλην χαρὰν τοῦ κόσμου, ἀλλὰ βαρύνομαι καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν, καὶ κλαίω, καὶ θρηνῶ, ὡσὰν νὰ εἶμαι ἐγὼ ὁποῦ καταδικάζομαι, καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ παρακαλῶντάς σας δὲν εἰσακούομαι. Ἐπιτιμῶντας ἀποβάλλομαι· ἐλέγχωντας μισοῦμαι· παιδεύωντας ἀντιπαιδεύομαι, καὶ διώχνομαι ὡς ἐχθρὸς, καὶ κάμνωντας αὐτὰ δὲν ἠμπορῶ νὰ εὕρω καμμίαν ἀνάπαυσιν· στοχάζομαι νὰ παύσω, καὶ νὰ κοιτάζω μόνον τὰ ἐδικά μου ἁμαρτήματα, ἀμὴ ὅταν θελήσω νὰ τὸ κάμω αὐτὸ, τότε ἀνάπτει ἡ καρδία μου ὡσὰν φλόγα, καὶ πάλιν εὑρίσκομαι εἰς τὰ ἴδια, καὶ περισσότερον μὲ λυποῦν τὰ ἐδικά σας ἁμαρτήματα, παρὰ ὁποῦ λυποῦν τὸν κάθε ἕνα τὰ ἐδικά του· καὶ καίο-

μαι, καὶ φλέγομαι διὰ λόγου σας, καὶ νομίζω τὴν ζωήν μου δυστυχισμένην, καὶ θαυμάζω πῶς ἐκαταντήσαμεν εἰς τοιαύτην ἀναισθησίαν, καὶ κάμνομεν ὅλα μας τὰ ἔργα ἐναντίον εἰς τὰς ψυχάς μας, καὶ κατασφάζοντες τὸν ἑαυτόν μας, σκιρτῶμεν καὶ χορεύομεν εἰς τὴν ἀπόλειάν μας, καὶ δένοντες σφικτὰ τὴν ψυχήν μας μὲ ταῖς ἁμαρτίαις, χαιρόμεσθε· καὶ ἐκείνους ὁποῦ πάσχουν νὰ μᾶς λύσουν ἀπὸ τὰ δεσμὰ τούς κατατρώγομεν· καὶ ἐὰν μᾶς ἐμποδίσῃ τινάς, διὰ νὰ μὴ κάμωμεν κἀνένα ἐναντίον τῆς ψυχῆς μας, τὸν γαυγίζομεν, ὡσὰν σκύλοι λυσσασμένοι, καὶ τὸν κατηγοροῦμεν, καὶ δὲν παύομεν ἕως ὁποῦ νὰ τελειώσωμεν τὸ κακὸν ἔργον, καὶ νὰ χάσωμεν τὰς ψυχάς μας. Ἔπειτα μὲ τὸν καιρὸν συνηθίζομεν εἰς τὰ τοιαῦτα κακά, καὶ γινόμεθα τρόπον τινὰ φυσικὰ κακοί, καὶ οὐδὲ θέλομεν πλέον νὰ ξεσκοτισθοῦμεν ἀπὸ τὰ τοιαῦτα, καὶ νὰ ἔλθωμεν εἰς αἴσθησιν. Λέγομεν, πῶς εἴμεσθε μοναχοί, καὶ ἐγενήκαμεν χειρότεροι ἀπὸ τοὺς κοσμικούς· ὑποσχεσθήκαμεν νὰ πεινάσωμεν, καὶ νὰ διψήσωμεν, καὶ νὰ κακοπαθήσωμεν, καὶ δὲν ἐντρεπόμεθα νὰ καμώνωμεν, καὶ νὰ βλασφημοῦμεν διὰ ἕνα κομμάτι ψωμί, τὸ ὁποῖον ἴσως καὶ τὸ ζητοῦμεν, ἔξω ἀπὸ τὸν διωρισμένον καιρὸν τοῦ φαγητοῦ. Ἤλθαμεν εἰς τὸ Μοναστήριον διὰ νὰ ἀρνηθοῦμεν ὅλα τὰ τοῦ κόσμου, καὶ γονεῖς καὶ ἀδελφούς, καὶ φίλους, καὶ δὲν λείπομεν νὰ τρέφωμεν αὐτούς, καὶ μάλιστα μὲ τὰ ψωμία τοῦ Μοναστηρίου. Ἐφύγαμεν τὸν κόσμον, ὡσὰν ἐχθρόν, καὶ ἀγαποῦμεν τοὺς κοσμικούς, καὶ τὰ κοσμικὰ περισσότερον ἀπὸ τὴν ψυχήν μας. Ἐρωτῶσε ἀδελφὲ εἰπέ μου, ὅταν ἦλθες εἰς τὸ Μοναστήριον, ἐπίστευες, πῶς εἶναι ἀνάστασις, κρίσις, καὶ ἀνταπόδοσις τῶν ἔργων τοῦ κάθε ἑνός; Ὡμολογοῦσες, πῶς εἶναι Θεὸς ὁποῦ μέλλει νὰ ἀνταποδώσῃ εἰς κάθε ἕνα κατὰ τὰ ἔργα του; ἢ δὲν ἔβανες κἀνένα ἀπὸ αὐτὰ εἰς τὸν νοῦν σου; Εἰπέ μου, ὅταν ἔγινες μοναχός, καὶ ἦλθες ἐμπρὸς εἰς τόσους μάρτυρας, εἶχες σκοπὸν νὰ φυλάξῃς τὰς ὑποσχέσεις ὁποῦ ὑπεσχέθης, καὶ τὰς συμφωνίας ὁποῦ ἐσυμφώνησες μὲ τὸν Χριστόν; ἢ τὸ ἔκαμες μὲ δολιότητα καὶ ἐκαμώθης, πῶς θέλεις τάχα νὰ γένῃς ἀδελφὸς τοῦ Μοναστηρίου, καὶ μέλος τῆς ἀδελφότητος, καὶ ὅλος σου ὁ σκοπὸς ἦτον, διὰ νὰ τρώγῃς, καὶ νὰ πίνῃς καλά, καὶ νὰ θεραπεύῃς τὴν κοιλίαν σου, καὶ τὴν γαστριμαργίαν σου, καὶ νὰ ἀπερνᾷς ζωὴν ἀμέριμνον, καὶ ἀκοπίαστον; Ἀνίσως ἦλθες νὰ γένῃς δοῦλος Χριστοῦ, καὶ ἐδικός μας ἀδελφός, φύλαττε, παρακαλῶ, καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ, καὶ θέλησον νὰ δουλεύῃς αὐτὸν προθύμως, διὰ νὰ φανῇς ἀπὸ τὰ ἔργα, πῶς εἶσαι ἀληθινὸς χριστιανός, καὶ νὰ γένῃς καὶ ἀδελφὸς ἡμῶν φιλόθεος, γενόμενος κατὰ πάντα ὅμοιος μὲ ἡμᾶς· καὶ κακοπάθησον μαζὴ μὲ τοὺς λοιποὺς ἀδελφούς, ὡσὰν καλὸς στρατιώτης Χριστοῦ, διὰ νὰ στεφανωθῇς, καὶ νὰ δοξασθῇς καὶ νὰ χαίρεσαι μαζὴ μὲ αὐτοὺς εἰς τὴν αἰώνιον δόξαν. Εἰδὲ καὶ ἦλθες, μὲ δολιότητα, ὄχι διὰ νὰ γένῃς μοναχὸς τῇ ἀληθείᾳ, ἀμὴ διὰ νὰ τρώγῃς, καὶ νὰ πίνῃς μόνον, εὑρίσκωντας ὅλα τὰ πάντα ἕτοιμα ἄκουσον, καὶ ἐγὼ νὰ σοῦ εἰπῶ ἐκεῖνα ὁποῦ ἔχουν νὰ σοῦ ἀκολουθήσουν. Ἴξευρε πρῶτον μὲν (τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ μεγαλήτερον ἀπὸ ὅλα) ὅτι δὲν ἐφιλιώθης μὲ τὸν Χριστόν, ἀμὴ εἶσαι ἐχθρός του, καὶ ἐπίβουλος· καὶ πῶς δὲν εἶσαι ἐπίβουλος; ὁπόταν ἄλλα μελετᾷς μὲ τὸν νοῦν σου, καὶ ἄλλα ὑπόσχεσαι μὲ τὸ στόμα σου, καὶ νομίζεις πῶς λανθάνεις τὸν ἀλάνθαστον Θεόν; Ἐκεῖνος παραγγέλλει παρρησίᾳ εἰς ὅλους. «Μὴ μεριμνήσητε περὶ τὴν αὔριον, τί »φάγητε ἢ τί πίητε, ἢ τί ἐνδύσησθε». Καὶ σὺ διὰ τοῦτο γίνεσαι καλόγερος, διὰ νὰ ἔχῃς ἄσπρα, καὶ πράγματα, τὰ ὁποῖα ἴσως ὅταν ἦσουν κοσμικὸς δὲν τὰ εἶχες; ὁ Ἀπόστολος Παῦλος παραγγέλλει. «Ἔχοντες διατροφάς, καὶ σκε»πάσματα, ἐν τούτοις ἀρκεσθησόμεθα· καὶ σὺ δὲν εὐχαριστεῖσαι εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ χρειάζεσαι μοναχά, ἀλλὰ κλέπτης, καὶ κάνεις ἐδικά σου τὰ πράγματα τοῦ Μοναστηρίου, καὶ εἰς ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι διὰ σωματικὴν ἀπόλαυσιν, καὶ θεραπείαν, θέλεις νὰ εἶσαι ἀδελφὸς ὅμοιος κατὰ πάντα μὲ ἐκείνους ὁποῦ ἐκοπίασαν πολλὰ εἰς τὸ ἔργον τοῦ Κυρίου. Εἰδὲ καὶ ἰδῇς μερικοὺς ἀδελφοὺς ὁποῦ ἀγωνίζονται μὲ ὅλην τους τὴν ψυχὴν εἰς νηστείας, ἢ ἀγρυπνίας, ἢ ταλαιπωρίας τοῦ σώματος, εἰς πένθος, ἢ εἰς ἀδιάλειπτον προσευχήν, καὶ εἰς ὁλονυκτίους στάσεις, εἰς ψαλμῳδίας, καὶ εἰς ὕμνους πνευματικούς, λέγεις, πῶς εἶσαι ξένος, καὶ πῶς δὲν ἠμπορεῖς νὰ τὰ κάμνῃς αὐτά, καὶ κρύπτεσαι, καὶ δὲν ἔρχεσαι εἰς τὰς ἀκολουθίας, καὶ νομίζεις πῶς ὠφελεῖς τὸν ἑαυτόν σου; ὢ τῆς μεγάλης τυφλώσεως, καὶ ἀνοησίας, καὶ ἀπάτης τῶν λογισμῶν σου· καὶ τὸ πλέον χειρότερον ἀκόμι ἀπὸ αὐτό, ὅτι ἀνίσως

φανῇ ἔμπροσθέν σου, καὶ παραμικρὸς πειρασμὸς, ἢ ἐὰν σὲ λυπήσῃ ὀλίγον τὶ ὁ ἡγούμενος θέλωντας νὰ σὲ δοκιμάσῃ, ἀρνεῖσαι καὶ αὐτὸ τὸ σχῆμα, καθὼς ἐγὼ ἤκουσα πολλοὺς ὁποῦ ἔλεγαν. Μήπως καὶ ἦλθα ἐγὼ διὰ νὰ γένω δοῦλος τινὸς, ἢ διὰ νὰ ὑβρίζωμαι; Ὢ τῆς παραφροσύνης. Δὲν ἦλθες ἀδελφὲ νὰ ἀγωνισθῇς ἐναντίον εἰς τοὺς ἀοράτους ἐχθρούς μας δαίμονας; δὲν ἦλθες νὰ πολεμήσῃς μὲ τὰ πάθη σου; ἀμὴ διατὶ ἠθέλησες νὰ γένῃς στρατιώτης Χριστοῦ; καὶ νὰ συναριθμηθῇς μὲ τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς στρατιώτας τοῦ Χριστοῦ; Διὰ νὰ λαμβάνῃς σιτηρέσια, καὶ φαγητὰ, καὶ πιοτὰ ἴσια μὲ ἐκείνους; καὶ νὰ κείττεσαι ὡσὰν εἰς καπηλεῖον, καὶ νὰ ξεφαντώνῃς; καὶ νὰ μεθᾷς; Ἀνίσως συλλογίζεσαι αὐτὰ ἀλλοίμονον εἰς ἐσένα ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅταν ἔλθῃ ὁ δίκαιος κριτὴς νὰ ἀποδώσῃ εἰς κάθε ἕνα κατὰ τὰ ἔργα του, καὶ νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς τὰς συμφωνίας, καὶ ὑποσχέσεις ὁποῦ ἔκαμαν εἰς αὐτὸν παρρησίᾳ εἰς πολλοὺς μάρτυρας, ἔμπροσθεν εἰς τὸ Ἅγιον βῆμα, καὶ εἰς τοὺς Ἁγίους Ἀγγέλους. Διατὶ ὅταν μᾶς ἐρωτᾷ ὁ ἱερεὺς, τί προσῆλθες, ἀδελφὲ, προσπίπτων τῷ Ἁγίῳ θυσιαστηρίῳ, καὶ τῇ Ἁγίᾳ συνοδίᾳ, ποθῶν τὸν βίον τῶν μοναχῶν, καὶ τὴν ἀγγελικὴν πολιτείαν; τί ἀποκρινόμεθα εἰς αὐτά; δὲν λέγομεν, τὸ, ναὶ τίμιε Πάτερ; ὁ δὲ ἱερεὺς πάλιν τὶ λέγει; ἴξευρε, ἀδελφὲ, ὅτι ἐπειδὴ ἦλθες νὰ συναριθμηθῇς μὲ τοὺς δούλους τοῦ βασιλέως Χριστοῦ, ἑτοίμασε τὸν ἑαυτόν σου εἰς πειρασμοὺς, ὅτι ἀπὸ τώρα καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ὁ ἐχθρός μας διάβολος θέλει κινήσει κάθε μηχανὴν κατεπάνω σου περισσότερον. Τὸ λοιπὸν πρέπει, καὶ νὰ πεινάσῃς, καὶ νὰ διψήσῃς, καὶ νὰ κρυώσῃς, καὶ νὰ ἀτιμασθῇς, καὶ νὰ ἐμπτυσθῇς, καὶ νὰ περιγελασθῇς, καὶ νὰ ῥαπισθῇς, καὶ νὰ ὑπομείνῃς ὅλα τὰ λυπηρὰ ὁποῦ γίνονται κατὰ Θεόν. Καὶ ἡμεῖς τί ἀποκρινόμεθα; δὲν ὑποσχόμεθα νὰ τὰ πάθωμεν, καὶ νὰ τὰ ὑπομείνωμεν ὅλα αὐτά; καὶ εἰς κάθε ἐρώτησιν ὁποῦ μᾶς κάμνει ὁ ἱερεὺς, δὲν λέγομεν, τὸ, ναὶ τίμιε Πάτερ; δὲν ὁμολογοῦμεν ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ, καὶ τῶν Ἀγγέλων νὰ φυλάξωμεν ἐγκράτειαν, καὶ ἀγρυπνίαν, καὶ προσευχὴν, καὶ ὑπακοὴν μέχρι θανάτου εἰς τὸν προεστῶτα, καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἀδελφούς; καὶ τώρα ἤλθαμεν εἰς τοιαύτην ἐλεεινὴν κατάστασιν, καὶ ἀπερνοῦμεν τὴν ζωήν μας μὲ τόσην ἀφοβίαν Θεοῦ, καὶ μὲ τόσην καταφρόνησιν τῶν ἐντολῶν του, ὡσὰν νὰ μὴν εἶναι κἀνένας ὁποῦ μέλλει νὰ μᾶς ζητήσῃ τὰς τοιαύτας ὑποσχέσεις ὁποῦ ὑπεσχέθημεν; καὶ δὲν ψηφοῦμεν, ὄχι μόνον τοὺν ἀδελφοὺς, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς προεστούς μας, καὶ γογγύζομεν, καὶ ἀντιλέγομεν, καὶ καταρώμεθα, καὶ ἀμελοῦμεν, καὶ κάμνομεν σχεδὸν, ὅλα, ὅσα μισεῖ ὁ Θεὸς, καὶ ὅσα ῥίπτουν τὰς ψυχάς μας εἰς τὸ πῦρ τῆς κολάσεως; Ποῦ ἠκούσθη ποτὲ τοιαύτη πανουργία, καὶ μηχανή; ἢ ποῖος διάβολος ἠμπορεῖ νὰ ἐφεύρῃ κἀνένα ἄλλον τρόπον πρὸς ἀπώλειαν τῶν ψυχῶν μας μεγαλήτερον ἀπὸ αὐτόν; καὶ καλλίτερα νὰ εἰπῶ, τί ἄλλο χειρότερον ἠμποροῦν οἱ δαίμονες νὰ φροντίσουν, ἢ νὰ ἐφεύρουν διὰ τὴν ἀπώλειάν μας; Διατὶ οἱ δαίμονες βλέποντές μας πῶς εἴμεσθε δουλωμένοι εἰς τὸ θέλημα τῆς σαρκὸς, βλέπουν πῶς ἀπεξενώθημεν ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἐθανατώσαμεν τὴν ψυχήν μας, ὅτι ὁ χωρισμὸς τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸν Θεὸν, εἶναι ὁ θάνατος αὐτῆς· καὶ διατὶ ἄλλο αἴτιον κινοῦν καὶ αὐτοὶ πόλεμον κατεπάνω μας; ὅτι ὅλος ὁ πόλεμος τῶν δαιμόνων ὁποῦ κάνουν κατεπάνω μας διὰ τοῦτο εἶναι, διὰ νὰ μᾶς ἀποχωρίσουν ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀλλὰ ἡμεῖς, καθὼς βλέπω, καὶ πρὸ τοῦ νὰ μᾶς πολεμήσουν ἐκεῖνοι, ἐγυμνώσαμεν τον ἑαυτόν μας ἀπὸ τὴν τοιαύτην χάριν τοῦ Θεοῦ, μὲ τὸ νὰ μὴν ἐργαζώμεθα τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, καὶ μὲ τὸ νὰ μὴν ἔχωμεν προθυμίαν ποτὲ νὰ ζητήσωμεν αὐτὸν ἐξ ὅλης μας τῆς ψυχῆς· ὅτι ἐὰν τὸν ἐζητούσαμεν, δὲ ἤθελε ἀπερνοῦμεν τὴν ζωήν μας μὲ τόσην ἀμέλειαν· ἐὰν εἴχαμεν φροντίδα διὰ τὰ οὐράνια, δὲν ἤθελε ἀγωνιζώμεθα τόσον πολλὰ διὰ τὰ γήϊνα· ἐὰν συλλογιζόμεθα διὰ τὰ ἄφθαρτα, δὲν ἤθελε εἴμεσθε δοσμένοι ὅλως διόλου εἰς τὰ φθαρτά· ἐὰν ἐπιθυμούσαμεν τὰ αἰώνια, δὲν ἤθελε ἀγαποῦμεν τοιουτωτρόπως τὰ πρόσκαιρα· ἐὰν ἀγαπούσαμεν τὸν Θεὸν, δὲν ἤθελε ἀποστρεφόμεθα τόσον πολλὰ ἐκείνους ὁποῦ μᾶς ὁδηγοῦν εἰς αὐτόν· ἐὰν ἐπιμελούμεθα νὰ κάμωμεν τὰς ἀρετὰς, δὲν ἤθελε συγχαινώμεθα τοὺς διδασκάλαυς τῶν ἀρετῶν· ἐὰν ἐδεχόμεθα μετὰ χαρᾶς τὴν νηστείαν, δὲν ἤθελε γογγύζωμεν ποτὲ διὰ τὴν στέρησιν τῶν φαγητῶν, καὶ πιοτῶν· ἐὰν ἠγωνιζώμεθα νὰ ἐγκρατευθοῦμεν ἀπὸ τὰ πάθη, δὲν ἤθελε δουλεύωμεν μὲ ἀκρίβειαν εἰς τὰς ἡδονάς· ἐὰν εἴχαμεν πίστιν ἀληθινὴν, καὶ στερεὰν, δὲν ἤθελε κάμνωμεν τὰ ἔργα τῶν ἀπί-

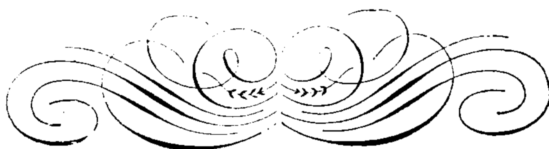
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

στων· ἐὰν εἴχαμεν εἰς τὴν καρδίαν μας φόβον Θεοῦ, δὲν ἤθελε ἐναντιωνώμεθα εἰς τοὺς ἀληθινοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ, διὰ κάθε ἔργον θεάρεστον· ἐὰν εἴχαμεν ταπείνωσιν, δὲν ἤθελε καταφρονοῦμεν τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ· ἐὰν ἀξιωθήκαμεν νὰ ἀποκτήσωμεν ἀληθινὴν ἀγάπην, ἤθελε γνωρίζομεν καὶ τὸν Θεὸν καὶ ἤθελε προκρίνομεν ὄχι μόνον νὰ ἀτιμαζώμεθα, ἀλλὰ καὶ νὰ παιδευώμεθα, καὶ νὰ ἀδικούμεθα, καὶ νὰ πειραζώμεθα, καὶ νὰ ὑπομένωμεν μὲ προθυμίαν κάθε πειρασμὸν, καὶ στενοχωρίαν διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ. Ἀμὴ τώρα τόσον πολλὰ εἴμεσθε κυριευμένοι ἀπὸ τὰ πάθη, καὶ εἰς τόσην τύφλωσιν, καὶ ἀνοησίαν εὑρισκόμεθα, ὁποῦ οὐδὲ ἐρχόμεθα εἰς αἴσθησιν νὰ γνωρίσωμεν εἰς τί λογῆς μεγάλα κακὰ εὑρισκόμεθα, οὐδὲ τὸ ἰξεύρομεν τελείως, ὅτι εἴμεσθε εἰς ἀθλίαν κατάστασιν. Διὰ τοῦτο καὶ ἀνίσως τινὰς μᾶς νουθετήτῃ διὰ καμμίαν ἁμαρτίαν, ἀποκρινόμεθα τοιουτοτρόπως, ὡσὰν νὰ μὴν ἠκούσαμεν ποτὲ τὰς θείας γραφὰς, καὶ τοῦ λέγομεν· ἆρά γε ἁμαρτία εἶναι καὶ αὐτὸ τὸ ἔργον; καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν λέγεται αὐτὸ ἁμαρτία; ἄμποτε νὰ ἐφυλάτταμεν τὰ μεγαλήτερα κακὰ, διότι ὁ Θεὸς δὲν θέλει κάμῃ τόσην πολλὴν ἐξέτασιν διὰ αὐτὰ τὰ παραμικρά· καὶ αὐτὰ ποῖοι τὰ λέγουν; οἱ χριστιανοί· τὰ τέκνα τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ ἔκαμαν τόσαις ὑπόσχεσες εἰς τὸν Θεὸν, ὅταν ἐβαπτίσθησαν, καὶ μάλιστα οἱ μοναχοὶ ὁποῦ ἔκαμαν δευτέρας συμφωνίας, καὶ ὁμολογίας μὲ τὸν Θεόν. Ἐκεῖνοι ὁποῦ φοροῦν τὸ καλογερικὸν σχῆμα, ὡσὰν ἀρετὴν, καὶ ἔχουν τὸ ὄνομα τοῦ μοναχοῦ ἀντὶ διὰ ἁγιότητα· ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐσυμφώνησαν μὲ τὸν Χριστὸν, νὰ ἀρνηθοῦν τὸν κόσμον, καὶ ὅλα τὰ ἐν κόσμῳ, καὶ ὁποῦ ὡμολόγησαν νὰ ἀρνηθοῦν καὶ γονεῖς, καὶ συγγενεῖς, καὶ φίλους, καὶ ὑπεσχέθησαν νὰ ὑποτάσσωνται εἰς τὸν πνευματικόν τους Πατέρα, ὡσὰν εἰς Θεὸν καὶ νὰ φυλάξουν ἄσκησιν, καὶ προσοχὴν μέχρι βλέμματος, καὶ ἀργοῦ λόγου, ἤγουν νὰ μὴ κοιτάζουν ἄτακτα, μήτε νὰ ἀργολογοῦν· καὶ τώρα νομίζουν, πῶς δὲν εἶναι ἁμαρτία ὁ φθόνος, καὶ ἡ κατηγορία, καὶ ὁ γογγυσμὸς καὶ ἡ ἀντιλογία, καὶ τὰ ψεύματα, καὶ ἡ ἰδιορυθμία καὶ ὁ ὅρκος, καὶ τὸ νὰ κλέπτουν κρυφίως κἀνένα πρᾶγμα τοῦ μοναστηρίου, διὰ νὰ τὸ ἔχουν ὡς ἐδικόν τους, ἢ νὰ τὸ δίδουν εἰς ἄλλους, χωρὶς τὴν γνώμην τοῦ πρωεστῶτος· καὶ πρὸς τούτοις ἀκόμι νομίζουν, πῶς δὲν εἶναι τελείως ἁμαρτία τὸ νὰ κυβερνοῦν κακῶς τὰ διανήματά τους, ἤγουν τὸ νὰ κάμνουν εἰς τὰ διακονήματά τους τίποτε μὲ προσπάθειαν, ἢ μὲ ἐμπάθειαν, ἢ μὲ δόλον, ἢ μὲ φθόνον, ἢ χωρὶς συνείδησιν, καὶ κατὰ πραγματείαν. Ὦ ἄνθρωπε, δὲν τρομάζεις ἀκούωντας κάθε ἡμέραν τὸν Θεὸν ὁποῦ σοῦ λέγει. «Λόγος »σαπρὸς μὴ ἐκπορευέσθω ἐκ τοῦ στόματος ὑ»μῶν· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, καὶ ὑπὲρ ἀργοῦ λό»γον δώσετε, καὶ ὑπὲρ ψυχροῦ ὕδατος μισθὸν »λήψεσθε;» Δὲν ἀκούεις πῶς ὁ Θεὸς εἶναι κριτὴς ἐννοιῶν, καὶ λογισμῶν καρδίας; δὲν ἀκούεις τί λέγει ὁ Χριστός; «ὁ ἐμβλέψας γυναικὶ »πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι, ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν »τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ;» Βλέπεις πῶς κρίνεται μοιχὸς ἐκεῖνος ὁποῦ κοιτάζει εἰς πρόσωπον τινὸς διὰ ἐπιθυμίαν. Τοιουτοτρόπως, ἀδελφὲ, ἂς εἶσαι βέβαιος, πῶς φιλάργυρος κρίνεται καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ κυριεύεται ἀπὸ ἐπιθυμίαν ἀσπρῶν, καὶ ἐὰν δὲν ἔχῃ τίποτε παντελῶς· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ὀρέγεται πολλὰ, καὶ διάφορα φαγητὰ, γαστρίμαργος εἶναι, καὶ ἐὰν τρώγῃ μοναχὰ, ψωμὶ, καὶ νερὸν διὰ τὴν ἔνδειάν του· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δέχεται τοὺς αἰσχροὺς λογισμοὺς, καὶ τοὺς κρατεῖ εἰς τὸν νοῦν του πολλὴν ὥραν, καὶ μολύνεται, πόρνος λογίζεται, καὶ ἐὰν δὲν ἰδῇ ποτέ του πρόσωπον ἀνθρώπου. Ἔτζι καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ λέγει μέσα εἰς τὴν καρδίαν του κακὰ ἔγινε τοῦτο, καὶ παράλογα ἐκεῖνο· καὶ διατὶ ἔγινεν ἐκεῖνο, καὶ ἐκεῖνο, καὶ διατὶ δὲν ἔγινε καὶ ἐκεῖνο; Ἂς μὴ πλανηθῇ, πῶς δὲν ἁμαρτάνει, διατὶ εἶναι καταλαλητὴς, καὶ ὡς κατακρίνων θέλει κατακριθῇ, καὶ ἐὰν δὲν εὐγάλῃ λόγον ἀπὸ τὸ στόμα του, μήτε ἀκούσῃ τινὰς τὴν φωνήν του. Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου, (ἀληθινὰ φιλάνθρωπος εἶναι ὁ Θεὸς, καὶ ἐλεήμων, καὶ εὔσπλαγχνος, καὶ ἐγὼ τὸ ὁμολογῶ, καὶ εἰς τὴν εὐσπλαγχνίαν του ἔχω τὸ θάρρος μου νὰ σωθῶ. Πλὴν ἰξεύρετε ὅτι ἡ φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ δὲν θέλει ὠφελήσει παντελῶς ἐκείνους ὁποῦ δὲν μετανοοῦν, καὶ δὲν φυλάττουν τὰς ἐντολάς του μὲ ὅλην τὴν ἀκρίβειαν, καὶ μὲ φόβον πολὺν, ἀλλὰ μάλιστα θέλει τοὺς κολάσει καὶ χειρότερα ἀπὸ τοὺς ἀσεβεῖς, καὶ ἀπίστους. Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου, καὶ νομίζετε μερικὰ ἁμαρτήματα παραμικρὰ, καὶ τὰ καταφρονεῖτε, ὡσὰν νὰ μὴ προξενοῦν τόσην μεγάλην βλάβην εἰς τὴν ψυχήν μας· ὅτι οἱ καλοὶ, καὶ εὐχάριστοι δοῦλοι τοῦ

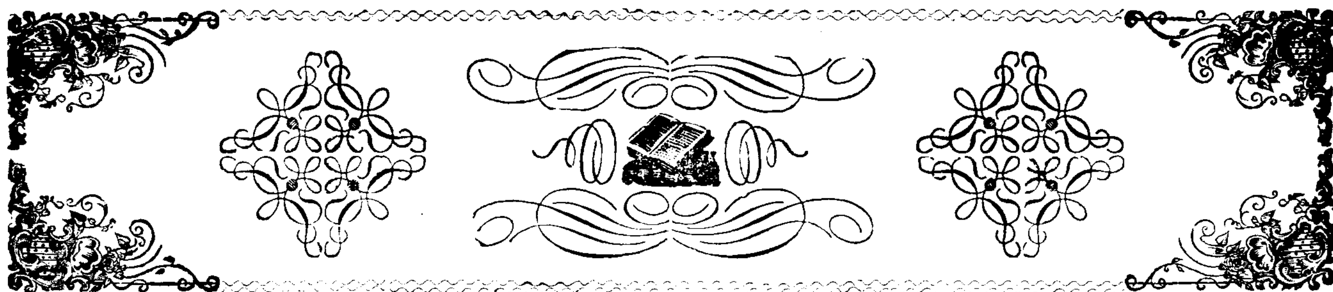

Θεοῦ, δὲν ἔχουν καμμίαν διαφορὰν μικροῦ, καὶ μεγάλου ἁμαρτήματος, ἀλλὰ καὶ ἐὰν πταίσουν μέχρι βλέμματος, ἢ λογισμοῦ, ἢ λόγου, στοχάζονται πῶς ἐξέπεσαν ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖον πιστεύω ὅτι εἶναι καὶ ἀληθινόν· διότι ἐκεῖνος ὁποῦ συλλογισθῇ κἀνένα παραμικρὸν ὁποῦ νὰ εἶναι ἔξω ἀπὸ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ δὲν μετανοήσῃ, ἀποδιώχνωντας παρευθὺς τὴν προσβολὴν τοῦ λογισμοῦ ἐκείνου, ἀμὴ δεχθῇ καὶ κρατήσῃ τὸν λογισμὸν ἐκεῖνον, εἰς ἁμαρτίαν αὐτοῦ λογίζεται, ἀγκαλὰ καὶ στοχάζεται, ὅτι τοῦτο τὸ κακὸν εἶναι ἐν ἀγνοίᾳ· διότι ἀφ' οὗ ἦλθεν ὁ νόμος, ἤγουν ἡ διδασκαλία τῶν θείων γραφῶν, τὸ κακὸν ὁποῦ ἔκανεν ὁ ἄνθρωπος ἐν ἀγνοίᾳ, ἤγουν μὴν ἰξεύρωντας πῶς εἶναι κακὸν, ἀνέζησεν, ἤγουν τὸ ἔμαθεν ἀπὸ τὰς γραφὰς, πῶς εἶναι κακὸν, καὶ εὑρέθη πῶς εἶναι εἰς αὐτὸν ἡ ἁμαρτία, καὶ αὐτὸς ἔγινε νεκρὸς, ἤγουν ἀπεξενώθη, καὶ ἐχωρίσθη ἀπὸ τὸ καλόν. Πρέπει λοιπὸν νὰ διακρίνωμεν καλὰ ὅλους τοὺς λογισμοὺς ὁποῦ ἔρχονται εἰς τὸν νοῦν μας, καὶ νὰ βάνωμεν ἀντικρὺ εἰς αὐτοὺς τὰς μαρτυρίας τῶν θείων γραφῶν, καὶ τὰς διδασκαλίας τῶν πνευματικῶν, καὶ Ἁγίων Πατέρων. Καὶ εἰ μὲν τοὺς εὑρίσκωμεν, πῶς συμφωνοῦν μὲ τὰς Ἁγίας γραφὰς, ἂς ἀγωνισθοῦμεν, ὅσον δυνάμεθα, νὰ τοὺς κρατοῦμεν, καὶ νὰ τοὺς φέρωμεν καὶ εἰς ἔργον· εἰδὲ καὶ οἱ λογισμοὶ ἐκεῖνοι δὲν συμφωνοῦν μὲ τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, νὰ τοὺς ἀποδιώχνωμεν ἀπὸ λόγου μας μὲ ὀργὴν πολλὴν, καὶ θυμὸν, καθὼς εἶναι γραμμένον, ὀργίζεσθε, καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· διότι δὲν πρέπει νὰ κρατοῦμεν τελείως τοὺς ἐμπαθεῖς λογισμοὺς ὁποῦ μᾶς ἔρχονται, ἀλλὰ εὐθὺς νὰ τοὺς ἀπορρίπτωμεν ὡς μίασμα, καὶ κεντρὶ τοῦ θανάτου. Τὸ λοιπὸν ἀνάγκη εἶναι νὰ ἐρευνοῦμεν τὰς θείας γραφὰς μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν, καὶ προσοχήν· ὅτι θέλωντας ὁ Χριστὸς νὰ φανερώσῃ τὴν ὠφέλειαν ὁποῦ προέρχεται ἀπὸ αὐτὰς, ἔλεγεν. Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς. Ἐρευνᾶτε, καὶ κρατεῖτε μὲ πολλὴν ἀκρίβειαν, καὶ πίστιν τὰ λεγόμενα, διὰ νὰ μανθάνετε ἀπὸ τὰς γραφὰς μὲ ἀκρίβειαν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ δύνεσθε νὰ διακρίνετε χωρὶς νὰ σφάλλετε τὸ καλὸν ἀπὸ τὸ κακόν· καὶ νὰ μὴν ὑπακούετε εἰς κάθε πνεῦμα, μήτε νὰ περιφέρεσθε μαζὴ μὲ τοὺς βλαπτικοὺς λογισμούς. Πιστεύσατέ μου, ἀδελφοὶ, ὅτι δὲν εἶναι κἀνένα ἄλλο τόσον πολλὰ εὔκολον εἰς τὸ νὰ σωθοῦμεν, ὡσὰν νὰ ἀκολουθοῦμεν τὰ θεῖα προστάγματα τοῦ Χριστοῦ. Ὅμως χρειαζόμεθα πολλὰ δάκρυα, καὶ φόβον πολὺν, καὶ μεγάλην ὑπομονὴν, καὶ παντοτινὴν προσευχὴν, διὰ νὰ ἀποκαλυφθῇ εἰς ἡμᾶς ἡ δύναμις κἂν ἑνὸς δεσποτικοῦ λόγου, διὰ νὰ γνωρίσωμεν τὸ μέγα μυστήριον ὁποῦ εἶναι κεκρυμμένον μέσα εἰς μικροὺς λόγους, καὶ νὰ δώσωμεν τὰς ψυχάς μας εἰς θάνατον, καὶ διὰ τὴν παραμικρὰν ἐντολὴν τοῦ Χριστοῦ· διότι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι, ὡσὰν μαχαῖρι δίκοπον ὁποῦ κόπτει, καὶ χωρίζει τὴν ψυχὴν ἀπὸ κάθε ἐπιθυμίαν, καὶ αἴσθησιν σωματικήν· καὶ πρὸς τούτοις γίνεται καὶ ὡσὰν μία φλόγα πυρὸς, καὶ ἀνάπτει τὴν προθυμίαν τῆς ψυχῆς μας, καὶ μᾶς κάμνει νὰ καταφρονοῦμεν ὅλα τὰ λυπηρὰ τῆς παρούσης ζωῆς, καὶ νὰ νομίζωμεν χαρὰν, καὶ εὐφροσύνην κάθε πειρασμὸν ὁποῦ μᾶς ἔρχεται· καὶ τὸν θάνατον ὁποῦ εἶναι φοβερὸς εἰς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους νὰ τὸν ἐπιθυμοῦμεν, καὶ νὰ τὸν δεχώμεθα ὡσὰν ζωὴν, καὶ αἰτίαν ζωῆς. Διὰ τοῦτο παρακαλῶ σας, ἀδελφοί μου, ἂς ἐξυπνήσωμεν μίαν φοράν· καὶ ἂς παρακινήσωμεν ἕνας τὸν ἄλλον μὲ λόγους παρακινητικοὺς εἰς τὴν μίμησιν τοῦ καλοῦ. Ἂς δράμωμεν μὲ ἐπιμέλειαν· ἂς ἀγωνισθοῦμεν μὲ προθυμίαν πολλὴν, διὰ νὰ χωρισθοῦμεν ἀπὸ τὴν προσπάθειαν τοῦ κόσμου. Ἂς ταπεινωθοῦμεν ὡσὰν καὶ τοὺς παλαιοὺς Ἁγίους· ἂς σπουδάσωμεν νὰ ἐκδυθοῦμεν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, μὲ τὴν ἐκκοπὴν τοῦ σαρκικοῦ θελήματος, καὶ μὲ τὴν νέκρωσιν τοῦ γηΐνου φρονήματος· ἂς ἐνδυθοῦμεν τὸν νέον Ἀδὰμ, ἤγουν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, μὲ τὴν καθαρὰν καὶ ἄϋλον προσευχήν· ἂς καθαρίσωμεν τὸν ἑαυτόν μας μὲ τὰ παντοτεινὰ δάκρυα· καὶ ἂς φροντίσωμεν νὰ ξανακαινουργώνωμεν τὸν ἑαυτόν μας μὲ τὴν μετάνοιαν κάθε ὥραν, καὶ κάθε ἡμέραν, διὰ νὰ μάθωμεν νὰ πολεμοῦμεν, καὶ νὰ παλεύωμεν μὲ τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν δαίμονας, ὁποῦ μᾶς πολεμοῦν πάντοτε· ὅτι ἐκεῖνος, ὁποῦ δὲν ἀπόκτησεν ἀκόμι τα ἅρματα ὁποῦ εἴπαμεν, εἰς καιρὸν πολέμου, δὲν δύναται νὰ ἀντισταθῇ, ἀλλὰ μάλιστα κάθε ὥραν πληγώνεται, ὅτι ὥντας γυμνὸς ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ἅρματα δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀπερνᾷ τὴν ζωήν του μὲ εἰρήνην, καὶ ἐλευθερίαν. Ἐπειδὴ ὁ πόλεμος ὁ ἐσωτερικὸς τῶν δαιμόνων δὲν εἶναι ὅμοιος μὲ τοὺς ἔξω πολέμους, εἶναι πολλὰ τρομερώτερος ἀπὸ ἐκείνους· διότι οἱ ἄνθρωποι ὁποῦ πολεμοῦν μὲ ἄλλους ἀνθρώ-

πους, πότε πολεμοῦν, καὶ πότε παύουν τὸν πόλεμον, καὶ ῥίπτουν τὰ ἅρματα, καὶ κοιμῶνται, καὶ τρώγουν μὲ κάθε ἐλευθερίαν, καὶ πολλαῖς φοραῖς περισφαλοῦν τὸν ἑαυτόν τους μέσα εἰς τειχόκαστρα, καὶ ἄλλοτε φυλάττουν ἄλλοι, καὶ ἄλλοτε ἄλλοι· ὅθεν καὶ ἐὰν φύγῃ τινὰς τοὺς ἐχθροὺς, γλυτώνει· καὶ πάλιν ἂν πιασθῇ ἐνδέχεται νὰ μὴ θανατωθῇ, ἀλλὰ νὰ γένῃ σκλάβος. Καὶ πάλιν ἐνδεχόμενον εἶναι ὥντας εἰς τὴν σκλαβείαν νὰ δοξασθῇ, καὶ νὰ πλουτήσῃ περισσότερον, παρὰ ὅταν ἦτον ἐλεύθερος. Ἀμὴ εἰς τὸν κατὰ δαιμόνων πόλεμον, δὲν εἶναι ἔτζι· διατὶ τοῦτος ὁ πόλεμος εἶναι ἀκατάπαυστος, καὶ ἀνάγκη εἶναι οἱ στρατιῶται τοῦ Χριστοῦ νὰ φοροῦν πάντοτε τὰ ἅρματά τους· ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παύσωμεν ἀπὸ τοῦτον τὸν πόλεμον, οὔτε νύκτα, οὔτε ἡμέραν, οὔτε μίαν στιγμήν. Ἀλλὰ καὶ ὅταν τρώγωμεν, καὶ ὅταν πίνωμεν, καὶ ὅταν κοιμώμεθα, καὶ ὅταν κάμνωμεν ἄλλο τι, μέσα εἰς αὐτὴν τὴν ἀκμὴν τοῦ πολέμου εὑρισκόμεθα, διατὶ ἔχομεν ἐχθροὺς ἀσάρκους, οἱ ὁποῖοι στέκονται πάντοτε ἀντικρὺ εἰς ἡμᾶς, ἀγκαλὰ καὶ δὲν τοὺς βλέπομεν, καὶ στοχάζονται μὲ μεγάλην ἀκρίβειαν, ἂν δυνηθοῦν νὰ εὕρουν πουθενὰ κἀνένα μέλος μας γυμνὸν, διὰ νὰ ἐμπήξουν ἐκεῖ τὰς σαΐτας τους, καὶ νὰ μᾶς θανατώσουν· καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν τινὰς νὰ φυλάξῃ τὸν ἑαυτόν του μὲ τειχόκαστρα, καὶ πύργους, οὐδὲ νὰ κρυφθῇ κἂν μίαν ὥραν, καὶ νὰ ἀναπαυθῇ ὀλίγον, οὐδὲ νὰ φύγῃ καὶ νὰ γλυτώσῃ, οὐδὲ νὰ ἀναδεχθῇ τοῦτον τὸν πόλεμον ἄλλος ἀντὶ διὰ ἄλλον, ἀλλὰ εἶναι ἀνάγκη εἰς ὅλους κοινῶς τοὺς ἀνθρώπους νὰ πολεμοῦν τοῦτον τὸν πόλεμον, καὶ ἢ νὰ νικήσῃ τινὰς, καὶ νὰ ζήσῃ, ἢ νὰ πληγωθῇ, καὶ νὰ ἀποθάνῃ χωρὶς ἀμφιβολίαν. Πληγὴ δὲ θανατηφόρος εἶναι κάθε ἀμετανόητος, καὶ ἀνεξομολόγητος ἁμαρτία, καὶ τὸ νὰ πέσῃ τινὰς εἰς ἀπελπισίαν, τὸ ὁποῖον στέκεται εἰς τὴν προαίρεσίν μας. Ὅτι ἐὰν ἡμεῖς δὲν ῥίψωμεν τὸν ἑαυτόν μας εἰς τὸν βυθὸν τῆς ἀμελείας, καὶ τῆς ἀπελπισίας, δὲν δύνανται οἱ δαίμονες παντελῶς νὰ κάμουν κἀνένα κακὸν εἰς ἡμᾶς. Ἀλλὰ καὶ ὅταν πληγωθοῦμεν ἀπὸ αὐτοὺς, ἐὰν θέλωμεν, γινόμεθα πλέον ἀνδρειότεροι, καὶ ἐμπειρότεροι εἰς τὸν πόλεμον διὰ μέσου τῆς θερμῆς μετανοίας. Διατὶ τὸ νὰ πληγωθῇ τινὰς καὶ νὰ ἀποθάνῃ, καὶ ὕστερα πάλιν νὰ ἀναστηθῇ, καὶ νὰ πολεμῇ εἶναι κατόρθωμα τῶν πολλὰ μεγαλοψύχων, καὶ ἀνδρείων, τὸ ὁποῖον εἶναι θαυμαστὸν, καὶ ἄξιον διὰ πολὺν μισθόν. Ὅτι τὸ νὰ φιλαχθοῦμεν ἀπλήγωτοι δὲν εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν μας, ἀμὴ τὸ νὰ γενοῦμεν ἀθάνατοι, ἢ θνητοὶ στέκεται εἰς τὴν ἐξουσίαν μας, διατὶ ἐὰν δὲν ἀπελπισθοῦμεν, δὲν θέλει ἀποθάνομεν, οὐδὲ θέλει μᾶς κυριεύσει ὁ θάνατος· ἀλλὰ θέλει εἴμεσθε πάντοτε δυνατοὶ, καταφεύγοντες μὲ τὴν μετάνοιαν εἰς τὸν παντοδύναμον, καὶ φιλάνθρωπον Θεόν. Διὰ τοῦτο παρακινῶ καὶ τὸν ἑαυτόν μου, καὶ ὅλους τοὺς ἀδελφοὺς νὰ δείξωμεν διὰ μέσου τῶν καλῶν ἔργων, κάθε ἐπιμέλειαν, καὶ ἀνδρείαν ὑπομονῆς, καὶ καρτερίας, διὰ νὰ ἐργαζώμεθα μὲ προθυμίαν ψυχῆς ὅλας τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου, καὶ νὰ καταντήσωμεν εἰς τὰς οὐρανίους, καὶ αἰωνίους σκηνὰς γεμάτοι ἀπὸ τοὺς καρποὺς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ οὕτω νὰ ἀξιωθοῦμεν, καὶ νὰ προσκυνήσωμεν τὴν μίαν καὶ ἀδιαίρετον Τριάδα, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΕΒΔΟΜΗΚΟΣΤΟΣ Δ΄.

ά. Διὰ τὴν προσπάθειαν ὁποῦ ἔχει τινὰς εἰς τοὺς συγγενεῖς του· καὶ ποία εἶναι ἡ πλάνη της, καὶ εἰς τὶ λογῆς βυθὸν κρημνίζει, καὶ μὲ τὶ λογῆς δεσμὰ δένει ἐκείνους ὁποῦ κυριεύονται ἀπὸ αὐτήν.

β΄. Περὶ ἀπελπισίας, καὶ τῆς διαφορᾶς ὁποῦ εἶναι εἰς αὐτήν.

γ΄. Καὶ τὶ δηλοῖ τό, ὁ πιστεύσας, καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται.

ά. Καλὸν ἦτον εἰς ἐμένα νὰ σιωπῶ πάντοτε, καὶ νὰ κλαίω τὰ ἐδικά μου ἁμαρτήματα, καὶ νὰ μὴν ἐπιχειρίζωμαι ποτὲ ἔργα Διδασκάλου, ἢ νὰ διδάσκω τὴν ἀγάπην σας, ἢ κᾂν νὰ δείχνω ὁλότελα εἰς ἄλλους τὰς ὁδοὺς τῆς σωτηρίας, ὄχι διατὶ τὸ ἔργον τὸ διδασκαλικὸν εἶναι ἐναντίον εἰς τὴν ἐντολὴν τοῦ Χριστοῦ, μάλιστα εἶναι καὶ εὐπρόσδεκτον εἰς αὐτόν, ἀλλὰ διατὶ ἐγὼ εἶμαι ἀνάξιος τοῦ τοιούτου πνευματικοῦ ἔργου, διὰ τοῦτο καὶ φοβοῦμαι πολλὰ μὴν ἁρμόζει εἰς ἐμένα ὁ λόγος τοῦ Δαβὶδ ὁποῦ λέγει. «Τῷ δὲ ἁμαρτωλῷ εἶπεν ὁ Θεός, ἵνα »τὶ σὺ ἐκδιηγῇ τὰ δικαιώματά μου, καὶ ἀναλαμ»βάνεις τὴν διαθήκην μου διὰ στόματός σου; »σὺ δὲ ἐμίσησας παιδείαν, καὶ ἐξέβαλες τοὺς λό»γους μου εἰς τὰ ὀπίσω.» Διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν πείθεται εἰς τοὺς νόμους τοῦ Θεοῦ, μισεῖ τὴν παιδείαν ὁποῦ προέρχεται ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου, καὶ φράζει τὰ αὐτία του, διὰ νὰ μὴν ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὁποῦ διαλαμβάνουν διὰ τὴν μέλλουσαν κρίσιν, καὶ ἀνταπόδοσιν τῶν ἁμαρτωλῶν, ἢ διὰ τὸ πῦρ ἐκεῖνο τὸ αἰώνιον, ἢ διὰ τὰ κολαστήρια τοῦ ᾅδου, ἢ διὰ τὴν αἰώνιον ἐκείνην κατάκρισιν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ φύγῃ ἐκεῖνος ὁποῦ πέσῃ μίαν φορὰν εἰς τὰς τιμωρίας της. Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἀγωνίζεται ἐξ ὅλης του ψυχῆς, νὰ ἔχῃ πάντοτε ἔμπρὸς εἰς τὰ μάτιά του τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ τὰς φυλάττῃ, ἀμὴ τὰς καταφρονεῖ, καὶ προτιμᾷ νὰ κάμνῃ ὅλα τὰ ἐναντία τῶν ἐντολῶν, αὐτὸς ἐξέβαλε τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου εἰς τὰ ὀπίσω· Διατὶ ὅταν ὁ Θεὸς προστάζῃ, καὶ φωνάζῃ παρρησίᾳ «Μετανοεῖτε, ἤγγικε γὰρ ἡ βα»σιλεία τῶν οὐρανῶν·» καὶ πάλιν. «Σπουδάσατε »εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς πύλης, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀκούει, ὄχι μόνον δὲν θέλει μετανοήσῃ, καὶ νὰ βιάσῃ τὸν ἑαυτόν του νὰ εἰσέλθῃ διὰ τῆς στενῆς πύλης, ἀλλὰ ἀπερνᾷ καὶ ὅλας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς του μὲ ἀμέλειαν, καὶ μὲ ἀψηφισίαν τῆς ψυχῆς του, χωρὶς μετάνοιαν, καὶ προσθέτει κάθε ὥραν ἐπάνω εἰς τὰ ἁμαρτήματά του καὶ ἄλλα ἁμαρτήματα, καὶ ζητεῖ ἀνάπαυσιν, καὶ θεραπείαν τοῦ σώματος, ἔξω ἀπὸ τὰ χρειαζόμενα, τὸ ὁποῖον εἶναι μάλιστα σημεῖον τῆς πλατείας καὶ εὐρυχώρου ὁδοῦ ὁποῦ φέρει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν, καὶ ὄχι τῆς στενῆς καὶ τεθλιμμένης ὁποῦ φέρει αὐτὸν εἰς τὴν αἰώνον ζωήν· ὁ τοιοῦτος ἐξέβαλε τοὺς λόγους τοῦ Θεοῦ εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ κάμνει τὰ θελήματα τὰ ἐδικά του, καὶ διὰ νὰ εἰπῶ καλλίτερα τοῦ διαβόλου. Ἐγὼ δὲ ὁ ταλαίπωρος εἶμαι ὁ πρῶτος ὁποῦ κάμνω αὐτά, καὶ εὑρίσκομαι ὡσὰν μέσα εἰς ἕνα λάκκον βορβόρου, καὶ αἰσθανόμενος τὰ ἐδικά μου κακά, φωνάζω ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸν βόρβορον εἰς ὅλους ἐκείνους ὁποῦ περιτριγυρίζουν ἔξωθεν τοῦ λάκκου, καὶ λέγω, ὦ ἀδελφοί μου, φύγετε μακρὰν ἀπὸ τοῦτον τὸν φοβερώτατον λάκκον, καὶ περιπατεῖτε τὴν ἴσιαν στράταν, ἡ ὁποία

εἶναι ὁ Χριστός. Καὶ ἂς μὴ κλίνη κανένας ἀπὸ ἐσᾶς οὔτε δεξιά, οὔτε ἀριστερά, διὰ νὰ μὴ πέση ἐδῶ μέσα μαζὴ μὲ ἐμένα τὸν ταλαίπωρον, καὶ δυστυχῆ, καὶ μαζὴ μὲ τὰ ἐπίγεια χάση καὶ τὰ οὐράνια ἀγαθά· ἐπειδὴ ὁ παμπόνηρος διάβολος, καὶ ἐχθρὸς τῶν ψυχῶν ἡμῶν μὲ τὰς πολλὰς καὶ διαφόρους τέχνας, καὶ μηχανάς του μαζώνει τοὺς περισσοτέρους, ἢ καὶ σχεδὸν ὅλους κατὰ καιρούς, καὶ τοὺς ῥίπτει μέσα εἰς τὸν τοιοῦτον φοβερώτατον λάκκον, καὶ κοντὰ εἰς τὰς ἄλλας του τέχνας μεταχειρίζεται ἀκόμι καὶ τὴν προσπάθειαν ὁποῦ ἔχομεν εἰς τοὺς συγγενεῖς μας, μὲ τὴν ὁποίαν ὡσὰν μὲ ἕνα σχοινίον δένει κάθε ἕνα ἀπὸ τὸν λαιμόν, καὶ σύρει ὅλους ἐκείνους ὁποῦ δέχονται τὸν τοιοῦτον δεσμόν, καὶ τοὺς κρημνίζει εἰς κρημνοὺς καὶ βάραθρα ἁμαρτημάτων κακά, καὶ θανάσιμα, καὶ τοὺς καταποντίζει μέσα εἰς τὸν λάκκον τῆς ἀπελπισίας, καὶ ἀφ' οὗ τοὺς κατεβάση εἰς τὰ κατώτατα μέρη τοῦ ᾅδου τοὺς δένει, καὶ τοὺς ἀφίνει ἐκεῖ.

β'. Λοιπὸν ἂς φύγωμεν, ἀδελφοί μου, παρακαλῶ, τὴν τοιαύτην ἀπώλειαν τῆς ψυχῆς μας, ὅτι ὁ ἐχθρὸς τῶν ψυχῶν ἡμῶν διάβολος μὲ τόσην πανουργίαν ῥιζώνει μέσα εἰς τοὺς τοιούτους, καὶ μὲ τόσην ἀπάτην τοὺς προξενεῖ τὴν ἀπελπισίαν, ὁποῦ δὲν στοχάζονται οἱ τοιοῦτοι τελείως πῶς ἔπεσαν εἰς ἀπελπισίαν, οὐδὲ πείθονται εἰς τὰς θείας γραφάς, οὐδὲ νομίζουν ἀξιοπίστους ἐκείνους ὁποῦ τοὺς λέγουν περὶ τῶν τοιούτων, ἀμὴ ἔχουν ὅλα κατώτερα ἀπὸ τὴν ἐδικήν τους φρονιμάδα, ἢ καλλίτερα νὰ εἰπῶ, ἀγνωσίαν, καὶ ἀναισθησίαν, καὶ οὐδὲ τὸ αἰσθάνονται, πῶς εἶναι δεμένοι ἀπὸ τὸν λαιμόν, τὸ ὁποῖον εἶναι χειρότερον ἀπὸ κάθε ἀπελπισίαν. Διότι ἄλλο εἶναι τὸ νὰ ἀπελπίζεται τινάς, πῶς δὲν ἔχει σωτηρίαν μὲ τὸ νὰ εἶναι πεπεισμένος εἰς πλῆθος ἁμαρτημάτων, καὶ ἄλλο τὸ νὰ μεταχειρίζεται τὸ κακόν, ὡς καλόν, καὶ νὰ εἶναι πληροφορημένος, πῶς κάμνει καλόν. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἀπελπίζεται διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτημάτων του, ἐὰν διδαχθῇ περὶ μετανοίας, καὶ περι τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Θεοῦ, καὶ μάθη, πῶς δὲν εὑρίσκεται πλῆθος ἁμαρτημάτων, ὅσον καὶ ἂν εἶναι, ὁποῦ νὰ μὴ τὸ ἐξαλείφη ἡ μετάνοια, καὶ ὅτι ἐκεῖ ὁποῦ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις, καὶ ὅτι μάλιστα γίνεται χαρὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι, ἴσως ἔλθη εἰς τὸν ἑαυτόν του, καὶ κατανυχθῇ, καὶ ἐπιθυμήση καμμίαν φορὰν νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὰ πολλὰ ἐκεῖνα ἁμαρτήματα, καὶ νὰ ἐλαφρωθῇ ἡ συνείδησίς του ἀπὸ τὸ δυσκολοβάστακτον ἐκεῖνο φορτίον, καὶ ἴσως καταφρονήση ὅλα τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, καὶ προστρέξη μὲ προθυμίαν μεγάλην εἰς τὴν μετάνοιαν. Ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ μεταχειρίζεται τὸ κακόν, ὡς καλόν, μὲ μεγάλην δυσκολίαν ἔρχεται εἰς μετάνοιαν, καὶ δὲν δέχεται παντελῶς νὰ ἰατρευθῇ μὲ τὰ τοιαῦτα ἰατρικά. Ὅτι πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ καταδεχθῇ διὰ νὰ ἰατρευθῇ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν πείθεται παντελῶς, οὐδὲ πιστεύει, πῶς εἶναι ἄρρωστος, ἢ πεσμένος; Ὅθεν πρέπον εἶναι ἡμεῖς νὰ συνάξωμεν λόγους πνευματικούς, ὅσους δυνάμεθα, ἀπὸ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, καὶ ἀπὸ τὰς λοιπὰς θείας γραφάς, διὰ νὰ τοὺς πληροφορήσωμεν, καὶ νὰ τοὺς δείξωμεν τί λογῆς ἐπλανήθησαν, καὶ ἐξέκλιναν μὲν τὴν ἴσιαν στράταν ὁποῦ ἄρχισαν νὰ περιπατήσουν, καὶ τί λογῆς εὑρίσκωντάς τους μοναχοὺς ὁ διάβολος, ἔδεσε μὲ ἀπάτην εἰς τὸν λαιμόν τους τὸ σχοινίον τῆς προσπαθείας. Ἔπειτα νὰ τοὺς δείξωμεν τί λογῆς τοὺς ἔσυρεν εἰς κρημνοὺς καὶ βάραθρα ἁμαρτημάτων, καὶ τί λογῆς τοὺς ἔρριψε μέσα εἰς τὸν βαθύτατον λάκκον, καὶ ποῦ, καὶ πῶς τοὺς ἐκατέβασεν εἰς τὸν ᾅδην, καὶ τοὺς ἔδεσεν ἐκεῖ μὲ τὸ σχοινίον ὁποῦ εἶχαν εἰς τὸν λαιμόν τους, καὶ τοὺς ἄφησεν ἐκεῖ, καὶ ἀνεχώρησεν, ὡσὰν ὁποῦ δὲν δύνανται πλέον νὰ ἐλευθερωθοῦν, καὶ νὰ ἀναβοῦν πάλιν εἰς τὴν γῆν. Καὶ τότε, ἀφ' οὗ εἰποῦμεν τὰ τοιαῦτα εἰς ἐκείνους ὁποῦ πείθονται εἰς τὰ λόγια τῆς θείας γραφῆς, καὶ ἔρχονται εἰς αἴσθησιν, καὶ καταλαμβάνουν τὰ ἁμαρτήματά τους, καὶ ὁμολογοῦν καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, πῶς εὑρίσκονται ἀληθινὰ εἰς τοιαύτην ἐλεεινὴν κατάστασιν, τότε θέλει τοὺς δώσομεν καὶ ἰατρικὰ ἁρμόδια εἰς τὰς πληγάς τους, διὰ μέσου τῶν λόγων τῆς θείας γραφῆς· Ὅμως, παρακαλῶ ὅλους σας, νὰ δεηθῆτε τὸν Θεὸν διὰ ἐμένα ὁποῦ εἶμαι ἀμαθής, καὶ βιάζομαι να ἀναδεχθῶ τὸν ἀγῶνα τοῦ λόγου, καὶ νὰ ἀποδείξω αὐτὰ ὁποῦ εἶπα, διὰ νὰ λάμψη εἰς ἐμένα ἡ χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος, καὶ νὰ φωτίση ὅλην μου τὴν διάνοιαν, καὶ τὸν νοῦν, καὶ νὰ μοῦ δώση δύναμιν νὰ εἰπῶ κανένα λόγον ἄξιον ὠφελείας. Καὶ ἄμποτε αὐτὴ ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὄχι διὰ τὴν ἐδικήν μου ἀξιότητα, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐδικήν σας ὠφέλειαν νὰ ὑπαγο-

ρεύῃ νὰ ἐνηχῇ μέσα εἰς τὴν ἀκοήν σας τοὺς λόγους, καὶ ἐν ταὐτῷ νὰ σᾶς φωτίζῃ μὲ τὸ φῶς της, καὶ νὰ σᾶς δείχνῃ μυστικῶς ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ εἶπα προτήτερα, καὶ ὡσὰν νὰ σᾶς λέγῃ ἔτζι. Νά, αὐτὴ εἶναι ἡ στράτα· τοῦτος εἶναι ὁ ἐγκρεμνός της· τοῦτος εἶναι ὁ ἐχθρός· τοῦτο εἶναι τὸ σχοινίον· τοῦτος εἶναι ὁ ἀδελφός· κοίταξε, πῶς δέχεται μετὰ χαρᾶς τὸν δεσμόν· στοχάσου ποῦ τὸν σύρνει, καὶ τὸν φέρει ὁ διάβολος· καὶ ἀκολούθως νὰ δείχνῃ ὅλα ἕνα πρὸς ἕνα, χωρὶς νὰ λείπῃ τίποτε· καὶ ἔπειτα νὰ μᾶς διδάξῃ τὶ λογῆς ἠμποροῦμεν νὰ φύγωμεν τοὺς βρόγχους του, καὶ νὰ μᾶς πάρῃ ἐλευθέρους ἀπὸ τὰ δεσμὰ τοῦ διαβόλου, καὶ νὰ μᾶς ἀνεβάσῃ εἰς τοὺς οὐρανούς. Ὅθεν ἂς ἀρχίσωμεν ἐξ ἀρχῆς καὶ ἄνωθεν· ὁ Κύριος ἡμῶν, καὶ Θεὸς, ὁ ἀληθὴς Υἱὸς, καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, καὶ Πατρὸς, ὁ ὁμοούσιος, καὶ ὁμοφυὴς, καὶ ὁμόδοξος, ὁ σύνθρονος, καὶ ὁμόθρονος τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Πνεύματι, ὁ ἐν τῷ Πατρὶ μένων, καὶ ὁ Πατὴρ ἐν αὐτῷ. Αὐτὸς βλέπωντας τὴν ἐδικήν μας ταλαιπωρίαν, καὶ ἐλεεινὴν κατάστασιν, καὶ αὐτὴν τὴν σκλαβείαν ὁποῦ εἴμεσθε τόσους χρόνους δοῦλοι εἰς τὸν ἐχθρόν μας διάβολον ὁποῦ μᾶς ἐπλάνησε διὰ μέσου τῆς ἁμαρτίας, μᾶς εὐσπλαγχνίσθη διὰ τὴν ἀνεκλάλητόν του φιλανθρωπίαν, καὶ ἠθέλησε νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν δουλείαν, καὶ πλάνην τοῦ διαβόλου, καὶ διὰ τοῦτο ἐκατέβη ἀπὸ τὸν οὐρανὸν εἰς τὴν γῆν, καὶ ἔγινεν ἄνθρωπος, καὶ συνανεστράφη μαζὴ μὲ ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους, ὁποῦ εἴμεσθε ἁμαρτωλοὶ, καὶ ἔδωκε τὰ προστάγματά του εἰς τοὺς Ἁγίους του Μαθητὰς, καὶ Ἀποστόλους, καὶ ἀνέβη πάλιν εἰς τὸν ἰδιόν του Πατέρα μετὰ δόξης πολλῆς, ἀφ' οὗ τοὺς ἐπαράγγειλεν αὐτό. «Πορευθέντες κηρύξατε »τὸ Εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει, διδάσκοντες αὐ»τοὺς τηρεῖν, ὄχι τοῦτο, ἢ ἐκεῖνο, ἀλλὰ πάντα »ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν.» Καὶ λέγωντας πάντα, δὲν ἄφησε καμμίαν ἐντολὴν, ὁποῦ δὲν ἐπρόσταξε νὰ τὴν φυλάττωμεν. Ἔπειτα τί λέγει; «ὁ πι»στεύσας, καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται· ὁ δὲ ἀπι»στήσας κατακριθήσεται.»

γ'. Ἆρά γε ἀδελφέ μου ἀγαπητὲ, ἐγνώρισας τὶ δηλοῖ τοῦτο ὁποῦ λέγει, ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς, ἔπειτα πάλιν ὁ ἀπιστήσας; ἢ νὰ τὸ εἰπῶ ἐγώ; ὅτι φαίνεται ὁ λόγος, πῶς εἶναι ἁπλοῦς, καὶ εὔκολα τὸν καταλαμβάνει κάθε ἕνας, ὅμως ἔχει κεχρυμμένα εἰς βάθος τὰ νοήματά του· διατὶ δὲν λέγει ἐδῶ πίστιν αὐτὴν μόνον, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι Θεὸς, ἀμὴ λέγει καὶ τὴν πίστιν τὴν περιεκτικωτάτην ὅλων τῶν Ἁγίων ἐντολῶν ὁποῦ εἶπε, δηλ. νὰ πιστεύῃ ὅλας τὰς θείας ἐντολὰς, καὶ ὅτι δὲν εἶναι εἰς αὐτὰς κἀνένα ἀργὸν, ἕως καὶ μιᾶς κεραίας, ἀλλὰ ὅλα τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ ἕως καὶ ἑνὸς ἰῶτα, εἶναι ζωὴ, καὶ προξενοῦν ζωὴν αἰώνιον· καὶ ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ πιστεύει τοιουτωτρόπως τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὁποῦ ὑπεσχέθη διὰ τοῦ Ἁγίου βαπτίσματος νὰ τὰς φυλάττῃ, καὶ νὰ τὰς κάμνῃ ὅλας, χωρὶς νὰ ἀφήσῃ καμμίαν, θέλει σωθῇ· καὶ πάλιν ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἀπιστήσει εἰς κἀνένα λόγον τοῦ Χριστοῦ, ἕως καὶ μιᾶς κεραίας, ἢ ἑνὸς ἰῶτα, θέλει κατακριθῇ, ὡσὰν ὁποῦ ἠρνήθη ὅλον αὐτὸν τὸν Χριστόν· καὶ πρεπόντως. Ἐπειδὴ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπίστευσεν αὐτὸν εἰς τὰ μεγάλα, ὡσὰν νὰ εἰποῦμεν ὅτι Θεὸς ὢν, ἔγινεν ἄνθρωπος ἀτρέπτως, καὶ ἀναλλοιώτως. Ὅτι ἐσταυρώθη, καὶ ἀπέθανε, καὶ ἀνέστη, καὶ ὅτι ἐμβῆκεν εἰς τοὺς Ἀποστόλους τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἐφάνη εἰς αὐτούς. Ὅτι ἀνελήφθη, καὶ κάθεται ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ Πατρός. Ὅτι μέλλει νὰ ἔλθῃ διὰ νὰ κρίνῃ ζῶντας, καὶ νεκροὺς, καὶ νὰ ἀποδώσῃ εἰς κάθε ἕνα κατὰ τὰ ἔργα του, καὶ ὅτι προτήτερα μέλλει νὰ ἀναστήσῃ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ μέλλουν νὰ γεννηθοῦν ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος, καὶ δὲν πιστεύει αὐτὸν εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ λέγει. «Ἀμὴν Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι καὶ »ὑπὲρ ἀργοῦ λόγου λόγον δώσουσιν οἱ ἄνθρωποι ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι ὁ τοιοῦτος πιστός; καὶ νὰ συναριθμηθῇ μὲ τοὺς πιστούς; Λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ πιστεύει τὸν Χριστὸν εἰς ἐκεῖνα τὰ φοβερὰ, καὶ μεγάλα ὁποῦ ὑπερβαίνουν κάθε νοῦν, καὶ διάνοιαν ἀνθρωπίνην, ἀκόμι καὶ εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ ἔγιναν, καὶ μέλλουν νὰ γένουν ἀπὸ τὸν Χριστὸν τὸν Κύριον ἡμῶν, καὶ ἀπιστεῖ αὐτὸν εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ λέγει. «Ὁ θέλων »ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀ»ράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. »Καὶ ὁ φιλῶν πατέρα, ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ, οὐκ »ἔστι μου ἄξιος· καὶ ὁ ἐρχόμενος πρός με, καὶ »οὐ μισεῖ τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ τὴν μητέρα, καὶ »τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ τὰς ἀδελφὰς, καὶ τὴν γυ»ναῖκα, καὶ τὰ τέκνα, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ »ψυχὴν, οὐ δύναταί μου εἶναι μαθητής. Καὶ ὁ

»λύσας μίαν τῶν ἐντολῶν τῶν ἐλαχίστων, ἐλά»χιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρα»νῶν». Πῶς εἶναι δυνατὸν ὁ τοιοῦτος νὰ λογισθῇ πιστὸς, καὶ νὰ μὴ καταδικασθῇ μάλιστα ὡσὰν ἄπιστος, καὶ χειρότερος ἀπὸ ἄπιστον; Ὅτι εἰς τὰ μεγαλήτερα ὁμολογεῖ, πῶς πιστεύει τὸν Χριστὸν, καὶ εἰς τὰ παραμικρὰ καταφρονεῖ αὐτὸν τὸν Θεὸν, καὶ Δεσπότην τοῦ σύμπαντος, ὡσὰν ψεύστην· καὶ εἰς τὰ ἄλλα λέγει πῶς πιστεύει αὐτὸν τὸν Χριστὸν ὡς Θεὸν ἀληθινὸν, καὶ εἰς ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει. «Καὶ ὑπὲρ ἀργοῦ λό»γου» λόγον δώσουσιν οἱ ἄνθρωποι ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, δὲν τοῦ πιστεύει ὡσὰν ἑνὸς οὐτιδανοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Χριστὸς ταλανίζει τοὺς γελῶντας, καὶ μακαρίζει τοὺς κλαίοντας, καὶ αὐτὸς γελῶντας, καὶ αἰσχρολογῶντας, καὶ ματαιολογῶντας νομίζει, πῶς ἔχει νὰ σωθῇ· ἀλλὰ καὶ μὴν ἀπαρνούμενος τὸν ἑαυτόν του κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου μηδὲ βαστάζωντας τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, νομίζει, πῶς ἀκολουθεῖ τὸν Χριστὸν, ὁποῦ ἐσταυρώθη διὰ αὐτόν· καὶ ἀγαπῶντας τοὺς γονεῖς του περισσότερον ἀπὸ τὸν Χριστὸν, λογιάζει, πῶς εἶναι ἄξιος διὰ τὸν Χριστόν. Ἔτζι λοιπὸν καὶ αὐτοὶ ὁποῦ ἔρχονται τάχα εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ ἀφίνουν τὸν κόσμον, καὶ τὰ τοῦ κόσμου, καὶ δὲν μισοῦν ὅλους τοὺς συγγενεῖς τους, καὶ πρὸς τούτοις δὲν ἀρνοῦνται καὶ τὴν ἰδίαν τους ζωὴν, ἀμὴ κάμνουν ὅλον τὸ ἐναντίον, καὶ ἀγαποῦν τοὺς συγγενεῖς τους περισσότερον ἀπὸ τὸν Χριστὸν, ματαίως νομίζουν, πῶς εἶναι μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ· καὶ παραβαίνοντες κάθε ὥραν, ὄχι μίαν, καὶ τὴν παραμικρὰν ἐντολὴν, ἀλλὰ πολλὰς, καὶ μεγάλας, νομίζουν πῶς δὲν κάμνουν τελείως κἀνένα ἐναντίον· μάλιστα ἔχουν τέτζιαν ὑπόληψιν πῶς μέλλουν νὰ εἶναι μεγάλοι, καὶ θαυμαστοὶ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Καὶ τὸ μεγαλήτερον ἀπὸ ὅλα τὰ κακὰ εἶναι τοῦτο ὁποῦ λέγουν. πῶς αὐτὰ δὲν εἶναι παράβασις τελείως ἐντολῆς. Ἀλλὰ καὶ πρὸς τούτοις ἐπιχειρίζονται οἱ ἀσύνετοι νὰ καταπείσουν εἰς αὐτὸ καὶ ἡμᾶς ὁποῦ διαφεντεύομεν τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. Ἀλλὰ ἂς ἔλθοῦμεν εἰς τὴν ὑπόθεσίν μας. Λοιπὸν ὅλας τὰς ἐντολὰς ὁποῦ ἐπρόσταξεν ὁ Χριστὸς τοὺς Ἀποστόλους, ὁμοίως ἐπρόσταξε καὶ ἡμᾶς νὰ τὰς φυλάττωμεν ὅλας, τὰς ὁποίας δυνάμεθα νὰ τὰς φυλάξωμεν καὶ μέσα εἰς τὸν κόσμον, ἀμὴ δὲν θέλομεν, μὲ τὸ νὰ εἴμεσθε ἀσθενεῖς εἰς τὴν πίστιν, καὶ ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ· καὶ ὅτι εἶναι ἀληθινὸν τοῦτο ὁποῦ εἶπα, τὸ βεβαιώνουν ὅλοι, ὅσοι ἦσαν πρὸ τοῦ νόμου, καὶ ἐν τῷ νόμῳ, καὶ ὕστερον ἀπὸ τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ, ὁποῦ εὐηρέστησαν τῷ Θεῷ, ὄντες μέσα εἰς τὸν κόσμον, μαζὴ μὲ παιδία, καὶ γυναῖκας, καὶ μὲ ὅλας τὰς φροντίδας τοῦ κόσμου· διατὶ δὲν εἶχαν παντελῶς προσπάθειαν εἰς αὐτὰ, ἀλλὰ ἦσαν χωρισμένοι ἀπὸ ὅλα αὐτὰ μὲ τὴν προαίρεσίν τους, καὶ ἔγιναν καὶ κατὰ τὴν πίστιν, καὶ κατὰ τὰ ἔργα λαμπρότεροι ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ ἐπέρασαν τὴν ζωήν τους εἰς ὄρη, καὶ σπήλαια. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς μεταχειριζόμενοι βοηθὸν τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου, ὡσὰν ὁποῦ εἰπώθη διὰ ἡμᾶς, καὶ διὰ τὴν ἐδικήν μας ἀσθένειαν, ἀρνούμεθα ὅλα, καὶ περιπατοῦμεν τὴν στενὴν καὶ τεθλιμμένην στράταν, καὶ τρόπον τινὰ χωριζόμεθα σωματικῶς ἀπὸ τὸν κόσμον, καὶ ἀπὸ τὰ τοῦ κόσμου, καὶ τοιουτωτρόπως ἀσυκωνόμεθα ἀπὸ ἄλλην χώραν, καὶ ἀπὸ ἄλλον τόπον, καὶ πηγαίνομεν εἰς ἄλλον, καὶ εἰς Μοναστήριον, καὶ ἀρχίζομεν τὸν ἀγῶνα τῶν ἀρετῶν, καὶ κάθε ἕνας ἀγωνίζεται ἢ περισσότερον, ἢ ὀλιγώτερον, καθὼς προαιρεῖται. Καὶ διατὶ τὸ κάμνομεν τοῦτο; διὰ νὰ ἀποκτήσωμεν τὴν ἀπροσπάθειαν τῶν εἰρημένων, καὶ νὰ μὴν εἴμεσθε προσκολλημένοι μὲ αὐτὰ, ὅτι διὰ τοῦτο καὶ παρευθὺς ὁποῦ χωρίζομεν ἀπὸ τὸν κόσμον, ἀρχίζομεν νὰ περιπατοῦμεν τὴν στράταν ὁποῦ μᾶς φέρνει εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀκολουθοῦντες εἰς τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου, καὶ πειθόμενοι εἰς τὰ προστάγματά του. Ὅμως στοχάσου καλὰ, παρακαλῶ, τὴν δύναμιν τῶν λόγων, ἀπὸ αὐτὰ ὁποῦ θέλει σοῦ εἰπῶ τώρα. Ὑπόθεσαι μὲ τὸν νοῦν σου μίαν στράταν βασιλικὴν τετριμμένην, ὅλην ἀπὸ τὰ πόδια ἐκείνων ὁποῦ ἐπεριπάτησαν προτήτερα καλῶς, καὶ θεαρέστως· καὶ ἀπὸ τὸ ἕνα καὶ τὸ ἄλλο μέρος, ὑπόθεσαι, πῶς εἶναι βουνὰ, καὶ λόγγοι, καὶ κρημνοὶ, καὶ πέτραις ὑψηλαῖς, καὶ λαγκάδια, καὶ ἀνάμεσα εἰς αὐτὰ ὑπόθεσαι, πῶς εἶναι καὶ πεδιάδες, καὶ περιβόλια, καὶ τόποι χαροποιοὶ μὲ ἴσκιους, καὶ δένδρα γεμάτα ἀπὸ διαφόρους καρπούς. Ἔπειτα ὑπόθεσαι, πῶς εἶναι κρυμμένα ἐκεῖ μέσα εἰς διαφόρους τόπους πολλὰ ἄγρια θηρία, καὶ κλέπται, καὶ φονιάδες, μὲ ὅλον τοῦτο δὲν θέλει δυνηθῇ κἀνένα ἀπὸ αὐτὰ νὰ μᾶς πλανέσῃ, καὶ νὰ σαλεύσῃ τὴν αἴσθησίν μας, ἢ νὰ μᾶς βλάψῃ, ἀνίσως ἀκολουθοῦμεν τοὺς Ἁγίους, καὶ περιπατοῦμεν ἐκείνην τὴν βασιλι-

κὴν στράταν, ὁποῦ ἐπεριπάτησαν καὶ αὐτοί. Διότι ὅταν ἡμεῖς περιπατοῦμεν τὴν στράταν τῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου, καὶ ἀπερνοῦμεν ἀνάμεσα ἀπὸ ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ εἴπαμεν, χωρὶς νὰ στρέψωμεν παντελῶς τὸν ὀφθαλμόν μας εἰς κἀνένα ἀπὸ αὐτὰ, τότε δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔλθῃ κατεπάνω μας φανερὰ, καὶ μὲ αὐθάδειαν κἀνένας ἀπὸ τοὺς κλέπτας ἐκείνους, οὐδὲ κἀνένα θηρίον, ἀλλ' οὐδὲ τολμᾷ τινὰς νὰ πλησιάσῃ κοντά μας, καὶ μάλιστα ἀνίσως ἀκολουθοῦμεν κἀνένα πνευματικὸν ὁδηγὸν, καὶ περιπατοῦμεν μαζὴ μὲ συντρόφους καλούς. Μὲ ὅλον τοῦτο ἐκεῖνοι οἱ κλέπται πότε στέκονται μακρὰν, καὶ πότε ἔρχονται κοντὰ, καὶ ἄλλοι ἀπὸ αὐτοὺς μᾶς φοβερίζουν, καὶ μᾶς ἀγριοκοιτάζουν ὡσὰν φονιάδες, ἄλλοι πάλιν μᾶς κολακεύουν μὲ κολακείας, καὶ φιλικὰς συνομιλίας, καὶ μᾶς δείχνουν τὰς εὐμορφίας τῶν τόπων ὁποῦ εἶναι εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη, καὶ τὴν ὡραιότητα τῶν δένδρων, καὶ τῶν καρπῶν, καὶ μᾶς παρακινοῦν νὰ ἀναπαυθοῦμεν ὀλίγον εἰς παρηγορίαν τῶν κόπων τῆς ὁδοιπορίας, καὶ μᾶς λέγουν νὰ φάγωμεν ἀπὸ τοὺς καρποὺς ὁποῦ εἶναι γλυκεῖς εἰς τὴν γεῦσιν, καὶ ὡραῖοι εἰς τὴν θεωρίαν, καὶ ἐφευρίσκουν ἄλλας πολλὰς, καὶ ἀναριθμήτους μηχανὰς, καὶ διαφόρους ἀφορμὰς, διὰ νὰ μᾶς εὐγάλουν ἔξω ἀπὸ τὴν βασιλικὴν στράταν, καὶ μᾶς πολεμοῦν ἀκαταπαύστως ἡμέραν, καὶ νύκτα, καὶ ὅταν εἴμεσθε ἔξυπνοι καὶ ὅταν κοιμούμεθα, καὶ πότε μᾶς πολεμοῦν μὲ γαργαλισμοὺς, καὶ αἰσχρὰς ἐπιθυμίας, πότε μὲ γεύσεις φαγητῶν ἐμποδισμένων, πότε πάλιν ἔρχονται μὲ φανοὺς, καὶ λαμπάδας, καὶ τρέχουν κατεπάνω μας, ὡσὰν ξεσπαθωμένοι κλέπται, καὶ φοβερίζουν νὰ μᾶς θανατώσουν, νομίζοντες πῶς μὲ αὐτὰ θέλει μᾶς συγχίσουν, καὶ μᾶς εὐγάλουν ἀπὸ τὴν βασιλικὴν στράταν. Καὶ ἄλλοι πάλιν ἀπὸ αὐτοὺς μᾶς λέγουν, πῶς εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑποφέρωμεν ὅλας τὰς δυσκολίας τοῦ δρόμου ἕως τέλος· καὶ ἄλλοι, πῶς οἱ τέτοιοι κόποι εἶναι μάταιοι, καὶ δὲν δύνονται παντελῶς νὰ ὠφελήσουν ἐκείνους ὁποῦ τοὺς μεταχειρίζονται· καὶ ἄλλοι πάλιν μᾶς λέγουν, πῶς αὐτὴ ἡ στράτα ὁποῦ περιπατοῦμεν δὲν ἔχει τέλος ποτὲ, καὶ μᾶς δείχνουν μερικοὺς ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ δὲν ἐδυνήθησαν νὰ κατορθώσουν τίποτε, καὶ μάλιστα ἐκείνους ὁποῦ ἔκαμαν χρόνους πολλοὺς εἰς τὴν ἄσκησιν, καὶ δὲν ἔλαβαν καμμίαν ὠφέλειαν ἀπὸ τὴν πολυκαιρίαν, μὲ τὸ νὰ μὴν ἐπεριπατοῦσαν τὴν στράταν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ μὲ γνῶσιν, καὶ μὲ ὀρθὸν, καὶ εὐσεβῆ λογισμὸν, ἀλλὰ ἠγωνίζοντο μὲ ἰδιορυθμίαν, καὶ ὑπερηφάνιαν· οἱ ὁποῖοι πρεπόντως περικόπτουν καὶ τὰ κατὰ Θεὸν διαβήματά τους, μὲ τὸ νὰ φοβοῦνται, καὶ γυρίζουν ὀπίσω, καὶ διὰ μέσου τῆς ἀμελείας τους παραδίδουν τὸν ἑαυτόν τους εἰς τὸν διάβολον, καὶ κάμνουν ἐκεῖνα ὁποῦ τοῦ ἀρέσουν. Ἀλλὰ τί νὰ διηγοῦμαι εἰς ἐσᾶς τοὺς πνευματικούς μου ἀδελφοὺς ὅλας τὰς τέχνας, καὶ πανουργίας τοῦ ἀντικειμένου διαβόλου, καὶ τῶν πονηρῶν δαιμόνων ὁποῦ εἶναι σχεδὸν ἀναρίθμηται; Ὅθεν δίδωντας ἀφορμὴν εἰς τοὺς ἀγωνιστὰς ἀπὸ αὐτὰ τὰ ὀλίγα ὁποῦ εἶπα, ἀφίνω τὰ περισσότερα νὰ τὰ ἐξετάζουν μοναχοί τους· καὶ ἐγὼ θέλει σᾶς ἀποδείξω ἐκεῖνο ὁποῦ ὑπεσχέθηκα, ἤγουν τὸν δεσμὸν τῆς προσπαθείας ὁποῦ ἔχομεν εἰς τοὺς συγγενεῖς μας, καὶ τί λογῆς μᾶς δένει ὁ πονηρὸς διάβολος μὲ τὴν προσπάθειαν, (καὶ μάλιστα ἐκείνους ὁποῦ ἐνίκησαν ὅλα τὰ ἄλλα πάθη, καὶ ἔλαβαν τὸν στέφανον τῆς νίκης) καὶ διὰ μέσου αὐτῆς μᾶς κρημνίζει ἐλεεινῶς ὁ πονηρὸς εἰς τὸ σκότος, καὶ εἰς τὴν ἀπώλειαν· καὶ στοχάσου πάλιν μὲ ἀκρίβειαν τῶν λεγομένων τὴν δύναμιν. Ὑπόθεσε τὸν ἑαυτόν σου πῶς εἶσαι εἰς τὴν στράταν ὁποῦ εἴπαμεν, καὶ ἢ τώρα ἄρχισες νὰ περιπατῇς αὐτὴν, ἢ ἐπεριπάτησες αὐτὴν μερικὸν καιρὸν, καὶ ἔπαθες πολλὰ ἀπὸ ὅλους ἐκείνους τοὺς λῃστὰς, καὶ τὰ θηρία ὁποῦ εἴπαμεν, καὶ μὲ τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ, οὔτε ἀπὸ τὰς κολακείας τους ἠπατήθης, οὔτε ἀπὸ τὴν εὐμορφίαν τῶν ὁρωμένων ἐπλανέθης πρὸς ἡδονὴν, οὔτε ἀπὸ τὸν φόβον καὶ τοὺς φοβερισμοὺς ἐκείνων ἐφοβήθης, καὶ ἢ ἐξέκλινας ἀπὸ τὴν βασιλικὴν στράταν, ἢ ἐστάθης, καὶ δὲν πηγαίνεις ἐμπρὸς, οὔτε ἐγύρισες ὀπίσω, ἀλλὰ τρέχεις περισσότερον μὲ προθυμίαν, καὶ μεγαλοψυχίαν· ἆρά γε τρέχωντας ἐσὺ τοιούτης λογῆς ἡσύχασε, ἢ θέλει ἡσυχάσει ποτὲ ὁ διάβολος ὁποῦ νὰ μὴ σὲ πολεμῇ πλέον; ὄχι, ὄχι, ὄχι· δὲν θέλει ἡσυχάσει, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἠξεύρει, πῶς ὁ Θεὸς μᾶς ἔδωκεν ἐντολὴν να ἀρνηθοῦμεν πατέρα, καὶ μητέρα, καὶ ὅλην ἁπλῶς τὴν σαρκικήν μας συγγένειαν, καὶ πρὸς τούτοις ἀκόμι καὶ τὸν ἑαυτόν μας, καὶ πῶς ὑπεσχέθημεν εἰς τὸν Θεὸν ὅταν ἐλάβαμεν τὸ μοναδικὸν σχῆμα, νὰ φυλάξωμεν καὶ αὐτὴν τὴν ἐντολὴν μαζὴ μὲ ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ εἴπαμεν, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐδυνήθη

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

νὰ σὲ εὐγάλῃ ἀπὸ τὴν βασιλικὴν στράταν μὲ κἀνένα ἄλλον τρόπον, τί κάμνει; Μᾶς ἐνθυμίζει πρῶτα καὶ ἀρχὴ τοὺς ἐδικούς μας, καὶ συγγενεῖς· ἔπειτα ἔχωντας σκοπὸν νὰ θολώσῃ τὸν νοῦν μας, καὶ νὰ μᾶς κάμῃ νὰ μὴ φυλάξωμεν τὴν ἐντολὴν τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ μᾶς προστάζει νὰ ἀρνηθοῦμεν τοὺς συγγενεῖς, μᾶς προβάλλει ἀπὸ τὰς θείας γραφὰς τὰ ῥητὰ ἐκεῖνα ὁποῦ εἰπώθησαν διὰ ἄλλας ὑποθέσεις, καὶ εἰς ἄλλους ἀνθρώπους, καὶ λέγει μέσα μας. «Τίμα τὸν πατέ»ρα σου, λέγει ἡ θεία γραφή, καὶ τὴν μητέρα »σου· καὶ ἀπὸ τῶν οἰκείων τοῦ σπέρματός »σου οὐχ ὑπερόψει. Διατὶ καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος. «Ὁ μὴ προϊστάμενος τῶν οἰκείων, τὴν »πίστιν ἤρνηται». Καὶ δὲν ἰξεύρει ὁ δόλιος, καθὼς εἶναι πρέπον; ὅτι αὐτὰ εἰπώθησαν, ὄχι διὰ νὰ ἀγαποῦμεν περισσότερον ἀπὸ τὸν Χριστὸν τοὺς γονεῖς, καὶ τοὺς συγγενεῖς μας, καὶ νὰ τοὺς προτιμοῦμεν καλλίτερα ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ἀμὴ διὰ νὰ μάθωμεν ὑπακοήν, ὅτι ἐὰν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ὑποτασσώμεθα, καὶ νὰ τιμοῦμεν τοὺς γονεῖς μας, πόσον ἀναγκαιότερον εἶναι νὰ ὑποτασσώμεθα εἰς τὸν Θεόν, τὸν Ποιητὴν καὶ ἡμῶν, καὶ αὐτῶν τῶν γονέων μας. Ἀλλ' ὦ δολερὲ διάβολε, οἰκεῖοι τοῦ σπέρματός μας δὲν εἶναι οἱ συγγενεῖς μας, ἀλλ' οἱ ὁμόπιστοι, τοὺς ὁποίους ἐσὺ δὲν ἰξεύρεις καθὼς εἶναι πρέπον, καὶ προβάλλεις εἰς ἡμᾶς τοὺς κατὰ σάρκα συγγενεῖς, σπουδάζωντας νὰ μᾶς ῥίψῃς εἰς τὴν ἀγάπην, καὶ προσπάθειαν αὐτῶν. Τὸ λοιπὸν καὶ ὅταν αἰσθανθῶμεν τὴν ἀπάτην του, καὶ τὴν γνωρίσωμεν καλά, ἢ ἀπὸ λόγου μας, ἢ ἀπὸ ἄλλους ὁδηγούς, ἢ συναδελφοὺς ὁποῦ περιπατοῦν μαζὴ μὲ ἡμᾶς εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ Χριστοῦ, πάλιν ἐκεῖνος τί κρυφομουρμουρίζει μέσα εἰς τὸν νοῦν μας; Ἐσὺ λέγει ἀπὸ τώρα πλέον, καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἔφθασες εἰς ἄλλα μέτρα, καὶ εἰς ἄλλην προκοπήν, τὴν ὁποίαν δὲν τὴν ἰξεύρει τινὰς ἀπὸ τοὺς συναδελφούς σου. Ἐσὺ ἀπόκτησες ἀπροσπάθειαν, καὶ ἀπάθειαν τελείαν, διὰ τοῦτο ἐὰν θέλῃς παραβλέπεις, καὶ καταφρονεῖς τοὺς συγγενεῖς σου, καὶ τελείως δὲν σὲ μέλει διὰ αὐτούς. Αὐτὰ λέγει μέσα εἰς τὸν νοῦν του, καὶ τοῦ παρασταίνει ἴσως καὶ τὸν ἴδιον συγγενῆ ἔμπροσθέν του, ἢ σωματικῶς, ἢ κατὰ διάνοιαν, καὶ τοῦ λέγει κρυφὰ αὐτά. Πῶς νὰ τὸν ἀφήσῃς ὁποῦ εἶναι πλάσμα τοῦ Θεοῦ νὰ ἀπολεσθῇ, καὶ νὰ γένῃ παρόμοιος μὲ τὰ ἄλογα ζῶα, καὶ νὰ κατантήσῃ ἀπὸ τὴν ἀγνωσίαν του, εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀλόγων ζώων; Διατὶ νὰ μὴ τοῦ δώσῃς χεῖρα βοηθείας; διατὶ νὰ μὴν ἀνοίξῃς τὸν νοῦν του; νὰ τὸν μάθῃς νὰ γνωρίσῃ τὸν Θεὸν ὁποῦ τὸν ἔπλασε; καὶ ποίαν ἀπολογίαν ἔχεις νὰ δώσῃς; ἢ τί νὰ εἰπῇς ἐν τῇ φοβερᾷ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως; Ἔπειτα παύει ἀπὸ τοῦτο, καὶ τὸν κάμνει νὰ τὸν ἐνθυμῆται εἰς τὰς προσευχάς του, καὶ νὰ χύνῃ δάκρυα συμπαθείας, καὶ νὰ τὸν προσφέρῃ εἰς τὸν Θεόν, ὡς δῶρον εὐπρόσδεκτον, λέγωντας μέσα του τό, «Ὁ ἐξάγων ἄξιον ἐξ ἀναξίου, »ὡς στόμα μου ἔσται. Καὶ πάλιν, ἐφ' ὅσον ἐ»ποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐ»ποιήσατε· καὶ πάλιν, ὃς ἐγένετο Πατὴρ ὀρφα»νῶν, καὶ τὰ ἑξῆς». Καὶ ὅλα αὐτὰ εἶναι φανερὰ πλάνη τοῦ διαβόλου· καὶ ἐὰν ὁ ἀδελφὸς ἐκεῖνος δὲν καταπεισθῇ εἰς αὐτά, ἀλλὰ συμπεραίνει ἀκόμι τὸν καιρόν, καὶ ἀντιλέγει εἰς τὸν ἐχθρόν του διάβολον λέγωντας, ὅτι ἐκεῖνο ὁποῦ χρεωστῶ νὰ κάμω εἰς τὸν συγγενῆ μου, τὸ ἴδιον χρεωστῶ νὰ τὸ κάμω καὶ εἰς τὸν ξένον ὁποῦ εἶναι συγγενής μου κατὰ Θεὸν περισσότερον, παρὰ κατὰ σάρκα· ἀποκρίνεται πάλιν ὁ δόλιος ἐχθρὸς καὶ τοῦ λέγει, βέβαια ἔτζι εἶναι, καθὼς λέγεις· καὶ ὁ Θεὸς μὲ τέτοιον τρόπον φροντίζει διὰ ὅλους· καὶ μὲ παρόμοιον τρόπον, ἤγουν διὰ μέσου ἄλλων, γνωρίζουν ὅλοι, καὶ πιστεύουν τὸν Θεόν· καὶ σὺ τοιουτωτρόπως γνωρίζεις, καὶ πιστεύεις αὐτόν, διὰ μέσου τῶν συγγενῶν σου, ἢ διὰ μέσου ἄλλων ξένων· καὶ αὐτὸς πάλιν ὁ συγγενής σου θέλει γνωρίσει τὸν Θεὸν διὰ σοῦ, καὶ ἄλλον διὰ μέσου αὐτοῦ· εἰς δὲ τοὺς παρόντας καιροὺς ποῖος εἶναι ὡσὰν ἐσένα; καὶ ποῦ τὸν ἀφίνεις αὐτὸν νὰ ὑπάγῃ; καὶ νὰ χάσῃ τὴν ψυχήν του, τὴν ὁποίαν ἐσὺ θέλει τὴν ζημιωθῇς βεβαιότατα, ἐὰν τὸν ἀφήσῃς; Τότε καὶ ὁ ἀδελφὸς ἐκεῖνος πλανᾶται ἀπὸ τὸν διάβολον, καὶ στέκεται, καὶ μὲ εὔλογον τάχα τρόπον, δέχεται νὰ δεθῇ μὲ τὸ σχοινίον τῆς προσπαθείας· καὶ ἀφ' οὗ δεθῇ ἀπὸ τὸν σατανᾶν, δὲν ἀντιλέγει πλέον εἰς αὐτόν, ὡσὰν ὁποῦ ἐπείσθη εἰς τὰ λόγιά του, καὶ στοχάσου παρακαλῶ τὴν πανουργίαν αὐτοῦ τοῦ πονηροῦ, καὶ ψυχοφθόρου ληστοῦ. Ἀφ' οὗ τὸν δέσῃ μὲ τὴν προσπάθειαν, δὲν περιπατεῖ πλέον εἰς τὴν στράταν μαζὴ μὲ αὐτόν, οὐδὲ τὸν ἐνοχλεῖ πλέον διὰ αὐτό, διὰ νὰ μὴ γνωρισθῇ ἡ ἐπιβουλή του· ἀμὴ τί κάμνει; πιάνει τὸ ἄκρον τοῦ σχοινίου, καὶ ξεμακρύνει ἀπὸ αὐτόν, καὶ κρύ-

πτεται μέσα εἰς το σκότος, ὁ κατὰ ἀλήθειαν ἀρχηγὸς τοῦ σκότους, καὶ ἀφίνει εἰς αὐτὸν τὴν φροντίδα, καὶ μέριμναν τοῦ συγγενοῦς του, ὅτι ἐξεύρει πῶς, ἀντὶ διὰ αὐτὸν, εἶναι ἐκεῖνος ὁ συγγενής του ὁποῦ τὸν ἐνοχλεῖ, καὶ τὸν κεντᾷ πάντοτε. Λοιπὸν ὁπόταν ὁ ἀδελφὸς ἐκεῖνος ἐμβῇ εἰς φροντίδα τοῦ συγγενοῦς του, ὅτι λογῆς καὶ ἂν εἶναι, εὐθὺς εὐγαίνει ἀπὸ τὴν βασιλικὴν στράταν ὁποῦ ἄρχισε νὰ περιπατῇ. Καὶ ὅσον εὐγαίνει αὐτὸς ἀπὸ τὴν βασιλικὴν στράταν, τόσον ὁ ἐχθρὸς ἐμβαίνει βαθύτερα, καὶ κρύπτεται, κρατῶντας εἰς τὰς χεῖράς του σφικτὰ τὸ σχοινίον τῆς προσπαθείας, καὶ σπουδάζει νὰ μὴ γνωρισθῇ τελείως ἀπὸ τὸν ἀδελφόν. Λοιπὸν εὐγαίνωντας ὁ ἀδελφὸς ἀπὸ τὴν βασιλικὴν στράταν, στοχάσου τί ἀρχίζει νὰ λέγῃ μέσα του· ὁ σώσας ψυχὴν εἶναι, ὡς ὁ κτίσας αὐτήν· καὶ ἔτζι πλέον τὸν καταπείθει νὰ νομίζῃ πῶς ἐπεχειρίσθη να κάμῃ ἔργον χριστομίμητον. Καὶ ἐὰν εἶναι γνώριμος εἰς μερικοὺς κοσμικοὺς πηγαίνει εἰς αὐτοὺς, καὶ πότε τοὺς κολακεύει, ἢ τοὺς ἐπαινεῖ ἔξω ἀπὸ τὸ πρέπον· πότε πάλιν ἀρχίζει νὰ τοὺς ἐλέγχῃ μὲ σκληρότητα· πότε δείχνει πῶς εἶναι γαστρίμαργος, καὶ ἀδιάφορος, καὶ λαλεῖ κἄποια λόγια, διὰ νὰ κινήσῃ τοὺς ἀνθρώθρώπους εἰς γέλοια· καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν φέρεται μὲ κάθε ἕνα, κατὰ τὸ θέλημά του, διὰ νὰ τὸν ἀποδεχθῇ ἐκεῖνος, καὶ νὰ τοῦ δώσῃ ἄσπρα. Εἰδὲ καὶ καταλάβῃ, πῶς δὲν τοῦ δίδει τίποτε, ἀρχίζει πλέον νὰ τὰ ζητῇ χωρὶς ἐντροπὴν, προβάλλωντας ὁλοῦθεν εἰς κάθε μέρος τὴν χρείαν τοῦ συγγενοῦς του· καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ τὸν ἀκούουν, ὄντες σαρκικοὶ, καὶ κυριευμένοι ἀπὸ τὰ ἴδια πάθη, ἐπαινοῦν μάλιστα αὐτὸν τὸν δυστυχῆ μοναχὸν, καὶ τοῦ λέγουν, πῶς ἔχεις μεγάλον μισθόν. Ἀπὸ τὰ ὁποῖα αὐτὰ αὐξάνει περισσότερον ἡ προσπάθεια, καὶ ῥιζώνει· ἢ καλλίτερα νὰ εἰπῶ, αὐτὸ τὸ πάθος τῆς προσπαθείας, τρώγει μὲ τὴν πολυκαιρίαν τὴν σάρκα τοῦ λαιμοῦ του, ὡσὰν σχοινίον, καὶ ἐμβαίνει μέσα εἰς αὐτὴν νοητῶς, καὶ προσκολλᾶται πολλὰ σφικτὰ μὲ αὐτὴν, καὶ γίνεται ἀδιάλυτον. Ὅθεν κατ' ὀλίγον ὀλίγον τὸν μακραίνει ἀπὸ τὴν καθαρὰν προσευχὴν, καὶ μεταβάλλει τὰ κατὰ τὸν Θεὸν δάκρυα, εἰς δάκρυα ἐναντία χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃ· καὶ τότε πλέον τὸν κάμει νὰ φθονῇ, καὶ νὰ μισῇ ἐκείνους ὁποῦ ἔχουν, καὶ δὲν τοῦ δίδουν πλουσιοπάροχα· καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ τὸν κάμνει ἀκόμι καὶ ὀκνηρὸν εἰς κάθε ὑπακοὴν καὶ παρήκοον. Ἔπειτα παρακινεῖ νὰ λέγῃ ψεύματα, καὶ νὰ νομίζῃ τὸ ψεῦδος οἰκονομίαν, ὡσὰν ὁποῦ δίδει τάχα εἰς τὸν Θεὸν, ἐκεῖνα ὁποῦ ἐξοδιάζει εἰς τὸν συγγενῆ του· καὶ πρὸς τούτοις ἀρχίζει νὰ κλέπτῃ ἀπὸ τὰ παραμικρὰ, καὶ δὲν πιστεύει, πῶς ἐκεῖνο εἶναι κλεψία, ἀλλὰ πλανᾶται ἀπὸ τὸ πάθος· καὶ εἰς ὅ,τι κάμνῃ πλέον, διὰ νὰ διαφεντεύῃ τοὺς συγγενεῖς του, ἡ συνείδησίς του δὲν τὸν ἐλέγχει, πῶς εἶναι κακόν. Ὅθεν καὶ ὅταν ὁ ἐχθρὸς τῆς ἀληθείας διάβολος κρημνίσῃ τὸν δυστυχῆ μοναχὸν εἰς ὅλα αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν, τότε τειλίγει καὶ αὐτὸ τὸ ἄκρον τοῦ σχοινίου εἰς τὴν προσπάθειαν ὁποῦ ἐρριζώθη, καὶ ἐπροσκολλήθη μὲ αὐτὸν, ὡσὰν εἰς ἕνα στύλον ἐμπηγμένον μέσα εἰς τὰ βαθύτατα μέρη τοῦ ᾅδου, καὶ τὸ ἀφίνει, διατὶ εἶναι βέβαιος, πῶς δὲν θέλει λυθῇ πλέον ἀπὸ ἐκεῖ ποτέ. Αὐτὰ λοιπὸν τὰ ὀλίγα τὰ εἴπαμεν διὰ τοὺς ἀγωνιζομένους· ἀλλὰ διὰ ἐκείνους ὁποῦ ἐμβαίνουν εἰς τὴν βασιλικὴν στράταν τῆς μοναδικῆς πολιτείας μὲ καταφρόνησιν, καὶ ἀδιαφορίαν, τί πρέπει νὰ εἰπῇ τινάς; Πόση εἶναι ἡ προσπάθεια ὁποῦ ἔχουν οἱ τοιοῦτοι εἰς τοὺς συγγενεῖς τους, ὁποῦ πιάνονται ὡσὰν ἀναίσθητα ὄρνεα, ἀπὸ κάθε παγίδα τοῦ διαβόλου ὁποῦ περιπατεῖ, καὶ ὠρύεται ὡς λέων, διὰ νὰ καταπίῃ τινά· καὶ προκρίνουν καλλίτερα νὰ ἀποθάνουν, παρὰ νὰ ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ τὰ ὀδόντιά του, καὶ νὰ εὔγουν ἀπὸ τὸν φοβερώτατον λάρυγγα ἐκείνου τοῦ πονηροῦ δράκοντος. Ἀλλ' ἡμεῖς ὅσοι ἀκούομεν τὸν λόγον μὲ πίστιν, ἂς παρακαλέσωμεν τὸν Θεὸν ἐξ ὅλης μας τῆς ψυχῆς, διὰ νὰ μὴν ἀπατηθοῦμεν ποτὲ ἀπὸ αὐτὸν, οὐδὲ νὰ παρακούσωμεν καμμίαν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ ἢ μικρὴν ἢ μεγάλην, καὶ νὰ εὔγωμεν ἀπὸ τὴν βασιλικὴν στράταν ὁποῦ μᾶς φέρει εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, οὐδὲ νὰ δεθοῦμεν μὲ κἀνένα πάθος· ἀμὴ περιπατοῦντες ἐκείνην τὴν στράταν, χωρὶς νὰ μεταστρέψωμεν τὰ μάτιά μας εἰς κἀνένα ἄλλο, ἂς ἀγωνισθοῦμεν νὰ τρέχωμεν μὲ προθυμίαν, ἕως νὰ φθάσωμεν τὸν Χριστὸν, καὶ ἀφ' οὗ τὸν φθάσωμεν νὰ προσπέσωμεν εἰς αὐτὸν καὶ νὰ κλαύσωμεν ἔμπροσθέν του, καὶ νὰ τὸν παρακαλέσωμεν θερμῶς, διὰ νὰ μὴ χωρισθῇ ποτὲ ἀπὸ ἡμᾶς, μηδὲ νὰ μᾶς ἀφήσῃ νὰ εὔγωμεν ποτὲ ἔξω ἀπὸ τὴν στράταν, ἡ ὁποία εἶναι αὐτὸς ὁ ἴδιος, καθὼς λεγει, ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς, ἡ ἀνάστασις, καὶ ἡ ζωή. Αὐτὸν

λοιπὸν ἂς ζητήσωμεν· αὐτὸν ἂς σπουδάσωμεν νὰ φθάσωμεν, διὰ νὰ τὸν πιάσωμεν· καὶ ἐὰν γένῃ τοῦτο, θέλει ζήσωμεν πλέον μαζὴ μὲ αὐτὸν, ὄχι μόνον μετὰ θάνατον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν θέλει ἀναβοῦμεν, καὶ ἀναληφθοῦμεν μαζὴ μὲ αὐτὸν εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ διὰ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, αὐτὸς θέλει συνανεβάσει, καὶ συνδοξάσει ἡμᾶς, καὶ θέλει μᾶς χαρίσει τὴν ἀπόλαυσιν τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν χάριτι, καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ, καὶ τῷ Παναγίῳ, καὶ ἀγαθῷ, καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΕΒΔΟΜΗΚΟΣΤΟΣ Ε΄.

α΄. Περὶ μετανοίας, καὶ κατανύξεως.
β΄. Καὶ μὲ ποῖα ἔργα δύναται τινὰς νὰ ἀποκτήσῃ τὴν κατάνυξιν.
γ΄. Περὶ δακρύων.
δ΄. Καὶ ὅτι χωρὶς αὐτὰ δὲν δύναται τινὰς νὰ ἔλθῃ εἰς καθαρότητα, καὶ ἀπάθειαν.

Ὅταν ἐκάναμεν ἀνάγνωσιν εἰς τὰ θεόπνευστα συγγράμματα τοῦ Ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Συμεὼν τοῦ Στουδιώτου, ἀνάμεσα εἰς τὰς ἄλλας θαυμασίας διδασκαλίας του εὑρέθη γεγραμμένον καὶ τοῦτο, (τὸ ὁποῖον τὸ ἐφύλαξεν ἐκεῖνος εἰς ὅλην του τὴν ζωὴν, καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἐδίδαξε καὶ ἡμᾶς) ἀδελφὲ νὰ μὴ κοινωνήσῃς τὰ ἄχραντα μυστήρια ποτὲ σου χωρὶς δάκρυα. Τοῦτο καθὼς τὸ ἤκουσαν οἱ ἀκροαταὶ (διότι ἦσαν πολλοὶ ὄχι μόνον κοσμικοὶ, ἀλλὰ καὶ μοναχοὶ ὀνομαστοὶ εἰς τὴν ἀρετὴν) ἐθαύμασαν εἰς τὸν λόγον, καὶ κοιτάζοντες ἕνας τὸν ἄλλον, ὡσὰν νὰ ἐχαμογέλασαν, καὶ εἶπαν ὅλοι ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος· λοιπὸν ἡμεῖς πρέπει νὰ μὴ μεταλαμβάνωμεν ποτὲ, ἀλλὰ νὰ μένωμεν πάντοτε ἀκοινώνητοι. Αὐτὰ ἀκούωντας ἐγὼ ὁ ἄθλιος, καὶ ταλαίπωρος, εὑρισκόμενος μίαν φορὰν κατὰ μόνας ἐνθυμήθηκα ἐκείνους ὁποῦ τὰ εἶπαν, καὶ ἐλυπήθηκα πολλὰ, καὶ ἔκλαυσα πικρῶς μὲ πόνον πολὺν, καὶ θλίψιν τῆς καρδίας μου, λέγωντας μὲ τὸν ἑαυτόν μου. Ἆρά γε αὐτοὶ ὁποῦ εἶπαν αὐτὰ τὰ λόγια, ἔτζι τὸ φρονοῦν ἀληθινὰ, καὶ στοχάζονται ἐξ ὅλης του ψυχῆς, πῶς εἶναι ἀδύνατον νὰ κλαύσῃ τινὰς εἰς τὸν καιρὸν ὁποῦ θέλει νὰ μεταλάβῃ; ἢ ἐνόμισαν πῶς εἶναι παραμικρὸν κατόρθωμα αὐτὸ, καὶ ἐκαταφρόνησαν τὸν λόγον τοῦ Ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν; Διατὶ ἐὰν δὲν τὸ ἔχῃ τινὰς καθ᾿ αὐτὸ ἔργον, τὸ νὰ κλαίῃ πάντοτε νύκτα, καὶ ἡμέραν ἐμπρὸς εἰς τὸν Χριστὸν, βέβαια οὐδὲ ὅταν θελήσῃ νὰ μεταλάβῃ τὰ θεῖα μυστήρια, θέλει ἠμπορέσει νὰ πενθήσῃ παντελῶς, ἢ νὰ κλαύσῃ κατὰ Θεὸν, καὶ νὰ εὐγάλῃ σταλαγμοὺς δακρύων. Διατὶ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ γένῃ τοῦτο; ἔξω μόνον ἐὰν γένῃ ὀλιγωσταῖς φοραῖς εἰς κἀνένα κατ᾿ οἰκονομίαν τινὰ τοῦ Θεοῦ ἀνεκδιήγητον, ἢ κατὰ συμβεβηκὸς ἀπὸ ἄλλην αἰτίαν, τὸ ὁποῖον δὲν μοῦ φαίνεται θαυμαστὸν, ὅτι καὶ ἄλλοι ἔκλαυσαν, καὶ ἐδάκρυσαν εἰς τὸν θάνατόν τους. (Νομίζω δὲ ὅτι δὲν εἶναι πολλοὶ οἱ τοιοῦτοι, ἀλλὰ πολλὰ ὀλίγοι.) Εἰδὲ καὶ νομίζουν τοῦτο, πῶς εἶναι παντελῶς ἀδύνατον, ἤγουν τὸ νὰ μεταλαμβάνῃ κάθε ἕνας μὲ δάκρυα κάθε ἡμέραν τὰ ἄχραντα μυστήρια, ἀλλοίμονον διὰ τὴν ἀναλγησίαν καὶ ἀναισθησίαν τους· ἀλλοίμονον διὰ τὴν ἀμέλειαν, καὶ τύφλωσιν ἐκείνων ὁποῦ λέγουν αὐτὰ, ὅτι ἐὰν ἐξέταζαν, καὶ ἐκατάκριναν τὸν ἑαυτόν τους, δὲν ἤθελε κατακριθοῦν ἀπὸ τὰ ἴδιά τους λόγια. Ἐὰν ἐφρόντιζαν νὰ μετανοήσουν, δὲν ἤθελε εἰποῦν ποτὲ, πῶς εἶναι ἀδύνατον τοῦτο· ἐὰν ἔκαμναν ἔργα μὲ καρποὺς, δὲν ἤθελε μείνουν παντελῶς ἀμέτοχοι ἀπὸ τοιοῦτον καλὸν, τοιοῦτον μεγάλον χάρισμα τοῦ Θεοῦ· ἐὰν ἀποκτοῦσαν εἰς τὰς καρδίας τους τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, ἤθελε ὁμολογοῦν, ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ πενθοῦν,

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

καὶ νὰ κλαίουν, ὄχι μοναχὰ εἰς τὸν καιρὸν τῆς κοινωνίας, ἀλλὰ καὶ πάντοτε εἰς κάθε καιρόν. Διὰ τοῦτο θέλωντας ἐγὼ νὰ πληροφορήσω, καὶ τὴν ἀγάπην σας περὶ τούτου, κάμνωντας τὸν λόγον μου, ὡσὰν εἰς ἐκείνους τοὺς ἰδίους ὁποῦ εἶπαν αὐτὰ, ἐπρόκρινα νὰ τοὺς ἐρωτήσω τοιουτωτρόπως. Ὦ καλοί μου ἀδελφοὶ, ἐσεῖς ὁποῦ λέγετε αὐτὰ, εἴπατέ μου, διατὶ, λέγετε τοῦτο ἀδύνατον; διατὶ, λέγουν, ἄλλοι ἄνθρωποι εἶναι πολλὰ εὔκολοι εἰς τὸ νὰ κατανύγωνται, καὶ νὰ κλαίουν, καὶ ἄλλοι πάλιν εἶναι σκληροκάρδιοι, καὶ δὲν δύνανται νὰ κλαίουν καὶ νὰ δακρύουν, οὐδὲ ὅταν τοὺς δέρνουν· τὸ λοιπὸν αὐτοὶ οἱ σκληροκάρδιοι πῶς ἠμποροῦν νὰ κλαίουν, καὶ νὰ μεταλαμβάνουν πάντοτε μὲ δάκρυα; Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ ἱερεῖς ὁποῦ ἱερουργοῦν τὴν θείαν λειτουργίαν κάθε ἡμέραν, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ κλαίουν; εἰς τὰ ὁποῖα τοὺς ἀποκρίνομαι ἐγώ· αὐτὸ ὁποῦ λέγετε πῶς εἶναι μερικοὶ σκληροὶ, καὶ δυσκολοκατάνυκτοι, εἰπέτε μου παρακαλῶ, πόθεν τὸ ἔπαθαν; εἰ δὲ καὶ δὲν τὸ ἰξεύρετε, μὴν ἐντραπῆτε, νὰ δώσετε ἀκρόασιν εἰς τοὺς λόγους μου, καὶ νὰ τὸ μάθετε ἀπὸ ἐμένα τὸν παραμικρόν· ἐπειδὴ εἶναι γεγραμμένον. «Ἐὰν δὲ τῷ ἐ»σχάτῳ ἀποκαλυφθῇ, ὁ πρῶτος σιγάτω.»

β΄. Πόθεν λοιπὸν προέρχεται αὐτό; ἄλλος μὲν νὰ εἶναι δυσκολοκατάνυκτος, καὶ ἄλλος εὐκολοκατάνυκτος; ἄκουσον. Ὁ μὲν δυσκολοκατάνυκτος ἀπὸ προαίρεσιν κακὴν, καὶ ἀπὸ λογισμοὺς πονηροὺς, καὶ ἀπὸ ἔργα κακά· ὁ δὲ εὐκολοκατάνυκτος, ἀπὸ προαίρεσιν καλὴν, καὶ ἀπὸ λογισμοὺς καλοὺς, καὶ ἀπὸ ἔργα καλά. Καὶ ἐὰν θέλης στοχάσου, καὶ ἐξέτασε ἐξ ἀρχῆς καὶ ἄνωθεν, καὶ θέλει εὕρης, ὅτι πολλοὶ ἄνθρωποι ὁποῦ ἦσαν καλοὶ, καὶ διὰ μέσου τούτων τῶν τριῶν, τῆς προαιρέσεως, τῶν λογισμῶν, καὶ τῶν ἔργων ἔγιναν κακοί. Καὶ πάλιν πολλοὶ ὁποῦ ἦσαν κακοὶ, καὶ ἔγιναν καλοὶ δι' αὐτῶν· διατὶ ὁ ἑωσφόρος ἀπὸ ποῦ ἐξέπεσε; δὲν ἐξέπεσεν ἀπὸ προαίρεσιν, καὶ λογισμὸν πονηρόν; ὁ δὲ Κάϊν, εἰπέ μου, πόθεν ἔγινεν ἀδελφοκτόνος; δὲν ἐπροτίμησεν ἀπὸ κακήν του προαίρεσιν τὸν ἑαυτόν του, καλλίτερα ἀπὸ τὸν πλάστην του Θεόν; δὲν ἠκολούθησε τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς ὁποῦ τοῦ ἦλθαν, καὶ ἐφθόνησεν Ἄβελ τὸν ἀδελφόν του, καὶ τὸν ἐφόνευσεν; Ὁ Σαοὺλ, εἰπέ μου, πόθεν παρακινούμενος ἐζήτει νὰ πιάσῃ, καὶ νὰ φονεύσῃ τὸν Δαβὶδ, τὸν ὁποῖον ἐτίμα προτήτερα, ὡσὰν καὶ τὸν ἑαυτόν του, καὶ τὸν ἀγαποῦσε πολλὰ ὡς εὐεργέτην του; ἐκ φύσεως τὸ ἔπαθε τοῦτο, ἢ ἀπὸ κακήν του προαίρεσιν; φανερὸν εἶναι ὅτι ἀπὸ τὴν προαίρεσίν του τὴν πονηράν· διατὶ κανένας δὲν ἔγινε πονηρὸς ἐκ φύσεως· ὅτι ὁ Θεὸς δὲν εἶναι ποιητὴς πονηρῶν ποιημάτων, ἀλλὰ καὶ λίαν καλῶν· ἐπειδὴ ὁ Θεὸς εἶναι φύσει, καὶ ἀληθείᾳ ἀγαθὸς, καὶ ὄχι θέσει, καὶ προαιρέσει. Καὶ πρὸς τούτοις, πόθεν ἐπαρακινήθησαν οἱ λησταὶ ὁποῦ ἐσταυρώθησαν μαζῇ μὲ τὸν Χριστὸν, καὶ ὁ ἕνας ἔλεγεν εἰς αὐτὸν, «εἰ Υἱὸς εἶ »τοῦ Θεοῦ, σῶσον σεαυτὸν, καὶ ἡμᾶς.» ὁ δὲ ἄλλος ἐναντιούμενος εἰς αὐτὸν ἔλεγεν, «οὐδὲ φοβῇ »σὺ τὸν Θεόν; ὅτι ἡμεῖς μὲν δικαίως πάσχο»μεν, ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν, »αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξεν.» Πόθεν (εἰπέ μου) ὁ ἕνας ληστὴς ἔλεγε τὰ πονηρὰ, καὶ ὁ ἄλλος τὰ καλὰ, καὶ θεοσεβῆ λόγια; καὶ ὁ ἕνας ἐσώθη, ὁ δὲ ἄλλος ἐκολάσθη; δὲν ἐπαρακινήθησαν καὶ οἱ δύω, ὁ ἕνας ἀπὸ προαίρεσιν πονηρὰν, καὶ λογισμοὺς πονηροὺς, καὶ ὁ ἄλλος ἀπὸ προαίρεσιν ἀγαθὴν, καὶ λογισμοὺς ἀγαθούς; διατὶ ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς ὁ ἕνας ἀπίστησε, καὶ ὁ ἄλλος ἐπίστευσε, καὶ ἔλεγε, μνήσθητί μου Κύριε ἐν τῇ βασιλείᾳ σου· καὶ διὰ νὰ ἀφήσω τοὺς ἄλλους, (διατὶ εἶναι πολλοί). Ἀπὸ αὐτοὺς ὁποῦ θέλω νὰ εἰπῶ μάθετε, ὅτι κάθε ἕνας ἀπὸ τὴν αὐτεξουσιότητα τῆς προαιρέσεώς του γίνεται, ἢ κατανυκτικὸς καὶ ταπεινὸς, ἢ σκληροκάρδιος, καὶ ὑπερήφανος· καὶ μὲ δίκαιον τρόπον. Ὅτι πολλάκις εὑρίσκονται δύω ἄνθρωποι ὁμότεχνοι, ὁμόπιστοι, συνομίληκοι, καὶ καμμίαν φορὰν ἀκολουθεῖ νὰ εἶναι καὶ ἀδελφοὶ, ὁμογνώμονες, ὁμότροποι, ἤγουν κακοὶ, ἄσπλαγχνοι, σκληροὶ, ἀπάνθρωποι, φιλόσαρκοι, καὶ φιλάργυροι, καὶ οἱ δύω, καὶ μὲ κάθε λογῆς κακίαν, καὶ πονηρίαν, οἱ ὁποῖοι ἀρνοῦνται τὸν κόσμον, καὶ πηγαίνουν εἰς τὸ μοναστήριον, καὶ γίνονται μοναχοί· καὶ ὁ ἕνας ἀπὸ αὐτοὺς κάνει ἀποχὴν ἀπὸ ὅλα τὰ κακὰ, καὶ κατορθώνει κάθε ἀρετὴν μὲ ζέσιν πίστεως, καὶ προθυμίαν· καὶ ὁ ἄλλος γίνεται χειρότερος, παρὰ ὁποῦ ἦτον προτήτερα. Ἀπὸ ποίαν αἰτίαν λοιπὸν δὲν ἐδυνήθησαν νὰ κατορθώσουν καὶ οἱ δύω ὁμοίως τὴν ἀρετὴν, καθὼς καὶ τὴν κακίαν; δὲν ἀκολούθησε τοῦτο εἰς αὐτοὺς, ὅτι ὁ ἕνας ὑπέμεινεν ὅλα τὰ κατὰ Θεὸν λυπηρὰ μὲ καλὴν προαίρεσιν; καὶ ἀφ' οὗ ἐμβῆκεν εἰς τὸ μοναστήριον ἐπρόσεχε καλῶς εἰς τὰς θείας γραφὰς, καὶ

ἐπρόκρινεν ἀφ' ἑαυτοῦ του ἐξ ἰδίας του προαιρέσεως νὰ κάμνῃ τὸ καλόν, καὶ νὰ μιμῆται τοὺς πλέον ἐναρέτους, καὶ νὰ συνερίζεται μὲ αὐτοὺς εἰς τὰς νηστείας, καὶ προσευχάς, καὶ δεήσεις, εἰς τὴν σιωπήν, εἰς τὴν κατάνυξιν, καὶ δάκρυα, εἰς τὸ νὰ μὴ τρώγῃ νόστιμα φαγητά, καὶ νὰ ἀπέχῃ ἀπὸ ματαίας, καὶ ἀνωφελεῖς συνομιλίας, ἀπὸ θυμόν, καὶ ὀργὴν καὶ κραυγήν· καὶ νὰ ὑπομένῃ μὲ προθυμίαν ὕβρεις, θλίψεις, καὶ στενοχωρίας, καὶ νὰ διαλέγῃ τὰ πλέον εὐτελῆ, καὶ ἄτιμα ἔργα, καὶ νὰ μὴν ἀντιλέγῃ, μηδὲ νὰ γογγύζῃ, ὅταν τὸν προστάξῃ ὁ προεστὼς νὰ κάμῃ καμμίαν ὑπηρεσίαν, ἀλλὰ νὰ τὰ κάμνῃ ὅλα μὲ μεγάλην προθυμίαν, καὶ νὰ γυρεύῃ τὸν κατώτερον τόπον, καὶ νὰ νομίζῃ τὸν ἑαυτόν του εὐτελέστερον ἀπὸ ὅλους; καὶ διὰ νὰ εἰπῶ καθολικώτερα, νὰ κάμνῃ μὲ γνῶσιν ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ μᾶς διδάσκουν αἱ θεῖαι γραφαί, διὰ νὰ ἐπιτύχῃ ἔλεος, καὶ συγχώρησιν τῶν κακῶν ὁποῦ ἔπραξε, καὶ νὰ εὕρῃ παρρησίαν ἐμπρὸς εἰς τὸν Θεόν; ὁ δὲ ἄλλος κάμνει ὅλα τὰ ἐναντία τούτων, ἀπὸ γνώμην του κακήν, καὶ ἔμεινε πονηρός, καθὼς ἦτον, πρὸ τοῦ νὰ γένῃ μοναχός, διὰ νὰ μὴ λέγω, καὶ χειρότερος, παρὰ ὁποῦ ἦτον προτήτερα; Ἔτζι καὶ κάθε ἄνθρωπος, δὲν γίνεται ἐκ φύσεως, οὔτε ταπεινός, καὶ εὐκατάνυκτος, οὔτε σκληροκάρδιος, καὶ ἀναίσθητος, ἀλλὰ γίνεται ἀπὸ καλήν, ἢ κακὴν προαίρεσιν. Διότι, εἰπέ μου, πότε ἠμπορεῖ νὰ κατανυχθῇ κατὰ τὴν ψυχήν, καὶ νὰ σταλάξῃ δάκρυον ἀπὸ τὰ μάτιά του, ἐκεῖνος ὁποῦ περιτριγυρίζει ἐδῶ καὶ ἐκεῖ σχεδὸν κάθε ἡμέραν, καὶ δὲν φροντίζει παντελῶς μήτε διὰ προσευχήν, μήτε διὰ σιωπήν, μήτε διὰ ἀνάγνωσιν, μήτε διὰ ἡσυχίαν; ἀμὴ ἄλλο τε συνομιλεῖ εἰς τὰς ἀκολουθίας μὲ ἐκείνους ὁποῦ στέκονται κοντά του, καὶ ὑστερεῖ ἀπὸ τὴν ὠφέλειαν τῆς ἀκολουθίας, ὄχι μόνον τὸν ἑαυτόν του, ἀμὴ καὶ ἐκείνους, μὲ τοὺς ὁποίους συνομιλεῖ· καὶ ἄλλο τε περιγελᾷ, καὶ κατηγορεῖ τοὺς εὐλαβεῖς ἀδελφούς, καὶ ἐναρέτους, καὶ καμμίαν φοράν, καὶ τὸν ἡγούμενον; Πότε δύναται νὰ ἀποκτήσῃ κατάνυξιν ἐκεῖνος ὁποῦ περιεργάζεται καὶ ἐξετάζει ὅλα τὰ πράγματα τοῦ μοναστηρίου, καὶ τὰ ἔργα, καὶ τὴν πολιτείαν τοῦ κάθε ἑνός; καὶ ἄλλο τε λέγει εἰς μερικοὺς ἀδελφούς, ἐχθὲς ἤκουσα τό, καὶ τό, καὶ ἄλλο τε, ἔμαθες τί συνέβη εἰς ἐκεῖνον τὸν πτωχὸν ἀδελφόν; Καὶ πάλιν ἄλλοτε, ἔμαθες τοῦ δεῖνος τὴν συμφοράν; ὁ τοιοῦτος λοιπὸν πότε εὐκαιρεῖ νὰ ἐνθυμηθῇ τὰ ἐδικά του ἁμαρτήματα, διὰ νὰ λυπηθῇ, καὶ νὰ κλαύσῃ τὸν ἑαυτόν του; Ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ εὐγαίνει καὶ ἀπὸ τὴν ἀκολουθίαν εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἀναγνώσεως, καὶ κάθεται, ἢ κοντά, ἢ μακράν, καὶ συνομιλεῖ μὲ μερικούς, καὶ ἄλλο τε ὁμιλεῖ ἐκεῖνος ἄλλο τε οἱ ἄλλοι, μὲ τοὺς ὁποίους συνομιλεῖ, καὶ προβάλλουν συνομιλίας ἀνωφελεῖς, καὶ λέγουν ἔτζι· ἠκούσατε τί ἔκαμεν ὁ ἡγούμενος τὸν δεῖνα ἀδελφόν; καὶ ὁ ἄλλος λέγει, καὶ ἐὰν ἐγὼ σᾶς εἰπῶ, τί ἔκαμεν ὁ ἡγούμενος ἐκεῖνον τὸν πτωχόν, τί ἔχετε νὰ εἰπῆτε; καὶ τοιουτοτρόπως συνομιλῶντας τέτοια, καὶ χειρότερα ἀπὸ αὐτά, καὶ καταγινόμενος εἰς τοιαύτας φλυαρίας, πότε ἔχει καιρὸν νὰ ἔλθῃ εἰς αἴσθησιν, καὶ νὰ συλλογισθῇ τὰ ἐδικά του ἁμαρτήματα, καὶ νὰ κλαύσῃ τὸν ἑαυτόν του; Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν προσέχει εἰς τοὺς θείους λόγους, καὶ δὲν βάνει κλειδαριὰν εἰς τὰ χείλη του, οὐδὲ κλείει τὰ αὐτία του, νὰ μὴν ἀκούῃ τοὺς ματαίους, καὶ ἀνωφελεῖς λόγους, οὐδὲ ἐνθυμεῖται τὴν φοβερὰν ἡμέραν τῆς κρίσεως, καὶ τὸ φοβερὸν κριτήριον τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὅτι ἔχομεν νὰ σταθοῦμεν ἐμπρὸς εἰς αὐτὸν ὅλοι γυμνοί, καὶ τετραχηλισμένοι, καὶ νὰ δώσωμεν ἀπολογίαν, διὰ ἐκεῖνα ὁποῦ ἐκάμαμεν εἰς τὴν ζωήν μας· πῶς εἶναι δυνατὸν ὁ τοιοῦτος νὰ ἀποκτήσῃ δάκρυον, καὶ κατάνυξιν, καὶ νὰ κλαύσῃ, καὶ πενθήσῃ θερμῶς τὸν ἑαυτόν του, ἐὰν ζήσῃ εἰς τὴν μοναδικὴν πολιτείαν, καὶ περισσότερον ἀπὸ ἑκατὸν χρόνους; Πῶς εἶναι τρόπος νὰ λυπηθῇ καμμίαν φοράν, καὶ νὰ κλαύσῃ διὰ τὴν ψυχήν του ἐμπρὸς εἰς τὸν Θεόν, ἐκεῖνος ὁποῦ γυρεύει πρωτεῖα, καὶ ζητεῖ νὰ στέκεται πρῶτος ἀπὸ τοὺς ἄλλους εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ νὰ προκάθεται εἰς τὴν τράπεζαν; καὶ μάχεται πάντοτε, καὶ λυπεῖται διὰ τὰ τοιαῦτα; Ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ προφασίζεται προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις, καὶ λέγει πῶς εἶναι ἀσθενής, καὶ ἀδύνατος, μὲ ὅλον ὁποῦ εἶναι δυνατός, καὶ ἀνδρεῖος, καὶ νέος, καὶ εἰς τὸ στάσιμον τῆς ἐκκλησίας συγκρίνει τὸν ἑαυτόν του, μὲ ἐκείνους ὁποῦ ἐκοπίασαν πολλά, καὶ ἔχουν χρόνους πολλοὺς εἰς τὴν ἄσκησιν, καὶ λέγει, μήπως ἐγὼ εἶμαι κατώτερος ἀπὸ τὸν δεῖνα, ἢ ἀπὸ τὸν δεῖνα, ὁποῦ ἐκεῖνος ἀκουμβίζει, καὶ στέκεται; καὶ ἔτζι πηγαίνει εἰς τὸν χορόν, καὶ στέκεται,

καὶ κάμνει τὸν ἑαυτόν του ὅμοιον μὲ ἐκείνους αὐτὸς ὁποῦ ἴσως δὲν εἶναι ἄξιος νὰ στέκεται, οὐδὲ εἰς τὸν κατώτερον τόπον; Πότε ἠμπορεῖ ὁ τοιοῦτος νὰ γνωρίσῃ τὴν ἀσθένειαν τῆς ψυχῆς του, διὰ νὰ ἀναστενάξῃ ἐκ βάθους ψυχῆς, καὶ νὰ κατανυχθῇ ἡ καρδία του, καὶ νὰ δακρύσουν τὰ μάτιά του; διατὶ ἡ κενοδοξία τὸν πωλεῖ ὡσὰν σκλάβον εἰς τὴν ἀμέλειαν, καὶ δὲν τὸν ἀφίνει πλέον νὰ ἐπιμείνῃ εἰς κἀνένα πρᾶγμα μὲ ὑπομονήν· καὶ ἀπὸ τότε πλέον κάθε ἕνας ἀπὸ τοὺς τοιούτους εὑρίσκεται εἰς κάθε ἀκολουθίαν μὲ ἀμέλειαν, καὶ ὀκνηρίαν, καὶ συνομιλεῖ συχνὰ μάταια, καὶ παραμύθια μὲ ἐκείνους ὁποῦ στέκονται κοντά του, καὶ εὐχαριστοῦνται νὰ τὸν ἀκούουν· καὶ τοιουτωτρόπως ἀναισθήτως καὶ χωρὶς λύπην τῆς καρδίας του, καὶ κατάνυξιν πηγαίνει καὶ αὐτὸς, καὶ στέκεται μαζὴ μὲ τοὺς πνευματικοὺς, καὶ θεοσεβεῖς Πατέρας εἰς τὰς θείας συνάξεις· καὶ εὐγαίνει ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν χωρὶς καμμίαν ὠφέλειαν, καὶ δὲν αἰσθάνεται εἰς τὴν ψυχήν του παντελῶς καμμίαν ἀλλοίωσιν εἰς τὸ καλλίτερον, ἐκείνην δηλαδὴ ὁποῦ δίδεται ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ μέσου τῆς κατανύξεως εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἀγωνίζονται· καὶ νομίζει πῶς εἶναι ἀρκετὸν εἰς τὸν ἑαυτόν του, τοῦτο μοναχὰ, τὸ νὰ μὴ λείπῃ ἀπὸ τὰς διωρισμένας ἀκολουθίας, ἤγουν τοῦ ὄρθρου, τοῦ ἑσπερινοῦ, καὶ τῶν ὡρῶν, καὶ πῶς μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον κατορθώνει κάθε ἀρετὴν, καὶ ἔρχεται εἰς τὴν τάξιν τῶν τελείων εἰς τὴν κατὰ Χριστὸν ἡλικίαν. Διατὶ ἐγνώρισα μερικοὺς ὁποῦ τοὺς κυριεύει αὐτὴ ἡ πλάνη, καὶ ἔχουν μεγάλην ἐπιμέλειαν, πῶς νὰ μὴ πέσουν εἰς καμμίαν σαρκικὴν ἁμαρτίαν, ἀμὴ τὶ λογῆς νὰ ἀποφύγουν ἐκεῖνα τὰ ἁμαρτήματα ὁποῦ γίνονται μὲ τὸν νοῦν κρυφὰ, καὶ μελετῶνται μέσα εἰς τὴν καρδίαν τους, δὲν φροντίζουν παντελῶς, καὶ νομίζουν πῶς ἔχουν νὰ σωθοῦν μοναχὰ μὲ τοῦτο ὁποῦ πηγαίνουν εἰς τὰς ἀκολουθίας χωρὶς νὰ κάμουν ἄλλο τίποτε, ἤγουν προσευχὴν ἀδιάλειπτον, σιωπὴν τῶν χειλέων, ἀγρυπνίαν, ἐγκράτειαν, πτωχείαν πνευματικὴν, ταπείνωσιν, καὶ ἀγάπην. Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἔτζι, ἀδελφοί μου, ὄχι· διότι ὁ Θεὸς δὲν βλέπει εἰς πρόσωπον, οὐδὲ εἰς τὴν ἐξωτερικὴν εὐταξίαν, οὐδὲ εἰς τὰς φωνάς μας, ἀμὴ ἐπιβλέπει εἰς καρδίαν συντετριμμένην, καὶ τεταπεινωμένην, καὶ ἥσυχον, καὶ φοβουμένην τὸν Θεόν. Ὅτι λέγει ὁ ἴδιος διὰ τοῦ Προφήτου, «ἐπὶ ἐπὶ τίνα ἐπιβλέ»ψω, ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὸν πρᾶον, καὶ ἡσύχιον, καὶ »τρέμοντά μου τοὺς λόγους;» Ἀμὴ τί νὰ εἰπῶ διὰ ἐκείνους ὁποῦ πηγαίνουν εἰς τοὺς προεστῶτας, καὶ ζητοῦν διακονήματα ἀναξίως; καὶ ἄλλοι ἀπὸ αὐτοὺς, ὅσοι δηλαδὴ ἐπιμελοῦνται τὴν ἐξωτερικὴν εὐλάβειαν μοναχὰ, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα ὅσοι ἀποβλέπουν μοναχὰ εἰς τὰ κέρδη, καὶ εἰς τὴν δόξαν, καὶ εἰς τὰ παρόντα καὶ πρόσκαιρα πράγματα, λέγουν ἔτζι, ὦ τίμιε Πάτερ, δὲν εἶμαι καὶ ἐγὼ ἄξιος νὰ δουλεύσω τὸ μοναστήριον, καὶ τοὺς ἀδελφούς; ἢ μοναχὸς ὁ δεῖνα, καὶ ὁ δεῖνα εἶναι ἄξιος εἰς τὴν δεῖνα, καὶ δεῖνα ὑπηρεσίαν, καὶ ἰξεύρει νὰ κυβερνᾷ τὰ πράγματα καλλίτερα ἀπὸ ἐμένα; ἐὰν θέλῃς δοκίμασε καὶ ἐμένα, καὶ θέλει μὲ εὕρῃς ὁποῦ νὰ κυβερνῶ τὰ πράγματα τῆς Μονῆς καλλίτερα ἀπὸ ἐκείνους. Καὶ ἄλλοι πάλιν ὅσοι εἶναι ἀμελεῖς, καὶ ὀκνηροὶ, λέγουν, πῶς εἶναι ἀδύνατοι κατὰ τὸ σῶμα, ἐκεῖνοι λέγω ὁποῦ ἦλθαν χθὲς, ἢ προχθὲς ἀπὸ τὸν κόσμον, καὶ εἶναι γεμάτοι ἀπὸ μύρια ἁμαρτήματα, καὶ πρὸ τοῦ νὰ ὑποταχθοῦν, καὶ νὰ κοπιάσουν, καὶ νὰ ἱδρώσουν εἰς τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, πηγαίνουν, ὡς εἴπαμεν, καὶ στέκονται μαζὴ μὲ ἐκείνους ὁποῦ ἐκοπίασαν πολλὰ καὶ ἀκουμβίζουν καὶ αὐτοί. Καὶ ἀνίσως ἐκεῖνος ὁποῦ στέκεται κοντά του εἰπῇ εἰς κἀνένα ἀπὸ αὐτοὺς, πήγαινε ἀδελφὲ εἰς τὸν διωρισμένον σου τόπον, καὶ στάσου ἐκεῖ, καὶ ψάλλε μαζὴ μὲ τοὺς λοιποὺς ἀδελφοὺς, ὅτι δύνασαι· ἀποκρίνεται λέγων, ἀπὸ ἐδῶ εἶναι πλέον κοντὰ, καὶ ἀκούωντας καλλίτερα ψάλλω, παρὰ ἀπὸ τὸν διωρισμένον μου τόπον· εἰ δὲ πάλιν, καὶ τοῦ εἰπῇ ἐκ δευτέρου, δὲν δύνασαι, ἀδελφὲ, νὰ στέκεσαι ἐδῶ, χωρὶς τὴν προσταγὴν τοῦ προεστῶτός μας· ἀκούσας ἐκεῖνος τοῦτον τὸν λόγον, πηγαίνει, καὶ ζητεῖ ἀπὸ τὸν προεστῶτα ἄδειαν νὰ στέκεται ἐκεῖ, καὶ προφασίζεται πῶς εἶναι ἀδύνατος, καὶ ἀσθενὴς, καὶ κάμνει κάθε λογῆς τρόπον, ἕως ὁποῦ νὰ λάβῃ ἐκεῖνο ὁποῦ ζητεῖ, λέγωντας πρὸς τὸν προεστῶτα, συγχώρησόν μοι νὰ στέκωμαι ἐκεῖ εἰς τὸ πρῶτον, ἢ εἰς τὸ δεύτερον στασίδιον, κοντὰ εἰς τὸν δεῖνα, διὰ νὰ ἀκούω καὶ τοὺς κανονάρχας, καὶ κάμνει τὸν ἑαυτόν του ὅμοιον μὲ ἐκεῖνον ὁποῦ ἐκοπίασε πολλά· καὶ ὁπόταν λάβῃ ἐκεῖνο ὁποῦ θέλει, τότε πλέον δὲν θέλει νὰ στέκεται μοναχὰ εἰς τὸν χορὸν, ἀλλὰ σπουδάζει κατ' ὀλίγον ὀλίγον ὁ τοιοῦτος νὰ συναριθμῇ τὸν ἑαυτόν του μὲ τοὺς πρώτους, καὶ εἰς

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

κάθε ἄλλην ὑπόθεσιν, καὶ ὑποκρίνεται κᾄποιαν ἐξωτερικὴν εὐλάβειαν, καὶ εὐταξίαν καὶ τρέχει προτήτερα ἀπὸ τοὺς ἄλλους νὰ προϋπαντᾷ τοὺς ἄρχοντας, καὶ φίλους ὁποῦ ἔρχονται εἰς τὴν μονὴν, χάριν προσκυνήσεως, καὶ πηγαίνει συχνότερα εἰς τὸ κελλεῖον ὁποῦ εὑρίσκονται, διὰ νὰ γένῃ γνώριμος μὲ αὐτοὺς, προφασιζόμενος πῶς ὠφελεῖται ἀπὸ τὴν συνομιλίαν τους, καὶ ἀπὸ τὴν ἐξήγησιν τῶν θείων γραφῶν. Ἀπὸ τότε λοιπὸν ἀρχίζει νὰ περιτριγυρίζῃ τὸ μοναστήριον, καὶ νὰ περιπατῇ ἀπὸ κελλεῖον εἰς κελλεῖον, καὶ νὰ λέγῃ εἰς κάθε ἕνα, πίστευσόν μοι, ἀδελφὲ, τόσον πολλὰ σὲ ἀγαπῶ, ὁποῦ ὅταν δὲν σὲ ἰδῶ, ἐκείνην τὴν ἡμέραν νομίζω πῶς δὲν ζῶ· καὶ εἰ μὲν εὑρεθῇ τινὰς θεοφοβούμενος ἀπὸ ἐκείνους, εἰς τοὺς ὁποίους πηγαίνει, καὶ λέγει αὐτὰ, ἀποκρίνεται, καὶ τοῦ λέγει, ἄμποτε νὰ σὲ ἐνθυμηθῇ ὁ Θεὸς διὰ τὴν ἀγάπην σου, ἀδελφέ μου, ὅτι τί καλὸν βλέπεις εἰς ἐμέ; καὶ ἐκεῖνος ἀνταποκρινόμενος λέγει, καὶ τί καλὸν δὲν ἔχεις ἀδελφέ; καὶ ποῖος ἄλλος εἶναι τόσον πρᾷος εὐλαβὴς, σοφὸς, γνωστικὸς, ἀπονήρευτος, καὶ τὸ μεγαλήτερον ἀπὸ ὅλα, εὔσπλαγχνος, καὶ φιλάδελφος εἰς ὅλους, ὡσὰν καὶ ἐσένα; καὶ τὰ λέγει αὐτὰ διατὶ ἔχει σκοπὸν νὰ φάγῃ μαζή του. Ὁ δὲ πνευματικὸς ἀδελφὸς συνομιλεῖ μὲ αὐτὸν κατὰ τὴν χάριν ὁποῦ τοῦ ἐδόθη ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἐκεῖνα ὁποῦ ὠφελοῦν εἰς ψυχικὴν σωτηρίαν, καὶ ἀποβάλλει ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του ὅσον δύναται τοὺς ἐπαίνους του, καὶ διορθώνει τὸν ἀδερφόν· εἰδὲ καὶ δὲν τύχῃ τοιοῦτος, ἀμὴ ὅλον τὸ ἐναντίον, σαρκικὸς, καὶ φιλόδοξος, εὐθὺς κενοδοξεῖ ἀπὸ τοὺς ἐπαίνους ἐκείνους, καὶ τοῦ λέγει· καὶ τί ἄλλο εἶναι καλλίτερον, ὦ Πάτερ, καὶ ἀδελφὲ, ἀπὸ τὴν ἀγάπην; Κατὰ ἀλήθειαν δὲν εἶναι ἄλλο τι καλλίτερον, καὶ καλότυχος ἐκεῖνος ὁποῦ τὴν ἀποκτήσῃ, καὶ ἄλλα παρόμοια λέγει, ὅσα καταλαμβάνει πῶς τὰ δέχεται ἐκεῖνος, καὶ παρακινεῖται εἰς τὸ νὰ τὸν ἐπαινῇ. Ἔπειτα ἀφ' οὗ ἀπατηθῇ ὁ τοιοῦτος διὰ τὴν ἐλαφρότητα τοῦ νοός του, καὶ πιστεύσῃ τὰς κολακείας, καὶ τοὺς ψευδεῖς ἐπαίνους ἐκείνου, καὶ τοὺς δεχθῇ μὲ εὐχαρίστησίν του, εἰ μὲν καὶ ἔχει τίποτε διὰ νὰ τὸν φιλεύσῃ, δὲν τὸν ἀφίνει νὰ ἀναχωρήσῃ, ἀμὴ τὸν παρακαλεῖ νὰ καθίσῃ νὰ φιλευθοῦν, καὶ τὸν περιποιεῖται μὲ τὰ φαγητὰ, καὶ ἀντὶ διὰ αὐτὰ πέρνει ἐπαίνους ἀνωφελεῖς ὁποῦ διαλύονται εἰς τὸν ἀέρα, καὶ προξενοῦν μεγάλην βλάβην εἰς τὴν ψυχήν του· εἰδὲ καὶ δὲν ἔχει τίποτε νὰ τὸν φιλεύσῃ, ὕστερον ἀπὸ τὰς πολλὰς, καὶ ἀνωφελεῖς συνομιλίας, τοῦ λέγει μή με κατηγορήσῃς, ἀδελφὲ, ἴξευρε μὰ τὴν ἀγάπην μας, ὅτι δὲν ἔχω τίποτε φαγητὸν ἄξιον διὰ νὰ σὲ φιλεύσω· ὅμως ἐπειδὴ ἔχεις εἰς ἐμένα τοιαύτην ἀγάπην, ἀπὸ τώρα καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ὅ,τι φαγητὸν ἄξιον δώσῃ ὁ Θεὸς, ἔχομεν νὰ τὸ τρώγωμεν μαζῆ. Ἀπὸ τότε λοιπὸν ἐμβαίνουν εἰς φροντίδας παντοτεινὰς καὶ οἱ δύω αὐτοὶ, καὶ δὲν παύουν ἀπὸ τὸ νὰ ζητοῦν τρόπους διὰ νὰ εὑρίσκουν περισσότερα φαγητὰ νὰ φιλεύωνται, διὰ νὰ στερεώσουν πλέον καλλίτερα τὴν ψευδῆ ἐκείνην, καὶ φαινομένην ἀγάπην τους. Ἔτζι λοιπὸν μὲ πρόφασιν ἀγάπης, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα πλάνης, φιλιώνεται μὲ ὅλους, καὶ πότε αὐτὸς προσκαλεῖ ἄλλον διὰ νὰ τὸν φιλεύσῃ, πότε ἄλλος προσκαλεῖ αὐτὸν, ὡς τόσον δὲν λείπει ποτὲ ἡ τράπεζα, καὶ τὰ διάφορα φαγητὰ, διὰ νὰ τρώγουν χορταστικὰ, καὶ ἔτζι γίνεται αὐτὸς ὡσὰν χοῖρος, καὶ δουλώνεται εἰς τὰς ἡδονὰς, καὶ θεραπεύει συχνὰ τὴν κοιλίαν, ἀφίνω δὲ νὰ εἰπῶ, καὶ τὰ ὑπογάστριά του. Ὅθεν χορταίνωντας κάθε ἡμέραν μὲ φαγητὰ ὁποῦ ἑτοιμάζουν μὲ ῥεφενέδες, τὸ βράδυ ὕστερα ἀπὸ τὸ ἀπόδειπνον πηγαίνει εἰς τὸ κελλεῖόν του, καὶ λέγει εἰς τὸν ὑποτακτικόν του· πολλὴν δίψαν ἔχω, ταπεινὲ, ἀλλὰ ζέστανε ὀλίγον κρασὶ νὰ πίω, διὰ νὰ ξεδιψήσω ὀλίγον· καὶ ἐκεῖνος ὤντας συνειθισμένος εὑρίσκεται παρευθὺς πρόθυμος, καὶ ὀγληγωρότερος ὑπηρέτης, (ὡσὰν ὁποῦ ξεφαντώνει καὶ αὐτὸς μαζῆ μὲ τὸν γέροντά του, καὶ πίνει καὶ αὐτὸς γεμάτα τὰ ποτήρια κρυφὰ, διατὶ τὸν βοηθεῖ εἰς τοῦτο, τὸ σκότος) καὶ ζεσταίνει τὸ κρασὶ, καὶ τοῦ δίδει· καὶ ἐκεῖνος ἀφ' οὗ πίῃ μίαν φορὰν, ἀνοίγει πάλιν ἡ ὄρεξίς του, καὶ ἀρχίζει νὰ τρώγῃ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἕως ὁποῦ χορταίνει, χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃ, καὶ κάμνει τὴν κοιλίαν του παχείαν, καὶ δυσκολομεταχείριστον, καὶ ἀνυπότακτον εἰς τὸ θέλημα τῆς ψυχῆς, καὶ τότε τοῦ λέγει ὁ λογισμός του, ἀπόλυσαι τὸν ὑποτακτικόν σου, καὶ στάσου νὰ κάμῃς τὴν συνειθισμένην προσευχήν σου. Καὶ πάλιν ἄλλος λογισμὸς τοῦ λέγει, καὶ πῶς δύνασαι νὰ σταθῇς ὁποῦ εἶσαι πολλὰ χορτάτος, καὶ καταφορτωμένος; κοιμήσου ὀλίγον, διὰ νὰ χωνεύσουν τὰ φαγητὰ, καὶ ἀσυχώσου προτήτερα ἀπὸ τὸν ὄρθρον, καὶ τότε μάλιστα ὁποῦ εἶναι ἐλαφρὸν τὸ

κορμί σου, θέλει πρασευχηθῆς καλλίτερα· καὶ ὑπακούει εἰς τὸν τοιοῦτον λογισμὸν, καὶ πέφτει, καὶ κοιμᾶται· καὶ ἀνίσως ἐξυπνήσῃ τὴν νύκτα δὲν ἀσυκώνεται, ἀμὴ λέγει ἀκόμι εἶναι νύκτα πολλὴ, ἂς κοιμηθῶ ὀλίγον, καὶ ἔτζι συμπεραίνωντας τὸν καιρὸν, ἔρχεται ὁ καιρὸς τῆς ἀκολουθίας τοῦ ὄρθρου, καὶ τότε ἀσυκώνεται, καὶ πηγαίνει εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἔχωντας τὴν συνείδησίν του ἔλεγχον τῆς ὀκνηρίας του. Λοιπὸν, καθὼς εἴπαμεν, πηγαίνει συχνὰ κατὰ τὴν συνήθειάν του εἰς τὰ κελλεῖα τῶν φίλων, καὶ ἠγαπημένων του Πατέρων, καὶ κάθηται ἕως τὸ βράδυ καὶ τρώγει, καὶ συμπίνει, καὶ συνομιλεῖ μὲ αὐτοὺς, καὶ τοιουτωτρόπως πηγαίνει πάλιν εἰς τὸ κελλεῖόν του, καὶ γίνεται ἄχρηστος, ὄχι μόνον εἰς τὸν ἑσπερινὸν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀκολουθιαν τοῦ ὄρθρου, καὶ δὲν ὠφελεῖται παντελῶς, διατὶ δὲν ἠμπορεῖ οὔτε νὰ συλλογισθῇ, οὔτε νὰ κάμῃ κἀνένα πνευματικὸν ἔργον· ἀλλὰ ἀνίσως ἔλθῃ ἄλλος τινὰς εἰς τὸ ἐδικόν του κελλεῖον, ἀπερνᾷ ὁμοίως καὶ τὴν νύκτα κατηγορῶντας, καὶ κατακρίνωντας τὰς πολιτείας τῶν ἄλλων, καὶ τοιουτωτρόπως χάνει ὅλον τὸν καιρὸν τῆς ζωῆς του εἰς φαγοπότια, καὶ μέθαις, καὶ εἰς φροντίδας, ὄχι καλάς.

γ΄. Ἀλλὰ διὰ ποίαν αἰτίαν σᾶς ἐδιηγήθηκα, ἀδελφοί μου, αὐτά; Διὰ νὰ σᾶς φανερώσω, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἀπερνᾷ τοιαύτην ζωὴν, δὲν δύναται νὰ εὐγάλῃ δάκρυον ἀπὸ τὰ μάτιά του· διατὶ πῶς ἠμπορεῖ νὰ δακρύσῃ ἐκεῖνος ὁποῦ θεραπεύει πάντοτε τὴν κοιλίαν του, καὶ ὁποῦ φροντίζει πάντοτε, ὡσὰν ἐθνικὸς, τὶ νὰ φάγῃ, καὶ τὶ νὰ πίῃ, καὶ ὑποτάσσεται εἰς τὴν κοιλίαν του, ὡσὰν εἰς δέσποιναν; Ὅμως ἂς ὑποθέσωμεν πῶς ἀπέχει αὐτὸς ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ εἴπαμεν, καὶ οὔτε πηγαίνει εἰς κελλεῖον ἄλλου τινὸς, οὔτε αὐτὸς δέχεται ἄλλον εἰς τὸ κελλεῖόν του, ἀλλ᾽ οὔτε δίδεται εἰς φαγοπότια, καὶ συνομιλίας, ἀμὴ κλείει τὰς θύρας του, καὶ μένει μέσα εἰς τὸ κελλεῖόν του μοναχὸς, ὅμως τὶ ὄφελος γίνεται εἰς αὐτὸν, ἀνίσως τὸ ἔργον του δὲν εἶναι πνευματικὸν, καὶ δὲν γίνεται μὲ γνῶσιν, καθὼς πρέπει, ἀμὴ κάθεται εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, διὰ νὰ ξεστηθίσῃ τίποτε νὰ τὸ εἰπῇ εἰς καιρὸν συνομιλίας, καὶ νὰ φαίνεται γνωστικὸς καὶ φρόνιμος. Ἂς ὑποθέσωμεν ὅμως πῶς δὲν τὸ κάμνει διὰ αὐτὸ, ἀμὴ διὰ ὠφέλειαν, ἤγουν ἀναγινώσκει τὰς γραφὰς, διὰ νὰ ἀκούσῃ λόγον Θεοῦ. Ἔπειτα ἀσυκώνεται, καὶ στέκεται εἰς προσευχὴν, καὶ ἡ προσευχή του, ἂς ὑποθέσωμεν, πῶς εἶναι δύω ψαλμοὶ, ἢ τρεῖς, ἢ πέντε, ἢ δέκα, ἢ ἑκατόν· καὶ τὰ προσκυνήματά του ὁμοίως τόσα, ὅσα καὶ ἂν εἰπῇς πῶς κάμνει. Ἔπειτα τελειώνωντας αὐτὰ τοιουτωτρόπως, πέφτει εἰς τὸ κρεββάτι του, καὶ δὲν κάμνει ἄλλο τίποτε· εἰπέ μου, τὶ ὄφελος γίνεται εἰς αὐτὸν, ἀπὸ αὐτὴν μοναχὰ τὴν ἐργασίαν, ἀνίσως δὲν ἀνθήσῃ εἰς τὴν ψυχήν του ὁ καρπὸς τῆς προσευχῆς, καὶ τῆς ἀναγνώσεως διὰ μέσου τῶν δακρύων, καὶ τῆς μετανοίας; ὁ ὁποῖος καρπὸς εἶναι ἡ ἀπάθεια, καὶ ἡ ταπεινοφροσύνη, ὁμοῦ καὶ πραότης, καὶ ἡ γνῶσις μαζὴ μὲ τὴν σοφίαν τοῦ Πνεύματος· διότι εἰς κάθε ἄνθρωπον ὁποῦ ἐργάζεται μὲ γνῶσιν τὴν πνευματικὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὴν πνευματικὴν ἐργασίαν ὁποῦ κάμνει, ἔτζι ἀποκτᾷ καὶ νοὺς καρποὺς ὁποῦ εἴπαμεν, χωρὶς καμμίαν ἀμφιβολίαν. Εἰδὲ καὶ ἐργάζεται τινὰς, καὶ κοπιάζει κατὰ τὸ φαινόμεναν, ὅμως δὲν ἀποκτήσῃ τοὺς καρποὺς ὁποῦ εἴπαμεν, δὲν εἶναι κατὰ Θεὸν ἡ ἀργία του, ἀλλὰ μόνον διὰ νὰ ἀρέσῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ διὰ τοῦτο μὲ δίκαιον τρόπον δὲν ἐπιτυχαίνει τὰ καλλίτερα. Ἀνίσως λοιπὸν κάθε ἕνας ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ εἴπαμεν ἀπερνῃ τοιουτωτρόπως τὴν ζωήν του, ἆρά γε θέλει δυνηθῇ ποτὲ νὰ ἀποκτήσῃ καὶ αὐτὸς δάκρυον, ἢ κατάνυξιν, ἢ νὰ ἀποβάλλῃ τὴν κακκίαν, καὶ πονηρίαν, καὶ σκληροκαρδίαν ὁποῦ ἔφερε μαζή του ἀπὸ τὸν κόσμον, καὶ νὰ ἀποκτήσῃ ταπείνωσιν, ὡσὰν ἐκεῖνον ὁποῦ ἔδωκεν ὅλως διόλου τὸν ἑαυτόν του, εὐθὺς ὁποῦ ἔγινε καλόγηρος, εἰς τὸ νὰ ὑπομείνῃ, καὶ νὰ πάθῃ ὅλα κὰ κατὰ Θεὸν λυπηρὰ, καθὼς εἴπαμεν ἀνωτέρω; Ὄχι δὲν θέλει δυνηθῇ ποτὲ, ἀλλὰ πλανᾶται, ὅποιος καὶ ἂν εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ νομίζει, καὶ νομοθετεῖ τὰ τοιαῦτα· ὅτι καθὼς δὲν εἶναι δονατὸν νὰ λάμπῃ τὸ ἀπύρωτον σίδηρον, ἢ νὰ μαλακώνεται μὲ καμμίαν ἄλλην τέχνην, χωρὶς φωτίαν, καὶ νὰ δουλεύεται, διὰ νὰ γένῃ κἀνένα ἐργαλεῖον χρήσιμον, ὡσὰν τὸ πυρωμένον, τοιουτωτρόπως καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι ἀμελὴς, καὶ ὀκνηρὸς, καὶ ὁποῦ ἀπερνᾷ τέτοιαν ψυχοβλαβῆ, καὶ ματαίαν ζωὴν, ὡσὰν ἐκείνην ὁποῦ ἐφανέρωσεν ὁ λόγος μας, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀαολαύσῃ τὰ ἴδια χαρίσματα τοῦ Παναγίου Πνεύματος, καὶ νὰ γένῃ ὅμοιος μὲ ἐκεῖνον ὁποῦ ἐδέχθη εἰς τὴν ψυχήν του ἐξ ἀρχῆς τύπους

ἀγαθοὺς ἀπὸ τὴν ὑπακοὴν ὁποῦ ἔκαμνεν εἰς τοὺς πνευματικοὺς Πατέρας, καὶ ἔχει ζωὴν ἐνάρετον. Ὅτι ὁ ἕνας, ἤγουν ὁ ἀγωνιστὴς ὤντας ταπεινὸς κατὰ τὴν καρδίαν, καὶ ἔχωντας ταπεινοτέρας τὰς ἐννοίας του, καὶ συντετριμμένους τοὺς λογισμούς του, καὶ θέλωντας νὰ ἀκολουθῇ τὰς θείας γραφὰς μὲ περισσοτέραν προθυμίαν, καὶ ὑπομένωντας κάθε θλίψιν, καὶ στενοχωρίαν, καὶ πειρασμὸν, καὶ ἔχωντας τὸν ἑαυτόν του εὐτελέστερον, καὶ ἀχρειότερον ἀπὸ ὅλους, συλλογιζόμενος τὰ προτήτερά του ἁμαρτήματα, καὶ κατηγορῶντας κάθε ἡμέραν τὸν ἑαυτόν του, καὶ βλέπωντας τὸν ἑαυτόν του ἁμαρτωλὸν, ὀγλύγωρα προκόπτει εἰς τὴν ἀρετήν· καὶ ὅταν δὲν ἔχῃ ἄνθρωπον νὰ τὸν διδάσκῃ ἐκεῖνα ὁποῦ συντείνουν εἰς τὴν σωτηρίαν του, τὰ διδάσκεται ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος, καὶ διώχνει ἀπὸ τὴν ψυχήν του κατ' ὀλίγον ὀλίγον ὅλας τὰς κακίας ὁποῦ ἀπέκτησεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ εἰς τὸν τόπον ἐκείνων βάνει τὰς ἀρετάς· καὶ ὁ ἄλλος ὁ ἀμελὴς, ὤντας γεμάτος ἀπὸ ἀκαθαρσίας, καὶ ὑπερηφανίας, καὶ μὴ θέλωντας νὰ ταπεινωθῇ ἔμπροσ εἰς τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ φανερώσῃ τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας του εἰς Πνευματικὸν Πατέρα, καὶ νὰ ὑποταχθῇ εἰς αὐτὸν, καὶ νὰ κάμῃ, καὶ νὰ πάθῃ μὲ γνῶσιν ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ φέρουν τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἀρετὴν, καὶ εἰς τὸν Θεὸν, καὶ τελειώνουν τὸν κατὰ Θεὸν ἄνθρωπον, γίνεται χειρότερος, παρὰ ὁποῦ ἦτον εἰς τὸν κόσμον, διατὶ ἐγύρισε τὸ ὑλικὸν πνεῦμα, καὶ ἐκατοίκησεν εἰς αὐτὸν μαζὴ μὲ τὰ ἑπτὰ πνεύματα τῆς πονηρίας. Καὶ τοιουτωτρόπως ὁ ἐπιμελὴς τόσον ὑπερβαίνει, καὶ νικᾷ εἰς τὴν ἀρετὴν τὸν ἄλλον ἀδελφὸν ὁποῦ ἦλθαν μαζὴ εἰς τὴν ἄσκησιν, ὅσον ἀπερνᾷ, καὶ νικᾷ ἐκεῖνος ὁποῦ τρέχει ἐλεύθερα χωρὶς κανένα ἐμπόδιον ἐκεῖνον ὁποῦ εἶναι δεμένος μὲ δεσμὰ, καὶ ἁλυσίδας· καὶ ὁ ἀμελὴς νικᾶται, καὶ μένει εἰς τὰ προτήτερά του κακὰ, ἢ καὶ εἰς χειρότερα, μὲ τὸ νὰ μὴ θέλῃ ἀφ' ἑαυτοῦ του, καὶ ἀπὸ τὴν προαίρεσίν του νὰ διαλέξῃ, καὶ νὰ κάμῃ τὸ καλόν.

δ'. Διὰ τοῦτο λοιπὸν, καθὼς εἶπον καρπὸς τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν, εἶναι ἡ κατάνυξις, καὶ αὐτὴ προξενεῖ τοὺς καρποὺς, ἢ καλλίτερα νὰ εἰπῶ αὐτὴ κάμνει ὅλας τὰς ἀρετὰς, καθὼς τὸ φανερώνει ὅλη ἡ θεόπνευστος γραφή. Τὸ λοιπὸν καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει νὰ κόψῃ τὰ πάθη, ἢ νὰ ἀποκτήσῃ τὰς ἀρετὰς, πρέπει περισσότερον ἀπὸ ὅλα τὰ καλὰ, καὶ μαζὴ μὲ ὅλας τὰς ἀρετὰς, νὰ ζητῇ μὲ κάθε ἐπιμέλειαν τὴν κατάνυξιν, ὅτι χωρὶς αὐτὴν δὲν θέλει ἰδῇ ποτὲ τὴν ψυχήν του καθαράν. Εἰδὲ καὶ δὲν ἀποκτήσῃ καθαρὰν τὴν ψυχήν του, ἐξάπαντος οὐδὲ τὸ σῶμά του θέλει τὸ ἀποκτήσῃ καθαρόν. Ὅτι καθὼς εἶναι ἀδύνατον χωρὶς νερὸν νὰ πλυθῇ τὸ λαιρωμένον φόρεμα, ἔτζι εἶναι ἀδύνατον καὶ ἡ ψυχὴ νὰ πλυθῇ, καὶ νὰ καθαρισθῇ ἀπὸ τοὺς μολυσμοὺς τῶν ἁμαρτημάτων, χωρὶς δάκρυα. Μὴ προφασιζώμεθα ἀδελφοὶ προφάσεις ψυχοβλαβεῖς, καὶ ματαίας, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, ψευδεῖς παντελῶς, καὶ προξένους τῆς ἀπωλείας μας· ἀμὴ ἂς ζητήσωμεν μὲ ὅλην μας τὴν ψυχὴν αὐτὴν τὴν κατάνυξιν, τὴν βασίλισσαν ὅλων τῶν ἀρετῶν, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ τὴν ζητεῖ ἐξ ὅλης του ψυχῆς, καὶ καρδίας, τὴν εὑρίσκει· καὶ διὰ νὰ εἰπῶ καλλίτερα αὐτὴ πηγαίνει, καὶ εὑρίσκει αὐτὸν ὁποῦ τὴν ζητεῖ μὲ τόσην προθυμίαν· καὶ ἂν τύχῃ να ἔχῃ καρδίαν σκληροτέραν ἀπὸ χάλκωμα, ἢ σίδηρον, ἢ διαμάντι εὐθὺς ὁποῦ ὑπάγῃ ἐκείνη, τὴν κάμνει μαλακωτέραν ἀπὸ κηρί· διότι ἡ κατάνυξις εἶναι ἕνα πῦρ θεϊκὸν ὁποῦ διαλύει βουνὰ, καὶ πέτρας, καὶ τὰ κάμνει ὅλα πεδιάδας, καὶ κήπους, καὶ περιβόλια, καὶ ἀλλοιώνει τὰς ψυχὰς ὁποῦ τὸ δέχονται, καὶ γίνεται μέσα εἰς αὐτὰς, ὡσὰν μία βρύσις ὁποῦ ἀναβρύει νερὸν ζωντανὸν ὁποῦ πηδᾷ πάντοτε, καὶ τὰς ποτίζει πλουσιοπάροχα, καὶ τρέχει ὡσὰν ἀπὸ μίαν στέρναν εἰς τὰς ψυχὰς ὁποῦ εἶναι κοντὰ εἰς αὐτὸ, ἢ μακρὰν, καὶ πλημμυρίζει εἰς τὰς ψυχὰς ὁποῦ δέχονται τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ μὲ πίστιν θερμήν. Διότι πρῶτα καὶ ἀρχὴ πλύνει ἀπὸ τὸν μολυσμὸν τῶν ἁμαρτιῶν ἐκείνους ὁποῦ μετέχουν ἀπὸ αὐτὸ, ἔπειτα μαζὴ μὲ τὸν μολυσμὸν τῶν ἁμαρτιῶν ξεπλύνει καὶ τὰ πάθη, καὶ τὰ ἀπορρίπτει, ἐξανασπῶντας αὐτὰ, ὡσὰν λέπια πληγῶν, τὴν πονηρίαν λέγω, τὸν φθόνον, τὴν κενοδοξίαν, καὶ ὅλα τὰ ἄλλα, ὅσα ἀκολουθοῦν αὐτά· καὶ ὄχι μόνον τοῦτο κάμνει, ἀλλὰ περιτρέχει καὶ ὡσὰν μία φλόγα πυρὸς, καὶ ἀφανίζει κατ' ὀλίγον ὀλίγον, καὶ καίει κάθε ὥραν, καὶ καταφλέγει αὐτὰ τὰ πάθη, ὡσὰν ἀκάνθια. Αὐτὴ ἡ κατάνυξις πρῶτον μὲν κάμνει ἐκεῖνον ὁποῦ τὴν ἀποκτήσῃ νὰ ἔχῃ πόθον πολὺν διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ, καὶ νὰ κα-

θαρισθῇ τελείως ἀπὸ τὰ πάθη, ἔπειτα τὸν κάμνει νὰ ποθῇ τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ἑτοιμασμένα ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ ἐκείνους ὁποῦ τὸν ἀγαποῦν. Καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ κάμνει τὸ θεῖον ἐκεῖνο πῦρ τῆς κατανύξεως διὰ μέσου τῶν δακρύων· διατὶ χωρὶς δάκρυα, καθὼς εἴπαμεν, οὔτε εἰς ἡμᾶς, οὔτε εἰς ἄλλους τινὰς ἔγινε ποτὲ κἀνένα ἀπὸ αὐτὰ, οὔτε θέλει γένῃ· ἀλλὰ οὐδὲ ἠμπορεῖ τινὰς νὰ τὸ ἀποδείξῃ ἀπὸ τὰς θείας γραφὰς, ὅτι δηλαδὴ χωρὶς δάκρυα, καὶ κατάνυξιν παντοτεινὴν ἐκαθαρίσθη ποτὲ κἀνένας ἄνθρωπος ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας του, ἢ ἔγινεν Ἅγιος, ἢ ἔλαβε Πνεῦμα Ἅγιον, ἢ εἶδε τὸν Θεὸν, ἢ ἐγνώρισε, πῶς ἐκατοίκησε μέσα του ὁ Θεὸς, ἢ τὸν εἶχε ποτὲ ἐγκάτοικον ὅλως διόλου μέσα εἰς τὴν καρδίαν του· ἀνίσως δὲν ἀπόκτησε προτήτερα τὴν μετάνοιαν, καὶ τὴν κατάνυξιν, νὰ τρέχουν πάντοτε ἀδιακόπως ὡσὰν ἀπὸ βρύσιν τὰ δάκρυα ὁποῦ νὰ πλημμυρίζουν, καὶ νὰ ξεπλύνουν τὴν κατοικίαν τῆς ψυχῆς, καὶ νὰ δροσίζουν, καὶ νὰ ἀναψύχουν αὐτὴν ὁποῦ κυριεύεται, καὶ καταφλέγεται ἀπὸ τὸ ἀπρόσιτον πῦρ. Τὸ λοιπὸν ἐκεῖνοι ὁποῦ λέγουν πῶς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ κλαίῃ, καὶ νὰ πενθῇ τινὰς καθ' ἑκάστην νύκτα, καὶ ἡμέραν, βεβαιώνουν, καὶ ὁμολογοῦν, πῶς εἶναι γυμνοὶ ἀπὸ κάθε ἀρετήν. Ὅτι ἀνίσως οἱ Ἅγιοι Πατέρες ἡμῶν λέγουν ἀποφασιστικὰ, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει νὰ κόψῃ τὰ πάθη, μὲ κλαυθμὸν καὶ δάκρυα ἠμπορεῖ νὰ τὰ κόψῃ· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει νὰ ἀποκτήσῃ ἀρετὰς, μὲ κλαυθμὸν ἠμπορεῖ νὰ τὰς ἀποκτήσῃ, εἶναι φανερὸν πῶς ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν κλαίει κάθε ἡμέραν, οὔτε πάθη ἠμπορεῖ νὰ κόψῃ, οὔτε ἀρετὰς νὰ κατορθώσῃ, καὶ ἂν τὰς μεταχειρίζεται, καθὼς νομίζει. Ὅτι, εἰπέ μου, τί χρησιμεύουν τὰ ἐργαλεῖα τῆς τέχνης, ὅταν δὲν εἶναι παρὼν ὁ τεχνίτης ὁποῦ ἠξεύρει νὰ μεταχειρισθῇ τὴν ὕλην, καὶ νὰ τὴν κάμῃ κἀνένα ἀγγεῖον ἁρμόδιον, καὶ εὔχρηστον; Ἢ τί ὠφελεῖ τὸν κηπουρὸν ἐὰν σκάψῃ ὅλον τὸν κῆπον, καὶ σπείρῃ κάθε λογῆς λάχανα, καὶ φυτεύσῃ κάθε λογῆς φυτὰ μέσα εἰς αὐτὸν, ὅταν δὲν καταβῇ βροχὴ ἄνωθεν εἰς αὐτά; ἢ ὅταν δὲν ἔχῃ νερὸν νὰ τὰ ποτίσῃ; βέβαια τίποτε δὲν τὸν ὠφελεῖ. Ἔτζι καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ μεταχειρίζεται τὰς ἄλλας ἀρετὰς, καὶ κοπιάζει εἰς αὐτὰς, δὲν θέλει ὠφεληθῇ τίποτε, χωρὶς αὐτὴν τὴν Ἁγίαν, καὶ μακαρίαν κατάνυξιν, τὴν κυρίαν καὶ δημιουργὸν ὅλων τῶν ἀρετῶν· ὅτι καθὼς ἕνας βασιλεὺς, χωρὶς τὸ στράτευμά του γίνεται εἰς ὅλους ἀδύνατος, καὶ εὐκολονίκητος, καὶ οὐδὲ φαίνεται πῶς εἶναι βασιλεύς· ἀλλὰ ὡσὰν ἕνας ἀπὸ τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους· ὁμοίως πάλιν καὶ τὰ στρατεύματα, καὶ τὰ στρατόπεδα χωρὶς βασιλέα, ἢ χωρὶς τὸν ἀρχιστράτηγόν τους, εὔκολα σκορπίζονται, καὶ ἀφανίζονται ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς· τοιουτοτρόπως εἶναι καὶ τὸ πένθος εἰς τὰς λοιπὰς ἀρετάς. Διότι στοχάσου πῶς ὅλαι αἱ ἀρεταὶ τῶν ἀρχαρίων εἶναι ὡσὰν ἕνα στράτευμα ὁποῦ συνάγεται εἰς ἕνα τόπον, καὶ βασιλεὺς τῶν ἀρετῶν, ἢ ἀρχιστράτηγος εἶναι τὸ μακάριον πένθος, καὶ ὁ κλαυθμὸς, καὶ διὰ μέσου αὐτοῦ βάνεται εἰς τάξιν πολέμου ὅλον τὸ στράτευμα τῶν ἀρετῶν, καὶ προθυμοποιεῖται, καὶ διδάσκεται, καὶ διορίζεται καλῶς, πῶς πρέπει νὰ πολεμῇ, καὶ νὰ μεταχειρίζεται ἅρματα, καὶ ποῦ εἰς ποῖον τόπον, καὶ πότε εἰς ποῖον καιρὸν, καὶ τί λογῆς ἅρματα νὰ μεταχειρίζεται κατὰ τοὺς καιροὺς, καὶ εἰς ποίους, καὶ ποταποὺς ἐχθροὺς, καὶ ποίους νὰ στέλνῃ βίγλας, καὶ ποίους νὰ βάνῃ φύλακας, καὶ τί πρέπει νὰ λέγῃ εἰς ἐκείνους ὁποῦ στέλνουν εἰς αὐτὸν οἱ ἐχθροὶ, καὶ μὲ ποίους νὰ συνομιλῇ, καὶ πόσον· ὅτι εἶναι δυνατὸν, καὶ μὲ μόνην τὴν συνομιλίαν νὰ τοὺς γυρίσῃ ὅλους αὐτοὺς ὀπίσω, καὶ νὰ τοὺς νικήσῃ, καὶ μερικαῖς φοραῖς εἶναι ἀδύνατον νὰ τοὺς γυρίσῃ ὀπίσω καὶ νὰ τοὺς νικήσῃ, μὲ τὸ νὰ μὴ τοὺς δεχθῇ τελείως εἰς συνομιλίαν. Καὶ πρὸς τούτοις διορίζεται ἀκόμι καὶ ποίους ἀπὸ τὸ στρατόπεδον νὰ στέλνῃ διὰ νὰ κάνουν ἐπιβουλὰς, καὶ ἀπάτας εἰς τοὺς ἐχθροὺς, καὶ μὲ τί τρόπον νὰ ταῖς κάνῃ, καὶ εἰς ποῖον καιρὸν, καὶ εἰς ποίους τόπους. Καὶ ὅλα αὐτὰ ὁποῦ εἶπα τὰ διορίζει, καὶ τὰ βάνει εἰς τάξιν τὸ πένθος, διατὶ χωρὶς αὐτὸ, ὅλον τὸ στράτευμα τῶν ἀρετῶν γίνεται εὐκολονίκητον ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς. Καὶ διὰ τοῦτο, ὦ ἀδελφοί μου, περισσότερον ἀπὸ ὅλα τὰ καλὰ ἔργα καὶ μαζὴ μὲ ὅλα ἂς εἶναι εἰς ἡμᾶς ὅλους καθ' ἑαυτὸ ἔργον ἡ μετάνοια, καὶ ὁ κλαυθμὸς ὁποῦ εἶναι μαζὴ μὲ αὐτὴν, καὶ τὰ δάκρυα ὁποῦ ἀκολουθοῦν τὸν κλαυθμόν· ὅτι οὔτε κλαυθμὸς γίνεται χωρὶς μετάνοιαν, οὔτε δάκρυα, χωρὶς κλαυθμὸν, ἀλλὰ καὶ τὰ τρία αὐτὰ εἶναι δεμένα ἕνα μὲ τὸ ἄλλο, καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ φανῇ τὸ ἕνα ἀπὸ αὐτὰ χωρὶς τὸ ἄλλο. Τὸ λοιπὸν ἂς μὴ λέγῃ τινὸς πῶς εἶναι ἀδύνατον νὰ κλαίῃ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

κάθε ἡμέραν, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ λέγει, πῶς εἶναι ἀδύνατον τοῦτο, λέγει πῶς εἶναι ἀδύνατον καὶ νὰ μετανοῇ τινὰς κάθε ἡμέραν· καὶ ἔτζι ἀνατρέπει ὅλας τὰς θείας γραφάς, διὰ νὰ μὴ λέγω πῶς ἀνατρέπει καὶ αὐτὴν τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου ὁποῦ λέγει. «Μετανοεῖτε, ἤγγικε γὰρ »ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν· καὶ πάλιν αἰτεῖτε, »καὶ λήψεσθε· ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε· κρούετε, »καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν». Ὅτι ἀνίσως λέγεις πῶς εἶναι ἀδύνατον τὸ νὰ μετανοῇ, καὶ νὰ κλαίῃ τινὰς κάθε ἡμέραν, ἀμὴ πῶς θέλει εἰπῇς, πῶς εἶναι δυνατὸν ποτὲ νὰ ταπεινοφρονῇ τινάς, καὶ νὰ χαίρεται πάντοτε, καὶ νὰ προσεύχεται ἀδιαλείπτως; καὶ ἀκόμι νὰ ἀποκτήσῃ τὴν καρδίαν του καθαρὰν ἀπὸ διάφορα πάθη, καὶ ἀπὸ πονηροὺς λογισμούς, διὰ νὰ ἀξιωθῇ νὰ ἰδῇ τὸν Θεόν; ὄχι δὲν θέλει τὸ εἰπῇς ποτέ, πῶς εἶναι δυνατον νὰ κατορθώσῃ αὐτὰ ἄνθρωπος φθαρτός. καὶ λέγωντας τοιουτωτρόπως θέλει συναριθμηθῇς μὲ τοὺς ἀπίστους, καὶ ὄχι μὲ τοὺς πιστούς. Διατὶ ἀνίσως ὁ Θεὸς εἶπε, καὶ λέγει πάντοτε, καὶ κάθε ἡμέραν προστάζει ὅλα αὐτά, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι δυνατὸν εἰς ἡμᾶς νὰ τὰ κάνωμεν, καὶ σὺ ἀντιλέγεις εἰς αὐτόν, λέγωντας, πῶς εἶναι ἀδύνατον εἰς ἡμᾶς νὰ τὰ κάμωμεν, καὶ ὄχι δυνατόν, βέβαια δὲν ἔχεις καμμίαν διαφορὰν ἀπὸ τοὺς ἀπίστους. Τὸ λοιπὸν θέλεις νὰ μὴ κοινωνήσῃς ποτὲ χωρὶς δάκρυα; κάμε ἐκεῖνα ὁποῦ ἐσὺ ὁ ἴδιος ψάλλεις, καὶ διαβάζεις κάθε ἡμέραν, καὶ τότε θέλει δυνηθῇς νὰ μεταλαμβάνῃς πάντοτε μὲ δάκρυα. Καὶ ποῖα εἶναι αὐτὰ ὁποῦ ψάλλεις, καὶ διαβάζεις καθ' ἑκάστην; ἐὰν δὲν τὰ ἰξεύρῃς ἐσὺ καθόλου, ἄκουε ἐκεῖνον ὁποῦ λέγει. «Οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ νόμου δί»καιοι παρὰ τῷ Θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τοῦ νό»μου δικαιωθήσονται». Ἀλλὰ διὰ νὰ μακρύνω τὸν λόγον, ἂς σοῦ ἐνθυμίσω αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ Δαβίδ. «Εἰ ἀναβήσομαι ἐπὶ κλίνης στρω»μνῆς μου, εἰ δώσω ὕπνον τοῖς ὀφθαλμοῖς μου, »καὶ τοῖς βλεφάροις μου νυσταγμόν, καὶ ἀνά»παυσιν τοῖς κροτάφοις μου, ἕως οὗ εὕρω τό»πον τῷ Κυρίῳ σκήνωμα τῷ Θεῷ Ἰακώβ· καὶ »πάλιν. Οὐκ ἔστιν εἰρήνη ἐν τοῖς ὀστέοις μου »ἀπὸ προσώπου τῶν ἁμαρτιῶν μου, ὅτι αἱ ἀνο»μίαι μου ὑπερῆραν τὴν κεφαλήν μου, ὡσεὶ »φορτίον βαρὺ ἐβαρύνθησαν ἐπ' ἐμέ· προσώζε»σαν, καὶ ἐσάπησαν οἱ μώλωπές μου ἀπὸ προ»σώπου τῆς ἀφροσύνης μου· ἐταλαιπώρησα, καὶ »κατεκάμφθην ἕως τέλους ὅλην τὴν ἡμέραν »σκυθρωπάζων ἐπορευόμην· ἐκακώθην, καὶ ἐτα»πεινώθην ἕως σφόδρα· ὠρυόμην ἀπὸ στεναγμοῦ »τῆς καρδίας μου· καὶ ἐγενόμην ὡς στρουθίον »μονάζον ἐπὶ δώματος· ὁμοιώθην πελεκᾶνι ἐ»ρημικῷ· ὅτι σποδὸν ὡσεὶ ἄρτον ἔφαγον, καὶ »τὸ πόμα μου μετὰ κλαυθμοῦ ἐκίρνων· ἐκοπία»σα ἐν τῷ στεναγμῷ μου· λούσω καθ' ἑκάστην »νύκτα τὴν κλίτην μου, ἐν δάκρυσί μου τὴν »τὴν στρωμνήν μου βρέξω». Λέγει καὶ ὁ συγγραφεὺς τῆς κλίμακος ὁ Ἅγιος Ἰωάννης. «Δί»ψα καὶ ἀγρυπνία ἐξέθλιψαν καρδίαν· καρδίας »δὲ θλιβείσης ἐξεπήδησαν ὕδατα» (1). καὶ πόσα ἄλλα ἔλεγε εἰς ἡμᾶς περὶ τούτων αὐτὸς ὁ Ἅγιος Ἰωάννης, ὅποιος θελήσῃ νὰ διαβάσῃ μὲ προσοχὴν τὸ βιβλίον τῆς κλίμακος θέλει τὰ μάθῃ. Λοιπὸν ἀνίσως καὶ ἐσὺ κάμνῃς ἀδιακόπως ἐξ ὅλης σου ψυχῆς μὲ ταπεινοφροσύνην, καὶ πίστιν ἐκεῖνα ὁποῦ κάθε ἡμέραν ψάλλεις, καὶ διαβάζεις, ἢ ἀκούεις ἄλλους ὁποῦ τὰ διαβάζουν, ἀληθινὰ σοῦ εὐαγγελίζομαι χαρὰν μεγάλην, ὅτι ἀνίσως κάμνῃς αὐτὰ ἀδιακόπως μὲ ὑπομονήν, ἤγουν ἂν διψᾷς, καὶ ἀγρυπνῇς, καὶ ὑποτάσσεσαι μέχρι θανάτου, καὶ ὑπακούῃς τὸν προεστῶτά σου, χωρὶς νὰ διακριθῇς εἰς τὸν ἑαυτόν σου, καὶ χωρὶς ὑπόκρισιν, καὶ ὑποφέρῃς κάθε θλίψιν, καὶ ὕβριν, καὶ κατηγορίαν, καὶ διαβολήν, καὶ ὑπομένῃς καὶ μάστιγας, καὶ πληγὰς ἀπὸ τοὺς μικροτέρους σου ἀδελφούς, καὶ δὲν ἔχῃς εἰς αὐτοὺς μνησικακίαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς εὐχαριστῇς μὲ κάθε εὐχαριστίαν, καὶ παρακαλῇς τὸν Θεὸν διὰ αὐτούς. χαῖρε καὶ ἀγάλλου μὲ χαρὰν καὶ ἀνεκλάλητον, ὅτι ὄχι μόνον τὸ βράδυ, καὶ τὴν αὐγήν, καὶ τὸ μεσημέρι, ἀμὴ καὶ ὅταν τρώγῃς, καὶ πίνῃς, καὶ πολλαῖς φοραῖς, καὶ ὅταν συνομιλῇς, καὶ ὅταν ψάλλῃς, καὶ ἀναγινώσκῃς, καὶ προσεύχεσαι, καὶ ὅταν κείττεσαι εἰς τὸ κρεββάτι σου, θέλει ἔλθῃ εἰς ἐσένα αὐτὴ ἡ θεία καὶ ἀνεκλάλητος χάρις τῶν δακρύων, καὶ θέλει σὲ ἀκολουθεῖ ὅλας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου, καὶ θέλει σὲ συντροφεύσει εἰς τὴν στράταν, καὶ θέλει κονεύσει καὶ αὐτὴ μαζή σου ἐκεῖ ὁποῦ

1) Λόγῳ Ἑβδόμῳ περὶ πένθους.

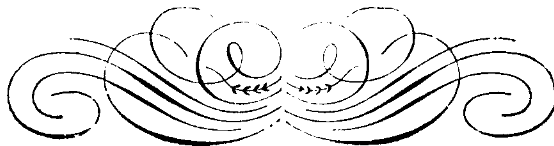
κονεύσεις, καὶ ὅταν ὑπηρετῇς θέλει ὑπηρετεῖ καὶ αὐτὴ μαζή σου, καὶ θέλει σὲ παρηγορεῖ εἰς τὰς λύπας ὁποῦ λαμβάνεις ἀπὸ τοὺς κόπους, καὶ τότε θέλει γνωρίσεις ὅτι πολλὰ καλὰ εἶπεν ὁ Ἅγιος Συμεὼν, νὰ μὴ κοινωνήσῃ τινὰς ποτὲ χωρὶς δάκρυα, καὶ ὅτι αὐτὸ εἶναι δυνατὸν, καὶ κατὰ ἀλήθειαν εἰς ὅλους ἁρμόδιον· διατὶ δὲν τὸ εἶπεν αὐτὸ ἐκεῖνος, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τὸ εἶπε, καὶ τὸ ἔγραψεν αὐτὸ διὰ μέσου ἐκείνου. Διατὶ ἐὰν εἶναι ἀληθινὸν· «ὅτι οὐδεὶς ἀ»ναμάρτητος, οὐδ' ἂν ἡμέρα μία ἡ ζωὴ αὐτοῦ· »καὶ ὅτι οὐδεὶς δύναται ἁγνὴν ἔχειν τὴν καρ»δίαν» εἶναι φανερὸν, πῶς χρέος ἔχει ὁ ἄνθρωπος νὰ μὴν ἀπεράσῃ οὐδὲ μίαν καὶ μόνην ἡμέραν εἰς ὅλην του τὴν ζωὴν, χωρὶς δάκρυα, ὅσον εἶναι ἀπὸ μέρος ἐδικόν του· ὅτι ἐὰν καὶ δὲν ἔχῃ δάκρυα, ὅμως ἔχει χρέος, ὅσον ζῇ νὰ τὰ ζητῇ ἐξ ὅλης του τῆς ψυχῆς. Ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν κατὰ ἄλλον τρόπον νὰ γένῃ ἀναμάρτητος, οὐδὲ καθαρὸς κατὰ τὴν καρδίαν· εἰδὲ καὶ δὲν θελήσῃ τινὰς νὰ κοιμηθῇ κατὰ γῆς, καὶ νὰ ἀγρυπνήσῃ ἐνθυμούμενος τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτημάτων του, καὶ τὸ βάρος τῶν σφαλμάτων του, καὶ ἐὰν δὲν στέρξῃ καὶ ἰατρεύσῃ τὰς βρωμισμένας, καὶ σαπημένας ὑπὸ ἀμελείας, καὶ καταφρονήσεως πληγὰς τῆς ἐμπαθοῦς του ὀρέξεως, καὶ τῶν προλήψεων αὐτοῦ ὁποῦ τὸν φέρουν εἰς τὴν ἀναισθησίαν, (ὅτι τοῦτο εἶναι ἡ ἀληθινὴ ἀφροσύνη ὁποῦ λέγει ὁ Δαβίδ. «Προσώζεσαν καὶ ἐσάπησαν οἱ μώ»λωπές μου ἀπὸ προσώπου τῆς ἀφροσύνης μου») πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἔλθῃ εἰς αἴσθησιν τῆς μελλούσης καταδίκης, καὶ κατακρίσεως τῶν ἁμαρτωλῶν; καὶ νὰ κλαύσῃ μὲ λύπην, καὶ πόνον τῆς καρδίας του; ἀνίσως δὲν θέλῃ τινὰς νὰ κακοπαθήσῃ, καὶ νὰ ταλαιπωρηθῇ, καὶ νὰ χαμπουριάσῃ παντελῶς, οὐδὲ θέλει νὰ περιπατῇ ὅλην τὴν ἡμέραν σκυθρωπὸς, καὶ νὰ κακωθῇ, καὶ νὰ ταπεινωθῇ κατὰ πολλὰ, ἤγουν νὰ παιδεύσῃ τὸν ἑαυτόν του μὲ πεῖναν, δίψαν, ἀγρυπνίαν, ξηροκοντίαν καὶ εἴτι ὅμοιον, καὶ νὰ καταπέσῃ πολλά· οὐδὲ νὰ ὠρύεται ἀπὸ στεναγμοῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ, καὶ νὰ γένῃ ὡσὰν τὸ πουλλὶ ὁποῦ κάθεται μοναχὸν ἐπάνω εἰς τὴν σκέπην τοῦ σπητίου, καὶ νὰ παρομοιάσῃ μὲ πελεκᾶνον ἐρημικὸν, ἤγουν νὰ γένῃ ξένος μὲ τὴν διάθεσιν τῆς ψυχῆς του ἀπὸ ὅλα τὰ πράγματα, καὶ τοῦ μοναστηρίου, καὶ τοῦ κόσμου· οὐδὲ θέλει νὰ γένῃ ἀπαρρησίαστος εἰς μεγάλους, καὶ μικρούς, καὶ νὰ κοπιάζῃ εἰς τὸν στεναγμόν του, καὶ νὰ τρώγῃ τὸ ψωμί του, ὡσὰν στάκτην, καὶ νὰ ἀνακατώνῃ τὸ πιοτόν του μὲ κλαυθμόν. Πῶς εἶναι δυνατὸν, ὦ ἀδελφοί μου, νὰ λούῃ κάθε νύκτα τὸ κρεββάτι του, ἢ νὰ βρέχῃ τὸ στρῶμά του, μὲ δάκρυα; Κατὰ ἀλήθειαν δὲν εἶναι δυνατὸν παντελῶς, ὄχι μόνον κάθε νύκτα νὰ βρέχῃ τὸ στρῶμά του μὲ δάκρυα, ἀμὴ οὐδὲ εἰς τὴν προσευχήν του εἶναι δυνατὸν νὰ τὰ εὕρῃ οὐδὲ θέλει δυνηθῇ νὰ ἑτοιμάσῃ τόπον τῷ Κυρίῳ, οὐδὲ κατοικίαν ἀξίαν τῷ Θεῷ Ἰακὼβ, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ Χριστὸς ὁ Κύριος ὁ Σωτὴρ, καὶ Θεὸς ἡμῶν. Εἰδὲ καὶ δὲν προετοιμάσῃ αὐτὰ καλῶς, εἶναι φανερὸν ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ κοινωνήσῃ τὰ ἄχραντα μυστήρια, οὐδὲ μὲ δάκρυα, οὐδὲ ἀξίως, καὶ καθὼς πρέπει, οὐδὲ νὰ δεχθῇ μέσα εἰς τὸν ἑαυτόν του τὸν Βασιλέα, καὶ Θεὸν, καὶ ἂν μεταλάβῃ μίαν φορὰν τὸν χρόνον, διατὶ τὰ Ἅγια δίδονται τοῖς ἁγίοις, καθὼς τὸ λέγουν, καὶ τὸ κηρύττουν κάθε ἡμέραν εἰς τοὺς ἄλλους οἱ ἱερεῖς, καὶ φωνάζοντες μὲ μεγάλην φωνήν, (ἄμποτε δὲ νὰ τὸ ἔλεγαν, καὶ εἰς τὸν ἑαυτόν τους) καὶ οἱ λοιποὶ τὸ ἀκούουν ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς ὁποῦ τὸ λέγουν τὰ Ἅγια τοῖς ἁγίοις. Τὶ λοιπὸν, ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν εἶναι ἅγιος, εἶναι καὶ ἀνάξιος; ὄχι, δὲν εἶναι· ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἐξομολογεῖται κάθε ἡμέραν τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας του· ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν δείχνει ἀξίαν μετάνοιαν διὰ αὐτὰ, καὶ διὰ ἐκεῖνα ὁποῦ ἁμαρτάνει ἐν ἀγνοίᾳ· ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν περιπατεῖ πάντοτε πενθῶν, καὶ σκυθρωπάζων, καὶ ὁποῦ δὲν μεταχειρίζεται μὲ προθυμίαν ἐκεῖνα ὁποῦ εἴπαμεν ἀνωτέρω, αὐτὸς δὲν εἶναι ἄξιος. Καὶ πάλιν ἐκεῖνος ὁποῦ κάμνει ὅλα αὐτὰ, καὶ ὁποῦ ἀπερνᾷ τὴν ζωήν του μὲ στεναγμοὺς, καὶ δάκρυα, εἶναι καὶ κατὰ πολλὰ ἄξιος, ὄχι μόνον κάθε ἑορτὴν νὰ μεταλαμβάνῃ τὰ ἄχραντα μυστήρια, ἀμὴ καὶ κάθε ἡμέραν ἀπὸ αὐτὴν (ἐὰν εἶναι τολμηρὸν νὰ εἰπῶ) τὴν ἀρχὴν τῆς μετανοίας, καὶ ἐπιστροφῆς αὐτοῦ. Διατὶ ὁ τοιοῦτος εἶναι συγχωρημένος νὰ μεταλαμβάνῃ ὡσὰν ὁποῦ μέλλει νὰ ἐπιμένῃ μὲ ὑπομονὴν ἕως τέλος τῆς ζωῆς του εἰς αὐτὰ τὰ ἔργα, καὶ εἰς ἄλλα παρόμοια, καὶ νὰ ἀπερνᾷ τὴν ζωήν του μὲ ταπείνωσιν, καὶ μὲ συντετριμμένην καρδίαν, ὅτι ἐὰν κάμνῃ τοιουτωτρόπως, καὶ ἐὰν εὑρίσκεται εἰς τοιαύτην κατάστασιν, φωτίζεται κάθε ἡμέραν κατὰ τὴν ψυχὴν, βοηθούμενος ἀπὸ τὴν μετάληψιν τῶν Ἁγίων μυστηρίων, καὶ ἔρχεται πολλὰ ὀγλίγωρα εἰς

τελείαν κάθαρσιν, καὶ ἁγιότητα. Ἀμὴ κατὰ ἄλλον τρόπον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ πλυθῇ, καὶ νὰ καθαρισθῇ τὸ ἀκάθαρτον ἀγγεῖόν μας, καὶ ἡ μεμολυσμένη κατοικία· διότι ἐγὼ οὔτε ἀπὸ τὰς θείας γραφὰς ἔμαθον τίποτε περισσότερον ἀπὸ αὐτά, οὔτε ἀπὸ λόγου μου ἠμπόρεσα νὰ γνωρίσω, ὅτι ἀκούομεν κάθε ἡμέραν τὸν Ἀπόστολον ὁποῦ λέγει. «Δοκιμαζέτω ἕκαστος ἑαυτὸν, »καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω, καὶ ἐκ τοῦ »ποτηρίου πινέτω· ὁ γὰρ ἀναξίως ἐσθίων, καὶ »πίνων, κρῖμα ἑαυτῷ ἐσθίει, καὶ πίνει. Καὶ πάλιν· ὁ δὲ ἀναξίως ἐσθίων τὸ σῶμα, καὶ αἷμα »τοῦ Κυρίου, ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος, καὶ »αἵματος τοῦ Κυρίου, μὴ διακρίνων τὸ σῶμα τοῦ »Κυρίου». Εἰδὲ καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἔδειξεν ἀξίους καρποὺς τῆς μετανοίας, μαρτυρεῖται ἀπὸ ὅλην τὴν θείαν γραφὴν πῶς εἶναι ἀνάξιος, εἰπέ μου σύ, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ καθαρισθῇ χωρὶς δάκρυα, καὶ νὰ μεταλάβῃ ἀξίως, ὅσον εἶναι δυνατὸν εἰς αὐτὸν, τὰ ἄχραντα μυστήρια; ὅτι πρῶτος καρπὸς τῆς μετανοίας εἶναι τὰ δάκρυα. Καὶ καθὼς ἡ βδελυρὰ ῥεῦσις τοῦ κορμίου, καὶ καὶ ἡ σμίξις τῆς καρδίας μὲ κάθε πάθος ὁποῦ γίνεται, τρόπον τινὰ, μὲ ἡδονὴν (1) προσφέρεται εἰς τὸν διάβολον ἀπὸ ἡμᾶς, ὡσὰν θυσία· ἔτζι πάλιν τὰ δάκρυα ὁποῦ εὐγαίνουν ἀπὸ τὴν καρδίαν, προσφέρονται εἰς τὸν Θεὸν, θυσία εὐπρόσδεκτος, καὶ καθαρίζουν τὴν αἰσχρότητα, καὶ ἀσχημάδα ἐκείνης τῆς ἐμπαθοῦς ἡδονῆς. Καὶ τοῦτο φανερώνει καὶ ὁ ἱεροψάλτης Δαβὶδ, ἐκεῖ ὁποῦ λέγει· θυσία τῷ Θεῷ Πνεῦμα συντετριμμένον, καρδίαν συντετριμμένην, καὶ τεταπεινωμένην ὁ Θεὸς οὐκ ἐξουδενώσει· καὶ πρεπόντως. Διότι ὅταν ἡ ψυχὴ ἔλθῃ εἰς τοιαύτην καλὴν κατάστασιν, καὶ συνήθειαν, καὶ ταπεινώνεται κάθε ἡμέραν τοιουτοτρόπως, καὶ συντρίβεται· δὲν ἀπερνᾷ ποτὲ, οὐδὲ μίαν ἡμέραν, χωρὶς δάκρυα, κατὰ τὸν Δαβὶδ ὁποῦ λέγει, λούσω καθ' ἑκάστην νύκτα τὴν κλίνην μου, ἐν δάκρυσί μου τὴν στρωμνήν μου βρέξω. Διὰ τοῦτο παρακαλῶσας ἀδελφοί μου, κάθε ἕνας ἀπὸ λόγου σας ἂς γυμνάσῃ τὴν ψυχήν του μὲ προθυμίαν εἰς αὐτὰ, καὶ τὰ τοιαῦτα ἔργα, ἡ ὁποία, ἀφ' οὗ κατανυχθῇ, καὶ ἀλλοιωθῇ κατ' ὀλίγον ὀλίγον, γίνεται μία βρύσις ὁποῦ νὰ ἀναβλύζῃ ποταμοὺς δακρύων, καὶ κατανύξεως. Εἰδὲ καὶ δὲν ἐπιμεληθοῦμεν τοιουτοτρόπως νὰ γένωμεν καθαροὶ, ἀμὴ θελήσωμεν νὰ ἀπερνοῦμεν τὴν ζωήν μας μὲ ἀμέλειαν, καὶ ὀκνηρίαν, ἐγὼ δὲν θέλει εἰπῶ κανένα ἄλλον λόγον βαρετὸν, διὰ νὰ μὴ λυπήσω τὴν ἀγάπην σας, πλὴν τοῦτο μόνον, ὅτι ἀνίσως συμβῇ καμμίαν φορὰν νὰ κοινωνήσῃ τινὰς μὲ δάκρυα, ἤγουν νὰ κλαύσῃ, ἢ προτήτερα ἀπὸ τὴν θείαν λειτουργίαν, ἢ εἰς τὸν καιρὸν ὁποῦ θέλει νὰ μεταλάβῃ, τὰς δὲ λοιπὰς ἡμέρας, καὶ νύκτας δὲν ἐπιμελεῖται νὰ τὸ κάμνῃ αὐτὸ, ἤγουν νὰ κλαίῃ πάντοτε, δὲν θέλει γένῃ εἰς αὐτὸν καμμία ὠφέλεια ἀπὸ αὐτὸ, ὁποῦ ἔκλαυσε μίαν φορὰν, ὅτι αὐτὸ τὸ κλαύσιμον μοναχὰ, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μᾶς καθαρίσῃ παρευθὺς, καὶ νὰ μᾶς κάμῃ ἀξίους, ἀλλὰ τοῦτο μᾶς κάμνει ἀξίους, τὸ νὰ κλαίωμεν κάθε ἡμέραν ἀκαταπαύστως, ἕως εἰς τέλος τῆς ζωῆς μας, καθὼς ἐπρόσταξεν ὁ Κύριός μας νὰ κάμνωμεν λεγωντας. Μετανοεῖτε, αἰτεῖτε, καὶ ζητεῖτε, καὶ κρούετε, ἕως πότε; ἕως λέγει, ὁποῦ νὰ λάβετε, καὶ νὰ εὕρητε, καὶ νὰ ἀνοιχθῇ εἰς ἐσᾶς· τί νὰ ἀνοιχθῇ; εἶναι φανερὸν, ὅτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Διατὶ αὐτὴ ἡ μετάνοια ὁποῦ γίνεται τοιουτοτρόπως, ὡς εἴπαμεν, πάντοτε μέχρι θανάτου, μὲ κόπον, καὶ θλίψιν, μᾶς κάμνει κατ' ὀλίγον ὀλίγον νὰ χύνωμεν πικρὰ δάκρυα, μὲ τὰ ὁποῖα σφογγίζει καὶ καθαρίζει τὸν μολυσμὸν τῆς ψυχῆς μας, καὶ ὕστερα ἀπὸ αὐτὸ προξενεῖ εἰς ἡμᾶς μετάνοιαν καθαρὰν, καὶ μεταβάλλει τὰ πικρὰ δάκρυα εἰς γλυκέα, καὶ γεννᾷ μέσα εἰς τὴν καρδίαν μας μίαν χαρὰν παντοτεινὴν, καὶ μᾶς κάμνει νὰ ἰδοῦμεν τὸ ἀπρόσιτον ἐκεῖνο φῶς· τὸ ὁποῖον ἐὰν δὲν ἀγωνισθοῦμεν μὲ κάθε προθυμίαν νὰ τὸ ἰδοῦμεν, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐλευθερωθοῦμεν τελείως ἀπὸ ὅλα τὰ πάθη, οὐδὲ νὰ ἀποκτήσωμεν ὅλας τὰς ἀρετὰς, οὐδὲ θέλει δυνηθοῦμεν ποτὲ ἀξίως, ἢ μὲ τὰ κατα Θεὸν δάκρυα νὰ μεταλαμβάνωμεν κάθε ἡμέραν τὰ θεῖα μυστήρια, ἢ νὰ ἰδοῦμεν τὸ θεῖον φῶς ὁποῦ εἶναι μαζὴ μὲ αὐτὰ τὰ μυστήρια, ἀλλ' οὐδὲ εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχωμεν ποτὲ τὴν καρδίαν μας καθαρὰν, οὐδὲ τὸ

1) Κοίταξε εἰς τὸν ξστ'. λόγον τοῦ Ἁγίου ὁποῦ τὸ λέγει καθαρώτερα.

Πνεῦμα τὸ Ἅγιον νὰ κατοικήσῃ γνωστῶς εἰς ἡμᾶς, οὐδὲ θέλει ἀξιωθοῦμεν νὰ ἰδοῦμεν τὸν Θεὸν, καθὼς τὸν εἶδαν οἱ Ἅγιοι, οὔτε εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, οὔτε εἰς τὴν μέλλουσαν, καθὼς μοῦ φαίνεται, μὲ τὸ νὰ πηγαίνωμεν τυφλοὶ, ἀμὴ καθὼς λέγει ὁ Θεολόγος Γρηγόριος. «Τοσοῦτον »τῆς ἐκείνου θέας ἐκπέσομεν, κατὰ τὴν ἀναλο»γίαν τῆς ἑκάστου ἡμῶν ἀπ' ἐντεῦθεν ἀμβλυω»πίας, καθ' ὅσον τοῦ φωτὸς αὐτοῦ ἑκουσίως ἑ»αυτοὺς ὑστερήσαμεν ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ.» Ἡμεῖς ὅμως ἄμποτε νὰ καθαριζώμεθα πάντοτε διὰ τῆς μετανοίας, καὶ ἀφ' οὗ καθαρισθοῦμεν νὰ ἀξιωθοῦμεν νὰ ἰδοῦμεν τὸν Θεόν. Ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ εὐγαίνουν ἀπὸ τὴν παροῦσαν ζωὴν, χωρὶς αὐτὰ τὰ δύω, ἤγουν χωρὶς τὴν κάθαρσιν, καὶ τὴν θεωρίαν τοῦ Θεοῦ, ἄδηλον ἔχουν τὸ τέλος τῆς ἀποφάσεως ὁποῦ μέλλει νὰ γένῃ διὰ αὐτούς· τὸ δὲ ἄδηλον εἶναι καὶ ἀβέβαιον, καὶ ἀνέλπιστον, καὶ ἀπληροφόρητον. Διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν βεβαιώνεται εἰς τὴν καρδίαν του μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποκτήσῃ ποτὲ, καθὼς μοῦ φαίνεται, μὲ κανένα ἄλλο τὴν ἀκαταίσχυντον, καὶ ἀδίστακτον ἐλπίδα· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἔχει τὴν ἐλπίδα, μὲ τὶ ἄλλο εἶναι δυνατὸν νὰ ἁρπαχθῇ μαζῇ μὲ τοὺς Ἁγίους εἰς τὸν ἀέρα εἰς προϋπάντησιν τοῦ Κυρίου; καὶ μὲ τὶ ἄλλο νὰ ἀνάψῃ τότε ἡ λαμπάδα μας ὁποῦ εἶναι ἐσβεσμένη ἀπὸ ἐδῶ; Εἰπέ μου, καὶ πόθεν εἶναι δυνατὸν νὰ εὑρεθῇ τότε τὸ λάδι; καὶ ποῖον φῶς μέλλει νὰ ἀνάψῃ τὴν λαμπάδα μας; ἢ ἀπὸ ποῦ, ἢ μὲ ποῖον τρόπον; διὰ νὰ ἑτοιμασθοῦμεν τότε, καὶ λαμπροὶ μὲ λαμπρὰς τὰς λαμπάδας νὰ προϋπαντήσωμεν τὸν νυμφίον Χριστόν; Διατὶ εὐθὺς ὁποῦ ἀναστηθοῦμεν, ὡσὰν ἀπὸ ὕπνον, καθὼς ἀκούομεν ἀπὸ τὰς θείας γραφὰς, εὐθὺς μέλλομεν νὰ τρέχωμεν πρὸς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου. Τὸ λοιπὸν ὅταν ἡ σάλπιγξ σαλπίσῃ, καὶ ἀναστήσῃ ἡμᾶς ὁποῦ εὑρισκόμεθα μέσα εἰς τὰ μνήματα, ἐὰν δὲν ἔχωμεν ἀπὸ τὴν παροῦσαν ζωὴν τὰς ψυχάς μας, ὡσὰν λαμπάδας ἀναμμένας προτήτερα, ἀλλὰ εὑρεθοῦν, ἢ παντάπασιν ἐσβεσμέναι, ἢ νὰ φέγγουν ὀλίγον τίποτε, καὶ νὰ μέλλουν πολλὰ ὀγλίγωρα νὰ σβεσθοῦν, κατὰ τὸν λόγον τοῦ Εὐαγγελίου, ποῦ ἠμποροῦμεν νὰ εὕρωμεν τότε ἔλαιον, ἢ νὰ ἀνάψωμεν τὰς λαμπάδας, ὁποῦ εἶναι παντελῶς ἐσβεσμέναι, ἢ νὰ προσθέσωμεν ὀλίγον τὶ εἰς ἐκείνας ὁποῦ ἔχουν νὰ σβέσουν ὀγλίγωρα, μὲ τὸ νὰ μὴν ἔχουν λάδι; κατὰ ἀλήθειαν δὲν εἶναι δυνατὸν τότε νὰ εὕρωμεν πουθενὰ τίποτε. Διὰ τοῦτο ἂς ἐπιμεληθοῦμεν ἀπὸ ἐδῶ νὰ ἀνάψωμεν λαμπρῶς τὰς λαμπάδας, διὰ μέσου τῆς μετανοίας, καὶ τῶν δακρύων, διὰ νὰ προϋπαντήσωμεν λαμπροὶ λαμπρῶς τὸν νυμφίον μας Χριστὸν ἐν τῇ ἀναστάσει· καὶ νὰ ἔμβωμεν μαζῇ μὲ αὐτὸν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ νὰ ἀπολαύσωμεν τὰ αἰώνια ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα ἄμποτε νὰ ἀξιωθοῦμεν νὰ ἀπολαύσωμεν ὅλοι ἡμεῖς μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ, καὶ Θεοῦ ἡμῶν, ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΕΒΔΟΜΗΚΟΣΤΟΣ ΣΤ΄.

Ὅτι πρέπει νὰ φυλάττωμεν, καὶ νὰ δεχώμεθα μὲ προθυμίαν τὸ ὠφέλιμον τῆς νηστείας, ὄχι μόνον τὴν πρώτην ἑβδομάδα τῆς μεγάλης τεσσαρακοστῆς, ἀλλὰ καὶ τὰς λοιπάς.

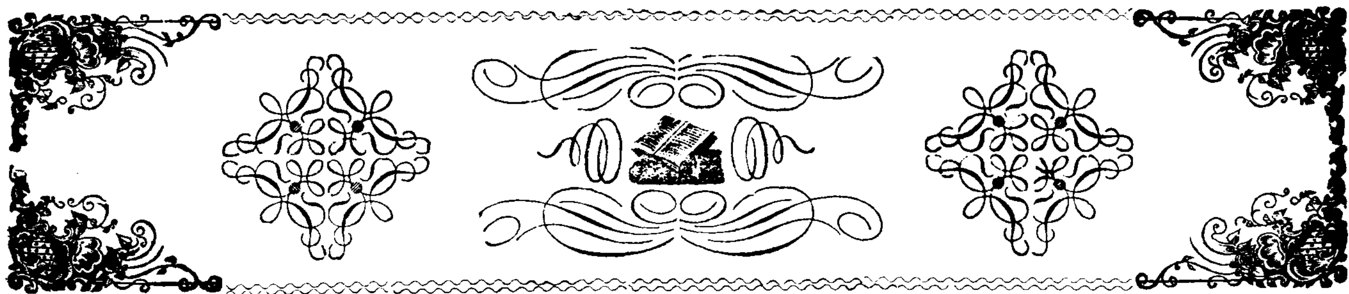
Αὐτὰ ὁποῦ ἔχω νὰ εἰπῶ σήμερον εἰς τὴν ἀγάπην σας, ἔπρεπε νὰ τὰ εἰπῶ τὴν ἀπερασμένην κυριακήν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἤξευρα ὅτι ὅλοι σχεδὸν οἱ χριστιανοὶ τὴν πρώτην ἑβδομάδα τῆς τεσσαρακοστῆς δέχονται μὲ χαράν, καὶ μὲ μεγάλην προθυμίαν τὸ καλὸν, καὶ ὠφέλιμον τῆς νηστείας, καὶ κάθε ἕνας μὲ τὸ θέλημά του δέχεται εἰς τὸν λαιμόν του τὸν ζυγόν της, καὶ δὲν εὑρίσκεται τινὰς οὐδὲ ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ εἶναι πολλὰ ἀπελπισμένοι ἀπὸ τὴν σωτηρίαν τους, καὶ ὁποῦ ἀπερνοῦν τὴν ζωήν τους μὲ ἀφοβίαν, καὶ καταφρόνησιν τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ νὰ φυλάττῃ τὸν νόμον τῆς νηστείας ἐκείνην τὴν ἑβδομάδα, καὶ νὰ μὴν ἐγκρατεύεται καὶ αὐτὸς μαζῆ μὲ ὅλους τοὺς χριστιανοὺς, ὅσον εἶναι τῆς δυνάμεώς του· διὰ τοῦτο θέλει σᾶς ὁμιλήσω σήμερον ὀλίγα τινὰ διὰ τὰς ἐπιλοίπους ἑβδομάδας· Καὶ ἐπειδὴ καθὼς εἶπα ὅλοι οἱ χριστιανοὶ ἀγωνίζονται τὴν πρώτην ἑβδομάδα τῶν νηστειῶν, καὶ τὸ σάββατον ἑορτάζομεν τὴν παράδοξον σωτηρίαν ὁποῦ ἔγινεν εἰς τὸν πιστὸν λαὸν τῶν χριστιανῶν ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ μέσου τοῦ μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ Τύρωνος· ὁμοίως καὶ τὴν κυριακὴν ὅλοι οἱ χριστιανοὶ κάνουν ἑορτὴν εἰς ἀνάμνησιν τῆς ὀρθοδοξίας, καὶ εὐχαριστοῦν τὸν πανάγαθον Θεὸν μὲ δοξολογίας, καὶ ὕμνους. Διὰ τοῦτο τότε πλέον ὁ πονηρὸς διάβολος ὁποῦ φθονεῖ πάντοτε τὰ καλὰ, πηγαίνει κρυφὰ εἰς κάθε χριστιανὸν, καὶ δένωντάς τον ἀοράτως μὲ ἀμέλειαν, καὶ ὀκνηρίαν, τὸν καταπείθει νὰ καταφρονήσῃ τὴν ἁγίαν νηστείαν ὁποῦ προξενεῖ τὴν σωτηρίαν μας, καὶ νὰ ἔλθῃ πάλιν εἰς τὴν πρώτην του κακὴν συνήθειαν. Διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, σᾶς τὸ ἐνθυμίζω σήμερον, καὶ παρακαλῶ τὴν ἀγάπην σας νὰ μὴν ἀκούσετε τελείως τὸν ἐχθρόν μας διάβολον, οὐδὲ νὰ ἀκολουθήσετε πάλιν τὴν κακὴν συνήθειαν τῆς ἀχορτάστου γαστριμαργίας, οὐδὲ νὰ γυρίσετε πλέον εἰς τὴν ἀπερασμένην, καὶ πολυκαιρινὴν ἐκπλήρωσιν τῶν κακῶν ἐπιθυμιῶν. Ἀμὴ καθὼς ἐτιμήσαμεν τὴν ά. ἑβδομάδα τῶν νηστειῶν, ἂς τιμήσωμεν καὶ αὐτὴν τὴν δευτέραν ἑβδομάδα, καὶ ἀκολούθως τὰς λοιπάς· Ναὶ ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, ἂς λυπηθοῦμεν τὸν ἑαυτόν μας, καὶ ἂς μὴ καταδεχθοῦμεν νὰ χάσωμεν εἰς τὴν παροῦσαν ἑβδομάδα ἐκεῖνα ὁποῦ ἐσυνάξαμεν τὴν ἀπερασμένην. Μάλιστα πρέπει νὰ σπουδάσωμεν νὰ προσθέσωμεν καὶ ἄλλα, καὶ ὄχι νὰ θελήσωμεν νὰ κρημνίσωμεν κακῶς, ἐκεῖνα ὁποῦ προτήτερα οἰκοδομήσαμεν καλῶς. Ἀλλὰ κάθε ἕνας ἀπὸ ἡμᾶς, ἂς ἐνθυμῆται τὴν ὠφέλειαν ὁποῦ προξενεῖ ἡ νηστεία, καὶ τί λογῆς χάριν ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Θεὸν εἰς ἐκείνας τὰς ὀλίγας ἡμέρας τῆς ά. ἑβδομάδος, καὶ ἂς γίνεται προθυμώτερος εἰς τὸ ἑξῆς. Ὅτι ἡ νηστεία ὁποῦ εἶναι ὁ ἰατρὸς τῶν ψυχῶν ἡμῶν, ἔχει συνήθειαν, ἄλλου χριστιανοῦ νὰ ταπεινώσῃ τὴν σάρκα, καὶ ἄλλου νὰ καταπρΰνῃ τὸν θυμόν· καὶ ἀπὸ ἄλλον νὰ διώχνῃ τὸν ὕπνον· καὶ ἄλλον νὰ φέρῃ εἰς προθυμίαν διὰ νὰ κάμῃ τὸ καλόν· καὶ ἄλλου νὰ καθαρίζῃ τὸν νοῦν του, καὶ νὰ τὸν κάμνῃ ἐλεύθερον ἀπὸ τοὺς πονηροὺς λογισμούς· καὶ ἄλλου νὰ δαμάζῃ, τὴν ἀδάμαστον, καὶ ἀκράτητον γλῶσσαν, καὶ νὰ τὴν κρατῇ μὲ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, ὡσὰν μὲ σαλιβάρι, καὶ νὰ μὴ τὴν ἀφίνῃ παντελῶς νὰ λέγῃ λόγους ἀργοὺς, ἢ σαπρούς· καὶ ἄλλου ἐμποδίζει τὰ μάτια νὰ μὴ κοιτάζουν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, καὶ νὰ περιεργάζωνται τί κάμνει ὁ ἕνας, καὶ ὁ ἄλλος, ἀλλὰ κάμνει τὸν κάθε ἕνα νὰ προσέχῃ εἰς τὸν ἑαυτόν του, καὶ νὰ ἐνθυμῆται τὰ ἐδικά του ἁμαρτήματα, καὶ ἐλαττώματα. Ἡ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

νηστεία λεπτύνει κατ' ὀλίγον ὀλίγον τὸ σκέπασμα τῆς ἁμαρτίας ὁποῦ εὑρίσκεται ἐπάνω εἰς τὴν ψυχὴν, καὶ ἀποδιώχνει ἀπὸ αὐτὴν τὸ νοητὸν σκότος, καθὼς διώχνει ὁ ἥλιος τὴν ὁμίχλην. Ἡ νηστεία μᾶς κάμνει νὰ βλέπωμεν νοερῶς τὸν πνευματικὸν ἀέρα, εἰς τὸν ὁποῖον λάμπει πάντοτε ὁ νοητὸς ἥλιος τῆς δικαιοσύνης, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός· ἡ νηστεία ἐὰν λάβῃ συμβοηθὸν τὴν ἀγρυπνίαν μαλακώνει τὴν σκληρότητα τῆς καρδίας, καὶ τὴν κάμνει ἀντὶ διὰ τὴν προτέραν κραιπάλην, καὶ μέθην νὰ εὐγάζῃ βρύσεις δακρύων κατανύξεως, τὸ ὁποῖον παρακαλῶ σας ἀδελφοί μου, ἂς σπουδάσωμεν νὰ γένῃ καὶ εἰς ὅλους ἡμᾶς. Ὅτι ἂν ἔλθωμεν εἰς κατάνυξιν, εὔκολα θέλει ἀπεράσωμεν μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ὅλην τὴν ταραχὴν τῶν παθῶν, καὶ τὴν φουρτοῦναν τῶν πειρασμῶν τοῦ διαβόλου ὁποῦ μᾶς καταδυναστεύει πικρῶς, καὶ θέλει ἔλθωμεν εἰς τὸν λιμένα τῆς ἀπαθείας. Αὐτὰ, ὦ ἀδελφοί μου, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γένουν μίαν ἡμέραν, οὐδὲ μίαν ἑβδομάδα, ἀλλὰ κατορθώνονται διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ μὲ καιρὸν πολὺν, καὶ μὲ κόπον, καὶ πόνον, κατὰ τὴν προθυμίαν, καὶ προαίρεσιν τοῦ κάθε ἑνὸς, καὶ κατὰ τὸ μέτρον τῆς πίστεως ὁποῦ ἔχει, καὶ τῆς καταφρονήσεως ὁποῦ κάμῃ εἰς ὅλα τὰ ὁρατὰ, καὶ νοητά. Ἀκόμι καὶ κατὰ τὴν θερμότητα τῆς ἀδιακόπου μετανοίας, καὶ τῆς παντοτινῆς ἐργασίας, ἤγουν τῆς νοερᾶς προσευχῆς ὁποῦ γίνεται μέσα εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας, ἔτζι κατορθώνονται καὶ αὐτὰ, ἢ πλέον ὀγλιγωρότερα, ἢ πλέον ἀργοπορώτερα· διατὶ χωρὶς τὴν νηστείαν δὲν ἐδυνήθη ποτὲ τινὰς νὰ κατορθώσῃ κἀνένα ἀπὸ αὐτὰ ὁποῦ εἶπα, οὔτε καμμίαν ἄλλην ἀρετήν· ὅτι ἡ νηστεία εἶναι ἀρχὴ, καὶ θεμέλιον κάθε πνευματικῆς ἐργασίας. Λοιπὸν ὅσας ἀρετὰς κτίσεις ἐπάνω εἰς τὸ θεμέλιον τῆς νηστείας, γίνονται ἄσεισται, καὶ ἀσάλευται, ὡσὰν ὁποῦ ἐκτίσθησαν ἐπάνω εἰς στερεὰν πέτραν· ὁπόταν δὲ εὐγάλῃς αὐτὸ τὸ θεμέλιον, ἤγουν τὴν νηστείαν, καὶ βάλῃς εἰς τὸν τόπον αὐτῆς τὸν χορτασμὸν τῆς κοιλίας, καὶ τὰς ἀτόπους ἐπιθυμίας, τότε σύρονται αἱ ἀρεταὶ ἀπὸ τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς, καὶ ἀπὸ τὸν ποταμὸν τῶν παθῶν, καθὼς σύρεται ἡ ἄμμος, καὶ κρημνίζεται ὅλη ἡ οἰκοδομὴ τῶν ἀρετῶν. Λοιπὸν διὰ νὰ μὴ γένῃ τοῦτο καὶ εἰς ἡμᾶς, ἂς σταθοῦμεν μετὰ χαρᾶς ἐπάνω εἰς τοῦτο τὸ στερεὸν θεμέλιον τῆς νηστείας· ἂς σταθοῦμεν, καλοί μου ἀδελφοὶ, ἂς σταθοῦμεν μὲ τὸ θέλημά μας· ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ βιάζεται ἀπὸ ἄλλους νὰ ἀναβῇ ἐπάνω εἰς τὴν πέτραν τῆς νηστείας χωρὶς τὸ θέλημά του, ἐξάπαντος σύρεται ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν, καὶ κρημνίζεται εἰς τὴν λαθροφαγίαν, καὶ τρώγει κρυφά· καὶ τρώγοντας κρυφὰ γίνεται κατάβρωμα τοῦ πονηροῦ διαβόλου. Διατὶ ἡ νηστεία εἶναι νόμος, καὶ προσταγὴ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐκείνους ὁποῦ ἀποτολμοῦν νὰ παραβαίνουν τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, τοὺς πέρνει εἰς τὴν ἐξουσίαν του ὁ πρῶτος παραβάτης τοῦ Θεοῦ ὁ διάβολος, καὶ τοὺς βασανίζει ὡσὰν ἕνας τύραννος, ἀγκαλὰ καὶ δὲν γίνεται τὸ τοιοῦτον εὐθὺς, μὲ τὸ νὰ μακροθυμῇ ὁ Θεὸς εἰς ἡμᾶς, καὶ προσμένῃ τὴν μετάνοιάν μας, ὅμως δὲν θέλει φύγομεν βεβαιότατα ἀπὸ τὰ χέριά του, ἢ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, ἢ εἰς τὴν μέλλουσαν, ἀνίσως ἐπιμένωμεν εἰς τὴν ἁμαρτίαν, καὶ δὲν μετανοήσωμεν. Διατὶ ἂν εὑρισκώμεθα εἰς τέτοιαν κατάστασιν, θέλει καταδικασθοῦμεν ἀπὸ τὴν δικαίαν κρίσιν τοῦ Θεοῦ νὰ κολαζώμεθα αἰωνίως μαζὴ μὲ τὸν διάβολον· διατὶ ἂν καὶ λανθάνωμεν τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὰ κάνωμεν κρυφὰ, ὅμως δὲν θέλει δυνηθοῦμεν νὰ λανθάσωμεν καὶ τὸν Δεσπότην ἡμῶν Θεόν. Λοιπὸν ἂς φυλαττώμεθα, ἀδελφοί μου, ὅσον δυνάμεθα, ὄχι μόνον ἀπὸ τὴν λαθροφαγίαν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν χορτασμὸν τῶν φαγητῶν ὁποῦ βάνονται εἰς τὴν τράπεζαν. Ναὶ ἔτζι κάμετε παρακαλῶ· ἐνθυμηθῆτε τὴν ἀπερασμένην Ἁγίαν ἑβδομάδα· συλλογισθῆτε τὴν ὠφέλειαν ὁποῦ προξενεῖται ἀπὸ τὴν νηστείαν, ἤγουν τὴν ἀγρυπνίαν, τὴν εὐχὴν, καὶ ψαλμῳδίαν· ἐνθυμηθῆτε τὴν σκυθρωπότητα, τὴν εὐλάβειαν, καὶ τὴν σιωπήν. Ὅτι ἐκείνην τὴν ἑβδομάδα μοῦ ἐφαίνοντο οἱ χριστιανοὶ, πῶς δὲν εἶναι ἄνθρωποι, ἀλλὰ Ἄγγελοι, μὲ τὸ νὰ μὴν ἤκουα παντελῶς κἀνένα ἄλλον λόγον, πάρεξ μόνον τὴν δοξολογίαν ὁποῦ ἐκάμνετε εἰς τὸν Θεὸν ὅλοι σας, ἡ ὁποία εἶναι ἔργον τῶν Ἀγγέλων. Πιστεύω δὲ ὅτι, καθὼς ἐσεῖς ἐκάμνετε τὸ ἔργον τῶν Ἀγγέλων, ἔτζι καὶ Ἄγγελοι ἐσυναναστρέφοντο ἀοράτως, καὶ ἔψαλλαν μαζὴ μὲ ἐσᾶς. Μὴ θελήσετε λοιπὸν νὰ χωρισθῆτε ἀπὸ τὴν συναναστροφὴν τῶν Ἀγγέλων διὰ μέσου τῆς πολυφαγίας, καὶ ἀργολογίας, μηδὲ μὲ τὰς ἀτάκτους φωνὰς καὶ ἀμέτρους κραυγάς σας νὰ κάμετε τοὺς Ἀγγέλους νὰ φύγουν ἀπὸ κοντά σας, καὶ νὰ πλησιάσουν οἱ δαίμονες· ἀλλὰ ἂς προσέχῃ κάθε ἕνας εἰς τὸν ἑαυτόν του, καὶ ἂς κάμνῃ τὸ ἐργόχειρόν του, καὶ τὴν ὑπηρεσίαν του, ὡσὰν

νὰ εἶναι ἐμπρὸς εἰς τὸν Θεόν. Μὴ λείπετε, ἀδελφοί μου, ἀπὸ ὅλας τὰς ἀκολουθίας τῆς ἐκκλησίας μας, καὶ ἀπὸ ἀνάγνωσιν τῶν θείων γραφῶν· καὶ παρακινεῖτε ἕνας τὸν ἄλλον εἰς αὐτό. Ὅτι καθὼς εἰς τὴν αἰσθητὴν τράπεζαν παρακινοῦμεν ἐκείνους ὁποῦ κάθονται κοντά μας, καὶ βιάζομεν ἐκείνους ὁποῦ ἀγαποῦμεν νὰ τρώγουν, ἔτζι καὶ εἰς αὐτὴν τὴν πνευματικὴν τράπεζαν, ὁποῦ τρέφει τὰς ψυχάς μας, χρέος ἔχομεν νὰ προσέχωμεν, καὶ νὰ παρακινοῦμεν καὶ τοὺς ἀδελφούς μας νὰ προσέχουν διὰ νὰ μὴ κατακριθοῦμεν ἀπὸ τὸν Θεὸν ὡσὰν ὁποῦ δὲν ἀγαποῦμεν ἕνας τὸν ἄλλον, καὶ χάσωμεν τὴν ἀξίαν ὁποῦ ἐλάβαμεν νὰ εἴμεσθε μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ· ὅτι ἔτζι λέγει ὁ Χριστὸς εἰς τὸ ἱερόν του Εὐαγγέλιον. «Ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες, ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν βιάζει τὸν φίλον του νὰ τρώγῃ εἰς τὴν αἰσθητὴν τράπεζαν, πολλαῖς φοραῖς τὸν ὠφελεῖ μὲ αὐτὸ πολλά· ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν παρακινεῖ τὸν φίλον του εἰς τὴν πνευματικὴν τράπεζαν, ἤγουν εἰς τὴν ἀκρόασιν τῶν θείων λόγων, προξενεῖ εἰς αὐτὸν μεγάλην ζημίαν. Διατὶ ὁ Χορτασμὸς τῶν αἰσθητῶν φαγητῶν ἔχει συνήθειαν νὰ φθείρῃ, καὶ νὰ βλάπτῃ καὶ τὴν ψυχὴν, καὶ τὸ σῶμα· ἀμὴ ἐκεῖνα ὁποῦ λέγονται εἰς τὴν ἀνάγνωσιν ἀπὸ τοὺς Ἁγίους, φωτίζουν καὶ τὸν νοῦν, ἁγιάζουν καὶ τὴν ψυχὴν, καὶ διὰ μέσου αὐτῆς μεταδίδουν τὸν ἁγιασμὸν καὶ εἰς τὸ κορμὶ, καὶ τὸ κάμνουν ὑγιεινότερον, καὶ δυνατώτερον. Ἂς προσέχῃ λοιπὸν κάθε ἕνας εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, ὅτι οἱ λόγοι τῶν Ἁγίων εἶναι λόγοι Θεοῦ, καὶ ὄχι ἀνθρώπων, καὶ ἂς τοὺς βάλλῃ κάθε ἕνας εἰς τὴν καρδίαν του, καὶ ἂς τοὺς φυλάττῃ καλά· ἐπειδὴ οἱ λόγοι τοῦ Θεοῦ εἶναι λόγοι ζωῆς, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τοὺς ἔχει μέσα του, καὶ τοὺς φυλάττει, ἔχει ζωὴν αἰώνιον. Διατὶ ὅταν καθήσωμεν εἰς τράπεζαν ὁποῦ νὰ ἔχῃ φαγητὰ διάφορα, νομίζω ὅτι δὲν εἶναι τρόπος νὰ ἀμελήσῃ τινὰς, ἢ νὰ νυστάξῃ παντελῶς, ἀμὴ ἔχει προθυμίαν ὄχι μόνον νὰ φάγῃ τὰ ἀρκετὰ, ἀλλὰ νὰ πάρῃ διὰ νὰ φάγῃ καὶ τὴν αὐρινὴν ἡμέραν, καὶ νὰ δώσῃ καὶ εἰς μερικοὺς του φίλους, καὶ πτωχούς. Ὅταν δὲ ἀναγινώσκωνται λόγια Θεοῦ ὁποῦ ἔχουν ζωὴν αἰώνιον, καὶ κάμνουν ἀθανάτους ἐκείνους ὁποῦ τρέφονται ἀπὸ αὐτὰ, εἰπέ μου σὲ παρακαλῶ, εἶναι πρέπον εἰς κἀνένα νὰ κοιμᾶται, καὶ νὰ ἀμελῇ, καὶ νὰ νυστάζῃ, καὶ νὰ ῥοχαλίζῃ ὡσὰν ζωντανὸς νεκρός; ὢ τῆς ζημίας· ὢ τῆς ἀναισθησίας· ὢ τῆς ἀμελείας. Ἐκεῖνος ὁποῦ κάθεται εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ δὲν ὀρέγεται νὰ φάγῃ ἀπὸ τὰ φαγητὰ ὁποῦ εἶναι ἐκεῖ, εἶναι φανερὸν, ὅτι δὲν εἶναι ὑγιής. Ἔτζι καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀκούει θείαν ἀνάγνωσιν, καὶ δὲν δέχεται εἰς τὴν ψυχήν του τὰ θεῖα ἐκεῖνα λόγια μὲ ἡδονὴν, καὶ εὐχαρίστησίν του ἀνεκδιήγητον, οὐδὲ χορταίνει νοερῶς ὅλας του τὰς αἰσθήσεις ἀπὸ τὴν γλυκύτητα τούτων, εἶναι ἀσθενὴς κατὰ τὴν πίστιν, καὶ ἄγευστος ἀπὸ τὰ πνευματικὰ χαρίσματα, καὶ ἀποθαίνει ἀπὸ πεῖναν, καὶ δίψαν πνευματικὴν, μὲ ὅλον ὁποῦ εὑρίσκεται μέσα εἰς πολὰ ἀγαθά. Ὅτι καθὼς ὁ νεκρὸς ὁποῦ πλύνεται μὲ νερὸν δὲν αἰσθάνεται παντελῶς, ἔτζι καὶ αὐτὸς ὁποῦ ποτίζεται ἀπὸ τὰ ζωήρρυτα, καὶ θεῖα νάματα τοῦ λόγου δὲν τὸ αἰσθάνεται νοερῶς. Ὅσοι λοιπὸν ἔχετε λόγον ζωῆς μέσα εἰς τὸν ἑαυτόν σας· ὅσοι ἐπροφθάσατε νὰ φάγετε τοῦτον τὸν ἄρτον τοῦ λόγου τῆς ζωῆς· ὅσοι δὲν εἶσθε νεκροὶ, ἀλλὰ ἀνεστήθητε ἀπὸ τοὺς νεκροὺς, καὶ ἐγεύθητε τὴν ἀληθινὴν ζωὴν, καὶ ἀποκτήσετε σπλάγχνα οἰκτιρμῶν εἰς τοὺς πλησίον σας, μὴ παύσετε ἀπὸ τὸ νὰ παρακινῆτε, καὶ νὰ παρακαλῆτε, καὶ νὰ νουθετῆτε τοὺς ἀδελφούς σας, ἐὰν εἶναι δυνατὸν, ὅλους εἰς τὴν προσοχὴν τῆς ἀναγνώσεως. Μάλιστα φροντίσετε νὰ παιδαγωγῆτε, καὶ νὰ ἐπιτιμᾶτε, καὶ νὰ ἐλέγχετε ὅλους τοὺς ἀδελφοὺς, ὡς μέλη ἐδικά σας, ἢ καλλίτερα νὰ εἰπῶ ὡς μέλη τοῦ Χριστοῦ, ὄχι διὰ νὰ τοὺς λυπήσετε, ἀλλὰ διὰ νὰ τοὺς ἐλευθερώσετε ἀπὸ ὀργὴν, καὶ ἀγανάκτησιν πατρικήν· οὔτε διὰ νὰ τοὺς βλάψετε, ἀλλὰ διὰ νὰ τοὺς ὠφελήσετε πολλὰ, κάμνοντες αὐτοὺς νὰ τελειώνουν τὰ θελήματα, καὶ προστάγματα τοῦ Θεοῦ, καὶ Πατρὸς αὐτῶν· καὶ ἐὰν κάμνετε ἔτζι, καὶ παρακινῇ ὁ κάθε ἕνας σας τὸν ἀδελφόν του εἰς τὴν ἀγάπην, καὶ εἰς τὰ καλὰ ἔργα, ὀγλίγωρα θέλει ἀναβοῦμεν ὅλοι εἰς τὸ ὕψος τῶν ἀρετῶν, καὶ θέλει κάμωμεν τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ, καὶ θέλει ἀπολαύσωμεν ὅλοι ὁμοῦ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἐν αὐτῷ Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν· ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

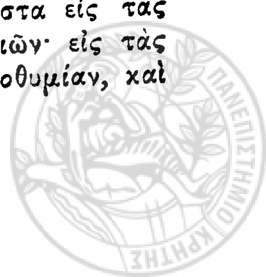

ΛΟΓΟΣ ΕΒΔΟΜΗΚΟΣΤΟΣ Ζ΄.

Περὶ ἐγκρατείας καὶ ὑπομονῆς εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν ἀρετῶν ὁποῦ πρέπει νὰ γίνεται εἰς τὸν καιρὸν τῆς νηστείας, καὶ περὶ σιωπῆς. Καὶ πῶς πρέπει νὰ πολιτεύωνται εἰς ὅλον τὸν καιρὸν τῆς νηστείας ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀγωνίζονται ἐν ἀληθείᾳ.

Μὲ τὸ νὰ εἶμαι ἀσθενὴς καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν, καὶ κατὰ τὸ κορμὶ, ἀπὸ τὴν κακὴν, καὶ ἀμελῆ μου προαίρεσιν, ἤθελα νὰ σιωπῶ, καὶ νὰ προσέχω μόνον εἰς τὸν ἑαυτόν μου, στοχαζόμενος τὴν ἐδικήν μου κατάστασιν, ἕως ὁποῦ νὰ νικήσω τὸ θέλημα τῆς σαρκὸς, καὶ νὰ ὑποτάξω εἰς τὴν ψυχὴν, καὶ νὰ ἀπολαύσω ὅλως διόλου τὴν εἰρήνην τοῦ Πνεύματος ἀφ' οὗ ἐλευθερωθῶ ἀπὸ τὴν ἐνόχλησιν τοῦ ὑλικοῦ, καὶ γηΐνου φρονήματος, καὶ ἐμβῶ εἰς τὸν λιμένα τῆς μακαρίας ἡμῶν ἀναπαύσεως. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκλέχθηκα ἀπὸ ἐσᾶς, νὰ εἶμαι κεφαλὴ τοῦ Ἁγίου σώματός σας, ἤγουν προεστώς σας, ἀνάγκη εἶναι εἰς ἐμένα νὰ σᾶς παρακινῶ εἰς κάθε καλὸν, ἐπειδὴ ἡ σωτηρία ἡ ἐδική σας, πολλὰ μὲ παρηγορεῖ. Ὅτι καὶ ἐσεῖς, διὰ μέσου τῶν εὐχῶν σας, καὶ τοῦ πνευματικοῦ Πατρός μου, καὶ Πατρός σας, διαφυλάττετε, καὶ διασώζετε ἐμένα ὁποῦ εἶμαι ἀσθενὴς κατὰ τὴν ψυχήν· Τὸ λοιπὸν καὶ μὴν ὤντας δυνατὸς νὰ ἀνοίξω στόμα, μετὰ βίας ἐδυνήθην κἂν νὰ γράψω τὸν παρόντα λόγον, καὶ νὰ ἐνθυμίσω τὴν ἀδελφότητά σας, παρακαλῶντας πολλὰ τὴν ἀγάπην σας νὰ εὔχεσθε ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ ἀθλίου ὡς ἀληθινοὶ δοῦλοι Χριστοῦ, καὶ φιλάδελφοι, διὰ νὰ σώζωμαι καὶ ἐγὼ μαζὴ μὲ ἐσᾶς, καὶ περιπατῶντας τὴν στράταν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, νὰ συναναστρέφωμαι μαζὴ μὲ ἐσᾶς τοὺς ἠγαπημένους μου ἀδελφούς. Παρακαλῶ σας λοιπὸν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, νὰ προσέχετε εἰς τὸν ἑαυτόν σας, καὶ κάθε ἕνας νὰ φρονῇ εἰς τὸ σωφρονεῖν, καὶ νὰ μὴ φρονῇ παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν· μηδὲ νὰ στοχάζεται τὴν ἐδικήν μου ἀμελημένην ζωὴν, ἀμὴ νὰ φυλάττῃ ὅλας τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον, ὡς δίκαιον, καὶ ἀπαραλόγιστον κριτὴν ἔχομεν χρέος νὰ ἀποδώσωμεν τὴν ὁμολογίαν ὁποῦ ἐκάμαμεν. Δότε μου παρακαλῶ αὐτὴν τὴν καύχησιν νὰ καυχῶμαι, ὅτι μόνος ἐγὼ πίπτωντας διὰ τὴν ἀμέλειάν μου εἰς τὰ βάθη τοῦ ᾅδου ἐφώναξα μεγάλην φωνὴν, καὶ ἐλευθέρωσα ἐσᾶς ἀπὸ τοὺς βρόγχους τοῦ δαίμονος· καὶ ἀγκαλὰ ἔχω χρέος ἐγὼ νὰ κλαύσω πολλὰ τὴν ἀμέλειάν μου, ὅμως εὐχαριστοῦμαι νὰ βλέπω μόνον ἐσᾶς νὰ πετᾶτε ὑψηλὰ, καὶ ὑπεράνω ἀπὸ τὰς παγίδας τοῦ διαβόλου. Φυλάξατε λοιπὸν, ἀγαπητοὶ, ἀνελλειπῶς ὅλας τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ σώζεσθε, ὥσπερ δορκὰς ἐκ βρόχων, καὶ ὡς στρουθίον ἐκ παγίδος. Καὶ πρώτη ἐντολὴ εἶναι, τὸ νὰ ἀγαποῦμεν ἐξ ὅλης μας τῆς ψυχῆς τὸν Θεὸν, καὶ ἕνας τὸν ἄλλον, καθὼς αὐτὸς ὁ Θεὸς ἠγάπησε τὸν κόσμον· ἡ δὲ ἀληθινὴ ἀγάπη εἰς τὸν Θεὸν, καὶ εἰς τὸν πλησίον γνωρίζεται, ὅταν ἔχῃ τινὰς αὐτὰ τὰ σημεῖα. Τὸ νὰ μὴν ὑπερηφανεύεται, μηδὲ νὰ ζηλεύῃ τὸν ἀδελφόν του, ἀλλὰ νὰ μιμῆται τὸ καλὸν ὁποῦ βλέπει εἰς ἄλλον, καὶ νὰ τὸ κάνῃ καὶ αὐτός· τὸ νὰ μὴ ζητῇ φορέματα διὰ καλλωπισμὸν, ἀλλὰ μόνον τὰ χρειαζόμενα· τὸ νὰ μὴ γογγύζῃ, μηδὲ νὰ παίζῃ, καὶ νὰ γελᾷ, μηδὲ νὰ δικάζεται παντελῶς διὰ μικρὸν, ἢ μεγάλον πρᾶγμα· τὸ νὰ μὴ χορταίνῃ ὄχι μόνον φαγητὰ, καὶ γλυκύσματα, ἀλλὰ ἂν εἶναι δυνατὸν μηδὲ νερὸν, καὶ μάλιστα εἰς τὰς παρούσας Ἁγίας ἡμέρας τῶν νηστειῶν· εἰς τὰς ὁποίας ἐκεῖνος ὁποῦ μετανοεῖ μὲ προθυμίαν, καὶ

πόνον καρδίας, λαμβάνει ἀπὸ τὸν Θεὸν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτημάτων ὁποῦ ἔπραξεν ὅλον τὸν χρόνον. Διατὶ ἰξεύρετε, πῶς ἡ θερμότης τῆς μετανοίας, καὶ ἡ ζέσις τῶν δακρύων ἐκείνων ὁποῦ εὐγαίνουν ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸ βάθος τῆς καρδίας, ἀναχωνεύουν, καὶ καταφλέγουν, ὡσὰν φωτιὰ τὸν μολυσμὸν τῆς ἁμαρτίας, καὶ κάμνουν καθαρὰν τὴν ψυχὴν ὁποῦ ἐμολύνθη ἀπὸ αὐτὸν, καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ λομβάνει ἀκόμι ἡ ψυχὴ πλουσίως καὶ ἔλλαμψιν θείου φωτὸς διὰ τῆς χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος, καὶ γεμίζει ἀπὸ ἔλεος Θεοῦ, καὶ καρποὺς ἀγαθούς. Αὐτὴν λοιπὸν τὴν νηστείαν ἃς μεταχειρισθοῦμεν, ἀγαπητοί μου ἀδελφοὶ, καὶ εἰς ταύτην τὴν πέμπτην ἑβδομάδα τῆς Ἁγίας τεσσαρακοστῆς, καὶ εἰς τὰς ἡμέρας τῆς μεγάλης ἑβδομάδος, καὶ ἃς προσθέττωμεν κάθε ἡμέραν προθυμίαν ἐπάνω εἰς τὴν προθυμίαν, καὶ ἐπιμέλειαν ἐπάνω εἰς τὴν ἐπιμέλειαν, ἕως ὁποῦ νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν κυρίαν ἡμέραν τοῦ Πάσχα, λελαμπρυσμένοι κατὰ τὰς ψυχὰς ὁμοῦ, καὶ τὰ σώματα. Ὅτι ἰδοὺ καθὼς βλέπετε, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ἀπεράσαμεν σχεδὸν καὶ αὐτὴν τὴν πέμπτην ἑβδομάδα μεγαλοψύχως, καὶ μὲ θερμὴν προθυμίαν. Διατὶ εἶμαι βέβαιος πῶς δὲν ὑςερεῖσθε κἀνένα ἀπὸ τὰ καλὰ τῆς νηστείας, ἀλλὰ καὶ ὁλονυκτίους ψαλμῳδίας ἐκάμετε μετὰ πάσης προσοχῆς, καὶ τὴν ἐγκράτειαν ἐφυλάξατε, καὶ τὴν φυλάττετε μὲ μεγάλην καρτερίαν, καὶ μεγαλοψυχίαν, καὶ εὐχαριστεῖσθε εἰς μόνα τὰ λάχανα, καὶ ὄσπρια τὰ παρατιθέμενα εἰς τὴν τράπεζαν. Ἰξεύρω καὶ μερικοὺς ἀπὸ ἐσᾶς ὁποῦ κάθονται εἰς τράπεζαν ἀνάμεσα εἰς ἡμᾶς μὲ καρδίαν συντετριμμένην, καὶ τεταπεινωμένην, καὶ δὲν τρώγουν οὐδὲ ἀπὸ αὐτὰ τὰ εὐτελῆ φαγητὰ τῆς τραπέζης, ἀλλὰ κρίνουν τὸν ἑαυτόν τους, πῶς εἶναι ἀνάξιοι νὰ φάγουν καὶ ἀπὸ αὐτά· καὶ κοντὰ εἰς τοῦτο προσέχουν πάντοτε εἰς τὸν ἑαυτόν τους, καὶ εἰς τὰ ἐργόχειρά τους, καὶ μένουν ἀπαρρησίαστοι μὲ σιωπὴν ὅλοι γεμάτοι κατὰ τὴν ψυχὴν ἀπὸ κατάνυξιν, καὶ δάκρυα, καὶ ἀπὸ εὐχὰς, καὶ δεήσεις καὶ κόπους πνευματικούς· καὶ ἀπὸ τὰς γονυκλισίας ὁποῦ κάνουν ἠλλοιώθησαν τὴν καλὴν ἀλλοίωσιν, καὶ ἀπόκτησαν ὄψιν ἀσκητικωτάτην, καὶ ὡραίαν. Τώρα λοιπὸν ἐπειδὴ μέλλομεν νὰ ἀφήσωμεν τὸν ἀγῶνα τῆς νηστείας εἰς τὰς ἐρχομένας ἡμέρας τοῦ Πάσχα, παρακαλῶ, ἃς ἐπιμεληθοῦμεν ἀκόμι νὰ φυλάξωμεν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Ἁγίαν ἑβδομάδα, τὸν νόμον τῆς καλλίστης νηστείας, καὶ νὰ κάμωμεν τὸν ἴδιον ἀγῶνα καὶ εἰς αὐτὴν, καθὼς καὶ εἰς τὰς ἀπερασμένας· ἐπειδὴ χρειαζόμεθα πολλὴν προσοχὴν, πολλὴν ἐπιμέλειαν διὰ νὰ μὴν ἀπερνοῦμεν καὶ ἡμεῖς τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μας, καθὼς ἀπερνοῦν μερικοὶ ἀμελεῖς. Ὅτι ἰξεύρετε, πῶς, καθὼς ἀπεράσει ἡ πρώτη ἑβδομὰς τῆς Ἁγίας τεσσαρακοστῆς, νομίζουν μερικοὶ, πῶς ἀπέρασε πλέον ὅλη ἡ τεσσαρακοστή· καὶ φωνάζουν φανερὰ ἀναμεταξύ τους, καὶ εἰς ὅλους. Ἀμὴ εἰς ἡμᾶς εἶναι φόβος, καὶ φόβος μεγαλώτατος μήπως νομίσωμεν καὶ ἡμεῖς, καὶ εἰποῦμεν ἀναμεταξύ μας ἐκεῖνα τὰ ἴδια ὁποῦ λέγουν καὶ αὐτοὶ, καὶ φανοῦμεν ἀρνηταὶ τῆς ὑποσχέσεώς μας. Ὅτι εἰς ἡμᾶς ὁποῦ ἐφύγαμεν τὸν κόσμον, καὶ ἐνεκρώθημεν εἰς αὐτὸν, καὶ ἀφιερώθημεν ὅλως διόλου εἰς τὸν Χριστὸν, ἐδόθη ὁ νόμος τῆς ἐγκρατείας, ὄχι μόνον εἰς τὸν παρόντα καιρὸν τῆς νηστείας, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλον τὸν χρόνον τῆς ζωῆς μας, εἰς τὸν ὁποῖον ἔχομεν χρέος νὰ ἐγκρατευώμεθα ἀπαραιτήτως· καὶ πῶς δὲν ἔχομεν νὰ ἐγκρατευώμεθα εἰς ὅλον τὸν καιρὸν τῆς ζωῆς μας, ἡμεῖς ὁποῦ ὑπεσχέθημεν νὰ πεινάσωμεν, καὶ νὰ διψήσωμεν, καὶ νὰ γυμνητεύσωμεν, καὶ νὰ πάθωμεν ὅλα, καὶ νὰ τὰ ὑπομείνωμεν μὲ μεγάλην χαρὰν, καὶ μάλιστα τώρα, εἰς τὸν καιρὸν τῆς Ἁγίας τεσσαρακοστῆς; Εἰδὲ καὶ δὲν θέλομεν νὰ ἀπερνοῦμεν τοιουτωτρόπως εἰς ὅλον τὸν καιρὸν τῆς ζωῆς μας, ἀμὴ θέλομεν νὰ γελοῦμεν, καὶ νὰ ἀργολογοῦμεν, καὶ νὰ παίζωμεν, καὶ νὰ ἀντιλέγωμεν, ποίαν διαφορὰν ἔχομεν ἀπὸ τοὺς ἀπίστους, καὶ ἐθνικούς; Κατὰ ἀλήθειαν οὐδεμίαν· ὅτι ἀνίσως γινόμεθα ὅμοιοι μὲ τὰ ἔθνη ὁπόταν ζητοῦμεν, καὶ φροντίζωμεν διὰ ψωμὶ, καὶ κρασὶ, καὶ φορέματα, μὲ ποίους ἤθελε γένωμεν ὅμοιοι, ὅταν κάμνωμεν τὰ εἰρημένα ὁποῦ εἶναι αἰσχρότερα, καὶ χειροτετα ἀπὸ αὐτά; Ἐξάπαντος εἰς ἡμᾶς θέλει πληρωθῆ ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει ὁ Προφήτης Δαβίδ. «Παρασυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις, »καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς». Ἃς ὑπακούσωμεν ἀδελφοί μου εἰς τὸν Θεὸν ὁποῦ μᾶς διδάσκει κάθε ἡμέραν μὲ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον. «Μὴ μεριμνή»σητε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγετε, ἢ τί πίετε, »ἢ τί ἐνδύσεσθε· ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν »τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦ»τα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν». Καὶ διὰ νὰ μὴν ἠμπορῇ τινὰς νὰ λέγῃ, ὅτι ἐὰν ἀργοπορήσῃ ὁ Θεὸς νὰ μοῦ τὰ δώσῃ, καὶ δὲν ἔχω τίποτε

νὰ φάγω, τί νὰ κάμω; Διὰ τοῦτο εἶπε τὸ, «βλέ»πετε τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, πῶς οὐ σπείρει, »οὐδὲ θερίζει, οὐδὲ συνάγει εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ »Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· καὶ ἀκο»λούθως λέγει. «Οὐχὶ πολλῶν στρουθίων διαφέ»ρετε ὑμεῖς ὀλιγόπιστοι;» Καὶ πάλιν διὰ νὰ μὴ μικροψυχοῦμεν, καὶ γογγύζωμεν διὰ φαγητὸν, καὶ ποτὸν κηρύττει παρρησίᾳ εἰς ἡμᾶς. «Μακά»ριοι οἱ πεινῶντες, καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύ»νην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται.» Ἀνίσως λοιπὸν πιστεύῃς εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ ὁμολογῇς αὐτὸν πῶς εἶναι ἀληθὴς, καὶ δὲν ψεύδεται, δὲν θέλει πεινάσεις, ἢ διψήσεις ποτέ· καὶ ἐὰν δὲν ἔχῃς τὶ νὰ φάγῃς, ἢ τὶ νὰ πίῃς, καὶ ζητήσῃς τὸν κελλάρην ψωμὶ, ἢ κρασὶ, ἢ ἄλλο τι φαγητὸν, καὶ δὲν σὲ δώσῃ, ἴσως ἐμποδιζόμενος ἀπὸ δουλείας, ἐνθυμήσου τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου, καὶ εἰπὲ, πεινῶ, καὶ διψῶ, ὅμως ὑπομένων ὑπομείνω τὸν Κύριον, καὶ αὐτὸς ποιήσει κατὰ τὴν ἀσθένειάν μου, καὶ δὲν θέλει μὲ ἐγκαταλείψει, καὶ ὑπόμεινε ἀδελφέ μου, καὶ θέλει ἔχεις πολὺν μισθὸν κοντὰ εἰς τὸν Θεόν. Ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλους τοὺς πειρασμοὺς ὁποῦ σοῦ συμβαίνουν ἔτζι κάμνε, καὶ θέλει γένῃς θαυμαστὸς εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν θέλει συναριθμηθῇς μὲ τοὺς Ἁγίους Μάρτυρας· πόσοι πτωχοὶ ἀδελφοί μας ἐν Χριστῷ κατάκεινται εἰς μίαν γωνίαν, καὶ ἐπιθυμοῦν πολλαῖς φοραῖς, καὶ αὐτὸ τὸ ψυχρὸν ὕδωρ, καὶ εὐχαριστοῦν τὸν Θεὸν, καὶ δὲν ἀγανακτοῦν, οὐδὲ λέγουν καμμίαν βλασφημίαν· καὶ ἡμεῖς μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἔχομεν ὅλην τὴν χρείαν τοῦ σώματός μας ἀνελλειπῆ, καὶ περισσεύουσαν. Ἀνίσως λοιπὸν ὅταν δὲν ἔχῃ τινὰς παντελῶς τίποτε, καὶ γογγύσῃ, κατακρίνεται, διατὶ δὲν ἔχει ὑπομονήν· ἀμὴ ὅταν ἔχῃ καὶ πολὺ, καὶ διὰ νὰ μὴ χάσῃ ὀλίγον τι φιλονεικεῖ, καὶ μάχεται, καὶ λέγει καὶ λόγια βλάσφημα, ποίας συγχωρήσεως θέλει εἶναι ὁ τοιοῦτος ἄξιος; Ἰξεύρω ὅτι λέγωντας αὐτὰ κατακρίνω τὸν ἑαυτόν μου, καὶ οἱ λόγοι μου θέλει εἶναι εἰς κατάκρισίν μου, καὶ ἔλεγχον. Ὅμως ἂς εἶναι παρακαλῶ καὶ εἰς ἐδικήν σας ἐνθύμησιν. Τὸ λοιπὸν καθὼς ἀπεράσατε μὲ κάθε προθυμίαν, καὶ ἐπιμέλειαν τὰς ἀπερασμένας ἡμέρας τῆς νηστείας, ἔτζι παρακαλῶ σπουδάσατε νὰ ἀπεράσετε καὶ ὅλην τὴν Ἁγίαν τεσσαρακοστὴν, ἐνθυμούμενοι τὴν καλήν σας πολιτείαν, καὶ διαγωγὴν, καὶ τὶ λογῆς εὐλάβειαν εἴχετε, καὶ τὶ λογῆς ταπείνωσιν, καὶ σιωπὴν, καὶ προθυμίαν εἰς τὴν ἀκολουθίαν, καὶ εἰς τὸ ἐργόχειρόν σας. Ναὶ παρακαλῶ, μὴν ἀλησμονήσετε τὴν φονεύτριαν τῶν παθῶν νηστείαν, τὴν καθαρκτικὴν ἐγκράτειαν, καὶ μὴν ἀμελήσετε, ἀδελφοί μου, εἰς αὐτὰ παντελῶς· ἀλλὰ ἀνίσως καμμίαν ἡμέραν ἀκολουθήσῃ νὰ ἀλλάξουν τὰ φαγητά σας, καὶ νὰ τύχετε ἀπὸ πουθενὰ παρηγορίαν, ἔχετε τὴν γνώμην σας ἀσάλευτον, καὶ τὴν κατάστασίν σας ἀμετάβλητον· καὶ μάλιστα ὅταν φάγετε περισσότερον ἀπὸ τὸ συνειθισμένον, σπουδάσατε νὰ κοπιάσετε περισσότερον καὶ εἰς τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ μὴ γένῃ εἰς ἡμᾶς αὕτη ἡ τροφὴ, ἀντὶ εὐχαριστίας, καὶ κέρδους, αἰτία ἀμελείας, καὶ ζημίας μεγάλης. Ναὶ ἀδελφοί μου, προσέχετε, καὶ νηστεύσετε, καθὼς σᾶς εἶπα, καὶ τὴν ἐρχομένην ἑβδομάδα, ὡσὰν καὶ τὰς ἀπερασμένας· καὶ πολιτεύεσθε μὲ φόβον Θεοῦ, καὶ μὴν ἀφίνετε τὰς διακονίας, καὶ τὰ ἐργόχειρά σας, καὶ περιπατεῖτε ἔνθεν κἀκεῖθεν, ὑποτασσόμενοι εἰς τὸν δαίμονα τῆς ἀκηδίας. Εἰδὲ τινὰς ἀπερνῶντας ἀπὸ κἀνένα μέρος εὕρῃ ἄλλον ἀδελφὸν ὁποῦ νὰ στέκεται, ἢ νὰ κάθεται ἀργὸς, ἂς ἀπερνᾷ ὀγλίγωρα ἐκεῖθεν, καὶ ἂς τοῦ βάνῃ μετάνοιαν, καὶ ἴσως ἔλθῃ εἰς αἴσθησιν ὁ ἀργὸς ἐκεῖνος, καὶ μετανοήσῃ, καὶ ἐντραπῇ, καὶ ἔλθῃ ἀφ' ἑαυτοῦ εἰς τὸ ἔργον· καὶ κάμνωντας τοιουτωτρόπως κάθε ἕνας ἀπὸ ἐσᾶς, θέλει φύγετε τὴν κατάκρισιν τῆς ἀργίας, καὶ ἀργολογίας. Δὲν ἀκούετε τὶ λέγει ὁ μακάριος ἐκεῖνος Ζωσιμᾶς, ὁποῦ ἐδιηγήθη τὸν βίον τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας, διὰ τοὺς Ἁγίους Πατέρας ὁποῦ ἦσαν εἰς τὸ μοναστήριον ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὁποῖον ἐπῆγε καὶ αὐτὸς τότε μὲ θείαν πρόνοιαν; πῶς εὔγαιναν ἀπὸ τὸ μοναστήριον, καὶ ἔκαμναν ὅλην τὴν Ἁγίαν τεσσαρακοστὴν εἰς τὴν ἔρημον, καὶ δὲν ἀνταμώνοντο ποτὲ ἕνας μὲ τὸν ἄλλον, ἀλλ' ἐὰν ἤθελε τύχῃ τινὰς νὰ ἀπαντήσῃ ἄλλον, ἔφευγε παρευθύς; καὶ δὲν εὐχαριστοῦντο οὐδὲ νὰ πλησιάσουν ἕνας μὲ τὸν ἄλλον; καὶ ὅταν ἐγύριζαν ὀπίσω εἰς τὸ μοναστήριον, δὲν ἐρωτοῦσε ποτὲ ἕνας τὸν ἄλλον, τὶ εἶδεν, ἢ τὶ ἔκαμεν εἰς τὴν ἔρημον; ἀμὴ ἀπερνοῦσαν ὅλοι (ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἦτον ἕνας καὶ αὐτὸς ὁ Ζωσιμᾶς) ὡσὰν ξένοι, καὶ πάροικοι, καὶ ἀλλόγλωσσοι· καὶ καθὼς νομίζω δὲν τὸ ἔκαμναν τοῦτο διὰ κἀνένα ἄλλο, ἔξω μόνον διατὶ ἐπρόσεχαν μὲ κάθε ἀκρίβειαν νὰ μὴν εὐγάλουν

παντελῶς λόγον ἀργὸν ἀπὸ τὸ στόμα τους. Ἀνίσως λοιπὸν ἐκεῖνοι οἱ πατέρες ἀπερνοῦσαν τόσας ἡμέρας, καὶ τόσους χρόνους ὁποῦ δὲν ἐσυνομιλοῦσαν καθόλου ἀναμεταξύ τους, τί θέλει πάθωμεν ἡμεῖς, ὁποῦ οὐδὲ τὰς ὀλίγας ταύτας ἡμέρας τῆς Ἁγίας τεσσαρακοστῆς, δὲν φυλαττόμεθα ἀπὸ τὰς συνομιλίας, καὶ ἀργολογίας; Καὶ τί λέγω ἐγὼ ἡμέρας, ὁποῦ μηδὲ μίαν ὥραν ἠμποροῦμεν νὰ κρατήσωμεν τὸν ἑαυτόν μας; καὶ τί θέλει πάθωμεν, ὦ καλοί μου ἀδελφοὶ, ἀνίσως ἔλθῃ ἔξαφνα εἰς ἡμᾶς ὁποῦ εὑρισκόμεθα εἰς τέτοιαν κατάστασιν ὁ κριτὴς τῶν ἁπάντων Θεὸς, ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει ζητήσει, ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἀπολογίαν καὶ διὰ κάθε λόγον ἀργόν; καὶ πῶς ἠμποροῦμεν νὰ κυριεύσωμεν καὶ τὰ ἄλλα πάθη, ἀνίσως ἔχωμεν τὴν γλῶσσάν μας ἀκράτητον; Ποῖον ἄλλο πάθος εἰπέ μου, εἶναι ἐλαφρότερον ἀπὸ τοῦτο; ἡ σὰρξ ἔχει φυσικὴν ἐπιθυμίαν, καὶ πύρωσιν, καὶ ἀσυκώνει ἐπανάστασιν κατὰ τῆς ψυχῆς, καὶ τὴν πολεμεῖ πολλὰ δυνατά· ἡ κοιλία φυσικὰ θέλει νὰ χορταίνῃ ἀπὸ φαγητὰ, ὅτι διὰ τοῦτο ἔγινεν. Ἀνίσως λοιπὸν δὲν κόψωμεν τὴν κακὴν συνήθειαν τῆς γλώσσης, τὸ ὁποῖον εἶναι εἰς ἡμᾶς εὔκολον, καὶ ἐλαφρὸν, πῶς θέλει δυνηθοῦμεν καμμίαν φορὰν νὰ κυριεύσωμεν αὐτὰ τὰ δύσκολα, καὶ μεγάλα πάθη, ὁποῦ ἔχουν πολλὴν ἰσχὺν, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι ἑνωμένα μὲ τὴν φύσιν καὶ μὲ αὐτὴν τὴν ἐπιθυμίαν, καὶ τὴν ἡδονήν; Λοιπὸν ἂς γένῃ ἀρχὴ καλὴ εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τὴν σήμερον, ἀδελφοί μου, καὶ ὅσον δυνάμεθα ἂς δράμωμεν, καὶ ὡσὰν χρυσόπτεροι, καὶ ταχύπτεροι ἀετοὶ ἂς φθάσωμεν τὸ Πάσχα, ἔνθα πρόδρομος ἡμῶν εἰσῆλθε Χριστὸς ὁ Θεὸς, ἀφ' οὗ ἀπορρίψωμεν ὀπίσω μας ὅλα τὰ πάθη ὁποῦ μᾶς τυραννοῦν· καὶ ἂς βάλωμεν, (ἀνίσως σᾶς φαίνεται εὔλογον) μὲ γνώμην κοινὴν, νόμον ἀναμεταξύ μας, ὥστε ἀνίσως (ἔξω ἀπὸ τὸ σάββατον καὶ τὴν κυριακήν·) εὑρεθοῦν δύω ὁποῦ νὰ στέκωνται ἀργοὶ χωρὶς ἔργον, καὶ νὰ συντυχαίνουν συνομιλίας ἀνωφελεῖς, καὶ ματαίας, νὰ μὴ τρώγουν ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἄλλο τίποτε, ἔξω μόνον ψωμὶ ξηρὸν μὲ ἅλας, καὶ νερόν· καὶ νὰ στέκωνται εἰς τὸ κάτω μέρος τῆς τραπέζης ὀρθοὶ νὰ τρώγουν· καὶ ἔχοντες τοῦτο νόμον ἀπαράβατον, θέλει φυλάξετε τὸν ἑαυτόν σας χωρὶς ἀργολογίας, καὶ φλυαρίας, καὶ θέλει θεραπεύσετε τὸν Θεὸν, διὰ τὸν ὁποῖον βάνετε θύραν εἰς τὰ χείλη σας, καὶ φύλαξιν εἰς τὸ στόμα σας, καὶ μὲ τοῦτο θέλει παρηγορήσετε πολλὰ καὶ ἐμένα τὸν ἀνάξιον Πατέρα σας, καὶ θέλει γεμίσετε ἀπὸ χαρὰν τὴν ψυχήν μου, καὶ θέλει ὠφελήσετε πολὺ καὶ τὰς ἐδικάς σας ψυχὰς, διδάσκοντες τὸν ἑαυτόν σας, καὶ μανθάνοντες διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ τοιοῦτον καλὸν τύπον, καὶ θαυμαστὴν συνήθειαν. Ἔπειτα θέλει δοξασθῆτε, καὶ ἐπαινεθῆτε πρεπόντως ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους· καὶ δι' ὑμῶν θέλει δοξασθῇ ὁ Θεὸς, ὅτι εἰς ταύτην τὴν γενεὰν θέλει εὑρεθῆτε ἐσεῖς ὁποῦ νὰ μιμῆσθε τὴν ζωὴν τῶν παλαιῶν Ἁγίων· τὸ ὁποῖον νομίζω, πῶς δὲν εὑρίσκεται κατὰ τοὺς παρόντας καιροὺς εὔκολα, εἰς τούτους τοὺς τόπους ὁποῦ εἴμεσθε κατὰ τὸ παρὸν, καὶ εἰς τοὺς μοναχοὺς, καὶ μοναστήρια ὁποῦ βλέπομεν, καὶ ἀκούομεν. Διὰ τοῦτο παρακαλῶ τὴν ἀγάπην σας Πατέρες μου Ἅγιοι, καὶ δοῦλοι Χριστοῦ, μὴ παρακούσετε τοὺς λόγους ἐμοῦ τοῦ ἀναξίου Πατρός σας, μηδὲ νὰ φανοῦν τὰ λογιά μου εἰς ἐσᾶς ὡσὰν φλυαρία, διατὶ ἐὰν καὶ εἶμαι ἀσθενὴς, καὶ γεμάτος ἀπὸ μύρια ἁμαρτήματα· ὅμως ἰδέτε, καὶ στοχασθῆτε καλὰ, πῶς δὲν σᾶς συμβουλεύω κἀνένα ἔξω ἀπὸ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀπὸ τὰς θείας γραφάς. Κάμετε λοιπὸν ἀρχὴν καλὴν, καὶ δώσετε καὶ εἰς ἐμένα ὀλίγην προθυμίαν, διὰ νὰ δυνηθῶ μὲ τὰς Ἁγίας σας εὐχὰς νὰ ἐξυπνίσω, καὶ νὰ τρίψω τὰ μάτιά μου, καὶ νὰ πλύνω τὸ πρόσωπόν μου, καὶ νὰ ἀποδιώξω τὸν πολὺν ὕπνον τῆς ὀκνηρίας· καὶ ἀντὶ διὰ τὰ καλὰ ὁποῦ κάμετε εἰς ἐμένα τὸν εὐτελῆ σας δοῦλον, θέλει σᾶς κάμω τὴν ἀνταμοιβὴν, ἀγκαλὰ καὶ ὄχι καθὼς πρέπει, ἀλλὰ ὅσον δύναμαι, μὲ λόγους ψυχωφελεῖς, τοὺς ὁποίους δίδει ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἐν ἀνοίξει τοῦ ἀκαθάρτου μου στόματος. Ναὶ ἀδελφοί μου, παρακαλῶ σας, μὴ παραβλέψετε τὴν δέησίν μου, ἀλλὰ καθὼς μοῦ ἐδώσετε ἄδειαν νὰ λαλήσω ἔμπροσθέν σας ἐγὼ ὁποῦ ἤμουν μισαποθαμένος, καὶ παντελῶς, ἄφωνος, ἔτζι χαρίσατέ μου καὶ τὸ θέλημά σας, ὥστε διὰ μέσου τῆς ἐκκοπῆς τοῦ θελήματός σας, ἐσεῖς μὲν νὰ λάβετε τὴν ζωὴν τῶν Μαρτύρων, καὶ ἀθλοφόρων τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐγὼ νὰ βάλω περισσοτέραν προθυμίαν ἀπὸ τὴν σήμερον νὰ παραδίδω ὅλην μου τὴν ψυχὴν μαζὴ μὲ τὸ κορμὶ εἰς θεληματικὸν θάνατον διὰ ἐσᾶς· τὸ ὁποῖον ἄμποτε νὰ γένῃ εἰς ἐμὲ, καὶ νὰ ἀξιωθῶ νὰ πάθω, καὶ νὰ ἀποθάνω διὰ τοὺς ἀδελφούς μου, καὶ

νὰ ὑπάγω μὲ τέτοιον ἐφόδιον εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος, σὺν τῷ ἀνάρχῳ Πατρὶ, καὶ τῷ Παναγίῳ, καὶ ζωοποιῷ Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

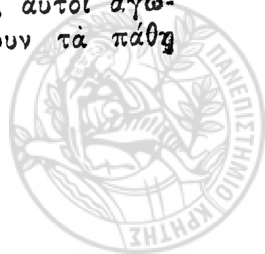
ΛΟΓΟΣ ΕΒΔΟΜΗΚΟΣΤΟΣ Η΄.

α΄. Ποῖος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ μετανοεῖ, καὶ ποία ἡ ἐργασία.

β΄. Καὶ ὅτι ἐὰν δὲν ἀποκτήσωμεν τὰς ἀρετὰς, δὲν θέλει μᾶς ὠφελήσει τελείως ἡ ἐλευθερία τῶν παθῶν.

γ΄. Καὶ ποῖοι εἶναι ἐκεῖνοι ὁποῦ δουλεύουν τὸν Θεὸν, καὶ ποῖα εἶναι τὰ ἔργα τους, καὶ ἀπὸ ποῦ γνωρίζονται.

α΄. Ἐπειδὴ λογιάζομεν πῶς εἴμεσθε χριστιανοὶ μὲ τὸ θεῖον βάπτισμα μοναχὰ, χωρὶς νὰ κάμωμεν ἔργα χριστιανικὰ, καὶ νομίζομεν πῶς εἴμεσθε πιστοὶ, μὲ τὸ νὰ πιστεύμεν εἰς Πατέρα, Υἱὸν, καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, καὶ εἰς τὴν ἔνσαρκον οἰκονομίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· καὶ ἔτζι ἁπλῶς ἀπὸ συνήθειαν λέγομεν πῶς εἴμεσθε δοῦλοι τοῦ Θεοῦ, καὶ γράφοντες καὶ εἰς ἄλλους γράμματα, αὐτὸ τὸ ἴδιον γράφομεν εἰς τὴν ὑπογραφήν μας, καὶ ὀνομάζομεν τὸν ἑαυτόν μας δοῦλον Θεοῦ, χωρὶς νὰ ἰξεύρωμεν ἴσως, τί πρᾶγμα εἶναι ἡ δουλεία τοῦ Θεοῦ· καὶ ποῖος εἶναι ἄξιος νὰ ὀνομάζεται, καὶ νὰ εἶναι δοῦλος τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο ἀπεφάσισα νὰ ἐξετάσω αὐτὸν τὸν λόγον, καὶ νὰ δείξω ποῖοι εἶναι ἐκεῖνοι ὁποῦ δουλεύουν τὸν Θεὸν, καὶ πόθεν γνωρίζονται· καὶ ποῖα εἶναι τὰ ἔργα ὁποῦ κάνουν διὰ τὸν Θεὸν, διὰ νὰ γνωρίσῃ ὁ κάθε ἕνας τὸν ἑαυτόν του ἀπὸ τὰς ἐδικάς του πράξεις, καὶ ποῖον θεραπεύει διὰ μέσου τῶν ἔργων του, καὶ ποῖον δουλεύει· καὶ νὰ μάθῃ ποῖον ἐθεράπευσε ποτὲ, καὶ ποῖον ἐδούλευσε, διὰ νὰ μὴ τύχῃ, καὶ δουλεύωντας τον ἑαυτόν του λογιάζει, πῶς δουλεύει τὸν Κύριον. Καὶ ὁ λόγος μας δὲν εἶναι διὰ τοὺς κοσμικοὺς ὁποῦ εἶναι εἰς τὸν κόσμον ὑπανδρευμένοι· διατὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος λέγει φανερά. «Ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυ»ρίου, πῶς ἀρέσει τῷ Κυρίῳ· ὁ δὲ γαμήσας με»ριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς νὰ ἀρέσει τῇ γυναικὶ, »καὶ τῷ κόσμῳ·» ἀλλὰ εἶναι διὰ ἐκείνους ὁποῦ ἀνεχώρησαν ἀπὸ τὸν κόσμον, καὶ ἀπὸ τὰ κοσμικὰ πράγματα θεληματικῶς τους, καὶ ἦλθαν εἰς τὸ στάδιον τῆς μετανοίας, καὶ ἀγωνίζονται εἰς τὴν μοναδικὴν πολιτείαν, ἤγουν διὰ τοὺς ἀρχαρίους μοναχοὺς, καὶ διὰ ἐκείνους ὁποῦ εἶναι πολὺν καιρὸν εἰς τὴν μοναδικὴν πολιτείαν, οἵ ὁποῖοι λογιάζουν, πῶς δουλεύουν τὸν Κύριον, καὶ ἐλπίζουν, πῶς θέλει δικαιωθοῦν ἀπὸ τὰ ἔργα τους. Διατὶ μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς δὲν προσέχουν εἰς τὸ φῶς τῶν θείων γραφῶν, ἀμὴ περιπατοῦντες ἔξω ἀπὸ αὐτὸ πάντοτε, καὶ εὑρισκόμενοι εἰς τὸ σκότος τῶν πονηρῶν διανοιῶν αὐτῶν, δὲν γνωρίζουν, ὅτι εἶναι πολλὴ, καὶ μεγάλη ἡ διαφορὰ ἀναμεταξὺ εἰς ἐκείνους ὁποῦ μετανοοῦν, καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἀγωνίζονται εἰς τὴν ἀρετὴν, καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ δουλεύουν τὸν Δεσπότην Χριστόν. Διότι ἐκεῖνοι ὁποῦ μετανοοῦν διὰ τὰ κακά τους ἔργα, ζητοῦν νὰ λάβουν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν τους, καθὼς ἦτον ὁ τελώνης, ἡ πόρνη, ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, ὁποῦ ἀπὸ τὸν φόβον του ἠρνήθη τρεῖς φοραῖς τὸν Χριστὸν, καὶ ὕστερον ἔκλαυσε πικρὰ καὶ ὁποιος ἄλλος εἶναι, ὡσὰν ἐκεῖνον τὸν ἄσωτον Υἱὸν ὁποῦ ἐξόδευσε κακῶς τὴν πατρικήν του κληρονομίαν μὲ πόρνας, καὶ τελώνας. Διατὶ αὐτοὶ, καὶ ὅσοι εἶναι παρόμοιοι μὲ αὐτοὺς δὲν λέγονται, πῶς δουλεύουν τὸν Κύριον, ἀμὴ ὄντες ἐχθροὶ, καὶ πταῖσται εἰς Θεὸν κάμνουν διαλλαγὴν μὲ αὐτὸν διὰ μέσου τῆς μετανοίας, καὶ ἐξομολογήσεως. Ἐκεῖνοι πάλιν ὁποῦ γυμνάζονται εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν ἀρετῶν, αὐτοὶ ἀγωνίζονται μὲ προθυμίαν νὰ νικήσουν τὰ πάθη

ὕστερον ἀπὸ τὴν μετάνοιαν, ἤγουν ἀφ' οὗ ἔδειξαν μὲ μεγάλην ἐπιμέλειαν, καὶ προθυμίαν μετάνοιαν διὰ τὰ προτήτερά τους ἁμαρτήματα, ἀγωνίζονται ἀκόμι νὰ ἀποκτήσουν μὲ στερέωσιν τὰς ἀρετὰς, ἀντὶ διὰ τὰ πάθη ὁποῦ εἶχαν. Καὶ ἐκεῖνος μὲν ὁποῦ μετανοεῖ, λυπεῖται, κλαίει, νηστεύει, ἀγρυπνεῖ, χαμοκοιμᾶται, ὑπηρετεῖ, καὶ ὑπομένει ὅλα τὰ λυπηρὰ, καὶ ὅλας τὰς θλίψεις, συλλογιζόμενος πάντοτε τὰ ἐδικά του ἁμαρτήματα, καὶ ἐπειδὴ ἔχει τὸν ἑαυτόν του ἄξιον διὰ μεγαλήτεραις παίδευσες, ὑπομένει ἀτάραχα ὅλα, ὅσα τοῦ ἀκολουθήσουν, διὰ νὰ λάβῃ τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν του διὰ μέσου τῆς τοιαύτης ὑπομονῆς του.

β'. Ἐκεῖνος πάλιν ὁποῦ ἀγωνίζεται, ὄχι διὰ νὰ λάβῃ συγχώρησιν τῶν ἁμαρτημάτων του, ἀμὴ διὰ νὰ νικήσῃ τὰ πάθη, αὐτὸς ἐπιτηδεύεται, καὶ κάμνει ὅλα αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν, καὶ ἄλλα ἀκόμι περισσότερα ἀπὸ αὐτὰ, καὶ δέχεται μὲ χαρὰν καθε θλῖψιν ὁποῦ τοῦ ἔλθῃ· καὶ ἐὰν δὲν τοῦ ἔλθῃ θλῖψις, αὐτὸς θλίβει τὸν ἑαυτόν του· καὶ σπουδάζει ὅσον εἶναι τῆς δυνάμεώς του νὰ κάμῃ καὶ αὐτὸς κάθε καλὴν πρᾶξιν, ὁποῦ ἀκούσῃ πῶς ἔκαμναν οἱ παλαιοὶ Ἅγιοι, ἢ ἰδῇ πῶς κάνουν ἐκεῖνοι οἱ Πατέρες ὁποῦ κατοικοῦν μαζή του, διὰ νὰ ἐξαλείψῃ μὲ τὰς διαφόρους ἀρετας, καὶ καλὰς πράξεις τὰ πολλὰ, καὶ διάφορα πάθη, μὲ τὰ ὁποῖα ἀπόκτησαν τὴν δύναμιν κατεπάνω μας οἱ δαίμονες, καὶ νὰ τὰ ἀφανίσῃ τελείως ἀπὸ τὴν ψυχήν του, καὶ ἀντὶ διὰ αὐτὰ τὰ πάθη νὰ θησαυρίσῃ μέσα του τὰς ἀρετὰς μὲ ὅλην τὴν προθυμίαν τῆς ψυχῆς του. Διατὶ ἐὰν δὲν ἀγωνισθῇ διὰ νὰ ἀποκτήσῃ τὰς ἀρετὰς, δὲν θέλει ὠφεληθῇ τελείως· ἀπὸ μόνην τὴν ἐξάλειψιν τῶν παθῶν. Ὅτι δὲν ἐπαινεῖται ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν πλεονεκτεῖ, ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐλεεῖ· οὐδὲ ἐσώθη ἐκεῖνος ὁποῦ ἐφύλαξε σωστὸν τὸ τάλαντον, ἤγουν τὸ χάρισμα ὁποῦ τοῦ ἐδόθη, ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ ἐδιπλασίασεν· οὐδὲ μακαρίζεται ἐκεῖνος ὁποῦ μακρύνει ἀπὸ τὸ κακὸν, ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ κάμνει καὶ τὸ ἀγαθόν· οὐδὲ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν συμφωνεῖ μὲ τοὺς ἐχθροὺς τοῦ βασιλέως, δείχνει τὴν εἰς αὐτὸν ἀγάπην, ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ ἁρματώνεται κατεπάνω τους, καὶ ἀντιπολεμεῖ μὲ αὐτοὺς διὰ ἀγάπην τοῦ βασιλέως· καὶ τοῦτο τὸ μαρτυρεῖ αὐτὸς ὁ Δεσπότης Χριστὸς ὁποῦ λέγει φανερά. «Ὁ μὴ ὢν »μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστί· καὶ ὁ μὴ συνάγων »μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει». καὶ μὲ τοῦτον τὸν λόγον φανερώνει, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν φυλάττει τὰς ἐντολάς του, μὲ κάθε λογῆς τρόπον, καὶ μὲ ὅλην του τὴν προθυμίαν, καὶ ὁποῦ δὲν ἀποκτᾷ πάντοτε τὰς ἀρετὰς διὰ μέσου τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν, οὐδὲ προκόπτει περισσότερον διὰ μέσου αὐτῶν, ἀμὴ ἀπέχει μόνον ἀπὸ τὰ κακὰ, καθὼς τοῦ φαίνεται, καὶ εἰς τὰς ἀρετὰς δὲν ἐπιμένει πολὺν καιρὸν, ἀλλὰ διὰ μέσου τῆς ἀμελείας τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, ἔπαυσε ἀπὸ τὸ νὰ συνάγῃ τρόπον τινὰ τὰς ἀρετὰς, ὁ τοιοῦτος δὲν ἠμπορεῖ νὰ φυλάξῃ οὐδὲ ἐκεῖνα τὰ καλὰ ὁποῦ λογιάζει πῶς ἔχει, διατὶ μὲ τὴν ἀργίαν τῶν ἐντολῶν τὰ χάνει καὶ αὐτά. Καὶ τοῦτο τὸ φανερώνει ὁ λόγος τοῦ Κυρίου ὁποῦ λέγει, ὁ μὴ συνάγων σκορπίζει· ὅτι εἰς τὰ αἰσθητὰ εἶναι ἀδύνατον νὰ γένῃ αὐτὸ, διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν συνάγει ἀλλὰ κάθεται ἀργὸς, δὲν εἶναι ὡσὰν ἐκεῖνον ὁποῦ σκορπίζει. Ἀμὴ εἰς τὰ πνευματικὰ δὲν εἶναι ἔτζι, διατὶ ἡ θεία γραφὴ ἐκεῖνον ὁποῦ δὲν κάμνει τὸ καλὸν, τὸν ἔχει ὡσὰν ἁμαρτωλὸν, καὶ φανερώνει πῶς κατακρίνεται καὶ αὐτός· διότι λέγει. «Τῷ εἰδότι καλὸν ποιεῖν, »καὶ μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῷ ἐστι· καὶ πά»λιν. Ἐπικατάρατος ἄνθρωπος, ὁ ποιῶν τὰ ἔρ»γα Κυρίου ἀμελῶς»· τὸ ὁποῖον θέλει εἶναι ἀρκετὸν πρῶτον εἰς ἐμένα τὸν ἀμελῆ, καὶ ὀκνηρὸν, διὰ νὰ μὲ κατακρίνῃ· καὶ ἂν ἐκεῖνος ὁποῦ κάμνει τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου μὲ ἀμέλειαν, εἶναι κατηραμένος, πόσον περισσότερον θέλει κατακριθῇ ἐκεῖνος ὁποῦ κάμνει μερικὰς ἐντολὰς, ἀπὸ ἐκείνας ὁποῦ ἠμπορεῖ νὰ κάμνῃ, ἢ δὲν κάμνει τελείως καμμίαν; Καὶ τοῦτο ἐξετάζωντάς το τινὰς θέλει τὸ εὕρῃ πῶς γίνεται τὸ ἴδιον καὶ εἰς τοὺς πολιτικοὺς νόμους, καὶ εἰς τὰ κοσμικὰ πράγματα. Διατὶ ἐκεῖνος ὁ δοῦλος ὁποῦ βλέπει τὸ σπῆτι τοῦ αὐθέντου του, ὁποῦ τὸ τρυποῦν οἱ κλέπται, καὶ κλέπτουν τὰ ὑπάρχοντά του, καὶ αὐτὸς οὔτε ἐσυνήργησε μὲ τοὺς κλέπτας, οὔτε πάλιν τοὺς ἐμπόδισεν, ἢ ἐφώναξεν, ἀμὴ τοὺς ἄφησε, καὶ τὰ ἐπῆραν ὅλα κρυφὰ, καὶ ἔφυγαν, ὁ τέτοιος δοῦλος καταδικάζεται ἀπὸ τὸν αὐθέντην του ὡς ἐπίβουλος, καὶ κλέπτης, παρόμοιος μὲ ἐκείνους. Τί σᾶς φαίνεται; ἄραγε καὶ ἐσεῖς ὅλοι δὲν ἐκαταδικάσατε τὸν πονηρὸν ἐκεῖνον δοῦλον; Τοῦτο τὸ ἴδιον θέλει γένῃ ἐξάπαντος καὶ εἰς ἐμένα πρῶτον τὸν ἄθλιον, ὅτι συστέλλομαι νὰ εἰπῶ, καὶ εἰς ὅλους

ἐσᾶς, ἀνίσως ἀπέχωμεν μόνον ἀπὸ τὰ κακὰ ἔργα, καὶ δὲν ἀγωνιζώμεθα μὲ ὅλην μας τὴν δύναμιν νὰ ἀποκτήσωμεν, ἀντὶ διὰ τὰ κακὰ τὰς ἀρετάς· καὶ τόσον νὰ τὰς ἀποκτήσωμεν ὁποῦ νὰ γένωμεν ἄνδρες τέλειοι, καὶ νὰ φθάσωμεν εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ, καθὼς μᾶς παραγγέλλει ὁ Παῦλος. καὶ μὲ δίκαιον τρόπον. Διατὶ ἀνίσως δὲν γένωμεν τέτοιοι, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ δουλεύσωμεν τὸν Κύριον; ἢ νὰ γένωμεν στρατιῶται τοῦ Χριστοῦ; καὶ νὰ ἁρματωθοῦμεν πνευματικὰ, νὰ συναριθμηθοῦμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν παράταξιν τοῦ ζῶντος Θεοῦ, καὶ νὰ φανοῦμεν εἰς τοὺς ἐχθροὺς φοβεροί; ὄχι, ὄχι δὲν θέλει τὸ ἀξιωθοῦμεν τοῦτο.

γ'. Διὰ τοῦτο ὅταν νηστεύῃ τινὰς, ἢ ἀγρυπνῇ, ἢ πεινᾷ, ἢ διψᾷ, ἢ χαμοκοιμᾶται, ἢ πενθῇ, ἢ κλαίῃ, ἢ ὑποφέρῃ τὰς ὑβρισίας, καὶ τοὺς πειρασμοὺς ὁποῦ τοῦ ἔρχονται, ἂς μὴ νομίζῃ πῶς δουλεύει τὸν Θεὸν, ἢ ὠφελεῖ μὲ αὐτὰ ὁποῦ ἀγωνίζεται ἄλλον τινὰ, ἀλλὰ μόνον τὸν ἑαυτόν του, ἐὰν ὑπομένῃ αὐτὰ, καὶ μάλιστα ἀνίσως τὰ μεταχειρίζεται μὲ ταπείνωσιν, καὶ μὲ γνῶσιν πνευματικήν· εἰδὲ καὶ δὲν τὰ μεταχειρίζεται μὲ τοῦτον τὸν τρόπον, οὐδὲ τὸν ἑαυτόν του ὠφελεῖ. Διατὶ ἐκεῖνο τὸ ἔργον ὁποῦ δὲν γίνεται μὲ ταπεινοφροσύνην, καὶ γνῶσιν πνευματικήν, ὅ,τι λογῆς καὶ ἂν εἶναι, δὲν ὠφελεῖ παντελῶς ἐκεῖνον ὁποῦ τὸ κάμνει, καὶ πῶς εἶναι τοῦτο; ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγαπᾷ, θέλει τὸ μάθη ἀπὸ τὰς θείας γραφάς. Διατὶ ἐγὼ ἔχω σκοπὸν νὰ δείξω τοῦτο μόνον, ὅτι οὔτε ἐκεῖνοι ὁποῦ εὑρίσκονται ἀκόμι εἰς τὴν μετάνοιαν, οὔτε ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀγωνίσθησαν πολὺν καιρὸν εἰς τὰς ἀρετὰς δουλεύουν τὸν Κύριον, ἀμὴ τὸν ἑαυτόν τους ὠφελοῦν μόνον· καὶ ἂν σᾶς φαίνεται εὔλογον ἂς κάμωμεν τὸν λόγον μας πιστότερον, καὶ βεβαιότερον μὲ παραδείγματα. Ποῖοι εἶναι ἐκεῖνοι ὁποῦ δουλεύουν τὸν ἐπίγειον βασιλέα; ἐκεῖνοι ὁποῦ κάθονται εἰς τὰ σπήτιά τους, ἢ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀκολουθοῦν ὁλοῦθεν τὸν βασιλέα; Ἐκεῖνοι ὁποῦ διατρίβουν εἰς τὰ ἐδικά τους πράγματα, ἢ ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι εἰς τὰ στρατεύματα; ἐκεῖνοι ὁποῦ κάθηνται ἀμέριμνοι, καὶ ξεφαντώνουν εἰς τὰ σπήτιά τους, ἢ ἐκεῖνοι ὁποῦ κάμνουν ἀνδραγαθίας εἰς τὸν πόλεμον καὶ πότε πληγώνονται, πότε πληγώνουν, καὶ φονεύουν πολλοὺς ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς, καὶ ἐλευθερώνουν τοὺς σκλαβωμένους συνδούλους τους, καὶ κατεντροπιάζουν τοὺς ἐχθρούς τους; Οἱ χρυσοχοὶ. καὶ οἱ χαλκιάδες, καὶ οἱ πετροκόποι ὁποῦ δουλεύουν καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ μετὰ βίας ἠμποροῦν νὰ κερδήσουν τὴν σωματικήν τους χρείαν διὰ τὸν ἑαυτόν τους, καὶ διὰ τοὺς συντρόφους τους; ἢ οἱ ἀρχιστράτηγοι, καὶ χιλίαρχοι, καὶ οἱ ἐπίλοιποι ἄρχοντες, καὶ τὸ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν ὁποῦ ἔχουν εἰς τὴν ἐξουσίαν τους; Φανερὸν εἶναι ὅτι τοῦτοι δουλεύουν τὸν ἐπίγειον βασιλέα, καὶ ὄχι ἐκεῖνοι. Διατὶ ὁ χαλκιᾶς, καὶ ὁ χρυσοχόος, καὶ ὁ πετροκόπος, ὅ,τι καὶ ἂν φτιάσουν τοῦ βασιλέως, πέρνουν ἀπὸ τοὺς ὑπηρέτας τοὺς βασιλικοὺς τὴν πληρωμὴν ὁποῦ ἐσυμφώνησαν, καὶ ὡς ξένοι, καὶ ἀγνώριστοι γυρίζουν πάλιν εἰς τὸ σπήτί τους, χωρὶς νὰ ἰδοῦν τὸν βασιλέα, ἢ νὰ λάβουν καμμίαν γνωριμίαν, ἢ φιλίαν μὲ αὐτόν· ἀμὴ οἱ ἀρχιστράτηγοι, καὶ ὅλοι οἱ ἄρχοντες εἶναι γνώριμοι, καὶ δοῦλοι τοῦ βασιλέως, καὶ μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς εἶναι καὶ φίλοι του, καὶ μὲ τὸ μέσον αὐτῶν γνωρίζεται, καὶ φιλιώνεται μὲ τὸν βασιλέα καὶ τὸ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν ὁποῦ εἶναι ὑποτεταγμένον εἰς κάθε ἕνα ἀπὸ αὐτούς. Λοιπὸν στοχάσου, πῶς ἔτζι παρόμοια γίνεται καὶ εἰς τὸν ἐπουράνιον Βασιλέα, καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὸν δουλεύουν. Διατὶ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, πιστοὶ λέγω, καὶ ἄπιςοι, δοῦλοι, καὶ ἐλεύθεροι, πλούσιοι, καὶ πένητες, ἱερεῖς, καὶ ἀρχιερεῖς, βασιλεῖς, καὶ ἄρχοντες, δοῦλοι τοῦ Θεοῦ εἴμεσθε, ὡς πλάσμα του. Ὅμως ἀπὸ ὅλους αὐτοὺς ἐκεῖνοι ὁποῦ φυλάττουν τὰς ἐντολάς του μὲ καλὸν σκοπὸν, καὶ μὲ ὅλην τους τὴν δύναμιν, καὶ δείχνουν εἰς αὐτὸν τὴν πίστιν τους βεβαίαν μὲ τὴν φύλαξιν τῶν ἐντολῶν του, αὐτοὶ λέγονται ἀγαθοὶ, καὶ πιστοὶ δοῦλοι. Ἐκεῖνοι πάλιν ὁποῦ θέλουν νὰ τὸν δουλεύουν, καὶ νὰ κάνουν τὰς ἐντολάς του, ὅμως μὲ ἀμέλειαν, καὶ ὀκνηρίαν, αὐτοὶ λέγονται δοῦλοι πονηροὶ, καὶ ὀκνηροί. Ἀμὴ ὅσοι κάμνουν, ἢ λέγουν ἐναντία εἰς τὰ προστάγματά του, αὐτοὶ εἶναι ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ· ἀγκαλὰ καὶ εἶναι ἀδύνατοι, καὶ δὲν ἔχουν καμμίαν ἰσχὺν ὁλότελα ἐναντίον τοῦ Θεοῦ. Ἡμεῖς λοιπὸν ὁποῦ ἠκούσαμεν τὸν Κύριον ὁποῦ λέγει. «Ὅστις »θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν »καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθείτω »μοι». Καὶ τὸν Ἀπόστολον, ὁποῦ λέγει. «Τεκνία »μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ· »ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ κόσμου, ἔχθρα εἰς Θεὸν ἐστί. »Καὶ ὅτι ὁ ἀγαπῶν τὸν κόσμον, ἐχθρὸς τοῦ Θε»οῦ καθέστηκε». Καὶ διὰ τοῦτο τὰ ἀφήσαμεν ὅλα, κατὰ τὸ φαινόμενον, καὶ ἀκολουθήσαμεν τὸν

λυτρωτήν μας Θεόν· καὶ διὰ νὰ εἰπῶ καλλίτερα ἀφήσαμεν τὸν κόσμον ὡσὰν ὁποῦ μᾶς εἶναι ἐμπόδιον εἰς τὴν ἀρετὴν, καὶ ἤλθαμεν εἰς τὴν μοναδικὴν ζωὴν, καὶ ἀφήσαμεν τρόπον τινὰ τὸν τόπον τῶν ἐχθρῶν τοῦ Θεου, εἰς τὸν ὁποῖον ἐδιατρίβαμεν προτήτερα καὶ εἴμεσθε σκλάβοι τους θεληματικοὶ καὶ ἤλθαμεν εἰς τὴν χώραν τοῦ Δεσπότου μας, καὶ Βασιλέος Χριστοῦ, καὶ ἐφορέσαμεν μοναχὰ τὸ σχῆμα τῶν στρατιωτῶν ὁποῦ εἶναι ὑποκείμενον εἰς αὐτόν. Ὅμως δὲν ἐγενήκαμεν στρατιῶται, ἢ δοῦλοι του μὲ τὸ φόρεμα μοναχὰ, καθὼς καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ φοροῦν παρόμοιαν στολὴν μὲ τοὺς στρατιώτας, δὲν εἶναι στρατιῶται τοῦ βασιλέως, ἀλλὰ κατὰ τὸ παρὸν λέγομεν, πῶς ἐγενήκαμεν μοναχὰ ὑποκείμενοι εἰς τὴν βασιλείαν του μὲ τὸ μοναχικὸν σχῆμα ὁποῦ ἐφορέσαμεν. Δὲν λέγομεν ὅμως μὲ τοῦτο πῶς ἐγενήκαμεν καὶ στρατιῶταί του· διατὶ τὰ ἅρματα τὰ ἐδικά μας δὲν εἶναι σωματικὰ, ἀλλὰ Πνευματικά. «Οὐ γάρ ἐστὶν »ἡ πάλη πρὸς αἷμα, καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς »ἀρχὰς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τὰ πνευματικὰ »τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις». Λοιπὸν ὅταν φορέσωμεν τὰ ἅρματα τοῦ φωτὸς, ἀσπίδα λέγω, καὶ περικεφαλαίαν, καὶ τὰ ἐπίλοιπα ὁποῦ λέγει ὁ Παῦλος, καὶ πάρωμεν εἰς τὰς χεῖράς μας ἀκονισμένην τὴν μάχαιραν τοῦ Πνεύματος, τότε λέγομεν πῶς ἐγενήκαμεν, καὶ στρατιῶται, καὶ εὐτρεπίζομεν τὸν ἑαυτόν μας εἰς πόλεμον. Ἀμὴ ἡμεῖς ὁποῦ ἐφορέσαμεν κατὰ τὸ παρὸν τὸ μοναχικὸν σχῆμα, καὶ ἐμβήκαμεν εἰς τὸ στάδιον τῆς μετανοίας, καὶ τῆς ἀσκήσεως, ἂς στοχασθοῦμεν (ἂν σᾶς φαίνεται εὔλογον) τὶ κάμνομεν; κλαίομεν; καὶ διατί; διὰ νὰ λάβωμεν βέβαια τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν μας, καὶ διὰ νὰ καθαρισθοῦμεν ἀπὸ τὸν μολυσμὸν ὁποῦ μᾶς ἐπροξένησαν αἱ ἁμαρτίαι· νηστεύομεν; διὰ νὰ ταπεινώσωμεν τὰ σκιρτήματα, καὶ τὰς ὁρμὰς τῆς σαρκὸς, καὶ νὰ κάμωμεν καὶ τὴν καρδίαν μας μαλακωτέραν, καὶ εὐκολοκατάνυκτον· ἀγρυπνοῦμεν, καὶ ψάλλομεν; διὰ νὰ μὴ διαλογιζώμεθα πονηροὺς λογισμοὺς, καὶ διὰ νὰ μὴ περιπατῇ ὁ νοῦς μας ἐδῶ καὶ ἐκεῖ· προσευχόμεθα σωματικά; διὰ νὰ μὴν αἰχμαλωτιζώμεθα νοερῶς ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν, καὶ διὰ νὰ ἠμπορέσωμεν μὲ τὸν καιρὸν νὰ ἐννοοῦμεν τὰ καλὰ, καὶ ὠφέλιμα, καὶ νὰ προσευχώμεθα πάντοτε, καὶ ἀδιάκοπα τὴν διάνοιάν μας· πενθοῦμεν; βέβαια διὰ νὰ ἀπολαύσωμεν τὴν χαρὰν, καὶ τὴν παρηγορίαν ὁποῦ προξενεῖ τὸ πένθος· φοροῦμεν ταπεινὰ, καὶ τρίχινα φορέματα; χαμοκοιμώμεθα, καὶ φοροῦμεν, καὶ οἱ περισσότεροι σίδηρα; διατί; βέβαια διὰ νὰ χαλινώσωμεν, καὶ νὰ δαμάσωμεν τοῦτο τὸ σῶμα ὁποῦ σκιρτᾷ, καὶ νὰ μὴ τὸ ἀφήσωμεν, ὡσὰν ἕνα ἀδάμαστον πουλάρι, χωρὶς χαλινάρι ὁποῦ νὰ τὸ κρατῇ, διὰ νὰ μὴ τρέχῃ εἰς τὸν κρημνὸν, καὶ κρημνίζῃ καὶ τὸν ἑαυτόν του, καὶ τὸν καββαλάρην νοῦν εἰς τὸν λάκκον τῆς ἀπωλείας, καὶ τοῦ αἰωνίου πυρός. Καὶ ὅταν ἡμεῖς κάμνωμεν αὐτὰ ὁποῦ εἶπα, ἆρά γε τὶ χάριν κάμνωμεν εἰς ἐκείνους ὁποῦ μᾶς βλέπουν; βέβαια καμμίαν· καὶ ἀνίσως δὲν κάμνωμεν καμμίαν χάριν εἰς ἐκείνους ὁποῦ μᾶς βλέπουν πολὺ περισσότερον δὲν κάμνομεν καμμίαν χάριν εἰς τὸν Θεὸν ὁποῦ μᾶς ἐχάρισε σοφίαν, καὶ δύναμιν, διὰ νὰ φυλάξωμεν τὸν ἑαυτόν μας· μὰ ὑπομένομεν εὐχαρίστως ὕβρισίας. κατηγορίας, καὶ θλίψεις, ὁποῦ μᾶς ἔρχονται, χωρὶς να φυλάττωμεν πάθος; καὶ μὲ αὐτὸ πάλιν τὸν ἑαυτόν μας εὐεργετοῦμεν, καὶ ὄχι ἄλλον τινά· καὶ ἄκουσε ὁποῦ τὸ λέγει ὁ Κύριος. «Ἐὰν μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ πα»ραπτώματα αὐτῶν ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν, »οὐδὲ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ἀφήσει ὑμῖν »τὰ παραπτώματα ὑμῶν». Στοχάσου λοιπὸν, ὅτι κἂν ὑβριζώμεθα, κἂν ῥαπιζώμεθα, ἢ κολαφιζώμεθα, ἢ ἐμπαιζώμεθα, κἂν ἐμπτυώμεθα, ἢ ἄλλο τι παρόμοιον θλιβερὸν παθαίνωμεν ἀνίσως τὰ ὑπομένωμεν μὲ εὐχαριστίαν, καὶ συμπαθοῦμεν ἐξ ὅλης μας ψυχῆς ἐκείνους ὁποῦ μᾶς πειράζουν, τὸν ἑαυτόν μας εὐεργετοῦμεν μοναχὰ, λαμβάνοντες τὴν συγχώρησιν τῶν σφαλμάτων ὁποῦ κάνομεν ἐναντίον τοῦ Θεοῦ· εἰδὲ καὶ φυλάττωμεν μέσα μας πάθος, καὶ μίσος, καὶ μεταχειριζόμεθα διαφόρους τρόπους, διὰ να κάμωμεν ἐκδίκησιν εἰς ἐκείνους ὁποῦ μᾶς τὰ κάμουν, τὸν ἑαυτόν μας πάλιν βλάπτομεν κάμνοντες νὰ μένουν ἀσυγχώρητα τὰ ἁμαρτήματά μας. Ἡσυχάζομεν εἰς τὸ κελλεῖον; φεύγομεν εἰς τὰ βουνά; κατοικοῦμεν εἰς σπήλαια; ἀναβαίνομεν εἰς στύλους; διατὶ τάχα; βέβαια διὰ νὰ ἀποφεύγωμεν μὲ κάθε τρόπον, ἐκεῖνον ὁποῦ περιπατεῖ ὡς λεοντάρι, καὶ βρυχᾶται φοβερὰ κατεπάνω μας, καὶ ζητεῖ ποῖον νὰ καταπίῃ. Ἀνίσως λοιπὸν βοηθήσῃ ὁ Θεὸς (διατὶ ὅπου καὶ ἂν ὑπάγωμεν δὲν ἠμποροῦμεν, χωρὶς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, νὰ ἀποφύγωμεν τὰ δόντιά

του, καὶ τὰ πολυποίκιλα δεσμά του) νὰ γλυτώσωμεν ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ φοβερὸν θηρίον, καὶ νὰ μὴ φαγωθοῦμεν ἀπὸ αὐτὸ, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ εἰποῦμεν, ὅτι δουλεύομεν τὸν Κύριον μὲ τὰς τέτοιας πράξεις; Ἐμένα τοῦτο δὲν φαίνεται εὔλογον, καὶ λογιάζω, ὅτι οὐδὲ εἰς ἐσᾶς· διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ κατατρέχεται ἀπὸ τὸν ἐχθρόν του, καὶ φεύγει, πῶς ἠμπορεῖ νὰ εἰπῇ, ὅτι ἐδούλευσεν ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν ἐδέχθη μέσα εἰς τὸ σπῆτι του, καὶ ἐστάθη ἐμπρὸς εἰς τὴν πόρταν του, καὶ τὸν ἐγλύτωσεν ἀπὸ τὸν ἐχθρόν του ὁποῦ τὸν ἐκατάτρεχε; Δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ εἰπῇ, ὄχι· ἀλλὰ μάλιστα χρεωστεῖ νὰ τὸν εὐχαριστῇ πάντοτε, ὡσὰν ὁποῦ εὐεργετήθη ἀπὸ αὐτὸν, καὶ ἐγλύτωσε ἀπὸ τὸν ἐχθρόν του· ἢ οἱ πτωχοὶ ὁποῦ ζητοῦν ἐλεημοσύνην, καὶ δὲν θέλουν νὰ ἐργάζωνται, ἢ ἀπὸ ἀδυναμίαν σώματος, ἢ ἀπὸ ἀργίαν. καὶ ὀκνηρίαν, τους, πῶς εἶναι δυνατὸν, νὰ εἰποῦν, ὅτι δουλεύουν ἐκείνους ὁποῦ τοὺς δίδουν ἐλεημοσύνην, ἢ τοὺς ὑπηρετοῦν, ὁποῦ οἱ πτωχοὶ μάλιστα ὑπηρετοῦνται, καὶ δουλεύονται χάρισμα ἀπὸ τοὺς ἐλεήμονας; Ἔτζι λοιπὸν καὶ ἡμεῖς ὅλοι ὁποῦ εἴμεσθε πτωχοὶ, καὶ ἐνδεεῖς διὰ τὰ προτήτερά μας ἁμαρτήματα, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἰποῦμεν ποτὲ, πῶς δουλεύομεν τὸν Θεὸν, ὁποῦ μᾶς ἐλεεῖ, καὶ μᾶς εὐσπλαγχνίζεται εἰς τέτοιαν ἐλεεινὴν κατάστασιν ὁποῦ εὑρισκόμεθα. Διατὶ καθὼς εἴπαμεν, ἄλλοι διὰ προτήτερα ἁμαρτήματα, ἄλλοι διὰ κακὴν συνήθειαν, ἄλλοι διὰ ὀκνηρίαν, καὶ ἀμέλειαν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, ἄλλοι διὰ κακὴν προαίρεσιν, ἄλλοι διὰ πρόληψιν τῶν ἡδονῶν, ἄλλοι διὰ ἀμάθειαν, καὶ ἀπιστίαν τῶν θείων γραφῶν, ἄλλοι διὰ ὑπερηφάνιαν, καὶ μὲ τὸ νὰ τοὺς φαίνεται, πῶς δὲν χρειάζονται ἄλλο τίποτε πλέον εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς τους, καὶ διὰ νὰ εἰπῶ καθόλου, ὅλοι εἴμεσθε πτωχοὶ, καὶ γυμνοὶ, καὶ πληγωμένοι, καὶ ἀσθενεῖς ἀπὸ διαφόρους ἀσθενείας· καὶ κειττόμενοι εἰς τὰ κελλεῖά μας, ἢ εἰς τὰ μοναστήρια, ὡσὰν νὰ ἐκειττώμεθα μέσα εἰς διάφορα ξενοδοχεῖα, καὶ νοσοκομεῖα, ἢ καὶ περιπατοῦντες ὀλίγον, φωνάζομεν, καὶ θρηνοῦμεν, καὶ κλαίομεν, καὶ προσκαλοῦμεν αὐτὸν τὸν ἰατρὸν ψυχῶν τε, καὶ σωμάτων (ὅσοι δηλαδὴ ἤλθαμεν εἰς αἴσθησιν, καὶ ἀγροικήσαμεν τὸν πόνον τῶν πληγῶν, καὶ τῶν παθῶν μας· ἐπειδὴ εἶναι μερικοὶ ἔξω φρενῶν, καὶ δὲν ἔχουν εἴδησιν, οὐδὲ αἰσθάνονται κἂν, πῶς εἶναι ἀσθενεῖς, ἢ πῶς κυριεύονται, ἀπὸ κἀνένα πάθος) διὰ νὰ ἔλθῃ, καὶ νὰ ἰατρεύσῃ τὰς συντετριμμένας καρδίας μας, καὶ νὰ δώσῃ τὴν ὑγείαν εἰς τὰς ψυχάς μας ὁποῦ κείττονται εἰς τὴν κλίνην τῆς ἁμαρτίας, καὶ τοῦ θανάτου, ὡσὰν ὁποῦ, καθὼς λέγει ὁ θεῖος Ἀπόστολος, ὅλοι ἡμάρτομεν, καὶ διὰ τοῦτο ὅλοι χρειαζόμεθα τὸ ἔλεός του, καὶ τὴν χάριν του. Λοιπὸν ἡμεῖς ὁποῦ εὑρισκόμεθα εἰς τέτοιαν ἐλεεινὴν κατάστασιν, ἠμποροῦμεν, νὰ τολμήσωμεν καμμίαν φορὰν νὰ εἰποῦμεν πῶς δουλεύομεν ὁλότελα ἐκεῖνον ὁποῦ μᾶς ἐλεεῖ, καὶ μᾶς εὐσπλαγχνίζεται, καὶ ἰατρεύει τὰς ψυχάς μας, καὶ μᾶς διδάσκει τὰ πρὸς σωτηρίαν καὶ μᾶς δίδει κατ' ὀλίγον ὀλίγον τὴν ὑγείαν τῶν πληγῶν μας, καὶ τῶν ἀρρωστημάτων μας; ὄχι βέβαια, δὲν ἠμποροῦμεν νὰ τὸ εἰποῦμεν. Καθὼς οὐδὲ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐκαταπληγγώθη κατὰ τὸ σῶμα ἀπὸ τοὺς κλέπτας, καὶ ἐκείττετο μισαποθαμένος, δὲν λέγεται, πῶς ἐδούλευσεν ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν ἀσύκωσεν ἐπάνω εἰς τὸ ἐδικόν του κτῆνος, καὶ τὸν ἐπῆγεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, καὶ τὸν ἐπιμελήθη, καὶ τοῦ ἔβαλεν ἐπάνω εἰς τὰς πληγάς του λάδι, καὶ κρασί· ἀμὴ λέγεται μάλιστα, πῶς αὐτὸς ἠλεήθη, καὶ ἰατρεύθη, καὶ ἦλθε πάλιν εἰς τὴν προτέραν του ὑγείαν μὲ τὸ μέσον ἐκείνου. Καὶ ἡμεῖς λοιπὸν ὁποῦ εἴμεσθε παράλυτοι, καὶ λωβιασμένοι, καὶ πληγωμένοι, καὶ ἀμελοῦμεν ἐκεῖνα ὁποῦ ἁρμόζουν εἰς τὴν ἰατρείαν μας, καὶ δὲν ἀγωνιζόμεθα μὲ κάθε τρόπον διὰ νὰ κάμωμεν, καθὼς εἶπα, πῶς ἠμποροῦμεν νὰ τολμήσωμεν νὰ εἰποῦμεν, ἢ κἂν νὰ τὸ ἐννοήσωμεν, πῶς δουλεύομεν τὸν Κύριον; ὄχι δὲν δουλεύομεν τὸν Κύριον· ἀμὴ (ἀνίσως αἰσθανώμεθα τελείως εἰς τί λογῆς μεγάλα κακὰ εὑρισκόμεθα) παρακαλοῦμεν, καθὼς εἶπα, καὶ δεόμεθα νὰ ἰατρευθοῦμεν ἀπὸ τὰς ἀσθενείας μας· καὶ ἀφ' οὗ ἰατρευθοῦμεν, καὶ ἀπορρίψωμεν ἀποπάνω μας κατ' ὀλίγον ὀλίγον τὴν ἀσθένειαν, ὡσὰν ἕνα παλαιόρρασον ξεσχισμένον, καὶ λαιρωμένον, καὶ ἐνδυθοῦμεν τὴν ὑγείαν, ὡσὰν ἕνα βασιλικὸν φόρεμο φωτεινὸν εἰς ὅλον τὸ σῶμα ἀπὸ τὴν κεφαλὴν ἕως τὰ ἄκρα τῶν ποδῶν, τότε καὶ ἡμεῖς ἐὰν ὑπηρετοῦμεν ἄλλους, καὶ τοὺς ἰατρεύωμεν βάνοντες εἰς τὰς πληγάς τους οἶνον, καὶ ἔλεον, καὶ τὰ ἐπίλοιπα ἔμπλασρα, καὶ ἰατρικὰ ὁποῦ χρειάζονται, τότε θέλει λογισθοῦμεν, πῶς δουλεύομεν τὸν Κύριον ὁποῦ εἶπεν· «Ἐφ' ὅσον ἐποιή-

σατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε· ἀμὴ ἐὰν δὲν ἰατρευθοῦμεν πρῶτον ἡμεῖς, ἀλλὰ ὄντες ἀκόμι ἀσθενεῖς, καὶ ἐμπαθεῖς, ἐπιχειροῦμεν νὰ ἰατρεύωμεν τοὺς ἄλλους ἀσθενεῖς, θέλει μᾶς εἰπῇ ὁ Κύριος, ἰατρὲ, θεράπευσον σεαυτόν. Σὺ δὲ ἀκούωντας ἐμὲ ὁποῦ εἶπα, πῶς ἡ ὑγεία τῆς ψυχῆς εἶναι βασιλικὸν φόρεμα φωτεινὸν, πρόσεχε νὰ μὴ περιπαίξῃς τὴν λέξιν ἀπὸ ἀνιξευρίαν σου, μηδὲ νὰ νομίσῃς, πῶς λέγω τὴν σωματικὴν ὑγείαν, διατὶ λέγω κἄποιαν ἄλλην ὑγείαν ἀσώματον, καὶ θείαν καὶ νοερὰν, ἡ ὁποία δὲν συνηθίζει νὰ γίνεται ἀπὸ ἰατρικὰ βότανα, οὐδὲ ἀπὸ ἔργα ἐδικά μας, διὰ νὰ μὴ καυχηθῇ τινάς. Διατὶ καθὼς ἕνας ὁποῦ συντεριάζει, καὶ συγκολλᾷ νεκρὰ κόκκαλα μὲ κόκκαλα, καὶ ἁρμὸν μὲ ἁρμὸν (κόκκαλα καὶ ἁρμοὺς λέγω τὰ καλὰ ἔργα, καὶ τὰς ἀρετὰς) δὲν κάνει κἀνένα ὄφελος, ἐὰν δὲν ἠμπορῇ νὰ τὰ ἐνδύσῃ μὲ κρέας καὶ νεῦρα· ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἂν τὸ κάμῃ, καὶ ἂν συγκολλήσῃ τοὺς ἁρμοὺς μὲ τὰ νεῦρα, καὶ ἐνδύσῃ τὰ νεκρὰ ἐκεῖνα κόκκαλα μὲ κρέας, καὶ δέρμα, καὶ ἂν τὰ κάμῃ ὁλόκληρον σῶμα, πάλιν ματαίως κοπιάζει, χωρὶς κἀνένα ὄφελος, ἀνίσως τὸ σῶμα ἐκεῖνο εἶναι ὑστερημένον ἀπὸ τὴν ψυχὴν, ἡ ὁποία τὸ ζωοποιεῖ, καὶ τὸ κινεῖ. Τοῦτο τὸ ἴδιον στοχάσου πῶς γίνεται καὶ εἰς τὴν ψυχὴν ὁποῦ εἶναι νεκρωμένη ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν· καὶ συλλογίσου καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι μέσα ἀπὸ τὰ μέλη τῆς ψυχῆς, καὶ ἴδε ὅλας τὰς ἐναρέτους πράξεις· ἤγουν νηστείαν, ἀγρυπνίαν, χαμευνίαν, ξηροκοιτίαν, ἀκτιμοσύνην, ἀλουσίαν, καὶ τὰ παρόμοια, ὁποῦ συμμαζώνονται ὡσὰν νεκρὰ κόκκαλα, καὶ ἀκολουθοῦν ἡ μία τὴν ἄλλην, καὶ συντεριάζονται ἀναμεταξύ τους, καὶ συγκολλῶνται, καὶ κάμουν τρόπον τινὰ ὁλόκληρον τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς. Μὰ τί τὸ ὄφελος ἀπὸ αὐτὰ ἀνίσως αὐτὸ τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς κείττεται ἄψυχον, καὶ ἄπνουν, μὲ τὸ νὰ μὴ κατοικῇ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα μέσα εἰς αὐτό; Διατὶ ἐὰν ἔλθῃ ἐκεῖνο μόνον εἰς ἡμᾶς, καὶ κατοικήσῃ, συνδένει, καὶ συγκολλᾷ μὲ τὰ νεῦρα τῆς πνευματικῆς δυνάμεως τὰς ἐναρέτους πράξεις ὁποῦ εἶναι τοιουτωτρόπως νενεκρωμέναι, καὶ διαχωρισμέναι ἡ μία ἀπὸ τὴν ἄλλην, ὡσὰν ἄψυχα μέλη, καὶ τὰς ἑνώνει μὲ τὴν πρὸς Θεὸν ἀγάπην. Καὶ τότε μᾶς κάμνει καινούριους καὶ ζωντανοὺς ἀπὸ ἐκεῖ ὁποῦ εἴμεσθε παλαιοὶ, καὶ νεκροὶ, ὅτι κατὰ ἄλλον τρόπον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ζήσῃ ἡ ψυχὴ, διατὶ καθὼς τὸ σῶμά μας, κἂν ἀσθενῇ, κἂν ὑγιαίνῃ, ἀδύνατον εἶναι χωρὶς ψυχὴν νὰ κινῆται, ἢ κἂν νὰ ζῇ τελείως. Ἔτζι καὶ ἡ ψυχὴ κἂν ἁμαρτάνῃ, χωρὶς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἶναι νεκρὰ, καὶ δὲν δύναται τελείως νὰ ζήσῃ τὴν αἰώνιον ζωήν. Διότι ἀνίσως ἡ ἁμαρτία εἶναι κεντρὶ τοῦ θανάτου, ἐκεῖνος ὁποῦ ἁμαρτήσῃ, ἐπληγγώθη ἐξάπαντος ἀπὸ αὐτὸ, καὶ ἀπέθανε. Καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶναι κἀνένας ἀναμάρτητος, διότι, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος, πάντες ἥμαρτον, καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, φανερὸν εἶναι, ὅτι ὅλοι εἴμεσθε ἁμαρτωλοὶ, καὶ ὅλοι ἀπεθάναμεν, καὶ εἴμεσθε νεκροί. Στοχάσου λοιπὸν τὸν ἑαυτόν σου νεκρὸν κατὰ τὴν ψυχὴν, καὶ εἰπὲ, πῶς ἠμπορεῖς νὰ ζήσῃς τῇ ἀληθείᾳ, ἀνίσως δὲν ἑνωθῇς μὲ τὴν ἀληθινὴν ζωὴν, ἤγουν μὲ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, μὲ τὸ ὁποῖον ἀναγεννᾶται κάθε χριστιανὸς, καὶ ἀναζῇ ἐν τῷ Χριστῷ; ὁ ὁποῖος λέγει. «Ἐγὼ »εἰμὶ ἡ ἀλήθεια, καὶ ἡ Ἀνάστασις, καὶ ἡ ζωή· »καὶ ὁ δεχόμενος ὑμᾶς, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὁ »ἐμὲ δεχόμενος δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με». Ἐπειδὴ λοιπὸν ἡμεῖς εἴμεσθε νεκροὶ, καὶ ἐκεῖνος μόνον εἶναι ἡ αἰώνιος ζωὴ, πρὸ τοῦ νὰ ἑνωθοῦμεν μὲ αὐτὸν, καὶ νὰ ζήσωμεν, ἂς μὴ λέγωμεν πῶς δουλεύομεν τὸν Κύριον. Διατὶ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ δουλεύσουν ποτὲ τινὰ οἱ νεκροί; Ἀνίσως λοιπὸν δὲν ἐνδυθοῦμεν τὸν Χριστὸν γνωστῶς, ὡσὰν φόρεμα βασιλικὸν, ἂς μὴ νομίσωμεν, πῶς ἐλευθερώθημεν τελείως ἀπὸ τὰς ψυχικάς μας ἀσθενείας, ἢ ἀπὸ τὰ πάθη ὁποῦ μᾶς ἐνοχλοῦν. Ὅτι καθὼς δὲν ἀναχωρεῖ τὸ σκότος, ἂν δὲν ἔλθῃ τὸ φῶς, τοιουτωτρόπως δὲν διώχνεται καὶ ἡ ἀσθένεια τῆς ψυχῆς, ἂν δὲν ἔλθῃ ἐκεῖνος ὁποῦ βαστάζει τὰς ἀσθενείας μας, καὶ δὲν ἑνωθῇ μὲ ἡμᾶς. Ὅταν δὲ ἔλθῃ αὐτὸς, ἐπειδὴ διώχνει κάθε ἀσθένειαν, καὶ κάθε ἀρρωστίαν ψυχικὴν, καὶ μᾶς χαρίζει τὴν ὑγείαν τῆς ψυχῆς μας, λέγεται καὶ ὑγεία· καὶ ἐπειδὴ μᾶς φωτίζει, λέγεται φῶς, ὤντας ἀνώτερος ἀπὸ κάθε φῶς· καὶ ἐπειδὴ μᾶς ζωοποιεῖ, λέγεται ζωὴ, ὤντας ἀνώτερος ἀπὸ κάθε ζωήν· καὶ ἐπειδὴ μᾶς περιλάμπει ὅλους, καὶ μᾶς περικυκλώνει, καὶ μᾶς σκεπάζει μὲ τὴν θεϊκήν του δόξαν, λέγεται καὶ φόρεμα, καὶ μὲ τοιοῦτον τρόπον λέγομεν, πῶς ἐνδυόμεθα αὐτὸν τὸν ἀναφῆ, καὶ ἄληπτον· καὶ ἐπειδὴ ἑνώ-

νεται ἀμίκτως μὲ τὴν ψυχήν μας, καὶ τὴν κάμνει ὅλην, ὡς φῶς, λέγεται πῶς κατοικεῖ εἰς ἡμᾶς, καὶ περιγράφεται ὁ ἀπερίγραπτος· ὢ τοῦ θαύματος. Λοιπὸν ὁ Θεὸς ὁποῦ εἶναι ἀνώτερος ἀπὸ ὅλα τὰ πάντα, γίνεται εἰς ἡμᾶς τοιουτοτρόπως ὅλα· ἄρτος, σκέπη, ὕδωρ, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ὅποιος πίῃ (καθὼς εἶπεν εἰς τὴν Σαμαρείτιδα) δὲν θέλει διψήσει ποτέ· εἰδὲ καὶ διψᾷς ἀκόμι, ἴξευρε ὅτι δὲν ἔπιες ἀκόμι ἕως τώρα ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ὕδωρ· διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸ εἶπεν, εἶναι ἀψευδής. Ὅτι ἐγὼ ἤκουσα ἕνα ὁποῦ ἔλεγεν, ὅτι ἀφ' οὗ ὁ φιλάνθρωπος Δεσπότης μοῦ ἔδωσε νὰ πίω χορταστικὰ ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ νερὸν, ἂν μοῦ συνέβαινε νὰ ἀλησμονήσω πῶς ἔπια, καὶ νὰ ζητῶ πάλιν νὰ μοῦ δοθῇ νὰ πίω ἀπὸ ἐκεῖνο, ὡσὰν νὰ μὴν ἔπια, εὐθὺς αὐτὸ τὸ ἴδιον ὕδωρ ὁποῦ ἔπια προτήτερα ἐσκίρτα μέσα εἰς τὴν καρδίαν μου, καὶ ἐπηδοῦσε, ὡσὰν ἕνα ῥεῖθρον φωτεινὸν, καὶ τὰ ἔβλεπα εὐθύς· καὶ ἐκεῖνο ὡσὰν νὰ ἐλαλοῦσε μὲ τὰ σκιρτήματα ὁποῦ ἔκανε μέσα μου, ἔλεγε, δὲν βλέπεις ὁποῦ εἶμαι ἐδῶ μαζῆ σου, καὶ ἀπὸ ποῦ μὲ ζητεῖς νὰ σοῦ δοθῶ, ἢ νὰ ἔλθω; δὲν ἰξεύρεις, ὅτι πάντοτε εὑρίσκομαι μαζὴ μὲ ἐκείνους ὁποῦ τοὺς δώσω τὸν ἑαυτόν μου νὰ μὲ πίουν, καὶ γίνομαι εἰς αὐτοὺς πηγὴ ἀθάνατος; Ἀνίσως λοιπὸν, ὦ ἀδελφὲ, ἐγνώρισες πῶς ἔγινε καὶ εἰς ἐσὲ τοῦτο ὁποῦ λέγω, καλότυχος εἶσαι καὶ μακάριος. Εἰδὲ καὶ εἶδες τὸν Χριστὸν, ἀμὴ δὲν σοῦ ἔδωσεν ἀκόμι νὰ πίῃς αὐτὸ τὸ πιοτὸν, πρόσπεσε, κλαῦσε, παρακάλεσε, θρήνησε, κτύπα τὸ πρόσωπόν σου, καθὼς ὁ Ἀδὰμ τότε ὁποῦ ἐδιώχθη ἀπὸ τὸν παράδεισον, τράβιξε τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς σου· μὴ κοιμηθῇς ἐπάνω εἰς κρεββάτι, ἢ στρῶμα, ἀλλὰ ἂς σοῦ γένῃ κρεββάτι κάθε ἔδαφος τῆς γῆς ὁποῦ τύχῃ. Μὴ δώσῃς ὕπνον πολὺν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς σου, μηδὲ εἰς τὰ βλέφαρά σου τελείως νυσταγμόν· μὴ γυρίσῃς τὸ μάτι σου νὰ κοιτάξῃς εἰς κἀνένα γήϊνον, ἢ οὐράνιον· ἐὰν ἔχῃς ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτιά σου τὸν Ποιητὴν τῶν ὅλων Θεὸν, τὶ σοῦ χρειάζεται νὰ κοιτάξῃς εἰς κἀνένα ἄλλο; μὴ γεμίσῃς ποτὲ τὴν κοιλίαν σου ἀπὸ φαγητά· μὴ γλυκάνῃς τὸν λάρυγγά σου μὲ νόστιμον φαγητὸν, ἢ πιοτὸν χορταστικά· μὴ περιεργασθῇς τὰ πράγματα ὁποῦ γίνονται, μηδὲ νὰ κοιτάξῃς εἰς ἐκείνους ὁποῦ ζοῦν μὲ ἀδιαφορίαν, καὶ καταφρόνησιν, διὰ νὰ μὴν ὑπερηφανευθῇς, ἢ κατακρίνῃς αὐτούς· ἀλλὰ μηδὲ νὰ καθίσῃς μαζή τους ποτὲ, καὶ νὰ ἔλθῃς εἰς συνομιλίας ἀνωφελεῖς. Μὴ περιπατῇς ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ζητῶντας τοὺς ὀνομαστοὺς, καὶ φημισμένους μοναχοὺς, μηδὲ νὰ περιεργάζεσαι τὴν ζωήν τους· ἀλλὰ ἀνίσως ἐπέτυχες μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, πνευματικὸν Πατέρα, εἰς αὐτὸν μόνον φανέρωσε τὰς πράξεις σου, καὶ τοὺς λογισμούς σου, εἰδὲ καὶ δὲν ἐπέτυχες ἀκόμι, βλέπωντας τὸν Χριστὸν, εἰς ἐκεῖνον ἀπόβλεπε πάντοτε· ἐκεῖνον μοναχὸν ἔχε θεωρητὴν, ὁποῦ νὰ βλέπῃ τὴν σκυθρωπότητα, καὶ τὴν θλίψιν τῆς ψυχῆς σου. Δεῖχνέ του, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, ἐκεῖνος ἂς βλέπῃ τὴν ἀλουσίαν σου, τὴν ἀκτημοσύνην σου, τὴν ἀφιλάργυρον γνώμην σου· μηδὲ ἂν τρέχῃ ἀπὸ πουθενὰ ὡς ποταμὸς ὅλος ὁ πλοῦτος τοῦ κόσμου, ἢ ἂν εὑρεθῇ ἐῤῥιμμένον ἔμπροσθέν σου πλῆθος ἄπειρον χρυσίου, (διατὶ καὶ τοῦτο γίνεται ἀπὸ τὴν μηχανὴν τοῦ διαβόλου, καὶ τῶν συνεργῶν, καὶ ἀκολούθων του) μὴ θελήσῃς νὰ γυρίσῃς κἂν τὸ μάτι σου, καὶ νὰ κοιτάξῃς εἰς αὐτὰ, καὶ ἐὰν φαίνεται, πῶς δὲν εἶναι ἁμαρτία νὰ τὰ πέρνῃς ἐσὺ μὲ πρόφασιν εὐλογοφανῆ, διὰ νὰ τὰ δίδῃς εἰς τοὺς πτωχούς. Ἐκεῖνος ἂς σὲ βλέπῃ πῶς τύπτεσαι, καὶ δὲν ἐναντιώνεσαι· πῶς ὑβρίζεσαι, καὶ δὲν ὑβρίζεις καὶ ἐσὺ ἐκείνους ὁποῦ σὲ ὑβρίζουν· πῶς κατηγορεῖσαι, καὶ σὺ ἐπαινεῖς τοὺς κατηγόρους σου· καὶ πῶς δὲν ζητεῖς δόξαν, ἢ τιμὴν, ἢ ἀνάπαυσιν· καὶ καθόλου νὰ εἰπῶ, ἐκεῖνος ἂς σὲ βλέπῃ, πῶς τὰ κάμνεις ὅλα, καὶ δὲν ἀποκάμνεις, οὐδὲ γυρίζεις εἰς τὰ ὀπίσω, ἕως ὁποῦ νὰ σὲ εὐσπλαγχνισθῇ, καὶ νὰ σοῦ δώσῃ νὰ πίῃς τὸ φοβερὸν ἐκεῖνο, καὶ ἀνεκλάλητον, καὶ ἀκατονόμαστον πιοτόν· καὶ ὅταν ἀξιωθῇς νὰ τὸ πίῃς, τότε θέλει γνωρίσεις αὐτὰ ὁποῦ σοῦ λέγω. «Ὅτι λαλοῦμεν σοφίαν, λέγει ὁ θεῖος Παῦλος, οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου τὴν καταργουμένην, ἀλλὰ λαλοῦμεν Θεοῦ σοφίαν ἐν μυστηρίῳ τὴν ἀποκεκρυμένην». Εἰδὲ καὶ δὲν ἐκαταξιώθης νὰ ἰδῇς τελείως οὐδὲ αὐτὸν τὸν Χριστὸν, τί σοῦ φαίνεται, ὅτι καὶ ζῇς ὁλότελα; Τὶ νομίζεις ὅτι δουλεύεις ἐκεῖνον ὁποῦ δὲν τὸν εἶδες ἀκόμι; καὶ ἐὰν δὲν ἠξιώθης νὰ τὸν ἴδῃς, καὶ νὰ ἀκούσῃ τὴν φωνήν του, ἀπὸ ποῖον θέλει μάθῃς τὸ θέλημά του τὸ Ἅγιον, τὸ εὐάρεστον, καὶ τέλειον; εἰδὲ καὶ μοῦ ἀποκριθῇς πῶς τὸ μαθαίνεις ἀπὸ τὰς θείας γραφὰς, ἐγὼ σὲ ἐρωτῶ νὰ

μοῦ εἰπῇς, πῶς εἶναι δυνατὸν ἐσὺ ὁποῦ εἶσαι ὅλος νεκρὸς, καὶ κτείττεσαι μέσα εἰς σκότος νὰ ἀκούσῃς, ἢ νὰ κάμῃς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ ἀξιωθῇς νὰ ζήσῃς, καὶ νὰ ἰδῇς τὸν Θεόν; ὄχι δὲν εἶναι δυνατόν. Λοιπὸν ἐπειδὴ, λέγει, εἴμεσθε νεκροὶ, καὶ εὑρισκόμεθα εἰς τὸ σκότος, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ζήσωμεν, ἢ νὰ θεωρήσωμεν τὸν Χριστὸν τὸ ἀληθινὸν φῶς ὁποῦ κατέβη εἰς τὴν γῆν; Ἄκουε μὲ προσοχὴν, καὶ μὴ θέλῃς νὰ δικαιώνῃς τὸν ἑαυτόν σου, ἀμὴ ταπεινώσου ἔμπρὸς εἰς τὸν Θεὸν, καὶ εἰπέ.

(Εὐχή). Κύριε, ἐσὺ ὁποῦ δὲν θέλεις τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἕως ὁποῦ νὰ μετανοήσῃ, καὶ νὰ ζήσῃ πάλιν. Σὺ ὁποῦ διὰ τοῦτο κατέβης εἰς τὴν γῆν, διὰ νὰ ἀναστήσῃς ἐκείνους ὁποῦ κείττονται θανατωμένοι ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ νὰ τοὺς ἀξιώσῃς νὰ ἰδοῦν ἐσένα τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν, ὅσον εἶναι δανατὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ σὲ ἰδῇ, στεῖλέ μου, παρακαλῶ σε, ἄνθρωπον ὁποῦ νὰ σὲ γνωρίζῃ, διὰ νὰ δουλεύσω αὐτὸν, ὡσὰν ἐσένα, καὶ νὰ τοῦ ὑποταχθῶ μὲ ὅλην μου τὴν δύναμιν, κάμνωντας τὸ θέλημα ἐκείνου, νὰ κάμω τὸ θέλημά σου, καὶ νὰ εὐαρεστήσω εἰς ἐσὲ τὸν μόνον Θεὸν, καὶ νὰ ἀξιωθῶ καὶ ἐγὼ ὁ ἁμαρτωλὸς τῆς βασιλείας σου. Ἀνίσως λοιπὸν ἐπιμείνῃς εἰς αὐτὴν τὴν προσευχὴν πολὺν καιρὸν, κρούωντας, καὶ παρακαλῶντας αὐτὸν ἐξ ὅλης σου ψυχῆς, καὶ δυνάμεως, ἂς εἶσαι βέβαιος ὅτι δὲν θέλει σὲ ἐγκαταλείψει, ἀμὴ θέλει σὲ διδάξει, ἢ αὐτὸς ὁ ἴδιος, ἢ μὲ κἀνένα του δοῦλον, ἐκεῖνα ὁποῦ πρέπει νὰ κάμνῃς· καὶ μὲ τὴν χάριν του, καὶ τὰς εὐχὰς τοῦ δούλου του, θέλει σοῦ δώσει δύναμιν νὰ τὰ τελειώσῃς αὐτά. Διατὶ χωρὶς τὴν θείαν βοήθειαν, δὲν θέλει δυνηθῇς νὰ κάμῃς τίποτε· ἀλλὰ ἐκεῖνος καθὼς εἶπα θέλει γένῃ εἰς ἐσὲ τὰ πάντα· εἰδὲ καὶ ὁ Χριστὸς δὲν γένῃ εἰς ἐσὲ τὰ πάντα, καὶ δὲν τὰ τελειώσῃς ὅλα ἐν Χριστῷ, ὡς τόσον εἰς τὸν καιρὸν τοῦ θανάτου σου εὑρίσκεσαι κἂν πῶς ζητεῖς τὸν Χριστόν· ὡς τόσον εἶσαι ὑποτεταγμένος εἰς τοὺς φίλους αὐτοῦ, καὶ ἄρχοντας, καὶ εὑρίσκεσαι πῶς δουλεύεις διὰ μέσου τῶν φίλων του ἐκεῖνον· ὡς τόσον κάμνεις τὸ θέλημα τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ, καὶ ὄχι τὸ ἐδικόν σου. (Ὅτι τὸ θέλημα τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ, εἶναι θέλημα τοῦ Θεοῦ) ὡς τόσον κἂν ἐργάζεσαι, καὶ δὲν μένεις ἀργὸς, καὶ εὑρίσκεσαι εἰς ταπείνωσιν, καὶ ὄχι εἰς ἔπαρσιν. Ἐνθυμήσου ἐκεῖνα ὁποῦ εἶπα, ὅτι οἱ ἀρχιστράτηγοι, καὶ οἱ ἄρχοντες ὅλοι, ἄλλοι εἶναι δοῦλοι τοῦ βασιλέως, καὶ ἄλλοι φίλοι, καὶ μὲ τὸ μέσον αὐτῶν γίνονται φίλοι τοῦ βασιλέως, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι ὑποκείμενοι εἰς κάθε ἕνα ἀπὸ αὐτούς· οἱ ὁποῖοι, ἀγκαλὰ καὶ δὲν βλέπουν τὸν βασιλέα, οὐδὲ συνομιλοῦν μὲ αὐτὸν, ὅμως μὲ τὸ νὰ δουλεύουν ἐμπιστευμένα τὸν ἀρχιστράτηγον, ἢ τὸν ἄρχοντά τους, ὡσὰν αὐτὸν τὸν ἴδιον βασιλέα, ἐλπίζουν, ὅτι μὲ τὸ μέσον ἐκείνων ὁποῦ δουλεύουν, θέλει λάβουν ἀπὸ τὸν βασιλέα χαρίσματα, καὶ ἀξιώματα, καὶ μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς βάνοντες τοὺς ἄρχοντάς τους μεσίτας εἰς τὸν βασιλέα λαμβάνουν καὶ τὰ χαρίσματα ὁποῦ ἤλπιζαν. Καὶ ἄλλοι πάλιν γίνονται ὀνομαστοὶ διὰ μέσου τῆς ἀνδρείας, καὶ προκοπῆς τους, καὶ διὰ τοῦτο τοὺς πέρνει μαζή του ὁ βασιλεὺς, καὶ τοὺς τιμᾷ, καὶ τοὺς κάμνει ἄρχοντας, καὶ μεσίτας ἄλλων, καὶ τότε ἀξιώνονται νὰ ὑπηρετοῦν κατὰ πρόσωπον καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον βασιλέα, καὶ συνομιλοῦν μὲ αὐτὸν, καὶ νὰ ἀκούουν καὶ τὴν φωνήν του. Εἰδὲ καὶ σὺ δὲν θέλεις νὰ ζητήσῃς, καθὼς εἶπα, καὶ νὰ κρούσῃς, ἀμὴ θέλεις καλλίτερα νὰ συναρριθμηθῇς μὲ τοὺς παραμικροὺς, καὶ νὰ ὑποταχθῇς εἰς στρατιώτας ὁποῦ δὲν εἶναι ὀνομαστοὶ καὶ νὰ γένῃς ὑποτακτικὸς εὐτελὴς μαζὴ μὲ ἄλλους εὐτελεῖς, καὶ ὁμοίους σου, καὶ δὲν θέλεις νὰ δουλεύσῃς πνευματικοὺς ἄρχοντας· διατὶ κατηγορεῖς ἐμένα ὁποῦ σὲ λέγω νεκρὸν, ἢ τυφλὸν, ἢ παραλελυμένον, καὶ ἀποχωρισμένον ἀπὸ τὴν δουλείαν τοῦ βασιλέως Χριστοῦ; μὰ Μοῦ λέγεις πῶς κάθεσαι εἰς τὸ κελλεῖόν σου, καὶ προσέχεις μόνος σου εἰς τὸν ἑαυτόν σου, καὶ δὲν ἀδικεῖς τινά. Καὶ ἐγὼ σὲ παρακαλῶ νὰ μοῦ εἰπῇς, ἆρά γε αὐτὸ τὸ ἴδιον ὁποῦ κάμνεις ἐσὺ τὸ εὐχαριστεῖσαι νὰ τὸ κάμῃ ὁ δοῦλός σου, ἢ ὁ ὑπηρέτης σου; νὰ καταφρονήσῃ ἐσένα καὶ νὰ ἀφήσῃ τὴν ὑπηρεσίαν σου, καὶ νὰ ὑπάγῃ καὶ αὐτὸς εἰς κελλεῖον καὶ νὰ κάθεται, χωρὶς νὰ ἀδικᾷ, οὔτε ἐσένα, οὔτε ἄλλον τινά; καὶ ποῖος ἄλλος ἄνθρωπος εὐχαριστεῖται κἂν νὰ τὸ ἀκούσῃ τοῦτο τελείως; Ἐσὺ λοιπὸν ὁποῦ κάθησαι εἰς τὸ κελλεῖόν σου, καὶ ὑπηρετεῖσαι ἀπὸ ἄλλους πῶς τολμᾷς, καὶ λέγεις, πῶς δουλεύεις τὸν Θεόν; εἰπέ μου, μὲ ποῖα ἔργα τὸν δουλεύεις, ὁποῦ ἐὰν καὶ ἐσὺ ὑπηρετοῦσες τὸν ἑαυτόν σου εἰς ὅλα καὶ εἶχες ἀπὸ τὸ ἐργόχειρόν σου ὅλα τὰ χρειαζόμενα τοῦ σώ-

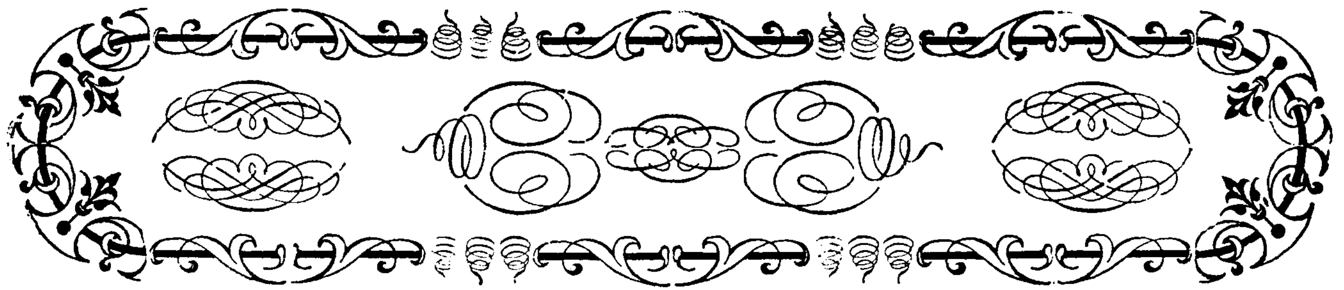

ματός σου, οὐδὲ τοιουτωτρόπως ἔπρεπε πάλιν νὰ εἰπῇς, πῶς δουλεύεις τὸν Θεόν; Διατὶ ὁ δοῦλος δὲν ἐπαινεῖται, ἀνίσως τρέφῃ καὶ ἐνδύῃ τὸν ἑαυτόν μου, ἀμὴ καὶ κατακρίνεται, καὶ τιμωρεῖται ὡς ἄχρηστος, ἐὰν δὲν δίδῃ εἰς τὸν αὐθέντην του κάθε ἡμέραν ἀπὸ τὸ ἔργον τῶν χειρῶν του ἐκεῖνο ὁποῦ χρεωστεῖ· τὸ ὁποῖον λέγεται κοινῶς πάκτον. Πῶς λοιπὸν ἡμεῖς ὁποῦ ζῶμεν ὡς μεγαλοπρεπεῖς, καὶ εἴμεσθε δοσμένοι εἰς ἀνάπαυσιν, καὶ ἀμέλειαν, καὶ ὀκνηρίαν, καὶ ὄχι μοναχὰ δὲν ἐργαζόμεθα τελείως, οὐδὲ ὑπηρετοῦμεν ἄλλους, ἀμὴ ἐὰν δὲν ὑπηρετηθοῦμεν ἀπὸ ἄλλους ἀγανακτοῦμεν, καὶ βλασφημοῦμεν, καὶ κάθε ὥραν γογγύζομεν· πῶς, λέγω, τολμῶμεν, καὶ λέγομεν, ὅτι δουλεύομεν τὸν Θεὸν, καὶ δὲν ἀδικοῦμεν τινά; Διατὶ ὅσους ἠμπορεῖ τινὰς νὰ τοὺς ὑπηρετῇ, καὶ δὲν θέλει νὰ τοὺς ὑπηρετῇ, ὅλους τοὺς ἀδικεῖ, καὶ κάμνει τὸν ἑαυτόν του ὑπόδικον εἰς τὴν φοβερὰν ἀπόφασιν τοῦ Δεσπότου ὁποῦ λέγει. «Ἀπέλθετε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς »τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβό»λῳ, καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. Ἐπείνασα γὰρ »καὶ τὰ ἑξῆς, καὶ ἐν ἀσθενείᾳ ἤμην, καὶ οὐ »διηκονήσατέ μοι». Πῶς λοιπὸν, ἢ μὲ ποῖον πρόσωπον θέλει ἰδοῦμεν τὸν φοβερὸν ἐκεῖνον κριτὴν, ὅταν ἔλθῃ νὰ ἐξετάσῃ τὸ ἔργον τοῦ κάθε ἑνός; Μὴ πλανᾶσθε, ὁ Θεὸς εἶναι πῦρ, καὶ ὅταν ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἔγινεν ἄνθρωπος, ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν πῦρ καθὼς λέγει ὁ ἴδιος· τὸ ὁποῖον περιτριγυρίζει, καὶ ζητεῖ νὰ εὕρῃ ὕλην, ἤγουν γνώμην, καὶ προαίρεσιν ἀγαθὴν, καὶ νὰ πέσῃ μέσα εἰς αὐτὴν, καὶ νὰ ἀνάψῃ· καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἀνάψῃ, ὑψώνεται εἰς φλόγα μεγάλην, καὶ φθάνει ἕως εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ δὲν ἀφίνει ἐκεῖνον ὁποῦ ἄναψεν ἀπὸ αὐτὸ νὰ μένει τελείως ἀργὸς, ἢ νὰ ἡσυχάζῃ· οὐδὲ κατακαίει τὴν ψυχὴν ὁποῦ ἄναψεν εἰς αὐτὴν, χωρὶς νὰ τὸ αἰσθάνεται αὐτὴ, καθὼς νομίζουν μερικοὶ νεκροί· διατὶ ἡ ψυχὴ δὲν εἶναι ἀναίσθητος ὕλη, ἀμὴ εἶναι αἰσθητικὴ, καὶ λογική. Καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὴν ἀρχὴν καίει τὸ πῦρ ἐκεῖνο τὴν ψυχὴν μὲ αἴσθησιν, καὶ γνῶσιν, καὶ πόνον ὑπερβολικὸν, καὶ ἀνυπόφορον· ἔπειτα ἀφ' οὗ μᾶς καθαρίσει τελείως ἀπὸ τὸν μολυσμὸν τῶν παθῶν, τότε γίνεται πάντοτε μέσα μας τροφὴ, καὶ ποτὸν, καὶ φωτισμὸς, καὶ χαρὰ, καὶ μᾶς κάμνει καὶ ἡμᾶς φῶς κατὰ μέθεξιν, καθὸ μετέχομεν ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ φῶς. Διατὶ καθὼς ὁ φοῦρνος ὁποῦ καίεται, εἰς τὴν ἀρχὴν μελανιάζει περισσότερον ἀπὸ τὸν καπνὸν ὁποῦ εὐγαίνει ἀπὸ τὰ ξύλα· ἀφ' οὗ δὲ καυθῇ δυνατὰ, γίνεται ὅλος λαμπρὸς, καὶ ὅμοιος μὲ τὸ πῦρ, καὶ δὲν λαμβάνει πλέον καμμίαν μελανίαν ἀπὸ τὸν καπνόν· ἔτζι καὶ ἡ ψυχὴ ἐκείνη ὁποῦ ἄρχισε νὰ καίεται ἀπὸ τὸν θεῖον πόθον, ά. μὲν βλέπει μὲ τὸ πῦρ τοῦ Πνεύματος μέσα εἰς τὸν ἑαυτόν της τὸ σκότος τῶν παθῶν ὁποῦ εὐγαίνει, ὡσὰν καπνὸς, καὶ συλλογίζεται τὴν μελανίαν ὁποῦ εὑρίσκεται εἰς αὐτὴν ἀπὸ τὸ σκότος τῶν παθῶν, καὶ κλαίει, καὶ αἰσθάνεται τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς, καὶ τὰς κακὰς προλήψεις ὁποῦ κατακαίονται ὡσὰν ἀκάνθια, καὶ φρύγανα, καὶ γίνονται τελείως στάκτη. Ἀφ' οὗ δὲ κατακαοῦν αὐτὰ, καὶ ἀπομείνῃ ἡ οὐσία τῆς ψυχῆς μοναχὴ χωρὶς πάθος, τότε ἑνώνεται καὶ μὲ αὐτὴν οὐσιωδῶς τὸ θεῖον, καὶ ἄϋλον πῦρ, καὶ εὐθὺς ἀνάπτεται, καὶ φωτίζει, καὶ μετέχει ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ νοητὸν πῦρ, καθὼς καὶ ὁ φοῦρνος μετέχει ἀπὸ τὸ αἰσθητὸν πῦρ, ὁμοίως καὶ τὸ σῶμα μετέχει ἀπὸ τὸ θεῖον, καὶ ἄρρητον ἐκεῖνο φῶς, καὶ γίνεται καὶ αὐτὸ πῦρ κατὰ μέθεξιν. Τοῦτο δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γένῃ ποτὲ εἰς ἡμᾶς, ἀνίσως δὲν μισήσωμεν τὸν κόσμον, καὶ ὅλα τὰ τοῦ κόσμου, καὶ νὰ ἀπολέσωμεν καὶ αὐτὴν τὴν ἰδίαν μας ζωὴν, καθὼς λέγει ὁ Κύριος. Διατὶ κατὰ ἄλλον τρόπον δὲν ἀνάπτει εἰς ἡμᾶς ἐκεῖνο τὸ πῦρ, τὸ ὁποῖον ὅσοι τὸ ἔλαβαν, ὄχι μόνον ἐλευθερώθησαν τελείως ἀπὸ ψυχικὰς ἀρρωστίας, ἀμὴ ἀκόμι εὔγαλαν ἀπὸ τὰ δίκτυα τοῦ διαβόλου καὶ ἄλλους πολλοὺς, καὶ τοὺς ἰάτρευσαν, ὁποῦ ἦσαν ἄρρωστοι, καὶ ἀσθενεῖς ψυχικῶς, καὶ τοὺς ἐπρόσφεραν ὡσὰν φιλοδωρήματα εἰς τὸν Δεσπότην Χριστόν. Διατὶ αὐτοὶ ἐδιδάχθησαν κάθε ἐπιστήμην, καὶ τέχνην, καὶ σοφίαν ἐκείνου τοῦ θείου πυρὸς, καὶ διὰ τοῦτο εὐηρέστησαν τὸν Θεὸν καὶ ὅλην τους τὴν ζωήν. Τοιοῦτος ἦτον ὁ Πέτρος ὁ θεῖος Ἀπόστολος, ὁποῦ ἔλαβε τὰ κλειδία τῆς οὐρανίου βασιλείας. Τοιοῦτος ἦτον ὁ Παῦλος ὁποῦ ἁρπάχθη εἰς τρίτον οὐρανόν· καὶ οἱ λοιποὶ Ἀπόστολοι. Τέτοιοι ἦσαν καὶ οἱ Ἅγιοι θεοφόροι Πατέρες ἡμῶν, καὶ Διδάσκαλοι, ὁποῦ διὰ τούτου τοῦ θείου πυρὸς ἠφάνισαν, καὶ κατέκαυσαν τὰς αἱρέσεις ὡσὰν ἀκάνθια· καὶ ὁποῦ ἐπρόσταζαν τοὺς δαίμονας, ὡς ἀχρείους, καὶ ἀδυνάτους δούλους, καὶ ἐκεῖνοι τοὺς ἐφοβοῦντο, καὶ τοὺς ὑπήκουων. Τέτοιοι ἔγιναν, καὶ γίνονται πάντοτε

ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀγάπησαν τοιουτωτρόπως τὸν Θεὸν, ὥστε ὁποῦ νὰ μὴ λυποῦνται, οὐδὲ τὴν ἰδίαν τους ζωήν. Αὐτοὶ λοιπὸν, καὶ ὅσοι ἄλλοι εἶναι παρόμοιοι μὲ αὐτοὺς, λέγονται, πῶς δουλεύουν πάντοτε τὸν Θεόν· καὶ ὄχι ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι ἀκόμι μὲ ἁμαρτίας, καὶ πταῖσται, οἱ ὁποῖοι ὁμοιάζουν μὲ δούλους πονηροὺς ὁποῦ ἔπταισαν εἰς τὸν ἴδιόν τους αὐθέντην. Ἐκεῖνοι πάλιν ὁποῦ ἐνοχλοῦνται ἀκόμι ἀπὸ τὰ πάθη, ὁμοιάζουν μὲ ἐκείνους ὁποῦ πάντοτε μάχονται, καὶ ἀντιπολεμοῦν, καὶ παλεύουν μὲ τοὺς ἐχθρούς τους· ἐκεῖνοι δὲ ὁποῦ ἀκόμι δὲν ἀπόκτησαν τὰς ἀρετὰς, ἀμὴ ἀγωνίζονται νὰ τὰς ἀποκτήσουν, ὁμοιάζουν μὲ ἐκείνους ὁποῦ εἶναι μισεροὶ, καὶ τοὺς λείπουν χέρια, ἢ πόδια, ἢ μύτη, ἢ αὐτιὰ, ἢ ἄλλα μέλη τοῦ σώματός τους, ἢ μὲ τοὺς πτωχοὺς ὁποῦ ὑστεροῦνται τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα, οἱ ὁποῖοι χρειάζονται νὰ λάβουν μάλιστα τὰ μέλη τοῦ σώματος ὁποῦ τοὺς λείπουν, ἢ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα, καὶ ὄχι νὰ δώσουν εἰς ἄλλους αὐτὰ, ἢ νὰ τοὺς δουλεύσουν χωρὶς πληρωμήν. Ὅμως πρέπει, καθὼς παραγγέλλει ὁ Ἀπόστολος, νὰ κατορθώσωμεν πρῶτον κάθε ἀρετὴν, καὶ νὰ κάμωμεν τέλειον, καὶ ὁλόκληρον τὸν κατὰ Θεὸν ἡμῶν ἄνθρωπον, ὁποῦ νὰ μὴ τοῦ λείπῃ παντάπασι κανένα μέλος, ἤγουν καμμία ἀρετὴ, καὶ ἔτζι νὰ λάβωμεν ἀπὸ τὸν ἐπουράνιον Βασιλέα τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος, καθὼς λαμβάνουν τὸ σιτηρέσιον οἱ στρατιῶται ἀπὸ τὸν ἐπίγειον βασιλέα, καὶ τότε πλέον, ὡσὰν ὁποῦ ἐγενήκαμεν τέλειοι ἄνδρες, καὶ ἐφθάσαμεν εἰς τὸ μέτρον τῆς ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐσυναριθμηθήκαμεν μὲ τοὺς στρατιώτας, καὶ δούλους του, τότε λέγω νὰ κινήσωμεν πόλεμον, ὡσὰν στρατιῶται τοῦ Χριστοῦ κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Ἐπειδὴ, καθὼς λέγει ὁ θεῖος Ἀπόστολος, «οὐδεὶς στρατεύεται ἰ»δίοις ὀψωνίοις ποτέ.» Καὶ ποῖον λέγει ὀψώνιον; τὸ βασιλικὸν σιτηρέσιον· Ἀνίσως λοιπὸν καὶ ἡμεῖς δὲν λάβωμεν ἀπὸ τὸν Θεὸν τὸν ἄρτον ὁποῦ καταβαίνει ἀπὸ τὸν οὐρανὸν, καὶ δίδει ζωὴν εἰς τὸν κόσμον, ἤγουν τὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος, (διατὶ τοῦτο εἶναι τὸ πνευματικὸν σιτηρέσιον, μὲ τὸ ὁποῖον τρέφονται ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔγιναν στρατιῶται τοῦ Χριστοῦ, καὶ τοῦτο φοροῦν πνευματικῶς ἀντὶ διὰ ἅρματα) εἰπέ μου πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ εὕγωμεν εἰς παράταξιν τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ συναριθμηθοῦμεν μὲ τοὺς δούλους του; Ἀλλὰ ἐλλᾶτε παρακαλῶ, καὶ ἂς ἐξυπνήσωμεν ἀπὸ τὸν βαρὺν ὕπνον τῆς ἀμελείας, ὅσοι θέλετε νὰ φύγετε ἀπὸ τὴν σκλαβείαν τῶν παθῶν, καὶ νὰ προσδράμετε εἰς τὸν Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν Δεσπότην, διὰ νὰ γενῆτε δοῦλοί του· καὶ ἂς ἀγωνισθοῦμεν καὶ ἡμεῖς νὰ γένωμεν τέτοιοι, ὅ,τι λογῆς ἐφανέρωσεν ὁ λόγος. Ἂς μὴ καταφρονήσωμεν τὴν σωτηρίαν μας, καὶ ἂς μὴν ἀπατῶμεν τὸν ἑαυτόν μας, καὶ προφασιζώμεθα προφάνσεις ἐν ἁμαρτίαις, λέγοντες, πῶς εἶναι ἀδύνατο νὰ γένῃ παρόμοιον πρᾶγμα εἰς τὴν παροῦσαν γενεὰν, οὐδὲ ἂς φιλοσοφοῦμεν ἐνάντια εἰς τὴν σωτηρίαν μας, καὶ εἰς τὰς ψυχάς μας. Διατὶ, ἐὰν θέλωμεν, εἶναι δυνατὸν, καὶ τόσον εἶναι δυνατὸν, ὁποῦ μοναχὴ ἡ προαίρεσίς μας εἶναι ἀρκετὴ νὰ μᾶς ἀνεβάσῃ εἰς τόσον ὕψος. Διατὶ, ὅπου εἶναι (λέγει) ἑτοίμη ἡ προαίρεσις, ἐκεῖ δὲν εἶναι κανένα ἐμπόδιον. Τί λέγεις ἄνθρωπε; ὁ Θεὸς θέλει νὰ μᾶς κάμῃ Θεοὺς ἀπὸ ἀνθρώπους, (θεληματικῶς ὅμως, καὶ ὄχι στανικῶς) καὶ ἡμεῖς συμπεραίνομεν τὸν καιρὸν, καὶ ἀποδιώχνομεν τὴν εὐεργεσίαν; καὶ πῶς δὲν εἶναι τοῦτο μωρία, καὶ ἀγνωσία; καὶ τόσον πολλὰ τὸ θέλει τοῦτο ὁ Θεὸς, ὁποῦ κατέβη εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐσαρκώθη διὰ τοῦτο καὶ μόνον. Ἀνίσως λοιπὸν θελήσωμεν καὶ ἡμεῖς, δὲν ἠμπορεῖ κανένα πρᾶγμα τελείως νὰ μᾶς ἐμποδίσῃ εἰς τοῦτο, μόνον ἂς προστρέξωμεν εἰς αὐτὸν μὲ θερμὴν μετάνοιαν· καὶ ὅταν αὐτὸς ἐγγίσῃ εἰς ἡμᾶς, καὶ πιάσῃ τὰς καρδίας μας μὲ μόνον τὸ ἄκρον τοῦ ἀχράντου δακτύλου του, θέλει ἀνάψῃ τὰς λαμπάδας τῶν ψυχῶν μας, καὶ δὲν θέλει τὰς ἀφήσει πλέον νὰ σβέσουν, ἕως εἰς τὴν συντέλειαν τοῦ αἰῶνος, καὶ ἐπ' αἰώνων, καὶ ἔτι· ὅ, εἰς αὐτὸν πρέπει ἡ δόξα, ἡ τιμὴ, καὶ ἡ προσκύνησις, καὶ τώρα, καὶ πάντοτε, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΕΒΔΟΜΗΚΟΣΤΟΣ Θ΄.

α΄. Περὶ τῆς ζωοποιοῦ νεκρώσεως ὁποῦ χαρίζει τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἀγωνίζονται διὰ τὴν σωτηρίαν τους.

β΄. Ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐλευθερώθησαν ἀπὸ τὴν δουλείαν τοῦ νόμου λαμβάνουν γνωστῶς τὴν χάριν τοῦ θείου φωτός.

γ΄. Τὶ λογῆς πρέπει νὰ εἶναι ὁ ἱερεὺς ὁποῦ ἔλαβεν ἄνωθεν τὴν ἐξουσίαν τοῦ δεσμεῖν, καὶ λύειν.

δ΄. Καὶ ὅτι εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ ἱερουργεῖ ἀληθῶς, καὶ καταλάμπεται ἀπὸ τὸ θεῖον φῶς, εἶναι φανεροὶ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι.

α΄. Ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, προσέχετε καλῶς εἰς τὰς θείας γραφὰς ὁποῦ ἀκούετε· διότι μᾶς προστάζει ὁ Κύριός μας νὰ ἐρευνῶμεν τὰς γραφὰς, διὰ νὰ μάθωμεν πρῶτα καὶ ἀρχὴ τὴν στράταν ὁποῦ μᾶς φέρει εἰς τὴν σωτηρίαν, ἔπειτα περιπατοῦντες αὐτὴν διὰ μέσου τῆς πράξεως τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ, χωρὶς νὰ γυρίσωμεν ὀπίσω, νὰ καταντήσωμεν εἰς αὐτὴν τὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν μας, ὁποῦ εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, καθὼς εἰς τὸν καιρὸν τῆς αὐτοῦ γεννήσεως ἔλεγεν ὁ Ἄγγελος εἰς τοὺς Ποιμένας. «Ἰδοὺ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἥτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ· ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν Σωτὴρ, ὅς ἐστι Χριστὸς Κύριος, ἐν πόλει Δαβίδ.» Λοιπὸν ἂς σπουδάσωμεν ὅλοι μας, ἀγαπητοί μου ἀδελφοὶ, καὶ ἂς δράμωμεν ὀγλίγωρα μὲ προθυμίαν πολλὴν, μὴ βαστάζοντες μαζή μας κἀνένα φορτίον, ἢ κἀνένα πρᾶγμα κοσμικὸν, ἢ δυσκολοβάστακτον, διὰ νὰ μὴν ἀναγκαζώμεθα ἀπὸ αὐτὸ νὰ περιπατοῦμεν ἀργότερα, καὶ δὲν ἠμπορέσωμεν νὰ φθάσωμεν, καὶ νὰ ἐμβοῦμεν μέσα εἰς τὴν πόλιν Δαβὶδ, διὰ νὰ ἰδοῦμεν τὸν σωτῆρα ἡμῶν Χριστόν. Παρακαλῶ σας νὰ ἐπιμεληθῆτε διὰ τὴν σωτηρίαν σας διὰ τῆς χάριτος ὁποῦ ἐνεργεῖ εἰς ἐσᾶς, καὶ νὰ μὴν ἀμελήσετε τελείως· ἀμὴ ἀφ' οὗ ἐξυπνήσωμεν, καὶ ἀσυκωθοῦμεν ὡσὰν ἀπὸ ὕπνον, ἀπὸ τὴν πονηρὰν οἴησιν, καὶ ἀμέλειαν, ἂς μὴ σταθοῦμεν, οὐδὲ ἂς καθήσωμεν τελείως, ἕως ὁποῦ νὰ εὕγωμεν ἔξω ἀπὸ τὸν κόσμον, καὶ ἐκεῖ νὰ εὕρωμεν, καὶ νὰ ἰδοῦμεν τὸν σωτῆρα, καὶ Θεὸν ἡμῶν, καὶ νὰ τὸν προσκυνήσωμεν, καὶ νὰ προσπέσωμεν εἰς αὐτόν· καὶ οὐδὲ ἕως ἐδῶ ἂς σταθοῦμεν, ἀλλὰ ἂς τρέχωμεν ἕως ὁποῦ νὰ μᾶς εἰπῇ καὶ ἐκεῖνος. «Ὑμεῖς οὐκ ἐστὲ ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου.» Πῶς δὲ ἔρχεται τινὰς εἰς τοῦτο, τὸ νὰ μὴν εἶναι ἀπὸ τὸν κόσμον; ἐὰν σταυρώσῃ τὸν ἑαυτόν του εἰς τὸν κόσμον, καὶ τὸν κόσμον εἰς τὸν ἑαυτόν του· καθὼς καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος λέγει. «Ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται, κἀγὼ τῷ κόσμῳ.» Καὶ τί συμφωνίαν, λέγει, ἔχουν αὐτοὶ οἱ λόγοι τοῦ Ἀποστόλου μὲ ἐκείνους τοῦ Χριστοῦ; οἱ μὲν λόγοι εἶναι ἄλλοι· τὸ δὲ νόημα καὶ τῶν δύω εἶναι ἕνα καὶ τὸ αὐτό. Ὅτι καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι ἔξω ἀπὸ τὸ σπῆτι δὲν βλέπει ἐκείνους ὁποῦ εἶναι μέσα κλεισμένοι· τοιουτοτρόπως οὐδὲ ὁ ἐσταυρωμένος, ἤγουν ὁ νενεκρωμένος τῷ κόσμῳ, δὲν ἔχει καμμίαν αἴσθησιν εἰς τὰ πράγματα τοῦ κόσμου. Καὶ καθὼς πάλιν τὸ νεκρὸν σῶμα δὲν ἔχει καμμίαν αἴσθησιν, οὔτε εἰς τὰ ζωντανὰ σώματα, οὔτε εἰς τὰ νεκρὰ ὁποῦ κείττονται μαζὴ μὲ αὐτό.

τοιουτωτρόπως καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ εὔγῃ ἔξω ἀπὸ τὸν κόσμον, μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ εὑρίσκεται μαζῇ μὲ τὸν Θεὸν, δὲν δύναται νὰ ἔχῃ καμμίαν αἴσθησιν εἰς τὸν κόσμον, ἢ εἰς τὰ πράγματα τοῦ κόσμου. Ἔτζι λοιπὸν, ἀδελφοὶ, γίνεται θάνατος, ἤγουν νέκρωσις τοῦ σώματος καὶ προτήτερα ἀπὸ τὸν θάνατον· καὶ προτήτερα ἀπὸ τὴν ἀνάστασιν τῶν σωμάτων, γίνεται ἀνάστασις ψυχῶν μὲ τὸ ἔργον, καὶ τὴν δοκιμὴν, καὶ τὴν ἀλήθειαν. Διότι ὅταν τὸ θνητὸν φρόνημα ἀφανίζεται ἀπὸ τὸν ἀθάνατον νοῦν, καὶ ἡ νεκρότης διώχνεται ἀπὸ τὴν ζωὴν, τότε ἡ ψυχὴ βλέπει φανερὰ τὸν ἑαυτόν της, πῶς ἀνεστήθη ὡσὰν ἀπὸ νεκροὺς, καθὼς βλέπουν τὸν ἑαυτόν τους καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀσυκώνονται ἀπὸ ὕπνον, καὶ γνωρίζει τὸν Θεὸν ὁποῦ τὴν ἀνέστησε· τὸν ὁποῖον κατανοοῦσα, καὶ εὐχαριστοῦσα τὸν προσκυνεῖ, καὶ δοξολογεῖ τὴν ἄπειρόν του ἀγαθότητα. Τὸ δὲ σῶμα δὲν ἔχει πλέον καμμίας λογῆς ἔμπνευσιν, ἢ κίνησιν, ἢ ἐνθύμησιν εἰς τὰς ἐδικάς του ἐπιθυμίας, καὶ ὀρέξεις, ἀμὴ γίνεται ὅλως διόλου νεκρὸν, καὶ ἄπνουν εἰς αὐτάς. Καὶ μερικαῖς φοραῖς ὁ ἄνθρωπος ἀλησμονεῖ πλέον καὶ αὐτὰ τὰ κατὰ φύσιν, μὲ τὸ νὰ διατρίψῃ νοερῶς πάντοτε ἡ ψυχή του εἰς τὰ ὑπὲρ φύσιν· καὶ πρεπόντως. Διότι λέγει ἡ γραφή· «Πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ »μὴ τελέσητε». Διατὶ ὅταν ἡ σὰρξ γένῃ νεκρὰ, καθὼς εἴπαμεν, διὰ τῆς χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος, θέλει μᾶς ἀφήσει νὰ ζήσωμεν εἰς τὸ ἑξῆς χωρὶς καμμίαν ἐνόχλησιν, καὶ ἐμπόδιον. Ἐπειδὴ κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, «νόμος »τῷ δικαίῳ οὐ κεῖται.» Ὡσὰν ὁποῦ πολιτεύεται ὑπὲρ νόμον. Διατὶ, «ὅπου Πνεῦμα Κυρίου, λέγει, »ἐκεῖ ἐλευθερία»· καὶ ἡ ἐλευθερία εἶναι ἐξάπαντος ἀπὸ τὴν δουλείαν τοῦ νόμου· ὅτι ὁ νόμος εἶναι ὁδηγὸς, καὶ παιδαγωγὸς, καὶ χειραγωγὸς, καὶ διδάσκαλος δικαιοσύνης, μὲ τὸ νὰ λέγῃ, τοῦτο, καὶ τοῦτο νὰ κάμῃς· καὶ τοῦτο νὰ μὴ κάμῃς· ἡ δὲ χάρις, καὶ ἡ ἀλήθεια δὲν λέγει ἔτζι. Ἀμὴ πῶς; θέλει κάμῃς, καὶ θέλει εἰπῆς ὅλα κατὰ τὴν χάριν ὁποῦ σοῦ ἐδόθη, καὶ λαλεῖ μέσα σου· καθὼς εἶναι γεγραμμένον, «καὶ ἔσονται »πάντες διδακτοὶ Θεοῦ.» Διατὶ δὲν μανθάνουν τὸ καλὸν μὲ τὰ γράμματα, ἀμὴ διδάσκονται αὐτὸ μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· οὐδὲ διδάσκονται τὰ θεῖα μὲ λόγον μόνον, ἀμὴ μὲ φῶς λόγου, καὶ μὲ λόγον φωτὸς μυστικῶς· διατὶ τότε θέλει εἶσθε (λέγει) διδάσκαλοι καὶ εἰς τὸν ἑαυτόν σας, καὶ εἰς τοὺς πλησίον, καὶ φῶς τοῦ κόσμου, καὶ ἅλας τῆς γῆς.

β΄. Ἐκεῖνοι λοιπὸν ὁποῦ, πρὶν τῆς χάριτος τοῦ Εὐαγγελίου, ἦσαν ὑποκείμενοι εἰς νόμον, μὲ δίκαιον τρόπον ἐκάθηντο καὶ ὑποκάτω εἰς τὸν ἴσκιον τοῦ νόμου. Ἀμὴ ἐκεῖνοι ὁποῦ, μετὰ τὴν χάριν, ἦλθαν εἰς τὸ φῶς, καὶ τὴν ἡμέραν, ἐλευθερώθησαν ἀπὸ τὸν ἴσκιον, ἤγουν ἀπὸ τὴν δουλείαν τοῦ νόμου, καὶ ἔγιναν ἀνώτεροι ἀπὸ τὸν νόμον, ὡσὰν ὁποῦ ἀνέβησαν ὑψηλὰ διὰ μέσου τῆς Εὐαγγελικῆς πολιτείας, καὶ ζοῦν μαζῇ μὲ τὸν νομοθέτην Θεὸν, ὄντες καὶ αὐτοὶ νομοθέται μάλιστα, παρὰ φύλακες τοῦ νόμου. Μὰ ἆρα γε τώρα εὑρίσκεται τινὰς ὁποῦ νὰ ἔχῃ αὐτία νὰ ἀκούῃ, διὰ νὰ ἀκούσῃ δηλ. νὰ καταλάβῃ τὴν δύναμιν τῶν λεγομένων παρὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος; ἆρά γε εὑρίσκεται καὶ τώρα τινὰς ὁποῦ νὰ ἔχῃ νοῦν Χριστοῦ, διὰ νὰ ἐννοήσῃ καλῶς, καὶ θεοπρεπῶς ἐκεῖνα ὁποῦ γράφονται ἀπὸ αὐτόν; ἆρα γε εὑρίσκεται καὶ τώρα τινὰς ὁποῦ νὰ ἔχῃ μέσα του τὸν Χριστὸν λαλοῦντα, διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ ἐξηγήσῃ καλῶς τὰ μυστήρια ὁποῦ εἶναι κεχρυμμένα μέσα εἰς τοὺς λόγους του; διότι λέγει. «Σοφίαν λαλοῦμεν, οὐ τοῦ αἰῶ»νος τούτου τὴν καταργουμένην, ἀλλὰ σοφίαν »ἐν μυστηρίῳ, τὴν ἀποκεκρυμμένην μὲν τοῖς πολ»λοῖς, ἡμῖν δὲ καὶ λίαν ἀποκολυπτομένην, καὶ »γινωσκομένην τοῖς τῷ φόβῳ τοῦ Θεοῦ στοιχει»ουμένοις, καὶ ἀεὶ βλέπουσι πρὸς αὐτόν. Οὐ γὰρ »ὃ οὐκ οἴδαμεν λαλοῦμεν, ἀλλ' ὃ οἴδαμεν μαρ»τυροῦμεν, ὅτι τὸ φῶς ἤδη ἐν τῇ σκοτίᾳ φαί»νει, καὶ ἐν νυκτὶ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ, καὶ μέσα εἰς τὰς καρδίας μας, καὶ ἔξω εἰς τὸν νοῦν μας, καὶ περιλάμπει ἡμᾶς ἀνεσπέρως, ἀτρέπτως, ἀναλλοιώτως, καὶ ἀσχηματίστως, λαλεῖ, ἐνεργεῖ, ζῇ, καὶ ζωοποιεῖ, καὶ κάμνει φῶς ἐκείνους ὁποῦ λάμπονται ἀπὸ αὐτό. Ὁ Θεὸς εἶναι φῶς, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἠξιώθησαν νὰ τὸν ἰδοῦν, ὅλοι τὸν εἶδαν ὡς φῶς· καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ τὸν ἔλαβαν, ὡς φῶς τὸν ἔλαβαν· ὅτι τὸ φῶς τῆς δόξης αὐτοῦ ἔμπροσθεν αὐτοῦ προπορεύεται, καὶ χωρὶς φῶς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ φανῇ αὐτός· καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν εἶδαν τὸ φῶς του, οὐδὲ ἐκεῖνον εἶδαν, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι τὸ φῶς· καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἔλαβαν τὸ φῶς του, δὲν ἔλαβαν ἀκόμι τὴν χάριν· διατὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔλαβαν τὴν χάριν, ἔλαβαν φῶς Θεοῦ, καὶ Θεόν. Καθὼς εἶπεν αὐτὸ τὸ φῶς ὁ Χριστὸς,

»ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐμπεριπατήσω.» Ἀμὴ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἠξιώθησαν ἀκόμι νὰ λάβουν, ἢ νὰ πάθουν τοῦτο, ὅλοι οἱ τοιοῦτοι εὑρίσκονται ἀκόμι ὑποκείμενοι εἰς τὸν νόμον, ὁποῦ ἐδόθη πρὸ τῆς χάριτος, δοῦλοι, καὶ μαθηταὶ δούλων, καὶ ἀκροαταὶ νόμου περιπλανώμενοι, περιπατοῦντες ἔνθεν κἀκεῖθεν ἀκόμι ὑποκάτω εἰς τὴν σκιὰν, καὶ τὸν τύπον τοῦ νόμου. Τέκνα παιδίσκης, καὶ υἱοὶ σκότους· κἂν βασιλεῖς εἶναι, κἂν πατριάχαι, κἂν ἀρχιερεῖς, κἂν ἱερεῖς, κἂν ἄρχοντες, κἂν ἀρχόμενοι, κἂν λαϊκοὶ, κἂν μοναχοὶ, κἂν ἀσκηταὶ, κἂν ἡγούμενοι, κἂν πτωχοὶ, κἂν πλούσιοι, κἂν ἀσθενεῖς, κἂν ὑγιεῖς κατὰ τὸ σῶμα. Ὅτι ὅλοι ἐκεῖνοι ὁποῦ χάθονται μέσα εἰς τὸ σκότος, εἶναι υἱοὶ σκότους, καὶ δὲν θέλουν νὰ μετανοήσουν· διατὶ ἡ μετάνοια εἶναι πόρτα ὁποῦ εὐγάζει τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὸ σκότος, καὶ τὸν ἐμβάζει εἰς τὸ φῶς. Ἐκεῖνος λοιπὸν ὁποῦ δὲν ἐμβῇ μέσα εἰς τὸ φῶς, δὲν ἀπέρασε καλῶς, καὶ καθὼς ἔπρεπε τὴν πόρταν τῆς μετανοίας· ὅτι ἐὰν ἤθελε τὴν ἀπεράσῃ καλῶς, ἤθελεν ἔλθῃ εἰς τὸ φῶς· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν μετανοεῖ, ἁμαρτάνει, διατὶ δὲν μετανοεῖ. «Τῷ γὰρ εἰδότι, λέγει καλὸν ποιεῖν, »καὶ μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῷ ἐστίν· ὁ δὲ ποι»ῶν τὴν ἁμαρτίαν, δοῦλός ἐστι τῆς ἁμαρτίας·» καὶ μισεῖ τὸ φῶς, καὶ δὲν ἔρχεται εἰς τὸ φῶς διὰ νὰ μὴ φανερωθοῦν τὰ ἔργα του. Διατὶ τώρα μὲν εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν ἐμβαίνοντες εἰς τὸ φῶς διὰ μέσου τῆς μετανοίας θεληματικῶς, καὶ αὐτοπροαιρέτως, ἐλεγχόμεθα μὲν, καὶ κρινόμεθα (1), ὅμως ἐλέει, καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Θεοῦ, ἐλεγχόμεθα, καὶ κρινόμεθα μυστικὰ, καὶ ἀπόκρυφα μέσα εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς μας πρὸς καθαρισμὸν, καὶ συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν μας· καὶ μόνος ὁ Θεὸς μαζὴ μὲ ἡμᾶς, ἰξεύρει, καὶ βλέπει τὰ κρυπτὰ τῶν καρδιῶν ἡμῶν. Λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ κρίνεται ἐδῶ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν μὲ αὐτὴν τὴν κρίσιν, δὲν θέλει φοβηθῇ ἄλλην τιμωρίαν, ἢ βάσανον, οὐδὲ θέλει δειλιάσῃ τοὺς πειρασμοὺς ὁποῦ τοῦ ἔρχονται. Τότε δὲ, ἤγουν εἰς τὴν δευτέραν παρουσίαν τοῦ Κυρίου, εἰς ἐκείνους ὁποῦ δὲν θέλουν νὰ ἔλθουν τώρα εἰς τὸ φῶς, καὶ νὰ κριθοῦν ἀπὸ αὐτὸ, καὶ νὰ καθαρισθοῦν, ἀλλὰ τὸ μισοῦν, θέλει ἀποκαλυφθῇ τὸ φῶς ὁποῦ κρύπτεται τώρα, καὶ ὅλα τους τὰ κρυπτὰ θέλει γένουν φανερά· καὶ ἡμεῖς ὁποῦ περικρύπτομεν τώρα τὸν ἑαυτόν μας, καὶ δὲν θέλομεν νὰ φανερώσωμεν τὰ κρυπτὰ τῶν καρδιῶν μας διὰ μέσου τῆς μετανοίας, τότε θέλει φανερωθοῦμεν ἀπὸ τὸ φῶς ἐμπρὸς τὸν Θεὸν, καὶ εἰς ὅλα τὰ πάντα ὅ,τι λογῆς εἴμεσθε τώρα. Καὶ στοχάσου παρακαλῶ τὴν μεγάλην αἰσχύνην ὁποῦ ἀκολουθεῖ τότε· ὅτι καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι μέσα εἰς σπῆτι, καὶ ἔχει σφαλισμένας τὰς θύρας, ἁμαρτάνει χωρὶς συστολὴν, καὶ μοιχεύει, καὶ παιδοφθορεῖ, ἢ κάμνει ἄλλα αἰσχρὰ, καὶ βδελυκτὰ ἔργα, ὡσὰν ὁποῦ δὲν φαίνεται ἔξωθεν ἀπὸ κἀνένα, ἔπειτα, ἐὰν φανερωθῇ ἔξαφνα, πῶς κάμνει τὰ πονηρὰ, λαμβάνει μεγάλην ἐντροπήν. Ἢ καὶ κατὰ ἄλλον τρόπον πάλιν, καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι κρυμμένος καὶ αὐτὸς, ὡς εἴπαμεν, μέσα εἰς σπῆτι, λέγει, καὶ κάμνει ἐπιβουλὰς ἐναντίον τοῦ βασιλέως, ἔπειτα ἀφ' οὗ ἔλθῃ ὁ βασιλεὺς μὲ ὅλην του τὴν σύγκλητον, καὶ ὅλους τοὺς δορυφόρους, καὶ περικυκλώσῃ τὸ σπῆτι, καὶ ἔξαφνα διὰ προσταγῆς τοῦ βασιλέως ἀσυκωθῇ εὐθὺς τὸ σπῆτι ὅλον ἀπὸ τὴν μέσην, καὶ φανῇ αὐτὸς καὶ ὅλαις του ἡ ἐπιβουλαῖς, λαμβάνει μεγάλην τιμωρίαν, καὶ καταδίκην. Ἔτζι καὶ τότε παρόμοια θέλει γένῃ εἰς ὅλους ἐκείνους ὁποῦ εἶναι εἰς τοῦτον τὸν κόσμον· καὶ ἡ νύκτα θέλει φωτισθῇ ὡσὰν ἡμέρα, καὶ κάθε σπῆτι, καὶ σπήλαιον θέλει ἀσυκωθῇ ἀπὸ τὴν μέσην, ἀκόμι καὶ αὐτὸς ὁ οὐρανὸς, καὶ ἡ γῆ· καὶ τότε ὅλοι ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν εἶναι ἐνδυμένοι τὸν Χριστὸν, ἤγουν ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἔλαβαν τὸ φῶς, καθὼς εἴπαμεν, καὶ ὁποῦ δὲν ἦσαν προτήτερα εἰς τὸ φῶς, οὐδὲ ἔγιναν φῶς, ὅλοι θέλουν φανοῦν γυμνοὶ, καὶ θέλει ἔλθουν εἰς μεγάλον φόβον, καὶ τρόμον, καὶ εἰς μεγάλον ἀγῶνα, καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ κάθε ἔργον μας καλὸν, καὶ κακὸν, καὶ κάθε λόγος, καὶ κάθε λογισμός μας, ἀπὸ τὸν καιρὸν ὁποῦ ἐγεννήθημεν, ἕως ὁποῦ νὰ ἀποθάνωμεν, ὅλα μαζωμένα θέλει φανοῦν τότε ἐκεῖ εἰς κάθε ἄνθρωπον, καὶ τὴν καταισχύνην ἐκείνην μόνον ὁποῦ θέλει πάθῃ τότε ὁ κάθε ἕνας μὲ ποίαν κόλασιν νὰ τὴν συγκρίνωμεν; ἢ ποία ἄλλη τιμωρία μεγαλητέρα ἠμπορεῖ νὰ εὑρεθῇ ἀπὸ τὴν

1) Ἴδε εἰς τὸν νζ'. λόγον Κεφάλ. 6'.

ἐντροπὴν ἐκείνην, καὶ τὸν φόβον ὁποῦ ἔχουν νὰ δοκιμάσουν τότε, ἐκεῖνοι ὁποῦ εὑρίσκονται τώρα σκοτεινοὶ, καὶ χωρὶς τὸ φωτίζον Πνεῦμα; καὶ τί λογῆς δυστυχισμένην καὶ τρομασμένην ζωὴν θέλει ἔχει ἐκεῖνος ὁποῦ κάθεται μέσα εἰς τὸ σκότος, διὰ νὰ μὴ τύχῃ νὰ εὑρεθῇ πουθενὰ εἰς αὐτὸν κἀνένας μολυσμὸς λογισμοῦ, ἢ λόγου, ἢ ἔργου, ὅταν λάμψῃ ἔξαφνα τὸ φῶς. Διὰ τοῦτο ἂς ἀγωνισθοῦμεν, ἀδελφοί μου, τώρα εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν διὰ νὰ ἀπεράσωμεν τὸν στενὴν πύλην διὰ μέσου τῆς μετανοίας, καὶ νὰ ἰδοῦμεν τὸ φῶς ὁποῦ εἶναι μέσα ἀπὸ αὐτήν. Ναὶ παρακαλῶ, ἂς μὴν ἀποκάμωμεν κρούοντες καὶ ζητοῦντες, ἕως ὁποῦ νὰ μᾶς εἰσακούσῃ ὁ Κύριός μας, καὶ νὰ μᾶς ἀνοίξῃ τὴν πύλην, καὶ ἐμβοῦμεν μέσα, καὶ νὰ λάβωμεν φῶς, καὶ νὰ τὸ φυλάξωμεν μέσα εἰς τὴν καρδίαν μας ἄσβεστον.

γʹ. Καὶ ἂς μὴ πλανοῦμεν τὸν ἑαυτόν μας, καὶ ἀκολουθοῦντες ὀπίσω ἀπὸ τὰ θελήματα τῆς σαρκός μας, ἐκπορνεύσωμεν ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν ἡμῶν, ἤγουν μακρύνωμεν ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ ξεκλίνωμεν ἀπὸ τὴν εὐσέβειαν μὲ ἐκεῖνα ὁποῦ ἐπιχειριζόμεθα, γενόμενοι ἱερεῖς, καὶ πνευματικοὶ, καὶ διδάσκαλοι, καὶ ἡγούμενοι μὲ καταφρόνησιν τοῦ Θεοῦ, καὶ τῆς σωτηρίας μας. Ὅτι ἀνίσως ὁ Χριστὸς ὅταν εἶπεν εἰς τὸν Νικόδημον. «Ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ». Καὶ ὁ Νικόδημος τοῦ εἶπε· «Πῶς δύναται ἄνθρωπος γέρων ὤν; μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι;» Ἀνίσως λέγω τὸν ἐμέμφθη ὁ Χριστὸς, καὶ τοῦ εἶπε. «Σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις;» Καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ ἀκόμι δὲν ἐπίστευσεν εἰς αὐτὸν, οὐδὲ ἴξευρε τὰ τῆς χάριτος· ἆρά γε πόσης κατακρίσεως εἴμεσθε ἄξιοι ἡμεῖς ὁποῦ εἴμεσθε Διδάσκαλοι μετὰ τὴν χάριν καὶ ἀπολαύσαμεν τόσην διδασκαλίαν, καὶ διδασκόμεθα κάθε ἡμέραν, ἀπὸ Ἀποστόλους, Προφήτας, καὶ Διδασκάλους, καὶ ἀπὸ αὐτὸν τὸν Κύριον ἡμῶν, καὶ δὲν ἰξεύρομεν τὰ Μυστήρια τῆς χάριτος; Ὅτι ἐὰν δὲν ἰξεύρωμεν τί λογῆς πρέπει νὰ πολιτευώμεθα εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, ἢ τί λογῆς νὰ ἐντρεφώμεθα μὲ τὰ καλὰ ἔργα, καὶ νὰ κάμνωμεν τὸν ἑαυτόν μας δούλους τῆς δικαιοσύνης, ὡσὰν ὁποῦ ὑποσχεθήκαμεν νὰ δουλεύωμεν ἀμέμπτως τὸν ζῶντα Θεόν· οὐδὲ ἰξεύρομεν τί λογῆς πρέπει νὰ γινώμεθα ἡμεῖς πρῶτον, καὶ ἔπειτα νὰ προεστεύωμεν εἰς τοὺς ἄλλους· εἰπέ μου, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ γένωμεν ἄξιοι, διὰ νὰ λάβωμεν τὴν φροντίδα καὶ φύλαξιν τοῦ δεσποτικοῦ ποιμνίου; Πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ποιμάνωμεν αὐτὸ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ ἀρχιποίμενος Χριστοῦ, καὶ νὰ τὸ βόσκωμεν εἰς ἀειζώους βοσκάς; Ἀλλ' ὢ τῆς τυφλώσεως, ἡμῶν, καὶ τῆς καταφρονήσεως τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν θείων· ὅτι ἐσφαλίσαμεν τὰ αὐτία μας, ὡσὰν ἀσπίδες, καὶ ἐγενήκαμεν, ὡσὰν νεκροὶ, κωφοὶ, καὶ ἄλαλοι, καὶ τετυφλωμένοι κατὰ τὴν ψυχὴν, καὶ οὐδὲ καταλαμβανομεν ἐκεῖνα ὁποῦ λέγουν αἱ θεῖαι γραφαὶ, καὶ οὐδὲ ἰξεύρομεν τί εἶναι ὁ χριστιανισμός. Ἀλλὰ καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ δὲν ἰξεύρομεν τὸ Μυστήριον τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Χριστοῦ, οὐδὲ γνωρίζομεν κατὰ ἀκρίβειαν τὰ μυστήρια τῶν χριστιανῶν, ἐπιχειριζόμεθα χωρὶς ἐντροπὴν νὰ διδάσκωμεν ἄλλους περὶ τοῦ φωτὸς τῆς γνώσεως. Ἡ γνῶσις δὲν εἶναι τὸ φῶς, ἀλλὰ τὸ φῶς εἶναι ἡ γνῶσις, ἐπειδὴ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ φωτὶ, καὶ δι' αὐτοῦ, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἔγιναν τὰ πάντα. Τοῦ ὁποίου φωτὸς τὴν θεωρίαν ἀρνούμενοι ἡμεῖς φανερώνομεν τὸν ἑαυτόν μας, πῶς οὔτε ἐγεννηθήκαμεν ἀκόμι, οὔτε εὐγήκαμεν εἰς τὸ ἄνωθεν φῶς· ἀμὴ ὄντες ἀκόμι ἔμβρυα μέσα εἰς τὴν κοιλίαν, ἢ νὰ εἰπῶ ἀληθέστερα νεκροτόκια ἀποβάλματα, ἀναβαίνομεν εἰς ἱερατικὰ ἀξιώματα χωρὶς ἐντροπήν· καὶ τὸ πλέον χειρότερον οἱ περισσότεροι μὲ μεγάλην ἀθεοφοβίαν ἀγοράζομεν τὴν ἱερωσύνην μὲ ἄσπρα, καὶ ζητοῦμεν νὰ προεστεύωμεν εἰς τὸ βασιλικὸν ποίμνιον, ἡμεῖς ὁποῦ δὲν ἐγενήκαμεν ἀκόμι οὐδὲ ἀρνία· καὶ αὐτὰ τὰ κάμνομεν ὄχι διὰ ἄλλο τι, πάρεξ διὰ νὰ κάμνωμεν τὰ θελήματά μας. Ἔτζι ἦσαν, ἀδελφοὶ, ἐξ ἀρχῆς οἱ Ἀπόστολοι; ἔτζι ἦσαν οἱ διάδοχοι τῶν Ἀποστόλων; ἔτζι ἦσαν οἱ θεοφόροι Πατέρες ἡμῶν, καὶ διδάσκαλοι; Ἀλλοίμονον διὰ τὴν φοβερὰν τόλμην τούτων· ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀποβλέπουν μόνον εἰς τὰ ἄσπρα, δὲν γίνονται μοναχὰ προδόται, καὶ ἱερόσυλοι εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα, ἀμὴ κατατολμοῦσιν νὰ ἐγγίξουν καὶ αὐτὸν τὸν θεῖον πλοῦτον ἤγουν νὰ πωλήσουν, καὶ νὰ ἀγοράσουν καὶ αὐτὴν τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὅθεν οὐδὲ αἰσχύνονται νὰ λέγουν, ἐδικόν μας εἶναι τὸ δεσμεῖν, καὶ λύειν, καὶ τὸ ἐλάβαμεν εἰς ταύτην τὴν ζωὴν ἄνωθεν ἀπὸ τὸν Θεόν· ὢ τῆς ἀναισχυντίας, διὰ νὰ μὴ λέγω τῆς ἐσχάτης παραφροσύνης.

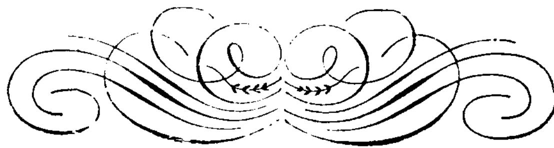
Εἰπέ μου, σὲ παρακαλῶ, ἐσὺ ὁποῦ λέγεις αὐτὰ, διὰ ποίας σου ἀρετὰς ἔλαβες αὐτὴν τὴν ἐξουσίαν ἄνωθεν; Διατὶ ἄφησες ὅλα τὰ πάντα, καὶ ἀκολούθησες τὸν Χριστόν; διατὶ ἐκαταφρόνησες τὴν δόξαν τοῦ κόσμου; διατὶ ἔγινες ταπεινὸς τῷ Πνεύματι; διατὶ ἐπώλησες ὅλα σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ τὰ ἐμοίρασες εἰς τοὺς πτωχούς; διατὶ ἀπώλεσας τὴν ψυχήν σου, ἤγουν διατὶ ἐνέκρωσες αὐτὴν εἰς τὸν κόσμον, καὶ δὲν τὴν ηὗρες εἰς κἀνένα θέλημα τῆς σαρκός;'Αλλὰ τῶν ἱερέων (λέγουν) εἶναι ἐξουσία αὐτή· τὸ ἰξεύρω καὶ ἐγὼ, πῶς εἶναι τῶν ἱερέων, ὅμως δὲν εἶναι ἁπλῶς ὅλων τῶν ἱερέων, ἀμὴ ἐκείνων ὁποῦ ἱερουργοῦν τὸ Εὐαγγέλιον μὲ Πνεῦμα ταπεινώσεως, καὶ πολιτεύονται μὲ ἀκατηγόρητον, καὶ ἐνάρετον πολιτείαν. Ἐκείνων ὁποῦ ἐπαράστησαν προτήτερα τὸν ἑαυτόν τους εἰς τὸν Κύριον, καὶ ἔδειξαν πνευματικῶς μέσα εἰς τὸν ναὸν τοῦ σώματός τους τὴν καθαράν τους λατρείαν, θυσίαν τελείαν, Ἁγίαν καὶ ἐνάρετον εἰς τὸν Κύριον, καὶ ἐδέχθησαν εἰς τὸ ἄνωθεν θυσιαστήριον, καὶ ἐπροσφέρθηκαν ἀπὸ τὸν μεγάλον Ἀρχιερέα Χριστὸν προσφορὰ τελεία εἰς τὸν Θεὸν, καὶ Πατέρα, καὶ ἐμεταβάλθησαν, καὶ ἠλλοιώθησαν μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Παναγίου Πνεύματος, καὶ ἐμεταμορφώθησαν εἰς τὸν Χριστὸν τὸν ἀποθανόντα δι' ἡμᾶς, καὶ ἀναστάντα ἐν δόξῃ Θεότητος. Ἐκείνων λέγω τῶν ἱερέων ὁποῦ μετανοοῦν, καὶ πενθοῦν νύκτα, καὶ ἡμέραν μὲ τελείαν ταπείνωσιν, καὶ παρακαλοῦν τὸν Θεὸν μετὰ δακρύων, ὄχι μόνον διὰ τὸν ἑαυτόν τους, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς ἀδελφοὺς ὁποῦ ἔχουν εἰς τὴν ἐπίσκεψίν τους, καὶ διὰ ὅλας τὰς Ἁγίας ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ ὁποῦ εἶναι εἰς τὸν κόσμον,καὶ ἐκείνων ὁποῦ κλαίουν πολλὰ ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ, διὰ τὰ ξένα ἁμαρτήματα. Ἐκείνων ὁποῦ δὲν μεταχειρίζονται τίποτε περισσότερον ἀπὸ τὴν ἀναγκαίαν τους τροφὴν, καὶ δὲν ἐπιτηδεύονται κἀνένα πρᾶγμα διὰ θεραπείαν, ἢ ἀπόλαυσιν τοῦ σώματος, ἀλλὰ περιπατοῦν, καθὼς εἶναι γεγραμμένον, ἐν Πνεύματι, καὶ δὲν κάμνουν καμμίαν ἐπιθυμίαν σαρκός· Καὶ πρὸς τούτοις ἀκόμι καὶ ἐκείνων ὁποῦ δὲν προτιμοῦν διὰ τὸ δίκαιον, καὶ διὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, μήτε πτωχὸν, μήτε πλούσιον, μήτε ἄρχοντα, μήτε ἀρχόμενον, μήτε αὐτὸν τὸν ἴδιον βασιλέα· καὶ δὲν παραβλέπουν οὐδὲ παραβαίνουν τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ διὰ πρόφασιν ἐλεημοσύνης, ἢ διὰ δόσιν χαρισμάτων, ἢ διὰ φόβον, ἢ ἀγάπην, ἢ διὰ ἄλλο κἀνένα πρᾶγμα ὁρατὸν, ἢ ἀόρατον. Τῶν τοιούτων εἶναι τὸ δεσμεῖν, καὶ λύειν, καὶ ἱερουργεῖν, καὶ διδάσκειν, καὶ ὄχι ἐκείνων ὁποῦ λαμβάνουν μόνον ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τὴν ψῆφον, καὶ τὴν χειροτονίαν. «Οὐ γὰρ ἀφ' ἑαυτοῦ (λέγει) τὶς τὴν »τιμὴν λαμβάνει, ἀλλ' ἀπὸ Κυρίου καλούμενος». Δὲν εἶπεν ἐκεῖνος ὁποῦ λαμβάνει τὴν ψῆφον, καὶ χειροτονίαν ἀπὸ ἀνθρώπους, ἀλλὰ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπροωρίσθη, καὶ ἐπροχειρίσθη εἰς τοῦτο ἀπὸ τὸν Θεόν· ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ γίνονται ἀπὸ ἀνθρώπους, καὶ διὰ μεσιτείας ἀνθρώπων, εἶναι κλέπται, καὶ λησταὶ, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος. «Ἐγώ εἰμι ἡ »θύρα, πάντες ὅσοι ἦλθον, καὶ ἔρχονται, οὐ δι' »ἐμοῦ, ἀλλὰ ἀναβαίνουν ἀλλαχόθεν κλέπται εἰ»σὶ καὶ λησταί».

δ'. Μὴ πλανᾶσθε λοιπὸν, ἀδελφοί μου, ἐκεῖνος ὁποῦ εὑρίσκεται εἰς σκότος, εἶναι ἔξω ἀπὸ τὴν θύραν· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ φαίνεται πῶς ἐμβῆκεν, ὅμως δὲν ἐμβῆκε διὰ τοῦ φωτὸς, ἔξω εἶναι καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὴν μάνδραν."Οτι ἀνίσως ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ θύρα, καὶ τὸ φῶς τοῦ κόσμου, ἐξάπαντος ἡ θύρα εἶναι φωτοειδὴς, καὶ ὄχι ἁπλῶς θύρα μοναχά· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐμβῆκεν εἰς αὐτὴν, ἦλθε μέσα εἰς τὸ φῶς τοῦ κόσμου. Φῶς δὲ τοῦ κόσμου εἶναι ὁ Χριστὸς, ὄχι πῶς βλέπεται αἰσθητῶς, ἀλλ' ὅτι θεωρεῖται νοερῶς· Διότι ὁ αἰσθητὸς οὗτος ἥλιος φωτίζει τα σωματικὰ μάτια, ὄχι μόνον τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀλόγων ζώων. Ἀμὴ ὁ Χριστὸς ὁ νοητὸς ἥλιος ὁποῦ ἐπεφάνη εἰς τὸν κόσμον φωτίζει μοναχὰ τὰς λογικὰς ψυχὰς, καὶ οὐδὲ αὐτὰς ὅλας ἀκρίτως, καὶ ἀναξίως· ὅτι δὲν εἶναι ἄψυχος, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα ἄζωος, καθὼς δὲν εἶναι οὐδὲ κτίσμα, ἢ δοῦλος, διωρισμένος εἰς ὑπηρεσίαν ἄλλων, καθὼς εἶναι οὗτος ὁ αἰσθητὸς ἥλιος ὁποῦ ἀνατέλλει ἐπὶ δικαίους, καὶ ἀδίκους πονηρούς τε, καὶ ἀγαθούς. Ἀλλὰ ἐὰν ὁ Χριστὸς λέγεται φῶς, καὶ ὁ ἥλιος, ὅμως εἶναι ἀνώτερος ἀπὸ τὸ φῶς, καὶ ἀπὸ τὸν ἥλιον, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι ποιητὴς, καὶ δεσπότης τοῦ φωτὸς, καὶ τοῦ ἡλίου. Εἶναι ζωὴ, καὶ ζωοποιός· ἀλήθεια, δικαιοσύνη, καὶ ἁγιασμός· ἁπλοῦς, ἀσύνθετος, ἀγαθὸς, καὶ κάθε ἀγαθὸν, καὶ ἀνώτερος ἀπὸ κάθε ἀγαθόν. Λοιπὸν ὡς ἀλήθεια ὁποῦ εἶναι, καὶ λέγεται, γίνεται ἀλήθεια εἰς ἐκείνους ὁποῦ μετανοοῦν καὶ ἐπιστρέφουν ἀληθινά· καὶ ὡς δικαιοσύνη, γίνεται δικαιοσύνη εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἐμίσησαν κάθε κακίαν, καὶ ἀδι-

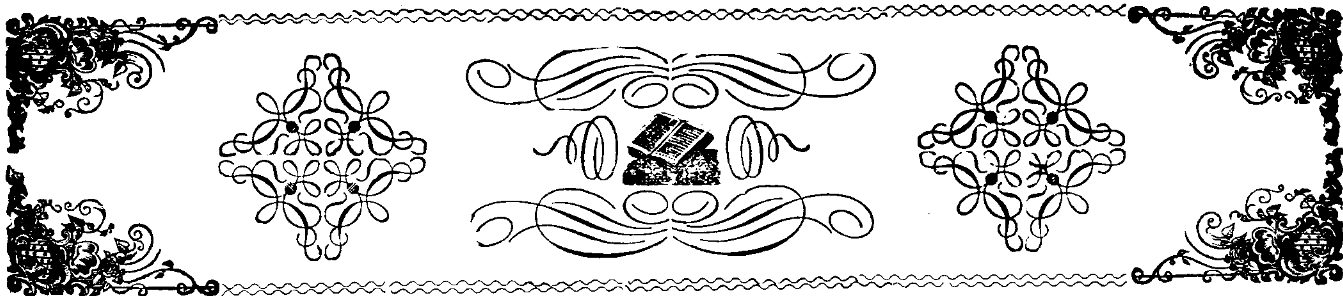
κίαν· ὡς ἁγιασμὸς ἁγιάζει ἐκείνους ὁποῦ ἐπλύθησαν, καὶ ἐκαθαρίσθησαν μὲ τὰ δάκρυα· ὡς ἁπλοῦς εὑρίσκεται εἰς ἐκείνους ὁποῦ δὲν ἔχουν μέσα τους καμμίαν πονηρίαν, ἢ κακίαν· ὡς ἀσύνθετος εἰς ἐκείνους ὁποῦ δὲν ἔχουν καμμίαν πανουργίαν, ἢ διγνωμίαν, ἢ διψυχίαν, ἢ δυσπιστίαν ψυχῆς· ὡς ἀγαθὸς εἰς ἐκείνους ὁποῦ δὲν ἔχουν μαζῆ μὲ τὰ πνευματικὰ ἔργα τῆς μετανοίας σωματικὰς, ἢ κοσμικὰς μερίμνας, καὶ φροντίδας, οὔτε ἀνακατώνουν τὰς κοσμικὰς φροντίδας μὲ τὰ πνευματικά· ἀμὴ προσέρχονται εἰς αὐτὸν μὲ ἀκακίαν, γυμνοὶ, καὶ ἁπλοῖ κατὰ τὴν γνώμην, καὶ προαίρεσιν τῆς ψυχῆς, τῶν ὁποίων τὴν ἁπλότητα καὶ ἀπερίεργον τὰ ἀποδέχεται ὁ Θεὸς, καὶ εἰς ὀλίγον καιρὸν τοὺς γεμίζει ἀπὸ κάθε καλὸν, καὶ εὐθὺς ὁποῦ ἀποκαλυφθῆ, καὶ φανῆ εἰς αὐτοὺς, τοὺς κάμνει νὰ μετέχουν ἀπὸ τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα ὁποῦ ὑπερβαίνουν κάθε νοῦν, καὶ διάνοιαν. Καὶ ποῖος ἠμπορεῖ νὰ γνωρίσῃ τοὺς τοιούτους, λέγει, (ἀνίσως καὶ εἶναι εἰς τούτους τοὺς καιροὺς τέτοιοι); τοὺς γνωρίζει ἐκεῖνος ὁποῦ φωτίζεται ἄνωθεν ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος. Ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ λέγει, πῶς ἐγὼ δὲν τοὺς γνωρίζω, ὅμως λαμβάνω τὴν μαρτυρίαν ἀπὸ ἄλλους, καὶ ἔτζι τοὺς χειροτονῶ, ἂς ἰξεύρῃ ὁ τοιοῦτος, ὅτι ἀγκαλὰ καὶ μὴν ἰξεύρωντας ἐμβάζει τὸν λύκον μέσα εἰς τὰ πρόβατα τοῦ Χριστοῦ, ὅμως αὐτὸς θέλει λάβῃ τὸ κρίμα τῶν προβάτων· Καὶ ποῖος ἰξεύρει, λέγει, πῶς εἶναι λύκος; ἄνθρωπος εἶμαι καὶ ἐγὼ, καὶ δὲν ἰξεύρω τί ἔχει κάθε ἕνας μέσα εἰς τὴν καρδίαν του· ἀνίσως δὲν εἶναι τυφλὸς, δὲν εἶναι τρόπος νὰ μὴ γνωρίσῃ τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον, διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ βλέπει, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ διακρίνῃ τὸ πρόβατον, καὶ τὸν λύκον; τὸν κλέπτην, καὶ τὸν βοσκόν; εἰδὲ καὶ εἶναι εἰς αὐτὰ τυφλὸς, ἂς ζητήσῃ μάλιστα ὁδηγὸν, καὶ ἂς παύσῃ καλλίτερα ἀπὸ τὴν τοιαύτην ἐργασίαν, καὶ διάκρισιν, καὶ μήτε αὐτὸς ἂς γένῃ ὁδηγὸς ἄλλων, μήτε ἂς κάμνῃ ἄλλον κἀνένα ὁδηγὸν εἰς ἄλλους, ἀνίσως ἔχῃ ὅλον τὸν κόσμον ὁποῦ νὰ τὸν μαρτυρῆ διὰ ἄξιον· Διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ βλέπει, καὶ ἀκούει πνευματικῶς, ὁπόταν ἰδῆ κἀνένα ἄνθρωπον, καὶ συνομιλήσῃ μὲ αὐτὸν πολλαῖς φοραῖς, βλέπει καὶ αὐτὴν τὴν ψυχήν του, ἤγουν καταλαμβάνει τί λογῆς εἶναι, καὶ εἰς ποίαν κατάστασιν εὑρίσκεται· καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν θεωρίαν τοῦ προσώπου του γνωρίζει, ἀνίσως ἠξιώθη νὰ λάβῃ Πνεῦμα Ἅγιον· εἰδὲ καὶ εἶναι ἀκόμι ἀτελὴς εἰς τὴν χάριν ὁ βλεπόμενος, καὶ δὲν ἔγινεν ἀκόμι θεοειδὴς, ἐκεῖνος ὁ ποῦ τὸν βλέπει, καὶ συνομιλεῖ μὲ αὐτὸν, θέλει τὸν γνωρίσει μάλιστα ἀπὸ τὰ λόγιά του· καθὼς τὸ εἶπε καὶ ὁ Δεσπότης ἡμῶν Χριστὸς, ἐκ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. Καὶ πάλιν καθὼς τὸ δένδρον γνωρίζεται ἀπὸ τὸν καρπόν του, ἔτζι καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὰ λόγιά του γνωρίζεται, τί λογῆς ἄνθρωπος εἶναι· πλὴν καὶ αὐτὸς γνωρίζεται ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ὑγιεῖς κατὰ τὸ λογικὸν, καὶ τὰ αἰσθητήρια τῆς ψυχῆς. Διατὶ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι εἶναι ἀναίσθητοι καὶ ἀδιάκριτοι εἰς αὐτὰ τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων, ὅτι βλέπουν κἀνένα ὁποῦ νηστεύει μὲ κενοδοξίαν, καὶ τὸν ἐπαινοῦν, καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ τρώγει μὲ ταπείνωσιν τὸν κατακρίνουν. Ἐκεῖνον πάλιν ὁποῦ ἐγκρατεύεται μὲ ταπείνωσιν, τὸν νομίζουν πῶς εἶναι ὑποκριτής· καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ τρώγει μὲ γαστριμαργίαν, τὸν ἔχουν ὡσὰν ἁπλοῦν, καὶ ἀπονήρευτον, μὲ τὸν ὁποῖον ἀγαποῦν νὰ τρώγουν μαζῆ συχνὰ, διὰ νὰ παρηγοροῦν τὰ πάθη τους. Ἀλλὰ καὶ ἐκείνους ὁποῦ ὑποκρίνονται τὸν σαλὸν, καὶ λέγουν παράκαιρα λόγια γελοιώδη, καὶ φλυαρίας, καὶ κάμνουν σχήματα ἄπρεπα, καὶ κινοῦν τοὺς ἄλλους εἰς γέλοια, τοὺς νομίζουν, πῶς σπουδάζουν τάχα μὲ τὰ τοιαῦτα σχήματα, καὶ καμώματα, καὶ λόγια νὰ κρύπτουν τὴν ἀρετήν τους, καὶ τὴν ἀπάθειάν τους, καὶ τοὺς τιμοῦν ὡς ἀπαθεῖς, καὶ Ἁγίους· καὶ ἐκείνους ὁποῦ πολιτεύονται μὲ εὐλάβειαν, καὶ ἀρετὴν, καὶ μὲ ἁπλότητα καρδίας τοὺς παραβλέπουν, καὶ τοὺς ἔχουν ὡσὰν ἕνα ἀπὸ τοὺς τυχόντας ἀνθρώπους. Ἄλλοι πάλιν τὸν πολύλογον, καὶ ἐπιδεικτικὸν, τὸν νομίζουν διδακτικὸν, καὶ πνευματικόν· καὶ τὸν σιωπηλὸν, καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ φυλάττεται ἀπὸ ἀργολογίας τὸν ἀποστρέφονται ὡς ὑψηλόφρονα, καὶ ὑπερήφανον, καὶ περισσότερον σκανδαλίζονται ἀπὸ τὴν ὀλιγολογίαν του, παρὰ ὁποῦ κατανύσσονται· καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ πορνεύει τὰ λογιά του ἀπὸ πολυποικιλίαν του, ἢ ἀπὸ μάθησιν, καὶ ψευδολογεῖ ἐναντίον τῆς σωτηρίας τους, τὸν ἐπαινοῦν, καὶ τὸν ἀγαποῦν πολλά· καὶ δὲν εὑρίσκεται κἀνένας ἀναμεταξὺ εἰς αὐτοὺς ὁποῦ νὰ δύναται νὰ ἰδῆ, καὶ νὰ διακρίνῃ καλῶς τὰ πράγματα, καθὼς εἶναι τῇ ἀληθείᾳ· Ὅτι καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ

εἶναι εἰς τὸ ἕνα τυφλὸς, εἰς ὅλα εἶναι τυφλός· ἔτζι καὶ ὁ κωφὸς εἰς τὸ ἕνα, εἶναι κωφὸς εἰς ὅλα. Διότι δὲν εἶναι δυνατὸν ὁ τυφλὸς νὰ βλέπῃ τὸν ἕνα, καὶ τὸν ἄλλον νὰ μὴ τὸν βλέπῃ· οὐδὲ ὁ κωφὸς ἀκούει τὴν φωνὴν τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἄλλου δὲν τὴν ἀκούει· ἀλλὰ καὶ ὁ τυφλὸς, καὶ ὁ κωφὸς εἶναι καθόλου βλαμμένοι εἰς τὰ μάτια καὶ εἰς τὰ αὐτία. Τοιουτωτρόπως καὶ κάθε ἄνθρωπος ὁποῦ εἶναι εἰς τὸ ἕνα ἀναίσθητος, καὶ εἰς ὅλα ἀναίσθητος εἶναι· καθὼς καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει αἴσθησιν εἰς τὸ ἕνα, δηλ. εἰς τὸν Θεὸν, ἔχει αἴσθησιν καὶ εἰς ὅλα, καὶ εἶναι ἔξω ἀπὸ τὴν αἴσθησιν πάντων· εἰς τὴν αἴσθησιν πάντων εἶναι, καὶ ἀπὸ τὴν αἴσθησιν αὐτῶν δὲν καταλαμβάνεται. Ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι κωφὸς εἰς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, κωφὸς εἶναι καὶ εἰς κάθε φωνήν· καθὼς καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀκούει τὸν λόγον, ὅλους τοὺς ἀκούει, καὶ κανένα δὲν ἀκούει, πάρεξ μόνον ἐκείνους ὁποῦ κάμνουν μετὰ λόγου τοὺς λόγους· καὶ οὐδὲ αὐτοὺς ἀκούει, ἀλλὰ τὸν λόγον μόνον ὁποῦ λαλεῖται ἀφθόγγως μὲ τὴν φωνήν. Ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι τυφλὸς εἰς τὸ ἕνα, εἶναι τυφλὸς ὅλος εἰς πάντα· ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ βλέπει εἰς τὸ ἕνα, εἶναι εἰς θεωρίαν τῶν πάντων, καὶ ἀπέχει ἀπὸ τὴν θεωρίαν τῶν πάντων· καὶ εἰς τὴν θεωρίαν τῶν πάντων ἔρχεται, καὶ ἔξω ἀπὸ τὰ θεωρούμενα εἶναι· αὐτὸς ὤντας ἐν τῷ ἑνὶ, βλέπει τὰ πάντα· καὶ ὤντας ἐν πᾶσι, δὲν βλέπει κανένα τῶν πάντων. Τοιουτωτρόπως λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ βλέπει ἐν τῷ ἑνὶ, ἤγουν ἐν τῷ Θεῷ, διὰ τοῦ ἑνὸς βλέπει καὶ τὸν ἑαυτόν του, καὶ ὅλους, καὶ ἅπαντα· καὶ ὤντας κεκρυμμένος ἐν αὐτῷ τῷ Θεῷ, δὲν βλέπει κανένα τῶν πάντων. Τὸ λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ καὶ ἀκούει, καὶ βλέπει, καὶ αἰσθάνεται νοερῶς, ἰξεύρει τὸ νόημα τῶν λεγομένων· ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ δὲν τὸ ἰξεύρει, εἶναι φανερὸν ὅτι δὲν ἔχει τὰ αἰσθητήρια τῆς ψυχῆς του ὑγιῆ, καὶ ἀβλαβῆ· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι εἰς τοιαύτην κατάστασιν δὲν ἐγνώρισεν ἀκόμι πῶς εἶναι προσκυνητὴς μικτὸς, ἐπίγειος, καὶ οὐράνιος, πρόσκαιρος, καὶ ἀθάνατος· καὶ πῶς εἶναι βασιλεὺς τῶν ἐπιγείων καὶ βασιλεύεται ἄνωθεν ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ πῶς εἶναι θεατὴς τῆς ὁρωμένης κτίσεως, καὶ μαθητὴς τῆς νοουμένης, καθὼς λέγει ὁ Θεολόγος Γρηγόριος. Ἀλλὰ ἐν τιμῇ ὢν παρασυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις, καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς· καὶ ἀφ' οὗ ὡμοιωθῇ μὲ τὰ ἄλογα ζῶα, καὶ δὲν ἐπιστρέψῃ, μηδὲ μετανοήσῃ, μηδὲ ἔλθῃ πάλιν εἰς τὸ πρῶτον ἀξίωμα κατὰ τὴν χάριν ὁποῦ μᾶς ἔκαμεν ὁ Δεσπότης, καὶ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ μὲ τὴν ἔνσαρκόν του οἰκονομίαν μένει πλέον τοιοῦτος· καὶ ὤντας ἀκόμι κτῆνος ἄλογον, κατὰ τὸν Δαβίδ· ὄνος ἂν τύχῃ, ἢ βοῦς, ἢ χοῖρος· (εἰς τοὺς ὁποίους δὲν δίδονται ἀπὸ τὸν Θεὸν οἱ μαργαρῖται τῆς ἀπορρήτου γνώσεως.) δὲν ἐνδύθη ἀκόμι παντελῶς εἰς τὴν ψυχήν του τὴν εἰκόνα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἐπουρανίου Ἀνθρώπου, καὶ Θεοῦ· καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐνδύθη αὐτὴν μὲ αἴσθησιν, καὶ γνῶσιν νοερὰν, εἶναι μόνον αἷμα, καὶ σὰρξ, καὶ δὲν δύναται νὰ λάβῃ αἴσθησιν τῆς πνευματικῆς δόξης διὰ μέσου τοῦ λόγου, καθὼς καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι τυφλοὶ ἐκ γενετῆς, δὲν δύνανται νὰ ἰδοῦν τὸ φῶς τοῦ ἡλίου διὰ μέσου τοῦ λόγου μόνον. Διὰ τοῦτο ἂς παρακαλέσωμεν τὸν Θεὸν νὰ ἀνοίξῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς μας, διὰ νὰ ἰδοῦμεν τὸ νοητὸν ἐκεῖνο φῶς μέσα εἰς τὸν ἑαυτόν μας καὶ οὕτω νὰ δοξάσωμεν τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Υἱὸν, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΟΓΔΟΗΚΟΣΤΟΣ

α΄. Ποία εἶναι ἡ ἀληθινὴ γνῶσις· καὶ ὅτι ἡ γνῶσις τοῦ Θεοῦ δὲν προξενεῖται εἰς τοὺς ἐναρέτους ἀπὸ μάθησιν, ἀμὴ ἀπὸ καθαριότητα ψυχῆς, καὶ ἀπὸ τὴν θείαν χάριν.

β΄. Ὅτι κακὸν πρᾶγμα εἶναι ἡ κατάκρισις.

γ΄. Καὶ ἔλεγχος ἐκείνων ὁποῦ νομίζουν, πῶς ἰξεύρουν τὰ μυστήρια τοῦ Πνεύματος, χωρὶς νὰ ἔχουν τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος.

δ΄. Περὶ τῆς ἁγιωσύνης τοῦ Πνεύματος.

ε΄. Τὶ λογῆς ἀγαθὸν εἶναι ἡ πίστης, ποῖος εἶναι ὁ καρπός της, καὶ πῶς αὐξάνει.

ς΄. Ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔχουν τὸν θησαυρὸν τοῦ Πνεύματος μέσα τους, τὸν γνωρίζουν ὅταν εἶναι καὶ εἰς ἄλλους· καὶ ποῖα εἶναι τὰ σημεῖα τῶν Ἁγίων.

ζ΄. Καὶ ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν γεννηθῇ ἄνωθεν, δὲν δύναται νὰ ἴδῃ τὸν Θεὸν, οὐδὲ νὰ γνωρίσῃ ἐκεῖνον ὁποῦ ἔφθασεν εἰς τοῦτο διὰ τοῦ Πνεύματος.

α΄. Τώρα εἶναι ἁρμόδιος καιρὸς νὰ εἰπῶ καὶ ἐγὼ μαζῇ μὲ τὸν Προφήτην Δαβίδ. «Κύ»ριος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψεν ἐπὶ τοὺς »Υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων, τοῦ ἰδεῖν εἰ ἔστι συνιῶν, »ἢ ἐκζητῶν τὸν Θεόν· πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα »ἠχρειώθησαν· οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότητα, οὐκ »ἔστιν ἕως ἑνός». Διατὶ ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεύς; ποῦ συζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου; οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ Θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου, μὲ τὸ νὰ μὴ δύναται τινὰς διὰ μέσου αὐτῆς νὰ γνωρίσῃ τὴν ἀληθινὴν σοφίαν, τὸν ὄντως ὄντα Θεόν; Διατὶ ἀνίσως, ἀδελφοί, ἔμελλε νὰ μᾶς δίδεται ἡ ἐπίγνωσις τῆς ἀληθινῆς σοφίας, καὶ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ μὲ τὰ γράμματα, καὶ μὲ τὴν μάθησιν, καὶ μὲ τὴν ἔξω σοφίαν, τί ἐχρειάζετο πλέον ἡ πίστις; ἢ τὸ θεῖον βάπτισμα; ἢ ἡ κοινωνία τῶν ἀχράντων Μυστηρίων; δὲν ἐχρειάζετο βέβαια. Μὰ ἐπειδὴ «διὰ τῆς ἔ»ξω σοφίας οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος τὸν Θεὸν, ηὐ»δόκησεν ὁ Θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος, »σῶσαι τοὺς πιστεύοντας». Καὶ τοῦτο τὸ λέγει ὁ Θεῖος Παῦλος. Ἐγὼ ὅμως δίκαιον ἔχω νὰ θρηνήσω. καὶ νὰ κλαύσω διὰ τὴν σύντριψιν τῶν ἐδικῶν μου μελῶν, ἤγουν τῶν σαρκικῶν, καὶ πνευματικῶν μου ἀδελφῶν. Ὅτι ἡμεῖς ὁποῦ ἐνδυθήκαμεν τὸν Χριστὸν διὰ μέσου τοῦ θείου Βαπτίσματος, μὲ τὸ νὰ μὴ στοχαζώμεθα διὰ τίποτε τὰ Μυστήρια τοῦ Χριστοῦ, λογιάζομεν πῶς λαμβάνομεν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας τοῦ Θεοῦ διὰ μέσου τῆς ἔξω σοφίας, καὶ μὲ τὴν ἀνάγνωσιν μοναχὰ τῶν Θεοπνεύστων συγγραμμάτων τῶν Ἁγίων ὁποῦ κάμνομεν, νομίζομεν πῶς καταλαμβάνομεν καὶ τὴν Ὀρθοδοξίαν, καὶ πῶς ἔχομεν ἀκριβῆ, καὶ βεβαίαν εἴδησιν τῆς Ἁγίας Τριάδος. Καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, ἀμὴ καὶ οἱ πλέον σεμνότεροι ἀπὸ τοὺς ἄλλους, λογιάζουν ἀνοήτως, πῶς ἐκεῖνα τὰ νοήματα ὁποῦ πλάττουν μέσα εἰς τὸν νοῦν τους, εἶναι ἡ θεωρία ὁποῦ γίνεται εἰς τοὺς ἀξίους διὰ

τῆς ἐλλάμψεως μόνον τοῦ Παναγίου Πνεύματος. (ἀλλοίμονον εἰς τὴν μωρίαν τους, καὶ εἰς τὴν τύφλωσίν τους) Ἄλλοι δὲ πάλιν ὁποῦ χωρὶς καθαρότητα καρδίας θέλουν νὰ βαθύνουν τὸν νοῦν τους μέσα εἰς τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ Θεολογοῦν, ὅταν ἀκούσουν περὶ Θεοῦ, ὅτι καθὼς εἰς τρεῖς Ἡλίους εἶναι μία σύγκρασις φωτὸς, ἔτζι καὶ εἰς τὴν Παναγίαν Τριαδα εἶναι ἔλλαμψις μιᾶς Θεότητος, εὐθὺς οἱ τοιοῦτοι πλάττουν μὲ τὸν νοῦν τους τρεῖς Ἡλίους ὁποῦ νὰ εἶναι ἑνωμένοι κατὰ τὸ φῶς, ἤγουν κατὰ τὴν οὐσίαν, καὶ χωρισμένοι κατὰ τὰς ὑποστάσεις· καὶ λογιάζουν ἀνοήτως, πῶς βλέπουν αὐτὴν τὴν ἰδίαν Θεότητα, καὶ πῶς ἡ Ἁγία, καὶ ὁμοούσιος, καὶ ἀδιαίρετος Τριὰς εἶναι πορομοία μὲ τὸ παράδειγμα. Ἀμὴ δὲν εἶναι ἔτζι, δὲν εἶναι· ἐπειδὴ δὲν δύναται τινὰς νὰ ἐννοήσῃ, καὶ νὰ εἰπῇ καλῶς, καὶ ὀρθῶς τὰ περὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν μοναχὰ τῶν γραφῶν, ἀμὴ δεχόμενος αὐτὰ μὲ πίστιν μοναχὰ, ἐμμένει εἰς τὰ γεγραμμένα, καὶ δὲν περιεργάζεται πλέον τίποτε, ἀλλὰ καὶ ἔξω ἀπὸ τὰ γεγραμμένα, καὶ ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ ἐδιδάχθη, δὲν δύναται τελείως νὰ εἰπῇ ἄλλο τίποτε εἰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι περίεργοι, καὶ ἀποτολμοῦν μὲ αὐθάδειαν νὰ περιεργάζωνται τὰ θεῖα· καὶ ὅτι αὐτὸ ὁποῦ λέγω εἶναι ἀληθινὸν, ἄκουσε τί λέγει ὁ Χριστός. «Οὐ»δεὶς ἐπιγινώσκει τὸν Υἱὸν, εἰμὴ ὁ Πατήρ· οὐδὲ »τὸν Πατέρα τὶς ἐπιγινώσκει, εἰμὴ ὁ Υἱὸς, καὶ »ᾧ ἐὰν βούληται ὁ Υἱὸς ἀποκαλύψαι.» Μὲ αὐτὰ λοιπὸν καὶ ἄλλα πορόμοια λόγια φράζει τὰ ἀδιάντροπα, καὶ ἀπύλωτα στόματα ἐκείνων ὁποῦ λέγουν, καὶ λογιάζουν, πῶς γνωρίζουν τὴν ὄντως ἀλήθειαν, αὐτὸν λέγω τὸν Θεὸν, μὲ τὴν ἔξω σοφίαν, καὶ μὲ τὴν μάθησιν τῶν γραμμάτων, καὶ πῶς μὲ αὐτὰ ἀποκτοῦν τὴν ἐπίγνωσιν τῶν κεχρυμμένων μυστηρίων τοῦ Θεοῦ, τὰ ὁποῖα ἀποκαλύπτονται διὰ μόνου τοῦ Πνεύματος. «Δια»τὶ ἐὰν οὐδεὶς ἐπιγινώσκῃ τὸν Υἱὸν, εἰμὴ ὁ Πα»τήρ· οὐδὲ τὸν Πατέρα τὶς ἐπιγινώσκει, εἰμὴ ὁ »Υἱὸς, καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ Υἱὸς ἀποκαλύψαι »τὰ βάθη τούτου, καὶ τὰ μυστήρια. Διατὶ τὸ Μυ»στήριόν μου, λέγει, ἐμοὶ, καὶ τοῖς ἐμοῖς.» Λοιπὸν ποῖος ἀπὸ τοὺς σοφοὺς, ἢ ῥήτορας, ἢ μαθηματικοὺς (ἔξω ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ εἶναι κεκαθαρμένοι κατὰ τὸν νοῦν ἀπὸ ἄκραν φιλοσοφίαν, καὶ ἄσκησιν, καὶ ἔχουν τὰς αἰσθήσεις τῆς ψυχῆς τους ἀληθῶς γεγυμνασμένας) ἤθελε δυνηθῇ χωρὶς τὴν ἀποκάλυψιν ὁποῦ γίνεται ἄνωθεν διὰ τοῦ Κυρίου νὰ γνωρίσῃ ἀπὸ μόνην τὴν ἀνθρωπίνην σοφίαν τὰ ἀπόκρυφα μυστήρια τοῦ Θεοῦ; τὰ ὁποῖα ἀποκαλύπτονται διὰ τῆς νοερᾶς θεωρίας ὁποῦ ἐνεργεῖται ἀπὸ τὸ θεῖον Πνεῦμα, εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἐδόθη, καὶ δίδεται πάντοτε νὰ γνωρίζουν αὐτὰ διὰ τῆς θείας χάριτος· Ἡ γνῶσις τούτων τῶν Μυστηρίων, εἶναι ἐκείνων τῶν ἀνθρώπων, τῶν ὁποίων ὁ νοῦς φωτίζεται κάθε ἡμέραν ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα διὰ τὴν καθαρότητα τῆς ψυχῆς τους· ἐκείνων εἶναι, τῶν ὁποίων τὰ μάτια ἀνοίχθησαν καλὰ ἀπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου τῆς δικαιοσύνης· ἐκείνων εἶναι, εἰς τοὺς ὁποίους ἐδόθη ὁ λόγος τῆς γνώσεως, καὶ ὁ λόγος τῆς σοφίας διὰ μόνου τοῦ Πνεύματος· ἐκείνων εἶναι, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐφυλάχθη ἡ σύνεσις, καὶ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ διὰ μέσου τῆς ἀγάπης, τῆς εἰρήνης, τῆς ἀγαθωσύνης, τῆς χρηστότητος τῶν τρόπων, τῆς ἐγκρατείας, καὶ τῆς πίστεως, τούτων εἶναι ἡ γνῶσις τῶν θείων· καὶ εἰς αὐτοὺς ὁποῦ μιμοῦνται τὸν Χριστὸν, λέγει ὁ Χριστὸς, καθὼς εἶπε καὶ εἰς τοὺς Ἀποστόλους, «ὑ»μῖν δέδοται γνῶναι τὰ Μυστήρια τοῦ Θεοῦ, τοῖς »δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς. Αὐτοὶ λοιπὸν κινούμενοι ἀπὸ θεῖον Πνεῦμα, γνωρίζουν τὴν ἰσοτιμίαν, καὶ τὴν ἕνωσιν ὁποῦ ἔχει ὁ Υἱὸς μὲ τὸν Πατέρα, ἐπειδὴ βλέπουν ἐν τῷ Πατρὶ τὸν Υἱὸν, καὶ ἐν τῷ Υἱῷ τὸν Πατέρα διὰ τοῦ Πνεύματος, καθὼς εἶναι γεγραμμένον εἰς τὸ Εὐαγγέλιον. «Ἐγὼ ἐν τῷ Πατρὶ καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἐμοὶ, ὄντας δηλονότι καὶ τὸ Πνεῦμα μαζὴ μὲ τὸν Πατέρα· Ὅτι ἐπειδὴ τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ Πατρὸς, ὁ δὲ Πατὴρ εἶναι ὅλος ἐν ὅλῳ τῷ Υἱῷ, λοιπὸν, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἶναι ὅλον ἐν τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Υἱῷ· ὁ Πατὴρ δὲ καὶ ὁ Υἱὸς, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, εἶναι ἕνας Θεὸς ὁποῦ προσκυνεῖται ἀπὸ πᾶσαν πνοήν. Καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ εἰπῇς ἕνα τοὺς τρεῖς Ἡλίους; διατὶ ἂν τοὺς ἑνώσῃς καὶ εἰπῇς τοὺς τρεῖς ἕνα, θέλει ἑνωθοῦν οἱ τρεῖς, καὶ θέλει εἶναι εἰς ἕνα ἥλιον· εἰ δὲ καὶ δὲν τοὺς ἑνώσῃς, ἀλλὰ εἰπῇς πῶς εἶναι τρεῖς, χάνεις πάλιν τὴν ἑνότητα τῶν τριῶν· Πατέρα δὲ χωρὶς Υἱὸν, καὶ Πνεῦμα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εὕρῃς κατ᾽ οὐδένα τρόπον, οὐδὲ Υἱὸν χωρὶς Πατέρα, καὶ Πνεῦμα· οὐδὲ Πνεῦμα χωρὶς Πατέρα, καὶ Υἱόν· διὰ τοῦτο πίστευε ἐν τῷ Πνεύματι τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Υἱόν· καὶ ἐν

τῷ Υἱῷ τὸν Πατέρα διὰ τοῦ Πνεύματος (1) καὶ ἐν τῷ Πατρὶ τὸν Υἱὸν συναϊδίως ἀεὶ ὄντα, καὶ μένοντα, καὶ ἔχοντα συνεκλάμπον τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· καὶ αὐτὰ τὰ τρία πρόσωπα δὲν εἶναι τρεῖς θεοί, ἀλλὰ ἕνας Θεὸς ἐν τρισὶν ὑποστάσεσιν ἀνυμνούμενος ἀπὸ ἀπείρους Ἀγγέλους ὁ ὢν, καὶ ἀεὶ ὢν, καὶ ὡσαύτως ὢν μὲ μίαν συμφυΐαν, καὶ βασιλείαν καὶ Θεότητα. Διατὶ ἀγκαλὰ καὶ εἰς κάθε ἕνα ἀπὸ τὰ τρία πρόσωπα κατανοοῦνται τὰ συμφυῆ τῆς θείας ἰδιότητος (2) ὅμως εἶναι ἕνας Θεὸς τὰ τρία πρόσωπα· καὶ τὸ ἕν, ἤτοι ὁ ἕνας Θεὸς εἶναι εἶναι Τρία· τὸ ὁποῖον εἶναι ἀδύνατον νὰ γένῃ εἰς τρεῖς Ἡλίους.

β΄. Ἐγὼ ἤθελα νὰ εἰπῶ καὶ κἀνένα παράδειγμα, ὁποῦ νὰ φανερώνῃ ὀλίγον τι τὸ νόημα τῶν λεγομένων εἰς ἐκείνους ὁποῦ καυχῶνται μὲ αὐθάδειαν, πῶς ἰξεύρουν διὰ μέσου μόνης τῆς ψευδωνύμου γνώσεως, καὶ χωρὶς τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁποῦ ἐρευνᾷ τὰ βάθη, καὶ τὰ μυστήρια τοῦ Θεοῦ. Ὅμως φοβοῦμαι τὸν Θεὸν ὁποῦ ἐπρόσταξε νὰ μὴ δίδωμεν τὰ Ἅγια εἰς τοὺς ἀναισχύντους, καὶ αὐθάδεις, μηδὲ νὰ ῥίπτωμεν τοὺς Μαργαρίτας ἔμπροσθεν εἰς ἐκείνους ὁποῦ λογιάζουν τὰ θεῖα, ὡς κοινὰ καὶ ἀκάθαρτα, καὶ τρόπον τινὰ καταπατοῦν, καὶ ἀτιμάζουν αὐτὰ μὲ τὰ ταπεινὰ, καὶ γήϊνα νοήματά τους, καὶ μὲ τὰς περιέργους ψυχάς τους· τῶν ὁποίων τὸν νοῦν τὸν ἐτύφλωσεν ὁ Θεὸς, καθὼς λέγει ὁ Προφήτης. «Καὶ ἐσκότισε τὴν καρδίαν τους, ἵνα βλέ»ποντες μὴ βλέπωσι, καὶ ἀκούοντες μὴ συνιῶσι· καὶ μὲ δίκαιον τρόπον· ἐπειδὴ ἔκαμαν τὸν εαυτόν τους ἀναξίους διὰ μέσου τῆς ὑπερηφανίας, καὶ τῶν κακῶν τους πράξεων, καὶ διὰ τοῦτο ἀφέθησαν ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ πορεύωνται εἰς τὸ σκότος τῆς ἀπιστίας, καὶ τῆς ἰδίας κακίας τους, καθὼς λέγει ὁ Δαβίδ. «Ἐξαπέστειλα αὐτοὺς κατὰ »τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν καρδιῶν αὐτῶν, πορεύ»σονται ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασι τῶν καρδιῶν αὐ»τῶν». Διατὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔχουν τόσα πολλὰ παραδείγματα τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, (τὰ ὁποῖα τελειώνοντές τα οἱ πατέρες μας μὲ τὰ ἔργα, τὰ ἔβαλαν ἐμπρὸς εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστοὺς εἰς μίμησιν τῆς ἀρετῆς) καὶ δὲν ἠθέλησαν νὰ τὰ στοχασθοῦν αὐτὰ, οὐδὲ νὰ μιμηθοῦν ἐκείνους τοὺς πατέρας, ἀμὴ κάμνουν ὅλον τὸ ἐναντίον, καὶ κατηγοροῦν αὐτοὺς, καὶ τὴν ζωὴν ἐκείνων ὁποῦ ἀγωνίσθησαν κατὰ Θεὸν, καὶ λέγουν πῶς ἡ ζωή τους δὲν εἶναι κατὰ Θεόν. Οἱ τοιοῦτοι, λέγω, εἶναι ὄχι μόνον ἀνάξιοι θείας γνώσεως, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι Υἱοὶ ἀπωλείας, καὶ ἀπειθείας, ἀμὴ εἶναι καὶ ὑπόδικοι πάσης τιμωρίας καὶ κατακρίσεως· διατὶ ἀλησμόνησαν νὰ ἐξετάζουν τὸν ἑαυτόν τους, ἐὰν καὶ εὑρίσκωνται εἰς τὴν πίστιν, καὶ περιεργάζονται τὰ ξένα, καὶ ἐξετάζουν ἀστόχαστα ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ὑπὲρ τὴν δύναμίν τους, χωρὶς νὰ φοβηθοῦν τελείως τὸν Θεὸν ὁποῦ προστάζει. «Μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ »κριθῆτε, καὶ ἐν ᾧ κρίματι κρίνετε, κριθήσεσθε. Καὶ χωρὶς νὰ εὐλαβηθοῦν τὸν μαθητὴν τοῦ Χριστοῦ Παῦλον, ὁποῦ λέγει. «Μενοῦν γε ὦ ἄνθρω»πε σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; τῷ »ἰδίῳ Κυρίῳ στήκει, ἢ πίπτει· καὶ, μὴ κρίνετε »ἀλλήλους, καὶ μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων.» Λοιπὸν πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ γνωρισθοῦν οἱ τέτοιοι, ὅτι εἶναι πιστοὶ, καὶ χριστιανοὶ, ὁποῦ παρακούουν, καὶ ἀθετοῦν τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῶν Ἀποστόλων του; καὶ δὲν φυλάττουν τὰς νομοθεσίας ὁποῦ ὥρισεν ἐκεῖνος, καὶ οἱ μαθηταί του; οὐδὲ περιπατοῦν, ἢ ἀκολουθοῦν εἰς τὰ ἴχνη τοῦ Διδασκάλου ἡμῶν Χριστοῦ; Πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἰδοῦν τελείως τὸ φῶς τῶν ἐντολῶν, ἐκεῖνοι ὁποῦ παραβαίνουν φανερὰ τὰς θείας ἐντολάς; ὄχι δὲν εἶναι δυνατόν· ἂς μὴ σᾶς ἀπατᾷ τινὰς (λέγει ὁ Ἀπόστολος) μὲ ματαίας διδασκαλίας, ἀδελφοί· καὶ μᾶς ὀνομάζει ὁ θεῖος Παῦλος ἀδελφοὺς διὰ τὴν ἀναγέννησιν, καὶ πνευματικὴν συγγένειαν ὁποῦ ἔχομεν μὲ αὐτὸν ἀπὸ τὸ θεῖον βάπτισμα· ἐπειδὴ ἀπὸ τὰ ἔργα μας, καθὼς βλέπω εἴμεσθε πολλὰ ἀπεξενωμένοι ἀπὸ τὴν ἀδελφότητα τῶν Ἁγίων· καὶ τοῦτο θέλει τὸ παραστήσω ἀπὸ αὐτὰ τὰ πράγματα, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα αὐτὰ τὰ ἴδιά μας ἔργα, καὶ τὰ λόγια θέλει μᾶς ἐλέγξουν. Διὰ τοῦτο καὶ κάμνοντας τὴν ἐρώτησίν μου ὡσὰν εἰς ἕνα, λέγω· ἀρνήθης τὸν κόσμον, καὶ τὰ κοσμικὰ, ἀδελφέ; Ἔγινες ἀκτήμων, καὶ ὑποτακτικὸς, καὶ ξένος τοῦ ἐδικοῦ σου θελήματος; ἀπόκτησες πραότητα, καὶ

---

1) Ὅρα φιλαναγνῶστα τὸν ά. Τόμον τοῦ Βρυεννίου λόγῳ 6΄. διὰ νὰ καταλάβῃς ὀρθῶς ταύτην τοῦ λόγου τὴν περικοπήν.
2) Εἰς τὸν Πατέρα δηλαδὴ τὸ ἀγέννητον, εἰς τὸν Υἱὸν τὸ γεννητὸν, καὶ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τὸ ἐκπορευτόν.

ταπείνωσιν; ἐκατόρθωσες εἰς ἄκρον νηστείαν, καὶ προσευχὴν, καὶ ἀγρυπνίαν; ἀπόκτησες τελείαν ἀγάπην εἰς τὸν Θεὸν, καὶ ἔχεις τὸν πλησίον σου ὡσὰν καὶ τὸν ἑαυτόν σου; παρακαλεῖς μὲ δάκρυα, καὶ ἐξ ὅλης σου τῆς ψυχῆς διὰ ἐκείνους ὁποῦ σὲ μισοῦν, καὶ σὲ ἀδικοῦν, καὶ σὲ ἐχθρεύονται, διὰ νὰ συγχωρηθοῦν τὰ ἁμαρτήματά τους; ἔφθασες εἰς αὐτὸ τὸ ὕψος τῶν ἀρετῶν, ἢ ἀκόμι; εἰπέ μου; εἰδὲ καὶ ἐντρέπεσαι νὰ εἰπῇς τὸ ὄχι, ἢ πάλιν ἀπὸ τὴν ταπεινοφροσύνην σου δὲν θέλεις νὰ εἰπῇς τὸ ναὶ, ἐγὼ θέλει σοῦ εἰπῶ ἀκόμι τὰ δέοντα, ἀδελφὲ, καὶ θέλει σοῦ δείξω μὲ ποῖα ἔργα καὶ κατορθώματα ἔρχεται εἰς αὐτὸ τὸ ὕψος τῶν ἀρετῶν κάθε ἀγωνιστὴς ἀληθινὸς μὲ πολλὴν ἀληθινὰ σύνεσιν, καὶ ἁγιότητα. Ἀνίσως λοιπὸν, καθὼς προεῖπα, καὶ ἔφθασες εἰς ὅλα τὰ προειρημένα, καὶ ἠγάπησες τοὺς ἐχθρούς σου, καὶ ἐδάκρυσες διὰ αὐτοὺς πολλαῖς φοραῖς ἀπὸ καρδίας, καὶ ἐπαρακάλεσες τὸν Θεὸν διὰ τὴν ἐπιστροφὴν, καὶ μετάνοιάν τους, εἶναι φανερὸν, ὅτι ἐκατόρθωσες προτήτερα ὅλα τὰ ἐπίλοιπα· ἤγουν ἀπὸ τοὺς ἀγῶνας ὁποῦ ἔκαμες, ἔγινες ἀπαθὴς, καὶ ἀπόκτησες τὴν καρδίαν σου καθαρὰν ἀπὸ τὰ πάθη, καὶ μέσα εἰς αὐτὴν, καὶ δι' αὐτῆς ἐθεώρησες τὸν ἀπαθῆ Θεόν. Ἐπειδὴ κατὰ ἄλλον τρόπον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προσευχηθῇ τινὰς διὰ τοὺς ἐχθρούς του μὲ συμπαθητικὴν καρδίαν, καὶ μὲ ἀγάπην, πάρεξ ἐὰν ἀποκτήσῃ τὸν ἑαυτόν του καθαρὸν ἀπὸ κάθε μολυσμὸν σαρκὸς, καὶ Πνεύματος, μὲ τὴν ἕνωσιν καὶ θεωρίαν τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς συνεργείας τοῦ ἀγαθοῦ Πνεύματος. Λοιπὸν ἀνίσως μὲ τὴν χάριν τοῦ Σωτῆρος Θεοῦ, ἔφθασες, ἀδελφὲ, εἰς αὐτὰ μαζὴ μὲ χρηστότητα, καὶ ταπεινοφροσύνην, διατὶ ἀπιστεῖς, καὶ φθονεῖς τοὺς συνασκητάς σου ὁποῦ ἔφθασαν εἰς τὰ ἴδια, καὶ τοὺς κατηγορεῖς, καὶ τοὺς διαβάλλεις, διὰ νὰ χαλάσῃς τὴν καλήν τους ὑπόληψιν; Δὲν ἰξεύρεις, ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐπῆγαν ἀπὸ τὴν πρώτην ὥραν εἰς τὸν ἀμπελῶνα, μὲ τὸ νὰ ἐφθόνησαν ἐκείνους ὁποῦ ἐπῆγαν εἰς τὴν ἑνδεκάτην, διατὶ ἔλαβαν τὸν μισθὸν ἴσια μὲ ἐκείνους, ἀπερρίφθησαν εἰς τὸ πῦρ τὸ ἐξώτερον; καὶ πῶς ἐσὺ ὁποῦ κάμνεις καὶ λέγεις τὰ ἴδια, καὶ χειρότερα ἀπὸ αὐτὰ ἐναντίον τῶν Ἁγίων (τῶν ὁποίων ἡ ἐνάρετος ζωὴ, καὶ ἡ σύνεσις λάμπει ὡσὰν τὸν ἥλιον) λογιάζεις πῶς δὲν θέλει καταδικασθῇς εἰς τὴν ἰδίαν, καὶ χειροτέραν κόλασιν, καὶ τιμωρίαν; Δὲν ἰξεύρεις ὅτι οἱ Ἅγιοι δὲν φθονοῦν ποτὲ τοὺς Ἁγίους, καθὼς εἶναι γεγραμμένον; διατὶ ἐκεῖ ὁποῦ εἶναι ὁ φθόνος, ἐκεῖ κατοικεῖ καὶ ὁ πατὴρ τοῦ φθόνου διάβολος, καὶ ὄχι ὁ τῆς ἀγάπης Θεός. Λοιπὸν ἀνίσως ἔχῃς μέσα σου τὸν φθόνον, πῶς νομίζεις ὅτι εἶσαι Ἅγιος, ἐσὺ ὁποῦ δὲν γνωρίζεσαι πῶς εἶσαι οὐδὲ κἂν πιστὸς, ἢ χριστιανὸς ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ ἀδελφοῦ σου; Καὶ ὅτι εἶναι ἔτζι ἡ ἀλήθεια, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει τὸν φθόνον, ἔχει τὸν διάβολον, καὶ δὲν δύναται νὰ εἶναι τοῦ Χριστοῦ, μὲ τὸ νὰ μὴν ἔχῃ ἀγάπην εἰς τὸν πλησίον του, τοῦτο εἶναι φανερὸν εἰς κάθε ἕνα ὁποῦ ἀκούει τὰς θείας γραφάς.

γ'. Εἰδὲ καὶ δὲν ἠξιώθης ἀκόμι νὰ λάβῃς τὰ τέτοια χαρίσματα, οὐδὲ ἔφθασες εἰς τόσον ὕψος τῶν θεοποιῶν ἀρετῶν, πῶς τολμᾷς καθόλου νὰ ἀνοίξῃς τὸ στόμα σου, καὶ νὰ λαλήσῃς; πῶς θέλεις νὰ διδάσκῃς ἐσὺ ὁποῦ χρειάζεσαι νὰ κατηχηθῇς, καὶ νὰ διδαχθῇς ἀπὸ ἄλλους; καὶ πῶς ἐπιχειρίζεσαι νὰ περιεργάζεσαι ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν ἰξεύρεις, οὐδὲ τὰ ἤκουσες; καὶ πῶς αὐθαδιάζεις νὰ διαλέγεσαι διὰ τέτοια ὑψηλὰ πράγματα, ὡσὰν νὰ ἰξεύρῃς τὰ θεῖα; Δὲν ἰξεύρεις ὅτι πρέπει νὰ στέκεσαι ἔξω ἀπὸ τὴν πόρταν τῆς ἐκκλησίας, ὡσὰν κατηχούμενος, ἀγκαλὰ καὶ ἐσὺ ἀπὸ τὴν αὐθάδειάν σου στέκεσαι μαζὴ μὲ ὅλους τοὺς πιστοὺς, καὶ καθαροὺς ὁποῦ προσεύχονται μέσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, παραβαίνωντας τοὺς ἀποστολικοὺς κανόνας; Ἐπειδὴ κατηχούμενος λέγεται ὄχι μόνον ὁ ἄπιστος, ἀμὴ καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν βλέπει τὴν δόξαν τοῦ Κυρίου μὲ ἀνακεκλυμμένον πρόσωπον τοῦ νοός του. Ἐγὼ ὅμως κλαίω διὰ τὴν ἀγνωσίαν σου, διότι δὲν πιστεύεις καθόλου, πῶς εἶναι καὶ τώρα τινὰς τέτοιος Ἅγιος, ὡσὰν τοὺς παλαιοὺς, ἀμὴ συναριθμεῖς τὸν ἑαυτόν σου μὲ τοὺς πολλοὺς, ὡσὰν κοινὸν μὲ τοὺς κοινοὺς ἀνθρώπους, καὶ εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν πάλιν ὡσὰν νὰ ἦσουν κἀνένας Ἅγιος, καὶ θεοφόρος ἄνθρωπος, καὶ νὰ ἐλαλοῦσες μὲ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἐξηγεῖς ἐκεῖνα ὁποῦ ἠναγκάσθης ἀπὸ τοὺς λόγους μου, καὶ ὡμολόγησες, ὅτι δὲν τὰ ἰξεύρεις παντελῶς· καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶπες, ὅτι μηδὲ τὰ εἶδες, μηδὲ τὰ ἤκουσες, μηδὲ ἠξιώθης νὰ λάβῃς εἰς τὴν ψυχήν σου, αὐτὰ, λέγω, δὲν ἐντρέπεσαι παντελῶς νὰ τὰ ἑρμηνεύῃς, καὶ νὰ τὰ ἐξηγῇς, ὡσὰν νὰ τὰ ἰξευρες μὲ Πνεῦμα Ἅγιον, οὐδὲ αἰσχύ-

νεσαι εἰς τὸν γέλωτα τῶν ἀνθρώπων ὁποῦ σοῦ χάμνουν.

δ'. Διατὶ ἐὰν δὲν ἔγινες ἀπαθὴς, ὡς εἴπαμεν, οὐδὲ ἠξιώθης νὰ λάβῃς Πνεῦμα Ἅγιον, οὐδὲ εἶσαι Ἅγιος, πῶς λέγεις, ὅτι ἰξεύρεις τὰ μυστήρια τοῦ Πνεύματος, ὡσὰν νὰ ἦσουν Ἅγιος; τὰ ὁποῖα καθὼς εἶναι γραμμένον ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν χοϊκοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη τὰ ἀγαθὰ, ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Διότι αὐτὰ ἀποκαλύπτονται ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἔγιναν μέτοχοι τῆς ἁγιωσύνης τοῦ Πνεύματος, διὰ νὰ ἰδοῦν τὰ θεῖα χαρίσματα ὁποῦ δίδονται εἰς τοὺς ἀξίους καθὼς λέγει ὁ θεῖος Παῦλος. «Ἵνα ἴ»δωμεν τὰ ὑπὸ Θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν· τὸ γὰρ »Πνεῦμα ἐρευνᾷ καὶ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ· ἡμεῖς »δὲ (λέγει) οὐκ ἐλάβομεν τὸ Πνεῦμα τοῦ κό»σμου, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ Θεοῦ, καὶ »δι' αὐτοῦ ἀπεκαλύφθη, καὶ ἀνεγνώσθη ἡμῖν ἁ»μαρτωλοῖς οὖσι, καὶ ταπεινοῖς ὁ Θεὸς, καὶ »Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστου, καὶ »Σωτῆρος, τοῦ μεγάλου Θεοῦ, ἐν αὐτῷ Χρι»στῷ τῷ Θεῷ· ὃν οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων εἶδεν, οὐδὲ »ἰδεῖν δύναται· ὁ γὰρ Θεὸς ὁ εἰπὼν φῶς λάμ»ψαι ἐκ σκότους, αὐτὸς εἶναι ὁποῦ ἔλαμψε καὶ »μέσα εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν» Δηλονότι ὁ παντελῶς ἀπερίγραπτος, καὶ ἀπερίληπτος περιέχεται ὡσὰν θησαυρὸς μέσα εἰς τὰ ὀστράκινα σκεύη τῶν σωμάτων ἡμῶν· καὶ ὁ ἄμορφος καὶ ἀνείδεος μορφώνεται μικρὸς μέσα εἰς ἡμᾶς, πληροῖ δὲ τὰ σύμπαντα ἀπεριγράπτως, ὡς ὢν ὑπερμεγέθης, καὶ ὑπερπλήρης. Τὸ δὲ νὰ μορφώνεται μέσα μας ὁ Θεὸς, τί ἄλλο εἶναι; πάρεξ τὸ νὰ μᾶς μεταποιῇ, καὶ νὰ μᾶς ἀναπλάττῃ, καὶ νὰ μᾶς μεταμορφώνῃ εἰς τὴν εἰκόνα τῆς Θεότητός του.

ἑ. Ὅ,τι λογῆς ἐγνωρίσαμεν πῶς ἔγινε καὶ ὁ Ἅγιος Συμεὼν ὁ εὐλαβὴς ὁποῦ ἀσκήτευσεν εἰς τὴν μονὴν τῶν Στουδίου, καὶ ἐβεβαιώθηκαμεν τὰ περὶ τούτου μὲ τὴν δοκιμήν. Διατὶ μὲ τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ Πνεύματος ὁποῦ ἦτον εἰς αὐτὸν, ἐστερεώσαμεν τὴν εἰς αὐτὸν πίστιν ἡμῶν, καὶ φυλάττομεν αὐτὴν ἀναντιρρήτως, ἢ διὰ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, ἀνάψαμεν ἀπὸ τὸ φῶς αὐτοῦ ὡσὰν ἀπὸ μίαν λαμπάδα τὸν λύχνον τῆς ψυχῆς μας, καὶ τὸν διαφυλάττομεν ἄσβεστον, φυλαττόμενοι μὲ τὰς εὐχὰς, καὶ μεσιτείας ἐκείνου· ἀπὸ τὰς ὁποίας ποτιζομένη ἡ ψυχή μας αὐξάνει τὴν εἰς αὐτὸν πίστιν, καὶ ἀκόμι (θαρρῶντας εἰς τὸν Θεὸν τὸ λέγω) θέλει τὴν αὐξήσει, συνεργοῦντος τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ νὰ φέρῃ τὸν καρπὸν ἑκατονταπλασίονα μὲ αὐτὸ τὸ θεῖον φῶς. Διατὶ καρπὸς τῆς πίστεως εἶναι τὸ Ἅγιον, καὶ ἀνέσπερον φῶς, καὶ φῶς πάλιν Ἅγιον, εἶναι προσθήκη, καὶ αὔξησις πίστεως. Διότι ὅσον ἀναβλύζει τὸ φῶς, τόσον αὐξάνει ἡ πίστις, καὶ ἀναβαίνει εἰς ὕψος. Καὶ πάλιν ὅσον αὐξάνει ἡ πίστις, τόσον πληθαίνει φανερὰ ὁ καρπὸς τοῦ Πνεύματος· ὁ δὲ καρπὸς τοῦ Πνεύματος εἶναι ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πρᾳότης, ἐγκράτεια, τὰ ὁποῖα ἐκεῖνος ὁποῦ τὰ ἔχει, ἰξεύρει τὸ κάθε ἕνα. Διότι καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει μαργαρίτας, καὶ λίθους λαμπροὺς, σάπφειρον, λέγω, ἀμέθυσον, καὶ ἄλλους παρομοίους, ἰξεύρει (ἀνίσως ἔχῃ ἐμπειρίαν εἰς αὐτὰ) τοῦ κάθε ἑνὸς τὸ εἶδος, καὶ τὸ μέγεθος· ἔτζι καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐφύτευσε μέσα του τὰς ἀρετὰς μὲ πόνους, καὶ μὲ πολλὰ δάκρυα, καὶ ἐβλάστησε τοὺς καρποὺς τοῦ Πνεύματος, ἰξεύρει, καὶ τὸ εἶδος, καὶ τὴν δύναμιν τοῦ κάθε ἑνὸς ἀπὸ αὐτὰ, καὶ γεύεται ἀπὸ τὴν γλυκύτητα ὅλων αὐτῶν.

ς'. Καὶ τὸ πλέον θαυμαστότερον εἶναι ὁποῦ γνωρίζει αὐτὸν τὸν ἴδιον καρπὸν, ὅταν εἶναι καὶ εἰς ἄλλους. Ἐπειδὴ καθὼς τὰ ἔθνη γνωρίζονται ἀπὸ τὴν φορεσίαν τους, καὶ ταῖς περισσότεραις φοραῖς γνωρίζονται ἀπὸ τὴν φωνὴν, καὶ τὴν γλῶσσάν τους. τοιουτωτρόπως καὶ οἱ Ἅγιοι γνωρίζονται ἀπὸ τὴν σεμνότητά τους, καὶ τὴν εὐταξίαν τους, καὶ ἀπὸ τὰ λοιπὰ ἐξωτερικά τους σχήματα. Τὸ ξεχωριστὸν ὅμως, καὶ τέλειον, καὶ ἀληθινὸν γνώρισμά τους εἶναι ὁ λόγος ὁποῦ γεννᾶται ἀπὸ αὐτούς· διατὶ ἐκεῖνο ὁποῦ δὲν ἔχει ἡ καρδία δὲν δύναται νὰ τὸ λαλήσῃ τὸ στόμα, εἰδὲ καὶ τὸ προφέρει, εὐθὺς ἐλέγχεται ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἐδικούς του λόγους, πῶς δὲν τὸ λέγει καλά. «Ὅτι ἀγαθὸς (λέγει) ἄνθρωπος, »ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας προφέ»ρει τὰ ἀγαθά· ὁ δὲ πονηρὸς ἐκ τοῦ πονηροῦ »θησαυροῦ τῆς καρδίας, προφέρει τὰ πονηρά». Καὶ στοχάσου τὰ βάθη τοῦ Πνεύματος, πῶς δὲν εἶπεν ὁ Κύριος μόνον, ὅτι ἀπὸ τὴν ἀγαθὴν καρδίαν προφέρει τὰ ἀγαθὰ, ἀμὴ εἶπεν ἀκόμι ἐκ τοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας· διὰ νὰ μάθῃς ὅτι δὲν ἠμπορεῖ κἀνένας ἀπὸ ἡμᾶς νὰ ἔχῃ

καρδίαν εὔκαιρην, ἀμὴ κάθε ἕνας μας ἔχει μέσα εἰς τὴν καρδίαν του ἕνα ἀπὸ τὰ δύω, ἢ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος διὰ μέσου τῆς πίστεως, καὶ τῶν καλῶν ἔργων, ἢ τὸν πονηρὸν διάβολον διὰ μέσου τῆς ἀπιστίας, καὶ ἀμελείας τῶν θείων ἐντολῶν, καὶ τῆς ἐργασίας τῶν κακῶν. Καὶ διὰ νὰ μὴ νομίσῃς, ὅτι λέγει πῶς ἔχουν τὸν θησαυρὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐκεῖνοι ὁποῦ φυλάττουν μερικὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ μόνον, καὶ ὄχι ὅλας μὲ κάθε ἀκρίβειαν, διὰ τοῦτο εἶπεν. «Ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου, ὅλας δηλ. »καὶ τηρῶν αὐτὰς, ἐκεῖνος ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με· »καὶ ὁ ἀγαπῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ Πα»τρός μου, καὶ ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν, καὶ ἐμ»φανίσω αὐτῷ ἐμαυτὸν, ἐγὼ καὶ ὁ Πατήρ μου »ἐλευσόμεθα, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν». Βλέπεις πῶς ἐκεῖνος ὁποῦ ἀπόκτησεν ἀγαθὴν καρδίαν μὲ κόπους πολλοὺς, καὶ μὲ τὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν, ἔχει ἐγκάτοικον μέσα του ὅλην τὴν Θεότητα, ἡ ὁποία εἶναι ὁ ἀγαθὸς θησαυρός; Καὶ ὅτι πάλιν αὐτὸς ὁ θησαυρὸς δὲν κατοικεῖ εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ παραβαίνει, ἢ ἀμελεῖ μίαν ἐντολὴν, ἂν τύχῃ καὶ τὴν παραμικρὰν, καὶ δὲν τὴν κάμνει. Ἄκουε πάλιν τί λέγει. «Ὁ λύσας μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν »ἐλαχίστων, καὶ διδάξας τοὺς ἀνθρώπους οὕτω ποιεῖν, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ »τῶν οὐρανῶν». Καὶ ὠνόμασε τὰς ἐντολὰς ἐλαχίστους, καὶ παραμικρὰς, ὄχι πῶς εἶναι τῇ ἀληθείᾳ ἐλάχιστοι, καὶ παραμικραὶ, ἀλλὰ διατὶ ἡμεῖς τὰς νομίζομεν πῶς εἶναι παραμικραὶ, καὶ ἐλάχιστοι. Διατὶ τὸ νὰ ἀργολογοῦμεν, ἢ τὸ νὰ ἐπιθυμοῦμεν κανένα πρᾶγμα τοῦ ἀδελφοῦ μας, ἢ νὰ κοιτάζωμεν ἐμπαθῶς, ἢ νὰ καταφρονοῦμεν, καὶ νὰ ὑβρίζωμεν κανένα, αὐτὰ λέγω, καὶ τὰ παρόμοια τὰ λογιάζομεν πῶς δὲν εἶναι τίποτε, καὶ τὰ ἔχομεν διὰ παραμικρὰ, καὶ τὰ ἀμελοῦμεν, καὶ εἴμεσθε ἀδιάφοροι εἰς αὐτὰ, καὶ δὲν ἔχομεν καμμίαν φύλαξιν, καὶ ἐπιμέλειαν διὰ αὐτὰ, διατὶ ἀλησμονήσαμεν τὸν Κύριον ὁποῦ τὰ καταδικάζει. λέγωντας. «Περὶ παντὸς ἀργοῦ λόγου, ὃν ἐὰν λαλήσωσιν »οἱ ἄνθρωποι λόγον δώσουσιν ἐν ἡμέρᾳ κρί»σεως. Καὶ, οὐκ ἐπιθυμήσεις τί τοῦ πλησίον »σου· καὶ ὁ ἐμβλέψας πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι, ἤ»δη ἐμοίχευσεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Καὶ, ὅς »τις εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ῥακὰ, ἔνοχος ἔ»σται τῷ συνεδρίῳ· ὁ δὲ μωρὸν, ἔνοχος ἔσται »τῇ γεέννῃ τοῦ πυρός». Θέλωντας δὲ καὶ ὁ Ἀπόστολος νὰ δείξῃ, ὅτι ὁ διάβολος ἐνεργεῖ εἰς ἐκείνους ὁποῦ κάμνουν τὰ τοιαῦτα, λέγει. «Τὸ »δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἁμαρτία». Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ ἡ ἁμαρτία δὲν εἶναι ἄλλο τίποτε, παρὰ ἡ παράβασις τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸ νὰ μὴν ἐπιθυμήσῃς, καὶ τὸ νὰ μὴ ψευσθῇς, καὶ τὸ νὰ μὴ κλέψῃς, μηδὲ νὰ ἀργολογήσῃς, μηδὲ νὰ κακολογήσῃς τὸν ἀδελφόν σου. Κάθε ἕνας ὁποῦ τὰ κάμνει αὐτὰ, πληγώνεται ἀπὸ τὸ κεντρὶ τοῦ θανάτου, ἤγουν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν· καὶ μέσα εἰς αὐτὴν τὴν πληγὴν, καὶ εἰς τὸ δάγκασμα τῆς ἁμαρτίας ἐμβαίνει παρευθὺς ὁ διάβολος, ὡσὰν σκωλῆκι, καὶ κατοικεῖ ἐκεῖ μέσα. Βλέπεις πάλιν πῶς ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἔκαμαν τὰς καρδίας τους καθαρὰς μὲ δάκρυα, καὶ μὲ μετάνοιαν, ἔχουν τὸν διάβολον ἐγκάτοικον μέσα τους, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ πονηρὸς θησαυρός; Ἔτζι ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος εὐγάζει τὰ ἀγαθὰ ἀπὸ τὸν ἀγαθὸν θησαυρὸν τῆς καρδίας του, ὁμοίως καὶ ὁ πονηρὸς τὰ πονηρά. Ἀμὴ ἡ ἀληθινὴ μετάνοια μὲ τὴν ἐξομολόγησιν, καὶ μὲ τα δάκρυα, ὡσὰν μὲ κάποια ἔμπλαστρα, καὶ ἰατρικὰ, ἀποπλύνει, καὶ καθαρίζει τὴν πληγὴν τῆς καρδίας, ἀκόμι καὶ τὴν οὐλὴν, τὸ σημάδι, λέγω τῆς ἰατρευθείσης πληγῆς, τὴν ὁποίαν τὴν ἄνοιξεν εἰς τὴν καρδίαν τὸ κεντρὶ τοῦ νοητοῦ θανάτου, ἔπειτα εὐγάζει ἔξω τὸν σκώληκα ὁποῦ ἔκαμε φωλεὰν μέσα του καὶ ἐκατοίκησε, καὶ τὸν θανατώνει, καὶ ἰατρεύει τὴν πληγὴν, καὶ τὴν κάμνει τελείως γερὴν χωρὶς νὰ μείνῃ οὐδὲ τὸ σημάδι τῆς πληγῆς. Καὶ αὐτὸ ὁποῦ εἶπα τὸ γνωρίζουν, πῶς ἐνεργεῖται εἰς τὸν ἑαυτόν τους ἐκεῖνοι μόνον ὁποῦ ἔχουν καρδίαν ὁποῦ νὰ ζητῇ τὴν ὑγείαν μὲ πόνον πολὺν, καὶ δάκρυα, καὶ μετάνοιαν. Διατί οἱ ἐπίλοιποι αἰσθάνονται καὶ ἡδονὴν εἰς αὐτὰς τὰς πληγὰς, καὶ ξύοντές τας ἀκόμι τὰς ἀφορμίζουν; καὶ μάλιστα σπουδάζουν νὰ προσθέσουν καὶ ἄλλας πληγὰς ἐπάνω εἰς αὐτὰς, καὶ τοῦτο μόνον λογιάζουν ὑγείαν, τὸ νὰ ἐκπληρώσουν τὸ πάθος, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τους. δια τοῦτο καὶ καυχῶνται, ὅταν κάμουν κανένα ἄτοπον ἁμάρτημα, καὶ νομίζουν τὴν αἰσχύνην τους διὰ δόξαν· καὶ διατί τὸ παθαίνον αὐτό; διατὶ δὲν ἠξεύρουν τὴν πνευματικὴν ἡδονὴν, καὶ τὴν χαρὰν ὁποῦ προξενεῖ ἡ τελεία κάθαρσις. ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, διατὶ ἀπιστοῦν εἰς τοῦτα,

καὶ καταπείθουν τὸν ἑαυτόν τους, ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ καθαρισθῇ τελείως ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὰ πάθη, καὶ νὰ δεχθῇ μέσα του ὅλην τὴν ἐνέργειαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Διὰ τοῦτο λοιπὸν καὶ λέγουν, καὶ κάμνουν πάντοτε ἐναντία τῆς σωτηρίας τους, καὶ μοναχοί τους κλείουν εἰς τὸν ἑαυτόν τους τὰς θύρας τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ ἐμποδίζουν καὶ ἐκείνους ὁποῦ θέλουν νὰ ἐμβοῦν. Καὶ ἂν τύχῃ νὰ ἀκούσουν πουθενὰ διὰ κἀνένα ἄλλον ὁποῦ ἠγωνίσθη νομίμως εἰς τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου, καὶ ἔγινε ταπεινὸς εἰς τὴν καρδίαν, καὶ εἰς τὸ φρόνημά του, καὶ εἶναι καθαρὸς ἀπὸ τὰ πάθη, καὶ κηρύττει εἰς ὅλους τὰ θαυμάσια τοῦ Θεοῦ, ἤγουν ὅσα ἔκαμεν εἰς αὐτὸν ὁ Θεός, κατὰ τὰς ἀψευδεῖς ὑποσχέσεις του. Καὶ ἂν τὸν ἀκούσουν νὰ λέγῃ διὰ ὠφέλειαν τῶν ἀκροατῶν, πῶς ἐκαταξιώθη νὰ ἰδῇ φῶς Θεοῦ, καὶ αὐτὸν τὸν Θεὸν μὲ φῶς δόξης, καὶ πῶς ἐγνώρισεν ἐν γνώσει εἰς τὸν ἑαυτόν του τὴν παρουσίαν, καὶ ἐνέργειαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἔγινεν Ἅγιος διὰ τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐὰν, λέγω, ἀκούσουν τὰ τοιαῦτα, παρευθὺς ὡσὰν λυσσασμένοι σκύλλοι, γαυγίζουν κατεπάνω του, καὶ σπουδάζουν, ἂν εἶναι δυνατὸν, νὰ καταφάγουν ἐκεῖνον ὁποῦ λέγει αὐτά· λέγοντές του, παῦσαι πλανεμένε καὶ ὑπερήφανε. Ποῖος ἔγινε τέτοιος εἰς τοὺς τωρινοὺς χρόνους, καθὼς ἔγιναν οἱ παλαιοὶ Πατέρες; ἢ ποῖος δύναται νὰ ἰδῇ τὸν Θεὸν, κἂν ὀλίγον τί; ποῖος ἔλαβε τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τόσον πολλὰ, ὁποῦ νὰ ἀξιωθῇ νὰ ἰδῇ δι' αὐτοῦ τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Υἱόν, παῦσαι, διὰ νὰ μὴ σὲ καταλιθοβολήσωμεν· εἰς τοὺς ὁποίους μοῦ φαίνεται πῶς πρέπει νὰ ἀνταποκριθῶ ἀξίως, καθὼς πρέπει ἐναντίον εἰς τὴν ἀγνωσίαν τους· Ἐπειδὴ λέγει ὁ σοφὸς Σολομών. «Μὴ ἀποκρίσου ἄφρονι κατὰ τὴν ἐκείνου ἀφροσύνην, ἵνα μὴ ὅμοιος »γένῃ αὐτῷ, ἀλλὰ ἀποκρίνου ἄφρονι πρὸς τὴν »ἀφροσύνην αὐτοῦ, ἵνα μὴ φαίνηται σοφὸς παρ' »ἑαυτῷ (1)». Ὦ ἀδελφοὶ, βέβαια κἀνένας ἀπὸ ἐσᾶς, καθὼς λέγετε, δὲν εἶδε τὸν Θεόν· ἀλλὰ ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ θέλουν νὰ ἀσυκώσουν τὸν σταυρὸν τοῦ Κυρίου, καὶ νὰ περιπατήσουν τὴν στενὴν στράταν, καὶ νὰ ἀπολέσουν καὶ τὴν ἰδίαν τους ψυχὴν διὰ τὴν αἰώνιον ζωὴν, ἀπὸ αὐτοὺς πολλοὶ εἶδαν τὸν Θεὸν καὶ προτήτερα, καὶ τώρα, καθὼς λογιάζω, τὸν βλέπουν περισσότεροι, καὶ θέλει τὸν ἰδῇ καὶ κάθε ἕνας ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ θέλουν, ἀγκαλὰ καὶ ἐσεῖς ἀπὸ τὴν διαστρεμμένην σας γνώμην, καὶ ἀπὸ τὸν φθόνον σας δὲν ἠμπορεῖτε νὰ ἰδῆτε τοὺς τέτοιους ἀνθρώπους· καὶ ἄκουε τί λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης. «Ὅσοι ἔλαβον αὐτὸν, ἔδωκεν αὐτοῖς »ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι. Οἳ οὐκ ἐξ αἱ»μάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς οὐδὲ ἐκ »θελήματος ἀνδρὸς, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθη»σαν».

ζ'. Ἀνίσως λοιπὸν σὺ δὲν ἐγεννήθης ἀπὸ τὸν Θεὸν, φανερὸν εἶναι, ὅτι οὐδὲ εἶσαι τέκνον του, οὐδὲ ἐδέχθης αὐτὸν προτήτερα, οὐδὲ ἔλαβες αὐτὸν μέσα σου. Καὶ διὰ τοῦτο οὔτε σοῦ ἔδωκεν ἐξουσίαν, οὔτε δύνασαι νὰ γένῃς τέκνον Θεοῦ· καὶ ἐὰν δὲν ἔγινες τέκνον τοῦ Θεοῦ, πῶς λοιπὸν εἶναι δυνατὸν νὰ ἰδῇς τὸν οὐράνιον Θεὸν, καὶ Πατέρα σου; Κἀνένας ποτὲ δὲν εἶδε τὸν πατέρα του, πρὸ τοῦ νὰ γεννηθῇ· καὶ κἀνένας ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους δὲν θέλει ἰδῇ τὸν Θεὸν, ἂν δὲν γεννηθῇ προτήτερα ἀπὸ αὐτόν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος ἔλεγεν. «Ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἄνωθεν, »οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν »οὐρανῶν. Καὶ πάλιν τὸ γεννώμενον ἐκ τῆς σαρ»κὸς, σάρξ ἐστι, τὸ δὲ γεννώμενον ἐκ τοῦ Πνεύ»ματος, Πνεῦμα ἐστί· δηλονότι ἐξ Ἁγίου Ἅ»γιον· τὸ δὲ Πνεῦμα ἐρευνᾷ καὶ τὰ βάθη τοῦ »Θεοῦ». Ἀμὴ ἐσὺ ἐπειδὴ ἐγεννήθης ἀπὸ σάρκα μόνον, καὶ δὲν ἐγνώρισες ἀκόμι τὴν πνευματικὴν γέννησιν, ὁποῦ γίνεται ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, οὐδὲ ἐγεννήθης ἀπὸ αὐτὸ, οὐδὲ ἔγινες καὶ ἐσὺ Πνεῦμα. λοιπὸν πῶς ἠμπορεῖς νὰ ἐρευνᾷς τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ; ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, πῶς δύνασαι νὰ βλέπῃς τὸν Θεόν; βέβαια δὲν δύνασαι· σὺ ὁ ἴδιος, καὶ μὴ θέλωντας, ἀδελφὲ, θέλει τὸ ὁμολογήσεις· τί λοιπὸν λέγει ἐκεῖνος; ἀμὴ ἐσὺ τέτοιος εἶσαι; καὶ ἀπὸ ποῦ νὰ σὲ γνωρίσωμεν πῶς εἶσαι τέτοιος; ἐγὼ δὲν δύναμαι νὰ εἰπῶ πῶς εἶμαι

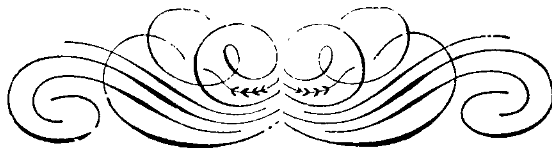
1) Ὁ θεῖος Νεῖλος ά. Ἐπιστολῇ ρμζ'. ἐξηγῶν τὸ ῥητὸν τοῦτο λέγει, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ συμφωνεῖ μαζὴ μὲ τὸν ἄφρονα εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ λαλεῖ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ, καὶ τῶν νόμων αὐτοῦ, καὶ τὰ ὁμολογεῖ καὶ αὐτὸς μαζὴ μὲ τὸν ἄφρονα, ἀποκρίνεται κατὰ τὴν ἀφροσύνην αὐτοῦ, καὶ γίνεται ὅμοιος μὲ αὐτόν· ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ ἐναντιωθῇ εἰς τὸν λαλοῦντα κατὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ δὲν συμφωνήσῃ μὲ αὐτὸν, ἀποκρίνεται ἐναντίον τῆς ἀφροσύνης αὐτοῦ.

τέτοιος χωρὶς τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ, καθὼς λογιάζω, οὐδὲ ὁ ἴδιος Ἀπόστολος Παῦλος οὐδὲ ὁ Ἰωάννης ἠμποροῦν νὰ τὸ εἰποῦν. Στενάζω ὅμως διὰ τὴν ψυχικὴν τύφλωσιν ἐκείνων ὁποῦ λέγουν αὐτὰ, καὶ ζητοῦν νὰ μάθουν πόθεν νὰ γνωρίσουν ἐκεῖνον ὁποῦ ἔφθασεν εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ Ἰησοῦ. Ὅμως ἂν θελῃς νὰ μάθῃς πόθεν, σοῦ λέγω· ὅθεν οἱ τυφλοὶ γνωρίζουν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους· ὅθεν ὁ Ἰσαὰκ ἐγνώρισε τὸν Υἱόν του τὸν Ἰακὼβ, ὁποῦ ἦτον ἐνδεδυμένος τὴν στολὴν τοῦ ἀδελφοῦ του Ἡσαῦ· διατὶ τὸ ἰξεύρετε ὅλοι σας, πῶς ὁ Ἰσαὰκ εἶχεν ἀπορίαν, καὶ ἔλεγεν, αἱ μὲν χεῖρες, χεῖρες Ἡσαῦ· ἡ δὲ φωνὴ, φωνὴ Ἰακώβ. Καὶ ἀπὸ ἐδῶ φαίνεται ὅτι τὸν δόλον τῆς στολῆς δὲν τὸν ἐγνώρισεν, ἐπειδὴ ἦτον τυφλὸς, τὴν δὲ συνηθισμένην φωνὴν τοῦ Υἱοῦ του τοῦ Ἰακὼβ τὴν ἐγνώρισεν· ὅμως ἂν ἦτον καὶ κωφὸς, βέβαια οὐδὲ τὴν φωνήν του ἤθελε δυνηθῇ νὰ τὴν γνωρίσῃ. Ἔτζι καὶ ἐσεῖς· (ὅποιοι καὶ ἂν εἶσθε ὁποῦ ἀπορεῖτε τοιουτωτρόπως) ἐὰν εἶσθε ὄχι μόνον τυφλοὶ, ἀμὴ καὶ κωφοὶ, πῶς ἠμπορεῖτε νὰ γνωρίσετε πνευματικὸν ἄνδρα; ἀδύνατον εἶναι· καὶ ὅτι τοῦτο εἶναι ἀληθινὸν, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν βλέπουν πνευματικὰ, δὲν ἠμποροῦν νὰ ἀκούουν καὶ πνευματικὰ, ἄκουσε τὸν Κύριον ὁποῦ λέγει εἰς τοὺς ἀπίστους Ἰουδαίους. «Διατὶ τὴν λαλιὰν τὴν ἐ»μὴν οὐ γινώσκετε; διότι οὐ δύνασθε ἀκούειν »τῶν λόγων τῶν ἐμῶν.» Καὶ παρακάτω λέγει. «Ὁ ὢν ἐκ τοῦ Θεοῦ, τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ ἀ»κούει· διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ τοῦ »Θεοῦ οὐκ ἐστέ· ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ »διαβόλου ἐστὲ, καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς »ὑμῶν θέλετε ποιεῖν.» Ἀνίσως λοιπὸν καὶ ἐσεῖς ἀπὸ τὴν ἀπιστίαν, καὶ πονηρίαν σας, καὶ ἀπὸ τὴν ἀμέλειαν, καὶ παράβασιν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, εἶσθε σάρκες, παχεῖς λέγω κατὰ τὴν καρδίαν, καὶ ἔχετε κλεισμένας τὰς ἀκοὰς της, καὶ τὸν ὀφθαλμὸν τῆς ψυχῆς, τὸν νοῦν, σκεπασμένον ἀπὸ τὰ πάθη, ἆρά γε πῶς θέλει δυνηθῆτε νὰ γνωρίσετε πνευματικὸν, καὶ Ἅγιον ἄνδρα; Ἀλλ' ὦ πατέρες, καὶ ἀδελφοί μου, παρακαλῶ ἂς ἀγωνισθοῦμεν μὲ κάθε τρόπον ὁ κάθε ἕνας μας νὰ γνωρίσωμεν πρῶτον τὸν ἑαυτόν μας, διὰ νὰ δυνηθοῦμεν καμμίαν φορὰν νὰ γνωρίσωμεν ἀπὸ τὰ καθ' ἡμᾶς καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ὑψηλότερα ἀπὸ ἡμᾶς. Διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἐγνώρισε προτήτερα τὸν ἑαυτόν του, ὥστε νὰ ἠμπορῇ νὰ λέγῃ μὲ τὸν Δαβὶδ, ἐγὼ εἰμὶ σκώληξ, καὶ οὐκ ἄνθρωπος· καὶ μὲ τὸν Ἀβραὰμ, ἐγὼ εἶμαι, γῆ, καὶ σποδὸς, ὁ τοιοῦτος ἀδύνατον εἶναι νὰ γνωρίσῃ κἀνένα ἀπὸ τὰ πνευματικὰ, καὶ θεῖα λόγια πνευματικῶς, καὶ ἀξίως, καθὼς πρέπει εἰς τὸ ὑπερφυὲς, καὶ σοφὸν Πνεῦμα. Ἂς μὴ σᾶς ἀπατᾷ τινὰς μὲ μάταια, καὶ ἀπατηλὰ λόγια, λέγοντας, ὅτι δύναται τινὰς νὰ καταλάβῃ τὰ θεῖα μυστήρια τῆς πίστεώς μας, χωρὶς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ὁποῦ διδάσκει, καὶ φωτίζει· ἀλλὰ οὐδὲ χωρὶς πραότητα καὶ ταπεινοφροσύνην δύναται τινὰς νὰ γένῃ δοχεῖον τῶν χαρισμάτων τοῦ Πνεύματος. Διατὶ πρέπει χωρὶς ἄλλο ὅλοι μας νὰ θεμελιώσωμεν πρῶτον καλὰ καὶ ἀσάλευτα τὸ θεμέλιον τῆς πίστεως εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς μας· ἔπειτα νὰ κτίσωμεν τὴν ἐσωτερικὴν εὐσέβειαν τῆς ψυχῆς, καὶ νὰ τὴν ὑψώσωμεν ὡσὰν τεῖχος στερεὸν μὲ τὰ διάφορα εἴδη τῆς ἀρετῆς. Καὶ ἔτζι, ἀφ' οὗ τειχισθῇ ἡ ψυχὴ ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη, καὶ ἀφ' οὗ πήξῃ, τρόπον τινὰ, καὶ στερεωθῇ ἡ ἀρετὴ ἐπάνω εἰς αὐτὴν, ὡσὰν ἐπάνω εἰς ἕνα ἄσειστον θεμέλιον, τότε νὰ βάλωμεν καὶ τὴν σκέπην αὐτῆς τῆς οἰκοδομῆς, ἡ ὁποία εἶναι γνῶσις τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ κατασκευάσωμεν ὁλόκληρον, καὶ τέλειον τὸν οἶκον τοῦ Πνεύματος. Διότι ὁπόταν καθαρισθῇ ἡ ψυχὴ μὲ τὰ δάκρυα, κατὰ ἀναλογίαν τῆς μετανοίας ὁποῦ δείξῃ, καὶ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἐντολῶν ὁποῦ κάμῃ, τότε ὁ ἄνθρωπος πρῶτον μὲν ἀξιώνεται ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος νὰ γνωρίσῃ τὴν κατάστασίν του, καὶ ὅλον τὸν ἑαυτόν του· ἔπειτα, ὕστερα ἀπὸ τὴν πολλὴν, καὶ πολυκαιρινὴν κάθαρσιν, καὶ τὴν βαθεῖαν ταπείνωσιν, ἀρχίζει κατ' ὀλίγον ὀλίγον, καὶ τρόπον τινὰ σκοτεινὰ, νὰ ἐννοῇ, καὶ τὰ περὶ Θεοῦ, καὶ τῶν θείων· καὶ ὅσον νοεῖ τόσον θαυμάζει, καὶ ἀποκτᾷ περισσοτέραν ταπείνωσιν, στοχαζόμενος τὸν ἑαυτόν του, πῶς εἶναι παντελῶς ἀνάξιος διὰ τὴν γνῶσιν καὶ ἀποκάλυψιν τῶν τοιούτων μυστηρίων. Διὰ τοῦτο καὶ φυλαττόμενος ἀπὸ τὴν τοιαύτην ταπείνωσιν, ὡσὰν νὰ ἦτον μέσα ἀπὸ στερεὸν τεῖχος, μένει ἀπλήγωτος ἀπὸ λογισμοὺς κενοδοξίας, καὶ αὐξάνει κάθε ἡμέραν εἰς τὴν πίστιν, καὶ εἰς τὴν ἐλπίδα, καὶ εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, καὶ βλέπει καθαρὰ τὴν προκοπήν του ὁποῦ γίνεται μὲ προσθήκην γνώσεως, καὶ ἀναβάσεως, καὶ ὅταν καταντήσῃ εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος καὶ τῆς γνώσεως τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀποκτήσῃ ἀληθινὰ αὐτὸν Χριστὸν,

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

καὶ τὸν νοῦν τοῦ Χριστοῦ, τότε ἔρχεται εἰς τέτοιαν καλὴν κατάστασιν ταπεινώσεως, ὥστε ὁποῦ νομίζει, πῶς δὲν ἰξεύρει, ἢ ἔχει παντάπασι τίποτε, καὶ λογιάζει τὸν ἑαυτόν του ἀχρεῖον δοῦλον, καὶ εὐτελῆ. Καὶ τὸ θαυμαστὸν, και ὑπὲρ φύσιν, ἢ καλλίτερα νὰ εἰπῶ, κατὰ φύσιν εἶναι, ὁποῦ συλλογίζεται πῶς δὲν εὑρίσκεται εἰς ὅλον τὸν κόσμον κἀνένας ἄλλος ἄνθρωπος πλέον κατώτερος, ἢ ἁμαρτωλότερος ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του· καὶ πῶς τὸ συλλογίζεται τοῦτο δὲν δύναμαι νὰ τὸ εἰπῶ, πάρεξ τοῦτο, καὶ μόνον ἐδυνήθηκα νὰ καταλάβω εἰς τοῦτο τὸ ἐπαινετὸν πάθος τῆς ταπεινοφροσύνης. Ὅτι ἀφ' οὗ ἔλθῃ εἰς τέτοιαν καλὴν κατάστασιν ἡ ψυχὴ, καὶ βαφῇ ὁ νοῦς της διὰ τοῦ Πνεύματος εἰς τὸ βάθος τῆς ταπεινοφροσύνης μὲ τὴν δύναμιν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀλησμονήσῃ πλέον ὅλον τὸν κόσμον, καὶ τὰ τοῦ κόσμου, καὶ στοχάζεται μόνον τὸν ἑαυτόν της πάντοτε, καὶ τὰ ἐδικά της, καὶ πολλυκαιρίσῃ εἰς τέτοιαν μελέτην, καὶ ἔλθῃ πλέον εἰς ἕξιν τῆς τοιαύτης μελέτης, τότε ἀληθινὰ βλέπει μοναχὰ τὸν ἑαυτόν της ἐξουθενημένην, καὶ εὐτελεστάτην, καὶ πληροφορεῖται, ὅτι εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τοῦ κόσμου δὲν εἶναι κἀνένας ἄλλος τέτοιος, ὡσὰν τὸν ἑαυτόν της. Ἔτζι λοιπὸν, ὅσον ἔχει τινὰς μὲ αἴσθησιν ψυχῆς τὸν ἑαυτόν του εὐτελέστερον, καὶ κατώτερον ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, τόσον θέλει γένῃ πρῶτος, καὶ ἀνώτερος ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους, καθὼς τὸ ὁρίζει, καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν, καὶ Θεός. «Ὁ θέλων εἶναι »πρῶτος πάντων, ἔστω πάντων διάκονος.» Ἂς ἀγωνισθοῦμεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς, ἀδελφοὶ, διὰ νὰ φθάσωμεν εἰς τέτοιαν τάξιν, καὶ κατάστασιν, καὶ τότε θέλει γνωρίσωμεν μὲ εὐκολίαν τοὺς Ἁγίους ὁποῦ ἔφθασαν εἰς τοῦτο, καὶ θέλει ἐπιτύχωμεν καὶ τὰ παρόντα, καὶ τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ, χάριτι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΟΓΔΟΗΚΟΣΤΟΣ Α'.

α'. Περὶ πνευματικῆς ἐργασίας
β'. Ποία ἦτον ἡ ἐργασία τῶν παλαιῶν Ἁγίων.
γ'. Καὶ πῶς δυνάμεθα καὶ ἡμεῖς νὰ κατορθώσωμεν αὐτήν.

α'. Ἐπειδὴ μερικοὶ ἄνθρωποι ἔχουν μεγάλην ὑπόληψιν διὰ τὸν ἑαυτόν τους, (ὁποῦ λάμποτε νὰ μὴν τὴν εἶχαν) καὶ νομίζουν πῶς εἶναι παρόμοιοι μὲ τοὺς παλαιοὺς Ἁγίους καὶ θεοφόρους Πατέρας ἡμῶν κατὰ τὴν γνῶσιν, καὶ πρᾶξιν, καὶ τελειότητα, καὶ πῶς ἔχουν τὴν ἰδίαν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁποῦ εἶχαν καὶ ἐκεῖνοι, καὶ συσταίνουν τὸν ἑαυτόν τους μὲ λόγια μοναχὰ χωρὶς ἔργα, μὲ τὸ νὰ ἐπλανήθησαν ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς οἰήσεως καὶ τῆς κενοδοξίας· ἔκρινα εὔλογον νὰ εἰπῶ εἰς αὐτοὺς ὀλίγα τινὰ μὲ ἁπλότητα, διὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ ὁποῦ εἶπε, καὶ σὺ στραφεὶς, διόρθωσαι τοὺς ἀδελφούς σου, καὶ διὰ τὴν κοινὴν ἀγάπην ὁποῦ μᾶς προστάζει ὁ Χριστὸς νὰ ἔχωμεν πρὸς τοὺς πλησίον μας. Θέλεις, ἀδελφὲ, νὰ ἀκούσῃς τί ἔκαμναν οἱ Ἅγιοι, καὶ θεοφόροι Πατέρες ἡμῶν, ὅταν ἐκάθηντο μέσα εἰς τὰ κελλεῖά τους; διάβασε τοὺς βίους τους, καὶ μάθε σὺ πρῶτον τὴν σωματικήν τους ἐργασίαν, καὶ τότε θέλει σοῦ φανερώσω καὶ ἐγὼ τὴν πνευματικὴν ἐργασίαν ὁποῦ ἔκαμναν· διατὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔγραψαν τοὺς βίους των, ἐφανέρωσαν τὰ σωματικὰ ἔργα τους, ἤγουν τὴν ἀκτημοσύνην, τὴν νηστείαν, τὴν ἐγκράτειαν, τὴν ὑπομονὴν, καὶ τὰ λοιπὰ, διὰ νὰ μὴ τὰ λέγω ὅλα, καὶ μακρύνω τὸν λόγον· τὴν δὲ πνευματικήν τους ἐργασίαν τὴν ἐφανέρωσαν, διὰ μέσου τῶν σωματικῶν τους ἔργων ὀλίγον τὶ, καὶ ὡσὰν μέσα εἰς καθρέπτην, διὰ νὰ γνωρίσουν, καὶ νὰ μάθουν τὰ πνευματικά τους χαρίσματα, καὶ νὰ μεθέξουν ἀπὸ αὐτὰ ἐκεῖνοι μόνον ὁποῦ δείχνουν τοὺς κόπους, καὶ τὴν πίστιν ἐκείνων μὲ αὐτὰ τὰ ἔργα, καὶ ἀγωνίζονται ὡσὰν ἐκείνους· οἱ δὲ λοιποὶ ὁποῦ δὲν χάμνουν τοὺς ἀγῶνας ἐκείνων, νὰ μὴν ἀκούσουν τίποτε διὰ τὰ πνευματικά τους ἔργα. Ὅμως ἐπειδὴ ἐκαταντήσαμεν εἰς τόσην μωρίαν, ὥστε νὰ νομίζωμεν, πῶς ἔχομεν καὶ ἡμεῖς τὴν ὁμοίαν χάριν τοῦ Πνεύματος ὁποῦ εἶχαν οἱ παλαιοὶ, χωρὶς νὰ κάμωμεν τὰ ἔργα ὁποῦ ἔκαμαν ἐκεῖνοι· ἂς ἐξετάσωμεν τὴν ὑπόθεσιν, καὶ ἀφ' οὗ πληροφορηθοῦμεν ἀπὸ τὰ μαρτυρημένα πράγματα, ἂς ἀγωνισθοῦμεν πλέον διὰ νὰ ἀκολουθήσωμεν ἐκείνους, καὶ ἐὰν δὲν δυνηθοῦμεν νὰ τοὺς φθάσωμεν.

β'. Λοιπὸν τί ἔκαμεν ὁ μέγας Ἀντώνιος, ὅταν ἐκάθητο μέσα εἰς τὸ μνῆμα; καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ δὲν ἤξευρεν ἀκόμι παντελῶς πνευματικὴν ἐργασίαν; δὲν ἐκλείσθη μέσα εἰς τὸ μνῆμα, ὡσὰν νεκρὸς, καὶ δὲν εἶχε μαζή του κανένα ἀπὸ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, οὔτε ἐφρόντιζε διὰ τὸν ἑαυτόν του τελείως; δὲν ἐνεκρώθη ὅλος διόλου ἀπὸ τὸν κόσμον, καὶ ἐκείττετο μέσα εἰς τὸ μνῆμα, ὡσὰν νεκρὸς, καὶ ἐζητοῦσε τὸν Θεὸν ὁποῦ δύναται νὰ τοῦ δώσῃ ζωὴν, καὶ νὰ τὸν ἀναστήσῃ; δὲν εὐχαριστεῖτο εἰς ψωμὶ καὶ νερὸν μοναχά; δὲν ἔπαθε πολλὰ κακὰ ἀπὸ τοὺς δαίμονας, καὶ ἐκείττετο μισαποθαμμένος ἀπὸ τὸν πολὺν δαρμόν; δὲν τὸν ἔφεραν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀσυκωτὸν, ὡς νεκρὸν, καὶ πάλιν ἀφ' οὗ ἦλθεν εἰς τὸν ἑαυτόν του δὲν ἐγύρισεν ὀπίσω, καὶ ἐπῆγεν εἰς τοὺς ἐχθρούς του μοναχός του; ὅτι ἀνίσως δὲν ἐγύριζεν εἰς τοὺς ἐχθρούς του, ἀλλὰ ἔμενεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἀνίσως δὲν ὑπέμενε μέχρι τέλους, δίδωντας τὸν ἑαυτόν του εἰς θάνατον μὲ ὅλην του τὴν προθυμίαν, καὶ προαίρεσιν, δὲν ἤθελε ἀξιωθῇ νὰ ἰδῇ τὴν πολυπόθητον ὄψιν τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ, οὐδὲ ἤθελε ἀκούσῃ τὴν γλυκυτάτην του φωνήν· ἀμὴ ἐπειδὴ ἐζήτησεν ὁλοψύχως, ἔκρουσε προθύμως, ὑπέ-

μεινε μέχρι τέλους, διὰ τοῦτο ἔλαβε καὶ τὸν μισθὸν ἄξιον τῆς ὑπομονῆς του. Ὅτι, ὡς εἴπαμεν, ἀπέθανε τῇ προαιρέσει διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐκείττετο ὡσὰν νεκρὸς, ἕως ὁποῦ ἦλθεν ὁ Χριστὸς ὁποῦ ζωογονεῖ τοὺς νεκροὺς, καὶ τὸν ἀνέστησεν ἀπὸ τὸν ᾄδην, ἤγουν ἀπὸ τὸ ψυχικὸν σκότος, καὶ τὸν ἔφερεν εἰς τὸ θαυμαστὸν φῶς τοῦ προσώπου του· τὸ ὁποῖον βλέποντάς το ὁ Ἀντώνιος, ἐλευθερώθη ἀπὸ ὅλα τὰ λυπηρὰ, καὶ ἐχάρη πολλὰ, καὶ ἔλεγε, Κύριε ποῦ ἦσουν ἕως τώρα; καὶ μὲ αὐτὸ ὁποῦ εἶπε, ποῦ ἦσουν Κύριε, ἐφανέρωσε, πῶς δὲν ἴξευρε ποῦ ἦτον ὁ Κύριος· καὶ πάλιν μὲ ἐκεῖνο ὁποῦ εἶπεν ἕως τώρα, ἐφανέρωσε, πῶς εἶδε, καὶ αἰσθάνθη, καὶ ἐγνώρισε τὴν παρουσίαν τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ. Ἀνίσως λοιπὸν ἡμεῖς δὲν θέλωμεν νὰ ἀρνηθοῦμεν τὸν κόσμον τοιούτης λογῆς, οὐδὲ προαιρούμεθα νὰ ὑπομείνωμεν παρόμοια μὲ τὸν Ἅγιον Ἀντώνιον, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἀξιωθοῦμεν νὰ ἰδοῦμεν τὸν Θεὸν μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ νὰ γεμίσωμεν ἀπὸ χαρὰν πνευματικὴν, ὡσὰν καὶ ἐκεῖνον; ὄχι, δὲν εἶναι δυνατόν. Ἀμὴ ὁ μέγας Ἀρσένιος παρευθὺς ὁποῦ ἐμίσησε τὸν κόσμον, τί ἔκαμε; δὲν ἄφησε τὰ βασίλεια, καὶ τοὺς βασιλεῖς, καὶ ἐκείνους ὁποῦ ἐφοροῦσαν τὰ μεταξωτὰ, καὶ τοὺς δούλους, καὶ ὅλον του τὸν πλοῦτον, καὶ ἐπῆγε μόνος εἰς τὸ μοναστήριον ὡσὰν ἕνας πτωχὸς, καὶ πένης, καὶ ἐσπούδαζε νὰ μὴ γνωρισθῇ ποῖος ἦτον, διὰ νὰ φύγῃ τὴν δόξαν, καὶ τὸν ἔπαινον τῶν ἀνθρώπων, καὶ νὰ δοξασθῇ κοντὰ εἰς τὸν Θεόν; τί λοιπόν; ἆρά γε εὐχαριστήθη νὰ μείνῃ μὲ αὐτὰ μοναχά; ὄχι· ἀμὴ τί ἔκαμεν; οὐδὲ ἔστερξε μόνον νὰ συναριθμήσῃ τὸν ἑαυτόν του μὲ τοὺς πτωχοὺς ἐκείνους ἀσκητὰς, ὡς πτωχὸς, καὶ καταφρονημένος, ἀμὴ ἐστοχάσθη τὸν ἑαυτόν του, ὡσὰν σκύλλον, διατὶ ὅταν τοῦ ἔρριψε διὰ δοκιμὴν ὁ ἡγούμενος κομμάτι ψωμὶ, καὶ ἔπεσε τὸ ψωμὶ κάτω εἰς τὴν γῆν, αὐτὸς ὁ εὐλογημένος ἔβαλε τὰ χέριά του κάτω εἰς τὴν γῆν, καὶ περιπατῶντας, ὡσὰν τετράποδον μὲ τὰ χέρια ὁμοῦ, καὶ μὲ τὰ πόδια, καὶ πέρνωντας τὸ ψωμὶ ὄχι μὲ τὸ χέρι του, ἀλλὰ μὲ τὸ στόμα του, ὡσὰν σκύλλος, τὸ ἔφαγε. Καὶ ὅταν ἐκάθετο εἰς τὸ κελλεῖόν του, ὄχι μόνον ἔκαμνεν ἐργόχειρον ὁποῦ ἦτον τελείως ἀσυνήθιστος εἰς αὐτὸ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς χρείας του ἐξοδίαζε πολλὰ ὀλιγώτερον ἀπὸ ἐκεῖνο ὁποῦ ἔπερνεν ἀπὸ τὸ ἐργόχειρόν του, καὶ ἔπινε καὶ νερὸν βρωμερόν. Διὰ τοῦτο καὶ ὅταν ἐδούλευε τὸ ἐργόχειρόν του, καὶ ὅταν ἐπροσηύχετο, πάντοτε ἔκλαιε, καὶ ἐβρέχετο μὲ τὰ δάκρυά του, καὶ ἐστέκετο εἰς τὴν προσευχὴν ἀπὸ τὸ βράδυ ἕως ὁποῦ ἐξημέρωνε, καὶ ὑπέμεινεν ἕως τέλους τὴν πτωχείαν, καὶ εὐτέλειαν· διατί; διὰ νὰ ἰδῇ, καὶ νὰ πάθῃ καὶ αὐτὸς ἐκεῖνο ὁποῦ ἠξιώθη νὰ ἰδῇ, καὶ νὰ πάθῃ καὶ ὁ μέγας Ἀντώνιος. Ἀμὴ πῶς δὲν εἶναι γραμμένον καὶ διὰ αὐτὸν, πῶς εἶδε τὸν Χριστόν; μήπως καὶ δὲν ἔκαμεν αὐτὸς τοὺς ἀγῶνας τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου, ἢ μήπως καὶ τοὺς ἀγῶνάς του τοὺς ἔκαμεν, ὅμως δὲν ἠξιώθη νὰ ἰδῇ τὸν Θεόν; Ὄχι, δὲν εἶναι ἔτζι· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἠξιώθη νὰ ἰδῇ τὸν Θεὸν τοιουτωτρόπως, καθὼς καὶ ὁ μέγας Ἀντώνιος, ὅμως ἐκεῖνος ὁποῦ ἔγραψε τὸν βίον του δὲν τὸ εἶπε φανερά· καὶ ἂν θέλῃς νὰ τὸ μάθῃς μὲ ἀκρίβειαν, διάβασε τὰ κεφάλαια ὁποῦ ἔγραψεν ὁ μέγας Ἀρσένιος, καὶ θέλει γνωρίσεις ἀπὸ αὐτὰ, ὅτι καὶ αὐτὸς εἶδε τὸν Θεόν.

γ΄. Λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ μιμεῖται αὐτοὺς τοὺς Ἁγίους μὲ τὰ ἴδια ἔργα, καὶ μὲ τοὺς ἰδίους ἀγῶνας, βεβαιότατα θέλει ἀξιωθῇ καὶ αὐτὸς νὰ ἀπολαύσῃ, καὶ τὴν ἰδίαν χάριν. Εἰδὲ καὶ τινὰς δὲν θέλει νὰ μιμηθῇ τὴν ταπείνωσιν, καὶ τὴν ὑπομονήν τους, διατί λέγει τὸ πρᾶγμα πῶς εἶναι ἀδύνατον; ἀλλὰ τὰς πράξεις, καὶ τὴν ἄσκησιν τοῦ Ἁγίου Εὐθυμίου, καὶ Σάββα, καὶ τῶν λοιπῶν Ἁγίων ποῖος εἶναι δυνατὸς νὰ τὰς διηγηθῇ; ὅτι κἀνένας ἀπὸ τοὺς Ἁγίους Πατέρας, οὔτε πρὶν νὰ λάβῃ τὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος, οὔτε ἀφ' οὗ τὴν ἔλαβε δὲν ἐδυνήθη νὰ ἀπεράσῃ τὸν σκοτασμὸν τῆς ψυχῆς, οὐδὲ νὰ ἰδῇ τὸ φῶς τοῦ Παναγίου Πνεύματος, χωρὶς κόπους, καὶ πόνους, καὶ ἱδρῶτας πολλοὺς τῆς ἀρετῆς, καὶ χωρὶς βίαν, καὶ στενοχωρίαν καὶ θλίψιν. «Βιαστὴ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, καὶ βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν· ἐπειδὴ διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς αὐτὴν, ἡ ὁποία εἶναι ἡ χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος.» Ὅτι αὐτὸ δηλοῖ ὁ λόγος τοῦ Κυρίου, ὁποῦ λέγει. «Ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἐντὸς ἡμῶν ἐστὶ, διὰ νὰ ἀγωνισθοῦμεν νὰ λάβωμεν, καὶ νὰ ἔχωμεν μέσα μας τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· Λοιπὸν ὅσοι εἶναι ἔξω ἀπὸ τὴν παντοτινὴν βίαν, καὶ θλίψιν, καὶ στενοχωρίαν, καὶ πτωχείαν, καὶ εὐτέλειαν ἃς

μὴ λέγουν πῶς ἔχουν μέσα τους τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· ὅτι χωρὶς κόπους, καὶ ἱδρῶτας, καὶ πόνους τῆς ἀρετῆς, αὐτὸς ὁ μισθὸς δὲν δίδεται εἰς κανένα. Ὅθεν ἀληθεύει ὁ κοινὸς λόγος ὁποῦ λέγει· δεῖξον ἔργα, καὶ ζήτει μισθούς. Διατὶ ἐγὼ ἰξεύρω ἄνθρωπον (πρὸ τοῦ νὰ κοπιάσῃ εἰς τὴν ἄσκησιν, καὶ πρὸ τοῦ νὰ βιάσῃ τὸν ἑαυτόν του) ὁποῦ ἐδιάβασε τὰς θείας γραφὰς μὲ εὐθύτητα διαλογισμῶν, καὶ μὲ ἁπλότητα ψυχῆς, καὶ ὁποῦ ἀγρύπνησε, καὶ προσευχήθη ὀλίγας ἡμέρας, καὶ νύκτας, χωρὶς κόπους, καὶ ἀγῶνας, καὶ τόσον πολλὰ ἐφωτίσθη ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος, ὁποῦ τοῦ ἐφαίνετο πῶς εὑρίσκετο ἔξω ἀπὸ τὸ σῶμα, καὶ ἔξω ἀπὸ τὸ σπῆτι, καὶ ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον. Διατὶ ὅταν εἶδεν ἐκεῖνο τὸ φῶς ἦτον νύκτα, καὶ ἔγινεν ὡσὰν ἡμέρα τελεία. Ὅμως ἐπειδὴ ἔλαβε τὸν πλοῦτον χωρὶς κόπον, ὀγλίγρα τὸν ἐκαταφρόνησε· διὰ τοῦτο ἔπεσε, καὶ εἰς ἀμέλειαν, καὶ ἔχασεν ὅλον ἐκεῖνον τὸν πλοῦτον, καὶ τόσον πολλὰ, ὁποῦ οὐδὲ ἐνθυμεῖτο παντελῶς, πῶς εἶδε καμμίαν φορὰν τοιαύτην δόξαν. Λοιπὸν ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἠξιώθησαν ποτὲ νὰ λάβουν, ἢ νὰ ἰδοῦν παντελῶς αὐτὴν τὴν δόξαν, πῶς λέγουν, ὅτι τὴν ἔχουν ὅλην μέσα τους; ἀπορῶ. Ἀλλ' ὢ τῆς τυφλώσεως, καὶ τοῦ σκοτασμοῦ αὐτῶν· ὢ τῆς ἀναισθησίας τους, καὶ ματαίας οἰήσεως· ποῦ τὸ ἔμαθαν αὐτὸ, ἢ ἀπὸ ποίας γραφὰς τὸ ἤκουσαν; κατὰ ἀλήθειαν ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία, καὶ ἔμειναν εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἤγουν εἰς τὸ σκότος τῶν παθῶν τους, καὶ τῶν ἡδονῶν. Ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐπόθησαν νὰ ἰδοῦν τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, τὴν ὁποίαν ἀξιώνονται νὰ τὴν βλέπουν οἱ πραεῖς, καὶ ταπεινοὶ, καὶ πτωχοὶ, δέχονται μὲ εὐχαρίστησίν τους κάθε στενοχωρίαν, καὶ θλίψιν, καὶ πτωχείαν, καὶ εὐτέλειαν, καὶ ἀπέχουν σφοδρῶς ἀπὸ κάθε σωματικὴν ἡδονὴν, καὶ ἄνεσιν, καὶ τιμήν· καὶ χωρίζουν καὶ ἀπὸ κάθε ἄνθρωπον μικρὸν ὁμοῦ, καὶ μεγάλον, καὶ φεύγουν ἀπὸ αὐτοὺς χωρὶς μῖσος, διὰ νὰ ἀξιωθοῦν νὰ ὑπάγουν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, πρὸ τοῦ νὰ κοπῇ ὁ δρόμος τῆς παρούσης ζωῆς, ἤγουν πρὸ τοῦ νὰ ἀποθάνουν. Διατὶ οἱ τέτοιοι ταπεινώνονται πολλὰ, καὶ στοχαζόμενοι πῶς εἶναι ἀληθινὰ κακότροποι, καὶ πολλὰ ἁμαρτωλοὶ, καὶ ἐχθροὶ, καὶ παραβάται τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, ἀπερνοῦν τὴν ζωήν τους σκυθρωποὶ, καὶ πολλὰ λυπημένοι, καὶ μετανοημένοι, καὶ ποθοῦν νὰ μάθουν, τί πρέπει νὰ κάμουν, διὰ νὰ φιλιωθοῦν μὲ τὸν Δεσπότην Χριστόν. Διὰ τοῦτο λοιπὸν τοὺς χαρίζει καὶ ὁ Κύριός μας, ὄχι μόνον τὸ νὰ γνωρίσουν, τί πρέπει νὰ κάμουν διὰ νὰ φιλιωθοῦν μὲ αὐτὸν, ἀλλὰ τοὺς δίδει καὶ δύναμιν, καὶ ὑπομονὴν διὰ νὰ τελειώσουν ὅλα, ὅσα πρέπει νὰ κάμουν, διὰ νὰ ἰδοῦν, καὶ νὰ ἀποκτήσουν τὸν ἐπὶ πάντων, καὶ ἐν πᾶσι Θεὸν, καὶ τότε πλέον νὰ πολιτεύωνται, ὡσὰν νὰ εἶναι εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ νὰ ἔχουν ἐκεῖνο τὸ πολίτευμα κἂν εὑρίσκονται εἰς τὰ βουνὰ, κἂν εἰς σπήλαια, κἂν εἰς κελλεῖα, κἂν εἰς πολιτείας· καὶ τοιουτωτρόπως νὰ τὸν δουλεύουν πάντοτε μὲ χαρὰν, καὶ εὐφροσύνην, καὶ ἀγαλλίασιν ἀνεκλάλητον. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἐργασία τῶν Ἁγίων· αὐτὴ εἶναι ἡ πρᾶξις ἐκείνων ὁποῦ ἐνεργοῦνται μὲ Πνεῦμα Θεοῦ· ὅ,τι λογῆς ἔγινε καὶ εἰς τοὺς ἐδικούς μας καιροὺς ὁ Ἅγιος, καὶ μακαριώτατος Συμεὼν ὁ εὐλαβὴς, ὁποῦ ἔλαμψεν, ὡσὰν ἥλιος μέσα εἰς τὸ περίφημον Μοναστήριον τοῦ Στουδίου· ἐκεῖνος ὁποῦ εὑρίσκετο μίαν φορὰν μέσα εἰς τὸν κόσμον, καὶ εἰς τὰ κοσμικὰ πράγματα, καὶ μὲ φίλους, καὶ συγγενεῖς, καὶ μὲ φροντίδας, καὶ μερίμνας, καὶ ἡδονὰς κοσμικὰς, καὶ ὕστερα τόσον τὰ ἀρνήθη ὅλα, ὁποῦ μηδὲ τὰ ἐνθυμεῖτο παντελῶς. Ἐκεῖνος, λέγω, ὁποῦ ἐδιάτριβε μέσα εἰς τὸ πλῆθος τῶν Μοναχῶν, καὶ εἶπε τοῦτον τὸν μακάριον λόγον. Χρέος ἔχει ὁ Μοναχὸς νὰ εὑρίσκεται μέσα εἰς τὸ μοναστήριον, ὡς ὢν, καὶ καὶ μὴ ὢν, καὶ μὴ φαινόμενος, μᾶλλον δὲ μὴ γνωριζόμενος· τὸ ὁποῖον τὸ ἐξηγοῦσε, καὶ ἔλεγε, ὡς ὢν, ὡσὰν νὰ εἶναι κατὰ τὸ σῶμα, καὶ νὰ μὴν εἶναι κατὰ τὸ Πνεῦμα, καὶ νὰ μὴ φαίνεται εἰς τοὺς ἄλλους, ἔξω μόνον εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἔγιναν καθαροὶ κατὰ τὴν καρδίαν, μὲ τὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος, καὶ νὰ μὴ γνωρίζεται, μὲ τὸ νὰ μὴν ἔχῃ τίποτε μὲ κανένα. Ὢ μακάριοι λόγοι, διὰ μέσου τῶν ὁποίων κηρύττεται ἡ ὑπὲρ ἄνθρωπον ἀγγελική του πολιτεία· ὢ λόγοι ἀξιοθαύμαστοι, διὰ μέσου τῶν ὁποίων αὐτὸς ὁ ἴδιος ὡμολόγησε, πῶς ἀπόκτησε ἐν οὐρανοῖς τὸ πολίτευμα μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ πρὸς τούτοις μᾶς ἐφανέρωσε τὴν ἕνωσιν ὁποῦ εἶχε μὲ τὸν Θεὸν, μὲ τὸν λόγον ὁποῦ εἶπε, νὰ μὴν ἔχῃ τίποτε μὲ κανένα· τὸ ὁποῖον θὰ ἠμπορεῖ νὰ τὸ κατορθώσῃ τινὰς, ἢ νὰ τὸ εἴπῃ

τῇ ἀληθείᾳ, ἀνίσως δὲν ἑνωθῇ ὅλος διόλου μὲ τὸν Θεόν· εἰδὲ καὶ τὸ εἰπῇ πλανᾷ τὸν ἑαυτόν του. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν εἶναι ἑνωμένος μὲ τὸν Θεὸν, καὶ λέγει πῶς δὲν ἁμαρτάνει εἶναι τυφλὸς, καὶ δὲν βλέπει παντελῶς, οὐδὲ αἰσθάνεται· ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ ἔχει τὸν Θεὸν μέσα του, δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἁμαρτάνῃ· ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει, καθὼς λέγει ὁ Θεολόγος Ἰωάννης. Ὅτι δὲ ὁ εὐλαβὴς Συμεὼν εἶχεν ὅλον τὸν Θεὸν μέσα του, καὶ ὅταν ἐζοῦσε τὸ ἔλεγε, καὶ ἀφ' οὗ ἀπέθανε τὸ φωνάζει μεγαλοφώνως διὰ μέσου τοῦ συγγράμματός του, λέγων. Ἀπόκτησαι τὸν Θεὸν φίλον εἰς τὸν ἑαυτόν σου, καὶ δὲν θέλει χρειασθῇς ἀνθρώπων βοήθειαν. Καὶ πάλιν ἀλλαχοῦ, ἀπόκτησαι τὸν Θεὸν, καὶ δὲν θέλει χρειασθῇς βιβλία· καὶ τοῦτο τὸ ἐφανέρωσε καὶ μὲ τὸ ἔργον ἐμπράκτως, ἐπειδὴ ἐσύνθεσε Βιβλίον ὁλόκληρον μὲ τοὺς ἰδίους του κόπους, ἢ καλλίτερα νὰ εἰπῶ μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁποῦ ἐκατοίκησεν εἰς αὐτὸν, μὲ ὅλον ὁποῦ δὲν ἦτον μαθηματικὸς, καὶ μαζὴ μὲ τὸν Ἅγιον Συμεὼν τὸν Πνευματικόν μου Πατέρα τὸ μαρτυρῶ καὶ ἐγὼ, καὶ τὸ ὁμολογῶ. Διατὶ τόσον πολλὰ ἀγωνίσθη ὁ μακάριος καὶ ὅσιος ἐκεῖνος Συμεὼν ὁποῦ ὑπερέβη καὶ τοὺς παλαιοὺς Ἁγίους· καὶ τόσους πολλοὺς πειρασμοὺς, καὶ θλίψεις ὑπέμεινεν, ὁποῦ ἔγινεν ὅμοιος μὲ πολλοὺς ἀπὸ τοὺς μεγάλους, καὶ περιφήμους μάρτυρας· διὰ τοῦτο καὶ ἐδοξάσθη ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ ἔγινεν ἀπαθὴς, καὶ Ἅγιος, καὶ ἀξιώθη νὰ λάβῃ εἰς τὸν ἑαυτόν του τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὅτι καθὼς ἡ στέρνα ξεχειλίζει ἀπὸ τὸ νερὸν ὁποῦ τρέχει εἰς αὐτὴν, ἔτζι καὶ ὁ ὅσιος Πατὴρ ἡμῶν ἔλαβεν ἐκ τοῦ πληρώματος τοῦ Δεσπότου ἡμῶν Χριστοῦ, καὶ ἐξεχείλισεν ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον εἶναι νερὸν ζωντανόν. Καὶ πάλιν, καθὼς λαμβάνει τινὰς χορταστικὰ ἀπὸ τὴν στέρναν τὸ νερὸν ὁποῦ ξεχειλίζει, καὶ χύνεται ἔξω ἀπὸ αὐτὴν, τοιουτωτρόπως καὶ ὁ μαθητής του εἶδε, καὶ ἔλαβε τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁποῦ ἐξεχείλισε, καὶ ἐχύνετο ἔξω πάντοτε ἀπὸ αὐτὸν τὸν Ἅγιον, καὶ πνευματικόν μας Πατέρα, καὶ ἔπιεν ἀπὸ αὐτὴν, καὶ ἔνιψε τὸ πρόσωπόν του, καὶ τὰς χεῖρας, καὶ τοὺς πόδας του, ἔπειτα ἐλούσθη ὅλος ὅλην τὴν ψυχὴν, καὶ ὅλον τὸ κορμὶ μὲ ἐκεῖνο τὸ ἀθάνατον νερόν· ὢ Μυστηρίου παραδόξου, καὶ φρικτοῦ· καὶ μὴν ἀπιστεῖτε ἀδελφοί μου εἰς τοῦτο, ὅτι τοῦτος ὁ λόγος δὲν εἶναι ἐδικός μου μοναχὰ, οὐδὲ ἔγινε τοῦτο εἰς αὐτοὺς μοναχά. Ἀλλ' ἄκουε τὸν Εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην τί λέγει διὰ αὐτὸ τὸ νερὸν, ἢ καλλίτερα νὰ εἰπῶ, διὰ αὐτὸν τὸν ζῶντα Υἱὸν, καὶ Λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐπλούτησε καὶ ὁ Ἰωάννης τὸν λόγον. «Ὁ πίνων, λέγει ὁ Χριστὸς, ἐκ τοῦ ὕδατος »τούτου, ἤγουν τοῦ αἰσθητοῦ, διψήσει πάλιν· »ὃς δὲ πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος, οὗ ἐγὼ δώσω αὐ»τῷ, οὐ μὴ διψήσει πώποτε, ἀλλὰ γενήσεται »αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἁλλομένου εἰς ζωὴν αἰώ»νιον». Καὶ ἐξηγῶντάς το ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης λέγει· «τοῦτο δὲ ἔλεγε περὶ τοῦ Πνεύ»ματος, οὗ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες »εἰς αὐτόν». Καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος λέγει. «Ἡμεῖς οὐ τὸ Πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν »ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τὸ ἐκ Θεοῦ, ἵνα ἴδωμεν τὰ »ὑπὸ Θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν, ἃ καὶ λαλοῦμεν». Ὅτι διὰ τοῦ τοιούτου ὕδατος πλύνεται καὶ εὐγαίνει ἀπὸ τὴν ψυχὴν ἡ πονηρία, ὡσὰν μολυσμός· καὶ χωρὶς αὐτὸ, καὶ πολλὰ νὰ κοπιάσῃς, καὶ νὰ ἀγωνισθῇς, δὲν θέλει ὠφελήσῃς τίποτες. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς μὴ δυνάμενοι κατ' οὐδένα τρόπον νὰ κρύψωμεν τὸ τάλαντον, ἤγουν τὸ χάρισμα τοῦ Δεσπότου ἡμῶν Χριστοῦ, καὶ νὰ μὴ κηρύττωμεν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ὁποῦ ἐδόθη εἰς αὐτὸν ὁμολογοῦμεν παρρησίᾳ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, ὅτι διὰ μέσου τοῦ ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Συμεὼν, ἐχόρτασεν ἀχόρταστα καὶ ἐκεῖνος ἀπὸ τὸ νερὸν ὁποῦ ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Θεὸν, εἰς δόξαν τοῦ Ἁγίου του ὀνόματος, καὶ κατὰ τὴν δύναμίν μας, ὡς ἐλάχιστοι, καὶ ἀχρεῖοι ἐδοξάσαμεν, καὶ δοξάζομεν καὶ ἡμεῖς τὸν Θεὸν ὁποῦ ἐδόξασε τὸν ὅσιον ἐκεῖνον Πατέρα ἡμῶν Συμεὼν τὸν εὐλαβῆ, καὶ διὰ μέσου αὐτοῦ καὶ ἐκεῖνον. Ὅθεν ἂς μὴ λογιάσῃ τινὰς, πῶς ἐγὼ ψεύδομαι, καὶ ὁμιλῶ ἐναντίον τῆς ἐδικῆς μου ψυχῆς, καὶ τοῦ πνευματικοῦ μου Πατρὸς, νομίζοντάς με τορνολόγον, καὶ ψευδολόγον, διατὶ ἰξεύρω, ὅτι ὁ Θεὸς ἀπολεῖ πάντας τοὺς λαλοῦντας τὸ ψεῦδος. Ἀλλὰ καὶ ὁ θεῖος Παῦλος μὲ διδάσκει νὰ τὸ κάμνω τοῦτο, λέγων. «Εὐ»λογητὸς ὁ Θεὸς, καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν »Ἰησοῦ Χριστοῦ· ὁ ὢν εὐλογητὸς, ἀλήθειαν λέ»γω, καὶ οὐ ψεύδομαι. Οἶδα ἄνθρωπον πρὸ ἐ»τῶν δεκατεσσάρων, καὶ τὰ ἑξῆς». Καὶ πάλιν· «Ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ Πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν,

»ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τὸ ἐκ Θεοῦ, ἵνα ἴδωμεν τὰ »ὑπὸ τοῦ Θεοῦ χαρισθέντα, ἡμῖν, ἃ λαλοῦμεν». Καὶ μάλιστα τί τὸ ὄφελος εἰς ἐμένα, ἢ εἰς τὸν πνευματικόν μου πατέρα ἀπὸ τοὺς ἐπαίνους; ἐξάπαντος δὲν εἶναι κἀνένα ὄφελος εἰς ἡμᾶς παντελῶς· ἀμὴ καθὼς, ὁμιλῶντας περὶ τῶν παλαιῶν Ἁγίων δὲν ὠφέλησα παντελῶς ἐκείνους, ἀλλὰ ἐπαρακίνησα τοὺς ἀκροατὰς νὰ τοὺς μιμηθοῦν· τοιουτωτρόπως ὡμίλησα, καὶ δὲν θέλει παύσω ἀπὸ τὸ νὰ ὁμιλῶ καὶ περὶ τοῦ ὁσίου Συμεὼν, καὶ ὅταν τὸ καλέσῃ χρεία, καὶ εἶναι ἀνάγκη, διηγοῦμαι καὶ περὶ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ καὶ μὴ θέλωντας· διατὶ ἡ ἀπιστία τῶν πολλῶν, ἐκείνων ὁποῦ λέγουν εἰς βλάβην τῶν ἀκροατῶν, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γένῃ τινὰς εἰς τοὺς παρόντας καιροὺς τοιοῦτος, ὡσὰν ἐκείνους τοὺς παλαιοὺς Πατέρας, οὔτε δύναται νὰ τοὺς φθάσῃ τινὰς εἰς τὰς ἀρετὰς ὁποῦ ἔκαμαν, οὔτε ἀξιώνεται νὰ λάβῃ τὰ χαρίσματα ὁποῦ ἔλαβαν ἐκεῖνοι, αὐτὴ μὲ βιάζει νὰ λέγω ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν ἤθελα νὰ τὰ εἰπῶ ποτὲ, καὶ νὰ παρρησιάζω κατὰ ἀλήθειαν εἰς ὅλους τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ ἐλέγχεται ἡ ἀμέλεια, καὶ ὀκνηρία ἐκείνων ὁποῦ λέγουν αὐτά. Ὁ μακάριος Συμεὼν ἐκοπίασε, καὶ ἠγωνίσθη τόσον πολλὰ ὁποῦ ὑπερέβη εἰς τοὺς κόπους, καὶ ἀγῶνας, καὶ πολλοὺς ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς Ἁγίους· καὶ τόσους πειρασμοὺς, καὶ θλίψεις ὑπέμεινεν, ὁποῦ ἔγινεν ὅμοιος μὲ πολλοὺς ἀπὸ τοὺς ὀνομαστοὺς, καὶ μεγάλους μάρτυρας, καὶ διὰ αὐτὰ ἐδοξάσθη ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ ἔγινεν ἀπαθὴς, καὶ Ἅγιος, καὶ ἀξιώθη νὰ λάβῃ εἰς τὸν ἑαυτόν του ὅλην, διὰ νὰ εἰπῶ τοιουτωτρόπως, τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καὶ καθὼς ὁ πατὴρ δίδει τὴν κληρονομίαν εἰς τὸν υἱόν του χάρισμα, ἔτζι καὶ ὁ Πνευματικός μου Πατὴρ ἔδωκεν εἰς τὸν μαθητήν του χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, χωρὶς κόπον, καὶ ἀγῶνα ἐδικόν του, ἀλλὰ χάρισμα. Διατί ποῖος ἀπὸ ἡμᾶς δύναται, ὄχι νὰ κάμῃ τὰ ἔργα ὁποῦ ἔκαμεν, ἀλλὰ νὰ νοήσῃ καλῶς ἐκεῖνα ὁποῦ εἶπεν, ὅτι πρῶτον ἀπὸ ὅλα τὰ ἔγραψεν ὁ Ἅγιος τοῦτος, ὡσὰν διδασκαλίαν. Ἀδελφὲ, αὐτὴ λέγεται τελεία ἀναχώρησις τοῦ κόσμου, ἡ παντελὴς ἀπονέκρωσις; καὶ ἐκκοπὴ τοῦ ἰδίου θελήματος. Ὢ μακαρία φωνὴ, καὶ διὰ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, ὢ μακαρία ψυχὴ, ὁποῦ ἠξιώθη νὰ γένῃ τοιαύτη, καὶ νὰ χωρισθῇ ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον. Λοιπὸν εἰς αὐτοὺς, καὶ εἰς τοὺς τοιούτους λέγει ὁ Δεσπότης Χριστός· τὸ «Ὑμεῖς οὐκ ἐστὲ »ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ »τοῦ κόσμου. Δεῦτε πρός με, κἀγὼ ἀναπαύσω »ὑμᾶς». Διατὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ πορεύονται κατὰ ἄλλον τρόπον, καὶ κάμνουν τὸ ἴδιόν τους θέλημα, κἂν ὀλίγον τὶ ἢ καὶ εἰς μερικὰ καλὰ, κατὰ τὸ φαινόμενον, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἰδοῦν τὴν ζωὴν ἐκείνην ὁποῦ βλέπουν, ὅσοι ἐχωρίσθησαν ἀπὸ τὸν κόσμον, καὶ ἐνεκρώθησαν παντελῶς κατὰ τὸ θέλημά τους. Λοιπὸν ἀνίσως ἐσὺ, ὦ ἀδελφέ μου, δὲν καταδέχεσαι νὰ ταπεινωθῇς, καὶ νὰ ὑποταχθῇς, καὶ νὰ θλιβῇς, καὶ νὰ ἀτιμασθῇς, καὶ νὰ ἐξουδενωθῇς, καὶ νὰ ὑβρισθῇς, καὶ νὰ γένῃς, ὡσὰν ἕνας ἀνόητος καὶ ἀγνώριστος, καὶ εὐτελὴς, καὶ παρερριμμένος, καὶ πρὸς τούτοις δὲν καταδέχεσαι νὰ καταφρονηθῇς ἀπὸ κάθε ἄνθρωπον, καὶ νὰ νομισθῇς ὡσὰν ἕνας ἀπὸ τοὺς σεληνιασμένους, καὶ ζητούλους, εἰπέ μου πῶς εἶναι δυνατὸν να γένῃς κατὰ ἄλλον τρόπον ξένος τοῦ ἐδικοῦ σου θελήματος; Ὅτι ἀνίσως ὁ Θεὸς παρήγγειλεν εἰς ἡμᾶς ὅλους νὰ ὑπομένωμεν αὐτὰ, ὡσὰν ὁποῦ γίνονται εἰς ἡμᾶς διὰ δοκιμὴν, καὶ διὰ νὰ εἰπῶ καλλίτερα διὰ κάθαρσιν τῶν ψυχῶν ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς δὲν θέλομεν νὰ τὰ ὑπομείνωμεν· ἀμὴ ζῇ εἰς ἡμᾶς τὸ γεῶδες φρόνημα τῆς σαρκὸς, ἤγουν τὸ νὰ μὴ θέλωμεν νὰ πάθωμεν αὐτὰ, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ γένωμεν νεκροὶ εἰς τὸν κόσμον, καὶ εἰς τὰ πράγματα τοῦ κόσμου; ὄχι, δὲν εἶναι δυνατόν. Εἰδὲ καὶ δὲν νεκρωθοῦμεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ εἰς ὅλα τὰ κοσμικὰ, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ζήσωμεν τὴν ἐν Χριστῷ κεχρυμμένην ζωὴν, ἡμεῖς ὁποῦ δὲν ἐνεκρώθημεν διὰ τὸν Θεόν; καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἰδοῦμεν τὸν Θεὸν ὁποῦ νὰ κατοικήσῃ, ὡσὰν φῶς εἰς ἡμᾶς, καθὼς τὸ εἶπε καὶ ὁ Ἅγιος Συμεών; Ὄχι ἀδελφοί μου, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀξιωθοῦμεν νὰ λάβωμεν αὐτὸ τὸ χάρισμα, καὶ ἂς μὴ μᾶς πλανᾷ τινάς Εἰδὲ καὶ νομίζεις τὸν μακάριον Συμεὼν μωρὸν, καὶ διὰ τοῦτο αἰσχύνεσαι νὰ μιμηθῇς τὰ ἔργα του, μιμήσου τὸν Χριστὸν, καὶ μάθε καὶ σὺ διὰ τὴν σωτηρίαν σου, καθὼς καὶ ἐκεῖνος ἔπαθε διὰ ἐσέ. Ὅτι καὶ αὐτὸν τὸν ὠνόμαζαν, ὡς ἀκούεις, δαιμονισμένον, πλάνον, φάγον, καὶ οἰνοπότην, λέγοντες εἰς αὐτὸν δαιμόνιον ἔχεις. Καὶ πάλιν, ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος, καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος, καὶ ἁμαρτωλῶν. Αὐτὰ τὰ ἴδια ἤκουσε καὶ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ὁ ὅσιος Πατὴρ ἡμῶν Συμεὼν διὰ ἐμένα, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα διὰ ἡμᾶς. Καὶ πρὸς τούτοις ἀκούεις πάλιν πῶς ὁ Κύριός μας ἐσύρετο δεδεμένος, ὡσὰν φονιᾶς, καὶ κακοποιὸς, καὶ πῶς ἐπαραστέκετο ἔμπρὸς εἰς τὸν Πιλάτον, ὡσὰν ἕνας εὐτελὴς, καὶ οὐτιδανός· καὶ πῶς ἐρραπίσθη ἀπὸ δοῦλον, καὶ ἐβάλθη εἰς φυλακὴν, καὶ πῶς ἐτραβίζετο ἀπὸ τοὺς στρατιώτας, καὶ πῶς ἐπαρεδόθη εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἑβραίων ἀπὸ τὸν Πιλάτον ὁποῦ τοὺς εἶπε, λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ σταυρώσατε. Στοχάσου λοιπὸν πῶς εὑρίσκετο εἰς τὸ μέσον αὐτῶν ὁ Χριστὸς, ὁ ὢν ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, καὶ διακρατῶν τὰ πάντα τῇ ἰδίᾳ χειρὶ αὐτοῦ; Πῶς ἐσπρόχνετο ἀπὸ τὸ ἕνα, καὶ τὸ ἄλλο μέρος; πῶς ἐγροθίζετο, καὶ ἐρραπίζετο, καὶ ἐφέρετο εἰς τὸ κριτήριον, ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι ἀθεώρητος εἰς ὅλην τὴν κτίσιν, καὶ εἰς αὐτὰ τὰ Σεραφίμ; πῶς ἐγυμνώνετο· πῶς ἐδένετο εἰς τὴν κολώναν· πῶς ἐλάμβανεν τεσσαράκοντα πληγὰς σωστὰς, αἱ ὁποῖαι ἐφανέρωναν τὴν ἀπόφασιν τοῦ θανάτου του. Ἔπειτα στοχάσου· πῶς ἐνεδύθη πορφύραν κοκκίνην περιπαικτικῶς· πῶς ἐκτυπᾶτο εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ ἐρωτᾶτο ἀπὸ τοὺς στρατιώτας, τὸ, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε; πῶς ἐστεφανώνετο μὲ ἀκάνθια, καὶ ἐπροσκυνεῖτο καὶ ἐμπαίζετο, καὶ ἐνεπτύετο, καὶ ἤκουε χλευαστικῶς, ἴδε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, καὶ πῶς ἐνεδύετο πάλιν τὰ ἐδικά του φορέματα· πῶς ἐδένετο ἀπὸ τὸν λαιμὸν μὲ σχοινίον, καὶ ἐτραβίζετο εἰς τὸν θάνατον· καὶ ἀκολούθως πῶς ἐφορτώνετο τὸν ἴδιον σταυρὸν καὶ ἐπήγαινε εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης, καὶ πάλιν πῶς ἐκοίταζε τὸν σταυρὸν ὁποῦ ἐμπήγετο εἰς τὴν γῆν, καὶ πῶς ἐγκατελείφθη μόνος ἀπὸ ὅλους τοὺς φίλους, καὶ τοὺς μαθητάς του· Καὶ ὕστερον πάλιν στοχάσου, πῶς ἐγυμνώνετο, καὶ ἐκρεμᾶτο εἰς τὸν σταυρόν· πῶς ἐκαρφώνετο ἀπὸ τοὺς στρατιώτας τὰς χεῖρας, καὶ τοὺς πόδας· πῶς ἐποτίζετο χολήν· πῶς ἐκεντᾶτο εἰς τὴν πλευρὰν μὲ τὴν λόγχην· πῶς ἐβλασφημεῖτο ἀπὸ τὸν ληστήν· πῶς ἐχλευάζετο, καὶ ἤκουε, τὸ, ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτὸν, καὶ κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ· καὶ πάλιν, εἰ Υἱὸς ἐστὶ τοῦ Θεοῦ, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ, καὶ πιστεύσομεν αὐτόν. Καὶ ἀφ' οὗ ἔπαθεν ὅλα αὐτὰ, στοχάσου πῶς εὐχαριστοῦσε, καὶ ἐπαρακαλοῦσε τὸν Πατέρα του, διὰ ἐκείνους ὁποῦ τὸν ἐφόνευσαν, καὶ πῶς ἐπαράδωκε τὴν ψυχήν του εἰς χεῖρας τοῦ Πατρός του. Δὲν εἶναι ἀρκετὰ εἰς ἐσὲ ἀδελφὲ, ὅλα αὐτὰ εἰς μίμησιν; μὰ ἐντρέπεσαι νὰ τὰ πάθῃς αὐτά; καὶ μὲ ποῖα ἄλλα ἔργα, ἢ μὲ ποῖον ἄλλον τρόπον μέλλεις νὰ δοξασθῇς μαζὴ μὲ αὐτόν; διατὶ λέγει ὁ ἴδιος· «Ὅς τις »ἐπαισχυνθῇ με, καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, ἐπαι»σχυνθήσομαι κἀγὼ αὐτὸν ἔμπροσθεν τοῦ Πατρός »μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.» Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ Παῦλος ὁ Ἀπόστολος. «Εἰ συμπάσχομεν, καὶ συν»δοξασθησόμεθα.» Εἰδὲ καὶ αἰσχυνόμεθα νὰ μιμηθοῦμεν τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ ἔπαθε διὰ τὴν σωτηρίαν μας, καὶ νὰ πάθωμεν καθὼς ἔπαθε καὶ ἐκεῖνος, φανερὸν εἶναι πῶς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γένωμεν συμμέτοχοι, καὶ συγκληρονόμοι τῆς δόξης του· ὅτι δὲν εἴμεσθε πιστοὶ μὲ τὰ ἔργα, ἀλλὰ μὲ λόγια μόνον, καὶ ὁπόταν δὲν εἶναι ἔργα, ἡ πίστις μας εἶναι νεκρά· εἰδὲ καὶ ἡ πίστις ὁποῦ εἶναι χωρὶς ἔργα καλὰ, εἶναι νεκρὰ, φανερὸν εἶναι, ὅτι ὅταν ἡ πίστις εἶναι μὲ ἔργα πονηρὰ δὲν λέγεται, οὐδὲ εἶναι πλέον πίστις. Διατὶ τὸ νεκρὸν, εἰ μὲν εἶναι νεκρὸν, ὡσὰν ὁποῦ ἐνεκρώθη πρὸ ὀλίγου, λέγεται νεκρὸν, εἰδὲ πολυκαιρίσῃ, δὲν λέγεται πλέον νεκρὸν, ἀλλὰ σαπημένον, καὶ διεφθαρμένον, καὶ βρωμισμένον. Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ τὰ ἔργα εἶναι δύω λογιῶν, ἢ εὐάρεστα εἰς τὸν Θεὸν, ἢ μισητά· ἐὰν ἡ πίστις, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος· χωρὶς τὰ εὐάρεστα εἰς Θεὸν ἔργα, εἶναι νεκρὰ, ἐκείνη ἡ πίστις ὁποῦ εἶναι ὄχι μόνον χωρὶς εὐάρεστα ἔργα, ἀλλὰ ἔχει καὶ ἔργα μισητὰ εἰς Θεὸν, πῶς θέλει ὀνομασθῇ πλέον νεκρά; μάλιστα πρέπον εἶναι νὰ ὀνομάζεται σαπημένη, καὶ διεφθαρμένη, ἢ ἀληθέστερα νὰ εἰπῶ ἀπιστία, καὶ ἀσέβεια. Διατὶ, φαίνεται πῶς καὶ ὁ Ἡσαΐας ὁ Προφήτης διὰ αὐτοὺς λέγει, «ὅτι »ἀσεβεῖς οὐκ ὄψονται τὴν δόξαν Κυρίου.» Διὰ τοῦτο λοιπὸν λέγω καὶ ἐγὼ, καὶ λέγων οὐ παύσομαι, ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν μιμηθοῦν τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ δια μετανοίας, καὶ ὑπακοῆς, καὶ ὁποῦ δὲν γένουν μέτοχοι τοῦ θανάτου του, καθὼς ἐφανερώσαμεν ἀνωτέρω λεπτομερῶς, δὲν θέλει ἀξιωθοῦν νὰ γένουν συμμέτοχοι, καὶ τῆς πνευματικῆς του ἀναστάσεως, οὐδὲ θέλει λάβουν Πνεῦμα Ἅγιον, ὅτι ἡ ἀνάστασις πάντων γίνεται διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· καὶ δὲν λέγω τὴν ἀνάστασιν τῶν σωμάτων ὁποῦ μέλλει νὰ γένῃ εἰς τὸ τέλος τοῦ κόσμου (διότι τότε θέλει σαλπίσει ὁ Ἄγγελος, καὶ θέλει ἀναστηθοῦν τὰ νεκρὰ σώματα) ἀμὴ λέγω τὴν πνευματικὴν ἀναγέννησιν,

καὶ ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν ψυχῶν ὁποῦ γίνεται κάθε ἡμέραν πνευματικῶς, τὴν ὁποίαν δίδει, διὰ τῆς χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος, ἐκεῖνος ὁποῦ ἀπέθανε μίαν φοράν, καὶ ἀνέστη, καὶ ἀνασταίνεται διὰ μέσου ὅλων, καὶ εἰς ὅλους ἐκείνους ὁποῦ πολιτεύονται ἀξίως, καὶ καθὼς πρέπει καὶ συνανασταίνει μαζὴ μὲ τὸν ἑαυτόν του τὰς ψυχὰς ὁποῦ ἀπέθαναν μαζὴ μὲ αὐτὸν κατὰ τὴν προαίρεσιν καὶ πίστιν, καὶ ἀπὸ τὴν παροῦσαν ζωὴν ἀκόμι χαρίζει εἰς αὐτὰς διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν· χάριτι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΟΓΔΟΗΚΟΣΤΟΣ Β.

α. Περὶ τῆς ζωοποιοῦ νεκρώσεως.
β'. Ὅτι ἡ ἀπόκτησις τῶν ἀρετῶν ἀγοράζεται μὲ αἷμα.
γ'. Ποῖα εἶναι τὰ κατοικητήρια τῶν ἀρετῶν.
δ'. Καὶ ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἀναβαίνει εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν κατὰ τάξιν, δὲν θέλει ἐμβῇ εἰς αὐτήν.
ε. Καὶ ὅτι εἰς τοὺς τελείους εἶναι χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις, καὶ ὄχι δάκρυον.
ς'. Ὅτι μέσα εἰς αὐτοὺς βρυουσι τὰ ῥεῖθρα τῆς Θεολογίας.
ζ'. Ὅτι δὲν πρέπει νὰ δέχεται τινὰς προστασίαν λαοῦ, χωρὶς νὰ τὸν πληροφορῇ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ.
η. Καὶ ποῖον εἶναι τὸ ἔργον ἐκείνων ὁποῦ ἔχουν προστασίαν λαοῦ, καὶ πῶς πρέπει νὰ ποιμαίνωνται τὰ λογικὰ πρόβατα ἀπὸ τοὺς ποιμένας.

α. Κάθε ἕνας ὁποῦ ἀκούει διὰ τὴν ζωοποιὸν νέκρωσιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ διὰ τὴν θαυμαστήν της ἐνέργειαν ὁποῦ γίνεται πάντοτε εἰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι τέλειοι εἰς τὴν ἀρετὴν, καὶ γνῶσιν, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὴν γνωρίσῃ, ἀγκαλὰ καὶ τοῦ φαίνεται πῶς τὴν γνωρίζει· διατὶ ἐκεῖνοι μόνον τὴν γνωρίζουν, ὅσοι δηλαδὴ ἐγνώρισαν, καὶ ἐκατάλαβαν φανερὰ μὲ ἔργον τὸ ἱερὸν λόγιον τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ὁποῦ λέγει. «Παράγει »γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου, ἵνα καὶ οἱ »ἔχοντες γυναῖκας, ὡς μὴ ἔχοντες ὦσι· καὶ οἱ »ἀγοράζοντες, ὡς μὴ κατέχοντες· καὶ οἱ κλαί»οντες, ὡς μὴ κλαίοντες· καὶ οἱ χαίροντες· ὡς »μὴ χαίροντες· καὶ οἱ χρώμενοι τῷ κόσμῳ, ὡς »μὴ καταχρώμενοι. Οὕτω καὶ οἱ μεριμνῶντες, ὡς »μὴ μεριμνῶντες· καὶ οἱ ἐργαζόμενοι, ὡς μὴ »ἐργαζόμενοι· καὶ πάλιν ὡς νεκροί, καὶ ἰδοὺ ζῶ»μεν· ὡς μηδὲν ἔχοντες, καὶ πάντα κατέχον»τες.» Μὴ παρατρέξῃς λοιπὸν αὐτὰ τὰ λόγια ἁπλῶς, καὶ ὡς ἔτυχε, καὶ νομίζεις πῶς καταλαμβάνεις τὴν δύναμιν, ὁποῦ εἶναι κεκρυμμένη μέσα εἰς αὐτά, ἀλλὰ στοχάσου, ἀγαπητέ, μὲ ἀκρίβειαν τὴν ἐσωτερικὴν κατάστασιν τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἀπὸ τὰ πράγματα ὁποῦ βλέπομεν θέλει σοῦ παραστήσω τὴν θεωρίαν τῶν εἰρημένων, μόνον πρόσεχε καλὰ εἰς τὰ λεγόμενα. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἀποθάνει, καὶ κείτεται νεκρὸς, δὲν αἰσθάνεται κἀνένα ἀπὸ τὰ ὁρώμενα· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἔχει τίποτε, εἶναι ὑστερημένος ἀπὸ ὅλα, καὶ ὅλα τὰ χρειάζεται, καὶ ὅλα τὰ ἐπιθυμεῖ. Καὶ πάλιν ἐκεῖνος ὁποῦ κατέχει πάντα, ποῖον ἄλλο πρᾶγμα τοῦ κόσμου ἤθελεν ἐπιθυμήσῃ; ἐπειδὴ τὰ ἔχει ὅλα, καὶ δὲν ἄφησε κἀνένα ἄλλο, ὁποῦ νὰ ἐπιθυμήσῃ διὰ νὰ τὸ ἀποκτήσῃ; Ἀλλὰ μακάριος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐζήτησεν αὐτὰ μὲ τὸ ἔργον, καὶ τὰ ἐκατάλαβε, καὶ τὰ εἶδε, καὶ τὰ ἔμαθε μὲ δοκι-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

μήν. Διατὶ αὐτὰ τὰ λόγια, δὲν εἶναι λόγια μόνον μάταια, ἀλλὰ καθὼς εὑρίσκονται εἰς τοὺς δρόμους, καὶ εἰς τὰ χωράφια κατὰ τόπους σπήτια, καὶ πολιτεῖαι, καὶ βασιλικὰ παλάτια, τοιουτωτρόπως, καὶ εἰς αὐτὸν τὸν δρόμον ὁποῦ μᾶς φέρει εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, εὑρίσκονται κατὰ τόπους αἱ ἐντολαὶ τοῦ Θεοῦ, καὶ αἱ ἀρεταί.

β'. Ἐγὼ λοιπὸν θέλει φανερώσω, ὅσον δύναμαι, ἐκεῖνα ὁποῦ λέγονται διὰ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τὰς ἀρετὰς, ἤγουν ἐκείνας τὰς οἰκοδομὰς ὁποῦ φαίνονται, καὶ πόσον εἶναι μεγάλαι, καὶ εὔμορφαι. Ἐκεῖνος ὅμως ὁποῦ τὰ διαβάζει, πῶς εἶναι δυνατὸν ἀπὸ τὰ λόγια μοναχὰ νὰ ἰδῇ, καὶ νὰ θεωρήσῃ αὐτὰ τὰ πράγματα; ὄχι βέβαια δὲν εἶναι δυνατόν· εἰδὲ καὶ δὲν δύναται νὰ τὰ ἰδῇ, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποκτήσῃ κἀνένα ἀπὸ αὐτά; ὅτι τὸ νὰ ἰδῇ αὐτὰ ὅλα, ἢ μερικὰ ἀπὸ αὐτὰ, καὶ νὰ μὴν ἀποκτήσῃ τίποτε, εἶναι δυνατὸν, διατὶ τὸ νὰ ἰδῇ, καὶ νὰ ἀκούσῃ τινὰς, καὶ νὰ εἰπῇ πάλιν εἰς ἄλλους ἐκεῖνα ὁποῦ ἤκουσεν, εἶναι εὔκολον εἰς ὅλους· ἀμὴ τὸ νὰ ἀποκτήσῃ κἀνένα ἀπὸ αὐτὰ, ἀγοράζεται μὲ πληρωμήν· καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ δίδει τινὰς διὰ νὰ ἀγοράσῃ τὰ τοιαῦτα, δὲν εἶναι οὔτε μάλαγμα, οὔτε ἄσῆμι, ἀλλὰ εἶναι αἷμα· ὅτι κάθε ἕνας ἀπὸ ἡμᾶς ὁποῦ θέλει, ἀγοράζει αὐτὰ κάθε ἕνα μὲ τὸ αἷμά του. Διατὶ ἐπ' ἀληθείας, ἀνίσως τινὰς δὲν σφαγῇ, ὡσὰν πρόβατον, διὰ μίαν καὶ τὴν παραμικρὰν ἀρετὴν, καὶ ἂν δὲν χύσῃ τὸ αἷμά του διὰ αὐτὴν, δὲν θέλει τὴν ἀποκτήσει ποτέ. Ἐπειδὴ ὁ Θεὸς οἰκονόμησε νὰ ἀγοράζωμεν ἡμεῖς τὴν αἰώνιον ζωὴν μὲ τὸν κατὰ προαίρεσιν θάνατον· δὲν θέλεις νὰ ἀποθάνῃς τὸν κατὰ προαίρεσιν θάνατον, καὶ νὰ ζήσῃς τὴν αἰώνιον ζωήν; Καὶ ἰδοὺ ὁποῦ ἐσὺ εἶσαι νεκρός.

γ'. Ἀλλὰ ἂς ἰδοῦμεν, ποῖαι, καὶ τί λογῆς εἶναι αἱ κατοικίαι τῶν ἀρετῶν, διὰ τὰς ὁποίας χρεωστεῖ κάθε ἕνας νὰ χύνῃ τὸ αἷμά του διὰ νὰ τὰς ἀποκτήσῃ; Λοιπὸν πρώτη κατοικία εἶναι, ἡ μακαρία ταπείνωσις· διότι λέγει ὁ Χριστός. «Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐ»τῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν». Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει νὰ ἐμβῇ εἰς αὐτὴν τὴν κατοικίαν τῆς ταπεινώσεως, καὶ μαζῇ μὲ αὐτὴν νὰ ἀποκτήσῃ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἐὰν δὲν δώσῃ πρῶτον τὸν ἑαυτόν του διὰ νὰ σφαγῇ, ὡσὰν ἕνα πρόβατον δεμένον χεῖρας, καὶ πόδας, καὶ νὰ θυσιασθῇ ἀπὸ κάθε ἕνα ὁποῦ θέλει νὰ τὸν σφάξῃ, καὶ νὰ ἀποθάνῃ τελείως, θανατώνωντας τὸ τὸ θέλημά του, δὲν θέλει ἐμβῇ ποτὲ εἰς αὐτὴν ἀλλ' οὐδὲ θέλει τὴν ἀποκτήσει· εἰδὲ καὶ δὲν ἀποκτήσει αὐτὴν, δὲν θέλει ἀποκτήσει οὐδὲ καμμίαν ἄλλην· ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἀφήσει αὐτὴν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποκτήσῃ ἄλλην· διατὶ ὁ Θεὸς ἔβαλεν αὐτὰς κατὰ τάξιν, καὶ βαθμόν. Καὶ ὑπόθεσε μὲ τὸν νοῦν σου, πῶς αἱ ἀρεταὶ εὑρίσκονται μέσα εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων, ὡσὰν κάποια νησία μέσα εἰς τὸ πέλαγος τῆς θαλάσσης ὁποῦ νὰ εἶναι χωρισμένα ἕνα ἀπὸ τὸ ἄλλο, καὶ συνδεδεμένα ὡσὰν μὲ κάποια γεφύρια ὁποῦ νὰ εἶναι μακρὰν ἀπὸ ὅλα τὰ γήϊνα, καὶ νὰ συγκρατῶνται καλὰ ἕνα μὲ τὸ ἄλλο. Ἀπὸ αὐτὰς λοιπὸν τὰς ἀρετὰς πρώτη εἶναι ἡ μακαρία ταπείνωσις εἰς τὴν ὁποίαν ἐκεῖνος ὁποῦ ἐμβῇ ἀπὸ τὴν δυτικὴν πόρταν μὲ τὸ μέσον τῆς μετανοίας καὶ διατρίψῃ ἀρκετὸν καιρὸν εἰς αὐτὴν, εὐγαίνει εἰς τὴν ἀνατολικὴν πόρταν, καὶ ἀπερνῶντας ἀπὸ τὸ γεφύρι ἔρχεται εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ πένθους, καὶ ἀφ' οὗ διατρίψῃ καὶ ἐκεῖ ἀρκετὰ, καὶ λουσθῇ, καὶ καθαρισθῇ, καὶ ἀπολαύσῃ τὴν εὐμορφίαν τοῦ πένθους, ἀπερνᾷ εἰς τὴν κατοικίαν τῆς πραότητος, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἀπερνᾷ τρέχωντας εἰς τὴν διψητήριον, καὶ πεινατήριον τῆς δικαιοσύνης, ἤγουν εἰς τὴν πεῖναν, καὶ δίψαν ὅλων τῶν ἀρετῶν. Ἔπειτα πηγαίνει εἰς τὸ παλάτιον τῆς ἐλεημοσύνης, καὶ εὐσπλαγχνίας, καὶ ἀπερνῶντας καὶ αὐτὸ, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα ἐμβαίνωντας μέσα εἰς αὐτὸ, εὑρίσκει τὸ βασιλικὸν θησαυροφυλάκιον τῆς καθαρότητος, καὶ ἐρχόμενος εἰς αὐτὸ, βλέπει τὸν ἀόρατον Βασιλέα τῆς δόξης ὁποῦ κάθεται μέσα εἰς αὐτό. Καὶ παλάτιον εἶναι τὸ σῶμα, καὶ βασιλικὸν θησαυροφυλάκιον ἡ ψυχὴ, μὲ τὴν ὁποίαν ὅταν ἑνωθῇ ὁ Θεὸς διὰ μέσου τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν του, τὴν κάμνει ὅλην ἀπὸ θεῖον φῶς, καὶ Θεὸν διὰ τῆς ἑνώσεως καὶ χάριτός του· Καὶ κάθε ἕνας ὁποῦ ἀπεράσῃ διὰ μέσου αὐτῆς τῆς στράτας τῶν ἀρετῶν ὁποῦ εἴπαμεν, ἔρχεται εἰς αὐτὴν τὴν θεοπρεπῆ κατάστασιν· διατὶ νὰ ἀπεράσῃ ἀπὸ ἄλλο μέρος, καὶ νὰ ἀφήσῃ τὴν τάδε, ἢ τὴν τάδε κατοικίαν, καὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν ἄλλην μὲ καμμίαν μηχανὴν, εἶναι τελείως ἀδύ-

νατον· ὅτι τοιουτωτρόπως ἐδιώρισεν ὁ Δεσπότης Χριστὸς νὰ ἐμβαίνωμεν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γένη ἀλλέως· διατὶ ἐὰν τὰ ὅρια τῆς θαλάσσης μένουν ἀπαρασάλευτα, καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εὕρῃ ἔξω ἀπὸ αὐτὰ ἡ θάλασσα, πόσῳ μᾶλλον θέλει φυλαχθοῦν ἀπαρασάλευτα, καὶ ἀπαράλλακτα αὐτὰ ὁποῦ ἐδιώρισεν ὁ Θεὸς τοιουτωτρόπως.

δ'. Καὶ ἀλλέως πάλιν μὲ ἄλλο παράδειγμα. Τὸ ἀνέβασμα ἐκείνων ὁποῦ ἀγωνίζονται νὰ ἀναβοῦν εἰς τὸν οὐρανὸν, ὁμοιάζει μὲ μίαν σκάλαν ὁποῦ νὰ ἔχῃ σκαλοπάτια. Λοιπὸν τὸ νὰ ἐπιμεληθῇ τινὰς περισσότερον ἀπὸ τὸν ἄλλον, καὶ νὰ ἀναβῇ ὀγλιγωρότερα εἰς αὐτὴν, καὶ νὰ ἀπεράσῃ ἐκεῖνον ὁποῦ εἶναι κοντά του, τοῦτο εἶναι ἐδικόν μας, καὶ εἰς τὴν προαίρεσιν τοῦ κάθε ἑνός. Ἀμὴ τὸ νὰ μὴν ἀρχίσῃ ἀπὸ τὸ πρῶτον σκαλοπάτι, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ νὰ ἀναβῇ εἰς τὸ ἄλλο, κατὰ τὴν τάξιν ὁποῦ εἶναι βαλμένα, ἀλλὰ νὰ ἀφήσῃ πρῶτον, καὶ νὰ ἀναβῇ εἰς τὸ ἄλλο, εἶναι τελείως ἀδύνατον κοντὰ εἰς τοὺς ἀνθρώπους· ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ εὐγαίνουν ἔξω ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἴσιαν στράταν, καὶ τάξιν πλανῶνται πολλά· Διατὶ καθὼς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναβῇ τινὰς καμμίαν φορὰν εἰς κἀνένα σπῆτι ὑψηλὸν χωρὶς σκάλαν, ἢ νὰ εὑρεθῇ μέσα εἰς τὴν βασιλικὴν κατοικίαν ἐκεῖ ὁποῦ κάθεται ὁ βασιλεὺς, χωρὶς νὰ ἐμβῇ πρῶτον εἰς τὰ βασιλικὰ προαύλια, τοιουτωτρόπως εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐμβῇ καὶ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν περιπατήσῃ τὴν στράταν τῶν ἀρετῶν κατὰ τὴν τάξιν ὁποῦ εἴπαμεν· ὅτι οἱ τοιοῦτοι περιπατοῦν ἔξω ἀπὸ τὴν βασιλικὴν στράταν· καὶ ἂς μὴ τοὺς πλανᾷ τινάς· εἰς τὴν πλάνην εὑρίσκονται χωρὶς νὰ τὸ αἰσθάνωνται τελείως.

(Εὐχή). Ἀλλ' ὦ Κύριε, ἐσὺ ὁποῦ εἶσαι ὁ ὁδηγὸς τῶν πεπλανημένων· ἡ ἀπλανὴς στράτα ἐκείνων ὁποῦ ἔρχονται εἰς ἐσέ· ἐπίστρεψον ὅλους ἡμᾶς, καὶ βάλε μας κοντὰ εἰς αὐτὴν τὴν σκάλαν σου, καὶ μὲ τὴν παντοδύναμον χεῖρά σου ὁδήγησέ μας νὰ ἀρχίσωμεν νὰ τὴν ἀναβαίνωμεν· καὶ δυνάμωσέ μας νὰ ὑψωθοῦμεν ἀπὸ τὴν γῆν, καὶ νὰ πατήσωμεν εἰς τὸ πρῶτον σκαλοπάτι, διὰ νὰ γνωρίσωμεν ὅτι ἐκάμαμεν ἀρχὴν νὰ ἀναβαίνωμεν, καὶ ὑψώθημεν ὀλίγον ἀπὸ τὴν γῆν, ὅτι ἡμεῖς πρέπει πρῶτον νὰ ἀναβοῦμεν ὀλίγον πρὸς ἐσὲ, καὶ ἔτζι νὰ καταβῇς πολὺ ἐσὺ ὁ καλὸς ἡμῶν Δεσπότης, καὶ νὰ ἑνωθῇς μὲ ἡμᾶς. Δεῖξέ μας Δέσποτα τὴν ἔξω πόρταν τῆς βασιλείας σου διὰ νὰ κρούωμεν εἰς αὐτὴν μὲ ὑπομονὴν, ἕως ὁποῦ νὰ μᾶς ἀνοιχθῇ ἡ πόρτα διὰ μέσου τοῦ προαιρετικοῦ μας θανάτου, καὶ ἀφ' οὗ ἐμβοῦμεν μέσα εἰς τὸ προαύλιον, καὶ κρούωμεν εἰς κάθε πόρταν, καὶ τὰς ἀνοίξωμεν, τότε καὶ σὺ ὁ πολυεύσπλαγχνος, καὶ πολυέλεος, Θεὸς, ἀκούωντας τοὺς στεναγμούς μας, καὶ τὰ κτυπήματα τοῦ στήθους μας, νὰ καταβῇς τρέχωντας ἀπὸ τὰ ὑψηλά σου παλάτια, καὶ νὰ ἀκούσωμεν τὰ πατήματα τῶν παναχράντων ποδῶν σου, καὶ νὰ γνωρίσωμεν, ὅτι ἀνοίγεις τὰς πόρτας ὁποῦ εἶναι παραμέσα, αἱ ὁποῖαι εἶναι κλεισμέναι εἰς ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς, καὶ ἐρχόμενος εἰς ἡμᾶς νὰ εἰπῇς, ποῖος εἶναι ὁποῦ κτυπᾷ; καὶ ἡμεῖς νὰ ἀποκριθοῦμεν μὲ θρήνους, καὶ κλαυθμοὺς, καὶ νὰ εἰποῦμεν μὲ τρόμον, καὶ χαράν· ἡμεῖς εἴμεσθε Δέσποτα, ἡμεῖς ἡ ἀνάξιοι, οἱ πτωχοὶ, οἱ ἀπερριμένοι καὶ πονηροὶ δοῦλοί σου. Ἡμεῖς ὁποῦ ἐπεριπατούσαμεν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, καὶ ἐπλανώμεθα ἀθλίως ἕως τὴν σήμερον εἰς βουνὰ καὶ κρημνοὺς, καὶ βάραθρα· ἡμεῖς εἴμεσθε ὁποῦ ἐμολύναμεν ἀνοήτως τὸ Ἅγιόν σου Βάπτισμα· ἡμεῖς ὁποῦ δὲν ἐφυλάξαμεν τας ὑποσχέσεις ὁποῦ σοῦ ἐκάμαμεν· ἡμεῖς εἴμεσθε ὁποῦ ἐφύγαμεν ἀπὸ κοντά σου, καὶ ἐπήγαμεν μὲ τὸ θέλημά μας εἰς τὸν ἐχθρόν σου, καὶ ἐπίβουλον τῶν ψυχῶν μας. Τώρα ὅμως ὁποῦ ἐνθυμηθήκαμεν ἐσένα, καὶ τὴν φιλανθρωπίαν σου, καὶ τὴν ἀγαθότητά σου φεύγοντες ἀπὸ ἐκεῖνον μὲ πολὺν κόπον, ἤλθαμεν εἰς ἐσὲ μὲ πολὺν φόβον, καὶ τρόμον. Ὅθεν, συγχώρησόν μας Δέσποτα τῶν ἁπάντων, καὶ μὴ μᾶς ὀργισθῇς, ἀλλὰ εὐσπλαγχνίσου, καὶ λυπήσου ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς, καὶ ἄνοιξέ μας Κύριε, καὶ μὴ ἐνθυμηθῇς τὰς ἁμαρτίας μας, μηδὲ νὰ μνησικακήσῃς εἰς τὴν ἀχαριστίαν μας, ὅτι ἔχομεν πολλὴν ὥραν ὁποῦ στεκόμεθα, καὶ κρούομεν· καὶ μὴ μᾶς παρακούσῃς τοὺς δούλους σου, διὰ νὰ μὴν ὀλιγοψυχήσωμεν, καὶ γυρίσωμεν ὀπίσω. Ἐκοπιάσαμεν πολὺ κρούοντες τὰς ἔξω πόρτας τῆς βασιλείας σου, καὶ ἐσὺ ὁποῦ εἶσαι φυσικὰ φιλάνθρωπος λυπήσου μας, καὶ ἄνοιξέ μας. Ὅτι ἐὰν ἐσὺ ἀνοίγωντας κατ' ὀλίγον ὀλίγον, μᾶς ἀνοίξῃς τὴν θύραν τοῦ ἐλέους σου, ποῖος νὰ σὲ ἰδῇ, καὶ νὰ μὴ τρομάξῃ; ποῖος νὰ μὴ προσπέσῃ μὲ φόβον, καὶ τρόμον, καὶ νὰ

μὴ ζητήσῃ τὸ ἔλεός σου; Ποῖος νὰ ἰδῇ ἐσένα ὁποῦ ἔχεις μυρίας μυριάδας Ἀγγέλων, καὶ χιλίας χιλιάδας Ἀρχαγγέλων, καὶ θρόνων, καὶ ἐξουσιῶν, πῶς ἄφησες ὅλα τὰ ἐπάνω, καὶ κατέβης εἰς ἡμᾶς, καὶ μᾶς ἐπροϋπάντησες, καὶ μᾶς ἄνοιξες, καὶ μᾶς ἐδέχθης μὲ ἱλαρότητα, καὶ ἔπεσες εἰς τὸν τράχηλόν μας, καὶ καταφιλεῖς ἡμᾶς; Ποῖος λέγω νὰ τὰ ἰδῇ αὐτά, καὶ νὰ μὴ μείνῃ ἐκστατικὸς, καὶ νὰ γένῃ ὡσὰν νεκρὸς, καὶ νὰ χυθοῦν εἰς τὴν γῆν τὰ κόκκαλά του, ὡσὰν νερόν; καὶ νὰ κλαύσῃ νύκτα καὶ ἡμέραν συλλογιζόμενος τὸ πέλαγος τῆς φιλανθρωπίας σου, καὶ τῆς ἀγαθότητός σου, καὶ βλέπωντας τὴν δόξαν, καὶ λαμπρότητα τοῦ προσώπου σου; Ἄς εἶναι δόξα εἰς ἐσὲ ὁποῦ οἰκονόμησες αὐτὰ τοιουτωτρόπως· ἂς εἶναι δόξα, καὶ τιμὴ εἰς ἐσὲ ὁποῦ ηὐδόκησες νὰ θεωρηθῇς, καὶ νὰ ἑνωθῇς μὲ ἡμᾶς· ἂς εἶναι δόξα εἰς ἐσὲ ὁποῦ διὰ τὴν πολλήν σου εὐσπλαγχνίαν ἀποκαλύπτεσαι, καὶ βλέπεσαι εἰς ἡμᾶς, ἐσὺ ὁποῦ εἶσαι κατὰ τὴν φύσιν ἀόρατος καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς Ἀγγέλους· ἂς εἶναι δόξα εἰς ἐσένα ὁποῦ ἔχεις εἰς ἡμᾶς ἔλεος ἀνεκλάλητον, καὶ καταδέχεσαι νὰ κατοικῇς, καὶ νὰ ἐμπεριπατῇς μέσα εἰς ἡμᾶς διὰ μέσου τῆς μετανοίας. Ὢ μεταλεῖον δόξης ἀνεκδιηγήτου· ὢ ὑπερβολὴ ἀγάπης· ἐκεῖνος ὁποῦ κρατεῖ τὰ πάντα νὰ κατοικῇ μέσα εἰς ἄνθρωπον φθαρτὸν, καὶ θνητὸν, τοῦ ὁποίου τὰ πάντα διαφυλάττονται μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ ὁποῦ κατοικεῖ μέσα εἰς αὐτόν. Ὢ θαῦμα ἐκστατικὸν, καὶ ἔργα, καὶ μυστήρια ἀκατανόητα Θεοῦ ἀκατανοήτου· ἄνθρωπος θνητὸς νὰ βαστάζῃ γνωστῶς μέσα του, ὡσὰν φῶς τὸν Θεὸν ὁποῦ ἔκτισε τὰ πάντα, καὶ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον ὁποῦ τὸν βαστάζει, καὶ νὰ βαστάζῃ αὐτὸν μέσα του, ὡσὰν θησαυρὸν ἄφραστον, ἀνεκλάλητον, ἄποιον, ἄποσον, ἀνείδεον, ἄϋλον, ἀσχημάτιστον, μεμορφωμένον μὲ κάλλος ἀνεκλάλητον, καὶ ὑπερθαύμαστον, ὅλον ἁπλοῦν, ὡσὰν φῶς, ἐκεῖνον ὁποῦ εἶναι ὑπὲρ πᾶν φῶς· καὶ ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος περιμαζώνωντας τὸν ἑαυτόν του νὰ περιπατῇ μαζὴ μὲ ἡμᾶς, καὶ νὰ μὴ τὸν γνωρίζῃ κἀνένας ἀπὸ ὅλους ἐκείνους ὁποῦ εὑρίσκονται μαζὴ μὲ αὐτόν.

έ. Καὶ ποῖος νὰ διηγηθῇ καθὼς πρέπει τὴν χαρὰν τοῦ τοιούτου ἀνθρώπου; Ὅτι ποῖον ἄλλο πρᾶγμα εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιθυμήσῃ ὁ τοιοῦτος; ἀπὸ ποῖον βασιλέα δὲν εἶναι μακαριώτερος, καὶ ἐνδοξότερος; ἀπὸ ποῖον κόσμον, ἢ ἀπὸ πόσους ὁρατοὺς κόσμους δὲν εἶναι πλουσιώτερος; καὶ τί ἠμπορεῖ νὰ ὑστερηθῇ ὁ τοιοῦτος χαμμίαν φοράν; κατὰ ἀλήθειαν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑστερηθῇ παντελῶς κἀνένα ἀπὸ τὰ ἀγαθὰ τοῦ Θεοῦ· Ἀλλὰ ἐσὺ ἀδελφὲ ὁποῦ ἠξιώθης νὰ γένῃς τοιοῦτος· ἐσὺ ὁποῦ ἀπόκτησες ἐγκάτοικον ὅλον τὸν Θεὸν μέσα σου, πρόσεχε καλὰ νὰ μὴ κάμῃς, ἢ λαλήσῃς τίποτε ἀνάξιον τοῦ Ἁγίου του θελήματος, διατὶ αὐτὸς παρευθὺς ἀναχωρεῖ ἀπὸ ἐσένα, καὶ χάνεις τὸν θησαυρὸν ὁποῦ εἶναι κεκρυμμένος μέσα σου. Τίμησέ τον ὅσον δύνασαι, καὶ μὴ φέρῃς μέσα εἰς τὴν κατοικίαν του, κἀνένα ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν τοῦ ἀρέσουν, οὐδὲ εὑρίσκονται εἰς αὐτὸν φυσικῶς, διὰ νὰ μὴν ὀργισθῇ κατεπάνω σου, καὶ σὲ ἀφήσῃ, καὶ φύγῃ. Μὴ πολυλογῇς εἰς αὐτὸν, μηδὲ νὰ προσπίπτῃς, καὶ νὰ τὸν παρακαλῇς χωρὶς συστολὴν, καὶ εὐλάβειαν· μηδὲ νὰ συλλογίζεσαι μὲ τὸν ἑαυτόν σου, καὶ νὰ λέγῃς· ἂς δείξω εἰς αὐτὸν ὑπερβολικὴν θερμότητα, καὶ πολὺν ζῆλον ἀγάπης, διὰ νὰ ἀποδεχθῇ τὴν καλήν μου προαίρεσιν, καὶ νὰ γνωρίσῃ, πῶς τὸν ἀγαπῶ, καὶ τὸν τιμῶ· διατὶ προτοῦ νὰ συλλογισθῇς ἐσὺ αὐτὰ, ἐκεῖνος ἰξεύρει ὅλους τοὺς διαλογισμούς σου, καὶ δὲν τὸν λανθάνει τίποτε. Καὶ πρὸς τούτοις μὴν ἐπιχειρισθῇς νὰ τὸν κρατήσῃς μὲ νοερὰ χέρια, ὅπι εἶναι ἀπίαστος, καὶ παρευθὺς ὁποῦ τολμήσῃς νὰ τὸν πιάσῃς, ἢ νὰ συλλογισθῇς μόνον νὰ τὸν κρατήσῃς, δὲν θέλει εὕρῃς μέσα σου τίποτε, ἀλλὰ θέλει γένῃ εὐθὺς ὅλος ἄφαντος ἀπὸ ἐσένα, καὶ τότε συντρίβωντας, καὶ δέρνωντας τὸν ἑαυτόν σου, θέλει μετανοήσεις καὶ κλαύσεις πολλὰ, καὶ δὲν θέλει ὠφελήσεις κατὰ ἀλήθειαν τίποτε· ὅτι αὐτὸς εἶναι χαρὰ, καὶ δὲν καταδέχεται νὰ ἐμβῇ εἰς σπῆτι ἀνθρώπων, ὁποῦ λυποῦνται, καὶ θλίβονται, καθὼς καὶ ἡ φιλεργὸς μέλισσα δὲν ἐμβαίνει εἰς σπῆτι ὁποῦ εἶναι καπνός. Ἀμὴ ἀνίσως εὐτρεπισθῇς μὲ ἀμεριμνίαν, καὶ ἀγαλλίασιν, πάλιν θέλει εὑρεθῇ μέσα σου· καὶ τότε ἄφησε τὸν Δεσπότην νὰ ἀναπαύεται ἀταράχως εἰς τὴν ψυχήν σου, ὡσὰν εἰς κρεββάτι, καὶ μὴν ἀρχίσῃς πάλιν νὰ λέγῃς μέσα σου ὅτι ἐὰν δὲν κλαύσω ἔμπροσθέν του θέλει μὲ ἀποστραφῇ, ὡς καταφρονητήν. Διατὶ ἐὰν ἤθελεν ὁ Θεὸς νὰ κλαίῃς ἐσὺ ὁποῦ ἔφθασες εἰς τελειότητα, καθὼς κλαίει ἐκεῖνος ὁποῦ ἀκόμι εὑρίσκεται εἰς μετάνοιαν ἐ-

βλέπετο εἰς ἐσὲ ἀπὸ μακρὰν, ἢ ἐκρύπτετο ἀπὸ ἐσὲ τελείως, ἢ σὲ ἐφώτιζε μακρόθεν, καὶ μὲ αὐτοὺς τοὺς τρόπους σοῦ ἔδιδε τὸν κλαυθμὸν διὰ κάθαρσιν καὶ εὐτρεπισμὸν τῆς οἰκίας σου. Ἀμὴ τώρα ὕστερα ἀπὸ τὴν μετάνοιαν, καὶ τὴν κάθαρσιν ὁποῦ ἔλαβες διὰ μέσου τῶν δακρύων, ἦλθεν εἰς ἐσὲ, διὰ νὰ σοῦ χαρίσῃ ἀνάπαυσιν τῶν κόπων, καὶ στεναγμῶν σου, καὶ χαρὰν, καὶ εὐφροσύνην, ἀντὶ τῆς λύπης σου. Στάσου λοιπὸν ὀρθὸς, ὄχι κατὰ τὸ σῶμα, ἀλλὰ κατὰ τὰ κινήματα, καὶ τὰς ὁρμὰς τῆς ψυχῆς σου· κάμε ἡσυχίαν, ὡσὰν ὁποῦ ἔρχεται εἰς τὴν οἰκίαν σου ὁ Βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων· Εἰπὲ μὲ αὐστηρότητα εἰς ὅλους τοὺς θυρωροὺς τοῦ σπητίου σου, ἤγουν εἰς τὰς αἰσθήσεις σου· ὁ βασιλεὺς λέγει. Σταθῆτε καλὰ εἰς τὰς πόρτας· σταθῆτε μὲ ἡσυχίαν καὶ φόβον πολὺν, διὰ νὰ μὴν ἔλθῃ τινὰς εἰς τὴν πόρταν, καὶ κρούσῃ· μηδὲ νὰ ἐμβῇ μέσα φωνὴ τινὸς ἀπὸ κοντὰ, ἢ ἀπὸ μακράν. Προσέχετε καλὰ διὰ νὰ μὴ σᾶς λανθάσῃ τινὰς, καὶ ἐμβῇ μέσα κρυφίως, καὶ εὐθὺς πάλιν μᾶς ἀφήσῃ ὁ βασιλεὺς, καὶ φύγῃ· Αὐτὰ εἰπὲ, καὶ στάσου μὲ ἀγαλλίασιν, καὶ χαρὰν τῆς ψυχῆς σου, καὶ βλέπε μέσα σου τὸν ἀπερίγραπτον Δεσπότην σου περιγραπτὸν ἀπεριγράπτως καὶ στοχάζου τὸ ἀσύγκριτον κάλλος του· καὶ κατανοῶν ἀκατανοήτως τὸ Πανάγιόν του πρόσωπον τὸ ἀπρόσιτον καὶ εἰς τοὺς Ἀγγέλους, καὶ Ἀρχαγγέλους, καὶ εἰς ὅλα τὰ οὐράνια τάγματα, θαύμαζε, χαῖρε, καὶ πνευματικῶς σκιρτῶν εὐφραίνου, καὶ πρόσεχε μὲ εὐλάβειαν, να ἀκούσῃς τί ἔχει νὰ σὲ προστάξῃ νὰ εἰπῇς, νὰ κάμῃς. Πρόσεχε λοιπὸν εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ σοῦ λέγει, διατὶ αὐτὸς δὲν χρειάζεται νὰ ζητήσῃ τίποτε ἀπὸ τοὺς ὑπηκόους του διὰ ἐδικήν του ἀνάπαυσιν, ἢ χρείαν, καθὼς ἔχουν χρείαν οἱ ἐπίγειοι βασιλεῖς, διατὶ εἶναι ἀνενδεής· καὶ ἐὰν δὲν πλουτίσῃ πρῶτον τοὺς δούλους του, δὲν πηγαίνει εἰς τὸ σπῆτί τους.

ϛ'. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐκεῖνος εἶναι ἀνενδεὴς, καθὼς εἴπαμεν, καὶ ἐπλούτισε καὶ ἐσένα, καὶ μὲ τὸν ἐρχομόν του σὲ ἔκαμεν ἀνενδεῆ, πρόσεχε νὰ ἰδῇς τί λαλεῖ μέσα σου, ἐκεῖνος ὁποῦ εὐγῆκεν ἀχωρίστως ἀπὸ τόσον ὕψος τοῦ κόλπου τοῦ εὐλογημένου του Πατρὸς, καὶ κατέβη ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς ἕως εἰς τὴν ἐδικήν σου εὐτέλειαν. Ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὸν εὕρῃς νὰ κάμῃ αὐτὸ καμμίαν φορὰν πάρεργον, ἀλλὰ ἔχει συνήθειαν ὁ καλὸς, καὶ φιλάνθρωπος ἡμῶν Δεσπότης νὰ κάμνῃ αὐτὸ διὰ σωτηρίαν καὶ ἄλλων πολλῶν. Τὸ λοιπὸν ἐὰν τὸν τιμήσῃς, καὶ τὸν ἀποδεχθῇς, καὶ τοῦ δώσῃς τόπον, καὶ ἡσυχίαν, ἴξευρε καλῶς ὅτι θέλει ἀκούσεις ἀπὸ τοὺς θησαυροὺς τοῦ Πνεύματός του ἀπόρρητα μυστήρια· καὶ μὴ πίπτῃς ἐπάνω εἰς τὸ στῆθος τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ, καθὼς ἀνέπεσεν ὁ ἠγαπημένος του μαθητὴς Ἰωάννης, ἀλλὰ ἔχωντας μέσα εἰς τὸ στῆθός σου ὅλον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, θέλει θεολογήσεις θεολογίας νέας, καὶ παλαιὰς, καὶ θέλει ἐννοήσεις καλῶς ὅλας τὰς θεολογίας ὁποῦ ἐλαλήθησαν καὶ ἐγράφησαν ἕως τώρα, καὶ θέλει γένῃς ὄργανον τοῦ Πνεύματος καλόφωνον ἀνακρουόμενον, καὶ λαλοῦν μελῳδικώτερα ἀπὸ κάθε μουσικήν. Ἀμὴ ἐὰν ἀφήσῃς νὰ ἔλθῃ ἀπὸ πουθενὰ λύπη, καὶ νὰ ἐμβῇ μέσα εἰς τὸ σπῆτί σου, εὐθὺς φεύγει ἡ χαρά· εἰδὲ ἀφήσῃς νὰ ἐμβῇ ὀργὴ, ἢ θυμὸς, εὐθὺς ἀναχωρεῖ ὁ πρᾷος καὶ ἥμερος· εἰδὲ καὶ ἀφήσῃς νὰ ἐμβῇ μῖσος, καὶ ἔχθρα κατά τινος, εὐθὺς φεύγει ἐκεῖνος ὁποῦ ὠνομάσθη, καὶ εἶναι ἐπ' ἀληθείας αὐτοφυὴς, καὶ ἀνυπόστατος ἀγάπη. Καὶ ἂν ἀφήσῃς νὰ πλησιάσῃ φιλονεικία, ἢ φθόνος, εὐθὺς ὁ ἀμνησίκακος, καὶ ἀγαθὸς Θεὸς, θέλει γένῃ ὅλος ἄφαντος, διατὶ τὰ συγχαίνεται αὐτά. Εἰδὲ καταλάβῃ πῶς περιτριγυρίζουν ἔξω ἀπὸ τὸ σπῆτί σου, ἢ ἡ πονηρία, ἢ ἡ πολυποικιλία μαζὴ μὲ τὴν περιέργειαν, καὶ δὲν τὰς διώξεις τὸ ὀγλιγωρότερον μὲ ὀργὴν, ἀλλὰ σὲ ἰδῇ πῶς δέχεσαι μὲ πρᾳότητα αὐτὰς τὰς κακίας ὁποῦ τὰς μισεῖ, καὶ τὰς ἐχθρεύεται, καὶ σὺ τὰς ἀφίνεις νὰ πλησιάζουν εἰς αὐτὸν, δὲν θέλει σοῦ δώσει εἴδησιν πότε ἀναχωρεῖ ἀπὸ ἐσὲ ὁ ἁπλοῦς, καὶ ἄκακος, καὶ ἀπερίεργος, ἀλλὰ θέλει σὲ ἀφήσει, ὡς ἀναίσθητον. Εἰδὲ καὶ σὺ ὁποῦ ἠξιώθης νὰ ἑνωθῇς μὲ τοιοῦτον Δεσπότην, καὶ εἶδες τοιαύτην δόξαν, καὶ ἀπόκτησες τέτοιον πλοῦτον, τὴν βασιλείαν λέγω τῶν οὐρανῶν (ἡ ὁποία εἶναι αὐτὸς ὁ Θεὸς) φυλαχθῇς νὰ μὴν ἐμβῇ εἰς τὸ σπῆτι τῆς ψυχῆς σου κἀνένα ἀπὸ αὐτὰ τὰ πάθη ὁποῦ εἴπαμεν, ἀλλὰ κάμῃς εἰς τὸν βασιλέα μεγάλην ἡσυχίαν ἀπὸ αὐτὰ, τὸ δὲ πρόσωπόν σου, ἤγουν τὸν νοῦν σου, τὸν γυρίσῃς εἰς ἄλλο μέρος, καὶ συνομιλεῖς μὲ ἄλλον, γυρίζωντας τὴν ῥάχην σου πρὸς τὸν ἀπρόσιτον Θεὸν, εἰς τὸν ὁποῖον κοιττάζουν μὲ φόβον, καὶ τρόμον ὅλα τὰ οὐράνια τάγματα τῶν Ἀγγέλων, δὲν θέλει σὲ ἀφήσει εὐθὺς μὲ κάθε δίκαιον,

ὡς καταφρονητὴν καὶ ἀνάξιον; Μὰ λέγεις πῶς εἶναι φιλάνθρωπος· καὶ ἐγὼ τὸ λέγω· ὅμως εἶναι φιλάνθρωπος εἰς ἐκείνους ὁποῦ αἰσθάνονται τὴν φιλανθρωπίαν του, καὶ τὸν τιμοῦν, καὶ τὸν εὐχαριστοῦν καθὼς πρέπει· εἰδὲ σὺ δὲν λογιάσῃς διὰ τίποτε τὴν ἀγάπην του, καὶ γλυκύτητά του, ἀμὴ ἀγαπήσῃς κἀνένα ἄλλο πρᾶγμα, καὶ δέσῃς μὲ ἐκεῖνο ὅλως διόλου τὴν ὁρμὴν τῆς ψυχῆς σου, καὶ γλυκανθῇς εἰς ἡδονὴν ἄλλου τινὸς ἢ φαγητοῦ, ἢ πιοτοῦ, ἢ φορέματος, ἢ κἀνενὸς εὐμόρφου προσώπου, ἢ χρυσίου, ἢ ἀργυρίου, ἢ κἀνενὸς ἄλλου εἴδους, καὶ τὸ ἐπιθυμήσῃ ἡ ψυχή σου, καὶ κυριευθῇς ἀπὸ τὴν ἀγάπην ἐκείνου, ἆρά γε ὁ Θεὸς ὁποῦ εἶναι φυσικὰ καθαρὸς, καὶ ἁγνὸς, καὶ ἀμίαντος, καὶ ἔκαμε καὶ ἐσένα τοιοῦτον μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἶναι δυνατὸν νὰ καταδεχθῇ νὰ συναναστρέφεται τελείως μὲ ἐσένα ὁποῦ ἔνευσας τοιουτωτρόπως εἰς ἄλλα; καὶ δὲν θέλει σὲ ἀφήσει εὐθύς; φανερὸν εἶναι εἰς ὅλους πῶς θέλει σὲ ἀφήσει.

ζ΄. Εἰδὲ καὶ δὲν κάμῃς κἀνένα ἀπὸ ὅλα αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν, ἀμὴ διώξῃς κάθε πάθος ἀπὸ κοντά σου, καὶ κάθε κακίαν, καὶ ἐπιθυμίαν, καὶ ἀφήσῃς κάθε προσπάθειαν, καὶ φυσικὴν ἀγάπην κάθε ἀνθρώπου, καὶ συγγενεῖς, καὶ φθάσῃς εἰς τελείαν ἀναμαρτησίαν, καὶ καθαρότητα, καθὼς ἐπαραστήσαμεν ἄνωθεν, καὶ δεχθῇς μέσα εἰς τὸν ἑαυτόν σου τὸν Θεὸν ὁποῦ εἶναι ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν· καὶ δὲν ἐνοχλῆσαι ἀπὸ κἀνένα πάθος, οὐδὲ ἔχεις καμμίαν κλίσιν, καὶ ἀγάπην εἰς κἀνένα ἄλλον, ἀλλὰ εὑρίσκεσαι πάντοτε μὲ τὸν Θεὸν, ἔχωντας τὸν νοῦν σου ἐπάνω εἰς τὴν ὑπερουράνιον βασιλείαν του· Καὶ εἰς καιρὸν ὁποῦ εὑρίσκεσαι εἰς τοιαύτην κατάστασιν, ἀνίσως σὲ καλέσῃ τινὰς ἔξαφνα, καὶ σοῦ δείξῃ καμμίαν μεγάλην πολιτείαν, καὶ λαὸν πολὺν, σπήτια, καὶ παλάτια πολυποίκιλα, καὶ εὐρύχωρα. Ἐκκλησίας μεγάλας, καὶ ὡραιοτάτας· ἱερεῖς, ἀρχιερεῖς, βασιλέα μὲ ὅλην τὴν σύγκλητον τῶν ἀρχόντων, καὶ δορυφόρων του· Ἔπειτα (διὰ νὰ ἀφήσω κάθε ἄλλην αἰτίαν, καὶ τρόπον ἐμπαθῆ, ὁποῦ ἠμπορεῖς νὰ μεταχειρισθῇς διὰ νὰ λάβῃς ἀρχιερωσύνην, καὶ φροντίδα λαοῦ) ἔπειτα, λέγω, ἐὰν ἐκεῖνοι ὅλοι, ἤγουν ὁ βασιλεὺς, οἱ ἄρχοντες, καὶ τὸ πλῆθος ὅλον τοῦ λαοῦ μὲ πολλὰ δάκρυα σὲ προσκαλοῦν, καὶ σὲ παρακαλοῦν νὰ λάβῃς τὴν φροντίδα τῶν ψυχῶν τους, νὰ τοὺς ποιμάνῃς, καὶ νὰ τοὺς ὠφελήσῃς μὲ τὴν διδασκαλίαν σου, καὶ ἐσὺ πρὸ τοῦ νὰ σὲ προστάξῃ ὁ Θεὸς εἰς τοῦτο, καταφρονήσῃς αὐτὸν ὁποῦ σὲ ἠξίωσε μὲ τὴν χάριν του νὰ συμβασιλεύῃς μαζή του, καὶ ἀφήσῃς τὰ οὐράνια, καὶ αἰώνια ἀγαθὰ ὁποῦ σοῦ ἐδόθησαν ἀπὸ αὐτὸν, καὶ καταβαίνωντας εἰς τοῦτα τὰ ἀκατάστατα, καὶ πρόσκαιρα, συναναστρέφεσαι μὲ ἐκείνους ὁποῦ σὲ ἐπροσκάλεσαν νὰ τοὺς ποιμαίνῃς· ἆρά γε ἐὰν κάμῃς ἔτζι, δὲν εἶναι δίκαιον νὰ σὲ ἀφήσῃ νὰ ἀπολαύσῃς μοναχὰ ταῦτα τὰ πρόσκαιρα ὁποῦ ἐπεθύμησες, καὶ νὰ σὲ ὑστερήσῃ ἀπὸ ὅλα ἐκεῖνα τὰ πνευματικὰ ἀγαθὰ, τόσον εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, ὅσον καὶ εἰς τὴν ἄλλην; μάλιστα, καὶ ἂν ὁ ἴδιος Θεὸς σὲ ἐπρόσταζε νὰ ποιμάνῃς ψυχὰς ἀνθρώπων, ἔπρεπε σὺ νὰ προσπίπτῃς εἰς αὐτὸν, καὶ νὰ κλαίῃς, καὶ μὲ φόβον πολὺν, καὶ θλίψιν νὰ τοῦ λέγῃς. Δέσποτα Κύριε· πῶς νὰ ἀφήσω τὴν γλυκύτητα τὴν ἐδικήν σου, καὶ νὰ ὑπάγω εἰς ἐκείνην τὴν ματαιότητα, καὶ πολυκοπίαστον διαγωγήν; μὴ Κύριε· μή με ὀργισθῇς τὸν δοῦλόν σου, καὶ ἀπὸ τὸ τόσον ὕψος τῆς δόξης σου, μὲ ῥίψῃς μέσα εἰς ἐκεῖνο τὸ χάος τὸν ἄθλιον· μὴ Κύριέ μου· μή με ὑστερήσῃς ἀπὸ τὸ τοιοῦτον φῶς σου, καὶ μὲ κατεβάσῃς εἰς τόσον σκότος τὸν ταλαίπωρον· μήπως καὶ σοῦ ἔσφαλα Κύριε, καὶ δὲν τὸ ἰξεύρω, καὶ διὰ τοῦτο μὲ γυρίζεις πάλιν εἰς ἐκεῖνο τὸ χάος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐσὺ ὁ εὔσπλαγχνος μὲ ἐτράβιξες φιλανθρώπως, καὶ μὲ εὔγαλες; μή με συγχαθῇς τόσον πολλὰ, ἐσὺ ὁποῦ ἀσύκωσες εἰς τὸν ὦμόν σου τὰς πολλάς μου ἁμαρτίας, καὶ ἀνομίας· ἀλλὰ ἐὰν σοῦ ἔσφαλα καὶ τίποτε, ἐσὺ τιμώρησέ με ἐδῶ ὁποῦ εὑρίσκομαι· ἐσὺ ἐὰν ὁρίζῃς κόψε καὶ ὅλα τὰ μέλη μου, μόνον ἐκεῖ εἰς τὸ χάος ἐκεῖνο μή με στείλῃς. Εἰδὲ καὶ ὁ Θεὸς σοῦ ἔλεγε πάλιν· πήγαινε νὰ ποιμάνῃς τὰ πρόβατά μου· πήγαινε νὰ ἐπιστρέψῃς τοὺς ἀδελφούς σου μὲ τὴν διδασκαλίαν σου· ἔπρεπε πάλιν, καὶ σὺ νὰ τοῦ ἀποκριθῇς· ἀλλοίμονον Κύριέ μου· καὶ πῶς νὰ χωρισθῶ ἀπὸ ἐσὲ ὁ ἀνάξιος; εἰδὲ καὶ τρίτην φορὰν σοῦ ἔλεγε πάλιν· ὄχι δὲν χωρίζεσαι ἀπὸ ἐμένα, διατὶ ἐγὼ, καὶ ἐκεῖ εἶμαι μαζή σου ἀχώριστος· ἔπρεπε πάλιν σὺ νὰ προσπέσῃς νὰ κλαύσῃς, καὶ νὰ βρέξῃς μὲ δάκρυα νοερῶς τοὺς ἀχράντους του πόδας, καὶ νὰ εἰπῇς, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ εἶσαι μαζή μου, ὦ Δέσποτα, ἐὰν ἐγὼ καταβῶ ἐκεῖ, καὶ σκοτισθῶ; πῶς ἠμπορεῖς νὰ εὑρίσκεσαι μαζή

μου, ἐὰν ἡ καρδία μου ὁποῦ εἶναι τρεπτὴ, κλίνῃ εἰς κολακείας, καὶ ἐπαίνους ἀνθρώπων; πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ καταδεχθῇς πλέον νὰ μένῃς μὲ ἐμένα, ἐὰν ὑψωθῶ κακῶς εἰς ὑπερηφάνιαν; πῶς εἶναι τρόπος νὰ μὴ φύγῃς ἀπὸ ἐμὲ, ἐὰν δὲν ἐλέγξω μὲ παρρησίαν τοὺς βασιλεῖς, καὶ δυνάσας διὰ τὴν δικαιοσύνην, καὶ τὰς παρανομίας, καὶ ἀδικίας; καὶ πῶς ἠμπορῶ νὰ κάμω αὐτὰ, καὶ ὅλα τὰ ἐπίλοιπα ὁποῦ ἁρμόζουν εἰς τὸν ποιμένα, κατὰ τὴν ἐδικήν σου ἀρέσκειαν, διὰ νὰ εἶσαι μαζή μου, καὶ νὰ μὲ δυναμώνῃς, καὶ νὰ μὴ μὲ παραιτήσῃς ὡς πταίστην, καὶ χωρισθῇς ἀπὸ ἐμὲ τὸν ἀνάξιον, ἀφίνοντάς με μοναχὸν ἐκεῖ κάτω ἀπερρριμμένον; Ἄχ φοβοῦμαι Κύριε νὰ μὴ μὲ νικήσῃ ἡ φιλαργυρία· φοβοῦμαι νὰ μὴ μὲ κυριεύσῃ τὸ θέλημα τῆς σαρκός· νὰ μὴ μὲ ἀπατήσῃ ἡ ἡδονή· νὰ μὴ σκοτίσῃ τὸν νοῦν μου ἡ μέριμνα τοῦ ποιμνίου· νὰ μὴ μὲ κάμῃ καὶ ὑπερηφανευθῶ ἡ τιμὴ τῶν ἀρχόντων, καὶ βασιλέων· νὰ μὴ μὲ φουσκώσῃ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἐξουσίας, καὶ μὲ κάμῃ νὰ καταφρονῶ τοὺς ἀδελφούς μου. Φοβοῦμαι νὰ μὴν εὔγω ἔξω ἀπὸ τὸ πρέπον τοῦ ἐπαγγέλματός μου ἀπὸ κραιπάλην, καὶ μέθην· νὰ μὴ παχυνθοῦν ἀπὸ τροφὴν αἱ σάρκες μου ὁποῦ ἐλεπτύνθησαν ἀπὸ τὴν ἐγκράτειαν· νὰ μὴ μὲ κάμουν ἡ φοβέραις τῶν ἀνθρώπων νὰ φοβηθῶ, καὶ νὰ γένω παραβάτης τῶν ἐντολῶν σου· φοβοῦμαι νὰ μὴ μὲ καταστήσουν ἡ παρακάλεσες τῶν συναδελφῶν μου Ἐπισκόπων, καὶ φίλων, συγκοινωνὸν τῶν ἁμαρτιῶν τους, καὶ ὅταν αὐτοὶ ἀδικοῦν τοὺς ἄλλους, ἢ κάμνουν ἄλλο κακὸν νὰ σιωπῶ ἐγὼ, ἢ νὰ γίνωμαι συνεργὸς, καὶ νὰ μὴ τοὺς ἐλέγχω παρρησίᾳ, καὶ νὰ δείχνω διὰ τὰς ἐντολάς σου τὴν ἀντίστασιν ὁποῦ πρέπει. Καὶ πῶς νὰ τὰ διηγηθῶ ὅλα Κύριέ μου, ὁποῦ εἶναι ἀναρίθμητα, καὶ Θεέ μου τὰ ἰξεύρεις καλλίτερα ἀπὸ ἐμέ; Λοιπὸν μὴ, σὲ παρακαλῶ, μὴ μὲ ἀφήσῃς νὰ πέσω εἰς αὐτά· διατὶ φιλάνθρωπε, ἰξεύρεις τὸ δυσάρεστον τῶν ἀνθρώπων, τὰ περιγέλοια, τὰς κατηγορίας, τὰς συκοφαντίας, καὶ μάλιστα τῶν γραμματισμένων, καὶ σοφῶν κατὰ τὴν ἔξω σοφίαν. Διὰ τοῦτο λυπήσου με φιλάνθρωπε, καὶ μὴ μὲ στείλῃς ἐκεῖ κάτω εἰς τοιαύτην προστασίαν λαοῦ διὰ νὰ εὑρίσκωμαι μέσα εἰς τέτοια, καὶ τόσα κακά. Αὐτὰ λοιπὸν ὁποῦ εἴπαμεν, καὶ ἄλλα περισσότερα ἔπρεπε σὺ νὰ συλλογίζεσαι, πῶς ἔχουν νὰ σοῦ ἀκολουθήσουν, καὶ νὰ φοβῆσαι, καὶ νὰ παρακαλῇς τὸν Θεὸν νὰ μὴ καταβῇς ἀπὸ τὸν οὐρανὸν εἰς τὴν γῆν, καὶ εἰς τὰ τοῦ κόσμου. Εἰδὲ πάλιν ὁ Θεὸς ἐπαινῶντας τὴν ἀγάπην σου, καὶ τὴν ταπείνωσίν σου, σοῦ ἔλεγε μὴ φοβῆσαι· δὲν θέλει κυριευθῇς ἀπὸ κανένα ἐναντίον, διατὶ ἐγὼ σοῦ ὑπεσχέθηκα πῶς θέλει εἶμαι μαζή σου, καὶ θέλει μὲ ἔχεις βοηθὸν εἰς κάθε τί· καὶ ἐκεῖ κάτω θέλει σὲ δοξάσω περισσότερον, καὶ ἐδῶ πάλιν θέλει ξαναγυρίσεις μὲ μεγαλητέραν δόξαν, καὶ λαμπρότητα, καὶ θέλει συμβασιλεύσεις μαζή μου εἰς τοὺς ἀτελευτήτους αἰῶνας. Ἀνίσως, λέγω, σοῦ ἔδιδε τοιαύτην ὑπόσχεσιν ὁ φιλάνθρωπος, καὶ πανάγαθος Βασιλεὺς, οὐδὲ τότε ἔπρεπε νὰ θαρρεύσῃς, καὶ νὰ γένῃς τελείως ἀμέριμνος, ἀλλὰ ἔπρεπε νὰ εὑρίσκεσαι μὲ φόβον, καὶ τρόμον πολὺν, στοχαζόμενος πῶς καταβαίνεις ὡσὰν ἀπὸ ὕψος πολὺ εἰς ἕνα βάθος πολὺ βαθυτάτου πηγαδίου γεμάτον ἀπὸ διάφορα θηρία, καὶ ἑρπετὰ, καὶ ἔτζι μὲ φόβον πολὺν νὰ ἀναβαίνῃς εἰς θρόνον Πατριαρχείου, ἢ Μητροπόλεως, ἢ Ἐπισκοπῆς, ἢ ἡγουμενείας, ἢ καμμίας ἄλλης προστασίας λαοῦ. Εἰδὲ καὶ ὁμολογεῖς πῶς δὲν εἶσαι τοιοῦτος, ὅτι λογῆς εἴπαμεν ἀνωτέρω, ἀλλὰ σοῦ φαίνεται, πῶς ὅταν λαμβάνῃς ἐπιστασίαν λαοῦ, ἀναβαίνεις ἀπὸ τὰ κάτω, καὶ χαμηλὰ, εἰς ὕψος πολὺ, ἀλλοίμονον διὰ τὴν τόλμην σου· ἀλλοίμονον διὰ τὸν σκοτισμὸν τοῦ νοός σου· ἀλλοίμονον διὰ τὴν μεγάλην ἀγνωσίαν σου· διατὶ αὐτὰ τὰ φρονήματα, καὶ οἱ διαλογισμοὶ, δὲν εἶναι ἴδια λογικῶν, καὶ φρονίμων ἀνθρώπων, ἀλλὰ ἀνοήτων, καὶ ἐθνικῶν, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα νεκρῶν ὁποῦ οὔτε βλέπουν, οὔτε αἰσθάνονται οὔτε ζοῦν, οὔτε ἰξεύρουν τελείως τί εἶναι Θεὸς, καὶ τί εἶναι τὸ κριτήριον τοῦ Θεοῦ ὁποῦ μέλλει νὰ μᾶς δεχθῇ.

η΄. Τὸ δὲ νὰ ποιμαίνῃ τινὰς λαὸν, καὶ νὰ φροντίζῃ διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀδελφῶν, πῶς εἶναι ὠφέλιμον πρᾶγμα, ὡς τελειωτικὸν τῆς ἀγάπης, ἡ ὁποία εἶναι τὸ κεφάλαιον τοῦ νόμου, καὶ τῶν προφητῶν, κανένας δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ ἀρνηθῇ. Διατὶ ὅταν ὁ Κύριος ἠρώτησε τρεῖς φοραῖς τὸν Πέτρον, ἀνίσως τὸν ἀγαπᾷ, καὶ ἐκεῖνος ἀπεκρίθη, ναὶ Κύριε, σὺ ἰξεύρεις. ὅτι σὲ ἀγαπῶ· ὁ Κύριός μας τοῦ ἀνταπεκρίθη οοιουτωτρόπως· ἀνίσως, ὦ Πέτρε, καὶ μὲ ἀγαπᾷς, ποίμαινε τὰ πρόβατά μου. Ὅμως πάλιν πῶς δὲν πρέπει κάθε ἄνθρωπος ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε νὰ πέρνῃ ἔτζι ἀστόχαστα τέτοιαν ἐπιστασίαν λαοῦ, φα-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

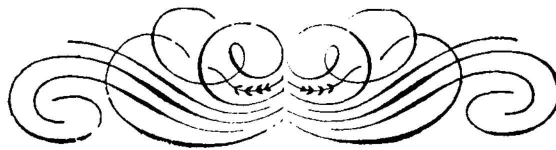
νερὸν εἶναι καὶ τοῦτο εἰς κάθε ἕνα, ὁποῦ δὲν ἔχει τελείως ἐσκοτισμένον τὸν νοῦν του· διατὶ πολλοὶ δὲν ἰξεύρουν οὐδὲ αὐτὸν τὸν λόγον τοῦ Κυρίου τὶ δηλοῖ οὐδὲ μὲ ποῖον τρόπον, ἐπρόσταξεν ὁ Κύριος τὸν Πέτρον νὰ ποιμαίνῃ τὰ πρόβατά του· ἀλλὰ ἀναβαίνουν τολμηρῶς (ἀλλοίμονον) εἰς τὴν ἀξίαν ταύτην, καὶ δὲν ἐντρέπονται νὰ ποιμαίνουν μὲ αὐθάδειαν τὴν ποίμνην τοῦ Χριστοῦ. Ὅμως ἂν σᾶς φαίνεται εὔλογον, ἂς στοχασθοῦμεν τὶ δηλοῖ ὁ λόγος οὗτος τοῦ Κυρίου, καὶ τὶ εἶναι τὸ νόημά του. Ὅταν ὁ Κύριος ἔλεγεν εἰς τὸν Πέτρον, ποίμαινε τὰ πρόβατά μου, δὲν ἐφανέρωνεν ἄλλο, πάρεξ τὴν προστασίαν, καὶ ἐπιμέλειαν ὁποῦ πρέπει νὰ γίνεται εἰς τὸ ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ μὲ τὸν λόγον, καὶ τὴν διδασκαλίαν· καὶ τοῦτο τὸ ἐβεβαίωσεν ὁ Κύριος μὲ ἐκεῖνο ὁποῦ εἶπεν εἰς τὸν Πέτρον. «Σήμον ποσάκις ἠτήσατο ὁ σατανᾶς συνιᾶσαί σε ὡς τὸν σῖτον κἀγὼ ἐδεήθην περὶ σοῦ ἵνα μὴ ἐκλείπῃ ἡ πίστις σου· ὕστερα τοῦ εἶπε καὶ τοῦτο· καὶ σὺ οὖν ἐπιστρέψας στήριξον τοὺς ἀδελφούς σου. Καὶ τὶ θέλει νὰ εἰπῇ, στήριξον τοὺς ἀδελφούς σου; ἤγουν ἀπὸ τὸ ἐδικόν σου παράδειγμα πληροφόρησέ τους, νὰ μὴν ἀπελπίζωνται, εἰς ὅποιον ἁμάρτημα καὶ ἂν πέσουν. Διατὶ, λέγει, ποῖον ἄλλο χειρότερον ἁμάρτημα εἶναι, ἀπὸ τὸ ἐδικόν σου ὁποῦ ἀρνήθης ἐμὲ τὸν Δεσπότην τῶν ἁπάντων; ὅμως ἐγὼ σὲ ἐσυγχώρησα παρευθὺς ὁποῦ ἐμετανόησες πικρῶς· καὶ μὲ τὸ νὰ ἦσουν ἀπαρρησίαστος διὰ τὴν ἄρνησιν, σὲ ἐπροσκάλεσα διὰ τοῦ Ἀγγέλου ἐξ ὀνόματος νὰ ἔλθῃς εἰς ἐμένα μαζὴ μὲ τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους ἐπάνω εἰς τὸ ὄρος τῆς Γαλιλαίας· καὶ οὐδὲ μὲ λόγον ψιλὸν σὲ ὠνείδισα διὰ τὴν ἄρνησίν σου. Λοιπὸν καὶ σὺ ἐπιστρέψας, στήριξον τοὺς ἀδελφούς σου· ποίμαινε τὰ πρόβατά μου· ἴξευρε ὅμως πῶς τότε ποιμαίνεις αὐτὰ τῇ ἀληθείᾳ, ὄχι ὅταν τὰ πηγαίνῃς ἀπὸ μίαν βοσκὴν εἰς ἄλλην, καὶ τὰ παχαίνῃς κατὰ τὸ κορμὶ, καθὼς κάμνουν οἱ βοσκοὶ τῶν ἀλόγων προβάτων· ὄχι ὅταν τὰ περικλείῃς εἰς τοίχους, καὶ φραγμοὺς τῆς μάνδρας· ἀλλὰ ὅταν τὰ διδάσκῃς νὰ φυλάττουν ὅλα, ὅσα σᾶς ἐπρόσταξα. «Πορευθέντες γάρ, φησι, μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς »εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ »τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· διδάσκοντες αὐτοὺς τη»ρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν». Καὶ ὕστερα ἀπὸ αὐτὰ λέγει. «Ὁ πιστεύσας, καὶ βαπτισθεὶς »σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται· ποί»μαινε, λέγει, τὰ πρόβατά μου.» Ὁ ποιμὴν τῶν »ἀλόγων προβάτων δὲν φροντίζει διὰ γεωργίαν· οὔτε διὰ πραγματείαν· οὔτε διὰ σπήτια· οὔτε διὰ φαγητὰ διάφορα, καὶ πολυέξοδα· οὔτε διὰ δόξαν, καὶ τιμήν· οὔτε μεριμνᾷ διὰ κἀνένα ἄλλο κοσμικόν· οὐδὲ καταδέχεται ὁλότελα νὰ τὸ μεταχειρισθῇ· ἀλλὰ ἀφίνωντας ὅλα, καὶ σπῆτι, καὶ γυναῖκα, καὶ παιδία, βάνει ὅλην του τὴν ἐπιμέλειαν εἰς μοναχὸν τὸ ποίμνιόν του, ἀγρυπνῶντας διὰ αὐτὸ, καὶ πηγαίνωντας εἰς μακρινοὺς τόπους, χωρὶς νὰ ἔχῃ κρεββάτι, ἢ στρῶμα, ἀλλὰ ὑποφέρει καὶ τὸ καῦμα τῆς ἡμέρας, καὶ τὴν ψύχραν τῆς νυκτὸς, καὶ παλεύει πάντοτε μὲ τοὺς ἀνέμους, καὶ φυλάττει τὰ πρόβατα, καὶ τὰ ἐπιμελεῖται εἰς κάθε τί. Ἀμὴ εἰς ἐσένα τῶν λογικῶν προβάτων εἶναι δυνατὸν νὰ εὑρίσκεσαι ὑποκάτω εἰς σκέπην σπητίου, καὶ νὰ ἔχῃς καὶ κρεββάτι, καὶ στρῶμα, καὶ τράπεζαν, καὶ νὰ ποιμαίνῃς καὶ τὰ πρόβατά μου· καὶ πῶς νὰ τοὺς ποιμαίνῃς; διδάσκωντάς τους νὰ ἔχουν πρὸς ἐμένα (λέγει ὁ Κύριος) πίστιν ἀθόλωτον, καθαρὰν, καὶ ἀδίστακτον, καὶ νὰ μὲ ἀγαποῦν ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς τους, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας τους, καθὼς καὶ ἐγὼ τοὺς ἠγάπησα, ὅτι διὰ τὴν ἀγάπην τους ἔβαλα τὴν ζωήν μου εἰς θάνατον, καὶ ἀπέθανα. Καὶ πρὸς τούτοις δίδωντας εἰς αὐτοὺς ἀντὶ διὰ βοσκὴν τὴν ζωοποιὸν τροφὴν τῶν ἐδικῶν μου ἐντολῶν, νὰ τοὺς φανερώνῃς, πῶς τότε μεταλαμβάνουν αὐτὴν τὴν ζωοποιὸν τροφὴν, ὅταν ἐργάζωνται τὰς ἐντολάς μου, παρακινῶντάς τους νὰ τρώγουν κάθε ὥραν ἀπὸ αὐτὴν τὴν τροφὴν, διὰ νὰ εἶναι πάντοτε χορτασμένοι ἀπὸ τὰ ἐδικά μου ἀγαθὰ, καὶ μὲ ποῖα ἔργα ἀποκτῶνται μὲ τούτους τοὺς λόγους μου. «Πωλήσατε τὰ ὑπάρ»χοντα ὑμῶν, καὶ δότε ἐλεημοσύνην· ποιήσατε »ὑμῖν βαλάντια μὴ παλαιούμενα· θησαυρὸν ἀ»νέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχ»θροὺς ὑμῶν· εὔχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων »ὑμᾶς καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς· μηδεὶς »ὑμῶν κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδῷ τινί· ἄφετε, καὶ »ἀφεθήσεται ὑμῖν. Ἐὰν γὰρ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀν»θρώποις τὰ παραπτώματατα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ Πα»τὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ἀφήσει ὑμῖν τὰ παραπτώ»ματα ὑμῶν.» Γενῆτε πτωχοὶ εἰς τὰ ἄσπρα, διὰ νὰ γενῆτε πλούσιοι εἰς τὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος· καταφρονήσετε τὴν γηΐνην δόξαν, διὰ να ἀπολαύσετε τὴν οὐράνιον. Ἀκόμι λέγε

τους καὶ αὐτά. Ἐπειδὴ καὶ εὑρίσκονται ἔμπροσθέν μας, δύω πράγματα ἐναντία, ἤγουν ζωὴ, καὶ θάνατος· καὶ δύω κόσμοι, ὁ παρὼν ὁποῦ εἶναι ὁρατὸς, καὶ πρόσκαιρος, καὶ ὁ μέλλων ὁποῦ εἶναι ἀόρατος καὶ αἰώνιος· καὶ εἶναι καὶ δύω ἐναντίοι ἀναμεταξύ τους ὁποῦ ἐνεργοῦν εἰς τούτους τοὺς κόσμους, ἤγουν ὁ Θεὸς, καὶ ὁ διάβολος ὁποῦ στέκεται ἐναντίος εἰς αὐτόν· ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὁ μὲν Θεὸς σπουδάζει πάντοτε νὰ μᾶς σώσῃ, καὶ μᾶς προσκαλεῖ πάντοτε εἰς ζωὴν, καὶ βασιλείαν αἰώνιον· ὁ δὲ διάβολος ἐπιθυμεῖ τὴν ἀπώλειαν, καὶ τὸν θάνατον τῆς ψυχῆς μας, καὶ βρυχᾶται κάθε ἡμέραν καὶ ὥραν, ζητῶντας μὲ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν προσκαίρων ἡδονῶν ποῖον ἀπὸ ἡμᾶς νὰ καταπίῃ, καὶ νὰ τὸν κάμῃ ὑπόδικον τῆς αἰωνίου κολάσεως. Ἐπειδὴ, λέγω, εἶναι ἔμπροσθέν μας Θεὸς, καὶ διάβολος, πρέπει ἡμεῖς ὡς φρόνιμοι, καὶ λογικοὶ νὰ φεύγωμεν ἀπὸ τὸν ἐχθρόν μας, καὶ νὰ καταφεύγωμεν εἰς τὸν σωτῆρα, καὶ αὐθέντην μας, καὶ νὰ ἐπικαλούμεθα τὴν βοήθειάν του, διὰ νὰ μὴ κατακυριευθοῦμεν ἀπὸ τὸν ἄρχοντα τοῦ σκότους, καὶ πιασθοῦμεν εἰς τὰς παγίδας, καὶ βρόχους του, καὶ γένωμεν δοῦλοι εἰς αὐτὸν, καὶ εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Καὶ πῶς ὁ διάβολος εἶναι ἄρχων τοῦ κόσμου, καὶ τοῦ αἰωνίου σκότους, ἄκουσον αὐτὸν τὸν Χριστὸν ὁποῦ λέγει. «Νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου »ἔρχεται, καὶ ἐν ἐμοὶ εὑρήσει οὐδέν.» Ἄρχων δὲ λέγεται ὄχι πῶς εἶναι ἐξουσιαστὴς, ἢ αὐθέντης τοῦ κόσμου τούτου· ἄπαγε τῆς βλασφημίας· καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξουσιάζῃ τὸν κόσμον ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἔχει ἐξουσίαν οὐδὲ εἰς τοὺς χοίρους; ἀλλὰ λέγεται ἄρχων τοῦ κόσμου, διατὶ μὲ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ πλούτου, καὶ τῶν ἄλλων πραγμάτων τοῦ κόσμου καταδουλώνει, καὶ ἐξουσιάζει ἐκείνους ὁποῦ εἶναι προσηλωμένοι εἰς αὐτά. Ἄρχων δὲ τοῦ σκότους λέγεται, διατὶ ἐξέπεσεν ἀπὸ τὸ φῶς τῆς θείας δόξης ἀπὸ τὴν ὑπερηφανίαν του, καὶ ἔγινε κληρονόμος τοῦ αἰωνίου σκότους. Ἀλλὰ ὁ Θεὸς καὶ Δεσπότης ἡμῶν ἐπειδὴ εἶναι κτίστης καὶ δημιουργὸς ὅλου τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο φυσικὰ, καὶ ἐξουσιαστικὰ εἶναι ἄρχων ὅλων τῶν πάντων, οὐρανίων, ἐπιγείων, καὶ καταχθονίων, ὤντας φῶς ἀνέσπερον καὶ ἀπρόσιτον, καὶ αὐθέντης πάντων, καὶ τῶν παρόντων καὶ τῶν μελλόντων. Ἐκεῖνοι λοιπὸν ὁποῦ πείθονται εἰς αὐτὸν, καὶ φυλάττουν ἀπαρασάλευτα τὰς ἐντολάς του, αὐτοὶ καὶ τὰ πρόσκαιρα ἀγαθὰ μεταλαμβάνουν μετρίως, καὶ μὲ ἐγκράτειαν, εὐχαριστοῦντες τὸν Θεὸν διὰ αὐτὰ καὶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ ὁρατὰ ἀγαθὰ, καὶ πρόσκαιρα ἀνάγονται εἰς ἐκεῖνα τὰ ἀόρατα καὶ αἰώνια, ὡσὰν ὁποῦ ὑπήκουσαν εἰς τὸν βασιλέα τῶν ἁπάντων Θεὸν, καὶ ἐφύλαξαν τὰ προστάγματά του· ἐκεῖνοι δὲ ὁποῦ κάμνουν τὰ ἐναντία τῶν ἐντολῶν του, αὐτοὶ εὑρίσκοντ ι εἰς τὸ ἐναντίον μέρος τοῦ Θεοῦ μαζὴ μὲ τὸν διάβολον· διατί ἔγιναν ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ, καθὼς λέγει ὁ ἴδιος· «Ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ, κατ' »ἐμοῦ ἐστί· καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορ»πίζει». Διὰ τοῦτο ἀγαπητοὶ, κἀνένας ἀπὸ ἐσᾶς ἂς μὴν ὑπακούσῃ εἰς τὸν ἄρχοντα τοῦ σκότους, καὶ κοσμοκράτορα διάβολον· κἀνένας ἂς μὴν ὑπάγῃ μαζή του· κἀνένας ἂς μὴ γίνῃ στρατιώτης τοῦ διαβόλου, καὶ πολεμήσῃ τὸν Θεὸν, καὶ Σωτῆρά μας· κἀνένας ἂς μὴ γίνῃ ἐχθρὸς τῆς ψυχῆς του, μηδὲ ἂς ἀγωνισθῇ διὰ νὰ κληρονομήσῃ τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. Μὴ παρακαλῶ σας τέκνα, καὶ Πατέρες, καὶ ἀδελφοὶ, μὴ κάμετε τὰ τοιαῦτα· φοβερὸν πρᾶγμα εἶναι καὶ ἀπὸ μόνην τὴν ἀκοὴν, τὸ νὰ γίνωμεν ἐχθροὶ καὶ ἐναντίοι τοῦ Θεοῦ. Καὶ πῶς γίνεται τινὰς ἐναντίος τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀγωνίζεται διὰ τὴν ἐδικήν του ἀπώλειαν, τώρα θέλει σᾶς τὸ εἰπῶ. Ἀνίσως, λόγου χάριν, σὲ ὑβρίσῃ τινὰς δικαίως, ἢ ἀδίκως, ἢ σὲ κατηγορήσῃ, ἢ σὲ συκοφαντήσῃ, καὶ ἐσὺ δὲν ὑποφέρεις τὴν ἀτιμίαν μὲ πραότητα, ἢ λυπηθῇς μέσα εἰς τὴν καρδίαν, καὶ δὲν κρατήσῃς τὴν ὁρμήν σου, ἀλλὰ ὑβρίσῃς καὶ σὺ ἐκεῖνον ὁποῦ σὲ ὕβρισεν, ἢ τὸν κατηγορήσῃς, ἢ τοῦ κάμῃς κἀνένα ἀπὸ αὐτὰ, ἀλλὰ τοῦ φυλάττῃς πάθος, καὶ μῖσος μέσα εἰς τὴν καρδίαν σου, καὶ δὲν τὸν συγχωρῇς ἐξ ὅλης ψυχῆς σου· οὐδὲ παρακαλῇς τὸν Θεὸν διὰ αὐτόν· ἰδοὺ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον ἔγινες ἐχθρὸς τοῦ Χριστοῦ, διατὶ κάμνεις ἐναντία τῶν ἐντολῶν του, καὶ ἔγινες ἀκόμι καὶ ἐχθρὸς τοῦ ἑαυτοῦ σου, καὶ ἔχασες καὶ τὴν ψυχήν σου, μὲ τὸ νὰ ἔχαμες ὅλα τὰ προτήτερά σου ἁμαρτήματα ἀνεξάλειπτα, καὶ ἀσυγχώρητα. Πάλιν, ἀνίσως τινὰς σὲ ῥαπίσῃ εἰς τὸ δεξιὸν μάγουλον, καὶ ἐσὺ δὲν στρέψῃς εἰς αὐτὸν καὶ τὸ ἀριστερὸν, ἀλλὰ μάλιστα τὸν ῥαπίσῃς καὶ σὺ, ἰδοὺ πάλιν ἔγινες στρατιώτης, καὶ ὑπηρέτης τοῦ διαβόλου, καὶ ἐκτύπησες ὄχι μοναχὰ τὸν ἀδελφόν σου, ἀλλὰ διὰ μέσου τοῦ ἀδελφοῦ ὁποῦ ἐκτύπησες, ἐρράπισες καὶ αὐτὸν τὸν Χριστὸν ὁποῦ εἶπε, νὰ μὴ τὸν κτυπήσῃς ἐσὺ, ἀλλὰ νὰ γυρίσῃς

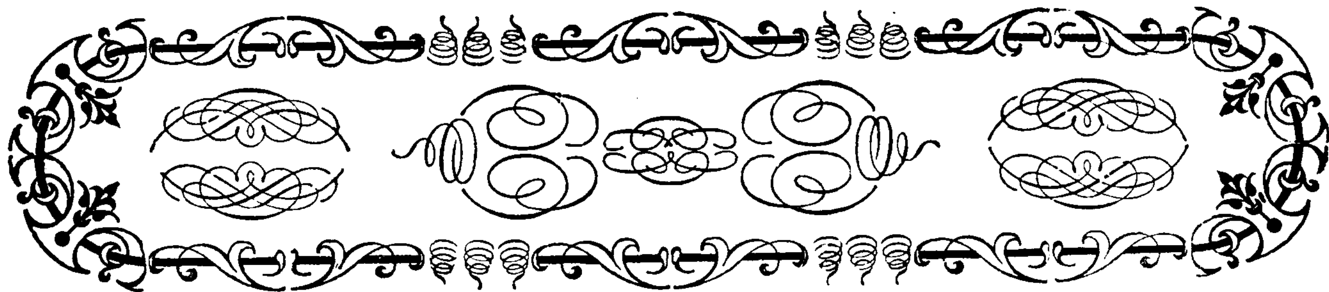
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

καὶ τὸ ἄλλο σου μάγουλον. Πάλιν, ἀνίσως σοῦ πάρῃ τινὰς χρυσάφι, ἢ ἄλλο εἶδος, εἴτε φανερά, εἴτε κρυφά, ἢ τὸ δανεισθῇ ἢ τὸ ἁρπάσῃ, καὶ ἔπειτα δὲν θέλει νὰ σοῦ τὸ δώσῃ, ἢ διατὶ δὲν ἔχει, ἢ διατὶ εἶναι πλεονέκτης, καὶ κακός· καὶ σὺ δὲν ὑποφέρῃς εὐχαρίστως, καὶ ἀμνησικάκως τὴν ἁρπαγήν, ἀλλὰ τὸν σύρῃς εἰς κριτήρια, καὶ μεταχειρίζεσαι ὅρκους, καὶ ψευδορκίας, καὶ βιάζῃς ἐκεῖνον νὰ χάνῃ τὰ ἴδια, καὶ νὰ λέγῃ ψεύματα, τὸ ὁποῖον εἶναι χειρότερον ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα κακά· καὶ τὸν βάνῃς εἰς τὴν φυλακήν, καὶ κάμνῃς ὅ,τι ἠμπορέσῃς διὰ νὰ λάβῃς τὰ χρεωστούμενα, εἰπέ μου πῶς, κάμνωντας ὅλα αὐτά, δὲν εἶσαι φανερὰ ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ τῆς ψυχῆς σου; Διατὶ ὅταν ἐσὺ ὁποῦ ἐπροστάχθης νὰ ἐπισκέπτεσαι τοὺς φυλακωμένους, καὶ νὰ τοὺς ὑπηρετῇς τὸ κατὰ δύναμιν· νὰ μὴ ζητῇς τὰ ἐδικά σου, ἀπὸ ἐκεῖνον ὁποῦ τὰ πέρνει· νὰ ἀφίνῃς καὶ τὸ ἐπανοφόρι σου εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ ζητεῖ νὰ κριθῇ μὲ ἐσένα, καὶ νὰ πάρῃ τὸ ὑποκάμισόν σου· καὶ νὰ βάνῃς καὶ τὴν ἰδίαν σου ζωὴν εἰς θάνατον διὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ. Ὅταν, λέγω, ἐσὺ ὁποῦ ἐπροστάχθης αὐτά, πηγαίνῃς εἰς κριτήρια διὰ πράγματα φθαρτά, παραβαίνωντας τὴν προσταγὴν τοῦ Θεοῦ, καὶ λυπῆσαι, καὶ ὀργίζεσαι, καὶ βάνῃς τὸν ἀδελφόν σου εἰς τὴν φυλακήν, δὲν εἶναι φανερόν, πῶς εὐγαίνεις ἀπὸ τὰς φρένας σου, καὶ παροργίζεις τὸν Θεόν, καὶ τοῦ ἐναντιώνεσαι, καὶ ὑστερεῖς καὶ τὸν ἑαυτόν σου ἀπὸ τὴν αἰώνιον ζωήν; Ὅποιος λοιπὸν θέλει νὰ ποιμαίνῃ τὸ ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ βόσκῃ τὰ λογικὰ πρόβατα μὲ τὰς διδασκαλίας ὅλων ἐτούτων ὁποῦ εἴπαμεν, διὰ νὰ τὰ κάμῃ παχέα ἀπὸ καλὰ ἔργα, καὶ πολύγονα τῶν ἀρετῶν, πῶς ἠμπορεῖ αὐτὸς εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν νὰ μεριμνᾷ, καὶ διὰ χωράφια, καὶ ἀμπέλια, καὶ νὰ ἔχῃ φροντίδα κτημάτων, καὶ νὰ τὰ διαφυλάττῃ ἀποδιώχνωντας ἐκείνους ὁποῦ θέλουν νὰ τὰ ἁρπάσουν, καὶ νὰ τὰ ζημιώσουν; καὶ πότε νὰ πηγαίνῃ εἰς κριτήρια, πότε νὰ ἐναντιώνεται μὲ ἀντιλογίας, καὶ μὲ ψεύματα, καὶ μερικαῖς φοραῖς νὰ γίνεται αἴτιος εἰς ἄλλους ὅρκων, καὶ ψευδορκιῶν; διατὶ ἂν αὐτὸς ἀληθεύῃ, ἀνάγκη εἶναι νὰ ψεύδωνται, καὶ νὰ ψευδορκοῦν φανερὰ οἱ ἀντίδικοι, τὰ ὁποῖα πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ τὰ ὑποφέρῃ ἡ φιλόθεος ψυχή; ἢ νὰ εἶναι ἀρεστὰ εἰς τὸν Θεὸν ὁποῦ εἶπεν. «Ἐγὼ δὲ »λέγω ὑμῖν μὴ ὀμόσαι ὅλως· ἀλλ' ἔστω ὑμῖν τὸ »ναί, ναί, καὶ τὸ οὒ οὔ· τὸ γὰρ πλεῖον τούτου »ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστί.» Καὶ πάλιν· ἀμὴν λέγω »ὑμῖν, ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργόν, ὃ ἐὰν λαλήσωμεν »οἱ ἄνθρωποι, λόγον δώσουσιν ὑπὲρ αὐτοῦ ἐν ἡ»μέρᾳ κρίσεως;» Λοιπὸν διὰ ὅλα αὐτὰ τὰ ἐναντία ὁποῦ ἀκολουθοῦν, σᾶς παρακαλῶ ἀδελφοὶ καὶ πατέρες μου, ἀνίσως καὶ πείθεσθε εἰς τὴν αὐτοαλήθειαν τὸν Χριστόν, καὶ εἰς τοῦτά μου τὰ λόγια, μὴ ζητεῖτε θρόνους, καὶ ἐπαρχίας, καὶ ἡγουμενείας, καὶ προστασίας ἄλλων διὰ δόξαν ἀνθρωπίνην, καὶ διὰ ἀπόλαυσιν σωματικήν, φοβούμενοι τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν φοβερὰν ἐκείνην ἀπόφασιν, ὁποῦ εἶπε μὲ τὸ στόμα τοῦ Προφήτου Ἰεζεκιὴλ ἐναντίον εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἀναξίως ποιμαίνουν τὰ πρόβατά του. «Τάδε »λέγει Ἀδωναῒ Κύριος· ὢ ποιμένες τοῦ Ἰσραήλ· »μὴ οἱ ποιμένες βόσκουσιν ἑαυτούς, οὐχὶ τὰ πρό»βατα βόσκουσιν οἱ ποιμένες; Ἰδοὺ τὸ γάλα κα»τεσθίετε, καὶ τὰ ἔρια περιβάλλεσθε· καὶ τὸ πα»χὺ ἐσφάζετε· καὶ τὰ πρόβατά μου οὐκ ἐβόσκετε· »τὸ ἠσθενηκὸς οὐκ ἐνισχύσατε· καὶ τὸ ἄρρωστον »οὐκ ἰάσασθε· καὶ τὸ συντετριμμένον οὐ κατεδή»σατε· καὶ τὸ κακῶς ἔχον οὐκ ἐσωματοποιήσα»τε· καὶ τὸ πλανώμενον οὐκ ἐπεστρέψατε· καὶ »ἀπολωλὸς οὐκ ἐπεζητήσατε· καὶ τὸ ἰσχυρὸν κα»τειργάσασθε μόχθῳ· καὶ ἐν κράτει ἐπαιδεύσατε »αὐτά, καὶ ἐν παιγνίῳ· καὶ διεσπάρη τὰ πρόβα»τά μου διὰ τὸ μὴ εἶναι ποιμένας.» Καὶ παρακάτω λέγει πάλιν. «Τάδε λέγει Ἀδωναῒ Κύριος· »ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ τοὺς ποιμένας· καὶ ἐκζητήσω τὰ »πρόβατά μου ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν· καὶ κατα»παύσω αὐτοὺς τοῦ μὴ ποιμαίνειν τὰ πρόβατά »μου.» Καὶ πάλιν· καὶ ὁ σκοπὸς ἐὰν ἴδῃ τὴν »ῥομφαίαν ἐρχομένην, καὶ μὴ σαλπίσῃ τῇ σάλ»πιγγι, καὶ ἐπελθοῦσα ἡ ῥομφαία λάβῃ ἐξ αὐ»τῶν ψυχήν· αὐτὴ μὲν διὰ τὴν αὐτῆς ἁμαρτίαν »ἐλήφθη· τὸ δὲ αἷμα αὐτῆς ἐκ χειρὸς τοῦ σκο»ποῦ ἐκζητήσω·» Φοβερὰ εἶναι, ἀδελφοί μου, αὐτὰ ὁποῦ λέγει ὁ Θεὸς ἐναντίον εἰς τοὺς ποιμένας. Διὰ τοῦτο ἂς σπουδάσωμεν μάλιστα νὰ ποιμάνωμεν τὸν ἑαυτόν μας καλῶς, ὡς Χριστοῦ ποίμνιον· ὡς βασίλειον ἱεράτευμα, καὶ νὰ ὑποτάξωμεν τὴν σάρκα εἰς τὸ Πνεῦμα, διὰ νὰ μὴ νικᾶται τὸ κρεῖττον ἀπὸ τὸ χεῖρον, ἤγουν ἡ ψυχὴ ἀπὸ τὸ σῶμα· καὶ ὅταν ἐμβοῦμεν μέσα εἰς τὸν βυθὸν τῆς ταπεινοφροσύνης, καὶ πλύνωμεν τοὺς μολυσμοὺς τῶν ἁμαρτιῶν μας μὲ τὰ δάκρυά μας, καὶ ἀποκτήσωμεν πρᾳότητα ἀπὸ τὴν συντριβὴν τῆς καρδίας μας, καὶ τὴν ταπεινοφρο-

σύνην· καὶ μὲ πολλὴν δίψαν τῆς δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ, χορτάσωμεν ἀπὸ τὰ ἀνεκλάλητα ἀγαθὰ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν διὰ τῆς παρακλήσεως τοῦ Ἁγίου **Πνεύματος**· ἔπειτα λάβωμεν σπλάγχνα οἰκτιρμῶν, καὶ συμπάθειαν, καὶ ἀποκτήσωμεν καρδίαν καθαρὰν μὲ τελείαν ἀπάθειαν, καὶ ἴδοῦμεν τὸ φῶς τοῦ Θεοῦ, ἤγουν αὐτὸ τὸ **Πνεῦμα** τὸ Ἅγιον ὁποῦ νὰ ἐνεργῇ, καὶ νὰ λαλῇ μέσα μας τὰ κεκρυμμένα μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ὡσὰν ὁποῦ διὰ μέσου τῆς βαθείας εἰρήνης ἑνώσαμεν εἰς ἓν φρόνημα τὴν ψυχὴν, καὶ τὸ σῶμα· καὶ ὅταν εἰρηνεύσωμεν τὸν ἑαυτόν μας, καὶ τὸν κάμωμεν σύμφωνον ὄργανον διὰ σώματος καὶ ψυχῆς ἐν ἑνὶ **Πνεύματι** τῷ Θεῷ· καὶ πρὸς τούτοις ὅταν ὑπομείνωμεν διὰ τὸν **Χριστὸν** πολλοὺς πειρασμοὺς, καὶ πολλὰς θλίψεις, καὶ συμφορὰς, καὶ ὅταν ὑποφέρωμεν διωκόμενοι, καὶ βλασφημούμενοι παρακαλῶμεν, καὶ καταρώμενοι εὐλογῶμεν· μὴ λογιζόμενοι τελείως τὸ κακὸν εἰς κανένα, ἀλλὰ ὅλα τὰ δεχώμεθα, ὅλα τὰ ὑπομένωμεν, φυλάττοντες τὸ δοκίμιον ἡμῶν ἀσάλευτον ἀπὸ τὴν ὑπομονὴν, ἡ ὁποία εἶναι τὸ θεμέλιον τῶν ἀρετῶν. Καὶ ὅταν τοιουτοτρόπως διὰ μέσου ὅλων τῶν ἀρετῶν ὁποῦ εἴπαμεν αὐξήσωμεν τὴν κατὰ **Χριστὸν** ἡλικίαν καὶ ἀναδράμωμεν εἰς ἄνδρα τέλειον εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ **Χριστοῦ**, μὲ γνῶσιν τελείαν Θεοῦ, καὶ μὲ σοφίαν τῶν λόγων, καὶ μυστηρίων ἐκείνων ὁποῦ μᾶς χαρίζει τὸ **Πνεῦμα** τὸ Ἅγιον. Ὅταν λέγω, κάμωμεν ὅλα αὐτὰ, καὶ φθάσωμεν εἰς τὴν τελειότητα, τότε ἂς δώσωμεν τὸν ἑαυτόν μας καὶ εἰς τὴν ὠφέλειαν τῶν ἄλλων ἀδελφῶν μας· πλὴν καὶ τότε δὲν πρέπει νὰ πηγαίνωμεν ἀπὸ λόγου μας γυρεύοντες, ἀλλὰ ἀνίσως καὶ προσκαλούμεθα ἀπὸ τὸν Θεὸν εἰς τοῦτο· καὶ ὄχι μὲ ὑπερηφάνιαν, ἀλλὰ ὡς δοῦλοι πάντων, καθὼς λέγει ὁ **Κύριος**. «Ὁ θέλων εἶναι »πρῶτος ἐν ὑμῖν, ἔστω πάντων δοῦλος, καὶ πάν»των διάκονος.» Ἀμὴ ἕως ὁποῦ δὲν φθάσωμεν εἰς τὴν τελειότητα, καὶ ἀπάθειαν, ἂς λείπωμεν ἀπὸ τὰς προστασίας τῶν ἄλλων, παρακαλῶ, καὶ ἂς ὑποτασσώμεθα εἰς τοὺς πνευματικούς μας πατέρας, καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Θεὸν, ὁποῦ διακρατεῖ τὰ πάντα, καὶ ἂς μετανοοῦμεν κάθε ἡμέραν, καὶ ἂς καθαριζώμεθα μὲ τὰ κατὰ Θεὸν δάκρυα, διὰ νὰ ἠμπορέσωμεν νὰ γνωρίσωμεν τὸν Θεὸν, καὶ ὅτι εἶναι ἀψευδέστατος εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ ὑπεσχέθη νὰ δώσῃ εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὸν ἀγαποῦν, καὶ κάμνουν τὰ θεϊκά του προστάγματα· ὁ ὁποῖος θέλει πληρώσει τὸν κάθε ἕνα κατὰ τὰ ἔργα του εἰς τὴν βασιλείαν του· ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΟΓΔΟΗΚΟΣΤΟΣ Γ΄.

ά. Περὶ ἀπαθείας, καὶ ἐναρέτου ζωῆς.
β΄. Καὶ πῶς πρέπει νὰ κόπτῃ τινὰς τὸ θέλημά του, καὶ νὰ ἀναβαίνῃ εἰς ὕψος τελειότητος.
γ΄. Περὶ ἑνώσεως τοῦ Θεοῦ μὲ τὴν ψυχὴν, καὶ τῆς ψυχῆς μὲ τὸ σῶμα.
δ΄. Περὶ παραδόξου ἑνώσεως τῶν τριῶν, Θεοῦ, ψυχῆς, καὶ σώματος.
έ. Καὶ περὶ πνευματικῆς ἰατρείας, καὶ πῶς πρέπει νὰ ἰατρεύῃ τινὰς ἐκείνους ὁποῦ ἀσθενοῦν κατὰ τὴν ψυχήν.

ά. Πολλαῖς φοραῖς συνομιλῶντας μὲ πολλοὺς ἀδελφοὺς ὁποῦ εὑρίσκονται μέσα εἰς τὸν κόσμον, ἤκουσα ὅλους σχεδὸν ὁποῦ ἔλεγαν, πῶς δὲν εἶναι δυνατὸν ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀναβῇ εἰς τόσον ὕψος ἀπαθείας, ὥστε ὁποῦ νὰ συνομιλήσῃ, καὶ νὰ φάγῃ μαζὴ μὲ γυναῖκας, καὶ νὰ μὴ βλαφθῇ παντελῶς εἰς τὴν ψυχὴν, μηδὲ νὰ πάθῃ κρυφὰ καμμίαν κίνησιν, ἢ μολυσμόν· καὶ ἀκούωντάς το ἐγὼ ἐλυπήθηκα πολλὰ, καὶ ἔκλαυσα, καὶ ἐθρήνησα διὰ ἐκείνους ὁποῦ λέγουν τὰ τοιαῦτα· μὲ τὸ νὰ ἰξεύρω καλώτατα, ὅτι λέγουν αὐτὰ, ἀπὸ πολλὴν ἄγνοιαν, δηλαδὴ μὲ τὸ νὰ μὴ γνωρίζουν παντελῶς τὰ χαρίσματα τοῦ Θεοῦ. Ὅτι ἐὰν δὲν ἦσαν ὑστερημένοι ἀπὸ τὴν ἀληθινὴν ἀπάθειαν, καὶ τετυφλωμένοι ἀπὸ τὸ σκότος τῶν παθῶν, καὶ δεδουλωμένοι εἰς τὰς ἡδονὰς, καὶ εἰς τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς, ἐξάπαντος ἐγνώριζαν καὶ αὐτοὶ τὴν ζωοποιὸν νέκρωσιν τοῦ Ἰησοῦ, καὶ Θεοῦ ὁποῦ χαρίζει εἰς τὰ μέλη τῶν Ἁγίων του, καὶ δὲν ἀπιστοῦσαν διὰ αὐτήν· διατὶ οἱ τοιοῦτοι, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ πιστεύσουν ποτὲ, πῶς γίνονται μερικοὶ ἄνθρωποι νεκροὶ εἰς τὸν κόσμον, καὶ ζοῦν μοναχὰ τὴν ἐν Πνεύματι ζωὴν, ὁποῦ αὐτοὶ εἰς ὅλην τους τὴν ζωὴν ἔχουν μεγάλην ἐπιμέλειαν νὰ κάμνουν ὅλα τους τὰ ἔργα μὲ ὑπόκρισιν, διὰ νὰ ἀρέσουν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ νὰ ὀνομάζωνται ἀπὸ αὐτοὺς θεοφιλεῖς, καὶ Ἅγιοι; ὅτι καθὼς νομίζουν πῶς κατορθώνουν τὴν ἀπάθειαν μὲ πάθη, ὄντες, καὶ γενόμενοι ὅλως διόλου ἁμαρτία, καὶ καθὼς πείθουν τὸν ἑαυτόν τους, πῶς μοναχοὶ οἱ ἔπαινοι τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἀρκετοὶ εἰς ἀρετὴν, καὶ ἁγιότητα· ἔτζι πάλιν καὶ ὅταν ἀρνοῦνται τὴν ἀπάθειαν, καὶ λέγουν πῶς δὲν εἶναι εἰς τοὺς Ἁγίους ἀπάθεια, θέλουν νὰ εἶναι καὶ νὰ λέγωνται Ἅγιοι χωρὶς αὐτὴν, ὡσὰν ὁποῦ ἀπόκτησαν τὴν ἁγιωσύνην ἀπὸ τοὺς ἐπαίνους τῶν ἀνθρώπων. Διότι ἐκεῖνον ὁποῦ δὲν ἐπαινεῖται ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ἁπλῶς, καὶ ὡς ἔτυχε, τὸν ἔχουν ὡς ἀνάξιον, καὶ καταφρονημένον, καὶ δὲν ἰξεύρουν οἱ ταλαίπωροι, ὅτι καλλίτερος εἶναι ἕνας μόνον ὁποῦ νὰ γνωρίζῃ τὸν Θεὸν, καὶ νὰ γνωρίζεται ἀπὸ αὐτὸν, παρὰ μυριάδες ἀπίστων ὁποῦ νὰ μὴ γνωρίζουν τὸν Θεὸν κἂν ἐπαινοῦνται, καὶ καλοτυχίζωνται ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον. Καθὼς καὶ ἕνας ὁποῦ νὰ βλέπῃ, εἶναι καλλίτερος ἀπὸ ἄπειρα πλήθη τυφλῶν. Καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἔλθῃ εἰς τοιαύτην ἐλευθερίαν, ἤγουν εἰς τὴν ἀπάθειαν ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγωνίζεται ἐν ἀληθείᾳ, καὶ πῶς ἐκεῖνος ὁποῦ ἔλαβε τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ εἶναι δυνατὸν νὰ φθάσῃ εἰς ἀπάθειαν ψυχῆς καὶ σώματος, ὥστε ὁποῦ νὰ διαμένῃ ἀνενόχλητος καὶ ἀπαθής; ὄχι μόνον ὅταν συνομιλῇ, ἢ τρώγῃ μαζὴ μὲ γυναῖκας, ἀμὴ καὶ ὅταν εὑρίσκεται μέσα εἰς πολιτείας, καὶ ἀκούῃ τραγώδια καὶ κιθάρας, καὶ βλέπῃ τοὺς γελῶντας, καὶ παίζωντας, καὶ

χορεύοντας, καὶ νὰ μὴ βλάπτεται τελείως, καὶ πῶς εἶναι, λέγω, τοιοῦτοι ἄνθρωποι, τὸ μαρτυρεῖ καὶ κάθε σύγγραμμα Ἁγίων, καὶ κάθε Ἱστορία ἀκόμι, καὶ οἱ βίοι τῶν Ἁγίων τέτοιας μαρτυρίας μᾶς γράφουν· καὶ δια αὐτὴν τὴν ἀπάθειαν γίνεται ἀπὸ τοὺς θεοσεβεῖς κάθε πρᾶξις ἀγωνιστικὴ, καὶ κάθε κακοπάθεια, καὶ σκληραγωγία. Διατὶ ὁ σκοπὸς ἐκείνων ὁποῦ ἀγωνίζονται κατὰ Θεὸν τέτοιος εἶναι, πρῶτον μὲν νὰ ἀποφύγουν ὅλον τὸν κόσμον, καὶ τὰ τοῦ κόσμου· καὶ κόσμον λέγω τὴν παροῦσαν ζωὴν, ἤγουν τοῦτον τὸν πρόσκαιρον αἰῶνα. Τὰ τοῦ κόσμου πάλιν λέγω, ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ εὑρίσκονται τριγύρου εἰς ἡμᾶς, τὰ ὁποῖα μᾶς προστάζει ὁ Κύριος νὰ τὰ ἀφίνωμεν, καὶ νὰ τὰ φεύγωμεν ὅλα, ἤγουν πατέρα, μητέρα, ἀδελφοὺς, συγγενεῖς καὶ φίλους, ἀποκτήματα, ἄσπρα, ὑπάρχοντα, καὶ ὅλον τὸν πλοῦτον· ὄχι διατὶ εἶναι αὐτὰ ἐμποδισμένα, ἢ βλαπτικὰ, ἀμὴ διατὶ δὲν ἠμποροῦμεν ἡμεῖς νὰ εὑρισκώμεθα μέσα εἰς αὐτὰ, καὶ νὰ γλυτώσωμεν ἀπὸ τὴν προσπάθειάν τους. Ἐπειδὴ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀνακατωθῇ μὲ τὰς ἡδονὰς, ἐὰν δὲν ἀποκόψῃ τὰς αἰτίας τῶν ἡδονῶν, καὶ ἐὰν δὲν μακρύνῃ ἀπὸ αὐτὰς, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὰς ἐπιθυμίας τους.

β'. Ὅταν δὲ γυμνωθῇ ἀπὸ ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς αὐτὸν, τότε ἔχει χρέος νὰ ἀπαρνηθῇ καὶ αὐτὴν τὴν ἰδίαν του ζωὴν, ἂν εἶναι πρόθυμος εἰς τὴν ἀρετὴν, τὸ ὁποῖον κατορθώνεται μὲ τὴν ἀπονέκρωσιν, καὶ τελείαν ἐκκοπὴν τοῦ θελήματός του· καὶ θέλημα λέγω, ὄχι μόνον τὸ ἐξωτερικὸν, ἤγουν νὰ μὴ φάγῃ, νὰ μὴ πίῃ, νὰ μὴ κάμῃ καμμίαν πρᾶξιν μὲ αὐθάδειαν, νὰ μὴ κοιμηθῇ, νὰ μὴ κάμνῃ κἀνένα ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ τοῦ φαίνονται καλὰ χωρὶς ἄδειαν τοῦ προεστῶτός του· ἀμὴ καὶ τὸ ἐσωτερικὸν κίνημα τῆς καρδίας, ἤγουν νὰ μὴ κοιτάξῃ ἐμπαθῶς, νὰ μὴ μεμφθῇ, ἢ κατακρίνῃ τινὰ μέσα του· νὰ μὴ χαρῇ εἰς πέσιμον τινός νὰ μὴν ὀργισθῇ μέσα εἰς τὴν διάνοιάν του· νὰ μὴ φθονήσῃ κακῶς· νὰ μὴ ζηλεύσῃ μὲ πονηρίαν· καὶ πῶς νὰ σοῦ ἀπαριθμήσω ὅλα τὰ ἰδιώματα, καὶ τὰ σημεῖα τῆς εὐσεβείας, διὰ νὰ σοῦ δείξω ἐντελέστατα καὶ τὴν ἀκρίβειαν τῶν χριστιανῶν; Πλὴν ἄκουσε ἀκόμι τὰ σημεῖα τῆς ζωοποιοῦ νεκρώσεως· Τὸ νὰ μὴ κρύψῃς ἀπὸ τὸν πνευματικόν σου πατέρα ποτὲ κἀνένα σου λογισμὸν μηδὲ τὸν παραμικρὸν, μηδὲ νὰ ἀπεράσῃς μίαν ἡμέραν χωρὶς δάκρυα, ὅσον δύνασαι· τὸ νὰ μὴ νίψῃς τὸ πρόσωπόν σου μὲ νερὸν, καθὼς συνηθίζουν οἱ πολλοί· νὰ μὴ καλλωπίσῃς τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς, ἢ τὰ γένειά σου· νὰ μὴ λύσῃς τὴν ζώνην σου, ὅταν θέλῃς νὰ κοιμηθῇς, διὰ νὰ μὴ χαυνωθῇ τὸ σῶμά σου, καὶ κοιμηθῇς περισσότερον ἀπὸ τὸ πρέπον· νὰ μὴ βάλῃς τὸ χέρι σου μέσα εἰς τὴν σάρκα σου, καὶ ξύσῃς μέλος τοῦ σώματός σου· νὰ μὴ πιάσῃς, ἢ ψηλαφήσῃς ἄλλο σῶμα· νὰ μὴ κοιτάξῃς ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε, μηδὲ εἰς πρόσωπον γηραλαίου, διατὶ ὁ πονηρὸς ὁποῦ μεσολαβεῖ εἰς τὰ κακὰ, εὑρίσκεται ὁλοῦθεν· νὰ μὴ κάμῃς νεῦμα τινὸς διὰ κἀνένα ἄλλον· νὰ μὴν εἰπῇς κἀνένα λόγον ὁποῦ δὲν συμφέρει· νὰ μὴ σιωπήσῃς ἐκεῖνο ὁποῦ πρέπει νὰ λαληθῇ· νὰ μὴν ἀφήσῃς τὸν συνηθισμένον σου κανόνα ποτὲ, μέχρι θανάτου· νὰ μὴν ἀποκτήσῃς ξεχωριστὴν φιλίαν μὲ κἀνένα, κἂν φαίνεται, πῶς ἔχει ὑπόληψιν Ἁγίου· νὰ μὴ φροντίσῃς παντελῶς, οὔτε πολὺ, οὔτε ὀλίγον, διὰ καλλωπισμὸν ἐνδύματος, ἢ ὑποδήματος, ἔξω ἀπὸ τὰ χρειαζόμενα, καὶ αὐτὰ νὰ εἶναι σεμνὰ, καὶ ταπεινά· νὰ μὴ φάγῃς κἀνένα φαγητὸν μὲ ἡδονὴν, μηδὲ νὰ φάγῃς ἐκεῖνο ὁποῦ σοῦ ἀρέσει, διατὶ ὁ ἀγωνιζόμενος ἐγκρατεύεται εἰς ὅλα αὐτὰ, καὶ εἰς ἄλλα περισσότερα. Καὶ πάλιν ὁποιος ἀμελεῖ, καὶ δὲν ἐγκρατεύεται ἀπὸ ὅλα αὐτὰ, κάμνει κάθε ὥραν τὸ θέλημά του, κἂν μακαρίζεται ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, πῶς ἀρνήθη τὸν κόσμον· διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐγκρατεύεται ἀπὸ τὰ ἐξωτερικὰ, καὶ ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ φαίνονται εἰς ὅλους, φημίζεται καὶ ἐπαινεῖται ὡς ἀγωνιστὴς ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ δὲν ἰξεύρουν νὰ βλέπουν καλῶς, ἀλλὰ μὲ τὸ νὰ κάμνῃ τὰ κρυφὰ θελήματα τῆς καρδίας του, μισεῖται κοντὰ εἰς τὸν Θεὸν ὡς ἀκάθαρτος, καὶ ἂν κάμῃ χιλίους χρόνους ὁποῦ νὰ ἀγωνίζεται τοιουτοτρόπως, δὲν θέλει εὕρῃ ποτὲ καμμίαν ὠφέλειαν ἀπὸ μόνους τοὺς ἐξωτερικοὺς ἀγῶνας.

γ'. Ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐγκρατεύεται εἰς ὅλα, καὶ προπαιδεύει τὴν ψυχήν του νὰ μὴ περιφέρεται ἄτακτα, μηδὲ νὰ κάμνῃ τὸ ἐδικόν της θέλημα εἰς κἀνένα ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν εἶναι ἀρεστὰ εἰς τὸν Θεὸν, ἀλλὰ τὴν βιάζει ὅλως διόλου νὰ περιπατῇ εἰς τὰ προστάγματα τοῦ Θεοῦ μὲ θερμὴν ἀγάπην, καὶ μὲ τόσην μεγάλην προσοχὴν, ὡσὰν νὰ περιπατῇ εἰς τὸν ἀέρα ἐπάνω εἰς κἀνένα σχοινίον, ὁ τοιοῦτος εἰς ὀλίγον καιρὸν θέλει εὕρῃ τὸν Θεὸν κεκρυμμένον μέσα εἰς

αὐτὰς τὰς θείας του ἐντολάς· τὸν ὁποῖον ἀφ' οὗ τὸν εὕρῃ, θέλει ἀλησμονήσει κάθε ἄλλην ἐργασίαν, καὶ θέλει γένῃ ἐκστατικός· καὶ ἀφ' οὗ προσπέσῃ εἰς αὐτὸν, θέλει ἀγαπήσει νὰ βλέπῃ αὐτὸν καὶ μόνον· καὶ ὅταν πάλιν ὁ Θεὸς κρυφθῇ ἀπὸ τὰ μάτιά του, τότε ἐκεῖνος μένει εἰς ἀπορίαν, καὶ ἀρχίζει πάλιν τὴν στράταν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν, καὶ τρέχει σφοδρότερα, καὶ δυνατώτερα, καὶ συγουρότερα. Βλέπει κάτω περιπατεῖ συλλογισμένος· φλέγεται ἀπὸ τὴν ἐνθύμησιν· καίεται ἀπὸ τὸν πόθον· ἀνάπτει ἀπὸ τὴν ἐλπίδα ὁποῦ ἔχει διὰ νὰ τὸν ἴδῃ πάλιν· καὶ ἀφ' οὗ τρέξῃ πολλὰ, καὶ καταχοπιάσῃ, καὶ δὲν δυνηθῇ νὰ φθάσῃ τὸν ποθούμενον, ἀμὴ ἀτονῶντας καταπέσῃ παντελῶς, μὴ δυνάμενος πλέον νὰ δράμῃ, τότε βλέπει ἐκεῖνον ὁποῦ ἔφευγε, καὶ κρατεῖ ἐκεῖνον ὁποῦ ἐποθοῦσε, καὶ γίνεται ὅλος ἔξω ἀπὸ τὸν κόσμον, καὶ ἀλησμονᾷ ὅλον αὐτὸν τὸν κόσμον. Ἑνώνεται μὲ τοὺς Ἀγγέλους· σμίγεται μὲ τὸ φῶς· γεύεται ἀπὸ τὴν ζωήν· ἀνταμώνεται μὲ τὴν ἀθανασίαν· ἀπολαμβάνει τὴν τρυφήν· ἀναβαίνει εἰς τρίτον οὐρανόν· ἁρπάζεται εἰς τὸν παράδεισον· ἀκούει ἄρρηττα ῥήματα· ἐμβαίνει εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ νυμφίου· πηγαίνει εἰς τὸν τόπον ὁποῦ κοιμᾶται· βλέπει τὸν νυμφίον· γίνεται κοινωνὸς τοῦ πνευματικοῦ γάμου· χορταίνει πίνωντας ἀπὸ τὸ μυστικὸν ποτῆρι· καὶ τρώγωντας ἀπὸ τὸ θρεφτὸν μοσχάρι· ἀπὸ τὸν ἄρτον τὸν ζωηρόν· ἀπὸ τὸ πιοτὸν τῆς ζωῆς ἀπὸ τὸν ἄσπιλον ἀμνόν· ἀπὸ τὸ μάννα τὸ νοητόν. Ἀπολαμβάνει ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν τολμοῦν νὰ κοιτάξουν ἄφοβα οὐδὲ αὐτοὶ οἱ Ἅγιοι Ἄγγελοι· καὶ τοιουτωτρόπως εὑρισκόμενος πυρώνεται, καὶ φωτίζεται ἀπὸ τὸ Πανάγιον Πνεῦμα, καὶ ἀπὸ ἐδῶ ἀκόμι ἀπὸ τὴν παροῦσαν ζωὴν, βλέπει τὸ μυστήριον τῆς θεώσεώς του, καὶ γίνεται ὅλος πῦρ κατὰ τὴν ψυχὴν, καὶ μεταδίδει καὶ εἰς τὸ σῶμα ἀπὸ τὴν ἐδικήν της λαμπρότητα, καθὼς καὶ τὸ αἰσθητὸν πῦρ μεταδίδει εἰς τὸ σίδηρον ἀπὸ τὴν ἐδικήν του ἐνέργειαν, καὶ γίνεται ἡ ψυχὴ εἰς τὸ σῶμα, ἐκεῖνο ὁποῦ ἔγινεν εἰς τὴν ψυχὴν ὁ Θεὸς, καθὼς λέγει ἡ θεολογικὴ φωνή· διατὶ οὔτε ἡ ψυχὴ εἶναι δυνατὸν νὰ ζῇ, ἐὰν δὲν φωτίζεται ἀπὸ τὸν κτίστην της, οὔτε τὸ σῶμα εἶναι δυνατὸν νὰ ζῇ ἐὰν δὲν δυναμώνεται ἀπὸ τὴν ψυχήν.

δ'. Καὶ στοχάσου μὲ προσοχὴν τὸ νόημα τῶν λεγομένων, Θεὸς, ψυχὴ καὶ σῶμα. Ὁ Θεὸς ὁ ἄναρχος, ὁ ἀτελεύτητος, ὁ ἀπρόσιτος, ὁ ἀνεξιχνίαστος, ὁ ἀόρατος, ὁ ἄρρητος, ὁ ἀναφὴς, ὁ ἀψηλάφητος, ὁ ἀπαθὴς, ὁ ἀνεκδιήγητος ὁποῦ ἐφάνη ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν εἰς ἡμᾶς ἐν σαρκὶ δι' Υἱοῦ, καὶ ἐγνωρίσθη διὰ τοῦ Παναγίου του Πνεύματος, ὡς πιστεύομεν, ὅμοιος μὲ ἡμᾶς κατὰ πάντα, ἔξω ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, σμίγει μὲ ψυχὴν νοερὰν διὰ τὴν ἐδικήν μου ψυχὴν, διὰ νὰ σώσῃ καὶ τὸ Πνεῦμα, καὶ νὰ κάμῃ ἀθάνατον καὶ τὴν σάρκα, καθὼς εἶπεν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος (1). Καὶ πρὸς τούτοις ὑπόσχεται καὶ εἰς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, λέγωντας, «ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐμπεριπατήσω· καὶ ἐγὼ καὶ ὁ Πατὴρ ἐλευσόμεθα, καὶ μονὴν παρ' αὐτοῖς ποιήσομεν· εἰς ἐκείνους δηλαδὴ ὁποῦ πιστεύουν, καὶ δείχνουν τὴν πίστιν τους ἀπὸ τὰ ἔργα ὁποῦ ἐπροείπαμεν. Ἀλλὰ πρόσεχε· ἐπειδὴ ὁ Θεὸς, κατὰ τὴν ἀψευδῆ του ὑπόσχεσιν, κατοικεῖ μέσα εἰς ἡμᾶς τοὺς γνησίους του δούλους, καὶ περιπατεῖ μέσα εἰς τὰς ψυχάς μας διὰ μέσου τῶν ἐνεργειῶν, καὶ ἐλλάμψεων τοῦ Παναγίου Πνεύματος, διὰ τοῦτο πιστεύομεν ἀναμφιβόλως, πῶς αἱ ψυχαὶ ὁποῦ εἶναι ἄξιαι διὰ τὰ τοιαῦτα, εἶναι ἀχώριστοι ἀπὸ τὸν Θεόν. Καὶ ἐπειδὴ πάλιν αἱ ψυχαὶ εὑρίσκονται μέσα εἰς ὅλον τὸ σῶμα, καὶ δὲν λείπουν ἀπὸ κανένα του μέρος, ἀνάγκη εἶναι ἐξάπαντος νὰ κυβερνᾶται ἀπὸ τὸ θέλημα τῆς ψυχῆς καὶ αὐτὴ ὅλη ἡ σὰρξ ὁποῦ εἶναι ἀχώριστος ἀπὸ τὴν ψυχὴν, καὶ μάλιστα ὁποῦ χωρὶς αὐτὴν δὲν δύναται οὐδὲ νὰ ζῇ. Καὶ καθὼς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ζῇ τὸ σῶμα χωρὶς ψυχὴν, τοιουτωτρόπως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχῃ θέλημα τότε τὸ σῶμα, χωριστὰ ἀπὸ τὴν ψυχήν· λοιπὸν εἶναι φανερὸν, ὅτι καθὼς προσκυνεῖται ἕνας Θεὸς ἐν Πατρὶ, Υἱῷ, καὶ Ἁγίῳ Πνεύματι, χωρὶς σύγχυσιν τῶν τριῶν προσώπων, ἢ διαίρεσιν τῆς μιᾶς οὐσίας, καὶ φύσεως· τοιουτωτρόπως πάλιν καὶ ὁ ἄνθρωπος γίνεται κατὰ χάριν Θεὸς ἐν Θεῷ, καὶ

1) Εἰς τὴν γέννεσιν τοῦ Χριστοῦ.

ψυχῇ, καὶ σώματι, χωρὶς σύγχυσιν, καὶ διαίρεσιν καὶ οὔτε τὸ σῶμα μεταβάλλεται εἰς ψυχὴν, οὔτε ἡ ψυχὴ μεταπλάττεται εἰς σάρκα· οὔτε πάλιν ὁ Θεὸς συγχέεται μὲ τὴν ψυχὴν οὔτε ἡ ψυχὴ μεταποιεῖται εἰς θεότητα· ἀμὴ ὁ Θεὸς μένει, καθὸ εἶναι Θεὸς, καὶ ἡ ψυχὴ πάλιν, καθὼς εἶναι ἡ φύσις της, καὶ τὸ σῶμα, καθὼς ἐπλάσθη πηλὸς, καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς ὁποῦ ἐσύνδεσε παραδόξως αὐτὰ τὰ δύω τὴν ψυχὴν, καὶ τὸ σῶμα, καὶ ὁποῦ ἐσυγκέρασε τὸ νοερὸν, καὶ ἄϋλον μὲ τὸν πηλὸν, ἑνώνεται μὲ αὐτὰ τὰ δύω χωρὶς σύγχυσιν, καὶ ἐγὼ ὁ ἄνθρωπος γίνομαι κατ' εἰκόνα, καὶ ὁμοίωσιν τοῦ Θεοῦ, καθὼς ὁ λόγος τὸ ἔδειξε· καὶ ἂν σᾶς φαίνεται εὔλογον, ἂς εἰποῦμεν πάλιν τὰ ἴδια· διατὶ παρκινούμενος ἀπὸ ἡδονὴν πνευματικὴν, καὶ χαρὰν, θέλω νὰ εἰπῶ πάλιν τὰ ἴδια, διὰ νὰ φανερώσω καλλίτερα τὸ νόημα τῶν τοιούτων· Πατὴρ, Υἱὸς, καὶ Ἅγιον Πνεῦμα· ἕνας Θεὸς τὸν ὁποῖον λατρεύομεν· Θεὸς, ψυχὴ, καὶ σῶμα, ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ ἐκτίσθη κατ' εἰκόνα Θεοῦ, καὶ ἀξιώνεται νὰ εἶναι καὶ Θεὸς κατὰ χάριν. Λοιπὸν διατὶ ἐξάπλωσα τὸν λόγον μου εἰς αὐτά; καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν εἶπα πλέον καταλεπτῶς, πῶς ὁ ἄνθρωπος γίνεται Θεὸς κατὰ χάριν; διὰ νὰ καταισχυνθοῦν δηλαδὴ ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα διὰ νὰ γνωρίσουν τὸν ἑαυτόν τους ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἔχουν τὸ κατ' εἰκόνα, καὶ ὁμοίωσιν, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι χωρισμένοι ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ κλαύσουν τὸν ἑαυτόν τους καὶ νὰ γνωρίσουν ἀπὸ ποῖα ἀγαθὰ εἶναι ὑστερημένοι, καὶ ἀκούοντες τὸν λόγον μου, νὰ διακρίνουν ἀπὸ ποῖα πάθη κυριεύονται, καὶ νὰ γνωρίσουν ποῖον βαθύτατον σκότος τοὺς ἔχει σκεπασμένους, καὶ νὰ τρομάσουν ὁποῦ διδάσκουν Θεόν. (Θεὸν λέγει ἐδῶ ὁ θεῖος Πατὴρ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον ὁποῦ ἀξιώνεται νὰ γένῃ κατὰ χάριν Θεός.) Καὶ διὰ νὰ εἰπῶ συγκαταβατικώτερα να φρίξουν ὁποῦ ἀντιλέγουν εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἔχουν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ μέσα τους, καὶ δι' αὐτῆς διδάσκονται τὰ πάντα, καὶ μὲ αὐτὴν δύνανται τὰ πάντα· καὶ διὰ νὰ παύσουν ἀπὸ τὸ νὰ λέγουν, πῶς δὲν εἶναι δυνατὸν, χἀνένας ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ ζοῦν κατὰ Θεὸν, νὰ εὑρίσκεται μέσα εἰς τὸν κόσμον, καὶ νὰ τρώγῃ μαζὴ μὲ γυναῖκας, ἢ νὰ συνομιλῇ μὲ αὐτὰς, καὶ νὰ μένῃ ἀμόλυντος κατὰ τὴν ψυχὴν, καὶ κατὰ τὸ σῶμα. Εἶναι Θεὸς ἀπαθὴς καὶ δὲν ἔχει καμμίαν προσπάθειαν εἰς τὰ ὁρώμενα· καὶ ἰξεύρω πάλιν, ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν δύνανται νὰ βλέπουν μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς τους, οὐδὲ αἰσθάνονται μὲ αὐτὰ τὰ αἰσθητήρια, μὲ τὸ νὰ μὴν ἐκατάλαβαν τὸ νόημα τοῦ λόγου ὁποῦ εἶπα, θέλει μοῦ ἀνταποκριθοῦν, λέγοντες. Ἰξεύρομεν καὶ ἡμεῖς, πῶς ὁ Θεὸς εἶναι ἀπαθὴς, καὶ δὲν ἀμφιβάλλομεν διὰ τὸν Θεὸν, ἀμὴ διὰ τὸν ἄνθρωπον· ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἐπρόλαβα καὶ ἐγὼ, καὶ ἔφραξα τὸ στόμα τους μὲ ἐκεῖνο ὁποῦ εἶπα ἀνωτέρω, ὅτι καὶ ὁ ἄνθρωπος γίνεται Θεὸς κατὰ χάριν διὰ τῆς δωρεᾶς τοῦ Παναγίου Πνεύματος. Διατὶ καθὼς δὲν εἶναι δυνατὸν ποτὲ ὁ ἥλιος ὁποῦ λάμπει εἰς ἀκαθαρσίαν νὰ μολυνθῇ τὰς ἀκτῖνάς του· τοιουτωτρόπως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μολυνθῇ καὶ ἡ ψυχὴ, ἢ ὁ νοῦς τοῦ κεχαριτωμένου ἀνθρώπου, ὁποῦ φορεῖ τὸν Θεὸν, καὶ ἂν τύχῃ νὰ κυλίεται τὸ καθαρώτατον σῶμά του μέσα εἰς ἀκαθαρσίαν ἀνθρωπίνων σωμάτων τὸ ὁποῖον εἶναι ἀνάρμοστον εἰς τοὺς θεοσεβεῖς) καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, ἀμὴ ἂν τύχῃ νὰ φυλακωθῇ καὶ μαζὴ μὲ μυρίους ἀπίστους, καὶ ἀσεβεῖς καὶ μεμολυσμένους, καὶ γυμνὸς κατὰ τὸ σῶμα νὰ ἑνωθῇ μὲ αὐτοὺς τοὺς γυμνοὺς, δὲν εἶναι δυνατὸν, οὐδὲ εἰς τὴν πίστιν νὰ βλαφθῇ, οὐδὲ ἀπὸ τὸν Θεὸν τὸν ἴδιόν του Δεσπότην νὰ χωρισθῇ, οὐδὲ νὰ ἀλησμονήσῃ τὸ θαυμάσιον ἐκεῖνο κάλλος του. Ἐπειδὴ ἔγιναν πολλὰ τοιαῦτα εἰς Μάρτυρας, καὶ Ἁγίους, καθὼς καὶ εἰς τὸν Μάρτυρα Νικήταν, καὶ εἰς ἄλλους Ἁγίους, ὅμως δὲν ἐβλάφθηκαν τελείως ἀπὸ αὐτὴν τὴν μέθοδον τοῦ διαβόλου, μὲ τὸ νὰ εἶχαν τὸν Θεὸν ὁποῦ ἐκατοικοῦσε καὶ ἔμεινε μέσα τους. Διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἢ ἐφύλαξεν ἐξ ἀρχῆς τὸ κατ' εἰκόνα, καὶ καθ' ὁμοίωσιν εἰς τὸν ἑαυτόν του, ἢ ἂν τὸ ἔχασε τὸ ἀνεκάλεσε πάλιν, καὶ τὸ ἀνέλαβεν, ὁ τοιοῦτος ὁμοῦ μὲ αὐτὸ ἀπέλαβε, καὶ τὸ νὰ βλέπῃ κατὰ φύσιν τὰ πράγματα, καὶ αὐτὸς πλέον ὡσὰν ὁποῦ περιπατεῖ εὐσχημόνως ὡς ἐν ἡμέρᾳ, βλέπει ὅλα τὰ πράγματα, καθὼς εὑρίσκονται κατὰ τὴν φύσιν τους, καὶ δὲν θαυμάζει τὰ χρώματα, καὶ τὰς λαμπρότητας τῶν πραγμάτων, ἀμὴ στοχαζόμενος τὴν οὐσίαν, καὶ ποιότητα αὐτῶν, μένει ἀσάλευτος, καὶ προσέχει μοναχὰ εἰς τὰ ἑστῶτα, καὶ μένοντα. Βλέπει τὸ χρυσίον, μὰ δὲν προσκολλᾷ τὸν νοῦν του εἰς τὴν λαμπρότητά του, ἀμὴ στοχάζεται τὴν ὕλην του, πῶς εἶναι ἀπὸ τὴν γῆν, καὶ πῶς εἶναι ἀπὸ τὴν γῆν, καὶ πῶς εἶναι χῶμα, ἢ πέτρα, καὶ δὲν δύναται ποτὲ νὰ μεταβαλθῇ εἰς ἄλλο τίποτε. Βλέπει πάλιν τὸ ἀσῆμι, τὸ μαργαριτάρι, ὅλας

τὰς πολυτίμους πέτρας, καὶ δὲν ἀπατᾶται ἡ αἴσθησίς του ἀπὸ τὰ λαμπρά τους χρώματα, ἀμὴ τὰ βλέπει ὅλα πέτρας, ὡσὰν μίαν ἁπλῆν πέτραν, καὶ τὰ λογίζεται ὅλα ὁμοῦ πηλόν. Βλέπει φορέματα μεταξωτὰ, καὶ λαμπρὰ, καὶ δὲν θαυμάζει εἰς τὴν πολυποικιλίαν τους, ἀμὴ στοχάζεται, ὅτι εἶναι κόπρος σκωλήκων, καὶ λυπεῖται ἐκείνους ὁποῦ χαίρονται εἰς αὐτὰ, καὶ τὰ καλοφυλάττουν ὡς ἀξιοτίμητα. Βλέπει κἀνένα ἄνθρωπον ὁποῦ δοξάζεται, καὶ κάθηται ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ, καὶ περιπατεῖ εἰς τὰς στράτας συντροφευμένος μὲ πλῆθος λαοῦ, καὶ ὑπερηφανεύεται εἰς τὴν δόξαν του, μὰ ἐκεῖνος νομίζει πῶς βλέπει ὄνειρον, καὶ γελᾷ, καὶ θαυμάζει τὴν ἀγνωσίαν τῶν ἀνθρώπων. Βλέπει τὸν κόσμον, καὶ εὑρίσκεται, ἢ καὶ περιπατεῖ εἰς τὸ μέσον καμμίας μεγάλης πολιτείας, (εἶναι μάρτυς τῶν λόγων μου ὁ Κύριος ὁποῦ ἐνεργεῖ τὰ τοιαῦτα εἰς ἡμᾶς) καὶ εὑρίσκεται εἰς τοιαύτην θαυμασίαν κατάστασιν, ὡσὰν νὰ εἶναι μοναχὸς μέσα εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὡσὰν νὰ διατρίβῃ εἰς τόπον ἔρημον, καὶ ἀπεριπάτητον ἀπὸ ἀνθρώπους, καὶ ὡσὰν νὰ μὴν ἔχῃ τίποτε μὲ κἀνένα, καὶ ὡσὰν νὰ μὴ γνωρίζῃ κἀνένα ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ εἶναι ἐπάνω εἰς τὴν γῆν. Λοιπὸν ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος ἐὰν ἰδῇ καὶ γυναῖκα ὁποῦ νὰ ἔχῃ κάλλος σώματος, δὲν βλέπει τὴν εὐμορφίαν τοῦ προσώπου της· ἀμὴ τὴν βλέπει τοιουτοτρόπως, ὡσὰν σαπρίαν, ἢ ἀκαθαρσίαν, καὶ ὡσὰν νὰ ἦτον πρὸ ὀλίγον ἀποθαμένη, καὶ νὰ ἔγινεν ὅλη σκωλήκων βρῶμα καὶ δυσωδία, καθὼς καὶ γίνεται· τῆς ὁποίας γυναικὸς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ στοχασθῇ ποτὲ ὁ νοῦς του τὸ ἐξωτερικὸν κάλλος, ἀμὴ στοχάζεται τὴν ὕλην, καὶ τὴν φθορὰν ὁποῦ εἶναι μέσα της, ἀπὸ τὴν ὁποίαν συνίσταται ὅλον τὸ σῶμα. Διατί τὶ ἄλλο εἶναι τὸ σῶμα, πάρεξ ἕνας χυλὸς τῆς μασημένης τροφῆς; εἰδὲ θελήσῃ νὰ στοχασθῇ καὶ τὸ ἐξωτερικὸν κάλλος, ἠξεύρει κατὰ ἀναλογίαν νὰ θαυμάζῃ τὸν κτίστην ἀπὸ τὰ κτίσματα, καὶ ὄχι να λατρεύῃ τὴν κτίσιν, παρὰ τὸν κτίσαντα· διατὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ἀπὸ τὸ μεγαλεῖον, καὶ ἀπὸ τὴν εὐμορφίαν τῶν κτισμάτων γνωρίζει τὸν δημιουργὸν, καὶ ἀναβαίνει ὁ νοῦς του εἰς τὴν θεωρίαν ἐκείνου, καὶ ἀνάπτει τὴν ψυχὴν εἰς τὴν κατανόησιν τοῦ ποιητοῦ, διὰ μέσου τῆς ὁποίας κατανοήσεως παρακινεῖται ἐν ταὐτῷ εἰς θεῖον πόθον, καὶ εἰς δάκρυα, καὶ γίνεται ὅλος ἔξω ἀπὸ τὰ ὁρώμενα, καὶ χωρίζεται ἀπὸ τὰ κτίσματα. Ὅτι καθὼς τὸ φῶς τῶν αἰσθητῶν ὀφθαλμῶν στέλνεται ἀπὸ ἡμᾶς ὁλοῦθεν, καὶ μὲ τὴν ὀπτικήν του δύναμιν περιτριγυρίζει ὅλα, ὅσα εἶναι ἔμπροσθέν του, καὶ δὲν μολύνεται παντελῶς ἀπὸ αὐτὰ ὁποῦ βλέπει, κἂν εἶναι πολλὰ ἄσχημα, ἀμὴ πάλιν αὐτὸ τὸ φῶς τῶν ματίων μας τὸ περιφέρομεν ἀμόλυντον εἰς ἄλλα· ἔτζι καὶ ὁ νοῦς τῶν Ἁγίων ἂν τύχῃ καὶ στοχασθῇ πάθη ἀκάθαρτα καὶ βδελυκτὰ δὲν μολύνεται, ὅτι ὁ νοῦς τους εἶναι γυμνὸς καὶ μεμακρυμένος ἀπὸ κάθε ἐπιθυμίαν ἐμπαθῆ. Διατὶ ἂν θελήσῃ ποτὲ νὰ θεωρήσῃ αὐτὰ, δὲν τὸ κάμνει διὰ ἄλλο τίποτε, παρὰ διὰ να στοχασθῇ καὶ νὰ μάθῃ καλῶς τὰς ἐμπαθεῖς κινήσεις, καὶ ἐνεργείας τῶν παθῶν, καὶ ἀπὸ ποῦ λαμβάνουν τὰς αἰτίας, καὶ μὲ ποῖα ἰατρικὰ ἀφανίζονται· καθὼς ἀκούομεν πῶς κάμνουν καὶ οἱ ἰατροὶ ὁποῦ σχίζουν τοὺς νεκροὺς διὰ νὰ στοχασθοῦν τὴν κατασκευὴν τοῦ σώματος, καὶ διὰ νὰ μάθουν ἀπὸ τὰ νεκρὰ ἐκεῖνα σώματα, ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι μεσα εἰς τὰ σώματα τῶν ζωντανῶν ἀνθρώπων, καὶ νὰ ἐπιχειρίζωνται εἰς ἄλλους νὰ ἰατρεύουν τὰ πάθη ὁποῦ δὲν φαίνονται· τοιουτωτρόπως κάμνει καὶ ὁ πνευματικὸς ἰατρὸς ὁποῦ θέλει νὰ ἰατρεύῃ μὲ ἐμπειρίαν τὰ πάθη τῆς ψυχῆς· καὶ διὰ νὰ σοῦ παραστήσω μὲ τὸν λόγον τὴν τεχνικὴν ἰατρίαν του, θέλει σοῦ κάμω τὴν διήγησίν μου μὲ παράδειγμα.

έ. Ὑπόθεσαι ὅτι πηγαίνει ἕνας ἄρρωστος κατὰ τὴν ψυχὴν εἰς τὸν πνευματικὸν ἰατρὸν ἐσκοτισμένος ἀπὸ τὸ πάθος, τεταραγμένος ὅλος κατὰ τὸν νοῦν· καὶ ἀντὶ διὰ ἰατρείαν, ζητεῖ ἐκεῖνα ὁποῦ τὸν βλάπτουν, ἤγουν ἐκεῖνα ὁποῦ αὐξάνουν τὸ πάθος του, καὶ τοῦ προξενοῦν εὐθὺς τὸν θάνατον· τὸν βλέπει ὁ φιλάνθρωπος, καὶ συμπαθητικὸς ἰατρὸς, στοχάζεται τὴν ἀσθένειαν τοῦ ἀδελφοῦ, τὴν φλόγωσιν τοῦ πάθους, τὸ πρίσιμον· βλέπει τὸν ἀσθενῆ ὁποῦ εἶναι ὅλος διόλου διὰ θάνατον· ἆρά γε τὸν τοιοῦτον ἀσθενῆ ποῖος εἶναι δυνατὸν νὰ τὸν ἐρασθῇ; διὰ νὰ ἐνθυμηθῶ πάλιν τὰ λόγια ἐκείνων τῶν ἀναισθήτων νομίζω ὅτι οὐδὲ κἀνένας ἀπὸ τοὺς πλέον φρενιασμένους ὁποῦ νὰ εἶναι τελείως ἔξω φρενῶν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐνθυμηθῇ ποτὲ τοιοῦτον πρᾶγμα, καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς ἔρωτα μὲ ἐκεῖνον τὸν ἄνδρα, ἢ μὲ ἐκείνην τὴν γυναῖκα ὁποῦ ἀσθενεῖ τὴν θανατηφόρον ἐκείνην ἀσθένειαν, καὶ ὄχι κἀνένας ἀπὸ τοὺς εὐσεβεῖς, καὶ θεοφοβουμένους ἰατρούς· ἀλλὰ ἡμεῖς ἂς ἀφήσωμεν τοὺς λόγους ἐκείνων ὁποῦ εἰ-

ναι κατὰ ἀλήθειαν ἔξω φρενῶν, καὶ ἂς ἔλθωμεν πάλιν εἰς τὴν ὑπόθεσίν μας. Ὅταν λοιπὸν ὁ πνευματικὸς ἐκεῖνος, καὶ ἔμπειρος ἰατρὸς ἰδῇ τὸν ἀδελφὸν πῶς εὑρίσκεται εἰς τὰ πάθη ὁποῦ ἐπροείπαμεν, δὲν φωνάζει παρευθὺς, οὐδὲ ἀρνεῖται τὴν ἰατρείαν ὁποῦ ζητεῖ, οὐδὲ τοῦ λέγει, ὅτι κακὰ, καὶ θανατηφόρα εἶναι αὐτὰ ὁποῦ ζητεῖς, καὶ δὲν σοῦ τὰ δίδω, διὰ νὰ μὴ φύγῃ ἀκούωντας τὰ τοιαῦτα, καὶ ὑπάγῃ εἰς ἄλλον ἰατρὸν ὁποῦ εἶναι ἄπειρος ἀπὸ αὐτὰ τὰ ψυχικὰ πάθη, καὶ ἀποθάνῃ τὴν ἰδίαν ὥραν· ἀμὴ τὸν δέχεται μὲ περιποίησιν, τὸν κρατεῖ, τὸν παρηγορεῖ, τοῦ δείχνει κάθε ἀγάπην ἐν ταὐτῷ καὶ ἁπλότητα, διὰ νὰ τὸν πληροφορήσῃ πῶς θέλει τὸν ἰατρεύσει μὲ ἐκεῖνα τὰ ἰατρικὰ ὁποῦ τοῦ ἐζήτησε, καὶ πῶς θέλει κάμῃ τὴν ὄρεξίν του. Διατὶ εἶναι μερικοὶ ὁποῦ ἔχουν μεγάλην ἀσθένειαν ψυχῆς, καὶ δυσκολοϊάτρευτον, καὶ ζητοῦν ἐκεῖνα ὁποῦ τοὺς αὐξάνουν τὴν ἀρρωστίαν· καὶ τὸ μὲν ψυχικὸν πάθος τοῦ κάθε ἑνὸς ἀπὸ ἐκείνους, ἴσως χρειάζεται δίαιταν, καὶ ἀποχὴν ἀπὸ ὅλα τὰ γλυκὰ, καὶ νόστιμα, αὐτοὶ δὲ μάλιστα ζητοῦν νὰ τρώγουν τὰ θανατηφόρα φαγητὰ, καὶ νὰ χορταίνουν ἀπὸ αὐτὰ, καὶ διὰ τοῦτο, καθὼς εἶπα, ὁ ἔμπειρος ἰατρὸς δὲν ἐναντιώνεται εὐθὺς εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ τοῦ ζητεῖ ὁ ἀσθενὴς, ἀμὴ ὑπόσχεται νὰ τοῦ κάμῃ ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ τοῦ ζητεῖ· καὶ ὁ ἀσθενὴς ζητεῖ μὲ προθυμίαν ὡς καλὰ, ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι τῆς ὀρέξεώς του, καὶ τὰ προσμένει μὲ χαράν. Ὁ δὲ ἰατρὸς ὄντας ἔμπειρος, καὶ σοφὸς, τοῦ δείχνει ἄλλα ἰατρικὰ ὁποῦ φαίνονται παρόμοια μὲ ἐκεῖνα ὁποῦ τοῦ ζητεῖ, ὅμως εἰς τὸ κρυφὸν εἶναι ἄλλα κατὰ τὴν γεῦσιν, καὶ θαυμαστὰ κατὰ τὴν δύναμιν τῆς ἐνεργείας· διατὶ πιάνωντας μόνον ὁ ἀσθενὴς τὰ ἰατρικὰ ἐκεῖνα, εὐθὺς μὲ τὸ πιάσιμον μοναχὰ λαμβάνει τὴν ἰατρείαν του ἀνελπίστως· καὶ παύει παρευθὺς τὸ πρίσιμον τοῦ πάθους, καὶ ἀφανίζεται παντελῶς ἡ πληγὴ, καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ προτήτερα ἐπιθυμοῦσε μὲ μεγάλον πόθον, καὶ φλόγα τῆς καρδίας του, δὲν θέλει πλέον οὐδὲ νὰ τὰ ἐνθυμηθῇ· καὶ εἶναι νὰ ἰδῇ τινὰς καὶ νὰ στοχασθῇ ἕνα θαῦμα ὁποῦ γίνεται εἰς αὐτὸν, ὁποῦ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὸ φανερώσῃ μὲ λόγον· διατὶ χωρὶς κἀνένα ἄλλο βοήθημα, μοναχὰ μὲ τὸ πιάσιμον, καὶ μὲ τὴν θεωρίαν τῶν ἰατρικῶν ἐκείνων, κάμνει τοὺς ἀρρώστους νὰ ὑγιαίνουν, καὶ νὰ ἰατρεύωνται ἡ πληγαῖς τους, καὶ νὰ παύῃ τὸ πρίσιμόν τους, καὶ νὰ σβένῃ ἡ φλόγα τῆς δίψης τους, καὶ ἐκείνους ὁποῦ ἐπεινοῦσαν τὰ θανατηφόρα, καὶ βλαπτικὰ φαγητὰ τοὺς κάμνει νὰ ἐπιθυμοῦν εἰς τὸ ἑξῆς τὰ ὠφέλιμα μάλιστα, καὶ νὰ διηγοῦνται εἰς πολλοὺς τὰ θαύματα τοῦ ἰατροῦ, καὶ τὴν θαυμαστὴν μέθοδον, καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐπιστήμης του. Ἂς ἀκούουν ὅσοι ὑγιαίνουν, καὶ ἂς ἐννοοῦν ἐκεῖνα ὁποῦ εἴπαμεν σκεπαστὰ, καὶ σκοτεινὰ, ἐὰν ἔλαβαν τὴν χάριν τῆς ἐνθέου γνώσεως, διατὶ οἱ ἀσθενεῖς αὐτὰ δὲν τὰ καταλαμβάνουν, καὶ μάλιστα οὐδὲ γνωρίζουν πῶς εἶναι ἀσθενεῖς· καὶ τοὺς τοιούτους ποῖος τάχα δύναται ποτὲ νὰ τοὺς καταπείσῃ, πῶς ἔχουν ἀσθένειαν; διότι αὐτὴν τὴν ἰδίαν ἀσθένειαν ὁποῦ ἔχουν, τὴν νομίζουν πῶς εἶναι ὑγεία, καὶ θέλουν νὰ κάμνουν τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς, καὶ ὅσα τοὺς ζητεῖ ἡ ἐπιθυμία τους, καὶ ἡ φύσις. Καὶ καθὼς δὲν ἠμπορεῖ ποτὲ τινὰς νὰ καταπείσῃ ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ἔξω φρενῶν, νὰ συλλογισθοῦν, πῶς εἶναι ἀληθινὰ ἔξω φρενῶν· τοιουτωτρόπως καὶ ἐκείνους ὁποῦ κυλίονται μέσα εἰς τὰ πάθη, καὶ εἶναι κυριευμένοι ἀπὸ αὐτὰ, καὶ δὲν αἰσθάνονται, πῶς εἶναι κυριευμένοι, δὲν ἠμπορεῖ ποτὲ τινὰς νὰ τοὺς κάμῃ νὰ καταλάβουν, πῶς εὑρίσκονται μέσα εἰς τόσα κακὰ, ἢ νὰ τοὺς καταπείσῃ νὰ μεταβαλθοῦν εἰς τὸ καλλίτερον. Ὅτι μὲ τὸ νὰ εἶναι αὐτοὶ τυφλοὶ, καὶ μὲ τὸ νὰ μὴ πιστεύουν, πῶς βλέπει ἄλλος τινὰς εὑρίσκονται εἰς τέτοιαν ἐλεεινὴν κατάστασιν, καὶ εἶναι ὑστερημένοι καὶ ἀπὸ τὴν ὅρασιν, καὶ δὲν καταπείθονται καὶ ποτὲ, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἀνοίξουν τὰ μάτιά τους καὶ αὐτοί; διατὶ ἂν ἐπείθωντο, ἴσως καὶ ἤθελε ζητήσουν νὰ ἀνοίξουν τὰ μάτια τους· καὶ ἀφ' οὗ ἄνοιγαν τὰ μάτιά τους ἤθελε ἰδοῦν καθαρὰ, καὶ γνωρίσουν ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ἐσταυρωμένοι εἰς τὸν κόσμον· ἀλλὰ μὲ τὸ νὰ μὴ θέλουν νὰ ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ τὰ πάθη, σφαλίζουν θεληματικῶς τὴν ἀκοήν τους, καὶ δὲν θέλουν νὰ ἀκούσουν προσεκτικὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον ὁποῦ λέγει, «Ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται, κἀγὼ τῷ κόσμῳ· »ζῶ δὲ οὐκ ἔτι ἐγὼ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός.» Καὶ πάλιν. «Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη ὑμῶν τὰ »ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπι»θυμίαν κακὴν, καὶ τὴν πλεονεξίαν.» Λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ ἀπέθανεν εἰς τὸν κόσμον (διατὶ τοῦτο εἶναι ὁ σταυρὸς) καὶ δὲν ζῇ πλέον αὐτὸς, ἀμὴ ὁ Χριστὸς ἐν αὐτῷ. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἐνέκρωσε τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ἤγουν τὰς ἐμπαθεῖς αἰσθήσεις τοῦ σώματος, διὰ νὰ μὴ μετέχουν ἀπὸ

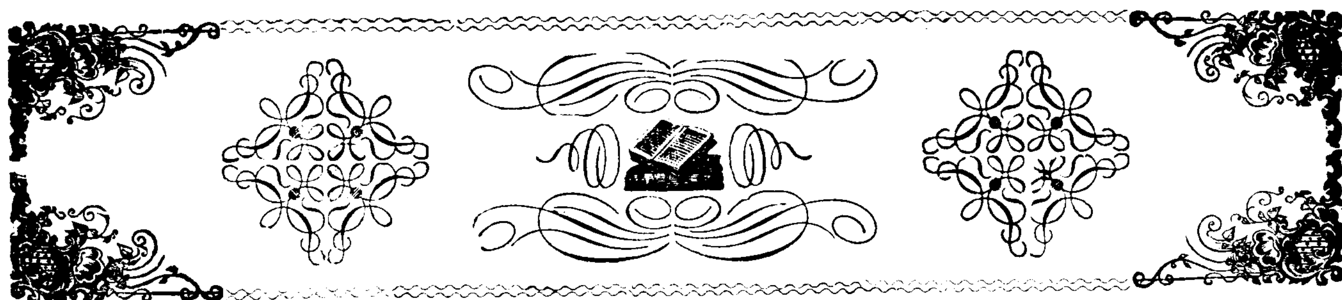
κἀνένα πάθος ἢ ἀπὸ καμμίαν ἐπιθυμίαν κακὴν, εἰπὲ, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ δεχθῇ κἂν ὀλίγον τι αἴσθησιν πάθους; ἢ νὰ στέρξῃ νὰ πάθῃ κίνησιν ἡδονῆς, ἢ νὰ σαλευθῇ τελείως κατὰ τὴν καρδίαν; εἰδὲ καὶ ἀπιστεῖς ἀκόμι, καὶ ἀρνεῖσαι αὐτὸ ὁποῦ εἶπα, στοχάσου ποῖον κατηγορεῖς, καὶ ποῖον λέγεις συγκοινωνὸν τῆς ἁμαρτίας. Ἀλλοίμονον εἰς τὴν αὐθάδειάν σου· διατὶ ἐκείνους ὁποῦ ἔχουν μέσα τους τὸν Χριστὸν ἐγκάτοικον, καὶ ζῶντα, ἐκείνους, λέγεις ἐσὺ, πῶς ἀπατῶνται κατὰ τὴν καρδίαν πρὸς ἡδονήν. Καὶ λοιπὸν καθὼς ἐσὺ λέγεις, ἔγινε συγκοινωνὸς τῆς ἁμαρτίας ὁ Χριστὸς, ὁ ὁποῖος ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὔτε εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ· ὁ αἴρων τοῦ κόσμου τὰς ἁμαρτίας, καὶ καθαίρων ἀπὸ κάθε πάθος τὰς ψυχὰς ὁποῦ ἑνώθησαν μὲ αὐτόν. Ἀκόμι δὲν καταλαμβάνεις ἄνθρωπε, ποῖα εἶναι ἐκεῖνα ὁποῦ λέγω ἐγὼ, καὶ ποῖα εἶναι ἐκεῖνα ὁποῦ βλασφημεῖς ἐσύ· δὲν φρίττεις; δὲν βάνεις τὸ χέρι σου εἰς τὸ στόμα σου; δὲν παιδεύεις τὴν γλῶσσάν σου νὰ μὴ λαλῇ ἐκεῖνα ὁποῦ οὔτε τὰ ἐδοκίμασες ἀκόμι μὲ τὸ ἔργον, οὔτε τὰ ἐγνώρισες μὲ τὸν νοῦν, οὔτε τὰ εἶδες μὲ τὰ μάτιά σου, μήτε ἡ ἀκοή σου ἐχώρησε τὸ μεγαλεῖόν τους; Δὲν ἰξεύρεις, πῶς ἐκεῖνοι ὁποῦ τὰ ἐδοκίμασαν, καὶ μὲ ἔργον, καὶ μὲ λόγον, σὲ καταγελοῦν ὡς ἀναίσθητον, ὅταν ἐπιχειρίζεσαι νὰ ὁμιλῇς, διὰ τὰ τοιαῦτα λέγωντας ἄλλα ἀντ' ἄλλων; Ἀνίσως λοιπὸν ἠξιώθης νὰ λάβῃς τὴν θείαν χάριν, δίδασκε καὶ τὰ τῆς χάριτος μὲ ἐλευθεροστομίαν, καὶ θεολόγει ἀνεμπόδιστα περὶ τοῦ φύσει Θεοῦ, ἀκόμι καὶ περὶ τῶν κατὰ χάριν υἱῶν τοῦ Θεοῦ· καὶ λέγε καὶ ἐσὺ ἀνεμποδίστως εἰς ὅλους, πῶς εἶναι Ἅγιοι ἄνθρωποι δοῦλοι τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ· εἰδὲ καὶ ὁμολογεῖς, κάμνοντας καλὰ, πῶς δὲν ἔλαβες τέτοιον χάρισμα, οὐδὲ αἰσθάνθης, πῶς ἐνεκρώθης εἰς τὸν κόσμον, οὐδὲ ἐκατάλαβες, πῶς ἀνέβης εἰς τὸν οὐρανὸν, ὥστε ὁποῦ νὰ κρυφθῇς μόνος ἐκεῖ, καὶ νὰ μὴ φαίνεσαι, οὐδὲ εὐγῆκες ἔξω ἀπὸ τὸν κόσμον, παρόμοια μὲ τὸν Παῦλον, εἴτε μὲ σῶμα, εἴτε χωρὶς τὸ σῶμα, οὐδὲ ἐγνώρισες, πῶς ἠλλοιώθης ὅλος, καὶ ἔγινες ὡσὰν Πνεῦμα μὲ τὴν ἀπόθεσιν καὶ ἀπόρριψιν τῆς σαρκὸς, συγκρίνωντας τὰ πνευματικὰ μὲ τὰ πνευματικά· ἀνίσως λέγω, καὶ δὲν ἔγινες τοιοῦτος, διατὶ δὲν σιωπᾷς, καὶ δὲν ζητεῖς μὲ μετάνοιαν, καὶ μὲ δάκρυα, νὰ λάβῃς, καὶ νὰ πάθῃς αὐτὰ, ἀμὴ θέλεις νὰ λαλῇς ματαίως, διὰ ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν ἰξεύρεις; καὶ ἀγαπᾷς νὰ ὀνομάζεσαι Ἅγιος χωρὶς αὐτά; καὶ ἔχεις τοιαύτην ὑπόληψιν, πῶς εἶσαι πλέον σεσωσμένος, καὶ δὲν τρομάζεις νὰ ἀναδέχεσαι ξένους λογισμούς; καὶ νὰ διδάσκῃς ἄλλους, καὶ νὰ τοὺς ὁδηγῇς τάχα εἰς τὸ φῶς, ἐσὺ ὁποῦ εἶσαι ὑστερημένος ἀπὸ τὸ θεῖον φῶς; Δὲν φοβεῖσαι νὰ ποιμαίνῃς ἀδελφοὺς, ἐσὺ ὁποῦ κάθησαι ἀκόμι εἰς τὸ σκότος, καὶ ὁποῦ δὲν ἀπόκτησες ἀκόμι τὸν ὀφθαλμὸν ἐκεῖνον ὁποῦ βλέπει τὸ ἀληθινὸν φῶς; Δὲν ἐντρέπεσαι νὰ ἰατρεύσῃς ἄλλους, ἐσὺ ὁποῦ εἶσαι ἄρρωστος, καὶ δὲν ἠμπορεῖς κἂν νὰ αἰσθανθῇς τὰς ἐδικάς σου πληγάς; εἰπέ μου, παρακαλῶ σε, ἐὰν δὲν ἐγνώρισες πῶς εἶσαι ἀπαθὴς, καὶ ἂν δὲν ἐκατάλαβες πῶς κατοικεῖ ὁ ἀπαθὴς Θεὸς μέσα σου, εἰς τί ἄλλο ἐθάρρησες, καὶ ἀπεκότησες νὰ μεταχειρισθῇς τὰ ἔργα τῶν ἀπαθῶν, καὶ νὰ ὑπηρετῇς τὰς διακονίας τῶν Ἁγίων δούλων τοῦ Θεοῦ; Στοχάσου καλὰ νὰ μὴ λανθασθῇς, καὶ ἀναβῇς εἰς ξένους βαθμοὺς, καὶ διακονίας· καὶ ὑστερώτερα ἀποδιωχθῇς εἰς τὸ ἐξώτερον σκότος, ὡς καταφρονητὴς τοῦ θείου θελήματος, καὶ ὡς τολμηρὸς, καὶ ἀχρεῖος δοῦλος. Πρόσεχε νὰ μὴν εὑρεθῇς γυμνὸς ἀπὸ τὸ ἔνδυμα τοῦ γάμου (τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι ἄλλο, πάρεξ ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος) καὶ ὡς γυμνὸς δεθῇς χεῖρας καὶ πόδας, καὶ βαλθῇς εἰς τὸ πῦρ τῆς γεέννης. Στοχάσου καλὰ νὰ μὴν ἐπιχειρισθῇς νὰ ποιμαίνῃς ἄλλους, πρὸ τοῦ νὰ ἀποκτήσῃς φίλον γνήσιον τὸν καλὸν ποιμένα Χριστόν· διατὶ ἴξευρε, ὅτι ἔχεις νὰ δώσῃς ἀπολογίαν εἰς τὸν Θεόν, ὄχι μόνον διὰ τὴν ἐδικήν σου ἀναξιότητα, ἀμὴ καὶ διὰ τὰ λογικὰ πρόβατα ὁποῦ ἀπώλεσες διὰ τὴν ἀμάθειάν σου, καὶ ἀπὸ τὴν ἐμπαθῆ ζωήν σου. Κοίταξε, παρακαλῶ νὰ μὴν ἀναδεχθῇς ἐπάνω σου τελείως ξένα χρέη, ὤντας ἐσὺ χρεώστης εἰς κἀνένα παραμικρὸν χρέος. Μὴ τολμήσῃς νὰ δώσῃς τινὸς συγχώρησιν τῶν ἁμαρτημάτων του, ἐσὺ ὁποῦ ἀκόμι δὲν ἀπόκτησες μέσα εἰς τὴν καρδίαν σου, τὸν αἴροντα τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. Πρόσεχε, ἀδελφὲ, νὰ μὴ στέρξῃς νὰ κρίνῃς τὸν ἄλλον, πρὸ τοῦ νὰ γένῃς ἐσὺ ἀκριβὴς κριτὴς τοῦ ἑαυτοῦ σου, καὶ ἐξεταστὴς τῶν ἐδικῶν σου σφαλμάτων, καὶ πρὸ τοῦ νὰ καταδικάσῃς τὸν ἑαυτόν σου δικαίως, δι' ἀμέσου τῶν δακρύων, καὶ τοῦ πένθους· καὶ τότε ἀφ' οὗ ἐλευθερωθῇς ἀπὸ τὸν νόμον τῆς σαρκὸς, καὶ ἀπὸ τὸν θάνατον τῆς ἁμαρτίας, καὶ γεμίσῃς ἀπὸ Πνεῦμα Ἅγιον, τότε εὐχαριστήσου

νὰ ἀποκατασταθῇς ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ δίκαιος κριτὴς εἰς τὴν κρίσιν τῶν ἄλλων, ὡσὰν ὁποῦ ἐχειροτονήθης εἰς τοῦτο ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ τῆς χάριτος τοῦ Πνεύματος. Διατὶ στοχάσου, πῶς κἀνένας ἀπὸ τοὺς κοσμικοὺς ἄρχοντας δὲν ἀποτολμᾷ νὰ ἀναβῇ εἰς τὸ ἀξίωμα τῶν κριτῶν, πρὸ τοῦ νὰ διορισθῇ ἀπὸ τὸν βασιλέα· καὶ ἀνίσως εἰς τὰ ἀνθρώπινα ἀξιώματα εἶναι τέτοια τάξις, καὶ τέτοιος φόβος, διὰ νὰ μὴ τύχῃ καὶ σφάλῃ τινὰς εἰς τὸν ἐπίγειον βασιλέα· ἀμὴ πόσην εὐλάβειαν, καὶ πόσον φόβον χρεωστοῦμεν νὰ προσφέρωμεν ἡμεῖς εἰς τὰ θεῖα, διὰ νὰ μὴν ἀναβαίνωμεν αὐτοχειροτόνητοι εἰς τὰ ἀξιώματα τοῦ Θεοῦ ἀφ' ἑαυτοῦ μας, καὶ ἀπὸ ἀνθρωπίνην κρίσιν, πρὸ τοῦ νὰ προσκαλεσθοῦμεν ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ νὰ πίπτωμεν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος; Φρίξον ἄνθρωπε, φοβήσου τὴν μακροθυμίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ μὴ φανῇς, πῶς ἔχεις εἰς τὸν ἐπουράνιον Θεὸν καὶ Βασιλέα, φόβον ὀλιγώτερον, ἀπὸ ὅσον ἔχουν οἱ ἄρχοντες εἰς τὸν ἐπίγειον βασιλέα· μηδὲ πῶς καταφρονεῖς τὸν πλοῦτον τῆς χρηστότητος, καὶ μακροθυμίας τοῦ Θεοῦ, διὰ ἀγάπην δόξης, καὶ ἐξουσίας· ὅτι αὐτὸς εἶναι ἐξουσιαστὴς πάντων, καὶ κριτὴς φοβερὸς πάντων, καὶ ἀποδίδει τοῦ κάθε ἑνὸς κατὰ τὰ ἔργα του, καὶ τοὺς λογισμούς του. Ἀμὴ καθὼς ἐκεῖνοι προσφέρουν εἰς τὸν ἐπίγειον βασιλέα τὴν τιμὴν, καὶ τὸν φόβον, ἔτζι καὶ σὺ πρόσφερε εἰς τὸν ἐπουράνιον Θεὸν καὶ Βασιλέα, κἂν τὴν αὐτὴν τιμὴν, καὶ τὸν φόβον, διὰ νὰ ἠμπορέσῃς μὲ τοῦτον τὸν τρόπον τιμῶντας, καὶ φοβούμενος αὐτὸν νὰ φυλάξῃς τὰς ἐντολάς του· καὶ μὲ τὴν φύλαξιν τῶν ἐντολῶν του νὰ προετοιμάσῃς τὸν ἑαυτόν σου, διὰ νὰ ἀξιωθῇς νὰ γένῃς κατοικία τῆς τριλαμποῦς ἐλλάμψεώς του, καθὼς αὐτὸς ἀψευδέστατα ὑπεσχέθη, λέγων· «ὁ ἀγαπῶν με τὰς ἐν»τολάς μου τηρήσει, κἀγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν, καὶ »ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν, καὶ πάλιν.» Ἐγὼ καὶ ὁ Πατήρ μου ἐλευσόμεθα, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν· καὶ ἀφ' οὗ γένῃς τοιοῦτος, δὲν θέλει ζῇς πλέον εἰς τὸν ἑαυτόν σου, ἀμὴ θέλει ἴδῃς τὸν ἑαυτόν σου, πῶς ἔγινες νεκρὸς εἰς τὸν κόσμον, ὡσὰν ὁποῦ ἔχεις τὴν σάρκα σου νεκρὰν, καὶ ἀνενέργητον παντελῶς εἰς ἁμαρτίαν, καὶ πῶς ζῇς μοναχὰ εἰς τὸν Θεὸν, ὁσὰν ὁποῦ ἐνεργεῖσαι, καὶ κινεῖσαι ἀπὸ αὐτόν· καὶ ἀφ' οὗ στοχασθῇς τὸν ἑαυτόν σου πῶς εἶσαι μέσα εἰς τέτοιαν δόξαν, τότε θέλει φωνάξεις μαζὴ μὲ τὸν θεῖον Παῦλον μεγαλοφώνως, καὶ μὲ χαρὰν τῆς ψυχῆς σου. Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου, ὅτι ὁ νόμος τοῦ Πνεύματος τῆς ζωῆς, ἐλευθέρωσέ με ἀπὸ τοῦ νόμου, καὶ τοῦ θανάτου τῆς ἁμαρτίας· καὶ ἀπὸ τότε πλέον καὶ εἰς τὸ ἑξῆς, δὲν θέλει ἔχεις διαφορὰν ἀρσενικοῦ, καὶ θηλυκοῦ προσώπου, οὐδὲ θέλει βλαφθῇς ἀπὸ αὐτὰ ὡσὰν ὁποῦ ἔλαβες τὸ κατὰ φύσιν, καὶ δὲν βλέπεις πλέον παρὰ φύσιν τὰ πλάσματα τοῦ Θεοῦ. Ἀμὴ καὶ ὅταν εὑρίσκεσαι, καὶ συνομιλῇς μὲ ἄνδρας, καὶ μὲ γυναῖκας, θέλει μείνῃς ἀβλαβὴς καὶ ἀκίνητος ἀπὸ τὴν κατὰ φύσιν στάσιν σου· καὶ θέλει τοὺς ἴδῃς, καὶ τοὺς κοιτάζῃς, ὡσὰν μέλη Χριστοῦ τίμια, καὶ ναοὺς Θεοῦ. Ἀμὴ πρὸ τοῦ νὰ φθάσῃς εἰς τέτοιον μέτρον, καὶ πρὸ τοῦ νὰ θεωρήσῃς εἰς τὰ μέλη σου τὴν ζωοποιὸν νέκρωσιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, κάμνεις πολλὰ καλὰ, νὰ φεύγῃς τὰ πρόσωπα ὁποῦ σοῦ προξενοῦν βλάβην, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι καμμία αἰτία κακοῦ, ἢ σκανδάλου, ὅμως ἡμεῖς ἀπατώμεθα, καὶ συρώμεθα εἰς ἀτόπους ἐπιθυμίας, διὰ μέσου τῆς προγονικῆς ἁμαρτίας ὁποῦ κατοικεῖ μέσα μας· διατὶ ἐὰν κάμῃς τοιουτοτρόπως, θέλει εἶναι ὅλη σου ἡ ζωὴ ἀκίνδυνος, χωρὶς νὰ σκοντάψῃς τὸν πόδα σου εἰς πέτραν ἁμαρτίας, ἐὰν ἔχῃς (λέγω) τὸν Θεὸν μέσα σου, ἢ ἂν ἀγωνίζεσαι νὰ τὸν ἀποκτήσῃς μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Χριστοῦ, καὶ Θεοῦ ἡμῶν, εἰς τὸν ὁποῖον πρέπει ὅλη ἡ δόξα, ἡ τιμὴ, καὶ ἡ προσκύνησις ὁμοῦ μὲ τὸν Πατέρα, καὶ μὲ τὸ Πανάγιον, καὶ ζωοποιὸν Πνεῦμα, καὶ τώρα, καὶ πάντοτε, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΟΓΔΟΗΚΟΣΤΟΣ Δ΄.

ά. Περὶ ἀπαθείας, καὶ περὶ τῶν αὐτῆς χαρισμάτων ὁποῦ κατ' ὀλίγον ὀλίγον ἀξιώνονται οἱ προκόπτοντες εἰς αὐτήν.
β΄. Καὶ ποία εἶναι ἡ τελείωσις τῆς κατὰ Χριστὸν πνευματικῆς ἡλικίας.

ά. Καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει κοιτάζῃ καθαρὰ εἰς τὸν λαμπρότατον ἥλιον, πρέπει νὰ ἔχῃ καθαρὰ τὰ μάτια τοῦ σώματός του, ἔτζι καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπιχειρίζεται νὰ ὁμιλῇ περὶ ἀπαθείας, πρέπει νὰ ἔχῃ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς του ἐλευθερωμένα ἀπὸ κάθε κακὴν ἐπιθυμίαν, καὶ ἀπὸ κάθε λογισμὸν ἐμπαθῆ, διὰ νὰ μὴν ἐνοχλῆται κατὰ τὸν νοῦν ἀπὸ κανένα τοιοῦτον πάθος, καὶ δὲν δυνηθῇ νὰ κοιτάξῃ καθαρὰ εἰς τὸ ὕψος τῆς καθαρότητός της, καὶ εἰς τὸν βυθὸν αὐτῆς, ἢ νὰ διηγηθῇ φανερὰ, καὶ νὰ καταλάβῃ, καθὼς πρέπει τὰ πολλὰ, καὶ μεγάλα της χαρίσματα, καὶ ἐνεργείας. Διατὶ ἐὰν ἀρχίσῃ νὰ λέγῃ τὰ θεωρήματα, καὶ τὰς ὑποθέσεις αὐτῆς μὲ νοῦν θολωμένον, καὶ μὲ καρδίαν ἀκάθαρτον, μὴ δυνάμενος νὰ φανερώσῃ μὲ λόγια ἐλεύθερα τὰς ἐνεργείας της, θέλει ξεπέσει τελείως, καὶ ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ, ὁποῦ ἴσως ἔλαβε μερικὰ ἀπὸ αὐτὴν, ὡσὰν ὁποῦ καταφρονεῖ, τρόπον τινὰ, καὶ ἀτιμάζει αὐτὴν, καὶ σκοτινιάζει τὴν λαμπρότητά της· διατὶ εἶναι γεγραμμένον. «Παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται, καὶ περισ»σευθήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ δο»κεῖ ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.» Ὅσοι λοιπὸν ἔχουν ἀπάθειαν, εἶναι φανερὸν ὅτι ἀγαποῦν αὐτὴν, καὶ ἀγαπῶνται ἀπὸ αὐτὴν ὑπερβολικὰ, καὶ ὅταν ὁμιλοῦν ἀχόρταστα διὰ αὐτὴν, γίνονται ἀπὸ αὐτὴν πλέον ἀπαθέστεροι, ἀνάπτοντες ἀπὸ τὸν πόθον ὁποῦ ἔχουν εἰς αὐτήν. Ἀμὴ ὅσοι εἶναι προσκολλημένοι, καὶ τρόπον τινὰ δεδεμένοι, καὶ ἀπὸ παραμικρὰν ἀκόμι ἐπιθυμίαν τοῦ κόσμου, καὶ τῶν κοσμικῶν πραγμάτων, ἢ ἀπὸ κανένα ψυχικὸν, ἢ σωματικὸν πάθος, αὐτοὶ εἶναι μακρὰν ἀπὸ αὐτὴν, καὶ ἀπέχουν πολὺ ἀπὸ τὸν λιμένα της. Διὰ τοῦτο ἂν ἀρχίσουν νὰ ὁμιλοῦν περὶ ἀπαθείας, καὶ ἂν ἐπιχειρισθοῦν νὰ ἀνεβάσουν τὸν νοῦν τους εἰς τὸ ὕψος της, ὑστεροῦνται καὶ ἀπὸ τὴν εἰρήνην τῶν λογισμῶν ἐκείνων ὁποῦ ἐνόμιζαν, πῶς εἶχαν προτήτερα, μὲ τὸ νὰ σύρνωνται ὡσὰν δοῦλοι, καὶ νὰ πλανῶνται ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ πάθους ἐκείνου, εἰς τὸ ὁποῖον εἶναι προσηλωμένοι· καὶ τοῦτο τὸ παθαίνουν μὲ δίκαιον τρόπον, διατὶ καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος. «Ὧ γάρ τις ἥττηται, τούτῳ καὶ δεδούλω»ται». Οἱ τοιοῦτοι λοιπὸν σκοτιζόμενοι κατὰ τὸν νοῦν ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ πάθος ὁποῦ εἶναι δουλωμένοι, δὲν ρίπτουν τὴν ἀφορμὴν τοῦ σκότους εἰς τὸν ἑαυτόν τους, ἀμὴ ἀποκοτοῦν νὰ λέγουν ἀδυναμίαν εἰς τὴν παντοδύναμον ἀπάθειαν. Καὶ αὐτὸ συμβαίνει εἰς αὐτοὺς, ἐπειδὴ δὲν ἐδοκίμασαν τελείως τὴν νοερὰν αἴσθησιν, καὶ θεωρίαν, καὶ τὴν παντουργὸν ἐνέργειαν αὐτῆς τῆς ἀπαθείας, ἀμὴ συλλογιζόμενοι τὰ κατ' αὐτὴν μὲ στοχασμοὺς ἐδικούς τους, καὶ μὲ ἐφευρέσεις διαφόρους, ὑψηλοφρονοῦντες ἀπὸ τὴν ἔξω σοφίαν, φιλοσοφοῦν αὐτὰ ἄλλην φορὰν ἀλλέως, καὶ ἄλλην ἀλλέως, καὶ διϊσχυρίζονται διὰ ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν ἠξεύρουν, διὰ τοῦτο οὐδὲ πείθονται ποτὲ νὰ ὁμολογήσουν, ἢ νὰ αἰσθανθοῦν τὴν ἀσθένειαν ὁποῦ ἐπροξενήθη εἰς αὐτοὺς, ἀπὸ ἀπιστίαν καὶ ἀμέλειαν, καὶ πρόληψιν, καὶ ἀπὸ τὴν πολυκαιριμένην συνήθειαν τῶν παθῶν, ἀμὴ βεβαιώνουν ὅτι καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι εἶναι ὅμοιοι μὲ αὐτοὺς, καὶ κατακυριεύονται ἀπὸ τὰ τοιαῦτα πάθη·

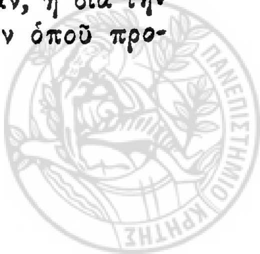
διατὶ δὲν τοὺς ἀφίνει ἡ κενοδοξία, καὶ ὁ φθόνος νὰ ὁμολογήσουν ἄλλον τινὰ μεγαλήτερον ἀπὸ τὸν ἑαυτόν τους εἰς τὴν ἀρετὴν, καὶ σωφροσύνην. Ἀλλὰ οἱ θεόσοφοι, καὶ πνευματοφόροι Πατέρες δὲν κάνουν τοιουτοτρόπως, οὐδὲ ψεύδονται ἐναντίον τῆς ἀληθείας· ἄπαγε. Ἤγουν μὴν εἰπῇς τοιαύτην βλασφημίαν διὰ τοὺς Ἁγίους· ἀλλὰ ἐκεῖνα ὁποῦ ἐφωτίσθησαν εἰς τὸν νοῦν ἀπὸ τὴν μακαρίαν ἀπάθειαν, καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ ἐγνώρισαν προτήτερα μὲ τὴν δοκιμὴν, ἐκεῖνα λέγουν καὶ βεβαιώνουν. Ὅθεν καὶ ἐγὼ ἐκεῖνα ὁποῦ ἠξιώθην νὰ μάθω ἀπὸ αὐτοὺς λέγω παρρησία, διὰ νὰ μὴ καταχριθῶ ὡσὰν τὸν δοῦλον ὁποῦ ἔκρυψε τὸ τάλαντον. Λοιπὸν καθὼς ἀκούσατε τὸν Δεσπότην Χριστὸν ὁποῦ λέγει. «Πολλοὶ μὲν κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί. Καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Πατρός μου μοναὶ πολλαὶ εἰσί». Τοιουτωτρόπως πρέπει να ἰξεύρετε ὅλοι σας, ὅτι πολλοὶ μὲν εἶναι Ἅγιοι, ὀλίγοι δὲ ἀπαθεῖς· καὶ ὅτι ἀναμεταξὺ εἰς τοὺς δύω εἶναι πολλὴ διαφορά. Καὶ προσέχετε καλῶς εἰς τὴν ἀκρίβειαν τῶν λεγομένων· ἄλλο εἶναι ἀπάθεια ψυχῆς, καὶ ἄλλο ἀπάθεια σώματος· διατὶ ἡ ἀπάθεια τῆς ψυχῆς, ἁγιάζει καὶ τὸ σῶμα· ἀμὴ ἡ ἀπάθεια τοῦ σώματος δὲν δύναται αὐτὴ μοναχή της νὰ ὠφελήσῃ τελείως ἐκεῖνον ὁποῦ τὴν ἀπέκτησεν. Ἄλλο εἶναι ἡ ἀκινησία τῶν μελῶν τοῦ σώματος, καὶ αὐτῶν τῶν παθῶν τῆς ψυχῆς, καὶ ἄλλο ἡ ἀπόκτησις τῶν ἀρετῶν. Διατὶ ἡ ἀκινησία τῶν μελῶν τοῦ σώματος καὶ, τῶν παθῶν τῆς ψυχῆς εἶναι ἐκ φύσεως, ἀμὴ ἡ ἀπόκτησις τῶν ἀρετῶν ἔχει συνήθειαν νὰ καταστέλλῃ καὶ ὅλας τὰς φυσικὰς κινήσεις. Ἄλλο εἶναι τὸ νὰ μὴν ἐπιθυμῇ τινὰς κανένα ἀπὸ τὰ χαρμόσυνα τοῦ κόσμου, καὶ ἡδονικὰ, καὶ ἄλλο τὸ νὰ ἐπιθυμῇ τὰ οὐράνια καὶ αἰώνια ἀγαθά· διατὶ τὰ χαρμόσυνα καὶ ἡδονικὰ τοῦ κόσμου τὰ ἐκαταφρόνησαν καὶ ἄλλοι ἄνθρωποι, καὶ οἱ περισσότεροι ἀπὸ αὐτοὺς διὰ ἄλλην αἰτίαν, ἀμὴ διὰ τὰ οὐράνια ἀγαθὰ πολλὰ ὀλίγοι ἐφρόντισαν. Ἄλλο εἶναι τὸ νὰ μὴ ζητῇ τινὰς δόξαν ἀπὸ ἀνθρώπους, καὶ ἄλλο τὸ νὰ εἶναι ὅλος διόλου κρεμασμένος ἀπὸ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ ζητῇ αὐτὴν πάντοτε· διατὶ τὴν ἀνθρωπίνην δόξαν τὴν ἐμίσησαν καὶ οἱ περισσότεροι, μὲ τὸ νὰ ἐχυριεύθησαν ἀπὸ ἄλλα πάθη, ἀμὴ τὴν θείαν πολλὰ ὀλίγοι ἠξιώθησαν νὰ τὴν λάβουν μὲ πόνον, καὶ κόπον πολύν. Ἄλλο εἶναι τὸ νὰ εὐχαριστῆται τινὰς εἰς πενιχρὸν φόρεμα, καὶ νὰ μὴν ἐπιθυμῇ λαμπρὰν στολὴν, καὶ ἄλλο τὸ νὰ εἶναι ἐνδεδυμένος τὸ φῶς τοῦ Θεοῦ· διατὶ τὴν λαμπρὰν στολὴν τὴν ἐκαταφρόνησαν πολλοὶ, μὲ τὸ νὰ σύρωνται ἀπὸ ἄλλας μυρίας ἐπιθυμίας, ἀμὴ τὸ θεῖον φῶς τὸ ἐνεδύθησαν μοναχὰ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐκαταξιώθησαν νὰ γίνουν Υἱοὶ τοῦ φωτὸς, καὶ τῆς ἡμέρας· ἄλλο εἶναι τὸ νὰ λέγῃ τινὰς ταπεινὰ λόγια, καὶ ἄλλο τὸ νὰ ἔχῃ ταπεινὸν φρόνημα. Ἄλλο εἶναι ἡ ταπείνωσις, καὶ ἄλλο τὸ ἄνθος τῆς ταπεινώσεως, καὶ ἄλλο ὁ καρπός της. Ἄλλο ἡ ὡραιότης τοῦ καρποῦ της, καὶ ἄλλο ἡ γλυκύτης του, καὶ ἄλλο αἱ ἐνέργειαι ὁποῦ γίνονται ἀπὸ τὸν καρπόν· καὶ ἀπὸ αὐτὰ ὁποῦ εἶπα διὰ τὴν ταπείνωσιν, ἄλλα εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν μας, καὶ ἄλλα δὲν εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν μας· καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν μας, εἶναι αὐτὰ τὸ νὰ νοοῦμεν ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ μᾶς φέρουν εἰς ταπείνωσιν, τὸ νὰ τὰ φρονοῦμεν, τὸ νὰ τὰ συλλογιζώμεθα, τὸ νὰ τὰ λέγωμεν, καὶ νὰ τὰ κάμνωμεν· ἀμὴ ἡ Ἁγία ταπείνωσις, καὶ τὰ ἐπίλοιπά της ἰδιώματα, καὶ χαρίσματα, καὶ αἱ ἐνέργειαί της δὲν εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν μας, ἀλλὰ εἶναι χάρισμα Θεοῦ, διὰ νὰ μὴ καυχηθῇ τινὰς μηδὲ εἰς αὐτό· τὰ ὁποῖα δὲν θέλει καταξιωθῇ νὰ τὰ λάβῃ ποτὲ τινὰς, ἐὰν δὲν σπείρῃ πρῶτον καλῶς τὰ σπέρματα ὁποῦ εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν του. Ἄλλο εἶναι τὸ νὰ μὴ λυπῆται τινὰς, μηδὲ νὰ ὀργίζεται εἰς τὰς ἀτιμίας, καὶ ὑβρισίας, καὶ πειρασμοὺς, καὶ θλίψεις ὁποῦ τοῦ ἀκολουθήσουν, καὶ ἄλλο τὸ νὰ θέλῃ τὰ τοιαῦτα μὲ εὐχαριστησίν τόυ. Ἄλλο εἶναι τὸ νὰ παρακαλῇ τινὰς τὸν Θεὸν διὰ ἐκείνους ὁποῦ χάμνουν εἰς αὐτὸν τὰ τοιαῦτα, καὶ ἄλλο τὸ νὰ τοὺς συγχωρῇ, καὶ ἄλλο πάλιν τὸ νὰ τοὺς ἀγαπᾷ ἐξ ὅλης του ψυχῆς ὡς εὐεργέτας του, καὶ ἄλλο τὸ νὰ τυπώνῃ εἰς τὸν νοῦν του τὰ πρόσωπα τοῦ κάθε ἑνὸς ἀπὸ αὐτοὺς, καὶ νὰ τοὺς καταφιλῇ ἀπαθῶς γνησίους φίλους του, μὲ δάκρυα καθαρᾶς ἀγάπης, χωρὶ νὰ εὑρίσκεται μέσα εἰς τὴν ψυχήν του παντάπασι κανένα σημεῖον λύπης, ἢ πάθους· καὶ μεγαλήτερον ἀπὸ ὅλα αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν πάλιν εἶναι, ὅταν ἔχῃ τινὰς καὶ εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν τοῦ πειρασμοῦ τὴν αὐτὴν, καὶ ὁμοίαν γνώμην, καὶ εἰς αὐτοὺς ὁποῦ τὸν ὑβρίζουν κατὰ πρόσωπον, ἢ τὸν συχοφαντοῦν, καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἄλλους, ὁποῦ, ἢ τὸν καταχρίνουν, ἢ τὸν κατηγοροῦν, ἢ τὸν καταδικάζουν, ἢ τὸν πτύουν εἰς τὸ πρόσωπον. Ἀκόμη καὶ εἰς αὐτοὺς ὁποῦ ὑποχρίνονται

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

πῶς εἶναι φίλοι του εἰς τὸ φαινόμενον, καὶ κρυφὰ κάμνουν ἐναντίον του τὰ ἴδια μὲ τοὺς προειρημένους, καὶ δὲν τὸν λανθάνουν, ἀλλὰ τοὺς ἰξεύρει. Καὶ ἀπὸ αὐτὰ πάλιν τὸ ἀνώτερον, καὶ ὑψηλότερον χωρὶς καμμίαν σύγκρισιν, μοῦ φαίνεται, πῶς εἶναι, τὸ νὰ ἀλησμονήσῃ τινὰς τελείως τοὺς πειρασμοὺς ὁποῦ πάθῃ, καὶ νὰ μὴν ἐνθυμῆται ποτὲ ἐκείνους ὁποῦ τὸν ἐλύπησαν, ἢ κατ' ἄλλον τρόπον τὸν ἀτίμασαν, οὔτε ὅταν εἶναι παρόντες, οὔτε ὅταν λείπουν, ἀμὴ νὰ ἔχῃ καὶ αὐτοὺς ὅμοια μὲ τοὺς φίλους του, χωρὶς κἀνένα ἄλλον διαλογισμὸν, τόσον ὅταν συνομιλῇ μὲ αὐτοὺς, ὅσον καὶ ὅταν τρώγῃ μαζή τους. Αὐτὰ λοιπὸν ὅλα εἶναι ἔργα, καὶ κατορθώματα ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν ὁποῦ περιπατοῦν εἰς τὸ φῶς· ἀμὴ ὅσοι καταλαμβάνουν τὸν ἑαυτόν τους, πῶς εἶναι ἔξω, καὶ μακρὰν ἀπὸ αὐτὰ, καὶ τὰ τοιαῦτα, ἂς μὴ πλανῶνται, μηδὲ ἂς ἀπατοῦν τὸν ἑαυτόν τους, ἀλλὰ ἂς ἰξεύρουν βεβαιότατα, ὅτι περιπατοῦν μέσα εἰς τὸ σκότος· καὶ πρὸς τούτοις ἄλλο εἶναι τὸ νὰ φοβῆται τινὰς τὸν Θεὸν, καὶ ἄλλο τὸ νὰ κάνῃ τὰς ἐντολάς του, καθὼς εἶναι γεγραμμένον. «Φοβήθητε τὸν »Κύριον πάντες οἱ ὅσιοι αὐτοῦ»· καὶ πάλιν· «Ἔκ»κλινον ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποίησον ἀγαθόν». Ἄλλο εἶναι ἡ ἀργία, καὶ ἄλλο ἡ ἡσυχία, καὶ ἄλλο πάλιν ἡ σιωπὴ, καὶ ἄλλο ἡ ἀναχώρησις, καὶ ἡ μετατόπησις, ἀπὸ ἕνα τόπον εἰς ἄλλον, καὶ ἄλλο ἡ ξενιτεία. Καὶ πάλιν ἄλλο εἶναι ἡ ἀναμαρτησία, καὶ ἄλλο ἡ ἐργασία τῶν ἐντολῶν· πρὸς τούτοις, ἄλλο εἶναι τὸ νὰ ἐναντιώνεται τινὰς, καὶ νὰ πολεμῇ τοὺς ἐχθροὺς, καὶ ἄλλο τὸ νὰ τοὺς νικήσῃ τελείως, καὶ νὰ τοὺς ὑποτάξῃ, καὶ νὰ τοὺς θανατώσῃ. Διατὶ τὸ πρῶτον, εἶναι κατόρθωμα ἀγωνιστῶν, καὶ Ἁγίων, ἂν φθάσουν νὰ γείνουν τέλειοι εἰς αὐτό· καὶ τὸ δεύτερον εἶναι ἀπαθῶν καὶ τελείων, ὁποῦ μὲ κόπους πολλοὺς, καὶ ἱδρῶτας ἐνίκησαν κατὰ κράτος τοὺς ἐχθρούς τους, καὶ ἐστολίσθησαν, ὡσὰν μίαν λαμπρὰν στολὴν, τὴν ζωηφόρον νέκρωσιν τοῦ Κυρίου, ὅθεν καὶ πολλοὶ ἐδόθησαν εἰς αὐτὰ, ἄλλος διὰ ἄλλο τέλος, καὶ ἄλλος διὰ ἄλλο· μὰ πολλὰ ὀλίγοι εἶναι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐπιχειρίσθησαν αὐτὰ μὲ φόβον Θεοῦ φυσικὸν, ἀληθηνὸν, καὶ ἀγάπην καὶ μὲ πίστιν ἀδίστακτον· οἱ ὁποῖοι, καὶ μόνοι βοηθούμενοι ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, ὀγλίγωρα κατορθώνουν τὴν ἐργασίαν τῶν ἀρετῶν, καὶ προκόπτουν εἰς ὅλα τὰ προειρημένα κατορθώματα, καὶ κάθε ὥραν αὐξάνουν εἰς τὰς ἀρετάς· οἱ δὲ ἄλλοι ἀφίνονται νὰ περιπλανῶνται, ὡσὰν εἰς ἀπεριπάτητον ἔρημον (καθὼς λέγει τὸ ῥητὸν ὡς ἐν ἀβάτῳ, καὶ οὐχ ὁδῷ) διὰ τοὺς ὁποίους εἶναι γεγραμμένον. «Ἐξαπέστειλαν αὐτοὺς κατὰ τὰ ἐ»πιτηδεύματα τῶν καρδιῶν αὐτῶν, πορεύσονται »ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν· καθὼς γὰρ οὐκ »ἐδοκίμασαν τὸν Θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέ»δωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποι»εῖν τὰ μὴ καθήκοντα». Ἐκεῖνοι λοιπὸν ὁποῦ ἐθεμελίωσαν ἐπάνω εἰς τὴν πέτραν τὴν ὑπακοῆς πνευματικῶν πατέρων, τὸ καλὸν θεμέλιον τῆς πίστεως, καὶ ἐλπίδος, μὲ φόβον, καὶ τρόμον, καὶ ἐπάνω εἰς αὐτὸ τὸ θεμέλιον τῆς ὑποταγῆς οἰκοδομοῦν, χωρὶς δισταγμὸν, τὰς παραγγελίας ὁποῦ παραγγέλλουν οἱ πνευματικοί τους πατέρες, καὶ τὰς φυλάττουν, ὡσὰν νὰ τοὺς τὰς ἐπαράγγελλεν ὁ ἴδιος Θεὸς, οἱ τοιοῦτοι κατορθώνουν παρευθὺς τὴν ἀπάρνησιν τοῦ ἑαυτοῦ τους. Διατὶ τὸ νὰ κάνῃ τινὰς ὄχι τὸ ἐδικόν του θέλημα, ἀλλὰ τοῦ πνευματικοῦ του Πατρὸς, διὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ νὰ γυμνάζεται εἰς τὴν ἀρετὴν, τοῦτο προξενεῖ, ὄχι μόνον ἀπάρνησιν τοῦ ἑαυτοῦ του, ἀλλὰ καὶ νέκρωσιν ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον. Ἔπειτα ἀφ' οὗ εὔγῃ ὁ τοιοῦτος μὲ τελείαν αἴσθησιν τῆς ψυχῆς του ἔξω ἀπὸ τὸν κόσμον, ὡσὰν εἰς ἔρημον, τότε κυριεύεται ἀπὸ ἕνα φόβον καὶ τρόμον ἀνεκδιήγητον, καὶ φωνάζει πρὸς τὸν Θεὸν ἀπὸ καρδίας, καθὼς ἐφώναζεν ὁ Ἰωνᾶς μέσα ἀπὸ τὸ κῆτος τῆς θαλάσσης· καθὼς ὁ Δανιὴλ μέσα ἀπὸ τὸν λάκκον τῶν λεόντων· καθὼς οἱ τρεῖς παῖδες μέσα ἀπὸ τὴν κάμινον τοῦ πυρός· καθὼς ὁ Μανασσῆς μέσα ἀπὸ τὸ χάλκινον βόϊδι, τοῦ ὁποίου τοὺς ὀδυνηροὺς καὶ θλιβεροὺς στεναγμοὺς, καὶ τὴν φωνὴν τῆς δεήσεώς του, εἰσακούωντας εὐθὺς ὁ πανάγαθος Δεσπότης ὁποῦ ἔδωκε τὴν ζωήν του εἰς θάνατον διὰ ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς, τὸν ἐλευθερώνει, ὡσὰν ἀπὸ τὸ κῆτος, ἀπὸ τὸν βυθὸν τῆς ἀγνωσίας, καὶ τοῦ σκοτασμοῦ τῆς φιλίας τοῦ κόσμου τούτου, διὰ νὰ μὴ γυρίσῃ πλέον αὐτὸς εἰς αὐτὰ, μηδὲ μὲ λογισμόν· καὶ ὡσὰν ἀπὸ τὸν λάκκον τῶν λεόντων τὸν ἐλευθερώνει ἀπὸ τὰς πονηρὰς ἐπιθυμίας, ὁποῦ ἁρπάζουν, καὶ κατατρώγουν τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων· καὶ ὡσὰν ἀπὸ τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς, ἀπὸ τὰς ἐμπαθεῖς προλήψεις ὁποῦ κυριεύουν ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, καὶ μᾶς κατακαίουν, ὡσὰν φωτία, καὶ μᾶς καταφθείρουν, καὶ μᾶς σύρουν μὲ βίαν εἰς ἀτόπους πράξεις, καὶ ἀνάπτουν τὴν

φλόγα τῶν παθῶν μέσα μας· ἀπὸ ὅλα αὐτὰ, λέγω, τὸν ἐλευθερώνει καταδροσίζωντάς τον μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ κάμνωντάς τον ἀκατάφλεκτον· καὶ τὸν ἐλευθερώνει, ὡσὰν ἀπὸ τὸ χάλκινον βόϊδι, ἀπὸ αὐτὴν τὴν σάρκα τὴν γεηρὰν, καὶ βαρεῖαν, καὶ ἐμπαθῆ, μέσα εἰς τὴν ὁποίαν κατοικοῦσα ἡ ψυχὴ ἡμῶν εἶναι ἀκίνητος παντελῶς, καὶ πρόθυμος εἰς κάθε ἀρετὴν καὶ ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, μὲ τὸ νὰ κρατῆται σφικτὰ ἀπὸ τὴν σάρκα, καὶ μὲ τὸ νὰ εἶναι δεδεμένη μὲ αὐτὴν, καὶ βεβαρυμένη· καὶ ὅταν ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὴν τυραννίαν της (δὲν λέγω ὅταν χωρισθῇ μὲ τὸν θάνατον) φωνάζει καὶ αὐτὴ μαζὴ μὲ τὸν Προφήτην λέγουσα. «Διέρρηξας τὸν »σάκκον μου, καὶ περιέζωσάς με εὐφροσύνην, ὅ»πως ἂν ψάλλῃ σοι ἡ δόξα μου». Καὶ πρὸς τούτοις εὐχαριστεῖ μὲ τὸν Παῦλον λέγουσα. «Εὐ»χαριστῶ τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυ»ρίου ἡμῶν, ὅτι ὁ νόμος τοῦ Πνεύματος τῆς ζω»ῆς, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἠλευθέρωσέ με ἀπὸ τοῦ »νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου». Ἀφ' οὗ λοιπὸν γίνουν αὐτα, διὰ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτὸν, καθὼς εἶπα, καὶ ἀφ' οὗ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὴν ἀγνωσίαν, καὶ τὸν σκοτασμὸν τῆς φιλίας τοῦ κόσμου, καὶ γλυτώσῃ ἀπὸ τὰς πονηρὰς, καὶ αἰσχρὰς ἐπιθυμίας, καὶ ἀπὸ τὸν θάνατον τοῦ σώματος ὁποῦ μᾶς καταδουλώνει εἰς τὸν νόμον τῆς ἁμαρτίας, ἀπὸ τότε πλέον καὶ εἰς τὸ ἑξῆς τί μέλλει νὰ κάμῃ ὁ τοιοῦτος; ἆρά γε θέλει μεταχειρισθῇ αὐτὴν τὴν ἐλευθερίαν, εἰς ἄνεσιν, καὶ ἀμεριμνίαν; Παῦσαι ἀπὸ τὸ νὰ λέγῃς αὐτὸ, καὶ νὰ ἔχῃς τοιαύτην ὑπόληψιν. Αὐταὶ αἱ ὑπολήψεις εἶναι ἀνθρώπων ὁποῦ εἶναι κατὰ ἀλήθειαν δοῦλοι, καὶ ὄχι ἐλεύθεροι· διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἠξιώθη νὰ λάβῃ αὐτὴν τὴν ἐλευθερίαν, ἰξεύρει ὅτι ἐλευθερώθη ἀπὸ τὸν νόμον τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν αὐτὸν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἀλλὰ δουλεύειν τῇ δικαιοσύνῃ, ἡ ὁποία εἶναι Χριστὸς ὁ Θεὸς, ὁποῦ εἶναι καὶ λέγεται ἥλιος τῆς δικαιοσύνης. Καὶ διὰ νὰ σᾶς δείξω μὲ παράδειγμα τί λογῆς ἀγάπην εἰς τὸν Θεὸν δείχνει μάλιστα ὁ τοιοῦτος ἀπὸ τότε καὶ εἰς τὸ ἑξῆς, θέλει παραστήσω αὐτὴν ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινα πράγματα ὁποῦ γίνονται εἰς ἡμᾶς κάθε ἡμέραν· διατὶ καθὼς ἕνας βασιλεὺς ὁποῦ νὰ εἶναι συμπαθητικὸς, καὶ φιλάνθρωπος, ἐὰν ἰδῇ κἀνένα δοῦλόν του ὁποῦ νὰ σκλαβωθῇ θεληματικῶς μὲ ἀπάτην ἀπὸ κἀνένα τύραννον, καὶ νὰ κακοπαθῇ ἄσπλαγχνα εἰς τὸν πηλὸν, καὶ εἰς τὰς πλίνθους, καὶ εἰς τὸν βόρβορον, καὶ νὰ ὑπηρετῇ τὰς ἀκαθάρτους ἐπιθυμίας ἐκείνου τοῦ κακοῦ τυράννου, πηγαίνει ἐκεῖνος ὁ ἴδιος βασιλεὺς, καὶ τὸν ἁρπάζει, καὶ τὸν ἐλευθερώνει ἀπὸ τὴν αἰσχρὰν ἐκείνην, καὶ κοπιαστικὴν ὑπηρεσίαν, καὶ τὸν φέρνει πάλιν εἰς τὰ βασίλεια, χωρὶς νὰ τὸν ὀνειδίσῃ τελείως εἰς κἀνένα του πταῖσμα· ὁ δὲ δοῦλος ἐκεῖνος ὁποῦ ἐλευθερώθη ἀπὸ τόσα, καὶ τοιαῦτα λυπηρὰ, συνερίζεται νὰ φανῇ εἰς τὰ προστάγματα τοῦ βασιλέως πλέον προθυμώτερος ἀπὸ τοὺς συνδούλους του ὁποῦ δὲν ἐσκλαβώθησαν, διὰ νὰ δείξῃ μεγαλητέραν, καὶ θερμοτέραν τὴν εἰς αὐτὸν ἀγάπην, ἐνθυμούμενος πάντοτε ἀπὸ πόσα κακὰ τὸν ἐλευθέρωσε· τοιουτοτρόπως συλλογίζου καὶ διὰ ἐκεῖνον ὁποῦ ἀπόλαυσε τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, καθὼς εἶπα. Καὶ καθὼς ἐκεῖνος ὁ βασιλεὺς βλέποντας τὸν δοῦλον ἐκεῖνον, ὁποῦ κάνει ὅλα του τὰ θελήματα μὲ μεγάλην προθυμίαν, καὶ μὲ κάθε ταπείνωσιν, ἀγκαλὰ καὶ δὲν χρειάζεται τελείως τὴν ὑπηρεσίαν του, διατὶ ἔχει ἄλλους ἀναριθμήτους δούλους, ὅμως διὰ τὴν καλὴν γνώμην τοῦ δούλου ἐκείνου, θέλει δείξει εἰς αὐτὸν ἀγάπην ἀμέτρητον· τοιουτοτρόπως γίνεται καὶ εἰς αὐτὸν ὁποῦ εἴπαμεν· διατὶ οὔτε ἐκεῖνος ὁποῦ ἀπόλαυσεν ἀπὸ τὸν Θεὸν τὴν ἐλευθερίαν τοῦ Πνεύματος θέλει ἀτονίσει, καὶ παύσει ποτὲ, ἀπὸ τὸ νὰ κάμνῃ ἔτι, καὶ ἔτι, καὶ πάντοτε τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ μὲ πλέον θερμοτέραν προθυμίαν, οὔτε ὁ αἰώνιος Βασιλεὺς, καὶ Θεὸς θέλει τὸν ὑστερήσει ἀπὸ τὰ ἀγαθὰ τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἀλλὰ θέλει τοῦ τὰ δώσει πλουσιοπάροχα, καὶ ὅσον τὸν βλέπει ὁποῦ αὐξάνει κάθε ἡμέραν τὴν εἰς αὐτὸν ἀγάπην καὶ δούλευσιν, τόσον θέλει τοῦ δώσει περισσότερα· διατὶ αἱ εὐεργεσίαι καὶ τὰ χαρίσματα τοῦ Θεοῦ ὁποῦ δίδει εἰς τοὺς δούλους του, εἶναι ἀμέτρητα, καὶ δὲν δύναται τινὰς νὰ τὰ καταλάβῃ· καὶ ἄλλα τοὺς δίδει εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, καὶ ἄλλα θέλει τοὺς δώσει εἰς τὴν μέλλουσαν. Ὅθεν καὶ ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ χαρίσματα ὁποῦ δίδει ἐδῶ ὁ εὔσπλαγχνος Θεὸς εἰς τοὺς ἀγαπῶντας αὐτὸν, ἂς εἰπῶ καὶ ἐγὼ ὀλίγα τινὰ εἰς τὴν ἀγάπην σας, ἄλλα ἀπὸ τὰς θείας γραφὰς, καὶ ἄλλα ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ ἐγνώρισα καὶ ἐγὼ μὲ τὴν δοκιμήν. Ἐπειδὴ οἱ ἄνθρωποι διὰ τρία πράγματα δείχνουν ὅλην τους τὴν προθυμίαν, καὶ τὴν φροντίδα· ἢ διὰ πλουτον, ἢ διὰ δόξαν, ἢ διὰ τὴν ἐλευθερίαν, καὶ χαρὰν, καὶ ἀπόλαυσιν ὁποῦ προ-

ξενεῖται εἰς ἡμᾶς ἀπὸ αὐτὰ τὰ δύω, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Δεσπότης ἡμῶν, καὶ Θεὸς εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἔρριψαν ὅλα τὰ πάντα, καὶ ἀσύκωσαν τὸν σταυρόν τους, καὶ ἀκολουθοῦν κατόπιν του, χωρὶς νὰ στρέψουν ὀπίσω, τοὺς χαρίζει πρῶτα καὶ ἀρχὴ αὐτὰ τὰ τρία πλουσιοπάροχα· διατὶ ἀντὶ διὰ τὸν φθαρτὸν πλοῦτον, αὐτὸς τοὺς χαρίζει ὅλον τὸν ἑαυτόν του. Ἐκατάλαβες τὸ νόημα τοῦ λόγου; ἤκουσες θαῦμα φρικτόν; ὅτι καθὼς οἱ πλούσιοι τούτου τοῦ κόσμου ἐξοδεύουν τὸν πλοῦτόν τους εἰς τὰς χρείας, καὶ ἐπιθυμίας, καὶ ἀπολαύσεις ὁποῦ θέλουν, τοιουτωτρόπως καὶ ὁ καλὸς ἡμῶν Δεσπότης χαρίζει τὸν ἑαυτόν του εἰς τοὺς γνησίους καὶ πιστοὺς δούλους του, καὶ πληρώνει κάθε ἐπιθυμίαν, καὶ ὄρεξίν τους, καθὼς θέλουν, καὶ ὑπεράνω ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ θέλουν, καὶ τοὺς γεμίζει πλουσιοπάροχα ἀπὸ πᾶν ἀγαθὸν, καὶ τοὺς δίδει παντοτεινὰ τὴν ἄφθαρτον, καὶ αἰώνιον τρυφήν· καὶ πρῶτον μὲν γεμίζουν ἀπὸ ἀνεκλάλητον χαρὰν, ἐπειδὴ ἀπόκτησαν εἰς τὸν ἑαυτόν τους ὄχι τὸν κόσμον, ἢ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου τούτου, ἀλλὰ τὸν Ποιητὴν, καὶ Κύριον, καὶ Δεσπότην τῶν ἁπάντων. Ὕστερον ἀπὸ αὐτὸ ἐνδύονται τὸ φῶς, αὐτὸν, λέγω, τὸν Χριστὸν, καὶ Θεὸν, ὅλον εἰς ὅλον του τὸ σῶμα, καὶ βλέπουν τὸν ἑαυτόν τους, πῶς εἶναι στολισμένοι μὲ ἀνεκλάλητον δόξαν, καὶ μὲ λαμπρὰν, καὶ θεϊκὴν στολὴν, καὶ σκεπάζουν τὸ πρόσωπόν τους, μὴν ὑποφέροντες νὰ βλέπουν τὴν ἀκατάληπτον καὶ ὑπερβολικὴν λάμψιν τῆς στολῆς τους, ὥστε ὁποῦ νὰ ζητοῦν τόπον ἀπόκρυφον, διὰ νὰ ὑπάγουν ἐκεῖ, καὶ διὰ νὰ εὐγάλουν τὸ πολὺ βάρος τῆς δόξης καὶ τῆς λαμπρότητος. Ὕστερον ἀπὸ αὐτὸ, ὁ ἴδιος Δεσπότης Χριστὸς γίνεται εἰς αὐτοὺς καὶ φαγητὸν, καὶ πιοτὸν παντοτινὸν, καὶ ἀθάνατον· καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ἀκόμι νήπιοι κατὰ Χριστὸν, καὶ ἀτελεῖς, καὶ δὲν εἶναι ἀκόμι δυνατοὶ νὰ φάγουν στερεὰν τροφὴν, φαίνεται ὁ Κύριος, ὡσὰν ἕνα φωτεινὸν, καὶ λαμπρὸν βυζὶ ὁποῦ βάνεται εἰς τὸ στόμα τοῦ νοός τους, καὶ τοὺς δίδει νὰ βυζάνουν, εἰς τοὺς ὁποίους γίνεται ὁ Χριστὸς ἐν ταυτῷ καὶ φαγητὸν, καὶ πιοτὸν, καὶ τοὺς προξενεῖ τόσην πολλὴν γλυκύτητα, καὶ ἡδονὴν, ὁποῦ δὲν θέλουν, ἢ να εἰπῶ καλλίτερα, δὲν ἠμποροῦν τελείως νὰ ἀποχωρισθοῦν ἀπὸ αὐτόν. Εἰς ἐκείνους πάλιν ποῦ ἀπεγαλακτίσθησαν, φαίνεται ὡσὰν φιλότεκνος Πατέρας, καὶ τοὺς παιδαγωγεῖ, καὶ τοὺς διδάσκει, καὶ τοὺς παιδεύει· διατὶ καθὼς ἕνας φιλόστοργος Πατὴρ βάνει τὰ παιδία του εἰς τὸ τραπέζι του καὶ τρώγει μαζή τους, καὶ ὅταν τὰ ἰδῇ πῶς ἀμελοῦν τὰ μαθήματα, καὶ καταγίνονται εἰς ἄλλα ἀνωφελῆ πράγματα, τὰ διώχνει ἀπὸ τὸ τραπέζι του, καὶ προστάζει τοὺς δούλους του νὰ μὴ τοὺς δώσουν τροφὴν, καὶ τὰ παιδεύει μὲ τοῦτο, νὰ μὴ καταφρονοῦν, καὶ ἀμελοῦν τὰ μαθήματά τους· τοιουτωτρόπως καὶ ὁ καλὸς ἡμῶν Δεσπότης καὶ Θεὸς μεταχειρίζεται τοὺς δούλους του, καὶ Υἱούς του κατὰ φιλανθρωπίαν, καὶ χάριν· διατὶ τοὺς δίδει τὸν ἑαυτόν του ὁ Χριστός· ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ, καὶ τρέφονται ἀπὸ αὐτὸν, καὶ ὁμοῦ μὲ αὐτὸν χορταστικὰ, καὶ πάντοτε, καὶ διὰ τῆς τοῦ ἄρτου μεταλήψεως ἔρχονται εἰς αἰώνιον ζωὴν, καὶ ἁγιάζονται καὶ τὴν ψυχὴν, καὶ τὸ σῶμα· ἀμὴ ὅταν ἀμελήσουν τὰς ἀντολάς του, καὶ θελήσουν μὲ αὐτεξούσιόν τους νὰ πέσουν εἰς ὀκνηρίαν, καὶ νὰ καταφρονήσουν αὐτὰς, καὶ δοθοῦν εἰς κἀνένα πρᾶγμα τοῦ κόσμου τούτου, ἀφ' οὗ ξεκλίνουν εἰς ἀνωφελῆ πράγματα, καὶ εἰς ὅσα δὲν ἁρμόζουν εἰς τὴν εὐσέβειαν, τότε ὁ τροφεὺς τοῦ παντὸς, τοὺς ὑστερεῖ τὸν ἑαυτόν του, καὶ μένουν ὑστερημένοι ἀπὸ ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ εἴπαμεν, καὶ ἀπὸ ἄλλα περισσότερα, οἱ ὁποῖοι ὅταν ἔλθουν εἰς αἴσθησιν καὶ στοχασθοῦν τὸ ἀγαθὸν ἐκεῖνο ὁποῦ ὑστερήθησαν, καὶ ἐπιστρέψουν πάλιν, καὶ τὸν ζητήσουν κατὰ τὴν συνήθειάν τους, καὶ δὲν τὸν εὕρουν, τότε θρηνοῦν, καὶ κλαίουν ἀπαρηγόρητα, καὶ μεταχειρίζονται κάθε κακοπάθειαν, καὶ ἐπιθμοῦν κάθε θλίψιν, καὶ πειρασμὸν, καὶ ἀτιμίαν, διὰ νὰ ἰδῇ ὁ φιλάνθρωπός τους Πατὴρ τὰς θλίψεις τους, καὶ τὴν θεληματικήν τους κακοπάθειαν, καὶ νὰ τοὺς λυπηθῇ, νὰ ἐπιστρέψῃ πάλιν εἰς αὐτοὺς, καὶ νὰ τοὺς δώσῃ τὸν ἑαυτόν του· τὸ ὁποῖον καὶ γίνεται, καὶ ἀποκτοῦν πάλιν τὸν Χριστὸν, καὶ ἀποκασταίνονται πάλιν μὲ περισσοτέραν παρρησίαν εἰς τὴν προτέραν οἰκειότητα καὶ δόξαν, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἀπόλαυσιν τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδιαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, καὶ εὐλαβοῦνται περισσότερον τὸν πατέρα τους, καὶ τὸν τρέμουν, ὡσὰν αὐθέντην, διὰ νὰ μὴ πέσουν πάλιν εἰς τὰ ἴδια κακὰ ἀπὸ τὴν ἀπροσεξίαν τους, καὶ ἀποδιωχθοῦν ἀπὸ τὸν ἀγαθόν τους πατέρα· καὶ αὐτὰ τὰ κάμνουν ἐκεῖνοι ὁποῦ μετανοοῦν μὲ πόνον καρδίας,

καὶ διὰ τοῦτο ἐπιτυχαίνουν πάλιν καὶ τὰ ἀγαθὰ ὁποῦ εἴπαμεν· ἀμὴ ὅσοι δειλιοῦν, καὶ μικροψυχοῦν εἰς τοὺς κόπους, καὶ θλίψεις, καὶ στενοχωρίας τῆς μετανοίας, καὶ δίδουν τὸν ἑαυτόν τους εἰς ὀκνηρίαν, καὶ ἀνάπαυσιν, οἱ τοιοῦτοι ὡς ἀνάξιοι, καὶ νόθοι υἱοὶ, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα ὡς καταφρονηταὶ, καὶ ὡσὰν ὁποῦ ἐπροτίμησαν τὰς ἡδονὰς τοῦ σώματος περισσότερον ἀπὸ τὰ αἰώνια ἀγαθὰ, καὶ ἀπὸ αὐτὸν ἀκόμι τὸν Θεὸν, δὲν ἀξιώνονται πλέον νὰ ἀπολαύσουν ἐκείνην τὴν αἰώνιον τρυφὴν, οὔτε νὰ ἐνδυθοῦν τὸ ἔνδυμα τῆς θείας δόξης, ἀμὴ μὲ δίκαιον τρόπον ὑστεροῦν τὸν ἑαυτόν τους ἀπὸ τὸν πλοῦτον τῆς χρηστότητος τοῦ Θεοῦ, καὶ παρομοιάζουν μὲ τοὺς σκύλλους ὁποῦ δὲν ἔχουν αὐθέντην. Διατὶ καθὼς οἱ σκύλλοι ἐκεῖνοι, περιτριγυρίζουν εἰς τὰς στράτας, καὶ ρούγας τῆς πόλεως, διὰ νὰ εὕρουν ἂν τύχῃ πουθενὰ κἀνένα κόκκαλον νὰ φάγουν, ἢ μέρος παλαιοῦ δερματίου, ἢ καὶ κόπρον, ἢ νὰ γλύψουν αἷμα ἀπὸ τὰ ζῶα ὁποῦ σφάζουν, εἰδὲ καὶ τοὺς τύχῃ καὶ κἀνένα ψοφῆμι, τρώγουν ἀχόρταστα, καὶ δὲν χωρίζονται ἀπὸ τὸ ψοφῆμι ἐκεῖνο, ἀμὴ καὶ μὲ τοὺς ἄλλους σκύλλους μάχονται, καὶ τοὺς διώχνουν, ἕως ὁποῦ νὰ φάγουν καὶ αὐτὰ τὰ ἐντόσθια, καὶ νὰ δείξουν τὰ κόκκαλα γυμνὰ καὶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ νεῦρα· ἔτζι καὶ αὐτοὶ περιτριγυρίζουν εἰς τὰς πόρτας τῶν πλουσίων, καὶ πτωχῶν, ὡσὰν ζητοῦλοι, διὰ νὰ χώσουν εἰς τὸν κόλπον τους, ἂν τύχῃ καὶ τοὺς δώσουν πουθενὰ, ἢ μάλαγμα, ἢ ἀσῆμι, ἢ καὶ καμμίαν φόλλαν, ἢ ὅ,τι τοὺς δώσουν· ἐπειδὴ ἔχασαν τὸν ἀληθινὸν, καὶ ἄφθαρτον ἐκεῖνον πλοῦτον, καὶ ὅταν ἐπιτύχουν τὸν σκοπόν τους, τότε φαίνονται διὰ ὀλίγον καιρὸν, πῶς εἶναι χορτασμένοι, καὶ δὲν χρειάζονται τίποτε πλέον· ὅταν ὅμως τοὺς κατακυριεύσῃ ὡσὰν λιμὸς, ἡ ἀπιστία ἀπὸ τὴν ἀνελπιστίαν τους, τότε πάλιν δίδουν τὸν ἑαυτόν τους εἰς τὴν προτέραν ζῆταν, καὶ κατασταίνονται ἄθλιοι, καὶ ἀξιοδάκρυτοι διὰ τὰ παρόντα, κἂν ὅλον τὸν πλοῦτον τοῦ κόσμου ἀποκτήσουν· καὶ πλέον ἄθλιοι, καὶ ἄξιοι δακρύων διὰ τὰ μέλλοντα, ὅτι θεληματικῶς τους ἀπέρριψαν τὴν αἰώνιον ζωήν· διατὶ ὁ Θεὸς τοὺς ἐφανέρωσε τὸν πλοῦτον τῆς χάριτός του, διὰ νὰ εἶναι ἀναπολόγητοι, καὶ τοὺς ἠξίωσε νὰ γευθοῦν ἀπὸ τὴν ἐπουράνιον χάριν, καὶ τοὺς ἔκαμε νὰ μετέχουν ἀπὸ **Πνεῦμα Ἅγιον**, καθὼς λέγει καὶ ὁ θεῖος **Παῦλος**, καὶ αὐτοὶ δὲν τὸν ἐδόξασαν ὡς Θεὸν, οὐδὲ τὸν ἠγάπησαν, οὐδὲ εὐλαβήθησαν τὴν ἄπειρόν του ἀγαθότητα, οὐδὲ τὸν εὐχαρίστησαν, ἀμὴ ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία, φάσκοντες γὰρ εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν. Ὅμως ἐκεῖνοι ὁποῦ φοβοῦνται τὸν **Κύριον** δὲν κάνουν τοιουτωτρόπως, ἀλλὰ ὑπομονεύουν μετὰ χαρᾶς τὰς παιδείας τοῦ Πατρὸς αὐτῶν, καὶ Δεσπότου, ὡς δοῦλοι εὐχάριστοι, καὶ ὡς Υἱοὶ γνήσιοι, λέγοντες. «Παιδείαν Κυρίου ὑ»ποίσω, ὅτι ἥμαρτον αὐτῷ· καὶ ἀλλέως. Οὐκ ἄ»ξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλ»λουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι». Καὶ μένουν μὲ ὑπομονὴν εἰς τὴν καθημερινὴν παιδείαν, καὶ εἰς τὴν παντοτεινὴν μετάνοιαν, καὶ δὲν ἀδημονοῦν διὰ αὐτὴν, οὐδὲ τὴν βαρύνονται, ἀλλὰ παιδαγωγοῦνται, μὲ τὸν τρόπον ὁποῦ εἴπαμεν, καὶ εὑρίσκονται πάντοτε μέσα εἰς τὸ πατρικόν τους σπῆτι ἐστολισμένοι λαμπρὰν στολὴν, καὶ τρώγουν μαζὴ μὲ τὸν Πατέρα τους, καὶ βλέπουν τὴν δόξαν του, καὶ τὸν πλοῦτον ὁποῦ μέλλουν νὰ κληρονομήσουν· καὶ ὅταν ἀνατραφοῦν καλὰ, καὶ παιδευθοῦν, καὶ φθάσουν εἰς μέτρον ἡλικίας τελείου ἀνδρὸς, τότε καὶ ὁ πανάγαθός τους Πατὴρ δίδει εἰς τὰς χεῖράς τους ὅλα του τὰ ὑπάρχοντα.

β΄. Ἀλλὰ ἂς εἰποῦμεν πρῶτον, ποῖον εἶναι τὸ μέτρον τῆς πνευματικῆς ἡλικίας, καὶ τὸ ὕψος τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἔπειτα νὰ διηγηθοῦμεν, καὶ διὰ τὰ ὑπάρχοντα τοῦ Πατρὸς, καὶ τί λογῆς τὰ δίδει εἰς τὰς χεῖρας ἐκείνων ὁποῦ πιστεύουν εἰς αὐτόν. Πρόσεχε λοιπὸν στοχαστικά· μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ, εἶναι αὐτὰ ὁποῦ θεωροῦνται πνευματικά· καὶ διὰ νὰ κάμω τὴν ἀρχὴν αὐτῆς τῆς ἡλικίας ὑποκάτω, πόδες αὐτῆς εἶναι ἡ πίστις, καὶ Ἁγία ταπείνωσις, θεμέλιον στερεὸν, καὶ ἀσάλευτον· σκέλη δὲ καὶ ἀστράγκαλοι, ἄντζες, καὶ γόνατα, καὶ μηροὶ, εἶναι ἡ ἀκτημοσύνη, ἡ γυμνότης, ἡ ξενιτεία, καὶ ἡ ὑποταγὴ ὁποῦ γίνεται μὲ γνῶσιν διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὑπακοὴ, καὶ ἡ εὐπρόθυμος δουλεία. Μέλη δὲ πάλιν, καὶ μόρια ἀπόκρυφα ὁποῦ πρέπει νὰ σκεπάζωνται, εἶναι ἡ ἀκατάπαυστος νοερὰ προσευχὴ, καὶ ἡ γλυκύτης ὁποῦ προξενεῖται ἀπὸ τὴν χύσιν τῶν δακρύων, ἡ χαρὰ τῆς καρδίας, καὶ ἡ ἀνεκλάλητος αὐτῆς παράκλησις, καὶ παρηγορία. Νεφρὰ πάλιν, καὶ μέση εἶναι ἡ στάσις, καὶ ἡ καρτερία εἰς τὰς προσευχὰς, καὶ εἰς τὰς κοινὰς ἀκολουθίας, καὶ ἡ πύρωσις τοῦ ἐπιθυμητικοῦ εἰς θεωρίαν, καὶ ὁ-

μιλίαν Θεοῦ, ὁποῦ προξενεῖται ἀπὸ τὰς προσευχὰς, καὶ ἀπὸ τὰς ἀκολουθίας, καθὼς ψάλλει καὶ ὁ θεῖος Δαβίδ. «Πύρωσον τοὺς νεφρούς μου, καὶ »τὴν καρδίαν μου.» Καὶ ὁ Παῦλος λέγει· «Στῆ»τε οὖν περιζωσάμενοι τὰς ὀσφύας ὑμῶν ἐν ἀ»ληθεία.» Καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος. «Διὸ ἀνα»ζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν, νή»φοντες, τελείως ἐλπίσαντες ἐπὶ τὴν φερομένην »ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡς »τέκνα ὑπακοῆς.» Καὶ χάριν λέγει ἐδῶ, τὴν δωρεὰν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἡ ὁποία μᾶς κάμνει συμμετόχους, καὶ συγκοινωνοὺς Θεοῦ. Κοιλία,καὶ στόμαχος, καὶ ἡ κατασκευὴ τῶν ἐντοσθίων, εἶναι τὸ χωρητικὸν, καὶ νοερὸν ἐργαστήριον τῆς ψυχῆς, μέσα εἰς τὸ ὁποῖον θέλει ἐννοήσεις μέσον ὡσὰν καρδίαν τὸ λογιστικὸν, καὶ μέσα εἰς τὸ λογιστικὸν τὸ ἐπιθυμητικὸν, καὶ θυμικὸν, τὰ ὁποῖα τὰ συγκρατοῦν, καὶ τὰ συνδένουν, ἡ πραότης, ἡ ἁπλότης, ἡ ἀνεξικακία, ἡ συμπάθεια, καὶ ἡ εὐλάβεια, τρόπον τινὰ, ὡσὰν πλευραὶ, καὶ λαγῶνες, καὶ νεῦρα, καὶ ξύγγι, καὶ τὰ περισφίγγουν, καὶ τὰ σκεπάζουν, καὶ δὲν τὰ ἀφίνουν νὰ ἀποβλέπουν εἰς τὰ φαινόμενα πράγματα τοῦ κόσμου, ἢ νὰ ἐπιθυμοῦν κἀνένα ἀπὸ αὐτὰ, ἀλλ' οὐδὲ τὰ ἀφίνουν νὰ μνησικακοῦν, ἢ νὰ φθονοῦν, ἢ νὰ ὀργίζωνται, ἢ νὰ βλέπωνται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Διατὶ ἀνίσως δὲν γένῃ τελείως καμμία ἐμπαθὴς ὁρμὴ αὐτῶν τῶν τριῶν εἰς τὰ ἔξω, ἤγουν εἰς τὰ φαινόμενα πράγματα, αὐτὰ διαφυλάττονται σκεπασμένα· καὶ ὅταν αὐτὰ τὰ τρία μένουν μέσα μοναχά τους καὶ φυλάττωνται μὲ προσοχὴν ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ εἴπαμεν, τότε τὸ λογιστικὸν διακρίνει, καὶ χωρίζει τὸ κακὸν ἀπὸ τὸ καλὸν, καὶ δείχνει εἰς τὸ ἐπιθυμιτικὸν εἰς ποῖα πρέπει νὰ ἔχῃ σχέσιν καὶ κλίσιν, καὶ ποῖα νὰ ἀγαπᾷ, καὶ ποῖα νὰ ἀποστρέφεται, καὶ νὰ μισῇ· τὸ δὲ θυμικὸν παραστέκεται ἀνάμεσα εἰς αὐτὰ τὰ δύω, ὡσὰν ἕνας καλόγνωμος ὑπηρέτης, καὶ ὑπηρετεῖ προθύμως εἰς τὰ θελήματά τους, καὶ τὰ συμβοηθεῖ, καὶ τὰ ἐξυπνίζει, τὰ παρακινεῖ εἰς ἀνδρείαν, καὶ βοήθειαν τῶν ἀγαθῶν, ἢ πονηρῶν ἀνθρώπων ὁποῦ θέλουν νὰ ἀντιστέκωνται καὶ ἐναντιώνωνται εἰς τὰ πράγματα τοῦ ἑνὸς, καὶ τοῦ ἄλλου μέρους τούτων, τῶν ἀγαθῶν δηλαδὴ καὶ πονηρῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ὁποῦ ἐκατεσκεύασεν αὐτὰ, εἶναι καλλίτερος ἀσυγκρίτως ἀπὸ ὅλα τὰ πάντα, διὰ τοῦτο μὲ εὔλογον τρόπον ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ ἐτιμήθη μὲ τὸ λογικὸν, καὶ ὁποῦ ἀπόκτησε τὸν νοῦν του ἀθόλωτον, καθὼς εἴπαμεν, καὶ ἀτάραχον ἀπὸ τὰς ἐμπαθεῖς προλήψεις, ἀντὶ διὰ ὅλα τὰ ἄλλα, καὶ περισσότερον ἀπὸ ὅλα θέλει προτιμήσει, καὶ ἀγαπήσει τὸν τῶν ὅλων Ποιητὴν, καὶ Δεσπότην, καὶ θέλει ἀναφέρει ὅλην του τὴν ἐπιθυμίαν εἰς ἐκεῖνον μόνον, ὡσὰν νὰ τῆς δείχνῃ τρόπον τινὰ, καὶ νὰ τῆς λέγῃ ἄκουσέ μου, καὶ ἴδε· πίασε μὲ φόβον, καὶ τρόμον· γεύσου ἀπὸ τὴν ἀθάνατον γλυκύτητα· μυρίσου ἀπὸ τὸ πνευματικὸν μῦρον, καὶ γνώρισε πῶς δὲν εἶναι ἄλλος τινὰς ὡραιότερος ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἢ χαριέστερος, ἢ γλυκύτερος, ἢ δυνατώτερος, ἢ σοφώτερος, ἢ ἐνδοξότερος, ἢ ὁποῦ νὰ δύναται νὰ ζωοποιήσῃ ἢ νὰ ἀφθαρτίσῃ, ἢ νὰ ἀπαθανατίσῃ. Καὶ ὅταν χορτάσῃ ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἀνθρώπου διὰ μέσου τούτων ὅλων, τότε καὶ ὅλον τὸ θυμικὸν, ἑνώνεται μὲ τὸ λογιστικὸν, καὶ ἐπιθυμητικὸν, καὶ γίνονται τὰ τρία ἕνα εἰς τὴν θεωρίαν τῆς τριαδικῆς ἑνάδος τῆς τρισυποστάτου Θεότητος, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν χαρμόσυνον λάμψιν τοῦ ἐδικοῦ τους Δεσπότου· διατὶ τότε πλέον δὲν γνωρίζεται τελείως ὁ χωρισμὸς τούτων τῶν τριῶν, ἀμὴ εἶναι ἕνα. Ὁπόταν ὅμως αὐταὶ αἱ τρεῖς δυνάμεις τῆς ψυχῆς, τὸ λογικὸν, θυμικὸν, καὶ ἐπιθυμητικὸν ἐπιστραφοῦν ἀπὸ τὴν ἁπλότητα τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου ἀγαθοῦ εἰς τὴν διάκρισιν, καὶ διαίρεσιν τῶν πονηρῶν καὶ ἀγαθῶν πραγμάτων ὁποῦ εἶναι ἐδῶ εἰς τὸν κόσμον, τότε δείχνεται ἀχωρίστως καὶ ἡ θέλησις αὐτῶν, καὶ ἡ διαίρεσις, καὶ ἡ ἀποστροφὴ εἰς τὰ ἐναντία τῶν θελημάτων τοῦ Θεοῦ· διατὶ εἰς αὐτὰ μόνα γίνεται ἡ κίνησις τοῦ θυμικοῦ. Εἶχα ἀκόμι καὶ ἄλλα περισσότερα ἀπὸ αὐτὰ νὰ εἰπῶ διὰ τὸν στόμαχον, καὶ τὸ συκότι, διὰ τὸ φαγητὸν, καὶ πιοτὸν, διὰ τὴν πεῖναν, καὶ δίψαν· ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ μακρύνω τὸν λόγον μου, καὶ κάμω καὶ τὰ μυστικὰ, καὶ ἀπόκρυφα, κοινὰ, καὶ φανερὰ εἰς ἐκείνους ὁποῦ παραφυλάττουν τοὺς λόγους, καὶ εἶναι συνειθισμένοι νὰ πλουτοῦν ἀπὸ ξένους κόπους, καὶ θησαυρούς· διὰ τοῦτο τὰ ἐσιώπησα, καὶ τὰ ἄφησα σκεπασμένα εἰς ἐκείνους ὁποῦ θέλουν νὰ τὰ ζητοῦν διὰ τῆς πρακτικῆς γνώσεως· ἀλλὰ ἂς ἔλθωμεν πάλιν εἰς τὸ προκείμενον. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐπλάσαμεν τὸ σῶμα τῆς κατὰ Χριστὸν ἡλικίας ἕως τὴν κοιλίαν, καὶ τὸν στόμαχον, εἶναι χρεία νὰ ἀναβοῦμεν καὶ ἕως τὴν κεφαλὴν, ἕως ὁποῦ

ἀποτελειώσωμεν πνευματικῶς, σῶον, καὶ ὁλόκληρον. Τώρα λοιπὸν πλάττομεν αὐτοῦ τοῦ σώματος τῆς πνευματικῆς ἡλικίας στῆθος, καὶ ράχην, ὤμους βραχίονας, χεῖρας, καὶ τράχηλον. Καὶ στῆθος αὐτοῦ θέλει ἐννοήσεις τὴν εὐσπλαγχνίαν, μέσα εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκονται τὰ βυζιὰ τῆς φιλανθρωπίας, ὁποῦ εὐγάζουν, καὶ δίδουν πλουσιοπάροχα τὸ γάλα τῆς ἐλεημοσύνης, εἰς ὀρφανοὺς, καὶ χήρας, καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἄλλους· καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος. «Ἀδελφοὶ, κτήσασθε »σπλάγχνα οἰκτιρμῶν». Ὅμως ἀπὸ ποῦ δίδεται αὐτὸ τὸ γάλα εἰς τὰ βυζιὰ, καὶ πῶς κατασκευάζεται, τὸ ἀφίνω νὰ τὸ ζητῆτε ἐσεῖς. Ράχην πάλια θέλει νοήσεις, τὸ νὰ ἀσυκώνῃ τινὰς προθύμως ἐπάνω του ξένα βάρη, καὶ νὰ βαστάζῃ εἰς τὸν ἑαυτόν του τὰς μάστιγας καὶ τὰ πάθη τοῦ Κυρίου, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος. «Ὑμεῖς οἱ δυ»νατοὶ βαστάζετε τὰ βάρη τῶν ἀδυνάτων· καὶ »πάλιν. Τοῦ λοιποῦ κόπους μοι μηδεὶς παρεχέ»τω, ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ »ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω». Καὶ ὁ Κύριος λέγει διὰ τοῦ Προφήτου. «Τὸν νῶτόν μου δέδωκα »εἰς μάστιγας, καὶ τὰς σιαγόνας μου εἰς ραπί»σματα». Τὰ ὁποῖα, ἂν καὶ δὲν ἀκολουθήσῃ ὁ καιρὸς νὰ τὰ πάθωμεν, πρέπει ὅμως νὰ τὰ προσμένωμεν πάντοτε, καὶ νὰ εἴμεθα ἑτοιμασμένοι κάθε ὥραν διὰ αὐτά. Ὤμους δὲ, καὶ βραχίονας πάλιν θέλει νοήσεις, τὴν ὑπομονὴν, καὶ καρτερίαν εἰς τοὺς πειρασμοὺς, καὶ τὰς θλίψεις, καὶ διὰ μέσου αὐτῶν, καὶ μαζὴ μὲ αὐτὰς, ἤγουν μὲ τὴν ὑπομονὴν καὶ καρτερίαν δύνανται νὰ ἐνεργοῦν καὶ αἱ χεῖρες· χεῖρας δὲ λέγω τὸ ἐνεργητικὸν, καὶ πρόθυμον εἰς κάθε ὑπακοὴν, καὶ ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, τὰ ὁποῖα, ἤγουν τὸ ἐνεργητικὸν, καὶ πρόθυμον χωρὶς ὑπομονὴν, καὶ καρτερίαν πολλὴν δὲν δύναται τινὰς τελείως νὰ τὰ ἀποκτήσῃ· καὶ κοντὰ εἰς αὐτὰς τὰς χεῖρας, ἔχει ἀκόμι καὶ ἄλλας πνευματικὰς χεῖρας, αὐτὸ τὸ πνευματικὸν σῶμα, μὲ τὰς ὁποίας παρηγορεῖ τοὺς ὀλιγοψύχους, καὶ ἀνυπομονήτους, ἀσυκώνει ἐπάνω ἐκείνους ὁποῦ πίπτουν κάτω, καὶ δένει τοὺς συντετριμμένους, χύνωντας ἐπάνω εἰς τὰς πληγάς τους λάδι, καὶ κρασὶ, καὶ μὲ αὐτὰς τὰς χεῖρας κάμνει καὶ ἄλλα πολλὰ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς κάθε ἡμέραν, καὶ μὲ λόγον, καὶ μὲ ἔργον· καὶ μὲ αὐτὰς πιάνει αὐτὰ τὰ ἄκρα τοῦ Δεσποτικοῦ φορέματος, καὶ προσφέρει ἄρτον εἰς τὸν Κύριόν του, καὶ δίδει τὸ ποτήριον εἰς τὰς χεῖράς του· καὶ τοιουτωτρόπως τρέφει ἐκεῖνον ὁποῦ τρέφει πᾶσαν πνοὴν μὲ τὸ νεῦμα του μόνον· τὸν τρέφει, λέγω, ἐκείνην τὴν τροφὴν ὁποῦ εἶπεν ὁ ἴδιος, πῶς ἐπιθυμεῖ, καὶ ὀρέγεται. Καὶ μακάριος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ ἰξεύρει αὐτὰ, καὶ τὰ ἔχει, καὶ τὰ προσφέρει εἰς τὸν αὐθέντην του, ὅτι καὶ ὁ Δεσπότης Χριστὸς ὁποῦ κάθηται ἐπάνω εἰς τὰ Χερουβὶμ, θέλει τὸν βάλῃ νὰ καθήσῃ, καὶ νὰ ἀναπαυθῇ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ ἀφ' οὗ περιζωσθῇ κατὰ τὴν ἀψευδῆ του ὑπόσχεσιν, θέλει τὸν ὑπηρετήσει. Τράχηλος δὲ τούτου τοῦ πνευματικοῦ σώματος εἶναι ἡ ἀδίστακτος ἐλπίς. Ἰδοὺ λοιπὸν ὁποῦ μὲ τὴν χάριν, καὶ βοήθειαν τοῦ Θεοῦ ἐτελειώσαμεν ὅλον τὸ σῶμα, τὸ ὁποῖον ἔχει καθὼς νομίζω, ὁλόκληρα, καὶ ἀνελλειπῆ ὅλα τὰ μέλη τοῦ τελείου ἀνδρός· λοιπὸν λείπεται μοναχὰ ἡ κεφαλή του. Ἀλλ' ἴσως ἐστοχάσθητε πῶς τὰ εἴπαμεν ὅλα τὰ μέλη, καὶ δὲν ἀφήσαμεν κἀνένα· ἤγουν ἴσως ἐστοχάσθητε πῶς εἶναι ἀρκετὰ αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν εἰς ὁλοκληρίαν ἀρετῆς καὶ σωτηρίαν ψυχῆς· ὅμως δὲν εἶναι ἔτζι, ὄχι· δὲν εἶναι ἔτζι· διατὶ καθὼς ἕνα σῶμα ὁποῦ νὰ ἔχῃ ὅλα τὰ μέλη, καὶ νὰ μὴν ἔχῃ τὴν κεφαλὴν, εἶναι νεκρὸν, καὶ παντάπασιν ἀνενέργητον· καὶ πάλιν ἡ κεφαλὴ χωρὶς ὅλον τὸ ἐπίλοιπον σῶμα, αὐτὴ μοναχὴ εἶναι κεφαλὴ, ὅμως ὅταν εἶναι χωρισμένη ἀπὸ τὸ σῶμα, δὲν δύναται νὰ δείξῃ τὰς ἐνεργείας της· τοιουτωτρόπως γίνεται καὶ εἰς τὸ πνευματικὸν σῶμα ὁποῦ ἐκατασκευάσαμεν διὰ τῆς συνεργείας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ εἴπαμεν, χωρὶς τὴν κεφαλὴν, εἶναι μάταια, καὶ ἀνωφέλευτα, ἀγκαλὰ καὶ πολλοὶ νομίζουν ἀστόχαστα, ὅτι διὰ τὴν ἐργασίαν τούτων τῶν ἀκεφάλων μελῶν, καὶ διὰ μερικὴν ἀπόκτησιν αὐτῶν, ἐκατόρθωσαν ὅλον τὸ πᾶν· καὶ ὄντες νεκροὶ, δὲν αἰσθάνονται τὸ ἀγαθὸν ὁποῦ εἶναι ὑστερημένοι, ἤγουν τὴν κεφαλήν· διατὶ ἐκεῖνα τὰ μέλη ὁποῦ εἴπαμεν, ἀγκαλὰ τὰ ἐδιηγήθημεν χωρισμένα τὸ ἕνα ἀπὸ τὸ ἄλλο διὰ παράδειγμα, καὶ διὰ εὐκολωτέραν κατανόησιν, ὅμως χωρὶς τὴν κεφαλὴν, καὶ χωρὶς τὴν φυσικὴν προσκόλλησιν τοῦ ἑνὸς μὲ τὸ ἄλλο, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ συστηθοῦν αὐτὰ, καὶ νὰ στερεωθοῦν. Διότι καθὼς ἕνα σῶμα μικροῦ παιδίου, ὁποῦ νὰ μὴν ἔχῃ τὴν κεφαλήν του, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ αὐξηθῇ ποτέ· ἀμὴ ὅταν εἶναι ἑνωμένα καὶ τὰ δύω, καὶ δέχονται τὴν τροφὴν τὸ ἕνα ἀπὸ τὸ ἄλλο, ἤγουν τὸ σῶμα διὰ τοῦ

στόματος, καὶ ἡ κεφαλὴ πάλιν διὰ τῆς ὑγρότητος ὁποῦ ἀναπέμπεται ἀπὸ τὸ σῶμα, τότε μὲ τοῦτον τὸν τρόπον τρέφεται, καὶ αὐξάνει ὅλος ὁ ἄνθρωπος. Τοῦτο τὸ ἴδιον γίνεται καὶ εἰς τὸ πνευματικὸν σῶμα, ἀφ' οὗ βαλθῇ ἡ κεφαλὴ ἐπάνω εἰς αὐτό· καὶ ἄκουε προσεκτικὰ διὰ σοῦ τὸ κάμω φανερώτερον, ξαναθυμίζωντάς σε ἐκεῖνα ὁποῦ εἶπα. Ἔχεις λοιπὸν πίστιν, καὶ ταπείνωσιν, τὰ θεμέλια τῶν ἀρετῶν, καὶ ἐπάνω εἰς αὐτὰς τὰς δύω ἔχεις κτισμένας ὅλας τὰς ἐπιλοίπους ἀρετὰς ὁποῦ προεῖπα, διὰ μέσου τῶν ὁποίων ἐκατασκευάσθη ὅλον τὸ σῶμα, καὶ ἐτελειώθη ἕως εἰς τὸν τράχηλον, ὁποῦ εἶναι ἡ ἐλπὶς, ἡ ὁποία εἶναι ἐπάνω εἰς τὸ ἐπίλοιπον σῶμα· ὅμως αὐτὴ μοναχὴ, ἂν δὲν προσκολληθῇ μὲ τὴν κεφαλὴν, νεκρώνεται μὲ τὰ ἐπίλοιπα μέλη τοῦ σώματος, μὲ τὸ νὰ μὴν ἔχῃ ἀπὸ ποῦ νὰ δεχθῇ τὴν πνοὴν, ἢ ἀναπνοὴν τοῦ Πνεύματος ὁποῦ ζωοποιεῖ, καὶ κινεῖ τὸ σῶμα, καὶ τὰ μέλη, καὶ ἀπὸ ποῦ νὰ λάβῃ τελείως τροφὴν ἄφθαρτον. Λοιπὸν διὰ νὰ μὴν ἀφήσωμεν ἀτελείωτον τὸ μέτρον τῆς ἡλικίας τοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦτο ἐπάνω εἰς τὴν ἐλπίδα βάνομεν τὴν Ἁγίαν ἀγάπην, ὡσὰν κεφαλὴν τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς τὸ λέγει τὸ στόμα τοῦ Χριστοῦ ὁ θεῖος Παῦλος. «Μένουσι δὲ τὰ τρία »ταῦτα, πίστις, ἐλπὶς, ἀγάπη. Μείζων δὲ πάντων »ἡ ἀγάπη· καὶ πάλιν. Ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πί»στιν, ὥστε ὄρη μεθιστάνειν· καὶ ἐὰν ἔχω πᾶ»σαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα· »καὶ ἐὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά του· καὶ »ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν Ἀγγέλων, καὶ τῶν ἀν»θρώπων λαλῶ· καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου »ἵνα καυθήσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω οὐδὲν ὠ»φελοῦμαι». Διατὶ ὅλας τὰς ἀρετὰς ὁποῦ εἴπαμεν προτήτερα τὰς τελειώνει ἡ πίστις μὲ τὸ νὰ γίνεται πρόθυμος, καὶ νὰ διδάσκεται, καὶ νὰ δυναμώνεται εἰς τοῦτο διὰ μέσου τῆς ἐλπίδος ὁποῦ μεσιτεύει (1) εἰς τὴν Ἁγίαν ἀγάπην, καὶ αὐτὸ ὁποῦ λέγω γίνεται ἀοράτως, καὶ ἀνεπαισθήτως εἰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ἀκόμη ἀτελεῖς· ἤγουν οἱ ἀτελεῖς εἰς τὴν ἀρετὴν, οὔτε τὸ αἰσθάνονται αὐτὸ, οὔτε τὸ καταλαμβάνουν. Ὅταν δὲ ἡ πίστις διὰ τῆς ἐλπίδος τελειώνῃ ὅλας τὰς ἀρετὰς, τότε τρέφει, καὶ θεραπεύει τὴν κεφαλὴν, ἤγουν τὴν ἀγάπην, καὶ τὴν κάμνῃ νὰ αὐξάνῃ διὰ μέσου τῶν τοιούτων. Καὶ πάλιν ἡ κεφαλὴ ὅσον περισσότερον θεραπεύεται, καὶ αὐξάνει, τόσον δίδει καὶ εἰς τὸ ἐπίλοιπον σῶμα τῶν ἀρετῶν περισσοτέραν δύναμιν, καὶ τὸ κάμνει θερμότερον εἰς τὸ νὰ προκόπτῃ περισσότερον· καὶ τοιουτοτρόπως αὐξάνουν κατ' ὀλίγον ὀλίγον ὅλα τὰ μέλη ὅλου τοῦ πνευματικοῦ σώματος, μὲ τὸ νὰ συγκολλῶνται, καὶ νὰ συναρμολογοῦνται, καὶ νὰ συνδένωνται ἀπὸ τὴν Ἁγίαν ἀγάπην, ὡσὰν κόχχαλον καὶ ἁρμὸς μὲ ἁρμόν. Αὐτὴ δὲ ἡ ἀγάπη, ἤγουν ἡ κεφαλὴ ὅλων τῶν ἀρετῶν, εἶναι ὁ Χριστὸς, καὶ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ὁποῖος διὰ τοῦτο κατέβη εἰς τὴν γῆν, καὶ ἔγινεν ἄνθρωπος, καὶ ἔλαβεν ἀπὸ τὴν ἐδικήν μας γήϊνην σάρκα, διὰ νὰ μεταδώσῃ εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τὴν ἐδικήν του Θεότητα οὐσιωδῶς, ἤγουν νὰ μᾶς δώσῃ ὅλα τὰ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ νὰ μᾶς κάμῃ πνευματικοὺς, καὶ ἀφθάρτους, καὶ νὰ μᾶς ἀνεβάσῃ εἰς τοὺς οὐρανούς. Καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ ἀγάπη, ὁποῦ λέγει ὁ θεῖος Ἀπόστολος, ὅτι ἐκκέχυται πλουσίως ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, ἤγουν ἡ μετοχὴ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ, διὰ τῆς ὁποίας ἑνωνόμεθα μὲ τὸν Θεόν. Διὰ αὐτὴν λέγει καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Θεολόγος. «Ἡ τελεία ἀγάπη, »ἔξω βάλλει τὸν φόβον· καὶ ὅτι ὁ φοβούμενος »οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ· καὶ πάλιν, ἴδετε »ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ Πατὴρ, ἵνα »τέκνα Θεοῦ κληθῶμεν». καὶ ἀγάπην λέγει ἐδῶ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διὰ τῆς ὁποίας ἀπολαμβάνομεν καὶ τὴν υἱοθεσίαν, καὶ γινόμεθα τέκνα Θεοῦ. Αὐτὴν λοιπὸν τὴν ἀγάπην κάνένας ἄνθρωπος δὲν δύναται, ἢ νὰ τὴν ἰδῇ, ἢ νὰ τὴν λάβῃ, ἢ νὰ ἑνωθῇ μὲ αὐτὴν, καὶ νὰ τὴν ἀποκτήσῃ γνωστῶς διὰ κεφαλήν του, ἂν δὲν φυλάξῃ στερεὰν, καὶ ἀσάλευτον τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν, καὶ ἂν δὲν κτίσῃ μὲ προθυμίαν ἐπάνω εἰς αὐτὴν τὰς ἀρετὰς ὁποῦ εἴπαμεν· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν τὴν εἶδεν, οὐδὲ ἑνώθη μὲ αὐτὴν, οὐδὲ ἐγεύθη ἀπὸ τὴν γλυκύτητά της, δὲν δύναται οὐδὲ νὰ τὴν ἀγαπήσῃ καθὼς πρέπει· διατὶ ἐκεῖνον ὁποῦ δὲν ἰδῇ τινὰς, πῶς δύναται νὰ τὸν ἀγαπᾷ;

---

1) Πίστις, ἐλπὶς, ἀγάπη, δηλονότι ἡ πίστις εἶναι ἡ ἀρχὴ, ἡ ἐλπὶς τὸ μέσον, καὶ ἡ ἀγάπη τὸ τέλος.

καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος. «Ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν »ἀδελφὸν αὐτοῦ, ὃν ἑώρακε, τὸν Θεὸν ὃν οὐχ »ἑώρακε, πῶς δύναται ἀγαπᾷν;» Καὶ πάλιν ἂν δὲν τὸν ἀγαπήσῃ πρῶτον ἐξ ὅλης του ψυχῆς καὶ καρδίας, κατὰ τοὺς φυσικοὺς στοχασμοὺς, καὶ κατὰ τὴν φιλικὴν ἀγάπησιν ὁποῦ εἶναι εἰς ἡμᾶς, δὲν ἀξιώνεται νὰ τὸν ἰδῇ· διατὶ εἶπεν ὁ ἴδιος. «Ὁ »ἀγαπῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ Πατρός μου· »καὶ τότε λέγει καὶ ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν, καὶ »ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν». Ἀπὸ τὰ ὁποῖα εἶναι φανερὸν, ὅτι ἂν δὲν ἀγαπήσῃ τινὰς τὸν Θεὸν ἐξ ὅλης του τῆς ψυχῆς, καὶ ἂν δὲν δείξῃ εἰς αὐτὸν τὴν ἀγάπην του μὲ τὴν ἀπάρνησιν τοῦ ἑαυτοῦ του, καὶ ὅλου τοῦ κόσμου, δὲν ἀξιώνεται νὰ τὸν ἰδῇ μυστικῶς μὲ ἀποκάλυψιν Ἁγίου Πνεύματος, οὐδὲ τὸν ἔχει ἐδικήν του κεφαλὴν, ἀμὴ εἶναι σῶμα νενεκρωμένον, καὶ ἀκίνητον εἰς τὰ πνευματικὰ ἔργα, καὶ ὑστερημένον ἀπὸ τὴν ζωὴν τῶν ἁπάντων, τὸν Χριστόν. Ἐκεῖνοι λοιπὸν ὁποῦ ἠξιώθησαν νὰ ἑνωθοῦν μὲ αὐτὸν, καὶ νὰ τὸν ἀποκτήσουν κεφαλήν τους (πρόσεχε εἰς τὸν λόγον παρακαλῶ) γίνονται καὶ αὐτοὶ Θεοὶ κατὰ χάριν, ὅμοιοι μὲ τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ· Ὢ τοῦ θαύματος· διατὶ τοὺς ἐνδύει ὁ Πατὴρ τὴν πρώτην στολὴν, ἤγουν τὸ φόρεμα τοῦ Κυρίου ὁποῦ ἐφοροῦσε πρὸ καταβολῆς κόσμου· διατὶ, λέγει ὁ θεῖος Παῦλος. «Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύ»σασθε». Δηλονότι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸ ὁποῖον καὶ ἀλλοιώνει θεοπρεπῶς ὅλους αὐτοὺς μὲ κάποιαν θαυμαστὴν, καὶ ἀνεκλάλητον, καὶ θείαν ἀλλοίωσιν· διὰ τὴν ὁποίαν λέγει ὁ Δαβίδ. «Αὕτη »ἡ ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου». Καὶ ὁ Ἐπιστήθιος μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ. «Ἀδελφοὶ, »νῦν τέκνα τοῦ Θεοῦ ἐσμὲν, ἀλλ' οὔπω ἐφανερώ»θη, δηλονότι τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ, τὶ ἐσόμεθα· οἴ»δαμεν δὲ ἐκ τοῦ Πνεύματος, οὗ ἔδωκεν ἡμῖν, »ὅτι ἐὰν φανερωθῇ ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα». Καὶ τοὺς χαρίζει ἀκόμι καὶ τὸν νοῦν τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ λάμπῃ ἐπάνω ἀπὸ τὴν κεφαλήν τους, καὶ νὰ τοὺς ἀποκαλύπτῃ μυστήρια, τὰ ὁποῖα δὲν δύναται ἀνθρωπίνη γλῶσσα νὰ τὰ εἰπῇ· Καὶ πρὸς τούτοις τοὺς δίδει, καὶ καινούρια μάτια, καὶ καινούριαν ἀκοήν· καὶ τί νὰ λέγω τὰ πολλὰ, ὁποῦ εἶναι ἀδύνατον νὰ τὰ εἰπῶ ὅλα; ὅλος αὐτὸς ὁ ἴδιος, ὁ Υἱὸς, καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ μαζὴ μὲ τὸν Πατέρα του, καὶ μὲ τὸ Πνεῦμά του κατοικεῖ εἰς αὐτούς· καὶ κάθε ἕνας ἀπὸ τοὺς τοιούτους γίνεται μὲ αἴσθησιν νοερὰν, καὶ γνῶσιν ναὸς Θεοῦ, καὶ τότε φωνάζει μὲ παρρησίαν λέγων. «Ζῶ »δὲ οὐκ ἔτι ἐγὼ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός». Καὶ πάλιν. «Ὅτε ἤμην νήπιος, ὡς νήπιος, ἐφρόνουν, »ὡς νήπιος ἐλάλουν, ὡς νήπιος ἐλογιζόμην· ὅ»τε δὲ γέγονα ἀνὴρ, κατήργηκα τὰ τῆς νηπιό»τητος· διὰ τοῦτο πάντα στέγω· πάντα ὑπομέ»νω· καὶ λοιδορούμενος εὐλογῶ· καὶ καὶ βλασφη»μούμενος παρακαλῶ· καὶ διωκόμενος ἀνέχομαι, »ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐν ἐμοὶ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ». Αὐτὴ εἶναι λοιπὸν ἡ τελεία τῶν πνευματικῶν ἀνδρῶν, ἀτέλεστος ἡλικία· τελεία μὲν, καθ' ὅσον εἶναι δυνατὸν εἰς ἡμᾶς· ἀτέλεστος δὲ, ὅτι ἡ τελειότης της εἶναι κεχρυμμένη εἰς τὸν Θεόν· καὶ πλήρωμα αὐτῆς εἶναι ὁ θάνατος αὐτοῦ ὁποῦ γίνεται διὰ τὸν Χριστὸν, καὶ τὰς ἐντολάς του· ὥστε ὁποῦ, καθὼς ὁ Χριστὸς ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν νόμον, καὶ παδέδωκε τὸν ἑαυτόν του διὰ τὴν σωτηρίαν ὅλου τοῦ κόσμου, ὑπομείνας σταυρὸν, καὶ θάνατον, καὶ παρακαλῶντας τὸν Πατέρα του διὰ ἐκείνους ὁποῦ τὸν ἐσταύρωσαν, καὶ λέγων, Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην, οὐ γὰρ οἴδασι τὶ ποιοῦσι. Τοιουτωτρόπως χρεωστοῦμεν καὶ ἡμεῖς νὰ ἔχωμεν ἀπόφασιν νὰ ἀποθάνωμεν διὰ τὸν Χριστὸν, καὶ διὰ τὰς ἐντολάς του, ἀκόμι καὶ διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀδελφῶν μας· διὰ νὰ μὴν ἔχωμεν τὴν ἐλπίδα, καὶ τὸ θάρρος μας εἰς τὸν ἑαυτόν μας, ἀλλὰ εἰς τὸν Θεὸν ὁποῦ ἀνασταίνει τοὺς νεκρούς. Διατὶ ἐὰν δὲν ἀκολουθήσῃ νὰ ἀποθάνωμεν μὲ βίαιον, καὶ μαρτυρικὸν θάνατον, ὅμως ὁ φιλάνθρωπος Θεὸς ἡμῶν, καὶ ἀγωνοθέτης θέλει τὸ λογισθῇ εἰς ἡμᾶς ὁποῦ ἀπεθάναμεν μὲ τὴν προαίρεσιν, ὡσὰν νὰ τὸ ἐπάθαμεν μὲ τὸ ἔργον· καθὼς λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος. «Νὴ τὴν ὑμετέραν ἀγάπην καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω». Ὄχι πῶς ἀπέθανε πολλαῖς φοραῖς μὲ τὸ ἔργον, ἀλλὰ μὲ τὴν προαίρεσιν· καὶ πάλιν. «Διώκω, εἰ καὶ καταλάβω, ἐφ' ᾧ καὶ κατελή»φθην». Πρὸς τούτοις ἀκόμι χρεωστοῦμεν νὰ παρακαλοῦμεν τὸν Θεὸν, καὶ διὰ ἐκείνου ὁποῦ μᾶς λυποῦν διὰ κάθε αἰτίαν, ἢ μᾶς κατηγοροῦν, καὶ διὰ ἐκείνους ὁποῦ πάντοτε μᾶς ἐχθρεύονται ἀπὸ κακίαν τους. Ἀκόμι, καὶ διὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους πιστοὺς, καὶ ἀπίστους, διὰ νὰ τοὺς φωτίσῃ ὁ Θεὸς, ὁποῦ οἱ πιστοὶ νὰ φθάσουν εἰς τὸ τέλειον τῆς ἀρετῆς, καὶ οἱ ἄπιστοι νὰ ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ τὴν πλάνην, καὶ νὰ ἔλθουν εἰς τὴν ἀληθινὴν πίστιν· Αὐτὰ ὁποῦ εἶπα δὲν εἶναι δυνατὸν ποτὲ νὰ τὰ συλλογισθῇ κἀνένας ἄνθρωπος ἀφ' ἑαυτοῦ του, ἢ νὰ

τὰ εἰπῇ, ἢ νὰ τὰ ἀκούσῃ, ἢ νὰ τὰ κατορθώσῃ, ἐὰν δὲν χυθῇ πρῶτον εἰς τὴν ψυχήν του πλουσίως ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, καὶ ἂν δὲν κατοικήσῃ διὰ τῆς ἀγάπης μέσα εἰς τὸν ἑαυτόν του ὁ Χριστὸς ὁποῦ εἶπε. Χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. Ἀλλ' οὐδὲ εἶναι δυνατὸν νὰ λάβῃ τινὰς ποτὲ τὴν τοιαύτην χάριν, ἐὰν δὲν ἀρνηθῇ πρῶτον τὸν ἑαυτόν του, καθὼς ἐπρόσταξεν ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ἂν δὲν δουλεύσῃ δηλονότι μὲ προθυμίαν τὸν Κύριον, καὶ ἂν δὲν τὸν ἀγαπήσῃ μὲ ὅλην του τὴν ψυχήν. Εἰδὲ καὶ τινὰς δὲν ἔλαβεν αὐτὴν τὴν χάριν χωρὶς νὰ τὴν ὑστερηθῇ ποτέ, ἂς μὴν ἀπατᾷ τὸν ἑαυτόν του, ἀλλὰ ἂς ἰξεύρῃ τοῦτο, ὅτι οὔτε ἐκαταξιώθη, οὔτε θέλει καταξιωθῇ ποτὲ νὰ ἑνωθῇ μὲ τὸν Θεόν, μὲ νοερὰν αἴσθησιν, καὶ γνῶσιν, καὶ θεωρίαν· διατὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔλαβαν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἔγιναν ἄνδρες τέλειοι, καὶ ἀπόκτησαν τὴν πνευματικὴν ἡλικίαν τελείαν κατὰ τὸ μέτρον ὁποῦ εἴπαμεν, ἑνώνονται ὅλοι μὲ τὸν Θεόν, καὶ βλέπουν αὐτὸν τόσον, ὅσον βλέπονται καὶ αὐτοὶ ἀπὸ αὐτόν. Ὅτι ὁ Θεὸς μένει μὲ αὐτοὺς γνωστῶς, καὶ αὐτοὶ πάλιν μένουν γνωστῶς μὲ τὸν Θεὸν ἀχωρίστως· καὶ ὅταν ἔλθουν εἰς τοιαύτην κατάστασιν, καὶ γένουν τέλειοι καλῶς, τότε καὶ ὁ Πατὴρ αὐτῶν ὁ οὐράνιος δίδει εἰς τὰς χεῖράς τους τὰ ὑπάρχοντά του· καὶ χεῖρας νὰ ἐννοῇς ἐδῶ, τὸ βέβαιον καὶ πληροφορημένον, δηλονότι τοὺς δίδει μὲ βεβαιότητα, καὶ πληροφορίαν τὰ ὑπάρχοντά του· ὑπάρχοντα δὲ τοῦ Θεοῦ εἶναι αὐτά, τὸ ἀθάνατον, τὸ ἄφθαρτον, τὸ ἄτρεπτον, τὸ ἀναλλοίωτον, τὸ ἀΐδιον, τὸ ἀνεκδιήγητον κάλλος τῆς δόξης ὁποῦ εἶχεν ὁ Υἱὸς πρὸ τοῦ νὰ γένῃ ὁ Κόσμος κοντὰ εἰς τὸν Θεόν, καὶ Πατέρα του (καθὼς τὸ λέγει αὐτὸς ὁ Λόγος, καὶ Υἱὸς τοῦ Πατρός. «Δόξασόν με σὺ Πάτερ παρὰ σεαυτῷ τῇ »δόξῃ, ᾗ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ »σοί· καὶ πάλιν τὴν δόξαν ἣν δέδωκάς μοι δέ»δωκα αὐτοῖς, ἵνα ἓν ὦσι, καθὼς σὺ Πάτερ ἐν »ἐμοί, κἀγὼ ἐν αὐτοῖς) ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἀναβρύει τὸ φῶς, ὁποῦ εἶναι ἀπρόσιτον εἰς ὅλους τοὺς ἁμαρτωλούς, καὶ προσιτὸν εἰς τοὺς δικαίους, καὶ ἀνατέλλει εἰς αὐτούς, καὶ γίνεται χαρὰ ἀνεκδιήτος· εἰρήνη πάντα νοῦν ὑπερέχουσα· τρυφή, καὶ ἀπόλαυσις, καὶ εὐφροσύνη μὲ ἀχόρταστον χορτασμόν, τώρα, καὶ εἰς τοὺς ἀτελευτήτους αἰῶνας· καὶ διὰ νὰ εἰπῶ μὲ συντομίαν, (θαυμάζωντας καὶ ἐγὼ εἰς τὰ τοιαῦτα, καὶ μὴν ἠμπορῶντας νὰ εἰπῶ περισσότερον) ὁ ἀψευδής, καὶ πιστὸς Θεὸς ἀπὸ τὴν παροῦσαν ζωὴν ἀκόμι δίδει εἰς τοὺς πιστοὺς ὡσὰν ἀρραβῶνα, τὰς ἀπαρχὰς ὅλων ἐκείνων τῶν ἀγαθῶν, τῶν ὁποίων τὴν εὐμορφίαν, οὔτε ὀφθαλμὸς θολωμένος ἀπὸ τὰ πάθη τὴν εἶδεν, οὔτε ἀκοὴ φραγμένη ἀπὸ τὴν ἀγνωσίαν τὴν ἤκουσεν, οὔτε εἰς καρδίαν ἀνθρώπου ἀκάθαρτον ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Λοιπὸν αὐτὰ εἶναι τὰ ὑπάρχοντα τοῦ Πατρὸς ὁποῦ ὑπεσχέθηκα νὰ σᾶς εἰπῶ, καὶ μὲ τέτοιον τρόπον τὰ δίδει, καθὼς ἠκούσατε, εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὸν ἀγαποῦν, καὶ ἀπερνοῦν τὴν ζωήν τους εἰς τὴν γῆν, ὡσὰν νὰ ἐπολιτεύωντο εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ εἶναι μὲ τὸν θάνατον, ὡσὰν νὰ ἦσαν τώρα δεδοξασμένοι μὲ τὴν ἀθανασίαν· καὶ περιπατοῦν εἰς τὸ σκότος τοῦ κόσμου, ὡσὰν νὰ ἐπεριπατοῦσαν εἰς ἡμέραν, καὶ εἰς ἀνέσπερον φῶς· καὶ ἀναπνέουν μέσα εἰς αὐτὸ τὸ βρωμερὸν σῶμα, ὡσὰν νὰ ἀνέπνεαν μέσα εἰς τὸν παράδεισον τῆς τρυφῆς, ἔχοντες ἐν μέσῳ αὐτῶν τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, καὶ αὐτὴν τὴν τροφὴν τῶν Ἀγγέλων, τὸν ἄρτον λέγω τὸν οὐράνιον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον τρεφόμενα ὅλα τὰ ἄϋλα, καὶ ἀγγελικὰ τάγματα, ζωοῦνται ἀθανάτως· οἱ ὁποῖοι οὐράνιοι ἄνθρωποι, καὶ ὅταν εὑρίσκονται μέσα εἰς τὸν κόσμον, καὶ εἰς τὰ κοσμικὰ πράγματα, φωνάζουν ἐν ἀληθείᾳ ὁμοῦ μὲ τὸν Παῦλον, «ἡ»μῶν τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει.» Ἐκεῖ ὁποῦ εἶναι ἡ Ἁγία ἀγάπη, ἡ ὁποία ἑνώνεται μὲ τοὺς ἐδικούς της ἐραστάς, καὶ τοὺς περιλάμπει πλουσίως, καὶ τοὺς κάμνει ἀπαθεῖς, καὶ Ἀγγέλους τῇ ἀληθείᾳ. Λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ, πρὸ τοῦ νὰ ἑνωθῇ ὅλως διόλου μὲ τὴν ἀγάπην, ὀνομάζει τὸν ἑαυτόν του ἀπαθῆ, ἢ διδάσκει ἄλλους τὴν ἀπάθειαν, ἢ ἐπιχειρίζεται νὰ κάμνῃ τὰ ἔργα τῶν ἀπαθῶν, ἢ πάλιν ἀπιστεῖ εἰς τὰ ἔργα ὁποῦ κάνουν οἱ ἀπαθεῖς· ὁ τοιοῦτος ὁμοιάζει μὲ ἕνα μικρὸν νήπιον, ὁποῦ ἁρματώνεται παρὰ καιρὸν τῆς ἡλικίας του τὰ ἅρματα τῶν ἀνδρῶν, καὶ ὑπόσχεται νὰ διδάσκῃ ἄλλους περὶ πολέμου, καὶ λέγει πῶς εἶναι παρόμοιος μὲ τοὺς ἄνδρας, καὶ βάνει τὸν ἑαυτόν του μαζῆ μὲ τοὺς

1) Ἴδε εἰς τὸ τέλος τοῦ θ'. λόγου.

πολεμάρχους, καὶ ἐπιχειρίζεται νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν πόλεμον μαζὴ μὲ αὐτούς, τὸ ὁποῖον ὄχι μόνον εἶναι ἀδύνατον, ἀμὴ καὶ ἄξιον πολλοῦ γέλωτος· διατὶ ἀπὸ τὰ ἴδια ἄρματα ὁποῦ βαστάζει, θέλει συμποδισθῇ χωρὶς ἄλλο, καὶ θέλει πέσει κάτω, καὶ συντριφθῇ, καὶ οὐδὲ θέλει ἠμπορέσει ἴσως νὰ ἀσυχωθῇ πλέον· καὶ μὲ δίκαιον τρόπον τὸ παθαίνει· διατὶ δὲν ἰξεύρει, ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ λαβώνονται εἰς τὸν πόλεμον, καὶ πίπτουν, ἀσυχώνονται πάλιν, καὶ γίνονται ἐμπειρότεροι πολεμισταὶ, καὶ ἀντιπολεμοῦν μὲ τοὺς ἐχθρούς τους πλέον δυνατώτερα. Διότι ἂν ὁ Θεὸς ἐδιώρισε τὸν Μωϋσῆν, ὅτι ὀλιγόψυχος ἄνθρωπος νὰ μὴν εὐγαίνῃ εἰς πόλεμον, πόσῳ μᾶλλον ἁρμόζει εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ εἶναι ἀκόμι νήπιον, καὶ δὲν δύναται κἂν νὰ περιπατῇ, ἢ νὰ ζώννεται, νὰ προσμένῃ ἕως ὁποῦ νὰ ἔλθῃ εἰς ἡλικίαν ἀνδρὸς, καὶ πρὸ τούτου νὰ μὴν ἐπιχειρίζεται τὰ ἀδύνατα. Ὅμως ἐπειδὴ καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα, καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, οὐδὲ τὰ ἅρματά μας εἶναι σαρκικὰ, καὶ βλεπόμενα, ἀμὴ πνευματικὰ, καὶ νοούμενα· καὶ ἐπειδὴ ὁ πόλεμος οὗτος εἶναι ἀόρατος, καὶ γίνεται ἀοράτως μὲ ἀοράτους ἐχθροὺς, διὰ τοῦτο ὅλοι ἐκεῖνοι ὁποῦ νομίζουν πῶς εἶναι τὶ, δείχνουν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, πῶς εἶναι τολμηροὶ εἰς αὐτὰ, καὶ ἀνδρεῖοι, καὶ πολλὰ ἔμπειροι, καὶ προκομμένοι εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς τοιαύτης πάλης, καὶ τοῦ πολέμου, καὶ σοφοὶ, καὶ διδάσκαλοι αὐτῆς τῆς νίκης, καὶ τῆς ἥττης (1) τῶν πονηρῶν πνευμάτων. Ὅθεν διϊσχυρίζοντο διὰ μέσου τῆς ματαιολογίας, καὶ ἀπάτης τῶν συλλογισμῶν νὰ ἀποδείξουν εἰς ὅλους πῶς εἶναι κάποιοι μονομάχοι, καὶ νικηταὶ τῶν ἐχθρῶν, οἱ ὁποῖοι καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ ἐλέγχονται, καὶ κατακρίνονται ἀπὸ τὴν ἰδίαν τους συνείδησιν, πῶς εἶναι ἄπρακτοι, καὶ ἀμαθεῖς ἀπὸ τὸν τέτοιον πόλεμον, ὅμως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ στέρξουν ποτὲ νὰ ὁμολογήσουν τὴν ἐδικήν τους ἀδυναμίαν, καὶ ἀμάθειαν, μὲ τὸ νὰ εἶναι πολλὰ κυριευμένοι ἀπὸ τὴν κενοδοξίαν, καὶ ἀπὸ τὴν ἀνθρωποπαρέσκειαν· ὅτι φοβοῦνται πολλὰ νὰ μὴ τύχῃ καὶ ξεπέσουν ἀπὸ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων· διατὶ μὲ τὸ νὰ μὴ φαίνωνται εἰς τοὺς πλησίον τὶ λογῆς εἶναι κατὰ τὴν ψυχὴν, καὶ μὲ τὸ νὰ μὴ τοὺς καταλαμβάνουν οἱ ἄνθρωποι, πῶς εἶναι γυμνοὶ ἀπὸ τὰ πνευματικὰ ἅρματα, καὶ ἀδύνατοι ἀκόμι, καὶ ἀτελεῖς, διὰ τοῦτο χρύπτουν τὸν ἑαυτόν τους ὑποκάτω ἀπὸ τὸ τομάρι τῆς ὑποκρίσεως, καὶ ἀπὸ τὸ δέρμα τοῦ προβάτου, καὶ μὲ τὰ ὑποκριτικά τους λόγια θέλουν νὰ φαίνωνται εἰς ὅλους, πῶς εἶναι ἄνδρες τέλειοι, καὶ ἔφθασαν εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ καὶ ἔγιναν ἀπαθεῖς· τὸ ὁποῖον τὸ ἀπόκτησαν ἄλλοι μὲ πόνους, καὶ κόπους πολλοὺς, καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ αὐτοὶ ἀκόμι οὐδὲ τὰ θεμέλια τῆς πίστεως, καὶ ἐλπίδος ἐστερέωσαν ἐπάνω εἰς τὴν πέτραν, οὐδὲ τὴν οἰκοδομὴν τῶν ἀρετῶν ἀνύψωσαν ἐπάνω εἰς τὸ θεμέλιον, λέγω τὸν Χριστὸν, καὶ διὰ τοῦτο ὄντες ἀκόμι ἀμφίβολοι, καὶ ἀδόκιμοι, ὅταν ἀμπώθωνται ἀπὸ τὴν ἐπανάστασιν τῶν πειρασμῶν, καὶ ἀπὸ τὴν ζάλην τῶν λογισμῶν, συμποδίζονται, καὶ πίπτουν κάτω ἐλεεινῶς. Διατὶ ἐὰν τοὺς ἔβλεπαν ὅλοι, τὶ λογῆς εἶναι κατὰ τὴν ψυχὴν, αὐτοὶ ὁποῦ φοροῦν, ὡσὰν προσωπεῖον, τὴν μόρφωσιν μόνον τῆς εὐσεβείας, καὶ ὄχι αὐτὴν τὴν εὐσέβειαν, δὲν ἤθελε δυνηθοῦν, οὐδὲ κἂν νὰ σταθοῦν τελείως ἐμπρὸς εἰς πρόσωπον ἀνθρώπου, οὐδὲ νὰ φανοῦν εἰς κανένα, καθὼς λογιάζω, καὶ μάλιστα ἐκεῖνοι ὁποῦ τοὺς φαίνεται πῶς εἶναι σοφώτατοι, καὶ λογιώτατοι τῶν ἄλλων, καὶ λογιάζουν, πῶς βαστάζουν ἐπάνω τους τὸν βασιλικὸν χαρακτῆρα, τοὺς ὁποίους τοὺς τιμοῦν, καὶ τοὺς εὐλαβοῦνται οἱ πολλοὶ, ἤγουν ὁ κοινὸς λαὸς, ὡς σοφοὺς, καὶ εὐλαβεῖς, καὶ σώφρονας, μὲ ὅλον ὁποῦ δὲν διαφέρουν παντελῶς, κατὰ τὰ κρυφὰ κινήματα τῆς ψυχῆς τους ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ εἶναι πολυποίκιλοι εἰς τὴν κακίαν. Ἀλλὰ καιρὸς εἶναι τώρα νὰ καταδεχθῆτε ὅσοι θέλετε νὰ διδαχθῆτε καὶ τὴν δόξαν τῶν ἀληθῶς Ἁγίων καὶ ἀπαθῶν ἀνδρῶν, ὅσοι δηλαδὴ ὀρέγεσθε αὐτὴν, καὶ ἐπιθυμεῖτε ἐξ ὅλης σας ψυχῆς νὰ τὴν ἀποκτήσετε· Διατὶ θέλω νὰ σᾶς εἰπῶ μίαν εἰκό-

1) Νίκη λέγεται εἰς ἐκείνους ὁποῦ νικοῦν, καὶ ἧττα εἰς ἐκείνους ὁποῦ νικῶνται.

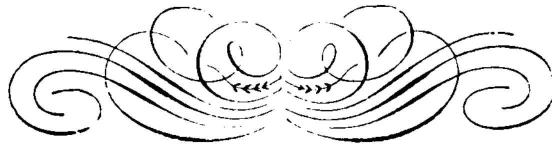
να, ὁποῦ νὰ σᾶς παρασταίνῃ τὴν στολὴν τῶν ἁρμάτων τους, καὶ τὴν λαμπρότητα ἐκείνων, καὶ συγκρίνωντας ὁ κάθε ἕνας τὸν ἑαυτόν του μὲ τοὺς Ἁγίους ἐκείνους, θέλει γνωρίσητε εἰς ποῖα μέτρα εὑρίσκεσθε, καὶ πόσον εἴμεθα κατώτεροι ὅλοι μας ἀπὸ τὴν ἀνδρίαν ὁμοῦ καὶ ἀξίαν, καὶ δύναμιν ἐκείνων. Λοιπὸν στοχάσου τὸν οὐρανὸν μίαν νύκτα ὁποῦ νὰ μὴν ἔχῃ σύγνεφα, τὶ λογῆς εἶναι, ἔπειτα κοίταξε τὸν δίσκον τῆς σελήνης γεμάτον ὅλον ἀπὸ τὸ λαμπρὸν, καὶ καθαρώτατον φῶς καὶ τριγύρω ἀπὸ αὐτὴν τὴν πάμφωτον σελήνην, κοίταξε τὸν κύκλον ἐκεῖνον ὁποῦ γίνεται πολλαῖς φοραῖς εἰς αὐτήν· καὶ ἀφ᾽ οὗ στοχασθῇς αὐτὰ καλῶς, γύρισε μὲ τὸν νοῦν σου εἰς τοὺς Ἁγίους ὁποῦ εἶναι ἀκόμι, εἰς τὸν κόσμον τοῦτον μὲ τὸ σῶμα, οἱ ὁποῖοι παρομοιάζουν μὲ τὸν οὐρανὸν, καὶ ἡ καρδία τους ὁμοιάζει μὲ τὸν δίσκον τῆς σελήνης, καὶ ἡ Ἁγία ἀγάπη εἶναι τὸ παντοδύναμον καὶ παντουργὸν φῶς λαμπρότερον ἀσυγκρίτως ἀπὸ τοῦτο τὸ φῶς τοῦ ἡλίου· ἡ ὁποία ἀγάπη ἀνάπτει καὶ φωτίζει τὰς καρδίας τους, καὶ κάθε ἡμέραν αὐξάνει περισσότερον, καὶ τὰς γεμίζει ὅλως διόλου ἀπὸ φῶς, διατὶ ἡ ἀγάπη δὲν ὀλιγοστεύει οὐδὲ τελειώνεται, ὡσὰν τὸ φῶς τῆς σελήνης, ἀμὴ φυλάττεται πάντοτε ὁλόφωτος διὰ μέσου τῆς προθυμίας, καὶ ἀγαθοεργίας τῶν Ἁγίων. Ἡ δὲ Ἁγία ἀπάθεια, εἶναι ὡσὰν ἕνας κυκλικὸς στέφανος, καὶ τοὺς ἔχει περιτριγυρισμένους εἰς τὸ μέσον, καὶ τοὺς περισκέπει ὁλοῦθεν ὡσὰν τέντα, καὶ τοὺς διαφυλάττει ἀβλαβεῖς, ὄχι μόνον ἀπὸ κάθε ἁμαρτίαν ἀλλὰ καὶ ἀπὸ κάθε κακὸν συλλογισμὸν, καὶ τοὺς ἀποκατασταίνει ἀπειράστους, καὶ ἐλευθέρους ἀπὸ ὅλους τοὺς ἐχθροὺς, καὶ πρὸς τούτοις τοὺς κάμνει καὶ ἀπροσίτους εἰς τοὺς ἐναντίους. Εἴδετε δόξαν, ὅσοι ποθεῖτε αὐτὴν τῇ ἀληθεία; ἐκαταλάβετε τὸ μεγαλεῖον τῆς εἰκόνος ὁποῦ σᾶς εἶπα; καὶ πόσον εἶναι κατώτερος κάθε ἕνας ἀπὸ ἡμᾶς, ἀπὸ τὴν δόξαν, καὶ λαμπρότητα τῶν Ἁγίων; διατὶ αὐτὴ ἡ εἰκὼν ὁποῦ εἶπα εἶναι τύπος ἐκείνων ὁποῦ γίνονται εἰς ἡμᾶς, ἡ ὁποία δὲν ἐφευρέθη ἀπὸ ἐμὲ, μὴ γένοιτο, ἀμὴ ἐδημιουργήθη προτήτερα, καὶ ἔγινεν ἀπὸ τὸν Θεόν· διότι ὁ τεχνίτης Λόγος τοῦ Θεοῦ ἐζωγράφισε προτήτερα μέσα εἰς τὴν κτίσιν, ὡσὰν μέσα εἰς ἕνα πίνακα, ἐκεῖνα ὁποῦ ἔμελλε νὰ γένουν ὕστερον, διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν, καὶ ἀνάπλασιν, διὰ νὰ βλέπωμεν τὸν τύπον ὁποῦ φαίνεται εἰς τὰ αἰσθητὰ πράγματα, καὶ νὰ μὴν ἀπιστήσωμεν, ὅτι καὶ εἰς τοὺς ἐδικούς μας καιροὺς γίνεται, καὶ τελειώνεται πνευματικὰ ἡ ὄντως ἀλήθεια. Ἀλλὰ ἰξεύροντες ὅτι κάθε ἕνας ἀπὸ ἡμᾶς δημιουργεῖται ἀπὸ τὸν Θεὸν δεύτερος κόσμος μέγας μέσα εἰς τὸν μικρὸν τοῦτον καὶ ὁρώμενον κόσμον, καθὼς τὸ μαρτυρεῖ μαζὴ μὲ ἐμένα, καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος, νὰ μὴ θελήσωμεν νὰ φανοῦμεν εἰς κἀνένα πρᾶγμα χειρότεροι ἀπὸ τὰ ἄλογα, ἢ καὶ ἄψυχα κτίσματα ὁποῦ ἔγιναν ἀπὸ τὸν φιλάνθρωπον Θεὸν διὰ διδασκαλίαν μας, ἀμὴ νὰ μιμηθοῦμεν ὅλα τὰ καλὰ, καὶ νὰ φύγωμεν ὅσον ἠμποροῦμεν τὴν μίμησιν τῶν κακῶν· καὶ ἀφίνωντας τὰ ἄλλα διατὶ εἶναι πολλὰ, καὶ λέγωντας τοῦτο μόνον διὰ ἐνθύμησίν σας θέλει τελειώσω τὸν λόγον· Ἂς ἰξεύρῃ κάθε ἕνας ὁποῦ μὲ ἀκούει, ὅτι καθὼς βλέπομεν πῶς γίνεται ἡμέρα ἀπὸ νύκτα, καὶ νὺξ πάλιν ἀπὸ ἡμέραν, ἔτζι πρέπει νὰ πιστεύωμεν, καὶ νὰ εἴμεσθε πληροφορημένοι, ὅτι ὅσοι εἴμεσθε μέσα εἰς τὸ σκότος τῆς ἁμαρτίας ἀπὸ γεννήσεώς μας, ἠμποροῦμεν διὰ μέσου τῆς πίστεως, καὶ τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν νὰ ἐλθοῦμεν εἰς ἡμέραν θείαν, καὶ φωτισμὸν πνευματικόν· καθὼς πάλιν ἀπὸ τὸ φῶς καὶ τὴν ἡμέραν ἐρχόμεθα εἰς τὸ σκότος καὶ τὴν νύκτα τῆς ἁμαρτίας, διὰ μέσου τῆς ἀμελείας, καὶ καταφρονήσεως τῶν ἐντολῶν, καὶ πίπτομεν εἰς τὰ προτήτερά μας ἁμαρτήματα. Λοιπὸν πρέπει νὰ μιμηθοῦμεν κἂν εἰς τοῦτο τὸν ἐδικόν μας ὑπηρέτην ἥλιον· διατὶ καθὼς ἐκεῖνος δὲν παύει ποτὲ ἀπὸ τὸ νὰ ἀνατέλλῃ, καὶ νὰ φωτίζῃ τὴν κτίσιν, ἀμὴ κάμνει πάντοτε τὸ πρόσταγμα τοῦ Θεοῦ, ἔτζι καὶ ἡμεῖς ἂς μὴ θελήσωμεν νὰ καθήμεθα ἀπὸ ἀμέλειάν μας μέσα εἰς τὸ σκότος τῶν ἡδονῶν, καὶ τῶν παθῶν, ἀμὴ ἂς φυλάττωμεν μάλιστα τὸ πρόσταγμα ἐκείνου ὁποῦ εἶπε, μετανοεῖτε, ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, καὶ ἂς καθαριζώμεθα μὲ τὴν καθημερινὴν, καὶ ἀκατάπαυστον μετάνοιαν, καὶ μὲ τὰ δάκρυα ὁποῦ χύνονται ἐξ αἰτίας αὐτῆς, καὶ διὰ μέσου αὐτῆς, καὶ μὲ κάθε ἄλλην ἀγαθοεργίαν, καὶ ἂς ἀγωνισθοῦμεν νὰ ἐρχώμεθα πάλιν εἰς τὸ ἀνέσπερον φῶς, ὡσὰν ὁποῦ εἴμεσθε Υἱοὶ φωτός. Διατὶ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον, καὶ ἡμεῖς πάλιν οἱ ἴδιοι θέλει γένωμεν εἰς τοὺς πλησίον, μὲ τὸ ἐδικόν μας παράδειγμα, ἡμέρα ἀνέσπερος, καὶ γῆ καινούρια, καὶ οὐρανοὶ καινούριοι, ἔχοντες τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης ὁποῦ νὰ λάμπῃ εἰς αὐτούς· δη-

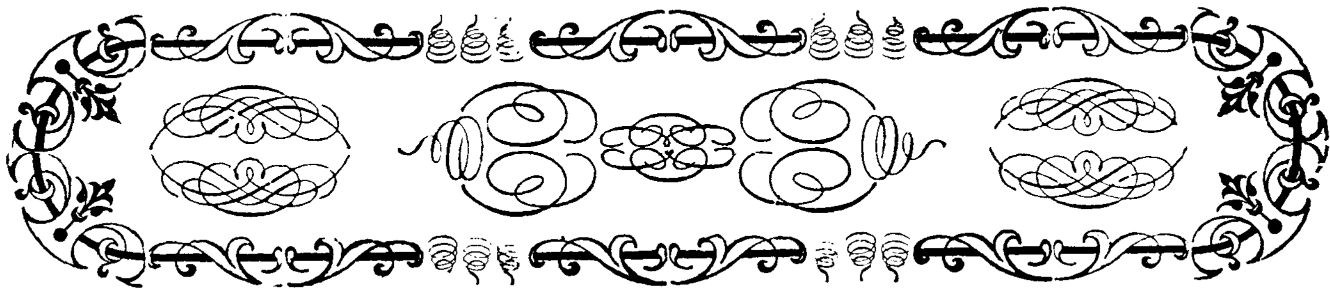
λονότι διηγούμενοι εἰς αὐτοὺς τὰ προστάγματα τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν δόξαν του, ὄχι μὲ εὔχαιρα, καὶ μάταια λόγια, ἀμὴ μὲ αὐτὰ τὰ ἔργα, γινόμενοι εἰς τοὺς ἀμελεστέρους ἀδελφοὺς πρακτικοὶ διδάσκαλοι εἰς ὅλα, καὶ κάμνοντες αὐτοὺς νὰ μένουν ἀναπολόγητοι. Λοιπὸν ἂς μὴ παρακινοῦμεν εἰς ἀμέλειαν τοὺς ἀδελφοὺς μὲ τὸ νὰ λέγωμεν εἰς αὐτοὺς, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ κατορθωθῇ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τοῦτο; ἢ πῶς ἐκεῖνο; καὶ μὲ τοῦτο τοὺς κάμνομεν ὀκνηροτέρους εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν. Διατὶ πῶς εἶναι πολλὰ ἀδύνατα εἰς τοὺς πολλοὺς, τὸ ὁμολογῶ καὶ ἐγώ· μὰ εἰς ποίους; εἰς ἐκείνους δηλαδὴ ὁποῦ εἶναι ὡσὰν καὶ ἐμένα ἀμελεῖς, καὶ δὲν θέλουν νὰ καταφρονήσουν τὸν κόσμον, καὶ νὰ λογιάσουν διὰ σκύβαλα ὅλα τὰ πράγματα τοῦ κόσμου· εἰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι δοσμένοι ὅλως διόλου εἰς τὴν ματαίαν δόξαν, καὶ ὀρέγονται τὸν πλοῦτον, καὶ χαίρονται εἰς τοὺς ἐπαίνους, καὶ τιμὰς τῶν ἀνθρώπων· εἰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι οἱ ἄθλιοι κυριευμένοι πρὸς τούτοις, καὶ ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνιαν, καὶ κενοδοξίαν. Δὲν λέγω τώρα διὰ ἐκείνους ὁποῦ κυλίονται θεληματικῶς ὡσὰν χοῖροι μέσα εἰς τὸν βόρβορον τῶν παθῶν τῆς ἁμαρτίας, καὶ μέσα εἰς τὰς αἰσχρὰς πράξεις· οἱ ὁποῖοι ἔχοντες τὴν κατοικίαν τῆς ψυχῆς τους εὔκαιρην ἀπὸ τὸν Χριστὸν ὁποῦ κατοικεῖ εἰς τοὺς πιστοὺς, καὶ φωνάζει κάθε ἡμέραν. «Ἐν τῷ κόσμῳ θλίψεις ἕξετε· ἀλλὰ θαρσεῖ»τε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.» Συμφωνοῦν πάλιν μὲ τὸν διάβολον διὰ νὰ κατοικῇ εἰς αὐτούς· ἀμὴ εἰς ἐκείνους ὁποῦ διὰ μέσου τῆς πίστεως, καὶ τῆς ἀπαρνήσεως τοῦ ἑαυτοῦ τους ἠκολούθησαν τὸν Χριστὸν, μὲ ἐλπίδα, καὶ ἀγάπην, καὶ ταπείνωσιν, καὶ ἀπόκτησαν μέσα τους ἔνοικον αὐτὸν ὁμοῦ μὲ τὸν Πατέρα, καὶ μὲ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, εἰς αὐτοὺς ὅλα γίνονται δυνατὰ, καὶ εὐκολοκατόρθωτα, καθὼς τὸ λέγει ὁ Ἀπόστολος. «Διὰ τοῦ Πνεύματος, πάντα ἰσχύω ἐν τῷ »ἐνδυναμοῦντί με Χριστῷ, τὸν ὁποῖον Χριστὸν ὅσοι τὸν ἐθησαύρισαν μέσα τους, θεωροῦν ἀοράτως τὸ ἀνεκδιήγητον κάλλος του· κρατοῦν ἀκρατήτως, κατανοοῦν ἀκατανοήτως τὸ ἀνείδεον εἶδος του, καὶ τὴν ἄμορφον μορφήν του, καὶ τὸ ἀσχημάτιστον σχῆμά του, ὁποῦ εἶναι ἀκαλλωπίστως κεκαλλωπισμένον μὲ ἀθέατον θέαν, καὶ μὲ ἀσύνθετον κάλλος. Καὶ τί εἶναι ἐκεῖνο ὁποῦ κατανοοοῦν, καὶ θεωροῦν; εἶναι τὸ ἁπλοῦν φῶς τῆς Θεότητός του. Αὐτὸ θεωροῦν πλουσίως μὲ τοὺς νοερούς τους ὀφθαλμούς· τὸ ὁποῖον καὶ ψηλαφῶντές το μὲ ἄϋλα χέρια, μὲ ἀκράτητον, καὶ ὑπερβολικὸν ἔρωτα τὸ ἐσθίουν ἀνεσθίως μὲ τὸ πνευματικὸν στόμα τοῦ νοὸς καὶ τῆς ψυχῆς τους· τοῦ ὁποίου τὴν θεωρίαν, καὶ εὐμορφίαν, καὶ γλυκύτητα δὲν δύνανται νὰ χορτάσουν ὅλως διόλου ποτέ. Διατὶ ἐκεῖνο ὁποῦ φαίνεται πάντοτε πλέον καινούριον, προξενεῖ καὶ περισσοτέραν γλυκύτητα, καὶ ἀνάπτει σφοδρότερον τὴν ἐπιθυμίαν τους· καὶ ἀνίσως καμμίαν φορὰν πάλιν δὲν φαίνεται εἰς αὐτοὺς φανερώτερον, ἔχουν τόσον πόνον, καὶ πόθον ὡσὰν νὰ τὸ ὑστεροῦντο ὅλον· εἰδὲ καὶ θελήσῃ νὰ κρυφθῇ ὀλίγον καιρὸν τελείως, προξενεῖ εἰς αὐτοὺς πόνον δριμὴν, καὶ ἀνυπόφορον, ἀνεκδιηγήτου πόθου. Καὶ διὰ νὰ καταλάβωμεν ὡς ἐν παραδείγματι τὴν ἀνάγκην, καὶ τὴν φλόγα τοῦ τοσούτου πόθου, στοχάσου, πῶς ἕνας πτωχὸς ἄνθρωπος ἔχει ἀγαπητικὴν μίαν κόρην ὁποῦ κατάγεται ἀπὸ βασιλικὸν γένος, καὶ εἶναι στεφανωμένη μὲ βασιλικὸν στέφανον, καὶ ἔχει περισσοτέραν ὡραιότητα ἀπὸ ὅλας τὰς γυναῖκας ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς τὸν κόσμον, καὶ κάθεται μέσα εἰς τὸ παλάτι της· ὁ δὲ ἐραστὴς αὐτῆς συχνοπηγαίνει εἰς αὐτὴν, καὶ στέκεται ἀπ' ἔξω, ὡσὰν καταφρονεμένος, καὶ ἀπερριμμένος διὰ τὴν πτωχείαν, καὶ μεγάλην του εὐτέλειαν. Λοιπὸν ἐὰν ἡ κόρη ἐκείνη ἁπλώσῃ ἀπὸ καμμίαν μικρὰν, καὶ στενωτάτην θυρίδα τὸ χέρι της, στολισμένον ὁλόχρυσον, καὶ τὸ δώσῃ εἰς τὸν πτωχὸν ἐραστήν της, καὶ ἐκεῖνος τὸ δράξῃ, παρευθὺς καὶ στοχαζόμενος τὸ ἀνεκδιήγητον κάλλος του, τὸ καταφιλεῖ, ἐλπίζωντας πῶς θέλει συζευχθῇ μὲ αὐτὴν, καὶ συμβασιλεύσει· τὸ ὁποῖον ἐκείνη τοῦ τὸ ὑπεσχέθη προτήτερα μὲ ὅρκον· ἔπειτα ἐπάνω εἰς αὐτὴν τὴν ἐλπίδα, καὶ τὴν χαρὰν, ἐὰν ἁρπάξῃ τὸ χέρι της ἡ κόρη ἀπὸ τὰ χέρια ἐκείνου, καὶ τὸ σύρῃ μέσα, καὶ τὸ μαζώξῃ εἰς τὸν ἑαυτόν της, καὶ τὸ κρύψῃ τελείως ἀπὸ αὐτὸν, δὲν θέλει προξενήσει εἰς ἐκεῖνον τὸν πτωχὸν καὶ ταλαίπωρον θλῖψιν ἀνυπόφορον; καὶ δὲν θέλει ἀνάψει εἰς αὐτὸν πλέον σφοδρότερα τὴν φλογίζουσαν κάμινον τοῦ πόθου; λογιάζω, ὅτι καὶ ἐσεῖς θέλει βεβαιώσετε τὸν λόγον μου. Ἀνίσως λοιπὸν αὐτὰ συνειθίζουν νὰ γίνωνται τοιουτωτρόπως εἰς τὰ ὁρατὰ, καὶ αἰσθητὰ σώματα ὁμοῦ, καὶ πράγματα ὁποῦ εἶναι φθαρτὰ, καὶ ἀφανίζονται ὀγλίγωρα, πόσῳ μᾶλλον ἀσυγ-

κρίτως θέλει συμβῆ τοῦτο εἰς τὰ νοητὰ, καὶ ἀόρατα, ὁποῦ εἶναι ἄφθαρτα, καὶ ἀΐδια; διατὶ ὅσον εἶναι καλλίτερα τὰ αἰώνια ἀγαθὰ ἀπὸ τὰ πρόσκαιρα, τόσον ἀναλόγως προξενοῦν καὶ τὸν ἔρωτα σφοδρότερον εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἐραστῶν· καὶ διὰ τοῦτο ὁ πόθος τοῦ Θεοῦ δὲν τοὺς ἀφίνει παντελῶς νὰ κυριευθοῦν, οὐδὲ κἂν ὀλίγον τὶ ἀπὸ ἐπιθυμίαν, ἢ προσπάθειαν κἀνενὸς πράγματος· διατὶ οὗτοι δὲν ἐπιθυμοῦν οὔτε δόξαν, οὔτε τρυφὴν, οὔτε ἄσπρα, ἀλλὰ οὐδὲ ἔχουν ἄδειαν νὰ ἔλθουν μὲ τὸν νοῦν τους τελείως εἰς ἔρωτα σωμάτων. Ἀμὴ καθὼς ὁ νυμφίος ὁποῦ βλέπει τὴν ἄψυχον εἰκόνα τῆς νύμφης του, ζωγραφισμένην μὲ χρώματα, εἶναι ὅλος διόλου δοσμένος εἰς αὐτὴν, καὶ τὴν κοιτάζει πάντοτε, καὶ θέλει νὰ τὴν βλέπῃ, διὰ νὰ ἀνάπτῃ τὴν φλόγα τοῦ πόθου, καὶ τῆς ἐπιθυμίας ὁποῦ ἔχει εἰς αὐτὴν, ἔπειτα ὅταν ἰδῇ ἐκείνην τὴν ἰδίαν νύμφην του, πῶς δὲν ὁμοιάζει κατὰ τὴν μορφὴν τῆς εἰκόνος ὁποῦ ἔβλεπεν, ἀλλὰ ἔχει εὐμορφίαν, καὶ κάλλος ἀσύγκριτον, καὶ ἀνεκδιήγητον, καὶ ὅταν τὴν ἀγκαλιάσῃ, καὶ τὴν καταφιλήσῃ, τότε πλέον δὲν καταδέχεται παντελῶς μήτε κἂν τὸ μάτι του νὰ γυρίσῃ, καὶ νὰ κοιτάξῃ τὴν εἰκόνα της, καθὼς τὴν ἐκοίταζε προτήτερα, καὶ ἔφερε τὸν νοῦν του εἰς τὴν νύμφην του. Αὐτὸ τὸ ἴδιον πάθος, καὶ ἀκόμι περισσότερον παθαίνουν ἐκεῖνοι ὁποῦ θεωροῦν, καὶ ἀνατυπώνουν εἰς τὸν νοῦν τους τὴν δύναμιν, καὶ τὴν σοφίαν τοῦ ποιητοῦ τους, ἀπὸ τὸ μέγεθος, καὶ εὐμορφίαν τῶν ὁρωμένων κτισμάτων, καὶ ἀπὸ αὐτὰ ὡσὰν ἀπὸ μίαν εἰκόνα κατ' ὀλίγον ὀλίγον προκόπτουν, καὶ ἔρχονται εἰς ἀγάπην, καὶ πίστιν, ὁποῦ πρέπει νὰ ἔχουν εἰς αὐτὸν, καὶ εἰς φόβον ἁγνόν· διατὶ ὁπόταν ἑνωθοῦν οὐσιωδῶς μὲ αὐτὸν τὸν ἴδιον Θεὸν, καὶ ἀξιωθοῦν νὰ τὸν ἰδοῦν καὶ νὰ μεθέξουν ἀπὸ αὐτὸν, δὲν προσέχουν πλέον ἐμπαθῶς, ἢ προσπαθῶς, ἢ σχετικῶς εἰς τὴν εἰκόνα τῶν κτισμάτων, οὐδὲ εἰς τὸν ἴσκιον τῶν ὁρωμένων, διατὶ δὲν ἔχουν πλέον τὴν αἴσθησίν τους εἰς τὰ ὁρώμενα, καθὼς καὶ προτήτερα, ἐπειδὴ ὁ νοῦς του εὑρίσκεται μαζὴ μὲ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ἀνώτερα ἀπὸ κάθε αἴσθησιν, καὶ τρόπον τινὰ ἀνακατώνεται μὲ ἐκεῖνα, καὶ ἐνδύεται λαμπρότητα θείας φύσεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΟΓΔΟΗΚΟΣΤΟΣ Ε΄.

Περὶ ἡσυχίας, καὶ τὶ λογῆς ἐργασίαν χρεωστεῖ νὰ μεταχειρίζεται ἐκεῖνος ὁποῦ ὑπομένει ἀνδρείως εἰς αὐτήν.

Ἐπειδὴ ἔχω σκοπὸν νὰ εἰπῶ ὀλίγα τινὰ διὰ τὴν ἡσυχίαν ὁποῦ εἶναι ἡ τελειωτέρα τῶν ἀρετῶν, παρακαλῶ σας νὰ μοῦ δώσετε ἀκρόασιν ὅσοι ἐπιθυμεῖτε τὴν τελειότητά της, καὶ προετοιμάζεσθε νὰ ἀναβῆτε εἰς τὸ ὕψος αὐτῆς διὰ μέσου τῆς προκοπῆς, καὶ τῆς ἀναβάσεως ὁποῦ εὑρίσκεται εἰς τὴν στράταν τῶν λοιπῶν ἀρετῶν, προσέχοντες δηλαδὴ εἰς τὰ λεγόμενα, διὰ νὰ διδαχθῆτε ἀπὸ τὸν παρόντα λόγον τὴν ἐργασίαν της, καὶ νὰ ἀγωνισθῆτε διὰ νὰ γενῆτε ἄξιοι νὰ τὴν δεχθῆτε καὶ νὰ τὴν μεταχειρισθῆτε, ἂν ὀρέγεσθε τὴν ἀξίαν, καὶ τὸν πλοῦτόν της. Λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ ἡσυχάζει, καὶ κάθεται εἰς τὸ κελλεῖόν του, ἂς γένῃ ὡσὰν τὴν πρωτομάρτυρα Θέκλαν· διατὶ αὐτὴ ἄφησεν ὅλα τὰ κοσμικὰ πράγματα, καὶ ἀλησμόνησε καὶ τὰς ἀνάγκας τοῦ σώματος, καὶ ἐκάθητο εἰς τὸ παράθυρον, καὶ ἐπρόσεχεν εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Παύλου. Διατὶ (καθὼς λέγει ἡ περὶ ταύτης διήγησις) δὲν εὔγαινεν ἐκεῖθεν, ἀλλὰ ἐκόλλησεν εἰς τὸ παράθυρον, ὡσὰν τὴν ἀράχνην, καὶ δὲν ἀσυκώνετο ἀπὸ ἐκεῖ, οὔτε διὰ νὰ φάγῃ, οὔτε διὰ νὰ πίῃ, ἀλλὰ ἤκουε τὸν Παῦλον ὁποῦ ἐδίδασκε· καὶ ὅταν ὁ Παῦλος ἀνεχώρησεν ἔτρεχε καὶ αὐτὴ μοναχή της κατόπιν του, καὶ τὸν ἐγύρευε, καὶ ἄφησε, καὶ γονεῖς, καὶ ἀρραβωνιαστικὸν καὶ ἐζήτουσε μόνον τὸν Παῦλον μὲ πόθον πολὺν, καὶ δὲν ἔστεργε νὰ ἐνθυμηθῇ καθόλου ἄλλον τινὰ, ἔξω ἀπὸ τὸν Παῦλον· ὅτι τόσον πολλὰ τὴν ἐκυρίευσεν ὁ πόθος τοῦ Παύλου, ὁποῦ ἐκυλίετο εἰς τὸν τόπον ὁποῦ ἐκάθετο ὁ Παῦλος, καὶ ἐδίδασκε, καὶ ἐφιλοῦσε τὴν γῆν ὁποῦ ἐπατοῦσαν οἱ πόδες του. Και μὴ νομίσῃς πῶς εἴπαμεν κἀνένα ἀπὸ αὐτὰ παρέργως, ἔξω ἀπὸ τὸ ἔργον τοῦ ἡσυχαστοῦ· εἰδὲ καὶ σὺ δὲν τὸ ηὗρες ζήτησον, καὶ θέλει τὸ εὕρῃς. Ὁ ἡσυχαστὴς ἐὰν θέλῃ ἂς γένῃ καὶ ὡσὰν τὴν πόρνην ὁποῦ λέγει τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, καὶ ἂς κρατῇ καὶ αὐτὸς νοερῶς τὰ πόδια τοῦ Κυρίου μας, καὶ ἂς τὰ φιλῇ, καὶ ἂς τὰ πλύνῃ μὲ τὰ δάκρυά του, καὶ ἂς μὴν ἀποβλέπῃ εἰς ἄλλον τινὰ, ἔξω μόνον εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ δύναται νὰ συγχωρῇ τὰς ἁμαρτίας του. Ἂς γένῃ καὶ ὡσὰν τὴν παιδίσκην ὁποῦ λέγει ὁ Δαβὶδ, τῆς ὁποίας τὰ μάτια ἀποβλέπουν εἰς τὰς χεῖρας τῆς κυρίας αὐτῆς, καὶ ἂς ἀποβλέπῃ καὶ αὐτὸς εἰς χεῖρας τοῦ Κυρίου, καὶ Θεοῦ αὐτοῦ. Ἂς γένῃ καὶ ὡσὰν νύμφη, καὶ ἂς κοιμᾶται μαζὴ μὲ τὸν νυμφίον Χριστὸν, διὰ νὰ ἐξυπνίσῃ μαζὴ μὲ αὐτὸν εἰς τὴν αἰώνιον ζωήν· ἢ καλλίτερα νὰ εἰπῶ, ἂς μένῃ ἐν αὐτῷ πάντοτε, καὶ ἂς ἔχῃ καὶ αὐτὸν μένοντα ἐν ἑαυτῷ· Ἂς γένῃ, ἂν δύναται, καὶ ὡσαν ἕνας ἀπὸ ἐκείνους τοὺς ἄρχοντας ὁποῦ παραστέκονται εἰς τὸν ἐπίγειον βασιλέα, καὶ συνομιλοῦν φιλικῶς, καὶ μυστικῶς μὲ αὐτὸν μέσα εἰς τὸν κοιτῶνα τὸν βασιλικὸν, καὶ ἂς συνομιλῇ μὲ τὸν Δεσπότην Χριστὸν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἡσυχάζει ἂς γένῃ καὶ ὡσὰν τοὺς τρεῖς Ἀποστόλους ὁποῦ ἀνέβησαν μαζὴ μὲ τὸν Χριστὸν εἰς τὸ Θαβώριον ὄρος, καὶ εἶδαν τὴν λάμψιν ὁποῦ ἤστραψε, καὶ τὴν ἐναλλαγὴν τῶν φορεμάτων του, καὶ τὸ φῶς τοῦ προσώπου του· οἱ ὁποῖοι ὅταν εἶδαν τὴν φωτεινὴν νεφέλην, καὶ ἤκουσαν τὴν φωνὴν τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, ὁποῦ τὸν ἐμαρτύρει ἄνωθεν, καὶ ἔλεγεν, οὗτος ἐστὶν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἔμειναν ἐκστατικοὶ, καὶ ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν κατὰ πρόσωπον· διὰ νὰ δυνηθῇ καὶ αὐτὸς νὰ εἰπῇ, καθὼς καὶ ὁ Πέτρος, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι, ἂς κάμωμεν τρεῖς σκηνὰς, διὰ ἐσένα, καὶ διὰ τὸν Πατέρα σου, καὶ διὰ τὸ Πανάγιόν σου Πνεῦμα, τὴν

μίαν ἀρχὴν, καὶ βασιλείαν. Ἤγουν ἂς κάμωμεν τρία καινούρια κατοικητήρια τὸν νοῦν, τὴν ψυχὴν, καὶ τὸ σῶμα μὲ τὴν κάθαρσιν, ἤγουν μὲ τὴν συντριβὴν, τὰ δάκρυα, τὴν μετάνοιαν, τὴν προσευχὴν, καὶ τὴν ἐξομολόγησιν, καὶ ἂς τὰ κτίσωμεν ὑψηλὰ καὶ εὔμορφα μὲ τὸν στολισμὸν τῶν ἀρετῶν διὰ νὰ κατοικῆτε εἰς αὐτὰ αἰώνια. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἡσυχάζει ἂς κάθηται καὶ αὐτὸς, καθὼς ἐκάθηντο καὶ οἱ Ἀπόστολοι μέσα εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ εἰς τὸ ἀνώγεον, καὶ ἂς προσμένῃ τὴν ἐξ ὕψους δύναμιν τοῦ Παναγίου Πνεύματος· ἢ ἂς δεχθῇ καὶ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καθὼς καὶ οἱ Ἀπόστολοι, καὶ ἂς νομίζεται ἀπὸ τοὺς σαρκικοὺς, πῶς εἶναι μεθυσμένος, καὶ πῶς ἐπαίρεται καὶ καυχᾶται ὑπεράνω ἀπὸ τὴν ἐδικήν του φύσιν, μὲ τὸ νὰ διδάσκῃ καινούρια διδάγματα, καὶ μὲ τὸ νὰ ἐξηγῇ παλαιὰς διδασκαλίας, καὶ νὰ λαλῇ μὲ πολλὰς γλώσσας, καὶ νὰ ἀνατρέπῃ τοὺς λόγους ἐκείνων ὁποῦ ἔχουν ἐναντίαν γνώμην εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Πνεύματος. Ἂς γένῃ ἀκόμι καὶ ὡσὰν τὸν Μωϋσῆν, καὶ ἂς ἀναβῇ μόνος του ἐπάνω εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους, καὶ ἂς ἐμβῇ καὶ αὐτὸς μέσα εἰς τὴν νεφέλην, καὶ ἂς κρύπτεται ἀπὸ τὰ μάτια τῶν ἄλλων· ὁ ὁποῖος ἐὰν γένῃ τοιοῦτος, θέλει ἰδῇ ὄχι μόνον τὰ ὀπίσθια τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ θέλει ἐμφανισθῇ γνωστῶς εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ, καὶ βλέπωντας αὐτὸν τὸν Θεὸν μόνον, καὶ βλεπόμενος ἀπὸ ἐκεῖνον· καὶ ἀκούωντας τὴν φωνήν του, θέλει διδαχθῇ πρῶτον τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἔπειτα θέλει νομοθετήσει καὶ αὐτὸς εἰς ἄλλους· πρῶτον θέλει φωτισθῇ αὐτὸς, καὶ ὕστερα θέλει φωτίσει τοὺς ἄλλους μὲ τὸ φῶς τῆς γνώσεως· θέλει ἐλεηθῇ ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἔπειτα θέλει ἐλεήσει καὶ αὐτὸς ἄλλους· αὐτὸς ζητεῖ ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ λαμβάνει, καὶ ὁπόταν λάβῃ, μεταδίδει καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ ζητοῦν ἀπὸ αὐτόν· πρῶτον λύεται αὐτὸς ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῶν ἁμαρτημάτων του, ἔπειτα λύει καὶ αὐτὸς ἄλλους. Ὁ καλὸς ἡσυχαστὴς ἂς γένῃ καὶ ὡσὰν τοὺς Ἀποστόλους ὁποῦ ἐκάθηντο μετὰ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου μέσα εἰς τὸ ἀνώγεον, καὶ εἶχαν σφαλισμένας τὰς πόρτας διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ ἰδῇ τὸν Χριστὸν πῶς ἐμβῆκε μέσα· ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα νὰ τὸν ἰδῇ πῶς εἶναι πανταχοῦ παρὼν, καὶ πῶς εἶναι καὶ μέσα μαζὴ μὲ αὐτὸν, καὶ δίδει τὴν εἰρήνην, τὴν ὁποίαν ἂς τὴν ζητήσῃ, καὶ ἂς τὴν λάβῃ. Ἀλλὰ ἐὰν ἐμφυσᾷ καὶ εἰς αὐτὸν, καθὼς ἐνεφύσησε καὶ εἰς τοὺς Ἀποστόλους Πνεῦμα Ἅγιον, ἂς τὸ ὑποδεχθῇ μὲ φόβον, καὶ τρόμον· καὶ ἂς τὸν κοιτάζῃ μὲ ἀκρίβειαν, καὶ ἂς τὸν ψηλαφήσῃ καλὰ μὲ τὰ χέρια τοῦ νοός του, καὶ μὲ τὰς αἰσθήσεις τῆς ψυχῆς του, διὰ νὰ ἰδῇ, καὶ νὰ γνωρίσῃ, ἐὰν εἶναι αὐτὸς ὁ ἴδιος Θεὸς τῶν ὅλων· ὅτι ἐὰν ἐξετάζεται ἀπὸ αὐτὸν δὲν θέλει ἀγανακτήσει, ἀλλὰ ἀφ' οὗ ἐπαινέσῃ τὴν ἐπαινετὴν δειλίαν του, θέλει τοῦ εἰπῇ καὶ τέτοια λόγια. Τί τεταραγμένος εἶ, καὶ διατὶ διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν τῇ καρδίᾳ σου; εἰρήνη σοι, ἐγὼ εἰμὶ, μὴ φοβοῦ· ἰδὲ τὴν δόξαν τῆς Θεότητός μου· ψηλάφησόν με, καὶ γνώρισε, ὅτι ἐγὼ εἶμαι ὁ ἴδιος· γεύσου, καὶ ἴδε, ὅτι ὁ διάβολος ποῦ εἶναι σκότος, καὶ μετασχηματίζεται εἰς Ἄγγελον φωτὸς κατὰ φαντασίαν, καὶ ὄχι κατὰ ἀλήθειαν, οὔτε ἔχει, οὔτε δύναται νὰ προξενήσῃ εἰς ἐσὲ χρηστότητα, καὶ γλυκύτητα, χαρὰν καὶ ἐλευθερίαν, καὶ εἰρηνικὴν κατάστασιν, καὶ φωτισμὸν ψυχῆς, καθὼς βλέπεις ἐμένα ὁποῦ ἔχω αὐτὰ, καὶ τὰ δίδω καὶ εἰς ἐσένα. Λοιπὸν ὁ ἡσυχαστὴς ἔχει χρέος νὰ στοχάζεται, πῶς ὅλα αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν δὲν πρέπει νὰ λέγωνται μοναχὰ μὲ λόγια, ἀλλὰ νὰ γίνεται κάθε ἕνα ἀπὸ αὐτὰ εἰς τὸν ἑαυτόν του κάθε ἡμέραν καὶ μὲ τὸ ἔργον· εἰδὲ καὶ κάθεται εἰς τὸ κελλεῖόν του, καὶ δὲν πολιτεύεται τοιουτωτρόπως, τί τὸ ὄφελος νὰ περικλείῃ τὸ κορμί του μέσα εἰς τοὺς τοίχους; ὁ νοῦς εἶναι ἄϋλος, καὶ ἀσώματος, καὶ δὲν κρατεῖται ἀπὸ τοίχους, ἀλλὰ κρατεῖται ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος, καὶ στέκεται ἀσάλευτος εἰς τὸ κατὰ φύσιν, καὶ συνομιλεῖ μὲ τὸν Θεόν. Τὸ λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ κάθεται μόνος εἰς τὸ κελλεῖόν του, ἐαν δὲν ἰξεύρῃ κατὰ ἀκρίβειαν ἐκεῖνα ὁποῦ εἴπαμεν, καὶ ἂν δὲν τὰ ἔχῃ διὰ ἔργον του πνευματικὸν, καὶ ποντοτινὸν, ἆρά γε τί ἄλλο ἔργον ἔχει νὰ κάμῃ; ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἀφήσῃ τὰς ἐντολὰς, καὶ παύσῃ ἀπὸ τὰ σωματικὰ ἔργα, ἐαν δὲν ἰξεύρῃ νὰ ἐργάζεται πνευματικῶς ἐξάπαντος μένει ἀργὸς καὶ ἀπὸ τὰ δύω, καὶ ἀπὸ τὰ σωματικὰ, καὶ ἀπὸ τὰ πνευματικά. Ἀνίσως λοιπὸν ἡ ἀργία εἶναι κακὴ, βεβαιότατα ἐκεῖνος ὁποῦ κάθεται ἀργὸς, ἁμαρτάνει· διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἰξεύρει νὰ ἐργάζεται ἐργασίαν πνευματικὴν, δὲν ἐμποδίζεται ἀπὸ τοῦτο εἰς τὸ νὰ ἐργάζεται κοντὰ εἰς τὴν πνευματικὴν ἐργασίαν, καὶ τας πράξεις τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ

γίνονται διὰ μέσου τοῦ σώματος· ἀλλὰ λαμβάνει καὶ πολλὴν βοήθειαν εἰς αὐτὰς ἀπὸ τὴν πνευματικὴν ἐργασίαν, καὶ τὰς κάμνει μὲ περισσοτέραν εὐκολίαν. Ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγωνίζεται μὲ τὰ σωματικὰ ἔργα τῆς ἀσκήσεως μοναχά, ἐὰν σχολάσῃ ἀπὸ αὐτά, δὲν δύναται πλέον νὰ ἐργάζεται καὶ εἰς τὰ πνευματικά· διότι βαστάζει εἰς τὰ χέριά του ἐργαλεῖα, τὴν ὕλην, ἤγουν τὰς ἐντολάς, καὶ τὰς ἀρετὰς τὰς σωματικάς· ὅμως μὲ τὸ νὰ μὴν εἶναι ἔμπειρος, καὶ μαθηματικὸς εἰς τὴν τέχνην τὴν πνευματικήν, δὲν δύναται νὰ κατασκευάσῃ τὴν ὕλην εἰς ἔργον, καὶ νὰ τὴν τελειώσῃ, ἀλλὰ ἡ ἐργασία του ἀποδείχνεται ἀσθενὴς καὶ ἄκαρπος· καὶ διὰ νὰ καταλάβῃς αὐτὰ ὁποῦ εἶπα, θέλει σοῦ τὰ φανερώσω καλλίτερα μὲ ἄλλα παραδείγματα. Πόσοι ἔκλαυσαν τὴν πόρνην, ἀμὴ δὲν ἔλαβαν τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτημάτων τους, ὡσὰν ἐκείνην· πόσοι ἀνέβησαν, καὶ ἀναβαίνουν μέχρι τῆς σήμερον εἰς τὸ ὄρος τὸ Θαβώρ, ἀμὴ δὲν εἶδαν τελείως τὸν Χριστὸν ὁποῦ μετεμορφώθη ἐκεῖ, ὄχι διατὶ δὲν εἶναι παρὼν ἐκεῖ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, καὶ Θεὸς, (ὅτι καὶ ἐκεῖ εἶναι βέβαια, ὡς πανταχοῦ παρὼν) ἀλλὰ διατὶ ἐκεῖνοι δὲν εἶναι ἄξιοι νὰ ἰδοῦν τὴν Θεότητά του. Πόσοι ἑβραῖοι ἐμβῆκαν εἰς τὸ σπῆτι ὁποῦ ἐκάθηντο οἱ Ἀπόστολοι, ἀμὴ κἀνένας δὲν ἔλαβε τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Πόσοι ἐξηγοῦν τὰς θείας γραφάς, ἀμὴ δὲν ἐγνώρισαν τελείως ἐκεῖνον ὁποῦ λαλεῖ μέσα εἰς αὐτάς. Πόσοι ἀπέθαναν εἰς ὄρη, καὶ σπήλαια, ἀμὴ δὲν ἔγιναν ἄξιοι παράνω ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον, ὥστε ὁποῦ νὰ μὴν εἶναι ὅλος ὁ κόσμος ἄξιος διὰ αὐτούς, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ (ὢ τῶν κριμάτων σου Κύριε) ἐσυναριθμήθησαν μαζὴ μὲ τὸν κόσμον. Πόσοι ἡσύχασαν, καὶ ἡσυχάζουν μέχρι τῆς σήμερον, καὶ δὲν ἰξεύρουν οὐδὲ αὐτὸ τὸ ὄνομα τῆς ἡσυχίας τί σημαίνει, πόσῳ μᾶλλον τὸ Μυστήριον ὁποῦ γίνεται εἰς τὴν ἡσυχίαν· ὅτι ἡ γνώρισις τοῦ Θεοῦ δὲν προξενεῖται ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴν ἡσυχίαν, καθὼς μερικοὶ ἐξηγοῦν ἐσφαλμένως τὸ ῥητὸν τοῦ Δαβὶδ ὁποῦ λέγει. «Σχολάσατε, καὶ »γνῶτε, ὅτι ἐγὼ εἰμὶ ὁ Θεός». Ἀλλὰ μάλιστα ἡ ἡσυχία προξενῖται ἀπὸ τὴν γνώρισιν τοῦ Θεοῦ, εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ ἀγωνίζεται καλῶς, καὶ νομίμως· διατὶ ἂν ὀνομάσωμεν χολὴν τὴν ἀποχὴν τῶν ἔργων, καὶ εἰποῦμεν ἡσυχίαν τὴν ἀργίαν, καὶ προκρίνωμεν τὴν ἀποχὴν τῶν ἔργων, καὶ τὴν ἀργίαν ἀντὶ διὰ τὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκπληρώσωμεν τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ λέγει. «Ὡς θέλετε ἵνα ποιῶ»σιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ὁμοίως αὐτοῖς »ποιεῖτε». Καὶ ἀλλαχοῦ. «Εἰ οὖν ἐγὼ ὁ Κύριος, »καὶ Διδάσκαλος ἔνιψα τοὺς πόδας ὑμῶν, καὶ »ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων τοὺς πόδας νίπτειν». Καὶ πάλιν. «Ὁ θέλων ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔ»στω πάντων ἔσχατος, καὶ πάντων δοῦλος, καὶ »πάντων διάκονος». Καὶ τὴν παραγγελίαν τοῦ Παύλου ὁποῦ λέγει. «Ἀργὸς μὴ ἐσθιέτω». Καὶ εἰς ἄλλο μέρος. «Πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι οὕτω »κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούν»των». Καὶ πάλιν. «Αἱ χεῖρές μου διηκόνησαν, »καὶ ἐμοὶ, καὶ τοῖς σὺν ἐμοί». Ὅτι ὅλοι οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ θεοφόροι Πατέρες ὅπου ἦλθαν ὕστερον ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους, δὲν ἐπροτίμησαν τὴν ἡσυχίαν καλλίτερα ἀπὸ τὴν εὐαρέστησιν τοῦ Θεοῦ ὁποῦ γίνεται μὲ τὰ καλὰ ἔργα· ἀμὴ δείχνοντες τὴν πίστιν τους μὲ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, ἠξιώθησαν νὰ γνωρίσουν τὸν Θεὸν, καὶ νὰ τὸν ἀγαπήσουν· καὶ τότε πλέον, ἐπειδὴ ἠγωνίσθησαν νομίμως, καὶ διὰ τὴν νίκην ὁποῦ ἔκαμαν, ἔλαβαν χάρισμα τὴν γνώρισιν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην του· καὶ ἐπειδὴ ἐποθοῦσαν νὰ εἶναι μαζὴ μὲ αὐτὸν, εὐγῆκαν ἔξω ἀπὸ τὸ στάδιον τοῦ κόσμου, καὶ ἀπὸ τὰς ταραχὰς ὁποῦ ἀκολουθοῦν εἰς τοὺς πολέμους, καὶ ἡσύχασαν. Καὶ τώρα ἀκόμι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀγωνίζονται νομίμως, εὐγαίνουν ἔξω ἀπὸ τὸν κόσμον, καὶ τὰς ταραχὰς, καὶ ἡσυχάζουν, διὰ νὰ ἀπολαύσουν τοὺς καρποὺς τῶν κόπων τους, χωρὶς μέριμναν, καὶ χωρὶς σμίξιν τῶν γηΐνων, καὶ λυπηρῶν· καὶ ὅταν ἐντρυφήσουν ἀκορέστως, καὶ ἀπολαύσουν τὸ τοιοῦτον καλὸν τῆς ἡσυχίας, καὶ βεβαιωθοῦν, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος. «Ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν και»ροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι· »καὶ ὅτι ἕκαστος λήψεται τὸν μισθὸν κατὰ τὸν ἴδιον κόπον». Δὲν εὐχαριστοῦνται εἰς τοὺς ἀγῶνας ὁποῦ ἔκαμαν προτήτερα, ἀμὴ ἀπὸ τὴν ἄνεσιν τῶν ἀγώνων, καὶ τὴν τοιαύτην τροφὴν καὶ ἀπόλαυσιν ὁποῦ ἔλαβαν εἰς τὴν ἡσυχίαν, ἐμβαίνουν πάλιν εἰς τοὺς ἀγῶνας των ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῶν σωματικῶν ἀρετῶν, ὄχι μὲ σκοπὸν τοιοῦτον διὰ νὰ κάμουν καλὸν τοῦ ἑαυτοῦ τους, καὶ διὰ τὴν σωτηρίαν τους, ἀγκαλὰ καὶ εἶναι διὰ τὴν σωτηρίαν τους, ἀλλὰ ἀγωνίζονται μὲ σκοπὸν τοιοῦ-

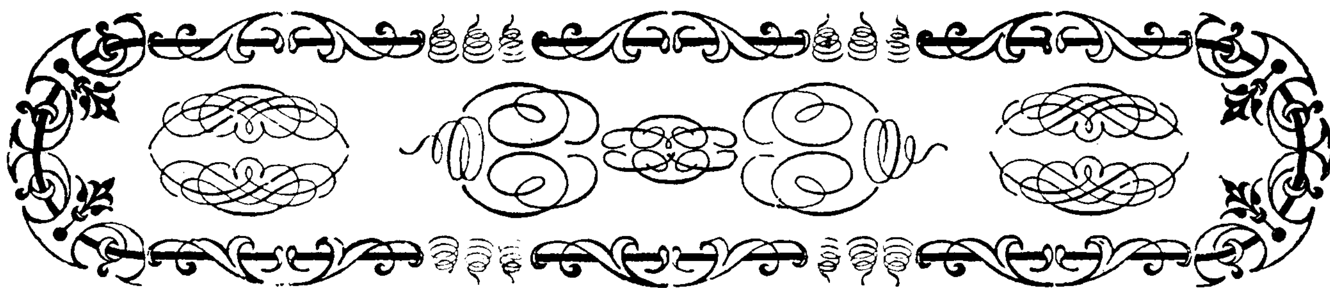

τον διὰ νὰ κάμουν εὐχαριστίαν εἰς τὸν Θεὸν, τὸν ὁποῖον ἀγαποῦν, καὶ ἀγαπῶνται ἀπὸ αὐτόν· οἱ ὁποῖοι δὲν πολεμοῦν πλέον μὲ τὸν ἐχθρὸν διάβολον, καθὼς ἐπολεμοῦσαν καὶ προτήτερα ὁποῦ ἐκτυποῦσαν, καὶ ἐκτυποῦντο, ἀλλὰ εὐθὺς ὁποῦ τοὺς ἰδοῦν οἱ ἐχθροὶ, φοβοῦνται ἀπὸ αὐτοὺς, καὶ φεύγουν· ἀκόμι καὶ ἐκείνους ὁποῦ πληγωθοῦν ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς, τοὺς πέρνουν ἐκεῖνοι παρευθὺς, καὶ τοὺς βάνουν ἀλλοιφὴν εἰς τὰς πληγὰς, καὶ τοὺς δένουν, καὶ τοὺς ἰατρεύουν, καὶ τοὺς διδάσκουν, πῶς πρέπει νὰ πολεμοῦν μὲ τοὺς τοιούτους ἐχθροὺς, καὶ μὲ τὶ λογῆς μηχανὰς, καὶ ἅρματα. Αὐτὰ ὅλα ὅσα εἴπαμεν, ἐὰν δὲν τὰ ἰξεύρῃ καλὰ ἐκεῖνος ὁποῦ ἡσυχάζει, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι προεστὼς ἄλλων, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ διδάσκει ἄλλους· οὔτε ἡσυχαστὴς εἶναι, ἐκεῖνος ὁποῦ νομίζει πῶς ἡσυχάζει, ἀλλὰ κάθεται μοναχὰ περικλεισμένος κατὰ τὸ κορμὶ, χωρὶς νὰ ἰξεύρῃ τὸν σκοπὸν τῆς ἡσυχίας· οὔτε ἐκεῖνος ὁποῦ νομίζει πῶς εἶναι προεστὼς, εἶναι τῇ ἀληθείᾳ προεστὼς, ἀλλὰ περιπατεῖ εἰς στράταν ὁποῦ δὲν ἰξεύρει, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, περιπατεῖ ἔξω ἀπὸ τὴν στράταν, καὶ διὰ τοῦτο θέλει ῥίψει εἰς τὸν βυθὸν τῆς αἰωνίου κολάσεως μαζὴ μὲ τὸν ἑαυτόν του, καὶ ἐκείνους ὁποῦ τὸν ἀκολουθοῦν· οὔτε ἐκεῖνος ὁποῦ νομίζει, πῶς διδάσκει ἄλλους, εἶναι τῇ ἀληθείᾳ Διδάσκαλος, ἀλλὰ ψεύστης, καὶ πλάνος, ὅτι δὲν ἔχει μέσα του τὴν ἀληθινὴν σοφίαν, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Ἀλλὰ τί νὰ εἰποῦμεν διὰ τὸ δεσμεῖν, καὶ λύειν ὁποῦ μεταχειρίζονται ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι τέτοιοι, καθὼς εἴπαμεν; ὅπου καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔχουν μέσα τους τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸ ὁποῖον συγχωρεῖ τὰ ἁμαρτήματα, ἤγουν οἱ πνευματοφόροι, τρέμουν, καὶ φοβοῦνται, διὰ νὰ μὴ τύχῃ καὶ κάμουν τίποτε, ἔξω ἀπὸ τὴν γνώμην τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁποῦ κατοικεῖ μέσα εἰς αὐτοὺς, καὶ λαλεῖ διὰ μέσου αὐτῶν; Ἀλλὰ ποῖος ἠμπορεῖ ποτὲ νὰ ἔλθῃ εἰς τόσην μανίαν, καὶ εἰς τόσην αὐθάδειαν, ὁποῦ πρὸ τοῦ νὰ λάβῃ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος νὰ εἰπῇ, ἢ νὰ κάμῃ ἔργα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ νὰ κάμῃ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ, χωρὶς τὴν γνώμην τοῦ Θεοῦ. Οὐαὶ καὶ ἀλλοίμονον εἰς ἐκείνους ὁποῦ τολμοῦν νὰ κάμνουν αὐτὰ, διατὶ θέλει καταδικασθοῦν εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ ἀλάθητος, καὶ ἀπροσωπόληπτος Κριτὴς, θέλει καθίσει ἐπὶ θρόνου, καὶ βήματος φοβεροῦ, καὶ θέλει ἀποδώσει εἰς κάθε ἕνα κατὰ τὰ ἔργα του, καὶ κατὰ τοὺς συλλογισμούς του, καὶ κατὰ τοὺς λόγους του· ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ ἀνάρχῳ Πατρὶ, καὶ τῷ Παναγίῳ Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

65

ΛΟΓΟΣ ΟΓΔΟΗΚΟΣΤΟΣ Ζ΄.

Διὰ ἐκείνους ὁποῦ γίνονται μοναχοί τους διδάσκαλοι, καὶ πνευματικοὶ Πατέρες, καὶ ὁδηγοὶ ἄλλων, καὶ χωρὶς νὰ ἔχουν τὴν θείαν χάριν ὁδηγοῦν καὶ διδάσκουν ἄλλους· καὶ ὅτι δὲν πρέπει τινὰς πρὸ τοῦ νὰ γεννηθῇ, καὶ νὰ φωτισθῇ ἀπὸ πνευματικὸν πατέρα, νὰ ὁδηγῇ, ἢ νὰ διδάσκῃ ἄλλους.

Ἤθελα, ὦ ἠγαπημένε μου ἀδελφέ, νὰ νεκρωθῶ τοιουτωτρόπως εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, ὁποῦ νὰ μὴ μὲ γνωρίζῃ κἀνένας ἄνθρωπος, ἀλλὰ νὰ ἀπερνῶ τὴν ζωήν μου, ὡσὰν ἕνας νεκρὸς τῇ ἀληθείᾳ, καὶ νὰ ζῶ ἀφανῶς τὴν ἐν Χριστῷ κεκρυμμένην ζωήν· μὲ τὴν ὁποίαν οἱ φίλοι, καὶ ἐρασταὶ τοῦ Θεοῦ γινώσκουν τὸν Θεὸν, καὶ γινώσκονται ἀπὸ μοναχὸν τὸν Θεὸν, ἑνώνοντες τὸν ἑαυτόν τους μὲ αὐτὸν ἀχωρίστως εἰς κάθε καιρὸν, καὶ τόπον· αὐτὴν τὴν ζωὴν ἐπόθησα ἐξ ἀρχῆς, καὶ τὴν ποθῶ, καὶ τώρα. Ἀλλ᾽ ἐπειδὴ, καθὼς λέγει ὁ Παῦλος, δὲν ὁρίζομεν τὸν ἑαυτόν μας, διότι εἴμεθα ἀγορασμένοι μὲ τὸ πανάχραντον αἷμα τοῦ Χριστοῦ· καὶ ἐπειδὴ δὲν χρεωστοῦμεν νὰ ζητοῦμεν μόνον τὸ ἐδικόν μας συμφέρον, οὐδὲ πρέπει νὰ ἀρέσωμεν μόνον εἰς τὸν ἑαυτόν μας, ἀλλὰ νὰ ἀρέσωμεν καὶ εἰς τὸν πλησίον εἰς τὸ ἀγαθὸν, ἀνάγκη εἶναι καὶ εἰς ἐμὲ νὰ κάμνω μὲ ὅλην τὴν προθυμίαν τὰ προστάγματα τοῦ Δεσπότου μου Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁποῦ μὲ ἐξαγόρασεν. Ὅτι ἀνίσως οἱ δοῦλοι ὁποῦ ἀγοράζονται ἀπὸ ἀνθρώπους, ἔχουν χρέος ἀπαραίτητον νὰ κάμνουν τὰ προστάγματα τῶν αὐθέντων τους, καὶ ὅταν παρακούσουν παιδεύονται, πόσῳ μᾶλλον χρεωστοῦμεν ἡμεῖς νὰ κάμνωμεν μέχρι θανάτου τὰ θελήματα τοῦ Κυρίου, καὶ Θεοῦ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁποῦ μᾶς ἐξαγόρασε μὲ τὸ ἴδιόν του αἷμα; Διατὶ ἐκεῖνα ὁποῦ προστάζονται οἱ δοῦλοι ἀπὸ τοὺς αὐθέντας τους, καὶ κάνουν, ἢ εἶναι πολλαῖς φοραῖς χωρὶς καμμίαν πληρωμὴν, ἢ καὶ ἂν λάβουν καμμίαν πληρωμὴν, αὐτὴ εἶναι ὀλίγη, καὶ οὐτιδανή. Καὶ πάλιν αἱ τιμωρίαι ὁποῦ ἀκολουθοῦν εἰς τοὺς δούλους ὁποῦ παρακούουν τοὺς αὐθέντας τους, ὅσον καὶ ἂν εἶναι μεγάλαι, εἶναι πάντοτε πρόσωριναί· ἀλλὰ αἱ ἐντολαὶ τοῦ Κυρίου μας, μὲ τὸ νὰ προξενοῦν εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὰς κάμνουν ζωὴν ἀθάνατον, καὶ τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἔχουν καὶ τὴν πληρωμὴν ἀτελεύτητον, καὶ αἰώνιον· καθὼς καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου εἶναι αἰώνιοι καὶ ἀθάνατοι, καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα εἶναι καὶ φοβερώτεραι ἀπὸ κάθε ἄλλην τιμωρίαν αἱ τιμωρίαι ὁποῦ δίδονται εἰς τοὺς παρακούοντας δούλους. Καὶ τί λέγω διὰ δούλους, εἰς καιρὸν ὁποῦ καὶ ἐκεῖνοι ἀκόμι ὁποῦ εἶναι πλούσιοι πολλὰ, καὶ τιμημένοι μὲ ἀξιώματα, καὶ αὐτοὶ λέγω, δὲν εὑρίσκονται πάντοτε εἰς ἐκείνους τοὺς τόπους ὁποῦ ἀγαποῦν, οὐδὲ κάμνουν ἐκεῖνα ὁποῦ θέλουν, ἀλλ᾽ ὅπου τοὺς προστάξῃ ὁ βασιλεὺς, ἐκεῖ πρέπει νὰ κάμουν καὶ τὰ προσταττόμενα. Τί λοιπόν; οἱ δοῦλοι εἰς τοὺς αὐθέντας τους καὶ οἱ ἄρχοντες εἰς τοὺς βασιλεῖς τους ἔχουν χρέος νὰ φυλάττουν μὲ κάθε λογῆς τρόπον τὴν δουλείαν, καὶ τὴν ὑποταγὴν, καὶ ἡμεῖς ὁποῦ ἐγενήκαμεν στρατιῶται τοῦ Βασιλέως τῶν βασιλευόντων, καὶ Θεοῦ τῶν θεῶν, καὶ ὑπεσχέθημεν εἰς τὸ Ἅγιον Βάπτισμα νὰ εἴμεθα δοῦλοί του δὲν ἔχομεν χρέος νὰ ὑπακούσωμεν εἰς τὰ προστάγματά του, καὶ νὰ κάμνωμεν τὰς ἐντολάς του; καὶ ποίαν ἆρά γε συγχώρησιν εἶναι δυνατὸν νὰ τύχωμεν, ὅταν ἀμελήσωμεν εἰς αὐτά; Ἀλλὰ ἀλλοίμονον εἰς ἐμέ· διότι μὲ τὸ νὰ λαλῶ αὐτὰ, καὶ νὰ κηρύττω τὴν στρά-

κἀνένα ἄλλο καλὸν ἔργον, οὔτε φανερώνεται εἰς ἄλλον τινὰ, ἔξω μόνον εἰς τὴν ταπεινὴν, καὶ ἀπερίεργον, καὶ ἀγαθὴν ψυχὴν, καὶ καρδίαν· καὶ ἀκούωντας ἐγὼ αὐτὰ ἐθαύμασα εἰς τὸν λόγον, καὶ τὴν νουθεσίαν τοῦ Ἁγίου, καὶ ἀνάπτωντας περισσότερον ἀπὸ τὸν πόθον, καὶ συλλογιζόμενος ὅλας τὰς ἁμαρτίας μου, ὡς ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐβρεχόμουν ὅλος ἀπὸ τὰ δάκρυα, ὁποῦ ἔτρεχαν ἀπὸ τὰ μάτιά μου, καὶ πίπτωντας εἰς τοὺς Ἁγίους του πόδας, καὶ κρατῶντάς τους εἶπον· εὔχου ὑπὲρ ἐμοῦ Ἅγιε τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ εὕρω ἔλεος μὲ τὸ μέσον τὸ ἐδικόν σου, ἐπειδὴ ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ ὁποῦ εἶπες, ἐγὼ δὲν ἔχω κἀνένα, ἔξω μόνον ἁμαρτίας πολλὰς, τὰς ὁποίας τὰς ἰξεύρεις, καὶ ἐσύ· καὶ τόσον μὲ ἐσυμπόνεσεν εἰς τοῦτο ὁ Ἅγιος, ὁποῦ ἐδάκρυσε, καὶ μὲ ἐπρόσταξε νὰ ἀσυχωθῶ ἀπὸ τὸ ἔδαφος, καὶ μοῦ λέγει· ἔχω θάρρος εἰς τὸν Θεὸν ὁποῦ ἐχάρισεν εἰς ἐμένα πλουσίως τὴν χάριν του, ὅτι θέλει τὴν χαρίσει καὶ εἰς ἐσὲ διπλῆν, διὰ τὴν πίστιν μοναχὰ ὁποῦ ἔχεις καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Θεὸν, καὶ εἰς ἐμένα τὸν ἐλάχιστον. Τοῦτον λοιπὸν τὸν λόγον τὸν ἐδέχθηκα ἐγὼ, ὡσὰν νὰ τὸν ἤκουσα ἀπὸ τὸν ἴδιον Θεὸν, καὶ στοχαζόμενος τὴν διπλῆν χάριν ὁποῦ ἔλαβεν ὁ Ἐλισσαῖος ἀπὸ τὸν Προφήτην Ἠλίαν, ἐπίστευσα· ὅτι ἐὰν καὶ ἐγὼ εἶμαι ἀνάξιος, ὅμως ὁ φιλάνθρωπος Θεὸς κάμνει πολλὰ ὀγλίγωρα τὸ θέλημα τῶν φοβουμένων αὐτὸν, καὶ βάλλωντας πάλιν μετάνοιαν, ἐζήτησα εὐχὴν, καὶ ἐπῆγα εἰς τὸ κελλεῖόν μου, ἀφ' οὗ ἔλαβα ἐντολὴν ἀπὸ αὐτὸν νὰ εἰπῶ μόνον τὸ τρισάγιον, καὶ νὰ κοιμηθῶ.

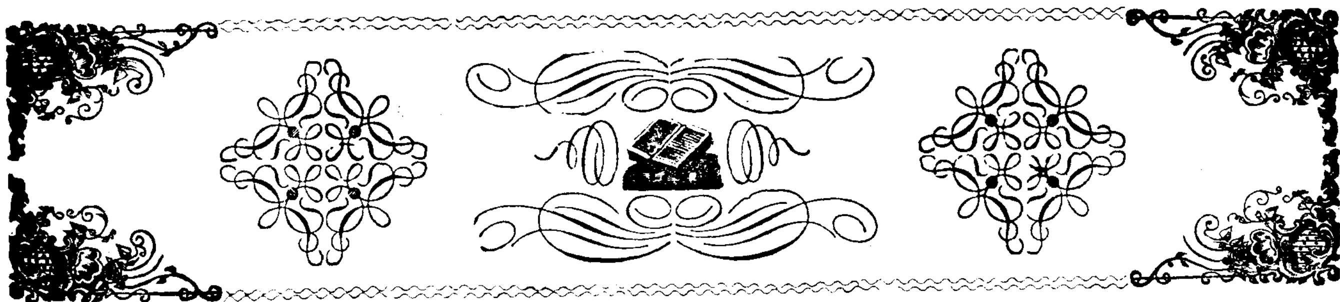
β'. Ἐμβαίνωντας λοιπὸν ἐκεῖ ὁποῦ εἶχα συνήθειαν νὰ προσεύχωμαι, καὶ ἀρχίζωντας τὸ, Ἅγιος ὁ Θεὸς, ἐνθυμήθηκα τὸν λόγον τοῦ Ἁγίου, καὶ εὐθὺς ἐδάκρυσα, καὶ εἰς τόσα δάκρυα ἦλθα, καὶ πόθον Θεοῦ, ὁποῦ δὲν δύναμαι νὰ παραστήσω τὸν λόγον, τὴν χαρὰν, καὶ τὴν ἡδονὴν ὁποῦ ἔγινε τότε εἰς ἐμένα· ὅθεν καὶ πίπτωντας εὐθὺς κατὰ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν, εἶδον, καὶ ἰδοὺ φῶς πολὺ ὁποῦ ἔλαμψε νοερῶς εἰς ἐμένα, καὶ ἐπῆρε μαζῇ του ὅλον μου τὸν νοῦν, καὶ τὴν ψυχὴν, καὶ ἐθαύμασα εἰς ἐκεῖνο τὸ ἔξαφνον θαῦμα, καὶ ἔγινα ὡσὰν ἐκστατικὸς, καὶ ἀλησμόνησα καὶ τὸν τόπον εἰς τὸν ὁποῖον ἐστεκόμουν, καὶ τὶ λογῆς ἤμουν, καὶ ποῦ, καὶ ἐφώναζα μόνον τὸ, Κύριε ἐλέησον, καθὼς ἐκατάλαβα, ὅταν ἦλθα πάλιν εἰς τὸν ἑαυτόν μου· ὅμως ποῖος ἦτον, ὦ Πάτερ, ἐκεῖνος ὁποῦ ἐλαλοῦσε, ἢ ἐκινοῦσε τὴν γλῶσσαν μου, δὲν ἰξεύρω, ὁ Θεὸς τὸ ἰξεύρει, ὅτι πῶς ἑνώθηκα μὲ ἐκεῖνο τὸ φῶς, ἢ μὲ σῶμα, ἢ χωρὶς σῶμα δὲν τὸ ἰξεύρω· αὐτὸ τὸ φῶς τὸ ἰξεύρει, τὸ ὁποῖον ἐδίωξε καὶ ἀπὸ τὴν ψυχήν μου ὅλον τὸ σκότος, καὶ ὅλον τὸ γήϊνον φρόνημα, καὶ ἀπέβαλεν ἀπὸ ἐμένα ὅλην τὴν παχεῖαν ὕλην, καὶ τὸ βάρος τοῦ σώματος, ὁποῦ ἔκαμεν εἰς τὰ μέλη μου ἀτονίαν, καὶ χαύνωσιν μεγάλην· ὅτι τόσον πολλὰ ἔσφιγξε, ὢ φρικτοῦ θαύματος, καὶ ἐδυνάμωσε τὴν ἀτονίαν τῶν ἄρθρων, καὶ τῶν νεύρων μου ὁποῦ εἶχαν τότε ἀπὸ τὸν πολὺν κόπον, ὥστε ὁποῦ μοῦ ἐφάνη, πῶς εὔγαλα ἀπὸ ἐπάνω μου ἕνα φόρεμα φθορᾶς· καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ ἐπροξένησε καὶ εἰς τὴν ψυχήν μου εὐθὺς χαρὰν πολλὴν, καὶ αἴσθησιν νοερὰν καὶ γλυκύτητα περισσοτέραν ἀπὸ κάθε ἄλλην γλυκύτητα αἰσθητήν· καὶ πρὸς τούτοις μοῦ ἐχάρισε παραδόξως καὶ ἐλευθερίαν, καὶ ἀλησμονησίαν ὅλων τῶν λογισμῶν ὁποῦ εἶναι εἰς τὸν κόσμον καὶ μοῦ ἐφανέρωσε καὶ αὐτὸν τὸν τρόπον τῆς ἀναχωρήσεως ἀπὸ τὴν παροῦσαν ζωήν· ὅτι ὅλαι αἱ αἰσθήσεις τοῦ νοὸς, καὶ τῆς ψυχῆς μου ἐκολλήθησαν εἰς μόνην τὴν ἀνεκδιήγητον εὐφροσύνην, καὶ χαρὰν ἐκείνου τοῦ φωτός. Ἀλλ' ὅταν ἐκεῖνο τὸ ἄπειρον φῶς ὁποῦ ἐφάνη εἰς ἐμένα ὀλιγώστευσε κατ' ὀλίγον ὀλίγον, καὶ τρόπον τινὰ ἐμαζώχθη, καὶ ἔγινεν ἄφαντον, τότε ἦλθα εἰς αἴσθησιν ἐγὼ, καὶ ἐγνώρισα τὶ λογῆς θαυμάσια ἐπροξένησεν εἰς ἐμὲ ἔξαφνα ἡ δύναμις ἐκείνου τοῦ φωτός· καὶ στοχαζόμενος τὸν χωρισμόν του, καὶ πῶς πάλιν μὲ ἄφησε μοναχὸν εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, τόσον πολλὰ ἐλυπήθηκα, καὶ τόσον βαρέως ἐπόνεσεν ἡ ψυχή μου, ὁποῦ δὲν δύναμαι νὰ σοῦ φανερώσω, καθὼς πρέπει, τὴν μεγάλην λύπην ὁποῦ ἄναψεν εἰς τὴν καρδίαν μου, ὡσὰν φωτία. Ὅθεν, ὀνίσως δύνασαι ἐσὺ Πάτερ, φανέρωσε καὶ τὸν πόνον τοῦ χωρισμοῦ, καὶ τὴν ἄμετρον ἀγάπην, καὶ τὸν πολὺν ἔρωτα, καὶ τὸ ὕψος τῆς μεγάλης ἐκείνης εὐεργεσίας· ὅτι ἐγὼ δὲν δύναμαι, οὔτε μὲ τὸ στόμα μου νὰ εἰπῶ, οὔτε μὲ τὸν νοῦν μου νὰ καταλάβω τὸ ἀπέραντον ἐκείνης τῆς ὁράσεως. Ἐγὼ ὅμως τοῦ εἶπα, ἐσὺ ὦ σεβασμιώτατε Πάτερ, καὶ ἀδελφὲ, εἰπέ μοι φανερώτερα τὰς ἐνεργείας τοῦ φωτὸς ἐκείνου ὁποῦ σοῦ ἐφάνη· καὶ ἐκεῖνος ὁ γλυκὺς, καὶ πλήρης Πνεύματος Ἁγίου, καὶ θεωρίας ἠξιωμένος, ἀπεκρίθη εὐθὺς μὲ φωνὴν ἡ-

μερωτάτην, καὶ μελίρρυτον· ὦ Πάτερ, τὸ φῶς ἐκεῖνο ὁπόταν φαίνεται, εὐφραίνει, καὶ ὁπόταν κρύπτεται, πληγώνει, καὶ λυπεῖ πολλά· τὸ ὁποῖον ἔρχεται κοντά μου, καὶ μὲ ἀνεβάζει καὶ εἰς τοὺς οὐρανούς· μαργαρίτης εἶναι, καὶ μὲ ἐνδύνει τὸ φῶς· καὶ φαίνεται εἰς ἐμὲ ὡσὰν ἕνα ἄστρον, καὶ εἶναι εἰς ὅλην τὴν κτίσιν ἀχώρητον· λάμπει ὡσὰν ἥλιος, καὶ καταλαμβάνω πῶς ὅλη ἡ κτίσις κρατεῖται μὲ τὴν δύναμιν αὐτοῦ· μοῦ δείχνει ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι εἰς τὴν κτίσιν, καὶ μὲ προστάζει νὰ μὴν εὐγαίνω ἔξω ἀπὸ τὰ μέτρα τῆς ἀνθρωσίνης φύσεως· περιέρχομαι ἀπὸ σκέπην καὶ τεῖχον, καὶ ἐκεῖνο μοῦ ἀνοίγει τοὺς οὐρανούς· ἀσυχώνω τοὺς αἰσθητούς μου ὀφθαλμοὺς νὰ ἰδῶ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ βλέπω ὅλα καθὼς ἦσαν προτήτερα· θαυμάζω ἐκεῖνο ὁποῦ ἔγεινε καὶ ἀκούω φωνὴν ἄνωθεν ὁποῦ μοῦ λέγει μυστικῶς, αὐτὰ ὁποῦ βλέπεις τώρα, εἶναι αἰνίγματα, καὶ προοίμια τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, ὅτι τὸ τέλειον δὲν θέλει τὸ ἰδῇς, ἕως ὁποῦ φορεῖς τὴν σάρκα· ἀλλὰ γύρισε εἰς τὸν ἑαυτόν σου, καὶ στοχάσου νὰ μὴ κάμῃς κἀνένα ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ σὲ ὑστεροῦν τὰ καλὰ αὐτὰς ὁποῦ ἠξιώθης νὰ ἀπολαύσῃς· εἰ δὲ καὶ σφάλῃς ποτὲ διὰ ἐνθύμησιν ταπεινώσεως, φρόντιζε νὰ μὴ φύγῃς ἀπὸ τὴν μετάνοιαν, διατὶ ἡ μετάνοια μαζὴ μὲ τὴν ἐδικήν μου φιλανθρωπίαν ἀφανίζει καὶ τὰ ἀπερασμένα, καὶ τὰ παρόντα ἁμαρτήματα· αὐτὰ λοιπὸν ἀκούωντας ἐγὼ ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν νέον, ὀλίγον ἔλειψε νὰ μείνω ἐκστατικὸς, καὶ ἐτρόμαζα ὅλος, συλλογιζόμενος εἰς πόσον ὕψος θεωρίας, καὶ γνώσεως ἀνέβη παρευθὺς, ἀπὸ μόνην τὴν ἀγάπην, καὶ πίστιν ὁποῦ εἶχεν εἰς τὸν Πνευματικόν του Πατέρα, καὶ τί λογῆς μεγάλα ἀγαθὰ ἠξιώθη νὰ ἰδῇ, καὶ νὰ ἀπολαύσῃ εὐθὺς εἰς τὴν ἀρχὴν, ὡσὰν ὁποῦ ἀπέβαλε πλέον τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν, καὶ ἔγινεν ἀπὸ ἄνθρωπος Ἄγγελος. Διὰ τοῦτο, παρακαλῶ σας ἐν Χριστῷ ἀδελφοί μου, ἂς ἀπορρίψωμεν καὶ ἡμεῖς μακρὰν ἀπὸ λόγου μας κάθε σχέσιν, καὶ προσπάθειαν, καὶ κάθε φροντίδα τῆς παρούσης ζωῆς· ἂς μισήσωμεν τὰς ἡδονὰς τῆς σαρκὸς, τὴν καλοπάθειαν τοῦ κορμίου, καὶ τὴν ἄνεσιν, καὶ τὴν ἀργίαν μὲ τὰ ὁποῖα ἀσυχώνει ἐπανάστασιν τὸ κορμὶ κατὰ τῆς ψυχῆς· ἂς ἔχωμεν πίστιν καθαρὰν εἰς τὸν Θεὸν, καὶ εἰς τοὺς κατὰ Θεὸν Πατέρας, καὶ διδασκάλους ἡμῶν· ἂς ἀποκτήσωμεν καρδίαν συντετριμμένην, καὶ τεταπεινωμένον φρόνημα τῆς ψυχῆς, καὶ ἂς καθαρίσωμεν τὴν καρδίαν μας ἀπὸ κάθε ῥύπον, καὶ μολυσμὸν τῆς ἁμαρτίας μὲ τὰ δάκρυα τῆς μετανοίας, διὰ νὰ ἀξιωθοῦμεν καὶ ἡμεῖς νὰ φθάσωμεν χαμμίαν φορὰν εἰς αὐτὰ τὰ μέτρα, καὶ νὰ ἰδοῦμεν, καὶ νὰ ἀπολαύσωμεν εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν τὰ ἀνεκλάλητα ἐκεῖνα ἀγαθὰ τοῦ θείου φωτὸς, ἀγκαλὰ καὶ ὄχι τελείως, ἀλλὰ κατὰ μέρος, καὶ ὅσον δυνάμεθα, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς καθάρσεως ἡμῶν· ὅτι τοιουτωτρόπως καὶ ἡμεῖς θέλει ἑνωθοῦμεν μὲ τὸν Θεὸν, καὶ ὁ Θεὸς μὲ ἡμᾶς, καὶ θέλει γίνωμεν φῶς, καὶ ἅλας, καὶ μεγάλη ὠφέλεια εἰς τοὺς πλησίον, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΟΓΔΟΗΚΟΣΤΟΣ ΣΤ'.

α'. Διήγησις πολλὰ ὠφέλιμος διὰ ἕνα ὑποτακτικὸν ὁποῦ ἔλαβε Πνεῦμα Ἅγιον διὰ τῶν εὐχῶν τοῦ πνευματικοῦ του Πατρός.

β'. Καὶ περὶ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ποία εἶναι ἡ θεωρία τῶν Μυστηρίων αὐτοῦ.

α'. Ἕνας νέος μοῦ ἐδιηγήθη, πῶς ἦτον ὑποτακτικὸς εἰς ἕνα γέροντα σεβάσμιον, καὶ παρόμοιον εἰς τὴν ἀρετὴν μὲ τοὺς μεγάλους Ἁγίους, καὶ ἀκούωντας αὐτὸν πολλαῖς φοραῖς ὁποῦ ἔλεγε, πῶς ἔρχονται ἀπὸ τὸν οὐρανὸν θεῖαι ἐλλάμψεις εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἀγωνίζονται, καὶ πλῆθος φωτὸς, καὶ δι' αὐτοῦ γίνεται καὶ συνομιλία Θεοῦ μὲ ἀνθρώπους, ἐθαύμαζε· καὶ τόσην ἐπιθυμίαν εἶχα (μοῦ ἔλεγε), καὶ τόσον ἔρωτα, διὰ νὰ ἀπολαύσω αὐτὸ τὸ καλὸν, ὥστε ἀπὸ τὴν ἔννοιαν ὁποῦ εἶχα εἰς αὐτὸ, ἀλησμονοῦσα ὅλα τὰ πάντα, καὶ οὐράνια, καὶ ἐπίγεια· ἀκόμι, καὶ κάθε φαγητὸν, καὶ πιοτὸν, καὶ κάθε ἄλλην σωματικὴν ἄνεσιν. Ὥντας δὲ ὁ γέροντάς μου μέγας Ἅγιος, εἶχε καὶ προορατικὸν χάρισμα, καὶ βλέπωντάς με πῶς ἔκαμνα ὅλα του τὰ προστάγματα ἀδιστάκτως, καὶ οὔτε ἔτρωγα, οὔτε ἔπινα, ἀμὴ ἤμουν ὅλος διόλου συλλογισμένος, μὲ ἐπρόσταζε νὰ τρώγω, διατὶ εἶχε πολλὴν, καὶ ἄμετρον συμπάθειαν, καὶ εὐσπλαγχνίαν, καὶ ἔτρωγα καὶ μὴ θέλωντας, ὅτι ἐφοβόμουν (ἔλεγε) τὸ κρίμα τῆς παρακοῆς. Λοιπὸν ὅσον ἔτρωγα, τόσον περισσότερον ἐφλεγόμουν, καὶ δὲν ὑπέφερα τὴν βίαν ὁποῦ μοῦ ἔκανε, ἀμὴ ἔτρεχαν τὰ δάκρυά μου, ὡσὰν ποταμὸς, καὶ κλαίωντας τοιουτωτρόπως ἀσυχωνόμουν πολλαῖς φοραῖς ἀπὸ τὴν τράπεζαν, ὅτι ἐνόμιζα ὁ ἀναίσθητος, πῶς ἐμπόδιζε τὸν πόθον μου, μὴν ἰξεύρωντας τὸν ὑπερβολικὸν πόνον ὁποῦ εἶχα ἐγὼ εἰς τὴν καρδίαν μου· καὶ δὲν ἴξευρα ὁ ἄθλιος, πῶς ἐκεῖνος ἴξευρε καὶ τοὺς κρυπτοὺς λογισμοὺς τῆς καρδίας μου· Λοιπὸν μίαν τῶν ἡμερῶν ἐπήγαμεν μαζὴ μέσα εἰς τὴν πολιτείαν, κοντὰ εἰς τὴν ὁποίαν ἐκατοικοῦσε, διὰ νὰ ἐπισκεφθῇ τὰ πνευματικά του τέκνα, καὶ ἐδιατρίψαμεν ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκεῖ. (Ὅτι καὶ φαινόμενος μόνον ὠφελοῦσε πολλοὺς) τὸ βράδυ ἤλθαμεν εἰς τὸ κελλεῖον, καὶ ἀπὸ τὸν πολὺν κόπον, καὶ τὸ πολὺ καῦμα, ἐπεινάσαμεν, καὶ ἐδιψήσαμεν, (ὅτι εἶχε συνήθειαν νὰ μὴ τρώγῃ, μήτε νὰ κοιμᾶται πουθενὰ, καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ ἦτον καλοκαῖρι, καὶ αὐτὸς γέρων ὡς ἐξήκοντα χρόνον) καὶ ὅταν ἐκαθήσαμεν διὰ νὰ φάγωμεν, ἐγὼ δὲν ἔτρωγα, ὅτι ἤμουν πολλὰ κοπιασμένος, καὶ ἐσυλλογιζόμουν, ὅτι ἐὰν φάγω, καὶ πίω, δὲν θέλει δυνηθῶ νὰ σταθῶ ὁλότελα εἰς τὴν προσευχήν μου, διὰ νὰ ζητήσω τὸ ποθούμενον· αὐτὰ ἐστοχαζόμουν, καὶ ἐκαθόμουν ὡσὰν ἐξεστηκώς. Ὁ Ἅγιος βλέπωντάς με, καὶ συλλογιζόμενος τὸν κόπον ὁποῦ ἐκοπίασα μαζὴ μὲ αὐτὸν, καὶ γνωρίζωντας μὲ τὸ διορατικὸν χάρισμα ὁποῦ εἶχε τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποίαν δὲν τρώγω, καὶ εἶμαι καὶ ἔτζι συλλογισμένος, μὲ ἐσυμπόνεσε, καὶ μοῦ λέγει, φάγε τέκνον, καὶ πίε, καὶ μὴ λυπᾶσαι ἀπὸ τώρα, καὶ εἰς τὸ ἑξῆς, ὅτι ἀνίσως δὲν ἤθελεν ὁ Θεὸς νὰ σὲ ἐλεήσῃ, δὲν ἤθελεν εὐδοκίσῃ νὰ ἔλθῃς εἰς ἐμένα. Ἐφάγαμεν λοιπὸν, καὶ ἐπίαμεν περισσότερον ἀπὸ τὸ ἀρκετὸν, ὅτι ἔτρωγε καὶ ἐκεῖνος, ἀκολουθῶντας τὴν ἐδικήν μου ἀσθένειαν· ἔπειτα ὡσὰν ἀσυχώσαμεν τὴν τράπεζαν, μοῦ λέγει· ἴξευρε τέκνον, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν χαίρεται τόσον πολλὰ, οὔτε εἰς τὴν νηστείαν, οὔτε εἰς τὴν ἀγρυπνίαν, οὔτε εἰς ἄλλον σωματικὸν κόπον, οὔτε εἰς

ταν τῆς σωτηρίας ὁποῦ πηγαίνει ἀπλανῶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἀνακρίνομαι ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ὄχι μόνον ἀπὸ κοσμικοὺς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ μοναχοὺς, καὶ ἱερεῖς, καὶ ἀρχιερεῖς, καὶ καταδικάζομαι, καὶ κατηγοροῦμαι, και ὡς ἀκάθαρτος μισοῦμαι χωρὶς αἰτίαν, ἀπὸ μοναχὴν τὴν ὑπόληψιν, καὶ τὴν διαβολικὴν ἐνέργειαν ὁποῦ ἐνεργεῖται διὰ μέσου τῶν υἱῶν τῆς ἀπειθείας εἰς ἀπώλειάν τους. Καὶ ἰδοὺ λέγω ἐκεῖνο ὁποῦ ἔμαθα μὲ τὴν δοκιμὴν, ὅτι ἀνίσως οἱ δαίμονες δὲν εἶχαν τοὺς ἀνθρώπους συνεργοὺς εἰς τὴν κακίαν τους, βεβαιότατα, τελείως (τολμῶ εἰπεῖν) δὲν ἠμποροῦσαν νὰ χωρίσουν ἀπὸ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ κἀνένα ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ ἐξαναγεννήθηκαν μυστικῶς διὰ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος, καὶ ἔγιναν Υἱοὶ τοῦ Θεοῦ κατὰ χάριν. Διατὶ ἐγὼ πιστεύω, ὅτι τὰ νήπια ὁποῦ βαπτίζονται, ἁγιάζονται, καὶ φυλάττονται ἀπὸ τὴν σκέπην τοῦ Παναγίου Πνεύματος, καὶ ὅτι εἶναι πρόβατα τῆς πνευματικῆς μάνδρας τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀρνία ἐκλεκτὰ, μὲ τὸ νὰ ἐσφραγίσθησαν μὲ τὸ σημεῖον τοῦ ζωοπειοῦ σταυροῦ, καὶ ἐλευθερώθησαν τελείως ἀπὸ τὴν τυραννίδα τοῦ διαβόλου. Καὶ ἀνίσως ὁ διάβολος δὲν εὕρισκεν ὄργανα ἐπιτήδεια τῆς κακίας του, διὰ νὰ κάμῃ ἐκεῖνο ὁποῦ ἐπιθυμεῖ, (ὡς ποτὲ τὸν ὄφιν, καὶ τὴν γυναῖκα) ἢ τοὺς γονεῖς τῶν παιδίων, ἢ ταῖς βυζάστραις τους, ἢ ἐκείνους ὁποῦ τὰ συναναστρέφονται, βέβαια δὲν ἤθελε δυνηθῇ ποτὲ νὰ κλέψῃ, ἢ νὰ ἁρπάσῃ κἀνένα ἀπὸ αὐτά. Διατὶ καθὼς μαρτυροῦν τὰ πράγματα, αὐτοὶ ὁποῦ εἴπαμεν τὰ διδάσκουν παιδιόθεν, κάθε κακίαν, καὶ πονηρίαν, αἰσχρολογίαν, γαστριμαργίαν, χορατάδες, καλλωπισμὸν τῶν φορεμάτων, καὶ κάθε ἄλλην ἀκαθαρσίαν, ἤγουν φιλαργυρίαν, κενοδοξίαν, φιλοδοξίαν, καὶ τὴν ὑπερηφάνιαν, καὶ εἰς αὐτὰ τὰ κακὰ τὰ συνειθίζουν παιδιόθεν, καὶ τὰ ἀνατρέφουν· διὰ τοῦτο καὶ πρὸ τοῦ ἀκομι νὰ ἔλθουν τὰ παιδία εἰς γνῶσιν, καὶ διάκρισιν, ἐκεῖνοι μὲ τὸ μέσον τῶν τοιούτων κακῶν τὰ προσφέρουν, καὶ τὰ προσηλώνουν εἰς τὸν διάβολον, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι ὑπηρέται του, καὶ ὑστεροῦν τὰ ἄθλια ἀπὸ τὴν χάριν τῆς υἱοθεσίας, καὶ τοῦ ἁγιασμοῦ ὁποῦ ἔλαβαν, χωρὶς νὰ ἰξεύρουν τὶ κάμνουν, ὡς ἀνόητοι· διότι κἀνένας ἀπὸ τοὺς Πατέρας τοῦ τωρινοῦ αἰῶνος δὲν ἀνατρέφει τὰ τέκνα του, οὐδὲ τὰ παιδεύει μὲ παιδείαν, καὶ νουθεσίαν Κυρίου· ἀλλὰ μὲ συνήθειαις κοσμικαῖς, καὶ ἤθη ἑλληνικὰ, καὶ δὲν τὸν μέλλει τελείως διὰ αὐτὰ, οὐδὲ λέγει ὡσὰν τὸν Ἰώβ. «Μή ποτε »πονηρὰ λογίζονται οἱ Υἱοί μου ἐν ταῖς καρδί»αις αὐτῶν.» Οὐδὲ φοβᾶται, καὶ τρέμει νὰ μὴ κάμουν τὰ παιδία του κἀνένα ἄτοπον καὶ ξεπέσουν ἀπὸ τὴν δουλείαν, καὶ υἱοθεσίαν τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ ἐσφραγιάσθη διὰ τὴν σωτηρίαν μας, καὶ γένουν πάλιν δοῦλοι τοῦ ἐχθροῦ, καὶ τυράννου σατανᾶ, καὶ καταδικασθοῦν εἰς τὸν θάνατον, καὶ εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ τῆς κολάσεως. Ἀλλ' ἕνας φόβος τοὺς κρατεῖ ὅλους διὰ τὰ παιδία τους, καὶ μία μέριμνα εἶναι εἰς αὐτοὺς πῶς νὰ τὰ κάμουν νὰ φαίνωνται εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἔνδοξα, καὶ λαμπρὰ, ὄχι μὲ τὴν ἀρετὴν, καὶ σωφροσύνην, ὄχι μὲ τὸ νὰ καταφρονήσουν ὅλα τὰ λαμπρὰ, καὶ φαινόμενα πράγματα τοῦ κόσμου, ἀλλὰ μὲ τὸ νὰ φαίνωνται ἔνδοξα μὲ τὰ χρυσοσαλιβάρωτα ἄλογα, μὲ τὰ λαμπρὰ φορέματα, καὶ μὲ τοὺς δούλους ὁποῦ πηγαίνουν ἐμπρὸς, καὶ ἀκολουθοῦν κατόπι τους· καὶ ἀπὸ τὰ τοιαῦτα, συνειθίζουν καὶ αὐτὰ εἰς τὴν φιλοδοξίαν, καὶ εἰς τὸν πλοῦτον, εἰς τὴν φιλαργυρίαν, καὶ ἔπαρσιν· καὶ τοιουτωτρόπως ἀπὸ τοὺς γονεῖς τους ἐμβαίνουν τὰ δυστυχῆ εἰς κάθε εἶδος κακίας, καὶ χωρὶς τὸν πειρασμὸν τῶν δαιμόνων, καὶ πολλαῖς φοραῖς ἐξ αἰτίας αὐτῶν καταντοῦν καὶ εἰς αἰσχρὰς πράξεις, μὲ τὸ νὰ ἔμβασαν μέσα εἰς τὸν ἑαυτόν τους τὸν διάβολον τὸν πατέρα τῆς κακίας, διὰ τῆς παραβάσεως τῶν ὑποσχέσεων ὁποῦ ἔκαμαν εἰς τὸ Ἅγιον βάπτισμα. Ὅθεν μὲ τὸ νὰ ἀνατραφοῦν, καὶ νὰ μεγαλώσουν μὲ τοιαῦτα κακὰ, ἀποκτοῦν εἰς τὴν ψυχήν τους μίαν συνήθειαν εἰς αὐτὰ δυσκολοεξάλειπτον, ἡ ὁποία μὲ τὸν καιρὸν γίνεται ὡσὰν φύσις, καὶ εἶναι πλέον ἀδιόρθωτος. Διὰ ταύτην λοιπὸν τὴν ἀφορμὴν ἄλλα ἀπὸ αὐτὰ μένουν εἰς τὰς κακίας μέχρι θανάτου, καὶ δὲν δύνανται τελείως νὰ χωρισθοῦν ἀπὸ τὰς ἐπιθυμίας, καὶ τὰ πάθη, καὶ ἡδονὰς τοῦ σώματος, ἀμὴ ἀποθαίνουν μαζὴ μὲ αὐτάς· καὶ ἄλλα πάλιν, ὅσα ἦλθον ὀλίγον εἰς αἴσθησιν, καὶ ἐγνώρισαν τὰ κακὰ ὁποῦ τοὺς ἐκυρίευσαν, καὶ σπουδάζουν νὰ ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ αὐτά. Ἐὰν δὲ χωρισθοῦν παντελῶς ἀπὸ τοὺς κακοὺς διδασκάλους τους (διατὶ ἔτζι πρέπει νὰ τοὺς ὀνομάζῃ τινὰς, καὶ ὄχι γονεῖς) δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ τὴν κακὴν συνήθειαν ὁποῦ τοὺς ἐκυρίευσε· καὶ αὐτὰ προγνωρίζωντας ὁ Θεὸς φωνάζει εἰς ὅλους ἡμᾶς. «Εἴ τις ἔρχεται πρός με, »καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ τὴν μη-

»τέρα, καὶ τοὺς ἀδελφούς, οὐ δύναταί μου εἶ»ναι μαθητής». Διατὶ κατὰ ἄλλον τρόπον δὲν εἶναι δίκαιον νὰ μισῇ τινὰς τοὺς γονεῖς του, πάρεξ ἀνίσως γνωρίσῃ τὴν ψυχικὴν βλάβην ὁποῦ τοῦ προξενοῦν. Ἐπειδὴ ὅποιος αἰσθανθῇ τὴν βλάβην αὐτήν, δὲν τοὺς βλέπει πλέον ὡς συγγενεῖς, οὐδὲ ὡς φίλους, ἀλλὰ τοὺς μισεῖ ὡς ἐπιβούλους τῆς ψυχῆς του, καὶ φεύγει τὴν συναναστροφήν τους, σπουδάζωντας νὰ ἀποχωρισθῇ μίαν ὥραν προτήτερα ἀπὸ αὐτοὺς ὁποῦ ἔγιναν αἴτιοι εἰς αὐτὸν τῶν τόσων κακῶν. Ἔπειτα ἀγωνίζεται νὰ ἐλευθερώσῃ καὶ τὴν ψυχήν του ἀπὸ ἐκείνας τὰς παλαιὰς κακὰς συνηθείας, καὶ ἀπὸ αὐτὰς τὰς ἐπιθυμίας, καὶ τὰ πάθη, καὶ τὰς προλήψεις· καὶ προτήτερα ἀπὸ αὐτά, σπουδάζει νὰ ἐλαφρώσῃ τὴν συνείδησίν του ἀπὸ τὸ φορτίον τῶν ἁμαρτημάτων του.

Τὸ λοιπὸν ἄκουσον, τίμιε Πάτερ, ἐκεῖνα ὁποῦ ἔχω νὰ σοῦ εἰπῶ. Ὅσοι ἀπὸ αὐτοὺς ἀποτάσσονται, καὶ ἀρνοῦνται τὸν κόσμον, καὶ δὲν ἔχουν Πατέρας πνευματικούς, καὶ γέροντας, αὐτοὶ βέβαια δὲν ἔγιναν τέκνα πνευματικὰ τινός· καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἔγιναν τέκνα, δὲν ἐγεννήθησαν· καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἐγεννήθησαν δὲν ἦλθαν εἰς τὸ εἶναι· καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἦλθαν εἰς τὸ εἶναι, δὲν ἔγιναν τελείως εἰς τὸν νοητὸν κόσμον. Ἀλλὰ καθὼς ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν γεννηθοῦν σωματικῶς, δὲν εὑρίσκονται εἰς τὸν ὁρατὸν τοῦτον κόσμον· τέτοιας λογῆς, καὶ ὅσοι δὲν γεννηθοῦν πνευματικῶς, δὲν εὑρίσκονται εἰς ἐκεῖνον τὸν νοητὸν κόσμον, οὔτε ἐμβαίνουν εἰς ἐκεῖνο τὸ θαυμαστὸν φῶς, μέσα εἰς τὸ ὁποῖον ἐμβάζει ὁ Θεὸς ἐκείνους ὁποῦ πιστεύουν εἰς αὐτόν. Καὶ καθὼς ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν γεννηθοῦν σωματικῶς, δὲν εἶναι τελείως ὄντα, ἔτζι καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἐγεννήθησαν πνευματικῶς, ἄμποτε νὰ μὴν ἦσαν ὄντα τελείως, ἀλλὰ μὴ ὄντα, μὰ δὲν εἶναι ἔτζι, διατὶ ἐκείνους ὁποῦ ἐγεννήθησαν σωματικῶς, καὶ δὲν ἐγεννήθησαν πνευματικῶς, τοὺς ἀναμένει σκότος, καὶ πῦρ, καὶ κόλασις αἰώνιος, κατὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Κυρίου, καὶ Θεοῦ, καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ λέγοντος. «Ἐὰν μή τις »γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς τὴν βασι»λείαν τῶν οὐρανῶν». Καὶ γέννησιν ὀνομάζει ὁ Κύριός μας τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καθὼς αὐτὸς εἶπε πρὸς τοὺς Ἀποστόλους του. «Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτι»σθήσεσθε ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ». Τοῦτο λοιπὸν εἶναι τὸ πνευματικὸν βάπτισμα, καὶ ἡ πνευματικὴ γέννησις, καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ ἀλλέως. Ὅθεν πρέπον εἶναι νὰ μάθωμεν τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποίαν δὲν ἐγνώρισαν οἱ τοιοῦτοι πῶς ἐγεννήθησαν πνευματικῶς· καὶ ποία εἶναι ἡ αἰτία; εἶναι ἡ ἀγνωσία, καὶ ἡ τύφλωσις τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ψυχῆς τους· καὶ ἀκριβῶς· καθὼς τὰ παιδία ὁποῦ γεννῶνται δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ σπείρωνται, οὐδὲ νὰ γεννῶνται χωρὶς Πατέρα· τέτοιας λογῆς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γεννηθῇ ἄνωθεν, ἤγουν νὰ λάβῃ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἔχει Πατέρα Πνευματικὸν ὁποῦ νὰ εἶναι γεγεννημένος ἄνωθεν. Καὶ καθὼς ὁ σαρκικὸς Πατὴρ, κάμνει καὶ τὰ παιδία του σαρκικά, ἔτζι καὶ ὁ Πνευματικὸς Πατὴρ, ἐκείνους ὁποῦ θέλουν νὰ γίνουν τέκνα του, τοὺς κάμνει τέκνα πνευματικά· ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀκόμι δὲν ἐγεννήθη, ἢ ἐγεννήθη, μὰ εἶναι ἀκόμι νήπιον, ἤγουν ἀτελής, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ ἄλλων Πατήρ; Ὄχι δὲν εἶναι δυνατόν· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἔγινεν Υἱὸς φωτὸς μὲ αἴσθησιν, καὶ γνῶσιν, καὶ δοκιμήν, καὶ θεωρίαν πνευματικήν, πῶς εἶναι δυνατὸν ποτὲ νὰ γνωρίσῃ, ἢ νὰ ἰδῇ τὸν Πατέρα τῶν φώτων; καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ καθοδηγήσῃ καὶ ἄλλους εἰς τὸ φῶς, ἢ νὰ τοὺς διδάξῃ, ὅτι εἶναι φῶς, τὸ ὁποῖον ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, διὰ νὰ φωτίσῃ ἐκείνους ὁποῦ κάθονται μέσα εἰς τὸ σκότος; αὐτὸς εἶναι τυφλὸς καὶ δὲν βλέπει, καὶ πῶς ἠμπορεῖ νὰ δείξῃ εἰς ἄλλους τὸν δρόμον; ἐπειδὴ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲ βλέπει τὸ φῶς, εἶναι φανερόν, ὅτι περιπατεῖ εἰς τὸ σκότος, καὶ κάθε ὥραν σκοντάφει, καὶ χρειάζεται ὁδηγόν, καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν αὐτὸς νὰ ὁδηγῇ ἄλλους; εἰδὲ καὶ τοὺς ὁδηγεῖ βέβαια θέλει γίνῃ εἰς αὐτοὺς αἴτιος ἀπωλείας· διατὶ λέγει ὁ Κύριος. «Τυφλὸς τυφλὸν »ἐὰν ὁδηγῇ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον ἀγνωσίας, ἢ »ἀπωλείας ἐμπεσοῦνται». Λοιπὸν ὅλοι ἐκεῖνοι ὁποῦ βλέπουν μοναχὰ μὲ τοὺς σωματικοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦτο τὸ αἰσθητὸν φῶς, εἶναι τυφλοί· καὶ δὲν πρέπει νὰ φροντίσουν διὰ κανένα ἄλλο, πάρεξ, πῶς νὰ ἀνοίξουν τοὺς νοεροὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς τους, καὶ νὰ ἰδοῦν τὸ ἀνέσπερον, καὶ ἀβασίλευτον φῶς. Καὶ καθὼς ὁ τυφλὸς δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἰδῇ κανένα πρᾶγμα τοῦ κόσμου τούτου, μηδὲ νὰ διακρίνῃ τὸ χρυσάφι ἀπὸ τὸ ἄσημι, ἢ τὰ κάλπικα ἄσπρα, ἀλλὰ καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ εὑρίσκονται ἔμπροσθέν του δὲν τὰ βλέπει,

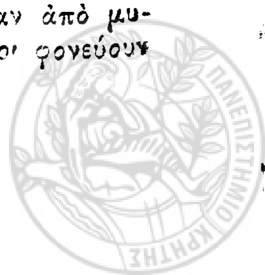

καὶ πολλαῖς φοραῖς τὰ πολύτιμα πετράδια, καὶ τὰ μαργαριτάρια ὁποῦ εἶναι ἐρριμμένα εἰς τὸ ἔδαφος, τὰ πατεῖ ὡς πηλόν· καὶ οὔτε τὸν ἑαυτόν του αἰσθάνεται, οὔτε τὸ φόρεμά του ἰξεύρει τὶ λογῆς εἶναι, ἢ ἄσπρον, ἢ μαῦρον, ἢ λαιρωμένον, ἢ καθαρόν. Τέτοιας λογῆς καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι τυφλὸς εἰς τοὺς νοητοὺς ὀφθαλμοὺς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γνωρίσῃ τὸν ἑαυτόν του, οὔτε τὴν κατάστασίν του· πόσῳ μᾶλλον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἰδῇ ἢ νὰ γνωρίσῃ τὸν Θεόν· (καθὼς καὶ κἀνένας ἀπὸ τοὺς ἀπ' αἰῶνος Ἁγίους δὲν ἐγνώρισε Θεόν, ἢ ἔγινεν Ἅγιος, καὶ δοῦλος, καὶ φίλος Θεοῦ, ἀνίσως δὲν ἐφωτίσθη πρῶτον ὁ νοῦς του ἀπὸ τὸ Παναγιον Πνεῦμα, καὶ ἔλαβεν ἀπὸ αὐτὸ γνῶσιν, καὶ λόγον, καὶ δύναμιν, καὶ ὡδηγήθη εἰς τὸ νὰ γνωρίσῃ τὰ θελήματα, καὶ τὰ προστάγματα τοῦ Θεοῦ) καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν φωτισθῇ ἀπὸ τὸ Παναγιον Πνεῦμα, ὄχι μόνον δὲν γνωρίζει τὸν ἑαυτόν του, καὶ ὅλους τοὺς πλησίον, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ ὁποῦ εἶναι ὡσὰν μαργαριτάρια, καὶ τὰ προστάγματά του ὁποῦ εἶναι ὡσὰν πετράδια πολύτιμα, καὶ τοὺς ζωοπαρόχους λόγους του ὁποῦ εἶναι ὡσὰν νομίσματα ὁποῦ ἔχουν τὴν ἄχραντον εἰκόνα του, ὅλα τὰ καταπατεῖ, καὶ τὰ νομίζει ὡς πηλὸν ἄχρηστον, καὶ τελείως δὲν τὸ αἰσθάνεται, διατὶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ αἰσθανθῇ. Κἀνένας ἂς μὴ σᾶς ἀπατᾷ ἀδελφοί μου, λέγοντας πῶς βλέπει αὐτὰ ὁποῦ εἶπα, ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν φωτισθῇ κατὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς του ἀπὸ τὸ θεῖον φῶς. Ἀνίσως λοιπὸν κάθε μαθητὴς, εἶναι τέκνον πνευματικὸν τοῦ διδασκάλου του, ἐξάπαντος ἐκεῖνος ὁποῦ ζητεῖ πνευματικὸν Πατέρα, χρεωστεῖ νὰ ζητῇ ἄνθρωπον ὁποῦ νὰ εἶναι γεννημένος πνευματικῶς, καὶ νὰ γνωρίζῃ γνωστῶς τὸν Θεὸν, καὶ Πατέρα του, διὰ νὰ γεννήσῃ πνευματικῶς καὶ αὐτὸν, καὶ νὰ τὸν κάμῃ κατὰ ἀλήθειαν Υἱὸν Θεοῦ. Τὸ λοιπὸν ἀνίνως ἐκεῖνος ὁ μαθητὴς χρειάζεται, καὶ ζητεῖ τέτοιον πνευματικὸν Πατέρα (διατὶ λέγει ἡ γραφὴ, τῶν ἀγαθῶν διδασκάλων ἀγαθὰ εἶναι καὶ τὰ μαθήματα, τῶν δὲ πονηρῶν σπερμάτων πονηρὰ εἶναι καὶ τὰ γεώργια) καὶ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν εὑρίσκονται διδάσκαλοι ἀγαθοὶ, καὶ Πνευματικοὶ Πατέρες, τοιοῦτοι ὅ,τι λογῆς εἴπαμεν ἀνωτέρω· καὶ κοντὰ εἰς αὐτοὺς εἶναι καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀκόμη δὲν ἐγεννήθησαν ἄνωθεν, οὐδὲ ἐγνώρισαν ἀκόμη τὸν ἑαυτόν τους, καὶ ὄχι τὸν Θεὸν, οἱ ὁποῖοι ἔγιναν μοναχοί τους διδάσκαλοι, καὶ Πατέρες ἄλλων, καὶ σπουδάζουν μὲ κάθε λογῆς τρόπον νὰ σύρουν εἰς τὸν ἑαυτόν τους ἐκεῖνον ὁποῦ ἀρνήθη τὸν κόσμον, καὶ ζητεῖ πνευματικὸν Πατέρα, καθὼς εἴπαμεν· καὶ ἂν τὸν καταλάβουν πῶς ἐπαινεῖ κἀνένα ἀπὸ τοὺς ἀληθινοὺς πνευματικοὺς Πατέρας, εὐθὺς αὐτοὶ οἱ τρισάθλιοι κατηγοροῦν ἐκεῖνον τὸν πνευματικὸν, διὰ νὰ σκανδαλίσουν τὴν ψυχὴν τοῦ νέου, καὶ νὰ τὸν ἐμποδίσουν νὰ μὴν ὑπάγῃ εἰς ἐκεῖνον. Ἀνίσως, λέγω, ἀπατηθῇ ὁ τοιοῦτος, καὶ ὑπάγῃ εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὸν ἠπάτησαν, καὶ χάσῃ τὴν ὠφέλειαν ὁποῦ ἔμελλε νὰ λάβῃ ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν πνευματικὸν Πατέρα, ἆρά γε ποῖος νὰ ἔχῃ τὸ κρίμα του, καὶ ὅλων ἐκείνων ὁποῦ ὑστεροῦνται μὲ τοιοῦτον τρόπον τὴν ὠφέλειαν τῶν πνευματικῶν Πατέρων, καὶ διδασκάλων, ὡσὰν ὁποῦ σκανδαλίζονται εἰς αὐτοὺς ἀπὸ τοὺς λόγους τῶν τοιούτων, τάχα δεν ἔχουν τὸ κρίμα τούτων ἐκεῖνοι ὁποῦ τοὺς πλανοῦν, καὶ μοναχοί τους κάμνουν τὸν ἑαυτόν τους ὁδηγοὺς, καὶ Πατέρας, καὶ χωρίζουν αὐτοὺς ἀπὸ τοὺς καλοὺς διδασκάλους, καὶ δὲν τοὺς ἀφίνουν νὰ ὑπάγουν εἰς αὐτοὺς, διὰ νὰ ὁδηγηθοῦν, καὶ νὰ ἐμβοῦν εἰς τὴν οὐράνιον βασιλείαν; Ναὶ βεβαιότατα αὐτοὶ ἔχουν τὸ κρίμα τους, καὶ ἀπὸ τὰ χέριά τους θέλει ζητηθῇ τὸ αἷμά τους, καθὼς λέγει ὁ Κύριος· ὅτι αὐτοὶ μὲ τὸ νὰ εἶναι κυριευμένοι ἀπὸ κενοδοξίαν, καὶ ὑπερηφάνειαν, καὶ νομίζουν τὸν ἑαυτόν τους πῶς εἶναι μεγάλοι, καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ δὲν εἶναι τίποτε, γίνονται Πατέρες, καὶ Διδάσκαλοι, καὶ Ἀπόστολοι χειροτονημένοι μοναχοί τους· καὶ οὔτε τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἔλαβαν, ὡσὰν τοὺς Ἀποστόλους, οὔτε μὲ φῶς γνώσεως ἐφωτίσθησαν, οὔτε εἶδαν τὸν Θεὸν ὁποῦ κηρύττουν πῶς ἀπεκαλύφθη εἰς αὐτοὺς, καθὼς ὑπεσχέθη λέγων. «Ἐάν τις ἀγαπᾷ με τὰς »ἐντολάς μου τηρήσει, καὶ ἐγὼ ἀγαπήσω αὐ»τὸν, καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν». Καὶ πάλιν. «Ἐγὼ, καὶ ὁ Πατήρ μου ἐλευσόμεθα, καὶ μονὴν »παρ' αὐτῷ ποιήσομεν». Καὶ πάλιν. «Ὁ τρώ»γων μου τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἔ»χει ζωὴν αἰώνιον, καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, »ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν »ζωήν». Καὶ πάλιν ἀλλαχοῦ. «Ὁ τρώγων μου »τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἐν ἐμοὶ »μένει, κἀγὼ ἐν αὐτῷ». Καὶ πάλιν. Ὁ διψῶν »ἐρχέσθω πρός με καὶ πινέτω· ὅστις γὰρ πίνει

»ἐκ τοῦ ὕδατος, οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ δι»ψήσει πώποτε, ἀλλὰ γενήσεται αὐτῷ πηγὴ ὕ»δατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον». Καὶ πάλιν. «Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, ποταμοὶ ῥεύσουσιν »ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ὕδατος ζωῆς». Τὸ λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἴδῃ φανερὰ πῶς ὅλα αὐτὰ ἔγιναν ἐμπράκτως, καὶ ἐτελείωσαν εἰς τὸν ἑαυτόν του μὲ τὸ ἔργον, ἀκόμι τυφλὸς εἶναι. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἐφύλαξε τὰς θείας ἐντολὰς, οὐδὲ εἶδε τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, πῶς ἐφανερώθη εἰς αὐτὸν, οὐδὲ ἠγάπησεν αὐτὸν καθὼς πρέπει, οὐδὲ ἐγνώρισε μὲ αἴσθησιν τῆς ψυχῆς του, ὅτι ὁ Πατὴρ, καὶ ὁ Υἱὸς, ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι, ἐκατοίκησαν εἰς αὐτὸν, ἕνα ἀπὸ αὐτὰ τὰ δύω ἔπαθεν· ἢ ἔχει τὴν ψυχήν του εὔκαιρην ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἢ ὁ δαίμων ὁποῦ ἐδιώχθη ἀπὸ αὐτὸν εἰς τὸν καιρὸν τοῦ βαπτίσματος, ἐγύρισε πάλιν εἰς αὐτὸν, μὲ τὸ μέσον τῆς ἁμαρτίας· ἢ πρὸ τοῦ νὰ γίνῃ μοναχὸς, ἢ ὕστερον ἀφ' οὗ ἔγινε, καὶ ἔγιναν τὰ ὑστερινά του χειρότερα ἀπὸ τὰ πρῶτα. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐδίωξε τὸν πονηρὸν ἀπὸ τὴν ψυχήν του μὲ ἄσκησιν πολλὴν, καὶ μὲ ταπεινοφροσύνην, καὶ μὲ πολλοὺς κόπους, καὶ πόνους, καὶ μὲ δάκρυα, καὶ θρήνους, ἔπειτα πάλιν ἐπλανέθη ἀπὸ αὐτὸν, καὶ πρὸ τοῦ νὰ κατοικήσῃ γνωστῶς εἰς αὐτὸν ὁ Χριστὸς, καὶ πρὸ τοῦ νὰ ἀποκτήσῃ ταπείνωσιν ἀληθινὴν ἐνυπόστατον, ἐδέχθη πάλιν αὐτὸν τὸν δαίμονα, ὁ ὁποῖος ἐμβῆκε μέσα του χωρὶς νὰ τὸν καταλάβῃ μὲ τὸ μέσον τῆς οἰήσεως καὶ ὑπερηφανίας, καὶ δὲν δύναται πλέον νὰ ἔλθῃ εἰς αἴσθησιν, καὶ νὰ γνωρίσῃ τὰς κακίας, καὶ ἁμαρτίας του· ὅτι σκεπάζει τὰ μάτια τῆς ψυχῆς του ὁ διάβολος, καὶ δὲν τὸν ἀφίνει νὰ γνωρίσῃ τὴν ὑπερηφάνειαν ὁποῦ τὸν κυριεύει. Διατὶ τότε ὁ πονηρὸς διάβολος δὲν τὸν βιάζει εἰς σαρκικὰς ἡδονὰς, οὐδὲ εἰς γαστριμαργίαν, ἢ φιλαργυρίαν, καὶ πολυκτημοσύνην, (ὅτι αὐτὰ τὰ πάθη εἶναι τρόπον τινὰ ταπεινωτικὰ, καὶ προξενοῦν ἐντροπὴν, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ νικηθῇ ἀπὸ αὐτὰ, ἔχει τὴν συνείδησίν του ἀπαρρησίαστον, ἀγκαλὰ καὶ νὰ ἐπαινῆται, καὶ δοξάζεται ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον, ὡσὰν Ἅγιος) ἀλλὰ τὸν παρακινεῖ νὰ κάνῃ νηστείαν, καὶ ἀγρυπνίαν, καὶ ὁλονύκτιον στάσιν, καὶ ἀκτημοσύνην, καὶ χαμαικοιτίαν, καὶ ξηροκοιτίαν, καὶ ἀλουσίαν, καὶ κάθε ἄλλο ὁποῦ ἠξεύρει πῶς αὐξάνει τὸ πάθος τῆς ὑπερηφανίας. Ὅτι αὐτὰ τὰ ἔργα, ἐὰν δὲν κτισθοῦν ἐπάνω εἰς θεμέλιον χριστομιμήτου ταπεινώσεως, ὑψώνουν τὴν ψυχὴν, ἕως τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν κρημνίζουν ἕως τὴν ἄβυσον· καὶ νομίζει πῶς ὑψώνεται, ὡσὰν τὸ νερὸν τοῦτο τὸ αἰσθητόν· πλὴν ὅσον ὑψώνεται τόσον τῇ ἀληθείᾳ φέρεται κάτω, καὶ κρημνίζεται χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃ· ὅτι καθὼς εἶναι ἀδύνατον νὰ σταθῇ σπῆτι χωρὶς θεμέλιον, ἔτζι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ κτισθοῦν καὶ αὐταὶ αἱ ἀρεταὶ, χωρὶς νὰ ἔχουν θεμέλιον τὴν ταπείνωσιν· διατὶ ὅταν δὲν βαλθῇ πρῶτον αὐτὴ ὡσὰν θεμέλιον, ἢ καὶ ἂν βαλθῇ, ὅμως συρθῇ ὕστερον ἀπὸ τὰ πνεύματα τῆς πονηρίας, εὐθὺς ὅλη ἡ οἰκοδομὴ τῶν ἀρετῶν ὁποῦ ἐκτίσθη μὲ πολλοὺς ἱδρῶτας, καὶ κόπους, πίπτει κάτω καὶ ἀφανίζεται. Διατὶ «Κύ»ριος ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ »δίδωσι χάριν· καὶ ἀκάθαρτος παρὰ Κυρίῳ πᾶς »ὑψηλοκάρδιος». Καὶ λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ ἀπόκτησεν εἰς τὸν ἑαυτόν του τὴν πηγὴν, καὶ ῥίζαν ὅλων τῶν ψυχικῶν παθῶν, καὶ νομίζει τὸν ἑαυτόν του ἀνώτερον, καὶ ἀπαθέστερον ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, καὶ δὲν πείθεται ποτὲ πῶς εὑρίσκεται κἀνένας πρακτικώτερος, καὶ θεωρητικώτερος, καὶ ἀπαθέστερος ἀπὸ λόγου του· ὅθεν καὶ καταφρονεῖ τοὺς ἄλλους, καὶ δὲν πιστεύει τὰ χαρίσματα ὁποῦ δίδονται εἰς αὐτοὺς ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ τοὺς φθονεῖ, καὶ τοὺς κατηγορεῖ· καὶ ἄλλα ἀπὸ ἐκεῖνα διϊσχυρίζεται νὰ ἀποδείξῃ πῶς εἶναι ψεύματα, καὶ ἄλλα πῶς εἶναι ἀδύνατα· καὶ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον σύρει μαζί του καὶ ἄλλους, καὶ τοὺς ῥίπτει εἰς τὸν ἴδιον βυθὸν τοῦ φθόνου, καὶ τῆς ἀπιστίας, καὶ ἀπωλείας.

Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τρώγει τὴν σάρκα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ πίνει τὸ αἷμα αὐτοῦ, ἀνίσως δὲν γνωρίσῃ μὲ αἴσθησιν, καὶ γνῶσιν ψυχῆς, ὅτι μένει ἐν τῷ Θεῷ, καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ, βεβαιότατα δὲν ἐκοινώνησεν ἀκόμι ἀξίως τὰ ἄχραντα μυστήρια. Ὅτι πῶς εἶναι δυνατὸν ἐκεῖνος ὁποῦ ἑνωθῇ μὲ τὸν Θεὸν νὰ μὴ τὸ γνωρίσῃ, ἂν εἶναι καὶ πολλὰ ἀναίσθητος; καὶ ἀνίσως ἐκεῖνος ὁποῦ τρώγει τὴν σάρκα, καὶ πίνει τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον, καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν. Φανερὸν εἶναι, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν γνωρίζει, πῶς ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ μετέβη ἀπὸ τὸν θάνατον εἰς τὴν ζωὴν, καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ μεταβαίνει ἀπὸ σκοτεινὸν σπῆτι εἰς φωτεινὸν, καὶ λαμπρὸν, ὁ τοιοῦτος δὲν ἐγνώρισεν ἀκόμι τὸ μυστήριον τῆς οἰκονομίας τοῦ Θεοῦ, οὐδὲ ἀ-

πόλαυσε ζωὴν αἰώνιον. Εἰ δὲ καὶ ὁ Κύριός μας ὑπεσχέθη νὰ δώσῃ εἰς ἐκείνους ὁποῦ πιστεύουν εἰς αὐτὸν Πνεῦμα Ἅγιον, ὁποῦ νὰ εἶναι ὡσὰν πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον, καὶ ὡσὰν ποταμοὶ ὁποῦ νὰ τρέχουν ἀπὸ τὴν κοιλίαν του· ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν βλέπει αὐτὰ νὰ γίνωνται κάθε ἡμέραν εἰς τὸν ἑαυτόν του, καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ ὅσα εἶπεν ὁ Κύριος νὰ δώσῃ, καὶ νὰ κάμῃ εἰς ἐκείνους ὁποῦ πιστεύουν εἰς αὐτὸν, τί λογῆς ὁ τοιοῦτος ἤθελε ὀνομάσῃ τὸν ἑαυτόν του τέλειον πιστόν; Ἀμὴ ἐκεῖνον ὁποῦ νομίζει, πῶς αὐτὰ ἁρμόζουν εἰς τοὺς Ἀποστόλους μοναχὰ, καὶ εἰς τοὺς παλαιοὺς Πατέρας, καὶ ὁποῦ λέγει, ὅτι ἡμεῖς ὅσον καὶ ἂν ἀγωνισθοῦμεν, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παρομοιάζωμεν τὸν ἑαυτόν μας μὲ τοὺς παλαιοὺς Ἁγίους, οὐδὲ ἔχομεν ἐλπίδα, πῶς θέλει γένωμεν ὅμοιοι μὲ ἐκείνους; ἆρά γε ποῖος ἔχωντας γνῶσιν Θεοῦ, καὶ συμπάθειαν δὲν ἤθελε κλαύσῃ τοῦτον ἐξ ὅλης του ψυχῆς; Ὅτι ἐὰν ὁ Θεὸς φωνάζει φανερὰ, γίνεσθε Ἅγιοι, ὅτι ἐγὼ Ἅγιος εἰμί. Καὶ ἀλλαχοῦ, γίνεσθε ὅμοιοι τοῦ Πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Καὶ ὁ Παῦλος, μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς ἐγὼ Χριστοῦ, καὶ αὐτὸς νομοθετεῖ ἐναντία εἰς αὐτὰ, βεβαιότατα ἀντίχριστος εἶναι φανερὰ, καὶ θεομάχος· ὅτι λέγει, ἄλλοι ἦτον ἐκεῖνοι, καὶ ἄλλοι ἡμεῖς· ἀλλέως ἠγάπησεν ἐκείνους ὁ Θεὸς ὁποῦ τοὺς ἠξίωσε μεγάλων χαρισμάτων τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἀλλέως ἔχει ἡμᾶς. ἡμᾶς μόλις, λέγει, νὰ μᾶς ἐλεήσῃ, καὶ νὰ μᾶς συγχωρήσῃ μοναχὰ τὰς ἁμαρτίας, καὶ νὰ μᾶς σώσῃ, ἂν μετανοήσωμεν, καὶ κακοπαθήσωμεν, καὶ κλαύσωμεν. Διατὶ εἶναι ἀδύνατον ἡμεῖς νὰ γίνωμεν τώρα, ὡσὰν τοὺς Ἀποστόλους, ἢ τοὺς παλαιοὺς Ἁγίους· καὶ ἐκείνους ὁποῦ λέγουν πῶς εἶναι δυνατὸν, τοὺς ὀνομάζει ὑπερηφάνους καὶ βλασφήμους, τοὺς ὁποίους, λέγει, δὲν πρέπει νὰ τοὺς ἀκούωμεν τελείως, ἀλλὰ προστάσσει νὰ φεύγωμεν ἀπὸ αὐτούς. Ὢ τῆς ταλαιπωρίας του, διὰ νὰ μὴν εἰπῶ, τῆς ἀναισθησίας, καὶ ἀπιστίας του· ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ λέγουν, καὶ φρονοῦν τὰ τοιαῦτα, ἐλπίζουν πῶς ἔχουν νὰ σωθοῦν, χωρὶς νὰ λάβουν τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος, ὡς οἱ Ἀπόστολοι· καὶ νομίζουν πῶς εἶναι Υἱοὶ Θεοῦ, χωρὶς νὰ ἔχουν γνωστῶς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸ ὁποῖον τοὺς κάμνει Υἱοὺς Θεοῦ· καὶ ὀνομάζουν Πατέρα τους τὸν Θεὸν, ὅμως λέγουν πῶς δὲν τὸν εἶδαν καμμίαν φορὰν, καὶ νομίζουν πῶς τὸν ἀγαποῦν, χωρὶς νὰ τὸν ἰδοῦν· καὶ ἀκούοντες τὸν Ἀπόστολον Ἰωάννην ὁποῦ λέγει. «Ὁ μὴ ἀγα»πῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἑώρακε, τὸν Θεὸν »ὃν οὐχ ἑώρακε πῶς δύναται ἀγαπᾷν;» Δὲν ἔρχονται εἰς αἴσθησιν, οὐδὲ καταλαμβάνουν εἰς τί λογῆς κατάστασιν εὑρίσκονται, ἀλλὰ φθονοῦν, καὶ μισοῦν τοὺς ἀδελφούς τους, καὶ μεταχειρίζονται τοιαύτας πιθανολογίας, ὁποῦ δὲν ἐδυνήθη ποτὲ νὰ τὰς ἐφεύρῃ οὔτε ὁ διάβολος, ὁποῦ εἶναι ὁ πατὴρ τοῦ ψεύδους, καὶ τοῦ φθόνου· καὶ εἰς μερικοὺς σχηματίζονται πῶς λέγουν τὰ τοιαῦτα, μὲ θεῖον, καὶ φιλάδελφον σκοπὸν, καὶ βάνουν εἰς ὅλους τοὺ ἀνθρώπους ὑπόληψιν κακὴν ἐναντίον εἰς ὅλους τοὺς Ἁγίους· ὅμως δὲν αἰσθάνονται πῶς τὰ λέγουν καὶ ἐναντίον εἰς τὸν ἑαυτόν τους. Ὅτι ἀνίσως ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν εἶναι ἀπαθὴς, δὲν εἶναι οὐδὲ Ἅγιος, βεβαιότατα οὐδὲ ἐσὺ ὁποῦ λέγεις αὐτὰ εἶσαι τοιοῦτος· διότι ἀπὸ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας προφέρει τὶς τὰ πονηρά. Διὰ τοῦτο καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι ἐμπαθεῖς νομίζουν, πῶς καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι εἶναι ἐμπαθεῖς· ὅτι δὲν ἰξεύρουν, οὐδὲ εἰ ἔστι Θεὸς, ὡσὰν νὰ μὴν εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ εἶπε, μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε· οὐδὲ ἐκεῖνος ὁποῦ μέλλει νὰ ἀποδώσῃ εἰς κάθε ἕνα κατὰ τὰ ἔργα του. Μὲ τοιαύτην κενοδοξίαν, καὶ αὐθάδειαν εὑρίσκονται, καὶ καταλαλοῦν, καὶ κατακρίνουν τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ δὲν ἰξεύρουν πῶς οἱ τοιοῦτοι δὲν εἶναι συγχωρημένον νὰ διαβάζουν τὰς θείας γραφάς· ὅτι λέγει ὁ Θεὸς διὰ στόματος τοῦ Δαβίδ. «Ἵνα τί σὺ ἐκδιηγῇ τὰ δικαιώματά μου, καὶ ἀ»ναλαμβάνεις τὴν διαθήκην μου διὰ στόματός »σου;» Καὶ βάνωντας καὶ τὴν αἰτίαν λέγει ἀκολούθως. «Καθήμενος κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου »κατελάλεις». Εἰδὲ καὶ ὁ τοιοῦτος ἐμποδίζεται νὰ διαβάζῃ τὰς θείας γραφὰς, πολλῷ μᾶλλον νὰ ἐμβαίνῃ εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου, καὶ νὰ στέκεται μαζὴ μὲ τοὺς πιστούς· μὲ ὅλον τοῦτο αὐτὸς γίνεται μοναχός του διδάσκαλος μὲ μεγάλην ὑπερηφάνιαν, καὶ ἀναβαίνει μὲ αὐθάδειαν εἰς τὸν θρόνον τῶν Ἀποστόλων· (ὅτι τὸ ἀξίωμα τῶν Ἀποστόλων εἶναι βεβαιότατα ἡ διδασκαλία ὁποῦ γίνεται ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι) λοιπὸν ὁ τοιοῦτος ποίας τιμωρίας καὶ κολάσεως δὲν εἶναι ἄξιος; ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἔγινεν ἀκόμι μαθητὴς, καθὼς πρέπει, καὶ ἐπιχειρίζεται ἀξίωμα διδασκαλικὸν, θέλει λάβῃ κόλασιν μεγαλητέραν ἀπὸ μυρίους λῃστὰς, καὶ φονεῖς· διατὶ ἐκεῖνοι φονεύουν

σώματα μόνον, καὶ αὐτὸς φονεύει ψυχάς· καὶ καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ πάρῃ ἀπὸ τὸν βασιλέα κἀνένα πολύτιμον πετράδι, ἢ μαργαριτάρι διὰ νὰ ἱστορήσῃ ἐπάνω εἰς αὐτὸ τὴν εἰκόνα τοῦ βασιλέως, καὶ νὰ τὸ τορνεύσῃ, καὶ νὰ τὸ κάμῃ εὔχρηστον, καὶ νὰ τρυπήσῃ τὸ μαργαριτάρι διὰ νὰ τὸ βάλῃ εἰς τὴν κορώναν, ἢ εἰς τὸ φόρεμα τοῦ βασιλέως, ἂν δὲν ἱστορήσῃ εἰς τὸ πετράδι εἰκόνα παρομοίαν μὲ τὸν βασιλέα, ἀλλὰ τὸ τορνεύσῃ ἀνεπιτήδεια, καὶ τὸ κάμῃ ἄχρηστον, καὶ τὸ μαργαριτάρι ἂν δὲν τὸ τρυπήσῃ ἴσια, ἢ τὸ σχίσῃ, ἢ τὸ χαλάσῃ παντελῶς, ὄχι μόνον δὲν θέλει λάβῃ μισθὸν ἀπὸ τὸν βασιλέα, ἀλλὰ καὶ θέλει τιμωρηθῇ μεγάλως· τοιουτωτρόπως ἔχει χρέος νὰ κάμνῃ καὶ κάθε διδάσκαλος, καὶ νὰ συλλογίζεται διὰ ὅλους ἐκείνους ὁποῦ διδάσκονται ἀπὸ λόγου του. Ὅτι ἀνίσως ἀπὸ τὴν ἀμέλειάν του, ἢ ἀπὸ τὴν ἀνεπιτηδειότητά του, ἢ ἀπὸ τὴν ἀστοχασίαν, καὶ ἀγνωσίαν του, ἢ ἀπὸ τὴν ἀμάθειάν του διαφθαροῦν κἀνενὸς ἀδελφοῦ τὰ νοήματα, ἢ τὰ φρονήματα, καὶ τὰ ἔργα του, καὶ ἂν δὲν κάμῃ κάθε ἕνα ἀπὸ τοὺς ἀκροατάς εὐδιάκριτον, σοφὸν, καὶ τέλειον, μὲ μεγάλην ἐπιστήμην, καὶ γνῶσιν, καὶ σοφίαν, καὶ διάκρισιν, μορφώνοντας εἰς τὸν ἀκροατὴν, ὅσον δύναται, τὸν Χριστὸν, ὁποῦ νὰ φαίνεται εἰς αὐτὸν μεμορφωμένος, καὶ νὰ λάμπῃ· οὐδὲ φέρῃ αὐτὸν εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ· ὡσὰν ὁποῦ ἠχρείωσε τὴν ψυχὴν τοῦ καθενὸς τῶν τοιούτων μαθητῶν, καὶ ἔκαμε τὸν δόκιμον ἀδόκιμον, καὶ τὸν τίμιον ἄτιμον, διὰ τὸν ὁποῖον δὲν εἶναι ὅλος ὁ κόσμος ἀντάξιος· ὁ τοιοῦτος εἶναι φανερὸν πῶς δὲν θέλει λάβῃ μισθὸν τοῦ κόπου του, ἀλλὰ τιμωρίαν, καὶ κόλασιν διὰ ἐκείνους ὁποῦ ἠχρείωσε μὲ τὴν διδασκαλίαν του· ἢ ἐὰν μὲ τὴν διδασκαλίαν του ὑστερήθη τινὰς κἀνένα ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ συντείνουν πρὸς σωτηρίαν του, ἢ ἂν δὲν ἐδυνήθη νὰ φθάσῃ εἰς τελειότητα, ἠμπορῶντας νὰ ἀποκτήσῃ τοῦτο μὲ διδασκαλίαν ἄλλων διδασκάλων.

Πρέπει λοιπὸν ὦ Πάτερ πνευματικὲ, πρῶτον νὰ γένῃς μαθητὴς Χριστοῦ, καὶ νὰ διδαχθῇς καλὰ τὰς ἐντολάς του, καὶ τὰ μυστήρια, καὶ τοιουτωτρόπως νὰ ἐπιχειρίζεσαι νὰ διδάσκῃς ἄλλους. Πρέπει πρῶτον νὰ ὑποταχθῇς, καὶ νὰ ἀκολουθήσῃς εἰς πνευματικὸν Πατέρα, ὁποῦ νὰ σὲ ὁδηγῇ τὴν στράταν ὁποῦ πηγαίνει εἰς τὸν Χρισὸν, καὶ νὰ φθάσῃς τὸν Χριστὸν, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα νὰ σὲ εὕρῃ ὁ Χριστὸς, καὶ νὰ σημαδεύσῃς τοὺς τρόπους, καὶ τὰ σημεῖα τῆς στράτας ὁποῦ σὲ πηγαίνει ἐκεῖ, καὶ νὰ ἰδῇς τὸν Χριστὸν μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, χωρὶς νὰ πλανεθῇς, καὶ τότε νὰ ὁδηγῇς καὶ ἄλλους εἰς τὸν Χριστόν. Πρέπει νὰ φωτισθῇς πρῶτον ἀπὸ τὸ ἀληθινὸν φῶς, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ φέρῃς καὶ ἄλλους εἰς αὐτὸ τὸ φῶς. Πρέπει νὰ ἐλευθερωθῇς πρῶτον σὺ, καὶ ἔτζι νὰ ἐπιχειρίζεσαι διὰ νὰ ἐλευθερώσῃς ἄλλους· ὅτι ἀνόητος τελείως, καὶ μωρὸς εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι δοῦλος, καὶ ἐπιχειρίζεται νὰ ἐλευθερώσῃ τοὺς συνδούλους του, ἁρπάζωντας τὴν ἐξουσίαν τοῦ αὐθέντου του.

Τὸ λοιπὸν μὲ τί τρόπον γινόμεθα μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ; ἂς ἀκούσωμεν τὸν ἴδιον Χριστὸν ὁποῦ λέγει. «Ὅς τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, »καὶ ἀκολουθείτω μοι.» Καὶ ἀκολούθησιν τοῦ Χριστοῦ λέγει, τὸ νὰ μιμηθῇ τινὰς τὸν Χριστὸν εἰς τὰ ἔργα του, ὥστε νὰ πολιτευώμεθα καὶ ἡμεῖς, καθὼς ἐπολιτεύθη καὶ ὁ Κύριός μας ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὑπομένοντες μετὰ χαρᾶς τοὺς πειρασμοὺς, καὶ τὰς κατηγορίας νὰ λάβωμεν τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Διατὶ οὔτε ἡ ἀγρυπνία, οὔτε ἡ ἡσυχία, οὔτε ἡ νηστεία, οὔτε ἡ ἀκτημοσύνη, οὔτε ὁ σωματικὸς κόπος, οὔτε ἄλλη καμμία ἀρετὴ ἠμπορεῖ χωρὶς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα νὰ προξενήσῃ εἰς ἡμᾶς λόγον σοφίας, ἢ γνώσεως, ἢ διακρίσεως· ὅτι ὅλα αὐτὰ ὁποῦ εἶπα εἶναι δρόμος ὁποῦ φέρει εἰς τὸ φῶς, καὶ ὄχι φῶς. Ἀνίσως λοιπὸν ἐγὼ περιπατήσω εἰς αὐτὸν τὸν δρόμον χιλίους χρόνους, καὶ δὲν φθάσω τὸ φῶς (τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ὁποῦ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ Πατρὸς, καὶ φωτίζει διὰ τοῦ Υἱοῦ πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον) ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς μου εὑρεθῶ ἀκόμι μέσα εἰς τὸ σκότος, τί τὸ ὄφελος εἰς ἐμένα ἀπὸ αὐτά; διατὶ λέγωντας ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ᾧ μὲν δίδοται λόγος σοφίας, ᾧ δὲ λόγος γνώσεως, ἄλλῳ χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήψεις, κυβερνήσεις, καὶ τὰ λοιπὰ, ὕστερα εἶπε, πάντα δὲ ἐνεργεῖ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα. Βλέπεις πῶς χωρὶς Πνεῦμα δὲν δύναται τινὰς οὔτε νὰ διδαχθῇ, οὔτε νὰ διδάξῃ ἄλλους; τὸ λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ τολμήσῃ, πρὸ τοῦ νὰ λάβῃ τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας (τὸ ὁποῖον δὲν δύναται νὰ τὸ λάβῃ ὁ κόσμος, ὅτι δὲν τὸ θεωρεῖ, οὐδὲ τὸ ἰξεύρει) καὶ ἐπιχειρισθῇ ὥντας καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὸν κόσμον,

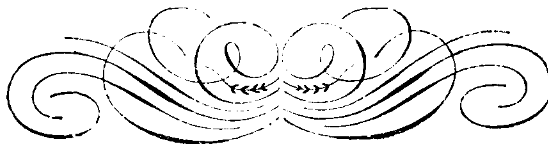

καὶ μέσα εἰς τὸν κόσμον νὰ λάβῃ τάξιν, καὶ ἀξίωμα διδασκάλου, καὶ νὰ γένῃ πνευματικὸς Πατὴρ, καὶ νὰ μεσιτεύῃ διὰ ἄλλους εἰς τὸν Θεὸν, ἆρά γε ὁ τοιοῦτος δὲν εἶναι ἄξιος διὰ μύρια ἀστραποπελέκια, καὶ τιμωρίας; Καὶ διὰ νὰ καταλάβῃς πῶς δὲν λέγω τίποτε ἔξω ἀπὸ τὰς θείας γραφὰς, ἄκουε τὸν Ἀπόστολον Παῦλον τί λέγει. «Εἴτις Πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔςιν »αὐτοῦ.» Βλέπεις πῶς ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἔχει Πνεῦμα Ἅγιον, ὄχι μόνον δὲν εἶναι συγχωρημένον νὰ διδάσκῃ ἄλλους, ἀλλ' οὐδὲ εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ Χριστοῦ; ὅτι ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἑνώνει τὸν ἄνθρωπον μὲ τὸν Χριστόν· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἔχει Πνεῦμα Ἅγιον ὁποῦ νὰ κατοικῇ εἰς αὐτὸν γνωστῶς, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχῃ συγκοινωνίαν μὲ τὸν Χριστὸν, ἢ νὰ βλέπῃ τὴν δόξαν τοῦ Χριστοῦ γνωστῶς; ἀλλ' οὐδὲ τὰ θεῖα μυστήρια δύναται νὰ θεωρῇ νοερῶς, ὡσὰν νὰ βλέπῃ ἐκεῖνον τὸν ἴδιον Χριστὸν, καὶ Θεόν; ἀλλὰ βλέπει μοναχὰ αἰσθητῶς τὸ ψωμὶ, καὶ τὸ κρασὶ ὁποῦ εἶναι βαλμένα εἰς τὴν ἁγίαν τράπεζαν, καὶ βλέπονται αἰσθητῶς; καὶ μὲ δίκαιον τρόπον τὸ παθαίνουν αὐτὸ, διατὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἔλαβαν τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἴδουν, οὐδὲ νὰ γνωρίσουν τὸν Χριστὸν καὶ Θεόν. Καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἐδοκίμασαν, οὔτε ἔπαθαν αὐτὰ, δὲν γίνονται οὐδὲ συγγενεῖς Θεοῦ· ὅτι ἐκεῖνον ὁποῦ εἶναι ὑπὲρ πάντα νοῦν καὶ διάνοιαν, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ τὸν ἐννοήσῃ ὁ ἐδικός μας νοῦς ὁποῦ ἐκτίσθη ἀπὸ ἐκεῖνον, ἐὰν δὲν φωτισθῇ ἀπὸ αὐτὸν, καὶ ἂν δὲν ἑνωθῇ μὲ αὐτόν; καὶ καθὼς ἀπὸ αὐτὸν ἔλαβε τὸ εἶναι, τοιουτωτρόπως πάλιν ἀπὸ αὐτὸν θέλει ἀξιωθῇ νὰ ἴδῃ καὶ νὰ γνωρίσῃ αὐτὸν μὲ γνῶσιν ἄγνωστον, καὶ μὲ θεωρίαν ἀθεώρητον· ἀμὴ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἔγιναν τοιοῦτοι, οὔτε Πνεῦμα Ἅγιον ἔχουν, οὔτε τοῦ Χριστοῦ εἶναι, καὶ ἂς μὴ πλανῶνται· καὶ ὅταν λάβουν Πνεῦμα Ἅγιον, καὶ γένουν τοῦ Χριστοῦ, θέλει γένῃ εἰς αὐτοὺς σημεῖον βέβαιον, καὶ ἀπλανὲς ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει ὁ θεῖος Ἀπόστολος, ὅπου Πνεῦμα Κυρίου, ἐκεῖ ἐλευθερία· καὶ ἐλευθερίαν λέγει τὴν τελείαν λύτρωσιν ἀπὸ ὅλα τὰ πάθη, καὶ ἀπὸ τὰς ἐπιθυμίας τὰς κοσμικὰς, καὶ σαρκικάς· διὰ τοῦτο καὶ μετὰ ταῦτα λέγει· Οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ, ἤγουν οἱ δοῦλοι τοῦ Χριστοῦ, τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασι, καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις· καὶ πάλιν ἀλλοῦ λέγει· εἰδὲ Χριστὸς ἐν ἡμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν διὰ ἁμαρτίαν, τὸ δὲ Πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. Ὅποιος λοιπὸν δὲν γνωρίζει πῶς αὐτὰ, καὶ ὅσα ἀνωτέρω εἴπαμεν γίνονται φανερὰ εἰς τὸν ἑαυτόν του, ἂς κάθεται μοναχός του, καὶ ἂς κλαίῃ τὸν ἑαυτόν του, ὅτι ἀκόμι δὲν ἔγινε δοῦλος Χριστοῦ, ἀκόμι δὲν ἔγινε μέτοχος τῆς δόξης, καὶ Θεότητος τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ κατάστασίς του εἶναι ἀκόμι ἄδηλος· ὅθεν ἂς φροντίζῃ μάλιστα διὰ τὸν ἑαυτόν του, καὶ ἂς μὴ τὸν μέλλῃ διὰ τοὺς ἄλλους· ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν ὁ ἐμπαθὴς νὰ κρίνῃ τὰ ἔργα τῶν ἀδελφῶν του ἀπαθῶς, καθὼς οὐδὲ ὁ τυφλὸς δύναται νὰ ἴδῃ τὰ αἰσθητὰ πράγματα, καὶ ἂν τὰ βαστάζῃ εἰς τὰ χέριά του.

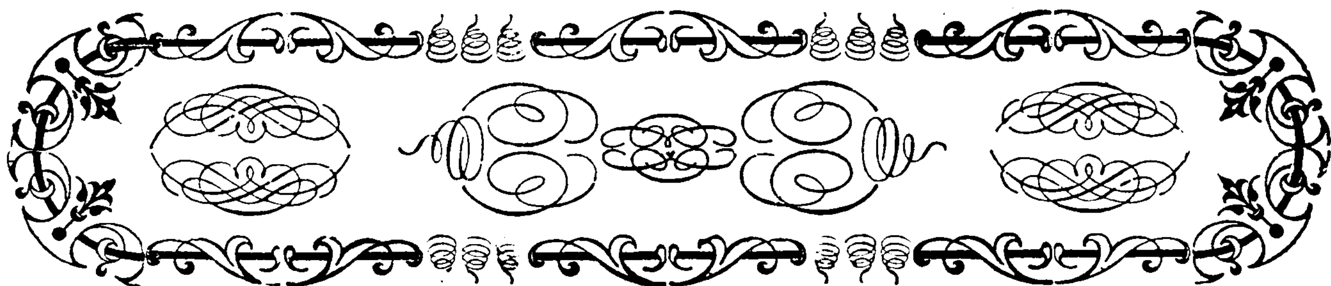
Ἀλλὰ παρακαλῶ σε ὦ Πάτερ νὰ παρακαλῇς τὸν Θεὸν διὰ ἐμένα τὸν ταλαίπωρον· καὶ ἂν δὲν τὸ κάμῃς διὰ κἀνένα ἄλλο αἴτιον, κάμετο κἂν διὰ ἀγάπην ἐκείνου ὁποῦ εἶπεν, ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν· καὶ πρέσβευε διὰ ἐμένα τὸν ἁμαρτωλὸν ὁποῦ εἶμαι μισημένος διὰ ἀγάπην Χριστοῦ· ὁποῦ εἶμαι διωγμένος μὲ τὸ νὰ θέλω νὰ ζῶ εὐσεβῶς ἐν Χριστῷ· ὁποῦ κατακρίνομαι ἀπὸ ὅλους, διατὶ θέλω νὰ τιμῶ τὸν πνευματικόν μου πατέρα, καὶ διδάσκαλον· ὁποῦ κηρύττομαι ἀπὸ αὐτοὺς, ὡσὰν αἱρετικὸς, διατὶ διδάσκω ὅλους νὰ ζητοῦν ἄνωθεν τὴν χάριν, καὶ τὴν ἐν γνώσει παρουσίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ὅτι χωρὶς αὐτὴν δὲν γίνεται συγχώρησις ἁμαρτημάτων, οὐδὲ δύναται τινὰς νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὰ πάθη, καὶ τὰς ἀλόγους ἐπιθυμίας, οὐδὲ νὰ γένῃ Υἱὸς Θεοῦ, οὐδὲ νὰ ἁγιασθῇ παντελῶς χωρὶς τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· Καὶ ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ μετέχουν ἀπὸ αὐτὰ τὰ χαρίσματα τοῦ Πνεύματος, ὄχι μόνον ἐλευθερώνονται ἀπὸ ὅλας τὰς ἐπιθυμίας, καὶ τὰ πάθη, καὶ τοὺς ἀπρεπεῖς λογισμοὺς, ἀλλὰ γίνονται καὶ Θεοὶ κατὰ χάριν, καὶ μένουν κοντὰ εἰς τὸν Θεὸν, καὶ γίνονται ἔξω σαρκὸς καὶ κόσμου· καὶ ὄχι μόνον αὐτοὶ εἶναι Ἅγιοι, καὶ ὡς ἀσώματοι ἐν τῷ κόσμῳ, ἀλλὰ καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους πιστοὺς τοὺς βλέπουν ὡς Ἁγίους, καὶ ὄχι μόνον ὡς Ἁγίους, ἀλλὰ καὶ ὡς Χριστὸν ἐνδεδυμένους, καὶ χριστοὺς καὶ αὐτοὺς γενομένους· καὶ ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν κάμῃ τοὺς ψυχικούς του ὀφθαλμοὺς τοιούτους, εἶναι φανερὸν πῶς δὲν ἔφθασεν ἀκόμι τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ, οὐδὲ ἐφωτίσθη ἀπὸ αὐτό· Ὅτι τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ χαρίζεται, διὰ νὰ βλέπεται ἀπὸ ὅλους ἐκείνους ὁποῦ

ἠξιώθησαν μὲ τὴν μετάνοιαν νὰ ἐμβοῦν εἰς αὐτό. Τὸ λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ φθάσῃ εἰς τοῦτο τὸ μέτρον ὅλους τοὺς ἀγαπᾷ, καὶ τοὺς τιμᾷ ὡσὰν τὸν Χριστὸν, καὶ δὲν καταφρονεῖ κἀνένα ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ φαίνονται εἰς ἡμᾶς πῶς εἶναι εὐτελεῖς, καὶ οὐτιδανοὶ, ἀλλ' οὐδὲ μισεῖ κἀνένα ἄλλον, οὐδὲ ὑβρίζει, οὐδὲ καταλαλεῖ, οὐδὲ κατηγορεῖ, οὐδὲ ὑποφέρει νὰ ἀκούῃ ἄλλους ὁποῦ νὰ κατηγοροῦν. Τοιοῦτοι (λέγω πρὸς αὐτοὺς) ἂς γένωμεν καὶ ἡμεῖς ἀδελφοί· διατὶ ἐὰν δὲν γένωμεν τοιοῦτοι, ἀδύνατον εἶναι νὰ ἐμβοῦμεν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· Καὶ ἐπειδὴ λέγω αὐτὰ καὶ κηρύττω πῶς ἔγινε τοιοῦτος ὁ πνευματικός μου Πατὴρ, διὰ τοῦτο κατηγοροῦμαι ἀπὸ ὅλους, ὡσὰν ὑπερήφανος, καὶ βλάσφημος· καὶ ὁ διάβολος ἀσύκωσε κατεπάνω μου τοὺς ὑπηρέτας του, καὶ πολεμεῖ νὰ μὲ κάμῃ νὰ παύσω ἀπὸ τὸ νὰ κηρύττω μὲ λόγους, καὶ νὰ κάμνω μὲ τὰ ἔργα τὰς παραγγελίας τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ τῶν Ἀποστόλων, καὶ ἀπὸ τὸ νὰ σπουδάζω νὰ ἀνακαινίσω τὴν Εὐαγγελικὴν πολιτείαν ὁποῦ τρόπον τινὰ, ἐπαλαιώθη, καὶ ἐκαταφρονήθη, διὰ νὰ μὴ θαρροῦν οἱ ἄνθρωποι, πῶς δύνανται νὰ σωθοῦν, χωρὶς νὰ λάβουν τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ χωρὶς ἀπάθειαν, καὶ πλανεθοῦν χωρὶς νὰ τὸ καταλάβουν, καὶ ἀπολεσθοῦν· διὰ τὰ ὁποῖα αὐτὰ ἀντὶ νὰ μοῦ χρεωστοῦν χάριτας πολλὰς, καὶ μυρίας, ὁποῦ τοὺς τὰ λέγω, καὶ τοὺς παρακινῶ νὰ ἔλθουν εἰς τὸ τέλειον τῆς ἀρετῆς· αὐτοὶ μάλιστα μὲ κατηγοροῦν, καὶ μὲ μισοῦν, καὶ μὲ ἀποστρέφονται, καὶ μὲ ἐπαράδωκαν, ὅσον ἀπὸ μέρος του, εἰς πεῖναν, καὶ δίψαν, καὶ θάνατον· ἐπειδὴ δὲν τοὺς πλανῶ, οὐδὲ τοὺς λέγω θαρρεῖτε, ὅλοι ἔχομεν νὰ σωθοῦμεν χωρὶς κόπους, καὶ πόνους, καὶ χωρὶς μετάνοιαν, καὶ χωρὶς ἀκριβῆ φύλαξιν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ· τὰ ὁποῖα ἐκεῖνοι ὁποῦ τὰ λέγουν, ἀνατρέπουν ὅλην τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῶν Ἀποστόλων του. Ἡμεῖς δὲ μὴ γένοιτο νὰ φρονῶμεν, ἢ νὰ λέγωμεν τὰ τοιαῦτα· ἀλλὰ νὰ λέγωμεν τοῦτο εἰς ὅλους μὲ παρρησίαν· ὅτι, ἐπειδὴ πιστεύομεν τὸν Χριστὸν ὡς Θεὸν ἀληθῆ, καὶ δεχόμεθα τοὺς Ἀποστόλους ὡς μαθητὰς αὐτοῦ ἔχομεν χρέος ἐξάπαντος νὰ φυλάττωμεν καὶ τὰς παραγγελίας τους, νὰ μετανοοῦμεν, καὶ νὰ κλαίωμεν μετὰ πόνου καρδίας διὰ κάθε παρακοὴν, καὶ παράβασιν ὁποῦ κάμωμεν τῶν ἐντολῶν του, ἐὰν ποθοῦμεν νὰ εἴμεθα Χριστιανοὶ ἀληθεῖς, καὶ ἐαν θέλωμεν νὰ ἀπολαύσωμεν τὰ ἀγαθὰ ὁποῦ μᾶς ὑπεσχέθη ὁ Θεός· τὰ ὁποῖα ἄμποτε νὰ ἀξιωθοῦμεν νὰ τὰ ἀπολαύσωμεν, χάριτι, καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ Πατρὶ πρέπει δόξα, ἅμα τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΟΓΔΟΗΚΟΣΤΟΣ Η΄.

Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει νὰ ποιμαίνῃ τὰ λογικὰ πρόβατα τοῦ Χριστοῦ, πρέπει πρῶτον νὰ στοχάζεται, καὶ νὰ ἐξετάζῃ μὲ ἀκρίβειαν τὸν ἑαυτόν του, καὶ τὴν κατάστασίν του, καὶ τότε νὰ διδάσκῃ τοὺς ἄλλους.

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς δὲν μακαρίζει ἐκεῖνον ὁποῦ διδάσκει μόνον τὰ καλὰ ἔργα, ἀλλὰ ἐκεῖνον ὁποῦ τὰ κάμνει πρῶτον, καὶ ὕστερα τὰ διδάσκει εἰς τοὺς ἄλλους· διότι λέγει εἰς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, «Μακάριος ὁ »ποιήσας καὶ διδάξας, οὗτος μέγας κληθήσεται »ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν». Διὰ τοῦτο καὶ οἱ θεῖοι Πατέρες τῆς ἐκκλησίας μας, δὲν ἔγραψαν, οὐδὲ ἐδίδαξαν κἀνένα καλὸν, ὁποῦ νὰ μὴ τὸ ἔκαμαν οἱ ἴδιοι, πρὸ τοῦ νὰ τὸ εἰποῦν· διατὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀκούουν τοὺς τοιούτους διδασκάλους, γίνονται προθυμώτεροι εἰς τὸ νὰ τοὺς μιμοῦνται εἰς τὰ καλὰ, ὅτι δὲν ὠφελοῦνται τόσον ἀπὸ τὰ λόγιά τους, ὅσον ὠφελοῦνται ἀπὸ τὰ ἔργα τους, καὶ παρακινοῦνται νὰ κάνουν καὶ ἐκεῖνοι τὰ ἴδια. Ἀλλὰ ἀλλοίμονον εἰς ἡμᾶς, ἀδελφοί μου, ὁποῦ κατηντήσαμεν εἰς τόσην μεγάλην αὐθάδειαν ἡμεῖς οἱ μοναχοὶ, ὁποῦ ἐπιχειριζόμεθα νὰ ποιμαίνωμεν τὰ λογικὰ πρόβατα τοῦ Χριστοῦ, χωρὶς νὰ ἔχωμεν τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀγωνιζόμεθα μὲ κάθε τρόπον νὰ λαμβάνωμεν τὴν ἀξίαν τῶν Ἀποστόλων, (ἀλλοίμονον εἰς ἐμένα τὸν τρισάθλιον) διὰ ἡδονὴν, καὶ ἀπόλαυσιν σώματος, καὶ διὰ κέρδος, καὶ τιμὴν ἀνθρωπίνην, καὶ ἀγοράζομεν μὲ ἄσπρα τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἀποστόλων, καὶ μήτε τὸν Θεὸν φοβούμεθα, μήτε τοὺς ἀνθρώπους ἐντρεπόμεθα. Καὶ ἀγκαλὰ κἀνένας ἄνθρωπος δὲν ἀποκοτᾷ ποτὲ νὰ ἀναβῇ εἰς θρόνον βασιλικὸν χωρὶς νὰ θέλῃ ὁ βασιλεύς· ἀλλὰ οὐδὲ κἀνένας ἀμαθὴς τολμᾷ ποτὲ νὰ λάβῃ τάξιν γραμματικοῦ, ἢ ῥήτορος· οὐδὲ κἀνένας ἀγράμματος νὰ γένῃ ἀναγνώστης νὰ διαβάζῃ παρρησίᾳ· μὲ ὅλα ταῦτα ἡμεῖς ζητοῦμεν, καὶ πέρνομεν τὴν ἀξίαν τῶν Ἀποστόλων, χωρὶς νὰ ἔχωμεν τὴν χάριν τῶν Ἀποστόλων, καὶ χωρὶς νὰ ἰδοῦμεν εἰς τὸν ἑαυτόν μας τοὺς καρποὺς τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καὶ πῶς ὑποφέρομεν, ἀδελφοί μου, νὰ συλλογισθοῦμεν μόνον αὐτὴν τὴν μεγάλην αὐθάδειαν; εἰπέτε μου, ἀγαπητοὶ, ἀνίσως αὐτὴ ἡ μεγάλη, καὶ πολυάνθρωπος χώρα, ἡ Κωνσταντινούπολις δηλαδὴ, εὕρισκε κἀνένα ξένον ἄνθρωπον ὁποῦ νὰ μὴν ἐμβῆκε ποτὲ εἰς τὸ βασιλικὸν παλάτι, ἀλλὰ νὰ εἶναι ἀγνώριστος καὶ εἰς τὸν βασιλέα, καὶ εἰς ὅλους τοὺς βασιλικοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὸν ἐπαρακαλοῦσε, καὶ τοῦ ἔλεγεν, ἡμεῖς νὰ σὲ κάμωμεν σπαθάρην τοῦ βασιλέως, καὶ νὰ ἐμβῇς μοναχός σου εἰς τὸ βασιλικὸν παλάτι, καὶ νὰ ὁμιλήσῃς μὲ τὸν βασιλέα διὰ τὸ καλόν μας, καὶ νὰ τὸν παρακαλέσῃς νὰ μᾶς κάμῃ τάδε, καὶ τάδε, ἆρά γε ἐκεῖνος ὁ ξένος ἄνθρωπος ἤθελε ἀποκοτήσῃ ποτὲ νὰ τὸ κάμῃ αὐτὸ, ἢ νὰ δεχθῇ τὸ ἀξίωμα ὁποῦ τοῦ ἔλεγαν; βεβαιότατα θέλει ὁμολογήσωμεν ὅλοι μας πῶς δὲν ἤθελε τολμήσῃ νὰ τὸ κάμῃ ποτὲ, ἀλλὰ καὶ ἐκείνους ὁποῦ τοῦ ἔλεγαν αὐτὰ, ἤθελε τοὺς κατηγορήσῃ, καὶ τοὺς καταφρονήσῃ ὡσὰν μωροὺς, καὶ ἔξω φρενῶν, καὶ δὲν ἤθελε δεχθῇ καὶ τὸ ἀξίωμα ὁποῦ τοῦ ἔλεγαν, ὡσὰν ὁποῦ τοῦ ἐπροξενοῦσεν, ὄχι τιμὴν, ἀλλὰ μάλιστα ἀτιμίαν, καὶ παίδευσιν βασιλικήν. Λοιπὸν ἐὰν δὲν ἠμποροῦμεν νὰ κάμωμεν τοιαῦτα εἰς τὰ ἀνθρώπινα πράγματα, ἀμὴ πῶς δὲν φρίττομεν, καὶ τρομάζομεν νὰ λαμβάνωμεν τὸ Ἀποστολικὸν ἀξίωμα μὲ τόσην αὐθάδειαν, καὶ νὰ πλησιάζωμεν εἰς τὸ ἀπρόσιτον φῶς τοῦ Βασιλέως τῶν βασιλευόντων Θεοῦ, καὶ νὰ γινώμεθα μεσῖται Θεοῦ, καὶ ἀν-

θρώπων; τὴν ἐπιχείρησιν τούτου τοῦ πράγματος μικρὴν τὴν λογιάζομεν, καὶ εὐχολοκαταφρόνητον; ἀλλοίμονον εἰς ἐμένα, ἀδελφοί μου· φοβοῦμαι πῶς ἐκατηντήσαμεν εἰς τελείαν σκότωσιν, καὶ ἀναισθησίαν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν γνωρίζομεν τὶ λογῆς μεγάλα, καὶ φοβερὰ πράγματα ἀποκοτοῦμεν νὰ ἐπιχειριζώμεθα· διατὶ ἂν τὸ ἐγνωρίζαμεν, δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ ἔλθωμεν ποτὲ εἰς τόσην μεγάλην αὐθάδειαν, καὶ ἀποκοτίαν, ὥστε ὁποῦ νὰ περιπαίζωμεν τὰ θεῖα, καὶ νὰ φυλάττωμεν περισσότερον φόβον, καὶ τιμὴν εἰς τὸν ἐπίγειον, παρὰ εἰς τὸν οὐράνιον Βασιλέα Χριστόν. Λοιπὸν ἂς μὴ παύσωμεν ἀπὸ τὸ νὰ ἐξετάζωμεν τὸν ἑαυτόν μας, καὶ νὰ σπουδάζωμεν ὅσον ἠμποροῦμεν νὰ ἐμποδίζωμεν ἀπὸ τέτοιαν ἐπιχείρησιν καὶ ἄλλους ὁποῦ ζητοῦν νὰ λάβουν ἀναξίως τοιαύτην ἐξουσίαν διὰ νὰ ἐλευθερώσωμεν καὶ αὐτοὺς ἀπὸ τὴν καταδίκην, καὶ νὰ ζήσωμεν καὶ ἡμεῖς πλέον ἀκίνδυνα. Ἐκεῖνος ὅμως ὁποῦ ἐξετάζει τὸν ἑαυτόν του μὲ ἀκρίβειαν, καὶ εὑρίσκει πῶς εἶναι ἐλεύθερος ἀπὸ κάθε φιλοδοξίαν, καὶ δὲν ἔχει ἴχνος κάθε ἡδονῆς, καὶ ἐπιθυμίας σωματικῆς, καὶ εἶναι καθαρὸς τελείως ἀπὸ τὴν φιλαργυρίαν, καὶ μνησικακίαν, καὶ ἔχει ἀοργησίαν, καὶ τελείαν πραότητα, καὶ ἀπόκτησεν εἰς τὸν Θεὸν τοιαύτην ἀγάπην, ὥστε ὁποῦ ὅταν ἀκούῃ μοναχὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, νὰ ἀνάπτῃ παρευθὺς ἀπὸ τὸν πόθον, καὶ νὰ χύνῃ δάκρυα, καὶ πρὸς τούτοις νὰ κλαίῃ καὶ διὰ τοὺς ἀδελφούς του, καὶ νὰ λογιάζῃ τὰ σφάλματα τῶν ἄλλων ὡς ἐδικά του, καὶ νὰ ἔχῃ ἐξ ὅλης του ψυχῆς τὸν ἑαυτόν του ἁμαρτωλότερον ἀπὸ ὅλους. Καὶ τέλος πάντων ἐὰν βλέπῃ εἰς τὸν ἑαυτόν του τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, πῶς τὸν φωτίζει πλουσιοπάροχα, καὶ κάμνει τὴν καρδίαν του ὡσὰν Ἥλιον· καὶ ἐὰν βλέπῃ τὸ θαῦμα τῆς βάτου πῶς γίνεται φανερὰ εἰς τὸν ἑαυτόν του, ὥστε ὁποῦ νὰ καίεται, μὲ τὸ νὰ εἶναι ἑνωμένη ἡ ψυχή του μὲ τὸ ἀπρόσιτον πῦρ τῆς Θεότητος, καὶ νὰ μὴ κατακαίεται, μὲ τὸ νὰ εἶναι ἐλευθερωμένη ἀπὸ κάθε πάθος· καὶ ἀκόμι ἐὰν ταπεινώνεται τοιουτωτρόπως, ὁποῦ νὰ λογιάζῃ τὸν ἑαυτόν του πῶς εἶναι ἀνάξιος, καὶ δὲν εἶναι ἱκανὸς διὰ τοιαύτην ἀξίαν, ἰξεύροντας τὴν ἀσθένειαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ὅμως ἔχει τὸ θάρρος του ὅλον εἰς τὴν θείαν χάριν, καὶ εἰς τὴν δύναμιν ὁποῦ δίδεται ἀπὸ αὐτήν, καὶ ἐπιχειρίζεται μὲ προθυμίαν τὸ πρᾶγμα, ἀναγκαζόμενος ἀπὸ τὴν ζέσιν τῆς χάριτος, καὶ ἀπορρίπτοντας κάθε ἀνθρώπινον λογισμόν, καὶ βάνωντας διὰ τοὺς ἀδελφούς του, καὶ τὴν ἰδίαν του ζωήν, διὰ νὰ πληρώσῃ μόνον τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ πλησίον· καὶ κοντὰ εἰς ὅλα αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν, ἐὰν ἔχῃ τὸν νοῦν του γυμνὸν ἀπὸ κάθε κοσμικὴν ἐνθύμησιν, καὶ εἶναι ἐνδεδυμένος τὸ λαμπρὸν φόρεμα τῆς ταπεινώσεως, ὥστε ὁποῦ μήτε εἰς ἐκείνους ὁποῦ συνεργοῦν διὰ τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν νὰ ἔχῃ περισσοτέραν σχέσιν, καὶ ἀγάπην, μήτε εἰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ἐναντίοι νὰ ἔχῃ τελείως κακὴν καρδίαν, καὶ νὰ τοὺς μισῇ· ἀλλὰ νὰ εἶναι ἴσια εἰς ὅλους μὲ ἀγαθότητα, καὶ ἁπλότητα, καὶ ἀκακίαν τῆς καρδίας του· καὶ μὲ ὅλα ταῦτα μηδὲ τότε πάλιν νὰ ἀποκοτήσῃ νὰ λάβῃ τὴν ἀξίαν χωρὶς τὴν βουλήν, καὶ ἄδειαν τοῦ πνευματικοῦ του Πατρός· ἀλλὰ πρέπει νὰ ταπεινωθῇ, καὶ νὰ τὸ κάμῃ μὲ τὴν προσταγήν, καὶ τὴν εὐχήν του, καὶ νὰ δεχθῇ τὴν προστασίαν ἐκείνην διὰ μοναχὴν τὴν σωτηρίαν τῶν ἀδελφῶν· Ἐὰν ὅμως ἰξεύρῃ, πῶς ὁ πνευματικός του Πατὴρ ἔχει τὴν αὐτὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἐκαταξιώθη νὰ λάβῃ τὴν αὐτὴν γνῶσιν, καὶ σοφίαν, διὰ νὰ μὴ τοῦ εἰπῇ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ἐναντία εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ κατὰ τὸ αὐτὸ χάρισμα καὶ μέτρον νὰ τοῦ εἰπῇ ἐκεῖνα ὁποῦ ἀρέσουν εἰς τὸν Θεόν, καὶ συμφέρουν εἰς τὴν ψυχήν του, διὰ νὰ μὴν εὑρεθῇ πῶς ὑπακούει εἰς ἄνθρωπον, καὶ ὄχι εἰς Θεόν, καὶ ξεγυμνωθῇ ἀπὸ τὴν δόξαν του, καὶ ἀπὸ τὸ θεῖον χάρισμα τὸ ὁποῖον τοῦ ἐδόθη· διατὶ ἐὰν εὕρῃ συνεργὸν καλὸν καὶ σύμβουλον πνευματικὸν ἄνδρα, ἡ ἐπιχείρησίς του θέλει εἶναι πλέον ἀκίνδυνος, καὶ τὸ φρόνημά του θέλει γένῃ ταπεινότερον. Λοιπὸν ἀνίσως βλέπωντας βλέπῃ, θέλει εὕρῃ ἀληθινὰ ὅλα αὐτὰ ὁποῦ εἶπα, καὶ ἄλλα περισσότερα ἀπὸ αὐτά, τὰ ὁποῖα θέλει τὰ γνωρίσει ἀφ' ἑαυτοῦ του· ἢ καλλίτερα νὰ εἰπῶ, θέλει τὰ μάθῃ ἀπὸ τὸν Ἥλιον τῆς δικαιοσύνης, ἀνίσως εἶδε καμμίαν φορὰν τὸν Ἥλιον. Εἶδε καὶ ἡ πρόβλησις εἶναι τοιαύτη, καὶ τοιουτωτρόπως δύσκολος, καὶ δυσκολονόητος εἰς τὸ νὰ γένῃ κατὰ Θεόν, πολὺ περισσότερον θέλει εἶναι δύσκολος ἡ ἐπιχείρησις, καὶ ἡ κυβέρνησις τῶν πραγμάτων· Ὁμοίως καὶ ἡ ὑπομονὴ ὁποῦ πρέπει νὰ κάμῃ εἰς τοὺς πειρασμοὺς ὁποῦ ἔχουν νὰ τοῦ ἀκολουθήσουν, καὶ ἡ λεπτοτάτη διάκρισις ὁποῦ πρέπει νὰ ἔχῃ εἰς τοὺς πολέμους ὁποῦ

ἔχουν νὰ συμβοῦν εἰς αὐτόν. Ὅθεν πρόσεχε καλὰ, πνευματικὲ Πάτερ, καὶ κοίταζε προσεκτικὰ τὴν καρδίαν σου, καὶ μάλιστα καθάρισε τὸν ὀφθαλμὸν τῆς διανοίας σου, καὶ φύλαττε αὐτὸν καθαρὸν, ἀθόλωτον, διὰ μέσου τοῦ ὁποίου ἠμπορεῖς νὰ κοιτάζῃς καὶ τὴν καρδίαν σου, καὶ νὰ διακρίνῃς ὀρθῶς τὰ πράγματα ὁποῦ ἐδόθησαν εἰς τὰς χεῖράς σου, καὶ εἰς τὴν προστασίαν σου, καὶ μάλιστα τὰς ὑποθέσεις τῶν πατέρων καὶ ἀδελφῶν, καὶ νὰ τὰ οἰκονομῇς ὅλα καθὼς πρέπει. Διατὶ, καθὼς ἀκούεις, ἡ συνάθροισις τῶν ἀδελφῶν εἶναι σῶμα, καὶ ὁ προεστὼς εἶναι κεφαλή· καὶ καθὼς τὰ ἄλλα μέρη τοῦ σώματος ἔχει κάθε ἕνα μίαν ἐνέργειαν, ὡσὰν νὰ εἰποῦμεν τὸ ποδάρι νὰ περιπατῇ· τὸ χέρι νὰ πιάνῃ καὶ νὰ ἐργάζεται, ἡ δὲ κεφαλὴ εἶναι ἡ σύστασις ὅλου τοῦ σώματος, ὡσὰν ὁποῦ ἔχει εἰς τὸν ἑαυτόν της, ὅλας τὰς αἰσθήσεις καὶ τὸν νοῦν, καὶ αὐτὸν τὸν λόγον· ἔτσι καὶ οἱ ἀδελφοὶ ὁποῦ εἶναι εἰς τὸ μοναστῆρι, ὅλοι δὲν κάμνουν ὅλας τὰς ἀρετὰς, ἀμὴ ἄλλος κάμνει ἄλλην, καὶ ἄλλος ἄλλην. Ὅθεν μετὰ βίας νὰ εὕρῃς εἰς ἕνα ἀδελφὸν μίαν, ἢ δύω ἀρετὰς εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν, καὶ τοῦτο δὲν εἶναι τίποτετε παράδοξον, διατὶ οἱ ἀδελφοὶ εἶναι μέλη ἐκ μέρους· ἀλλὰ ὁ προεστὼς ἔχει χρέος νὰ ἔχῃ ὅλας τὰς ἀρετάς· καὶ ὄχι τὰς ψυχικὰς μοναχὰ, ἀμὴ καὶ τὰς σωματικάς· μαζὴ μὲ τὰς ἀρετὰς νὰ ἔχῃ μάλιστα, καὶ αὐτὰ τὰ μυστικὰ, καὶ μεγάλα χαρίσματα· διατὶ καθὼς ἡ κεφαλὴ τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ εἶναι ἀπέξω εὔμορφη, καὶ στολισμένη, ἀνίσως δὲν ἔχῃ τὸν νοῦν, καὶ τὰς αἰσθήσεις σωστὸς, καὶ ὑγιεῖς, εἶναι ἀχρεῖα, καὶ ἄτιμη εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους· ἔτζι καὶ ὁ προεστὼς δὲν πρέπει νὰ στολίζεται, καὶ νὰ λαμπρύνεται μὲ τὰς σωματικὰς, καὶ ψυχικὰς ἀρετὰς μοναχὰ, ἀλλὰ πρέπει νὰ καλλωπίζεται περισσότερον καὶ μὲ τὰ πνευματικὰ χαρίσματα· διατὶ αἱ ἀρεταὶ κατορθώνονται ἀπὸ τὴν ἐδικήν μας προθυμίαν, καὶ ἐπιμέλειαν, καὶ συνάγονται μὲ τοὺς ἐδικούς μας ἀγῶνας, καὶ κόπους, ἀμὴ τὰ πνευματικὰ χαρίσματα εἶναι φιλοδωρήματα ὁποῦ χαρίζονται ἀπὸ τὸν Χριστὸν εἰς ὅσους ἀγωνίζονται· ὡσὰν νὰ εἰποῦμεν· ἡ νηστεία, καὶ ἡ ἐγκράτεια εἶναι ἀρετὴ, διατὶ μαραίνουν τὰς ἡδονὰς, καὶ ἐπιθυμίας, καὶ καταστέλλουν τὰς πυρώσεις τοῦ σώματος· καὶ αὐτὰ εἶναι ἔργον τῆς ἐδικῆς μας προαιρέσεως· ἀμὴ τὸ νὰ νηστεύῃ τινὰς, καὶ νὰ ἐγκρατύνεται χωρὶς θλίψιν καὶ πόνον, καὶ νὰ φθάσῃ εἰς καθαρότητα, καὶ τελείαν ἀπάθειαν, τοῦτο εἶναι χάρισμα τοῦ Θεοῦ πολλὰ ὑψηλόν· πάλιν τὸ νὰ κρατῇ τινὰς τὴν ὀργὴν καὶ τὸν θυμὸν εἶναι εἶναι ἔργον ἐδικόν μας, καὶ χρειάζεται ἀγῶνα μεγάλον, καὶ κόπον πολύν· ἀμὴ τὸ νὰ νὰ μὴ συγχίζεται τελείως, καὶ νὰ ἀποκτήσῃ ἀταραξίαν καρδίας, καὶ τελείαν πραότητα, τοῦτο εἶναι ἐνέργεια μόνου τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς τοῦ ὑψίστου· καὶ πάλιν τὸ νὰ διαμοιράσῃ τινὰς ὅλα του τὰ ὑπάρχοντα εἰς τοὺς πτωχοὺς, καὶ νὰ γένῃ πτωχὸς, καὶ νὰ ζητᾷ ἐλεημοσύνην, τοῦτο εἶναι τῆς ἐδικῆς μας θελήσεως· ἀμὴ τὸ νὰ μὴν ἐπιθυμῇ κἀνένα πρᾶγμα, καὶ νὰ ὑποφέρῃ μετὰ χαρᾶς τὴν κάμινον τῆς πτωχείας, τοῦτο εἶναι ἐνέργεια μυστικὴ τοῦ Θεοῦ· ἔτζι καὶ κάθε καλὸν ἔργον ὁποῦ γίνεται κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἀρετὴ λέγεται· ἀλλὰ καθὼς ὁ γεωργὸς ὁποῦ σκάπτει, καὶ δουλεύει τὴν γῆν, καὶ σπέρνει τοὺς σπόρους, κοπιάζει μοναχὰ, ἀμὴ τὸ νὰ φυτρώσουν οἱ σπόροι καὶ νὰ κάμουν καρπὸν εἶναι δῶρον τοῦ Θεοῦ, παρόμοια γίνεται καὶ εἰς τὰ πνευματικὰ, διατὶ ἐδικόν μας εἶναι τὸ νὰ κάμωμεν κάθε καλὸν ἔργον, καὶ νὰ σπείρωμεν τὰ σπέρματα τῶν ἀρετῶν μὲ κόπον, καὶ ἀγῶνα πολὺν, ἀμὴ τὸ νὰ βρέξῃ ὁ Θεὸς τὴν βροχὴν τῆς χάριτός του, καὶ τῆς φιλανθρωπίας του, καὶ νὰ κάμῃ καρποφόρον τὴν ἄκαρπον γῆν τῶν καρδιῶν μας, εἶναι χάρισμα, καὶ ἔλεος μόνου τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ νοτισθῇ ἀπὸ τὴν θείαν χάριν ὁ σπόρος τοῦ λόγου ὁποῦ ἐσπάρθη μέσα εἰς τὰς καρδίας μας, καὶ νὰ φυτρώσῃ, καὶ νὰ μεγαλώσῃ νὰ γένῃ δένδρον μέγα, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ· πρέπει λοιπὸν ἐσὺ ὁποῦ εἶσαι ποιμὴν τῶν προβάτων τοῦ Χριστοῦ νὰ ἀποκτήσῃς κάθε ἀρετὴν, καὶ σωματικὴν, καὶ πνευματικὴν, ὡσὰν ὁποῦ εἶσαι κεφαλὴ τοῦ λοιποῦ σώματος τῶν ἀδελφῶν, διὰ νὰ κοιτάζουν οἱ ἀδελφοὶ εἰς ἐσένα, ὡσὰν εἰς πρωτότυπον τῶν καλῶν, καὶ νὰ τυπώσουν καὶ ἐκεῖνοι εἰς τὸν ἑαυτόν τους καλοὺς, καὶ βασιλικοὺς χαρακτῆρας· ὅθεν ἡ τρουμπέτα ἡ ἐδική συυ ἂς μὴ παύσῃ ποτὲ ἀπὸ τὸ νὰ φωνάζῃ· καὶ εἰς ἄλλους ἀδελφοὺς πρόλεγε τὸ σπαθὶ, ἤγουν τὴν ὀργὴν τοῦ ὁποῦ ἔρχεται εἰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ἀπειθεῖς, καὶ ἀνυπότακτοι, διὰ νὰ τοὺς διορθώσῃς, ἢ ἐὰν καὶ παρακούσουν, νὰ γλυτώσῃς τὴν ἐδικήν σου ψυχὴν ἀπὸ τὴν φοβερὰν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ· ἄλλους πάλιν νουθέτα

τους, δίδασκέ τους, παρακίνα τους εἰς τὸ καλόν· καὶ μερικαῖς φοραῖς ἐκείνους ὁποῦ χρειάζονται ἐλέγχους, καὶ ὀνειδισμοὺς μὴ λείπῃς εὐκαίρως, ἀκαίρως νὰ τοὺς ἐλέγχῃς, νὰ τοὺς ἐπιτιμᾷς, νὰ τοὺς ἐμποδίζῃς ἀπὸ τὰς κακάς τους ἐπιχειρήσεις, καθὼς σοῦ παραγγέλλει ὁ θεῖος Παῦλος. Ἄνοιξετὰ σπλάγχνα σου ἐξίσου εἰς ὅλους τοὺς ἀδελφούς· καὶ τὴν ἀγάπην νὰ τὴν ἔχῃς ἴσια εἰς ὅλους, ἀμὴ τὴν τιμὴν νὰ τὴν ἀποδίδῃς εἰς κάθε ἕνα κατὰ τὴν ἀρετήν του, καθὼς τοῦ πρέπει, μὴ προτιμῶντας καλλίτερα ἀπὸ τὸν ἐνάρετον, καὶ πνευματικὸν ἄνδρα, μηδὲ ἐκεῖνον ὁποῦ ἔχεις πρῶτον εἰς τὰς διακονίας τοῦ Μοναστηρίου· διατὶ οἱ διακονηταὶ εἶναι εἰς τὴν τάξιν τῶν ἑπτὰ Διακόνων ὁποῦ φανερώνουν ἡ πράξες τῶν Ἀποστόλων· οἱ ὁποῖοι εἶναι καὶ ὡς πνεύματα λειτουργικὰ ὁποῦ στέλλονται εἰς διακονίαν, καὶ ἀνίσως κάμνουν τὴν διακονίαν τους ἐμπιστευμένα, καὶ χωρὶς κἀνένα δόλον, ὡσὰν καὶ ἐκείνους τοὺς ἑπτὰ διακόνους, λαμβάνουν πληρωμὴν μεγάλην ἀπὸ τὸν Θεόν, καθὼς τοὺς πρέπει, καὶ εἰς ταύτην τὴν ζωήν, καὶ εἰς τὴν ἄλλην. Ἀμὴ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀγωνίζονται εἰς τὴν προσευχήν, καὶ εἰς τὴν ἡσυχίαν, καὶ εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ λόγου, καὶ γυμνάζονται μὲ ὑπομονὴν εἰς τὰς ἀρετάς, καὶ εἰς τὰ καλὰ ἔργα, ἐκεῖνοι μαζὴ μὲ ἐσένα εἶναι εἰς τὴν τάξιν αὐτῶν τῶν κορυφαίων Ἀποστόλων· τοὺς ὁποίους ἀδελφοὺς θέλει ἔχει συνεργοὺς εἰς τὸ Εὐαγγέλιον τῆς πνευματικῆς σου διδασκαλίας, διὰ νὰ ἀναδέχωνται τὰ βάρη τῶν ἀδελφῶν, καὶ νὰ σὲ ἐλαφρώνουν ἀπὸ τοὺς κόπους, μὲ τὸ νὰ εὑρίσκωνται ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἐπιλοίπους ἀδελφούς, ὡσὰν πολύτιμα πετράδια. Μὴ ζητῇς νὰ ἔχῃς ἀνάπαυσιν σώματος, οὐδὲ καμμίαν ἀπόλαυσιν· καὶ τὰς νύκτας, καὶ τὰς ἡμέρας νὰ τὰς ἐξοδεύῃς εἰς τὴν φροντίδα τῶν ψυχῶν ὁποῦ ἐμπιστεύθης ἀπὸ τὸν Θεόν, διὰ νὰ μὴ πέσῃ καμμία ἀπὸ αὐτὰς εἰς τὰ δόντια τοῦ ἐχθροῦ, καὶ νικηθῇ, ἢ ἀπὸ τὴν κακὴν ἐπιθυμίαν, ἢ ἀπὸ τὸν ἄλογον θυμόν, ἢ ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς τῆς κενοδοξίας· ἀλλὰ νὰ φυλάξῃς ὅλον σου τὸ ποίμνιον σῶον, καὶ ὁλόκληρον, καὶ νὰ τὸ παραστήσῃς εἰς τὸν ἀρχιποίμενα Χριστὸν τὸν Θεόν, ὅλον καρποφόρον, γεμάτον ἀπὸ ἀρετάς, καὶ φωτισμένον μὲ θείαν γνῶσιν, καὶ νὰ μὴν ἔχῃς κἀνένα ψωριασμένον, ἢ κουτζόν, ἢ μισερὸν τελείως· καὶ ἐὰν ἐπιμεληθῇς τοιουτοτρόπως θέλει σώσεις πολλούς, κάμνωντάς τους τελείους, ὁποῦ νὰ μὴ τοὺς λείπῃ παντελῶς κἀνένα καλόν, καὶ προσφέρωντάς τους εἰς τὸν Χριστόν σου ὅλους ἁγνούς, ὅλους καθαροὺς ἀπὸ ἀκάθαρτα ἔργα, θέλει ἀξιωθῇς νὰ λάβῃς ἀπὸ τὸν Θεὸν μεγάλας ἀνταποδόσεις, καὶ νὰ συγκατοικήσῃς εἰς τὰς σκηνὰς τῶν Ἀποστόλων, καὶ ποιμένων τοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ συμβασιλεύῃς μὲ αὐτὸν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ αἰωνίως. Ὅθεν ἡ ζωή σου πρέπει νὰ εἶναι ἐμπρὸς εἰς τοὺς ἀδελφούς, καὶ Πατέρας σου ὡσὰν ἕνας τύπος, διὰ νὰ πέρνουν παράδειγμα οἱ ἀδελφοί· νὰ μὴν ἀγαπᾷς ὕλας, μήτε δόξας, μήτε ἡδονὰς καὶ ἀπολαύσεις, μήτε τραπέζια, καὶ φαγητά, καὶ κρασιά, μήτε στολίδια· νὰ μὴν εἶσαι κενόδοξος· θυμώδης· ὑβριστής· μνησίκακος· ἀποδίδωντας κακὸν ἀντὶ κακοῦ· ἀλλὰ νὰ εἶσαι μάλιστα ἀκτήμων· νὰ μισῇς τὴν ξεφάντωσιν· τὴν τιμήν, καὶ κάθε καλοπάθειαν σαρκικήν· νὰ εἶσαι ταπεινός· πτωχός· εὐκολοκατάνυκτος· ἥμερος· πρᾶος· χωρὶς θυμόν· ἀφιλάργυρος· μέτριος· ἥσυχος· εὔτακτος· ὑπομονητικός· ἐγκρατευτής· ἀμέριμνος· ἄγρυπνος· πρόθυμος· ζηλωτής· νὰ φροντίζῃς διὰ τὰς ψυχὰς ὁποῦ ἔχεις εἰς τὴν ἐπίσκεψίν σου, ὡσὰν ἐδικά σου μέλη· καὶ ἂν κάμῃ χρεία νὰ βάνῃς καὶ τὴν ζωήν σου κάθε ἡμέραν διὰ αὐτάς, καὶ νὰ μὴ προτιμᾷς κἀνένα ἄλλο πρᾶγμα τοῦ κόσμου τούτου, περισσότερον ἀπὸ τὴν ἀγάπην τῶν ἀδελφῶν· καὶ ἐπειδὴ σὺ ἐπροκρίθης ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους διὰ νὰ ποιμαίνῃς τὰ λογικὰ πρόβατα τοῦ Χριστοῦ, πρέπει κατὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου νὰ εἶσαι ὁ πλέον κατώτερος ἀπὸ ὅλους κατὰ τὸ φρόνημα, καὶ τὴν κατὰ Θεὸν ταπείνωσίν σου· καὶ νὰ βαστάζῃς ὡς δυνατὸς τὰς ἀσθενείας τῶν ἀδυνάτων, καὶ ὡς ἰατρὸς νὰ ἰατρεύῃς τὰς ἀρρωστίας τῶν ἀδελφῶν ὁποῦ εἶναι ἄρρωστοι κατὰ τὴν ψυχήν· καὶ ὡς ποιμὴν νὰ ἐπιστρέφῃς τὸ πλανώμενον πρόβατον· καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ εἶναι καλὰ νὰ τὸ ἐπιμεληθῇσαι νὰ προκόπτῃ εἰς τὰς ἀρετάς· ἐκεῖνο δὲ ὁποῦ εἶναι ψωριασμένον, καὶ δεν εἶναι ἐλπὶς διὰ νὰ ἰατρευθῇ, νὰ τὸ χωρίζῃς ἀπὸ τὴν ποίμνην σου, διὰ νὰ μὴ ψωριάσουν καὶ τὰ ἐπίλοιπα πρόβατα· καὶ ἀγωνίζου, τέκνον μου ἐν Κυρίῳ, μὲ μεγάλην ἐπιμέλειαν νὰ αὐξάνῃς τὸ ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ· μὴ ξεκλίνῃς εἰς ἀναπαύσεις, καὶ καλοπαθείας τοῦ σώματος, θησαυρίζωντας τὰ πράγματα τοῦ Μοναστηρίου διὰ τὴν ἀπόλαυσίν σου, καὶ ὄχι διὰ τοὺς ἀδελφούς· μὴν ἀγαπᾷς νὰ εὐγαίνῃς συχνὰ ἀπὸ τὸ μοναστῆρι, ὅτι φθάνει νὰ εὐγαίνῃς

μίαν φορὰν τὸν μῆνα διὰ τὰς πλέον ἀναγκαιοτέρας χρείας τοῦ Μοναστηρίου, τὰς δὲ ἄλλας ἄς τὰς κάμνουν οἱ διακονηταὶ, διὰ νὰ μὴν ἔχῃς ἐσὺ περισπασμοὺς, ἀλλὰ νὰ καταγίνεσαι εἰς τὸ νὰ κατηχῇς, καὶ νὰ διδάσκῃς τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ νὰ ἐπιμελῆσαι τὰς ψυχάς τους. Μὴν ἑτοιμάζῃς φαγητὰ διάφορα, καὶ ἐκλεκτὰ διὰ τὸν ἑαυτόν σου, καὶ διὰ τοὺς ἀδελφοὺς καταφρονεμένα, καὶ εὐτιδανὰ, καὶ ἀνάρτητα, καὶ ἐσὺ νὰ πίνῃς τὸ καλὸν κρασὶ, καὶ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς νὰ δίδῃς τὸ ὀξοινόν· ἀλλὰ ἡ τράπεζα νὰ εἶναι κοινὴ εἰς ἐσὲ, καὶ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς ἢ μὲ λάχανα βρασμένα, καὶ σπέρματα, ἢ μὲ ψάρια τὴν Κυριακὴν, καὶ τὰς δεσποτικὰς ἑορτὰς, ἔξω μόνον ὅταν σοῦ τύχουν φίλοι, ἢ ἀσθένεια· ἡ ἐδική σου διακονία νὰ εἶναι ἡ ψυχικὴ ἐπιμέλεια τῶν ἀδελφῶν· τὰς δὲ διακονίας τοῦ μοναστηρίου νὰ τὰς δίδῃς εἰς εὐλαβεῖς, καὶ θεοφοβουμένους ἀδελφοὺς, τοὺς ὁποίους νὰ τοὺς ἐξετάζῃς ἐσὺ εἰς ὅλας τὰς διακονίας, κατὰ τὴν παράδοσιν τοῦ ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου. Νὰ μὴ θυμώνεσαι ἐναντίον εἰς τοὺς ἀδελφοὺς χωρὶς καμμίαν ἀφορμὴν ὁποῦ νὰ προξενῇ κίνδυνον ψυχῆς· μάλιστα μὲ λόγον ἥμερον νὰ τοὺς διδάσκῃς πῶς πρέπει νὰ εὑρίσκωνται ἀνάμεσα εἰς τὴν ἀδελφότητα. Τοὺς νέους, καὶ ἀρχαρίους νὰ τοὺς παραγγέλλῃς νὰ εἶναι συνεσταλμένοι, διὰ νὰ μὴ προξενοῦν βλάβην εἰς ἐκείνους ὁποῦ τοὺς βλέπουν μὲ τὴν παρρησίαν τους, καὶ μὲ τὰ ἄτακτα ἔργα τῆς νεότητος. Ἐκείνους ὁποῦ ἔχουν πολὺν καιρὸν εἰς τὴν ἄσκησιν νὰ τοὺς νουθετῇς νὰ ὑποφέρουν τοὺς πειρασμοὺς, νὰ ταπεινοφρονοῦν, νὰ πενθοῦν, νὰ ἐπιμελοῦνται τὴν προσευχήν τους, καὶ νὰ γίνωνται καλὸν παράδειγμα ὠφελείας εἰς τοὺς λοιποὺς μὲ τὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν. Τοὺς ἱερεῖς νὰ τοὺς διδάσκῃς τὴν εὐλάβειαν, τὴν ἡσυχίαν, τὴν μελέτην τῶν θείων γραφῶν, τὴν μάθησιν τῶν Ἀποστολικῶν κανόνων, καὶ παραδόσεων, καὶ τὴν ἀκρίβειαν τῶν δογμάτων τῆς πίστεως, τὴν καθαρότητα τῆς καρδίας, τὴν ἀδιάλειπτον προσευχὴν, καὶ κατάνυξιν, καὶ τὸ νὰ παραστέκωνται μὲ φόβον πολὺν εἰς τὸ Ἅγιον βῆμα, καὶ νὰ γίνωνται μὲ λόγον, καὶ ἔργον εἰς ὅλους τοὺς ἀδελφοὺς θεϊκὸν ἅλας, καὶ φῶς, καὶ νὰ ἔχουν εἰς τὸν ἑαυτόν τους λόγον ζωῆς· εἰδὲ καὶ κάμῃ χρεία καμμίαν φορὰν νὰ θυμωθῇς μὲ τρόπον εὔλογον ἐναντίον εἰς τοὺς ἀτάκτους, καὶ νὰ τοὺς παιδεύσῃς μὲ ῥάβδον παιδείας, διὰ νὰ κόψουν τὸ κακὸν, καὶ τὴν κακήν τους συνήθειαν, δὲν εἶναι καὶ τοῦτο κακὸν, οὐδὲ ἀσυνήθισον εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ· καὶ μάρτυς τοῦ λόγου εἶναι ὁ Ἰησοῦς, ὁ ὁποῖος ἐκτύπησε μὲ τὸ πλεγμένον σχοινίον τοὺς ἀπειθεῖς ἰουδαίους ὁποῦ ἔκαμαν τὸν οἶκον τῆς προσευχῆς ἐργαστήριον πραγματείας, καὶ ἀνέτρεψε τὰς τραπέζας τῶν σαράφιδων ὁποῦ εἶχαν τὰ ἄσπρα· διατὶ κάθε πρᾶγμα ὁποῦ γίνεται, ἢ διὰ νὰ ἐμποδίσῃ, καὶ διώξῃ τὴν κακίαν, ἢ διὰ νὰ βοηθήσῃ, καὶ διαφεντεύσῃ τὸ καλὸν, καὶ τὴν ἀρετὴν, εἶναι ἐπαινετὸν, καὶ θεάρεστον. Τὰ πράγματα τοῦ μοναστηρίου νὰ τὰ φυλάττῃς καλὰ, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι ἀφιερωμένα εἰς τὸν Θεὸν, ὅτι καὶ διὰ τὸ παραμικρὸν μέλλεις νὰ δώσῃς λόγον εἰς τὸν Θεόν· τοὺς δὲ γονεῖς σου, καὶ συγγενεῖς σου, ὅν εἶναι πτωχοὶ, θέλει τοὺς κυβερνήσεις ἁπλῶς, ὡσὰν καὶ ἄλλους πτωχοὺς, δίδωντάς τους μόνον τὰ ἀναγκαῖα τῆς ζωῆς τους. Μὴ παραβλέψῃς μηδὲ τὸ παραμικρὸν ὁποῦ γίνεται ἔξω ἀπὸ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ διὰ καταστροφὴν Ἀποστολικῶν, καὶ συνοδικῶν κανόνων, καὶ διατάξεων, καὶ διὰ κατηγορίαν, καὶ ἀτιμίαν τῆς Εὐαγγελικῆς πολιτείας, καὶ διὰ καταφρόνησιν τῆς καταστάσεως τῶν μοναχῶν, διὰ νὰ δείξῃς πῶς εἶσαι πρᾶος, καὶ νὰ σὲ ἐπαινέσουν οἱ ἄνθρωποι· ἀλλὰ μιμούμενος τὸν Χριστὸν καὶ Θεόν σου, καὶ ταράσσωντας τὸν ἑαυτόν σου χωρὶς πάθος θυμοῦ, διαφέντευσε, ὅσον δύνασαι, τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς ἱεροὺς κανόνας· καὶ κοντὰ εἰς αὐτὰ νὰ ἐξετάζῃς μὲ ἀκρίβειαν καὶ τοὺς λογισμοὺς τοῦ κάθε ἑνὸς, καὶ νὰ τοὺς παραγγέλλῃς νὰ εὐλαβοῦνται, καὶ νὰ συστέλλωνται ἀπὸ τὸ Ἅγιον βῆμα, καὶ τὰ ἱερὰ σκεύη τοῦ ναοῦ· διατὶ οἱ ἱερεῖς μοναχὰ, καὶ οἱ ἁγιασμένοι, καὶ εὐλαβέστατοι μοναχοὶ ὁποῦ μεταλαμβάνουν τὰ ἄχραντα μυστήρια, εἶναι συγχωρημένον ἀπὸ τοὺς Πατέρας τῆς ἐκκλησίας μας, νὰ ἐμβαίνουν εἰς τὸ Ἅγιον βῆμα, καὶ νὰ πιάνουν τὰ Ἅγια σκεύη· ἀμὴ οἱ ἄλλοι ἀδελφοὶ, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ περιπατοῦν ἄτακτα, πρέπει νὰ ἐμποδίζωνται ἀπὸ ἐσὲ διὰ νὰ μὴν ἐμβαίνουν εἰς τὸ Ἅγιον βῆμα, καὶ πιάνουν τὰ Ἅγια σκεύη. Διατὶ ἴξευρε καλῶς πῶς ὁ δικαιοκρίτης Θεὸς κόπτει τὴν ζωὴν πολλῶν μὲ τὸ νὰ καταφρονοῦν τὰ τοιαῦτα, καὶ τὸ αἷμά τους ἐξ ἅπαντος θέλει ζητηθῇ ἀπὸ τὰ χέριά σου, διατὶ ἐσὺ ἐπαράβλεπες, καὶ τοὺς ἄφινες νὰ καταφρονοῦν τὰ θεῖα. Αὐτὰ ὁποῦ εἶπα, καὶ ἄλλα ἀκόμη

περισσότερα ἀπὸ αὐτὰ πρέπει νὰ τὰ ἰξεύρῃς μὲ ἀκρίβειαν ἐσὺ ὁ ποιμὴν τῶν προβάτων τοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ τὰ κάμνῃς μὲ κάθε προθυμίαν διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ποιμνίου σου. Ὅθεν ἀνίσως ἐγνώρισες τὸν ἑαυτόν σου πῶς ἔφθασες εἰς αὐτὰ τὰ μέτρα, καὶ ἔλαβες τὰ τοιαῦτα χαρίσματα, ὥςε ὁποῦ ὅλοι ἐκεῖνοι ὁποῦ πλησιάζουν εἰς ἐσὲ νὰ φωτίζωνται ἀπὸ τὸ φῶς τῶν καλῶν ἔργων, καὶ τῆς ἐνθέου σοφίας, καὶ γνώσεως ὁποῦ ἐκλάμπει ἀπὸ ἐσὲ, ποίμαινε μὲ θάρρος τὰ πρόβατα τοῦ Χριστοῦ μὲ τὸν σοφὸν λόγον τῆς χάριτος ὁποῦ σοῦ ἔδωκεν ὁ Θεὸς ἐμπράκτως, καθὼς σοῦ παρήγγειλα προτήτερα, καὶ βόσκε τὰ ἀρνία τοῦ Χριστοῦ εἰς τὰς σωτηρίους του ἐντολὰς, ἕως ὁποῦ νὰ μεγαλώσουν, καὶ νὰ φθάσουν εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ· καὶ θέλει ἔχῃς ἀπὸ αὐτὸν πολὺν τὸν μισθὸν, γενόμενος σύνθρονος, καὶ συγκάτοικος μὲ τοὺς Ἁγίους του Ἀποστόλους. Εἰδὲ καὶ δὲν εἶσαι τοιοῦτος, ἄπεχε ἀπὸ τὸ τοιοῦτον ἐπιχείρημα, καὶ συμμαζώξου εἰς τὸν ἑαυτόν σου, ἀνίσως θέλεις νὰ ἀκούσῃς ἐμένα ὁποῦ ἀγαπῶ τὴν σωτηρίαν σου· διατὶ ὁ Θεὸς ἡμῶν εἶναι πῦρ ὁποῦ κατακαίει, καὶ ἀφανίζει· ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

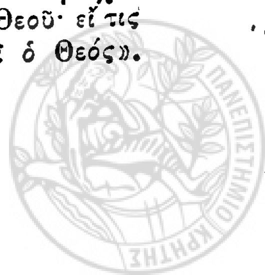
ΛΟΓΟΣ ΟΓΔΟΗΚΟΣΤΟΣ Θ'.

Ὅτι εἶναι κίνδυνος ψυχῆς νὰ κρύπτῃ τινὰς τὸ τάλαντον, ἤγουν τὴν χάριν ὁποῦ τοῦ ἔδωκεν ὁ Θεός· καὶ ὅτι πρέπει νὰ κηρύττῃ εἰς ὅλους τὰς εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ διὰ ὠφέλειαν τῶν ἀκροατῶν, ἂν καὶ μερικοὶ δὲν ἀρέσκωνται εἰς τοῦτο.

Ἀγαπητοί μου ἀκροαταὶ, καὶ ἀδελφοὶ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ. Ἆρά γε τὶ νὰ στοχάζεσθε διὰ ἐκεῖνα ὁποῦ σᾶς λέγω πολλαῖς φοραῖς εἰς διαφόρους λόγους μου; ἆρά γε τὶ νὰ ἀποφασίζετε μὲ τὸν ἑαυτόν σας διὰ ἐμὲ ὁποῦ σᾶς ἐλάλησα παρρησία; μήπως καὶ ἐνομίσατε πῶς σᾶς εἶπα τίποτε ἔξω ἀπὸ τὰς θείας γραφάς; μήπως καὶ μὲ ἐμέμφθητε κρυφὰ, πῶς σᾶς ὡμίλησα ὑπερήφανα; μήπως καὶ μὲ ἐκατακρίνετε πῶς καυχῶμαι; ἀνίσως καὶ ἐκάμετε αὐτὰ ὁποῦ εἶπα, ἄμποτε ὁ Κύριός μας νὰ γίνῃ ἵλεως εἰς ἐσᾶς. Ἐγὼ ὅμως παρακαλῶ τὴν ἀγάπην σας, νὰ μὴ μείνῃ κἀνένας σας εἰς τὸ τοιοῦτον κρίμα· ὅτι αὐτὰ δὲν τὰ ἔγραψα διὰ ἐπίδειξιν· μὴ τὸ δώσῃ ὁ Θεὸς ὁποῦ μὲ ἠλέησε, καὶ μὲ ἔφερεν εἰς αὐτά· ἀμὴ ἐνθυμούμενος τὰ χαρίσματα ὁποῦ ἐχάρισεν ὁ Θεὸς εἰς ἐμένα τὸν ἀνάξιον, εὐχαριστῶ, καὶ δοξολογῶ αὐτὸν, ὡς εὔσπλαγχνον Δεσπότην, καὶ εὐεργέτην ἡμῶν Κύριον· καὶ μὴν ἠμπορῶντας νὰ κρύπτω τὸ τάλαντον ὁποῦ μοῦ ἔδωκεν, ὡς δοῦλος κακὸς, καὶ ἀχάριστος, κηρύττω τὸν ἔλεον αὐτοῦ, ὁμολογῶ τὴν χάριν, δείχνω εἰς ὅλους τὴν καλοσύνην ὁποῦ μοῦ ἔκαμε, καὶ παρακινῶ καὶ ἐσᾶς διὰ τῆς διδασκαλίας τοῦ λόγου νὰ ἀγωνισθῆτε διὰ νὰ ἀπολαύσετε ἐκεῖνα ὁποῦ ἀπόλαυσα καὶ ἐγώ. Διατὶ ὁ ἄνθρωπος ἐὰν δώσῃ εἰς κἀνένα πτωχὸν ἓν ἄσπρον, καὶ ὁ πτωχὸς ἐκεῖνος τὸν φανερώσῃ εἰς τοὺς ἄλλους διὰ νὰ δώσῃ καὶ εἰς αὐτοὺς, ὀργίζεται, καὶ μάλιστα σκληρύνεται, καὶ δὲν δίδει πλέον. Ἀμὴ ὁ Θεὸς δὲν κάμνει ἔτζι, ἀλλὰ ὅλον τὸ ἐναντίον, ὅτι ἐὰν δώσῃ εἰς κἀνένα χάρισμα πνευματικὸν· καὶ ἐκεῖνος δὲν κηρύξῃ, καὶ παρρησιάσῃ αὐτὸ εἰς ὅλους, λέγωντας· προστρέξετε εἰς τὸν Θεὸν ὁποῦ δίδει ἁπλῶς εἰς ὅλους, καὶ δὲν ἀφίνει κἀνένα νὰ γυρίσῃ εὔκαιρος· ἀμὴ ἐὰν πάρῃ ἀπὸ τὸν Θεὸν τὸ τάλαντον, καὶ τὸ κρύψῃ, τότε μάλιστα ὀργίζεται εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ τὸ ἐπῆρε, καὶ τὸ ἔκρυψε, διατὶ εἶναι φθονερὸς, καὶ δὲν θέλει νὰ λάβουν καὶ οἱ ἀδελφοί του, καθὼς καὶ αὐτὸς ἔλαβε. Διὰ τοῦτο λοιπὸν δὲν ὑποφέρω νὰ σιωπῶ τὰ θαυμάσια τοῦ Θεοῦ· ἀμὴ τὰ κηρύττω καὶ εἰς τοὺς ἐπιλοίπους ὅλους, καὶ φωνάζω μὲ μεγάλην φωνήν. Δράμετε ὅλοι πρὸ τοῦ νὰ κλεισθῇ εἰς ἐσᾶς ἡ θύρα τῆς μετανοίας διὰ μέσου τοῦ θανάτου· δράμετε διὰ νὰ φθάσετε, πρὸ τοῦ νὰ ἀποθάνετε· ζητήσατε, διὰ νὰ πάρετε· κρούσατε διὰ νὰ σᾶς ἀνοίξῃ τὰς πύλας τοῦ παραδεί-

σου ὁ Δεσπότης ἡμῶν Χριστὸς, καὶ νὰ σᾶς φανερώσῃ τὸν ἑαυτόν του, πρὸ τοῦ νὰ ἔλθῃ ὁ θάνατος. Ἀγωνισθῆτε διὰ νὰ ἀποκτήσετε γνωστῶς μέσα σας τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἤγουν τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ νὰ μὴν ἀναχωρήσετε ἀπὸ τὴν παροῦσαν ζωὴν εὔκαιροι ἀπὸ αὐτὴν, καὶ μάλιστα ὅσοι νομίζουν πῶς ἔχουν αὐτὴν, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζουν, καὶ δὲν ἔχουν τίποτε διὰ τὴν κενοδοξίαν τους. Εἰπέ μου λοιπὸν, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἰδῇ τὸν Πατέρα τοῦ Χριστοῦ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἀπόκτησε νοῦν Χριστοῦ; καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν βλέπει τὸν Χριστὸν ὁποῦ νὰ λαλῇ μέσα του· εἰπέ μου μὲ τί τρόπον, καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ εἰπῇ Ἀββᾶ ὁ Πατήρ; ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἀπόκτησε μέσα του γνωστῶς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, πῶς εἶναι τρόπος νὰ ἐμβῇ μέσα εἰς αὐτὴν μετὰ θάνατον; ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν εἶδε πῶς μένει ἐν αὐτῷ ὁ Υἱὸς μαζὴ μὲ τὸν Πατέρα του ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι μαζὴ μὲ αὐτοὺς εἰς τὴν μέλλουσαν ζωήν; Καθὼς εἶπεν ὁ Χριστός. «Πάτερ οὓς δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, κἀκεῖνοι ὦσι μετ᾽ ἐμοῦ.» Καὶ πάλιν. «Οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ πάντων τῶν πιστευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμὲ, ἵνα πάντες ἓν ὦσι, καθὼς σὺ Πάτερ ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν σοὶ, καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἓν ὦσι· κἀγὼ τὴν δόξαν, ἣν δέδωκάς μοι δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὦσιν ἓν, καθὼς ἡμεῖς ἓν ἐσμέν· κἀγὼ ἐν αὐτοῖς, καὶ σὺ ἐν ἐμοὶ, ἵνα ὦσι τετελειωμένοι εἰς ἓν, καὶ ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος, ὅτι σὺ μὲ ἀπέστειλας, καὶ ἠγάπησας αὐτοὺς, καθὼς ἐμὲ ἠγάπησας.» Αὐτὸς εἶναι, ἀδελφοὶ ὁ τρόπος τῆς ἐδικῆς μου καυχήσεως καθὼς νομίζουν μερικοί· μὲ τοῦτον τὸν τρόπον μὲ παρακινεῖ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ νὰ φανερώσω εἰς ἐσᾶς τοὺς ἀδελφούς μου τὴν ἀνεκδιήγητον ἀγαθότητα, καὶ ἀγάπην ὁποῦ ἔχει ὁ Θεὸς εἰς ἡμᾶς, διὰ τὴν ὁποίαν δοξάζει πλουσίως μὲ τοιαῦτα μεγάλα χαρίσματα ἐκείνους ὁποῦ ἤλπισαν εἰς αὐτόν. Ὅμως ἀποκριθῆτέ μου παρακαλῶ, ὁ Πατὴρ ἀγνώστως ἀγαπᾷ τὸν Υἱὸν, καὶ ὁ Υἱὸς ἀγνώστως, καὶ ἀοράτως εἶναι μαζὴ μὲ τὸν Πατέρα, ἤγουν χωρὶς νὰ τὸν γνωρίζῃ, καὶ νὰ τὸν βλέπῃ; ἀλλὰ βεβαιότατα δὲν θέλει τὸ εἰπῆτε αὐτό· ὅτι ἀνίσως ὑποθέσωμεν αὐτὸ, καὶ δογματίσωμεν πῶς ὁ Πατὴρ δὲν γνωρίζει τὸν Υἱὸν, καὶ ὁ Υἱὸς δὲν γνωρίζει τὸν Πατέρα, ἐχάθη ὅλη μας ἡ πίστις, καὶ ἠφανίσθη. Ὅτι ἀνίσως ὁ Πατὴρ, καὶ ὁ Υἱὸς δὲν γνωρίζουν ἕνας τὸν ἄλλον, ἀναγκαίως ἀκολουθεῖ καὶ ἡμεῖς νὰ μὴ γνωρίζωμεν αὐτοὺς παντελῶς· καὶ ἐὰν δὲν τοὺς γνωρίζωμεν ἡμεῖς, λοιπὸν εἴμεσθε ἄθεοι, ὡσὰν ὁποῦ δὲν ἐγνωρίσαμεν Θεόν· εἰδὲ (καθὼς ὁ Χριστὸς λέγει) ὁ Πατὴρ γινώσκει τὸν Υἱὸν, καὶ ὁ Υἱὸς γινώσκει τὸν Πατέρα, καὶ ὡς Θεὸς εἶναι μαζὴ μὲ τὸν Θεὸν, καὶ Πατέρα, καὶ ὁ Πατὴρ ὁμοίως εἶναι μαζὴ μὲ τὸν Υἱὸν, καθὼς λέγει ὁ ἴδιος. «Καθὼς σὺ Πάτερ ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν σοὶ, οὕτω καὶ οὗτοι ἐν ἐμοὶ ὦσι, κἀγὼ ἐν αὐτοῖς,» εἶναι φανερὸν, πῶς καθὼς εἶναι ἑνωμένοι ἀναμεταξύ τους ὁ Υἱὸς μὲ τὸν Πατέρα, καὶ ὁ Πατὴρ μὲ τὸν Υἱὸν, ἔτζι εἴμεσθε ἑνωμένοι καὶ ἡμεῖς μὲ τὸν Υἱὸν, καὶ ὁ Υἱὸς μὲ ἡμᾶς. Πλὴν ἡ ἕνωσις τοῦ Υἱοῦ μὲ τὸν Πατέρα εἶναι φυσικὴ, καὶ συνάναρχος, ἡ δὲ ἐδική μας ἕνωσις μὲ τὸν Υἱὸν, εἶναι κατὰ θέσιν, καὶ χάριν, ὅμως εἰς ἕνα καὶ τὸ αὐτὸ εἴμεσθε ὅλοι ἑνωμένοι μὲ τὸν Θεὸν, καὶ ἀχώριστοι, καθὼς πάλιν αὐτὸς ὁ Χριστὸς λέγει. «Ἐγὼ ἐν αὐτοῖς, καὶ σὺ ἐν ἐμοὶ, ἵνα ὦσι τετελειωμένοι εἰς ἕν· διατί; ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος, ὅτι σὺ μὲ ἀπέστειλας, καὶ ἠγάπησας αὐτοὺς, καθὼς ἐμὲ ἠγάπησας.» Καὶ ὁ Παῦλος. «Ὅπου οὐκ ἔνι ἕλλην, καὶ ἰουδαῖος, βάρβαρος, σκύθης, δοῦλος, ἐλεύθερος, ἀλλὰ τὰ πάντα, καὶ ἐν πᾶσι Χριστός.» Αὐτὰ λοιπὸν ἀκούσατε ὅσοι νομίζετε, πῶς εἶσθε πνευματικοὶ, καὶ πιστεύσατε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ὁποῦ τὰ λαλεῖ, καθὼς λέγει ὁ Κύριός μας. «Οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστὲ οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν.» Καὶ μὴ μέμφεσθε ἐμένα ὁποῦ σᾶς λέγω μὲ τὸν λόγον τῆς χάριτος, τὰ χαρίσματα ὁποῦ λαμβάνουν ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἐκεῖνοι ὁποῦ προστρέχουν εἰς αὐτὸν μὲ θερμὴν πίστιν, καὶ κάμνουν τὰς ἐντολάς του· διατὶ ἐγὼ ὁποῦ λέγω αὐτὰ, εἶμαι ὑπηρέτης, καὶ σᾶς λέγω τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ, καὶ φανερώνω τὸ χάρισμα τῆς διδασκαλίας ὁποῦ ἐδόθη εἰς ἐμὲ, καὶ σᾶς ἀνακαλύπτω τὰ ἀπόκρυφα μυστήρια τοῦ Θεοῦ διὰ μέσου τοῦ χαρίσματος ὁποῦ ἔλαβα μὲ τὴν ἐπίθεσιν τῶν χειρῶν τοῦ Ἀρχιερέως ὁποῦ μὲ ἐχειροτόνησεν ἱερέα καθὼς ὁ κορυφαῖος τῶν Ἀποστόλων Πέτρος μᾶς παραγγέλλει. «Ἕκαστος καθὼς ἔλαβε χάρισμα, εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες, ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος Θεοῦ. Εἴ τις λαλεῖ, ὡς λόγια Θεοῦ· εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος, ὡς χορηγεῖ ὁ Θεός».

Τὸ λοιπὸν ἀδελφοί μου, τὸ Πνεῦμα εἶναι ἐκεῖνο ὁποῦ λαλεῖ αὐτά, καὶ ὄχι ἐγώ· εἰδὲ καὶ λέγω ψεύματα, ποῦ θέλει φύγω τὴν ἄφευκτον δίκην τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ στέλλει εἰς ἀπώλειαν τοὺς λαλοῦντας τὸ ψεῦδος; καθὼς λέγει ὁ Δαβίδ; «Ἀπωλεῖς πάντας τοὺς λαλοῦντας τὸ ψεῦδος.» Ὅτι καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν πιστεύει εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ λαλεῖ διὰ τοῦ Πνεύματος, ἁμαρτάνει, καὶ βλασφημεῖ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ὁποῦ λαλεῖ δι' αὐτοῦ, ἔτζι πάλιν ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι ὑστερημένος τῆς χάριτος τοῦ Πνεύματος, ἐὰν τολμήσῃ νὰ εἰπῇ, ὅτι λαλῶ μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἶναι θεομάχος, καὶ ἀντίθεος, καθὼς ὁ Σίμων ὁ μάγος, καὶ οἱ ὁμογνώμονές του. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐναντιώνεται εἰς τοὺς λόγους τοῦ Πνεύματος, βεβαιότατα εἶναι ἀντίθεος· διατὶ ὁ Θεὸς εἶναι ἀχώριστος, καὶ ἀδιαίρετος, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἶναι ἀχώριστον ἀπὸ τὴν ἀϊδιότητα, καὶ βασιλείαν τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ. Μὴ θελήσετε λοιπὸν, ἀδελφοί μου, νὰ γενῆτε θεομάχοι, καὶ ἀντίθεοι, ἀλλὰ δεῦτε προσκυνήσατε, καὶ προσπέσατε εἰς τὸν Θεὸν μαζὴ μὲ ἐμένα, καὶ μὴν ἀσυχωθῆτε ἀπὸ ἐκεῖ, ἕως ὁποῦ νὰ λάβετε τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ. Δὲν σᾶς λέγω, ἀδελφοί μου, κἀνένα ἐναντίον, ἀμὴ δείχνω εἰς ὅλους σας τὴν πολλὴν ἀγάπην ὁποῦ σᾶς ἔχω. Ἀνίσως λοιπὸν καὶ σᾶς ἔλεγα, ὅτι ἐγὼ ἔλαβα χάριν παρὰ τοῦ Πατρὸς τῶν φώτων, ἀπὸ τὸν ὁποῖον δίδεται πᾶν δώρημα τέλειον, ὅμως δὲν θέλω νὰ τὴν λάβετε καὶ ἐσεῖς, βέβαια ἤθελε σᾶς ἀδικῶ. Τώρα δὲ ὁποῦ παρασταίνω τὴν ἀλήθειαν ἀπὸ τὴν θείαν γραφὴν, καὶ σᾶς δείχνω τὴν βασιλικὴν στράταν, τί σᾶς ἀδικῶ; εἰδὲ καὶ δὲν καταδέχεσθε νὰ διδάσκεσθε ἀπὸ ἐμὲ, ὡσὰν ὁποῦ μὲ στοχάζεσθε ἀνωνόμαστον καὶ ἀφανῆ, καὶ οὐτιδανὸν, γνωρίσετε, καὶ μάθετε, «ὅτι ὁ Θεὸς ἐξελέξατο τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου, ἵνα καταισχύνῃ, τοὺς σοφούς· καὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ ἀπερριμμένα, ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἔνδοξα, καὶ ἰσχυρά.» Ἀμὴ ἴσως καὶ εἰπῇ τινάς, πῶς αὐτὰ ὁποῦ λέγω εἶναι μεγάλα, καὶ ὑπερβολικὰ καὶ ὑπερβαίνουν τὴν δύναμιν τῶν ἀνθρώπων· καὶ ἐγὼ σοῦ τὸ λέγω, πῶς εἶναι μεγάλα κατὰ ἀλήθειαν, καὶ ὑπὲρ φύσιν, διατὶ εἶναι λόγοι Θεοῦ, καθὼς εἶπα. Καὶ πῶς (λέγει) κἀνένας ἀπὸ τοὺς μεγάλους Πατέρας δὲν ἐλάλησεν ἔτζι φανερὰ διὰ λόγου του, οὔτε εἶπε τοιούτους λόγους, ὅ,τι λογῆς λέγεις ἐσύ; ἀπατᾶσαι, ὦ ἄνθρωπε, ὅτι καὶ οἱ Ἀπόστολοι, καὶ οἱ Πατέρες οἱ παλαιοὶ ἐλάλησαν σύμφωνα, καὶ παρόμοια μὲ τὰ ἐδικά μου λόγια, καὶ πλέον ὑψηλότερα. Ὅμως ἐπειδὴ ἐκεῖνοι εἶναι ἀξιόπιστοι, διὰ τοῦτο καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶπαν εἶναι πιστά, καὶ εὐκολόδεκτα, ἡ δὲ ἐδική μου εὐτέλεια κάμνει νὰ φαίνωνται ψευδῆ, καὶ βδελυκτὰ, καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι εἰς ὅλους φανερὰ, καὶ ὡμολογημένα. Ὅμως ἔχω νὰ εἰπῶ, καὶ ἄλλην αἰτίαν διὰ τὴν ὁποίαν σᾶς τὰ ἐφανέρωσα αὐτὰ, καὶ μὴ θέλωντας· καὶ ποία εἶναι ἡ αἰτία; ἡ ψευδὴς, καὶ παράλογος ἀνοησία, καὶ ὑπόληψις ἐκείνων ὁποῦ λέγουν, πῶς δὲν εὑρίσκεται τοιοῦτος ἄνθρωπος εἰς τοὺς παρόντας καιροὺς, καὶ ἀνάμεσα εἰς ἡμᾶς τοὺς τωρινοὺς χριστιανούς· καὶ στοχάσου παρακαλῶ, τὴν κακίαν, πῶς εἶναι πολυμήχανος, καὶ μεταχειρίζεται διαφόρους τρόπους· διατὶ ἐὰν ἐγὼ δὲν λέγω φανερὰ τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ σπουδάζω μὲ κάθε τρόπον νὰ κρύψω τὸ χάρισμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐκεῖνοι νομίζουν, πῶς λέγω τὴν ἀλήθειαν. Καὶ πάλιν ἐὰν ἐγὼ φανερώσω τὴν ἀλήθειαν, παρευθὺς μὲ κατηγοροῦν ὡς ὑπερήφανον, μὴν ἰξεύροντες τοὺς λόγους ὁποῦ εἶπαν οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι. Ποίους λόγους; Τὸ, ἡμεῖς νοῦν ἔχομεν «Χριστοῦ.» Ἆρά γε τοῦτο πῶς τὸ κρίνετε (ἤθελε εἰπῶ εἰς αὐτούς) ὑπερβολὴν ὑπερηφανίας; «ἀμὴ τοῦτο, ἐκ τούτου γινώσκομεν, ὅτι ἐν ἡμῖν ἐστὶν, ἐκ τοῦ Πνεύματος οὗ ἔδωκεν ἡμῖν, »πῶς ἤθελε τὸ ἐξηγήσετε ἐναντίον εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ τὸ λέγει; ἀλλὰ καὶ τοῦτο πῶς τὸ νομίζετε, «Εἰ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἡμῖν λαλοῦντος Χριστοῦ; καὶ τοῦτο, δοκῶ Πνεῦμα Θεοῦ »ἔχειν· καὶ τοῦτο, ἡμεῖς οὐκ ἐλάβομεν Πνεῦμα »δουλείας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλὰ Πνεῦμα υἱοθεσίας, ἐν ᾧ κράζωμεν Ἀββᾶ ὁ Πατήρ· καὶ »τοῦτο, ὁ Θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ σκότους φῶς λάμψαι, ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.» Αὐτὰ λοιπὸν ὅλα τὰ λόγια τὰ ἀποστολικὰ, ὡς ὑπερηφανίας λόγια τὰ νομίζετε; ὢ τῆς ἀνοησίας· εἰδὲ θέλῃς νὰ μάθῃς καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐλλάμψεως; τί λογῆς γίνεται εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἀγαποῦν τὸν Κύριον, ἄκουε τὸν Παῦλον ὁποῦ τὸν λέγει. «Ἔχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρακίνοις σκεύεσιν, ἤγουν σώμασιν.» Εἰδὲ καὶ λέγεις ὅτι δὲν εὑρίσκεται τοιοῦτος ἄνθρωπος εἰς τοὺς παρόντας καιρούς, εἰπέ μου, παρακαλῶ, διατὶ, δὲν εὑρίσκεται τώρα; διατὶ νομίζω (λέγει), πῶς καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν θέλει, εἶναι ἀδύνα-

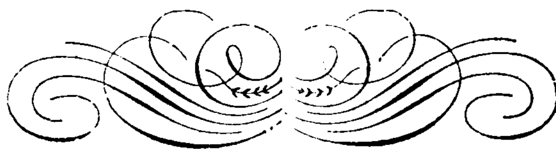
τον νὰ γένῃ ποτὲ τοιοῦτος, ἔτζι καὶ εἰς τοὺς παρόντας καιροὺς εἶναι ἀδύνατον νὰ γένῃ τοιοῦτος, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει. Ἀνίσως λοιπὸν λέγῃς, πῶς εἶναι ἀδύνατον νὰ γένῃ καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει, ἀμὴ ποῦ νὰ βάλλωμεν ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εἰς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον; «ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτὸν, ἔδωκεν αὐ»τοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθε; καὶ τοῦτο, »Θεοὶ ἐστέ; καὶ τοῦτο, γίνεσθε Ἅγιοι, ὅτι ἐγὼ »Ἅγιος εἰμί;» Εἰδὲ καὶ λέγῃς, ὅτι καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν θέλει, εἶναι ἀδύνατον νὰ γένῃ, στοχάσου ὅτι σὺ μόνος κατεδίκασας τὸν ἑαυτόν σου, ὁποῦ δὲν θέλεις, οὐδὲ προαιρεῖσαι νὰ γένῃς. Ὅτι ἂν θέλῃς νὰ γένῃς, δύνασαι· εἰδὲ καὶ σὺ δὲν εἶσαι τοιοῦτος, ἀλλὰ Θεοῦ θέλοντος, εἶναι ἄλλοι πολλοὶ, τοὺς ὁποίους σὺ δὲν τοὺς ἰξεύρεις· ὅτι ἀνίσως εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ εἶχεν ὁ Θεὸς ἑπτὰ χιλιάδας ἀνθρώπους ὁποῦ δὲν ἔκλιναν γόνυ τῇ Βάαλ, ἤγουν ὁποῦ δὲν εἰδωλολάτρησαν, πολλὰ περισσότεροι θέλει εὑρεθοῦν εἰς τούτους τοὺς καιροὺς ὁποῦ ἔχυσεν ὁ Θεὸς εἰς ἡμᾶς πλουσίως τὸ Πνεῦμά του τὸ Ἅγιον· εἰδὲ καὶ δὲν ἐκδύεται τινὰς ὅλα τὰ ἐμπόδια, καὶ δὲν προστρέχῃ εἰς τὸν Θεὸν γυμνὸς, καὶ δὲν ζητῇ νὰ λάβῃ, τὸ αἴτιον εἶναι ἐκείνου ὁποῦ δὲν θέλει. καὶ ὄχι τοῦ Θεοῦ. Διατὶ καθὼς ἡ φωτιὰ, εὐθὺς ὁποῦ εὕρῃ ξύλα, ἀνάπτει φυσικὰ, τοιούτης λογῆς καὶ ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου, καὶ προσκυνητοῦ Πνεύματος ζητεῖ νὰ ἀνάψῃ εἰς τὰς ἐδικάς μας ψυχὰς, διὰ νὰ λάμψῃ, καὶ νὰ φωτίσῃ καὶ ἐκείνους ὁποῦ εἶναι εἰς τὸν κόσμον, καὶ διὰ μέσου ἐκείνων ὁποῦ φωτίζει, νὰ κατευθύνῃ τὰ διαβήματα τῶν πολλῶν, ἤγουν νὰ βάλῃ εἰς τάξιν τὴν ζωὴν τοῦ κοινοῦ λαοῦ, διὰ νὰ ζήσουν θεαρέστως καὶ αὐτοὶ, καὶ νὰ πλησιάσουν εἰς τὸ πῦρ τῆς Θεότητος, καὶ ἀνάψουν, ἢ κάθε ἕνας ξεχωριστὰ, ἢ καὶ ὅλοι ὁμοῦ, ἐὰν εἶναι δυνατὸν, καὶ νὰ λάμψουν ὡς θεοὶ ἐν μέσῳ ἡμῶν, διὰ νὰ εὐλογῆται, καὶ νὰ πληθύνεται τὸ σπέρμα τοῦ Θεοῦ Ἰακὼβ, καὶ νὰ μὴ λείψῃ ἄνθρωπος θεοειδὴς ὁποῦ νὰ λάμπῃ ὡσὰν φῶς ἐπάνω εἰς τὴν γῆν. Ἐγὼ νομίζω ὅτι οὕτως ἔχει ἡ ἀλήθεια, καὶ ὅτι τοιοῦτον εἶναι εἰς ἡμᾶς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ὁποῦ μᾶς ἔπλασε, καὶ μᾶς ἐτίμησε, καὶ μᾶς ἐδόξασε μὲ τὴν δόξαν τῆς εἰκόνος του, ἤγουν μᾶς ἔπλασε κατ' εἰκόνα, καὶ καθ' ὁμοίωσιν αὐτοῦ. Καὶ ἐσεῖς πάλιν στοχασθῆτε, καὶ διακρίνετε αὐτὰ ὁποῦ λέγω, καὶ ἐὰν ἐγὼ δὲν φρονῶ, καὶ λέγω ἐκεῖνα τὰ ἴδια ὁποῦ λέγουν, καὶ οἱ Ἀπόστολοι, καὶ οἱ Ἅγιοι Πατέρες· ἐὰν ἐγὼ δὲν λέγω ἐκ δευτέρου τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ ὁποῦ εἶπεν εἰς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον· ἐὰν ἐγὼ δὲν ἀνάπτω φανερὰ εἰς ὅλους μὲ ἀποδείξεις τὴν ζωοποιὸν ἐνέργειαν, καὶ χάριν ὁποῦ εἶναι μέσα εἰς αὐτοὺς τοὺς λόγους τοῦ Εὐαγγελίου, ἡ ὁποία ἐσβέσθη κακῶς (ὅσον ἀπὸ μέρος τῶν ἐναντίων) ἀπὸ συλλογισμοὺς ἀστοχάστους, καὶ ἀνοήτους· καὶ ἐὰν δὲν δείχνω πῶς τὸ φῶς τῆς χάριτος λάμπει καὶ εἰς τοὺς τωρινοὺς καιροὺς, συσταίνωντας ὅλα αὐτὰ δηλονότι, καὶ βεβαιώνωντάς τα ἀπὸ τὰς θείας γραφὰς, ἂς εἶναι εἰς ἐμένα ἀνάθεμα ἀπὸ Κυρίου Θεοῦ, καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ Πνεύματος Ἁγίου, ὡσὰν ὁποῦ διδάσκω ἔξω ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ ἐδίδαξαν οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι. Καὶ ἐσεῖς μὴ φράξετε μοναχὰ τὰ αὐτία σας εἰς τὸ νὰ μὴν ἀκούετε τὰ λεγόμενα, ἀλλὰ λιθοβολήσατε, καὶ φονεύσατε καὶ ἐμένα ὡς ἀσεβῆ, καὶ ἄθεον. Εἰδὲ καὶ ἐγὼ διαφεντεύω, καὶ ἀνορθώνω τὰ Δεσποτικὰ καὶ Ἀποστολικὰ δόγματα, ὁποῦ πάσχουν νὰ τὰ διαστρέψουν, καὶ νὰ τὰ φθείρουν μερικοὶ κακόφρονες, καὶ συναθροίζωντας ἀπὸ αὐτὰς πάλιν τὰς θείας γραφὰς ἐκεῖνα τὰ ῥητὰ ὁποῦ στερεώνουν, καὶ διορθώνουν τὸν νοῦν αὐτῶν, καὶ ἐκείνων ὁποῦ πείθονται εἰς αὐτοὺς, νουθετῶ αὐτοὺς νὰ μὴν ἐλπίζουν ὅτι εἰς μόνην τὴν μέλλουσαν ζωὴν μέλλουν νὰ λάβουν ὅλα τὰ ἀγαθὰ, ἤγουν τὴν ἀνάστασιν, καὶ τὴν ἀφθαρσίαν, καὶ τὴν ζωὴν, καὶ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ αὐτὰ τὰ αἰώνια ἀγαθά· ἀμὴ τοὺς διδάσκω, ὅτι ἀπὸ ἐδῶ ἀκόμι ἀπὸ τὴν παροῦσαν ζωὴν δίδονται εἰς τοὺς ἐκλεκτοὺς, καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ μέλλουν νὰ σωθοῦν, ὡς ἀρραβῶνες, ἐκεῖνα ὁποῦ ἀποκαλύπτονται, καὶ φαίνονται, καὶ βλέπονται εἰς αὐτοὺς ἐδῶ. Καὶ πάλιν τοὺς ἀποδείχνω, καὶ τοὺς βεβαιώνω, ὅτι τὸ τέλειον δίδεται εἰς τοὺς ἐκλεκτοὺς ὕστερον ἀπὸ τὸν θάνατον, καὶ τὴν κοινὴν ἀνάστασιν· διὰ τὸ ὁποῖον μάλιστα χρέος ἔχουν ὅλοι κοινῶς νὰ μὲ ἀποδέχωνται, καὶ νὰ μὲ ἀγαποῦν, ὡσὰν ὁποῦ δείχνω ἔργον τῆς τελείας ἀγάπης· ὅτι καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ εὕρῃ θησαυρὸν κεκρυμμένον, καὶ τὸν φυλάξῃ μόνον διὰ τὸν ἑαυτόν του, εἶναι ἄξιος κατηγορίας, καὶ κατακρίνεται ἀπὸ ὅλους φιλάργυρος· Καὶ πάλιν ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν τὸν κρύπτει μόνον διὰ τὸν ἑαυτόν του, ἀλλὰ τὸν φανερώνει εἰς ὅλους, καὶ δίδει ἄδειαν νὰ πάρῃ κάθε ἕνας

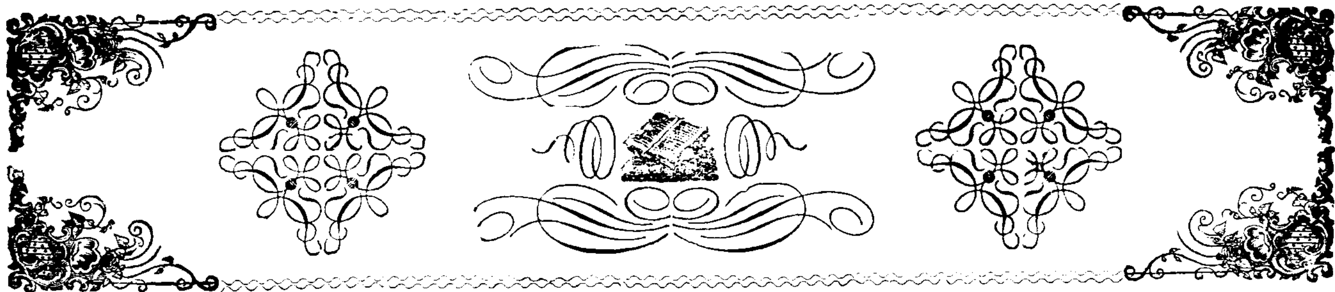
ὅσον θέλει, βεβαιότατα ὁ τοιοῦτος εἶναι ἐπαινετὸς, καὶ ἀγαπητὸς καὶ εἰς τὸν Θεὸν, καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους· ἔτζι καὶ ἐγὼ θέλει κάμω εἰς τὸν πνευματικὸν θησαυρὸν μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ· παραφρονῶν λαλῶ. Διατὶ μὲ τὸ νὰ μοῦ ἐφανέρωσε διὰ γραμμάτων ἕνας πνευματοφόρος ἄνθρωπος, πῶς εὑρίσκεται εἰς ἕνα τόπον θησαυρὸς κεκρυμμένος ἀπὸ τὰς θείας γραφὰς, δὲν ἀμέλησα νὰ ἀσυκωθῶ, καὶ νὰ ἐρευνήσω, καὶ νὰ ἰδῶ, ἀλλὰ ἐπαρακάλεσα, καὶ ἐκεῖνον τὸν Ἅγιον ἄνθρωπον, νὰ μοῦ γένῃ βοηθὸς, καὶ συνεργὸς, καὶ ἀφίνωντας κάθε ἄλλην ἐργασίαν, καὶ πρᾶξιν τῆς παρούσης ζωῆς, ἐπῆγα εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον ὁποῦ μοῦ ἐφανέρωσε διὰ γραμμάτων ἐκεῖνος ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος, πῶς εὑρίσκεται ὁ θησαυρὸς, καὶ δὲν ἔπαυσα ἀπὸ τὸ νὰ σκάπτω νύκτα καὶ ἡμέραν μὲ κόπον πολὺν, καὶ μόχθον, καὶ νὰ εὐγάνω ἔξω τὸ χῶμα, καὶ νὰ κάμνω βάθος, ἕως ὁποῦ ἄρχισε νὰ φαίνεται ὁ θησαυρὸς, καὶ νὰ λάμπῃ μαζῇ μὲ τὸ χῶμα. Λοιπὸν ἀφ' οὗ ἐκοπίασα πολὺν καιρὸν σκάπτωντας, καὶ εὐγάζωντας τὸ χῶμα, εἶδον ὅλον τὸν θησαυρὸν ἁπλωμένον, ὡς νομίζω, ἐπάνω ἀπὸ ὅλην τὴν γῆν ἄμικτον, καὶ καθαρὸν ἀπὸ κάθε μολυσμὸν, καὶ βλέπωντάς τον φωνάζω πάντοτε εἰς ἐκείνους ὁποῦ δὲν μὲ πιστεύουν, οὐδὲ θέλουν νὰ σκάπτουν, καὶ νὰ κοπιάζουν, καὶ λέγω τοιουτωτρόπως, ἐλλᾶτε νὰ ἰδῆτε ὅλοι σας, ὅσοι δὲν πιστεύετε τὰς θείας γραφάς· καὶ τοῦτο τὸ κάμνω διὰ νὰ ὑπακούσω εἰς τὸν σοφὸν Σολομῶντα ὁποῦ λέγει. «Ἀδόλως τε ἔμαθον· ἀφθόνως τε μεταδίδωμι.» Διὰ τοῦτο φωνάζω καὶ ἐγὼ τοιουτωτρόπως, ἐλλᾶτε νὰ μάθετε, ὅτι, ὄχι μόνον εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν, ἀλλὰ καὶ τώρα εἰς τὴν παροῦσαν κείττεται ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτιά μας, καὶ εἰς τὰ χέριά μας, καὶ εἰς τὰ πόδιά μας ὁ ἀνεκλάλητος θησαυρὸς, ὁποῦ εἶναι ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς, καὶ ἐξουσίας· ἐλλᾶτε νὰ πιστωθῆτε, καὶ νὰ βεβαιωθῆτε, ὅτι αὐτὸς ὁ θησαυρὸς ποῦ σᾶς λέγω εἶναι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· καὶ δὲν τὸ λέγω αὐτὸ ἀφ' ἑαυτοῦ μου, ἀμὴ αὐτὸς ὁ ἴδιος θησαυρὸς, ἤγουν ὁ Χριστὸς τὸ εἶπε, καὶ τὸ λέγει «Ἐγώ εἰμὶ »ἡ ἀνάστασις, καὶ ἡ ζωή· ἐγὼ εἰμὶ ὁ κόκκος τοῦ »σινάπεως ὁποῦ κρύπτομαι κάτω εἰς τὴν γῆν· »ἐγὼ εἶμαι ὁ μαργαρίτης ὁποῦ μὲ ἀγοράζουν οἱ »πιστοί· ἐγὼ εἶμαι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ὁ»ποῦ κρύπτομαι ἀνάμεσα εἰς ἐσᾶς.» Καὶ καθὼς βλέπομαι τώρα εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ μὲ ἐζήτησαν, καὶ μὲ ηὗραν, τοιουτωτρόπως καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν θέλει λάμψω εἰς αὐτοὺς, καὶ ἐπάνω ἀπὸ ὅλους αὐτοὺς, καθὼς λάμπω καὶ τώρα εἰς αὐτοὺς ὥντας κεκρυμμένος ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν. Ἐγὼ ὁποῦ εἶμαι ἀχώρητος κατὰ φύσιν, γίνομαι καὶ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν κατὰ χάριν χωρητὸς εἰς ἐσᾶς· καὶ ἐγὼ ὁ ἀόρατος, γίνομαι ὁρατός· δεικνύμενος, ὄχι ὅσος εἶμαι, ἀγκαλὰ καὶ ὅλος μένω βλεπόμενος, ἀμὴ ὅσον μὲ ἐπιδέχεται ἡ φύσις, καὶ ἡ δύναμις ἐκείνων ὁποῦ μὲ βλέπουν· ἐγὼ εἶμαι τὸ προζῦμι, καὶ ἡ ψυχὴ ὁποῦ μὲ πάρῃ, καὶ μὲ βάλῃ εἰς τὰ τρία μέρη αὐτῆς, ἤγουν εἰς τὸ λογιστικὸν, θυμικὸν, καὶ ἐπιθυμητικὸν, ἀναζυμώνεται, καὶ γίνεται ὅλη ὁμοία μὲ ἐμένα· διατὶ ὅ,τι λογῆς εἶναι τὸ προζῦμι, τοιοῦτον γίνεται καὶ τὸ ἀλεῦρι ὁποῦ ἀνακατώνεται μὲ αὐτὸ μαζῇ μὲ τὸ νερὸν, καὶ τὸ ἅλας· ὅτι μαζῇ μὲ ἐμένα τὸν Υἱὸν, εἶναι καὶ ὁ ὁμοούσιός μου Πατὴρ, καὶ ὁ τούτου Παράκλητος, τὸ Πανάγιον Πνεῦμα, καὶ αὐτοὶ γίνονται ἀντὶ διὰ νερὸν, καὶ ἅλας. Ἐγὼ εἶμαι ὁποῦ ἔγινα εἰς τοὺς δούλους μου νοητὸς παράδεισος, ἀντὶ διὰ τὸν αἰσθητὸν, καὶ μέσα εἰς αὐτὸν τὸν νοητὸν παράδεισον, θέλει βάλλω ὅλους ἐκείνους ὁποῦ πιστεύουν εἰς ἐμὲ, καὶ ἀναγεννῶνται διὰ τῆς χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος· οἱ ὁποῖοι δὲν δύνανται πλέον νὰ ἁμαρτάνουν, οὐδὲ ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου διάβολος ἔχει καμμίαν ἰσχὺν, καὶ ἐξουσίαν εἰς αὐτούς. Ἐγὼ εἶμαι μέσα εἰς αὐτοὺς, καὶ αὐτοὶ μέσα εἰς ἐμὲ, καὶ νικοῦν τὸν κόσμον, μὲ τὸ νὰ εἶναι ἔξω ἀπὸ τὸν κόσμον, καὶ μὲ τὸ νὰ ἔχουν μαζή τους ἐμένα τὸν ἰσχυρότερον πάντων. Ἐγὼ εἶμαι ἡ φωτοειδὴς πηγὴ τοῦ ἀθανάτου ῥείθρου, καὶ ποταμοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν πηγὴν ὄχι μόνον μετὰ θάνατον, ἀλλὰ καὶ κάθε ὥραν λούονται μὲ τὸ νερὸν ὁποῦ τρέχει ἀπὸ ἐμὲ, καὶ καθαρίζονται, καὶ τὴν ψυχὴν, καὶ τὸ σῶμα ἀπὸ κάθε μολυσμὸν, καὶ λάμπουν ὡσὰν λαμπάδες, καὶ ὡσὰν ἀκτῖνες Ἡλίου, ὅλοι ἐκεῖνοι ὁποῦ μὲ ἀγαποῦν ἐξ ὅλης τους ψυχῆς. Ἐγὼ εἶμαι ὁ Ἥλιος ὁποῦ βλέπομαι νοερῶς, καὶ ἀνατέλλω κάθε ὥραν, καθὼς ὁ αἰσθητὸς Ἥλιος ἀνατέλλει τὴν αὐγὴν, καθὼς καὶ προτήτερα ἐφανέρωνα τὸν ἑαυτόν μου εἰς τοὺς Προφήτας, καὶ αὐτοὶ βλέποντές με μὲ ἐδοξολογοῦσαν, καὶ μὲ ἐπεκαλοῦντο πάντοτε, διατὶ λέγει ὁ Δαβίδ. «Τὸ πρωΐ εἰσάκουσόν μου· τὸ »πρωΐ παραστήσομαί σοι καὶ ἐπόψειμε· καὶ ἄλ-

»λος, τότε ῥαγήσεται πρώϊμον τὸ φῶς σου, καὶ »τὰ ἰάματά σου ταχὺ ἀνατελεῖ· ὁπόταν δηλονότι φυλάξῃς καὶ ἐσὺ τὰς ἐντολάς μου· Καὶ διατὶ ἀναγκάζομαι νὰ λέγω εἰς τὴν ἀγάπην σας ὅλα, ὅσα λέγει εἰς ἡμᾶς ὁ Θεὸς, ὁποῦ διψᾷ τὴν σωτηρίαν μας; πάρεξ διὰ νὰ τὰ μάθετε ὅλα, καὶ νὰ καταπεισθῆτε, ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ κάθονται εἰς σκότος, ἔχουν χρέος νὰ βλέπουν, (ἀνίσως κοιτάζουν παντελῶς) τὸ μέγα φῶς ὁποῦ λάμπει πάντοτε. Καὶ διὰ νὰ μὴ νομίζουν μερικοὶ ἀπὸ ἐσᾶς, ὅτι ἔλαμψε τὸ φῶς, ὅμως εἶναι ἀδύνατον νὰ τὸ βλέπουν οἱ ἄνθρωποι ὁποῦ εἶναι ἀκόμι μὲ τὸ σῶμα εἰς τὴν παροῦσαν ζωήν. Διατὶ ἀνίσως καὶ ἦτον ἀδύνατον νὰ τὸ βλέπουν, διατὶ ἔλαμψε, καὶ λάμπει, ἐὰν δὲν βλέπεται ἀπὸ αὐτούς; καὶ μάλιστα τὸ φῶς πάντοτε ἦτον, καὶ πάντοτε ἔλαμπε, καὶ λάμπει εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἐκαθαρίσθησαν, καὶ ἐν τῷ σκότει ἔφαινε, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν, ἤγουν δὲν τὸ σκοτίζει. Ἀμὴ ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει, ὅτι τώρα ἀνέτειλε τῷ ἐν σκότει καθημένῳ λαῷ· σημαίνει πῶς τώρα εὐδόκησε νὰ ἀποκαλυφθῇ εἰς ἐκείνους, εἰς τοὺς ὁποίους καὶ φανερώνεται· ὅτι οἱ ἄλλοι ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς τὸ σκότος δὲν καταλαμβάνουν τὸ φῶς· ὅτι ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει, ὁ ἀόρατος ὤφθη, φανερώνει, πῶς ὁ ἀόρατος Υἱὸς, καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἐφάνη διὰ μέσου τοῦ σώματος, εἰς ὅλους ἐκείνους ὁποῦ τὸν εἶδαν μὲ τὰ σωματικὰ μάτια, πιστούς τε, καὶ ἀπίστους. Ὅμως τὸ φῶς τῆς Θεότητός του ἐγνωρίσθη, καὶ ἀπεκαλύφθη εἰς ἐκείνους μόνον ὁποῦ ἦσαν μὲ τὰ ἔργα πιστοὶ, οἱ ὁποῖοι ἔλεγαν, καὶ εἰς αὐτόν. «Ἰδοὺ ἡμεῖς, Κύριε, ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι· καὶ μὲ τοῦτο ὁποῦ εἶπαν, πάντα, συμπεριέλαβον καὶ κτήματα, καὶ χρήματα, καὶ θελήματα, καὶ τὴν καταφρόνησιν ὁποῦ ἔκαμαν ταύτης τῆς προσκαίρου ζωῆς, καὶ τὸ μῖσος ὁποῦ εἶχαν εἰς αὐτὴν, μὲ τὸ νὰ ἐγεύθησαν τὴν γλυκύτητα αὐτῆς τῆς ἐνυποστάτου, καὶ αἰωνίου ζωῆς· ὅτι τὸ γλυκύτερον βεβαιότατα εἶναι καὶ προτιμώτερον, τὸ ὁποῖον εἶναι αὐτὸς ὁ Θεός. Ἀλλὰ παρακαλῶ ὅλους σας, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, νὰ ἀγωνισθῆτε διὰ νὰ ἀπολαύσετε αὐτὴν τὴν αἰώνιον ζωὴν, ἡ ὁποία εἶναι τὸ φῶς τοῦ Θεοῦ, αὐτὸ λέγω τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὁποῦ ἁγιάζει ἐκείνους ὁποῦ τὸ λαμβάνουν, καὶ τοὺς κάμνει Θεοὺς κατὰ χάριν. Καὶ μὴν ἀλησμονήσετε τοὺς τοσούτους λόγους ὁποῦ σᾶς ἐλάλησα· ἀμὴ ἐσεῖς πρῶτον μάθετε νὰ κάμνετε τὸ καλὸν, καὶ τότε διδάξετε καὶ ἄλλους νὰ τὸ κάμνουν, διὰ νὰ εἶναι ὁ λόγος τῆς διδασκαλίας σας μὲ τὸ ἔργον, καὶ ἔτζι νὰ γίνεται δεκτὸς καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὸν ἀκούουν· εἰδὲ καὶ δὲν κάμετε τοιουτωτρόπως, ἐγὼ εἶμαι ἀθῶος ἀπὸ ὅλους σας, ὅτι δὲν ἐπαραιτήθηκα νὰ μὴν ἀναφέρω εἰς ἐσᾶς ἐκεῖνα ὁποῦ ἐλαλήθησαν εἰς ἐμὲ, καὶ ἐγνωρίσθησαν, καὶ ἐπροστάχθησαν ἀπὸ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν διὰ τοῦ προσκυνητοῦ, καὶ Ἁγίου αὐτοῦ Πνεύματος, περὶ τῶν ὑψηλῶν χαρισμάτων τοῦ συνανάρχου Θεοῦ, καὶ Πατρὸς αὐτοῦ, τὰ ὁποῖα τὰ δίδει πάντοτε, καὶ ἕως τῆς σήμερον, εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὰ ζητοῦν μὲ προθυμίαν, καὶ μὲ πίστιν αὐτὸς ὁ ἀγαθὸς, καὶ εὐεργέτης ἡμῶν Θεός· ᾧ πρέπει δόξα, καὶ προσκύνησις εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΕΝΝΕΝΗΚΟΣΤΟΣ.

Εὐχαριστία εἰς τὸν Θεὸν διὰ ἐκεῖνα τὰ χαρίσματα ὁποῦ ἠξιώθη νὰ λάβῃ· καὶ διδασκαλία ὁποῦ φανερώνει τί λογῆς φαίνεται ὁ Θεὸς εἰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι καθαροὶ τὴν καρδίαν.

Προσκυνῶ, προσπίπτω, καὶ εὐχαριστῶ σε, Κύριε τοῦ Παντὸς, καὶ Πανάγιε Βασιλεῦ, ὅτι μὲ ἠλέησες, ὁποῦ δὲν ἤμουν ἄξιος ἐλέους· καὶ μὲ ἐδόξασες ἐξ ἀρχῆς, καὶ ἄνωθεν, καὶ μὲ ἐτίμησες μὲ τὴν ἐδικήν σου εἰκόνα καθὼς ἐσὺ ἠθέλησες· καὶ ὅλα τὰ πάντα τὰ ἐδημιούργησες διὰ ἐμένα τὸν ἄνθρωπον ὁποῦ εἶμαι κατ' εἰκόνα, καὶ καθ' ὁμοίωσιν ἐδικήν σου, καὶ μὲ ἔκαμες βασιλέα ὅλων τῶν ἐπιγείων πραγμάτων, εἰς δόξαν τῆς μεγαλουργίας σου, καὶ τῆς ἀγαθότητός σου· Σὲ εὐχαριστῶ, ὅτι ὅλην μου τὴν αἴτησιν, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν, εἰς ἀγαθὸν τὴν ἐτελείωσες, καθὼς ὑπεσχέθης εἰς ἡμᾶς τοὺς δούλους σου· καὶ ἐχάρισες εἰς ἐμὲ τὸν ἀνάξιον τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τῆς γῆς περισσότερα ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ ἤλπιζα, καὶ ἐπεθυμοῦσα. Διατὶ εἶπες, «ὃ ἐὰν »αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου πιστεύοντες λή»ψεσθε.» Σὲ εὐχαριστῶ ἀγαθὲ, καὶ πλουσιόδωρε Κύριε, ὅτι μὲ τὸ νὰ ἐπεπόθησα νὰ ἰδῶ ἕνα ἀπὸ τοὺς Ἁγίους σου, πιστεύωντας, ὅτι μὲ τὸ μέσον ἐκείνου θέλει εὕρω ἔλεος κοντὰ εἰς ἐσένα. Σὺ Θεέ μου πολυεύσπλαγχνε, ὄχι μόνον αὐτὸ μοῦ ἔκαμες, καὶ μοῦ ἐφανέρωσες τὸν γνησιώτατον δοῦλόν σου, τὸν μακάριον λέγω, καὶ Ἅγιον Συμεὼν, καὶ εὐδόκησες νὰ ἀγαπηθῶ ἀπὸ ἐκεῖνον· ἀμὴ καὶ ἄλλα μυρία ἀγαθὰ μοῦ ἐχάρισες ὁποῦ δὲν τὰ ἤλπιζα· διατὶ ἀπὸ ποῦ ἤξευρα ἐγὼ ὁ ταλαίπωρος, ὅτι εἶσαι τοιοῦτος σὺ ὁ καλὸς Δεσπότης ἡμῶν, διὰ νὰ λάβω τὴν ἐπιθυμίαν διὰ ἐσέ; ἀπὸ ποῦ ἐγνώριζα ἐγὼ, ὅτι φανερώνεις τὸν ἑαυτόν σου εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἔρχονται εἰς ἐσὲ, καὶ ἂν εὑρίσκωνται ἀκόμι μέσα εἰς τὸν κόσμον, διὰ νὰ ζητήσω ἐπιπόνως νὰ σὲ ἰδῶ; ἀπὸ ποῦ ἤξευρα ἐγὼ, ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ δέχονται μέσα τους τὸ φῶς τῆς χάριτός σου, ἀξιώνονται νὰ λάβουν τέτοιαν χαρὰν, καὶ ἄνεσιν; ἀπὸ ποῦ, ἢ πῶς ἤξευρα ἐγὼ ὁ ταλαίπωρος, ὅτι λαμβάνουν τὸ Πνεῦμά σου τὸ Ἅγιον, ἐκεῖνοι ὁποῦ πιστεύουν εἰς ἐσέ; διατὶ ἐγὼ ἐνόμιζα πῶς πιστεύω τέλεια εἰς ἐσὲ, καὶ πῶς ἔχω ὅλα, ὅσα χαρίζεις εἰς ἐκείνους ὁποῦ σὲ φοβοῦνται, χωρὶς νὰ ἔχω παντελῶς τίποτε, καθὼς ὕστερον τὸ ἔμαθα μὲ τὸ ἔργον· ἀπὸ ποῦ ἤξευρα ἐγὼ, Δέσποτα, ὅτι σὺ ὁποῦ εἶσαι ἀόρατος, καὶ ἀχώρητος, βλέπεσαι, καὶ χωρεῖσαι μέσα μας; ἀπὸ ποῦ ἐδυνάμην ποτὲ νὰ συλλογισθῶ, ὅτι σὺ ὁ Δεσπότης ὁποῦ ἔκτισες τὰ σύμπαντα, καὶ ἔπλασες τοὺς ἀνθρώπους ἑνώνεσαι μὲ αὐτοὺς, καὶ τοὺς κάμνεις θεοφόρους, καὶ Υἱούς σου, διὰ νὰ ἔλθω καὶ ἐγὼ εἰς πόθον αὐτῶν καὶ νὰ ζητήσω νὰ τὰ λάβω ἀπὸ ἐσέ; ἀπὸ ποῦ ἤξευρα, Κύριε, τέτοιον Θεὸν, τέτοιον Δεσπότην, τέτοιον διαφεντευτὴν, Πατέρα, καὶ ἀδελφὸν, καὶ βασιλέα, ἐσένα ὁποῦ ἐπτώχευσες διὰ ἐμένα, καὶ ἔλαβες δούλου μορφήν; κατὰ ἀλήθειαν Δέσποτά μου φιλάνθρωπε, κἀνένα ἀπὸ αὐτὰ δὲν ἤξευρα παντελῶς· διατὶ ἂν ἔτυχε ποτὲ καὶ ἐδιάβασα εἰς τὰς θείας γραφὰς περὶ τούτων, ἀμὴ τὰ ἐνόμιζα πῶς ἐλέγοντο εἰς ἄλλους τινὰς, ἢ διὰ ἄλλα πράγματα καὶ ὄχι διὰ παρόμοια, καὶ ἤμουν ἀναίσθητος εἰς ὅλα τὰ γεγραμμένα, οὐδὲ ἐδυνήθην ποτὲ νὰ λάβω ἔννοιαν περὶ τούτων· ἐπειδὴ ἤκουα τὸν Ἀπόστολόν σου Παῦλον ὁποῦ ἐφώναζε, καὶ ἔλεγεν, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς, τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν· καὶ ἐλογίαζα, ὅτι εἶναι ἀδύνατον, ἐκεῖνος ὁποῦ

εὑρίσκεται ἀκόμι μὲ τὸ σῶμα, νὰ ἔλθῃ εἰς θεωρίαν ἐκείνων, καὶ ἐλογίαζα ὅτι εἰς ἐκεῖνον μόνον ἔδειξες αὐτὰ διὰ νὰ τοῦ κάμῃς χάριν· καὶ δὲν ἴξευρα ὁ ἄθλιος, ὅτι τοῦτο γίνεται ἀπὸ ἐσένα εἰς ὅλους ἐκείνους ὁποῦ σὲ ἀγαποῦν· καὶ ἀπὸ ποῦ, ἢ πῶς ἠμποροῦσα νὰ ἰξεύρω, ὅτι κάθε ἕνας ὁποῦ πιστεύει εἰς ἐσένα γίνεται μέλος σου, καὶ ἀστράπτει Θεότητα διὰ τῆς χάριτός σου; καὶ ποῖος νὰ τὸ πιστεύσῃ αὐτὸ, καὶ νὰ γένῃ μακάριος, γινόμενος μακάριον μέλος σοῦ τοῦ μακαρίου Θεοῦ; Ἀπὸ ποῦ ἴξευρα ἐγὼ, ὅτι σὺ ἀντὶ διὰ αἰσθητὴν τροφὴν, γίνεσαι ἀθάνατος, καὶ ἄφθαρτος ἄρτος ἀχόρταστος εἰς ἐκείνους ὁποῦ σὲ πεινοῦν, καὶ σὲ ποθοῦν, καὶ πηγὴ ἀθάνατος εἰς ἐκείνους ὁποῦ σὲ διψοῦν, καὶ φόρεμα λαμπρότατον εἰς ἐκείνους ὁποῦ φοροῦν διὰ ἐσένα ταπεινὰ, καὶ πτωχικὰ φορέματα; διατὶ τὰ ἤκουα αὐτὰ ὁποῦ ἐλέγοντο ἀπὸ τοὺς κήρυκάς σου, καὶ ἐνόμιζα, πῶς γίνονται μόνον εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα, καὶ ὕστερον ἀπὸ τὴν κοινὴν ἀνάστασιν, καὶ δὲν ἴξευρα ὅτι καὶ τώρα μάλιστα γίνονται εἰς ἡμᾶς ὁποῦ εἴμεσθε εἰς περισσοτέραν χρείαν αὐτῶν.

Αὐτὰ οὔτε τὰ ἴξευρα Πανάγιε Βασιλεῦ, οὔτε τὰ ἐπεθύμησα ποτὲ, οὔτε ἐζήτησα νὰ λάβω ἀπὸ ἐσὲ κἀνένα ἀπὸ αὐτὰ, ἀμὴ ἐνθυμούμενος τὰς ἁμαρτίας μου, ἐζητοῦσα μόνον τὴν συγχώρησιν ἐκείνων, καὶ ἐπιθυμοῦσα, καθὼς προεῖπα, Δέσποτα, νὰ εὕρω καὶ κἀνένα μεσίτην, καὶ πρεσβευτὴν, διὰ νὰ εὕρω μὲ τὴν μεσιτείαν του, καὶ μὲ τὴν ἐδικήν μου δουλικὴν ὑποταγὴν εἰς αὐτὸν, τὴν συγχώρησιν τῶν πολλῶν μου ἁμαρτιῶν, κἂν εἰς τὸ μέλλον. Καὶ καθὼς ἤκουα ὅλους ἐκ συμφώνου ὁποῦ ἔλεγαν, πῶς δὲν εἶναι εἰς τοὺς τωρινοὺς χρόνους τέτοιος Ἅγιος εἰς τὴν γῆν, ἔπιπτον εἰς περισσοτέραν λύπην· ὅμως δὲν τὸ ἐπίστευσα ποτὲ, ἀμὴ ἀποκρινόμουν εἰς τοὺς τοιούτους Δέσποτά μου, καθὼς ἰξεύρεις, καὶ ἔλεγα, Κύριε ἐλέησον, καὶ τόσον πολὺ ὁ διάβολος ἔγινε δυνατώτερος ἀπὸ τὸν Δεσπότην Θεὸν, ὁποῦ νὰ σύρῃ ὅλους εἰς τὸν ἑαυτόν του, καὶ νὰ τοὺς φέρῃ εἰς τὸ ἐδικόν του μέρος, καὶ νὰ μὴν απομείνῃ τινὰς εἰς τὸ μέρος τοῦ Θεοῦ; Διὰ τοῦτο, καθὼς νομίζω φιλάνθρωπε Βασιλεῦ, ἔλαμψες τὸ φῶς σου τὸ Ἅγιον εἰς ἐμένα ὁποῦ ἐκαθόμουν μέσα εἰς τὸ σκότος τοῦ κόσμου τούτου, καὶ ἀνάμεσα εἰς τόσα κακὰ, καὶ μοῦ ἔδειξες ἕνα ἀπὸ τοὺς Ἁγίους σου· καθὼς ἔκαμες εἰς τὸν δοῦλόν σου Παῦλον, τὸν ὁποῖον διὰ τῆς θεϊκῆς σου παρουσίας, τὸν ἐκάλεσες ὁποῦ σὲ ἐκατάτρεχε· διατὶ ὅταν ἐκεῖνος σὲ εἶδε, καὶ σὲ ἐρώτησε ποῖος εἶσαι, δὲν τοῦ εἶπες, ἐγὼ εἶμαι ὁποῦ ἔκαμα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν· ἐγὼ εἶμαι ὁποῦ ἐδημιούργησα ὅλα τὰ κτίσματα· οὐδὲ τοῦ εἶπες, ἐγὼ εἶμαι ὁ ὢν, ἢ ὁ Θεὸς Σαβαὼθ, ἢ ὁ Θεὸς τῶν πατέρων σου, οὐδὲ κἀνένα ἄλλο ἀπὸ τὰ ὀνόματα τῆς δόξης σου, παρὰ τοῦτο μόνον εἶπες εἰς αὐτὸν, «Ἐγὼ εἶμαι Ἰησοῦς, ὃν σὺ διώκεις.» Διὰ νὰ γνωρίσῃ φανερὰ, ὅτι σὺ εἶσαι ὁ Θεὸς ὁποῦ ἐσαρκώθης διὰ ἡμᾶς, τὸν ὁποῖον ἐκεῖνος ἐκατάτρεχε· τοιουτοτρόπως ἔκαμες καὶ εἰς ἐμὲ Δέσποτα, ὁπόταν ηὐδόκησας νὰ μοῦ φανερώσῃς τὸν Ἅγιόν σου Συμεών. Διατὶ ὅταν τὸ θεϊκόν σου φῶς ἐφώτισε τὰ πάντα, καὶ ἐμὲ τὸν ταλαίπωρον, καὶ ἔκαμε τὴν νύκτα λαμπροτάτην ὡσὰν ἡμέραν, τότε ἐκαταξίωσες καὶ ἐμένα νὰ τὸν ἰδῶ φρικτῶς εἰς ἐκεῖνο τὸ ὕψος τῆς Θεότητός σου, ὡσὰν εἰς οὐρανὸν, ὁποῦ ἐστέκετο κοντὰ εἰς τὴν θεϊκήν σου δόξαν στολισμένος, ὄχι μὲ κἀνένα στέφανον, ὄχι μὲ λαμπρὸν φόρεμα, ὄχι μὲ ἀλλοιώτικην θεωρίαν, ἀμὴ ὅ,τι λογῆς ἦτον, ὅταν εὑρίσκετο μαζὴ μὲ ἐμὲ, καὶ καθὼς ἐφαίνετο κάθε ἡμέραν εἰς τὴν γῆν, τέτοιον μοῦ τὸν ἔδειξες εἰς τὸν οὐρανόν· καὶ διατὶ τάχα τέτοιον; διὰ νὰ μὴ νομίσω, ὅτι εἶναι ἄλλος αὐτὸς ὁποῦ ἦτον μὲ ἐμὲ, καὶ ἄλλος ἐκεῖνος ὁποῦ μοῦ ἐφάνη εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ πλανηθῶ, καὶ δὲν ἐπιτύχω τὸν καλὸν ποιμένα ἐγὼ τὸ χαμένον πρόβατον. Μὲ ὅλον τοῦτο οὐδὲ μὲ αὐτὸ τὸ θαῦμα ὁποῦ ἔγινεν εἰς ἐμένα, ἐκατάλαβα ὁ ἄθλιος, οὐδὲ ἦλθα εἰς αἴσθησιν· ἀλλ' ἠπατήθην, κατ' ὀλίγον ὀλίγον ἀπὸ τὴν ἀμέλειαν, καὶ ὀκνηρίαν καὶ ἔπεσα εἰς τὰ προτήτερά μου, κακὰ, ἢ καὶ εἰς χειρότερα. Ἀλλὰ σὺ Βασιλεῦ εὔσπλαγχνε, καὶ μακρόθυμε, οὐδὲ τοιουτοτρόπως μὲ ἀπεστράφης, ἀμὴ μὲ ἐπέστρεψας πάλιν διὰ μέσου αὐτοῦ τοῦ Ἁγίου, καὶ μὲ ἐκαταξίωσες νὰ προσπέσω εἰς τοὺς Ἁγίους του πόδας, ἀφ' οὗ μὲ τὴν κραταιάν σου χεῖρα, καὶ μὲ τὸν βραχίονά σου τὸν ὑψηλὸν μὲ ἅρπαξες, καὶ μὲ εὔγαλες ἀπὸ τὸν πλάνον κόσμον, καὶ ἀπὸ τὰ κοσμικὰ πράγματα, καὶ τὰς ἡδονὰς, καὶ μὲ ἐχώρισες ἐν ταὐτῷ ἀπὸ ὅλα, σωματικά τε, καὶ ψυχικὰ (ὢ τοῦ θαύματος, ὢ τῆς ἀγάπης, καὶ συμπαθείας ὁποῦ δείχνεις εἰς ἡμᾶς, φιλάνθρωπε Θεέ). Καὶ μὲ ἔβαλες εἰς τὴν τάξιν ἐκείνων ὁποῦ σὲ δουλεύουν· καὶ μετὰ ταῦτα μοῦ

ἔδωσες, Δέσποτα, διὰ πρεσβειῶν τοῦ Ἁγίου, ὄχι μόνον τὴν συγχώρησιν τῶν ἀναριθμήτων μου κακῶν, ἀμὴ καὶ ὅλα τὰ ἀγαθὰ ὁποῦ προεῖπα, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, σὺ ἔγινες εἰς ἐμένα ὅλα. Διατὶ μὲ τὸ νὰ ἦσουν σὺ προτήτερα κατοικημένος μέσα εἰς ἐκεῖνον, καὶ μὲ τὸ νὰ τὸν ἐφώτιζες μὲ τὸ φῶς τῆς θεϊκῆς σου δόξης, ὅταν ἐγὼ ἐπλησίασα εἰς αὐτὸν, καὶ ἐκράτησα τοὺς πόδας του μὲ μετάνοιαν, καὶ μὲ πίστιν, εὐθὺς αἰσθάνθηκα θείαν θερμότητα, ἔπειτα αἰσθάνθηκα ἀπὸ τοὺς λόγους του θεῖον ἐμφύσημα, ὕστερα φλόγα ἐγκάρδιον ὁποῦ ἀνέβλυζε διὰ μέσου δακρύων ῥεῖθρα παντοτινά. Κατόπιν ἀπὸ αὐτὰ αἰσθάνθηκα μέσα εἰς τὸν νοῦν μου ἀκτῖνα λεπτὴν, ὁποῦ ἤστραψεν ὀγλιγωρότερα ἀπὸ τὴν ἀστραπήν· ἔπειτα ἐφάνη εἰς ἐμὲ, ὡσὰν φῶς τὴν νύκτα, καὶ ὡσὰν μικρὴ νεφέλη φλογοειδὴς ὁποῦ ἐκάθισεν ἐπάνω εἰς τὴν κεφαλήν μου, ἐκεῖ ὁποῦ ἤμουν πεσμένος κατὰ πρόσωπον, καὶ ἔκανα τὴν δέησίν μου, καὶ ὕστερον ἀπέταξε· καὶ πάλιν ὕστερα ἀπὸ ὀλίγην ὥραν μοῦ ἐφάνη εἰς τὸν οὐρανόν· μετέπειτα ἐκεῖ ὁποῦ ἐσυλλογιζόμουν, ἆρά γε τί νὰ εἶναι αὐτὸ ὁποῦ φαίνεται; ἔγινε κάποιον ἄλλο πλέον παράδοξον ἀπὸ αὐτά· διατὶ πειραζόμενος εἰς τὸν ὕπνον μου ἀπὸ τοὺς πονηροὺς δαίμονας, καὶ συρόμενος μὲ κάποιαν μηχανήν τους εἰς πάθος ῥεύσεως, καὶ ἐναντιωνόμενος πολλὰ εἰς αὐτοὺς, καὶ ἐπικαλούμενος ἐσένα τὸν Κύριον τοῦ φωτὸς διὰ νὰ μοῦ βοηθήσῃς, ἐξύπνισα, καὶ ἐγλύτωσα ἀπὸ τὰ χέρια τῶν δαιμόνων ἀπείραστος· καὶ ἐκεῖ ὁποῦ ἐθαύμαζα εἰς τὸν ἑαυτόν μου τὴν ἀντίστασιν, καὶ τὴν ἀνδρείαν, καὶ ξεχωριστὰ τὴν ἀκινησίαν ὁποῦ εἶχα εἰς τὸ πάθος, καὶ ἐσυλλογιζόμουν ἀπὸ ποῦ τάχα μοῦ ἔγινεν αὐτὴ ἡ ἀσυνήθιστος νίκη, ὥστε ὁποῦ καὶ ὅταν κοιμῶμαι νὰ ἀντιπολεμῶ, καὶ νὰ γίνωμαι δυνατώτερος ἀπὸ τοὺς ἀντιπολεμοῦντάς με ἐχθροὺς, καὶ νὰ τοὺς νικῶ κατὰ κράτος μὲ νίκην παράδοξον διὰ μέσου τοῦ Χριστοῦ; ὢ τοῦ θαύματος) εὐθὺς ἐκεῖνον ὁποῦ ἐνόμιζα, πῶς εἶναι εἰς τὸν οὐρανὸν, τὸν εἶδα μέσα μου, ἐσένα, λέγω, τὸν ἐδικόν μου δημιουργὸν, καὶ βασιλέα Χριστόν· καὶ τότε ἐγνώρισα πῶς ἦτον ἐδική σου ἡ νίκη ἐκείνη, μὲ τὴν ὁποίαν μὲ ἔκαμες νὰ νικήσω τὸν διάβολον. Ὅμως ἀκόμι δὲν ἴξευρα, Δέσποτα, ὅτι σὺ εἶσαι ὁποῦ μὲ ἔπλασες ἀπὸ τὸν πηλὸν, καὶ μοῦ ἐχάρισες ὅλα αὐτὰ τὰ καλά· δὲν ἐγνώριζα ἀκόμι, ὅτι σὺ εἶσαι ὁ ἀνυπερήφανος Θεός μου, καὶ Κύριος· διατὶ ἀκόμι δὲν ἀξιώθηκα νὰ ἀκούσω τὴν φωνήν σου, διὰ νὰ σὲ γνωρίσω· ἀκόμι δὲν μοῦ εἶπες μυστικῶς, ὅτι ἐγώ εἰμαι, διατὶ ἤμουν ἀνάξιος, καὶ ἀκάθαρτος, ἐπειδὴ καὶ εἶχα ἀκόμι τὴν ἀκοὴν τῆς ψυχῆς μου φραγμένην μὲ τὸν πηλὸν τῆς ἁμαρτίας, καὶ τοὺς ὀφθαλμούς μου κρατημένους ἀπὸ ἀπιστίαν, καὶ ἄγνοιαν, καὶ ἀπὸ τὸν σκοτισμὸν τῶν παθῶν· καὶ ἔβλεπα τοιουτοτρόπως ἐσὲ τὸν Θεόν μου, ὅμως μὲ τὸ νὰ μὴν ἴξευρα, οὐδὲ ἐπίστευα, ὅτι ὁ Θεὸς φαίνεται εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὅσον εἶναι δυνατὸν νὰ φαίνεται, δὲν ἐννοοῦσα, ὅτι εἶναι Θεὸς, ἢ δόξα Θεοῦ, ἐκεῖνο ὁποῦ μοῦ ἐφαίνετο, πότε μὲ ἕνα τρόπον, καὶ πότε μὲ ἄλλον· ἀλλὰ τὸ ἀσυνήθιστον ἐκεῖνο θαῦμα μὲ ἔκανε νὰ θαυμάζω, καὶ ἐγέμιζε ἀπὸ χαρὰν ὅλην μου τὴν ψυχὴν, καὶ τὴν καρδίαν, ὥστε ὁποῦ ἐνόμιζα, ὅτι καὶ αὐτὸ ἀκόμι τὸ σῶμά μου ἐμέτεχεν ἀπὸ τὴν ἀνεκλάλητον χάριν· πλὴν ἀκόμι δὲν ἐγνώριζα φανερὰ ποῖος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐφαίνετο· ὅμως ἔβλεπα συχνότερα φῶς, καὶ ἄλλαις φοραῖς ἐφαίνετο μέσα μου, ὁπόταν ἡ ψυχή μου εἶχεν εἰρήνην, καὶ γαλήνην, καὶ ἄλλαις φοραῖς πάλιν ἐφαίνετο ἔξω μακρὰν (1) ἢ καὶ ἐκρύπτετο τελείως· καὶ ὅταν ἐκρύπτετο μοῦ ἐπροξενοῦσε θλίψιν ὑπέρμετρον· ὅτι ἐσυλλογιζόμουν πῶς ἐξάπαντος δὲν θέλει φανῇ πλέον· ἐκεῖ ὅμως πάλιν ὁποῦ ἐθρηνοῦσα, καὶ ἔκλαια, καὶ ἔδειχνα κάθε ξενιτείαν, καὶ ὑπακοὴν, καὶ ταπεί-

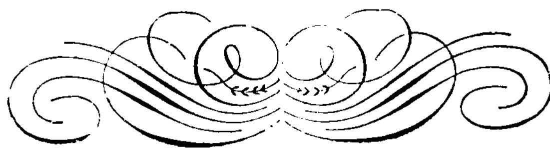
1) Δηλαδὴ μὲ τὸν α΄ τρόπον ὁποῦ ἐσημειώσαμεν εἰς τὸν ιθ΄. λόγον φαίνεται ἔξω, καὶ μὲ τὸν β΄. φαίνεται μέσα, ὅτι ἡ γνῶσις κατὰ τὸν θεῖον Μάξιμον εἶναι διπλῆ· ἡ μὲν ἐν λόγῳ κειμένη, καὶ θείοις νοήμασι, κατ' εἶδος παροῦσαν τὴν αἴσθησιν τῶν νοηθέντων οὐκ ἔχουσα (τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται, τὸ ὁποῖον γίνεται ἔξωθεν, δηλαδὴ ἐκ τῶν ὁρωμένων). Ἡ δὲ κατ' ἐνέργειαν, μόνην ἔχουσα δίχα λόγου καὶ νοημάτων ἀληθῶν τὴν κατ' εἶδος ἀπόλαυσιν· καὶ τοῦτο γίνεται μέσα εἰς τὴν καρδίαν τοῦ θεοειδοῦς. Συμφώνως τούτοις λέγει καὶ ὁ θεῖος Κάλλιστος· ἡ μὲν κατ' ἐπιβουλὴν ἐργασία, καὶ χάρις ἔξωθεν, καὶ διὰ τῆς τῶν ὄντων εὐτάκτου φορᾶς, τάξεώς τε, καὶ συλλογῆς, ἄλλης ἐξ ἄλλου φαντασίας συλλεγομένη, εἰς ἕν τι τῆς ἀληθείας ἴνδαλμα τὸ προκόπτειν ἔχει, καὶ πρὸς Θεὸν ἐν πίστει ἀνατείνεσθαι. Ἡ δὲ κατὰ παραδοχὴν, ἀμέσως παρ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ ὑποστατικῶς ἔνδον καρδίας πέφυκε γίνεσθαι, ἔσθ' ὅτε καὶ ἔξωθεν, καὶ τῷ σώματι μεταδιδοῦσα ἐμφανῶς ὑπὲρ ἔννοιαν τῆς οἰκείας ἐλλάμψεως, καὶ τοῦ θειοτάτου φωτισμοῦ· ὑπερφυῶς πασχούσης τῆς καρδίας, κατὰ τὸν Σοφώτατον Μάξιμον, οὐ ποιούσης τὴν ἀγέννητον θέωσιν, λέγω τὴν κατ' εἶδος ἐνυπόστατον τῆς Θεότητος ἔλλαμψιν. Ἥτις οὐκ ἔχει γέννεσιν, ἀλλ' ἀνεπινόητον ἐν τοῖς ἀξίοις φανέρωσιν· καὶ ἴδε εἰς τὴν φιλοκαλίαν φυλ. 1071. Ὅθεν μὴ ξενισθῇς, φιλαναγνῶστα, εἰς αὐτὰ ὁποῦ γράφει ὁ ἱερὸς Συμεὼν, ὅτι ὅλα πνευματικῶς τὰ ἐννοεῖ, καθὼς ὁ Ἴδιος σποράδην εἰς τοὺς λόγους του τὰ ἑρμηνεύει, καὶ μὲ αὐτὰ φανερώνει τὰς διαφόρους ἐνεργείας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· καὶ ὅποιος θεωρήσει μὲ προσοχὴν τοὺς λόγους του, μάλιστα τοὺς διὰ στίχων, θέλει τὸ γνωρίσει σαφέστατα· καὶ ὅρα λόγῳ μ΄. ὁποῦ λέγει διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ Α-

νωσιν, ἐφαίνετο πάλιν ὡσὰν Ἥλιος ὁποῦ διασκορπίζει τὸ πάχος τῆς νεφέλης, καὶ κατ' ὀλίγον ὀλίγον δείχνεται γλυκύς, λαμπρότατος, καὶ σφαιροειδής. Ἔτζι λοιπὸν ἐσὺ ὁ ἄφραστος, ὁ ἀόρατος, ὁ ἀναφής, ὁ ἀεικίνητος, ὁ πανταχοῦ πάντοτε, καὶ ἐν πᾶσι παρών, καὶ τὰ πάντα πληρῶν, βλεπόμενος, καὶ κρυπτόμενος κάθε ὥραν, διὰ νὰ εἰπῶ ἔτζι, καὶ ἡμέραν, καὶ νύκτα· ἀναχωρῶντας, καὶ ἐρχόμενος· γινόμενος ἄφαντος, καὶ ἔξαφνα φαινόμενος, κατ' ὀλίγον ὀλίγον ἀπεδίωξες τὸ σκότος ὁποῦ ἦτον εἰς ἐμέ, καὶ ἀφάνισες τὸ σύγνεφον· ἐλέπτυνες τὸ πάχος· ἐκαθάρισες τὴν τζίμπλαν τῶν νοερῶν μου ὀφθαλμῶν· ἐξέφραξες τὴν ἀκοὴν τῆς διανοίας μου· ἀσύκωσες τὸ σκέπασμα τῆς ἀναισθησίας· καὶ μαζῇ μὲ αὐτὰ κατεκοίμησες καὶ κάθε σαρκικὴν ἡδονήν, καὶ ἐξώρισες τελείως ἀπὸ ἐμὲ κάθε πάθος. Καὶ λοιπὸν κάμνωντάς με τέτοιον, ἐκαθάρισες ἀπὸ κάθε σύγνεφον τὸν οὐρανόν· ἤγουν τὴν καθαρθεῖσαν ψυχήν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐρχόμενος ἀοράτως, δὲν ἠξεύρω μὲ τί τρόπον, ἢ ἀπὸ ποῦ, ἐσὺ ὁποῦ εἶσαι πανταχοῦ παρών, εὑρίσκεσαι ἔξαφνα, καὶ δείχνεσαι ὡσὰν ἄλλος Ἥλιος. Βαβαὶ τῆς ἀνεκδιηγήτου συγκαταβάσεως. Αὐτὰ εἶναι ἀδελφοί, τὰ θαυμάσια τοῦ Θεοῦ ὁποῦ κάμνει εἰς ἡμᾶς· καὶ ὅταν ἡμεῖς προκόπτωμεν εἰς τελειοτέραν ἀρετήν, δὲν ἔρχεται πλέον τότε, ὡσὰν πρῶτα, ἄμορφος, ἢ ἀνείδεος, οὐδὲ κάμνει τὴν παρουσίαν, καὶ τὸν ἐρχομὸν τοῦ φωτός του εἰς ἡμᾶς μὲ σιωπήν, ἀμὴ ἔρχεται μὲ κάποιαν μορφήν, ὅμως Θεοῦ μορφήν· διότι ὁ Θεὸς δὲν δείχνεται μὲ σχῆμα, ἢ μὲ ἐκτύπωμα, ἀμὴ δείχνεται ἁπλοῦς, μορφωμένος μὲ φῶς ἄμορφον, καὶ ἀκατανόητον, καὶ ἀνεκλάλητον· διατὶ δὲν ἠμπορῶ νὰ εἰπῶ τίποτε περισσότερον· ὅμως δείχνεται φανερά, καὶ γνωρίζεται πολλὰ καλά, καὶ βλέπεται καθαρὰ ὁ ἀόρατος, καὶ λαλεῖ, καὶ ἀκούει ἀοράτως, καὶ συνομιλεῖ ὁ φύσει Θεὸς μὲ ἐκείνους ὁποῦ ἐγεννήθησαν ἀπὸ αὐτὸν κατὰ χάριν Θεοί, καθὼς συνομιλεῖ φίλος μὲ φίλον, πρόσωπον μὲ πρόσωπον· καὶ ἀγαπᾷ τοὺς Υἱούς του ὡς Πατήρ, καὶ ἀγαπᾶται ἀπὸ αὐτοὺς ὑπερβολικά, καὶ γίνεται εἰς αὐτοὺς ἕνα παράδοξον θέαμα, καὶ φρικτότατον ἄκουσμα, ὁποῦ οὔτε δύναται νὰ λέγεται ἀπὸ αὐτοὺς καθὼς πρέπει, οὔτε πάλιν ὑποφέρει νὰ σιωπᾶται· ἀπὸ τοῦ ὁποίου τὸν πόθον ἀναπτόμενοι πάντοτε οἱ Υἱοί του, καὶ διδασκόμενοι μυστικῶς ἀπὸ αὐτόν, πότε συμπονοῦντες, καὶ κλαίοντες διὰ τὰ ξένα πάθη, γράφουν περὶ αὐτῶν· πότε πάλιν θεατρίζουν τὰ ἐδικά τους πταίσματα· καὶ πότε διηγούμενοι εὐχαρίστως τὰς εὐεργεσίας καὶ ἐνεργείας τῆς χάριτος ὁποῦ ἔγιναν εἰς αὐτούς, ἀνυμνοῦν θεολογικῶς ἐκεῖνον ὁποῦ τοὺς ἠλλοίωσε θεουργικῶς. Πότε πάλιν ὅ,τι ἀκούσουν περὶ τῆς ψυχικῆς σωτηρίας μας, ὁποῦ νὰ λέγεται ἐναντίως, καὶ ἐσφαλμένως, διορθώνοντές το κατὰ τὸ μέτρον τῆς γνώσεως ὁποῦ τοὺς ἐδόθη τὸ γράφουν, παρασταίνοντες τὰς μαρτυρίας ἀπὸ τὴν θείαν γραφήν· καὶ δὲν δύνανται τελείως νὰ ἡσυχάσουν, ἢ νὰ λάβουν χορτασμὸν ἀπὸ τὴν διήγησιν· διατὶ δὲν εἶναι πλέον κύριοι τοῦ ἑαυτοῦ τους, ἀμὴ εἶναι ὄργανα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁποῦ κατοικεῖ μέσα εἰς αὐτούς, τοὺς ὁποίους καὶ τοὺς κινεῖ, καὶ κινεῖται πάλιν καὶ αὐτὸ ἀπὸ αὐτούς, καὶ γίνεται εἰς αὐτοὺς ὅλα, ὅσα ἀκούεις εἰς τὰς θείας γραφὰς ὁποῦ λέγονται περὶ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· ἤγουν μαργαρίτης, κόκκος συνάπεως, προζύμι, ὕδωρ, πῦρ, ἄρτος, πόμα ζωῆς, λαμπάς, κλίνη, παστάς, νυμφών, φίλος, ἀδελφός, καὶ Πατήρ· καὶ τί νὰ διηγοῦμαι τὰ ἀνεκδιήγητα; διατὶ ἐκεῖνα ὁποῦ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ τὰ μετρήσῃ ἡ γλῶσσα, καὶ νὰ τὰ διηγηθῇ μὲ λόγον; Ἀληθινὰ δὲν εἶναι δυνατόν· διότι ἀγκαλὰ καὶ τὰ ἀποκτήσαμεν ὅλα αὐτὰ μέσα μας διὰ τὸν Θεὸν ὁποῦ μᾶς τὰ ἔδωσεν, ἀμὴ δὲν δυνάμεθα τελείως, οὔτε μὲ τὸν νοῦν νὰ τὰ μετρήσωμεν, οὔτε μὲ τὸν λόγον νὰ τὰ διηγηθοῦμεν. Αὐτὰ λοιπὸν τὰ ἔγραψα, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ὄχι διὰ ἐπίδειξιν, μὴ γένοιτο, διατὶ τί ἔχω ἐδικόν μου διὰ νὰ τὸ δείξω, καὶ νὰ καυχηθῶ, ἔξω μόνον ἁμαρτίας, καὶ ἀκαθαρσίας, καὶ ἀνομίας πολλάς, ἀκόμι ἀπὸ τὴν κοιλίαν τῆς μητρός μου, αἱ ὁποῖαι εἶναι περισσότεραι ἀπὸ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης, ἀμὴ διὰ νὰ σᾶς φανερώσω τὰ θαυμάσια τοῦ Θεοῦ, καὶ

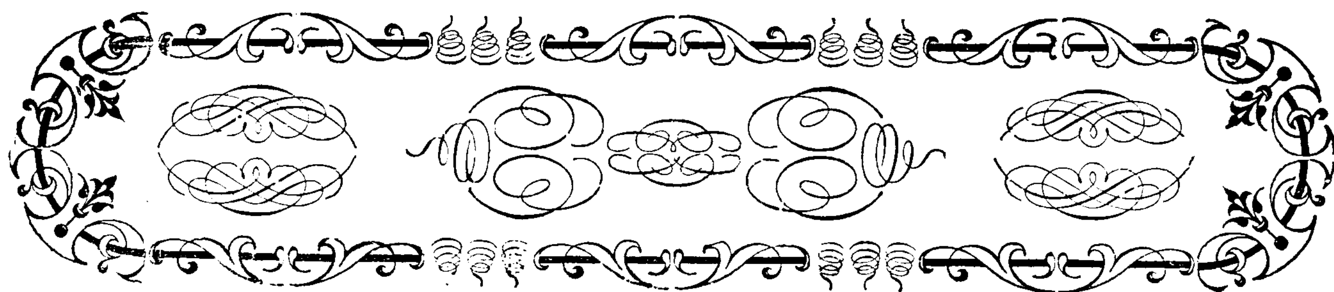
γίου Πνεύματος· ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν παρόντα λόγον ἀριθμεῖ μερικὰς λέγων, ὅτι ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἤγουν ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος γίνεται εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἐνεργοῦνται ὑπὸ τοῦ Πνεύματος, μαργαρίτης, κόκκος σινάπεως, ζύμη, ὕδωρ, πῦρ κτλ. τὰ ὁποῖα φανερώνουν τὰς διαφόρους ἐνεργείας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

διὰ νὰ σᾶς τὰ παραστήσω μὲ τὸν λόγον, ἀγκαλὰ καὶ ὄχι καθὼς δύναμαι· καὶ πρὸς τούτοις διὰ νὰ ὠφελήσω μὲ αὐτὴν τὴν διήγησιν, καὶ ἐκείνους ὁποῦ νομίζουν πῶς ἔχουν ἀπὸ τὸ θεῖον βάπτισμα Πνεῦμα Ἅγιον, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζουν· ἐπειδὴ ὁ παρὼν λόγος μᾶς διδάσκει ἐν πρώτοις τὴν τελείαν σκότωσιν, καὶ ζόφωσιν, ἤγουν τὴν ἀποξένωσιν τοῦ θείου φωτὸς ὁποῦ εὑρίσκεται εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὁπόταν δηλαδὴ διηγῆται φανερὰ τὴν ἄγνοιαν ὁποῦ ἔχει περὶ Θεοῦ. Ἔπειτα μᾶς διδάσκει τὸν ἔλεγχον ὁποῦ γίνεται εἰς αὐτὸν ἀπὸ τὴν συνείδησιν· ὕστερα τὸν φόβον· κατόπιν τὴν ἐπιθυμίαν ὁποῦ ἔχει διὰ νὰ συγχωρηθοῦν αἱ ἁμαρτίαι του, ὁπόταν ζητῇ νὰ εὕρῃ καὶ κἀνένα μεσίτην εἰς τοῦτο, καὶ βοηθὸν, ὡσὰν ὁποῦ δὲν δύναται μοναχός του νὰ προσέλθῃ εἰς τὸν Θεὸν, μὲ τὸ νὰ εἶναι φορτωμένος ἀπὸ πολλὰς ἁμαρτίας. Μετέπειτα διηγεῖται πῶς ἐπέτυχε τὸν μεσίτην, καὶ ποιμένα ὁποῦ ἐζητοῦσε, καὶ πῶς εἶδε καὶ αὐτὸν μὲ τὴν νοερὰν ἔλλαμψιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· τὸ ὁποῖον δείχνει, ὅτι ἔγινε καὶ ἀρχὴ ἐλλάμψεως, τὴν ὁποίαν δὲν ἤξευρε προτήτερα· καὶ πῶς ὕστερα ἀφ' οὗ ἔγινεν εἰς αὐτὸν ἡ ἀποκάλυψις, πάλιν ἀνεχώρησεν ἡ θεωρία τοῦ Πνεύματος, καὶ ἀφ' οὗ ὑστερήθη αὐτὴν, πάλιν περιέπεσεν εἰς σκότος πολλῶν ἁμαρτιῶν· καὶ ὕστερον ἀπὸ αὐτὰ, ἐφανέρωσε τὸ δεύτερον πρόσκλεσμα ὁποῦ τοῦ ἔκαμεν ὁ Θεὸς διὰ μέσου τοῦ ποιμένος. Ἔπειτα τὴν ὑπακοὴν, τὴν πίστιν, τὴν ταπείνωσιν, τὴν ὑποταγὴν ὁποῦ εἶχεν εἰς αὐτόν· καὶ ὕστερα ἀπὸ αὐτὰ τὴν φανερὰν ἀλλοίωσιν ὁποῦ ἔγινεν εἰς αὐτὸν κατ' ὀλίγον ὀλίγον μὲ γνῶσιν, καὶ θεωρίαν, τὴν ὁποίαν ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν τὴν ἐγνώρισε πῶς γίνεται εἰς τὸν ἑαυτόν του, καθὼς ὁ λόγος τὸ ἐδιηγήθη, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχῃ ὁ τοιοῦτος Πνεῦμα Ἅγιον ὁποῦ νὰ κατοικῇ εἰς τὸν ἑαυτόν του. Ἀλλὰ αὐτὰ ὁ παρὼν λόγος, καθὼς προεῖπα, τὰ διηγεῖται πλατύτερον, καὶ δείχνει ἐμένα, ὄχι καυχώμενον, ἀμὴ διηγούμενον τὰ θαυμάσια τοῦ Θεοῦ, τὰ ὁποῖα κάμνει μὲ ἀγάπην, καὶ ἀγαθότητα εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὸν ζητοῦν ἐξ ὅλης τους ψυχῆς, καὶ καρδίας, διὰ νὰ λάβῃ κάθε πρόφασις, καὶ παρακοὴ δικαίαν τὴν ἀνταπόδοσιν εἰς τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁποῦ μέλλει νὰ κρίνῃ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων ὁ Θεός· εἰς τὸν ὁποῖον πρέπει ὅλη ἡ δόξα, ἡ τιμὴ, καὶ ἡ προσκύνησις, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

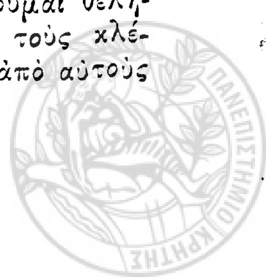

ΛΟΓΟΣ ΕΝΝΕΝΗΚΟΣΤΟΣ Α΄.

Εὐχαριστία πρὸς Θεὸν διὰ τὰς εὐεργεσίας ὁποῦ τοῦ ἔκαμε· καὶ περὶ εὐχῆς πνευματικῆς, καὶ τῆς ἐν αὐτῇ προκοπῆς· καὶ περὶ ἐλλάμψεως θείας, καὶ θεωρίας ἀπλανοῦς, καὶ ἀγάπης τῆς πρὸς Θεόν.

Εὐχαριστῶ σε Δέσποτα, Κύριε οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὅτι πρὸ καταβολῆς κόσμου μὲ ἐπροώρισες νὰ γένω ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι. Εὐχαριστῶ σε, καὶ προσκυνῶ σε Παναγιε Βασιλεῦ, ὅτι πρὸ τοῦ νὰ γεννηθῶ, σὺ ὁ μόνος ἀθάνατος, ὁ μόνος παντοδύναμος, ὁ μόνος ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος, κατέβης ἐξ ὕψους Ἁγίου σου εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐσαρκώθης καὶ ἐγεννήθης ἀπὸ τὴν Ἁγίαν Παρθένον, διὰ νὰ μὲ ἀναπλάσῃς, καὶ νὰ μὲ ζωοποιήσῃς, καὶ νὰ μὲ ἐλευθερώσῃς ἀπὸ τὴν προπατορικὴν ἁμαρτίαν, καὶ νὰ μοῦ προετοιμάσῃς τὴν εἰς οὐρανοὺς ἀνάβασιν· ἔπειτα ἀφ' οὗ ἐγεννήθηκα, καὶ αὔξησα ὀλίγον σὺ μὲ ἀνεκαίνισες μὲ τὴν ἀνάπλασιν τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος, καὶ μὲ ἐστόλισες μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου σου Πνεύματος, καὶ μοῦ ἔδωκες φύλακα Ἄγγελον φωτεινόν· καὶ ἕως ὁποῦ ἦλθα εἰς τὴν τελείαν ἡλικίαν μου μὲ ἐφύλαξες ἀβλαβῆ ἀπὸ ὅλα τὰ πονηρὰ, καὶ ἀπὸ τὰς παγίδας τοῦ διαβόλου. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἔκρινες δίκαιον νὰ σωζώμεθα ἡμεῖς οἱ λογικοὶ ὄχι μὲ καμμίαν βίαν, καὶ δυναστείαν, ἀλλὰ μὲ τὴν αὐτοπροαίρετον γνώμην μας, ἄφηκες νὰ τιμηθῶ καὶ ἐγὼ μὲ τὸ αὐτεξούσιον, καὶ νὰ δείξω μὲ τὴν φύλαξιν τῶν ἐντολῶν σου τὴν αὐτοπροαίρετον πρὸς σὲ ἀγάπην μου· ἐγὼ δὲ ὁ καταφρονητὴς καὶ ἀχάριστος, ἐλογίασα πῶς ἡ ἀξία τῆς αὐτεξουσιότητος εἶναι μία λύσις τοιαύτη, καθὼς λύεται τὸ ἄλογον ζῶον ἀπὸ τὰ δεσμὰ, καὶ διὰ τοῦτο ἀφ' οὗ ἐλύθηκα ἀπεμάκρυνα ἀπὸ τὴν Δεσποτείαν τῆς ἐξουσίας σου, καὶ ἔρριψα τὸν ἑαυτόν μου εἰς κρημνὸν πολλῶν κακῶν· ἀλλὰ καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ εὑρισκόμουν ἀναισθήτως εἰς ἐκεῖνον τὸν βαθύτατον λάκκον, καὶ ἤμουν συντετριμμένος μὲ πολλοὺς συντριμμούς, ἐσὺ δὲν μὲ ἀπεστράφης, οὐδὲ μὲ ἄφηκες να εὑρίσκωμαι μέσα εἰς ἐκεῖνον τὸν μολυσμὸν, ἀλλὰ διὰ σπλάγχνα ἐλέους σου ἔστειλες, καὶ μὲ εὔγαλες ἀπὸ ἐκεῖ, καὶ μὲ ἐτίμησες περισσότερον, καὶ μὲ τὰς ἀκατανοήτους κρίσεις σου μὲ ἐλύτρωσες ἀπὸ βασιλεῖς, καὶ ἄρχοντας, οἱ ὁποῖοι ἤθελαν νὰ μὲ μεταχειρισθοῦν ὡσὰν ἕνα σκεῦος ἄχρηστον εἰς ὑπηρεσίαν τῶν θελημάτων τους, καὶ δὲν μὲ ἄφησες νὰ λάβω δῶρα χρυσίου, καὶ ἀργυρίου, καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ ἤμουν φιλάργυρος· καὶ μὲ ἔκαμες νὰ καταφρονήσω ὡσὰν βδέλυγμα τὴν δόξαν, καὶ τιμὴν τῆς παρούσης ζωῆς ὁποῦ ἐδίδετο εἰς ἐμὲ, ἀντὶ διὰ τὴν πώλησιν τοῦ ἁγιασμοῦ σου. Ἀλλ' ὅμως ὅλας αὐτὰς τὰς χάριτας ὁποῦ μοῦ ἔκαμες, (ναὶ σοῦ ἐξομολογοῦμαι Κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς) δὲν τὰς ἐψήφισα διὰ τὸ οὐδὲν, ἀλλὰ ἔρριψα πάλιν τὸν ἑαυτόν μου ὁ ἄθλιος εἰς λάκκον, καὶ μολυσμὸν αἰσχρῶν λογισμῶν, καὶ πράξεων· καὶ ἀφ' οὗ ἐκρημνίσθηκα πάλιν ἐκεῖ εἰς τὸν λάκκον, ἔπεσα εἰς τοὺς νοητοὺς κλέπτας, ὁποῦ ἦσαν κρυμμένοι ἐκεῖ μέσα. ἀπὸ τῶν ὁποίων τὰς χεῖρας, ὄχι ἐγὼ μόνος ἠμποροῦσα ἀφ' ἑαυτοῦ μου νὰ ἐλευθερωθῶ, ἀλλὰ ἀνίσως ὅλος ὁ κόσμος ἤθελε μαζωχθῇ, πάλιν δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ μὲ ἐλευθερώσῃ. Σὺ δὲ ὁ εὔσπλαγχνος, καὶ φιλάνθρωπος Δεσπότης δὲν μὲ ἐπαράβλεψες νὰ εὑρίσκωμαι ἐλεεινῶς μέσα εἰς ἐκεῖνον τὸν λάκκον, καὶ νὰ περισύρωμαι ἀθλίως, καὶ νὰ συμπνίγωμαι, καὶ νὰ περιπαίζωμαι ἀπὸ τοιούτους ἐχθρούς· ἀλλ' οὐδὲ ἐνθυμήθης τὰς κακίας μου, οὐδὲ ἀπεστράφης τὴν ἀχάριστον γνώμην μου, οὐδὲ μὲ ἄφηκες νὰ τυραννοῦμαι θεληματικῶς πολλὺν καιρὸν ἀπὸ ἐκείνους τοὺς κλέπτας· καὶ ἂν ἐγὼ αἰχμαλωτιζόμενος ἀπὸ αὐτοὺς

ἐχαιρόμουν ὡς ἀναίσθητος, σὺ ὅμως δὲν ὑπέφερες Δέσποτα, νὰ μὲ βλέπῃς νὰ θεατρίζωμαι ἔτζι ἀσχημόνως ἀπὸ αὐτοὺς καὶ νὰ περισύρωμαι· ἀλλὰ μὲ εὐσπλαγχνίσθης, μὲ ἠλέησες, καὶ δὲν ἔστειλες οὔτε Ἄγγελον, οὔτε ἄνθρωπον εἰς ἐμένα τὸν ἄθλιον, καὶ ἁμαρτωλόν· ἀλλὰ ἐσὺ ὁ ἴδιος παρακινούμενος ἀπὸ τὰ σπλάγχνα τῆς ἀγαθότητός σου ἔκλινες εἰς ἐκεῖνον τὸν βαθύτατον λάκκον, καὶ ἅπλωσες τὴν ἄχραντον χεῖρά σου εἰς ἐμένα ὁποῦ ἤμουν καταχωσμένος μέσα εἰς τὸ βάθος τοῦ βορβόρου ἐκείνου, καὶ δὲν σὲ ἔβλεπα. Διατὶ πῶς ἠμποροῦσα νὰ ἀνοίξω μάτια ὁλότελα, καὶ νὰ ἰδῶ, ὤντας καταπνιγμένος, καὶ καταχωρισμένος ἀπὸ τὸν μολυσμόν; καὶ ἔτζι μὲ ἐπίασες ἀπὸ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου, ἤγουν ἐφώτισες τοὺς λογισμούς μου, καὶ τραβίζωντάς με μὲ βίαν μεγάλην μὲ εὔγαλες ἀπὸ ἐκεῖ· ἐγὼ δὲ αἰσθανόμουν τὸ τράβισμα, καὶ τοὺς πόνους, καὶ ἐκαταλάμβανα πῶς εὔγαινα ἐπάνω, ὅμως δὲν ἤξευρα ὁλότελα ἀπὸ ποῖον τραβίζομαι, ἢ ποῖος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ μὲ κρατεῖ, καὶ μὲ ἀνεβάζει· καὶ ἀφ᾽ οὗ μὲ εὔγαλες ἐπάνω ἀπὸ τὸν λάκκον, καὶ μὲ ἔστησες εἰς τὴν γῆν, ἐπαράδωκες εἰς ἕνα σου δοῦλον, καὶ μαθητὴν ἐμὲ ὅλον μολυσμένον, καὶ φραγμένον ἀπὸ μολυσμὸν, καὶ τὸ στόμα μου, καὶ τὰ αὐτία, καὶ τὰ μάτια. Ἐγὼ δὲ καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ εὐγῆκα ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, πάλιν δὲν σὲ ἔβλεπα ποῖος εἶσαι, πάρεξ τοῦτο μόνον ἐγνώριζα, ὅτι σὺ εἶσαι κἄποιος ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος, ὁποῦ μὲ εὔγαλες ἀπὸ τὸν βαθύτατον ἐκεῖνον λάκκον, καὶ μολυσμόν. Σὺ λοιπὸν λέγωντας εἰς ἐμένα, κολλήθητι μὲ τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, καὶ ἀκολούθησέ τον, διατὶ αὐτὸς θέλει σὲ ὑπάγει εἰς τὰς βρύσεις νὰ σὲ λούσῃ, καὶ χαρίζωντάς μου πίστιν βεβαίαν εἰς αὐτὸν ἀνεχώρησες, καὶ ποῦ ἐπῆγες δὲν ἤξευρω. Ἐγὼ δὲ κατὰ τὴν προσταγήν σου, ὦ Πανάγιε Δέσποτα, ἠκολούθησα χωρὶς νὰ γυρίσω ὀπίσω ἐκεῖνον ὁποῦ μοῦ ἔδειξες· ὁ ὁποῖος μὲ ἐπήγαινε μὲ πολὺν κόπον εἰς τὰς βρύσεις, καὶ εἰς τὰς πηγὰς, ἤγουν εἰς τὰς θείας γραφὰς, καὶ εἰς τὰς θείας σου ἐντολὰς, καὶ ἐγὼ ὡς τυφλὸς ὁποῦ ἤμουν, ἐσυρόμουν ὄπισθέν του μὲ τὸ χέρι τῆς πρὸς αὐτὸν πίστεως ὁποῦ μοῦ ἐδόθη ἀπὸ ἐσὲ, καὶ ἀναγκαζόμουν νὰ ἀκολουθῶ, καὶ ἐκεῖνος μὲ τὸ νὰ ἔβλεπε καλὰ, ἀσύκωνε τοὺς πόδας του, καὶ ἀπερνοῦσε ἐπάνω ἀπὸ τὰς πέτρας, τοὺς λάκκους, καὶ τὰ σκοντάματα ὁποῦ ἦσαν εἰς τὸ μέσον τῆς στράτας, ἀμὴ ἐγὼ ἐσκόνταπτα εἰς τὰς πέτρας, καὶ ἔπιπτα εἰς τοὺς λάκκους, καὶ ὑπέμεινα πολλοὺς κόπους, καὶ θλίψεις πολλὰς καὶ ταλαιπωρίας· καὶ ἐκεῖνος εἰς κάθε πηγὴν, καὶ βρύσιν ἐπλύνετο καὶ ἐλούετο κάθε ὥραν. Ἐγὼ δὲ μὲ τὸ νὰ μὴν ἔβλεπα, ἐπαράτρεχα τὰς περισσοτέρας· διατὶ ἂν ἐκεῖνος δὲν ἤθελε πιάσῃ τὸ χέρι μου, νὰ μὲ φέρῃ κοντὰ εἰς τὴν πηγὴν, καὶ νὰ ὁδηγήσῃ τὰ χέρια τοῦ νοός μου, δὲν ἠμποροῦσα νὰ εὕρω οὐδὲ τὴν βρύσιν τοῦ νεροῦ ποῦ ἦτον. Καὶ πάλιν ἀφ᾽ οὗ μοῦ ἔδειχνε τὴν βρύσιν, καὶ μὲ ἄφινε νὰ νιφθῶ μὲ τὸ καθαρὸν νερὸν, ἐγὼ μαζὴ μὲ τὸ νερὸν ἔπερνα πολλαῖς φοραῖς φοραῖς καὶ τὸν πηλὸν ὁποῦ εὑρίσκετο ἐκεῖ κοντὰ εἰς τὴν πηγὴν, καὶ ἴσως ἔπερνα καὶ μολυσμὸν μὲ τὰς παλάμας μου, καὶ ἐμόλυνα τὸ πρόσωπόν μου. Ἀλλὰ καὶ ψηλαφῶντας πολλαῖς φοραῖς νὰ εὕρω τὴν βρύσιν τοῦ ὕδατος ἐτράβιζα κάτω τὸ χῶμα, καὶ ἀνετάρασσον τὸν μολυσμὸν, καὶ μὲ τὸ νὰ μὴν ἔβλεπα ὁλότελα ἐμόλυνα τὸ πρόσωπόν μου μὲ μολυσμὸν, καὶ ἐνόμιζα πῶς τὸ πλύνω καθαρὰ, ὡσὰν μὲ νερόν. Ἄχ, καὶ πῶς νὰ διηγηθῶ τὴν ἀνάγκην καὶ τὴν βίαν ὁποῦ ἐδοκίμαζα πάλιν ἀπὸ τοῦτο; ἄχ, καὶ πῶς νὰ εἰπῶ τὸ κακὸν ὁποῦ ἐπάθαινα ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ μὲ ἐσυμβούλευαν τάχα, καὶ μοῦ ἔλεγαν κάθε ἡμέραν· τί κοπιάζεις ματαίως ἀνόητε, καὶ ἀκολουθεῖς τοῦτον τὸν ἐμπαίκτην, καὶ πλάνον; καὶ καρτερεῖς ἀνωφελῶς, καὶ ματαίως διὰ νὰ ἀναβλέψῃς; αὐτὸ ὁποῦ ἐπιθυμεῖς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὸ ἀποκτήσῃς εἰς τοὺς παρόντας καιρούς· τί λοιπὸν τὸν ἀκολουθεῖς αὐτὸν, καὶ τζακίζεις, καὶ αἱματώνεις τὰ πόδιά σου; καὶ διατὶ δὲν πηγαίνεις μάλιστα εἰς τοὺς ἐλεήμονας, καὶ εὐσπλαγχνικοὺς ὁποῦ σὲ παρακαλοῦν νὰ σὲ ἀναπαύσουν, καὶ νὰ σὲ τρέφουν, καὶ νὰ σὲ θεραπεύουν καλῶς; ὅτι εἰς τοὺς τωρινοὺς καιροὺς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐλευθερωθῇς ἀπὸ τὴν ψυχικήν σου λέπραν, οὐδὲ νὰ ἀναβλέψῃς ποτέ· ὅτι ἀπὸ ποῦ αὐτὸς ὁ ἐμπαίκτης ὁ γέρωντάς σου ἐφάνη τώρα θαυματουργὸς, καὶ σοῦ ὑπόσχεται ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ἀδύνατα εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τῆς τωρινῆς γενεᾶς; Ἀλλοίμονον εἰς ἐσὲ, ὅτι καὶ τὴν ἀνάπαυσιν, καὶ θεραπείαν ὁποῦ ὑπόσχονται νὰ σοῦ κάμουν οἱ φιλόχριστοι, καὶ φιλάδελφοι, καὶ συμπαθεῖς ἄνθρωποι θέλει χάσεις, καὶ τὰς θλίψεις, καὶ ταλαιπωρίας ὁποῦ παθαίνεις μὲ ματαίας ἐλπίδας θέλει τὰς ὑπομείνεις, καὶ δὲν θέλει ἐπιτύχεις ἐπ᾽ ἀληθείας τὰς ὑπο-

σχέσεις ὁποῦ σοῦ κάμνει αὐτὸς ὁ ἀπατεὼν, καὶ πλάνος· διατὶ αὐτὸς τὶ ἠμπορεῖ καθόλου νὰ κάμῃ; δὲν τὸ συλλογίζεσαι καὶ σὺ μὲ τὸν ἑαυτόν σου, χωρὶς νὰ σοῦ τὸ εἰποῦμεν ἡμεῖς; τὶ δὲ καὶ ἡμεῖς ὅλοι δὲν βλέπομεν; ἢ εἴμεσθε τυφλοὶ, καθὼς αὐτὸς ὁ πεπλανημένος σοῦ λέγει; κατὰ ἀλήθειαν ὅλοι βλέπομεν, καὶ μὴν ἀπατᾶσαι· δὲν εἶναι ἄλλη μεγαλητέρα ἀνάβλεψις ἀπὸ αὐτὴν ὁποῦ ἔχομεν ἡμεῖς.

Ἀλλὰ σὺ ὁ ἐλεήμων καὶ εὔσπλαγχνος Θεὸς ἀπὸ ὅλους τούτους τοὺς ἀπατεῶνας, καὶ πλάνους ὁποῦ ποτίζουν, κατὰ τὸν Προφήτην, τὸν πλησίον ἀνατροπὴν θολερὰν, μὲ ἐλύτρωσες διὰ μέσου τῆς πίστεως, καὶ ἐλπίδος ὁποῦ μοῦ ἐχάρισες· διὰ μέσου τῆς ὁποίας μὲ ἐδυνάμωσες νὰ ὑπομείνω αὐτὰ, καὶ ἄλλα περισσότερα. Λοιπὸν εἰς καιρὸν ὁποῦ ἐγὼ ὑπέμεινα αὐτὰ ὅλα, καὶ δὲν ἔπαυσα ποτὲ ἀπὸ τὸ νὰ νίπτωμαι κάθε ἡμέραν ἔτζι τεθολωμένα, καὶ ψηλαφητὰ, καὶ νὰ λούωμαι, καθὼς ἐνόμιζα μὲ τὰ νερὰ, καθὼς μὲ ἐδίδασκεν ὁ Ἀπόστολός σου, καὶ μαθητής· μίαν τῶν ἡμερῶν ἐκεῖ ὁποῦ ἐπεριπατοῦσα, καὶ ἔτρεχα εἰς τὴν βρύσιν τοῦ ὕδατος, μὲ ἀπάντησες εἰς τὸν δρόμον σὺ πάλιν ὁποῦ καὶ προτήτερα μὲ εὔγαλες ἀπὸ τὸν μολυσμόν· καὶ τότε πρώτην φορὰν ἄστραψες εἰς τὰ ἀσθενῆ μου μάτια μὲ τὴν ἄχραντον λάμψιν τοῦ θείου προσώπου σου, καὶ παρευθὺς ἔχασα καὶ ἐκεῖνο τὸ ὀλίγον φῶς ὁποῦ ἐνόμιζα πῶς ἔχω, μὴν ἠμπορῶντας νὰ σὲ γνωρίσω· καὶ πῶς ἦτον δυνατὸν νὰ σὲ ἰδῶ, ἢ νὰ σὲ γνωρίσω ποῖος ἦσουν; ὁποῦ οὐδὲ αὐτὴν τὴν λάμψιν τοῦ προσώπου σου ἠμπόρεσα νὰ ἰδῶ καὶ νὰ καταλάβω; Ἀπὸ τότε λοιπὸν ἐκαταδεχόσουν νὰ ἔρχεσαι συχνότερα πρὸς ἐμὲ ἐσὺ ὁ ἀνυπερήφανος, εἰς καιρὸν ὁποῦ ἐστεκόμουν κοντὰ εἰς τὴν πηγήν· καὶ πιάνωντας τὴν κεφαλήν μου τὴν ἐβούτιζες μέσα εἰς τὰ νερὰ, καὶ μὲ ἔκαμνες νὰ βλέπω καθαρώτερα τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου· καὶ παρευθὺς ἐπετοῦσες, καὶ ἐγενόσουν ἄφαντος, χωρὶς νὰ μοῦ δώσῃς νὰ καταλάβω, ποῖος ἦσουν ἐσὺ ὁποῦ τὰ ἔκαμνες αὐτὰ, ἢ ἀπὸ ποῦ ἦλθες, καὶ ποῦ ἐπήγαινες. Ἐπειδὴ αὐτὸ οὐδὲ τώρα ἀκόμι μοῦ τὸ δίδεις νὰ τὸ καταλάβω· καὶ τοιουτοτρόπως ἐρχόμενος εἰς ἐμένα καὶ ἀναχωρῶντας ἀρκετὸν καιρὸν, κατ' ὀλίγον ὀλίγον ἐφαινόσουν πλέον καλλίτερα, καὶ μὲ ἔλουες περισσότερον μὲ τὰ νερὰ, καὶ μοῦ ἐχάριζες νὰ βλέπω καθαρώτερον, καὶ περισσότερον φῶς· καὶ κάμνωντας τοῦτο χρόνον πολὺν, μὲ ἠξίωσες νὰ ἰδῶ μυστήριον φοβερόν. Διατὶ εἰς καιρὸν ὁποῦ ἐσὺ ἐρχόμενος μὲ ἔπλυνες, καὶ μὲ ἔλουες, καθὼς μοῦ ἐφαίνετο μὲ τὰ νερὰ, καὶ πολλαῖς φοραῖς μὲ ἐβούτιζες μέσα εἰς αὐτὰ, ἐγὼ εἶδον τὰς ἀστραπὰς ὁποῦ μὲ περιέλαμπαν, καὶ τὰς ἀκτῖνας τοῦ προσώπου σου ὁποῦ ἦσαν ἀνακατωμέναις μὲ τὰ νερὰ, καὶ βλέπωντας πῶς ἐπλυνόμουν μὲ νερὸν φωτοειδέστατον, καὶ λαμπρὸν ἔμεινα ἐκστατικός. Ποῦ δὲ, ἢ πόθεν, ἢ ποῖος ἦτον ὁ δοτὴρ τούτου, δὲν ἐγνώριζα, μόνον λουόμενος, ἔχαιρον, αὐξάνωντας εἰς τὴν πίστιν, καὶ πετῶντας μὲ τὴν ἐλπίδα, καὶ ἀναβαίνωντας ἕως εἰς τὸν οὐρανόν· τοὺς δὲ πλάνους ἐκείνους ὁποῦ μοῦ ἔλεγαν τὰ ψευδῆ, καὶ ἀπατηλὰ λόγια μισῶντάς τους πολλὰ, καὶ λυπούμενος αὐτοὺς διὰ τὴν πλάνην τους, οὐδὲ ἤθελα νὰ ἔλθω εἰς συνομιλίαν μὲ αὐτοὺς, ἀλλὰ ἔφευγα καὶ ἀπὸ μοναχὴν τὴν θεωρίαν τους ὡς βλαβεράν· τὸν δὲ συνεργὸν, καὶ βοηθόν μου, λέγω τὸν Ἅγιόν σου μαθητὴν, καὶ Ἀπόστολον τὸν εὐλαβούμουν, καὶ τὸν ἐτιμοῦσα, ὡσὰν ἐσένα τὸν ἴδιον ὁποῦ μὲ ἔπλασες, καὶ τὸν ἀγαποῦσα ἀπὸ ψυχῆς, καὶ ἐπρόσπιπτα εἰς τὰ πόδιά του ἡμέραν, καὶ νύκτα, καὶ τὸν ἐπαρακαλοῦσα νὰ μοῦ βοηθήσῃ εἰς ὅ,τι ἐδύνετο, ἔχωντας πληροφορίαν, ὅτι κοντὰ εἰς ἐσένα δύναται ὅσα θέλει. Ἀπερνῶντας λοιπὸν τοιουτωτρόπως χρόνον ἱκανὸν μὲ τὴν χάριν σου, εἶδα πάλιν ἄλλο φρικτὸν μυστήριον· διατὶ πέρνωντάς με ἀνέβης εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ μὲ ἔφερες μαζή σου, πλὴν δὲν ἰξεύρω, ἢ μὲ τὸ σῶμα μὲ ἀνέβασες, ἢ χωρὶς τὸ σῶμα, σὺ μόνος τὸ ἰξεύρεις ὁποῦ τὸ ἔκαμες· καὶ ἀφ' οὗ ἔκαμα ἐκεῖ ὥραν ἀρκετὴν μαζὴ μὲ ἐσένα, καὶ ἐθαύμασα τὸ μεγαλεῖον τῆς δόξης (ποίου δὲ ἦτον ἡ δόξα ἐκείνη, ἢ τὶ λογῆς δὲν τὸ ἰξεύρω) καὶ ἔμεινα ἐκστατικὸς εἰς τὸ ἀμέτρητον ὕψος της ἐτρόμαξα ὅλος, σὺ δὲ πάλιν μὲ ἄφηκες μοναχὸν εἰς τὴν γῆν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐστεκόμουν προτήτερα, καὶ εὑρέθηκα θρηνῶντας, καὶ θαυμάζωντας τὴν ταλαιπωρίαν μου. Ἔπειτα εἰς καιρὸν ὁποῦ ἤμουν ἐγὼ κάτω ὕστερα ἀπὸ ὀλίγην ὥραν ἐκαταδέχθης νὰ μοῦ δείξῃς ἐπάνω εἰς τοὺς οὐρανοὺς ὁποῦ ἄνοιξαν, τὸ πρόσωπόν σου, ὡς Ἥλιον χωρὶς μορφὴν, καὶ εἶδος· πλὴν καὶ τότε δὲν μοῦ ἔδωκες νὰ γνωρίσω ποῖος ἦσουν· διατὶ πῶς ἦτον δυνατὸν νὰ σὲ γνωρίσω, ὁποῦ δὲν μοῦ ἐλάλησες, ἀλλ' ἐκρύφθης παρευθὺς, καὶ ἐγὼ ἐπεριτριγύριζα ζητῶντας ἐσὲ, τὸν ὁποῖον δὲν ἐ-

γνώριζα, καὶ ἐποθοῦσα νὰ ἰδῶ τὴν μορφήν σου, καὶ νὰ σὲ γνωρίσω γνωστῶς ποῖος εἶσαι; διὰ τοῦτο καὶ ἀπὸ τὸν πολὺν πόθον, καὶ ἀπὸ τὴν φλόγα τῆς ἀγάπης σου ἔκλαια πάντοτε, μὴν ἰξεύρωντας ποῖος εἶσαι σύ, ὁποῦ μὲ ἔφερες ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι, καὶ μὲ εὔγαλες ἀπὸ τὸν βόρβορον, καὶ ἔγινες εἰς ἐμὲ ὅλα τὰ ἄλλα ὁποῦ εἶπα προτήτερα. Καθὼς λοιπὸν ἐφάνης πάλιν εἰς ἐμὲ τοιουτωτρόπως πολλάκις, καὶ πάλιν χωρὶς νὰ λαλήσῃς ἐκρύφθης πολλάκις, καὶ δὲν ἐφαινόσουν τελείως. Ἐγὼ δὲ βλέπωντας μέσα εἰς τὰ νερὰ καθὼς ἔβλεπα καὶ προτήτερα τὰς ἀστραπὰς καὶ τὴν λάμψιν τοῦ προσώπου σου ὁποῦ μὲ ἐπερικύκλωναν πάλιν, καὶ πολλάκις, καὶ μὴν ἠμπορῶντας νὰ τὰς πιάσω τελείως, ἐνθυμόμουν ὁποῦ σὲ εἶδα μίαν φορὰν ἐπάνω, καὶ νομίζωντας ἀπὸ τὴν ἀγνωσίαν μου πῶς ἦτον ἄλλος ἐκεῖνος, πάλιν ἐζητοῦσα μετὰ δακρύων νὰ σὲ ἰδῶ· ὅταν λοιπὸν ἐστενοχώρησα τὸν ἑαυτόν μου μὲ πολλὴν λύπην, καὶ θλῖψιν, καὶ ἀλησμόνησα παντελῶς τὸν ἑαυτόν μου, καὶ ὅλον τὸν κόσμον, καὶ τὰ ἐν κόσμῳ, μὴ συλλογιζόμενος μηδὲ ἴσκιον, μηδὲ ἄλλο τίποτε, ἢ πῶς εἶναι ὁλότελα κανένα πρᾶγμα ἀπὸ τοῦτα τὰ ὁρώμενα· τότε πάλιν ἐφάνης εἰς ἐμὲ σὺ ὁ ἀόρατος, ὁ ἀναφής, καὶ ἄληπτος, καὶ μοῦ ἐφαίνετο πῶς ἐκαθάριζες τὸν νοῦν μου, καὶ ἄνοιγες περισσότερον τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μου, καὶ μοῦ ἔδιδες νὰ βλέπω τὴν δόξαν σου περισσότερον, καὶ ὅτι αὐξάνεις καὶ σὺ περισσότερον, καὶ λάμπωντας πλέον πλατύνεσαι, καὶ ἐκαταλάμβανα πῶς μὲ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ σκότους πλησιάζεις ἐσὺ κοντήτερα· καθὼς τὸ παθαίνομεν πολλαῖς φοραῖς καὶ εἰς τὰ αἰσθητὰ πράγματα· Διατὶ ὅταν ἡ σελήνη φέγγῃ, καὶ τρέχουν τὰ σύνεφα διωκόμενα ἀπὸ τὸν ἄνεμον, τότε φαίνεται καὶ ἡ σελήνη πῶς τρέχει πολλὰ ὀγλίγωρα, καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ ἐκείνη δὲν τρέχει ὀγλιγωρότερα ἀπὸ τὸν συνηθισμένον της δρόμον· τοιουτωτρόπως, ὦ Δέσποτα, μοῦ ἐφαίνετο, ὅτι ἔρχεσαι σὺ ὁ ἀκίνητος, καὶ μεγαλώνεις ὁ ἀναλλοίωτος, καὶ μορφώνεσαι ὁ ἄμορφος. Διατὶ καθὼς εἰς ἕνα τυφλὸν ὁποῦ ἀναβλέπει κατ' ὀλίγον ὀλίγον, καὶ κατανοεῖ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀνθρώπου, ἤγουν τὴν διατύπωσιν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, καὶ ἀπὸ ὀλίγον ὀλίγον τὸν ἀνιστορεῖ ὅ,τι λογῆς εἶναι, καθώς, λέγω, εἰς τὸν τυφλὸν δὲν μεταβάλλεται, ἢ μεταπλάττεται εἰς τὰ μάτιά του ὁ χαρακτὴρ τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ τὰ μάτια τοῦ τυφλοῦ καθαρίζονται περισσότερον, καὶ βλέπουν τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀνθρώπου ὅ,τι λογῆς εἶναι, μὲ τὸ νὰ τυπώνεται τρόπον τινὰ ὅλη ἡ ὁμοίωσις τοῦ χαρακτῆρος μέσα εἰς τὰ μάτια, καὶ διὰ μέσου αὐτῶν διαπερνᾷ, καὶ πηγαίνει εἰς τὸν νοῦν, καὶ χαράττεται μέσα εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἀνθρώπου, ὡσὰν εἰς σανίδα· Τοιουτωτρόπως καὶ σύ, ἀφ' οὗ ἐκαθάρισες τελείως τὸν νοῦν μου, ἐφάνης φανερὰ μὲ τὸ φῶς τοῦ Ἁγίου σου Πνεύματος· καὶ βλέπωντας ὁ νοῦς μου φανερώτερα, καὶ καθαρώτερα, μοῦ ἐφαίνετο, πῶς εὔγαινες ἐσὺ ἀπὸ κανένα μέρος, καὶ ἐφαίνεσο λαμπρότερος, καὶ μοῦ ἔδιδες νὰ βλέπω καὶ χαρακτῆρα ἀμόρφου μορφῆς· καὶ τότε μὲ ἔκαμες νὰ εὔγω ἔξω ἀπὸ τὸν κόσμον· μοῦ φαίνεται νὰ εἰπῶ, καὶ ἀπὸ τὸ σῶμά μου· διατὶ τοῦτο δὲν μοῦ ἔδωκες νὰ τὸ γνωρίσω μὲ ἀκρίβειαν· ὅμως ἔλλαμψας ὑπερβολικά, καὶ καθὼς μοῦ ἐφαίνετο, ἐφάνης ὅλος εἰς ὅλον ἐμὲ ὁποῦ ἔβλεπα καλῶς· καὶ ἐρωτῶντάς σε ἐγώ, καὶ λέγωντας, ὦ Δέσποτα, ποῖος εἶσαι; τότε πρώτην φορὰν μὲ ἐκαταξίωσες τὸν ἄσωτον νὰ ἀκούσω καὶ τὴν γλυκυτάτην σου φωνὴν (1) καὶ τόσον γλυκύτατα καὶ ἥμερα ἐγλυκωμίλησας μὲ ἐμένα ὁποῦ ἔγινα ἐκστατικός, καὶ ἐθαύμαζα, καὶ ἔτρεμα, καὶ ἐσυλλογιζόμουν μὲ τὸν ἑαυτόν μου, καὶ ἔλεγα· ἆρά γε τί δόξα εἶναι αὐτή, καὶ τί μεγάλη λαμπρότης, καὶ πῶς, ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγὼ ἠξιώθηκα τοιαῦτα ἀγαθά; καὶ μοῦ εἶπες, ἐγώ εἶμαι ὁ Θεὸς ὁποῦ ἔγινα ἄνθρωπος διὰ τὴν ἀγάπην σου· καὶ ἐπειδὴ μὲ ἐζήτησες ἐξ ὅλης σου τῆς ψυχῆς, ἰδοὺ ἀπὸ τὴν σήμερον θέλει εἶσαι ἀδελφός μου, καὶ συγκληρονόμος, καὶ φίλος μου· καὶ ἀκούωντάς το ἐγὼ ὅλος ἐτρόμαξα, καὶ διεσκορπίσθη ἡ δύναμίς μου, καὶ ὀλίγον ἔλειψε νὰ εὔγῃ ἡ ψυχή μου, καὶ ἀνταπεκρίθηκα· καὶ ποῖος εἶμαι ἐγώ, ὦ Κύ-

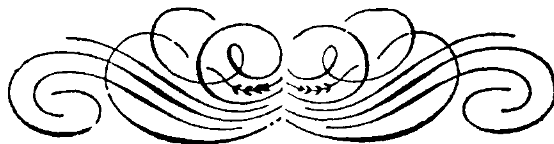
1) Ὁ μέγας Βασίλειος ἑρμηνεύων τό, φωνὴ Κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων λέγει· τί οὖν ἡμῶν ἡ φωνὴ Κυρίου; πότερον πληγὴ περὶ τὸν ἀέρα νοεῖτο, ἢ ἀὴρ πεπληγμένος, φθάνων μέχρι τῆς ἀκοῆς τοῦ πρὸς ὃν γίνεται ἡ φωνή; ἢ οὐδέτερον τούτων. ἀλλ' ἑτερογενής τις ἐστιν αὕτη, φαντασιουμένου τοῦ ἡγεμονικοῦ τῶν ἀνθρώπων, οὓς ἂν ἀκούειν βούληται τῆς ἰδίας φωνῆς ὁ Θεός· ὥστε ἀναλογίαν ἔχειν τὴν φαντασίαν ταύτην πρὸς τὴν ἐν τοῖς ὀνείροις γινομένην πολλάκις· ὥσπερ γὰρ οὐ πληττομένου τοῦ ἀέρος λαμβάνομέν τινα ἐν ταῖς καθ' ὕπνον φαντασίαις ῥημάτων τινῶν καὶ φθόγγων μνήμην οὐ διὰ τῆς ἀκοῆς δεξάμενοι τὴν φωνήν, ἀλλ' αὐτῆς τῆς καρδίας ἡμῶν τυπωθείσης· τοιαύτην τινὰ χρὴ νομίζειν καὶ τὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ φωνὴν ἐγγίνεσθαι τοῖς ἀξίοις.

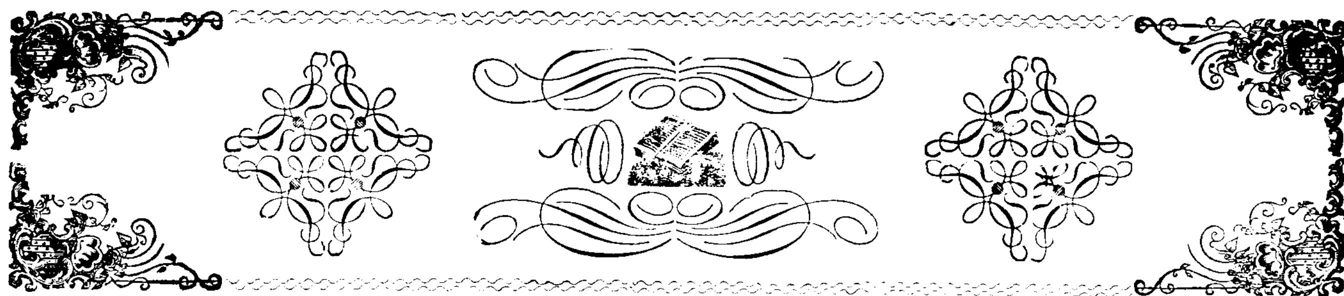
ριε, ἢ ποῖον καλὸν ἔκαμα ὁ ἄθλιος, καὶ ταλαίπωρος, διὰ νὰ μὲ καταστήσῃς ἄξιον τοιούτων ἀγαθῶν, καὶ νὰ μὲ κάμῃς συμμέτοχον, καὶ συγκληρονόμον τοιαύτης δόξης; καὶ συλλογιζόμενος ὅτι αὕτη ἡ δόξα, καὶ χαρὰ εἶναι ὑπὲρ νοῦν, σὺ πάλιν ὁ Δεσπότης μου Χριστὸς μοῦ εἶπες διαλεγόμενος μὲ ἐσὲ ὡσὰν φίλος μὲ φίλον διὰ τοῦ Πνεύματος, τὸ ὁποῖον μαζὴ μὲ ἐμὲ λαλεῖ εἰς ἐσέ. Αὐτὰ σοῦ τὰ ἐχάρισα διὰ μοναχὴν τὴν προαίρεσίν σου, καὶ τὴν πίστιν σου, καὶ ἀκόμι θέλει σοῦ χαρίσω· διότι ἐσὺ ὁποῦ ἐκτίσθης ἀπὸ ἐμὲ γυμνὸς, ἔξω ἀπὸ τὴν προαίρεσίν σου, τί ἄλλο ἔχεις, ἢ εἶχες ποτὲ ἐδικόν σου διὰ νὰ τὸ πάρω, καὶ ἀντὶ διὰ ἐκεῖνο νὰ σοῦ χαρίσω αὐτά; Ὅμως ἐὰν δὲν λυθῇς ἀπὸ τὸ σῶμα, δὲν θέλει ἰδῇς τὸ τέλειον, οὐδὲ θέλει δυνηθῇς νὰ τὸ ἀπολαύσῃς ὅλον ἐδῶ· ἐγὼ δὲ λέγωντας εἰς αὐτά. Κύριε, καὶ τί ἄλλο εἶναι λαμπρότερον, ἢ μεγαλήτερον ἀπὸ τοῦτο; εὐχαριστοῦμαι νὰ εἶμαι μὲ τοιαύτην δόξαν καὶ μετὰ θάνατον· πάλιν ἐσὺ μοῦ ἀπεκρίθης· παραπολὺ μικρόψυχος εἶσαι ἄνθρωπε, καὶ εὐχαριστεῖσαι εἰς τὰ τοιαῦτα μοναχά· διατὶ αὐτὰ συγκρινόμενα μὲ τὰ μέλλοντα, εἶναι παρόμοια, ὡσὰν νὰ ἱστορήσῃς εἰς ἕνα χαρτὶ τὸν οὐρανὸν, καὶ νὰ τὸν κρατῇς μὲ τὰς χεῖράς σου· διατὶ ὅσον διαφέρει ὁ ἱστορισμένος οὐρανὸς ἀπὸ τὸν ἀληθινὸν, τόσον καὶ περισσότερον ἀσυγκρίτως διαφέρει ἡ μέλλουσα δόξα ἀπὸ ἐκείνην ὁποῦ βλέπεις τώρα· αὐτὰ εἶπες, καὶ ἐσιώπησες· καὶ κατ' ὀλίγον ὀλίγον ἐκρύφθης ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς μου ἐσὺ ὁ γλυκὺς, καὶ καλός μου Δεσπότης· καὶ δὲν ἰξεύρω, ἢ ἐγὼ ἐμάκρυνα ἀπὸ ἐσὲ, ἢ ἐσὺ ἀνεχώρησες ἀπὸ ἐμένα. Ὅμως ἀφ' οὗ ἐνόμισα, πῶς ἦλθα ἀπὸ κἀνένα μέρος, καὶ ἐμβῆκα εἰς τὸ πρῶτόν μου κατοικητήριον, ἦλθα πάλιν ὅλος εἰς τὸν ἑαυτόν μου· ὅθεν ἐνθυμούμενος τὸ κάλλος τῆς δόξης σου, καὶ τὰ λόγιά σου, ὦ Δέσποτα, ἔκλαια, καὶ ὅταν ἐπεριπατοῦσα, καὶ ὅταν ἐκαθόμουν, καὶ ὅταν ἔτρωγα, καὶ ὅταν ἔπινα, καὶ ὅταν ἐπροσευχόμουν, καὶ εἶχα χαρὰν ἀνέκφραστον ὁποῦ ἐγνώρισα σὲ τὸν Ποιητὴν τῶν ἁπάντων· διατὶ πῶς ἠμποροῦσα νὰ μὴ χαίρωμαι; ὅμως πάλιν ὕστερα λυπούμενος, πῶς δὲν σὲ ἔβλεπα, καὶ ἐπιποθῶντας νὰ σὲ ἰδῶ πάλιν, καθὼς ἐπῆγα μίαν φορὰν νὰ ἀσπασθῶ τὴν ἄχραντον εἰκόνα τῆς Ἁγίας Μητρός σου, καὶ ἐπρόσπεσα εἰς αὐτὴν παρακαλῶντάς την, πρὸ τοῦ νὰ ἀσυκωθῶ ἐγὼ, ἐφάνης ἐσὺ μέσα εἰς τὴν ταλαίπωρον καρδίαν μου, κάμνωντας αὐτὴν ὡσὰν φῶς· καὶ τότε ἐγνώρισα ὅτι σὲ ἔχω γνωστῶς μέσα μου. Ἀπὸ τότε λοιπὸν σὲ ἀγαποῦσα ὄχι ἀπὸ μοναχὴν τὴν μνήμην, ἐνθυμούμενος δηλαδὴ ἐσένα, καὶ τὴν δόξαν σου· ἀλλὰ ἐπίστευσα ἐπ' ἀληθείας, πῶς ἔχω μέσα μου ἐσένα τὴν ἐνυπόστατον ἀγάπην· διατὶ ἡ ἀληθινὴ ἀγάπη εἶσαι σὺ ὁ Θεός· λοιπὸν ἀφ' οὗ ἐφυτεύθη ἡ ἐλπὶς μέσα εἰς τὴν πίστιν, καὶ ἐποτίσθη ἀπὸ τὴν μετάνοιαν, καὶ τὰ δάκρυα, καὶ ἐφωτίσθη καὶ ἀπὸ τὸ ἐδικόν σου φῶς, ἐρριζώθη, καὶ αὐξήνθη καλά· Ἔπειτα ἀφ' οὗ ἦλθες ἐσὺ ὁ καλὸς τεχνίτης, καὶ δημιουργὸς, καὶ μὲ τὴν μάχαιραν τῶν πειρασμῶν, ἤγουν μὲ τὴν ταπείνωσιν, ἔκωψες τὰ περιττὰ κλωναρία τῶν λογισμῶν, ὁποῦ ἀνέβηκαν εἰς ὕψος πολύ· ἐνεκέντρισες εἰς μοναχὴν τὴν ἐλπίδα, ὡσὰν εἰς μίαν ῥίζαν δένδρου, τὴν Ἁγίαν ἀγάπην σου· τὴν ὁποίαν βλέπωντας ἐγὼ πῶς αὐξάνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, καὶ συνομιλεῖ μὲ ἐμένα πάντοτε, ἢ διὰ νὰ εἰπῶ καλλίτερα, βλέπωττας πῶς ἐσὺ διὰ αὐτῆς μὲ διδάσκεις, καὶ μὲ περιλάμπεις, καὶ μὲ φωτίζεις, χαίρω, καὶ εὐφραίνομαι, ὡσὰν ὁποῦ ὑπερέβηκα πλέον κάθε πίστιν, καὶ ἐλπίδα, καθὼς καὶ ὁ Παῦλος λέγει· «ὃ γὰρ βλέπει τὶς, τί καὶ ἐλπίζει;» Λοιπὸν ἐὰν ἐγὼ ἔχω ἐσένα, τί ἄλλο νὰ ἐλπίσω πλέον; καὶ σὺ πάλιν μοῦ εἶπες, ὦ Δέσποτα, ἄκουσε, τί νὰ ἐλπίσῃς· καθὼς βλέπεις τὸν Ἥλιον μέσα εἰς τὸ νερὸν, ἀλλὰ ἐκεῖνον τὸν ἴδιον Ἥλιον δὲν βλέπεις ὁλότελα, τότε μάλιστα ὁποῦ κοιτάζεις κάτω· τοιουτωτρόπως στοχάσου καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ γίνεται εἰς ἐσὲ, καὶ ἀσφάλιζε τὸν ἑαυτόν σου, καὶ σπούδαζε πάντοτε νὰ μὲ βλέπῃς καθαρὰ, καὶ φανερὰ μέσα εἰς τὸν ἑαυτόν σου, ὡσὰν τὸν Ἥλιον μέσα εἰς τὰ καθαρὰ ὕδατα· καὶ ὕστερα κάνωντας τοιουτωτρόπως θέλει καταξιωθῇς νὰ μὲ ἰδῇς καὶ μετὰ θάνατον καθὼς σοῦ προεῖπα· εἰδὲ καὶ δὲν κάμῃς ἔτζι, ὅλα σου τὰ ἔργα, καὶ οἱ κόποι, καὶ τὰ λόγια αὐτὰ, δὲν θέλει σὲ ὠφελήσουν τίποτε, μάλιστα θέλει σὲ κατακρίνουν καὶ περισσότερον, καὶ θέλει σοῦ προξενήσουν καὶ περισσοτέραν θλίψιν· ἐπειδὴ καθὼς ἀκούεις τὴν γραφήν. «Δυνατοὶ, δυνατῶς ἐπασθήσονται.» Διατὶ ἡ πτωχεία δὲν προξενεῖ τόσην λύπην, καὶ ἐντροπὴν εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ εὑρέθη πτωχὸς ἐξ ἀρχῆς τῆς γεννήσεώς του, ὅσην ἐντροπὴν, καὶ λύπην προξενεῖ εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ ἦτον προτήτερα πλούσιος, καὶ δεδοξασμένος, καὶ φιλιωμένος μὲ τὸν ἴδιον βασιλέα, καὶ ὕστερον ἐ-

ξέπεσεν ἀπὸ αὐτὰ ὅλα, καὶ κατήντησεν εἰς τελείαν πτωχείαν· καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ δὲν εἶναι τοιουτωτρόπως τὰ πράγματα, εἰς τὰ ἐπίγεια καὶ ὁρώμενα, καὶ εἰς τὰ πνευματικὰ αὐτὰ, καὶ ἀόρατα· διότι ἐκεῖνοι ὁποῦ ξεπέσουν ἀπὸ τὴν φιλίαν τοῦ ἐπιγείου βασιλέως διὰ καμμίαν αἰτίαν, ἔχουν τὴν ἄδειαν κἂν νὰ ἔχουν τὰ ὑπάρχοντά τους, νὰ τὰ ἀπολαμβάνουν, καὶ νὰ ζοῦν· ἀλλὰ ἐκεῖνος ὁποῦ ξεπέσῃ ἀπὸ τὴν ἀγάπην, καὶ φιλίαν τὴν ἐδικήν μου δὲν εἶναι δυνατὸν πλέον νὰ ζῇ· ἐπειδὴ καὶ ἡ ζωή του εἶμαι ἐγώ· ἀλλὰ παρευθὺς γυμνώνεται ἀπὸ ὅλα τὰ καλὰ, καὶ παραδίδεται σκλάβος εἰς τοὺς ἐχθροὺς τοὺς ἐδικούς μου, καὶ ἐδικούς του· καὶ ἀφ' οὗ τὸν παραλάβουν ἐκεῖνοι, τότε ὁρμοῦν κατεπάνω του μὲ περισσοτέραν μανίαν, καὶ ἀγριότητα ἐξ αἰτίας τῆς προτέρας ἀγάπης ὁποῦ εἶχεν εἰς ἐμέ· καὶ τὸν τιμωροῦν, καὶ τὸν καταγελοῦν, καὶ τὸν περιπαίζουν. Ναὶ Πανάγιε Βασιλεῦ, ναὶ ἀληθινὰ ἔτζι εἶναι· καὶ ἐγὼ πιστεύω σοι τῷ Θεῷ μου, καὶ προσπίπτωντας σὲ παρακαλῶ· φύλαξόν με τὸν ἁμαρτωλὸν, καὶ ἀνάξιον ἐσὺ ὁποῦ μὲ ἠλέησες· καὶ τὸ φυτὸν τῆς ἀγάπης σου, τὸ ὁποῖον ἐκέντρισες εἰς τὸ δένδρον τῆς ἐλπίδος μου στερέωσέ το μὲ τὴν δύναμίν σου, διὰ νὰ μὴ σεισθῇ ἀπὸ ἀνέμους, διὰ νὰ μὴ συντριφθῇ ἀπὸ ἀνεμοστρόβυλλον, διὰ νὰ μὴ ξανασπασθῇ ἀπὸ ἐχθροὺς, διὰ νὰ μὴ καῇ ἀπὸ καύσωνα ἀμελείας, διὰ νὰ μὴ ξηρανθῇ ἀπὸ μετεωρισμοὺς, διὰ νὰ μὴν ἀφανισθῇ τελείως ἀπὸ φιλοδοξίαν· διατὶ ἐσὺ ὁποῦ ἐχάρισες αὐτὸ μέσα μου, ἐσὺ ἰξεύρεις, ὅτι διὰ αὐτὸ τὸ φυτὸν τῆς ἀγάπης σου ἔμεινα ἀβοήθητος ἀπὸ κάθε ἄνθρωπον, ἐπειδὴ καὶ τὸν βοηθὸν, καὶ συνεργόν μου, καὶ ἐδικόν σου Ἀπόστολον τὸν ἀπεχώρισας ἀπὸ ἐμένα σωματικῶς, καθὼς ἠθέλησας. Σὺ ἰξεύρεις τὴν ἀσθένειάν μου· σὺ γινώσκεις τὴν ταλαιπωρίαν μου, καὶ τὴν παντελῆ ἀδυναμίαν μου· διὰ τοῦτο λοιπὸν σπλαγχνίσθητι περισσότερον εἰς ἐμὲ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς σὺ ὁ πολυεύσπλαγχνος Κύριος. Προσπίπτω εἰς ἐσὲ ἀπὸ καρδίας, καὶ σὲ παρακαλῶ μὴ μὲ ἀφήσῃς εἰς τὸ θέλημά μου, ἐσὺ ὁποῦ μοῦ ἔκαμες τόσα καλά· ἀλλὰ στερέωσον μέσα εἰς τὴν ἀγάπην σου τὴν ψυχήν μου, καὶ μέσα εἰς αὐτὴν κάμε νὰ ῥιζώσῃ καλὰ ἡ ἀγάπη σου· διὰ νὰ εἶσαι σὺ μέσα εἰς ἐμένα, καὶ ἐγὼ μέσα εἰς ἐσένα, κατὰ τὴν ἄχραντον, καὶ Ἁγίαν, καὶ ἀψευδῆ σου ὑπόσχεσιν, διὰ νὰ σκεπάζωμαι ἐγὼ ἀπὸ τὴν ἀγάπην σου, καὶ ἐγὼ πάλιν νὰ σκεπάζω, καὶ νὰ φυλάττω αὐτὴν μέσα μου· καὶ νὰ μὲ βλέπῃς σὺ Δέσποτα μὲ αὐτὴν, καὶ νὰ καταξιώνωμαι καὶ ἐγὼ νὰ σὲ βλέπω δι' αὐτῆς, εἰς μὲν τὴν παροῦσαν ζωὴν, ὡς ἐν ἐσόπτρῳ, καθὼς εἶπας, καὶ ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν νὰ βλέπω μὲ ὅλην τὴν ἀγάπην ὅλον ἐσὲ τὸν ὄντα ἀγάπην, καὶ καταξιώσαντα καλεῖσθαι ἀγάπην· ὅτι σοὶ πρέπει πᾶσα εὐχαριστία, κράτος, τιμὴ, καὶ προσκύνησις, τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Υἱῷ, καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς ἀτελευτήτους αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

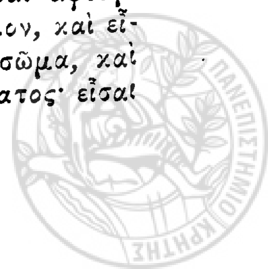

ΛΟΓΟΣ ΕΝΝΕΝΗΚΟΣΤΟΣ Β'.

Περὶ θεωρίας καὶ ἀποκαλύψεως, καὶ ψυχῆς πεφωτισμένης· καὶ τὶ λογῆς ἐνεργεῖται ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐκεῖνος ὁποῦ κυριευθῇ ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, καὶ ἔλθῃ εἰς βάθος ταπεινοφροσύνης.

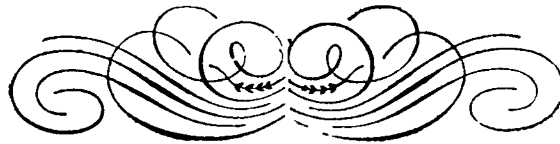
Ἀγαπητοί μου ἀδελφοὶ, πολλὴ, καὶ ἄμετρος εἶναι ἡ συγκατάβασις, καὶ ἡ φιλανθρωπία ὁποῦ ἔχει ὁ Θεὸς εἰς τοὺς ἀνθρώπους, διὰ τοῦτο καὶ θαυμάζωντας εἰς τὴν ἀνεκδιήγητον ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ, καὶ τρομάσσωντας φωνάζω τοιουτωτρόπως· ὢ ἔκπληξις θαύματος, καὶ δύναμις τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, εἰς τὶ λογῆς θαυμασίαν κατάστασιν φέρουν ἐκείνους ὁποῦ κάμνουν, καὶ φυλάττουν αὐτάς· ὅτι καὶ ἐγὼ ἄρχισα μίαν φορὰν νὰ φυλάττω τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, ἀφ' οὗ εὐγῆκα ὀλίγον τι ἀπὸ τὸν βυθὸν τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ ἐξεσκοτίσθηκα παραμικρὸν, καὶ στενοχωρούμενος ἀπὸ τὰς κακίας μου ἐφοβούμουν, καὶ πάλιν ἡ ἀγάπη, καὶ ὁ πόθος τοῦ καλοῦ μὲ ἐγύριζε κατὰ ἀλήθειαν ταῖς περισσόταις φοραῖς εἰς τὸ καλόν· καὶ ὅλον ἐκεῖνο ὁποῦ ἔκαμνα ἦτον, ἡ φυγὴ τῶν κακῶν, ἡ ὁποία μὲ ἐπαρακινοῦσε νὰ κάμνω τὰ καλά· καὶ ἀνάμεσα εἰς αὐτὰ ἕνα μόνον ἦτον, ὁποῦ μοῦ ἔφερνεν ἀηδίαν· ἡ κακὴ συνήθεια τῶν προλήψεων, καὶ τῆς φιληδονίας, ἡ ὁποία ἀφανίζεται μὲ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν θείων Βιβλίων, καὶ μὲ τὴν καλὴν συνήθειαν, καὶ ἕξιν τῶν καλῶν· ὅτι καθὼς, ὅταν ἀνατέλλῃ ὁ Ἥλιος τὴν αὐγὴν κατ' ὀλίγον ὀλίγον, ἀναχωρεῖ τὸ σκότος, καὶ ἀφανίζεται· ἔτζι καὶ ὅταν λάμπῃ ἡ ἀρετὴ, διώχνεται ἡ κακία, ὡσὰν σκότος, καὶ ἀφανίζεται τελείως, καὶ τότε μένομεν καλοὶ, καὶ ἐνάρετοι διὰ πάντα, καθὼς εἴμεσθε καὶ προτήτερα κακοὶ καὶ πονηροί. Λοιπὸν διὰ μέσου ὀλίγης ὑπομονῆς, καὶ παραμικρᾶς προαιρέσεως, ἢ καλλίτερα νὰ εἰπῶ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἀναπλαττόμεθα, καὶ ἀνανεώνομεν, ἀφ' οὗ καθαρισθοῦμεν κατὰ τὴν ψυχὴν, καὶ κατὰ τὸ σῶμα, καὶ τὴν διάνοιαν, καὶ γινόμεθα ἐκεῖνα ὁποῦ προτήτερα δὲν τὰ ἰξεύραμεν ὄντες σκοτισμένοι ἀπὸ τὰ πάθη· καὶ λαμβάνομεν ἀκόμι καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν εἴμεσθε ἄξιοι· ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἔλαβα καὶ ἐγὼ ὁ ἀχρεῖος, καὶ εὐτελέστερος ἀπὸ ὅλους. Διατὶ εἶναι καλὸν νὰ κηρύττω μὲ μεγάλην εὐχαριστίαν τὰς εὐεργεσίας ὁποῦ ἔλαβα ἀπὸ τὸν φιλάνθρωπον Θεὸν μὲ τὴν χάριν τοῦ λυτρωτοῦ μου Ἰησοῦ Χριστοῦ· ὅτι ἔλαβα χάριν ἐπάνω εἰς τὴν χάριν, καὶ εὐεργεσίαν εἰς τὴν εὐεργεσίαν, καὶ πῦρ ἐπάνω εἰς τὸ πῦρ, καὶ φλόγα εἰς τὴν φλόγα· καὶ κοντὰ εἰς τὴν ἀνάβασιν, καὶ προκοπήν μου ἐδόθησαν ἀκόμι καὶ ἄλλαι ἀναβάσεις, καὶ προκοπαί· καὶ εἰς τὸ τέλος τῆς ἀναβάσεως φῶς· καὶ εἰς τὸ φῶς ἐκεῖνο ἄλλο φῶς λαμπρότερον· καὶ πάλιν ἀνάμεσα εἰς τὸ φῶς ἐκεῖνο ἔλαμψε λαμπρὸς Ἥλιος· καὶ ἀπὸ αὐτὸν ἐφάνη ἀκτὶς, καὶ αὐτὴ ἐπλήρωσεν ὅλα τὰ πάντα· καὶ τὸ νοούμενον ἦτον ἀκατανόητον· εἰς τὰ ὁποῖα ἔμεινα ἐγὼ δακρύωντας γλυκύτατα, καὶ θαυμάζωντας τὰ ἀνεκλάλητα· καὶ τότε ὁ θεῖος καὶ πρῶτος νοῦς ἐσυνωμιλοῦσε μὲ τὸν ἐδικόν μου νοῦν, καὶ τὸν ἐδίδασκε τοιουτωτρόπως. Ἐκατάλαβες εἰς τὶ λογῆς θαυμασίαν κατάστασιν σὲ ἔφερεν ἡ ἐδική μου φιλανθρωπία, καὶ δύναμις διὰ τὴν πίστιν σου, καὶ τὴν ὀλίγην ὑπομονὴν ὁποῦ ἔκαμες, ἡ ὁποία βεβαιώνει τὴν ἀγάπην σου; Ἰδοὺ ὁποῦ, ὤντας ὑποκείμενος εἰς θάνατον, ἔγινες ἀθάνατος, καὶ κρατούμενος ἀπὸ τὴν φθορὰν εὑρίσκεσαι ἄφθαρτος· ἰδοὺ ὁποῦ κατοικεῖς εἰς τὸν κόσμον, καὶ εἶσαι μαζὴ μὲ ἐμένα· ἰδοὺ ὁποῦ φορεῖς σῶμα, καὶ δὲν σύρεσαι ἀπὸ τὰς ἡδονὰς τοῦ σώματος· εἶσαι

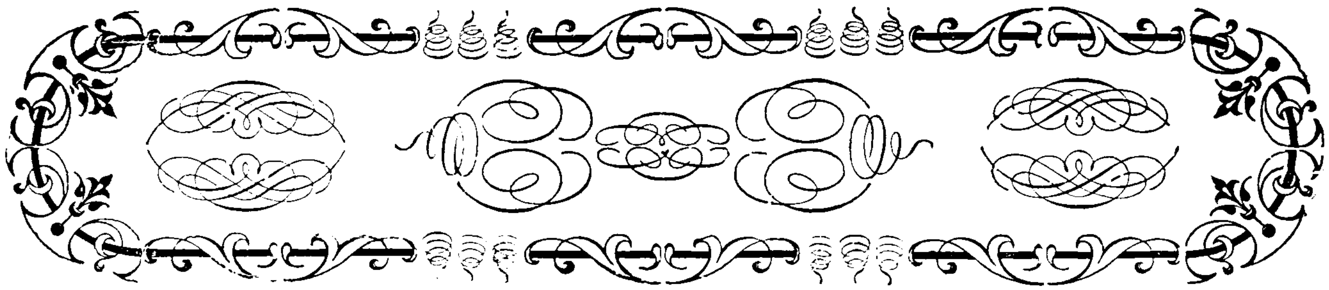
μικρὸς κατὰ τὸ σῶμα, καὶ νοερῶς βλέπεις τὰ πάντα· εἰς τὰ ὁποῖα ἀπεκρινόμουν ἐγὼ μὲ φόβον, καὶ χαρὰν μαζῆ· τίς εἶμαι, Κύριε, ἐγὼ ὁ ἁμαρτωλὸς, καὶ ἀκάθαρτος, ὁποῦ ἐπέβλεψας εἰς ἐμένα, καὶ ἐκαταδέχθης νὰ συνομιλήσῃς μὲ ἐμένα; καὶ ἐσὺ ὁ ἄχραντος, ὁ ἀόρατος, καὶ ἀπρόσιτος εἰς ὅλους, πῶς δείχνεσαι εἰς ἐμὲ προσιτὸς, καὶ γλυκὺς, καὶ φαινόμενος ὡραιότατος διὰ μέσου τῆς χάριτος, καὶ τῆς δόξης ὁποῦ σὲ ἀστράπτει; Αὐτὰ ὁποῦ εἶπα ἤκουα μυστικῶς, καὶ ἀπεκρινόμουν παραδόξως· καὶ τὸ ὑπὲρ φύσιν τῆς θεωρίας μὲ ἔκαμνε νὰ θαυμάζω· καὶ πάλιν τὸ φοβερὸν μὲ ἀνάγκαζε νὰ ἀναχωρήσω· τὸ ἀνεκλάλητον κάλλος τοῦ φαινομένου, μοῦ ἐπλήγωνε τὴν καρδίαν, καὶ μὲ ἔσυρεν εἰς ἄπειρον ἀγάπην· ἡ δὲ ἀγάπη του μὲ ἔκαμνε νὰ μὴ γυρίζω πλέον εἰς τὰ κάτω, ἀλλὰ ἐχαιρόμουν ὡσὰν νὰ εὐγῆκα τελείως καὶ ἔξω ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς σαρκὸς, καὶ πάλιν ἤμουν τὸ ὅλον ἄνθρωπος. Μοῦ ἐδίδετο πληροφορία πῶς ἐσυγχωρήθησαν αἱ ἁμαρτίαι μου, καὶ πάλιν ἔβλεπα τὸν ἑαυτόν μου, πῶς εἶμαι ἁμαρτωλότερος περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄνθρωπον· δὲν ἠμποροῦσα νὰ μὴ πιστεύσω ἐκεῖνον ὁποῦ μοῦ ἐλαλοῦσε, καὶ πάλιν ἐφοβόμουν νὰ τοῦ πιστεύσω, διὰ νὰ μὴ πέσω εἰς ἔπαρσιν. Ἀναβαίνω μερικαῖς φοραῖς εἰς ὕψος θεωρίας χωρὶς τὸ θέλημά μου, καὶ πάλιν καταβαίνω ἀπὸ αὐτὴν μὲ τὸ θέλημά μου, διὰ τὸ μέτρον τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ διὰ τὸ πλέον συγουρότερον τῆς ταπεινώσεως· ἰξεύρω πολλὰ ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν τὰ ἰξεύρουν οἱ περισσότεροι, καὶ εἶμαι πάλιν ὁ πλέον ἀμαθέστερος ἀπὸ ὅλους· χαίρομαι πῶς ὁ Χριστὸς, εἰς τὸν ὁποῖον ἐπίστευσα, μοῦ ἐχάρισε βασιλείαν αἰώνιον, καὶ ἀσάλευτον, καὶ πάλιν ὡς ἀνάξιος ἐκείνων τῶν ἀγαθῶν κλαίω, καὶ δὲν θέλει παύσω ἀπὸ τὸ νὰ κλαίω πάντοτε· δὲν ἀποκοτῶ νὰ ἀνοίξω τελείως τὸ στόμα μου, καὶ νὰ ζητήσω συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν μου, καὶ πάλιν παρακινούμενος ἀπὸ τὴν ἀγάπην παρρησιάζομαι, καὶ λαμβάνω θάρρος νὰ παρακαλῶ τὸν Θεὸν διὰ ἄλλους ἀδελφοὺς, καὶ (διὰ νὰ λαλήσω ἔξω φρενῶν) εἰσακούομαι· παραστέκομαι μὲ θάρρος εἰς τὸν Θεὸν, καὶ προσεύχομαι ὡς Υἱὸς, καὶ εὑρίσκομαι μὲ τοιαύτην διάθεσιν ὡσὰν ξένος καὶ ἀπαρρησίαστος· ἀκούω εὖ δοῦλε πιστὲ καὶ τὰ ἑξῆς, καὶ εὑρίσκομαι ὅλως διόλου ἐν ἀληθείᾳ, πῶς δὲν ἐφύλαξα οὐδὲ τὸ ἕνα τάλαντον, ἀπὸ ὅλα ἐκεῖνα τὰ χαρίσματα ὁποῦ μοῦ ἐδόθησαν· μοῦ φαίνεται πῶς ἔφθασα εἰς τὸ ἀκρότατον τῶν καλῶν, καὶ κειττόμενος κάτω εἰς τὴν ἄβυσσον τῶν ἁμαρτιῶν μου κρατοῦμαι, καὶ βυθίζομαι εἰς τὴν ἀπελπισίαν· καὶ ὅταν γένω κατώτερος ἀπὸ ὅλους, τότε ἀναφέρομαι ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν, καὶ μὲ τὴν ἀγάπην πάλιν ἑνώνομαι μὲ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν· εἰς τὸν ὁποῖον καὶ ἐλπίζω, ὅταν ὑστερηθῶ ταύτην τὴν γηΐνην, καὶ βαρείαν σάρκα, δηλαδὴ ὅταν ἀποθάνω, ὅτι θέλει παρασταθῶ πλησιέστερον, καὶ θέλει φωτισθῶ νὰ γνωρίσω σαφέστερον τὴν αἰώνιον χαρὰν, καὶ ἀγαλλίασιν τῆς ἀγάπης ὁποῦ εἶναι ἐκεῖ. Ταῦτα λοιπὸν ἠθέλησα νὰ γράψω, ἀδελφοί μου, ὄχι διὰ νὰ κερδήσω δόξαν, νὰ δοξασθῶ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους· μὴ γένοιτο· διότι ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος εἶναι ἄφρων χωρὶς φρένας, καὶ ξένος ἀπὸ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ τὰ ἔγραψα διὰ νὰ ἰδῆτε νὰ γνωρίσετε τὴν ἄμετρον φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ τί λογῆς ἐλαφρότατον εἶναι τὸ φορτίον τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ, καὶ Θεοῦ, καὶ πόση πολλὴ καὶ ἀσύγκριτος εἶναι ἡ ἀνταπόδοσις τῆς χάριτός του· τὰ ὁποῖα καὶ μανθάνοντες, ἢ νὰ ἐπιθυμήσετε νὰ ἐπιτύχετε τὴν ἀγάπην του, ἢ νὰ φοβηθῆτε, καὶ νὰ τρομάξετε ὡσὰν αἰώνιον θάνατον τὴν ἀποτυχίαν ταύτης. Πρὸς τούτοις, ἠθέλησα νὰ τὰ γράψω, διὰ νὰ μάθετε καὶ ὕψος ταπεινώσεως, καὶ σημεῖον τελείας ἀγάπης· καὶ ἀκόμι διὰ νὰ γνωρίσετε καὶ τὴν πραγματείαν τῆς συγκαταβάσεως τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ δῶρον τῆς θείας του χάριτος, δηλαδὴ τὸ συνάλλαγμα ὁποῦ ἔκαμε μὲ ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους λαβὼν τὴν ἀνθρωπότητα, καὶ ἀντιδοὺς τὴν θεότητα· καὶ νὰ μάθετε τὸν φρικτὸν τρόπον τῆς χοϊκῆς ἀναπλάσεως, καὶ τί λογῆς ζοῦν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἠθέλησαν νὰ πιστεύσουν εἰς τὸν σταυρωθέντα Χριστὸν, δηλονότι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐμιμήθησαν τὴν ὑπακοὴν αὐτοῦ, καὶ ταπείνωσιν, καὶ ἠθέλησαν νὰ νεύσουν νὰ κλίνουν ἀπὸ τὰ χειρότερα εἰς τὰ καλλίτερα· ἀπὸ τὴν κακίαν εἰς τὴν ἀρετήν· ἀπὸ τὰ γήϊνα εἰς τὰ οὐράνια· ἀπὸ τὰ σαρκικὰ εἰς τὰ πνευματικά· ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινα εἰς τὰ θεῖα· καὶ ἔτι νὰ ἰδῆτε τί λογῆς ἀλλοιώνονται ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀφίνουν ὅλα διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ ἡμᾶς ἀγαπήσαντος Θεοῦ, καὶ δὲν ὑστεροῦνται κἀνένα ἀπὸ τὰ παρόντα, ἢ μέλλοντα· ἤγουν, τί λογῆς οἱ σκοτεινοὶ ἔρχονται παραδόξως εἰς τὸ φῶς, πλησιάσαντες εἰς τὸ μέγα φῶς· οἱ ὁποῖοι ἑνωνόμενοι μὲ τὰ ἄνω ἀποκαταστάί-

νονται καὶ Θεοὶ τῶν κάτω, καθὼς ἔγινε τὸν παλαιὸν καιρὸν καὶ ὁ Μωϋσῆς· καὶ εὑρισκόμενοι μαζὴ μὲ ὅλους δὲν μολύνονται τελείως ἀπὸ τὴν συναναστροφήν τους· καὶ εὐεργετοῦντες τοὺς πλησίον, δὲν παθαίνουν καμμίαν ζημίαν τοῦ καλοῦ· ἀλλὰ μεταδίδοντες καὶ εἰς ἄλλους τὸν ἔλεον λαμβάνουν περισσότερον, παρὰ ὁποῦ δίδουν. Μάλιστα μὲ τὸ νὰ γίνωνται ὅμοιοι φιλανθρώπως μὲ τὸν φιλάνθρωπον Θεόν· ταπεινωνόμενοι ὅσον καὶ ἂν ὑψωθοῦν, καὶ ὑψωνόμενοι ὅσον καὶ ἂν ταπεινωθοῦν· ὑστεροῦνται ὅλα τὰ ἀναγκαῖα τῆς ζωῆς διὰ τὴν ταπείνωσιν τὴν πτωχείαν, καὶ κἀνένα δὲν τοὺς λείπεται μὲ τὸ νὰ τρέφωνται μὲ τὴν αἰώνιον ζωὴν τῆς Ἁγίας ἀγάπης. Ἰδοὺ λοιπὸν ὁποῦ σᾶς ἐφανέρωσα τὰ μυστήρια ὁποῦ ἦσαν κεχρυμμένα εἰς ἐμὲ, διατὶ βλέπω πῶς εἶναι κοντὰ τὸ τέλος τῆς ζωῆς μου· θέλωντας νὰ ἰδῆτε, καὶ νὰ μάθετε καὶ τρόπους μετανοίας, καὶ ἀναβάσεις ἀρχαρίων, καὶ προκοπὰς μεσαίων, καὶ μέτρα τελείων, καὶ νὰ σπουδάσετε νὰ μιμηθῆτε, ἐὰν δὲν θέλετε ἄλλον τινὰ, κἂν ἐμένα τὸν Πνευματικόν σας Πατέρα ὁποῦ σᾶς ἐγέννησα πνευματικῶς, καὶ σᾶς ἠγάπησα ἐξ ὅλης ψυχῆς, καὶ σᾶς ἐγαλακτοτρόφησα μὲ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ σᾶς ἔθρεψα μὲ τὸν ἄρτον ὁποῦ ζωογονεῖ τὰ πάντα, καὶ σᾶς ἔδειξα νὰ περιπατῆτε μέσα εἰς τὴν στράταν τῶν σωτηρίων ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ· ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα νῦν, καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

Πρακτικὰ, καὶ Θεολογικὰ τοῦ αὐτοῦ.

ά. Πίστις εἶναι, τὸ νὰ ἀποθάνῃ τινὰς διὰ Χρισὸν εἰς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς του, καὶ νὰ πιστεύῃ ὅτι οὗτος ὁ θάνατος τοῦ προξενεῖ ζωήν. Πίστις εἶναι, τὸ νὰ λογίζεται τὴν πτωχείαν ὡς πλοῦτον· τὴν καταφρόνησιν, καὶ ἐξουδένωσιν, ὡς δόξαν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ τιμὴν, καὶ νὰ πιστεύῃ, ὅτι μὲ τὸ νὰ μὴν ἔχῃ τίποτε, κρατεῖ κυριεύει τὰ πάντα, κατὰ τὸν θεῖον Παῦλον, καὶ τὸ περισσότερον, ὅτι ἀπόκτησε τὸν ἀνεξερεύνητον πλοῦτον τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ Χριστοῦ, καὶ στοχάζεται πῶς ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ βλέπομεν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον εἶναι πηλὸς ἢ καπνός.

β΄. Ἡ εἰς Χριστὸν πίστις εἶναι, ὄχι μόνον τὸ νὰ καταφρονήσῃ τινὰς τὰ χαροποιὰ τούτου τοῦ κόσμου, ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ ὑπομείνῃ μεγαλοψύχως κάθε πειρασμὸν ὁποῦ τοῦ ἔρχεται, μὲ λύπας, καὶ θλίψεις, καὶ συμφορὰς, ἕως ὁποῦ νὰ θελήσῃ, καὶ νὰ ἐπισκεφθῇ αὐτὸν ὁ Θεός. Διότι λέγει ὁ προφητάναξ Δαβίδ· «ὑπομένων ὑπέμεινα τὸν Κύ»ριον, καὶ προσέσχε μοι.» Ἤγουν ὑπομένωντας τὰς θλίψεις ἤλπισα τὸν Κύριον βοηθὸν, διὰ τοῦτο μὲ εἶδε ὁποῦ ἐταλαιπωρούμην καὶ μὲ ἠλέησε, καὶ μὲ ἐπεσκέφθη.

γ΄. Ἐκεῖνοι ὁποῦ προτιμοῦν εἰς κανένα πρᾶγμα τοὺς γονεῖς τους περισσότερον ἀπὸ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, δὲν ἔχουν πίστιν εἰς Χριστόν· διότι ἐξάπαντος κατακρίνονται διὰ τὴν ἀπιστίαν τους ἀπὸ τὴν ἰδίαν συνείδησιν, ἂν ἔχουν ζῶσαν συνείδησιν· ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι σημεῖον τῶν πιστῶν, τὸ νὰ μὴ παραβαίνουν παντελῶς εἰς κανένα πρᾶγμα τὴν ἐντολὴν τοῦ Μεγάλου Θεοῦ, καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

δ΄. Ἡ πίστις ὁποῦ ἔχει τινὰς εἰς τὸν Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν, ἐγέννησεν ἐπροξένησεν ἐπιθυμίαν τῶν ἀληθινῶν καλῶν, καὶ φόβον τῶν κολάσεων· ἡ δὲ ἐπιθυμία τῶν ὄντως ἀγαθῶν, καὶ ὁ φόβος τῶν κολάσεων, ἔκαμε φύλαξιν ἀκριβῆ τῶν ἐντολῶν· ἡ δὲ ἀκριβὴς φύλαξις τῶν ἐντολῶν διδάσκει τοὺς ἀνθρώπους τὴν ἰδίαν ἀσθένειαν· ἡ δὲ γνώρισις τῆς ἀληθινῆς ἀσθενείας ἡμῶν, ἐγέννησεν ἐνθύμησιν θανάτου· ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ ἀπόκτησε συγκάτοικον τὴν ἐνθύμησιν τοῦ θανάτου, αὐτὸς θέλει ζητήσει ἐπιμόνως νὰ μάθῃ τί λογῆς πράγματα θέλει εἶναι εἰς αὐτὸν ὕστερα ἀπὸ τὸν θάνατον· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ σπουδάζει διὰ νὰ γνωρίσῃ τὰ μέλλοντα, ἔχει χρέος νὰ ὑστερήσῃ τὸν ἑαυτόν του ἀπὸ τὰ παρόντα, ἤγουν ἀπὸ τὰ πράγματα τούτου τοῦ κόσμου. Διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι κυριευμένος ἀπὸ προσπάθειαν εἰς κανένα ἀπὸ τὰ παρόντα, ἕως καὶ εἰς τὸ παραμικρὸν, δὲν ἠμπορεῖ νὰ γνωρίσῃ τὰ μέλλοντα καθὼς πρέπει μὲ τελειότητα· εἰδὲ κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ τα γνωρίσῃ μὲ τὴν πεῖραν, ἐὰν δὲν ἀφήσῃ τὸ ὀγλιγωρότερον ἐκεῖνα τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, εἰς τὰ ὁποῖα ἔχει προσπάθειαν, καὶ ἐὰν δὲν δοθῇ ὅλως διόλου εἰς τὴν τοιαύτην γνῶσιν τῶν μελλόντων, μὴ καταδεχόμενος νὰ ἐννοεῖ θεληματικῶς κανένα ἄλλο ἔξω ἀπὸ ταύτην· ἀκόμι καὶ αὐτὴ ἡ γνῶσις ὁποῦ λογιάζει πῶς ἔχει, θέλει ἐπαρθῇ ἀπὸ αὐτόν.

έ. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἀρνηθῇ τὸν κόσμον τοῦτον, καὶ ἀναχωρήσῃ παντελῶς ἀπὸ αὐτὸν ἐὰν ἀποξενωθῇ ἀπὸ ὅλας τὰς ὕλας, καὶ τὰ ἤθη, καὶ τὰς γνώμας, καὶ τὰ πρόσωπα ὁποῦ εἶναι εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἐὰν ἀρνηθῇ τὸ σῶμά του, καὶ τὸ θέλημά του, θέλει προξενήσει εἰς ὀλίγον καιρὸν μεγάλην ὠφέλειαν εἰς τὴν ψυχήν του.

ϛ΄. Σὺ ἀγαπητὲ ὁποῦ ἔχεις σκοπὸν νὰ φύγῃς τὸν κόσμον, κοίταξε νὰ μὴ δώσῃς τὸν ἑαυτόν

σου εἰς σωματικὰς παρηγορίας κατ' ἀρχὰς ὁποῦ εὑρίσκεσαι ἀκόμι εἰς τὸν κόσμον, ἀγκαλὰ σὲ ἀναγκάζουν νὰ παρηγορῇς τὸν ἑαυτόν σου ὅλοι οἱ συγγενεῖς, καὶ φίλοι σου· διότι τοῦτο τοὺς τὸ βάνουν εἰς τὸν νοῦν τους κρυφὰ οἱ δαίμονες, διὰ νὰ σβέσουν τὴν ζέσιν, καὶ θερμότητα τῆς καρδίας σου, ὅτι ἐὰν καὶ δὲν δυνηθοῦν νὰ σὲ ἐμποδίσουν τελείως ἀπὸ τὸν σκοπόν σου, ὅμως θέλει σὲ κάμουν πλέον ὀκνηρὸν, καὶ ἀσθενῆ.

ζ΄. Ὅταν εὑρεθῇς ἀνδρεῖος εἰς ὅλα τὰ ἀπολαυστικὰ τῆς ζωῆς ταύτης, καὶ δὲν θελήσῃς παρηγορίας σωματικὰς, καὶ ἀπολαύσεις, τότε οἱ δαίμονες μεταστρέφουν τοὺς συγγενεῖς σου εἰς ἄλλο, καὶ τοὺς κάνουν νὰ σὲ συμπονοῦν τάχα, καὶ νὰ κλαίουν διὰ σὲ, καὶ νὰ θρηνοῦν ἔμπροσθέν σου, καὶ τοῦτο ὁποῦ λέγω θέλει τὸ γνωρίσεις πῶς εἶναι ἀληθινὸν, ὅτι ἐὰν σὺ ἤθελε μείνῃς ἄτρεπτος καὶ εἰς αὐτὸν τὸν πειρασμὸν τὸν πόλεμον τοῦ σατανᾶ, θέλει ἰδῇς ἔξαφνα τοὺς συγγενεῖς σου ὁποῦ νὰ ἀνάψουν εἰς μανίαν, καὶ ὀργὴν κατεπάνω σου, καὶ νὰ σὲ μισήσουν, νὰ σὲ ἀποστρέφωνται ὡς ἐχθρὸν, καὶ νὰ μὴ θέλουν νὰ σὲ ἰδοῦν.

ή. Βλέπωντας τὴν θλῖψιν ὁποῦ ἔχουν διὰ σὲ οἱ γονεῖς, καὶ ἀδελφοὶ, καὶ φίλοι σου, γέλα μὲ τὸν δαίμονα ὁποῦ τοὺς βάνει κρυφὰ νὰ κάνουν ταῦτα κατὰ σοῦ μὲ διαφόρους τρόπους διὰ νὰ σὲ ἐμποδίσουν, καὶ παυρευθὺς ἀναχώρησε μὲ φόβον, καὶ πολλὴν σπουδὴν, καὶ παρακάλει θερμῶς τὸν Θεὸν, διὰ νὰ καταντήσῃς εἰς λιμένα καλοῦ πνευματικοῦ Πατρὸς, διὰ νὰ ἀναπαύσῃ αὐτὸς τὴν ψυχήν σου ὁποῦ εἶναι κοπιασμένη καὶ πεφορτισμένη· ἐπειδὴ τὸ πέλαγος τοῦ κόσμου ἔχει πολλὰ πράγματα ὁποῦ προξενοῦν κινδύνους ψυχικοὺς, καὶ ἐσχάτην ἀπώλειαν.

θ΄. Ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει νὰ μισήσῃ τὸν κόσμον πρέπει νὰ ἔχῃ ἀγάπην εἰς τὸν Θεὸν ἐξ ὅλης ψυχῆς, καὶ ἐνθύμησιν τούτου παντοτινὴν, διότι κανένα ἄλλο δὲν κάνει τὸν ἄνθρωπον νὰ ἀφίνῃ ὅλα μετὰ χαρᾶς, καὶ νὰ τὰ ἀποστρέφεται ὡς σκύβαλα, καθὼς ἡ ἀγάπη, καὶ ἐνθύμησις τοῦ Θεοῦ.

ί. Μὴ θέλῃς νὰ μείνῃς πλέον εἰς τὸν κόσμον δι' αἰτίας εὐλόγους, ἢ ἀλόγους· ἀλλ' ὅταν καλεσθῇς ὑπάκουσον μὲ συντομίαν, διότι ὁ Θεὸς δὲν εὐφραίνεται τόσον πολλὰ εἰς κανένα ἄλλο, ὅσον χαίρεται εἰς τὴν ὀγλιγωράδα μας· ἐπειδὴ καλλίτερη εἶναι ἡ σύντομος ὑπακοὴ μαζὴ μὲ πτωχείαν, παρὰ ἡ ἀργοπορία μαζὴ μὲ ἄσπρα πολλά.

ιά. Ἐπειδὴ ὁ κόσμος, καὶ ὅλα τὰ πράγματα ὁποῦ εἶναι εἰς τὸν κόσμον παρέρχονται, καὶ φθείρονται, ὁ δὲ Θεὸς εἶναι ἄφθαρτος, καὶ ἀθάνατος, χαίρετε ὅσοι διὰ τὸν Θεὸν ἀφήσατε τὰ φθαρτά. Φθαρτὰ δὲ εἶναι ὄχι μόνον ὁ πλοῦτος, καὶ τὰ ἄσπρα, ἀλλὰ καὶ κάθε ἡδονὴ καὶ ἀπόλαυσις ἁμαρτίας, φθορὰ εἶναι, καὶ μόναι αἱ ἐντολαὶ τοῦ Θεοῦ εἶναι φῶς, καὶ ζωὴ, καὶ οὕτω καλοῦνται ἀπὸ ὅλους, φῶς, καὶ ζωή.

ιβ΄. Ἐπειδὴ ἔλαβες φλόγα ζέσιν ἀδελφὲ, καὶ τρέχωντας ἐπῆγες εἰς κοινόβιον, ἢ εἰς πνευματικὸν Πατέρα, δια τοῦτο ἐὰν παρακινῆσαι ἀπὸ τὸν πνευματικόν σου Πατέρα, ἢ ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι μαζή σου νὰ μεταχειρισθῇς λουτρὰ, ἢ φαγητὰ, ἢ ἄλλας θεραπείας σωματικὰς διὰ ἀνάπαυσιν, μὴ καταδεχθῇς τοῦτο, ἀλλὰ ἂς εἶσαι πάντοτε ἑτοιμασμένος εἰς νηστείαν, κακοπάθειαν, ἐγκράτειαν ἄκραν, διὰ νὰ εὑρεθῇς πῶς εἶσαι ὑπήκοος εἰς τὸν πνευματικόν σου Πατέρα, ἐὰν σὲ προστάξῃ νὰ μεταχειρισθῇς παρηγορίαν θεραπείαν σώματος, καὶ πῶς δὲν κάνεις τὸ θέλημά σου μηδὲ εἰς τοῦτο, ὤντας δηλαδὴ ἑτοιμασμένος εἰς κακοπάθειαν. Εἰδὲ καὶ δὲν σὲ προστάξῃ ὁ Πατήρ σου νὰ λάβῃς παρηγορίαν σώματος, διὰ νὰ ὑπομένῃς μετὰ χαρᾶς, ἐκεῖνα ὁποῦ ἠθέλησες νὰ κάμῃς θεληματικῶς, νηστείαν δηλ. κακοπάθειαν, ἐγκράτειαν, πρὸς ψυχικήν σου ὠφέλειαν· διότι φυλάττωντας τοῦτο, δηλ. ὤντας ἕτοιμος εἰς κακοπάθειαν θέλει εὑρεθῇς πάντοτε εἰς ὅλα πῶς νηστεύεις, καὶ ἐγκρατεύεσαι, καὶ πῶς ἀρνήθης κατὰ πάντα τὸ θέλημά σου· καὶ πρὸς τούτοις θέλει διαφυλάξεις ἄσβεστον τὴν φλόγα ὁποῦ εἶναι μέσα εἰς τὴν καρδίαν σου, ἡ ὁποία σὲ βιάζει πάντοτε νὰ καταφρονῇς ὅλα.

ιγ΄. Ὅταν οἱ δαίμονες κάμουν ὅλα τὰ ἐδικά τους, καὶ δὲν δυνηθοῦν νὰ σαλεύσουν, ἢ νὰ ἐμποδίσουν τὸν κατὰ Θεὸν σκοπόν μας, τότε ἐμβαίνουν κρυφὰ εἰς ἐκείνους ὁποῦ ὑποκρίνονται πῶς εἶναι εὐλαβεῖς, καὶ διὰ μέσου αὐτῶν δοκιμάζουν νὰ ἐμποδίζουν ἐκείνους ὁποῦ ἀγωνίζονται· καὶ πρῶτον μὲν ἐκεῖνοι ὡσὰν νὰ νικοῦνται τάχα, ἀπὸ ἀγάπην, καὶ συμπόνεσιν, τοὺς συμβουλεύουν νὰ λαμβάνουν ἀνάπαυσες σωματικαῖς, διὰ νὰ μὴν ἀδυνατίσῃ (λέγουν) καὶ τὸ κορμὶ, καὶ πέσῃ εἰς ὀκνηρίαν· ἔπειτα προσκαλοῦντές τους καὶ εἰς συνομιλίας ἀνωφελεῖς, τοὺς κάνουν νὰ

ἐξοδεύουν τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς τους εἰς ταύτας· καὶ ἐὰν τινὰς ἀπὸ τοὺς ἀγωνιστὰς τοὺς ὑπακούσῃ, καὶ γένῃ ὅμοιος μὲ αὐτούς, γυρίζουν καὶ γελοῦν εἰς τὴν ἀπώλειάν του, εἰδὲ καὶ δὲν πεισθῇ εἰς τοὺς λόγους τους, ἀλλὰ φυλάττει τὸν ἑαυτόν του ξένον ἀπὸ ὅλους, καὶ συνεσταλμένον, καὶ ἀπαρρησίαστον, κινοῦνται εἰς φθόνον, καὶ κάνουν, καὶ ἐνεργοῦν κάθε τί, ἕως ὁποῦ νὰ τὸν διώξουν ἀπὸ τὸ μοναστῆρι· διότι κενόδοξος ἄτιμος δὲν ὑποφέρει νὰ βλέπῃ ἄντικρύ του ταπεινὸν ἐπαινούμενον.

ιδ΄. Πνίγεται δὲν ὑποφέρει ὁ κενόδοξος νὰ βλέπῃ τὸν ταπεινόφρονα ὁποῦ χύνει δάκρυα, καὶ ὠφελεῖται κατὰ δύω τρόπους· ἐπειδὴ διὰ μέσου τῶν δακρύων ἐξιλεώνει τὸν Θεόν, καὶ σύρει τοὺς ἀνθρώπους εἰς ἔπαινον χωρὶς νὰ θέλῃ.

ιέ. Ἀφ' οὗ ἀφιερώσῃς ὅλον τὸν ἑαυτόν σου εἰς τὸν πνευματικὸν Πατέρα σου, ἴξευρε πῶς εἶσαι ξένος ἀπὸ ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ εἶχες εἰς τὸν κόσμον, ἀπὸ ἀνθρώπους, λέγω, πράγματα, καὶ ἄσπρα, καὶ χωρὶς τὸν πνευματικόν σου μὴ θελήσῃς νὰ ἐνεργήσῃς, ἢ νὰ κάμῃς εἰς αὐτὰ τίποτε, ἀλλὰ μηδὲ νὰ ζητήσῃς ἀπὸ αὐτὸν κἀνένα πρᾶγμα μηδὲ μικρὸν, μηδὲ μεγάλον, ἔξω μόνον ἀνίσως αὐτὸς ἀπὸ ἐδικήν του προαίρεσιν ἢ σὲ προστάξῃ νὰ πάρῃς τίποτε, ἢ ἐκεῖνος ὁ ἴδιος σοῦ δώσῃ μὲ τὸ χέρι του.

ις΄. Χωρὶς τὴν ἄδειαν τοῦ κατὰ Θεὸν Πατρός σου μὴ δώσῃς ἐλεημοσύνην ἀπὸ τὰ ἄσπρα ὁποῦ ἐπρόσφερες, ἀλλὰ μηδὲ νὰ θελήσῃς νὰ πάρῃς διὰ μεσίτου μερικὰ ἀπὸ τὰ ἄσπρα ἐκεῖνα· διατὶ καλλίτερον εἶναι νὰ εἶσαι, καὶ νὰ λέγεσαι πτωχὸς, καὶ ξένος, παρὰ νὰ σκορπίσῃς ἄσπρα καὶ νὰ δίδῃς εἰς τοὺς πτωχοὺς εἰς καιρὸν ὁποῦ εἶσαι ἀρχάριος· ἀπόδειξις δὲ τῆς καθαρᾶς καὶ ἀληθινῆς πίστεως εἶναι τὸ νὰ ἀφιερώσῃς ὅλα τὰ πάντα εἰς τὴν θέλησιν τοῦ πνευματικοῦ σου Πατρὸς, ὡσὰν εἰς τὸ χέρι τοῦ Θεοῦ.

ιζ΄. Μὴ ζητήσῃς μηδὲ νερὸν νὰ πίῃς, καὶ ἐὰν συμβῇ νὰ καίεσαι ἀπὸ τὴν δίψαν, ἕως ὁποῦ νὰ κινηθῇ ἀφ' ἑαυτοῦ του ὁ πνευματικός σου Πατὴρ, καὶ νὰ σοῦ εἰπῇ νὰ πίῃς· διότι πρέπει νὰ στενοχωρῇς τὸν ἑαυτόν σου, καὶ νὰ βιάζεσαι εἰς ὅλα, καταπείθωντας τὸν ἑαυτόν σου, καὶ λέγωντας μὲ τὸν λογισμόν σου· ὅτι ἐὰν θέλῃ ὁ Θεὸς, καὶ εἶσαι ἄξιος διὰ νὰ πίῃς, φωτίζει ἐξάπαντος τὸν κατὰ Θεὸν Πατέρα σου, καὶ σοῦ λέγει πίε, καὶ τότε πίνεις μὲ καθαρὰν συνείδησιν, ἂν καὶ εἶναι παράκαιρα.

ιή. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἐδοκίμασε πνευματικὴν ὠφέλειαν, καὶ ἀπόκτησε πίστιν γνησίαν καὶ καθαρὰν εἰς τὸν πνευματικόν του Πατέρα, προβάλλωντας τὸν Θεὸν μάρτυρα τῆς ἀληθείας εἶπε· τοιοῦτον λογισμὸν ἔβαλα εἰς τὸν ἑαυτόν μου, ὥστε νὰ μὴ ζητήσω ποτὲ ἀπὸ τὸν πνευματικόν μου Πατέρα μήτε νὰ φάγω, μήτε νὰ πίω καθόλου τίποτε, χωρὶς τὸν λόγον του, ἕως ὁποῦ νὰ τὸν πληροφορήσῃ ὁ Θεὸς νὰ μὲ προστάξῃ· καὶ ἔχωντας τέτοιαν ἀπόφασιν, ποτὲ (λέγει) δὲν ἀπέτυχον τὸν σκοπόν μου.

ιθ΄. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἀπόκτησε πίστιν βεβαίαν εἰς τὸν κατὰ Θεὸν Πατέρα του, βλέπωντάς τον λογίζεται πῶς βλέπει τὸν ἴδιον Χριστὸν καὶ ὥντας μαζή του, καὶ ἀκολουθῶντάς τον, πιστεύει βεβαίως, πῶς εἶναι μαζὴ μὲ τὸν Χριστὸν, καὶ τὸν ἀκολουθεῖ· ὁ τοιοῦτος ὑποτακτικὸς δὲν θέλει ἐπιθυμήσει ποτὲ νὰ συνομιλήσῃ μὲ κἀνένα ἄλλον· δὲν θέλει προτιμήσει κἀνένα πρᾶγμα τοῦ κόσμου περισσότερον ἀπὸ τὴν ἐνθύμησιν ὁμοῦ, καὶ ἀγάπην ἐκείνου· διατὶ τὶ ἄλλο εἶναι μεγαλήτερον, ἢ καὶ ὠφελιμώτερον εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν ἀπὸ τὸ νὰ εἶναι τινὰς μαζὴ μὲ τὸν Χριστόν; τὶ δὲ ὡραιότερον, ἢ γλυκύτερον ἀπὸ τὴν θεωρίαν του; εἰδὲ καὶ ἀξιώνεται νὰ συνομιλῇ μὲ αὐτὸν, ἐξάπαντος λαμβάνει ἀπὸ τὴν συνομιλίαν του ζωὴν αἰώνιον.

κ΄. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγαπᾷ ἐξ ὅλης του ψυχῆς ἐκείνους ὁποῦ τὸν ὑβρίζουν, ἢ τὸν ἀδικοῦν, καὶ παρακαλεῖ τὸν Θεὸν διὰ τούτους, εἰς ὀλίγον καιρὸν ἀναβαίνει εἰς μεγάλην προκοπήν· διότι τοῦτο ὅταν γίνεται μὲ αἴσθησιν καρδίας, φέρνει ἐκεῖνο ὁποῦ λογίζεται δηλ. τὴν καρδίαν εἰς ἄβυσσον ταπεινώσεως, καὶ εἰς βρύσεις δακρύων· μέσα εἰς τὰ ὁποῖα καταποντίζεται τὸ τριμερὲς τῆς ψυχῆς, τὸ λογικὸν, θυμικὸν, καὶ ἐπιθυμητικὸν, καὶ ὑψώνει τὸν νοῦν εἰς οὐρανὸν ἀπαθείας, καὶ τὸν κάνει θεωρητικόν· καὶ μὲ τὴν γεῦσιν τῆς χρηστότητος ὁποῦ προέρχεται ἐκεῖθεν, τὸν κάνει νὰ λογιάζῃ σκύβαλα ὅλα τὰ πράγματα τούτου τοῦ κόσμου, καὶ νὰ μὴν ἔχῃ ὄρεξιν νὰ φάγῃ, ἢ νὰ πίῃ, καὶ πολλαῖς φοραῖς νὰ μένῃ καὶ νηστικός.

κά. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγωνίζεσαι διὰ τὴν σωτηρίαν του, δὲν πρέπει νὰ ἀπέχῃ μόνον ἀπὸ πράξεις πονηρὰς, ἀλλὰ νὰ σπουδάζῃ μὲ κάθε τρό-

70

πον νὰ εἶναι ἐλεύθερος καὶ ἀπὸ λογισμοὺς καὶ ἐννοίας ψυχοβλαβεῖς, καὶ νὰ διατρίβῃ πάντοτε μέσα εἰς ἐνθυμήσεις ψυχωφελεῖς, καὶ πνευματικὰς, διὰ νὰ διαμένῃ τοιουτωτρόπως ἀμέριμνος ἀπὸ τὰ κοσμικά.

κβ΄. Καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ ξεγυμνώσῃ ὅλον τὸ σῶμά του, ἐὰν ἔχῃ σκεπασμένα τὰ μάτιά του μὲ κἀνένα σκέπασμα, καὶ δὲν θελήσῃ νὰ τὸ ἀσυκώσῃ, καὶ νὰ τὸ ἀπορρίψῃ, δὲν ἠμπορεῖ ἀπὸ τὴν γυμνότητα μόνην τοῦ ἐπιλοίπου σώματός του, νὰ ἰδῇ τὸ φῶς· τοιουτωτρόπως καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ καταφρονήσῃ ὅλα τὰ ἄλλα πράγματα ὁμοῦ, καὶ ἄσπρα, καὶ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὰ πάθη αὐτῶν, ἐὰν δὲν ἐλευθερώσῃ τὸ μάτι τῆς ψυχῆς του, δηλ. τὸν νοῦν καὶ ἀπὸ τὰς κοσμικὰς ἐνθυμήσεις, καὶ ἀπὸ τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς, δὲν θέλει ἰδῇ ποτὲ τὸ νοητὸν φῶς, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ Θεόν.

κγ΄. Καθὼς γίνεται τὸ σκέπασμα ὅταν βαλθῇ ἐπάνω εἰς τὰ μάτια, ἔτζι γίνονται καὶ οἱ πονηροὶ λογισμοὶ, καὶ κοσμικαὶ ἐνθυμήσεις εἰς τὸν νοῦν· λοιπὸν ὅσον καιρὸν ἀφήσωμεν αὐτὰ εἰς τὸν νοῦν μας, δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ἰδοῦμεν τὸ φῶς· ὅταν δὲ τὰς ἀσυκώσωμεν τὰς εὐγάλωμεν ἀπὸ τὸν νοῦν μας μὲ τὴν ἐνθύμησιν τοῦ θανάτου, τότε θέλει ἰδοῦμεν φανερὰ τὸ ἀληθινὸν φῶς, τὸ ὁποῖον φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν ἄνω κόσμον.

κδ΄. Ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι τυφλὸς ἐκ γενετῆς, δὲν θέλει γνωρίσει, οὐδὲ θέλει πιστεύσει τὴν δύναμιν τῶν γραφομένων· ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ καταξιωθῇ χαμμίαν φορὰν νὰ ἀνοίξῃ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς του νὰ ἰδῇ, θέλει συμμαρτυρήσει πῶς εἶναι ἀληθινὰ ταῦτα ὁποῦ λέγω.

κέ. Ὅποιος βλέπει μὲ τὰ αἰσθητὰ μάτια ἰξεύρει πότε εἶναι νύκτα, καὶ πότε ἡμέρα· ὁ δὲ τυφλὸς, δὲν ἰξεύρει καὶ τὰ δύω· καὶ ὅποιος ἀνέβλεψε πνευματικῶς καὶ εἶδε μὲ τοὺς νοεροὺς ὀφθαλμοὺς τὸ ἀληθινὸν, καὶ ἀνέσπερον φῶς, ὅταν ἀπὸ ἀμέλειαν γυρίσῃ εἰς τὴν προτέραν τύφλωσιν, καὶ ὑστερηθῇ τὸ φῶς, γνωρίζει μὲ αἴσθησιν τῆς ψυχῆς του τὴν ὑστέρησιν τοῦ φωτὸς, καὶ ἀπὸ ποῦ συνέβη νὰ γένῃ αὕτη ἡ ὑστέρησις· ὅμως ἐκεῖνος ὁποῦ μένει τυφλὸς ἐκ γενετῆς, δὲν γνωρίζει κἀνένα ἀπὸ τοῦτα, οὔτε μὲ τὴν δοκιμὴν, οὔτε μὲ τὴν ἐνέργειαν, ἔξω μόνον ἂν ἀκούσῃ ἐξ ἀκοῆς, καὶ μάθῃ τίποτε διὰ ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν εἶδε ποτὲ, καὶ δηγηθῇ εἰς ἄλλους ἐκεῖνα ὁποῦ ἤκουσεν, ἀγκαλὰ τόσον αὐτὸς, ὅσον καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ τὸν ἀκούουν δὲν ἰξεύρουν διὰ ποῖα πράγματα συνομιλοῦν ἀναμεταξύ τους.

κς΄. Ἀδύνατον εἶναι νὰ καταφορτώνῃ τινὰς καὶ τὴν σάρκα μὲ τὸν χορτασμὸν τῶν φαγητῶν καὶ νὰ γεύεται νὰ ἀπολαμβάνῃ πνευματικῶς τὴν νοερὰν χρηστότητα τοῦ Θεοῦ· διότι ὅσον θεραπεύσει τινὰς τὴν κοιλίαν του, τόσον θέλει ὑστερήσει τὸν ἑαυτόν του ἀπὸ τὴν θείαν χρηστότητα· καὶ πάλιν ὅσον ταλαιπωρήσει τὸ σῶμά του, τόσον κατὰ ἀναλογίαν θέλει χορτάσει ἀπὸ τὴν πνευματικὴν τροφὴν, καὶ παράκλησιν παρηγορίαν.

κζ΄. Ἂς ἀφήσωμεν ὅλα τὰ γήϊνα, ὄχι μόνον πλοῦτον, καὶ χρυσάφι, καὶ τὰς ἄλλας ὕλας τοῦ κόσμου, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπιθυμίαν ὁποῦ ἔχομεν εἰς αὐτὰ, ἂς τὴν ἀποδιώξωμεν ἀπὸ τὰς ψυχάς μας· ἂς μισήσωμεν ὄχι μόνον τὰς ἡδονὰς τοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀλόγους κινήσεις του, καὶ ἂς ἀγωνισθοῦμεν νὰ τὸ νεκρώσωμεν διὰ μέσου κόπων καὶ ἀγώνων· διότι τὰ τῆς ἐπιθυμίας διὰ μέσου τοῦ σώματος ἐνεργοῦνται, καὶ εὐγαίνουν εἰς ἔργον· καὶ ὅταν εἶναι ζωντανὸν αὐτὸ, ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθεῖ νὰ εἶναι ἡ ψυχή μας νεκρὰ, καὶ δυσκολοκίνητος, ἢ καὶ παντελῶς ἀκίνητος εἰς κάθε ἐντολὴν Θεοῦ.

κή. Καθὼς ἡ φλόγα τῆς φωτιᾶς, ἀσυκώνεται πάντοτε εἰς ὕψος, καὶ μάλιστα, ἐὰν στρέψῃς τὴν ὕλην, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀνάπτεται, ἔτζι καὶ ἡ καρδία τοῦ κενοδόξου δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ταπεινωθῇ, ἀλλὰ καθὼς εἴπῃς εἰς αὐτὸν ἐκεῖνα ὁποῦ συντείνουν εἰς τὴν ὠφέλειάν του, ἀκόμι περισσότερον ὑψώνεται, ὑπερηφανεύεται· διατὶ ὅταν ἐλέγχεται, ἢ καὶ νουθετεῖται, ἀντιλέγει μὲ σφοδρότητα· καὶ ὅταν ἐπαινεῖται, ἢ καὶ παρακαλεῖται, ὑψώνεται κακῶς, ὑπερηφανεύεται.

κθ΄. Ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὁποῦ ἐμελέτησεν ἔβαλε λογισμὸν νὰ ἀντιλέγῃ, εἶναι μαχαίρι δίκοπον εἰς τὸν ἑαυτόν του, φονεύωντας τὴν ψυχήν του δίχως νὰ τὸ γνωρίζῃ, καὶ ἀποξενώνωντάς την ἀπὸ τὴν αἰώνιον ζωήν.

λ΄. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἀντιλέγει εἶναι ὅμοιος μὲ ἐκεῖνον ὁποῦ παραδίδει θεληματικῶς τὸν ἑαυτόν του εἰς τοὺς ἐχθροὺς τοῦ βασιλέως· διότι ἡ ἀντιλογία εἶναι ἀγκίστρι ὁποῦ ἔχει δόλωμα τὴν δικαιολογίαν, διὰ μέσου τῆς ὁποίας πλανώμενοι καταπίνωμεν τὸ ἀγκίστρι τῆς ἁμαρτίας, καὶ ἀπὸ τοῦτο ἀκολουθεῖ νὰ ἁρπάζεται ἡ ἀθλία ψυχὴ καὶ

ἀπὸ τὴν γλῶσσαν, καὶ ἀπὸ τὸν λαιμὸν, καὶ νὰ σύρεται ἀπὸ τὰ πνεύματα τῆς πονηρίας· καὶ πότε μὲν νὰ ἀσηκώνεται εἰς ὕψος ὑπερηφανίας διὰ τῆς γλώσσης, πότε δὲ νὰ καταβυθίζεται διὰ τοῦ λαιμοῦ εἰς χάος ἀβύσσου ἁμαρτίας, καὶ νὰ καταδικάζεται μαζὴ μὲ τοὺς δαίμονας ὁποῦ ἐξέπεσαν ἀπὸ τὸν οὐρανόν.

λά. Ὅποιος ἀτιμάζεται, ἢ ὑβρίζεται, καὶ πονεῖ λυπεῖται πολλὰ κατὰ τὴν καρδίαν, ἂς γνωρίζῃ ἀπὸ τοῦτο, ὅτι βαστάζει μέσα εἰς τὸν κόλπον του τὸν παλαιὸν ὄφιν· λοιπὸν ἐὰν ὑπομείνῃ μὲ σιωπὴν, ἢ ἀποκριθῇ μὲ πολλὴν ταπείνωσιν, ἔκαμε τὸν ὄφιν ἀσθενῆ καὶ ἀδύνατον· εἰδὲ ἀνταποκριθῇ μὲ πικρίαν θυμὸν, ἢ καὶ λαλήσῃ μὲ αὐθάδειαν, ἔδωκε δύναμιν εἰς τὸν ὄφιν, νὰ χύσῃ τὸ φαρμάκι εἰς τὴν καρδίαν του, καὶ νὰ κατατρώγῃ ἄσπλαγχνα τὰ ἐντόσθιά του· ὥστε δυναμωνόμενος ὁ ὄφις ἀπὸ τοῦτο καθ' ἑκάστην, νὰ καταφθείρῃ τὴν δύναμιν τῆς ἀθλίας του ψυχῆς, καὶ τὴν διόρθωσιν ὁποῦ ἐδύνετο νὰ κάμῃ μὲ τὰ καλὰ ἔργα, καὶ ἀπὸ τότε πλέον αὐτὸς νὰ ζῇ κατὰ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ νὰ εἶναι παντελῶς νεκρὸς κατὰ τὴν δικαιοσύνην.

λβ'. Ἐὰν θελήσῃς νὰ ἀρνηθῇς τὸν Κόσμον καὶ νὰ μάθῃς τὴν Εὐαγγελικὴν ζωὴν, καὶ παραδώσῃς τὸν ἑαυτόν σου εἰς διδάσκαλον ἄπειρον ἀμαθῆ, καὶ ἐμπαθῆ, διὰ νὰ μὴ διδαχθῇς ἀντὶ Εὐαγγελικῆς πολιτείας διαβολικήν· ἐπειδὴ καλῶν διδασκάλων, καλὰ τὰ μαθήματα, καὶ πονηρῶν σπερμάτων ἐξάπαντος πονηρὰ τὰ γεώργια.

λγ'. Παρακάλεσαι τὸν Θεὸν μὲ δάκρυα, νὰ σοῦ στείλῃ ὁδηγὸν ἀπαθῆ καὶ Ἅγιον· ἐξέταζε δὲ καὶ σὺ τὰς θείας γραφὰς, καὶ μάλιστα τὰ πρακτικὰ συγγράμματα τῶν Ἁγίων Πατέρων, καὶ τοιουτοτρόπως συγκρίνωντας αὐτὰ μὲ ἐκεῖνα ὁποῦ σὲ διδάσκει ὁ προεστώς σου, καὶ μὲ ἐκεῖνα ὁποῦ κάνει, νὰ δύνασαι νὰ τὰ κοιτάζῃς, ὡσὰν μέσα εἰς καθρέπτην, καὶ νὰ τὰ μαθαίνῃς· καὶ ὅσα μὲν εἶναι σύμφωνα μὲ τὰς γραφὰς νὰ τὰ ἐγκολπώνεσαι, καὶ νὰ τὰ κρατῇς εἰς τὸν νοῦν σου· ὅσα δὲ εἶναι ἀσύμφωνα μὲ τὰς θείας γραφὰς, καὶ νόθα, καὶ ξένα, νὰ τὰ ξεχωρίζῃς, καὶ νὰ τὰ ἀποβάλλῃς διὰ νὰ μὴ πλανηθῇς· διατὶ ἴξευρε πῶς εἰς τὰς ἡμέρας ταύτας εἶναι πολλοὶ πλάνοι, καὶ ψευδοδιδάσκαλοι.

λδ'. Κάθε ἄνθρωπος ὁποῦ δὲν βλέπει, καὶ ὑπόσχεται νὰ ὁδηγῇ ἄλλους, εἶναι πλάνος, καὶ ῥίπτει εἰς βυθὸν ἀπωλείας ἐκείνους ὁποῦ τὸν ἀκολουθοῦν, κατὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου· τυφλὸς τυφλὸν ἐὰν ὁδηγῇ ἀμφότεροι εἰς βόθυνον ἐμπεσοῦνται.

λέ. Ὁ τυφλὸς εἰς τὸ ἓν, ἤγουν εἰς τὸν Θεὸν, εἶναι ὅλος τυφλὸς εἰς ὅλα· ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ βλέπει μέσα εἰς τὸ ἓν, δηλ. κοιτάζει εἰς τὸ ἓν, εἶναι εἰς θεωρίαν τῶν πάντων καὶ ἀπὸ τὴν θεωρίαν τῶν πάντων ἀπέχει, καὶ μέσα εἰς τὴν θεωρίαν τῶν πάντων ἔρχεται, καὶ ἔξω ἀπὸ τὰ θεωρούμενα εἶναι· ὅταν εἶναι τοιουτωτρόπως μέσα εἰς τὸ ἓν, βλέπει τὰ πάντα, καὶ ὅταν εἶναι μέσα εἰς ὅλα, δὲν βλέπει κἀνένα ἀπὸ ὅλα· ἐκεῖνος ὁποῦ βλέπει μέσα εἰς τὸ ἓν, διὰ τοῦ ἑνὸς βλέπει καὶ τὸν ἑαυτόν του, καὶ ὅλα τὰ πάντα, καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους, καὶ πάλιν ὤντας κεχρυμμένος μέσα εἰς τὸ ἓν, δὲν βλέπει κἀνένα ἀπὸ ὅλα.

λς'. Ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἐφόρεσε μὲ αἴσθησιν νοερὰν, καὶ γνῶσιν μέσα εἰς τὸν λογικὸν καὶ νοερὸν ἄνθρωπον, δηλ. εἰς τὴν ψυχήν του τὴν εἰκόνα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἐπουρανίου Ἀνθρώπου τε καὶ Θεοῦ, εἶναι μόνον σὰρξ καὶ αἷμα, μὴ δυνάμενος μὲ μόνον τὸν λόγον νὰ λάβῃ αἴσθησιν πνευματικῆς δόξης· καθὼς καὶ οἱ ἐκ γενετῆς τυφλοὶ δὲν δύνανται μὲ τὸν λόγον μόνον νὰ γνωρίσουν τὸ φῶς τοῦ Ἡλίου.

λζ'. Ὅποιος ἀκούει, καὶ βλέπει τοιουτωτρόπως ὡς εἴπομεν, καὶ αἰσθάνεται νοερῶς, ἰξεύρει τὴν δύναμιν τῶν λεγομένων, ὡσὰν ὁποῦ ἐφόρεσε πλέον τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου, καὶ ἦλθεν εἰς ἄνδρα τέλειον τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ· καὶ ὅταν εἶναι τοιοῦτος δύναται νὰ ὁδηγῇ καὶ θεαρέστως τὸ ποίμνιον τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν στράταν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ· ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ δὲν ἔχει τὴν γνῶσιν τῶν λεγομένων, καὶ δὲν εἶναι τοιοῦτος εἶναι φανερὸν, ὅτι οὐδὲ τὰ αἰσθητήρια τῆς ψυχῆς ἔχει ὑγιῆ καὶ καθαρά· εἰς τὸν ὁποῖον εἶναι πολλὰ καλὸν νὰ ὁδηγῆται ἀπὸ ἄλλον μάλιστα, παρὰ νὰ ὁδηγῇ ἄλλους μὲ κίνδυνον ψυχικόν.

λή. Ἐκεῖνος ὁποῦ κοιτάζει εἰς τὸν διδάσκαλον καὶ ὁδηγόν του, ὡσὰν εἰς Θεὸν, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀντιλέγῃ· εἰδὲ νομίζει, καὶ λέγει, πῶς ἔχει καὶ τὰ δύω δηλαδὴ καὶ κοιτάζει εἰς τὸν πνευματικόν του Πατέρα ὡς εἰς Θεὸν, καὶ ἀντιλέγει, ἂς ἰξεύρῃ, πῶς εἶναι πλανεμένος, ἐπειδὴ δὲν ἰξεύρει τὶ λογῆς κοιτάζουν εἰς τὸν Θεὸν οἱ δοῦλοι τοῦ Θεοῦ.

λθ΄. Ἐκεῖνος ὁποῦ πιστεύει πῶς ἡ ζωὴ ἡ ἐδική του, καὶ ὁ θάνατος, εἶναι εἰς τὸ χέρι τοῦ ποιμένος του, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀντιλέγῃ ποτέ· ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ δὲν πιστεύει τοῦτο χάνει τὴν ἀντιλογίαν, ἡ ὁποία προξενεῖ εἰς τὴν ψυχὴν τὸν αἰώνιον θάνατον.

μ΄. Εἰς τὸν κατάδικον πρὸ τοῦ νὰ λάβῃ τὴν ἀπόφασιν δίδεται τόπος ἀπολογίας νὰ λαλῇ εἰς τὸν κριτὴν διὰ ἐκεῖνα ὁποῦ ἔκαμεν· ὕστερον δὲ ἀπὸ τὴν φανέρωσιν ἐκείνων ὁποῦ ἔκαμε, καὶ τὴν ἀπόφασιν τοῦ κριτοῦ, δὲν ἀντιλέγει εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὸν βασανίζουν τίποτε ἢ μικρὸν, ἢ μέγα.

μά. Εἰς τὸν μοναχὸν, πρὸ τοῦ νὰ ἐμβῇ εἰς τοῦτο τὸ κριτήριον τῆς μετανοίας, καὶ νὰ φανερώσῃ τὰ κρύφια τῆς κορδίας του, ἴσως εἶναι ἄδεια νὰ ἀντιλέγῃ, ἀλλὰ μὲν μὲ τὸ νὰ μὴν ἰξεύρῃ, ἄλλα δὲ καὶ μὲ τὸ νὰ νομίζῃ πῶς κρύπτει τὰ ἐδικά του σφάλματα· ὕστερον δὲ ἀπὸ τὴν φανέρωσιν τῶν λογισμῶν του, καὶ καθαρὰν ἐξαγόρευσιν, δὲν εἶναι συγχωρημένον νὰ ἀντιλέγῃ εἰς τὸν μετὰ Θεὸν κριτήν του ποτὲ, ἕως θανάτου· διότι ὁ μοναχὸς ὁποῦ ἐμβῆκεν εἰς τοῦτο τὸ κριτήριον, καὶ ἐφανέρωσε τὰ κρύφια τῆς καρδίας του, εἶναι καταπεισμένος ἀπὸ τὴν ἀρχὴν, ἐὰν ἀπόκτησεν ὀλίγην γνῶσιν, ὅτι εἶναι ἄξιος μυρίων θανάτων, καὶ ἐὰν ἰξεύρῃ κατὰ ἀλήθειαν τὸν τρόπον τοῦ Μυστηρίου τῆς μετανοίας πιστεύει, ὅτι διὰ μέσου τῆς ὑπακοῆς του, καὶ ταπεινώσεως θέλει λυτρωθῇ ἀπὸ κάθε τιμωρίαν, καὶ κόλασιν.

μβ΄. Ὅποιος φυλάττει μέσα εἰς τὸν νοῦν του ἀνεξάλειπτα ταῦτα, δὲν θέλει κινηθῇ ποτὲ κατὰ τὴν καρδίαν, ὅταν παιδεύεται, ἢ νουθετῆται, ἢ ἐλέγχεται· ἐπειδὴ ἐκεῖνος ὁποῦ πίπτει εἰς ἀντιλογίαν καὶ ἀπιστίαν εἰς τὸν πνευματικόν του Πατέρα, ζωντανὸς ἀκόμι φέρεται κάτω εἰς βυθὸν ᾅδου, καὶ γίνεται κατοικία τοῦ σατανᾶ, καὶ ὅλων τῶν ἀκαθάρτων δαιμόνων ὡς ἀπειθὴς, καὶ υἱὸς ἀπωλείας.

μγ΄. Παρακαλῶσε, τέκνον τῆς ὑπακοῆς, νὰ στρέφῃς ταῦτα, συχνὰ εἰς τὸν νοῦν σου, καὶ νὰ ἀγωνίζεσαι μὲ κάθε ἐπιμέλειαν νὰ μὴ καταβῇς εἰς τὰ κακὰ τοῦ ᾅδου ὁποῦ εἴπαμεν, ἀλλὰ νὰ παρακαλῇς θερμῶς τὸν Θεὸν κάθε ἡμέραν, καὶ νὰ λέγῃς τοῦτο. Θεὲ, καὶ Κύριε τῶν ἁπάντων ὁ ἔχων τὴν ἐξουσίαν πάσης πνοῆς καὶ ψυχῆς, σὺ ὁποῦ δύνασαι μόνον νὰ μὲ ἰατρεύσῃς, ἐπάκουσον τὴν δέησίν μου τοῦ ταλαιπώρου, καὶ θανατώνωντας τὸν δράκοντα ὁποῦ ἐμφωλεύει μέσα μου ἀφάνισέ τον μὲ τὴν χάριν τοῦ Παναγίου σου Πνεύματος, καὶ ἀξίωσόν με τὸν πτωχὸν, καὶ γυμνὸν ἀπὸ κάθε ἀρετὴν νὰ προσπέσω μετὰ δακρύων εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἁγίου μου Πατρὸς, καὶ σύρε εἰς συμπόνεσιν τὴν Ἁγίαν του ψυχὴν, διὰ νὰ μὲ ἐλεήσῃ νὰ μὲ λυπηθῇ· καὶ δὸς, Κύριε, ταπείνωσιν εἰς τὴν καρδίαν μου, καὶ λογισμοὺς ἁρμοδίους εἰς ἁμαρτωλὸν ὁποῦ ἔδωκεν ὑπόσχεσιν νὰ μετανοῇ πάντοτε, καὶ μὴ ἐγκαταλείψῃς ψυχὴν ὁποῦ ἐδιάλεξεν ἐσένα ἀντὶ διὰ ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ἐσυμφώνησε νὰ εἶναι μαζῇ σου δούλη σου, καὶ τὸ ὡμολόγησε παρρησίᾳ· διατὶ, ἰξεύρεις, Κύριε, ὅτι θέλω νὰ σωθῶ, ἀγκαλὰ ἡ κακή μου συνήθεια γίνεται ἐμπόδιόν μου· ὅμως εἰς ἐσὲ, Δέσποτα τῶν ἁπάντων, εἶναι δυνατὰ ὅλα, ὅσα εἶναι ἀδύνατα κοντὰ εἰς τοὺς ἀνθρώπους.

μδ΄. Ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐθεμελίωσαν μὲ φόβον καὶ τρόμον τὸ θεμέλιον τῆς πίστεως καὶ ἐλπίδος στερεὸν εἰς τὴν αὐλὴν τῆς εὐσεβείας, καὶ ἀκούμβισαν τοὺς πόδας ἀσάλευτα ἐπάνω εἰς τὴν πέτραν τῆς ὑπακοῆς τῶν πνευματικῶν πατέρων, καὶ ἀκούουν τὰς παραγγελίας ἐκείνων, ὡσὰν ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Θεοῦ, καὶ οἰκοδομοῦν ἀδιστάκτως αὐτὰς μὲ ταπείνωσιν ψυχῆς ἐπάνω εἰς τὸ θεμέλιον τοῦτο τῆς ὑπακοῆς, οἱ τοιοῦτοι εὐθὺς κατορθώνουν τοῦτο τὸ μέγα, καὶ πρῶτον κατόρθωμα, τὴν ἄρνησιν τοῦ ἑαυτοῦ τους· διότι τὸ νὰ κάνῃ τινὰς ξένον θέλημα, καὶ ὄχι τὸ ἐδικόν του, προξενεῖ εἰς τὴν ψυχὴν ὄχι μόνον ἄρνησιν τοῦ ἑαυτοῦ του, ἀλλὰ καὶ νέκρωσιν ὅλου τοῦ κόσμου.

μέ. Μὲ ἐκεῖνον ὁποῦ ἀντιλέγει εἰς τὸν πνευματικόν του Πατέρα συγχαίρονται οἱ δαίμονες· καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ ταπεινώνεται ἕως θανάτου θαυμάζουν οἱ Ἄγγελοι, ἐπειδὴ ἐργάζεται ἔργον Θεοῦ, καὶ παρομοιάζει μὲ τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ ὁποῦ ἔκαμεν ὑπακοὴν εἰς τὸν Πατέρα του ἕως θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ.

μς΄. Ἡ πολλὴ καὶ ἄκαιρος συντριβὴ τῆς καρδίας σκοτίζει, καὶ θολώνει τὸν νοῦν, καὶ τὴν μὲν καθαρὰν εὐχὴν, καὶ κατάνυξιν ἀφανίζει ἀπὸ τὴν ψυχὴν, προξενεῖ δὲ πόνον καρδίας, δηλαδὴ λύπην ἄμετρον, καὶ ἀπὸ τὴν λύπην προξενεῖ σκληρότητα, καὶ πώρωσιν ἄπειρον· καὶ διὰ μέσου τούτων πραγματεύονται οἱ δαίμονες εἰς τοὺς

πνευματικοὺς τὴν ἀπελπισίαν.

μζ΄. Ὦ ἀδελφὲ, ὅταν σοῦ ἀκολουθήσουν ταῦτα, καὶ εὕρῃς εἰς τὴν ψυχήν σου ζῆλον καὶ πόθον τελειότητος πολὺν, ὥστε νὰ ἐπιθυμήσῃς νὰ κάμῃς κάθε ἐντολὴν Θεοῦ, καὶ νὰ μὴ σφάλῃς μήτε ἕως ἀργοῦ λόγου, μήτε νὰ μείνῃς κατώτερος ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς Ἁγίους κατὰ τὴν πρᾶξιν, καὶ γνῶσιν. καὶ θεωρίαν· βλέπῃς δὲ τὸν ἑαυτόν σου, πῶς ἐμποδίζεσαι ἀπὸ τὸν πονηρὸν ὁποῦ σπείρει κρυφὰ τὰ ζιζάνια τῆς λύπης, καὶ δὲν σὲ ἀφίνει νὰ φθάσῃς εἰς τόσον ὕψος ἁγιωσύνης, μὲ τὸ νὰ σοῦ βάνῃ κρυφὰ λογισμοὺς λύπης, καὶ σοῦ λέγῃ· ἀδύνατον εἶναι νὰ σωθῇς ἐσὺ μέσα εἰς τὸν κόσμον, καὶ νὰ φυλάξῃς ἀνελλιπῶς ὅλας τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ· τότε σὺ καθίζωντας καταμόνας εἰς μίαν γωνίαν, μάζωξε τὸν ἑαυτόν σου, καὶ σύναξε τὸν λογισμόν σου, καὶ δὸς καλὴν συμβουλὴν εἰς τὴν ψυχήν σου, καὶ εἰπέ· ἵνα τί περίλυπος εἶ ἡ ψυχή μου, καὶ ἵνα τι συνταράσσεις με; ἔλπισον ἐπὶ τὸν Θεὸν, ὅτι ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, δηλαδὴ θέλει σωθῶ, καὶ θέλει εὐχαριστήσω αὐτὸν ὁποῦ μὲ ἔσωσε· σωτήριον τοῦ προσώπου μου δὲν εἶναι τὰ ἔργα μου, ἀλλ' ὁ Θεός μου· τίς γὰρ ἐξ ἔργων νόμου δικαιωθήσεται; διότι λέγει ὁ Προφητάναξ, οὐ δικαιωθήσεται ἐνώπιόν σου πᾶς ζῶν, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν πίστιν ὁποῦ ἔχω εἰς αὐτὸν τὸν Θεόν μου, ἐλπίζω νὰ σωθῶ χάρισμα, χωρὶς ἐδικά μου ἔργα διὰ μέσου τῆς ἀνεκδιηγήτου εὐσπλαγχνίας του· ὕπαγε ὀπίσω μου σατανᾶ· Κύριον τὸν Θεόν μου προσκυνῶ, καὶ ἐκ νεότητός μου αὐτὸν λατρεύω ὁποῦ δύναται νὰ μὲ σώσῃ μὲ μόνον τὸ ἔλεός του· λοιπὸν ἀπομάκρυνε φύγε ἀπὸ ἐμέ· ἄμποτε νὰ σὲ καταργήσῃ ὁ Θεὸς ὁποῦ μὲ ἔκαμε κατ' εἰκόνα του, καὶ ὁμοίωσιν.

μή. Ὁ Θεὸς δὲν ζητεῖ ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους κἀνένα ἄλλο, παρὰ μόνον νὰ μὴν ἁμαρτάνωμεν, καὶ τοῦτο δὲν εἶναι ἔργον νόμου, ἀλλὰ φύλαξις ἀπαράβατος τῆς εἰκόνος τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ ἀξιώματος ὁποῦ μᾶς ἐδόθη ἄνωθεν, δηλαδὴ τοῦ λογικοῦ, εἰς τὰ ὁποῖα ἐὰν στέκωμεν κατὰ φύσιν, καὶ φοροῦμεν τὸ φόρεμα τοῦ Πνεύματος λαμπρὸν, δηλαδὴ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος, μένομεν μὲ τὸν Θεὸν, καὶ αὐτὸς μὲ ἡμᾶς, γινόμενοι θεοὶ κατὰ χάριν καὶ Υἱοὶ, Θεοῦ, σημειωνόμενοι μὲ τὸ φῶς τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὸ, ἐσημειώθη ἐφ' ἡμᾶς τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου.

μθ΄. Ἡ παραλυσία, καὶ τὸ βάρος τοῦ σώματος ὁποῦ γίνονται εἰς τὴν ψυχὴν ἀπὸ ὀκνηρίαν, καὶ ἀμέλειαν ἐμποδίζουν τὸν μοναχὸν ἀπὸ τὸν συνειθισμένον του κανόνα, καὶ προξενοῦν εἰς τὸν νοῦν του σκότωσιν, καὶ λύπην, ὥστε ἀπὸ αὐτὰς νὰ ἔρχωνται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς καρδίας του λογισμοὶ δειλίας, καὶ βλασφημίας, καὶ νὰ μὴν ἠμπορῇ νὰ ἐμβῇ εἰς τὸν συνειθισμένον τόπον τῆς προσευχῆς ἐκεῖνος ὁποῦ πειράζεται ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς ἀκηδίας, ἀλλὰ καὶ νὰ ὀκνεύῃ αὐτὸς, καὶ νὰ ἐνθυμῆται παράλογα ἐναντίον τοῦ Ποιητοῦ τῶν ἁπάντων Θεοῦ· λοιπὸν γνωρίζωντας, ἀδελφὲ, τὴν αἰτίαν, καὶ πόθεν σοῦ ἦλθον ταῦτα, ἔμβα μὲ προθυμίαν μὲ βίαν εἰς τὸν συνειθισμένον τόπον τῆς προσευχῆς σου, καὶ προσπίπτωντας εἰς τὸν φιλάνθρωπον Θεὸν παρακάλεσέ τον μὲ ἀναστεναγμοὺς τῆς καρδίας, καὶ μὲ λύπην, καὶ δάκρυα, διὰ νὰ σὲ ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὸ βάρος τῆς ἀκηδείας, καὶ ἀπὸ τοὺς πονηροὺς λογισμούς· καὶ ἐὰν κρούῃς, καὶ ζητῇς μὲ πόνον καρδίας, καὶ μὲ ἐπιμονὴν, θέλει σοῦ δοθῇ ὀγλίγωρα ἡ ἐλευθερία τούτων.

ν΄. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἀπόκτησε καρδίαν καθαρὰν, ἐνίκησε τὴν δειλίαν· ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ ἀκόμι καθαρίζεται, πότε τὴν νικᾷ, καὶ πότε νικᾶται ἀπὸ αὐτήν· ἀλλ' ἐκεῖνος, ὁποῦ δὲν ἀγωνίζεται ὁλότελα, ἢ ἀναίσθητος εἶναι παντελῶς, καὶ μὲ τὸ νὰ εἶναι φίλος τῶν παθῶν, καὶ τῶν δαιμόνων, κοντὰ εἰς τὴν κενοδοξίαν ἔχει καὶ οἴησιν, καὶ φαντάζεται πῶς εἶναι τι, μηδὲν ὢν· ἢ εἶναι δοῦλος καὶ σκλάβος τῆς δειλίας, καὶ ὡς νήπιος κατὰ τὸ φρόνημα τρέμει, καὶ φοβεῖται φόβον, ἐκεῖ ὁποῦ δὲν εἶναι φόβος, οὐδὲ δειλία εἰς τοὺς φοβουμένους τὸν Κύριον.

νά. Ὁ φοβούμενος τὸν Κύριον, δὲν φοβεῖται τὰς ὁρμὰς τῶν δαιμόνων, οὐδὲ τὰς ἀδυνάτους καταδρομάς τους, ἀλλ' οὐδὲ τὰς φοβέρας τῶν κακῶν ἀνθρώπων· ἀλλ' ὥντας ὅλως διόλου ὡσὰν καμμία φλόγα, ἢ φωτιὰ ἀναμμένη, περιπατῶντας τόπους ἀποκρύφους καὶ σκοτεινοὺς, νύκτα καὶ ἡμέραν κατατρέχει τοὺς δαίμονας, οἱ ὁποῖοι φεύγουν ἀπὸ αὐτὸν περισσότερον, παρὰ ὁποῦ φεύγει ἀπὸ αὐτοὺς ἐκεῖνος, διὰ νὰ μὴ κατακαοῦν ἀπὸ τὴν φλογερὰν ἀκτῖνα τοῦ θείου πυρὸς ὁποῦ εὐγαίνει ἀπὸ αὐτόν.

νβ΄. Ὅποιος περιπατεῖ μὲ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, οὗτος διατρίβωντας ἀναμέσον ἀνθρώπων πονηρῶν δὲν φοβεῖται, ἔχωντας μέσα του τὸν φόβον

τοῦ Θεοῦ, καὶ βαστάζωντας τὸ ἀνίκητον ἅρμα τῆς πίστεως, μὲ τὸ ὁποῖον ἰσχύει, καὶ δύναται νὰ τὰ κάνῃ ὅλα, καὶ αὐτὰ ἀκόμι ὁποῦ φαίνονται εἰς τοὺς πολλοὺς δύσκολα, καὶ ἀδύνατα, ἀλλὰ διατρίβωντας ἀναμέσον τῶν πονηρῶν, ὡσὰν ἕνας γίγας ἀναμέσον τῶν μαϊμούδων, ἢ ὡσὰν λέων βρυχόμενος ἀναμέσον τῶν σκύλλων, καὶ ἀλεπούδων, ἔχει τὸ θάρρος του εἰς τὸν Θεὸν, καὶ τοὺς τρομάζει μὲ τὸ στερεόν του φρόνημα, καὶ φοβίζει τὰς φρένας τους, ὡσὰν μὲ ῥάβδον σιδηρὰν, μὲ τοὺς λόγους ὁποῦ λέγει μὲ σοφίαν Θεοῦ.

νγ΄. Ὄχι μόνον ὁ ἡσυχαστὴς, ἢ ὁ ὑποτακτικὸς, ἀλλὰ καὶ ὁ ἡγούμενος, καὶ ὁ προεστὼς πολλῶν, καὶ αὐτὸς ὁ διακονητὴς πρέπει νὰ εἶναι ἀμέριμνος, ἤγουν ἐλεύθερος ἀπὸ ὅλα τὰ κοσμικὰ πράγματα· διότι ἐὰν ἔχωμεν μερίμνας, εὑρισκόμεθα παραβάται τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ ὁποῦ λέγει, «μὴ μεριμνήσητε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε, ἢ τί ἐνδύσησθε· ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ.» Καὶ πάλιν· «βλέπετε μήποτε βαρυνθῶσιν αἱ καρδίαι ὑμῶν ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ, καὶ μερίμναις βιωτικαῖς.»

νδ΄. Ὅποιος ἔχει τὸν λογισμόν του ὁποῦ μεριμνᾷ εἰς τὰ κοσμικὰ πράγματα, δὲν εἶναι ἐλεύθερος, ἀλλὰ κρατεῖται ἀπὸ τὴν μέριμναν τούτων, καὶ δουλώνεται, κἂν μεριμνᾷ ταῦτα διὰ τὸν ἑαυτόν του, κἂν δι' ἄλλους· ὅποιος δὲ εἶναι ἐλεύθερος ἀπὸ τοῦτα, δὲν θέλει μεριμνήσει κοσμικῶς, οὔτε διὰ τὸν ἑαυτόν του, οὔτε δι' ἄλλους, κἂν Ἐπίσκοπος εἶναι, κἂν διάκονος, κἂν ἡγούμενος· ἀλλ' οὐδὲ θέλει εἶναι ἀργὸς ποτὲ, ἢ καταφρονήσει κανένα ἀπὸ τὰ πλέον εὐτελῆ καὶ μικρὰ ἔργα· ἐνεργῶντας δὲ, καὶ κάνωντας θεαρέστως ὅλα, θέλει εἶναι ἀμέριμνος εἰς ὅλα, καὶ εἰς ὅλην του τὴν ζωήν.

νέ. Πρόσεχε ἀδελφὲ νὰ μὴ χαλάσῃς τὸ σπῆτί σου, μὲ τὸ νὰ θέλῃς νὰ φτιάσῃς τὸ σπῆτι τοῦ πλησίον σου, διατὶ τοῦτο τὸ ἔργον εἶναι πολλὰ βαρὺ, καὶ δύσκολον, καὶ κοίταζε μὴ τύχῃ καὶ θέλωντας νὰ κατορθώσῃς τοῦτο, κρημνίσεις καὶ τὸ ἐδικόν σου σπῆτι, καὶ δὲν δυνηθῇς νὰ φτιάσῃς παντελῶς καὶ τὸ σπῆτι τοῦ πλησίον σου.

νς΄. Ἐὰν δὲν ἀποκτήσῃς τελείαν ἀπροσπάθειαν εἰς τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, καὶ τὰ ἄσπρα, μὴ θελήσῃς νὰ δεχθῇς οἰκονομίαν πραγμάτων, διὰ νὰ μὴ νικηθῇς εἰς τὴν τούτων ἐπιθυμίαν, καὶ ἀντὶ νὰ λάβῃς μισθὸν διακονίας, καταδικασθῇς ὡς κλέπτης καὶ ἱερόσυλος· εἰδὲ βιασθῇς εἰς τοῦτο ἀπὸ τὸν προεστῶτα, πρέπει νὰ τὰ οἰκονομῇς μὲ τέτοιαν διάθεσιν, ὡσὰν νὰ βαστάζῃς εἰς τὰς χεῖρας ἀναμμένα κάρβουνα, καὶ διώχνωντας τὸν λογισμὸν ὁποῦ σοῦ εἰπῇ νὰ οἰκειοποιηθῇς τίποτε ἀπὸ ἐκεῖνα, διὰ μέσου τῆς ἐξομολογήσεως καὶ μετανοίας, θέλει φυλαχθῇς ἀβλαβὴς μὲ τὴν εὐχὴν τοῦ προεστῶτος.

νζ΄. Ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ δὲν ἔγινεν ἀπαθὴς, δὲν ἰξεύρει οὐδὲ ὅτι εἶναι ἀπάθεια· ἀλλ' οὐδὲ πιστεύει πῶς εἶναι τινὰς ἀπαθὴς εἰς τὸν κόσμον· διότι ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἀρνήθη πρῶτον τὸν ἑαυτόν του, οὐδὲ ἔχυσε μὲ προθυμίαν τὸ αἷμά του διὰ ταύτην τὴν ὄντως μακαρίαν ζωὴν, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ στοχασθῇ ἄλλον ἄνθρωπον, πῶς ἔκαμε ταῦτα διὰ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν ἀπάθειαν· καὶ τοιουτωτρόπως καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ νομίζει πῶς ἔχει Πνεῦμα Ἅγιον, μηδὲν ἔχων, ὅταν ἀκούει, πῶς αἱ ἐνέργειαι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος γνωρίζονται εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὸ ἔχουν, δὲν τὸ πιστεύει ποτὲ, οὐδὲ πῶς εἶναι τώρα κανένας ὁποῦ νὰ ἐνεργῆται καὶ νὰ κινῆται ἀπὸ θεῖον Πνεῦμα, ὡσὰν τοὺς Ἀποστόλους τοῦ Χριστοῦ, καὶ τοὺς παλαιοὺς Ἁγίους, ἢ πῶς ἔρχεται τινὰς γνωστῶς μὲ αἴσθησιν νοερὰν εἰς ὀπτασίαν Ἁγίου Πνεύματος, διατὶ κάθε ἕνας ἀπὸ τὴν ἐδικήν του κατάστασιν, δηλαδὴ καθὼς εὑρίσκεται ἐκεῖνος ἢ κατὰ τὴν ἀρετὴν, ἢ κατὰ τὴν κακίαν, ἔτζι κρίνει καὶ τὴν κατάστασιν τῶν ἄλλων.

νή. Ἄλλο εἶναι ἀπάθεια ψυχῆς, καὶ ἄλλο ἀπάθεια σώματος· διότι ἡ ἀπάθεια τῆς ψυχῆς ἁγιάζει καὶ τὸ σῶμα μὲ τὴν ἐδικήν της λαμπρότητα, καὶ μὲ τὴν φωτοχυσίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἡ δὲ ἀπάθεια τοῦ σώματος αὐτὴ μοναχὴ δὲν δύναται νὰ ὠφελῇ εἰς τίποτε ἐκεῖνον ὁποῦ τὴν ἀπόκτησε.

νθ΄. Καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ ὄντας εἰς μεγάλην πτωχείαν, ἀξιωθῇ νὰ λάβῃ ἀπὸ τὸν βασιλέα πλοῦτον πολὺν, καὶ μεγάλην ἀξίαν, καὶ ἐνδυθῇ ἀπὸ αὐτὸν στολὴν λαμπρὰν, καὶ προσταχθῇ νὰ στέκεται ἔμπροσθέν του, βλέπει μὲ πόθον καὶ τὸν βασιλέα, καὶ τὸν ὑπεραγαπᾷ ὡς εὐεργέτην του, καὶ βλέπει φανερὰ τὴν στολὴν ὁποῦ ἐφόρεσε, καὶ γνωρίζει τὴν ἀξίαν ὁποῦ ἔλαβε, καὶ ἰξεύρει τὸν πλοῦτον ὁποῦ τοῦ ἐδόθη· τοιουτοτρόπως καὶ ὁ μοναχὸς ἐκεῖνος ὁποῦ ἀναχωρήσῃ ἐν ἀληθείᾳ ἀπὸ τὸν κόσμον, καὶ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, καὶ προσέλθῃ εἰς τὸν Θεὸν, καὶ καλεσθῇ ἄνω-

θεν μὲ αἴσθησιν τῆς ψυχῆς του, καὶ ἀξιωθῇ νὰ ὑψωθῇ εἰς ὕψος θεωρίας πνευματικῆς διὰ μέσου τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν, καὶ αὐτὸν τὸν Θεὸν βλέπει ἀπλανῶς χωρὶς πλάνην, καὶ τὴν ἀλλοίωσιν ὁποῦ ἔγινεν εἰς αὐτὸν καταλαμβάνει φανερά· ἐπειδὴ βλέπει πάντοτε τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁποῦ τὸν περιλάμπει ὁλοῦθεν, ἡ ὁποία ὀνομάζεται καὶ βασιλικὴ στολὴ, καὶ καλλίτερα νὰ εἰπῶ εἶναι αὐτὸς ὁ Χριστὸς, διότι αὐτὸν τὸν ἴδιον ἐνδύονται οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν.

ξ΄. Πολλοὶ μὲν διαβάζουν τὰς θείας γραφὰς, ἢ τὰς ἀκούουν ὁποῦ τὰς διαβάζουν ἄλλοι· ὀλίγοι δὲ εἶναι ἐκεῖνοι ὁποῦ δύνανται νὰ καταλαμβάνουν ὀρθῶς τὴν δύναμιν καὶ τὸ νόημα τῶν ἀναγινωσκομένων· οἱ ὁποῖοι ἄλλοτε μὲν ἀποφασίζουν πῶς εἶναι ἀδύνατα ἐκεῖνα ὁποῦ λέγουν αἱ θεῖαι γραφαί· ἄλλοτε δὲ νομίζουν πῶς εἶναι παντελῶς ἀπίστευτα, ἢ ἐξηγοῦν ταῦτα μὲ ἀλληγορικὸν τρόπον κακῶς καὶ ἐσφαλμένως· καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ λέγουν αἱ γραφαὶ πῶς γίνονται κατὰ τὸν παρόντα καιρὸν, τὰ νομίζουν πῶς ἔχουν νὰ γένουν εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα, καὶ ἐκεῖνα πάλιν ὁποῦ λέγουν διὰ τὰ μέλλοντα, τὰ ἐκλαμβάνουν πῶς ἔγιναν, καὶ γίνονται κάθε ἡμέραν· καὶ τοιουτωτρόπως δὲν εἶναι εἰς αὐτοὺς κρίσις ὀρθὴ, οὐδὲ διάγνωσις διάκρισις ἀληθινὴ ἀναμεταξὺ εἰς θεῖα καὶ ἀνθρώπινα πράγματα.

ξά. Χρέος ἔχομεν οἱ χριστιανοὶ νὰ βλέπωμεν ὅλους τοὺς χριστιανοὺς ὡσὰν ἕνα, καὶ νὰ λογιζώμεθα πῶς εἰς κάθε ἕνα ἀπὸ αὐτοὺς εἶναι ὁ Χριστὸς, καὶ νὰ ἔχωμεν τοιαύτην ἀγάπην εἰς αὐτὸν, ὥστε νὰ εἴμεσθε ἕτοιμοι νὰ βάνωμεν δι' αὐτὸν καὶ τὴν ζωήν μας· διατὶ δὲν πρέπει καθόλου νὰ λέγωμεν, ἢ νὰ νομίζωμεν τινὰ πονηρὸν, ἀλλὰ νὰ βλέπωμεν ὅλους ὡς ἀγαθοὺς, καθὼς εἴπομεν· διότι ἐὰν ἴδῃς καὶ κανένα ὁποῦ ἐνοχλεῖται ἀπὸ πάθη, μὴ μισήσῃς τὸν ἀδελφὸν, ἀλλὰ τὰ πάθη ὁποῦ πολεμοῦν αὐτόν· ἐὰν δὲ τὸν ἴδῃς πάλιν ὁποῦ τυραννεῖται ἀπὸ ἐπιθυμίας, καὶ προλήψεις, σπλαγχνίσου τον περισσότερον, μὴ τύχῃ καμμίαν φορὰν καὶ πειρασθῇς καὶ σὺ, ὡσὰν ὁποῦ εἶσαι τρεπτὸς, καὶ ὑποκείμενος εἰς τροπήν.

ξϐ΄. Ἐὰν εἶναι κανένας νόθος, ὑποκριτὴς δηλαδὴ, ἢ ἐπίμωμος, μισερὸς ἀπὸ καλὰ ἔργα, ἢ ὀλίγον τι συντριμμένος ἀπὸ κανένα πάθος, ἢ ἐλλιπὴς ὀλίγον κατὰ μέρος εἰς καμμίαν ἀρετὴν ἀπὸ ἀμέλειάν του, οὗτος δὲν συναριθμεῖται μαζὴ μὲ ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ὁλόκληροι, δὲν τοὺς λείπει δηλαδὴ καμμία ἀρετὴ, ἀλλὰ ἀποβάλλεται ὡς ἄχρηστος, καὶ ἀδόκιμος, διὰ νὰ μὴ κάμῃ τὸν σύνδεσμον τῆς ἁλυσσίδος νὰ διαλυθῇ νὰ κοπῇ, εἰς καιρὸν ὁποῦ ἐκτανθῇ, δηλαδὴ διὰ νὰ μὴ κάμῃ τὴν ἕνωσιν τῶν ἀδελφῶν νὰ χωρισθῇ εἰς καιρὸν ὁποῦ δοθοῦν εἰς περισσοτέρους ἀγῶνας τῶν ἀρετῶν, καὶ προξενήσῃ χωρισμὸν εἰς τοὺς ἀδελφοὺς ὁποῦ πρέπει νὰ εἶναι ἀχώριστοι, καὶ γένῃ αἴτιος λύπης καὶ εἰς τὰ δύω μέρη· ἐπειδὴ ἐκεῖνοι ὁποῦ πηγαίνουν ἐμπρὸς, δηλαδὴ προκόπτουν εἰς τὴν ἀρετὴν λυποῦνται διὰ ἐκείνους ὁποῦ ἔμειναν ὀπίσω· καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔμειναν ὀπίσω, λυποῦνται, διατὶ ἐχωρίσθησαν ἀπὸ τοὺς πρώτους.

ξγ΄. Καθὼς ὅταν βάλῃ τινὰς χῶμα ἐπάνω εἰς τὴν φλόγα τῆς καιομένης καμίνου τὴν σβέννει· τοιουτωτρόπως καὶ αἱ φροντίδες τοῦ κόσμου, καὶ κάθε τρόπος προσπαθείας οὐτιδανοῦ, καὶ πολλὰ μικροῦ πράγματος ἐξαφανίζει τὴν ζέσιν τῆς καρδίας ὁποῦ ἦτον ἀναμμένη εἰς τὰς ἀρχάς.

ξδ΄. Ὅποιος ἀρνηθῇ μετὰ χαρᾶς, μὲ τελείαν αἴσθησιν καρδίας, ὅλα τὰ ἔξωθεν πράγματα, λέγω καὶ ἀνθρώπους, καὶ ἀλησμονήσῃ τὰ τοιαῦτα, ἐξαπερνῶντας, ὡσὰν τεῖχος, τὴν προσπάθειαν, εἶναι ξένος ἀπὸ τὸν κόσμον, καὶ ἀπὸ ὅλα τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, συνάζωντας τὸν νοῦν του, καὶ κάνωντας μόνην μελέτην τὴν ἐνθύμησιν, καὶ ἔννοιαν τοῦ θανάτου· διὰ τοῦτο καὶ μεριμνᾷ πάντοτε τὰ περὶ κρίσεως καὶ ἀνταποδόσεως, καὶ αἰχμαλωτίζεται προσηλώνεται ὅλος, εἰς ταῦτα ἀποκτῶντας φόβον ἄρρητον εἰς τὴν καρδίαν του ἀπὸ τοὺς τοιούτους λογισμοὺς, καὶ ἀπὸ τὴν μελέτην ὁποῦ κάνει μὲ αὐτούς.

ξέ. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἀποκτήσῃ μέσα εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας του τὸν φόβον τῆς κρίσεως, ἔρχεται εἰς τὸ θέατρον τούτου τοῦ κόσμου, ὡσὰν ἕνας κατάδικος δεμένος μὲ δεσμά· ὅθεν φαίνεται πῶς σύρεται ἀπὸ τὸν φόβον, ὡσὰν ἀπὸ τζελάτην μπόγιαν, καὶ πηγαίνει εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης, μὴ λογιζόμενος κανένα ἄλλο, πάρεξ τὸν πόνον, καὶ τὸν βάσανον ὁποῦ μέλλει νὰ πάθῃ ἀπὸ τὴν τιμωρίαν τοῦ αἰωνίου πυρός· τοῦτον δὲ τὸν πόνον τὸν φυλάττει ἀνεξάλειπτον εἰς τὴν καρδίαν ὁ φόβος ὁποῦ προξενεῖται ἀπὸ αὐτὸν, καὶ δὲν τὸν ἀφίνει νὰ μεριμνᾷ παντελῶς διὰ κανένα πρᾶγμα ἀνθρώπινον, ἐπειδὴ εὑρίσκε-

ται πάντοτε εἰς τοιαύτην κατάστασιν, ὡσὰν νὰ ἦτον κρεμασμένος εἰς τὸν Σταυρὸν, καὶ νὰ αἰσθάνετο σφοδρῶς τοὺς πόνους, καὶ τὰ βάσανα τοῦ θανάτου, ὁποῦ δὲν τὸν ἀφίνουν μήτε νὰ κοιτάξῃ εἰς πρόσωπον τινὸς, μήτε νὰ συλλογισθῇ τιμὴν, ἢ ἀτιμίαν ἀνθρώπων· διότι ἔχωντας ἐξ ὅλης του ψυχῆς τὸν ἑαυτόν του ἄξιον κάθε ἀτιμίας, καὶ καταφρονήσεως, δὲν τὸν μέλει διὰ τὰς ὑβρισίας, καὶ ἀτιμίας ὁποῦ τοῦ κάνουν.

ξϛ'. Ὅποιος φυλάττει μέσα του τὸν φόβον τοῦ θανάτου, θέλει βδελυχθῇ κάθε φαγητὸν, καὶ πιοτὸν, καὶ στολισμὸν φορεμάτων, καὶ δὲν θέλει φάγῃ ψωμὶ μὲ ὄρεξιν, οὐδὲ νερὸν θέλει πίῃ μὲ ἡδονὴν, ἀλλὰ θέλει δώσει εἰς τὸ σῶμά του τὴν χρείαν μόνον, ὅσον εἶναι ἀρκετὸν διὰ νὰ ζῇ· ὁ τοιοῦτος θέλει ἀρνηθῇ κάθε του θέλημα, καὶ θέλει γένῃ δοῦλος εἰς ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ τὸν προστάζει ὁ προεστὼς μὲ διάκρισιν.

ξζ'. Ἐκεῖνος ὁποῦ δώσει τὸν ἑαυτόν του δοῦλον εἰς τοὺς πνευματικούς του πατέρας διὰ τὸν φόβον τῆς κολάσεως δὲν προκρίνει τὰς παραγγελίας ἐκείνας ὁποῦ τοῦ ἐλαφρύνουν τὸν πόνον τὴν λύπην τῆς καρδίας του, οὐδὲ ἐκείνας ὁποῦ λύουν τὸν δεσμὸν τοῦ φόβου, οὐδὲ ὑπακούει εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὸν παρακινοῦν, ἢ φιλικῶς, ἢ κολακευτικῶς, ἢ προστακτικῶς διὰ νὰ μεταχειρίζεται τὰ ἐλαφρὰ, ἀλλὰ μάλιστα προτιμᾷ ἐκεῖνα ὁποῦ αὐξάνουν τὴν λύπην τῆς καρδίας του, καὶ θέλει ἐκεῖνα ὁποῦ σφίγγουν τὸν δεσμὸν, καὶ ἀγαπᾷ ἐκεῖνα ὁποῦ δυναμώνουν τὸν τζελάτην, καὶ μὲ ἐκεῖνα μένει πάντοτε, ὡσὰν ὁποῦ δὲν ἐλπίζει ποτὲ ὅτι θέλει λάβῃ καθόλου ἐλευθερίαν ἀπὸ αὐτά· διότι ἡ ἐλπὶς τῆς ἐλευθερίας, κάνει ἐλαφρότερον τὸν πόνον· τὸ ὁποῖον δὲν συμφέρει εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ μετανοεῖ θερμῶς.

ξή. Εἰς κάθε ἀδελφὸν ὁποῦ ἀρχίζει νὰ ζῇ κατὰ Θεὸν, εἶναι ὠφέλιμος ὁ φόβος τῆς κολάσεως, καὶ ὁ πόνος ἡ λύπη ὁποῦ γεννᾶται ἀπὸ αὐτὸν· ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ φαντάζεται πῶς ἄρχισε νὰ ζῇ κατὰ Θεὸν χωρὶς τὸν τοιοῦτον πόνον, καὶ δεσμὸν, ὄχι μόνον ἐπάνω εἰς τὴν ἄμμον βάνει τὸ θεμέλιον τῶν ἔργων του, ἀλλὰ νομίζει, ὅτι καὶ χωρὶς θεμέλια κτίζει σπῆτι εἰς τὸν ἀέρα, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀδύνατον· διότι οὗτος ὁ πόνος τῆς καρδίας, ἤτοι ἡ λύπη εἰς ὀλίγον καιρὸν γεννᾷ κάθε χαρὰν· καὶ ὁ δεσμὸς οὗτος λύει τὰ δεσμὰ ὅλων τῶν ἁμαρτημάτων, καὶ παθῶν· καὶ οὗτος ὁ τζελάτης προξενεῖ ζωὴν αἰώνιον, καὶ ὄχι θάνατον.

ξθ'. Ὅποιος δὲν θελήσῃ νὰ ἀποφύγῃ τὸν πόνον ὁποῦ γεννᾶται ἀπὸ τὸν φόβον τῆς αἰωνίου κολάσεως, ἀλλὰ τὸν ἀκολουθήσῃ ἐξ ὅλης του ψυχῆς, καὶ σφίγξῃ περισσότερον τὰ δεσμά του εἰς τὸν ἑαυτόν του, θέλει περιπατήσει συντομώτερα κατὰ ἀναλογίαν τῶν δεσμῶν ὁποῦ σφίγξῃ, καὶ θέλει παρασταθῇ μὲ αὐτὸν ἐμπρὸς εἰς τὸν βασιλέα τῶν βασιλευόντων· καὶ ὅταν γένῃ τοῦτο, παρευθὺς ὁποῦ ἰδῇ αὐτὸν, καὶ κοιτάξῃ σκοτεινὰ εἰς τὴν δόξαν του, ἐν ταὐτῷ θέλει λυθοῦν τὰ δεσμὰ, τὰ κανονικὰ ἐπιτίμια, καὶ ὁ τζελάτης φόβος, θέλει φύγῃ μακρὰν ἀπὸ αὐτὸν, καὶ ὁ πόνος τῆς καρδίας του θέλει τραπῇ εἰς χαρὰν, καὶ θέλει γένῃ πηγὴ ὁποῦ ἀναβλύζει, αἰσθητῶς μὲν δάκρυα, ὡσὰν τὸ ποτάμι, παντοτινά· νοητῶς δὲ ἀναβλύζει γαλήνην, πραότητα, καὶ γλυκασμὸν ἀνεκδιήγητον, καὶ ἀκόμι ἀνδρείαν καὶ τὸ νὰ τρέχῃ ἐλεύθερα καὶ ἀνεμπόδιστα εἰς κάθε ὑπακοὴν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ· τὸ ὁποῖον εἶναι ἀκόμι ἀδύνατον εἰς τοὺς ἀρχαρίους, καὶ ἴδιον τῶν μεσαίων ἐκείνων ὁποῦ προκόπτουν εἰς τὴν ἀρετήν· εἰς δὲ τοὺς τελείους ἡ πηγὴ αὕτη ἀναβλύζει φῶς, καὶ ἔξαφνα ἡ καρδία τους ἀλλοιώνεται καὶ μεταβάλλεται εἰς φῶς.

ό. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει μέσα του τὸ φῶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, μὴ ὑποφέρωντας νὰ τὸ βλέπῃ, πίπτει εἰς τὴν γῆν πρίμητα, καὶ κράζει καὶ φωνάζει μὲ ἔκπληξιν καὶ φόβον πολὺν, μὲ τὸ νὰ εἶδε, καὶ ἔπαθε πρᾶγμα ὁποῦ ὑπερβαίνει καὶ λόγον καὶ ἔννοιαν· καὶ γίνεται ὅμοιος μὲ ἐκεῖνον ὁποῦ ἄναψε ἀπὸ πουθενὰ κατὰ τὰ σπλάγχνα ἀπὸ φωτίαν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν φλεγόμενος, καὶ μὴν ἠμπορῶντας νὰ ὑποφέρῃ τὴν φλόγα ὁποῦ τὸν καίει, εἶναι ὡσὰν ἐκστατικὸς, καὶ δὲν δύναται τελείως νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν ἑαυτόν του· καταβρεχόμενος δὲ πάντοτε ἀπὸ τὰ δάκρυα, καὶ δροσιζόμενος ἀπὸ τοῦτα, ἀνάπτει τὸ πῦρ τοῦ πόθου σφοδρότερον· καὶ ἀπὸ τὸν πόθον ἐκεῖνον χύνει περισσότερα δάκρυα, καὶ πλυνόμενος μὲ τὴν χύσιν τῶν δακρύων ἀστράπτει λαμπρότερα· ὅταν δὲ πυρωθῇ ὅλως δι' ὅλου, καὶ γένῃ ὡσὰν φῶς, τότε πληροῦται τὸ ῥητὸν τοῦ Θεολόγου «Θεὸς Θεοῖς ἑνούμενός τε, καὶ γνωριζόμενος, καὶ τοσοῦτον ἴσως, ὅσον ἑνώθη μὲ ἐκείνους ὁποῦ ἔγιναν ἕνα μὲ αὐτὸν, καὶ ὅσον ἀπεκαλύφθη ἐφανερώθη εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὸν ἐγνώρισαν.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

οά. Κανένας ἂς μὴ μᾶς πλανᾷ μὲ λόγια εὔκαιρα, μηδὲ ἂς πλανοῦμεν τὸν ἑαυτόν μας· προτήτερα ἀπὸ τὸ πένθος, καὶ τὰ δάκρυα, δὲν εἶναι εἰς ἡμᾶς μετάνοια ἀληθινὴ, οὐδὲ φόβος Θεοῦ εὑρίσκεται εἰς τὰς καρδίας μας, οὐδὲ ἐκαταδικάσαμεν τὸν ἑαυτόν μας, οὐδὲ ἡ ψυχή μας ἦλθεν εἰς αἴσθησιν τῆς μελλούσης κρίσεως, καὶ τῶν αἰωνίων βασάνων· διατὶ ἐὰν ἐκαταδικάζαμεν τὸν ἑαυτόν μας, καὶ εἴχαμεν τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐρχόμεσθεν εἰς αἴσθησιν τῆς κολάσεως, παρευθὺς ἤθελε ἔλθουν τὰ δάκρυα εἰς ἡμᾶς· διατὶ χωρὶς δάκρυα, οὔτε ἡ σκληροκαρδία μας ἠμπορεῖ νὰ μαλακώσῃ ποτὲ, οὔτε ἡ ψυχή μας θέλει ἀποκτήσει πνευματικὴν ταπείνωσιν, οὔτε θέλει δυνηθοῦμεν νὰ γένωμεν ταπεινοί· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν γένῃ τοιουτοτρόπως, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἑνωθῇ μὲ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα· ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ δὲν ἑνωθῇ μὲ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα διὰ τὴν κάθαρσιν τῆς καρδίας του, οὔτε ἠμπορεῖ νὰ ἔλθῃ εἰς θεωρίαν, καὶ γνῶσιν Θεοῦ, οὔτε εἶναι ἄξιος νὰ διδάσκεται μυστικῶς τὰς ἀρετὰς τῆς ταπεινώσεως.

οβ'. Προτήτερα ἀπὸ τὸ κατὰ Θεὸν πένθος εἶναι ταπείνωσις· ὕστερα δὲ ἀπὸ αὐτὸ ἀκολουθεῖ χαρὰ, καὶ εὐφροσύνη ἀνέκφραστος· ὁλόγυρα δὲ εἰς τὴν κατὰ Θεὸν ταπείνωσιν φυτρώνει ἡ ἐλπὶς τῆς σωτηρίας· διότι ὅσον ἔχει τινὰς ἐξ ὅλης του ψυχῆς τὸν ἑαυτόν του ἁμαρτωλότερον ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τόσον αὐξάνει μαζὴ μὲ τὴν ταπείνωσιν ἡ ἐλπὶς, καὶ θάλλει μέσα εἰς τὴν καρδίαν του, καὶ τὴν πληροφορεῖ ὅτι μέλλει νὰ σωθῇ διὰ μέσου τῆς ταπεινώσεως.

ογ'. Ὅσον καταβαίνει τινὰς εἰς βάθος ταπεινώσεως, καὶ καταδικάζει κατακρίνει τὸν ἑαυτόν του ὡς ἀνάξιον σωτηρίας, τόσον πενθεῖ, καὶ εὐγάζει πηγὰς δακρύων, καὶ κατὰ ἀναλογίαν τῶν δακρύων καὶ τοῦ πένθους ἀναβλύζει εἰς τὴν καρδίαν του ἡ πνευματικὴ χαρά· καὶ μαζὴ μὲ αὐτὴν συναναβλύζει ἡ ἐλπὶς, καὶ συναυξάνει, καὶ δίδει τὴν πληροφορίαν βεβαιοτέραν.

οδ'. Πρέπει κάθε ἕνας νὰ στοχάζεται τὸν ἑαυτόν του, καὶ νὰ προσέχῃ μὲ σύνεσιν, ὁποῦ μήτε νὰ θαρρῇ εἰς μόνην τὴν ἐλπίδα, χωρὶς τὸ κατὰ Θεὸν πένθος, καὶ τὴν ταπείνωσιν, μήτε πάλιν νὰ θαρρῇ εἰς τὴν ταπεινοφροσύνην, καὶ τὰ δάκρυα, χωρὶς τὴν συνακόλουθον τούτων πνευματικὴν ἐλπίδα, καὶ χαράν.

οέ. Εἶναι νομιζομένη ταπείνωσις ὁποῦ προέρχεται ἀπὸ ἀμέλειαν καὶ ὀκνηρίαν, καὶ ἀπὸ σφοδρὰν κατάκρισιν τῆς συνειδήσεως· τὴν ὁποίαν ἐκεῖνοι ὁποῦ τὴν ἀπόκτησαν νομίζουν πῶς εἶναι αἰτία σωτηρίας, ὅμως δὲν εἶναι τῇ ἀληθείᾳ, διατὶ δὲν ἀπόκτησε τὸ χαροποιὸν πένθος ὁποῦ εἶναι ἑνωμένον μὲ αὐτήν.

ος'. Εἶναι καὶ πένθος χωρὶς πνευματικὴν ταπείνωσιν, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ πενθοῦν τοιουτοτρόπως, νομίζουν ὅτι τοῦτο τὸ πένθος καθαρίζει τὰς ἁμαρτίας, καὶ πλανῶνται ματαίως, ἐπειδὴ εἶναι ὑστερημένοι ἀπὸ τὴν γλυκύτητα τοῦ Πνεύματος ὁποῦ γίνεται μυστικῶς μέσα εἰς τὸ νοερὸν θησαυροφυλάκιον τῆς ψυχῆς, καὶ δὲν γεύονται ἀπὸ τὴν χρηστότητα τοῦ Κυρίου· διὰ τοῦτο οἱ τοιοῦτοι ἀνάπτουν ὀγλίγωρα καὶ εἰς ὀργὴν καὶ δὲν ἠμποροῦν νὰ καταφρονήσουν μὲ τελειότητα τὸν Κόσμον, καὶ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ· ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ δὲν καταφρονήσῃ τελείως ταῦτα, καὶ δὲν ἀποκτήσῃ ἐξ ὅλης του ψυχῆς μίσος εἰς αὐτὰ, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποκτήσῃ ποτὲ βεβαίαν, καὶ ἀδίστακτον τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας του, ἀλλὰ περιφέρεται πάντοτε μὲ δισταγμὸν ἐδῶ, καὶ ἐκεῖ, ἐπειδὴ δὲν ἐθεμελίωσεν ἐπάνω εἰς τὴν πέτραν.

οζ'. Τὸ πένθος εἶναι διπλοῦν κατὰ τὰς ἐνεργείας· καὶ ὡσὰν νερὸν σβέννει διὰ μέσου τῶν δακρύων ὅλην τὴν φλόγα τῶν παθῶν, καὶ ξεπλύνει τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὸν μολυσμὸν ὁποῦ προξενεῖται ἀπὸ αὐτά· καὶ πάλιν ὡσὰν φωτιὰ ζωοποιεῖ διὰ τῆς παρουσίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἀνάπτει, καὶ ἐκπυρώνει, καὶ θερμαίνει τὴν καρδίαν, καὶ ἐξάπτει αὐτὴν εἰς ἔρωτα, καὶ πόθον Θεοῦ.

οή. Βλέπε, καὶ μάνθανε τὰς ἐνεργείας ὁποῦ ἔγιναν εἰς σὲ ἀπὸ τὴν ταπείνωσιν, καὶ τὸ πένθος, καὶ ἐρεύνα τὴν ὠφέλειαν αὐτῶν ὁποῦ γίνεται εἰς σὲ κάθε ὥραν· εἰς δὲ τοὺς ἀρχαρίους γίνεται ἀκόμι καὶ αὐτὴ ἡ ὠφέλεια ἀπόρριψις κάθε γηΐνης φροντίδος, ἀπροσπάθεια, καὶ ἀπάρνησις ὅλων· γονέων, ἐδικῶν, καὶ φίλων· ἀμεριμνία, καὶ καταφρόνησις ὅλων τῶν πραγμάτων, καὶ ἄσπρων, ὄχι μόνον ἕως βελώνης, ἀλλὰ καὶ ἕως αὐτοῦ τοῦ σώματος.

οθ'. Ἐκείνους ὁποῦ ὑποκρίνονται πῶς εἶναι ἐνάρετοι, καὶ ἄλλο φαίνονται κατὰ τὸ ἐξωτερικὸν σχῆμα, καὶ ἄλλο εἶναι κατὰ τὴν ψυχὴν, ὄντες ἂν τύχῃ γεμάτοι ἀπὸ κάθε κακίαν· ἀπὸ ζηλοφθονίαν, καὶ ἐρίθειαν, καὶ δυσωδίαν ἡδονῶν,

τοὺς τοιούτους τοὺς τιμοῦν ὡς ἀπαθεῖς, καὶ Ἁγίους οἱ περισσότεροι, ἐπειδὴ δὲν ἔχουν καθαρισμένον τὸ μάτι τῆς ψυχῆς, δηλαδὴ τὴν διάνοιαν, καὶ δὲν ἠμποροῦν νὰ τοὺς γνωρίσουν ἐν ἀληθείᾳ ἀπὸ τοὺς καρποὺς τῶν ἔργων τους· ἐκείνους δὲ ὁποῦ πολιτεύονται μὲ εὐλάβειαν, καὶ ἀρετὴν, καὶ ἁπλότητα καρδίας, καὶ εἶναι Ἅγιοι τῇ ἀληθείᾳ, τοὺς λογίζονται σφαλερὰ, ὡσὰν τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους, καὶ καταφρονοῦντες αὐτοὺς παρατρέχουν, καὶ τοὺς στοχάζονται ὡς οὐδέν.

π΄. Τὸν πολύλογον, καὶ ἐπιδεικτικὸν ὁποῦ ἀγαπᾷ ἐπίδειξιν, τὸν λογίζονται οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι, πῶς εἶναι διδακτικὸς μάλιστα, καὶ πνευματικός· καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ ἀγαπᾷ τὴν σιωπὴν, καὶ φυλάττεται ἀπὸ τὴν ἀργολογίαν τὸν ἀποφασίζουν ἄγροικον, ἀπαίδευτον, καὶ ἄφωνον.

πά. Οἱ ὑψηλόφρονες, καὶ ὑπερήφανοι ἀποστρέφονται μισοῦν ὡς ὑψηλόφρονα, καὶ ὑπερήφανον ἐκεῖνον ὁποῦ λαλεῖ μὲ Πνεῦμα Ἅγιον, καὶ περισσότερον πληγώνονται μὲ τὰ λόγιά του, παρὰ ὁποῦ κατανύγονται· ἐκεῖνον δὲ ὁποῦ τορνεύει τὰ λόγιά του, ἢ ἀπὸ τὴν κοιλίαν του, ἢ ἀπὸ τὴν μάθησίν του, καὶ λαλεῖ ψεύματα ἐναντίον τῆς σωτηρίας του, τὸν ὑπερεπαινοῦν, καὶ τὸν θαυμάζουν· καὶ τοιουτωτρόπως δὲν εἶναι τινὰς ἀναμεταξὺ εἰς τοὺς τοιούτους ὁποῦ νὰ ἠμπορῇ νὰ ἰδῇ, καὶ νὰ διακρίνῃ ὀρθῶς, καὶ καθὼς εὑρίσκονται τῇ ἀληθείᾳ τὰ πράγματα.

πβ΄. Λέγει ὁ Θεός· μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται· καρδίαν δὲ καθαρὰν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὴν κάμουν, δύω, ἢ τρεῖς, ἢ δέκα ἀρεταὶ, ἀλλὰ ὅλαι ὁμοῦ ὅταν κατορθωθοῦν εἰς ἄκρον ὡσὰν νὰ ἦτον μία, καὶ πάλιν οὐδὲ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον ἠμποροῦν μοναχαὶ ὅλαι αἱ ἀρεταὶ νὰ κάμουν καθαρὰν τὴν καρδίαν, χωρὶς τὴν ἐνέργειαν, καὶ παρουσίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· διότι καθὼς ὁ χαλκιὰς δείχνει μὲν διὰ μέσου τῶν ἐργαλείων του τὴν τέχνην τὴν χαλκευτικὴν, χωρὶς δὲ τὴν ἐνέργειαν τοῦ πυρὸς δὲν ἠμπορεῖ τελείως νὰ κατασκευάσῃ εἰς ἔργον τίποτε· ἔτζι καὶ ὁ ἄνθρωπος ὅλα τὰ κάνει, καὶ μεταχειρίζεται τὰς ἀρετὰς ὡσὰν ἐργαλεῖα· χωρὶς δὲ τὴν παρουσίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, μένουν ὅλα ἀνενέργητα, καὶ ἀνωφελῆ, μὲ τὸ νὰ μὴ καθαρίζουν τὸν μολυσμὸν τῆς ψυχῆς.

πγ΄. Ἀπὸ μὲν τὸ θεῖον βάπτισμα λαμβάνομεν τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτημάτων μας, καὶ ἐλευθερωνόμεθα ἀπὸ τὴν πρώτην κατάραν τοῦ Ἀδὰμ, καὶ μὲ τὸν ἐρχομὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἁγιαζόμεθα· εἶναι δὲ χρεία νὰ βεβαιώσωμεν καὶ μὲ τὰ καλὰ ἔργα τὴν πίστιν μας· διατὶ μὲ τὸ νὰ ξεκλίνωμεν ὕστερα ἀπὸ τὸ βάπτισμα εἰς πράξεις πονηρὰς, καὶ αἰσχρὰς, χάνομεν τὸν ἁγιασμὸν ὁποῦ ἐλάβαμεν, καὶ πρέπει νὰ λάβωμεν πρῶτον τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν ὁποῦ ἐπράξαμεν μὲ μετάνοιαν ἀληθινὴν καὶ τελείαν, καὶ μὲ ἐξομολόγησιν, καὶ δάκρυα, καὶ τότε νὰ λάβωμεν πάλιν τὸν ἁγιασμὸν μαζὴ μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

πδ΄. Ἀπὸ μὲν τὴν μετάνοιαν γίνεται πρῶτον κάθαρσις τοῦ μολυσμοῦ τῶν αἰσχρῶν πράξεων, καὶ ἔπειτα ἀπὸ τὴν κάθαρσιν μετέχομεν ἀπὸ Πνεῦμα Ἅγιον· ὄχι ἁπλῶς δὲ καὶ ὡς ἔτυχε, ἀλλὰ κατὰ τὴν πίστιν, καὶ τὴν διάθεσιν καὶ ταπείνωσιν ὁποῦ δείξωμεν, ὅταν μετανοοῦμεν ἐξ ὅλης ψυχῆς, καὶ ὕστερα ἀφ' οὗ λάβωμεν τὴν τελείαν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν μας ἀπὸ τὸν Πνευματικὸν Πατέρα· διὰ τοῦτο εἶναι καλὸν νὰ μετανοοῦμεν κάθε ἡμέραν κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου· διότι τὸ, μετανοεῖτε, ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, μᾶς φανερώνει τὴν ἐργασίαν τῆς μετανοίας ἀδιόριστον, καὶ πρέπει νὰ μετανοοῦμεν πάντοτε.

πε. Ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος δίδεται ὡσὰν ἀρραβὼν εἰς τὰς ψυχὰς ὁποῦ νυμφεύονται τὸν Χριστόν· καὶ καθὼς ἡ γυναῖκα χωρὶς ἀρραβῶνα δὲν ἔχει συγουρότητα, πῶς μέλλει ποτὲ νὰ στεφανωθῇ βέβαια τὸν ἄνδρα· τοιουτωτρόπως οὐδὲ ἡ ψυχὴ λαμβάνει ποτὲ βεβαίαν πληροφορίαν πῶς μέλλει νὰ εἶναι πάντοτε αἰωνίως μαζὴ μὲ τὸν Δεσπότην της καὶ Θεὸν, ἢ νὰ ἑνώνεται μυστικῶς, καὶ ἀνεκφράστως μὲ αὐτὸν, καὶ νὰ ἀπολαμβάνῃ τὸ ἀπρόσιτον κάλλος του, ἀνίσως δὲν λάβῃ τὸν ἀρραβῶνα τῆς χάριτος αὐτοῦ, καὶ ἐὰν δὲν ἀποκτήσῃ γνωστῶς αὐτὸν μέσα εἰς τὸν ἑαυτόν της.

πς΄. Καθὼς τὰ συμφωνητικὰ χαρτία ὁποῦ γράφονται, ἐὰν δὲν ἔχουν ὑπογραφὰς ἀξιοπίστων μαρτύρων, δὲν εἶναι ὁ ἀρραβώνας βέβαιος, τοιουτωτρόπως οὐδὲ ἡ ἔλαμψις τῆς χάριτος γίνεται βεβαία στερεὰ προτήτερα ἀπὸ τὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν, καὶ τὴν ἀπόκτησιν τῶν ἀρετῶν· διότι καθὼς εἶναι εἰς τὰ συμφωνητικὰ γράμματα οἱ μάρτυρες, ἔτζι εἶναι εἰς τοὺς πνευματικοὺς ἀρραβώνας ἡ ἐργασία τῶν ἐντολῶν,

καὶ αἱ ἀρεταί· ἐπειδὴ διὰ μέσου τούτων λαμβάνει τὴν τελείαν ἀπόκτησιν τοῦ ἀρραβῶνος κάθε ἕνας ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ μέλλουν νὰ σωθοῦν.

πζ΄. Πρῶτον γράφονται τὰ συμφωνητικὰ γράμματα τοῦ πνευματικοῦ γάμου διὰ μέσου τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν, ὕστερα ἐπιβεβαιώνονται, καὶ ὑπογράφονται ἀπὸ τὰς ἀρετάς, καὶ τότε ὁ νυμφίος Χριστὸς δίδει εἰς τὴν νύμφην ψυχὴν τὸ δακτυλίδι, δηλαδὴ τὸν ἀρραβῶνα τοῦ Πνεύματος.

πη΄. Καθὼς ἡ νύμφη πρὶν τοῦ γάμου πέρνει ἀπὸ τὸν νυμφίον ἀρραβῶνα μόνον, τὴν δὲ συμφωνηθεῖσαν προῖκα, καὶ τὰ χαρίσματα ὁποῦ ὑπεσχέθη νὰ τῆς δώσῃ ὁ νυμφίος, ἀκαρτερεῖ νὰ τὰ λάβῃ ὕστερα ἀπὸ τὸν γάμον, ἔτζι καὶ ἡ ψυχὴ κάθε χριστιανοῦ· πρῶτον πέρνει ἀπὸ τὸν νυμφίον Χριστὸν τὸν ἀρραβῶνα μόνον τοῦ Πνεύματος· τὰ δὲ αἰώνια ἀγαθά, καὶ τὴν οὐράνιον βασιλείαν ἀκαρτερεῖ νὰ τὰ πάρῃ ὕστερα ἀπὸ τὸν θάνατον, πληροφορουμένη ἀπὸ τὸν ἀρραβῶνα, ὁποῦ δείχνει ὡσὰν μέσα εἰς καθρέπτην ταῦτα τὰ αἰώνια ἀγαθὰ εἰς αὐτήν, καὶ βεβαιώνει ἐκεῖνα ὁποῦ ἐσυμφωνήθησαν ἀπὸ τὸν Δεσπότην αὐτῆς, καὶ Θεόν.

πθ΄. Καθὼς ὅταν ἀργοπορῇ εἰς ξενιτείαν ὁ νυμφίος, ἢ καταγίνεται εἰς ἄλλας ὑποθέσεις, καὶ ἀναβάλλῃ τὸν καιρὸν διὰ νὰ κάμῃ τὸν γάμον, ἐὰν θυμωθῇ ἡ νύμφη, καὶ καταφρονήσῃ τὴν ἀγάπην τοῦ νυμφίου, καὶ ἐξαλείψῃ, ἢ ξεσχίσῃ τὸ συμφωνητικὸν γράμμα τοῦ ἀρραβῶνος ξεπεύτει παρευθὺς ἀπὸ τὰς ἐλπίδας ὁποῦ εἶχεν εἰς τὸν νυμφίον· τοιουτοτρόπως γίνεται καὶ εἰς τὴν ψυχήν· διατὶ ὅταν εἰπῇ τινὰς ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ ἀγωνίζονται, ἕως πότε ἔγω νὰ κακοπαθῶ; καὶ ἀμελήσῃ τοὺς πόνους καὶ ἀγῶνας ὁποῦ ἔχανε, καὶ διὰ μέσου τῆς ἀμελείας τῶν ἐντολῶν, καὶ τῆς παντοτινῆς μετανοίας, ἐξαλείψῃ τρόπον τινα, καὶ ξεσχίσῃ τὰς συμφωνίας ὁποῦ ἔκαμε, ξεπεύτει παρευθὺς τελείως, καὶ ἀπὸ τὴν ἐλπίδα ὁποῦ εἶχεν εἰς τὸν Θεόν, καὶ ἀπὸ τὸν ἀρραβῶνα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ϙ΄. Καθὼς ἡ νύμφη ἐὰν μεταθέσῃ εἰς ἄλλον τὴν ἀγάπην τοῦ νυμφίου ὁποῦ ἀρραβωνίσθη μὲ αὐτήν, καὶ συνευρεθῇ μὲ τὸν ἄλλον ἢ κρυφά, ἢ φανερά, ὄχι μόνον δὲν πέρνει τίποτε ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ χαρίσματα ὁποῦ τῆς ἔταξεν ὁ νυμφίος, ἀλλὰ θέλει ἐλπίσει καὶ κατηγορίαν, καὶ τιμωρίαν ἀπὸ τὸν νόμον, καθὼς τῆς πρέπει· τοιουτοτρόπως ἀκολουθεῖ νὰ γίνεται καὶ εἰς ἡμᾶς· διατὶ ἐὰν τινὰς μεταθέσῃ τὴν ἀγάπην τοῦ νυμφίου Χριστοῦ εἰς ἐπιθυμίαν ἄλλου τινὸς πράγματος φανερὰ ἢ κρυφά, καὶ κρατηθῇ μέσα εἰς αὐτὸ ἡ καρδία του, εἶναι μισητή, καὶ βδελυκτὴ εἰς τὸν νυμφίον, καὶ ἀναξία διὰ τὴν ἕνωσιν αὐτοῦ· διότι εἶπεν, ἐγὼ τοὺς ἐμὲ φιλοῦντας ἀγαπῶ.

Ϙα΄. Κάθε ἕνας ἀπὸ ἡμᾶς πρέπον εἶναι ἀπὸ τὰ τοιαῦτα σημεῖα νὰ στοχάζεται, ἐὰν ἔλαβε πάλιν ἀπὸ τὸν νυμφίον Χριστὸν τὸν ἀρραβῶνα τοῦ Πνεύματος· καὶ ἐὰν τὸν ἔλαβεν, ἂς ἀγωνίζεται νὰ τὸν κρατῇ· εἰδὲ καὶ δὲν ἠξιώθη νὰ τὸν λάβῃ, ἂς σπουδάσῃ διὰ μέσου καλῶν ἔργων, καὶ θερμοτάτης μετανοίας, νὰ τὸν λάβῃ πάλιν, καὶ νὰ τὸν φυλάξῃ διὰ μέσου τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν, καὶ τῆς ἀποκτήσεως τῶν ἀρετῶν.

Ϙβ΄. Ὁ ἀρραβὼν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος γίνεται ἀνεκδιήγητος εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὸν ἀπόκτησαν, ἐπειδὴ κατανοεῖται ἀκατανοήτως, κρατεῖται ἀκρατήτως, ὁρᾶται ἀοράτως, ζῇ, καὶ λαλεῖ, καὶ κινεῖται, καὶ κινεῖ ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν ἀπόκτησεν· ἀπετᾷ ἀπὸ τὸ κασελάκι μέσα εἰς τὸ ὁποῖον περιέχεται βουλλωμένος, καὶ πάλιν εὑρίσκεται ἀνελπίστως μέσα εἰς αὐτό, ὥστε νὰ νομίζῃ ὅτι μήτε τὴν παρουσίαν του κάνει βεβαίαν, μήτε τὴν ἀναχώρησίν του κάνει ἀνεπίστροφον, ὁποῦ νὰ μὴ ξαναγυρίζῃ ὀπίσω· καὶ τοιουτοτρόπως ὅταν δὲν ἔχῃ αὐτον, εἶναι ὡσὰν νὰ τὸν ἔχῃ· καὶ πάλιν ὅταν ἔχῃ αὐτόν, εἰς τοιαύτην διάθεσιν εὑρίσκεται ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἀπόκτησεν, ὡσὰν νὰ μὴ τὸν ἔχῃ.

Ϙγ΄. Καθὼς ὅταν στέκεται τινὰς τὴν νύκτα μέσα εἰς ἕνα σπῆτι, καὶ ἡ πόρταις του ὁλοῦθεν εἶναι κλεισμέναις, ἐὰν ἀνοίξῃ μίαν θυρίδα, καὶ περιλάμψῃ ἔξαφνα τοῦτον λαμπρὰ ἀστραπή, μὴ ὑποφέρωντας ἐκεῖνος εἰς τὰ μάτιά του τὴν λάμψιν ταύτης, τὰ κλείει εὐθύς, καὶ τὰ σφαλίζει, καὶ συστέλλεται εἰς τὸν ἑαυτόν του· τοιουτοτρόπως καὶ ὅταν εἶναι κλεισμένη ἡ ψυχὴ μέσα εἰς τὰ αἰσθητά, ἐὰν σκύψῃ καμμίαν φορὰν μὲ τὸν νοῦν ὡσὰν διὰ μέσου θυρίδος ἔξω ἀπὸ τὰ αἰσθητά, καὶ καταστραφθῇ ἐλλαμφθῇ ἀπὸ τὴν ἀστραπὴν τοῦ ἀρραβῶνος ὁποῦ εἶναι μέσα εἰς αὐτήν, λέγω τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, μὴ ὑποφέρουσα τὴν λάμψιν τοῦ Θείου ἀστέκτου φωτός, εὐθὺς τρομάσσει κατὰ τὸν νοῦν, καὶ ὅλη συστέλλεται εἰς τὸν ἑαυτόν της καταφεύγουσα ὡσὰν

εἰς κἀνένα σπῆτι ὑπὸ κάτω ἀπὸ τὰ αἰσθητὰ καὶ ἀνθρώπινα.

θδ΄. Τὶς εἰσάγει πῦρ ἐν κόλπῳ αὐτοῦ, λέγει ὁ σοφὸς Σολομών, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ οὐ κατακαύσει; ἐγὼ δὲ λέγω, ποῖος δέχεται μέσα εἰς τὴν καρδίαν του τὸ ἄστεκτον, καὶ οὐράνιον πῦρ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ δὲν θέλει πυρωθῇ, καὶ λαμπρυνθῇ, καὶ ἐκλάμψει καὶ ἔξει τὰς ἀστραπὰς τῆς Θεότητος, κατὰ ἀναλογίαν τῆς καθάρσεως, καὶ μετοχῆς τοῦ πυρός; ἐπειδὴ ἡ μετοχὴ τοῦ πυρὸς εἶναι συνακόλουθος τῆς καθάρσεως, καὶ πάλιν ἡ κάθαρσις συνακόλουθος τῆς μετοχῆς· δηλαδὴ ὅσον καθαίρεται, τόσον μετέχει τῆς θείας χάριτος, καὶ ὅσον μετέχει τῆς χάριτος, τόσον καθαίρεται· καὶ ὅταν γένῃ τοῦτο, τότε ὁ ἄνθρωπος γίνεται ὅλως δι' ὅλου Θεὸς κατὰ χάριν.

θέ. Καθὼς ἡ σκέπη κάθε σπητίου στέκεται διὰ μέσου τῶν θεμελίων, καὶ τοῦ ἐπιλοίπου κτίσματος· ὁμοίως δὲ καὶ τὰ θεμέλια γίνονται διὰ νὰ βαστάζουν τὴν σκέπην· καὶ οὔτε σκέπη ἠμπορεῖ νὰ στέκεται χωρὶς θεμέλια, οὔτε θεμέλια εἶναι χρειαζόμενα, ἢ καθόλου ὠφέλιμα χωρὶς σκέπην· τοιουτωτρόπως καὶ ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος συντηρεῖται κρατεῖται διὰ μέσου τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν· καὶ πάλιν αἱ πράξεις τῶν ἐντολῶν βάνονται ὡσὰν θεμέλια διὰ τὴν θείαν χάριν, καὶ οὔτε ἡ χάρις τοῦ Πνεύματος εἶναι δυνατὸν νὰ μένῃ κοντὰ εἰς ἡμᾶς χωρὶς τὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν· οὔτε ἡ ἐργασία τῶν ἐντολῶν εἶναι χρειαζομένη, καὶ ὠφέλιμος χωρὶς τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ.

θϛ΄. Καθὼς τὸ σπῆτι ὁποῦ μείνῃ ἀσκέπαστον ἀπὸ ἀμέλειαν τοῦ κτίστου, ὄχι μόνον εἶναι ἄχρηστον, ἀλλὰ καὶ προξενεῖ εἰς τὸν κτίστην περιγέλοια τοῦ κόσμου· ἔτζι καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ βάλῃ τὰ θεμέλια τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν, καὶ ἀσυκώσῃ τοίχους ὑψηλοὺς ἀρετῶν, ἐὰν δὲν λάβῃ μὲ θεωρίαν, καὶ γνῶσιν ψυχῆς καὶ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἶναι ἀτελής, καὶ εἶναι ἄξιος ἐλέους κοντὰ εἰς τοὺς τελείους· διατὶ ἐξάπαντος ὑστερήθῃ τὴν χάριν ἀπὸ τοῦτα τὰ δύω αἴτια· ἢ διατὶ ἀμέλησε τὴν μετάνοιαν, ἢ διατὶ ἐβαρέθη, καὶ δὲν ἠθέλησε νὰ συνάγῃ ὅλας τὰς ἀρετὰς ὡσὰν ὁποῦ εἶναι ἄπειραις καὶ ἀμέτρηταις, ἀλλ' ἄφησε μερικαῖς ἀπὸ ἐκείνας ὁποῦ φαίνονται εἰς ἡμᾶς πολλὰ μικραῖς, ὅμως εἶναι ἀναγκαίαις διὰ νὰ τελειώσῃ τὸ σπῆτι τῶν ἀρετῶν, ὡσὰν ὁποῦ δὲν εἶναι δυνατὸν χωρὶς ἐκείνας, νὰ σκεπασθῇ τὸ σπῆτι διὰ τῆς χάριτος τοῦ Πνεύματος.

θζ΄. Ἐὰν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ Θεὸς κατέβη εἰς τὴν γῆν, διὰ τοῦτο, διὰ νὰ φιλιώσῃ δι' ἑαυτοῦ μὲ τὸν ἴδιον Πατέρα του ἡμᾶς ὁποῦ εἴμεσθε ἐχθροί του, καὶ νὰ ἑνώσῃ γνωστῶς ἡμᾶς μὲ τὸν ἑαυτόν του διὰ τοῦ Ἁγίου, καὶ ὁμοουσίου Πνεύματός του· ἐκεῖνος ὁποῦ ξεπεύτει ἀπὸ τὴν χάριν ταύτην, ποίαν ἄλλην θέλει ἐπιτύχῃ; βεβαιότατα ὁ τοιοῦτος οὐδὲ μὲ αὐτὸν εἶναι φιλιωμένος, οὐδὲ τὴν ἕνωσίν του ἔχει διὰ τῆς μετοχῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

θή. Ἐκεῖνος ὁποῦ μετέχει ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐλευθερώνεται ἀπὸ τὰς ἐμπαθεῖς ἐπιθυμίας, καὶ ἡδονάς· ἀλλὰ ἀπὸ τὰς σωματικὰς ἀνάγκας τῆς φύσεως δὲν χωρίζεται· καὶ ἐπειδὴ ἐλευθερώθη ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς ἐμπαθοῦς ὀρέξεως, καὶ ἑνώθη μὲ τὴν ἀθάνατον δόξαν, καὶ γλυκύτητα βιάζεται· ἀδιακόπως νὰ εἶναι ἐπάνω εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ νὰ διατρίβῃ μαζὴ μὲ τὸν Θεόν, καὶ νὰ μὴ χωρίζεται μηδὲ ὀλίγον τι ἀπὸ τὴν θεωρίαν ἐκείνου, καὶ ἀχόρταστον τρυφὴν ἀπόλαυσιν· ἐπειδὴ δὲ εἶναι δεμένος μὲ τὸ σῶμα, καὶ τὴν φθοράν, σύρεται κάτω ἀπὸ αὐτό, καὶ γυρίζει εἰς τὰ γήϊνα, καὶ τόσην λύπην ἔχει τότε διὰ ταῦτα, ὅσην ἔχει, λογιάζω, ἡ ψυχὴ τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὅταν χωρίζεται ἀπὸ τὸ σῶμα.

ηθ΄. Καθὼς εἰς τὸν φιλοσώματον, καὶ φιλόζωον, εἰς τὸν φιλήδονον, καὶ φιλόκοσμον, ὁ χωρισμὸς τοῦ σώματος τῆς ζωῆς, τῆς ἡδονῆς, καὶ τοῦ κόσμου, εἶναι θάνατος· τοιουτωτρόπως, καὶ εἰς τὸν φίλαγνον, καὶ φιλόθεον, εἰς τὸν φιλάϋλον, καὶ φιλάρετον, ὁ μικρὸς χωρισμὸς τῆς διανοίας ἀπὸ τὰ τοιαῦτα, δηλαδὴ ἀπὸ τὴν ἁγνείαν, τὴν καθαρότητα, ἀπὸ τὸν Θεόν, ἀπὸ τὰ ἄϋλα, καὶ ἀπὸ τὴν ἀρετήν, εἶναι κατὰ ἀλήθειαν θάνατος· διατὶ ἐὰν ἐκεῖνος ὁποῦ βλέπει τὸ αἰσθητὸν φῶς, ὅταν σφαλίσῃ ὀλίγον τὰ μάτιά του, ἢ σκεπασθῇ ἀπὸ ἄλλον, λυπεῖται, ἀγανακτεῖ, καὶ δὲν ἠμπορεῖ καθόλου νὰ τὸ ὑποφέρῃ· καὶ μάλιστα ἐὰν ἔβλεπεν ἀναγκαῖα πράγματα, καὶ παράδοξα, πόσῳ περισσότερον ἐκεῖνος ὁποῦ φωτίζεται ἀπὸ Πνεῦμα Ἅγιον, καὶ βλέπει μὲ ὅρασιν νοεράν, καὶ ὅταν εἶναι ἔξυπνος, καὶ ὅταν κοιμᾶται, τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα, ἃ ὁ φθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, εἰς τὰ ὁποῖα καὶ Ἄγγελοι ἐπιθυμοῦσι

ρακύψαι, ἐὰν κἀνένα πρᾶγμα τὴν ἀποχωρίσῃ τὴν εὐγάλῃ ἀπὸ τὴν θεωρίαν τῶν τοιούτων, πόσῳ μᾶλλον θέλει λυπηθῇ, καὶ θλιβῇ· διότι τοῦτο φαίνεται εἰς αὐτὸν θάνατος, καὶ ἀποξένωσις τῆς αἰωνίου ζωῆς.

ρ΄. **Πολλοὶ** μὲν ἐμακάρισαν τὴν ἐρημικὴν ζωὴν, ἄλλοι δὲ τὴν κοινοβιακὴν, καὶ ἄλλοι τὴν ζωὴν τῶν προεστώτων, τὸ νὰ προστατεύουν πλῆθος ἀνθρώπων, νὰ νουθετοῦν, νὰ διδάσκουν νὰ συσταίνουν ἐκκλησίας, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἠμποροῦν νὰ τρέφωνται διάφοροι, καὶ σωματικὰ, καὶ ψυχικά· ἐγὼ ὅμως δὲν προκρίνω καμμίαν ἀπὸ τὰς ζωὰς ταύτας καλλιτέραν ἀπὸ τὴν ἄλλην· οὐδὲ λέγω τὴν μίαν ἀξίαν ἐπαίνου, καὶ τὴν ἄλλην ἀξίαν κατηγορίας· ἀλλὰ εἰς κάθε πρᾶγμα, καὶ εἰς κάθε ἔργον, καὶ πρᾶξιν ἡ ζωὴ ὁποῦ γίνεται διὰ Θεὸν, καὶ κατὰ Θεὸν, ἐκείνη εἶναι παμμακάριστος.

ρά. **Καθὼς** ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων συνίσταται ἀπὸ διαφόρους ἐπιστήμας, καὶ τέχνας, μὲ τὸ νὰ κάνῃ δηλαδὴ ἄλλος ἄλλην τέχνην, καὶ μὲ τὸ νὰ συνεισφέρῃ ἄλλος ἄλλο πρᾶγμα, καὶ ἄλλος ἄλλο, καὶ τοιουτοτρόπως μεταδίδοντες ἀναμεταξύ τους ἄλλος εἰς ἄλλον, καὶ μεταλαμβάνοντες ἄλλος ἀπὸ ἄλλον ζοῦν οἱ ἄνθρωποι, δίδοντες τὰς σωματικὰς χρείας εἰς τὴν φύσιν· τέτοιας λογῆς γίνεται καὶ εἰς τὰ πνευματικὰ, μὲ τὸ νὰ μεταχειρίζεται ἄλλος ἄλλην ἀρετὴν, καὶ ἄλλος ἄλλην, καὶ ἄλλος περιπατεῖ ἄλλην στράταν ζωῆς, καὶ ἄλλος ἄλλην, καὶ ἀπὸ ὅλας ταύτας τὰς ἀρετὰς, καὶ ζωὰς ὅλοι συντρέχουν εἰς ἕνα σκοπόν.

ρβ΄. Σκοπὸς ὅλων τῶν ἀνθρώπων ὁποῦ ζοῦν κατὰ Θεὸν, εἶναι, τὸ νὰ εὐαρεστήσουν **Χριστὸν** τὸν Θεὸν ἡμῶν, καὶ διὰ τῆς μετοχῆς τοῦ Ἁγίου **Πνεύματος** νὰ φιλιωθοῦν μὲ τὸν Θεὸν, καὶ **Πατέρα**, καὶ νὰ ἀποκτήσουν διὰ τοῦτο τὴν σωτηρίαν τους, ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι σωτηρία κάθε ψυχῆς· τὸ ὁποῖον ὅταν δὲν γίνεται, μάταιος εἶναι ὁ κόπος μας, καὶ ματαία ἡ ἐργασία μας, καὶ κάθε στράτα ζωῆς ὁποῦ δὲν φέρει εἰς τοῦτο ἐκεῖνον ὁποῦ τρέχει εἰς αὐτὴν, ματαία εἶναι καὶ ἀνωφελής.

ργ΄. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἀφήσῃ τὸν κόσμον ὅλον, καὶ ἀναχωρήσῃ εἰς τὸ ὄρος τάχα διὰ ἡσυχίαν, καὶ ἀπὸ τὸ ὄρος γράφει μὲ ἐπίδειξιν εἰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἄλλους μακαρίζει, καὶ ἄλλους κολακεύει, καὶ ἐπαινεῖ, παρομοιάζει μὲ ἐκεῖνον ὁποῦ κάμῃ διαζύγιον, καὶ χωρισθῇ ἀπὸ γυναῖκα πόρνην, καὶ ἄσχημον, καὶ πάγκακον, καὶ ὑπάγει εἰς χώραν μακρὰν, διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ καὶ ἀπὸ τὴν μνήμην της, νὰ μὴ τὴν ἐνθυμῆται· ἔπειτα νὰ ἀλησμονήσῃ τὸν σκοπὸν, διὰ τὸν ὁποῖον ἐπῆγεν εἰς τὸ ὄρος, καὶ νὰ ὀρέγεται νὰ γράφῃ εἰς ἐκείνους ὁποῦ συναναστρέφονται, καὶ διὰ νὰ εἰπῶ τοιουτοτρόπως συμμιαίνονται μὲ τὴν πόρνην ἐκείνην, καὶ νὰ τους μακαρίζῃ· ὁ ὁποῖος ἀγκαλὰ καὶ κατὰ τὸ σῶμα δὲν συμπάσχει, ἤγουν δὲν συμμιαίνεται, ὅμως κατὰ τὴν καρδίαν, καὶ τὸν νοῦν συμμιαίνεται ἐξάπαντος μὲ ἐκείνην, ἐπειδὴ ἐπαινεῖ, καὶ θαυμάζει ἐξ ὅλης του ψυχῆς τοὺς τοιούτους, τρόπον τινὰ διατὶ συμπλέκονται μὲ τὴν πόρνην, ἤτοι τὸν κόσμον.

ρδ΄. Ὅσον εἶναι μακάριοι, καὶ ἄξιοι ἐπαίνου ἐκεῖνοι ὁποῦ διατρίβουν μέσα εἰς τον κόσμον, καὶ φυλάττονται καθαροὶ κατὰ τὰς αἰσθήσεις, καὶ καρδίας ἀπὸ κάθε κακὴν ἐπιθυμίαν· τόσον εἶναι ἀδόκιμοι, καὶ ἄξιοι κατηγορίας ἐκεῖνοι ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς τὰ ὄρη καὶ σπήλαια, καὶ ὀρέγονται τοὺς ἐπαίνους καὶ μακαρισμοὺς τῶν ἀνθρώπων· διατὶ οἱ τοιοῦτοι κοντὰ εἰς τὸν Θεὸν ὁποῦ ἐρευνᾷ τὰς καρδίας μας θέλει εἶναι ὡσὰν μοιχοί· ἐπειδὴ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπιθυμεῖ νὰ ἀκουσθῇ εἰς τὸν κόσμον ἡ ζωή του, καὶ τὸ ὄνομά του, καὶ ἡ πολιτεία του, ξεμακρύνει ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ προσκολλᾶται μὲ τὸν κόσμον, ὡς πόρνην, καὶ ἐκπορνεύει ὡσὰν τὸν παλαιὸν λαὸν τῶν Ἑβραίων καθὼς λέγει ὁ **Δαβίδ**. «Ἐξεπόρνευσαν ἐν »τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν.

ρέ. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἀρνηθῇ τὸν κόσμον, καὶ τὰ κοσμικὰ μὲ πίστιν εἰς τὸν Θεὸν ἀδίστακτον, πιστεύει ὅτι εἶναι ἐλεήμων, καὶ οἰκτίρμων ὁ **Κύριος**, καὶ δέχεται ἐκείνους ὁποῦ προστρέχουν εἰς αὐτὸν μὲ μετάνοιαν, ἰξεύρωντας νὰ τιμᾷ διὰ μέσου ἀτιμίας τοὺς δούλους αὐτοῦ, καὶ διὰ πτωχείας ἄκρας νὰ πλουτίζῃ αὐτοὺς, καὶ νὰ τοὺς δοξάζῃ διὰ μέσου ὑβρισιῶν καὶ καταφρονήσεων, καὶ νὰ τοὺς κατασταίνῃ μετόχους, καὶ κληρονόμους τῆς αἰωνίου ζωῆς διὰ μέσου θανάτου, οὗτος τρέχει μὲ βίαν ὡσὰν ἔλαφος διψῶσα εἰς τὴν ἀθάνατον πηγὴν, διὰ μέσου αὐτῶν, δηλαδὴ τῆς ἀτιμίας, πτωχείας, ὕβρεων, θανάτου, καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸν ἀνηφορικὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς μὲ αὐτὰ, ὡσὰν μὲ σκάλαν, διὰ μέσου τῆς ὁποίας ἀναβαίνουν καὶ καταβαίνουν Ἄγγελοι πρὸς βοη-

θειαν ἐκείνων ὁποῦ ἀναβαίνουν· ὁ δὲ Θεὸς κάθηται ἄνωθεν ἀκαρτερῶντας νὰ ἰδῇ τὴν προαίρεσιν καὶ προθυμίαν ὁποῦ εἶναι δυνατὸν νὰ δείξωμεν, ὄχι διατὶ χαίρεται νὰ μᾶς βλέπῃ πῶς κοπιάζομεν, ἀλλὰ διατὶ θέλει ὁ φιλάνθρωπος νὰ δίδῃ εἰς ἡμᾶς τοὺς μισθοὺς τῶν κόπων μας ὡσὰν χρέος.

ρς'. Ὁ Θεὸς δὲν ἀφίνει ἐκείνους ὁποῦ προστρέχουν εἰς αὐτὸν νὰ καταπέσουν καθόλου· ἀλλὰ βλέπωντάς τους πῶς εἶναι ἀδύνατοι, συνεργεῖ, καὶ βοηθεῖ αὐτούς, δίδωντάς τους ἄνωθεν χεῖρα δυνάμεως, καὶ τοὺς ἀνεβάζει εἰς τὸν ἑαυτόν του, καὶ τοὺς συνεργεῖ καὶ φανερά, καὶ κρυφά, ἀγνώστως χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζουν, καὶ γνωστῶς, ἕως ὁποῦ ἀναβαίνοντες ὅλην τὴν σκάλαν νὰ πλησιάσουν εἰς αὐτόν, καὶ νὰ ἑνωθοῦν ὅλοι ψυχῇ τε καὶ σώματι μὲ ὅλον τὸν Θεόν, καὶ νὰ ἀλησμονοῦν ὅλα τὰ γήϊνα· ὄντες μαζὴ μὲ αὐτὸν ἐκεῖ ἐπάνω ἢ μὲ σῶμα, ἢ χωρὶς σῶμα, δὲν ἰξεύρω, καὶ συμπολιτευόμενοι, καὶ ἀπολαμβάνοντες τὰ ἀνεκλάλητα ἐκεῖνα ἀγαθά.

ρζ'. Δίκαιον εἶναι πρῶτον νὰ βάνωμεν τὸν λαιμόν μας ὑποκάτω εἰς τὴν ζεῦλαν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ μὴν εὐγαίνωμεν ἔξω ἀπὸ τὸν δρόμον τῶν ἐντολῶν, μηδὲ νὰ συρώμεθα ὀπίσω, ἀλλὰ νὰ περιπατοῦμεν ὀρθὰ ἴσια καὶ πρόθυμα ἕως θανάτου τὸν δρόμον τῶν ἐντολῶν καὶ νὰ καλλιεργοῦμεν νὰ κάνωμεν καλὸν εὔμορφον, νέον τὸν ἑαυτόν μας, τὸν νέον τῇ ἀληθείᾳ παράδεισον τοῦ Θεοῦ, ἕως ὁποῦ, ὁ Υἱὸς μαζὴ μὲ τὸν Πατέρα διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, νὰ ἐμβῇ μέσα μας, καὶ νὰ κατοικήσῃ· καὶ ὅταν ἀποκτήσωμεν αὐτὸν ὅλον ἐγκάτοικον εἰς ἡμᾶς, καὶ διδάσκαλον, τότε ὅποιον ἀπὸ ἡμᾶς προστάζῃ ὁ Θεός, καὶ ὁποίαν διακονίαν ἐμπιστεύσῃ, τότε λέγω θέλει τὴν δεχθῇ ἐκεῖνος ἐκ χειρὸς Θεοῦ, καὶ θέλει τὴν κάμῃ μὲ προθυμίαν, καθὼς ἀρέσκει εἰς τὸν Θεόν· πρὸ καιροῦ δὲ δὲν εἶναι δίκαιον νὰ τὴν ζητοῦμεν, ἀλλ' οὐδὲ νὰ καταδεχώμεθα νὰ τὴν λάβωμεν, ὅταν δίδεται εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ νὰ μένωμεν εἰς τὰς ἐντολὰς τοῦ Δεσπότου ἡμῶν καὶ Θεοῦ, καὶ νὰ ἀκαρτεροῦμεν τὴν προσταγήν του.

ρή. Ἀφ' οὗ λάβωμεν διακονίαν θείων πραγμάτων, καὶ τὴν κυβερνήσωμεν καλῶς καὶ θεαρέστως, ἐὰν προσταχθοῦμεν ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα νὰ μεταβῶμεν εἰς ἄλλην διακονίαν, ἢ ἐργασίαν, ἢ πρᾶξιν, ἃς ὑπακούσωμεν· διότι ὁ Θεὸς δὲν θέλει οὔτε ἀργοὶ νὰ εἴμεσθε, οὔτε νὰ μένωμεν ἕως τέλους εἰς μίαν, καὶ τὴν αὐτὴν ἐργασίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀρχίσαμεν, ἀλλὰ θέλει νὰ προκόπτωμεν πάντοτε, καὶ νὰ κινούμεθα διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν τὰ καλλίτερα, περιπατοῦντες δηλαδὴ πάντοτε μὲ τὸ θεῖον θέλημα, καὶ ὄχι μὲ τὸ ἐδικόν μας.

ρθ'. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγωνίζεται νὰ ἀπονεκρώνῃ τὸ θέλημά του, πρέπει νὰ κάνῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀντὶ διὰ τὸ ἐδικόν του θέλημα νὰ φέρῃ μέσα εἰς τὸν ἑαυτόν του τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ φυτεύῃ, καὶ νὰ ἐγκεντρίζῃ τοῦτο μέσα εἰς τὴν καρδίαν του· καὶ πρὸς τούτοις νὰ στοχάζεται μὲ ἀκρίβειαν, ἐὰν ἐκεῖνα ὁποῦ ἐφύτευσεν ἐρριζώθησαν βαθειὰ καὶ ἐφύτρωσαν, καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ ἐκέντρησεν ἐὰν ἀκόλλησαν καὶ ἔγιναν ἕνα δένδρον, καὶ ἐὰν αὔξησαν, καὶ ἄνθησαν, καὶ ἔκαμαν καρπὸν ὡραῖον καὶ γλυκύν, ὥστε νὰ μὴ γνωρισθῇ ἀπὸ αὐτὸν οὔτε ἡ γῆ ὁποῦ ἐδέχθη τὸν σπόρον, οὔτε ἡ ρίζα εἰς τὴν ὁποίαν ἐνεκεντρίσθη τὸ ἀκατανόητον, καὶ ἀνεκδιήγητον, καὶ ζωηφόρον ἐκεῖνο φυτόν.

ρί. Εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ κόπτει τὸ θέλημά του διὰ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, χαρίζει ὁ Θεὸς τὸ ἐδικόν του θέλημα ἀγνωρίστως, καθὼς δὲν ἰξεύρει ὁ τοιοῦτος, καὶ διαφυλάττει αὐτὸ ἀνεξάλειπτα μέσα εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ, καὶ ἀνοίγει τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας του, δηλαδὴ τὸν νοῦν καὶ τὴν διάνοιαν, διὰ νὰ τὸ γνωρίζῃ, καὶ τοῦ δίδει δύναμιν διὰ νὰ τὸ κάνῃ· ταῦτα δὲ ἐνεργεῖ ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ χωρὶς αὐτὴν δὲν γίνεται τίποτε.

ριά. Ἐπειδὴ ἠξιώθης νὰ λάβῃς τὴν συγχώρησιν ὅλων τῶν ἁμαρτιῶν σου διὰ μέσου τῆς μετανοίας, καὶ ἐξομολογήσεως, καὶ τοῦ Ἀγγελικοῦ σχήματος ὁποῦ ἐφόρεσες, ἆράγε πόσην ἀγάπην χρεωστεῖς νὰ δείχνῃς εἰς τὸν Θεὸν διὰ τοῦτο; πόσην εὐχαριστίαν; πόσην ταπείνωσιν; ὅτι ὤντας ἄξιος μυρίων κολάσεων, ὄχι μόνον ἐλευθερώθης ἀπὸ ταύτας, ἀλλὰ ἠξιώθης νὰ γένῃς καὶ Υἱὸς Θεοῦ κατὰ χάριν, καὶ νὰ μετέχῃς ἀπὸ δόξαν Θεοῦ, καὶ νὰ λάβῃς βασιλείαν οὐρανῶν· ταῦτα στοχαζόμενος μὲ τὴν διάνοιάν σου, καὶ ἐνθυμούμενος πάντοτε, προετοιμάζου νὰ μὴν ἀτιμάσῃς τὸν Θεὸν ὁποῦ σὲ ἔκαμε τοιοῦτον, καὶ σὲ ἐτίμησε, καὶ σοῦ ἐσυγχώρησε τὰ μύρια πταίσματα, ἀλλὰ ἂς εἶσαι πρόθυμος νὰ τὸν δοξάσῃς, καὶ νὰ τὸν τιμήσῃς μὲ ὅλα σου τὰ ἔργα, διὰ νὰ σὲ δοξάσῃ περισσότερον καὶ ὁ Θεὸς διὰ ταῦτα,

καθὼς σε ἐτίμησε καὶ περισσότερον ἀπὸ ὅλην τὴν βλεπομένην κτίσιν, καὶ νὰ σὲ ὀνομάσῃ φίλον του γνήσιον.

ριβ'. Ὅσον εἶναι ἡ ψυχὴ τιμιωτέρα ἀπὸ τὸ κορμὶ, τοσον ὁ λογικὸς ἄνθρωπος εἶναι τιμιώτερος ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον· διότι μὴ στοχάζεσαι τὰ μεγάλα κτίσματα ὁποῦ εἶναι εἰς αὐτὸν, καὶ διὰ τοῦτο νομίζῃς ἄνθρωπε, πῶς εἶναι τιμιώτερα ἀπὸ ἐσένα, ἀλλὰ στοχάσου τὴν χάριν ὁποῦ ἔλαβες, καὶ τὴν ἀξίαν τῆς νοερᾶς καὶ λογικῆς ψυχῆς σου, καὶ δόξαζε τὸν Θεὸν ὁποῦ σὲ ἐτίμησε περισσότερον ἀπὸ ὅλα τὰ βλεπόμενα.

ριγ'. Ὁ Θεὸς τοιουτωτρόπως δοξάζεται ἀπὸ ἡμᾶς, καθὼς ἐδοξάσθη ἀπὸ τὸν Υἱόν του· διότι μὲ ἐκεῖνα ὁποῦ ἐδόξασεν ὁ Υἱὸς τὸν ἐδικόν του Πατέρα, μὲ αὐτὰ ἐδόξασε, καὶ ὁ Πατὴρ τὸν Υἱόν του· καὶ ἐκεῖνα ἂς κάμωμεν προθύμως καὶ ἡμεῖς, διὰ νὰ δοξάσωμεν μὲ αὐτὰ τὸν Θεὸν ὁποῦ ἐκαταδέχθη νὰ ὀνομασθῇ Πατὴρ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ νὰ δοξασθῶμεν ἀπὸ αὐτὸν μὲ τὴν δόξαν τοῦ Υἱοῦ του τὴν ὁποίαν εἶχε πρὸ τοῦ νὰ γένῃ ὁ κόσμος ἀπὸ αὐτόν· αὐτὰ δὲ εἶναι, ὁ σταυρὸς, ἤγουν ἡ νέκρωσις ὅλου τοῦ κόσμου· αἱ θλίψεις, οἱ πειρασμοὶ, καὶ εἴτι ἄλλο ἀπὸ τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ· τὰ ὁποῖα ὅταν ὑποφέρωμεν μὲ πολλὴν ὑπομονὴν, μιμούμεθα τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ, καὶ μὲ αὐτὰ δοξάζωμεν τὸν Θεὸν, καὶ Πατέρα μας, ὡς Υἱοί του κατὰ χάριν, καὶ συγκληρονόμοι Χριστοῦ.

ριδ'. Ἡ ψυχὴ ὁποῦ δὲν ἐλευθερωθῇ τελείως μὲ αἴσθησιν νοερὰν καὶ γνῶσιν ἀπὸ τὴν σχέσιν καὶ προσπάθειαν τῶν ὁρατῶν, δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὑποφέρῃ χωρὶς λύπην τὰ λυπηρὰ ὁποῦ τῆς συμβαίνουν, καὶ τοὺς πειρασμοὺς ὁποῦ τῆς ἔρχονται ἀπὸ δαίμονας, καὶ ἀνθρώπους· ἀλλὰ μὲ τὸ νὰ εἶναι δεμένη, ὡσὰν μὲ δεσμὸν, μὲ τὴν προσπάθειαν τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, λυπεῖται εἰς τὰς ζημίας τῶν ἄσπρων, ἀγανακτεῖ εἰς τὰς ὑστερήσεις τῶν πραγμάτων, καὶ πονεῖ πολλὰ δυνατὰ εἰς τὰς πληγὰς τοῦ κορμίου.

ριέ. Ἐὰν ἔλυσε τινὰς τὴν ψυχήν του ἀπὸ τὴν σχέσιν, καὶ ἐπιθυμίαν τῶν αἰσθητῶν, καὶ τὴν ἔδεσε μὲ τὸν Θεὸν, ὄχι μόνον θέλει καταφρονήσει τὰ ἄσπρα, καὶ πράγματα ὁποῦ ἔχει, καὶ θέλει ὑπομείνει χωρὶς λύπην τὴν στέρησίν τους, ὡσὰν νὰ ὑστερῆται ξένα πράγματα, ἀλλὰ καὶ τὰς πληγὰς, καὶ ἄλλα λυπηρὰ τοῦ σώματος θέλει τὰ ὑποφέρει μετὰ χαρᾶς, καὶ τῆς εὐχαριστίας ὁποῦ πρέπει· βλέπωντας πάντοτε, κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον, ὅτι ὅσον ὁ ἔξω ἄνθρωπος φθείρεται, τοσοῦτον ὁ ἔνδον ἀνεκαινοῦται ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ· διότι κατὰ ἄλλον τρόπον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπομένῃ μὲ χαρὰν τὰς κατὰ Θεὸν θλίψεις· ἐπειδὴ εἰς τὰ τοιαῦτα χρειάζεται γνῶσις τελεία, καὶ σοφία πνευματική· ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ εἶναι ὑστερημένος ἀπὸ ταύτας, περιπατεῖ πάντοτε εἰς σκότος ἀνελπισίας καὶ ἀγνωσίας, μὴν ἠμπορῶντας νὰ ἰδῇ καθόλου τὸ φῶς τῆς ὑπομονῆς, καὶ παρακλήσεως παρηγορίας.

ρις'. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει φρόνημα ὑπόληψιν πῶς ἰξεύρει μὲ τὸ νὰ εἶναι μαθηματικὸς καὶ ἰξεύρει τὴν ἔξω σοφίαν, δὲν θέλει ἀξιωθῇ ποτὲ νὰ σκύψῃ τὴν κεφαλὴν, καὶ νὰ κοιτάξῃ εἰς μυστήρια Θεοῦ, ἕως ὁποῦ νὰ θελήσῃ πρῶτον νὰ ταπεινωθῇ, καὶ νὰ γένῃ μωρὸς, ἀποβάλλωντας μαζὴ μὲ τὴν οἴησιν καὶ τὴν γνῶσιν ὁποῦ ἀπόκτησε· διότι ἐκεῖνος ὁποῦ κάνει τοῦτο, καὶ ἀκολουθεῖ μὲ πίστιν ἀδίστακτον ἐκείνους ὁποῦ σοφοὶ κατὰ τὰ θεῖα, καὶ ὁδηγεῖται ἀπὸ τούτους, ἔρχεται μαζὴ μὲ αὐτοὺς μέσα εἰς τὴν πόλιν τοῦ ζῶντος Θεοῦ, καὶ ὁδηγούμενος, καὶ φωτιζόμενος ἀπὸ τὸ θεῖον Πνεῦμα βλέπει, καὶ διδάσκεται ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν ἠμπορεῖ ποτὲ νὰ ἰδῇ, καὶ νὰ μάθῃ κἀνένας ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, καὶ τότε γίνεται διδακτὸς Θεοῦ.

ριζ'. Οἱ μαθηταὶ τῶν σοφῶν τοῦ αἰῶνος τούτου, νομίζουν μωροὺς τοὺς διδακτοὺς Θεοῦ, ὄντες ἐν ἀληθείᾳ αὐτοὶ μωροὶ ὁποῦ ἐτροχίσθησαν ἀκονίσθησαν ἀπὸ τὴν ἔξω μεμωραμένην σοφίαν, τὴν ὁποίαν ἐμώρανεν ὁ Θεὸς, κατὰ τὸν θεῖον Παῦλον, καὶ ἡ φωνὴ τοῦ Θεολόγου τὴν λέγει ἐπίγειον, ψυχικὴν, δαιμονιώδη, μεστὴν ἐριθείας καὶ φθόνου· διότι οἱ τοιοῦτοι ὄντες ἔξω ἀπὸ τὸ θεῖον φῶς, καὶ μὴν ἠμπορῶντες νὰ ἰδοῦν τὰ θαύματα ὁποῦ εἶναι μέσα εἰς αὐτὸ, ἐκείνους ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς τὸ φῶς, καὶ βλέπουν, καὶ διδάσκουν ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι μέσα εἰς αὐτὸ, τοὺς λογιάζουν ὡς πλανεμένους, ὄντες αὐτοὶ πλανεμένοι, καὶ ἄγευστοι ἀμέτοχοι ὑστερημένοι τῶν ἀνεκδιηγήτων ἀγαθῶν τοῦ Θεοῦ.

ριή. Ἐκεῖνοι ὁποῦ λέγουν ὅτι εἰς τοὺς καιροὺς τούτους δὲν εἶναι κἀνένας ἀπαθὴς, καὶ δὲν πιστεύουν ἐκείνους ὁποῦ ὁμιλοῦν μὲ σοφίαν Πνεύματος περὶ θείων πραγμάτων, ἐὰν ἐκαταλάμβαναν τὰ θεῖα λόγια ὁποῦ διαβάζουν, καὶ ψάλλουν κάθε ἡμέραν, ἤθελε γνωρίσουν, ὅτι καὶ τὴν σή-

μερον εἶναι ἀπαθεῖς, καὶ Ἅγιοι, καὶ γεμάτο ἀπὸ θεῖον φῶς, καὶ διατρίβουν ἐν μέσῳ ἡμῶν, οἱ ὁποῖοι τόσον ἐνέκρωσαν τὰ μέλη τους τὰ ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ κάθε ἀκαθαρσίαν, καὶ ἐμπαθεστάτην ἐπιθυμίαν, ὥστε ὄχι μόνον νὰ μὴ λογίζωνται ποτὲ ἀπὸ λόγου τους, ἢ νὰ κάνουν κἀνένα κακὸν, ἀλλὰ μηδὲ ἀπὸ ἄλλον τινὰ συρόμενοι εἰς τοῦτο, νὰ παθαίνουν καμμίαν ἀλλοίωσιν τῆς ἀπαθείας ὁποῦ εἶναι εἰς αὐτούς· ἀλλ' ἐκεῖνοι μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς λέγουν ὅτι τώρα δὲν εὑρίσκεται κἀνένας τοιοῦτος· διατὶ ἐὰν ἐκαταλάμβαναν καθὼς πρέπει τὴν θείαν γραφὴν, ἤθελε πιστεύουν εἰς τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα ὁποῦ ὑπεσχέθησαν ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ ἐχαρίσθησαν εἰς ἡμᾶς· ἀλλ' ἐπειδὴ εἶναι ἀμέτοχοι τῶν τοιούτων καλῶν ἀπὸ τὴν οἴησιν, καὶ ἀμέλειάν τους, διὰ τοῦτο μὴ πιστεύοντες τὰ τοιαῦτα κατηγοροῦν καὶ συκοφαντοῦν ἐκείνους ὁποῦ ἔγιναν μέτοχοι τῶν τοιούτων ἀγαθῶν, καὶ διδάσκουν περὶ αὐτῶν.

ριθ'. Ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι γεμάτοι ἀπὸ χάριν Θεοῦ, καὶ τέλειοι κατὰ τὴν ἄνωθεν γνῶσιν, καὶ σοφίαν, θέλουν νὰ πηγαίνουν, καὶ νὰ ἐπισκέπτωνται ἐκείνους ὁποῦ εἶναι εἰς τὸν κόσμον διὰ τοῦτο καὶ μόνον, διὰ νὰ προξενήσουν εἰς αὐτοὺς μισθὸν τινὰ διὰ μέσου τῆς ἐνθυμήσεως τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ δι' ἀγαθοεργίας, ἐὰν τοὺς ἀκούσουν, καὶ ἐὰν ἔλθουν εἰς αἴσθησιν, καὶ σύνεσιν, καὶ πεισθοῦν εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ τοὺς λέγουν· διότι ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν φέρονται ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, περιπατοῦν μέσα εἰς τὸ σκότος, καὶ δὲν ἰξεύρουν, οὔτε ποῦ ὑπάγουν, οὔτε μὲ ποίας ἐντολὰς προκόπτουν· διατὶ ἂν τύχῃ νὰ ἔλθουν εἰς τὸν ἑαυτόν τους, καὶ νὰ ἰατρευθοῦν ἀπὸ τὸ πάθος τῆς οἰήσεως ὁποῦ τοὺς κυριεύει, θέλει δεχθοῦν τὴν ἀληθινὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἀφ' οὗ ἀκούσουν χωρὶς κἀνένα νόθευμα, καὶ χωρὶς κἀνένα τέλος πραγματείας τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, θέλει μετανοήσουν, καὶ κάνοντες αὐτὸ θέλει μεταλάβουν κἀνένα πνευματικὸν χάρισμα· εἰδὲ καὶ ἐξ ἐναντίας δὲν ἠμπορέσουν οἱ πνευματικοὶ ἐκεῖνοι ἄνδρες νὰ προξενήσουν εἰς τοὺς κοσμικοὺς καμμίαν ὠφέλειαν, κλαίοντες τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας τους, γυρίζουν εἰς τὰ κελλεῖά τους, εὐχόμενοι νύκτα καὶ ἡμέραν διὰ τὴν σωτηρίαν τους· διότι ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι πάντοτε μαζὴ μὲ τὸν Θεὸν, καὶ γεμάτοι ἀπὸ κάθε καλὸν δὲν θέλει λυπηθοῦν διὰ κἀνένα ἄλλο ποτὲ, ἔξω μόνον διὰ τοῦτο.

ρκ'. Ποῖος εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος κηρύττεται ἀπὸ ὅλην τὴν θείαν γραφὴν, καὶ τὸν διαβάζομεν καὶ ἡμεῖς, ὅμως δὲν τὸν γνωρίζομεν ἐν ἀληθείᾳ; ποῖος ἄλλος παρὰ τοῦτος, διὰ νὰ κάμῃ ἡμᾶς νὰ μετέχωμεν ἀπὸ τὰ ἐδικά του, μετέχωντας ἐκεῖνος πρῶτον ἀπὸ τὰ ἐδικά μας; ἐπειδὴ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦτο ἔγινεν Υἱὸς ἀνθρώπου, διὰ νὰ κάμῃ ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους Υἱοὺς Θεοῦ ὑψώνωντας τὸ γένος ἡμῶν κατὰ χάριν εἰς ἐκεῖνο ὁποῦ εἶναι κατὰ φύσιν ἐκεῖνος· γεννῶντας ἡμᾶς ἄνωθεν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι, καὶ εὐθὺς ἐμβάζωντάς μας εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἢ καλλίτερα νὰ εἰπῶ, κάνωντας χάριν εἰς ἡμᾶς νὰ ἔχωμεν μέσα μας τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ὥστε νὰ μὴν εἴμεσθε μὲ ἐλπίδας πῶς ἔχομεν νὰ ἔμβωμεν μέσα εἰς αὐτὴν, ἀλλὰ νὰ φωνάζωμεν πῶς ἀποκτήσαμεν αὐτὴν, καὶ τὴν ἔχομεν μέσα μας· ἡμῶν δὲ ἡ ζωὴ κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ κατὰ τὸν Ἀπόστολον.

ρκα'. Τὸ Ἅγιον Βάπτισμα δὲν μᾶς ἀσυκώνει τὸ αὐτεξούσιον, ἀλλὰ μᾶς χαρίζει ἐλευθερίαν, διὰ νὰ μὴ δυναστευώμεθα πλέον ἀπὸ τὸν διάβολον δίχως νὰ θέλωμεν· διότι ὕστερον ἀπὸ τὸ Βάπτισμα εἰς τὴν ἐξουσίαν μας εἶναι, ἢ νὰ μείνωμεν μὲ τὴν θέλησίν μας εἰς τας ἐντολὰς τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν, εἰς τὸν ὁποῖον ἐβαπτίσθημεν, καὶ νὰ περιπατοῦμεν τὴν στράταν τῶν προσταγμάτων του, ἢ νὰ ξεκκλίνωμεν ἀπὸ ταύτην τὴν ἴσιαν στράταν, καὶ νὰ γυρίσωμεν ὀπίσω εἰς τὸν ἐχθρὸν ἡμῶν διάβολον.

ρκβ'. Ἐκεῖνοι ὁποῦ ὑπακούουν εἰς τὰς βουλὰς τοῦ πονηροῦ, καὶ κάνουν τὰ θελήματά του, ἀποξενώνουν τὸν ἑαυτόν τους ἀπὸ τὴν Ἁγίαν μήτραν τοῦ θείου Βαπτίσματος, κατὰ τὸν ψαλμὸν τοῦ Δαβὶδ, «ἀπηλλοτριώθησαν οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ »μήτρας». Διότι κάθε ἕνας ἀπὸ ἡμᾶς δὲν ἀλλοιώνεται, ἢ μεταβάλλεται κατὰ τὴν φύσιν ὁποῦ ἐκτίσθη, ἀλλὰ κτισθεὶς ἀπὸ τὸν Θεὸν ἀγαθὸς (διότι ὁ Θεὸς κακὸν δὲν ἔκτισε) ὤντας ἄτρεπτος κατὰ τὴν φύσιν, καὶ τὴν οὐσίαν ὁποῦ ἐκτίσθη, ἐκεῖνα ὁποῦ προαιρεῖται, καὶ θέλει μὲ τὴν γνώμην του, ταῦτα καὶ κάνει, εἴτε ἀγαθὰ, εἴτε κακά· διότι καθὼς τὸ μαχαῖρι, κἂν τὸ μεταχειρισθῇ τινὰς εἰς κακὸν, κἂν εἰς καλὸν, ἐκεῖνο δὲν μεταβάλλεται κατὰ τὴν φύσιν του, ἀλλὰ μένει πάντοτε σίδηρος ὤν· ἔτζι καὶ ὁ ἄνθρω-

πος· ἐνεργεῖ μὲν, καὶ κάνει ἐκεῖνα ὁποῦ θέλει, ὅμως δὲν μεταβάλλεται κατὰ τὴν φύσιν του.

ρκγ'. Τὸ μὲν ἔλεος ὁποῦ νὰ γένῃ εἰς ἕνα μόνον, δὲν σώνει τὸν ἄνθρωπον· ἡ δὲ καταφρόνησις ἑνὸς μόνον, τὸν κολάζει· ὅτι τὸ ἐπείνασα, καὶ ἐδίψησα δὲν τὸ εἶπεν ὁ Κύριός μας διὰ μίαν φορὰν, οὐδὲ διὰ μίαν ἡμέραν, ἀλλὰ διὰ ὅλην τὴν ζωὴν, οὔτε τὸ νὰ τραφῇ ὁ Χριστὸς, καὶ νὰ ποτισθῇ, καὶ νὰ ἐνδυθῇ κτλ. δηλοῖ διὰ μίαν φορὰν, ἀλλὰ διὰ πάντα, καὶ εἰς ὅλους· καὶ τοιουτωτρόπως ὡμολόγησεν ὁ Κύριός μας πῶς δέχεται ταῦτα ἀπὸ τοὺς δούλους του, ἐὰν δηλαδὴ τὰ κάνουν πάντοτε εἰς ὅλους τοὺς ἐνδεεῖς, καὶ δὲν καταφρονοῦν κανένα.

ρκδ'. Ἐκεῖνος ὁποῦ δώσῃ ἐλεημοσύνην εἰς ἑκατὸν, δυνάμενος δὲ νὰ δώσῃ καὶ εἰς ἄλλους, καὶ νὰ ποτίσῃ καὶ νὰ θρέψῃ πολλοὺς ὁποῦ τὸν παρακαλοῦν, καὶ φωνάζουν, τοὺς ἀποδιώξῃ, θέλει καταδικασθῇ ἀπὸ τὸν Χριστὸν, ὡσὰν ὁποῦ δὲν τὸν ἔθρεψεν· ἐπειδὴ καὶ εἰς ὅλους ἐκείνους εἶναι αὐτὸς ὁ Χριστὸς ὁποῦ τρέφεται ἀπὸ ἡμᾶς, καὶ εἰς κάθε ἕνα ἀπὸ τοὺς ἐλαχίστους.

ρκέ. Ἐκεῖνος ὁποῦ δώσῃ σήμερον εἰς τοὺς πτωχοὺς ὅλα τὰ χρειαζόμενα τοῦ σώματος, δυνάμενος δὲ νὰ κάμῃ καὶ τοῦτο καὶ αὔριον, ἀμελήσῃ, καὶ ἀφήσῃ μερικοὺς πτωχοὺς νὰ πεινοῦν, καὶ νὰ διψοῦν, καὶ νὰ κρυώνουν κτλ., αὐτὸν τὸν Χριστὸν ἐπαράβλεψε νὰ ἀποθάνῃ ἀπὸ τὴν πεῖναν, καὶ αὐτὸν ἐκαταφρόνησεν ὁποῦ εἶπεν, «ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε.

ρκς'. Μὲ τοῦτον τὸν σκοπὸν ἐκαταδέχθη ὁ Κύριος νὰ πάρῃ ἐπάνω του τὸ πρόσωπον κάθε πτωχοῦ, καὶ ἐξομοίωσε τὸν ἑαυτόν του μὲ κάθε ἐνδεῆ, διὰ νὰ μὴν ὑπερηφανεύεται ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ του κανένας χριστιανός· ἀλλὰ βλέποντας κάθε ἕνας τὸν ἀδελφόν του, ὡσὰν τὸν Θεόν του, νὰ λογίζεται τὸν ἑαυτόν του ἐλάχιστον μικρότερον πολὺ περισσότερον ἀπὸ τὸν ἀδελφόν του, ὡσὰν ἀπὸ τὸν Θεὸν ὁποῦ τὸν ἔπλασε, καὶ ὡσὰν αὐτὸν νὰ ἀποδέχεται, καὶ νὰ τιμᾷ τὸν ἀδελφὸν, καὶ νὰ εὐκαιρώνῃ ὅλα του τὰ ὑπάρχοντα πρὸς θεραπείαν αὐτοῦ, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς καὶ Θεὸς ἡμῶν εὐκαίρωσε τὸ αἷμά του τὸ Ἅγιον διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν.

ρκζ'. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπροστάχθη ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ ἔχῃ τὸν πλησίον, ὡσὰν τὸν ἑαυτόν του, χρέος ἔχει ἐξάπαντος νὰ τὸν ἔχῃ ὡσὰν τὸν ἑαυτόν του, ὄχι εἰς μίαν ἡμέραν, ἀλλὰ εἰς ὅλην του τὴν ζωήν· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ προστάζεται νὰ δίδῃ εἰς καθ' ἕνα ὁποῦ τοῦ ζητεῖ, πρέπει νὰ τὸ κάνῃ εἰς ὅλην του τὴν ζωήν· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει νὰ κάνουν ἄλλοι εἰς αὐτὸν τὰ καλὰ ὁποῦ θέλει, χρεωστεῖ νὰ τὰ κάνῃ καὶ αὐτὸς εἰς ἄλλους.

ρκή. Λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει τὸν πλησίον ὡς ἑαυτὸν, δὲν ὑποφέρει νὰ ἔχῃ τίποτε περισσότερον ἀπὸ τὸν πλησίον· ὅμως ἐὰν ἔχῃ καὶ δὲν δίδει εἰς αὐτοὺς πλουσιοπάροχα, ἕως ὁποῦ νὰ γένῃ πτωχὸς καὶ αὐτὸς ὅμοιος μὲ τοὺς πλησίον, εὑρίσκεται παραβάτης τῆς ἐντολῆς τοῦ Κυρίου· ὁμοίως καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ θέλει νὰ δίδῃ εἰς κάθε ἕνα ὁποῦ τοῦ ζητεῖ, ἐὰν ἀπόκτησεν ἕως ἕνα παρᾶν, ἢ ἕνα κομμάτι ψωμὶ, καὶ γυρίσῃ εὔκαιρον κανένα ὁποῦ νὰ τοῦ ζητῇ· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν κάνει εἰς τὸν πλησίον, ὅσα καλὰ θέλει νὰ τοῦ κάνῃ ἄλλος, παραβάτης εὑρίσκεται· τοιουτωτρόπως παραβάτης τῆς ἐντολῆς θέλει λογισθῇ καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔθρεψε, καὶ ἐπότισε κτλ. κάθε πτωχὸν, ἐπαράβλεψε δὲ, καὶ ἐκαταφρόνησεν ἕνα πτωχὸν μόνον, ὡσὰν ὁποῦ ἐπαράβλεψε Χριστὸν τὸν Θεὸν, πεινῶντα καὶ διψῶντα.

ρκθ'. Πῶς μερικοὶ περικλείουν εἰς ἕνα πτωχὸν τὸν Δεσπότην Χριστὸν, ὁποῦ μερίζεται ἀμερίστως, καὶ εἶναι αὐτὸς ὅλος εἰς κάθε πτωχόν; λοιπὸν ἂς ὑποθέσωμεν μὲ τὸν νοῦν μας, πῶς εἶναι ἑκατὸν πτωχοὶ, ὡσὰν ἕνας Χριστός· διότι ὁ Χριστὸς δὲν μερίζεται τελείως· ἐκεῖνος λοιπὸν ὁποῦ ἔδωκεν ἀπὸ ἕνα παρᾶν εἰς τοὺς ἐνενήντα ἐννέα, τὸν δὲ ἕνα ὕβρισεν, ἢ ἐκτύπησεν, ἢ ἐδίωξεν εὔκαιρον· εἰς ποῖον τάχα ἔκαμε ταῦτα; ἐξάπαντος εἰς τὸν Χριστὸν τὰ ἔκαμεν, ὁ ὁποῖος εἶπε καὶ λέγει πάντοτε καὶ μέλλει νὰ εἰπῇ· «ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε.

ρλ'. Ἀπὸ ταῦτα ὁποῦ εἴπαμεν εἶναι φανερὸν, ὅτι ὁ Κύριός μας ἰδιοποιεῖται ἀναδέχεται διὰ ἐδικά του ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ γίνονται εἰς τοὺς πτωχοὺς ἀδελφούς μας· καὶ ὁ λόγος τοῦ Κυρίου ὁποῦ λέγει ἐμοὶ ἐποιήσατε, δὲν περικλείει μόνον ἐκείνους ὁποῦ ἠλεήσαμεν ἡμεῖς, οὐδὲ ἐκείνους ὁποῦ ἀδικήσαμεν, ἢ ἐπλεονεκτήσαμεν, ἢ καὶ ἄλλα μύρια κακὰ τοὺς ἐκάμαμεν, ἀλλὰ περιέχει ἀκόμι καὶ ἐκείνους ὁποῦ ἐπαραβλέψαμεν· καὶ τοῦτο εἶναι ἀρκετὸν εἰς καταδίκην μας· διότι πα-

ραβλέποντες ἐκείνους, παραβλέπομεν αὐτὸν τὸν Ἰησοῦν Χριστόν.

ρλά. Ἴσως ταῦτα ὁποῦ εἶπα φανοῦν βαρετὰ εἰς ὅλους, διὰ τοῦτο ἐνδεχόμενον εἶναι νὰ εἰποῦν μὲ τὸν ἑαυτόν τους· καὶ ποῖος ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ ὅλα αὐτά, ὥστε νὰ θρέψῃ, καὶ νὰ θεραπεύσῃ ὅλους, καὶ νὰ μὴ παραβλέψῃ καθόλου κανένα πτωχόν; ἀλλ᾿ ὅμως ἂς ἀκούσουν τὸν θεῖον Παῦλον ὁποῦ φωνάζει παρρησίᾳ· ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς, κρίναντας τοῦτο· ὅτι εἰ εἷς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον.

ρλβ'. Καθὼς αἱ περιεκτικαὶ ἐντολαὶ περιέχουν μέσα τους ὅλας τὰς μερικὰς ἐντολάς, ἔτζι καὶ αἱ περιεκτικαὶ ἀρεταὶ περιέχουν ὅλας τὰς μερικὰς ἀρετάς· διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ πωλήσῃ τὰ ὑπάρχοντά του, καὶ τὰ διαμοιράσῃ εἰς τοὺς πτωχούς, καὶ γένῃ μίαν φορὰν πτωχός, μὲ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἐξεπλήρωσεν ὅλας τὰς μερικάς· ἐπειδὴ δὲν ἔχει πλέον χρείαν νὰ δίδῃ εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ ζητεῖ· ἢ νὰ μὴν ἀποστρέψῃ εὔκαιρον ἐκεῖνον ὁποῦ θέλει νὰ δανεισθῇ ἀπὸ λόγου του· ἔτζι καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ εὔχεται ἀδιακόπως, μὲ τοῦτο, τὰ ἔκλεισεν ὅλα ὁμοῦ, καὶ δὲν χρειάζεται πλέον νὰ αἰνῇ ἑπτὰ φοραῖς τῆς ἡμέρας τὸν Κύριον· ἢ ἑσπέρας, καὶ πρωΐ, καὶ μεσημβρίας, ὡσὰν ὁποῦ ἐξεπλήρωσεν ὅλας τὰς εὐχάς, ὅσας καὶ ἂν εὐχώμεθα, καὶ ψάλλωμεν κανονικῶς, καὶ εἰς διωρισμένους καιρούς, καὶ ὥρας· ὁμοίως καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀπόκτησε γνωστῶς μέσα του τὸν Θεὸν τὸν διδόντα γνῶσιν ἀνθρώποις, μὲ τοῦτο ἐδιάβασεν ὅλην τὴν Ἁγίαν γραφήν, καὶ ἐκαρπώθη ὅλην τὴν ὠφέλειαν ὁποῦ προξενεῖται ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ δὲν θέλει χρειασθῇ πλέον ἀνάγνωσιν βιβλίων· ἐπειδὴ πῶς θέλει χρειασθῇ πλέον ἀνάγνωσιν, ἐκεῖνος ὁποῦ συνομιλεῖ μὲ τὸν Θεὸν ὁποῦ ἐφώτισε μὲ Πνεῦμα Ἅγιον ἐκείνους ὁποῦ ἔγραψαν τὰς θείας γραφάς, ἀπὸ τὸν ὁποῖον φωτίζεται τὰ κεκρυμμένα μυστήρια; ἀλλ᾿ οὗτος θέλει εἶναι εἰς τοὺς ἄλλους βιβλίον θεόπνευστον ὁποῦ νὰ ἔχῃ καινὰ καὶ παλαιὰ μυστήρια, γραμμένα μὲ δάκτυλον Θεοῦ, δηλαδὴ μὲ Πνεῦμα Ἅγιον, ὡσὰν ὁποῦ ἐτελείωσεν ὅλα, καὶ μὲ τὴν ἀρχικὴν τελειότητα ἐκατάπαυσε, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ ὅλα του τὰ ἔργα.

ρλγ'. Ἡ ῥεῦσις ὁποῦ γίνεται εἰς τὸν ὕπνον, ἀκολουθεῖ νὰ γίνεται ἀπὸ πολλὰς αἰτίας ἀπὸ γαστριμαργίαν, ἀπὸ κενοδοξίαν, καὶ ἀπὸ φθόνον τῶν δαιμόνων· γίνεται δὲ καὶ ἀπὸ πολλὴν ἀγρυπνίαν, μὲ τὸ νὰ παραλύεται τὸ κορμὶ εἰς ὕπνον· γίνεται δὲ καὶ ἀπὸ φόβον ὁποῦ φοβεῖται τινὰς νὰ μὴ τὸ πάθῃ, ἢ διὰ τὴν θείαν λειτουργίαν, ἂν εἶναι ἱερεύς, ἢ καὶ διὰ τὴν κοινωνίαν τῶν ἀχράντων μυστηρίων· διατὶ εὑρισκόμενος εἰς τὸ κρεββάτι μαζὴ μὲ τούτους τοὺς λογισμοὺς τῆς δειλίας, καὶ φοβούμενος νὰ μὴ τὸ πάθῃ, ἀφ᾿ οὗ κοιμηθῇ, τὸ παθαίνει τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ ἀπὸ φθόνον τοῦ διαβόλου· πρὸς τούτοις, καὶ ἐὰν ἰδῇ τινὰς τὴν ἡμέραν εὔμορφον πρόσωπον, ἔπειτα ἀνιστορῶντάς το μέσα εἰς τὸν νοῦν του, πέσῃ νὰ κοιμηθῇ μαζὴ μὲ τοὺς πορνικοὺς λογισμούς, καὶ ὀκνεύσῃ βαρεθῇ νὰ τοὺς διώξῃ, πεύτει εἰς ῥεῦσιν εἰς τὸν ὕπνον του ὅταν κοιμᾶται, ἴσως καὶ ὅταν εἶναι ἔξυπνος καὶ κείτεται εἰς τὸ στρῶμά του· γίνεται καὶ κατὰ ἄλλον τρόπον· ὅταν κάθωνται μερικοὶ ἀμελεῖς, ὡσὰν ἐμένα, καὶ ὁμιλοῦν διὰ ἐμπαθῆ πράγματα, ἢ ἐμπαθῶς, ἢ ὄχι· ἔπειτα πηγαίνοντες νὰ κοιμηθοῦν, συλλογίζονται τὰ ἐμπαθῆ ὁποῦ ὡμίλησαν τὴν ἡμέραν, καὶ ἀποκοιμῶνται μὲ ἐκεῖνον τὸν συλλογισμόν, τότε τὸ παθαίνουν εἰς τὸν ὕπνον τους· ἴσως δὲ καὶ ὅταν γίνεται ἡ συνομιλία ἐκείνη, ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον δέχεται τὴν βλάβην διὰ τοῦτο πρέπει νὰ προσέχωμεν πάντοτε, καὶ νὰ μελετῶμεν τὸν λόγον τοῦ Προφήτου· «προωρώμην τὸν Κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντός, ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἐστὶν, ἵνα μὴ σαλευθῶ, καὶ νὰ φράττωμεν τὰ αὐτία μας εἰς τὰ τοιαῦτα λόγια· πολλαῖς φοραῖς καὶ μερικοὶ ὅταν ἔπαυσαν ἀπὸ τὴν εὐχήν, ἐκοντίσθησαν εἰς κινήσεις σαρκικάς, καθὼς φανερώνομεν εἰς τὸ κεφάλαιον τῆς εὐχῆς.

ρλδ'. Οὔτε εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ θεολογεῖ ἁρμόζει μετάνοια, οὔτε εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ μετανοεῖ Θεολογία· διότι ὅσον ἀπέχει ἡ ἀνατολὴ ἀπὸ τὴν δύσιν, τόσον εἶναι ὑψηλοτέρα ἡ Θεολογία ἀπὸ τὴν μετάνοιαν· ἐπειδὴ ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι εἰς μετάνοιαν, καὶ κάνει μὲ ἀλήθειαν τὰ ἔργα τῆς μετανοίας, εἶναι ὡσὰν ἕνας ἄνθρωπος ὁποῦ εἶναι μὲ ἀρρωστίαν, καὶ ἀπερνᾷ τὴν ζωήν του μὲ ἀσθένειαις, ἢ ὡσὰν ἕνας πτωχὸς ὁποῦ φορεῖ παλαιόρασα, καὶ φωνάζει ἐλεημοσύνην· ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ θεολογεῖ εἶναι ὅμοιος μὲ ἐκεῖνον ὁποῦ διατρίβει εἰς τὰς βασιλικὰς αὐλὰς μὲ λαμπρότητα βασιλικῆς στολῆς, καὶ εὑρίσκεται κοντὰ εἰς τὸν βασιλέα, καὶ ὁμιλεῖ μὲ αὐτὸν πάντοτε, καὶ ἀ-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

κούει φανερὰ ἀπὸ αὐτὸν κάθε ὥραν τὰ προστάγματα, καὶ θελήματα ἐκείνου.

ρλέ. Ἡ προσθήκη τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ γίνεται αἰτία ἀγνωσίας ὅλων τῶν ἄλλων· δηλαδὴ ὅσῳ περισσότερον γνωρίζει τινὰς τὸν Θεὸν, τόσῳ περισσότερον δὲν γνωρίζει ὅλα τὰ ἄλλα· καὶ ὄχι μόνον ταῦτα, ἀλλὰ δὲν γνωρίζει καὶ αὐτὸν τὸν Θεόν· καὶ τὸ πολὺ τῆς ἐλλάμψεως αὐτοῦ γίνεται παντελῶς ἀβλεψία, καὶ ὑπὲρ αἴσθησιν ὑπερτελὴς αἴσθησις· ἀναισθησία ὅλων τῶν ὄντων ἔξω ἀπὸ ταύτην· διότι ἡ αἴσθησις ὁποῦ δὲν γνωρίζει ὅ,τι λογῆς, καὶ πῶς, καὶ ποῖ[illegible] ποῦ εἶναι ἐκεῖνα, εἰς τὰ ὁποῖα εὑρίσκεται, καὶ δὲν δύναται νὰ μάθῃ, ἢ νὰ καταλάβῃ αὐτὰ παντελῶς, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι αἴσθησις; καὶ ὄχι μάλιστα ἐκεῖνα μὲν νὰ εἶναι ἔξω ἀπὸ αἴσθησιν, ὁ δὲ νοῦς ἐλθὼν εἰς αἴσθησιν τῆς ἀσθενείας του, νὰ εὑρεθῇ ἀναίσθητος εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ἔξω ἀπὸ αἴσθησιν; ἐπειδὴ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ὑποπέσουν εἰς αἴσθησιν ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη;

ρλϛ΄. Ἐκεῖνος ὁποῦ χαρίζει εἰς ἡμᾶς ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ὑπεράνω ἀπὸ αἴσθησιν, δίδει εἰς ἡμᾶς διὰ τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἄλλην αἴσθησιν ὑπὲρ αἴσθησιν, διὰ νὰ αἰσθανώμεθα καθαρὰ καὶ φανερὰ διὰ μέσου ὅλων τῶν αἰσθήσεων ὑπερφυῶς τὰς δωρεὰς αὐτοῦ, καὶ χαρίσματα ὁποῦ εἶναι ὑπὲρ αἴσθησιν.

ρλζ΄. Ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι κωφὸς εἰς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, εἶναι κωφὸς εἰς κάθε φωνήν· καθὼς πάλιν ἐκεῖνος ὁποῦ ἀκούει τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὅλους τοὺς ἀκούει, καὶ κανένα δὲν ἀκούει, πάρεξ μόνον ἐκείνους ὁποῦ, μὲ τὴν χάριν τοῦ λόγου, κάνουν τοὺς λόγους αὐτῶν μετὰ λόγου, καὶ οὐδὲ αὐτοὺς ἀκούει, ἀλλὰ τὸν λόγον μόνον ὁποῦ λαλεῖται ἀφώνως μὲ τὴν φωνὴν αὐτῶν.

ρλή. Ὅταν εἶσαι κάτω εἰς τὰ γήϊνα, μὴ ἐρευνᾷς τὰ ἐπάνω, δηλαδὴ τὰ οὐράνια, καὶ πρὸ τοῦ νὰ ἔλθῃς ἐπάνω μὴ περιεργασθῇς τὰ κάτω, διὰ νὰ μὴ γλιστρήσῃς, καὶ ξεπέσῃς ἀπὸ τὰ δύω, ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα ἀπομείνῃς κάτω.

ρλθ΄. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπλούτισε τὸν οὐράνιον θησαυρὸν, τὴν παρουσίαν λέγω, καὶ κατοίκησιν τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ εἶπεν, ἐγὼ καὶ ὁ Πατὴρ ἐλευσόμεθα, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν· οὗτος ἰξεύρει μὲ γνῶσιν ψυχῆς, πόσην χαρὰν ἀπήλαυσε, καὶ πόσον, καὶ ποῖον θησαυρὸν ἔχει μέσα εἰς τὰ βασιλικὰ θησαυροφυλάκια τῆς καρδίας· διότι συνομιλῶντας μὲ τὸν Θεὸν, ὡσὰν φίλος μὲ φίλον, παραστέκεται μὲ παρρησίαν ἔμπροσθεν αὐτοῦ ὁποῦ κατοικεῖ εἰς αὐτὸν μὲ φῶς ἀπρόσιτον.

ρμ΄. Ὅποιος πιστεύει ταῦτα ὁποῦ εἶπα εἶναι μακάριος· ὅποιος ἀγωνίζεται διὰ μέσου πράξεως, καὶ ἀγώνων ἱερῶν νὰ καταλάβῃ τὴν γνῶσιν αὐτῶν, εἶναι τρισμακάριος· ὅποιος ἔφθασε διὰ μέσου γνώσεως, καὶ θεωρίας εἰς τὸ ὕψος ταύτης τῆς καταστάσεως, καὶ ἦλθεν ὡς Υἱὸς πλησίον τοῦ Θεοῦ, εἶναι, διὰ νὰ εἰπῶ τὶ περισσότερον, Ἄγγελος.

ρμά. Καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ στέκεται κοντὰ εἰς τὸ περιγιάλι τῆς θαλάσσης, βλέπει μὲν τὸ ἄπειρον πέλαγος τῶν ὑδάτων, ὅμως δὲν ἠμπορεῖ νὰ καταλάβῃ τὸ τέλος τους, ἀλλὰ βλέπει μέρος τὶ ὀλίγον· τοιουτωτρόπως καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀξιωθῇ νὰ κοιτάξῃ διὰ μέσου θεωρίας εἰς τὸ ἄπειρον πέλαγος τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ ἰδῇ νοερῶς αὐτὸν, βλέπει μὲ τὰ νοερὰ ὄμματα τῆς ψυχῆς του τὸν Θεὸν, καὶ τὸ πέλαγος τῆς δόξης του, ὄχι ὅσον εἶναι, ἀλλ' ὅσον εἶναι δυνατὸν εἰς αὐτόν.

ρμβ΄. Καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ στέκεται κοντὰ εἰς τὴν θάλασσαν, ὄχι μόνον βλέπει αὐτὴν, ἀλλὰ ἐμβαίνει εἰς τὰ ὕδατα αὐτῆς, ὅσον θέλει· τοιουτωτρόπως γίνεται καὶ πνευματικῶς, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ θέλουν ἔρχονται μέσα εἰς τὸ φῶς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐν ταυτῷ θεωροῦν αὐτὸ, καὶ μετέχουν ἀπὸ αὐτὸ μετὰ γνώσεως, ὅσον σπουδάσουν βιασθοῦν διὰ μέσου ἐπιθυμίας.

ρμγ΄. Καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ στέκεται εἰς τὸ περιγιάλι τῆς θαλάσσης, ἕως ὁποῦ εἶναι ἔξω ἀπὸ τὰ νερὰ, ὅλα τὰ βλέπει, καὶ στοχάζεται τὸ πέλαγος τῶν ὑδάτων· ὅταν δὲ ἀρχίσῃ νὰ ἐμβαίνῃ μέσα εἰς τὰ νερὰ, καὶ νὰ βουτᾷ μέσα εἰς αὐτὰ, ὅσον καταβαίνει περισσότερον, τόσον δὲν βλέπει περισσότερον τὰ ἔξω τῶν ὑδάτων· τοιουτωτρόπως καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔγιναν μέτοχοι τοῦ θείου φωτὸς, ὅσον προκόπτουν εἰς γνῶσιν Θεοῦ, τόσον κατὰ ἀναλογίαν ἔρχονται περισσότερον εἰς ἀγνωσίαν.

ρμδ΄. Καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ ἐμβῇ εἰς τὰ νερὰ τῆς θαλάσσης ἕως εἰς τὰ γόνατα, ἢ εἰς τὴν μέσην, βλέπει καθαρὰ ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ἔξω ἀπὸ τὰ νερά· ὅταν δὲ καταβῇ εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ ἔλθῃ ὅλος αὐτὸς ὑποκάτω ἀπὸ τὰ νερὰ,

δὲν ἠμπορεῖ πλέον νὰ βλέπῃ τίποτε ἀπὸ τὰ ἔξω, πάρεξ τοῦτο μόνον ἰξεύρει, πῶς εἶναι ὅλος μέσα εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης· τοιουτωτρόπως ἀκολουθεῖ νὰ γίνεται καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ αὐξάνουν κατὰ προκοπὴν πνευματικὴν ἀναβαίνουν εἰς τελειότητα γνώσεως καὶ θεωρίας.

ρμέ. Ἐκεῖνοι ὁποῦ προκόπτουν εἰς τὴν πνευματικὴν τελειότητα, ὅταν φωτίζωνται κατὰ μέρος, ἤτοι ἐλλάμπωνται μόνον κατὰ τὸν νοῦν, τότε βλέπουν νοερῶς τὴν δόξαν Κυρίου, καὶ διδάσκωνται μυστικῶς ἀπὸ τὴν θείαν χάριν γνῶσιν ἐπάνω εἰς γνῶσιν, ἀναβαίνοντες ἀπὸ τὴν θεωρίαν τῶν ὄντων εἰς τὴν γνῶσιν ὁποῦ εἶναι ὄντως ὑπεράνω ἀπὸ τὰ ὄντα.

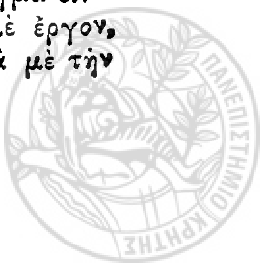
ρμϛ΄. Ἐκεῖνοι ὁποῦ πλησιάζουν εἰς τὴν τελειότητα, καὶ βλέπουν ἀκόμι ὡς ἀπὸ μέρος τὴν ἀπειρίαν, καὶ στοχάζονται τὴν ἀκαταληψίαν ἐκείνων ὁποῦ βλέπουν, θαυμάζουν ἔρχονται εἰς ἔκπληξιν· διότι ὅσον περισσότερον ἔρχονται ἀγνώστως μέσα εἰς τὸ φῶς τῆς γνώσεως, τόσον περισσότερον γνωρίζουν τὴν ἐδικήν τους ἀσθένειαν· καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ φαίνεται τρόπον τινὰ σκοτεινὰ εἰς αὐτούς, καὶ δείχνεται ὡσὰν μέσα εἰς καθρέπτην, καὶ ἐκλάμπει κατὰ μέρος αὐτὸν τὸν νοῦν ὁποῦ νοεῖται, ὅταν εὐδοκήσῃ νὰ φανῇ περισσότερον, καὶ νὰ ἑνωθῇ κατὰ μέθεξιν μὲ αὐτὸν ὁποῦ ἐλλάμπεται, περιλαμβάνωντας μέσα εἰς τὸν ἑαυτόν του ὅλον αὐτὸν, καὶ ὅλος ἐκεῖνος ἀπομείνῃ μέσα εἰς τὸ βάθος τοῦ πνεύματος, ὡσὰν ἐν μέσῳ ἀβύσσου φωτεινῶν ὑδάτων ἀπείρων, τότε ἀνέρχεται ἀνεκδιηγήτως εἰς παντελῆ ἀγνωσίαν, ὡσὰν ὁποῦ ἦλθεν ὑπεράνω ἀπὸ κάθε γνῶσιν.

ρμζ΄. Ὤντας ἁπλοῦς ὁ νοῦς, καὶ μάλιστα γυμνὸς ἀπὸ κάθε ἔννοιαν, καὶ ἐμβαίνωντας μέσα εἰς ἁπλοῦν φῶς Θεοῦ, σκεπαζόμενος ὅλος ἀπὸ αὐτὸ, δὲν ἠμπορεῖ νὰ εὕρῃ τίποτε ἄλλο ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ φῶς, μέσα εἰς τὸ ὁποῖον εἶναι, διὰ νὰ κινηθῇ εἰς τὴν κατανόησιν ἐκείνου, ἀλλὰ μένει μέσα εἰς τὸν βυθὸν τοῦ θείου φωτὸς, μὴ συγχωρούμενος νὰ κοιτάξῃ τελείως ἔξω, καὶ τοῦτο δηλοῖ τὸ « ὁ Θεὸς φῶς ἐστὶ, καὶ φῶς τὸ ἀκρό»τατον, καὶ οὗ γενομένου, πάσης θεωρίας ἀνά»παυσις.»

ρμή. Τότε ὁ ἀεικίνητος νοῦς γίνεται ἀκίνητος, καὶ ἀνέννοιος χωρὶς ἔννοιαν, ὅταν σκεπασθῇ ὅλος ἀπὸ τὸν θεῖον γνόφον, καὶ τὸ φῶς· πλὴν εἶναι εἰς θεωρίαν καὶ αἴσθησιν, καὶ ἀπόλαυσιν τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων, μέσα εἰς τὰ ὁποῖα εὑρίσκεται, διότι ὁ βυθὸς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος δὲν εἶναι ὡσὰν τὸν βυθὸν τῶν ὑδάτων τῆς θαλάσσης, ἀλλ᾽ εἶναι ὕδωρ ζῶν αἰωνίου ζωῆς, ὅτι ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ἐκεῖ εἰς τὸν βυθὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἶναι ἀκατανόητα, καὶ ἀνερμήνευτα, μέσα εἰς τὰ ὁποῖα ἔρχεται ὁ νοῦς, ἀφ᾽ οὗ ἀπεράσῃ ὅλα τὰ βλεπόμενα, καὶ νοούμενα, καὶ μέσα εἰς ἐκεῖνα τὰ ἀκατανόητα μοναχὰ κινεῖται ἀκινήτως, και στρέφεται ὁ νοῦς, ζῶν ὑπὲρ ζωὴν ἐν ζωῇ, ὤντας φῶς μέσα εἰς φῶς, καὶ ὄχι φῶς ὅσον τὸ καθ᾽ ἑαυτόν· διότι τότε βλέπει ὄχι τὸν ἑαυτόν του, ἀλλὰ ἐκεῖνον ὁποῦ εἶναι ὑπεράνω ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του, καὶ ἀλλοιούμενος κατὰ τὴν ἔννοιαν ἀπὸ τὴν ἐκεῖθεν δόξαν, δὲν γνωρίζει ὅλον τὸν ἑαυτόν του.

ρμθ΄. Ἐκεῖνος ὁποῦ φθάσῃ εἰς μέτρα τελειότητος εἶναι νεκρὸς, καὶ οὐ νεκρὸς, ζῶντας πλέον κατὰ Θεὸν μαζὴ μὲ τὸν ὁποῖον εἶναι, ὡσὰν ὁποῦ δὲν ζῇ πλέον κατὰ τὸν ἑαυτόν του, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος, «ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστὸς, τυφλὸς καὶ οὐ τυφλὸς, ὡσὰν ὁποῦ δὲν βλέπει φυσικὰ, ἐπειδὴ ἔγινεν ἀνώτερος ἀπὸ κάθε φυσικὴν ὅρασιν, διατὶ ἔλαβε καινούρια μάτια, καὶ καλλίτερα ἀσυγκρίτως ἀπὸ τὰ μάτια τῆς φύσεως, καὶ βλέπει ὑπεράνω ἀπὸ τὴν φύσιν· ἀνενέργητος καὶ ἀκίνητος, ὡσὰν ὁποῦ ἐπλήρωσε κάθε ἐνέργειαν ἐδικήν του· ἀνέννοιος, ὡσὰν ὁποῦ ἔγινεν ἕνα μὲ ἐκεῖνον ὁποῦ εἶναι ὑπεράνω ἀπὸ κάθε ἔννοιαν, καὶ κατέπαυσεν ἐκεῖ ὁποῦ δὲν εἶναι ἐνέργεια νοός· ἤτοι κίνησις νοὸς τελείως εἰς ἐνθύμησιν, ἢ λογισμὸν ἢ ἔννοιαν, διότι δὲν δύναται νὰ κατανοῇ, καὶ νὰ μανθάνῃ τὰ ἀκατανόητα, καὶ ἀμήχανα, καὶ τρόπον τινὰ ἐπαναπαύεται εἰς αὐτὰ ἀνάπαυσιν, ἐκείνην τὴν ἀκινησίαν τῆς μακαρίας ἀναισθησίας, δηλονότι ἀπεριέργως ἐντρυφῶν μὲ αἴσθησιν βεβαίαν τὰ ἀνερμήνευτα ἀγαθά.

ρν΄. Ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἐκαταξιώθῃ νὰ φθάσῃ εἰς τοιοῦτον μέτρον τελειότητος, καὶ νὰ ἀποκτήσῃ τὰ τοιαῦτα ἀγαθὰ, ἂς κατηγορῇ τὸν ἑαυτὸν του μόνον, καὶ ἂς μὴ λέγῃ προφασιζόμενος ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀδύνατον, ἢ ὅτι γίνεται ἡ τελειότης, ὅμως ἀγνώστως χωρὶς νὰ τὸν γνωρίζομεν, ἀλλὰ πληροφορούμενος ἀπὸ τὰς θείας γραφὰς, ἂς γνωρίζῃ, ὅτι τὸ μὲν πρᾶγμα εἶναι δυνατὸν καὶ ἀληθὲς, μὲ τὸ νὰ γίνεται μὲ ἔργον, καὶ ἐνεργεῖται γνωστῶς ἐν γνώσει, ἀλλὰ μὲ τὴν

ἔλλειψιν καὶ ἀργίαν τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ, κάθε ἕνας αὐτὸς ὁ ἴδιος ὑστερεῖ τὸν ἑαυτόν του ἀπὸ τὰ τοιαῦτα ἀγαθὰ κατὰ ἀναλογίαν.

ρνά. Ὁ Θεὸς ἐξ ἀρχῆς δύω κόσμους ἔκαμεν ὁρατὸν, καὶ ἀόρατον, καὶ ἕνα βασιλέα τῶν ὁρατῶν ὁποῦ βαστάζει εἰς τὸν ἑαυτόν του τοὺς χαρακτῆρας τὰ σημεῖα τῶν δύω κόσμων κατὰ τὸ ὁρώμενον δηλαδὴ καὶ κατὰ τὸ νοούμενον, κατὰ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα· εἰς τοὺς ὁποίους λάμπουν ἁρμοδίως καὶ δύω ἥλιοι· οὗτος ὁ αἰσθητὸς, καὶ ἄλλος ὁ νοητός· καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ εἶναι εἰς τὰ ὁρατὰ, καὶ αἰσθητὰ ἥλιος, τοῦτο εἶναι καὶ εἰς τὰ ἀόρατα, καὶ νοητὰ Θεὸς, διότι καὶ εἶναι καὶ λέγεται ἥλιος τῆς δικαιοσύνης· λοιπὸν ὁ αἰσθητὸς κόσμος, καὶ ὅσα εἶναι μέσα εἰς αὐτὸν ὅλα φωτίζονται ἀπὸ τὸν αἰσθητὸν τοῦτον, καὶ ὁρώμενον ἥλιον· ὁ δὲ νοητὸς κόσμος, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι μέσα εἰς αὐτὸν καταλάμπονται, καὶ λαμπρύνονται ἀπὸ τὸν νοητὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης· λοιπὸν καὶ τὰ αἰσθητὰ ἀπὸ τὸν αἰσθητὸν ἥλιον, καὶ τὰ νοητὰ ἀπὸ τὸν νοητὸν καταφωτίζονται διῃρημένως χωριστὰ ἕνα ἀπὸ τὸ ἄλλο, μὲ τὸ νὰ μὴν ἔχουν παντελῶς ἀναμεταξύ τους καμμίαν ἕνωσιν, ἢ γνῶσιν, ἢ κοινωνίαν, μήτε τὰ νοητὰ μὲ τὰ αἰσθητὰ, μήτε τὰ αἰσθητὰ μὲ τὰ νοητά.

ρνβ'. Ἀπὸ ὅλα τὰ ὁρατὰ καὶ νοητὰ μόνος ὁ ἄνθρωπος ἐκτίσθη ἀπὸ τὸν Θεὸν διπλοῦς, ὁποῦ ἔχει σῶμα μὲν συνιστάμενον ἐκ τεσσάρων στοιχείων, καὶ αἴσθησιν, καὶ πνοήν· ψυχὴν δὲ νοερὰν, καὶ ἄϋλον, καὶ ἀσώματον ἑνωμένην ἀρρήτως, καὶ ἀνεξιχνιάστως, καὶ συγκεκραμένην ἀνακατωμένην ἀσμίκτως, καὶ ἀσυγχύτως μὲ αὐτὰ τοῦ σώματος· ταῦτα δὲ εἶναι ἕνας ἄνθρωπος· ζῶον θνητὸν καὶ ἀθάνατον· ὁρατὸν καὶ ἀόρατον· αἰσθητὸν καὶ νοητόν· ἐποπτικὸν τῆς ὁρωμένης κτίσεως, καὶ γνωστικὸν τῆς νοουμένης· καθὼς λοιπὸν οἱ δύω ἥλιοι διαμερίζονται κατὰ τὰς ἐνεργείας εἰς τοὺς δύω κόσμους, ἔτζι διαμερίζονται καὶ εἰς τὸν ἕνα ἄνθρωπον· διότι ὁ ἕνας περιλάμπει τὸ σῶμα, καὶ ὁ ἄλλος τὴν ψυχὴν, καὶ κάθε ἕνας μεταδίδει, ἢ πλουσίως, ἢ ἐνδεῶς ἀπὸ τὴν μέθεξιν τοῦ ἐδικοῦ του φωτὸς εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ καταλάμπεται ἀπὸ αὐτὸν, καθὼς δύναται νὰ τὴν δεχθῇ.

ρνγ'. Ὁ αἰσθητὸς Ἥλιος θεωρεῖται, δὲν θεωρεῖ· ὁ νοητὸς καὶ θεωρεῖται ἀπὸ τοὺς ἀξίους, καὶ βλέπει ὅλους μάλιστα ἐκείνους ὁποῦ τὸν βλέπουν· ὁ αἰσθητὸς δὲν λαλεῖ, οὐδὲ δίδει εἰς κανένα νὰ λαλῇ· ὁ νοητὸς καὶ λαλεῖ εἰς τοὺς φίλους του, καὶ χαρίζει εἰς ὅλους τὸ νὰ λαλοῦν· ὁ αἰσθητὸς ὅταν λάμψῃ εἰς τὸν αἰσθητὸν κῆπον, ξηραίνει μόνον μὲ τὴν θερμότητα τῶν ἀκτίνων του τὸ ὑγρὸν τῆς γῆς, ὅμως δὲν πιαίνει δὲν παχαίνει δὲν τρέφει τὰ φυτὰ, καὶ τὰ σπέρματα· ὁ νοητὸς ὅταν φανῇ εἰς τὴν ψυχὴν κάνει καὶ τὰ δύω· ξηραίνει τὴν ὑγρότητα τῶν παθῶν, καὶ καθαρίζει τὴν ἀσχημάδα καὶ δυσωδίαν ὁποῦ προέρχεται ἀπὸ αὐτὰ, καὶ δίδει εἰς τὴν νοερὰν γῆν τῆς ψυχῆς πιότητα, δηλαδὴ θείαν χάριν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ποτιζόμενα τὰ φυτὰ τῶν ἀρετῶν, κατ' ὀλίγον ὀλίγον τρέφονται.

ρνδ'. Ὁ αἰσθητὸς Ἥλιος ἀνατέλλει, καὶ φωτίζει τὸν αἰσθητὸν κόσμον, καὶ ὅλα τὰ ἐν αὐτῷ, ἀνθρώπους, θηρία, καὶ εἴτι ἄλλο, εἰς τὰ ὁποῖα ἁπλώνει ἐξίσου καὶ τὸ φῶς· βασιλεύει δὲ, κρύπτεται πάλιν, καὶ ἀφίνει σκοτεινὸν τὸν τόπον ὁποῦ ἔλαμπεν· ὁ νοητὸς ἔλαμπε, καὶ λάμπει πάντοτε, χωρούμενος ἀχωρήτως ὅλος μέσα εἰς ὅλον τὸ πᾶν, ἀπὸ δὲ τὰ κτίσματά του εἶναι κεχωρισμένος, καὶ ξεχωρίζεται ἀχωρίστως ἀπὸ ταῦτα ὅλως δι' ὅλου· ὤντας ὅλος μέσα εἰς ὅλον τὸ πᾶν, καὶ μὴν ὤντας ὅλος πουθενὰ εἰς ὅλα τὰ ὁρώμενα κτίσματα· καὶ ὅλος εἶναι μέσα εἰς αὐτά· ὅλος μέσα εἰς τὰ ὁρατὰ, καὶ ὅλος εἰς τὰ ἀόρατα, καὶ ὅλος εἶναι παρὼν ὁλοῦθεν, καὶ ὅλος δὲν εἶναι παντελῶς πουθενά.

ρνέ. Ὁ Χριστὸς εἶναι ἀρχὴ καὶ μεσότης, καὶ τελειότης· διατὶ ὁ Χριστὸς ὁποῦ εἶναι εἰς τοὺς πρώτους, εἶναι καὶ εἰς τοὺς μέσους, καὶ εἰς τοὺς ὑστερινοὺς, καὶ καθὼς εἶναι εἰς τοὺς πρώτους, εἶναι καὶ εἰς ὅλους· ἐπειδὴ εἰς αὐτὸν δὲν εἶναι καμμία διαφορὰ ἀναμεταξὺ εἰς τούτους καθὼς δὲν διαφέρει κοντὰ εἰς αὐτὸν οὐδὲ βάρβαρος, οὐ σκύθης, οὐχ ἕλλην, οὐχ Ἰουδαῖος, ἀλλὰ τὰ πάντα, καὶ ἐν πᾶσι Χριστός.

ρνς'. Ἡ Ἁγία ἀγάπη ὁποῦ διαπερνᾷ διὰ μέσου ὅλων, ἀπὸ τοὺς πρώτους, ἕως εἰς τοὺς ἐσχάτους, ὡσὰν ἀπὸ κεφαλὴν ἕως εἰς πέδας συγκρατεῖ ὅλους· ὅλους συγκολλᾷ, συνδένει, συνενώνει μὲ τὸν ἑαυτόν της, καὶ τοὺς κάνει στερεοὺς, καὶ ἀδιαλύτους, καὶ γνωριζομένη, δείχνεται εἰς κάθε ἕνα ἀπὸ αὐτοὺς μία καὶ ἡ αὐτὴ, ἡ ὁποία εἶναι ὁ Θεὸς, μὲ τὸν ὁποῖον, καὶ οἱ ἔσχατοι γίνονται πρῶτοι, καὶ οἱ πρῶτοι ὡς οἱ ἔσχατοι.

ρνζ'. Καθὼς τὰ νοερὰ τάγματα τῶν οὐρανίων δυνάμεων ἐλλάμπονται κατὰ τάξιν ἀπὸ τὸν Θεόν, μὲ τὸ νὰ διαπερνᾷ ἡ θεϊκὴ φωτοχυσία ἀπὸ τὴν πρώτην ταξιαρχίαν εἰς τὴν δευτέραν, καὶ ἀπὸ ταύτην εἰς τὴν ἄλλην, καὶ καθεξῆς εἰς ὅλας· τοιουτωτρόπως καὶ οἱ Ἅγιοι ἐλλαμπόμενοι ἀπὸ τοὺς Ἁγίους Ἀγγέλους, συνδενόμενοι καὶ συνενωνόμενοι μὲ τὸν σύνδεσμον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, γίνονται ἰσότιμοι μὲ αὐτούς, και παρόμοιοι· διατὶ οἱ Ἅγιοι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔρχονται κατὰ γενεὰν καὶ γενεάν, ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν ὕστερα ἀπὸ τοὺς Ἁγίους ὁποῦ ἐπρόλαβαν ἦσαν προτήτερα, καὶ διὰ μέσου τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ προσκολλῶνται μὲ τούτους, δηλαδὴ τοὺς προτερινούς, λαμβάνοντες κατὰ μετοχὴν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, ἐκλάμπονται παρόμοια μὲ ἐκείνους, καὶ γίνονται ὡσὰν μία χρυσῆ ἁλυσσίδα, ὄντες κάθε ἕνας ἀπὸ τούτους ἕνας κύκλος τῆς ἁλυσσίδας, καὶ συνδενόμενος κάθε ἕνας μὲ τὸν προτήτερον διὰ μέσου τῆς πίστεως, τῶν καλῶν ἔργων, καὶ τῆς ἀγάπης, ὥστε αὐτοὶ νὰ εἶναι, καὶ νὰ γίνωνται μία σειρὰ μαζὴ μὲ τὸν ἕνα Θεὸν μὴ δυναμένη νὰ διαλυθῇ ὀγλίγωρα.

ρνη'. Ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ὀρέγεται μὲ ἀγάπην, καὶ μεγάλην ἐπιθυμίαν διὰ μέσου ταπεινοφροσύνης νὰ ἑνωθῇ μὲ τὸν ὁλοϋστερινὸν ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἁγίους, ἀλλ' ἔχει παραμικρὰν ἀπιστίαν εἰς αὐτόν, δὲν θέλει ἑνωθῇ ποτέ, οὐδὲ θέλει βαλθῇ εἰς τὴν τάξιν τῶν πρώτων, καὶ προλαβόντων Ἁγίων μαζὴ μὲ αὐτόν, ἀγκαλὰ καὶ τοῦ φαίνεται πῶς ἔχει ὅλην τὴν πίστιν, καὶ ὅλην τὴν ἀγάπην εἰς τὸν Θεόν, καὶ εἰς ὅλους τοὺς Ἁγίους· διατὶ θέλει ἐκβαλθῇ ἔξω ἀπὸ αὐτούς, ὡσὰν ὁποῦ δὲν ἐκαταδέχθη διὰ ταπεινοφροσύνης νὰ σταθῇ εἰς τὸν τόπον ὁποῦ ἐδιωρίσθη πρὸ αἰώνων ἀπὸ τὸν Θεόν, καὶ νὰ ἑνωθῇ μὲ τὸν Ἅγιον ἐκεῖνον, ὁποῦ εἶναι προωρισμένον ἀπὸ τὸν Θεόν.

ρνθ'. Ὅσον θελήσῃ νὰ γνωρισθῇ ἀπὸ ἡμᾶς ὁ Θεός, τόσον ἀποκαλύπτεται, καὶ ὅσον ἀποκαλυφθῇ τόσον βλέπεται, καὶ γνωρίζεται ἀπὸ τοὺς ἀξίους· ὅμως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἰδῇ τινάς, ἢ νὰ πάθῃ κανένα τοιοῦτον, ἐὰν δὲν ἑνωθῇ προτήτερα μὲ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἀφ' οὗ ἀποκτήσῃ μὲ κόπους καὶ ἱδρῶτας καρδίαν καθαράν, καὶ ἁπλῆν καὶ συντετριμμένην.

ρξ'. Καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ διηγεῖται τὰ τῆς ρητορικῆς, καὶ φιλοσοφίας εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ διδάσκεται νὰ συλλαβίζῃ τὰ γράμματα, ὄχι μόνον δὲν θέλει τὸν ὠφελήσει, ἀλλὰ καὶ θέλει τὸν κάμῃ μάλιστα νὰ καταφρονήσῃ, καὶ νὰ ἀλησμονήσῃ ἐκεῖνα ὁποῦ ἄρχισε νὰ μανθάνῃ, μὲ τὸ νὰ μὴ χωρῇ ὁ νοῦς του τελείως τὸ νόημα τῶν λεγομένων· τοιουτωτρόπως καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ λέγει τὰ περὶ τελειότητος εἰς τοὺς ἀρχαρίους, καὶ μάλιστα εἰς τοὺς πλέον ὀκνηρούς, ὄχι μόνον δὲν θέλει τοὺς ὠφελήσῃ τίποτε, ἀλλὰ καὶ θέλει τοὺς κάμῃ νὰ γυρίσουν εἰς τὰ ὀπίσω· διατὶ ὅταν κοιτάξουν εἰς τὸ ὕψος τῆς ἀρετῆς, καὶ συλλογισθοῦν πόσον εἶναι μακρὰν ἀπὸ τὴν κορυφὴν αὐτῆς, νομίζοντες πῶς εἶναι ἀδύνατον εἰς αὐτοὺς νὰ ἀναβοῦν εἰς τὸ ἄκρον τῆς ἀρετῆς, θέλει καταφρονήσουν καὶ ἐκεῖνα τὰ ὀλίγα καλὰ ὁποῦ ἄρχισαν νὰ κάνουν κατὰ μέρος, ὡς ἀνωφελῆ, καὶ θέλει βυθισθοῦν εἰς ἀπελπισίαν.

ρξα'. Ἐκεῖνοι ὁποῦ κρατοῦνται, καὶ βασιλεύονται ἀπὸ τὰ πάθη ὅταν ἀκούσουν, ὅτι ὁ κατὰ Θεὸν τέλειος νομίζει τὸν ἑαυτόν του πλέον ἀκάθαρτον ἀπὸ κάθε ἄνθρωπον, καὶ ζῶον, καὶ θηρίον· ὁ ὁποῖος καὶ ἀτιμαζόμενος χαίρεται, καὶ κακολογούμενος εὐλογεῖ ἐπαινεῖ, καὶ διωκόμενος ὑπομένει, καὶ παρακαλεῖ τὸν Θεὸν μὲ δάκρυα, καὶ λύπην καρδίας διὰ τοὺς ἐχθρούς του, ἐν πρώτοις μὲν δὲν τὰ πιστεύουν, θέλοντες νὰ συστήσουν τὸν ἑαυτόν τους πῶς εἶναι ὅμοιοι μὲ ἐκείνους· ἔπειτα ἐλεγχόμενοι ἀπὸ τὰς θείας γραφάς, καὶ ἀνατρεπόμενοι ἀπὸ τοὺς Ἁγίους ὁποῦ ἔδειξαν ταῦτα μὲ τὸ ἔργον, ὁμολογοῦν πῶς δὲν ἠμποροῦν νὰ φθάσουν εἰς ταῦτα τὰ μέτρα· ὅταν δὲ ἀκούσουν ὅτι καὶ χωρὶς νὰ κάμουν ταῦτα, εἶναι ἀδύνατον νὰ σωθοῦν, τότε μὴ θέλοντες νὰ ξεκκόψουν ἀπὸ τὸ κακόν, καὶ νὰ μετανοήσουν εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ ἥμαρτον, ἀπελπίζονται.

ρξβ'. Ἐκεῖ ὁποῦ εἶναι βαθεία ταπείνωσις, ἐκεῖ εἶναι καὶ δάκρυον πλουσιοπάροχον· ἐκεῖ δὲ ὁποῦ εἶναι ταῦτα, εἶναι καὶ ἡ παρουσία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· ὅταν δὲ ἔλθῃ ἡ χάρις τοῦ προσκυνητοῦ Πνεύματος, γίνεται κάθε καθαρότης καὶ ἁγιωσύνη εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ ἐνεργεῖται ἀπὸ αὐτό· καὶ βλέπει τὸν Θεόν, καὶ ὁ Θεὸς ἐπιβλέπει εἰς αὐτόν· διότι λέγει ὁ Κύριος, ἐπὶ τίνα ἐπιβλέψω, ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὸν πρᾶον, καὶ ἡσύχιον, καὶ τρέμοντά μου τοὺς λόγους.

ρξγ'. Ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ νικήσῃ τὰ πάθη, ὅμως ὄχι νὰ τὰ ξεριζώσῃ τελείως· καὶ ἔλαβεν ἐξουσίαν νὰ μὴ κάμῃ τὸ κακόν· ὄχι ὅμως

καὶ νὰ μὴ τὸ ἐνθυμῆται· εὐσέβεια δὲ εἶναι ὄχι μόνον τὸ νὰ κάμῃ τὸ καλὸν, ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ μὴ λογίζεται πονηρά· λοιπὸν ὅποιος λογίζεται πονηρὰ, δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀποκτήσῃ καρδίαν καθαρὰν ὁποῦ μολύνεται ἀπὸ τὰ πονηρὰ, καθὼς μολύνεται ὁ καθρέπτης ἀπὸ πηλόν;

ρξδ'. Τοῦτο νομίζω πῶς εἶναι καρδία καθαρὰ, ὄχι μόνον τὸ νὰ μὴν ἐνοχλῆται ἀπὸ κἀνένα πάθος, ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ μὴν ἐννοῇ κἀνένα πονηρὸν, ἢ κοσμικὸν καὶ ὅταν βουληθῇ τινάς· ἀλλὰ νὰ ἔχῃ εἰς τὸν ἑαυτόν του μόνην τὴν ἐνθύμησιν τοῦ Θεοῦ μὲ ἀκράτητον ἔρωτα· διότι τὸ μάτι τῆς ψυχῆς, ὁ νοῦς, ὅταν δὲν εἶναι κἀνένα ἄλλο πρᾶγμα ἀνάμεσα εἰς τὴν θεωρίαν, βλέπει καθαρὰ μὲ φῶς καθαρὸν τὸν Θεόν.

ρξέ. Τοῦτο λέγω πῶς εἶναι ἀπάθεια, ὄχι μόνον τὸ νὰ ξεμακρύνῃ ἀπὸ τὴν πρᾶξιν τὴν ἐνέργειαν τῶν παθῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ ἀποξενωθῇ ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τους· καὶ οὐδὲ τοῦτο μόνον· ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ ξεγυμνωθῇ ὁ νοῦς ἀπὸ τὴν ἔννοιάν τους, διὰ νὰ ὑψώνεται ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν, ὅταν θέλῃ, εὐγαίνωντας ἔξω ἀπὸ ὅλα τὰ ὁρατὰ, καὶ αἰσθητά· ὡσὰν νὰ κλείωνται ἔξω ἡ αἴσθησες, καὶ ὁ νοῦς νὰ διατρίβῃ μέσα εἰς τὰ ὑπεράνω αἰσθήσεως, ἔχωντας μαζῆ του δυνάμει καὶ τὰς αἰσθήσεις, καθὼς ἔχει ὁ ἀετὸς τὰς ἐδικάς του πτέρυγας.

ρξς'. Οὔτε νοῦς χωρὶς αἰσθήσεις δείχνει τὰς ἐνεργεας του, οὔτε αἴσθησις χωρὶς νοῦν.

ρξζ'. Καρδία καθαρὰ εἶναι, καὶ λέγεται ἐκείνη ὁποῦ δὲν εὑρίσκει μέσα της καμμίαν ἔννοιαν, ἢ κοσμικὸν λογισμόν· ἐκείνη ὁποῦ εἶναι προσηλωμένη, καὶ ἑνωμένη τοιουτωτρόπως μὲ τὸν Θεὸν, ὥστε νὰ μὴν ἐνθυμῆται μήτε τὰ λυπηρὰ τοῦ κόσμου, μήτε τὰ χαροποιὰ, ἀλλὰ νὰ διατρίβῃ ἐν θεωρίᾳ, ἕως τρίτου οὐρανοῦ, καὶ νὰ ἁρπάζεται εἰς παράδεισον, καὶ νὰ βλέπῃ τοὺς ἀρραβῶνας τῶν καλῶν ὁποῦ ὑπεσχέθησαν εἰς τοὺς Ἁγίους, καὶ ἀπὸ ἐκείνους νὰ ἀπεικάζῃ νὰ στοχάζεται, ὅσον εἶναι δυνατὸν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, αὐτὰ τὰ αἰώνια ἀγαθά· τοῦτο εἶναι ἐν ἀληθείᾳ σημεῖον καθαρᾶς καρδίας, καὶ γνώρισμα βέβαιον, μὲ τὸ ὁποῖον γνωρίζει τινὰς τὰ μέτρα τῆς καθαρότητος, καὶ βλέπει τὸν ἑαυτόν του ὡσὰν μέσα εἰς καθρέπτην.

ρξή. Καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι ἔξω ἀπὸ τὸ σπῆτι, δὲν βλέπει ἐκείνους ὁποῦ εἶναι κλεισμένοι μέσα, ἔτζι καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι σταυρωμένος, νεκρωμένος κατὰ τὸν κόσμον, δὲν ἔχει καμμίαν αἴσθησιν εἰς τὰ πράγματα τοῦ κόσμου.

ρξθ'. Καθὼς τὸ νεκρὸν σῶμα δὲν ἔχει καμμίας λογῆς αἴσθησιν, οὔτε εἰς τὰ ζωντανὰ σώματα, οὔτε εἰς τὰ νεκρὰ ὁποῦ κείττονται μαζῆ του· ἔτζι καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ εὐγῆκεν ἔξω ἀπὸ τὸν κόσμον μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ εἶναι μαζῆ μὲ τὸν Θεὸν, δὲν ἔχει αἴσθησιν εἰς τὸν κόσμον, ἢ προσπάθειαν εἰς τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, ἀγκαλὰ καὶ εἶναι ὑποκείμενος εἰς τὰς χρείας τοῦ σώματος.

ρό. Γίνεται θάνατος προτήτερα ἀπὸ τὸν φυσικὸν θάνατον, καὶ πρὶν τῆς ἀναστάσεως τῶν σωμάτων γίνεται ἀνάστασις ψυχῶν μὲ ἔργον, καὶ δοκιμὴν, καὶ δύναμιν, καὶ ἀλήθειαν· διότι ὅταν τὸ θνητὸν φρόνημα ἐξαφανίζεται ἀπὸ τὸν ἀθάνατον νοῦν, καὶ ἡ νεκρότης ἀποδιώχνεται ἀπὸ τὴν ζωὴν, τότε ἡ ψυχὴ ὡσὰν ὁποῦ ἀναστήθη ἐκ νεκρῶν, βλέπει καθαρα τὸν ἑαυτόν της, καθὼς ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀσυκωθοῦν ἀπὸ ὕπνον βλέπουν τὸν ἑαυτόν τους, καὶ γνωρίζει ἐν ἀληθείᾳ τὸν Θεὸν ὁποῦ τὴν ἀνέστησε· τὸν ὁποῖον ἐννοοῦσα, καὶ εὐχαριστοῦσα εὐγαίνει ἔξω ἀπὸ τὰς αἰσθήσεις, καὶ ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον, γεμάτη ἀπὸ ἀνεκλάλητον ἡδονὴν, καὶ μὲ αὐτὸ καταπαύει κάθε νοερὰν της κίνησιν.

ροά. Ἄλλα μὲν εἰσφέρονται ἀπὸ ἡμᾶς, καὶ ἄλλα δίδονται εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τὸν Θεόν· ἐπειδὴ ὅσον καθαιρόμεθα διὰ μέσου τῶν ἐδικῶν μας πόνων, καὶ ἱδρώτων ἱερῶν, τόσον λαμπρυνόμεθα διὰ τοῦ θείου φωτὸς τῆς κατανύξεως· καὶ ὅσον λαμπρυνόμεθα μὲ τὸ θεῖον φῶς, τόσον καθαριζόμεθα μὲ τὰ ἐδικά μας δάκρυα, φέροντες ἀπὸ λόγου μας τὰ δάκρυα, καὶ ἀντὶ ἐκείνων λαμβάνοντες ἀπὸ τὸν Θεὸν το φῶς τῆς κατανύξεως.

ροβ'. Πολλοὶ εἰσφέροντες τὰ ἐδικά τους, δὲν ἔλαβαν κατὰ τὸ συνειθισμένον ἐκεῖνα ὁποῦ δίδονται ἀπὸ τὸν Θεόν· καὶ τοῦτο εἶναι φανερὸν ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ ἔκαμαν, καὶ ἔπαθαν ὁ Κάϊν, καὶ ὁ Ἡσαῦ· διότι ἀνίσως τινὰς δὲν προσφέρῃ μὲ ὀρθὸν λογισμὸν, καὶ μὲ γνώμην εὐσεβῆ, καὶ μὲ θερμὴν πίστιν, καὶ μὲ ταπεινοφροσύνην πολλὴν τὰ ἐδικά του, δὲν εἶναι δυνατὸν να ἐπιβλέψῃ εἰς αὐτὸν ὁ Θεὸς, καὶ νὰ δεχθῇ τὰ προσφερόμενα, καὶ ἐὰν δὲν δεχθῇ ταῦτα, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ δώσῃ ἀντὶ ἐκείνων τὰ παρ᾽ ἑαυτοῦ διδόμενα.

ρογ'. Νεκρὸς εἶναι εἰς τοὺς Ἁγίους ὁ κόσμος,

καὶ οἱ ἄνθρωποι τοῦ κόσμου· ὅθεν βλέποντες δὲν βλέπουν τὰ καλά τους ἔργα, καὶ ἀκούοντες δὲν ἠμποροῦν καθόλου νὰ καταλαμβάνουν τοὺς θείους λόγους ὁποῦ λέγονται ἀπὸ αὐτοὺς μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· ἀλλ' οὐδὲ οἱ Πνευματικοὶ, καὶ Ἅγιοι ἄνδρες δύνανται νὰ ἰδοῦν τὰ πονηρὰ ἔργα τῶν κοσμικῶν, καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων, ἢ νὰ καταλάβουν τοὺς ἐμπαθεῖς λόγους τους, ἀλλὰ βλέποντες καὶ οὗτοι δὲν βλέπουν τὰ ἐν κόσμῳ, καὶ ἀκούοντες τὰ τῶν κοσμικῶν, εὑρίσκονται εἰς τοιαύτην θείαν κατάστασιν, καὶ διάθεσιν ὡσὰν νὰ μὴ τὰ ἀκούουν μὲ τὴν αἴσθησιν· καὶ τοιουτωτρόπως δὲν γίνεται εἰς αὐτοὺς καμμία κοινωνία μὲ τὰ τῶν κοσμικῶν, ἢ εἰς ἐκείνους μὲ τὰ Πνευματικά.

ροδ'. Καθὼς εἶναι φανερὸς ὁ χωρισμὸς τοῦ φωτὸς, καὶ τοῦ σκότους, καὶ ἡ σμίξις τούτων ἀδύνατος· ποία γὰρ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; ἢ ποία μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου; τοιουτωτρόπως καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἔχουν Πνεῦμα Ἅγιον, καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ δὲν ἔχουν, τόσος εἶναι ὁ χωρισμὸς ἀναμεταξύ τους τοῦ ἑνὸς ἀπὸ τὸν ἄλλον· ἐπειδὴ οἱ μὲν πνευματοφόροι ἔχουν τὸ πολίτευμα ἐπάνω εἰς τὸν οὐρανὸν, γενόμενοι πλέον ἐξ ἀνθρώπων Ἄγγελοι· οἱ δὲ ἄλλοι κάθηνται ἀκόμι μέσα εἰς τὸ σκότος τὸ προγονικὸν, καὶ εἰς τὸν ἴσκιον τοῦ θανάτου, προσηλωμένοι εἰς τὴν γῆν, καὶ εἰς τὰ γήϊνα· καὶ ἐκεῖνοι μὲν περιλάμπονται μὲ τὸ νοητὸν, καὶ ἀνέσπερον φῶς, οὗτοι δὲ μὲ τὸ αἰσθητὸν μόνον· καὶ ἐκεῖνοι μὲν βλέπουν καὶ τὸν ἑαυτόν τους, καὶ τοὺς πλησίον, οὗτοι δὲ βλέποντες κάθε ἡμέραν, καὶ τὸν ἑαυτόν τους, καὶ τοὺς πλησίον, ὁποῦ ἀποθαίνουν θάνατον ψυχικὸν, δὲν τὸ γνωρίζουν, οὐδὲ πιστεύουν, ὅτι εἶναι ἀνάστασις νεκρῶν, καὶ κρίσις, καὶ ἀνταπόδοσις εἰς κάθε ἕνα κατὰ τὰ ἔργα του.

ροε. Εἰ μὲν εἶναι εἰς ἐσὲ Πνεῦμα Ἅγιον, θέλει τὸ γνωρίσεις ἐξάπαντος ἀπὸ τὰς ἐνεργείας του ὁποῦ γίνονται εἰς ἐσέ· καθὼς λέγει δι' αὐτὸ ὁ θεῖος Παῦλος· ὅπου Πνεῦμα Κυρίου, ἐκεῖ ἐλευθερία· καὶ ὅτι τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν δι' ἁμαρτίαν, τὸ Πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην· καὶ ὅτι, οἱ τοῦ Χριστοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις· διότι ὅσοι ἐβαπτίσθησαν ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, εἶναι ἐνδυμένοι ὅλον τὸν Χριστὸν, καὶ Υἱοὶ φωτὸς, καὶ περιπατοῦν μὲ φῶς ἀνέσπερον, καὶ βλέποντες τὸν κόσμον δὲν βλέπουσι, καὶ ἀκούοντες τὰ τοῦ κόσμου δὲν ἀκούουσι· ὅτι καθὼς εἶναι γραμμένον διὰ τοὺς σαρκικοὺς ἀνθρώπους, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσι, καὶ ἀκούοντες περὶ θείων πραγμάτων δὲν καταλαμβάνουσι, οὐδὲ δύνανται νὰ χωροῦν τὰ τοῦ πνεύματος, μωρία γὰρ αὐτοῖς εἰσί· τοιουτωτρόπως θέλει νοήσεις καὶ διὰ ἐκείνους ὁποῦ ἔχουν μέσα τους Πνεῦμα Ἅγιον, ὅτι φοροῦν σῶμα, ἀμὴ δὲν εἶναι μὲ σάρκα· διότι λέγει, ὑμεῖς οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκὶ, ἀλλ' ἐν Πνεύματι, εἴπερ Πνεῦμα Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν· εἶναι νεκροὶ εἰς τὸν κόσμον, καὶ ὁ κόσμος νεκρὸς εἰς αὐτούς· ἐμοὶ γὰρ, φησὶ, κόσμος ἐσταύρωται, κἀγὼ τῷ κόσμῳ.

ρος'. Ἐπειδὴ εἶναι διπλοῦς ὁ ἄνθρωπος, ἔχωντας τὴν σύστασιν ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος, ἔγινε καὶ ὁ κόσμος διπλοῦς, ὁρατὸς, καὶ ἀόρατος παρόμοιος μὲ αὐτὸν, καὶ εἰς κάθε ἕνα ἀπὸ τούτους ἐξεχωρίσθησαν ἁρμοδίως τὰ ἔργα, καὶ αἱ φροντίδες τῶν ἔργων· ὅθεν καὶ διὰ τὰς ὄψεις, καὶ ὀνείρατα τοῦτο ἐνόμισα πῶς εἶναι ἀληθινόν· ὅτι εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ καταγίνεται, καὶ διατρίβει ἡ ψυχὴ, εἰς ταῦτα ματαιώνεται διατρίβει ματαίως, ἢ ἐμφιλοσοφεῖ καὶ εἰς τὸν ὕπνον· διατὶ ἢ φροντίζουσα διὰ ἀνθρώπινα πράγματα, διατρίβει ματαίως εἰς αὐτὰ μὲ τὰ ὀνείρατα, ἢ ἐμμελετῶσα περὶ θείων, καὶ οὐρανίων, εἰσέρχεται εἰς ὄψεις κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ ὕπνου, ἢ ἐμφιλοσοφεῖ εἰς ὁράσεις κατὰ τὸν Προφήτην· καὶ οἱ νεανίσκοι αὐτῶν ὁράσεις ὄψονται· καὶ δὲν ἐξαπατᾶται μὲ ψευδῆ ὀνείρατα, ἀλλὰ κοιτάζει εἰς ἀληθείας, καὶ πιστώνεται μὲ ἀποκάλυψες.

ροζ'. Ὅταν τὸ ἐπιθυμητικὸν μέρος τῆς ψυχῆς κινεῖται εἰς πάθη, καὶ σμίξεις, καὶ τρυφὰς, καὶ ἀπολαύσεις τοῦ κόσμου τούτου, τότε καὶ ἡ ψυχὴ βλέπει παρόμοια ὀνείρατα· καὶ πάλιν ὅταν τὸ θυμικὸν μέρος τῆς ψυχῆς ἐκθηριώνεται ἀγριεύεται ἐναντίον τῶν ὁμοφύλων, τότε βλέπει καὶ εἰς τὰ ὀνείρατα ὁρμὰς θηρίων, καὶ ἑρπετῶν, καὶ πολέμους, καὶ μάχας, ὡσὰν νὰ ἐναντιώνεται νὰ μάχεται εἰς κριτήρια μὲ ἐκείνους ὁποῦ ἔχει διαφοράς· ὅταν δὲ τὸ λογιστικὸν τῆς ψυχῆς ἐπαίρεται εἰς κενοδοξίας, καὶ ὑπερηφανίας, τότε φαντάζεται εἰς τὸν ὕπνον ἁρπαγὰς εἰς ἀέρα μὲ πτερὰ, καὶ καθέδρας θρόνων ὑψηλῶν, καὶ ἐξουσίας λαοῦ, καὶ προϋπαντήσεις, καὶ τὰ λ.

ροη'. Ἐκείνων μόνον τὰ ὁράματα (τὰ ὁποῖα δὲν πρέπει νὰ τὰ λέγωμεν ἐνύπνια καὶ ὀνείρατα, ἀλλ' ὁράσεις καὶ ὀπτασίας) εἶναι ἀληθινὰ, τῶν ὁποίων ὁ νοῦς ἔγινεν ἁπλοῦς ἀπὸ τὴν χά-

ριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἐλεύθερος ἀπὸ κάθε ἐνόχλησιν, καὶ δουλείαν τῶν παθῶν· τῶν ὁποίων ὅλη ἡ σπουδὴ καὶ ἡ ἐπιμέλεια εἶναι εἰς τὰ θεῖα, καὶ ἡ μελέτη τους εἶναι περὶ τῶν μελλόντων ἀμοιβῶν καὶ ἀνταποδόσεων· τῶν ὁποίων ἡ ζωὴ εἶναι ἀνωτέρα ἀπὸ τὴν ζωὴν τῶν ζώντων, ἀμέριμνος ἀπερίσπαστος, ἥσυχος καθαρὰ, γεμάτη ἀπὸ ἔλεος, σοφίαν, γνῶσιν οὐράνιον, καὶ ἀπὸ καρποὺς ἀγαθοὺς ὁποῦ γεωργοῦνται ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα· ἐκείνων δὲ ὁποῦ δὲν εἶναι τοιοῦτοι τὰ ὀνείρατα εἶναι ψεύτικα, καὶ συγκεχυμένα· καὶ τὸ ὅλον ἀπάτη, καὶ πλάνη φανερά.

ροθʹ. Ἐκεῖνος ὁποῦ κάμῃ νεκρὸν τὸ θέλημά του γίνεται ἐξάπαντος ἀθέλητος χωρὶς θέλημα, ἀπὸ δὲ τὰ ὄντα, καὶ ζῶντα, καὶ κινούμενα δὲν εἶναι κἀνένα ἀθέλητον, ἔξω μόνον ἂν εἰπῇ τινὰς τὰ ἀναίσθητα καὶ ἀκίνητα· διότι τὰ φυτὰ, ἀγκαλὰ καὶ κινοῦνται καὶ αὐξάνουν, ὅμως δὲν λέγομεν πῶς κάνουν τὴν κίνησιν καὶ αὔξησίν τους μὲ φυσικὸν θέλημα, ἐπειδὴ εἶναι ἄψυχα· ἀλλὰ κάθε ἔμψυχον, ἔχει καὶ φυσικὸν θέλημα· λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ νεκρώσῃ τὸ θέλημά του μὲ ἀγῶνα καὶ ἐπιμέλειαν, καὶ γένῃ ἀθέλητος, ἐξάπαντος εὐγῆκεν ἔξω ἀπὸ τὴν φύσιν, καὶ δὲν θέλει τίποτε μὲ τὸ νὰ θέλῃ μὲ τὴν θέλησίν του δηλαδὴ καὶ δὲν δύναται νὰ ἐνεργῇ, οὐδὲ καλόν τι, οὐδὲ κακόν.

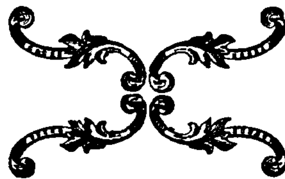
ρπʹ. Ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ καταξιωθοῦν νὰ γένουν ἕνα νὰ ἑνωθοῦν μὲ τὸν Θεὸν μὲ τὴν συνεργείαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ νὰ γευθοῦν ἀπὸ τὰ ἀνεκλάλητα ἀγαθά του, κἀνένας δὲν ἐπιθυμεῖ δόξαν ἄτιμον, καὶ οὐτιδανὴν ὁποῦ προσφέρεται εἰς αὐτὸν ἀπὸ ἀνθρώπους· ἀλλ' οὐδὲ ποθεῖ ἄσπρα, ἢ φορέματα, ἢ πέτρας τὰς νομιζομένας ἀπὸ ἀνοήτους πολυτίμους· οὐδὲ ἀγαπᾷ νὰ προσηλώνῃ τὴν καρδίαν του, νὰ ἔχῃ προσπάθειαν εἰς πλοῦτον ρευστὸν ἀκατάστατον ὁποῦ μεταφέρεται ἀπὸ ἄλλον εἰς ἄλλον· οὐδὲ νὰ γνωρίζεται ἀπὸ βασιλεῖς καὶ ἄρχοντας, ὁποῦ δὲν εἶναι ἄρχοντες τῇ ἀληθείᾳ ἐξουσιασταὶ κύριοι, ἀλλ' ἐξουσιάζονται κυριεύονται ἀπὸ πολλὰ πάθη· οὐδὲ νομίζει τοὺς τοιούτους μέγα τι, καὶ ὑψηλόν· οὐδὲ λογίζεται πῶς αὐτοὶ προξενοῦν περισσοτέραν δόξαν εἰς ἐκείνους ὁποῦ πλησιάζουν εἰς αὐτούς· οὐδὲ θέλει ἐπιθυμήσει κἀνένα ἄλλον ἀπὸ τοὺς ὀνομαστοὺς, καὶ ἐνδοξοτέρους εἰς τὸν κόσμον· καθὼς δὲν θέλει ἐπιθυμήσει τινὰς νὰ γένῃ ἀπὸ πλούσιος πτωχὸς, ἢ ἀπὸ ἄρχωντας ἐξουσιαστὴς μεγάλος καὶ περίφημος νὰ γένῃ ἄτιμος, ἄδοξος καταφρονεμένος, κατώτερος ἀπὸ ὅλους.

ρπάʹ. Εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ λέγει διὰ στόματος πολλὰ εἰς τὴν προσευχήν του, δὲν εἶναι εὔκολον νὰ ἰξεύρῃ τὶ λέγει· ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ δύναται νὰ προσεύχεται ὀλίγα, δύναται καὶ νὰ ἰξεύρῃ τὶ λέγει· εἰς ἐκείνους ὁποῦ δὲν ἰξεύρουν τὶ λέγουν, εἶναι διωρισμένον νὰ λέγουν πολλά· ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ ἔμαθε νὰ γνωρίζῃ ἐκεῖνα ὁποῦ λέγει εἰς τὴν προσευχὴν, δὲν ἠμπορεῖ νὰ λέγῃ πολλὰ, διὰ νὰ μὴ σκορπίζεται ὁ νοῦς του· ὅτι δὲν εἶναι χρεία νὰ εἰπῇ πολλὰ εἰς τὸν Θεὸν, ἀλλ' ὀλίγα μὲ σύνεσιν δηλαδὴ νὰ τὰ καταλαμβάνῃ· πλὴν νὰ προσεύχεται τινὰς μὲ σύνεσιν, εἶναι πάντῃ ἀδύνατον, ἐὰν δὲν γένῃ μέτοχος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· ἤτοι ἐὰν δὲν φιλιωθῇ μὲ τὸν Θεὸν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προσεύχεται μὲ σύνεσιν ἡ ψυχὴ, καθὼς εἶπεν ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγάλους Πατέρας· τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἶναι ἐκεῖνο, διὰ τοῦ ὁποίου προσευχόμεθα· λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ λογιάζει πῶς προσεύχεται χωρὶς Πνεῦμα Ἅγιον, δὲν ὑμνεῖ δοξάζει τὸν Θεὸν, ἀλλὰ τὸν βλασφημεῖ ἀκαθάρτως, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι ἀκάθαρτος, καὶ δὲν ἐφιλιώθη ἀκόμι μὲ τὸν Θεόν· καὶ καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ κοιτάζει πάντοτε εἰς τὸν αἰσθητὸν ἥλιον, παθαίνει καὶ μὴ θέλων ἀλλοίωσιν τῆς ὁράσεως δηλαδὴ βλέπει ἀλλοιώτικα· διότι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ βλέπῃ ἄλλο τι ἀπὸ τὰ βλεπόμενα, πάρεξ τὸν ἥλιον μόνον βλέπει εἰς ὅλα· ἔτζι καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ κοιτάζει πάντοτε μὲ τὸν νοῦν, καὶ τὴν διανοιαν εἰς τὸν νοητὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης, καὶ μὴ θέλωντας παθαίνει ἀλλοίωσιν τῆς νοητῆς ὁράσεως· διατὶ δὲν εἶναι δυνατὸν ὁ τοιοῦτος νὰ φαντάζεται ἄλλο τι ἀπὸ τὰ γήϊνα πάρεξ μόνον τὸν Θεὸν φαντάζεται εἰς ὅλα.

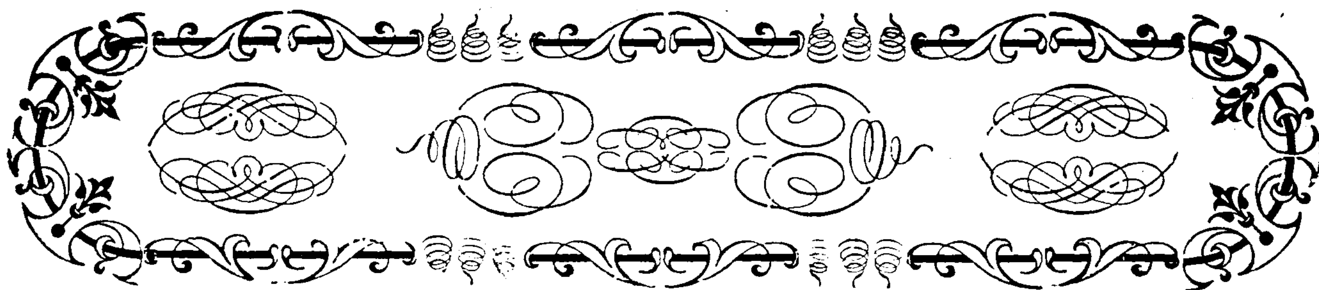
Ἐρωτήθη μίαν φοραν οὗτος ὁ μακάριος Συμεὼν, τὶ λογῆς πρέπει νὰ εἶναι ὁ ἱερεὺς, καὶ ἀπεκρίθη λέγων· ἐγὼ δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ εἶμαι ἱερεὺς, ὅμως ἐγνώρισα καλῶς τὶ λογῆς πρέπει νὰ εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ μέλλει νὰ ἱερουργῇ εἰς τὸν Θεὸν, πρῶτον μὲν νὰ εἶναι καθαρὸς παρθένος, ὄχι μόνον κατὰ τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν, καὶ πρὸς τούτοις νὰ εἶναι ἀμέτοχος καὶ ἀπὸ κάθε ἁμαρτίαν· δεύτερον δὲ νὰ εἶναι ταπεινὸς καὶ κατὰ τὸ ἐξωτερικὸν σχῆμα, καὶ κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν κατάστασιν τῆς ψυχῆς· ἔπειτα ὅταν παραστέκεται εἰς τὴν Ἁγίαν τράπε-

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ζαν, πρέπει νὰ βλέπῃ χωρὶς ἀμφιβολίαν τὴν μὲν Θεότητα νοερῶς, τὰ δὲ ἄχραντα μυστήρια αἰσθητῶς· καὶ πρὸς τούτοις χρέος ἔχει νὰ ἀποκτήσῃ γνωστῶς μέσα εἰς τὴν καρδίαν του, καὶ αὐτὸν τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὁποῦ εἶναι ἀοράτως παρὼν εἰς τὰ τίμια δῶρα, διὰ νὰ ἠμπορῇ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον, νὰ προσφέρῃ μὲ παρρησίαν εἰς τὸν Θεὸν τὰς δεήσεις του, καὶ συνομιλῶντας μὲ τὸν Θεὸν ὡσὰν φίλος μὲ φίλον νὰ λέγῃ ἔτζι· «Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὡσὰν ὁποῦ ἔχει τὸν κατὰ φύσιν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ ἐγκάτοικον μέσα του, κατὰ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁποῦ ἐδόθη εἰς αὐτὸν, τοιούτους ἱερεῖς εἶδον, συγχωρήσατέ μοι Πατέρες καὶ ἀδελφοί· ἔλεγε δὲ καὶ τοῦτο ὡσὰν διὰ ἄλλον τινὰ, θέλωντας νὰ κρύπτῃ τὸν ἑαυτόν του, καὶ νὰ φεύγῃ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων, ὅτι ἤκουσα ἕνα ἱερομόναχον ὁποῦ μοῦ ἐμπιστεύθη, ὡς φίλος μου γνήσιος, καὶ μοῦ εἶπεν ὅτι δὲν ἐλειτούργησα ποτὲ ὁποῦ νὰ μὴν ἰδῶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, καθὼς τὸ εἶδον ὁποῦ ἦλθεν εἰς ἐμὲ ὅταν μὲ ἐχειροτονοῦσεν ἱερέα ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ ἔλεγε τὴν εὐχὴν ἔχωντας τὸ εὐχολόγιον ἐπάνω εἰς τὴν ἀθλίαν μου κεφαλήν· τὸν ὁποῖον ἐρώτησα ἐγὼ, πῶς τὸ εἶδε τότε εἰς τὴν χειροτονίαν του, καὶ μὲ ποῖον εἶδος, καὶ μοῦ εἶπεν, ὅτι τὸ εἶδον ἁπλοῦν καὶ χωρὶς εἶδος, πλὴν ὡς φῶς, καὶ καθὼς ἐθαύμαζον κατ' ἀρχὰς ὁποῦ εἶδον ἐκεῖνο, ὁποῦ δὲν εἶδον ποτὲ, καὶ ἐδιαλογιζόμην τὶ νὰ εἶναι τοῦτο ὁποῦ βλέπω, ἐκεῖνο μοῦ ἔλεγε μυστικῶς, ὡσὰν μὲ γνῶσιν φωνῆς, ἐγὼ τοιουτωτρόπως ἔρχομαι εἰς ὅλους τοὺς Προφήτας, καὶ Ἀποστόλους, καὶ Ἁγίους, καὶ εἰς τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ Θεοῦ ὁποῦ εὑρίσκονται τὴν σήμερον ἡμέραν· διότι ἐγὼ εἶμαι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ.

Ὁ παρὼν λόγος ἀσκητικὸς πολυμερὴς ἠθικὸς Κεφαλαιώδης οὐκ ἐκ τῶν τοῦ Συμεὼν τοῦ Νέου Θεολόγου, ἀλλὰ Συμεῶνος τοῦ εὐλαβοῦς, τοῦ καὶ γέροντος χρηματίσαντος τοῦ Νέου Θεολόγου, διὸ καὶ προσετέθη ἐνταῦθα.

ά. Ἀδελφὲ, ὅταν ἀρνηθῇς τὸν κόσμον, καὶ ὑπάγῃς εἰς κοινόβιον, ἐπιμελήσου νὰ φυτεύσῃς κατ' ἀρχὰς μέσα εἰς τὸν ἑαυτόν σου καλὰς ἀρετὰς, διὰ νὰ χρησιμεύσῃς εἰς τὸ κοινὸν, καὶ νὰ μεγαλύνῃ ἕως τέλους ὁ Κύριος· μὴν ἀποκτήσῃς ποτὲ παρρησίαν μὲ τὸν ἡγούμενον, μὴ δὲ νὰ ζητῇς ἀπὸ αὐτὸν τιμήν· μὴν ἀποκτήσῃς φιλίαν μὲ τοὺς μεγαλητέρους σου, μηδὲ νὰ γυρίζῃς τὰ κελλεῖά τους, γνωρίζωντας πῶς μὲ τοῦτο, ὄχι μόνον ἀρχίζει νὰ ῥιζώνῃ μέσα σου τὸ πάθος τῆς κενοδοξίας, ἀλλὰ θέλει γένῃς μισητὸς καὶ ἀπὸ τὸν προεστῶτά σου· τὸ δὲ πῶς, ὁ νοῶν νοείτω· κάθου δὲ μὲ εἰρήνην εἰς τὸ κελλεῖόν σου, ὅ,τι λογῆς καὶ ἂν εἶναι, καὶ μὴν ἀποστραφῇς ἐκεῖνον ὁποῦ θέλει νὰ συντύχῃ μὲ ἐσένα χάριν εὐλαβείας, ἀγκαλὰ καὶ εἶναι ἀπὸ τοὺς ἐναντίους ἀλλ' ἐὰν τὸν συντύχῃς μὲ γνώμην πατρικὴν, δὲν θέλει βλαφθῇς· εἰδὲ τοῦτο ὁποῦ λέγω δὲν βλέπεις, πῶς εἶναι συμφέρον, πρέπει δὲ νὰ ἀκολουθῇς εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ ὠφελουμένου.

β'. Πρέπει δὲ νὰ ἔχῃς πάντοτε τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ ἐξετάζῃς τὸν ἑαυτόν σου κάθε ἡμέραν, τί καλὸν ἔκαμες, καὶ τί κακὸν, διὰ νὰ μὴ περιπέσῃς εἰς τὸ πάθος τῆς κενοδοξίας· καὶ διὰ τὰ κακὰ ὁποῦ ἔκαμες νὰ μεταχειρίζεσαι δάκρυα μαζῇ μὲ ἐξομολόγησιν, καὶ πρόθυμον προσευχήν· ἡ δὲ ἐξέτασις τοῦ ἑαυτοῦ σου ἂς γίνεται μὲ τοιοῦτον τρόπον· ἀφ' οὗ βραδυάσῃ νὰ διαλογίζεσαι μὲ τὸν ἑαυτόν σου, ἄραγε πῶς ἀπέρασα τὴν ἡμέραν ταύτην; μήπως ἐκατάκρινα τινὰ ἢ ὕβρισα, ἢ ἐσκανδάλισα, ἢ ἐκοίταξα ἐμπαθῶς εἰς πρόσωπον τινὸς, ἢ ἐπαρήκουσα ἐκεῖνον ὁποῦ ἐπιστατεῖ εἰς τὴν διακονίαν, καὶ ἀμέλησα αὐτὴν, ἢ ἐθυμώθηκα εἰς τινὰ, ἢ ὅταν ἐστεκόμουν εἰς τὴν ἀκολουθίαν εἶχα τὸν νοῦν μου εἰς ἀνωφελῆ πράγματα, ἢ ἐβαρύνθην ἀπὸ ἀμέλειαν, καὶ ἔλειψα ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἀπὸ τὸν κανόνα μου; καὶ ὅταν εὕρῃς τὸν ἑαυτόν σου ἄπταιστον εἰς ταῦτα ὅλα, (τὸ ὁποῖον εἶναι ἀδύνατον, διότι οὐδεὶς καθαρὸς ἀπὸ ῥύπου, οὐδ' ἂν μία ἡμέρα τῆς ζωῆς αὐτοῦ, καὶ οὐδεὶς καυχήσεται ἁγνὴν ἔχειν τὴν καρδίαν) τότε φώναζε μὲ πολλὰ δάκρυα εἰς τὸν Θεόν. Κύριε, συγχώρησόν μοι ὅσα ἥμαρτον μὲ ἔργον καὶ λόγον, μὲ γνῶσιν καὶ ἄγνοιαν, διατὶ πολλὰ πταίομεν, καὶ δὲν τὰ γνωρίζομεν.

γ'. Πρέπει κάθε ἡμέραν νὰ ἐξαγορεύῃς τὸν λογισμόν σου εἰς τὸν Πνευματικόν σου Πατέρα, καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ σοῦ λέγει νὰ τὸ δέχεσαι μὲ κάθε πληροφορίαν, ὡσὰν ἀπὸ στόμα Θεοῦ, καὶ νὰ μὴ τὸ φανερώνῃς εἰς ἄλλον τινὰ, ὅτι δηλαδὴ, τὸ, καὶ τὸ ἐρώτησα τὸν Πνευματικόν μου, καὶ τὸ, καὶ τὸ μοῦ ἀπεκρίθη· ἆρά γε καλὰ εἶπε; καὶ τί ἆρά γε πρέπει νὰ κάμω πρὸς θεραπείαν; διότι τὰ λόγια ταῦτα εἶναι γεμάτα ἀπὸ ἀπιστίαν εἰς τὸν πνευματικόν σου, καὶ ψυχοβλαβῆ· τοῦτο δὲ ταῖς περισσότεραις συμβαίνει εἰς τοὺς ἀρχαρίους.

δ'. Πρέπει νὰ βλέπῃς ὡς Ἁγίους ὅλους τοὺς ἀδελφοὺς ὁποῦ εἶναι εἰς τὸ κοινόβιον, καὶ νὰ στοχάζεσαι μόνον τὸν ἑαυτόν σου ἁμαρτωλὸν, καὶ κατώτερον ἀπὸ ὅλους, καὶ ὅτι σὺ μόνος ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους ἔχεις νὰ κολασθῇς τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως· στεκόμενος δὲ εἰς τὴν ἀκολουθίαν, συλλογίζου ταῦτα, καὶ δὲν θέλει παύσεις ἀπὸ τὸ νὰ κλαίῃς θερμῶς μὲ κατάνυξιν, καὶ μὴ σὲ μέλῃ, διὰ ἐκείνους ὁποῦ σκανδαλίζονται εἰς τοῦτο, ἢ καὶ σὲ περιπαίζουν· εἰδὲ καὶ βλέπῃς τὸν ἑαυτόν σου πῶς πεύτεις εἰς κενοδοξίαν ἀπὸ τοῦτο, εὔγαινε ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, καὶ

κάνετο κρυφά, καὶ πάλιν ἔμβαινε ὀγλίγωρα μέσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ στέκα εἰς τὸν τόπον σου, ἐπειδὴ τοῦτο, τὸ νὰ κλαίῃς δηλαδὴ, εἶναι πολλὰ καλὸν εἰς τοὺς ἀρχαρίους μάλιστα εἰς τὸν ἑξάψαλμον, καὶ εἰς τὴν στιχολογίαν τοῦ ψαλτῆρος, καὶ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ εἰς τὴν θείαν λειτουργίαν· πρόσεχε δὲ νὰ μὴ κατακρίνῃς τινά· ἀλλὰ βάλε καὶ τοῦτο εἰς τὸν νοῦν σου, ὅτι ὅσοι μὲ βλέπουν ὁποῦ κλαίω τοιουτωτρόπως, στοχαζόμενοι πῶς εἶμαι πολυαμάρτητος, εὔχονται διὰ τὴν σωτηρίαν μου, καὶ ἐξάπαντος, ἐὰν συλλογίζεσαι τοῦτο πάντοτε, καὶ τὸ κάνῃς ἀδιακόπως, θέλει ὠφεληθῇς πολλὰ καὶ θέλει σύρῃς τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, καὶ θέλει γένῃς μέτοχος τοῦ θείου μακαρισμοῦ.

έ. Μὴν ὑπάγῃς εἰς κελλεῖον τινος, ἔξω ἀπὸ τοῦ ἡγουμένου, καὶ ἐκεῖ ὀλίγαις φοραῖς· ἀλλ' ἐὰν θέλῃς νὰ ἐρωτήσῃς τὸν ἡγούμενον διὰ κἀνένα λογισμὸν, κάνετο εἰς τὴν ἐκκλησίαν· ἀπὸ δὲ τὴν ἀκολουθίαν, πήγαινε εὐθὺς μέσα εἰς τὸ κελλεῖόν σου, καὶ ἔπειτα εἰς τὴν διακονίαν σου· ὕστερον δὲ ἀπὸ τὸ ἀπόδειπνον βάνωντας μετάνοιαν ἔξω ἀπὸ τὸ κελλεῖον τοῦ ἡγουμένου, καὶ ζητῶντας εὐχὴν, τρέχε πάλιν εἰς τὸ κελλεῖόν σου μὲ προσοχὴν σκύπτωντας κάτω τὴν κεφαλήν· διότι καλλίτερον εἶναι νὰ εἰπῇς ἕνα τρισάγιον μὲ προσοχὴν καὶ νὰ κοιμηθῇς, παρὰ νὰ ἀγρυπνῇς τέσσαρας ὥρας μὲ συνομιλίας ἀνωφελεῖς· ὅμως ἐκεῖ ὁποῦ εἶναι κατάνυξις, καὶ πένθος πνευματικὸν, ἐκεῖ εἶναι καὶ θεία ἔλλαμψις· καὶ μὲ τὸν ἐρχομὸν τῆς θείας ἐλλάμψεως ἀποδιώκεται ἀκηδεία ὀκνηρία, καὶ ἀσθένεια.

ς'. Μὴν ἀποκτήσῃς ἀγάπην ξεχωριστὴν μὲ κάθε λογῆς ὑποκείμενον· μάλιστα μὲ ἀρχάριον, ἂν καὶ σοῦ φαίνεται πῶς ἔχει ζωὴν ἐξαίρετον, καὶ ὄχι ὕποπτον, διότι ταῖς περισσότεραις φοραῖς ἀπὸ ἀγάπην πνευματικὴν σὲ μετεγκεντρίζει εἰς ἐμπαθῆ, καὶ πεύτεις μέσα εἰς θλίψεις ἀνωφελεῖς· μάλιστα τοῦτο ἀκολουθεῖ νὰ γίνεται εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἀγωνίζονται· ὅμως ἡ ταπείνωσις, καὶ ἡ συχνὴ προσευχὴ θέλει σὲ διδάξει τοῦτο· ἐπειδὴ δὲν τὸ φέρει ὁ καιρὸς νὰ λέγω καταλεπτῶς περὶ τούτων· ὁ δὲ νοῶν νοείτω.

ζ'. Πρέπει νὰ ἔχῃς τὸν ἑαυτόν σου ξένον ἀπὸ κάθε ἀδελφὸν τοῦ κοινοβίου, καὶ περισσότερον ἀπὸ τοὺς γνωρίμους ὁποῦ ἔχεις εἰς τὸν κόσμον· καὶ τοὺς μὲν εὐλαβεῖς, καὶ ἀγωνιστὰς νὰ βλέπῃς ὡς Ἁγίους· διὰ δὲ τοὺς ἀμελεῖς, ὡσὰν καὶ ἐμὲ νὰ προσεύχεσαι μὲ προθυμίαν· ὅμως καθὼς εἴπαμεν ἀνωτέρω ἐννοῶντας ὅλους Ἁγίους ἀγωνίζου διὰ μέσου τοῦ πένθους νὰ καθαρισθῇς ἀπὸ τὰ πάθη, καὶ τότε ἀφ' οὗ φωτισθῇς ἀπὸ τὴν θείαν χάριν νὰ στοχάζεσαι ἐξίσου ὅλους, θέλει ἐπιτύχῃς τὸν μακαρισμὸν τῶν καθαρῶν τῇ καρδίᾳ.

ή. Νόμιζε, ἀδελφὲ, πῶς ἐκείνη λέγεται ἀναχώρησις τοῦ κόσμου τελεία, ἢ παντελὴς ἀπονέκρωσις τοῦ ἰδίου θελήματος, ἔπειτα ἡ ἀπροσπάθεια, καὶ ἀπονέκρωσις τῶν γονέων, ἐδικῶν, καὶ φίλων.

θ'. Ἔπειτα ἀπὸ ταῦτα εἶναι, καὶ τὸ νὰ γυμνωθῇς ἀπὸ ὅλα σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ νὰ τὰ μοιράσῃς εἰς τοὺς πτωχοὺς, κατὰ τὸν εἰπόντα, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὸς πτωχοῖς· καὶ πρὸς τούτοις νὰ ἀλησμονήσῃς ὅλα τὰ πρόσωπα ὁποῦ ἀγαποῦσες μὲ σχέσιν, εἴτε σωματικῶς, εἴτε πνευματικῶς.

ί. Κοντὰ εἰς τὰ ῥηθέντα νὰ κάμῃς καὶ ἐξαγόρευσιν ὅλων τῶν κρυπτῶν τῆς καρδίας σου ὁποῦ ἔπραξες ἀπὸ βρέφος ἕως τὴν ὥραν ταύτην εἰς τὸν πνευματικόν σου Πατέρα, ἢ εἰς τὸν ἡγούμενον, ὡσὰν εἰς αὐτὸν τὸν Θεὸν τὸν ἐτάζοντα καρδίας, καὶ νεφρούς· ἐπειδὴ ἰξεύρεις πῶς ὁ Πρόδρομος Ἰωάννης ἐβάπτιζε Βάπτισμα μετανοίας, καὶ πάντες ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν· διότι ἀπὸ τοῦτο γίνεται εἰς τὴν ψυχὴν μεγάλη χαρὰ, καὶ ἐλάφρωσις εἰς τὴν συνείδησιν, κατὰ τὸν προφητικὸν λόγον· λέγε σὺ πρῶτον τὰς ἁμαρτίας σου, ἵνα δικαιωθῇς.

ιά. Πρέπει δὲ νὰ βάλῃς εἰς τὸν λογισμόν σου τοιαύτην πληροφορίαν πῶς ἀπέθαναν ὅλοι καὶ γονεῖς, καὶ φίλοι σου, καὶ νὰ ἔχῃς πατέρα, καὶ μητέρα, τὸν Θεὸν, καὶ τὸν προεστῶτα, καὶ νὰ μὴ ζητήσῃς ποτὲ ἀπὸ αὐτοὺς τίποτε διὰ χρείαν σωματικήν· εἰ δὲ καὶ ἀπὸ θείαν πρόνοιαν σοῦ στείλουν οἱ γονεῖς καὶ φίλοι σου τίποτες, δέξου το, καὶ κάμε εὐχὴν πρὸς Κύριον διὰ αὐτοὺς ὁποῦ εἶχαν τὴν φροντίδα σου· δόσε δὲ ἐκεῖνο ὁποῦ σοῦ ἔστειλαν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, ἢ εἰς τὸ νοσοκομεῖον· καὶ κάμε τοῦτο μὲ ταπείνωσιν· διότι δὲν εἶναι τῶν τελείων, ἀλλὰ τῶν ἐλαχίστων.

ιβ'. Νὰ κάνῃς κάθε καλὸν μὲ ταπείνωσιν, συλλογιζόμενος τὸν λόγον τοῦ Κυρίου ὁποῦ εἶπεν· ὅταν πάντα ποιήσητε, λέγετε, ὅτι ἀχρεῖοι δοῦλοι ἐσμὲν, ὃ ὀφείλομεν ποιῆσαι, πεποιήκαμεν.

ιγ'. Να προσέχῃς καλῶς νὰ μὴ μεταλάβῃς τὰ ἄχραντα μυστήρια, ἐὰν ἔχῃς ἔχθραν μὲ κά-

νένα ἕως καὶ προσβολὴν λογισμοῦ, ἕως ὁποῦ νὰ κάμῃς τὴν καταλλαγὴν νὰ φιλιωθῇς μὲ αὐτὸν διὰ μέσου τῆς μετανοίας· πλὴν καὶ τοῦτο ἀπὸ τὴν εὐχὴν θέλει τὸ μάθῃς.

ιδ΄. Νὰ εἶσαι ἕτοιμος κάθε ἡμέραν εἰς τὸ νὰ δεχθῇς κάθε θλίψιν, συλλογιζόμενος ὅτι ἡ θλίψις εἶναι ἐξάπαντος ἐλευθερία τῶν πολλῶν σου ἁμαρτιῶν, καὶ νὰ εὐχαριστῇς τὸν Ἅγιον Θεόν· διότι ἀπὸ τοῦτα ἀποκτᾷ τινὰς παρρησίαν ἀκαταίσχυντον κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον· ἡ γὰρ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται· ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμήν· ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα· ἡ δὲ ἐλπὶς οὐ καταισχύνει· ἐπειδὴ τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ταῦτα εἶναι, κατὰ τὴν ἀψευδῆ ὑπόσχεσιν τοῦ Θεοῦ, διὰ ἐκείνους ὁποῦ δείχνουν τὴν ὑπομονήν τους διὰ μέσου τῶν θλίψεων, μὲ τὴν συνέργειαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· διότι χωρὶς τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ κατορθωθῇ τίποτε.

ιέ. Νὰ μὴν ἀποκτήσῃς κανένα πρᾶγμα ὑλικὸν μέσα εἰς τὸ κελλεῖόν σου, ἕως καὶ βελώνην, ἔξω ἀπὸ ψαθὶ, προβιὰν, καὶ κουκούλιον, καὶ ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ φορεῖς· ἂν εἶναι δυνατὸν μηδὲ ὑποπόδιον, διατὶ εἶναι κάποιος λόγος καὶ περὶ τούτων· ὅμως ὁ νοῶν νοείτω.

ις΄. Μηδὲ πάλιν νὰ ζητῇς ἀπὸ τὸν ἡγούμενον κανένα πρᾶγμα ἀπὸ τὰ χρειαζόμενα, ἔξω ἀπὸ τὰ διωρισμένα· καὶ ταῦτα ὅταν σὲ καλέσῃ αὐτὸς, νὰ σοῦ τὰ δώσῃ· μηδὲ νὰ καταπεισθῇς τελείως εἰς τὸν λογισμὸν ὁποῦ σοῦ λέγει κρυφὰ νὰ ἀλλάξῃς κανένα ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ σοῦ δώσῃ καὶ νὰ πάρῃς ἄλλο, ἀλλὰ νὰ πέρνῃς τὰ διδόμενα ὅ,τι λογῆς καὶ ἂν εἶναι μετ᾽ εὐχαριστίας, ὡς ἐκ Θεοῦ, καὶ μὲ αὐτὰ νὰ κυβερνᾶσαι· καὶ νὰ μὴν ἔχῃς ἐξουσίαν νὰ ἀγοράζῃς ἄλλο. Τὸ δὲ ἔνδυμά σου ὁποῦ λαιρώνεται νὰ τὸ πλύνῃς δύω φοραῖς τὸν χρόνον, ζητῶντας μὲ σχῆμα πτωχοῦ καὶ ξένου μὲ κάθε ταπείνωσιν, ἀπὸ ἄλλον ἀδελφὸν ἔνδυμα, ἕως ὁποῦ νὰ πλυθῇ τὸ ἐδικόν σου, καὶ νὰ ξηρανθῇ ἀπὸ τὸν ἥλιον, καὶ τότε νὰ δίδῃς μὲ εὐχαριστίαν τὸ ἔνδυμα ὁποῦ ἐπῆρες· ὁμοίως καὶ τὸ κουκούλιον, καὶ εἴτι ἄλλο.

ιζ΄. Καὶ νὰ κοπιάζῃς εἰς τὴν διακονίαν σου κατὰ τὴν δύναμίν σου· εἰς δὲ τὸ κελλεῖόν σου νὰ καταγίνεσαι μὲ ὑπομονὴν εἰς τὴν εὐχήν· εἰς τὸ, Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ κτλ. Μὲ κατάνυξιν, καὶ προσοχὴν, καὶ συχνὰ δάκρυα, καὶ νὰ μὴ βάνῃς εἰς τὸν νοῦν σου, ὅτι σήμερον ὁποῦ ἐκοπίασα περισσότερον, ἂς κόψω ὀλίγον τι ἀπὸ τὴν εὐχὴν διὰ τὸν κόπον τοῦ σώματος, διατὶ σοῦ λέγω τοῦτο, ὅτι ὅσον καὶ ἂν βιάσῃ τινὰς τὸν ἑαυτόν του εἰς τὴν διακονίαν εἰς τὸ ἐργόχειρόν του, ὅταν στερηθῇ ἀπὸ τὴν εὐχὴν, πρέπει νὰ νομίζῃ πῶς ἔχασε μέγα τι πρᾶγμα, διότι ἔτζι εἶναι καὶ ἡ ἀλήθεια.

ιη. Νὰ πηγαίνῃς εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀκολουθίας προτήτερα ἀπὸ ὅλους, καὶ νὰ ἀναχωρῇς ὕστερα ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ἔξω ἀπὸ μεγάλην ἀνάγκην· καὶ τὸ περισσότερον εἰς τὸν ὄρθρον, καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν.

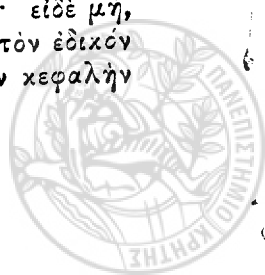
ιθ΄. Να ἀποκτήσῃς κάθε ὑποταγὴν εἰς τὸν ἡγούμενον ὁποῦ εἶναι εἰς τὸν ἐδικόν σου καιρὸν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον καὶ ἐκουρεύθης καλόγηρος, καὶ νὰ κάνῃς ἀδιακρίτως ἐκεῖνα ὁποῦ σὲ προστάζει, ἕως θανάτου, ἐὰν καὶ σοῦ φαίνωνται ἀδύνατα· διότι μὲ τοῦτο μιμεῖσαι ἐκεῖνον ὁποῦ ὑπήκουσεν ἕως θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ· καὶ ὄχι μόνον τὸν ἡγούμενον, ἀλλὰ καὶ ὅλους τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ ἐπιστατεῖ εἰς τὰς διακονίας δὲν πρέπει νὰ παρακούσῃς εἰς κανένα, ἀλλ᾽ ἐὰν καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ σὲ προστάξῃ εἶναι ὑπὲρ τὴν δύναμίν σου, βάνωντας μετάνοιαν, ζήτησε συγχώρησιν· εἰδὲ καὶ δὲν συγκατανεύῃ εἰς τοῦτο, εἰς τὸ νὰ σοῦ δώσῃ δηλαδὴ συγχώρησιν, ἀλλὰ θέλει νὰ κάμῃς τὴν προσταγήν του, πρέπει νὰ βιάσῃς τὸν ἑαυτόν σου νὰ τὴν κάμῃς συλλογιζόμενος, ὅτι τῶν βιαστῶν εἶναι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, καὶ βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν.

κ΄. Νὰ κυλίεσαι μὲ συντετριμμένην καρδίαν ἐμπρὸς εἰς τοὺς πόδας ὅλης τῆς ἀδελφότητος, ὡσὰν ποταπὸς οὐδεποτένιος, ἀγνώριστος, καὶ καθόλου μὴ ὤν· διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀπερνᾷ τὴν ζωήν του μὲ τέτοιον τρόπον, θαρρῶ νὰ εἰπῶ, ὅτι γίνεται διορατικὸς, καὶ προλέγει πολλὰ, συνεργούσης τῆς χάριτος· ὁ τοιοῦτος κλαίει καὶ διὰ τὰ ἐλαττώματα τῶν ἄλλων, μένωντας ἀπερίσπαστος ἀπὸ προσπάθειαν ὑλικῶν, ἐπειδὴ καὶ ὁ πνευματικὸς καὶ θεῖος ἔρωτας δὲν τὸν ἀφίνει νὰ πέσῃ εἰς τὰ ὑλικά· τὸ δὲ νὰ προλέγῃ τινὰς δὲν εἶναι θαυμαστὸν, διότι συμβαίνει νὰ γίνεται πολλαῖς φοραῖς, καὶ ἐκ δαιμόνων· πλὴν ἐὰν ἀρχίσῃ τινὰς νὰ ἐξομολογῇ, ἴσως ὑστερεῖται καὶ ἀπὸ αὐτὰ, μὲ τὸ νὰ καταγίνεται εἰς τὸ να ἐξετάζῃ λογισμοὺς ἄλλων, καὶ δὲν ἔχει εὐκαιρίαν· ἐὰν δὲ πάλιν ἀπὸ ταπείνωσιν πολλὴν παύσῃ ἀπὸ

αὐτὰ, ἤγουν τὸ νὰ ἀκούῃ, καὶ νὰ λέγῃ, δηλαδὴ νὰ ἐξομολογῇ, ἔρχεται πάλιν εἰς τὴν πρώτην κατάστασιν· ὅμως τὴν ἀκριβῆ εἴδησιν τῶν τοιούτων μόνος ὁ Θεὸς ἰξεύρει· διότι ἐγὼ φοβοῦμαι, καὶ δὲν ἀποκοτῶ νὰ ὁμιλήσω περὶ τοιούτων.

κά. Νὰ ἔχῃς πάντοτε τὸν νοῦν σου εἰς τὸν Θεὸν, καὶ ὅταν κοιμᾶσαι καὶ ὅταν εἶσαι ἔξυπνος, καὶ ὅταν τρώγῃς, καὶ ὅταν συνομιλῇς, καὶ ὅταν κάνῃς τὸ ἐργόχειρόν σου, καὶ κάθε ἄλλην πρᾶξιν, κατὰ τὸν προφητικὸν λόγον, προωρώμην τὸν Κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντὸς, καὶ νὰ νομίζῃς τὸν ἑαυτόν σου ἁμαρτωλότερον ἀπὸ κάθε ἄνθρωπον, καὶ ἐὰν πολυκαιρίζῃ αὐτὴ ἡ ἐνθύμησις, ἀκολουθεῖ νὰ ἔρχεται εἰς τὴν διάνοιαν ἔλλαμψις, ὡσὰν ἀκτῖνα· καὶ ὅσον ζητῇς ταύτην μὲ πολλὴν προσοχὴν καὶ διάνοιαν ἀδιασκόρπιστον ἀμέριμνον, καὶ μὲ πολὺν κόπον, τόσον φαίνεται ἀπὸ μακρὰν λαμπρότερον, καὶ ὅσον φαίνεται λαμπρότερον, τόσον ἀγαπᾶται ποθεῖται περισσότερον, καὶ ὅσον ἀγαπᾶται περισσότερον, τόσον καθαρίζει περισσότερον, καὶ ὅσον καθαρίζει περισσότερον τὸν τοιοῦτον, τόσον τὸν κάνει πλησιέστερον εἰς τὸν Θεὸν, καὶ ὅμοιον μὲ αὐτὸν, φωτίζουσα, καὶ διδάσκουσα αὐτὸν νὰ διακρίνῃ τὸ καλὸν ἀπὸ τὸ κακόν. Πλὴν ἀδελφὲ, χρειάζεται νὰ κοπιάσῃς πολλὰ, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ κατοικήσῃ τελείως αὐτὴ ἡ χάρις εἰς τὴν ψυχήν σου, καὶ νὰ λάμψῃ αὐτὴν, καθὼς ἡ σελήνη τὸ σκότος τῆς νυκτός· ὅμως χρεία εἶναι νὰ προσέχῃς καὶ τὰς προσβολὰς τῶν λογισμῶν τῆς κενοδοξίας, καὶ οἰήσεως, καὶ νὰ μὴ κατακρίνῃς κἀνένα καὶ ἐὰν τὸν βλέπῃς πῶς κάνει κἀνένα ἄπρεπον· διατὶ οἱ δαίμονες βλέποντες πῶς ἡ ψυχὴ ἐλευθερώθη ἀπὸ τὰ πάθη, και τοὺς πειρασμοὺς μὲ τὸ νὰ ἐκατοίκησεν εἰς αὐτὴν ἡ χάρις, καὶ ἡ εἰρηνικὴ κατάστασις, προσβάλλουν τοὺς λογισμοὺς τῆς κενοδοξίας καὶ οἰήσεως· ὅμως προφθάνει ἡ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, μόνον καὶ τὸ πένθος νὰ γίνεται εἰς ἐσὲ παντοτινὸν, καὶ νὰ μὴν ἔχῃς χορτασμὸν ἀπὸ τὰ δάκρυα, πρόσεχε δὲ νὰ μὴ πάθῃς ἔξωθεν τίποτε ἀπὸ τὴν πολλὴν χαρὰν, καὶ κατάνυξιν, μηδὲ νὰ συλλογισθῇς πῶς εἶναι ταῦτα ἀπὸ τὸν ἐδικόν σου κόπον, καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπαρθοῦν ἀπὸ ἐσὲ, καὶ τότε θέλει τὰ ζητήσεις πολλὰ μὲ τὴν εὐχὴν, καὶ δὲν θέλει τὰ εὕρῃς, καὶ θέλει γνωρίσεις τί λογῆς μέγα φιλοδώρημα τοῦ Θεοῦ ἔχασες· ἀλλὰ μὴ Κύριε, μὴ γένοιτο νὰ ὑστερηθοῦμεν τὴν χάριν σου· ὅμως ἀδελφὲ, ἀνίσως καὶ συμβῇ νὰ χάσῃς τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, ἐπίρριψον εἰς τὸν Θεὸν τὴν ἀσθένειάν σου, καὶ ἀσυχώσου ὀρθὸς, καὶ ὑψώνοντας τὰς χεῖράς σου εἰπὲ τὴν εὐχὴν ταύτην, Κύριε ἐλέησόν με τὸν ἁμαρτωλὸν καὶ ἀσθενῆ καὶ ταλαίπωρον, καὶ κατάπεμψον εἰς ἐμὲ τὴν χάριν σου, καὶ μή με ἀφήσῃς νὰ πειρασθῶ παράνω ἀπὸ ἐκεῖνο ὁποῦ δύναμαι· ἴδε Κύριε εἰς τί λογῆς λύπην, καὶ λογισμοὺς μὲ ἔφεραν αἱ πολλαί μου ἁμαρτίαι· ἐγὼ Κύριέ μου, ἐὰν καὶ θελήσω νὰ συλλογισθῶ πῶς ὑστερήθηκα τὴν ἐδικήν σου παράκλησιν χαρὰν ἀπὸ τοὺς δαίμονας, καὶ τὴν κενοδοξίαν μου, δὲν ἠμπορῶ, διατὶ ἰξεύρω, πῶς ἐκεῖνοι ὁποῦ χάνουν μὲ ζέσιν τὸ Ἅγιόν σου θέλημα ἐναντιώνονται, καὶ ἀντιπολεμοῦν τοὺς δαίμονας· ἀμὴ ἐγὼ χάνωντας κάθε ἡμέραν τὸ θέλημά τους, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ πειρασθῶ ἀπὸ αὐτούς· πειράζομαι δὲ ἐξάπαντος ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας μου· καὶ τώρα Κύριέ μου, Κύριε, ἐὰν εἶναι θέλημά σου, καὶ συμφέρον εἰς ἐμὲ, ἂς ἔλθῃ πάλιν ἡ χάρις σου εἰς τὸν δοῦλόν σου, διὰ νὰ τὴν βλέπω νὰ χαίρωμαι μὲ κατάνυξιν, καὶ κλαυθμὸν, φωτιζόμενος ἀπὸ τὴν ἀείφωτον ἔλλαμψιν αὐτῆς· φυλαττόμενος ἀπὸ αἰσχροὺς λογισμοὺς, καὶ ἀπὸ κάθε πονηρὸν πρᾶγμα, καὶ ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ σφάλλω κάθε ἡμέραν ἔργῳ τε, καὶ λόγῳ, ἐν γνώσει, καὶ ἀγνοίᾳ· λαμβάνωντας πληροφορίαν τῆς παρρησίας εἰς σὲ Κύριε, ἀπὸ τὰς θλίψεις ὁποῦ ἔρχονται καθ' ἑκάστην εἰς τὸν δοῦλόν σου, καὶ ἀπὸ δαίμονας, καὶ ἀπὸ ἀνθρώπους, καὶ ἀπὸ τὴν ἐκκοπὴν τοῦ ἐδικοῦ μου θελήματος· συλλογιζόμενος καὶ τὰ ἀγαθὰ ὁποῦ μένουν εἰς τοὺς ἀγαπῶντάς σε Κύριε· σὺ γὰρ εἶπας, ὅτι ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται· καὶ κοντὰ εἰς ταῦτα, ἀδελφὲ, εἰπὲ καὶ ἄλλα ὅσα δώσει ὁ Θεὸς εἰς τὸν νοῦν σου, καὶ ἐπίμεινον καρτέρησε μὲ ὑπομονὴν παρακαλῶντας τὸν Κύριον, καὶ μὴ βαρεθῇς ἀπὸ ὀκνηρίαν σου· καὶ δὲν θέλει σὲ ἐγκαταλείψει ὁ πανάγαθος Θεός.

κβ'. Μεῖνε δὲ μὲ ὑπομονὴν καὶ εἰς τὸ κελλεῖον ὁποῦ ἔλαβες κατ' ἀρχὰς ἀπὸ τὸν προεστῶτα· εἰδὲ καὶ εἶναι παλαιὸν καὶ πεσμένον καὶ διὰ τοῦτο ἐνοχλεῖσαι ἀπὸ τὸν λογισμὸν, βάνωντας μετάνοιαν εἰς τὸν προεστῶτα, ἐνθύμισέ τε μὲ ταπείνωσιν, καὶ εἰ μὲν σοῦ ὑπακούσει, χαῖρε· εἰδὲ μὴ, καὶ οὕτως εὐχαρίστησον ἐνθυμούμενος τὸν ἐδικόν σου Δεσπότην ὁποῦ δὲν εἶχε ποῦ τὴν κεφαλὴν

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

διατὶ ἐὰν ἐνοχλήσῃς κοντὰ, κοντὰ δύω, καὶ τρεῖς ἢ τέσσαραις φοραῖς τὸν προεστῶτα διὰ τοῦτο, γεννᾶται εἰς ἐσὲ παρρησία, ἔπειτα ἀπιστία, καὶ τέλος πάντων καταφρόνησις· λοιπὸν ἂν θέλῃς νὰ ἀπεράσῃς ζωὴν ἥσυχον, καὶ ἀτάραχον, μὴ ζητῇς τελείως ἀπὸ τὸν ἡγούμενον σωματικὴν θεραπείαν ἐπειδὴ ὅταν ἔγινες μοναχὸς δὲν ὑπεσχέθης τοῦτο ἀλλὰ νὰ καταφρονῆσαι καὶ ἀπὸ ὅλους, καὶ νὰ ἐξουθενῆσαι κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου καὶ νὰ ὑποφέρῃς μὲ μεγαλοψυχίαν· λοιπὸν ἐὰν θέλῃς νὰ φυλάττῃς πάντοτε πίστιν καὶ ἀγάπην εἰς τὸν ἡγούμενον, καὶ νὰ τὸν βλέπῃς ὡς Ἅγιον, φύλαξε τὰ τρία ταῦτα· νὰ μὴ ζητῇς ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι διὰ σωματικὴν ἀνάπαυσιν, νὰ μὴ παρρησιάζεσαι, καὶ νὰ μὴ πηγαίνῃς συχνὰ εἰς τὸν προεστῶτα, καθὼς τὸ παθαίνουν μερικοὶ διὰ νὰ θεραπεύωνται τάχα ἀπὸ αὐτὸν, ὅμως τοῦτο δὲν εἶναι στερεὸν συγοῦρον, ἀλλὰ ἀνθρώπινον σφαλερόν· ἀλλ' ἐγὼ δὲν τὸ κατακρίνω· ἀκόμι καὶ να μὴ κρύπτῃς ἀπὸ αὐτὸν κάθε λογισμὸν ὁποῦ σοῦ ἔρχεται· διατὶ ἐὰν φυλάξῃς ταῦτα, θέλει ἀπεράσεις ἀταράχως τὴν θάλασσαν τῆς παρούσης ζωῆς, καὶ θέλει λογιάσεις Ἅγιον τὸν ἡγούμενον, ὅ,τι λογῆς καὶ ἂν εἶναι. Ἐὰν δὲ πηγαίνωντας εἰς τὴν ἐκκλησίαν διὰ νὰ ἐρωτήσῃς τὸν πνευματικόν σου Πατέρα διὰ κἀνένα λογισμὸν, εὕρῃς ἄλλον ὁποῦ ἐπρόλαβεν ἐσένα διὰ τὴν ἰδίαν ὑπόθεσιν, ἢ διὰ ἄλλην, καὶ διὰ τοῦτο παραβλέπεσαι σὺ ὀλίγην ὥραν, μὴν ἀδημονήσῃς, μηδὲ νὰ στοχασθῇς κἀνένα ἐναντίον· ἀλλὰ νὰ στέκεσαι κατὰ μόνας ἔχωντας δεμένα τὰ χέριά σου ἕως νὰ τελειώσῃ ἐκεῖνος τὴν συνομιλίαν του, καὶ νὰ προσκαλεσθῇς σύ· διότι τοῦτο συμβαίνει νὰ γίνεται ἀπὸ τοὺς Πατέρας τοὺς πνευματικοὺς ἴσως, καὶ θεληματικῶς διὰ δοκιμὴν, καὶ ἐλευθερίαν τῶν ἁμαρτιῶν σου.

κγ'. Νὰ νηστεύῃς δὲ τὰς Ἁγίας τεσσαρακοστάς· εἰς μὲν τὴν μεγάλην διπλᾶς, δηλαδὴ δύω ἡμέρας νὰ νηστεύῃς ἔξω ἀπὸ μεγάλην ἑορτὴν, καὶ Σάββατον, καὶ Κυριακήν· εἰς δὲ τὰς ἄλλας νηστείας, νὰ νηστεύῃς μίαν, τὰς δὲ ὑπολοίπους ἡμέρας τοῦ χρόνου, νὰ τρώγῃς μίαν φορὰν κάθε ἡμέραν, ἔξω ἀπὸ Σάββατον, καὶ Κυριακὴν, καὶ ἑορτὴν, ὅμως νὰ μὴ τρώγῃς ἕως νὰ χορτάσῃς.

κδ'. Νὰ ἀγωνίζεσαι, νὰ ἐπιμελῆσαι νὰ γένῃς σὺ τύπος παράδειγμα ὠφελείας εἰς ὅλους τοὺς ἀδελφοὺς διὰ μέσου ταπεινώσεως, πραότητος, ἐλεημοσύνης, ὑπακοῆς ἕως καὶ εἰς τὰ πολλὰ εὐτελῆ καὶ ἐξουθενημένα· ἀοργησίας, ἀπροσπαθείας, ἀκτημοσύνης, κατανύξεως, ἀκακίας, ἀπεριεργίας, ἁπλότητος ἤθους, ξενιτείας ἀπὸ κάθε ἄνθρωπον, ἐπισκέψεως ἀσθενῶν, παρηγορίας θλιβομένων καὶ κάθε ἄλλης ἀρετῆς· καὶ μὲ τὸ νὰ μὴν ἀποστραφῇς διὰ συνομιλίαν Θεοῦ κἀνένα ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ χρειάζονται ὠφέλειαν ἀπὸ ἐσὲ, διότι ἡ ἀγάπη εἶναι καλλιτέρα ἀπὸ τὴν προσευχήν· καὶ μὲ τὸ νὰ εἶσαι εἰς ὅλους συμπαθητικὸς, ἀκενόδοξος, ἀπαρρησίαστος· νὰ μὴν ἐλέγχῃς τινὰ, νὰ μὴ ζητῇς τίποτε ἀπὸ τὸν προεστῶτα, ἢ ἀπὸ κἀνένα διακονητὴν, νὰ ἀποδίδῃς τιμὴν εἰς τοὺς ἱερεῖς· νὰ ἔχῃς προσοχὴν εἰς τὴν εὐχὴν, καὶ κατάστασιν ἀνεπιτήδευτον, καὶ ἀγάπην πρὸς πάντας καὶ νὰ μὴ σπουδάζῃς νὰ περιεργάζεσαι, καὶ νὰ ἐρευνᾷς τὰς γραφὰς διὰ δόξαν ἀνθρωπίνην· διατὶ ἡ προσευχὴ ὁποῦ γίνεται μὲ δάκρυα, καὶ ἡ ἔλλαμψις ὁ φωτισμὸς ὁποῦ ἔρχεται ἀπὸ τὴν θείαν χάριν θέλει σὲ διδάξει ταῦτα· λοιπὸν ὅταν σὲ ἐρωτᾷ τινὰς διὰ κἀνένα ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ πρέπουν ἁρμόζουν εἰς ἐσὲ, καὶ ζητεῖ ἀπὸ ἐσὲ λόγον ὠφελείας, ὅποιος καὶ ἂν εἶναι, δίδασκε αὐτὸν διὰ τῆς θείας χάριτος, μὲ πολλὴν ταπείνωσιν, καὶ λογισμὸν ἀκενόδοξον τὰ τῶν ἐνθέων πράξεων ὁποῦ ἐκατωρθώθησαν ἀπὸ ἐσὲ εἰς τὴν ζωήν σου, λέγωντας τὰ τοιαῦτα διὰ ἄλλο ὑποκείμενον· καὶ μὴν ἀποστραφῇς ἐκεῖνον ὁποῦ ζητεῖ νὰ ὠφεληθῇ ἀπὸ ἐσὲ διὰ λογισμὸν, ἀλλὰ δέξου ἐπάνω σου τὰ σφάλματά του ὅ,τι λογῆς καὶ ἂν εἶναι, κλαίωντας, καὶ εὐχόμενος διὰ αὐτόν· διότι καὶ ταῦτα εἶναι σημεῖον ἀγάπης, καὶ τελείας συμπαθείας· καὶ μὴ διώξῃς ἐκεῖνον ὁποῦ ἔλθῃ πρὸς σὲ, διὰ νὰ ἐξομολογηθῇ, διὰ νὰ μὴ βλαφθῇς ἀκούωντας τὰς ἁμαρτίας ὁποῦ ἔπραξε. Πλὴν διὰ τὴν βλάβην τῶν πολλῶν, πρέπει νὰ τὸν ἐξομολογῇς εἰς τόπον ἀπόκρυφον, καὶ ἐὰν τύχῃ νὰ πάθῃς ὡς ἄνθρωπος προσβολὴν λογισμοῦ, ὅτι ἐὰν εἶσαι κεχαριτωμένος μὲ χάριν Θεοῦ οὐδὲ προσβολὴν θέλει πάθῃς· ἐπειδὴ καὶ διδασκόμεθα νὰ μὴ ζητοῦμεν τὸ ἐδικόν μας συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῶν ἄλλων· ὅμως καθὼς εἴπαμεν, πρέπει νὰ φυλάττῃς ζωὴν ἀμέριμνον, καὶ ἀκτήμονα· καὶ τότε ἐνεργούμενος ὑπὸ τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος θέλει λογισθῇς τὸν ἑαυτόν σου ἁμαρτωλότερον ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους· πῶς δὲ γίνεται τοῦτο, δὲν ἠμπορῶ νὰ τὸ εἰπῶ· ὁ Θεὸς τὸ ἰξεύρει.

κέ. Τὰς δὲ ὥρας τῆς ἀγρυπνίας, ἔχεις χρέος

νὰ χάνῃς ἀνάγνωσιν δύω ὥρας, καὶ δύω νὰ προσεύχεσαι μὲ κατάνυξιν καὶ δάκρυα, καὶ νὰ λέγῃς ὅποιον κανόνα θέλεις, καὶ τοὺς δώδεκα Ψαλμούς, ἂν θέλῃς, καὶ τὸν ἄμωμον, καὶ τὴν εὐχὴν τοῦ Ἁγίου Εὐστρατίου· ταῦτα νὰ λέγῃς εἰς τὰς μεγάλας νύκτας, εἰς δὲ τὰς μικρὰς νὰ εἶναι συντομωτέρα ἡ ἀκολουθία κατὰ τὴν δύναμιν ὁποῦ σοῦ δίδεται ἀπὸ τὸν Θεόν· ὅτι χωρὶς αὐτὸν κανένα καλὸν δὲν κατορθώνεται· καθὼς λέγει ὁ Προφήτης· παρὰ Κυρίου τὰ διαβήματα ἀνθρώπου κατευθύνεται· καὶ καθὼς λέγει καὶ ὁ Κύριός μας· χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν· χωρὶς δὲ δάκρυα νὰ μὴ κοινωνήσῃς ποτὲ τὰ ἄχραντα μυστήρια.

χς΄. Νὰ τρώγῃς δὲ ἐκεῖνα ὁποῦ παρατίθενται εἰς τὴν τράπεζαν, ὅ,τι λογῆς φαγητὰ καὶ ἂν εἶναι· ὁμοίως νὰ πίνῃς καὶ κρασὶ ἀγογγύστως· εἰ δὲ καὶ κάθεσαι κατὰ μόνας δι᾽ ἀσθένειαν νὰ τρώγῃς λάχανα ὠμὰ μὲ ἐλαίας· ἐὰν δὲ στείλῃ κανένας ἀδελφὸς εἰς ἐσὲ φαγητόν, δέξου του μὲ εὐχαριστίαν, καὶ ταπείνωσιν ὡσὰν ξένος, καὶ φάγε ἀπὸ αὐτό, ὅ,τι καὶ ἂν εἶναι· καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ ἀπομείνῃ, στεῖλέ το εἰς ἄλλον ἀδελφὸν εὐλαβῆ, καὶ πτωχόν· ἐὰν δὲ σὲ προσκαλέσῃ κανένας διὰ νὰ σὲ φιλεύσῃ, τρῶγε ἀπὸ ὅλα τὰ παρατιθέμενα ἔμπροσθέν σου, ὅμως ὀλίγον τι ἀπὸ αὐτὰ κατὰ τὴν ἐντολήν, φυλάττωντας τὴν ἐγκράτειαν· καὶ ὅταν ἀσυκωθῇς ἀπὸ τὴν τράπεζαν, βάνωντας μετάνοιαν μὲ σχῆμα ξένου, καὶ πτωχοῦ, ἀπόδος τὴν εὐχαριστίαν εἰς αὐτὸν λέγων· ὁ Θεός, Πάτερ Ἅγιε, νὰ δώσῃ εἰς ἐσὲ τὸν μισθόν· πρόσεχε δὲ νὰ μὴ λαλήσῃς τίποτε, καὶ ἐὰν τύχῃ νὰ εἶναι ὠφέλιμον.

χζ΄. Εἰ δὲ καὶ κανόνας ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς λυπηθῇ ἢ ἀπὸ τὸν ἡγούμενον, ἢ ἀπὸ τὸν οἰκονόμον, ἢ ἀπὸ ἄλλον τινά, καὶ ἔλθῃ εἰς ἐσέ, παρηγορησαίτον μὲ τοῦτον τὸν τρόπον· πίστευσον ἀδελφέ, ὅτι τοῦτο ἔγινεν εἰς ἐσὲ διὰ δοκιμήν· ὅτι καὶ εἰς ἐμὲ ἠκολούθησε διάφοραις φοραῖς τοῦτο καὶ ἀπὸ μικροψυχίαν μου ἐλυπούμην· ἀλλ᾽ ἐπειδὴ ἐπληροφορήθην, ὅτι ταῦτα εἶναι διὰ δοκιμὴν ὑποφέρω μὲ εὐχαριστίαν· λοιπὸν καὶ σὺ τοιουτοτρόπως κάνε, καὶ θέλει χαρῇς μάλιστα εἰς τὰς τοιαύτας θλίψεις· εἰ δὲ ἐκεῖνος τραπῇ εἰς κακολογίας, μηδὲ μὲ τοιοῦτον τρόπον νὰ τὸν ἀποστραφῇς, ἀλλὰ παρηγόρησέ τον, καθὼς σὲ φωτίσῃ ἡ χάρις, διότι εἶναι πολλαὶ διακρίσεις, καὶ καθὼς βλέπεις τὴν κατάστασιν τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ τοὺς λογισμούς του, ἔτζι κυβέρνατον, καὶ ἀκολούθατον, καὶ μὴ τὸν ἀφήσῃς νὰ ἀναχωρήσῃ ἀθεράπευτος.

χή. Ἐὰν δὲ συμβῇ νὰ μὴν ἐπισκεφθῇς πολὺν καιρὸν κανένα ἀδελφὸν ὁποῦ εἶναι ἀσθενής, πρέπει νὰ τοῦ στείλῃς πρῶτον τίποτε, καὶ νὰ τοῦ φανερώσῃς, ὅτι σήμερον Πάτερ Ἅγιε ἔμαθον διὰ τὴν ἀρρωστίαν σου, καὶ παρακαλῶ νὰ μοὶ συγχωρήσῃς· ἔπειτα πηγαίνωντας καὶ βάνωντας μετάνοιαν, ἀφ᾽ οὗ γένῃ εὐχή, τότε εἰπὲ εἰς αὐτόν· πῶς εἶσαι Πάτερ Ἅγιε; πῶς σὲ ἐβοήθησεν ὁ Θεός; καὶ ἀφ᾽ οὗ καθίσῃς μὲ τὰς χεῖράς σου δεμένας, σιώπα· εἰδὲ καὶ εἶναι ἄλλοι ἀδελφοὶ ὁποῦ ἦλθαν διὰ ἐπίσκεψιν, πρόσεχε νὰ μὴν εἰπῇς τίποτε, ἢ ῥητὸν τῆς θείας γραφῆς, ἢ φυσιολογικόν· μάλιστα ὅταν δὲν σὲ ἐρωτᾷ τινάς, διὰ νὰ μὴ λυπηθῇς ὕστερον· διατὶ ταῖς περισσότεραις φοραῖς ἀκολουθεῖ τοῦτο εἰς τοὺς ἁπλουστέρους ἀδελφούς.

χθ΄. Ἐὰν συμβῇ νὰ φάγῃς μαζὴ μὲ εὐλαβεῖς ἀδελφούς, πρέπει νὰ τρώγῃς ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς τὴν τράπεζαν, εἴτι καὶ ἂν εἶναι, χωρὶς νὰ ξεχωρίζῃς τίποτε· ἐὰν δὲ ἔχῃς ἐντολὴν τινὸς διὰ νὰ μὴ φάγῃς, ἢ ψάρι, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτο, εὑρίσκεται δὲ εἰς τὴν τράπεζαν ἀπὸ ἐκεῖνο· ἐὰν εἶναι πρόχειρα ἐκεῖνος ὁποῦ σοῦ ἔδωκε τὴν ἐντολήν, ὕπαγε εἰς αὐτόν, καὶ κατάπεισέ τον νὰ σὲ συγχωρήσῃ διὰ νὰ φάγῃς ἀπὸ ἐκεῖνο· εἰδὲ καὶ ἐκεῖνος δὲν εἶναι πρόχειρα, ἢ γνωρίζῃς πῶς δὲν σοῦ δίδει ἄδειαν νὰ φάγῃς, καὶ πάλιν δὲν θέλεις νὰ σκανδαλίσῃς αὐτοὺς τοὺς ἀδελφούς, φάγε τότε, καὶ ἔπειτα ὕπαγε εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ σοῦ ἔδωκε τὴν ἐντολήν, καὶ ἀνάφερέ του τὴν ὑπόθεσιν, καὶ ζήτησε ἀπὸ αὐτὸν συγχώρησιν· εἰ δὲ ἀπὸ τοῦτα ὁποῦ εἶπα δὲν θέλεις οὔτε τὸ ἕνα, οὔτε τὸ ἄλλο, καλλίτερον εἶναι εἰς ἐσὲ νὰ μὴν ὑπάγῃς εἰς τὴν τράπεζάν τους, ὅτι θέλεις κερδήσῃς δύω τινά· καὶ τὸν δαίμονα τῆς κενοδοξίας θέλει ἀποφύγῃς, καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀδελφοὺς θέλει γλυτώσεις ἀπὸ τὸ σκάνδαλον, καὶ τὴν θλίψιν· εἰ δὲ οἱ ἀδελφοὶ ἐκεῖνοι εἶναι ἀπὸ τοὺς πλέα χοντρούς, ἀγροίκους, ἀπαιδεύτους, καὶ δὲν σκανδαλίζονται, πήγαινε, καὶ μὴ τρώγῃς ἀπὸ ἐκεῖνο· φύλαξε τὸν κανόνα σου, ὅμως καλλίτερον εἶναι καὶ διὰ αὐτοὺς νὰ φάγῃς ὀλίγον ἀπὸ ὅλα· ὁμοίως καὶ διὰ παρηγορίαν θεραπείαν τινὸς ἀδελφοῦ, κατὰ τὸν θεῖον Παῦλον ὁποῦ νομοθετεῖ, νὰ τρώγωμεν πᾶν τὸ παρατιθέμενον, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν

συνείδησιν.

λ'. Ἀνίσως κτυπήσῃ τινὰς τὴν πόρταν τοῦ κελλείου σου εἰς καιρὸν ὁποῦ κάνεις τὴν προσευχήν σου, ἄνοιξέ του, καὶ κάθισε συνομίλησε μὲ αὐτὸν μὲ ταπείνωσιν, ὅ,τι καὶ ἂν προβάλῃ ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ συμβάλλουν εἰς ὠφέλειαν, καὶ ἐὰν εἶναι βεβαρημένος ἀπὸ θλίψιν, σπούδασε νὰ τὸν θεραπεύσῃς ἢ μὲ λόγον, ἢ μὲ ἔργον· καὶ πάλιν ὡσὰν ἀναχωρήσῃ ἐκεῖνος, ἄρχισε τὴν προσευχήν σου, καὶ τελείωσέ την· ἐπειδὴ καὶ ἡ θεραπεία τῶν ἀδελφῶν εἶναι ὁμοία μὲ τὴν καταλλαγήν· ὅμως εἰς τοὺς κοσμικοὺς δὲν πρέπει νὰ κάνῃς τοιουτωτρόπως, ἀλλὰ τελειώνοντας τὴν εὐχήν, νὰ ὁμιλῇς πλέον μὲ αὐτούς.

λά. Εἰς καιρὸν ὁποῦ προσεύχεσαι, ἐὰν σοῦ ἔλθῃ δειλία, ἢ κτυπήσῃ κἀνένας κτύπος, ἢ λάμψῃ ὡσὰν φῶς, ἢ γένῃ ἄλλο τίποτε, ἐσὺ μὴ ταραχθῇς εἰς τοῦτο, ἀλλὰ μάλιστα ὑπόμεινε πλέον προθυμώτερα εἰς τὴν προσευχήν· διατὶ γίνεται ταραχὴ δαιμονικὴ, καὶ φόβος, τρόμος, καὶ ἔκστασις, διὰ νὰ βαρεθῇς νὰ ἀφήσῃς τὴν εὐχὴν, καὶ ἀφ' οὗ γένῃ ἀκολούθως τοῦτο συχνὰ, καὶ μὲ τὴν συνήθειαν ἔλθῃ εἰς ἕξιν, καὶ γείνῃ ὡσὰν φυσικὸν, καὶ ἀπὸ ὀκνηρίαν βαρύνεσαι καὶ ἀφίνῃς τὴν εὐχὴν, τότε πλέον νὰ σὲ κυριεύσουν οἱ δαίμονες, καὶ νὰ σὲ κάμνουν ὑπήκοον εἰς τὰ θελήματά τους· εἰδὲ καὶ ὅταν προσεύχεσαι λάμψῃ εἰς ἐσὲ ἄλλο φῶς, τὸ ὁποῖον δὲν ἠμπορῶ νὰ τὸ φανερώσω τί λογῆς εἶναι, καὶ ἡ ψυχή σου γεμίζῃ ἀπὸ χαρὰν, καὶ σοῦ ἔρχεται ἐπιθυμία τῶν ἀγαθῶν, καὶ τρέχουν δάκρυα μὲ κατάνυξιν, ἴξευρε ὅτι τοῦτο εἶναι θεία ἐπίσκεψις, καὶ βοήθεια· καὶ ἂν ἐπιμένῃ πολὺν καιρὸν, διὰ νὰ μὴ γένῃ εἰς ἐσὲ τίποτε περισσότερον ἐξ αἰτίας τῆς στενοχωρίας τῶν δακρύων, αἰχμαλώτισε σύρε τὸν νοῦν σου εἰς κἀνένα ἀπὸ τὰ σωματικὰ, καὶ μὲ τοῦτο θέλει ταπεινωθῇς· τὴν δὲ εὐχὴν πρόσεχε νὰ μὴ τὴν ἀφήσῃς μὲ τὴν δειλίαν τὴν ἐκφόβησιν τῶν ἐχθρῶν· ἀλλὰ καθὼς τὸ παιδὶ ὁποῦ φοβεῖται ἀπὸ κἄποια φόβητρα ἄσχημα καὶ φοβερὰ, καὶ καταφεύγωντας εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς μητρὸς, ἢ τοῦ πατρὸς, ἀποδιώχνει τὸν φόβον του, ἔτζι καὶ σὺ ἐὰν καταφύγῃς εἰς τὸν Θεὸν διὰ μέσου τῆς προσευχῆς, θέλει φύγῃς τὸν φόβον τούτων.

λβ'. Ἐὰν ἔλθῃ κἀνένας ἀδελφὸς εἰς τὸ κελλεῖόν σου, καὶ σὲ ἐρωτήσῃ διὰ πόλεμον σαρκικὸν, μὴ τὸν γυρίσῃς ἄπρακτον, ἀλλὰ ὠφέλησέ τον μαζὴ μὲ κατάνυξιν ἐκεῖνα ὁποῦ σὲ φωτίσει ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ ἀπόκτησες ἀπὸ τὴν πρᾶξιν, καὶ τότε ἀπόλυσον αὐτόν· ὅταν δὲ εὐγαίνῃ ἀπὸ τὸ κελλεῖόν σου, βάλε μετάνοιαν, καὶ εἰπέ του· πίστευσόν μοι ἀδελφὲ, ἐλπίζω εἰς τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ, ὅτι θέλει φύγῃ ἀπὸ ἐσὲ ὁ τοιοῦτος πόλεμος, μόνον μὴ ἀμελήσῃς, ἢ βαρεθῇς· ἀφ' οὗ δὲ ἀναχωρήσῃ ὁ ἀδελφὸς, συκώσου ἐπάνω, καὶ τυπώνωντας εἰς τὴν φαντασίαν σου τὸν πόλεμον αὐτοῦ, ὕψωσε τὰς χεῖράς σου, καὶ μὲ δάκρυα καὶ στεναγμοὺς παρακάλεσε διὰ αὐτὸν τὸν Κύριον λέγων. Κύριε ὁ Θεὸς ὁ μὴ θέλων τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, οἰκονόμησε τὴν ὑπόθεσεν ταύτην καθὼς ἰξεύρεις, καὶ καθὼς συμφέρει εἰς τοῦτον τὸν ἀδελφόν· καὶ ὁ Θεὸς ὁποῦ γνωρίζει τὴν πίστιν αὐτοῦ ὁποῦ ἔχει εἰς σὲ, καὶ τὴν ἐδικήν σου συμπόνεσιν ὁποῦ ἔχεις εἰς αὐτὸν ἐξ ἀγάπης, καὶ τὴν καθαράν σου προσευχὴν ὁποῦ κάνεις δι' αὐτὸν, ἐλαφρύνει τὸν πόλεμόν του.

λγ'. Ὅλα ὅσα εἴπαμεν ἀνωτέρω εἶναι, ἀδελφὲ, ἐπιτήδεια πρὸς κατάνυξιν, καὶ πρέπει νὰ τὰ κάνῃς μὲ συντετριμμένην καρδίαν, καὶ ὑπομονὴν, καὶ εὐχαριστίαν, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι αἴτια δακρύων, καὶ καθαιρετικὰ ἀφανιστικὰ τῶν παθῶν, καὶ προξενητικὰ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· ὅτι βιαστῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, καὶ βιασαὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν· ἐπειδὴ καὶ ἂν κατορθώσῃς ταῦτα, θέλει χωρισθῇς τελείως ἀπὸ τὰ παλαιὰ ἤθη σου, ἴσως καὶ ἀπὸ αὐτὰς τὰς προσβολὰς τῶν λογισμῶν· διατὶ τὸ σκότος ἀναχωρεῖ φυσικὰ, κρύπτεται εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ φωτός· καὶ ὁ ἴσκιος εἰς τὸν ἥλιον· ὅτι ἐὰν τινὰς ἀμελήσῃ ταῦτα, χαυνώνωντας τὸν λογισμὸν, περίεργος γενόμενος, ὑστερεῖται τὴν χάριν· καὶ τότε πίπτωντας εἰς πάθη κακῶν, γνωρίζει τὴν ἀσθένειάν του, καὶ γεμίζει ἀπὸ δειλίαν· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ κατορθώνει ταῦτα, δὲν πρέπει νὰ στοχάζεται πῶς τὰ κατορθώνει ἀπὸ τὸν ἐδικόν του κόπον, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ· πρέπει δὲ νὰ καθαρίζῃ πρῶτον τὸν ἑαυτόν του κατὰ τὸν εἰπόντα· καθαρτέον πρῶτον, ἔπειτα τῷ καθαρῷ προσομιλητέον· ἐπειδὴ ὅταν ὁ νοῦς καθαρισθῇ ἀπὸ πολλὰ δάκρυα, καὶ δεχθῇ ἔλλαμψιν τοῦ θείου φωτὸς (τὸ ὁποῖον ἐὰν λάβῃ ὅλος ὁ κόσμος δὲν ὀλιγωστεύει). Τότε μὲ εὐχαρίστησίν του προχωρεῖ νοερῶς εἰς τὰ μέλλοντα, καὶ θεωρεῖ αὐτὰ, μὲ τὸ νὰ τὰ δείχνῃ ὁ Θεὸς, καὶ χαίρεται πνευματικῶς εἰς αὐτὰ κατὰ τὸν Ἀπόστολον· ὁ γὰρ καρπὸς

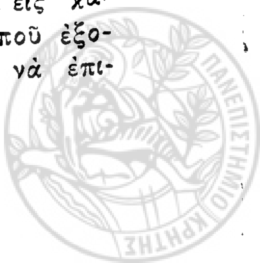
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

τοῦ **Πνεύματος**, φησὶν, ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, πραότης, μακροθυμία.

λδ΄. Ὅποιος ἀπόκτησε ταῦτα, ἂς προσέχῃ τὸν ἑαυτόν του εἰς τὰς προσβολὰς τῶν λογισμῶν· διότι ἐκεῖνος ὁποῦ διατρίβει μέσα εἰς πλῆθος ἀνθρώπων εἶναι ἀδύνατον, λογιάζω, νὰ νικήσῃ αὐτάς· μάλιστα τὴν προσβολὴν τοῦ φθόνου, καὶ τῆς κενοδοξίας εἶναι ἀδύνατον νὰ νικήσῃ ἐκεῖνος ὁποῦ δοξάζεται ἀπὸ τοὺς κοσμικοὺς διὰ τὴν περίφημον ζωήν του, καὶ διὰ τὴν καταφρόνησιν τῶν ὁρατῶν πραγμάτων· ἀλλὰ καὶ μερικαῖς φοραῖς ἐννοῶντας, ἢ βλέπωντας, ἢ ἀκούωντας τίποτε ὁποῦ κάνει τινὰς ἔξω ἀπὸ τὸ πρέπον, τὸν κατακρίνει· ὅθεν ὁ τοιοῦτος ἂς προσέχῃ νὰ μὴ περιεργάζεται ἐκεῖνα ὁποῦ λέγει, ἢ κάνει ὁ ἡγούμενος, ἢ οἱ διακονηταί· εἰ δὲ καὶ νικώμενος ἀπὸ τὸ πάθος ἐννοήσῃ, ἢ εἰπῇ τίποτε μὲ περιέργειαν, ἂς διορθώνῃ τὸν ἑαυτόν του μὲ τὴν μετάνοιαν· ἂς προσέχῃ δὲ καὶ εἰς τὴν κατάστασιν τῆς ἐκκλησίας, καὶ εἰς τὴν διακονίαν· διότι οἱ λογισμοὶ τῆς κενοδοξίας ἔχουν συνήθειαν νὰ ἐνοχλοῦν τοὺς ἐναρέτους καὶ εἰς ταῦτα· ἢ μὲ τὸ νὰ προσέχουν εἰς τὴν ψαλμῳδίαν, ἢ μὲ τὸ νὰ προσεύχωνται χωρὶς νὰ περιπατῇ ὁ νοῦς τους ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, πῶς ὄντες οἱ ἄλλοι ἀδελφοὶ συγχυσμένοι καὶ τεταραγμένοι, οὗτοι μόνον προχωροῦν μὲ προσοχὴν εἰς τὰ κρούσματα τῆς πνευματικῆς μελῳδίας, καὶ μιμοῦνται νοερῶς τὰ τάγματα τῶν Ἀγγέλων· καὶ πῶς δὲν εἶναι φανεροὶ εἰς κανένα ἄλλον, πάρεξ εἰς τὸν Θεὸν, καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ κατορθώνουν τὰ ὅμοια· καὶ τοὺς πειράζουν πάλιν μὲ ἄλλον τρόπον· ἢ πῶς τοὺς κατακρίνουν, ἢ πῶς τοὺς μακαρίζουν· πλὴν ὅλα αὐτὰ θέλει δυνηθῇς νὰ τὰ ἀποφύγῃς, ἐὰν φυλάττεσαι μὲ τὴν ταπείνωσιν, καὶ ἀγάπην, καὶ ἐξομολόγησιν, καὶ ἀπροσπάθειαν.

λέ. Σπούδασε νὰ μὴ λυπήσῃς τινὰ ἢ μὲ λόγον, ἢ μὲ ἔργον· ἀλλὰ καὶ ἐκείνους ὁποῦ λυποῦνται ἀπὸ ἄλλους νὰ τοὺς παρηγορῇς, ὅσον εἶναι δυνατόν· καὶ μὴ νομίσῃς ποτὲ πῶς ἐνίκησες τὰς τέχνας τοῦ διαβόλου, καὶ κενοδοξήσῃς· διότι ὅλη ἡ ἀνθρωπίνη φύσις δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὰς νικήσῃ, πάρεξ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ· λοιπὸν ἐκεῖνοι ὁποῦ εἶναι εἰς ὑποταγὴν προεστῶτος πρέπει νὰ φυλάττουν ταῦτα· εἰς δὲ τοὺς ἐραστὰς τῆς ἡσυχίας δὲν δύναμαι νὰ λέγω τίποτε· ὅμως καθε ἕνας ἀπὸ αὐτὰ ὁποῦ εἶπα, ἂς στοχάζεται καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ πρέπουν εἰς τοὺς ἡσυχαστὰς, ἐπειδὴ ἡ ἡσυχία χρειάζεται καὶ ζωὴν ἀκριβεστέραν.

λς΄. Ἐὰν ἀπόκτησες πίστιν καὶ πληροφορίαν εἰς κανένα ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ κοινοβίου, καὶ ἐξομολογεῖσαι εἰς αὐτὸν τοὺς λογισμούς σου, μὴ παύσῃς ἀδελφὲ ποτὲ ἀπὸ τὸ νὰ πηγαίνῃς εἰς αὐτὸν, καὶ νὰ τοῦ ἐξαγορεύῃς τοὺς λογισμοὺς ὁποῦ σοῦ ἔρχονται καθε ἡμέραν καὶ ὥραν· ἔπρεπεν ὅλοι νὰ πηγαίνουν εἰς τὸν ἡγούμενον διὰ νὰ ἐξομολογοῦνται· ἀλλ' ἐπειδὴ μερικοὶ δὲν θέλουν νὰ φανερώνουν τοὺς λογισμούς του εἰς τὸν ἡγούμενον ἀπὸ πολλὴν ἀσθένειαν, καὶ δυσπιστίαν ὁποῦ ἔχουν εἰς αὐτὸν, διὰ τοῦτο συγκαταβατικῶς λέγω τοῦτο· πλὴν δὲν πρέπει νὰ περιφέρεσαι ἀπὸ ἄλλον εἰς ἄλλον, ὑπακούωντας εἰς τὸν ἐχθρὸν ἡμῶν ὁποῦ σοῦ λέγει κρυφὰ, πῶς προξενεῖς βάρος, μὲ τὸ νὰ πηγαίνῃς συχνὰ εἰς τὸν ἀδελφὸν ἐκεῖνον ὁποῦ ἀναδέχεται τοὺς λογισμούς σου, ἢ πῶς εἶναι ἐντροπὴ νὰ τοῦ ἀναφέρῃς πολλαῖς φοραῖς τὰ ἴδια, καὶ διὰ τοῦτο νὰ ξεκκόπτῃς ἀπὸ τὴν ἐξομολόγησιν ἢ νὰ πηγαίνῃς εἰς ἄλλον, διατὶ ἐὰν πηγαίνωμεν εἰς τὸν πρῶτον, θέλει ἀποκτήσωμεν καὶ περισσοτέραν πίστιν εἰς αὐτὸν, καὶ θέλει ὠφεληθοῦμεν πολλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ζωήν του, καὶ ἀπὸ τοὺς λόγους του, καὶ ἀπὸ κανένα ἄλλον δὲν θέλει κατηγορηθοῦμεν διὰ τὴν ζωήν μας, καὶ ἀπὸ ὅλους θέλει ἐπαινεθοῦμεν πῶς φυλάττομεν πίστιν· εἰδὲ ἀμελήσωμεν νὰ ἐξαγορεύωμεν συχνὰ τοὺς λογισμούς μας, πίπτομεν εἰς μεγαλήτερα πάθη, καὶ ἐντρεπόμενοι πάλιν νὰ φανερώσωμεν αὐτὰ, πίπτομεν εἰς τὸν λάκκον τῆς ἀπελπισίας, εἰδὲ καὶ ὑπάγωμεν εἰς ἄλλον πνευματικὸν, (τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι συγχωρημένον νὰ τὸ κάμωμεν) ἐὰν ὁ πνευματικὸς εἶναι ἀπὸ τὸ ἴδιον κοινόβιον, ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ θέλει μᾶς κατηγορήσουν, πῶς ἀθετήσαμεν τὴν πίστιν ὁποῦ εἴχαμεν εἰς τὸν πρῶτον, καὶ θέλει καταδικασθοῦμεν μεγάλως ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἀκόμι καὶ αὐτὸς ὁ πνευματικὸς εἰς τὸν ὁποῖον ὑπάγωμεν, θέλει στοχασθῇ, ὅτι τὸ ὅμοιον ἔχει νὰ γένῃ καὶ εἰς αὐτὸν, καὶ ἡμεῖς συνηθίζοντες νὰ μεταπίπτωμεν ἀπὸ ἕνα εἰς ἄλλον δὲν θέλει παύσομεν ποτὲ ἀπὸ τὸ νὰ περιεργαζώμεθα νὰ μάθωμεν στυλίτας, καὶ ἐγκλείστους, καὶ ἡσυχαστὰς, καὶ νὰ πηγαίνωμεν εἰς αὐτοὺς νὰ ἐξομολογούμεθα, καὶ νὰ γένωμεν ἄπιστοι εἰς ὅλους, καὶ ἀπρόκοποι, καὶ τὸ περισσότερον νὰ ὑποπέσωμεν καὶ εἰς κατάραν· διὰ τοῦτο εἰς τὸν πνευματικὸν ὁποῦ ἐξομολογεῖσαι ἀπὸ τὴν ἀρχὴν, σπούδασε νὰ ἐπι-

μείνης ἀδιστάκτως εἰς αὐτὸν ἕως θανάτου, καὶ νὰ μὴ σκανδαλίζεσαι εἰς αὐτὸν ἐὰν καὶ τὸν ἴδῃς ὁποῦ νὰ πορνεύῃ, διατὶ ἐσὺ δὲν θέλει βλαφθῇς τίποτε· ἐπειδὴ καθὼς εἴπαμεν, ἐὰν καταφρονήσῃς ἐκεῖνον, καὶ ὑπάγῃς εἰς ἄλλον, θέλει γένῃς αἴτιος πολλῶν σκανδάλων, καὶ θέλει κατηγορήσεις ὁμοίως καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους, καὶ θέλει ἀνοίξεις εἰς τὸν ἑαυτόν σου στράτας ἀπωλείας· ἀλλὰ Κύριε Κύριε λύτρωσαι ἡμᾶς ἀπὸ κάθε ἀπιστίαν, καὶ περιέργειαν, καὶ σκέπασέ μας μὲ τὴν θείαν σου χάριν.

λζʹ. Ἐὰν δὲ καὶ ἀποκτήσῃς μαθητὰς ὁποῦ ἔχουν πίστιν εἰς σέ, ὥστε νὰ ἐξαγορεύουν εἰς σὲ τοὺς λογισμούς τους, καὶ βλέπῃς αὐτοὺς πῶς συνομιλοῦν μὲ μερικοὺς ἀδελφοὺς ἀπὸ τοὺς πλέον εὐλαβεῖς, μὴ σκανδαλισθῇς εἰς τοῦτο· διατὶ οἱ δαίμονες λέγουν κρυφὰ εἰς ἐκείνους ὁποῦ πολιτεύονται ὀρθῶς, πῶς οἱ τοιοῦτοι μαθηταὶ δὲν πορεύονται μὲ εὐθύτητα καρδίας, μὲ ἁπλότητα, οὐδὲ ἐξαγορεύουν τοὺς λογισμούς τους μὲ ἀληθινὴν πίστιν εἰς ἡμᾶς, ἀλλὰ πῶς παρατηροῦν μὲ κακὸν σκοπὸν διὰ μέσου ὑποκρίσεως πλαστῆς διὰ νὰ ἰδοῦν τὴν ἐλευθερίαν μας, καὶ ἀπὸ τοῦτο προξενοῦν εἰς ἡμᾶς ἀηδίαν καὶ ἀπιστίαν εἰς τοὺς τοιούτους μαθητάς· λοιπὸν σὺ μὴ δεχθῇς τὸν τοιοῦτον λογισμὸν ὁποῦ σοῦ βάλλουν οἱ δαίμονες, ἀλλὰ σπούδασε μὲ κάθε ἁπλότητα καὶ ἀγάπην διὰ τὸν Θεόν, καὶ διὰ τὸ καλὸν αὐτὸ νὰ διορθώνῃς τοὺς τοιούτους, καὶ νὰ τοὺς ὠφελῇς ψυχικῶς, καὶ λογίζου διὰ ἐδικήν σου δόξαν τὴν προκοπὴν ἐκείνων.

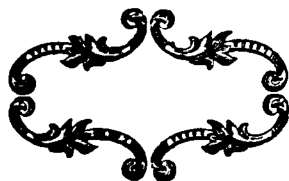
λή. Ἐὰν τινὰς ἀπὸ τοὺς μαθητάς σου ἀποκτήσῃ ἀπιστίαν εἰς σέ, στοχάσου πόθεν τοῦ συνέβη τοῦτο, ἐπειδὴ ἀκολουθεῖ νὰ γίνεται τοῦτο ἀπὸ πολλὰς προφάσεις, ἢ ἀπὸ κενοδοξίαν, πῶς ἔφθασεν εἰς προκοπήν, καὶ ἀπὸ αὐτὴν ἔπεσεν εἰς ὑπερηφάνιαν, ὥστε νὰ μὴ καταδέχεται πλέον νὰ ὀνομάζεται μαθητής, ἀλλὰ νὰ ἔχῃ διδασκαλικὸν ἀξίωμα, ἢ ὡς παχὺς καὶ φιλόσαρκος θέλει νὰ θεραπεύεται σωματικῶς, ἢ διατὶ τὸν ἀγαποῦσες πολλά, καὶ ὕστερα ἠγάπησας ἄλλους, καὶ ἔπεσεν εἰς φθόνον, ἢ διατὶ ποθεῖ νὰ χειροτονηθῇ, καὶ σὺ τὸν ἐμποδίζεις, ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἐξομολόγησίν του δὲν εἶναι ἄξιος διὰ νὰ ἱερωθῇ, ἢ διατὶ σὺ ἐπροτίμησες εἰς τοῦτο ἄλλον ὁποῦ ἦλθεν ἴσως εἰς ἐσὲ ὑστερώτερα, ὅτι τοῦτο προξενεῖ μεγάλην θλῖψιν εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ δὲν ἐπέτυχε τὸ ποθούμενον· μάλιστα ἐὰν ἦλθεν εἰς ἐσὲ ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων, καὶ τὸν ἀγαποῦσες κατὰ Θεὸν πολλά, ἢ καὶ καμμίαν φορὰν διὰ νὰ ἀπέχῃ ἀπὸ τὰ πάθη τοῦ ὑπεσχέθης νὰ τοῦ δώσῃς ἄδειαν νὰ χειροτονηθῇ· (διατὶ οἱ πνευματικοὶ συνηθίζουν πολλάκις νὰ δίδουν τοιαύτας ὑποσχέσεις χειροτονίας εἰς τοὺς νέους, διὰ νὰ τοὺς κάμουν νὰ ξεκκόψουν τελείως ἀπὸ τὴν κλίσιν ὁποῦ ἔχουν εἰς τὰ πάθη διὰ τὴν κακὴν συνήθειαν), καὶ ἐλπίζωντας κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν δὲν ἐπέτυχε διὰ τὴν ἀναξιότητά του, καὶ κινηθεὶς ἀπὸ φθόνον λέγει τοιαύτας κατηγορίας ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ ἄλλου καλογήρου, ὁποῦ δὲν ἠμπορεῖ τινὰς νὰ τὰς ἀκούσῃ, ὄχι νὰ τὰς εἰπῇ· πρὸς τούτοις εἶναι καὶ ἄλλος τρόπος ἀπιστίας, καθὼς εἴπαμεν, ἀνίσως ἀπὸ ἀμέλειαν πέσῃ τινὰς εἰς συγκαταθέσεις, ἢ καὶ εἰς πράξεις ἁμαρτιῶν, καὶ ἐντρέπεται νὰ τὰς ἐξομολογηθῇ, ὡς κενόδοξος, καὶ σιωπῶντας αὐτὰς κατ' ὀλίγον ὀλίγον ἔρχεται εἰς ἀπιστίαν· ἢ ἐὰν σὲ εἶδε πῶς εἶσαι κυριευμένος ἀπὸ πάθη, καὶ σὲ ἐκατηγόρησε· σημεῖον δὲ τῆς ἀποστροφῆς τῶν τοιούτων ἂς εἶναι εἰς ἐσέ, ἂν εἶσαι εἰς προκοπὴν ἀπὸ τὴν θεωρίαν τοῦ προσώπου τους· εἰδὲ μή, κἂν ἀπὸ τὴν συνειθισμένην κατάστασιν τῶν σχημάτων· διότι καὶ ὅταν νουθετῆται καὶ ὅταν παρακαλῆται, σχηματίζεται πῶς δέχεται εἰς τὴν ἀκοὴν τὰς νουθεσίας, ὅμως εἰς τὴν καρδίαν δὲν τὰς δέχεται, ἀλλὰ καὶ ἀηδιάζει εἰς αὐτάς, καὶ τὰς περιπαίζει, ἴσως δὲ καὶ ταράσσεται· εἰ δὲ καὶ καμμίαν φορὰν θέλωντας νὰ τὸν δοκιμάσῃς, ἐὰν εἶναι καθαρὸς ἀπὸ πάθη, τὸν παρακινήσῃς ἢ διὰ νὰ μεταλάβῃ ἢ νὰ ἐμβῇ εἰς τὸ Ἅγιον βῆμα, ἀποκοτᾷ νὰ κάνῃ καὶ τὰ δύω ἀδιακρίτως, διὰ νὰ μὴ τὸν κατηγορήσῃς· καὶ ἰατρικὸν τῶν τοιούτων εἶναι, προσευχαὶ εἰς τὸν Θεὸν πρόθυμοι μετὰ δακρύων, καὶ πρόσθεσις ἀγάπης, καὶ νουθεσία συχνή, καὶ θεραπεία σωματική, καὶ συνομιλίαι συχναί· πότε μὲν ἥμεροι, καὶ γλυκεῖαι, πότε δὲ καὶ στυπτικαὶ αὐστηραὶ ἐλεγκτικαί, καθὼς στοχάζεται τινὰς πῶς ὑπακούουν, καὶ μαλάσσουν τὰ ἤθη τους.

λθʹ. Ἐὰν ὁ καλόγηρός σου προβάλλῃ λόγους διὰ μερικοὺς ἀδελφοὺς πῶς εἶναι εὐλαβεῖς, καὶ τοὺς ἐπαινῇ ἐσὺ σιώπησε· εἰδὲ καὶ σὲ ἐρωτήσῃ διὰ ἐκείνους, ἀποκρίσου μὲ ταπείνωσιν, πίστευσον Πάτερ δὲν ἰξεύρω, ἐγὼ ὤντας ἰδιώτης, ἔχω χρέος νὰ κοιτάζω τὴν ἀμέλειάν μου, ἐπειδὴ ὅλοι μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, εἶναι Ἅγιοι καὶ καλοί, πλὴν κάθε ἕνας ἐκεῖνο ὁποῦ σπείρει, τοῦτο ἔχει

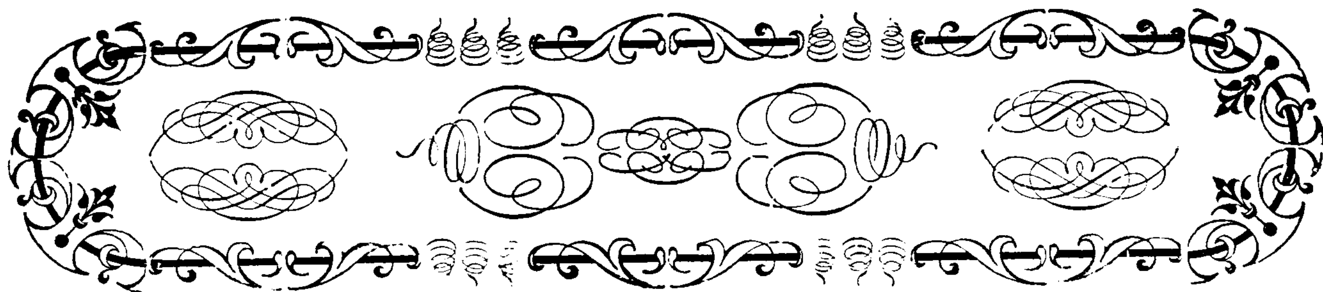

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

νὰ θερίσῃ, καὶ μήτε νὰ ἐπαινέσῃς, μήτε νὰ κατηγορήσῃς κἀνένα μερικῶς, ἀλλὰ ὅλους νὰ τοὺς ἐπαινῇς, μάλιστα ἐὰν προβάλλῃ εἰς τὸν καλόγηρόν σου κἀνένας λογισμὸς πῶς ἐσὺ ἔχεις πίστιν εἰς κἀνένα ἀπὸ ἐκείνους, ἀπὸ τοῦτο οἰκονομεῖται, καὶ ἀποξενώνεται ἀπὸ τὸν τοιοῦτον λογισμόν.

μ'. Ἐὰν δύω νέοι ἀποκτήσουν ἀναμεταξύ τους ἀγάπην μὲ ἁπλότητα, καὶ ἀκούσῃς ἀπὸ μερικοὺς πῶς αὐτὴ ἡ ἀγάπη εἶναι κακὴ, καὶ ἐμπαθὴς, καὶ παρακινῆσαι νὰ τοὺς ξεκκόψῃς ἀπὸ τὴν τοιαύτην προσπάθειαν, ἂν τύχῃ νὰ ἔρχωνται συχνὰ εἰς ἐσέ· στοχάσου τὶ λογῆς πρέπει νὰ τοὺς ὁμιλήσῃς ἐκεῖνα ὁποῦ συντείνουν εἰς ὠφέλειαν, διὰ νὰ μὴ προξενηθῇ εἰς αὐτοὺς βλάβη ἀντὶ ὠφελείας· λοιπὸν ἐὰν στοχάζεσαι κἀνένα παρόμοιον ἀπὸ τοὺς λογισμούς τους ὁποῦ σοῦ ἀνάφεραν, πρέπει νὰ προσκαλέσῃς τὸν ἕνα ἀπὸ ἐκείνους, καὶ συνομιλῶντάς τον μὲ ἀγάπην ἀληθινὴν, καὶ μὲ πρόσωπον χαρούμενον, καὶ μὲ πολλὴν δεξίωσιν, νὰ τοῦ διηγηθῇς πολλὰς, καὶ διαφόρους ὑποθέσεις, καὶ ἀνάμεσα εἰς τὴν συνομιλίαν νὰ ἀναφέρῃς ὀλίγον τι καὶ τρόπον τινὰ σκοτεινὰ καὶ διὰ τὸ τοιοῦτον πάθος, καὶ νὰ τοῦ εἰπῇς· πρέπει νὰ προσέχωμεν ἀδελφὲ, διατὶ ἀπερνοῦμεν ἐν μέσῳ παγίδων, καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα, καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τὰ πνευματικὰ τους πονηρίας· καὶ ὁ ἐχθρός μας ὠρυόμενος ὡς λέων περιτριγυρίζει ζητῶν ποῖον νὰ καταπίῃ· ἀλλὰ καὶ πολλοὺς ἀπὸ τοὺς μεγάλους ἀγωνιστὰς πολεμῶντας τοὺς ἐνίκησε, πόσῳ μᾶλλον ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ἀμελεῖς ὡσὰν ἐμένα· πρόσεχε λοιπὸν εἰς τὸν ἑαυτόν σου· καὶ ἀπὸ συνδυασμὸν λογισμῶν, καὶ φιλίαν κατὰ μέρος μὲ κἀνένα ἀδελφὸν, καὶ παρρησίαν, μήπως περιπλεχθῇς πάλιν μὲ τὰ προτήτερά σου, ἢ καὶ χειρότερα· πρόσφερε δὲ καὶ τὸ τοῦ ἀδελφοῦ μὲ ἄλλην ὑπόθεσιν, χωρὶς νὰ δώσῃς ὑποψίαν, καὶ ἄφησέ τον· τὸν δὲ ἄλλον μὴ τὸν σκανδαλίσῃς παντελῶς· καὶ ἐὰν οὗτος ὁποῦ τοῦ ὡμίλησες εἶναι χρήσιμος, καὶ ἀγωνιστὴς πνευματικὸς, ἀπὸ τοὺς τοιούτους λόγους θέλει ξεκκόψει· ἐὰν δὲ καὶ ἀπόκτησε πληροφορίαν εἰς σὲ, ἢ θέλει ξεκκόψει ἀπὸ ἐντροπήν του, ἢ κενοδοξίαν, ἢ καὶ ἀπὸ φόβον· ἐπειδὴ μερικοὶ ἐξ αἰτίας τούτων τῶν τριῶν συνηθίζουν νὰ ξεκκόπτουν ἀπὸ πάθη μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, χωρὶς ἀγῶνα, καὶ κόπον· εἰδὲ καὶ εἶναι ἡ αὐτὴ προσπάθεια, ὡσὰν καὶ προτήτερα, πρέπει νὰ προσκαλέσῃς κατὰ μόνας ὁμοίως τὸν ἀπαθέστερον, καὶ νὰ τὸν νουθετήσῃς ὁμοίως, ἢ καὶ περισσότερον, καὶ νὰ τοῦ ἀναφέρῃς ἀκόμι καὶ τοῦτο· ἤκουσα ἀπὸ μερικοὺς πῶς ἔχεις ἀγάπην μὲ τὸν ὁδεῖνα, καὶ ἐγὼ γνωρίζωντας καὶ τοὺς δύω, ἰξεύρω πῶς καὶ ἡ ἀγάπη σας εἶναι πνευματική· ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ σκανδαλίζωνται μερικοὶ, ἐὰν φυλάττῃς καθόλου ἀγάπην, καὶ πίστιν εἰς ἐμὲ, πρέπει νὰ μὴ συνομιλῆτε, μηδὲ νὰ κάθεσθε μαζὴ κατὰ μόνας· μάλιστα ὁποῦ καὶ ὁ ἡγούμενος σοῦ ἔχει μεγάλην ὑπόληψιν, καὶ ἔχει σκοπὸν νὰ σὲ χειροτονήσῃ· ἄρχισε δὲ νὰ μέμφεσαι νὰ κατηγορῇς καὶ τὸν ἄλλον πῶς εἶναι ἀνευλαβὴς, καὶ ἀπὸ τοὺς πλέον χοντροὺς σαρκικοὺς, καὶ ἐξάπαντος ἔχει νὰ ξεκκόψῃ ἀπὸ τὸν τοιοῦτον, ἢ μὲ σκοπὸν πνευματικὸν, ἢ μὲ τὸ νὰ κρατηθῇ ἀπὸ τὸ πάθος τῆς κενοδοξίας διὰ τὴν χειροτονίαν ὁποῦ τοῦ εἶπες.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Τοῦ Ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Συμεὼν τοῦ Νέου Θεολόγου ἕτεροι λόγοι διὰ στίχων πάνυ ὠφέλιμοι καὶ γλυκύτατοι.

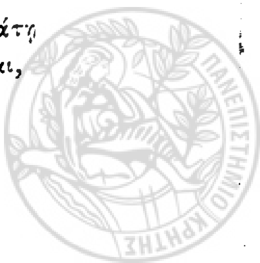
ΛΟΓΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

Ὅτι ταῖς καθαρθείσαις ψυχαῖς διὰ δακρύων καὶ μετανοίας, προσψαῦσαν τὸ θεῖον τοῦ Πνεύματος πῦρ, δράσσεται αὐτῶν, καὶ πλέον καθαίρει, φωτίζον τὰ ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας ἐσκοτισμένα αὐτῶν μέρη, καὶ τὰ τραύματα ἐξιώμενον, εἰς τελείαν φέρει συνούλωσιν· ὡς τῷ θείῳ κάλλει ὑπαστράπτειν αὐτάς.

Ἔστι πῦρ τὸ θεῖον ὄντως, ὅπερ εἶπεν ὁ Δεσπότης,
Ὅτι ἦλθεν ἵνα βάλλῃ· ἐπὶ ποίαν γῆν εἰπέ μοι;
Ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους πάντως τοὺς τὰ γήϊνα φρονοῦντας.
Ὅπερ ἤθελε, καὶ θέλει τοῦ ἀνάπτεσθαι ἐν πᾶσιν.
Ἄκουσον, καὶ γνῶθι, τέκνον, θείων μυστηρίων βάθος.
Τὸ οὖν πῦρ τοῦτο τὸ θεῖον, ποταπὸν εἶναι λογίζῃ;
Ἆρα ὁρατὸν, ἢ κτιστὸν, ἢ ληπτὸν ὑπολαμβάνεις;
Οὐμενοῦν καὶ γὰρ ὑπάρχεις ἐν μυήσει τοῦ τοιούτου,
Καὶ ἐπίστασαι βεβαίως ἄληπτον αὐτὸ ὑπάρχειν,
Ἄκτιστον, ἀόρατόν γε, ἄναρχον, καὶ ἄϋλόν τε,
Ἀναλλοίωτον εἰσάπαν, ἀπερίγραπτον ὡσαύτως,
Ἄσβεστον, ἀθάνατον, ἀπερίληπτον πάντῃ.
Ἔξω πάντων τῶν κτισμάτων τῶν ἐνύλων, καὶ αὔλων,
Ὁρατῶν, καὶ ἀοράτων, ἀσωμάτων, καὶ ἐνσάρκων,
Ἐπιγείων, οὐρανίων, τούτων πάντων ἔστιν ἔξω,
Κατὰ φύσιν, κατ' οὐσίαν, ναὶ δὴ καὶ κατ' ἐξουσίαν.
Τοῦτο οὖν ἐν ποίᾳ ὕλῃ ἐμβληθήσεται εἰπέ μοι;
Ἐν ψυχαῖς ἐχούσαις ἄνω ἔλαιον δαψιλεστάτως.
Καὶ πρὸ τούτου, καὶ σὺν τούτῳ, πίστιν, ἔργα τε, τὴν πίστιν
Βεβαιοῦντα κεκτημέναις ταύταις ὡσεὶ λύχνῳ πλήρει,
Καὶ ἐλαίου, καὶ στυπείου πῦρ ἐμβάλλει ὁ Δεσπότης.
Ὁ ὁ κόσμος οὐ κατεῖδεν, οὐδὲ κατιδεῖν ἰσχύει.
Κόσμον λέγω τοὺς ἐν κόσμῳ, καὶ τὰ κοσμικὰ φρονοῦντας.
Ὥσπερ ἅπτει δὲ ὁ λύχνος· ἐν τοῖς αἰσθητοῖς σοι λέγω.
Ὅταν τῷ πυρὶ προσψαύσῃ, οὕτω καὶ Πνευματικῶς μοι νόει.
Λέγειν ταῖς ψυχαῖς προσψαύειν, καὶ ἀνάπτειν πῦρ τὸ θεῖον.
Πρὶν προσψαύσει, πῶς ἀνάψει;
Πρὶν βληθῇ δὲ, πῶς προσψαύσει;
Ὄντως οὐδαμῶς· οὐδ' ὅλως.
Ὅταν δὲ ὁ λύχνος ἅπτῃ, καὶ τρανῶς φωτίζῃ πάντας,
Εἰ τὸ ἔλαιον ἐκλείψει, οὐ σβεσθήσεται ὁ λύχνος;
Θέα μοι καὶ ἄλλο μεῖζον, ὃ φοβεῖ με πλέον πάντων.
Φαίνοντά μου λύχνον μέγα ἐν ἐλαίου δαψιλείᾳ,
Ἀφθονίᾳ τε στυπείου, μῦς ἐλθὼν, ἢ ἕτερόν τι.
Ἢ κατέστρεψε τὸν λύχνον, ἢ κατὰ μικρὸν ἐκλεῖξαν,
Ἔπιέ τε τὸ ἔλαιον, ἔφαγε καὶ τὸ στυπεῖον,
Καὶ τὴν λαμπάδα ἔσβεσε· τὸ δ' ἔτι θαυμαστότερον,

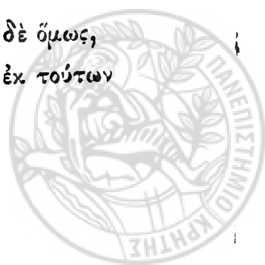
Ὅτι τὸ στυπεῖον ὅλον, ὅπερ θρυαλλὶς καλεῖται,
Ἐμπεσὸν ἐν τῷ ἐλαίῳ, σβέννυται τὸ πῦρ εὐθέως,
Καὶ ὑπάρχει μοι ὁ λύχνος, σκοτεινὸς ὅλως μὴ φαίνων.
Λύχνον νόει τὴν ψυχήν μου, ἔλαιον τὰς ἀρετάς δε,
Τὸν δὲ νοῦν μου θρυαλλίδα, ἐν αὐτῷ δὲ πῦρ τὸ θεῖον
Φαῖνον, καὶ φωτίζον τὴν ψυχὴν, ὁμοῦ καὶ οἶκον
Ὅλον ὅλου σώματός μου, καὶ τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ πάντας,
Λογισμοὺς, καὶ ἐνθυμήσεις· οὕτω φαίνοντός δε τούτου.
Ἐὰν φθόνος παρεμπέσῃ, ἢ μνησικακίας πάθος,
Ἢ φιλοδοξίας ἔρως, ἢ ἄλλη τὶς ἐπιθυμία
Ἡδονῆς τινὸς, ἢ πάθους, καὶ τὸν λύχνον καταστρέψει,
Ἤγουν πρόθεσιν ψυχῆς μου.
Ἢ τὸ ἔλαιον ἐκλείξει, τὸ τῶν ἀρετῶν σοι λέγω,
Ἢ ἀληθῶς θριαλλίδα ὄντα μου τὸν νοῦν, ὡς εἶπον,
Καὶ ἐν ἑαυτῷ τὸ θεῖον ἔχοντα φῶς λάμπον μέγα.
Ἢ καὶ καταφάγῃ πονηραῖς ἐννοίαις τε τοῦτο ὅλον,
Ἢ καὶ ὅλον ἀπορρίψῃ ἔνδοθεν ἐν τῷ ἐλαίῳ,
Ἤγουν ἐν τῷ ἐνθυμεῖσθαι ἀρετῶν αὐτοῦ τὰς πράξεις,
Καὶ εἰς οἴησιν ἐντεῦθεν ἐμπεσὼν, ἐκτυφλωθείη.
Καὶ τὸν λύχνον μου ἐκ τούτων, ἢ τυχὸν τινὸς ἐξ ἄλλου
Εἰ συμβῇ ἀποσβεσθῆναι, ποῦ τὸ πῦρ ὑπάρχει τότε;
Ἢ τί γίνεται εἴπῃς μοι; παραμένειν ἐν τῷ λύχνῳ;
Ἢ χωρίζεσθαι τοῦ λύχνου; ὢ ἀγνοίας, ὢ μανίας.
Πῶς ἐνδέχεται τὸν λύχνον δίχα τοῦ πυρὸς ἐξάπτειν;
Ἢ τὸ πῦρ τῆς ὕλης ἄνευ, παραμένειν ἐν τῷ λύχνῳ;
Πάντοτε τὸ πῦρ τῆς ὕλης δράσσεσθαι ποθεῖ, καὶ θέλει.
Ἀλλ' ἡμῶν ὑπάρχει πάντως, τὸ προευτρεπίσαι ταύτην,
Καὶ παρέξαι εὐπροθύμως ἑαυτοὺς ἡμᾶς ὡς λύχνους,
Ἐν ἐλαίῳ, καὶ παντοίαις ἀρεταῖς κεκοσμημένους.
Τοῦ νοὸς δὲ θρυαλλίδα εὐθυβόλως προβαλέσθαι,
Ἵνα τῷ πυρὶ προσψαύσῃ, καὶ κατὰ μικρὸν ἀνάψῃ,
Οὕτω τε συμπαραμένῃ τοῖς αὐτὸ προσκτησαμένοις.
Ἄλλως γὰρ μηδεὶς πλανάσθω, οὐχ ὁρᾶται, οὐ κρατεῖται
Οὐ συνέχεται κἂν ὅλως· ἔστι γὰρ καθάπερ εἶπον
Ἔξω τῶν κτισμάτων πάντων, γίνεται ληπτὸν δ' ἀλήπτως.
Τῇ ἑνώσει τῇ ἀρρήτῳ, καὶ περιγραπτὸν ὡσαύτως
Ἐν ἀπεριγράπτῳ τρόπῳ· ταῦτα δὲ μὴ λόγοις ὅλως.
Μηδὲ ἐπινοίαις ζήτει, ἀλλὰ πῦρ βαλεῖν ἐξαίτει.
Ὃ διδάσκει, καὶ δεικνύει ἐναργῶς τοῖς κεκτημένοις.
Ταῦτα πάντα, καὶ τὰ τούτων μυστικώτερα ἀφράστως.
Μυστικώτερα δὲ τούτων ἄκουσον, εἰ βούλει τέκνον,
Ὅταν λάμψῃ καθὼς εἶπον, καὶ τὸ σμῆνος ἐκδιώξῃ
Τῶν παθῶν, καὶ ἐκκαθάρῃ σοῦ τὸν οἶκον τῆς ψυχῆς σου.
Τότε μίγνυται αὐτῇ ἀμίκτως, καὶ ἑνοῦται ἀπορρήτως,
Ἐνουσίως τῇ οὐσίᾳ ταύτης ὅλον ὅλῃ πάντως.
Καὶ κατὰ μικρὸν λαμπρύνει, ἐκπυροῖτε, καὶ φωτίζει,
Καὶ τὸ, πῶς; εἰπεῖν οὐκ ἔχω, γίνονται εἰς ἓν τὰ δύω
Ἡ ψυχὴ μετὰ τοῦ κτίστου, καὶ ἐν τῇ ψυχῇ ὁ κτίστης,
Μόνος μετὰ μόνης ὅλος, ὁ συνέχων πᾶσαν κτίσιν
Ἐν τῇ ἑαυτοῦ παλάμῃ, μὴ διστάσῃς, οὗτος ὅλος
Σὺν Πατρὶ, καὶ τῷ Πνεύματι ἐν μιᾷ ψυχῇ χωρεῖται.
Καὶ ψυχὴν ἐν τοῖς ἐκείνου ὅλην συμπεριλαμβάνει.
Νόει, βλέπε, σκόπει ταῦτα· τὸ γὰρ ἄστεκτόν σοι εἶπον,
Καὶ ἀπρόσιτον ἀγγέλοις φῶς ἐντὸς ψυχὴν κατέχειν,
Ἐν ψυχῇ οἰκεῖν δὲ αὖθις, καὶ μὴ φλέγειν ταύτην ὅλως.
Ἔγνως βάθος μυστηρίων; ὁ μικρὸς ἐν ὁρωμένοις.
Ἄνθρωπος σκιὰ, καὶ κόνις ἔχει τὸν Θεὸν ἐν μέσῳ ὅλον,
Οὗ ἐν τῷ δακτύλῳ μόνῳ ἀποκρέμαται ἡ κτίσις,
Καὶ τὸ εἶναι πᾶς τις ἔχει, καὶ τὸ ζῆν, καὶ τὸ κινεῖσθαι
Νοῦς ἅπας ψυχὴ, καὶ λόγος λογικῶν ἔχει ἐκ τούτου.
Ἀλλὰ καὶ ἀλόγων πνεῦμα, καὶ πάντων ὡσαύτως ζώων
Νοερῶν, καὶ αἰσθητῶν τε τὸ εἶναι ἐντεῦθεν ἔχει.
Τοῦτον ἔχων, ὅς τις ἕξει, καὶ ἐντὸς αὐτοῦ βυστάζων,
Καὶ ὁρῶν αὐτοῦ τὸ κάλλος, πῶς ὑποίσει πόθου φλόγα;
Πῶς ἐνέγκῃ πῦρ ἀγάπης; πῶς θερμὸν οὐκ ἀποστάξει
Δάκρυον ἐκ τῆς καρδίας; πῶς τὰ θαύματα ἐξείποι;
Πῶς δὲ ταῦτα ἀριθμήσει, ἅπερ ἐν αὐτῷ τελοῦνται;
Πῶς καὶ σιωπήσει ὅλως, βιαζόμενος τοῦ λέγειν;
Βλέπει γὰρ αὐτὸν ἐν ᾅδῃ, τοῦ φωτὸς τῇ λάμψει λέγω.
Οὐδεὶς γὰρ ἄλλος τῶν ἐκεῖ καθεζομένων,
Πρὸ τοῦ λάμψαι φῶς τὸ θεῖον, ἑαυτὸν ἐπιγινώσκει.
Ἀλλ' εἰσὶν ἐν ἀγνωσίᾳ τοῦ ἐν ᾧ κρατοῦνται ζόφον,
Καὶ φθορᾶς, καὶ τοῦ θανάτου, ὅμως βλέπει ἔνθα λάμπει·
Ἡ ψυχὴ ἐκείνη λέγω, καὶ νοεῖ, ὅτι ἐν σκότει,
Ὅλη ἦν τῷ δεινοτάτῳ, καὶ φρουρᾷ ἀσφαλεστάτῃ
Βαθυτάτης ἀγνωσίας, τότε βλέπει ἔνθα κεῖται,

Ἔνθα ἔστι καθειργμένη, ὅλον βόρβορον τὸν τόπον
Ἀκαθάρτων ἰοβόλων, ἑρπετῶν μεμεστωμένον.
Ἑαυτὴν δὲ δεδεμένην, καὶ δεσμοῖς κατεσφιγμένην.
Χεῖρας ἅματε καὶ πόδας, καὶ αὐχμῶσαν, καὶ ῥυπῶσαν,
Καὶ δήγμασι τῶν ἑρπετῶν τετραυματισμένην ἅμα,
Καὶ τὰς σάρκας οἰδαινούσας ἑαυτῆς φέρουσαν ἅμα
Μετὰ πλήθους γε σκωλήκων, ταῦτα βλέπων, πῶς οὐ φρίξει;
Πῶς οὐ κλαύσει, πῶς οὐ κράξει, καὶ θερμῶς μετανοήσει;
Καὶ αἰτήσεται ῥυσθῆναι τῶν δεσμῶν τῶν δεινοτάτων;
Ὄντως ταῦτα πᾶς ὁ βλέπων, καὶ στενάξει, καὶ θρηνήσει,
Καὶ συνέπεσθαι θελήσει τῷ τὸ φῶς ἐκλάμψαντι Χριστῷ.
Ταῦτα οὖν ποιῶν ὡς εἶπον, καὶ τῷ λάμψαντι προσπίπτων.
Θέα μοι καλῶς ἃ λέξω· ἅπτεται χερσὶν ὁ λάμψας
Τῶν δεσμῶν μου, καὶ τραυμάτων· ἔνθα δὲ ἡ χεὶρ προσψαύσει,
Ἢ δακτύλῳ προσεγγίσει, λύονται δεσμὰ εὐθέως,
Σκώληκες ἀπονεκροῦνται, πίπτουσι τὰ τραύματά δε,
Συνεκπίπτει τούτοις ῥύπος, καὶ κηλὶς μικρὰ σαρκός μου.
Γίνεται συνούλωσίς γε, ἀθρόως ἐπὶ τοσοῦτον,
Ὡς οὐλὴν μὴ καθορᾶσθαι, ὅλως ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ,
Ἀπαστράπτοντα δὲ μᾶλλον ὅμοιον χειρὸς τῆς θείας,
Ἀπεργάζεται τὸν τόπον, θαῦμα ξένον γε, ἡ σάρξ μου.
Τῆς ψυχῆς λέγω οὐσίαν, ναὶ δὴ καὶ τοῦ σώματός μου.
Δόξης θείας μετασχόντα, αἴγλην ἀπαστράπτει θείαν.
Καθορῶν τοῦτο ἐν μέρει τελεσθὲν τοῦ σώματός μου.
Πῶς τὸ ὅλον οὐ ποθήσω, σωμά μου, καὶ ἱκετεύσω,
Τῶν κακῶν ἀπαλλαγῆναι; καὶ ὑγείας, οἵας εἶπον,
Δόξης τε τυχεῖν ὡσαύτως; ὅμως οὕτω μου ποιοῦντος,
Μᾶλλον δὲ καὶ θερμοτέρως, καί μου καταπληττομένου
Ἀναλόγως τῶν θαυμάτων, χεῖρα τὴν αὐτοῦ Δεσπότης
Ὁ καλὸς μετακινήσας, τὰ λοιπὰ τοῦ σώματός μου
Περιέρχεται, καὶ βλέπων ταῦτα, ᾧ προέφην τρόπῳ,
Καθαιρόμενα, καὶ δόξαν ἐνδυόμενα τὴν θείαν.
Καθαρθέντος οὖν αὐτίκα, καὶ δεσμῶν ἀπαλλαγέντος.
Δίδωσί μοι χεῖρα θείαν, ἀνιστᾷ με τοῦ βορβόρου.
Ὅλος περιπλέκεταί με, ἐπιπίπτει τῷ τραχήλῳ.
Οἴμοι, πῶς ὑποίσω ταῦτα; καὶ καταφιλεῖ συχνῶς με,
Ἐκβληθέντα δέ με ὅλον, καὶ ἰσχὺν ἀποβαλόντα.
Φεῦ μοι, πῶς χαράξω ταῦτα; αἴρει με ἐπὶ τῶν ὤμων.
Ὢ ἀγάπη, ὢ χρηστότης· καὶ ἐξάγει με τοῦ ᾅδου,
Τοῦτε χώρου, καὶ τοῦ ζόφου, καὶ εἰσάγει με εἰς ἄλλον.
Εἴτε κόσμον, ἢ ἀέρα, ὅλως ἐξειπεῖν οὐκ ἔχω.
Τοῦτο οἶδα. ὅτι φῶς με, καὶ βαστάζει, καὶ συνέχει,
Καὶ πρὸς φῶς εἰσάγει μέγα, οὗ τὸ μέγα θεῖον θαῦμα
Οὐδὲ ἄγγελοι ἐκφράσαι, ἢ εἰπεῖν ἐξισχύσουσιν
Ἀλλήλοις ὅλως, ὡς δοκῶ· γενομένῳ μοι δ' ἐκεῖσε
Ἄλλα μοι δεικνύει πάλιν, τὰ ἐν τῷ φωτί σοι λέγω,
Μᾶλλον τὰ ἐκ τοῦ φωτός δε, τὴν ἀνάπλασιν τὴν ξένην
Δίδωσι κατανοεῖν μοι, ἣν αὐτὸς ἀνέπλασέ με,
Καὶ φθορᾶς ἀπήλλαξέ με, καὶ θανάτου ἐν αἰσθήσει
Ὅλον ἠλευθέρωσέ με, καὶ ζωὴν ἀθάνατόν μοι
Ἐδωρήσατο, καὶ κόσμου, τοῦ φθαρτοῦ, καὶ τῶν τοῦ κόσμου,
Πάντων ἀπεχώρισέ με, καὶ στολὴν ἐνέδυσέ με,
Ἄϋλον, φωτοειδῆτε, ὑποδήματα ὡσαύτως.
Καὶ δακτύλιον, καὶ στέφος, ἄφθαρτα, ἀΐδιά τε,
Ἅπαντα ξένα τῶν ὧδε, ἐποίησέ με ἀναφῆ,
Ἀψηλάφητον, ὢ θαῦμα, καὶ ἀόρατον ὁμοίως,
Συνημμένον ἀοράτοις· οὕτως οὖν με, καὶ τοιοῦτον
Ἐργασάμενος ὁ κτίστης, ἐν σκηνῇ εἰσήγαγέ με,
Αἰσθητῇ σωματικῇ γε, καὶ ἐνέκλεισεν ἐν ταύτῃ,
Καὶ κατησφαλίσατό με, καταγαγὼν δὲ ἐν κόσμῳ
Αἰσθητῷ, καὶ ὁρατῷ τε, πάλιν ἔθετο βιοῦν με,
Καὶ συνεῖναι τοῖς ἐν σκότει τὸν ἀπαλλαγέντα σκότους.
Καὶ καθεῖρχθαι μετ' ἐκείνων· τῶν ἐν τῷ βορβόρῳ λέγω
Μᾶλλον δὲ διδάσκειν τούτους, εἰς ἐπίγνωσίν τε ἄγειν
Ὧν περίκεινται τραυμάτων, καὶ ὧν δεσμῶν κατέχονται.
Ἐντειλάμενος ἀπῆλθεν· ἐγκαταληφθεὶς οὖν μόνος
Ἐν τῷ πρώην σκότει λέγω, οὐκ ἠρκέσθην οἷς περ εἶπον,
Ὅτι ἐδωρήσατό μοι ἀγαθοῖς ἀνεκλαλήτοις
Ὅλον με ἀνακαινίσας, ὅλον με ἀθανατίσας,
Καὶ Χριστὸν ἀποτελέσας· ἀλλ' ἡ στέρησις ἐκείνου
Λήθην πάντων ἐνεποίει τῶν καλῶν, ὧν εἶπον τούτων,
Καὶ ἐδόκουν ὑστερεῖσθαι, διὰ τοῦτο ὡς τοῖς πρώην
Ἐμπαγεῖς κακοῖς ἤχθόμην, καὶ καθήμενος ἐν μέσῳ

Τῆς σκηνῆς μου, ὡς ἐν θήκῃ, ἢ ἐν πίθῳ κεκλεισμένος
Ἔκλαιον, ἐθρήνουν, σφόδρα ἔξωθεν ὅλως μὴ βλέπων.
Ἐξεζήτουν γὰρ ἐκεῖνον, ἐκεῖνον ὅν περ ἐπόθουν,
Οὗ ἠράσθην, οὗ τῷ κάλλει ὡραιότητος ἐτρώθην,
Ἐφλεγόμην, ἐκαιόμην, ὅλος ἐνεπυριζόμην.
Οὕτως οὖν διάγοντά με, οὕτω καὶ δακρύοντά με,
Ἐκτηκόμενόν τε ἅμα, καίγε μαστιζόμενόν με,
Καὶ βοῶντα κατωδύνως, τῆς κραυγῆς μου ἐπακούσας.
Ἀπὸ ἀνεικάστου ὕψους διακύψας, καὶ ἰδών με,
Κατηλέησε, καὶ αὖθις κατιδεῖν ἠξίωσέ με,
Ὁ ἀόρατος τοῖς πᾶσιν, ὅσον ἐφικτὸν ἀνθρώπῳ.
Ὃν ἰδὼν ἐξεθαμβώθην, ἐν οἰκίᾳ καθειργμένος,
Καὶ ἐν πίθῳ κεκλεισμένος, καὶ τοῦ σκότους ὢν ἐν μέσῳ,
Οὐρανοῦ, καὶ γῆς σοι λέγω αἰσθητῶς, κἀγὼ γὰρ σκότος.
Ἐπεὶ ἅπαντας ἀνθρώπους καὶ τὰς τούτων διανοίας
Αἰσθητοῖς συγκεκραμμένας, ἐν τούτοις ὄντας ταῦτα
Συγκαλύπτουσι βαρέως· ὅμως ὢν ἐν τούτοις
Εἶδον τὸν προόντα, καθὼς εἶπον,
Καὶ νῦν ὄντα πάντων ἔξω, νοερῶς τε,
Καὶ ἐθαύμασα, ἐξέστην, ἐφοβήθην, καὶ ἐχάρην.
Καὶ κατανοῶν τὸ θαῦμα, πῶς τὸν ἔξω πάντων ὄντα
Ἔνδον ὢν ἐγὼ τῶν πάντων, βλέπω μόνος βλέποντά με,
Μὴ γινώσκων ποῦ ὑπάρχει, πόσος ἔστι, ποταπὸς δε.
Ἢ ὁποῖος, ὃν καὶ βλέπω, ἢ πῶς βλέπω, ἢ τί βλέπω.
Ὅμως βλέπων ἅπερ εἶδον, καὶ θρηνῶν, ὅτι μὴ γνῶναι,
Δύναμαι τὸν τρόπον τοῦτον, μηδὲν ὅλως ἐννοῆσαι,
Ἢ ποσῶς κατανοῆσαι, πῶς ὃν βλέπω, πῶς με βλέπει.
Εἶδον πάλιν τοῦτον ἔνδον τῆς οἰκίας, καὶ τοῦ πίθου,
Ὅλον αἴφνης γεγονότα, ἑνωθέντα τε ἀφράστως,
Ἀπορρήτως συναφθέντα, καὶ μιγέντα μοι ἀμίκτως,
Ὡς τὸ πῦρ ἐν τῷ σιδήρῳ, καὶ τὸ φῶς ἐν τῷ ὑέλῳ.
Καὶ ἐποίησεν ὡς πῦρ με, καὶ ὡς φῶς ἀπέδειξέ με,
Καὶ ἐκεῖνο ἐγενόμην, ὅπερ ἔβλεπον πρὸ τούτου.
Καὶ μακρόθεν ἐθεώρουν, καὶ οὐκ οἶδα πῶς σοι φράσω
Τὸ παράδοξον τοῦ τρόπου, οὐ γὰρ ἠδυνήθην γνῶναι,
Οὐδὲ νῦν γινώσκω πάντως, πῶς εἰσῆλθε, πῶς ἡνώθη,
Ἑνωθεὶς δὲ, πῶς σοὶ εἴπω, τίς ἐστιν ὁ ἑνωθείς μοι;
Τίνι δὲ κἀγὼ ἡνώθην; φρίττω, καὶ φοβοῦμαι μήπως
Ἐὰν εἴπω, ἀπιστήσας, περιπέσῃς βλασφημίᾳ
Ἐξ ἀγνοίας, καὶ ψυχήν σου ἀπολέσεις ἀδελφέ μου.
Ὅμως ἓν ἐγὼ κἀκεῖνος, ᾧ ἡνώθην γεγονότες.
Τίνα ἐμαυτὸν καλέσω; ὁ Θεὸς διπλοῦς τὴν φύσιν,
Τὴν ὑπόστασιν δὲ εἷς ὢν, διπλοῦν με καὶ εἰργάσατο.
Ἐργασάμενος διπλοῦν δε, διπλᾶ τοίνυν ὀνόματα
Κἀμοὶ, ὡς ὁρᾷς, παρέσχε· βλέπε καὶ τὴν διαίρεσιν.
Ἄνθρωπος εἰμὶ τῇ φύσει, Θεὸς δὲ τῇ χάριτί γε.
Ὅρα ποίαν χάριν λέγω, ἕνωσιν τὴν μετ' ἐκείνου
Αἰσθητῶς, καὶ νοερῶς τε, οὐσιωδῶς, καὶ πνευματικῶς τε.
Τὴν μὲν νοερὰν ἐξεῖπον, ἕνωσίν σοι διαφόρως,
Καὶ ποικίλως, αἰσθητήν δε, τὴν τῶν μυστηρίων λέγω.
Καθαρθεὶς γὰρ μετανοίᾳ, καὶ τοῖς τῶν δακρύων ῥείθροις
Σώματος τεθεωμένου, ὡς Θεοῦ μεταλαμβάνων.
Θεὸς κἀγὼ γίνομαί τε τῇ ἑνώσει τῇ ἀφράστῳ.
Ὅρα οὖν τὸ μυστήριον· ἡ ψυχὴ δὴ, καὶ τὸ σῶμα.
Ἵνα ταῦτα πάλιν εἴπω, ἐκ πολλῆς περὶ χαρείας.
Ἓν ἐν οὐσίαις ταῖς δυσί· ταῦτα οὖν τὰ ἓν, καὶ δύω
Τοῦ Χριστοῦ μεταλαβόντα, καὶ τοῦ αἵματος πιόντα
Ἀμφοτέραις ταῖς οὐσίαις, καὶ ταῖς φύσεσιν ὡσαύτως
Ἑνωθέντα τοῦ Θεοῦ μου, γίνονται Θεὸς μεθέξει.
Ὁμωνύμως τε καλοῦνται τῷ ὀνόματι ἐκείνου,
Οὗ οὐσιωδῶς μετέσχον· λέγεται οὖν πῦρ ὁ ἄνθραξ,
Καὶ ὁ σίδηρος ὁ μέλας πυρωθεὶς, ὡς πῦρ ὁρᾶται.
Εἰ τοιοῦτος οὖν ὁρᾶται, καὶ τοιοῦτος ἂν κληθείη.
Πῦρ ὁρᾶται, πῦρ κληθείη, εἰ μὴ σεαυτὸν τοιοῦτον
Ἔγνως, τοῖς περὶ τοιούτων μὴ ἀπίστει λέγουσί σοι.
Ἀλλὰ ζήτησον ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ λήψῃ
Μαργαρίτην, ἢ σταγόνα, ἢ συνάπεως ὡς κόκκον.
Ὡς σπινθῆρα θεῖον σπόρον, πῶς ζητήσεις ὅ,σοι λέγω;
Ἄκουσον, σπουδῇ τε πρᾶξον, καὶ εὑρήσεις ἐν συντόμῳ.
Λάβε μοι σαφῆ εἰκόνα τὴν τοῦ λίθου, καὶ σιδήρου,
Ἔνεστι καὶ γὰρ ἐν τούτοις τοῦ πυρὸς ἡ φύσις πάντως,
Οὐχ ὁρᾶται δὲ κἂν ὅλως· συγκρουόμενα δὲ ὅμως
Συνεχῶς πυρὸς σπινθῆρας ἀποπέμπουσι, καὶ πᾶσι
Καθορῶνται μὲν ἐν πρώτοις, οὐκ ἀνάπτονται δὲ ὅμως,
Εἰ μὴ δράξονται καὶ ὕλης· ταύτῃ δ' ἑνωθεὶς ἐκ τούτων

Εἷς σπινθὴρ μικρὸς εἰσάπαν, ἐξανάπτει κατ᾽ ὀλίγον.
Καὶ εἰς ὕψος αἴρει φλόγα, καὶ φωτίζει τὴν οἰκίαν,
Καὶ τὸ σκότος ἐκδιώκει, καὶ ποιεῖ τοῦ βλέπειν πάντας,
Τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ ὄντας· εἶδες θαῦμα; λέγε οὖν μοι.
Πρὸ τοῦ συγκρουσθῆναι, πῶς ἐκπέμψουσι σπινθῆρας;
Ἄνευ δὲ σπινθῆρος, ὕλη αὐτομάτως πῶς ἀνάψει;
Πρὶν ἀνάψαι, πῶς φωτίσει; πῶς τὸ σκότος ἐκδιώξει;
Πῶς τὸ βλέπειν σοι παράσχῃ; οὐδαμῶς μοι πάντως εἴποις,
Δυνατὸν ποτὲ γενέσθαι· οὕτως οὖν καὶ σὺ ποιῆσαι
Προθυμήθητι, καὶ λήψῃ· τίσοι λέγω ὅτι λήψῃ;
Θείας φύσεως σπινθῆρα, ὃν ὡμοίωσεν ὁ κτίστης
Πολυτίμῳ μαργαρίτῃ, καὶ συνάπεως τῷ κόκκῳ.
Τί ποιῆσαι δέ σοι λέγω; ἄκουσον ἐμπόνως, τέκνον.
Ἔστω σοι ψυχὴ καὶ σῶμα, ἀντὶ λίθου καὶ σιδήρου,
Ὁ δὲ νοῦς ὡς αὐτοκράτωρ τῶν παθῶν, ἀδολεχείτω
Πράξεσι ταῖς ἐναρέτοις, καὶ ἐννοίαις θεαρέστοις,
Καὶ ὡς λίθον μὲν τὸ σῶμα, ὡς δὲ σίδηρον τὴν ψυχὴν,
Χερσὶ νοηταῖς κρατήσας, ἑλκυέτω, καὶ ἀγέτω
Πρὸς τὰς πράξεις μετὰ βίας· βιαστὴ καὶ γὰρ ὑπάρχει
Οὐρανῶν ἡ βασιλεία. ποίας πράξεις δέ σοι λέγω;
Ἀγρυπνίαν, καὶ νηστείαν, τὴν μετάνοιαν θερμήν τε,
Πένθος, καὶ δακρύων ὄμβρους, ἄπαυστον θανάτου μνήμην,
Ἀδιάλειπτον εὐχήν τε, καὶ ὑπομονὴν παντοίων
Πειρασμῶν ἐπερχομένων, σιωπὴν πρὸ τούτων πάντων,
Καὶ ταπείνωσιν βαθεῖαν, καὶ ὑπακοὴν τελείαν,
Καὶ θελήματος ἐκκοπήν. τούτοις οὖν, καὶ τοῖς τοιούτοις.
Ἡ ψυχὴ ἀδολεσχοῦσα, καὶ ἀεὶ συνεχομένη
Λαμπηδόνας μὲν ἐν πρώτοις δέχεσθαι ποιεῖ τὸν νοῦν σου.
Ἀλλὰ σβέννυνται συντόμως, ὅτι οὔπω ἐλεπτύνθη,
Ἵνα καὶ συντόμως ἅψῃ. ὅτε δὲ καὶ τῆς καρδίας
Ἅψεται βολὶς ἡ θεία, τότε καὶ αὐτὴν φωτίζει,
Καὶ τὸν νοῦν ἀποκαθαίρει, καὶ εἰς ὕψος τοῦτον αἴρει,
Καὶ πρὸς οὐρανὸν ἀνάγει, καὶ ἑνοῖ φωτὶ τῷ θείῳ.
Ἃ σοι εἶπον πρὶν ποιήσεις, πῶς, εἰπέ μοι, καθαρθήσῃ;
Πρὸ τοῦ καθαρθῆναι δέ σε, πῶς ὁ νοῦς σου λαμπηδόνας
Ὑποδέξεται τὰς θείας; πῶς δὲ, λέγε μοι, καὶ πόθεν
Ἀλλόθεν τῇ σῇ καρδίᾳ ἐμπεσὸν τὸ πῦρ τὸ θεῖον
Ἀναφθήσεται, καὶ ταύτην ἐξανάψει, καὶ πυρώσει,
Καὶ ἑνώσει, καὶ συνάψει, καὶ ἀχώριστον ποιήσει
Τὸ κτιστὸν μετὰ τοῦ κτίστου; οὐδαμῶς ποτέ μοι φήσεις
Τοῦτο δυνατὸν ὑπάρξειν οὐδενὶ τῶν γεννηθέντων,
Ἢ γεννήσεσθαι μελλόντων. τὰ δ᾽ ἐντεῦθεν μὴ ἐρώτα.
Εἰ ἑνωθῇς σὺν τῷ φωτὶ, πάντα σοι αὐτὸ διδάξει,
Καὶ ἀποκαλύψει πάντα, καὶ καθυποδείξει ὅσα
Καὶ συμφέρει τοῦ μαθεῖν σε. ἄλλως γὰρ ἀδύνατόν σε
Τὰ ἐκεῖσε μαθεῖν λόγῳ, τῷ Κυρίῳ ἡμῶν δόξα εἰς αἰῶνας
τῶν αἰώνων, Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

Ὅτι ὁ φόβος γεννᾷ τὴν ἀγάπην. ἡ δὲ ἀγάπη ἐκριζοῖ τὸν φόβον ἀπὸ τῆς ψυχῆς, καὶ μένει μόνη ἐν αὐτῇ, Πνεῦμα θεῖον οὖσα, καὶ Ἅγιον.

ΠΩΣ ὑμνήσω, πῶς δοξάσω, πῶς ἀξίως εὐφημήσω;
Τὸν πολλὰ παραδραμόντα ἁμαρτήματα Θεόν μου;
Πῶς εἰς ὕψος ὅλως βλέψω; πῶς τοὺς ὀφθαλμοὺς διάρω;
Πῶς ἀνοίξω στόμα Πάτερ, πῶς τὰ χείλη μου κινήσω;
Πῶς ἐκτείνω μου τὰς χεῖρας πρὸς τοῦ οὐρανοῦ τὸ ὕψος;
Ποίους λόγους δὲ ἐφεύρω; ποῖα ῥήματα προσάξω;
Πῶς λαλῆσαι δὲ τολμήσω; πῶς τὴν ἄφεσιν αἰτήσω;
Τῶν ἀμέτρων μου πταισμάτων, τῶν πολλῶν πλημμελημάτων;
Ὄντως ἔπραξα τὰ ἔργα, ὑπὲρ ἅπασαν συγγνώμην.
Οἶδας ἅπερ λέγω, σῶτερ, πᾶσαν φύσιν ὑπερέβην.
Παρὰ φύσιν ἔργα πράξας, τῶν ἀλόγων ὤφθην χείρων
Πάντων ζώων ἐναλίων, πάντων τε κτηνῶν χερσαίων
Ἑρπετῶν δὲ, καὶ θηρίων, ἐγενόμην ὄντως χείρων.
Παραβὰς τὰς ἐντολάς σου, ὑπὲρ τὴν ἀλόγων φύσιν.
Τὸ οὖν σῶμά μου μολύνας, καὶ ψυχὴν καταρυπώσας.
Πῶς ὀφθῶ σοι; πῶς σὲ βλέψω; ὅλως πῶς τολμήσω στῆναι
Πρὸ προσώπου σου ὁ τάλας; πῶς μὴ φεύξομαι τὴν δόξαν;
Καὶ τὸ φῶς τὸ ἀπαστράπτον τοῦ Ἁγίου Πνεύματός σου;
Πῶς δὲ μόνος οὐ χωρήσω, πρὸς τὸ σκότος ὁ τοῦ σκότους
Ἔργα πράξας, καὶ Ἁγίων χωρισθήσομαι πληθύος;
Πῶς ἀνέξομαι φωνῆς σου ἐκπεμπούσης με εἰς σκότος;
Ὁ ἐντεῦθεν ἐκ τῶν ἔργων φέρων μου τὴν καταδίκην;
Φρίττων ὅλος, τρέμων ὅλος.
Φόβῳ, καὶ ἐκπλήξει συνεχόμενος βοῶ σοι.
Οἶδα Σῶτερ ὅτι ἄλλος, ὡς ἐγὼ οὐκ ἔπταισέ σοι.
Οὐδὲ ἔπραξε τὰς πράξεις, ἅς περ ἔπραξα ὁ τάλας,
Καὶ παραίτιος καὶ ἄλλοις ἐγενόμην ἀπωλείας.
Ἀλλὰ τοῦτο πάλιν οἶδα, τοῦτο πέπεισμαι Θεέ μου,
Ὡς οὐ μέγεθος πταισμάτων; οὐχ ἁμαρτημάτων πλῆθος
Οὐδὲ πράξεων αἰσχρότης, ὑπερβήσεταί ποτέ σου
Τὸ φιλάνθρωπον, καὶ μέγα, μᾶλλον δὲ ὑπὲρ τὸ μέγα,
Ὑπὲρ λόγον, ὑπὲρ νοῦν τε, ἔλεος, ὅπερ πλουσίως
Πρὸς τοὺς πταίοντας ἐκχέεις, καὶ θερμῶς μετανοοῦντας,
Καὶ καθαίρεις, καὶ λαμπρύνεις, καὶ φωτὸς ποιεῖς μετόχους,
Κοινωνοὺς Θεότητός σου, ἐργαζόμενος ἀφθόνως,
Καὶ τὸ ξένον καὶ Ἀγγέλοις, καὶ ἀνθρώπων διανοίαις,
Ὁμιλεῖς αὐτοῖς πολλάκις, ὥσπερ φίλοις σου γνησίοις.
Ὢ χρηστότητος ἀπείρου, ὢ ἀγάπης ἀνεκφράστου.
Διὰ τοῦτο καὶ προσπίπτω καὶ θερμῶς ἀναβοῶ σοι.
Ὡς τὸν ἄσωτον ἐδέξω, καὶ τὴν πόρνην προσελθόντας,
Οὕτω δέξαι με οἰκτίρμον, ἐκ ψυχῆς μετανοοῦντα.
Καὶ δακρύων μου ῥανίδας, ὡς πηγὰς ἀεὶ βλυζούσας
Λογισάμενος χριστέ μου, πλῦνον ἐν αὐταῖς ψυχῆς μου.
Πλῦνον καὶ τοῦ σώματός μου τὰς ἐκ τῶν παθῶν κηλίδας.
Ἔκπλυνον καὶ τὴν καρδίαν ἀπὸ πάσης πονηρίας.
Αὕτη γὰρ ἐστὶν ἡ ῥίζα, καὶ πηγὴ τῆς ἁμαρτίας,

Πονηρία τοῦ σπορέως πονηροῦ, σπορὰ ὑπάρχει.
Ἔνθα δ' ἔστι καὶ βλαστάνει, καὶ εἰς ὕψος ἀναβαίνει,
Καὶ ἐκφύει πλείστους κλάδους, πονηρίας, καὶ κακίας.
Τούτου ῥίζας ἐκ βαθέων ἐξανάσπασον Χριστέ μου,
Καὶ καθάρισον ψυχῆς μου, καὶ καρδίας τὰς ἀρούρας,
Καὶ ἐμφύτευσον τὸν φόβον ἐν αὐταῖς τὸν σὸν οἰκτίρμον,
Καὶ ἀξίωσον ῥιζῶσαι, καὶ καλῶς ἀναβλαστῆσαι.
Ὅπως αὐξηνθῇ εἰς ὕψος, φυλακῇ τῶν ἐντολῶν σου.
Προστιθέμενος καθ' ὥραν τῇ προσθήκῃ δὲ δακρύων
Προστιθεὶς ῥοὰς βλυζούσας, ποτιζόμενος δ' ἐκ τούτων
Ἐπὶ πλεῖον καὶ αὐξάνει, καὶ εἰς ὕψος ἀναβαίνει.
Ἀναλόγως συναυξάνει ἡ ταπείνωσις τῷ φόβῳ.
Ταπεινώσει δὲ τὰ πάθη ἅπαντα ὑποχωροῦσι,
Σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ δαιμόνων ἀπελήλαται ἡ φάλαγξ.
Ἀρεταὶ δὲ πᾶσαι, ὥσπερ βασιλίδος κύκλῳ ταύτης
Συνεπόμεναι ὁρῶνται, οἷα φύλακες, καὶ φίλαι,
Καὶ θεράπαιναι Δεσποίνης. τούτων συναθροισθεισῶν δε,
Καὶ ἑνωθεισῶν ἀλλήλαις, μέσον τούτων, ὥσπερ δένδρον
Εἰς ὑδάτων διεξόδους, φόβος σοι πεφυτευμένος
Ἐξανθεῖ, καὶ κατ' ὀλίγον δείκνυσί μοι ξένον ἄνθος.
Ξένον εἶπον, ὅτι πᾶσα φύσις κατὰ γένος τίκτει,
Καὶ τῶν δένδρων πάντων σπέρμα κατὰ γένος ἐν ἑκάστῳ
Ὁ δὲ φόβος σου καὶ ἄνθος, ξένης φύσεως δεικνύει,
Καὶ καρπὸν ὁμοίως ξένον, καὶ ἀλλότριον ἐκείνου.
Ἔστι γὰρ ὁ φόβος, φύσει κατηφείας πεπλησμένος,
Καὶ τοὺς τοῦτον κτησαμένους, ἀεννάως σκυθρωπάζει,
Ἀπεργάζεται ὡς δούλους, ὡς πολλῶν πληγῶν ἀξίους.
Ὡς ἐλπίζοντας καθ' ὥραν ἐκτομὴν τὴν τοῦ θανάτου,
Καὶ τὸ δρέπανον ὁρῶντας, καὶ τὴν ὥραν ἀγνοοῦντας,
Καὶ μὴ ἔχοντας ἐλπίδα, μήτε τὴν πληροφορίαν
Συγχωρήσεως τελείας, ἀλλὰ τρέμοντας τὸ πέρας,
Ἀλλὰ φρίττοντας τὸ τέλος, ὡς ἀμφίβολον τῆς δίκης.
Περιφέροντας ἐκείνης τὴν ἀπόφασιν Θεέ μου.
Τὸ γοῦν ἄνθος, ὅπερ φέρει, ἄφραστον τῷ εἴδει πέλει,
Ἀφραστότερον τῷ τρόπῳ. ἐξανθοῦν γὰρ καθορᾶται,
Ἀποκρύπτεται δ' εὐθέως, ὅπερ φύσεως οὐκ ἔστιν,
Ἀλλ' οὐδὲ ἀκολουθίας, ὑπὲρ φύσεως δὲ φύσιν.
Πᾶσαν φύσιν ὑπεραῖρον. τέως δείκνυται ὡραῖον
Ἄνθος ὑπὲρ πάντα λόγον, καὶ ἁρπάζει πρὸς τὴν θέαν
Τὴν ἐκείνου, ὅλον νοῦν μου, μηδενὸς ἐῶν μεμνῆσθαι.
Ἃ παρέχειν οἶδε φόβον, ἀλλὰ λήθην τούτων πάντων
Ἀπεργάζεταί μοι τότε, καὶ ἀφίπταται συντόμως.
Τὸ δένδρον τὸ τοῦ φόβου, πάλιν ἄνθους ἔστι δίχα,
Καὶ λυποῦμαι, καὶ στενάζω, καὶ πρὸς σὲ θερμῶς κραυγάζω,
Καὶ τὸ ἄνθος πάλιν βλέπω ἐν τοῖς κλάδοις τοῖς τοῦ δένδρου,
Καὶ τὸ ὄμμα ὦ Χριστέ μου, πρὸς τὸ ἄνθος μόνον ἔχων,
Οὐχ ὁρῶ τὸ δένδρον τότε, συχνοτέρως δὲ τὸ ἄνθος
Ἀπανθοῦν, καὶ πρὸς ἐκεῖνο ὅλον με τῷ πόθῳ ἕλκον
Εἰς καρπὸν ἀγάπης λήγει. ὁ καρπὸς δὲ οὗτος πάλιν
Οὐκ ἀνέχηται τῷ δένδρῳ τῷ τοῦ φόβου βασταχθῆναι.
Ἀλλὰ μᾶλλον ὅτε πλήρης ὡριμάσει, τότε μόνος
Δίχα δένδρου καθορᾶται. φόβος γὰρ ἐν τῇ ἀγάπῃ
Οὐχ εὑρίσκεται οὐδ' ὅλως, οὐδὲ πάλιν δίχα φόβου
Ἐν ψυχῇ καρποφορεῖται. ὄντως θαῦμα ὑπὲρ λόγον,
Ὑπὲρ ἔννοιαν δὲ πᾶσαν. ὅτι δένδρον μετὰ κόπου
Ἐξανθεῖ, καὶ καρπὸν φέρει. ὁ καρπὸς αὐτοῦ δὲ πάλιν
Ὅλον ἐκριζοῖ τὸ δένδρον, μένει δ' ὁ καρπὸς καὶ μόνος,
Πῶς καρπὸς τοῦ δένδρου δίχα; ὅλως ἐξειπεῖν οὐκ ἔχω.
Τέως μένει, τέως ἔστιν, ἡ ἀγάπη δίχα φόβου
Τοῦ αὐτὴν ἀποτεκόντος. ἡ ἀγάπη οὖν ὑπάρχει
Ὄντως πᾶσα εὐφροσύνη, καὶ χαρᾶς, καὶ θυμηδίας
Ἐμπιπλᾷ τὸν κεκτημένον, καὶ τοῦ κόσμου ἐν αἰσθήσει
Τοῦτον ἔξωθεν ἐκβάλλει. ὅπερ φόβος οὐκ ἰσχύει
Ἀπεργάσασθαι οὐδ' ὅλως, ἔνδον γὰρ τῶν ὁρωμένων,
Καὶ τῶν αἰσθητῶν ὢν ἔνδον, πῶς τὸν ἔχοντα ἰσχύει
Τούτων πόῤῥω βάλλειν ἄρα, ἐν αἰσθήσει τε συνάψαι
Ὅλον ἐν τοῖς ἀοράτοις; ὄντως οὐδαμῶς ἰσχύσει,
Τὸ δὲ ἄνθος ὁ καρπός τε, ὃν ὁ φόβος ἀποτίκτει
Ἔξωθεν τοῦ κόσμου ἔστιν, ἃ καὶ νῦν ἁρπάζειν οἶδε,
Καὶ ψυχὴν σὺν τούτῳ αἴρειν, καὶ τοῦ κόσμου ἔξω βάλλειν.
Πῶς, εἰπέ μοι, ἔξω κόσμου, ἡ ἀγάπη ταῦτα βάλλει;
Ἤθελον σαφῶς εἰδέναι. ἄφραστον ὡς εἶπον τοῦτο.
Ὅμως πρόσεχε, καὶ λέξω. Πνεῦμα θεῖον ἡ ἀγάπη.
Τοῦτο ἔλεγον ἐκεῖνοι (1) ἀφαντιῦσθαι τὸν Δεσπότην.
Τὸ καθ' ἑαυτοὺς δὲ πάντως παντουργὸν φῶς, καὶ φωτίζον.
Πλὴν οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου, οὐδὲ ὅλως τι τοῦ κόσμου,
Οὐδὲ κτίσμα. ἄκτιστον γάρ, καὶ κτισμάτων πάντων ἔξω.
Ἄκτιστον κτιστῶν ἐν μέσῳ, νόει ἅ σοι, τέκνον, λέγω.
Ἔστι γὰρ κεχωρισμένον. τὸ δὲ ἄκτιστον οὐδέ πω
Κτίσμα δέχεται γενέσθαι. πλὴν εἰ βούλοιτο καὶ τοῦτο
Δυνατὸν αὐτῷ ποιῆσαι, γέγονε καὶ γὰρ ὁ λόγος,
Πνεύματος τῇ συνεργείᾳ καὶ Πατρὸς τῇ εὐδοκίᾳ,
Ἄνθρωπος ἀτρέπτως ὅλος, ἄκτιστος Θεὸς ὢν φύσει,
Γέγονε κτιστὸς ἀῤῥήτως, καὶ τὸ πρόσλημμα θεώσας
Ἔδειξε διπλοῦν μοι θαῦμα ἀμφοτέραις ἐνεργείαις,
Καὶ θελήσεσιν ὡσαύτως. ὁρατὸν, ἀόρατόν τε,
Κρατητὸν καὶ ἀκράτητον, καὶ δεικνύμενον ὡς κτίσμα
Τῶν κτισμάτων μέσον πάντων, ὡς οὐ κτίσμα δὲ τυγχάνον,
Ὡς ἐδόκουν ἠφαντοῦτο, πλὴν οὐδ' ὅλως ἠφαντοῦτο,
Ἀλλ' ἐν μέσῳ ὢν τῶν πάντων, αἰσθητῶν κτιστῶν ὁ λόγος
Ἑωρᾶτο συνημμένος τῷ προσλήμματι ὡς κτίσμα.
Προσλαμβάνων δὲ τὸ κτίσμα, καὶ ἐγκρύπτων, ἢ ἀνάγων
Εἰς τὸ ὕψος, εἰς τὴν δόξαν, τὴν οἰκείαν ὑπὲρ λόγον
Ἀπεκρύπτετο εὐθέως, ὁ γὰρ Κτίστης τῶν ἁπάντων,
Ὢν ἀχώρητος τοῖς πᾶσιν, ὡς Θεὸς πάντα πληρῶν δε,
Πῶς ἂν ἄλλως γε κρυβείη. μεταστήσεις ἀπὸ τόπου
Τὸν Δεσπότην, καὶ πρὸς ἄλλον τόπον δώσεις γεγονέναι,
Καὶ ἐξ ὀφθαλμῶν κρυβῆναι τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων,
Ἄπαγε μὴ ἐξ ἀγνοίας, περιπέσῃς βλασφημίᾳ.
Ἄκουε δὲ τῆς ἀγάπης, εἰ βούλει τὰς ἐνεργείας,
Καὶ μαθήσει πῶς ὑπάρχει μείζων πάντων ἡ ἀγάπη.

(1) Ὁ Λουκᾶς δηλαδὴ καὶ ὁ Κλεώπας.

Ποίων πάντων; ἀκούεις βοῶντος τοῦ Ἀποστόλου,
Τοῦ λαλεῖν Ἀγγέλων γλώσσαις, καὶ ἁπάντων τῶν ἀνθρώπων.
Τοῦ τὴν πίστιν πᾶσαν ἔχειν, ὥστε ὄρη μεθιστᾶναι,
Τοῦ εἰδέναι πᾶσαν γνῶσιν, βάθος τε τῶν μυστηρίων,
Τοῦ σκορπίσαι πάντα πλοῦτον, καὶ πτωχὸν αὐτὸν γενέσθαι.
Τοῦ καὶ τὸ σῶμα εἰς καῦσιν ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ ἐκδοῦναι.
Μείζων ἔστιν ἡ ἀγάπη, καὶ τοσούτῳ μείζων πέλει,
Ὅτι δίχα ταύτης ταῦτα, εἴτε ἕν. εἴτε καὶ πάντα.
Εἰς οὐδὲν τῷ κεκτημένῳ, ὄφελος ὅλως ὑπάρχει.
Ὅστις οὖν καὶ τῆς ἀγάπης, καὶ τῶν εἰρημένων πάντων
Ἀπεστέρηται. εἰπέ μοι, ποῦ φανεῖται; τί ποιήσει;
Πῶς πιστὸν τοῖς ἐρωτῶσιν, εἰπεῖν ἑαυτὸν τολμήσει;
Διὰ τοῦτο προσεκτέον, λέγοντι περὶ ἀγάπης.
Κάθημαι ἐν τῷ κελλίῳ, ἐν νυκτί, ἢ ἐν ἡμέρᾳ,
Συνυπάρχει ἀφανῶς μοι, καὶ ἀγνώστως ἡ ἀγάπη.
Ἔξω δὲ κτισμάτων πάντων οὖσα, ἔστιν αὖ καὶ μετὰ πάντων.
Ἔστι πῦρ, ἔστι καὶ αἴγλη, γίνεται φωτὸς νεφέλη,
Ἥλιος ἀποτελεῖται. ὡς οὖν πῦρ ψυχὴν θερμαίνει,
Καὶ καρδίαν μου ἐκκαίει, καὶ διανιστᾷ πρὸς πόθον,
Καὶ ἀγάπην τὴν τοῦ κτίστου. ἱκανῶς δὲ πυρωθέντα,
Καὶ ψυχὴν ἀναφλεχθέντα, ὥσπερ αἴγλη φωτοφόρος
Περιΐπταταί μοι πᾶσα, φεγγοβόλους ἀφιεῖσα.
Τῇ ψυχῇ μου τὰς ἀκτῖνας, καὶ τὸν νοῦν λαμπρύνουσά μοι,
Καὶ πρὸς θεωρίας ὕψος ἐπιτήδειον δεικνύει,
Ὀπτικὸν ἐργασαμένη. τοῦτο ἦν, ὅπερ προεῖπον,
Ἄνθος εἶναι τὸ τοῦ ῥόδου, κατιδὼν δ' ἐγὼ τὴν αἴγλην,
Καὶ πλησθεὶς χαρᾶς ἀφάτου, οὐκ ἐχάρην ὅτι εἶδον,
Ἀλλ' αὐτὴ χαρᾶς μοι θείας ἐμφορήσασα ἀπέστη,
Καὶ συνήρπασε τὸν νοῦν μου, καὶ τὴν αἴσθησιν, καὶ πᾶσαν
Κοσμικὴν ἐπιθυμίαν, καὶ κατέτρεχεν ὁ νοῦς μου,
Καὶ καταλαβεῖν ἐζήτει, τὴν φανεῖσαν αἴγλην πόθῳ,
Ἀλλ' οὐχ εὕρισκε τὸ κτίσμα. οὐδ' ἠδύνατο γενέσθαι.
Τῶν κτισμάτων ὅλως ἔξω, ἵνα δράξηται τῆς αἴγλης
Τῆς ἀκτίστου, καὶ ἀλήπτου. ὅμως περιῄει πάντα,
Καὶ ἰδεῖν ἐμηχανᾶτο, ἐξηρεύνα τὸν ἀέρα,
Οὐρανοὺς περιεπόλει, περιήρχετο ἀβύσσους,
Καὶ τὰ ἔσχατα τοῦ κόσμου, ὡς ἐδόκει, ἐξεζήτει.
Ἀλλ' οὐδὲν ἐν τούτοις πᾶσιν εὕρισκε, κτιστὰ γὰρ πάντα,
Καὶ ἐθρήνουν, καὶ ἐπένθουν, καὶ τὰ σπλάγχνα ἐφλεγόμην,
Καὶ ὡς ἔκφρων ἐν ἐκστάσει γεγονώς, οὕτω διῆγον.
Ἦλθεν οὖν ὡς ἠβουλήθη, καὶ νεφέλης ὥσπερ εἶδος
Φωτεινῆς ἐπικεσοῦσα, ὅλη πρὸς τῇ κεφαλῇ μου.
Ἑωρᾶτο καθημένη, καὶ κραυγάζειν ἐνεποίει,
Ἐν ἐκπλήξει γενομένῳ, ὅμως πάλιν ἀποπτᾶσα,
Ἐγκατέλιπέ με μόνον, καὶ ζητοῦντί μοι ἐμπόνως
Ταύτην αἴφνης ὅλην, πάλιν ἐν ἐμοὶ γνωστῶς εὑρέθη,
Ἐν καρδίᾳ μου τε μέσον, ὡς φωστήρ, ὡς δίσκος ὄντως
Τοῦ ἡλίου καθωράθη, οὕτω δὲ ἀναφανεῖσα,
Καὶ γνωστῶς ἀποδειχθεῖσα, ἔτρεψε δαιμόνων στίφη,
Ἀπεδίωξε δειλίαν, ἐνεποίησεν ἀνδρείαν.
Τῆς αἰσθήσεως τοῦ κόσμου ἀπεγύμνωσε τὸν νοῦν μου,
Καὶ αἰσθήσεως χιτῶνα νοερᾶς ἐνέδυσέ με.
Ὁρατῶν δ' ἐχώρισέ με, καὶ συνῆψεν ἀοράτοις,
Καὶ τὸν ἄκτιστον ὁρᾶν με, ἐχαρίσατο καὶ χαίρειν,
Ὅτι πάντων ἐχωρίσθην τῶν κτιστῶν, καὶ ὁρωμένων,
Καὶ συντόμως φθειρομένων, καὶ ἡνώθην τῷ ἀκτίστῳ,
Τῷ ἀφθάρτῳ, τῷ ἀνάρχῳ, τῷ τοῖς πᾶσιν ἀοράτῳ.
Τοῦτο γὰρ ἀγάπη πέλει. δράμωμεν πιστοὶ ἐντόνως.
Σπεύσωμεν νωθροὶ ἐμπόνως, ὀκνηροὶ διεγερθῶμεν,
Ὅπως ἐγκρατεῖς ἀγάπης, μέτοχοι δὲ ταύτης μᾶλλον
Γενησώμεθα, καὶ οὕτω μεταβῶμεν τῶν ἐνθένδε.
Ἵνα σὺν αὐτῇ τῷ Κτίστῃ, καὶ Δεσπότῃ παραστῶμεν
Ἔξωθεν τῶν ὁρωμένων, γεγονότες σὺν ἐκείνῃ.
Εἰδὲ μὴ τοῖς ὁρωμένοις, καὶ τοῖς κτίσμασιν ὡς κτίσμα
Ὄντες ἐναπολειφθῶμεν, ἐν πυρί τε, καὶ ταρτάρῳ,
Καὶ φρικτοῖς κολαστηρίοις, δίχα ταύτης εὑρεθέντες,
Δίχα τῆς ἀγάπης λέγω. εἰδὲ καὶ σωθῆναι ἔνι
Δίχα ταύτης, ὦ Χριστέ μου, πῶς ὑπάρξει τοῦτο ὅλως;
Οὐδαμῶς γε, οὐδαμῶς δε. τοῦ φωτὸς εἰ χωρισθῶμεν
Πῶς φευξόμεθα τὸ σκότος; τῆς χαρᾶς εἰ στερηθῶμεν,
Πῶς ἀπαλλαγῶμεν λύπης; τοῦ νυμφῶνος εὑρεθέντος ἔξω,
Πῶς ἂν ὅλως ἔνδον, τοῖς ἐκεῖ συνευφρανθῶμεν;
Βασιλείας ἐκπεσόντες, τῆς σῆς θέας λέγω Σῶτερ,
Ποίαν ἄλλην σωτηρίαν, ποίαν δὲ παραμυθείαν;
Ἢ ἐν ποίῳ ἄλλῳ τόπῳ δυνηθῶμεν ἐφευρέσθαι;
Ὄντως οὐδαμοῦ, οὐδ' ὅλως, κἂν δοκῇ τισὶν ἀφρόνως.
Ἄφρων γὰρ ὁ τοῦτο λέγων, ἀλλ' ἀποκριθεὶς γε ἴσως
Ἐρεῖ τις ταῦτα ἀσυνέτως, πῶς ἐκτὸς τῆς βασιλείας;
Πῶς δ' ἐκτός δε τοῦ νυμφῶνος, καὶ χοροῦ τοῦ τῶν δικαίων;
Ἄλλος τόπος σωτηρίας, ἢ ἀνέσεως οὐκ ἔσται;
Ἄφρων, εἶπεν ἡ ἀγάπη, οὐκ ἀκούεις ὅτι μίαν
Ὁ Ἀδὰμ ἐν παραδείσῳ ἐντολήν, ὁ σὸς προπάτωρ
Παραβὰς ἀπεγυμνώθη δόξης θείας, καὶ ἡ Εὔα
Σὺν αὐτῷ τοῦ παραδείσου, ἐξωρίσθησαν εὐθέως;
Ἡδονῆς ἀντιλαβόντες βίον γέμοντα ἱδρώτων,
Καὶ ζῆν, καὶ θνήσκειν παρ' αὐτοῦ δικαίως ὁρισθέντες.
Οὕτω νόει μοι καὶ τότε, ὅτε γένηται ἡ κρίσις.
Ὅτι ὃς ἂν εὑρεθείη, δόξης θείας ὡς ἐκεῖνος
Ἀληθῶς γεγυμνωμένος, ἀρετῶν δὲ πασῶν πρώτη
Βασιλίς τε, καὶ κυρία, ἔστιν ὄντως ἡ ἀγάπη.
Κεφαλὴ τῶν πάντων ἔστι, καὶ ἱμάτιον, καὶ δόξα.
Κεφαλῆς δὲ χωρὶς σῶμα, καὶ νεκρόν, καὶ ἄπνουν ἔστι.
Σῶμα δὲ χωρὶς χιτῶνος, πῶς οὐχὶ γυμνὸν ὑπάρξει;
Ἀρεταὶ χωρὶς ἀγάπης, ἕωλοι, ἀνωφελεῖς τε,
Καὶ γυμνὸς τῆς θείας δόξης, ὁ μὴ ἔχων τὴν ἀγάπην.
Ἀρετὰς κἂν πάσας ἔχῃ ἵσταται γεγυμνωμένος,
Καὶ τὴν γύμνωσιν μὴ φέρων κρύπτεσθαι μᾶλλον ἐθέλει,
Τὴν αἰσχύνην γὰρ ὡς ἔχων, ἔχει καὶ τὴν καταδίκην,
Καὶ οὐκ οἶδά σε ἀκούει παρὰ τοῦ κριτοῦ τῶν ὅλων.
Ἦλθεν ἐπὶ γῆς ὁ κτίστης, ἔλαβε ψυχὴν καὶ σάρκα.
Ἔδωκε δε Πνεῦμα θεῖον, ὅπερ ἐστὶν ἡ ἀγάπη.
Εἰ οὐ βούλει, καὶ ἐθέλεις τοῦ λαβεῖν τὸ θεῖον Πνεῦμα,
Πίστευσον Θεῷ τελείως, ἄρνησαι σαυτὸν ὡσαύτως.
Ἐπὶ ὤμων ἀδιστάκτως ἆρον τὸν σταυρόν, καὶ λήψῃ

Θάνατον προσθέσει, τέκνον. ἵνα μέτοχος γενήσῃ
Τῆς ζωῆς τῆς ἀθανάτου. μὴ πλανήσωσί σε πλάνοι
Ταῖς αὐτῶν ψευδολογίαις, μετὰ θάνατον λαμβάνειν
Τὴν ζωὴν τοὺς τελευτῶντας. μὴ πεισθεὶς καταμελήσῃς,
Καὶ ζωῆς οὐ μεταλήψῃ. ἄκουσον Θεοῦ τοὺς λόγους.
Ἄκουσον τῶν Ἀποστόλων, ἄκουσον τῶν Διδασκάλων
Τῶν ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας, τί Χριστὸς βοᾷ καθ' ὥραν.
Ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας, εἰς ἐμὲ τῶν πιστευόντων
Ῥεύσουσι πηγῆς τῆς θείας, ὕδατος τοῦ ἀειζώου·
Τί τὸ ὕδωρ τοῦτο λέγων, εἰ μὴ Πνεύματος τὴν χάριν;
Καθαροὺς δὲ τῇ καρδίᾳ, μακαρίζει λέγων τούτους,
Ὄψεσθαι Θεὸν ἐνταῦθα, οἱ Ἀπόστολοι δὲ πάντες,
Καὶ Διδάσκαλοι βοῶσιν, ἀπ' ἐντεῦθεν καὶ τὸ Πνεῦμα,
Καὶ Χριστὸν αὐτὸν λαμβάνειν, εἴπερ μέλλομεν σωθῆναι.
Ἄκουσον φωνὰς Δεσπότου, ἄκουσον τοῦ Λόγου λόγους,
Πῶς δηλοῖ τὴν βασιλείαν, τὴν τῶν οὐρανῶν λαμβάνειν
Ἀπ' ἐντεῦθεν τοὺς ἀνθρώπους. ὡμοιώθη λέγων αὕτη,
Μαργαρίτῃ πολυτίμῳ, μαργαρίτην δὲ ἀκούσας,
Ἆρα τί ὑπολαμβάνεις; λίθον εἶναι λέγεις τοῦτον;
Ἢ κρατούμενον κἂν ὅλως; ἢ ὁρώμενον ποσῶς δε;
Ἄπαγε τῆς βλασφημίας. νοητὸς γὰρ καὶ ὑπάρχει.
Ἔμπορος εὑρὼν δὲ τοῦτον, πῶς ἐρεῦρεν ἄρτι λέξον.
Εἰ ἀκράτητος ὑπάρχει, ἢ ἀόρατος τυγχάνει;
Ποῦ οὖν τοῦτον εὗρε, πῶς κατεῖδε δίδαξόν με;
Πῶς δὲ ἅπαντα πωλήσας ἐξωνήσατο ἐκεῖνον,
Ὃν οὐχ εὗρεν, ὃν οὐκ εἶδεν, ὃν οὐκ ἔσχεν ἐπὶ χεῖρας;
Ἀλλ' οὐδ' ἔλαβεν ἐν κόλπῳ; μόνῃ δὲ τῇ πίστει πάντως,
Καὶ ἐλπίδι ὥσπερ ἔχων διακείσεται, διδάξεις.
Ἀλλ' οὐκ εἶπεν ὁ Δεσπότης, ὥσπερ σὺ ὑπολαμβάνεις,
Οὐδ' ἐλπίδι τοῦ εὑρέσθαι, οὐδ' ἐλπίδι τοῦ λαβέσθαι,
Τὰ ὑπάρχοντα πωλῆσαι, τί πλανᾶσθε, τί ματαίαις
Ἐπερείδεσθαι ἐλπίσι; καὶ σαυτὸν ἀποδεικνύεις,
Ὡς οὐ θέλοντα ζητῆσαι, ὡς οὐ θέλοντα εὑρέσθαι,
Ὡς οὐ θέλοντα πωλῆσαι τὰ ὑπάρχοντα, καὶ ἆραι
Οὐρανῶν τὴν βασιλείαν, ἣν ἐντός σου, ἐὰν θέλῃς,
Ὁ Δεσπότης εἶπεν εἶναι. ἴσως δὲ πτωχὸς ὑπάρχῃς,
Καὶ οὐ κέκτησαι χρυσίον, οὐδὲ κτήματα, οὐ πλοῦτον.
Καὶ ἀκούων ὅτι πάντων ὑπαρχόντων διαπράσει
Ὁ ἀτίμητος ὠνεῖται μαργαρίτης, ἵνα λέγῃς,
Ὅτι ἄρα πῶς μὴ ἔχων, ὕπαρξιν ἐγὼ ἰσχύσω
Κτήσασθαι τὸν θεῖον τοῦτον, καὶ ὡραῖον μαργαρίτην;
Περὶ τούτου οὖν ἀκοῦσαι, συνετῶς παρακαλῶ σε,
Ἐὰν ἅπαντα τὸν κόσμον, καὶ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ ἔχῃς,
Καὶ σκορπίσας διανείμῃς, ὀρφανοῖς, καὶ χήραις ταῦτα,
Καὶ πτωχοῖς ἠπορημένοις, καὶ πτωχὸς αὐτὸς γενήσῃ,
Ὡς ἀντάξιον δὲ ὅλως, τίμημά γε ἐννοήσῃς,
Ὅτι κατεβάλου λέγων, δότε μοι τὸν μαργαρίτην.
Δέδωκα γὰρ ἅπαντά μου. παρευθὺς τοῦτο ἀκούσεις
Λέγοντός σοι τοῦ Δεσπότου, ποῖα ἅπαντά σου λέγεις;
Σὺ γυμνὸς ἀπὸ κοιλίας ἐξελήλυθας μητρός σου,
Καὶ γυμνὸς ἐν τῷ μνημείῳ πάντως πάλιν εἰσελεύσῃ,
Σὰ δὲ ποῖα λέγεις εἶναι, ἄφρων, ὅλως οὐκ αἰσθάνῃ;
Καὶ οὐ λήψῃ μαργαρίτην, οὐδὲ λάβῃς βασιλείαν.

Ἂν δὲ ἅπαντα σκορπίσῃς, τὰ ὑπάρχοντά σοι ὅλως,
Εἰ πτωχὸς ὑπάρχῃς λίαν, καὶ προσέλθῃς λέγων οὕτως.
Ἴδε σῶτερ τὴν καρδίαν, καὶ ψυχὴν συντετριμμένην.
Καὶ δεινῶς κολαζομένην, καὶ σφοδρῶς ἐκκαιομένην.
Ἴδε, Δέσποτα, γυμνόν με, ἴδε με ἠπορημένον,
Ἀρετῆς ἁπάσης ξένον, καὶ μὴ ἔχοντά τι δοῦναι
Εἰς ἐξώνησίν σου Λόγε, καὶ ἐλέησόν με μόνε,
Ἀνεξίκακε Θεέ μου, τί γὰρ ἄξιον εὑρήσω
Ἐν τῷ κόσμῳ ὦ Θεέ μου, ὅπερ δώσω εἰς τιμήν σου
Τοῦ ποιήσαντος τὰ πάντα; τί γὰρ ἔδωκεν ἡ πόρνη;
Τί δὲ ὁ λῃστὴς παρέσχεν; ὁ δὲ ἄσωτος Χριστέ μου,
Ποῖον πλοῦτόν σοι προσῆξε; ταῦτα λέξον, καὶ ἀκούσῃ,
Ναὶ προσέφερόν μοι δῶρα. ναὶ προσέφερόν μοι πλοῦτον.
Δεδωκότες, ἅπερ εἶχον, ἔλαβον τὸν μαργαρίτην
Τὸν παντὸς κρείττω τοῦ κόσμου· ταῦτά μοι καὶ σὺ εἰ βούλει
Κόμισον, καὶ λήψῃ πάντως. μετὰ τούτων πρόσελθέ μοι,
Καὶ εὐθύς σοι ὑποδείξω, ὅνπερ ἔλαβον ἐκεῖνοι
Μαργαρίτην, καὶ χαρίσῃ, καὶ ψυχὴν αὐτήν, εἰ δώσεις,
Ἄξιον οὐδὲν νομίσεις, ἄξιον οὐδὲν λογήσῃ,
Ὅτι ὅλως κατεβάλου. ἐγὼ γὰρ ἐὰν προσέλθῃς,
Ὡς ἡ πόρνη μοι προσῆλθε, πάντως ἔχω ἐξουσίαν,
Πάντως ἔχω μαργαρίτας· οὓς ὁ κόσμος ἐὰν λάβῃ,
Καὶ σὺν κόσμῳ τούτῳ ἄλλαι μυριάδες ἄλλων κόσμων
Οὐκ ἐκλείψει μαργαρίτης μόνος εἷς ἐκ θησαυρῶν μου.
Καὶ παρέξω σοι, καὶ δῶρον, ὡς ἐκείνοις παρεσχόμην
Ταῦτά σοι Θεὸς προσείπῃ, καὶ διδάξει πῶς προσῆλθεν
Ὁ λῃστής, καὶ πῶς ἡ πόρνη, οἱ ᾀδόμενοι ἐν κόσμῳ,
Πῶς δὲ ἄσωτος εὐθέως, ὑποστρέψας προσεδέχθη.
Πίστει δὲ λῃστὴς ἐσώθη, ὁ πολλὰ κακὰ ποιήσας,
Καὶ δικαίως, ὅτι μόνος, πάντων με ἀρνησαμένων,
Πάντων δὲ σκανδαλισθέντων, κρεμαμένου μου τῷ ξύλῳ,
Ὡμολόγησεν ἐκεῖνος, καὶ Θεόν, καὶ Βασιλέα,
Καὶ ἀθάνατόν με εἶναι ἐκ καρδίας ἀνεβόα,
Διὰ τοῦτο, καὶ πρὸ πάντων ἔλαβε τὴν βασιλείαν.
Πόρνης δὲ τὸν πόθον ἆρα, ποῖος λόγος παραστήσει;
Ὃν ἐβάσταζεν ἐκείνη, ἐν καρδίᾳ προσελθοῦσα;
Ὡς Θεῷ μοι, καὶ Δεσπότῃ ὁρατῶν, καὶ ἀοράτων;
Καὶ προσέφερε πλουσίως, ὡς οὐδεὶς τῶν μέχρι τότε;
Ὃν ἰδὼν ἀπεδεξάμην, καὶ οὐκ ἔλαβον τὸν πόθον,
Ἀλλ' αὐτῇ τὸν μαργαρίτην δούς, ἀφῆκα καὶ τὸν πόθον,
Μᾶλλον δὲ καὶ προσανῆψα, καὶ πυρσὸν εἰς μέγαν ἦρα,
Καὶ ἀπέλυτα Παρθένον-σεμνοτέραν οὖσαν ταύτην.
Ἄφνω γὰρ τὸν νόμον πάντα, ὥσπερ τεῖχος διαβᾶσα,
Ἢ ὡς κλίμακα τὰς πάσας ἀρετὰς ὑπεραρθεῖσα,
Ἔφθασεν εἰς τέλος νόμου ὅπερ ἐστὶν ἡ ἀγάπη.
Καὶ ἀπῆλθε μέχρι τέλους, ἄτρωτον τηροῦσα ταύτην.
Ὁ δὲ ἄσωτος ὁμοίως ἐκ καρδίας ἐπιστρέψας,
Μετενόησε γνησίως, καὶ υἱός μου ὢν τῶν πρόσθεν
Οὐ προσῆλθεν ὡς υἱός μου, ἀλλ' ὡς εἷς με ἐξητεῖτο
Τῶν μισθίων μου γενέσθαι, οὐ τῷ στόματι δὲ μόνον,
Ἀλλά, καὶ ψυχῇ ἐλάλει, καὶ τοῖς ἔργοις ἐπεδείκνυ,
Ἅπερ ἔλεγε τοῖς λόγοις. ἡ ταπείνωσίς με τούτου,
Εἵλκυσε πρὸς εὐσπλαγχνίαν, καὶ ἐπλούτισα εὐθέως,

Καὶ ἐδόξασα συντόμως, ὅτι ἔβλεπον ἐξ ὅλης
Προσερχόμενον ψυχῆς μοι. ὅτι ὄπισθεν οὐδ' ὅλως,
Ὡς πολλοὶ τοῦτο ποιοῦσιν, ἀπεστρέφετο τὰς φρένας.
Οὕτως οὖν εἰ πᾶς προσέλθοι, καὶ προσπέσῃ μοι γνησίως.
Ἀκουσάτω πᾶσα κτίσις, δέξομαι αὐτὸν εὐθέως,
Ὅστις δέ μου μετὰ δόλου. βούλεται λαβεῖν τὴν χάριν
Ὑποκρίσει δὲ προσέλθῃ. ἢ κακίαν ἔνδον ἔχων,
Ἢ θαρρῶν αὐτοῦ τοῖς ἔργοις. κατεχόμενος ἐπάρσει,
Ἢ φθόνῳ. οὐκ ἔχει ὅλως, μετ' ἐμοῦ Χριστοῦ μερίδα.
Ταῦτά σοι Θεός, καὶ πᾶσι, δι' ἡμῶν βοᾷ καθ' ὥραν.
Εἰ δὲ βούλει καὶ ἐξ ἄλλων, δείξω σοι τρανῶς ἐνταῦθα,
Ὅτι δεῖ τὴν βασιλείαν, οὐρανῶν λαβεῖν σε ὅλην
Εἰ ἐν ταύτῃ εἰσελθεῖν σε βούλει, καὶ μετὰ τὸ τέλος,
Ἄκουσον Θεοῦ σοι πάλιν ἐν παραβολαῖς λαλοῦντος.
Τίνι ἄρα ὁμοιώσω οὐρανῶν τὴν βασιλείαν;
Ὁμοία ἐστί, πρόσεχε, τοῦ σινάπεως τῷ κόκκῳ.
Ὃν λαβών τις τῶν ἀνθρώπων ἔβαλεν αὐτοῦ εἰς κῆπον,
Καὶ ἐβλάστησε, καὶ δένδρον ὄντως γέγονεν εἰς μέγα.
Λέγε τοίνυν ὁ ἀκούων. τίς ἐστιν ὁ κόκκος οὗτος;
Τί νομίζεις εἶναι τοῦτον; λέγε μετὰ παρρησίας;
Εἰδὲ μὴ ἐγώ σοι λέγω, καὶ τὸ ἀληθὲς ἐξείπω,
Πάντως βασιλείαν εἶπε τὴν τῶν οὐρανῶν σοι, κόκκον.
Ὁ δὲ κόκκος οὗτός ἐστι, θείου Πνεύματος ἡ χάρις.
Ὁ δὲ κῆπος ἡ καρδία ἡ ἑκάστου τῶν ἀνθρώπων.
Ἔνθα ὁ λαβὼν τὸ Πνεῦμα βάλλει ἔνδον τε, καὶ κρύπτει
Ταῖς λαγόσι τε τῶν σπλάγχνων, ὡς μηδένα τοῦτο βλέπειν,
Καὶ φυλάττει μετὰ πάσης ἀκριβείας, ὅπως φύῃ,
Ὅπως γένηται εἰς δένδρον, εἰς οὐρανῶν ἀνέλθῃ.
Εἰ οὖν λέγεις οὐχὶ ὧδε, ἀλλὰ μετὰ τέλος πάντες
Λήψονται τὴν βασιλείαν, οἱ θερμῶς ταύτης ἐρῶντες,
Ἀνατρέπεις τοῦ σωτῆρος, καὶ Θεοῦ ἡμῶν τοὺς λόγους.
Τὸν γὰρ κόκκον εἰ μὴ λάβῃς τοῦ σινάπεως· ὃν εἶπεν,
Εἰ μὴ βάλῃς σου εἰς κῆπον, μένεις ὅλως δίχα σπόρου.
Εἰ δὲ καὶ τὸν σπόρον λάβοις, καὶ συμπνίξεις ταῖς ἀκάνθαις,
Ἢ προδώσεις τοῖς ὀρνέοις, καὶ ἁρπάσουσι τὸν κόκκον,
Ἢ ἀπότιστον ἐάσεις κῆπον σου. τῇ ἀμελείᾳ,
Καὶ οὐ φύει σου ὁ σπόρος, οὐ βλαστήσει, οὐ καρπεύσει,
Αἱ τῆς ἐργασίας πύλαι, εἴπερ φρόνιμος ὑπάρχεις.
Ὢ δέ σοι καὶ μαργαρίτης γίνομαι, καὶ ἐξωνοῦμαι.
Ὢ δέ σοι καὶ σῖτος πέλω, καὶ σινάπεως ὡς κόκκος,
Ὢ δε γίνομαί σοι ζύμη. καὶ ζυμῶ τὸ φύραμά σου.
Ὢ δέ σοι ὡς ὕδωρ πέλω, γίνομαι καὶ πῦρ γλυκάζον.
Τίς σοι ἐκ τοῦ σπόρου ἔσται ἡ ὠφέλεια εἰπέ μοι;
Πότε δὲ εἰ μὴ ἐνταῦθα ἄλλοτε τὸν σπόρον λάβοις;
Μετὰ θάνατόν μοι εἴπῃς; ἀλλὰ σφάλῃ τοῦ εἰκότος.
Ποίῳ κήπῳ τότε τοῦτον κατακρύψεις, ἐρωτῶ σε;
Ποίαις δὲ ταῖς ἐργασίαις θεραπεύσεις, ἵνα φύῃ;
Ὄντως ὅλως γέμεις πλάνης, ἀδελφέ, ἠπατημένης.
Ὁ γὰρ χρόνος οὗτος ἔργων, ὁ δὲ μέλλων τῶν στεφάνων.
Ὢ δέ σοι τοὺς ἀρραβῶνας λάβε, εἶπεν ὁ Δεσπότης.
Ὢ δε δέξαι τὴν σφραγίδα, ἀπ' ἐντεῦθεν τὴν λαμπάδα
Ἄναψον τὴν τῆς ψυχῆς σου, πρὶν σκοτάσει, πρὶν κλεισθῶσιν
Ὢ δε καὶ ἱμάτιόν σοι, καὶ τροφή, καὶ πόσις πᾶσα,
Ἐὰν βούλει δίνομαί σοι, ὁ Δεσπότης ταῦτα λέγει.
Εἰ οὖν οὕτως ἐκ τῶν ὧδε, καὶ τοιοῦτόν με γνωρίσεις,
Ἕξεις με κἀκεῖ ἀρρήτως ἅπαντα γινόμενόν σοι.
Εἰ δ' ἀπέλθῃς ἀγνοῶν μου χάριτος τὰς ἐνεργείας,
Μόνον με κριτὴν ἐκεῖσε ἀσυμπάθητον εὑρήσεις.
Ὢ Χριστέ μου, καὶ Θεέ μου, μή με κατακρίνῃς τότε,
Μηδὲ δίκῃ ὑποβάλῃς τὸν πολλά σοι ἐπταικότα,
Ἀλλὰ δέξαι με ὡς ἕνα τῶν ἐσχάτων σου μισθίων,
Καὶ ἀξίωσον ἐντεῦθεν θεραπεῦσαί σε σωτήρ μου.
Καὶ λαβεῖν σου θεῖον *Πνεῦμα* ἀρραβῶνα βασιλείας,
Καὶ ἐκεῖθεν ἀπολαῦσαι τοῦ νυμφῶνός σου τῆς δόξης,
Καθορῶντά σε Θεέ μου, εἰς αἰῶνας αἰωνίους. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

Ὅτι τοῖς τὸ Ἅγιον Βάπτισμα φυλάξασι καθαρὸν, παραμένει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· ἀπὸ δὲ τῶν μολυνάντων αὐτὸ ἀπανίσταται.

ΣΥ με γινώσκεις ὦ Χριστέ, πάσης παρανομίας
Ἐργάτην, ἀλλὰ καὶ κακῶν ὄντως παντοίων σκεῦος,
Ὅπερ οἶδα πάντως κἀγώ, καὶ πέπλησμαι αἰσχύνης,
Καὶ ἐντροπῆς, καὶ θλίψεως ὀδύνη με κατέχει,
Καὶ πόνος ὁ ἀφόρητος κρατεῖ μου τὴν καρδίαν.
Ἀλλὰ τὸ φῶς σου λάμψαν μοι μυστικῶς τοῦ προσώπου.
Τοὺς λογισμοὺς ἐδίωξεν, ἀπήλειψε τὸν πόνον,
Καὶ χαρὰν κατεισήγαγε τῇ ταπεινῇ ψυχῇ μου.
Θέλω οὖν θλίβεσθαι Χριστέ, καὶ θλῖψις οὐ κολλᾷ μοι,
Καὶ θλίβομαι, μὴ διὰ ταύτην μᾶλλον ἀπόλωμαι,
Καὶ τῆς χαρᾶς στερηθῶ ὁ τλήμων τῆς μελλούσης,
Ἀλλά με ταύτης Δέσποτα, μηδέποτε στερήσῃς,
Μὴ νῦν, μὴ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι Βασιλεῦ μου.
Χαρὰ γὰρ τοῦ προσώπου σου ἡ θεωρία ἐστιν.
Οὐ γὰρ ὑπάρχεις ἀγαθὸν ἅπαν, Θεέ μου, μόνον.
Ἀλλὰ καὶ τοῖς ὁρῶσί σε πᾶν ἀγαθὸν παρέχεις,
Μετουσίᾳ, μεθέξει τε ἐμπιπλᾷς οὓς σὺ βλέπεις,
Οὐ μόνον ἐν τῷ μέλλοντι φεῦ τοὺς τοῦτο λαλοῦντας
Ἀλλὰ καὶ νῦν ἐν σώματι τοὺς ὄντας σου ἀξίους,
Ἤγουν καθάραντας αὐτοὺς διὰ τῆς μετανοίας.
Ὁρᾷς, ὁρᾶν σε δὲ τρανῶς κἀκείνοις ἐμπαρέχεις.
Οὐδαμῶς ἐν φαντάσματι, ἢ νοὸς ἐνθυμήσει.
Ἀλλ' οὐδὲ μνήμῃ τῇ ψιλῇ, ὥς τινες αὖ νοοῦσιν.
Ἀλλ' ἀληθείᾳ πράγματος θείου. καὶ φρικτοῦ ἔργου.
Εἰς ἀποπλήρωσιν ὄντως θείας οἰκονομίας.
Τηνικαῦτα γὰρ ἕνωσιν ποιεῖς τῶν διεστώτων,
Σὺ ὁ Θεὸς ἁμαρτωλῶν ὧν πάντων σωτηρία.
Οἱ γὰρ τὸ βάπτισμα τὸ σὸν λαβόντες ἐκ νηπίων
Καὶ ἀναξίως ζήσαντες τούτου κατὰ τὸν βίον,
Ἕξουσι τὸ κατάκριμα πλεῖον τῶν ἀβαπτίστων,
Ὡς εἴπας ἀνυβρίσαντες στολήν σου τὴν ἁγίαν.
Καὶ τοῦτο σῶτερ βέβαιον, καὶ ἀληθὲς γινώσκων,
Δέδωκας τὴν μετάνοιαν εἰς κάθαρσιν δευτέραν

Καὶ ὅρον ταύτης τέθηκας τοῦ Πνεύματος τὴν χάριν,
Ἥνπερ ἐν τῷ βαπτίσματι ἐλάβομεν τὸ πρῶτον.
Καὶ γὰρ οὐ μόνον ὕδατι τὴν χάριν εἶπας εἶναι,
Ἀλλὰ καὶ μᾶλλον Πνεύματι, Τριάδος ἐπικλήσει.
Ἐπεὶ οὖν βεβαπτίσμεθα παῖδες ἀναισθητοῦντες
Ὡς ἀτελεῖς, καὶ ἀτελῶς δεχόμεθα τὴν χάριν,
Τῆς πρώτης παραβάσεως λαμβάνοντες τὴν λύσιν.
Καὶ τούτου μόνου ὡς δοκῶ ἕνεκα καὶ τελεῖσθαι
Προσέταξας, ὦ Δέσποτα, λουτρὸν τοῦτο τὸ θεῖον,
Ὅπερ οἱ βαπτιζόμενοι ἐντὸς τοῦ ἀμπελῶνος
Εἰσέρχονται λυτρούμενοι τοῦ σκότους, καὶ τοῦ ᾅδου,
Καὶ τοῦ θανάτου, καὶ φθορᾶς ὅλως ἐλευθεροῦνται.
Ὁ ἀμπελὼν παράδεισος νοεῖταί μοι, καί ἐστιν,
Ἐξ οὗπερ ἐκπεπτώκαμεν πάλιν ἀνακληθέντες,
Καὶ ὥσπερ τότε ὁ Ἀδὰμ ἦν πρὸ τῆς ἁμαρτίας,
Οὕτω καὶ πάντες γίνονται οἱ γνώσει βαπτισθέντες.
Πλὴν τῶν οὐ λαβόντων αἴσθησιν νοερὰν ἀναισθήτως,
Ἥνπερ ποιεῖ ἐρχόμενον ἐνεργείᾳ τὸ Πνεῦμα.
Ὁμοίως καὶ τὰς ἐντολὰς ἐργάζεσθαι οἱ πάντες,
Ὡς ὁ Ἀδὰμ ἐλάβομεν, καὶ φυλάσσειν ὡσαύτως
Ἐν Πνεύματι, πνευματικὸν νόμον οὖσας, καὶ θεῖον,
Ἐν σώματι σωματικῶς τελούμενον ἐν πράξει.
Διπλοῦς γὰρ ὢν ὁ ἄνθρωπος, διπλοῦ δέεται νόμου,
Εἰ γὰρ καὶ ἀμελήσειεν, καὶ τοῦ καλοῦ ἐκπίπτει.
Ψυχὴ γὰρ μόνη τὰ καλὰ ἐνεργεῖν οὐκ ἰσχύει.
Ἔργα τὸ σῶμα πράττον δὲ δίχα γνώσεως θείας,
Ὡς βοῦς κάμνων λογίζεται, ἢ ἀχθοφόρον ζῶον.
Οἱ οὖν ἐν ἀμπελῶνί σου, εἴτ' οὖν ἐν παραδείσῳ
Διὰ βαπτίσματος τοῦ σοῦ ἀνακληθέντες ἅμα,
Καὶ ὅλως ἀναμάρτητοι, ἢ καὶ ἡγιασμένοι
Εἰσελθόντες ἐγένοντο, ὥσπερ Ἀδὰμ ὁ πρῶτος.
Εἶτα προσαμελήσαντες τοσαύτης σωτηρίας,
Καὶ τηλικαύτης σου σῶτερ ἀφάτου προμηθείας
Πεποιηκότες χείρονα ὑπὲρ τὸν Ἀδὰμ ἔργα.
Καταφρονήσαντες ὁμοῦ καὶ σῆς φιλανθρωπίας.
Μὴ ἔργον λογισάμενοι φρικτῆς οἰκονομίας,
Τὸ λουτρὸν τοῦ βαπτίσματος ἐν Πνεύματι τῷ θείῳ.
Ἆρά γε ὥσπερ οἴονται οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων,
Καταληφθῶσιν ἔνδοθεν εἶναι, καὶ ἁμαρτάνειν,
Καὶ ἐχθῶσιν Ἅγιοι πάλιν οἱ μολυνθέντες,
Καὶ τὸν χιτῶνά σου κακῶς, μολύναντες Χριστέ μου;
Καὶ τούτων ἔνδοθεν οἰκεῖν τῆς ῥυπαρᾶς καρδίας,
Ὁ καθαρὸς ὁ Ἅγιος κἂν ποσῶς καταδέξῃ;
Ἄπαγε εἶπεν, ὁ Θεός, μή μοι γένοιτο τέκνον.
Οἶδας γὰς ὡς βεβάπτισαι καὶ σύ, ἀλλ' ἐμολύνθης,
Καὶ ὡς παιδίον ἥμαρτες, ὡς ἄφρων ἐπλανήθης,
Καὶ οἶδας πόσα ἔκλαυσας, πόσα δὲ συνετρίβης.
Πῶς τε τὸν κόσμον ἅπαντα ἀπηρνήσω, καὶ μόλις
Δυσωπηθεὶς ταῖς προσευχαῖς Συμεὼν τοῦ Πατρός σου.
Ἀρχῆθεν μόνῳ τῷ νοῒ ἐν νοερᾷ αἰσθήσει.
Φωνῆς τε κατηξίωσα, ἔπειτα καὶ ἀκτῖνος,
Καὶ μετὰ τοῦτο αἴγλη σοι ἐράνη φιλανθρώπως.
Εἶτα νεφέλη γέγονα μικρὰ πυρὸς ἐν εἴδει,
Τῇ κεφαλῇ σου ἄνωθεν ἐπικαθεζομένη,
Καὶ θεωρίαν μόνην σοι τοῦ εἴδους παρειχόμην.
Καὶ τῇ ἐκπλήξει δάκρυα σὺν πολλῇ κατανύξει
Φλέγον τὸ πάθος τῆς σαρκός, τῆς κεφαλῆς τὸν ζόφον.
Ὡς καὶ καέντος ἐν πυρί, ὀσμὴν γενέσθαι τούτων.
Κρέατος ἐξ αὐτῆς γενομένην, ὡς οἶδας.
Τὰ μετὰ ταῦτα δὲ κακά, καὶ τὴν στενοχωρίαν
Ὅσην τότε ὑπέμεινας σὺ πάντως ἐπελάθου.
Ἀλλ' οὖν ἐγὼ ἐπίσταμαι, ὁ εἰδὼς Θεὸς πάντα,
Τὴν πίστιν. τὴν ταπείνωσιν, τὴν εἰς τὸν σὸν Πατέρα,
Καὶ τοῦ θελήματος τοῦ σοῦ τὴν ἄρνησιν εἰσάπαν,
Ὅπερ μαρτύριον ἐμοὶ λογίζεται, καὶ ἔστιν.
Ὁ γὰρ μὴ ἔχων θέλημα ἴδιον, πάντως θνήσκει,
Ἐν τῷ ἐμῷ δ' εὑρίσκεται θελήματι, καὶ ζῇ γὰρ
Καὶ μόλις οὐχ οὕτως ὄντως σου, κἀκείνου καθ' ἑκάστην
Βιάζοντος τοῖς δάκρυσι τὸν ἀγαθόν με φύσει.
Συχνότερόν σοι φαίνεσθαι ἠρξάμην, ὥσπερ οἶδας,
Κατὰ μικρόν σου τὴν ψυχὴν καθαίρων μετανοίᾳ,
Καὶ καταφλέγων τῶν παθῶν ἀποκειμένας ὕλας.
Οὐ σαρκικάς, οὐχ ὑλικάς, ἀλλ' ἀΰλους ἀκάνθας.
Ὡς νέφη ζόφον, ὡς παχὴν, ὁμίχλην τε, καὶ σκότος,
Νηστείᾳ λαμπρυνθέντος σου δηλαδή, καὶ τοῖς πόνοις
Τῆς ἀγρυπνίας τῆς εὐχῆς, πάσης κακοπαθείας,
Καὶ ἀεννάως δάκρυσι θερμοῖς ἐκπλυνομένου
Ἐν τῇ εὐχῇ, ἐν τῇ τροφῇ, ἐν τῷ ποτῷ δὲ μᾶλλον.
Καὶ μόλις σε χωρητικὸν ἀπειργασάμην σκεῦος.
Οὐ μόνον δὲ χωρητικὸν ἀλλὰ κεκαθαρμένον,
Πυρὸς ἐν μέσῳ μένειν τε ἀκατάφλεκτον, πρόσεχε.
Τοιοῦτον οὖν ποιήσας σε ὅπερ ἑώρας τότε
Περιπεττόμενον ἐν σοὶ φῶς, καὶ περικυκλοῦν σε
Εἰσῆλθεν ὅλον ἐντός σου, ἀπρόσιτον ὂν φύσει.
Καὶ τὴν καλὴν ἀλλοίωσιν ξένως ἠλλοίωσέ σε.
Τοῦτο οὖν εἰ μὴ ἅπασιν ἔργοις με θεραπεύσεις,
Ἀλλὰ μικρὸν εἰσδέξῃ λογισμὸν ἐν καρδίᾳ,
Ἢ ἀηδίαν πρός τινα εὐλόγως, ἢ ἀλόγως.
Πρὸς δέ, καὶ λόγου προσβολήν, ἢ πονηρᾶς ἐννοίας,
Εἰ μὴ μετανοήσειας θερμῶς μετὰ δακρύων,
Καὶ ἐξορίσεις ἀπὸ σοῦ ταῦτα τῇ μετανοίᾳ,
Ἀλλὰ καὶ πᾶσαν πονηρὰν ἐνθύμησιν καρδίας,
Οὐ παραμένειν πέφυκε, Πνεῦμα γάρ ἐστι θεῖον,
Ἐμοὶ συνόν, καὶ τῷ Πατρί, ὡς ὁμοούσιόν μοι.
Λάθρα δ' αἴφνης ἀφίπταται, ὡς ἥλιος εἰσδύσας,
Καὶ κρυβηθεὶς ὡς ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ οὐχ ὁρᾶται.
Πῶς οὖν ὑπάρξει ἐν ψυχῇ μηδόλως καθαρθείσῃ;
Μὴ εἰς συναίσθησιν ποτὲ ἐλθούσῃ μετανοίας;
Ἢ καὶ ὑπενέγκοιτο πυρὸς ἀστέκτου φύσιν
Ἀκάνθας γέμουσα παθῶν ψυχή. καὶ ἁμαρτίας
Οὐσίαν πῶς χωρήσειεν ἀχώρητον εἰσάπαν;
Πῶς σκότος οὖσα συγκραθῇ φωτὶ τῷ ἀπροσίτῳ;
Καὶ μὴ ἀφανισθήσεται αὐτοῦ τῇ παρουσίᾳ;
Οὐκ ἔστι, τέκνον, οὐδαμῶς δυνατὸν ὅλως τοῦτο.
Ἐγὼ κτισμάτων πάντων γάρ εἰμι κεχωρισμένος.
Ἐπεὶ δὲ κτίσμα γέγονα τῶν ἁπάντων ὁ κτίστης,

Σαρκὶ καὶ μόνον ὅμοιος ὑπῆρξα τοῖς ἀνθρώποις.
Ψυχὴν ἀναλαβόμενος, καὶ νοῦν ὁμοίως τούτοις.
Οὐδὲ γὰρ πάντας ἐν ταυτῷ τότε Θεοὺς ἀνθρώπους
Πεποίηκα, ἀλλ' ἄνθρωπος ἐγενόμην ἐγὼ μέν,
Τῇ πίστει δέ, καὶ τῶν ἐμῶν ἐντολῶν τῇ τηρήσει,
'Αλλὰ καὶ τῷ βαπτίσματι, ἐν θείᾳ μεταλήψει,
Τῶν φρικτῶν μυστηρίων μου, πᾶσι ζωὴν δωροῦμαι,
Ζωὴν δ' εἰπὼν ἐδήλωσα τὸ Πνεῦμά μου τὸ θεῖον.
Πλὴν τοῦτο γινωσκέτωσαν, καθὼς εἶπεν ὁ Παῦλος.
Οἱ ἔχοντες τὸ Πνεῦμά μου ἐν ταῖς αὐτῶν καρδίαις,
Λάμπον, καὶ κράζον ἔχουσι πρὸς τὸν ἐμὸν Πατέρα,
Καὶ πρός με λέγει δι' αὐτῶν ὦ 'Αββᾶ ὁ Πατήρ μου.
'Ως τέκνα γὰρ γεγόνασι Θεοῦ, καὶ παρρησίᾳ
Γνωρίζοντές με βλέπουσι, καὶ Πατέρα καλοῦσι.
Λέγει δὲ καὶ πρὸς ἕκαστον τῶν αὐτὸ νῦν ἐχόντων,
'Εν ἑαυτοῖς παναληθῶς, ὦ τέκνα μὴ φοβεῖσθε.
'Ιδοὺ ἐγὼ ὡς βλέπετε, ἐντὸς ὑμῶν ὑπάρχω,
Καὶ σύνειμι, καὶ τῆς φθορᾶς ἅπαξ, καὶ τοῦ θανάτου
'Ελευθερῶ, καὶ δείκνυμι τίνος τέκνα, καὶ φίλους,
'Υμᾶς ἰδοὺ πεποίηκα ; χαίρετε ἐν Κυρίῳ.
Τοῦτο οὖν ἔσται ἀληθὲς σημεῖον τοῖς ἀνθρώποις.
Ὅτι Θεοῦ γεγόνασιν υἱοί, καὶ κληρονόμοι,
Ὅτι λαβόντες ἔχουσι τὸ Πνεῦμά μου τὸ θεῖον,
'Εντεῦθεν τε χριστιανοὶ χρηματίζουσιν ὄντως
'Αληθείᾳ καὶ πράγματι, οὐκ ὀνόματι μόνῳ.
Ταῦτα πιστά, καὶ ποθεινὰ τυγχάνουσι Χριστέ μου.
Οὕς περ προέγνωκας σαφῶς, καὶ δέδωκας γενέσθαι
Συμμόρφους τῆς εἰκόνος σου ἐν Πνεύματι τῷ Θείῳ,
Καὶ πάντῃ δυνατά ἐστιν αὐτοῖς, ὡς κεκλημένοις
Εἰς τὴν χαρὰν τὴν ἄφραστον ὑπὸ σοῦ εἰς αἰῶνας.
Τοῖς δὲ λοιποῖς ἀδύνατα πᾶσι δοκοῦσι ταῦτα,
Οἳ καὶ διαβάλλοντες ἀπιστοῦσιν εἰσάπαν,
Φρεναπατῶντες ἑαυτούς, ἢ καὶ παραμυθεῖσθαι
Οἴονται οἱ παράφρονες ἐπὶ κεναῖς ἐλπίσιν.
'Υψηγοροῦντες ὡς κομψοί, τοῖς ἐπηρμένοις, λόγοις,
Καὶ πρὸς τὰ φίλα ἑαυτῶν ἀλληγοροῦντες ταῦτα,
Τῶν φοβερῶν σου ἐντολῶν καταφρονοῦσιν ὅλως.
Σὲ γὰρ ζητεῖν οὐ θέλουσιν, ἔχειν γάρ σε δοκοῦσιν.
Εἰ δὲ ὁμολογήσουσι μὴ ἔχειν σε, Θεέ μου,
Τότε σε πάντῃ ἄληπτον κηρύσσουσι τοῖς πᾶσι,
Καὶ ὡς οὐδεὶς θεάσασθαι ἰσχύει σε ἀνθρώπων.
Οὐδὲ ὑπάρχει ὁ αὐτῶν ὑπερέχων ἐν γνώσει.
Ἢ γὰρ τοῖς πᾶσι σε ληπτόν, καὶ προσιτὸν ἀνθρώποις,
Ἢ ἄληπτον, ἀπρόσιτον διδάσκουσί σε πάντῃ.
Ὅμως ἐν ἀμφοτέροις δὲ σφάλλονται μὴ νοοῦντες
Τὰ θεῖα, καὶ ἀνθρώπινα ἐσκοτισμένοι ὄντες.
Οἷς βραβεύσειν φῶς γνώσεως, δὸς χεῖρα θείου φόβου,
Δὸς ἀναστῆναι τῆς κακῆς ὑπονοίας τοῦ λάκκου
Καὶ εἰς συναίσθησιν ἐλθεῖν, ὅτι ἐν λάκκῳ κεῖνται,
'Εν σκότει τε καθέζονται, φῶς θεῖον οὐχ ὁρῶντες,
Ὃ μαρτυροῦσι καὶ αὐτοί, ὃ καὶ ὁμολογοῦσιν,
'Αλλ' ἀπιστοῦσιν ὅτι νῦν εἰσίν, οἱ βλέποντές σε,
Οἷς εἰ μὴ λάμψῃς σου τὸ φῶς, καὶ ἴδωσιν ἐν γνώσει,
Πῶς ἂν πιστεύωσι τρανῶς, ὅτι ἀξίοις φαίνῃ,
Καὶ συλλαλεῖς, καὶ συνοικεῖς νῦν, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας
Αὐτοῖς, ὡς φίλοις, ὡς πιστοῖς δούλοις σου, καθὼς εἶπας,
'Αλλὰ πιστῶν σὺ εἶ Θεός, οὐχὶ δὲ καὶ ἀπίστων,
Οὗ χάριν πρὸς αὐτοὺς ὅλως οὐκ ἐπιβλέπεις.
Τοῖς γὰρ ἀπαρνουμένοις σε, καὶ λέγουσι μὴ λάμπειν
Τὸ φῶς σου τὸ ἀΐδιον εἰς ψυχὰς τῶν 'Αγίων,
Πῶς σου φωτὸς τὸ πρόσωπον ὑποδείξῃς σωτήρ μου ;
Οὐδαμῶς, εἰ μὴ κτήσωνται πίστιν πολλήν, ὡς εἶπας,
Καὶ τὸν νόμον σου τὸν θεῖον φυλάξωσι προθύμως.
Μέχρι θανάτου ἑαυτοὺς διὰ σὲ ἐκδιδόντες,
Εἰς ἐργασίαν ἀληθῆ τῶν σοφῶν ἐντολῶν σου.
Τοῦτο οὖν τὸ σωτήριον πάντων τῶν σωζομένων.
'Οδὸς οὐκ ἔστιν ἄλλη δέ, ὡς εἶπας ὦ Θεέ μου
Δὸς ἔλεος· δὸς ἔλεος τοῖς δεομένοις σου σῶτερ
Νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, 'Αμήν.

ΛΟΓΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ.

Τίσι Θεὸς ἐμφανίζεται, καὶ τίνες ἐν ἕξει γίνονται τοῦ καλοῦ, διὰ τῆς ἐντολῶν ἐργασίας.

ΠΩΣ βλέπεις κεκρυμμένος ὤν ; πῶς ἐφορᾷς τὰ πάντα ;
Πῶς οὐχ ὁρᾶσαι παρ' ἡμῶν ; ἡμᾶς ὁρᾷς δὲ πάντας ;
'Αλλ' οὐχὶ πάντας, οὓς ὁρᾷς, καὶ γινώσκεις Θεέ μου,
'Αλλὰ τοὺς ἀγαπῶντάς σε μόνους φιλῶν γινώσκεις,
Καὶ κατ' ἐξαίρετον αὐτοῖς σεαυτὸν ἐμφανίζεις.
Ἥλιος κεκρυμμένος ὢν πάσῃ βροτείᾳ φύσει.
'Εξανατέλλεις ἐν τοῖς σοῖς, ὁρᾶσαι παρ' ἐκείνων,
Καὶ ἀνατέλλουσιν ἐν σοὶ οἱ πρὶν ἐσκοτισμένοι,
Πόρνοι, μοιχοί, καὶ ἄσωτοι, ἁμαρτολοί, τελῶναι.
Μετανοοῦντες γίνονται Υἱοὶ φωτός σου θείου.
Τὸ φῶς δὲ, φῶς πάντως γεννᾷ, φῶς οὖν καὐτοὶ τελοῦσι.
Τέκνα Θεοῦ, ὡς γέγραπται, Θεοί τε κατὰ χάριν
Ὅσοι κόσμον ἀρνήσονται τὸν μάταιον, καὶ πλάνον,
Ὅσοι γονεῖς, καὶ ἀδελφούς, μισήσουσιν ἀμίσως.
'Ως ξένους ἡγησάμενοι τῷ βίῳ παροδίτας,
Ὅσοι γυμνοὶ γενήσονται πλούτου τε, καὶ χρημάτων,
Καὶ τὴν προσπάθειαν αὐτῶν ἀρνήσονται εἰσάπαν,
Ὅσοι τὴν δόξαν τὴν κενήν, ἀνθρώπων τοὺς ἐπαίνους,
'Απὸ ψυχῆς βδελύξονται διὰ τὴν ἄνω δόξαν.
Ὅσοι θέλημα ἴδιον ἐξέκοψαν τελείως,
Καὶ ὡς ἄκακα πρόβατα ἐγένοντο τοῖς ποιμέσιν.
Ὅσοι νεκροὶ τῷ σώματι πρὸς πᾶσαν κακὴν πρᾶξιν
Γεγόνασιν, ἱδρώσαντες εἰς ἀρετῶν τοὺς πόνους.
Καὶ μόνῳ τῷ θελήματι ζῶντες τοῦ κυβερνήτου,
'Υπακοῇ, νεκρούμενοι, ζωούμενοί τε αὖθις.
Ὅσοι τῷ φόβῳ τοῦ Θεοῦ, καὶ μνήμῃ τοῦ θανάτου
Καθ' ἑκάστην δακρύουσι νύκτα τε, καὶ ἡμέραν,
Καὶ νοερῶς προσπίπτουσι τοῖς ποσὶ τοῦ Δεσπότου,
Ἔλεος ἐξαιτούμενοι, καὶ ἄφεσιν σφαλμάτων,
Οὗτοι ἐν ἕξει γίνονται τοῦ καλοῦ διὰ πάσης
Τῆς ἐργασίας τῶν καλῶν, θρηνοῦντες καθ' ἑκάστην,
Καὶ ἐπιπόνως κρούοντες ἔλεος ἐπισπῶνται.

Οὗτοι δεήσεσι συχναῖς, φωναῖς τε ἀλαλήτοις,
Καὶ τῶν δακρύων ταῖς ῥοαῖς, ψυχὴν ἐκκαθαίρουσι,
Καθαιρομένην δὲ αὐτὴν βλέποντες οἱ τοιοῦτοι,
Πῦρ πόθου προσλαμβάνονται, καὶ πῦρ ἐπιθυμίας
Τοῦ τέλεον θεάσασθαι ταύτην ἐκκαθαρθεῖσαν.
Ἐπεὶ δὲ τέλος τοῦ φωτὸς εὑρεῖν ἀδυνατοῦσιν,
Ἀτέλεστος ἡ κάθαρσις ὑπάρχει τοῖς τοιούτοις.
Ὅσον γὰρ καθαρθήσομαι, καὶ λαμπρυνθῶ ὁ τάλας,
Ὅσον δ' ἂν καὶ ὀφθήσεται τὸ καθαῖρόν με Πνεῦμα,
Ἀρχή μοι πάντοτε δοκεῖ καὶ καθαρμοῦ, καὶ θέας.
Ἐν ἀορίστῳ γὰρ βυθῷ, ἐν ἀμετρήτῳ ὕψει,
Τίς ἐφευρεῖν δυνήσεται μεσότητα, ἢ τέλος;
Οἶδα ὅτι πολύ ἐστι, τὸ δὲ ποσὸν οὐκ οἶδα.
Ἐπιποθῶ τοῦ πλείονος, καὶ πάντοτε στενάζω.
Ὅτι ὀλίγον τὸ δοθὲν, εἰ καὶ πολὺ ἡγοῦμαι,
Πρὸς τὸ ὑπονοούμενον μακρόθεν μου τυγχάνειν,
Ὅπερ ὁρῶν ἐπιθυμῶ, καὶ δοκῶ μηδὲν ἔχειν.
Μὴ ὅλως αἰσθανόμενος τοῦ δοθέντος μοι πλούτου,
Ὅτι ὁρῶν τὸν ἥλιον, οὐ λογίζομαι τοῦτο.
Καὶ πῶς; ἄκουσον, πίστευσον, ὅπερ ἐγὼ μανθάνω.
Γλυκὺς ἐστὶν ὁ ἥλιος ἀρρήτως ἐν αἰσθήσει,
Ἕλκων εἰς πόθον τὴν ψυχὴν ἀνέκφραστον, καὶ θεῖον.
Ὁρῶσα φλέγεται αὐτὴ, καὶ καίεται τῷ πόθῳ,
Καὶ ὅλον τὸ φαινόμενον κατασχεῖν ἔνδον ταύτης
Θέλει, ἀλλ' οὐ δύναται, καὶ λυπεῖται ἐν τούτῳ.
Καὶ οὐ λογίζεται καλὸν ὁρᾷν, ἢ καὶ μανθάνειν.
Ὅτι οὖν ὁ ὁρώμενος, ἀχώρητος ὢν πᾶσιν,
Ἀπρόσιτος ὡς ἀληθῶς, εἰ θελήσει ἐλεῆσαι
Τὴν τεθλιμμένην μου ψυχὴν, καὶ τεταπεινωμένην.
Αἴφνης οἷος ὁρᾶται μοι πρὸ προσώπου ἐκλάμπων.
Τοιοῦτος ὅλος ἐν ἐμοὶ ὁρᾶται ἐξαστράπτων,
Καὶ ὅλος ὅλης με χαρᾶς, πάσης ἐπιθυμίας
Ἐμπιπλᾷ, καὶ γλυκύτητος τὸν ταπεινὸν τῆς θείας.
Ἀθρόα ἡ μεταβολὴ ἡ ἀλλοίωσις ξένη,
Τὸ ἐν ἐμοὶ τελούμενον ἀνέκφραστον τυγχάνει.
Εἰ γὰρ τοῦτον τὸν ἥλιον ὅνπερ πάντες ὁρῶμεν
Ἔνδον ἐν τῇ καρδίᾳ τις ἔβλεψε κατελθόντα,
Καὶ ὅλον ἐνοικήσαντα, καὶ λάμποντα ὡσαύτως.
Οὐχὶ νεκρὸς τῷ θαύματι, καὶ ἄφωνος ὑπῆρξε,
Καὶ πάντες κατεπλάγησαν οἱ τοῦτον κατιδόντες;
Ὁ δὲ τὸν τούτου ποιητὴν ὁρῶν φωστῆρος δίκην.
Ἐντὸς αὐτοῦ ἐκλάμποντα, ἐνεργοῦντα, λαλοῦντα.
Πῶς ἂν οὐκ ἐκπλαγήσεται βλέπων; πῶς ἂν οὐ φρίξειε;
Πῶς ἂν οὐκ ἀγαπήσειε τὸν τὴν ζωὴν διδόντα;
Ἄνθρωποι τοὺς ὁμοίους αὐτοῖς ἀνθρώπους ἀγαπῶσιν,
Ὅταν τῶν ἄλλων πλέον τι δοκῶσιν ὑπερέχειν.
Τὸν δὲ τῶν πάντων ποιητὴν, τὸν ἀθάνατον μόνον,
Τὸν πάντα πᾶσι δυνατὸν, τίς ἰδὼν οὐ ποθήσει;
Ἐξ ἀκοῆς πιστεύσαντες ἠγάπησαν οἱ πλείους,
Καὶ δι' αὐτὸν ἀπέθανον οἱ Ἅγιοι, καὶ ζῶσιν·
Οἱ δὲ καὶ θέας τῆς αὐτοῦ, καὶ φωτὸς μετασχόντες
Γνωσθέντες, καὶ γνωρίσαντες αὐτὸν, πῶς μὴ ποθῶσιν;
Εἰπὲ πῶς οὐ πενθήσουσι δι' αὐτὸν ἀεννάως;
Πῶς οὐ καταφρονήσουσι κόσμου, καὶ τῶν ἐν κόσμῳ;
Πῶς δὲ οὐκ ἀπαρνήσονται πᾶσαν τιμὴν, καὶ δόξαν;
Ὑπὲρ τὴν δόξαν τὴν ἐν γῇ, ὑπὲρ πᾶσαν τιμήν δε.
Γενόμενοι τὸν ἔξω γῆς, τῶν ὁρωμένων πάντων,
Μᾶλλον δὲ τὸν ποιήσαντα τὰ ὁρώμενα πάντα,
Ναὶ δὴ καὶ τὰ ἀόρατα, ποθήσαντες Δεσπότην,
Καὶ δόξαν τὴν ἀθάνατον εὑρόντες, καὶ λαβόντες,
Καὶ ἔχοντες ἀνελλιπῶς πᾶν ἀγαθὸν ἐκεῖθεν;
Ἀλλὰ καὶ πᾶσαν ἄφεσιν, πᾶσαν ἐπιθυμίαν
Τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν, τῶν πραγμάτων τῶν θείων
Ἐξ αὐτῆς κατεπλούτησαν πηγῆς τῆς ἀειζώου;
Ἧς κορεσθῆναι, Δέσποτα, δὸς καὶ ἡμῖν πλουσίως,
Καὶ πᾶσι τοῖς ζητοῦσί σε, καὶ ποθοῦσιν ἐκθύμως.
Ὡς ἂν τρυφήσωμεν καὐτοὶ μετὰ τῶν σῶν Ἁγίων
Τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν εἰς αἰῶνας αἰώνων, Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ

Τετράστιχα τοῦ αὐτοῦ, τὸν πρὸς Θεὸν αὐτοῦ δεικνύοντα ἔρωτα.

ΠΩΣ καὶ πῦρ ὑπάρχεις βλύζον; πῶς καὶ ὕδωρ εἶ δροσίζον;
Πῶς καὶ καίεις, καὶ γλυκαίνεις; πῶς φθορὰν ἐξαφανίζεις;
Πῶς Θεοὺς ποιεῖς ἀνθρώπους; πῶς τὸ σκότος φῶς ἐργάζῃ;
Πῶς ἀνάγεις ἐκ τοῦ ᾅδου; πῶς θνητοὺς ἐξαφθαρτίζεις;
Πῶς πρὸς φῶς τὸ σκότος ἕλκεις; πῶς τὴν νύκτα περιδράσσῃ;
Πῶς καρδίαν περιλάμπεις; πῶς μὲ ὅλον μεταβάλλεις;
Πῶς ἑνοῦσαι τοῖς ἀνθρώποις; πῶς Υἱοὺς Θεοῦ ἐργάζῃ;
Πῶς ἐκκαίεις σου τῷ πόθῳ; πῶς τιτρώσκεις ἄνευ ξίφους;
Πῶς ἀνέχῃ; πῶς βαστάζεις; πῶς εὐθὺς οὐκ ἀποδίδως;
Πῶς ὑπάρχων ἔξω πάντων, βλέπεις πάντων τὰ πρακτέα;
Πῶς μακρὰν ἡμῶν τυγχάνων, καθορᾷς ἑκάστου πρᾶξιν;
Δὸς ὑπομονὴν σοῖς δούλοις, μὴ καλύψῃ τούτους θλίψις.

ΛΟΓΟΣ ΕΚΤΟΣ.

Προτροπὴ εἰς μετάνοιαν· καὶ πῶς τὸ θέλημα τῆς σαρκὸς τῷ θελήματι τοῦ Πνεύματος ἐνωθὲν Θεοειδῆ τὸν ἄνθρωπον ἀπεργάζεται.

ΚΑΙΩ, καὶ κατανύσσομαι, ὅταν τὸ φῶς μοι λάμψῃ,
Καὶ ἴδω τὴν πτωχείαν μου, καὶ γνῶ τὸ ποῦ ὑπάρχω,
Καὶ ποῖον κόσμον κατοικῶ θνητὸν, θνητὸς ὑπάρχων.
Καὶ τέρπομαι, καὶ χαίρομαι, ὅταν κατανοήσω
Τὴν ἐκ Θεοῦ δοθεῖσάν μοι κατάστασιν, καὶ δόξαν.
Καὶ ἐμαυτὸν ὡς Ἄγγελον στοχάζομαι Κυρίου.
Ἀΰλῳ τῷ ἐνδύματι ὅλον κεκοσμημένον.
Ἡ οὖν χαρὰ τὸν πόθον μοι ἀνάπτει τοῦ διδόντος,
Καὶ ἀλλοιοῦντός με Θεοῦ· ὁ πόθος δὲ δακρύων
Ἀναβλυστάνει ποταμοὺς, καὶ λαμπρύνει με πλέον.
Ἀκούσατε οἱ εἰς Θεὸν, ὡς ἐγὼ, ἁμαρτόντες,
Σπουδάσατε, καὶ δράμετε ἐν τοῖς ἔργοις ἐντόνως,
Καταλαβεῖν, καὶ δράξασθαι πυρὸς ἀΰλου ὕλην.
Ὕλην δ' εἰπὼν, τὴν θείαν σοι ἐδήλωσα οὐσίαν,

Καὶ ἐξανάψαι τῆς ψυχῆς τὴν νοερὰν λαμπάδα,
Ἵνα γένησθε ἥλιοι λάμποντες ἐν τῷ κόσμῳ,
Καὶ μηδαμῶς ὁρώμενοι παρὰ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ.
Ἵνα γένησθαι ὡς Θεοὶ, Θεοῦ ὅλην τὴν δόξαν
Ἔνδον ὑμῶν κατέχοντες ἐν δύω ταῖς οὐσίαις.
Διπλαῖς πάντως ταῖς φύσεσι, διπλαῖς ταῖς ἐνεργείαις,
Διπλοῖς καὶ τοῖς θελήμασι, καθὼς βοᾷ ὁ Παῦλος.
Ἄλλο καὶ γὰρ τὸ θέλημα σαρκὸς ῥευστῆς ὑπάρχει.
Ἕτερον δὲ τοῦ Πνεύματος, καὶ ἄλλο τῆς ψυχῆς μου.
Πλὴν οὐ τριπλοῦς, ἀλλὰ διπλοῦς ὡς ἄνθρωπος ὑπάρχω.
Ἡ ψυχή μου συνδέδεται ἀῤῥήτως τῇ σαρκί μου.
Πλὴν οὖν ζητεῖ τὰ ἑαυτοῦ ἕκαστον καταλλήλως,
Οἷον φαγεῖν τε, καὶ ποιεῖν, οἷον τὸ καθευδῆσαι.
Ἃ καὶ σαρκὸς θελήματα χοϊκὰ εἶναι λέγω.
Ἐπεὶ δὲ πάλιν χωρισθὲν ψυχῆς, οὐδὲν ζητεῖ τοιοῦτον,
Ἀλλὰ νεκρὸν, ἀναίσθητον, ὥσπερ πηλὸς τυγχάνει,
Τὸ πᾶν ψυχῆς εἶναι δοκῶ ἓν θέλημα ἀνθρώπου,
Ὁ οὖν τῷ θείῳ Πνεύματι τὸ ἴδιον ἑνώσας,
Θεοειδὴς ἐγένετο, Χριστὸν λαβὼν ἐν στέρνοις,
Χριστιανὸς ἀπὸ Χριστοῦ, Χριστὸν μεμορφωμένον
Ἔχων ἐν ἑαυτῷ πάντως τὸν ἄληπτον, καὶ μόνον,
Τὸν ἀληθῶς ἀπρόσιτον τοῖς ποιήμασι πᾶσιν.
Ἀλλ' ὦ φύσις ἀμόλυντε· οὐσία κεκρυμμένη,
Φιλανθρωπία ἄγνωστε τοῖς πλείοσιν ἀνθρώποις,
Ἔλεος οὐχ ὁρώμενον τοῖς ἀφρόνως βιοῦσι,
Οὐσία ἀναλλοίωτος ἄτμητε τρισαγία,
Φῶς ἁπλοῦν, καὶ ἀνείδεον, ἀσύνθετον εἰσάπαν,
Ἀσώματον, ἀχώριστον, ἄληπτον πάσῃ φύσει,
Πῶς καθωράθης, ὡς ἐγὼ, ἐγνώσθης τοῖς ἐν σκότει;
Καὶ ἐκρατήθης ἐν χερσὶ Μητρός σου τῆς Ἁγίας;
Καὶ ἐδεσμεύθης ὡς φονεὺς, ἔπαθες ὡς κακοῦργος
Σωματικῶς, ὦ Βασιλεῦ; θέλων πάντως με σῶσαι,
Καὶ πάλιν ἐπαναγαγεῖν εἰς παράδεισον δόξης,
Τοῦτο οἰκονομία σου, τοῦτο ἡ παρουσία,
Τοῦτο ἡ εὐσπλαγχνία σου, καὶ ἡ φιλανθρωπία,
Ἡ γενομένη δι' ἡμᾶς πάντας ἀνθρώπους λόγε,
Πιστοὺς, ἀπίστους, ἐθνικοὺς, ἁμαρτωλοὺς, Ἁγίους.
Κοινὴ γὰρ πάντων γέγονεν ἡ ἐπιφάνειά σου,
Σωτηρία, καὶ λύτρωσις ζώντων, καὶ τῶν θανόντων.
Τὸ δὲ κρυπτῶς γινόμενον ἐν ἐμοὶ τῷ ἀσώτῳ,
Καὶ μερικῶς τελούμενον ἐν γνωστῇ ἀγνωσίᾳ.
Γνωστῇ μὲν πάντως παρ' ἐμοὶ ἀγνώστῳ δὲ τοῖς ἄλλοις.
Ποία γλῶσσα λαλήσειε; ποῖος νοῦς ἑρμηνεύσει;
Ποῖος λόγος ἐκφράσειε; ἵνα καὶ χείρ μου γράψῃ;
Φρικτὸν γὰρ ὄντως Δέσποτα, φρικτὸν· καὶ ὑπὲρ λόγον,
Ὅτι ὁρᾶταί μοι τὸ φῶς, ὃ ὁ κόσμος οὐκ ἔχει,
Καὶ ἀγαπᾷ με ὁ μὴ ὢν ἔνδον τούτου τοῦ κόσμου,
Καὶ ἀγαπῶ τὸν μηδαμοῦ ὄντα ἐν ὁρωμένοις.
Ἐπὶ τῆς κλίνης κάθημαι ἔξωθεν ὢν τοῦ κόσμου,
Καὶ μέσον ὢν τῆς κέλλης μου, τὸν ἔξωθεν τοῦ Κόσμου
Ὄντα τε, καὶ γενόμενον βλέπω, ᾧ καὶ ὁμιλῶ·
Εἰπεῖν δὲ τόλμα, καὶ φιλῶ, φιλεῖ με καὶ ἐκεῖνος.
Ἐσθίω, τρέφομαι καλῶς μόνῃ τῇ θεωρίᾳ·
Καὶ συνενούμενος αὐτῷ, οὐρανοὺς ὑπερβαίνω,
Καὶ τοῦτο οἶδα ἀληθὲς, καὶ βέβαιον ὑπάρχειν.
Τὸ ποῦ τὸ σῶμα τότε δὲ ὑπάρχει οὐ γινώσκω.
Οἶδα ὅτι κατέρχεται ὁ ἀκίνητος ὑπάρχων.
Οἶδα ὅτι ὁρᾶταί μοι ὁ ἀόρατος τυγχάνων.
Οἶδα ὅτι ὁ πάσης κτίσεως ἀποκεχωρισμένος,
Ἔνδον αὐτοῦ λαμβάνει με, καὶ ἐν ἀγκάλαις κρύπτει,
Καὶ ἐκ παντὸς εὑρίσκομαι ἔξω τότε τοῦ κόσμου,
Ἐγὼ δὲ πάλιν ὁ βροτὸς, καὶ μικρὸς ἐν τῷ κόσμῳ
Ἐντός μου ὅλον καθορῶ τὸν ποιητὴν τοῦ κόσμου.
Καὶ οἶδα ὡς οὐ θνήξομαι ἔνδον ζωῆς τυγχάνων,
Καὶ ὅλην ἔχων τὴν ζωὴν βλυστάνουσαν ἐντός μου.
Ἐν τῇ καρδίᾳ μου ἐστὶν, ἐν οὐρανῷ δ' ὑπάρχει,
Ὧδε, κἀκεῖ ὁρᾶταί μοι ἐπίσης ἀπαστράπτων.
Ὅπως δὲ ταῦτα γίνωνται, πῶς ἂν καλῶς νοήσω;
Πῶς δ' ἐξειπεῖν σοι δυνηθῶ, ὅσα νοῶ, καὶ βλέπω;
Εἰσὶ γὰρ ὄντως ἄφθεγκτα εἰσάπαν,
Ἃ ὀφθαλμὸς οὐχ ἑώρακεν, οὐκ ἀκήκοεν οὖς δε,
Ἐπὶ καρδίαν δέποτε οὐκ ἀνέβη σαρκίνην.
Εὐχαριστῶ σοι Δέσποτα ὅτι ἐλέησάς με,
Καὶ δέδωκας ἰδέσθαι με ταῦτα, καὶ οὕτω γράψαι.
Τοῖς μετ' ἐμὲ κηρύξαι τε τὴν σὴν φιλανθρωπίαν,
Ἵνα καὶ νῦν μυηθῶσι λαοὶ, φυλαὶ, καὶ γλῶσσαι.
Ὅτι τοὺς πάντας ἐλεεῖς θερμῶς τοὺς μεταγνόντας,
Ἴσως τοῖς Ἀποστόλοις σου, καὶ πᾶσι τοῖς Ἁγίοις,
Εὐεργετεῖς τε καὶ τιμᾷς, καὶ δοξάζεις Θεέ μου,
Ὡς μετὰ πόθου σε πολλοῦ ἐκζητοῦντας, καὶ φόβου,
Καὶ πρὸς σὲ μόνον βλέποντας τὸν ποιητὴν τοῦ κόσμου.
Ὦ πρέπει δόξα, καὶ τιμὴ, κράτος μεγαλωσύνη.
Ὡς Βασιλεῖ τε, καὶ Θεῷ τοῦ παντὸς, καὶ Δεσπότῃ,
Νῦν καὶ ἀεὶ διὰ παντὸς, εἰς αἰῶνας αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ.

Ὅτι ποθεινόν τε, καὶ ἐπιθυμητὸν κατὰ φύσιν μόνον τὸ θεῖον, οὗ ὁ μετέχων, πάντων ἐν μετοχῇ γέγονε τῶν καλῶν.

Ὢ Τί τὸ πρᾶγμα τὸ κρυπτὸν πάσῃ κτιστῇ οὐσίᾳ;
Καὶ τί τὸ φῶς τὸ νοητὸν, ὃ τινὶ οὐχ ὁρᾶται;
Καὶ τίς ὁ πλοῦτος ὁ πολὺς, ὃν οὐδεὶς ἐν τῷ κόσμῳ
Εὑρεῖν ὅλως ἐξίσχυσεν, ἢ κατασχεῖν εἰσάπαν;
Ἔστι γὰρ πᾶσιν ἄληπτος, ἀχώρητος τῷ κόσμῳ.
Ἔστι καὶ ποθεινότατος ὑπὲρ ἅπαντα κόσμον.
Ἔστι καὶ ἐπιθυμητὸς, καθ' ὅσον ὑπερέχει
Τῶν ὁρωμένων ὁ αὐτὰ Θεὸς κατασκευάσας.
Κατὰ τοῦτο τιτρώσκομαι τῇ ἀγάπῃ ἐκείνου,
Καθ' ὅσον δ' οὐχ ὁρᾶταί μοι ἐκτήκομαι τὰς φρένας.
Τὸν νοῦν, καὶ τὴν καρδίαν μου φλεγόμενος, καὶ στένων
Περιπατῶ, καὶ καίομαι ζητῶ ὧδε, κἀκεῖσε,
Καὶ οὐδαμοῦ τὸν ἐραστὴν εὑρίσκω τῆς ψυχῆς μου,
Καὶ περιβλέπομαι συχνῶς ἰδεῖν τὸν ποθητόν μου,
Κἀκεῖνος ὡς ἀόρατος οὐχ ὁρᾶταί μοι ὅλως.

76

Ὅτε δὲ ἄρξομαι θρηνεῖν, ὡς ἀπελπίσας, τότε
Ὁρᾶταί μοι, καὶ βλέπει με ὁ καθορῶν τὰ πάντα.
Θαυμάζων καταπλήττομαι κάλλους τὴν εὐμορφίαν,
Καὶ πῶς ἀνοίξας οὐρανοὺς διέκυψεν ὁ κτίστης,
Καὶ δόξαν μοι παρέδειξε τὴν ἄφραστον, καὶ ξένην;
Καὶ τίς ἆρα γενήσεται ἐγγύτερον ἐκείνου;
Ἢ πῶς ἀνενεχθήσεται εἰς ἀμέτρητον ὕψος
Λογιζομένου μου; αὐτὸς εὑρίσκεται ἐντός μου,
Ἔνδον ἐν τῇ ταλαίνῃ μου καρδίᾳ ἀπαστράπτων,
Πάντοθεν περιλάμπων με τῇ ἀθανάτῳ αἴγλῃ,
Ἅπαντα δὲ τὰ μέλη μου ἀκτῖσι καταυγάζων,
Ὅλος περιπλεκόμενος, ὅλον καταφιλεῖ με,
Ὅλον τε δίδωσιν αὐτὸν ἐμοὶ τῷ ἀναξίῳ,
Καὶ ἐμφοροῦμαι τῆς αὐτοῦ ἀγάπης, καὶ τοῦ κάλλους,
Καὶ ἡδονῆς, καὶ γλυκασμοῦ ἐμπίπλαμαι τοῦ θείου.
Μεταλαμβάνω τοῦ φωτὸς, μετέχω καὶ τῆς δόξης,
Καὶ λάμπει μου τό πρόσωπον, ὡς καὶ τοῦ ποθητοῦ μου,
Καὶ ἅπαντα τὰ μέλη μου γίνονται φωτοφόρα.
Ὡραίων ὡραιότερος τότε ἀποτελοῦμαι.
Πλουσίων πλουσιώτερος, καὶ δυνατῶν ἁπάντων
Ὑπάρχω δυνατώτερος, καὶ βασιλέων μείζων,
Καὶ τιμιώτερος πολὺ τῶν ὁρωμένων πάντων,
Οὐχὶ τῆς γῆς, καὶ τῶν τῆς γῆς, ἀλλὰ καὶ οὐρανοῦ δε,
Καὶ πάντων τῶν ἐν οὐρανῷ τὸν πάντων ἔχων κτίστην.
Ὧ πρέπει δόξα, καὶ τιμὴ νῦν καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας, Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΟΓΔΟΟΣ.

Περὶ ταπεινώσεως, καὶ τελειότητος.

ΔΙΔΟΥ μοι Χριστὲ καταφιλεῖν σοὺς πόδας.
Δίδου μοι τὰς σὰς κατασπάζεσθαι χεῖρας,
Χεῖρας τὰς ἐμὲ λόγῳ παραγαγούσας,
Χεῖρας τὰς πάντα κτισάσας ἀκαμάτως.
Δίδου μοι τούτων ἐμφορεῖσθαι ἀπλήστως.
Δίδου μοι βλέπειν τὸ πρόσωπόν σου λόγε,
Καὶ ἀπολαύειν τοῦ ἀπορρήτου κάλλους,
Καὶ κατανοεῖν, και τρυφᾶν σου τῆς θέας.
Θέας ἀρρήτου, θέας τῆς ἀθεάτου.
Θέας τῆς φρικτῆς, ὅμως δίδου μοι λέγειν
Τὰς ἐνεργείας αὐτῆς, οὐ τὴν οὐσίαν.
Ὑπὲρ φύσιν γὰρ, ὑπὲρ οὐσίαν πᾶσαν,
Ἧς ὅλος αὐτὸς ὁ Θεός μου καὶ Κτίστης.
Ἡ δὲ ἀπαυγὴ τῆς δόξης σου τῆς θείας,
Φῶς ἁπλοῦν ἡμῖν, φῶς γλυκὺ καθορᾶται,
Φῶς ἀποκαλύπτεται, φῶς τυνενοῦται,
Ὅλον ὡς οἶμαι, ὅλοις ἡμῖν σοῖς δούλοις.
Φῶς πνευματικῶς βλεπόμενον μακρόθεν.
Φῶς ἐντὸς ἡμῶν εὑρισκόμενον αἴφνης.
Φῶς ὡς ὕδωρ βρύον· ὡς πῦρ τε φλέγον
Τῆς ἧς περ πάντως καθάψεται καρδίας,
Ἐξ οὗ περ ἔγνων προσληφθεῖσαν· σωτήρ μου
Τὴν ταλαίπωρον, καὶ ταπεινὴν ψυχήν μου,
Καὶ φλεγομένην, καὶ κατακαιομένην.
Πῦρ προσλαβὸν γὰρ φρυγανώδους οὐσίας,
Πῶς οὐκ ἐμποιήσειεν ἀφύκτους πόνους
Ἀνάψαν, δός μοι τοῦ λέγειν σῶτερ;
Ἄφραστον εἶδος, κάλλους ὡραιοτάτου
Δείκνυσι, καὶ τέρπει με, καὶ πόθου φλόγα
Ἄστεκτον ἐργάζεται, καὶ πῶς ὑποίσω;
Ἢ πῶς ἐξείπω τὸ μέγα θαῦμα τοῦτο
Τὸ γινόμενον ἐν ἐμοὶ τῷ ἀσώτῳ;
Οὐ γὰρ σιωπᾶν ὑποφέρω Θεέ μου,
Καὶ λήθης βυθοῖς συγκαλύπτειν τὰ ἔργα,
Ἃ ἐποίησας, καὶ ποιεῖς καθ' ἑκάστην,
Μετὰ τῶν θερμῶς ἀεί σε ἐκζητούντων,
Καὶ μετανοίᾳ πρὸς σὲ καταφευγόντων.
Ἵνα μὴ κἀγὼ ὡς ὁ τὸ τάλαντον κρύψας
Δοῦλος πονηρὸς κατακριθῶ δικαίως.
Ἀλλ' ἐκκαλύπτων ταῦτα τοῖς πᾶσι λέγω,
Καὶ τὰ περὶ σοῦ, καὶ τῆς σῆς εὐσπλαγχνίας
Γραφῇ παραδίδωμι, καὶ διηγοῦμαι
Ταῖς μετέπειτα γενεαῖς ὦ Θεέ μου.
Ὅπως μαθόντες τὸ πολὺ ἔλεός σου,
Ὃ ἐνεδείξω εἰς ἐμὲ, καὶ δεικνύεις,
Τὸν πρὶν ἄσωτον τὸν ἀκάθαρτον μόνον,
Τὸν ὑπὲρ πάντας πλέον ἐξαμαρτόντα,
Μηδεὶς διστάσῃ, ἀλλὰ μᾶλλον ποθήσῃ,
Μὴ δειλιάσῃ, ἀλλὰ χαίρων προσέλθῃ.
Μηδὲ φοβηθῇ, ἀλλὰ μᾶλλον θαρρήσῃ,
Πέλαγος ὁρῶν τῆς σῆς φιλανθρωπίας.
Καὶ προσδράμῃ τε, καὶ προσπέσῃ, καὶ κλαύσῃ,
Καὶ τῶν πταισμάτων ἀπολήψεται λύσιν.
Λέγων ἐν αὐτῷ ὡς ἀληθῶς Θεέ μου,
Εἰ τὸν πάγκακον καὶ παμπόνηρον τοῦτον,
Καὶ πανάσωτον ἠλέησεν ὁ κτίστης,
Ὑπὲρ ἅπαντας ἀνθρώπους ἁμαρτόντα,
Πῶς οὐκ ἂν ἐμὲ μειζόνως ἐλεήσῃ;
Τὸν φειδομένως ποσῶς ἐξαμαρτόντα,
Καὶ τὰς ἐντολὰς οὐ πάσας παραβάντα;
Ἵν' οὖν εἰδῶσι καὶ πλῆθος τῶν κακῶν μου,
Ὧδε λέξοιμι, οὐ πάντα πάντως λόγε,
Ἀναρίθμητα, καὶ γὰρ ὑπὲρ ἀστέρας,
Ὑπὲρ σταγόνας ὑετοῦ, καὶ θαλάσσης ψάμμον,
Καὶ κυμάτων πλῆθος κυμαινομένων.
Ἀλλ' ἅπερ βίβλος φέρει τοῦ συνειδότος,
Καὶ ἀποθῆκαι μνήμης ἐμπεριέχουσι.
Τὰ δ' ἄλλα μόνος ἀριθμεῖν αὐτὸς οἶδας.
Γέγονα φονεὺς (1) ἀκούσατε οἱ πάντες,
Ἵνα κλαύσητε συμπαθῶς, τὸν δὲ τρόπον
Εἴασα, λόγου παραιτούμενος μῆκος.
Γέγονα, οἴμοι, καὶ μοιχὸς τῇ καρδίᾳ,
Καὶ σοδομίτης γνώμῃ, καὶ προαιρέσει.

(1) Τῆς ψυχῆς αὐτοῦ δηλαδὴ, καθὼς τὸ λέγει εἰς τὸν λθ', λόγον· ταῦτα γὰρ νοητῶς ἐκλαμβάνει ὁ Πατὴρ δι' ἄκραν ταπείνωσιν.

Ἐπίορκος, ὀμότης, καὶ πλεονέκτης.
Κλέπτης, ψεύστης τε, ἀναιδὴς, ἅρπαξ φεῦ μοι,
Λοίδορος, μισάδελφος, φθονερὸς πάνυ,
Φιλάργυρός τε, ἰταμός τε, καὶ πάσης
Ἄλλης κακίας εἶδος διεπραξάμην
Ναὶ πιστεύσατε ἀληθῶς λέγω ταῦτα,
Καὶ οὐ πλάσματι, οὐδὲ σεσοφισμένως.
Τίς οὖν ἀκούσας ταῦτα οὐκ ἐκπλαγείη;
Οὐ θαυμάσειε τὴν σὴν μακροθυμίαν;
Ὢ φιλάνθρωπε, οὐ θαμβηθῇ, καὶ λέξει;
Πῶς οὐ διέστη γῆ φυγοῦσα, τοῦ φέρειν
Ἐπὶ τοῦ νώτου μὴ στέγουσα τὸν τάλαν;
Καὶ ζῶντα τοῦτον κατήγαγεν εἰς ἄδην;
Σκηπτὸς ἄνωθεν πῶς δὲ οὐ κατηνέχθη,
Καὶ ἠνάλωσε τὸν παραβάτην τοῦτον;
Πῶς δὲ ὁ οὐρανὸς οὐ συνέπεσεν ἅμα;
Καὶ συνεσβέσθη ἥλιος, καὶ τὰ ἄστρα
Ἐπὶ τῷ οὕτω καταπεφρονηκότι;
Ὢ τῆς σῆς αὖθις ἀνοχῆς εἴπη Σῶτερ,
Καὶ τῆς ἀγαθότητος, καὶ τοῦ ἐλέους.
Ὄντως γάρ εἰσιν ὑπὲρ συγγνώμην πᾶσαν
Αἱ πράξεις αὗται τοῦ παναθλίου τούτου,
Ἃς ἀκούων πᾶς τις ἀναβοήσει,
Τοῦτον ἡ δίκη ἆρα εἴασε ζῶντα;
Καὶ πῶς δικαία οὖσα κἂν ὅλως τοῦτον
Εἶναι κατεδέξατο ἐν γῇ τῶν ζώντων;
Εἰδ' ὑπολάβοι ψευδῆ με ἴσως γράψαι,
Τούτῳ τὴν συγχώρησιν δὸς ὡς οἰκτίρμων,
Ἀγνοῶν γάρ σου τὸ μακρόθυμον σῶτερ,
Καὶ τὴν ἄβυσσον τῆς σῆς φιλανθρωπίας,
Καὶ τῶν ἔργων μου τὰ ἄτοπα ἀκούσας,
Τὴν ψῆφον ἐξήνεγκε δικαίως ταύτην.
Εἰ τοῦτον λέγων ἀνεύθυνον ἡ δίκη
Καταλέλοιπε, λοιπὸν κρίσις οὐκ ἔστι.
Σὺ δὲ μάλιστα ὅτι μέλλεις τοῦ κρῖναι
Νῦν μακροθυμεῖς, διὰ τοῦτο Θεέ μου.
Θέλεις γὰρ πάντως τὴν πάντων σωτηρίαν,
Τὴν μετάνοιαν ἐκδεχόμενος τούτων
Τὴν ἐκ τῶν ἔργων, ἀνοχῇ σου δικαίᾳ.
Δικαίου καὶ γάρ, οὐ τοὺς πίπτοντας παίειν,
Χεῖρα δὲ μᾶλλον πάντως ὀρέγειν τούτοις,
Ὅπερ ποιῶν σὺ ὁ καλός μου Δεσπότης
Οὐκ ἔλιπες οὐδὲ ποτε ἐλλείψεις.
Ὁ βίος πάλη πάντων ἀνθρώπων πέλει.
Δοῦλοι δὲ πάντες ἄνθρωποι σοῦ τοῦ κτίστου.
Ἔχομεν δ' ὅμως μικροί τε καὶ μεγάλοι
Ἐχθροὺς ἀσπόνδους ἄρχοντας τοὺς τοῦ σκότους.
Εἰ μὴ οὖν αὐτὸς ὀρέξεις μᾶλλον χεῖρα,
Ἀλλ' αὐτοὺς ἡμῶν κατισχῦσαι ἀφήσεις,
Ποῦ τὸ δίκαιον, ποῦ τὸ φιλάνθρωπόν σου;
Δοῦλοι γὰρ ἡμεῖς γεγόναμεν ἐκείνου·
Ἰδίᾳ γνώμῃ, ἰδίᾳ προαιρέσει,
Αὐτὸς δὲ ἡμᾶς ἐλθὼν ἐξηγοράσω.
Καὶ τῷ σῷ Πατρὶ προσήγαγες Θεέ μου
Δῶρον· οὓς ὁρῶν ὁ ἐχθρὸς ὅμως οὐ στέγει,
Οὐχ ὑποφέρει τὸν φθόνον, ὅν περ ἔχει.
Ἀλλ' ὠρύεται καθ' ἡμῶν, ὥσπερ λέων,
Καὶ περιπατῶν, καὶ βρύχων τοὺς ὀδόντας,
Ἀπηνῶς ζητεῖ ὅν τινα καταπίῃ.
Τοὺς οὖν ὑπ' αὐτοῦ θηρὸς τοῦ ἀνημέρου
Τιτρωσκομένους καὶ πληγὰς δεχομένους,
Καὶ τραυματίας, ὦ Χριστέ μου, κειμένους
Οὐκ ἐλεήσεις, οὐ συμπαθήσεις μᾶλλον,
Καὶ τὴν ὑγείαν τὴν τούτων ἀναμείνης,
Ἀλλ' ἐπιπλήξεις, ἀλλὰ συντρίψεις ὅλως,
Καὶ θανατώσεις τοὺς τοιούτους τελείως.
Δίκαιον καὶ γάρ, καὶ, κἀγὼ τοῦτο λέγω,
Ὅτι ἄκοντες οὐ κατέχονται οὗτοι,
Ἀλλ' ἑκόντες ἑαυτοὺς προδιδοῦσιν.
Ὅμως πανοῦργος, σοφιστής τε κακίας
Ὁ ἀνήμερος, καὶ ποικίλος θὴρ οὗτος.
Προσποιεῖται οὖν τὰ τῶν φίλων, ὡς φίλος.
Ὅλον με ζητῶν συλλαβεῖν, καὶ θηρεῦσαι,
Τὴν ὁρωμένην ζωὴν ὑποδεικνύς μοι,
Τῆς νοουμένης ζωῆς ἀποστερεῖ με,
Τῇ αἰσθήσει κλέπτει με τῶν νῦν παρόντων,
Καὶ τῶν μελλόντων ὑποσυλᾷ τὸν πλοῦτον.
Ἄλλο τῇ ἔξω φαίνεται θεωρίᾳ,
Ἄλλο δὲ ἐστὶ τὸ κρυπτόμενον σῶτερ.
Εἰ δὲ οἱ ἄνθρωποι τοῦτο μεμαθηκότες
Δόλους σχηματίζονται τῇ ὑποκρίσει.
Τί ὁ κακίας εὑρετὴς οὐ ποιήσει;
Πῶς οὐ πλανήσει, καὶ μάλιστα τοὺς νέους;
Πῶς οὐκ ἀπατήσει δὲ ἀκάκους ὄντας;
Ὅλως ἀπείρους, ὅλως ἀπανουργεύτους.
Ὁ προαιρέσει καὶ σατᾶν, καὶ πανοῦργος·
Καὶ πάντα δόλον εὐμηχάνως εὑρίσκων;
Ὅμως ἅπαντας ἀπαντᾷ, καὶ τιτρώσκει,
Οὐδεὶς τὰς τούτου ὑπεξέφυγε χεῖρας,
Οὐδὲ τῶν αὐτοῦ βελῶν, καὶ τοῦ ἐν τούτοις
Ἰοῦ ἄγευστος, καὶ ἄτρωτος διῆλθε.
Πάντες ἐξημάρτομεν, καὶ ὑστεροῦμεν
Δόξης σου Χριστὲ τῆς ἀρρήτου, καὶ θείας,
Καὶ δωρεάν σε δυσωποῦμεν τοῦ σῶσαι·
Καὶ δικαιῶσαι χάριτι, καὶ ἐλέει·
Ὁ ἐξέχεας ἐπ' ἐμὲ νῦν πλουσίως·
Περὶ οὗ λέγειν καὶ γράφειν οὐκ ὀκνήσω,
Πῶς γὰρ δύναμαι σιωπῇ ὑποφέρειν
Τὰ γινόμενα καθ' ὥραν ὦ Θεέ μου;
Καὶ πραττόμενα ἐν ἐμοὶ τῷ ἀθλίῳ;
Ἄφραστα καὶ γάρ εἰσιν ἐν ἀληθείᾳ,
Ἀκατάληπτα, ὑπὲρ νοῦν, ὑπὲρ λόγον.
Καὶ πῶς ἐξείπω ταῦτα; ἢ πῶς ἐκφράσω;
Ἀλλ' οὖν μὴ φέρων σιωπᾶν ἄρτι λέξω.
Θεὸς ἄναρχος ἄκτιστος μόνος πέλεις.
Ἐν Υἱῷ καὶ Πνεύματι Τριὰς Ἁγία,

Ἀκατάληπτος, ἀπρόσιτος ὑπάρχεις·
Κτίστης ὁρωμένης τε, καὶ νοουμένης
Κτίσεως καὶ Κύριος σὺ, καὶ Δεσπότης,
Ὑπεράνω δὲ τῶν οὐρανῶν, καὶ πάντων
Τῶν ἐν οὐρανῷ τοῦ οὐρανοῦ τυγχάνεις.
Μόνος ποιητὴς, μόνος ἐξουσιάζων,
Μόνος τὰ πάντα φέρων προστάγματί σου,
Καὶ θελήματι συνέχων πάντα μόνῳ.
Ἔχεις περὶ σὲ μυριάδας Ἀγγέλων,
Ἀρχαγγέλων τε χιλίας χιλιάδας
Θρόνους, κυριότητας ἀναριθμήτους,
Ἔχεις Χερουβὶμ, Σεραφὶμ τε δυνάμεις,
Πολυόμματα, ἀρχὰς καὶ ἐξουσίας,
Καὶ πλείους ἄλλους λειτουργούς τε, καὶ φίλους.
Ἔχεις δόξαν γε ὑπερδεδοξασμένην,
Ὥστε μὴ τολμᾷν ἀδεῶς ἀτενίσαι
Τινὰς ἐκ τούτων πρὸς αὐτὴν ὦ Θεέ μου.
Μηδὲ δύνασθαι φαινομένην ἐνέγκαι
Τοῦ προσώπου σου τὴν ἀστράπτουσαν αἴγλην.
Πῶς γὰρ ἰσχύσει τὸ ποίημα τὸν κτίστην
Ὅλον κατιδεῖν; ὅλον κατανοῆσαι;
Οὐδαμῶς οἶμαι δυνατὸν εἶναι τοῦτο.
Ἀλλ' ὁ ποιητὴς καθ' ὅσον ἂν ἐθέλῃ,
Φαίνεται, καὶ βλέπεται παρ' ὧν ἐθέλει,
Καὶ γινώσκεται, καὶ γινώσκει τὸ κτίσμα,
Καὶ καθορᾶται, καὶ καθορᾷ τοσοῦτον,
Ὅσον δώσειεν ὁ ποιητὴς τοῦ βλέπειν.
Εἰ γὰρ παρὰ σοῦ παρήχθησαν Θεέ μου,
Ἔχουσιν ἐκ σοῦ τὸ εἶναι, καὶ τὸ βλέπειν,
Καὶ τὸ δύνασθαι λειτουργεῖν σοι ἀμέμπτως·
Ἀλλ' οὖν ἄνω σὺ ὑπὲρ ἀρχὰς ἁπάσας,
Αὗται δὲ πάλιν περὶ σὲ τὸν Θεόν μου.
Ἡμεῖς δὲ κάτω ἐν κατωτάτῳ λάκκῳ,
Λάκκον οὐ λέγω τὸν ὁρώμενον κόσμον,
Ἀλλὰ τὸ σκότος τῆς ἁμαρτίας ὄντως,
Λάκκῳ πονηρῷ, λάκκῳ ζεζοφωμένῳ.
Λάκκῳ, καὶ τάφῳ δεινῶς ἐν κατωτάτῳ,
Ὃν περ ἥλιος οὐ πέφυκε φωτίζειν,
Ἔξω γάρ ἐστι τοῦ ὁρωμένου κόσμου,
Καὶ τοῦ μέλλοντος ἡ νὺξ τῆς ἁμαρτίας,
Καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ ἐμπίπτοντας ἀφρόνως,
Νῦν τε κατέχει, καὶ θανόντας ὡσαύτως
Ἕξει δεσμίους εἰς αἰῶνας αἰώνων,
Ὧν ἐγὼ πρῶτος, ὦ Χριστέ μου, ὑπάρχω,
Ὁ καὶ συσχεθεὶς, καὶ καταχθεὶς ἐν ταύτῃ,
Καὶ ἐν πυθμένι αὐτῆς τῷ κατωτάτῳ
Εὑρεθεὶς ἐβόησα, ἐλέησόν με,
Ἐν ἐπιγνώσει γεγονὼς τῶν κακῶν μου.
Ἔγνων γὰρ τὸ ποῦ δι' αὐτῶν κατηνέχθην,
Οὗ χάριν καὶ ἔκλαυσα δακρύων τ' ὄμβρους
Ἐξ ὀφθαλμῶν μου κατήγαγον ἐμπόνως.
Μετενόησα ἐξ ὅλης μου καρδίας,
Καὶ ἐκέκραξα φωναῖς ταῖς ἀλαλήτοις,
Καὶ ἐπήκουσας ἐκ τοῦ ἀφάτου ὕψους,
Τοῦ ἐν πυθμένι κειμένου κατωτάτῳ
Σκότους ἀπείρου ἀτελοῦς ἐν τῷ τέλει,
Καὶ τὰς περὶ σὲ καταλιπὼν δυνάμεις,
Ἀντιπαρελθὼν τὰ ὁρώμενα πάντα
Κατῆλθες ἐκεῖ, ἐν ᾧ κείμενος ἤμην,
Ἔλαμψας εὐθὺς, ἐδίωξας τὸ σκότος,
Ἤγειράς με σὺ ἐμπνεύσει σου τῇ θείᾳ.
Ἔστησας εἰς πόδας με τῶν ἐντολῶν σου
Ἔθελξας τῷ κάλλει σου, καὶ τῇ ἀγάπῃ
Ἔτρωσας, ἠλλοίωσας ὅλον με, ὅλον
Εἶδόν σου τὸ πρόσωπον, καὶ ἐφοβήθην,
Καί τοι εὐμενὲς εὐπρόσιτόν μοι ὤφθη,
Ἡ δὲ ὡραιότης σου ἐξέστησέ με,
Καὶ ἐξέπληξεν, ὦ Τριὰς ὁ Θεός μου.
Εἷς γὰρ χαρακτὴρ τῶν τριῶν ἐν ἑκάστῳ,
Καὶ τὰ Τρία ἓν πρόσωπα ὁ Θεός μου.
Ὃς καὶ καλεῖται Πνεῦμα. Θεὸς τῶν πάντων.
Σὺ οὖν ἐμφανισθεὶς ἐμοὶ τῷ παναθλίῳ,
Πῶς οὐκ ἔμελλον ἐγὼ φρίξαι, καὶ δῦναι;
Καὶ κατώτερον οὗ ἤμην γεγονέναι;
Καὶ σκεπασθῆναι πάλιν ὑπὸ τοῦ σκότους;
Ἵνα ἀποκρυβῶ σε τὸν ἄστεκτον πᾶσιν,
Ἀλλὰ τοῦτον μὲν ἔπραττον ἐκ δειλίας, ἐγὼ,
Σὺ δὲ Θεέ μου μᾶλλον περιπλέκου,
Μᾶλλον κατεσπάζου με, μᾶλλον ἐνηγκαλίζου
Ἔνδον τοῦ κόλπου τῆς δόξης σου Θεέ μου,
Ἔνδον τοῦ κρασπέδου σου τῶν ἱματίων
Εἰσάγων ὅλον, καὶ σκέπων με φωτί σου,
Καὶ ἀμνημονεῖν ποιῶν τῶν ὁρωμένων,
Καὶ τῶν κατεχόντων με δεινῶν τῶν πρώην.
Ὢ Μυστηρίων βάθος· ὢ ὕψος δόξης·
Ὢ ἀνάβασις· ὢ θέωσις· ὢ πλοῦτος·
Ὢ λαμπρότης ἄφραστος τῶν λεγομένων.
Τίς καταλαβεῖν ἐκ τῶν λόγων ἰσχύσει;
Ἢ τὸ μέγεθος κατανοῆσαι τῆς δόξης;
Ὃς γὰρ οὐκ εἶδεν, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε,
Καὶ οὐκ ἤκουσεν, ἃ οὖς οὐκ οὐκηκόει,
Καὶ εἰς καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη;
Πῶς τῷ γράφοντι περὶ αὐτῶν πιστεύσει;
Εἶδε καὶ πιστεύσειε, πῶς διὰ λόγου
Ἰδεῖν ἰσχύσει, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε;
Πῶς δὲ ἀξίως δι' ἀκοῆς χωρήσει,
Ἃ οὐκ ἤκουσεν οὖς ποτὲ τῶν ἀνθρώπων;
Ἵνα καὶ καλῶς περὶ αὐτῶν νοήσῃ;
Ἐν περινοίᾳ δυνηθῆτε γενέσθαι;
Ὧν ἀμήχανον τοῖς ὁρῶσι τὸ κάλλος,
Καὶ τὸ εἶδος ἀνείδεον ὑπάρχει,
Καὶ ἀκατανόητόν ἐστι τοῖς πᾶσιν,
Οἷς περ ὁρᾶται· ἵνα σοι πάλιν εἴπω.
Πῶς λογισμῷ ταῦτά τις ἀναπλάττων,
Οὐκ ἂν ἐκπέσοι τῆς ἀληθείας πόρρω;
Καὶ πλανηθῇ πλάσματι, καὶ φαντασίας,

Εἰκόνας ψευδεῖς συλλογισμῶν οἰκείων
Οἰκείου νοὸς ἀνιστορῶν, καὶ βλέπων;
Ὥσπερ γὰρ ᾅδην, καὶ τὰς ἐκεῖ κολάσεις,
Ἕκαστος φαντάζεται ὡς ἂν ἐθέλοι.
Πλὴν οὖν ὡς εἰσὶν οὐδεὶς τῶν πάντων εἶδεν.
Οὕτω μοι νόει τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα
Τὰ ἐν οὐρανοῖς ἀκατάληπτα πᾶσι,
Καὶ ἀθέατα, μόνοις γνωστὰ δὲ ταῦτα.
Καὶ θεωρητὰ, οἷς Θεὸς ἐκκαλύψει,
Κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἀξίας ἑκάστου.
Μέτρον πίστεως, ἐλπίδος, καὶ ἀγάπης.
Μέτρον φυλακῆς τῶν ἐντολῶν Κυρίου.
Μέτρον ἄλλο δὲ πνευματικῆς πτωχείας.
Μέτρον τέλειον, οὐ μικρὸν, οὐδὲ μέγα.
Ταῦτα γὰρ μισεῖ ὁ Θεὸς οὐκ ἀδίκως,
Ἀλλὰ δικαίως, ὡς οὐ δίκαια πάντως.
Τὸ μὲν γὰρ μικρὸν λείπεται τοῦ δικαίου,
Ἐν ἀμελείᾳ ἢ καὶ καταφρονήσει
Μόνον ἄχρηστον εὐλόγως, καὶ δικαίως,
Τὸ δὲ οὐ μικρὸν, ἀλλὰ μέγα τυγχάνον,
Εἰς ἀπόνοιαν φέρει τὸν κεκτημένον,
Καὶ πάντας ἄλλους βλάπτει τούτῳ χρωμένους.
Δίκαιον μέτρον ταπεινώσεώς ἐστι,
Τὸ μήτε πάντῃ αὐτοῦ ἀπογινώσκειν,
Μήτε οἴεσθαι εἶναί τινα ἐν κόσμῳ
Χείρονα ἑαυτοῦ ἐν πράξεσιν ἀτόποις·
Κλαίειν τε ἀεὶ, καὶ θρηνεῖν διὰ τοῦτο,
Καὶ καταφρονεῖν πάντων τῶν ὁρωμένων.
Τοῦτο γάρ ἐστι τεκμήριον τοῦ πένθους,
Τοῦ κατὰ Θεὸν ἐκ ψυχῆς γινομένου.
Εἰ δ' ἀνέχεταί τινος τῶν ὁρωμένων,
Οὔπω ἑαυτὸν ἔγνωκεν ἐν αἰσθήσει,
Οὐδὲ φόβον ἔλαβεν ἐν τῇ καρδίᾳ
Κρίσεως θείας, καὶ πυρὸς αἰωνίου,
Οὐδ' ἐκτήσατο ταπείνωσιν τελείαν,
Καὶ διὰ τοῦτο ἐκπίπτει καὶ τῆς θέας
Καὶ τῆς δωρεᾶς τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων,
Ὧν περ ὀφθαλμὸς οὐδεὶς ἀνθρώπων εἶδεν.
Σπεύσωμεν πάντες ταπείνωσιν εὑρέσθαι
Τὴν ἀνώνυμον τῶν ψυχῶν ἡμῶν χάριν.
Ἥτις οὐκ ἔχει ὄνομα, τῇ δὲ πείρᾳ
Ἐνώνυμος γίνεται τοῖς κεκτημένοις.
Πρᾶος ὁ Χριστὸς, ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ
Ἔνοικον τοῦτον ὁ κτησάμενος ἔγνω,
Ὅτι δι' αὐτοῦ τὴν ταπείνωσιν ἔχει,
Μᾶλλον δὲ αὐτὸς ἡ ταπείνωσίς ἐστι.
Ψυχὴ ζητοῦσα δόξαν ἐκ τῶν ἀνθρώπων,
Ταύτην τὴν ταπείνωσιν ὅλως οὐκ ἔγνω.
Ὁ δὲ οἴησιν κἂν πως κεκτημένος,
Πῶς ἐντὸς αὐτοῦ τὴν ταπείνωσιν ἕξει;
Οὐδαμῶς ὄντως, οἴμοι τῷ παναθλίῳ,
Τῷ κενοδόξῳ, καὶ κατεπαιρομένῳ,
Καὶ μηδεμίαν ἀρετὴν κεκτημένῳ,
Καὶ ἀναισθήτως πάσας παρερχομένῳ
Τὰς ἡμέρας μου ἐν τῷ παρόντι βίῳ.
Τίς μὴ κλαύσῃ με; τίς μὴ σφοδρῶς πενθήσῃ;
Ὅτι ἔφυγον κόσμον, καὶ τὰ ἐν κόσμῳ,
Καὶ τῇ αἰσθήσει κόσμου οὐκ ἐχωρίσθην.
Τὸ τῶν μοναχῶν περιβέβλημαι σχῆμα,
Καὶ ὡς κοσμικὸς ἀγαπῶ τὰ ἐν κόσμῳ.
Δόξαν πλουτόν τε, καὶ ἡδονὰς, καὶ τέρψεις,
Ἐπὶ τῶν ὤμων τὸν σταυρὸν Χριστοῦ φέρω,
Καὶ ὑποφέρειν τὰ τοῦ σταυροῦ ὀνείδη,
Ὅλως ἀπαναίνομαι, ὅλως οὐ θέλω,
Ἀλλὰ ἐν δόξαις ἐμαυτὸν παρενείρω,
Καὶ σὺν ἐκείνοις τὸ δοξάζεσθαι θέλω,
Ὢ τῆς συμφορᾶς, ὢ τῆς ἀναισθησίας,
Διπλῆς ὑπάρχω ἄξιος καταδίκης,
Πταίσας γὰρ πολλὰ πρότερον ἐν τῷ βίῳ
Ἐπηγγειλάμην καλῶς μετανοῆσαι,
Νῦν ἐφάνην δὲ παραβάτης ἀγνώμων
Πάντων τῶν καλῶν, ὧν μοι Θεὸς παρέσχε,
Καὶ τῶν σκυθηκῶν ἀρνητὴς ἀπεδείχθην,
Καὶ ἀνάξιος πάσης φιλανθρωπίας.
Ἀλλ', ὢ Θεέ μου, ὢ πανοικτίρμων μόνε,
Σπεῦσον, πρόφθασον, ἐπίστρεψόν με πάλιν
Πρὸς μετάνοιαν, πρὸς δάκρυα, πρὸς πένθος,
Ἵνα λούσωμαι, καὶ καθαρθῶ, καὶ ἴδω,
Λάμψασαν τρανῶς ἐν ἐμοὶ τὴν σὴν δόξαν,
Ἥν μοι χάρισαι, νῦν καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας,
Δοξάζοντί σε φωναῖς ἀκαταπαύστοις,
Τὸν τῶν αἰώνων Ποιητὴν, καὶ Δεσπότην.

ΛΟΓΟΣ ΕΝΝΑΤΟΣ.

Ὅτι ὁ ἐν ἀγνωσίᾳ Θεοῦ ἔτι ζῶν, νεκρός ἐστι μέσον τῶν ζώντων ἐν γνώσει Θεοῦ, καὶ ὅτι τοῖς ἀναξίως τῶν Μυστηρίων μεταλαμβάνουσιν ἄληπτον τὸ θεῖον σῶμα, καὶ αἷμα τοῦ Χριστοῦ γίνεται.

ΝΥΝ ἐν τοῖς ζῶσιν ὡς νεκρὸς, ὢ Δέσποτα ὑπάρχω,
Καὶ ἐν νεκροῖς ὡς ζῶν εἰμὶ ἄθλιος ὑπὲρ πάντας
Ἀνθρώπους τοὺς ἐπὶ τῆς γῆς, οὓς ἔκτισας Θεέ μου.
Τὸ γὰρ νεκρὸν ὑπάρχειν με ἐν τοῖς κατὰ σὲ ζῶσι
Τῶν μὴ κτισθέντων χείρω με ἀποδείκνυσι πάντως,
Τὸ δ' ἐν νεκροῖς τὴν ἄλογον ζωὴν ζῆν, ὡς τὰ κτήνη,
Τῶν μὴ εἰδότων σε Θεὸν, ὅμοιον ὄντως πέλει.
Πῶς γὰρ οὐκ ἔστιν ὅμοιον; πῶς δὲ οὐκ ἔστιν ἶσον;
Εἰ καὶ δοκῶ εἰδέναι σε, εἰ καὶ δοκῶ πιστεύειν,
Εἰ καὶ δοκῶ σὲ ἀνυμνεῖν, καὶ σὲ ἐπικαλεῖσθαι·
Καὶ γὰρ λαλεῖ τὸ στόμα μου Λόγε, ὡς ἐδιδάχθην,
Καὶ ὕμνους ᾄδω, καὶ εὐχὰς, ἃς ἐγγράφως οἱ πάλαι
Τὸ Πνεῦμά σου τὸ Ἅγιον ἐξέθεντο λαβόντες,
Καὶ λέγων ταῦτα, καὶ μέγα τι πεπραχέναι.
Ἀναισθητῶ, καὶ ἀγνοῶ, ὅτι ὥσπερ ἰο παῖδες

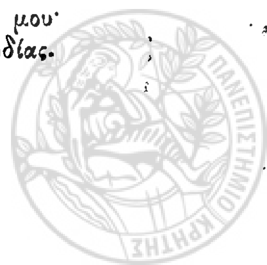

Μανθάνοντες οὐκ ἴσασι τὴν δύναμιν τῶν λόγων,
Οὕτω κἀγὼ ταῖς προσευχαῖς, καὶ ψαλμοῖς τε καὶ ὕμνοις
Ἐγκαρτερῶν, καὶ ἀνυμνῶν σὲ τὸν εὔσπλαγχνον μόνον·
Τῆς σῆς δόξης καὶ τοῦ φωτὸς αἴσθησιν οὐ λαμβάνω.
Καὶ ὥσπερ οἱ αἱρετικοὶ οἱ πολλὰ ἐκμαθόντες
Ἐδόκουν τοῦ εἰδέναι σε, ἐδόκουν σε γινώσκειν,
Ἐδόκουν οἱ πανάθλιοι, καὶ βλέπειν σε Θεέ μου,
Οὕτω κἀγὼ πολλὰς εὐχὰς καὶ πολλὰς ψαλμῳδίας
Λαλῶν ἐν μόνῃ γλώσσῃ μου, ἴσως δὲ καὶ καρδίᾳ,
Ἐκ τούτων τὸ τῆς πίστεως ἄκρον ἔχειν νομίζω.
Ἐκ τούτων τὴν ἐπίγνωσιν πᾶσαν τῆς ἀληθείας
Οἴομαι τὸ καταλαβεῖν καὶ μηδὲν πλέον χρήζειν.
Ἐκ τούτων καὶ τὸ βλέπειν σε τὸ φῶς τοῦ κόσμου σῶτερ.
Ἐκ τούτων καὶ κατέχειν σε, καὶ συνεῖναί μοι λέγω,
Καὶ συμμετέχειν φύσεως τῆς θείας σου νομίζω,
Καὶ κατ' ἐμοῦ παραβολὰς ἐφευρίσκω καὶ λόγους.
Ἀνερευνῶν ἐκ τῆς γραφῆς προβάλλομαι, καὶ λέγω,
Ὁ Κύριος τοὺς τρώγοντας εἶπεν αὐτοῦ τὴν σάρκα·
Καὶ τοὺς τὸ αἷμα πίνοντας, ἐν αὐτοῖς καταμένειν.
Ἀλλὰ καὶ κατοικεῖν αὐτὸς ἐν αὐτοῖς ὁ Δεσπότης.
Τοῦτο οὖν λέγων ὡς ληπτὸν τὸν ἄληπτον κηρύττω,
Ἐν τῷ ληπτῷ τοῦ σώματος τὸν ἄληπτον ὑπάρχειν·
Καὶ κρατητόν, καὶ ὁρατὸν τὸν ἀόρατον πάντη,
Καὶ ἀγνοῶ ὁ δυστυχής, ὅτι ἐν οἷς ἂν θέλῃς,
Τῷ αἰσθητῷ καὶ κρατητῷ καὶ ὁρατῷ ὑπάρχεις
Αἰσθητός τε καὶ κρατητὸς καὶ ὁρατὸς ὁ κτίστης,
Ἐν ἀκαθάρτοις δ' ὡς ἐγώ, καὶ ἀναξίοις μᾶλλον
Θεοποιεῖς τὸ αἰσθητὸν σῶμα σοῦ τε καὶ αἷμα,
Καὶ παντελῶς ἀκράτητον, ἄληπτόν τε εἰσάπαν·
Ἀναλλοιώτως ἀλλοιοῖς, μᾶλλον δ' ἐν ἀληθείᾳ
Πνευματικὸν μεταποιεῖς, ἀόρατον ὡς πάλαι
Συγκεκλεισμένων τῶν θυρῶν εἰσῆλθες καὶ ἐξῆλθες,
Καὶ ἄφαντος ἐκ τῶν χειρῶν ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου
Ἐγένου τῶν μαθητῶν, οὕτω καὶ νῦν τὸν ἄρτον
Ἀποτελεῖς, καὶ σῶμά σου πνευματικὸν ἐργάζῃ.
Κἀγὼ δοκῶν κατέχειν σε κἂν θέλῃς, κἂν μὴ θέλῃς.
Καὶ κοινωνῶν τῆς σῆς σαρκός, καὶ σοῦ μεταλαμβάνων,
Νομίζω, καὶ διάκειμαι, ὡς Ἅγιος Χριστέ μου,
Καὶ κληρονόμος τοῦ Θεοῦ, καὶ σὸς συγκληρονόμος,
Καὶ ἀδελφὸς καὶ μέτοχος δόξης τῆς αἰωνίου.
Ἐκ τούτου τοίνυν δείκνυμαι ἀναισθητῶν εἰσάπαν.
Ἐκ τούτου πάντως φαίνεται ἀγνοεῖν με ἃ ψάλλω,
Καὶ ἃ λαλῶ καὶ ἃ ἀεὶ μελετῶ τε καὶ ᾄδω.
Εἰ γὰρ ὅλως ἐγίνωσκον, εἶχον πάντως εἰδέναι,
Ὅτι ἀτρέπτως ἄνθρωπος ἐγένου ὁ Θεός μου,
Ἵνα τὸν προσληφθέντα με ὅλον Θεοποιήσῃς,
Οὐχὶ δὲ ἵνα ἄνθρωπος σὺ παχύτητι μείνῃς·
Καὶ κρατηθῇς ἐν τῇ φθορᾷ ὁ ἀκράτητος πάντη,
Ὁ Ἄφθαρτος, καὶ ἄληπτος φύσει Θεὸς ὑπάρχων.
Τοῦτο εἰδὼς ὡς ἄληπτον τὸ σῶμά σου τὸ θεῖον.
Καὶ αἷμά σου τὸ Ἅγιον πιστεύων γεγενῆσθαι,
Καὶ πῦρ ὄντως ἀπρόσιτον ἐμοὶ τῷ ἀναξίῳ,
Φρίκῃ, καὶ φόβῳ, τρόμῳ τε τούτων ἂν ἐκοινώνουν.
Ἐν δάκρυσι, καὶ στεναγμοῖς ἐμαυτὸν ἐκκαθαίρων.
Νῦν δὲ ἐν σκότει κάθημαι καὶ ἀγνοίᾳ πλανῶμαι
Ἀναισθησίᾳ παντελεῖ κρατούμενος ὁ τάλας.
Ἀλλ' ὅμως ἱκετεύω σε· ὅμως ἐκδυσωπῶ σε.
Προσπίπτων, καὶ παρακαλῶν, καὶ ζητῶν σου τὸ ἔλεος.
Ἐπίβλεψον ὡς πάντοτε, καὶ νῦν παμβασιλεῦ μου,
Δεῖξον τὴν εὐσπλαγχνίαν σου· δεῖξον τὸ συμπαθές σου.
Δεῖξον τὸ ἀμνησίκακον εἰς ἐμὲ τὸν τελώνην,
Μᾶλλον δὲ τὸν πανάσωτον, τὸν ὑπὲρ πᾶσαν φύσιν,
Ἀλόγων τε, καὶ λογικῶν εἰς σὲ ἐξαμαρτόντα.
Εἰ γὰρ καὶ πάντα πέπραχα ἄνομα ἐν τῷ βίῳ,
Ἀλλὰ Θεόν σε ποιητὴν ὁμολογῶ τῶν πάντων.
Θεὸν Υἱόν σε τοῦ Θεοῦ, ὁμοούσιον σέβω,
Τὸν γεννηθέντα ἐξ αὐτοῦ πρὸ πάντων τῶν αἰώνων·
Καὶ ἐπ' ἐσχάτων τῶν καιρῶν ἐξ Ἁγίας Παρθένου
Τῆς Θεοτόκου Μαριὰμ γεννηθέντα ὡς βρέφος,
Καὶ γεγονότα ἄνθρωπον, δι' ἐμέ τε παθόντα·
Καὶ σταυρωθέντα, καὶ ταφῇ, σῶτερ, παραδοθέντα,
Καὶ ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν μετὰ τρίτην ἡμέραν,
Καὶ ἀνελθόντα ἐν σαρκί, ὅθεν οὐκ ἐχωρίσθης.
Οὕτως οὖν με πιστεύοντα, οὕτω σε προσκυνοῦντα,
Καὶ πάλιν σε ἐλπίζοντα ἐλθεῖν καὶ κρῖναι πάντας,
Καὶ ἀποδοῦναι ἑκάστῳ, Χριστέ, τὰ κατ' ἀξίαν.
Ἡ πίστις ἀντὶ ἔργων μοι λογισθήτω Θεέ μου,
Καὶ μὴ ζητήσῃς ἔργα με ὅλως τὰ δικαιοῦντα,
Ἀλλ' ἡ πίστις μοι αὕτη ἀντὶ πάντων ἀρκέσει.
Αὕτη ἀπολογήσεται· αὕτη με δικαιώσει.
Αὕτη με δείξει κοινωνόν, δόξης σου αἰωνίου,
Ὁ γὰρ πιστεύων εἴρηκας εἰς ἐμέ, ὦ Χριστέ μου,
Ζήσεται καὶ οὐκ ὄψεται θάνατον εἰς αἰῶνας.
Εἰ οὖν ἡ πίστις ἡ εἰς σὲ ἀπεγνωσμένους σώζει·
Ἰδοὺ πιστεύω, σῶσόν με, λάμψας φῶς σου τὸ θεῖον,
Καὶ τὴν ἐν σκότει μου ψυχήν, καὶ σκιᾷ τοῦ θανάτου
Κατεχομένην Δέσποτα ἐπιφανεὶς φωτίσεις.
Δός δέ μοι κατάνυξιν πόμα τὸ ζωηρόν σου.
Πόμα πιαῖνόν μου σαρκὸς καὶ ψυχῆς τὰς αἰσθήσεις,
Πόμα εὐφραῖνόν με ἀεί, καὶ ζωήν μοι παρέχον.
Οὐ μὴ στερήσῃς με Χριστὲ τὸν ταπεινὸν καὶ ξένον·
Τὸν τὰς ἐλπίδας ἐπὶ σὲ ἀναθέμενον πάσας.

ΛΟΓΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ

Ἐξομολόγησις εὐχῇ συνημμένη· καὶ περὶ συναφείας Πνεύματος Ἁγίου, καὶ ἀπαθείας.

Ἐμάκρυνα φιλάνθρωπε, ηὐλίσθην ἐν ἐρήμῳ,
Καὶ ἀπεκρύβην ἀπὸ σοῦ τοῦ γλυκέος Δεσπότου
Ὑπὸ τὴν νύκτα γεγονὼς τῆς τοῦ βίου μερίμνης,
Πολλὰ ἐκεῖθεν δήγματα, καὶ τραύματα ὑπέστην·
Πολλὰς πληγὰς ἐπανελθὼν φέρω ἐν τῇ ψυχῇ μου·
Καὶ κράζω ἐν ὀδύνῃ μου, καὶ πόνῳ τῆς καρδίας.
Ἐλέησον· οἰκτείρησον ἐμὲ τὸν παραβάτην,

Ὦ ἰατρὲ φιλόψυχε, καὶ φιλοικτίρμον μόνε,
Ὁ δωρεὰν τοὺς ἀσθενεῖς, καὶ τετραυματισμένους
Ἰώμενος ἰάτρευσον μώλωπας τῶν τραυμάτων.
Στάλαξον σοῦ τὸ ἔλεος τῆς χάριτός σου.
Καὶ τὰς πληγάς μου ἄλειψον ἐξάλειψον τὰ ἕλκη.
Συνούλωσον, καὶ σύσφιγξον τὰ παραλελυμένα
Μέλη μου, καὶ ἀφάνισον τὰς οὐλὰς πάσας σῶτερ,
Καὶ τέλεον ὑγείωσον ὅλον με, ὡς τὸ πρώην,
Ὅτε οὐκ ἦν μοι μολυσμὸς, ὅτε οὐκ ἦν μοι μώλωψ·
Οὔτε πληγὴ φλεγμαίνουσα, οὐ κηλὶς, ὦ Θεέ μου·
Ἀλλὰ γαλήνη καὶ χαρὰ εἰρήνη καὶ πραότης,
Ἁγία τε ταπείνωσις καὶ ἡ μακροθυμία·
Ὑπομονῆς ὁ φωτισμὸς καὶ τῶν καλλίστων ἔργων
Ὑπομονὴ καὶ δύναμις ἀήττητος εἰσάπαν,
Ἐξ οὗ πολλὴ παράκλησις δακρύων καθ' ἑκάστην,
Ἐξ οὗ ἡ ἀγαλλίασις ἐν τῇ ἐμῇ καρδίᾳ
Ὥσπερ πηγὴ ἀνάβρυσι, ἔρρεεν ἀενάως,
Καὶ ῥεῖθρον ἦν μελισταγὲς, εὐφροσύνης τε πόμα·
Διηνεκῶς στρεφόμενον ἐν στόματι νοός μου.
Ὅθεν ὑγιεία ἅπασα· ὅθεν ἡ καθαρότης.
Ὅθεν ἡ ῥύψις τῶν παθῶν καὶ λογισμῶν ματαίων.
Ὅθεν ἡ ἀστραπόμορφος ἀπάθεια συνῆν μοι,
Καὶ συνεγίνετο ἀεὶ· πνευματικῶς μοι νόει.
Ὁ ταῦτα διερχόμενος, μὴ μολυνθῇς ἀθλίως.
Ἄφατον ἐμποιοῦσά μοι ἡδονὴν παρουσίας,
Καὶ γάμου πόθον ἄπειρον ἑνώσεως ἐνθέου,
Ἐξ ἧς ἐγὼ μεταλαβὼν ἀπαθὴς ἐγενόμην,
Ἐκπυρωθεὶς τῇ ἡδονῇ. φλεχθεὶς αὐτῆς τῷ πόθῳ·
Καὶ τοῦ φωτὸς μετέσχηκα καί, καὶ φῶς ἐγενόμην,
Πάθους παντὸς ἀνώτερος, ἐκτὸς κακίας πάσης.
Οὐ γὰρ προσψαύει τῷ φωτὶ τῆς ἀπαθείας πάθος,
Ὡς οὐδ' ἡλίῳ ἡ σκιὰ, ἢ τοῦ φωτὸς τὸ σκότος.
Τοιοῦτος οὖν γενόμενος. τοιοῦτός τε ὑπάρχων,
Ὑπεχαυνώθην Δέσποτα, ὡς ἐμαυτῷ θαρρήσας·
Μερίμνῃ ὑπεσύρην τε τῶν αἰσθητῶν πραγμάτων,
Φροντίδι τε βιωτικῶν κατέπεσα ὁ τάλας,
Καὶ ψυχρανθεὶς ὡς σίδηρος μελανὸς ἐγενόμην·
Καὶ ἐγχρονίσας κείμενος, ἰὸν προσελαβόμην,
Καὶ διὰ τοῦτό σοι βοῶ πάλιν καθαρισθῆναι
Αἰτούμενος φιλάνθρωπε καὶ εἰς τὸ πρώην κάλλος
Ἀνενεχθῆναι, καὶ τοῦ σοῦ φωτὸς καταπολαῦσαι,
Νῦν τε, καὶ ἀεὶ καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ Α'.

Ὅτι δόξα καὶ τιμὴ ἐστὶ παντὶ ἀνθρώπῳ ὑβριζομένῳ καὶ πάσχοντι κακῶς διὰ Θεοῦ ἐντολὴν, ἡ ὑπὲρ αὐτῆς τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ ἀτιμία· καὶ Διάλογος πρὸς τὴν ἰδίαν ψυχὴν, διδάσκων τὸν ἀκένωτον πλοῦτον τοῦ Πνεύματος.

Δός μοι τὴν αἴσθησιν Χριστὲ, ἣν ἅπαξ ἐδωρήσω.
Σκέπασον ταύτῃ με σωτὴρ· κρύψον ἐντός με ὅλον.
Καὶ μὴ ἐάσῃς αἴσθησιν ἐγγίζειν μοι τοῦ κόσμου.
Μὴ ἔνδοθεν εἰσέρχεσθαι, μὴ ὅλον με τιτρώσκειν
Τὸν δοῦλόν σου τὸν ταπεινὸν, ὃν ἠλέησας μόνος.
Τῇ γὰρ μερίμνῃ τῇ καλῇ αἴφνης ἐπεισπεσοῦσα
Ἡ αἴσθησις ἡ κοσμικὴ, κακὰς ἐπιθυμίας
Εὐθέως ἐνεποίησε ψυχῇ μου τῇ ἀθλίᾳ.
Δόξαν γὰρ ὑποδείκνυσι· πλοῦτον ὑπομιμνήσκει·
Τοῖς βασιλεῦσί τε τῆς γῆς ἐγγίζειν ἐποτρύνει,
Ὡς εὐτυχίαν λέγουσα τοῦτο μεγάλην.
Ἐκ τούτων οὖν τῶν λογισμῶν, ὥσπερ ὑπὸ ἀνέμου
Ἀσκὸς ὀγκοῦται καὶ τὸ πῦρ ἀνάπτεται εἰς φλόγα.
Οὕτως ἐκείνη ἡ ψυχὴ φυσωμένη ὀγκοῦται,
Καὶ διατείνεται σφοδρῶς ἐπιθυμίᾳ δόξης,
Πλούτου τε, καὶ ἀνέσεως τῶν κάτω συρομένων·
Ἐφίεται δοξάζεσθαι σὺν τοῖς δοξαζομένοις,
Περιφανής τε φαίνεσθαι σὺν τοῖς περιφανέσι·
Καὶ πλοῦτον κτᾶσθαι σὺν αὐτοῖς τοῖς τὸν πλοῦτον κτωμένοις.
Ἣν περ αὐτὸς ἐδόξασας φωτί σου τῷ ἀρρήτῳ.
Ἣν περ αὐτὸς ἐστόλισας δόξῃ σου τῇ ἀφράστῳ.
Ἣ περ αὐτὸς παρέδειξας λαμπρότητά σου θείαν.
Ἡ αἴσθησις αἰχμάλωτον τὸν νοῦν αὐτῆς λαβοῦσα.
Ὑποδεικνύει βασιλεῖς· ὑπομιμνήσκει δόξης,
Καὶ πλοῦτον ὑποδείκνυσι τὸν τοῦ παρόντος βίου·
Ὀργᾷν πρὸς ταῦτά τε ποιεῖ τῇ ἐνθυμήσει μόνῃ.
Ὦ σκότους, ὢ πωρώσεως, ὢ λογισμῶν ματαίων.
Προθέσεώς τε ῥυπαρᾶς, καὶ ἀναισθήτου γνώμης.
Ὅτι λιπὼν τὰ ἄρρητα, καὶ ἄφθαρτα τοῦ βλέπειν,
Τὰ ἐπὶ γῆς λογίζομαι, καὶ ταῦτα ἐνθυμοῦμαι.
Οὐ τελευτήσει βασιλεύς ; οὐχὶ παρέλθῃ δόξα ;
Οὐ πλοῦτος σκορπισθήσεται, ὥσπερ χοῦς ὑπ' ἀνέμου ;
Οὐχὶ διαφθαρήσεται τὰ σώματα ἐν τοῖς τάφοις ;
Καὶ ἄλλοι κυριεύουσι τῶν ἐν τῇ γῇ χρημάτων ;
Καὶ μετ' ἐκείνους ἕτεροι, καὶ ἀπ' ἐκείνων ἄλλοι ;
Καὶ τίνος λέγε μοι ψυχὴ ὁ πλοῦτος ἐγεγόνει ;
Τίς δὲ ἐν κόσμῳ ἴσχυσε μικρὸν κερδῆσαι πρᾶγμα ;
Ἵν' ὥσπερ ζῶν τε, καὶ θανὼν μετ' αὐτοῦ τοῦτο λάβῃ ;
Πάντως οὐδένα οὐδαμῶς δεῖξαί μοι εὐπορήσεις,
Εἰμὴ τοὺς ἐλεήμονας τοὺς μηδὲν κτησαμένους·
Ἀλλὰ τὰ πάντα ἐν χερσὶ τῶν πενήτων διδόντας.
Ἐκεῖνοι γὰρ καὶ ἔχουσιν ἀσφαλῶς τὰ δοθέντα.
Ἀφ' οὗ περ καὶ δεδώκασιν εἰς χεῖρας τοῦ Δεσπότου.
Οἱ δ' ἄλλοι πάντες ὡς πτωχοὶ καὶ πτωχῶν πάντων χείρους,
Ὑπάρχουσιν οἱ ἔχοντες ἀποκείμενον πλοῦτον.
Γυμνοὶ γὰρ ὥσπερ πτώματα ῥίπτονται ἐν τοῖς τάφοις.
Καὶ τῶν παρόντων ἄθλιοι καὶ τῶν μελλόντων ξένοι.
Τί οὖν ψυχή μου ἐν αὐτοῖς καλὸν ὁρῶσα τέρπῃ ;
Ποῖον δὲ τούτων ἄξιον κρίνεις ἐπιθυμεῖσθαι ;
Πάντως οὐκ ἔχεις τι εἰπεῖν· πάντως οὐκ ἀποκρίνῃ.
Οὐαὶ τοῖς πλοῦτον ἔχουσιν ἐντεθησαυρισμένον.
Οὐαὶ τοῖς δόξαν θέλουσι λαμβάνειν ἐξ ἀνθρώπων.
Οὐαὶ τοῖς παρενείρουσιν ἑαυτοὺς τοῖς πλουσίοις,

Καὶ μὴ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸν ἐκείνου πλοῦτον,
Καὶ τὸ συνεῖναι μετ' αὐτοῦ μόνον ἐπιθυμοῦσιν,
Ὅτι ὁ κόσμος μάταιος, τὰ δ' ἐν τῷ κόσμῳ πάντα
Ματαιοτήτων ἔσονται τὰ πάντα ματαιότης,
Διὸ καὶ παρελεύσονται· Θεὸς δὲ ἔσται μόνος
Αἰώνιος καὶ ἄφθαρτος ἐσαεὶ διαμένων,
Καὶ σὺν αὐτῷ δὲ ἔσονται οἱ νῦν αὐτὸν ζητοῦντες.
Οἱ μόνον ἀγαπήσαντες ἐκεῖνον ἀντὶ πάντων.
Οὐαὶ δὲ τότε τοῖς νῦν τὸν κόσμον ἀγαπῶσιν,
Ὅτι κατακριθήσονται ἐν αὐτῷ εἰς αἰῶνας.
Οὐαὶ ψυχή, τοῖς θέλουσι δόξαν τὴν τῶν ἀνθρώπων,
Ὅτι τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ τότε ἀποστεροῦνται.
Οὐαί, ψυχή, τοῖς ἔχουσι τὸν πλοῦτον συνηγμένον,
Ὅτι ἐπιθυμήσουσιν ἐκεῖ τυχεῖν ῥανίδος.
Οὐαὶ ψυχὴ τοῖς ἔχουσιν ἐπ' ἄνθρωπον ἐλπίδας,
Ὅτι αὐτὸς τεθνήξεται καὶ σὺν αὐτῷ ἐλπίδες,
Καὶ τότε εὑρεθήσονται μὴ ἔχοντες ἐλπίδα.
Οὐαί, ψυχὴ τοῖς ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἐνταῦθα·
Ὅτι ἐκεῖθεν ἕξουσιν αἰώνιον τὴν θλῖψιν.
Εἰπὲ ψυχή μου, τί λυπῇς; τί ζητεῖς τῶν ἐν βίῳ;
Εἰπέ μοι καὶ διδάξω σε ἑνὸς ἑκάστου χρείαν.
Καὶ μάθε, καὶ διδάχθητι τὸ καλὸν ἐν ἑκάστῳ.
Θέλεις, εἰπέ, δοξάζεσθαι; θέλεις καὶ ἐπαινεῖσθαι;
Ἄκουσον τοίνυν τί τιμή; τί δὲ καὶ ἀτιμία;
Τιμὴ τὸ πάντας μὴν τιμᾶν, τὸν δὲ Θεὸν πρὸ πάντων,
Καὶ τὰς ἐκείνου ἐντολὰς ἐπικτᾶσθαι ὡς πλοῦτον,
Ὑβρίζεσθαι δὲ δι' αὐτάς, δι' αὐτὰς λοιδορεῖσθαι,
Καὶ δι' αὐτὰς ὀνειδισμοὺς ὑποφέρειν παντοίους.
Ὅταν γὰρ πράγματί τινι ψυχὴ ἐπιχειρίσῃς,
Ἵνα τιμήσῃς τὸν Θεόν, ἵνα αὐτὸν δοξάσῃς,
Καὶ διὰ τοῦτο ὑβρισθῇς καὶ ἐξουδενωθήσῃ
Τότε τιμῆς ἐπέτυχες καὶ δόξης τῆς ἑστώσης,
Ὅτι ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ ἐπὶ σὲ πάντως ἥξει.
Τότε σε καὶ οἱ Ἄγγελοι ἐπαινέσουσι πάντες,
Ὅτι ἐτίμησας Θεόν, ὃν ὑμνοῦσιν ἐκεῖνοι.
Θέλεις ψυχή μου, κτήσασθαι ἱματισμόν, καὶ πλοῦτον;
Ἄκουσον ἄρτι δείξω σοι τὸν αἰώνιον πλοῦτον.
Δάκρυσον· μετανόησον· καταφρόνησον πάντων,
Γενοῦ πτωχὴ τῷ πνεύματι· γενοῦ καὶ τῇ καρδίᾳ.
Γενοῦ ἀκτήμων χρήμασι· γενοῦ τοῦ κόσμου ξένη.
Γενοῦ τῶν θελημάτων σου ἐχθρὰ τῶν ἐναντίων,
Καὶ μόνου τοῦ θελήματος γενοῦ τοῦ σοῦ Δεσπότου,
Καὶ ἀκολούθησον αὐτοῦ τοῖς ἴχνεσιν εὐτόνως.
Καὶ τότε σχολαιότερον βαδίσας ὁ Δεσπότης
Θέλων καταληφθήσεται ὑπὸ σοῦ τῆς ἀθλίας.
Αὐτὸν ἰδοῦσα βόησον καὶ κραύγασον μεγάλως.
Αὐτὸς δ' ἐπιστραφήσεται ὄμματι τῷ ἱλέῳ,
Καὶ βλέψει καὶ παράσχῃ σοι μικρὸν αὐτὸν ἰδέσθαι,
Καὶ πάλιν καταλείψει σε κρυβεὶς ἐξ ὀφθαλμῶν σου.
Τότε θρηνήσεις, τάλαινα· τότε κλαύσεις ἐμπόνως.
Τότε αἰτήσεις θάνατον μὴ φέρουσα τὸν πόνον,
Μὴ στέργουσα τὸν χωρισμὸν τοῦ γλυκέος Δεσπότου.
Αὐτὸς ἐξαποροῦσαν δὲ ὁ ἀγαθὸς ἰδών σε,
Καὶ σφοδρῶς ἐπιμένουσαν τῷ κλαυθμῷ καὶ τῇ λύπῃ,
Πάλιν αἴφνης φανήσεται, πάλιν αἴφνης σε καταυγάσει,
Πάλιν καθυποδείξει σοι τὸν ἀκένωτον πλοῦτον
Τὴν δόξαν τὴν ἀμάραντον τοῦ πατρικοῦ προσώπου,
Καὶ εὐφρανεῖ σε ὡς τὸ πρὶν καὶ χαρᾶς σε ἐμπλήσει,
Καὶ οὕτω καταλείψει σε τῆς χαρᾶς πεπλησμένην.
Κατὰ μικρὸν δὲ ἡ χαρὰ τοῖς ἐκ τοῦ κόσμου λόγοις,
Καὶ λογισμοῖς ἐκλείψει σε καὶ προσέσται σοι λύπη.
Καὶ οὕτω πάλιν ὡς τὸ πρὶν ἔσῃ σφοδρῶς θρηνοῦσα,
Καὶ κωκυτῷ κραυγάζουσα, κἀκεῖνον ἐξητοῦσα
Τὸν εὐφροσύνης πάροχον, τὸν τῆς χαρᾶς δοτῆρα,
Τὸν πλοῦτον τὸν ἱστάμενον καὶ ἀεὶ ὄντως ὄντα.
Οὕτω σου τὴν προαίρεσιν δοκιμάζοντος· βλέπε,
Μὴ ἀποκάμῃς, ὦ ψυχή, μὴ στραφῇς εἰς τοὐπίσω,
Μὴ εἴπῃς μέχρι πότε μου, ἄληπτος οὕτως ἔσται;
Μὴ εἴπῃς τί φαινόμενος; εὐθὺς κρύπτεται πάλιν;
Καὶ ἕως πότε κόπους μοι οὐκ ἐλεεῖ παρέχων.
Μὴ εἴπῃς πῶς δύναμαι κοπιᾶν μέχρι τέλους;
Καὶ κατοκνήσῃς ὦ ψυχή, ἐκζητῶν τὸν Δεσπότην.
Ἀλλ' ὡς πρὸς θάνατον σαυτήν, ἅπαξ, ψυχὴ ἐκδοῦσα,
Μὴ ψηλαφήσῃς ἄνεσιν· μὴ ἐκζητήσῃς δόξαν.
Μηδὲ τρυφὴν τοῦ σώματος· μὴ συγγενῶν φιλίαν.
Μὴ περιβλέψῃς δεξιά, ἢ ἀριστερὰ ὅλως,
Ἀλλ' ὡς ἐνήρξω μᾶλλον δέ, θερμοτέρως δραμοῦσα
Σπεῦσον ἀεὶ καταλαβεῖν, δράξασθαι τοῦ Δεσπότου,
Κἂν μυριάκις ἄφαντος, τοσαυτάκις φανείς σοι
Γένηται καὶ ἄληπτος, οὕτως ἔσται ληπτός σοι
Μυριοντάκις, μᾶλλον δέ, ἕως ἐμπνεύεις ὅλως,
Προθυμοτέρως ζήτησον καὶ πρὸς ἐκεῖνον δράμε.
Καὶ γὰρ οὐ καταλείψῃ σε, οὐκ ἐπιλήσεταί σου.
Κατὰ μικρὸν δὲ μάλισα ἐπὶ πλεῖον φανεῖται.
Καὶ συχνοτέρως σοι, ψυχή, συνέσται ὁ Δεσπότης,
Καὶ καθαρθεῖσαν τέλεον, τοῦ φωτὸς τῇ ἐλλάμψει.
Ὅλος αὐτὸς ἐλεύσεται· αὐτὸς ἐγκατοικήσει.
Αὐτὸς ἔσται, καὶ μετὰ σοῦ ὁ τὸν κόσμον ποιήσας.
Καὶ πλοῦτον ἕξεις ἀληθῆ, ὃν ὁ κόσμος οὐκ ἔχει,
Ἀλλ' οὐρανός, καὶ οἱ ἐκεῖ ἐναπογεγραμμένοι.
Εἰ οὕτω σοι γενήσεται, εἰπὲ τί πλέον θέλεις;
Εἰπὲ ψυχὴ ἀχάριστε; εἰπὲ ψυχὴ ἀγνώμων;
Εἰπὲ ψυχή μου ταπεινὴ τί τούτων μείζων ἔστιν
Ἐν οὐρανεῖς, εἴτε ἐν τῇ γῇ, ἵν' ἐκεῖνο ζητήσῃς;
Τοῦ οὐρανοῦ ὁ Ποιητὴς καὶ τῆς γῆς ὁ Δεσπότης,
Καὶ πάντων τῶν ἐν οὐρανῷ, καὶ πάντων τῶν ἐν κόσμῳ
Κτίστης, κριτὴς καὶ βασιλεὺς αὐτὸς ὑπάρχον μόνος,
Ἐν σοὶ ὑπάρχει κατοικῶν, ὅλος δεικνύμενός σοι.
Ὅλως ἐλλάμπων σε φωτί, καὶ κάλλος ὑποφαίνων
Τὸ τοῦ προσώπου, καὶ αὐτὸν ἐκτυπώτερον βλέπειν
Παρέχων σοι, καὶ κοινωνὸν δόξης σε τῆς ἰδίας
Ἀπεργαζόμενος, εἰπέ, τί τούτου μεῖζον ἄλλο;
Πάντως οὐδέν μοι προσερεῖς, ἐγὼ δὲ πάλιν λέγω.
Τοιαύτης δόξης ὦ ψυχὴ σὺ καταξιωθεῖσα,
Τί ἔτι κέχηνας πρὸς γῆν; τί δὲ θέλγῃ τοῖς ὧδε;

Τί τοῖς φθαρτοῖς προστέτηκας, τὰ ἄφθαρτα λαβοῦσα;
Τί τοῖς παροῦσι πρόσκεισαι, τὰ μέλλοντα εὑροῦσα;
Ἐκεῖνα σπούδασον, ψυχή, διηνεκῶς κεκτῆσθαι.
Ἐκείνοις ὅλην σεαυτὴν προσκόλλησον ψυχή μου,
Ἵνα καὶ μετὰ θάνατον, ἐν αὐτοῖς εὑρεθήσῃ
Τοῖς αἰωνίοις ἀγαθοῖς, οἷς ἐντεῦθεν ἐκτήσω.
Καὶ σὺν αὐτοῖς τῷ ποιητῇ παραστῇς, καὶ Δεσπότῃ
Εὐφραινομένη σὺν αὐτῷ εἰς αἰῶνας αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ Β'.

Ὅτι ὁ πόθος, καὶ ἡ πρὸς Θεὸν ἀγάπη ὑπερβαίνει πᾶσαν ἀγάπην, καὶ πάντα πόθον ἀνθρώπινον. Βαφεὶς δὲ ὁ νοῦς τῶν καθαιρομένων ἐν τῷ φωτὶ τοῦ Θεοῦ ὅλος θεοῦται, καὶ νοῦς ἐκεῖθεν χρηματίζει Θεοῦ.

Ἀμήχανον τὸ κάλλος σου, ἀσύγκριτον τὸ εἶδος,
Ἡ ὡραιότης ἄφατος, ὑπὲρ λόγον ἡ δόξα,
Τὸ ἦθος, Δέσποτα Χριστέ, τὸ ἀγαθὸν, καὶ πρᾶον
Τῶν γηγενῶν ὑπέρκειται τὰς ἐννοίας ἁπάντων,
Καὶ διὰ τοῦτο ὁ πρὸς σὲ πόθος καὶ ἡ ἀγάπη,
Πᾶσαν ἀγάπην τῶν βροτῶν ὑπερνικᾷ, καὶ πόθον.
Καθόσον γὰρ ὑπέρκεισαι τῶν ὁρωμένων σῶτερ,
Κατὰ τοσοῦτον ὁ πρὸς σὲ πόθος ὑπάρχει μείζων,
Καὶ συγκαλύπτει ἅπασαν ἀνθρωπίνην ἀγάπην,
Καὶ ἔρωτας τῶν σαρκικῶν ἡδονῶν ἀποτρέπει,
Ἐπιθυμίας πάσας δὲ ἀποκρούεται τάχος.
Σκότος γὰρ ὄντως, τῶν παθῶν ἐπιθυμία πέλει,
Καὶ νὺξ βαθεῖα τῶν αἰσχρῶν ἁμαρτιῶν ἡ πρᾶξις.
Φῶς δὲ ὁ ἔρως ὁ πρὸς σὲ, καὶ ἡ ἀγάπη σῶτερ.
Διὸ ἐξανατέλλουσα ἐν ψυχαῖς φιλοθέοις
Εὐθὺς ἡμέραν ἐμποιεῖ ἀπαθείας Θεέ μου.
Ἀποδιώκουσα παθῶν, καὶ ἡδονῶν τὸ σκότος.
Ἀλλ' ὦ Ἥλιε ἡλίου, καὶ σελήνης,
Ἄστρων καὶ φωτὸς, καὶ παντὸς ἄλλου Κτίστα,
Τούτων ἔξω με κρύψον ἐν τῷ φωτί σου,
Ἵνα μόνον σε βλέπων ἐν τῷ φωτί σου,
Κόσμον μὴ ὁρῶ, μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ,
Ἀλλὰ καὶ βλέπων, ἔσομαι ὡς μὴ βλέπων,
Καὶ ἀκούων, ὡς μὴ ἀκούων Λόγε.
Καὶ καθώς περ πάσχουσιν οἱ ἐν τῷ σκότει
Καθεζόμενοι τῶν ἡδονῶν τοῦ βίου,
Φιλοδοξίας σκότει κεκαλυμμένοι,
Βλέποντες, οὐ βλέπουσι δόξαν σου θείαν,
Καὶ ἀκούοντες, οὐ συνιοῦσιν ὅλως
Τὰς ἐντολάς σου, καὶ τὰ προστάγματά σου.
Οὕτω κἀγὼ ἔσομαι ἐν τῷ φωτί σου
Μὴ βλέπων κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ.
Τίς γὰρ ἰδών σε, καὶ ἀστραφθεὶς αἰσθήσεις
Ἐκ τῆς δόξης σου, ἐκ φωτός σου τοῦ θείου,
Οὐκ ἠλλοιώθη νοῦν, ψυχήν τε, καὶ τὰς φρένας,
Καὶ βλέπειν ἄλλως, καὶ ἀκούειν ὡσαύτως
Σῶτερ κατηξίωται πανεξουσίως;
Ἐμβάπτεται γὰρ ὁ νοῦς ἐν τῷ φωτί σου,
Καὶ λαμπρύνεται, καὶ φῶς ἀποτελεῖται
Ὅμοιον τῆς δόξης σου, καὶ νοῦς καλεῖται
Σὸς, ὁ τοιοῦτος ἀξιωθεὶς γενέσθαι,
Καὶ νοῦν ἔχειν σὸν τότε καταξιοῦται,
Καὶ ἓν μετὰ σοῦ γίνεται ἀχωρίστως.
Καὶ πῶς μὴ βλέπειν ὥσπερ σὺ, καὶ ἀκούειν
Πάντα ἀπαθῶς· πῶς δὲ ἐπιθυμήσει
Θεὸς γεγονὼς, αἰσθητοῦ τινὸς ὅλως
Ῥευστοῦ καὶ φθαρτοῦ πράγματος,
Εἴτε δόξης ἄλλης ματαίας,
Ὁ ὑπεράνω γεγονὼς τούτων πάντων;
Καὶ ὑπὲρ δόξαν πᾶσαν τὴν ὁρωμένην;
Ὑπεράνω γὰρ πάντων τῶν ὁρωμένων
Ὁ γενόμενος καὶ Θεῷ πλησιάσας,
Μᾶλλον δὲ Θεὸς καὶ αὐτὸς χρηματίσας,
Πῶς ἐκ τῶν κάτω κειμένων δόξαν ὅλως,
Ἢ τρυφὴν θελήσειον ἐπιζητῆσαι;
Ταῦτα γὰρ αὐτῷ αἰσχύνη ὄντως πέλει,
Ὕβρις, ἐξουδένωσις καὶ ἀτιμία.
Δόξα δὲ αὐτῷ, καὶ τρυφή τε, καὶ πλοῦτος
Θεὸς ἡ Τριὰς, καὶ τὰ Θεοῦ καὶ Θεῖα.
Ὧ πρέπει δόξα πᾶσα, τιμὴ καὶ κράτος,
Ἀεί τε, καὶ νῦν, καὶ εἰς πάντας αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ Γ'.

Ὁμολογία τῆς χάριτος τῶν τοῦ Θεοῦ δωρεῶν, καὶ ὅπως ὁ ταῦτα γράφων Πατὴρ ὑπὸ τοῦ Ἁγίου ἐνηργεῖτο Πνεύματος· καὶ διδασκαλία ῥηθεῖσα ὑπὸ Θεοῦ, τὸ τί δεῖ ποιοῦντα τινὰ, τῆς τῶν σωζομένων σωτηρίας τυχεῖν.

Πάλιν ἐκλάμπει μοι τὸ φῶς· πάλιν τρανῶς ὁρᾶται.
Πάλιν ἀνοίγει οὐρανούς· πάλιν τέμνει τὴν νύκτα.
Πάλιν παράγει ἅπαντα· πάλιν ὁρᾶται μόνον.
Πάλιν ἁπάντων ἔξω με ποιεῖ τῶν ὁρωμένων.
Τῶν αἰσθητῶν ὡσαύτως δὲ ἀποχωρίζει πάλιν,
Ὁ πάντων οὐρανῶν ὑπεράνω τυγχάνων μόνος,
Ὃν περ οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε τῶν ἀνθρώπων.
Μὴ διανοίγων οὐρανοὺς, μὴ διατέμνων νύκτα.
Μηδὲ ἀέρα διϊστῶν, μηδὲ στέγην οἰκίας.
Ἀτόμως ὅλος μετ' ἐμοῦ γίνεται τοῦ ἀθλίου,
Ἔνδοθεν τοῦ κελλείου μου, ἔνδοθεν τοῦ νοός μου.
Καὶ μέσον πάντων ὄντα με, ἔξω ποιεῖ τῶν πάντων.
Οὐκ οἶδα εἰ καὶ σώματι, τέως δ' ἐκεῖ σε ὅλος
Ἐπ' ἀληθείας γίνομαι, ἔνθα φῶς ἐστὶ μόνον
Ἁπλοῦν, ὃ βλέπων, γίνομαι ἁπλοῦς τῇ ἀκακίᾳ.
Ταῦτά σου τὰ παράδοξα, Χριστέ μου, τῶν θαυμάτων,
Ταῦτα τῆς δυναστείας σου, καὶ τῆς φιλανθρωπίας
Τὰ ἔργα, ἅπερ εἰς ἡμᾶς ποιεῖς τοὺς ἀναξίους.
Διὰ τοῦτο οὖν φόβος σου συνέχει με, καὶ τρέμω,

Καὶ μεριμνῶ διηνεκῶς, καὶ δαπανῶμαι σφόδρα.
Τὸ τί ἀνταποδώσω σοι; τὸ τί σοι προσενέγκω;
Ἀντὶ τοσούτων δωρεῶν; τοσαύτας εὐσπλαγχνίας.
Ἀναριθμήτων δωρεῶν, ὧν εἰς ἐμὲ εἰργάσω.
Μηδὲν εὑρίσκων ἐν ἐμοί, μηδὲν ἐμὸν ἐν βίῳ,
Ἀλλὰ τὰ πάντα δοῦλα σά, ἔργα πάντα χειρῶν σου.
Μειζόνως σῶτερ δυσωπῶ, μαθεῖν τί δει ποιῆσαι;
Ἵνα καὶ θεραπεύσω σε, ἵνα εὐαρεστήσω,
Ἵνα εὑρεθῶ ἐνώπιον ἀκατάκριτος σῶτερ
Τοῦ βήματός σου τοῦ φρικτοῦ ἐν ἡμέρᾳ τῆς δίκης.
Ἄκουσον τι ποιήσειε πᾶς ὁ μέλλων σωθῆναι
Μᾶλλον δὲ πρῶτος πάντων σύ, ὁ καὶ παρακαλῶν με.
Σήμερον δόξαν τέθνηκας. Σήμερον ἀπετάξω.
Σήμερον κόσμον ἅπαντα νόμισαι καταλεῖψαι.
Σήμερον φίλους, συγγενεῖς, δόξαν ματαίαν πᾶσαν
Ἀφεὶς, ὁμοῦ ἀπάρνησαι καὶ μέριμναν τῶν κάτω,
Καὶ ἐπὶ ὤμων τὸν σταυρὸν ἆρον, σφοδρῶς τε σφίγξον,
Καὶ μέχρι τέλους βάστασον τῶν πειρασμῶν τοὺς πόνους,
Ὀδύνας τε τῶν θλίψεων, καὶ λυπηρῶν τοὺς ἥλους,
Περιχαρῶς κατάδεξαι. ὥσπερ στέφανον δόξης,
Τῶν ὕβρεων ταῖς λόγχαις δὲ βαλλόμενος καθ' ὥραν,
Καὶ λιθαζόμενος σφοδρῶς ἁπάσας ἀτιμίας,
Δάκρυα ἀντὶ αἵματος προχέων, ἔσῃ μάρτυς.
Καὶ ἐμπαιγμοὺς, καὶ ῥαπισμοὺς φέρων πανευχαρίστως,
Τῆς ἐμῆς ἔσῃ κοινωνὸς Θεότητος, καὶ δόξης.
Ἐὰν δὲ πάντων ἔσχατον σεαυτὸν ἀποδείξης,
Καὶ δοῦλον, καὶ διάκονον, πρῶτον ἐκείνων πάντων
Ὕστερον ἀποδείξω σε, καθάπερ ὑπεχόμην.
Εἰ ἀγαπήσεις τοὺς ἐχθροὺς καὶ πάντας τοὺς μισοῦντας.
Τῶν ἐπηρεαζόντων σε ἐκ ψυχῆς ὑπερεύξῃ,
Καὶ ἀγαθοποιήσειας τούτους κατὰ τὸ δυνατόν σοι,
Ὅμοιος ὄντως γέγονας τοῦ ὑψίστου Πατρός σου,
Καὶ τὴν καρδίαν καθαρὰν κτησάμενος ἐκ τούτων,
Ἐν ταύτῃ ὄψει τὸν Θεὸν, ὃν οὐδεὶς ποτὲ εἶδεν,
Εἶδὲ καὶ διωχθῆναί σε ὑπὲρ δικαιοσύνης
Γένηται, τότε σκίρτησον, ὅτι ἡ βασιλεία
Τῶν οὐρανῶν, σοῦ γέγονε, καὶ ποῖον τούτου μεῖζον;
Ταῦτα, καὶ τούτων πλείονα, ἅπερ ἐνετειλάμην
Πρᾶξον καὶ ἄλλους δίδαξον, καὶ σὺ καὶ πάντες ἄλλοι
Οἱ εἰς ἐμὲ πιστεύοντες, εἰ βούλοισθε σωθῆναι,
Καὶ σὴν ἐμοὶ πιστεύοντες, εἰ βούλοισθε σωθῆναι,
Καὶ σὺν ἐμοὶ αὐλίζεσθαι εἰς αἰῶνας αἰώνων.
Εἰ δέ γε ἀπαναίνεσθε, καὶ δυσανασχετεῖτε,
Αἰσχύνην, τε λογίζεσθαι ταῦτα, καὶ ἀτιμίαν,
Παθεῖν, καὶ θεῖναι τὰς ψυχὰς ὑπὲρ τῶν ἐντολῶν μου,
Τί καὶ αἰτεῖσθε τοῦ μαθεῖν, πῶς δεῖ ὑμᾶς σωθῆναι;
Τί δέ με καὶ Θεὸν ὑμῶν ὀνομάζετε ὅλως;
Τί καὶ πιστεύειν οἴεσθε εἰς ἐμὲ ἀσυνέτως;
Ἐγὼ ταῦτα δι' ὑμᾶς ἔπαθον ἑκουσίως,
Ἐσταυρώθην, ἀπέθανον θάνατον τῶν κακούργων,
Καὶ δόξα κόσμου γέγονε, ζωή τε, καὶ λαμπρότης,
Καὶ νεκρῶν ἐξανάστασις, καὶ καύχημα ἁπάντων
Τῶν πιστευσάντων εἰς ἐμὲ, τὰ εἰς ἐμὲ ὀνείδη.
Καὶ ὁ ἀσχήμων θάνατος, ἔνδυμα ἀφθαρσίας,
Καὶ ἀληθοῦς Θεώσεως πᾶσι πιστοῖς ὑπῆρξε.
Διὸ καὶ οἱ μιμούμενοι τὰ ἐμὰ σεπτὰ πάθη
Συμμέτοχοι ὑπάρξουσι καὶ τῆς Θεότητός μου,
Καὶ βασιλείας τῆς ἐμῆς ἔσονται κληρονόμοι,
Συγκοινωνοίτε ἀγαθῶν ἀφράστων ἀπορρήτων
Γενήσονται, καὶ σὺν ἐμοὶ ἔσονται εἰς αἰῶνας.
Τοὺς ἄλλους τίς μὴ κλαύσειε; τίς αὐτοὺς μὴ θρηνήσῃ;
Τίς μὴ σταλάξῃ δάκρυον ἐκ συμπαθοῦς καρδίας;
Τίς μὴ πενθήσῃ τὴν αὐτῶν πολλὴν ἀναισθησίαν;
Ὅτι ἀφέντες τὴν ζωὴν, ἑαυτοὺς τῷ θανάτῳ
Παραδεδώκασι Θεοῦ δεινῶς ἀπορραγέντες.
Ὧν τῆς μερίδος ῥῦσαί με, Δέσποτα τῶν ἁπάντων,
Καὶ κοινωνὸν γενέσθαι με παθῶν σου τῶν ἀχράντων
Ἀξίωσον τὸν εὐτελῆ, καὶ ἔσχατόν σου δοῦλον.
Ὅπως, ὡς εἴρηκας Θεὲ, καὶ κοινωνὸς ὑπάρξω,
Τῆς δόξης σου, καὶ τῆς τρυφῆς τῶν ἀγαθῶν σου Λόγε.
Νῦν μὲν ὡς ἐν αἰνίγματι, καὶ τύπῳ, καὶ ἐσόπτρῳ,
Τότε δὲ ἐπιγνώσομαι, ὅσον καὶ ἐπεγνώσθην. Ἀμήν,

ΛΟΓΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ Δ΄.

Ὅτι οἱ τῷ Θεῷ ἀπ' ἐντεῦθεν ἤδη διὰ τῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μετουσίας ἑνωθέντες, ἐκδημοῦντες τοῦ βίου εἰς αἰῶνας αὐτῷ ἐκεῖθεν συνέσονται· εἰδ' οὖν, ἀλλὰ τὸ ἀνάπαλιν τοῖς ἄλλως ἔχουσιν ἐνταῦθα γενήσεται.

Ἀρχὴ τοῦ βίου τέλους μοι, καὶ τὸ τέλος ἀρχή μοι.
Τὸ ὅθεν ἥκω ἀγνοῶ, τὸ ποῦ εἰμὶ, οὐκ οἶδα.
Καὶ ποῦ αὖθις ἀφίξομαι, οὐ γινώσκω ὁ τάλας.
Γεννῶμαι γῆ ἀπὸ τῆς γῆς, ἀπὸ σώματος σῶμα.
Ἀπὸ φθαρτοῦ πάντως φθαρτὸς, καὶ θνητὸς ὅλως πέλων
Μικρὸν ἐν γῇ χρονοτριβῶ, ζῶν ἐν σαρκὶ, καὶ θνήσκω
Καὶ βίου ἄλλου ἄρχομαι, μεταβαίνων ἐκ τούτου.
Ἐῶ τὸ σῶμα ἐν τῇ γῇ ἀναστήσεσθαι μέλλον,
Καὶ ἀτελεύτητον ζωὴν ζήσεσθαι εἰς αἰῶνας.
Νῦν οὖν ἐπίβλεψον Θεέ· νῦν σπλαγχνίσθητι μόνε.
Νῦν με ἐλέησον, ἰδοὺ ἐξέλιπεν ἰσχύς μου.
Εἰς γῆρας σῶτερ ἤγγιστα, εἰς πρόπυλα θανάτου.
Ἄρχων τοῦ κόσμου ἔρχεται, ἀναζητῆσαι θέλων
Τὰ ἔργα, καὶ τὰς πράξεις μου, τὰς αἰσχρὰς καὶ βεβήλους.
Οἱ δήμιοι παρίστανται ἀπηνῶς με ὁρῶντες,
Καὶ πρόσταγμα ἐκδέχονται λαβεῖν καὶ κατασπᾶσαι
Εἰς ᾅδου σῶτερ, βάραθρον ψυχήν μου τὴν ἀθλίαν.
Σὺ οὖν φύσει εὔσπλαγχνος· ὁ φιλάνθρωπος μόνος.
Ὁ πανοικτίρμων Κύριος ἐλέησόν με τότε.
Καὶ μὴ μνησικακίσῃς μοι· μή με ἐγκαταλίπῃς.
Μὴ δώσῃς χώραν κατ' ἐμοῦ ἐχθρῶν μου τῷ δολίῳ,
Τῷ καθ' ἑκάστην ὥραν μοι προσεπαπειλουμένῳ,
Ὠρυωμένῳ κατ' ἐμοῦ τρίζοντι τοὺς ὀδόντας,
Καὶ ποῦ θαρρεῖς μοι λέγοντι; πῶς δὲ διαφυγεῖν μου

Ἐλπίζεις χεῖρας; ὅτι με καταλιπὼν προσῆλθες
Χριστῷ κἀμοῦ τὰς ἐντολὰς παρελογίσω.
Ἀλλ' οὐκ ἐκφύγῃς οὐδαμῶς· ποῦ γὰρ καὶ ἀπελεύσῃ;
Οὐ διαδράσαι πώποται ὅλως ἐμὲ ἰσχύσεις,
Τὸν τὸν Ἀδὰμ ἐξάξαντα, Καὶ Εὔαν παραδείσου,
Τὸν καὶ τὸν Κάϊν ἀδελφοῦ ποιήσαντα φονέα,
Τὸν ἐπὶ τοῦ κατακλυσμοῦ πάντας ὁμοῦ τῇ πλάνῃ,
Καὶ τῷ θανάτῳ τῷ φρικτῷ περιπεσεῖν ἀθλίως,
Εἰς τέλος δελεάσαντα ταῖς ἐμαῖς ἐξαπάταις,
Τὸν τὸν Δαβὶδ πλανήσαντα πρὸς μοιχείαν καὶ φόνον,
Τὸν ἄραντα πρὸς ἅπαντας πόλεμον τοὺς Ἁγίους,
Καὶ πολλοὺς θανατώσαντα, σύ με πῶς διαδράσαι
Ὅλως θαρρεῖς, καὶ προσδοκᾷς ὁ ἀσθενὴς εἰσάπαν;
Ταῦτα ἀκούων Δέσποτα, καὶ Θεέ μου, καὶ Κτίστα,
Δημιουργέ μου, καὶ Κριτὰ ὁ ἔχων ἐξουσίαν
Ψυχῆς ἐμῆς καὶ σώματος, ὡς ἀμφοτέρων πλάστης.
Φρίττω, καὶ ὅλος δέδοικα, ὅλος τρέμω ὁ τάλας.
Προβάλλεται καὶ λέγει μοι ὁ δόλιος Χριστέ μου,
Ὅτι ἰδοὺ οὐκ ἀγρυπνεῖς· ἰδοὺ οὐκ ἐγκρατεύῃ.
Ἰδοὺ εὐχὴν οὐ κέκτηται· οὐ ποιεῖς προσκυνήσεις.
Κόπους οὐκ ἐπιδείκνυσαι, οἵους πάλαι ἀπήρξω,
Καὶ διὰ ταῦτα μόνα σε τοῦ Χριστοῦ σὲ χωρίσω,
Καὶ μετ' ἐμοῦ σε λήψομαι ἐν πυρὶ τῷ ἀσβέστῳ.
Ἐγὼ οἶδας ὦ Δέσποτα, ὡς οὐδέ ποτε ἔργοις
Ἐπίστευσα, ἢ πράξεσι ψυχῆς μου σωτηρίαν,
Ἀλλὰ τῷ σῷ φιλάνθρωπε προσέδραμον ἐλέει,
Θαρρήσας, ὅτι σώσοις με δωρεὰν πανοικτίρμον,
Καὶ ἐλεήσεις, ὡς Θεός, καθὼς ποτε τὴν πόρνην,
Καὶ ὡς τὸν ἄσωτον Υἱόν, τὸ ἥμαρτον εἰπόντα.
Οὕτω πιστεύσας ἔδραμον· οὕτω θαρρήσας ἦλθον.
Οὕτως ἐλπίσας Δέσποτα πρὸς σὲ παρεγενόμην.
Καὶ νῦν μὴ ἐγκαυχήσητε κατ' ἐμοῦ τοῦ σοῦ δούλου.
Μὴ εἴπῃ ποῦ σου ὁ Χριστός; ποῦ σου ὁ ἀντιλήπτωρ;
Οὐχὶ ἐκεῖνός σε αὐτὸς παρέδωκε χερσί μου;
Εἰ γὰρ καὶ ἀπατήσῃ με, καὶ αἰχμάλωτον λάβῃ,
Οὐ μὴ τῇ προαιρέσει μου, οὐδὲ τῇ ῥαθυμίᾳ
Τοῦτο προσεπιγράψηται, τῇ δὲ ἐγκαταλείψει
Σῇ τὸ πᾶν ἀναθέμενος, τὰ τοιαῦτα ἐρεῖ μοι.
Ἴδε εἰς ὃν ἐθάῤῥησας· ἴδε εἰς ὃν προσῆλθες.
Ἴδε ὃν οἵου σε φιλεῖν· ὃν οἵου ἀγαπᾷν σε.
Καὶ ἀδελφὸν καὶ φίλον σε, Υἱὸν καὶ κληρονόμον
Ἐνεκαυχῶ κεκτῆσθαί σε, πῶς ἐγκατέλιπέ σε,
Εἰς τὰς ἐμάς τε τοῦ ἐχθροῦ χεῖρας ἐξέδοτό σε
Καὶ αἴφνης ἀπεστράφη σε· αἴφνης ἐμίσησέ σε.
Μὴ οὖν ἀκοῦσαι ταῦτά με σῶτερ ἐγκαταλείψῃς.
Μὴ ὄνειδος γενήσεσθαι σοῦ ἐάσῃς Θεέ μου.
Μὴ Βασιλεῦ· μὴ Κύριε, ὁ τοῦ σκότους με πάλαι,
Καὶ τῶν χειρῶν, καὶ φάρυγγος ἐκείνου με ἐξάξας,
Καὶ τῷ φωτὶ ἐλεύθερον τῷ σῷ με παραστήσας.
Σὲ γὰρ ὁρῶν τιτρώσκομαι τὰ ἐντὸς τῆς καρδίας,
Καὶ βλέπειν οὐκ ἰσχύω σε, καὶ μὴ βλέπειν οὐ φέρω.
Ἀπρόσιτον τὸ κάλλος σου· ἀμίμητον τὸ εἶδος.
Ἀσύγκριτος ἡ δόξα σου, καὶ τίς ποτέ σε εἶδεν;
Ἢ τίς εἰδεῖν σε δυνηθῇ ὅλον σε τὸν Θεόν μου;
Τὸ πᾶν γὰρ ποῖος ὀφθαλμὸς κατιδεῖν ἐξισχύσει;
Τὸν ὄντα δὲ ὑπὲρ τὸ πᾶν, ποῖος νοῦς καταλάβῃ;
Περιλαβεῖν τε δυνηθῇ, ἢ ἐκταθῆναι ὅλος
Πρὸς ὅλον καὶ θεάσασθαι τὸν συνοχέα πάντων;
Τὸν πάντων ἔξω καὶ τὸ πᾶν, καὶ τὰ πάντα πληροῦντα,
Καὶ ἔξω πάλιν τὸν αὐτόν, ὅλον ὄντα ἀφράστως;
Ὅμως ὡς ἥλιον ὁρῶ, καὶ ὡς ἄστρον σε βλέπω,
Καὶ ἐν τῷ κόλπῳ φέρω σε, καθάπερ μαργαρίτην,
Καὶ ὡς λαμπάδα βλέπω σε, σκεύους, ἡμμένην ἔνδον.
Ὅτι δὲ οὐ πλατύνεσαι, ὅτι μὴ ὅλον φῶς με
Ἀποτελεῖς καὶ δείκνυσαι, ὅλος μοι οἷος ὅσος
Ὑπάρχεις ὅλως οὐ δοκῶ ἔχειν σε τὴν ζωήν μου.
Ἀλλὰ θρηνῶ ὥς τις πτωχὸς γεγονὼς ἐκ πλουσίων,
Καὶ ἐξ ἐνδόξων ἄτιμος, καὶ μὴ ἔχων ἐλπίδα.
Τοῦτο οὖν βλέπων ὁ ἐχθρός, λέγει μοι σὺ οὐ σώζῃ,
Καὶ γὰρ ἰδοὺ ἐκπέπτωκας· ἠστόχησας ἐλπίδων,
Ὅτι οὐκ ἔχεις πρὸς Θεόν, ὡς πάλαι παῤῥησίαν.
Πρὸς ὃν οὐ λόγον φθέγγομαι, οὐκ ἀξιῶ Θεέ μου.
Ἀλλ' ἐκφυσῶ, καὶ ἄφαντος εὐθὺς ἀποτελεῖται.
Οὕτως αἰτοῦμαι Δέσποτα, οὕτω παρακαλῶ σου
Τὴν εὐσπλαγχνίαν δώρησαι, καὶ τότε μοι σωτήρ μου.
Ὅτε ψυχὴ ἐξέλθῃ μου τοῦ σώματος, ἰσχύσαι
Μόνῳ τῷ ἐμφυσήματι ἅπαντας καταισχύναι
Τοὺς κατ' ἐμοῦ τοῦ δούλου σου μέλλοντας ἐπιτρέχειν,
Καὶ διαβῆναι ἀβλαβῆ φρουρούμενον φωτί σου
Τοῦ Πνεύματος, καὶ ἔμπροσθεν στῆναι τοῦ βήματός σου,
Ἔχοντι χάριν σου Χριστέ, συνοῦσάν μοι τὴν θείαν
Σκέπουσαν ἀκαταίσχυντον δεικνύουσάν με ὅλον.
Τίς γὰρ τολμήσειεν ἄρα ἔμπροσθέν σου ὀφθῆναι;
Εἰ μὴ αὐτὴν ἐνδέδυται, εἰ μὴ αὐτὴν ἐντός γε
Κατέχει καὶ φωτίζεται ὑπ' αὐτῆς, πῶς τὴν δόξαν
Τὴν ἄστεκτον θεάσασθαι δυνηθῇ πᾶς τις ὅλως;
Δόξαν Θεοῦ γὰρ ἄνθρωπος, φύσιν Θεότητός τε,
Φύσις ἀνθρώπου ταπεινή, πῶς κατιδεῖν ἰσχύσει;
Ἔστι Θεὸς γὰρ ἄκτιστος, ἡμεῖς κτιστοί τε πάντες.
Ἐκεῖνος πέλει ἄφθαρτος, ἡμεῖς φθαρτοὶ καὶ κόνις.
Ἐκεῖνος Πνεῦμα πέφυκεν, ὑπὲρ ἅπαν δὲ Πνεῦμα,
Ὡς Ποιητὴς Πνευμάτων τε, καὶ Δεσπότης ὑπάρχων.
Ἡμεῖς σάρκες χοϊκαί, καὶ γεώδης οὐσία.
Ἐκεῖνος πάντων ποιητής, ἄναρχος ἄληπτός τε,
Ἡμεῖς σκώληκες ὁμοῦ, καὶ βόρβορος καὶ τέφρα.
Καὶ τίς ἰσχύσει ἐξ ἡμῶν τοῦτόν ποτε ἰδέσθαι
Ἐξ οἰκείας δυνάμεως, ἢ ἐνεργείας ὅλως;
Εἰ μὴ αὐτὸς ἐκπέμψειε Πνεῦμα αὐτοῦ τὸ θεῖον,
Καὶ δι' αὐτοῦ τῷ ἀσθενεῖ τῆς φύσεως παράσχῃ,
Ῥώμην ἰσχὺν καὶ δύναμιν, καὶ ἱκανὸν ποιήσῃ
Τὸν ἄνθρωπον τοῦ κατιδεῖν, δόξαν αὐτοῦ τὴν θείαν;
Ἄλλως γὰρ οὐ θεάσεται, οὔτε ἰδεῖν ἰσχύσει
Ἀνθρώπων τις τὸν Κύριον ἐρχόμενον ἐν δόξῃ.
Καὶ οὕτω χωρισθήσονται ἄδικοι τῶν δικαίων,
Καὶ σκότει καλυφθήσονται ἁμαρτωλοί, καὶ πάντες,
Ὅσοι μὴ ἔξουσι τὸ φῶς ἐν αὐτοῖς ἐπεντεῦθεν.

Οἱ συνημμένοι δὲ αὐτῷ ἐκ τῶν ᾧδε, καὶ τότε
Μυστικῶς συναφθήσονται τῷ Θεῷ, καὶ γνησίως,
Καὶ τῆς αὐτοῦ ὑπάρξουσι μετουσίας ἀχώριστοι.
Οἱ δ' ἀπελθόντες τοῦ φωτὸς αὐτοῦ κεχωρισμένοι,
Πῶς τότε ἑνωθήσονται, ἢ κατὰ ποῖον τρόπον;
Μαθεῖν παρ' ὑμῶν βούλομαι, εἴτε ὑμᾶς διδάξαι.
Θεὸς γέγονεν ἄνθρωπος, ἡνώθη τε ἀνθρώποις,
Μετέσχεν ἀνθρωπότητος, καὶ μετέδωκε πᾶσι
Τοῖς εἰς αὐτὸν πιστεύουσι, καὶ τὴν πίστιν ἐξ ἔργων
Δεικνύουσι Θεότητος αὐτοῦ τῆς μετουσίας.
Τούτους οὖν εἶπε σώζεσθαι μόνους τοὺς μετασχόντας
Ἐκείνου τῆς Θεότητος, καθὼς αὐτὸς μετέσχε
Τῆς ἡμετέρας φύσεως ὁ ποιητὴς τῶν πάντων.
Ὁ Παῦλος ὡς μαρτύρεται, Χριστοῦ τὴν ἐκκλησίαν
Ἓν γενήσεσθαι σῶμά γε Δεσποτικὸν, καὶ θεῖον.
Ἄσπιλον ἄμωμον ὁμοῦ, ῥυτίδος πάσης δίχα,
Οἵ τινες ἂν εἶεν οἱ πιστοὶ, κεφαλὴ ὁ Χριστός δε,
Εἰ τοῦτο τοίνυν ἔσεται, ὥσπερ σαφῶς καὶ ἔστι.
Τίς ἄρα τολμήσει τότε ῥυπαρὸς αὐτοῦ προσψαῦσαι;
Ἢ τίς προσκολληθήσεται ἀνάξιος τυγχάνων;
Εἰ γὰρ καὶ νῦν ἐκβάλλονται τῆς ἐκκλησίας ἔξω,
Καὶ μετασχεῖν κωλύονται ἁμαρτωλοὶ εἰσάπαν,
Μᾶλλον δὲ καὶ τῆς τῶν θείων θέας ἀποστεροῦνται
Οἱ μὴ πέλοντες Ἅγιοι· πῶς οἶμοι τότε ἄρα
Τῷ παναμώμῳ σώματι τοῦ Θεοῦ ἑνωθῶσι,
Καὶ μέλη γένωνται Χριστοῦ, ἐσπιλωμένοι ὄντες;
Οὐκ ἔστι τοῦτο ἀδελφοὶ, οὐ γενήσεται ὅλως.
Οἱ δὲ τοῦ θείου σώματος, ἤγουν τῆς ἐκκλησίας,
Καὶ τοῦ χοροῦ τῶν ἐκλεκτῶν, χωριζόμενοι λέγε,
Ποῦ ἄρα ἀπελεύσονται; εἰς ποίαν βασιλείαν;
Εἰς ποῖον τόπον φράσον μοι, ἐλπίζουσι σκηνῶσαι;
Πάντως γὰρ καὶ παράδεισος, ὁ Ἀβραὰμ τε κόλπος,
Καὶ πᾶς τόπος ἀνέσεως τῶν σωζομένων ἐστίν.
Οἱ δὲ σωζόμενοι εἰσὶν ἅγιοι πάντως πάντες,
Ὡς πᾶσα θεία μαρτυρεῖ γραφὴ, καὶ ἐκδιδάσκει.
Πολλαὶ καὶ γὰρ μοναί εἰσιν, ἀλλ' ἐντὸς τοῦ νυμφῶνος.
Καθάπερ γὰρ εἷς οὐρανὸς, καὶ ἐν αὐτῷ ἀστέρες
Ἀλλήλων διαφέροντες, ἐν τιμῇ τε καὶ δόξῃ.
Οὕτω καὶ εἷς νυμφών ἐστι, καὶ μία βασιλεία.
Ἀλλὰ γὰρ καὶ παράδεισος, καὶ πόλις ἡ Ἁγία,
Καὶ πᾶς τόπος ἀνέσεως, ὁ Θεός ἐστι μόνος.
Ὡς γὰρ οὐκ ἔχει ἄνεσιν ἄνθρωπος ἐν τῷ βίῳ,
Ὁ μὴ μένων ἐν τῷ Θεῷ, καὶ Θεὸς ἐν αὐτῷ δε,
Οὕτω καὶ μετὰ θάνατον ἐκτὸς ἐκείνου μόνου,
Οἶμαι οὐκ ἔσται ἄνεσις, οὐ τόπος ἄνευ λύπης,
Οὐ στεναγμοῦ, οὐ θλίψεως ὅλως ἀπηλλαγμένος.
Σπουδάσωμεν οὖν ἀδελφοὶ, σπουδάσωμεν πρὸ τέλους,
Προσκολληθῆναι τῷ Θεῷ τῷ ποιητῇ τῶν πάντων,
Τῷ κατελθόντι δι' ἡμᾶς ἐπὶ γῆς τοὺς ἀθλίους,
Τῷ κλίναντι τοὺς οὐρανοὺς, καὶ λαθόντι Ἀγγέλους,
Καὶ ἐν γαστρὶ σκηνώσαντι τῆς Ἁγίας Παρθένου,
Καὶ σαρκωθέντι ἐξ αὐτῆς, ἀτρέπτως ἀνεκφράστως,
Καὶ προελθόντι εἰς ἡμῶν ἁπάντων σωτηρίαν.
Ἡ σωτηρία δὲ ἡμῶν αὕτη πάντως ὑπάρχει,
Καθὼς πολλάκις εἴπομεν, καὶ νῦν αὖθις ἐροῦμεν.
Οὐχὶ ἡμεῖς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλὰ τὸ θεῖον στόμα
Ἐπέφανε τὸ μέγα φῶς τοῦ μέλλοντος αἰῶνος.
Ἡ βασιλεία οὐρανοῦ ἐπὶ τῆς γῆς κατῆλθε,
Μᾶλλον δὲ ὁ Παμβασιλεὺς τῶν ἄνω, καὶ τῶν κάτω
Ἐλήλυθεν ἠθέλησεν, ἡμῖν ὁμοιωθῆναι,
Ἵν' ἐξ αὐτοῦ ὡς ἐκ φωτὸς πάντες μεταλαβόντες
Φῶτα δειχθῶμεν δεύτερα, ὅμοιά γε τοῦ πρώτου
Καὶ βασιλείας οὐρανῶν, κοινωνοὶ καὶ τῆς δόξης
Συμμέτοχοι ὑπάρξωμεν ὁμοῦ, καὶ κληρονόμοι
Τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν, ὧν οὐδείς ποτε εἶδεν.
Ταῦτα δ' εἰσὶν ὡς πείθομαι, καὶ πιστεύω καὶ λέγω,
Πατὴρ Υἱὸς καὶ Πνεῦμα, τὸ Ἅγιον, Τριὰς Ἁγία.
Τοῦτο πηγὴ τῶν ἀγαθῶν· τοῦτο ζωὴ τῶν ὄντων.
Τοῦτο τρυφὴ καὶ ἄνεσις, τοῦτο στολὴ καὶ δόξα.
Τοῦτο χαρὰ ἀνέκφραστος, καὶ σωτηρία πάντων
Τῶν μετασχόντων τῆς αὐτοῦ ἐλλάμψεως ἀρρήτου.
Καὶ κοινωνίαν μετ' αὐτοῦ ἐχόντων ἐν αἰσθήσει.
Ἀκούσατε σωτὴρ καὶ γὰρ, διὰ τοῦτο καλεῖται,
Ὅτι πᾶσιν οἷς ἑνωθῇ, σωτηρίαν παρέχει.
Ἡ σωτηρία δὲ ἐστὶ, κακῶν μὲν πάντων λύσις,
Καλῶν δὲ πάντων ἐν αὐτῷ εὕρεσις αἰωνία.
Ἀπὸ θανάτου μὲν ζωὴν, ἀπὸ δὲ σκότους φάος,
Ἀπὸ δουλείας τῶν παθῶν, καὶ πράξεων αἰσχίστων
Ἐλευθερίαν παντελῆ πᾶσι χαριζομένη
Τοῖς ἑνωθεῖσι τῷ Χριστῷ, καὶ σωτῆρι τῶν ὅλων.
Οἳ καὶ τότε πᾶσαν μὲν χαρὰν ἀναφαίρετον κτῶνται.
Πᾶσαν δὲ ἀγαλλίασιν, καὶ πᾶσαν εὐφροσύνην.
Οἱ δὲ κἂν ὅλως πέλοντες τούτου κεχωρισμένοι,
Καὶ μὴ ζητήσαντες αὐτὸν, ἢ τούτῳ ἑνωθέντες,
Μηδὲ δουλείας τῶν παθῶν, καὶ θανάτου ῥυσθέντες,
Κἂν βασιλεῖς κἂν ἄρχοντες, εἰσὶ κἂν μεγιστάνες,
Κἂν τρυφᾶν καὶ εὐφραίνεσθαι, κἂν ἀπόλαυσιν ἔχειν
Οἴονται καὶ νομίζωσιν, ἐν ἀγαθοῖς ὑπάρχειν,
Ἀλλ' οὐδέ ποτε κτήσωνται τοιαύτην εὐφροσύνην,
Οἵαν οἱ δοῦλοι τοῦ Χριστοῦ, οἱ ἐλεύθεροι ἐκ πάντων
Ἀτόπων ἐπιθυμιῶν, ἡδονῶν τε, καὶ δόξης,
Ἔχουσιν ἀνεκλάλητον ἄφραστον οὖσαν πάντη,
Ἣν οὐδείς ποτε γνώσεται, οὐ μάθῃ οὐ κατίδῃ
Τῶν μὴ γνησίως, καὶ θερμῶς τῷ Χριστῷ κολληθέντων,
Ἀνακραθέντων τε αὐτῷ ἐν ἑνώσει ἀρρήτῳ.
Ὧ πρέπει δόξα, καὶ τιμὴ, αἶνος, καὶ ἅπας ὕμνος
Ὑπὸ πάσης κτίσεως, καὶ πνοῆς, εἰς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ Ε'.

Εὐχαριστία ὑπὲρ τῆς ἐξορίας, καὶ τῶν θλίψεων, ὧν ὑπέστη ἐν τῷ κατ' αὐτὸν διωγμῷ.

Εὐχαριστῶ σοι Κύριε, εὐχαριστῶ σοι μόνε
Καρδιογνῶστα Βασιλεῦ, δίκαιε, πανοικτίρμον.
Εὐχαριστῶ σοι ἄναρχε παντοδύναμε λόγε,
Ὁ κατελθὼν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ σαρκωθεὶς Θεός μου,

Καὶ γεγονὼς ὅπερ οὐκ ἦς, ἄνθρωπος ὅμοιός μου,
Δίχα τροπῆς καὶ ῥεύσεως, καὶ πάσης ἁμαρτίας,
Ἵνα παθὼν ὁ ἀπαθὴς ὑπ' ἀνόδμων ἀδίκως,
Ἀπάθεια παράσχῃς μοι τῷ κατακεκριμένῳ,
Ἐν τῷ μιμήσασθαι τὰ σὰ παθήματα Χριστέ μου.
Δικαία οὖν ἡ κρίσις σου, καὶ ἡ πρόσταξις ἅμα,
Ἣν περ προσέταξας ἡμᾶς φυλάσσειν πανοικτίρμον.
Αὕτη δέ ἐστιν ἡ μίμησις τῆς ταπεινώσεώς σου.
Ἵν' ὥσπερ ἔπαθες αὐτὸς ἀναμάρτητος πέλων.
Οὕτως ὑμεῖς ὑποίσωμεν ἁμαρτήσαντες πάντα,
Καὶ πειρασμοὺς καὶ διωγμούς, καὶ μάστιγας καὶ θλί-
ψεις,
Καὶ τελευταῖον θάνατον παρὰ τῶν παρανόμων.
Σὺ δαιμονᾷν γὰρ ἤκουσας, καὶ πλάνος ἐνομίσθης
Ἀθέοις καὶ ἀντίθεος, καὶ παραβάτης νόμου.
Σὺ ὡς κακοῦργος συλληφθείς, καὶ δεθεὶς μόνος ἤχθης,
Πάντων καταλιπόντων σε μαθητῶν τε, καὶ φίλων.
Σὺ καὶ παρέστης τῷ κριτῇ ὡς κατάδικος λόγε,
Καὶ κρίσιν, ἣν ἐξήνεγκε κατὰ σοῦ κατεδέξω.
Σὺ καὶ λαλήσας ῥάπισμα παρὰ δούλου ὑπέστης,
Καὶ σιωπήσας θάνατον εὐθὺς κατεδικάσθης
Οἱ λόγοι σου γὰρ μάχαιρα τοῖς ἀνόμοις ὑπῆρχον
Ἡ σιωπὴ δὲ βασιλεῦ, καταδίκης αἰτία.
Διὸ μὴ φέροντες ὁρᾷν σὲ τὸν δίκαιον μόνον
Οἱ ἄδικοι θανάτῳ σε παρέδωκαν αἰσχίστῳ.
Ὅθεν ἐτύφθης κεφαλήν, καὶ ἀκάνθαις ἐστέφθης,
Χλαῖνάν τε κοκκίνην ἐνεδύσω, καὶ ἐνεπαίχθης ὑπὸ ἀνό-
μων,
Χαῖρε ἀκούσας παικτικῶς βασιλεῦ ὑπ' ἑβραίων.
Σὺ τὸν σταυρὸν ἐβάστασας σῶτερ ἐπὶ τῶν ὤμων,
Καὶ προσεπάγης ἐν αὐτῷ ἀνυψωθεὶς Θεέ μου.
Χεῖρας ἡλώθης, πόδας τε, καὶ ὄξος ἐποτίσθης,
Καὶ τὴν πλευρὰν ἐνύγης σου τῇ λόγχῃ πανοικτίρμον.
Ταῦτα ἡ γῆ μὴ φέρουσα ἐκλονεῖτο τῷ φόβῳ,
Καὶ τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ ἀπεδίδου ἐν τάχει.
Ὁ ἥλιος εἰς αἷμά δε μετεστράφη ὁρῶν σε,
Καὶ ἡ σελήνη ζόφωσιν ἐνεδύσατο τότε,
Καὶ τὸ καταπέτασμα ναοῦ τοῦ τότε διεσχίσθη
Ἀπὸ τῶν ἄνω γεγονὸς δύω ἕως τῶν κάτω,
Καὶ οὐδὲν οἱ παράνομοι τούτων συνῆκαν ὅλως,
Ἀλλὰ καὶ τάφῳ κείμενον φυλακὰς ἐφιστᾶσι,
Καὶ τὸν λίθον σφραγίζουσι σε κατασχεῖν δοκοῦντες.
Σὺ οὖν ἀνέστης Δέσποτα ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ,
Καὶ τὰς σφραγῖδας ἔλιπες σῶας τοῖς παραβάταις,
Ἀγγέλων παρουσία δὲ ἐκύλισε τὸν λίθον,
Καὶ τοὺς ἐκεῖ φυλάσσοντας κατέπληξε τῷ φόβῳ,
Καὶ οὐκ ἠθέλησαν ποσῶς τοῦ συνιέναι ὅλως.
Ἀλλ' ἔμειναν τυφλώττοντες τὸν νοῦν, καὶ τὴν καρδίαν,
Πεπωρωμένην τὴν αὐτῶν ἔχοντες μέχρι τέλους.
Τί οὖν ὑπάρχει μέγα μοι, εἰ ταῦτα κἀγὼ πάθω ;
Ἅπερ αὐτὸς σὺ πέπονθας ἀναμάρτητος πέλων,
Ὑπὲρ τοῦ κόσμου Δέσποτα, ἵνα τὸν κόσμον σώσῃς,
Ὁ ἁμαρτήσας πάμπολλα ἐκ νέας ἡλικίας,
Καὶ παροργίσας σε Χριστὲ ἐν ἔργοις τε, καὶ λόγοις ;
Μέγα μοι ὄντως, μᾶλλον δὲ καὶ ὑπὲρ πᾶσαν δόξαν.
Ὅτι με μέτοχον ποιεῖ δόξης σου τῆς ἀρρήτου
Ἡ κοινωνία τῶν παθῶν, ἡ μίμησις τῶν ἔργων,
Καὶ πρόξενος θεότητος ἡ ταπείνωσις πέλει
Ἡ σὴ τῆς μετὰ γνώσεως ταύτην μετερχομένοις.
Εὐχαριστῶ σοι Δέσποτα πάσχων μᾶλλον ἀδίκως.
Εἶδε δικαίως ἔστω μοι, εἰς ἔκτισιν πταισμάτων,
Εἰς κάθαρσιν ἀμέτρων μου Χριστὲ πλημμελημάτων,
Καὶ μὴ ἐάσῃς με ποτὲ πόνους ἐπενεχθῆναι
Ὑπὲρ δύναμιν Δέσποτα, ἢ πειρασμούς, ἢ θλίψεις.
Ἀλλὰ ἀεί μοι χάρισαι τὴν ἔκβασιν Θεέ μου,
Καὶ τὴν ἰσχὺν τοῦ δύνασθαι ἐπενεγκεῖν τὰς λύπας.
Τὸ γὰρ ὑπάρχεις τῶν καλῶν ὁ παροχεὺς ἀρχῆθεν
Τοῖς ἐκ ψυχῆς προσπίπτουσι τῷ σῷ κράτει ἀξίως.
Τῆς πίστεως, τῶν ἔργων τε, καὶ τῶν χρηστῶν ἐλπίδων
Παρέχων τὰ χαρίσματα τὰς δωρεάς τε πάσας
Τοῦ θείου καὶ προσκυνητοῦ Πνεύματός σου οἰκτίρμον,
Νῦν καὶ ἀεί, καὶ πάντοτε εἰς αἰῶνας αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΣΤ'.

Ὅτι πάντες οἱ Ἅγιοι ἐλλαμπόμενοι αὐγάζονται, καὶ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ καθορῶσιν, ὡς ἐφικτὸν ἀνθρωπίνῃ φύσει Θεὸν ὁρᾷν.

Βλέψον ἄνωθεν Θεέ μου, καὶ εὐδόκησον φανῆναι,
Καὶ πτωχῷ προσομιλῆσαι, ἀποκάλυψον τὸ φῶς σου,
Διανοίξας οὐρανούς μοι ἄνοιξον τὸν μου μᾶλλον.
Εἴσελθε καὶ νῦν ἐντός μου, λάλησον καθάπερ πάλαι
Διὰ ῥυπαρᾶς μου γλώσσης, περὶ ὧν τινες λαλοῦσιν,
Ὅτι νῦν οὐδεὶς ὑπάρχει, ὃς γνωστῶς Θεὸν κατεῖδεν,
Οὐδὲ γέγονε πρὸ τούτου παρεκτὸς τῶν Ἀποστόλων.
Ἀλλ' οὐδὲ αὐτοὺς ἐκείνους λέγουσι τρανῶς ἰδέσθαι
Τὸν Θεόν σου καὶ Πατέρα, ἀλλὰ ἄγνωστον τοῖς πᾶσιν,
Ἀθεώρητον ὡσαύτως δογματίζουσιν ὑπάρχειν.
Προβαλλόμενοι τὸ ῥῆμα τοῦ ὑπερηγαπημένου
Μαθητοῦ σου Ἰωάννου, λέγοντος Θεὸν οὐδέπω
Ἑωράκει τὶς ἀνθρώπων· ναὶ Χριστέ μου λέξον τάχος,
Ἵνα μὴ τοῖς ἀσυνέτοις ἔγωγε δοκήσω λῆρος.
Γράφε εἶπεν ἅπερ λέγω, γράφε καὶ μὴ κατοκνήσῃς.
Ὁ Θεὸς ἐγὼ πρὸ πάντων ἡμερῶν, ὡρῶν καὶ χρόνων,
Ἀλλὰ καὶ αἰώνων πάντων, καὶ τῶν ὁρωμένων πάντων,
Νοουμένων τε κτισμάτων, ἤμην ὑπὲρ νοῦν, καὶ λόγον,
Ὑπὲρ ἔννοιάν τε πᾶσαν μόνος μετὰ μόνου μόνως,
Καὶ οὐδὲν τῶν ὁρωμένων, ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἀοράτων
Ἦν πρὸ τοῦ γενέσθαι ὄντως· μόνος ἄκτιστος ἐγώγε,
Σὺν Πατρὶ καὶ Πνεύματί μου· μόνος ἄναρχος ὑπάρχω
Ἐξ ἀνάρχου τοῦ Πατρός μου· Ἀγγέλων δὲ οὐδεὶς οὐ-
δέπω,
Ἀλλ' οὐδὲ τῶν Ἀρχαγγέλων, οὐ τῶν ἄλλων τε ταγμά-
των
Εἶδέ μου ποτε τὴν φύσιν, οὐδ' αὐτὸν ἐμὲ τὸν κτίστην
Ὅλον, οἷός π ε τυγχάνω· μόνην δὲ ἀκτῖνα δόξης

Καὶ ἀπόρροιαν φωτός μου, καθορῶσι καὶ θεοῦνται,
Ὡς γὰρ ἔσοπτρον ἡλίου τὰς ἀκτῖνας δεδεγμένον,
Ἢ κρυστάλλινος ὡς λίθος ἐλλαμφθεὶς ἐν μεσημβρίᾳ,
Οὕτω δέχονται ἀκτῖνας τῆς Θεότητός μου πᾶσαι,
Ὅλον δέ με κατιδέσθαι οὔπω τις κατηξιώθη,
Οὐκ Ἀγγέλων, οὐκ ἀνθρώπων, οὐ δυνάμεων Ἁγίων.
Ἔξω γὰρ εἰμὶ τῶν πάντων, καὶ ἀόρατος τοῖς πᾶσιν.
Οὐ φθονῶ δὲ τούτοις πάντως, ὅπως μή με καθορῶσιν,
Οὐδ' ὡς ἀκαλλὴς ὑπάρχων, κρύπτομαι τοῦ μὴ φανῆναι.
Ἀλλὰ ἄξιος οὐδείς μου τῆς Θεότητος εὑρέθη,
Οὐδὲ γέγονε τοῦ κτίστου ἰσοδύναμον τὸ κτίσμα.
Τοῦτο γὰρ οὐδὲ συμφέρει, μικρὰν δ' ὁρῶντες ἀπαυγὴν
Ὄντως εἶναί με μυοῦνται, καὶ γινώσκουσι Θεόν με
Τὸν αὐτοὺς παραγαγόντα,καὶ ἐκπλήξει με καὶ φόβῳ
Ἀνυμνοῦντες λειτουργοῦσιν, οὐκ ἐνδέχεται Θεὸν γὰρ
Ἄλλον φύσιν παραχθῆναι ἰσοδύναμον τοῦ κτίστου,
Οὐδ' ὁμοφυῆ ἐκείνου, οὐδὲ δυνατὸν γὰρ ὅλως
Ὁμοούσιον τοῦ κτίστου τὸ κτιζόμενον γενέσθαι.
Τῷ ἀκτίστῳ τὸ κτιστὸν γάρ, πῶς ποτε ἐξισωθείη;
Τοῦ ἀεὶ ὡσαύτως ὄντος, καὶ ἀνάρχου, καὶ ἀκτίστου
Τὰ κτιζόμενα ἐλάττω, καὶ γὰρ εἶναι μαρτυρήσεις.
Καὶ τοσοῦτον διαφέρει, ὅσον ἅμαξα, καὶ πρίων
Τοῦ αὐτὰ τεκτηναμένου· πῶς οὖν ἅμαξα τὸν ταύτην
Τεκτηνάμενον ἐκμάθοι; πῶς δὲ πρίων τὸν κινοῦντα
Ἐπιγνώσεται εἰπέ μοι; εἰ μὴ τούτοις δώσει γνῶσιν.
Εἰ μὴ ὅρασιν ἐνθείη, ὁ αὐτὰ κατασκευάσας;
Ὁ ἀδύνατον ὑπάρχει τοῦτο πᾶσι τοῖς κτισθεῖσιν,
Οὐδεὶς ἀνθρώπων ὅλως οὖν, οὐδεὶς καὶ τῶν Ἀγγέλων,
Τοῦ διδόναι Πνεῦμα ἄλλοις ἔλαβε τὴν ἐξουσίαν,
Ἢ ζωὴν αὐτοῖς παρέχειν· ὁ δὲ Κύριος τῶν πάντων,
Ἔχων ἐξουσίαν μόνος, μόνος ἔχων δυναστείαν,
Ὡς πηγὴ ζωῆς ὑπάρχων ἔμψυχα παράγει ζῶα
Οἷα πάντως καὶ θελήσει, καὶ χαρίζεται ἑκάστῳ
Ὡς τεχνίτης, ὡς Δεσπότης, ὅσα βούλεται, καὶ θέλει,
Ὦ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος νῦν, καὶ εἰς αἰῶνας, Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ Ζ'.

Ὅτι ἡ τοῦ Παναγίου Πνεύματος ἕνωσις πρὸς τὰς κεκαθαρμένας ψυχὰς ἐν αἰσθήσει τρανῇ, ἤγουν ἐν ἐπιγνώσει γίνεται, καὶ ἐν αἷς ἂν γένηται φωτοειδεῖς ὁμοίας ἑαυτοῦ, καὶ φῶς αὐτὰς ἀπεργάζεται.

Διΐσταται τῶν ὁρατῶν, ὁ ἀόρατος πάντως,
Καὶ τῶν κτισμάτων, ὁ αὐτὰ πρῴην κατασκευάσας.
Καὶ τῶν φθαρτῶν ὁ ἄφθαρτος, τὸ σκότος τοῦ φωτός τε,
Καὶ μίξις τούτων γέγονεν, ὅτε Θεὸς κατῆλθε,
Τὰ διεστῶτα τότε γάρ, ἥνωσεν ὁ σωτήρ μου,
Ἀλλ' οἱ τυφλοὶ τὴν ἕνωσιν οὐκ εἶδον, οἱ νεκροίδε
Λέγουσι ταύτης αἴσθησιν μηδ' ὅλως ἐσχηκέναι,
Καὶ ζῆν, καὶ βλέπειν οἴονται, ὢ μανίας ἐσχάτης,
Καὶ ἀπιστοῦντες λέγουσιν, οὐδεὶς τῇ πείρᾳ τοῦτο,
Ἔγνωκεν, ἢ ἔπαθεν, οὐκ εἶδεν ἐν αἰσθήσει,
Ἀλλ' ἀκοῇ καὶ διδαχῇ λόγων γίνεται μόνων,
Ἀλλ' ὦ Χριστέ μου δίδαξον εἰπεῖν μέ τι πρὸς ταῦτα
Καὶ τῆς ἀγνοίας τῆς πολλῆς, καὶ ἀπιστίας τούτους
Ἐκσπάσαι, καὶ χαρίσασθαι ἰδεῖν σε φῶς τοῦ κόσμου.
Ἀκούσατε, καὶ σύνετε πατέρες θείους λόγους,
Καὶ γνώσεσθε τὴν ἕνωσιν ἐν γνώσει γινομένην,
Καὶ ἐν αἰσθήσει ἐκ παντός, καὶ πείρᾳ, καὶ ὁράσει.
Θεός ἐστιν ἀόρατος, ὁρατοὶ δ' ἡμεῖς πάντως.
Εἰ οὖν αὐτὸς τοῖς αἰσθητοῖς θελήματι ἑνοῦται,
Ἕνωσις ἄρα γίνεται ἀμφοτέρων ἐν γνώσει,
Εἰ δὲ ἀγνώστως εἴποιας τοῦτο καὶ ἀναισθήτως,
Πάντως νεκρῶν ἡ ἕνωσις, καὶ οὐ ζωῆς πρὸς ζῶντας.
Κτισμάτων κτίστης ὁ Θεός, κτιστοὶ δ' ἡμεῖς ὡσαύτως.
Εἰ οὖν τῷ κτίσματι Θεὸς ὁ κτίσας συγκατέλθῃ,
Καὶ ἑνωθῇ καὶ γένηται ὡς ὁ κτίστης τὸ κτίσμα
Αἴσθησιν ὄντως λάβοιεν ἀληθοῦς θεωρίας,
Ὅτι τῷ κτίστῃ τὸ κτιστὸν ἀπορρήτως ἡνώθη.
Εἰδὲ μὴ τοῦτο δώσωμεν, ἀπόλωλεν ἡ πίστις,
Καὶ ἡ ἐλπὶς ἠφάνισται τῶν μελλόντων εἰσάπαν.
Ἀνάστασις οὐκ ἔσεται, οὐδ' ἡ καθόλου κρίσις,
Ἐπειδὴ καὶ τὰ κτίσματα, ὡς λέγεις ἀναισθήτως
Τῷ ποιητῇ ἑνούμεθα, μηδὲν γνωστῶς νοοῦντες,
Καὶ κινδυνεύει γε Θεὸς κατὰ σέ, ὡς οὐκ ἔστι
Ζωή, οὐδὲ ζωὴν ἡμῖν ἑνούμενος παρέχει.
Πάλιν ὁ κτίστης ἄφθαρτος, τὰ κτίσματα φθαρτάδε·
Καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτήσαντες οὐχὶ τὸ σῶμα μόνον,
Ἀλλὰ καὶ τὰς ψυχὰς αὐτὰς εἰς φθορὰν παρεισῆξαν,
Καὶ σώματι καὶ ψυχῇ κατὰ τὸν λόγον τοῦτον,
Φθαρτοὶ ἐσμὲν ὡς τῇ φθορᾷ τοῦ νοητοῦ θανάτου
Κρατηθέντες ὁμοῦ πάντες, καὶ τῇ τῆς ἁμαρτίας.
Εἰ οὖν ὁ φύσει ἄφθαρτος ἑνωθῇ τῷ φθαρτῷ μοι,
Ὄντως ἐν τούτων ἔσεται, ὧν περ λέγειν σοι μέλλω.
Ἢ γὰρ ἐμὲ μεταβαλεῖ, καὶ ἄφθαρτον ποιήσει,
Ἢ πρὸς φθορὰν μεταβληθῇ ὁ ἄφθαρτος καὶ οὕτως
Ἴσως ἐγὼ οὐ γνώσομαι ἐκείνου πεπονθότος,
Καὶ γεγονότος ὡς ἐγώ, ἐγὼ δ' εἰ γένωμαί γε
Ἄφθαρτος ὅλος ἐκ φθαρτοῦ κολληθεὶς τῷ ἀφθάρτῳ,
Πῶς ἂν οὐκ αἰσθανθήσωμαι; πῶς ἂν αὐτῇ τῇ πείρᾳ
Οὐκ ἴδω, ὃ γενήσομαι, γεγονὼς ὃ οὐκ ἤμην;
Τὸ γὰρ εἰπεῖν ὅτι Θεὸς ἑνούμενος ἀνθρώποις,
Οὐ μεταδίδωσιν αὐτοῖς τῆς θείας ἀφθαρσίας,
Ἀλλὰ ἐκείνων τῇ φθορᾷ συγκατασπᾶται μᾶλλον.
Τοῦ ἀνωλέθρου ὄλεθρον ὁ λέγων δογματίζει,
Καὶ βλασφημεῖ, καὶ τῆς ζωῆς αὐτὸς ὅλως ἐκπίπτει.
Εἰδὲ τοῦτο ἀδύνατον, δέξαι μᾶλλον τὸ ἄλλο,
Καὶ ἀφθαρσίας μετασχεῖν σπούδασον πρὸ τοῦ τέλους.
Τὸ φῶς ὑπάρχει ὁ Θεός, οἱ ἐν σκότει ἡμεῖς δε,
Ἢ ἀληθέστερον εἰπεῖν, ἡμεῖς αὐτοὶ τὸ σκότος·
Οὐδὲ γὰρ λάμψει ἀλλαχοῦ ὁ Θεὸς μὴ πλανᾶσθε,
Εἰ μὴ ἐν μόναις ταῖς ψυχαῖς, αἷς ἑνωθῇ πρὸ τέλους.
Τοῖς δ' ἄλλοις, εἰ καὶ λάμψειεν, οἱ κήρυκες ὡς εἶπον,
Ὡς πῦρ αὐτοῖς φανήσεται ἀπρόσιτον εἰσάπαν,
Τὸ ἔργον δοκιμάσει τε ὁποῖον τοῦ ἑκάστου

Καὶ πάλιν χωρισθήσεται τούτων ὡς ἀναξίων.
Ἐκεῖνοι δ' ἀπολήψονται κόλασιν ἐπαξίαν.
Ὅμως ἐνταῦθα καὶ ἐκεῖ, φῶς ψυχῶν αὐτὸς μόνος,
Ἡμεῖς δὲ σκότος τὰς ψυχὰς, ἔχοντες ἀφωτίστους.
Εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ τῶν ψυχῶν ἑνωθῇ τῇ ψυχῇ μου,
Ἢ ἐκεῖνο σβεσθήσεται, καὶ γενήσεται σκότος,
Ἢ ἡ ψυχή μου, ὡς τὸ φῶς ἔσεται φωτισθεῖσα,
Τὸ φῶς γὰρ ὅταν ἀναφθῇ, φεύγει εὐθὺς τὸ σκότος,
Καί τοι ἐστὶ τοῦ αἰσθητοῦ φωτὸς ἐκεῖνο ἔργον.
Εἰδὲ τὸ φῶς τὸ παραχθὲν ἐνεργεῖ σοι τοιαῦτα,
Καὶ ὀφθαλμοὺς φωτίζει σου, καὶ ψυχὴν κατευφραίνει,
Καὶ ἃ τὸ πρὶν οὐκ ἔβλεπες χαρίζεται ὁρᾶν σοι,
Τί οὐ ποιήσει ἐν ψυχῇ λάμψας ὁ τούτου κτίστης;
Ὁ γεννηθήτω φῶς εἰπὼν, καὶ εὐθὺς παρεισήχθη;
Τὶ δοκεῖ οὖν σοι, εἰ λάμψει νοερῶς ἐν σῇ καρδίᾳ
Ἢ ἐν νοΐ, ὡς ἀστραπὴ, ἢ ὡς ἥλιος μέγας,
Ἐμποιῆσαι δυνήσεται ψυχῇ τῇ ἐλλαμφθείσῃ;
Οὐχὶ φωτίσει ταύτην γε, καὶ γνωρίσαι παρέξει
Ἐν ἐπιγνώσει ἀκριβεῖ αὐτὸν, ὅς τις ὑπάρχει;
Ναὶ ὄντως οὕτω γίνεται, οὕτως ἐπιτελεῖται,
Οὕτως ἀποκαλύπτεται τοῦ Πνεύματος ἡ χάρις,
Καὶ δι' αὐτοῦ, καὶ ἐν αὐτῷ ὁ Υἱὸς σὺν Πατρί τε,
Καὶ τούτους βλέπει ὡς ἐστὶ δυνατὸν κατιδέσθαι.
Καὶ τότε τὰ περὶ αὐτῶν ἐξ αὐτῶν ἀπορρήτως,
Διδάσκεται, καὶ φθέγγεται, καὶ πᾶσιν ἄλλοις γράφει,
Καὶ δόγματα θεοπρεπῆ ἐκτίθεται ὡς πάντες
Οἱ προλαβόντες Ἅγιοι διδάσκουσι πατέρες.
Οὕτω γὰρ ἐδογμάτισαν τὸ σύμβολον τὸ θεῖον.
Τοιοῦτοί τε γενόμενοι, ὡς εἴπομεν κἀκεῖνοι
Μετὰ Θεοῦ τὰ τοῦ Θεοῦ ἐφθέγξαντο, καὶ εἶπον.
Τίς γὰρ ἐθεολόγησε τριαδικὴν μονάδα;
Ἢ τίς αἱρέσεις ἔτρεψε μὴ γεγονὼς τοιοῦτος;
Ἢ τίς ἐκλήθη Ἅγιος μὴ μετασχὼν Ἁγίου
Πνεύματος; οὐδεὶς πώποτε· ὡς καὶ τὸ φῶς ἐν αἰσθήσει
Τὸ νοητὸν προσγίνεσθαι πέφυκεν· οἷς προσέσται.
Οἱ δ' ἀναισθήτως λέγοντες τούτου μεταλαμβάνειν,
Αὐτοὶ τῷόντι ἑαυτοὺς καλοῦσιν ἀναισθήτους.
Ἡμεῖς δὲ καὶ νεκροὺς ὄντας ζωῆς ἐστερημένους,
Εἰ καὶ δοκοῦσιν ὅτι ζῆν· ὢ πλάνης· ὢ μανίας.
Ἀλλ' ὦ φῶς λάμψον εἰς αὐτοὺς, λάμψον ὅπως ἰδόντες
Πεισθῶσιν ὄντως ὅτι φῶς, σὺ ἀληθῶς ὑπάρχεις.
Καὶ οἷς ἑνοῦσαι, ὥσπερ φῶς, ὁμοίους σοι ἐργάζῃ.
Λάμπω καθὼς καὶ πάντοτε, τῶν πιστῶν πρὸ προσώπου,
Ἀλλὰ ἰδεῖν οὐ βούλονται, καμμύουσι δὲ μᾶλλον,
Καὶ ἀναβλέψαι πρὸς ἐμὲ οὐ θέλουσιν, ὦ τέκνον.
Πρὸς δὲ καὶ ἀποστρέφονται, τὰς ὄψεις ἀλλαχόθεν,
Κἀγὼ συμπεριστρέφομαι τούτων ἔμπροσθεν στήκων,
Κἀκεῖνοι πάλιν ἀλλαχοῦ ἐκπέμπουσι τὸ ὄμμα,
Καὶ ὅλως τοῦ προσώπου μου τὸ φῶς οὐ καθορῶσι.
Τούτων οἱ μὲν καλύπτονται καλύμμασι τὰς ὄψεις,
Οἱ δὲ καὶ ἔξω φεύγουσι μισήσαντές με πάντως.
Τί οὖν τούτους ποιήσαιμι ἐξαπορῶ εἰσάπαν;
Τὸ ἀβουλήτως γὰρ αὐτοὺς, καὶ βίᾳ τάχα σῶσαι,
Καὶ τοῦτο θλίψις δόξειε μὴ θέλοντας σωθῆναι.
Τὸ γὰρ καλὸν θελήματι, ἔσται καλὸν τῷόντι.
Τὸ δ' ἀβουλήτως ἀγαθὸν, οὐκ ἀγαθὸν ὑπάρξει.
Καὶ διὰ τοῦτο θέλοντας, καὶ ὁρῶ, καὶ ὁρῶμαι.
Καὶ βασιλείας τῆς ἐμῆς ποιῶ συγκληρονόμους.
Τοὺς δὲ μὴ θέλοντας ἐῶ θέλοντας ἐν τῷ κόσμῳ,
Καὶ γίνονται κριταὶ αὐτοὶ ἑαυτῶν πρὸ τῆς δίκης,
Ὅτι ἐμοῦ ἐκλάμποντος φωτὸς τοῦ ἀπροσίτου,
Αὐτοὶ τὸ σκότος ἑαυτοῖς προεξένησαν μόνοι,
Φῶς ἰδεῖν μὴ θέλοντες καὶ μείναντες ἐν σκότει.

ΛΟΓΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ Η'.

Ἀλφάβητος κατὰ στοιχεῖον διπλοῦς, προτρέπων καὶ ὁδηγῶν εἰς τελειότητα βίου ἀναδραμεῖν τὸν ἄρτι ἀπὸ τοῦ κόσμου ἀναχωρήσαντα.

Ἀρχὴν ποιήσας Χριστὸν, καὶ θερμὴν πίστιν,
οὕτως ἀναχώρησον ἀπὸ τοῦ κόσμου.
Βάδιζε φεύγων συγγενεῖς τε καὶ φίλους,
τοῦτο γὰρ ὠφέλιμον τοῖς ἀρχαρίοις.
Γυμνὸς πρόσελθε τῶν ὑλῶν τῷ ἀΰλῳ,
οὐδὲν γὰρ μεῖζον εὑρήσεις εἰς συμμαχίαν.
Δειλίαν πᾶσαν ἀπὸ σοῦ ἀπορρίψας,
πρὸς δυνατὸν γὰρ προσέφυγες Δεσπότην.
Ἐλπίδα μᾶλλον προσλαβὼν ἀδιστάκτως,
Καὶ γὰρ κήδεται καὶ τῶν μικρῶν στρουθίων·
Ζυγὸν βάστασον τὸν ἐλαφρὸν Κυρίου,
πολλὴ γὰρ ἡ ἀντίδοσις τῶν μελλόντων
Ἡμᾶς βροτοὺς ἅπαντας σώζοντα δῶρον,
καὶ γὰρ ἠγοράσθημεν αἵματι θείῳ.
Θεοὺς δεικνῦντα δυνάμει τοῦ καλοῦντος,
τοῦτο γὰρ ἡ σάρκωσις ἡ τοῦ Δεσπότου.
Ἴν' ἔργῳ γνῷς τῶν ἔργων τὰς ἐκβάσεις.
τὸ πάντων θαυμαστότατον τῶν ὁρωμένων·
Καλόν σοι κέρδος ἐκκοπὴ θελημάτων,
μάρτυρα δεικνύει σε τῇ συνειδήσει.
Λόγους Πατρός σου, καὶ προστάγματα πράττε,
ὁδηγοῦσι γὰρ τὴν ὁδὸν ἀπροσκόπως.
Μέχρι θανάτου, ὕψος γὰρ τοῦτο μέγα.
Θεὸς φαίνεται διὰ σὲ τοῦτο πράξας.
Νόμιζε εἶναι εὐτελέστερος πάντων,
τοῦτο πρῶτόν σε ποιεῖ τῆς βασιλείας.
Ξένος τε, πτωχότερος, ταπεινότερος ἄλλων,
μεγάλα ταῦτα, ἐὰν καὶ κατορθώσῃς.
Ὅλος ὑπάρξεις μιμητὴς τοῦ Δεσπότου,
τί δὲ ὑπάρχει ἀγαθότερον τούτου;
Πάντα κατορθοῖ τὸ πενθεῖν καθ' ἑκάστην,
γλυκὺ γὰρ τοῦτο ὑπὲρ βρῶσιν, καὶ πόσιν.
Ῥεόντων, καὶ ἑστώτων διδάσκον γνῶσιν,
ἀφιστᾷ γὰρ πρότερον παντὸς τοῦ κόσμου.
Σιωπὴν ἄσκει τὴν φυλάττουσαν ταῦτα,
ῥίζας κόπτει γὰρ ἀνωφελεῖς παντοίας.

Τὴν μνήμην ἔχε πάντοτε τοῦ θανάτου,
  αὕτη γὰρ πρόξενος ταπεινώσεως πέλει.
Ὑφ' ὧν καθαρθεὶς. καὶ αὐγαθεὶς καρδίᾳ,
  ὢ τοῦ θαύματος τοῦ ζητουμένου πᾶσιν.
Φῶς ἀξιωθῇς ἰδεῖν καλῶς τὸ θεῖον,
  βέλος γάρ ἐστιν ἄϋλον ἐξ ἀΰλου.
Χριστὸς δέ ἐστιν ἡ τελεία ἀγάπη,
  ὁ ἔχων αὐτὸν, θέσει Θεὸς ὑπάρχει.
Ψυχὰς φωτίζων τὰς αὐτὸν ἐκζητούσας.
  αὗται μόναι ζήσονται· μηδεὶς πλανάσθω.
Ὢ Θεοποιὸς ἀγάπη Θεὸς οὖσα,
  ἔκπληξις τοῦτο, καὶ δυσεύρετον πρᾶγμα.

ΛΟΓΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ Θ'.

Διδασκαλία εἰς μοναχοὺς ἄρτι ἀποταξαμένους κόσμῳ, καὶ τοῖς ἐν κόσμῳ· καὶ περὶ τοῦ ὁποίαν τις ὀφείλει πίστιν ἔχειν πρὸς τὸν ἴδιον Πατέρα.

Ἄφες κόσμον ἅπαντα, καὶ τοὺς ἐν κόσμῳ.
Μόνον προσλαβοῦ τὸ μακάριον πένθος.
Θρήνησον μόνον τὰ κακῶς σοι πραχθέντα,
Ὅτι ταῦτά σε τοῦ ποιητοῦ τῶν ὅλων
Ἀπεστέρησαν Χριστοῦ, καὶ τῶν Ἁγίων.
Μηδενὸς ἄλλου φροντίσῃς ἐκτὸς τούτου.
Ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμά σου ὡς ξένον ἔχε.
Καὶ κάτω βλέπε ὡς κατακεκριμένος,
Καὶ τὴν ἐπὶ θάνατον ὁδὸν βαδίζων,
Στέναζε ἀεὶ ἐκ βάθους τῆς καρδίας.
Καὶ τὸ πρόσωπον μόνοις δάκρυσι πλύνε,
Τοὺς δὲ πόδας τοὺς εἰς κακὰ δραμόντας,
Μὴ θελήσῃς ὕδατι νίψαι μηδόλως.
Ναὶ δὴ καὶ τὰς χεῖράς σου συνεσταλμένας ἔχε,
Ταύτας ἀναιδῶς πρὸς Θεὸν μὴ ἐκτείνῃς,
Ἃς πολλάκις ἥπλωσας εἰς ἁμαρτίαν.
Κράτει προπετοῦς, ὅση δύναμις γλώσσης,
Εὐχερὴς καὶ γὰρ αὕτη πρὸς ἁμαρτίαν.
Ἐπεὶ δι' αὐτῆς μόνης, καὶ τῶν μεγάλων
Πολλοὶ ἀπεσφάλησαν ὁδοῦ εὐθείας,
Καὶ ἀπώλεσαν οὐρανῶν βασιλείαν.
Ταύτης δὲ πρῶτον φράξον τὰς ἀκοάς σου
Ἀκούειν μηδὲν τῶν αἰσχρῶν, καὶ ματαίων,
Καὶ τότε ἴσως κυριεύσεις καὶ ταύτης.
Ἄκουε μόνας Πατρός σου νουθεσίας.
Ποιοῦ ταπεινὰς πρὸς αὐτὸν ἀποκρίσεις,
Καὶ ὡς τῷ Θεῷ λέγε τοὺς λογισμούς σου,
Μέχρι προσβολῆς, καὶ μηδὲν ἀποκρύψῃς.
Μηδέν τι πράξῃς ἄνευ γνώμης τῆς τούτου,
Μήτε κοιμηθῇς, μήτε φάγῃς, ἢ πίῃς.
Καὶ ὅτε ταῦτα φυλάξῃς ἐπὶ χρόνοις,
Μηδὲν δοκήσῃς μέγα κατορθωκέναι,
Καὶ γὰρ ἔσπειρας ἐν ἱδρῶτι, καὶ κόπῳ.
Οὔπω δὲ καρπὸν τῶν σῶν πόνων ἐδρέψω.
Μὴ οὖν πλανηθῇς, ἡ δόξῃς εὑρηκέναι,
Πρὶν ἢ ὀφθαλμοὺς ψυχικοὺς ἐπικτήσῃ,
Καὶ σῆς καρδίας καθαρθῶσι τὰ ὦτα,
Τοῖς δάκρυσί σου ἐκπλυθέντα τοῦ ῥύπου,
Καὶ πνευματικῶς βλέπειν τε, καὶ ἀκούειν,
Καὶ τὸ οὕτω βλέπειν δε, θαῦμα θαυμάτων.
Οὐδὲν σαρκικὸν ἐννοεῖ ποτὲ ὁ τοιοῦτος.
Πατεῖ δὲ τὴν γῆν, ὡς εἰς ἀέρα βαίνων,
Πάντα τε ὁρᾷ μέχρι καὶ τῶν ἀβύσσων,
Καὶ κατανοεῖ τὰ ποιήματα πάντα.
Γνωρίζει Θεόν· ἐκπλήττεται τῷ φόβῳ,
Καὶ ὡς ποιητὴν προσκυνεῖ καὶ δοξάζει.
Μέγα τὸ γνωρίσαι δὲ τὴν δεσποτείαν,
Κἂν πάντες νομίζουσι τοῦτο εἰδέναι.
Ἀπατῶνται δὲ πλεῖστοι· μὴ ἀμφιβάλῃς
Τοῦτο ἴσασιν οἱ φωτισθέντες μόνοι,
Οἱ δ' ἄλλοι πάντες, ὢ τῆς δεινῆς ἀγνοίας,
Σκοτεινότεροί εἰσι, καὶ τῶν δαιμόνων.
Ἀλλ' ὦ Κύριε καὶ Κτίστα τῶν ἁπάντων, (Εὐχή).
Ὃς ἐποίησας ζῶον θνητὸν ἐκ γῆς με,
Καὶ ἐτίμησας χάριτι ἀθανάτῳ,
Καὶ ζῆν δέδωκας, καὶ λαλεῖν, καὶ κινεῖσθαι,
Καὶ δοξάζειν σε τὸν Δεσπότην τῶν ὅλων.
Αὐτὸς Δέσποτα δός μοι τῷ ταλαιπώρῳ,
Καὶ προσπίπτειν σοι, καὶ αἰτεῖν τὸ συμφέρον.
Ἀγνοῶ καὶ γὰρ πῶς παρήχθην ἐν κόσμῳ,
Καὶ τί τὰ τῇδε, ἃ νομίζουσιν εἶναι.
Τίς ἡ ὅρασις ἡ ἐμὴ ὢ Θεέ μου;
Τί δὲ τὰ ὁρώμενα εἰπεῖν οὐκ ἔχω.
Πῶς ἐματαιώθημεν ἄνθρωποι πάντες;
Καὶ κρίσιν ὀρθὴν οὐκ ἔχομεν τῶν ὄντων.
Χθὲς ἦλθον πάντως, καὶ αὔριον ὑπάγω,
Καὶ εἶναι δοκῶ ἀθάνατος ἐνταῦθα,
Ἔχειν σε Θεὸν ὁμολογῶ τοῖς πᾶσιν,
Ἀρνοῦμαι δέ σε τοῖς ἔργοις καθ' ἑκάστην.
Διδάσκομαί σε ποιητὴν εἶναι πάντων.
Ἄνευ δὲ σοῦ βιάζομαι πάντα ἔχειν.
Σὺ βασιλεύεις τῶν ἄνω, καὶ τῶν κάτω.
Κἀγώ σοι μόνος ἀντιπίπτειν οὐ φρίσσω.
Δὸς τῷ ἀπόρῳ· δός μοι τῷ παναθλίῳ
Πᾶσαν ἀπορρίψασθαι ψυχῆς κακίαν,
Ἣν φυσίωσις, ἣν ἔπαρσις ματαία,
Συνθλῶσιν ἅμα, καὶ συντρίβουσιν οἴμοι.
Δὸς ταπείνωσιν. δὸς χεῖρα βοηθείας,
Καὶ καθάρισον τὸν ῥύπον τῆς ψυχῆς μου,
Καὶ παράσχου μοι δάκρυα μετανοίας.
Δάκρυα πόθου. δάκρυα σωτηρίας.
Δάκρυα καθαίροντα, ζόφον νοός μου.
Καὶ λαμπρόν με ἄνωθεν ἀποτελοῦντα,
Τὸν ὁρᾶν σε θέλοντα τὸ φῶς τοῦ κόσμου.
Τὸ φῶς τῶν ἐμῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἀθλίου,
Τοῦ καρδίαν γέμουσαν κακῶν τοῦ βίου,

Ἔχοντος πολλῶν ἐκθλίψεων καὶ φθόνου,
Τῶν δραματουργῶν τῆς ἐμῆς ἐξορίας,
Ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τῶν ἐμῶν εὐεργετῶν.
Τῶν Δεσποτῶν μου, τῶν ἐμῶν ὄντως φίλων,
Οἷς ἀντὶ κακῶν δὸς ἀγαθὰ Χριστέ μου,
Τὰ αἰώνια, καὶ πλούσια, καὶ θεῖα,
Ἃ ἡτοίμασας εἰς αἰῶνας αἰώνων
Τοῖς σὲ ποθοῦσι, καὶ φιλοῦσιν ἐκθύμως.

ΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ.

Ὁποῖον δεῖ εἶναι τὸν μοναχόν. Καὶ τὶς ἡ ἐργασία, ἢ τὶς ἡ τούτου προκοπὴ, καὶ ἀνάβασις.

Ἀπέργασαι παλάτιον τὸν τῆς ψυχῆς σου οἶκον
Εἰς κατοικίαν τῷ Χριστῷ, καὶ Βασιλεῖ τῶν ὅλων.
Δακρύων ταῖς ῥανίσι σου, ὀλολυγμοῖς, καὶ θρήνοις,
Καὶ τῶν γονάτων κάμψεσι, καὶ στεναγμῶν τῷ πλήθει.
Εἰ ἀληθῶς ὦ μοναχὲ μονάζων εἶναι θέλῃς,
Καὶ τότε οὐ μονάζων ἧς, τῷ βασιλεῖ συνῇς γάρ,
Καὶ ἧς μονάζων καθ' ἡμᾶς, ὡς ἐξ ἡμῶν ὑπάρχων,
Καὶ χωρισθεὶς κόσμου παντὸς, τοῦτο μονάζων πάντως.
Τῷ δὲ Θεῷ καὶ Βασιλεῖ ἑνωθεὶς, οὐ μονάζων,
Ἀλλὰ καὶ Ἁγίων γέγονας συναρίθμιος πάντων,
Ἀγγέλων ὁμοδίαιτος, καὶ σύνοικος δικαίων,
Καὶ πάντων τῶν ἐν οὐρανῷ συγκληρονόμος ὄντως.
Πῶς οὖν μονάζων ὁ ἐκεῖ τὸ πολίτευμα ἔχων,
Ἔνθα ἐστὶν ὁμήγυρις μαρτύρων καὶ ὁσίων;
Ἔνθα χορὸς τῶν προφητῶν, καὶ θείων Ἀποστόλων;
Ἔνθα ἡ ἀναρίθμητος πληθὺς ἡ τῶν δικαίων;
Ἱεραρχῶν, πατριαρχῶν, καὶ τῶν λοιπῶν Ἁγίων;
Ὁ δὲ ἔχων τὸν Χριστὸν ἐν ἑαυτῷ οἰκοῦντα,
Πῶς μόνος εἶναι λέγεσθαι δύναται, εἴπατέ μοι;
Τῷ γὰρ Χριστῷ μου σύνεστιν ὁ Πατὴρ, καὶ τὸ Πνεῦμα,
Καὶ πῶς μονάζων ὁ τρισὶ συνημμένος ὡς ἑνί;
Οὐκ ἔστι μόνος ὁ Θεῷ ἑνωθεὶς, κἂν μονάζῃ.
Κἂν ἐν ἐρήμῳ κάθηται, κἂν ἐν σπηλαίῳ ἔστιν.
Εἰδὲ μὴ τοῦτον εὕρηκεν· εἰδὲ μὴ τοῦτον ἔγνω.
Εἰδὲ μὴ τοῦτον ἔλαβεν ὅλον τὸν σαρκωθέντα
Θεὸν λόγον οὐ γέγονε μοναχὸς, οἴμοι ὅλως.
Ὅθεν καὶ μόνος ἐστὶ τοῦ Θεοῦ κεχωρισμένος οὗτος,
Ἀλλὰ καὶ ὁ καθεὶς ἡμῶν ἐσμὲν κεχωρισμένοι
Ἄλλων ἀνθρώπων πάντως γε, καὶ ὀρφανοί δε
Ἅπαντες ἐσμὲν, καὶ μεμονωμένοι.
Εἰ καὶ δοκοῦμεν ἕνωσιν τῇ συνοικήσει ἔχειν,
Καὶ μετ' ἀλλήλων μίγνυσθαι τῇ τῶν πολλῶν συνάξει.
Ψυχῇ γὰρ, καὶ τῷ σώματι ἐσμὲν κεχωρισμένοι,
Ὅπερ καὶ εἶναι ἀληθὲς ὁ θάνατος δεικνύει,
Ἀποχωρίζων ἕκαστον, συγγενῶν τε καὶ φίλων,
Καὶ λήθην πάντων ἐμποιῶν τῶν νῦν ἀγαπωμένων.
Οὕτω καὶ νὺξ καὶ ὕπνος τε, καὶ πράξεις αἱ ἐν τῷ βίῳ.
Τὴν ἕνωσιν τὴν τῶν πολλῶν ὡς εἰκὸς διαλύει.
Ὁ δὲ ποιήσας οὐρανὸν δι' ἀρετῆς τὴν κέλλαν
Τὴν ἑαυτοῦ καὶ ἐν αὐτῇ, καθήμενος τὸν κτίστην
Τοῦ οὐρανοῦ τε, καὶ τῆς γῆς, κατανοεῖ καὶ βλέπει,
Καὶ προσκυνεῖ καὶ σύνεστιν ἀεὶ φωτὶ ἀδύτῳ,
Φωτὶ τῷ ἀνεσπέρῳ τε, φωτὶ τῷ ἀπροσίτῳ,
Οὗ οὐδαμῶς χωρίζεται, οὐ μακρύνεται ὅλως.
Οὐκ ἐν ἡμέρᾳ ἢ νυκτὶ, οὐκ ἐν τροφῇ, ἢ πόσει.
Ἀλλ' οὐδ' ἐν ὕπνῳ, ἢ ἕδῳ, ἢ μεταβάσει τόπου.
Ἀλλ' ὥσπερ ζῶν οὕτω θανὼν, μᾶλλόν δε τρανοτέρως
Ὅλως ἐκείνῳ σύνεστι τῇ ψυχῇ αἰωνίως.
Πῶς γὰρ καὶ χωρισθήσεται ἡ νύμφη τοῦ νυμφίου;
Ἢ ὁ ἀνὴρ τῆς γυναικὸς, ἣ συνηρμόσθη ἅπαξ;
Ὁ νομοθέτης λέγε μοι, τὸν νόμον οὐ φυλάξει;
Ὁ εἰρηκὼς καὶ ἔσονται οἱ δύω εἰς μίαν σάρκα;
Πῶς οὐ γενήσεται αὐτὸς σὺν αὐτῇ Πνεῦμα ὅλως;
Ἐν τῷ ἀνδρὶ γὰρ ἡ γυνὴ, ἐν γυναικὶ ἀνήρ δε.
Καὶ ἡ ψυχὴ ἐν τῷ Θεῷ, καὶ Θεὸς ἐν ψυχῇ δε,
Ἑνοῦται, καὶ γνωρίζεται ἐν τοῖς Ἁγίοις πᾶσιν.
Οὕτως ἑνοῦται τῷ Θεῷ οἱ διὰ μετανοίας
Τὰς ἑαυτῶν καθαίροντες ψυχὰς ἐν κόσμῳ τῷ δε.
Καὶ μοναχοὶ καθίστανται τῶν ἄλλων ὄντες δίχα.
Οἳ νοῦν Χριστοῦ λαμβάνουσιν, ὅπερ καὶ στόμα ἔστι,
Καὶ γλῶσσα ὄντως ἀψευδὴς, μεθ' ἧς προσομιλοῦσι
Πατρὶ τῷ παντοκράτορι, μεθ' ἧς ἀεὶ βοῶσιν
Ὦ Πάτερ, ὦ Παμβασιλεῦ, ὦ Κτίστα τῶν ἁπάντων.
Τούτων ἡ κέλλα οὐρανὸς, ἥλιος δὲ ἐκεῖνοι,
Καὶ τὸ φῶς ἔστιν ἐν αὐτοῖς τὸ ἄδυτον, καὶ θεῖον,
Ὃ καὶ φωτίζει ἅπαντα ἐρχόμενον ἐν κόσμῳ
Ἄνθρωπον, καὶ γενώμενον ἐκ Πνεύματος Ἁγίου.
Νὺξ οὖν οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς πῶς; εἰπεῖν σοι οὐκ ἔχω.
Φρίττω γὰρ ταῦτα γράφων σοι, καὶ ἐννοῶν δε τρέμω,
Ἀλλὰ διδάσκω σε τὸ πῶς ζῶσι ποίῳ τρόπῳ
Οἱ τῷ Θεῷ δουλεύοντες, κἀκεῖνον ἀντὶ πάντων
Μόνον ἐπιζητήσαντες, μόνον καὶ εὑρηκότες.
Μόνον καὶ ἀγαπήσαντες, μόνῳ καὶ ἑνωθέντες,
Καὶ γεγονότες μοναχοὶ, ὡς μετὰ μόνου μόνοι.
Γυμνοὶ, καὶ ἐνθυμήσεων, καὶ λογισμῶν παντοίων.
Μόνον ὁρῶντες τὸν Θεὸν ἐν νοῒ ἀνεννοίῳ,
Ἐμπεπηγμένῳ ἐν φωτὶ, ὥσπερ ἐν τοίχῳ βέλος
Ἢ ὡς ἀστὴρ ἐν οὐρανῷ, ἢ πῶς εἰπεῖν οὐκ ἔχω.
Ὅμως ὡς ἄλλον φωτεινὸν νυμφῶνα κατοικοῦσι
Τὰς κέλλας καὶ ἐν οὐρανῷ νομίζουσι διάγειν,
Ἢ ἀληθῶς διάγουσι· βλέπε μὴ ἀπιστήσῃς.
Οὐ γὰρ εἰσὶν ἐπὶ τῆς γῆς, εἰ καὶ τῇ γῇ κρατοῦνται,
Ἀλλ' ἐν φωτὶ διάγουσι τοῦ μέλλοντος αἰῶνος.
Ὦ κατοικοῦσιν Ἄγγελοι, ἐφ' ᾧ περιπατοῦσιν,
Ὑφ' οὗ περ διαρπάζονται, ἀρχαὶ καὶ ἐξουσίαι,
Θρόνοι, καὶ κυριότητες πᾶσαι ἐνδυναμοῦνται
Εἰ γὰρ καὶ ἐπαναπαύεται Θεὸς ἐν τοῖς Ἁγίοις
Ἀλλ' ἐν Θεῷ οἱ Ἅγιοι ζῶσί τε, καὶ κινοῦνται,
Βαδίζοντες ἐν τῷ φωτὶ, ὥσπερ ἐπὶ ἐδάφους,
Ὢ θαύματος· ὡς Ἄγγελοι, καὶ ὡς Υἱοὶ Ὑψίστου,
Ἔσονται μετὰ θάνατον Θεοὶ Θεῷ συνόντες
Τῷ φύσει ὄντι οἱ αὐτῷ θέσει ὁμοιωθέντες,

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Τούτῳ νυνὶ δὲ λείπονται μόνῳ, ὅτι κρατοῦνται
Τῷ σώματι, καὶ σκέπονται, καὶ καλύπτονται· οἴμοι,
Ὡς δέσμιοι ἐν φυλακῇ τὸν ἥλιον ὁρῶντες,
Καὶ τὰς ἀκτῖνας τὰς αὐτοῦ δι' ὀπῆς εἰσιούσας,
Καὶ μὴ δυνάμενοι αὐτὸν ὅλον κατανοῆσαι,
Ἢ κατιδεῖν τῆς φυλακῆς ἔξωθεν γεγονότες
Ἢ παρακύψαντες τρανῶς ἀπιδεῖν εἰς ἀέρα.
Καὶ τοῦτό ἐστιν ὃ αὐτὸς ἀνιᾷ, ὅτι ὅλον
Οὐ καθορῶσι τὸν Χριστὸν, εἰ καὶ ὅλον ὁρῶσιν,
Οὐδὲ δεσμῶν ἰσχύουσι τοῦ σώματος ἐκδῦναι,
Εἰ καὶ παθῶν ἀνείθησαν, καὶ πάσης προσπαθείας.
Ἀλλὰ κρατοῦνται ὑφ' ἑνὸς τῶν πολλῶν ἀνεθέντες.
Ὁ γὰρ ὑπάρχων ἐν δεσμοῖς πολλοῖς συνδεδεμένος,
Οὐδὲ ἐλπίζει τῶν πολλῶν τὴν λύσιν εὑρηκέναι.
Ὁ δὲ τὰ πλεῖστα τῶν δεσμῶν δυνηθεὶς διακόψαι,
Κρατούμενος δὲ ὑφ' ἑνὸς, πλέον ἀλγεῖ τῶν ἄλλων,
Καὶ ἐπισπεύδει, καὶ αὐτοῦ ἀεὶ ζητεῖ τὴν λύσιν.
Ὅπως ἐλεύθερος φανῇ, ὅπως βαδίσῃ χαίρων.
Ὅπως ἀπέλθῃ ἐν σπουδῇ, πρὸς ὃν τὸν πόθον εἶχε.
Δι' ὃν καὶ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ δεσμοῦ ἐπεζήτει.
Ἐκεῖνον τοίνυν ἅπαντες ζητήσωμεν τὸν μόνον
Δυνάμενον ἐκ τῶν δεσμῶν ἡμᾶς ἐλευθερῶσαι.
Ἐκεῖνον καὶ ποθήσωμεν· ἐκεῖνον, οὗ τὸ κάλλος
Πᾶσαν ἐκπλήττει ἔννοιαν, πᾶσαν ἐκπλήττει φρένα.
Πᾶσαν τιτρώσκει τε ψυχὴν, καὶ πτεροῖ πρὸς ἀγάπην.
Καὶ συγκολλᾷ, καὶ συνενοῖ τῷ Θεῷ ἀεννάως.
Ναὶ ἀδελφοί μου δράμετε ταῖς πράξεσι πρὸς τοῦτον.
Ναὶ φίλοι διανάστητε· ναὶ μὴ ἀπολειφθῆτε.
Ναὶ μὴ λαλεῖτε καθ' ἡμῶν ἑαυτοὺς ἀπατῶντες,
Μὴ λέγετε ἀδύνατον λαβεῖν τὸ θεῖον Πνεῦμα.
Μὴ λέγετε χωρὶς αὐτοῦ δυνατὸν τὸ σωθῆναι.
Μὴ οὖν ἀγνώστως τούτου λέγετέ τινα μετέχειν;
Μὴ λέγετε, ὅτι Θεὸς οὐχ ὁρᾶται ἀνθρώποις·
Μὴ λέγετε, οἱ ἄνθρωποι φῶς θεῖον οὐχ ὁρῶσιν,
Ἢ ὅτι καὶ ἀδύνατον ἐν τοῖς παροῦσι χρόνοις.
Οὐδέποτε ἀδύνατον τοῦτο τυγχάνει φίλοι,
Ἀλλὰ καὶ λίαν δυνατὸν τοῖς θέλουσιν ὑπάρχει,
Πλὴν ὅσοις βίος κάθαρσιν τὴν τῶν παθῶν παρέσχε,
Καὶ καθαρὸν εἰργάσατο τῆς διανοίας ὄμμα.
Τοῖς δ' ἄλλοις ὄντως τύφλωσις, ἁμαρτημάτων ῥύπος,
Ὃ καὶ ἐνταῦθα, καὶ ἐκεῖ θείου φωτὸς στερήσει,
Καὶ μὴ πλανᾶσθε, τῷ πυρὶ, καὶ σκότει παραπέμψει.
Ἴδετε φίλοι ποταπὸς ὡραῖος ὁ Δεσπότης;
Ναὶ, μὴ καμμύσητε τὸν νοῦν πρὸς τὴν γῆν ἀφορῶντες,
Ναὶ μὴ φροντίσι τῶν ἐν γῇ πραγμάτων, καὶ χρημάτων,
Ἐπιθυμίᾳ δόξης τε κρατηθῆτε καὶ τοῦτον
Ἐγκαταλείψετε, τὸ φῶς ζωῆς τῆς αἰωνίου.
Ναὶ φίλοι δεῦτε μετ' ἐμοῦ συνεπάρθητε δή μοι
Οὐ σώματι ἀλλὰ νοΐ, καὶ ψυχῇ καὶ καρδίᾳ
Ἐν ταπεινώσει κράζοντες, καὶ συντριβῇ καρδίας,
Τὸν φιλοκτίρμονα Θεὸν, τὸν φιλάνθρωπον μόνον,
Καὶ πάντως εἰσακούσεται, καὶ πάντως ἐλεήσει,
Καὶ πάντως ἀποκαλυφθῇ, καὶ πάντως ἐμφανίσει,
Καὶ φῶς ἡμῖν τὸ ἑαυτοῦ φαιδρὸν καθυποδείξει.
Τί κατοκνεῖτε ταπεινοί; τί καταρραθυμεῖτε;
Τί προτιμᾶσθε ἄνεσιν, τοῦ σώματος καὶ δόξαν,
Τὴν ἄτιμον καὶ ἄδοξον, τὴν κενὴν καὶ ματαίαν;
Τί λέγετε ἀμέριμνον τὸν ἐνάρετον βίον;
Οὐκ ἔστιν οὕτως ἀδελφοὶ, οὐκ ἔστι μὴ πλανᾶσθε.
Ἀλλ' ὡς οἱ βίον ἔχοντες, καὶ γυναῖκα καὶ τέκνα,
Καὶ πλούτου ἐφιέμενοι, καὶ δόξης τῆς προσκαίρου
Σπουδάζουσι, καὶ τρέχουσι τὸ δοκοῦν ἐκπληρῶσαι.
Οὕτω καὶ πᾶς ὁ μετανοῶν, καὶ πᾶς Θεῷ δουλεύων
Ὀφείλει σπεύδειν, καὶ ἀεὶ ἐμμέριμνος ὑπάρχειν,
Ὅπως εὐπρόσδεκτος αὐτοῦ ἡ μετάνοια εἴη,
Καὶ ἡ δουλεία γένηται εὐάρεστος τελεία,
Καὶ τότε ὅλως τῷ Θεῷ οἰκειωθεὶς ἐκ τούτων,
Ὅλως ἑνοῦται καὶ αὐτὸν, κατὰ πρόσωπον βλέπει,
Καὶ παρρησίαν πρὸς αὐτὸν ἀναλόγως λαμβάνει.
Καθόσον σπεύδει τὸ αὐτοῦ θέλημα ἐκπληρῶσαι,
Ὅπερ ἀξιωθείημεν, καὶ ἡμεῖς τοῦ ποιῆσαι,
Καὶ τοῦ ἐλέους μετασχεῖν μετὰ πάντων Ἁγίων.
Νῦν μὲν καθόσον ἐφικτὸν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ,
Ἐκεῖ δὲ ὅλον τὸν Χριστὸν, ὅλον τὸ θεῖον Πνεῦμα
Σὺν τῷ Πατρὶ ληψόμεθα, εἰς αἰῶνας αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ Α'.

Περὶ νοητῆς ἀποκαλύψεως τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Θείου φωτὸς, καὶ ἐργασίας νοερᾶς τε, καὶ θείας τῆς ἐναρέτου ζωῆς.

Ἐάσατε τῇ κέλλῃ με μόνον ἐγκεκλεισμένον.
Ἄφετέ με μετὰ Θεοῦ τοῦ μόνου φιλανθρώπου.
Ἀπόστητε μακρύνατε, ἐάσατέ με μόνον,
Ἀποθανεῖν ἐνώπιον Θεοῦ τοῦ πλάσαντός με.
Μηδεὶς τὴν θύραν κρούσειε· μηδεὶς φωνὴν ἀφήσει
Μηδεὶς ἐπισκεψάτω με τῶν συγγενῶν, ἢ φίλων.
Μηδείς μου τὴν διάνοιαν ἑλκύσας ἀποσπάσῃ
Τῆς θεωρίας τοῦ καλοῦ, καὶ ὡραίου Δεσπότου.
Μηδείς μοι βρῶμα δώσειε, μὴ πόμα μοι κομίσῃ.
Ἀρκέσει γάρ μοι τὸ θανεῖν ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ μου.
Θεοῦ τοῦ ἐλεήμονος, Θεοῦ τοῦ φιλανθρώπου.
Τοῦ κατελθόντος ἐπὶ γῆς ἁμαρτωλοὺς καλέσαι,
Καὶ σὺν αὐτῷ εἰς τὴν ζωὴν εἰσαγαγεῖν τὴν θείαν.
Οὐ θέλω ἔτι κατιδεῖν τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου,
Οὐδὲ αὐτὸν τὸν ἥλιον, οὐδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ.
Βλέπω γὰρ τὸν Δεσπότην μου· βλέπω τὸν Βασιλέα.
Βλέπω τὸν ὄντως ὄντα φῶς, καὶ παντὸς φωτὸς κτίστην.
Βλέπω πηγὴν παντὸς καλοῦ· βλέπω αἰτίαν πάντων.
Βλέπω ἀρχὴν τὴν ἄναρχον, ἐξ ἧς παρήχθη πάντα,
Δι' ἧς ζωοῦνται καὶ τροφῆς ἅπαντα ἐμπιπλῶνται.
Τούτου γὰρ τῷ βουλήματι γίνονται καὶ ὁρῶνται,
Καὶ τούτου τῷ θελήματι ἐκλείπουσι τὰ πάντα.
Πῶς οὖν αὐτὸν καταλιπὼν ἐξέλθω μου τῆς κέλλης;
Ἄφετέ με θρηνήσομαι, καὶ κλαύσομαι ἡμέρας,
Καὶ νύκτας, ἃς ἀπώλεσα ὁρῶν τὸν κόσμον τοῦτον,

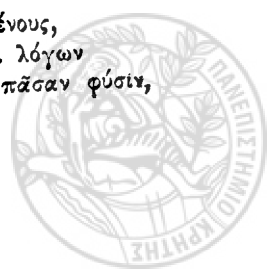
Ὁρῶν τοῦτον τὸν ἥλιον· ὁρῶν τὸ φῶς τοῦ κόσμου
Τὸ αἰσθητὸν, καὶ σκοτεινὸν, ὃ ψυχὴν οὐ φωτίζει.
Οὗ καὶ τυφλοὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς δίχα, ἐν κόσμῳ ζῶσι,
Καὶ μεταστάντες ἔσονται τῶν νῦν βλεπόντων ἴσοι.
Ἐν ᾧ κἀγὼ πλανώμενος, ὅλος ἐνευφραινόμην,
Ὅλως δὲ εἶναι ἕτερον φῶς οὐκ ἐλογιζόμην.
Ὃ καὶ ζωὴ ὡς εἴρηται, ὑπάρχει καὶ αἰτία
Τοῦ εἶναι ὅ,τι καὶ ἐστὶν, ἢ γενήσεται ὅλως.
Καὶ ἤμην ὥσπερ ἄθεος, ἀγνοῶν τὸν Θεόν μου.
Νυνὶ δὲ ὡς ηὐδόκησεν ἀρρήτῳ εὐσπλαγχνίᾳ,
Ὀφθῆναι τῷ ἀθλίῳ μοι, καὶ ἀποκαλυφθῆναι,
Εἶδον καὶ ἔγνων ἀληθῶς Θεὸν τῶν πάντων εἶναι.
Θεὸν, ὃν οὐδεὶς τῶν ἐν κόσμῳ εἶδεν ἀνθρώπων.
Ἔξω τοῦ κόσμου γάρ ἐστιν, ἔξω φωτὸς, καὶ σκότους·
Ἔξω ἀέρος καὶ φωτὸς, καὶ αἰσθήσεως πάσης.
Διὸ καὶ ὑπὲρ αἴσθησιν κατιδὼν ἐγενόμην.
Οἱ οὖν ὑπὸ τὴν αἴσθησιν ὄντες ἐάσατέ με,
Μὴ κέλλαν μόνον κλεῖσαί τε, καὶ ἔνδοθεν καθίσαι,
Ἀλλὰ καὶ λάκκον ὑπὸ γῆν ὀρύξαντα κρυβῆναι.
Κἀκεῖ διάγων ἔσομαι ἔξω παντὸς τοῦ κόσμου,
Καὶ βλέπων τὸν ἀθάνατον Δεσπότην μου, καὶ κτίστην,
Πόθῳ θανεῖν αἱρήσομαι, εἰδὼς ὡς οὐ θανοῦμαι,
Τί οὖν μοι προσεγένετο ὄφελος ἐκ τοῦ κόσμου;
Τί δὲ καὶ νῦν κερδαίνουσιν οἱ ὄντες ἐν τῷ κόσμῳ;
Ὄντως οὐδὲν, ἀλλὰ γυμνοὶ ἐνοικήσουσι τάφοις,
Καὶ ἀναστήσονται γυμνοὶ, καὶ θρηνοῦσι πάντες,
Ὅτι ζωὴν τὴν ἀληθῆ, ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου,
Χριστὸν λέγω ἐάσαντες, ἠγάπησαν τὸ σκότος,
Καὶ ἐν αὐτῷ περιπατεῖν, ᾑρετίσαντο πάντες,
Οἱ μὴ τὸ φῶς δεξάμενοι τὸ λάμψαν ἐν τῷ κόσμῳ,
Ὅπερ ὁ κόσμος οὐ χωρεῖ, οὐδὲ ἰδεῖν ἰσχύει.
Διὸ ἐγκαταλείψατε, καὶ ἄφετέ με μόνον,
Παρακαλῶ, τοῦ κλαύσασθαι, καὶ ἐκζητῆσαι τοῦτον
Πλουσίως τοῦ δοθῆναί μοι, καὶ ἀφθόνως ὀφθῆναι,
Οὐ μόνον καθορᾶται γάρ· οὐ μόνον θεωρεῖται,
Ἀλλὰ καὶ μεταδίδοται, καὶ κατοικεῖ καὶ μένει,
Καὶ ἔστιν ὥσπερ θησαυρὸς ἐν κόλπῳ κεκρυμμένος,
Ὃν ὁ βαστάζων ἥδεται, καὶ βλέπων τοῦτον χαίρει,
Οὐ κλέπτης τοῦτον δύναται, συλῆσαι οὐ λῃστής τε
Ἁρπάσαι, εἰ καὶ κτείνειε τὸν βαστάζοντα τοῦτον.
Ἂν ἀφελέσθαι βουληθῇ εἰς μάτην κοπιάσει.
Ἀνερευνῶν μαρσίππιον, ἀνερευνῶν χιτῶνας,
Τὴν ζώνην λύων ἀσφαλῶς, ἀναζητῶν ἐκεῖνον.
Κἂν τὴν κοιλίαν τέμνειε, κἂν σπλάγχνα ψηλαφήσῃ,
Εὑρεῖν ἐκεῖνον, ἢ λαβεῖν ὅλως οὐκ ἐξισχύσει.
Ἔστι καὶ γὰρ ἀόρατος, ἀκράτητος χερσί γε,
Καὶ ἀψηλάφητος ὁμοῦ ψηλαφώμενος ὅλως.
Κρατεῖται δ' ὅμως ἐν χερσὶ, καὶ τότε τῶν ἀξίων,
Τῶν δ' ἀναξίων ἄπαγε· κεῖται καὶ ἐν παλάμῃ.
Τὸ τί ὢ θαῦμα· τὸ οὐ τί, ὄνομα γὰρ οὐκ ἔχει.
Ἐκπλαγεὶς οὖν καὶ κατασχεῖν, αὐτὸ ἐπιθυμήσας,
Σφίγξας τὴν χεῖρα ἔδοξα, κρατῆσαί τε καὶ ἔχειν.
Ἀλλὰ διέδρα μηδαμῶς κατασχεθὲν χειρί μου,
Καὶ λυπηθεὶς ἀνέωξα τὴν πυγμὴν τῆς χειρός μου,
Καὶ εἶδον πάλιν ἐν αὐτῇ, ὅπερ πρώην ἑώρων.
Ὢ θαῦμα ἀνεκλάλητον· ὢ μυστηρίου ξένου.
Τί μάτην παραττόμεθα; τί πλανώμεθα πάντες;
Τί πρὸς τὸ φῶς κεχήναμεν τὸ ἀναίσθητον τοῦτο;
Οἱ ἐν αἰσθήσει νοερῷ τετιμημένοι λόγῳ;
Τί πρὸς τὰς ὕλας βλέπομεν τὰς φθειρομένας ταύτας;
Ἄϋλον ἔχοντες ψυχὴν, καὶ ἀθάνατον ὅλην;
Τί δὲ θαυμάζομεν ὅλως ἀναισθητοῦντες,
Καὶ προτιμῶμεν ὡς τυφλοὶ τὸ βαρὺ τοῦ σιδήρου,
Καὶ μάζης τούτου μέγεθος, ὑπὲρ μικρὸν χρυσίον;
Ἢ μαργαρίτην τίμιον, ὡς ἀτίμητον χρῆμα;
Καὶ οὐ ζητοῦμεν τὸν μικρὸν τοῦ συνάπεως κόκκον;
Ὃ τιμιώτερον ἐστὶ πάντων τῶν ὁρωμένων,
Μεῖζον τῶν ἀοράτων τε, πραγμάτων καὶ κτισμάτων.
Τί οὐ διδοῦμεν ἅπαντα, καὶ λαμβάνομεν τοῦτον;
Τί δὲ καὶ ζῆν βουλόμεθα μὴ κεκτημένοι τοῦτον;
Κρεῖσσον θανεῖν πιστεύσατε πολλάκις, εἰ οἷόν τε,
Καὶ μόνον τοῦτον κτήσασθαι τὸν μικρὸν λέγω κόκκον,
Οὐαὶ δὲ τοῖς μὴ ἔχουσιν αὐτὸν πεφυτευμένον
Ἐν κόλπῳ τῆς ψυχῆς αὐτῶν, λιμώξουσι σφοδρῶς γάρ.
Οὐαὶ τοῖς μὴ βλαστήσαντα αὐτὸν θεασαμένοις,
Ὅτι γυμνοί τε στήσονται, ὡς δένδρα φύλλων δίχα.
Οὐαὶ τοῖς μὴ πιστεύουσι τῷ λόγῳ τοῦ Κυρίου,
Ὡς τοῦτον δένδρον γίνεσθαι, καὶ κλάδους ἀποπέμπειν
Καὶ ἐκζητοῦσιν ἐν σπουδῇ, καὶ νοὸς τῇ τηρήσει
Τὴν καθ' ἡμέραν αὔξησιν τοῦ μικροῦ τούτου κόκκου,
Ὅτι ζημιωθήσονται τούτου τὴν ἐργασίαν,
Ὡς δοῦλος ὁ τὸ τάλαντον κατορύξας ἀφρόνως.
Ὡς εἷς ὑπάρχω δὴ κἀγὼ ἀμελῶν καθ' ἑκάστην.
Ἀλλ' ὦ Τριὰς ἀμέριστε, ὦ Μονὰς ἀσυγχύτως.
Ὦ φῶς τὸ τρισυπόστατον· Πάτερ, Υἱὲ καὶ Πνεῦμα.
Ὦ τῆς ἀρχῆς ἡ ἄναρχος, ἀρχὴ καὶ ἐξουσία.
Ὦ φῶς ἀκατανόμαστον, ὡς ἀνώνυμον πάντῃ.
Ὦ πολυώνυμον αὖθις ὡς ἐνεργοῦν τὰ πάντα.
Ὦ δόξα μία, καὶ ἀρχὴ, κράτος καὶ βασιλεία.
Ὦ φῶς ὡς ἓν καὶ θέλημα, γνώμη, βουλὴ ἰσχύς τε
Ἐλέησον οἰκτείρησον ἐμὲ τὸν τεθλιμμένον.
Πῶς γὰρ ἵνα μὴ θλίβωμαι; πῶς ἵνα μὴ λυπῶμαι;
Τοσαύτης σου χρηστότητος· ἐλέους σου τοσούτου,
Καταφρονῶν καὶ ῥαθυμῶν, ὁ ἀγνώμων καὶ τάλας,
Καὶ χαύνως πορευόμενος, ὁδῷ τῶν ἐντολῶν σου.
Ἀλλὰ καὶ νῦν σπλαγχνίσθητι, καὶ νῦν ἐλέησόν με.
Καὶ θέρμην τῆς καρδίας μου ἐξάναψον Θεέ μου,
Ἣν ἔσβεσεν ἡ ἄνεσις σαρκός μου τῆς ἀθλίας,
Ὕπνος καὶ κόρος τῆς γαστρὸς, καὶ οἴνου πολλοῦ πόσις.
Ταῦτα καὶ φλόγα ἔσβεσαν εἰσάπαν τῆς ψυχῆς μου,
Καὶ τὴν πηγὴν ἐξήραναν τὴν βρύσιν τῶν δακρύων.
Καὶ γὰρ ἡ θέρμη πῦρ γεννᾷ, τὸ δὲ πῦρ αὖθις θέρμην.
Καὶ ἐξ ἀμφοῖν ἀνάπτεται φλὸξ πηγὴ τῶν δακρύων.
Ἡ φλὸξ βλαστάνει νάματα, τὰ νάματα δὲ φλόγα.
Ἐν οἷς ἀδολεσχία με ἀνήγαγε τῶν θείων,
Μελέτη σου τῶν ἐντολῶν, αὖθις καὶ προσταγμάτων,

Ἡ τήρησις μετάνοιαν ὡς συνεργὸν λαβοῦσα.
Καὶ ἔστησαν ἐν μέσῳ με τῶν ὄντων, καὶ μελλόντων.
Ὅθεν ἐκ τῶν ὁρωμένων γεγονὼς αἴφνης ἔξω
Εἰς φόβον περιέπεσον, βλέπων ὅθεν ἐρρύσθην.
Τὰ μέλλοντα μακρόθεν δὲ ὄντα πάντως ἑώρων,
Κἀκεῖνά μοι καταλαβεῖν ποθοῦντι, πῦρ ἀνήφθη
Τοῦ πόθου καὶ κατὰ μικρὸν φλὸξ ἀρρήτως ὡράθη
Ἐν τῷ νοΐ μου πρότερον· ὕστερον δ' ἐν καρδίᾳ,
Καὶ ἔβλυζε τὰ δάκρυα ἡ φλὸξ τοῦ θείου πόθου,
Καὶ ἄφθεγκτον τὸν γλυκασμὸν σὺν αὐτοῖς μοι παρεῖχε.
Θαρρήσας οὖν ἐν ἑαυτῷ, ὡς οὐ σβέννυται ὅλως.
Καλῶς γὰρ καὶ ἐκκαίεται εἶπον, καὶ ῥαθυμήσας
Ὕπνῳ καὶ κόρῳ τῆς γαστρὸς ἐδουλώθην ἀφρόνως,
Ὑποχαλάσας οἴνῳ τε πλειόνως ἐχρησάμην,
Οὐ μεθυσθεὶς, πλὴν κορεσθεὶς, καὶ εὐθὺς ἀπεσβέσθη
Τὸ θαῦμα τοῦτο τὸ φρικτὸν, ὁ ἐγκάρδιος πόθος.
Ἡ φλὸξ ἡ μέχρις οὐρανοῦ, φθάνουσα καὶ ἐντός μου
Ἐκκαιομένη μὲν σφοδρῶς, οὐ κατακαίουσά δε
Τὴν ἐν τοῖς σπλάγχνοις οὖσάν μου οὐσίαν τὴν χορτώδη,
Ἀλλ' ὅλην, ὢ τοῦ θαύματος, εἰς φλόγα μετεποίει,
Καὶ χόρτος ψαύων τοῦ πυρὸς οὐκ ἐκκαίετο ὅλως.
Μᾶλλον δὲ πῦρ ἐν ἑαυτῷ περιλαμβάνον χόρτον
Ἡνοῦτο, καὶ ἀνάλωτον αὐτὸν ὅλον ἐτήρει.
Ὢ θείου δύναμις πυρός· ὢ ἐνεργείας ξένης.
Ὁ λύων πέτρας καὶ βουνοὺς ἀπὸ μόνου τοῦ φόβου,
Καὶ ἀπὸ τοῦ προσώπου σου, ὦ Χριστὲ ὁ Θεός μου,
Πῶς χόρτῳ ἀναμίγνυται θείᾳ ὅλως οὐσίᾳ
Φωτὶ ὅλως ἀστέκτῳ ὁ ἐνοικῶν Θεός μου;
Πῶς μένων ἀναλλοίωτος, ἀπρόσιτος εἰσάπαν.
Φυλάττεις ἀκατάφλεκτον τοῦ χόρτου τὴν οὐσίαν;
Καὶ ἀναλλοίωτον τηρῶν, ἀλλοιοῖς ὅλον τοῦτον;
Καὶ μένων χόρτος, ἔστι φῶς, οὐχὶ τὸ φῶς δὲ χόρτος.
Ἀλλὰ τῷ χόρτῳ σὺ τὸ φῶς ἀσυγχύτως ἑνοῦσαι,
Καὶ χόρτος γίνεται ὡς φῶς, μεταβληθεὶς ἀτρέπτως.
Οὐ φέρω σου τὰ θαύματα τῇ σιωπῇ καλύπτειν,
Οὐ δύναμαι τοῦ μὴ λαλεῖν τὴν σὴν οἰκονομίαν,
Ἣν μετ' ἐμοῦ ἐποίησας τοῦ ἀσώτου, καὶ πόρνου,
Καὶ τῆς φιλανθρωπίας σου, τὸν ἀκένωτον πλοῦτον
Μὴ διηγεῖσθαι ἅπασιν οὐ στέγω λυτρωτά μου.
Βούλομαι γὰρ τὸν σύμπαντα κόσμον λαβεῖν ἐκ τούτου,
Καὶ μὴ κενὸν τούτου τινὰ ὅλως καταλειφθῆναι.
Πλὴν πρῶτον, ὦ παμβασιλεῦ, ἐν ἐμοὶ πάλιν λάμψον,
Ἐνοίκησον καὶ φώτισον τὴν ταπεινὴν ψυχήν μου.
Δεῖξον Θεότητος τῆς σῆς τρανῶς τὸ πρόσωπόν μοι.
Καὶ ἀοράτως ὅλος μοι φάνηθι ὦ Θεέ μου.
Οὐδ' ὅλος γὰρ ὁρᾶσαί μοι, ὅλος δὲ φαίνεσαί μοι.
Ἄληπτος ὢν ὅλος ληπτὸς θέλεις καὶ γίνεσαί μοι,
Ἀχώριτος ὢν τῷ παντὶ, μικρὸς οὖν ὄντως γίνῃ,
Καὶ ἐν χερσί μου οἱονεὶ, καὶ ἐν τοῖς χείλεσί μου,
Ὥσπερ μαζὸς φωτοειδὴς, καὶ γλυκασμὸς ὁρᾶσαι
Ἀστράπτων καὶ στρεφόμενος, ὢ μυστηρίου ξένου.
Δός μοι σαυτὸν οὕτω καὶ νῦν, ὅπως ἐμφορηθῶ σου,
Ὅπως καταφιλήσω σου, καὶ κατασπάσομαί σου
Τὴν δόξαν τὴν ἀπόρρητον, τὸ φῶς τοῦ σοῦ προσώπου,
Καὶ ἐμπλησθῶ, καὶ μεταδῶ τότε τοῖς ἄλλοις πᾶσι,
Καὶ μεταστὰς ἔλθω πρὸς σὲ ὅλος δεδοξασμένος.
Ἐκ τοῦ φωτός σου φῶς κἀγὼ γεγονὼς παραστῶ σοι,
Καὶ τότε τούτων τῶν πολλῶν κακῶν ἀμεριμνήσω.
Φόβου ἀπαλλαγήσομαι τοῦ μὴ πάλιν τραπῆναι.
Ναὶ τοῦτο δός μοι Δέσποτα, ναὶ τοῦτο χάρισαί μοι,
Ὁ τ' ἄλλα πάντα δωρεὰν δός μοι τῷ ἀναξίῳ.
Τοῦτο γὰρ χρεία μάλιστα, τοῦτο τὸ πᾶν καὶ ἔστιν.
Εἰ γὰρ, καὶ νῦν ὁρᾶσαί μοι, εἰ γὰρ καὶ νῦν σπλαγχνίζῃ.
Εἰ γὰρ καὶ νῦν φωτίζεις με, καὶ μυστικῶς διδάσκεις,
Καὶ σκέπεις, καὶ φυλάττεις με τῇ κραταιᾷ χειρί σου,
Καὶ συμπαρῇς καὶ δαίμονας τρέπεις, καὶ ἀφανίζεις,
Καὶ πάντα ὑποτάσσεις μοι, καὶ πάντα μοι παρέχεις
Καὶ ἐμπιπλᾷς τῶν ἀγαθῶν ἁπάντων ὦ Θεέ μου.
Ἀλλὰ οὐδέν μοι τούτων ὄφελος, εἰ μή μοι δώσεις
Ἀνεπαισχύντως παρελθεῖν τοῦ θανάτου τὰς πύλας.
Εἰμὴ ὁ ἄρχων ἔλθοιε τοῦ σκότους, καὶ τὴν δόξαν
Ἴδοι συνοῦσάν μοι, καὶ αἰσχυνθῇ εἰσάπαν
Ὁ σκοτεινὸς καταφλεχθεὶς ἀπροσίτῳ φωτί σου,
Καὶ αἱ δυνάμεις ἅπασαι σὺν αὐτῷ ἐναντίαι
Τραπήσονται, σημείωσιν τῆς σφραγῖδος ἰδοῦσαι,
Κἀγὼ δὲ διελεύσομαι θαρρῶν τῇ χάριτί σου,
Ἀτρέμας ὅλος καὶ προσπέσω, καὶ παραθραύσω τούς δε.
Τί μοι τῶν νῦν τὸ ὄφελος ἐν ἐμοὶ γινομένων,
Ὄντως οὐδὲν, ἀλλὰ τὸ πῦρ ἀνάψουσί μοι πλέον;
Ὁ γὰρ ἐλπίζων ἀγαθῶν, καὶ αἰωνίου δόξης
Ἐν μετοχῇ ὑπάρχειν με, καὶ δοῦλόν σου, καὶ φίλον,
Εἰ στερηθῷ πάντων ὁμοῦ, καὶ σοῦ χριστέ μου
Πῶς οὐχὶ χείρων ἔσται μοι τῶν ἀπίστων ἡ θλίψις;
Τῶν μὴ ἐπεγνωκότων σε, τῶν μὴ τὸ φῶς σου λάμψαν,
Ἰδόντων καὶ γλυκύτητος τῆς σῆς ἐμφορηθέντων;
Εἰ δὲ τυχεῖν μοι γένηται τῶν ἀρραβώνων τούτων.
Τὰ τέλη καὶ τὰ ἔπαθλα ἀπολήψεσθαι σῶτερ,
Ἃ ἐπηγγείλω τοῖς εἰς σὲ Χριστὲ πεπιστευκόσι.
Τότε κἀγὼ μακάριος ἔσομαι, καὶ αἰνέσω
Σὲ τὸν Υἱὸν σὺν τῷ Πατρὶ, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα.
Θεὸν τὸν ἕνα ἀληθῶς εἰς αἰῶνας αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ Β'.

Ὅτι μόνοις ἐκείνοις καταφανῆ τὰ τῶν θείων πραγμάτων, οἷς διὰ τῆς μετουσίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὅλοις ὅλος ἡνώθη Θεός.

Πόθεν ἔρχῃ; πῶς εἰσέρχῃ; ἔνδοθεν τῆς κέλλης λέγε,
Πάντοθεν ἠσφαλισμένης; ξένον γὰρ καὶ τοῦτό ἐστι,
Ὑπὲρ λόγον, ὑπὲρ νοῦν τε. Τὸ δ' ἐντός μου γίνεσθαί σε
Ὅλον αἴφνης καὶ ἐκλάμπειν, καὶ φωτοειδῆ ὁρᾶσθαι,
Ὡς ὁλόφωτον σελήνην, τοῦτο ἄνευ ἄφωνόν με
Ἀπεργάζεται Θεέ μου· οἶδα ὅτι σὺ ὑπάρχεις
Ὁ ἐλθὼν ἵνα φωτίσῃς τοὺς ἐν σκότει καθημένους,
Καὶ ἐξίσταμαι καὶ ἔξω γίνομαι φρενῶν, καὶ λόγων
Ὅτι βλέπω θαῦμα ξένον, πᾶσαν κτίσιν, πᾶσαν φύσιν,

Πάντα λόγον ὑπερβαῖνον· ὅμως ἄρτι πᾶσι λέξω,
Ἃ χαρίζῃ μοι λαλῆσαι· ὦ ἀνθρώπων ἅπαν γένος,
Βασιλέων, καὶ ἀρχόντων, πλούσιοί τε, πένητές τε,
Μοναχοὶ καὶ κοσμικοί τε, πᾶσα γλῶσσα γηγενῶν μου.
Νῦν ἀκούσατε λαλοῦντος μέγεθος Θεοῦ φιλανθρωπίας.
Ἥμαρτον αὐτῷ, ὡς ἄλλος ἄνθρωπος οὐδεὶς ἐν κόσμῳ.
Μή με ταπεινώσει ταῦτα ὑπολάβῃ τις τοῦ λέγειν.
Ἀληθείᾳ ἥμαρτον γὰρ ὑπὲρ ἅπαντας ἀνθρώπους.
Πᾶσαν πρᾶξιν ἁμαρτίας, ἵνα συνελὼν σοι εἴπω,
Καὶ κακίας εἰργασάμην, πλὴν ἐκάλεσέ με οἶδα,
Καὶ ὑπήκουσα εὐθέως· ποῦ δὲ κεκληκέναι τοῦτον
Ὑπενόησας εἰπεῖν με; μὴ πρὸς δόξαν τὴν τοῦ κόσμου
Ἢ τρυφάς με, ἢ ἀνέσεις; ἀλλὰ μὴ πρὸς πλοῦτον ὅλως,
Ἢ φιλίαν με ἀρχόντων, ἢ πρὸς ἄλλο τι τῶν ὧδε
Ἐν τῷ βίῳ ὁρωμένων; ἄπαγε τῆς βλασφημίας.
Πρὸς μετάνοιαν δὲ εἶπον, ὅτι κέκληκέ με μᾶλλον,
Καὶ εὐθέως τῷ καλοῦντι ἠκολούθησα Δεσπότῃ.
Τρέχοντι οὖν κατέτρεχον· φεύγοντι οὖν ἐδίωκον,
Ὡς τὸν λαγωὸν ὁ κύων· μακρυνθέντος ἀπ' ἐμοῦδε,
Καὶ κρυβέντος τοῦ σωτῆρος· οὐκ ἀπήλπιζον ἐγώγε,
Οὐδ' ὡς ἀπωλέσας τοῦτον ἐστρεφόμην εἰς τοὐπίσω,
Ἀλλ' ἐν ᾧ εὑρέθην τόπῳ καθεζόμενος ἐθρήνουν.
Ἔκλαιον, καὶ ἀντεκάλουν τὸν κρυβέντα μοι Δεσπότην.
Οὕτως οὖν κυλινδουμένῳ, καὶ βοῶντί μοι ὡρᾶτο
Ἔγγιστά μοι πλησιάσας· τοῦτον βλέπων ἀνεπήδων.
Ὥρμων δράξασθαι αὐτοῦ δε· ἔφευγεν ἐκεῖνος τάχος.
Ἔτρεχον ἐγὼ εὐτόνως· ἐδρασσόμην οὖν πολλάκις
Τοῦ κρασπέδου τούτου φθάνων· ἵστατο μικρὸν ἐκεῖνος.
Ἔχαιρον ἐγὼ μεγάλως, καὶ ἀφίπτατο, καὶ πάλιν
Κατεδίωκον· καὶ οὕτως ἀπιόντος, ἐρχομένου.
Κρυπτομένου, φαινομένου, οὐκ ἐστράφην εἰς τοὐπίσω.
Οὐκ κατώκνησα οὐδ' ὅλως, οὐδ' ἐνέδωκα τοῦ τρέχειν,
Οὐδ' ὡς πλάνον ἡγησάμην. ἢ πειράζοντά με ὅλως.
Ἀλλὰ πάσῃ μου ἰσχύϊ, ἀλλὰ πάσῃ μου δυνάμει
Μὴ ὁρώμενον ἐζήτουν· τὰς ὁδοὺς περιεσκόπουν,
Καὶ φραγμούς, τὸ ποῦ φανεῖται· ἐπληρούμην δὲ δακρύων,
Καὶ τοὺς πάντας ἐπηρώτων, τοὺς ποτὲ αὐτὸν ἰδόντας.
Τίνας δὲ ὑπολαμβάνεις λέγειν με, ὅτι ἠρώτων;
Τοὺς σοφοὺς τοῦ κόσμου τούτου, ἢ τοὺς γνωστικούς με οἴει;
Οὐμενοῦν ἀλλὰ Προφήτας, Ἀποστόλους καὶ Πατέρας
Τοὺς σοφοὺς ἐν ἀληθείᾳ, τοὺς αὐτὴν ἐκείνην ὅλην
Τὴν σοφίαν κεκτημένους· ὅς ἐστιν αὐτὸς ἐκεῖνος
Ὁ Χριστὸς Θεοῦ σοφία· τούτους οὖν μετὰ δακρύων,
Καὶ σφοδροῦ καρδίας πόνου ἐπηρώτων τοῦ εἰπεῖν μοι,
Ποῦ ποτε αὐτὸν κατεῖδον; ἢ ἐν ποίῳ τοῦτον τόπῳ;
Εἴτε πῶς καὶ ποίῳ τρόπῳ; καὶ λεγόντων μοι ἐκείνων
Ἔτρεχον πάσῃ δυνάμει· οὐκ ἐκάθευδον οὐδ' ὅλως,
Ἀλλ' ἐβίαζον ἐμαυτόν· ὅθεν βλέπων μου τὸν πόθον
Καθωρᾶτό μοι μετρίως· ὅν περ βλέπων, ὡς προεῖπον,
Κατεδίωκον εὐτόνως· ὡς οὖν εἶδέ με τὰ πάντα
Εἰς οὐδὲν ἡγησάμενον, ἀλλὰ πάντα τὰ ἐν κόσμῳ
Σὺν αὐτῷ τῷ κόσμῳ λέγω, καὶ τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ πάντας
Λογιζόμενον ἐκ ψυχῆς ὡς μὴ ὄντας ἐν αἰσθήσει,
Καὶ τοῦ κόσμου χωρισθέντα τῇ τοιαύτῃ διαθέσει
Ὅλος ὅλῳ μοι ὡράθη· ὅλος ὅλῳ μοι ἡνώθη
Ὁ τοῦ κόσμου πέλων ἔξω, καὶ τὸν κόσμον περιφέρων
Μετὰ τῶν ἐν κόσμῳ πάντων, καὶ χειρὶ συνέχων μόνῃ
Ὁρατὰ σὺν ἀοράτοις· οὗτος οὖν, ἀκούσατέ μου,
Συναντήσας εὕρατό με· πόθεν πῶς ἐλθὼν οὐκ οἶδα.
Πῶς γὰρ ἔμελλον εἰδέναι πόθεν ἧκε, πόθεν ἦλθεν;
Ὃν οὐδεὶς ποτε οὐκ εἶδεν, οὐδὲ ἔγνω ποῦ ὑπάρχει.
Ποῦ ποιμαίνει ποῦ κοιτάζει, ὅλως γὰρ οὐ καθορᾶται.
Ὅλως οὐ κατανοεῖται, ἐνοικεῖ δὲ ἀπροσίτῳ
Ἐν φωτὶ καὶ φῶς ὑπάρχει τρισυπόστατον ἀφράστως.
Ἐν ἀπεριγράπτοις χώροις ἀπερίγραπτος Θεός μου
Εἷς Πατήρ. Υἱὸς ὡσαύτως, σὺν τῷ Πνεύματι τῷ θείῳ
Ἓν τὰ Τρία, καὶ τὰ Τρία εἷς Θεὸς ἀνερμηνεύτως.
Λόγος γὰρ οὐκ ἐξισχύει τὰ ἀνέκφραστα ἐκφράσαι,
Οὐδὲ νοῦς σαφῶς νοῆσαι· τὰ γὰρ ἐν ἡμῖν σοι μόλις
Ἐξειπεῖν ποσῶς ἰσχύω, ἑρμηνεῦσαι δέ σοι ταῦτα
Οὔτ' ἐγώ, οὔτε τις ἄλλος τοῦτο ὅλως ἐξισχύσει.
Πῶς Θεὸς τῶν πάντων ἔξω τῇ οὐσίᾳ καὶ τῇ φύσει
Τῇ δυνάμει, καὶ τῇ δόξῃ· πανταχοῦ δὲ πῶς ἐν πᾶσι,
Κατ' ἐξαίρετον δὲ τούτων ἐνοικεῖ ἐν τοῖς Ἁγίοις,
Καὶ σκηνοῖ γνωστῶς ἐν τούτοις· καὶ οὐσιωδῶς ὁ πάμπαν
Ὑπερούσιος ὑπάρχων, πῶς συνέχεται ἐν σπλάγχνοις.
Ὁ συνέχων πᾶσαν κτίσιν; πῶς δὲ λάμπει ἐν καρδίᾳ
Τῇ σαρκίνῃ καὶ παχείᾳ; πῶς καὶ ἔνδον ταύτης ἐστί;
Πῶς καὶ ἔξω πάντων πέλει, καὶ πληροῖ αὐτὸς τὰ πάντα;
Ἐν νυκτί, καὶ ἐν ἡμέρᾳ λάμπει, καὶ οὐ καθορᾶται.
Ταῦτα πάντα νοῦς, εἰπέ μοι, ὁ ἀνθρώπινος νοήσει;
Ἢ εἰπεῖν σοι ἐξισχύσει; οὐμενοῦν οὐκ Ἄγγελός σοι,
Οὐκ Ἀρχάγγελος ἐξείπει, οὐδὲ παραστῆσαι ταῦτα
Διὰ λόγου δυνηθείη· ταῦτα οὖν Θεοῦ τὸ Πνεῦμα,
Θεῖον ὂν μόνον γινώσκει, καὶ ἐπίσταται ὡς μόνον
Συμφυὲς καὶ σύνθρονόν τε, καὶ συνάναρχον ὑπάρχον
Τῷ Θεῷ καὶ τῷ Πατρί δε· οἷς οὖν λάμψει τοῦτο αὖθις.
Οἷς καὶ συναφθῇ πλουσίως, πάντα δείκνυσιν ἀφράστως.
Ἔργῳ σοι τὰ πάντα λέγω, ὥσπερ γὰρ τυφλὸς εἰ βλέψει,
Βλέπει μὲν τὸ φῶς ἐν πρώτοις, ἔπειτα καὶ πᾶσαν κτίσιν
Τὴν ἐν τῷ φωτί· ὢ θαῦμα· οὕτως ὁ λαμφθεὶς τῷ θείῳ
Πνεύματι ψυχὴν εὐθέως, τοῦ φωτὸς ἐν μετουσίᾳ
Γίνεται καὶ φῶς θεᾶται, φῶς Θεοῦ, Θεόν τε πάντως,
Ὃς καὶ δείκνυσι τὰ πάντα, μᾶλλον δὲ ὅσα κελεύει,
Ὅσα βούλεται καὶ θέλει, οὓς φωτίσει τῇ ἐλλάμψει,
Τούτοις δίδωσι τὸ βλέπειν τὰ ἐν τῷ φωτὶ τῷ θείῳ
Ἀναλόγως τῆς ἀγάπης, φυλακῆς τῶν ἐντολῶν δε
Φωτιζόμενοι ὁρῶσι, καὶ μυοῦνται ἀποκρύφων
Μυστηρίων θείων βάθος, ὥς περ εἴτις ἐν οἰκίᾳ
Σκοτεινῇ κρατῶν εἰσέλθῃ ἐν χειρὶ αὐτοῦ λαμπάδα,
Ἢ προάγοντος ἑτέρου, καὶ κατέχοντος τὸν λύχνον.
Αὐτὸς καθορᾷ τὰ ἔνδον τῆς οἰκίας ὄντα οὕτως
Ὁ λαμπόμενος ἀκτῖσι νοητοῦ φαιδρῶς ἡλίου,
Βλέπει τὰ τοῖς ἄλλοις πᾶσι ἀγνοούμενα καὶ λέγει.
Πλὴν οὐ πάντα, ἀλλὰ ὅσα λόγῳ φράσαι δυνηθείη.

Τίς γὰρ πώποτε δηλῶσαι τὰ ἐκεῖσε ἐξισχύσει;
Οἷα ὅσα ποταπά τε, ἀκατάληπτά τε ὄντα,
Καὶ ἀόρατα τοῖς πᾶσιν, ἀνειδέων γὰρ τὸ εἶδος,
Τὴν ποσότητα ἀπόσων, κάλλος ἀκατανοήτων
Τίς νοήσει; πῶς μετρήσει; πῶς εἰπεῖν ὅλως ἰσχύσει;
Τῶν ἀμόρφων τὰς μορφάς δε πῶς τῷ λόγῳ διαγράψει;
Πάντως οὐδαμῶς ἐρεῖς μοι· ἀλλ᾽ ἐκεῖνοι μόνοι ταῦτα
Ἴσασιν οἱ καθορῶντες, διὸ μὴ λόγοις ἀλλ᾽ ἔργοις
Σπεύσωμεν τοῦ ἐκζητῆσαι, ἰδεῖν τε, καὶ διδαχθῆναι
Θείων μυστηρίων πλοῦτον, ὃν δωρεῖται ὁ Δεσπότης
Τοῖς ἐμπόνως ἐκζητοῦσι, καὶ παντὸς τοῦ κόσμου λήθην,
Καὶ τῶν ἐν αὐτῷ πραγμάτων ἐναργῶς προσκτησαμένοις.
Ὁ γὰρ ἐκζητῶν ἐκεῖνα ὁλοψύχῳ προαιρέσει,
Πῶς οὐχὶ τῶν τῇδε πάντων ἀληθῶς ἀμνημονήσει;
Καὶ γυμνὸν τὸν νοῦν ἐκ τούτων κτήσεται, καὶ πάντων ἔξω
Εὑρεθήσεται εὐθέως μόνος, ὃν ἰδὼν ὁ μόνος
Θεὸς μόνον δι᾽ ἐκεῖνον, γεγονότα καὶ τὸν κόσμον
Ἀρνησάμενον καὶ πάντα τὰ τοῦ κόσμου, μόνος μόνον
Εὑρηκὼς ἑνοῦται τούτῳ· ὢ φρικτῆς οἰκονομίας.
Ὢ χρηστότητος ἀρρήτου· τὰ δ᾽ ἐντεῦθεν μὴ ἐρώτα,
Μὴ ἐρεύνα μὴ ἐκζήτει, εἰ γὰρ πλῆθος τῶν ἀστέρων,
Ὅλως ὑετοῦ σταγόνας, εἴτε ψάμμον ἀριθμῆσαι,
Ἀλλὰ καὶ λοιπῶν κτισμάτων τὰ μεγέθη τε, καὶ κάλλη.
Ἢ τὰς φύσεις καὶ τὰς θέσεις, καὶ τὰς τούτων τε αἰτίας,
Ὡς οὐδὲν, οὐδὲν ἰσχύσει ἢ εἰπεῖν, ἢ ἐννοῆσαι,
Πῶς τοῦ κτίστου δυνηθείη ἐξειπεῖν τὴν εὐσπλαγχνίαν;
Ἣν ἐδείκνυται μεθ᾽ ὧν περ ἑνωθῇ ψυχῶν Ἁγίων;
Πάντως γὰρ θεοῖ κἀκείνας τῇ ἑνώσει τῇ οἰκείᾳ
Θεωθείσης ψυχῆς τοίνυν ὁ βουλόμενος τοῦ λέγειν
Τρόπους ταύτης, ἢ τὴν φύσιν, τὴν διάθεσιν τὴν γνώμην,
Ἢ τὰ κατ᾽ αὐτὴν σοι πάντα διηγεῖσθαι, ὡς οὐκ οἶδε
Ποταπός σοι διὰ λόγου παραστῆσαι ὁ Θεὸς ἔστι πειρᾶται.
Ἀλλ᾽ οὐκ ἔξεστι τοιαῦτα ἐκζητεῖν τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ,
Ἢ τοὺς κατὰ σάρκα ζῶντας, ἀλλὰ πίστει μόνῃ ταῦτα
Δεδομένους ἐκμιμεῖσθαι βίους τῶν Ἁγίων πάντων,
Δάκρυσι καὶ μετανοίᾳ, καὶ λοιπῇ σκληραγωγίᾳ,
Πειρασμῶν ὑπομονῇ τε τρέχειν, ὅπως ἔξω κόσμου
Γένωνται ὡς εἴρηταί μοι, καὶ εὑρήσωσιν ὡς εἶπον
Ἅπαντα ἀπαραλείπτως, ἐκπλαγήσωνται δ᾽ εὑρόντες,
Καὶ θαυμάσωνται κἀμοῦ δὲ τοῦ παναθλίου
Ὑπερεύξωνται προθύμως, ἵνα τούτων μὴ ἐκπέσω.
Ἀλλ᾽ αὐτῶν ἐκείνων τύχω, ὧν περ καὶ τυχεῖν ἐπόθουν,
Καὶ ποθῶ καὶ πόθῳ ποθον, ἀμαυρῶ καὶ ἀπαμβλύνω.
Ἤκουσάς ποτε τοιοῦτον; πόθος γὰρ πόθον ἀνάπτει,
Καὶ τὸ πῦρ τρέφει τὴν φλόγα, ἐν ἐμοὶ δ᾽ οὐκ ἔστιν οὕτως,
Ἀλλὰ πῶς εἰπεῖν οὐκ ἔχω, ἔρωτος τὸ ὑπερβάλλον
Σβέννυσι τὸν ἔρωτά μου, οὐκ ἐρῶ γὰρ ὅσον θέλω,
Καὶ λογίζομαι μηδ᾽ ὅλως ἔρωτα Θεοῦ κεκτῆσθαι.
Ἐκζητῶν δὲ ἀκορέστως τοῦ ἐρᾶν με ὅσον θέλω,
Προσαπόλλω καὶ ὃν εἶχον, ἔρωτα Θεοῦ ὢ θαῦμα.
Ὥσπερ θησαυρὸν ὁ ἔχων, καὶ φιλάργυρος τυγχάνων,
Ὅτι μὴ τὰ πάντα ἔχει, οὐ δοκεῖ τι ὅλως ἔχειν,
Κἂν πολὺ χρυσίον ἔχῃ· οὕτω δὴ δοκῶ πανθάνειν
Ὁ ταλαίπωρος ἐν τούτῳ, ὅτι μὴ ποθῶ ὡς θέλω,
Μηδὲ ὅσον πάντως θέλω, οὐ δοκῶ ποθεῖν κἂν ὅλως.
Τὸ ποθεῖν οὖν ὅσον θέλω, ὑπὲρ πόθον πόθος ἔστι,
Καὶ βιάζω μου τὴν φύσιν, ὑπὲρ φύσιν ἀγαπῆσαι.
Ἀσθενοῦσα δὲ ἡ φύσις καὶ αὐτῆς ἀποστερεῖται,
Ἧς περ κέκτηται ἰσχύος, καὶ νεκροῦται παραδόξως,
Ζῶν ὁ ἔρως τότε μᾶλλον· ζῇ γὰρ ἐν ἐμοὶ καὶ θάλλει.
Πῶς σοι εἴπω ὅτι θάλλει ἀπορῶ παραδειγμάτων,
Τοῦτο δέ σοι μόνον φράσω, ὅτι λόγῳ τὰ τοιά δε
Πᾶς ἀδυνατεῖ ἐκφράζειν· δῷη ἅπασιν ὁ μόνος
Θεὸς ὢν καὶ τῶν τοιούτων, ἀγαθῶν ὑπάρχων ὄντως
Παροχεὺς τοῖς ἐκζητοῦσι μετανοίᾳ τὰ τοιαῦτα.
Τοῖς πενθοῦσι καὶ θρηνοῦσι, καὶ καλῶς καθαιρομένοις
Ἀπολαῦσαι τῶν τοιούτων ἐν μεθέξει γενομένοις
Ἀπ᾽ ἐντεῦθεν ἐν αἰσθήσει, καὶ συνεκδημῆσαι τούτοις,
Καὶ ἐν τούτοις καταπαῦσαι, καὶ ζωῆς ἐπαπολαῦσαι
Αἰωνίου καὶ τῆς δόξης, κοινωνοὺς τῆς ἀπορρήτου.
Διὰ τούτων εὑρεθῆναι εἰς αἰῶνας αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ Γ′.

Ὅτι τοῦ Πνεύματος λάμποντος ἡμῖν τοῦ Ἁγίου, πάντα τῶν παθῶν φυγαδεύονται, ὡς ὑπὸ τοῦ φωτὸς τὸ σκότος, συστέλλοντος δὲ αὐτοῦ τὰς ἀκτῖνας, ὑπὸ τούτων, καὶ τῶν πονηρῶν βαλλόμεθα λογισμῶν.

Τὸ φῶς σου περιλάμπον με ζωογονεῖ Χριστέ μου.
Τὸ γὰρ ὁρᾶν σε ζώωσις, ἀνάστασίς τε πέλει.
Τὸ πῶς εἰπεῖν οὐκ ἔχω σου φωτὸς τὰς ἐνεργείας.
Πλὴν τοῦτο ἔργῳ ἔγνωκα, καὶ γινώσκω Θεέ μου,
Ὅτι κἂν νόσῳ Δέσποτα, κἂν θλίψεσι κἂν λύπαις,
Κἂν ἐν δεσμοῖς, κἂν ἐν λιμῷ, κἂν φυλακῇ κρατῶμαι,
Κἂν δεινοτέροις ἀλγεινοῖς συνέχωμαι Χριστέ μου,
Τὸ φῶς σου λάμψαν ἅπαντα ὡς σκότος ἀπελαύνει.
Καὶ ἐν ἀνέσει καὶ φωτὶ, καὶ φωτὸς ἀπολαύσει
Αἴφνης ποιεῖ με γίνεσθαι τὸ Πνεῦμά σου τὸ θεῖον,
Τὰς θλίψεις ἔγνων ὡς καπνὸν, τοὺς λογισμοὺς ὡς σκότος.
Ὡς βέλη τε τοὺς πειρασμοὺς, τὰς μερίμνας ὡς ζόφον,
Ὡς δὲ θηρία τὰ πάθη χρηματίζοντα Λόγε.
Ἐξ ὧν με ἠλευθέρωσας· ἐξ ὧν ἐῤῥύσω πάλαι.
Κατὰ μικρὸν ἐκλάμψας σου φῶς ἐν ἐμοὶ τὸ θεῖον.
Καὶ νῦν ἐν μέσῳ τούτων ὄντα με Χριστὲ Θεέ μου.
Διαφυλάττεις ἄτρωτον, σκέπων με τῷ φωτί σου.
Ἐπεὶ δὲ πταίω πάμπολλα καθ᾽ ὥραν ἁμαρτάνων,
Ἐπεὶ δὲ κατεπαίρομαι, ἐπεὶ σὲ παροργίζω.
Δέομαι τῆς εὐσπλάγχνου σου παιδεύσεως Χριστέ μου,

Ἣν καὶ σφοδρῶς αἰσθάνομαι ἐν ἐμοὶ γινομένην,
Ὑποχωρήσει τοῦ θείου φωτὸς τοῦ σκέποντός με.
Ὡς γὰρ ἡλίου δύναντος, νὺξ γίνεται καὶ σκότος,
Καὶ ἐξίασιν ἅπαντα πρὸς βρῶσιν τὰ θηρία.
Οὕτως ἀποσκεπάζον με, ὦ Θεέ μου, τὸ φῶς σου,
Εὐθὺς τοῦ βίου σκότος με, θάλασσα λογισμῶν τε
Περικαλύπτει, καὶ παθῶν θηρία κατεσθίει,
Καὶ βέλεσι τιτρώσκομαι τῶν λογισμῶν ἁπάντων.
Ἐπὰν δὲ πάλιν σπλαγχνισθῇς ἐπὰν κατελεήσῃς,
Ἐπὰν ἐπακροάσῃ τε τῶν γοερῶν μου θρήνων.
Καὶ στεναγμοὺς ἐνωτισθῇς, καὶ δάκρυα προσδέξῃ,
Καὶ ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν ἐπιβλέψαι θελήσῃς
Ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτήσαντος ἀσύγγνωστα Χριστέ μου.
Ἀπὸ μακρόθεν ὡς ἀστὴρ ἀνατέλλων ὁρᾶσαι.
Πλατύνεσαι κατὰ μικρόν· οὐκ αὐτὸς τοῦτο πάσχων,
Ἀλλὰ τὸν νοῦν τοῦ δούλου σου διανοίγων τοῦ βλέπειν.
Μειζόνως ὥσπερ ἥλιος κατ' ὀλίγον ὁρᾶσαι.
Καὶ γὰρ τοῦ σκότους φεύγοντος, καὶ ἀφανιζομένου,
Ἔρχεσθαί σε λογίζομαι τὸν πανταχοῦ παρόντα.
Ὅτε δὲ ὅλον ὡς τὸ πρὶν περικυκλώσεις σῶτερ·
Ὅτε ὅλον σκεπάσεις με, ὅλον με περιλάβῃς,
Ἐλευθεροῦμαι τῶν κακῶν, λυτροῦμαι καὶ τοῦ σκότους,
Καὶ πειρασμῶν καὶ τῶν παθῶν, καὶ λογισμῶν ἁπάντων.
Πληροῦμαι γὰρ χρηστότητος, πληροῦμαι εὐφροσύνης,
Καὶ κατεπίμπλαμαι χαρᾶς, ἀφάτου θυμηδίας.
Ὁρῶν φρικτὰ μυστήρια, ὁρῶν θαύματα ξένα.
Ὁρῶν ἃ οὐ τεθέαται, ὀφθαλμὸς οὐδὲ βλέψαι
Ἀνθρώπου ἐξισχύσειεν, ἀλλ' οὐδὲ οὖς ἀκοῦσαι.
Ἐπὶ καρδίαν δὲ βροτῶν οὐκ ἀνέβη οὐδ' ὅλως,
Καὶ καταπλήττομαι σφοδρῶς· ἐξίσταμαι ἐν τούτοις,
Καὶ πάντων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ὅλως ἀλλοτριοῦμαι
Ἀκαταπαύστοις ἐν φωναῖς ἀνυμνῶν σου Θεέ μου.
Κατανοῶν ἐν ἐμαυτῷ ἀλλοίωσιν τὴν ξένην,
Καὶ τρόπον ἀντιλήψεως χειρὸς παντοδυνάμου.
Πῶς λάμψει μόνου σου φωτὸς, καὶ τῇ ἐπιφανείᾳ
Πᾶσαν λύπην ἐδίωξας, ἐξήρπασας τοῦ κόσμου,
Καὶ ἑνωθείς μοι μυστικῶς εἰς οὐρανὸν εὐθύς με
Ἀποκατέστησας ἐκεῖ, ἔνθα οὐκ ἔστι λύπη.
Οὐ στεναγμός· οὐ δάκρυον· οὐκ ὄφις δάκνων πτέρναν,
Καὶ ἔδειξας ἀκάματον· ἀταλαίπωρον βίον
Τὴν ἐναντίαν τὴν στενήν· τὴν δύσβατον ἀνθρώποις.
Ἢ ἀληθέστερον εἰπεῖν, ἄβατον πᾶσιν οὖσαν.
Τίς γάρ ποτε ἐξίσχυσεν ; ἢ τίς ποτε ἰσχύσει ;
Ἀνθρώπων εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν σώματι γενέσθαι ;
Ἢ καὶ χωρὶς τοῦ σώματος, ποίοις πτεροῖς πετάσας ;
Ἠλίας ἅρματι πυρὸς, ἐπήρθη καὶ πρὸ τούτου
Ἐνὼχ ἀλλ' οὐκ εἰς οὐρανοὺς, ἐν ἑτέρῳ δὲ τόπῳ,
Οὐχὶ αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ, πλὴν ὅμως μετετέθη.
Τί δὲ πρὸς τὰ γινόμενα ἐν ἡμῖν εἰσὶ ταῦτα ;
Πῶς ὅλως ἔσται σύγκρισις σκιᾶς, καὶ ἀληθείας ;
Ἢ Πνεύματος λειτουργικοῦ, καὶ δουλικοῦ εἰπέ μοι ;
Πρὸς Πνεῦμα τὸ δεσποτικὸν, καὶ πανουργὸν καὶ θεῖον ;
Τὸ στερεοῦν καὶ δυναμοῦν πᾶσαν κτιστὴν οὐσίαν ;
Τὰ μὲν γὰρ ἄλλα, ποίημα· ποιητὴς δ' αὐτὸ μόνον.
Ὡς τοῦ Πατρὸς ἀχώριστον, καὶ τοῦ Υἱοῦ ὡσαύτως.
Θεὸς τὰ τρία εἷς Θεὸς ἡ Τριὰς καὶ γάρ ἐστιν.
Αὕτη τὸ πᾶν οὐσίωσεν· ἔκτισεν αὕτη πάντα.
Αὕτη τὸν Λόγον καὶ Υἱὸν τοῦ Πατρὸς ἐν τῷ κόσμῳ
Κατὰ τὴν σάρκα ἔκτισεν εἰς ἡμῶν σωτηρίαν.
Ἀχώριστον τοῦ τε Πατρὸς, καὶ τοῦ Πνεύματος ὄντα.
Σαρκοῦται δὲ τοῦ Πνεύματος ὄντως τῇ ἐπελεύσει,
Καὶ γίνεται, ὅπερ οὐκ ἦν, ἄνθρωπος ὅμοιός μοι,
Πλὴν ἁμαρτίας καὶ πάσης ἐκτός γε ἀνομίας.
Θεὸς ὁμοῦ καὶ ἄνθρωπος ὁρώμενος τοῖς πᾶσιν,
Ἔχων τὸ θεῖον αὐτοῦ συνὸν τῇ φύσει,
Μεθ' οὗ νεκροὺς ἐζώωσε τυφλῶν ἤνοιξε κόρας,
Λεπροὺς τε ἐκαθάρισε, δαίμονας ἀπελάσας.
Οὗτος σταυρὸν ὑπενεγκὼν, καὶ θάνατον ὡσαύτως·
Ἐξαναστὰς ἐν Πνεύματι ἀνελήφθη ἐν δόξῃ.
Καὶ τρίβον τὴν εἰς οὐρανοὺς ἀνεκαίνισε πᾶσι
Τοῖς εἰς αὐτὸν πιστεύουσιν ἐν ἀδιστάκτῳ πίστει,
Καὶ Πνεῦμα τὸ Πανάγιον ἐξέχεε πλουσίως
Εἰς πάντας τοὺς δεικνύοντας τὴν πίστιν ἐκ τῶν ἔργων,
Καὶ νῦν ἀφθόνως γε τοῦτο ἐκχεῖ πρὸς τοὺς τοιούτους.
Θεοποιεῖ τε δι' αὐτοῦ, οἷς συναφθῇ ἀθρόον,
Καὶ ἐξ ἀνθρώπων ἀλλοιοῖ τούτους ἀναλλοιώτως,
Καὶ τέκνα δείκνυσι Θεοῦ, ἀδελφοὺς τοῦ σωτῆρος.
Συγκληρονόμους μὲν Χριστοῦ, Θεοῦ δὲ κληρονόμους,
Θεοὺς Θεῷ συνόντας γε Πνεύματι ἐν Ἁγίῳ.
Δεσμίους μὲν μόνῃ σαρκὶ, Πνεύματι δ' ἐλευθέρους.
Συνανιόντας τῷ Χριστῷ εἰς οὐρανοὺς εὐκόλως.
Ὅλον τε τὸ πολίτευμα κεκτημένους ἐκεῖσε
Ἐν θεωρίᾳ τῶν καλῶν, ὧν ὀφθαλμοὶ οὐκ εἶδον.
Τί οὖν τὸ ἅρμα τοῦ πυρὸς, τὸ Ἠλίαν ἁρπάσαν ;
Τίς ἡ Ἐνὼχ μετάθεσις ὑπάρχουσι πρὸς ταῦτα ;
Ἐγὼ δοκῶ, ὡς θάλασσα τμηθεῖσα ῥάβδῳ πάλαι,
Καὶ μάννα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, κατελθὸν τύπος μόνον,
Καὶ ἀληθείας σύμβολα ταῦτα πάντα ὑπῆρχον
Ἡ θάλασσα βαπτίσματος, τὸ μάννα τοῦ σωτῆρος.
Οὕτω κἀκεῖνα σύμβολα, τούτων εἰσὶ καὶ τύπος.
Ἀσύγκριτον ὑπεροχὴν, κεκτημένων καὶ δόξαν,
Ὅσον κτιστοῦ τὸ ἄκτιστον ὑπερέχει τῇ φύσει.
Τὸ μάννα γὰρ ὃ λέγεται ἄρτος τροφὴ Ἀγγέλων.
Ὃ ἔφαγον οἱ ἄνθρωποι ἐν τῇ ἐρήμῳ τότε.
Ἐξέλιπον ἀπώλοντο, ἀπέθανόν τε πάντες,
Καὶ ὅσοι τοῦτο ἔφαγον, ζωῆς γὰρ οὐ μετεῖχον.
Ἡ σὰρξ δὲ τοῦ Δεσπότου μου τεθεωμένη οὖσα,
Ζωῆς μεστή τε πέλουσα, πάντας ζωῆς μετόχους
Τοὺς τρώγοντας ἀποτελεῖ, καὶ ποιεῖ ἀθανάτους.
Διαβιβάζει δὲ αὐτοὺς, οὐ πέλαγος θαλάσσης,
Οὐδ' ἐξ Αἰγύπτου μεθιστῶν πρὸς ἄλλην γῆν μετάγει
Καρποὺς φθαρτοὺς προφέρουσαν καὶ αὖθις τοῖς ἀνθρώποις.
Ἀλλ' οὐδὲ τεσσαράκοντα ἐπὶ χρόνοις βαδίζειν
Διακελεύεται ἡμᾶς ὁ λυτρωτὴς τοῦ κόσμου,
Ἵνα καὶ καταλάβωμεν γῆν τῆς ἐπαγγελίας.
Ἀλλ' ἀδιστάκτῳ πίστει βαπτισθέντας ἀθρόον,

Αἵματός τε, καὶ τῆς αὐτοῦ σαρκὸς μεταλαβόντας
Ἀπὸ θανάτου εἰς ζωήν· εἰς φῶς τε ἀπὸ σκότους
Ἀπὸ τῆς γῆς εἰς οὐρανοὺς ἀναφέρει εὐθέως.
Πρότερον ἀπεκδύσας με φθορᾶς, καὶ τοῦ θανάτου,
Καὶ ὅλον ἐλευθερώσας με, ἐν αἰσθήσει καὶ γνώσει.
Τὸ δὲ πάντων φρικτότερον οὐρανὸν καινὸν ἔδειξέ με,
Καὶ ἐν ἐμοὶ κατῴκισεν ὁ τῶν ἁπάντων κτίστης.
Οὗπερ οὐδεὶς τῶν πρόπαλαι Ἁγίων ἠξιώθη,
Ἐλάλει γὰρ τὸ πρότερον διὰ Πνεύματος θείου,
Καὶ ἐνεργείᾳ τῇ αὐτοῦ τὰ θαύματα ἐποίει.
Οὐσιωδῶς δὲ οὐδαμῶς Θεὸς ἡμῖν ἡνώθη,
Πρὸ τοῦ γενέσθαι ἄνθρωπον τὸν Χριστὸν καὶ Θεόν μου.
Λαβὼν γὰρ σῶμα, δέδωκεν αὐτοῦ Πνεῦμα τὸ θεῖον.
Οὐσιωδῶς ἑνοῦται δὲ δι' αὐτοῦ πιστοῖς πᾶσι,
Καὶ γίνεται ἀχώριστος ἡ ἕνωσις ἡ τούτων.
Φεῦ μοι, στενάζω γὰρ πικρῶς τὴν τῶν ἀνθρώπων πλάνην
Πῶς οὐ πιστεύομεν Χριστῷ; πῶς οὐκ ἀκολουθοῦμεν;
Πῶς οὐ ποθοῦμεν τὴν ζωήν; πῶς τὸν ἐκείνου πλοῦτον;
Τὸν ἄσυλον, τὸν ἄφθαρτον; τὴν δόξαν τὴν ἀγήρω;
Διαγωγῆς τῆς μετ' αὐτοῦ πῶς οὐκ ἐπιθυμοῦμεν;
Πῶς τοῖς φθαρτοῖς προσκείμενοι, νομίζομεν σωθῆναι;
Οἱ μὴ φιλοῦντες τὸν Χριστὸν πλεῖον τῶν ὁρωμένων;
Μηδὲ ἐλπίζοντες αὐτῷ συνεῖναι μετὰ πότμον;
Ἀλλὰ ἀναισθητότεροί εἰσι ξύλων τε, καὶ τῶν λίθων.
Ἀλλ' ὦ Χριστέ μου ῥῦσαί με τῆς τούτων ἀλογίας,
Καὶ σὲ φιλεῖν ἐκδίδαξον τὴν ζωὴν πιστῶν πάντων,
Σοὶ γὰρ σὺν τῷ Πατρὶ, καὶ Πνεύματί σου θείῳ
Δόξα πρέπει, καὶ αἴνεσις. τιμὴ, προσκύνησίς τε.
Νῦν καὶ ἀεὶ ὡς βασιλεῖ εἰς αἰῶνας αἰώνων,
Καὶ τῶν ἁπάντων ποιητῇ, Θεῷ τε καὶ Δεσπότῃ. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ Δ΄.

Ὅτι ἔστι ὅτε καὶ διὰ τῆς τῶν πλησίον ἐπιμελείας, καὶ διορθώσεως συγκατασπάσθαι τὸν διδάσκαλον εἰς τὴν ἐνοῦσαν ἐκείνῳ τοῦ πάθους ἀσθένειαν.

Ἐλέησόν με Κύριε, ἐλέησόν με μόνε
Ὁ ἐκ νηπίας με σωτὴρ σκεπάσας ἡλικίας.
Ὁ πάμπολλά μοι πταίσαντι ἐν ἐπιγνώσει ὄντι
Οἰκείᾳ ἀγαθότητι ἅπαντα συμπαθήσας.
Ὁ κόσμου με ῥυσάμενος τοῦ δεινοῦ, καὶ ματαίου,
Καὶ συγγενῶν, καὶ φίλων τε, καὶ ἡδονῶν ἀτόπων.
Κἀνταῦθα ἀξιώσας με, ὡς ἐν ὄρει καθίσαι,
Καὶ δεῖξαι μοι τὴν δόξαν σου τὴν θαυμαστὴν Θεέ μου,
Καὶ Πνεύματος ἐμπλήσας με τοῦ θείου σου Χριστέ μου,
Καὶ φωτισμοῦ Πνευματικοῦ ὅλον με ἐμφορήσας.
Αὐτὸς ἀμεταμέλητον τὴν χάριν σου Θεέ μου
Παράσχου μοι τῷ δούλῳ σου εἰς τέλος ὁλοκλήρως.
Μὴ ἀντανέλῃς, Δέσποτα· μὴ ἀποστρέψῃς Κτίστα.
Μηδὲ παρίδῃς ἅπαξ με πρὸ προσώπου σου στήσας,
Καὶ κατατάξας ἐν τοῖς σοῖς δούλοις με, καὶ σφραγίσας
Σφραγίδι σου τῆς χάριτος, σόν με ἐπονομάσας.
Μὴ πάλιν ἀπορρίψῃς με· μὴ πάλιν ἀποκρύψῃς
Τὸ φῶς τὸ τοῦ προσώπου σου, κἀμὲ καλύψει σκότος,
Καὶ καταπίῃ ἄβυσσος, καὶ συχῇ οὐρανός με,
Ὃν ὑπεράνωθεν αὐτοῦ ἀνήγαγες σωτήρ μου.
Καὶ σὺν Ἀγγέλοις, μᾶλλον δὲ σὺν σοὶ τῷ πάντων κτίστῃ
Συνεῖναι κατηξίωσας, καὶ συναγάλλεσθαί σοι,
Καὶ βλέπειν τὴν ἀσύγκριτον τοῦ σοῦ προσώπου δόξαν.
Τοῦ ἀπροσίτου τε φωτὸς εἰς κόρον ἀπολαύειν,
Καὶ χαίρειν, καὶ εὐφραίνεσθαι ἄρρητον εὐφροσύνην
Τῇ συνουσίᾳ Δέσποτα τῆς σῆς ἀφράστου αἴγλης.
Κατατρυφῶν δὲ τοῦ φωτὸς ἐκείνου τοῦ ἀρρήτου
Ἐσκίρτων· ἔχαιρον σὺν σοὶ τῷ ποιητῇ, καὶ πλάστῃ,
Ἀμήχανον κατανοῶν κάλλος τοῦ σοῦ προσώπου.
Ἐπεὶ δὲ πάλιν πρὸς τὴν γῆν κατήγαγον τὸν νοῦν μου
Πεφωτισμένος ὢν ἐν σοὶ οὐκ ἔβλεπον τὸν κόσμον,
Οὐδὲ τὰ ὄντα πράγματα, Δέσποτα, ἐν τῷ κόσμῳ.
Ἀλλ' ὑπεράνω τῶν παθῶν, καὶ μεριμνῶν ὑπῆρχον,
Καὶ πράγματι στρεβούμενος, καὶ τὰ κακὰ ἐλέγχων.
Οὐκ ἐκοινώνουν μὲν τὸ πρὶν κακίαις ἀνθρωπίναις.
Ὡς δ' ἐγχρονίσας ἐν αὐτοῖς τὰ ἄλλων προεθέμην,
Καὶ φιλονείκοις, Δέσποτα, συναπήχθην ἀνδράσιν,
Ἐλπίδι διορθώσεως μετέσχον τῆς κακίας,
Καὶ σκότους· οἴμοι· τῶν παθῶν μετέλαβον ἀφρόνως,
Καὶ κρατηθεὶς ὑπὸ θηρῶν ἀγρίων κινδυνεύω.
Ἄλλους ἐκσπάσαι θέλων γὰρ, λύμης γε τῆς ἐκείνων
Αὐτὸς πρῶτος κατάβρωμα γέγονα τοῖς θηρίοις.
Ἀλλὰ προφθάσας οἴκτειρον· ἀλλὰ ταχύνας ῥῦσαι
Τὸν διὰ σὲ, φιλάνθρωπε, ἐν τούτοις ἐμπεσόντα.
Κατὰ τὴν σὴν γὰρ ἐντολὴν, τέθηκα ἐλεῆμον
Ψυχὴν τὴν πανάθλιάν μου ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου.
Εἰ οὖν ἐτρώθην, δύνασαι ἰάσασθαί με σῶτερ.
Εἰ ἐκρατήθην παρ' ἐχθρῶν αἰχμάλωτος ὁ τάλας.
Ἀλλὰ αὐτὸς ὡς δυνατὸς, καὶ ἰσχυρὸς εἰσάπαν
Ἰσχύεις ἐκλυτρώσασθαι θελήματί σου μόνῳ,
Εἰ καὶ θηρίων στόμασι, καὶ χερσὶ κατελήφθην,
Ἀλλὰ φανέντος, θνήξονται, εὐθὺς καὶ ἐγὼ δὲ ζήσω.
Ναὶ ὁ πολὺς ἐν οἰκτιρμοῖς, ἄφατος ἐν ἐλέει
Ἐλέησον, οἰκτείρησον ἐμὲ τὸν πεπτωκότα.
Κατῆλθον ἐν τῷ φρέατι ῥύσασθαι τὸν πλησίον,
Καὶ συγκατέπεσα κἀγὼ δικαιοκρῖτα σῶτερ.
Μή με ἐάσῃς κείμενον εἰς τέλος ἐν τῷ βόθρῳ.
Ναὶ οἶδα ὡς προσέταξας πανοικτίρμον Θεέ μου,
Ὅτι χρὴ πάντως ῥύεσθαι τὸν ἀδελφὸν θανάτου,
Καὶ ἁμαρτίας δήγματος· ἀλλ' οὐ δι' ἁμαρτίας
Συναπολέσθαι μετ' αὐτοῦ· ὃ πέπονθα ὁ τάλας.
Καὶ ῥαθυμήσας πέπτωκα ἐμαυτῷ γε θαρρήσας,
Ἀλλὰ κἀκεῖνον ῥύεσθαι, καὶ ἐμαυτὸν ὡσαύτως.
Εἰ δὲ μὴ, μένειν ἄνωθεν, καὶ θρηνεῖν τὸν πεσόντα.
Καὶ φεύγειν ὅση δύναμις, τὸ πεσεῖν σὺν ἐκείνῳ.
Ἀλλ' οὖν καὶ νῦν ἀνάστησον· ἀνάγαγε τοῦ χάους,
Καὶ στῆσον ἐπὶ πέτραν με Χριστὲ τῶν ἐντολῶν σου.

Καὶ δεῖξον πάλιν μοι τὸ φῶς, ὃ οὐ χωρεῖ ὁ κόσμος,
Ἀλλ' ἔξω κόσμου, καὶ φωτὸς ὁρατοῦ, καὶ ἀέρος
Τοῦ αἰσθητοῦ, καὶ οὐρανοῦ, αἰσθητῶν τε ἁπάντων
Ἀποτελεῖ γε τὸν αὐτὸ σῶτέρ μου καθορῶντα,
Εἴτε χωρὶς τοῦ σώματος, εἴτε σὺν τούτῳ ὅλως,
Μὴ ἐπιστάμενος Θεὲ, κατὰ τὴν τότε ὥραν.
Δοκῶ δὲ ὥς περ ἄϋλος φωστὴρ ὑπάρχων τότε,
Τῷ κάλλει τε τοῦ νοητοῦ λαμπόμενος Ἡλίου.
Τὸ ἑαυτοῦ οὐ καθορᾷν ἰσχύει φῶς αἰσθήσει.
Ἐκεῖνον μόνον δὲ ὁρᾷν, τὸν ἄδυτον φωστῆρα
Ἀμήχανον κατανοῶν κάλλος αὐτοῦ τῆς δόξης.
Καὶ ἐκπληττόμενος σφοδρῶς καταμαθεῖν οὐκ ἔχει,
Οὔτε κατανοήσασθαι τὸν θεωρίας τρόπον,
Τὸ πῶς, ἢ ποῦ ἀνερμηνεύτως πέλων
Ὁρᾶται, περιγράφεται θέλων ἐν τοῖς Ἁγίοις.
Τοῦτο δὲ ἴσμεν ἅπαντες τῶν τοιούτων οἱ μύσται,
Ὅτι τοῦ κόσμου ἔξωθεν τότε ἐν ἀληθείᾳ
Γινόμεθα, καὶ μένομεν, ἄχρις αὐτὸ ὁρῶμεν.
Καὶ πάλιν εὑρισκόμεθα ἐν σώματι, καὶ κόσμῳ.
Μεμνημένοι δὲ τῆς χαρᾶς, καὶ τοῦ φωτὸς ἐκείνου
Καὶ τῆς γλυκείας ἡδονῆς θρηνοῦμεν, καὶ πενθοῦμεν,
Ὥσπερ παιδίον νήπιον καθορῶν τὴν μητέρα,
Καὶ μεμνημένον γάλακτος γλυκασμοῦ κλαυθμηρίζει,
Ἕως ἐκείνου δράξηται, καὶ εἰς κόρον θηλάσῃ.
Τοῦτο αἰτούμεθα καὶ νῦν· τοῦτο σὲ δυσωποῦμεν.
Τοῦτο προσπίπτομεν λαβεῖν ἀναφαίρετον· σῶτερ.
Ὅπως καὶ νῦν τρεφώμεθα πανοικτίρμον, ἐκ τούτου.
Τοῦ ἄρτου τοῦ ἐξ οὐρανοῦ νοητῶς κατιόντος,
Καὶ πᾶσι τοῖς μετέχουσι ζωῆς μεταδιδόντος.
Καὶ ἀπιόντες, καὶ πρὸς σὲ τὴν πορείαν ποιοῦντες.
Συνοδοιπόρον ἔξωμεν, βοηθόν τε, καὶ ῥύστην.
Καὶ σὺν αὐτῷ, καὶ δι' αὐτοῦ προσαχθῶμέν σοι σῶτερ,
Καὶ ἐν τῇ κρίσει τῇ φρικτῇ τὰς ἡμῶν ἁμαρτίας.
Αὐτὸ σκεπάσει, Δέσποτα, τοῦ μὴ ἐκκαλυφθῆναι,
Μηδὲ φανῆναι ἅπασιν Ἀγγέλοις, καὶ ἀνθρώποις.
Ἀλλά γε καὶ ἱμάτιον ἡμῖν γένηται λαμπροφόρον,
Καὶ δόξα, καὶ διάδημα, εἰς αἰῶνας αἰώνων.

ΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ Ε'.

Ὅτι ὁ τὸν Θεὸν ποθήσας ἐξ ὅλης ψυχῆς μισεῖ τὸν κόσμον

Σκιᾷ κρατοῦμαι, καὶ ἀλήθειαν βλέπω.
Ὁ οὐδέν ἐστιν, ἢ ἐλπὶς ἡ βεβαία.
Ποία οὖν ἐλπίς; ἣν ὀφθαλμοὶ οὐκ εἶδον.
Αὕτη τί ἐστι; ζωὴ, ἣν ἅπαντες ποθοῦσιν.
Ἡ δὲ ζωὴ τί; ἢ Θεὸς κτίστης πάντων;
Τοῦτον πόθησον, καὶ μίσησον τὸν κόσμον.
Κόσμος, θάνατος· τί γὰρ ἄρρευστον ἔχει;

ΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΣΤ'.

Ὅτι κρεῖττον τὸ καλῶς ποιμαίνεσθαι, ἢ τοὺς μὴ βουλομένους ποιμαίνειν, οὐδὲν γὰρ ἔσται κέρδος, τῷ ἄλλους μὲν σπουδάζοντι σῶσαι, ἑαυτὸν δὲ διὰ τῆς ἐκείνων ἀπωλέσαντι προστασίας.

Εἰπέ· Χριστέ· τῷ δούλῳ σου, εἰπέ· τὸ φῶς τοῦ κόσμου·
Εἰπέ· ἡ γνῶσις τοῦ παντὸς, εἰπέ· λόγε· σοφία.
Ἡ πάντα προγινώσκουσα· ἡ πάντα προειδυῖα,
Καὶ τὰ ἡμῖν συμφέροντα διδάσκουσα ἀφθόνως.
Εἰπὲ, καὶ δίδαξον κἀμὲ ὁδοὺς σωτηριώδεις,
Τῶν θελημάτων σου σωτὴρ, καὶ θείων προσταγμάτων.
Εἰπὲ, καὶ μὴ παρίδῃς με, μὴ κρύψῃς ὦ Θεέ μου.
Ἐξ ἀναξίου δούλου σου τὸ θεῖον θέλημά σου.
Τί κρεῖσσόν ἐστι παρὰ σοί; ποῖον εὐάρεστόν σοι;
Ἀπὸ τῶν δύω φράσον μοι, ὦ φιλάνθρωπε σῶτερ;
Τὸ ἐν μερίμνῃ εἶναί με τῶν τῆς μονῆς πραγμάτων,
Καὶ τῶν σωματικῶν χρειῶν τὸ ἀφθόνως φροντίζειν,
Διεκδικεῖν τε ἅπαντα μετ' ἔχθρας τε, καὶ μάχης;
Ἢ τὸ ἀεὶ προσκαρτερεῖν μόνῃ τῇ ἡσυχίᾳ;
Καὶ συντηρεῖν ἀθόλωτον τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν,
Καὶ δέχεσθαι τῆς χάριτος τῆς σῆς τὰς λαμπηδόνας,
Καὶ καταυγάζεσθαι ἀεὶ τὰ τῆς ψυχῆς αἰσθήσεις,
Καὶ θείους λόγους μυστικῶς ἐνηχεῖσθαι, καὶ ἄλλους
Διδάσκειν πράως, καὶ αὐτὸς διδάσκεσθαι ὡσαύτως;
Ὁ λέγων γὰρ καὶ ἑαυτῷ τὰ λεγόμενα λέγει,
Καὶ πρῶτος οὗτος τοῦ ποιεῖν πάντως ταῦτα ὀφείλει
Ἐκ τούτων τοίνυν λέγε μοι, ὦ Θεέ μου, καὶ πλάστα.
Ποῖον ὑπάρχει κρεῖττόν μοι; ποῖόν ἐστι συμφέρον;
Ποῖον δέ σοι εὐάρεστον, καὶ τέλειον ὑπάρχει;
Ναὶ δὴ μὴ κρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ, ὦ πανοικτίρμον λόγε.
Ἄκουσον ὅπερ ἐρωτᾷς· γράψον ὅπερ ἀκούεις.
Ἐγὼ Θεὸς προάναρχος· ἐγὼ Δεσπότης φύσει.
Τῶν οὐρανῶν τε βασιλεὺς, καὶ τῶν καταχθονίων.
Καὶ πάντες μὴ βουλόμενοι ἐμοὶ δοῦλοι τελοῦσι,
Κτίστης τῶν πάντων γάρ εἰμι, καὶ κριτὴς, καὶ Δεσπότης,
Καὶ νῦν εἰμὶ, καὶ ἔσομαι εἰς αἰῶνας αἰώνων,
Ἀλλ' οὐ τὸν μὴ βουλόμενόν ποτε καταναγκάζω.
Αὐτεξούσιον θέλω δὲ, αὐτοπροαίρετόν γε.
Τήν τε δουλείαν γίνεσθαι· τὸν φόβον ἐνεργεῖσθαι,
Καὶ τὴν ἀγάπην δείκνυσθαι παρὰ τῶν ὑπηκόων.
Τοιούτους γὰρ τοὺς δούλους μου· τοιούτους τοὺς μισθίους.
Τοιούτους καὶ τοὺς φίλους μου ἐπιποθῶ τοῦ εἶναι.
Τοὺς δ' ἄλλους οὔπω ἔγνωκα, οὐδ' ὑπ' αὐτῶν ἐγνώσθην.
Διὸ σκληρόν με λέγουσι, ἀσυμπαθῆ καλοῦσι.
Ἄδικον ὀνομάζουσι τὰ τοῦ ἀδίκου τέκνα.
Οἱ οὖν ἐμὲ ὑβρίζοντες, ἐμέτε λοιδοροῦντες,
Ἐμὲ κατονειδίζοντες, σοὶ πῶς ὑποταγῶσιν;
Ἢ πῶς σε κατεδέξονται διδάσκαλον εἰπέ μοι;
Οἱ λύκοι δὲ ποιμένα σε, πῶς ἄρα λογιοῦνται;

Ἢ πῶς ἀκολουθήσουσι φωνῆς σου θῆρες ὄντες;
Ἔξελθε· φύγε, καὶ γενοῦ ἐκ μέσου τῶν τοιούτων,
Καὶ σεαυτὸν, εἰ σώσεις γὰρ, ἀρκετόν σοι ὑπάρξει.
Εἰ δὲ τὸν κόσμον σώσειας, σεαυτὸν δ' ἀπολέσεις,
Τί σοι τοῦ κόσμου ὄφελος τοῦ διὰ σοῦ σωθέντος;
Οὐ βούλομαι ποιμαίνειν σε τινὰ τῶν μὴ θελόντων,
Ὅρα ὅτι ἐφύλαξα τοῦτο κἀγὼ ἐν κόσμῳ.
Τῶν βουλομένων γὰρ ἐγὼ καὶ Ποιμὴν, καὶ Δεσπότης,
Τῶν δ' ἄλλων κτίστης μὲν εἰμὶ, καὶ Θεὸς κατὰ φύσιν.
Οὐ μὴν δὲ πέλω βασιλεὺς, οὐκ ἀρχηγὸς εἰσάπαν
Τῶν μὴ ἀράντων τὸν σταυρὸν, κἀμοὶ ἀκολουθούντων.
Τοῦ ἐναντίου γάρ εἰσι τέκνα, δοῦλοι καὶ σκεύη.
Βλέπε μυστήρια φρικτά· βλέπε ἀναισθησίαν.
Βλέπε, καὶ θρήνει δι' αὐτοὺς, εἰ δυνατὸν καθ' ὥραν.
Ἐκ σκότους γὰρ καλούμενοι πρὸς ἀνέσπερον φέγγος.
Ἐκ θανάτου πρὸς ζωὴν· εἰς οὐρανοὺς ἐξ ᾅδου.
Ἐκ τῶν προσκαίρων καὶ φθαρτῶν πρὸς αἰωνίαν δόξαν,
Ὀργίζονται, καὶ μαίνονται κατὰ τῶν διδασκάλων,
Καὶ κατ' αὐτῶν συῤῥάπτουσιν ἐπιβουλὰς παντοίας,
Καὶ προαιροῦνται τοῦ θανεῖν, ἢ σκότους ἀποστῆναι,
Καὶ τῶν τοῦ σκότους πράξεων, κἀμοὶ ἀκολουθῆσαι.
Τούτους εἰπὲ, πῶς ποιμανεῖς; πῶς τούτων προηγήσῃ;
Πῶς ὁδηγήσεις λέγε μοι, πρὸς πῦρ αὐτομολοῦντας;
Προστιθεμένους τῷ ἐχθρῷ, καὶ σὺν αὐτῷ προθύμως
Τὰ ἐναντία τῶν ἐμῶν προσταγμάτων ποιοῦντας;
Πῶς ποιμανεῖς ὡς πρόβατα; πῶς εἰσάξεις, εἰπέ μοι;
Τῶν ἐντολῶν μου πρὸς νομὰς, πρὸς ὕδωρ θελημάτων
Ἐμῶν, ἐξάξεις δὲ αὐτοὺς πρὸς νοητά τε ὄρη
Θεωριῶν τῶν μυστικῶν, δόξης μου τῆς ἀῤῥήτου;
Δι' ἧς οἱ ταύτην βλέποντες, καταφρονοῦσι δόξης
Τῆς κάτω, καὶ τῶν αἰσθητῶν πάντων ἀμνημονοῦσι,
Καὶ ὡς σκιὰν, καὶ ὡς καπνὸν ταῦτα πάντα ἡγοῦνται;
Εἰπὲ πῶς τὸν ἀντίδικον, συνήγορόν σου κτήσῃ;
Πῶς τὸν πολέμιον ἐχθρὸν, φίλον σου πείσεις εἶναι;
Εὐκόλως γὰρ οἱ φίλοι μὲν, ἐχθροὶ γίνονται μᾶλλον,
Μικρὰν εὑρόντες πρόφασιν, ἐχθροὶ δὲ δυσκόλως
Γενέσθαι φίλοι δύνανται, κἂν εὐεργετηθῶσι,
Κἂν δωρεῶν μετάσχωσι ὑψηλῶν, καὶ μεγάλων,
Ἐγκεκρυμμένον ἔχουσι τὸν ἰὸν ἐν καρδίᾳ,
Ὅν περ καιροῦ δραξάμενοι ἐξεμοῦσιν ἀθρόως,
Καὶ εὐεργέτας τοὺς αὐτῶν, ἀνηλεῶς ἀσπλάγχνως
Ἀποκτεῖναι οὐ φρίττουσιν· ὢ μανίας ἐσχάτης.
Οὗτοι τοῦ Κάϊν μιμηταί· οὗτοι τοῦ Λάμεχ χείρους.
Οὗτοι Σαοὺλ ὁμότροποι· μιμηταὶ τῶν Ἑβραίων,
Καὶ τοῦ Ἰούδα ζηλωταὶ, ἀγχόνης κληρονόμοι.
Τούτων ἡγεῖσθαι, εἰ ζητεῖς· βλέπε ποῦ καταντήσεις.
Οὐ γὰρ ἐπιστραφήσονται, ἔνθα ἂν σὺ θελήσῃς.
Ἀλλ' ἐν ὁδῷ σε τῇ αὐτῶν ἀναγκάσουσι βαίνειν.
Καὶ πρῶτον εἰς ἀπώλειαν ἐμπεσεῖν πρὸ ἐκείνων,
Καὶ κατωτέρω προσελθεῖν εἰς πυθμένα τοῦ ᾅδου,
Ὡς ἐπακολουθοῦντάς σοι ἔχων πάντως ἐκείνους.
Εἰ δὲ μὴ βουληθῇς αὐτοῖς ὅλως ὁμοιωθῆναι,
Συνταχθῆναί τε αὐτῶν ταῖς βουλαῖς μὴ θελήσῃς.
Μηδὲ ταῖς πράξεσιν αὐτῶν ταῖς κακαῖς κοινωνῆσαι,
Στάσιν, μάχην, καὶ πόλεμον ἀκατάλλακτον ἕξεις,
Ὑφ' ὧν τί σοι γένηται, ἢ τί συμβήσεταί σοι;
Τί κερδανεῖς τε; ἄκουσον, καὶ λέξω σοι συντόμως.
Πρὸ πάντων εἶναι δοῦλός μου ὅλως οὐκ ἐξισχύσεις,
Ἐμὸν γὰρ δοῦλον μάχεσθαι οὐ βούλομαι παράπαν.
Μῖσος τε κτήσονται πρὸς σὲ ἄσχετον καὶ πρὸς φόνον
Ὁρμήσουσι τὸν κατὰ σοῦ φανερᾶς, καὶ λαθραίως,
Καὶ τοῦ ἐκείνων κρίματος σὺ δώσεις τὰς εὐθύνας.
Οὐδὲν γὰρ ὁ σὸς θάνατος ὠφελήσει τοὺς ἄλλους,
Καθὼς ὑπῆρξεν ὁ ἐμὸς θάνατος, ζωὴ κόσμου,
Ἀλλὰ κἀκείνοις αἴτιος τοῦ κρίματος γενήσῃ,
Καὶ σὺ ἀπαῤῥησίαστος ἐξέλθοις ἐκ τοῦ βίου.
Κρεῖττον τοίνυν ποιμαίνεσθαι, καὶ μὴ ποιμαίνειν ὅλως
Τοιούτους, ἀλλὰ μάλιστα τῶν ἰδίων φροντίζειν,
Καὶ εὔχεσθαι ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ ἀνθρώπων ἁπάντων
Τοῦ ἐπιστρέψαι, καὶ ἐλθεῖν εἰς ἐπίγνωσιν πάντας,
Διδάσκειν τε, καὶ κατηχεῖν τούτων τοὺς βουλομένους.
Μὴ ἀναγκάζῃς δὲ αὐτοὺς ποιεῖν, ἅπερ διδάσκεις,
Ἀλλὰ τοὺς λόγους τοὺς ἐμοὺς λέγε, καὶ παρακάλλει
Φυλάττειν τούτους, ὡς ζωῆς αἰωνίου προξένους.
Αὐτοὶ δ' οἱ λόγοι στήσονται, ὅταν ἔλθω τοῦ κρῖναι,
Καὶ τούτων πάντων ἕκαστον κρινοῦσι κατ' ἀξίαν,
Καὶ σὺ μενεῖς ἀνεύθυνος, ἀκατάκριτος πάντῃ,
Ὅτι οὐκ ἔκρυψας ἐμῶν ἀργύριον λογίων,
Ἀλλ' ὅσον εἴληφας αὐτὸς κατεβάλου τοῖς πᾶσι.
Τοῦτο ἐμοὶ ἀποδεκτόν· τοῦτο τῶν Ἀποστόλων,
Καὶ μαθητῶν μου γέγονε κατὰ τὰς ἐντολάς μου
Ἔργον κηρύξαι με Θεὸν εἰς τὸν σύμπαντα κόσμον,
Καὶ τὰ ἐμὰ θελήματα, καὶ τὰ προστάγματά μου
Διδάξαι, καὶ καταλιπεῖν ἐγγράφως τοῖς ἀνθρώποις.
Οὕτω καὶ σὺ ἀγώνισαι ποιῆσαι καὶ διδάξαι.
Τοὺς δὲ μὴ θέλοντας ἐμῶν λόγων ὅλως ἀκούειν,
Λέγε ὡς εἶπον καὶ ἐγὼ πρὸς τοὺς τότε εἰπόντας.
Ὅτι σκληρὸς ὁ λόγος σου, καὶ τίς αὐτοῦ ἀκούειν
Δυνήσεται, καὶ ἔφην γε, εἰ μὴ θέλετε οὕτως,
Ὑπάγετε, ὡς θέλετε ἕκαστος, καὶ ποιεῖτε.
Τῇ ἐξουσίᾳ τῇ αὐτῶν τὸ πᾶν, καὶ προαιρέσει
Καταλιπὼν τὸν θάνατον, ἢ τὴν ζωὴν ἑλέσθαι.
Οὐδεὶς γὰρ γέγονέ ποτε καλὸς ἀπροαιρέτως.
Οὐδὲ πιστὸς ὁ ἄπιστος, καὶ μὴ θέλων ὑπάρξει.
Οὐδὲ φιλόθεός ποτε ὁ φιλόκοσμος ἔσται.
Οὐκ ἀβουλήτως ὁ σκαιὸς μεταστρέψει τὴν γνώμην
Τὴν ἑαυτοῦ, καὶ ἀγαθὸς γενήσεται εἰσάπαν.
Οὐδεὶς γὰρ γέγονε κακὸς, φύσει ἀλλὰ προθέσει,
Καὶ γνώμῃ καλὸς, καὶ ἀγαθὸς γενήσεται, εἰ θέλει.
Μὴ θέλων δὲ, οὐδαμῶς τοῦτο ἔσται.
Οὐδεὶς μὴ θέλων ἀρετὴν κατώρθωσεν ἐν κόσμῳ.
Οὐδεὶς μὴ θέλων σώζεται, πλέον τοῦτο μὴ ζήτει.
Σπούδασαι σῶσαι δὲ σαυτὸν, καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου,
Εἰ ἄρα εὕροις ἐπὶ γῆς ἄνθρωπον τοῦ ἀκούειν
Ἔχοντα ὦτα, καὶ τῶν σῶν ἐπακούοντα λόγων.
Οὕτω ποιήσω Δέσποτα, καθὼς προσέταξάς μοι,

Ἀλλὰ τὴν σὴν βοήθειαν ἐμοὶ τῷ ἀναξίῳ
Δώρησαι δούλῳ σῷ ὦ Κύριε, καὶ Θεέ μου,
Ἵνα ἀεὶ δοξάζω σε, καὶ ἀνυμνῶ σὸν κράτος
Ἀκαταπαύστοις ἐν φωναῖς εἰς αἰῶνας αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ Ζ΄.

Περὶ θείας ἐλλάμψεως, καὶ φωτισμοῦ Πνεύματος Ἁγίου· καὶ ὅτι εἷς τόπος ὁ Θεὸς, ἐν ᾧ μετὰ θάνατον τὴν ἀνάπαυσιν πάντες οἱ Ἅγιοι ἔχουσι· καὶ ὅτι ὁ τοῦ Θεοῦ ἐκπίπτων ἐν ἑτέρῳ τόπῳ οὐχ ἕξει ἀνάπαυσιν ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ.

Τί τὸ φρικτὸν μυστήριον, ὃ ἐν ἐμοὶ τελεῖται
Λόγος ἐκφράζειν οὐδαμῶς ἰσχύει, οὐδὲ γράφειν
Ἡ χείρ μου ἡ ταλαίπωρος, εἰς ἔπαινον, καὶ δόξαν
Τοῦ ὄντος ὑπὲρ ἔπαινον τοῦ ὄντος ὑπὲρ λόγον.
Εἰ γὰρ τὰ νῦν τελούμενα ἐν ἐμοὶ τῷ ἀσώτῳ,
Ἄρρητα, καὶ ἀνεκλάλητα πέλουσι, πῶς ἐκεῖνος
Ὁ τῶν τοιούτων παροχεὺς, καὶ ποιητὴς εἰπέ μοι
Ἔπαινον χρήζει παρ' ἡμῶν, ἢ δόξαν προσλαβέσθαι;
Οὐδὲ γὰρ δοξασθήσεται ὁ ὢν δεδοξασμένος,
Ὡς οὐδὲ λαμπρυνθήσεται, ἢ φωτὸς μεταλάβοι
Ὁ παρ' ἡμῶν βλεπόμενος ἥλιος ἐν τῷ κόσμῳ.
Φωτίζει, οὐ φωτίζεται· φαίνει, οὐ φῶς λαμβάνει,
Ἔχει γὰρ ὅπερ ἔλαβεν ἐξ ἀρχῆς ἐκ τοῦ κτίστου.
Εἰ οὖν ὁ ποιήσας ἥλιον Θεὸς ὁ πάντων κτίστης,
Ἀνενδεῆ πεποίηκεν ἄφθονον σέλας φαίνειν,
Καὶ μηδαμῶς παρά τινος ἄλλου πλείονος χρήζειν,
Πῶς δόξαν λάβοι παρ' ἐμοῦ τοῦ τεταπεινωμένου;
Ἀνενδεὴς γὰρ παντελῶς ὁ τοῦ ἡλίου κτίστης.
Ὁ ἐμπιπλῶν τὰ σύμπαντα τῶν ἀγαθῶν ἁπάντων
Νεύματι, καὶ βουλήματι τὴν ἰσχὺν κεκτημένος.
Ἐν τούτῳ καὶ ἡ γλῶσσά μου ἐξαπορεῖ ῥημάτων,
Καὶ τὰ τελούμενα ὁ νοῦς ὁρᾷ, οὐχ ἑρμηνεύει.
Βλέπει, καὶ βούλεται εἰπεῖν, καὶ λόγον οὐχ εὑρίσκει.
Ἀόρατα γὰρ καθορᾷ, ἀνείδεα εἰς ἅπαν.
Ἁπλᾶ πάντη ἀσύνθετα, ἄπειρα τῷ μεγέθει,
Οὔτε ἀρχὴν γὰρ καθορᾷ, οὐ τέλος ὅλως βλέπει.
Μέσην δὲ πάντη ἀγνοεῖ, καὶ πῶς εἴπῃ τί βλέπει;
Ἀνακεφαλαιούμενον ὅλον δοκῶ, ὁρᾶται
Οὐ τῇ οὐσίᾳ πάντως δὲ, ἀλλὰ τῇ μετουσίᾳ.
Ἐκ τοῦ πυρὸς ἀνάπτεις γὰρ, καὶ πῦρ ὅλον λαμβάνεις.
Κἀκεῖνο μέν τοι ἄτμητον, ἀνέκλειπτον ὡς πρώην,
Πλὴν τὸ μεταδιδόμενον χωρίζεται τοῦ πρώτου,
Καὶ εἰς λαμπάδας γίνεται πολλάς· σωματικὸν γάρ.
Ἐκεῖνο δὲ Πνευματικὸν ἀμέτρητον ὑπάρχον,
Καὶ παντελῶς ἀχώριστον, καὶ ἄτμητον ὑπάρχει.
Οὐ γὰρ μεταδιδόμενον εἰς πολλὰ διαιρεῖται,
Ἀλλὰ καὶ μένει ἄτμητον, καὶ ἐν ἐμοὶ ὑπάρχει.
Ἐξανατέλλει ἐν ἐμοὶ, ἔνδοθεν τῆς ταλαίνης
Καρδίας μου ὡς ἥλιος, ἢ ὡς δίσκος ἡλίου
Σφαιροειδὴς δεικνύμενος, φωτοειδὴς, καὶ φλὸξ γάρ.
Οὐκ οἶδα καθὼς εἴρηται, τί εἴπω περὶ τούτου.
Καὶ ἤθελον τοῦ σιωπᾶν, εἴθε καὶ ἠδυνάμην,
Ἀλλὰ τὸ θαῦμα τὸ φρικτὸν κινεῖ μου τὴν καρδίαν,
Καὶ ἐξανοίγει στόμα μου τὸ κατεσπιλωμένον,
Καὶ μὴ βουλόμενον ποιεῖ λαλεῖν μέ τε, καὶ γράφειν
Ὁ ἀνατείλας ἄρτι μου ἐν σκοτεινῇ καρδίᾳ
Ὁ δείξας μοι θαυμάσια, ἃ ὀφθαλμοὶ οὐκ εἶδον.
Ὁ κατελθὼν, καὶ ἐν ἐμοὶ, ὡς εἰς ἔσχατον πάντων.
Ὁ Ἀποστόλου μαθητὴν, καὶ υἱὸν ἀποδείξας
Ἐμὲ, ὃν εἶχεν ὁ δεινὸς δράκων, καὶ βροτοκτόνος
Τὸ πρὶν ἐργάτην ὑπουργὸν πάσης παρανομίας.
Ὁ πρὸ αἰώνων ἥλιος, ὁ ἐν τῷ ᾅδῃ λάμψας
Ὕστερον, καὶ φωτίσας μου ψυχὴν ἐσκοτισμένην,
Καὶ χαρισάμενος ἐμοὶ ἀνέσπερον ἡμέραν.
Τὸ δύσπιστον τοῖς κατ' ἐμὲ ὀκνηροῖς, καὶ ῥαθύμοις.
Ὁ πλήσας πάντων ἀγαθῶν τὴν ἐν ἐμοὶ πτωχείαν.
Αὐτὸς καὶ λόγον δώρησαι, καὶ ῥήματα παράσχου,
Τοῦ πᾶσι διηγήσασθαι τὰς σὰς τερατουργίας,
Καὶ ἅπερ σήμερον ποιεῖς μεθ' ἡμῶν τῶν σῶν δούλων.
Ἵνα καὶ οἱ καθεύδοντες ἐν σκότει ῥαθυμίας,
Καὶ λέγοντες ἀδύνατον ἁμαρτωλοὺς σωθῆναι,
Καὶ ὥσπερ Πέτρον, καὶ λοιποὺς Ἀποστόλους, Ἁγίους,
Ὁσίους, καὶ δικαίους τε αὐτοὺς ἐλεηθῆναι,
Γνώσωνται, καὶ μαθήσωνται, ὅτι εὔκολον τοῦτο
Τῇ ἀγαθότητι τῇ σῇ ἦν, καὶ ἔστι, καὶ ἔσται.
Καὶ οἱ δοκοῦντες ἔχειν σε τὸ φῶς παντὸς τοῦ κόσμου,
Καὶ μὴ βλέπειν σε λέγοντες, μὴ ἐν φωτὶ διάγειν,
Μὴ λάμπεσθαι, μὴ καθορᾶν ἀεννάως σε σῶτερ,
Μάθωσιν, ὡς οὐκ ἔλαμψας αὐτῶν ἐν διανοίᾳ,
Οὐδὲ κατῴκησας αὐτῶν τὴν ῥυπαρὰν καρδίαν,
Καὶ μάτην ἐπαγάλλονται ἐπὶ κεναῖς ἐλπίσιν
Οἰόμενοι θεάσασθαι τὸ φῶς σου μετὰ τέλος.
Ὁ ἀρραβὼν ἐντεῦθεν γάρ· ἡ σφραγὶς πάντως ὧδε
Παρὰ σοῦ σῶτερ δίδοται τοῖς δεξιοῖς προβάτοις.
Εἰ γὰρ ἑκάστου θάνατος, ὁ συγκλεισμὸς τυγχάνει,
Καὶ μετὰ τέλος ἄπρακτα πᾶσιν ἐπίσης ἔστι,
Καὶ οὔτε φαῦλον, ἢ καλὸν δύναταί τις ποιῆσαι,
Σωτήρ μου πάντως ἕκαστος ὡς εὑρέθη, καὶ ἔσται.
Τοῦτο φοβεῖ με Δέσποτα· τοῦτο ποιεῖ με τρέμειν·
Τοῦτο ἐκτήκει ἅπαντα τὰ αἰσθητήριά μου.
Ὅτι τυφλὸς ἀποθανὼν, καὶ μεταστὰς ἐκεῖσε,
Οὐκ ἔτι τὸν ἥλιον αἰσθητῶς θεωρήσει,
Εἰ καὶ τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν ἀναστὰς πάλιν λάβοι.
Οὕτως οὐδ' ὁ τὸν νοῦν ἔχων τυφλὸν, εἰ ἀποθάνοι
Τὸν νοητὸν θεάσεται ἥλιόν σε Θεέ μου.
Ἀλλὰ ἐκ σκότους ἐξελθὼν πρὸς σκότος ἐκδημήσει,
Καὶ εἰς αἰῶνας ἔσεται ἐκ σοῦ κεχωρισμένος.
Μηδεὶς ἀνθρώπων Δέσποτα τῶν εἰς σὲ πιστευόντων
Μηδεὶς τῶν εἰς τὸ ὄνομα τὸ σὸν βεβαπτισμένων
Τὸ μέγα τοῦτο, καὶ φρικτὸν ὑποστήσεται βάρος
Τοῦ χωρισμοῦ σου εὔσπλαγχνε, δεινὴ γὰρ αὕτη θλῖψις.
Δεινὴ, ἀνυπομόνητος, αἰώνιος ἡ λύπη.

Τί γὰρ καὶ χεῖρον ἔσεται τοῦ χωρισμοῦ σου σῶτερ;
Τί δὲ ὀδυνηρότερον ζωῆς διαζευχθῆναι;
Καὶ ζῆν ἐκεῖθεν ὡς νεκρὸς, ζωῆς ἐστερημένος
Ἁπάντων τε τῶν ἀγαθῶν ὁμοῦ ἀποστερεῖσθαι;
Σοῦ γὰρ ὁ χωριζόμενος, παντὸς καλοῦ στερεῖται.
Οὐ γὰρ ὡς ἔστιν ἐπὶ γῆς τὰ νῦν, ἔσται καὶ τότε.
Νῦν γὰρ οἱ ἀγνοοῦντές σε σωματικῶς τρυφῶσι.
Ἐνταῦθα, καὶ ἀγάλλονται, ὡς ἄλογα σκιρτῶντες,
Ἅπερ δέδωκας ἔχοντες εἰς ἀπόλαυσιν βίου.
Καὶ ταῦτα μόνα βλέποντες, οὕτως εἶναι δοκοῦσι
Καὶ τὰ μετὰ τὴν ἔξοδον τῆς ψυχῆς, καὶ τοῦ βίου,
Ἀλλὰ κακῶς τεκμαίρονται ἀλλὰ κακῶς φρονοῦσιν
Οἱ λέγοντες μὴ μετὰ σοῦ, ἀλλ' ἐν ἀνέσει εἶναι
Καὶ τόπον ἑτοιμάζοντές τινα ὢ ἀφροσύνης.
Μήτε φωτὸς μετέχοντα καὶ σκότους ἀμοιροῦντα
Τῆς βασιλείας ἔξωθεν ἀλλὰ καὶ τῆς γεέννης
Καὶ τοῦ νυμφῶνος πόρρωθεν καὶ τοῦ πυρὸς τῆς δίκης.
Ἐν ᾧ καὶ οἱ ταλαίπωροι εὔχονται καταντῆσαι,
Καὶ λέγουσι μὴ χρήζειν σου τῆς αἰωνίου δόξης
Ἢ βασιλείας οὐρανῶν, ἀλλ' ἐν ἀνέσει εἶναι
Φεῦ τῆς αὐτῶν σκοτώσεως φεῦ τῆς αὐτῶν ἀγνοίας
Φεῦ τῆς ταλαιπωρίας τε, καὶ τῶν κενῶν ἐλπίδων
Οὐδαμοῦ τοῦτο γέγραπται, οὐδὲ γὰρ ἔσται τοῦτο
Ἀλλ' ἐν φωτὶ μὲν ἀγαθῶν οἱ πεπραχότες θεῖα
Ἐν σκότει δ' ἔσονται ποινῶν οἱ τῶν φαύλων ἐργάται
Μέσον δὲ χάσμα φοβερὸν ἑκατέρους διεῖργον
Ὡς αὐτὸς σὺ ἔδειξας ὁ ἑτοιμάσας ταῦτα
Τῷ γὰρ μέσον ἐμπίπτοντι ἀνθρώπῳ ὑπὲρ πᾶσαν
Βάσανον ἔσται φοβερὰν τοῦτο, καὶ τιμωρίαν.
Εἰς ἄβυσσον κολάσεως εἰς χάος ἀπωλείας
Ἐγκυβιστῶντι δυστυχῶς καὶ καταφερομένῳ
Οὗ ἐπιβῆναι δυσχερὲς τοῖς οὖσιν ἐν βασάνοις,
Ἵνα διαπεράσωσιν ἐν τῇ γῇ τῶν δικαίων
Οἳ προαιροῦνται ἐν πυρὶ δεινῶς ἀποτεφροῦσθαι,
Ἢ γὰρ εἰς χάος τὸ φρικτὸν ἑαυτοὺς ἐπιρρίψαι
Οἱ οὖν ἐκεῖ εὐχόμενοι γενέσθαι μετὰ πότμον
Πολλῶν δακρύων ἄξιοι ὑπάρχουσι καὶ θρήνων,
Ὅτι ὡς κτήνη ἄλογα ὅλως ἀναισθητοῦσι
Καὶ ἑαυτῶν κατεύχονται καὶ ἑαυτοὺς πλανῶσι.
Σὺ βασιλεία οὐρανῶν, σὺ γῆ. Χριστὲ πραέων
Σὺ χλόης ὁ παράδεισος σὺ ὁ νυμφὼν ὁ θεῖος
Σὺ ὁ παστὸς ὁ ἄρρητος σὺ ἡ τράπεζα πάντων
Σὺ εἶ ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς σὺ καινότατον πόμα
Σὺ καὶ κρατὴρ τοῦ ὕδατος σὺ καὶ ζωῆς τὸ ὕδωρ
Σὺ καὶ λαμπὰς καθ' ἕκαστον ἄσβεστος τοῖς ἁγίοις
Σὺ καὶ χιτὼν, καὶ στέφανος καὶ διαιρῶν στεφάνους
Σὺ καὶ χαρὰ καὶ ἄνεσις σὺ τρυφή τε καὶ δόξα
Σὺ καὶ ἡ ἀγαλλίασις σὺ καὶ ἡ εὐφροσύνη
Καὶ λάμψει ὥσπερ ἥλιος ἡ χάρις σου Θεέ μου
Τοῦ Παναγίου Πνεύματος ἐν πᾶσι τοῖς Ἁγίοις,
Καὶ λάμψεις ὁ ἀπρόσιτος ἥλιος τούτων μέσον
Καὶ πάντες ἐλλαμφθήσονται κατὰ ἀναλογίαν
Τῆς πίστεως, καὶ πράξεως ἐλπίδος καὶ ἀγάπης
Καθάρσεως καὶ φωτισμοῦ τοῦ ἐκ τοῦ Πνεύματός σου.
Θεὲ μόνε μακρόθυμε καὶ κριτὰ τῶν ἁπάντων
Οἷς μοναὶ λογισθήσονται διάφοροι καὶ τόποι
Τὰ μέτρα τῆς λαμπρότητος, τὰ μέτρα τῆς ἀγάπης
Τῆς θεωρίας τε τῆς σῆς τὸ ποσὸν ἔσται πάλιν
Μεγαλειότητος αὐτοῦ, δόξα τρυφὴ καὶ κλέος
Εἰς διαιρέσεις οἰκιῶν καὶ μονῶν παραδόξων
Τοῦτο σκηναὶ διάφοροι τοῦτο πολλαὶ οἰκίαι
Τοῦτο στολαὶ λαμπρόταται πολλῶν ἀξιωμάτων
Καὶ στέφανοι παμποίκιλοι λίθοι καὶ μαργαρῖται
Καὶ ἄνθη τὰ ἀμάραντα ξένην ἔχοντα θέαν
Τοῦτο καὶ κλίναι καὶ στρωμναὶ καὶ τράπεζαι καὶ θρόνοι.
Καὶ ἅπαν ὅπερ εἰς τρυφὴν ἥδυτατον ὑπάρχει
Ἦν, καὶ ἔστι καὶ ἔσεται τὸ βλέπειν σε καὶ μόνον
Οἱ οὖν, καθάπερ εἴρηται μὴ βλέποντες τὸ φῶς σου
Μὴ παρὰ σοῦ βλεπόμενοι ἀλλὰ κεχωρισμένοι
Τῆς παναγάθου θέας σου τῶν ἀγαθῶν στεροῦνται
Ποῦ ἂν εὕρωσιν ἄνεσιν; ποῦ ἀνώδυνον τόπον;
Ἐν τίνι κατοικήσουσιν εὐθεῖς μὴ γεγονότες
Σὺν τῷ προσώπῳ σου καὶ γὰρ εὐθεῖς κατοικιοῦσι
Μεμόρφωσαι καὶ γὰρ αὐτῶν ἐν τῇ εὐθεῖ καρδίᾳ
Καὶ κατοικοῦσι σὺν τῇ σῇ μορφῇ ἐν σοὶ Χριστέ μου
Ὢ θαῦμα ὢ παράδοξον ἀγαθωσύνης δῶρον
Ἐν τῇ μορφῇ τῇ τοῦ Θεοῦ τοὺς ἀνθρώπους γενέσθαι
Καὶ μορφωθῆναι ἐν αὐτοῖς τὸν ἀχώρητον πᾶσι
Τὸν ἀναλλοίωτον Θεὸν τὸν ἄτρεπτον τῇ φύσει
Τὸν εἰς πάντας βουλόμενον ἐνοικεῖν τοὺς ἀξίους
Ὡς ὅλον ἔχειν ἕκαστον ἐντὸς τὸν βασιλέα
Τὴν βασιλείαν τε αὐτὴν, καὶ τὰ τῆς βασιλείας
Καὶ λάμπειν, ὥσπερ ἔλαμψεν ἀναστὰς ὁ Θεός μου
Ὑπὲρ ἡλίου τὰς βολὰς τοῦ ὁρωμένου τούτου
Καὶ οὕτω τῷ δοξάσαντι αὐτοὺς παρεστηκότες
Ἔκθαμβοι διαμείνωσι ὑπερβολῇ τῆς δόξης,
Καὶ προσθήκῃ διηνεκῆ λαμπρότητος τῆς θείας
Οὐδὲ γὰρ τέλος ἔσεται προκοπῆς εἰς αἰῶνας
Ἡ στάσις τῆς προσθήκης γὰρ τοῦ ἀτελέστου τέλους
Ποιήσει, καὶ κατάληψιν πάντως ἀκαταλήπτου
Καὶ προσκορὴς γενήσεται ὁ ἀχώρητος πᾶσιν
Ἀλλὰ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ, καὶ τοῦ φωτὸς ἡ δόξα
Ἄβυσσος ἔσται προκοπῆς ἀτέλεστος ἀρχή δε
Καὶ ὥσπερ ἔχοντες Θεὸν ἔνδον μεμορφωμένον,
Τούτῳ αὐτῷ παρίστανται λάμποντι ἀπροσίτως
Οὕτω τὸ τέλος ἐν αὐτοῖς ἀρχὴ τυγχάνει δόξης
Καὶ ἵνα σοι σαφέστερον τὸ νόημα ποιήσω
Ἐν τέλει ἕξουσιν ἀρχὴν, καὶ ἐν ἀρχῇ τὸ τέλος
Τὸν ὑπερπλήρη νόει μοι, ἀνενδεῆ προσθήκης
Τοῦ ἀτελοῦς τὸ τέλος δὲ τοὺς τρέχοντας μὴ φθάνειν
Εἰ γὰρ παρέλθῃ οὐρανὸς ὁ ὁρώμενος οὗτος
Καὶ γῆ, καὶ πάντα τὰ ἐν γῇ στοχάσθητι τί εἶπον
Ἔσται τόπου κατάληψις ἔνθα τέλος εὑρήσεις
Οὐ λέγω σοι σωματικὸν, ἀλλὰ νοῒ ἰσχύσεις
Καταλαβεῖν τὸ πλήρωμα τοῦ ἀσωμάτου κόσμου
Οὐ κόσμος δὲ, ἀλλὰ ἀὴρ ὑπάρχει ὥσπερ πρώην.

Οὐδὲ ἀὴρ, ἀλλ' ἄφθεγκτος χῶρος, ὅνπερ τὸ πᾶν καλοῦσι
Καὶ ἔστιν ἄβυσσος ἀτέλεστος εἰσάπαν
Ἐπίσης ὅλον πάντοθεν μερῶν ἐξ ἑκατέρων
Τοῦτο τὸ πᾶν πεπλήρωται θεότητος τῆς θείας
Οἱ οὖν αὐτοῦ μετέχοντες, ἐν αὐτῷ τε οἰκοῦντες
Πῶς ὅλον περιλάβωσιν ἵνα καὶ κορεσθῶσιν ;
Ἢ πῶς τοῦ τέλους δράξωνται τοῦ ἀτελοῦς εἰπέ μοι ;
Ἀδύνατον, καὶ πάντη δὲ ἀμήχανον ὑπάρχει,
Οὔτε γὰρ ὧδε πέλουσιν ἐν σαρκὶ τοῖς ἁγίοις
Οὔτε ἐκεῖ ἐν τῷ Θεῷ μεταστᾶσι τοιαύτη
Ἔννοια ὅλως ἐν αὐτοῖς ὑπεισελθεῖν ἰσχύει
Καὶ γὰρ καλύπτονται φωτὶ τῆς θείας δόξης
Ἐλλάμπονται καὶ λάμπουσι, καὶ τρυφῶσιν ἐν τούτοις
Καὶ ἴσασιν ὡς ἀληθῶς πάσῃ πληροφορίᾳ
Ὡς ἔσεται ἀτέλεστος ἡ τούτων τελειότης
Καὶ ἡ τῆς δόξης προκοπὴ ἀέννασς ὑπάρξει
Οἱ δὲ Θεοῦ ἐκπίπτοντες θαυμάζω ποῦ καὶ στῶσιν
Ἀπὸ τοῦ ὄντος πανταχοῦ ἀφεστηκότες πόρρω ;
Καὶ ὄντως φρίκης ἀδελφοὶ θαῦμα μεγάλης γέμον,
Δεόμενόν τε λογισμοῦ, νοὸς πεφωτισμένου,
Ἵνα καλῶς νοήσειε τοῦτο, καὶ μὴ ἐμπέσῃ
Εἰς αἵρεσιν ὡς ἀπιστῶν θείου Πνεύματος λόγους
Ἐντὸς μὲν πάντως τοῦ παντὸς ὑπάρξουσι καὶ οὗτοι,
Ἔξω τοῦ θείου δὲ φωτὸς, καὶ Θεοῦ ὄντως ἔξω
Ὥσπερ γὰρ οἱ μὴ βλέποντες λάμποντος τοῦ ἡλίου
Κἂν ὅλοι περιλάμπωνται, ἔξω φωτὸς τελοῦσι
Αἰσθήσει, θεωρίᾳ τε κεχωρισμένοι τούτου
Οὕτως ἐστὶν ἐν τῷ παντὶ φῶς τῆς Τριάδος θεῖον
Καὶ μέσον οἱ ἁμαρτωλοὶ ἐν σκότει καθειργμένοι
Μὴ βλέποντες μὴ αἴσθησιν ὅλως ἔχοντες θείαν
Ἀλλὰ κατακαιόμενοι αὐτῶν τῇ συνειδήσει
Καὶ καταδικαζόμενοι ἀπόρρητον τὴν θλίψιν
Καὶ τὴν ὀδύνην ἄφθεγκτον ἕξουσιν εἰς αἰῶνας.

ΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ Η.

Τίς ἡ ἐπὶ τῷ Πατρὶ τούτῳ γενομένη ἀλλοίωσις. Καὶ πῶς καθαρθεὶς εἰς ἄκρον, ἡνώθη Θεῷ, Καὶ οἷος ἐξ οἵου ἐγένετο, οἱ πρὸς Θεὸν αὐτοῦ ἐρωτικοὶ λόγοι δηλοῦσιν ἐντεῦθεν· ὅς καὶ Θεολογῶν λέγει πρὸς τὸ τέλος καὶ περὶ Ἀγγέλων.

Τίς ἡ ἄμετρος εὐσπλαγχνία σου σῶτερ ;
Πῶς ἠξίωσας μέλος σόν με γενέσθαι ;
Τὸν ἀκάθαρτον τὸν ἄσωτον τὸν πόρνον ;
Πῶς ἐνέδυσας στολήν με λαμπροτάτην ;
Ἀπαστράπτουσαν αἴγλην ἀθανασίας
Καὶ φῶς ποιοῦσαν ἅπαντά μου τὰ μέλη ;
Σῶμα γὰρ τὸ σὸν τὸ ἄχραντον καὶ θεῖον
Ἀστράπτει ὅλον πυρὶ θεότητός σου
Ἀναφυραθὲν καὶ συμμιγὲν ἀρρήτως
Τοῦτο οὖν κἀμοὶ ἐδωρήσω Θεέ μου
Τὸ γὰρ ῥυπαρὸν, καὶ φθαρτὸν τοῦτο σκῆνος
Τῷ παναχράντῳ ἑνωθὲν σώματί σου
Καὶ μιγὲν τὸ αἷμά μου τῷ αἵματί σου,
Ἡνώθην οἶδα καὶ τῇ θεότητί σου
Καὶ γέγονα σὸν καθαρώτατον σῶμα
Μέλος ἐκλάμπον μέλος Ἅγιον ὄντως
Μέλος τηλαυγὲς, καὶ διαυγὲς καὶ λάμπον
Ὁρῶ τὸ κάλλος βλέπω τὴν λαμπηδόνα
Ἐνοπτρίζομαι τὸ φῶς τῆς χάριτός σου,
Καὶ τὸ ἄρρητον ἐκπλήττομαι τῆς αἴγλης,
Καὶ ἐξίσταμαι κατανοῶν ἑαυτὸν, ἐκ ποίου
Οἷος ἐγενόμην· ὢ θαῦμα.
Καὶ εὐλαβοῦμαι, καὶ ἐμαυτὸν αἰδοῦμαι.
Καὶ ὡς σὲ αὐτὸν καὶ τιμῶ καὶ φοβοῦμαι,
Καὶ ἐξαπορῶ ἐντρεπόμενος ὅλως,
Τὸ ποῦ καθίσω, καὶ τίνι προσεγγίσω ;
Καὶ ποῦ τὰ μέλη τὰ σὰ προσανακλίνω ;
Εἰς ποῖα ἔργα, εἰς ποίας ταῦτα πράξεις ;
Ὅλως χρήσωμαι τὰ φρικτά τε, καὶ θεῖα ;
Δός μοι καὶ λαλεῖν, καὶ πράττειν ἅπερ λέγω,
Ὦ δημιουργὲ, καὶ πλάστα, καὶ Θεέ μου.
Εἰ γὰρ ἃ λαλῶ οὐκ ἐκπληρῶ ἐξ ἔργου
Γέγονα χαλκὸς μάτην ἠχῶν μεγάλα,
Καὶ ἀναισθητῶν πρὸς τὴν ἠχὴν τῶν κτύπων.
Ἀλλὰ μὴ ἀφῇς, μηδὲ ἐγκαταλίπῃς,
Μηδὲ πλανᾶσθαι ἐάσῃς με σωτήρ μου,
Τὸν ταλαίπωρον, τὸν πτωχόν τε, τὸν ξένον,
Τὸν μυρία σοι τάλαντα χρεωστοῦντα.
Ἀλλ' ὥσπερ πάλαι, καὶ νῦν ποίησον λόγε.
Τότε γὰρ κλήρου, καὶ γῆς πατρῴας πάσης
Πατρὸς, ἀδελφῶν, μητρὸς, ἰδίων, ξένων,
Καὶ ἄλλων πάντων συγγενῶν τε, καὶ φίλων
Ἀπεχώρισας ἁμαρτωλόν με ὄντα,
Καὶ πάντων τούτων εὐτελέστερον σῶτερ,
Καὶ προσελάβου σαῖς ἀχράνταις ἀγκάλαις
Τὸν ἀγνώμονα φανέντα τοῖς καλοῖς σου,
Οὕτω καὶ νῦν με ἐλέησον οἰκτίρμον.
Οὕτω μᾶλλον δὲ, μειζόνως ὦ Θεέ μου,
Καὶ σπλαγχνίσθητι, καὶ περιφύλαξόν με.
Καὶ τοῦ θυμοῦ μου πράϋνον τὰς κινήσεις,
Καὶ ἱκάνωσον τοῦ μακροθύμως φέρειν
Πάντα πειρασμὸν, καὶ λύπην τὴν τοῦ βίου,
Ὅσα ἐμαυτῷ προξενῶ κακοφρόνως.
Ὅσα δαιμόνων πειράζει φθονερὰ φύσις,
Καὶ οἱ ἀσθενεῖς τούτων τῶν ἀδελφῶν μου
Ἔργῳ μοι, λόγῳ προξενοῦσι· φεῦ· οἴμοι.
Ὅτι τὰ ἐμὰ μέλη με δαπανῶσι,
Καὶ ὀδυνῶμαι δι' αὐτὰ ταῦτα πάλιν.
Ἄγομαι ποσὶ, κεφαλὴ λαχὼν εἶναι.
Καὶ γυμνοποδῶ, καὶ ἀκάνθαις κεντοῦμαι,
Καὶ σφόδρα ἀλγῶ τὴν ὀδύνην μὴ φέρων,
Τοῖς ἔμπροσθεν εἰς τῶν ἐμῶν ποδῶν βαίνει,
Καὶ εἰς τοὐπίσω στρέφεται πάλιν ἄλλος
Ἔνθεν, κἀκεῖθεν σύρουσιν· ἕλκουσί με.
Καὶ περισκελίζομαι, καὶ πίπτω κάτω.

Ἀκολουθεῖν οὖν, οὐκ ἰσχύω τοῖς πᾶσι.
Τὸ κεῖσθαι κακὸν, καὶ τὸ ὁδεύειν οὕτω
Χεῖρον πέλει τοῦ κεῖσθαι, ὡς δεινὸν ὄντως,
Ὡς πάσας ἄλλας συμφορὰς ὑπερβαῖνον.
Κύριε δός μοι κατάνυξιν, καὶ πένθος,
Καὶ ἀξίωσον ἐν τῷ σκότει τοῦ βίου,
Ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ τε, τῷ τῆς λύπης χωρίῳ
Ἐκδουλεῦσαί σοι, καὶ καλῶς θεραπεῦσαι,
Καὶ τὰς Ἁγίας ἐντολάς σου φυλάξαι.
Εὐχαριστῶ σοι, ὅτι ζῆν δέδωκάς μοι,
Καὶ γινώσκειν σε, καὶ προσκυνεῖν Θεέ μου.
Τοῦτο γὰρ ζωὴ, τὸ σὲ γινώσκειν μόνον
Θεὸν κτίστην τε, καὶ ποιητὴν ἁπάντων,
Ἀγέννητον, ἄκτιστον, ἄναρχον μόνον,
Καὶ τὸν σὸν Υἱὸν ἀπὸ σοῦ γεννηθέντα,
Καὶ ἐκπορευτὸν τὸ πανάγιον Πνεῦμα.
Τὴν πανύμνητον Τριαδικὴν Μονάδα.
Ἣν τὸ προσκυνεῖν εὐσεβῶς, καὶ λατρεύειν
Ὑπὲρ δόξαν ἅπασαν ἄλλην ὑπάρχει,
Κἂν ἐπίγειον, κἂν οὐράνιον εἴπῃς.
Τί γὰρ Ἀγγέλων, τί δὲ τῶν Ἀρχαγγέλων,
Κυριοτήτων, Χερουβὶμ, Σεραφίμ τε,
Καὶ πασῶν ἄλλων στρατιῶν οὐρανίων
Ὑπάρχει δόξα, ἢ φῶς ἀθανασίας;
Ἢ χαρὰ, ἢ ἔλλαμψις ζωῆς ἀΰλου;
Εἰ μὴ τὸ ἓν φῶς τῆς Ἁγίας Τριάδος,
Διαιρούμενον τρισσῶς ἀδιαιρέτως;
Ὃν ἓν ὑπάρχει ἐν τρισὶ χαρακτῆρσι
Γινωσκόμενον ἀγνώστως, ὅσον θέλει.
Οὐδὲ γὰρ ἐνδέχεται κτίσμα τὸν κτίστην
Οὕτω γινώσκειν ὅλον, ὡς αὐτὸς οἶδεν ἑαυτὸν κατὰ φύσιν.
Κατὰ χάριν δὲ βλέπουσι, καὶ νοοῦσι.
Ἄγγελοι πάντες, καὶ πᾶσα κτιστὴ φύσις,
Οὐ καταλαμβάνοντες, ἀλλὰ νοοῦντες
Καθὸ γνωσθῆναι, ἢ φανῆναι θελήσει
Τοῖς τυφλοῖς τὸ φῶς· ἢ καὶ βλέπουσι πάντως.
Καὶ γὰρ ὀφθαλμὸς χωρὶς φωτὸς οὐ βλέπει,
Ἀλλὰ καὶ ὁρᾶν ἐκ τοῦ φωτὸς λαμβάνει,
Ὅτι παρ' αὐτοῦ καὶ ἐδημιουργήθη,
Κἂν ἀσώματον, κἂν ἐνσώματον εἴπῃς
Εὑρήσεις πάντα, Θεὸν πεποιηκότα
Τὰ ἐν οὐρανοῖς, εἴτι δ' ἂν καὶ ἀκούσῃς,
Τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ τὰ ἐν ταῖς ἀβύσσοις,
Καὶ τούτων πάντων μία ζωὴ, καὶ δόξα.
Μία ἔφεσις, καὶ μία βασιλεία.
Πλοῦτος, χαρὰ, στέφανος, νεῖκος, εἰρήνη.
Καὶ πᾶσα εὐπρέπεια ὑπάρχει ἄλλη.
Ἡ ἐπίγνωσις τῆς ἀρχῆς, καὶ αἰτίας,
Ὅθεν παρήχθη, καὶ γεγόνασι πάντα.
Τοῦτο σύστασις τῶν ἄνω, παὶ τῶν κάτω.
Τοῦτο ἡ τάξις πάντων τῶν νοουμένων.
Τοῦτο δήλωσις πάντων τῶν ὁρωμένων.
Τοῦτο ἔσχον Ἄγγελοι στάσιν βεβαίαν.
Προσλαβόμενοι γνῶσιν, καὶ φόβον πλείω
Ὅτε πίπτοντα τὸν σατανᾶν ἑώρων,
Καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ὑπαχθέντας οἰήσει.
Ὅσοι γὰρ μόνον ἐπελάθοντο τούτου,
Καὶ κατέπεσον ἐπάρσει δουλωθέντες.
Ὅσοι δὲ τοῦτο πάλιν εἶχον εἰς γνῶσιν,
Ἐκουφίζοντο φόβῳ, καὶ τῇ ἀγάπῃ,
Προσκολλώμενοι τῷ ἑαυτῶν Δεσπότῃ,
Ὅθεν ἡ ἐπίγνωσις τῆς δεσποτείας,
Καὶ τὴν προσθήκην τῆς ἀγάπης ἐποίει,
Ὅτι καὶ πλείω τὴν ἀστράπτουσαν αἴγλην,
Καὶ τρανωτέραν ἑώρων τῆς Ἁγίας Τριάδος.
Καὶ τοῦτο πάλιν πᾶσαν ἔννοιαν ἄλλην
Ἀπεκρούετο, καὶ ἀτρέπτους ἐποίει
Τοὺς τρεπτὴν φύσιν τοκαταρχὰς λαβόντας
Ἐν τῷ ὕψει μένοντας τῶν οὐρανίων.

ΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ Θ΄.

Ὅτι ὁ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μέτοχος γεγονὼς ὑπὸ τοῦ φωτὸς, ἢ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ ἁρπαζόμενος, ἐπάνω πάντων φέρεται τῶν παθῶν, μὴ βλαπτόμενος τῷ πλησιασμῷ ὑπ' αὐτῶν.

Αἲ, αἲ, αἲ Θεὲ, καὶ Κύριε Παντοκράτορ.
Τίς χορτασθῇ σου τοῦ ἀοράτου κάλλους;
Τίς ἐμπλησθῇ σου τῆς ἀκαταληψίας;
Τίς ἀξίως πορευθῇ τῶν ἐντολῶν σου;
Καὶ τὸ φῶς θεάσεται τοῦ σοῦ προσώπου;
Μέγα· θαυμαστὸν· μὴ χωρούμενον ὅλως
Ἐν τούτῳ τῷ βαρεῖ, καὶ σκοτεινώδει κόσμῳ;
Τὸ, τὸν ὁρῶντα ἀφαιρούμενον κόσμου
Μετὰ σώματος; ὢ μυστηρίου ξένου.
Τίς ὁ τὸ τεῖχος παρελθὼν τῆς σαρκὸς αὐτοῦ;
Τίς ὁ διαβὰς τῆς φθορᾶς τὸ γνοφῶδες;
Καὶ κόσμον πάντα καταλείψας ἐκρύβη;
Βαβαὶ γνώσεως καὶ λόγων εὐτελείας.
Ποῦ γὰρ ἐκρύβη ὁ τὸν κόσμον περάσας;
Καὶ πάντων ἔξω γενόμενος, ὧν βλέπει;
Λέγε σοφία σοφῶν ἠθετημένη,
Ἵνα μὴ λέγω Θεῷ μεμωραμένη;
Ὥς φησι Παῦλος, καὶ πᾶς τις Θεοῦ δοῦλος.
Οὗτος ἐπιθυμιῶν ἀνὴρ τῶν τοῦ Πνεύματος.
Οὗτος σώματι, σώμασι πλησιάζων
Δύναται τῷ Πνεύματι Ἅγιος εἶναι,
Ἔξω γὰρ κόσμου, καὶ τῶν σωμάτων τούτων
Οὐδὲ ὄρεξίς ἐστι σαρκικοῦ πάθους,
Ἀλλ' ἀπάθειά τις, ὁ ταύτην φιλήσας,
Καὶ ἐκ τοῦ φιλήματος ζωὴν κερδήσας.
Εἰ γὰρ καὶ βλέπει δῆθεν ἀσχημονοῦντα,
Καὶ πρὸς τὴν πρᾶξιν, ὥσπερ αὐτομολοῦντα
Νεκρὸν τὸ σῶμα γίνωσκε τοῦτο πράττειν.
Οὐ λέγω δίχα τῆς ψυχῆς, δι' ἧς κινεῖται,
Ἀλλὰ τῆς κακῆς ἐκτὸς ἐπιθυμίας.

Ἡ γὰρ ἡδονὴ τῆς καλῆς ἀπαθείας,
Καὶ τὸ ἐξ αὐτῆς φιλοῦν με φῶς ἀρρήτως,
Ὅλον μου τὸν νοῦν ἐξιστῶν ἀφαρπάζει,
Καὶ γυμνὸν αὐτὸν κρατῶν χειρὶ ἀΰλῳ.
Πεσεῖν οὐκ ἐᾷ τῆς αὐτοῦ με ἀγάπης,
Ἢ ἐννοῆσαι λογισμὸν ἐμπαθείας.
Ἀλλὰ κατασπάζεται ἀδιαλείπτως,
Καὶ τὴν ψυχήν μου ὁ πόθος καταφλέγει,
Καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἐμοὶ αἴσθησις ἄλλη.
Ὅσῳ γὰρ κόπρου καθαρώτατος ἄρτος
Τιμιώτερος, καὶ ἡδύτερος πέλει,
Τοσούτῳ πλέον ἀσυγκρίτως τὰ ἄνω
Ὑπὲρ τὰ κάτω τοῖς καλῶς γεγευμένοις.
Καταισχύνθητι τῶν σοφῶν ἡ σοφία,
Ἡ ὄντως τῆς γνώσεως ἐστερημένη.
Ἡ γὰρ ἁπλότης τῶν ἡμετέρων λόγων
Ἔργῳ κέκτηται τὴν ἀληθῆ σοφίαν
Θεῷ πλησιάζουσαν, καὶ προσκυνοῦσαν,
Ἐξ οὗ πᾶσα δίδοται ζωῆς σοφία,
Δι' ἧς ἀναπλάττομαι, ἢ καὶ θεοῦμαι
Θεὸν καθορῶν εἰς αἰῶνας αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΣ

Εὐχαριστία πρὸς Θεὸν τῶν δωρεῶν ἕνεκα, ὧν παρ' αὐτοῦ ἠξιώθη· ἢ ὅτι φρικτὸν ἢ Ἀγγέλοις τὸ τῆς ἱερωσύνης, ἢ ἡγουμενείας ἀξίωμα.

Ἐγὼ κἂν θέλω, Δέσποτα, λαλῆσαι οὐκ ἰσχύω.
Τί γὰρ καὶ ὅλως φθέγξομαι ἀκάθαρτος ὑπάρχων
Καὶ λογισμοῖς, καὶ πράξεσι, καὶ ἐννοίαις ἁπάσαις;
Πλὴν τὴν ψυχὴν τιτρώσκομαι, φλέγομαι τὰ ἐντός μου
Ἐπιθυμῶ λαλῆσαί σοι κἂν ποσῶς ὦ Θεέ μου.
Βλέπω καὶ γὰρ ἐπίστασαι τὰ ἐμά, ὡς Θεός μου.
Ὅτι τὰ μέλη ἅπαντα σώματος, καὶ ψυχῆς μου
Ἐμίανα ἐκ γενετῆς, ὅλος ὢν ἁμαρτία.
Τεκμαίρομαι τὸ ἔλεος, καὶ τὴν φιλανθρωπίαν,
Καὶ τὰ καλά σου τὰ πολλά, ἃ εἰς ἐμὲ εἰργάσω.
Καὶ ἄφωνος καθίσταμαι, μικροῦ καὶ ἀποθνήσκω,
Καὶ θλίβομαι διηνεκῶς λυπούμενος ὁ τάλας.
Ὅτι ἀνάξιός εἰμι τῶν ἀγαθῶν ἁπάντων,
Ὅταν ἔλθω εἰς ἑαυτόν, καὶ κατὰ νοῦν θελήσω
Ἀναλογίσασθαι Χριστὲ τὰ πάθη τῶν κακῶν μου,
Καὶ ὅτι ἓν ἀγαθὸν οὐκ ἔπραξα ἐν βίῳ.
Ἀντὶ δὲ τῶν κολάσεων, ὀργῆς σου τῆς δικαίας,
Ὧν ὑπομεῖναι ἔμελλον, ὡς πολλά σε λυπήσας.
Τοσούτων μᾶλλον ἀγαθῶν νῦν κατηξίωσάς με,
Ἔρχομαι εἰς ἀπόγνωσιν· φοβοῦμαί σου τὸ κρῖμα,
Ὅτι καὶ μᾶλλον προστιθῶ πταίσματα καθ' ἑκάστην.
Καὶ τὸ πολύ σου ἔλεος, καὶ τὴν φιλανθρωπίαν,
Τρέμω, μὴ τρέψῃς εἰς θυμὸν μείζονος τιμωρίας,
Ὅτι εὐεργετούμενος ἀχαριστῶ σοι πλέον
Δοῦλος ὑπάρχων πονηρὸς σοῦ τοῦ καλοῦ Δεσπότου.
Πάντα οὖν τ' ἄλλα Κύριε, ὑπομονὴν παρεῖχον
Ἐλπίδα προξενοῦντά μοι ζωῆς τῆς αἰωνίου.
Οὗ ἕνεκεν καὶ ἔχαιρον πολλά, ὡς οἶδας μόνος,
Θαρρῶν εἰς τὴν χρηστότητα, καὶ εἰς τὸ ἔλεός σου.
Διὰ γὰρ τοῦτο ἐκ παντὸς ἦρές με ἐκ τοῦ κόσμου,
Καὶ πάντων ἀπεχώρισας συγγενῶν τε, καὶ φίλων,
Ὅπως καὶ ἐλεήσῃς με, καὶ σώσῃς με Χριστέ μου.
Τοῦτο πληροφορούμενος παρὰ τῆς χάριτός σου
Εἶχον χαρὰν ἀπλήρωτον, καὶ βεβαίαν ἐλπίδα.
Τὰ δύο δὲ τὰ ἔσχατα ὅπως εἴπω οὐκ οἶδα,
Ἃ εἰς ἐμὲ εὐδόκησας γενέσθαι βασιλεῦ μου,
Καὶ τὴν ψυχήν μου, καὶ τὸν νοῦν λόγου ἀποστεροῦσι,
Καὶ ἐνεργείας παύουσι, καὶ φρονήσεις ἁπάσας.
Ἀλλὰ καὶ τὸ μεγέθει σου βαρύνουσι τῆς δόξης,
Καὶ παύσασθαι παραμικρὸν πείθουσί με σωτήρ μου,
Μηδὲν λαλεῖν, μηδὲν ποιεῖν, μηδὲ ἅπτεσθαι τούτων.
Καὶ ἀπορῶ ἐν ἐμαυτῷ, καὶ θαυμάζων λυποῦμαι
Πῶς τοῖς τοιούτοις ἐμαυτὸν πράγμασιν ἀπορρήτοις
Ἐξέδωκα διακονεῖν, καὶ λειτουργεῖν ὁ τάλας;
Ἐν οἷς Ἄγγελοι φρίττουσιν ἀδεῶς ἀτενίσαι.
Προφῆται ἐδειλίασαν ἐνωτισθέντες ἅμα
Δόξης τὸ ἀκατάληπτον, καὶ τῆς οἰκονομίας.
Ἀπόστολοι καὶ Μάρτυρες, καὶ Διδασκάλων πλῆθος
Βοῶσι, καὶ κραυγάζουσιν ἑαυτοὺς ἀναξίους
Διαρρήδην κηρύττοντες ἅπασι τοῖς ἐν κόσμῳ.
Ἐγὼ δὲ πῶς ὁ ἄσωτος; καὶ πῶς ἐγὼ ὁ πόρνος;
Καὶ πῶς ἐγὼ ὁ ταπεινὸς γενέσθαι ἠξιώθην
Τῶν ἀδελφῶν ἡγούμενος; τῶν θείων μυστηρίων
Ἱερουργός; καὶ λειτουργὸς τῆς ἀχράντου Τριάδος;
Ὅπου γὰρ ἄρτος τίθεται, καὶ κενοῦται ὁ οἶνος
Εἰς ὄνομα τῆς σῆς σαρκός, καὶ τοῦ αἵματος Λόγε,
Ἐκεῖ ὑπάρχεις σὺ αὐτός, ὁ Θεός μου, καὶ Λόγος.
Καὶ ταῦτα σῶμα γίνεται σὸν ἀληθῶς, καὶ αἷμα,
Ἐπελεύσει τοῦ Πνεύματος, καὶ δυνάμει Ὑψίστου.
Καὶ τολμῶντες ἁπτόμεθα Θεοῦ τοῦ ἀπροσίτου,
Μᾶλλον δὲ τοῦ οἰκοῦντος ἐν φωτὶ ἀπροσίτῳ,
Οὐ μόνον φύσει τῇ φθαρτῇ ταύτῃ, καὶ ἀνθρωπίνῃ,
Ἀλλὰ καὶ πάσαις νοεραῖς στρατιαῖς τῶν Ἀγγέλων.
Τοῦτο γοῦν τὸ ἀπόρρητον· τοῦτο τὸ ὑπὲρ φύσιν
Ἔργον τε, καὶ ἐγχείρημα, ὅπερ ποιεῖν ἐτάχθην,
Πείθει με καὶ τὸν θάνατον πρὸ ὀφθαλμῶν μου βλέπειν.
Ὅθεν ἀφεὶς τὸ ἥδεσθαι, τῷ τρόμῳ συνεσχέθην,
Εἰδὼς ὅτι ἀδύνατον ἐμοί, καὶ πᾶσιν οἶμαι,
Τὸ κατ' ἀξίαν λειτουργεῖν, καὶ βίον οὕτως ἔχειν
Ἀγγελικὸν ἐν σώματι, μᾶλλον δ' ὑπὲρ Ἀγγέλους,
Ἵν' ὡς ὁ λόγος ἔδειξε, καὶ ἡ ἀλήθεια ἔχει,
Καὶ οἰκειότερος αὐτῶν γένηται κατ' ἀξίαν,
Ὡς καὶ χερσὶν ἁπτόμενος, καὶ στόματι ἐσθίων,
Ὃν περ ἐκεῖνοι φρίττοντες παρίστανται σὺν τρόμῳ.
Τὸ δὲ κρῖμα τῶν ἀδελφῶν, οὓς τέταγμαι ποιμαίνειν
Ποία ψυχὴ βαστάσειε; ποῖος νοῦς εὐπορήσει;
Ἀκατακρίτως μετελθεῖν ἑνὸς ἑκάστου γνώμην;
Καὶ πάντα τὰ παρ' ἑαυτοῦ ἀνελλειπῶς εἰσφέρειν;
Καὶ ἐξέλεσθαι κρίματος ἑαυτὸν τοῦ ἐκείνων;

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Οὔ μοι δοκεῖ, πῶς δυνατὸν ἀνθρώποις εἶναι τοῦτο;
Πείθομαι οὖν, καὶ βούλομαι μαθητὴς εἶναι μᾶλλον
Ἑνὸς δουλεύων θελήματι, ἑνὸς ἀκούων λόγους,
Καὶ ὑπὲρ τούτου τοῦ ἑνὸς μόνον ὑφέξειν λόγους,
Ἢ τρόποις, καὶ θελήμασι δουλεύειν τῶν πλειόνων,
Καὶ τούτων γνώμας ἐρευνᾶν, καὶ βουλὰς ἐξευρίσκειν,
Καὶ πράξεις τε, καὶ λογισμοὺς ἐξιχνιάζειν πλέον.
Ἐπεὶ καὶ κρίσις μένει με, καὶ δοῦναι μέλλω λόγους,
Ἀνθ' ὧν περ ἡμαρτήκασιν, οὓς ἔγωγε ποιμαίνειν
Λόγοις ἀρρήτοις τοῦ Θεοῦ πάντων ἡρέθην μόνος,
Ἕκαστος γὰρ κριθήσεται, καὶ λόγους πάντως δώσει,
Ὧν ἔπραξεν αὐτὸς, ἤτοι χρηστῶν ἢ φαύλων.
Ὑπὲρ ἑκάστου λόγον δὲ μόνος ἐγὼ παρέξω.
Καὶ πῶς σωθῆναι βούλομαι; ἢ πῶς ἐλεηθῆναι;
Ὁ μηδὲ κἂν ὑπὲρ ἐμῆς ψυχῆς ἀθλίας
Ἔχων ὅλως ἐνδείξασθαι ἔργον πρὸς σωτηρίαν;
Καὶ γὰρ πληροφορήθητι, οὐκ ἔχω ὅ,τι φράσω.
Οὐδὲ γὰρ ἔπραξά ποτε ἔργον μικρὸν, ἢ μέγα,
Δι' οὗ καὶ μέλλω σώζεσθαι πυρὸς τοῦ αἰωνίου.
Ἀλλ' ὦ φιλάνθρωπε σωτὴρ, εὔσπλαγχνε, ἐλεῆμον,
Θείαν μοι δὸς τῷ ταπεινῷ δύναμιν, ὥστε λόγῳ
Οὓς δέδωκάς μοι ἀδελφοὺς ποιμαίνειν ἐν συνέσει,
Καθοδηγεῖν ἐπὶ νομὰς τῶν νόμων σου τῶν θείων
Καὶ ἀνασώζειν εἰς μονὰς τῆς ἄνω βασιλείας.
Σώους, ἀπήμονας, φαιδροὺς τῶν ἀρετῶν τῷ κάλλει,
Ἀξίους τε προσκυνητὰς τοῦ φοβεροῦ σου θρόνου.
Κἀμὲ δὲ τὸν ἀνάξιον προσλαβοῦ ἐκ τοῦ κόσμου,
Εἰ καὶ κατάστικτον πολλαῖς ἁμαρτιῶν αἰκίαις.
Ἀλλ' ὅμως λάτριν ἅμα σὸν, καὶ ἀχρεῖον οἰκέτην,
Καὶ τοῖς χοροῖς τῶν ἐκλεκτῶν οἷς κρίμασι γινώσκεις
Συγκαταρίθμησον ὁμοῦ μετὰ τῶν μαθητῶν μου,
Ἵν' ἅμα πάντες βλέπωμεν τὴν δόξαν σου τὴν θείαν,
Καὶ τῶν ἀφράστων σου, Χριστὲ, ἀγαθῶν ἐντρυφῶμεν.
Σὺ γὰρ εἶ ἡ ἀπόλαυσις, ἡ τρυφὴ, καὶ τὸ κλέος
Τῶν ἀγαπώντων σε θερμῶς εἰς αἰῶνας αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΣ Α'.

Περὶ τῆς γενομένης θεωρίας αὐτῷ τοῦ θείου φωτός· καὶ ὅπως τὸ θεῖον φῶς οὐ καταλαμβάνεται ὑπὸ σκότους· ἐν οἷς καὶ διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῶν ἀποκαλύψεων ἐκπληττόμενος μέμνηται τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθενείας, ἢ ἑαυτὸν κατακρίνει.

Πῶς διαγράψω, Δέσποτα, προσώπου σου τὴν θέαν;
Πῶς εἴπω τὴν ἀνέκφραστον θεωρίαν τοῦ κάλλους;
Πῶς ὃν ὁ κόσμος οὐ χωρεῖ, γλώσσης φθογγὴ χωρήσει;
Πᾶς τις ἐκφράσαι δυνηθῇ τὴν σὴν φιλανθρωπίαν;
Καθήμενος γὰρ ἐν φωτὶ, λαμπάδος μοι φαινούσης
Καὶ φωτιζούσης τῆς νυκτὸς τὸν ζόφον, καὶ τὸ σκότος
Ἐδόκουν εἶναι ἐν φωτὶ προσέχων ἀναγνώσει,
Λέξεις τε οἷα ἐρευνῶν, καὶ σκοπῶν τὰς συντάξεις.
Ὡς οὖν ὑπῆρχον Δέσποτα ἀδολεσχῶν ἐν τούτοις,
Αἴφνης ἐφάνης ἄνωθεν πολὺ μείζων ἡλίου,
Καὶ ἔλαμψας ἐξ οὐρανῶν, μέχρις ἐμῆς καρδίας.
Τὰ δ' ἄλλα πάντα, ὡς βαθὺ σκότος εἶναι ἑώρων,
Στύλος δὲ μέσον φωτεινὸς ὅλον τεμὼν ἀέρα
Διῆκεν ἐκ τῶν οὐρανῶν, ἕως ἐμοῦ τοῦ τάλα,
Εὐθὺς ἐπελαθόμην δὲ φωτὸς τοῦ λυχναίου,
Οἰκίας ἠμνημόνησα, ὅτι ἐντὸς ὑπάρχω,
Ἐν τῷ δοκεῖν ἀέρι δὲ τοῦ σκότους ἐκαθήμην,
Πλὴν καὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ λήθην ἔσχον εἰσάπαν.
Ἐλάλουν σοι, καὶ νῦν λαλῶ ἐκ βάθους μου καρδίας.
Ἐλέησόν με Δέσποτα, ἐλέησόν με μόνε
Τὸν μηδαμῶς μηδέ ποτε δουλεύσαντά σοι σῶτερ,
Ἀλλά σε παροργίζοντα ἐκ νέας ἡλικίας.
Πᾶσαν μετῆλθον σαρκικὴν, καὶ ψυχικὴν κακίαν,
Καὶ ἁμαρτίας ἔπραξα ἀμετρήτους ἀτόπους.
Ὑπὲρ ἀνθρώπους ἅπαντας, ὑπὲρ ἄλογα πάντα
Ἑρπετὰ, καὶ θηρία τε πάντα ὑπερνικήσας.
Εἰς ἐμὲ οὖν τὸ ἔλεος χρεία ἐνδείξασθαί σε
Τὸν καὶ ἐξαμαρτήσαντα ὑπὲρ πάντας ἀφρόνως.
Μὴ χρῄζειν γὰρ ἐλάλησας σὺ αὐτὸς ἰατρείας
Τοὺς ὑγιαίνοντας, Χριστὲ, ἀλλὰ τοὺς ἀσθενοῦντας.
Διὸ ὡς ἀσθενοῦντά με πολλὰ, καὶ ἀμελοῦντα,
Οὕτω πολὺ τὸ ἔλεος ἐπίχεέ μοι λόγε.
Ἀλλ' ὦ φωτὸς γαυρίαμα· ἀλλ' ὦ πυρὸς κινήσεις.
Ἀλλ' ὦ φλογὸς περιδρομαὶ ἐν ἐμοὶ τῷ ἀθλίῳ
Παρὰ τῆς σῆς, καὶ παρὰ σοῦ ἐνεργούμεναι δόξης.
Δόξαν δ' ἐγὼ τὸ Πνεῦμά σου ἐπίσταμαι, καὶ λέγω.
Τὸ Ἅγιον, τὸ συμφυὲς, καὶ ὁμότιμον λόγε,
Ὁμογενὲς, ὁμόδοξον, ὁμοούσιον μόνον.
Τῷ σῷ Πατρὶ, καὶ σοὶ Χριστὲ, ὦ Θεὲ τῶν ἁπάντων.
Σοὶ προσκυνῶν εὐχαριστῶ, ὅτι ἠξίωσάς με
Κἂν ποσῶς ἐπιγνῶναί σου θεότητος τὸ κράτος
Εὐχαριστῶ, ὅτι αὐτὸς καθημένῳ ἐν σκότει
Ἀπεκαλύφθης μοι, ἔλαμψας, ἰδεῖν ἠξίωσάς με
Τὸ φῶς τὸ τοῦ προσώπου σου τὸ ἄστεκτον τοῖς πᾶσιν
Ἔμεινα καθεζόμενος ἐν σκότει μέσον οἶδα
Μέσον δὲ τούτου ὄντι μοι κεκαλυμμένῳ σκότει
Ἐφάνης φῶς, ἐφώτισας ὅλον ὅλῳ φωτί με,
Καὶ γέγονα φῶς ἐν νυκτὶ, μέσον σκότους τυγχάνων.
Οὔτε τὸ σκότος, τὸ σὸν φῶς κατέλαβεν ἅπαν.
Οὔτε τὸ φῶς ἐδίωξε τὸ ὁρώμενον σκότος,
Ἀλλ' ἀναμὶξ ἀσύγχυτα πάντη μεμερισμένα.
Μακρὰν ἀλλήλων ὡς εἰκὸς, οὐ κεκραμμένα ὅλως,
Πλὴν ἐν τ' αὐτῷ τὰ σύμπαντα πληροῦσιν, ὡς νομίζω.
Οὕτως εἰμὶ ἐν τῷ φωτὶ, μέσον τυγχάνων σκότους.
Οὕτως ἐν σκότει πάλιν δὲ, μέσον φωτὸς διάγων.
Ἰδοὺ καὶ μέσον ἐν φωτί· ἰδοὺ καὶ μέσον σκότους,
Καὶ λέγω τίς ἐν σκότει μοι φῶς εὑρεῖν μέσον δώσει;
Ὃ οὐ χωρεῖ εἰσδέξασθαι; πῶς γὰρ χωρήσει σκότος;
Φῶς ἐντὸς, καὶ μὴ φεύγεται, ἀλλὰ μένει ἐν μέσῳ
Φωτὸς σκότος; ὢ φρικτοῦ θαύματος ὁρωμένου
Διττῶς διττοῖς τοῖς ὀφθαλμοῖς σώματος, καὶ ψυχῆς τε.
Ἄκουε ἄρτι τὰ φρικτὰ διττοῦ Θεοῦ σε λέγω,

Καὶ ὡς πρὸς ἄνθρωπον διττὸν ἐμὲ γεγεννημένα.
Ἀνέλαβε τὴν σάρκα μου καὶ δέδωκέ μοι Πνεῦμα,
Καὶ γέγονα κἀγὼ Θεὸς τῇ χάριτι τῇ θείᾳ
Θέσει Υἱὸς, πλὴν τοῦ Θεοῦ, ὢ ἀξίας· ὢ δόξης.
Ὡς ἄνθρωπος λυπούμενος ἐμαυτὸν ταλανίζω,
Καὶ τὴν ἐμὴν ἀσθένειαν κατανοῶ, καὶ στένω,
Καὶ ζῆν ὅλως ἀνάξιος ὑπάρχω, ὡς εὖ οἶδα.
Ἐκείνου δὲ τῇ χάριτι θαρρῶν, κατανοῶν τε
Τὸ κάλλος, ὅ μοι δέδωκεν, ἐπιτέρπομαι βλέπων.
Ὡς μὲν οὖν ἄνθρωπος, οἶδα μηθὲν ὁρᾷν τῶν θείων,
Καὶ ἀοράτων παντελῶς εἰμὶ κεχωρισμένος.
Τῇ δὲ υἱοθεσίᾳ με Θεὸν γεγεννημένον
Καὶ καθορῶ, καὶ κοινωνὸς γίνομαι τῶν ἀψαύστων.
Ὡς ἄνθρωπος οὐδὲν ἔχω τῶν ὑψηλῶν, καὶ θείων,
Ὡς δὲ Θεοῦ χρηστότι νυνὶ ἠλεημένος.
Ἔχω Χριστὸν τὸν πάντων εὐεργέτην.
Διὸ καὶ πάλιν, Δέσποτα, δεόμενος προσπίπτω
Μὴ ἀποτύχω τῶν ἐν σοὶ ἐλπίδων μου μηδ᾿ ὅλως
Διαγωγῆς τε, καὶ τιμῆς, δόξης, καὶ βασιλείας.
Ἀλλ᾿ ὥσπερ νῦν ὁρᾶσθαί μοι κατηξίωσας σῶτερ,
Οὕτω καὶ μετὰ θάνατον παράσχου μοί σε βλέπειν.
Οὐ λέγω πόσον εὔσπλαγχνε, ἀλλ᾿ εὐμενῶς, εὐσπλάγχνως.
Ἱλέῳ σου τῷ ὄμματι, ὡς καὶ νῦν καθορᾷς με,
Καὶ τῆς χαρᾶς σου ἐμπιπλᾷς γλυκύτητός με θείας.
Ναὶ ποιητὰ, καὶ πλάστα μου, σκέπασόν με χειρί σου,
Καὶ μὴ ἐγκαταλίπῃς με, καὶ μὴ μνησικακίσῃς.
Ἀγνωμοσύνην μου πολλὴν, Δέσποτα, μὴ σταθμίσῃς.
Ἀλλὰ ἀξίωσον κἀμὲ φωτί σου μέχρι τέλους,
Καὶ τῇ ὁδῷ τῶν ἐντολῶν ἀόκνως πορευθῆναι.
Καὶ ἐν αὐτῷ σου τῷ φωτὶ τῶν χειρῶν πανοικτίρμον,
Παραθεῖναι τὸ Πνεῦμά μου, λυτρούμενος ἐχθρῶν με,
Σκότους, πυρὸς, κολάσεων τῶν αἰωνίων λόγε.
Ναὶ ὁ πολὺς ἐν οἰκτιρμοῖς· ἄφατος ἐν ἐλέει,
Ἀξίωσον εἰς χεῖράς σου παραδοῦναι ψυχήν μου,
Καθὼς καὶ νῦν ἐν τῇ χειρὶ τῇ σῇ σῶτερ τυγχάνω.
Μὴ οὖν παρεμποδίσῃ μου τὴν ὁδὸν ἁμαρτία.
Μὴ περικόψῃ, μὴ τῆς σῆς ἀποσπάσῃ χειρός με,
Ἀλλ᾿ αἰσχυνθήτω ὁ δεινὸς ἄρχων, καὶ ψυχοφθόρος.
Ἐντὸς παλάμης, Δέσποτα, τῆς σῆς ὄντα με βλέπων,
Καθὼς καὶ νῦν οὐδὲ τολμᾷ πλησίον μου γενέσθαι
Ὁρῶν ὑπὸ τῆς χάριτος τῆς σῆς σκεπόμενόν με.
Μὴ κατακρίνῃς με, Χριστὲ, εἰς ᾅδην μὴ ἀπώσῃ.
Μὴ καταγάγῃς εἰς βυθὸν θανάτου τὴν ψυχήν μου,
Ὅτι τολμῶ τὸ ὄνομα τὸ σὸν κατονομάζειν
Ὁ ῥυπαρὸς, ὁ μιαρὸς, καὶ βέβηλος εἰς ἅπαν.
Μὴ χάνῃ γῆ, καὶ καταπίῃ με λόγε τὸν παραβάτην.
Τὸν μηδὲ ζῆν, μηδὲ λαλεῖν ὅλως ἄξιον ὄντα
Καὶ πῦρ κατέλθῃ ἐπ᾿ ἐμὲ, καὶ ἐκλείξῃ με ἄρνω,
Ὡς μὴ, Κύριε ἐλέησον, εἰπεῖν συγχωρηθέντα.
Μὴ, ὁ πολὺς ἐν οἰκτιρμοῖς· ὁ φιλάνθρωπος φύσει.
Μὴ εἰσελθεῖν θελήσειας μετ᾿ ἐμοῦ τοῦ κριθῆναι.
Τί γὰρ καὶ ὅλως φθέγξομαι ὑπάρχων ἁμαρτία;
Τί οὖν καὶ εἴποιμι ποσῶς ὁ κατακεκριμένος;
Ὁ ἐκ κοιλίας μου μητρὸς ἀμέτρητά σοι πταίσας;
Καὶ μέχρι νῦν ἀναισθητῶν πρὸς σὴν μακροθυμίαν;
Ὁ μυριάκις εἰς βυθὸν κατενεχθεὶς εἰς ᾅδου,
Κἀκεῖθεν ἀγαθότητι ἀνελκυσθεὶς σου θείᾳ,
Ὁ μέλη, καὶ τὰς σάρκας μου ψυχῆς, καὶ σώματός τε
Καταρρυπώσας ὡς οὐδεὶς ἄλλος τῶν ἐν τῷ βίῳ.
Ὁ μανικὸς τῶν ἡδονῶν ἐραστὴς ἀναισχύντως,
Καὶ πονηρὸς, καὶ δόλιος τῇ ψυχικῇ κακίᾳ.
Ὁ μίαν σου ὅλως, Χριστὲ, ἐντολὴν μὴ φυλάξας
Τί σοι ἀπολογήσομαι; τί δέ σε καὶ προσείπω;
Ποίᾳ ψυχῇ βαστάσω σου ἐλέγχους ὢ Θεέ μου;
Εἰ ἀνομίας τὰς ἐμὰς, καὶ τὰς πράξεις γυμνώσεις,
Ὦ βασιλεῦ ἀθάνατε, μὴ δείξῃς πᾶσι ταύτας,
Ὅτι καὶ φρίττω ἐννοῶν ἔργα νεότητός μου.
Τὸ δὲ εἰπεῖν φρίκης μεστὸν, ἀνάπλεων αἰσχύνης.
Εἰ γὰρ ταῦτα θελήσειας ἐκκαλύψαι τοῖς πᾶσι,
Χείρων πάσης κολάσεως ἡ ἐντροπή μου ἔσται.
Τίς γὰρ τὰς ἀσελγείας μου; τίς δε τὰς ἀσωτείας;
Τίς τοὺς βεβήλους ἀσπασμούς; τίς τὰς αἰσχράς μου πράξεις;
Ἐν αἷς καὶ νῦν μολύνομαι, ταύτας ἐν νῷ λαμβάνων,
Ἰδὼν οὐκ ἐκπλαγήσεται; ἰδὼν ὅλως οὐ φρίξει;
Ἰδὼν οὐ κράξει, καὶ εὐθὺς ἀποστραφῇ τὰς ὄψεις;
Καὶ ἆρον εἴποι, Δέσποτα, τὸν παμβέβηλον τοῦτον,
Χεῖρας δεθῆναι πρόσταξον, καὶ πόδας τοῦ ἀθλίου,
Καὶ ἐμβληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ ζοφῶδες ἐν τάχει.
Μὴ καθορᾶται παρ᾿ ἡμῶν τῶν σῶν γνησίων δούλων.
Ὄντως ἀξίως Δέσποτα· ὄντως δικαίως τοῦτο.
Κἀκεῖνοι πάντες φθέγξονται, καὶ σὺ αὐτὸς ποιήσεις,
Καὶ εἰς τὸ πῦρ βληθήσομαι ὁ ἄσωτος, καὶ πόρνος.
Ἀλλ᾿ ὁ ἀσώτους κατελθὼν, καὶ πόρνας σὺ τοῦ σῶσαι,
Μὴ καταισχύνῃς με, Χριστὲ, ἐν ἡμέρᾳ τῆς δίκης.
Οὔτε τὰ πρόβατα τὰ σὰ ἐκ δεξιῶν σου στήσεις,
Κἀμὲ, καὶ τὰ ἐρίφια ἐκ τῶν ἀριστερῶν σου.
Ἀλλὰ τὸ φῶς τὸ ἄχραντον· τὸ φῶς τοῦ σοῦ προσώπου,
Τὰ ἔργα καλυψάτω μου, καὶ γύμνωσιν ψυχῆς μου,
Καὶ στολισάτω με φαιδρῶς, ἵνα ἐν παρρησίᾳ,
Ἀνεπαισχύντως δεξιοῖς καταλεγῶ προβάτοις,
Καὶ σὺν αὐτοῖς δοξάζω σε εἰς αἰῶνας αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΣ Β΄.

Ὅπως ὠράθη αὐτῷ ὁ Θεὸς ὡς Στεφάνῳ, καὶ Παύλῳ τοῖς Ἀποστόλοις· ἐνταῦθα ὁ πατὴρ ἐκπληττόμενος διηγεῖται.

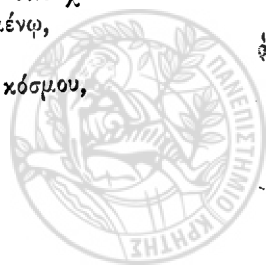
Τί τὸ καινὸν τοῦ θαύματος τοῦ καὶ νῦν γινομένου;
Θεὸς καὶ νῦν ἁμαρτωλοῖς ἆρα ὁρᾶσθαι θέλει,
Ὁ πάλαι ἄνω ἀναβὰς, καὶ καθεσθεὶς ἐν θρόνῳ,
Ἐν οὐρανῷ τῷ πατρικῷ, καὶ κεκρυμμένος πέλων;
Ἐκρύβη γὰρ ἐξ ὀφθαλμῶν τῶν θείων Ἀποστόλων,
Καὶ μόνος ὡς ἠκούσαμεν Στέφανος μετὰ ταῦτα
Ἀνεῳγότας οὐρανοὺς εἶδε καὶ τότε εἶπεν.
Ὁρῶ ἑστῶτα τὸν Υἱὸν ἐκ δεξιῶν τῆς δόξης

Τῆς τοῦ Πατρὸς, καὶ παραυτὰ ὡς βλάσφημα λαλήσας,
Λιθοβολεῖται πρὸς αὐτῶν τῶν νομοδιδασκάλων,
Καὶ θνήσκει νόμῳ φύσεως, καὶ ζῇ εἰς τοὺς αἰῶνας.
Πλὴν ἦν αὐτὸς Ἀπόστολος· ἦν καὶ ἡγιασμένος,
Καὶ ἔμπλεως τοῦ Πνεύματος ὅλος τοῦ Παναγίου,
Ἀρχὴ δὲ τοῦ κηρύγματος, καὶ πλῆθος τῶν ἀπίστων.
Οἱ τῷ Χριστῷ πιστεύοντες διὰ τῶν Ἀποστόλων,
Καὶ τὴν χάριν ἐλάμβανον, πίστεως οὖσαν δῶρον.
Νῦν δὲ τί ἄρα βούλεται τὸ ξένον τοῦτο πρᾶγμα;
Τὸ ἐν ἐμοὶ γινόμενον; τί δὲ ἂν θέλοι εἶναι;
Ἡ φοβερὰ κατάπληξις τοῦ νυνὶ τελουμένου;
Τίς ὁ ἄρτι δεικνύμενος τρόπος φιλανθρωπίας;
Ξένος πλοῦτος χρηστότητος; ἄλλη πηγὴ ἐλέους;
Πολὺ τὸ πλέον ἔχουσα τῶν πάλαι γεγονότων;
Πολλοὶ γὰρ ἠλεήθησαν, θείᾳ φιλανθρωπίᾳ,
Πλὴν καὶ αὐτοὶ προσέφερον ἴδιόν τι τὴν πίστιν.
Εἴτε καὶ ἄλλας ἀρετὰς, καὶ πράξεις ἀποδέκτους.
Ἐγὼ δὲ πάντων ἐμαυτὸν τούτων ἐστερημένον
Κατανοῶν ἐξίσταμαι, καὶ φέρειν οὐκ ἰσχύω
Τὰ εἰς ἐμὲ γινόμενα τὸν ἄσωτον ἐκ μήτρας
Παρὰ Θεοῦ τοῦ κτίσαντος λόγῳ τὴν πᾶσαν κτίσιν,
Ἅπερ καὶ φρίττω ἐννοεῖν, πῶς δὲ καὶ λόγῳ γράψω;
Ποῖος λόγος ἐκφράσειε; ποία γλῶσσα ἐξείποι;
Ποία χείλη λαλήσουσιν, ἃ ἐν ἐμοὶ ὁρῶνται;
Γινόμενα, τελούμενα δι' ὅλης τῆς ἡμέρας;
Καὶ γὰρ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ νυκτὶ, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ σκότει
Βλέπω Χριστὸν τοὺς οὐρανοὺς φρικτῶς ἀνοίγοντά μοι,
Αὐτόν τε παρακύπτοντα, καὶ καθορώμενόν μοι,
Ἅμα Πατρὶ, καὶ Πνεύματι φωτὶ τῷ Τρισαγίῳ.
Ἓν ὂν ἐν τοῖς τρισὶ, καὶ ἐν ἑνὶ τὰ Τρία.
Ὃ καὶ ὑπὲρ τὸν ἥλιον φωτίζει τὴν ψυχήν μου,
Καὶ καταλάμπει μου τὸν νοῦν ὄντα ἐσκοτισμένον.
Εἰ γὰρ ἑώρα μου ὁ νοῦς, ἐξ ἀρχῆς ἂν ἑώρα,
Ἀλλὰ τυφλὸς πιστεύσατε ὑπῆρχον, καὶ μὴ βλέπων,
Καὶ διὰ τοῦτο πλέον με τὸ θαῦμα καταπλήττει,
Ὅταν πῶς μου τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ νοὸς διανοίγῃ,
Καὶ πῶς τὸ βλέπειν δίδωσι, καὶ βλεπόμενος ἔστιν.
Αὐτὸς γὰρ φῶς ἐν τῷ φωτὶ φαίνεται τοῖς ὁρῶσι.
Καὶ οἱ ὁρῶντες ἐν φωτὶ, αὐτὸν βλέπουσι πάλιν.
Ἐν φωτὶ γὰρ τοῦ Πνεύματος βλέπουσιν οἱ ὁρῶντες,
Καὶ οἱ ἐν τούτῳ βλέποντες τὸν Υἱὸν καθορῶσιν.
Ὁ δὲ Υἱὸν ἀξιωθεὶς ἰδεῖν, Πατέρα βλέπει.
Πατέρα δὲ ὁ θεωρῶν, σὺν Υἱῷ πάντως βλέπει,
Ὅπερ καὶ νῦν, ὡς εἴρηται, ἐν ἐμοὶ ἐκτελεῖται,
Καὶ τὰ ἀκατανόητα ποσῶς καταμανθάνω,
Καὶ νῦν μακρόθεν καθορῶ τὰ ἀθέατα κάλλη
Τῷ ἀπροσίτῳ τοῦ φωτὸς, τῷ ἀστέκτῳ τῆς δόξης
Καταπληττόμενος σφοδρῶς, συνεχόμενος τρόμῳ.
Πλὴν ὅτι μίαν καθορῶ ἐξ ἀβύσσου σταγόνα,
Ὡς ἐν σταγόνι δὲ τὸ πᾶν δείκνυται τῶν ὑδάτων,
Ὁποῖον τὴν ποιότητα, καὶ ποταπὸν τὸ εἶδος,
Ὡς ἐξ ἄκρου τοῦ κρασπέδου τὸ ὕφασμα ὅλον,
Καὶ ὥς φασιν ἐξ ὀνύχων τὸ θηρίον ὁ λέων.
Οὕτως ὅλον ἐν ὀλίγῳ ἀσπαζόμενος βλέπω
Αὐτὸν τ' ἐκεῖνον προσκυνῶ τὸν Χριστὸν, καὶ Θεόν μου.
Εἶχον δ' ἐν διανοίᾳ μου μικρὰν παραμυθίαν
Τοῦ μὴ καταφλεχθῆναί με, τοῦ μὴ κατακαῆναι,
Ὥσπερ κηρὸς ὑπὸ πυρὸς, ὡς εἶπεν ὁ προφήτης,
Τὸ μακρόθεν ὑπάρχειν με πυρὸς τοῦ ἀπροσίτου
Καὶ σκότους μέσον ἵστασθαι, καὶ κρύπτεσθαι ἐν τούτῳ,
Ὅθεν ὡς ἐξ ὀπῆς μικρᾶς, καὶ ὁρῶν ἰλιγγίων.
Ἐν τούτῳ μου διάγοντος, καὶ τὸν νοῦν ἀσχολοῦντος,
Καὶ οἱονεὶ ἐν οὐρανῷ δοκοῦντος ἀτενίζειν,
Καὶ τρέμοντος μὴ πλέον με παραδειχθεὶς ἐκλείξῃ.
Αὐτὸν ἐκεῖνον εὕρηκα, ὃν μακρόθεν ἑώρων,
Ὃν Στέφανος ἑώρακεν οὐρανῶν ἀνοιγέντων,
Καὶ Παῦλος πάλιν ὕστερον ἰδὼν ἀπετυφλώθη,
Ὅλον ὡς πῦρ ἐπαληθῶς μέσον ἐμῆς καρδίας.
Θροηθεὶς οὖν τῷ θαύματι, καὶ στενάξας μεγάλως,
Ἐξέστην ὅλος ἐκλυθεὶς, ὅλος ἐξαπορήσας.
Μὴ φέρων τε τὸ ἄστεκτον τῆς δόξης ἀπεστράφην,
Ἐν τῇ νυκτί τε ἔφυγον αἰσθήσεων τῶν ὧδε,
Καὶ σκεπασθεὶς τοῖς λογισμοῖς ἀπεκρύβην ἐν τούτοις,
Ὥσπερ ἐν μνήματι ἐμβὰς, καὶ ἀντὶ λίθου τοῦτο
Τὸ σῶμα τὸ βαρύτατον ἐπιθεὶς ἐσκεπάσθην,
Καὶ ἀπεκρύβην, τῷ δοκεῖν, τὸν πανταχοῦ παρόντα.
Τὸν πάλαι με ἐγείραντα νεκρὸν, καὶ τεθαμμένον
Φρίξας γὰρ, καὶ μὴ ἰσχύων βλέπειν αὐτοῦ τὴν δόξαν
Ὑπεισελθεῖν προῄρημαι, καὶ προσμεῖναι τῷ τάφῳ,
Ἤπερ καταφλεχθῆναί με, καὶ ἄρδην ἀπολέσθαι
Ἐκεῖ πάντως καθήμενον, δεῖ με θρηνεῖν ἀπαύστως,
Καὶ κλαίειν χρὴ τὸν ἄσωτον, ὅτι τοῦ ποθουμένου
Ἀπέτυχον, καὶ γέγονα κείμενος ἐν τῷ τάφῳ,
Ζῶν δὲ νεκρὸς ὑπόγειος λίθῳ κεκαλυμμένος
Ζωὴν εὗρον Θεὸν αὐτὸν τὸν τὴν ζωὴν διδόντα
Ὧ πρέπει δόξα καὶ τιμὴ νῦν, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΣ Γ'.

Εὐχαριστία πρὸς Θεὸν ὑπὲρ τῶν παρ' αὐτοῦ γεγονυιῶν εὐεργεσιῶν. Καὶ αἴτησις τοῦ μαθεῖν τίνος χάριν οἱ τέλειοι γεγονότες ὑπὸ τῶν δαιμόνων παραχωροῦνται πειράζεσθαι· καὶ περὶ τῶν ἀποτασσομένων τῷ κόσμῳ διδασκαλία ῥηθεῖσα παρὰ Θεοῦ.

Γινώσκεις τὴν πτωχείαν μου, οἶδας τὴν ὀρφανίαν
Ἐπίστασαι τὴν μόνωσιν, ὁρᾷς τὸ ἀσθενές μου,
Καὶ τὴν ἀδυναμίαν μου ὁ πλάσας με Θεός μου
Οὐκ ἀγνοεῖς, ἀλλ' ἐφορᾷς, καὶ τὰ πάντα γινώσκεις
Ἴδε καρδίαν ταπεινήν· ἴδε συντετριμμένην,
Ἴδε ἐν ἀπογνώσει με ἐγγίζοντα Θεέ μου,
Καὶ δὸς ἀφ' ὕψους χάριν σου· δὸς Πνεῦμά σου τὸ θεῖον.
Δὸς τὸ Παράκλητον, Σῶτερ, πέμψον, καθὼς ὑπέσχου.
Ἀπόστειλον κἀμοὶ καὶ νῦν τῷ προσκαθεζομένῳ,
Ἐν ὑπερῴῳ, Δέσποτα, ὑπεράνωθεν ὄντως
Παντὸς γηΐνου πράγματος, ἔξω παντὸς τοῦ κόσμου,

Καὶ σὲ ζητοῦσι καὶ τὸ σὸν Πνεῦμα ἐκδεχομένῳ.
Μὴ οὖν βραδύνῃς εὔσπλαγχνε, μὴ παρίδῃς οἰκτίρμον.
Μὴ ἐπιλάθῃ τοῦ ψυχῇ ζητοῦντός σε διψώσῃ.
Μηδὲ στερήσῃς τῆς ζωῆς τὸν ἀνάξιον ταύτης.
Μηδὲ βδελύξῃ με Θεὲ, καὶ μὴ ἐγκαταλίπῃς.
Τὰ σπλάγχνα σου προβάλλομαι· τὸ ἔλεος προτείνω.
Καὶ τὴν φιλανθρωπίαν σου μεσίτην σοι προσφέρω.
Οὐκ ἔκαμον· οὐκ ἔπραξα δικαιοσύνης ἔργα.
Οὐδέποτε ἐτήρησα μίαν τῶν ἐντολῶν σου,
Ἀλλὰ ἀσώτως ἅπαντα τὸν βίον μου μετῆλθον.
Πλὴν αὐτὸς οὐ παρεῖδές με, ἀλλὰ ζητήσας εὗρες.
Πλανώμενος ἐπέστρεψας ἐκ τῆς ὁδοῦ τῆς πλάνης,
Καὶ ἐπ' ἀχράντους ὤμους σου φωτὶ τῆς χάριτός σου
Ἐπανεβίβασας, Χριστὲ, ἐβάστασας οἰκτίρμον,
Καὶ κόπον με οὐκ εἴασας ὅλως ἐπαισθανθῆναι,
Ἀλλ' ἐπαναπαυόμενον ὡς ἐν ὀχήματί με,
Κούφως ὁδεῦσαι δέδωκας τὰς ὁδοὺς τὰς τραχείας,
Ἕως ἀποκατέστησας μάνδρᾳ τῶν σῶν προβάτων.
Ἕως συνήνωσας τοῖς σοῖς, καὶ κατέταξας δούλοις.
Κηρύττω σου τὸν ἔλεον, ὑμνῶ τὴν εὐσπλαγχνίαν.
Εὐχαριστῶν θαυμάζω σου χρηστότητος τὸν πλοῦτον.
Ἀνακληθεὶς δὲ παρὰ σοῦ, ὡς εἴρηται, Θεέ μου,
Καὶ νῦν ὑπάρχων, ὡς δοκῶ, ὅλως δεδουλωμένος.
Κρατούμενος τῷ πόθῳ σου, δεδεμένος ἀγάπῃ.
Ἐξαπορῶ· ἐκπλήττομαι, καὶ γινώσκειν οὐκ ἔχω.
Πῶς ἄρα θλίψις ἅπτεται ψυχῆς μου τῆς ἀθλίας;
Πῶς λύπη ἐπεισέρχεται; πῶς ὅλον με ταράττει;
Πῶς με τῆς σῆς ἀποστερεῖ γλυκύτητος Θεέ μου;
Καὶ τῆς χαρᾶς χωρίζει με ἡ τῶν γηΐνων θλίψις;
Τί με τοσοῦτον πταίσαντα, καὶ ἐξημαρτηκότα;
Ἢ τί σε παροργίσαντα ἐπὶ πλέον Χριστέ μου;
Καταλιμπάνεις, ἀγαθὲ, τοῦ λυπεῖσθαι μειζόνως;
Ὑπὲρ τὸ πρώην, ὅτε ἦν ἐμπαθὴς ἡ ψυχή μου;
Εἰπὲ, καὶ δίδαξόν με νῦν κριμάτων σου τὸ βάθος;
Εἰπὲ, καὶ μὴ βδελύξῃ με ἀναξίως λαλοῦντα
Ὁ πάλαι συνεστιαθεὶς ἁμαρτωλοῖς, καὶ πόρναις;
Καὶ συνδειπνήσας, Δέσποτα, ἀσώτοις, καὶ τελώναις;
Πρὸς ταῦτα ὁ Δεσπότης μου ἀπεκρίθη, καὶ εἶπεν.
Ἐγὼ ἀπὸ τοῦ κόσμου σε ὡς νήπιον βαστάσας
Ἐν ταῖς ἀγκάλαις ἔφερον· πάντως ὃ λέγω οἶδας.
Ἐγὼ καὶ ἐσπαργάνουν σε ὅλον μέλεσι πᾶσι,
Καὶ γάλακτι ἐξέτρεφον ὑπὲρ βρῶσιν, καὶ πόσιν.
Ἄφραστα γὰρ τὰ κατ' ἐμὲ, ἀνερμήνευτα πάντῃ.
Παιδαγωγῷ τε δέδωκα· τίνα ὃν λέγω οἶδας,
Καὶ ὡς παιδίον σε μικρὸν αὐξάνοντα καθ' ὥραν
Ἐξυπηρέτησε καλῶς, ἀνέθρεψεν ἀξίως.
Πρόσηβος ἤδη γέγονας, καὶ δὴ καὶ νεανίσκος.
Οὐκ ἀγνοεῖς δὲ καὶ αὐτὸς ἀεὶ σὺν σοί με ὄντα,
Καὶ συναυξάνοντα ἐν σοὶ, καὶ περισκέπτοντά σε.
Ἕως πάσας διήμειψας καλῶς τὰς ἡλικίας.
Νῦν οὖν οὐχὶ ἀνήλικος, ἀνὴρ δὲ μᾶλλον ὄντως
Γενόμενος, καὶ τέλειος, πρὸς γῆρας ἤδη κλίνας.
Πῶς βούλει, ὥσπερ νήπιον νῦν ἀγκαλοφορεῖσθαι;
Πῶς αἰτεῖς σπαργανοῦσθαί σε, καὶ βαστάζεσθαι πάλιν;
Πῶς γάλακτι ἐκτρέφεσθαι ὑπὸ παιδαγωγῷ τε
Εἶναί σε, οὐκ ἐρυθριᾷς ταῦτα λέγειν εἰπέ μοι;
Ἀνὴρ ὑπάρχων ἄλλοις σὺ ὑπηρέτει, καὶ τρέφε,
Καὶ τὰ πρὸς αὔξησιν αὐτῶν ἐπιτήδευε πάντα.
Πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ἀνθίστασο, καὶ πληττόμενος πλῆττε.
Οἶδας ἐχθροὺς, οὓς λέγω σοι δαιμόνων παρατάξεις.
Λαμβάνων κροῦε ἀφειδῶς· πίπτων πάλιν ἐγείρου.
Τοῖς πεμπομένοις βέλεσι, βάλλειν αὖθις μὴ φείσῃ
Τοὺς βάλλοντας, καὶ κατὰ σοῦ ταῦτα μηχανωμένους.
Ἀλλ' ἀνελπισίᾳ σε τιτρώσκοντες ἐκεῖνοι,
Ἐλπίδι τιτρωσκέσθωσαν ἐκ σοῦ ἐκπεμπομένῃ.
Ὀργῇ δέ σε πυγμίζοντες, καὶ θυμῷ συνωθοῦντες,
Ὑπὸ πρᾳότητος τῆς σῆς ῥαπιζέσθωσαν ὄψεις.
Ἔξωθεν ἐκβαλλέσθωσαν· πόῤῥω τῆς σῆς οἰκίας,
Μὴ γὰρ, ὡς εἶπον, νήπιον, ἢ παιδίον τυγχάνεις;
Μὴ γὰρ ἀδυναμία σοι ψυχῆς καὶ νῦν ὑπάρχει;
Μὴ γὰρ ἐξασθενεῖ σου νοῦς ἄρτι πρὸς ἀντιστάσεις;
Οἶδας καὶ φεύγειν τοὺς ἐχθροὺς, καὶ νικᾷν αὐτοὺς πάλιν,
Καὶ πολεμῶν γὰρ ἔχεις με συνεργὸν, καὶ προστάτην,
Καὶ φεύγων σκέπην ὀχυρὰν, καὶ κραταιάν κέκτησαί με.
Καὶ τί λυπεῖ σε τῶν ἐν γῇ; ποῖον τούτων εἰπέ μοι;
Χρυσίον, ἢ ἀργύριον, ἢ λίθοι τῶν τιμίων,
Καὶ τίς ἐμοῦ λαμπρότερος; ἢ τίς ἐκλάμπων πλέον;
Ἢ ποῖος λίθος ὡς ἐγὼ ἀτίμητος εἰσάπαν;
Χωρίων δέ σε στέρησις; ἢ ἔνδεια τοῦ σίτου;
Εἴτε τοῦ οἴνου ἔκλειψις ἐκταράσσουσιν ὅλως;
Καὶ τίς ἄλλος παράδεισος οἷος ἐγὼ τυγχάνει;
Ἢ γῆ τῶν κάτω, καὶ ῥευστῶν, ὡς ἡ γῆ τῶν πραέων;
Ποῖος δὲ ἄρτος ἕτοιμος, ἢ οἶνος ἐν τῷ κόσμῳ;
Οἷα ἡ χάρις ἡ ἐμή· οἷον Πνεῦμα τὸ θεῖον;
Οἷος ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς, ὅν περ ἐγὼ παρέχω;
Τὸ σῶμα, καὶ τὸ αἷμά μου τοῖς καθαρᾷ καρδίᾳ;
Καὶ πίστει ἀδιστάκτῳ με μετὰ φόβου καὶ τρόμου;
Ἐσθίουσι, καὶ πίνουσι νοερῶς, αἰσθητῶς τε;
Ποία τρυφή· ποία χαρά· ποία δόξα εἰπέ μοι;
Μείζων ὑπάρχει ἐπὶ γῆς, ὡς ἐμὲ μόνον βλέπειν;
Ἐμὲ ὡς ἐν αἰνίγματι ἐνοπτρίζεσθαι μόνον;
Ἐμοῦ τῆς δόξης καθορᾷν τὴν ἀπαυγὴν, καὶ μόνην;
Καὶ δι' αὐτῆς διδάσκεσθαι ταῦτα, καὶ πλείω τούτων;
Καὶ ἀκριβῶς, ὅτι Θεὸς κτίστης ἐγὼ τῶν πάντων;
Εἰδέναι, καὶ κατανοεῖν, ὅτι μοι κατηλλάγη
Ἄνθρωπος καθεζόμενος ἐν λάκκῳ κατωτάτῳ
Ἀμέσως τε προσομιλεῖ φίλος ὥσπερ πρὸς φίλον
Μισθίου τάξιν ὑπερβὰς, καὶ δουλείας τὸν φόβον,
Ἀκαμάτι δουλεύων μοι, ἀγάπῃ θεραπεύων,
Ὑπακοῇ τῶν ἐντολῶν προσοικειούμενός μοι.
Οὐ λέγω τῶν μισθωτικῶς ἐμοὶ ἐκδουλευόντωνι
Οὐ δὲ τῶν πάλιν δουλικῶς ἐμοὶ προσερχομένων,
Ἀλλὰ τῶν φίλων, καὶ γνωστῶν, καὶ Υἱῶν μου τὰς πρά-
ξεις.
Αἵ τινες καὶ πεφύκασιν αὗται· γράφε συντόμως.
Τὸ πάντων εὐτελέστερον ἡγεῖσθαι τῶν ἐν κόσμῳ,

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Οὐ μόνον τῶν συνασκητῶν, καὶ κοσμικῶν ἀνθρώπων,
Ἀλλὰ καὶ τῶν ἐθνικῶν ἑαυτὸν ὄντως χείρω.
Τὸ ἔκπτωσιν λογίζεσθαι ζωῆς τῆς αἰωνίου
Μιᾶς παράβασιν μικρὰν ἐντολῆς ἐλαχίστης.
Τὸ τὰ παιδία τὰ μικρὰ, ὥσπερ τελείους ἄνδρας
Καθορᾷν τε, καὶ προσκυνεῖν, καθάπερ τοὺς ἐνδόξους,
Τὸ τοῖς τυφλοῖς ὡσαύτως δὲ τὴν τιμὴν ἀπονέμειν.
Ὡς ἄνωθεν ὁρῶντός μου πάντων ἀνθρώπων πράξεις,
Καὶ ταῦτα δι' ἐμὲ ποιεῖν, ἅπερ καὶ πάλιν γράφε.
Τὸ μὴ ἔχειν κατά τινος ὅλως ἐν τῇ καρδίᾳ,
Μέχρι ψιλῆς κινήσεως ἢ μικρᾶς ὑπονοίας.
Τὸ εὔχεσθαι ἀπὸ ψυχῆς μετὰ πόνου καρδίας
Ἐκ συμπαθείας τοὺς εἰς σὲ ἁμαρτάνοντας πάντας,
Ὡσαύτως καὶ τοὺς εἰς ἐμὲ τὰ τοιαῦτα τολμῶντας.
Μετὰ δακρύων ἐξαιτῶν ἐπιστροφὴν τὴν τούτων.
Τὸ εὐλογεῖν μεθ' ἅμα δὲ τοὺς σὲ καταρωμένους,
Καὶ ἐπαινεῖν τοὺς φθόνῳ σε ἀεὶ λοιδορουμένους,
Καὶ τοὺς ἐπηρεάζοντας, ὡς εὐεργέτας ἔχειν.
Τοὺς δὲ μὴ καθυπείκοντας, μηδ' ὑπακούοντάς σου,
Ὡς ὅλως ἀρνουμένους με τὸν ἑαυτῶν Δεσπότην
Θρηνεῖν, καὶ κλαίειν συνεχῶς· οὓς νουθετῶν μὴ παύσῃ.
Ὁ γὰρ ὑμᾶς δεχόμενος, ἐμὲ δέχεται εἶπον,
Καὶ ὁ ἀκούων δὲ ὑμῶν, πάντως ἐμοῦ ἀκούει.
Ὁ δὲ μὴ τρόμῳ τοὺς ὑμῶν λόγους, καὶ παραινέσεις
Δεχόμενος, καὶ ἐκπληρῶν αὐτοὺς μέχρι θανάτου,
Οὐ μή μου κοινωνήσειε δόξης τῆς αἰωνίου.
Οὐ μὴ καταταγήσεται σὺν τῷ ἐσταυρωμένῳ
Ἐμοὶ τῷ ὑπακούσαντι Πατρὶ μέχρι θανάτου,
Οὐ μὴ σταθῇ ἐκ δεξιῶν, οὐ μὴ συγκληρονόμος
Τῶν σταυρωσάντων ἑαυτοὺς γένηται ὁ τοιοῦτος.
Λοιπὸν μὴ παύσῃ νουθετῶν λοιπὸν μὴ παύσῃ κλαίων.
Λοιπὸν μὴ παύσῃ τὴν αὐτῶν ἐκζητῶν σωτηρίαν,
Ἵνα εἰ ὑπακούσωσι, καὶ εἰ ἐπιστραφῶσιν
Ἕξεις αὐτοὺς ὡς ἀδελφοὺς, κερδήσῃς τὰ σὰ μέλη,
Καὶ προσαγάγῃς αὐτοὺς ὑπηκόους γνησίους,
Ἵνα κἀγὼ εἰσδέξωμαι διὰ σοῦ, καὶ δοξάσω,
Καὶ τῷ ἐμῷ σὺν σοὶ Πατρὶ προσενέγκω ὡς δῶρα.
Εἰδὲ μὴ ἀπαρνήσωνται θελήματα οἰκεῖα,
Εἰ μὴ καταφρονήσωσι ψυχῶν αὐτῶν, ὡς εἶπον.
Εἰ μὴ νεκροὶ γενήσωνται θελήμασιν οἰκείοις,
Καὶ σοῦ ἐν τῷ θελήματι ζήσωνται ἐν τῷ βίῳ,
Διὰ τοῦ σοῦ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἐκπληροῦντες.
Οὐκ ἀπολέσῃς σου μισθόν· οὐ στερηθήσῃ τούτου,
Ἀλλὰ διπλοῦν σοι ἀνθ' ἁπλοῦ τοῦτον ἐγὼ παρέξω.
Ὅτι καὶ μὴ εἰσακουόμενος οὐκ ἀπέστης τοῦ λέγειν,
Ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἐμισοῦ, καὶ μᾶλλον ἀπεστρέφου,
Καὶ ἐβδελύσσου παρ' αὐτῶν, ὡς ἐγὼ ἐμισήθην
Ποτὲ, καὶ νῦν δὲ δι' αὐτῶν καὶ τῶν τούτοις ὁμοίων.
Διὰ τοιούτων βούλομαι ἔργων με θεραπεύειν.
Διὰ τοιούτων σπούδαζε, καὶ τῶν τούτοις ὁμοίων
Εὐαρεστεῖν μοι, τούτοις γὰρ ἐπευφραίνομαι λίαν.
Μὴ προτιμήσῃς τὸ ἀργεῖν, μηδὲ προκρίνῃς ὅλως
Ὑπὲρ ψυχῆς ὠφέλειαν ἄλλο τι τῶν ἐν κόσμῳ.
Τί γὰρ ὠφεληθήσεται ὁ κερδαίνων τὸν κόσμον;
Ἢ ὁ τοὺς ὄντας ἐν αὐτῷ παιδεύων, ἢ διδάσκων;
Ἢ καὶ ὁ σώζων ἅπαντας, εἰ μὴ κἀυτὸς σωθείη;
Τίς οὖν ὑπάρχει, εἴτε πῶς ἄλλους σώσας, οὐ σώσει
Τὴν ἑαυτοῦ ὁ ἄθλιος ψυχὴν, ἀλλ' ἀπολέσει;
Ὁ παραλύων ἐντολὴν ἐμοῦ Δεσπότου πάντων,
Καὶ οἱονεὶ καταπατῶν, καὶ δι' αὐτῆς ἐκβαίνων,
Καὶ παραβαίνων νόμους μου· ὑπερπηδῶν προστάξεις,
Καὶ τῆς αὐλῆς τῶν ἐντολῶν, καὶ φραγμοῦ τούτων ἔξω
Γινόμενος, εἰ σώσει κόσμον, καὶ τοὺς ἐν κόσμῳ,
Ξένος ἐμοῦ, καὶ τῶν ἐμῶν πόῤῥω προβάτων ἔσται
Καὶ μάλιστα ὡς τὸν φραγμὸν τῆς αὐλῆς καταλύσας,
Καὶ τοῖς προβάτοις ἔξοδον οὐκ ἐκ θύρας μόνης,
Καὶ εἴσοδον τὴν ἄδικον παρασχὼν τοῖς θηρίοις
Δίκην ὑποίσει ἄῤῥητον ὑπὲρ ὅλων προβάτων,
Καὶ διχοτομηθήσεται, καὶ πυρὶ, καὶ ταρτάρῳ,
Καὶ τῶν σκωλήκων ἔσεται κατάβρωμα ὁ τάλας.
Τοῦτο γὰρ εἶπεν ὁ Πατὴρ δι' οὗ καὶ τὸ Πνεῦμα.
Ἐλάλησεν, ὅπερ ἐστὶ τὸ στόμα τοῦ Δεσπότου.
Ἄγγελοι προσεφήμισαν ἀκούσαντες, καὶ εἶπον.
Ἀδέκαστος ἡ κρίσις σου· ἀνύποπτος ἡ ψῆφος.
Ἀπροσπαθῶς γὰρ ἔκρινας, ὦ Θεὲ πανοικτίρμον
Πῶς γὰρ ὁ μὴ τὸ ἑαυτοῦ θέλημα καταλείψας,
Καὶ τοῦ ἐκπροσωποῦντός σε, ὡς τὸ σὸν τοῦ Δεσπότου
Ἐν προτιμήσει θέμενος, καὶ φυλάξας ἀτρώτως;
Ὡς αὐτὸς σὺ ἐτήρησας τοῦ σοῦ Πατρὸς οἰκτίρμον,
Συγκληρονόμος σου ὀφθῇ, συγκοινωνός τε ὅλως,
Καὶ μάλιστα συνθέμενος τοῦτο μέχρι θανάτου,
Τὸ μὴ ποιῆσαι θέλημα ἔν τινι τὸ οἰκεῖον;
Μὴ προστεθῆναι αἵματι· μὴ σάρκα προτιμῆσαι.
Ὅπερ ἐστὶ, συγγένεια, σύνδεσμος φυσικός τε,
Στοργὴ συνδοῦσα τοὺς ἐν γῇ πρὸς τὰ ἀπαρνηθέντα,
Καὶ ἐπιστρέφουσα αὐτοὺς ὅλους εἰς τὰ ὀπίσω.
Οἱ μάρτυρες ἐβόησαν, κρίσις δικαία ὄντως.
Ὡς γὰρ ὁ πρὸς μαρτύριον δοὺς ἑαυτὸν προθύμως,
Εἶτα ἐλθόντας συγγενεῖς, γυναῖκάς τε, καὶ παῖδας
Ταῦτα ἐν πένθει λέγοντας· οὐκ ἐλεεῖς σὰ τέκνα;
Οὐδὲ οἰκτείρεις, ἄσπλαγχνε, γυναικός σου χηρείαν;
Οὐδὲ πτωχείᾳ τῇ αὐτῶν συμπαθῶς ἐπικάμπτῃ;
Οὐδὲ ἀπώλειαν αὐτῶν ἐννοεῖς, καὶ οἰκτείρεις;
Ἀλλὰ ἀφίῃς ὀρφανὰ, ξένα, πτωχὰ, καὶ χήραν
Τὴν σὴν γυναῖκα, καὶ σαυτὸν προτιμᾷς σῶσαι μόνον;
Καὶ πῶς οὐχ ὡς φονεὺς μᾶλλον μέλλεις κατακριθῆναι;
Ὅτι κατέλιπες ἡμᾶς εἰς ἀπώλειαν πάντας;
Καὶ σῶσαι μόνον σου ζητεῖς τὴν ψυχήν; οὐκ ὀφείλει
Ὅλως αὐτῶν κἂν πρὸς βραχὺ τῆς φωνῆς ἐπακοῦσαι.
Ὅλως πρὸς θρήνους τοὺς αὐτῶν τὴν ἀκοὴν προσκλῖναι,
Καὶ εἴτε δώροις τὰ δεσμὰ, καὶ εἱρκτὴν ἀποδρᾶσαι.
Ἢ ἀπαρνήσει σου, Χριστὲ, τούτων ἀπολυθῆναι,
Ἀλλὰ ὡς ἤδη τεθνηκὼς ἐμμένειν τοῖς βασάνοις
Ἐγκαρτερεῖν ταῖς φυλακαῖς λιμῷ τε, καὶ τῷ δίψει
Μὴ μνημονεύσας τῶν αὐτοῦ πραγμάτων, ἢ χρημάτων
Μήτε ἐκτὸς τῆς φυλακῆς τὴν ἑαυτοῦ ἐάσας,

Εἰ δυνατὸν, διάνοιαν κἂν πρὸς βραχὺ γενέσθαι,
Ἀλλ' ἐν αὐτῇ σε καθορῶν Δέσποτα τῶν ἁπάντων,
Καὶ τῷ πρὸς σὲ ἀπασχολῶν θεωρίᾳ τὰς φρένας,
Μέχρι θανάτου καρτερεῖν τῷ σῷ πόθῳ καὶ μόνῳ,
Καὶ οὔτε τοὺς ἐκλίνοντας βλέπειν ὅλως ὀφείλει,
Οὐδὲ τοὺς ἀρνουμένους σε, καὶ στερουμένους πάλιν
Ἐπὶ τὸν πρῶτον ἔμετον· ἐπὶ τὰς πρώην πράξεις,
Ἐπὶ μερίμνας τῶν ἐν γῇ, καὶ γυναικὸς, καὶ τέκνων,
Μηδὲ προφάσει οἷα οὖν ἐν ἐκείνοις δεσμεῖσθαι,
Οὐκέτι γὰρ τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς ἐξουσιάζει.
Διὸ πολλοὶ τῶν φυλακῶν παρὰ σοῦ ἀνοιγέντων,
Καὶ τῶν δεσμῶν τοῦ σώματος εἰσάπαξ ἀνεθέντων,
Οὐχ εἵλοντο οἱ δοῦλοί σου ὅλως ἔξω γενέσθαι
Οὐδὲ φυγεῖν ἀλλ' ἔμειναν ὡς δεδεμένοι ὄντες
Οὕτως οὖν σῶτερ καὶ οἱ νῦν τυγχάνοντες ἐν κόσμῳ
Καὶ κόσμον ἀπαρνούμενοι συγγενεῖς ὁμοῦ πάντας
Φίλους, ἑταίρους καὶ πάντα πράγματα τὰ ἐν κόσμῳ
Καὶ τὰ θελήματα αὐτῶν πρό γε τούτων ἁπάντων,
Οὐκέτι ὅλως ἑαυτῶν ἔχουσιν ἐξουσίαν
Ἀλλ' εἰ καὶ μὴ κωλύωνται ὑπὸ τῶν ἡγουμένων,
Τὴν συνταγὴν ὀφείλουσι σοὶ τηρεῖν τῷ Δεσπότῃ.
Οὐ γὰρ ἀνθρώποις ἔφασαν, ἀλλὰ Θεῷ φυλάξαι
Ὑπακοὴν, καὶ δούλωσιν ἡγουμένοις, καὶ πᾶσι
Τοῖς μετ' αὐτῶν ἐν τῇ μονῇ ἀδελφοῖς συνασκοῦσι.
Νῆσον οὖν ὥσπερ τὴν μονὴν, μέσον θαλάσσης οὖσαν
Ὀφείλουσί γε κατοικεῖν· καὶ ἅπαντα τὸν κόσμον
Αὐτοῖς εἰσάπαν ἄβατον νομίζειν καθεστάναι,
Ἅτε μεγάλου χάσματος ἐστηριγμένου κύκλῳ
Τῆς ἑαυτῶν πάσης μονῆς, ὡς μὴ τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ
Διέρχεσθαι πρὸς τὴν μονήν· μήτε τοὺς ἐν τῇ νήσῳ
Διαπερᾶν πρὸς τοὺς ἐκεῖ. καὶ προσπαθῶς προσβλέπειν,
Μηδ' ἐν καρδίᾳ, ἢ νοῒ τὴν τούτων στρέφειν μνήμην,
Ἀλλ' ὡς νεκροὶ ὀφείλουσι πρὸς νεκροὺς διακεῖσθαι
Ἀνεπαισθήτως πρὸς αὐτοὺς ἔχοντες τῇ αἰσθήσει,
Καὶ γίνονται ὡς ἀληθῶς ἐθελόθυτοι ἄρνες.
Πρὸς ταῦτα τὰ Πανάγια ῥήματα τῶν Μαρτύρων
Τὰ πόθου πλήρη, καὶ στοργῆς μεστὰ πρὸς τὸν Δεσπότην
Ἀκούσαντα τὰ Χερουβὶμ ὕμνησαν, καὶ ἐν φόβῳ.
Δόξα σοι εἶπον, Βασιλεῦ, δόξα σοι πανοικτίρμον,
Ὁ δείξας μάρτυρας ἐν γῇ τῶν τυραννούντων δίχα
Μόνω τῷ πόθῳ τῷ εἰς σὲ μαρτυροῦντας καθ' ὥραν.
Ναὶ εἶπε πάλιν ὁ Πατὴρ δι' Υἱοῦ καὶ τὸ Πνεῦμα
Προσκαρτεροῦντες, καὶ θνήσκοντες θελήματι τῷ ἰδίῳ
Καθ' ὥραν, οὗτοι καὶ φίλοι γνήσιοι, οὗτοι συγκληρονόμοι.
Οὗτοι καὶ μάρτυρές εἰσι τῇ προαιρέσει μόνῃ,
Χωρὶς δεσμῶν, ἀναρτισμῶν, ἐσχάρων, καὶ λεβήτων,
Καὶ κατακαίοντος πυρὸς, καὶ ξιφῶν τῶν τεμνόντων.
Πρὸς ταῦτα ὑπερκόσμιαι ὁμοῦ ἅπασαι τάξεις
Ἠλάλαξαν, δικαία σου ἡ κρίσις, πανοικτίρμον,
Γραφήτω, σφραγισθήτω τε νῦν, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΣ Δ'.

Τί ἐστὶ τὸ κατ' εἰκόνα, καὶ πῶς εἰκότως νοεῖται ὡς τοῦ Θεοῦ εἰκὼν ὁ ἄνθρωπος· καὶ ὅτι ὁ τοὺς ἐχθροὺς ὡς εὐεργέτας φιλῶν, μιμητής ἐστι τοῦ Θεοῦ. Πνεύματος δὲ Ἁγίου ἐντεῦθεν μέτοχος γεγονὼς θέσει Θεὸς, καὶ χάριτι γίνεται, μόνοις ἐκείνοις γνωριζόμενος τοῖς ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐνεργουμένοις.

Δόξα, αἶνος, ὕμνος, χάρις τῷ τὴν κτίσιν ἐξ οὐκ ὄντων
Εἰς τὸ εἶναι λόγῳ μόνῳ, καὶ θελήματι οἰκείῳ,
Ἅπασαν παραγαγόντι, Θεῷ πάντων ἐν Τριάδι
Ὑποστάσεων, μιᾷ τε προσκυνουμένῳ οὐσίᾳ
Εἷς γὰρ Θεὸς Τριὰς Ἁγία, ὑπερούσιος οὐσία
Μία ἐν τρισὶ προσώποις, ὑποστάσεσι τρισί τε
Ἀχωρίστοις καὶ ἀτμήτοις, μία φύσις, μία δόξα
Μία δύναμις ὑπάρχει, θέλημά τε ἓν ὡσαύτως
Αὕτη μόνη κτίστης πάντων, αὕτη ἐκ πηλοῦ με ὅλον
Πλάσασα, ψυχήν τε δοῦσα, ἔθηκεν ἐπὶ τῆς γῆς με
Δέδωκε τὸ φῶς τε βλέπειν, καὶ ὁρᾶν ἐν τούτῳ τόν δε
Τὸν αἰσθητὸν κόσμον, ἥλιον σελήνην λέγω
Τοὺς ἀστέρας οὐρανόν τε, γῆν, καὶ θάλασσαν, καὶ πάντα
Τὰ ἐν μέσῳ τούτων ὄντα, δέδωκε καὶ νοῦν, καὶ λόγον
Ἀλλὰ πρόσεχε τῷ λόγῳ, κατ' εἰκόνα οὖν τοῦ Λόγου
Δέδοται ἡμῖν ὁ λόγος, λογικοὶ γὰρ ἐκ τοῦ Λόγου
Τοῦ ἀνάρχου, καὶ ἀκτίστου, τοῦ ἀλήπτου, καὶ Θεοῦ μου.
Ὄντως κατ' εἰκόνα ἐστὶν, ἡ ψυχὴ παντὸς ἀνθρώπου
Λογικὴ εἰκὼν τοῦ λόγου· πῶς εἰπέ μοι δίδαξόν με;
Ἄκουσον αὐτοῦ τοῦ Λόγου· ὁ Θεὸς ἐκ Θεοῦ Λόγος
Συναΐδιός τε ἐστὶ τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Πνεύματι.
Οὕτως οὖν καὶ ἡ ψυχή μου κατ' εἰκόνα τούτου ἐστι.
Νοῦν γὰρ ἔχουσα, καὶ λόγον, φέρει ταῦτα κατ' οὐσίαν
Ἄτμητα, ἀσύγχυτά τε, ὁμοούσια ὡσαύτως.
Ἓν τὰ Τρία ἡνωμένως, ἀλλὰ καὶ διῃρημένως
Πάντοτε καὶ ἥνωνταί γε, καὶ εἰσὶ μεμερισμένα.
Ἓν ἐκ τούτων εἰ καθέλοις, συγκαθεῖλες πάντως πάντα,
Ψυχὴ γὰρ ἄνους, ἄλογος, ἴσον ἔσται τῶν ἀλόγων.
Ἄνευ δὲ ψυχῆς οὐκ ἔστι νοῦν, ἢ λόγον ὑφεστάναι.
Οὕτως οὖν ἐκ τῆς εἰκόνος τὸ πρωτότυπον ἐννόει.
Ἄνευ Πνεύματος οὐκ ἔσται οὐ Πατὴρ· οὐ Λόγος τούτου.
Πνεῦμα ὁ Πατὴρ δὲ ἔστι, καὶ Υἱὸς ὁ τούτου Πνεῦμα,
Εἰ καὶ σάρκα ἐνεδύθη, καὶ Θεὸς τὸ Πνεῦμα πάλιν.
Ἐν γὰρ φύσει καὶ οὐσίᾳ τὰ ἀμφότερα τελοῦσιν,
Ὥσπερ νοῦς, ψυχὴ, καὶ λόγος ἀλλ' ὁ μὲν Πατὴρ τὸν Λόγον
Ἀπεγέννησεν ἀρρήτως, ὥσπερ νοῦς ἐκ τῆς ψυχῆς μου.
Μᾶλλον δὲ ἐν τῇ ψυχῇ μου, οὕτως ἐκ Πατρὸς τὸ Πνεῦμα,
Μᾶλλον δ' ἐν Πατρὶ καὶ μένει, καὶ προέρχεται ἀφράστως.
Ὥσπερ πάλιν δὲ ὁ νοῦς μου πάντοτε γεννᾷ τὸν λόγον,
Καὶ προφέρει, καὶ ἐκπέμπει, καὶ γνωστὸν ποιεῖ τοῖς πᾶσιν,
Οὐ χωρίζεται δὲ τούτου, ἀλλὰ καὶ γεννᾷ τὸν Λόγον,
Καὶ ἐντὸς αὐτὸν κατέχει· οὕτω νόει τὸν Πατέρα,

Ὅτι ἔτεκε τὸν Λόγον, ὅτι τίκτει ἀεννάως.
Οὐ χωρίζεται δὲ ὅλως τοῦ Υἱοῦ ὁ Πατὴρ τούτου,
Ἀλλ' ἐν τῷ Υἱῷ ὁρᾶται, καὶ ὁ Υἱὸς ἐν τούτῳ μένει,
Ταύτην ἀκριβῆ εἰκόνα, εἰ καὶ ἀμυδρὰ τυγχάνει,
Καθυπέδειξεν ὁ Λόγος· ἣν οὐδέποτε θεάσῃ,
Οὐδ' οὐ μὴ κατανοήσεις, εἰ μὴ πρότερον καθάρῃς,
Εἰ μὴ πρότερον ἐκπλύνῃς τῆς εἰκόνος σου τὸν ῥύπον,
Εἰ μὴ κεχωσμένην οὖσαν ἐν τοῖς πάθεσιν ἐξάξῃς,
Ἀποσμήξῃς τε τελείως, ἀποδύσῃς τε ὡσαύτως,
Καὶ λευκάνῃς ὡς χιόνα· ὅταν ταῦτα δὲ ποιήσῃς,
Καὶ καλῶς σαυτὸν καθάρῃς, καὶ εἰκὼν τελεία γένῃ,
Τὸ πρωτότυπον οὐκ ὄψει, οὐδ' οὐ μὴ κατανοήσεις,
Εἰ μὴ ἀποκαλυφθῇ σοι διὰ Πνεύματος Ἁγίου.
Πάντα γὰρ τὸ Πνεῦμα διδάσκει, ἐν φωτὶ λάμψαν ἀρρήτῳ
Νοερῶς τὰ νοητά σοι ἅπαντα καθυποδείξει,
Ὅσον δύνασαι καὶ βλέπειν, ὅσον ἐφικτὸν ἀνθρώπῳ,
Κατὰ τὴν ἀναλογίαν ψυχικῆς καθάρσεώς σου.
Καὶ Θεῷ ὁμοιωθήσῃ ἔργων ἀκριβεῖ μιμήσει
Σωφροσύνης, καὶ ἀνδρείας, ἀλλὰ καὶ φιλανθρωπίας.
Πειρασμῶν ὑπομονῇ τε, καὶ τῇ πρὸς ἐχθροὺς ἀγάπῃ.
Τοῦτο γὰρ φιλανθρωπία, τὸ ἐχθροὺς εὐεργετεῖν σε,
Καὶ φιλεῖν αὐτοὺς ὡς φίλους, ὡς γνησίους εὐεργέτας.
Εὔχεσθαί τε ὑπὲρ πάντων τῶν σοὶ ἐπηρεαζόντων.
Ἴσην δὲ πρὸς πάντας ἔχειν ἀγαθούς, καὶ πονηρούς τε
Ἐνδιάθετον ἀγάπην· ὑπὲρ πάντων δὲ τιθέναι
Τὴν ψυχήν σου καθ' ἑκάστην· ὑπὲρ σωτηρίας λέγω,
Καὶ τοῦ ἕνα που σωθῆναι, ἢ καὶ πάντας, εἰ οἷόν τε.
Ταῦτα μιμητὴν Δεσπότου ἀπεργάσονταί σε τέκνον,
Καὶ εἰκόνα ἀληθῆ σε ἀποδείξουσι τοῦ κτίστου,
Μιμητήν τε κατὰ πάντα τελειότητος τῆς θείας.
Ὁ δὲ κτίστης τότε· πρόσχες, ὅπερ μέλλω σοι ἐκφράσαι,
Θεῖον ἀποτελεῖ Πνεῦμα, τὸ ἐκ τοῦ Θεοῦ σοι λέγω,
Καὶ ἐμπνεύσει, καὶ οἰκήσει, καὶ οὐσιωδῶς σκηνώσει,
Καὶ φωτίσει, καὶ λαμπρυνεῖ, καὶ ἀναχωνεύσει ὅλον.
Τὸ φθαρτόν τε ἀφθαρτίσει, καὶ ἀναχωνεύσει αὖθις
Τὸν παλαιωθέντα οἶκον· οἶκον τῆς ψυχῆς σου λέγω.
Ταύτῃ δὲ συναφθαρτίσει, καὶ τὸ σῶμα ὅλον ὅλως.
Καὶ Θεόν σε κατὰ χάριν, ὅμοιον τοῦ πρωτοτύπου
Ἀπεργάσεται· ὢ θαῦμα· ὢ μυστήριον τὸ πᾶσιν
Ἄγνωστον τοῖς ἐμπαθέσιν· ἄγνωστον τοῖς φιληδόνοις.
Ἄγνωστον τοῖς φιλοδόξοις· ἄγνωστον ὑπερηφάνοις.
Ἄγνωστον ὄντως ὀργίλοις· ἄγνωστον καὶ μνησικάκοις.
Ἄγνωστον τοῖς φιλοσάρκοις· ἄγνωστον τοῖς φιλαργύροις.
Ἄγνωστον τοῖς φθονεροῖς τε· ἄγνωστον πᾶσι λοιδόροις.
Ἄγνωστον ὑποκριταῖς γε· ἄγνωστον καὶ γαστριμάργοις.
Ἄγνωστον τοῖς λαθροφάγοις, καὶ μεθύσοις τε, καὶ πόρνοις.
Ἄγνωστον τοῖς ἀργολόγοις· ἄγνωστον τοῖς αἰσχρολόγοις.
Ἄγνωστον καὶ τοῖς ῥαθύμοις· ἄγνωστον καὶ τοῖς ὀκνοῦσι.
Ἄγνωστον τοῖς ἀμελοῦσι τῆς καθ' ὥραν μετανοίας.
Ἄγνωστον τοῖς μὴ πενθοῦσι ἀεννάως καθ' ἑκάστην.
Ἄγνωστον ἀνυποτάκτοις· ἄγνωστον τοῖς ἀντιλόγοις.
Ἄγνωστον τοῖς μὴ αἰτοῦσιν ἐν θερμότητι καρδίας,
Καὶ ζεούσῃ προθυμίᾳ τοῦ λαβεῖν τὸ θεῖον Πνεῦμα.
Ἄγνωστον τοῖς ἀπιστοῦσιν, ὅτι δίδοται καὶ ἄρτι
Τοῖς ποθοῦσι, καὶ ζητοῦσι τοῦ λαβεῖν Πνεῦμα τὸ θεῖον,
Ἀπιστία γὰρ ἀπείργει, καὶ διώκει Πνεῦμα θεῖον.
Ἀπιστῶν τις οὐκ αἰτεῖται· μὴ αἰτῶν οὐδὲ λαμβάνει.
Μὴ λαβὼν νεκρὸς ὑπάρχει· τὸν νεκρὸν δὲ τίς μὴ κλαύσει,
Ὅτι ζῆν δοκεῖ νεκρὸς ὤν· οἱ νεκροὶ νεκροὺς οὐδέπω
Οὔτ' ἰδεῖν, οὔτε θρηνῆσαι ὅλως δύνανται· οἱ δὲ ζῶντες
Τούτους βλέποντες πενθοῦσι· θαῦμα γὰρ ὁρῶσι ξένον
Ζῶντας τοὺς νενεκρωμένους, ἀλλὰ καὶ περιπατοῦντας.
Τοὺς τυφλοὺς βλέπειν δοκοῦντας, καὶ κωφοὺς δὲ ὄντως ὄντας
Καλῶς ἀκούειν οἰομένους· ζῶσι γάρ, καὶ καθορῶσι,
Καὶ ἀκούουσιν ὡς κτήνη, ὡς ἀνόητοι νοοῦσιν,
Ἐν αἰσθήσει ἀναισθήτως, ἐν ζωῇ νενεκρωμένῃ.
Ἔστι γὰρ ζῆν μὴ ζῶντα· ἔστι βλέποντα μὴ βλέπειν,
Μηδ' ἀκούοντα ἀκούειν· πῶς εἰπέ μοι; λέξω τάχος.
Ὅσοι ζῶσι κατὰ σάρκα· ὅσοι βλέπουσι τὰ τῇδε,
Καὶ ὠσὶ σαρκίνοις μόνοις, θείων λόγων ἀκροῶνται,
Οὗτοι κατὰ Πνεῦμα πάντες κωφοί, τυφλοί, καὶ νεκροί γε.
Οὐδὲ γὰρ ἐκ Θεοῦ γεγέννηνται ὅλως ἵνα καὶ ζῶσιν
Ἀλλ' οὐδὲ ἔλαβον τὸ Πνεῦμα, οὐδὲ ἀνέβλεψαν τὰς κόρας.
Οὐ κατεῖδον φῶς τὸ θεῖον· τούτου δὲ μὴ γενομένου,
Ἔμειναν κωφοὶ εἰσάπαν· οἱ τοιοῦτοι δὲ εἰπέ μοι
Πῶς χριστιανοὶ κληθῶσιν; ἄκουε τοῦ θείου Παύλου
Ταῦτά σοι σοφῶς δηλοῦντος, μᾶλλον δὲ Χριστοῦ λαλοῦντος.
Ἄνθρωπος ἐκ γῆς ὁ πρῶτος, χοϊκὸς ἐκτίσθη πάντως.
Ἄνθρωπος δεύτερος δέ, ἐκ τῶν οὐρανῶν κατῆλθε.
Πρόσεχε τοῖς λεγομένοις· οἷος οὖν ὁ πρῶτος πέλει
Χοϊκός, καὶ οἱ ἐκ τούτου πάντες χοϊκοὶ γεννῶνται.
Οἷος δ' ὁ Χριστὸς ὑπάρχει, ἐπουράνιος Δεσπότης,
Ἐπουράνιοι καὶ πάντες οἱ αὐτῷ πεπιστευκότες,
Ἄνωθεν δὲ γεννηθέντες, βαπτισθέντες δὲ ὡσαύτως
Πνεύματι τῷ Παναγίῳ· θεῖόν ἐστι τὸ γεννῆσαν· Θεὸς ὄντως.
Ἐξ αὐτοῦ τε οἱ γεννώμενοι τοιοῦτοι, ἐκ Θεοῦ θεοὶ θεοί τε,
Καὶ Υἱοὶ Ὑψίστου πάντες, ὥς φησι τὸ θεῖον στόμα.
Ἤκουσας Θεοῦ τοὺς λόγους; ἤκουσας πῶς ἐκ τῶν ἄλλων
Τοὺς πιστοὺς ἀποχωρίζει; πῶς σημεῖον, γνώρισμά τε
Δέδωκε τοῖς αὐτοῦ δούλοις, ἵνα μὴ πλανῶνται λόγοις
Ἀλλοτρίων διδασκάλων; ἐκ τῆς γῆς φησὶν ὁ πρῶτος,
Ὅτι χοϊκὸς ἐκτίσθη· ὁ δεύτερος ἄνθρωπός δε
Τῶν ἁπάντων ὁ Δεσπότης ἐκ τῶν οὐρανῶν κατῆλθε.
Θάνατον πᾶσιν ἀνθρώποις προεξένησεν ὁ πρῶτος,
Καὶ φθορὰν τῇ παραβάσει· ὁ δὲ δεύτερος τῷ κόσμῳ
Ἐδωρήσατο καὶ νῦν δε, ἅπασι πιστοῖς παρέχει
Φῶς, ζωήν, καὶ ἀφθαρσίαν· ἤκουσας ἅπερ σοὶ λέγει
Ὁ τῶν οὐρανίων μύστης; ἤκουσας Χριστοῦ λαλοῦντος;
Δι' αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐκδιδάσκοντος ὁποῖοι,
Οἱ αὐτῷ πεπιστευκότες, καὶ τὴν πίστιν ἐκ τῶν ἔργων
Ἐνδεικνύμενοι τελοῦσι; μὴ οὖν ἀμφίβαλλε λοιπόν,

Εἰ χριστιανὸς ὑπάρχεις· οἷος ὁ Χριστὸς ὑπάρχει
Ἐπουράνιος, τοιοῦτος καὶ αὐτὸς ὀφείλεις εἶναι.
Μὴ ὑπάρχων δὲ τοιοῦτος, πῶς χριστιανὸς κληθήσῃ;
Εἰ γὰρ οἷος ὁ Δεσπότης ἐπουράνιος ὑπάρχει,
Καὶ τοιούτους εἶναι λέγει τοὺς αὐτῷ πεπιστευκότας,
Πάντως γε ἐπουρανίους· ὅσοι κοσμικὰ φρονοῦσι.
Ὅσοι κατὰ σάρκα ζῶσιν, οὐκ εἰσὶ τοῦ ἐκ τῶν ἄνω
Κατελθόντος Θεοῦ Λόγου, ἀλλὰ τοῦ ἐκ γῆς πλασθέντος
Χοϊκοῦ ἀνθρώπου πάντως· οὕτω φρόνει· οὕτως ἔχε.
Οὕτω πίστευε, καὶ ζήτει, ἵνα γένῃ καὶ τοιοῦτος
Ἐπουράνιος, ὡς εἶπεν ὁ ἐξ οὐρανοῦ φοιτήσας,
Καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ· οὗτός ἐστι καὶ ὁ ἄρτος
Ὁ ἐκεῖθεν καταβαίνων· ὃν οἱ τρώγοντες οὐδ' ὅλως
Θάνατόν ποτε ὁρῶσιν· ἐπουράνιοι γὰρ ὄντες
Εἰσαεὶ ἔσονται πάντως τὴν φθορὰν ἀποδυθέντες.
Θάνατον ἀποβαλόντες, ἀφθαρσίαν δ' ἐνδυθέντες,
Καὶ ζωῇ προσκολληθέντες, ἀθάνατοι γὰρ ἄφθαρτοι
Γίνονται, καὶ διὰ τοῦτο ἐπουράνιοι καλοῦνται.
Τίς γὰρ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος ἐχρημάτισε τοιοῦτος;
Τῶν Ἀδὰμ Υἱῶν σοι λέγω, πρὶν ἐξ οὐρανοῦ κατέλθῃ
Ὁ Δεσπότης τῶν ἁπάντων οὐρανίων, ἐπιγείων;
Οὗτος ἔλαβε τὴν σάρκα τὴν ἡμῶν, καὶ Πνεῦμα θεῖον
Δέδωκε, καθὼς πολλάκις εἴπομεν καὶ τοῦτο πάντα
Ὡς Θεὸς ἡμῖν παρέχει· ποῖα πάντα;
Ἃ πολλάκις ἡμῖν εἶπον, ἀλλὰ καὶ τὰ νῦν ἐξείπω.
Γίνεται ὡς κολυμβήθρα θεία φωτοειδεστάτη.
Πάντως συμπεριλαμβάνει τοὺς ἀξίους, οὓς ἐφεύροι
Ἔνδοθεν, καὶ πῶς ἐξείπω; πῶς ἐκφράσω ταῦτα πάλιν
Τὰ γινόμενα ἀξίως; δός μοι λόγον ὁ ψυχήν μοι
Χαρισάμενος Θεός μου, Θεὸς ὢν τὸ θεῖον Πνεῦμα,
Οὓς καὶ λάβοι ἐντὸς αὐτοῦ, ἀναπλάττει τούτους ὅλως,
Ἐξανακαινίζει τούτους, καινουργεῖ τε παραδόξως.
Πῶς, καὶ τίνα γε τὸν τρόπον; οὐ μεταλαμβάνει ὅλως
Τοῦ ἐκείνων αὐτὸ ῥύπου, ὡς οὐδὲ τὸ πῦρ μετέχει.
Τῆς σιδήρου μελανίας, μεταδίδωσι δ' ἐκείνῳ
Πάντα τὰ αὐτῷ προσόντα· οὕτω καὶ τὸ θεῖον Πνεῦμα
Ἄφθαρτον ὂν ἀφθαρσίας, καὶ ἀθάνατον ὑπάρχον
Δίδωσεν ἀθανασίαν· φῶς τε ἄδυτον τυγχάνον.
Φῶς ἀποτελεῖ τοὺς πάντας, ἐν οἷς περ κατασκηνώσει.
Καὶ ζωὴ τυγχάνον, πᾶσι τὴν ζωὴν αὐτοῖς παρέχει,
Ὡς Χριστοῦ ὁμοφυές τε, ὁμοούσιον ὡσαύτως,
Καὶ ὁμόδοξον ὑπάρχον, καὶ συνηνωμένον πέλον
Τούτου τοὺς Χριστοῦ ὁμοίους ἀπεργάζεται εἰσάπαν.
Οὐ φθονεῖ γὰρ ὁ Δεσπότης, ἴσως ἑαυτῷ ὀφθῆναι
Τοὺς βροτοὺς χάριτι θείᾳ, οὐδ' ἀπαξιοῖ γενέσθαι
Ὁμοίους αὐτῷ τοὺς δούλους, ἀλλὰ τέρπεται, καὶ χαίρει
Καθορῶν ἡμᾶς τοιούτους ἐξ ἀνθρώπων γεγονότας
Κατὰ χάριν ὡς ἐκεῖνος πέφυκε, καὶ ἔστι φύσει.
Εὐεργέτης γὰρ ὑπάρχων, βούλεται ἡμᾶς τοιούτους
Εἶναι, οἷος καὶ ἐκεῖνος· εἰ γὰρ μὴ τοιοῦτοι ὦμεν
Ὅμοιοι ἐν ἀκριβείᾳ, πῶς ἐσόμεθα ἐκείνῳ
Ἡνωμένοι καθὼς εἶπε; πῶς δὲ ἐν αὐτῷ μενοῦμεν
Μὴ ὑπάρχοντες τοιοῦτοι; πῶς δ' αὐτὸς ἐν ἡμῖν μένει
Οὖσι τούτου ἀνομοίοις; τοῦτο οὖν σαφῶς εἰδότες,
Σπεύσατε λαβεῖν τὸ Πνεῦμα, τὸ ἐκ τοῦ Θεοῦ καὶ θεῖον,
Ἵνα γένησθε τοιοῦτοι, οἵους ἔδειξεν ὁ λόγος,
Ἐπουράνιοι, καὶ θεῖοι, οἵους εἶπεν ὁ Δεσπότης,
Ἵνα καὶ τῆς βασιλείας γένησθε τῆς οὐρανίου
Κληρονόμοι εἰς αἰῶνας· εἰ δὲ μὴ τοιοῦτοι ἦσθε.
Ἢ γενήσεσθε ἐνταῦθα, ἐπουράνιοι, ὡς εἶπον,
Πῶς τοὺς οὐρανοὺς οἰκῆσαι ὅλως οἴεσθε σὺν τούτῳ;
Πῶς δὲ καὶ εἰς βασιλείαν μετὰ τῶν ἐπουρανίων
Εἰσελθεῖν, καὶ βασιλεῦσαι, καὶ συνέσεσθαι τῷ πάντων
Βασιλεῖ τε, καὶ Δεσπότῃ; δράμετε σπουδῇ οὖν πάντες,
Ἵνα καταξιωθῶμεν ἔνδοθεν τῆς βασιλείας
Τῆς τῶν οὐρανῶν γενέσθαι, καὶ Χριστῷ συμβασιλεῦσαι
Τῷ Δεσπότῃ τῶν ἁπάντων· ᾧ καὶ πρέπει πᾶσα δόξα
Σὺν Πατρὶ, καὶ Πνεύματί τε, εἰς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΣ Ε'.

Εὐχὴ εἰς Θεὸν ἐπὶ τοῖς γεγονόσιν εἰς αὐτὸν ἱκετήριός τε ὁμοῦ, καὶ εὐχαριστήριος.

Κύριε δός μοι σύνεσιν, Κύριε δός μοι γνῶσιν.
Κύριε δίδαξον κἀμὲ ποιεῖν τὰς ἐντολάς σου.
Κἂν ἥμαρτον ὡς ἄνθρωπος ὑπὲρ ἄνθρωπον οἶδας.
Ἀλλὰ σὺ τῇ οἰκείᾳ σου Θεέ μου εὐσπλαγχνίᾳ
Ἠλέησάς με τὸν πτωχόν· τὸν ὀρφανὸν ἐν κόσμῳ,
Καὶ ἐποίησας Δέσποτα, ὃ μόνος σὺ γινώσκεις.
Ἀπὸ Πατρὸς, καὶ ἀδελφῶν, συγγενῶν τε, καὶ φίλων.
Ἀπὸ τῆς γῆς γενέσεως· ἐξ οἴκου γονικοῦ μου,
Ὡς ἐξ αἰγύπτου σκοτεινῆς, ὡς ἐξ ᾅδου μυχῶν με.
Οὕτως γὰρ ἐμοὶ δέδωκας τῷ εὐτελεῖ σου δούλῳ
Περὶ ἐκείνων ἐννοεῖν, καὶ λέγειν ἐν συνέσει.
Ἀποχωρίσας εὔσπλαγχνε, καὶ προσλαβόμενός με,
Καὶ τῇ χειρί σου τῇ φρικτῇ κρατήσας ἤγαγές με,
Εἰς ὃν εὐδόκησας γενέσθαι μου Πατέρα,
Καὶ τοῖς ποσὶ προσέρριψας αὐτοῦ, καὶ ταῖς ἀγκάλαις.
Κἀκεῖνός με προσήγαγε τῷ σῷ Πατρὶ Χριστέ μου,
Καὶ σοὶ διὰ τοῦ Πνεύματος ὦ Τριὰς ὁ Θεός μου,
Κλαίοντα ὡς τὸν ἄσωτον, καὶ προσπίπτοντα Λόγε,
Καθὼς αὐτὸς ἐπίστασαι, ὅτι ἐδίδαξάς με,
Καὶ σὺ οὐκ ἀπηξίωσας Υἱόν σου μὲ καλέσαι.
Ὢ ἀναξίου στόματος, καὶ ῥυπαρῶν χειλέων.
Ὢ λόγου γλώσσης πενιχρᾶς ὑμνεῖν σε ἀπορούσης,
Εὐχαριστεῖν τε, καὶ λαλεῖν τὰς σὰς εὐεργεσίας,
Ἃς εἰς ἐμὲ τὸν ὀρφανὸν ἐποίησας, καὶ ξένον.
Ξένον ὑπάρχοντα ἐν γῇ· οἱ γὰρ σοὶ κόσμου ξένοι.
Τὰ δέ γε σὰ, καὶ τὰ τῶν σῶν ὀφθαλμοὶ οὐχ ὁρῶσι.
Γλῶσσα λαλεῖν οὐ δύναται, οὐδὲ κόσμος χωρῆσαι.
Διὰ τοῦτο οὖν Δέσποτα μισεῖ ἡμᾶς ὁ κόσμος.
Ἀποδιώκει· λοιδορεῖ· φθονεῖ· μαίνεται· κτείνει,
Καὶ πάντα πρέπει καθ' ἡμῶν περιπίπτων ἐν τούτοις.
Ἡμεῖς δὲ, ὡς ηὐδόκησας, οἱ ταπεινοί σου δοῦλοι
Ἐν ἀσθενείᾳ ἰσχυροὶ, ἐν πενίᾳ πλουτοῦμεν.

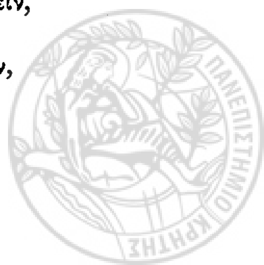

Ἐν πάσῃ θλίψει χαίρομεν ὄντες ἔξω τοῦ κόσμου.
Ἡμεῖς, ὦ Δέσποτα, σὺν σοί, κόσμος δ' ἔχει τὸ σῶμα.
Λοιπὸν πλανᾶται ὁ τυφλὸς πηλὸν κατέχων μόνον.
Ὃς οὐδ' αὐτὸν κερδήσειε, δώσει γάρ, ὡς ὑπέσχου,
Ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι, πνευματικὸν καὶ τοῦτον
Καὶ τότε μόνος τὰ κακὰ τὰ ἴδια κερδήσει
Σὺν τοῖς ὁμόφροσιν αὐτοῦ, καὶ τυφλοῖς φιλοκόσμοις.

ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΣ ΣΤ΄.

Περὶ τοῦ ἑνὸς κατὰ πάντα τῆς τρισυποστάτου Θεότητος Θεολογία· καὶ δι' ὧν τῇ ταπεινώσει χρώμενος, λέγει περὶ ἑαυτοῦ, καὶ τῶν δοκούντων εἶναί τι, ἐντρέπει τὴν οἴησιν.

Πῶς ἅ ποτε ἠφάνισας, ἐν ἐμοὶ πάλιν ζῶσι;
Καὶ σκότους με, καὶ θλίψεως ἐμπιπλῶσι Θεέ μου;
Πάθη θυμοῦ τε, καὶ ὀργῆς, ἐξ ὧν ἐγγίνεταί μοι
Ἀναθυμίασις· ἀχλὺς ἐπὶ τὴν κεφαλήν μου,
Καὶ πήρωσιν τοῖς νοεροῖς ὄμμασί μου ποιοῦσι;
Καὶ γὰρ ὥσπερ καλύπτειν τε, καὶ καμμύειν τῷ ζόφῳ.
Οἴμοι καταναγκάζονται, καὶ σοῦ ἀποστεροῦμαι.
Φωτὸς, οὗ παῖς ἐφίεται, ὀλίγοι δ' ἐκζητοῦσιν,
Ἀλλὰ καὶ οἱ ἀξιωθέντες σου μετασχεῖν τῶν ἀρρήτων,
Καὶ ὑλικῶς μεταλαβεῖν ἐν ἀρρήτῳ αἰσθήσει
Μυστηρίων τῶν φοβερῶν, καὶ τοῖς πᾶσιν ἀφράστων.
Γνῶναί τε τὴν ἀόρατον ἐν ὁρωμένοις δόξαν,
Καὶ τὸ ξένον Μυστήριον, ὃ ἐν κόσμῳ ἐπράχθη,
Κομιδῇ ὀλιγώτεροί εἰσιν, εὖ οἶδα πάντως,
Οἳ καὶ τούτων ἐγένοντο ἐν τρανῇ θεωρίᾳ
Παρὰ τοῦ ὄντος ἐν ἀρχῇ πρὸ πάντων τῶν αἰώνων
Ἐκ τοῦ Πατρὸς σὺν τῷ Πνεύματι Υἱοῦ Θεοῦ, καὶ Λόγου.
Φωτὸς τρισσοῦ ἐν τῷ ἑνί, ἑνὸς ἐν τοῖς τρισί δε.
Ἀμφότερα καὶ γὰρ ἓν φῶς· Πατήρ· Υἱός· καὶ Πνεῦμα,
Ἄτμητον ὂν ἐν τοῖς τρισὶ προσώποις ἀσυγχύτως.
Πλὴν ἡνωμένοις καὶ αὐτοῖς κατὰ τὴν θείαν φύσιν,
Ἀρχῆς, δόξης, δυνάμεως, θελήματος ὡσαύτως.
Τὰ τρία γὰρ ὁρᾶταί μοι, ὡς ἐν ἑνὶ προσώπῳ
Ὡραῖοι δύω ὀφθαλμοί, φωτὸς πεπληρωμένοι.
Προσώπου δίχα ὀφθαλμοί, πῶς βλέψουσιν εἰπέ μοι;
Πρόσωπον δ' ἄνευ ὀφθαλμῶν, οὐ χρὴ πάντως καλεῖσθαι,
Λείπεται γὰρ τοῦ πλείονος, ἢ εἰπεῖν μᾶλλον, ὅλου.
Ἥλιος γὰρ εἰ στερηθῇ φωτὸς τῆς εὐπρεπείας,
Ἀποτελεῖται πρῶτος αὐτός, ἔπειτα κτίσις πᾶσα,
Ἡ ὑπ' αὐτοῦ τὸ λάμπεσθαι, καὶ τὸ βλέπειν λαχοῦσα.
Οὕτω Θεὸς τοῖς νοητοῖς ἑνὸς εἰ στερηθείη,
Εἴτε Υἱοῦ, ἢ Πνεύματος Πατὴρ οὐκ ἔτι ἔσται,
Ἀλλ' οὐδὲ ζῶν ὑπάρξειεν ἀποβαλὼν τὸ Πνεῦμα.
Ἐξ οὗ τοῖς πᾶσι δίδοται καὶ τὸ ζῆν, καὶ τὸ εἶναι.
Σεβέσθω τοίνυν ἅπασα λογικὴ ὄντως φύσις,
Ὅση ὑπὸ τὸν Ἥλιον, ὅση δ' ὕπερθεν τούτου
Φύσιν τὴν τρισυπόστατον ἀνερμήνευτον πάντῃ,
Θεοῦ γὰρ οὔτε ὄνομα, οὐ φύσιν. οὐκ ἰδέαν,
Οὐ μορφήν, οὐχ ὑπόστασιν τῶν ἀνθρώπων τις ἔγνω,
Ἵνα εἴπῃ, καὶ γράψῃ, καὶ μεταδῷ τοῖς ἄλλοις.
Ἀλλ' ὥσπερ λάμπων ἥλιος τοῖς νέφεσιν εἰσδύνει,
Καὶ οὐχ ὁρᾶται μὲν αὐτός, οὐδ' ὅλως φωτὶ φαίνει,
Ἀλλ' ἀμυδρὸν τοῖς ἐν τῇ γῇ τὸ φῶς αὐτοῦ παρέχει.
Οὕτω μοι νόει τὸν Θεὸν ἀφ' ἡμῶν κεκρυμμένον,
Καὶ σκότος μέγα, καὶ βαθὺ πάντας ἡμᾶς κατέχον.
Ἀλλὰ τὸ θαυμαστότερον, νόει πάντως ἐνταῦθα.
Θεοῦ γὰρ οὐ συστέλλεται τὸ φῶς, ὡς τοῦ ἡλίου,
Ἀλλὰ καὶ λάμπει πανταχοῦ, καὶ φωτίζει τὰ πάντα.
Καὶ μέσον ἐγὼ τοῦ παντὸς περιέχομαι σκότει,
Καὶ τοῦ ἐμὲ ποιήσαντος φωτὸς ἀποστεροῦμαι.
Τίς οὖν ἐμὲ μὴ κλαύσειε; καὶ τίς ἂν οὐ πενθήσῃ;
Καὶ τίς ἂν οὐ στενάξειεν ἐπ' ἐμοί, καὶ δακρύσῃ;
Ὅτι Θεὸς ἐν ἅπασι, καὶ πανταχοῦ ὑπάρχει,
Καὶ φῶς ὅλος αὐτός ἐστιν, ἐν ᾧ οὐκ ἔστιν ὅλως
Οὐ τροπῆς ἀποσκίασμα, οὐ νυκτὸς παρουσία,
Οὐ σκότος παρεμποδισμὸς ἐγγίνεται εἰσάπαν,
Ἀλλ' ἐφήπλωται τῷ παντί, καὶ ἀπροσίτως λάμπει,
Καὶ τοῖς ἀξίοις προσιτός, καὶ ληπτὸς καθορᾶται,
Ὀλίγον μὲν ὡς ἔφημεν πρὸς ὅλην τὴν ἀκτῖνα,
Καὶ πρὸς τὸν ἥλιον αὐτόν, ὅτι φανεῖται ὅλος.
Πολὺ δὲ πάντως πρὸς αὐτοὺς τοὺς σκότει καθημένους,
Ὅτι κατηξιώθησαν μικρὰν αὐγὴν ἰδέσθαι.
Ἐγὼ δὲ ὁ ταλαίπωρος προτιμῶμαι τὸ σκότος,
Καὶ μεριμνῶ τὰ ἐν αὐτῷ, καὶ προστιθῶ τὸν ζόφον,
Καὶ γίνεται παχύτερος τῇ ταπεινῇ ψυχῇ μου,
Ἐξ οὗ τὰ πάθη τρέφονται, καὶ ἐν ἐμοὶ ζωοῦνται,
Καὶ δράκοντές μοι γίνονται, καὶ ἑρπετά, καὶ ὄφεις.
Διαταράσσοντες ἀεὶ τῆς ψυχῆς μου τὰ μέλη.
Καὶ γὰρ ἡ δόξα δάκνει με ἡ κενή, καὶ ματαία,
Καὶ τοὺς ὀδόντας πέπηγεν ἐν τῇ ἐμῇ καρδίᾳ,
Ἐξ ἧς ἀδυνατήσαντα, καὶ ἐκχυθέντα ὅλως
Ἦλθον κύνες οἱ ἄγριοι, ἦλθε θηρίων πλῆθος,
Καὶ εὑρόντα με κείμενον κατεμασσήσαντό με.
Τρυφὴ γάρ, καὶ ὁ ἔπαινος μυελόν, καὶ τὰ νεῦρα
Διέσπασάν μου τῆς ψυχῆς ἰσχύν, καὶ προθυμίαν
Ἀφῃρηκότες ἀπ' ἐμοῦ· οἴμοι· πῶς πάντα γράψω;
Οἴησιν δέ, καὶ ὄκνον μοι ὡς λῃστὰς ἐπιθέντες,
Ἡδονήν τε καὶ μέριμναν πῶς ἀνθρώποις ἀρέσω,
Ἀπεναντίας σύροντες, διεμερίσαντό μοι,
Ἡ μὲν τὴν σωφροσύνην μου, καὶ τὸ νηφάλιόν μου,
Ἡ δὲ τὰ ἔργα τὰ καλά, καὶ πράξεις τὰς ἐνθέους
Ἐφ' ἑαυτὰς δεικνύοντες νεκρὸν ἀπέδειξάν με.
Οἴησιν τὸ παράδοξον, καὶ θαυμαστόν, καὶ μέγα
Καταλιπόντες ἐν ἐμοὶ τῷ κατερρυπωμένῳ.
Πῶς γὰρ εἰπὲ οὐ θαυμαστόν; πῶς οὐ πλῆρες ἐλέους;
Ὅτι τοσαῦτα πάθη με ἐπιπεσόντα αἴφνης,
Καὶ πάσης ἀρετῆς γυμνόν, καὶ νεκρὸν δείξαντά με,
Ἔλαθον πάλιν ἐμαυτὸν μηδὲν τῶν γενομένων
Ἐπεγνωκώς, ἀλλ' οἴομαι μείζων πάντων ὑπάρχειν,
Καὶ ἀπαθής, καὶ Ἅγιος, καὶ σοφὸς Θεολόγος.
Δίκαιος, καὶ τιμώμενος παρὰ πάντων ἀνθρώπων,
Ἀλλὰ καὶ ἐπαινούμενος ὡς ἄξιος ἐπαίνων,

Ἅπαντας προσκαλούμενος, δοκῶ τιμὴν συνάγειν,
Συναγομένων γὰρ αὐτῶν, ἐγὼ φυσῶμαι πλέον.
Καὶ συχνῶς περιβλέπομαι, μή που τις ἀπελείφθη,
Ὅς τις οὐ παρεγένετο, καὶ ἐθεάσατό με,
Καὶ εἴπου εὑρεθείη τις παραβλεψάμενός με,
Μνησικακῶ, καὶ λοιδορῶ, καὶ διασύρω τοῦτον.
Ὅπως ἀκούσας καὶ αὐτὸς, μὴ φέρων μου τοὺς ψόγους
Ἔλθῃ, προσαγορεύσῃ με, φανῇ ὑπόσπονδός μου,
Καὶ ὡς κἀκεῖνος χρήζει μου τῆς εὐχῆς, καὶ ἀγάπης,
Καὶ λέγω πᾶσι τοῖς λοιποῖς ἔρχεται καὶ ὁδεῖνα,
Καὶ τὰς εὐχὰς κομίζεται, καὶ τοὺς λόγους ἀκούει,
Καὶ τὴν διδασκαλίαν μου· φεῦ μοι τῆς εὐηθείας.
Πῶς οὖν οὐ βλέπω γύμνωσιν τῆς ἀθλιότητός μου;
Καὶ τῶν πληγῶν αἰσθάνομαι, καὶ λυποῦμαι, καὶ κλαίω;
Καὶ ἴασιν ἐπιζητῶ ἀνακλιθεὶς ξενῶνι,
Καὶ ἰατροὺς παρακαλῶ δεικνὺς τοὺς μώλωπάς μου;
Ἀπογυμνώσας τε αὐτοῖς καὶ τὰ κρυπτά μου πάθη,
Ὡς ἂν ξυρία, καὶ ἔμπλαστρα, καὶ καύστρας ἐπιθῶσι;
Καὶ ὑπομείνω καρτερῶς διὰ τὴν ἴασίν μου;
Ἀλλὰ καὶ μᾶλλον προστιθῶ τραύματα καθ' ἑκάστην;
Ἀλλ' ὦ Θεέ μου οἴκτειρον ἐμὲ πεπλανημένον,
Καὶ φόβον σου ἐμφύτευσον ἐν τῇ ἐμῇ καρδίᾳ.
Ἵνα τὸν κόσμον φύγοιμι κατὰ τὰς ἐντολάς σου,
Καὶ μίσος ἔξω πρὸς αὐτὸν, καὶ συσταλῶ ἐμφρόνως,
Καὶ μὴ ἐάσῃς με, Χριστὲ, μέσον τούτου πλανᾶσθαι.
Ὅτι σὲ μόνον ἀγαπῶ, μήπω σε ἀγαπήσας,
Καὶ σοῦ μόνου προσδοκῶ τὰς ἐντολὰς φυλάττειν
Ὅλος ὢν ἐν τοῖς πάθεσι, μηδὲ ἐπεγνωκώς σε.
Τίς γὰρ τῶν ἐπιγνόντων σε χρήζει δόξης τοῦ κόσμου;
Ἢ τίς τῶν ἀγαπώντων σε πλέον τούτου ζητήσει;
Ἢ πάντας προσκαλέσασθαι, ἢ τινὰς κολακεῦσαι;
Ἢ πάντων φίλος ἔσεσθαι τῶν ἀνθρώπων σπουδάσει;
Ταῦτα οὐδεὶς ἐποίησε τῶν γνησίων σου δούλων,
Καὶ διὰ τοῦτο θλίβομαι, καὶ λυποῦμαι Θεέ μου,
Ὅτι ἐν τούτοις ἐμαυτὸν ὁρῶ δεδουλωμένον,
Καὶ πεισθῆναι οὐ δύναμαι, οὐδὲ ταπεινωθῆναι.
Οὐδὲ ζητῆσαι βούλομαι τὴν σὴν, καὶ μόνην δόξαν,
Δι' ἧς τὸ εἶναί με πιστὸν δείκνυται, καὶ σὸν δοῦλον,
Καὶ δι' ἧς πάντων δύναμαι ὑψηλότερος εἶναι.
Ἐν εὐτελείᾳ μάλιστα, καὶ πτωχείᾳ, καὶ πόνοις,
Οὐ μόνον δυνατῶν ἀνδρῶν, ἀλλὰ καὶ βασιλέων.
Κάμφθητι οὖν πρὸς ἔλεον τῆς ταπεινῆς ψυχῆς μου.
Θεὲ ὁ πάντων ποιητὴς, ὁ τὸ εὖ εἶναι δούς μοι,
Καὶ δός μοι γνῶσιν ἀληθῆ, ἵνα τῶν ἀγαθῶν σου
Τῶν αἰωνίων συνετῶς ἀνθέξωμαι, καὶ μόνων,
Καὶ τὴν σὴν δόξαν ἐκ ψυχῆς φιλήσω, καὶ ζητήσω.
Τῆς ἀνθρωπίνης μηδαμῶς τῆς γεώδους φροντίζων,
Ὡς ἄν σοι ἑνωθήσωμαι νῦν τε, καὶ μετὰ πότμον,
Καὶ σοὶ ἀξιωθήσωμαι, Χριστὲ συμβασιλεῦσαι
Τῷδι' ἐμὲ τὸν ἄτιμον ὑπομεμενηκότι,
Θάνατον, καὶ πληρώσαντι πᾶσαν οἰκονομίαν;
Καὶ τότε πάντων ἔσομαι ἐνδοξότερος ἀνθρώπων.
Γένοιτο, Κύριε, νῦν, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΣ Ζ'.

Διδασκαλία σὺν Θεολογίᾳ περὶ τῶν ἐνεργειῶν τῆς Ἁγίας ἀγάπης, ἤγουν αὐτοῦ τοῦ φωτὸς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Τίς ἐξισχύσει Δέσποτα, περὶ σοῦ διηγεῖσθαι;
Οἱ ἀγνοοῦντες σφάλλονται μηδὲν ὅλως εἰδότες.
Οἱ δὲ τὴν σὴν Θεότητα ἐπιγνόντες ἐν πίστει,
Φόβῳ πολλῷ συνέχονται, καὶ ἐξίστανται τρόμῳ,
Καὶ τι λέγειν οὐκ ἔχουσιν, ὑπερ νοῦν γὰρ ὑπάρχεις.
Πάντα ἀκατανόητα· ἀκατάληπτα πάντα.
Τὰ ἔργα, καὶ ἡ δόξα σου, καὶ ἡ ἐπίγνωσίς σου.
Ὅτι Θεὸν γινώσκομεν, καὶ τὸ φῶς σου ὁρῶμεν,
Ὁποῖος δε και ποταπὸς, ἅπαντες ἀγνοοῦμεν.
Πλὴν τὴν ἐλπίδα ἔχομεν, καὶ τὴν πίστιν κρατοῦμεν,
Καὶ τὴν ἀγάπην οἴδαμεν, ἣν ἡμῖν ἐδωρήσω.
Ἄπειρον, ἀνεκλάλητον, μηδαμῶς χωρουμένην.
Φῶς οὖσαν· φῶς ἀπρόσιτον φῶς ἐνεργοῦν τὰ πάντα.
Τοῦτο καὶ χεὶρ σου λέγεται, καὶ ὀφθαλμὸς καλεῖται,
Καὶ στόμα τὸ πανάγιον, καὶ δύναμις, καὶ δόξα,
Καὶ πρόσωπον γνωρίζεται ὡραῖον ὑπὲρ πάντα.
Τοῦτο ἥλιος ἄδυτος τοῖς ὑψηλοῖς τὰ θεῖα
Τοῦτο ἀστὴρ ἀειλαμπὴς τοῖς μὴ πλέον χωροῦσι.
Τοῦτο λύπῃ ἀντίκειται, τοῦτο φθόνον διώκει
Καὶ ζῆλον τὸν σατανικὸν παντελῶς ἀφανίζει
Τοῦτο ἐκτήκει ἐν ἀρχῇ καὶ λεπτύνει καθαῖρον
Ἀποδιώκει λογισμοὺς, καὶ κινήσεις συστέλλει
Τοῦτο ἀποκρυπτόμενον παιδεύει ταπεινοῦσθαι
Καὶ διαχεῖσθαι οὐκ ἐᾷ, οὐδὲ ῥέμβεσθαι ὅλως
Τοῦτο πάλιν φαινόμενον κόσμου ἀποχωρίζει
Καὶ λήθην πάντων ἐμποιεῖ ἀνιαρῶν τοῦ βίου
Τοῦτο καὶ τρέφει τα πολλὰ, καὶ τὴν δίψαν ἐᾶται
Καὶ δύναμιν χαρίζεται τοῖς καλῶς κοπιῶσι
Τοῦτο σβέννυσι τὸν θυμὸν, καὶ λύπην τῆς καρδίας
Καὶ οὐκ ἐᾷ ὀργίζεσθαι, ἢ ταράττεσθαι ὅλως
Τοῦτο φεῦγον διώκεται παρὰ τῶν τετρωμένων
Καὶ τῇ ἀγάπῃ τῇ πολλῇ ἐκ καρδίας ζητεῖται
Ἐπιστραφὲν δὲ, κα, φανὲν καὶ λάμψαν φιλανθρώπως
Ἐκκλίνειν τοῖς διώκουσι συστέλλεσθαι ποιεῖ δε,
Καὶ τὸ πολλὰ ἐκζητηθεν ἀποπέμπεσθαι φόβῳ
Ὡς οὐκ ἀξίοις τοῦ καλοῦ τοῦ ὑπὲρ πᾶσαν κτίσιν
Ὢ χαρίσματος ἀνεκφράστου τε καὶ ἀκατανοήτου,
Τί γὰρ καὶ οὐκ ἐργάζεται τί δὲ καὶ οὐχ ὑπάρχει;
Τοῦτο τερπνότης καὶ χαρὰ, πραότης καὶ εἰρήνη
Ἔλεος ἀναρίθμητον ἄβυσσος εὐσπλαγχνίας
Ἀόρατον βλεπόμενον χωρητὸν ἀχωρήτως
Ἀναφὲς, ἀψηλάφητον κρατητὸν ἐν νοΐ μου
Τοῦτο ἔχων οὐ καθορῶ θεωρῶν δὲ οὐκ ἀφιὲν
Τάχος ὁρμῶ τοῦ δράξασθαι καὶ ἀφίπταται ἅπαν
Ἐξαπορῶ καὶ φλέγομαι, καὶ μανθάνω αἰτεῖσθαι,
Καὶ ἐκζητεῖν μετὰ κλαυθμῶν ἐν πολλῇ ταπεινώσει
Καὶ μὴ δοκεῖν ὡς δυνατὰ τὰ ὑπὲρ φύσιν εἶναι
Καὶ τῆς ἰσχύος τῆς ἐμῆς καὶ σπουδῆς ἀνθρωπίνης

Ἀλλ' εὐσπλαγχνίας τοῦ Θεοῦ καὶ ἐλέους ἀπείρου
Τοῦτο ὀλίγον χρόνον φαίνεται καὶ συστέλλεται
Ἕν, ἓν δὲ τῶν παθῶν ἐκβάλλει τὰς καρδίας
Οὐ γὰρ δύναται ἄνθρωπος ἐκνικῆσαι τὰ πάθη
Εἰ μὴ συμπραγένηται εἰς βοήθειαν τοῦτο
Οὐδὲ πάλιν ἀπὸ μιᾶς ἅπαντα ἐκδιώκει
Οὐ γὰρ εἰσδέξασθαι χωρεῖ αἴφνης ὅλον τὸ Πνεῦμα
Ὁ ἄνθρωπος ὁ ψυχικὸς καὶ ἀπαθὴς γενέσθαι
Ἀλλ' ὅταν τὰ εἰς δύναμιν διαπράξηται πάντα
Γύμνωσιν ἀπροσπάθειαν χωρισμὸν τῶν ἰδίων
Ἐκκοπὴν τοῦ Θελήματος καὶ ἄρνησιν τοῦ κόσμου
Ὑπομονὴν τῶν πειρασμῶν καὶ προσευχὴν καὶ πένθος
Εὐτέλειαν ταπείνωσιν ὅσον ἰσχύος ἔχει
Τότε ὀλίγον ὡς λεπτὴ αἴγλη καὶ σμικροτάτη
Αἴφνης τὸν νοῦν κυκλώσασα εἰς ἔκστασιν ἁρπάζει
Καταλιμπάνουσα ταχὺ, ἵνα μὴ ἀποθάνῃ
Ὥστε τῷ τάχει τῷ πολλῷ μηδὲ κατανοῆσαι
Μὴ κάλλους μνημονεύειν τε, συγχωρεῖν τὸν ἰδόντα
Ἵνα μὴ φάγῃ νήπιος, τροφὴν ἀνδρῶν τελείων
Καὶ παρευθὺς διαρραγῇ ἢ βλαβῇ καὶ ἐμέσῃ
Ἔκτοτε οὖν χειραγωγεῖ ἐνισχύει διδάσκει
Δεικνυμένη καὶ φεύγουσα, ὅτε χρήζομεν ταύτης
Οὐχ ὅταν ἡμεῖς θέλωμεν, τοῦτο γὰρ τῶν τελείων
Ἀλλ' ὅταν ἀπορήσωμεν καὶ ἐκλυθῶμεν ὅλως
Ἔρχεται εἰς βοήθειαν ἀνατέλλει μακρόθεν
Καὶ ταύτην ἐν καρδίᾳ μου ποιεῖ αἰσθάνεσθαί με
Θροοῦμαι, περισφίγγομαι κρατῆσαι ταύτην θέλων
Καὶ νὺξ τὰ πάντα, καὶ κεναὶ αἱ ἄθλιαί μου χεῖρες
Πάντων ἐπιλανθάνομαι καὶ κάθημαι καὶ κλαίω
Μὴ ἐλπίζων ἄλλοτε ταύτην οὕτως ἰδέσθαι
Ὅτε θρηνήσω δὲ πολλὰ, καὶ παύσασθαι θελήσω
Τότε ἐλθοῦσα μυστικῶς κρατεῖ τῆς κορυφῆς μου
Καὶ συγχέομαι δάκρυσιν ἀγνοῶν τίς ὑπάρχει;
Καὶ καταυγάζει μου τὸν νοῦν φωτὶ γλυκείῳ σφόδρα
Ὅταν δὲ γνῶ ἥτις ἐστὶν, ἀφίπταται συντόμως
Καταλιποῦσά μοι τὸ πῦρ τοῦ θείου αὐτῆς πόθου
Ὃ γελᾷν οὐκ ἀφίησιν, ἢ πρὸς ἀνθρώπους βλέπειν
Οὐδὲ πόθον εἰσδέξασθαί τινος τῶν δρωμένων
Κατὰ μικρὸν ἀνάπτεται ὑπομονῇ φυσᾶται
Καὶ φλὸξ μεγάλη γίνεται οὐρανοὺς δρασσομένη
Ταύτην σβέννυσιν ἄνεσις, περισπασμὸς οἰκείων
Καὶ μέριμνα βιωτικῶν ἐν ἀρχῇ γὰρ τυγχάνει
Ἀνακαλεῖται σιωπὴ, καὶ μίσος πάσης δόξης
Τὸ κυλινδεῖσθαι ἐπὶ γῆς καὶ πατεῖσθαι ὡς κόπρον
Ἐπὶ τούτοις γὰρ τέρπεται, καὶ συμπαρεῖναι θέλει.
Ταπείνωσιν διδάσκουσα τὴν πάντα δυναμένην.
Ὅταν οὖν ταύτην κτήσωμαι, καὶ ταπεινὸς γένωμαι,
Τότε ὑπάρχει σὺν ἐμοὶ ἀχώριστος ἐκείνη.
Ὁμιλεῖ μοι· φωτίζει με· βλέπει με, ἣν καὶ βλέπω.
Ἐν τῇ καρδίᾳ μου ἐστὶν, ἐν οὐρανῷ ὑπάρχει.
Ἑρμηνεύει μοι τὰς γραφὰς καὶ προστιθεῖ μοι γνῶσιν.
Μυστήρια διδάσκει με, ἃ λαλεῖν οὐκ ἰσχύω.
Ἐκ τοῦ κόσμου δεικνύει μοι, πῶς αὐτὴ ἥρπασέ με,
Καὶ ἐλεεῖν προστάσσει με πάντας τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ.
Τοῖχοι οὖν με συνέχουσι, καὶ σώματι κρατοῦμαι,
Καὶ ἔξω τούτων ἀληθῶς εἰμὶ, μὴ ἀπιστήσῃς.
Κτύπων οὐκ αἰσθάνομαι, φωνὰς δὲ οὐκ ἀκούω,
Οὐδὲ φοβοῦμαι θάνατον, παρῆλθον γὰρ καὶ τοῦτον.
Θλῖψιν οὐκ οἶδα τί ἐστι κἂν πάντες με λυπῶσι.
Αἱ ἡδοναὶ πικρία μοι· φεύγουσι πάντα πάθη.
Καὶ φῶς ὁρῶ διὰ παντὸς, ἐν νυκτὶ, καὶ ἡμέρᾳ.
Ἡμέρα, νὺξ μοι φαίνεται· καὶ νὺξ, ἡμέρα ἐστι.
Καὶ ὑπνῶσαι οὐ βούλομαι, ζημία γάρ μοι τοῦτο.
Ὅταν δὲ πάντα τὰ κακὰ περικυκλώσωσί με,
Καὶ τῷ δοκεῖν καθέλξωσι, καὶ κατισχύσωσί μου,
Ἔξω πάντων εὑρίσκομαι σὺν αὐτῇ αἴφνης τότε.
Χαροποιῶν, καὶ λυπηρῶν, καὶ ἡδονῶν τοῦ κόσμου.
Ἐπαπολαύω τῆς χαρᾶς τῆς ἀρρήτου, καὶ θείας.
Κάλλους αὐτῆς κατατρυφῶ, συχνῶς ἀσπάζομαι ταύτην.
Καταφιλῶ, καὶ προσκυνῶ χάριν ἔχων μεγάλην
Τοῖς ἐμὲ προξενήσασιν ἰδεῖν, ἥν περ ἐπόθουν,
Καὶ τοῦ ἀφράστου μετασχεῖν φωτὸς, καὶ φῶς γενέσθαι,
Καὶ κοινωνῆσαι τῆς αὐτοῦ δωρεᾶς ἀπεντεῦθεν,
Καὶ κτήσασθαι τὸν χορηγὸν τῶν ἀγαθῶν ἁπάντων,
Καὶ γενέσθαι ἀνελλιπὴς ψυχικῶν χαρισμάτων.
Τίς με πρὸς ταῦτα τὰ καλὰ ὡδήγησεν ἑλκύσας;
Τίς ἐκ βυθοῦ ἀνήγαγε κοσμικῆς με ἀπάτης;
Τίς ἀπεχώρισε πατρὸς, καὶ ἀδελφῶν, καὶ φίλων;
Συγγενῶν τε, καὶ ἡδονῶν, καὶ τῆς χαρᾶς τοῦ κόσμου;
Τίς με ὑπέδειξεν ὁδὸν μετανοίας, καὶ πένθους;
Ὅθεν ἡμέραν εὕρηκα τὴν μὴ ἔχουσαν τέλος;
Ἄγγελος ἦν οὐκ ἄνθρωπος, ἄνθρωπος δ' ὅμως πέλει,
Παρ' οὗ κόσμος ἐμπαίζεται, καὶ ὁ δράκων πατεῖται,
Καὶ τρέμουσιν οἱ δαίμονες τούτου τὴν παρουσίαν.
Πῶς σοι ἐξείπω ἀδελφὲ, ἃ εἶδον ἐν Αἰγύπτῳ
Θαυμάσια, καὶ τέρατα παρ' αὐτοῦ γεγονότα;
Ἓν τέως τοῦτο λέξω σοι, οὐ γὰρ δύναμαι πάντα.
Κατῆλθε γὰρ, καὶ εὗρέ με δοῦλον, καὶ παροικοῦντα.
Καὶ εἶπε δεῦρο τέκνον μου πρὸς Θεόν σε ἀπάξω
Ἐγὼ δὲ εἶπον πρὸς αὐτὸν ἐκ πολλῆς ἀπιστίας.
Καὶ τί σημεῖον δείξεις μοι ἵνα με βεβαιώσῃς,
Ὅτι αὐτός με δύνασαι ῥύσασθαι ἐξ Αἰγύπτου,
Καὶ ἀφαρπάσαι τῶν χειρῶν Φαραὼ τοῦ δολίου;
Μήπως ἀκολουθήσας σοι μειζόνως κινδυνεύσω;
Πῦρ, ἔφη, μέγα ἄναψον, ἵνα εἰσέλθω μέσον,
Καὶ ἂν μὴ μείνω ἄφλεκτος, μή μοι ἀκολουθήσῃς.
Ὁ λόγος με ἐξέπληξε, τὸ κελευθὲν ἐποίουν,
Καὶ φλὸξ διανήπτετο, καὶ αὐτὸς ἔστη μέσος.
Ἀσινὴς, καὶ ἀλώβητος, κἀμὲ προσεκαλεῖτο.
Φοβοῦμαι ἔφην, Δέσποτα, ἁμαρτωλὸς τυγχάνω.
Ἐξῆλθεν, ἦλθε πρὸς ἐμὲ, καὶ κατησπάσατό με.
Τί ἐφοβήθης, εἶπέ μοι, τί δειλιᾷς, καὶ τρέμεις;
Μέγα τὸ θαῦμα, καὶ φρικτόν; μείζονα τούτου ὄψει.
Ἐξέστην, εἶπον Κύριε, ἐγγίζειν οὐ τολμῶ σοι.
Οὐδὲ φανῆναι τοῦ πυρὸς τολμηρότερος θέλω.
Καὶ γὰρ ὁρῶ σε ἄνθρωπον, ὑπὲρ ἄνθρωπον ὄντα.

Καὶ οὐδὲ βλέπειν σε τολμῶ, ὃν τὸ πῦρ ἐσεβάσθη.
Ἐγγύτερόν με ἤγαγεν· ἐνηγκαλίσατό με,
Καὶ πάλιν κατεφίλησε φιλήματι Ἁγίῳ,
Καὶ αὐτὸς ὅλος ἐμύρισεν ὀσμὴν ἀθανασίας.
Ἐπίστευσα· ἠγάπησα ἀκολουθῆσαι τούτῳ,
Καὶ δοῦλος ἐπεπόθησα τούτου μόνου γενέσθαι.
Ὁ Φαραὼ ἐκράτει με· οἱ δεινοὶ ἐργοδόται
Τὴν πλίνθον, καὶ τὰ ἄχυρα ἠνάγκαζον φροντίζειν.
Μόνος οὐκ ἴσχυον φυγεῖν, οὐδὲ γὰρ εἶχον ὅπλα.
Μωσῆς ἐλάλει τῷ Θεῷ ποιῆσαι τὸ συμφέρον.
Χριστὸς μαστίζει Αἴγυπτον πληγαῖς δεκαπλασίοις,
Καὶ οὐκ ἐκάμφθη Φαραώ, οὐδὲ ἀπέλυσέ με.
Καὶ δὴ πρεσβεύει ὁ Πατήρ, καὶ Θεὸς ἐπακούει,
Καὶ λέγει τῷ θεράποντι λαβεῖν ἐκ τῆς χειρός με,
Καὶ ὑπισχνεῖται μεθ' ἡμῶν συμπορεύεσθαι ἅμα
Τοῦ Φαραὼ λυτρούμενος, καὶ τῶν κακῶν Αἰγύπτου.
Καὶ θάρσος ἐνεποίησεν εἰς τὴν ἐμὴν καρδίαν,
Καὶ τόλμαν ἐχαρίσατο Φαραὼ μὴ φοβεῖσθαι.
Οὕτω δὴ καὶ ἐποίησεν ὁ τοῦ Θεοῦ ἐργάτης.
Ἐκράτησέ μου τῆς χειρὸς προπορευόμενός μου,
Καὶ οὕτως ἀπηρξάμεθα τὴν ὁδὸν διανύειν.
Κύριε δός μοι σύνεσιν πρεσβείαις τοῦ Πατρός μου,
Καὶ λόγον διηγήσασθαι θαυμάσια χειρός σου.
Ἃ ἐξειργάσω δι' ἐμὲ τὸν ἄσωτον, καὶ πόρνον,
Διὰ χειρὸς τοῦ δούλου σου ἐξάγων ἐξ Αἰγύπτου.
Ὡς ἑνὸς κατεφρόνησε, καὶ αὐτὸς οὐκ ἐξῆλθεν,
Ἀλλὰ δούλους ἀπέστειλεν, οὓς ὑποσπόνδους εἶχε.
Κατέδραμον, κατέλαβον ἐν ὁρίοις Αἰγύπτου.
Πάντες ἀστράφησαν κενοί· πάντες συντετριμμένοι.
Ξίφη αὐτῶν κατέκλασαν· ἐκένωσαν τὰ βέλη.
Αἱ χεῖρες ἐξελύθησαν καθ' ἡμῶν ἐνεργῆσαι,
Καὶ ἡμεῖς δὲ ἐμείναμεν μηδὲν ἀδικηθέντες.
Ὁ στύλος ἧπτε τοῦ πυρός· παρῆν καὶ ἡ νεφέλη,
Καὶ μόνοι διηρχόμεθα ἐν ἀλλοτρίᾳ χώρᾳ
Μέσον λῃστῶν· μέσον πολλῶν ἐθνῶν, καὶ βασιλέων.
Ἔμαθε καὶ ὁ βασιλεὺς λαοῦ αὐτοῦ τὴν ἧτταν.
Ἐμάνη, καὶ ἡγήσατο μεγάλην ἀτιμίαν,
Παρὰ ἑνὸς ἐμπαίζεσθαι, καὶ νικᾶσθαι ἀνθρώπου.
Ἔζευξεν ἅρματα αὐτοῦ, καὶ τὸν λαὸν ἐπῆρε,
Καὶ κατεδίωξεν αὐτὸς καυχώμενος μεγάλα.
Ἦλθε καὶ μόνον εὗρέ με κείμενον ἐκ τοῦ κόπου.
Ἠγρύπνει δὲ ὁ Μωϋσῆς, καὶ Θεῷ προσωμίλει.
Προσέταξε δεθῆναί μου χεῖρας ἅμα, καὶ πόδας,
Καὶ τῷ δοκεῖν ἐκράτουν με, καὶ δεσμεῖν ἐπεχείρουν.
Ἐγὼ δ' ἐγέλων κείμενος, καὶ εὐχῇ ὡπλιζόμην,
Καὶ τῷ σημείῳ τοῦ σταυροῦ πάντας ἀπεκρουόμην.
Καὶ μὴ τολμῶντες ἅψασθαι, ἢ ἐγγύς μου γενέσθαι.
Πόρρωθέν που ἱστάμενοι ἐδόκουν ἐκφοβεῖν με.
Πῦρ ταῖς χερσὶ κατέχοντες καῦσαί με προσηπείλουν.
Μεγάλα τε ἐκραύγαζον, καὶ κτύπους ἀπετέλουν.
Καὶ ἵνα μὴ καυχήσωνται ὡς μέγα τι ποιοῦντες,
Εἶδόν με φῶς γενόμενον πρεσβείαις τοῦ Πατρός μου,
Καὶ ἄφνω ὑπεχώρησαν ὁμοῦ κατῃσχυμένοι.
Ἐξῆλθεν ἐκ Θεοῦ Μωσῆς· εὗρέ με θαρσαλέον.
Περιχαρῆ, καὶ σύντρομον ἐκ τῆς θαυματουργίας.
Ἠρώτησε τί τὸ συμβάν; τὸ πᾶν ἀνήγγειλα αὐτῷ,
Καὶ ὅτι Φαραὼ ἦν βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου
Παραγενόμενος νυνὶ μετὰ λαοῦ ἀπείρου,
Καὶ δῆσαί με οὐκ ἴσχυσεν· ἤθελε δέ με καῦσαι;
Καὶ πάντες φλὸξ ἐγένοντο οἱ μετ' αὐτοῦ ἐλθόντες,
Καὶ κατ' ἐμοῦ ἐξέπεμπον πῦρ ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν,
Καὶ ὅτι φῶς ἰδόντες με γεγονότα εὐχαῖς σου,
Σκότος πάντες γεγόνασι καὶ μόνος εἰμὶ ἄρτι.
Βλέπε, ἀνταπεκρίθη μοι Μωσῆς, καὶ μὴ θαρρήσῃς.
Μηδὲ τὰ φανερὰ βλέπε· τὰ κρυφῇ φοβοῦ μᾶλλον.
Δεῦρο φυγῇ χρησώμεθα· οὕτω Θεὸς κελεύει,
Καὶ πολεμήσει ὁ Χριστὸς ἀνθ' ἡμῶν Αἰγυπτίοις.
Ἄγωμεν, ἔφην Κύριε, οὐ χωρισθήσομαί σου.
Οὐ παραβῶ σου ἐντολήν, ἀλλὰ πάσας φυλάξω. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΣ Η'.

Διδασκαλία σὺν Θεολογίᾳ· ἐν ᾗ καὶ περὶ Ἱερωσύνης ἅμα, καὶ ἀπαθοῦς θεωρίας.

Πῶς σου ἐξείπω, Δέσποτα, τὰ θαυμαστά, καὶ ξένα;
Πῶς λόγῳ διηγήσομαι σῶν κριμάτων τὰ βάθη;
Ἃ καθ' ἑκάστην ἐκτελεῖς ἐν ἡμῖν τοῖς σοῖς δούλοις;
Πῶς παραβλέπεις ἄπειρα τῶν σφαλμάτων μου πλήθη;
Καὶ οὐ λογίζῃ, Δέσποτα, τὰς τῶν κακῶν μου πράξεις;
Ἀλλ' ἐλεεῖς, καὶ τρέφεις με, καὶ φωτίζεις, καὶ σκέπεις,
Ὡς ἐκπληροῦντα πάσας σου τὰς ἐντολὰς σωτήρ μου;
Οὐ μόνον δέ με ἐλεεῖς, ἀλλὰ καὶ πλέον τούτου
Καταξιοῖς ἐνώπιον τῆς σῆς παρίστασθαί με
Δόξης τε, καὶ δυνάμεως, καὶ τῆς μεγαλωσύνης.
Προσομιλεῖς μοι, καὶ λαλεῖς λόγους ἀθανασίας
Τῷ ἀσθενεῖ, καὶ ταπεινῷ, καὶ του ζῆν ἀναξίῳ;
Πῶς μου λαμπρύνεις τὴν ψυχὴν τὴν κατεσπιλωμένην;
Καὶ φῶς αὐτὴν ἀποτελεῖς ἄχραντόν τε, καὶ θεῖον;
Πῶς λαμπροφόρους ἐκτελεῖς τὰς ἀθλίας μου χεῖρας;
Ἃς ἁμαρτῶν ἐμόλυνα μολυσμοῖς ἁμαρτίας;
Πῶς ἀλλοιοῖς τὰς χεῖράς μου αἴγλῃ θεότητός σου,
Ἐξ ἀκαθάρτων Ἁγίας ταύτας μετασκευάζων;
Γλῶσσάν μου δὲ τὴν ῥυπαρὰν Χριστέ, πῶς ἐκκαθαίρεις;
Καὶ μασσησμοῦ τῆς σῆς σαρκὸς μέτοχόν με ἐργάζῃ;
Πῶς καὶ ὁρᾶν με ἀξιοῖς, καὶ παρ' ἐμοῦ ὁρᾶσθαι;
Καὶ ταῖς χερσί μου ὁ κρατῶν τὰ σύμπαντα κρατεῖσθαι;
Ὁ πάσαις ἀθεώρητος τάξεσιν οὐρανίαις,
Καὶ τῷ Μωσῇ ἀπρόσιτος τῷ ἐν προφήταις πρώτῳ,
Οὐ γὰρ ἰδεῖν τὸ πρόσωπον τὸ σὸν κατηξιώθη,
Οὐδ' ἐν ἀνθρώποις ἄλλος τίς, ἵνα μὴ ἀποθάνῃ.
Σὲ οὖν τὸν ἀκατανόητον· σὲ τὸν ἄφραστον μόνον.
Σὲ τὸν ἀχώρητον παντί, καὶ ἀπρόσιτον πᾶσι.
Πῶς καὶ κρατεῖν τε, καὶ φιλεῖν, καὶ ὁρᾶν, καὶ ἐσθίειν,
Καὶ ἔχειν ἐν καρδίᾳ μου, Χριστέ, καταξιοῦμαι,
Καὶ διαμένω ἄφλεκτος χαίρων ἅμα, καὶ τρέμων,
Καὶ ἀνυμνῶ σου τὴν πολλήν, Χριστέ, φιλανθρωπίαν;

Οἱ οὖν τυφλοὶ, καὶ σαρκικοὶ οἱ μὴ γινώσκοντές σε,
Ἀναισθητοῦντες, μᾶλλον δὲ τὴν ἰδίαν δεικνύντες
Ἀσθένειαν, καὶ σκότωσιν, καὶ τῶν καλῶν ἁπάντων,
Σωτήρ μου ἀποστέρησιν, πῶς τολμῶσι τοῦ λέγειν.
Τί δὲ καὶ χρῄζει ἄνθρωπος ἱερωσύνην ἔχειν;
Ἐὰν μὴ ἓν ἐκ τῶν τριῶν τούτων κερδάνῃ;
Ἢ τὴν τροφὴν τοῦ σώματος, ἢ πορισμὸν χρυσίου,
Ἢ θρόνον ἐκ τῶν ὑψηλῶν Ἐπισκοπῆς πλουσίας;
Ὢ σκότους· ὢ πωρώσεως· ὢ μανίας ἐσχάτης.
Ὢ ἀθλιότητος πολλῆς· ὢ ἀνοίας μεγάλης.
Ὢ γεηρῶν τε, καὶ κενῶν ματαίων ὀνομάτων.
Ὢ τόλμης· ὢ φρονήματος Ἰούδα τοῦ προδότου.
Ὡς γὰρ ἐκείνῳ τὰ φρικτὰ τοῦ Δεσποτικοῦ δείπνου,
Καὶ τοῦ ἀχράντου σώματος εἰς οὐδὲν ἐλογίσθη,
Ἀλλὰ κρεῖσσον ἡγήσατο ἀργύρια ὀλίγα.
Οὕτω καὶ οὗτοι τὰ φθαρτὰ τῶν ἀφθάρτων, καὶ θείων
Προτιμῶντες ἐκλέγονται τὴν ψυχικὴν ἀγχόνην.
Εἴπατέ μοι, ὦ μάταιοι, εἰ ἐπίστασθε τοῦτο.
Τίς τὸν Χριστὸν κτησάμενος ἑτέρου πλέον χρῄζει
Τινὸς ἄρα τῶν ἀγαθῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος;
Τίς τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος ἔχων ἐν τῇ καρδίᾳ.
Οὐχὶ Τριάδα τὴν σεπτὴν ἐν αὐτῷ κατοικοῦσαν
Κέκτηται τὴν φωτίζουσαν, καὶ Θεὸν ἐκτελοῦσαν;
Τίς δὲ Θεὸς γενόμενος χάριτι τῆς Τριάδος,
Καὶ δόξης καταξιωθεὶς τῆς ἄνω τε καὶ πρώτης,
Πλέον τι ἐννοήσειεν ἐνδοξότερον ἄρα
Τοῦ λειτουργεῖν τε, καὶ ὁρᾷν τὴν ἀνωτάτω φύσιν,
Τὴν παντουργὸν, τὴν ἄφραστον τὴν ἀπρόσιτον πᾶσιν;
Ἢ τίνος ἐπιθυμήσειε λαμπροτέρου ἐν βίῳ
Τῷ τε τούτῳ λογίσθητι τῷ ὀλιγοχρονίῳ;
Ἢ τῷ ἄλλῳ μοι νόησον τῷ μὴ ἔχοντι τέλος;
Εἰ ᾔδεις τὸ κρυπτόμενον βάθος τῶν Μυστηρίων,
Οὐκ ἄν με κατηνάγκαζες ταῦτα λαλεῖν, ἢ γράφειν.
Φρίττω γὰρ εὐλαβούμενος ἐγχαράττων τὰ θεῖα,
Καὶ γράμμασι σκιαγραφῶν τὰ ἀπόρρητα πᾶσιν.
Εἰ ἐθεάσω τὸν Χριστὸν, εἰ ἔλαβες τὸ Πνεῦμα,
Καὶ προσηνέχθης τῷ Πατρὶ διὰ τούτων τῶν δύω
Γινώσκειν εἶχες ἃ λαλῶ, καὶ ἅ σοι ἐξηγοῦμαι,
Καὶ ὅτι μέγα, καὶ φρικτὸν, καὶ ἐπέκεινα πάσης
Δόξης τε καὶ λαμπρότητος, ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας.
Πλούτου τε καὶ δυνάμεως, καὶ πάσης βασιλείας.
Τὸ λειτουργεῖν ἐν καθαρᾷ καρδίας συνειδήσει
Τῇ καθαρᾷ, καὶ Ἁγίᾳ, καὶ ἀχράντῳ Τριάδι.
Μὴ γάρ μοι εἴπῃς σώματος τὴν ἀναμαρτησίαν,
Καὶ ὧν τὸ βάθος οὐ νοεῖς πράξεις, καὶ μαρτυρίας,
Ἀλλ' ἅπερ εἶπεν ὁ Θεὸς διὰ τῶν Ἀποστόλων,
Καὶ Βασιλείου τοῦ σοφοῦ, τοῦ πυρίνου τὴν γλῶσσαν,
Τοῦ Χρυσοστόμου τε Πατρὸς τὰς ἁπλᾶς μαρτυρίας,
Καὶ Γρηγορίου τοῦ καλῶς ταῦτα θεολογοῦντος.
Ἄκουσον, καὶ πιστώθητι ποταπὸν χρὴ ὑπάρχειν
Τὸν λειτουργοῦντα τῷ Θεῷ τῷ ποιητῇ τῶν πάντων,
Καὶ ἐκ τῆς καταξιώσεως, καὶ ἐκ τῆς ἀρετῆς σου
Ἔχεις τοῦ ἀξιώματος τὸ μέγεθος θαυμάσαι.
Μὴ πλανηθῆτε, ἀδελφοὶ, μὴ τολμήσητε ὅλως
Ἅψασθαι, ἢ προσελθεῖν τῷ ἀπροσίτῳ φύσει,
Ὃς γὰρ οὐκ ἀποτάξεται κόσμῳ, καὶ τοῖς ἐν κόσμῳ,
Καὶ τὴν ψυχὴν ἀρνήσεται τὴν ἑαυτοῦ, καὶ σῶμα,
Καὶ ὅλος γένηται νεκρὸς ταῖς αἰσθήσεσι πάσαις.
Μηδὲν προσβλέπων ἐμπαθῶς τῶν ἡδέων τοῦ κόσμου.
Μηδενὸς ὅλως ἐπιθυμῶν τῶν τοῦ κόσμου πραγμάτων,
Μηδὲ ἐνηδόμενος λόγοις τισὶν ἀνθρώπων.
Ὃς οὐ κωφός τε, καὶ τυφλὸς γένηται τοῖς τοῦ κόσμου
Πράγμασί τε, καὶ ἤθεσι πράξεσί τε, καὶ λόγοις.
Ὁρῶν μὲν ὅσα ὀφθαλμὸς φύσει ὁρᾷν ἰσχύει,
Μηδὲν δὲ ἔνδοθεν ἐῶν εἰσελθεῖν ἐν καρδίᾳ.
Καὶ τύπους τούτων, καὶ μορφὰς ἀνιστορεῖσθαι ταύτην.
Ἀκούων δ' ὅσα ἀκοὴ δέχεται ἀνθρωπίνη,
Καὶ μένων ὥσπερ ἄψυχος, καὶ ἀναίσθητος λίθος.
Μὴ ἠχῆς· μὴ δυνάμεως τῶν φωνῶν μεμνημένος.
Οὐ δύναται τὴν μυστικὴν, καὶ ἀναίμακτον θύειν,
Θεῷ θυσίαν καθαρῶς τῷ καθαρῷ τὴν φύσιν.
Ὅταν γὰρ ταῦτα αἰσθηθῇ ποιεῖν ἐν ἀληθείᾳ,
Ἀπεχωρίσθη τοῦ παντὸς κόσμου, καὶ τῶν ἐν κόσμῳ,
Καὶ γνώσεται, καὶ πιστεύσει μοι, ἃ μέλλω πάλιν γράφειν.
Τὸν ἀέρα τὸν σκοτεινὸν, ὃν Δαβὶδ τεῖχος λέγει,
Καὶ θάλασσαν ὠνόμασαν τοῦ βίου οἱ πατέρες,
Ὑπερέβη· ἐπέρασεν· εἰσῆλθεν εἰς λιμένα,
Ἐν ᾧ πᾶς ὁ γενόμενος πᾶν ἀγαθὸν εὑρίσκει.
Ἐκεῖ γὰρ ὁ παράδεισος· ἐκεῖ ζωῆς τὸ ξύλον.
Ἐκεῖνος ὁ ἄρτος ὁ γλυκύς· ἐκεῖ πόμα τὸ θεῖον,
Ἐκεῖ ὁ ἀνεξάντλητος πλοῦτος τῶν χαρισμάτων·
Ἐκεῖ ἡ βάτος καίεται μὴ καταφλεγομένη,
Καὶ τῶν ποδῶν λύονται τὰ πέδιλα εὐθέως.
Ἐκεῖ θάλασσα ῥήγνυται, καὶ διέρχεται μόνος,
Καὶ ὁρῶ ἐν τοῖς ὕδασιν ἐχθροὺς ποντιζομένους.
Ἐκεῖ τὸ ξύλον θεωρῶ ἐν τῇ ἐμῇ καρδίᾳ
Βαλλόμενον, καὶ τὰ πικρὰ πάντα μεταποιοῦνται.
Ἐκεῖ τὴν πέτραν βλύζουσαν μέλι ἐκαρπωσάμην,
Καὶ ἡ ψυχή μου ἔκτοτε θλίψεως οὐ μετέσχεν.
Ἐκεῖ εὕρηκα τὸν Χριστὸν τὸν παροχέα τούτων,
Καὶ ἠκολούθησα αὐτῷ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς μου.
Ἐκεῖ τὸ μάννα ἔφαγον, καὶ ἄρτον τῶν Ἀγγέλων,
Καὶ οὐδενὸς ἐπεθύμησα τῶν ἀνθρωπίνων ἔτι.
Ἐκεῖ τὴν ῥάβδον Ἀαρὼν τὴν ξηρὰν ἐξανθοῦσαν.
Εἶδόν τε, καὶ ἐθαύμασα Θεοῦ τερατουργίας.
Ἐκεῖ τὴν στεῖράν μου ψυχὴν εἶδον καρποφοροῦσαν,
Καὶ πῶς τὸ ξύλον τὸ ξηρὸν ποιεῖ καρπὸν ὡραῖον.
Ἐκεῖ τὴν βορβορώδη μου, καὶ ἄσωτον καρδίαν
Ἐθεασάμην καθαρὰν, καὶ ἁγνὴν, καὶ παρθένον,
Καὶ τὸ χαῖρε ἀκούουσαν, ἡ κεχαριτωμένη,
Μετὰ σοῦ γὰρ ὁ Θεὸς, καὶ ἐν σοὶ εἰς αἰῶνας.
Ἐκεῖ τὸ νίψαι ἤκουσα κολυμβήθρᾳ δακρύων,
Καὶ ποιήσας ἐπίστευσα, καὶ ἀνέβλεψα αἴφνης.
Ἐκεῖ ἐτάφην μνήματι ταπεινώσει τελείᾳ,
Καὶ παρεγένετο Χριστὸς ἀμετρήτῳ ἐλέει,
Καὶ λίθον ἦρε τὸν βαρὺν ἐκεῖθεν τῶν κακῶν μου,

Καὶ εἶπε δεῦρο ἔξελθε, ὡς ἐκ τάφου τοῦ Κόσμου.
Ἐκεῖ πῶς ἔπαθεν εἶδον ἀπαθῶς ὁ Θεός μου,
Καὶ πῶς νεκρὸς ἐγένετο ἀθάνατος ὑπάρχων,
Καὶ ἀνέστη τοῦ μνήματος μὴ λύσας τὰς σφραγίδας.
Ἐκεῖ τὴν μέλλουσαν εἶδον ζωὴν, καὶ ἀφθαρσίαν,
Ἣν ὁ Χριστὸς χαρίζεται τοῖς αὐτὸν ἐκζητοῦσι,
Καὶ βασιλείαν οὐρανῶν οὖσαν ἐντός μου εὗρον,
Ἥτις ὑπάρχει ὁ Πατὴρ, ὁ Υἱὸς, καὶ τὸ Πνεῦμα.
Θεότης ἀδιαίρετος ἐν τρισὶ τοῖς προσώποις
Ἣν οἱ μὴ προτιμήσαντες ἀντὶ παντὸς τοῦ κόσμου
Καὶ δόξαν ἡγησάμενοι, καὶ τιμήν τε, καὶ πλοῦτον
Τὸ προσκυνεῖν, τὸ λειτουργεῖν, καὶ παρίστασθαι μόνον
Ἀνάξιοι τυγχάνουσι καὶ τῆς ἀχράντου θέας
Καὶ τῆς τρυφῆς καὶ τῆς χαρᾶς καὶ τῶν καλῶν ἁπάντων,
Ὧν οὐ μὴ μεταλάβωσι μετάνοιαν μὴ σχόντες
Εἰ μὴ πάντα, ὡς εἴπομεν, διδαχθῶσι καὶ γεύωνται
Καὶ πάντα πράξωσι σπουδῇ, ἃ εἶπεν ὁ Θεός μου
Καὶ τότε μόλις τις πολλῷ φόβῳ καὶ εὐλαβείᾳ
Εἰ ὁ Θεὸς κελεύσειεν ἅψασθαι τῶν ἀψαύστων
Οὐδὲ γὰρ πᾶσιν ἔξεστι λειτουργεῖν τοῖς τοιούτοις
Ἀλλ' εἰ καὶ πᾶσαν δέξεται τοῦ Πνεύματος τὴν χάριν
Καὶ καθαρὸς ἀπὸ μητρὸς ὑπάρχει ἁμαρτίας
Εἰ μὴ Θεοῦ κελεύσματι καὶ ἐκλογῇ ἐκείνου
Πληροφοροῦντος τὴν αὐτοῦ ψυχὴν ἐλλάμψει θείᾳ
Καὶ ἐμπυρίζοντος αὐτὴν πόθῳ θείας ἀγάπης
Οὐκ ἂν δοκῇ μοι εὔλογον ἱερουργεῖν τὰ θεῖα
Καὶ τῶν ἀψαύστων καὶ φρικτῶν ἅπτεσθαι Μυστηρίων
Οἷς πρέπει δόξα, καὶ τιμὴ καὶ προσκύνησις πᾶσα
Νῦν καὶ ἀεὶ διὰ παντὸς εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΣ Θ'.

Εὐχαριστία, καὶ ἐξομολόγησις σὺν Θεολογίᾳ· καὶ περὶ δωρεᾶς, καὶ μετουσίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ὤφθης δι' ἐμὲ ἐπὶ γῆς ἐκ Παρθένου
Ὁ πρὸ αἰώνων ἀόρατος ὑπάρχων,
Καὶ σὰρξ ἐγένου, καὶ ἄνθρωπος ἐδείχθης,
Ὁ ἀπροσίτῳ φωτὶ ἐνειλημμένος,
Καὶ περιγραπτὸς τοῖς πᾶσιν ἐνομίσθης,
Ὁ παντάπασιν ἀχώρητος ὑπάρχων,
Ὃν οὐκ ἰσχύει λόγος ἅπας ἐκφράσαι,
Νοῦς δὲ βιαζόμενος δράσσεται πόθῳ,
Καὶ κρατεῖν οὐ δύναται συστελλόμενος φόβῳ.
Καὶ πάλιν ζητεῖ καιόμενος τὰ ἔνδον.
Φαντασθεὶς δέ σου βραχὺ τῇ λαμπηδόνι
Τρόμῳ ἀποπέμπεται, καὶ χαρᾷ χαίρει,
Στέγειν γὰρ οὐ δύναται φύσις ἀνθρώπων
Ὅλον σε τρανῶς καθορᾶν τὸν Χριστόν μου,
Εἰ καὶ ὅλον σε πιστεύομεν λαμβάνειν,
Ἐκ τοῦ Πνεύματος οὐ δίδως ὁ Θεός μου,
Καὶ τῶν ἀχράντων αἱμάτων, καὶ σαρκός σου.
Ὧν κοινωνοῦντες σὲ κρατεῖν, καὶ ἐσθίειν
Ἀδιαιρέτως Θεὲ ὁμολογοῦμεν,
Καὶ ἀσυγχύτως, οὐ γὰρ μεταλαμβάνεις
Φθορᾶς, ἢ ῥύπου, ἀλλ' ἐμοὶ μεταδίδως
Τῆς σῆς ἀφθάρτου καθαρότητος Λόγε.
Καὶ ἀποπλύνεις τὸν ῥύπον τῶν κακῶν μου,
Καὶ ἐκδιώκεις ζόφον ἀνομιῶν μου,
Καὶ τῆς καρδίας καθαίρεις μου τὸ αἶσχος,
Καὶ τῆς κακίας ἐκλεπτύνεις τὸ πάχος,
Καὶ φωτοποιεῖς με τὸν πρὶν ἐσκοτισμένον,
Καὶ ὡραιόν με κατ' ἄμφω ἀπεργάζῃ.
Αἴγλῃ περιλάμπεις με ἀθανασίας,
Καὶ ἐκπλήττομαι, καὶ καίομαι τὰ ἔνδον,
Ἐπιθυμῶν σὲ αὐτὸν προσκυνῆσαι.
Ὅτε δὲ τοῦτο ἐνθυμηθῶ ὁ τάλας.
Ὢ τοῦ θαύματος· ἐν ἐμοὶ σὲ εὑρίσκω
Καταμένοντα· κινούμενον λαλοῦντα,
Καὶ ἄφωνόν με τότε ἀποτελοῦντα
Τῇ καταπλήξει δόξης τῆς ἀπροσίτου.
Θάμβος οὖν συνέχει με, καὶ ἀπορία,
Ὅτι τὸν πάντα συνέχοντα παλάμῃ
Συνεχόμενον ἐν καρδίᾳ μου βλέπω.
Ἀλλὰ τί σου Χριστέ μου ξένον τοῦ ἐλέους;
Τίς ἡ ἄπειρος συγκατάβασις Λόγε;
Τί πρὸς τὴν ἐμὴν ἐλήλυθας πτωχείαν;
Πῶς καὶ εἰσῆλθες εἰς ῥυπῶσαν οἰκίαν;
Ὁ ἀπροσίτου οἰκῶν φωτὶ Θεέ μου;
Πῶς δὲ καὶ τηρεῖς ἀκατάφλεκτον ταύτην;
Πῦρ ὑπάρχον ἄστεκτον φύσει βροτείᾳ;
Τί δὲ ποιήσω ἄξιόν σου τῆς δόξης;
Καὶ τί εὑρήσω πρὸς τοσαύτην ἀγάπην;
Τί σου προσάξω τῷ τοιαύτῃ με δόξῃ;
Καὶ τιμῇ δοξάσαντι τὸν ἀνάξιον;
Ὃν γὰρ ἄνθρωποι βλέπειν ἀπαξιοῦσιν,
Ἀλλ' οὐδὲ λαλεῖν, οὐδὲ συνεστιᾶσθαι
Ὅλως ἐμοὶ βούλονται τῷ παναθλίῳ,
Σὺ ὁ πνοὴν ἅπασαν τρέφων, καὶ φύσιν.
Ὁ τοῖς Σεραφὶμ ἀπρόσιτος ὑπάρχων.
Ὁ πάντων Κτίστης· Ποιητὴς, καὶ Δεσπότης,
Οὐ μόνον ὁρᾷς· καὶ λαλεῖς μοι, καὶ τρέφεις.
Ἀλλὰ καὶ τὴν σὴν οὐσιωδῶς μοι σάρκα
Κατηξίωσας καὶ κρατεῖν, καὶ ἐσθίειν,
Καὶ τὸ αἷμά σου τὸ Πανάγιον πίνειν,
Ὁ ἐξεχύθη δι' ἐμὲ, σοῦ σφαγέντος,
Διάκονόν με, καὶ λειτουργὸν, καὶ μύστην
Τούτων με κατέστησας, ὃν περ γινώσκεις
Ὁ πάντα εἰδὼς, πρὶν ποιήσεις αἰῶνας,
Καὶ πρὶν παράξεις τι τῶν μὴ βλεπομένων.
Τὰ γὰρ ὁρατὰ ὕστερον συνεστήσω.
Τὸν ἁμαρτωλὸν· ἄσωτον· τὸν τελώνην.
Ληστήν· φονέα ἐμαυτοῦ γεγονότα (1)

1) Ἐνταῦθα αὐτὸς ἑαυτὸν ἀνακαλύπτει ὁ Ἅγιος· ἃ γὰρ ἐν ἄλλοις λόγοις ἀπηριθμήσατο ἁμαρτήματα, ὡς ποιήσας σωματικῶς, δὲ ἐμφαίνει ὅτι ἐκλαμβάνει ταῦτα νοητῶς δὲ ὑπερβολὴν ταπεινώσεως.

Ψεύστην τῶν καλῶν ἐργάτην ἀνομίας,
Καὶ πασῶν τῶν σῶν ἐντολῶν παραβάτην
Σὺ οὖν ἀληθῆ ταῦτα εἶναι γινώσκεις.
Πῶς ἐνώπιον ὀφθῶ σου, ὦ Χριστέ μου;
Πῶς δὲ τῇ σῇ πλησιάσω τραπέζῃ;
Πῶς τοῦ ἀχράντου σώματός σου κρατήσω;
Ὁ χεῖρας ἔχων πάντῃ ἐσπιλωμένας;
Πῶς ὑμνήσω σε; πῶς ἄλλοις μεσιτεύσω;
Μὴ ἔχων ἐκ πίστεως, καὶ καλῶν ἔργων
Τὴν πρὸς σὲ ἀγάπησιν, καὶ παρρησίαν,
Ἀλλ' ὑπόχρεως αὐτὸς ὤν, ὥσπερ οἶδας,
Πολλῶν ταλάντων· πολλῶν ἀνομημάτων;
Ὁ νοῦς ἀπορεῖ· ἠσθένησεν ἡ γλῶσσα,
Καὶ λόγος οὐδεὶς εὑρίσκεταί μοι σῶτερ,
Τὰ σὰ ἐξειπεῖν ἀγαθότητος ἔργα,
Ἃ ἐποίησας εἰς ἐμὲ τὸν σὸν δοῦλον.
Φλέγεται δέ μου ὡς ἐκ πυρὸς τὰ ἔνδον,
Καὶ οὐ δύναμαι σιωπῶν ὑποφέρειν
Τὸ μέγα βάρος τῶν πολλῶν δωρεῶν σου.
Ὁ τὰ στρουθία φωναῖς λαλεῖν ποιήσας
Δώρησαι κἀμοὶ λόγον τῷ ἀναξίῳ.
Ἵνα τοῖς πᾶσιν ἐγγράφως, καὶ ἀγράφως
Διηγήσωμαι, ἃ εἰς ἐμὲ εἰργάσω,
Διὰ ἔλεον ἄπειρον ὁ Θεός μου,
Καὶ διὰ μόνην τὴν σὴν φιλανθρωπίαν.
Καὶ γὰρ ὑπὲρ νοῦν φρικτά τε, καὶ μεγάλα
Πέλουσιν, ἅπερ παρέσχες μοι τῷ ξένῳ.
Τῷ ἀμαθεῖ· τῷ πτωχῷ· τῷ ἀπαρρησιάστῳ.
Τῷ ἀπὸ παντὸς ἀπερριμένῳ ἀνθρώπου.
Γονεῖς οὐ προσεῖχόν μοι φυσικῇ τῇ ἀγάπῃ.
Οἱ ἀδελφοί, καὶ φίλοι μου πάντες ἐνέπαιζόν μοι,
Ἀγαπᾶν γάρ με λέγοντες ἐψεύδοντο εἰσάπαν.
Οἱ συγγενεῖς· οἱ ἔξωθεν· οἱ ἄρχοντες τοῦ κόσμου
Τοσοῦτόν με ἀπεστρέφοντο, καὶ οὐκ ἠνείχοντο βλέπειν,
Ὅσον συναπολέσαι με ταῖς αὐτῶν ἀσεβείαις;
Πολλάκις ἐπεθύμησα δόξης ἀναμαρτήτως,
Καὶ οὔπω ταύτην εὕρηκα ἐν τῷ παρόντι βίῳ.
Ἡ δόξα γὰρ ἡ κοσμική, καθὼς ἐβεβαιώθην,
Καὶ δίχα ἄλλης πράξεως ἁμαρτία τυγχάνει.
Ποσάκις ἐπεθύμησα ἀνθρώπους ἀγαπᾶν με,
Καὶ ἔχειν οἰκειότητος πρὸς αὐτοὺς παρρησίαν.
Καὶ οὐδείς μου ἠνέσχετο τῶν ἀγαθὰ φρονούντων.
Ἄλλοι δὲ μᾶλλον ἤθελον βλέπειν με, καὶ γνωρίζειν,
Ἐγὼ δὲ τούτους ἔφευγον, ὡς τῶν κακῶν ἐργάτας.
Ταῦτα οὖν πάντα δέσποτα, καὶ ἄλλα τούτων πλείω,
Ἃ οὐδὲ λέγειν εὐπορῶ, οὐδ' ἀπομνημονεύειν,
Σὺ εἰς ἐμὲ τὸν ἄσωτον προνοῶν ἀπειργάσω.
Ἵνα ἑλκύσῃς ἐκ βυθοῦ, καὶ κοσμικοῦ με σκότους,
Καὶ τῆς ἀπάτης τῆς δεινῆς τῶν τοῦ βίου ἡδέων.
Οἱ ἀγαθοί με ἔφευγον διὰ τὸ ἔξω σχῆμα,
Τοὺς δὲ φαύλους ἐξέφευγον οἰκείᾳ προαιρέσει.
Ἠγάπων γὰρ ὡς εἴρηται δόξαν καὶ πλοῦτον κόσμου,
Καὶ φαντασμὸν ἐνδύματος, καὶ βλακευμάτων ἤθη.
Οὐκ οἶδα δὲ τί φθέγξωμαι· οὐκ οἶδα τί σοι εἴπω.
Φοβοῦμαι γὰρ καὶ τὸ λαλεῖν, καὶ γράφειν τὰ τοιαῦτα,
Μὴ περιπέσω τοῖς ἐμοῖς λόγοις, καὶ ἁμαρτήσω,
Καὶ ἔσται ἀνεξάλειπτον τὸ ψευδῶς γεγραμμένον
Ὅταν προσεκαλεῖτό με εἰς ἔργα τὶς μανίας,
Καὶ ἁμαρτίας ἀληθῶς τοῦ πλάνου κόσμου τούτου
Ἔσωθεν ἡ καρδία μου συνελέγετο ὅλη,
Καὶ ὥσπερ κατεκρύπτετο ἑαυτὴν αἰδουμένη.
Συνεχομένη ἀσφαλῶς πάντως χειρὶ σου θείᾳ,
Καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἅπαντα ἠγάπων τὰ τοῦ βίου,
Ὅσα τε ὄψιν τέρπουσι, καὶ λεαίνουσι λάρυγγα,
Καὶ σῶμα καλλωπίζουσι τὸ φθειρόμενον τοῦτο.
Τὰς πράξεις δὲ τὰς μυσαράς, καὶ ἀσελγεῖς ὀρέξεις
Σὺ δὴ ἐκ τῆς καρδίας μου ἀπήλειψας Θεέ μου,
Καὶ μίσος ἐνεποίησας πρὸς ταῦτα τῆς ψυχῆς μου,
Εἰ καὶ τῇ προαιρέσει μου προσεκείμην ἐν τούτοις,
Καὶ ὄρεξίν τε ἄπρακτον, καὶ πράξεις ἀνορέκτους
Ἐποίεις μᾶλλον ἔχειν με· θαῦμα μέγιστον πάντῃ,
Καὶ πάντων ἀπεχώρισας οἰκονομίᾳ θείᾳ.
Βασιλέων· ἀρχόντων τε, καὶ πλουσίων τοῦ κόσμου,
Πολλῶν πολλάκις, καὶ ἐμοῦ θελήσαντος εἰς ταῦτα,
Αὐτὸς βουλὴν οὐκ εἴασάς τινος ἐν τούτοις στῆναι,
Ἄλλους δοξάζειν λέγοντας, καὶ πλουτεῖν με ἐν βίῳ
Μίσος ἐμίσουν Δέσποτα, μίσος ἀπὸ καρδίας.
Ὡς μήτε συντυχίαν με κινεῖν ποτὲ πρὸς τούτους.
Οἳ καὶ μανέντες βάκλοις με σφοδρῶς ἔτυψαν μᾶλλον,
Ἄλλοι δὲ λοιδορίαις με πρὸς πάντας ἐλοιδόρουν,
Ἐργάτην εἶναι λέγοντες πάσης παρανομίας,
Θέλοντες διατρέψαι με ἀπὸ ὁδοῦ εὐθείας.
Τὰς πράξεις γὰρ ἐξέφευγον, ἵνα μὴ λοιδορῶμαι,
Αὐτοὶ δὲ ἐλοιδόρουν με, ὅπως ἔλθω εἰς πράξεις
Τοῖς δὲ τὴν δόξαν λέγουσι διδόναι τὴν τοῦ κόσμου
Οὕτως ἀνταποκρίνεσθαι δέδωκάς μοι σωτήρ μου.
Εἰ πᾶσαν δόξαν ἔλεγον τὴν τοῦ κόσμου ἐκράτεις,
Καὶ στέφος σου τῇ κορυφῇ βασιλείας ὑπῆρχε,
Τοῖς δὲ ποσί σου κόκκινον ἦν ὑποδεδεμένον,
Καὶ τούτων πάντων αἴφνης με Κύριον ἀπειργάσω
Αὐτὸς δὲ ἔστης παγανὸς δοῦλός μου θέλων εἶναι,
Οὐκ ἂν ταῖς πονηρίαις σου, καὶ τοῖς φρονήμασί σου
Ὅλως συνεκοινώνησα, ἢ συνῆλθον ἐν βίῳ.
Ποῖος χάρτης χωρήσειε τὰς σὰς εὐεργεσίας,
Καὶ τὰ καλά σου τὰ πολλά, ἃ εἰς ἐμὲ εἰργάσω;
Εἰ γὰρ μυρίαι γλῶσσαί μου δοθήσονται, καὶ χεῖρες,
Οὐκ ἂν ἰσχύσω ἐξειπεῖν, ἢ περὶ πάντων γράψαι.
Εἰσὶ γὰρ πάντως ἄβυσσος ἐν ἀπείρῳ τῷ πλήθει.
Εἰσὶν ἀκατανόητα τῷ τῆς δόξης μεγέθει,
Καὶ ἀσθενῶ τὸν λογισμόν· πονῶ μου τὴν καρδίαν,
Ὅτι λαλεῖν οὐ δύναμαι περὶ σοῦ ὁ Θεός μου.
Ὅταν γὰρ ἅπερ ἔπραξα ἐνθυμηθῶ ὁ τάλας,
Ὅσα μοι ἐβοήθησας, ἐξ οἵων με ἐξείλου,
Καὶ πόσων σῶτέρ μου κακῶν φιλανθρώπως ἐρρύσω,
Καὶ οὐκ ἐμνήσθης τὰ κακά, ἅπερ διεπραξάμην,
Ἀλλ' ὡς πολλὰ ποιήσαντα ἀγαθά, καὶ μεγάλα,

Καὶ καθαρὸν ἀπὸ μητρὸς Ἁγίας κολυμβήθρας.
Οὕτω καὶ προσελάβου με· οὕτως ἐτίμησάς με.
Οὕτω με κατεκόσμησας στολῇ τῇ βασιλείῳ,
Ὅλος τρόμῳ συνέχομαι, καὶ ἐξίσταμαι χαίρων,
Καὶ ἄφωνος καθίσταμαι, καὶ ἐκλύομαι σφόδρα,
Ὅτι Θεὸς ἐδόθη μοι ὁ ποιητὴς τοῦ κόσμου
Ἀνθρώπῳ μυσαρῷ, καὶ βδελυκτῷ τοῖς πᾶσιν
Ἀνθρώποις τε, καὶ δαίμοσιν, ὡς ἤδη γεγονότι,
Καὶ ὑπερβάντι πράξεσιν ἔργων ἀτοπωτάτων.
Κἀκείνους· οἴμοι τῷ αἰσχρῷ, καὶ ῥυπαρῷ! πῶς εἴπω;
Ἡνώθης μοι φιλάνθρωπε ἀμέτρῳ εὐσπλαγχνίᾳ,
Ὁ καθαρότητι πολὺς, ἁγιωσύνῃ μείζων,
Δυνάμει τε ἀσύγκριτος, καὶ ἀνείκαστος δόξῃ,
Καὶ συγκατῆλθες ἄνωθεν ἀφ' ὕψους ἀμετρήτου,
Ἕως ἐσχάτου τῶν πυλῶν ᾅδου ἁμαρτιῶν μου,
Καὶ σκότους τῆς πτωχείας μου, καὶ οἴκου συμπτωθέντος,
Ἀπὸ πολλῶν ἀνομιῶν μεγίστης ἀμελείας
Ἠμελημένου παντελῶς, καί γε ῥερυπωμένου.
Ὃς πρότερον ἀνέστησας ἐμὲ κείμενον κάτω,
Καὶ ἐπὶ πέτραν ἔστησας τῶν θείων ἐντολῶν σου.
Καὶ λούσας ἐκαθάρισας βορβόρου τῶν κακῶν μου,
Καὶ χιτῶνα ἐνέδυσας λευκὸν ὑπὲρ χιόνα,
Τὸν οἶκόν τε ἐσάρωσας τὸν κατεσπιλωμένον,
Καὶ εἰσελθὼν ἐνῴκισας, ὦ Χριστὲ ὁ Θεός μου.
Εἶτα θρόνον με ἀπετέλεσας θεότητός σου θείας,
Καὶ οἶκον ἀπρόσιτον σου δόξης, καὶ βασιλείας,
Καὶ λύχνον ἔνδον ἔχοντα φῶς ἄσβεστον, καὶ θεῖον.
Πυξίον τε ὡς ἀληθῶς τοῦ καλοῦ μαργαρίτου,
Καὶ ἀγρὸν, ἐν ᾧ κέκρυπται ὁ θησαυρὸς τοῦ κόσμου.
Πηγὴν, ἐξ ἧς οἱ πίνοντες οὐδέ ποτε διψῶσιν,
Ἥτις καὶ βλύζει μάλιστα ὕδωρ δεκαπλασίως,
Καὶ τοὺς ἐν πίστει πίνοντας ἐκτελεῖ ἀθανάτους.
Παράδεισον ξύλον ζωῆς μέσον ἔχοντα πάλιν,
Καὶ γῆν περικαλύπτουσαν τὸν ἀχώρητον πᾶσι.
Σὲ ὃν ἐζήτησά ποτε ἐξ ὅλης μου καρδίας,
Καὶ ἐπεθύμουν παρὰ σοῦ λόγον ἀεὶ ἀκούειν.
Εἰ γὰρ καὶ πρώην μου ὁ νοῦς περὶ σοῦ φαντασθῆναι
Καθαρῶς οὐκ ἠδύνατο πάντῃ ῥερυπωμένος.
Οὐδ' ὀφθαλμοὶ θεάσασθαι, ἢ ἀκοὴ ἀκοῦσαι.
Οὐδ' ἀναβάσεις δέξασθαι ἡ καρδία μου θείας,
Ἀλλὰ μόνῃ τῇ ἀκοῇ κατεπλήττετο ὅλη,
Καὶ φόβῳ συνεστέλλετο ἡ ψυχή μου, καὶ τρόμῳ.
Ἀλλ' ἔνδοθεν ὁρῶσά σε νῦν ἑαυτῆς ἐκπλήττεται,
Καὶ ἐνοπτριζομένη σε, ὅσον αὐτῇ γε δίδως.
Ὅλον ἐν ὅλῳ τῷ παντὶ, ὅλον ἐκτὸς δὲ τούτου.
Ἐντός τε πάλιν ἑαυτῆς ὅλον κατανοοῦσα.
Ὅλον ἀκατανόητον θεότητι τῇ θείᾳ
Τὸν τοῖς πᾶσιν ἀόρατον, καὶ ἀποκεκρυμμένον.
Σὲ τὸν ἀπρόσιτον, καὶ προσιτὸν οἷς ἠβουλήθης.
Καθὼς αὐτὸς ἠθέλησας φιλανθρώπως φανῆναι
Τὸν Χερουβὶμ, καὶ Σεραφὶμ, καὶ πᾶσι τοῖς Ἀγγέλοις
Ἀπρόσιτον, καὶ φοβερὸν, αὐγῇ φύσεως θείας,
Μετὰ ἀνθρώπων προσιτὸν ὅλη ἐξίσταται ὅλως,
Ἐκπλήττεται δὲ πλέον τὴν ἀγαθότητα τὴν σὴν, καὶ τὴν φιλανθρωπίαν,
Ὅτι καθαίρεις ῥυπαρὰς ψυχὰς, καὶ νοῦν φωτίζεις,
Καὶ περιδράσσῃ γεώδους, καὶ ὑλικῆς οὐσίας.
Ἀνάπτεις τε φλόγα πολλὴν ἀγαπήσεως θείας,
Καὶ πόθου θεῖον ἔρωτα, οἷα πῦρ μοι ἐμβάλλεις,
Καὶ μέχρι τρίτου οὐρανοῦ φθάνειν παρασκευάζεις,
Καὶ εἰς παράδεισον ποιεῖς σῶτερ ἁρπάζεσθαί με,
Ἐν ᾧ ἀκούω ῥήματα ἄρρητά τε, καὶ ξένα,
Ἃ οὐκ ἐξὸν βροτοῖς λαλεῖν, ἢ λόγῳ ἐξηγεῖσθαι.
Σοὶ δὲ τιμὴ πρέπει, δόνα. καὶ μεγαλωσύνη,
Κράτος αἰώνιον, Χριστὲ, τῷ τοῦ παντὸς Δεσπότῃ,
Σὺν τῷ Πατρὶ, καὶ Πνεύματι τῷ φύσει Παναγίῳ
Νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟΣ.

Εὐχαριστία σὺν Θεολογίᾳ, καὶ περὶ ὧν ἡ θεία χάρις τοῦ Πνεύματος διὰ τῶν ἐνεργῶν ὠνόμασται.

Τί τὸ καινὸν μυστήριον Δέσποτα τῶν ἁπάντων;
Ὃ εἰς ἐμὲ τὸν ἄσωτον ἐπεδείξω, καὶ πόρνον;
Τί τὸ κατανοούμενον μέγα θαῦμα ἐντός μου;
Καὶ μὴ περινοούμενον, ἀλλὰ κεκαλυμμένον.
Ὡς ἄστρον γὰρ ὁρᾶταί μοι ἀνατέλλον μακρόθεν,
Καὶ πάλιν ὥσπερ ἥλιος μέγας ἀποτελεῖται,
Μὴ ἔχων μέτρον, ἢ σταθμὸν, ἢ ὅρον τῷ μεγέθει.
Καὶ αἴγλη γίνεται μικρὰ, καὶ φῶς πάλιν ὁρᾶται,
Μέσον ἐν τῇ καρδίᾳ μου, καὶ τοῖς ἐμοῖς ἐγγάτοις
Περιστρεφόμενον συχνῶς, καὶ περιφλέγον πάντα
Τὰ ἔνδοθεν τῶν σπλάγχνων μου, καὶ φῶς ταῦτα ποιοῦντα,
Καὶ ουτωσὶ φθεγγόμενον, καὶ φιλικῶς διδάσκον
Ἀπορουμένῳ παντελῶς, καὶ μαθεῖν ἐκζητοῦντι,
Ἐγὼ τὸ ἄστρον τὸ γλυκὺ, ὅπερ ποτὲ ἀκούεις,
Ἀνατελεῖν ἐξ Ἰακὼβ, ὑπάρχω, μὴ διστάσῃς.
Καὶ ἥλιός σοι δείκνυμαι μακρόθεν ἀνατέλλων.
Ὁ τοῖς δικαίοις ἅπασι φῶς ἀπρόσιτον εἶναι
Ἐν τῇ μελλούσῃ βιοτῇ, καὶ ζωῇ αἰωνίῳ.
Ἐγὼ καὶ αἴγλη δείκνυμαι, καὶ φῶς σοι καθορῶμαι
Ἀκαταφλέκτως φλέγων σου τὰ πάθη τῆς καρδίας,
Καὶ δροσισμῷ γλυκύτητος, καὶ χάριτός μου θείας
Ἀποπλύνων τὸν ῥύπον σου, καὶ εἰσάπαν σβεννύων
Ἄνθρακας τοὺς τοῦ σώματος ἡδονῶν ἁμαρτίας,
Καὶ πάντα ἐργαζόμενος ἐμῇ φιλανθρωπίᾳ,
Ἃ καὶ πάλαι πεποίηκα ἐν πᾶσι τοῖς Ἁγίοις.
Ἐλέησον λυπούμενον· οἴκτειρον τεθλιμμένον.
Μὴ ὀργισθῇς λαλῆσαί μοι, καὶ πάλιν βουλομένῳ.
Πῶς ἄστρον ἐκ τοῦ Ἰακὼβ ὁ ἀχώρητος πάντῃ
Ὑπάρχεις τε, καὶ γίνῃ σὺ μέχρι καὶ νῦν τοῖς πᾶσι;
Πῶς δὲ καὶ ὥσπερ ἥλιος δείκνυσαι ἀνατέλλων;
Ὁ μηδαμοῦ, καὶ πανταχοῦ, καὶ ὑπὲρ πᾶσαν κτίσιν
Ὢντε, καὶ κηρυττόμενος ἀόρατος τοῖς πᾶσι;
Πῶς δὲ καὶ αἴγλη γίνῃ σὺ, καὶ φῶς μοι καθορᾶσαι;

Καὶ φλέγεις ὕλην ἄϋλος ὑπάρχων κατ' οὐσίαν;
Πῶς δροσίζεις, καὶ πλύνεις μου τοῦ σώματος τὸν ῥύπον;
Ὅλος ὢν πῦρ ἀπρόσιτον, καὶ ἄστεκτον Ἀγγέλοις;
Πῶς περιπλέκεσαι φθαρτῇ οὐσίᾳ σώματός μου;
Καὶ ἀναμίγνυσαι ψυχῇ ἀμίκτως ἀνθρωπίνῃ;
Πῶς δι' αὐτῆς ἐν τῷ παντὶ σώματι ἀσυγχύτως
Γινόμενος ὁ ἀναφὴς ὅλον θεοποιεῖς με;
Εἰπὲ, καὶ μὴ ἐκπέμψῃς με στυγνὸν, καὶ τεθλιμμένον;
Ὢ τόλμη· ὢ παράνοια· ὢ ἀφροσύνης λόγοι
Πῶς οὕτω ταῦτα ἐρωτᾷν οὐ φρίττεις ἀποτόμως;
Πῶς δὲ καὶ οὐκ αἰσθάνῃ ἐρωτῶν ἃ γινώσκεις;
Ἀλλὰ τολμᾷς περὶ Θεοῦ λαλεῖν ὡς ἐκπειράζων,
Καὶ ἃ οἶδας, ὡς μὴ εἰδὼς προσποιῇ ἐρωτᾷν με;
Καὶ γράφειν θέλεις ἅπασιν ἐνδεικτικῶς σὴν γνῶσιν;
Ἀλλ' ὅμως σου ἀνέχομαι φιλάνθρωπος ὑπάρχων;
Καὶ πάλιν ἐκδιδάσκω σε λέγων σοι ταῦτα οὕτως.
Ἐγὼ τῇ φύσει ἄφραστος, ἀχώρητος ὑπάρχων.
Ἀνενδεὴς· ἀπρόσιτος· ἀόρατος τοῖς πᾶσιν.
Ἀναφής· ἀψηλάφητος· ἄτρεπτος τὴν οὐσίαν.
Μόνος ἐν μόνῳ τῷ παντὶ, καὶ μόνος μετὰ πάντων
Τῶν ἐπιγινωσκόντων με ἐν τῷ τοῦ βίου σκότει.
Ἔξω δὲ κόσμου τοῦ παντός· ἔξω τῶν ὁρωμένων.
Ἔξω φωτὸς τοῦ αἰσθητοῦ, ἡλίου τε, καὶ σκότους.
Τόπου τε τῶν κολάσεων, καὶ φρικτῆς καταδίκης,
Ἐν ᾧ περιπεπτώκασιν ὑπερήφανοι δοῦλοι
Κακῶς τραχηλιάσαντες κατ' ἐμοῦ τοῦ Δεσπότου.
Ἐγὼ ἀμετακίνητος· ποῦ γὰρ καὶ οὐχ ὑπάρχω;
Ἵνα τῇ μεταστάσει μου τὸν τόπον καταλάβω;
Ἐγὼ καὶ ἀεικίνητός εἰμι ἀπεριγράπτως.
Ποῦ γὰρ ἐλθὼν ζητήσεις με, ἵνα ἐκεῖ με εὕρῃς;
Ὁ οὐρανὸς τῷ λόγῳ μου ὡς οὐδὲν παρεισήχθη.
Ἥλιος· ἄστρα· καὶ ἡ γῆ, ὡς πάρεργον μικρόν μοι
Γεγένηνται, καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα ὁρᾷς ὡσαύτως.
Οἱ Ἄγγελοι μακρόθεν μοι πρὸ τούτων παραχθέντες
Δόξης τὴν δόξαν βλέπουσιν, οὐχὶ δ' αὐτὴν τὴν φύσιν.
Μόνον γὰρ ἐνενόησα παραγαγεῖν δυνάμεις,
Καὶ εὐθὺς παρείστηκσαν ὑμνοῦσαί μου τὸ κράτος.
Σὺ κάτω δὲ καθήμενος αὐτοῦ ἐν ἐξορίᾳ,
Ὅπου πάντες πεπτώκασιν οἱ πρῶτοι παραβάται
Ὅ,τε Ἀδὰμ, καὶ σὺν αὐτῷ Εὔα ἡ σὴ προμήτωρ,
Καὶ ὁ κακὸς διάβολος ὁ τούτους ἀπατήσας.
Ὅπου τὸ σκότος τὸ βαθύ· ὅπου λάκκος ὁ μέγας.
Ὅπου ὄφεις οἱ δάκνοντες ὑμῶν ἀεὶ τὰς πτέρνας.
Ὅπου τὸ θρῆνος, τὸ οὐαὶ, τὸ ἄπαυστόν τε πένθος.
Ὅπου στένωσις ἅπασα, μέριμνά τε, καὶ λύπη.
Θάνατος ἅμα, καὶ φθορὰ πάντας ὑμᾶς κατέχει.
Πῶς κάθῃ; πῶς ἀμεριμνεῖς; πῶς ἀμελεῖς εἰπέ μοι;
Πῶς οὐ φροντίζεις τῶν κακῶν; ὧν ἔπραξας ἐν κόσμῳ;
Καὶ μόνην τὴν μετάνοιαν περὶ πολλοῦ ποιεῖσαι;
Καὶ σπουδάζεις ἀληθῆ ἐπιδείξασθαι ταύτην;
Καὶ ἐρωτᾷς περὶ αὐτῆς ἐν πολλῇ παρακλήσει;
Καὶ ἀκριβῶς ἀνερευνᾷς πῶς αὐτὴν κατορθώσεις;
Ὅπως ἰσχύσῃς δι' αὐτῆς ἐμῇ φιλανθρωπίᾳ
Λαβεῖν μεγάλην ἄφεσιν τῶν σῶν ἀνομημάτων;
Ἀλλὰ ταύτην καταλιπὼν ζητεῖς τὰ ὑπὲρ φύσιν;
Ἐρευνᾷς τὰ ἐν οὐρανοῖς· μᾶλλον δὲ οὐδὲ ταῦτα.
Ἀλλ' ἐμοῦ τοῦ οὐρανὸν, ὡς εἴρηται, καὶ πάντα
Παραγαγόντος ὡς οὐδὲν ἐξερευνᾷς τὴν φύσιν;
Ἐπίσχες ἄνθρωπε θνητὲ, οὐ γὰρ καλόν σοι τοῦτο.
Φῶς οὖν με εἶναι πίστευε ἀσχημάτιστον πάντῃ.
Ἁπλοῦν ὅλον ἀσύνθετον ἀμέριστον τῇ φύσει.
Ἀνεξερεύνητον ὁμοῦ· προσιτὸν ἀπροσίτως.
Βλέπομαι γαρ ὡς ἀληθῶς· δείκνυμαι φιλανθρώπως,
Κατὰ τὸ ἐνδεχόμενον ἑκάστῳ τῶν ἀνθρώπων
Μετασχηματιζόμε..., οὐκ ἐγὼ τοῦτο πάσχω,
Ἀλλ' οἱ ὁρῶντες οὕτω με βλέπειν καταξιοῦνται.
Ἄλλως γαρ οὐκ ἰσχύουσιν οὐδὲ πλέον χωροῦσιν,
Καὶ διὰ τοῦτο οἱ αὐτοὶ ποτὲ μὲν καθορῶσιν
Ἥλιον, ὅταν ἔχωσι τὸν νοῦν κεκαθαρμένον.
Ποτὲ δὲ ἄστρον, ὅταν ὑπὸ τὸν γνόφον ἄρα,
Καὶ τὴν νύκτα τοῦ σώματος εὑρεθήσονται τούτου.
Πῦρ γὰρ, καὶ αἴγλην ποιεῖ με τὸ ζέον τῆς ἀγάπης.
Ὅταν γὰρ ἀναφθῇ ἐν σοὶ ἄνθραξ ὁ τῆς φιλίας,
Τότε κἀγὼ τὸ πρόθυμον ὁρῶν σου τῆς καρδίας
Εὑρίσκομαι ἑνούμενος αὐτῷ, καὶ φῶς παρέχων,
Καὶ ὥσπερ πῦρ δεικνύμενος ὁ τὸ πῦρ λόγῳ κτίσας.
Αἱ ψυχικαὶ γὰρ ἀρεταὶ ὑπόκεινται ὡς ὕλη,
Ἐν αἷς περιδρασσόμενον φῶς τοῦ Πνεύματος θεῖον
Κατὰ τὸ ὑποκείμενον τῆς ὕλης, καὶ καλεῖται.
Ἴδιον γὰρ οὐ κέκτηται ὄνομα ἐν ἀνθρώποις.
Ὅταν οὖν κατανύσσηται ἄνθρωπος, καὶ δακρύῃ
Τότε καὶ τοῦτο λέγεται ὕδωρ, καὶ γὰρ καθαίρει
Τοῖς δάκρυσιν ἑνούμενον πάντα ῥύπον ἐκπλύνει.
Ὅτε δὲ σβέσῃ τὸν θυμὸν τῆς καρδίας τὸ πένθος
Τῇ συνεργίᾳ τῇ αὐτοῦ ὠνόμασται πρᾳότης.
Πάλιν δὲ ἀναπτόμενος κατὰ τῆς ἀσεβείας,
Ὅπερ γίνεται δι' αὐτοῦ, τοῦτο ζῆλος καλεῖται.
Εἰρήνη δ' αὖθις, καὶ χαρὰ λέγεται, καὶ χρηστότης,
Ὅτι καὶ τὰ ἀμφότερα δωρεῖται τῷ πενθοῦντι,
Καὶ ὡς πηγὴν βλύζειν ποιεῖ τὴν χάριν ἐν καρδίᾳ,
Ἐξ ἧς πᾶσα συμπάθεια, καὶ ἐλεημοσύνη
Ἐκχεῖται ἔξω ῥέουσα ἀπὸ ψυχῆς τοῖς πᾶσι.
Μάλιστα τοῖς μετανοεῖν θέλουσι, καὶ σωθῆναι,
Καὶ γὰρ τοὺς πάντας ἐλεεῖ, τούτοις δὲ καὶ συντρέχει,
Καὶ συνεργεῖ, καὶ συγκροτεῖ, καὶ συμπάσχει ἐν πᾶσιν
Ἑνούμενος κατὰ ψυχὴν αὐτῶν τῇ προαιρέσει,
Καὶ τεκμαιρόμενος νοῒ κάλλος τῆς μετανοίας
Γνησιεστέραν κέκτηται πρὸς αὐτοὺς τὴν ἀγάπην.
Ταπείνωσις δὲ λέγεται ὡς τὰ τοῦ κόσμου πάντα,
Ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχὴν αὐτὴν, καὶ τὸ ἴδιον σῶμα,
Καὶ πρᾶξιν πᾶσαν ὡς οὐδὲν ἡγεῖσθαι γινομένην.
Ἄνθρωπον τὸν γευσάμενον τῆς γλυκύτητος τούτου,
Καὶ κατιδόντα τοῦ φωτὸς τὸ ἀμήχανον κάλλος.
Ταῦτα εἰδὼς μηκέτι μου περὶ τοιούτων λέγειν,
Ἢ ἑρμηνεύειν σοι λεπτομερῶς δεηθῇς ὅλως.
Φύσει γὰρ ἄφθεγκτά εἰσιν ἀνεκλάλητα πάντῃ,

Ἀνθρώποις τε ἀπόρρητα· ἄγνωστα καὶ Ἀγγέλοις.
Ὄντως ἀκατανόητα καὶ πάσῃ ἄλλῃ κτιστῇ οὐσίᾳ.
Γνῶθι δὲ μᾶλλον τὰ σαυτοῦ, ἢ σαυτὸν μᾶλλον πλέον,
Καὶ τότε γνώσῃ ὡς ἐγὼ ἀκατάληπτος πάντῃ
Μόνοις συνὼν· μόνους φιλῶν τοὺς ἐμὲ ἀγαπῶντας,
Καὶ τῶν ἐμῶν ἀεὶ θερμῶς ἐντολῶν μεμνημένους,
Καὶ μηδαμῶς προκρίνοντας αὐτῶν τι τῶν ῥεόντων.
Εἷς ὁμιλῶν συνέσομαι νῦν καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤ. Α΄.

Περὶ τῆς ἀκαταλήπτου Θεότητος ἀκριβὴς Θεολογία· καὶ ὅτι ἀπερίγραπτος οὖσα ἡ θεία φύσις, οὔτε ἐντὸς, οὔτε ἐκτός ἐστι τοῦ παντός· ἀλλὰ καὶ ἐντὸς, καὶ ἐκτός ἐστιν, ὡς τῶν ὅλων αἰτία· καὶ ὅτι μόνον κατὰ νοῦν τῷ ἀνθρώπῳ ληπτὸν ἀλήπτως τὸ θεῖον, ὡς τοῖς ὀφθαλμοῖς αἱ τοῦ ἡλίου ἀκτῖνες.

Ὦ Τριὰς ἡ Κτίστις πάντων· ὦ Μονὰς Ἀρχικωτάτη.
Ὦ Θεέ μου μόνε μόνῳ ἀπερίγραπτε τῇ φύσει.
Ἀκατάληπτε τῇ δόξῃ· ἀνερμήνευτε τοῖς ἔργοις
Ἀναλλοίωτος οὐσία· ὦ ζωὴ Θεὲ τῶν πάντων.
Ὦ καλῶν ἁπάντων ἄνω ὦ ἀρχὴ ἀνάρχου Λόγου
Ὑπεράναρχε Θεέ μου· ὃς οὐ γέγονας οὐδέπω.
Ἀλλ᾽ ἧς ἀρχὴν μὴ ἔχων· πῶς εὑρήσω τὸν ἐντός με
Περιφέροντά σε ὅλον; τίς μοι δώσει κατασχεῖν σε,
Ὅν ἐντός μου περιφέρω; πῶς καὶ ἔξω τῶν κτισμάτων;
Πῶς καὶ ἔσω τούτων πάλιν; καὶ οὐδ᾽ ἔσω ἧς, οὐδ᾽ ἔξω;
Ὡς μὲν ἄληπτος οὐκ ἔσω, ὡς ληπτὸς δ᾽ οὐκ ἔξω πέλω.
Ἀπερίγραπτος δ᾽ ὑπάρχων οὔτε ἔσω οὔτε ἔξω
Τίνος γὰρ ὁ κτίστης ἔσω; ποίου δὲ εἰπέ μοι ἔξω;
Πάντα ἔνδον περιφέρω, ὡς συνέχων πᾶσαν κτίσιν.
Πάντων ἔξω δὲ τυγχάνω, πάντων ὢν κεχωρισμένος.
Ὁ γὰρ κτίστης τῶν κτισμάτων πῶς οὐκ ἔσται πάντων ἔξω;
Ὁ πρὸ πάντων δὲ ὑπάρχων, καὶ πληρῶν τὸ πᾶν ὡς πλήρης
Πῶς οὐκ ἔσομαι καὶ κτίσας; νόει ἅπερ φθέγγομαί σοι.
Οὐ μετέστην τόπου ὅλος ὁ τὴν κτίσιν κτίσας πᾶσαν.
Οὐ δ᾽ ἡνώθην τοῖς κτισθεῖσιν, ἀπερίγραπτον δὲ ὄντα
Ποῦ ποτέ με φήσεις εἶναι· οὐ σωματικῶς σοι λέγω,
Ἀλλὰ νοητῶς μοι νόει· ζητῶν δὲ πνευματικῶς με
Ἀπερίγραπτον εὑρήσεις, οὐδαμοῦ δ᾽ αὖ κατὰ τοῦτο,
Οὐδὲ ἔσω, οὐδὲ ἔξω, εἰ καὶ πανταχοῦ κ᾽ ἐν πᾶσιν
Ἀπαθῶς, καὶ ἀσυγχύτως· κατὰ τοῦτο δ᾽ ἔξω πάντων.
Ὅτι καὶ πρὸ πάντων ἤμην· ἀλλ᾽ ἀφήσωμεν τὴν κτίσιν,
Ὅλην ταύτην ἥνπερ βλέπεις, ὅτι λόγου οὐ μετέχει,
Καὶ δικαίως πρὸς τὸν λόγον οἰκειότητα οὐκ ἔχει
Νοῦ παντὸς ἐστερημένη· δῶμεν οὖν οἰκεῖον ζῶον
Πρὸς τὸν λόγον τῆς σοφίας, ἵν᾽ ὡς νοῦς πρὸς τὴν σοφίαν,
Καὶ ὡς λόγος πρὸς τὸν λόγον συγγενῶς τε καὶ οἰκείως
Ἔχων μᾶλλον ὑπὲρ λόγον, σχῇ καλῶς καὶ κοινωνίαν
Τὸ κτισθὲν μετὰ τοῦ κτίστου, ὡς τοῦ κτίστου κατ᾽ εἰκόνα
Καὶ ὁμοίωσιν ὑπάρχον· ποῖον τοῦτο λέγω ζῶον;
Ἄνθρωπόν σοι πάντως εἶπον· λογικὸν ἐν τοῖς ἀλόγοις,
Ὡς διπλοῦν ἐξ ἑκατέρων αἰσθητῶν, καὶ νοουμένων.
Οὗτος μέσον τῶν κτισμάτων τὸν Θεὸν γινώσκει μόνος.
Τούτῳ μόνῳ ὁ Θεός δε κατὰ νοῦν ληπτὸς ἀλήπτως
Καθορᾶται ἀοράτως, καὶ κρατεῖται ἀκρατήτως.
Πῶς ληπτῶς; καὶ πῶς ἀλήπτως; πῶς δὲ καὶ μικτῶς ἀμίκτως;
Πῶς εἰπέ μοι φράσον ταῦτα· πῶς τὰ ἄφραστά σοι φράσω;
Πῶς τὰ ἄρρητά σοι εἴπω; ὅμως πρόσεχε καὶ λέξω.
Λάμπει ἥλιος ἀκτῖνας· αἰσθητόν σοι λέγω τοῦτον,
Τὸν γὰρ ἄλλον οὔπω εἶδες· τὰς γοῦν τούτου βλέπεις ἀκτῖνας,
Καὶ ληπταί εἰσι τοῖς ὀφθαλμοῖς σου· τὸ δὲ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν σου
Συνημμένον ἢ τοῖς ὀφθαλμοῖς σου· ἄρτι λέξον ἐρωτῶντι.
Τὸ γοῦν φῶς σου ταῖς ἀκτῖσι πῶς ὑπάρχει συνημμένον;
Ἐν ἀμίκτῳ μίξει ἔστιν, ἢ συγκέχυνται ἀλλήλοις;
Οἶδα ἄμικτα καὶ λέξεις, καὶ μικτὰ ὁμολογήσεις.
Καὶ ληπτὸν τὸ φῶς μοι εἴπῃς ὀφθαλμῶν ἀνεῳγμένων,
Καὶ καλῶς κεκαθαρμένων, τὸ δ᾽ αὐτὸ εἰ σὺ καμμύσεις,
Ἄληπτον εὐθὺς ὑπάρχει· τοῖς τυφλοῖς οὐ παραμένει,
Σύνεστι δὲ τοῖς ὁρῶσιν, ὅτε δὲ δύνει, καὶ τούτους
Ὡς τυφλοὺς καταλιμπάνει· ἐν νυκτὶ καὶ γὰρ ἀνθρώπων
Ὀφθαλμοὶ οὐ καθορῶσιν· ἡ ψυχὴ οὖν διὰ τούτων
Παρακύπτουσα φῶς βλέπει· τοῦ φωτὸς δὲ μὴ παρόντος.
Ὡς ἐν σκότει πάντως ἐστὶν ἀνατέλλοντος δὲ τούτου,
Τότε βλέπει φῶς ἐν πρώτοις, ἐν φωτὶ δὲ καὶ τὰ πάντα.
Τὸ δὲ φῶς ἔχων οὐκ ἔχεις· ἔχεις γὰρ ὅτι καὶ βλέπεις,
Κατασχεῖν δὲ μὴ ἰσχύων, ἢ λαβεῖν αὐτὸ χερσί σου,
Ἔχειν ὅλως οὐ δοκεῖς τι· ἐφαπλοῖς τὰς σὰς παλάμας.
Λάμπει ἥλιος ἐν ταύταις, καὶ κρατεῖν αὐτὸν νομίζεις.
Τοῦτο λέγω ὅτι ἔχεις· σφίγγεις αἴφνης ταύταις πάλιν,
Καὶ ἀκράτητος ὑπάρχει, οὕτω πάλιν οὐδὲν ἔχεις.
Τὰ ἁπλᾶ ἁπλῶς κρατοῦνται, κρατητῶς οὐ σφίγγονταί δε.
Εἰ καὶ σῶμα γὰρ τῇ φύσει τοῦτο δὴ τὸ φῶς νοεῖται
Ὁρωμένου τοῦ ἡλίου, πλὴν καὶ ἄτμητον ὑπάρχει.
Πῶς οὖν τοῦτον εἰς οἰκίαν εἰσαγάγῃς σὴν εἰπέ μοι;
Πῶς δὲ κατασχεῖν ἰσχύσεις; πῶς τὸν ἄληπτον κρατήσεις;
Πῶς δὲ τοῦτον ὅλον κτήσῃ, μερικῶς, ἢ καὶ καθόλου;
Πῶς δὲ λάβοις τούτου τμῆμα, καὶ ἐν κόλπῳ κατακρύψεις;
Πάντως οὐδαμῶς μοι εἴπῃς δυνατόν ποτε γενέσθαι.
Εἰ οὖν τούτου, ὅνπερ λέγω, καὶ προστάγματι ὁ κτίστης
Ὡς λαμπάδα παρεισῆξε φαίνειν πᾶσι τοῖς ἐν κόσμῳ,
Ἐξειπεῖν, ἢ ἐρευνῆσαι ὅλον φύσιν οὐκ ἰσχύεις,
Πῶς καὶ σῶμα οὗτός ἐστιν, οὐκ ἀσώματος δὲ πάντως;
Πῶς ληπτός ἐστιν ἀλήπτως; πῶς καὶ μίγνυται ἀμίκτως;
Πῶς ἀκτῖσι καθορᾶται, καὶ φωτίζει σε ἐν τούτοις;
Ὃν εἰ καὶ τρανῶς προσβλέψεις ὅλον, μᾶλλον ἐκτυφλοῖ σε;
Ἀλλὰ καὶ τῶν ὀφθαλμῶν σου ἀπορεῖς τὸ φῶς εἰπεῖν μοι,
Πῶς φωτὸς ἑτέρου δίχα ὅλως βλέπειν οὐκ ἰσχύει;
Καὶ παντὶ φωτὶ ἑνοῦται, καὶ ὡς φῶς τὰ πάντα βλέπεις;

Ἀπαθὲς δὲ μένει πάντως διαιρούμενον τῶν φώτων,
Καὶ ἑνούμενον ὡσαύτως, φωτὶ φῶς ὅλον τυγχάνει;
Καὶ ἡ ἕνωσις ἀφράστως, ἀσυγχύτως τούτων πέλει,
Ἡ διαίρεσις δ' ὁμοίως μὴ καταλαμβανομένη;
Πῶς τοῦ κτίστου τῶν ἁπάντων ὅλως φύσιν ἐρευνῆσαι;
Πῶς εἰπεῖν μοι; πῶς ἐκφράσαι; πῶς δὲ λόγῳ παραστῆσαι;
Πίστει πάντα παραδέχου· πίστις γὰρ οὐκ ἀμφιβάλλει.
Πίστις ὄντως οὐ διστάζει· πλὴν ὡς λέγω πάντα ἔστιν.
Ἐναργῶς σοι πάντα λέγω· οὐδαμῶς τι τῶν ἁπάντων
Ὁ δημιουργὸς τῶν ὅλων ἔστι φύσις θεία, καὶ σοφία
Οὐδ' ἐν πᾶσι, πῶς γὰρ ἔσται; τὸ οὐδὲν ὑπάρχον πάντων;
Αἴτιον δὲ ὂν τῶν πάντων; πανταχοῦ ἐστιν ἐν πᾶσι,
Καὶ πληροῖ τὰ πάντα ὅλος κατ' οὐσίαν κατὰ φύσιν,
Καθ' ὑπόστασιν ὡσαύτως πανταχοῦ Θεὸς ὑπάρχει.
Ὡς ζωὴ ζωὴν παρέχων, τί γὰρ ὄντως καὶ παρήχθη,
Ὃ αὐτὸς οὐ παρεισῆξε; μέχρι κώνωπός μοι νόει,
Καὶ ἱστοῦ τοῦ τῆς ἀράχνης, πόθεν γὰρ τοσοῦτον ταύτῃ
Χορηγεῖται νῆμα λέγε, ἢ οὐ νήθει, ἀλλ' ἀκόπως
Καθ' ἑκάστην ἐξυφαίνει, ἁλιέων σοφωτέρα,
Ἰξευτῶν τε πάντων πέλει, ἐξαπλοῦσα τοὺς ἱμάντας,
Καὶ συνδοῦσα ἐκ μακρόθεν, καὶ ἐσχάτως μέσον τούτων,
Ὥσπερ δίκτυον ὑφαίνει εἰς ἀέρα τὴν παγίδα,
Καὶ αὐτὴ καθεζομένη ἀπεκδέχεται τὴν θήραν,
Εἴπου ποθὲν παρεμπεσὸν κρατηθήσεται πτηνόν τι.
Ὁ οὖν μέχρι τούτων πάντων τῇ προνοίᾳ συνδιήκων,
Πῶς οὐκ ἔστιν ἐν τοῖς πᾶσι; πῶς οὐκ ἔστι μετὰ πάντων;
Ναὶ τῶν πάντων μέσον ἔστι· ναὶ καὶ ἔξω πάντων ἔστι.
Ναὶ καὶ φῶς αὐτὸς ὑπάρχει, ποῦ κρυβῇ πληρῶν τὰ πάντα;
Εἰ δὲ σὺ τοῦτον οὐ βλέπεις, γνῶθί σε τυφλὸν ὑπάρχειν
Καὶ φωτὸς ἐν μέσῳ σκότους ὅλον πεπλησμένον,
Καθορᾶται γὰρ ἀξίοις, οὐχ ὁρᾶται δὲ ὁ πλήρης,
Ἀλλ' ὁρᾶται ἀοράτως, ὡς ἀκτὶς ἡλίου μόνη.
Καὶ ληπτὸς αὐτοῖς τυγχάνει, ἄληπτος ὢν κατ' οὐσίαν.
Ἡ ἀκτὶς μὲν καθορᾶται· ἥλιος τυφλοῖ δὲ μᾶλλον.
Καὶ ἀκτὶς αὐτοῦ ληπτή σοι, ὥσπερ εἴπομεν, ἀλήπτως.
Κατὰ τοῦτο τοίνυν λέγω· ὅπερ ἔχω τίς μοι δώσει;
Ὅλον τοῦτο δηλονότι, τίς ὃ βλέπω ὑποδείξει;
Τὴν ἀκτῖνα καὶ γὰρ βλέπω, τὸν δὲ ἥλιον οὐ βλέπω.
Ἡ δ' ἀκτὶς οὐχ ἥλιός σοι καὶ δοκεῖ, καὶ καθορᾶται.
Ταύτην βλέπων, ὅλον βλέψαι τὸν γεννήτορα ποθῶ γε.
Οὕτω βλέπων λέγω πάλιν τίς μοι δείξει ὅπερ βλέπω;
Τὰς ἀκτῖνας ἔχων αὖθις ὅλας ἔνδον τῆς οἰκίας,
Λέγω πάλιν ποῦ εὑρήσω τὴν πηγὴν τὴν τῶν ἀκτίνων;
Ἡ δ' ἀκτὶς πηγὴ δ' αὖ ἄλλη ἐν ἐμοὶ σαφῶς ὑπάρχει.
Ὢ θαῦμα θαυμάτων ξένον ἄνω ἥλιος ἐκλάμπει.
Ἡ δ' ἀκτὶς ἡλίου αὖθις, ἄλλος ἥλιος ἐν γῇ μοι
Φαίνεται, καὶ καταυγάζει ὁμοίως ὄντως τοῦ πρώτου
Καὶ ὁ δεύτερος ὑπάρχει· τοῦτον ἔχων λέγω ἔχειν
Τὸν δὲ ἄλλον μου μακρόθεν καθορῶν ὡσαύτως κράζω.
Τίς μοι δώσει ὅνπερ ἔχω, οὐ γὰρ τέτμηνται ἀλλήλων,
Οὐ χωρίζονται δὲ ὅλως, καὶ διΐστανται ἀφράστως.
Πρὸς τὸ ὅλον πόσον ἔχω; κόκκον ἕνα, ἢ σπινθῆρα,
Καὶ ζητῶ λαβεῖν τὸ ὅλον, εἰ καὶ ὅλον πάντως ἔχω
Πρὸς τὸ ὅλον τί μοι λέγεις; ὡς πρὸς ἄφρονας προσπαίζεις.
Παῦσαι παίζειν με, μὴ λέγε· οὐ ἀλλὰ τὸ ὅλον ἔχω,
Εἰ μηδὲν μηδόλως ἔχω· πῶς, ἢ τί λαλεῖς θαυμάζω.
Ἄκουσον, καὶ πάλιν λέξω· πέλαγός μοι νόει μέγα,
Καὶ θαλάσσας θαλασσῶν τε. ἄβυσσον ἀβύσσων πάλιν
Κατὰ νοῦν ὑποζωγράφει· εἰ οὖν ἵστασαι πρὸς τούτοις
Τῇ ἀκτῇ τῶν θαλασσίων, πάντως ἂν καλῶς μοι εἴποις
Καθορᾷν τὸ ὕδωρ ἄρα, καὶ μὴ βλέπων ὅλον ὅλως,
Τὸ γὰρ ὅλον πῶς θεάσῃ; ἄπειρον τοῖς ὀφθαλμοῖς σου.
Ἄσχετον καὶ ταῖς χερσί σου· πάντως ὅσον βλέπεις, βλέπεις.
Εἰ δὲ ἔροιτό σέ τις δὴ, βλέπεις ὅλας τὰς θαλάσσας;
Οὐδαμῶς ἀποκριθήσῃ· πάσας δὲ κρατεῖς παλάμῃ;
Οὐ, λέξεις· πῶς γὰρ ἰσχύσω; εἶδε ἔροιτό σε πάλιν
Οὐδὲ ὅλως ταύτας βλέπεις; λέγεις ναὶ, μικρόν τι βλέπω.
Καὶ κρατῶ θαλάσσης ὕδωρ· ὅσα οὖν τὴν χεῖρα ἔχεις
Ἐν τοῖς ὕδασι κρατοῦσαν, ὅλας ἔχεις τὰς ἀβύσσους
Συνημμένας τῇ χειρί σου, οὐ γὰρ τέτμηνται ἀλλήλων;
Καὶ οὐ πάσας, ἀλλ' ὀλίγον· πρὸς οὖν πάσας πόσον ἔχεις;
Ὡς ῥανίδα μίαν εἴπῃς· τὰς δὲ πάσας σὺ οὐκ ἔχεις.
Οὕτω γοῦν κἀγώ σοι λέγω, ὅτι ἔχων οὐδὲν ἔχω,
Καὶ πτωχός εἰμι, καὶ πλοῦτον ἀποκείμενον ὁρῶ μοι.
Ὅτε χορτασθῶ, λιμάσσω· ὅτε δὲ πένομαι, πλουτῶ.
Ὅτε πίνω καὶ διψῶ, καὶ γλυκὺ τὸ πόμα λίαν.
Μία γεῦσις πᾶσαν δίψαν μυριάδων καταπαύει.
Καὶ διψῶ ἀεὶ τοῦ πίνειν, ὑπὲρ κόρον πάντως πίνων
Σχεῖν ἐπιθυμῶ τὸ ὅλον· καὶ γὰρ πιεῖν, εἰ οἷόν τε
Πάσας τὰς ἀβύσσους ἅμα· ἀδυνάτου τούτου ὄντος.
Πάντοτε διψῆν σοι λέγω, καίπερ ἐν τῷ στόματί μου
Πάντοτε τὸ ὕδωρ ἔστι ῥέον, βλύζον, περικλύζον,
Ἀλλὰ βλέπων τὰς ἀβύσσους οὐ δοκῶ τὸ πίνειν ὅλως.
Σχεῖν ἐπιθυμῶ τὸ ὅλον, πλουσίως τε πάλιν ἔχων
Ὅλον ὅλως ἐν χειρί μου, πάντοτε πτωχὸς ὑπάρχω
Μετὰ τοῦ μικροῦ τὸ ὅλον συνημμένον πάντως ἔχων.
Θάλασσα οὖν τῇ σταγόνι, ἄβυσσοι δὲ πάλιν ταύτῃ
Τῶν ἀβύσσων συνημμέναι· μίαν οὖν σταγόνα ἔχων
Συνημμένας πάσας ἔχω· ἡ σταγὼν δὲ πάλιν αὕτη,
Ἥνπερ λέγω σοι κεκτῆσθαι, ἄτμητος ὑπάρχει ὅλη.
Ἀναφὴς ἄληπτος πάντῃ· ἀπερίγραπτος ὡσαύτως.
Δυσθεώρητος εἰσάπαν· ἢ Θεὸς ὅλος ὑπάρχει.
Εἰ οὖν οὕτω, καὶ τοιαύτη ἔστι μοι ῥανὶς ἡ θεία
Ὅλως ἔχειν τί δοκήσω· ὄντως ἔχων, οὐδὲν ἔχω.
Ἄλλως πάλιν σοι ταῦτα λέξω· ἥλιος ἀφ' ὕψους λάμπει
Ἐπιβαίνων ταῖς ἀκτῖσι, μᾶλλον δὲ κρατῶν ἀκτῖνας
Ἀναβαίνω τρέχων ἄνω πλησιάσαι τῷ ἡλίῳ.
Ὅτε δὲ καλῶς ἐγγίσω, καὶ δοκήσω τοῦ προσψαῦσαι,
Διαφεύγει μου τὰς χεῖρας ἡ ἀκτὶς, κ' εὐθὺς τυφλοῦμαι,
Καὶ ἐκπίπτω ἀμφοτέρων τοῦ ἡλίου, καὶ ἀκτίνων.
Ἀπὸ ὕψους οὖν ἐκπίπτω· κάθημαι, καὶ πάλιν κλαίω,
Καὶ ζητῶ τὴν πρὶν ἀκτῖνα· οὕτως οὖν ἔχοντός μου
Τῆς νυκτὸς ὅλον τὸν ζόφον, αὕτη διασχίσασά μοι,
Ὡς σχοινίον ἀπὸ ὕψους οὐρανίου καταβαίνει.
Δράσσομαι συντόμως ταύτης· ὡς ληπτὴν σφίγγω κρατήσας,

Καὶ ἀκράτητος ὑπάρχει· ὅμως δὲ ἀλήπτως ταύτην
Καὶ κρατῶ, καὶ ἄνω βαίνω οὕτως οὖν ἀνερχομένῳ
Συνανέρχονται ἀκτῖνες τοὺς οὐρανοὺς ὑπερβαίνων
Οὐρανῶν τοὺς οὐρανούς τε, βλέπω ἥλιον δὲ πάλιν
Ὑπὲρ τούτων ἀνωτέρω, εἴτε φεύγει οὐ γινώσκω,
Εἴτε ἵσταται οὐκ οἶδα· τέως βαίνω· τέως τρέχω.
Τέως φθάσαι οὐκ ἰσχύω, ὕψους ὑπερβαίνων δ' ὕψη,
Ὑπὲρ ὕψωμά τε ἅπαν γενομένῳ μοι ὡς δοκῶ
Ἐκ χειρῶν μου αἱ ἀκτῖνες σὺν ἡλίῳ ἀφαντοῦνται,
Καὶ εὐθὺς εἰς ᾅδου πτῶμα καταφέρομαι ὁ τάλας,
Τοῦτο ἔργον· τοῦτο πρᾶξις τοῖς πνευματικοῖς ὑπάρχει.
Ἄνω, κάτω· κάτω, ἄνω· ἄπαυστος αὐτοῖς ὁ δρόμος.
Ὅταν πέσῃ, τότε τρέχει, ὅταν τρέχῃ, ἵσταταί δε
Ὅλος κάτω κεκλιμένος ὅλος ὤν, ἄνω τυγχάνει
Περιπολῶν οὐρανούς δε, ἐμπεδοῦται πάλιν κάτω.
Καὶ ἀρχὴ τοῦ δρόμου, τέλος· τὸ δὲ τέλος, ἀρχὴ πέλει.
Ἀτελὴς ἡ τελειότης, ἡ δ' ἀρχή γε πάλιν τέλος.
Τέλος πῶς; ὡς Γρηγόριος Θεολογικῶς εἰρήκει.
Ἔλλαμψις ὑπάρχει τέλος τῶν ποθούντων πάντων,
Καὶ ἀνάπαυσις ἁπάσης θεωρίας φῶς τὸ θεῖον.
Τοῦτο οὖν ἰδεῖν ὁ φθάσας ἀπὸ πάντων καταπαύει,
Καὶ χωρίζεται κτισμάτων· τὸν γὰρ κτίστην τούτων βλέπει.
Ὃν ὁ βλέπων ἔξω πάντων, μετὰ μόνου μόνος ἔστι.
Καὶ οὐδὲν τῶν πάντων βλέπει· τὰ δ' ἐν ταύτῃ σιωπάσθω,
Ἀμυδρῶς καὶ γὰρ ὁρῶνται, καὶ ποσῶς κατανοοῦνται.
Κατεπλάγης οὖν ἀκούσας τὰ ἐντὸς τῶν ὁρωμένων.
Εἰ δὲ κατεπλάγης ταῦτα, πῶς οὐ μυθολόγος δόξω
Τὰ ἐκτὸς διατρανῶν σοι; ἀνεκλάλητα γὰρ πάντη,
Καὶ ἀνέκφραστα τὰ θεῖα, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς εἰσάπαν.
Καὶ γὰρ ὁ λόγος πῶς ἐκ πόθου ἐκβιάζεται τοῦ λέγειν πέρι
Πραγμάτων θείων, καὶ ἀνθρωπίνων ἀλλ' ἐάσας οὖν τὰ θεῖα,
Καὶ εἰπών τι τῶν ἰδίων ὑποδείξω σοι τῷ λόγῳ
Τὴν ὁδόν, καὶ καταπαύσω. Γνῶθί σε διττὸν ὑπάρχειν,
Καὶ διττοὺς ἔχειν τοὺς ὦπας αἰσθητούς, καὶ νοερούς τε,
Ὡς διττῶν ἡλίων ὄντων, καὶ διττοῦ φωτὸς ὡσαύτως
Αἰσθητοῦ, καὶ νοητοῦ τε· οὓς εἰ βλέπεις ὡς ἐκτίσθης
Κατ' ἀρχὰς, ἄνθρωπος ἔσῃ· εἰδὲ αἰσθητὸν μὲν βλέπεις,
Νοητὸν δὲ οὐδαμῶς ἥλιον, ἡμιθνὴς τυγχάνεις πάντως.
Ὁ ἡμιθνὴς δὲ καὶ νεκρὸς, ἀνενέργητος εἰς πάντα.
Εἰ γὰρ ὁ αἰσθητῶς μὴ βλέπων ἀνενέργητός τίς ἐστι,
Πόσῳ μᾶλλον ὁ μὴ βλέπων τὸ νοητὸν φῶς τοῦ κόσμου;
Νεκρός ἐστι, καὶ νεκροῦ πλέον· ὁ νεκρὸς ἀναισθητεῖ γε,
Ὁ δὲ θνήξας ἐν αἰσθήσει, ὅσην ἕξει τὴν ὀδύνην;
Μᾶλλον δ' ἔσεται ὡς θνήσκων ἐνωδίνως εἰς αἰῶνας.
Οἱ δὲ βλέποντες τὸν κτίστην, πῶς οὐ ζῶσιν ἔξω πάντων;
Ναὶ τῶν πάντων ἔξω ζῶσι, καὶ εἰσὶ τῶν πάντων μέσον,
Καὶ ὁρῶνται ὑπὸ πάντων, οὐχ ὁρῶνται δὲ τοῖς πᾶσιν.
Ἐν αἰσθήσει τῶν παρόντων μέσον μὲν εἰσὶ τῶν πάντων,
Ὑπὲρ αἴσθησιν δὲ τούτων, ἔξω γίνονται τῶν πάντων
Τοῖς ἀΰλοις συναφθέντες αἰσθητῶν ἀναισθητοῦσιν.
Ὀφθαλμοὶ καὶ γὰρ ὁρῶσιν, ἐν αἰσθήσει δ' ἀναισθήτῳ.
Πῶς; εἰπέ μοι· λέξον τάχος; ὡς ὁρῶν τὸ πῦρ οὐ καίῃ,
Οὕτω βλέπω ἀναισθήτως· σὺ τὸ πῦρ ὁρᾷς ὁποῖον,
Καὶ τὴν φλόγα πάντως βλέπεις, οὐκ αἰσθάνῃ δὲ ὀδύνης,
Ἀλλ' ὑπάρχεις ἔξω τούτου, καὶ ὁρῶν οὐ κατακαίῃ
Ἐν αἰσθήσει δ' ὅμως βλέπεις· τὸ αὐτό μοι νόει πάσχειν
Τὸν πνευματικῶς ὁρῶντα· νοῦς γὰρ καθορῶν τὰ πάντα
Ἀπαθῶς καὶ διακρίνει, οἷον βλέπει κάλλος ὡραῖον,
Ἀλλ' ἐκτὸς ἐπιθυμίας· τὸ οὖν πῦρ ἐστι τὸ κάλλος.
Ἡ ἀφὴ ἐπιθυμία· εἰ μὴ σὺ τοῦ πυρὸς ἅψῃ,
Πῶς ὀδύνης αἰσθανθήσῃ; οὐδαμῶς· ὁ νοῦς δὲ πάλιν,
Πρὶν κακῶς ἐπιθυμήσει τὸν χρυσὸν ὁρῶν ὡσαύτως
Ὡς πηλὸν προσβλέψει πάντως· τὴν δὲ δόξαν οὐχ ὡς δόξαν,
Ἀλλ' ὡς εἶδος φαντασμάτων εἰς ἀέρα φαινομένων,
Καὶ τὸν πλοῦτον, ὥσπερ ξύλα λογιεῖται ἐν ἐρήμῳ
Κατακείμενα στιβάδα· τί τὰ πάντα ἐξηγεῖσθαι,
Ἑρμηνεύειν τε πειρῶμαι; εἰ μὴ πείρᾳ καταλάβοις,
Γνῶναι ταῦτα οὐκ ἰσχύεις· ἀπορῶν δὲ γνῶναι φήσεις.
Οἴμοι· πῶς οὐκ οἶδα ταῦτα; οἴμοι· πόσον ἀπολείπω
Τῶν καλῶν ἐν ἀγνωσίᾳ; καὶ σπουδάσεις ταῦτα γνῶναι,
Ἵνα γνωστικὸς καλῇ γε. Εἰ γὰρ σεαυτὸν οὐκ οἶδας
Ποταπὸς εἶ· ποῖος πέλεις· πῶς τὸν κτίστην ἐπιγνώσῃ;
Πῶς πιστὸς ὀνομασθήσῃ; πῶς δὲ ἄνθρωπος κληθήσῃ;
Βοῦς ὑπάρχων, ἢ θηρίον, ἢ ὡς ἄλογόν τι ζῶον;
Ἢ καὶ χεῖρον τούτου ἔσῃ, ἀγνοῶν τὸν κτίσαντά σε;
Τίς ἐκεῖνον μὴ γινώσκων λογικὸς εἰπεῖν τολμήσει
Ὅτι ἔστιν; οὐ γὰρ ἔστι· πῶς γάρ; ὃς ἐστέρηται τοῦ λόγου;
Ὁ δ' ἐστερημένος λόγου, εἰς ἀλόγων ἐστὶ τάξιν,
Ποιμανθεὶς δὲ ὑπ' ἀνθρώπων, πάντως ἔσται σεσωσμένος.
Εἰδ' οὐ βούλεται, ἀλλ' ὄρει, καὶ φάραγγαις προσπελάζει
Βρῶμα ἔσεται θηρίων, ὡς ἀπολωλὸς ἀρνίον.
Ταῦτα πράττε, καὶ μελέτα· μὴ παραρρυῇς τεκνίον.

ΛΟΓΟΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟΣ Β'.

Περὶ Θεολογίας· καὶ ὅτι ἀνεξερεύνητος ἡ θεία φύσις, καὶ πάντῃ τοῖς ἀνθρώποις ἀκατανόητος.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν. Πάτερ, Υἱὲ, καὶ Πνεῦμα.
Σὺ τῇ μορφῇ ἀνείδεος, παγκαλὴς δὲ τῇ θέᾳ,
Τῷ ἀμηχάνῳ κάλλει σου ἀμαυρῶν πᾶσαν θέαν.
Ὡραῖος ὑπὲρ ὅρασιν· ὑπέρκεισαι γὰρ πάντων.
Ἄποσος ἐν ποσότητι ὁρώμενος οἷς βούλει.
Οὐσία ὑπερούσιος· ἄγνωστος καὶ Ἀγγέλοις.
Ὅτι γὰρ ἧς γινώσκοντες ἐκ τῶν ἐνεργειῶν σου,
Ἐπεὶ αὐτὸν ὠνόμασας Θεὸν τὸν ὄντως ὄντα.
Τοῦτο οὐσίαν λέγομεν, ὑπόστασιν καλοῦμεν,
Ἐνυπόστατον λέγομεν, ὃν οὐδεὶς ποτε εἶδε.
Τὸν τρισυπόστατον Θεὸν, ἀρχὴν ἄναρχον μίαν.
Ἄλλως δὲ πῶς τολμήσωμεν οὐσίαν σε καλέσαι,
Ἢ ὑποστάσεις ἐπὶ σοῦ τρεῖς μεριστὰς δοξάσαι;
Ὁποίαν δὲ καὶ ἕνωσιν ὅλως τίς ἐννοήσει;
Εἰ ὁ πατὴρ γὰρ ἐν σοὶ, καὶ σὺ ἐν τῷ Πατρί σου,
Καὶ ἐξ αὐτοῦ τὸ Ἅγιον προέρχεταί σου Πνεῦμα.
Καὶ σὺ αὐτὸς ὁ Κύριος τὸ Πνεῦμά σου ὑπάρχεις.
Τὸ δὲ Πνεῦμα ὁ Κύριος κέκληται, καὶ Θεός μου.
Καὶ ὁ Πατήρ σου Πνεῦμα δέ ἐστι, καὶ καλεῖται.

Οὐδεὶς δὲ εἶδέ ποτε Ἀγγέλων, ἢ ἀνθρώπων,
Οὐ ταῦτα ἐθεάσατο, οὐ τὸν τρόπον ἀπέγνω.
Πῶς εἴπῃ, πῶς δὲ φθέγξοιτο, πῶς χωρισμὸν τολμήσει;
Ἢ ἕνωσιν, ἢ σύγχυσιν, ἢ μίξιν, ἢ καὶ κρᾶσιν;
Τὸ ἓν δὲ Τρία προσειπεῖν, ἕνα πῶς δὲ τὰ Τρία;
Διὰ τοῦτο οὖν Δέσποτα, ἐξ ὧν εἶπας πιστεύει.
Ἐξ ὧν ἐδίδαξας ὑμνεῖ, πᾶς πιστός σου τὸ κράτος.
Ἐπεὶ πάντα τὰ κατὰ σὲ ἀκατάληπτα πάντῃ.
Ἄγνωστα, καὶ ἀνέκφραστα τοῖς ὑπὸ σοῦ κτισθεῖσι,
Καὶ γὰρ ἀκατανόητός ἐστιν ἡ ὕπαρξίς σου,
Ὅτι πέφυκας ἄκτιστος, ἐγέννησας δ' ὡσαύτως,
Καὶ πῶς κτιστὸς νοήσει σου τῆς ὑπάρξεως τρόπον;
Ἢ τῆς γεννήσεως τοῦ σοῦ Υἱοῦ Θεοῦ, καὶ Λόγου;
Εἴτε τῆς ἐκπορεύσεως Πνεύματός σου τοῦ θείου;
Ἵνα καὶ ἕνωσίν σου γνῷ, καὶ χωρισμὸν κατίδοι;
Καὶ ἀκριβῶς οὐσίας σου τὸ εἶδος καταμάθοι;
Οὐδεὶς οὐδέπω εἶδέ σου τί τούτων, ὧν περ εἶπον,
Οὐ γὰρ ἐνδέχεται Θεὸν ἄλλον φύσει γενέσθαι,
Ἵνα καὶ φύσεως τῆς σῆς ἐρευνῆσαι ἰσχύσῃ
Οὐσίαν, εἶδος, καὶ μορφὴν, ὑπόστασιν ὡσαύτως,
Ἀλλ' ἢ αὐτὸς ἐν σεαυτῷ μόνος Τριὰς Θεὸς εἶ.
Μόνος γινώσκων σεαυτὸν, Υἱόν σου, καὶ τὸ Πνεῦμα,
Καὶ ὑπ' αὐτῶν ὡς συμφυῶν γινωσκόμενος μόνων.
Οἱ δ' ἄλλοι ὥσπερ αἰσθητοῦ ἡλίου τὰς ἀκτῖνας,
Καὶ οὗτοι καλῶς βλέποντες, καὶ τηλαυγῶς ὁρῶντες
Ἔνδον οἴκου καθήμενοι εἰσιούσας ὁρῶσιν,
Ἐκεῖνον δὲ τὸν ἥλιον ὅλως οὐ καθορῶσιν.
Οὕτω τῆς δόξης σου τὸ φῶς· οὕτω τὰς λαμπηδόνας,
Καὶ ταύτας ἐν αἰνίγματι νοΐ κεκαθαρμένῳ
Οἱ ἐκ ψυχῆς ζητοῦντές σε βλέπειν καταξιοῦνται,
Σὲ δὲ ὁποῖος· ποταπὸς τῇ οὐσίᾳ τυγχάνεις.
Ἢ πῶς ἅπαξ ἐγέννησας, ἢ γεννᾷς ἀεννάως,
Καὶ οὐ χωρίζῃ τοῦ ἐκ σοῦ γεννωμένου, ἀλλ' ἔστιν
Ὅλος ἐν σοὶ, ὅλος πληρῶν θεότητι τὰ πάντα.
Ὅλος γε μένεις ἐν αὐτῷ τῷ Υἱῷ ὁ Πατὴρ δε,
Καὶ σοῦ ἐκπορευόμενον ἔχεις τὸ θεῖον Πνεῦμα.
Πάντα γινῶσκον, καὶ πληροῦν, Θεὸς ὂν κατ' οὐσίαν,
Καὶ σοῦ μὴ χωριζόμενον· ἐκ σοῦ γὰρ καὶ πηγάζει.
Σὺ εἶ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν, πᾶν δ' ἀγαθὸν Υἱός σου
Νέμων διὰ τοῦ Πνεύματος αὐτὰ πᾶσιν ἀξίως
Εὐσπλάγχνως, φιλανθρώπως τε Ἀγγέλοις, καὶ ἀνθρώποις.
Οὐδεὶς Ἀγγέλων εἶδέ σου· οὐδείς ποτε ἀνθρώπων
Τὴν ὕπαρξιν, ἢ ἔγνωκε, καὶ γὰρ ἄκτιστος πέλεις.
Πάντα δὲ σὺ παρήγαγες, δύναταί σε γινώσκειν
Ὅπως γεννᾷς τὸν σὸν Υἱόν· ὅπως ἀεὶ πηγάζεις.
Ὅπως ἐκ σοῦ προέρχεται τὸ Πνεῦμά σου τὸ θεῖον,
Καὶ οὐ γεννᾷς ὅλως ποτὲ, ἅπαξ πάντως γεννήσας,
Οὐδὲ πηγάζων κένωσιν, ἢ μείωσιν ὑπέστης.
Μένεις γὰρ ὑπερπλήρης, ὑπὲρ τὸ πᾶν ἀνελλιπὴς
Ὅλος ἐν ὅλῳ κόσμῳ τε τῷ ὁρατῷ, τῷ νοητῷ,
Καὶ ἔξω αὖθις τούτων ὑπάρχεις Θεέ μου
Προσθήκην μὴ δεχόμενος, μηδ' ἔλλειψιν εἰσάπαν.
Καὶ εἰ ὅλος ἀκίνητος, μένων πάντοτε οὕτως.
Ταῖς ἐνεργείαις οὖν ἀεὶ ἀεικίνητος πέλεις,
Ἔχεις καὶ γὰρ ἀένναον ὁ Πατὴρ ἐργασίαν.
Ἐργάζεται καὶ ὁ σὸς Υἱὸς πάντων τὴν σωτηρίαν,
Καὶ προνοεῖ, καὶ τελειοῖ, καὶ συνέχει, καὶ τρέφει.
Ζωοποιεῖ, ζωογονεῖ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ.
Ὅσα γὰρ βλέπει ὁ Υἱὸς τὸν Πατέρα ποιοῦντα,
Ταῦτα ὁμοίως καὶ αὐτὸς ἐκτελεῖ καθὼς εἶπεν.
Οὕτως ἀκίνητός τε ὢν, ἀεικίνητός τε πως
Οὔτε κινῇ, οὐχ ἵστασαι, οὐδὲ κάθησαι πάλιν,
Ἀλλ' ἀεὶ καθήμενος, ἀεὶ ἵστασαι ὅλως.
Ἱστάμενος δὲ αὖθις, ἀεὶ κινεῖσαι ὅλος
Μὴ μεθιστάμενός ποτε, ποῦ γὰρ καὶ ἀπελεύσῃ;
Τὸ πᾶν, ὡς εἴρηται πληρῶν, ὑπὲρ τὸ πᾶν δὲ πέλων,
Πρὸς ποῖον ἄλλον μεταβῇς ἢ τόπον, ἢ καὶ χῶρον;
Ἀλλ' οὐδὲ ἵστασαι, καὶ γὰρ ἀσώματος ὑπάρχεις.
Ἁπλοῦς· πληρῶν τὰ σύμπαντα· ἀσχημάτιστος πάντῃ
Ἄϋλος· ἀπερίγραπτος· ἄληπτος ὅλος ἦσθα,
Καὶ πῶς καθίσαι εἴπωμεν, πῶς πάλιν ἵστασθαί σε;
Πῶς δὲ καθῆσθαι φήσωμεν, ἢ ἐν ποίῳ σε θρόνῳ;
Τὸν ἐν χειρὶ κατέχοντα οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν δε,
Τὰ ὑπὸ γῆν δὲ ἅπαντα ἰσχύϊ σῇ κρατοῦνται.
Ποῖος θρόνος χωρήσειεν, ἢ ποταπὴ οἰκία;
Ἢ πῶς ἐνίδρυται; ἢ ποίοις θεμελίοις;
Ποίοις δὲ στύλοις αἴρεται τὶς ὅλως ἐννοήσει;
Ἄβαλαι τοῖς ἀνθρώποις γε, καὶ πάσῃ κτιστῇ φύσει
Τῇ τὰ τοιαῦτα ἐρευνᾷν περὶ Θεοῦ τολμώσῃ,
Πρὶν ἐλλαμφθῇ· πρὶν φωτισθῇ· πρὶν κατίδῃ τὰ θεῖα,
Καὶ θεωρὸς γενήσεται τῶν Χριστοῦ Μυστηρίων,
Ἃ οὔτε Παῦλος κατιδὼν ἴσχυσεν ὅλως φράσαι,
Περὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ Θεοῦ πλέον οὐδὲν ἀκοῦσαι
Κατηξιώθη μαθεῖν, ἢ ὅλως διδαχθῆναι,
Εἰ μὴ ὅτι ὁ ὢν ἐστὶ Θεὸς πάντων, καὶ κτίστης,
Διμιουργὸς, καὶ παροχεὺς πάντων τῶν παραχθέντων.
Ἡμεῖς δὲ οἱ πανάθλιοι οἱ σκότει καθειργμένοι,
Καὶ σκότος ὅλως πέλοντες ἡδονῶν ἀπολαύσει,
Καὶ ἀγνοοῦντες ἑαυτοὺς ὅπως, καὶ πῶς κρατοῦνται
Οἱ τεθαμένοι πάθεσιν· οἱ τυφλοὶ, καὶ νεκροί τε
Τὸν ὄντα ὄντως ἄναρχον, ἄκτιστον Θεὸν μόνον
Ἀθάνατον ὑπάρχοντα, ἀόρατον τοῖς πᾶσιν
Ἐξερευνῶντες λέγομεν ὡς ἀκριβῶς εἰδότες
Περὶ Θεοῦ, οἱ τοῦ Θεοῦ ὄντες κεχωρισμένοι.
Εἰ γὰρ δὴ καὶ ἥνωντο αὐτῷ, οὐκ ἂν ποτε ἐτόλμων
Περὶ αὐτοῦ λαλῆσαι, βλέποντες ὅτι πάντα
Ἄφραστα, ἀκατάληπτα πέλουσι τὰ ἐκείνου.
Οὐ μόνον τὰ ἐκείνου δε, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐκείνου
Ἔργων τὰ πλεῖω ἄγνωστα ὑπάρχουσι τοῖς πᾶσι.
Τὶς γὰρ καὶ ἑρμηνεύσειε πῶς ἐξ ἀρχῆς με πλάττει;
Ποίαις χερσὶ τὸν χοῦν λαβὼν ὁ ἀσώματος πάντῃ;
Στόμα μὴ ἔχων ὡς ἡμεῖς, πῶς ἐνεφύσησέ μοι;
Καὶ εἰς ψυχὴν ἀθάνατον πῶς ἄρα γέγονέ μοι;
Ἀπὸ πηλοῦ δὲ λέγε μοι, πῶς ὀστᾶ, πῶς δὲ νεῦρα;
Πῶς κρέας; πῶς δὲ φλέβες μοι; πῶς δερματίς; πῶς τρίχες;
Πῶς ὀφθαλμοί; πῶς ὦτα δέ; πῶς χείλεα; πῶς γλῶσσα;

Πῶς ὄργανα φωνητικά, ὀδόντων δὲ στερρότης;
Ἔναρθρον λόγον Πνεύματι τρανῶς ἀποτελοῦσιν;
Ἀπὸ ξηρᾶς δέ, καὶ ὑγρᾶς· θερμῆς, καὶ ψυχρᾶς ὕλης;
Ζῶόν με ἀπετέλεσε μίξει τῶν ἐναντίων;
Πῶς οὖν δεσμεῖται νοῦς σαρκί; πῶς σὰρξ δὲ τῷ ἀΰλῳ
Νοΐ συνανακέκραται ἀμίκτως, ἀσυγχύτως;
Ἀφύρτως δὲ νοῦς, καὶ ψυχὴ προφέρουσι τὸν λόγον
Τὸν ἐνδιάθετον λαῷ, καὶ μένουσιν ὡσαύτως;
Ἄτμητα, ἀναλλοίωτα, ἀσύγχυτα εἰσάπαν;
Ταῦτ' οὖν εἰδότες, ἀδελφοί, ἀνερμήνευτα εἶναι,
Καὶ πᾶσιν ἀκατάληπτα τὰ καθ' ἡμᾶς ὑπάρχειν,
Πῶς τὸν ἡμᾶς ποιήσαντα τοιούτους ἐκ μὴ ὄντων
Ἐξερευνᾷν οὐ φρίττομεν, ἢ ἐννοεῖν, ἢ λέγειν;
Τὰ ὑπὲρ λόγον· ὑπὲρ νοῦν τὸν ἡμέτερον ὄντα.
Κτίσματα ὄντες δὲ λοιπόν, φοβήθητε τὸν κτίστην,
Καὶ τὰς ἐκείνου ἐντολὰς μόνας ἐξερευνᾶτε,
Τηρεῖν δὲ ταύτας σπεύσατε ὑμῶν πάσῃ δυνάμει,
Εἰ βούλοισθε καὶ τῆς ζωῆς κληρονόμοι γενέσθαι.
Εἰδὲ καταφρονήσετε τῶν αὐτοῦ προσταγμάτων,
Καὶ τὰ θελήματα αὐτοῦ παρίδετε, ὡς εἶπε,
Καὶ ἀπειθήσετε αὐτῷ ἐν ἑνὶ πάντως λόγῳ
Οὐ δόξα· οὐκ ἀξίωμα· οὐ πλοῦτος ἐκ τοῦ κόσμου.
Ἀλλ' οὐδ' ἡ γνῶσις ἡ μωρὰ τῶν ἔξω μαθημάτων.
Οὐ σύνταξις· οὐ σύνθεσις καλλιεπείας λόγων.
Οὐδ' ἄλλο τι τῶν ἐπὶ γῆς πραγμάτων, ἢ χρημάτων,
Ὠφέλειαν τὴν οἱανοῦν παρέξουσί γε τότε,
Ὅτε κρινεῖ τὰ σύμπαντα, καὶ πάντας ὁ Θεός μου.
Ἀλλ' ὁ παροφθεὶς λόγος παρ' ἡμῶν τοῦ Δεσπότου
Στήσεται κατὰ πρόσωπον ἑνὸς ἑκάστου τότε,
Καὶ ἕκαστον κατακρινεῖ μὴ φυλάξαντα τοῦτον.
Οὐκ ἔστι λόγος γὰρ ἀργός, ἀλλὰ ζῶν Θεοῦ Λόγος
Ζῶντος, καὶ διαμένοντος εἰς αἰῶνας αἰώνων.
Λοιπὸν ἡ κρίσις ἔσεται οὕτω, καθὼς καὶ εἶπον.
Ὁμοῦ τε καὶ τῆς ἐντολῆς· οἴμοι· προσυπαντώσης.
Ἐλεγχούσης τὸν ἄπιστον, ἢ πιστὸν πάντως ὄντα.
Πειθήνιον, ἢ ἀπειθῆ τοῖς λόγοις τοῦ Δεσπότου
Γενόμενον ἐπιμελῶς, ἢ καὶ ἀμεληθέντα.
Καὶ οὕτω χωρισθήσονται οἱ ἄδικοι δικαίων.
Οἱ ἀπειθεῖς τῶν τοῦ Χριστοῦ πάντως ὑπακουσάντων.
Τῶν φιλοθέωντε οἱ νῦν ἀγαπῶντες τὸν κόσμον,
Καὶ τῶν εὐσπλάγχνων ἄσπλαγχνοι, καὶ τῶν ἐλεημόνων
Ἀνελεήμονες ὁμοῦ, καὶ στήσονται οἱ πάντες
Γυμνοὶ καὶ πλούτου, καὶ τιμῆς, καὶ ἀρχῆς, ἧς ἐν κόσμῳ
Ἀπήλαυσαν, καὶ ἑαυτούς· οἴμοι· κατακρινοῦσιν
Αὐτοκατάκριτοι αὐτῶν γενόμενοι τοῖς ἔργοις,
Ἀκούσονται δ' ἀπέλθετε μικροί τε, καὶ μεγάλοι
Μὴ πειθαρχήσαντες ἐμοὶ Δεσπότῃ φιλανθρώπῳ.
Ἧς Δέσποτα ῥυσθείημεν δικαίας καταδίκης,
Καὶ τῆς μερίδος τύχοιμεν τῶν προβάτων σου Λόγε
Δωρεάν, ὡς μὴ ἔχοντες ἐλπίδα σωτηρίας,
Ἐξ ἔργων οἱ κατάκριτοι νῦν καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

ΛΟΓΟΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟΣ Γ.

Περὶ Θεολογίας· καὶ ὅτι οἱ τὸ κατ' εἰκόνα φυλάξαντες τὰς πονηρὰς δυνάμεις τοῦ ἄρχοντος τοῦ σκότους καταπατοῦσιν· οἱ δ' ἄλλοι, οἷς ἐμπαθὴς ὁ βίος, ὑπ' αὐτοῦ κρατοῦνται, καὶ βασιλεύονται.

Φῶς ὁ Πατήρ· φῶς ὁ Υἱός· φῶς καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα·
Βλέπε τί λέγεις ἀδελφέ· βλέπε, μὴ παρασφάλῃς.
Ἓν γὰρ τὰ Τρία φῶς εἰσίν, ἓν οὐ κεχωρισμένον,
Ἀλλ' ἡνωμένον τοῖς τρισὶ προσώποις ἀσυγχύτως.
Θεὸς γὰρ ἀδιαίρετος ὅλος ἐστὶ τῇ φύσει,
Καὶ τῇ οὐσίᾳ ἀληθῶς ὑπὲρ πᾶσαν οὐσίαν.
Οὐ τῇ δυνάμει τέμνεται· οὐ τῇ μορφῇ· οὐ δόξῃ.
Οὐ τῇ ἰδέᾳ· ὅλος γὰρ ἁπλοῦς· φῶς καθορᾶται.
Ἐν τούτοις ἓν τὰ πρόσωπα· ἓν αἱ τρεῖς ὑποστάσεις.
Τὰ Τρία γὰρ ἐν τῷ ἑνί· ἓν τὰ Τρία δὲ μᾶλλον.
Τὰ Τρία μία δύναμις· τὰ Τρία μία δόξα.
Τὰ Τρία μία φύσις γε, οὐσία, καὶ Θεότης.
Αὐτὰ καὶ φῶς τὸ ἕν εἰσι, καὶ φωτίζει τὸν κόσμον.
Οὐχὶ τὸν κόσμον· ἄπαγε· τὸν ὁρώμενον τοῦτον,
Οὐδὲ γὰρ ἔγνωσκεν αὐτόν, οὐδὲ δύναται γνῶναι.
Ὁ κόσμος ὁ ὁρώμενος, οὐδ' οἱ τοῦ κόσμου φίλοι.
Ὁ γὰρ τὸν κόσμον ἀγαπῶν ἐχθρὸς Θεοῦ τυγχάνει,
Ἀλλ' ὃν αὐτὸς πεποίηκεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα
Αὐτοῦ, καὶ καθ' ὁμοίωσιν κόσμον ἡμεῖς καλοῦμεν.
Ὅτι κοσμεῖται ἀρεταῖς· ἄρχει τῶν ἐπιγείων.
Καθὼς ἐκεῖνος τοῦ παντὸς ἔχει τὴν ἐξουσίαν,
Καὶ βασιλεύει τῶν παθῶν· τοῦτο τὸ κατ' εἰκόνα,
Καὶ ὑποτάσσει δαίμονας δημιουργοὺς κακίας.
Καταπατεῖ τὸν δράκοντα τὸν ἀρχαῖον τὸν μέγαν,
Ὥσπερ στρουθίον εὐτελές, καὶ πῶς; ἄκουσον τέκνον.
Ὁ ἄρχων οὗτος ὁ πεσών, τοῦ φωτὸς τῇ στερήσει
Ἐν σκότει γέγονεν εὐθύς, καὶ ἔστι μετὰ πάντων
Τῶν σὺν αὐτῷ ἐξ οὐρανοῦ πεσόντων ἐν τῷ σκότει,
Καὶ βασιλεύει ἐν αὐτῷ, τῷ σκότει πάντων λέγω
Τῶν κρατουμένων ἐν αὐτῷ δαιμόνων, καὶ ἀνθρώπων,
Πᾶσα ψυχὴ μὴ βλέπουσα φῶς τῆς ζωῆς τὸ λάμπον
Ἔν τε ἡμέρᾳ, καὶ νυκτὶ ὑπ' αὐτοῦ τιμωρεῖται.
Τιτρώσκεται, δαμάζεται, ἄγεται καὶ δεσμεῖται,
Καὶ βέλεσι τῶν ἡδονῶν κεντᾶται καθ' ἡμέραν,
Εἰ καὶ δοκεῖ ἀνθίστασθαι· εἰ καὶ δοκεῖ μὴ πίπτειν.
Ἀλλ' οὖν ἱδρῶτι σὺν πολλῷ κόπῳ μόνῳ, καὶ μόχθῳ
Ἔχει ἀεὶ τὸν πόλεμον ἀκατάλλακτον τούτου.
Ψυχὴ δὲ πᾶσα ἡ τὸ φῶς καθορῶσα τὸ θεῖον,
Ὅθεν ἐκεῖνος πέπτωκε, καταφρονεῖ ἐκείνου,
Καὶ λαμπομένη παρ' αὐτοῦ φωτὸς τοῦ ἀπροσίτου
Καταπατεῖ τὸν ἄρχοντα τοῦ σκότους, ὥσπερ φύλλα
Καταπεσόντα ἐπὶ γῆν ἀφ' ὑψηλοῦ τοῦ δένδρου.
Ἐν σκότει γὰρ τὴν δύναμιν ἔχει, καὶ ἐξουσίαν,
Ἐν τῷ φωτὶ δὲ γίνεται πτῶμα νεκρὸν εἰσάπαν,
Φῶς δὲ ἀκούων, πρόσεχε, ὁποῖον φῶς σοι λέγω.

Μὴ ὑπολάβῃς λέγειν με τὸ φῶς τοῦ ἡλίου,
Καὶ γὰρ ὁρᾷς ἐν τῷ φωτὶ τούτου πολλοὺς ἀνθρώπους
Ἐξαμαρτόντας ὡς ἐγώ, δεινῶς μαστιζομένους,
Πίπτοντας, καὶ ἀφρίζοντας μεσούσης τῆς ἡμέρας,
Καὶ ἀοράτως πάσχοντας ἐκ πονηρῶν πνευμάτων,
Καὶ τοῦ ἡλίου λάμποντος, οὐδὲν ἐκ τούτου πλέον
Ἐγγίνεται τὸ ὄφελος τοῖς δαίμοσιν ἐκδότοις.
Τοίνυν οὐ λέγω σοι τὸ φῶς τοῦ αἰσθητοῦ ἡλίου.
Οὐ τῆς ἡμέρας· ἄπαγε· οὐ λυχνιαῖον ὅλως,
Οὐ τῶν ἀστέρων τῶν πολλῶν, οὐδὲ σελήνης φάος.
Οὐ κάλλους ὅλως ὁρατοῦ ἀπαύγασμα φωτός σοι
Παραδηλῶ ἐνέργειαν τοιαύτην ὅλως ἔχειν.
Τὰ αἰσθητὰ τοὺς αἰσθητοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ γὰρ μόνους
Φωτίζουσι, καὶ λάμπουσι φῶτα, καὶ βλέπειν μόνον
Παρέχουσι τὰ αἰσθητά, τὰ νοητὰ οὐ μέντοι.
Πάντες οὖν ὅσοι βλέπουσι τὰ αἰσθητὰ καὶ μόνον,
Τυφλοί εἰσι τὰ νοερὰ ὄμματα τῆς καρδίας.
Τὰ νοερὰ οὖν ὄμματα τῆς νοερᾶς καρδίας,
Καὶ νοερῷ φωτίζεσθαι ὀφείλουσι φωτί γε,
Εἰ γὰρ ὁ ἔχων σώματος τὰς κόρας ἐσβεσμένας
Ὅλος ὑπάρχει σκοτεινὸς ἀγνοῶν ποῦ ὑπάρχει.
Πόσῳ γε μᾶλλον ὁ ψυχῆς ἔχων τυφλὸν τὸ ὄμμα
Ἐσκοτισμένος ἔσεται καὶ σώματι, καὶ πράξει.
Μικροῦ νενεκρωμένος δὲ καὶ πνεύματι ὑπάρξει.
Νόησον τοίνυν ἀκριβῶς ὁποῖον φῶς σοι λέγω.
Οὐ λέγω σοι τὴν πίστιν γάρ· οὐ λέγω τὴν τῶν ἔργων
Πρᾶξιν. οὐδὲ μετάνοιαν· οὐδὲ νηστείαν πάντως·
Ἀκτημοσύνην οὐδαμῶς· οὐ σοφίαν· οὐ γνῶσιν.
Ἀλλ' οὐδὲ τὸ διδάσκειν· τούτων γὰρ οὐδέν ἐστιν.
Οὐ φῶς, οὐδὲ ἀπαύγασμα φωτός, οὗπερ σοι λέγω.
Οὐδέ γε ἡ εὐλάβεια ἡ ἔξωθεν· οὐ σχῆμα
Τὸ ταπεινόν, καὶ εὐτελές, πάντα γὰρ ταῦτα πράξεις,
Καὶ ἐντολῶν ἐκπλήρωσις, εἴ γε καλῶς τελοῦνται,
Καὶ ἐκπληροῦνται ὡς αὐτὸς ἐντέλλεται ὁ κτίστης.
Τὰ δάκρυα κατὰ πολλοὺς ἐκχέονται τοὺς τρόπους,
Ἢ καὶ ἐπωφελῆ εἰσίν, ἢ καὶ βλάπτουσι μᾶλλον,
Τέως αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ἀνόητα εἰσάπαν.
Ἡ δ' ἀγρυπνία, μοναχῶν οὐκ ἔστι πάντως μόνον,
Ἀλλὰ καὶ τοῦ κοινοῦ λαοῦ ἔργοις ἀσχολουμένων.
Καὶ ἀγρυπνοῦσι πλείονα ὑφαίνουσαι γυναῖκες,
Χρυσοχόοι τε, καὶ χαλκεῖς, ἢ μονασταὶ οἱ πλεῖστοι.
Καὶ διὰ τοῦτο λέγομεν ὅτι τούτων ἁπάντων
Τῶν ἐναρέτων πράξεων οὐδὲν φάος καλεῖται,
Ὅπου καὶ συναγόμεναι εἰς ἓν αἱ πᾶσαι πράξεις,
Καὶ ἀρεταὶ ἀνελλιπῶς, φῶς οὐκ εἰσὶ τὸ θεῖον.
Διΐστανται γὰρ ἐξ αὐτοῦ πᾶσαι πράξεις ἀνθρώπων.
Καὶ αὗται μὲν αἱ παρ' ἡμῶν ἐκπληρούμεναι πράξεις
Τὸ καθ' ἡμᾶς πρὸς τοὺς λοιποὺς ζῶντας ἐν πονηρίᾳ,
Φῶς λέγονται, πρὸς τὰ καλὰ κἀκείνους ὁδηγοῦσαι.
Καὶ ὅπερ ἐστὶν ἐμοὶ σκότος καὶ ἐκτυφλοῖ με
Φῶς τῷ πλησίον γίνεται, καὶ τοῖς ὁρῶσι λάμπει.
Καὶ ἵνα μὴ παράδοξα ὑποπτευθῶ σοι λέγειν,
Ἄκουσον, καὶ λαλήσω σοι αἰνίγματος τὴν λύσιν.

Νηστεύω ἴσως διὰ σέ, ἵνα φανῶ νηστεύων,
Καὶ τοῦτο κέντρον μὲν ἐμοῦ τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑπάρχει,
Καὶ ὡς δοκὸς ἐμπέπηκται μέσον ἐν τούτοις πάντως.
Σὺ δὲ φωτίζῃ βλέπων με, εἰμὴ με κατακρίνῃς,
Ἀλλ' εἶ μεμφόμενος σαυτόν, ὡς γαστρίμαργον πάντως,
Πρὸς γὰρ ἐγκράτειαν γαστρὸς καθοδηγῇ ἐκ τούτου,
Καὶ τῆς τρυφῆς ὑπερορᾶν προφανῶς ἐκμανθάνεις.
Πάλιν ἐγὼ ἐνδέδυμαι εὐτελῆ, καὶ ῥακώδη,
Καὶ μονοχίτων ἐν παντὶ περιπατῶν νομίζω
Δόξαν ἐκ τῶν ὁρώντων με, καὶ ἔπαινον θηρᾶσθαι,
Καὶ ὡς Ἀπόστολος αὐτοῖς ἄλλος νέος ὁρᾶσθαι,
Καὶ τοῦτο γίνεται ἐμοὶ πάσης αἴτιον βλάβης,
Καὶ σκότος ὄντως, καὶ παχὺ νέφος ἐν τῇ ψυχῇ μου.
Τοὺς δὲ ὁρῶντάς με λαοὺς φωτίζει, καὶ διδάσκει
Ὑπερφρονεῖν καλλωπισμοῦ· ὑπερφρονεῖν καὶ πλούτου,
Καὶ εὐτελοῦς ἀμπέχεσθαι, καὶ τραχείας ἐσθῆτος,
Ὅπερ καὶ ἔστιν ἀληθῶς ἔνδυμα Ἀποστόλων.
Οὕτω καὶ πᾶσαι αἱ λοιπαὶ τῶν ἀρετῶν γε πράξεις,
Πράξεις εἰσὶν ἐκτὸς φωτός· ἔργα ἀκτῖνος δίχα.
Ὁμοῦ γὰρ συναγόμεναι πᾶσαι, ὥσπερ προεῖπον,
Καὶ εἰς τὸ ἓν γινόμεναι αἱ ἐνάρετοι πράξεις.
Εἴπερ καὶ ἔστι δυνατὸν ἐν ἀνθρώπῳ γενέσθαι,
Λαμπάδα ἐξωμοίωνται φωτὸς ἐστερημένην.
Ὡς γὰρ οὐκ ἔστι λέγεσθαι πῦρ τοὺς κάρβωνας μόνους,
Ἀλλ' οὐδὲ πάλιν ἄνθρακας, ἢ καὶ φλόγα τὰ ξύλα.
Οὕτως οὐ πίστις ἅπασα, οὐκ ἔργα. οὐδὲ πράξεις,
Οὐκ ἐντολῶν ἐκπλήρωσις, πῦρ, φλόξ, ἢ φῶς τὸ θεῖον
Εἰσὶν ἄξια λέγεσθαι, οὐ γάρ εἰσι τῷόντι,
Ἀλλ' ὅτι δέξασθαι τὸ πῦρ, τῷ φωτὶ τὸ ἐγγίσαι,
Καὶ ἀναφθῆναι δύνανται ἀπορρήτῳ ἑνώσει.
Τοῦτο ὑπάρχει ἀρετῶν, ἔπαινός τε, καὶ κλέος,
Καὶ διὰ τοῦτο ἄσκησις πᾶσα, καὶ πᾶσαι πράξεις
Ἐπιτελοῦνται παρ' ἡμῶν, ἵνα φωτὸς τοῦ θείου,
Ὥσπερ λαμπὰς μετάσχωμεν, ὡς ἐν κηρίον πάσας
Προβαλλομένης τῆς ψυχῆς φωτὶ τῷ ἀπροσίτῳ.
Μᾶλλον δὲ ὥσπερ πάπυρος ἐμβάπτεται κηρίῳ,
Οὕτω ψυχὴ ταῖς ἀρεταῖς ἁπάσαις πιανθεῖσα
Ὅλη ἀνάψει ἐξ αὐτοῦ ὅσον ὁρᾶν ἰσχύσει,
Ὅσον ἐν οἴκῳ τε αὐτῆς εἰσαγαγεῖν χωρήσει.
Καὶ τότε φωτιζόμεναι αἱ ἀρεταὶ ὡς θείῳ
Φωτὶ συγκοινωνήσασαι, φῶς καὶ αὗται καλοῦνται.
Μᾶλλον δέ εἰσι καὶ αὗται φῶς, φωτὶ συγκεκραμμέναι
Περιαυγάζουσί τε φῶς ψυχὴν αὐτήν, καὶ σῶμα,
Καὶ λάμπουσί γε ἀληθῶς πρῶτον τῷ κεκτημένῳ,
Καὶ τότε πᾶσι τοῖς λοιποῖς τοῖς ἐν σκότει τοῦ βίου.
Οὓς φώτισον ἐν Πνεύματι, Χριστὲ τῷ Παναγίῳ,
Καὶ κληρονόμους ποίησον οὐρανῶν βασιλείας
Μετὰ πάντων Ἁγίων σου νῦν, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

ΛΟΓΟΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟΣ Δ'.

Περὶ Θεολογίας. καὶ ὅτι ὁ νοῦς τῆς ὕλης τῶν παθῶν καθαρθεὶς ἀΰλως τὸν ἄϋλον, καὶ ἀόρατον καθορᾷ.

Ποίαν ὁδὸν ὁδεύσαιμι ; ποίαν ἐκκλίνω τρίβον ;
Ποίαν ἀνέλθω κλίμακα ; ποίαν εἰσέλθω πύλην ;
Πῶς ἀνοίξω θύραν δὲ, καὶ ποίου κουβουκλίου ;
Ὁποίας δὲ, καὶ ποταπῆς οἰκίας ἔνδον εὕρω ;
Τὸν ἐν χειρὶ τὰ σύμπαντα, καὶ παλάμῃ κρατοῦντα ;
Ὄρος εἰς ποῖον ἀναβῶ ; ἐκ ποίου τε τοῦ μέρους ;
Καὶ ποῖον ἆρα σπήλαιον ἐκεῖσε ψηλαφήσω ;
Ἢ ποῖον ἕλος διελθὼν τὸν πανταχοῦ παρόντα,
Καὶ ἄληπτον τυγχάνοντα, ἀόρατόν τε ὄντα
Τοῦ κατιδεῖν ἀξιωθῶ, καὶ κατασχεῖν ὁ τάλας ;
Εἰς ποῖον ᾅδην καταβῶ ; εἰς οὐρανὸν δὲ ποῖον ;
Ἀνέλθω, καὶ εἰς ἔσχατα ποίας θαλάσσης ἆρα ;
Γενόμενος εὑρήσαιμι τὸν ἀπρόσιτον πάντῃ ;
Τὸν πάμπαν ἀπερίγραπτον· ἀψηλάφητον ὅλως.
Τὸν ἄϋλον ἐν ὑλικοῖς· τὸν κτίστην ἐν τῇ κτίσει ;
Τὸν ἄφθαρτον ἐν τοῖς φθαρτοῖς εἰπέ μοι πῶς εὑρήσω ;
Πῶς δ' ἔξω κόσμου γένωμαι ὁ τυγχάνων ἐν κόσμῳ ;
Πῶς τῷ ἀΰλῳ συναφθῶ ὁ συνημμένος ὕλῃ ;
Πῶς τῷ ἀφθάρτῳ συμπλακῶ ὅλος φθαρτὸς ὑπάρχων ;
Ὁ ἐν θανάτῳ τῇ ζωῇ πῶς ὅλως πλησιάσω ;
Τῷ ἀθανάτῳ ὁ νεκρὸς πῶς ἆρα προσπελάσω ;
Ὁ χόρτος ὅλος τῷ πυρὶ πῶς προσψαῦσαι τολμήσω ;
Ἀλλ' ὅμως ἄρτι ἄκουε τῶν ἀπορρήτων λύσιν.
Πρὸ τοῦ γενέσθαι οὐρανόν· πρὸ τοῦ γῆν παραχθῆναι
Θεὸς ὑπῆρχεν ἡ Τριάς, μόνος μεμονωμένος.
Φῶς ἄναρχον· φῶς ἄκτιστον· φῶς ἄφραστον εἰσάπαν,
Ὅμως Θεὸς ἀθάνατος, ἀτελεύτητος μόνος.
Ἀΐδιος· αἰώνιος· ἀγαθώτατος ἄγαν.
Νόει καλῶς μόνον Θεὸν ἐν ἀρχῇ τὴν Τριάδα
Ὑπερανάρχως οὖσαν μὲν, ὑπὲρ ἀρχήν τε πᾶσαν.
Ἀνείκαστον· ἀμέτρητον ὕψει. βάθει, καὶ πλάτει
Τοῦ τε μεγέθους, καὶ φωτὸς πέρας μὴ κεκτημένον.
Οὐκ ἦν ἀὴρ καθάπερ νῦν· οὐκ ἦν σκότος οὐδ' ὅλως.
Οὐ φῶς· οὐχ ὕδωρ· οὐκ αἰθὴρ, οὐκ ἄλλο τι· Πνεῦμα δέ.
Μόνον ὑπῆρχεν ὁ Θεὸς φωτοειδὲς εἰσάπαν.
Ὁμοῦ τε παντοδύναμον, καὶ ἄϋλον ὑπῆρχεν.
Ἐποίησεν Ἀγγέλους δὲ, ἀρχὰς, καὶ ἐξουσίας.
Τὰ Χερουβίμ, καὶ Σεραφίμ. Κυριότητας, Θρόνους,
Καὶ τὰ ἀκατωνόμαστα τάγματα λειτουργοῦντα
Αὐτῷ, καὶ παριστάμενα ἐν φόβῳ τε, καὶ τρόμῳ.
Ὕστερον δὲ παρήγαγεν οὐρανὸν, ὡς καμάραν.
Ὑλικὸν, καὶ ὁρώμενον αἰσθητὸν, καὶ παχύν τε,
Καὶ ἐν ῥιπῇ ἐξέτεινε τοῦτον, ὡς οἶδε μόνος,
Γῆν τε ὁμοῦ, καὶ ὕδατα καὶ ἁπάσας ἀβύσσους
Μέσον αὐτοῦ ἐν τῷ αὐτῷ ἐννοήματι μόνῳ
Πεποίηκεν οἷα καὶ νῦν πάντα ἡμῖν δρῶνται,
Καὶ ἔμεινεν ἔνδον τὸ φῶς τὸ ἄϋλον μὴ ἔχων
Ὁ οὐρανὸς ἐκτανυσθεὶς αἰσθητὸς καθὼς εἶπον,
Οὐ περιέκοψε φωτὸς ἀΰλου λαμπηδόνας.
Ἔνυλος γὰρ, ὡς εἴρηται ὢν τῶν ἀΰλων ἔξω,
Οὐ τόπῳ πάντως, φύσει δὲ εὑρέθη, καὶ οὐσίᾳ.
Ἐνύλῳ γὰρ ὁ ἄϋλός ἐστι κεχωρισμένος
Οὐκ ἔχων τόπον ἴδιον, ἀπερίγραπτος ὢν γὰρ
Αὐτὸς λόγῳ τὰ σύμπαντα ἐν ἑαυτῷ πα:άγει,
Καὶ φύσει ἐστὶ τῶν κτιστῶν πάντων κεχωρισμένος,
Καὶ φέρων πάντα ἐν αὐτῷ, ἔξω ἐστὶ τῶν πάντων.
Ὥσπερ γὰρ νοῦς καὶ Ἄγγελος. τοίχοις, ἢ θύραις ἔξω
Οἰκίας οὐκ ἀπείργονται, οὐδὲ κρατοῦνται ἔνδον.
Οὕτως ὁ τούτων ποιητὴς ὅλως οὐκ ἔξω πέλει,
Οὐκ ἔνδοθεν τοῦ οὐρανοῦ, οὐδ' ἐν ἑτέρῳ τόπῳ.
Ἀλλ' ἔστι πάντως πανταχοῦ Θεὸς κεχωρισμένος
Ἐνύλων πάντων, καὶ κτιστῶν ὑπ' αὐτοῦ παραχθέντων.
Ἐγένετο οὖν οὐρανὸς ἔνυλος, καὶ διέστη
Τῇ φύσει, καθὼς εἴρηται, τοῦ φωτὸς τοῦ ἀΰλου,
Καὶ ἔμεινε δίχα φωτὸς οἶκος καθάπερ μέγας.
Ὁ δὲ Δεσπότης τοῦ παντὸς τὸν ἥλιον ἀνῆψε,
Καὶ τὴν σελήνην αἰσθητοῖς αἰσθητῶς ὅπως λάμπῃ.
Δέδωκε δὲ καὶ ἐν χερσὶ φῶς ἐν νυκτὶ τοῦ φαίνειν
Ἀπὸ σιδήρου, λίθου τε τικτόμενον ἀρρήτως.
Ἐκεῖνος δὲ παντὸς φωτός ἐστι κεχωρισμένος.
Ὑπέρφωτος· ὑπέρλαμπρος· ἄστεκτος πάσῃ κτίσει.
Ὡς γὰρ ἡλίου λάμποντος οὐ φαίνονται τὰ ἄστρα,
Οὕτως εἰ λάμψαι βουληθῇ ἡλίου ὁ Δεσπότης
Οὐχ ὑποστήσεται πᾶς ζῶν ἀνατολὴν τὴν τούτου.
Διὸ συνέζευξε τὸν νοῦν τῷ χοῒ τῷ ἐνύλῳ,
Καὶ ἐνύλοις τέθεικεν ἡμᾶς ἀνθρώπους πάντας,
Ἵν' ἐν βεβαίᾳ πίστει γε, καὶ ἐντολῶν τηρήσει
Τὸν ὅν περ συνεχέαμεν παραβάσεως ζόφῳ
Νοῦν ἄϋλον ἐν ὑλικῶν παθῶν ἐπιθυμίᾳ,
Καὶ γεύσει τῇ τῶν ἡδονῶν ἐκκαθάραντες αὖθις,
Τὸ ἄϋλον ἐν ὑλικοῖς ἀΰλως καθορῶμεν
Φῶς, ὅπερ εἶπον, ὅτι ἦν Θεὸς ὑπερανάρχως,
Ἀόρατον τοῖς αἰσθητοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ ἐνύλοις.
Ἀπρόσιτον τοῖς νοεροῖς ὄμμασι τῆς καρδίας.
Θαυμάζω γὰρ πῶς ἡ ψυχὴ ὅλη ἄϋλος οὖσα,
Καὶ νοερὸν τὸν τοῦ φωτὸς ὀφθαλμὸν κεκτημένη,
Ὥσπερ θυρίσι δὲ δυσὶν αἰσθητῶς κεχρημένη
Τοῦ σώματος τοῖς ὀφθαλμοῖς παρακύπτουσα βλέπει
Δι' αὐτῶν πάντα ὁρατὰ, καὶ πάλιν ὑποστρέφει
Τὰ νοητὰ, καὶ ἄϋλα ἀΰλως καθορῶσα ;
Μέσον δ' ἀφθάρτων καὶ φθαρτῶν ἀρρήτως κρατουμένη
Ὑπὸ μὲν τῶν, καθέλκεται πρὸς ἡδονὰς. πρὸς πάθη.
Ὑπὸ δὲ τῶν, πρὸς οὐρανὸν πτερουμένη ἐκεῖ σε
Μένειν μὲν ἐκβιάζεται, κατασπᾶται δὲ ὅμως,
Καὶ πάλιν ἀναφέρεσθαι ἀεὶ θερμῶς σπουδάζει ;
Ἀεροβάμων θέλουσα εἶναι ἐξ ὁρωμένων ;
Ὡς γὰρ παγίδας βλέπουσα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ πάντα,
Φοβεῖται ὅλως ἐν τῇ γῇ πατῆσαι, ἢ καθίσαι,
Ἵνα μὴ πάντως ἐμπαγῇ κρατηθεῖσα ἐν τούτοις,
Καὶ γένηται κατάβρωμα θηρίων ἐνημέρων.

Τοιοῦτος ὁ τῶν εὐσεβῶν, καὶ πιστῶν, καὶ Ἁγίων
Ἁπάντων βίος, ὅν περ χρὴ ἐκμιμεῖσθαι τοὺς πάντας.
Ἵνα καὶ σὺν αὐτοῖς Χριστῷ Θεῷ Κριτῇ τῶν πάντων
Ἀμέμπτως παραστήσωνται, καὶ κοινωνοὶ τῆς δόξης,
Καὶ βασιλείας τῆς αὐτοῦ ἔσονται εἰς αἰῶνας.

ΛΟΓΟΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟΣ Ε'.

Περὶ Θεολογίας ἀκριβεστάτης· καὶ ὅτι ὁ μὴ ὁρῶν τὸ φῶς τῆς τοῦ Θεοῦ δόξης χείρων τυγχάνει τυφλῶν.

Ὦ Φιλοικτίρμον Θεέ μου Ποιητά μου,
Λάμψον πλεῖόν μοι τὸ ἀπρόσιτον φῶς σου,
Ἵνα μου χαρᾶς ἐμπλήσῃς τὴν καρδίαν.
Ναὶ μὴ ὀργισθῇς· ναὶ μὴ ἐγκαταλίπῃς.
Ἀλλὰ αὔγασον ψυχήν μου τῷ φωτί σου,
Τὸ γὰρ φῶς σου σὺ ὁ Θεός μου τυγχάνεις.
Εἰ γὰρ κέκλησαι πολλοῖς, καὶ διαφόροις
Τοῖς ὀνόμασιν, ἀλλ' ἓν αὐτὸς ὑπάρχεις.
Τοῦτο δὲ τὸ ἕν, ἄγνωστον πάσῃ φύσει,
Καὶ ἀόρατον καὶ ἄφραστον τυγχάνει.
Ὁ παραδεικνύμενον πάντα καλεῖται.
Τοῦτο οὖν τὸ ἓν τρισυπόστατος φύσις.
Μία θεότης, μία τε βασιλεία.
Μία δύναμις, ἓν ἡ Τριὰς γὰρ πέλει.
Τριὰς μία γὰρ ὁ Θεός μου, οὐ τρία,
Τρία ὅμως δὲ τὸ ἓν καθ' ὑποστάσεις
Ὁμοφυεῖς ἀλλήλαις οὔσας τῇ φύσει.
Ὁμοδυνάμους ὅλως ὁμοουσίους.
Ἀσυγχύτως μὲν ὑπὲρ νοῦν ἡνωμένας,
Ἀδιαιρέτως δ' αὖθις διαιρουμένας
Εἰς ἓν τὰ Τρία, καὶ τὸ ἕν γε εἰς Τρία.
Εἷς γάρ ἐστιν ὁ ποιήσας τὰ πάντα
Ἰησοῦς Χριστὸς σὺν Πατρὶ τῷ Ἀνάρχῳ,
Συνανάρχῳ τε Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ.
Ἓν οὖν ἡ Τριὰς ἀμερίστως εἰσάπαν,
Ἐν τῷ ἑνὶ τὰ Τρία δέ· ἐν τρισὶ τὸ ἕν, δέ.
Μᾶλλον δὲ ἓν τὰ Τρία μοι, καὶ τὸ ἕν, Τρία πάλιν.
Νόει, προσκύνει, πίστευε νῦν, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας,
Τὸ ἓν γὰρ τοῦτο φαντασθὲν, λάμψαν, καὶ καταυγάσαν.
Μεταληφθὲν, μεταδοθὲν, πᾶν ἀγαθὸν ὑπάρχει.
Διὸ οὐχ ἕν, ἀλλὰ πολλὰ καὶ παρ' ἡμῶν καλεῖται.
Φῶς, εἰρήνη, καὶ χαρὰ, ζωὴ, τροφὴ, καὶ πόσις.
Ἔνδυμα, περιβόλαιον, σκηνὴ, καὶ θεῖος οἶκος.
Ἀνατολὴ, ἀνάστασις, ἀνάπαυσις, λουτρόν τε.
Πῦρ, ὕδωρ, ποταμὸς, πηγὴ ζωῆς, καὶ ῥεῖθρον.
Ἄρτος, καὶ οἶνος, καὶ κοινὴ τῶν πιστῶν καρυκεία.
Ἡ πανδαισία, ἡ τρυφὴ, ἣν μυστικῶς τρυφῶμεν.
Ἥλιος ὄντως ἄδυτος, ἄστρον ἀειλαμπές τε.
Λαμπὰς ἐντὸς ἐκλάμπουσα τῆς ψυχικῆς οἰκίας.
Τοῦτο τὸ ἓν πολλά ἐστι, καθαιροῦν τε, καὶ κτίζον.
Τοῦτο τὸ ἓν τὰ σύμπαντα παρήγαγε τῷ λόγῳ,
Καὶ Πνεύματι δυνάμεως συνέχει πάντα ταῦτα.
Τοῦτο τὸ ἓν τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν ἐκ μὴ ὄντων
Παρήγαγεν, οὐσίωσε, συνέστησεν ἀρρήτως.
Τοῦτο τὸ ἓν τὸν ἥλιον, σελήνην, καὶ τὰ ἄστρα
Θελήματι πεποίηκε· θαῦμα καινὸν, καὶ ξένον.
Τοῦτο τὸ ἓν τετράποδα, ἑρπετὰ, καὶ θηρία,
Καὶ πετεινὰ παντοδαπὰ, καὶ ἐνάλια πάντα
Τῇ προστάξει παρήγαγε, καθὼς ὁρῶνται πάντα.
Ἔσχατον δὲ ἐποίησεν ἐμὲ ὡς βασιλέα,
Καὶ ταῦτα πάντα δέδωκεν ἐμοὶ πρὸς θεραπείαν,
Ὡς δοῦλα, καὶ τὴν χρείαν μοι δουλικῶς ἐκπληροῦντα.
Πάντα οὖν τούτου τοῦ ἑνὸς Θεοῦ τῶν ὅλων λέγω
Τὸ πρόσταγμα ἐφύλαξε, καὶ εἰσέτι φυλάττει,
Κἀγὼ μόνος ὁ ἄθλιος, ἀχάριστος ἐδείχθην,
Ἀγνώμων, καὶ ἀνήκοος Θεοῦ τοῦ πλάσαντός με,
Καὶ πάντα ταῦτα τὰ καλὰ ἀφθόνως παρασχόντος.
Τὴν ἐντολήν τε παραβὰς ἀχρεῖος ἐγενόμην,
Καὶ χείρων πάντων τῶν κτηνῶν· χείρων καὶ τῶν θηρίων.
Τῶν ἑρπετῶν, καὶ πετεινῶν ἀπεφάνθην ὁ τάλας,
Καὶ παρετράπην τῆς ὁδοῦ τῆς εὐθείας, καὶ θείας,
Καὶ τῆς δοθείσης δόξης μοι ἐκπέπτωκα ἀθλίως,
Καὶ ἐξεδύθην τὴν στολὴν, τὴν φωτεινὴν, καὶ θείαν,
Καὶ ἐν τῷ σκότει γεγονὼς, νῦν ἐν τῷ σκότει κεῖμαι,
Καὶ ἀγνοῶ ὅτι φωτός εἰμι ἐστερημένος,
Καὶ ἴδε λέγω ἥλιος τὴν ἡμέραν φωτίζει,
Καὶ βλέπω τοῦτον, τῆς νυκτὸς διελθούσης, πάλιν δύνει,
Κἀγὼ ἀνάπτω μοι κηροὺς, καὶ λαμπάδα, καὶ βλέπω,
Καὶ τί τῶν πάντων ἔχει μου ἀνθρώπων πλέον ἄλλος,
Οὕτω γὰρ πάντως βλέπουσιν ἄνθρωποι ἐν τῷ κόσμῳ,
Καὶ τούτου πλέον οὐδαμῶς καθορᾷ τις ἀνθρώπων.
Ταῦτα οὖν λέγων ψεύδομαι, καὶ ἐμαυτὸν ἐμπαίζω,
Καὶ ἐμαυτὸν, σῶτερ, πλανῶ κατ' ἐμαυτὸν κομπάζων.
Μὴ θέλων γνῶναι ἐμαυτὸν, ὅτι τυφλὸς τυγχάνω.
Μὴ θέλων κοπιάσαι τε, μὴ θέλων ἀναβλέψαι.
Μὴ θέλων ὁ κατάκριτος τὴν τύφλωσίν μου γνῶναι.
Λέγω δὲ τίς ἑώρακε Θεὸν τὸ φῶς τοῦ κόσμου;
Καὶ τοῦτο λέγω Δέσποτα ἀναισθήτως εἰσάπαν,
Μὴ συνεὶς ὅτι κακῶς λογίζομαι, καὶ λέγω.
Ὁ γὰρ τὸ φῶς σου μὴ ὁρᾶν, καὶ βλέπειν ὅλως λέγων.
Μᾶλλον δὲ καὶ ἀδύνατον λέγων ὑπάρχειν τοῦτο,
Τὸ κατιδεῖν σου Δέσποτα τὸ φῶς τῆς θείας δόξης,
Πάσας ἀρνεῖται τὰς γραφὰς Προφητῶν, Ἀποστόλων.
Τούς σούς τε λόγους, Ἰησοῦ, καὶ τὴν οἰκονομίαν,
Εἰ γὰρ ἐξ ὕψους ἔλαμψας· ἐπέφανας ἐν σκότει,
Καὶ παρεγένου, εὔσπλαγχνε, ἐν κόσμῳ μετ' ἀνθρώπων
Ἀναστραφῆναι καθ' ἡμᾶς θελήσας φιλανθρώπως,
Καὶ φῶς τοῦ κόσμου σεαυτὸν ἀψευδῶς ἔφης εἶναι,
Ἡμεῖς δὲ οὐχ ὁρῶμέν σε, οὐχὶ τυφλοὶ εἰσάπαν,
Τυφλῶντε ἀθλιώτεροι τυγχάνομεν Χριστέ μου;
Ναὶ ὄντως· ναὶ ὡς ἀληθῶς, καὶ νεκροὶ, καὶ τυφλοί τε
Ὑπάρχομεν μὴ βλέποντες σὲ τὸ ζωοποιὸν φάος.
Τὸν ἥλιον τὸν αἰσθητὸν οἱ τυφλοὶ οὐχ ὁρῶσιν,
Ἀλλὰ καὶ ζῶσι, Δέσποτα, καὶ ὁπωσοῦν κινοῦνται.
Οὐ γὰρ ζωὴν χαρίζεται, ἀλλὰ τὸ βλέπειν μόνον.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Σὺ δὲ ὑπάρχων ἅπαντα τὰ καλὰ ἀεὶ δίδως
Ταῦτα τοῖς δούλοις σου, τοῖς βλέπουσι τὸ φῶς σου,
Ὡς ὢν ζωὴ, καὶ τὴν ζωὴν παρέχεις σὺν τοῖς ἄλλοις
Ἅπασι λέγω τοῖς καλοῖς, ἅπερ αὐτὸς τυγχάνεις.
Ὁ ἔχων σε ὡς ἀληθῶς, ἔχει ἐν σοὶ τὰ πάντα.
Μὴ στερηθῶ σου Δέσποτα, μὴ στερηθῶ σου Κτίστα.
Μὴ στερηθῶ σου εὔσπλαγχνε, ὁ ταπεινὸς, καὶ ξένος.
Ξένος γὰρ ὡς ηὐδόκησας, καὶ πάροικος ἐνταῦθα
Οὐ προαιρέσει γέγονα, οὐ θελήσει μου ξένος,
Ἀλλὰ τῇ χάριτι τῇ σῇ ἐμαυτὸν ἔγνων ξένον
Τῶν ὁρωμένων νοερῶς ἐλλαμψεὶς τῷ φωτί σου,
Καὶ γνοὺς, ὅτι πρὸς ἄϋλον, καὶ ἀόρατον κόσμον
Μετάγεις, κατοικίζεις τε τὸ ἀνθρώπινον φῦλον.
Μερίζεις τε καὶ. διαιρεῖς ἀξίους κατοικίας
Ἑκάστῳ, ὡς ἐφύλαξε σωτὴρ τὰς ἐντολάς σου.
Διὰ τοῦτο οὖν δέομαι σὺν σοί με κατατάξαι,
Εἰ καὶ πολλὰ ἐξήμαρτον ὑπὲρ πάντας ἀνθρώπους,
Καὶ ἄξιος κολάσεώς εἰμι. καὶ τιμωρίας.
Ἀλλά με ἱκετεύοντα δέξαι ὡς τὸν τελώνην,
Καὶ ὡς τὴν πόρνην Δέσποτα, εἰ καὶ μὴ ἴσως κλαίω.
Εἰ μὴ ὁμοίως πόδας σου ταῖς θριξί μου ἐκμάσσω.
Εἰ μὴ στενάζω, καὶ θρηνῶ Χριστὲ, παραπλησίως,
Ἀλλὰ ἐκβλύζεις ἔλεος. καὶ βρύεις εὐσπλαγχνίαν.
Πηγάζεις ἀγαθότητα, δι' ὧν ἐλέησόν με.
Ἐλέησον, καὶ ῥῦσαί με πυρὸς τοῦ αἰωνίου
Καλῶς καταξιώσας με ἐντεῦθέν σοι δουλεῦσαι
Ἀκαταγνώστως, τότε δὲ στῆναι ἐνώπιόν σου,
Καὶ προσδεχθῆναι ἔνδοθεν τοῦ νυμφῶνός σου σῶτερ.
Ἔνθα συνευφρανθήσομαι σοὶ τῷ καλῷ Δεσπότῃ
Ἀνεκλαλήτῳ τῇ χαρᾷ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ΛΟΓΟΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤ. ΣΤ'.

Περὶ θεωρίας Θεοῦ, ἢ θείων πραγμάτων, καὶ Πνεύματος Ἁγίου παραδόξου ἐνεργείας· καὶ περὶ τῶν ἰδίων τῆς Ἁγίας, καὶ ὁμοουσίου Τριάδος. Καὶ ὅτι ὁ μὴ φθάσας εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, οὐδὲν ὠφεληθήσεται, κἂν ἐκτὸς γένηται τῶν τοῦ ᾅδου κολάσεων.

Τί τὸ ἐν ἐμοὶ παρὰ σοῦ εἰργασμένον;
Ὦ τῶν ἁπάντων αἴτιε Θεὲ, καὶ Μέδον.
Τί γὰρ καὶ εἴπω; τί δ' ἄρα ἐννοήσω;
Μέγα μὲν ἐμοὶ τὸ ὁρώμενον θαῦμα.
Ἄγνωστον δ' ἐστὶ, καὶ ἀόρατον πᾶσι.
Ποῖον τοῦτον λέξον μοι; πιστῶς ἐξείπω.
Σκότει, καὶ σκιᾷ· αἰσθητοῖς, καὶ αἰσθήσει.
Κτίσει ἐνύλῳ, αἵματι, καὶ σαρκί τε.
Κρατοῦμαι, συμπέφυρμαι σῶτερ, ὁ τάλας.
Ἐν τούτοις δ' ὄντα δυστυχῶς, καὶ ἀθλίως,
Ἔκπληξις συνέχει με θέλοντα φράσαι.
Βλέπω νοερῶς· ποῦ, τί, ἢ πῶς οὐκ οἶδα.
Τὸ γὰρ πῶς, ἀνέκφραστόν ἐστιν εἰσάπαν.
Τὸ δὲ ποῦ, γνωστὸν, καὶ ἄγνωστον δοκεῖ μοι.
Γνωστὸν μὲν, ὅτι ἐν ἐμοὶ καθορᾶται,
Καὶ μακρόθεν δείκνυται αὐτό γε πάλιν.
Ἄγνωστον δ' ὅμως, ὡς κἀμὲ συνεπάγον
Ἐν τῷ μηδαμοῦ μηδαμῶς ὅλως τόπῳ,
Καὶ τῶν αἰσθητῶν λήθην μοι ἐμπαρέχον,
Καὶ τῶν ὑλικῶν πάντων, καὶ βλεπομένων,
Ἔξω με γυμνὸν, καὶ σώματος ἐξάγον.
Τί οὖν ἐστι τὸ ἐνεργοῦν μοι ταῦτα;
Ὅπερ καὶ βλέπειν εἶπον, εἰπεῖν οὐκ ἔχω;
Ὅμως ἄκουε, καὶ συνήσεις τὸ πρᾶγμα.
Ἔστιν οὖν ἀκράτητον τοῖς πᾶσι πάντῃ.
Ἔστι καὶ ληπτὸν, καὶ μεθεκτὸν ἀξίοις.
Μεταδοτικόν· συνημένον ἀλήπτως.
Ἡνωμένον τε καθαροῖς ἀσυγχύτως.
Ἀνακεκραμμένον τε ἀμίκτῳ μίξει.
Ὅλον ὅλοις γε τοῖς ἀμέμπτως βιοῦσι.
Τοῦτο ἐν ἐμοὶ δίκην λαμπάδος φαίνει.
Μᾶλλον δὲ πρῶτον εἰς οὐρανοὺς ὁρᾶται,
Καὶ τῶν οὐρανῶν ἀμέτρως ὑπεράνω.
Ἀμυδρῶς πάνυ ἀοράτως ὁρᾶται
Ὅτε δὲ ἐγὼ ἐμπόνως ἐκζητήσω,
Καὶ ἐπιμόνως αἰτήσομαι τοῦ λάμψαι,
Ἢ τρανότερον ἐκεῖσε καθορᾶται
Κἀμὲ τῶν κάτω χωρίζει, καὶ συνάπτει
Τῇ ἐκείνου λαμπρότητι ἀρρήτως.
Ἢ ἐντός μου δείκνυται ἀθρόον ὅλον.
Φῶς σφαιροειδὲς, γαληνόν τε, καὶ θεῖον.
Ἄμορφον· ἀνείδεον μορφῇ ἀμόρφῳ
Ὁρώμενόν τε καὶ λαλοῦν πρός με ταῦτα.
Τί εἰς οὐρανοὺς εἶναί με περιγράφεις;
Κἀκεῖ τε ζητεῖς, καὶ κατοικεῖν νομίζεις;
Τί με ἐπὶ γῆς εἶναι ὑπολαμβάνεις;
Καὶ μετὰ πάντων συνεῖναι διαγγέλλεις;
Καὶ πανταχοῦ με νομοθετεῖς ὑπάρχειν;
Τὸ οὖν πανταχοῦ μέγεθός μοι προσάπτει,
Ἀμέγεθες δὲ τὸ παράπαν ὑπάρχω.
Ὑπερμεγέθη γνῶθι γάρ μου τὴν φύσιν.
Τὸ δ' ἐπὶ τῆς γῆς περιγραφὴν ἐμφαίνει,
Πάντως δ' ἀπερίγραπτος καθάπαξ πέλω.
Συνεῖναι γάρ με τοῖς Ἁγίοις ἀκούεις.
Αὐτὸν ὅλον με οὐσίᾳ ἐν αἰσθήσει,
Θεωρίᾳ τε, ἀλλὰ καὶ μετουσίᾳ,
Σὺν τῷ Πατρί μου, καὶ Πνεύματι τῷ θείῳ,
Καὶ ἐπαναπαύεσθαι σαφῶς ἐν τούτοις.
Εἰ οὖν καθ' ἕνα εἴπῃς ἡμᾶς συνεῖναι,
Πολλοὺς ποιήσεις, εἰς πολλοὺς μερισθέντας.
Εἰ ἕνα φράσεις, πῶς ὁ εἷς, καὶ καθ' ἕνα;
Μᾶλλον δὲ ὁ εἷς πῶς καὶ ἄνω, καὶ κάτω;
Μετὰ δὲ πάντων πῶς ὁ αὐτὸς συνέσται;
Τὸ πᾶν ἐκπληρῶν πῶς ἐν ἑνὶ οἰκήσει;
Ὁ ὢν ἐν ἑνὶ, πῶς καὶ τὸ πᾶν πληρώσει;
Ἄκουε μυστήρια Θεοῦ ἀφράστου

Ἄφραστα· παράδοξα, καὶ πάντῃ ξένα.
Ἔστι μὲν Θεὸς ἀληθὴς ὄντως ἔστι.
Τοῦτο εὐσεβεῖς πάντες ὁμολογοῦσιν.
Οὐδὲν δέ ἐστιν, ὧν ἡμεῖς ὅλως ἴσμεν.
Ἀλλ' οὐδ' ἐξ ὧν Ἄγγελοι ἴσασιν ἔστι.
Κἂν τούτῳ οὐδὲν ὁ Θεὸς ἐστὶ λέγω
Τῶν ἁπάντων οὐδὲν ὡς τῶν ἁπάντων κτίστης,
Ἀλλ' ὑπὲρ τὸ πᾶν, τίς γὰρ ἂν εἴπῃ;
Τί ἐστι Θεός; ἵνα καὶ ἔστιν εἴπῃ
Τό δε τυχὸν, ἢ τόδε, ἀγνοῶ ὅλως,
Ὑποῖος, πόσος ποταπὸς ἢ ποικίλος.
Ὁ οὖν ἀγνοῶν ἐγὼ Θεὸν, ὁποῖος
Μορφὴν, εἶδός τε, τὸ μέγεθος, τὸ κάλλος.
Πῶς ἑρμηνεύσω τὰς αὐτοῦ ἐνεργείας;
Πῶς μὲν ὁρᾶται, ὁ ἀόρατος ὢν πᾶσι;
Πῶς δὲ συνέστι τῇ κτιστῇ πάσῃ φύσει;
Πῶς ἐγκατοικεῖ ἐν πᾶσι τοῖς Ἁγίοις;
Πῶς πληροῖ τὸ πᾶν καὶ οὐδαμοῦ πληροῦται;
Πῶς ὑπὲρ τὸ πᾶν, καὶ πανταχοῦ ὑπάρχει;
Ταῦτα γὰρ οὐδεὶς ὅλως εἰπεῖν ἰσχύσει
Ἀλλ' ὦ ἀνθρώπων, ὃν οὐδεὶς ὅλως εἶδεν
Ὦ παμβασιλεῦ, ὑπαρεύσπλαγχνε μόνε
Εὐχαριστῶ σοι ἐξ ὅλης μου καρδίας,
Ὅτι οὐ παρεῖδές με ἐν σκότει κάτω
Κείμενον, ἀλλ' ἧψω μου χειρί σου θείᾳ,
Ἣν ἰδὼν ἐγὼ ἀνέστην εὐθὺς χαίρων,
Ἔλαμπεν καὶ γὰρ φαιδρότερον Ἡλίου.
Ἔσπευσα κρατῆσαί γε ταύτην ὁ τάλας,
Καὶ ἠφαντώθη εὐθὺς ἐξ ὀφθαλμῶν μου,
Καὶ πάλιν ὅλος ἐγενόμην ἐν σκότει.
Ἔπεσα πρὸς τοὔδαφος πενθῶν, καὶ κλαίων.
Κυλινδούμενος, καὶ στενάζων ἐμπόνως,
Ποθῶν ἰδεῖν σου πάλιν τὴν θείαν χεῖρα.
Ἥπλωσας αὐτήν· ὤφθης μοι τρανοτέρως,
Καὶ περιπλακεὶς κατεφίλησα ταύτην.
Ὦ χρηστότητος, καὶ πολλῆς εὐσπλαγχνίας,
Χεῖρα δέδωκεν ἀσπάσασθαι ὁ κτίστης,
Τὴν συνέχουσαν τὰ σύμπαντα τῷ σθένει.
Ὦ χαρίσματος· ὦ δωρεᾶς ἀφράστου.
Πάλιν τε ταύτην συνέστειλεν ὁ πλάστης,
Πάντως δοκιμάζων μου τὴν προθυμίαν,
Εἰ ποθῶ ταύτην, καὶ τὸν ταύτης δοτῆρα,
Εἰ καταφρονῶ πάντων, καὶ προτιμῶμαι ταύτην
Καὶ διαμένω ἐν τῇ ταύτης ἀγάπῃ.
Ἔλιπον εὐθὺς κόσμον, καὶ τὰ τοῦ κόσμου.
Ἔμυσα πάσας ὁμοῦ καὶ τὰς αἰσθήσεις
Ὀφθαλμοὺς, ὦτα, ῥῖνα, στόμα, καὶ χείλη.
Πᾶσιν ἔθανον συγγενέσι, καὶ φίλοις.
Ναὶ ὡς ἀληθῶς ἔθανον τῇ θελήσει,
Καὶ μόνην ἐζήτησα Θεοῦ τὴν χεῖρα.
Ἰδοῦσα δ' αὕτη οὕτω ποιήσαντά με
Ἥψατο λάθρα χειρὸς ἐκράτησέ μου,
Καὶ ὡδήγει με μέσον τοῦ σκότους ὄντα.
Ἠσθανόμην οὖν, καὶ χαίρων ἠκολούθουν.
Ἔτρεχον σφοδρῶς ἐν νυκτὶ, καὶ ἡμέρᾳ.
Εὐτόνως ἐβάδιζον σὺν προθυμίᾳ.
Βαδίζων δ' αὖθις ἀκίνητος ὑπῆρχον,
Καὶ τότε μᾶλλον προέκοπτον τοῖς πρόσω.
Ὦ μυστηρίων. ὦ ἄθλων· ὦ βραβείων.
Οὕτω τρέχοντα τοῦ σταδίου ἐν μέσῳ
Πέφθακεν ἡ χεὶρ ἀπορρήτως ἐκείνη,
Τοῦ ἐμοῦ πρεσβεύσαντος Πατρὸς Ἁγίου,
Καὶ τῆς ταλαίνης ἥψατο κεφαλῆς μου,
Καὶ δέδωκέ μοι τὸν στέφανον τῆς νίκης.
Αὕτη δὲ μᾶλλον στέφανος γέγονέ μοι.
Καὶ ταύτην βλέπων ἄφραστον εὐφροσύνην.
Ἄφραστον χαράν· ἄφραστον θυμηδίαν
Εἶχον· πῶς γὰρ οὔ; κόσμον ὅλον νικήσας,
Καὶ τὸν τοῦ κόσμου ἄρχοντα καταισχύνας;
Ἀπὸ χειρός τε τοῦ Θεοῦ στέφος θεῖον.
Μᾶλλον δὲ αὐτὴν τοῦ τῶν ὅλων Δεσπότου
Λαβών· ὦ θαῦμα· ἀντὶ στεφάνου χεῖρα;
Ἡ ἐκλάμπουσα ἑωρᾶτο ἀΰλως,
Ἀδιαλείπτως ἐμοὶ, καὶ ἀνεσπέρως.
Αὕτη μοι μαζὸς προετείνετο ὥσπερ
Καὶ θηλάζειν μοι γάλακτος ἀφθαρσίας,
Ὡς Υἱῷ Θεοῦ πλουσίως ἐχορήγει.
Ὦ γλυκύτητος· ὦ ἡδονῆς ἀφράστου.
Αὕτη καὶ ποτήριον Πνεύματος θείου,
Καὶ ἀθανάτου ῥείθρου ἐγένετό μοι.
Ἐξ οὗ μετασχὼν, καὶ τροφῆς ἐνεπλήσθην
Τῆς οὐρανίου, ἥν περ Ἄγγελοι μόνοι
Τρέφονται, καὶ ἄφθαρτοι διατηροῦνται
Φῶτα τοῦ Πρώτου δεύτερα τῇ μεθέξει.
Οὕτω καὶ ἡμεῖς θείας, καὶ ἀπορρήτου
Φύσεως γεγόναμεν κοινωνοὶ πάντες.
Τέκνα τοῦ Πατρὸς, ἀδελφοὶ τοῦ Χριστοῦ δε,
Πνεύματι βαπτισθέντες τῷ Παναγίῳ.
Πάντως δ' οὐ πάντες ἐπέγνωμεν τὴν χάριν,
Οὐ τὴν ἔλλαμψιν, οὐ μέθεξιν, οὐδ' ὅτι
Οὕτως ἐγεννήθημεν, μόλις δὲ τοῦτο
Τῶν χιλίων εἷς, εἴτε καὶ τῶν μυρίων
Ἐν τῇ μυστικῇ ἐπέγνω θεωρίᾳ.
Οἱ δ' ἄλλοι πάντες ἀμβλωθρίδια τέκνα,
Τὸν γεννήσαντα ἑαυτούς τ' ἀγνοοῦντες.
Ὡς γὰρ οἱ νεκροὶ ὕδατι βαπτισθέντες,
Εἴτε καὶ πυρὶ οὐκ αἰσθάνονται ὅλως.
Οὕτως οὐδ' οὗτοι νεκροὶ τῇ ἀπιστίᾳ,
Καὶ τῶν ἐντολῶν πέλοντες τῇ ἀργίᾳ
Ἐλλιπεῖς οὐκ ἴσασιν ὡς πεπόνθασιν,
Ὅτι τέρας φοβερὸν, πίστιν πεπλανημένην
Δοκεῖν ἑαυτὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ εἶναι,
Καὶ μὴ γνωρίζειν τὸν ἴδιον Πατέρα.
Εἰ οὖν πίστει τοῦτον σὺ γνωρίζειν λέγεις,
Καὶ πίστει Υἱὸς Θεοῦ εἶναι νομίζεις.
Ἔστω καὶ ἡ σάρκωσις τοῦ Θεοῦ πίστει,

Καὶ μὴ ἔργῳ φῇς ἄνθρωπον γεγονέναι,
Μηδ' αἰσθητῶς αὐτὸν ἀποτεχθῆναι.
Εἰ δὲ γέγονεν Υἱὸς ὄντως ἀνθρώπου,
Υἱόν σε ποιεῖ τοῦ Θεοῦ πάντως ἔργῳ.
Εἰ οὖν οὐ γέγονεν ἐν φαντασίᾳ σῶμα,
Οὐδ' ἡμεῖς πάντως ἐν ἐπινοίᾳ Πνεῦμα,
Ἀλλ' ὡς ὑπῆρξε σὰρξ ἀληθῶς ὁ Λόγος,
Οὕτω καὶ ἡμᾶς μεταμομφοῖ ἀρρήτως,
Καὶ τέκνα ποιεῖ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ.
Ἄτρεπτος θεότητι μείνας ὁ Λόγος,
Ἄνθρωπος ἐγένετο σαρκὸς προσλήψει.
Ἄτρεπτον τὸν ἄνθρωπον σαρκὶ, ψυχῇ τε
Τηρήσας πεποίηκε Θεόν με ὅλον.
Προσέλαβέ μου τὴν κατάκριτον σάρκα,
Καὶ θεότητα ὅλην ἐνέδυσέ με.
Καὶ γὰρ βαπτισθεὶς Χριστὸν ἐνεδυσάμην
Οὐχὶ αἰσθητῶς, νοητῶς δέ γε πάντως.
Καὶ πῶς οὐ Θεὸς χάριτί τε, καὶ θέσει
Αἰσθήσει, καὶ γνώσει γε, καὶ θεωρίᾳ,
Ὁ τὸν τοῦ Θεοῦ Υἱὸν ἐνδυσάμενος;
Εἰ ἀγνοίᾳ γέγονεν ὁ Θεὸς Λόγος
Ἄνθρωπος, κἀμὲ ἐν ἀγνοίᾳ γενέσθαι
Θεὸν, ὡς εἰκὸς ὑπονοεῖσθαι πρέπον.
Εἶδε ἐν γνώσει, πράξει τε, καὶ θεωρίᾳ
Θεὸς ἄνθρωπος ἐχρημάτισεν ὅλος,
Ὅλον με Θεὸν τῇ Θεοῦ κοινωνίᾳ
Ἐν αἰσθήσει, καὶ γνώσει, οὐχὶ οὐσίᾳ,
Μετουσίᾳ δὲ γενέσθαι πάντως.
Χρὴ φρονεῖν ὀρθοδόξως.
Ὥσπερ ἐγεννήθη γὰρ Θεὸς ἀτρέπτως
Ἄνθρωπος ἐν σώματι, καὶ πᾶσιν ὤφθη.
Οὕτως ἀφράστως πνευματικῶς γεννᾷ με.
Καὶ ἄνθρωπον μένοντα Θεὸν ποιεῖ με.
Καὶ ὥσπερ ὁρώμενος σαρκὶ ἐκεῖνος,
Τὸ Θεὸς εἶναι ἠγνοεῖτο τοῖς ὄχλοις.
Οὕτω καὶ ἡμεῖς, οἷοι ἦμεν τοῖς πᾶσιν.
Ὢ θαῦμα· βλεπόμενοι ἄνθρωποι πάντως,
Τὸ, ὅπερ γεγόναμεν, χάριτι θείᾳ,
Οὐ πεφύκαμεν τοῖς πολλοῖς καθορᾶσθαι.
Μόνοις δ' οἷς ὄμμα ψυχῆς κεκαθαρμένον
Πρόσεστι, φαινόμεθα ὡς ἐν διόπτρᾳ.
Τοῖς δ' ἀκαθάρτοις οὐ Θεός· οὐδ' ἡμεῖς δὲ
Οὔθ' ὁρώμεθα, οὔθ' ὅλως γεγενῆσθαι
Τοῦτό ποτε πιστευόμεθα πάντως.
Ἄπιστοι καὶ γὰρ οἱ τῇ πίστει καὶ μόνῃ
Προσεπερειδόμενοι χωρὶς τῶν ἔργων.
Εἰ δ' οὐκ ἄπιστοι τέως, νεκροὶ εἰσάπαν.
Ὥσπερ ὁ θεῖος ἀπεφήνατο Παῦλος,
Μὴ ἀπιστήσῃς· ἐμοὶ δὲ λέγε, καὶ σοφῶς ἀποκρίνου
Ποῖον ἐκ τούτων προτιμήσεις τῶν δύω;
Νεκράν γε πίστιν ἔργων ἐστερημένην;
Ἢ ἀπιστίαν, τῆς πίστεως ἐν ἔργοις;
Πάντως ἐρεῖς, τὶς τῶν ἔργων ἡ χάρις,
Πίστεως δίχα τῆς ὀρθῆς καὶ τελείας;
Κἀγώ σοι πάλιν ἀντιφθέγξομαί τι δέον
Ὄφελος τῆς πίστεως τῶν ἔργων δίχα;
Εἰ οὖν τὰ ἅπερ προειρήκαμεν γνῶναι
Βούλει τε Θεὸς κατὰ χάριν γενέσθαι,
Οὐ λόγῳ, οὐ δοκήσει, οὐκ ἐπινοίᾳ.
Οὐ μόνῃ πίστει ἐστερημένῃ ἔργου,
Ἀλλὰ πείρᾳ, πράγματι, καὶ θεωρίᾳ
Νοερᾷ, καὶ γνώσει τε μυστικωτάτῃ.
Πρᾶξον ἅτινα ὁ Χριστός σοι προστάττει,
Κἀκεῖνος ταῦτα διὰ σὲ καθυπέστη.
Καὶ τότε ἴδοις φῶς λαμπρότατον φάναν
Ἀέρι ψυχῆς πάμπαν λελευκασμένῳ
Ἀΰλως τὴν ἄϋλον σαφῶς οὐσίαν
Ὅλην δι' ὅλου ὄντως διϊκνουμένην
Ἐκ ταύτης δι' ὅλον ὡς ἐν ὅλῳ τὸ σῶμα
Οὔσης καὶ αὐτῆς ψυχῆς τῆς ἀσωμάτου,
Καὶ λάμψει τὸ σῶμά σου, ὡς ἡ ψυχή σου,
Ἡ ψυχὴ δ' αὖθις, ὡς ἡ λάμψασα χάρις
Ἔσεται ἀστράπτουσα, Θεὸς καθάπερ,
Εἰ δ' ἀποκτήσεις μιμήσασθαι τοῦ κτίστου
Τὴν ταπείνωσιν, τὰ πάθη, καὶ τὰς ὕβρεις,
Καὶ ὑποστῆναι ταῦτα οὐ καταδέξῃ,
Εἴτε νοερῶς, αἰσθητῶς δέ γε μᾶλλον
Ἐναπελείφθης· ὢ τῆς ἀβελτηρίας.
Ἐν ζόφῳ, καὶ ταρτάρῳ τοῦ σοῦ σαρκίου,
Ὁ φθορά ἐστι· τί γὰρ ὑπάρχει ἄλλο;
Εἰ μὴ θάνατος ἐν ἀθανάτῳ σκεύει
Ἐγκεκλεισμένος μενοῦν γε εἰς αἰῶνας.
Πάντων ἀγαθῶν τῶν ἐν φωτὶ, καὐτοῦ δὲ
Τοῦ φωτὸς στερησκόμενοι, οὔπω γὰρ λέγω.
Τό γε καὶ πυρὶ, καὶ βρυγμῷ τῶν ὀδόντων,
Κλαυθμῷ τε, καὶ σκώληκι παραδοθῆναι,
Ἀλλ' ὡς ἐν πίθῳ τῷ σώματι οἰκῆσαι
Μετὰ τὴν ἀνάστασιν, ὡς καὶ πρὸ τούτου,
Καὶ μηδαμόθεν ἔξωθεν ἀποβλέπειν,
Μηδὲ φῶς ἐντὸς εἰσδέχεσθαι παράπαν,
Ἀλλ' οὕτω κεῖσθαι τῶν ἐνταῦθα ἡδέων,
Πάντων στερησκόμενον, καὶ τῶν μελλόντων,
Καθὼς προεῖπον· λέγε οὖν ὁ ἀκούων.
Ὁ λέγων οὐ βούλομαι τῆς βασιλείας
Τῆς ἀκηράτου ἔνδον γενέσθαι,
Οὐδ' ἀπολαύειν τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων,
Ἀλλ' ἔξω μόνον τῆς κολάσεως εἶναι,
Καὶ πεῖραν πυρὸς μὴ λαβεῖν με κἂν ὅλως.
Τί σοι ὄφελος γενομένῳ ὡς εἶπον;
Ἀπόκρινέ μοι σοφώτατε, καὶ λέγε;
Ἆρα λογίσῃ τιμωρίαν ἑτέραν,
Εἶναι μείζονα, ἢ γενήσεσθαι ὅλως;
Ἄπαγε· καὶ γὰρ ὡς μόνος ἐν βασάνοις
Τότε καὶ εἶναι, καὶ κολάζεσθαι φήσεις.
Εἰ γὰρ καὶ εἴποις πνευματικὸν τὸ σῶμα
Τότε ἀπολήψεσθαι· καὶ πῶς ὡς πίθῳ

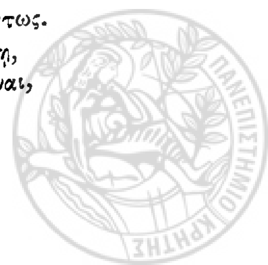

Ἐναποκλεισθήσεται ψυχὴ ἐν τούτῳ;
Ἄκουσον· διδάχθητι, πῶς ἔσται τοῦτο.
Ὥσπερ ὁ σπόρος σπείρεται κατὰ γένος
Σίτου σοι λέγω, καὶ κριθῆς, καὶ τῶν ἄλλων,
Καὶ κατὰ γένος αὖθις ἀναβλαστάνει.
Οὕτω καὶ τὰ σώματα τῶν γε θνησκόντων
Πίπτουσιν εἰς γῆν οἷα τύχωσιν εἶναι,
Αἱ οὖν ἐξ αὐτῶν ψυχαὶ διαζευχθεῖσαι
Ἐν τῇ μελλούσῃ τῶν νεκρῶν ἀναστάσει
Τούτων ἑκάστη κατ' ἀξίαν εὑρίσκει
Τὸ κάλυμμα φωτὸς ἢ σκότους πλῆρες.
Αἱ μὲν καθαραί, καὶ φωτὸς μετασχοῦσαι,
Καὶ ἀνάψασαι τὰς ἑαυτῶν λαμπάδας
Ἔσονται πάντως ἐν φωτὶ ἀνεσπέρῳ.
Αἱ δὲ ἀκάθαρτοι, καὶ τυφλὰ τῆς καρδίας
Ἔχουσαι τὰ ὄμματα, καὶ σκότους πλήρεις,
Πῶς ἄρα θεάσονται φέγγος τὸ θεῖον;
Εἴπῃς οὐδαμῶς· τούτων οὖν εἰπέ μοι
Τίς δεομένων μετὰ πότμον ἀκούσει;
Καὶ διανοίξει ὀφθαλμοὺς τούτων· οἴμοι.
Τῶν ἑκουσίως βλέψαι μὴ βουληθέντων;
Μηδὲ ἀνάψαι τὴν ψυχικὴν λαμπάδα;
Σκότος οὖν ἐκδέξεται ἀφεγγὲς τούτους,
Τὰ σώματα δέ, ὡς εἴπομεν, ἐπίσης
Φθείρονταί, καὶ σήπονται καὶ τῶν Ἁγίων,
Ἀλλ' ἐγείρονται, οἷα ταῦτα ἐσπάρη.
Σῖτος καθαρός· σῖτος ἡγιασμένος.
Τοῦ Ἁγίου Πνεύματος Ἅγια σκεύη,
Ὡς ὑπάρξαντα καθαρώτατα πάνυ
Ἐξεγείρονται αὖθις δεδοξασμένα,
Λάμποντα, ἀστράπτοντα, ὡς φῶς τὸ θεῖον.
Τούτοις ἐνοικήσασαι ψυχαὶ Ἁγίων
Ὑπέρ γε τὸν ἥλιον λάμψουσι τότε,
Καὶ γενήσονται ὅμοιοι τοῦ Δεσπότου,
Οὗ τινος ἐτήρησαν τοὺς θείους νόμους.
Τῶν δ' ἁμαρτωλῶν ἐξανίστανται αὖθις,
Οἷα καὶ αὐτὰ ἐν τῇ γῇ κατεσπάρη.
Βορβορώδη δύσοσμα· σαπρίας πλήρη.
Σκεύη βέβηλα· ζιζάνια κακίας.
Πάνυ ζοφώδη, ὡς τὰ τοῦ σκότους ἔργα
Πράξαντα, καὶ ὄργανα κακῶν παντοίων
Χρηματίσαντα τοῦ πονηροῦ σπορέως.
Ἐξανίστανται δ' ἀθάνατα καὶ ταῦτα,
Καὶ Πνευματικά, πλὴν ἐοικότα σκότει.
Τούτοις οὖν ψυχαὶ ἄθλιαι ἑνωθεῖσαι
Ζοφώδεις αὗται, καὶ ἀκάθαρτοι οὖσαι
Ὅμοιοι γενήσονται τῷ διαβόλῳ,
Ὡς τὰ ἐκείνου μιμησάμεναι ἔργα,
Καὶ τὰς ἐκείνου τηρήσασαι προστάξεις.
Μεθ' οὗ καὶ ταχθήσονται πυρὶ ἀσβέστῳ
Τῷ σκότει, καὶ ταρτάρῳ παραπεμφθεῖσαι.
Μᾶλλον δὲ αὗται κατὰ ἀναλογίαν
Καταχθήσονται τοῦ βάρους κατ' ἀξίαν
Τῶν ἁμαρτιῶν, ὧν ἕκαστος βαστάζει,
Κἀκεῖ διάξει εἰς αἰῶνας αἰώνων.
Οἱ δὲ Ἅγιοι, ὥσπερ εἴπομεν πάλιν
Τῶν ἀρετῶν ἕκαστος πτεροῖς ἀρθέντες
Εἰς ἀπάντησιν καὶ οὗτοι τοῦ Δεσπότου
Ἀναβήσονται ἕκαστος κατ' ἀξίαν,
Ὡς ἑαυτόν τις προευτρέπισε πάντως
Ἐγγύθεν, ἢ πόρρωθεν ἔσται τοῦ κτίστου,
Συνέσται δ' αὐτῷ εἰς ἀπείρους αἰῶνας
Σκιρτῶν, καὶ τερπόμενος ἄληπτον τέρψιν. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟΣ Ζ.

Περὶ Θεολογίας· καὶ ὅτι τῷ μὴ ἀλλοιωθέντι τῇ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μετουσίᾳ, καὶ γεγονότι θέσει ἐν γνώσει Θεῷ, διδάσκειν τὰ θεῖα τοὺς ἀνθρώπους οὐκ ἔξεστι.

Τίς μου παραμυθήσεται τὸν πόνον τῆς καρδίας;
Πόνον δ' εἰπὼν ἐδήλωσα τὸν τοῦ σωτῆρος πόθον.
Ὁ πόθος δὲ τοῦ Πνεύματος ἐνέργεια τυγχάνει,
Μᾶλλον δ' αὐτοῦ οὐσιωδῶς ἐστιν ἡ παρουσία
Ἐνυποστάτως ἐν ἐμοὶ φῶς ἐντὸς ὁρωμένη
Τὸ φῶς δ' ἀσύγκριτόν ἐστιν, ὅλον ἄφθεκτον πέλει.
Τίς με χωρίσει αἰσθητῶν, ὧν ἀπηλλάγην ἅπαξ,
Καὶ ἀπεκρύβην ἐξ αὐτῶν γεγονὼς ἔξω κόσμου;
Τίς μοι δώσει γαλήνην γε, καὶ ἡσυχίαν πάντων;
Ἵνα τοῦ κάλλους κορεσθῶ, καὶ τῆς ἐκείνου θέας.
Οὗ τὸ ἀκατανόητον ἀναφλέγει τὸν πόθον,
Ὁπόσον δὲ καληπτὸν ἐνυπόστατος πόθος.
Ἀγάπη γὰρ οὐκ ὄνομα, ἀλλὰ οὐσία θεία
Μεταληπτή, καὶ ἄληπτος, θεϊκὴ δέ γε πάντως.
Τὸ μεθεκτὸν καταληπτὸν τούτου τὸ πλεῖον οὔπω.
Διὰ τοῦτο οὖν εἶπόν σοι καταληπτὸν τὸν πόθον,
Καὶ ἐνυπόστατον αὐτόν, ὡς μεθεκτόν, ληπτόν τε.
Πᾶν γὰρ ληπτόν, καὶ μεθεκτόν, οὐσία πάντως πέλει
Ἐνυποστάτως μεθεκτή, ὡσαύτως καὶ ληπτή τε.
Τὸ γὰρ ἀνούσιον οὐδὲν καὶ λέγεται, καὶ ἔστιν,
Ἡ θεία δὲ καὶ ἄκτιστος, ὑπερούσιος φύσις,
Ὡς τῆς οὐσίας τῶν κτιστῶν ὑπερέχουσα πάντων
Καλεῖται ὑπερούσιος, πλὴν ἐνούσιος πέλει,
Καὶ ἐνυπόστατός ἐστιν ὑπὲρ οὐσίαν πᾶσαν,
Καὶ πρὸς ὑπόστασιν κτιστὴν ἀσύγκριτός γε πάντῃ
Νοεῖται, ἔστι γὰρ ὅλη ἀπερίγραπτος φύσει.
Τὸ μὴ περιγραφόμενον ὑπόστασιν πῶς εἴποις;
Τὸ δ' ἀνυπόστατον οὐδέν, καὶ πῶς μεταληπτόν μοι;
Εἰ δ' ἀπιστεῖς τὸν Παῦλόν σοι μαρτυροῦντα παρέξω,
Καὶ τὰ ἀμφότερα πιστὰ εἶναί σοι βεβαιοῦντα.
Ὅταν γὰρ λέγῃ τὸν Χριστὸν ἐντὸς ἔχει λαλοῦντα,
Καὶ Πνεύματι φθεγγόμενον αὐτῷ τῷ Παναγίῳ.
Μεταληπτόν, περιγραπτὸν εἶναι λέγει τὸ θεῖον
Ἀπεριγράπτως ἐν αὐτῷ συμπαρόν, καὶ ἀλήπτως.
Ὅταν δὲ φῶς ἀπρόσιτον οἰκοῦντα παρεισάγῃ,
Καὶ μαρτυρῇ μηδέ ποτε ὑπ' ἀνθρώπου ὀφθῆναι,

Τότε τὸ ἀπερίγραπτον, καὶ ἄληπτον ἐμφαίνει.
Ὁ γὰρ οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε τῶν ἀνθρώπων,
Πῶς ἢ μετέλαβεν αὐτοῦ, ἢ προσέψαυσεν ὅλως;
Πάντως ἐρεῖς μοι οὐδαμῶς, εἰ μὴ φιλονεικοίης.
Ὅταν δὲ πάλιν εἴπῃ σοι, ὁ Θεὸς ὁ ἐκ σκότους
Φῶς λάμψαι πάλαι προειπὼν, ὃς ἔλαμψεν ἐντός μου.
Ποῖόν σοι ἄλλον παριστᾷ Θεὸν, εἰπὲ, νοῆσαι;
Εἰ μὴ ἐκεῖνον τὸν τὸ φῶς τὸ ἄστεκτον οἰκοῦντα;
Καὶ ὃν οὐδέπω οὐδαμῶς οὐδεὶς ἀνθρώπων εἶδεν;
Αὐτὸς γὰρ ὑπερούσιος· ἄκτιστος ὢν τὸ πρόσθεν,
Σάρκατε ἀνελάβετο, καὶ κτιστός μοι ὠράθη,
Ὅλον θεώσας με αὐτὸς τὸν προσληφθέντα ξένως.
Οὕτω πιστεύεις; λέγε μοι, καὶ πάντως οὐ διστάζεις;
Εἰ οὖν Θεὸς γενόμενος ἄνθρωπος, ὡς πιστεύεις,
Τὸν ἄνθρωπον ἐθέωσεν ἐμὲ τὸν προσληφθέντα,
Θέσει Θεὸς γενόμενος τὸν φύσει Θεὸν βλέπω.
Ἐκεῖνον, ὃν οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἠδυνήθη
Ἰδεῖν, ἀλλ' οὐδὲ δύναται ὅλως τοῦ κατιδέσθαι.
Τὸν Θεὸν οὖν οἱ δεξάμενοι τῆς πίστεως τοῖς ἔργοις,
Καὶ θεοὶ χρηματίσαντες Πνεύματι γεννηθέντες,
Αὐτὸν ἐκεῖνον βλέπουσι τὸ ἑαυτοῦ Πατέρα
Τὸν ἐνοικοῦντα τῷ φωτὶ ἀεὶ τῷ ἀπροσίτῳ,
Ἔνοικον ἔχοντες αὐτὸν ἐν ἑαυτοῖς οἰκοῦντα,
Οἰκοῦσιν αὐτοί γε ἐν αὐτῷ τῷ πάμπαν ἀπροσίτῳ.
Τούτο πίστις ἡ ἀληθής· τοῦτο Θεοῦ τὸ ἔργον.
Τοῦτο σφραγὶς χριστιανῶν· τοῦτο μέθεξις θεία.
Τοῦτό ἐστιν ἡ μετοχὴ, καὶ ἀρραβὼν ὁ θεῖος.
Τοῦτο ὑπάρχει ἡ ζωή· τοῦτο ἡ βασιλεία.
Τοῦτο τὸ ἔνδυμά ἐστιν, ὁ χιτὼν τοῦ Κυρίου,
Ὅνπερ οἱ βαπτιζόμενοι ἐπενδύονται πίστει,
Οὐχὶ ἀγνοίᾳ λέγω σοι, οὐδὲ ἀναισθησίᾳ,
Ἀλλὰ διὰ τῆς πίστεως ἐν αἰσθήσει, καὶ γνώσει,
Ἵνα μὴ λέγῃς τὸν Χριστὸν ἐνδεδύσθαι πιστεύω.
Οὐ λέγω τοῦτο· πίστευε, ἀλλὰ πίστεως ἔργον,
Καὶ πίστεως τελείωσιν ἀναμφίβολον ἔχε,
Ἐκ τοῦ ἐνδύσασθαι Χριστὸν ἐν αἰσθήσει, καὶ γνώσει
Ἐκλάμποντα, ἀστράπτοντα θεότητος τῇ δόξῃ,
Καὶ τρανωτάτῳ ἐν φωτὶ ὅλον σε ἀλλοιοῦντα.
Ἀναλλοιώτως μένοντα διπλοῦν ἐξ ἑκατέρων
Θέσει Θεὸν, τῇ φύσει δὲ ἄνθρωπον ὅλον ὄντα.
Τοιοῦτος δὲ γενόμενος ὅλος, καθὼς σοι εἶπον,
Τότε ἐλθὲ, καὶ σὺν ἡμῖν γενοῦ ὦ ἀδελφέ μου.
Ἐπ' ὅρους θείας γνώσεως, θείας τε θεωρίας,
Καὶ ἀκουσόμεθα ὁμοῦ πατρικῆς φωνῆς· οἴμοι.
Ὁπόσον ἀπολείπομεν τῆς θεϊκῆς ἀξίας.
Ὁπόσον δὲ ἀπέχομεν ζωῆς τῆς αἰωνίου,
Ὅσον ἀπέχει οὐρανὸς τῶν γῆς καταχθονίων,
Καὶ τῶν ἐκεῖσε δυστυχῶς πάλαι κεκρατημένων.
Τοσοῦτον, ἢ καὶ πλέον γε ἀπέχομεν οἱ πάντες,
Ὄντως ἀξίας τοῦ Θεοῦ, καὶ θείας θεωρίας,
Κἂν σὺν ἐκείνῳ κατοικεῖν λέγωμεν παραδόξως,
Καὶ τὸν οἰκοῦντα ἐν φωτὶ τῷ ἀπροσίτῳ ἔχειν
Ἐν ἑαυτοῖς καὶ μένοντα, καὶ κατοικοῦντα ὅλον,
Καὶ θέλομεν καθήμενοι ἐν τοῖς καταχθονίοις
Φιλοσοφεῖν τὰ ὑπὲρ γῆν, καὶ τὰ ἐν οὐρανῷ γε,
Καὶ οὐρανῶν ὑπέρτερα ὡς ἀκριβῶς εἰδότες,
Καὶ διηγεῖσθαι ἅπασι, καὶ γνωστικοὶ καλεῖσθαι,
Θεολόγοι τε ἀκριβεῖς, καὶ μύσται τῶν ἀρρήτων,
Ὅπερ καὶ ἔνδειγμά ἐστι πάντως ἀναισθησίας.
Ὁ γεννηθεὶς γὰρ δυστυχῶς ἐν τοῖς καταχθονίοις,
Καὶ σκότος ὅλως κατοικῶν τοῦ ἐνεστῶτος κόσμου,
Φῶς τε μὴ θεασάμενος τοῦ μέλλοντος αἰῶνος.
Ὁ πάντως ἔλαμψεν ἐν γῇ, καὶ ἀεννάως λάμπει,
Καὶ λέγων τὰ ἐν οὐρανῷ καὶ φρονεῖν, καὶ εἰδέναι,
Βλέπειν τε πάντα τὰ ἐκεῖ, καὶ τοὺς ἄλλους διδάσκειν,
Οὐχὶ ἀναίσθητός ἐστι, καὶ πλέον ἄρα τούτου;
Ὡς γὰρ τυφλὸς φιλονεικῶν τοὺς βλέποντας, καὶ λέγων.
Τὸ νόμισμα χαλκοῦν ἐστίν· ἡ σφραγὶς ἄλλου πέλει,
Τὰ ἐν αὐτῇ δὲ γράμματα δηλοῖ τάδε, καὶ τάδε.
Ὄντως παράδοξόν ἐστι τοῖς ἀκούουσι τέρας,
Καὶ τὸ νόμισμα βλέπουσι χρυσῶν εὔροιζον πάνυ,
Καὶ τὴν σφραγίδα ἀληθῆ τοῦ βασιλέως οὖσαν,
Ἀπαραποίητον αὐτοῦ δεικνῦσαν τὴν εἰκόνα,
Καὶ τὴν γραφὴν τὸ ὄνομα δηλοῦσαν τὸ ἐκείνου.
Οὕτω γε πάσχοντες ἡμεῖς, οὐ δοκοῦμεν τι πάσχειν,
Οὐδ' αἰσχυνόμεθά τινα, ἢ αὐτοὺς τοὺς Ἁγίους,
Καὶ τοὺς Ἀγγέλους ἄνωθεν τὰ καθ' ἡμᾶς ὁρῶντας.
Ἀλλὰ πληροῦται εἰς ἡμᾶς ὁ λόγος τοῦ Κυρίου,
Ὁ λέγων, ὅτι βλέποντες, οὐ βλέπουσι, καὶ αὖθις
Ἀκούοντες, τὰ ψυχικὰ ὦτα βύουσι μᾶλλον,
Καὶ οὐδαμῶς ἀκούουσι τοῦ Πνεύματος τοὺς λόγους.
Καὶ γὰρ ὠσὶν ἀκούουσι σωματικοῖς σαρκίνοις
Ὦτα πνευματικὰ καρδίας δὲ κεκαλυμμένα
Ἔχουσι, καὶ οὐ δύνανται ὅλως Θεοῦ ἀκούειν.
Οὐδαμῶς γὰρ ἰσχύουσιν ἀφ' ἑαυτῶν διᾶραι
Κάλυμμα τῆς ἐπάρσεως, καὶ τῆς ἀναισθησίας.
Αὐτοὶ γὰρ τοῦτο ἑαυτοῖς ἐπέθεντο θελήσει,
Καὶ βούλονται καλύπτεσθαι ὀφθαλμούς τε, καὶ ὦτα,
Καὶ διὰ τοῦτο οἴονται καὶ βλέπειν, καὶ ἀκούειν.
Εἰδὲ γέ τις ἐρεῖ αὐτοῖς, ἀκούσατέ μου τέκνα,
Καὶ ἄρατε τὸ κάλυμμα ἐκ τῆς ὑμῶν καρδίας,
Καὶ πρὸς αὐτὰ τὰ ῥήματα ἀγριαίνουσιν, ὅτι
Μὴ πατέρας ἐκάλεσεν, ἀλλὰ τέκνα προσεῖπε,
Καὶ μῖσος μᾶλλον πρὸς αὐτὸν ἐκ τῶν λόγων προσκτῶνται,
Καὶ συνιδεῖν οὐ δύνανται τὸ προσὸν αὐτοῖς πάθος.
Μᾶλλον δὲ πάθη τὰ τὸν νοῦν σκοτίζοντα, καὶ φρένας,
Καὶ τοῦ Θεοῦ χωρίζοντα τοὺς προληφθέντας ἤδη,
Οἱ δοῦλοι τῆς οἰήσεως, καὶ ὑπερηφανίας,
Θελήσει χρηματίσαντες, καὶ αἰχμαλωτισθέντες,
Τὸ θέλημα τὸ ἴδιον ἀεὶ ἀποπληροῦσιν.
Οὗτοι ἀφέντες νόμους τοῦ Θεοῦ, ἑαυτοῖς εἰσὶ νόμος.
Καὶ οὐ Θεῷ, ἀλλ' ἑαυτοῖς λατρεύουσιν· ὦ τόλμης.
Ἀντὶ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ τὴν ἰδίαν ζητοῦντες,
Καὶ στῆσαι ταύτην σπεύδοντες πᾶσιν ἔργοις, καὶ τρόποις.
Δόξα οὖν πέλει τοῦ Χριστοῦ ὁ σταυρὸς, καὶ τὰ πάθη,
Ἃ καθυπέστη δι' ἡμᾶς, ἵνα ἡμᾶς δοξάσῃ.

Ταῦτα δ' οὐ βούλονται παθεῖν, ὡς ἔπαθεν ἐκεῖνος,
Καὶ παραιτοῦνται μέτοχοι δόξης Θεοῦ γενέσθαι,
Ὡς ἕκαστος τὴν ἐνέργειαν κέκτηνται τὴν ἰδίαν.
Ἀλλ' οὐκ ἀφ' ἑαυτοῦ λαβὼν, ἐξ ἡμῶν δέ γε πάντως,
Ὁ γὰρ τεχνίτης ἕκαστον πρὸς ὅπερ ἂν ἐθέλοι
Κατασκευάζει, ἐνεργεῖ ἐργαλεῖον ἐντέχνως.
Διὸ θερίζειν λήϊα οὐκ ἔξεστι σκαπάνῃ,
Οὐδὲ δρεπάνῃ τεκτονεῖν, οὐδ' ἐν μαχαίρᾳ κτίζειν,
Οὐ σκάπτειν μετὰ πρίονος, οὐ ῥάπτειν τῇ ἀξίνῃ.
Οὐ τέμνειν ξύλα ῥάβδῳ γε, λόγχῃ δ' οὐ πρίζειν θέμις,
Οὐδὲ φασγάνῳ σφενδονεῖν, οὐκ ἐν τῷ τόξῳ τέμνειν,
Ἀλλ' ἁρμοζόντως ἑκάστῳ χρὴ πρὸς ἕκαστον χρῆσθαι.
Εἰδ' οὐ πρὸς ἃ γεγόνασιν, ἀλλ' ἄλλως χρήσῃ τούτοις,
Ἀπόλωλεν ὁ βίος σου, καὶ πᾶσα πρᾶξις πάντως.
Οὕτως οὖν μοι νόει καὶ Θεὸν ἡμᾶς πεποιηκέναι,
Ἐν ἔργοις ἕκαστον πιστὸν ἐνεργεῖν ἐν τῷ βίῳ,
Τοὺς μὲν διδάσκειν θέμενος, τοὺς δὲ μανθάνειν.
Ἄλλους τοῦ ἄρχειν τῶν πολλῶν, τοὺς δὲ ὑπείκειν τούτοις.
Καὶ οἷς μὲν σοφίαν δέδωκεν, οἷς δὲ γνῶσιν, καὶ λόγον.
Τὸ προφητεύειν ἄλλοις δὲ, τὸ λαλεῖν γλώσσαις ἄλλοις.
Θαυματουργεῖν ἑτέροις δὲ, καὶ ἐνεργεῖν δυνάμεις.
Ἄλλους προστάξας ἔδειξε, πνευματικὰ δὲ ταῦτα.
Ἀλλ' εἴπωμεν καὶ ἕτερα χαρίσματα τοῦ κτίστου,
Ἃ τοῖς ἀνθρώποις δέδωκεν ἑκάστῳ κατ' ἀξίαν.
Τὸν μὲν ἀνδρεῖον σώματι, τὸν δὲ ὡραῖον μᾶλλον
Πεποίηκε, καὶ ἕτερον εὐφωνότερον ἄλλων
Ἁπλῶς τε ἐχαρίσατο ἑκάστῳ τῶν ἀνθρώπων
Τὸ κατ' ἀξίαν δώρημα, καὶ πλεονέκτημά γε,
Ὡς οἶδε μόνος ὁ Θεὸς ὁ τῶν ἁπάντων κτίστης,
Εἰς τὸ χρησίμως ἐνεργεῖν ἐν τῷ βίῳ ἀρρήτως.
Διὸ πρὸς τέχνην ἕκαστος οὐχ οἵαν αὐτὸς θέλει,
Ἀλλὰ πρὸς οἵαν ἔκτισται ἐπιτηδείως ἔχει,
Καὶ πρὸς αὐτὴν διάκειται προσφυῶς, καὶ οἰκείως,
Καὶ ἴδοις ἂν τὸν πλευστικὸν εὐτέχνως τὰ πελάγη
Θαλάσσης διαπλέοντα, καὶ τερπόμενον μᾶλλον
Ὑπὲρ τὸν ἵππῳ σοβαρῷ ἐφεζόμενον ἄνδρα.
Καὶ γεωργὸν γῆς αὔλακας τέμνοντα τῷ ἀρότρῳ,
Τὸ ζεῦγός τε τὸ τῶν βοῶν τῶν συνεργαζομένων
Πολὺ κρεῖσσον νομίζοντα βασιλικοῦ τετρώρου,
Ὅθεν καὶ χαίρει ταῖς χρησταῖς κατεντρυφῶν ἐλπίσιν.
Ὁ στρατιώτης πάλιν δὲ, ἑαυτὸν ὑπὲρ πάντας
Γεωργούς τε, καὶ πλευστικοὺς, καὶ χειροτέχνας μείζω
Ἡγεῖται, ὡς ἔνδοξος ἐναβρύνεται τρέχων
Ἐπὶ σφαγὴν, καὶ θάνατον ἄωρον καταλῦσαι.
Οὗτος οὖν οὐκ ἀνέξεται κώπην ὅλως ἐλάσαι,,
Οὐδὲ κρατῆσαι δίκελλαν, οὐδὲ τέκτων γενέσθαι,
Οὐ ναύτης, οὐδὲ γεωργὸς, οὐ γεηπόνος εἶναι
Αἱρήσεται, ἀλλ' ἕκαστος πρὸς ὃ, καθάπερ εἶπον,
Τὸ ἐνεργεῖν ἀπὸ Θεοῦ ἔλαβεν ἐνεργήσει.
Ἄλλως δὲ οὐ δυνήσεται ἄνθρωπος ἐν τῷ βίῳ
Ὅλως τι διαπράξασθαι, ἢ τὴν ἀρχὴν θελῆσαι.
Ἰδοὺ γὰρ αὖθις λέγω σοι, ἅπερ καὶ πρώην εἶπον.
Ὥσπερ οὐκ ἔξεστί ποτε τῶν εἰρημένων πάντων
Ἐργαλείων, ἀφ' ἑαυτοῦ κινηθῆναι πρὸς πρᾶξιν,
Ἢ ἐνεργῆσαί τε ἄνευ χειρὸς ἀνθρώπου
Τοῦ αἴροντος, καὶ δι' αὐτοῦ κατασκευάζοντός τι.
Οὕτως οὐδὲ ὁ ἄνθρωπος ἄνευ χειρὸς τῆς θείας
Ἐννοῆσαί τι δύναται ἀγαθὸν, ἢ ποιῆσαι.
Ἰδοὺ γὰρ ὁ τεχνίτης με κατεσκεύασε λόγος,
Οἷον αὐτὸς ἠθέλησε, καὶ ἔθηκεν ἐν κόσμῳ.
Πῶς οὖν εἰπὲ δυνήσομαι, φρονῆσαι, ἢ ποιῆσαι,
Ἢ ὅλως ἐνεργῆσαί τι θείας ἰσχύος ἄνευ;
Ὁ νοῦν μοι χαρισάμενος, οἷον ἤθελε πάντως,
Αὐτὸς καὶ δίδωσι φρονεῖν, ὅσα συμφέρον οἶδε,
Καὶ ἐνεργεῖν παρέχει μοι δύναμιν ἅπερ θέλει.
Εἰ οὖν ταῦτα ποιήσαιμι, πλείονα πάντως δώσει,
Καὶ τελειώτερα φρονεῖν παράσχῃ φιλανθρώπως.
Εἰ δὲ καταφρονήσαιμι καὶ αὐτῶν τῶν ὀλίγων
Τῶν καταπιστευθέντων μοι τὴν στέρησιν δικαίως
Ὄντως καθυποστήσομαι παρὰ Θεοῦ τοῦ δόντος,
Καὶ ἄπρακτος γενήσομαι· ἄχρηστον ἐργαλεῖον,
Ὡς μὴ θελήσας ἐντολὰς ἐργάσασθαι τοῦ κτίστου,
Ἀλλ' ὀκνηρίᾳ ἐμαυτὸν ἐκδοὺς, καὶ ῥαθυμίᾳ.
Καὶ διὰ τοῦτο ἔρριμαι τῶν χειρῶν τοῦ Δεσπότου.
Ἀπειθείᾳ γὰρ τῇ πρὸς αὐτὸν, καὶ ἀνυποταξίᾳ
Χρησάμενος ἐκβέβλημαι τοῦ ὄντως παραδείσου,
Μακρὰν γενόμενος Θεοῦ, καὶ χειρῶν τῶν Ἁγίων.
Εὑρὼν λοιπόν με κείμενον ὁ παμπόνηρος ὄφις,
Καὶ τῇ ἀργίᾳ τῶν καλῶν προδεδομένον ὅλον
Δολίως κατηχρείωσε πᾶσιν ἔργοις ἀτίμοις,
Οἷς περ ἐνδυνόμενος, καὶ χαίρων ὠπτανόμην,
Ἀνθ' ὧν λυπεῖσθαί με ἐχρῆν, καὶ θρηνεῖν τε, καὶ κλαίειν,
Ὅτι πρὸς ἅπερ ἔκτισμαι ἐνεργεῖν ἑκουσίως
Ἀπέστην ὁ ταλαίπωρος, καὶ αὐτοπροαιρέτως
Τοῖς παρὰ φύσιν ἅπασιν ἐμαυτὸν ἐξεδόμην
Χερσὶ βεβήλοις τοῦ ἐχθροῦ ἐμπεσὼν παναθλίως,
Ὑφ' οὗπερ καὶ κρατούμενος, καὶ κινούμενος ὅλως,
Καὶ ἀντιστῆναι πρὸς αὐτὸν μὴ ἰσχύων ὁ τάλας.
Πῶς γὰρ καὶ ἀντιστήσεσθαι εἶχον νεκρὸς ὑπάρχων;
Πάσης κακίας ὄργανον, πάσης παρανομίας,
Καὶ ἐργασίας πονηρᾶς δόκιμον ἐργαλεῖον
Γέγονα ὁ ταλαίπωρος ἀπατηθεὶς δολίως.
Κατέχων γάρ με τῇ χειρὶ, καὶ δυνατῶς ἑλκύων
Κακοπραγοῖς ἐρρύπου με, καὶ παντοίοις βορβόροις,
Καὶ δυσωδίαις με πικραῖς ἐνέβαλε, καὶ τούτοις
Ἐποίει ἐνευφραίνεσθαι· ὢ τῆς ἀναισθησίας.
Πρὸς ἁρπαγὰς, πρὸς φθόνους τε, πρὸς θανάτους ἀδίκους,
Πρὸς λοιδορίας, πρὸς ὀργὰς, πρὸς πᾶν εἶδος κακίας.
Ἵνα δὲ εἴπω συνελὼν ἐνεργοῦντά με εὗρε,
Μᾶλλον δ' ἐχρήσατο αὐτὸς, ἐμοῦ μὴ βουλομένου.
Ἀφ' οὗ γὰρ καὶ ἀπέρριψα ἐμαυτὸν ἑκουσίως
Ἐκ τῆς χειρὸς τῆς τοῦ Θεοῦ, καὶ τῶν αὐτοῦ Ἁγίων,
Καὶ ἥρπασέ με ὁ δεινὸς ἄρχων, καὶ ψυχοφθόρος,
Καὶ τῇ ἐκείνου με χειρὶ κατέσχε θέλοντός μου,
Οὐκ ἔτι τοῦ μὴ ἐνεργεῖν ἴσχυον τὰ ἐκείνου,
Ἀλλὰ ἐν πᾶσι τοῖς αὐτοῦ θελήμασιν ἐνήργουν.

Οὐκ οἶδε γὰρ ἀντιλέγειν τὸ ξίφος τῷ κρατοῦντι,
Ἀλλ' ὅπου δ' ἂν καὶ βούληται ὁ κρατῶν τούτῳ χρῆται.
Ὁ γοῦν ποιήσας με Θεὸς ἄνωθεν ἐπιβλέψας,
Καὶ τοῦ τυράννου τῇ χειρὶ κρατούμενον ἰδών με
Ὠκτείρησεν, ἀφήρπασε τῆς ἐκείνου χειρός με,
Καὶ πάλιν με εἰσήγαγεν εἰς παράδεισον θεῖον,
Εἰς ἀμπελῶνα τὸν αὐτοῦ, εἰς γεωργῶν τε χεῖρας
Παρέδωκεν Ἁγίων με τοῦ ἐνεργεῖν τὰ θεῖα,
Ἐργάζεσθαι τὰς ἀρετὰς, τὰς ἐντολὰς φυλάσσειν,
Καὶ τῶν Ἁγίων τῆς χειρὸς παρεκτὸς μὴ κινεῖσθαι.
Ἵνα μὴ πάλιν με εὑρὼν ὁ κακίας ἐργάτης
Ἔξω χειρὸς διάγοντα Ἁγίας ἀφαρπάσῃ,
Καὶ τὰ αὐτοῦ με ἐνεργεῖν αὖθις παρασκευάσῃ.
Οἱ οὖν καλοί με γεωργοὶ, καὶ συμπαθεῖς λαβόντες,
Καὶ ταῖς χερσὶ ταῖς ἑαυτῶν ὅλον τὸ θέλημά μου
Ἄραντες, ταπεινώσει με εὐθὺς, καὶ μετανοίᾳ
Ἐνεργεῖν τε ἐπέτρεψαν, καὶ πενθεῖν ἀεννάως.
Ταῦτα γὰρ εἶπόν μοι, τέκνον, τὰ τρία οἱ τηροῦντες,
Καὶ ἐπιμένοντες αὐτῶν τῇ καλῇ ἐργασίᾳ
Συντόμως, ὡς οὐκ ἴσασιν, ἀνάγονται πρὸς δόξαν,
Κάθαρσιν, καὶ ἀπάθειαν, καὶ θεωρίαν θείαν,
Καὶ ταῖς χερσὶ τοῦ δυσμενοῦς ἁλίσκονται οὐδέπω,
Ἀλλ' ἐκ Θεοῦ συγχώρησιν πάντων ἁμαρτημάτων,
Σφαλμάτων πάντων τε ὁμοῦ λαμβάνουσι, καὶ οὕτως
Υἱοὶ Ὑψίστου γίνονται, καὶ Θεοὶ κατὰ χάριν,
Καὶ ἐργαλεῖα εὔχρηστα πᾶν καλὸν ἐνεργοῦντα.
Μᾶλλον δὲ θεῖοι γεωργοὶ ἄλλους καθοδηγοῦντες
Πρὸς πράξεις ὄντως ἀγαθὰς, πρὸς ἔργα σωτηρίας.
Τούτοις, πάντες ἀκούσατε· πιστεύσας, καὶ ποιήσας,
Καὶ ταῖς χερσὶ τῶν τοῦ Θεοῦ γεωργῶν τε, καὶ δούλων,
Κατὰ τὴν πρόσταξιν αὐτοῦ ἐμαυτὸν ἐκδοὺς ὅλον,
Ἀπαραλλάκτως ἐν ἐμοὶ πάντα ἐκβεβηκότα
Εὕρηκα, καὶ ἐθαύμασα, καὶ τοῖς πᾶσι κραυγάζω
Μεγαλοφώνως ἐκβοῶν, καὶ παραινῶν, καὶ λέγων,
Οὐδὲ γὰρ φέρω σιωπῇ ταῦτα καταχωννύειν.
Δράματε ὅσοι τοῦ Θεοῦ, καὶ τῶν αὐτοῦ Ἁγίων
Ἑαυτοὺς ἐπαισθάνεσθε τῶν χειρῶν ὄντες ἔξω.
Σπεύσατε, καὶ κολλήθητε τούτοις ἀδιασπάστως
Πίστει, ἀγάπῃ τε θερμῇ, καὶ ὅλῃ προαιρέσει.
Ῥίψατε ἅπαν φρόνημα, καὶ θέλημα οἰκεῖον,
Καὶ ταῖς ἐκείνων γε χερσὶ τὰς ψυχὰς ὑμῶν δότε,
Ὡς ἐργαλεῖα ἄψυχα μηδὲν ἐκτὸς ἐκείνων
Ποιοῦντες, ἢ κινούμενοι, ἢ ἐνεργοῦντες ὅλως
Τὸ δὲ ἐκείνων φρόνημα ὑμέτερον γενέσθω.
Ὡσαύτως καὶ τὸ θέλημα τὸ Ἅγιον ἐκείνων,
Ὡς ὂν τοῦ Θεοῦ θέλημα παρ' ἡμῶν ἐκπληρούσθω,
Καὶ οὕτω σύντομον ὁδὸν, ἀπρόσκοπτόν τε ὅλως
Ὁδεύσαντες γενήσεσθε φίλοι Θεοῦ Ὑψίστου,
Καὶ βασιλείας οὐρανῶν, ἀγαθῶν τε ἀφράστων
Κληρονόμοι γενήσεσθε ἐν ὀλίγαις ἡμέραις.
Ἅμα τῷ ἐπιβῆναι γὰρ τῆς ὁδοῦ τῆς εὐθείας
Ἅπασι συναρίθμιοι γενήσεσθε Ἁγίοις,
Καὶ μακαρίους ἅπαντας ὑμᾶς ἀποτελέσει.
Κἀμοῦ τοῦ ὑπὲρ ἅπαντας βροτοὺς ἡμαρτηκότος,
Καὶ ταύτην διοδεύσαντος τὴν ὁδὸν τὴν τραχεῖαν.
Τὴν στενήν τε, καὶ σύντομον, καὶ ἀκίνδυνον οὖσαν,
Πρὸς πλάτος τε ἀπάγουσαν ζωῆς τῆς αἰωνίου,
Ὡς ὑποδείξαντος ὑμῖν, ὑπερεύξασθε πάντες
Οἱ εὐπροθύμως ἐν αὐτῇ θελήσαντες βαδίσαι,
Καὶ κατὰ πόδας τοῦ Χριστοῦ θερμῶς ἀκολουθῆσαι.
Ἵνα κἀγώ τε, καὶ ὑμεῖς εὑρεθῶμεν ἐν ταύτῃ
Ἀμέμπτως προευόμενοι, ἄχρι τέλους τοῦ βίου.
Ἀλλὰ καὶ ὅσοι τὸν Χριστὸν ἰδεῖν ἐπιποθοῦσιν,
Ὅπως ὁμοῦ μετὰ χαρᾶς τὰ σώματα λιπόντες
Πρὸς τὴν ἐκεῖ κατάπαυσιν, πρὸς πλάτος παραδείσου
Χωρήσωμεν, καὶ τῆς ζωῆς δειχθῶμεν κληρονόμοι,
Καὶ τοῦ Θεοῦ ἀχώριστοι, καὶ πάντων τῶν Ἁγίων
Ἐν Χριστῷ τῷ μονογενεῖ Υἱῷ, καὶ Θεῷ Λόγῳ
Μετὰ τοῦ θείου Πνεύματος· τῆς Ἁγίας Τριάδος ἐσόμεθα
Νῦν, καὶ ἀεὶ καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟΣ Η'.

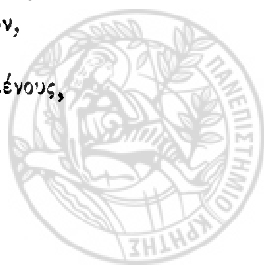
Τίς ὁ μοναχὸς, καὶ τίς ἡ ἐργασία αὐτοῦ, καὶ εἰς οἷον ὕψος Θεωρίας ἀνῆλθεν ὁ Θεῖος οὗτος Πατήρ.

Μοναχὸς, ὅς τις ἀμιγής ἐστι κόσμῳ,
Καὶ ἀεννάως ὁμιλεῖ Θεῷ μόνῳ.
Βλέπων βλέπεται· φιλῶν φιλεῖται,
Καὶ γίνεται φῶς λαμπόμενος ἀρρήτως.
Δοξαζόμενος δοκεῖ πλέον πτωχεύειν,
Καὶ προσοικειούμενος, ὡς ξένος πέλει.
Ὢ ξένου πάντῃ θαύματος, καὶ ἀφράστου.
Διὰ πλοῦτον ἄπειρον, ὑπάρχω πένης,
Καὶ μηδὲν ἔχειν δοκῶ, πολὺ κατέχων,
Καὶ ἐγὼ διψῶ διὰ πλῆθος ὑδάτων.
Καὶ τίς μοι δώσει; ὅπερ ἔχω πλουσίως;
Καὶ ποῦ εὑρύσω; ὃν ὁρῶ καθ' ἑκάστην;
Πῶς δὲ κρατήσω; ὃ ἐντός μου ὑπάρχει;
Καὶ ἔξω κόσμου, οὐ γὰρ βλέπεται ὅλως.
Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω
Νοῶν ἀληθῶς ῥήματα ἀγραμμάτου.

ΛΟΓΟΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟΣ Θ'.

Ἔντευξις εἰς Θεὸν, καὶ ὅπως Θεῷ συναπτόμενος, καὶ δόξαν Θεοῦ ὁρῶν ὁ Πατὴρ ἐν ἑαυτῷ ἐνεργοῦσαν, ἐξεπλήττετο.

Πῶς σε ἐντός μου προσκυνῶ; πῶς δὲ μακρὰν σε βλέπω;
Πῶς ἐν ἐμοὶ κατανοῶ; ἐν οὐρανῷ δ' ὁρῶ σε;
Σὺ μόνος οἶδας ὁ ποιῶν ταῦτα, καὶ λάμπων ὥσπερ
Ἥλιος ἐν καρδίᾳ μου τῇ ὑλικῇ ἀΰλως.
Ὁ διαυγάσας μοι τὸ φῶς τῆς δόξης σου Θεέ μου
Διὰ τοῦ Ἀποστόλου σου, καὶ μαθητοῦ, καὶ δούλου
Τοῦ Παναγίου Συμεὼν, αὐτὸς καὶ νῦν μοι λάμψον,
Καὶ δίδαξον ἐν Πνεύματι ὕμνους ἐκείνῳ ᾆσαι
Καινοὺς ὁμοῦ, καὶ παλαιοὺς θείους, καὶ κεκρυμμένους,

Ἵν' ἐξ ἐμοῦ θαυμαστωθῇ ἡ γνῶσίς σου Θεέ μου,
Καὶ ἡ σοφία ἡ πολλὴ παραδειχθῇ μειζόνως,
Καὶ πάντες σὲ αἰνέσουσιν ἀκούσαντες Χριστέ μου,
Ὅτι καιναῖς ἐγὼ λαλῶ γλώσσαις τῇ χάριτί σου.
Ἀμήν· γένοιτο Κύριε κατὰ τὸ θέλημά σου.
Ἐγὼ πονῶ· ἐγὼ ἀλγῶ τὴν ταπεινὴν ψυχήν μου,
Ὅταν φανῇ ἐντὸς αὐτῆς λάμψαν τρανῶς τὸ φῶς σου.
Ὁ πόθος, πόνος παρ' ἐμοὶ καὶ λαλεῖται. καὶ ἔστιν
Ἄλγος τῷ μὴ ἰσχύειν με ὅλον περιλαβεῖν σε,
Καὶ κορεσθῆναι ὡς ποθῶ, ὑπάρχει μοι, καὶ στένω.
Ὅμως ὅτι καὶ βλέπω σε, ἀρεστόν μοι καὶ τοῦτο,
Καὶ δόξα ἔσται, καὶ χαρὰ, καὶ στέφος βασιλείας,
Καὶ ὑπὲρ πάντα τὰ τερπνὰ, καὶ ποθεινὰ τοῦ κόσμου.
Τοῦτο καὶ τῶν Ἀγγέλων με ὅμοιον ἀποδείξει,
Ἴσως καὶ μείζονα αὐτῶν Δέσποτά με ποιήσει.
Τῆς γὰρ σαρκός σου μετασχὼν, τῆς φύσεως μετέχω,
Καὶ τῆς οὐσίας ἀληθῶς τῆς σῆς μεταλαμβάνω.
Συγκοινωνὸς Θεότητος, ἀλλὰ καὶ κληρονόμος.
Γινόμενος ἐν σώματι, μείζων τῶν ἀσωμάτων
Ὑπολαμβάνω γίνομαι Υἱὸς Θεοῦ, ὡς εἶπας
Οὐ πρὸς Ἀγγέλους, πρὸς ἡμᾶς δὲ Θεοὺς οὕτω καλέσας.
Ἐγὼ εἶπα Θεοὶ ἐστὲ, καὶ Υἱοὶ Ὑψίστου πάντες.
Ὅτι ἄνθρωπος γέγονας, Θεὸς ὢν κατὰ φύσιν
Ἀτρέπτως, ἀσυγχύτως τε μείνας τοῦτο κἀκεῖνο,
Καὶ Θεόν με πεποίηκας βροτὸν ὄντα τὴν φύσιν
Θέσει, καὶ χάριτι τῇ σῇ, διὰ τοῦ Πνεύματός σου
Τὰ διεστῶτα ὡς Θεὸς παραδόξως ἑνώσας.

ΛΟΓΟΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΟΣ.

Διδασκαλία κοινὴ σὺν ἐλέγχῳ πρὸς πάντας· βασιλεῖς, ἀρχιερεῖς, ἱερεῖς, μονάζοντας, καὶ λαϊκοὺς ὑπὸ στόματος λαληθεῖσα, καὶ λαλουμένη Θεοῦ.

Ὦ Χριστὲ παράσχου μοι λόγους σοφίας.
Λόγους γνώσεως, καὶ συνέσεως θείας.
Σὺ γὰρ οἶδάς μου τὸ ἀσθενὲς τοῦ λόγου,
Καὶ ἀμέτοχον μαθήσεως τῆς ἔξω.
Σὺ ἐπίστασαι, ὅτι σὲ μόνον ἔχω
Ζωὴν, καὶ λόγον, καὶ γνῶσιν, καὶ σοφίαν,
Σωτῆρα, Θεὸν, καὶ προστάτην ἐν βίῳ,
Καὶ ἀναπνοὴν τῆς ταπεινῆς ψυχῆς μου.
Ὁ ξένος ἐγὼ, καὶ ταπεινὸς τοῖς λόγοις.
Σὺ εἶ ἡ ἐλπίς μου, σὺ ἡ ἀντίληψίς μου.
Σὺ τὸ καύχημα, ὁ πλοῦτός μου, ἡ δόξα.
Σὺ ἐκ τοῦ κόσμου ἠθέλησάς με Λόγε,
Κατ' εὐσπλαγχνίαν προσλαβέσθαι τὸν ξένον,
Τὸν ἀνάξιον, τὸν εὐτελῆ, καὶ χείρω
Παντὸς ἀνθρώπου, παντὸς ἀλόγου ζώου,
Καὶ διὰ τοῦτο θαρρῶ σου τῷ ἐλέει,
Καὶ αἰτοῦμαί σε, καὶ λαλῶ, καὶ προσπίπτω.
Δὸς λόγον εὐθύν· δὸς ἰσχύν· δός μοι κράτος,
Εἰπεῖν πρὸς πάντας τοὺς σοὶ ἀνακειμένους,
Καὶ λατρεύοντας σοὶ Βασιλεῦ τῶν πάντων,
Λαλῆσαι μύσταις, ἄρχουσί τε, καὶ λάτραις
Τοῖς δοκοῦσί σε βλέπειν, καὶ θεραπεύειν,
Καὶ δουλεύειν σοι ὡς Δεσπότῃ γνησίως.
Ἄνθρωποι πάντες, Βασιλεῖς, καὶ δυνάσται,
Ἱερεῖς, ἐπίσκοποι, μοναχοὶ, καὶ μιγάδες,
Μὴ ἀπαξιώσητε φωνῆς ἀκοῦσαι,
Καὶ λόγων ἐμῶν τοῦ εὐτελοῦς ἀνθρώπου.
Ἀλλὰ καρδίας ἀνοίξατέ μοι ὦτα,
Καὶ ἀκούσατε, καὶ σύνετε τί λέγει
Ὁ πάντων Θεὸς, καὶ πρὸ πάντων αἰώνων.
Ὁ ἀπρόσιτος, ὁ μόνος παντοκράτωρ,
Οὗ ἐν τῇ χειρὶ πνοὴ πάντων τῶν ὄντων.
Βασιλεῖς καλῶς ποιεῖτε πολεμοῦντες τὰ ἔθνη,
Ἐὰν μὴ αὐτοὶ τὰ τῶν ἐθνῶν ποιῆτε
Ἔργα, καὶ ἔθη, καὶ βουλάς τε, καὶ γνώμας,
Καὶ διὰ πολλῶν ἔργων ὑμῶν, καὶ λόγων
Ἀπαρνῆσθέ με τὸν ὑμῶν βασιλέα.
Κρεῖσσον ἦν ὑμῖν λόγους ἐμοὺς φυλάσσειν,
Ὀρθῶς τε ποιεῖν τὰς ἐντολάς μου πάσας,
Καὶ ἐν πτωχείᾳ τῇ μακαριζομένῃ
Τὸν ἀπράγμονα μεταδιώκειν βίον.
Τί γὰρ ὄφελος διεκδικεῖν τὸν κόσμον
Ἀπὸ θανάτου, καὶ προσκαίρου δουλείας,
Αὐτοὺς δὲ δούλους καὶ παθῶν, καὶ δαιμόνων
Τοῖς ἔργοις ὑμᾶς γίνεσθαι καθ' ἑκάστην,
Καὶ κληρονόμους τοῦ πυρὸς τοῦ ἀσβέστου;
Πάντα γὰρ καλὰ, ὅσα τις ἄλλα πράσσει
Ἔργα δι' ἐμὲ, καὶ τὴν πρὸς τὸν πλησίον
Συμπάθειάν τε, καὶ ἐλεημοσύνην.
Πρῶτον δὲ πάντων, εἰ ἑαυτὸν οἰκτείρῃ,
Καὶ τοὺς λόγους μου πάσῃ σπουδῇ φυλάξῃ,
Καὶ μετάνοιαν ἐνδείξηται γνησίαν,
Ὑπὲρ τῶν πρώην ἴσως ἐξειργασμένων,
Ἔπειτ' ἐν τούτοις μηκέτι ἐπιστρέψῃ,
Ἀλλ' ἐμμένῃ μου τοῦ Δεσπότου τοῖς λόγοις,
Τοῖς προστάγμασι, καὶ νόμοις ἀληθείας,
Καὶ οὕτω ποιῇ ἀπαραβάτως πάντα
Μέχρι θανάτου, καὶ μηδὲ ψιλὸν λόγον,
Μηδὲ κεραίαν μίαν τῶν γεγραμμένων
Παραβλέψηται· τοῦτο γάρ μοι θυσία.
Τοῦτό μοι θυμίαμα, καὶ προσφορὰ, καὶ δῶρον.
Χωρὶς δὲ τούτων, ἐθνικῶν ὑμεῖς χείρους.
Τῶν ἐπισκόπων οἱ πρόεδροι σύνετε,
Οἱ ὄντες ἐκφράγισμα ἐμῆς εἰκόνος.
Οἱ συλλαλεῖν μοι ἀξίως τεταγμένοι.
Οἱ τῶν δικαίων ὑπερκείμενοι πάντων,
Ὡς ὄντες εἰς ὄνομα τῶν μαθητῶν μου,
Κἀμοῦ φέροντες τὸν θεῖον χαρακτῆρα.
Οἱ καὶ τοῦ κοινοῦ ἐλαχίστου συλλόγου
Τὴν ἐξουσίαν τοιαύτην εἰληφότες,
Οἵαν ἔλαβον ἐκ τοῦ Πατρὸς ὁ Λόγος,
Ὁ καὶ σαρκωθεὶς Θεὸς ὢν κατὰ φύσιν,

Καὶ διπλοῦς γενόμενος ταῖς ἐνεργείαις.
Ταῖς θελήσεσι· ταῖς φύσεσιν ὡσαύτως.
Ὃς ἀμέριστος, ἀσύγχυτος ὑπάρχω
Θεὸς, ἄνθρωπος Θεός· πάλιν.
Ὡς γὰρ ἄνθρωπος χερσὶν ὑμῶν ἠξίωσα κρατεῖσθαι.
Ὡς Θεὸς δὲ ὑπάρχων, παντάπασιν
Ἄληπτός εἰμι χερσὶ πηλίναις,
Καὶ ἀόρατος τοῖς μὴ ὁρῶσι,
Καὶ ἀπρόσιτος ὁ σφαγεὶς ὑπὲρ πάντων.
Ὁ διπλοῦς ἐγὼ ἐν μιᾷ ὑποστάσει.
Τῶν ἐπισκόπων, οἳ διὰ τοῦτο πάντων
Κατεπαίρεσθαι τῶν ἐλαχίστων,
Ὡς ταπεινῶν τε, καὶ κάτω καθημένων
Τῶν ἐπισκόπων, οἳ πόρρω τῆς ἀξίας.
Οὐχ ὧν τῷ λόγῳ συντρέχει καὶ ὁ βίος
Καὶ σφραγίς ἐστι τῆς τούτων θεοπνεύστου
Διδασκαλίας τε, καὶ θεορρημοσύνης,
Ἀλλ' ὧν τῷ λόγῳ ἀντίκειται ὁ βίος,
Καὶ οἷς ἄγνωστα τὰ φρικτά μου, καὶ θεῖα,
Οἳ καὶ κρατεῖν οἴονται ἄρτον, πῦρ ὄντα,
Καὶ ὡς ψιλοῦ μου καταφρονοῦσιν ἄρτου,
Καὶ ψωμὸν ὁρᾷν, καὶ ἐσθίειν δοκοῦσι
Τὴν ἀόρατον μὴ ὁρῶντές μου δόξαν.
Τῶν ἐπισκόπων, οἳ πολλοὶ ἐξ ὀλίγων.
Οἱ ὑψηλοί τε, καὶ ταπεινωμένοι
Τὴν κακὴν ταπείνωσιν, καὶ ἐναντίαν.
Οἱ δόξαν θηρώμενοι τὴν τῶν ἀνθρώπων,
Κἀμὲ παραβλέποντες τὸν κτίστην πάντων,
Ὡς πτωχὸν, καὶ πένητα ἀπερριμμένον,
Ἀναξίως ἅπτονται τοῦ σώματός μου,
Καὶ ὑπερέχειν τῶν πολλῶν ἐκζητοῦντες
Ἀκλήτως εἰσέρχονται ἐμῶν ἀδύτων
Ἔνδον τοῦ νυμφῶνός τε τῶν ἀπορρήτων
Ἐπιβαίνουσι χιτῶνος δίχα
Τῆς χάριτός μου, ἣν ἔλαβον οὐδέπω.
Καὶ ἃ μὴ βλέπειν ἔξωθεν τούτοις θέμις,
Καὶ μακροθυμῶ ὁ φιλάνθρωπος ἄγαν.
Εἰσέρχονται δὲ, ὡς φίλῳ μοι λαλοῦσιν,
Οὐ οὐδ' ὡς δοῦλοι ἐνέμειναν τῷ φόβῳ,
Καὶ δεικνύουσιν ἑαυτοὺς ὡς οἰκείους,
Οἱ μηδὲ γνωρίζοντες τὴν ἐμὴν χάριν,
Καὶ μισιτεύειν τοὺς ἄλλους ὑπισχοῦνται
Οἱ πολλῶν ὑπεύθυνοι πταισμάτων ὄντες.
Ἔξωθεν καλῶς στολίζοντες τὸ σῶμα
Λαμπροὶ τῷ δοκεῖν, καὶ καθαροὶ ὁρῶνται,
Ψυχὰς δὲ χείρους πηλοῦτε, καὶ βορβόρου,
Μᾶλλον δὲ παντὸς ἰοῦ θανατηφόρου
Κέκτηνται οἱ δίκαιοι ἐν πονηρίᾳ.
Ὥσπερ γὰρ πάλαι Ἰούδας ὁ προδότης
Λαβὼν τὸν ἄρτον ἐξ ἐμοῦ ἀναξίως
Ἔφαγεν αὐτὸν ὡς μέρος κοινοῦ ἄρτου,
Καὶ διὰ τοῦτο ὁ Σατανᾶς εἰσῆλθεν
Ἐς αὐτὸν εὐθὺς, καὶ ἀναιδῆ προδότην
Ἀπειργάσατο ἐμοῦ τοῦ Διδασκάλου
Ὑπουργὸν αὐτὸν λαβόμενος, καὶ δοῦλον,
Καὶ ἐκπληρωτὴν τῶν αὐτοῦ θελημάτων.
Οὕτω καὶ οὗτοι πανθάνουσιν ἀγνώστως,
Ὅσοι τολμηρῶς, καὶ αὐθαδῶς τῶν θείων
Ἀναξίως ἅπτονταί μου τῶν μυστηρίων.
Οἱ προὔχοντες μάλιστα τῶν Ἁγίων θρόνοις.
Οἱ τοῦ βήματος· οἱ τῆς ἱερωσύνης.
Οἱ τὸ συνειδὸς καὶ πρὸ τοῦ βεβλαμμένον,
Καὶ μετὰ τοῦτο πάντως κατεγνωσμένον
Ἔχοντες, καὶ βαίνοντες αὐλῇ μου θείᾳ,
Καὶ ἀναισχύντως ἵστανται τοῖς ἀδύτοις
Παρρησιαζόμενοι ἐνώπιόν μου
Μηδαμῶς τὴν θείαν μου δόξαν ὁρῶντες.
Ἢν εἰ ἔβλεπον, οὐκ ἂν τοῦτο ἐποίουν,
Οὐδὲ πρόπυλα τοῦ ναοῦ μου τοῦ θείου
Οὕτως αὐθαδῶς εἰσδῦναι κατετόλμων.
Ταῦτα οὖν πάντα γνώσεται πᾶς ὁ θέλων
Ἀληθῆ, καὶ βέβαια τὰ γεγραμμένα,
Ἔργων ἐξ αὐτῶν, ὧν ἱερεῖς ποιοῦμεν,
Καὶ ψεῦδος οὐδὲν οὐδαμῶς ἂν εὑρήσῃ,
Καὶ πεισθήσεται, καὶ καθομολογήσει,
Ὡς Θεὸς αὐτὸς δι' ἐμοῦ ταῦτα εἶπεν,
Εἰ μή τις αὐτὰ τῶν ποιούντων ὑπάρχει,
Καὶ σπεύδει λόγοις ἀπατηλοῖς σκεδάσαι,
Καὶ τὰς ἰδίας αἰσχύνας συγκαλύψαι,
Ἃς ἐνώπιον Ἀγγέλων, καὶ ἀνθρώπων
Ἀποκαλύψει ὁ τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους
Ἀποκαλύπτων Κύριος Θεὸς πάντων.
Ποῖος ἐξ ἡμῶν τῶν νυνὶ ἱερέων
Τὰς ἀνομίας ἑαυτοῦ προκαθάρας
Οὕτω κατετόλμησεν ἱερωσύνης;
Ποῖος ἂν εἴπῃ τοῦτο ἐν παρρησίᾳ,
Ὅτι κατεφρόνησε δόξης τῆς κάτω,
Καὶ διὰ μόνην ἱερουργεῖ τὴν ἄνω;
Ποῖος ἠρκέσθη τοῖς κατὰ χρείαν μόνοις,
Καὶ τοῦ πλησίον οὐκ ἐνοσφίσατό τι;
Ποῖος τὴν συνείδησιν κατεγνωσμένην
Ἑαυτοῦ οὐ κέκτηται ἀπὸ λημμάτων;
Δι' ὧν ἠπείχθη γενέσθαι, ἢ ποιῆσαι,
Ὠνησάμενος, ἢ πωλήσας τὴν χάριν;
Ποῖος οὐ προέκρινεν ἀξίου φίλον
Τὸν ἀνάξιον μᾶλλον ἐγκαταστήσας;
Ἑαυτοῦ δὲ τίς οὐ σπουδάζει γνησίους
Φίλους ἀνθρώπους, ἐπισκόπους ποιῆσαι,
Ὅπως λαμβάνῃ ἐν ἐξουσίᾳ πάντα
Τὰ ἀλλότρια; τοῦτο γὰρ τῶν μετρίων.
Ὃ καὶ ἀναμάρτητον δοκοῦσιν εἶναι
Ἄλλης αἴροντες πράγματα ἐκκλησίας;
Ποῖος διὰ αἴτησιν τῶν κατὰ κόσμον
Δυναστῶν, φίλων, πλουσίων, καὶ ἀρχόντων
Οὐκ ἐχειροτόνησε καὶ παρ' ἀξίαν;
Ὄντως οὐδεὶς σήμερον τούτων ὑπάρχει

84

Ἔχων ἁπάντων καθαρὰν τὴν καρδίαν
Μὴ κεντούμενος ὑπὸ τοῦ συνειδότος,
Ὅτι πάντως ἐν ἐποίησεν ὧν εἶπον;
Ἀλλ' ἐξαμαρτάνομεν ἀδεῶς πάντες,
Μήτε τοῦ κακοῦ ἐκκοπὴν μελετῶντες,
Μήτε τοῦ καλοῦ ποιούμενοι τὴν πρᾶξιν,
Καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ μετανοοῦμεν
Εἰς τὸ βάθος τὸ τῶν κακῶν βαπτισθέντες,
Καὶ ἀναλγήτως ἐγκείμεθα πρὸς ταῦτα.
Δόξης γὰρ ὑπάρχοντες ἄγευστοι θείας
Τὴν κάτω δόξαν παριδεῖν οὐ δυνάμεθα,
Ἔρως δὲ δόξης τῆς τῶν ἀνθρώπων λέγω
Ψυχὴν οὐκ ἐᾷ ταπεινοῦσθαι ὅλως,
Οὐδὲ μέμψασθαι ἑαυτὴν ἑκουσίως.
Πῶς οὖν εἰπέ μοι, τούτων οὕτως ἐχόντων.
Ὁ δόξαν θηρώμενος τὴν τῶν ἀνθρώπων,
Καὶ πλούτου δεόμενος τοῦ φθειρομένου,
Ὁ ἐπιθυμῶν χρυσίου πλῆθος ἔχειν,
Ὁ εἰς ἁρπαγὴν ἀκόρεστος τυγχάνων,
Καὶ μνησικακῶν τοῖς μὴ συχνῶς διδοῦσι,
Θεὸν ἔνοικον ἔχειν εἰπεῖν τολμήσει;
Ὁ δὲ μὴ Χριστὸν, καὶ τὸν αὐτοῦ Πατέρα,
Καὶ Πνεῦμα Ἅγιον εἰσδεδεγμένος,
Γνωστῶς οἰκοῦντα, καὶ ἐμπεριπατοῦντα
Τὸν ἕνα Θεὸν ἐν τῇ αὐτοῦ καρδίᾳ,
Πῶς τὴν δουλείαν ἐνδείξεται γνησίαν;
Ἐκ τίνος δὲ ἄλλου τὴν ταπείνωσιν μάθῃ;
Ἢ πῶς διδαχθήσεται θέλημα θεῖον;
Τίς μεσιτεύσει τοῦτον, ἢ Θεῷ καταλλάξει;
Καὶ παραστήσει ἀνεπαίσχυντον λάτρην
Θεῷ τῷ μόνῳ καθαρῷ, καὶ ἀχράντῳ;
Ὢ τὰ Χερουβὶμ οὐ τολμᾷ ἀτενίσαι,
Ὄντι Ἀγγέλοις ἀπροσίτῳ τοῖς πᾶσι;
Τὶς βεβαιώσει κρατεῖν ἀναμαρτήτως,
Καὶ ἱερουργεῖν ἀκατακρίτως τοῦτον;
Τοῦ ἀμώμου θύματος φρικτὴν λατρείαν;
Ποῖος Ἄγγελος; ποῖος ἄνθρωπος τοῦτο
Εἰπεῖν δύναται, ἢ ποιῆσαι ἰσχύσει;
Ἐγὼ γὰρ λέγω, καὶ μαρτύρομαι πᾶσι.
Μηδεὶς πλανάσθω· μὴ λόγοις ἀπατάσθω.
Ὅς τις πρότερον οὐκ ἀφήσει τὸν κόσμον,
Καὶ τὰ τοῦ κόσμου ἀπὸ ψυχῆς μισήσει,
Καὶ μόνον Χριστὸν γνησίως ἀγαπήσει,
Καὶ ψυχὴν αὐτοῦ δι' αὐτὸν ἀπολέσει.
Μηδὲν μεριμνῶν τῶν εἰς ζωὴν ἀνθρώπου,
Ἀλλ' ὡς καθ' ὥραν ἀποθνήσκων τυγχάνει,
Καὶ πολλὰ κλαύσει δι' αὐτὸν, καὶ πενθήσει,
Κἀκείνου μόνου ἕξει ἐπιθυμίαν,
Καὶ διὰ πολλῶν θλίψεών τε· καὶ πόνων
Καταξιωθῇ Πνεῦμα λαβεῖν τὸ θεῖον,
Ὃ καὶ δέδωκε τοῖς θείοις Ἀποστόλοις,
Ἵνα δι' αὐτοῦ πᾶν ἐκδιώξῃ πάθος,
Πᾶσαν δ' ἀρετὴν εὐκόλως κατορθώσῃ,
Καὶ δακρύων κτήσηται πηγὰς ἀφθόνους.
Ὅθεν κάθαρσις, καὶ ψυχῆς θεωρία.
Ὅθεν τοῦ θείου θελήματος ἡ γνῶσις.
Ὅθεν φωτισμὸς ἐλλάμψεως τῆς θείας,
Καὶ θεωρία φωτὸς τοῦ ἀπροσίτου,
Ἐξ οὗ ἡ ἀπάθεια, ἡ ἁγιότης
Δίδοται πᾶσι τοῖς καταξιωθεῖσιν
Ὁρᾷν, καὶ ἔχειν τὸν Θεὸν ἐν καρδίᾳ,
Καὶ φυλάττεσθαι παρ' αὐτοῦ, καὶ φυλάττειν
Ἀτρώτους αὐτοῦ τὰς ἐντολὰς τὰς θείας.
Ἱερωσύνης, καὶ ψυχῶν προστασίαν
Καταδέξασθαι, ἢ ἄρξαι μὴ τολμήσῃ.
Ὥσπερ γὰρ Χριστὸς Θεῷ πατρὶ ἰδίῳ
Καὶ προσφέρεται, καὶ ἑαυτὸν προσφέρει,
Οὕτω καὶ ἡμᾶς αὐτός τε προσφέρει,
Καὶ αὐτὸς ἡμᾶς οὕτω δέχεται πάλιν.
Ἐπεὶ εἰς κρίμα, καὶ κατάκριμα ἔσται
Ἡ ἐγχείρησις τῶν τοιούτων πραγμάτων
Φονέως χεῖρον· μοιχοῦ χεῖρον, καὶ πόρνου,
Καὶ πάντων ἄλλων ἐστὶν ἁμαρτημάτων.
Ταῦτα οὖν πάντα πρὸς βροτοὺς νῦν τελοῦνται,
Εἰς ἀλλήλους γὰρ ἁμαρτάνομεν πάντως.
Ὁ δὲ τὰ θεῖα καπηλεύων θρασέως,
Καὶ ἀπεμπολῶν τοῦ Πνεύματος τὴν χάριν,
Εἰς αὐτὸν πάντως τὸν Θεὸν ἁμαρτάνει.
Ὁ γὰρ καταστὰς εἰς πρόσωπον τοῦ Λόγου,
Οὕτω βιοῦν ὀφείλει, ὥσπερ ἐκεῖνος,
Καὶ οὕτως ἀκόλουθα λέγειν ἐκείνῳ.
Αἱ ἀλώπεκες ἔχουσι φωλεοὺς πάντως,
Καὶ τὰ πετεινὰ κατασκηνώσεις πάντα.
Ἐγὼ δ' οὐκ ἔχω τὴν κεφαλὴν ποῦ κλίνω,
Ὁ Χριστοῦ λάτρης εἶναι ἠξιωμένος
Οὐδὲν γὰρ αὐτὸς ἴδιον ὅλως ἔχειν,
Οὐδὲ κεκτῆσθαι ὀφείλει τι τοῦ κόσμου,
Εἰ μὴ τὴν τοῦ σώματος χρείαν καὶ μόνον,
Τὰ δ' ἄλλα πάντα τοις πένησι, καὶ ξένοις,
Καὶ τῇ ἑαυτοῦ προσήκει ἐκκλησίᾳ.
Εἰ δ' αὖ τολμήσει εἰς ἰδίας ἐξόδους
Ἀκαίρως χρῆσθαι τούτοις μετ' ἐξουσίας,
Καὶ συγγενέσι τὰ τῶν ξένων χαρίζειν,
Οἴκους τε κτίζειν, καὶ ἀγροὺς ἀγοράζειν,
Καὶ ἀνδραπόδων ἐπισύρεσθαι πλῆθος.
Οὐαὶ ὁποῖον τὸ κατάκριμα τούτου.
Πάντως ἀνθρώπῳ παρεικάζεται οὗτος
Τὴν τῆς ἰδίας γυναικὸς ὅλην προῖκα
Καταφαγόντι κακῶς ἐξ ἀφροσύνης.
Ὃς ἄρα κρατηθεὶς, καὶ μὴ ἔχων τοῦ δοῦναι
Ταύτην ἀπαιτούμενος χρήματα πάντως,
Πρὸς τῇ στερήσει τῆς ἑαυτοῦ συζύγου,
Καὶ εἰς φυλακὴν πέμπεται καθειρχθῆναι.
Οὕτως οὖν ἐσόμεθα οἱ ἱερεῖς, καὶ λάτραι,
Οἱ εἰς ἑαυτοὺς, καὶ συγγενεῖς, καὶ φίλους
Καταχρώμενοι ταῖς τῶν ἐκκλησιῶν εἰσόδοις,

Καὶ τῶν πενήτων μὴ φροντίζοντες ὅλως,
Ἀλλ' οἴκους, βαλανεῖα, μοναστήρια, πύργους
Κτίζοντες, προικίζοντες, γάμους ποιοῦντες,
Καὶ τῶν ἰδίων ἐκκλησιῶν, ὡς ξένων,
Καταφρονοῦντες, καὶ ἀμελοῦντες τούτων,
Καὶ ἐπὶ μακροὺς χωριζόμενοι χρόνους.
Οἱ καὶ διατρίβομεν ἐν ἀλλοτρίᾳ χώρᾳ
Ἐῶντες χήρας τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας.
Πρόνοιαν αὐτῶν μηδεμίαν ποιοῦντες.
Οἱ δὲ καὶ καρτεροῦντες εἰς αὐτὰς, καὶ οἰκοῦντες,
Οὐχ ὅτι τούτων κρατούμεθα τῷ πόθῳ,
Ἀλλ' ὅπως μόνον ζῶμεν ἐκ τῶν προσόδων
Ἀφθόνως αὐτῶν, καὶ κατασπαταλῶμεν.
Περὶ δὲ ψυχῆς κάλλους τῆς Χριστοῦ νύμφης,
Ποῖος ἐξ ἡμῶν τῶν ἱερέων φροντίζει;
Ἕνα μόνον μοι δεῖξον, καὶ εἰς τοῦτον ἀρκοῦμαι.
Ἀλλ' οὐαὶ ἡμῖν τοῦ ἑβδόμου αἰῶνος
Θύταις, μοναχοῖς, ἐπισκόποις, καὶ λάτραις,
Ὅτι τοὺς νόμους τοῦ Θεοῦ, καὶ Σωτῆρος
Καταπατοῦμεν, ὡς μηδενὸς ἀξίους,
Καὶ εἴπου φανῇ μικρὸς εἰς ἐν ἀνθρώποις,
Θεῷ δὲ μέγας, ὡς αὐτῷ ἐγνωσμένος,
Μὴ τοῖς πάθεσιν ἡμῶν συγκαταβαίνων,
Εὐθὺς ἀπελαύνεται ὡς εἰς κακούργων,
Καὶ διώκεται παρ' ἡμῶν ἐκ τοῦ μέσου,
Καὶ ἀποσυνάγωγος γίνεται, καθὼς πάλαι,
Ὁ Χριστὸς ἡμῶν παρὰ τῶν τηνικαῦτα
Ἀρχιερέων, καὶ δεινῶν Ἰουδαίων,
Ὡς αὐτὸς ἔφη, καὶ ἀεὶ τοῦτο λέγει
Τῇ λαμπρᾷ φωνῇ τῶν τούτου μεγαλείων.
Ἀλλ' ἔστι Θεὸς, ὃς αὐτὸν ἀνυψώσει,
Καὶ προσλήψεται ὡς ἐν τῷ δε τῷ βίῳ,
Οὕτως ἐν τῷ μέλλοντι, καὶ συνδοξάσει
Πᾶσιν Ἁγίοις, οὓς ἐπόθησεν οὗτος.
Ἀλλὰ τί φησι καὶ πρὸς ἡμᾶς ὁ λόγος;
Τῶν μοναζόντων οἱ δοκοῦντες σπουδαῖοι
Τὸ ἐντὸς μορφώσατε τῇ εὐσεβείᾳ,
Καὶ τὸ ἐκτός μοι καθαρὸν πάντως ἔσται.
Τὸ μὲν, γὰρ ὑμῶν εἰς ὠφέλειαν ἔσται,
Καὶ τῶν δρώντων τὰ καλὰ ὑμῶν ἔργα.
Τὸ δὲ, ποθεινὸν ἐμοὶ τῷ κτίστῃ πάντων,
Καὶ ταῖς νοεραῖς τάξεσί μου, καὶ θείαις.
Εἰ δὲ τὸν ἐκτὸς κοσμεῖτε ἀνδριάντα
Τῇ καταστολῇ τῶν ἠθῶν τούτου μόνῃ,
Καὶ τοῖς ὁρῶσιν ὑμᾶς δοκεῖτε φίλοι
Διὰ τῆς ἐκτὸς γυμνασίας τῶν πόνων
Φίλης ἐμῆς δὲ τῆς εἰκόνος οὐδ' ὅλως
Ποιεῖσθε λόγον εἰς κάθαρσιν, καὶ κόσμον
Αὐτῆς, ἐν σπουδῇ, καὶ δάκρυσι, καὶ πόνοις,
Δι' ἧς ἐμοί τε, καὶ πᾶσι καθορᾶσθε
Ἄνθρωποι τρανῶς λογικοί τε, καὶ θεῖοι,
Ἐοίκατέ μοι ὄντως μυδῶσι τάφοις,
Καθάπερ ποτὲ φαρισαῖοι, ὡς ἔφην
Εἰπὼν, ἐλέγχων τὴν ἀφροσύνην τούτων.
Ἔξωθεν λαμπροὶ, μυδῶντες πλήρεις ἔσω
Νεκροῖς ὀστέοις μεμεστωμένοι φαύλων
Καρδίας σαπρᾶς, ἐνθυμήσεων, λόγων,
Παθῶν, ἐννοιῶν, καὶ μελέτης δολίας.
Τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν ἐξεζήτησε ταῦτα;
Νηστείαν λέγω, σκληραγωγίαν, πόνους,
Κόμην αὐχμηρὰν, σιδήρων καθηλώσεις,
Τρίχινον ἔσθος, τύλων πλῆθος γονάτων,
Ξηροκοιτίαν, χόρτον εἰς στρῶσιν κοίτης,
Καὶ πᾶσαν ἄλλην κακοπάθειαν βίου;
Καλά γε ταῦτα, εἰ καλῶς ἐκτελεῖται
Τὰ τῆς νοερᾶς, καὶ κρυπτῆς ἐργασίας.
Ὑμῶν, ἐν γνώσει, καὶ σοφίᾳ, καὶ λόγῳ.
Εἰ δ' ἐκτὸς ταύτης, ἐπ' ἐκείνοις μέγα τὶ φρονεῖτε,
Καὶ τὶ εἶναι δοκεῖτε, μηδὲν ὄντες,
Ἐκείνης χωρὶς, τάχα λεπροῖς προσεοίκατε
Λαμπραῖς ἐσθῆσιν ἐστολισμένοι τῶν ὁρώντων εἰς πλάνην.
Ἀλλὰ τοῖς ἐκτὸς χαίρειν πᾶσιν εἰπόντες,
Μόνης γενέσθαι τῆς ἐντὸς ἐργασίας
Σπεύσατε θερμῶς ἐν ἱδρῶσι, καὶ πόνοις
Θείων ἀρετῶν, καὶ ἱερῶν ἀγώνων,
Ἵν' ὀφθῆτέ μοι παρθένοι ταῖς ἐννοίαις
Πεφωτισμένοι τὴν διάνοιαν πᾶσαν,
Καὶ ἑνωθῆτε τῷ λόγῳ μοι ἐν λόγῳ
Σοφίας ἐμῆς, καὶ γνώσεως τῆς κρείττω.
Τοῦ ἱεροῦ μου λαοῦ ἡ πληθὺς πᾶσα
Δεῦρο σπουδαίως πρός με τὸν σὸν Δεσπότην.
Δεῦρο τῶν δεσμῶν λύθητι τῶν τοῦ κόσμου.
Μίσησον πλάνην τῶν αἰσθήσεων πᾶσαν.
Φύγε τῶν κακῶν τὰς αἰτίας ὀξέως.
Ἐπιθυμίαν ὁράσεως, σαρκός τε
Ἀλαζωνείαν φρενῶν τε, καὶ τοῦ βίου.
Ἃ γνῶθι κόσμου ὄντα τῆς ἀδικίας,
Εἰς ὄλεθρον ἄγοντα τὸν κεχρημένον
Αὐτοῖς ἐμπαθῶς, καὶ προσπαθῶς ἐν βίῳ,
Καὶ ἐχθρὸν κἀμοῦ δυστυχῶς ἐκτελοῦντα.
Λαβοῦ τοῦ πόθου τῶν ἐμῶν ἐν καρδίᾳ
Θείων πραγμάτων· ἀγαθῶν αἰωνίων,
Ὧν σοὶ σαρκωθεὶς ἡτοίμασα ὡς φίλῳ,
Ἵν' ἧς μοι ἀεὶ συνδαιτυμῶν ἀφράστως
Ἐν τῇ τραπέζῃ τῆς ἐμῆς βασιλείας
Τῆς ἐν οὐρανοῖς μετὰ πάντων Ἁγίων.
Γνῶθι γὰρ σαυτὸν, ὡς βροτὸς, καὶ φθαρτὸς εἶ,
Ὀλίγον ζωῆς λείψανον ὢν ἐν βίῳ,
Καὶ ὡς οὐδέν σοι ἕψεται τῶν ἐν κόσμῳ
Λαμπρῶν, ἢ τερπνῶν, καὶ ἡδέων ἐντεῦθεν
Πρὸς τὰς ἐκεῖθεν ἀπαίροντι σκηνώσεις,
Ἢ τὰ τῶν ἔργων μόνων τῶν ἐν τῷ βίῳ
Φαύλων παρὰ σοῦ, ἢ καλῶν ἐργασθέντων,
Καὶ γνοὺς τὸ φθαρτὸν, καὶ ἐπίκηρον πάντων.
Λιπὼν τὰ κάτω, δεῦρο ἄνω καλῶ σε
Πρός με τὸν Θεὸν τοῦ παντὸς, καὶ σωτῆρα,

Ἵν' εἰς αἰῶνας αἰώνων ζήσῃς ὄντως,
Καὶ τῶν ἀγαθῶν τῶν ἐμῶν ἐντρυφήσῃς,
Ὧν ἡτοίμασα τοῖς ἐμὲ ἀγαπῶσιν
Ἀεί τε, καὶ νῦν, ἀμὴν εἰς τοὺς αἰῶνας.

ΛΟΓΟΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΟΣ Α.

Ὅτι οἱ ἔνδοξοι τῆς γῆς, καὶ σοβαροὶ τῷ πλούτῳ περὶ τὴν σκιὰν τῶν ὁρωμένων πλανῶνται· οἱ δέ γε τῶν παρόντων καταφρονήσαντες ἐν ἀπλανεῖ μεθέξει τοῦ θείου γίνονται Πνεύματος.

Ὑπὸ πιστῶν με, Δέσποτα, λοιδορούμενον βλέπων,
Ὡς ὑπάρχοντα πλάνον τε, καὶ προπεπλανημένον,
Ὅτι τὸ Πνεῦμα λέγομαι, τῇ σῇ φιλανθρωπίᾳ,
Καὶ τοῦ Πατρός μου ταῖς εὐχαῖς τὸ Ἅγιον λαβεῖν με.
Ἐλέησον, καὶ χάρισαι λόγον, γνῶσιν, σοφίαν,
Ἵνα πάντες γνώσωνται οἱ ἀντικείμενοί μοι,
Ὅτι ἐντὸς ἐμοῦ λαλεῖ τὸ Πνεῦμά σου τὸ θεῖον.
Δός μοι εἰπεῖν ὡς εἴρηκας, δὸς κἀμοὶ ὡς ὑπέσχου.
Οἷς ἀντειπεῖν οὐδεὶς αὐτῶν, ἢ ἀντιστῆναι σῶτερ ἰσχύσει.
Σὺ γὰρ εἶ δοτὴρ τῶν ἀγαθῶν ἁπάντων.
Ἐγώ, Χριστέ, κἂν λέγωσι, πλανᾶσθαί με σὸν δοῦλον,
Οὐδέ ποτε πεισθήσομαι βλέπων σε τὸν Θεόν μου,
Καὶ καθορῶν τὸ ἄχραντον πρόσωπόν σου, καὶ θεῖον,
Καὶ ἐξ αὐτοῦ δεχόμενος ἐλλάμψεις σου τὰς θείας,
Λαμπόμενος ἐν Πνεύματι νοερούς ὀφθαλμούς μου.
Ἀλλὰ μὴ δῴης, ὦ Θεέ, ἅπαντας πλανηθῆναι
Τοὺς νῦν εἰς σὲ πιστεύοντας πλάνην τὴν ὀλεθρίαν,
Τοῦ μὴ πιστεύειν ὅτι σὺ πάντας καὶ νῦν φωτίζεις
Ἐλλάμπων τῆς θεότητος ἀκτῖσί σου τῆς θείας.
Σὺ γὰρ πολὺς ἐν οἰκτιρμοῖς, ἡμεῖς δ' ἐν ἁμαρτίαις.
Σὺ φῶς οἰκεῖς ἀπρόσιτον, σκότος ἡμεῖς δὲ πάντες.
Σὺ ἔξω εἶ τῆς κτίσεως, καὶ ἡμεῖς ἐν τῇ κτίσει,
Οἱ πλείους δὲ τῶν ἐξ ἡμῶν καὶ τῆς κτίσεως ἔξω
Ἐν τῇ αἰσθήσει πέλουσιν ὅλων ἀναισθητοῦντες,
Καὶ παρὰ φύσιν ὄντες, ἔξω εἰσὶ τῶν πάντων.
Οἱ βλέποντες οὐ βλέπουσιν· ὁρῶντες οὐχ ὁρῶσιν,
Οὐδὲ Θεοῦ θαυμάσια ἐν νοερᾷ αἰσθήσει
Καταλαβεῖν ἰσχύουσιν, ἀλλ' εἰσὶν ἔξω κόσμου.
Μᾶλλον δ' ἐν κόσμῳ ὡς νεκροὶ εἰσὶ καὶ πρὸ θανάτου.
Καὶ πρὸ θανάτου κάτοχοι ἐν ᾅδῃ κατωτάτῳ.
Οὗτοι οὖν ὄντως πέλουσιν, οὓς ἡ γραφή σου λέγει.
Οἱ ἔνδοξοι, οἱ πλούσιοι· οἱ σοβαροὶ τοῖς πᾶσιν.
Οἱ καὶ δοκοῦντες εἶναί τι ἐκ τῶν τοιούτων ὅλως,
Μὴ συνιδεῖν ἰσχύοντες τὴν ἑαυτῶν αἰσχύνην,
Καὶ γὰρ σοφίαν κέκτηνται ἐν ἑαυτοῖς τοῦ κόσμου,
Δόξαν τε ὡς ἱμάτιον· οἴησιν τὴν ματαίαν,
Ὥσπερ σκηνὴν δομήσαντες φρεσὶ πεπλανημέναις,
Καὶ τὴν μὲν ἐνδυσάμενοι, τῇ δὲ ἐγκατοικοῦντες,
Ὡς ἐν πυθμένι κάθηνται ἐν ᾅδου κατωτάτου,
Καὶ ἀγνοοῦσι τὸν Θεόν, ἀγνοοῦσι τὸν κόσμον,
Καὶ τὰ ἐν κόσμῳ ἅπαντα ποιήματα τοῦ κτίστου,
Τίς γὰρ τὸν κτίστην γνώσεται, πρὶν ἢ τὸν κτίστην ἴδοι;
Ἐν λόγῳ οἷα λογικός, ἐν νοΐ νοερῶς δε,
Καὶ ἐν αἰσθήσει νοερᾷ νοερῶς κατοπτεύων.
Τίς; ὁ καθορῶν πνευματικῶς διὰ Πνεύματος θείου
Μυστικῶς ἐλλαμπόμενος, ὁδηγούμενος θ' ἅμα
Πρὸς γνῶσιν τὴν τοῦ ποιητοῦ ἀμυδρῶς πως ἀνέλθοι.
Οὕτω γὰρ καθαιρόμενος τρανωτέραν τὴν γνῶσιν
Λαβεῖν ἀξιωθήσεται, ὡς γραφὴ πᾶσα λέγει.
Οἱ ἐμπαθεῖς, ὡς ἔφην δέ, ἀπόνοιαν ἐκεῖνοι
Φοροῦντες ὡς ἱμάτιον, τὴν οἴησιν ὡς δόξαν
Ἐνδεδυμένοι τέρπονται, καὶ γελῶσι τοὺς ἄλλους,
Καὶ παίζουσιν ἐν ταῖς σκιαῖς τὸν τῶν σκυλάκων τρόπον.
Κάρυον εἰ προσρίψειας, καὶ κροτήσειε τρέχον
Ἐπιπηδῶσι, δράσσονται, περιχαίνουσι τοῦτο,
Καὶ σὺν αὐτῷ κυλίονται, καὶ συσκιρτῶσιν ἅμα,
Κἂν διασύρῃ τις πρὸ ποδῶν τὸ σχοινίον,
Συστρέφονται, καὶ πίπτουσι, καὶ πόδας εἰς ἀέρα
Ἐκτείνουσι, καὶ πρόξενοι γέλωτος τοῖς ὁρῶσιν
Ἀνθρώποις, ἐπὶ τῇ αὐτῶν γίνονται πτώσει πᾶσιν.
Οὕτως οὖν οὗτοι δαίμονας τέρπουσιν ἀναισθήτως
Ἐν ταῖς οἰκείαις πράξεσι, καὶ ἤθεσιν ὡσαύτως.
Οἱ γοῦν τοιοῦτοι λέγε μοι ἐρωτῶντι, ὡς ἔχεις.
Πῶς τοῦ Θεοῦ μυστήρια διηγήσονται ἄλλοις;
Πῶς δὲ τὸ φῶς τῆς γνώσεως φωτισθῶσι κἂν ὅλως;
Καὶ ἄλλοις μεταδώσουσιν, εἴτε κρίσιν εὐθεῖαν
Ἐν διακρίσει ἀληθεῖ ἐξάξουσι δικαίως;
Οἱ σκότος ὡς ἱμάτιον ὄντες ἐνδεδυμένοι
Ἐν αἰσθήσει ἀναίσθητοι ζωῆς νεκροὶ ἐν μέσῳ.
Ἀλλ' ὦ ὑμεῖς φιλόθεοι ἀκούσατε ῥημάτων
Ἀληθινῶν, καὶ θαυμαστῶν, ὧν τὸ στόμα Κυρίου
Καὶ προλαβὸν ἐλάλησε, καὶ νῦν λαλεῖ τοῖς πᾶσιν
Εἰ μὴ δόξαν ἀπόθεσθε· εἰ μὴ ῥίψετε πλοῦτον.
Εἰ μὴ ματαίαν οἴησιν ἐκδύσεσθε εἰσάπαν.
Εἰ μὴ τῶν πάντων γένησθε ἔσχατοι ἐν τοῖς ἔργοις,
Καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς λογισμοῖς, μᾶλλον δὲ ταῖς ἐννοίαις
Ἐσχάτως πάντων ἑαυτοὺς νομίζετε ὑπάρχειν,
Οὐκ ἂν δακρύων ὀχετούς· οὐ κάθαρσιν σαρκός τε
Κτήσησθε, ἢ θεάσησθε πῶς ἐνεργοῦνται ταῦτα.
Λοιπὸν θρηνεῖτε ἑαυτούς· λοιπὸν μετανοεῖτε.
Λοιπὸν θερμὰ προχέετε δάκρυα καθ' ἡμέραν,
Ἵν' ὀφθαλμοὺς ἐκπλύνητε νοεροὺς τῆς καρδίας.
Ἵνα τὸ φῶς θεάσησθε τὸ λάμψον ἐν τῷ κόσμῳ.
Ὁ λάμπον κράζει καὶ βοᾷ· ἐγὼ τὸ φῶς τοῦ κόσμου
Ἤμην, εἰμί, καὶ ἔσομαι, καὶ θέλω καθορᾶσθαι.
Εἰς τοῦτο γὰρ ἐλήλυθα σωματικῶς ἐν κόσμῳ
Διπλοῦς ὁ εἷς γενόμενος, καὶ μείνας εἷς ὡσαύτως,
Ἵνα Θεόν με ὁρατὸν οἱ πιστῶς προσκυνοῦντες,
Καὶ τὰς ἐμὰς φυλάσσοντες ἐντολάς, ἀοράτως
Ἐλλάμπονται, καὶ νοερῶς μυούμενοι τὴν δόξαν
Θεότητός μου τῆς φρικτῆς, σαρκός τε προσληφθείσης,
Καὶ τὸ διπλοῦν τῶν φύσεων ἀκριβῶς καθορῶντες,
Ὡς ἕνα με τότε Θεὸν ἀδιστάκτως ἀνυμνῶσιν.
Ἄλλως οὐκ ἔνι γὰρ καλῶς ἐμὴν οἰκονομίαν,
Ἐμήν τε συγκατάβασιν ἐπιγνῶναι, καὶ φρῖξαι,

Καὶ προσκυνῆσαι ὡς Θεὸν τὸν ἐν μορφῇ ἀνθρώπου.
Γενόμενόν με, καὶ Θεὸν μείναντα ἀνεκφράστως,
Δύω τὸ ἓν ἀμέριστα, ὑποστάσει, οὐ φύσει.
Εἷς οὖν Θεὸς ἐγώ εἰμι τέλειος ἄνθρωπός τε,
Ὁλοτελὴς, ὁλόκληρος, σὰρξ, ψυχὴ, νοῦς, καὶ Λόγος.
Ἄνθρωπος ὅλος, καὶ Θεὸς ἐν δυσὶ ταῖς οὐσίαις,
Διπλαῖς ὡσαύτως φύσεσι, διπλαῖς ταῖς ἐνεργείαις,
Διπλαῖς καὶ ταῖς θελήσεσιν ἐν μιᾷ ὑποστάσει,
Θεὸς ὁμοῦ, καὶ ἄνθρωπος, εἷς εἰμὶ τῆς Τριάδος.
Οἱ οὕτω με πιστεύσαντες εἶναι, καὶ ἐπιγνῶναι,
Ἐν τῷ καθᾶραι ἑαυτοὺς σπουδῇ, καὶ μετανοίᾳ,
Καὶ δυνηθέντες κατιδεῖν ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ,
Καὶ μυηθῆναι νοερῶς ἐμὴν οἰκονομίαν.
Αὐτοί με ἀγαπήσουσιν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας,
Αὐτοὶ δὲ καὶ φυλάξονται πάσας τὰς ἐντολάς μου
Καταπλαγέντες τὴν ἐμὴν ἄπειρον εὐσπλαγχνίαν.
Αὐτοί μοι καὶ συνέσονται, καὶ κοινωνοὶ τῆς δόξης
Τῆς τοῦ Πατρός μου ἔσονται εἰς αἰῶνας αἰώνων.

ΛΟΓΟΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΟΣ Β'.

Περὶ νοητοῦ παραδείσου τηλαυγὴς θεωρία, καὶ περὶ τοῦ ἐν αὐτοῦ ξύλου τῆς ζωῆς.

Εὐλογητὸς εἶ Κύριε εὐλογητὸς εἶ μόνε.
Εὐλογητὸς εἶ εὔσπλαγχνε ὑπερευλογημένε,
Ὁ δοὺς ἐν τῇ καρδίᾳ μου τὸ φῶς τῶν ἐντολῶν σου,
Καὶ ἐμφυτεύσας ἐν ἐμοὶ τὸ τῆς ζωῆς σου ξύλον.
Ἔδειξάς με παράδεισον ἄλλον ἐν ὁρωμένοις.
Ἐν αἰσθητοῖς μὲν νοητὸν, νοητὸν δ' ἐν αἰσθήσει,
Συνήνωσας γὰρ τῇ ψυχῇ ἄλλο Πνεῦμά σου θεῖον,
Ὅπερ καὶ ἐνεσκήνωσας ἐν τοῖς ἐμοῖς ἐγκάτοις.
Τοῦτο τὸ ξύλον τῆς ζωῆς ὄντως ὑπάρχει μόνον.
Τοῦτο ἐν ἧπερ φυτευθῇ γῇ, εἴτ' οὖν ψυχῇ ἀνθρώπου,
Καὶ ἐν καρδίᾳ ῥιζωθῇ παράδεισον δεικνύει
Ταύτης εὐθὺς λαμπρότατον πᾶσι κεκοσμημένον
Φυτοῖς ὡραίοις δένδροις τε, καὶ καρποῖς διαφόροις
Πεποικιλμένον ἄνθεσι, καὶ μυριπνόοις κρίνοις.
Ταῦτά δ' εἰσι ταπείνωσις, καὶ χαρὰ, καὶ εἰρήνη.
Πρᾳότης, καὶ συμπάθεια, πένθος, ὄμβροι δακρύων,
Καὶ ξένη τέρψις ἐν αὐτοῖς, αἴγλη τῆς χάριτός σου,
Ἅπασιν ἐπιλάμπουσα τοῖς ἐν τῷ παραδείσῳ.
Σὺ εἶ κρατὴρ προχέων μοι ζωῆς τὰ νάματά σου,
Καὶ λόγους θείας γνώσεως ἀφθόνως ἐμπαρέχεις.
Ἐπὰν δὲ σὺ μὴ βουληθῇς, ἀλλ' ἀντανέλῃς ταῦτα,
Ἄνους ἐγὼ, ἀναίσθητος, ὥσπερ λίθος τυγχάνω.
Ἡ Σάλπιγξ ἄνευ πνεύματος οὐδέ ποτε ἠχήσει.
Οὕτω κἀγὼ σοῦ ἄνευθεν ὡς ἄψυχος ὑπάρχω.
Δίχα ψυχῆς ἀδύνατον ἐνεργεῖν τί τὸ σῶμα.
Οὕτως οὐ δύναται ψυχὴ δίχα τοῦ Πνεύματός σου
Κινεῖσθαι, καὶ τὰς ἐντολὰς τὰς σὰς, σῶτερ, φυλάττειν,
Οὐδὲ ὁρᾷν σε δύναται, οὐδὲ παρίστασθαί σοι,
Οὐδὲ ὑμνεῖν τὴν δόξαν σου συνετῶς ὦ Θεέ μου.
Διὰ τοῦτο οὖν σοὶ βοῶ, καὶ διὰ τοῦτο κράζω.
Ὁ ἄνω ὢν σὺν τῷ Πατρὶ, καὶ μεθ' ἡμῶν τυγχάνων,
Οὐχ ὥς τινες λογίζονται τῇ ἐνεργείᾳ μόνῃ.
Οὐδ' ὡς νομίζουσι πολλοὶ τῷ θελήματι μόνῳ, (1)
Οὐδὲ δυνάμει μόνῃ σου, ἀλλὰ καὶ τῇ οὐσίᾳ,
Εἴπερ οὐσίαν ἐπὶ σοὶ τολμητέον τοῦ λέγειν,
Ἢ ἐννοεῖν ἀθάνατε, ὑπερούσιε μόνε.
Εἰ γὰρ ὑπάρχεις ἀληθῶς ἀνερμήνευτος ὅλως.
Ἀόρατος, ἀπρόσιτος, ἀκατανόητός τε.
Ἀναφὴς, ἀψηλάφητος, ἄληπτος ὅλος σῶτερ.
Πῶς σε προσονομάσωμεν; πῶς δέ σε καὶ οὐσίαν,
Ποταπήν τε, καὶ ὁποίαν τολμήσομεν εἰπεῖν σε;
Ὄντως οὐδὲν τῶν πάντων γὰρ ὑπάρχεις ὦ Θεέ μου,
Ἀλλὰ τὰ πάντα ἔργα σὰ ἐξ οὐκ ὄντων προήχθη,
Μόνος δ' ὑπάρχεις ἄκτιστος· μόνος ἄναρχος σῶτερ.
Τριὰς Ἁγία, καὶ σεπτὴ, ὁ Θεὸς τῶν ἁπάντων,
Καὶ φῶς παρέδειξας ἡμῖν δόξης σου τῆς ἀχράντου.
Αὐτὸ καὶ νῦν παράσχου μοι ἀδιάστατον σῶτερ.
Δός μοι ἀεί σε δι' αὐτοῦ ἐνοπτρίζεσθαι Λόγε,
Καὶ κάλλος τὸ ἀμήχανον καλῶς κατανοεῖν σου,
Ὅπερ ἀκατανόητον παντάπασιν ὑπάρχον,
Ὑπερεκπλήττει μου τὸν νοῦν· ἐξιστᾷ μου τὰς φρένας,
Καὶ πῦρ ἐν τῇ καρδίᾳ μου σῆς ἀγάπης ἀνάπτει.
Τοῦτο δ' ἀποτελούμενον εἰς φλόγα θείου πόθου
Τρανοτέραν δεικνύει μου τὴν δόξαν σου Θεέ μου.
Ἣν προσκυνῶν αἰτοῦμαί σε Υἱὲ Θεοῦ παράσχου,
Καὶ νῦν, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἀδιαδόχως ἔξειν,
Καὶ δι' αὐτῆς σὲ τὸν Θεὸν καθορᾷν αἰωνίως.
Μὴ δός μοι δόξαν, Δέσποτα, ἐν τῷ κόσμῳ ματαίαν.
Μὴ πλοῦτον ἀπολλύμενον· μὴ τάλαντα χρυσίου.
Μὴ θρόνου ὕψος· μὴ ἀρχὴν τῶν δὲ τῶν φθειρομένων.
Τοῖς ταπεινοῖς με σύζευξον, τοῖς πτωχοῖς τε, καὶ πρᾴοις,
Καὶ τὴν διακονίαν μου, εἰ μὴ πρὸς τὸ συμφέρον,
Καὶ πρὸς τὴν σὴν ἀρέσκειαν, καὶ τὴν σὴν θεραπείαν
Μετέρχομαι, εὐδόκησον ἀξιωθῆναι ταύτης,
Καὶ μόνας, Δέσποτα, θρηνεῖν τὰς ἐμὰς ἁμαρτίας,
Τῆς κρίσεώς τε μεριμνᾷν τῆς δικαίας σου μόνης,
Καὶ πῶς ἀπολογήσομαι πολλά σε παροργίσας.
Ναὶ ὁ ποιμὴν ὁ συμπαθὴς, ὁ ἀγαθὸς, καὶ πρᾶος.
Ὁ θέλων πάντας τοὺς εἰς σὲ πιστεύοντας σωθῆναι,
Ἐλέησον, εἰσάκουσον δεήσεώς μου ταύτης.
Μὴ ὀργισθῇς· μὴ πρόσωπον ἀπ' ἐμοῦ ἀποστρέψῃς,
Ἀλλὰ τὸ σόν με δίδαξον θέλημα ἐκπληρῶσαι.
Οὐ γὰρ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμαυτοῦ γενέσθαι,
Ἀλλὰ τὸ σὸν, ἵνα καὶ σὲ θεραπεύσω οἰκτίρμον.
Ὁρκίζω σε, ἐλέησον ὁ φύσει ἐλεήμων
Καὶ τὸ συμφέρον ποίησον ψυχῆς μου τῆς ἀθλίας.
Ὅτι Θεὸς φιλάνθρωπος αὐτὸς ὑπάρχεις μόνος,
Ἄκτιστος, ἀτελεύτητος, παντοδύναμος ὄντως.
Πάντων ζωὴ, καὶ πάντων φῶς τῶν σὲ ἀγαπησάντων,
Καὶ παρὰ σοῦ, φιλάνθρωπε, λίαν ἀγαπωμένων,
Οἷς με συντάξαις, Δέσποτα, καὶ δόξης σου τῆς θείας
Ἀποτελέσαις κοινωνόν τε, καὶ συγκληρονόμον.
Σοὶ γὰρ ἡ δόξα τῷ Πατρὶ σὺν Υἱῷ συνανάρχῳ,
Καὶ θείῳ πρέπει Πνεύματι εἰς αἰῶνας αἰώνων.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΛΟΓΟΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΟΣ Γ.

Δέησις, καὶ προσευχὴ τοῦ Ὁσίου πρὸς τὸν Θεὸν τῆς ἐκείνου ἕνεκα βοηθείας.

Δέσποτα Χριστὲ, Δέσποτα ψυχοσῶστα,
Δέσποτα Θεὲ πάντων τῶν ὁρωμένων,
Ἀοράτων τε δυνάμεων, ὡς κτίστης
Τῶν ἐν οὐρανῷ πάντων, τῶν ὑπεράνω
Τοῦ οὐρανοῦ τε, καὶ οὐρανῶν ἁπάντων.
Τῶν ὑπὸ τὴν γῆν τε, καὶ τῶν ἐν γῇ ὡσαύτως.
Σὺ εἶ Κύριος τούτων, Θεός τε, καὶ Δεσπότης.
Σὺ τῇ χειρί σου περικρατεῖς τὴν κτίσιν,
Ὅτι ἐν αὐτῇ περιέχεις τὰ πάντα
Χείρ σου Δέσποτα δύναμις ἡ μεγάλη,
Ἡ τὸ θέλημα τοῦ σοῦ Πατρὸς πληροῦσα,
Καὶ δημιουργεῖ, ἐργάζεται, καὶ κτίζει,
Καὶ οἰκονομεῖ τὰ καθ' ἡμᾶς ἀρρήτως.
Αὕτη οὖν κἀμὲ νυνὶ παραγαγοῦσα
Ἐκ τοῦ μὴ ὄντος πεποίηκε τοῦ εἶναι
Ὅς καὶ γεγονὼς ἤμην ἐν τῷ δε τῷ κόσμῳ
Ἀγνοῶν ὅλως σὲ τὸν καλὸν Δεσπότην.
Σὲ τὸν κτίστην μου· σὲ ὦ δημιουργέ μου.
Καὶ ὥσπερ τυφλὸς ὑπῆρχον ἐν τῷ κόσμῳ.
Καὶ ὡς ἄθεος ἀγνοῶν τὸν Θεόν μου
Αὐτὸς οὖν ἠλέησας, καὶ ἐπεσκέψω,
Καὶ ἐπέστρεψας λάμψα, ἐν σκότει φῶς μοι,
Καὶ ἑλκύσας με πρὸς σεαυτὸν ὦ πλάστα,
Ἐξαγαγών τε ἐκ κατωτάτου λάκκου.
Σκότους τῶν παθῶν· σκότους τοῦ βαθυτάτου
Ἐπιθυμιῶν, καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου.
Ἔδειξας ὁδόν· δέδωκας ὁδηγόν μοι
Πρὸς τὰς ἐντολὰς τὰς σὰς καθοδηγοῦντα
Ὧ ἀκολουθῶν ἄφροντις διετέλουν
Ἔχαιρον χαρὰν οὐ λαλουμένην Λόγε
Ὁρῶν κατὰ πόδας σου ἀκολουθοῦντα,
Καὶ προσομιλοῦντά σοι πολλάκις τοῦτον.
Ἀλλὰ καὶ βλέπων σὲ τὸν καλὸν Δεσπότην
Τῷ ὁδηγῷ μου, καὶ Πατρὶ συμπαρόντα
Ἄφραστον εἶχον ἀγάπην τε, καὶ πόθον,
Ὑπὲρ πίστιν τε, καὶ ἐλπίδα ὑπῆρχον.
Καὶ ἰδοὺ ὁρῶ τὰ μέλλοντα ἔλεγον,
Καὶ τῶν οὐρανῶν πάρεστι βασιλεία.
Καὶ τὰ ἀγαθὰ, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε,
Οὖς οὐκ ἤκουσε πρὸ ὀφθαλμῶν μου βλέπω,
Ἔχω τε αὐτὰ, καὶ τί πλέον ἐλπίσω;
Ἢ τὴν πίστιν μου ἐν ἄλλοις ποίοις δείξω;
Μεῖζον γὰρ ἄλλο, ὑπὲρ ταῦτα οὐκ ἔσται.
Ἐν τούτοις ὄντος, καὶ τούτοις ἐντρυφῶντος,
Ἔλαβες ἐκ γῆς τὸν Πατέρα μου· οἴμοι.
Ἦρας ὁδηγὸν ἐμὸν ἐξ ὀφθαλμῶν μου,
Ὦ φιλάνθρωπε, καὶ κατέλιπες μόνον
Πάντως ὀρφανόν· πάντως μεμονωμένον.
Πάντως ἐκ πάντων ἀβοήθητον ὄντα,
Καὶ ποίμνης· οἴμοι· προστάτην, καὶ ποιμένα
Τὸν ὡς ἀληθῶς ἀπροστάτευτον ξένον
Ἔστησας αὐτὸς τοῖς κρίμασιν, οἷς οἶδας.
Διὰ τοῦτό σε ἄρτι καθικετεύω.
Ἄρτι δέομαι, ἀντιβολῶ προσπίπτων.
Μὴ ἀποστραφῇς· μή με ἐγκαταλίπῃς.
Μηδὲ ἀφῇς με, ὦ Δέσποτά μου, μόνον.
Οἶδας τῆς ὁδοῦ τὴν δύσβατον πορείαν.
Οἶδας τῶν λῃστῶν τὴν καθ' ἡμῶν μανίαν.
Οἶδας τὴν πληθὺν τῶν πονηρῶν θηρίων.
Οἶδας τὴν ἐμὴν ἀσθένειαν, Χριστέ μου,
Καὶ τὴν ἄγνοιαν, ἣν ὡς ἄνθρωπος ἔχω.
Πλὴν οὐδ' ἄνθρωπος ὅλως δοκῶ ὑπάρχειν,
Ἀλλὰ ἀνθρώπων πολὺ ἀπολιμπάνειν.
Κατὰ πάντα γὰρ πάντων ἔσχατος πέλω,
Καὶ ἐλάχιστός εἰμι ὄντως ἀνθρώπων πάντων.
Ἐπίχεέ μοι, Βασιλεῦ, καὶ Θεέ μου
Τὸ ἔλεός σου ἐξαιτοῦμαι τὸ μέγα,
Ἵνα τὰ ἐμὰ ὑστερήματα Σῶτερ,
Καὶ ἐλλείμματα τοῦτο ἀναπληρώσῃ,
Καὶ σῶον ὅλον ἄνθρωπόν με ποιήσῃ
Ὑστερούμενον οὐδὲν τῶν ἀναγκαίων.
Καὶ οὕτω στήσῃ ἐνώπιόν σου Λόγε
Ἀκατάκριτον, ἄμεμπτόν με σὸν δοῦλον
Ἀνυμνοῦντά σε εἰς αἰῶνας αἰώνων.

ΛΟΓΟΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΟΣ Δ.

Εὐχὴ εἰς τὴν Ἁγίαν Τριάδα.

Ὦ Πάτερ Υἱὲ, Πνεῦμα· Τριὰς Ἁγία
Ἀγαθὸν ἀκένωτον εἰς πάντας ῥέον,
Κάλλος πολυέραστον μὴ ἔχον κόρον,
Πίστει μόνῃ σῶσόν με, καὶ παρ' ἐλπίδα.
Ὦ φῶς τριλαυγές· ὦ Τριὰς Παναγία.
Τριὰς προσώποις, καὶ Μονὰς τῇ οὐσίᾳ.
Πίστει μόνῃ σῶσόν με, καὶ παρ' ἐλπίδα.
Πηγὴ σοφίας, ἁγιάσματος βρύσις.
Πίστει μόνῃ σῶσόν με, καὶ παρ' ἐλπίδα.
Ὦ πῦρ καθαρτήριον ἁμαρτημάτων,
Ψυχὴν ἐμὴν κάθαρον ἀμπλακημάτων,
Ψυχὴν ἐμὴν ἅρπασον ἐκ ῥυπασμάτων,
Ψυχῆς ἐμῆς κράτησον ἐνθυμημάτων,
Νοὸς δὲ βασίλευσον ἐννοημάτων.
Παθῶν με δεῖξον εὐσθενῆ βασιλέα.
Νοὸς τὸ κῦρος λάμψον ἐμῇ καρδίᾳ.
Ἐλευθέρωσον ἐκ πάσης ἁμαρτίας.
Φαίδρυνον· ὡράϊσον ἐζοφωμένον.
Ἐν ὄμματι βλέψον με συμπαθεστάτῳ.
Ὦ Πάτερ, Υἱὲ, Πνεῦμα· Τριὰς Ἁγία.
Σύ μοι βράβευσον Ἄγγελον σελασφόρον,
Νοὸς συνεργόν· παιδαγωγόν· προστάτην.
Ὁδηγὸν ἰθύνοντα πρὸς σωτηρίαν.
Ψυχῆς ἐμῆς κάθαρον, καὶ τοῦ σαρκίου.
Σύ με βροτὸν ποίησον ἡγιασμένον.

Σύ με ξένωσον γηΐνων φρονημάτων.
Σύ μου ξήρανον κακίας ἀναβλύσεις.
Σύ μοι πήγασον δακρύων ἐπομβρίας.
Θεὸς γὰρ εἶ, συμπαθὴς, εὐεργέτης.
Ἀνεξίκακος πᾶσιν ἠνομικόσι.
Πανευπρόσιτος πᾶσιν ἡμαρτηκόσι,
Καὶ μακρόθυμος πᾶσιν ἠθετηκόσιν.
Οὐ τοῖς δικαίοις τοῖς καθηγιασμένοις,
Οὐ τοῖς ἀμώμοις τοῖς κατηγλαϊσμένοις,
Ἐξαγορίας ὥρισας σωτηρίαν,
Ἀλλ' ἐβράβευσας τῆς μετανοίας τρόπους
Ἐμοὶ βεβήλῳ, καὶ κατηχρειωμένῳ.
Ἐμοὶ πονηρῷ, καὶ κατεσπιλωμένῳ.
Ἐμοὶ σκοτεινῷ, καὶ κατερρυπωμένῳ.
Καὶ γὰρ παρηνόμησα τῶν πάλαι πλέον,
Παρώργισά σε, καὶ παρώξυνα σφόδρα.
Ὑπὲρ τὸ μέτρον τῶν ἀμέτρων ἀστέρων,
Ὑπὲρ θαλασσῶν ψάμμον ἡμάρτηκά σοι.
Οὐκ ἔστιν εἶδος κακίας· πονηρίας.
Οὐκ ἔστιν αἶσχος κακίας· μοχθηρίας,
Ὃ μὴ πέπραχα παντὶ καιρῷ, καὶ τόπῳ.
Ψυχῇ, λογισμῷ, καὶ λόγοις, καὶ πρακτέοις.
Ἐπλήθυνάν μου κακίαι. καὶ βδελυγμίαι.
Ἐπλήθυνάν μου πταισμάτων τὰ φορτία.
Κλοιοῖς νοητοῖς κάμπτονται τὸν αὐχένα.
Σειραῖς ἀφύκτοις σφίγγομαι τὴν καρδίαν,
Οὐδ' ἀνανεύειν τὴν κεφαλὴν ἰσχύω,
Οὐδ' ἄνεσις πέφυκεν ἐν συνειδότι.
Ἀναξίως μὲν ὕψος οὐρανοῦ βλέπω,
Ἀναξίως δὲ τὴν χθονὸς πατῶ κόνιν,
Ἀναξίως δὲ τὴν βροτῶν ὁρῶ θέαν,
Ἀναξίως δὲ προσλαλῶ τῷ πλησίον.
Τὸν σὸν γὰρ ἐξέκαυσα θυμὸν εἰς τέλος.
Ὀργὴν ἀνῆψα τὴν φοβερὰν ἐκτόπως.
Παρώργισά σε, καὶ παρώξυνα σφόδρα,
Ἐνώπιόν σου πᾶν βδελυκτὸν ποιήσας.
Οὐδὲν θελήσας σῶν ἁγνῶν θελημάτων.
Οὐδὲν ποθήσας σῶν ποθητῶν κριμάτων.
Οὐδὲν φυλάξας σῶν σοφῶν προσταγμάτων.
Οὐδὲν κρατήσας σῶν κραταιῶν ῥημάτων.
Καὶ νῦν κλίνω σοι καρδίας ἐμῆς γόνυ.
Κλίνω κεφαλὴν τὴν κατησβολωμένην.
Κλίνω τράχηλον τὸν κατηχρειωμένον.
Σῇ χρηστόνητι τὸν τράχηλον προσκλίνω.
Σῇ χρηστότητι τὴν δέησιν προσφέρω.
Ἥμαρτον, ἠνόμησα, καὶ παρετράπην.
Ἥμαρτον, ἠδίκησα, καὶ κατεκρίθην.
Ἥμαρτον, ἠθέτησα, καὶ οὐκ ᾐσχύνθην,
Ἀλλ' ἐκδυσωπῶ τὴν ἀγαθότητά σου.
Ἀλλ' ἱκετεύω τὴν ἀνεξικακίαν.
Ἀλλ' ἐκλιπαρῶ τὴν ἄκραν εὐσπλαγχνίαν.
Ἀλλ' ἐκβοῶ σοι. Σῶσον Ἱλάσθητί μοι.
Ἄνες τὰ πλήθη τῶν ἐμῶν ἐγκλημάτων.
Ἄνες τὰ δεινὰ τῶν ἐμῶν ὀφλημάτων.
Ἄνες τὰ πολλὰ τῶν ἐμῶν σπιλωμάτων.
Ἄνες τὰ πάντα τῶν ἐμῶν βδελυγμάτων.
Καὶ μὴ σενεκτρίψῃς με ταῖς ἁμαρτίαις.
Καὶ μὴ θανατώσῃς με ταῖς ἀνομίαις.
Μὴ τοῖς λογισμοῖς τοῖς κακοῖς συναρπάσῃς,
Καὶ μὴ συνεκαύσῃς με ταῖς βδελυγμίαις.
Μή με στερήσῃς ἀγαθῶν αἰωνίων.
Μή με τραπέζης ἐκβάλῃς ἀθανάτου.
Μή με ξενώσῃς τῆς χαρᾶς τῶν Ἁγίων.
Μὴ ζημιωθῇς τὴν ἐμὴν σωτηρίαν.
Βαπτίσματος χάρισμα δός μοι καὶ πάλιν,
Τὸ τῶν μοναχῶν σχῆμα θεῖον, καὶ μέγα.
Τὸ πρὶν γὰρ ἐσπίλωσα ταῖς ἁμαρτίαις.
Τὸ πρὶν κατηχρείωσα ταῖς βδελυγμίαις.
Καταξίωσον ἱερᾶς κοινωνίας,
Ζωῆς κρατῆρος αἵματος θεορρύτου,
Εἰς ἐξάλειψιν τῶν πολλῶν ἐγκλημάτων,
Εἰς λύσιν, εἰς κάθαρσιν, εἰς σωτηρίαν.
Ὥρᾳ τελευταίᾳ δὲ πικρᾷ θανάτου.
Ὥρᾳ βαρείᾳ, καὶ κατωδυνομένῃ.
Ὥρᾳ σκοτεινῇ, καὶ κατεζοφωμένῃ.
Σῶσον· κατοικτείρησον· ἱλάσθητί μοι.
Ψυχὴν προσηνῶς χώρισον τοῦ σαρκίου.
Τοῦ σαρκίου μου τοῦ κατηχρειωμένου.
Ψυχὴν σκοτεινὴν δεῖξον ἠγλαϊσμένην,
Καὶ τῶν πονηρῶν ἐκλύτρωσαι δαιμόνων·
Χειρόγραφα σύμπαντα τῶν ἐγκλημάτων,
Καὶ γραμματεῖα τῶν ἐμῶν ὀφλημάτων,
Σχίσον διασκόρπισον εἰς ᾅδου χάος.
Ῥῆξον· τέφρωσον· πυρπόλησον εἰς τέλος.
Πραεῖς, φαεινοὺς πέμψον Ἀγγέλους τότε
Ἀποτρέποντας τὰ στίφη τῶν δαιμόνων.
Ψυχὴν ἀφαρπάζοντας ἐκ τιμωρίας.
Ψυχὴν κατοικτείροντας τυραννουμένην.
Ἄνω φέροντας χωρὶς ἁμαρτημάτων,
Πρὸς τὸν τρίφωτον, καὶ μόνον Βασιλέα.
Ἑνοῦντας αὐτὴν πᾶσι τοῖς σωζομένοις.
Καταξιοῦντας τῆς χαρᾶς τῶν Ἁγίων.
Δέξαι μεσίτην τὴν ἀγαθότητά σου.
Δός μοι χάριν σὴν πρέσβιν ἐξῃρημένην.
Τὴν χρηστότητα· τὴν ἀνεξικακίαν.
Τὴν συμπάθειαν· τὴν ἄκραν εὐσπλαγχνίαν.
Δέξαι μεσίτην δευτέραν ὑπερτάτην,
Τὴν κοσμοτερπῆ μητροπάρθενον κόρην.
Θείαν κλίμακα, ῥάβδον ἔμψυχον, θρόνον.
Δέξαι μεσίτην τάξιν ἀστραπηβόλον
Θρόνους, Χερουβίμ, καὶ Σεραφὶμ πυρίνους,
Κυριότητας, Δυνάμεις, Ἐξουσίας,
Ἀρχὰς, Ἀρχαγγέλλους τε, καὶ τοὺς Ἀγγέλους.
Δέξαι μεσίτην ἀγλαὸν σελασφόρον,
Τὸν Πρόδρομόν σου τὸν καθηγιασμένον
Πρὸ σπαργάνων κήρυκα, καὶ θεηγόρον.

Πρὸ Δεσπότου λάμψαντα τοῖς ἐν τῷ σκότει.
Δέξαι μεσίτας τοὺς χοροὺς τῶν Ἁγίων.
Χοροὺς Προφητῶν, Πατριαρχῶν, Πατέρων,
Ἀποστόλων τε, Μαρτύρων Στεφηφόρων.
Πάντων, ἁπάντων Ἁγίων σελασφόρων.
Δέξαι μεσίτην Μαρίαν αἰγυπτίαν.
Ἄνθρωπον ἐκ γῆς, οὐρανοφοίτην δ' ὅμως.
Δέξαι μεσίτην Ὀνούφριον τὸν μέγαν.
Τὸν σῶμα γυμνώσαντα, θείαν στολήν δε
Ἔργων ἀγαθῶν ἐνδυσάμενον ξένως.
Δέξαι μεσίτην τὸν Ἀθηναῖον Μάρκον,
Σύρον τε Ἐφραὶμ, και πάντας τοὺς Ἁγίους.
Θεὸς γὰρ εἶ συμπαθὴς εὐεργέτης.
Θεὸς προσηνὴς τοῖς παρηνομηκόσι.
Θεὸς χορηγῶν λύτρον ἁμαρτημάτων.
Θεὸς βραβεύων πᾶσι τὴν σωτηρίαν.
Ἐμοὶ δὲ δείξαις πᾶσαν ἀγαθωσύνην.
Ἐμοὶ κενώσαις ῥεῖθρα σῆς εὐσπλαγχνίας,
Καὶ γὰρ παρηνόμησα τῶν πάντων πλέον
Μήτρας ἀπ' αὐτῆς, μέχρι τοῦ νῦν μου χρόνου
Σῶσον παρ' ἀξίαν με, καὶ παρ' ἐλπίδα.
Ἀγαθότητι χρηστότητι σῇ μόνῃ.
Ὡς εὐλογῶ σε, καὶ πόθῳ μεγαλύνω.
Ὡς εὐχαριστῶ, καὶ μελῳδῶ γνησίως.
Αἰῶνι δὲ μέλλοντι τῷ σωτηρίῳ,
Ὡς εὐλογητὸν εὐλογήσω Δεσπότην,
Ὃν εὐλογοῦσιν οὐρανῶν αἱ Δυνάμεις,
Αἰῶνας εἰς σύμπαντας οὐ μετρουμένους.

ΛΟΓΟΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΟΣ Ε'.

Ἑτέρα εὐχὴ εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τῆς Ἁγίας Μεταλήψεως.

Ἀπὸ ῥυπαρῶν χειλέων, ἀπὸ βδελυρᾶ καρδίας,
Ἀπὸ ἀκαθάρτου γλώττης, ἐκ ψυχῆς ῥερυπωμένης
Δέξαι δέησιν Χριστέ μου καὶ μὴ παρωσάμενός μου,
Μὴ τοὺς λόγους, μὴ τοὺς τρόπους, μηδὲ τὴν ἀναισχυντίαν,
Δός μοι παρρησίᾳ λέγειν, ἃ βεβούλευμαι Χριστέ μου,
Μᾶλλον δὲ καὶ δίδαξον, τί με δεῖ ποιεῖν, καὶ λέγειν.
Ἥμαρτον ὑπὲρ τὴν πόρνην, ἡ μαθοῦσα ποῦ κατάγεις
Μῦρον ἐξωνησαμένη, ἦλθε τολμηρῶς ἀλεῖψαι,
Σοῦ τοὺς πόδας τοῦ Χριστοῦ μου, τοῦ Δεσπότου, καὶ Θεοῦ μου
Ὡς ἐκείνην οὐκ ἀπώσω προσελθοῦσαν ἐκ καρδίας,
Μηδ' ἐμὲ βδελύξῃ Λόγε· σοὺς δὲ πάρασχέ μοι πόδας
Καὶ κρατῆσαι, καὶ φιλῆσαι, καὶ τῷ ῥείθρῳ τῶν δακρύων,
Ὡς πολυτιμήτῳ μύρῳ, τούτους τολμηρῶς ἀλεῖψαι.
Πλῦνόν με τοῖς δάκρυσί μου· κάθαρον αὐτοῖς με Λόγε.
Ἄφες καὶ τὰ πταίσματά μου, καὶ συγγνώμην πάρασχέ μοι.
Οἶδας τῶν κακῶν τὸ πλῆθος οἶδας καὶ τὰ τραύματά μου,
Καὶ τοὺς μώλωπας ὁρᾷς μου· ἀλλὰ καὶ τὴν πίστιν οἶδας.
Καὶ τὴν προθυμίαν βλέπεις, καὶ τοὺς στεναγμοὺς ἀκούεις.
Οὐ λανθάνει σε Θεέ μου, Ποιητά μου, Λυτρωτά μου.
Οὐδὲ σταλαγμοὺς δακρύων, οὐδὲ σταλαγμοῦ τι μέρος.
Τὸ μὲν ἀκατέργαστόν μου ἔγνωσαν οἱ ὀφθαλμοί σου,
Ἐπὶ τὸ βιβλίον δέ σου καὶ τὰ μήπω πεπραγμένα,
Γεγραμμένα σοι τυγχάνει· Ἴδε τὴν ταπείνωσίν μου.
Ἴδε μου τὸν κόπον, ὅσος· καὶ τὰς ἁμαρτίας πάσας
Ἄφες μοι Θεὲ τῶν ὅλων· ἵνα καθαρᾷ καρδίᾳ,
Περιτρόμῳ διανοίᾳ, καὶ ψυχῇ συντετριμμένῃ
Τῶν ἀχράντων σου μετάσχω, καὶ πανάγνων Μυστηρίων,
Οἷς θεοῦται, καὶ ζωοῦται πᾶς ὁ τρώγων σε, καὶ πίνων
Ἐξ εἰλικρινοῦς καρδίας Σὺ γὰρ εἶπας Δέσποτά μου
Πᾶς ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα, πίνων δέ μου καὶ τὸ αἷμα,
Ἐν ἐμοὶ μὲν οὗτος μένει, ἐν αὐτῷ δ' ἐγὼ τυγχάνω.
Ἀληθὴς ὁ λόγος πάντως τοῦ Δεσπότου, καὶ Θεοῦ μου,
Τῶν γὰρ θείων ὁ μετέχων, καὶ θεοποιῶν χαρίτων
Οὐμενουν, οὐκ ἔστι μόνος, ἀλλὰ μετὰ σοῦ Χριστέ μου,
Τοῦ φωτὸς τοῦ τρισηλίου τοῦ φωτίζοντος τὸν κόσμον.
Ἵνα γοῦν μὴ μόνος μένω δίχα σοῦ τοῦ Ζωοδότου,
Τῆς πνοῆς μου· τῆς ζωῆς μου· τοῦ ἀγαλλιάματός μου.
Τῆς τοῦ κόσμου σωτηρίας· διὰ το τό σοι προσῆλθον,
Ὡς ὁρᾷς μετὰ δακρύων, καὶ ψυχῆς συντετριμμένης,
Λύτρον τῶν ἐμῶν πταισμάτων ἱκετεύων τοῦ λαβεῖν με,
Καὶ τῶν σῶν ζωοπαρόχων, και ἀμέμπτων Μυστηρίων
Μετασχεῖν ἀκατακρίτως· ἵνα μένῃ, καθὼς εἶπας,
Μετ' ἐμοῦ τοῦ τρισαθλίου· ἵνα μὴ χωρὶς εὑρών με
Τῆς σῆς χάριτος ὁ πλάνος ἀφαρπάσῃ με δολίως,
Καὶ πλανήσας ἀπαγάγῃ τῶν θεοποιῶν σου λόγων.
Διὰ τοῦτό σοι προσπίπτω, καὶ θερμῶς ἀναβοῶ σοι,
Ὡς τὸν ἄσωτον ἐδέξω, καὶ τὴν πόρνην προσελθοῦσαν.
Οὕτω δέξαι με τὸν πόρνον, καὶ τὸν ἄσωτον οἰκτίρμον
Ἐν ψυχῇ συντετριμμένῃ· νῦν γὰρ προσερχόμενός σοι,
Οἶδα, Σῶτερ, ὅτι ἄλλος, ὡς ἐγὼ, οὐκ ἔπταισέ σοι,
Οὐδὲ ἔπραξε τὰς πράξεις, ἃς ἐγὼ κατειργασάμην.
Ἀλλὰ τοῦτο πάλιν οἶδα, ὡς οὐ μέγεθος πταισμάτων,
Οὐχ ἁμαρτημάτων πλῆθος ὑπερβαίνει τοῦ Θεοῦ μου
Τὴν πολλὴν μακροθυμίαν, καὶ φιλανθρωπίαν ἄκραν
Ἀλλ' ἐλαίῳ συμπαθείας τοὺς θερμῶς μετανοοῦντας,
Καὶ καθαίρεις, καὶ λαμπρύνεις, καὶ φωτὸς ποιεῖς μετόχους
Κοινωνοὺς Θεότητός σου ἐργαζόμενος ἀφθόνως,
Καὶ (τὸ ξένον καὶ Ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώπων διανοίαις),
Ὁμιλεῖς αὐτοῖς πολλάκις, ὥσπερ φίλοις σου γνησίοις
Ταῦτα τολμηρὸν ποιεῖ με ταῦτά με πτεροῖ Χριστέ μου.
Καὶ θαρρῶν ταῖς σαῖς πλουσίαις πρὸς ἡμᾶς εὐεργεσίαις,
Χαίρων τε, καὶ τρέμων ἅμα τοῦ πυρὸς μεταλαμβάνω,
Χόρτος ὢν καὶ (ξένον θαῦμα) δροσιζόμενος ἀφράστως
Ὥσπερ οὖν ἡ βάτος πάλαι ἡ ἀφλέκτως καιομένη
Τοίνυν εὐχαρίστῳ γνώμῃ, εὐχαρίστῳ δε καρδίᾳ,
Εὐχαρίστοις μέλεσί μου τῆς ψυχῆς καὶ τῆς σαρκός μου,
Προσκυνῶ καὶ μεγαλύνω, καὶ δοξάζω σε Θεέ μου,
Ὡς εὐλογημένον ὄντα νῦν τε, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

—==—

Τῷ Συντελεστῇ τῶν καλῶν Θεῷ Δόξα.

ΠΙΝΑΞ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΜΕΡΟΥΣ
ΤΗΣ
ΠΑΡΟΥΣΗΣ ΒΙΒΛΟΥ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

NOI RIFORMATORI

Dello Studio di Padova.

Avendo veduto per la Fede di Revisione, ed Approvazione del Pubblico Revisor Dottor Natal dalle Laste nel Libro intitolato Simeone nuovo Teologo M. S. in Lingua, e Caratteri Greci non v' esser cosa alcuna contra la Santa Fede Cattolica, e parimente per Attestato del Segretario Nostro, niente contro Principi, e buoni costumi, concèdiamo Licenza a Nicolò Glichì Stampator di Venezia, che possi essere stampato, osservando, gli ordini in materia di Stampe, e presentando le solite Copie alle Pubbliche Librarie di Venezia, e di Padova.

Data li 27 Febraro 1789.

(*Andrea Querini Riformator.*

(*Pietro Barbarigo Riform.*

Registrato in Libro a Carte 381 al Num. 2993.

Marcantonio Sanfermo Seg.

Adi 1 Marzo 1789.

Registrato a carte 156. nel Libro esistente presso gl' Illustriss. ed Eccellantiss. Sig Esecutori contro la Bestemmia.

Antonio Perazzo Segr.

